BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
21 G
29
E. 459.
11
13. 20. A. 10
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Ex Libris A.R.mi P. Seraphini à Jesu Maria Provincialis pro Bibliotheca Sanctæ Mariæ Transpontinæ de Urbe

P. F. PHILIPPI DE BICTIS
A CAMERINO
CAPVCCINI
EPITOME
Conſiliorum, & Commentariorum
THEORIÆ, ET PRAXIS
Cauſarum Iudicialium Regularium.

EDITIO SECVNDA.

Digitized by Google

Digitized by Google

P. F. PHILIPPI DE BICTIS A CAMERINO CAPVCCINI

Ordinis Min. S. Franciſci, Theologi, & vtriuſq; Iur. Doct.

EPITOME

SEV COMPENDIVM,

Conſiliorum, & Commentariorum,

IN DVAS PARTES DISTRIBVTA.

THEORIAM, ET PRAXIM

Cauſarum Iudicialium Regularium;

In qua Iudicibus, præſertim Regularibus, ſolidè omnibus prius, ad rem pertinentibus, Theoricè explanatis quæſtionibus; formulis, poſterius, practicè adamuſſim ſingulis fabrefactis, iudicialibus in cauſis, via ſatis plana oſtenditur.

Opus Regularibus Superioribus, & Diffinitoribus, cæteris Eccleſiaſticis Prælatis, Sæcularibuſquè Iuriſperitis, necnon Aduocatis, Conſiliarijs, Teſtibus, Reiſquè, maximæ vtilitatis.

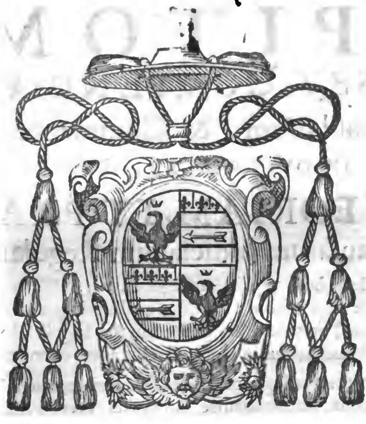
Cum ſuis copioſis Indicibus; In hac ſecunda editione diligenter ab eodem Authore recognita, & additionibus locupletata.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

D. HORATIO DE BONFIOLIS

Patritio Bononienſi, Vtr. Sign. D.N. Referen. Protonot. Apoſt. Ciuitatis Fani &c. pro S. R. E. Gubernatori.

BONONIÆ, ex Typographia Ferroniana M. DC. LX. Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIME,
ET REVERENDISS.
DOMINE.

QVarebat nouum renouatum hoc opus Patronum : nullus te aptior occurrit Illuſtriſſime , & Reuerendiſſime Præſul: Conſilia, & Commentaria in Theoriam, & Praxim diſtributa nonniſi Iudici in vtroque perito debebantur: te cognoſces in iſtis; te cognoſcent iſta; ſed iam diù te cognitum Nobilitas, Virtus, & Fama reddiderunt: Nobilitas, quæ te præclariſſimæ Felſineas inter, germen Familiæ, dedit: Virtus, quæ te vel Lycæis diſſerentem, & Victorem, vel Collegijs, laureatum, & adſcriptum, vel Archigymnaſijs, docentem, & interpretem, oſtendit: Fama, quæ te Vrbi iam cognitum per Orbem contulit: atteſtetur hanc veritatem Interramna, fateatur Fauentia, confirmet Fanum, vbi tua vnanimi voce

Prudentia, Iuſtitia, optatur, & comprobatur; vbi digniſſimum acclamaris illius familiæ germen, quæ primæuis nunc quoque inſita familijs, Patriæ Illuſtriſſimos Ciues, & Senatores; Romæ digniſſimos Antiſtites, & Theſaurarios, Vrbibus æquiſſimos proginuit Gubernatores; quibus omnibus Tù nihil inferior florenti adhuc ætate ſimilem geris Prudentiam, adeout plerumq; tibi ſuas commiſerit æquilibrandas lances Aſtræa. Hæc me fortiter impulerunt, vt opus iſtud, verè Te dignum, tuo nomini inſcriberem: Superbiet in ſua humilitate Auctor, qui conſpicuis, quas dedit Religio, & meritum, dignitatibus hanc quoq; ſuperaddet, talem ſcilicet ſui laboris, ſuæ Virtutis adinueniſſe Patronum: me quoque non parùm honoris adeptum exiſtimabo, cui tua permiſit Humanitas, vt, tibi dum hanc Epitomen ſiſto, humillimum in te patefaciam obſequium. Vale.

Illuſtriſs. & Reuerendiſs. D. Tuæ

Humiliſs. & Addictiſs. Seruus

Ioannes Baptiſta Ferronius.

Autho-

Digitized by Google

Authoris præfatio ad Lectorem.

CVm Regularibus Iudicibus, quibus præcipuè hanc Epitomen dirigendam duxi, in aſſiduis Religionis exercitationibus occupatis, in munere Prælationum, in concionandi, & prælegendi officijs, &c. plurima, vaſtiſsimaque Farinacij volumina, vel aliorum huius farinæ tempus reuoluendi, dubio procul, nouerim non vacare, immò, nec ſine magnis difficultatibus, talium Authorum neceſſaria copia, ipſiſmet, vix præſtari: Cumque in legalibus, nemo iure gloriari poſsit, ſecum antiquæ memoriæ bibliothecam deferre, quam D. Hieronymus in alijs facultatibus ſecum indeſinenter habere inſinuabat. Alacriter libellum hunc, tamquam compendioſam, copioſamque bibliothecam, Regulares recipiant, perluſtrent, & apud ſe ſeruare ſtudeant, vt ad eam in opportunitatibus recurſum valeant habere. Sine quo, vel conſimili ſubſidio, dum Iuris peritiam, Regulares Iudices, non callent; vel ſæcularibus Iuris prudentia præditis, ſecreta, quandoq; Religionis verecunda, non ſine famæ iactura, patefacere; ſeu eamdem Religionem, aut Reum, per nefas lædere, quaſi ineuitabiliter compellantur. Neque in eadem, copioſam rerum varietatem percurrere ægreferant, multò enim magis ipſis moleſtum iure foret, ſi quædam ex illis, in occurrenti caſu perquirendo, contra huius lucubrationis inſtitutum, in hac non inuenirent Epitome: In qua licet de criminalibus præcipuè, & ex profeſſo agatur cauſis, attamen, cum vt plurimum ad ciuiles etiam cauſas materia ſubiecta, vel congruat, ſeu de facili aptetur, vt operi titulus congrueret vniuerſali illo termino cauſas vtraſque complectens (Cauſarum Iudicialium) eandem honeſtandam cenſui; Epitomenq; ideſt Compendium, & Theoriam, & Praxim inſcripſi, cum omnia prædicta compendiosè in ea pertractentur: Nec non Conſiliorum adieci particulam, nam Lacedemones mores abhorrens (qui in Capſulis, & abditioribus domi partibus ſanctiones, & ſtatuta abſcondebant) in palam prodire curaui, prudentium, ſapientium, ſtudioſorum, ac illuſtrium iuris prudentiæ hominum excogitata conſilia, ea potiſsimum, quæ in cauſis iudicialibus plurimi ſunt facienda, vt iuxta Senecæ aſſertum, poſsint hi, ad quos ſpectat in rebus, quæ tanti ſunt ponderis, ac momenti deliberare diu, quòd ſtatuere debent ſemel. Demum non incongrue titulum claudere ſtatui ſub Commentariorum termino, eoquod non pauca, quæ vel tenebris latitabant, vel dubijs obuoluta iacebant, luci reſtituere, breuibuſque commentarijs enodare, & ſubleuare curaui: Aſsiduè in hoc incumbens, vt doctrinam magis tutam, practicabilem, & communem Doctorum in medium afferrem; Et vt in ſingulis quæſtionibus grauem aliquem Auctorem, ferè ſemper inducerem, qui ex profeſsò, indicato loco, de propoſitis diſſereret,

Vtilitas, & neceſſitas huius libri

Quid ſeruetur in hac Epitome.

reret, vnde volens ad ſaturitatem, doctrinas latius luſtrare poſſet; Et breuitati ſtudens, ſæpius plures in progreſsu operis Doctores citaui abſq; indicatione locorum; nuſquam tamen ſine loci citatione, ſaltem vnius ex ipſis, poſtero regulariter loco citati eorundem DD. cum ſuis locis relatoris. Nolui ego per extenſum omnia hic exarare, ne Epitomes, ſeu Compendij, & Conſiliorum, & Commentariorum metas tranſilirem. Attamen, vt exiſtimo, omnia dubia, quæ in prælibata præcipuè intenta materia, Regularibus occurrere ſolent, non breui cum breuitate tetigi, & controuerſa, non ſuperficialiter ventilaui. Aſsiduèque in ſingulis indifferenter me geſsi, tam pro, quam contra Reum, quamuis eius cauſa apud Iudicem fauorabilior eſse debeat, quam Actoris, iuxta *l. fauorabiliores ff. de Reg. iur. & diffusè tractat, & probat Guazz. defenſ. 29. per totam*. Quandocumque Opus hoc percurrendo in errata quædam offendes, ad eiuſdem calcem conuolabis, ibi enim grauiora correcta inuenies menda, leuiora prætermiſsa. Hæc (benigne Lector) inſinuanda cenſui, vt huius voluminis vtilitatem, neceſsitatemque præ oculis tibi offerrem: In quo nihil pertinaciter aſsero; & ſi quid in eo à veritate declinet, inaduertentiæ adſcribatur; Omnia, cuicunque melius, & clarius veritatem intuenti, & præcipuè Sanctæ Matris Eccleſiæ correctioni, ſubmittendo. Vale. Venetijs Opus primo in lucem prodit die 2. Ianuarij 1652. Et denuo Typis fuit datum Bononiæ die 1. Iunij 1660.

Argu-

Argumentum Operis.

DVas præcipuas huius Epitomes, ſeu Compendij, Diuiſio *Conſiliorum, & Commentariorum Partes con-* Operis. *ſtituendas duxi. In quarum prima Theoriam variarum quæſtionum, & communium opi-* Diuiſio Theoriæ. *nionum Cauſarum Iudicialium Regularium tradam. In qua poſt quædam Præludialia ad tria Capita, totam hanc Theoriam redigam; Et in Primo vtique capite, quæ ad ritè inchoandum; In Secundo, quæ ad ordinatè proſequendum; Et in Tertio, quæ ad debitè proceſſum terminandum ſpectant, enucleabo.* Diuiſio *In Secunda verò Principali parte, prælibatarum Cauſarum Praxes* Praxis. *tres, ipſis Regularibus accommodatas, facillimàs, in formulis trium proceſſuum, proponam; iuxta triplicem procedendi modum, Inquiſitionis, Denunciationis, & Accuſationis; Quibus ne quid vlterius, ad rem, deſiderari queat. Quartam ſubnectam Praxim diuerſarum Formularum, data opera, nec ſine ratione, in prædictis dimiſſarum, pro opportunitate in ijſdem proceſſibus vtendarum.*

APPRO-

Digitized by Google

APPROBATIONES.

Imprimatur.

Hieronymus Vallemanus Vicarius Generalis Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Aemilij de Alterijs Epiſcopi Camerini.

EGo Frater Ambroſius de Gozze de Piſauro Sacr. Theologiæ Lector, Prior, & Vicarius S. Officij Fabriani, ex commiſſione P. Reuerendiſs. Inquiſitoris Eugubij, diligenter vidi Epitomen, ſeu compendium Theorìæ, & Praxis cauſarum iudicialium Regularium, in duas partes diſtributam ab A. R. P. Philippo de Bictis à Camerino, Ord. Minorum S. Franciſci Capuccinorum, Theologo, Guardiano Fabrianenſi, Prouinciæ Marchiæ Diffinitore, & V. I. D. & perutilem cenſui Iudicibus præſertim Regularibus, impreſſioneq; dignam: Verè ſuo dignã Auctore. Dat. Fabriani die 23. Aug. 1657.

F. Ambroſius Prior, & Vicarius qui ſupra.

Imprimatur.

Fr. Pius Gamundus Inquiſitor Generalis Eugubij, & Fabriani.

REuerendiſs. P. F. Simplicianus à Mediolano totius Ordinis Capuccinorum Generalis Moderator meritiſſimus, mandauit mihi Fr. Bonaucnturæ à Monte Regali Concionatori Capuccino, Sacræ Theologiæ Profeſſori, Prouinciæq; S. Franciſci Exdiffinitori; vt opus reuiderem R. P. Philippi à Camerino Vtriuſque Iuris Doctoris, nec non Theologi, & Marchiæ Prouinciæ Diffinitoris. Cuius titulus eſt: Epitomes, ſeu Compendium Theorìæ, & Praxis Cauſarum Iudicialium Regularium, in duas partes diſtributum. Vidi ego illud, attentiuſq; conſideraui, ac ſimul guſtaui: Vidi inquam, & quicquid in eo eſt, Iuſtitia, & veritas eſt, quia fidei veritati totum conſonat, æquiſſimæq; morum diſciplinæ nihil diſſonat. Guſtaui etiam, & ſubito factum eſt Volumen iſtud (tanquam Ezechielis illud) in ore meo, ſicut mel dulce, quod quidem (vt vera fatear) comedere potius exoptabam, vt viſcera quoq; mea (cum Propheta) complerentur, quam vix bibendo guſtare, alijſq; propinare. At ne Cæteri huius ſtudioſi facultatis hac priuentur dulcedine, & ex eo tanquam ex diuite penu neceſſaria iura depromere, totumque ſimul vnico hauſtu Theorìæ, & Praxis ſitim extinguere valeãt; Nouo ſemper Prælo dignum eſſe opus, iterum, atque iterum iure iurando pronuncio. Dat. Eugubij Die 10. Menſis Iunij 1658.

Ita eſt. Ego Fr. Bonauentura à M. Regali qui ſupra manu propria.

Vo-

VOlumen, cuius inſcriptio, Epitome, ſiue Compendium Theo... Praxis cauſarum iudicialium Regularium, &c. ab A.R.P. Phil... Camerino I. V. D. Fratrum Capuccinorum Theologo, Diffinitore ma... cum induſtria elucubratum, & aliàs in lucem editum, magno cum applauſu celebratum; Modò ab eodem additionibus non paucis impinguatum, iuſſu Reuerendiſs. Patris Simpliciani à Mediolano eiuſdem Ordinis Miniſtri Generalis à me F. Bonauentura à Tiferno Capuccino, & Sac. Theologiæ profeſſore reuiſum, & perlectum. Lectulus Salomonis; quia ex lectiſſimis Doctorum floribus collectus, ſexaginta fortibus ambitus; quia ex electiſſimis regularum gemmis circumuallatus eſt repertus: Sacræ doctrinæ, moribuſq; probis ita conformis, vt ad alliciendos Sæcularis, Eccleſiaſticæ, Regularis, ac Spiritualis vitæ profeſſorũ animos in vtroq; foro deſudantiũ, ad requiem, diuini Iudicis confeſſoribus promiſſam, preuiè, ac celeritèr conſequendam, ſit maximè diſpoſitum: Vt denuo quam primùm in lucem prodeat, digniſſimum, ac vtiliſſimum iure iurando cenſeo. In quorũ fidem hoc teſtimonium prebui manu propria ſubſcriptum &c. Dat. Tiferni 13. Kal. Iunij 1658.

F. Bonauentura à Tiferno, qui ſupra manu propria.

IVſſu A. R. P. Simpliciani Mediolanenſis, Congregationis Fratrum Minorum, qui Capuccini nuncupantur Miniſtri Generalis, perlegi librum, cui titulus eſt: Epitome, ſeu Compendium Theoriæ, & Praxis cauſarum iudicialium ab A. R. P. Philippo à Camerino, eiuſdem inſtituti Theologo, Diffinitore, ac I. V. D. iam pridem, cum non vulgari Auctoris laude typis euulgatum, & ab eodem nunc denuo accuratius recognitum, ac locupletatum. Illumq; aſſero, non modo fidei Orthodoxæ, & Diuinis, humaniſq; legibus conformem; Sed etiam ſtyli facilitate, methodi elegantia, Doctrinæ vbertate, ac dilucida (quòd raró accidit) breuitate præclarum: atq; adeo cenſeo digniſſimum, vt in lucem iterum, atq; iterum prodeat, ad innocentium tutelam, nocentium vindictam, Iudicum, præſertim regularium, directionem, ... rei deniq; litterariæ ornamentum. Datum Firmi in noſtro Conuentu S. Laurentij, pridie idus Iulij A. D. 1658.

Ego Fr. Bonauentura Recinetenſis Philoſophiæ, ac Theologiæ Profeſſor.

Digitized by Google

Nos Fr. Simplicianus à Mediolano totius Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci Capuccinorum Generalis Miniſter licèt Immeritus &c.

CVm opus, cui titulus: Epitome, ſiue Compendium Theoriæ, & Praxis Cauſarum Iudicialium Regularium à R. P. Philippo Camerinen. &c. noſtri Ordinis Theologo compoſitum, & à tribus alijs dicti noſtri Ordinis Theologis iuxta commiſſionem noſtram relectum, & approbatum fuerit: Vt typis mandari poſſit, ſeruatis aliàs ſeruandis, tenore præſentium facultatẽ concedimus, & indulgemus. In quorum fidem his ſigillo noſtro munitis ſubſcripſimus. Datum Cordubæ die 22. Martij 1659.

Fr. Simplicianus Miniſter Generalis.

VIdit D. Iuuentius Tortus Cler. Reg. S. Pauli Pœnit. pro Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. D. Hieronymo Boncompagno Bononiæ Archiepiſcopo, & Principe.

DE mandato Reuerendiſſimi P. Magiſtri Gulielmi de Focis Bononiæ Inquiſitoris, vidi ego infraſcriptus volumen, cui titulus P. F. Philippi de Bictis à Camerino Capuccini Epitome Conſiliorum, & Commentariorum Theorìæ, & Praxis Cauſarum Iudicialium Regularium; nihilq; inueni in eo à fidei dogmatibus diſſonum. Opus methodi facilitate perſpicuum, Doctrinæ vbertate, & claritate Proficuum: ac proinde rurſus Chalcographis tradendum, vt denuo exprimatur.

Ita aſſero ego F. Ioannes Riccius Carmelita Bonon. Doctor Collegiatus, & in Archigymnaſio Bononiæ publicus Lector. Die 26. Auguſti 1659.

Fr. Gulielmus Inquiſitor Bonon.

Digitized by Google

INDEX RERVM
OMNIVM NOTABILIVM
Quæ in prima Parte
EPITOMES THEORIÆ
Conſiliorum, & Commentariorum,
Variarum Quæſtionum, & communium opinionum Cauſarum Iudicialium Regularium continentur.

A

Abortus.

1. ABortionis poculum præbens, ſeu recipiens, qua pœna puniatur, quæſt. 111. num. 9. & 10.

Abſens, & Abſentia.

†. Abſens, apud nos, in contumacia non condemnatur q. 131. num. 18.

2. Abſentiæ cauſas ad allegandas, vel aliud impedimentum, Procurator, vel Conſiliarius, an admittatur, q. 97. per totam; Vide in ver. Procuratot n. 163.

Abſolutio Rei.

3. Abſoluendus eſt Reus negans, actore non probante, q. 92. n. 1. Licèt Reus onus probandi aſſumpſerit, n. 2. In paribus probationibus Rei, & Fiſci abſoluendus eſt Reus negans, n. 3. Abſoluendus eſt Reus, dum pro ſe offuſcantes habet probationes, n. 4. Quo caſu nec torquendus eſt Reus, licet prius inditiatus eſſet ad torturam, n. 5. An in propoſito caſu diffinitiuè, vel rebus ſic ſtantibus, Reus abſoluendus ſit, n. 6.

4. Abſoluendus eſt Reus probans aliquo modo licitum eſſe id, de quo imputatur, q. 95. n. 1. Et interpretatio facienda eſt, quæ delictum excludat, n. 2. Vel quæ delictum minuat, n. 3. Quid in minis, n. 4. Lex prohibens benignè interpretanda eſt, n. 5.

5. Abſolutus de vno delicto, pro eodem amplius vexari non debet, q. 94. n. 28. Quamuis indicia ſuperuenirent, dum quis vt innocens fuit abſolutus, n. 30. Secus ſi abſolutus fuerit ex hactenus deductis, n. 31. Et hæc exceptio litis ingreſſum impedit, n. 29. Ius procedendi contra abſolutum cum clauſula (ex hactenus deductis) quantùm duret, n. 32. Abſolutus ob defectum probationum, an ex nouis inditijs moleſtari poſſit, n. 33. Abſolutoria, in dubio, lata præſumitur ex defectu probationum, n. eodem. Abſolutus, an iterum moleſtari poſſit, ſi delicti qualitas mutetur, n. 34. Confitens iudicialiter delictum poſt abſolutionem, iterum moleſtari poteſt, n. 35. Abſolutus ex hactenus deductis, ex confeſſione extraiudiciali poſtea ſequuta, torqueri poteſt, ibid. Quid in

Digitized by Google

abſoluto per viam indulgentiæ, vel ſecundùm eius iuramentum, n.36. Fraude ceſſante in vno loco abſolutus, vel condemnatus, alibi moleſtari non debet, n.37. Non modo abſolutus, ſed etiam condemnatus, pro eodem delicto moleſtari non poteſt, n.40. Nec ab eodem, nec ab alio Iudice, & quid, dum Reus in contumacia punitus fuit, n.39. Vel non condignè, n.38. & 42. Quando Reus dicatur condignè punitus, n.43. Quid ſi Reus, defectu iuriſdictionis, ſufficienter punitus non fuit, n.44. Vel dum quis fuit abſolutus, vel cõdemnatus per prævaricationem, n.45. An agẽs de proprio intereſſe accuſare poſſit abſolutum, vel condemnatum, n.46.

6. Abſolutus diffinitiuè, ſi poſtea ſpontè iudicialiter delictum fateatur condemnari poteſt, q.83, n.20. & 21, & q.134. n.19. Quid in abſoluto ex hactenus deductis, q.134. n.20.

Abſoluere a Reſeruatis.

†. Abſoluere poſſunt Regulares à quibuſdam Papæ reſeruatis, q.129. n.16.

Acceſſus ad Monaſteria.

7. Acceſſus ad alloquendum cum exiſtentibus intra clauſuram Monaſterij prohibitus eſt Regularibus, q.130. n.32. An in hoc caſu Regulares in excommunicationem Epiſcopalem, in hoc ſuperadditam incidant, & de licentia illis ab Epiſcopo conceſſa, ibidem.

Accommodans ad delinquendum.

8. Accomadans delinquenti aliquid ad delinquendum, qua pœna puniatur, q.112. n.17. 18. & 19.

Accuſatio, Accuſare, Accuſator, &c.

9. Accuſationis materia habetur in toto tract. 2, à q.21 vſq; ad q.24.

10. Accuſationem, an fraterna correctio præcedere debeat, q.21. n.1. Dicta de denunciatione ferè omnia in accuſatione obſeruanda ſunt, ibidem. Accuſatio quid, n.2.

11. Accuſare quilibet poteſt Regulares, qui in Iure non eſt prohibitus, q.21. n.3. Qui de Iure ab accuſando repellantur, n.4. An proceſſus valeat, dum illegitimus eſt Accuſator, n.5. Quid inter Regulares in ordine ad inhabilem Accuſatorem, n.6. De Iure Canonico quilibet, de quolibet delicto accuſare, & accuſari poteſt, n.7. An Accuſatus accuſare poſſit, n.4.

12. Accuſatio Regularibus licita eſt, q.22. n.1. Declaratur, n.2. Probatur, n.3. & 4. De conſilio Regulares ab accuſatione abſtineant, n.5.

13. Accuſator, an ſe ſubſcribere debeat ad pœnam talionis, q.23. n.3. Quæ excuſent Accuſatorem à pœna talionis, n.4. & 5. Accuſator prævaricator, colluſor, aut tergiuerſator punitur, n.6. Concluſio facienda eſt in accuſatione, & eam, an Iudex ſequi teneatur, n.7. Apud Regulares nõ omnia ſupradicta in accuſatione requiruntur, n.8. Requiſita in denunciatione etiam in accuſatione requiruntur, n.2.

14. Accuſatio, & denunciatio in quibus differant, q.24. n.21.

15. Accuſatus criminaliter pendente accuſatione à teſtificando repellitur, q.44. n.2. Idem dic de denunciato, vel inquiſito, n.3. Limitatur dupliciter, n.4. & 5. An talis poſſit eligi, & eligere? q.127. n.30.

16. Accuſatione porrecta, quomodo gerere ſe debeat Iudex, q.24. n.1. Calumniæ iuramentum ab Accuſatore exigat Iudex, n.2. Inter plures Accuſatores extraneos, quis ſit præferẽdus, & an plures admittendi ſint, n.3.4. & 5. Quid inter non extraneos, n.6. & 7. An plures in eodem libello accuſari poſſint, vel vnus de pluribus delictis, n.8. Vel vnus in diuerſis libellis accuſari; Et an ſuperſedendum ſit ad hoc, vt omnes cauſæ ſimul expediantur, ibidem. Offenſus, an cogi poſſit ad accuſandum, n.9. An accuſatio contra Officialem, durante officio, ſit admittenda, n.10.11. & 12. An, & quomodo accuſatio contra Vniuerſitatem admittatur, n.13.14. & 15. Omnes regulariter accuſari poſſunt, & accuſatus de vno poteſt eodem tempore de alio accuſari delicto, n.16. Qui-

libet,

Digitized by Google

libet de quolibet, de Iure Canonico, admittitur ad accuſandum, n. 17. Accuſatio legitima admitti debet, & interim accuſatus promoueri non poteſt, & proceſſus proſequendus, n.18. Limitatur hoc dupliciter, n.19.

17. Accuſationis, vel denunciationis ex defectu nullitatis prætenſæ, eo quod non contineant ſubſtantialia, & eſſentialia, quomodo reparentur, & defendantur, q.156. n.21. Quid apud Regulares, n.22. Puta, ſi prohibitus admittatur ad accuſandum, vel denunciandum, n.23.

Acta, & Actor.

18. Acta omnia coram Iudice appellationis tranſportari debent, aliàs ſententiam nullam ferret, q. 152. n. 22. Niſi acta non traſportata neceſſaria non eſſent, n. 23. Acta, an debeat attendere Iudex, & ſecundùm ea iudicare, dum extraiudicialiter aliter ſibi cõſtat, q.138. n.20.

19. Actore, vel Fiſco non probante, an Reus abſoluendus ſit, q 92. per totam; Vide in ver. Abſolutio Rei, n.3.

Actus,

20. Actus proximus delicto, quis dicatur, q.132.n.5 Exemplificatur in fornicatione, & in homicidio, n 6.

21. Actu de remoto, q.134. n.8. De tractatu, ſeu ordinatione, n.9.

Admenatio.

22. Admenatio grauis eſt iniuria, q. 128. n.7.

Adminiculum.

23. Adminiculũ quid, & quotuplex, q. 61. n.11.

24. Adminicula, & circumſtantiæ nõ probantur per teſtes inhabiles, q.40.n.7.

25. Adminiculatiuè teſtes ſingulares, qui dicantur, q.44 n.4. Benè probant, n.16. Ampliatur à n.17. vſq; ad n. 36. Declaratur à n.17. vſq; ad n. 20. An probent plenè delictum in genere, n. 21. vſq; ad n.23 Plenè famam probant, n. 29. Vel dum Iudex ità arbitratur, n.34. Contra producen.q.41.n.2.& 5.

Adulterium, & Adulter.

26. Adulterium quid, q.116. n.1. De eius pœnis, ibid. per tot. Pœna mortis de Iure Ciuili adulterium punitur, n.2. Quid de Iure Canonico, n.3. Pœna accommodantis domum ad adulterandum, n.4. An pœna adulterij puniatur, rem habẽs cum Meretrice nupta, n. 5. Pœna adulterij de conſuetudine, quæ ſit, n. 6. An de adulterio puniatur, qui à ſe cognitã ignorabat eſſe nuptam, n.7.

27. Adulterium quomodo præſumatur, & probetur, q.120. per totam. Vide in ver. Copula carnalis, n.211. vſq; 217. Adulterio multiplicato, an, & quando pœnæ ſint multiplicandæ, q. 108. n. 29 & 30. Et an in eo procedendum ſit ex Officio? q.13.n.3.

28. Adulter teſtis repellitur, q.31.n.12.

Aduocatus.

29. Aduocatus, ſeu Procurator, an in criminalibus admittatur ad compatẽdum pro defenſione, ſeu excuſatione abſentis Rei, q.96. per totam. Vide in ver. Procurator, n.153. vſq; ad n.163.

30. Aduocatus an admittatur ad allegandũ abſentiæ Rei cauſas, vel aliud impedimentum, q. 97. per totam. Vide in ver. Procurator, n.164.

31. Aduocatum Rei corrumpens, ad huius defenſiones impediendas, punitur, ante q.88.n.2.

32. Aduocatus allegãs Iudicem ſuſpectũ, cauſa non probata, punitur, ante q. 88. n.3.

33. Aduocatum Reum defendentem, Iudex nõ libenter audiens, ſuſpectus redditur, ante q.88.n.3.

Aequiuocare.

34. Æquiuocare poteſt Reus, veritatem negando, quamuis legitimè interrogatus, ad mortem vitandam, dum eſt ſpes euadendi, q.81. n.22. & 23. & etiam ad euitãdas alias grauiſſimas pœnas, n. 24. Item dum factum à peccato excuſatur, n.25. Vel qualificatè poteſt reſpondere, ab affirmatiua incipiendo, ſed melius erit, ſi à negatiua incipiat, n.26. & 27.

†. Ætates quomodo probentur, q.136.n.2.

Digitized by Google

Affectatus Teſtis.

35. Affectatè teſtis deponens, an probet, q.29.n.36.

Affectionatus Teſtis.

36. Affectionatus teſtis, an repellatur, q.29. n. 35. Affectionatus teſtis ſe oſtendens magis vni parti, quam alteri, n.39.

Affectus.

37. Affectus, ſeu conatus, effectu non ſequuto, an, & quomodo puniatur, q.132. per totam. Vide in ver. Attentans, n.152. vſq; ad n.156.

Affinis, & affinitas.

38. Affinis teſtis, vel conſanguineus repellitur, q.29.n.17. Ampliatur vſque ad n.21. Limitatur à n.23. vſq; ad n.25.

39. Affinitas ex illicito coitu contrahitur vſq; ad gradum.2.& vſque ad eundem inceſtus committitur, q. 116.n. 18.

Affirmans Teſtis.

40. Affirmanti teſti in contrarietate magis creditur, quam neganti, q.46. n. 11. Ampliatur à n. 12. vſq; ad n.14. Limitatur à n. 15. vſq; ad n.22.

Alapa.

41. Alapa atrox eſt iniuria, q. 128. n. 5.

Alchimia.

42. Alchimia an ſit punibilis, q.110. n.17.

Alienatio.

43. Alienatio bonorum ſuorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum prohibita eſt dantibus, & recipientibus, q.129. n.31.

Alloqui.

44. Alloqui cum exiſtentibus intra clauſuram Monialium. Vide in ver. Loqui, n.48.

Alternatiua.

45. Alternatiua appellatio valet, q.146. n.23.

Ambaſciata.

46. Ambaſciatam delicti portans, qua pœna puniatur, q.112.n.23.

Amicus, & Amicitia.

47. Amicus verberans, non præſumitur facere animo iniuriandi, q.128. n.12.

48. Amicus in cauſa amici in teſtem admittitur, q.29.n.2. Ampliatur, n.3. Obijcitur, & declaratur, n.4. Limitatur Regula, n. 5. Sublimitatur limitatio, n.6. & 7.

49. Amicitia eſt cauſa recuſandi Iudicem, de qua, q.6. n.43. vſq; ad n.51.

Amplexus.

50. Amplexus eſt coniectura copulæ, q. 120. n.9.

Animoſus Teſtis.

51. Animoſus teſtis, an probet, q.29.n.37.

Animus offendendi.

52. Animus iniuriandi in iniuriante quando non præſumitur, q.125 n.46. In amico verberante iniuriandi animus non præſumitur, q.128. n 12.

53. Animus occidēdi homicidio ſequuto, in dubio, præſumitur, q.111. n.81. Hic animus coniecturis probatur, n. 82. Animus non occidendi, an Rei iuramento probetur, n 83.

54. Animus occidendi præſumitur ex qualitate armorū, & exemplificatur, q.111, n 84. Item ex qualitate, & iteratione vulnerum, n.85. Item ex parte periculoſa vulnerata, n.86. Necnon ex mala qualitate perſonæ vulnerantis, n.87. Sicut etiam ex verbis prolatis ante, poſt, vel in ipſa rixa, n.88. Similiter ex verbis minantibus, ſeu iactationis ante delictum, non modo animus occidendi, ſed etiam deliberatus præſumitur, ibid. An ratione loci cōmiſſi homicidij, puta in Eccleſia, animus deliberatus præſumatur, n. 89. Vel ratione temporis, quia de nocte, n. 90. Aut quia homicida antea armatus inceſſit, ſiue euaginata arma deferebat, vel arma veneniata, & prohibita erant, ſeu cum aſſiſtentia amicorum, præſertim armatorum, n.91. Ex præcedente conſilio, & tractatu animus deliberatus præſumitur, ſicut etiā ex inſidijs, ſeu præparatione pecuniarū, equorum, armorum, vel ſimilium, n. 92. Præmeditatio, ſeu deliberatio in dubio non præſumitur, n.93.

55. Animus non occidendi præſumitur, dum arma offenſiua apta non erant ad occidendum, q. 111, n 94. Similiter ex modo percutiendi inepto ad occidendum, ſeu dum percuſſio facta fuit lapide, vel pugno, ſiue calce, aut dum amicitia præceſſit, ibidem.

Ape-

Digitized by Google

Aperiens viam ad inquirendum.

56. Aperiens viam ad inquirendum, vel ad formandam nouam proceſſus telam, an poſſit examinari, & probet examinatus vt teſtis, q.11. n.9. & q.13. n.20.

Apices.

57. Apices quid, q 8.n.2. Apicibus dimiſſis procedere poſſunt Regulares ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſola facti veritate inſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicii, n.3. Vb Bonif. Indultum, n.4. & 5. Declaratur Regula, & Indultum, n.6. Aliæ Regulæ explanationes, pro ſingulis eiuſdem Regulæ particulis à n 8. vſq; ad n.17. Limitatur eadem Regula à n.18 vſq; ad n.20.

58. Apices non ſeruentur in ſententia Regularium, q. 145. per totam. Vide in ver. ſententia, n.36.37. & 38.

Apoſtata.

59. Apoſtata à teſtimonio repellitur, q.31. n.16.

60. Apoſtata, vel fugitiuus, ſeu vagus, quando ſit Religioſus, de Monaſterio egrediens ſine Superioris facultate, q.130. n. 15. Quid in carcerato aufugiente, n.16. 17. & 18 Vel cooperante ad fugam, n.19. Seu in fauente, detinente, aut occultante apoſtatas, n. 20.

†. Apoſtata Ordinem Sacrum ſuſcipiens, ſuſpenditur, q.129. n.41.

†. Apoſtata à fide, vide remiſſiuè, q.130. n. 24.

61. Apoſtatæ poſſunt capi, & carcerari à Superioribus, q.130, n. 21. Ab iiſdem requiri debent, n.22. Benignè recipi, niſi &c. ibid. Iniquè ſubditus grauatus, an poſſit aufugere, n. 23.

Apoſtoli.

62. Apoſtoli quid, q.148, n.36. In apoſtolis cauſa delationis, vel non delationis eſt exprimenda, ibidem. Quinam dicantur dimiſſorij, vel delatorij apoſtoli, n.37. Quomodo in illis gerere ſe debeat Iudex, ibidem.

63. Apoſtoli reuerentiales, ſeu reuerentij, qui dicantur, & in quo à dimiſſorijs differant, q. 148. n. 38. Etiam in his reuerentialibus cauſa eſt exprimenda, ibid.

64. Apoſtoli refutatorij, qui dicantur, q. 148. n.39. Etiam in iſtis cauſa eſt exprimenda, ibidem.

65. Apoſtoli teſtimoniales, qui ſint, & quando dentur, q.148. n.40. Dum alia à ſupradictis, in hoc ver. Apoſtoli, appellatione pendente, præſtanda ſunt à Iudice à quo pro faciliori appellationis exitu, videat ipſe Iudex adnotata, in q. 148. à n.1 vſq; ad n.35. ne aliquid attentet præterea, niſi de conſenſu appellantis. Ea verò, quæ appellatione pendente, Iudex in ordine ad apoſtolos præſtare poteſt, habentur à n. 27 vſq; ad n.35. Vide in ver. Appellatio, n.85. vſq; ad n.96.

Appellatio.

66. Appellatio, & recuſatio æquiparantur, q.6. n.57.

67. Appellari poteſt ab admiſſione teſtis inhabilis, q.39. n.7.

68. Appellans à captura, carceratione, ſeu à ſententia carcerationis, an ſit relaxandus, q. 79. n.14.

69. Appellatio non datur in notorijs delictis, q.87. n.20. Nec etiam dum Reus repertus eſt in flagranti, n.25.

70. Appellatio quid, ante q.146. n.3.

71. Appellationis ſubſtantialia enumerantur, q. 146. n.1. Appellatio continere debet nomen appellantis, n.2. Iudicis à quo, n.3. Sententiam, à qua appellatur, n.4. Diem appellationis, n.5. In ſcriptis appellatio eſſe debet, dum ſtatim poſt ſententiam non appellatur, n. 6. & 7. etiam ab interlocutoria vim diffinitiuæ habente, n. 8. Admiſſa tamen ſine ſcriptis tenet, n. 9. Quid ſi oretenus, ſtatim ſententia lata, appelletur, n. 10. An, & quæ ſcriptura in propoſito inter Regulares requiratur, n. 11. & 12.

72. Appellationis non ſubſtantialia, ſed congruentia enumerantur, q. 146. n. 13. Verbum appello non eſt neceſſarium, n.14. Expreſſio cauſæ in appellatione à diffinitiua neceſſaria non eſt, quod tamen multipliciter limitatur, n. 15. An in appellatione à mera interlocu-

locu-

Digitized by Google

locutoria cauſæ expreſſio requiratur, n.16. & 17. Quid apud Regulares, eodem n. 17. Dum cauſa debet exprimi, hæc rationabilis ſit, n. 18. De congruo appellati nomen exprimitur, n.19. Item Iudicis ad quem, n. 20. Et dum huius nomen non exprimitur, ad proximum Superiorem dicitur appellatum, ibidē. Quid de Iure Canonico, n.21. Declaratur, n.22.

73. Appellatio alternatiua an ſubſiſtat, q. 146. n.23.

74. Appellatio copulatiua an ſit valida, q.146. n.24.

75. Appellare poteſt omnis iniuſtè grauatus, q.147. n.1. Etiam excommunicatus, n.2. Quilibet non prohibitus, n.3. Regulares iniuſtè grauati, an appellare poſſint, n.6. An detur appellatio à correctione Regulari, n.7.

76. Appellationis renunciatio, an teneat, q.147. n.3

77. Appellare Procurator, an poſſit, & debeat, q.147. n.4. Extraneus ſine mandato, an poſſit appellare, n.5.

78. Appellare conuictus poteſt, q. 147. n.8.

79. Appellare an contumax poſſit, q. 147. n.10. & 11.

80. Appellare non grauatus minimè poteſt, q.147. n.12.

81. Appellare confeſſus, & conuictus non poteſt, q. 147. n.13. & 14. Niſi rationabilem inducat cauſam, n.15. Vel niſi condemnatio eſſet exceſſiua, n.16. Sed in omni caſu, ſi Iudex, ad quem inhibeat, ſuperſedendum eſt, n.17.

82. Appellare poteſt confeſſus rātum, cauſam offuſcantem, vel excuſantem confeſſionem in appellatione inſerendo, q.147. n.18. Ad quid in hoc caſu cauſa exprimatur, & quid ſi nō exprimeretur, n.19. Conſtitutiones Marchiæ, & Pij V. in propoſito declarantur, n.20.

83. Appellatio interponenda eſt coram Iudice à quo, q.148. n.1. Quid ſi plures ſententiam tulerint, n.2. De conſuetudine appellare ſufficit coram Notario cauſæ in eius Officio, etiā Iudice abſente. n.3.

84. Appellatio coram honeſtis viris, quomodo interponatur, dum Iudex a quo, vel præſens non eſt, vel iuſtè timetur, q.148. n.3.

85. Appellandum eſt intra decem dies, q. 148. n.4. & 8. Etiam ab interlocutoria, n.5. Saltem coram honeſtis viris, vel Iudice ad quem, n.6 Aliàs ſententia in iudicatum tranſitet, n.7.

86. Appellari in grauamine ſucceſſiuo poſt decem dies poteſt, puta à carceribus, triremibus, vel exilio, q 148. n. 9. Sed obſeruetur, vt appellatio interponatur à præſenti detentione, n.10. A declaratoria tamen, quod Reus legitimè carceratus fuerit, intra decem dies appellari debet, n.12. Quid in conſentiente grauamini ſucceſſiuo inflicto, n.13.

87. Appellatur poſt decem dies a ſententia per dolum lata, q.148. n.14. Item dum ſententias non potuit, vel difficulter appellare, intra decendium, n.15.

88. Appellare dum quis non poteſt poſt decem dies, valebit tamen vti alijs remedijs, puta, dicere, de nullitate poterit, item Iudicis officium implorare, ſeu reſtitutionem in integrum petere, q. 148. n.16.

89. Appellari ſemper poteſt ab excommunicatione, q. 148. n.17.

90. Appellari, an poſſit à conductione ad carceres, q. 148. n.11 Quid ſi carceratus appellet, petens relaxari, ibidem.

91. Appellatione pendente nihil innouandum, q.148. n. 18. Iudex innouans punitur, n. 19. Niſi Cautela vtatur, de qua, n.20.

92. Appellatio in dubio eſt admittenda, q. 148. n.21.

†. Appellatio admiſſa cum clauſula (ſi, & in quantum, &c.) quid operetur? q. 148. n.20.

†. Appellatio friuola, quæ dicatur, & exemplificatur in pluribus friuolis appellationibus, q.150. n.27.

93. Appellatio notoriè iniuſta eſt reijcienda, & ſententia exequenda, q. 148. n.22

94. Appellatione pendente, Iudex à quo plura præſtare poteſt ſine innouatione, q.148.

q.148.n.23. Puta cognoſcere, an appellationi ſit deferendum, n.24 Vbi notatur, quomodo in hoc Iudex pronunciare debeat; Modus cognoſcendi, an appellatio admittenda ſit, n.25.

95. Appellatio dum non eſt proſequuta, Iudex à quo ſuam poteſt exequi ſententiam, q.148. n.26.

96. Appellatione pendente, plura præſtare poteſt Iudex à quo in ordine ad apoſtolos, q.148. n.27. Poteſt enim, & debet poſtulatos apoſtolos exhibere, n.28. Quid ſi non petantur, ibid. Non tenetur Iudex ſtatim apoſtolos dare, n.29. nec Reus illicò eos petere, cautius tamen eſt, vt in appellatione petantur, ibidem. Quid ſi non poſtulentur intra debitum tempus, n.eodem. Poteſt Iudex intra triginta dies de apoſtolis reſpondere, terminumque præfigere ad redeundum pro ipſis, n.31. Quando triginta dies currere incipiant, & quid ſi interim Iudex appellationis impetretur, ibidem. Item præfigere poteſt Iudex a quo terminum appellanti ad ſe præſentandum cum apoſtolis coram Iudice ad quem, n.32 Quid ſi idem Iudex terminum non præfixerit, ibidem. Iudex requiſitus poteſt, & debet apoſtolos dare, n.33. Ea, quæ hic de apoſtolis dicta ſunt, locum etiam habent in appellatione ab interlocutoria, n.34. Quid ſi non petantur apoſtoli, n.35. Quædam de his vide in verſ. Nullitas, n.72.

97. Appellari à quocunque Iudice regulariter poteſt, q.149. n.1. à quo expreſsè appellatio prohibita non eſt, n.2. A ſupremo Principe non poteſt appellari, n.3. Vt à Papa, &c. n.4. A quo appellans ad futurum Concilium excommunicatur, ibidem. Nec à Concilio generali, cui præfuit Papa, neuè à Senatu Cardinalium, n.5. Ab vno Cardinali, quàuis Legato à Latere, appellari poteſt, ibid. Non appellatur à Rege, n.6. Recurſus tamen ad ſupremos Principes licitus eſt, n.7. Quid in ſententia ſupremi Principis prolata ex alterius relatione, n.8.

98. Appellari non poteſt à ſententia Iudicis dati à Principe cum clauſula (appellatione remota) Princeps enim per reſcriptum appellationem tollere poteſt, q.149. n.9. Idem dic de ſimilibus clauſulis, licèt non adeò apertis, n.10. Clauſulæ prædictæ, an ad omnia in patentibus literis contenta referantur, n.11. Stantibus prædictis clauſulis, ſi ſententia exequuta fuerit, an per viam attentatorum ſit reuocanda, n.12. Efficaciores ſunt clauſulæ à Iure inductæ, quàm à reſcripto Principis, n.13. Clauſula, (appellatione remota) quid operetur in ordine ad Iudicem à quo, n.14. Quid verò quoad Iudicem ad quem, n.15. Quid ſi quis notoriè eſſet grauatus, n.16.

99. Appellatio an detur ab executore, q.149. n.17.

100. Appellare an poſſint à proprio Iudice, vel à Syndicatoribus Officiales pro delictis in officio cõmiſſis, q.149. n.18.

101. Appellari poteſt in criminalibus ab omni ſententia, q.150. n.1. Etiam in cauſis ſummarijs, n.2. Et in atrociſſimis, n.6. Quid in ſimonia, n.7. In raptu, n.8, In crimine falſæ monetæ, &c. In aſſaſſinio, in homicida contumace, n.9.

102 Appellationi an renunciari poſſit, q.150. n.3. Tacitè, n.4. Vel expreſſe, n.5.

103. Appellationem quando denegant Iura, intelligi debent, dum Reus eſt confeſſus, aut conuictus, vel in flagrãti repertus, q.150. n.10. Et tunc præſertim in atrociſſimis appellatio admittitur, dum cauſa iniuſtæ ſententiæ in appellatione exprimitur, ibidem.

104. Appellatione pendente, nihil innouandum, & Iudex innouans punitur, ei de facto reſiſti poteſt, q.150. n.11. Quid ſi non ſit appellatum, ſed terminus decem dierum pendeat, ibidem.

105. Appellari poteſt à ſententia nulla, ſed non eſt neceſſe, q.150. n.12.

106. Appellari poteſt à ſententia interlocutoria vim diffinitiuæ habente, q.150. n.13. Exemplificatur, ibidem. An detur

tur

Digitized by Google

rur appellatio à ſimplici interlocutoria, n.14. & 15.

107. Appellatio, an de conſuetudine, vel de Iure municipali, detur in criminalibus, q.150. n. 16. Vbi, quid in hoc puncto obſeruetur, declaratur, n.18. Quid ſeruandum, vbi in hoc particulari, nec conſuetudo, nec ſtatutum viget, prout apud nos, n.17.

108. Appellatio in pluribus caſibus non datur regulariter, nempè in notorio crimine, q.150. n.19. Nec à ſententia, in qua pœna à Lege taxata imponitur, n. 21. Neq; à ſententia excommunicationis, quoad ſuſpenſiuum, n. 22. & 23. Neuè, quando Reipublicæ intereſt acceleratio executionis ſententiæ, vt dum periculum eſt in mora, n. 24. Nec in ſententia lata contra Officialem à proprio Iudice, ſeu à Syndicatoribus in ſpectantibus ad officium, n. 25. & 26. Neque in friuola appellatione, n. 27. Non datur appellatio à tribus conformibus, n.30. Vbi an poſſit dici de nullitate; Neq; appellatio datur; dum in Viſitatione pœna ad correptionem imponitur, n. 31.

109. Appellationem, quando dicitur, non dari intelligendum eſt, Reo confeſſo, vel plenè conuicto, ſeu in flagranti reperto, cui nec alia remedia denegantur, q.150. n.28.

110. Appellatio, ab exceſſu pœnę, prohibita non intelligitur, q.150. n.28.

111. Appellatio ad Superiorem proximum fieri debet, q.151. n.1. Aliàs nulla eſſet appellatio, n.2. Quid in appellatione ad Papam, n.3. Vel dum medius per errorem ommittitur, n.4. Aut etiam ſcienter, ſed ex aduerſo de hoc non excipitur, ibid. Siue dum appellatur ad Legatum Papæ, n. 5. Seu dum proximus eſt impeditus, n.6.

112. Appellatio à Regularibus, quo ordine ſit interponenda, q.151. n.8. Per ſaltum appellatio eſt nulla, n.9. Et ad tribunalia ſecularia ſub excommunicatione prohibetur, n.10.

113. Appellatur à Delegato ad cauſam ad Ordinarium Delegantem, q.151. n. 11. Quid ſi Delegans, ſit & ipſe Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, aut ad vnam cauſam, ibidem. Quid in Delegato à Papa in partibus, vbi adeſt Legatus à Latere, n.12. Quid ſi Delegatus ſit à ſuſpecto, n.13.

114. Appellationis Iudicis officium latius ſe diffundit, quàm officium Iudicis à quo, q.152. n.1. Vnde Iudex appellationis plura circa appellationem cognoſcit, n.2. Et etiam pronunciat, an legitima ſit appellatio, &c. n.3. An poſſit reuocare attentata, & diffinitiuam ex falſa cauſa latam confirmare, n.4. Item inhibere poteſt Iudici à quo, n.5. Coram Iudice appellationis, quæ appellãs probare debeat, n.6. & 7. An coram eo teſtes examinari poſſint, ibidem. Præſertim ſuper articulis productis in principali cauſa directè contrarijs; Vel ſuper capitulis omnino nouis, ibidem.

115. Appellatio à mera interlocutoria, ex actis Iudicis à quo iuſtificari debet, q. 152 n. 8. Niſi noua cauſa ſuperueniat, n.9. Vel interlocutoria contineat damnum irreparabile, n.10. Aut dum Iudex à quo noluit probationes admittere, aut dum Reus abeſt, n 11. Siuè in nouis probationibus cauſæ iam expreſſæ, n. 12. Seu in allegationibus Iuris, n.13.

116. Appellationis Iudex ſententiam iuſtam, ſed nullam confirmare poteſt, q. 152. n.13. Fallit in interlocutoria; nec non in diffinitiua executioni mandata, niſi prius attentatis reuocatis, n.14. Item fallit, dum petitio, vel commiſſio fuit tantùm de nullitate, quo caſu prius de ea cognoſcendum eſſet, poſtea autem ſuper meritis cauſæ, n.15. Fallit 3. dum proceſſus eſſet nullus, niſi nouus formetur, n.16. Omnis ſententia nulla per Iudicem appellationis, præſertim confirmari poteſt, dum Reus fuit confeſſus, niſi error in ſententia eſſet expreſſus, n. 17.

117. Appellationis Iudex totam cauſam cognoſcit, q.152. n.18. Qui pronunciat etiã ſuper acceſſorijs, n.19. Sicut etiam

ſuper

Digitized by Google

ſuper deſertione, nec non ſuper expenſis, n.20. Poteſt Iudex ad quem Reũ à Iudice à quo abſolutum, damnare, & damnatum, abſoluere, non tortos, torquere, & reliqua præſtare, quæ primus Iudex potuit, n.21. An carceratum remittere ſibi poſſit facere, ibidem. Coram eodem Iudice appellationis omnia acta tranſportari debent, aliàs hic ſententiam nullam ferret, n.21. Niſi acta neceſſaria non eſſent, n.23.

118 Appellationis Iudex honori conſulere debet Iudicis à quo, qui citandus eſt, dum agitur de infligendo ei pœnam pro ſententia lata, q.152. n.24.

119. Appellationis in ſententia illa verba inſerenda ſunt (benè, vel malè appellatum, &c. q.152. n.24.

120. Appellationis Iudex attendat in proceſſu Iudicis à quo eius Statutum cum in eo hoc attendi debeat, q. 152. n.25. Sed reſpectu proceſſus Iudicis appellationis ordinaria iſtius Statuta ſequenda ſunt, licèt quo ad cauſæ deciſionem, Statuta, & Leges Iudicis à quo ſint attendenda, ibidem. Vbi declaratur, quodnam dicatur Statutum ordinatorium, vel deciſorium,

121. Appellationis cauſa intra quantum temporis ſpatium, attento Iuris termino, ſit proſequenda, q.153. n.1. Terminum hunc Iuris Iudex à quo, dum appellationem reijcit abbreuiare non poteſt, n.2. Dum verò appellationem admittit, vel reuerentiales apoſtolos dat, idem terminus manet, niſi alius præfigatur, n.3. Iudex à quo præfigere poteſt terminum ad appellationẽ proſequendam, & quid ſi in termino iſto non fuerit proſequuta, n.4. Quot dierum debeat hic terminus præfigi, n.5. Non tenetur Iudex à quo hunc terminum præfigere, n.6. De præfixione termini ad fidem ſibi præſentandam de proſequutione appellationis, n.7.

122. Appellationis ad cauſam finiendam, terminus Iuris eſt annus, & ex cauſa biennium, q.153. n.8. Fatalia, quæ, & vnde dicta, n.9. Idem terminus eſt in diffinitiua, & in ſententia interlocutoria, & quid in ſummaria cauſa, n.10. Idem terminus eſt in ſecunda, & in tertia inſtantia, n.11. Differentia inter primum, & ſecundum anni terminum, n.12. Cauſæ concedendi ſecundum annum, n.13. & 14. Datur aliquando, & quomodo tertius annus, n.15. Conſiliũ appellanti datur, dum elapſus eſt annus primus, vel ſecundus, n.16. Quantum debeat eſſe impedimentum, vt ſecundus annus concedatur, n.17. Quid ſi fatalia à Principe, vel à ſtatuto breuiata eſſent, prout ſunt in Marchiæ Conſtitutionibus, n.18. Fatalia perpetua ſunt in Conciſtorio Principis impediti, n.19. Quid ſi appellans modicam diligentiam fecerit in proſequendo, n. 20. An fatalia prorogari, vel minui à Iudice poſſint, n 21. Quid ſi interueniat conſenſus partium in hoc, fatalibus durantibus, ibid.

123. Appellatio cauſam deuoluit ad Iudicem ad quem, q.154. n.2.

124. Appellatio iudicatum ſuſpendit, & ea pendente nihil eſt innouandum, q. 154. n.4. Quamuis Iudex à quo appellationem non admittat, n.5. Niſi notoriè eſſet non admittenda, n.6. Iudex à quo innouans, attentat, & punitur, n.7. Depoſitus per ſententiam ab officio, appellando, ſuum retinet officium, & voce priuatus, appellans, concurrere poteſt, n.8. Poſt appellationem ſuſpectus fugę à Iudice à quo carcerari poteſt, appellatio à cenſura non operatur ſuſpenſiuum effectum, n.10. Niſi ſententia eſſet conditionalis, n.11. Suſpenſiuus, & deuolutiuus effectus, an ſeparabiles ſint ab inuicem, & ab appellatione, n. 12. Deuolutiuus ab appellatione inſeparabilis eſt, ibidem. Suſpenſiuus effectus, & ab appellatione, & à deuolutiuo eſt ſeparabilis, n.13. vſq; ad 17.

125. Appellatione deficiente, plura ſuperſunt remedia, q.155. Per totam. De quibus remedijs vide ver. Nullitas, n.49. vſque ad n. 60. Ver. Reſtitutio in integrum, n.88. vſque ad n.93. Ver. Recu-

Digitized by Google

ſus n. 25. & ver. Syndicatus, n. 145.

Approbatus.

† Approbatus, qui non eſt ad Confeſſiones audiendas, eas audiens, qua pœna puniatur, q. 129. n. 9.

Arbitrium Iudicis.

126. Arbitrio Iudicis remittitur, an ſit admittenda relatiua depoſitio, q. 53. n. 5. Sed contra, n. 6.

127. Arbitraria eſt indiciorum materia, q. 61. n. 2. Arbitrio Iudicis remittitur, quantum copulæ præſumptiones probent, q. 120. n. 23.

128. Arbitrio de Iudicis in cauſis criminalibus terminandis, habetur in integro tractatu, à q. 133. vſq. ad q. 143.

129. Arbitrio Iudicis multa commiſſa ſunt, cum non omnia valeant ſub Lege comprehendi, ante q. 133. n. 1.

130. Arbitrio Iudicis ex cauſa pœna augetur, & temperatur, q. 133. n. 2. Arbitrium Iudicis quid, ibidem. Duplex eſt arbitrium Iudicis d. n. 2. In criminalibus Iudicis arbitrium intelligi debet non liberum, ſed regulatum à Iure, & ratione, n. 3.

131. Arbitrio ſuo Iudex cum cauſa poteſt pœnas a Legibus inductas augere, q. 133. n. 4. Hodie pœnæ omnes ex cauſa arbitrariæ ſunt, ibid. Statutarias etiam pœnas ex cauſa Iudex augere poteſt, n. 6. Item conſuetudinarias, n. 7. Tam pœnas maiores, quàm minores, etiam ipſo Iure impoſitas, & quamuis vteretur Lex dictionibus præciſè, omninò, vel ſimilibus, ſiuè procedatur per inquiſitionem, ſiuè per accuſationem, ibidem. An poſſit arbitrari mortis pœna, nu. 8. Puta in delicto atroci, vt in dante alapam Officiali, n. 9. Vel in alio delicto enormi conſummato, & vbi viget conſuetudo, ità arbitrandi, nu. 10. Quid in Iudice inferiore, n. 11. In pœnis alternatiuis poteſt Iudex leuem, vel grauẽ arbitrari, n. 12. Et hoc ante Sentẽtiam, non autem poſt eam, n. 13. Dum pœna augetur, an, & quomodo cauſa in ſententia exprimenda ſit, n. 14. An Delegatus Principis, ſeu inferioris, vel Magiſtratus minor poſſint augere pœnas, n. 15. Iudex poteſt ex cauſa pœnas à legibus taxatas augere, n. 18. Regulariter Iudici non eſt arbitrarium legem pœnalem extendere, n. 19. vſque ad n. 26. Iudici tamen conceditur exentionem facere ad pœnam euitandam, nu. 26. vſq. 37.

132. Arbitrio Iudicis ex cauſa pœna minui poteſt, q. 134. n. 1. Siuè pœna Legalis ſit, ſiuè Statutaria, n. 2. Seu conſuetudinaria, n. 3. Siuè de minoribus agatur pœnis, & extraordinarijs, ſiuè de ordinarijs, & à Lege expreſsè taxatis, quamuis ipſo Iure, & cum dictionibus, præciſè, vel omnimodè, n. 4. Quid in pœnis alternatiuis, n. 5. Quid in Magiſtratibus maioribus, vel minoribus, n. 6. Vel in Delegato a Principe, n. 7. Sine iuſta cauſa pœna minui nõ poteſt, nec mutari, n. 8. & 9. Aliàs Iudex minuens ſit infamis, ibidem. Poſt ſuam ſententiam, Iudex pœnam nullo modo minuere valet, n. 10. Nec compoſitionem facere, licèt renunciatum appellationi ſit, ibid. & q. 94. n. 55. vbi à n. 47. vſque ad n. 61. ex profeſſo agitur de compoſitione laudabili, & eius neceſſariis conditionibus. An verò ſaltem de conſuetudine dicta minutio fieri poſſit, vide diffusè in eodem n. 10. In quo, verſ. & propterea, cautela ad rem Ordinario indicatur. Latam à ſe ſententiam temperare non poteſt Iudex, ſiue Delegatus, ſiue Ordinarius, quamuis per errorem condemnauerit; Sed in omni caſu erroris, vel iniuſtitiæ, ad Principem recurſus habendus eſt pro moderanda, vel reuocanda ſententia, vt in d. q. 134. n. 11. Quid ſi Ordinarius tulerit ſententiam nullam, n. 12. & 13. An Ordinarius ſuam poſſit ſententiam declarare, n. 14. Quid ſi Delegatus Principis, vel alius ad vniuerſitatem cauſarum, nulliter iudicauerint, n. 15. & 16. Quid in Delegato ad vnam cauſam d. n. 16. Vbi quod talis, nec ſuam poteſt ſententiam declarare. Quid ſi hic Delegatus nulliter pronunciauerit, non obſeruando dele-

delegationis formam, n.17. Vel per facti errorem iudicauerit, ibidem. Interlocutoriam propriam quilibet reuocare poteſt, n.18. Vbi declaratur, quid ſit interlocutoria. Abſolutus diffinitiuè, ſi poſtea iudicialiter delictum fateatur ſpontè, condemnari poteſt, n. 19. Quid in abſoluto ex hactenus deductis, n.20. Magiſtratus minores, pœnas alterare non poſſunt, niſi conſulto Principe, n. 21. Quid dum pœna parti eſt applicanda, interueniente etiam Principis auctoritate, n. 23.

133. Arbitrio Iudicis pœnæ temperantur, ſeu minuuntur, dolo ceſſante, q.135. n. 2. Et non modo poteſt, ſed dolo ceſſante, pœna minui debet, ibidem. Etiam in atrociſſimis, n. 3. Dolus quid? n. 1. Lata culpa in criminalibus dolo non æquiparatur, n. 4. Niſi in Cuſtode carceris, & in dante poculum abortionis, n. 5. pœna culpæ latæ, leuis, & leuiſſimæ, ibidem, remiſſiuè. Ceſſante dolo, pœna præſertim minuenda eſt, dum agitur de pœna mortis, vel corporali, n.6. Seu de pœna infamiæ, n. 7. Dolus in dubio non præſumitur, ſed probandus eſt, n.8. An lata culpa præſumatur, nu. 9. Dolus probatur perſpicuis præſumptionibus plenè probatis, nu. 10. Quid in actionibus de ſua natura malis, ibid. Plures præſumptiones dolum excludẽtes, n.11. Aliæ multæ præſumptiones dolum includentes, n.12. Credulitas quamuis iniuſta à dolo, & à pœna excuſat, n.13. & 14. Iuſta autem, etiam à culpa, n.14. Quid ſi iniuſta cauſa temeraria ſit, n.15. Et in ijs, quæ ſunt de ſe mala, ibid. Exemplificatur in aliquibus delictis, in quibus iniuſta cauſa excuſat, n.16. Dummodo iniuſta non cognoſcatur, & per allegantem probetur, ſaltem ſemiplenè, n.17. Quid in non prohibitis, ibid. Ignorantia licèt craſſa, probata excuſat à dolo, num. 18. Conſuetudo loci ità faciendi, delinquentem excuſat, vt pœna ſaltem minuatur, n.19. In propoſito conſuetudinis, vide plura in ver. Conſuetudo, n.139. vſque ad n.146.

134. Arbitrio Iudicis ſenes delinquentes mitius puniuntur. Vide in ver. Senes, n.17. vſq; ad n.20.

135. Arbitrio Iudicis minor mitius eſt puniendus. Vide in ver. Minor, n.28. vſq; ad n.36.

136. Arbitrio Iudicis, punitur ebrius, q. 137. n.1. Vide in ver. Ebrius, n.2.

137. Arbitrio Iudicis, an puniatur furioſus, q.137. n.7. vſq; ad n.18. Vide in ver. Furioſus, n.66. & 67.

138. Arbitrium Iudicis, an detur, dum Princeps, vel alius Superior iniuſta præcipit, & an obediens excuſetur, q. 138. per totam. Vide in ver. Princeps, n.123. vſq; ad n.130.

139. Arbitrio Iudicis nobiles, diuites, & digniores mitius puniuntur, q.139. n.1. Prædicti non puniuntur infami pœna, n.2. Mitius puniuntur pœna corporali, n.3. Benemeritus mitius punitur, n. 4. Item peritus inſignis in arte, n.5. Quid in pœna pecuniaria, n.6. In quibus nobilior, & dignior non mitius punitur, n.7. & 8. In pœnis à Iure taxatis omnes eodem modo puniuntur, n.9.

140. Arbitrio Iudicis, an ruſticus mitius puniatur, q.139. n.11. vſq; ad n.16. Vide in ver. Ruſticus, n.123. vſq; 127.

141. Arbitrio Iudicis ex multitudine delinquẽtium pœna minuitur, q. 140. n.1. Non quo ad principales auctores, n. 2. Multi quot dicantur in propoſito, ibid. Incertitudo delinquẽtis in rixa pœnam minuit, n 3. Et an aperiat viam torturæ, ibid. Ampliatur, & exemplificatur in occiſo vno vulnere in rixa à pluribus cõmiſſa, n.4. Vel pluribus vulneribus, n.5. In his caſibus, qualis pœna à Iudice ſit arbitranda, n.6. Pœna auctoris rixæ, n.7. Quid in homicidio præcedente tractatu, n.8. & 9.

Archibuſettum.

142. Archibuſetta, & alia arma prohibita non modò deferri non poſſunt, q. 114. n. 15. Sed nec vendi, nec emi, &c. nec retineri poſſunt, n.16.

Digitized by Google

Argumentum.

143. Argumentum quid, & quotuplex, q.61. n.14. Argumentum differt à præſumptione, & à ſuſpicione, n. 20.

Arma.

144. Armorum appellatione, quæ veniant, q.114. n.1. & 6. Armorum delatio prohibita eſt, n. 2. Pœna deferentis arma, n. 3. Armorum delatio Clericis prohibetur, n.4. Pœna contra Monachos arma intra ſepta Monaſterij tenentes, n. 5. Siuè offenſiua ſint, ſiuè defenſiua, n. 6. Dummodo ſint propriè arma, ibidem. Armorum delatio Regularibus prohibita eſt, n. 7. De Iure Ciuili, ibid. Quæ Ciuiles Leges omnes Eccleſiaſticos quoad vim directiuam obligant, n. 8. Etiam Regulares, ibidem. Ratio aſſignatur, n. 9. Non autem, quo ad vim coactiuam, n. 10. Vnde Superior Eccleſiaſticus ſuos ſubditos harum Legum tranſgreſſores punit eius arbitrio, ibid. An Eccleſiaſticus per curiam ſæcularē armis prohibitis expoliari poſſit, n. 11. Eccleſiaſticus ex neceſſitate arma deferre poteſt, n. 12. Vt ad neceſſariam defenſionem, n.13. Arma venenata deferens grauius puniendus eſt, n.14. Seu magis inſidioſa, vt archibuſetta, &c. n.15. Venditio, & quilibet alius contractus, nec non retentio archibuſettorum, & ſimilium armorum prohibentur, n.16. De portante baculum aptum ad offendēdum, vel pilam plumbeam, n. 17. Quid in offenſiuis ad defenſam delatis, n. 18. Vel in defenſiuis, nu. 19. Quid in eo, qui in ſua domo ſtat armatus, n. 20. Vel defert arma cauſa itineris, ſeu venationis, n.21. Vel dum conſuetudo armorum delationem permitteret, n. 22. Seu dum quis detulit, ſed non fuit apprehenſus cum armis, n.23. & 24. Siuè in deferente ſaxa, vel fuſtes, n. 25. Pœna delationis armorum, an confundatur cum vulneris pœna, n.26.

Articulus.

145. Articulum veritatem continere, teſtis deponens, an probet, q.53. n.8. † Per viam articulorum, an proceſſus, etiā ineptus, terminari poſſit? q. 8. n.17.

Aſſaſſinium.

146. Aſſaſſinium, morte qualificata naturali puniendum eſt, q. 111. n.11. Quid in attentato, n. 12. Quid ſi aſſaſſinus ſit Clericus, n.76.

Aſſeſſor.

147. Aſſeſſores in examine teſtium adhiberi poſſunt, q.51. n.14.

Aſſocians.

148. Aſſocians delinquentem ante delictum, qua pœna puniatur, q. 112. nu. 20. & 21. Quid in aſſociante, ſeu aſtante in actu delicti, n. 38. Aut poſt delictum, n.44. & 45.

Aſtans delinquenti.

149. Aſtans delinquenti ante delictum, ſeu in ipſo delicto, vel poſt delictum, vide in ver. Aſſocians, n.149.

Atrocitas delicti.

150. Atrocitas, & enormitas delicti aperit viam ad inquirendum ſpecialiter, fama non præcedente, q.13. n.27.

Attentans delictum.

151. Attentatum effectu non ſequuto, in delictis punitur, q 132. n. 2. Qua pœna, dum ad actum proximū deuentum fuit, n. 3. Actus proximus delicto quis dicatur? n. 5. Exemplificatur in fornicatione, & in homicidio, nu. 6. Quid dum ex attentato ſequuta eſt aliqua læſio, n.7. Quid dum ad actum tantum remotum fuit deuentum, n.8. Vel dum ad tractatum, & ordinationem solummodo deuentum fuit, n.9. Quid in crimine læſæ Maieſtatis, n.10. Quid in criminibus non atrocibus, n.11. In leuibus. ibid. Cenſura lata pro actu, pro conſummato intelligitur, n.12. In foro fori voluntas mera interna non punitur, n. 13. pœna Statutaria locum non habet niſi in actu conſummato, n. 14. Nec ſufficit actus proximus, n.15. Niſi quoad pœnam extraordinariam, n.16. Seu etiam in taxatam ipſi conatui, conſilio, &c. n. 17. Dum Statutum punit conatum, intelligitur de conatu, per quem ad actum proximum deuentum fuit, n. 18. Declaratur pœna conatus, n.19.

Digitized by Google

n.19. pœnitentia, qua delictũ conſummatum non fuit, an ſuffragetur, nu.20. & 21.

152. Attentans facto raptum Monialis, qua pœna puniatur, q.116, n.37. Attentans verò verbo tantùm, n. 38.

153. Attentans nefanda, impunè, in foro fori, à ſolicitato occiditur, q.117. n.4.

154. Attentans cum bruto, qua pœna puniatur, q.117, n.7.

155. Attentati nefandi criminis pœna, q.117 n.13. vſq; ad n.15.

Auditu de proprio, vel alieno.

156. Auditu de proprio teſtes plenè probant, q.49 n.29. Quid ſi teſtes deponãt ſuper actu ad viſum ſpectante, nu. 30. Vel cognouiſſe ad vocem, n.31. Vbi de teſtibus cortihatis.

Aufugiens &c.

157. Aufugere iuſtè Carceratus licitè non poteſt, q. 79 n. 20. Sed contra, nu. 21. Vbi quid in Religioſo. Ampliatur, n. 22. vſq; ad n. 25. An effractor carceris habeatur pro confeſſo, n. 22. & 23.

158. Aufugiente carcerato, an cuſtos carceris ſit puniendus, q.79. n.24. & quomodo ſuam probet diligentiam, n. 25.

159. Aufugiens, ſeu etiam non aufugiens Reus fractor carceris punitur, q. 79. n. 26. vſq. ad n.51. Vide in ver. Effractor carceris, n.4. & 5.

Auxilians delinquentem.

160. Auxilians delinquentem ante delictum, vt delictum committat, eadem pœna, qua delinquens punitur, q.112. n.16. Puta accomodãdo ad delinquendum arma, ſcalam, vel ferramenta, n. 17. Seu pecuniam, equum, vel homines, n.18. Aut domum, n. 19. Quid in aſſociante delinquentem, n. 20. Vel in faciente ſcortam, aut indicante locum, in quo occidendus latet, n. 21. Siue in detinente occidendum in ſermone, n. 22. Seu per pannos, aut impediente inſultatum, ne ſe defendat, ibidem. Vel in portante ambaſciatam delicti, n.23. Quid in auxiliante, dante, vel non dante cauſam delicti, n.24. Remotam, vel proximam, n. 25. Quando auxilium datum dicatur per actum remotum, vel proximum, n.26. Quid ſi delictum non fuerit ſequutum, n. 27. Vel ſi quis ad delictum impediendum auxilium non præſtiterit, & quid in foro fori, & in foro conſcientiæ, n. 29. & 30. Quid in Superiore non obuiãte delictis ſubditorum, vel eos non defendente; Et è contra ſi ſubditi non defendant Superiorem; Et generaliter, ſi quis non defendat Clericum, n. 31. Auxiliator non punitur, dum principalis fuit abſolutus, n.32.

161. Auxilians delinquentem in actu delicti, eadem pœna, qua delinquens punitur, q.112, n. 33. Etiam quando plures ſunt auxiliatores præcedente tractatu, n.34. Tractatus tamen non præſumitur, n.35. An multitudini auxiliatorum parcatur, n. 36. De auxilio verbali, n. 37. Vel non cooperatiuo, præcedente tractatu, n. 38. Quid in auxiliante ignoranter, & non præcedente tractatu, n.39. Vel dum non datur cauſa delicto, n.40. Seu in auxilio nihil delicto adijciente, n.41. Niſi conſtet de delicto principalis, non proceditur cõtra auxiliantem, vel conſulentem, n.42.

162. Auxilians delinquentem poſt delictum mitius punitur, q.112. n.43. Quid de aſſociante, n.44. & 45. Non punitur auxilians, ne delinquens offendatur, n. 46. Quid in auxiliante præcedente tractatu, & promiſſione de ſic faciendo, n. 47. Receptans malefactorem, qua pœna puniatur, dum eſt ſimplex receptator, vel dum etiã eſt receptator occultans, n.48. & 49. Quid in receptante bannitum, vel alium delinquẽtem ſine dolo, n.50. & 51. Quid in receptante, & occultante furem, & furtum, n.52. & 53.

163. Auxilium præſtans pluribus in homicidio, an multiplici pœna ſit puniendus, q. 108, n. 28.

B

Baculus.

1. BAculo percutiens grauem iniuriam facit, q. 128. n. 3. Pœna huius delicti,

Digitized by Google

licti, n. 4. Seu deferentis aptum læſioni, q. 114. n. 17.

Baliſtrella.

2. Baliſtrellæ etiam quoad retentionem prohibitæ ſunt, q. 114. n. 15. & 16.

Bannitus.

3. Bannitus repellitur à teſtimonio, q. 34. n. 9. & 10. Limitatur n. 11.

Barattarius, & Barattaria.

4. Barattarius Iudex exilio punitur, q. 141. n. 1. Quid ſit barattaria, n. 2. An vnum nummum recipiendo Iudex barattariã committat, n. 20. Quid ſi Iudex per barattariam innocentem ad mortem condemnet, ea ſequuta, vel non ſequuta? n. 3. Quid in cauſa non capitali, vel ciuili? n. 4. Barattarius officio priuatur, & ad alia officia inhabilis redditur, n. 5. Alijs pœnis, etiam punitur, n. 6. Pœna Iudicis concutientis, id eſt per minas munera pro iuſtitia extorquentis, n. 7. Barattarius Iudex Eccleſiaſticus, vel per ſordes iniuſtè iudicans, quibus pœnis ſubiaceat, n. 8. An pœnæ contra barattarium cumulentur, nu. 9. 12. & 13. Generaliter de pœnis cumulandis, vel non cumulandis, n. 10. & 11. Punitur Iudex pecuniam ſimpliciter accipiens, n. 14. Vel aliam rem extimabilem, n. 15. quamuis pro iuſtitia facienda, num. 16. Etiam ſub titulo muneris, vel fictè mutui, n. 17. Quid ſi Iudex non habens ſalarium recipiat à ſponte dantibus, nu. 18. Vel abſolutè ab amicis, ſeu conſanguineis, ibidem. Vel eſculenta, & poculenta, n. 19. Barattaria committitur ex pecuniæ promiſſione, n. 21. Incurritur etiam omittendo, n. 22. Syndicatur Iudex de barattaria, etiam officio durante, n. 23.

5. Barattariæ complicum pœna, q. 141. n. 24. Reuelans barattariã, quamuis complex, non punitur, ſed præmium conſequi debet, num. 25. Reuelans Iudicis mentem, pecunia accepta, punitur, n. 26. Vel promittens ſententiam fauorabilem, n. 27. vſq; ad n. 30. Exemplificatur in Aduocato promittente, n. 28. Pecunia Iudicem corrumpens, punitur, n. 31. Niſi daret pro ſui ſanguinis redemptione, n. 32. Vel ad iniuſtam redimendam vexationem, ibidem. Corrumpens perdit ius ſuæ innocentiæ, n. 33. Sententia lata per barattariam eſt nulla, n. 34. Per ſordes eſt reſcindenda, ibidem.

6. Barattariam committentes dando, vel recipiendo pro iuſtitia, vel gratia apud Sedem Apoſtolicam, excommunicantur, q. 141. nu. 35. Item vtentes ſic obtentis, ibidem. Sicut etiam promittentes, ſeu donantes, n. 36. Hi etiam alijs pœnis ſubiacent, n. 37. Excõmunicantur auxilians, proxeneta, conſulens, ſeu fauens in hoc delicto, nu 38. De promiſſione, n. 39. Incurruntur pœnæ, licèt gratia, vel iuſtitia non fuerint obtentæ, n. 40. Et hæ pœnæ ante Iudicis ſententiam incurruntur, n. 41. Prædictæ pœnæ extenduntur ad alia tribunalia, nu. 42. Quid ſi detur poſt factum, vel ſi ante, datio ſit ad redimendã vexationem, n. 43. Vel dum dans tribuit ſine dolo, n. 44. Aut poſt latam ſententiam, n. 45. & 47. Quid in promittente conſeruare, ſeu conſeruante Iudicem indemnẽ, n. 47. Vel dum Iudex publicè accipit, n. 48. Vel ea, quæ dari ſolent, n. 49. Aut ſportulas, n. 50. Seu ſalaria, n. 51. Barattaria non præſumitur, ideo probari debet, n. 52. Vide q. 129. n. 18.

Baſtardus.

7. Baſtardus teſtis an repellatur, q. 35. n. 1. vſque ad n. 4. Vide in ver. Spurius, n. 81.

Benemeritus.

8. Benemeritus mitius punitur, q. 139. n. 4. Vide in ver. Arbitrium, n. 140.

Beneuolus teſtis.

9. Beneuolum ſe oſtendens teſtis, magis vni parti, quàm alteri, an probet, q. 29. num. 39.

Berruarius.

10. Berruarius repellitur à teſtimonio, q. 35. n. 5. Ampliatur, n. 6. & 7. Limitatur, n. 8. 9. & 13.

Blaſphemia, & Blaſphemator.

11. Blaſphemator teſtis repellitur, q. 31 num. 17.

12. Blaſ-

Digitized by Google

12. Blaſphemia eſt crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ, q.109. n. 1. Eius diffinitio, num.2.

13. Blaſphemi pœna de Iure Ciuili, q.109. n.3. Ampliatur à n.4. vſq; ad n.6. Limitatur à n.7. vſq; ad 11.

14. Blaſphemi hæreticalis pœna, q. 109. nu. 4. Blaſphemia non hæreticalis eſt mixti fori, ibidem.

15. Blaſphemi pœna de Iure Canonico, q.109.n.11.

16. Blaſphemantis facto pœna, puta imagines ſacras frangentis, q.109. n.6.

17. Blaſphemiæ in SS. pœna, q.109. n. 7. Blaſphemans aliquem, vel defectum naturæ improperans, pœna iniuriarum punitur, q.125. n.9.

18. Blaſphemi ex conſuetudine pœna, q. 109. n.18. Quot vicibus hæc conſuetudo introducatur, ibidem.

19. Blaſphemantis ex ira, vel dolore pœna, q. 109. nu. 9. Incontinenti ſe corrigentis, n.10.

† Bonorum ſuorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum alienatio, prohibita dantibus, & recipientibus, q.129. n. 31.

†. Bona à Prælato dimiſſa, Eccleſia Regulari vacante, qui occupauerit, punitur, q.129. n.35.

Bonifacij Indultum.

20. Bonif. VIII. Indultum de dimittendis apicibus cum pluribus declarationibus in ordine ad apices, vide in ver. Apices, n.57. & 58.

Brachium præſtare.

21. Brachio ſæculari ab Eccleſiaſtico, an tradi poſſit, qui mortis, vel mutilationis pœna eſt plectendus, q.108. n.7.

22. Brachium ſuum præſtare an, & quomodo teneatur Iudex ſæcularis ab Eccleſiaſtico requiſitus, vide in ver. Exequor, n.61. & 62.

Brutum cognoſcens.

23. Brutum cognoſcens, qua puniatur pœna, q. 117. nu. 7. Conatus punitur, ibidem.

Bulla de largitione munerum.

24. Bulla de largitione munerum, & eius moderatio, q.123. n.10. vſq; ad n.13.

C

Cadauer.

1 Cadauer occiſi, vide in ver. Corpus delicti, n.222. & 226.

Calumniator, & Calumnia.

2. Calumniator teſtis repellitur, q.31. n.16.

†. Calumnia quid ſit? & de eius pœna ibid. Et de pœna talionis contra calumniatorem, Vide in ver. Accuſatio, num.13.

Capitalis pœna.

3. Capitalis pœna, à lege, vel à ſtatuto impoſita, quomodo, & de qua intelligatur, q.108. nu.5. In pœnis mitior interpretatio facienda eſt, n.5. 15. 16. & 19. pœna capitalis, dum ab homine imponitur, de qua intelligatur, n. 6. 8.9. 15. 16. & 17. Præſertim inter Regulares, num.7.

4. Capitis pœna de Iure Canonico quæ ſit, q.108. n. 10.

Captura.

5. Capturam ad Rei venitur poſt eius citationem, & aliquando ante eam, q.79. n.1. Captura dicitur citatio realis, ibidem. Plura de captura Rei tractantur in tota eadem, q. Vide in ver. Carcer, & Carceratus, n.6. vſq; ad n.16.

Capuccini.

†. Capuccinorum habitum portantes alij Regulares excommunicantur, q. 129. num.26.

Carcer, & Carceratus.

6. Carceratus pro delicto infamatorio repellitur à teſtificando, q.34. n. 6. Limitatur dupliciter, n.7. & 8.

7. Carceris triplex genus, q. 79. n. 2. An longa carceratio pœnæ diminutionem inducat, ibidem. Carcer ad cuſtodiam ſit humanus, & quando ad cuſtodiam datur, in actis explicetur, n. 3. Quid in carcere ad pœnam, ibidem. Caueat Iudex à carceratione pro leui, ſeu iniuſta cauſa, n.4. Carceratus præſertim Reus, quam primum examinandus eſt, q.80. num.2.

8. Ad carcerationẽ, ſeu capturam iuſtam ad curſum Rei, indicia in proceſſu, prærequiruntur, q. 79. n.5. Ampliatur à n. 6.

à n. 6. vſq; ad n. 16. Limitatur à nu. 17. vſq; ad n. 19. Quid in hac captura, ſeu carceratione ad cuſtodiam Clerici, n. 7. Seu Regularis, n. 8. Statim relaxandus eſt Reus, dum apparet innocens, nu. 9. Reſiſtens capturæ, puniendus eſt, præſertim ſi vi armata, num. 10. An reſiſtens vi armata, percuti poſſit, n. 11. Eccleſiaſticus Iudex ad capturam vti poteſt brachio ſeculari, n. 12. Quando Iudex ſecularis ſine licentia Eccleſiaſtici Superioris Clericum capere poſſit, nu. 13. Reus appellans, ad carcerem dum conducitur, nihilominus carceratur, ſicut etiam appellans à decreto carcerationis ad cuſtodiam, ſeu à carceratione, vel à ſententia, quod in carcere ad pœnam detineatur, qui pendente appellatione, in carcere eſt detinendus, n. 14. pœna eximentis captum, nu. 15. Quid in indebite capto, n. 16. Infirmus non eſt carcerandus, n. 17. Captura ex informatione extraiudiciali, an licita, ſit, n. 18. An, & in quibus caſibus captura in Eccleſia exequi poſſit, n. 19.

9. Carceratus iuſtè, licitè à carcere aufugere non poteſt, q. 79. n. 20. Sed contra, n. 21. Quid in Religioſo, ibid. Ampliatur, n. 22. vſq; ad n. 25. An effractor carceris habeatur pro confeſſo, nu. 22. & 23. Cuſtos carceris, an puniendus ſit, carcerato aufugiente, n. 24. Quomodo probare poſſit ſuam diligentiam, n. 25. De carcerato fugiente agitur etiam, q. 130. n. 16, 17. & 18. Quid in cooperante ad fugam, n. 19. Intra decennium frangens Relegationem, tempus, quod ſupereſt duplicatur, n. 16.

10 Carceris effractor Reus arbitraria pœna puniendus eſt, ſiue aufugerit, ſiue non; Sed mitius ſi non aufugerit, q. 79. n. 26. vſque ad n. 51. Vide in ver. Effractor carceris, n. 4. & 5.

11. Carceratus iniuſtè impunè carcerem frangit, & fugit, q. 79. n. 43. Quis dicatur iniuſtè carceratus, n. 44. De detento in carcere ſubterraneo, & in ferris, ibidem.

12. Carceratus fugiens animo redeundi, an puniatur, q. 79. n. 45. Vel ſtatim reuertens, n. 50. Vel fugiens ex negligentia cuſtodis, aut quia inuentum fuit oſtium apertum, n. 46. Aut recurrens iuſta cauſa ad Superiorem, n. 47. Si uè fugiens ex neceſſitate, timore ignis, &c. n. 48. Seu reuelans conſpirationem fugæ, n. 49.

13. Carcer an ſit ſpecies torturæ, q. 79. n. 53. & 54.

14. Carcer de iure Canonico in pœna datur, q. 79. n. 55. Et eſt pœna grauiſſima, num. 56.

15. Carcer priuatus eſt illicitus, & eum exercens, pœna capitis punitur, q. 79. n. 57. Quamuis detineatur quis minori ſpatio, quàm viginti horarum, nu. 58. Vel ſub cuſtodia fideiuſſorum, nu. 59. Aut in vinculis, ſeu alio modo detineatur, nu. 60. Detinens hoc modo Clericum vlterius excommunicatur, nu. 62. Quando excuſetur detinens, n. 63. Iudex hoc delictum non puniens, punitur, n. 61. Ex iuſta cauſa poteſt quis per viginti horas alium retinere, n. 64. Pater, & Abbas ad correptionem filium, & Monachum carcerat, n. 65. Priuati carceris delictum non committit, qui retinet ſine dolo, non ex cauſa iuriſdictionis, n. 67. Quando propriè incurratur pœna priuati carceris, n. 68. In praxi, quæ ſit pœna priuati carceris, n. 66.

16. Carceri mancipandus, ſi à conductione in carcerem appellet, an ſit carcerandus, q. 148. n. 11. Carceratus ſi appellet, an ſit relaxandus, ibidem. A declaratoria, quod quis legitimè fuerit carceratus, appellandum eſt intra decem dies, n. 12. Quid in conſentiente huic grauamini ſucceſſiuo, n. 13.

Carmina infamatoria.

17. Carmina infamatoria componens, vel cantans, punitur, q. 126. n. 15.

Carnis Copula, & Delicta.

18. Carnalis copula quomodo probetur, q. 120. per totam. Vide in ver. Copula carnalis, n. 186. vſq; ad n. 193.

19. Carnis delicta, quanto tempore præſcribantur, q. 94. n. 21.

Ca-

Caſtigans iniuſtè.
20. Caſtigans iniuſtè de mandato Principis, vel alterius Superioris, an excuſetur à pœna, q.138.n.2.
Caſtrare.
21. Caſtrans ſe ipſum, vel alium, ſeu caſtrare ſe faciens, an, & quando puniatur, q.111.n.18.
Caſuale homicidium.
22. Caſuale homicidium non punitur, q.111.n.71.
Cauſa.
23. Cauſam ſimilem habẽs teſtis, an probet, q.29.n.40.
24. Cauſa non conteſſa à Reo confitente delictum, an ſit locus condemnationi, q.83.n 33.
25. Cauſa requiritur iuſta ad hoc, vt pœnæ in criminalibus augeantur Iudicis arbitrio, q.133. per totam. Item vt minuantur, q.134. per totam. Puta ratione doli ceſſantis, q.135. Senectutis, vel minoris ætatis, q. 136. Ebrietatis, vel furoris, q.137.n.1. vſq; ad 9. An ſit iuſta cauſa, Principis iniuſtũ præceptum, q 138. Nobilitas, dignitas, &c. q.139. Seu ruſticitas, q.eadem, Multitudo, vel incertitudo delinquentium, q.140. Vide de his diſtinctum indicem in ver. Arbitrium Iudicis, n.132 vſq; 142.
26. Cauſa iniuſta pariter excuſat in delictis, cum Ius dolum requirit, q.135 n. 28. Magis verò excuſat iuſta cauſa, ſeu credulitas, n.29.
27. Cauſis in criminalibus terminãdis de Iudicis arbitrio, q 133.vſq, ad 143.per totas. Vide diſtinctum indicem in ver. Arbitrium Iudicis, n.129.vſq; ad n.142.
28. Cauſa in appellatione à diffinitiua nõ neceſſariò exprimitur, q.146.num.15. Multipliciter limitatur, ibidem. Quid in appellatione ab interlocutoria, n.16. & 17. Et apud Regulares, n.17 Cauſa, quę exprimitur, cõgrua eſſe debet, n.18.
Cauſa Capitalis inimicitiæ.
29. Cauſæ capitalis inimicitiæ, quænam ſint, q.27.per totam.
30. Cauſa Iudicem recuſandi eſt inimicitia, de qua, q.6.à n.36.vſq; ad n 42.
31 Cauſa Iudicem recuſandi eſt amicitia, de qua, q.6.n.43.vſq; ad n.51.
32. Cauſa Iudicem recuſandi eſt ipſius inhabilitas, de qua, q.6.à n.52. vſq; ad n.55.
Cauſarum commiſſio.
33. Cauſa commiſſa cum clauſula, recuſatione remota, &c. q.6.n.17.
Cauſa multiplex.
34. Cauſa criminalis, quæ dicatur, q. 10. n.2. Quæ dicatur ciuilis, n 3.vſq; ad 7. Quæuè mixta, n.8.& 9.
Cauſæ Regularium.
35. Cauſæ, quæ iudicandæ, vel non iudicandæ ſunt à Iudicibus Regularibus, q.5.per totam. In cauſis ad Sanctũ Officium pertinentibus, nullo modo Regulares ſe ingerere debent, & quomodo in illis ſe gerere debeant, n.4. 5.& 6.
Cauſæ ſpectantes ad Sanctum Officium.
36 Vide in ver. Cauſæ Regularium, n.35.
Cauſa ſcientiæ.
37. Cauſam ſcientiæ teſtes non reddẽtes, an probent, q 52. per totam. Vide in ver. Teſtes, n.64.
Cauſæ ſuſpicionis, & recuſationis.
38. Cauſæ ſuſpicionis Iudicis, non ab arbitris, ſed à Superioribus cognoſci debent, q.6.n.31.
39. Cauſæ ſuſpicionis exprimẽdæ ſunt in recuſatione in ſcriptis, q.6. n.32. Quid ſi non probentur, n.33.
40. Cauſæ Iudicem recuſandi plurimæ ſunt, q. 6. n. 35. Puta, inimicitia, n.36 vſq; ad n.42. Amicitia, n 43.vſq; ad n. 51. Inhabilitas Iudicis, n.52.vſq; ad nu. 55.
Cauſidicus.
41. Cauſidicus, vide in ver. Aduocatus, n.29.vſq; ad n.33.& in ver. Procurator, n.169.vſq; ad n.185.
Cautio.
42. Cautio, an ſit præſtanda, & loco cautionis præſtandum quid ſit à Regularibus, q.113. n.7.& 8. Cautio, ſeu promiſſio de non offẽdendo, quando rupta dicatur? n. 9. vſq; ad n.24. Plures caſus, in quibus ex offenſione, pax, ſeu cautio rupta non dicitur, n.25. vſq; ad n.38.

Digitized by Google

Celebrans.

† Celebrantes eadem die, pœna, q. 129. n. 8. Vel Miſſam non complentis, ſeu celebrantis, cum non ſit Sacerdos, n. 8.

Celeriter.

43. Celeriter reſpondens teſtis, an probet, q. 29. n. 37.

Cenſura.

† Cenſura quid, & quotuplex, q. 129. n. 14. In cenſuris Regulares non veniunt nomine Clericorum, n. 24.

44. Cenſura lata pro actu, intelligitur de actu conſummato, q. 132. n. 12.

Chriſtianus fornicans cum infideli.

45. Chriſtiani fornicatio cum infideli, qua pœna puniatur, q. 116. n. 45. & 46.

Circumſtantia.

46. Circũſtantiæ, & adminicula non probantur per teſtes inhabiles, q. 40. n. 7.

Citatio.

47. Citata minime parte, teſtes examinati non probant, q. 51. n. 3. Ampliatur, n. 4. & 5. Vbi quòd hoc procedit in cauſis etiam ſummarijs, vt apud Regulares. Sed contra, n. 6. Stylus apud nos vigẽs, n. 8. Limitatur regula, à n. 6. vſq; ad n. 15. Quid ſi Reus habeat teſtes pro rectè, & ritè examinatis, n. 9. & 10. Vel poſtea citata parte repetantur, n. 11.

48. Citatio teſtis ad ſe examinandum, an neceſſaria ſit, vt teſtis non dicatur vltroneus, q. 60. n. 2.

49. Citationis rei ex defectu, nullitas inducitur, q. 89. n. 5.

50. Citatio rei neceſſaria eſt, & quod legitima ſit, q. 78. n. 1. Reus citãdus non eſt, niſi probatio præcedat, n. 2. Princeps, vel Statutum, an citationem tollere poſſint Rei, n. 3. Citationum numerus neceſſarius, & praxis in hoc apud nos, n. 5. Reus contumax ſub aliqua pœna citari poteſt, n. 7.

51. Citatio ad ſententiam, an ſit neceſſaria, & an ſine ea ſententia nulla ſit, q. 156. n. 33. Apud nos citationes nõ formales ſufficiunt, ibidem.

52. Citatio realis captura dicitur, q. 79. n. 1. De captura, Vide in ver. Captura, n. 5.

53. Citatio, inquiſitio, ſeu monitorium ad comparendum, non præcedentibus legitimis inditijs, ſi tranſmittatur, nulliter ſit, q. 95. n. 3. Quòd procedit in quocunq; Iudice, n. 4. Sed ſi hoc nõ opponatur actus tenet, n. 5. Sufficiens inditium ad citationem, monitorium, ſeu inquiſitionem tranſmittendam, dicitur illud, quod à Iure approbatum eſt, n. 6. An ſufficiant leuiora inditia, quam ad torturam requiſita, n. 7. Exemplificatur de legitimo inditio, n. 8. An dictũ ſocij criminis ſufficiat ad prędicta, n. 9. In tortura confirmatum, n. 10. Controuerſa eſt hæc materia, n. 11.

Ciuiles Leges.

54. Ciuiles Leges obligant omnes, etiam Eccleſiaſticos, quo ad vim directiuam, q. 114. n. 8. Etiam Regulares, ibidem. Ratio aſſignatur, n. 9. Non autem quo ad vim coactiuam, n. 10. Vnde Superior Eccleſiaſticus, ſuos ſubditos harum Legum tranſgreſſores, eius arbitrio punit, ibidem.

Ciuilis cauſa.

55. Ciuilis cauſa, quæ dicatur, q. 10. n. 3.

Clamoſa inſinuatio.

56. Clamoſa inſinuatio, quid ſit? q. 13. n. 8. Hæc prærequiritur ad inquiſitionem ſpecialem contra Prælatos, ibidem.

Clarè reſpondendum.

57. Clarè tenetur Reus reſpondere, affirmando, vel negando, q. 81. n. 11. Etiam ſuper circumſtantijs ſubſtantialibus, n. 13. Quid ſi Reus reſpondeat, ſe non recordari, vel obſcurè, n. 14. Vt verſutus clarè reſpondeat, & deprehendatur, curandum eſt, n. 15.

Clauſula.

58. Clauſula in Commiſſione (recuſatione, &c. remota, q. 6. n. 17.

59. Clauſula, appellatione remota, quid operetur? q. 149. n. 9. Vel ſimiles clauſulæ, licet non adeo apertæ, n. 10. An ad omnia in parentibus literis contenta referantur, n. 11. Stantibus illis clauſulis, ſi ſententia exequuta fuerit, an per viam attentatorum ſit reuocanda, n. 12. Efficaciores ſunt clauſulæ à Iure

indu-

Digitized by Google

induƈtæ, quàm à Principis reſcripto, n. 13. Clauſula(appellatione remota) quid operetur in ordine ad Iudicem à quo? n. 14. Quid in ordine ad Iudicem ad quem? n. 15. Quid dum grauamen eſt notorium? n. 16.

† Clauſula (Admiſit, ſi, & in quantum) vel ſimilis, quid operetur? q. 148. n. 20.

† De clauſulis, quibus priuilegiatur Regulares, ideſt (Apicibus, & ſolemnitatibus iuris dimiſſis, procedere poſſint Iudices, ſimpliciter, ſummariè, de plano, ſola facti veritate inſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicij) vide q. 8. n. 3. vſq; ad n. 6. Declarantur ſingulæ iſtæ clauſulæ, à n. 8. vſq; in finem q. Quid ſint apices, & ſolemnitates iuris? n. 2.

† Actore non probante, abſoluitur Reus, cum clauſula (Rebus ſic ſtantibus) Et quid operetur iſta clauſula? q. 92. n. 6.

† Abſolutus cum clauſula(Prorſus innocẽs repertus) quid operetur? q. 94. n. 29. & 30. Vel (Ex hactenus deductis) n. 32. Seu (Ab obſeruatione iudicij) n. 35.

† De clauſula (Appellatione remota) & ſimilibus, vide in ver. Appellatio, n. 98.

† De clauſula in commiſſione (Recuſatione remota) q. 6. n. 17.

† De clauſulis in commiſſionibus factis Ordinario, quæ eundem reddunt, vel non reddunt Delegatum, ſeu vtrumque, q. 2. n. 1.

† De clauſula (Arbitrio Iudicis, &c.) cui plurima committuntur, ante q. 133. n. 1. Et cum ſit vnum arbitrium liberũ, alterum regulatum, de hoc in dubio d. intelligitur clauſula, & quomodo regulandum, n. 2. & 3. necnon q. 61. n. 2.

† Clauſula (Lecta, lata, &c.) an ſit neceſſaria in ſententia, q. 144. n. 3. Item(Abſoluo, vel Condemno) n. 8.

Clauſura.

60. Clauſuram intra eorum Religioſi fœminas admittentes, vel ingreſſum permittentes, in quas pœnas incidant, q. 130. n. 2. Quæcunq; fœminæ ſint, n. 3. Quæ pœnæ incurrãtur ante Iudicis ſententiam, n. 4. Nomine priuationis officiorum, quid intelligatur, n. 5. Pœnæ quamuis ipſo Iure impoſitæ (exceptis cenſuris) declaratoriam ſententiam requirunt, n. 6. Nec ſine dolo incurruntur, n. 7. Excommunicatio Papæ reſeruata, à Prælatis Regularibus abſolui poteſt, n. 8. In prædictis pœnis non incurrunt puellæ paruulæ, nec eas introducentes, n. 9. Idem dic in Imperatricibus, & Reginis, nec non in fœmina intrãte ex neceſſitate infirmitatis, n. 10. Sicut nec etiam in fœminis intrãtibus, dum Miſſa, & alia Diuina Officia intra clauſuram celebrantur, vel ibi proceſſiones fiunt, mortui ſepelliuntur, ſeu concio habetur, n. 11.

61. Clauſuram Religioſus ſine licentia egrediens, peccat grauiter, q. 130. n. 13. Nocturnus egreſſus eſt caſus reſeruatus, n. 14. Religioſus exiens de clauſura, quando ſit apoſtata, vel fugitiuus, & vagus, n. 15. Quid in carcerato fugiente? n. 16. 17. & 18. Quid in cooperante ad fugam, ſeu apoſtaſiam? n. 19. Detinentes, occultantes, vel fauentes apoſtatis, in excommunicationẽ incidunt, n. 20. Apoſtatæ, & fugitiui poſſunt capi, carceri mancipari à Superioribus, n. 21. Debent requiri, n. 22. Et benignè recipi, niſi, &c. ibidem. Subditus iniq; grauatus, an aufugere poſſit? n. 23.

62. Clauſuram Monialium ingrediens incidit ipſo facto in excõmunicationem Papæ reſeruatam, q. 130. n. 25. Comprehenduntur omnes ingrediẽtes vtriuſque ſexus, n. 26. Etiam Superiores, vel Moniales permittentes, n. 27. Quæ ſimiliter in alias incidunt pœnas, ibid. Quid in Superioribus ſine debitis conditionibus intrantibus, n. 28. De comitantibus, & an poſſint hi eſſe Fratres Minores? ibidem. Quis facultatem ingrediendi concedere poſſint? n. 29. Legitimæ cauſæ ingrediendi, quæ ſint? n. 30. Ingreſſus legitimè, an expleto miniſterio ſtatim exire debeat, n. 31. Regularibus ſub pœnis prohibitus eſt acceſſus ad Monaſteria Monialium ad alloquẽdum cum exiſtẽtibus intra clauſuram, n. 32. Quid ſi Epiſcopi ſuperaddãt ex-

Digitized by Google

communicationem? ibidem. An Epiſcopi facultatem dare poſſint Regularibus loquendi cum Monialibus? ibid. Puberes vſu rationis carentes non peccant ingrediendo, ſed illi, qui cauſam ingreſſus dant, & in cenſuras, pœnaſq; incidunt, n.33 Licentia intrandi in ſcriptis, & ſpecialis eſſe debet, n.34. Quid de introducentibus pueros vſu rationis non habentes, n.35. Differentia in hoc inter introducentes pueros, & adultos, vſu rationis carentes, n.36.

63. Clauſuram egredientes Moniales, aut eis fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, vel recipientes, in quas pœnas ruant, q. 130. n. 37. Cauſæ legitimæ, licentiam concedendi exeundi, n.38. & 39. An tacita licentia ſufficiat, n.40. Cauſa ceſſante, Moniales ſtatim reuerti tenentur, ibidem. Quid in Monialibus Militantium, ſeu Conuerſis, n.41. Modicitas materiæ egreſſus, an excuſſet, n.42. Ab excommunicatione ob ſecretum egreſſum, quis abſoluere poſſit, n 43. De incurſu in dictis pœnis ipſo facto remiſſiuè, n. 44.

Clericus.

64. Clerici homicidæ pœna, q. 111. n. 72. quid ſi homicidium ſit qualificatum? n. 74. Quid in alijs delictis enormiſſimis? ibidem. Quid ſi Clericus veneno occidat in Sãctiſſimo Sacramento, vel alio modo? n. 75. Vel ſi eſſet aſſaſſinus? n. 76. An in grauiſſimis tradendus ſit curiæ ſeculari? n. 80. Quomodo à Iudice laico puniri poſſit? n.77. Pœna Clerici hæretici, n.78. & 79.

† Clericorum nomine in cenſuris non veniunt Regulares, q.129. n. 14. Sicut nec etiã in alijs pœnalibus, q. 111. n.80.

† Clerici vſurarij pœna, q.31. n.14.

† Clerici periuri pœna, q.32 n.13.14 & 15

† Clerici falſi teſtis pœna, q.47.n.21.

Coactus Teſtis.

65. Vide in ver. Cogere teſtes, n. 67.

Coactus Reus.

66. Vide in ver. Cogere Reum, n. 69.

Cogere Teſtes.

67. Coguntur dum indebitè teſtes, non probant, q.58. n. 1. Priuilegiati quando coactè deponere dicantur, n. 2. Quomodo teſtes cogantur, n.3. Ante coactionem monitio præmittenda eſt, n.4. In cauſis ciuilibus teſtes cogi poſſunt ad teſtificandum, n.5. Quid in priuilegiatis, n.6. In cauſis criminalibus de Iure Ciuili teſtes coguntur, n. 7. Et etiam de Iure Canonico, n.8. Licèt cõtra, n.9. Ampliatur, n.11. vſque ad 20. Limitatur, n.21. vſque ad n.25. De ſubtrahentibus teſtes, n.12. vſque ad n 15. Materia de teſtibus cogendis eſt arbitraria, & quomodo arbitrium regulandum ſit, n.26.

68 Cogi an, & quando poſſint teſtes? q. 58. per totam.

Cogere Reum.

69. Cogatur Reus quomodo reſpondere? q.81. n.7.

Cogere Mulieres.

† Cogentes Mulieres, vt ingrediantur Monaſterium; ſiue vt fiant Moniales; vel vt recipiant velum, ſeu ne profeſſionem emittat excommunicantur, q. 129. n.24. Quid in coactione ad ingrediendum educationis gratia, d. n.24.

Cognoſcens Carnaliter.

70. Vide in ver. Copula carnalis, n. 186. vſque ad n. 194.

Coloratus titulus.

71. Coloratus titulus vide in ver. Nullitas, n.48.

Commiſſarius, & Commiſſio.

72 Commiſſarius Generalis ad cauſam, an poſſit ſubdelegare? q. 2. n.7. Commiſſarius Prouincialis eſt Delegatus, q.3. n. 7. Vide ver. Delegatus.

73. Commiſſio cum clauſula, recuſatione remota, &c. q.6. n.17.

74. Comiſſio, & Remiſſoria, in quo differant, q.55. n. 1. An concedatur in ciuilibus, & in criminalibus, cum pluribus ad rem, vide in ver. Remiſſoria, n.66. vſq; 71.

† Commiſſio facta Ordinatio, an per hãc delegatus fiat? q.2. n. 1.

Communicatio.

† Cõmunicatio priuilegiorum in pœnalibus

Digitized by Google

libus non datur, q.111. n.80. verſ. probatur 3. & q.127. n.5.

Communis error.

75. Communis error, vide in ver. Nullitas, n.48.

Communis opinio.

76. Communem, & probabilem opinionem, an ſequi teneatur Iudex in abſoluendo, vel condemnando? q.143. per totam. Vbi, n.3. declaratur, quid ſit cōmunis opinio. Vide in ver. opinio, n.20. vſq; ad n.29.

Complices Criminis.

77. Complicibus de criminis, an Reus cōfeſſus interrogari poſſit, qui ſocios nominando, an, & quale inditium faciat? q.65. per totam. Vide in ver. Socius, n.55. vſque 59.

78. Complex criminis, vide in ver. Socius, n.55. vſq.59.

79. Complices barattariæ, qua pœna puniantur, q.141. n.24. Complex barattariam reuelans non punitur, ſed præmiatur, n.25.

Compoſitio.

† Compoſitione facta, nō vexatur Reus, q.94. n.47. Licet ſuperueniant inditia, n 49. Illis grauatus componitur; Et aliquando etiam conuictus, n. 50.

† Compoſitionum abuſus perniciosus, vſus laudabilis, n.51. & 52.

† Compoſitionis neceſſariæ conditiones, n.53. vſque ad 59.

† Forma compoſitionis, & ſupplicationis, quæ non admiſſa non nocet, n.60. & 61. Vide in ver Supplicatio.

Conatus in Delictis.

80. Conatus, an, & quando puniatur, effectu, non ſequuto, q.132. per totam; Vide in ver. Attentans, n.152. vſque ad n.156.

81. Conatus ad rapiendam Monialem, qua pœna puniatur, q.116. n. 37. Quid in attentato verbo tantum, n. 38.

82. Conatus ad nefanda, vide in verb. Attentans, n.154.

Concionator.

83. Concionator nominatim in concione Prælatos reprehendens, &c. punitur, q.125. n.35.

† Concionator ſine facultate Ordinarij prædicās punitur, q.129 n.10. Item falſa, ſeu incerta miracula prædicans; vel errores; Scripturam deprauans; Iudicium prædicens; Indiſcretas indulgentias publicans; Siue indebite de Conceptione B.V. diſſerens, d n.10.

Concluſio in Cauſa.

84. Concluſio in cauſa quando fiat? q.54. n.3. Poſt eam examinati teſtes, an probent? n.16.

Concubina, & Concubinarius.

85. Concubina examinata pro concubinatio, an probet? q.29. n.38.

86. Concubinarius teſtis repellitur, q. 31. n.12.

87. Concubinarij Clerici, vel Regularis pœna, q.115. n.6.

88. Concubinarius continuans in hoc delicto, an pluribus pœnis plectatur, q. 108. n.29. & 30.

Concutiens Iudex.

89. Concutiens Iudex, ideſt, qui per minas munera extorquet pro iuſtitia adminiſtranda, punitur, q.141. n.7.

Condemnatus.

90. Condemnatus de crimine, an ſit infamis, q.30. n.1.

91. Condemnatus ſemel Reus, an pro eodem delicto iterum moleſtari poſſit, q. 94. n.37. vſque ad n.40.

92. Condemnatus in vno loco, fraude ceſſante, alibi non eſt vexandus, q. 94. n. 37. Cōdemnatus ſemel, nec ab eodem, nec ab alio Iudice moleſtari poteſt; & quid in Reo punito in contumacia, n. 39. & 40. Vel non condignè, n. 38. & 42. Quando Reus dicatur ſufficienter punitus, n.43. Quid dum Reus defectu iuriſdictionis minus fuit punitus? n.44. Vel dum condemnatio fuit per præuaricationem, n.45. An de proprio agens intereſſe, accuſare poſſit, alias condemnatum? n.46.

Conductus ad Carcerem.

93. Conductus ad carcerem, ſi à conductione, appellet, an carceretur? q. 148. n. 11.

Confeſſus, & Confeſſio.

94. Confeſſio extraiudicialis Rei non ſufficit ad condemnandum, q. 84. n. 2. Limitatur à n. 3. vſque ad n. 13. Quid ſi facta ſit parte præſente? n. 5. & 6. Vel geminata? n. 7. Seu facta ad conſcientiæ exonerationem in articulo mortis? n. 8. Aut facta in publico, ſiuè coram Sacerdote, & teſtibus? n. 9. Aut in cauſa ciuili? n. 10. Vel cum iuramento? n. 11. Seu in delicto, quod in animo conſiſtit? n. 12. Vel dum confeſſio continet in ſe delictum? n. 13.

95. Confeſſio extraiudicialis ſufficit ad torquendum, q. 84. n. 14. Ampliatur à n. 15. vſque ad n. 19. Limitatur verò à n. 20. vſque ad n. 27. Præſertim in Eccleſiaſticis, n. 24. Quid ſi confeſſio extraiudicialis facta ſit ſine expreſſione cauſæ? n. 18. & 19. Vel ſit informis? n. 20. Inueriſimilis? n. 21. Ex calore iracundiæ, vel per laſciuiam? n. 22. Seu per metum? n. 23. Siuè incidenter emanata? n. 26. Aut non probata per conteſtes? n. 27.

96. Confeſſio tacita, quæ oritur contra Reum abſentem ex contumacia, ſufficit ad condemnationem, q. 85. n. 2. Declaratur, & comprobatur, n. 3. & 4. Seruatur in foro Eccleſiaſtico, n. 5. Limitatur à n. 6. vſque ad n. 12.

97. Confeſſione ex tacita damnari poteſt Reus legitimè interrogatus, qui ſine iuſta cauſa non vult iurare, vel ſe defendere, aut non vult reſpondere, ſeu obſcurè, q. 85. n. 14. & 15.

98. Confeſſus tacitus, an ſit Reus, qui coram Iudice veniam petit? q. 85. n. 16. Vel producit gratiam? n. 17. Aut ſubſcribit ſe gratiæ, & miſericordiæ? n. 18.

99. Confeſſus Reus, an de ſocijs criminis interrogari poſſit, qui nominando ſocios, an, & quale indicium faciat, q. 65. per totam. Vide in ver. Socius criminis, n. 55. & 56.

100. Confeſſus ſponte Reus, an mitius puniatur, q. 81. n. 21. & q. 83. n. 27.

101. Confeſſio Rei proceſſum nullum validat, q. 156. n. 37.

102. Confeſſio ſpontanea Rei in iudicio ad condemnationem ſufficit, q. 83. n. 2. Non tamen ex ea tantum Iudex condemnare tenetur, ibidem. Ampliatur à n. 3. vſque ad n. 22. Limitatur à n. 23. vſque ad n. 55. Spontanea confeſſio iudicialis ad condemnandum ſufficit quamuis proceſſus eſſet nullus, n. 3. Puta ex defectu ordinis iudiciarij, n. 4. Vel ex ineptitudine inquiſitionis, ſeu accuſationis, n. 5. Licèt confeſſio talis emanata eſſet, non præcedentibus inditijs, n. 6. Eadem confeſſio validat capturam nullam, & nullum proceſſum in ſubſtantialibus, confeſſuſque perempta inſtantia, & ſine formali litis conteſtatione, condemnari poteſt, n. 7. Dummodo confeſſio facta ſit coram Ordinario, ſecus ſi facta eſſet coram Delegato, n. 9. Et non ſit nullitas ex defectu iuriſdictionis, n. 8. An ſine proceſſu cõfeſſus, condemnari poſſit? n. 10. Confeſſio in vno iudicio, an præiudicet in alio? n. 11. & 12. Quid in confeſſione qualificata incipiente ab affirmatiua? n. 13. 14. 17. & 18. Quid in confeſſione qualificata incipiente à negatiua? n. 15. & 16. Quid ſi confeſſio non ſit ratificata, nec expreſsè reuocata? n. 19. Confeſſio etiam abſoluto nocet, n. 20. & 21. Licèt facta Iudici per literas n. 22.

103. Confeſſio falſa non nocet, q. 83. n. 23. Et in parte falſa, tota falſa præſumitur, n. 25. Inueriſimilis, ſeu impoſſibilis cõfeſſio ad condemnationem nõ ſufficit, n. 26. Quid ſi confeſſio facta ſit coram Iudice incompetente? n. 28. & 29. Vel dum non conſtat de corpore delicti, vel dum confeſſio eſt generica, & non ſpecifica? n. 30.

104. Confeſſio dubia, tacita, ſeu implicita, non ſufficit ad condemnandum, q. 83. n. 31. An interpretanda ſit in bonã, vel in malam partem? n. 31. & 32. Quid ſi Reus confiteatur delictum, non confeſſa cauſa? n. 33. Aut in Confeſſione incidenter facta? n. 34. vſque ad n. 39.

105. Confeſſio ſpe impunitatis emanata, an ſufficiat ad condemnationem? q. 83. n. 40.

106.

Digitized by Google

106. Confeſſio erronea an noceat? q.83. n.41. vſque ad n.46. Aut incontinenti reuocata? n.47.

107. Confeſſio minoris ſine Curatoris auctoritate emanata, an noceat? q.83.n. 48. vſque ad n.51.

108. Confeſſio facta coram Notario tantum, vel coram Iudice non ſedente pro tribunali, quantum valeat? q.83. n.52.

109. Confeſſio emanata calore iracundiæ, an noceat? q 83. n.53.

110. Confeſſio facta à Procuratore, an noceat Principali? q.83. n.54.

111. Confeſſio in his, quæ Iuris ſunt, an noceat? q 83. n.55.

112. Confitens ſpontè delictum, poſtquã fuit diffinitiuè abſolutus, condemnari poteſt, q.184. n.19.

113. Confeſſio delicti extraiudicialis corã multis, ſine fama aperit viam ad inquirendum ſpecialiter, q.13 n 26.

114. Confeſſus de vno, ſuggeſtiuè ſine iudicijs interrogatur de alijs delictis, q.80. n.25. De conſuetudine controuerſum eſt, n 26. Controuerſia ſoluitur diſtinguendo, n.27. Quid in Statu Eccleſiaſtico? n.28.

115 Confeſſus, & conuictus appellare non poteſt, q.147. n.13. Sed ſi Iudex ad quem inhiberet, ſuperſedendum eſſet, n.17. Quando Iura appellationem denegant, intelligenda ſunt, dum Reus eſt confeſſus, vel conuictus, q.150. n. 10.

† Confeſſionem Sacramentalem audiẽs, cum non ſit Sacerdos, punitur, q.129. n.9. Item Sacerdos audiens ſine approbatione, vel frangens Confeſſionis ſigillum, d. n.9.

Confeſſores non monentes, dum debent, pœnitentes de onere ſoluẽdi decimas, ſuſpenduntur, q.129. n.40.

Confrontatio.

116. Confrontatio Rei cum teſtibus arbitraria eſt, q. 82. n. 2. Ampliatũr à n. 3. vſque ad n.6. Limitatur à n.7. vſque ad n.9. An teſtes inter ſe confrontãdi ſint? n.6. Vix & quomodo Iudex ad confrõtationem deueniet? n.7. Præſertim, dum inferiores cum Superioribus confrontandi ſunt, n.8.

117. Confrontatio quando ſit neceſſaria, q. 82. n.9.

118. Confrontatio, & recognitio, quomodo faciendæ ſint, & quæ in eis ſit ſeruanda, q.82.n.10. 11. & 12.

119. Confrontatio, & recognitio, quæ operentur? q.82. n. 13. & 14.

Congruentia appellationis.

120. Congruentia appellationis, quæ ſint? q.146. n.13. vſque in fin. Vide in ver. Appellatio, n. 72 vſque 74.

Coniectura.

121. Coniecturæ, an vulnus fuerit mortale. Vide in ver. Vulneratus, n.42. vſque 51. Coniecturis, & præſumptionibus probatur copula carnalis, q. 120. per tot. Vide in ver. Copula carnalis, n.187. vſq. ad n 193.

122. Coniecturis propriè non copula carnalis, ſed conatus probatur, q.120. n.26.

123. Coniectura differt à ſemiplena probatione, q.61. n.19. Cõiectura quid? n.4.

Coniunctus.

124. Coniunctus verberans, non præſumitur facere animo iniuriandi, q.128. n. 12.

Coniuratio.

125. Coniuratio in Principem eſt crimen læſæ Maieſtatis, q. 110. n. 14.

Conſanguineus.

126. Conſanguineus, vel aliàs coniunctus verberans, non præſumitur facere animo iniuriandi, q 128. n 12.

127. Conſanguineus teſtis. Vide in ver. Affinis teſtis, n.38. & 39.

Conſcientia.

128. Conſciẽtiam an ſequi debeat Iudex, & ſecũdum eam iudicare, vel ex actis, q.138. n.20.

Conſeruator.

129. Conſeruator eſt Delegatus, de eo remiſſiuè, q.3. n.10.

Conſiliarius.

130. Conſiliarius tantum datur apud nos, non autem Procurator, aut Aduocatus, q.96. n.1. An Conſiliarius in criminalibus admittatur ad comparendum pro detentione, ſeu excuſatione abſentis Rei, q. eadem per totam. Vide in ver. Procurator, n.153.

Digitized by Google

131. Conſiliarius, an admittatur ad allegandum abſentiæ Rei cauſas, vel aliud impedimentum, q. 97. per totam. Vide in ver. Procurator, n. 164.

132. Conſiliarij Rei confeſſio, an Principali noceat, q. 83. n. 54.

133. Conſiliarium Rei corrumpens, ad eius defenſiones impediendas, punitur ante, q. 88. n. 2.

134. Conſiliarius ad Reum defendendum allegans Iudicem ſuſpectum, cauſa non probata, punitur, ante q. 88. n. 3. Iudex Conſiliarium, ſeu Aduocatum defendentem Reum, non libenter audiens, ſuſpectus redditur, ibidem.

Conſilium.

135. Conſilium datur teſti, dum Iudex nō vult admittere ſuam relatiuam reſponſionem ad primum ſuum examē, vt petat, idem examen ſibi legi, &c. q. 53. n. 4. 5. & 6.

Conſors.

136. Conſors an probet, q. 29. n. 40.

Conſpiratio, & Conſpirator.

137. Conſpiratio in Principem eſt crimen læſæ Maieſt. q. 110. n. 14. De reuelante conſpirationem, n. 10. vſq; ad n. 13. vbi etiam de non reuelante.

138. Conſpirator à denunciando repellitur, q. 17. n. 5.

Conſuetudo.

139. Conſuetudo eſt, vt Iudex non ſyndicetur de imperitia, ſed tantum de furtis, malè ablatis, de dolo, & barattaria, q. 142. n. 30.

140. Conſuetudo loci ita faciendi, delinquentem excuſat, vt pœna ſaltem ei minuatur, q. 135. n. 19. Infertur, vt Iudex ex conſuetudine, contra legem iudicans, excuſetur, n. 20. Sicut etiam Notarius à pœna falſi, dummodo falſitas præiudicialis non ſit, n. 21. Item ſigillans alieno ſigillo, domino ignorante, n. 22. Et Notarius rogans acta tanquam facta coram Iudice, eo abſente, ibidem.

141. Conſuetudo excuſat à dolo, à culpa, & à pœna, q. 135. n. 23. Similiter à pœna periurij, n. 24.

142. Conſuetudo, an delinquentem excuſet in his, quæ ſunt Iuris poſitiui, naturalis, vel Diuini? q. 135. n. 25. Quid in foro conſcientiæ, & in foro fori? n. 26

143. Conſuetudo reprobata an excuſet, q. 135. n. 27.

144. Conſuetudine vniuerſali attenta, an in criminalibus appellari poſſit, q. 150. n. 16. Vbi etiam de ſtatuto. Declaratur, n. 18. Quid dicendum, vbi non adeſt conſuetudo, nec Statutum in propoſito, n. 17.

145. Conſuetudo excuſat, ita vt iuxta eam iudicans, nulliter non faciat, ſicut nec Notarius eam ſequens, q. 156. n. 49.

146. Conſuetis pœnis in Religione, & mitius quam inter ſæculares, puniendi ſunt Religioſi, q. 108. n. 3. Conſuetæ pœnæ apud nos, n. 4.

Conſulens delictum.

147. Conſulens delictum, eadem pœna, qua delinquens punitur, q. 112. n. 1. Idē dic in perſuadente, inſtigante, inſtruente, hortante, inflammante, ſeu incitante, n. 2. In oſtendente delicti vtilitatem, ſeu laudante opus criminoſum, n. 3. In conſentiente, n. 4. An tractantes, & ordinantes delictum, pœna Statutaria pro delicto impoſita, ſint puniendi, n. 5. Conſulens, & auxilians ſimul, tantò magis punitur, n. 6.

148. Conſulens Clericus delictum, cuius pœna eſt irregularitas, fit irregularis, q. 112. n. 8. Conſulens percuſſionem Clerici eſt excommunicatus, ibidem.

149. Conſulens ad intereſſe tenetur, q. 112. n. 9.

150. Conſulens punitur, quamuis delictū ex interuallo ſequatur, q. 112. n. 10.

151. Conſulens ſine dolo, an puniatur, q. 112. n. 11. Quid ſi verba conſulentis ſint ambigua, vt in bonum poſſint interpretari, n. 12. Quid in delicto ſequuto, vel non ſequuto, n. 13.

152. Conſulens ſi reuocauerit conſilium, an puniatur, q. 112. n. 14. vel dum delinquens etiam aliàs erat facturus, n. 15.

Conteſtatio litis.

153. Conteſtatio litis quando fiat, q. 81. n. 3.

Digitized by Google

n.5. & q.54. n. 3. Teſtes examinati ante litis conteſtationem non probant, n. 4. Limitatur apud Regulares, n.5. Apud quos teſtes nec examinantur ante litis conteſtationem, ſeu ad perpetuam rei memoriam, niſi coram Iudice, vel de eius cómiſſione coram Notario, & quid præterea requiratur, ad hoc, vt hi teſtes probent, n.7.

Conteſtes.

154. Conteſtes, qui dicantur, q.57. n.6.

Contrarij teſtes.

155. Contrarij teſtes inter ſe nihil probãt, q.45. n 2. Contrarietas inducitur in teſtibus ex decẽ prædicamentis, n.1. Hæc Regula, quod contrarij teſtes non probent, ampliatur à n.3. vſq; ad n. 12. Limitatur à n. 13. vſq; ad n. 16.

156. Contrarietas teſtium, vt euitetur, ad hoc, vt non puniantur, omnis interpretatio facienda eſt, q. 45. n. 17. Ampliatur à n. 18. vſq; ad n. 21.

157. Contrarij teſtes; qui videntur, de Iure Canonico, etiam concordantur adhoc, vt probent, q.45. n.22. Ampliatur à n.24. vſq; ad n.27. Vbi exemplificatur. Limitat. à n.28. vſq; ad n.31.

158. Contrarij teſtes, dum videntur, magis creditur teſtificantibus pro Reo, q. 46. n.1. Ampliatur à n. 2. vſque ad n.6. Limitatur à n.7 vſq; ad n. 10. Ex cauſa poteſt Iudex magis credere vni teſti, quã alteri, paucioribus, quã plurib. n. 10.

159. Contrarijs exiſtentibus teſtibus, affirmantibus magis creditur, quàm negantibus, q 46. n.11. Ampliatur à n. 12. vſque ad n. 14. Limitatur à n. 15. vſque ad n.22.

160. Contrarijs inter ſe pluribus teſtibus, dignioribus magis creditur, q.46. n.23. Ampliatur à n. 24. vſque ad n. 26. Vbi multipliciter exemplificatur.

161. Cõtrarij dum ſunt inter ſe teſtes, maior fides præſtatur, magis informatis, q.46. n.27. Ampliatur à n. 28. vſque ad n.30.

162. Contrarius teſtis, ſeu varius quis dicatur? q 47. n.1. Vacillans verò, quis? n.2.

163. Contrarius teſtis ſibi ipſi, vel varius nihil probat, q.47. n.3. Ampliatur à n.4. vſque ad 6. Limitatur à n.7. vſque ad n. 20. Vbi variæ declarationes.

164. Contrarius teſtis ſibi ipſi, vel varius de falſo punitur, q. 47. n.21. Ampliatur, n.22. & 23. Limitatur, n.25. & 26.

165. Contrarius ſibi ipſi teſtis, ſeu varius, modis omnibus eſt concordãdus, q.47. n.27. Ampliatur, n.28. Limitatur, n.29. & 30. Inferuntur plures caſus, in quibus teſtes ſibi contrarij concordantur, vel non concordantur à n. 31. vſq; ad n.41.

166. Contrarius teſtis ſibi ipſi ex correptione incõtinenti ſibi facta, an noceat eius dicto? q.47. n. 42. Vbi, quod hæc correptio licita eſt. Ampliatur à n. 44. vſque ad n. 50. Limitatur à n. 51. vſque ad n. 54.

167. Contrario de teſte ſibi ipſi in eodem examine, vel incontinenti, ſeu ex interuallo, & in diuerſis examinibus, q. 47. n.11. vſque ad n 15. De dicto teſtis ſibi contrarij, dum primum dictum fuit extraiudiciale, poſterius autem iudiciale, n. 16. & 17. ſeu econtra, dum primum dictum fuit iudiciale, poſterius extraiudiciale, n.18. vſq; ad n.20.

Contumax, & Contumacia.

168. Cõtumax an appellare poſſit? q. 147. n.10. & 11.

169. Contumax Reus poteſt ſub aliqua pœna citari, q.78. n.7.

170. Contumacia, in quo conſiſtat, q.131. n.1. Vbi quod delinquitur committendo, & omittendo. Contumacia eſt delictum graue in omittendo, n.2. Duplex eſt, n.3.

171. Contumacia, qua non obeditur ante accuſationem, vel inquiſitionem, criminaliter mulctari poteſt, q.131. n.4. Hæc mulcta exceſſiua eſſe non debet, & eſt arbitraria, n.5. Quantum in hoc, arbitrium ſe extendat, n. 6. Mulcta debet eſſe conſueta iuxta ſtylum Curiæ, n. 7. Mulcta non exigitur ab impedito ex iuſta cauſa, n.8. Vel ſaltem colorata, ibid. Ante mulctationem, quæ requirantur, n.9. Non debet quis mulctari, dum monitorium non fuit iuſtum, n. 10. De-

le-

Digitized by Google

legatus inferioris, vel Principis, an mulctare poſſit, n. 11. Ex cauſa mulcta minuitur, & remittitur, n. 12. A mulcta indebita appellatur, n. 13.

172. Contumax abſens, contra quem inquiſitio iam fuit formata, pro confeſſo habetur, bannitur, & condemnatur, q. 131. n. 15.

173. Contumax abſens, non condemnatur, q. 131. n. 18.

174. Contumax an, & quando admittatur ad docendum de ſua innocentia, lata iam ſententia in cõtumacia, q. 131. n. 16.

175. Contumax ſi compareat ante ſententiam, licèt inquiſitio ſit formata, an admittatur ad docendum de ſua innocentia? q. 131. n. 17.

Conuictus.

176. Conuictus tantum appellare poteſt, q. 147. n. 8.

177 Conuictus, & confeſſus appellare nõ poteſt, q. 147. n. 13. Sed ſi Iudex ad quẽ inhiberet, ſuperſedendum eſſet, n. 17.

178. Conuictus, vel confeſſus debet eſſe ille, cui appellatio denegatur à Iudice, q. 150. n. 10.

179. Conuictus Reus tribus modis dicitur, q. 86. n. 2. Duobus conteſtibus conuincitur Reus, n. 3. Et non aliter poteſt condemnari, ac ſi eſſet confeſſus, n. 4. Pœna infligenda conuicto de Iure Ciuili, & de Iure Canonico, n. 5. Quot teſtes conuincant, dum probãs habet contra ſe Iuris præſumptionem, n. 6. Quæ requirantur, vt duo conteſtes conuincant, n 7. Plures teſtes requiruntur in vltimis voluntatibus, n. 8.

180. Conuictus an dicatur Reus, inditijs indubitatis, & an torquendus ſit, vel damnandus, q. 86. n. 9. & 10. Conuictus dum non eſt Reus, ſed grauiter inditiatus, an ſit torquendus, vel extraordinariè puniendus, & quomodo, q. 104. n. 36.

181 Conuincat an Reum de delicto inſtrumentum factum de conſenſu Rei q. 86. n. 11. Declaratur, & exemplificatur à n. 12. vſq; ad n. 22. Et quia Regula eſt, quod dictum inſtrumentum delictum probet, limitatur hoc tripliciter, n. 23. 24. & 25. Scriptura priuata quantum probet, n. 19.

182. Conuictus dicitur Reus per viam notorij, q. 87. n 1. Duplex eſt notorium, Iuris, & facti, n. 2. De materia notorij, vide in ver. Notoriũ, n. 23. vſq; ad n. 41.

Copia.

183. Copia proceſſus offenſiui, an, & quomodo danda, q. 90. n. 4. & ſeq. Vide in ver. Proceſſus, n. 156. vſque ad n. 164.

184. Copia defenſiui non neceſſario danda, q. 90. n 26.

185. Copiæ actorum, an dandæ ſint Reo ante cõſtitutum, q. 81. n. 31. vſq; ad n. 38.

Copula carnalis.

186. Copulam carnalem habens ille, qui vorum caſtitatis ſolemne habet, vt Sacerdos, ſeu Religioſus, an ſacrilegium committat, q. 116. n. 40. vſq; ad n. 44.

187. Copula carnalis præſumptionibus, & coniecturis probatur, q. 120. n. 1. Ampliatur à n. 2. vſque ad n. 23. Limitatur à n. 24. vſque ad n. 36.

188. Copula probatur ex præparatorijs, puta, ex allocutione locis, & horis aptis ad copulam, q. 120. n. 3. Quid dum præceſſit trina monitio? ibidem; Item probatur ex riſu, & ioco, n. 5. Ex ingreſſu, & egreſſu præſertim nocturno, n. 6. Ex muneribus, literis, & ex reciproco amore, n. 7. Ex oſculis, n. 8 Ex amplexu, n. 9. Ex tactu mamillarum, n. 10. Ex omni impudico tactu, vel actibus venereis, n. 11. Ex loci ſolitudine, puta in eadem camera, & clauſo oſtio, n. 12. Ex loco ſecreto, n. 13. & 14. Ex vacatione per inuia, nemoroſa, ſeu in obſcuris, n. 15 Ex depectoratione, caligis diſſolutis, clauſis ianuis, n. 16. Ex egreſſu mulieris cum rubore, crinibus diſſolutis, n. 17 Ex eo, quod ſolus cum ſola, & nudus cum nuda in eodem lecto ſint reperti, n. 18. Ex mala qualitate perſonarum, n. 19. Ex tempore præſertim nocturno, n. 20. Ex nutu, & ſignis amoris, n. 21.

189. Copula carnalis nefanda cum puero, præſumptionibus probatur, q 140. n. 22. Aliquæ præſũptiones in propoſito enumerantur, ibid.

190. Copulæ præſumptiones an probent, Iudicis arbitrio remittitur, q. 120. n. 23.

191. Copula carnalis ex vna tantùm præſumptione non probatur, q. 120. n. 24. Violentæ, & certæ debent eſſe præſumtiones copulam probantes, n. 25. Præparatorijs, & coniecturis, non copula, ſed conatus probatur, n. 26. Quid dum agitur ciuiliter, quid verò dum criminaliter, n. 27. 28. & 29.

192. Copulæ præſumptiones, ex quibus excludantur, vel minuantur, q. 120. n. 30. Vel econtra, n. 31. An conſanguinitas in proximis gradibus copulæ præſumptionem excludat, n. 32. Quid in remotis, n. 33. Vel dum probatur fictam eſſe parentelam, n. 34. Quid in ſene, vel ſenibus, n. 35. In deformi, vel formoſa muliere, n. 36.

193. Copula carnalis teſtibus probatur, q. 120. n. 38. Ampliatur à n. 39. vſque ad n. 41. Teſtes carnalem copulam probãt, quamuis vnus teſtis poſt alterum, per foramen eam videat, n. 39. Eandem ſimiliter probant deponentes vidiſſe virum, & mulierem ſe commiſcentes, vel hominem ſuper mulierem, n. 40. Vel audiuiſſe, ſe commiſcentes, &c. ex tenui pariete, vel cortina, alijs concurrentibus, n. 41. Quid ſi teſtes dicant, vidiſſe per vitrum, n. 42.

194. Copula carnali multiplicata, an pœnæ ſint multiplicandæ, q. 108. n. 29. & 30.

Copulatiua appellatio.

195. Copulatiua de appellatione, q. 146. n. 24.

Cornua affigens.

196. Cornua affigens, &c. punitur, q. 126. n. 16.

Corporalis pœna.

197. Corporali pœna nemo ſine dolo punitur, q. 108. n. 19.

Corpus delicti.

198. Corpus delicti quomodo viſitãdum? q. 12. n. 6. Quid dum non reperitur? n. 7. Seu in ſtupro? n. 8. Liquido de delicto debet conſtare, n. 9. Aliàs ſententia lata in contumacia, eſt nulla, n. 10. Quid ſi confitens homicidium ignoti, dicat in mare proieciſſe corpus? n. 11.

199. Corpore de delicti, dum conſtat, Iudex procedere tenetur, q. 12. n. 13.

200. Corpus delicti in furto, q. 123. n. 29. vſque ad n. 35.

201. Corpus delicti non eſt neceſsè, quod conſtet in Inquiſitione generaliſſima, q. 12. n. 14. Nec in delictis non relinquentibus poſt ſe veſtigia, n. 15. Quid in occultis? n. 16. Seu in ambiguis, vt in veneno? n. 17. Vel dum periculum eſt in mora? n. 19.

202. Corpus delicti repertum apud aliquẽ, puta, res furata, quod inditium faciat, q. 70. n. 1. Dum ille non nominat, & probat, à quo habuerit, n. 1. & 2. Quid in homine malæ, vel bonæ famæ? n. 3. Aut in corpore delicti occiſi? n. 5. Vel ſi hoc repertum fuerit prope domum illius, n. 6. Sed abſente imputato, n. 7. Malæ. vel bonæ famæ, n. 8. Vel dum cadauer ſanguinem emitteret in conſpectu Rei, n. 9.

203. Corpore de delicti, eo quod non conſtet, prætenſa nullitas, quomodo reparetur, vel defendatur, q. 156. n. 14. vſque ad n. 16. Vide in ver. Nullitas, n. 63.

Correptio fraterna.

204. Correptione fraterna prætermiſſa, publica, & excepta delicta denuncianda ſunt, q. 15. n. 1. Sicut etiam ea, quæ ſunt in alterius damnum, pendens in futurũ, ibidem. Quid ſi delicta probari non poſſint? n. 2. Vel econtra ſi notoria ſint? n. 3. Quid in criminibus priuatis, & occultis? n. 4. Reſpondetur obiectioni, n. 5. Quid in foro conſcientiæ? n. 6. 7. & 8. Quid in Confeſſario ſolicitante ad turpia in Confeſſione? q. 122. n. 42. vſque ad n. 44.

205. Correptione prætermiſſa, an Regularis Prælato, vt Patri de crimine occulto denunciari poſſit, q. 16. n. 1. & 2. Quid ſi Prælatus ſit violentus, imprudens, vel cum ſubdito malè affectus, n. 3. Vel ſubditus ſit iam emẽdatus, n. 4. & 5.

206. Correptio fraterna an præcedere debeat accuſationem? q. 21. n. 1.

Digitized by Google

Correptio teſtis.

207. Corrigere ſe poteſt teſtis incontinenti, q.47. n.42. Ampliatur à n.44. vſque ad n.50. Limitatur à n.51. vſq; ad n.54.

Corrumpens Aduocatum, &c.

208. Corrumpens Aduocatum, Procuratorem, vel Conſiliarium ad impediendas Rei defenſiones, punitur, ante q. 38. n. 2.

Corruptus Iudex pecunia.

209. Corrumpens pecunia Iudicem, punitur, q.141. n.31. Niſi det pro ſui ſanguinis redemptione, n.32. Vel ad iniuſtam vexationem redimendam, ibidem. Corrumpens perdit ius ſuæ innocentiæ, n.33.

Corruptus teſtis.

210. Corrupto de teſte promiſſione, pecunia, vel alia re accepta, ante examen, q.48. n.10.11.& 12. Vno teſte corrupto, omnes corrupti præſumuntur, n. 10.

Cortinatus teſtis.

211. Cortinatus teſtis, ſeu retro parietem, audiens, an probet, q.49. n.31.& q.120. n. 41. Quid in teſte, qui vidit per vitrum? n.42.

Credulitas.

212. Credulitas etiam iniuſta excuſat à dolo, & à pœna, q.135. n.13.& 14. Iuſta credulitas excuſat etiam à culpa, n. 14. & 29. Quid in credulitate temeraria? n. 15. In his, quæ de ſe mala ſunt, ibidem. Exemplificatur in aliquibus, in quibus iniuſta cauſa excuſat, n. 16. Dummodo iniuſta non cognoſceretur, & ſaltem ſemiplenè probetur, n. 17. Quid in non prohibitis? ibidem. Ignorantia etiam craſſa à dolo excuſat, n.18.

Credulitatis teſtis.

213. Credulitatis teſtis non probat, q.49. n.13. Ampliatur, n.14. Limitatur à n.15. vſque ad n.22.

214. Credulitatis teſtis an, & quantum probet contra producentem, q.41. n.5.

Crimen.

215. Criminum quot ſint genera, q.7. n.2. vſque ad n.6.

216. In leuibus, & grauibus, qui procedunt? q. 7. n.3.

217. Quid in grauioribus, & grauiſſimis? q.7. n.5.

218. Criminum multiplices diſtinctiones habentur, q.107. per totam.

† Crimen in facto eſſe, an ſit denunciandum? q.17. n.13.

219. Criminis atrocitas, & enormitas viã aperit ad ſpecialiter inquirendum, fama non præcedente, q.13. n.27.

220. Crimen, Vide in ver. Delictum, n.41. vſque ad n.68.

221. Criminis de ſocijs interrogatio, q.65. per totam. Vide in ver. Socius, n. 55. vſque 59.

Criminalis cauſa.

222. Criminalis cauſa, quæ dicatur, q. 10. n. 2.

Criminoſus teſtis.

223. Criminoſus teſtis infamis eſt, q. 31. n. 1. In criminali, & in ciuili repellitur, n. 2. Limitatur à n. 3. vſque ad n. 6. Ampliatur à n.7. vſque ad n.18.

Crimen læſæ Maieſtatis.

224. Crimen læſæ Maieſtatis duplex eſt, q. 109. in principio.

225. Crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ eſt blaſphemia, q. 109. n. 1. Blaſphemia quid? n.2. Reliqua de hoc crimine. Vide in ver. Blaſphemia, n.11. vſq; ad n. 19.

226. Crimen læſæ Maieſtatis humanæ duplex eſt, q. 110. n.1. Declaratur diſtinctio, n. 2. In hoc crimine proceditur Summariè, &c. n.3. Quis iudicet in hoc crimine, n.4. In quo etiam inhabiles ad accuſandum admittuntur, n.5.

227. Criminis læſæ Maieſtatis pœnæ, q. 110. n.6. Ampliatur à n.7. vſq; ad n. 34. Vbi declarantur varia læſæ Maieſtatis crimina. Limitatur à n.35. vſq; ad n. 40.

228. Crimine in læſæ Maieſtatis affectus, & attentatum, punitur, q.110. n.7. Item punitur conſulens, auxilians, &c. n. 8. & 9. Item non reuelans, n.10. Quid in non ſubdito non reuelante? n. 11. Vel non à principio? n.12. Sequuto, vel non ſequuto effectu? n.13.

229. Crimen læſæ Maieſtatis eſt conſpiratio, coniuratio, ſeu machinatio contra Principem, q.110. n.14. Vbi declaran-

ran-

Digitized by Google

rantur prædicti termini.
230. Crimen læſæ Maieſtatis contra quas perſonas committatur q.110. n. 23. vſq; ad n. 32.
231. Criminis læſæ Maieſtatis in pœnam non incurritur ex offenſa tantum verbali, q.110. n.33.
232. Crimen læſæ Maieſtatis,quando quis committat, remiſſiuè, q.110. n. 34.
233. Criminis læſæ Maieſtatis, an ſit Reus Eccleſiaſticus offendens Principem ſæcularem? q. 110. n.35. & 36. Quid in non ſubdito?n.37. Seu in ſubdito offendente Principem ſecundario, ſeu indirectè? n.38.
234. Crimine in hoc læſæ Maieſtatis,ignorantia, & doli carentia excuſat, q.110. n.39. Nec non iuſtus metus, n.40.

Culpa.

235. Culpa, & dolus deſcribuntur, q.108. n.21.
236. Culpa lata, Vide in ver. Lata culpa, n.4.& 5.
237. Culpoſum homicidium, ſed non doloſum, qua pœna puniatur, q.111.n.70. & 71.

Cumulatio.

238. Cumulantur nè pœnæ contra Iudicem baractarium, q.141. n.9 & 10. Cumulandis de pœnis,vel non cumulãdis, n.17.& vſq; 28.q.133.
239. Cumulantur de conſuetudine Inquiſitio, Accuſatio, & Denunciatio, quicquid ſit de Iure, q.19.n.9.& 10.

Cuſtos carceris.

240. Cuſtos carceris, carcerato aufugiente,an ſit puniendus, q.79.n.24. Et quomodo ſuam probare poſſit diligentiam, n.25.

D

Dantes pro iuſtitia, vel gratia.

1 Dantes, & recipientes, ſeu promittentes, pro iuſtitia,vel gratia apud Sedem Apoſtolicam, vel apud alia tribunalia. Vide in ver. Barattaria, n.6. Et de hoc agitur, q.141. à n.35. vſque ad n.52. & q.129.n.18.
† Dantes, & recipientes ex pacto pro ingreſſu Religionis, excommunicantur, q.127. n.1.

Decima.

† Decimas Regulares vſurpantes, ſeu retrahentes ab eorum ſolutione, excommunicantur,q.129.n.29. Necnon Confeſſores non monentes de ſolutione decimarũ, pœnitentes ſuſpenduntur,n.40.

Decoctus.

2. Decoctus, ſeu fallitus repellitur à teſtificando, q.35. n.11. Quid inter Regulares? n.13.

Defectus.

3. Defectus,vel nullitates,quæ contra proceſſus Regularium obijci poſſunt, quomodo reparari, ſeu defendi, poſſint? q. 156. per totam. Vide diſtinctè remedia in particularibus caſibus in ver. Nullitates. n.61. vſque ad n.77.
4. Defectus plures habens teſtis, an admittatur, & admiſſus probet, vel faciat indicium, q.40. n.4. & 5.

Defenſio, & Defendere.

5. Defendere negligens Superior ſubditũ, vel econtra, an puniantur, q.112. n.31.
6. Defendere ſe nolens Reus,damnari poteſt, q.85. n.14. & 15.
7. Defenſionibus de Rei, tractatus integer à q. 88. vſque ad q. 98. De Rei defenſionibus reſultantibus ex nullitate, vel alio defectu proceſſus, q. 88. vſque ad q.91. De Rei defenſionibus abſolutè negantis ſibi obiectum crimen, vel eſſe delictum id, de quo imputatur, ſeu eſſe de Iure punibile, q.92. vſq; ad q.94. De Rei defenſionibus excuſantibus delicta, q.95. vſque ad q. 98.
8. Defenſiones ad impediendas Rei Aduocatum, Procuratorem, vel Conſiliarium eius corrumpens, punitur, ante q. 88. n.2. Ad defendendum Reum, allegans Cauſidicus Iudicem ſuſpectum, cauſa non probata, punitur, n.3. Iudex Cauſidicum Reum defendentem non libenter audiens, ſuſpectus redditur, ibidem.
9. Defenſionis Rei priuilegia, ante q. 88. n.4. vſq; ad n.7. Defenſio de omni Iure permittitur, n.5. Defenſio tolli non poteſt à Iudice, nec à Statuto, nec à Papa, niſi ciuilis; & ex cauſa naturali, ibid.

Digitized by Google

Denegata defenſione, inde ſequuta, nulla ſunt, n.6. Offendens ad ſui defenſionem non delinquit, n.7.

10. Defenſio præcipua Rei eſt, quod in Iudice ſit iuriſdictionis defectus, q.88.n.1. Iudex ad ingreſſum ſui officij patentes literas oſtendere debet, ibidem. Ex defectu iuriſdictionis proceſſus omnino nullus eſt, n 2. Ampliatur à n.3. vſque ad n.9. Iuriſdictione caret Iudex ſæcularis, & eius familia, conueniendi, ſeu capiendi Clericum, n.10. Ampliatur, & limitatur à n.11. vſque ad 16. Iuriſdictionem non habet Iudex in Reum indebitè ab Eccleſia extractũ, cu reſtitui debet, n. 17. Declaratur à n. 18. vſque ad n.23. Vide de his, quæ in d. quæſt. 88. habentur, in verſ. Iuriſdictio, n. 279. vſque 293.

11. Defenſio Rei, quod licitè fecerit ſaltem in aliquo loco, & tempore, vel ex aliqua cauſa, id, de quo imputatur, q. 93. per totam.

12. Defenſio Rei, quod factum, de quo imputatur, non ſit punibile, quia præſcriptum, q 94. per totam. Vide in ver. Præſcriptio, n.91. vſque ad n.98.

13. Defenſio Rei, quod non adeſſent inditia ad citationem, monitorium, vel inquiſitionem ei traſmittendam, q.95. per totam Vide in ver. Citatio, n.53.

14. Defenſionibus Reus renunciare non poteſt, q 98, n. 1. Ideo Reo dandus eſt terminus, & antequam ille labatur, ſententia ferenda non eſt, ibidem. Nec renunciatio cum iuraméto tenet, n.2. Renunciatioq; facta reuocari poteſt, n.3. quid dum nulla Reo competit defenſio? n.4. & 5. Vel in reperto in flagranti crimine, ſeu in notorio, n. 6. Aut in delictis, pro quibus nec pœna corporalis, nec infamia irrogatur, n.7. Siue in defenſionibus ſpectantibus ad apices Iuris, n.8. Vel in Reo ſpontè confeſſo, n. 9. Aut in renunciante, vt citius abſoluatur. n.10.

15. Defenſionem ad ſui occidens hominẽ, non punitur, q.111.n.20. Defenſio quid ſit? ibidem Defenſio omni Iure permiſſa eſt, n.21. Ad ſui defenſionem in Eccleſia occidere, etiam Clerico, & Religioſo licet, n.22. Etiam Eccleſiaſticum, ibidem.

16. Defenſio neceſſaria quomodo probetur, q.111. n.23. Minantem, ſeu iactantem occidere, an liceat percutere, vulnerare, & occidere, n.24.

17. Defenſio, amicos conuocando, an licita ſit, q.111 n.25.

18. Defenſione pro rerũ ſuarum, an liceat occidere, q.111. n.26, 27. & 28. Quid in Eccleſiaſtico, n.29. Cui, an ſaltem liceat percutere, ibidem.

19. Defenſione de extranei inſultati, & in periculo mortis conſtituti, q.111. n. 30. & 31. Quid de Iure Canonico, & in foro conſcientiæ? n.33.

20. Defenſio patris, filij, Superioris, vel ſubditi inſultati, & in periculo mortis conſtituti, q.111. n.32.

21. Defendens ſe ab aggreſſore, & eumdum tentat occidere, quid ſi occidat tertium? q. 111. n. 34.

22. Defenſionis cauſa an liceat repercutere, & occidere eum, cui reuerentia debetur? q.111. n.35. Vel cum, qui iuſte facit? n.36.

23. Defenſio debet eſſe cum moderamine inculpatæ tutelæ, q 111. n.37. Hæc defenſio in tribus conſiſtit, n.38.

24. Defendens ſe, qui excedit modum in repercutiendo, moderamen non videtur ſeruare, q 111 n.39. Sed cõtra, n.40. Reſolutio huius difficultatis, n.41. vſq; ad n.51. Quid dum exceditur tantum in modo repercutiendi, n.42. Vel ſolum in armorum inæqualitate, n. 43. & 44. Vel ſi defenſio non fiat incontinenti, ſed ex interuallo, n.45. vſq; ad n 48.

25. Defendens ſe, non ſeruans moderamẽ circa duo, nempè in armorum æqualitate, & in modo percutiendi, q. 111. n. 49. Vel quando in tribus moderamen ſeruatum non fuit, ideſt in modo percutiendi, in genere armorum, & in tempore, quia repercuſſio fuit ex interuallo, n.50. & 51.

26. Defendens ſe cum exceſſu moderami-

Digitized by Google

nis inculpatæ tutelæ, in dubio potius culpa, quam dolo præſumitur feciſſe, q. 111. n. 52. Et Iudicis arbitrio remittitur, qualis, & quãtus ſit exceſſus, n. 53. Quid ſi Eccleſiaſticus moderamẽ excedat repercutiendo, n. 54. Vel econtra Eccleſiaſticum repercutiens, moderamen excedat, ibidem.

27. Defenſionem ad ſui occidens, dum aliter poterat ſe defendere, punitur, q. 111. n. 55. Inſultatus, an teneatur aufugere, vel ad ſui defenſionem occidere poſſit? n. 56. Præſertim ſi inſultatus ſit Eccleſiaſticus, n. 57. Quid in laico de Iure Canonico, & in foro conſcientiæ? n. 58. Defenſionem ad ſui dicens occidiſſe, hoc probare tenetur, q. 111. n. 59. Vnde in confeſſione qualificata reijcitur qualitas, n. 60.

28. Defenſio probatur coniecturis, nec nõ quod quis fuerit aggreſſor, q. 111. n. 60. Prouocator quis dicatur? n. 61. In dubio quis inter duos fuerit aggreſſor, an alter tantum, vel ambo, vel neuter ſint puniendi, & quomodo, n. 62. & 63. Reſoluitur dubium diſtinguendo à n. 63. vſque ad n. 68. In dubio an rixantes torqueri poſſint? n. 69.

Defenſor Innocentiæ.

29. Defenſor Innocentiæ, Vide in ver. Procurator, n. 62.

Delegatus.

30. Delegatus Iudex quis dicatur? q. 2. n. 2.

31. Delegatus an poſſit ſubdelegare? q. 2. n. 4. vſque ad n. 7.

32. Delegare poteſt Ordinarius, q. 2. n. 3.

† Delegato male agente, an Ordinarius, poſſit, debeat, & quomodo, reſiſtere? q. 2. n. 9. vſque in fin.

33. Delegatus Iudex quis ſit apud nos? q. 3. n. 7. vſque ad n. 9.

34. Delegatus, quando ſint Cuſtos, Guardianus, & eius Vicarius, q. 3. n. 7.

35. Delegatus cum ſit Vicarius Guardiani, an poſſit vniuerſaliter delegare, q. 3. n. 7. & 9.

36. Delegati iuriſdictio quantum duret, re integra, vel re nõ integra, q. 4. n. 1. & 2.

37. Delegati iuriſdictio, quomodo probetur, q. 4. n. 3. Delegatus nõ tenetur oſtẽdere copiam ſuæ delegationis parti non petenti, ſed creditur eius aſſertio, n. 3.

38. Delegati patentes literæ, quomodo ſint interpretandæ. q. 4. n. 4. & 5.

39. Delegatus, an propriam ſententiam exequi poſſit, q. 157. n. 13. 14. & 15.

40. Delegati ad iuriſdictionem defendendam, quæ de nullitate impugnatur, remedia proponuntur, q. 156. n. 4. in fin. & n. 7. 8 & 9. Vide in ver. Nullitates n. 62

41. Delegatus, an fiat Ordinarius, dum ei commiſſio fit, q. 2. n. 1.

Delictum, & Delinquens.

42. Delictorum genera quot, & quæ ſint, q. 7. n. 2. vſque ad n. 5.

43. Delicta priuata, & publica denunciãtur, & hæc, quæ ſint, declaratur in præludijs ante q. 15. n. 4. Apud Regulares, quæ ſint punibilia, n. 5.

44. Delicta publica, ſeu excepta denuncientur, ſine præuia correptione, q. 15. n. 1. Nec non ea, quæ ſunt in alterius damnum, pendens in futurum, ibidem. Quid ſi nõ poſſint probari, n. 2. Vel ecõtra ſi notoria ſint, n. 3. Quid in delictis priuatis, & occultis, n. 4. Reſpondetur obiectioni, n. 5. Quid in foro conſcientiæ, n. 6. 7. & 8.

45. Delictum in facto eſſe, an denunciandum, q. 17. n. 13.

46. Delictum notorium quando dicatur, q. 87. n. 3. vſque ad n. 8 In delictis notorijs Iuris ordo non ſeruatur, n. 9. Ampliatur, & declaratur à n. 10. vſque ad n. 24 Vide in ver. Notorium, n. 24. vſque ad n. 38.

47. Delicti occulti denunciationem, an Prælatus præcipere poſſit? q. 20. n. 1.

48. Delinquere quid, & quotuplex? ante q. 107. n. 4.

49. Delicta publica, ſeu priuata quæ? q. 107. n. 6.

50. Delicta notoria, occulta, & difficilis probationis, quæ dicantur? q. 107. n. 7.

51. Delicta nominata, ſeu innominata, quæ dicantur? q 107. n. 8.

52. Delicta excepta, vel non excepta, quæ dicantur? q. 107. n. 9.

53.

53. Delicta leuia, grauia, grauiora, ſeu grauiſſima, quæ ſint? q. 107. n. 10. Vbi, quod arbitrio Iudicis remittitur declaratio, quæ ſit grauitas, vel leuitas delictorum.
54. Delictorum leuitas, vel grauitas ex pluribus dignoſcitur, iuxta tradita, q. 107. n. 11. vſque ad n. 15.
55. Delicto multiplicato, an, & quando pœnæ ſint multiplicandæ, q. 108. n. 23. vſq; ad 36.
56. Delictum conſulens, qua pœna puniatur, q. 112. n. 1. vſq; ad n. 15. Vide in verſ. Conſulens delictum, n. 147. vſque ad n. 152.
57. Delinquentem auxilians ante delictũ, qua pœna puniatur? q. 112. n. 16. vſque ad n. 32. Vide in ver. Auxilians delinquentem, n. 161.
58. Delinquentem auxilians in actu delicti, qua pœna plectatur? q. 112. n. 33. vſq; ad n. 42. Vide in ver. Auxilians delinquentem, n. 162.
59. Delinquentem auxilians poſt delictũ, an, & quomodo puniatur, q. 112. n. 43. vſq; ad n. 53. Vide in ver. Auxilians delinquentem, n. 163.
60. Delictorum in electione patratorum, pœnæ, q. 127. per totam. Vide in ver. Electiones Regulares, n. 6. vſq; ad n. 19.
61. Delictis de innominatis, & extraordinarijs, & de eorum pœnis, q. 129. per totam; Vide in ver. Innominatum delictum, vbi agitur de ſtellionatus delicto, n. 119. vſque ad n. 122.
62. Delictis de Regularium circa clauſurã, & de eorum pœnis, q. 130. per totam. Vide in ver. Clauſura, n. 60. vſque 63.
63. Delicta in omittendo. Vide remiſſiuè, q. 131. n. 19.
64. Delictorum, & pœnarum tractatus, q. 107. vſque ad q. 112.
65. Delinquentium multitudo cauſa eſt pœnam minuendi, q 140. n. 1. Non tamen quo ad principales auctores delicti, n. 2.
66. Delinquentis incertitudo, an pœnam minuat, q. 140. n. 3. vſque ad n. 9. Vide in ver. Arbitrium Iudicis, n. 142.
67. Delicti præſcriptio, vide in ver. Præſcriptio delicti, n. 91. vſq. 98.
68. Delictum, vide in ver. Crimen, n. 215. vſq; ad n. 234.

Demens.

69. Demens delinquens an puniatur. Vide in ver. Furioſus, n. 66. & 67.

Denunciatio, Denunciator.

70. Denunciatione ſtante, non prærequiritur fama, q. 13. n. 15. Praxis apud nos à Superioribus ſeruanda, n. 16.
71. Denunciationis materia habetur in tractatu 2. à q. 15. vſque ad q. 20.
72. Denunciationis modus, an ſit idem cũ modo procedendi per Inquiſitionem, in præludijs ante q. 15. n. 2. Vbi, quod quilibet denunciat ſuam, vel alienam iniuriam. Denunciatio iudicialis declaratur, n. 3. Denunciantur delicta priuata, & publica, & quæ hæc dicantur, n. 4. Publica delicta, quæ dicantur apud Regulares, n. 5.
73. Denunciantur publica, ſeu excepta crimina, ſine præuia correptione, q. 15. n. 1. Sicut etiam ea, quæ ſunt in alterius damnum pendens in futurum, ibidem. Quid ſi non poſſint probari, n. 2. Vel econtra, ſi notoria ſint, n. 3.
† Quid de criminibus priuatis, etiam occultis, n. 4. Reſpondetur obiectioni, n. 5. Quid in foro conſcientiæ? n. 6. 7. & 8.
† Denunciandum an ſit crimen in facto eſſe? q 17. n. 13.
† Denunciare tenentur Regulares hæreticos, vel ſuſpectos ſuæ Religionis, q. 129. n. 27 Quid de criminibus priuatis, etiam occultis, q. 15. n. 4. Reſpondetur obiectioni, n 5. Quid in foro conſcientiæ? n. 6. 7. & 8.
74. Denunciari an poſſit ſubditus Regularis ſuo Prælato, vt Patri, de occulto delicto, abſque præuia correptione? q 16. n. 1. & 2. Quid ſi Prælatus ſit violentus, imprudens, vel cum ſubdito malè affectus? n. 3. Vel ſubditus ſit emendatus? n. 4. & 5. An ex paterna denunciatione iudicium inchoari poſſit? n. 6. 7. & 8. Duo caſus, in quibus hoc licet, & denuncians ad iuridicè denunciandum cogi poteſt, n. 9. & 10. Quid agere poſſit Prælatus

cum denunciato, vt Patri? n. 11. 12. & 13.

75. Denunciare quilibet poteſt Regulare, qui in Iure non eſt prohibitus, q. 17. n. 2. Quid ſi Denūciator ſit infamis? n. 3. Inimicus? n. 4. Conſpirator, ſeu perſona vilis? n. 5. Excommunicatus? n. 6. Si Religioſus ſit, dum agitur de pœna ſanguinis? n. 7. Vel laicus contra Eccleſiaſticū? n. 8. 9. & 10. Plures alij vltra prædicti à denunciando repelluntur, n. 11.

76. Denunciare ſub præcepto, quando quis teneatur, vel non? q. 17. n. 12. vſq; ad n. 16.

77. Denunciare iudicialiter poteſt Religioſus, q. 18. n. 1. Pluribus modis probatur à n. 2 vſque ad n. 7. Comprobatur, n. 10. Obijcitur, n. 8. Soluitur, n. 9.

78. Denunciatio debet continere nomen Denunciantis, denunciati, Iudicis, & Criminis commiſſi, q. 19. n. 2. & 3. Vbi de literis ſine nomine. In ſcriptis debet eſſe denunciatio, n. 4. & 5. Poteſt fieri per literas, d. n. 5. in fin. Et debet continere diem datæ, n. 6. An in ea intentari poſſit ſimul criminale, & ciuile iudicium, n. 7. & 8.

79. Denunciatio an cumuletur cum accuſatione? q. 19. n. 9. & 10.

80. Denunciatione in vna, an plures denunciare poſſint vnum; Vel vnus in eadem denunciatione denunciare poſſit plures; Aut vnus de pluribus delictis, ſeu vnus ſeparatim denunciari poſſit de pluribus delictis? q. 19. n. 11. & q. 24. n. 6. 7. & 8. Circa prædicta, quæ ſeruanda ſint apud Regulares? q. 19. n. 12.

81. Denunciationem delicti occulti, an Prælatus præcipere poſſit? q. 20. n. 1.

82. Denunciatione præſentata, Iudex antequam inquirat, perpendere debet, an denunciatio neceſſaria habeat requiſita, nec nō conſiderare perſonas Denunciantis, & denunciati, q. 20. n. 2.

83. Denuncians indignus repellendus eſt, q. 20. n. 3.

84. Denunciante cum inſtigatore, quid agere debeat Iudex? q. 20. n. 4.

85. Denuncians falſa, an puniatur? q. 20. n. 5. & 6. Vide in ver. Accuſatio, n. 13.

86. Denunciatus, dum quis fuit legitimè, Iudex cōtra eum procedere debet, alias peccat, q. 20. n. 7.

87. Denunciator an ſit examinandus vt teſtis, q. 20. n. 9. & 10. Vbi quid in Denunciatore neceſſario, vel in voluntario, Vide q. 11. n. 9. & q. 13. n. 20.

88. Denunciatus criminaliter pendente denunciatione à teſtimonio repellitur, q. 34. n. 3. An talis eligi, & eligere poſſit? q. 127. n. 30.

89. Denunciare tenetur pœnitens ſollicitātem in Confeſſione, q. 122. n. 30. Ampliatur, n. 31. vſque ad n. 49. Limitatur à n. 50. vſq; ad n. 59. Vide in ver. Solicitatio, n. 64. vſq; ad n. 67.

90. Denunciationis, vel accuſationis ex defectu nullitates prætenſæ, eo quod non contineant eſſentialia, & ſubſtantialia, q. 156. n. 21. Quid apud Regulares? n. 22. Puta, ſi prohibitus admittatur ad denunciandum, vel accuſandū, n. 23.

Depingere.

91. Depingere obſcena, vide in ver. Pictura, n. 28. & 29.

Deponens relatiuè.

92. Deponens teſtis relatiuè ad ſuum, vel alterius examen, ſeu ad porrectam ſcripturam, an probet, & quid ſi petat depoſitionem ſibi legi? vide in ver. Relatiuè deponens, n. 45. vſq; ad n. 53.

Deportatio.

93. Deportationis, ſeu relegationis pœnis antiquis, quæ pœnæ hodie ſuccedant, q. 108. n. 2.

Deprehenſio.

94. Deprehenſio in actu proximo ad delictum, q. 71. Et vide in ver. Inditia grauiſſima, n. 55. & 56.

Detruſio in Monaſterium.

95. Detruſionis pœna in Monaſterium commutata eſt in pœnam triremium, q. 129. n. 9.

Deuolutiuus effectus.

96. Deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuū effectum operatur appellatio à cenſura, q. 154. n. 10. Niſi ſententia eſſet conditionalis, n. 11.

97. Deuolutiuus, & ſuſpenſiuus effectus, an ſe-

an ſeparabiles ſint ab inuicem,& ab appellatione? n.12.q.154. Deuolutiuus ab appellatione inſeparabilis eſt, ibidem. Suſpenſiuus effectus, & ab appellatione, & à deuolutiuo ſeparabilis eſt,n.13. vſque ad n.16.

Dicta teſtium impugnantur.

98. Dicta teſtium pluribus modis impugnantur, q.43.vſque ad q.50.

Digniores.

99. Digniores mitius puniuntur, q. 139. Vide in vet. Arbitrium, n.140.

Dignitates.

† Dignitates ad impetrandas, Regulares diuerſi recurrentes extra Religionem, excommunicantur, q.129. n.27.

Dilapidator.

† Dilapidatoris bonorum Monaſterij pœna, q.123. n.8.

Dilatio.

100. Dilatio ad reſpōdendum Reo petenti danda non eſt, q.81. n.6.

101. Dilationibus debitis non datis,ſi ſententia feratur, an nulla ſententia ſit? q. 144. n.12. & 13.

102. Dilationes Reo, quot ſint dandæ, q. 90. n.18.

Dimiſſoria.

† Dimiſſorias dantes Regulares ſæcularibus; ſeu ſine his dum illi Ordinantur, puniuntur, vt q. 129. n.35.

Diſpenſare.

103. Diſpenſare an poſſint Superiores ſubornantes,vel alios, qui incurrunt in pœnas priuationum, &c. ipſo facto, q.127. n. 15.

† Diſpenſare ſine cauſa non poteſt in irregularitate, q. 129.n. 52. An Prælati Regulares in irregularitate, & ſuſpenſione diſpenſare poſſint, n.53.

Diuerſificatiuè ſingulares.

104. Diuerſificatiuè teſtes ſingulares, qui dicantur, q.44. n.5. Quantum probent? n.37. Declaratur, n.38. vſq; ad n.42.

Diuites.

105. Diuites mitius puniuntur, q.139. Vide in vet. Arbitrium, n.140.

Dolus.

106. Dolo ceſſante, nemo pœna mortis punitur, q. 108. n.18. Imò nec corporaliter, n.19 Nec pœna infamiæ, n. 20.

107. Dolus, & culpa deſcribuntur, q.108. n.21.

108. Dolus quando præſumatur, vel non, q.108. n.22.

109. Dolo ceſſante non modo poteſt, ſed etiam debet pœna minui, q. 135. n. 2. Etiam in atrociſſimis, n. 3 Dolus quid? n.1. Dolo ceſſante pœna præſertim minui debet, dum agitur de pœna mortis, vel de corporali pœna, n. 6. Seu de pœna totam æ, n. 7.

110. Dolus in dubio non præſumitur, ſed probandus eſt, q.135.n.8. Probatur præſumptionibus perſpicuis benè probatis, n. 10. Dolus an præſumatur in actionibus de ſua natura malis? ibidem.

111. Dolum excludentes præſumptiones indicantur, q. 135. n.11.

112 Dolum includentes præſumptiones tanguntur, q 135.n.12.

113. Dolum excludit, vel à dolo excuſat, nec non à pœna credulitas, etiam iniuſta, q 135. n 13. & 14. Iuſta autem credulitas excuſat etiam à culpa, n.14 De iniuſta cauſa temeraria,n. 15. In his,quæ ſunt de ſe mala, ibidem. Exemplificatur in aliquibus delictis, in quibus iniuſta cauſa excuſat, n.16. Dum iniuſta nō cognoſcitur, & ſemiplenè ſaltem probatur, n. 17. Quid in non prohibitis? ibidem. Ignorantia etiam craſſa à dolo excuſat, dum probatur, n.18.

114. Dolo dum lata eſt ſentētia,ab ea poſt decem dies appellari poteſt,q.148 n.14.

115. Dolo Iudex malè iudicans non accepta pecunia, qua puniatur pœna, q.142. n.1. Quid ſi dolo iniuſtè ad mortem cōdemnet? n.2. Parti etiam tenetur, n.3. Quid ſi malè iudicet per ſordes? n. 4. Quid ſit per ſordes iudicare? ibidem.

116. Dolus in Iudice non præſumitur, q. 142. n. 5. Niſi dum enormiter læſit, ſeu dum notoria eſt iniuſtitia, n.6. Vel dum Iudex eſt inimicus capitalis læſi, n. 7. Aut dum ſine cauſæ cognitione procedit, n.8. Siue dum Iudex eſt malæ qualitatis, n.9.

De-

Digitized by Google

Domeſticus.

117. Domeſticus teſtis, vide in ver. Familiaris, n.28.

Dominicani.

† Dominicani ſuſcipientes conſecrationem Prælaturæ ſæcularis, non reſtituentes prius bona, quæ habent promotionis tempore, ſuſpenduntur, q.129.n.36. Sicut etiam perturbantes Sanctum Officium Inquiſitionis, Franciſcanis commiſſum; & è contra, pariter ipſi Franciſcani, n.38.

Dominus.

118. Dominus verberans famulum, an iniuriam faciat, q.128. n.11.

Dubitatio.

119. Dubitatio quid? q.61.n. 13.

120. Dubitans Reus, an legitimè interrogetur, vtrum reſpondere teneatur? q.81. n. 30. Vide in ver. Reſpondere, n.79. vſque ad 85.

121. Dubia Rei confeſſio non ſufficit ad condemnandum, q.83. n.31.

122. Dubiè deponens teſtis, vide in ver. Obſcurè, n 2. & 3.

Duratio iuriſdictionis.

123. Duratio iuriſdictionis Delegati re integra, vel non integra, quantum ſe extendat? q.4. n.1. & 2.

E

Ebrius teſtis.

1. Ebrius teſtis repellitur, q.31.n.15.

2. Ebrius mitius punitur, q. 137. nu.1. Quandoque nullo modo n. 2. Quid dicendum, dum quis non eſt totaliter ebrius? n.3. Vel in ſolito inebriari, & percutere, ſeu in eo, qui affectare ſe inebriauit, vt ſic delinquendo excuſaretur? n 4. vel qui poſt ebrietatem delictum ratificauit? n.5. Ebrietas probanda eſt, & ſufficit probatio per ſigna, n.6.

Eccleſiaſtici immunitas.

3. Eccleſiaſtici immunitate Eccleſiæ, an gaudeant in ordine ad eorum Iudices? q.88. n. 21. Saltem dum repetiuntur in aliorum Eccleſijs, n.22. Et quid in capto per Eccleſiam deducto? n,23.

Educatio.

† Educationis gratia puellam cogens ad ingrediendum Monaſterium, an illicitæ faciat, q.129. n.24.

Effractor Carceris.

4. Effractor carceris Reus arbitrariè puniendus eſt, ſi aufugerit, qu.79. n.26. & 27. Vbi quòd hæc eſt pœna capitis. Declaratur, n.28.& 29. Si verò non aufugerit, arbitrariè mitius punitur, n.26. Siuè non potuerit, ſiuè noluerit aufugere, n.30.31. & 32. Etiam in cauſa ciuili, n. 37. De Iure Ciuili, & etiam de Iure Canonico, & in Clerico, n.40. Effractor in tutiorem carcerem truditur, n. 33. Ampliantur prædicta à n.30. vſq; ad n.42. Limitátur verò à n.43. vſq; ad n.50. Punitur effractor carceris, quamuis de delicto innocens eſſet, n.34. Et abſens in contumacia condemnatur, n. 35. Punitur etiã fractor alterius loci dati pro carcere, nu. 36 Nec non fractor vinculorum, n. 38. Item tranſcendens muros carceris, n.39. Vbi de proijciente ſe extra carceris muros, vel inferente vim, ſeu lædente cuſtodem. Item punitur eximens, fauens, inſtigans, ſeu conſultans, n 41. Quid dicendum attenta Bulla Xiſti V.?

5. Effractor carceris, qui iniuſtè detinebatur, impunè frangit, & fugit, q.79. n.43. Quis dicatur iniuſtè carceratus? nu. 44. Vbi de detento in carcere ſubterraneo, in ferris, &c. Quid in fugiente animo reuertendi? n. 45. Vel ſtatim reuertens? n. 50. Vel in fugiente ex negligentia cuſtodis, aut quia aufugiens oſtium apertum inuenit? n.46. Quid in illo, qui ex iuſta cauſa aufugit, recurrendo ad Superiorem? n.47. Seu ex neceſſitate, vt ex timore ignis? n.48. Aut ſi fugiens conſpirationem reuelet? nu.49.

Eiecti.

† Eiecti legitimè, ſuſpenſi ſunt, qu. 129. num, 41.

Electiones Regulares.

6. Electionibus in Regularibus ſubornantes iſti, aut pro ſe, ſeu pro alijs procurantes vota, priuantur officijs obtentis, & ad futura inhabiles ſunt, q. 127. n.2. & 3.

Digitized by Google

& 3. Excommunicantur ipſo facto, ſi in electionibus, vel ante eas per ſex menſes ſubornent, n.4. & 5. Quando excommunicatio ſit reſeruata, n. 4. Scientes non reuelãtes, in excommunicationem incidũt, ibidem. Paciſcens in electione in pœnas incidit, n.6. Dans rem temporalem pro habenda Eccleſiaſtica Dignitate Simoniacus eſt, ſicut etiam dans pro habenda voce in electione, nec non ille, pro cuius electione ad ſpirituale, eo ſciente, nec contradicente, alius pecuniam dat, n.7. Niſi datio eſſet gratis facta, n.9. Electio Symoniaca eſt ipſo iure nulla, & de pœnis Symoniaci, n.8.

7. Electionem procurantes ad Dignitatem cum recurſu extra Religionem puniuntur in diuerſis Religionibus, q. 127. n. 10. Exequuto tamen officio commendationis, ibidem. Præceptum Superioribus ne rogati ab extraneis condeſcendant, ibidem.

8. Electionibus in Regularibus ſubornans, an teneatur ante condemnationem ſubire pœnas priuationis officij, & inhabilitatis, &c. q.127. n. 11. Seu pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, n.12. generaliter loquendo, declaratoria in omnibus requiritur, nu. 13. Quid dum pœnæ imponuntur etiam cum alijs amplioribus clauſulis, n.14 Vel in opinione excludentium omnem ſententiam Iudicis, & quid dicendum in foro poli? nu. 15. An Prælati poſſint diſpenſare in his pœnis, in foro conſcientiæ, ibidem. De diſpenſatione verò in foro fori, n. 16.

9. Electionibus in Regularibus, quæ ſit ſubordinatio bona, & quæ mala? q.127. n.18. Vbi quid ſit ſubornatio? Bona ſubornatio prohibita non eſt, ſed mala, nu. 17 & 19. Tractatus cõſultorij liciti ſunt, n.20. Bona ſubornatio, expediens, & neceſſaria eſt, n. 21. Error nolentium benè ſubornare, nu. 22. Mala ſubornationis malæ, ibidem. Penæ contra ſubornantes intelliguntur, effectu ſequuto, n.23.

10. Eligentes indignum peccant mortaliter, q.127. n.24. Et præſuppoſito iuraméto, vt ſolet, apud quamplures Religioſos, de eligendo digniorem, eligentes dignum, periuri eſſent, ibid. Participarent in peccatis, & ad damna tenerentur, indignum eligentes, nu.25. In nullo caſu indignum eligere licet, n.26.

11. Eligendi occulta delicta, qui pernitioſus eſſet, manifeſtanda an ſint? qu. 127. n. 27.

12. Eligentes, excommunicatum peccant, & excommunicatus in electione admiſſus, eam inficit, q.127. n.28. Quid ſi occultus eſſet excommunicatus? n. 29.

13. Eligentes infamem, peccant, q.127. n. 30. Talis enim incapax eſt electionis paſſiuæ; immò & actiuæ, ibidem. Quid dicendum de infamato per accuſationem, denunciationem, vel inquiſitionem? ibidem.

14. Eligentes illegitimum, peccant, q.127. n. 31. An Regulares Prælati cum illegitimis, quo ad electiones, diſpenſare poſſint? ibid. Quid ſi illegitimus occultus eligatur, non diſpenſatus? ibid.

15. Eligentes exiſtentem in peccato mortali, peccant, q.127. n.32. Vel alias inhabilem, n.33.

16. Eligentes indignum, an poteſtate eligendi priuentur, q. 127. n. 34.

17. Eligi non poſſunt Regulares à Sancto Officio pœnitentiati, & hos promouentes, qua pœna puniantur, q.127. n.35.

18. Eligentes minus dignum, an peccent, & an talis electio in foro fori valida ſit? q.127. n.36. vbi diffuſe de hoc diſſeritur.

19. Electi nulliter geſta, quãdo ſuſtineantur, q.127. n.37. & 38. De titulo colorato, & errore communi, n.38. Quid ſi Populus dubitet, priuatum eſſe illum, qui titulum coloratum habebat, n.39. Vel ſi deſit coloratus titulus, n. 40. & 41. Opinio probabilis iuriſdictionẽ tribuit, n.42.

† Electionem ad promittendam ſepulturæ inducens, excommunicatur, q. 129. n.19.

Enormitas delicti.

20. Enormitas, & atrocitas delicti viam aperit ad ſpecialiter inquirendum, fama non præcedente, q.13. n.27.

Epiſtola.

21. Epiſtola vide in ver. Literæ, n. 45. 46. & 47.

Digitized by Google

Epitomes.

22. Epitomes huius vtilitas, & neceſſitas in Præfat. ad Lectorem, & quid in ea ſeruetur? ibidem.

Error.

23. Erronea confeſſio Rei in iudicio, an noceat? q.83.n.41.vſq; ad n.46.

24. Erroris in caſu, vel iniuſtitiæ, Iudex nõ poteſt ſuam reuocare ſententiam, ſed Principem conſulere debet, q. 134. n. 10. & 11.

25. Error communis, & titulus coloratus acta validant, q.156 n.12. Quid ſi deſit titulus coloratus? n.12.

Eſſentialia.

26. Eſſentialia in ſententia criminali feren da, apud Regulares obſeruanda ſunt, q. 144. per totam. Vide in ver. Sententia, n.31. vſq; ad n.35.

27. Eſſentialia iudicij, vide in ver. Subſtantialia iudicij, n.92. vſq; 95.

Euidens delictum.

28. Euidens delictum quando dicatur, q. 87. n 6. In hac qu. ex profeſſo agitur de euidenti, ſeu notorio delicto.

Examen teſtium.

29. Examen ad ſuum primum ſe remittens teſtis, vel ad examen alterius, aut ad porrectam ſcripturam, ſeu petens ſibi examen legi, Vide in ver. Relatiuè deponere, n.47. vſq;ad n.53.

30. Examen an impediat exceptio inhabilitatis teſtium, vel in fine litis, an exceptio reponenda ſit? q.42.n.1. Cum limitationibus, n.2.vſq;ad n.8.

31. Examen teſtium multis modis impugnatur in q.51.vſq;ad q.56.

32. Examinati teſtes, parte non citata, an probent? q.51. per totam. Vide in ver. Citatio, n 71.

33. Examinati teſtes ſine interrogatorijs partis, an probent? q.51. n.17.

34. Examinati teſtes ſine iuramento, non probant, q.52.n.2. Ampliatur à n.3. vſq; ad n.12. Limitatur à n. 13. vſq; ad n. 17. Vide in ver. Iuramẽtum teſtium, n. 262. vſq; 268. & n.271.

35. Examinati teſtes non debito tempore, an probent? q. 54. per totam. Pluribus modis teſtes, non debito tempore, examinantur, n.2. Quando, ſeu quo tempore litis conteſtatio, concluſio in cauſa, & publicatio teſtium fiat? n. 3. Teſtes ante litis cõteſtationem examinati, non probant, n. 4. Limitatur in cauſis ſummarijs, vt apud Regulares, n. 5. Apud quos nec teſtes examinantur ante litis conteſtationem, & ad perpetuam rei memoriam, niſi coram Iudice, vel de eius commiſſione coram Notario, & quid præterea requiratur ad hoc, vt tales teſtes probent? n.7.

36. Examinati teſtes poſt terminum datum ad probandum, ſeu ad teſtes producendos, non probant, q.54. n.8. Ampliatur, n.9. Limitatur à n.10.vſq; ad n.15. Quid præſertim inter Regulares, n. 10.

37. Examinati teſtes poſt concluſionem in cauſa criminali probant, q.54. n.16. Secus in ciuili ibidem.

38. Examinati teſtes poſſunt in criminalibus, etiam poſt proceſſus publicationem, q.54. n.17. Ampliatur a n. 18. vſq; ad n.21. Limitatur à n.22. vſq; ad n. 26. Vbi materia declaratur.

39. Examinatorum teſtium de repetitione, q.54. n.24. Caueat Iudex ab hac repetitione ad partis inſtantiam, n.25.

40. Examinis, ſeu proceſſus offenſiui, vel defenſiui publicatio, an neceſſaria ſit? q. 54. n.26.

41. Examinatis teſtibus in articulo mortis, an, & quãtum probent, q.54.n.27. & 28.

42. Examinati teſtes die feriato, non probant, q. 54. n.29. Limitatur, dum iurarunt in die non feriato, n. 30. Et apud Regulares, n.31.

43. Examinandis pro teſtibus in ciuili, & criminali, an commiſſio, & remiſſoria concedatur, Vide in ver. Remiſſoria, n. 66. vſq; ad n.72.

44. Examen teſtium in tortura, ante eam, & poſt ipſam, ſine ſuggeſtione eſſe debet, alias inde ſequuta, nulla eſſent, q. 56. n.3. Declaratur multipliciter à n. 4. vſque ad n.11.

Examen Rei.

45. Examine de Rei, & de ſuggeſtiuis interro-

terrogatorijs, q. 80. per totam. Vide in ver. Interrogatoria, &c. n 153. vſq. 170.
46. Examinandus eſt quàm primum Reus præſertim carceratus, q. 80. n. 2.
† Examini nolens ſe ſubijcere Reus, ſine iuſta cauſa, poteſt condemnari, q. 85. n. 14. & 15.

Excepta Crimina.

47. Excepta, vel non excepta crimina, quæ dicantur? q. 107. n. 9.
48. Excepta crimina, Vide, publicum, n. 200. & 201.

Exceptio.

49. Exceptio inhabilitatis teſtium, an impediat examen, vel reponenda ſit in fine litis? q. 42. n. 1. Limitationes plures à n. 2. vſque ad n. 8. Inhabilitas, quo tempore ſit conſideranda, n. 9. Illationes, & Limitationes, n. 10. vſq; ad n. 14.
50. Exceptio, quòd Reus licitè fecerit id, de quo imputatur, q. 93. per totam. Vbi probatur, interpretationem faciendam eſſe, vt delictum excludatur, præſertim in minis.
51. Exceptio, quòd factum, de quo Reus imputatur, non ſit punibile, quia præſcriptum, q. 94. per totam. Vide in ver. Præſcriptio, n. 91. vſque ad n. 98.
52. Exceptio, quòd non adeſſent indicia ad inquiſitionem, citationem, ſeu monitorium Reo tranſmittendum, q. 95. per totam. Vide in ver. Citatio, n. 53.

Excommunicatio.

53. Excommunicatione maiori innodatus à teſtimonio repellitur, q. 31. n. 11. Vbi, quòd talis infamis eſt.
† Excommunicatio maior, quid ſit? q. 129. n. 15.
† Excommunicantur Regulares vexantes Religioſos ſui Ordinis, qui non elegerunt in Prælatum illum, pro quo rogati fuerunt, q. 127. n. 4.
† Excommunicantes ſine præuijs monitionibus Regulares, an incidant in interdictum? q. 129. nu. 43.
† Excommunicationes plurimæ nō reſeruatæ habentur, q. 129. n. 23. vſq; ad n. 32. Reſeruatæ Papæ non paucæ habentur, à n. 17. vſq; ad n. 22.
54. Excommunicationes reſeruatæ Papæ, à quibus poſſunt, vel non poſſunt Regulares abſoluere, q. 129. n. 16. & q. 130. n. 8.
† Excommunicationes, an cumulentur? q. 133. n. 28.
55. Excommunicantur Regulares appellātes ad tribunalia ſæcularia, q. 151. n. 10
56. Excommunicatus appellare poteſt, q. 147. n. 2.
57. Excommunicationis à ſententia, an appellatio detur? q. 150. n. 22. & 23.

Excuſatio Rei, & Excuſator.

58. Excuſatio Rei, vide in ver. Exceptio n. 50. vſq; 52. Excuſator innocentiæ, Vide in ver. Procurator, n. 62.

Exequutor, & Exequi.

59. Exequutore à mero non appellatur, q. 149. n 17.
60. Exequi an poſſit Iudex vnius territorij ſententiam Iudicis alterius territorij, q. 157. n. 2. & 3. Quid in capitalibus n. 4.
61. Exequenda pro ſententia Iudex ſæcularis ab Eccleſiaſtico requiſitus, brachium ei præſtare tenetur, q. 157. n. 5. Et nolens, cenſuris, & pœnis cogi poteſt, n. 6. In quibuſdam criminibus brachium præſtare debet ſine vlla cognitione, n. 7. In crimine ſæculari, vel mixto cum cognitione, nu. 8. Præſertim dū Eccleſiaſtici ſententia nulla eſſet, quæ nec deberet exequi, n. 9. Sicut nec ſententia, à qua appellatum fuit, n. 10.
62. Exequi an teneatur Iudex ſæcularis præcepta extraiudicialia Iudicis Eccleſiaſtici, & ei brachium impertiri, q. 157. n. 11. Vel dum Eccleſiaſticus in ordine ad propriam ſententiam exequendam, non præſtitit, quicquid potuit, n. 12.
63. Exequi propriam ſententiam, Ordinarij Delegatus non poteſt, q 157. n. 13. Nec in curia delegatus Papę, n. 14. Quid extra curiam in Delegato Papæ, vel alterius Principis, n. 15.

Eximere captum.

64. Eximentis captum pœna, q. 79. n. 15. Quid ſi quis indebite captus ſit, n. 16.

Ex-

Extractio ab Eccleſia.

65. Extractio ab Eccleſia, Vide in ver. Immunitas, n. 6.

Extraiudicialis.

66. Extraiudicialis ſuggeſtio eſt prohibita, q. 80. n. 51.

67. Extraiudicialis confeſſio Rei, an, & quantùm probet, q. 84. per totam. Vide in ver. Confeſſio, n. 94. & 95.

68. Extraiudicialiter dum aliter Iudici cõſtat, quàm vt appatet in proceſſu, an ex actis iudicare poſſit, q. 138. n. 20.

Extraneus.

69. Extraneus ſine mandato, an appellare poſſit, q. 147. n. 5.

Extraordinaria delicta, & pœna.

70. Extraordinarijs de delictis, & eorum pœnis, q. 129. per totam. Vide in ver. Innominatum, vbi de ſtellionatu, n. 119. vſque ad 121.

71. Extraordinaria pœna, an ſit puniendus Reus, & quomodo, vel torquendus, dũ nec confeſſus, nec conuictus eſt, ſed grauiter inditiatur, q. 104. n. 36. & q. 86. n. 9. & 10.

† Extraordinariè punitus, an iterum vexari poſſit? q. 94. n. 31.

F

Factum.

† FActum contra legis prohibitionem, an ſit nullum? q. 156. n. 63.

1. Facto blaſphemans, puta, imagines ſacras frangendo, qua pœna puniatur, q. 109. n. 6.

2. Factis iniuria illata, qua pœna puniatur, q. 128. per totam. Vide in ver. Baculus, n. 1. Percuſſio, nu. 18 & 19.; Alapa, n. 21.; Pugnus, n. 208.; Admenatio; Frenum, n. 58.; Lædens, n. 7.; Magiſter, n. 2.; Pater, n. 6. Coniunctus, n. 124. Dominus, n. 118.; Amicus, n. 47.; Senior, n. 21.; ſocus, n. 174.; Ludens, n. 49. Iudex puniens, &c. n. 238.

Fallitus Teſtis.

3. Fallitus teſtis repellitur, q. 35. n. 11. Quid apud Regulares? n. 13.

Falſum, & Falſificans.

4. Falſa denuncians, an ſit puniendus, q. 20 n. 5. & 6.

† Falſi monetarij pœna, q. 129. n. 12.

† Falſarius, an ſit quis ob mutationem ſcripturæ innixam veritati? q. 110. n. 20.

† Falſi teſtes Clerici pœna, q. 47. n. 21.

5. Falſus teſtis nihil probat, q. 48. n. 1. Ampliatur à n. 2. vſque ad n. 17. Vbi plurimæ declarationes. Limitatur, n. 19. & 20. De teſte corrupto, vt falſum, vel vt verum dicat promiſſione, pecunia, vel alia re accepta, ante depoſitionem, n. 10. 11. & 12. Vno corrupto, omnes corrupti præſumuntur, n. 10. De falſo ſuſpectus eſt, inueriſimilia deponens, n. 17. Sicut etiam deponens ſuper mera negatiua, n. 18. In dubio teſtis falſus nõ præſumitur, n. 19. Confitens depoſuiſſe falſum, an probet? n. 20.

6. Falſi teſtis pœna, q. 125. n. 24. vſque ad n. 27.

7. Falſa confeſſio Reo non nocet, q. 83. n. 23. Et in parte confeſſio falſa, tota falſa præſumitur, n. 24. Idem dic de inueriſimili, vel impoſſibili Rei confeſſione, n. 26.

8. Falſificans publicas ſcripturas in damnum publici, incidit in crimen læſæ Maieſtatis, q. 110. n. 20.

9. Falſitates plures committens, an plurib. pœnis ſit puniendus, q. 108. n. 33. & 34.

Fama.

10. Fama prærequiritur in Inquiſitione ſpeciali, q. 13. n. 6. Ampliatur à n. 7. vſq; ad n. 12. Limit. à n. 13. vſque ad n. 30.

11. Fama ortum habere debet à fide dignis, & conſtare per conteſtes, q. 13. n. 9. An neceſsè ſit, quòd conſtet in actis? n. 10. & 11.

12. Fama quomodo probanda ſit, & de ea quomodo teſtes deponere debeant? q. 13. n. 11.

13. Fama quid ſit? q. 13. n. 8. Receſſit ab aula, vt ab ea proceſſus incipiat, n. 14.

14. Fama non prærequiritur in inquiſitione ſpeciali, dum generalis inquiſitio præceſſit, q. 13. n. 13. Quid ſi deponens, indebitè famã lædat, n. 14. & q. 11. n. 10.

15. Fama non prærequiritur, dum denunciatio præceſſit, q. 13. n. 15. Praxis apud nos, n. 16.

16. Fa-

Digitized by Google

16. Fama non prærequiritur in publico Iuris, vt oſtenditur in multis caſibus, q. 13. à n. 17. vſque ad n. 24. An dum ex depoſitione teſtis innoteſcit nouum delictum, tela noua iudicij requiratur, n. 20.

17. Fama non prærequiritur in notorio facti, q. 13. n. 25.

18. Fama non prærequiritur, dum Reus extraiudicialiter coram multis delictũ confeſſus fuit, q. 13. n. 26.

19 Fama non prærequiritur in enormibus, & atrocibus, q. 13. n. 27.

20. Fama non prærequiritur, dum indicia præcedunt, etiam in alijs non enormibus, q. 13. n. 28.

21. Fama non prærequiritur, dum ſubditus correptus, fuit rebellis, q. 13. n. 29.

22. Fama non prærequiritur, dum de meritis electorum, vel ad præcauendum malum, & occaſiones tollendas, inquiritur, q. 13. n. 30.

23. Fama quid? q. 64. n. 1. Fama quantum probet in ciuili? n. 2. Ad hoc vt fama mala, ſeu infamia in criminalibus fidẽ aliquam faciat, plura debet habere requiſita, n. 30. Decem enumerantur requiſita ad rem, à n. 4. vſq; ad n. 20.

24. Fama mala plenè probata in criminali, non inducit ſemiplenam, q. 64. n. 21. Ampliatur, n. 23. 24. & 25. Iuncta, vel diſiuncta indicijs, an ad torturam indicium faciat? n. 26. Quid in delictis admodum difficilis probationis? n. 27 Seu dum fama in ſpecie eſt vehemens? n. 28

25. Fama bona in dubio præſumitur, q. 64. n. 29. Ampliatur, n. 30. & 31. Limitatur à n. 32. vſq; ad n. 36.

26. Fama mala ad hoc, vt in criminali probata dicatur, teſtes etiam non interrogati, legitimam rationem reddere debent, q. 64. n. 4. Quid ſi ratio, quæ redditur, ſit de auditu alieno, n. 5.

27. Fama coniungitur cum præſumptionibus ad probandum, & quomodo? q. 75. n. 5. & 6.

Familiaris.

28. Familiaris teſtis, an admittatur, & an admiſſus probet, q. 29. n. 10. vſque ad n. 15.

Fatalia.

29. Fatalia, quæ, & vnde dicta, q. 153. n. 8. vſq; ad n. 21. Vide in ver. Appellatio n. 123.

Fateri.

30. Fateri an videatur delictum, Reus veniam petens coram Iudice, q. 85. n. 16. Vel producens gratiam, n. 17. Vel ſubſcribens ſe gratiæ, & miſericordiæ, n. 18

Fatuus.

31. Fatuus delinquens non punitur, &c. Vide in ver. Furioſus n. 66. & 67.

Feriatus dies.

32. Feriato die teſtes examinati, an probent? q. 54. n. 29. 30. & 31.

Feſtinanter ſententia lata.

33. Feſtinanter ſententia non debet ferri, ita vt Iudex non potuerit informari, nec ſine debitis dilationibus, q. 144. n. 12. & 13. Suſtinetur tamen ſententia feſtinanter lata, ſi ab ea non appelletur, q. 156. n. 55.

Fictiones.

34. Fictiones deceptoriæ in interrogatorijs, ſuggeſtionem inducunt, q. 80. n. 18. Item mendacia, n. 17.

Fides.

35. Fides non facit fidem in iudicio, q. 53. n. 12.

Finiendam ad cauſam terminus.

36. Finiendam ad cauſam terminus Iuris, quis ſit? q. 135. n. 8. vſque ad n. 21. Vbi de fatalibus. Vide in ver. Appellatio, n. 123.

Flagranti in crimine.

37. Flagranti in crimine, Iuris ordo non ſeruatur, ſicut nec in notorio, q. 87. n. 25

38. Flagranti in crimine repertus Reus, ſine mandato carcerari poteſt, etiam à priuato, & Clericus à ſeculari, q. 87. n. 26

39. Flagranti in crimine cum Reo repertò, ea obſeruantur, quæ in delicto notorio, q. 87. n. 27.

40. Flagranti in crimine, quando Reus dicatur captus, q. 87. n. 28.

41. Flagranti in crimine, dum eſt repertus Reus, cum eo ſine incurſu in nullitates, Iuris ordo non ſeruatur, q. 156. n. 39. Particularia, quæ in propoſito dimitti poſſunt, ibid.

Digitized by Google

42. Flagranti in crimine, dum Reus repertus fuit, ſi torqueatur, & fateatur delictum, ratificatio non requiritur, q. 156. n. 41.

Fornicatio, & fornicator.

43. Fornicatione de ſimplici, & de eius pœnis, q. 115. per totam.

44. Fornicatio dupliciter ſumitur, q. 115. n. 2.

45. Fornicatio alia eſt ſimplex, alia duplex, q. 115. n. 3.

46. Fornicatio ſimplex de Iure Canonico, & Diuino ſub culpa mortali prohibita eſt, q. 115. n. 4. Ampliatur à n. 5. vſque ad finem q.

47. Fornicatij Eccleſiaſtici Pœna, q. 115. n. 5.

48. Fornicarij concubinarij Clerici pœnæ, q. 115. n. 6. Quid ſi concubinarius ſit Regularis, ibidem.

49. Fornicarij ſtupratoris pœna, q. 115. à n. 7. vſque ad n. 13. Vide in ver. Stuprum, n. 88.

50. Fornicatio cum raptu, qua pœna puniatur, q. 115. n. 14. vſque ad n. 30. Vide in ver. Raptus, n. 1. vſque ad n. 11.

51. Fornicarij Ordinati in Sacris vxorem ducentis pœna, q. 115. n. 32. Quid ſi talis Regularis ſit? ibidem.

52. Fornicatione de duplici, & eius pœnis, q. 116. per totam. Fornicatio duplex, quæ dicatur, n. 1. De adulterio, quod eſt fornicatio duplex, & de eius pœnis, Vide in ver. Adulterium, n. 26. vſque ad n. 28.

53. Fornicatio duplex inceſtuoſa, qua pœna puniatur, Vide in ver Inceſtus, n. 25. vſque ad n. 32.

54. Fornicatio duplex, ſacrilega cum Moniali, qua pœna puniatur, Vide in ver. Sacrilegium, n. 1. vſque ad n. 4.

55. Fornicatio Chriſtiani cum infideli, qua pœna plectatur, q. 116. n. 45. & 46.

56 Fornicatio quomodo præſumatur, & probetur, q. 120. per totam. Vide in ver. Copula carnalis, n. 187. vſq; ad n. 203.

57. Fornicatione multiplicata, an pœnæ ſint multiplicandæ, q. 108. n. 29. & 30.

Franciſcani.

† Franciſcani perturbantes Sanctum Officium Inquiſitionis Dominicanis commiſſum, & è contra ſuſpenduntur, q. 129. n. 38.

Frenum.

58. Freno retinens equum iniuriam facit, q. 128. n. 8.

Friuola appellatio.

59. Friuola appellatio admitti non debet, q. 150. n. 27.

Fuga, & Fugitiuus.

60. Fuga Rei ſola non facit inditium ad torturam, ſed benè iuncta cum aliquo adminiculo, q. 68. n. 3. Licet contra, n. 5. Ampliatur regula à n. 6. vſque ad n. 11. De fuga Rei ante, vel poſt inquiſitionē, vel accuſationem, n. 6. Aut ob timorem futuræ inquiſitionis, vel accuſationis, n. 7. & 8. Siue dum conſtat, Reum alias habuiſſe cauſas diſcedendi, vel dum vadit ad Superiorem, aut dum Officialis ex cauſa ab officio aufugit, n. 9. Seu dum aufugiens poſtea ſponte ſe præſentat, n. 10. Fuga per conteſtes probari debet, n. 11.

61. Fugiens, vel non fugiens Reus carceris effractor, Vide in ver. Aufugiens, n. 158. vſque ad n. 160.

62. Fugitiuus, vel Apoſtata Religioſus, quis dicatur? q. 130. n. 15. Quid ſi Religioſus carceratus fugiat? n. 16. 17. & 18. Imquè grauatus ſubditus, an aufugere poſſit? n. 22. Vide in ver. Apoſtata, n. 60. & 61.

63. Fugere iuſtè carceratus, an poſſit, &c. Vide in ver. Aufugere, n. 158.

Funis tortura.

64. Vide in ver. Tortura funis, n. 106. q. 110. vſque ad n. 119.

Furca.

65. Furcæ pœna, de qua intelligatur, q. 108. n. 14. &c.

Furioſus.

66. Furioſus delinquens non punitur, q. 137. n. 7. Nec alius, qui ſit extra mentē, n. 8. Quid in habente dilucida interualla, n. 9. In dormiente, n. 10. In delinquente amoris impetu, n. 11. Exemplificatur, ibidem. Quid in muto, & ſurdo? n. 12. In delinquente ex iracundia cum iuſta cauſa? n. 13. Seu ex iuſto dolore?

Digitized by Google

lore? n. 14. In prouocato offendente? n. 15. In ira in crimine iniuriatum? n. 16. In ira magna, ſeu parua? n. 17.

67. Furor, ſaltem ſignis, eſt probandus, q. 137. n. 18. Quando præſumatur? ibidem.

Furtum, & Fur.

68. Furtum repertum in domo, Vide Corpus delicti, n. 202.

69. Fur Religioſus eſt etiam proprietarius q. 123. n. 1.

70. Furatis Religioſi ſæculari pœna q. 123 n. 15.

71. Furatæ rei perquiſitio, an, & qua auctoritate ſit facienda, q. 123. n. 16.

72. Furti rei ſacræ pœna cum fractura Eccleſiæ, vel ſine fractura, q. 123. n. 17. & 18. De furto facto in Monaſterio, n. 19. De furto reliquiarum, n. 20. Seu Pixidis Euchariſtiæ, n. 21.

73. Furtum rei, ſui, vel alterius Monaſterij, q. 123. n. 22. Aut rei ad vſum alterius conceſſæ, n. 23.

74. Furtum cum rapina, qua pœna puniatur, q. 123. n. 24.

75. Furti punibilis ſumma, q. 123. n. 25.

76. Fur, antequam condemnetur, conſtare debet de corpore delicti, q. 123. n. 26. Præſertim, dum furtum fuit cum fractura, n. 28. Et etiam conſtare debet, rem furatam in loco furti fuiſſe, n. 29. An ante capturam, & torturam conſtare debeat de corpore delicti, n. 30. Coniecturæ, quibus in furto delicti corpus probatur, n. 31. vſq; ad n. 35.

77. Furtum non committit, qui rem aufert de domini voluntate, q. 123. n. 38. Hæc voluntas probari debet, & an ſufficiat domini aſſertio? n. 39.

78. Furto pro primo pœna, q. 123. n. 38. Pro 2. vel 3. pœna inſinuatur, n. 39. An eo multiplicato, pœna multiplicetur, q. 108. n. 31. & 32.

79. Furis Clerici pœna de Iure Canonico q. 123. n. 41.

Furtiuè.

80. Furtiuè ordinati pœna, q. 129. n. 83.

Fuſtigatus.

81. Fuſtigatus repellitur à teſtimonio, q. 34. n. 12.

G

Generalis.

1. Generalis confeſſio, Vide in ver. Specifica n. 76.

2. Generalem per inquiſitionem, in quibus caſibus procedi poſſit, & ab ea ad ſpecialem deueniri, q. 11. per totam.

3. Generalis Miniſter eſt Ordinarius, q. 3. n. 1. An ſit ſupremus Iudex intra Ordinem, ibidem. Generalis Viſitator, Vide in ver. Viſitator, n. 31. Generalis Commiſſarius, Vide in ver. Commiſſarius, n. 72.

Gladij pœna.

4. Gladij pœna, de qua intelligatur, q. 108. n. 12.

Gradus.

† Graduum conſanguinitatis, & affinitatis computatio, quomodo facienda ſit, q. 116. n. 14.

Gratia.

† Pro gratia, vel iuſtitia obtinenda à Papa dantes, promittentes &c. qua pœna puniantur, q. 129. n. 18. Et latius, q. 141. n. 35. vſq; in finem.

Grauatus, & Grauamen.

5. Gauatus omnis iniuſtè appellare poteſt, q. 147. n. 1. vſq; ad n. 7. Quid in Regularibus, & à correptione Regulari, n. 7. Non grauatus, appellare non poteſt, n. 12. Limitatur à n. 13 vſq; ad n. 16.

6. Grauamine a ſucceſſiuo, puta, à grauamine carceris, vel exilij, etiam poſt decem dies appellari poteſt, q. 148. n. 9. Sed animaduertat appellans, vt à præſenti detentione, appellationem proponat, n. 10.

Graue inditium.

7. Graue inditium, de quo, q. 69. & 70. Vide in ver. Inditia grauia, n. 53. & 54.

8. Grauiſſimum inditium, de quo, q. 71. per totam. Vide in ver. Inditia grauiſſima, n. 55. & 56.

Grauia delicta.

9. Grauia, vel leuia delicta, quæ dicantur, q. 107. n. 10. Arbitrio Iudicis remittitur declaratio, quæ ſit grauitas, vel leuitas delictorum, ibidem.

10. Grauitas, vel leuitas delictorum ex plu-

Digitized by Google

pluribus dignoſcitur, iuxta tradita, q. 107. n. 11. vſque ad n. 15.

H

Habiles Teſtes.

1 HAbiles teſtes, &c. q. 57. per totam. Vide in ver. Legitimi teſtes n. 12. vſq; ad n. 16.

Habitus.

† Habitum Capuccinorum portantes alij Regulares, ſeu proprium dimittentes, excommunicantur, q. 129. n. 26.

Hæreticus.

2. Hæreticus qua pœna puniatur, q. 109. n. 12. De pœnis contra hæreticum remiſſiuè, q. 130. n. 24.

† Hæreticus an ſit irregularis, q. 129. n. 51.

† Hæreticos, vel ſuſpectos de hæreſi profeſſos, tenentur denunciare eorum Superiores, & etiam Subditi, q. 129. n. 17.

Hiſtriones.

3. Hiſtriones, ſeu buffones, & ſimiles à teſtimonio repelluntur, q. 35. n. 10. Limitatur, n. 13.

Homicidium.

4. Homicidium quid? q. 111. n. 1.

5. Homicidium, quibus pœnis puniatur, q. 111. per totam, In qua etiam de alijs annexis agitur.

6. Homicidij pœna de Iure Ciuili eſt mortis naturalis, q. 111. n. 2. Ab hac pœna nulla Dignitas excuſat, n. 3. Nullus ſexus, n. 4.

7. Homicidium qualificatum morte punitur qualificata, q. 111. n. 5.

8. Homicidium veneno commiſſum, etiã morte naturali punitur, q. 111. n. 6. Quid in ſolo attentato? n. 7. An in delicto veneni præſumptiua probatio ſufficiat? n. 8. Quid ſi præbeatur, ſeu recipiatur poculũ abortionis, vel ſterilitatis? n. 9. & 10.

9. Homicidium cum aſſaſſinio morte naturali qualificata puniẽdum eſt, q. 111. n. 11. Quid in attentato, n. 12.

10. Homicidium doloſum, & etiam in rixa commiſſum, morte naturali punitur, q. 111. n. 13. Quid in homicida, qui dat operam rei illicitæ? n. 14. Seu qui ſeipſum occidit? n. 15. Vel ſeipſum attentat occideret, ibidem, & n. 16. Quid ſi quis occidat, vel percutiat ad petitionem patientis? n. 17. Quid in caſtrante ſeipſum, vel alium, ſeu caſtrare ſe faciente? n. 18.

11. Homicida an ad intereſſe teneatur, q. 111. n. 19.

12. Homicidium ad ſui defenſionem non punitur, q. 111. n. 20. Defenſio quid? ibidem. Ampliatur, limitatur, & declaratur tota materia occidentis, ſeu offendentis ad ſui defenſionem, à n. 21. vſq; ad n. 69. Vide in ver. Defenſio n. 15. vſque ad n. 28.

13. Homicidium non doloſum, ſed culpoſum, ſeu caſuale, q. 111. n. 70. Vbi iſti termini declarantur. Homicidij culpoſi pœna, n. 71. Caſuale homicidium non punitur, ibidem.

14. Homicidæ Clerici pœna de Iure Canonico, q. 111. n. 72. Pœna homicidæ laici de eodem Iure, n. 73. Pœna Clerici pro homicidio qualificato, n. 74. Seu pro alijs enormiſſimis delictis, ibidem. Quid ſi veneno occidat in Sanctiſſimo Sacramento, vel alio modo? n. 75. Vel ſi eſſet aſſaſſinus? n. 76. Quomodo Clericus homicida à Iudice laico puniri poſſit? n. 77. An in homicidio qualificato, & in alijs grauiſſimis delictis, Clericus non incorrigibilis tradendus ſit curiæ ſæculari? n. 80.

15. Homicidio ſequuto animus occidendi, in dubio præſumitur, q. 111. n. 81. Ampliatur à n. 81. vſq; ad n. 92. Limitatur, n. 93. & 94. Vide in ver. Animus occidendi, n. 54. vſque 56.

16. Homicidij pœna punitur vulnerans mortaliter, morte ſequuta, q. 111. n. 95. Ampliatur, & limitatur à n. 96. vſq; ad n. 99. Vulnus, quod dicatur mortale, vel non mortale, n. 94. Homicidij pœna nõ punitur vulnerans non mortaliter, n. 100. Ampliatur, n. 101. & n. 102. Spectantia ad dignoſcendum, an vulnus ſit mortale, vel non mortale habentur à n. 103. vſq; ad n. 108. De pœnis pro vulnere, n. 109. Vide pro hac materia de vulneribus in ver. Vulnus, & Vulnerans, n. 42. vſq; ad n. 51.

17. Homicidium, vel aliud delictum con-

Digitized by Google

ſulens, qua pœna puniatur, q. 112. n. 1. vſq; ad n. 15. Vide in ver. Conſulens delictum, n. 157. vſq; ad n. 163.

18. Homicidæ, vel alteri delinquenti auxilium præſtans ante delictum, qua pœna puniatur, q. 112. n. 16. vſq; ad n. 32. Auxilians in actu delicti, qua pœna puniatur, n. 33. vſq; ad n. 42. Auxiliantis poſt delictum pœna n. 43. vſq; ad n. 53. Vide in ver. Auxilians delinquentem, n. 161. vſq; ad n. 164.

19. Homicidium, vel aliud crimen mandans, qua pœna ſit puniendus, q. 112. n. 54. vſq; ad n. 96. Vide in ver. Mandans delictum, n. 5. vſq; ad n. 8.

I

Iactans.

1. Iactantem, ſeu minantem occidere, an liceat percutere, vulnerare, & occidere, q. 111. n. 24.

2. Iactationes an, & quale inditium faciāt, q. 69. n. 4.

Identitas.

† Identitas, aut multiplicitas, an in criminalibus præſumatur? q. 45. n. 19.

Idoneus teſtis.

3. Idoneo de teſte agitur, q. 57. per totam. Vide in ver. Legitimus teſtis, n. 12. vſq; ad n. 16.

Ieſuita.

† Ieſuitæ tranſeuntes ad alios Ordines, & eos recipientes, fautores &c. excommunicantur, q. 129. n. 21.

Ignorantia.

† Ignorantia etiam craſſa excuſat à dolo, q. 135. n. 18. Vide Imperitia. n. 7. &c. Et dolus, n. 113.

Imagines.

† Imagines non beatificatorum exponentes cum laureolis puniũtur, q. 130. n. 39.

5. Imagines Principis offendens in crimen læſæ Maieſtatis incidit, q. 110. n. 19. Vide in ver. Factum, n. 1.

Immunitas Eccleſiæ.

6. Immunitate Eccleſiæ, an gaudeant Eccleſiaſtici in ordine ad eorum Iudices, q. 88. n. 21. Saltem dum ſunt in Eccleſijs aliorum, n. 22. Et quid in capto per Eccleſiam ducto, n. 23.

Impedientes.

† Impedientes receptionem veli, vel profeſſionem Monialibus excommunicantur, q. 129. n. 24.

Imperitia.

7. Imperitia Iudicis iniuſtè iudicantis punitur, q. 142. n. 16. Præſertim dum Iudex ad mortem damnat, n. 17. Quid ſi Iudex de conſilio ſapientis iniuſtè iudicauerit, n. 18. Vel ſi Reus non potuerit, vel noluerit appellare, n. 19. Aut approbauerit ſententiam latam, ibidem.

8. Imperitia Iudicis nolentis recipere iuſtam accuſationem, punitur, q. 142. n. 30. Vel ſine cauſa nolentis recipere teſtes, & probationes, n. 21. Aut admittentis nō admittendas probationes, vel exceptiones, n. 22.

9. Imperitia Iudicis indebitè torquentis, punitur, q. 142 n. 23.

10. Imperitia Iudicis non admittentis legitimam appellationem, vel friuolam admittentis, punitur, q. 142 n. 16.

11. Imperitia Iudicis indebitè relaxantis, punitur, q. 142. n. 25. Imperitia Iudicis errantis in Iure notorio, punitur, n. 26.

12. Imperitia latæ culpæ adſcribitur, q. 142. n. 27. Et ex imperitia iudicans, ex quaſi delicto tenetur, n 28. Quid ſi Iudex in materia difficili errauerit, n. 29.

13. Imperitia de conſuetudine non ſyndicatur, ſed Iudex tantùm de furtis, malè ablatis, dolo, & de barattaria tenetur, q. 140. n. 30.

14. Imperitia Iudicis, qua ſententiam nullam tulit, an puniatur, q. 142. n 31.

Implicita confeſſio.

15. Implicita Rei confeſſio non ſufficit ad condemnationem, q. 83. n. 31.

Impoſſibilis confeſſio.

16. Impoſſibilis confeſſio, Vide in ver. Falſum, n. 7.

Imprimentes.

† Imprimentes libros indebitè, puniuntur, q. 129. n. 32. vbi de ſeruandis in impreſſione.

† Imprimentes libros continentes miracula, reuelationes, &c. ſine recognitione,

Digitized by Google

ſiue exponentes imagines cum laureolis puniuntur, n.39.

Improperans.

17. Improperans turpe, pœna arbitraria iniuriarum punitur, q. 125. n.5. & 10. Siuè in ſpecie, ſiuè in genere improperauerit, n.5.

Impubes.

18. Impubes, quis dicatur, q.38. n. 1. & q. 136. n.2. A teſtimonio repellitur præſertim in criminalibus, q. 38. n.3. Ampliatur à n.4. vſq; ad 7. Limitatur à n. 8. vſq; ad n.14. An impubes delinquens, mitius puniatur? q.136. n.15.

Impunitas.

19. Impunitatis ſpe emanata cōfeſſio Rei, an ei noceat? q.83. n.40.

20. Impunitatis cum promiſſione, interrogatio ſuggeſtiua eſt, nec confeſſio ex hac ſpe emanata ſufficit ad condemnationem, q.80. n.20. Præſertim non ratificata, vel reuocata, n. 22. Quid ſi ratificata fuerit? ibidem. Caueant Iudices à dicta promiſſione, eodem n.22. An Iudices impunitatem promittentes, eam ſeruare teneantur, n.23. In caſu cōcedendæ impunitatis, Princeps conſulendus eſt n.24.

Inappellabilis.

21. Inappellabilis dum eſt ſententia, alia ſuperſunt remedia, q. 155 per totam. De quibus remedijs, Vide in ver. Nullitas, n.49. vſque ad n. 60. Reſtitutio in integrum, n.88. vſque ad n. 93. Supplicatio, ſeu recurſus, n.111. vſq; ad 113. Syndicatus, n.145.

Incendium.

22. Incendij pœna eſt arbitraria, q.124. n. 2. Quid ſi incendium commiſſum ſit dolo? n.3. Lata culpa? n. 4. Leui culpa? n.5. Aut leuiſſima culpa, ſiuè caſu fortuito? n.6.

23. Incendium in dubio cauſatum præſumitur culpa inhabitantium, & conuerſantium in domo combuſta, q.124. n.7.

] Incendiarij, & complices excommunicantur, & ſepultura priuātur, q.124. n.1.

Incertitudo.

24. Incertitudo delinquentis, an, & quando pœnam minuat? q.140. n. 3. vſq; ad n.9. An deueniendum ſit in caſu incertitudinis ad torturam? n.3. Vide in ver. Arbitrium, n.142.

Inceſtus.

25. Inceſtus, quid? q. 116. n.46. Pœna inceſtus, n.9. & 10.

26. Inceſtus cum quibus committatur, q. 116. n.11. vſq; ad n.17.

27. Inceſtus committitur vſque ad gradum 2. in affinitate contracta ex illicito coitu, q. 116. n.18.

28. Inceſtæ nuptiæ qua pœna puniantur? q.116. n.19.

29. Inceſtus cognationis Legalis, qua pœna puniatur, q.116. n.20. vel cognationis ſpiritualis, n.21. & 22.

30. Inceſtus pœna inter aſcendentes, & deſcendentes, q.116. n. 23. Inter priuignum, & nouercam, n. 24. Soceri cum nuru, vel generi cum ſocru, n.25.

31. Inceſtus perpetratus cum ignorantia facti, vel Iuris, an excuſetur à pœna, q. 116. n.26.

32. Inceſtus quomodo præſumatur, & probetur, q.120. per totam, Vide ver. Copula carnalis, n.187. vſq; ad n.193.

Inchoare.

33. Inchoandum ad ritè proceſſum ſpectantia, habentur in toto cap. 1. nempè à q.1. vſque ad q.24.

Incidenter.

34. Incidenter facta confeſſio Rei in iudicio, an, & quando valeat, q.83. n.34. vſque ad n.39.

Inconſtantia Rei.

35. Inconſtantia Rei, ſeu vacillatio, titubatio, turbatio, trepidatio, tremor, timor, rubor, pallor, & ſimilia, faciunt aliqualem præſumptionem, ſed ſine adminiculis non faciunt indicium ad torturam, q.67. n.3. & 4.

Incontinenti.

36. Incontinenti, an poſſit ſe corrigere teſtis, Vide in ver. Corrigere, n.207.

37. Incontinenti reuocata confeſſio à Reo, an ei noceat, q 83. n.47.

Inditia.

38. Inditium, & præſumptio, in quo differant,

Digitized by Google

ferant, ſeu conueniant ante q.72.n.1.

39. Inditijs, & præſumptionibus copula carnalis probatur, q.120. per totam. Vide in ver. Copula carnalis, n.187. vſq; ad n.193.

40. Inditijs præcedentibus ſpecialiter procedi poteſt in omnibus delictis, nec fama requiritur, q.13.n.28.

41. Inditiorum tractatus integer à q. 61. vſq; ad q.71.

Inditia in genere.

42. Inditiorum materia eſt arbitraria, & quomodo arbitrium ſit regulandum, q.61. n.2.

43. Inditium quid? q.61. n. 4. Quotuplex ſit inditium? n.5.6. & 7.

44. Inditium, in quibus differat à præſumptione, & ſuſpicione? q. 61. n. 17. Hi termini, largè ſumpti, confunduntur, n. 21.

45. Inditium per duos teſtes probari debet q.62. n.1. Ampliatur à n. 2. vſq, ad n.8. In genere de inditio leui, remoto, & mediato, n.2. De remoto, n.4. De proximo, n.5. & 6.

46. Inditium an per teſtes ſingulares probetur ſaltem ad torturam? q. 62. n. 7. & 8.

47. Inditia legitimè, vel minus legitimè probata, quantum valeant, & probent? q. 63. per totam. Inditia ad capturam, Vide in ver. Carcer, n. 8. in princ.

Inditia leuia.

48. Inditium leue, quid ſit, ad quid valeat? ante q.64. n.2. Ad ſemiplenam nō pertingit, ibidem.

49. Inditium famæ, q 64. Vbi per totam agitur, quæ nam ſint requiſita famę malæ, ſeu infamiæ, vt in criminalibus fidem aliquam faciat. His requiſitis concurrentibus, quantum fama probet; Quidue dicendum ſit de fama bona, ibidem. Vide in ver. Fama, n.23. vſque ad n.26.

50. Inditium, an, & quale faciat inimicitia contra Reum inimicum? q. 66. per totam. Vide in ver. Inimicitia, n.85.

51. Inditia contra Reum ſunt inconſtantia, vacillatio, variatio, mendacium, titubatio, turbatio, trepidatio, timor, rubor, pallor, & mala phiſonomia, de quibus, q.67. per totam.

52. Inditium, an, & quale faciat fuga Rei? q.68. per totam. Quid in latitatione? n.2. Vide in ver. Fuga, n.60.

Inditia grauia.

53. Inditia grauia, quæ dicantur, & de eorum effectibus, ante q. 69. n.1. Inditiatus grauiter, ſed non conuictus Reus, an ſit torquendus, vel extraordinarie puniendus, & quomodo, q.104. n.36.

54. Inditium, an, & quale oriatur, dum corpus delicti, puta, res furata, vel cadauer occiſi, apud Reum repetitur; Seu dum Reus pacem, vel tranſactionem cum offenſo fecit? q. 70. per totam.

Inditia grauiſſima.

55. Inditia grauiſſima, quæ dicantur, ante q. 71. n. 1. Quam probationem faciant, ibidem.

56. Inditium grauiſſimum facit deprehenſio Rei in actu proximo ad delicti, q.71. n. 1. Hoc inditium grauiſſimum ad torturam ſufficit, n.2. Exemplificatur in fugiente cum gladio euaginato ſanguinolento, &c. n. 2. & 3. An hoc inditium per conteſtes probari debeat, n. 4. Aliud exemplum de nudo cum nuda, &c. n. 5. An hoc inditium ad condemnationem ſufficiat, n. 6. vſque ad n. 11. Iudicis arbitrio remittitur, an ſtante hoc inditio extraordinariè condemnare velit, n. 9. Vel torquere, n. 10.

Inducens.

† Inducens ad promittendum eligere ſepulturam, excommunicantur, q. 129. n. 19.

Infamia, Infamis, Infamans.

† Infamis eſt irregularis, q. 129. n.50.

57. Infamia quid? q. 30. n. 1. Quotuplex ſit Infamia? ibidem. Condemnatus de crimine, an ſit infamis? & infamia quomodo probetur? ibidem.

58. Infamis teſtis Iuris infamia in criminalibus à teſtimonio repellitur, q. 30. n.2.

Digitized by Google

n.2. Etiam ex officio Iudicis, n. 3. Nec inhabilitas teſtis infamis ſuppletur per conteſtem valdè dignum, n.4.

59. Infamis teſtis Iuris infamia, admittitur, in pluribus caſibus, q. 30. à n. 5. vſque ad n. 11. Infamiam allegans debet eam probare, n.7. Quid apud Regulares? n.10. Et an in prædictis caſibus ſine tortura admittatur? n.11.

60. Infames plures, infamia iuris, examinati, an, & quale inditium faciant? q. 30. n. 12.

61. Infamis teſtis infamia facti, an admittatur in ciuilibus, & admiſſus, quantum probet, q. 30. n. 13. vſque ad 16. Quid in criminalibus? n. 17. vſque ad n. 20.

62. Infamis eſt omnis criminoſus, imò omnes exiſtentes in peccato mortali, q. 31. n.1.

63. Infamiæ pœna nemo ſine dolo punitur, q. 108. n.20.

64. Infamis an ſit, condemnatus actione iniuriarum? q. 125. n.4.

65. Infamiæ, ſeu famæ malæ, quænam ſint requiſita, vt in criminali fidem faciat, & quantum probet? q. 64. ferè per totam. Vide in ver. Fama mala, n.23. vſque ad n.26.

66. Infamans, qua pœna puniatur? q.125. n. 8. & 9. Quid ſi quis iudicialiter infamet? n. 18. vſque 25. Vel Principi memoriale porrigat infamatorium? n. 27.

† Infamis nec eligi, nec eligere poteſt, q. 127. n.30.

Infidelis.

67. Infidelis teſtis, Vide in ver. Iudæus teſtis, n 177. Infidelem mulierem cognoſcens Chriſtianus, qua pœna puniatur, q. 116. n.45. & 46.

Infirmus.

68. Infirmus non eſt carcerandus, q. 79. n. 17.

Ingreſſus.

† Pro ingreſſu Religionis, dantes, vel recipientes ex pacto, excommunicantur, q.127. n.9.

† Ad ingreſſum Monaſterij cogentes mulieres &c. Vide in verbo, Cogere mulieres.

Inhabilitas, & inhabilis.

69. Inhabilitas eſt cauſa legitima Iudicem recuſandi, de qua, q.6. à n. 52. vſque ad n. 55.

70. Inhabiles teſtes, qui dicantur? q.39. n.2. Non præſumuntur regulariter, teſtes inhabiles eſſe, n.3.

71. Inhabiles teſtes de Iure Communi repelluntur, q.39. n. 4. Ampliatur à n.5. vſque ad n. 7. Limitatur à n. 9. vſque ad n. 21. Vbi quid apud Regulares? Aliæ limitationes cum pluribus declarationibus ſubduntur, q. 40. per totam.

72. Inhabilitatis ſpecies teſtis deducenda eſt, vt teſtis repellatur, q 39. n. 12.

73. Inhabiles teſtes contra producentem probãt, q. 41. n.1. Ampliatur à n. 2. vſque ad n.5. Vbi an vnus, & de credulitate plene probet. Limitatur à n.6. vſque ad n.11.

74. Inhabilium teſtium numerus, an inhabilitatem suppleat, q.41. n.12. Quotus eſſe debeat numerus ſupplentium, n. 13.

75. Inhabilitas vnius teſtis ſuppletur ex magna habilitate alterius, q. 41. n. 14. Ampliatur, & limitatur a n. 15. vſque ad n. 21. Vbi præſertim agitur, an ſuppletio hæc pertingat ad plenam probationem.

76. Inhabiles teſtes examinati faciunt inditium, q.41. n.22.

77. Inhabilitas teſtis vna eſt totalis, altera non totalis, quid in vtraque dicendum ſit, dum teſtis inhabilis examinatur? q.41. n.23. vſq; ad 25.

78. Inhabilitas dum in teſte ex pluribus defectibus reſultat, an talis teſtis admittatur, & admiſſus, an probet, vel ſaltem inditium faciat? q. 40. n.4 & 5.

79. Inhabiles teſtes non probant circumſtantias, nec adminicula, q.40. n.7.

80. Inhabilitas teſtium oppoſita, regulariter examen non impedit, ſed in finem litis reſeruatur, q.42. n.1. Limitatur à n. 2. vſq; ad n.8.

81. Inhabilis, an ſit teſtis, attenditur tempus depoſitionis, & iuramenti, q. 42. n. 9. Tria inferuntur, n. 10. vſq; ad n. 12. Limitatur n. 13. & 14.

Inimicitia.

82. Inimicitia eſt cauſa recuſandi Iudicem, q. 6. à n. 36. vſq; ad n. 42.

83. Inimicitia an, & quando teſtem à teſtimonio repellat, vel ei de fide minuat? q. 26. per totam.

84. Inimicitiæ capitalis cauſæ, quænam ſint? q. 27. per totam.

85. Inimicitia capitalis ſola non facit inditium ad torturam contra Reum inimicum, q. 66. n. 3. Limitatur à n. 5. vſq; ad n. 9. Enumerantur adminicula, quæ cum inimicitia ad torturam inditium faciunt, n. 4.

Iniuria.

86. Iniuria multis modis infertur, q. 125. n. 1.

87. Iniuria verbalis arbitraria pœna punitur, q. 125. n. 2. Ampliatur à n. 4. vſque ad n. 36. Limitatur à n. 39. vſque ad n. 47.

88. Iniuriarum plurium verbalium vnico impetu illatarum, an vna ſit pœna? q. 125. n. 3. & q. 108. n. 24. vſq; ad n. 27.

89. Iniuriarum actione condemnatus, an fiat infamis? q. 125. n. 4.

90. Iniuriarum pœna arbitraria punitur, turpe improperans, q. 125. n. 5. Siue in ſpecie, ſiue in genere fiat improperium, n. 6. Quid ſi pœna impoſita ſit à Statuto, n. 7.

91. Iniuriarum pœna punitur lædens Dignitatem, vel perſonam infamans, q. 125. n. 8.

92. Iniuriarum pœna punitur, qui alium blaſphemat, vel naturæ defectum improperat, q. 125. n. 9.

93. Iniuria fit etiam in abſentia, q. 125. n. 10. Puta ad domum, n. 11.

94. Iniuria fit nutu, ſeu minis, q. 125. n. 12.

95. Iniuriam mandans, conſulens, incitãs, &c. q. 125. n. 13.

96. Iniuria fit, ironicè bonum dicendo, q. 125. n. 14. Vel indirectè iniuriando, ibidem.

97. Iniuriæ illatæ veritas, an à pœna excuſet, q. 125. n. 15.

98. Iniurians in ſcriptis, q. 125. n. 16.

99. Iniuriatus reiniurians, an puniatur, q. 125. n. 17.

100. Iniurians iudicialiter, an ſit puniendus, q. 125. n. 18. & 19.

101. Iniuriam punibilem, an committat, porrigens Principi memoriale, in quo aliquis infamatur? q. 125. n. 20. & 21.

102. Iniuriam an faciat teſtis falſus, & qua pœna punitur? q. 125. à n. 22. vſque ad n. 25.

103. Iniuria mentitæ, qua pœna plectatur, q. 125. à n. 26. vſq; ad n. 28. De mentita data pro iniuria falſa, n. 29. Vel pro iniuria vera, ibidem. Quid in dicente; Tù non dici il vero, Vel, Tù dici il falſo? n. 30. Aut in mentita conditionata, n. 31.

104. Iniurians proteſtans, ſe animum iniuriandi non habere, an puniatur, q. 125. n. 32.

105. Iniuriam remittens iniuriatus, criminaliter pro iniuria agere non poteſt, ſed Iudex iniuriam punire poteſt, q. 125. n. 33. De aliquibus tacitis remiſſionibus iniuriarum per ſalutationem, &c. ibidem.

106. Iniurians, proprium Superiorem, qua pœna, & a quo ſit puniendus, q. 125. n. 34.

107. Iniuriam facit, & punitur Concionator nominatim Prælatos in concione reprehendens, q. 125. n. 35.

108. Iniurioſa verba proferens contra Principem, an, & quomodo puniatur, q. 125. n. 36. vſq; ad n. 38.

109. Iniuriam, ſeu conuitium inferens ſine dolo, an puniatur, q. 125. n. 39. An dolus, & animus iniurandi præſumatur in iniurante, n. 40. & 41. Quid in iniuriante ioco, n. 42. & 43.

110. Iniuriam an faciat, qui iure publico vtitur, q. 125. n. 44. & 45.

111. Iniuriandi animus, in quibus non præſumatur, & de iniuria, qui non teneantur, vt in amico, coniuncto, &c. q. 125. n. 46.

112. Iniuria illata ex iracundia, an puniatur.

Digitized by Google

ſit, præſertim dum iniurians ſe retractat, q. 125. n. 47.

113. Iniuriæ ad cognoſcendam grauitatem, & qua pœna iniuria ſit plectenda, plura inſpicienda ſunt, de quibus in q. 125. à n. 48. vſq; ad n. 57. Puta perſona iniuriantis, & iniuriati, delictum improperatum, locus, puta, Eccleſia, coram Prætore, &c. ibidem.

114. Iniuria ſcripto infertur, q. 126. n. 1. Puta per libellum famoſum, ſeu per epiſtolam, ibidem; & de libello famoſo, nec non de alijs iniurijs ſcripto illatis, & de earum pœnis, per totam q. Vide in ver. Libellus famoſus, n. 28. vſq; ad n. 43.

115. Iniuria factis illata, qua pœna puniatur. q. 128. per totam. Vide in ver. Factum, n. 1. & 2.

Iniuſta.

116. Iniuſtam ſententiam, vel per errorem latam, Iudex, qui eam tulit, eam reuocare non poteſt, ſed Principem conſulere debet, q. 134. n. 10. & 11.

Innocens.

117. Innocens Reus audacter, & ſtatim reſpondeat, q. 81. n. 19.

Innominatum.

118 Innominatum, ſeu nominatum delictum, quod dicatur, q. 107. n 8.

119. Innominatum delictum, quod dicatur, q. 129. n. 1. Nominatum delictum, quod dicatur, ibidem. An idem ſit delictum extraordinarium, & innominatum, eodem n. 1.

120. Innominati, ſeu extraordinarij delicti pœna, q. 129. n. 2. Stellionatus vnde dicatur, n. 4. Eius pœna, n. 3. Differentia inter delictum innominatum, & delictum ſtellionatus, n. 5. Confunduntur hæc nomina, n. 6.

121. Innominato in delicto, qualitates delictum inferentes probandæ ſunt, q. 129. n. 7.

Innouare.

122. Innouandum nihil eſt, appellatione pendente, q. 148. à n. 18. vſq; ad n. 35. Vbi quòd plura præſtantur ſine innouatione appellatione pendente. Vide in ver. Appellatio n. 91. vſq; ad n. 96. Et in ver. Nullitas, n. 72.

123. Innouandum nihil eſt, appellatione pendente, cum appellatio iudicatum ſuſpendat, q. 154. n. 4. Ampliatur, à n. 5. vſq; ad n. 8. Limitatur à n. 9. vſque ad n. 11. Vide in ver. Appellatio n. 125.

Inquiſitores.

124. Inquiſitores cognoſcunt cauſas ad Sanctum Officium pertinentes, in quibus ſe ingerere non debent Iudices Regulares, qui in caſibus occurrentibus, quomodo gerere ſe debeant, q. 5. n. 4. vſq; ad 6.

Inquiſitio.

125. Inquiſitionis materia habetur in toto tract. 1. nempè à q. 11. vſq; ad q. 14.

126. Inquiſitio quid ſit? q. 11. n. 2. Quotuplex ſit? n. 3.

127. Inquiſitio generaliſſima nihil præterequirit, q. 11. n. 4. Declaratur vſq; ad n. 7. Quomodo ab hac ad ſpecialem deueniatur? n. 5. Omnes in generaliſſima inquiſitione admittuntur, n. 6.

128. Inquiſitio generalis nihil prærequirit, & in omni delicto per eam procedi poteſt, q. 11. n. 8. Aperit viam ad ſpecialem, n. 9. Primus teſtis Reum nominans, pro denunciante habetur, & non probat, ibidem Quid ſi indebitè in hac inquiſitione Reus detegatur? n. 10. & q. 13. n. 14.

129. Inquiſitio ſpecialis quid ſit? q. 13. n. 2. Inquiſitionem per ſpecialem procedi poteſt in omnibus delictis, q. 13. n. 3. Ex officio Iudicis, n. 4. Quid in adulterio? d. n. 3.

130. Inquiſitione ſpeciali, nulla exiſtente, nullus etiam eſt proceſſus, q. 13. n. 5.

131. Inquiſitio ſpecialis famam prærequirit, q. 13. n. 6. Ampliatur à n. 7. vſq; ad n. 12. Limitatur à n. 13. vſq; ad n. 30. Fama ortum habere debet à fide dignis, & per conteſtes probari, n. 9. An debeat conſtare in actis, n. 10. & 11. Et quomodo de ea teſtes deponere debeant, n. 12.

132. Inquiſitione in ſpeciali contra Prælatum, clamoſa inſinuatio prærequiritur, q. 13.

Digitized by Google

q.13. n. 8. Quid ſit clamoſa inſinuatio? ibidem.

133. Inquiſitio ſpecialis, quæ fit ad denunciationem, non prærequirit famam, q. 13. n. 15. Praxis apud nos, n. 16. fama non prærequiritur in publico Iuris, vt oſtenditur in multis caſibus, à n.17. vſq; ad n. 24. Vbi agitur; an noua proceſſus tela ſit in his caſibus ordienda. Item neque in notorio facti, n.25. Vel dum Reus confeſſus fuit delictum extraiudicialiter, n.26.

134. Inquiſitio ſpecialis in enormibus, & atrocibus delictis famam non prærequirit, q.13. n.27.

135. Inquiſitio ſpecialis famam non prærequirit, dum ſubditus correptus, eſt rebellis, q.13.n.29.

136. Inquiſitio ſpecialis famam non prærequirit, dum inquiritur de meritis eligendorum, vel ad præcauendum malum, & occaſiones tollendas, q.13.n.30.

137. Inquiſitionis ſpecialis tria ſunt requiſita concomitantia; primum, vt ſit ſpecifica, certa, clara, &c. q.14.n.2.& 3. In hoc Regulares priuilegiati ſunt, n.4. & 5. Requiſitum 2. eſt, vt à Iudice competente formetur ante præſcriptionem delicti, n.6. Requiſitum 3. eſt, quòd iudicium iam factum non ſit, n 7. Vel Reus grauatus, n. 8. Vbi habentur duæ limitationis.

138. Inquiſitionis modus, an ſit idem cum modo per denunciationem, ante q. 15. n. 2.

139. Inquiſitus criminaliter, pendente inquiſitione, à teſtimonio repellitur, q.34. n.3. An talis eligi, & eligere poſſit? q. 127. n.30.

140. Inquiſitio, monitorium, ſeu citatio, quādo tranſmitti poſſit, q. 95. per totam. Vide in ver. Citatio, n.53.

141. Inquiſitionis ex defectu nullitatis prætenſæ, quomodo repetentur, vel defendātur, q.156.n.13. vſq; ad n. 20. Vide in ver. Nullitates, n.63.

† Inquiſitionis in Sancto Officio punitus, promoueri non poteſt, & promouentes, quibus pœnis puniantur, q.129.n.9.

Inſtantia.

142. Inſtantia perempta, Vide in ver. Perempta, n.20.

Inſtructus, & Inſtructor.

143. Inſtructus teſtis ſuſpectus eſt de falſo, nec probat, q.48 n. 15 vſq; ad n.16. Inſtructor innocentiæ, Vide in ver. Procurator, n.62.

Inſtrumentum.

144. Inſtrumentum factum de conſenſu Rei, delictum eius probat, & eum conuincit, q.86.n.11 Declaratur, & exemplificatur à n.12. vſq; ad n.21.

Interdictum.

† Interdictum non ſeruantes Regulares excommunicantur, q.129.n.28.

† Interdictum quid, & quotuplex? q.129. n. 42.

† Interdictū violantes, qui ſint, & in quas indicant pœnas? q 129.n.44.

† Interdicuntur violantes decretum de celebratione Miſſarum, q.129.n.45.

Intereſſe.

145. Intereſſe habens teſtis in cauſa, repellitur, q.29.n.27. Multo magis repellitur in propria cauſa, ibidem. Ampliatur n. 28. vſque ad n. 31. Limitatur n. 32. vſq; ad n.34.

Interlocutoria.

146. Interlocutoriam ſententiam propriā, quilibet reuocare poteſt, q. 134. n. 18. Quid ſit interlocutoria, ibid.

147. Interlocutoria à ſententia habente vim diffinitiuæ, poteſt appellari, q.150. n.13. Vbi exemplificatur.

148. Interlocutoria à ſimplici, an appellari poſſit, q. 150. n.14. & 15. Appellatio à mera interlocutoria, ex actis Iudicis à quo iuſtificari debet, q.152. n. 8. Niſi noua cauſa ſuperueniat, n. 9 Vel interlocutoria contineat damnum irreparabile, n. 10. Aut niſi Iudex à quo noluerit probationes admittere, ſiuē dū Reus abeſt, n.11. Vel in nouis probationibus cauſæ iam expreſſæ, n.12. ſeu in allegationibus Iuris, n.13. Interlocutoria ſine ſcriptis, quamuis lata cum diffinitiua, ſuſtinetur, q.155.n.16.

Digitized by Google

Interpretatio.

149. Interpretanda confeſſio Rei an ſit in bonam, vel malam partem? q. 83. n. 31. & 32.

150. Interpretatio facienda eſt, quæ delictum excludat, q. 93. n. 2. Vel quæ delictum minuat, n. 3. Hoc præſertim procedit in minis, n. 4. Et in lege prohibente, quæ benignè eſt interpretanda, n. 5.

Interrogatoria. Interrogare, &c.

151. Interrogatus teſtis iuridicè, an ſub mortali veritatem aperire teneatur, q. 59. per totam. Vbi quid in dubio? Vide in ver. Iuridicè, n. 272. vſq; ad n. 275.

152. Interrogari de ſocijs criminis, an poſſit Reus confeſſus, qui ſocios nominando, an, & quale inditium facit? q. 65. per totam. Vide in ver. Socius, n. 55. vſq; ad n. 59.

153. Interrogandus, & examinandus eſt quam primum Reus, præſertim carceratus, q. 80. n. 2.

154. Interrogandus eſt Reus cum iuramento corporali, q. 80. n. 3.

155. Interrogandus quomodo ſit Reus, qui de facili fatetur, q. 80. n. 3.

156. Interrogandus quomodo ſit Reus, qui veritatem abſcondere conatur, & de multiplicatione interrogatoriorum, & conſtitutorum, q 80. n. 4.

157. Interrogationibus non interrumpatur Reus, qui incipit delictum fateri, q. 80. n. 5.

158. Interrogatoria ſuggeſtiua, tam in tortura, quam ante eam, ſeu poſt eam prohibita ſunt, & inde ſequuta, nulla ſunt, q. 80. n. 6. Quod procedit in examine, tã Reorum, quam teſtium, n. 7.

159. Interrogatoria pluribus modis ſuggeſtiuè fiunt, qui declarantur, q. 80. à n. 8. vſq; ad finem q. eiuſdem.

160. Interrogatur Reus ſuggeſtiuè, dum non præcedunt inditia, q. 80. n. 9. Inditia ſufficientia ſunt ſemiplena, n. 10. An ſemiplena requiratur, controuerſum eſt; Pro negatiua, n. 11. 12. & 13. Pro affirmatiua verò, n. 14. Et hæc eſt tutior, n. 15. An ſufficiat fama, ibidem.

161. Interrogandos ad teſtes ſine ſuggeſtione inditia, quæ requirantur, indicantur, q. 80. n. 16.

162. Interrogationes Reo factæ, non præcedentibus inditijs, ſuggeſtiuæ ſunt, q. 80. à n. 17. vſq. ad n. 38.

163. Interrogatoria cum mendacio ſuggeſtionem inducunt, q. 80. n. 17. Item fictiones deceptoriæ, n. 18. Licitæ ſunt honeſtæ cautelæ, n. 19. Clara, & ſimplicia debent eſſe interrogatoria, non autem ad Reum inuoluendum, ibidem.

164. Interrogatio cum promiſſione impunitatis ſuggeſtiua eſt, & confeſſio hac ſpe emanata ad condemnationem non ſufficit, q. 80. n. 20. Caueant Iudices à tali promiſſione, n. 21. Quid ſi confeſſio cum dicta ſpe non fuerit ratificata, vel reuocata? n. 22. Quid ſi ratificata fuerit? ibidem. An Iudex impunitatem promittens, promiſſionem ſeruare teneatur? n. 23. In caſu concedendæ impunitatis, Princeps conſulatur, n. 24.

165. Interrogatur ſuggeſtiuè Reus confeſſus vnum delictum, dum de alijs ſine inditijs interrogatur, q. 80. n. 25. De conſuetudine hic punctus eſt cõtrouerſus, n. 26. Diſtinctione ſoluitur controuerſia, n. 27. In Statu Eccleſiaſtico quid ſeruandum ſit? n. 28.

166. Interrogatio Rei de ſocijs criminis ſine inditijs ſuggeſtiua eſt, q. 80. n. 30. Limitatur à n. 31. vſq; ad n. 38. Quid ſeruetur de conſuetudine? n. 36. 37. & 38.

167. Interrogandus in genere eſt Reus ad ſuggeſtionem cauendam, & circumſtantiæ non ſunt exprimendæ, q. 80. n. 40. Quid ſi in actis ſint inditia manifeſta? n. 41. Prædicta præſertim procedunt de conſilio, & in tortura, n. 42. Suggeſtiua eſt lectio depoſitionum teſtium, manifeſtatio nominum teſtium, ſeu tituli cauſæ, n. 43. Declaratur quomodo tandem ad prædicta, & ad alia particularia deueniri poſſit, n. 44.

168. Interrogatio de his, quæ ſunt Iuris, ſuggeſtiua eſt, exemplificatur, & ampliatur, q. 80. n. 45. & 46.

169. Interrogatoria cum aperta ſuggeſtione vitanda ſunt, q. 80. n. 47. Nec non cum

Digitized by Google

cum palliata, quæ pluribus modis fit, q.80. n.48.& 49.
170. Interogatoria ſuggeſtiua prohibita ſunt, etiam Iudici priuilegiato, vt eſt Regularis, q.80.n.50.Quamuis extra examen fierent, n.51.
171. Interrogatus iuridicè, & legitimè Reus, veritatem fateri tenetur, q.81. n. 4. Ampliatur à n.6. vſque ad n. 21. Limitatur à n.22. vſque ad n. 26 Vide in ver. Reſponſio, n.82. vſq; 85.
172. Interrogatotia, dum non legitimè prætenduntur facta, & inde nullitatem reſultare proceſſus, quomodo talis nullitas reparari, vel defendi poſſit? q. 156. n.34. vſq; ad n.38. Vide in ver.Nulitas, n.66.& 67.

Intrantes.

† Intrantes Superiores Monaſteria Monialium ſine neceſsitate, excommunicantur, q. 129.n.23.

Intrudens.

† Intrudens, ſe promotus,vel confirmatus à Papa, ſine eius literis, ſuſpenditur, q. 129.n.34.

Inuerifimile.

173. Inuerifimile deponens,non probat,q. 48.n.17.
Inuerifimilis confeſſio, Vide in ver. Falſum, n.7.

Iocus.

174. Iocando percutiens, non infert iniuriam, q.128. n.13.

Iracundia.

175. Iracundiæ calore cõfeſſio emanata, an noceat? q.83.n.53. Vide ver. Iniuria, n.112.

Ironicè.

176. Ironicè iniurians, punitur, q.125. nu. 16. Indirectè iniurians, punitur, ibid.

Irregularitas.

† Irregularitas quid? q.129.n.46.
† Irregularis efficitur, qui in cenſura Ordinem ſacrum exercet, q. 129.n.48.
† Item non ordinatus, qui ſolemniter miniſtrat; Qui ordinem Sacrum ſuſcipit, dum eſt excommunicatus; Qui eodem die plures Ordines ſuſcipit Sacros, nu. 49. Item infamis, n. 50. Homicida, ſeu mutilans, n.51. Quid ſi quis ſit hæreticus? n.51.
† Irregularitas ſine legitima cauſa diſpẽſari non poteſt, q.129.n 52.
† An Prælati Regulares in irregularitatibus diſpenſare poſſint, n 53.

Iudæus.

177. Iudæus teſtis eſſe nõ poteſt, q. 33.n. 1. Nec alius infidelis, n 2. Nec hæreticus, n.3. Nec hæreticorum fautores,&c.n.4. Limitatur multipliciter a n 5.vſq;ad 11. Vbi quomodo Iudæus iurare debeat.

Iudex Regularis qualis,& eius iuriſdictio.

178. Iudex Regularium qualis eſſe debeat? q.1.n.2 Eius iuriſdictio, ibid.
179. Iudex Regularium quotuplex? q. 1. n. 3.4 & 5.
180. Iudices Regulares, an, & quas ſuorũ ſubditorum cauſas iudicare valeant, & debeant, q.1.n.1.& 2.
181. Iudices Regulares ingerere ſe non debent in cauſis ad S. Officium ſpectãtibus, & in occurrentibus aliibus quomodo ſe gerere debeant? q 5.n.4.5 & 6.
182. Iudices Regulares procedere nõ poſſunt in crimine læſæ Maieſtatis, in quo quis procedere valeat? q.5.n.7.
183. Iudices Regulares,dum recuſati ſunt in illis cauſis ingerere ſe non debent, q. 5.n.8.

Iudicis Arbitrium.

Ver.Arbitrium, n.127. & n. 142.

Iudex Regularis in ordine ad Iura, & eorum apices.

184. Iudex Regularis, an teneatur ſeruare Iura Ciuilia,aut Iura Canon, q.8.n.16.
185. Iudex Regularis procedit, dimiſſis apicibus. Vide in ver. Apices, n.57.& 58.

Iudex ſuſpectus recuſatus.

186. Iudex criminalis,vt ſuſpectus recuſari poteſt, q.6. n.1 Ampliatur a n.2.vſq; ad n.14. Limitatur à n.15.vſq; ad n 30.
187. Iudex recuſatus non eligit Arbitros, ſed Superior prouidet, q.6.n.31.
188. Iudex recuſatus non debet eſſe præſens, dum coram Iudice ad quem, cauſa recuſationis diſcutitur, q.6.n.12.
189. Iudicis recuſatio, an debeat eſſe in ſcriptis, & cum expreſſione legitimæ cau-

Digitized by Google

cauſæ? q.6. n. 32. Et quid ſi cauſa non probetur? n 33.
190. Iudex an, & quas cauſas ſuæ recuſationis cognoſcere poſſit? q 6.n.34.
191. Iudice Ordinario ſuſpecto, an etiam eius Vicarius ſuſpectus ſit, & e contra? q.6. n.3.
192. Iudex recuſatus, an poſſit ad vlteriora procedere? q 6. n.13 & 14.
193. Iudicis recuſatio quo tempore faciẽda ſit? q.6. n.22. 23. & 24.
194. Iudicis recuſatio modeſtis verbis, fiat, q.6. n. 27.
195. Iudex ſine ſpeciali mandato per Procuratorem recuſari non poteſt, q.6.n.28.
196. Iudex ſuſpectus in iudicando, ſuſpectus non eſt in delegando, q.6. n.29.
197. Iudice coram recuſato, an ſuſpicionis cauſa ſit exprimenda, q.6. n. 30.
198. Iudicem ſuſpectum recuſandi cauſæ plurimæ ſunt, q.6. n. 35. Puta, inimicitia, n.36. vſq; ad n.42. Item amicitia, n. 43. vſq, ad n 51. Item Iudicis inhabilitas, n. 52. vſq; ad n.55.
199 Iudex recuſatus, regulariter ſuperſedere debet, q. 6. n. 56. Vide in ver. Aduocatus, n. 32. & 33.
Iudex Ordinarius.
200 Iudex Ordinarius quis dicatur? q. 2. n.1. Vide ver. Ordinarius.
201. Iudex Ordinarius quis ſit apud nos? q.3 n. 1. Quis ſupremus Iudex ſit intra Ordinem? ibidem.
202. Iudex Ordinarius apud nos, an ſit Pater Procurator Curiæ, vt Commiſſarius Generalis, & ſimiliter Viſitator Generalis, q.3. n.2. vſque ad n.5.
Iudex Delegatus.
203. Iudex Delegatus quis dicatur, q. 2. n.2. Vide ver. Delegatus.
204. Iudex Delegatus quis ſit apud nos, q. 3. n.7. vſq; ad n.9.
205. Iudicis Delegati iuriſdictio, quãtum duret, re integra, vel re non integra? q.4. n.1 & 2.
206. Iudicis Delegati iuriſdictio quomodo probetur? q 4.n.3.
207 Iudicis Delegati patentes literæ, quomodo ſint interpretandæ? q.4.n.4.& 5.
Iudex diuerſis modis procedit.
208. Iudex per Inquiſitionem procedit ex officio, q.13.n.4.
209. Iudex porrecta denunciatione, antequam inquirat, eam perpendat, an debita habeat requiſita, conſideret Denunciantem, & denunciatum, q.20, n.2. Repellat indignum Denunciantem, nu. 3. Quid agere debeat cum inſtigatore? n. 4. An punire debeat falſa Denunciantem? n.5, & 6. Procedere tenetur contra legitimè denunciatum, aliàs peccat, n.7. An Denuncians examinandus ſit? vt teſtis, n.9.
210. Iudex, præſentata ſibi accuſatione, quomodo gerere ſe debeat? q. 24. nu.1. Calumniæ iuramentum ab Accuſatore exigat, n.2. Inter plures Accuſatores extraneos, quis præferendus ſit, & an plures ſint admittendi? n.3 & 5. Quid inter non extraneos? n.6. & 7. An plures in eodem libello accuſari, vel vnus de pluribus delictis, ritè poſſint? n. 8. Vel vnus in diuerſis libellis accuſari; Et an ſuperſedendum ſit ad hoc, vt omnes cauſæ ſimul expediantur? ibidem.
211. Iudex, an cogere poſſit offenſum ad accuſandum, q.24.n.9.
212. Iudex, an debeat admittere accuſationem contra Officialem, officio durante? q 24 n.10.11.& 12.
213. Iudex, an, & quando accuſationem aduerſus Vniuerſitatem admittere debeat, q.24. n.13 14 & 15. Omnes regulariter accuſari poſſunt, & accuſatus de vno, poteſt etiam de alio delicto, eodẽ tempore accuſari, n. 16. Quilibet de quolibet de Iure Canonico admittitur ad accuſandum, n.17.
214. Iudex legitimam accuſationem admittere debet, & accuſatione pendente, accuſatus promoueri non poteſt, & proceſſus proſequendus eſt, q.24. n.18. Limitatur n.19.
Iudex examinans teſtes, & Reum.
215. Iudex, quos teſtes primò examinare debeat? q.25.n.2.
216. Iudex teſtes moneat ad veritatem dicendam, q.25.n.3.

217 Iu-

Digitized by Google

273. Iuridicè an teſtis interrogetur, dum ipſe dubitat, vtrum reſpondere teneatur, q. 59. n. 4. Quid apud Fratres Minores, ibidem.

274. Iuridicè an interrogetur teſtis ſuper delicto notorio in inquiſitione generali, ita vt dubitans, an præcedat infamia, vel ſufficientia indicia, veritatem aperire teneatur? q. 59. n. 5.

275. Iuridicè an interrogetur teſtis de delicto ſibi tantùm noto, accuſatione præcedente, ita vt veritatem fateri teneatur? q. 59. n. 7. 8. & 9.

Iuris confeſſio.

276. Iuris in confeſſione iudiciali, an Reo præiudicetur, q. 83. n. 55.

Iuriſdictio.

277. Iuriſdictio Iudicis Regularium, q. 1. n. 2.

278. Iuriſdictio Delegati, quomodo probetur q. 4. n. 3.

279. Iuriſdictionis defectus, quod in Iudice reperiatur, præcipua eſt Rei defenſio, q. 88. n. 1.

280. Iuriſdictione de Iudicis dubitandum non eſt, dum ipſe parentes literas, prout debet, ad ingreſſum ſui officij publicauit, ibidem.

281. Iuriſdictionis ex defectu proceſſus nullus eſt, q. 88. n. 2. Nec validari poteſt per partes, etiam per ſpontaneam confeſſionem, n. 3.

282. Iuriſdictionis de prorogatione de cõſenſu partium, & Iudicis, q. 88. n. 4.

283. Iuriſdictione caret Iudex, nulliterq; procedit in cauſa, dum in ea ab alio legitimè eſt præuentus, q. 88. n. 5.

284. Iuriſdictionem an habeat Iudex procedendi in cauſa propriæ, vel ſuorum familiarium offenſionis? q. 88. n. 6.

285. Iuriſdictione an careat Iudex in cauſa, in qua ſuſpectus allegatus eſt? q. 88. n. 7.

286. Iuriſdictionem an habeat amplius Iudex, poſtquam ſententiam tulit, vel ipſe per ſententiam fuit excommunicatus, q. 88. n. 8.

287. Iuriſdictio Iudici acquiritur, & quis forum ſortitur ex tribus cauſis, ex origine, ex domicilio, & ex loco commiſſi delicti, q. 88. n. 9. Et iudex loci delicti præfertur, ibidem.

288. Iuriſdictione caret Iudex ſæcularis, & eius familia, conueniendi, ſeu capiendi Clericum, q. 88. n. 10. Vnde ab eo captus Clericus, vel Religioſus, eximi poteſt, n. 11.

289. Iuriſdictionem non habet Iudex ſęcularis cogendi Eccleſiaſticos ad teſtificandum ſine horum Superiorum licentia, q. 88. n. 19. De qua tamen licet non conſtet, depoſitio nulla nõ eſt, ibid.

290. Iuriſdictione caret laicus Iudex, & conſequenter nulliter conuenit Eccleſiaſticum, q. 88. n. 13. Et ab eo proceſſus contra Clericum fabricatus, nõ probat, dum corã Eccleſiaſtico exhibetur, n. 14.

291. Iuriſdictionem an habeat Iudex ſæcularis, dum ad eum pro ſua cauſa Eccleſiaſticus recurrit? q. 88. n. 15.

292. Iuriſdictionẽ quomodo Iudex laicus habeat ad capiendum Eccleſiaſticum de fuga ſuſpectum? q. 88. n. 16.

293. Iuriſdictionem non habet Iudex in Reum indebitè ab Eccleſia extractum, q. 88. n. 17. Solus Papa, & ab eo facultatem habentes, diſpenſare poſſunt, vt quis ab Eccleſia extrahi poſſit, n. 18. Immunitas Eccleſiæ eſt de Iure humano, n. 19. Enumerantur caſus, in quibus extractio ab Eccleſia licita eſt, n. 19. vſq; ad n. 23.

294. Iuriſdictionem Principis vſurpare, vt Legem condendo, an ſit crimen læſæ Maieſtatis, q. 110. n. 15. Quid in eo, qui ſe pro Magiſtratu gerit, ibidem.

295. Iuriſdictionem tribuunt titulus coloratus, & communis error, q. 127. n. 37. vſque ad n. 41.

296. Iuriſdictionem tribuit opinio probabilis, q. 127. n. 42.

297. Iuriſdictionis ex defectu nullitates prætenſæ, quomodo reparentur, vel defendantur? q. 156. n. 2. vſque ad n. 13. Vide in ver. Nullitates, n. 62.

Iuſtitia.

† Pro Iuſtitia, vel gratia obtinenda à Papa, dantes, recipientes &c. quibus pœnis puniantur, q. 129. n. 18. Et latius, q. 141. n. 35.

Digitized by Google

n. 35. vſque ad finem.

L

Laicus.

1. Laicus non poteſt eſſe teſtis contra Clericum, q. 28. n. 2. Redditur ratio, n. 3. Limitatur pluribus modis à n. 5. vſque ad n. 11.
2. Laicus an contra Religioſum teſtis eſſe poſſit? q. 28. n. 4.

Lata culpa.

3. Lata culpa in criminali non æquiparatur dolo, q. 135. n. 4. Niſi in Cuſtode carceris, & in dante poculum abortionis, n. 5.
4. Latæ culpæ pœna, q. 135. n. 5. An lata culpa præſumatur? n. 9.

Latitans.

5. Latitans Reus, fugienti æquiparatur, q. 68. n. 2. Et conſequenter omnia in eadem q. tractata, etiam de latitante verificantur.

Laureolæ.

6. Cum laureolis exponentes imagines nō beatificatorum puniuntur, q. 129. n. 39.

Lædens.

7. Lædens facto Dignitatem, vel opinionem, iniuriam facit, q. 128. n. 8.

Læſæ Maieſtatis crimen.

8. Læſæ Maieſtatis Diuinæ de crimine, & de eius pœnis, q. 109. per totam Vide in ver. Blaſphemia, n. 12. vſq; ad n. 19.
9. Læſæ Maieſtatis humanæ crimen, quibus pœnis plectatur, q. 110. per totam. Vide in ver. Crimen læſæ Maieſtatis, n. 36. vſque ad n. 44.

Legi Reo, vel teſti examen.

10. Legatur vt Reo examen, vel vt admittatur eius reſponſio relatiua ad eum, in Iudicis eſt arbitrio, q. 81. n. 16. & 17.
11. Lectione denegata quid facere poſſit Reus? q. 81. n. 18. Seu teſtis? Vide ver. teſtis, n. 70.

Legitimus, & Legitimatus.

12. Legitimi teſtes, qui ſint, & an differant ab idoneis, & omni exceptione maioribus, q. 39. n. 2. Vide in ver. Teſtis idoneus, n. 81. Reprobatorij teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, q. 39. n. 6.
13. Legitimi, quod ſint teſtes, an præſumatur? q. 39. n. 3.
14. Legitimi, ſeu idonei, vel habiles teſtes, qui dicantur? q. 57. n. 2.
15. Legitimus vnus teſtis iuratus de viſu, vel de auditu proprio, ſemiplenè probat, q. 57. n. 3. & 4.
16. Legitimi duo conteſtes iurati plenè probant, deponentes de viſu, ſiuè de auditu proprio, q. 57. n. 5. Qui ſint conteſtes, ibidem. Ampliatur, n. 7. Limitatur, n. 8.
17. Legitimatur per Iudicis prolationem perſona, quæ dum ita eſt legitimata, acta validantur, q. 156. n. 62.

Lenocinium.

18. Lenocinij pœnæ diuerſæ, q. 119. n. 1. & 2. In quo locum habeant, n. 3 & 6. Quid ſi ſecundariò quis lenocinium exerceat, n. 4. Lenonis pueri pœna, n. 5. Quid in cooperante? n. 7. In accomodante domum ad inhoneſta? n. 8. Agrum, hortum, &c.? n. 9. Vbi quòd maſculinum in delictis concipit fœmininum.
19. Lenocinij pœna, dum pater, vel frater lenones ſunt, q. 119. n. 10. Quid in marito lenone, n. 11.
20. Lenocinium an puniatur, effectu non ſequuto? q. 119. n. 12.
21. Lenocinium exercens pro vna, vel altera tantùm vice, an puniatur? q. 119. n. 13.
22. Lenocinium ſine quæſtu exercens, an puniatur? q. 119. n. 14.

Leue.

23. Leuia, grauia, &c. delicta, quæ dicantur, q. 107. n. 10. Arbitrio Iudicis remittitur declaratio, quæ ſit leuitas, vel grauitas delictorum, ibidem.
24. Leuitas, vel grauitas delictorum, ex pluribus dignoſcitur, iuxta tradita; q. 107. n. 11. vſque ad n. 15.

Lex.

25. Lex prohibens benignè interpretanda eſt, q. 93. n. 5. An annullet? q. 156. n. 63.
26. Lege cum non omnia comprehendi poſſint, multa Iudicis arbitrio commiſſa ſunt, ante q. 133. n. 1.
27. Leges Ciuiles, an, & quomodo Eccleſia-

cleſiaſticos etiam Regulares obligent. Vide in ver. Ciuiles Leges, n.54.

† Lex pœnalis, an obliget in conſcientia? q.133.n.26.& 27.

Libri.

28.Libros non debitè imprimentes, ſeu in ſcriptis diuulgantes, puniuntur, q 129. n.32.Vbi de ſeruandis in impreſſione.

Libellus famoſus.

29.Libelli famoſi pœna, contra auctorem de Iure Ciuili eſt capitalis,de Iure verò Canonico eſt fuſtigationis,q.126.n.3.4. & 5. Ampliatur n.6 vſq; ad n.20. Limitatur à n.21. vſq; ad n 28. Idem dicitur de componente librum in alterius infamiam, n.6.

30.Libelli famoſi pœna punitur mādans, & conſulens,q.126.n.7.Scribens,exemplans, n.8.& 9.Vbi idem dicitur de literis infamatorijs.

31.Libelli famoſi pœna punitur, libellum dictans,vendens,emens,procurans emptionem, ſeu venditionem, q.126.n.10.

32.Libelli famoſi pœna puniendus eſt, libellum affigēs, ſeu in loco publico ponens,q.126.n.11.Vbi de picturis obſcœnis poſitis in ianua palatij Poteſtatis.

33 Libelli famoſi pœna punitur, libellum famoſum publicans, ſeu oſtendens, vel faciens cadere in terram,vt publicetur, q.126.n.12.

34.Libellum famoſum inueniens, & non conſumens, ſed manifeſtans, punitur, & quid ſi reliquerit, vbi inuenit, ſi tacuerit, & retinuerit? q.126. n.11. & 14. Componens, ſeu cantans carmina in detrimētum famæ, n.15. Stercorans fores, ſeu affigens cornua, præputia, &c. n.16. Depingens mulierem honeſtam cum vituperio, ibid. Scribens epiſtolas infamatorias, etiam ſine nomine, n.17.

35.Libelli famoſi pœna punitur, libellum faciens nomine alterius, vel ſine nomine, q.126. n.18. Quid ſi non contineat nomen infamati? ibid.

36.Libelli famoſi contra Iudices, &c, pœna, q.126.n.19.

37.Libellus famoſus,an ſit punibilis,ſi vera contineat, q.126.n.20.

38.Libelli famoſi pœna, an ſit infligenda, dum libellus capitale delictū non continet,q.126 n.21. Vel nullum delictum, ſed aliam iniuriam, puta, quòd quis ſit fatuus, ſpurius.&c, n.22.

39.Libelli famoſi pœna in praxi, quænam ſit? q.126.n.23 & 24.

40.Libelli famoſi pœna, dum libellus eſt contra perſonam infamem, q.126.n.24. in fi.

41.Libellus famoſus dum factus fuit ioco, aut aliter ſine dolo, an punitur? q 126. n.25.

42.Libelli famoſi pœna, dum publicatus non fuit,q.126.n.26. Vel non poſitus in loco publ.co, ab omnibus legēdus, ibi.

43.Libellus famoſus factus contra eum, qui prius contra facientem fecit,an puniatur,q.126.n. 27.Vel dum libellus reuocatur, n.28.

Licitè.

44.Licitè, quòd Reus fecerit id, de quo imputatur, eſt bona exceptio, q.93. per totam.Vbi præſertim probatur interpretationem faciendam eſſe, vt delictum excludatur.

Lis pendens.

† Lis pendens, ſeu iudicium cæptū, quando dicatur? q.127.n.3.

Litera.

45.Literarum infamatoriarū pœna, q.126. n.9.& 17.

46.Literæ ſine nomine, non ſunt denunciationes validæ, q.19.n.3.

47.Literæ patentes Delegati,quomodo interpretandæ ſint? q 4.n.4 & 5.

† Literas demiſſorias dātes Regulares ſæcularibus, vel ordines accipientes ſine literis dimiſſorijs puniū.ur, q.129. n.25.

† Sine literis Papæ ab eo promoti, vel cōfirmati ſe intrudentes, ſuſpenduntur,q. 129.n.34.

Loqui.

48.Loqui cum exiſtentibus intra clauſuram Monialium, Regularibus eſt prohibitum, q. 130. n. 32. Quid ſi Epiſcopus, hoc prohibeat ſub excom municatione, n.eod. De licentia Regularibus ab Epiſcopo conceſſa, ibid.

Ludens.

49.Ludendo verberãs actione iniuriarum non tenetur, q.128.n.13.

M

Machinatio.

1.MAchinatio in Principem eſt crimen læſæ Maieſtatis, q.110.n.14.

Magiſter.

2.Magiſter verberans diſcipulum, an iniuriam faciat? q.128.n.9.

Maieſtatis læſæ crimen.

3.Maieſtatis læſæ Diuinæ crimen, qua pœna puniatur? q. 109. per totam. Vide in ver.Blaſphemia.n.12.vſq; ad n.19.

4.Maieſtatis læſæ humanæ crimen,quibus pœnis puniatur, q.110. per totam. Vide in ver.Crimen læſæ Maieſtatis, nu.226. vſq; ad n.244.

Malè.

† Malè promoti Regulares, ſuſpendũtur, & exercentes vlterius puniuntur.q.129. n.37.

Mandans delictum, &c.

5.Mandans delictum eadem pœna, qua mandatarius punitur, q.112.n.55. Dum de mandatario non conſtat, non proceditur contra mandantem.n 56.Mandatario abſoluto, an abſoluatur mãdans, ibid. Ratificatio in delictis mandato æquiparatur,& ratificans, eadem pœna punitur, qua delinquens.n.57. Ad hoc tamen plura requiruntur, n.59. Quid in diſpoſitione Statutaria, cum mandans fictè dicatur facere,n.60. An mandans comprehendatur in Statuto puniente delinquentem, n.61. vſq; ad n.64.

6.Mandans an eadem pœna puniatur,qua mandatarius, dum ille mandati fines exceſſit, q. 112. n.65. Exemplificatur, n.66.

7.Mandans, qui mandatum reuocauit, an puniatur? q.112.n.67. Dum notificauit, vel non notificauit mandatario reuocationem, n.68.

8.Mandatum ex temporis diuturnitate,reuocatum non cenſetur, q.112.n.69.

Mandatarius

9. Mãdatarij materiam, Vide in ver. Mandans delictum, n.5.vſque ad 8.

Mandatum Principis.

10.Mandatum iniuſtum Principis, ſeu alterius Superioris, an excuſet à pœna, q.138. per totam. Vide in ver. Princeps, n.123.vſque 130.

11.Mandato de Principis feciſſe, an Officiali aſſerenti credatur? q.138.n.12.vſq; ad n.14.

Manifeſtum.

12.Manifeſtum delictum, quando dicatur,q.87.n.6. Et in tota hac q.de delicto notorio agitur.

Maſculinum.

13.Maſculinum in delictis concipit fœmininum, q.119.n.9.

Matrimonium.

† Matrimonium cõtrahens Regularis,qua pœna puniatur, q.129.n.13.

Memoriale.

14.Memoriale Principi porrigens, in quo aliquis infamatur, an puniatur, q. 125. n.20.& 21.

Mendacium.

15.Mendacium Rei, quod indicium faciat? q.67.n.15.vſq; ad n.20.

16.Mendacia in interrogatorijs ſuggeſtionem inducunt, q.80. n.17. Sicut etiam fictiones deceptoriæ, n.18.

Mendicantes.

† Mendicantes tranſeuntes ad non Mendicantes, & eos recipientes,excommunicantur, q.129.n 21.

† Idem de Ieſuitis, &c. ibid.

Mentita.

17.Mentitæ pœna, q. 125. n. 26. vſque ad n.31. Datæ pro iniuria falſa, nu.29. Vel pro iniuria vera, ibid.

18.Mentitæ pœna, an infligatur dicenti: Tù non dici il vero; Vel: Tu dici il falſo, q.125.n.30.

19.Mentita conditionata, an puniatur, q. 125.n.31.

Meretrix.

20.Meretrix à teſtimonio repellitur, q.31. n.13.

Mina, & Minans.

21.Minæ, ſequuto delicto, indicium ad torturam faciunt, q.69.n.1. Ampliatur

Digitized by Google

n.2.vſq; ad n.5. Limitatur n.6. vſque ad n.10.

22. Minæ, ſequuto delicto, an faciãt præſumere animum deliberatum, q.69.n.2. Quid in iactationibus? n.4. Seu in minis tacitis? n.5.

23. Minæ interpretandæ ſunt, vt delictum excludant, q.92.n.4.

24. Minantem, ſeu iactantem occidere; percutere, ſeu vulnerare, aut occidere, an liceat? q.111.n.24.

25. Minis iniutians, an puniatur, & quomodo? q.125. n.11.

26. Minans Princeps, vel aliquis alius potens, niſi eius præceptum quis exequatur, an patens a pœna excuſetur? q.138. n.9.vſq; ad n.11.& n.15.

27. Minis Iudex extorquens munera pro iuſtitia adminiſtranda, punitur, q. 141. n.7.

Minor.

28. Minoris confeſſio ſine ſuo Curatore, an, & quantum valeat? q.83.n.48. vſque ad n.51.

29. Minores pro vitio nefando, qua pœna puniantur? q.117. n.10.

30. Minor vigintiquinque annorum mitius punitur, q. 136. n. 7. Præſertim in delictis in omittendo, n.8. Item in delictis carnis, n.9. Vt in raptu, n. 11. In inceſtu, ibid. Quid in nefando? n.9. & 10.

31. Minoribus pœnam minuitur, etiam in alijs atrocibus, & atrociſſimis, vt in homicidio, in furto, & in periurio, q. 136. n.12.

32. Minoribus multo magis pœna minuenda eſt in delicto culpoſo, q.136. n.13.

33. Minori an teneatur Iudex pœnam minuere? q.136. n. 14. Quid dicendum ſit in impubere, & in infante? n.15.

34. Minori corporalis pœna minuitur, q. 136. n.16.

35. Minoribus pœna minuitur, ſed in toto nõ remittitur, q.136.n.17. Immò nec minuitur, dum Lex ità mandat, vt in crimine homicidij patrati à minore 25. annorum, qui 20. annum attigit, n. 18. Quod tamen eſt ambiguum, ibid. in fin.

36. Minor, pubes, impubes, puer, infans, quis dicatur? q.136. n.2.

Miracula.

† Miracula, ſeu prophetias indebitè imprimentes, puniuntur, q.129.n. 39.

Miſſa.

† Miſſam pluries eàdem die celebrantis pœna, q 129. n.8. Vel eam non complẽtis; Seu celebrantis, cum non ſit Sacerdos, ibidem.

Mitis.

37. Mites, & conſuetæ in Religione debent eſſe pœnæ Regularium, q.108.n.3.

Miſtum.

38. Miſtum iudicium, quod dicatur, q.10. n.8. & 9.

Moleſtari.

39. Moleſtari Reus, an poſſit, delicto præſcripto, q.94. n.2. vſq; ad n. 21. Vide in ver. Præſcriptio, n.91. vſq; ad n. 98.

40. Moleſtari Reus, an iterum poſſit pro delicto, de quo abſolutus fuit vt innocens, vel ex hactenus deductis, aut etiam iam condemnatus, q. 94. à n. 28. vſq; ad n.46. Vide in ver. Abſolutio, n.5.

Mollities.

41. Mollitiei pœna. q.117. n.12.

Monachus.

42. Monachi puniuntur, arma tenentes intra ſepta Monaſterij, q.114.n.5 & 6.

Monaſteria.

† Monaſteria Monialium intrantes ſine neceſſitate Superiores, excommunicantur, q.129 n.23.

† De cogentibus mulieres ad ingreſſum, n. 24.

Moneta.

43. Monetam falſam fabricans, vel cudens, incidit in crimen læſæ Maieſtatis, q.110. n.16.

† Monetarij falſi pœna, q.129. n. 12.

Monialis.

44. Monialem cognoſcens, qua pœna puniatur, q.116.à n.30. &c. Vide in ver. Sacrilegium, n.1. vſque n. 5.

45. Cum Moniali Religioſus loqui prohibetur, Vide in ver. Loqui, n.48.

† Monialium Monaſteria, ſine neceſſitate intrantes Superiores, excommunicantur, q.129. n.23. De cogentibus mulieres

Digitized by Google

lieres ad ingreſſum, n.24.

Monitiones.

† Monitiones antequam Regulares fulminent excommunicationem, an ſint neceſſariæ? q 129. n.43.

Monitorium.

46. Monitorij ex vi, an conſanguinei, vel amiciſſimi teneantur reuelare? q. 58. n 24

47. Monitorium, citatio, ſeu inquiſitio ad comparendum tranſmitti, quando poſſit? q. 95. per totam. Vide in ver. Citatio, n. 53.

Moroſe.

48. Moroſè reſpondens teſtis, q. 29 n. 37.

Mors.

49. Mortis, vel mutilationis pœna, qui puniendus eſt, an ab Eccleſiaſtico, brachio ſæculari tradi poſſit, q 108. n. 7.

50. Mortis pœna, dolo ceſſante, nemo punitur, q. 108. n. 18.

Mortale.

51. Mortale peccatum infamem reddit, q. 31. n. 1. Et repellit à teſtificando, n. 9. Excommunicatum, n. 11. Concubinarium, n. 12. Meretricem, n. 13. Vſurarium, n. 14. Solitum inebriari, n. 15. Apoſtatam, proditorem, & calumniatorem, n. 16. Nec non blaſphemum, n. 17.

52. Mortale, vel non mortale vulnus, quod dicatur, q. 111. n. 94. in fin.

53. Mortaliter vulneratus, ſi moriatur, obijſſe ex vulnere præſumitur, & de occiſo vulnerans tenetur, q. 111. n. 95. Declaratur à n. 96. vſq; ad n. 99.

54. De materia vulneris mortalis, vel non mortalis, q. 111. n. 94. verſ. Ante, & n. 95. vſq; ad n. 108. Et vide in ver. Vulneratus, n. 42. vſque ad n. 51.

Mulcta.

55. Mulcta contra contumacem, q. 131. à n. 4. vſque ad n. 13. Vide in ver. Contumax, n. 171.

Mulier.

56. Mulier de Iure Canonico in criminalibus teſtis eſſe non poteſt, q. 37. n. 1. Limitatur multipliciter à n. 2. vſq; ad n 8.

57. Mulier de Iure Ciuili à teſtimonio non repellitur, q. 37. n. 9. Ampliatur, n. 10. Limitatur, n. 11. Declaratur, n. 12.

58. Mulier, an poſſit eſſe teſtis in ciuilibus, q. 37. n. 13. In contractibus, & in teſtamentis, n. 14.

59. Mulier in criminalibus an teſtis eſſe poſſit ex Marchiæ Conſtitutionibus, q. 37. n. 8.

Multitudo, & Multiplicare.

60. Multitudo delinquentium eſt cauſa legitima pœnam minuendi, q. 140. n. 1. Non tamen quoad principales auctores, n. 2. Multi in propoſitio, qui dicantur? ibidem.

61. Multiplicandæ, an, & quando ſint pœnæ, delicto multiplicato? q. 108. n. 23. vſque 36.

Munera.

† Munera recipientes Prælati Regulares, Viſitantes, iure ordinario, puniuntur, q. 129. n. 11.

Mutatio.

† Mutatio ſcripturæ innixa veritati, an faciat quem falſarium, q. 110. n. 20.

Mutilatio.

62 Mutilationis, vel mortis pœna, qui puniendus eſt, an ab Eccleſiaſtico Iudice, ſæculari brachio tradi poſſit? q. 108. n. 7.

Mutus.

† Mutus teſtis, quomodo examinandus, remiſſiuè, q. 25. n. 24.

N

Natura.

1. Naturæ defectum improperans, qua pœna puniatur? q. 125. n. 9.

Neceſſitas.

2. Neceſſitas, & vtilitas huius Epitomes, in præfat. ad lectorem.

Nefandum.

3. Nefandum vitium inter maſculos, qua pœna puniatur de Iure Ciuili, q. 117. n. 1. & 3. Cum raptu, n. 2.

4. Nefandum tentans impunè occiditur, q. 117. n. 4.

5. Nefandi pœna de Iure Canonico, etiam pro vna vice, q. 117. n. 5.

6. Ne-

6.Nefandi pœna maſculi cum fœmina, q.117 n.6. Cum propria vxore, fœminæ cum fœmina, vel fœminæ cum maſculo, ibid.
7 Nefandum cum bruto, q.117.n.7. Conatus, ibid. Cum dæmone, n.8.
8.Nefandum probatur præſumptionibus, q.117.n.9.
9.Nefandi pœna in minoribus, q.117.nu. 10. Vel in eo, qui per vim paſſus fuit, n.11. Mollium pœna, n.12.
10.Nefandi criminis attentati pœna, qu. 117.n.13.vſq; ad n.15.
11.Nefandum crimen, quomodo præſumatur, & probetur, q.120.per totam. Et præſertim de hoc vitio agitur, n.22. Vide in ver. Copula carnalis, n.187. vſque ad n.193.

Negatiua, & negans, &c.

12.Negatiua ſuper mera deponens teſtis, eſt ſuſpectus de falſo, q.48.n.18.
13.Negantibus teſtibus, in contrarietate, minus creditur, quàm affirmantibus, q 46.n.11. Ampliatur à n.12. vſque ad n.14. Limitatur à n.15.vſq; ad n.22.
14.Negans Reus veritatem, Vide in ver. Veritas n.17.vſq; 21. Et in ver. Æquiuocare, n.34.

Negligentia.

15.Negligentia Iudicis punitur, q.142. n. 10. An, & quando ciuiliter, aut criminaliter, n.11.
16.Negligentia in procedendo, an puniatur? q. 142. n.12 Quid in parua negligentia? n.13. Vel in magna, dum Iudex non fuit iudicialiter requiſitus? nu.14. Vel dum à multitudine cauſatum fuit impeditus? n.15.

Nobilis.

17.Nobiles mitius puniuntur, q. 139. Vide in ver. Arbitrium, n.140.

Nocentiæ ſigna.

18.Nocentiæ ſigna, quæ ſint, q.81. nu.19. & quomodo in actis ſint redigenda, n.20.

Nocturnum.

19.Nocturno tempore vidiſſe deponens teſtis, dicere debet, quo lumine, q. 81. n.14.

Nomen, &c.

20.Nomina mala, quod indicium faciant? q.67.n.5. Nominata delicta, quæ dicantur? q.129.n.1.
21.Nominata, ſeu innominata delicta, quæ ſint? q.107.n.8.

Notorium.

22.Notorium facti viam aperit ad ſpecialiter inquirendum, fama non præcedente, q.13.n.25.
23.Notorij per viam Reus conuictus dicitur, q.87.n.1.
24.Notorium eſt duplex, Iuris, & facti, q.87.n.2.
25.Notorium delictum, quod dicatur? vno modo declaratur, q. 87. nu.3. alijs verò modis, n.4.
26.Notorium an ſit delictum, Iudicis arbitrio remittitur, q.87.n.5. Declarantur hi termini, notorium, manifeſtum, euidens, publicum, &c. n.6.
27.Notorium delictum dicitur, dum factum de ſui natura malum, notorium eſt, quamuis non appareat qualitatem delicti eſſe notoriam; Secus dum factũ notorium eſt de ſui natura bonũ, q.87. n.7. Obijcitur, n.8.
28.Notorijs in delictis Iuris ordo nõ ſeruatur, q.87.n.9. Vnde in illis non requiritur libellus, nec accuſatio, nec litis conteſtatio, nec alia ſolemnitas ordinis Iuris, n.10. Nec probatione indigent, n.11. Intellige in continuis, & permanentibus, ſecus in tranſeuntibus factis, n.12. Seu in factis interpolatis, n.13.
29.Notorijs in delictis patratis extra iudicij locum, vel dum Reus eſt abſens, probationes requiruntur, q.87.n.14.
30.Notorium quid ſit, dum teſtes de eo deponentes non ſciunt, minimè probant, q.87.n.15.
31.Notorijs de delictis teſtes quomodo deponere debeant, q.87.n.16.& 17.
32.Notorium in illis caſibus, in quibus non eſt probandum, allegandum ſaltèm eſt, q.87.n.18.
33.Notorio in delicto, an ſententia ſufficiat ſine ſcriptis, ſeu Iudicis præceptũ, vel intimatio pœnę Reo fact. q.87.n.19.

34.Notorio in delicto appellatio non datur, q.87. n.20. Quid ſi Iudex ad quem inhibeat? n.21.
35.Notorijs in delictis,an Iudex, recuſari poſſit? q.87.n.22.& 23.
36.Notorio in delicto in præſentia Iudicis,& aliorum facto, quomodo procedatur? q 87.n.24.
37.Notorio de delicto, quod dictum eſt, nempè quod in eo Iuris ordo non ſeruatur, dicitur etiam de Reo reperto in flagranti, q.87.nu.25. Repertus in flagranti ſine mandato carcerari poteſt, etiam à priuato, & Clericus à ſæculari, n.26. Et cum eo obſeruantur reliqua, quæ dicta ſunt in ver. Notorium, de eo,qui notoriè deliquit, iuxta notata in eâd q.n.27. Quando Reus captus dicatur in flagranti, n.28.
38.Notoria, ſeu occulta, & difficilis probationis delicta, quæ dicantur, q.107. n.7.
39.Notorijs in delictis, an detur appellatio, q.150.n.19.
40.Notorijs in delictis ſine incurſu in nullitates, Iuris ordo nõ ſeruatur; cum particularibus quæ in notorijs dimitti poſſunt, q.156.n.39.

Nouitij.

41 Nouitij ſine titulo ordinati ſuſpendũtur,q. 129.n.37.
† De Nouitiorum bonis dantes Monaſterio, necnon recipientes, excommunicantur, q.129.n.30.
† Nouitios, an, quando,& quomodo Regulares punire poſſint, & ſub cenſuris eis præcipere, q.5 n.9 & ſeq.

Nullitas, Nullus, &c.

42.Nullitas proceſſus, ex Rei ſpontanea confeſſione in iudicio,ſanatur, q.83. n. 3. vſq; ad n. 7. Vbi exemplificatur. Limitatur, n.8.& 9.
43.Nullus eſt proceſſus, dum de corpore delicti non conſtat,q 89.n. 1.& 2. Nec ſufficit, vt conſtet poſtea, n.3.
44 Nullitas inducitur ex defectu citationis Rei,q.89.n.5.
45.Nulla dum eſt ſententia, appellari poteſt, ſed appellatio neceſſaria non eſt, q.150.n.12.
46 Nullam,ſed iuſtam ſententiam,appellationis Iudex cõfirmare poteſt, q.152. n.13. Fallit in interlocutoria, nec non in diffinitiua executioni mandata, niſi prius reuocatis attentatis, n. 14. Item fallit, dum petitio, vel commiſſio fuit tantũ facta de nullitate, quo caſu prius de ea cognoſcendum eſſet, poſtea verũ ſuper meritis cauſæ, n. 15. Item fallit, dum proceſſus eſſet nullus, niſi nouus formetur, n.16.
47.Nulla omnis ſententia per Iudicem appellationis confirmari poteſt, dum Reus eſt confeſſus, niſi error in ſententia eſſet expreſſus, q.152 n.17.
48 Nulliter electi acta, quando, & quomodo cum titulo colorato, & cõmuni errore ſuſtineantur, q.127 n.38. Quid ſi populus dubitet,priuatum eſſe illum, qui titulum coloratum habebat? n. 29. Vel ſi deſit coloratus titulus, nu. 40. & 41. Opinio probabilis iuriſdictionem tribuit, n.42.
49 Nullitatis remedio vti poteſt quis cõtra ſententiam inappellabilem, q. 155. n. 1. Puta, quia tranſijt in rem iudicatam, vel quia eſt tertia conformis, n.2. Seu maximi Magiſtratus eſt,aut Legati à Latere, ſiue Principis, n.3.
50.Nullitas intentari poteſt coram Ordinario à quo, vel ad quem, q.155. nu. 4. Aditus Superior cognoſcit, & reformat, n 5.
51 Nullam ſententiam,quam tulit,aditus Ordinarius à quo, reformare ipſemet poteſt,q 155.n.6.
52.De nullitate an prius in prædictis caſibus ſit pronunciandum,quàm de meritis cauſæ, q.155.n.7.
53.Nullam ſententiam,quam tulit, reformare non poteſt Delegatus, nec de ea cognoſcere, q.155.n.8. Quid in Delegato Principis? ibid. Vel in alio Delegato ad vniuerſitatem cauſarum? nu.9. Aut in eo Delegato, qui contra mandati formam ſententiam tulit, ſiuè in Delegato, qui in toto non pronunciauit? n.11.

54.Nul-

Digitized by Google

54. Nullitas, per modum exceptionis, perpetuò opponi poteſt, q. 155. n. 12.

55. Nullitas per modum actionis per 30. annos opponi poteſt, ibid.

56. Nulla ſententia in vno, in omnibus alijs inſeparabilibus eſt etiam nulla, q. 155. n. 13. Secus verò in ſeparabilibus, n. 15. 16. & 17.

57. Nulla ſententia ex iuriſdictionis defectu, an ſit nulla in omnibus capitibus? q. 155. n. 14.

58. Nullitatis oppoſitio prodeſt contra inappellabilem ſententiam, dummodo principaliter opponatur, q. 155. nu. 18. Quando nullitas principaliter dicatur oppoſita, & quando acceſſoriè, n. 19.

59. Nullitatis oppoſitio agendo deducta executionem non impedit, q. 155. n. 20. Quid in nullitate deducta contra tres conformes? n. 21. Vel dum ex actis, nullitas notoria eſt? n. 22. Aut quando incontinenti probanda exhibetur? n. 23. Incontinenti quid dicatur? ibid. Quid vbi probatio nullitatis, quæ notoria prætenditur, altiorem requirit indaginem? n. 24.

60. Nullitas per viam exceptionis, licèt ſit fortior, non tamen executionem retardat, q. 155. n. 25. Niſi ex actis euidens ſit, vel ſtatim probetur, n. 26. Quid in hoc caſu prætereà poſſit Iudex ex officio? ibid.

61. Nullitates, vel alij defectus, qui contra proceſſus Regularium obijci contingunt, quomodo reparari, ſeu defendi poſſint? q. 156. per totam.

62. Nullitatibus de prætenſis reparabilibus ex defectu iuriſdictionis, q. 156. n. 2. vſq; ad n. 13. Iuriſdictio non vulneratur, nec acta annullantur, dum contra Ordinarium toleratum opponitur, quòd ſit criminoſus, infamis, hæreticus, vel publicè excommunicatus, n. 4. Quid in Delegato? ibid. Incompetétis iuriſdictio quomodo prorogetur? n. 5. Poſt litem conteſtatam, an valeant exceptiones contra Iudicis iuriſdictionem? n. 6. Remedia ad ſuſtinendam Delegati iuriſdictionem, qui patentes literas non habet, n. 7. Vel cuius Delegans eſt mortuus, aut ab officio ceſſauit, n. 8. Vel ſi ei opponatur, quòd commiſſionis fines exceſſerit, n. 9. Quid ſi prætendatur proceſſus nullus, eo quod ſit fabricatus a Iudice recuſato, vt ſuſpecto? n. 10. Iudex ſe expreſsè declaret competentem, contra iuriſdictionem eius impugnantem, n. 11. Titulus coloratus, & communis error validant acta, n. 12. Quid ſi titulus coloratus deſit? n. 13.

63. Nullitatibus de prætenſis reparandis proceſſus, ex nulla inquiſitione, q. 156. à n. 14. vſq; ad n. 20. An nulla ſit inquiſitio generalis, dum de corpore delicti non conſtat? n. 14. Quid in inquiſitione ſpeciali? ibid. Vel dum corpus delicti in mare proiectum fuit, ſeu in delictis occultis? n. 15. Aut in delictis, quæ poſt ſe veſtigia non relinquunt? n. 16. Validè proceditur, dum ſit tranſitus à generali ad ſpecialem inquiſitionem, licèt in illa iniuſtè Reus detectus fuerit, nu. 17. Caſus, in quibus inquiſitio ſpecialis valida eſt, fama non præcedente, n. 18. Apud Regulares inquiſitio ſpecialis ſuſtinetur, quamuis non certa, nec clara, ſeu in alijs ſimilibus deficiẽs, n. 19. Dum nulla eſt inquiſitio, Reus abſoluendus eſt ab obſeruatione iudicij, & iterum proceſſus eſt formandus, n. 20.

64. Nullitatibus de prætenſis reparabilibus, eo quod denunciatio, vel accuſatio eſſentialia non contineant, q. 156. n. 21. vſq; ad n. 23. Quid apud Regulares, n. 22. Puta, ſi prohibitus admittatur ad denunciandũ, vel accuſandũ, n. 23.

65. Nullitatibus de prætenſis, vel defectibus reparabilibus proceſſus, oppoſitis contra perſonas, dicta, vel examen teſtium, q. 156. à n. 24. vſq; ad n. 33. Puta, ſi inimicus teſtis examinetur, n. 25. Vel infamis, vbi veritas aliter haberi non poteſt, & in enormibus, nu. 26. Vel ſi examinetur Religioſus ſine eius Superioris licentia, n. 27. Aut ſi teſtis examinetur, parte præſente, n. 28. Seu parte

no

non citata, n.29. Siuè abſq; iuramento, n. 30. Vel dum non apparet de iuramento corporali, aut dum loco iuramenti interuenit Obedientiæ præceptum, ibid. Quid in depoſitione relatiua ad ſcripturam, ſiuè etiam ad depoſitionem in ſcriptis præſentatam à teſte, viua voce non deponente? n.31. Quid in teſtibus examinatis ante litis conteſtationem, aut poſt terminum? n.32. An apud nos citationes non formales ſufficiant? n.33. Quid ſi ſententia ſine citatione feratur? ibidem.

66. Nullitatibus de prætenſis, ſeu defectibus reparabilibus, dum Iudex non legitimè Reum interrogat, vel aliter in eſſentialibus erga eum indebitè ſe gerit, q.156. n.34. vſq; ad n.45. An ſine ſemiplena Reus nulliter interrogetur? n.35. An Reus confeſſus, nulliter de ſocijs criminis interrogetur? n.36. Rei confeſſio proceſſum nullum validat, n 37.

67. Nullitas ſuggeſtiua, quando non incurratur in ſpecie interrogando? q.156. n.38.

68. Nullitas minimè incurritur, dum in notorijs dimittitur Iuris ordo, q.156. n. 39. Particularia vero, quæ in notorijs dimitti poſſunt, adnotantur remiſſiuè, ibidem. Idem dic in Reo reperto in flagranti, ibid.

69. Nulliter minimè iterum moleſtatur abſolutus ex hactenus deductis, q 156. n.40.

70 Nulliter non proceditur, ſed validè, dum non fit ratificatio in tortura leui, vel dum Reus in flagranti repertus fuit, q.156. n.41.

71. Nullitatibus de prætenſis ſanandis ex omiſſione ſubſtantialium in ſententia criminali, q.156. à n. 46. vſque ad n.54. Iudex, qui ſententiam per errorem, vel inuitam tulit, ſeu dum poſtea de innocentia Rei Iudici cõſtat, ab exequutione ſuperſedeat, & ad Principem pro remedio recurrat, n.47. Quid Ordinarius, quiduè Delegatus præſtare poſſint, dum ſententiam nullam tulerunt? n.48. Conſuetudo excuſat Iudicantem, pœnam imponentem contra iura, n.49. An, & quomodo ad nullitatem vitandam, cauſa in ſententia exprimenda ſit? ibid. in fin. Conſuetudo ſuſtinet acta aliàs nulla à Notario facta, & eum à pœna falſi excuſat, d. n.49. Validè an Iudex in iudicando ſequatur minus probabilem opinionem? n.50. Apicum dimiſſio in ſententia Regularium nullitatem non inducit, n.51. Saluatur ſententia nulla, confirmata per aliam ſententiam validam, n.52. Vel fundata in Rei confeſſione iudiciali, niſi, &c. n.53. Siuè dum Iudici appellationis conſtat de bono iure, n.54. Feſtinanter lata ſententia ſuſtinetur, dum ab ea non appellatur, n. 55.

72. Nullitatibus de prætenſis defendendis ex innouationibus appellatione pendẽte, q.156. n.56. vſque ad n.73. Plura ſine punibili innouatione, & abſque nullitate præſtantur a Iudice, à quo, appellatione pendente, n.57. An nullitas allegari poſſit poſt præfixum terminum à Statuto? n.58.

73. Nullus proceſſus, & quilibet eius actus in dubio non iudicatur, ſed validus, q. 156. n.59.

74. Nullitas ea tantum attenditur, quæ eſt in vſu, q.156. n.60.

75. Nulli non ſunt, ſed validi proceſſus apud Regulares, omiſſis apicibus, q. 156. n.61.

76. Nulla minime ſunt acta perſonatum, quæ per Iudicis prolationem legitimatæ fuerunt, q.156. n.62.

77. Nullitatum multarum reparatio, remiſſiuè, q.156. n.63.

† Nullum an ſit factum contra legis prohibitionem? q.156. n 63.

Nudus.

78. Nudus cum nuda, & ſolus cum ſola in eodem lecto, &c. quod inditium faciat? q.120. n.18.

Nutus.

79. Nutu iniuria facta, punitur, q.125. n. 12. vbi de minis.

i *Obe-*

O

Obediens.

1. OBediens iniuſto Principis mandato, vel alterius Superioris, an à pœna excuſetur, q. 138. per totam, Vide in ver. Princeps, n. 123. vſque ad n. 130.

Obſcurè.

2. Obſcurè, dubiè, vel incertè deponens teſtis, nihil probat, q. 49. n. 2. Hinc infertur, & exemplificatur pluribus modis à n. 3. vſq; ad n. 6. Limitatur verò à n. 7. vſque ad n. 12. Obſcura, & dubia depoſitio, quæ dicatur, n. 1.

3. Obſcurè reſpondens Reus, damnari poteſt, q. 85. n. 14. & 15.

Obſtatiua.

4. Obſtatiua ſingularitas teſtium, quæ? q. 44. n. 6.

Occidendi.

5. Occidendi animus, homicidio ſecuto, in dubio, præſumitur, q. 111. n. 81. Ampliatur n. 82. vſque ad n. 92. Limitatur, n. 93. & 94. Vide in ver. Animus, &c. n. 52. vſque ad n. 56.

Occultum.

6. Occulti delicti denunciationem, an Prælatus præcipere poſſit? q. 20. n. 1.

7. Occulta delicta, & difficilis probationis, aut notoria, quæ dicatur? q. 107. n. 7.

Occupantes.

† Occupantes bona à Prælato dimiſſa, Eccleſia Regulari vacante, puniuntur, q. 129. n. 35.

Odioſa.

† In odioſis, nomine Clericorum non veniunt Regulares, q. 111. n. 81.

Offerens.

8. Offerens ſe ſponte teſtis ad teſtificandum, an probet; & ad ſe offerendum, an teſtis teneatur? q. 60. per totam. Vide in ver. Vltroneus, n. 32. & 33.

Officium, & Officialis.

9. Officium ſucceſſori non renuncians, incidit in crimen læſæ Maieſtatis, q. 110. n. 18.

10. Officiorum priuationis nomine, quid intelligatur? q. 130. n. 5.

11. Officio etiam durante, ſyndicatur Iudex de barattaria, q. 141. n. 23.

12. Officium Iudicis appellationis, q. 152. per totam; Vide in ver. Appellatio, n. 115. vſq; ad n. 121.

13. Officio priuatus per ſententiam, ab ea appellans, officium ſuum retinet, q. 154. n. 8.

14. Officialis mandato iniuſto Principis, vel alterius Superioris obediens, an excuſetur à pœna, q. 138. per totam. Vide in ver. Princeps, n. 123. vſque ad n. 130. Officiali aſſerenti feciſſe de mandato Principis, an credatur? q. 138. n. 12. vſq; ad n. 14.

15. Officiales pro delictis in officio commiſſis, an appellare poſſint à proprio Iudice, vel à Syndicatoribus, q. 149. n. 18. & q. 150. n. 25. & 26.

† In Sancto Officio Inquiſitionis punitus, non poteſt promoueri, & promouentes puniuntur, q. 129. n. 9.

† Sanctum Officium Dominicanis, ſeu Franciſcanis commiſſum, ſi inuicem perturbent, ſuſpenduntur, q. 129. n. 38.

Offuſcans.

16. Offuſcantes probationes habens pro ſe Reus, an, & quomodo ſit abſoluendus, ſeu torquendus? q. 92. n. 4. vſq; ad n. 6.

Omittere.

17. Omittendo etiam committitur barattaria, q. 141. n. 22.

18. Omittens denunciare, an delinquat? q. 17. n. 12. & ſeq.

19. Omittendo delinquitur, & etiam committendo, q. 131. n. 1. de Delictis in omittendo, remiſſiue, n. 19. Contumacia eſt delictum in omittendo, & de eius pœnis, q. eadem per totam.

Opinio.

20. Opinio quid? q. 61. n. 12.

21. Opinio probabilis iuriſdictionem tribuit, q. 127. n. 42.

22. Opinionem communem, & probabiliorem ſequi debet Iudex in condemnando, nec non in abſoluendo Reum, q. 143. n. 2. & 7. Sed contra, n. 5. & 6. Quod in fauorè Rei Iudex minus probabilem ſequi teneatur voluerunt aliqui, ibidem. At quod contra communem iudicans, male ſe gerat, n. 8. Itæ-

ſertim circa factum ſequendum eſt, quod eſt probabilius, n. 9.
23. Opinio communis, quæ dicatur? q. 143. n. 3.
24. Opinio probabilis, quæ? q. 143. n. 4.
25. Opinionum in conflictu, quid agere poſſit Iudex? q. 143. n. 10. Sed de conſilio, quid faciet? n. 11. vſq; ad n. 14.
26. Opinio communis, ſed euidenter falſa, ſequenda non eſt, q. 143. n. 15.
27. Opinionem minus probabilem ſequens, e. g. Confeſſarius, in foro conſcientiæ tutus eſt, q. 143. n. 16.
28. Opinionem minus probabilem ſequi poteſt Iudex in fauorem Rei, q. 143. n. 17. Imò circa factum tenetur, n. eodem.

Oppoſitio.

29. Oppoſitiones contra perſonas teſtium à q. 26. vſq; ad q. 42.
30. Oppoſitiones contra dicta teſtium, à q. 43. vſq; ad q. 50.
31. Oppoſitiones contra examen teſtium, à q. 51. vſque ad q. 56.

Oracula.

32. Oraculorum reuocationē Prælati minimè notificantes, excommunicantur, q. 129. n. 25.

Ordinarius.

† Ordinarius, cuius commiſſio à Superiore fit, an per hanc fiat Delegatus, q. 2. n. 1.
† Ordinarius, an male agente, poſſit, debeat, & quomodo, reſiſtere, Delegato? q. 2. n. 9. vſque in fin.
33. Ordinarius Iudex, quis dicatur, q. 2. n. 1.
34. Ordinarius poteſt delegare, q. 2. n. 3.
35. Ordinarius Iudex, quis ſit apud nos, q. 3. n. 1. Vbi quis ſit Supremus intra Ordinem.
36. Ordinarij Iudices, inter nos, an ſint Procuratores Curiæ, vt Commiſſarius, Et Viſitator Generalis, q. 3. n. 3. vſq; ad n. 6.
37. Ordinarius, dum eſt ſuſpectus, an etiam eius Vicarius ſuſpectus ſit, & e contra, q. 6. n. 3.

Ordinatus.

38. Ordinati in Sacris ducentis vxorem, pœna, q. 115. n. 32. vſque ad n. 35.

Ordo.

39. Ordo Iuris, dum in notorijs non ſeruatur, ſeu dum Reus in flagranti repertus eſt, nullitas non incurritur, & particularia, quæ in his dimitti poſſunt, q. 156. n. 39.
† Ordinem ſacrū ſine titulo ſuſcipientes Nouitij, ſuſpenduntur, q. 129. n. 37.
† Ordines ſuſcipientes indebitè Regulares, ſuſpenduntur, & exercentes vlterius puniuntur, q. 129. n. 37.
† Ordinem ſacrum ſi ſuſcipiat excommunicatus, fit irregularis; Sicut etiam ille, qui eodem die plures ſuſcipit Ordines Sacros, q. 129. n. 49.
† Ordinem Sacrum exercens ille, qui eſt excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, fit irregularis, q. 129. n. 48.
† Ordinem Sacrum, dum quis non habet, & eum ſolemniter exercet, fit irregularis, q. 129. n. 49.
† Ordinati furtiuè pœna, q. 129. n. 8. Seù ante legitimam ætatem; vel per ſaltum, n. 8. Siue ſine debitis dimiſſorijs, n. 35.

Oſculans, & Oſculum.

40. Oſculans Monialem, qua pœna puniatur, q. 116. n. 39.
41. Oſculantis mulierem honeſtam pœna, q. 118. n. 1. & 2. Puerum, n. 3. Mulierem per vim, n. 4. Vel mulierem, vt eam ducat in vxorem, n. 5. Quid in Statu Eccleſiaſtico propter Marchiæ Conſtitutiones? n. 6. Vel in Gallia? n. 7.
42. Oſculum eſt inditium copulæ carnalis, q. 120. n. 8.

P

Paciſcens.

1. Paciſcens in electionibus Regularibus, qua pœna puniatur, q. 127. n. 6.

Pallor.

2. Pallor Rei, quod inditium faciat? q. 67. n. 3. 4. & 6.

Papa.

† A' Papa promotus, ſeu confirmatus, ſe intrudens ſine eius literis ſuſpenditur, q. 129. n. 34.
† A' Pontifice conſtitutio publicata non ligat abſentes ſi ipſi neſciant, q. 134. n. 22. in fin.

Pars.

3. Parte non citata, teſtes examinati, an pro-

probant? q.51. per totam. Vide in ver. Teſtium contra examen, &c. n.67. & 68.
4. Parte præſente non examinentur teſtes, q.51. n.12.

Patentes.

5. Patentes literæ delegationis, quomodo ſint interpretandæ? q.4. n.4. & 5.

Pater.

6. Pater verberans filium, an iniuriam faciat? q.128. n.10.

Pauper.

7. Pauper teſtis, quis dicatur? q.36. n.2. Vilis, ſeu ignobilis quis? n.3.
8. Pauper non eſt integræ fidei, q.36. n.4. Ampliatur à n.5. vſq; ad n.13. Idem dic de vili, ſeu ignobili, n.7. Limitatur à n.14. vſq; ad n.17. Quid inter Regulares? n.12. 14. & 15.
9. Paupertatem teſtis opponens, debet eam probare, nec ſufficit teſtis eiuſdem aſſertio, q.36. n.16.
10. Pauperis inhabilitas poteſt ſuppleri ex legalitate conteſtis, vel ex n. aliorum, q.36. n.17.

Pax.

11. Pax facta cum offenſo, quod inditium faciat, q.70. n.10. 11. & 12.
12. Pax quid ſit? q. 113. n. 2. Tregua quid? ibidem.
13. Pacem ad faciendam Princeps ſuos ſubditos cogere poteſt, q. 113. n. 3. An hoc præſtare poſſit Iudex inferior? n.4. 5. & 6. Vel cogere ad cautionem præſtandam? n.7. Inter Regulares, quid interuenire debeat loco cautionis? n.8.
14. Pax, ſeu cautio, & promiſſio de non offendendo, quando rupta dicatur? q. 113. n.9. vſq; ad n.24. Plures caſus enumerantur, in quibus ex offenſione, pax, ſeu cautio rupta non dicitur, n. 25. vſq; ad n.38.
15. Pacem frangentis pœnæ, q.113. n. 39. & 40. Quid ſi frangens pacem ſit Clericus? n.41.

Pecunia.

16. Pecunia corruptus Iudex, ſeu barattarius, in cauſis criminalibus non rite, & ſecundum Iura ſuum regulans arbitrium, ſed iniuſte iudicans, vel etiam iuſte, quomodo puniatur, q. 141. per totam. Vide in ver. Barattaria, vbi plenè de hac materia, n.4. vſque ad n.6.
17. Pecuniæ promiſſio Iudici facta, ad barattariam ſufficit, q.141. n. 21.

Percuſſio.

18. Percuſſio baculo facta, & eius pœna, q.128. n.3.

Peregrini.

19. Peregrini iura tranſgredientes, an puniri poſſint à Superiore loci delicti, q.5. nu. 2.

Perempta.

20. Perempta inſtantia Reus non punitur, q.94. n.22. Niſi præceſſiſſet confeſſio delicti, n.23. Vel niſi cauſa ſit coram Principe, aut eius Conciſtorio, &c. n. 24. Prorogari poteſt inſtantia, & quando inſtantia incipiat, n. 25. Impedimentum facit, vt non perimatur, nec currat inſtantia, vel vt Princeps eidem inſufflet, n. 26. Quid de conſuetudine ſeruetur? n.27.

Peritus.

21. Peritus in arte minus punitur, q. 139. n.5. Vide in ver. Arbitrium, n. 140.

Periurus.

22. Periurus teſtis conuincitur tribus modis de periurio, q.32. n.2.
23. Periurus à teſtimonio repellitur, q.32. n.3. Ampliatur à n. 4. vſque ad n. 9. limitatur, n.10. & 11.
24. Periurium an omne infamem reddat? q. 32. n. 9.
† Periuri Clerici pœna, q.32. n.13. 14. & 15.

Perpetua.

25. Perpetuam ad rei memoriam, teſtes quomodo examinentur, qui ad hoc vt probent, quid requiratur? q. 54. n. 7.

Perſona.

26. Perſonas contra teſtium, de oppoſitionibus, à q.26. vſq; ad q.43.

Perturbantes.

† Perturbantes Dominicani, & Franciſcani Sanctum Officium Inquiſitionis ipſis commiſſum, ſuſpenduntur, q.129. nu. 38.

Phiſonomia.

27. Phiſonomia mala, quod inditium faciat?

ciat? q. 67. n. 5.

Pictura, & Pingens.

28. Picturas obſcenas ponens in ianua palatij Poteſtatis, quā pœna puniatur? q. 126. n. 11.

29 Pingens mulierem honeſtam cum vituperio, punitur, q. 126. n. 16.

Plures.

30. Plures defectus habens teſtis, an admittatur, & admiſſus, an probet, vel ſaltem inditium faciat? q. 40. n. 4. & 5.

Plus.

31. Plus dicens in ſecundo, quam in primo examine, non dicitur varius, q. 47. n. 10.

Pœna.

32. Pœnarum, & delictorum tractatus, q. 107. vſque ad q. 132.

33. Pœna quotuplex ſit? q. 108. n. 1.

† Pœnalis lex, an obliget in conſcientia? q. 133. n. 26. & 27.

† Pœnas à legibus taxatas, poteſt Iudex ex cauſa augere. Vide ver. de Arbitrio Iudicis, n. 132.

34. Pœnæ, quæ ſuccedunt antiquis pœnis deportationis, relegationis, &c. q. 108. nu. 2.

35. Pœnæ inter Regulares mites eſſe debent, & in Religione conſuetæ, q. 108. n. 3. q. 8. n. 19.

36. Pœna extraordinaria, an ſit puniendus Reus, & quomodo, vel torquendus, dum nec confeſſus, nec conuictus eſt, ſed grauiter inditiatus? q. 104. n. 36. q. 86. n. 9. & 10.

37. Pœnæ conſuetæ apud nos, q. 108. n. 4.

38. Pœna capitis à Lege, vel à Statuto impoſita, quomodo intelligatur? q. 108. n. 5. In pœnis mitior interpretatio facienda eſt, ibid. & n. 15. 16. & 19.

39. Pœna capitalis ab homine impoſita, de qua intelligatur? q. 108. n. 6. 8. 9. 15. 16. & 17. Præſertim inter Regulares? n. 7.

40 Pœna mortis, vel mutilationis, qui puniendus eſt, an à Iudice Eccleſiaſtico tradi brachio ſeculari poſſit? q. 108. n. 7.

41. Pœna triremium, an Iudex Regularis poſſit punire? q. 108. n. 7. An ſic damnati verberari poſſint? ibid.

42. Pœna capitis, de Iure Canonico, quæ ſit? q. 108. n. 10. Qua pœna mortis? n. 11.

43. Pœna gladij, furcæ, vel ſimilis, de qua intelligatur, q. 108. n. 12. vſque 14.

44. Pœna mortis dolo ceſſante, nemo punitur, q. 108. n. 18. Imò nec corporaliter, n. 19. Nec pœna infamiæ, n. 20.

45. Pœnæ an ſint multiplicandæ, delicto multiplicato? q. 108. n. 23. vſque 36.

46. Pœna blaſphemiæ, vide in ver. Blaſphemia, n. 12. vſque 19.

47. Pœna ſortilegij, q. 109. n. 5.

48. Pœna facto blaſphemantis, puta frangentis Sacras imagines, q. 109. n. 6.

49. Pœna hæreſis, q. 109. n. 12.

50. Pœnæ læſæ Maieſt. Diuinæ, q. 109. per totam, Vbi de pœnis blaſphemiæ. Vide ver. Blaſphemia, n. 12. vſque 19.

51. Pœnæ criminis læſæ Maieſtatis, q. 110. n. 6. Ampliatur vſque ad n. 40. Vide in ver. Crimen læſæ Maieſtatis, n. 226. vſque ad n. 234.

52. Pœnæ homicidij, & de alijs annexis, q. 111. per totam. Vide in ver. Homicidium, n. 4. vſque ad n. 20.

53. Pœnæ ſimplicis fornicationis, q. 115. per totam Vide in ver. Fornicatio, n. 43. vſq; ad n. 57.

54. Pœna ſtupri; Vide in ver. Stuprū, n. 88.

55. Pœna raptus, Vide in ver. Raptus, n. 1. vſque ad n. 9.

56. Pœna Ordinati ducētis vxorem, q. 115. n. 32. vſque ad n. 35. Quid in Regulari? n. 32. in fin.

57. Pœnæ duplicis fornicationis, q. 116. per totam.

58. Pœna inceſtus, q. 116. n. 8. vſque ad n. 28. Vide in ver. Inceſtus, n. 25. vſque ad n. 32.

59. Pœna ſacrilegij cognoſcentis Monialem, q. 116. n. 30. vſque ad n. 39. Vide in ver. Sacrilegium, n. 2. vſque ad n. 4.

60. Pœna coitus contra naturam, q. 117. per totam. Vide in ver. Nefandum, n. 3. vſq; ad n. 12.

61. Pœna oſculi, q. 118. per totam. Vide in ver. Oſculans, n. 40. vſque 42.

62. Pœna lenocinij, q. 119. per totam. Vide in ver. Lenocinium, nu. 18. vſque ad nu. 22.

63. Pœ-

Digitized by Google

63. Pœna incendij, q. 124. per tot. Vide in ver. Incendium, n.22. & 23.

64. Pœna libelli famoſi, q.126. per totam. Vide in ver. Libellus, n.28. vſque 43. Pœna an ſit afficiendus infamans extraiudicialiter, vel iudicialiter, ſeu memoriale Principi porrigendo? Vide in ver. Infam. n.66.

65. Pœnæ pro delictis patratis à Regularibus in electionibus, q.127. per totam. Vide in verb. Electio, n. 19.

66. Pœnæ impoſitæ à Lege ipſo facto, ipſo Iure, vel etiam alijs amplioribus clauſulis, an requirant ſententiam ſaltem declaratoriam, q.127. n.11. vſq; ad n.15. An hæ pœnæ poſſint diſpenſari à Superioribus, ibidem, & q. 130. n.8. Cenſuræ non requirunt aliam declarationem, dum ipſo iure fulminantur, ibid.

67. Pœnæ delinquentium circa clauſurā, q. 130 per totam. Vide in ver. Clauſura, n.60. vſque ad n.63.

68. Pœnæ priuationis officiorum nomine, quid intelligatur? q.130. n.5.

69. Pœnæ contumaciæ, q. 131. per totam. Vide in ver. Contumacia, n.170. vſque ad n.175.

70. Pœna affectus, conatus, ſeu attentati, effectu non ſecuto, q.132. per totam; vbi præſertim de pœna Statutaria pro attentatu, à n.15. vſque ad n.19.

71. Pœnæ ſolicitationis ad turpia, & ſuſpecti conſortij, q.121. per totam. Vide in ver. Solicitatio, n.68. vſq; 70. & in ver. Suſpectum conſortium, n. 132. vſq; 137.

72. Pœnæ ſolicitationis ad turpia in Confeſſione, q.122. per totam. Vide in ver. Solicitatio, n.64. vſq; 67.

73. Pœnæ in criminalibus arbitrio Iudicis temperantur, q.133. vſq; ad q 143. Vide in ver. Arbitrium Iudicis, n. 129. vſque ad n. 142.

74. Pœna minuitur, dolo ceſſante, etiam in atrociſſimis, q.135. n. 2. & 3. Dolus quid ſit? n.1. Vt ex ignorantia, n.18.

75. Pœna an ſit afficiendus obediens iniuſto Principis mandato, vel alterius Superioris, q.138. per totam. Vide in ver. Princeps, n.123. vſque ad n.130.

76. Pœnæ barattariæ, an cumulentur, q. 141. n. 9. 12. & 13.

77. Pœnis de cumulandis, vel non cumulandis, ſeu augendis, q.133. per totam.

78. Pœna certa in ſententia ſpecificanda eſt, q.144. n.5.

79. Pœna debet eſſe delicto conformis, q. 144. n.6.

80. Pœna impoſita contra Ius, vel contra conſuetudinem, eſt nulla, q.144 n. 7.

81. Pœna Sacerdotis eadem die celebrantis pluries, q.129. n.8.

† Pœna Clerici vſurarij, q.31. n.14.

† Pœna Clerici periuri, q.32. n.13. 14. & 15

† Pœna Clerici teſtis falſi, q.47. n. 21.

† In pœnis, nomine Clericorum, non veniunt Regulares, q.111. n.81. Nec in eis priuilegia communicantur, ver. probatur 3. & q.127. n.5.

† Pœna Religioſi matrimonium contrahentis, q.129. n.13.

† Pœnitentiatus in Sancto Officio, non poteſt promoueri, & promouentes puniuntur, q.129. n.9.

† Pœna furtiuè Ordinati, q. 129. n. 8. Seu ante legitimam ætatem, vel per ſaltum, ibid. ſiue ſine debitis dimiſſorijs, n.35.

† Pœna falſi monetarij, q.129. n.12.

† Pœna audientis Confeſſionem, cum nō ſit Sacerdos, q.129. n.9.

† Pœna contra Concionatores ob diuerſos exceſſus, vide in ver. Concionator.

† Pœna Prælatorum Regularium, qui viſitantes iure ordinario, recipiunt munera, q.129. n.11. Seu non debitè punientes, ibidem.

† Pœna detruſionis in Monaſterium, in pœnam triremium commutata eſt, q. 129. n.9.

† Pœna dilapidationis bonorum Monaſterij, q.123. n.7.

† Pœnam poſt latam ſententiam, an Iudex Regularis temperare poſſit, diffusè, q. 134. n.10. vbi in fine cautela vtenda in ſententia.

† De pœna talionis, Vide Accuſatio, n. 13.

Pœnitentia, & Pœnitentiatus.

82. Pœnitentia, qua nō fuit delictum perpe-

Digitized by Google

perratum, an ſuffragetur, q.132. nu.20. & 21.

83. Pœnitentiati in Sancto Officio, eligi nõ poſſunt, q.127. nu. 35. Et eos eligentes puniuntur, ibid.

Potens.

84. Potente mināte mortem, niſi iniuſtum fiat, an parens à pœna excuſetur, q.138. n.11.

Poteſtas.

85. Poteſtas Iudicis Regularium, q.1.n.2.

Præceptum.

86. Præcepto Principis iniuſto, ſeu alterius Superioris obediens, an à pœna excuſetur, q.138, per totam. Vide in ver. Princeps, n.123. vſq; ad n.130.

Prædicator.

† Prædicatores ob diuerſos exceſſus pœnæ, Vide in ver. Concionator.

† Prædicantes Regulares ſine licentia Superiorum, excommunicantur, q. 129. n.22.

Prælatus.

† Prælati Regulares iure Ordinario Viſitantes, recipientes munera, puniuntur, q.129. nu. 9. Item non debitè ſubditos punientes, ibid.

87. Prælatum proprium iniurians, qua pœna, & à quo ſit puniendus? q.125. n.34

88. Prælatos in concione nominatim reprehendens Concionator, punitur, q. 125.n.35.

89. Prælatus in ordine ad ea, quæ denunciantur ei, vt patri, q.16 per totam, Vide in ver. Denunciatio, n.74.

Præparatoria.

90. Præparatoria ad delictum an puniantur? q.108.n.37.

Præſcriptio.

91. Præſcripto delicto, vexandus non eſt Reus. q.94.n.2. Nec per inquiſitionem, n.3. Neq; in delicto publico, n.4. Exceptio, quod delictum ſit præſcriptum, an impediat litis ingreſſum? n.5. Et an præſcriptionis exceptio poſt ſententiam opponi poſſit? n.eod.

92. Præſcripto pro delicto Iudex cõdemnando, punitur, q.94.n.6.

93. Præſcribitur etiã crimen falſi, q.94.n.7.

94. Præſcriptionis tẽpus minui poteſt per Statutum, q.94.n.8. Exemplificatur in diuerſis delictis, n.9.

95. Præſcripto minimè delicto, an diuturnitas temporis valeat ad pœnã minuendam? q 94.n.10.11 & 12.

96. Præſcribi non poſſunt quædam delicta, de quibus Reus proceſſari poteſt, quocunq; decurſo tempore, q.94. n.13. vſq. ad n.17.

97. Præſcriptio, quando currere inchoet, q.94.n.18. vſq; ad n.20.

98. Præſcribantur delicta carnis, quanto tempore, q.94.n.21.

Præſumptio.

99. Præſumptio quid? q.61.n 8. In quo differat ab inditio? n.17. Et à ſuſpicione? n.18. Nec non ab argumento? n.20.

100. Præſumptionum tractatus integer, q. 72. vſq; ad q.77.

101. Præſumptio quid? ante q.72. n.1. vbi, in quo differat, vel conueniat præſumptio cum inditio?

102. Præſumptio quotuplex ſit? q.72.n.2.

103. Præſumptio Iuris, & de Iure, quid? q. 72.n.3.

104. Præſumptio Iuris tantum? quid, q.72. n.4.

105. Præſumptio hominis, quid? q 72. n.5. Exẽplificatur in ſingulis prædictis præſumptionibus, n.6.

106. Præſumptio Iuris tantum, ſeu hominis probationem in contrarium admittunt, q.76.n.1.

107. Præſumptiones Iuris, & de Iure, non eſt neceſſe, quod quis eas in iudicio alleget, q.72. n.2. Ampliatur, a n.3. vſque ad n.5 Quid in præſumptione Iuris tantum? n.3. In qua Iudex ſupplere poteſt, n.4. Et deducto facto, ſupplere tenetur, n.5.

108. Præſumptio hominis tantum allegari debet, q.73. n 6. Et per duos teſtes probari, n.7. Et tacita ſufficit allegatio, n.8.

109. Præſumptiones, dum legitimè probatæ ſunt, ſiue Iuris & de Iure, ſiue Iuris tantum ſint, ad condemnationem deueniri poteſt, q.74. n.2. In pœnam ordinariam ſit condemnatio ex præſump-

ptio-

Digitized by Google

ptionibus Iuris,& de Iure, n 3. Quid in præſumptionibus Iuris tantum? n.4. & 5. Ex præſumptionibus hominis tantum, non ordinaria, ſed mitior pœna eſt imponenda, n. 6. Ampliatur à n. 7. vſq; ad n. 10.

110.Præſumptiones plures ad plenam probationem faciendam coniunguntur, q. 75.n. 1. Ampliatur à n.2. vſq; ad n.6. Limitatur n.7.vſq; ad n 9.

111.Præſumptiones cum fama coniũguntur, q.75.n.5.& 6.

112.Præſumptio Iuris, & de Iure, probationem in contrariũ non admittit, q.76. n.2. Limitatur à n.3.vſq; ad n.7.

113.Præſumptio validior tollit debiliorẽ, q.77. nu. 1. Exemplificatur, & infertur multipliciter, n.2.vſq; ad 4.

114. Præſumptionem Iuris contra ſe habens, quot teſtes ad conuincendum debeat habere? q.86.n.6.

115.Præſumptionibus, & coniecturis probatur copula carnalis, q.120. per totam. Vide in ver.Copula carnalis, n.187.vſq; ad n.193.

Presbyter.

† Presbyter, Vide in ver, Sacerdos.

Princeps.

116.Princeps dans commiſſionem cũ clauſula (Recuſatione remota) q.6.n.17.

117.Princeps inferior prohibens recurſum ad Principem ſuperiorem, incidit in crimen læſæ Maieſtatis, q. 110.n.21.

118.Principi memoriale porrigens, in quo quis infamatur, an puniatur? q 125. nu. 20.& 21.

119.Principi maledicens,quomodo puniatur? q.125.n.36.vſq; ad n.38.

120.Princeps, an neceſſariò ſit conſulendus, dum à Delegato, vel à Magiſtratu minori pœna eſt augenda? q.133.n.15.

121.Principe conſulto, & non aliter, Magiſtratus minores pœnas alterant,q.134. n. 21. Quid dum pœna patti eſſet applicanda, etiam conſulto Principe,n.22.

122.Princeps eſt conſulendus,dum Iudex, vel per errorem,vel alias ſententiam iniuſtam tulit, ad hoc vt Iudice inſtante ſententiam reuocet, &c, q.134, n.11.& q.156. n.47.

123.Principis, vel alterius Superioris mandatum iniuſtum exequens,an excuſetur à pœna,q.138 per totam. Non parẽdum eſſe in hoc caſu,& obedientem puniendum eſſe, nec excuſari, n.1.

124.Principis mandato iniuſto obediens Iudex, an excuſetur? q 138.n.2. Puta caſtigando, ibid. Vel torquendo,n.3.Quomodo ſe gerere debeat Iudex in his caſibus? n.4 & 5.

125 Principi non parendum, dum ſcandalum timetur in executione, q.138.n.6.

126.Principi an parendum ſit, dum præcipit contra Ius poſitiuum, q.138. n.7.

127.Principi, an parendum ſit, & parens excuſetur in leuibus? q.138.n.8. Quid in grauibus? ibid. Vbi de præcepto Iudicis.

128.Principe mortem minante, qu pater, an excuſetur? q 138. n. 9 Vel ſi roget, & minetur, n. 10. & 15. Seu alius potens minetur, vel cogat, n 11.

129.Principis mandatum aſſerens Iudex, vel Officialis, an ei credatur, vel debeat probare? q 138. n.12. Quid ſi Princeps eſſet præſens? n.13 Caſus in quibus Officialibus aſſerentibus creditur eos habere in mandatis? n.14.

130.Principis mandatum in dubio, an ſit iuſtum, exequi debet, q.138.n.16 Quid in mero executore?n 17.In ciuilibus,vel in criminalibus? n.18. Quid in executore. qui prætendit nullitatem in actis, vel extra acta conſtare? n.19. An Iudex poſſit iudicare ex actis, dum extraiudicialiter oppoſitum ſibi conſtat? n.20.

131.Princeps poteſt appellationem tollere per reſcriptum, & quid dum committit cum clauſula (Appellatione remota) q. 149. n.9 Vel cum clauſulis ſimilibus nõ adeo apertis, nu. 10. Iſtæ clauſulæ, quid operentur? n.11. vſq; ad n.16.

Priuatio, & Priuatus.

132.Priuationis officiorum nomine, quid intelligatur? q. 130.n.5.

133.Priuatum carcerem exercens, punitur, cum Ampliationibus, & Limitationibus, q.79.n.57.vſque in fin.q. Vide in ver.Carcer, n.15.

Digitized by Google

134. Priuata, ſeu publica delicta, quæ dicantur? q. 107. n.6.
135. Priuata etiam delicta denunciantur, & quæ hæc ſint? ante q.15.n.4.Sine præuia correptione, ibidem; Reſpondetur obiectionibus, n. 5. Quid dicendum ſit in foro conſcientiæ? n. 6. vſq; ad n.8.

Priuilegium.

136. Priuilegia defenſionis Rei, ante q.88. n.4. vſq; ad n.7.
† Priuilegia pœnalia non communicantur, q. 111. n. 80. verſ. probatur 3. & q. 127. n.5.

Probabilis.

137. Probabiliorem, & communem opinionem, an ſequi teneatur Iudex, in abſoluendo, vel condemnando, q. 143. per totam.
138. Probabilis, ſeu communis opinio, quæ dicatur? q. 143. n.3. & 4. Vide in propoſito opinionis, &c. in ver. Opinio, n.22. vſq; 29.

Probatio, & Probari.

139. Probatio, quid, & quotuplex? q.61.n.3.
140. Probationes offuſcantes Reus pro ſe habens, an, & quomodo ſit abſoluendus, vel torquẽdus? q.92.n.4.vſq; ad n.6.
141. Probatur pluribus modis iuriſdictio Delegati, q 4. n.3.
142. Probatur, & defenditur multis modis iuriſdictio Iudicis, q. 156. n. 4. vſq; ad n. 12.
143. Probẽtur inditia legitime, quomodo? q.62. per totam. Vide in ver. Inditia, n. 45. vſq; ad n.47.
144. Probata inditia legitime, vel minus legitime, quantum valeant, & probent? q.63. per totam.

Proceſſus.

145. Proceſſum ad rite inchoandum ſpectantia, à q.11. vſque ad q.24.
146. Proceſſum ad ordinate proſequendũ ſpectantia, à q.35. vſque ad q.106.
147. Proceſſum ad debite terminandum pertinentia à q. 107. vſque ad q. 157.
148. Proceſſus publicatio, quando fiat, q. 54. n. 3. Proceſſu publicato, an teſtes examinari poſſint? n. 17. Vide in ver. Examen teſtium, n. 35. vſque ad n. 42. Vbi etiam de teſtium repetitione.
149. Proceſſus publicatio an neceſſaria ſit? q. 54. n. 26.
150. Proceſſus nullitas ſanatur ex ſpontanea Rei in iudicio confeſſione, q. 83. à n.3. vſque ad n.7. Vbi exemplificatur. Limitatur verò n.8. & 9. Quid dicendum, dum proceſſus nullo modo præceſſit? n. 10.
151. Proceſſus integer tranſportandus eſt coram Iudice ad quem, aliàs ſententiam nullam ferret, q. 152. n. 22. Sed dum acta non traſportata neceſſaria nõ ſunt, ſententia valet, n.23.
152. Proceſſus, qui dicuntur nulli, quomodo reparari, ſeu defendi poſſint? q. 156. per totam. Vide in ver. Nullitas, vbi particulares caſus, n. 61. vſque ad n.77.
153. Proceſſus largo modo ſumptus, quid contineat, quid vero ſtricte? q.90. n. 1.
154. Proceſſus publicatio duplex, q. 90. nu. 2.
155. Proceſſus pandendus non eſt ante publicationem, q.90. n.3.
156 Proceſſus offenſiuus eſt publicandus, copiam eius decernendo, q. 90. n. 4. quamuis per inquiſitionem procedatur, nu. 5.
157. Proceſſus an ſit publicandus, & decernenda copia in crimine notorio? q. 90. n.6. Vel dum Reus eſt conuictus? nu. 7.
158. Proceſſus, quorum actorum copia danda ſit, q.90. n.8. Vel non n.9. Teſtium nomina, apud nos, an ſint danda? n.10. Quid apud alios Regulares? n.11. Quid apud non Regulares? n.12. & 13.
159. Proceſſus copia, & inditiorum, an ante torturam ſit danda? q.90.n.14.
160. Proceſſus cum copia Reo dandus eſt terminus ad ſe defendendum, q.90.n.16 Etiam ſponte confeſſo, n.17. Quot dilationes ſint concedendæ, n.18.
161. Proceſſum poſt defenſiuum, dandus eſt terminus, q. 90. nu. 19. Et termino pendente nihil eſt innouandum, n. 20. Dies termini non computatur in termino, & terminus vni datus, alteri

etiam parti eſt communis, ibid. Innouari poteſt in aliquibus caſibus termino pendente, n.21.
162. Proceſſu informatiuo facto, Reus ad largam ponendus eſt, q.90.n.22. Et, hoc proceſſu completo, copia informatiui datur, n.23.
163. Proceſſus accelerandus eſt, dum Reus eſt in carcere, q.90. n.24.
164. Proceſſus poteſt terminari per viam articulorum, q.8.n.17.
165. Proceſſus defenſiuus, an ſit publicandus, q.90. n.26.
166. Proceſſu de nullo ratione examinis remiſſiue, q.91.
167. Proceſſus de re non punibili, nullus eſt, q.94. per totam. Vide in ver. Præſcriptio, n.91. vſque 98. Et in ver. Perempta, n.20.

Procurans.

168. Procurantes Regulares, vota in electionibus, quibus pœnis puniantur, q. 127. per totam; Vide in ver. Electiones, n.6. vſque ad n.19.

Procurator, & Procura.

169. Procuræ mandatum, dum non apparet in actis, quomodo Procuratoris acta à nullitate defendantur? q. 156. n. 42. vſque ad n.48.
170. Procuratoris confeſſio, an Reo noceat, q.83. n.54.
171. Procurator an poſſit, & debeat appellare? q.147. n.4.
172. Procurator Curiæ, vt Commiſſarius Generalis, an apud nos ſit Ordinarius? q. 3. n.2. vſque ad n.6.
173. Procurator, ſeu Aduocatus, apud nos, non conceditur, ſed Conſiliarius, q.96. nu. 1.
174. Procurator, qui, & in quibus caſibus admittatur, q.96. n.2.
175. Procurator, dum agitur de pœna capitali, & corporali, a relegatione ſupra, minime pro abſente Reo admittitur, q. 96. nu.3. Controuerſa eſt hæc materia, ibidem.
176. Procuratore mediante Reus non admittitur, ſiue abſens, ſiue præſens ſit, in tribus caſibus, q.96. n.4.
177. Procurator non admittitur quando pœna capitalis, & corporalis eſt imponenda, nec in delictis publicis, nec in priuatis, q.96.n.5. Neque pro Illuſtribus perſonis, n.6. Nec pro abſente, dum agitur de pœna corporali ſeu, n.7. Seu de pœna infamiæ, n.8.
178. Procurator in caſibus permiſſis, an ſatiſdare teneatur, q.96.n.9.
179 Procurator dum indebitè admittitur, an proceſſus ſit nullus? q.96.n.10.
180. Procurator pro abſente nō eſt admittendus, quando Iudex ait, ſe velle præſentiam Rei ad ipſum examinandū, &c. q. 96. n. 12. Sed contra in cauſis à relegatione infra, n.13.
181. Procurator an admittatur pro infirmo? q.96.n.14. Seu pro carcerato? n.15. Vel ad proponendas exceptiones declinatorias fori, & dilatorias? n. 16. Quid obſeruetur in Statu Eccleſiæ? n.17.
182. Procurator dum non admittitur, an Defenſor, Inſtructor, ſeu Excuſator innocentiæ, pro abſente admittatur? q.96. n.18. vſq; ad n 23.
183. Procurator admittitur, quando agitur de pœna excōmunicationis, q.96.n.23.
184. Procurator ad allegandas abſentiæ cauſas admittitur, q.97.n.2. Imò in hoc quilibet admittitur, ſine mandato, n. 3. Diſtinguuntur abſentiæ cauſæ, & declaratur, in quibus Procurator admittatur, n. 4. & 5. Et allegata abſentia differtur proceſſus, n. 6. Quid ſi nō allegetur abſentia? n. 7. Exemplificatur in diuerſis cauſis, abſentiæ, quæ pro abſente allegari poſſunt, n.8. Quid in cauſis abſentiæ iniuſtis, vel cum fraude? n. 9. Vel dū cauſæ non probantur? n.10. Quid ſeruetur in praxi? n. 11.
185. Procurator. Vide in ver. Aduocatus, n.29. vſq; 33.

Proditor.

186. Proditor teſtis repellitur, q.31. n.16.

Productus.

187. Producti teſtes inhabiles, probāt contra producentem, q.41. n.1. Ampliatur n.2. vſq; ad n. 5. Limitatur à n.6. vſq; ad n. 11. Productus vnicus inhabilis contra

tra

Digitized by Google

tra producentem, an plenè probet? n.2. & 3.

Prohibitum.

† Prohibitum à lege ſi fiat, an ſit nullum? q.156.n.3.

Promiſſio, & Promittens.

188.Promiſſio pecuniæ Iudici facta, ſuffi-cit ad barattariam, q 141.n.21.

189.Promittentes, dantes, vel recipientes, pro iuſtitia, vel gratia apud Sedē Apoſtolicam, vel apud alia Tribunalia. Vide in ver.Barattaria, n.6.

190.Promiſſio de non offendendo.Vide in ver.Cautio, n.42.

Promotus.

† Promoti, ſiue confirmati à Papa, ſe intrudentes ſine eius literis, ſuſpēduntur, & exercentes grauius puniuntur,n.37.

Proprietarius.

191.Proprietarius eſt Religioſus fur, qu. 123.n.1.

192.Proprietarij Religioſi pœna, q. 123. n. 2. Ampliatur, & declaratur, quid ſit proprietarius, n.3.vſq; ad n.10. Limitatur à n.11.vſq; ad n.14. Dans Religioſus ſine licentia, an incidat in pœnas proprietatis, vel in alias, n.10. De Bulla, de largitione munerum, ibid. & n.11. De moderatione huius Bullæ,n.13.Summa ad hoc, vt incurrantur pœnæ proprietatis, n.14.

Prorogari.

193.Prorogari poteſt inſtantia, & quando inſtantia incipiat? q.94.n.25.

Proſequi.

194.Proſequēdam ad appellationem terminus quantus ſit Iuris, ſeu Iudicis? qu. 153.Vide in ver.Terminus, n.13.

Prouincialis.

195.Commiſſarius Prouincialis eſt Delegatus, q.3.n.7.

Proximum.

196.Proximum inditium, &c. q. 72. Vide in ver.Inditia grauiſſima,n.55.& 56.

197.Proximus actus delicto, quis dicatur, q.132. n. 5. Exemplificatur in fornicatione, & in homicidio, n.6.

Pubes.

198.Pubes,quis ſit? q.38.n.1,Poteſt eſſe teſtis in ciuilibus, & in teſtamentis, n.15. Quid in criminalibus in maiore, vel minore 20. annorū, & ſecundum Marchiæ Conſtitutiones? n.16.vſq; ad n.18.

Publicum.

199.Publicum Iuris aperit viam ad inquirendum ſpecialiter non præcedente fama, vt oſtēditur in multis caſibus, q.13. n.17.vſq; ad n. 24. An ſit noua tela ordienda, n.20.

200.Publica,& priuata delicta denunciari poſſunt, & quæ ſint hæc, ante q.15. n.4. Apud Regulares, quæ ſint publica, n.5. De Iure Canonico omnia delicta ſunt publica, ibid.

201.Publica,ſeu excepta delicta,ſine præuia correptione denunciāda ſunt, q. 15. n.1. Quid ſi non poſſint probari? nu.2. Quid in foro conſcientiæ? n.6.vſque ad n.8.

202.Publicatio teſtiū,ſeu proceſſus,quando fiat? q 54.n.3.

203.Publicato proceſſu, an teſtes examinari poſſint? q.54.n.17.vſq; ad n.26.Vide in ver. Examen teſtium, n. 35. vſque ad n.40.

204.Publicatio proceſſus an ſit de ſubſtātia? q.54.n.26.

205.Publicum delictum, quando dicatur? q.87.n.6. In tota hac qu.agitur de notorio delicto.

206.Publicatio proceſſus duplex,q.90.n.1.

207.Publicatio proceſſus offenſiui, an ſit neceſſaria, & eius copiæ datio Reo? Et etiam an proceſſus defenſiuus ſit publicandus? qu.90. per totam. Vide in ver. Proceſſus, n.154.vſq; ad n.165.

Pugnus.

208.Pugno percutiens, qua pœna puniatur, q.128.n.6.& 7.

Punitus.

209.Vide in ver. Condemnatus, q. 90. 91. & 92.

Q

Qualificatus.

1. QValificata confeſſio Rei in iudicio, incipiens ab affirmatiua, an ſufficiat ad condemnandum? q.83. n.13.14. 17.& 18.

Digitized by Google

2. Qualificata confeſſio Rei in iudicio, incipiens à negatiua, an ſufficiat ad condemnandum? q.83. n.15. & 16.

3. Qualificatum homicidium, morte naturali qualificata punitur, q. 111. nu. 5. Quid ſi homicida ſit Clericus? n.74. Et an iſte tradẽdus ſit curiæ ſeculari? n.80.

Querela.

4. Querelæ, an ſit locus, dum ſententia eſt inappellabilis, q.155. n.48.

R

Raptus.

1. Raptus pœna, q.115. n. 14. vſque ad n. 30. Vbi, quid ſit raptus? Hæc pœna extenditur ad auxiliatores, ibid.

2. Raptus pœna Mulieris ingenuæ, q.115. n.15.

3. Raptus pœna, an locum habeat, dum mulier conſenſit, q.115. n.16. vſque ad n.19. Vbi de puella, quæ non eſt ſui iuris

4. Raptus pœna de Iure Canonico, q.115, nu. 20.

5. Raptus pœnæ locum habent in quacunque muliere, q 115. n.21.

6. Raptus qualificati pœna, q. 115. n.22.

7. Raptus crimen non eſt, niſi perſona rapta de loco in locum traducatur, q.115. n.23. Neque dum abductio nõ eſt cauſa libidinis, n.24.

8. Raptus pœna non intrat in raptu meretricis, neque in alia inhoneſta rapta, q. 115. n. 25. Quid, dum rapta cum vno tantum peccauit, vel dum fuit meretrix, ſed deſijt meretricari? n.26. Pœna rapiẽtis meretricem, n.27.

9. Raptus pœna, copula non ſecuta carnali, q.115. n.28. vſque ad n.30.

10. Raptus maſculi pœna, q.117. n.2.

11. Raptus pœna Monialis, Vide in ver. Sacrilegium, n.3.

Ratificatio.

12. Ratificatio Torti, quando ſine nullitate dimitti poſſit? q.156. n.41.

13. Ratificatio in delictis æquiparatur mandato; & ratificans eadem pœna punitur, qua delinquens, q.112. nu. 57. Ad hoc tamen plura requiruntur, n.59. Quid in diſpoſitione Statutaria? n.58.

Ratio.

14. Rationem ſcientiæ non reddentes teſtes, an probent? q.50. per totam; Vide in ver. Teſtium contradicta, n. 64.

Rebaptizantes, & Rebaptizati.

† Rebaptizantes, & rebaptizati, ſunt irregulares, q 129. n.47.

Rebellio, & Rebellans.

15. Rebellio ſubditi correpti, ſupplet vicem infamiæ, ita vt nihil aliud præterquiratur ad ſpecialem inquiſitionem, q.13. n.29.

16. Rebellans contra Principem, punitur crimine læſæ Maieſtatis, q.110. n. 22.

Receptans.

17. Receptans malefactorem, qua pœna puniatur, dum eſt ſimplex receptator; Vel dum etiam eſt receptator occultans? q.112. n.48. & 49.

18. Receptans bannitum, vel alium delinquentem ſine dolo, q.112. n. 50. & 51.

19. Receptans furem, & furtum, qua pœna puniatur? q.112. n.52. & 53.

Recipere.

20. Recipientes, & dantes, ſeu promittentes pro iuſtitia, ſeu pro gratia apud Sedem Apoſtolicam; Vide in ver. Baratraria, n 6.

† Recipientes, vel dantes ex pacto pro ingreſſu Religionis, excommunicantur, q.127. n 9.

† Recipientes Mendicantes, & tranſeuntes ad non Mendicantes, excommunicantur, q.129. n.26.

† Idem dic de Ieſuitis, ibidem. & de quibuſdam alijs Regularibus, n.25.

Reclamatio.

21. Reclamatio, an detur à ſententia inappellabili, q.155. n.48.

Recognitio.

22. Recognitio, & confrontatio teſtium, quæ opereretur? q.82. n.13. & 14. Quæ in illis ſeruanda ſint? n.10. vſq; ad n.12. Neceſſaria, n.9.

Recurſus.

23. Recurſum prohibens Princeps inferior ad Principem ſuperiorem, incidit in crimen læſæ Maieſtatis, q.110. n.21.

24. Re-

Digitized by Google

24. Recurſus quorundam Religioſorum extra Ordinem, pro obtinendis Dignitatibus, punitur, q.127. n.10. Dummodo ſit excutum officium commendationis, ibidem. Præceptum Superioribus iniungitur, ne condeſcendant, &c. n. eodem.

25. Recurſus an detur ab inappellabili ſententia, q. 155. n.39. vſque ad n.48. Vide in ver. Supplicatio, n. 111. vſque 116.

† Recurſus extra Ordinem, ad impetrandas Dignitates, prohibentur quibuſdam Regularibus, ſub excommunicatione, q.129. n.27.

Recuſare.

26. Recuſari, vt ſuſpectus poteſt Iudex criminalis, q.6. nu. 1. Ampliatur à nu. 2. vſque ad n.14. Limitatur à n. 15. vſque ad n.30.

27. Recuſatus Iudex, non debet eligere Arbitros, ſed Superior prouidet, q. 6. nu.31.

28. Recuſatio Iudicis, an debeat eſſe in ſcriptis, & cum legitimæ cauſæ expreſſione, q.6.n.32. Quid ſi cauſa non probetur? n. 33.

29. Recuſationis ſuæ cauſas, an, & quas Iudex recuſatus cognoſcere poſſit? q.6. n. 34.

30. Recuſato Ordinario, an eius Vicarius ſuſpectus ſit, & è contra? q.6.n.3.

31. Recuſatus non debet eſſe præſens, dum diſcutitur cauſa recuſationis coram Iudice ad quem. q.6. n. 12.

32. Recuſatus Iudex, an poſſit ad vlteriora procedere, q.6. n.13. & 14.

33. Recuſatione remota, dum cauſa committitur, q.6. n. 17.

34. Recuſatio Iudicis, quo tempore facienda ſit? q.6. n.22. vſque ad n.24.

35 Recuſatio modeſtis verbis fieri debet, q.6. n.27.

36. Recuſari per Procuratorem Iudex non poteſt ſine ſpeciali mandato, q.6. n.28.

37. Recuſatus Iudex ſuſpectus in iudicando, non eſt ſuſpectus in delegando, q.6. nu.29.

38. Recuſationis cauſa, an coram recuſato ſit exprimenda, q.6. n.30.

39. Recuſandi Iudicem ſuſpectum cauſæ plurimæ ſunt, q. 6. n. 35. Cauſa 1. eſt inimicitia, de qua à n. 36. vſque ad n. 42. Cauſa 2. eſt amicitia, de qua à n.43. vſque ad n.51. Cauſa 3. eſt, Iudicis inhabilitas, de qua à n. 52. vſque ad n. 55.

40. Recuſatus Iudex regulariter ſuperſedere debet, q 6. n.56.

41. Recuſatio, & appellatio æquiparantur, q.6. n 57.

42 Recuſatio Religioſis, licita an ſit? q.6. nu.58.

43. Recuſatus Iudex, vt ſuſpectus quomodo poſſit ſuum proceſſum poſtea fabricatum, defendere à nullitate, q. 156. nu. 10.

Regulares.

† Regulares in pœnalibus non veniunt nomine Clericorum, q.111. n.80.

† Regulares vexantes Religioſos ſui Ordinis, non eligentes in Prælatum illum, pro quo fuerunt rogati, excommunicantur, q.127. n.4.

† Regulares ſine licentia ad ſtudia accedentes, vel exeuntes ad ſtudia quædam, excommunicantur, q.129. n.26.

† Regulares aliqui recurrentes extra Religionem ad impetrandas dignitates, puniuntur, & præcipitur Superioribus, ne condeſcendant, q.127. n. 10. Et contra quoſdam additur excommunicatio, q.129. n.27.

44. Regularis. Vide in ver. Religioſus, n. 56. vſque ad n.64.

Reiniurians.

45. Reiniurians, an puniatur? q.125. n.17.

Reiterare.

46. Reiterandæ, an, & quando ſint pœnæ delictis multiplicatis, & reiteratis, q. 168. n.23. vſque ad n.36.

Relatiuè.

47. Relatiuè deponere teſti ſuſpecto ad ſuum primum examen non permittitur, nec poteſt petere illud ſibi exhiberi, q. 53. n.2. Limitatur, n.4. vſq; ad n. 6. vbi conſilium teſti datur.

48. Relatiuè, nec teſti non ſuſpecto, deponere permittitur in criminalibus, remittendo ſe ad primũ examen, q. 52. n.2.

Digitized by Google

49. Relatiuam reſponſionem admittere an ſit in arbitrio Iudicis, controuerſum eſt? q.53.n.5.& 6.

50. Relatiuè reſpondens teſtis ad depoſitionem alterius teſtis, non probat, q.53.n.7. Niſi vſus communis talis eſſet, n.9.

51. Relatiua reſponſio teſtis dicentis contenta in articulo eſſe vera, an valeat? q.53.n.8.

54. Relatiua depoſitio ad ſcripturam quam teſtis tradit, non probat, q.53.n.10. Multò minus ſi teſtis eſſet abſens, n.11. Vnde, fides nō facit fidem in iudicio, n.12. An faciat præſumptionem, n.16. Quid in depoſitione data in ſcriptis de conſenſu partis, & Iudicis, n.13. Quid inter Regulares, & dum agitur per viam articulorum? n.14. Vel dum quis deponit de peritia artis? n.15.

53. Relatiuam reſponſionem Rei, an velit admittere Iudex, vel vt Reo examen legatur, eius remittitur arbitrio, q.81. nu. 16, & 17.

Relegatio.

54. Relegationis, & deportationis pœnis antiquis, quæ hodie in locum eorum ſuccedant, q.108.n.2.

Religio.

55. Religio, Vide in ver. Religioſus, n.56. vſque ad n.64.

Religoſus.

56. Religioſis, Iudicis recuſatio, licita an ſit? q.6. n.58.

57. Religioſi procedunt dimiſſis apicibus, Vide in ver. Apices, n.57. & 58.

58. Religioſus Iudex, an teneatur ad ea ſeruanda, quæ ſunt Iuris Canonici, vel Ciuilis, q.8.n.18.

59. Religioſus iuridice denunciare poteſt, q.18.n.1. Pluribus probatur, à n.2, vſque ad n.7. Comprobatur n.10. Obijcitur, n.11. Soluitur, n.12.

60. Religioſorum pœnæ debent eſſe mites, q.8.n.19. & q.108. n.3. Et in Religione conſuetæ, ibidem.

61. Religioſus ſolutam cognoſcens, an ſacrilegium committat? q.116.n.40, vſque ad n.44.

62. Religioſus punitus in Sancto Officio, quomodo inhabilis remaneat? q.122.n.13.

63. Religioſi quidam puniuntur pro recurſu extra Religionem pro obtinendis Dignitatibus, q.127.n.10. Si Officium executum ſit commendationis, ibidem; Præceptum Superioribus iniungitur, ne condeſcendant, d.n.10.

64. Religioſus iniuſte grauatus, an appellare poſſit? q. 147.n.6. An à Regulari correptione? n.7.

Remedium.

65. Remedia, quæ ſuperſunt appellatione deficiente? q.155. per totam. De his remedijs, vide in ver. Nullitas, n.49. vſque 60. Reſtitutio in integrum, n.88. vſque 93. Supplicatio, n.111. vſq. 113. Syndicatus, n.145. & Recurſus, n.23. vſq; 27.

Remiſſoria.

66. Remiſſoria, & Commiſſio, in quo differant? q.55.n.1.

67. Remiſſoria, vel Commiſſio in ciuilibus conceditur pro examinandis teſtibus abſentibus, q.55.n.2. Ampliatur n. 3. & 4. Limitatur.n.5. vſque ad n.7.

68. Remiſſoria regulariter in criminalibus non datur, q. 55. n. 8. Limitatur à n.9. vſque ad.n.16. Vbi quando Remiſſoria vel Commiſſio danda ſit.

69. Remiſſoria, vel Commiſſio extra Territorium, & in Territorio Iudicis, cui ſit facienda, q.55. n.17.

70. Remiſſoria dum eſt facta Delegato, cui commiſſa eſt examinatio teſtium, an poſſit Delegatus ſubdelegere? q. 55. n. 18. & 19.

71. Remiſſoriæ virtute, terminus quis ſit ad inchoandum, & perficiendum examen? q.55.n.20.

Remittere.

72. Remittens iniuriam, non poteſt agere criminaliter; ſed Iudex poteſt iniuriam punire, q.125.n.33.

73. Remiſſionibus de tacitis, vt per ſalutationem, q.125.n.33.

Renunciare.

74. Renunciare an Reus poſſit ſuis defenſionibus? q.98. per totam.

75. Renunciari an poſſit appellationi? q. 150.

Digitized by Google

150.n.3. Tacitè? n.4. Vel expreſſè? n.5.

Repetitio.

76. Repetitio teſtium poſt proceſſus publicationem, an licita ſit? q. 54.n.24.

77. A repetitione caueat Iudex, q.54.n.25.

Reprobatorij.

78. Reprobatorij teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, quæſt. 39.n.6.

Reſeruata.

† Reſeruata Papæ, à quibus poſſint abſoluere Regulares, q.129.n.16.

Reſpondere.

79. Reſponſione de Rei, q. 81. per totam.

80 Reſponſionum Rei verba præciſa ſcribenda ſunt, q. 81. n. 2. Vbi quid apud Regulares?

81. Reſponſione ex Rei ad interrogationem Iudicis in iudicio, lis conteſtatur, q.81. n.3.

82. Reſpondere, & veritatem fateri tenetur Reus iuridicè interrogatus, q.81.n. 4. Ampliatur à n.6.vſque ad n.21.Limitatur a n. 22. vſq; ad n. 26. Iuridicè, & legitimè quando Reus interrogetur? n. 5. Dilatio Reo ad reſpondendum danda non eſt, n.6. Recuſans reſpondere, quomodo cogendus, n.7. Negans Reus veritatem legitimè interrogatus non punitur, ſed peccat; & mendacium, quod inditium faciat contra eum? n. 8. Et inter Regulares incidit in reſeruatum, ibidem. Quomodo ſe geret Iudex cum negante veritatē d.n.8. An qui indebitè delictum negauit, teneatur ſe retractare ante, vel poſt ſententiam latam, n.9. & 10. Reus reſpondere tenetur clare affirmatiuè, vel negatiuè,n.11. Etiam ſuper circumſtantijs, n. 13. Quid ſi reſpondeat, non recordari,vel obſcure? n.11. Taciturnitas Rei, quid operetur in ciuili,& in criminali? n.12. Deponens vidiſſe de nocte, dicat, quo lumine, n.14. Curet Iudex vt verſutus clare deponat, & deprehendatur, n.15.

8 . Reſponſionem relatiuam,an Iudex velit admittere, eius arbitrio remittitur? q. 81.n.16. Vel vt Reo examen legatur? n. 17. Lectione denegata, quid poſſit facere Reus? n.18.

84. Reſpondeat, vt audacter, & ſtatim, conſilium datur Reo innocenti, q.81. n. 19. Signa nocentiæ, ibidem. Quæ quomodo in ſcriptis redigenda ſint in actis? n.20.

85. Reſpondere poteſt Reus, negando verum delictum, æquiuocando, quamuis iuridicè interrogetur,ad mortem vitandam, vel alias pœnas grauiſſimas, dum eſt ſpes euadendi, q.81. n.22. 23. & 24. Item dum factum à peccato excuſatur, n.25. Vel poteſt qualificate reſpondere, incipiendo ab affirmatiua, ſed melius à negatiua, n.26. & 27.

86. Reſpondere nolens Reus legitime interrogatus,vel obſcurè reſpôdens damnari poteſt, q. 85. n. 14. & 15. An torquendus, dum non reſpondet præcisè? q. 104. n.23. Quid in leuibus? n.26.

87. Reſpondere non tenetur, nec iurare, nec veritatem fateri Reus, dum legitimè non interrogatur,q.81.n.27. Ampliatur, n. 28. vſque ad n.40. Quid ſi Reus dubitet, an iuridice interrogetur? n.30. Vt dum Reo non innoteſcunt teſtium depoſitiones, n. 31. 32. & 33. Controuerſus eſt hic punctus, n.34. & 35. Reſolutio, n. 36. Quid inter Regulares? n. 37. & 38. Et dum Reo in genere manifeſtantur acta? n.39. Conſilium Reo datur, vt æquiuocet, vel neget in d. caſu, n.40.

Reſtitutio.

88. Reſtitutio in integrum datur minori 25. annorum aduerſus inappellabilem ſententiam, q.155.n.27. Licet Statutum diſponeret,quod minor in omnibus haberetur pro maiore, n.29. Ex iuſta cauſa datur etiam maiori petenti, n.28. An quilibet Ordinarius concedere poſſit hanc reſtitutionem? n.30. Exemplificatur, n. 31. An Delegatus ſimplex poſſit d. reſtitutionem concedere? n. 32. Vel Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum? n.33.

89. Reſtitutio in integrum, an impediat executionem? q.155. n.34.

90. Reſtitutionem ad hanc obtinendam, quæ probatio læſionis requiratur? q 155. n.34.

91. Re-

91. Reſtitutio in integrum, quid ſi calumnioſè petatur? q. 155. n. 35. An ſufficiat præſumpta calumnia: n 36.
92. Reſtitutio gratioſa in integrum non retardat executionem trium conformium, q. 155. n. 38.
93. Reſtitutio ex mera Principis gratia nullā retardat executionem, q. 155. n. 37.

Retinere.

94. Retinens freno equum, iniuriam facit, q. 128. n. 7.

Reuelare.

95. Reuelare ex vi monitorij, an teneantur conſanguinei, vel amici? q. 58. n. 24.

Reuiſio.

96. Reuiſio cauſæ, an cōcedatur, dum ſententia eſt inappellabilis, q. 155. n. 48.

Reuocare.

97. Reuocans teſtis ſuum dictum iudicialiter, vel extraiudicialiter, &c. q. 47. à n. 11. vſque ad n. 20.
98. Reuocata incōtinenti confeſſio à Reo, an ei noceat? q. 83. n. 47.

Reus.

99. Reus habens teſtes pro rite examinatis, ſine citatione probant, q. 51. n. 9. & 10. Sicut etiam ſi repetantur citato Reo, nu. 11.
100. Reus confeſſus, an de ſocijs criminis interrogari poſſit, qui nominādo ſocios, an, & quale inditium faciat? q. 65. n. 8. vſque ad n. 26. Vide in ver. Socius criminis, n. 55. & 56.
101. Rei inconſtantia, quale inditium faciat? q. 67. n. 3. 4. & 6. Vacillatio, Titubatio, Turbatio, Trepidatio, Tremor, Timor, Rubor, Pallor, & ſimilia? ibidē. Variatio? n. 7. vſq; ad n. 14 Mendacium? n. 15. vſq; ad n. 20. Phiſonomia mala, ſeu mala nomina? n. 5. Declarantur prædicti termini, n. 1. & 2.
102. Rei fuga. an, & quale inditium faciat, q. 68. per totam. Vide in ver. Fuga, n. 60.
103. Reus, quis dicatur, ante q. 78. n. 1.
104. Reorum in numero, quando nomen alicuius poſitum dicatur? ante q. 78, n. 2.
105. Rei de citatione, q. 78. per totam. Vide in ver. Citatio, n. 53.
106. Reus contumax ſub aliqua pœna citari poteſt, q. 78. n. 7. Carceri præſertim dum eſt mancipatus, quam primum examinandus eſt, q. 80. n. 2.
107. Rei de captura, & carceratione. q. 79. per totam. Vide in ver. Carcer. &c. n. 6. vſque ad n. 14.
108. Reus effractor carceris, arbitraria pœna puniendus eſt, ſiue aufugerit, ſiue non, ſed mitius ſi non aufugerit, q. 79. n. 26. vſque ad n. 51. Vide in ver. Effractor carceris, n. 4. & 5.
109 Rei de interrogatione, & de ſuggeſtiuis interrogatorijs, q. 80. per totam. Vide in ver. Interrogatoria, &c. n. 153. vſque 170.
110. Rei de reſponſione, q. 81. per totam; Vide in ver. Reſpondere, n. 79. vſque ad n. 87.
111. Reus legitimè interrogatus, fateri veritatem tenetur, q. 81. n 4. Ampliatur n. 6. vſque ad n. 21. Limitatur à n. 22. vſq; ad n. 26. Vide in ver. Reſpondere, n. 82. vſque ad n. 86.
112. Rei cum teſtibus confrontatio, & recognitio, q. 82. per totam. Vide in ver. Confrontatio, n. 116. vſq; 119.
113. Rei ſpontanea confeſſio iudicialis, ſufficit ad condemnationem, q. 83. per totam. Vide in ver. Confeſſio, n. 102. vſque 112.
114. Reus petens veniam coram Iudice, an fateatur delictum? q. 85. n. 16. Vel producens gratiam, n. 17. Seu ſubſcribens ſe gratiæ, & miſericordiæ, n. 18.
115. Rei delictum quandò dicatur notorium? q. 87. n. 3. vſque ad n. 8.
116. Reus dicitur conuictus, per viam notorij, q. 87. n. 1. Notorium duplex eſt, Iuris, & facti, n. 2. In notorijs Iuris ordo non ſeruatur, n. 9. Ampliatur, & declaratur à n. 10. vſq; ad n. 24. Vide in ver. Notorium, n. 24. vſq; 37.
117. Rei defenſiones. Vide in ver. Defenſio, &c. n. 7. vſque 14.
118. Reus negans, Actore, vel Fiſco non probantibus, an ſit abſoluendus? q. 92. per totam. Vide in ver. Abſolutio Rei, n. 3. Reus habens pro ſe offuſcantes probationes, an, & quomodo abſoluendus

Digitized by Google

dus ſit, aut torquendus? n.4. vſq; ad n.6.
119. Rei tortura. Vide in ver. Tortura Rei, n.155. vſque 198.
120. Reus dum non eſt conuictus, ſed grauiter inditiatus, an ſit torquendus, vel extraordinariè puniendus, & quomodo, q.104. n.36.
121 Reus dum in flagranti eſt repertus, licet ordo Iuris non ſeruetur, valide proceditur; Et particularia, quæ in hoc proceſſu dimitti poſſunt, q.156. n.39.

Rixantes.

122. Rixantes, in dubio, an torqueri poſſint? q.111. n.69.

Romam euntes.

† Romam euntes ſine debita licentia, & eos recipientes, puniuntur, q.129. n.20.

Rota Romana.

† Rotæ Rom. authoritas, quantum valeat? q.41. n.3. erga finem.

Rubor.

123. Rubor Rei, quod inditium faciat, q. 67. n.3. 4. & 6.

Ruſticus.

124. Ruſticitas eſt cauſa, vt ruſticus mitius puniatur, q.139. n.11.
125 Ruſticus excuſatur à dolo præſumpto, q.139. n.11. Quid ſi ruſticus variet, & contraria deponat? n. 12. Non excuſatur ruſticus à dolo verò, n.13.
126. Ruſticus non excuſatur in his, quæ ſunt de Iure Diuino, naturali, vel gentium, ſeu Ciuili notorio, & in atrocibus, q.139. n.14.
127. Ruſticus ſagax non excuſatur, q.139. n. 15. Ruſticitas nunquam excuſat à pœna extraordinaria, n.16.

S

Sacerdos.

† SAcerdotis pluries eadem die celebrantis pœna, q.129. n.8. Seu Miſſam non complentis; Vel celebrantis, cum non ſit Sacerdos, ibidem. Vel audientis confeſſiones; Sigillum frangentis; Seu audientis, cum non ſit approbatus, n.9.

Sacrilegium.

1. Sacrilegium cum Moniali, quid? q.116. nu.29.
2. Sacrilegium committens, Monialem cognoſcendo, qua pœna de Iure Ciuili puniatur, q.116. n.30. Vel Sororem tertij Ordinis, n.31. Pœna de Iure Canonico, n.32.
3. Sacrilegium committens in raptu Monialis, qua pœna puniatur, q. 116. n.33. Vel Bizzocæ? n. 34. Quid ſi raptor ſit Clericus? n. 35. Vel rapta ſit in Monaſterio per educationem? n. 36. Quid in conatu ad rapiendum? n. 37. Seu in attentato verbo tantum, n.38.
4. Sacrilegium oſculantis Monialem, qua pœna puniatur? q. 116. n.39.
5. Sacrilegium an committat Clericus, ſolutam cognoſcens? q. 116. n. 40. & 41. Quid in Regulari? n.42.
† Reſpondetur obiectioni, n. 44.

Sæcularis.

6. Sæcularis Iudex ab Eccleſiaſtico requiſitus, an, & quando teneatur ſuum præſtare brachium? q.157. n.5. vſq; ad n. 12. Vide in ver. Exequutor, n.61. & 62.

Salarium.

7. Salarium, Iudex, Aduocatus, &c. iuſtè recipiunt, q.141. n.51.

Salutaris.

8. Salutari à pœna ad correptionem, appellatio non datur, q. 150. n.31.

Sanctum Officium.

† Sanctũ Offic. Inquiſit. dum punit aliquẽ, punitus promoueri non poteſt, & promouentes puniuntur, q.129. n.9.

Scriptura.

9 Scripturã præbẽs ictis, ad eam ſe remittens, an probet, q 53. n. 10. Præſertim dũ teſtis eſt abſens, n.11. Fides non facit fidem, n.12. Limitatur à n.13. vſq; ad 15.
† Scripturæ mutatio innixa veritati, an faciat quem falſarium, q. 110. n. 30.
10. Scriptis iniuria facta, qua pœna plectatur? q. 125. n. 16. Vt ſi quis libellet famoſè, ibid. Vel Princ. memoriale porrigat, in quo aliquis infamatur indebitè, n.20.
11. Scribens epiſtolas infamatorias, qua pœna puniatur, q. 126. n.17.
12. Script. publica, ſeu inſtrumentũ factũ de cõſenſu Rei, an delictũ probet? q.86. n. 11. Declaratur à n. 12. vſque ad n.21. Script. priuata, an delictũ probet? n. 18.

 13. Scri-

13.Scriptura in eadem nō datur primum, & ſecundum,ſed omnia intelliguntur facta in inſtanti, q.6. n.22. in fi. Scriptura in ſententia interlocutoria, etiam lata cū diffinitiua,nō requiritur, q.155.n.16.

Semiplena.

14.Semiplena probatio differt à coniectura, q.61.n.19.

15.SemiplenèReus non inditiatus,an nulliter interrogetur? q.156.n.35.

16.Semiplena ſufficit ad Reum interrogandum,q.80.n.10. An verò ſemiplena requiratur, controuerſum eſt, de qua controuerſia, à n.12.vſque ad n.15. Semiplenè inditiatus, dum eſt ſpes euadendi, an teneatur verum fateri, Vide ver.Reſpondere, n.85.

Senex.

17 Senes delinquentes, mitius puniuntur, præſertim corporaliter, q.136.n.3.

18 Senex, quis dicatur, q.136.n.1.

19 Senilis ætas, an minuere faciat pœnas in homicidio, vel in alijs capitalibus, q.136. n.4. Senes intellige in propoſito, licet decrepiti non ſint, n.5.

20.Senilis ætas, an minuere faciat pœnas pecuniarias, q.136.n.6.

21.Senior verberans iuuenem,non præſumitur facere animo iniuriandi, q. 128. n.12.

Sententia.

22.Sententia antequam feratur, ſcienda ſunt plurima adnotata, q.107. vſque ad q.143.

23.Sententia antequam feratur, perpendenda plurima ſunt, ante q.107.n.3.

24.Sententia lata non poteſt arbitrari Iudex, pœnam augendo, q.133.n.13. Nec minuendo, q 134. n.10. Nec compoſitionem facere, licet appellationi interpoſitæ eſſet renunciatum, ibid. Cauſa in ſententia, an, & quomodo exprimēda,quando pœna augetur? q.133.n.14.

25.Sententiam latam per errorem,vel aliàs iniuſtam, non poteſt, qui tulit eam reuocare,ſed debet conſulere Principem, q.134.n.11. Procedit hoc in diffinitiua, nam interlocutoriam quilibet propriā poteſt reuocare; Et quid ſit interlocutoria? n.18.

26.Sententia, lata per barattariam, eſt ipſo iure nulla, q.141.n.34.

27.Sententia lata, per ſordes, eſt reſcindenda, q.141.n.34.

28.Sententiam promittens fauorabilem, punitur, q.141. nu. 27. vſque ad nu.30. Exemplificatur in Aduocato,& Procuratore promittente, n.28.

29.Sententia in ferenda, plura obſeruanda, q.144.& 145.

30.Sententiam poſt latā ſcienda, à q. 146. vſque ad q.157.

31.Sententia in criminali ferēda apud Regulares, ſubſtantialia, & eſſentialia obſeruanda ſunt,q.144.n.2. Prius ſcribenda , poſtea proferenda, n. 3. Clauſula lecta,lata,an ſit neceſſaria, ibid. Publicāda in termino citationis, n.4. In præſentia Rei, ſi haberi poteſt, aliàs eidem intimetur, ibid. In ſententia certa pœna ſpecificetur, n.5. Et pœna ſit delicto æqualis, n.6.

32.Sententia contra Ius, vel contra conſuetudinem lata,eſt nulla,q.144.n.7.

33.Sententia ferēda eſt per verba de præſenti, q.144. n.8 Quid ſi feratur per gerundium? n.9. & 10. Vel cum conditionali? n.11.

34.Sententia debet ſubſcribi à Iudice, & ſigillo ſui officij ſignari, q.144.n 11.

35.Sententia feſtinanter non feratur,ita vt Iudex non potuerit informari; nec ſine debitis dilationibus,q 144.n.12 & 13.

36.Sententia in criminali ferenda, apud Regulares, apices Iuris ſeruari non debent, q.145.n.1.Vſq; ad fin.q ampliatur.

37.Sententia non conformis libello inter Regulares valet, q.145. n.2.& 3. ſed de conſilio conformis ſit, d.n.3.

38.Sententia lata ſine petitione, apud Regulares, valet, q.145. n.4. Item lata extra locum ſolitum, & ſine ſeſſione pro tribunali,in die Feriato,& de nocte,n.5. Et quamuis non pronuncietur de ore Iudicis, n. 6. Sine cauſæ expreſſione, n.7.& ſine ſolemnitate trium teſtiū,n 8.

39.Sententia, dum per dolum eſt lata, ab ea, etiam poſt decem dies appellari poteſt,

Digitized by Google

teſt, q.148. n.14.
40.Sententia excommunicationis, an appellabilis ſit? q.150.n.22.& 23.
41.Sententia lata ſine citatione,an ſit nulla? q.156.n.33.
42.Sententia, dum prætenditur nulla ex omiſſione in ea ſubſtãtialium, quomodo reparetur, vel defendatur, q. 156. n. 46.vſque ad n.54. Vide in ver. Nullitas, &c. n.71.
43.Sententia de exequenda. Vide in ver. Exequor, &c. n.59.vſq; ad 63.

Sepultura.

† Inducens ad promittendum eligere ſepulturam excõmunicatur, q.129. n.19.

Sigillum.

† Sigillum Confeſſionis frangens, qua pœna puniatur, q.129.n.9.
44.Sigillo officij muniat Iudex ſuam ſententiam, q.144.n. 11.

Signa.

45.Signa nocentiæ Rei. q.81. n.19. Signa hæc quomodo in actis adnotanda ſint? n.20.

Simonia, & Simoniacus.

† Simonia quid? q. 127. n.9. Quæ non eſt, niſi interueniente pretio, eius pœnæ; præſertim excommunicatio cõtra dantes, aut recipientes pro ingreſſu Religionis, ibid.
46.Simoniacus eſt,dans rem temporalem pro habenda Eccleſiaſtica Dignitate, q.127. n.7. Sicut etiam, qui dat pro habenda voce in electione, vel ille, pro cuius electione ad ſpirituale, eo ſciente, nec contradicente alius pecuniam dat, n.eodem; Niſi gratis, vel ex gratitudine detur, n.9.
47.Simoniaca electio eſt ipſo iure nulla, & punitur, q.127.n.8.

Singularis, & Singulariter.

48.Singulares teſtes adminiculatiuè, benè probant, & quantum? q.44.n.16. Ampliatur, & declaratur, à n. 17. vſque ad n.36.Vide in ver.Adminiculatiuè,n.25.
49.Singulares teſtes plures diuerſificatiuè, quantum probent? q.44. n.27. Declaratur à n.38.vſq; ad n.42.
50.Singulares teſtes, qui dicantur? q. 44. n.2. Quotuplex ſit ſingularitas, & quæ? n. 3. vſq; ad n. 6. & teſtes concordantes in depoſitione,licet vnus non alleget alterum, ſingulares non ſunt, n.6.
51.Singularitas in teſtium dictis inducitur ex quolibet de decem prædicamentis, q.44.n.8.
52.Singulares teſtes plenè non probant, q.44.n.9. Ampliatur à n.10,vſq; ad n.15. Quid in teſtibus, qui poſſunt eſſe ſingulares, n.10.vſq; ad n.12.
53.Singulares teſtes obſtatiuè, an, & quãtum probent, & an concordandi ſint? q.44.n.4.remiſſiuè.
54.Singulariter teſtes examinentur,non in turba,q 51.n.13.Quid in cauſis ſummarijs,& apud Regulares? n.15. Aſſeſſores tãmen poſſunt adhiberi, vt apud nos eſt Stylus, n.14.

Socius.

55.Socijs de criminis, Reus de ſe cõfeſſus, non eſt interrogãdus,q.65.n.1. Ampliatur à n. 3. vſque ad n. 6. Limitatur, n.7. Quid de conſuetudine? q.80. n.36. vſq; ad 38.
56.Socius criminis regulariter non facit in criminalibus inditium ad torturam cõtra nominatum, q. 65. n. 8. Ampliatur à n.9.vſq; ad n. 14. Limitatur in criminibus exceptis, n. 15. Sed hoc ſublimitatur à n.16.vſq; ad n.26.
57.Socijs de criminis interrogatio Rei ſine inditijs ſuggeſtiua eſt, q.80.n.30. Limitatur à n.31. vſque ad n.38. Sed quid de conſuetudine ſeruetur? n. 36. vſque ad n.38.
58.Socij criminis dictum, an ſufficiat ad tranſmittẽdam Reo inquiſitionem, monitorium, ſeu citationem? q.95. n. 9. In tortura confirmatum, n.10. Controuerſa eſt materia, n.11.
59.Socijs de criminis, an ſine inditijs, nulliter Reus interrogetur, q.156.n.36.

Sodomia.

60.Sodomiæ pœna, q.117.per totam, Vide in ver.Nefandum.
61.Sodomia quomodo præſumatur, & probetur, q.120. per totam; Præſertim de hoc vitio, n.22. Vide in ver. Copula

carnalis, n.138. vſque ad n.193.

Solemnitas.

62. Solemnitates Iuris. Vide in ver. Apices, n. 57. & 58.

63. Solemnitates Iuris in ſententia Regularium non ſeruandæ, q. 145. per totam. Vide in ver. Sententia, n. 31. vſque ad nu.38.

Solicitatio.

64. Solicitantes ad turpia Sacerdotes in Confeſſione, à quibus, & quibus pœnis puniantur, q.122. n. 2. 9. & 10. Quicunq; ſint Sacerdotes, ſiue ſolicitent, dum Confeſſio eſt proxima, ſiue eius occaſione, ſiue ea ſimulata in Confeſſionatio, n. 3. Siue ante, ſiue poſt immediate, n.4. Non incidit in has pœnas ſolicitans poſt longum tempus extra Confeſſionem, n. 5. & 6. Quid in ſolicitante in Confeſſionatio, ſed nõ ſimulando Confeſſionem? n.7. & 8. Quomodo ſolicitans ſuſpectus ſit de hæreſi, de vehementi, vel de leui? n.11. & 12. Regulares puniti in Sancto Officio, quomodo inhabiles remaneant, n. 13. Solicitationis cauſæ, an æque ad Inquiſitores, & ad Ordinarios pertineant, n.14. Qui ſimul ſentẽtiam ferre debent, n. 15. In hoc crimine an teſtes ſingulares probent? n.16. Et quantum? n.17. An Sacerdos ſolicitatus, ſi conſentiat in pœnas incidat? n.18. & 19. Quid ſi conſentiat metu graui? n.20. Paruitas materiæ, an excuſet? n. 21. & 22. An incidat tradens cartam ſolicitationis legendam poſt Confeſſionem? n.23. Sacerdos non Confeſſarius ſolicitans, &c. incidit? n.24. Item ſolicitans maſculum, n.25.

65. Solicitans ad turpia Sacerdos in alijs Sacramentis, non incidit in dictas pœnas, q.122. n.26. Nec ſolicitans ad alia peccata, n. 27. Nec ſolicitans, qui non eſt Sacerdos? n.28. Quid ſi non Sacerdos, formam abſolutionis pronunciet, n.29.

66. Solicitantem &c. Confeſſarium, tenetur, pœnitens, ſub mortali, denunciare, q.122. n. 30. Et in cenſuras incidit non denuncians, n. 31. An nolens denunciare, ſit abſoluendus? n.32. Certioratus de ſolicitatione, denunciare tenetur, n.34. Quamuis ſciat ſub ſecreto, n.35. Secus ſi à leuibus, n. 36. Ceſſante præſumptione hæreſis, an ceſſet obligatio denunciandi, n. 38. & 39. An denunciandus ſit non diffamatus? n. 40. An non potens probare teneatur denunciare? n.41. & 42. An correptio denunciationi ſit præmittenda? n. 43. vſq; ad n. 45. Emendatus Confeſſarius, an ſit denunciandus? n. 46. vſque 48. Puniuntur Confeſſores non monentes pœnitentes denunciare ſolicitantes, n.49. & 50. Cum damno notabili quis denunciare non tenetur? n.51. vſque ad n. 56. An ſolicitata, quæ actibus carnalibus conſenſit denunciare teneatur? n. 57. vſque ad n.59. Mulier ſolicitans Confeſſarium, non eſt denuncianda, n. 66.

67. Solicitata &c. dum conſilium petit ab alio Confeſſario, cautus iſte ſit, nec non Iudex in ſequendo opiniones probabiles in foro fori, ne deterius aliquid illis contingat, q. 122. n.61.

68. Solicitationis ad turpia pœna, q. 121. n.3. Quid in ſolicitatione tantum verbali, n. 4. Vel ſi ſolicitata ſit Monialis, n.5. De ſolicitatione factis perpetrata, vel etiam vi interueniente, n.6.

69. Solicitans ad nefanda puerum, qua pœna ſit puniendus, q.121. n.7.

70. Solicitatio ad turpia. Vide in ver. Attentatum &c. n.152. vſque 156.

Solitus.

71. Solitus inebriari à teſtimonio repellitur, q.31. n.15.

Solus.

72. Solus cum ſola &c. Vide in ver. Nudus. n.78.

Soluta.

73. Solutam cognoſcens habens votum caſtitatis ſolemne, an ſacrilegium committat? q.116. n.40. vſque ad n.44.

Sordes.

74. Sordes dum interueniunt, vt Iudex iniuſtè iudicet, qua pœna Iudex puniendus ſit? q. 141. n. 8.

Digitized by Google

Sortilegium.

75. Sortilegij pœna, q. 109. n. 5.

Specifica.

76. Specifica debet eſſe Rei confeſſio, nec generalis ſufficit ad condemnationem, q. 83. n. 30.

Sponte.

77. Sponte teſtis ſe offerens ad teſtificandum, an probet, & an ſe offerre teneatur, q. 60. per totam. Vide in verbo, Vltroneus, n. 32. & 33.

78. Spontanea confeſſio Rei in iudicio ſufficit ad condemnationem, q. 83. per totam. Vide in ver. Confeſſus &c. n. 102. vſque 111.

79. Sponte confeſſus mitius punitur, q. 71. n. 21. & q. 83. n. 27.

Sportula.

80. Sportulas licitè Iudex accipit, q. 141. n. 50.

Spurius.

81. Spurius teſtis, ſeu baſtardus, non eſt integræ fidei, q. 55. n. 1. Ampliatur n. 2. Limitatur n. 3. 4. & 13.

Stanghetta.

82. Stanghettæ tortura, q. 99. n. 3.

Statutum.

83. Statutaria pœna in ordine ad attentatum, ſeu conatum, q. 132. n. 14. vſque ad n. 19. Vide in ver. Attentatum, n. 152.

Stellionatus.

84. Stellionatus crimen. Vide in ver. Innominatum &c. n. 120.

Stercorans.

85. Stercorans fores punitur, q. 126. n. 16.

Sterilitas.

86. Sterilitatis poculum præbens, vel recipiens, qua pœna puniatur? q. 111. n. 9. & 10.

Stilletti.

87. Stilletti prohibiti, etiam quoad retentionem, q. 114. n. 15. & 16.

Studia.

† Ad ſtudia ſine licentia accedentes Regulares; Seu exeuntes ad quædam ſtudia, niſi intra duos menſes reuertantur, excommunicantur, q. 129. n. 26.

Stuprum.

88. Stupri pœna de Iure Ciuili, q. 115. n. 7. De Iure Canonico, n. 8. Dum ſtuprator eſt Clericus, n. 9. Pœna ſtupri per vim, n. 10. Per blanditias, dona, promiſſiones, & ſimilia, ibidem. Cum Virgine vili, n. 12. In ſtupro tantum attentato, n. 13.

Subdelegare.

89. Subdelegare an poſſit Delegatus, q. 2. n. 4. Vſque ad n. 7. Vbi quid dicendum in Viſitatore Generali, & in Commiſſario ad vnam cauſam?

Subditi.

† Subditos non debite punientes Prælati, puniuntur, q. 129. n. 9.

Subornans.

90. Subornantes Regulares in electionibus, quibus pœnis puniantur? q. 127. per totam. Vide in ver. Electiones, n. 6. vſque 19.

Subſcribere.

91. Subſcribenda à Iudice eſt ſententia, & ſigillo offitij munienda, q. 144. n. 11.

Subſtantialia.

92. Subſtantialia in Regularium iudicio ſeruanda ſunt, q. 9. n. 2. Ampliatur, & declaratur, n. 3. vſque ad n. 8. An inter ſubſtãtialia ſit obſeruatio propriorum Statutorum, n. 4. Legum Canonicarum, n. 5. Ciuilium, n. 6. & 7.

93. Subſtantialia quædam enumerantur, q. 9. n. 8.

94. Subſtantialibus de requiſitis appellationis, deque alijs non ſubſtantialibus, q. 146. per totam. Vide in ver. Appellatio, n. 70. vſq; ad n. 74.

95. Subſtantialia in ſententia criminali ferenda apud Regulares obſeruãda ſunt, q. 144. per totam; Vide in ver. Sententia, n. 31. vſque ad n. 35.

Subtilitates.

96. Subtilitates Iuris in ſententia Regularium non ſeruandæ, q. 145. per totam; Vide in ver. Sententia, nu. 36. vſque 38.

Subtrahens.

97. Subtrahentes ſe indebite teſtes, coguntur, q. 58. n. 12.

98. Subtractio non præſumitur,q.58.n.13.
99. Subtrahens teſtes, vel alias curiæ probationes, punitur, q. 58. n. 14. Et delictum, de quo imputatur, patraſſe præſumitur, n.15.

Suggeſtio.

100. Suggeſtio in teſtium examine, in tortura, ante, & poſt eam prohibita eſt, & inde ſecuta nulla ſunt, q. 56. n. 3. Declaratur multipliciter,à n.4.vſq; ad n.11
101. Suggeſtiuis de interrogatorijs cauendis, q. 80. per totam, vbi plures modi probantur, & declarantur, quibus interrogatoria ſuggeſtiuè fiunt.
102. Suggeſtiua nullitas, quando non incurratur, interrogando in ſpecie?q.156. n. 38. Vel Reum interrogando ſine ſemiplena? n. 35. Aut de ſocijs criminis? n. 36.
103. Suggeſtiua interrogatio dicitur illa, quæ fit teſti in tortura, dùm in ſpecie contra delinquentem interrogatur, q. 102. n.2. Quo caſu reſponſio nulla eſt, n.3. Quid ſi adſint inditia contra Reum, n.4. Nunquam tamen teſtis in tortura interrogandus eſt in ſpecie de modo, ibidem.
104. Suggeſtio etiam palliata eſt prohibita, q. 102. n. 5. Sicut etiam ſuggeſtio præuentiua, ibidem.
105. Suggeſtio prohibita eſt,etiam in proceſſu priuilegiato, vt eſt proceſſus Regularium, q.102. n.6.

Superior.

106. Superiorem, ſeu Prælatum iniurians, qua pœna puniatur, & à quo? q.125. n. 34. Quid ſi Concionator reprehendat nominatim Prælatos, n.35.
107. Superioribus aliquarum Religionum præcipitur, ne petitionibus factis ab extraneis de conferendis Dignitatibus condeſcendant, q.127. n.10.
108. Superioris mandatum,an excuſet delinquentem à pœna, q. 138. per totam, Vide in ver. Princeps, n.123. vſque 130.
109. Superior non obuians delictis ſubditorum, vel eos non defendens, & e contra, an puniantur? q.112. n.31.
† Superiores non punientes debitè Subditos, puniuntur, q.129. n.9.
† Superiores intrantes Monaſteria Monialium ſine neceſſitate, excommunicantur, q 129. n.23.

Supplere.

110. Suppleatur ne inhabilitas teſtium ex eorum numero? q.41. n. 12. Et quantus eſſe debeat numerus ſupplentiu n,n.13. An inhabilitas vnius ſuppleatur ex magna habilitate alterius, n.14. Cum Ampliationibus, & Limitationibus à n. 15. vſque ad n.21.Vbi præſertim agitur,An ſuppletio pertingat ad plenam probationem?

Supplicatio.

111. Supplicatio, & recurſus dantur ab inappellabili ſententia, q.155.n.39.Etiã dum appellatio prohibetur propter Iudicis excellentiam, n. 40. Quomodo ſupplicans gerere ſe debeat,ibidem;Sẽper ad Principem per viam gratiæ ſupplicari poteſt, n. 41. In ſupplicatione ſeruanda ſunt eadem, quæ in appellatione ſeruantur, n. 42. Supplicatio executionem non retardat; Et ſemel tantũ ſupplicatur,n.43.Vide in ver.Cõpoſitio.
112. Supplicationi locus non eſt, dum appellatio non eſt omnino prohibita, q. 155. n.44. Quid ſi appellatio eſſet prorſus,& omni reſpectu prohibita, n. 45. Vel dum Reus eſt contumax, n.46.Supplicatio aduerſus res iudicatas, à Principe non de facili debet admitti, n.47.
113. Supplicationis de materia, quæ hic dicta ſunt, applicari poſſunt ad querelam, reclamationem, recurſum, & reviſionem; Differt ſupplicatio à querela in aliquibus, & in quo differat à reuiſione, q.155. n.48.

Surdus.

† Surdus quomodo examinandus, remiſſiue, q.25. in finem.

Suſpectus Iudex.

114. Suſpectus Iudex criminalis recuſari poteſt, q.6.n.1. Ampliatur multipliciter à n.2. vſque ad n. 14. Limitatur à n.15. vſque ad n.30.
115. Suſpectus Iudex recuſatus, non eligit Arbitros,ſed Superior prouidet,q.6.n.31

116.Su-

116. Suſpecti Iudicis recuſatio, an debeat eſſe in ſcriptis, cum expreſſione cauſæ legitimæ, q.6. n.32. Quid ſi cauſa non probetur? n.33.
117. Suſpectus recuſatus Iudex, an, & quas ſuæ recuſationis cauſas cognoſcere poſſit? q.6. n.34.
118. Suſpecto recuſato Ordinario, an eius Vicarius ſuſpectus ſit, & e contra? q.6. nu.3.
119. Suſpectus recuſatus non debet eſſe præſens, cum cauſa recuſationis diſcutitur coram Iudice ad quem, q.6. n.12.
120. Suſpectus recuſatus, an poſſit ad vltiora procedere, q.6. n.13. & 14.
121. Suſpicione remota, dum cauſa committitur, q.6 n.17.
122. Suſpectus Iudex, modeſtis verbis recuſetur, q.6. n.27.
123. Suſpectus Iudex recuſari non poteſt per Procuratorem ſine ſpeciali mandato, q.6 n.28.
124. Suſpectus Iudex in iudicando, nõ eſt ſuſpectus in delegando, q.6. n.29.
125. Suſpicionis cauſa, an coram Iudice recuſato exprimenda ſit? q.6. n.30.
126. Suſpectum Iudicem recuſandi cauſæ plurimæ ſunt, q.6.n.35. Cauſa 1. eſt inimicitia, de qua à n.36. vſque ad n.42. Cauſa 2. eſt amicitia, de qua à n.43. vſq; ad n.51. Cauſa 3. eſt Iudicis inhabilitas, de qua à n.52. vſque ad n.55.
127. Suſpectus recuſatus Iudex, regulariter ſuperſedere debet, q.6. n.56.
128. Suſpicionis allegatio, & appellatio, æquiparantur, q.6. n.57.
129. Suſpectum Iudicem, an Religioſus recuſare poſſit? q.6. n.58.
130. Suſpectum Iudicem, Procurator, vel ſimilis allegans ad Reum defendẽdum, cauſa non probata, punitur, ante q.88. n.3. Et Iudex non libenter audiens Procuratorem, Reum defendentem, ſuſpectus redditur, ibidem.
131. Suſpectus Iudex recuſatus, quomodo defendet ſuum proceſſum poſtea fabricatum, a nullitate? q.156. n.10.

Suſpectus Teſtis.

132. Suſpectus teſtis relatiuè deponens, vel petens ſibi legi examen; Vide in ver. Relatiue, n.47. vſque ad n.53.

Suſpectum conſortium.

133. Suſpecti conſortij pœnæ, q.121. n.8. Suſpecta conſortia in Regula Minorum prohibentur, n.2.
134. Suſpectum conſortium probatum dicitur, præſumptione copulæ probata, q.121. n.9.
135. Suſpecta conſortia, non modo fœminæ, ſed cuiuſcunque, prohibita cenſentur, q.121. n.10. & 11.
136. Suſpectum conſortium eſt etiam cum perſona in ſe non ſuſpecta alijs concurrentibus inditijs, q.121, n.12. Etiã in abſentia contrahitur, n.13. Quid ſtante prohibitione, vel diſſuaſione Superioris in propoſito? n.14.
137. Suſpectum conſortium, non ex vna, ſed ex pluribus circumſtantijs iudicatur, q.121.n.15.

Suſpicio.

138. Suſpicio quid? q.61. n.10. In quibus differat ab inditio? n.17. In quo à præſumptione? n.18. Differt ab argumento, n.20.

Suſpenſio, Suſpenſiuus.

† Suſpenſio quid ſit? q.129. n.33. Suſpenſiones diuerſæ contra diuerſa crimina, à n.34. vſq; ad n.41. In ſuſpenſione, an Prælati Regulares diſpenſare poſſint? n.53.
139. Suſpenſiuum effectum non operatur appellatio à cenſura, q.154. n.10. Niſi ſententia eſſet conditionalis, n.11.
140. Suſpenſiuus effectus, & deuolutiuus, an ſeparabiles ſint ab inuicem, & ab appellatione? q.154. n.12. Deuolutiuus ab appellatione inſeparabilis eſt, ibidem; Suſpenſiuus effectus, & ab appellatione, & à deuolutiuo ſeparabilis eſt, n.13. vſque ad n.16.

Syndicatus.

141. Syndicatur Iudex de barattaria, etiam officio durante, q.141. n.23.
142. Syndicatorum à ſententia, an appelletur? q.149. n.18.
143. Syndicatu in Superiorum apud nos, nihil prærequiritur? q.11. n.7.

144. Syn-

Digitized by Google

144. Syndicatur Iudex de conſuetudine, tantum de furtis, de malè ablatis, de dolo, & de barattaria, q.142.n.30.

145. Syndicatus eſt remedium, quo grauatus vti poteſt contra Iudicem ſublata appellatione, & omnibus alijs remedijs contra partem, q.155. n. 49. Siue appellatum, ſiue non, fuerit, & quamuis ſententia confirmata fuerit per Iudicem ad quem, n. 50. Et ad intereſſe agi poteſt contra Iudicẽ à quo, quamuis tres conformes latæ eſſent, ibid. De conſuetudine Iudex non Syndicatur, niſi de dolo, & barattaria, n.51.& q.142.n.30.

T

Taciturnitas.

1. Taciturnitas Rei, quid operetur? q. 81.n.12.

Tacitus.

2. Tacita confeſſio Rei, non ſufficit ad cõdemnationem, q.85.n.3.

3. Tacitis de quibuſdam Rei confeſſionibus, & quam probationem illæ faciant, q.85. per totam. Vide in ver. Confeſſus, n.96.vſq; 98.

Tactus.

4 Tactus mamillarum eſt coniectura copulæ carnalis, q. 120. n.10. Imò omnis tactus impudicus, n.15.

Talionis pœna.

† De pœna talionis, Vide in ver. Accuſatio, n.13.

Taxilli.

5. Taxillorum tortura, q.99 n.3.

Tela proceſſus.

6. Tela noua proceſſus, an ſit ordiẽda, dum crimen nouum in iudicio detegitur, q. 13.n.17.vſq; ad n.24.

Tempus.

7. Tempore non debito teſtes examinati, an probent, q.54.per totam, Vide in ver. Examen teſtium, n.35.vſq;42.

8. Temporis diuturnitas in delictis, an minuat pœnam? q.94.n.10. vſq; ad n.17.

Terminus, & Terminare.

9. Terminandum ad debitè proceſſum ſpectantia, q.107.vſq; ad q.157.

10. Termino decem dierum pendente ad appellandum, an innouari poſſit? q.150. n.11.

11. Termino elapſo dato ad appellandum, vel ad teſtes producendum, examinati teſtes non probant, q.54.n.8. Ampliatur n.9. Limitatur n.10.vſq; ad n.15. Et præſertim quid apud Regulares? n.10.

12. Terminis debitis non datis, ſi ſententia feratur, an ſit nulla? q.144.n.12.& 13.

13. Terminus Iuris quantus ſit ad appellationem proſequendam, q. 153. n 1. An poſſit variari per Iudicem à quo? n.2.& 3. Et alium præfigere terminum ad proſequendam appellationem, in quo, quid ſi non ſit proſequuta, n.4. Alia de hoc termino, n.5. & 6. De præfixione termini ad fidem ſibi præſtandam de proſequutione appellationis, n.7.

14. Terminus Iuris ad cauſam finiendam, quis ſit? q.135. n.8. vſque ad nu.21. Vbi de fatalibus. Vide in ver. Appellatio, n.123.

15. Terminus dandus eſt Reo ad ſe defendendum, & antequam labatur, minimè ſententia contra eum eſt ferenda q. 98. nu. 1.

16. Termini, ſeu dilationes quot Reo dentur? q.90. n.18.

Teſtes.

17. Teſtium tractatus diuiditur, ante q. 25. n. 2.

18. Teſtium materia, q. 25. vſque ad q.60.

Teſtium ante examen obſeruanda.

19. Teſtes, qui primo examinandi ſint q. 25. n. 2.

20. Teſtes monendi ad veritatem dicendam, q.25. n.3.

21. Teſtes an oretenus prius ſint audiendi, & poſtea examinandi, q.25. n.4. vſq; ad n.11. Teſtibus pro examinandis remiſſoria, & commiſſio, an concedatur? Vide in ver. Remiſſoria, n.66.vſque 71.

22. Teſtis iurati depoſitio, integrè ſcribenda eſt, tam pro, quam contra Reum, ſub pœna falſi, q.25. n.12.

23. Teſtium non inſpectorum dicta, cauillanda non ſunt, q.25. n. 13.

24 Teſtes an ſuper circumſtantijs ſint examinandi? q.25. n.14.

25. Te-

Digitized by Google

25. Teſtes de loco, & tempore ſunt interrogandi, q.25. n.15.
26. Teſtes de cauſa ſcientiæ ſunt interrogandi, q.25. n.16.
27. Teſtes interrogentur de rei diffinitione, q.25. n.17.
28. Teſtes non ſuperfluè, nec cauillosè interrogandi, q.25. n.18.
29. Teſtes non poſſunt interrogari de ijs, quæ continent eorum crimina, infamiam, vel turpitudinem, q.25. nu. 19. Sed bene de ijs, quæ reddunt eos inhabiles teſtes, n.20.
30. Teſtium in examine cauendum eſt à ſuggeſtiuis, q.25. n.21.
31. Teſtis Eccleſiaſticus, quid ſi examinetur ſine eius Superioris licentia? q.25. n.22. & 23.
Teſtium contra perſonas Oppoſitiones.
32. Teſtem an, & quando à teſtimonio repellat inimicitia, vel ei de fide minuat? q.26. n.2. vſque ad fin. q. Cauſæ inimicitiæ capitalis, quænam ſint? q. 27. per totam.
33. Teſtis non poteſt eſſe laicus contra Clericum, q.28. n.2. Ratio redditur, n.3. An poſſit eſſe teſtis laicus contra Religioſum? n.4. Limitatur pluribus modis Regula à n.5. vſque ad n.11.
34. Teſtis amicus in cauſa amici admittitur, q.29. n.2. Ampliatur n.3. Objicitur, & declaratur, n.4. Limitatur nu.5. Cum declarationibus, n.6. & 7.
35. Teſtis domeſticus, & familiaris, quis dicatur? q.29. n.9. An ad teſtificandum admittatur? nu. 10. Dum veritas aliter haberi non poteſt? n. 11. vſque ad n.13. In fauorem Rei? n.14. Vel ſi vtriq; parti familiaris ſit? n. 15.
36. Teſtis conſanguineus, vel affinis, repellitur, q 29. n.17. vſque ad n. 22. Vbi plures Ampliationes, Limitatur à n.23. vſque ad n.25.
37. Teſtis habens in cauſa intereſſe, repellitur, q.29. n. 27. Ampliatur à n. 28. vſque ad n.31. Limitatur à n. 32. vſque ad n.34.
38. Teſtis repellitur in propria cauſa, q. 29. n.28.
39. Teſtis affectionatus, an repellatur? q. 29. n.35. Affectate deponens? n.36. Animosè? n.37. Verbosè, celeritèr, morosè? ibidem. Concubina pro ſuo concubinario? n.38. Beneuolus, & affectionatus ſe oſtendens magis vni parti, quam alteri? n.39. Conſors, vel habens cauſam ſimilem? n. 40.
40. Teſtis infamis, Iuris, vel facti infamia, an repellatur, & admiſſus, quam fidem faciat? q. 30. per totam. Vide in ver. Infamia, n.57. vſque ad n.59.
41. Teſte de criminoſo in communi, & de aliquibus criminoſis in particulari, q.31. per totam. Vide in ver. Criminoſus, n.223.
42. Teſte de periuro, q. 32. Vide in ver. Periurus, n.22. vſque 24.
43. Teſte de Iudæo, vel aliàs infideli, q.33. per totam; Vide in ver. Iudæus, n. 177.
44. Teſtis ſi pro crimine ſit accuſatus, denunciatus, inquiſitus, bannitus, ſeu fuſtigatus, q. 34. per totam. Vide in ver. Accuſatio, n.15. Denunciatio, n.89. Inquiſitio, n.139. Bannitus, n. 3. Fuſtigatus, n.82.
45. Teſte de ſpurio, berruario, hiſtrione, ſeu decocto, q.35. per totam. Vide in ver. Spurius, n.81. Berruarius, n.10. Hiſtriones, n.1. Et Decoctus, n.2.
46. Teſte de paupere, & vili, q. 36. per totam. Vide in ver. Pauper, n. 7. vſque ad nu. 10.
47. Teſte de muliere, q.37. per totam. Vide in ver. Mulier, n.56. vſq; 59.
48. Teſte de infante, impubere, & pubere, q.38. per totam.
49. Teſtes inhabiles, an admittantur? q. 39. & 40. per totas, Vide in ver. Inhabilitas, &c. n.70. vſq; ad n.81.
50. Teſtis, qui patitur plures defectus, an admittatur, & admiſſus, an probet, vel indicium faciat? q.40. n.4. & 5.
51. Teſtes inhabiles, ſi examinentur, quantum probent? q.41. per totam. Vide in ver. Inhabilitas. &c. n.73. vſque 81. Contra producentem, an & quantum inhabiles probent, Vide in ver. Productus, n.187.

Digitized by Google

52. Teſtium inhabilitatis exceptio, an examen impediat, vel in fine litis reponenda ſit, & quo tempore conſideranda ſit inhabilitas? q.42. per totam. Vide in ver. Inhabilitas, n.80. & 81.

Teſtium contra dicta oppoſitiones.

53. Teſtis vnicus, an, & quantum probet? q.43. per totam.

54. Teſtes ſingulares, an, & quantum probent? q. 44. per totam, Vide in ver. Singulares, n.48. vſque ad n. 53.

55. Teſtes inter ſe contrarij, an probent, & concordandi ſint? q. 45. per totam, Vide in ver. Contrarij teſtes, n.155. vſque 158.

56. Teſtibus hinc inde contrarijs, quibus magis credendum ſit, q. 46. per totam, Vide in ver. Contrarij teſtes, n.159. vſq; ad n. 162.

57. Teſtis ſibi contrarius varius, ſeu vacillans, an, & quando probet, puniatur, & quæ pœna? concordetur, corrigereq; ſe poſſit? q. 47. per totam, Vide in ver. Contrarij teſtes, n. 163. vſque 167. Varius n.4 vſq; ad n.7. Vacillans n. 1. & 2.

58. Teſtis falſus an probet? q.48. per totam. Vide in ver. falſum, n.5.

59. Teſtis inſtructus, an ſit ſuſpectus, & probet? q.48. n.13. vſque ad n.16.

60. Teſtis inuериſimilia deponens, non probat, q.48. n.17.

61. Teſtis pecunia corruptus, vel alia re accepta, vel promiſſa, &c. an probet? q.48. n. 10. vſq; ad n. 12. Vno corrupto omnes corrupti præſumuntur, n.10.

62. Teſtis deponens obſcurè, dubiè, de credulitate, de auditu alieno, aut de auditu proprio, an, & quando probet? q.49. per totam. Sed vide in ver. Obſcurè, n.2. Dubitatio, n. 122. Credulitatis teſtis, n.113. & 114. Auditu, &c. n.157.

63. Teſtis cortinatus, ſeu retro parietem audiens, an probet? q.49. n.31. & q.120. n.41. Vel videns per vitrum, n. 42.

64. Teſtes deponentes ſine cauſa ſcientiæ, non probant, q.50. n.1. Declaratur n.2. & 3. Ampliatur à n.4. vſque ad n.10. Cauſa reddenda, qualis eſſe debeat? n.11. Declara, n.12. Scio, quia vicinus, an ſit bona cauſa, vel ratio? n. 13. vſq; ad n.18. Limitatur hoc, quod teſtes non reddentes cauſam ſcientiæ non probant, à n.19. vſque ad n.27.

65. Teſtis deponens vidiſſe de nocte, debet dicere, quo lumine vidit, q.81. n.14. Quid ſi reſpondeat obſcurè, vel dicat non recordari? n 11.

66. Teſtis falſi pœna, q. 125. n. 22. vſque ad n.25. & q.47. n.21.

Teſtium contra examen oppoſitiones.

67. Teſtes examinati non citata parte, an probent? q. 51. per totam. Vide in ver. Citatio, n.47. & 48.

68. Teſtes non debent examinari parte præſente, q. 51. n 12. Nec in turba, ſed ſingulariter, n.13. Quid in cauſis ſummarijs, vt apud Regulares? n. 15. Poſſunt tamen adhiberi Aſſeſſores, vt apud nos eſt ſtylus, n.14.

69. Teſtes non iurati, minime probant, q.52. n 2. Ampliatur, n.3. vſque ad n.12. Limitatur n.13. vſque ad n. 17. Vide in ver. Iuramentum, &c. n.262. vſque 268. & 271.

70. Teſtis relatiue deponens ad examen primum, petens ſibi legi illud: (Conſilium in hoc datur teſti;) Vel referens ſe ad depoſitionem alterius, vel ad ſcripturam, vel deponens per porrectam ſcripturam, dum agitur apud Regulares per viam articulorum, vel dum deponit, de peritia artis, an probet? q.53. Vide in ver. Relatiue n.47. vſq; ad n.52.

71. Teſtes examinati non debito tempore, an probent? q.54. per totam, Vide in ver. Examen teſtium, n.35. vſque 42.

72. Teſtium, ſeu proceſſus publicatio, quando fiat, q.54. n.3. Et an poſtea teſtes examinari poſſint? n.17. &c. Vide in ver. Examen teſtium, n.35. vſque 37.

73. Teſtium de repetitione, q.54. à n. 17. vſq; ad n.25. Vide in ver. Repetitio, n. 76. & 77.

74. Teſtes examinati poſt concluſionem in cauſa, an probent? q. 54. n. 15.

75. Teſtes in articulo mortis examinati, an, & quantum probent? q. 54. n. 27. & 28.

76. Te-

Digitized by Google

76. Teſtes examinati die feriato, an probent? q. 54. n.29. vſque ad n.31. Non legitimè interrogati, reſpondere non tenentur. q.81. n.28.
77. Teſtium in tortura, ante, & poſt eam ſuggeſtio prohibita eſt, q. 56. n. 3. Declaratur à n.4. vſque in fin.q.
78. Teſtis aperiens viam ad inquirendum, an examinari poſſit iterum, ad hoc vt tanquam teſtis probet? q.11.n.9. & q.13. n.20. Teſtis an eſſe poſſit ille, qui eſt in cauſa Denunciator? q.20.n.9. & 10. Vbi quid in Denunciatore neceſſario, ſeu inuoluntario?

Teſtes oppugnantur, & defenduntur à nullitatibus.

79. Teſtium contra perſonas, dicta, & examen oppoſitiones de nullitatibus, & defenſiones, q 156. n.24. vſq; ad n.33. Vide in ver. Nullitates, n.65.

Teſtibus de Idoneis.

80. Teſtibus de idoneis, q. 57. Vide in ver. legitimus teſtis, n.12. vſque ad n.16.
81. Teſtis idoneus exiſtimatur, niſi aliter in Iure inueniatur, q.26. n.1.
82. Teſtis idoneus, legitimus, ſeu omni exceptione maior, quis ſit, & an vnus ab alio differat? q.39. n. 2. Reprobatorij teſtes, debent eſſe omni exceptione maiores, n.6.

Teſtibus de cogendis.

83. Teſtes an, & quando cogi poſſint, q.58. per totam. Vide in ver. Cogere teſtes, n.67. & 68.
84. Teſtis iuridice interrogatus, an ſub mortali teneatur veritatem aperire? q. 59. per totam; Vbi quid in dubio? &c. Vide in ver. Iuridicè, &c. n. 272. vſque ad n.275.
85. Teſtis interrogatus de delicto occulto, & ſibi tantum noto, an teneatur veritatem aperire? q.59. n.7. vſq; ad n.9.
86. Teſtis timens ſibi, aut coniunctis damnum, an teſtificari teneatur? q.59. n.10.
87. Teſtis ſponte ad teſtificandum ſe offerens, an probet, & an teneatur ſe offerre, q.60. per totam. Vide in ver. Vltroneus, &c. n.32. & 33.
88. Teſtis vt probet, citandus, monendus, vocandus, vel producẽdus eſt, q.60. n.2.

Teſtis Tortura.

89. Torquetur ſemel teſtis, q. 103. n. 4. Dum prima vice ſufficienter fuit tortus, n.5. Et niſi noua, & grauiora ſuperueniant iuditia, n.6.
90. Torquetur ſæpè, qui ſæpè eſt varius, q.103. n. 7. Quid in torto ſocio criminis, n.8.

Teſtium confrontatio.

91. Teſtium cum Reo confrontatio, & recognitio, q.82. Vide in ver. Confrontatio, n.116. vſque 119.

Teſtes de fama.

92. Teſtes deponentes de fama, legitimam debent reddere rationem, etiam non interrogati, q.64. n.4. Quid ſi de auditu, rationem reddant? n. 5. Plura de teſtibus de fama deponentibus, in ver. Fama mala, n.10. vſque ad n.27.

Timor.

93. Timor Rei, quod inditium faciat? q. 67. n.3. 4. & 6.

Titulus.

94. Titulus coloratus, & communis error, validant acta, q.156. n.12. Quid ſi titulus coloratus deſit? n.13.

Tranſactio.

95. Tranſactio cum offenſo, quod inditium faciat? q.70. n.10. vſque ad n. 12.

Tranſeuntes.

† Tranſeuntes, & recipientes Mẽdicantes, ad non Mẽdicantes pergentes, excommunicantur, q. 129. n.2. Idem de Ieſuitis tranſeuntibus ad aliorum Ordines, ibidem.

Tregua.

96. Tregua, quid ſit? q.113.n.2. Vbi etiam, quid ſit pax?

Tres ſententiæ.

97. Tribus à conformibus ſententijs, an appellatio detur? q. 150. n.29. Vel poſſit dici de nullitate? n.30.

Triremes.

98. Triremium pœna, an poſſit imponi à Iudice Regulari? q. 108. n.7. Vbi ſic damnati, an verberari poſſint?

Turbatio, & Trepidatio.

99. Turbatio, quale iuditium faciat? q.67. n.3.4.

n.3.4. & 6. Vbi idem dicitur de Trepidatione.

Tortura.

100. Torturæ tractatus, q.99.vſq;ad q.106.
101. Torturæ ſpecies, an ſit carcer? q.79. n.53. & 54.
102. Torturam inferens priuatus, qua pœna puniatur? q.79. n.57.

Torturam ad teſtium, & Rei communia.

103. Torturam ad teſtium, & Rei, de quibuſdam communibus, q. 99. & 100.
104. Tortura non debet eſſe principium iudicij, & ideo ab ea iudicium inchoandum non eſt, ante q.99. n.2.
105. Tortura, ſeu tormentis ſolitis vti debet Iudex, q.99. n.1.
106. Tortura funis, q.99. n.2.
107. Tortura taxillorum, ſeu ſtanghettæ, q.99. n.3.
108. Tortura vigiliæ, q.99. n. 4.
109. Torturæ genera debent eſſe conſueta q.99.nu. 5.
110 Torturæ funis gradus plures, q.99.n.6. vſque ad n.12.
111. torquens indebitè Iudex, puniendus eſt, q. 100. n. 1. Tam Reum, quam teſtes torquens, n.2.
112. Torquens indebitè Iudex, ſi Reus tortus moriatur, an puniendus ſit Iudex? q.100. n.3. Si verò non moriatur, n.4.& 5. Aut ſi tortus ſine dolo Iudicis decedat, ſed ex lata culpa, n.6. In dubio præſumitur in fauorem torquentis, n.7.
113. Torto decedente in legitima tortura, Iudex non tenetur, q.100. n. 8.
114. Tortura an debitè, vel indebitè ſit illata, quomodo probetur? q. 100. n.9.
115. Torquens Iudex, cautela vtatur, vt ipſe ſit tutus, q.100. n.10.
116. Tortura dum infertur, ante, & poſt eam, ſuggeſtio prohibita eſt, & inde ſecuta, nulla ſunt, q. 56. n. 3. Declaratur multipliciter, à n.4. vſque ad n.11.
117. Torturans iniuſtè de mandato Principis, an à pœna excuſetur? q.138. n.3.

Tortura Teſtium.

118. Tortura teſtium, qu. 101. vſque ad q.103.
119. Totti male teſtes nihil probant, q. 101. n.1.
120. Torqueri regulariter non debet teſtis liber, q.101.n.2. Nec qui teſtificari non cogitur, n.3. Vbi exemplificatur.
121. Torqueri teſtis non debet, dum veritas aliter haberi poteſt, q 101. n.4.
122. Torquendi ſunt pauci inter multos, nec torquendi antequam Reus conſtituatur, q. 101. n.4.
123. Torquendi dum ſunt plures teſtes, à quo incipiendum? q.101. n.5.
124. Torqueri poteſt teſtis nolens fateri id, de quo ſunt inditia, quod ſit informatus, q.101. n.6.
125. Torqueri poteſt, varius, vacillans, ſeu contrarius, q.101. n.7. Quamuis alia inditia non præcedant, n.8. Quid ſi teſtes ſint Sacerdotes, vel Clerici? n.9.
126. Torquentur ſæpè, qui varij ſæpè ſunt, q.101. n.10.
127. Torquetur teſtis, qui aliter dicit in iudicio, quam extra, q.101. n.1.
128. Torqueri an poſſit teſtis poſitus in Dignitate? q.101. n.13.
129. Torqueri an poſſit teſtis varius in nõ ſubſtantialibus, q. 101. n.12. Vel dum reddit rationem variationis, n.14.
130. Torqueri vt poſſit varius, an vltra variationem requiratur, vt fateatur, ſe facto interfuiſſe, q. 101. n.15.
131. Torquetur teſtis ad maculam purgandam, q. 101. n. 16. Puta infamiæ, ibidem.
132. Torquetur teſtis, qui ſponte vadit ad examen, aut dum dicit inueriſimiliter, non recordari, aut non ſcire q. 101. nu. 17.
133. Torquentur teſtes in inquiſitione generali, ſine alijs indit.js, dum veriſimiliter ſunt informati, & tamen negant, q.101. n.18.
134. Torquetur teſtis nolens iurare, vel reſpondere, q.101. n.19.
135. Torquetur teſtis de mendacio conuictus, q. 101. n.20.
136. Torquetur, qui confitetur facto interfuiſſe, & ait nihil vidiſſe, q.101. n.21.
137. Torquetur teſtis deponens ſuper

Digitized by Google

puram negatiuam, q. 101. n. 22.

138. Tortus teſtis non præcedentibus inditijs, vel alijs neceſſarijs, eius dictum, nec ſibi, nec alijs nominatis nocet, q. 101. n. 23.

139. Tortura antequam teſti inferatur, an ei dandæ ſint defenſiones, & copiæ inditiorum, q. 101. n. 24. vſque ad n. 27.

140. Tortus teſtis, non interrogetur ſuggeſtiuè, q. 102. n. 2. vſque ad n. 5. Vide in ver. Suggeſtio, nu. 100. vſque ad nu. 105.

141. Tortura teſtis debet eſſe moderata, q. 102. nu. 8. & etiam Rei, dum eſt in alienum caput, n. 9. aliàs ſi eſſet exceſſiua purgarentur inditia negotij principalis, ibidem. Moderata item debet eſſe, dum infertur ad maculam tollendam, n. 10. Nec non dum infertur veriſimiliter informatis, n. 11.

142. Torturæ modus Iudicis arbitrio remittitur, & quomodo Iudex regulare debeat ſuum arbitrium, & in benigniorem partem inclinare, q. 102. n. 12.

143. Tortura teſtibus iam data, quatuor conſideranda ſunt, q. 103 n. 1.

144. Tortura dum fuit illata teſtibus, an ratificatio neceſſaria ſit? q. 103 nu. 2. Fieri debet ad bancum Iuris die ſequenti, n. 3.

145. Torquetur tantùm ſemel teſtis, q. 103. n. 4. Quando prima vice ſufficienter tortus fuit, n. 5. Et niſi noua, & grauiora ſuperueniant inditia, n. 6.

146. Torquetur ſæpè, teſtis ſæpè varius, q. 103. n. 7. Quid in torto ſocio criminis? nu. 8.

147. Tortus teſtis, dum in tortura dicit contrarium, eius, quod dixerat extra torturam, quodnam dictum attendatur? q. 103. n. 11. vſque ad n. 18. Extrà torturam, dum ſibi contrarius eſt teſtis, dictum primum attenditur, n. 10.

148. Torti ſi fuerint pluries teſtes, ſemper attenditur vltimum dictum in tortura, q. 103. n. 12. Quid dum teſtis torquetur, vt principalis quo ad ſe, & teſtis quo ab alios, n. 14. Dictum 2. in tortura debilitatus à primo dicto, n. 15. Quid dum ex dicto 2. in tortura periurium reſultat, & an tortura periurium purget, n. 16. Quod dictum, primum, vel ſecundum attendatur in teſte debite, vel indebite torto, n. 17. Et quid ſi primum dictum ſine tortura eſſet pluties geminatum, n. 18.

149. Tortus teſtis perſiſtens in dicto, cenſetur dixiſſe puram veritatem, q. 103. n. 19. Quamuis eſſet teſtis inhabilis, qui tortura habilitatur, n. 20.

150. Tortura vnum tantùm defectum purgat, q. 103. n. 21. Non tamen vnum defectum inimicitiæ, n. 22.

151. Tortura indebitè, & non ſufficienter illata, prædicta non operatur, q. 103. nu. 23.

152. Torquendi an neceſſario ſint teſtes infames? q. 30. n. 11.

153. Tortura an purget periurium, q. 32. nu. 7.

154. Tortura purgat inhabilitatem teſtis, q. 39. n. 11.

Tortura Rei.

155. Tortura Rei, qu. 104. vſque ad qu. 106

156. Torqueri Reus non poteſt, ſine legitimis inditijs, q. 104. n. 2. Qualia eſſe debeant talia inditia, n. 3. & 4. Inditia remota per duos teſtes probanda ſunt, n. 5. Qui debent eſſe omni exceptione maiores, n. 6 Etiàm in atrociſſimis, n. 7. Et conteſtes n. 8. Quid in inditio proximo? n. 9. Vnum inditium remotum ad torturam non ſufficit, nu. 10. Niſi eſſet valde inferens delictum, n. 12. Cum adminiculis, n. 11.

157. Torquere non poteſt Iudex Reum ſine inditijs, quamuis haberet amplum arbitrium, nec de mandato Principis, q. 104. nu. 13. Neque in exceptis, & atrociſſimis criminibus, nu. 14. Nec leuiter, nec factis, immo nec verbis terrere, n. 15. In controuerſa hac materia de territione, factis, ſiue verbis, diſtingue, vt n. 16.

158. Tortura illata ſine inditijs, ſi confiteatur Reus, confeſſio nulla eſſet, q. 104. n. 17. Etia in delictis difficilis probationis.

& exem-

Digitized by Google

& exemplificatur, n.18.

159. Torquendum ad Reum, adminicula ſine inditijs non ſufficiunt, q.104. n.19. Neque conſcientia cuiuſcunque Iudicis, qui vidit Reum delictum committentem, n. 20,

160 Torquentur ſine inditijs, cuſtos rei furatæ, caupo, vel ſimiles perſonæ, q. 104. n.21.

161. Torqueri, & interrogari, an poſſit de alijs furtis fur inſignis, vel ordinarius de vno furto confeſſus? q.104. n.22.

162. Torqueri an poſſit Reus, qui præciſè non reſpondet, vel ſe refert ad id, quod ſcriptum eſt, vel reſpondet tantùm per verba dubia, aut per verbum credo? q. 104. n.23. & 26. Si in hac tortura Reus delictum fateatur, condemnari poteſt, n.24. An Reo ſit concedenda dilatio ad reſpondendum, vel ſine ea, reſpondere nolens, ſit torquendus? n. 25.

163. Tortura an ſit inferenda ex inditijs, nempè, an inditia ſufficientia ſint ad torturam arbitrio Iudicis remittitur? q. 104. n.26.

164. Torqueri poteſt Reus legitimis præcedentibus inditijs, q. 104. n. 28. Dummodo conſtet de corpore delicti, n. 29. Et auditus ſit in ſuis defenſionibus, n. 30. Quid ſi in defenſionibus inditia euacuentur? n.31.

165. Torquendus nõ eſt conuictus, q.104. n.32. Et conuictus tortus, ſi neget, an aliquo modo poſſit puniri? n. 33. Reſolutio dubij, n.34.

166. Tortura dum non eſt illata ſuper delicto, ſed ad alium finem, q. 104. n.35.

167. Torquendus an ſit Reus, vel extraordinariè puniendus, & quomodo, dum minimè eſt conuictus, ſed grauiter inditiatus, q. 104. n.36.

168. Torquendus non eſt Reus, niſi prius ſit conſtitutus, q.104. n.37. Et decretum de torquendo eſt præmittendum, n.38.

169. Torturæ circa decretum, quædam notanda, q.104. n.39. vſque ad n. 42. In decreto torturæ Reo repreſententur inditia omnia contra ipſum exiſtẽtia, ibid.

170. Torquendus eſt Reus, non pro quolibet inditio, ſed ſuper omnibus inditijs, q.104. n.40.

171. Torquendo de Reo, à decreto, an appellatio detur, q.104. n.41. & 42.

172. Tortura non eſt inferenda poſt comeſtionem, niſi poſt ſpatium adnotatum, q.104. n.43.

173. Torturam inferens Iudex, merum imperium habere debet, q.104. n.44.

174. Torqueri an poſſit priuilegiatus? q. 104. n.45. & 46.

175. Tortura in quibus delictis inferri poſſit? q.104. n.47.

176. Torquendus quis prius ſit inter plures inditiatos? q. 104. n.48.

177. Tortus Reus, generalitèr, & parcè interrogandus eſt ad ſuggeſtionem cauendam? q 105. n 2. Etiam palliata ſuggeſtio cauenda eſt, n.3.

178. Tortus Reus pro complicibus, quomodo de ijs ſit interrogandus? q. 105. n. 4. Et cum proteſtatione; Sine præiudicio conuictorum, confeſſorum, vel ſententiæ contra Reum latæ, n.5.

179. Tortura Rei in tempore, & in modo moderata eſſe debet, q. 105. n. 6. Tempus torturæ non excedendus, n.7. Quid dum Reus torquetur, vt teſtis? n.8. Non inueniantur noui modi torturæ, n. 9.

180. Torti Rei confeſſio in tortura facta, non ſufficit ad condemnationem; niſi ratificetur, q.106. n.2. Ratificata verò confeſſio quantùm valeat? n.3. Ratificatio debet eſſe expreſſa ad bancum Iuris, n.4. Extra locum torturæ, n. 5. Et ex quanto interuallo? n. 6. Ratificatio requiritur etiam in confeſſione adminiculata, facta in tortura, n. 7. Quamuis præceſſiſſet extraiudicialis cõfeſſio, n.8. Sed contra n. 9. An in tortura leui, robuſto illata, ratificatio requiratur, n.10. Seu illata Reo in flagranti reperto, n.11. Poſt confeſſionem, & ante ratificationem, quomodo cuſtodiendus ſit Reus? nu. 12.

181. Tortura Rei ſine nouis inditijs repetenda non eſt, q.106. n.13. Quæ inditia primis fortiora eſſe debent, n.14. Diuerſis generis, ſeu ſpeciei, n.15.

182. Tor-

Digitized by Google

182. Tormentorum ex indebita repetitione confeſſio extorta, non valet, q. 106. nu. 16.
183. Torturæ repetitio ſine nouis inditijs, dum prima vrgentia inditia erant, an licita ſit, q. 106. n. 17. Vel dum Reus non fuerat ſufficienter tortus, n. 18.
184. Torquendus an iterum, & quomodo ſit Reus ſi nolit ratificare cum iam ſit confeſſus? q. 106. n 19. Quid ſi Reus nolens ratificare alleget metum tormentorum, vel confeſſionis errorem, n. 20.
185. Tortura eodem die repetenda non eſt, q. 106. n. 21. Obijcitur n. 22. Soluitur obiectio, quod continuatio torturæ eodem die licita ſit, non repetitio, n. 23.
186. Tortura, quando repetenda eſt, decernatur in depoſitione à tormento, ſine præiudicio, &c. q. 106. n. 24.
187. Tortura vltra tertiam vicem non repetatur, q. 106. n. 25.
188. Torturam repetens Iudex ſucceſſor, computare debet datam ab anteceſſore, q. 106. n. 26.
189. Torturæ vis eſt, vt in ea perſiſtens, putam veritatem dixiſſe præſumatur, q. 106. n. 27. Reus in negatione perſiſtens in tortura, inditia purgat, n. 28. Etiam in fauorem complicum, ibidem.
190. Tortus Reus, & in negatione perſiſtens, an abſoluendus ſit? q. 106. n. 29. vſque ad n. 31.
191. Tortura vnum tantum defectum purgat, q. 106. n. 32.
192. Tortura, quantùm habiliter ſocium criminis, q. 106. n. 33.
193. Tortura, quantùm habilitet Reum, examinatum, vt teſtem, dum eſt inimicus? q. 106. n. 34.
194. Torqueri poteſt Reus, qui contra ſe habet famam cum alijs inditijs, q. 64. n. 26. Quid in delictis difficilis probationis? n. 27. Vel in fama vehementi? n. 28.
195. Torturæ, an, & quando ſit locus in incertitudine delinquentis? q. 140. n. 3. Vide in ver. Defenſio, n. 28. in fin.
196. Tortura, an poſſit inferri ex inditio inimicitiæ? q. 66. Vide in ver. Inimicitia, n. 85.
197. Torturari, an poſſit Reus ex ſola fama, vel dum cum fama ſunt etiam adminicula? q. 68. per totam.
198. Torti ratificatio, quando non requiratur? q. 156. n. 41.

Triremis.

† In triremium pœnam, detruſionis in Monaſterium pœna commutata eſt, q. 129. n. 9.

V

Vacans.

† Vacante Eccleſia Regulari, occupans bona à Prælato dimiſſa, punitur, q. 129. n. 35.

Vacillans.

1. Vacillans, quis dicatur? q. 47. n. 2. An, & quantum vacillans probet? n. 4.
2. Vacillatio Rei, an, & quale inditium faciat? q. 47. n. 3. 4. & 6.

Vagus.

3. Vagus, & apoſtata, quando ſit Religioſus? q. 130. n. 15.

Varius.

4. Varius à vacillante, inconſtante, & titubante, in quo differat? cum deſcriptionibus, &c. q. 67. n. 1.
5. Variatio non datur ſine mendacio, ſed mendacium datur ſine variatione, q. 167. n. 2.
6. Variatio Rei adminiculata, inditium facit ad torturam, q. 67. n. 7. Ampliatur, n. 8. & 9. An autem ſola variatio inditium ad torturam faciat? n. 10. 13. & 14.
7. Varius teſtis, an probet, puniatur, & qua pœna, an concordetur, corrigereq; ſe poſſit? q. 45. & 47. Vide in ver. Contrarij teſtes, n. 155. vſque ad n. 157.

Venenum.

8. Venenum, dum prætenditur datum, quomodo conſtare debeat de corpore delicti? q. 12. n. 17. & 18.
9. Veneno commiſſum homicidium, morte naturali punitur, q. 111. n. 6. Quid in ſolo attentato? n. 7.
10. Veneni in delicto, an præſumptiua probatio ſufficiat? q. 111. n. 8.
11. Venenum ſi detur à Clerico in Sanctiſſimo, vel alio modo, &c. q. 111. n. 76.

Ve-

Digitized by Google

Venia.

12. Veniam petens Reus coram Iudice, an dicatur delictum fateri? q.85. n.16. Vel petens gratiam? ibidem; Seu ſubſcribens ſe gratiæ, & miſericordiæ? n.17. & 18.

Verba, & Verbalis.

13. Verba præciſa Rei, an ſint in actis ſcribenda? q. 81. n.2

14. Verbis iniurioſis pluribus an plures debeant correſpondere pœnæ? q. 108. n. 24. vſque ad n.27. & q. 125. n.3.

15. Verbalis iniuriæ pœna, q.25. per totam; Vide in ver. Iniuria, n.86. vſq; ad n.115.

Verboſè.

16. Verboſè reſpondens teſtis, q.29. n.37.

Veritas.

17. Veritatem negans Reus legitimè interrogatus, non punitur, ſed peccat; & mẽdacium, quod inditium faciat contra eum? qui inter Regulares incidit in caſum reſeruatum q. 81. n.8.

18. Veritatem cum negante Reo, quomodo ſe gerere debeat, Iudex, q.81. n.8.

19. Veritatem, qui negauit Reus indebitè, an poſt ſententiam teneatur ſe retractare, q. 81. n.9. & 10.

20. Veritatem fateri non tenetur Reus non legitimè interrogatus, q. 81. n. 27. Ampliatur n.28. vſque ad n.40. Vide in ver. Reſpondere, n.79. vſque 87.

21. Veritatem an fateri teneatur Reus, dũ dubitat, an legitimè interrogetur? q 81. n.30. Vel dum Reo non innoteſcunt copiæ teſtium depoſitionum? n. 31. vſque ad n.36. Quid apud Regulares? n.37. & 38. Vel ſi Reo tantum in genere manifeſtata ſint acta? n. 39. Conſilium datur Reo, vt æquiuocet, n.40.

22. Veritas illatæ iniuriæ, an excuſet? q. 125. nu. 15.

Verſutus.

23. Verſutus, vt clarè deponat, & deprehendatur, curandum eſt, q.81. n.15.

Vexare.

† Vexantes Regulares ſui Ordinis Religioſos, qui non elegerunt in Prælatum illum, pro quo fuerunt rogati, excommunicantur, q.127. n. 4.

24. Vexandus Reus non eſt. Vide in ver. Moleſtari, nu. 39. & 40.

Vicarius.

25. Vicario exiſtente ſuſpecto, an etiam Epiſcopus ſuſpectus ſit, & e contra, q. 6. nu. 3.

Vigilia tortura.

26. Vigiliæ tortura, q.99. n.4.

27. Vigiliæ tortura per quot horas inferatur? q.105. n.7. in fine.

Vilis.

28. Vilis teſtis, Vide in ver. Pauper, n.7. vſque ad n.10.

Violans.

† Violans interdictum, quis dicatur, & in quam pœnam incurrat? q.125. n.44.

† Violans Decretum Sac. Congr. de celebratione Miſſarum in interdictum incidit, q. 129. nu.45.

Vis.

29. Vim paſſus in nefando, non punitur, q.117. n.11.

Viſitator.

30. Viſitator ad vniuerſitatem cauſarum, an poſſit ſubdelegare? q.2. n.6. Vide ver. Ordinarius, & Delegatus.

31. Viſitator Generalis an ſit Ordinarius? n. 2. vſque ad n.6.

† Viſitantes Prælati, iure Ordinario Subditos, ſi munera recipiant, puniuntur, q.129. n.11. Item non debitè Subditos punientes, ibidem.

Vltramarina.

† Vltramarinas ad partes, ſine debita licentia ſe transferentes, excommunicantur, q.129. n.20.

Vltroneus.

32. Vltroneus teſtis non probat, præſertim in criminalibus, q. 60. n. 1. Ampliatur n.2. vſque ad n. 4. Vbi an teſtis vltroneus ſit torquendus, & quid agendum, vt probet?

33. Vltro ſe offerre, an aliquando teneatur teſtis? q.60. n.9.

Vnicus.

34. Vnicus teſtis, quis dicatur, q.43. n. 2.

35. Vnicus teſtis non probat plenè, ſed ſemiplenè, q.43. n.3. Ampliatur n.4. vſque ad nu.19. Limitatur à nu. 20. vſque ad nu. 25.

Voluntas.

36. Voluntas mere interna delinquendi,in foro fori, non punitur, q.132. n.13.

Votum.

37. Votum caſtitatis ſolemne habens, ſolutam cognoſcens, an ſacrilegium committat? q.116. n.40. vſque ad n.44.

38. Vota procurantes in electionibus Regularium, qua pœna puniantur? q.127. per totam, Vide in ver. Electio, n.6. vſque ad n.19.

Vox.

39. Voce priuatus, appellans concurrere poteſt, q. 154. n. 8.

Vſurarius.

40. Vſurarius teſtis repellitur, q.31. n.14.

† Vſurarij Clerici pœna, q.31. n.14.

Vtilitas.

41. Vtilitas, & neceſſitas huius Epitomes, in Præf. ad Lect.

Vulneratus, & Vulnerans.

42. Vulneratus mortaliter, ſi moriatur, ex vulnere obijſſe præſumitur, & de homicidio vulnerans tenetur, q. 111. n. 95. Quamuis mors ex interuallo ſequuta ſit, n.96.

43. Vulnus mortale,vel non mortale,quod dicatur? q.111. n.94.

44. Vulnus ſequuta morte in dubio an mortale præſumatur? q. 111. n. 97. Quid in vulnere omnino mortale? ibidem.

45. Vulnerans an teneatur de occiſo, dum vulneratus obijt culpa Medicorum, vel ex malo regimine? q.111.n.98. Quid dicendum ſit in ordine ad irregularitatem? n.99.

46. Vulnerans non tenetur de homicidio, dum conſtat vulnus non fuiſſe mortale, q. 111. n. 100. Quamuis intra paucos dies ſequatur mors, n.101.

47. Vulnus dum eſt in dubio, an mortale fuerit, vtrum teneatur quis de homicidio? q.111. n.102.

48. Vulnus an ſit mortale, vel non, ex coniecturis dignoſcitur, q.111. n.103. Et remittitur arbitrio Iudicis, qui ad rite arbitrandum, quid perpendere debeat? n. 104. Sequatur in hoc Iudex relationem Medicorum; Et quomodo occurri poſſit fraudibus, & corruptionibus peritorum; quibus an credendum ſit, & an vnus ſufficiat? ibidem.

49. Vulnus, an mortale fuerit dignoſcitur ex præcipua temporis coniectura, q.111. nu. 105.

50. Vulneratus, quia nunquam conualuit, eſt alia coniectura &c. q. 111. n. 106. Vel e contra dum conualuit, n.108. Aut dum ſuperuenit dolor magnus, & continuus, n.107. De Iure verò communi, Vide remiſſiuè, n 111.

Vxor.

51. Vxorem ducentis pœna Ordinati in Sacris, q.115. n.32. vſque ad n.35.

Finis Indicis Rerum Theoriæ.

Digitized by Google

INDEX QVÆSTIONVM
PRIMÆ PARTIS,
EPITOMES THEORIÆ,
Conſiliorum, & Commentariorum, quæ continentur in hac Prima Parte.

PRÆLVDIALES QVÆSTIONES.

Qualis, & quotuplex ſit Iudex Regularium, q. 1.
Quis Ordinarius, & quis Delegatus Iudex dicatur, & an eorum quilibet ſuam valeat iuriſdictionem delegare, q. 2.
Quis Ordinarius, quis vero Delegatus Iudex apud nos habeatur, q. 3.
De duratione, & probatione iuriſdictionis Iudicis Delegati, & quomodo eius patentes literæ ſint interpretandæ, q. 4.
An Iudices Regulares ſuorum ſubditorum cauſas iudicare poſſint, & debeant, q. 5.
An, & ex quibus cauſis Index criminalis recuſari poſſit, q. 6.
Quot ſint criminum genera, & à quibus ſint plectenda, q. 7.
An apices, & ſolemnitates Iuris in Regularium Iudicio criminali dimitti debeant, q. 8.
An ſubſtantialia, & eſſentialia iudicij apud Regulares in cauſis criminalibus neceſſario ſint ſeruanda, q. 9.
Iudicium, ſeu cauſa, quanam dicatur criminalis, ciuilis, vel mixta, q. 10.

CAPVT PRIMVM.

De illis, quæ ſpectant ad ritè Proceſſum inchoandum.

De Inquiſitione, Tractatus I.

IN quibus cauſis per Inquiſitionem generalem procedi poſſit, & ab ea ad ſpecialem deueniri, q. 11.
An ante omnia alia, etiam ante Inquiſitionem generalem, Iudici conſtare debeat, & quomodo, de corpore delicti, q. 12.
Quanam præcedere Inquiſitionem ſpecialem debeant, & ſufficiant, vt ab ea ritè proceſſus incboari poſſit, q. 13.
Quanam ſpecialem Inquiſitionem comitari debeant, vt ab ea legitime proceſſus inchoari poſſit, q. 14.

De Denunciatione, Tractatus II.

AN fraterna correptio præcedere debeat indicialem denunciationem, vt ab ea proceſſus ritè initium ſumat, q. 15.
De denunciatione Prælato Regulari vt Patri facienda, & quomodo circa eam Prælatus gerere ſe debeat, q. 16.
Quis poſſit, & teneatur iudicialiter Religioſos ſuis Prælatis denunciare, q. 17.

An Religioſus poſſit iudicialiter alterum Religioſum denunciare, q.18.
Quænam ſint requiſita intrinſeca iudicialis denunciationis, q.19.
Quomodo Iudex porrecta ſibi denunciatione, gerere ſe debeat, q.20.

De Accuſatione, Tractatus III.

QVis poſſit Religioſos, apud eorum Prælatos accuſare, vel non, q. 21.
An Religioſus poſſit alterum Religioſum iudicialiter accuſare, q. 22.
Quænam ſint requiſita iudicialis accuſationis, q.23.
Quomodo Iudex erga Accuſatorem gerere ſe debeat, q.24.

CAPVT II.

De illis quæ pertinent ad ordinatè Proceſſum proſequendum.

De Teſtibus, Tractatus IV.

DE quibuſdam in teſtium examinibus obſeruandis, q.25.

De Teſtibus non idoneis, Sectio I.
De Oppoſitionibus contra perſonas Teſtium, Tit. I.

INimicitia an, & quando teſtem à teſtimonio repellat, vel ei de fide minuat, q.26.
Quænam ſint cauſæ capitalis inimicitiæ, q 27.
An laicus contra Clericum teſtis eſſe poſſit, q. 28.
An amicus, domeſticus, ſeu familiaris, conſanguineus, affinis, habens in cauſa commodum, intereſſe, vel affectionem, ad teſtificandum in cauſa pro amico, domeſtico, &c. admittatur, & qualem admiſſus faciat fidem, q.29.
An infamis, Iuris, vel facti infamia à teſtificando repellatur, & admiſſus, quam fidem faciat, q. 30.
De teſte criminoſo in communi, & de aliquibus criminoſis in particulari, q.31.
De teſte periuro, q.32.
De teſte Iudæo, ſeu aliàs infideli, q. 33.
De teſte pro crimine accuſato, carcerato, bannito, ſeu fuſtigato, q. 34.
De teſtibus ſpurijs, berroarijs, hiſtrionibus decoctis, ſeu prodigis, q. 35.
De teſte paupere, & vili, q.36.
De teſte muliere, q.37.
De teſte infante, impubere, & pubere, q.38.
An teſtes inhabiles ad teſtificandum admittantur, q.39.
De alijs caſibus vltra notatos in præcedenti quæſtione, in quibus teſtes inhabiles admittuntur, vel non, q.40.
Quanta fides præſtanda ſit teſtibus inhabilibus examinatis, q.41.
An exceptio inhabilitatis teſtium impediat examen, vel reponenda ſit in fine litis; & quo tempore inhabilitas ſit conſideranda, q.42.

De oppoſitionibus contra dicta Teſtium, Tit. II.

AN, & quantum probet teſtis vnicus, q. 43.
An, & quantum probent teſtes ſingulares, q.44.
An teſtes inter ſe contrarij probent, & concordandi ſint, q.45.
Teſtibus hinc inde contrarijs, quibus magis credendum ſit, q.46.
An, & quando teſtis ſibi contrarius, varians, ſiue vacillans probet, puniatur, & qua pœna; concordetur, corrigereque ſe poſſit, q. 47.
An teſtis falſus probet, q.48.
An, & quando probet teſtis deponens obſcurè, ſeu dubiè; Vel de credulitate; Siuè de auditu alieno; Aut de auditu proprio, q. 19.
An, & quando probent teſtes deponentes ſine ratione, & cauſa ſcientia, q.50.

De oppoſitionibus contra examen Teſtium, Tit. III.

AN probent teſtes, parte non citata examinati, q.51.

An,

Digitized by Google

An, & quando probent teſtes ſine iuramento examinati, q.52.
An teſtes deponentes per relationem ad ſuum primum examen, ad depoſitionem alterius, vel per ſimilem aliam relationem probent, q.53.
An teſtes non debito tempore examinati, probent, q.54.
An teſtes probent, quando examinati ſunt, non à Iudice cauſa, ſed cum eius remiſſoria, ſeu commiſſione, vel de eius mandato, vel ſine, à Notario, ſiue ab alio, q.55.
De teſtibus ſuggeſtiuè examinatis, & de eorum tortura, q.56.

De teſtibus idoneis, Sectio I.

QVi nam dicantur teſtes idonei, & an ſemiplenè, vel quando conteſtes ſunt, plenè probent, q. 57.

De teſtibus cogendis, & ſe vltro ad teſtificandum offerentibus, Sectio III.

AN, & quando teſtes cogi poſſint, q. 58.
An teſtis iuridicè interrogatus cogatur, & ſub culpa mortali teneatur veritatem aperire, q. 59.
An teſtis ſpontè ad teſtificandum ſe offerens, probet, & ad ſe offerendum teneatur, q.60.

De Inditijs, Tractatus V.

De pertinentibus ad Inditia in genere, Sectio I.

QVid, & quotuplex ſit probatio, inditium, præſumptio, coniectura, ſuſpicio, adminiculum, opinio, dubitatio, & argumentum, & in quibus inter ſe differant, vel conueniant, ſeu confundantur, q 61.
Quomodo inditia legitimè probentur, q.62.
Inditia legitimè, vel minus legitimè probata, quantum valeant, & probent, q.63.

De ſpectantibus ad inditia in ſpecie, nempè de ſingulis inditijs particularibus, Sectio II.

De particularibus inditijs leuibus, Art.I.

QVanam ſint requiſita fama mala, ſeu infamia, vt fidem aliquam faciat in criminalibus, & his requiſitis concurrentibus, quantum probet: Quidue dicendum ſit de fama bona, q.64.
An de ſocijs criminis poſſit interrogari Reus; Qui ſocios nominando, an, & quale inditium faciat; Et remiſſiuè, quale inditium faciat teſtis vnicus inhabilis, q. 65.
An, & quale inditium faciat inimicitia contra Reum inimicum, q. 66.
An, qualeue inditium faciat Rei inconſtantia, vacillatio, variatio, mendacium, titubatio, turbatio, trepidatio, timor, rubor, pallor, vel mala phiſonomia, q. 67.
An, & quale inditium faciat fuga Rei, q.68.

De particularibus inditijs grauibus, Art.II.

AN, & quale inditium faciant minæ, q. 69.
An, & quale inditium oriatur, dum corpus delicti, puta res furata, ſiue cadauer occiſi apud Reum reperitur, ſeu dum inuenitur, Reum pacem cum offenſo feciſſe, q. 70.

De particularibus inditijs grauiſſimis, Atticulus III.

AN, & quale inditium faciat deprehenſio in actu proximo ad delictum, q.71.

De præſumptionibus, Tract. VI.

QVotuplex ſit Præſumptio, q.72.
An præſumptiones in iudicio debeant allegari, vt proſint, vel obſint; Et non allegata an Iudex poſſit, & debeat ſupplere, q.73.
An ex præſumptionibus condemnari quis poſſit, & qua pœna, q.74.
An præſumptiones coniungantur ad plenam probationem faciendam, q.75.
An præſumptiones Iuris, & de Iure, probationem in contrarium admittant, q.76.
Quænam præſumptio aliam præſumptionem tollat, q.77.

De Rei citatione vſque ad eius defenſiones excluſiuè, Tract. VII.

DE Rei citatione, q.78.
De captura, & carceratione Rei, q 79.

De

De Rei interrogatione, vbi de ſuggeſtiuis interrogatorijs, q. 80.
De Rei reſponſione, q. 81.
De confrontatione Rei cum teſtibus, q. 82.
An, & quando confeſſio iudicialis ad Reum condemnandum ſufficiat, q. 83.
An, & quantum probet confeſſio Rei extraiudicialis, q. 84.
De tacitis quibuſdam Rei confeſſionibus, & quam probationem ipſæ contra eumdem faciant, q. 85.
De Reo conuicto, q. 86.
Quando Rei delictum dicatur notorium; Et quomodo in notorio procedendum ſit, q. 87.

De Defenſionibus Rei, Tract. VIII.
De Rei defenſionibus reſultantibus ex nullitate, vel alio defectu proceſſus Sectio I.

DE Rei defenſione, quæ oritur ex nullitate proceſſus, defectu iuriſdictionis, q. 88.
De defectibus nullitatis proceſſus ad defenſam Rei, eo quod non conſtet de corpore delicti; Vel quia Reus non fuerit legitimè citatus, q. 89.
An neceſſaria ſit publicatio proceſſus offenſiui, eiuſdem datio copia Reo, cum termino ad ſe defendendum, & poſitio Rei ad largam, ita vt aliter proceſſus ſit nullus; Et quid dicendum ſit de proceſſu defenſiuo, q. 90.
An, & quando proceſſus ſit nullus, vel aliam oppoſitionem ratione examinis patiatur, q. 91.

De Rei defenſionibus delictum negantis, vel id, de quo imputatur, crimen non eſſe, aut non punibile, Sectio II.

AN Actore, vel Fiſco non probante, Reus delictum negans, ſit abſoluendus, q. 92.
Exceptio, quòd licitè fecerit Reus id, de quo imputatur, q. 93.
Exceptio, quod factum, de quo Reus imputatur, non ſit punibile, q. 94.

De Rei defenſionibus excuſantibus delicta, Sectio III.

DE excuſatione, ſeu exceptione, quòd non adeſſent indicia ad inquiſitionem Reo traſmittendam, q. 95.
An in criminalibus Procurator admittatur ad comparendum pro defenſione, ſeu excuſatione abſentis Rei, q. 96.
An Procurator admittatur ad allegandum abſentiæ Rei cauſas, vel aliud impedimentum, q. 97.
An Reus poſſit ſuis defenſionibus renunciare, q. 98.

De Tortura, Tractatus IX.
De quibuſdam communibus ad teſtium, & Rei torturam, Sectio I.

DE generibus, & gradibus torturæ, q. 99.
Iudex indebitè torquens an, & quomodo ſit puniendus, q. 100.

De Tortura teſtium, Sectio II.

AN, & quãdo teſtes torqueri poſſint, q. 101.
De his, quæ concomitanter, in inferendo teſtibus torturam, ſunt conſideranda, q. 102.
De illis, quæ poſt torturam teſtium ſunt ponderanda, q. 103.

De Rei Tortura, Sectio III.

DE illis, quæ concernunt præcedentia ad Rei torturam, q. 104.
De nonnullis, quæ concomitanter, in Reo torturam inferendã conſideranda ſunt, q. 105.
De illis, quæ poſt Rei torturam conſideranda ſunt, q. 106.

CAPVT III.

De illis, quæ attinent ad Proceſſum debite terminandum.

De illis, quæ ante ſententiam ſunt ſcienda.
De Delictis, & pœnis, Tract. X.

DE multiplici delictorum diſtinctione, q. 107.
De multiplici pœnarum diſtinctione; Et præ-

præſertim de pœna capitali, & corporali; Et an pœna vna, vel plures pro eodem delicto reiterato ſit imponenda, q.108.
De crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & eius pœnis, q.109.
De crimine læſæ Maieſtatis humanæ, & eius pœnis q. 110.
De homicidio, & eius pœnis, aliiſque adnexis, q. 111.
De pœna conſulentis, auxiliantis, ſeu mandantis homicidium, ſeu aliud delictum, q. 112.
De pace coacta; Quibus modis pax rumpatur; & de pœnis contra eam frangentes, q.113.
De prohibitione delationis armorum, & de pœna inobedientium, q.114.
De ſimplici fornicatione, & eius pœnis, q.115.
De duplici fornicatione, & eius pœnis, q.116.
De damnato coitu contra naturam, & de eius pœnis, q.117.
De pœna oſculi, q.118.
De lenocinio, & pœnis contra hoc delictum, q.119.
Quomodo carnalis copula probetur, ſeu præſumatur, q.120.
De ſolicitatione ad carnalem actum, & de ſuſpecto conſortio, deque pœnis horum delictorum, q. 121.
De ſolicitatione ad turpia in Confeſſione facta, eius pœnis, & de obligatione, Confeſſarios ſolicitantes denunciandi, q. 122.
De pœna qua punitur Religioſus proprietarius, ſeu fur, q.123.
De delicto incendij, & eius pœna, q.124.
De iniurijs verbalibus, & earũ pœnis, q.125
De libello famoſo, necnon de alijs iniurijs ſcripto illatis, & earum pœnis, q. 126.
De delictis à Regularibus in electionibus patratis, & de eorum pœnis, q.127.
De iniurijs factis illatis, & de earum pœnis, q.128.
De delictis innominatis, & extraordinarijs, eorumque pœnis, q.129.
De Regularium delictis circa clauſuram, & eorum pœnis, q.130.
De contumacia, & eius pœnis, q.131.
Affectus, ſeu conatus, an, quando, & quomodo puniatur, affectu criminoſo minime ſecuto, q.132.

De arbitrio Iudicis in iudicijs, Tract. XI.

DE arbitrio Iudicis in augendis pœnis, q.133.
De arbitrio Iudicis in pœnis temperandis, q.134.
Carentia doli, an ſit cauſa ſufficiens ad hoc, vt Iudex poſſit arbitrando pœnas temperare, q.135.
An ſenes, & minores delinquentes, arbitrio Iudicis, mitius ſint puniendi, q.136.
De cauſis, ex quibus Iudex poteſt pœnas temperare delinquenti mentis non compoti, q.137.
An mandatum Principis, ſeu alterius Superioris excuſet delinquentem à pœna, q.138.
An nobilitas, Dignitas, peritia, ſeu ruſticitas, ſint cauſæ ſufficientes ad pœnam minuendam, q.139.
Multitudo delinquentium, & incertitudo delinquentis, an ſint cauſa minuendi pœnam, q. 140.
Iudex pecunia corruptus in cauſis criminalibus, non ritè, & ſecundum iura ſuum regulans arbitrium, ſed iniuſtè iudicans, vel etiam iuſtè, quomodo puniatur, q. 141.
Iudex ſecundum Iura minimè ſuum regulans arbitrium in cauſis criminalibus terminandis, ſed iniuſtè iudicans pecunia non interueniente, at ex dolo, ſeu ex negligentia, vel ex imperitia, quomodo puniatur, q. 142.
Quomodo ſuum arbitrium Iudex regulare teneatur in Reo condemnando, vel abſoluendo in varietate opinionum, & an ſequi debeat communem, & probabiliorem opinionem, q.143.

De illis, quæ in ſententia ferenda obſeruanda ſunt, Tractatus XII.

DE ſubſtantialibus in ſententia criminali apud Regulares ferenda, obſeruandis, q.144.
An ſolennitates Iuris à Regularibus in ſententia ferenda criminali ſeruãda ſint, q.145.

De

Digitized by Google

De illis, quæ poſt ſententiam latam ſcienda ſunt, Tractatus XIII.

DE requiſitis ſubſtantialibus, deque congruentibus quibuſdam non ſubſtantialibus, appellationis, q.146.

Qui poſſint, quive non poſſint appellare, q. 147.

Appellatio coram quo ſit interponenda, quo tempore, & quomodo in eodem tempore, & deinceps ſe gerere debeat Iudex à quo, appellatione pendente, q. 148.

A quibus Iudicibus appellari poſſit, q. 149.

An in ſententijs criminalibus appellatio detur, q.150.

Ad quem Iudicem appellatio ſit facienda, q.151.

De officio Iudicis, ad quem, q.152.

Infra quantum tempus cauſa appellationis inchoanda, & terminanda ſit, q. 153.

De effectibus appellationis, q.154.

De remedijs, appellatione deficiente, q.155.

Quomodo proceſſus Regularium, qui dicuntur nulli, vel aliàs defectibiles reparari, ſeu defendi poſſint, q.156.

De ſententiæ criminalis executione, q.157.

Finis Indicis Quæſtionum Theoriæ.

PRIMA PARS

EPITOMES,

Seu Compendij, Conſiliorum, & Commentariorum, THEORIÆ, VARIARVM QVÆSTIONVM, Et communium opinionum Cauſarum Iudicialium Regularium.

PRÆLVDIA.

1. PRÆLVDIALES, ſeu proœmiales ſequentes decem quæſtiones præmittendas duxi, tùm quia ea, quæ in ipſis tractãtur, ante alias Iudiciales quæſtiones prænoſcenda ſunt, tum etiam, quia aptiorem locũ alium de tali ſubiecto diſſerendi in tota hac Theoria, non facilè quis inueniet. Et ad quatuor cauſas, Efficientem, Materialem, Formalem, & Finalem, omnia, quæ in iiſdem recenſentur, redigi poſſunt; vt liquidò in progreſſu harum proœmialium decem quæſtionum patebit. Et ab Efficienti iudicij cauſa, quæ eſt ipſe Iudex, initium meritò ſumendo; Quæritur,

Qualis, & quotuplex ſit Iudex Regularium? Quæſtio 1.

2. SVMMARIE Regularium Iudex erudiatur, qualis ipſemet eſſe debeat: Nempè iuris peritia ornatus, ſecundùm DD. *in l. certi iuris, C. de iudic. & in cap. cum in cunctis, de elect.* Aliàs enim turpiter Iudicis officio fungeretur, *l. 2. §. ſeruus, ff. de orig. iuris.* Et à Iudice ſummo Deo grauiter plectendus eſſet, teſte *D. Tho. p. 2. q. 76. a. 2.* Veri, & recti cupidus; Perſona- Qualis eſſe debeat Iudex Regularium.

Digitized by Google

ſonarum minimè acceptator; Qui æquitate, non ira, neque odio ducatur; Humilis, & charitatiuus; Prudens, ita vt ex vna parte, non palpet criminoſos, nec eorum vulnera vſq; ad finale iudicium incurata ſeruet, vt ait D. Hieron. *in Synopſe*; Dum enim vnus corripitur, vt dicit D. Gregor. *in Regiſtro*, plurimi emendantur; Et ex alia parte, non ſemper ſeuerus erga quoſcumq; delinquentes ſe gerat, ſed iuxta eundem Greg. *in* 19. *Moral.* Regat diſciplinæ rigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet rigorem; vt nec rigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta. Hæc de qualitate Iudicis Regularis; Cuius legitima poteſtas, & iuriſdictio pro indubitabili ſupponenda eſt; de qua plenè Miran. *in Manu. Prælator. prima p. q.* 13. & plenius *in ord. iudiciario per plures quæſtiones, ſignanter, q.* 2. Quotuplex igitur ipſe ſit, videamus, iuxtà propoſita.

Eius iuriſdict.

Quotuplex ſit d. Iudex?

3. Triplex Iudex Regularium eſt, Ordinarius, Delegatus, & Arbiter; cui triplex iuriſdictio, ſeu poteſtas correſpondet; Ordinaria, Delegata, & Arbitraria. De Ordinaria agitur in Decretali, *tit. de offic. Ordin.* De Delegata, *in tit. de officio, & poteſtate Deleg.* Et de Arbitraria, *in titulo de Arbitr.*

4. Nonnulli, ad prędictas tres iuriſdictiones, Acceſſoriam addunt, quæ Iudici acquiritur erga aliàs non ſibi ſubditum, ratione criminis commiſſi in loco ſuæ iuriſdictionis, cōtra quem procedere poteſt, & eum condemnare, vt tradit, probatq; Clar. *in §. fin q.* 38. cum communi DD. ſed meo iudicio, ſuperfluum eſt, tribus propoſitis aliud ſuperaddere membrum, cum hæc Acceſſoria iuriſdictio ſemper redigatur ad Rèum ſubijciēdum Ordinario, vel Delegato, & conſequenter in omni caſu talis iuriſdictio Ordinaria, vel Delegata erit.

5. Subnectam hìc vnicum verbum de Arbitro; Iudex Arbiter, qui & Compromiſſarius dicitur, eſt ille, qui ex conſenſu litigantium in Iudicem eligitur, vt habetur in Decretali, *in tit. de Arbit. & in* 2. *q.* 6. *in c. à Iudicibus, in c. peruenit, & in c. Si Sacerdos, eod. tit. & in l.* 1. *ff. de Arbit.* de quo latè Azor. *in Inſtit. mor. lib.* 13. *c.* 12. *par.* 3. vbi ait, quòd talis tenetur in ferenda ſententia ſeruare iuris ordinem: Secus autem Arbitrator, qui tātùm æquitatem iuris naturalis ſeruare debet. Veniamus ad Iudicis Ordinarij, Delegatiq; tractationem.

Quis Ordinarius, quiſue Delegatus Iudex dicatur; Eorumq; iuriſdictionem, an delegare valeant; Et Delegato malè ſe gerente, quid contra eum poſſit Ordinarius? Quæſtio 2.

1. REGVLA 1. ſit. Iudex Ordinarius ille dicitur, qui beneficio legis habet ſuam auctoritatem, ſecundùm Azor. *in Inſtit. mor. par.* 3. *lib.* 13. *c.* 12. ſeu ille, qui ab vniuerſitate eſt electus, & à Superiore cōfirmatus, vt vult Franc. Arret. *in pract. c.* 1.; Vel eſt ille, qui ex natiuo, non datiuo nomine poteſtatem habet, ita Gabr. *in* 4. *diſt.* 15. *q.* 6. *art.* 1., Valent. *to.* 3. *d.* 5. *q.* 1. Tolet. *lib.* 5. *inſtit. c.* 56. *nu.* 5. & hinc eſt, vt notat Bouer. *in direct. par.* 1. *c.* 4. quod Iudex Ordinarius appellatur, qui ſuo iure, nō alieno beneficio iudicandi poteſtatem habet. Quis ſit Iudex Ordinarius, tradūt etiam Innoc. & Hoſtien. *in c. cum* Quis Iudex ordinarius ſit?

Eccle-

Eccleſiarum, de offic. Iud. Ordin. S. Antonin. in p. 3. tit. 9. §. 1. tr. 5. Sylu. *in ver. Iudex*, Dec. *in rub. de offic. Deleg. nu. 2.* & Alciat. *in rub. de off. Ordin. nu. 5.*

Ordinarius, cui cōmiſſio fit, an per hāc Delegatus fiat?

∗ AMPLIATVR Reg. 1. Vt quādo Iudici Ordinario Patētes diriguntur literæ, quibus iuriſdictio circa illa cōmittitur, quæ circumſcripta commiſſione ad illius poteſtatem ſpectāt; per hanc, dictus Iudex, Delegatus nō fiat, nec delegata ei de nouo iuriſdictio tribuatur, ſed eius ordinaria excitetur, Iaſ. Menoch. & Barboſ. *par. 3. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 92. nu. 8. & eſt tex. in c. licet, de offic. Iudic. Ordin.* vbi poſt *gloſ. pen.* cōmuniter notant DD.

∗ LIMITATVR primo ampliatio, quādo Ordinario cauſæ committuntur, in quibus, citra cōmiſſionem, poteſtatem non habebat, tunc enim in illis, Delegatus eſſet, Bart. Menoc. diffusè, & Barb. *vbi ſup. num. 9.*; Niſi commiſſio fieret, habita ratione ad Ordinarij officium, vt ſi in patētibus literis diceretur (Ad officium talis Iudicis) vel (Ad talem Iudicem pertineat) tunc enim ordinaria iuriſdictio diceretur prorogata, ſeu extenſa, Menoch. & Barb. *d. nu. 9.* Et hinc deduces, quid ſentiendum ſit, cum Generalis, in actu Viſitationis, viſitatæ Prouinciæ cauſas, illius Prouinciali committit.

∗ LIMITATVR 2. ampl. Dum in Patentibus literis eſt clauſula (Auctoritate noſtra) licèt commiſſio eſſet circa ea, ad quæ aliàs Ordinarius iuriſdictionem habebat; Nam talis, Iudex, Delegatus, dubio procul, in illis eſſet, Barb. *vbi ſup. nu. 8. per tex. in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, verſ. cum adijcitur, ff. de verb. oblig. & in c. cum aliquibus, verſ. niſi, de reſcrip. in 6.* cum Bart. Menoch. & alijs.

∗ LIMITATVR 3. ampliatio; Dum in Patentibus literis, in dicta clauſula, adijcitur particula (etiam) Ex. gr. (Auctoritate etiam noſtra); Tunc enim Ordinarius, cui fit commiſſio, in commiſſis cauſis, Ordinarius, & inſimul Delegatus eſſet, & vtrāmque, Ordinariam videlicet, & Delegatam poteſtatem haberet; hęc namque dictio (etiam) vnam exprimit, & aliam includit, vt docēt Abb. Innoc. Fely. & Barb. *loco citato n. 12.*

Quis Iud. Delegatus ſit?

2. REGVLA 2. ſit. Delegatus Iudex dicitur ille, qui ex alterius cōmiſſione authoritatem habet, cuius vices gerit, *c. ſanè, & c. cum olim de offic. & pot. Iud. Deleg. & toto tit. eodem in 6. & l. 1. ff. de offic. eius, cui mād. eſt iuriſd.* Huiuſmodi verò Delegatus, vt ait Sylu. *in ver. Delegatus*, & Miran. *in ord. iudic. q. 2. art. 9.* deriuationem talis nominis habet, à delego, quòd idem ſignificat, ac vices meas alicui committo, prout tradit etiam Abb. *in rub. de off. & pot. Iud. Deleg.*

Ordinarius poteſt delegare.

3. REGVLA 3. ſit. Dubio procul, in omni caſu Ordinarius ſuam poteſt alteri iuriſdictionem delegare, vt eſt *tex. in cap. cum Epiſcopus, de off. Iud. ord. in 6.* & non ſolùm in parte, ſed etiam in toto; & licèt de iure Ciuili cauſæ criminales meri, & mixti Imperij nō poſſint delegari, vt tradunt DD. *in l. 1. ff. de off. eius, cui mand. eſt iuriſd.* vbi Dec. *nu. 28.* & Curt. Iun. *nu. 21.* tamen hodie, ex generali conſuetudine, omnes cauſæ indiſtinctè ab Ordinarijs delegantur, vt teſtatur Clar. *in §. fi. q. 41. in pr.*

Delegatus an poſſit ſubdelegare,

4. REGVLA 4. ſit. Delegatus Iudex niſi infirmitate, vel alia iuſta cauſa detineatur, ſubdelegare nō poteſt, vt

Digitized by Google

vt ait Sylu. *in ver. Delegatus nu.* 12. *& eſt text. in l. cum Prætor ff. de iudic.* quòd præſertim procedit, dum in commiſſione delegationis, perſonæ induſtria electa eſt, ſicut regulariter fit, per illam clauſulam (cõfiſi de tua induſtria, doctrina, &c.) vel per aliã ſimilem clauſulam, *gloſ. recepta in cap. cum cauſam de appell. & tex. in l. cum Prætor §. 1. ff. de iudic.* quod maximè procedit in Delegato ab inferiore Prelato ad vnam cauſam, quam proculdubio ſubdelegare non poteſt.

5. LIMITATVR 1. regula 4. Vt Delegatus poſſit abſolutè ſubdelegare, dum ei talis facultas à Delegante conceſſa eſt, & ad vnam, & ad plures, & etiam ad vniuerſitatem cauſarum, itaut vnam tantùm quoque ſibi delegatam, poſſit ſubdelegare, iuxta tenorem ſuæ Commiſſionis, *gl. in l. is cui, de off. Deleg. in 6.* Nau. *in c. placuit nu. 7. de pœn. diſt. 6.* quod procedit etiã in Delegato ab inferiore Ordinario, Alph. de Leone *recoll. 9. nu. 131.* vbi teſtatur de communi, citans Sanch. *de matr. lib. 7 diſp. 31. nu. 6,* Graff. *in append. lib. 1. c. 7 nu. 44.* & Vgol. *de off. & poteſt. Epiſ. c. 36. §. 7. verſ. excipitur.*

Quid in Delegato ad vniuerſitatem cauſarum? 6. LIMITATVR 2. regula 4. in Delegato ad vniuerſitatem cauſarum, qui dummodo non ſit electa induſtria perſonæ per dictam clauſulam (confiſi, &c.) vel ſimilem, ſubdelegare poteſt, nõ quidem ad vniuerſitatem cauſarũ ſibi commiſſarum, ſed ad aliquam, ſeu aliquas cauſas. *glo. in c. cum cauſam de appell.* iuxta dictam *l. cum Prætor*: Et hinc ſequitur, quòd Delegatus P. Generalis ad vnã Prouinciam, dum non eſt electa induſtria perſonę, ſubdelegare poterit, non ſolum vnam, vel alteram cauſam, ſed etiam multas, immo omnes cauſas vnius, vel alterius Conuentus, in quo licèt ſint plures cauſæ, nihilominus in ordine ad talem Delegantem, dici poteſt, vna tantum cauſa delegata, nempè viſitatio vnius, vel alterius Conuentus: Et eadem ratione videtur ſimiliter dicendum, quòd Delegatus vnius Conuentus, vnam, vel alteram illius Conuẽtus cauſam delegare poſſit, licèt non omnes.

7. An autem Delegatus a Principe, vt apud nos eſt P. Generalis, poſſit vnam cauſam criminalem ſibi commiſſam ſubdelegare, controuerſum fuit apud DD. vt ait Clar. *in §. fi. q. 41. verſ. in Delegato*: Et in hac cõtrouerſia *gl. in l. vnica C. qui pro ſua iuriſd. verſ. iudicandus*, tenet partem affirmatiuam, quam eſſe magis communem teſtatur Paul. de Caſtr. quem refert, & ſequitur Vant. & illi ſe ſubſcribit Iaſ. & ita in curia Delphica ſeruari dicit Guido Papæ, *locis citatis ibid.* a Clar. Sed in cauſa meri, & mixti Imperij negatiuam tenuit Iacob. de Arena, & eam tanquam tutiorem ſequutus eſt Alberic. dicens, dictam gl. communiter reprobari, quòd d. Iacob. credit verum ante aduentum Bar. Et de obſeruantia negatiuè in Francia atteſtatur Boer. & Mediolani Clar. loco citato; Subdẽs, quòd cum in his cauſis ſemper eligatur induſtria perſonæ, videtur valdè abſurdum, delegatam cauſam ſubdelegare; Et fusè conſentit Menoch. *de arbitr. iud. q. 54.* quibus ego libenter conſenſum præbeo. Quid in Cõmiſſar. Gener. ad causã?

8. De materia huius q. Boer. & Aret. *vbi ſup.* & Miran. *in ord. iud. q. 2. art. 4. 5. 9. & 12.* Et prętertim de Delegato latiſſimè pertractat Decian.

in

Digitized by Google

in tr. crim. to. 1. lib. 4. c. 25. necnon Guazz. *defenſ.* 13. & Far. *in Frag. Lit. D. nu.* 65. *vſq;* 89.

An Ordin. iniuſtè agente Delegat. poſſit reſiſtere?

9. REGVLA 1. ſit. Iudex Ordinarius Delegato iniuſtè, notoriè, & nulliter agente reſiſtere poteſt, *c. ſolicitudinem verſ. ſi verò,* & ibi *Phil. de appell.* & hinc ait Card. *in Clemen. 2. de pœnit. & remiſſ.* quod Iudex inferior, poteſt, de facto iniuſto, & nullo Superioris, cognoſcere ei obuiando, vt non ſortiatur effectum; Huic Regulæ ſubſcribit Maran. *diſput.* 1. eamq; ſolidè probat tredecim argumentis, *à nu.* 16. *vſq; ad nu.* 32. Necnon contrarijs reſpondit, *nu.* 40. *vſq; ad n.* 44. Butr. Gig. Far. & alij *in frag. Crim. lit. I. nu.* 977.

Quid in Deleg. Papæ?

10. AMPLIATVR 1. Reg. vt procedat in Delegato Principis, etiam Papæ, in quibus terminis loquitur Maran. *in d. diſp. 1. præſertim in princ.* Et not. Far. *ibid. nu.* 973. & 977. cum citatis ab eo, *per tex. in Auth. de mand. Princ. §. deinde,* vbi Bar.

An violenter?

11. AMPLIATVR 2. Reg. 5. Vt Ordinarius reſiſtere poſſit violenter, vt eſt *tex. iuncta gl. in c. ex literis, in verſ. denuncietis, de Offic. Deleg.* & hanc gl. dicit Abb. ſingularem *in c. ſi quando, de Offic. Deleg.* Maran. *vbi ſup.* cõprobans, *nu.* 25. Reſiſtit enim vt priuato, Abb. Bar. & Maran. *nu.* 32.

An teneatur?

12. AMPLIATVR 3. Reg. 5. Vt non modo poſſit, ſed teneatur in hoc caſu Ordinarius reſiſtere, cum hæc reſiſtentia præcipiatur in iure Ciuili, Canonico, & Diuino, iuxta textus allatos à Maran. *ibi nu.* 18.

Quid ſi Delegatus exequatur extra- iudicialiter?

13. AMPLIATVR 4. Reg. 5. Vt, ſi Delegatus procedat ad executionẽ extraiudicialiter, non facto proceſſu, poſſit ei per Ordinariũ reſiſti, etiam violenter, & indiſtinctè, dum à Principe non habet expreſsè in commiſſione, vt ita procedat, & exequatur, ſed eſt Delegatus ad iuſtitiam, excederet enim limites ſuæ commiſſionis, Maran. *vbi ſup. nu.* 34. teſtans in hoc concordare omnes DD. præſertim Abb. Innoc. & Bar. Et ſubdit, *nu.* 35. ex Abb & Innoc. idem dicendum in procedente iudicialiter in negotio ſibi non commiſſo.

Vel iudicialiter?

14. AMPLIATVR 5. Reg. 5. Vt quando Delegatus procedit iudicialiter, & vult exequi iniuſtè cum damno irreparabili, vt quia vult aliquem iniuſtè occidere, mutilare, ſeu torquere, indiſtinctè poſſit Ordinarius ei reſiſtere, Fely. Abb. & Maran. *d. n.* 35. vbi ait, ita communiter tenere omnes, nullo diſcrepante; Et cum Iaſ. & Abb. ſentit, nec appellatione opus eſſe; Et opinionem Bal. quod prius debeat appellari, & poſtea reſiſti, exiſtimat eſſe potius ad cautelã, non de neceſſitate, ſecundum communem DD. Et idem dic in damno reparabili, ſi ſententia eſt notoriè iniuſta, & nulla, cum Dyn. Bar. Abb. Alex. & Maran. *nu.* 36. Necnon, dum non eſt nulla, ſed iniuſta, & ab ea fuit appellatum, appellatione pendente, Abb. Fely. Innoc. *in c. ſi quãdo, de offic. Deleg.* Bal. & Maran. *nu.* 37. At ſi ſententia iniuſta tranſijt in rem iudicatam, vel non fuit ab ea appellatum, non poteſt reſiſti, Abb. & Maran. *ibid.*

An Ordin. puniat Delegatũ delinquentem?

15. AMPLIATVR 6. Reg. 5. Vt Delegatus à Principe, vel à Papa, ſi delinquat, poſſit puniri ab Ordinario loci, in quo delinquit, non ſolum ſi delinquat extra officium ſuum, puta vulnerando, fornicando, &c. *Authen.*

ſi qui.

Digitized by Google

ſi qua in Prouincia, C. vbi de crim. agi oport. vbi Bal. & Bellapert. ſentit Iacob. Lauren. & Far. *in Frag. Crim. lit. I. num.*973. teſtans de communi. Verũ etiam ſi delinquat intra ſuum officium In ipſa cauſa, in qua eſt Delegatus, excedendo, & abutendo in iudicando, Bal. & Bellapert. *ibidem.* Farin. & alij *nu.*974. & 975. Secus ſi in fabricãdo proceſſu abutatur, Aufrer. Io. Andr. Farin. & aljj *d. nu.*975.

In fabricando proceſſu?

16. De materia Reg. 5. Vide Far. *in Frag. Crim. lit. I. nu.*973. *cum ſeq.* & Maran. *in diſput.* 1. *diffusè, & optimè per totam.*

Quis Ordinarius, quis verè Delegatus Iudex habeatur? Quæſtio 3.

Quis ſit Iudex ordin. apud nos?

REGVLA 1. ſit. Apud nos immò apud omnes Regulares, intra Ordinem, primus, & ſupremus Iudex Ordinarius eſt Capitulum Generale, conſtans ex capite, & ſuis membris, toto tẽpore quo celebratur, ità ſentit Suar. *to.*4. *de Relig. lib.*2. *c.*8. *n* 4. dicẽs, quod ſupremum tribunal Religionis nõ eſt Generalis, ſed Capitulum Generale, addens *nu.*8. quod Capitulum Generale Religioſorum eſt ſupra ipſum Generalem: Et in eiſdem locis notat idem auctor, cõſequenter maiorem ipſo Generali auctoritatem Generale Capitulũ habere, eo quod Generale aſſiſtente, ſtatuta perpetua Capitulũ Generale condere poteſt, etiam contra ſuffragium ipſius Generalis; qui ſine ſuffragijs maioris partis Capituli hoc prẽſtare non poteſt: His conſentiens Leza. *to.*2. *c.*12. *nu.*6. ait cõceptis verbis, Generalem ſubditum eſſe Capituli Generalis, & ſubſcribens Sanctes Romanus *in c.* 8. *Regulæ Minorum, verſ. ſi dee,* poſt Cordubam ait, Capitulum Generale, maioris eſſe auctoritatis, quàm Generalis; & hinc eſt, quòd vt cum quatuor Magiſtris, Vgo, Petro Io. & Cord. notat Sanctes, *ibid. verſ. & oltra,* Generalis non poteſt irritare, ſeu mutare ordinem aliquem Generalis Capituli, cuius eſt ſubditus. Secundus Ordinarius Iudex intra Ordinem eſt dubio procul Generalis. Tertius eſt Capitulum Prouinciale toto tempore, quo celebratur, quod ſe habet ad Prouincialem, ſicut Capitulum Generale ad Generalem, vt obſeruat Sanctes loco proximè citato. Quartus quilibet Prouincialis. Quintus eſt Guardianus, qui per electionem, ſeu potius per prouiſionem à Prouinciali, & Diffinitoribus in Dignitate cõſtituitur, & ſit verè Prẽlatus, ſubditos habens. vt animaduertit Gemin. *in c. nullus de elect. in* 6. vbi gl. & Syluest. *in ver. Delegatus nu.* 3. Vltra prẽdictos in numero Ordinariorum, in locum decedentium, ſunt Commiſſarius Generalis, & Prouincialis, qui poſt obitũ eorundem illis in officijs ſuccedunt; Tales enim Commiſſarij propriè nõ delegantur, ſed ità inſtituti ſunt per leges noſtras Municipales, nempè Conſtitutiones in Capitulo Generali editas; Vnde ab vniuerſitate electi dicuntur; Probatur ſupradictos habere ordinariã iuriſdictionem, nam ſicut Abbates habent ordinariam iuriſdictionem in ſuos Monacos, *c. ea quæ, de ſtat. monach, & ibi.* Panorm. ſic ſupradicti Superiores Regularium, ordinariam poteſtatem habent in ſuos fratres, Abb. *in c. ne Religioſi, de Regular.* & tradit Specul. *in tit. de offic. Ordin.* §. 1. & *not. Bouer. in direc. p.* 1. *c.* 4. & in

Digitized by Google

& in his non eſt difficultas; ſicut nec etiam; Quod ſup. Ordinem, Iudices Ordinarij ſint Eminētiſs. Protector, Sac.Cong.ſuper Regulares, & ſuper omnes, Sum. Pont.

An Procurator Curiæ, vt Comiſſar. Gener. & Viſitator Gener. ſint Ordinarij?

2. Sed an P. noſter Procurator Curiæ, vt Commiſſarius Generalis; nec non P. Viſitator Generalis permanens, vel non permanens, ſint Ordinarij, vel Delegati, non ita liquet.

3. Partem affirmatiuam, quòd ſcilicet Procurator Curiæ, vt Commiſſarius Generalis apud nos ſit Ordinarius, tenet Bouer. *vbi ſupra §. porrò*, vbi eidem tribuit ſecundum locum inter Iudices Ordinarios; & ibidem quarto loco inter Ordinarios enumerat Viſitatores Generales permanentes. Negatiuam verò ſuſtinet Franc. Arretin. *in pract. in c.* 1. vniuerſaliter, Commiſſarium, & Viſitatorem Generales inter Delegatos enumerans, cui ſe ſubſcribit Bouer. *ibid. in §. Iudices*, in Viſitatore nō permanente, qui à Generali mittitur ad aliquam Prouinciam viſitandam. Nam Commiſſarij, & Viſitatores generales, ſiue permanentes, ſiue non permanentes ſint, non natiuam, ſed datiuam poteſtatem habent, tantam, quantam eis P. Generalis dat, & conſequenter, iuxta ea, quæ dixi *in q.* 2. *nu.* 1. eorum iuriſdictio, vt datiua, non Ordinaria, ſed Delegata eſt dicenda; & eadem ratio viget in Procuratore noſtro Curiæ, vt eſt Commiſſarius Generalis, qui iuxta recentem declarationem factam in Capitulo noſtro Generali, ampliorem, vel ſtrictiorem auctoritatem Commiſſarij habet, in quantùm eidem à P. Generali datur, & non vltrà, vnde etiam eius auctoritas datiua videtur dicenda, & merè Delegata.

4. Concluſio tamen ſit. P. Procurator Curiæ apud nos, vt Commiſſarius Generalis; immò etiam quilibet Viſitator, ſeu Commiſſarius Generalis, ſiue permanēs, ſiue non, ſi non ſint Ordinarij, ſaltem eorum auctoritas in multis iuriſdictioni Ordinariorum comparatur; Ratio eſt, quia apud nos, Generalis eſt velut Princeps Religionis noſtræ, vt notat Bouer. *in d. cap.* 4. & Arret. *in praxi in fin. cap.* 1. Et iuriſdictio Delegati à Principe, iuriſdictioni Ordinarij comparatur; talis enim iure proprio videtur iuriſdictionem habere, vt tenet Squillans *in tract. de priuil. Cleric. c.* 2. *nu.* 31. ex Pyrr. Alph. Et hinc eſt, in comprobationem noſtræ concluſionis, quòd ſi à Delegato ab inferiore appelletur, non ad Delegantem appellatur, ſed ad eum, ad quem appellaretur, ſi Delegans tuliſſet ſententiam, *l.* 1. *§. vlt. ff. ſi quis, & à quo*: Et tamen à Delegato Principis ad ipſum Principem Delegantem appellatur, vel ad Præfectum Prætorij, *l. præcipimus § huic C. de appell.*

5. Et ad rationem ad oppoſitum allatam *hic nu.* 3. reſponderi poteſt, quod dato, prædictos Commiſſarios, & Viſitatores eſſe Delegatos, tamen quia eorum delegatio eſt à Principe, ideſt à Generali, cùm eorum iuriſdictio ſit, vt dicebamus, Delegati à Principe, comparatur iuriſdictioni Ordinarij, licet non in omnibus.

6. Pro concordia propoſitæ controuerſiæ, & diſcordantium opinionum, poſſumus dicere: Quod etſi Cōmiſſarij, & Viſitatores Generales, verè Delegati ſint; tamen quia eorum delegatio à Principe eſt, poſſunt ali-

Digitized by Google

aliquo modo dici Ordinarij, cùm eorum iuriſdictio, vt probatum eſt, Ordinarij iuriſdictioni comparetur; immò maiorem iuriſdictionem habeāt, quocunque Ordinario, *c. ſanè de offic. Deleg. & notat* Farin. *q.* 18. *n.* 49. At in re tam graui, cum hic punctus controuerſus, ambiguuſq; ſit, tutius erit, vt quantum fieri poteſt, Delegati à P. Generali, ſe vt Delegati gerant, non autem vt Ordinarij, ne eorum gerenda in ambiguo ponantur.

Quis Iud. Delegatus ſit apud nos?

7. REGVLA 2. ſit. Apud nos, Delegati habentur infraſcripti, nempè. Commiſſarius conſtitutus à Prouinciali, eo abſente, vel infirmante, ſeu alia ex cauſa, ſiue ſit ad aliquas cauſas, ſiue ad vniuerſitatem cauſarum. Item Vicarij locorum, abſentibus Guardianis. Item Cuſtodes, Guardiani, & Vicarij eorum, dum proceſſum de grauioribus, vel grauiſſimis delictis formant, & de conſilio Diſcretorum, dum fuga timetur, in carcerem ad cuſtodiam detrudunt in vrgenti aliquo caſu, in quo Prouincialis præſentia haberi non poteſt, vt adnotauit Bouer. *in direct. par.* 1. *c.* 4. *§. Iudices*, & non diſſentit Franc. Arret. *in praxi c.* 1. Et cum in his nulla ſit controuerſia, alia non eſt opus probatione.

8. An autem prædicti Ordinarij, ſeu Delegati Iudices valeant, vel nō delegare, ſeu ſubdelegare, quilibet *ex regulis tertia, & quarta in q.* 2. *hic ſupra*, deducere facilè poterit.

Vicar. Guard. deleg. vniuerſaliter eſt.

9. Vnum tantum ſubnectam; quòd licèt, de iure, Vicarij Guardianorū, vniuerſaliter delegare, & alios Vicarios conſtituere non poſſint; Tamen ſecundum vſum, & conſuetudinem noſtræ Religionis, quando Guardiani abſentes ſunt, dum Vicarij de Cōuentu exeunt, vel infirmitate impediti ſunt, ſeu alia iuſta cauſa, conſtituere poſſunt Subuicarium, ne Conuentus ſine Rectore, & Vicario Domus remaneat; In hac enim re, ſecundum communem DD. & præſertim Speculat. *in tit. de offic. Ordin.* conſuetudini multum tribuendum eſt.

De Cōſeruatore remiſſiuè.

10. Poſſet hìc agi de Conſeruatore, qui Iudex eſt Delegatus, à Papa Regularibus datus, vt eorum iura, bona & priuilegia ab iniurijs defendat, vt not. Leza. *to.* 2. *c* 10. *n.* 2. *qui in ſequentibus per totum illud caput*, de tali Conſeruatore agit; Sed ad eundem Leza. lectorem remitto, nec non ad Rodr. *to.* 1. *in quæſt. regul. q.* 65. Cum apud nos parum ad rem ſit hæc materia, de qua plenè etiam alij auctores, vbi ſupra à Lexa. relati pertractant.

11. De materia huius quæſtionis agunt Bouer. & Franc. Arret. *locis hic ſupra relatis.*

De duratione, & probatione iuriſdictionis Iudicis Delegati, & quomodo eius patentes literæ ſint interpretandæ?

Quæſtio 4.

Delegati iuriſdictio quantū duret?

1. REGVLA 1. ſit. Iuriſdictio Delegati durat vſq; ad tempus à Delegànte taxatum, vel quouſque ab eodem reuocetur, vel Delegans moriatur, ſeu deponatur; Depoſitus enim in hoc mortuo æquiparatur, *c. adijcimus* 16. *q.* 16. ſiue ab officio ceſſet, dummodo res ſit integra, vt tenet, & latè probat Squillans *in tr. de priuil. cleric. c.* 2. *nu.* 93. *& ſeq.* vbi declarat, quando res dicatur integra, vel non.

2. Sed ſi res non eſſet integra, vt

quia

Digitized by Google

quia auctoritate Delegati facta eſſet citatio, vel alius actus iuridicus in cauſa, iuriſdictio non expiraret per mortem, per depoſitionem, neq; per ceſſationē ab officio Delegantis, ſecundum Vant. *in tr. de nullit. rubr.* 14. *quæ eſt vlt. n.* 71. Et Squill. *vbi ſupr.* Qui præſertim, *n.* 112. docet, quod quando Delegato ſunt commiſſæ plures cauſæ per modum vnius, quamuis illæ cauſæ inter ſe connexæ non ſint, vt in delegatione ad vniuerſitatem cauſarum vnius loci, vel ad generalitatem cauſarum, tunc in citatione in particulari cauſa facta, efficitur, vt res non ſit integra, quoad omnes cauſas ita commiſſas, & ſic, quoad eas, perpetuatur iuriſdictio, nec expirat per mortem, depoſitionem, vel ceſſationem ab officio Delegantis; Vnica enim cenſetur commiſſio facta, *l. ſcire debemus, ff. de verb. oblig.* & ita in ſupradictis tenet Bar. *in leg. more, ff. de iur. om. iudic. n.* 14. Iaſ. *n.* 56. Dec. *nu.* 56. & alij, quorum opinionem probabilem teſtatur Sanch. *de matr. lib.* 8. *diſp.* 28. *n.* 27.

Quomodo probetur Delegati iuriſdictio?

3. REGVLA 2. ſit; Ad probandam iuriſdictionem Delegati (deficientibus patentibus literis, quarum oſtēſione regulariter probatur, vt e. g. ad ſuſtinendam eius ſententiam, contra quam opponitur nullitas iuriſdictionis) ſufficit probatio delegationis, vel per teſtes, vel per partium confeſſiones; vel habeatur recurſus ad Delegātem, qui ſe delegaſſe declaret; *gl. in ver. ſine reprehenſione, in cap. cum olim, il primo*, vbi Abb. *in fine, de priuileg.* Vel ſufficit probatio, quod pars fuerit preſens, & non contradixerit, dum ſententia, vel alius actus iuridicus ferebatur; Vel probetur diuturnitas temporis; Vel pronunciatio Delegati facta de ſua competentia; Hæc omnia Vant. *vbi ſupr. num.* 8. & 42. Vel, ſi officialis ſit magni Principis Delegatus, ſufficit, quod ipſe aſſerat ſe habuiſſe iuriſdictionem, *cap. nobilis, 97. diſt.* quam textum ita intelligi debere, declarat Rota Romana, *deciſ.* 714. *in antiquis, quæ incipit, Nota quod non creditur*, vt refert, & ſequitur Vant. *ibid. nu.* 43. & in defectu prædictorum, probetur per teſtes, quod notoriè, ſciente, & tolerante illo, qui poterat delegare, ſententiam tulit, vel alia Acta iudiciaria fecit, Vant. *ibid. n.*47. quod etiam procedit, ſi mandatum iuriſdictionale inſufficiens appareret, Vant. *n.*44. vel ſaltem probetur, quod communis eſſet error, ideſt publicè reputaretur pro Iudice, & ad illum tanquam ad talem ab omnibus recurſus haberetur, *l. Barbarius, ff. de offic. præt.* & *not.* Vant. *num.* 46. quod intellige dummodo non deſit etiam titulus coloratus, vt ex illo textu obſeruant ſcribentes. Delegatus, dum pars non petit, non tenetur ei oſtēdere copiam ſuæ delegationis, & ſufficit, vt ſe aſſerat Delegatum, petenti vero oſtendenda eſt, Imol. Bal. Innoc. Hoſtien. & alij *in c. præterea, de dilation.* Menoch. qui teſtatur de magis communi. DD. Fely. & Far. qui ait, hoc procedere, dum cum parte agitur exiſtente in eadem Diœceſi, vel Prouincia *in fragm. Crim. litera D. num.* 92.

Delegatus non tenetur oſtendere copiā ſuæ delegationis parti nō petenti, ſed creditur

eius aſſertio. Oppoſitum vero tenentes nempe in prima citatione antequam petatur manifeſtandam Commiſſionem, verum dicere, dum Citatio mittitur exiſtenti in partibus longinquis, cui intereſſe habenti, vtiq; cum prima citatione trãſmitti deberet copia Commiſſionis, Farin. *n. 91.* & *93.* ex Bar. & alijs.

Literæ patentes delegationis, quomodo ſint interpretandæ? 4. REGVLA 3. ſit. Quamuis patentes literæ delegationis ſtrictè ſint interpretandæ, dum lædunt ius commune, vt notat Vant. *ibi nu. 64. poſt DD. in c. 1. de reſcript.* Nihilominus, quando parum, vel nihil ius commune offendunt, latiſſimè interpretari debent, & ex lato ſignificatu verborum; Vant. *num. 65.* Vnde Delegatus Principis (Ad audiendum) videtur Delegatus etiam (Ad diffiniendum;) & Delegatus (Ad exequendum,) ſi negotium non fuiſſet examinatum, & cognitum per Delegantem, cenſetur Delegatus etiam ad cognitionem, quaſi præambulam ad executionẽ, Vant. *ibi poſt* Bart. *in l. à Diuo Pio, in princ. de indic.* & Delegatus ad vnam cauſam, videtur Delegatus ad quamlibet illi incidentem; & ſic in incidentibus, & acceſſorijs non eſt neceſſaria cõmiſſio ſpecialis, idem poſt Bal. *per illum tex. in l. fin. C. vbi, & apud quem*: & hinc eſt, quod Iudex cauſæ appellationis, abſque alia ſpeciali cõmiſſione cognoſcit de nullitate, tanquam de incidenti, & acceſſorio, idem poſt Bal. *in l. 1. C. quando prouocare non eſt neceſſe*: & cauſa ſimpliciter commiſſa, intelligitur tam Ciuiliter, quam Criminaliter, Bal. *in add. Spec. in tit. de iudic. deleg. verſ. cauſa ſimpliciter;* & inſuper intelligitur commiſſa, nedum quoad cognitionem, ſed etiam quoad deciſionẽ, Bar. & alij *in l. à Diuo Pio, in princ. ff. de iudic.*

5. Sub ſimplici ergo commiſſione cauſæ, regulariter includuntur omnia, ſine quibus iuriſdictio explicari, & cauſa cognoſci non poſſet, *l. 2. ff. de iuriſdictio. omn. Iud.* Idcirco Iudex datus ſuper aliquo negotio, de omnibus dependentibus, incidentibus, emergentibus, annexis, & connexis, ſine quibus negotium commiſſum commodè expediri non poſſet, cognoſcet, gl. *in c. cum dilectus de arbitr.* plura Fely. *in c. prætcrea de offic. Delegat.* Latius hæc omnia Vant. ibid. a *n. 66. vſque ad 70.*

An Iudices Regulares ſuorum ſubditorum cauſas iudicare valeant, & debeant? Quæſtio 5.

Iudices Regulares, an, & quas ſuorũ ſubditorum cauſas iudicare poſſint. 1. REGVLA 1. ſit; Poſſunt, & debent Iudices Regulares, de quibus ſupra actum eſt, ſuorum ſubditorum cauſas cognoſcere, & iudicare, Graff. *p. p. deciſ. lib. 3. c. 5. n. 132. per c. irrefragabile, de off. Ordin. Lez. to. 1. c. 18. n. 15.* Legitimorum enim Iudicum authoritatem habent, vt probat Bouer. *in direct. p. p. c. 4.*

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt leuia, & grauia crimina, iuxta declarationem *infra ponendam q. 7.* omnes Iudices, & ſuperiores Regulares, etiam Guardiani, & Vicarij locorum poſſint, & debeant cognoſcere, & iudicare, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, omni appel-

latio-

Digitized by Google

latione remotâ, abſq; proceſſu, & vllo ſcripto, nec non ſalutaribus pœnitentijs corrigere, ita Far. *q.* 21. *n.* 133. S. Antonin., quem ſequitur Bouer. *in cap. 6. verſ. porro,* & determinant Summi Pontifices *in c. ad noſtram, c. reprehenſibilis, & c. cum ſpeciali §. porro, de appel.* Niſi excederent correctionis modum, quia tunc appellare liceret, *c. de priore, de appel.* & not. Abb. Bouer. & alij in d. verſ. porro.

Quid ſi delinquant peregrini?

AMPLIATVR 2. Reg. 1. Vt Iudices prædicti Regulares, eorum Ordinis Religioſos peregrinos, in locis, eorum iuriſdictioni ſubiectis, contra ius comune, aut proprium totius Ordinis, delinquentes, ratione loci delicti, eos poſſint, & debeant punire, *c. 1. de rapt.* Et notauit Pelliz. in Man. Regul. *tr.* 7. *c.* 1. *n.* 20.; Cum Religioſi, etiam peregrini vbique teneantur dicta iura ſeruare, alias delinquant, &, ratione loci delicti, ſubditi fiant, Pelliz. *ibidem n.* 21. Secus ſi non ſeruarent jus municipale, quod, de iure communi, peregrini ſeruare non tenētur, Palud. Silueſt. Sanch. Sayr. & plures alij, quos refert, & ſequitur Laym. *lib.* 1. *tr.* 4. *c.* 12. *n.* 4.; Licet Nauar. Couar. Suar. Rodriq. Abb. & alij, *eodem* 4. *num.* relati, in hoc aliter ſentiant, dum, ſaltem peregrini, non ſunt in ſolo tranſitu, ſed hoſpites, ſi non vltra, vnius diei.

3. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt in grauioribus, & grauiſsimis iuxta declarationem, de qua *infra q.* 7. Generales tantummodo, & Prouinciales Miniſtri, ac eorum Delegati procedere valeant, apud nos, formato proceſſu, vt dicetur *infra q.* 7. *vbi* adnotatur, in caſu vrgenti procedere poſſe etiam inferiores.

Iudices Regulares non ſe ingerant in cauſis ad Sanctū Officiū ſpectātib.

4. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt Iudices Regulares nullo modo ſe ingerere poſſint in cognoſcendo, vel iudicando in crimine hæreſis, vel in alio delicto ad Sāctum Officium Inquiſitionis ſpectante; Vnde, vbi Inquiſitio viget, non poſſunt Iudices Regulares accipere in talibus cauſis Accuſationem, Denunciationē, informationem, neq; proceſſum vllo modo formare; Cum Paul. V. *Conſtitutione, quæ incipit, Romanus Pontifex, edita anno* 1606. Regularibus omnibus ſub pœna excōmunicationis latæ ſententiæ, ipſo facto incurrendæ, & alijs pœnis, vt priuationis, &c. hoc inhibuerit, ita vt nullo prætextu dictas cauſas cognoſcant, iudicēt, aut in ipſis procedant, ſed ad Inquiſitionem referant, ſtatim ac crimen animaduerterint, vt notat Bouer. *in Direct. p. p. c.* 5. *in princ.* & Leza. *tom.* 1. *c.* 18. *n.* 18.

5. Et propterea ſi præſentetur aliqua Denunciatio, ſeu Accuſatio, in qua tāngatur aliquid, licet per accidens, ad Sanctū Officium ſpectans, Iudex talem Denunciationem, vel Accuſationem, nullatenus admittat, vel accipiat, nec aliquod decretum acceptationis, vel reiectionis faciat; Sed oretenus, & extraiudicialiter poterit inſinuare preſentanti, vt quę ad Sanctum Officium ſpectant, non ſibi, ſed Patri Inquiſitori deferat; De reliquis verò, ad Sāctum Officium non pertinentibus, vt aliam De-

nunciationem componat, & ſibi porrigat.

6. Sed quid aget Iudex, ſi in examine alicuius teſtis, ſeu Rei detegerit nouum delictum ad Sanctum Officium attinens? Vel ſi idem delictũ, de quo iam inceptus eſt proceſſus, ex aliqua circunſtantia ad Sanctum Officium in progreſſu proceſſus eiuſdem ſpectare detegatur? Exempli gratia. Denunciatus eſt ſimpliciter ſacerdos, de ſolicitatione ad turpia alicuius mulieris, deinde in examine teſtis alicuius, vel rei detegitur, talem ſolicitationem fuiſſe in actu Sacramẽtalis Confeſſionis, quod ad Sanctum Officium ſpectare, dicetur, *infra q. 122. n. 2.* In ſimilibus caſibus, ego vidi quoſdam Regulares Iudices, quamuis aliàs admodum peritos, in non leuibus anguſtijs, neſcientes, quomodo ſe gerere deberent; alios autem non leuiter erraſſe. Quod tutius eſt, ſi voluerit Iudex præſtare, in primo propoſito caſu nempe, dum in examine teſtis, vel Rei nouum detegitur crimen ad Sanctum Officium ſpectans; Oretenus Actuario inhibeat, ne vllo modo talia in Actis inſerat, cũ ea ad eius non ſpectent tribunal, moneatque teſtem, ſeu Reum, vt deferenda deferat ad Sanctum Officium Inquiſitionis; Et ipſemet Iudex ad eumdem Sanctum Officium, referenda, referre non negligat; Et ita ſe gerendo, poterit ſine periculo in reliquis proceſſum proſequi. E contra verò, ſi ad prædictum Officium ſpectantia; in Actis adnotari permitteret, ad vlteriora pergere, neque in alijs Iudex valeret, totuſq; proceſſus propalandus, deferenduſq; eſſet ad Tribunal Inquiſitionis, Inquiſitore ita iubente, prout ego mandari vidi ab Illuſtriſſimo Inquiſitore Regni Neapolitani, qui habito proceſſu quorundam Regularium, in quo diuerſa delicta, præter id, quod ad Sanctum Officium ſpectabant, continebantur, facultatem permittere noluit proſequendi proceſſum in cæteris criminibus, niſi poſt longum temporis ſpatium, & expedito ab eo prius proceſſu, cauſaque terminata ad Sanctum Officium ſpectante, cum non leui incõmodo, & detrimento cauſæ ad Regulare Tribunal pertinentis. In ſecundò verò caſu propoſito, videlicet, dum in delicto, de quo agitur, circunſtantia reperitur ad Sanctum Officium attinens, &c. A tali cauſa prorſus abſtineat, in eaq; nullo modo ſe ingerat, cum nec de iure poſſit, vt dictum eſt.

7. LIMITATVR 3. Regula 1. in crimine læſæ Maieſtatis, in quo ſolus Princeps, vel ab eo Delegatus procedit, & iudicat, vt probabitur *infra q. 106. num. 4.*

8. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt Iudex quicunque Regularis legitime, vt ſuſpectus recuſatus in aliqua cauſa, eamdem cognoſcere, & iudicare minimè poſſit, vt probandum, & declarandum erit *in ſequenti q. 6.*

9. REGVLA 2. ſit. Regulares Iudices, Nouitiorum, qui in Ordine permanere volunt, delicta, etiam capitalia, cognoſcere, & iudicare valent, non autem Ordinarij, Nouitios punire, an & quãdo poſſint Regulares?

rij, aut Sæculares *Iudices*; *Nauar.* Aldrete, & Lez. to. 1. c. 24. nu. 4. Sanch. Azor. Suar. & Pelliz. *in Man. Reg. tr. 2. cap. 6. n. 2.* Prædicti verò Iudices, cum agatur de foro externo, non ſunt Magiſtri Nouitiorum, ſed Prælati, Lez. *tom. 2. c. 13. n. 43.* & Pelliz. *ibidem n. 4.*

10. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat, dum res eſt integra, tunc enim, ſi nollent perſeuerare in Religione, ab ea non poſſent puniri, ſi verò iudicium ſit iam inceptum à Prælato contra Nouitij delictum, & ita res minimè integra ſit, vbi inceptum iudicium fuit, ibi finem debet accipere, *l. vbi cæptum, ff. de iudic.* & Nouitius ſententiam expectare debet, eamque exequi, niſi legitima appellatione ſuſpendatur, Sanch. *lib. 6. moral. c. 10. n. 13. Qui n. 24. notat,* quod ſi re integra, Nouitius exeat, ſit merè Sæcularis, & à ſuo Iudice eſſet puniendus.

Ad carcerem damnare, & torturę ſubijcere?

11. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt dum Nouitius delinquens vult manere, Prælatus Regularis, poſſit ad carcerem etiam perpetuũ eum damnare, Anchar. Sanch. & alij, *d. num. 13.* Et dum opus eſſet torturæ ſubijcere, Nauar. & Sanch. *num. 12.*

Sub cẽſuris præcipere?

12. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt Prælatus Nouitio in iudicio, & extra, ex cauſa præcipere ſub cenſuris poſſit, in omnibus caſibus, in quibus ordinarius hoc poteſt cum ſuis ſubditis; huiuſmodi enim præceptum fundatur, non in vòto obedientiæ, nondum à Nouitio emiſſo, ſed in iuriſdictione Eccleſiaſtica, ei à Papa conceſſa, Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. c. 16.* Sanch. *lib. 6. decal. c. 10. n. 17.*

An, & ex quibus cauſis Iudex Criminalis recuſari poſſit. Quæſtio 6.

Iudex criminalis, vt ſuſpectus recuſatur.

1. REGVLA 1. ſit; Iudex Criminalis tanquam ſuſpectus recuſari poteſt, *glo. in c. qualiter, & quando, & ibi* Marian. Soc. *n. 78.* qui teſtatur de communi, *de accuſat.* Clar. Tuſch. & Guaz. *defen. 1. c. 19. n. 11.* Menoch. *lib. 2. de arbitr. iudic. caſ. 152.* & eſt textus, *in l. apertiſſ. C. de iudic. & in c. 2. requiris, de appell.* Quod procedit etiam apud Regulares, Victori; & Bouer. *in direct. p. 3. c. 1. verſ. id igitur, vbi* ait hoc eſſe indubitatum apud omnes, Necnon Farin. *in Frag. crim. litera I. n. 686. vbi* de communi iuriſtarum, & Canoniſtarum; *& num. 687.* probat regulam procedere in ciuilibus, & criminalibus.

Ampliatur regula prima vſq; ad n. 24.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat non modo in Iudice Delegato, ſed etiam in Ordinario, qui recuſatus, vt ſuſpectus, amouetur in totum, ita Coſta *de ſubſid. remed. n. 7. & ſeq. remed. 123. per tex. in c. licet, de foro compet. c. ſuſpicionis, de offic. Deleg. & c. cum ſpeciali, de appell.* Maſcar. Lancell. & Guaz. *defen. 1. c. 19. n. 12.* qui concordantes alios inducit, & teſtatur, ita ſæpius declaraſſe Sac. Cong. ſuper Epiſc. & probat hoc procedere de iure Canonico, cum de iure Ciuili Ordinarius recuſari non poſſit, ſed detur ei Adiunctus; Subdens *n. 13.* de conſuetudine Iudicem criminalem per ſuſpicionem penitus amo-

ueri,

Digitized by Google

ueri, de qua ſunt teſtes Bal. Baiar. Menoch. & alij ab eo inducti; *& ibid. not.* quod Romæ Ordinarius ſuſpectus, vel remouetur, vel ei datur Adiunctus, iuxta qualitatem ſuſpicionis; nec eſt in vſu electio Arbitrorum, vt dicit Baiar. ab eo relatus. Sed ſi Ordinario, cui Adiunctus datur ſuſpicio in totum non ceſſet, etiã de iure Ciuili remouetur in totum, ſecundũ Bar. Carauit. & Guaz. *n.35*. At Far. vult, & cumulat cõcordantes *in Frag. crim. lit. I.* de iure Ciuili procedere negatiuam *n.732.* de iure Canonico affirmatiuam, *n.734. Vide nu.742. cum ſequentibus.*

Ordinario ſuſpecto, an etiam eius Vicarius ſuſpectus ſit? 3. Et hic nota, quod, dum Ordinarius eſt ſuſpectus, etiam eius Vicarius ſuſpectus eſt, & e contra, dum viget eadẽ ratio, Bal. Io. Ant. de Nigr. & Guaz. *n.53*. Quod non eſſet, dum cauſa ſuſpicionis non concerneret Epiſcopum, & Vicarium, Maſcar. Io. Ant. de Nigr. qui cõcordantes inducit, & Guaz. *nu.83*. Abſolute autem Capic. & Tuſc. *relati ibidem* à Guaz. tenent, quod dum ſuſpectus eſt Epiſcopus, & eius Vicarius ſuſpectus ſit, & ſubſcribunt Fely. Maranta, & Guaz. *defen. 1. cap. 21. nu. 33.* Vide Far. *in Frag. crim. lit. I. à num. 750. vſq; ad nu. 769.* vbi ampliat, & limitat hanc doctrinam.

4. Nota vlterius, quod Syndicatores; ſiue Ordinarij, ſiue Delegati ſint, vt ſuſpecti recuſari poſſunt, Put. *in tr. de Sydic. verſ. ſuſpicio n. 1. 2. & 3. vbi concordantes, & Guaz. c. 19. n. 56.*

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt Delegatus à Principe tanquam ſuſpectus recuſari poſſit, Menoch. *de arbit. iud. q. 54. n. 11. & ſeq. lib. 1.* Baiar. Iaſ. Bal. qui loquitur in Delegato ad vnam, & etiam ad vniuerſitatem cauſarum, Franc. Io. Ant. de Nigr. qui loquuntur etiam in delegato à Papa, & Guaz. *c. 19. num. 15.*

6. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt Iudex ſuſpectus dari poſsit non modo, quando eſt ſolus, ſed etiam quando habet alterum, vel plures Coniudices, qui procedentes in cauſa cum Iudice recuſato, totus proceſſus inualidus redderetur, Franc. & Guaz. *n. 59.* De hac autem nullitate vide dicenda *infra n. proximè ſeq.*

7. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt Collegiũ, Vniuerſitas, & Concilium poſsint, vt ſuſpecti recuſari, Tuſch. & Guaz. *n. 23. & 57.* Boer. Lancell. & Scacc. *de appel. q. 16. lim. 1. n. 16.* Et quidem, quod Concilium Prouinciale recuſari poſſit, tenuerunt Boer. Dec. Felyn. Ripa, Specul. & Menoch. alios etiam inducens, *de arbitr. iudic. lib. 2. caſ. 458. nu. 3.* Licet ſecus ſit in Concilio Generali, Abb. Dec. Ripa, & Menoch. *num. 24.* vbi teſtatur de recepta ferè omnium DD. ſententia, de quo dicendum erit *infra nu. 15.* Quod vero Senatus recuſari Poſſit dicunt, Boer. & Menoch. *nu. 11.* Item quod Collegium recuſetur, aiunt Alber. & Menoch. *n. 12.* Intellige dum manifeſtè conſtat de iuſta cauſa recuſationis, aliàs præſumitur fraus in recuſante tot Iudices, Bald. Iaſ. & Menoch. *d. nu. 12.* Vide pro hac ampliatione Far. *in Fragm. crimin. lit. I. n. 708. 709. & 710.*

Digitized by Google

& 710. vbi probat, & limitat.

8. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio. Vt dum caput vnius Congregationis eſt ſuſpectus, tota Congregatio, vt ſuſpecta recuſari poſſit, Brun. & Scacc. de appel. q. 16. lim. 1. nu. 16. vnde ſi Archiepiſcopus ſit ſuſpectus, tota Synodus Prouincialis, vt ſuſpecta recuſari poſſet, Boer. Brun. Fely. & Scacc. *d. num.* 16. Bald. Dec. & de recepta opinione teſtatur Ripa, & hos ſequitur Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 2. *caſ.* 458. *nu.* 16. Idem dic de Præſidente, ſeu Præſidentibus Concilij, vel de aliquo magnæ authoritatis viro, cui alij nõ audeant contradicere, dum enim tales ſuſpecti ſunt, totum Concilium ſuſpectum redditur, Tuſch. qui de communi concordantes allegans *tom.* 7. *cõcl.* 907. *nu.* 8. Fely. Put. & Guaz. *cap.* 19. *nu.* 77. ceſſante tamen fraude in recuſante, Caualc. & Guaz. *ibid.* & Far. *ibid. cum concordantibus nu.* 711. *& ſeq.*

9. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt recuſari poſſit per ſolum iuramentum Iudex deſtinatus ad recipiendum examen, Cagnol. Theſaur. & Guaz. *nu.* 18. Idem dic de Conſultore, Notario, Actuario, & Cancellario, Caualc. Tuſch. qui alios allegat, & ait in hoc ius Canonicũ nihil immutaſſe, & Guaz. cum concordantibus *num.* 19. De his Far. *nu.* 719. *&* 720.

10. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt Arbiter, Arbitrator, & quicumq; alius cognitor ſuſpectus recuſari poſsit, Tuſch. qui cum Bald. dicit, quod in Arbitratore grauis cauſa requiritur, Caualc. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 19. *num.* 21.

11. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt Epiſcopus, & Archiepiſcopus ſuſpecti dentur, & Adiuncti illis aſſignentur, Franc. Guaz. & alij, *nu.* 22. Et nota, quod in quocumque caſu Iudici Adiunctus datur, ſtatim eiuſdẽ Iudicis iuriſdictio ceſſat, vt ſolus procedere non poſſit, Theſaur. & Guaz. nu. 31.

12. AMPLIATVR 8. Regula 1. Vt Iudex recuſatus præſens eſſe non poſſit, coram Iudice ad quem, diſcuſsioni, & relationi ſuper recuſatione, Tuſch. *tom.* 7. *concl.* 911. *nu.* 1. vbi alios allegat, Capic. Caualc. Carauit. & Guaz. *nu.* 36.

13. AMPLIATVR 9. Regula 1. Vt recuſatione pendente, Iudex ad vlteriora procedere non poſsit, Alex. Guaz. & alij, *nu.* 37. Et dum Iudex ex legitima cauſa ſuſpectus datus fuit, ad vlteriora procedens, nullum, ipſo iure, proceſſum facit, Tuſch. *concl.* 913. *num.* 25. *& ſeq.* Bart. *in l. quia poterat, ff. ad Trebel.* Baiard. Bertaz. Guaz. plures concordantes inducens, *cap.* 20. *nu.* 1. Vant. *de nullit. ex defec. iuriſd. Ordin. num.* 140. & Far. qui de magis communi *conſ.* 76. *n.* 26. Quod tunc maximè procedit, cum cauſa per appellationẽ ad alium fuit translata, Far. *conſ.* 17. *nu.* 1. vbi de magis communi, Tuſch. Lancell. & alij relati à Guaz. *nu.* 3. Vbi refert tenentes, de iure ciuili, acta poſt ſolam recuſationem eſſe ipſo iure nulla, de iure verò canonico, conſtito de ſuſpicione, acta venire annullanda: Cum verò appellatum non fuit, acta valida eſſe, poſt Innoc. tenet Gabr. *lib.* 2. *tit. de iudic.* Recuſatus an poſſit ad vlteriora procedere.

concl.

*concl.*5. *nu.*2. vbi concordantes, & teſtatur de communi, Franc. Rom. & alij relati a Guaz. *defen.* 1. *c.*20. *nu.*2. Vide infra, *q.*156. *nu.*10.

14. Cum autem hic punctus controuerſus appareat, Far. *conſil.*17. *nu.*1. concordat opiniones dicens, quod Bart. opinio ſeruanda ſit in terris Imperij, Innoc. verò ſententia in terris Eccleſiæ; & eodem modo hanc cõtrouerſiam concordare nituntur Bertaz. Alex. Oſaſc. & Tuſch. relati à Guaz. *cap.*20, *nu.*3. Sed vt, quod tutius eſt, quis ſectetur, ille qui recuſat ſimul appellet à Iudice procedente ad vlteriora, & ita reddetur vlterior proceſſus nullus, iuxta proximè adducta in ampliatione, de cuius materia latè Tuſch. *tom.* 6. *concl.* 411. *verſ. Index ſuſpectus qualiter, & to.*7. *concl.* 913. per totam; Diffusè etiam Far. *in Fragm. crim. lit.* I. *à nu.*931. *vſque* 953.

Limitatur prima Regula vſque ad nu. 30.

15. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt Papa non poſſit remoueri vt ſuſpectus Bero. Tuſch. Guaz. *defen.*1. *cap.*19. *n.*79. Franc. Lancell. Scacc. *de appel. q.*16. *lim.*1. *nu.*7. & Menoch. *de arbitr. iud. lib.* 2. *caſ.* 459. *nu.*60. Sicut nec Concilium vniuerſale, Papę authoritate congregatum, Bero. Tuſch. Guaz. & alij, *nu.*79. Menoch. *nu.*56. vbi teſtatur de veriore. Idem dicendum eſt de Imperatore, & de quolibet Principe ſuperiorem nõ recognoſcente, Scacc. *nu.* 9. Bero. Franc. Tuſc. & Guaz. *d. nu.*79. Far. cum concordantibus *in Fragm. in lit.* I. *num.*721.

16. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt recuſari non poſſint vt ſuſpecti Magiſtratus maiores immediatè à Principe ſupremo procedentes Oſaſc. *deciſ.*15. *nu.*10. Guaz. *defen.* 1. *cap.*19. *num.*14. *per tex. in Auth. ſi verò contigerit C. de iudic.* & teſtatur de practica Vrbis in A. C. Senatore, Vicario, & Gubernatore, qui rariſsimè remouentur, vt ſuſpecti. Quando verò tales, vel Cardinalis legatus à latere, ſiue Prorex remouendi eſſent, ante remotionem de vera, & legitima cauſa conſtare deberet, Baiar. Carauit. Caualc. & Guaz. *d. n.*14. Sed regulariter, Cardinales præſertim, non remouentur, vt ſuſpecti, niſi forte in cauſa alterius Cardinalis Iudices eſſent, Franch. qui concordantes inducit *in cap. poſtremo, num.*15. *de appellat. in* 6. Qui idem ſentit de Religioſo Cartuſienſi, & de alio religioſo bonæ obſeruantiæ, & eum ſequitur Scacc. *de appell. q.*16. *limit. prima nu.* 17. De recuſ. Cardinalis Far. *in Frag. lit. I. n.*725. *& ſeq.*

17. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt Princeps nõ recognoſcens Superiorem, Iudicẽ dare poſsit cum clauſula, quacumq; ſuſpicione, ſeu recuſatione remota, Franch. & Scacc. *nu.*118. vbi de vera, & communi teſtatur. Et præſertim, quod Papa poſſit hoc præſtare, tenet Lancell. qui de communi, *tract. de attent. p.*2. *cap.*6. *de attent. poſt recuſat. num.* 32. *tom.*5. Qua clauſula ſtante Iudex, recuſari non poteſt, quamuis recuſatio friuola non eſſet, Franch. & Scacc. *dict. nu.*118. Sed ſi dictus Princeps committeret cum clauſula, Recuſatione remota, ſine particula illa (quacumque) vel alia ampla ſimili, intelligeretur

Princeps cauſam cõmittit, recuſatione remota &c.

tur

Digitized by Google

tur de ſuſpicione friuola, non autem de iuſta, & releuante, Franch. Lancell. Specul. & Scacc. *de appel. quæſt.16. lim.1. nu.* 120. Cum qua tamen clauſula inferior Principe committere non poteſt, Franch. & Scacc. *num.*124. Nec Legatus à latere, Franch. alios inducens. & Guaz. *defen.1. cap.19. num.9.* Et vt probabitur *infra n.*57. recuſatio, & appellatio pari paſſu ambulant; latè de limitatione Far. *in frag. crim. lit. I. nu.*954. *vſque* 971.

18. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt ſuſpecti dari non poſſint omnes de Collegio, Bero. Tuſch. & Guaz. *nu.*80. ſicut nec omnes Iudices in Ciuitate exiſtentes, Maſcar. concordantes allegans, & teſtans de communi, Io. Ant. de Nigr. qui ait, quod, qui ita omnes ſuſpectos allegat, in fraudem facere cenſetur, maximè quando cauſa eſſet parua, & extra Ciuitatem commode mitti non poſſet, & ſubſcribit Guaz. *nu.* 74. *& ſeq.* Sed ceſſante fraude omnes recuſari poſſe tenuerunt Caualc. & Guaz. *vbi proximè.*

19. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt merus Executor nō recuſetur, cum nullum poſſit præiudicium inferre, Bero. & Tuſch. *tom.7. concl.* 907. *nu.* 13. Niſi Executor cognitionē cauſæ haberet, Bero. Tuſch. *d. nu.*13. Caualc. & Guaz. qui limitationi, & ſublimitationi ſubſcribit, *nu.* 82. Et eſſet Executor mixtus, habens iuriſdictionem, Franch. & Scacc. *nu.* 11. vide Farin. *in frag. crim. lit. I. num.*728. & *ſequentibus*, vbi declarat, &c.

20. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt in notorijs criminibus Iudex, vt ſuſpectus recuſari nō poſſit, Bero. Innoc. Specul. & Far. concordantes alios citans *quæſt.* 21. *num.* 129. Clar. Lancell. & Guaz. cum alijs *nu.*84. *&* 99. Intellige, dum pœna eſt determinata, ſecus ſi eſſet arbitraria: Item dum eſt notorium facti permanentis, ſecus ſi ſit facti tranſeuntis, Burſat. & Far. cum concordantibus *quæſt.*21. *nu.* 130. & Guaz. *defen.1. nu.*85. & diffuſiùs de hac limitatione Farin. *in fragm. crim. litera I. nu.*699. *& ſequentibus.*

21. LIMITATVR 7. Regula 1. Vt Iudex de conſenſu partium electus, recuſari non poſſit, Maſcar. Specul. Tuſch. & Guaz. *nu.*81. *& eſt tex. in l. item ſi ſuſpectus, ff. de procurat.* Niſi poſt electionem cauſa ad recuſandum ſufficiens ſuperueniret, Theſaurus, qui alios allegat, Simon. de Præt. & Guaz. *cap.* 21. *nu.* 63. Vtrumque probat Far. *in fragm. litera I. nu.*695. *& ſeq.* Qui idem ſolidè probat de impetrante *nu.*692. 693 *&* 694.

22. LIMITATVR 8. Regula 1. Vt recuſatio, dum eſt facienda, debeat fieri ante litis cōteſtationem, Bertaz. *conſ* 8. *nu.*5. *vol.*1. Maſcar. qui de cōmuni, Marant. Gram. & Guaz. *cap.*19. *nu.*87. Et in ſummarijs, in quibus lis non conteſtatur, primus actus, qui fieri ſolet poſt litis conteſtationem, inducit conteſtationem litis, Carauit. qui de cōmuni Marant. & Guaz. *nu.* 87. *& eſt tex. in l. apertiſſimi, vbi glo. C. de iudic.* & ante talem primum actum in his, recuſatio erit facienda; Immo recuſatio debet precedere omnes exceptiones etiam dilatorias, Bertaz. *conſ.8. n.5. vol.1.* Felyn. *in cap.* Recuſatio Iudicis, quo tempore facienda.

inter monaſteriū, de re iudic. Io. Ant. de Nigr. qui alios citans, teſtatur de communi, & Guaz. *ibid.* ſed ſi vno contextu proponerentur plures exceptiones, licet tutius eſſet, vt prius opponeretur recuſatio tamen ſi daretur recuſationi etiam vltimus locus, non per hoc induceretur conſenſus in Iudicem, nec præpoſteratio noceret, Felyn. *n.* 5. Ang. Io. Antonin. de Nigr. & Guaz. *n.* 88. In eadem enim ſcriptura non datur primum, nec ſecundum, ſed omnia intelliguntur perfecta in eodem inſtanti, Iaſ. *in l.* 2. *§. prius n.* 21. *ff. de vulg. & pupil.* Menoch. *præſumpt.* 134. *n.* 23. *lib.* 3.

23. SVBLIM. 1. Dum comparens proteſtatur non intendere conſentire, niſi quatenus iuris eſſet, tunc enim, etiam poſt conteſtationem litis, poſſet Iudicem recuſare, Abb. Bald. Felyn. & Guaz. *defen.* 1. *c.* 19. *num.* 92.

24. SVBLIM. 2. Dum cauſa ſuſpicionis de nouo ſuperuenit, quia, tunc recuſatio poteſt fieri etiam poſt quam in cauſa cōcluſum fuit, Carauit. qui concordātes allegat, & teſtatur de veriore opinione, Franch. Maran. & Guaz. *nu.* 95. Quod autem cauſa poſt litem conteſtatam ſuperuenerit, vel poſt quam in cauſa fuit concluſum, notorie, & clare apparere debet, Franch. Maſcard. & Guaz. *n.* 95. qui has, & plures alias ſublimitationes proponit *à num.* 88. *vſque ad numerum* 98. quæ cum parum ad nos faciant, prætermittuntur hic. De materia huius limitationis, & ſublimitationum Farin. *in fragm. crim. agit num.* 197. 698. *in litera I. cum pluribus ſequentibus, nempe vſq; ad numerum* 914.

25. LIMITATVR 9. Regula 1. Vt ſi ille, qui Iudicem ſuſpectum allegauerit coram eodem compareat; allegando, producendo teſtes, petendo, vel recipiendo dilationes, vel aliqua faciendo tāquam coram Iudice, ab eodem Iudice ſuſpicio tollatur, Bald. & Tuſch *tom.* 7. *concl.* 113. *num.* 34. Maſcar. & Guaz. *num.* 71. & *eſt text. in c. cum veniſſent, de teſtibus.*

26. Et ideo, qui Iudicem ſuſpectum allegauit, vt ſibi non præiudicet, coram eodem comparendo, in qualibet comparitione proteſtetur, ſe facere citra conſenſum in iuriſdictionem, & intendere, ſe non recedere á facta recuſatione, in eumq; non conſentire, niſi quatenus de iure teneretur, Felyn. Io. Ant. de Nigr. & Guaz. *num.* 72. vbi teſtatur de practica in Vrbe obſeruata.

27. LIMITATVR 10. Regula 1. Vt allegans Iudicem ſuſpectum, reuerenter, & ſine verbis iniuriam præſeferentibus loqui debeat, Io. Ant. de Nigr. & Guaz. *defen.* 1. *c.* 109. *n.* 62. *& eſt tex. in l. quiſquis, C. de poſtulando, & in c. in loco,* 5. *q.* 4. Recuſatio quibus verbis fiat?

28. LIMITATVR 11. Regula 1. Vt Procurator non poſſit Iudicem ſuſpectum allegare, niſi ex ſpeciali mandato, Caualc. qui concordantes allegat *de brach. Reg. p.* 3. *n.* 334. Rom. Tuſch. & Guaz. *n.* 61. Farin. *in fragm. Crim. lit. I. n.* 704. vbi etiam inducit DD. contra tenetes, dum procurator pro abſente principali de raro promittit. An per Procuratorē recuſetur Iudex?

29. LIMITATVR 12. Reg. 1.

Suſpectus in iudicā-do non eſt in delegā-do ſuſpectus

Vt ſuſpectus in iudicando non ſit ſuſpectus in delegando, Bar. Caſtren. & Dec. quos refert, & ſequitur Menochius *de arbitr. iudic. caſ.* 458. *num.* 19.

Cauſa ſuſpicionis, an corā Iudice à quo ſit exprimē-da?

30. LIMITATVR 13. Reg. 1. Vt quicquid ſit de iure ciuili, tamen de iure canonico, quod ſeruandum eſt in ſtatu Eccleſiæ præſertim, & magis apud Eccleſiaſticos, cauſa ſuſpicionis coram recuſato ſit exprimenda, Far. *conſ.* 17. *n.* 16. *in fin.* vbi addentes, qui alios allegant, Carauit. Gram. Rolan. Guaz. *num.* 63. *& eſt tex. in cap.* 2. *requiris, de appel. vbi not. glo.* quod talis debet eſſe cauſa allegata, quod ſi probata eſſet, legitima reputari deberet *per c. cum ſpeciali, de appell.* niſi ſuſpicio eſſet famoſa, quia tunc alleganda, & probanda eſſet coram Superiore, Clar. qui de communi, *§. fin. quæſt.* 43. *in fine*, vbi de communi *per dictum c.* 2. *requiris*, & not. Guaz. *nu.* 66. Et ad ſuſpendendum iudicium, donec Superior adiri poſſit, dum cauſa eſt famoſa, ſufficit pro tunc iuramentum, Far. & ad eum addentes, qui alios allegant, *conſ.* 17. *num.* 16. Baiar. Maſcar. & Guaz. *num.* 64. *cap.* 19. *defen.* 1. Hæc procedunt regulariter, ſed dum ſuſpicio eſſet iuris, & de iure, excipere neceſſe non eſſet, & acta à ſuſpecto, quamuis non ſit propoſita exceptio, nulla eſſent, Franch. & Scacc. *de appell. quæſt.* 7. *num.* 71. latè de hac limitatione Far. *in fragm. lit. I. à n.* 882. *vſque ad numerum* 896.

Cauſas ſuſpicionis, non Arbitri, ſed Superiores cognoſcunt.

31. Nota, quod cum hodie, vt dictum eſt *ſupra num.* 2. Arbitrorum electio ad cauſam ſuſpicionis cognoſcendam non ſit in vſu ſuper tali exceptione, & an cauſa probetur, legitimaque ſit, Superiores cognoſcunt, & alium Iudicem, vel Adiunctum concedunt, Clar. *§. fin. q.* 43. *in fin.* & ibi Baiar. *n.* 18. Carau. latiſſimè, & Guaz. *n.* 70. Quod Arbitrorum electio receſſerit ab aula in ſtatu Eccleſiaſtico, teſtis eſt Far. *n.* 929.

Recuſatio ſit in Scriptis cum cauſæ expreſſione.

32. Nota vlterius, quod recuſatio Iudicis in ſcriptis fieri debet, & dum viua voce tantum fit, non tenet, Iaſ. in *l. fin. num.* 11. *C. de iudic.* & Guaz. *num.* 103. Farin. concordantes inducens in *fragm. crim. litera I. num.* 703. Dum autem in ſcriptis recuſatio porrecta fuit, appellatio non requiritur, ſecundùm Far. *conſ.* 17. *num.* 4. vbi concordantes citat; Præſertim quando recuſans adire Superiorem non potuit, Bertaz. Caual. Carau. & Guaz. *n.* 103. vbi cum Menoch. & Caual. ait, quod vnico contextu cauſa legitima exprimenda eſt: Niſi eſſet ſcandaloſa, quia tunc in Actis non exprimeretur, ſed Superiori proponeretur.

Probāde cauſæ.

33. Nota tandem, quod ſi allegans cauſas ſuſpicionis non probet, iniuriarum actione tenebitur ſecundùm Bal. *in cap. ſuper, de offic. Deleg.* Ang. Baiar. & Guaz. *n.* 62.

An Iudex recuſatus, cognoſcat ſuper exceptiones contra ſe datas?

34. Pro corollario eorum, quæ vſque huc dicta, & dicenda ſunt *in hac quæſt.* obſerua, quod ſuper exceptiones, quæ ad recuſandum Iudicem, contra eius iuriſdictionem proponuntur, regulariter ipſemet Iudex cognoſcit: At ſi opponatur aliqua exceptio ad eum recuſandum eius ſugillans perſonam, vt quod

quod ſit infamis, excommunicatus, &c. non poteſt ipſe ſuper huiuſmodi exceptione cognoſcere, Alex. Imol. & Clar. qui teſtatur de communi *q. 43. §. fin. verſ. vnum*, quia, vt idem Clar. ponderat, Iudex eſſet in propria cauſa, & certè numquam declararet ſe infamem &c. & ideo Superior ſuper tali exceptione cognoſcit, vel aliū Iudicem, ad cognoſcendum, dare debet. De hac materia, an Iudex cognoſcere poſſit ſuper exceptionibus contra ſe datis, melius quam alibi declaratur per *gloſ. in l. ex quacumq; in verſ. ſciatur ff. ſi quis in ius vocatus non ier.* de quo etiam agit Fely. *in cap. ſuper literis num. 18. cum ſeq. de reſcriptis*.

Plures ſũt cauſæ recuſandi Iudicē.

35. REGVLA 2. ſit; Plurimæ, dubio procul, ſunt iuſtæ, legitimæ, & ſufficientes cauſæ ad Iudicem ſuſpectum recuſandum, quæ referuntur, à DD. & præſertim a Laurent. Beneuent. *in ſuo eleganti tract. de Iudice ſuſpecto*; à Franch. *in cap. poſtremo, de appell.* vbi 40. cauſas enumerat, *& ibidem* Alex. cauſas 90. ponit; à Guaz. qui *defen. 1. cap. 21. per totum*, cauſas 53. affert: Et ego h c inſinuabo magis practicabiles, releuantes, & quotidianas, & ad pauca capita illas redigam.

Inimicitia, an ſit legitima cauſa Iudicem recuſādi?

36. Cauſa 1. ſufficiens ad Iudicem recuſandum, & in totum, vt ſuſpectum remouendum, eſt inimicitia, Aret. & Iaſ. *in l. apertiſſimi, C. de iud.* Maran. Maſcar. & Guaz. *defen. 1. cap. 21. n. 4.* Inimicitia verò ex iiſdem capitibus colligitur ad Iudicem repellēdum à iudicando, ex quibus repellendi eſſent teſtes a teſtificando, facilius enim repellitur Iudex à iudicādo, quam teſtis à teſtificando, Tuſch. *tom. 7. concl. 908. n. 11.* Maſc. & Guaz. *n. 2.*

37. Capita verò dicta inimicitiæ fusè referuntur à Far. *q. 49. per totam*: & ea quæ ad Regulares ſpectare poſſunt, adnotata ſunt *hic infra q. 27.* & ad propoſitum etiam faciunt, *dict. 2, q. 26.* De pluribus capitibus inimicitiæ, ex quibus, vt ſuſpectus remouetur Iudex, in ſpecie agit Guaz. *cap. 21. à n. 4. vſque ad numerum* 10. *Qui n. 5.* cum Maran. & Franch. tenet quamlibet inimicitiam, etiam non capitalem ſufficere ad Iudicem, vt ſuſpectum remouendum; Dummodo allegetur in ſpecie, Capic. Carau. Frāch. & Guarz, *n. 6.* Qui *dict. n. 5.* exemplificat in Iudice, qui ſalutantem non reſalutauit, & iterum tenuit idem, *n. 37.* ex Maran. & Put.

38. Supradicta procedunt, quamuis inimicitia Iudicis proceſſerit ex culpa, & facto proprio ipſius allegantis, Franch. & Scacc. *de appell. q. 17. limit. 47. mem. 1. n. 18.*

39. Ad cauſam inimicitiæ reducuntur ſequentia, ex quibus Iudex, vt ſuſpectus, recuſatur; Puta, quia iam iudicauit ſemel, & in cauſa appellationis conſtat grauaſſe, Io. Andr. *in c. ad hæc. de appel.* quem teſte Franch. ibidem communiter DD. ſequuntur, & tenent Guaz. *defen. 1. cap. 21. n. 24.* Dec. & Scacc. *quæſt. 17. lim. 47. mem. 3. n. 2.* Et ex hoc capite Iudex ſuſpectus erit, non modo in eadem, ſed etiam in alijs cauſis omnino ſeparatis, Franch. & Scacc. *n. 3.* quod maximè procedit in grauamine torturæ, quia iniuſtè tortus, & etiam

tota

tota eius domus, talis torquentis iuriſdictionem declinare poteſt, Ang. *in l. 2. nu. 4. ff. de appell.* Scacc. *de appell. q. 17. lim. 47. mem. 3. n. 3.* Vt ſi Iudex, denegatis copijs indiciorum, vel ſine indicijs Reum ad torturam poſuit, Caſtren. & Guaz. *num. 29.*

40. Imò, quòd ſufficiat ad Iudicem recuſandum, quod ſemel in eadem cauſa iudicauerit, licet non conſtet de grauamine, cum non præſumatur, opinionem mutare velle, ne ſibi ſit contrarius, voluerunt Aret. *conſ. 29.* & Io. Ant. de Nigr. *ſuper conſtit. Reg. cap. 217. n. 43.* Et quod idem dicendum ſit quamuis de grauamine non conſtet, dummodo recuſans in alia cauſa ab eodem Iudice appellauerit, pendente appellatione, opinati ſunt, Franch. Imol. & Maran. quos refert Guaz. *dicto n. 24.* Vbi ait hoc ſine difficultate procedere, ſi probetur, quo Iudex propter appellationem, contra appellantes vlciſci ſoleat. At quod regulariter non ſufficiat appellationis pendentia in alia cauſa, niſi de grauamine conſtet, verum exiſtimarunt Io. Andr. quem ſequitur Scacc. *nu. 4.* & eſt communis DD. ſequenda, non enim qui temere appellauit, iure poteſt Iudicem ſuſpectū allegare, vt not. Abb. Cardin. Alex. & Scacc. *de appell. q. 17. lim. 47. mem. 3. n. 4.*

41. Ad eandem inimicitiæ cauſam iuſtam pertinet Iudicis recuſatio, eo quod ſit nimis ſeuerus, & crudelis, Bal. Iaſ. Maran. & Guaz. *defen. 1. cap. 21. n. 44.* Indiſcretus, iniquus, Bal. Maran. & Guaz. *nu. 47.* vbi cum Franch. idem dicit de Iudice; qui iniquus eſſe conſueuit. Idipſum dicendum eſt de Iudice, qui in cauſa Aduocatū audire non vult, Lanfranc. Maran. & Guaz. *nu. 49.* Vel qui excedit modum in exequendo, aut non ſeruat eſſentialia iudicij, puta non admittendo teſtes, dum debet, ſeu poteſtatem delegatam vltra metas excedendo, *cap. ſuper quæſtionem, de offic. Deleg.* & not. Nauar. *in cap. ſi quando de reſcriptis nu. 6.* Pegn. quem ſequitur Bouer. *in direct. par. 3. ca. 1.* Similiter ſuſpectus recuſari poteſt Iudex, qui grauamen comminatur. Franch. Maran. Put. & Guaz. *nu. 36.* Et hoc quamuis comminatio extraiudicialis tantū fuerit, Tuſch. *tom. 7. concl. 908. n. 31.* Caſtren. & Guaz. *n. 28.*

42. Repellitur pariter Iudex, vt ſuſpectus, quādo Domini allegantis inimicus eſſet, Bar. Io. Andr. Lanfrac. & Guaz. *n. 55.* ſicut etiam ſi Dominus ſuſpectus eſſet, & tota eius familia ſuſpecta reputaretur, Franch. Maran. & Guaz. *n. 34.*

Nota, quod Iudex, dum eſt ſuſpectus ex cauſa capitalis inimicitiæ, etiam non oppoſita recuſatione, proceſſus ab eo factus eſt nullus, ſecundùm Præpoſ. Ang. Bal. & Farin. *in frag. crim. litera K num. 706.* Quamuis Iudex ex alijs capitibus notoriè ſuſpectus, validè procedat, & pronunciet antequam recuſetur, Abb. Butr. Felyn. & plures alij, quos ſequitur Farin. *ibid. nu. 705.* vbi exemplificat in Iudice patre in cauſa filij, & Domino in cauſa ſui familiaris. De materia huius cauſæ latè Farin. *num. 862. vſque 881.*

43. Cau-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Amicitia an reddat Iudicẽ ſuſpectum.

43. Cauſa 2. Principalis ad Iudicem, vt ſuſpectum recuſandum, eſt oppoſita primæ, nempè amicitia, & beneuolentia; Ex qua beneuolentia, & proprio erga ſe ipſum amore, oritur, vt quilibet Iudex ſuſpectus ſit in cauſa propria, vt latè probat Tuſch. *tom. 7. concl.* 908. *n.* 1. Et diffuſius *concl.* 422. Oltrad. Maran. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 21. *n.* 15. *Qui n.* 16. probat etiã Aſſeſſorem, & Officialem illius, de cuius cauſa agitur, eſſe ſuſpectum.

Iudex in cauſa propria eſt ſuſpectus.

44. Ampliatur, quod dictum eſt in proximo numero, vt procedat non modo in Iudice Delegato, quod minus eſſet, ſed etiam in Ordinario, qui in cauſa propria Iudex eſſe non poteſt, *l. Iulianus, la* 2. *ff. de iudic. l. vnica, C. ne quis in cauſ. prop.* & not. Surd. cum multis ab eo citatis, *conſ.* 50. *n.* 9. *& conſ.* 47. *n.* 1. Bal. *in c. primo colum.* 2. *verſ. de propria autem, de inueſt. in marit. fact.* Socin. *conſ.* 96. *n.* 7. *volum.* 1. Bart. *in l. qui iuriſdictioni ver. n. quid, ff. de iuriſd. omn. Iudic.*

45. SVBAMPLIATVR 1. ampliatio, vt procedat, etiam ſi pars non contradicat, Surd. qui de communi teſtatur, *conſ.* 50. *n.* 24. quia, ipſo iure, quis prohibetur eſſe Iudex in propria cauſa, Surd. *d. n.* 24. & Iaſ. *in l. qui iuriſdictioni, ff. de iuriſd. omn. Iud.* & propterea etiam parte non recuſante proceſſus eſſet ipſo iure nullus.

46. SVBAMPLIATVR 2. Vt Iudex Ordinarius in totum ſit remouendus in cauſa propria, nec ei Adiunctus dari valeat, cum quo proceſſum fabricet, & ratio eſt, quia Adiunctus datur, dum Ordinarius ex alijs capitibus ſuſpectus recuſatur, Tuſch. *pract. concl.* 200. *in ver. Adiunctus n.* 1. & tunc Ordinarius iuriſdictione in cauſa procedendi non priuatur, ſed tantùm illa iuriſdictio cõmunicatur Adiuncto, ſine quo ipſe Ordinarius in cauſa procedere non valet, Gratian. *diſcept. foren. cap.* 100. *n.* 41. *& ſeq.* At in cauſa propria, Iudex ipſo iure iuriſdictione caret, in puncto Surd. *d. conſ.* 50. *n.* 21. 25. *&* 26. nec non, & melius *n.* 33. *&* 34. vbi probat, quod Iudex quicumque, etiam ſi ſit Epiſcopus Ordinarius, in propria cauſa omnino iuriſdictione caret, & eſt tanquam priuatus, citans Hoſtien. & alios.

47. Eadem de cauſa, Prælatus in propriæ Eccleſiæ cauſa, vti ſuſpectus recuſari poteſt, Abb. & Dec. *in c. poſtremo, de appell.* Frãch. Maran. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 21. *nu.* 38. qui cum Maran. idem dicit de conſanguineo Prælati. Et idem dicendum eſt de quolibet habente intereſſe in cauſa, puta, quia teneretur de euictione, Franch. Maran & Guaz. *n.* 44. vel quia litigaret in ſimili cauſa, talis enim iudicaret, ſicut iudicari vellet, glo. *in c. cum ſuper, de offic. Deleg* Abb. Franch. Maſcar. & Guaz. *nu.* 13.

Iudex eſt ſuſpectus dũ nimis fauet vni parti.

48. Propriè ex dicta cauſa 2. ſuſpectus allegatur Iudex, qui nimis fauet parti aduerſæ, demonſtrando ei nimię amicitiæ ſigna, Tuſch. *tom.* 7. *concl.* 908. *n.* 8. Franch. Maran. & Guaz. *nu.* 25. *&* 35. Immo ſufficit ad hoc, vt veriſimiliter præſumatur Iudicem in fauorem alterius partis inclinare, Bertaz. *conſ.* 8. *num.* 4. Abb. *in cauſam, quæ*

il 2.

il 2. de iudic. Maran. & Guaz. *n.* 14.

49. Idem dic, ſi Iudex nimis familiaris, & domeſticus ſit vnius partis, qui ſuſpectus allegari poteſt, Abb. Dec. & Io. Ant. de Nigr. *in conſt. Regn. cap.* 217. *n.* 38. Vel commenſalis, Tuſch. *tom.* 7. *concl.* 918. *n* 6. Franch. Maran. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 21. *num.* 27. Vel ſubditus, vaſallus, ſeu ſuffraganeus, latè Bart. *in tract. de Iudic. ſuſp. in princ.* Tuſch. *concl.* 908. *num.* 19. *& ſeq.* Franch. Maran. Put. & Guaz. *nu.* 32. Vel compater, Maran. Put. & Guaz. *n.* 48. Vel Aduocatus, ſiue Procurator in cauſa, Fräch. Lanfranc. & Guaz. *n.* 51. Vel teſtis in cauſa, Dec. *in c. poſtremo, de appel.* Franch. Io. Ant. de Nigr. Maran. & Guaz. *n.* 23. Vel conſanguineus aut affinis, Bart. vbi ſupra Tuſch. *nu.* 14. 17. *&* 23. Bal. Franch. & Guaz. cum alijs concordantibus *num.* 18.

Vel par ti nimis eſt familiaris.

50. Huc ſpectat, vt Iudex ſuſpectus iure recuſetur, dum ad inſtantiā partis aduerſæ datus fuit, Bertaz. *conſ.* 8. *n.* 4. *volum.* 1. Caualcan. Franch. Maran. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 21. *num.* 40. Vel ſi idem Iudex cauſam ſibi cōmitti ſolicitauerit, Franch. Maran. & Guaz. *nu.* 41. Seu dum donum à parte contraria Iudex accepit, Franch. Maran. & Guaz. *nu.* 42. Siue quando pretio, aut prece Iudex fuit corruptus, Franch. Maran. & Guaz. *nu.* 45. Et idem dicēdum eſt, quando vnus impetrauit aliū, & alius impetrauit alterum, & ſic dum Iudices reciproci ſunt, Franch. & Guaz. *n.* 54.

Vel datus ad partis inſtantiā &c.

51. Similiter ſuſpectus Iudex redditur, dum parti aduerſę, vel etiam alijs, ante ſententiam, ſuum propalauit votum, Cępol. Innoc. & Carauit. *conſ.* 134. *num.* 2. Iaſ. & Guaz. concordantes inducens, & teſtans ita paſſim obſeruari, *defen.* 1. *cap.* 21. *n.* 64. Aret. Speculat. & Menoch. *lib.* 2. *caſ.* 458. *n.* 14. Cum enim Iudex ſuam detexerit voluntatem, præſumptio eſt, quod ab ea non recedet, Menoch. *n.* 13. De materia huius ſecundæ cauſæ copioſè Farin. *in Fragm. crim. litera I. à n.* 808. *vſque ad n.* 829. *immò ad num.* 861.

Vel ex voti propalatione.

52. Cauſa 3. principalis, ex qua Iudex recuſari poteſt, eius eſt inhabilitas, vt quia ſit imperitus, & cauſa ſit grauis, & difficilis, *c. ex literis de conſanguin. & affin.* & not. Bald. Dec. Iaſ. Maran. Maſcar. & Guaz. *n.* 12. Vel quod ſit mutus, ſurdus, vt tenent Armil. Gratian. Tabien. & Bouer. *in direct. p.* 3. *c.* 1. Vel perpetuo furioſus gloſ. *in c.* 1. *verſ. & qui perpetuo*, 3. *q.* 7. Immò abſque recuſatione, Iudicis muti, ſurdi, furioſi, & ſimilium proceſſus eſt ipſo iure nullus; Idem dic de ſimilibus, puta de minore 18. annorum, de perpetuo cæco, &c. Bald. quem ſequitur Fely. *in c. ad probandum de re iudic.* Late Caualc. *de brach. Reg. Frag.* 3. Vant. & Guaz. *c.* 22. *n.* 3. *def.* 1.

Iudex imperitus recuſatur, itē mutus, ſurdus, furioſus.

53. Ex eodem capite inhabilitatis recuſari poteſt excommunicatus, Armil. Sylu. Tabie. & Bouer. *in d. c* 1. *& eſt tex. in c. decernimus de ſent. excom. in* 6. : Stante enim ſentētia excommunicationis contra Iudicem, eius iuriſdictio vſq; ad abſolutionem ſuſpēditur, Franch. Innoc. Vant. & Guaz. *n.* 5.

Itē excōmunicatus

54. Inha-

Iudex de crimine cōdemnatus.

54. Inhabilis ſimiliter eſt Iudex criminoſus, condemnatus de furto, adulterio, vel ſimilibus, qui de talibus criminibus iudicare non poteſt, & propterea iure recuſatur in ijſdem criminibus, Ang. *in l. cum Prætor. §. non autem, ff. de iudic.* Innoc. *in cap. ſup. literis de reſcrip.* Lanfranc. & Guaz. *n. 9. & eſt tex. in l. Iudices, C. de Dignit.* Secus ſi de prædictis non fuerit condemnatus, tunc enim exceptio criminis, Iudicis iuriſdictionem, ſiue Delegatam, ſiue Ordinariam non ſuſpēderet, nec repelli poſſet, Card. Alex. & Clar. qui teſtatur de communi *q. 43. verſ. item,* Marian. Soc. & Guaz. *n. 2.*

Cauſa expellens, teſtem, etiā Iudicē repellit.

55. Generalius, *quam ſupra n. 36.* hic notandum, quod omnis cauſa, quæ ad teſtem ſuſpectum allegandum ſufficiens eſt, multo magis ſufficiet ad Iudicem allegandum ſuſpectum, faciliùs enim Iudex à iudicando repellitur, quam teſtis à teſtificando, Tuſch. *to. 7. concl. 908. n. 11.* Maſcar. concordantes inducens, Lanfranc. & Guaz. *c. 1. n. 2.* Iaſ. *in l. apertiſſimi n. 7. C. de iudic.*

Iudex recuſatus ſuperſedeat regulariter.

56. Tandem animaduertendum, quod licet cauſæ, ad Iudicem repellendum vt ſuſpectum, debeant eſſe ſufficientes, & legitimæ, tamen ſaltem de conſilio, dum Reus Iudicem ſuſpectum allegat, dicens ſibi non confidere, cauſas ſuſpicionis allegare, Iudex ſuperſedere debet, donec conſulatur Superior, qui mandet, vel cauſam per alium cognoſci, vel per ſe ipſum, non obſtātibus allegatis ſuſpicionibus; ita Bertaz. *lib. 1. conſ. 8. n. 39.* Conrad. *de offic. prator. n. 9.* Et vt bonus, doctus, & Deum timens Iudex, vt not. Ambroſin. *de modo forman. proceſ. inform. libr. 1. cap. 7. n. 20. & ſeq.* libentiſſimè à talis cauſæ cognitione abſtinere debet. Non eſt nihilominus dubitandum, quod recuſatio notoriè fruſtatoria, abſq; periculo attentatorum, per Iudicem recuſatū ſperni poſſit, Coſta, Guaz. & alij, *defen. 1. cap. 21. n. 65.* Immò præſertim, quando in limine expeditionis, vel prolationis ſententiæ, ſi recuſatio manifeſtè calumnioſa proponeretur, reijcienda eſſet, Rot. Rom. *deciſ. 563. nu. 16. & ſeq. part. 1. in nouiſſimis.* & Guaz. *d. n. 65.*

57. Plura de materia huius quæſtionis Guaz. *defen. 1. cap. 19. 20. & 21.* nec non plurima erunt ad propoſitum dicenda *infra tract. 13. vbi agetur de appellatione*, cum recuſatio, & appellatio pari paſſu ambulent, ſecundū Franch. Fely. & Scacc. *de appel. q. 16. lim. 1. n. 8.* Et diffuſius Far. *in Frag. crim. litera I. in ver. Iudex à num. 685. vſque ad num. 971.* — Recuſatio, & appellatio æquipatantur.

58. Non deſinam hic adnotare, non licere Religioſos, niſi in caſu raro, in quo licita eſſet appellatio, Regularem Prælatum recuſare, nempè, quando conſtaret, quod iſte omninò iniquè ſe gereret in materia graui, ita Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 8. nu. vlt.* & Leza. *to. 1. cap. 9. n. 8.* Qualiter autem ſe gerere debeant Regulares, tam recuſans, quam recuſatus, agit Peirin. *tom. 1. quæſt. 1. de obedientia cap. 19. §. 1.* — Religioſis recuſatio licita, an ſit?

Quot,

Digitized by Google

Quot ſint criminum genera, & à quibus ſint plectenda? Quæſtio 7.

1. HVCVSQVE de cauſa iudicij efficiente actum eſt, *in hac quæſt. & ſequenti*, de eiuſdem cauſa materiali, quam etiam dicūt materiam circa quam, diſſerendum erit; Nempè de diuerſis criminum generibus: Crimina nanq; ſunt velut materia, circa quam iudicia omnia verſantur; de quibus propterea iterum, atq; iterum in progreſſu huius operis agēdum erit, præſertim *à q.* 107. *vſque ad q.* 132. in quibus, ex profeſſo, de quamplurium delictorum generibus, & eorum pœnis pertractabitur.

Quatuor criminū genera. 2. REGVLA 1. ſit. Crimina omnia ad quatuor genera redigūtur; Ad leuia, grauia, grauiora, & grauiſſima, & de hac diſtinctione meminit Bar. *in l. ſi non ſolum §. ſi mandato meo, n.* 7. *ff. de iniur. gloſ. in l. auxilium, ff. de minor.* Panorm. *in c. tuæ, de pœn.* & Clar. *in lib.* 5. *§.* 1. *verſ. ſunt etiam*.

In leuibus, & grauibus, qui procedant? 3. REGVLA 2. ſit. In leuibus, & grauibus crim nibus, non ſolum Superiores Maiores, ſed etiam Minores, vt Guardianus, Præſes, & Vicarius ſine vllo prorſus ſcripto ſalutaribus pœnitentijs procedere debent omni appellatione remota, vt determinatur *iuxta c. ad noſtram, c. reprehenſionis, & c. ſpecialis: §. porrò de appell. & notat.* S. Antonin. 3. *par. tit.* 9. *c.* 8. Clar. *§. fin. q.* 8. *ſub verſ. ſcias tamen*; & Far. *q.* 21. *num.* 136.

4. LIMITATVR. Vt appellatio in his licita ſit, dum Superiores correctionis modum excedunt, *c. de Priore, de appell.* & ponderat Abb. *in dict. cap. ad noſtram, & in c. cum ſpeciali*, & Feder. de Sen. *conſ.* 55. *circa finem*; hanc limitationem habes etiam *in c. irrefragabili, c. de offic. Ordin.*

5. REGVLA 3. ſit. In grauioribus, & grauiſſimis, habetur *in q.* 108. *vſq; ad q.* 113. *hic infra*. Quid in grauioribus, & in grauiſſimis.

6. De materia huius quæſt. agit Bouer. *in Direct. p.* 1. *c.* 6. & Franc. Arret. *in praxi c.* 3. *in* 1. *ſubſtantiali iudicij*. Ego *in q.* 107. *vſq, ad q.* 132.

An apices, & Solemnitates iuris, in Regularium iudicio dimitti debeant? Quæſtio 8.

1. IN *Superiori quæſt.*, de materiali, *in hac, & ſequenti q.* ritè de formali iudicij cauſa tractandum erit; Nempè *in præſenti q.* de apicibus, qui ſunt forma dimittenda in Regulari priuilegiato iudicio, licèt in alijs non priuilegiatis iudicijs, forma talis ſeruanda ſit; In ſequenti verò de ſubſtantialibus, & eſſentialibus iudicij, quæ ad formam neceſſariam ſpectant, in eorum iudicijs etiam à Regularibus ſeruandam.

2. Et pro tituli declaratione, præmitto; Apices, & ſolemnitates iuris eſſe, quę ad perfectionem, pompam, & ornatum, iudicij, de iure ciuili, vel canonico ordinata fuere, vt declarat Abb. *in c. dilecti de iudic.*, S. Antonin. *par.* 3. *tit.* 9. *c.* 15. *§.* 6. & 7. Nauar. *in lib.* 2. *tit. de appell. conſ.* 5. *n.* 10. & Sylu. *ver. iudex* 1. *q.* 5. Apices quid?

Digitized by Google

Apicibus dimiſſis, procedere poſsūt Regulares, ſummariè,&c.

3. REGVLA ſit. In iudicio Regulari apicibus, & ſolemnitatibus iuris dimiſſis, procedere Iudices poſſunt ſimpliciter, ſummariè, de plano, & ſola facti veritate inſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicij: Hæc regula eſt cōmunis ferè omnium interpretum iuris Canonici, & maximè Abb. *in c.cum contingat, de foro compet.*, & eſt fundata *in c. qualiter, & quando, il 2. in fi. de accuſa.;* vbi prænotato ordine iuris à non Regularibus ſeruando, ſubditur ſic. Hunc tamen ordinem circa Regulares perſonas, non credimus vſquequaq, ſeruandum; *& in c. olim eod. tit.*, vbi declaratur; Non decere ſeruos Dei inuolui in ſtrepitibus iudicialibus; & propterea in eorum negocio procedendum eſſe de plano, & ſine iudiciorum ſtrepitu; Et in noſtris *Conſtitutionibus in c.10. §. & perche, in illis verbis*: Et non s'oſſeruino le ſottilità delle leggi, ouero le giudiciarie tele, ſecondo la conceſſione di Bonif. *VIII*.

4. Eadem regula fundamentum habet *in d. Indulto Bonif. VIII., de quo in Compen. priuileg. ver. appellare n. 1. & ver. correctio fratrum n. 6.* tenoris ſequentis.

Bonifacij Indultum.

5. Bonifacius Epiſ. Ser. Ser. Dei, dilectis filijs Generali, & Prouincialibus Miniſtris, & vniuerſis fratribus Ordinis Fratrum Minorum &c. Authoritate Apoſtolica indulgemus, vt ad correctiones, & punitiones fratrum eiuſdem Ordinis delinquentium infligendas, Prælati Ordinis ſupradicti, ad quos ſpectare ea noſcuntur, rimulis iuris, & apicibus eius poſtpoſitis liberè procedere valeant, ſecundum conſuetudines approbatas, & Generalia facta, & facienda Ordinis inſtituta, &c. Itaque apices, & ſolemnitates iuris, ſeruandæ apud non priuilegiatos, dimittendę ſunt apud priuilegiatos Regulares.

Quomodo Regula, & Indultum intelligātur?

6. Caueant tamen Regulares Iudices, ne cum aliquibus minus iuris peritis allucinentur, & decipiantur, non rectè verba Indultorum, præſertim adducti *priuilegij Bonif.* intelligentes; quæ ſunt iſta. Rimulis iuris, & apicibus eius poſtpoſitis, &c. Non enim, vt animaduertit S. Antonin. *par. 3. tit. 9. c. 15. §. 7.* intelligi debent hæc verba, vt in procedendo in iudicio Regulari, poſtponantur omnia ciuilia, & Canonica iura, quia hoc eſſet *contra l. bona fides, iuncta glo. ff. depoſiti*; Sed intelligenda ſunt, ait S. Antonin., hoc eſt; Poſtpoſitis, & non ſeruatis illis iuribus, ſiue Ciuilibus, ſiue Canonicis, quæ ponunt quaſdam ſolemnitates, ſeu ſubtilitates, quæ veritatem negocij non tangunt; talia enim vocantur apices iuris, vt not. etiam Bar. *in l. ſi fideiuſſor, §. quædam, ff. mandati*: Alia verò iura, quæ veritatem negocij tangunt, circa teſtes, & circa reliqua, in procedendo, in Regulari iudicio ſeruanda ſunt. Et propterea non modo ea, quæ de iure Diuino, vel gētium, ſed etiam ea, quæ de iure communi Canonico, ſiue Ciuili diſponuntur, & ad negotij veritatem ſpectant, apud quoſcunque Regulares, tanquam ſubſtantialia, & eſſentialia iudicij, ſeruanda erunt; & tangam iterum *inf. n. 18.*

7. Ac-

7. Accipe quamplures ampliationes, ſeu potius declarationes propoſitæ Regulæ.

Pluribus modis Regula declaratur vſque ad n.16.

8. Declaratur 1. Regula 1. Vt à iudicio Regulari remoueantur calumniatores, doloſæ dilationes, & fruſtratoriæ exceptiones, hoc enim importat particula illa in regula (ſimpliciter,) vt declarat Card. Alex. *in Clem. diſpendioſam, nu.42.* vbi etiam Paul. de Caſt. & S. Antonin. *in par.3. tit.9. c.15. in princ.* De hac particula (ſimpliciter) agit Barbo. *in tract. de clauſul. in clauſ.103.* vbi de tota hac clauſula differit (ſimpliciter, ſummariè, de plano, ſiue ſtrepitu, & figura iudicij.)

9. Declaratur 2. Regula; Vt omittantur in dicto iudicio ſeſſio pro tribunali, & ſolemnitas non procedendi in diebus feſtiuis, hoc enim ſibi vult particula regulæ (De plano,) vt innuit Paul. de Caſt. *in dicta Clem. diſpendioſam, & in Clem. ſæpe, de verb. Sign.* vt notat S. Antonin. *vbi ſup. §.1.* Item per hanc particulam excluditur pernicioſa ſuperfluitas, maximè ſuperfluum multorum teſtium examen, & reprobatio non neceſſaria ipſorum, ſecundum Card. Alex. *vbi ſupra.* De hac particula (De plano) agunt Barboſa *in tract. de Clauſ. in clauſ.103.* & Marta. *clauſ. 160. nu.9 par.1.*

10. Declaratur 3. Regula; Vt in dicto foro ſolùm requirantur, quæ ad iudicij naturam pertinent, vnde in eo non conceditur Reis, vt teſtium iuramenta videant, Abb. *in c. cum contingat, n.26. de foro Compet.* Nec teſtium depoſitionum copia eis datur, quòd ſignificatur illa particula regulæ (Summariè;) vt deducitur ex dictis Bar. & Bal. *in l. filius familias, ff. de donat.* Aret. *in l. cum qui, §. filius, ff. de acquir. hæred.* & Felyn. *in c. dilecti, de iudic.* Agunt de hac particula (Summariè) Marta *de clauſ. par.1. clauſ.160.* & Barboſa *clauſ.103. in tr. de clauſ.*

11. LIMITATVR hoc vltimum, nempè, copiam depoſitionum teſtium Reis in dicto iudicio non dari, vt ſaltèm articulorum copia ex dictis teſtium extracta ſummariè Reis danda ſit, nec non copia aliorum indiciorum in proceſſu apparentium, talis enim copia ad ſui defenſionē cuilibet Reo neceſſaria eſt, vt obſeruant Abb. & Hoſtien. *in c. cum olim, & in c. qualiter, & quando, il 2. de accuſat.*

12. Declaratur 4. Regula; Vt ſolemnitas requiſita multorum teſtium ſit amputanda, ita, vt apud Regulares, duo teſtes cōteſtes ſufficiant, licèt, in aliquo caſu, de iure Ciuili plures requirantur; libellus non detur, nec lis cōteſtetur, Bar. *in l. fideiuſſor, §. quædam, ff. mandati,* nec alia huiuſmodi præſtentur, quę ad figuram, & ſtrepitum iudicij pertinent. An autem datio nominum teſtium ſit de apicibus, vel ſubſtantialibus, habetur *infra qu. 90. n.10. vſque ad n.13.*

13. Declaratur 5. Regula; Vt Prælati Regulares in teſtes admittere poſſint perſonas à iure reprobatas, puta relegatos, & infames, quia infamia eſt de iure poſitiuo, *c. per tuas de Simon.* & ita tradunt S. Antonin. *par.3 tit.9. c 15. §. 6.* & Sylu. *ver. Iudex, il primo n. 5. &*

9. & conſequenter admitti poterunt in teſtes, mulieres, quæ, non iure naturę, nec gentium, ſed Canonico, repelluntur, *in c. mulierem,* 33. *q.* 5. & deducitur *ex Clar. lib.* 3. *§. teſtamentum q.* 6. Vide in propoſito in comprobationem, & declarationem, dicenda *infra q.* 30. *n.* 10. *&* 11. Quanta verò fides præſtanda ſit prædictis teſtibus, habetur *infra, q.* 41. *per totam.*

14. Declaratur 6. Regula, Vt in modo procedendi in Iudicio Regulari, omnis reijciatur pompa, ſeu ſolemnitas iuris, dummodo ius Diuinum, naturæ, & gentium intactum maneat, & hic eſt ſenſus illius particulæ regulæ (Sola facti veritate inſpecta) Abb. *in c. dilecti, & in c. qualiter, & quando, ſupra citatis.*

15. Pro maiori declaratione huius particulæ (Sola facti veritate inſpecta) animaduertendum eſt, quod idem importat, quod illa alia particula (Manu Regia,) & relaxat omnes ſolemnitates iuris poſitiui; vnde qui facultatem habet taliter procedendi, ad ea tantùm tenetur, quæ ſunt iuris gentium, Marta *de clauſ. n.* 8. *clauſ.* 160. cum Iaſ. Alex. & Rom. & latius *in clauſ.* 250. in qua de hac particula agit per totam, & poſt eum, *in tra. de clauſ. Barboſ. clauſ.* 101. Et hic nota, quod idem importat alia clauſula, ſeu particula (ſine ſtrepitu, & figura iudicij) ſecundum Martam *in dicta clauſ.* 160. *n.* 6. ex Bar. *in Clem. ad reprimendum verſ. & figura in fi. & ibid.* addit Marta, quod hęc particula (ſine figura iudicij) importat virtutem omnium ſimilium clauſularum ſimul, & ſemel dictarum, videlicet (ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij) & ita ait ſentire, *vbi ſup.* Bar. & ibi ad eum addentes, concordantes plurimos inducunt. Pariter hæc clauſula (Manu Regia) idē importat, quod tota iſta clauſula (Summariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij) per hanc enim clauſulam (Manu Regia) cenſentur ſublatæ omnes iuris poſitiui ſolemnitates, ita vt cauſa decidi poſſit de iure gentium, ita Alex. Bar. Bal. Felyn. Marta, & alij *clauſ.* 70. vbi ex profeſſo per totam, agit de hac clauſula (Manu Regia) Et de omnibus prædictis clauſulis agit remiſſiuè Far. *q.* 185. *§.* 2.

16. Declaratur 7. Regula, Vt Iudex Regularis, ſupradicta ad apices, & ſolemnitates pertinentia, omittens in modo procedendi in iudicijs, cum non teneatur, immo nec regulariter illa admittere expediat, non ſolùm non ſit culpabilis, nec punibilis, ſed potius laude dignus, cum præſtet, quod ſui muneris eſt. Conſilium tamen ſit, vt quando quædam ex prædictis, de facili, ſine procraſtinatione, & ſine iudicij præiudicio ſeruari poſſunt, ſeruentur; ſaltem quādo ambiguum eſt, an res, de quarum omiſſione tractatur, ſpectent ad apices, vel ad ſubſtantialia, ſeu aliquo modo ad ſubſtātialia redigantur; Et hoc conſilium tanto libentius ſequendum videtur, quanto Iudices Regulares, non tenentur, ex vi *Conſtitutionis Boniſ. VIII.* eius priuilegio vti, cum Pontifex non dicat:

Digitized by Google

cat; Iudices Regulares (debeant) ſed (valeant) & propterea ſi voluerint, iudiciarium ordinem ſeruare poterunt, vt tenet Abb. *in c. cum contingat, de foro compet. n.26.* poſt Ioan. de Lign. & ita etiam ſentit *gl. in Clem. diſpendioſa, in ver. valeat*, vbi citatis iuribus in comprobationem, ſuſtinet, quod etiam partibus contradicentibus, poſſint Iudices Regulares ordinem iuris ſeruare, & in confirmationem propoſiti Conſilij, ait: In caſibus, in quibus dubitatur, an hæc Conſtitutio locũ habeat, Iudex ad omne dubium tollendum, ordinem iudiciarium ſeruet. Et vtique circumſcriptis omnibus alijs rationibus, & dato, quod in rei veritate, aliquæ iuridicæ obſeruationes ſuperfluę nobis eſſent, tutius eſt, quędam ſuperflua admittere, ſuperflua enim, ſecundum iura, non vitiãt, quam vel minimum ſubſtantiale omittere; omiſſio enim vnius ſubſtantialis proceſſum vitiatum reddit: Quod pręſertim cauendum eſt, dum poteſt dubitari, quin acta tandem, Reo reclamante, extra Religionem tranſmittenda ſint: qui enim extra Religionem proceſſus dijudicant, apices ſeruare aſſueti in eorum proceſſibus, apud ipſos in foro non Regulari eſſentiales, de facili, etiam in Regularium proceſſibus eſſentiales eſſe exiſtimant, licet verè non ſint, & ex eorum omiſſione proceſſus nullos decernunt.

Proceſſus, cœptũ ineptus, an poſſit termi-nari p viã articulorum?

17. Declaratur, 8. Reg. Vt ſi Iudex Regularis, iuris ſeruando apices, cauſam incipiat; via ordinaria dimiſſa, ſummariè proceſſum proſequi, & terminare poſſit, ius enim commune eligendo, iuri priuilegiato renunciare non cẽſetur, Bal. *in l.3. ff. de teſtam. milit.* Et non obſtante, quod in prædicto proceſſu aliquis emergeret defectus, qui eum de iure communi vitiaret, ex d. priuilegiato iure, vt ſummarius, proceſſus valeret; Maran. diſput.4.n.5. & ſequentibus, vbi pluribus rationibus, & authoritatibus, comprobat, præſertim gl. & Alex. *in l. vinum, ff. ſi cert. pet.* qui aiunt, quod in cauſis, in quibus libellus non requiritur, ſi interueniat, & ſit inceptus, non vitiat, & eſt dictum, teſte Maran. *nu.7.* communiter approbatum; Et idem ſuſtinet in alijs actibus ineptis, vel omiſſis, non neceſſarijs. Ex hac notabili, & frequenter practicabili declaratione ſequitur, in poteſtate Iudicis Regularis eſſe, cauſam via ordinaria per proceſſum inceptã, immo, & proſequutam, quamuis acta, attẽto iure ordinario, inepta eſſent, eam ſummariè, & iure priuilegiato rite terminare, vel per ſententiam, dimiſſis in ea iuris ſolemnitatibus de quibus *inf. in quæſt. 145. per totam*; vel per decretum, iuxta formam, de qua *inf. in par.2. prax.4. n.29. & 30.* Ita vt in omni cauſæ ſtatu, in arbitrio Iudicis Regularis ſit, in ea per viam articulorum procedere, ſecundum modum exaratum *in d. prax.4. à n.22. vſque ad n.30.* At cum hic punctus oppoſitionibus non careat, à Maran. *vbi ſup. à n.1. vſque ad 4.* relatis; Quamuis illis ſufficienter reſpondeat, *nu.11.12. & 13.* Tutius erit, vt Iudex Regularis, qui ſummariè

mariè procedere intendit, ita incipiat, & vſque ad cauſæ finem proſequatur; iudiciumque, via ordinaria cæptum, ſine cauſa in ſummarium non variet; & quando, ex cauſa, variandum eſſet, in decreto de procedendo per viam articulorum, cauſa, ſi non in ſpecie, ſaltem, illa clauſula, exprimatur (Iuſtis de cauſis animum noſtrum mouentibus.)

Multipliciter limitatur Regula vſque ad n.21.

18. LIMITATVR 1. Regula; Vt licet non teneantur Regulares ad ea, quæ ſunt iuris Ciuilis, & Canonici, hoc procedat, *vt ſupra dictum eſt n.6.* quoad modum procedendi, dimiſſis ſubtilitatibus, &c.; In reliquis verò, ligantur, omnino Regulares proculdubio à iure Canonico, immò etiam à Ciuili, quãuis ab hoc non ex vi coactiua, ſed directiua, vt latè tradit Squillans *in tract. de priuil. cleric. c.7. n.94. & ſequentibus*, cum Bonac. Dia. Suar. & diffuſius de hoc agetur *infra*, *q. 9. n.5.6. & 7.*

19. LIMITATVR 2. Regula; Vt Iudex Regularis non poſſit ſine cauſa pœnam à lege, vel ſtatuto taxatam augere, minuere, vel mutare, hoc enim ad apices non ſpectat; vt diffusè tractabitur *infra, q. 133. vſque 140.* Et hic tantum adnotandum cenſui, quod in Regularium foro, pœnæ mitiores eſſe debent, quàm in foro ſæculari; Indignũ enim eſt honorabilia Chriſti membra, ſeu eius Eccleſiæ indignè tractari, vt docet Conc. Brachar. *char.3. cap. 6.* vnde iuxta eorum ſtatuta Regulares ſunt pœnis plectendi.

20. LIMITATVR 3. Regula; Vt circumſcriptis cõſuetudinibus, & inſtitutis Generalibus factis, vel faciendis, Regulares debeant ſeruare apices, & rimulas iuris, attento prędicto priuilegio Bonif. VIII. alias eius limites excederent, cum tamen vltra tenorem extendi non debeat, *cap. porrò, de priuileg.* In eo nanque non concedit Pontifex, vt liberè, & ex proprio capite, apices Prælati poſtponant; ſed vt liberè ſecundum conſuetudines approbatas, & Generalia facta, & facienda Ordinis Inſtituta, rimulis, & apicibus iuris poſtpoſitis, procedere valeant, quibus ceſſantibus, ceſſat priuilegium, ita Megal. *in pract. crim. Canon. c.1. n.6.*

21. De materia huius quæſtionis latè S. Antonin. *par. 3. tit. 9. c.15. & in eorum tract de clauſ.* Barb. *in clauſ. 101. & 103.* & Marta *par. 1. clauſ. 160. & 250.* apud quos habes alios Doctores de eadem materia tractantes; & videre poteris præſertim *gloſ. in Clem. diſpendioſam, de iudic. & in Clem. ſæpe, de verb. ſign.*

An ſubſtantialia, & eſſentialia iudicij apud Regulares in cauſis criminalibus neceſſariò ſint ſeruanda? Quæſtio 9.

1. CVM in præcedenti q. de forma in iudicio Regulari dimittenda actum ſit; In hac de eiuſdem iudicij forma ſeruanda, tractandum eſt.

2. REGVLA ſit. Subſtantialia, ſeu eſſentialia in iudicio Regulari ſeruanda proculdubio ſunt, Abb. *in c. dilecti, de iudic.* Sylu. *ver. Iudex 1. q. 5.* Nauar. *de appell. conſ. 5. n. 10.*

Subſtãtialia in iudicio Regulari ſunt ſeruanda.

10. S. Antonin. *par. 3. tit. 9. cap. 15.* & hæc regula non habet contradicentem.

Regula amplia tur, & declaratur *vſq; in fin. quæſtionis.*

3. AMPLIATVR, ſeu declaratur 1. Regula; Vt ſubſtantialia, & eſſentialia, certò certius, in iudicio ſint ea, quæ ſunt de iure Diuino, naturali, vel gentium, & conſequenter hæc omnino ſeruanda ſunt, ita omnes proximè relati Doctores, *locis citatis*.

Quid de Statutis Regularium.

4. AMPL. 2. Regula; Vt tanquam eſſentialia ſubſtantialia ſeruanda ſint apud Regulares, eorum ſtatuta Regularia, Conſtitutiones; Hæc enim Regularibus ſunt velut ius gentium, vt obſeruarunt, Manſus *in Modo proced. cap 7. n. 4.* & Bouer. *in direct. p. 2. c. 40.*

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt quamuis Regulares non teneãtur ad ea, quæ ſunt iuris Ciuilis, & Canonici, quo ad ea, quæ ſpectant ad ſolemnitates in ordine ad modum procedendi, &c. vt declaratum, probatumque *eſt ſupra q. 8.* In reliquis tamen, quæ veritatem negotij tangunt ligantur omnino Regulares, etiam in Modo procedendi, & in eiſdem iuribus diſpoſita, conſequenter in eorum iudicijs ſubſtantialia, & eſſentialia ſunt. Et ad ea vtique, quæ in iure Canonico diſponuntur, Regulares, ex vi, non modo directiua, idest in foro conſcientiæ tenentur, ſed etiã ex vi coactiua, & directè, idest, in foro fori, vt not S. Antonin. *in par. 3. tit. 9. cap. 15. §. 7.* Bonacin. Diana, Suar. Vaſq. & Squillans, qui etiam alios nducit *in tract. de priuil. Cleric. cap. 7. n. 94. & ſequentibus, facit tex. in l. Bona fides, iuncta gloſ. ff. depoſiti,* & in hoc non eſt difficultas: Quo verò ad ius Ciuile, in quo apud Doctores aliqua eſt controuerſia.

An Regulares teneãtur ſeruare ius Canonicum?

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt Regulares in eorum iudicijs (excepto modo procedendi dimiſſis ſolemnitatibus, vt dictum eſt *in præcedenti ampliatione*) habere debeant pro ſubſtantiali, iuris Ciuilis obſeruantiam, tenentur enim, licèt non ex vi coactiua, ad ius Ciuile ſeruãdum ex vi directiua, idest in foro conſcientiæ, itaut in caſu contrauentionis, ab Eccleſiaſtica poteſtate, nempè a proprijs eorum Iudicibus, puniri poſſint, ita Bellectus, Barth. a S. Fauſto, Bonaci. Diana, Ricc. Suar. Vaſq. & Squillans, diffusè hoc tradens, *in tract. de priuil. Cleric. cap. 7. n. 94. & ſequentibus*; Leges enim Ciuiles, quę pro omnibus feruntur in corpore iuris inſertæ, quæque minimè ſunt repugnantes Eccleſiaſticæ immunitati, per Canones approbantur, & quaſi Canonizãtur, vt not. Suar. *de ll. lib. 3. cap. 34. n. 13. per totum caput*, de materia differens, *& n. 14.* inducens Canones, prædictas leges approbantes, nempe *cap. 1.* vbi Dec. *de nou. oper. nunciat. cap. innotuit de arbit. c. de capitulis, diſtinct 10.* & plures alios; Et hanc rationem in terminis ſequuntur Mantua, Pet. Gregor. Maran., Rebuff., Vaſquez, & Suarez *dicto num. 13.*

An Regulares ligẽtur ll. Ciuilibus?

7. Quod autem prædictæ ll. Ciuiles approbate tantùm ſint à iure Canonico quo ad vim directiuam, non autem quoad coactiuam, patet ex praxi Eccleſiæ, ſecundum quam

quam perſonæ Eccleſiaſticæ nunquam coguntur a Iudicibus Ciuilibus, ſed ab Eccleſiaſticis; Et expreſsè in *c. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, de conſtit*, determinatur, vt Princeps politicus in Eccleſiaſticos iuriſdictionem non habeat, & not. Diana *par. 7. tra. 10. reſol. 2. verſ. quod, & verſ. itaque*, vbi *plures Canones cõcordantes induc t; & in tota illa reſol.* ex profeſſo agit, an Clerici ſubijciantur tantùm ex vi directiua ll Principum ſæcularium? & Doctores pro, & contra tenentes citat.

Subſtãtialia quædã iudicij enumerantur. 8. AMPLIATVR, ſeu declaratur 5. Regula; Vt ſubſtantialia ſint primò, vt contra, aliquem non procedatur, niſi accuſatum, denuntiatum, vel infamatum; ſecundò vt abſens vocetur; tertiò vt teſtes cum iuramento examinentur, vel ſaltem cum præcepto Sanctæ obedientiæ; quartò, vt indefenſus non condemnetur, niſi contumax; Hæc enim ſunt ſubſtantialia iudicij, non omittenda, vt declarabitur, & probabitur infra diſtinctè, ſuis locis.

9. De materia huius quęſt. plura S. Antonin. *in 3. par. tit. 9. cap. 15. præſertim, §. 3.*

Iudicium, ſeu cauſa, quænam dicatur criminalis, ciuilis, vel mixta?
Quæſt. 10.

1. DE tribus iudicij cauſis, efficiente, materiali, & formali hactenus egimus, ſupereſt, pro complemento pręludialium quæſtionum, vt hic de quarta, de cauſa nempè finali, iuxta titulum huius quęſtionis, diſſeramus; Ex fine namque, quo publicum, vel priuatum bonum in iudicio intenditur, criminale, ciuile, vel mixtum iudicium reſultat. Et dimiſſis opinionibus, quas in hac quęſtione refert, & reijcit Clar. *§. fin. q. 1.* Prænotandum eſt, opere precium eſſe dignoſcere, an cauſa, ſeu iudicium ſit criminale, vel ciuile; in criminali namque, non in ciuili, neceſſe eſt probationes luce meridiana clariores eſſe; &, vt in progreſſu huius operis patebit, plurima ſeruari debent in criminali, & mixto, non autem in ciuili iudicio.

2. Regula 1. ſit. Illa dicitur cauſa, ſeu iudicium criminale, in quo agitur ad commodum publicum, ſiue ex delicto imponenda ſit pœna corporalis ad publicam vtilitatem, ſiue pœna pecuniaria applicanda fiſco: Hæc eſt communis opinio Doctorum, à qua, in conſulendo, & iudicando, recedendum non eſt, vt dicit Clar. *q. 1. verſ. 4. igitur, & verſ. ex quorum*, citans *gl. in l. 3. in ver. centum, ff. de ſepul. viol.* vbi Bar. ait, hanc opinionem omnes tenere, & de communi teſtantur Canoniſtę *in Rubr. de iudic, & ibi* pręſertim Aret. *n. 19.* & Dec. *n. 95. in prima, & n. 51. in ſecunda lect.* Criminalis cauſa, quæ dicatur?

3. Regula 2. ſit. Cauſa, ſeu iudicium dicitur ciuile, quando agitur ad commodum priuatum, ſiue cauſa deſcendat ex contractu, ſiue ex delicto, puta ad rei reſtitutionem parti, ad refectionem damnorum, vel etiam ad pœnam ipſi parti applicandam: Hæc eſt etiam communis Doctorum, quam ſequitur, & de qua teſtatur *ibid.* Clar. *verſ. 4. igitur, & verſ. 4. caſus*, & hanc etiam, Ciuilis cauſa quæ?

Digitized by Google

etiam, ait Bart. omnes tenere, *poſt gl. in dicta l.* 3. & de communi *in dicta Rubr. Canoniſtæ* teſtantur, inter quos ſunt citati Aret. & Dec.

Declaratur regula vſq; ad n. 7.

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt iudicium ſit ciuile in caſu Regulæ, ſiue Iudex procedat ad inſtantiam partis, ſiue ex officio, ita Clar. *ibidem verſ. adde*, & Maran. in Speculo, *fol.* 24. *n.* 27. teſtatur de communi.

5. AMPLIATVR 2. Vt quando quis agit per viam exceptionis, crimen contra teſtẽ proponẽdo, non vt puniatur, ſed vt non recipiatur eius dictum, vel debilitetur, aut non noceat, cauſa ſit ciuilis, cum ſit ad priuatum intereſſe, ita tenẽt omnes Doctores, teſte Clar. *ibid. verſ. vltimo*; Secus ſi per viam exceptionis crimẽ proponeretur ad puniendum, *idem q.* 19. *verſ. criminaliter.*

6. AMPL. 3. Vt iudiciũ dicatur ciuile, quando agitur ad pœnam extraordinariam, puta priuationem officij, ſeu beneficij, & nihil applicatur Fiſco: In hoc omnes concurrunt, & ab hac ſententia non eſſe recedendum, ait Gratus, *lib.* 2. *conſ,* 71. *n.* 9. *& poſt eum* Clar. *ibid. verſ.* 5. *caſus*; Secus tamen eſſet, dicunt iſti Doctores, ſi priuatio prædicta, vel ſimilis, eſſet pœna ordinaria, quæ pro delicto imponitur, quia tunc iudicium criminale eſſet.

7. LIMITATVR hæc 3. ampliatio; Vt procedat, quando agitur ſolum ad pęnam extraordinariam priuationis beneficij, tunc enim agitur ciuiliter; Sed ſi agatur, vt Clericus propter crimen degradetur, vel deponatur, *iuxta c. qualiter, & quando, il ſecundo, &c. ſuper his, de accuſ.* tunc cauſa diceretur criminalis, vt tenet Feder. de Sen. *conſ.* 23. *col.* 2. Barbat. *in c. teſtimonium, de teſt.* & Io. Anton. Niger. *in Rubr. de cauſis criminalibus. & ciu. n.* 13.

8. REGVLA 5. ſit. Cauſa, ſeu iudicium tũc dicitur mixtum, quãdo cum pœna applicãda fiſco, ratione cuius eſt criminale, proponitur, & agitur pro intereſſe partis, vt pro reſtitutione rei, refectione damnorum, vel vt aliqua pars pœnæ parti applicetur, & ratione huius intereſſe eſt ciuile, ſic tenet Boſs. *de appell. n.* 8. qui teſtatur de communi, & ita videtur ſentire Iaſ. *in Rubr. C. de iudic.* Gomez Arias *ſuper. l.* 80, *Tauri n.* 20. *in fine.* Mixtũ iudicium.

9. LIMITATVR Regula; Vt procedat, dum ex diuerſis legibus, vel ſtatutis intereſſe publicum, & priuatum ſtatuuntur, ſecus, dum ex eadem lege emanat vtrumque, tunc enim iudicium non eſſet mixtum, ſed ſecundum digniorem partem eſſet dicendum criminale merum, Clar. *q.* 1. *verſ.* 3. *caſus.* Plura de cauſis mixtis Baiar. ad Clar. *ibid. n.* 1. 2. *&* 3.

10. Late de tota materiã huius quæſtionis Farin. *qu.* 100. *&* Clar. *locis in hac quæſtione citatis.*

Finis Quæſtionum Præludialium.

Digitized by Google

CAPVT PRIMVM CONSILIORVM, & Commentariorum, THEORIÆ, CAVSARVM IVDICIALIVM Regularium,

IN QVO DISSERITVR

De his, quæ ſpectant ad ritè proceſſum inchoandum.

DE INQVISITIONE, Conſiliorum, & Commentariorum.

TRACTATVS PRIMVS.

1. PRÆSVPPOSITA doctrina cõmuni, Iudicem procedere tantum poſſe per viam Inquiſitionis, Denunciationis, vel Accuſationis, de quia *in c. qualiter, & quando, il 2. de accuſat.* Ab Inquiſitione hic initium ſumo.

In quibus caſibus per Inquiſitionem Generalem procedi poſſit, & ab ea ad ſpecialem deueniri? Quęſt. 11.

Inquiſitio quid? 2. PRænotandum eſt 1. quod licet variæ deſcriptiones inquiſitionis à Doctoribus tradantur, poſſumus breuiter, & faciliter dicere, quod Inquiſitio eſt informatio delicti, Iudicis officio, & auctoritate facta; Ita Iodoc. *in pract. crim. tit. de inquiſitione c. 8. n. 1.* & hanc deſcriptionem ſequutus eſt Clar. *§. fin. q. 3. verſ. aduerte*, & poſt ipſum Farin. *q. 1. n. 3.*

3. Prænotandum 2. quod duplex eſt inquiſitio, generalis, & ſpecialis; Generalis eſt illa, qua incerto delinquente, per Iudicem generaliter inquiritur, quis delictum commiſerit? generales informationes ſumendo; Specialis autem eſt, quæ fit per Iudicem contra particularem, Inquiſitio quotuplex?

Digitized by Google

rem, ſeu particulares perſonas, de cuius, vel quarum delicto iam curia in notitiam venit, vel ex inquiſitione generali, vel ex denunciatione, vel ex legitimo alio modo. Hanc diſtinctionem inquiſitionis amplector, ad quam omnes inquiſitiones rediguntur, *vt infra* patebit; His enim duobus modis hodiè contra delinquentes proceditur, teſte Innoc. *in cap. bona, il* 1. *n.* 5. *de elect.* vbi ait, quod ita ſeruat totus mundus, Clar. *§. fin. q.* 5. *verſ. poterit*, & Farin. plurimos citans, *q.* 1. *n.* 4. *verſ. ſtante*, vbi ex Clar. ait, quod generalis inquiſitio fit, ad inueſtigandum delinquentem, ſpecialis autem ad puniendum eum.

4. REGVLA 1. ſit. Inquiſitio omnino generalis, ſeu generaliſſima, (quæ omnes perſonas viſitationi ſubiectas, & omnia delicta complectitur, de qua *in cap. pernicioſa de off. Ordin.* & in Conc. Trid. *ſeſſ.* 7. *cap.* 7. *& ſeſſ.* 24. *cap.* 3. quæque, vt ſtatuitur in noſtris Conſtitutionibus, à Patre Generali ſemel in toto ordine, & à PP. Prouincialibus bis quolibet anno fieri debet) Nec infamiam, nec aliquid aliud prærequirit, ſed abſolutè ab ea in omni caſu inchoari poteſt proceſſus, ita tenent communiter Doctores, & vniuerſaliter practicatur, *iuxta cap. Romana §. ſanè de cenſibus in* 6. vbi de Superiore viſitante habentur hæc verba; Propoſito verbo Dei, quærat de vita, & conuerſatione miniſtrantium Eccleſijs; Et Conc. Trident. *cap.* 8. *&* 20 *de reform. ſeſſ.* 7. Et not. Bonac. plures inducens, *de præcep. de-* *cal diſp.* 10. *q.* 2. *punct* 5. *num.* 7.

Inquiſitio generaliſſima nihil prærequirit; Declaratur regula vſque ad n. 7.

5. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt licet Viſitator in hoc caſu non debeat inquirere de aliqua particulari perſona; tamen, ſi aliquod crimen de grauioribus, ſeu grauiſſimis, vel criminoſus diffamatus detegatur iudicialiter in hac generaliſſima inquiſitione, ab hac deueniendum eſt ad ſpecialem Inquiſitionem, vt aduertit Bouer. *in Direct. p.* 1. *c.* 3. *§. ſecundum, & §.* 7. Et in hoc caſu expediens erit redigiſſe in ſcriptis generalem inquiſitionem, vt appareat regulatè deueniri ad ſpecialem.

A generaliſſima ad ſpecialem deuenitur

6. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt in hac generaliſſima inquiſitione omnes vniuerſaliter admittantur, etiam infames, maleuoli, &c. vt praxis vniuerſalis teſtatur, & not. *ibidem* Bouer. *§.* 7.

Omnes in generaliſſima admittũtur.

7. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt in Syndicatu noſtrorum Generalium, Procuratorum Curiæ, Prouincialium, ac Guardianorum, in fine eorum Officiorum, nullam opus ſit præcedere infamiam delictorum, ſed ſufficere, vt Prælatus, ſeu alij, ad quos ſpectat, generaliter interrogent, quomodo Syndicatui expoſitus in officio ſe geſſerit; An in Regulæ, ſeu Conſtitutionum obſeruantia deliquerit? An ſubditos oppreſſerit? & de ſimilibus: Et dato, quod, in hac inquiſitione, crimina detegantur, ea obſeruari debent, quæ in generaliſſima inquiſitione dixi obſeruanda, *hic ſup. n.* 4. ita Bouer. *ibid. cap.* 7., & ita apud nos paſſim, ſinè contradictione practicatur.

De Syndicatu Superior. apud nos.

8. REGVLA ſecunda ſit. Quocun-

Inquiſitio generalis an aliquid præreequirat? cunque modo Iudici conſtet delictum eſſe commiſſum, in omni caſu, poteſt ex officio procedere per viam inquiſitionis generalis, abſq; eo quod aliquid aliud præcedat, vt inueniat perſonam delinquentis, interrogando teſtes, an ſciant, quis tale delictum commiſerit; Ita Clar. *§. fin. q. 5. verſ. poterit*, vbi citat Innoc. *in c. bonæ memoriæ il 1. n. 5. de elect.* qui dicit, ita ſeruare totum mundum, quem ſequitur Megal. *in ſua Traxi cap.* 11. poſt Farin. *q. 1. n. 49.* & tenent DD. *in cap. Inquiſitionis de accuſ.* præſertim Anan. *n. 4.* & Felyn. *n. 6.* & de Generali conſuetudine teſtatur Ambroſin. *de modo forman. proceſ. inform. lib. 1. c. 1. n. 1.* quicquid aliqui citati a Diana *p. 2. tract. 15. reſol. 63.* aliter ſentiant. Conſtito tamen prius de corpore delicti, iuxta tradenda *infra q. 12. n. 3. erga fin.* Præſentis Regulę inter alias, hanc reddunt DD. rationem, nempè, magnam boni communis vtilitatem, aliàs enim ſæpè impunita crimina remanerent, non ſine ſubditorum ſcandalo; Dia. *ibidem vide infra q. 13. n. 13.*

Inquiſitio generalis aperit viam ad ſpecialem. 9. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſi in generali inquiſitione, delinquentem aliquis nominauerit, iſta nominatio viam aperiat ad inquirendum ſpecialiter contra nominatum, ideſt ad aſſumendum contra eum alias informationes, Farin. *q. 1. n. 49. & q. 9. n. 19. & 21.*, Innoc. *vbi ſupra*, qui ait, hoc de conſuetudine ſeruare totum mũdum, Bar. *in l. 2. §. ſi publico, n. 9. ff. de adult.*, Bal. *in l. edita, C. de eden.*, Anan., & Card. Alex., quos refert, & ſequitur Clar. *loco citato*, & teſte Aret. *in c. cum oportet n. 44. de accuſat.*, hæc eſt communis concluſio, & Nauar. *in Rubr. de iudic. poſt n. 88.*, ait opinionem Innoc. in theoria, & praxi receptam eſſe. Et hæc conſuetudo, de qua in Regula, & in hac ampliatione, derogauit iuri communi, nempè *c. Inquiſitioni, de accuſat.* vt notat Bonac. *de præceptis Decal. diſp. 10. q. 2. punct. 5. n. 12.*, vbi in comprobationem huius ampliationis inducit Azor., Molin., Petr. Nauar., & Sa. Ratio verò eiuſdem ampliationis eſt; quia, quod apparet in actis, dicitur notorium, quod Iudici viam aperit ad ſpecialiter inquirẽdum, vt probat Clar. *loco citato*, Sed nota quod primus teſtis, nominans delinquẽtem, habetur pro Denunciante, vt firmat Decian. *reſponſ. 93. n. 125. vol. 2.* Et ideo, vti Denunciator, non probat, vt contra Iudices aliter facientes, exclamat Bertaz. *conſ. 251. n. 103. vol. 2.* & ſequitur Guaz. *defen. 29. c. 2. n. 18.* — De primo teſte nominante Reũ.

Quid iuris, ſi indebite in inquiſitione generali Reus detegatur? 10. AMPL. 2. Regula 2. quod cum in caſu regulæ eiuſdem, Iudex non ſit cauſa iniuſta detectionis, dato, quod quis interrogatus generice, indebite occultum auctorem detegat, poterit Iudex ad inquiſitionem ſpecialem cõtra detectum procedere, ſecundum Nauar. *in rubr, de iudic. n. 87. verſ. non obſtat*, Franc. Arret. *in pract. c. 13. & Leſſ. de iuſt. & iure lib. 2. cap. 29. dub. 15.* vbi ex Nauar. contra Sotum tenet, Iudicem in hoc caſu, non modo poſſe, ſed etiam procedere teneri, & ſubſcribunt Thom. á Ieſu,

& Leza.

Digitized by Google

& Leza. *to.* 1. *c.* 27. *n.* 4. Ratio ampliationis eſt, quia in hoc caſu iure ſuo vtitur Iudex; hoc enim ipſo, quod crimen in iudicio eſt detectum, fit publicum iuris, quod etſi ab altero impie fuerit detectum, iure ſuo vti Iudex poterit, ſpecialiter inquirendo. Non ſilebo hic, Bouer. *in direct. p.* 2. *cap.* 4. *verſ.* 3. *obſeruandum*, ex Soto, Nauar. & Sayr. exiſtimare melius eſſe in propoſito caſu abſtinere à procedendo, & tangam *infra q.* 13. *n.* 14.

11. De materia huius quæſt. agit Bouer. *vbi ſup. cap.* 3. 4. *&* 7. Franc. Arret. *in praxi in primo ſubſtantiali cap.* 11. 12. *&* 13. Clar. *in § fin. q.* 5. *verſ. poterit*, & Farin. *q.* 1. *nu.* 4. *&* 49.

12. Quid autem concludendum ſit in foro conſcientiæ, quoad obligationem reuelandi, vel tegendi, dum quis in inquiſitione generali interrogatur, patebit *infra q.* 59., vbi ex profeſſo hic punctus tractabitur, nempè, An iuridicè teſtis interrogatus, veritatem aperire teneatur?

An ante omnia alia, etiam ante inquiſitionem generalem Iudici conſtare debeat, & quomodo de corpore delicti? Quæſtio 12.

1 CVm vulgatum ſit dictum; Ante omnia Iudici conſtare debere de corpore delicti, ante omnes alias, hanc propono quæſtionem, in qua.

Ante omnia conſtare debet de corpore delicti.

2. Regula ſit iſta. Iudex nunquam debet procedere ad aliquem actum in criminali cauſa, niſi ei prius conſtet de delicto, ſeu, vt aiunt DD., de corpore delicti, ſcilicet, delictum eſſe commiſſum. Hæc non ſolum eſt communis, & practicata opinio, ſed vt teſtatur Farin. *q.* 2. *n.* 1. omnes DD. ita exclamant, vt videre eſt apud Bar. Ang. Rom. Cuman. Io. Igneum, & alios *in l.* 1. *§. item illud, ff. ad Sillan.* & Clar. *§. fin. q.* 4. *in prin.* ait, ita ſemper facere practicos Iudices, cum ſit trita concluſio (iuxta titulum huius quæſt.) quod ante omnia Iudici conſtare debet de delicto, & ad hanc comprobandam per plures alios DD. inducit *ibid.* Farin., dicens quod ab hac nemo, quem viderit diſcrepat. Concordat Guazzin. *in tract. ad defenſ. cap.* 1. *n.* 1. *defen.* 4. *vbi concordantes*.

Multipliciter ampliatur Regula, vſque ad n. 12.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt dum non conſtat de corpore delicti, non ſolum Reus non poſſit condemnari, etiam ſi conuictus ſit, vt tradit Clar. *§. fin. q.* 66. *in princ.* vel confeſſus; ex ſola enim confeſſione propria, dum non conſtat de corpore delicti, Reus non debet damnari, Clar. *qu.* 55. *verſ. poteſt etiam*; & Ang. *de Malef. in verſ.*, & veſtem cœleſtem, *nu.* 25. & ita ſeruari atteſtatur Boſſ. *tit. de confeſſ. poſt tort. poſt num.* 15. *verſ. ſed quid, quando*, Et Farin. *q.* 2. *n.* 7. vbi citat ad ſaturitatem. Sed nec torqueri Reus poteſt, vt *eſt tex. expreſſus in l* 1. *§. item illud, ff. ad Sillan.* & in hoc puncto loquitur iſte text. licet à DD. generaliter citetur ad propoſitam Regulam probandam, vt notat Farin. *q.* 2. *n.* 3. *& q.* 38. *n.* 2. multos DD. inducens. Immo nec ſine tortura poteſt conſtitui, ſeu examinari Reus, niſi conſtet de

cor-

Digitized by Google

corpore delicti, Clar. Foller. Marſ. & alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.2.n.1.* Nec Reus capi, Farin. *nu.2.* citans Marſ. Boſſ. & alios inter quos Bonacoſ. teſtatur de communi DD. Et ſi capiatur Clericus, dum de corpore delicti non conſtat, Iudex eſt excommunicatus, Farin. *ibid.* poſt. Io. Andr. & Corneum, qui teſtatur de communi. Nec contra Reum poteſt ſpecialiter inquiri, Farin. *q.1.n.6. & q.2.nu.1. per l. neceſſario, §.1. ff. ad Sillan.* & plura alia iura; citans, Bal. Ang. Marſ. Boſſ. & alios, & teſtatur de communi DD. Nec in iſtis caſibus dicitur cōſtare de corpore delicti, cùm porrecta eſt querela, vel denunciatio, Clar. *qu.4. verſ. quando,* & not. Farin. *q.2.n.1.* Et quod plus eſt, niſi de delicto cōſtet, nec generaliter inquirere, nec ad aliquem actum procedere debet Iudex, ſunt verba Clari *in princ. q.4.* vbi ait ſemper ita facere practicos Aſſeſſores, vt dicit Catus, *conſ.99.n.7. verſ. ſecundo etiam, lib. 1.* & in comprobationem, quod Iudex, nec generaliter poſſit inquirere, Bouer. *in direct. par.2. cap.7. §. primo modo,* citat plures DD.

4. Ratio propoſitę regulę, & huius totius ampliationis eſt, quia, vt probat Far. *q.2.n.1. in fi.* poſt Boſſ. vbi lex diſponit de aliqua re, debet prius de illa conſtare, *l. Dinus, ff. de teſtam. milit.*; Et qui vult probare qualitatem, debet prius probare ſubſtantiā; in qua illa qualitas fundatur; *gl. in l. ſi arbiter, ff. de probat.*

5. Notandum pro dilucidatione Regulæ, & 1. ampliationis, quod non modo in delictis facti trāſeuntis, ſed etiam permanentis, dum periculum eſt in mora, vel alia aliqua ſubſiſtit vrgens cauſa, Iudex poteſt deuenire contra ſuſpectos ad capturam incontinenti, habita notitia, quod delictum ſit commiſſum, quamuis, adhuc de corpore delicti non ſibi conſtet, Clar. *q.4. verſ. quando verò §. fin.* & Ambroſ. *de modo forman. proceſ. inform. c.1. nu.10.* Sed debet inſpici grauitas criminis, qualitas perſonæ, ſi delictum ſit occultū, vel difficilis probationis; & omnibus perpenſis, arbitrium in hoc ſuū reguleт Iudex, Clar. Baiar. Far. & Guaz. *defenſ. 4. c.1. nu.10.* Et conſequenter ex vrgenti cauſa, poterit Iudex, antequàm ſibi conſtet de corpore delicti ad alios actus deuenire, puta ad teſtes examinandos, &c. dummodo aliquem inter Reos non recipiat, nec conſtituat antequam ei conſtet de corpore delicti, Clar. & Ambroſin. *nu.9.*

Declarat. Regulæ, & prima ampliatio.

Quomodo corpus delicti ſit viſitandū?

6. AMPLIATVR 2. Regula; Vt non ſolum debeat conſtare de delicto, puta de homicidio, ſed etiam de illius qualitatibus, & circunſtantijs, & ideo praxis vniuerſalis eſt, vt Iudex vadat, vel mittat Notarium ad viſitandum cadauer occiſi, & in actis redigat, quot percuſſiones, ſeu vulnera, punctim, ſeu cæſim, & in qua parte corporis habeat, & ſimilia, Ang. *de maleſ. verb. fama publica, n.108. verſ. duodecimò tu Iudex.* Boſſ. Foller. Clar. qui benè loquitur in propoſito *q.4. ver. quando verò,* cum pluribus, quos refert, & ſequitur Farin. *q.2.n.4.* Et vlterius cadauer debet cognoſci per teſtes, qui dum interfe-

fe-

Digitized by Google

fectus viuebat, eum cognoſcebant, ſi fieri poteſt; Si verò cuius ſit cadauer ignoretur, debet per veſtes & ſigna deſcribi; & particulariter omnia adnotanda ſunt; & tunc licet ignoretur nomen occiſi, prædicta ſatis erunt, vt conſtare dicatur de corpore delicti, & ad procedendum, etiam vſq; ad condemnationem, Clar. *ibi* poſt Foller. *in pract. crim. fol.* 15. *n.* 4. qui ait, quod ita dicunt omnes, Boſſ. *tit. de delicto n.* 33. & Ang. *in l.* 1. *§. interdum, num.* 1. *ff. ſi pars hæred. pet.* vbi ait, quod ſiue ignoretur nomen delinquentis, ſiue offenſi, ipſe vidit in vtroque caſu practicari, quod procedatur, & quod hęc eſt bona praxis, ne ex eo, quod nomen ignoretur, delicta remaneant impunita, vt aduertit etiam Clar. *q.* 52. *verſ. vlterius.*

Quid ſi corpus delicti non reperiatur?

7. LIMITATVR 1. hæc ampliatio; Vt non procedat, dum non reperitur corpus occiſi, quia fuit combuſtum, vel proiectum in mare, ſufficit enim tunc probatio per famam, vt ait Baiar. *qu.* 4. *ad Clar verſ. dictum*, *n.* 4. citans in comprobationem Bal. Aug. ad Aret. & Marſ. Sed ſi cadauer fuerit ſepultum, poterit Iudex illud exhumari facere, *ibid.* Bai. cum Bal. Maran. *Farin. q.* 2. *num.* 5. *&* Clar. *q.* 55. *verſ quomodo.*

An in ſtupro corpus delicti inſpiciatur?

8. LIMITATVR 2. eadem ampliatio; Vt in ſtupro illato virgini, non ſint inſpicięda eius genitalia, quia in his oculus, & manus obſtetricum ſæpe fallũtur, vt ait Tiraq. *de legibus connub. l.* 4. *nu.* 22. *& eſt tex. in c. nec aliqua*, 27. *q.* 1. & ita etiã ſentit Franc. Marci *deciſ.* 678. *par.* 2. & ſubſcribit Baiar. *q.* 4. ad Clar' *verſ. quando verò, erga fin.* vbi enarrat caſum in propoſito, quem ſibi accidiſſe ait. At Clar. *ibidem* tenet, eſſe inſpicienda genitalia virginis, & cum eo Abb. & Alber. locis citatis a Bai. & hæc tutior eſt opinio.

Liquido de corpore delicti conſtet.

9. AMLIATVR 3. Regula; Vt de corpore delicti debeat conſtare liquidò, & per plenas probationes, nempe per teſtes, vel per euidentiam facti, Farin. *q.* 2. *n.* 6. poſt Dec. Bal. Iaſ. & alios, *locis ab eo citatis*; Vnde Clar. *q.* 4. verſ. *quando*, ait non conſtare legitime de delicto, niſi Iudex, vel curia illius corpus oculis ſubijciat, & ſequitur Blanch.

10. AMPLIATVR 4. Regula; Vt niſi conſtet de corpore delicti, ſententia lata in contumacia ſit nulla, Bertaz. Boſſ. Foller. & Farin. *q.* 2. *n.* 7. Chartar. Foller. Tuſch. & alij, *litera D. concl.* 171 *n.* 14.

An cõfitens occidiſſe ignotũ puniatur, ſi de delicto nõ cõſtet?

11. AMPLIATVR 5. Regula; Vt niſi conſtet de corpore delicti, non puniatur confitens ſe occidiſſe hominem ignotum in nemore, vel prope littus maris, & illum in mare proieciſſe, aiunt plures DD. citati a Far. *q.* 2. *n.* 8.; *vbi in ſequentibus* limitat, & declarat hanc ampliationem, nempe, dum de homicidio conſtaret per famam, vel dum ageretur de homine occiſo noto, vel quando Reus eſſet malæ famæ inducens DD. ita ſentientes. Intellige ampliationem de pœna ordinaria, quia extraordinaria poteſt inflig, dum confeſſio eſt de certo homine, Al x. & Tuſch. *litera D. concl.* 171. *n.* 5. *&* 43.

12. AM-

12. AMPLIATVR 6. Regula; Vt procedat etiam in caſibus, in quibus procedi poteſt ex abrupto, latè Maurus Burg. *de modo proced. ex abrupto q.* 22. *n.* 3. *& ſeq. & n.* 16. *& ſeq.* & Guaz. *defen.* 4. *cap.* 1. *n.* 1. Nec non in Iudice habente facultatem procedendi, nulla ſeruata ſolemnitate, ita Burſat. qui concordantes allegat *conſ.* 201. *nu.* 90. *vol.* 2. & Guaz. *vbi ſup. n.* 3.

Procedit regula in cauſis Regularium &c.

13. Notandum eſt hic, quod ſicut, dum non conſtat de corpore delicti, Iudex procedere non poteſt; Ita caueat Iudex poſtquam ſibi conſtiterit de delicti corpore, à negligẽtia in procedendo; Tunc enim tenetur Iudex in cauſa procedere, & informationes ſumere, alias, ſi neglexerit, vel informationes ſumere noluerit, puniri poterit, Bal. & Clar. *§. fin. q.* 4. *n.* 1. *in fi.* Burſat. & Guaz. *in tr. ad defenſ. c.* 1. *n.* 22. *defen. quarta*, nec non Baiar. *ad Clar. q.* 66. *n.* 7. *& ſeq.* vbi concordantes citat.

Iudex, dum de delicto cõſtat, procedere tenetur.

14. LIMITATVR 1. Regula; In inquiſitione omnino generali, ſeu generaliſſima, quæ in viſitatione fieri ſolet, hæc enim inchoatur abſque eo quod conſtet de aliquo delicto, vt dixi *ſup. q.* 11. *num.* 4. & idem dicendum eſt de Syndicatu, qui fit in fine officiorum noſtrorum Prælatorum, *iuxta dicta ſup. q.* 11. *n.* 7.

Limitatur Regula in inquiſitione generaliſſima?

15. LIMITATVR 2. Regula principalis cum ſuis ampliationibus; Vt procedat in delictis relinquentibus poſt ſe veſtigia, ſecus in his, quæ poſt ſe veſtigia nulla relinquunt, vt in fornicatione, in ſimplici inſultu, vel etiam in percuſſione manu vacua, & in ſimilibus, in quibus non eſt opus præcõſtare de corpore delicti, ſed habita denunciatione, vel ſimili, ſtatim poteſt procedi in cauſa, ſecundum Clar. *q.* 4. *poſt princ. & in verſ. ſcias tamen* poſt Bal. *in l. mancipia, n.* 1. *C. de ſeru. fugit.* & notat Farin. *q.* 2. *n.* 1. *in fin.* etiam vſque ad condemnationem, *idem n.* 13. vbi cit. Boſſ. dicentem, ita quotidiè ſeruari.

Item in delictis non relinquẽtibus veſtigia.

16. LIMITATVR 3. Regula; In delictis occultis, & difficilis probationis, de quorum corpore non eſt neceſſe, quod liquidò conſtet, ſed ſufficit conſtare per coniecturas, ita Boſſ. Foller. Gabr. & Clar. quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 2. *n.* 12. In his enim præſumptiua, & coniecturata probatio habetur pro plena, ibidem Far. & de communi apud ipsũ teſtatur Bal. Marſ. Alex. & alij, inter quos plene Oſaſc. *deciſ.* 72. *n.* 1.; Et cum ex numero horum delictorũ ſit furtum, dum furtum ſit ſine fractura, indicia ſufficiunt, abſque alia inueſtigatione delicti ad inquirendum ſpecialiter, & exiſtentibus legitimis indicijs, poteſt procedi ad capturam, & ad torturam; Non tamen ad condemnationem, quamuis Reus confiteretur, niſi reperta re furata; Et hanc praxim docet Ang. *de maleſ. in ver. & veſtem cœleſtem, verſ. quid ſi quis n.* 25. vbi ait, quod in hoc caſu Iudex debet deſtinare nuntium ad loca confeſſa pro verificatione, & quod aliter faciendo damnat animam, & corpus ſuum, & idem tenent Bruno, Monticel. Bal. Boſſ. Foller. Clar. & alij, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 2.

Quid in occultis.

Digitized by Google

*q.*2. *n.*15. Subdens *n.* 16. coniecturas, quibus in furto corpus delicti probetur. Sed ſi furtum fuerit, cum fractura, de ea ante omnia debet conſtare, Clar. *q.* 4. *verſ. quando,* Foller. Marſil. & Maſcar. *in tr. de prob. lib.*2. *conſ.*829. vbi refert plures hic ſubſcribentes; & ait in iſto caſu ſufficere probare, quod res furto ſubtractæ ſemel in loco cõmiſſi furti fuerint ante furtum commiſſum, & teſtatur de communi. Vide Farin. *q.*2. *à num.*14. *vſque ad* 20. vbi late, quomodo in furto debeat conſtare de corpore delicti; *Et hic infra q.*123. *num.*20. *vſque ad n.*30.

Quid in ambiguis delictis? 17. LIMITATVR 4. In caſibus, in quibus ambiguum eſt, an interuenerit delictum? vt in reperto ſuffocato in puteo, occiſo veneno, &c. tunc enim non neceſſe eſt, vt conſtet de corpore delicti, nempe delictum eſſe commiſſum, nec Iudex debet ſumere informationes de maleficio, ſed vt veritatem facti intelligat, & ſcelere detecto, ad vlteriora procedat; Secus autem ſilebit proceſſus, Clar. *q.*4. *ver. hæc autem.* & Farin. *q.*2. *n.*29. *vbi vſque in fin.* declarat illam limitationem, in qua non deſunt difficultates, ab eo tactæ.

18. Quomodo probetur corpus delicti, dum prætenditur venenum alicui datum eſſe, vide Farin. *q.* 2. *num.* 30. *& ſeq.*

19. Quid dicendum, quando periculum eſt in mora, vel in ſimili, *vide ſup. hic n.*5.

20. De materia totius quæſtionis huius, diffusè Clar. in §. *fin. q.*4. *&* 55. *verſ. poteſt etiam, quæſt.*64. *verſ. poteſt etiam. & q.*66. *circa princip.*, & Farin. *q.* 2. nec non Guazz. *in tract. ad defenſam, per totam quartam defenſ.*, & quædam *hic infra q.* 89. *in princip. latè* etiam Tuſch. *litera D. concl.*171. *per totam*, *Vbi nu.*59. ait cum Brun. & Alex. in multis Iudicem excuſari, &c.

Quænam præcedere inquiſitionem ſpecialem debeant, & ſufficiant, vt ab ea ritè proceſſus inchoari poſſit?

Quæſtio 13.

1 A Generali, merito ad ſpecialem inquiſitionem fit tranſitus, & pro declaratione tituli quæſtionis, & totius materiæ inquiſitionis.

Inquiſitio ſpecialis 2. Præmitto 1. quod, vt tactum eſt *ſub q.*11. *n.* 3. inquiſitio ſpecialis, quæ ſolemnis etiam dicitur, ea eſt, in qua de vno, vel pluribus ſpecialibus delictis, aduerſus certam, vel certas perſonas iudicialiter informationes, officio Iudicis, ſumũtur, iuxtà tradita à Farin. *q.*1. *n.*4. & tenent Innoc. *in cap. bona, il primo, de elect. & DD. in cap. inquiſitionis,* vbi præſertim Annan. num.4. & Felyn. *n.* 5. *de accuſ.* & Clar. §. *fin. q.*5. *verſ. poterit igitur,* & etiam alibi.

In omnibus delictis procediturp ſpecialem inquiſitionẽ. 3. Præmitto 2. Quicquid ſit de iure, & de ſancitis *in cap. inquiſitionis de accuſat.* & *traditis ibidẽ* a Canoniſtis; hodie, ſeruatis ſeruandis, hæc ſpecialis inquiſitio formari poteſt, in omnibus delictis, & eſt remedium Ordinarium, ex generali conſuetudine, de qua teſtatur, Alber. Bal. Aret. Boſſ. & alij cum Farin. *q.*1. *n.*10. locis ab eo citatis;

quod procedit; non ſolum in delictis publicis, ſed etiam priuatis, Anton. Gomez. *var. reſol. to. 3. tit, de delictis, cap. 1. n. 49. in fin. & nu.* 10. vbi teſtatur de communi, & ſequitur Prac. Corr. Io. Mar. Monticel. & Clar. *q. 3. verſ. ſed certè*, vbi multos citans concordantes.

In adulterio, an procedatur ex officio?

* Nota; In crimine adulterij, etiã ſecundum Bar. Bal. & alios relatos a Farin. *q.* 141. *nu.* 41. procedi poſſe per viam inquiſitionis, & ex officio; Sed quia Petr. Cabal. pluribus negatiuam defendit, citatus, *n.* 42. diſtinguit Farin. *nu.* 44. vt 1. opinio procedat in adulterio notorio, 2. in occulto; de quo, vt ponderat Anton. de Poſſentibus, experientia teſte, periculoſum eſt inquirere propter Zelotypiam coniugum, conſanguineorum, & affinium, & cum Foller. *in prac. crim. de pœn. deb. Ferian. par. 6. de form. capitul. in plur. delict. n.* 1. & Afflic. *in Conſtit. legum aſperitate*, negatiuę adheret, *in ſuis ſingularibus centur. 4. ſingul.* 393. Et Diaz. *in prac. crimin. canon. c.* 85. *in ver. Adulteri, n. 6. &* 8. monet Iudices in occultis, ne facilè procedant.

Modus duplex pr. ceſſus inchoãdi.

4. Præmitto 3. in criminalibus, duobus modis proceſſus inchoari poſſe, & procedi; Primò ad inſtantiam partis, quando ſcilicet pars offenſa, vel alius, ad quem de iure ſpectat, porrigit accuſationem, ſeu querelam, & ſuper ipſa proceditur, & hoc eſt, quod dicitur; procedere per viam accuſationis; Secundò ex officio Iudicis, quando Iudex à ſeipſo, & ex ſuo officio aſſumit informationes contra delinquentem, & procedit, & hoc eſt, quod dicitur; Procedere per viam inquiſitionis, & ex officio; & ad hunc ſecundum omnes rediguntur modi, qui non ſunt per viam accuſationis, etiam modus inchoandi, & procedendi per denunciationẽ; ita Clar. *§. fin. q. 3. verſ. quæro*, & teſtatur, ſe non inuenire in toto iure Ciuili, aut Canonico, neque in tota praxi, quæ ex conſuetudine communiter obſeruatur, aliquem alium modum procedendi.

5. Præmitto 4. quod multum attendendum eſt, vt inquiſitio validè formetur, ſi enim inquiſitio nulliter formaretur, etiam proceſſus, & omnia inde ſequuta nulla pariter forent, Gratus *conſ.* 57. *nu.* 11. *lib.* 1. vbi ait, quod omnes DD. intrepidè ita tenent, Clar. *q.* 20. *verſ. ad formandam*, Boſs. *tit. de inquiſitione, num.* 77. vbi dicit, quod quando inquiſitio eſt inepta, & nulla, tunc non poteſt ſequi condemnatio, quia omnia corrunt; immò quod Reus abſoluendus eſt ab obſeruatione iudicij, & de nouo alius inchoandus eſt proceſſus, Ludou. Cat. Marſil. Pariſ. & plures alij, quos citat, & ſequitur Farin. *q.* 1. *n.* 5. Ad euitandam igitur nullitatem ſpecialis inquiſitionis, opere pretium erit, benè perpendere ea, quæ in hac quæſtione, & ſequenti dicemus, de his, quæ præcedere, & comitari ſpecialem inquiſitionem debeant, & ſufficiant, vt ab ea validè proceſſus inchoari poſſit. Et ſuppono hic, quod ante inquiſitionem ſpecialem, dubio procul, debet conſtare de corpore delicti, vt probaui *ſupra q.* 11. *n.* 3.

Nullus eſt proceſſus, dũ nulla eſt inquiſitio.

6. REGVLA ſit. Inquiſitio ſpecialis,

Digitized by Google

Inquiſitio ſpecialis præquirit famam.

cialis, non præcedente fama, inualida eſt, & nulla, vt apertè probat *tex. in cap. inquiſitionis, & in cap. qualiter, & quando, il* 2. vbi plenè ſcribentes, *de accuſ.*, & ideo hæc regula communiter à DD. recipitur, teſtibus Rolan. Brunor. à Sole, & Ludou. Cat. qui ait, quod eam totus mundus ſequitur, locis citatis à Farin. *q.* 9. *n.* 1. vbi eos ſequitur citando plures DD. concordantes, & *q.* 1. *n.* 50.

Ampliatur Regula vſque ad numerum 12.

7. AMPLIA Regulam 1. Vt procedat etiam in Iudice, qui à ſtatuto, ſeu Principe, plenum haberet arbitrium, vt tenent, Bal. Dec. Marſil. & tot alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 9. *n.* 2. *&* 9. vbi etiam ait, non valere ſtatutum, quod poſſit contra non diffamatū inquiri, cum Card. Alex. Marſ. &c. quod procedit, non ſolum in Delegato, ſed etiam in Ordinario, ſecundum communem, de qua Alciat. Card. Brunor. & Clar. *q.* 6. *verſ. ſed retenta*, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 9. *n.* 3. Contra Aug. communiter in hoc reprobatum; & Iudex ſecus faciens, non modo mortaliter peccat, ſed tenetur in Syndicatu, etiam ſi Reum abſoluerit, Farin. poſt alios *n.* 10.

Fama quid.

8. AMPLIATVR 2. Vt licet contra ſubditum, ſeu perſonam priuatam, ſufficiat ſimplex fama, quæ deſcribitur; Communis opinio voce manifeſtata ex ſuſpicione proueniens, ſecundum Bar. *in l. de minore, §. tormenta, ff. de quæſt.*

Clamoſa inſinuatio contra Prælatum.

Tamen contra Prælatum requiritur clamoſa inſinuatio, nempè, vt eadem fama, ſæpè ad aures Iudicis deuenerit, ſecundum Card. Alex. qui aſſerit ita communiter DD. tenere, *in c. accuſatione col.* 28. *in fin. de accuſ.* & Clar. ſic aſſeuerat, *q.* 6. *verſ. quæro nunc, & q.* 7. *verſ. item quæro §. fin.* & refert, & ſequitur Farin. *q.* 9. *n.* 5.

Fama ortum habeat à fide dignis & conſtet in Actis.

9. AMPLIA 3. Vt fama debeat habere ortum, non à malignis, ſed à fide dignis, iuxta doctrinam Abb. Bar. Aret. & aliorum, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 9. *n.* 6. Et vlterius eſt neceſſe, quod conſtet in actis per conteſtes, ita vt Iudici de ea aſſerenti non credatur, ſecundum magis communem DD. teſte Farin. *n.* 7. qui plurimos citat, Dec. Fely. Nauar. Bouer. & alij *in Direct. p. p. cap.* 5. *verſ. altera quoque*.

10. Sed nota, quod ſi Iudex proceſſerit indebitè ad ſpecialem inquiſitionem, abſque eo, quod in actis de fama conſtet; valebit proceſſus, & ex eo Reus condemnari poterit, dum ipſemet Reus præſens hoc non oppoſuerit, *cap.* 1. *&* 2. *de accuſ. in* 6. Nauar. *in rubr. de iudic. n.* 91. Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 16. & Bouer. *vbi ſupra, ver. id tamen*; Si verò Reus exceperit, & appellauerit, ſecundum eoſdem Auctores, proceſſus erit nullus: Hæc doctrina eſt communis, vt teſtantur Aret. Foller. & Clar. *q.* 6. *verſ. vlterius*.

11. Non prætermittam hic eundem Foller. relatum à Clar. *q.* 31. *ver. fama*, velle, Iudici aſſerenti in actis, famam præceſſiſſe, credendum ei eſſe, & ex hac aſſertione, famam eſſe probatam, & teſtatur de communi: Huic doctrinæ in Iudice Ordinario ſubſcribūt Aret. qui etiam teſtatur de communi,

Digitized by Google

Bero. & Clar. *in d. ver. fama*; Dummodo Iudex ex mero officio procedat, Card. Alex. & Clar. *ibid.*

Famã probãt dicẽtes, ita publicè audiuiſſe.

12. Notandum hic, quod in terminis ampliationis tertiæ, ſufficit, quod conteſtes dicant, ſe ita publicè audiuiſſe, vel ita paſſim dici, Bal. *in l. literas n. 2. de præſumpt.*, ſicque paſſim ſeruatur teſte Clar. *q. 6. ver. debent*, & de praxi communi teſtis eſt Caſſiod., etiam in curia Romana, teſtibus Pariſ. Hieron. Montan. & Ferret. & huic ſentẽtiæ ſe ſubſcribunt multi DD. *ibidem* à Clar. relati: Et animaduertatur, quod teſtes debent ad minus nominare duos, vel tres, à quibus famam audierunt, quando fama, à dicto ortum habet, etiam non interrogati, aliàs ſecundum Clar. *verſ. ſed quid*, non probant, poſt Bar., & Innoc., quos refert, & ſequitur Franc. Arret. *in 2. ſubſtant. c. 14. verſ. quoad ſecundum*.

Limitatur Regula multis modis vſq; ad n. 30.

13. LIMITA Regulam 1. Vt ſicut famæ probatio non prærequiritur ad inquiſitionem generalem, vt aſſerit, & probat Farin. *q. 9. n. 18.* ita nec etiam famæ probatio prærequiritur, in caſibus, in quibus præceſſit inquiſitio generalis, poteſt enim tunc deueniri ad inquirendum ſpecialiter contra aliquem nominatum in ea ſine probatione famæ, prout probatum eſt *ſup. q. 11. n. 9.*, & tenuit Farin. q. 9. nu. 19. poſt Bart., Bal. &c. & totum hoc in puncto iuris. Sed in praxi de conſuetudine, & in modo, quo vtuntur Iudices in inquirendo, fama receſſit ab aula, nec ab ea incipiunt Iudices, ſed à generali inquiſitione, & ab hac ad ſpecialem deueniunt, vt ait Clar. *in §. fin. q. 6. in princ. & ver. præterea*, quem ſequitur, declarat, & defendit Farin. *n. 21.* Et plenius dictum eſt *ſup. q. 11. n. 9.*

Fama receſſit ab aula.

Conſiliũ Iudici, qui videt famã indebitè lædi.

14. Attamen Religioſus pius Iudex, ſi aliquando viderit alicuius famam iniuſtè læſionem pati, quia nulla infamia præcedente, e. g. delictum ab ignaris detegitur, melius erit, vt delationes iudicialiter non accipiat, ſed potius ſuauiter admoneat delatores de culpa imminente; Ne ex iniqua criminum delatione iudicium colligat, vt monet Bouer. *in Direct. p. 2. cap. 4. verſ. tertiò obſeruandum*, *poſt Sot. de ſecr. teg. q. 2. n. 2.* Nauar. *in cap. inter verba 11. q. 3* & Sayr. *in Clau. Reg. lib. 2. cap. 9. n. 18.*

Denunciatione ſtante, non requiritur fama præcedẽs.

15. LIMITA 2. Regulam in inquiſitione ſpeciali, quæ fit ad denunciationem iudicialem, in qua non eſt neceſſe, vt fama præcedat. Ita ponderat Leza. *tom. 1. cap. 27. n. 109. per cap. inquiſitionis, & c. qualiter, & quando de accuſ.* ſiue denunciatio fiat à publico officiali, vt dicit, Bar. Bal. Saly. Ang. & alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q. 9. n. 11.*; Siuè fiat a quocunque alio ritè Denuntiante, ſecundum Bouer. *ibidem cap. 6. verſ. octauus eſt*; talis enim denunciatio ſuccedit loco diffamationis, ſecundum Clar. *§. fin. q. 7. in princip.* vbi loquens de denunciatione, tam publica, quam priuata, ait, eam aperire viam Iudici ad inquirendum ex officio; & ita ſeruatur in praxi, teſte, *ibidẽ* Clar. & Praxis Papien. *in forma inquiſitionis in verbo, hæc eſt quædam inquiſitio, poſt numerum*

38. &

Digitized by Google

38. & ita quotidie eſſe in vſu ait Boſſ. *in tit. 1. de denunc. n. 2.* dictum igitur Denunciantis, etiam non præcedente fama, ad ſpecialiter inquirendum ſufficit, Clar. *vbi ſup.* verſ. habes, & Arret. *in ſecundò ſubſtantiali in pract. cap. 16.* quia in via inquiſitionis ideo infamia requiritur, vt ſuppleat vicem Accuſatoris, quam vicem ſuſtinet Denunciator, Suar. *to. 4. de relig. l. 10. cap. 72. n. 35.* & Leza. *tom. 1. c. 27. n. 19.*

Quid apud nos?

16. Et apud nos eſt in vſu, vt Prælati Maiores teneantur, in huiuſmodi denunciationibus ſibi factis, prætermiſſa inquiſitione præcedentis famæ, inquirere veritatem, licet delicta ſint priuata, & ita atteſtatur P. Io. a Tuſa, olim noſter Generalis, *in ſua declaratione ſuper Regulam noſtram cap. 10.*

Quid in publico iuris.

17. LIMITA 3. Regulam; Vt non ſit opus, famam præcedere inquiſitionem ſpecialem in publico iuris; Declaro exemplificando, & probando in pluribus caſibus, in quibus datur hoc publicum iuris, viam aperiens ad inquirendum, non probata fama.

Publicum iuris inducitur ex confeſſione coram Iudice, & Actuario.

18. Caſus 1. ſit; Quando quis coram Iudice, & Actuario crimen confitetur in iudicio, talis enim confeſſio publicum iuris inducit, *cap. fin. de temp. ordinand.*; & hoc ſiuè ex profeſſo, ſiuè incidenter, ſiuè circumſtantia delicti, ſiuè diſtinctum delictum ſit confeſſum; in quolibet enim caſu, aperitur via Iudici ad inquirendum ſpecialiter, ſecundum Nauar. *in Rubr. de iudic. n. 86.* Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. n. 29. dub. 15.* quos refert, & ſequitur Boner. *ibidem cap. 6. in princip.*

Item ex depoſitione teſtis in proceſſu.

19. Caſus 2. ſit. Dum delictum per teſtes in proceſſu innoteſcit, vel etiam per vnum teſtem, ſic enim inducitur publicũ iuris, quod ſinè fama aperit viam Iudici ad ſpecialiter inquirẽdum, ſecundum communem DD. *in l. 2. §. ſi publico, ff. de adult.*, & tenet Nauar. *vbi ſupra, poſt num. 86. verſ. ex quo colligitur, & n. 88.*

An noua tela iudicij requiratur, dum crimen nouum in iudicio detegitur, & teſtes in ſecundo iudicio etiã eſſe poſſint qui detexerunt crimen in primo.

20. Hic animaduertas, quod, ſi in iſto, & etiam in antecedenti caſu crimen in iudicio detectum, ſit tantum aggrauatiuum principalis criminis, in eodem iudicio Reus plecti poterit; vt ſi Iudex de fornicatione inquirens, cognoſcat incidenter, mulierem eſſe Rei conſanguineam, aut monialem; Si verò eſt delictum à principali diſtinctum, quod detegitur, vt ſi inquiſitus de furto, reperiatur fornicator, tunc noua tela iudicij ex officio ordiri debet; cum diſparatum crimen, diſparatum iudicium depoſcat, Nauar. *in Rubr. de iudic. n. 36. verſ. admoneo*; An idem teſtis, qui de crimine in primo iudicio depoſuit, in poſteriori teſtis eſſe poſſit? dic non poſſe, ad tradita *ſup. q. 11. n. 9.*

Proceſſus ciuilis aperit viam criminali, & eſt aliud publicum iuris.

21. Caſus 3. ſit. Vt ſit publicum iuris aperitiuum, vt ſupra, quãdo Iudex habens auctoritatem in ciuili, & in criminali, in proceſſu ciuili detegit aliquod delictũ patratum ab N. poterit enim attento hoc publico iuris in ciuili, nouam telam in criminali ordiri, (cum acta in iudicio ciuili, in criminali fidem non faciant, niſi ad inquirendum) & criminaliter inquirere, & punire Clar. *q. 54. verſ.*

item,

itē, poſt Rip. Diaz, Villal. & Fely. qui teſtatur de communi, *locis à* Cla. *citatis*.

Publicum iuris reſultat ex obiecto crimine teſti.

22. Caſus 4. ſit. Cum teſti in iudicio crimen obijcitur ad eum repellendum, ſeu vt ei fides non adhibeatur, in hoc enim caſu cum agatur ciuiliter, non poterit teſtis, etiam conuictus, puniri ordinariè, immò nec extraordinariè ex ciuili proceſſu, ſecundum magis cōmunem DD. vt ait Clar. *ibidem verſ. per exceptionem*, & concordat Boſſ. ſed tantum ex iſto publico iuris, via Iudici aperitur, ad criminaliter contra talem inquirendum, telam nouam ordiendo, vt docet *ibidem* Clar.

Ex cōfeſſione corā incompetente reſultat publicum iuris.

23. Caſus 5. ſit. In confeſſione iudiciali Rei cum iuramento facta coram Iudice incompetente, hæc namque confeſſio publicum iuris inducit, aperiens viam Iudici competenti, vt contra taliter confeſſum valeat inquirere, & ipſum torquere, eſt cōmunis opinio DD. vt aiunt Imol. Alex. Dec. Ruin. & Socin. quos refert, & ſequitur Clar. *q.* 21. *verſ. ſed hic quæro*; Et ampliat *in verſ. hanc etiam*, in Iudice prorſus incompetente, & teſtatur de magis communi, cum Aret. Dec. & Bero.

Item ex delicto in iudicio facto.

24. Caſus 6. eſt; Dum quis commiſit delictum coram Iudice, & alijs præſentibus in iudicio, e. g. iniuria afficiendo, vel aliquem percutiendo, vt enim not. Inciſa *in tr.* 3. *cap.* 8. & Bouer. *vbi ſupra verſ.* 13. in hoc etiam caſu aperitur, circumſcriptis alijs, via Iudici ad procedendum. Et idem omnino dicendum eſt, cum teſtis in iudicio falſum teſtimonium dicit; Aut Accuſator calumnioſè agit; contra talia enim delicta, abſque alia præcedente infamia, ex indicijs, & vehementi ſuſpicione, procedi poteſt, Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *c.* 29. *dub.* 15. vbi citat Bar. Specul. & Nauar. & ſequitur Bouer. *vbi ſup. verſ. tertius quando*. Et ratio omnium, quæ in hac tota limitatione dixi, eſt; quia cum in his caſibus reperiatur notorietas iuris, quæ Accuſator fictus nuncupatur, ea ſupplet vicem infamiæ, ita Nauar. *vbi ſup. n.* 88. *verſ. ex quo colligitur*.

Notorii facti, &c. eſt loco famæ.

25. LIMITA 4. Regulam in notorio facti; Vt cum delictum eſt euidens, & notorium, ita vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, e. g. cum quis deliquit coram populo, aut maiori parte Conuentus, tunc enim non requiritur aliqua probatio famæ ad ſpecialiter inquirendum, facti enim euidentia habetur pro Accuſatore, *c. euidentia de accuſ.* & in hoc, vt dicit Arret. *in Trac. cap.* 15. conſentiunt omnes Theol. & Iuriſtæ; Et idem dicendum eſt, dum quis fuit deprehenſus in fragranti crimine, Clar. *q.* 21. *verſ. ſcias*, vbi teſtatur de communi; Et ſimiliter quando eſt ſuſpicio populi, communitatis, vel Conuentus, contra aliquem de delicto, hæc enim ſuſpicio ſupplet vicem infamiæ, vt docet Nauar. *in Rubr. de iudic. n.* 95. poſt Anton. de Butr. Abb. & Aret. quos refert Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 15. *n.* 30.

Sicut etiam confeſ-

26. LIMITA 5. regulā, dum adeſt criminis confeſſio propria Rei extraiudicialis corā multis, quæ plenè

ſio extra iudicia-lis, &c. nè conteſtibus ſit in actis probata, talis enim confeſſio abundè ſupplet vicem infamię, Foller. *in prac. crim. in p. par. tertiæ par. num. 86.* Bouer. *ibid. verſ. 9.* & Aret. *vbi ſup. verſ. 2. caſus.*

In enormibus ſine fama proceditur ex indicijs. 27. LIMITA 6. Regulam in delictis contra fidem, vt in hæreſi; & in crimine Læſæ Maieſtatis; in delictis contra Rempublicam; & in omnibus alijs enormibus, & atrocibus, in quibus, de iure, ſine fama proceditur ex indicijs, & vehemētibus ſuſpicionibus ad ſpecialem inquiſitionem: de hæreſi eſt *tex. in c. excommunicauimus, §. adycimus, & ibi omnes Interpretes, de hæret.* & notat. Farin. *q. 9. n. 14.* citans Bar. Boſſ. Menoch. Fely. qui teſtatur de communi, quem refert Clar. *q. 6. verſ. item ſcias,* & Decian. cum pluribus alijs; De reliquis in hac limitatione, eſt communis opinio DD. *in c. qualiter, & quando de accuſ.* & tenuit *vbi ſup.* Farin. *nu. 15.* cum Gig. Alciat. Cephal. & Decian.

Immo idem procedit in omnibus delictis. 28. AMPLIATVR hæc limitatio; Vt generaliter in omnibus delictis ritè fiat inquiſitio ſpecialis, fama non pręcedente, dum præcedunt indicia, ſine quibus inquiſitio eſſet nulla, Farin. *q. 1. n. 40.* vbi ait, quòd nemo eſt, qui de hoc dubitet, & citat Doctores ad ſaturitatem; Et indicia qualia eſſe debeant, remittitur arbitrio Iudicis, *ibid. n. 45. & 46.* & ità dicunt omnes, teſte Clar. *q. 20. in princ. vbi ſubdit verſ. ad inquirendum*; quod ad ſpecialiter inquirendum ſufficiunt leuia indicia; vt aliqua probabilis ſuſpicio, propter quam Iudex rationabiliter credat delictum ab N. fuiſſe commiſſum, citans Salycet. & teſtans de communi praxi, & exemplificat in aſſertione vulnerati, in graui inimicitia, &c.

Rebellio ſupplet vicē infamiæ. 29. LIMITA 7. Regulam, cum Reus prius ſecreta admonitione, deinde coram teſtibus fuit correctus, & tandem Prælato fraternè denunciatus, tunc enim ſi rebellis ſit, rebellio loco accuſationis ſuccedit, & ſine infamia poteſt ſpecialiter inquiri, Sot. & alij paſſim, quos ſequitur Bouer. *ibid. verſ. dicimus*, Franc. Arret. *in loco citato c. 15. verſ. dico ſecundo.*

Fama nō prærequiritur in inquiſitione meritorum eligendorum, vel ad præcauendū malum, & occaſiones malorum. 30. LIMITA 8. Regulam in inquiſitione, & examine ad inueſtiganda merita eligendorum, talis enim inquiſitio poteſt fieri ſine aliqua fama præcedente, Leſſ. *de iuſt. & iur. c. 29. dub. 15.* & Bouer, *ibid. in fi.* Et idem dicendum eſt, quando fit inquiſitio ad pręcauendum malum futurum animarum, & ad tollēdas occaſiones, Nauar. *ibid. n. 92.* & Innoc. *in cap. 1. de poſtulat.*

31. De materia huius quæſtionis fusè Farin. *q. 1. & 9.*

Quænam ſpecialem inquiſitionem comitari debeant, vt ab ea legitimè proceſſus inchoari poſſit?

Quæſtio 14.

1. VIſis antecedentibus, nunc ordinariè, de neceſſarijs concomitantibus requiſitis ad ſpecialem inquiſitionē, eſt agendum.

Tria requiſita concomitan- 2. REGVLA ſit. Ad tria capita poſſunt redigi ea, quæ inter Regulares, inquiſitionem ſpecialem comi-

mitari debent, ad hoc vt ab ea ritè proceſſus inchoari poſſit; Propono, & probo ſingula tria capita, & his probationibus. Regula eodem tempore comprobata erit.

ſa ſpeciale in quiſitionem.

Inquiſitio ſpecialis, ſit clara, &c.

3 Caput 1. requiſitum eſt. Vt inquiſitio ſpecialis; ſit ſpecifica, certa, clara, cōtinens in ſe omnes delicti qualitates, & circumſtantias, locum, & tempus; & omnia iſta in progreſſu proceſſus probentur, vt Reus melius ſe in iudicio defendere poſſit: Vnde inquiſitio obſcura, generalis, & incerta, ſine loco, & tempore, minimè valet, *l. libellorum, ff. de accuſ.* & ita ſenſerunt, Abb. Maran. Monticell. & Boſſ. quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 1. *n.* 11. etiam parte non opponente, Ang. Decian. & Boſſ. quos *ibidem* ſequitur Farin. qui ait criminaliſtas paſſim hoc dicere.

Regulares priuilegiati in hoc.

4. LIMITA 1. hoc 1. caput in vtentibus, ſicut nos plenè vtimur, Priuilegio Bonifacij VIII. *de quo ſup. q.* 8. *n.* 4. *& iuxta adnotata ibidem n.* 3. *&* 15. quo Priuilegio muniti, cum in iudicio procedamus ſummariè, ſine ſolemnitatibus iuris poſitiui, & ſola facti veritate inſpecta, non eſt nobis neceſſaria expreſſio loci, & temporis commiſſi delicti in inquiſitione, Farin. *q.* 1. *n.* 17. cum Cæph. Boſſ. & Mech. qui citat alios DD. Niſi quando delictum eſſet ſolum punibile certa die, vel hora, quia tunc tale tempus in inquiſitione exprimi deberet, *l. non ſolum, §. ſed vt, ff. de operis nou. nuncup.* & ita tenet Bar. & eſt communis, teſte Anton. Gomez *locis cit.* à Farin. *n.* 19. vel niſi inquiſitus petat expreſſionem diei delicti, quia velit probare ſe alibi tunc fuiſſe, tunc enim exprimi deberet, ſecundum Bar. Iaſ. Viui. & Boſſ. & hi duo vltimi teſtantur de communi, & Clar. videndus in propoſito huius limitationis, teſtatur in hoc pūcto de magis communi, *q.* 12. *verſ. dixi etiam*, quos refert, & ſequitur Farin. *n.* 20. vbi hanc opinionem communem, & practicatam aſſerit; Dummodo à Reo hæc expreſſio non calumnioſè petatur, quia tunc talis expreſſio minime neceſſaria eſſet, Farin. *n.* 21. poſt Boſſ. Saly. & Ang.; Sicut nec etiā Iudex teneretur diem exprimere, ſi ipſemet ignoraret, Farin. *n.* 22. & tradunt Ang. Saly. & alij relati à Clar. *q.* 12. *verſ. dixi etiam in fi.* Quomodo autem iudex in caſu noſtro calumniam detegere poſſit, vide Farin. *dicto n.* 22. Et aduerte, quod licet Iudex poſſit iniungere expreſſionem diei, parte hoc petente, non debet hanc iniungere ex officio, Baiar. ad Clar. *q.* 12. *n.* 7. cum Veſtr. & Viuio.

5. LIMITA 2. idem caput; Vbi in inquiſitione eſt clauſula (Omni meliori modo) vel alia ſimilis; (& apud nos etiam ſine iſta clauſula, cum procedamus, vt dictum eſt *numero præcedenti* ſola facti veritate inſpecta:) Valet namque inquiſitio, & ſequitur condemnatio pro principali delicto, puta, pro vulnere, etiam non probata qualitate, ſeu circumſtantia in inquiſitione deducta, ſcilicet, cum cicatrice, Farin. *q.* 1. *num.* 33. 34. *&* 35. *per l. Emilius, & ibi* Bar. *in* 2. *col. in fi. ff. de minor.* Socin. Alex. Boſſ. Menoch. & alij ab eodem citati; Præſertim

Aliud Regularium Priuilegium.

tim ſi adeſſet confeſſio Rei, Farin. *num.*35. poſt Ang. & Imol. Stante enim Rei confeſſione, debet ſequi condemnatio, etiam ex inordinato proceſſu, Farin. *ibidem* poſt Bar. Marſil. Ang. Anton. Gomez, Ana. & Clar. *q.*55. *verſ. item poſſet.*

Inquiſitio formetur à Iudice cõpetẽte, ante præſcriptionẽ delicti.

6. Caput 2. requiſitum erit; Vt inquiſitio formetur à Iudice competente; aliàs nulla eſſet, Farin. *cum ibi citatis, q.*1. *nu.*53. Et antequam delicta præſcripta ſint, ſpatio enim 20. annorum præſcribuntur, Iodoc. qui de communi *per l. querela, & ibi DD. C. ad leg. Cornel. de falſ.* Bal. Boſſ. Abb. qui etiam de communi, & Clar. *q.*51. *in princ. & verſ. hæc quidem*, & ait, quod in hoc omnes concordant, quos cum pluribus alijs refert, & ſequitur Farin. *n.*68. vbi teſtatur de communi, & practicata opinione; & latius de his differit, *q.*10. De tempore, quo delicta præſcribuntur, agendum erit *hic infra q.*94. *à n* 2. *vſq; ad n.*21.

De quo iam nõ ſit factũ iudicium

7. Caput 3 requiſitum erit; Vt ille, contra quem Iudex inquirere vult de aliquo delicto, non fuerit de eodem iam iudicatus; Bis enim de delicto quæri nõ poteſt; & præſertim, ſemel abſolutus amplius moleſtari non poteſt, *l. penul. §. fin. ff. naut. caupo. ſtabul. l. ſi cui §. iiſdem, vbi* Bar. *ff. de accuſ. c. de his, vbi DD. de accuſ.* Specul. Anan. Alex. Ang. qui teſtatur de communi omnium DD. Clar. *q.*57. *in princ.* Foller. qui ait, quod hæc concluſio eſt approbata ab omnibus Legiſtis, & Canoniſtis, & tenent alij citati à Farin. *q.*1. *n.*51.

Vel obtenta gratia,

8. AMPLIATVR hoc requiſitum in eo, qui fuit à Principe gratiatus, Far. *q.*1. *n.*52. *per l.* 1. *§. ſi qua autem, ff. de poſtul.* & eſt communis DD. teſte Clar. *q* 59. *in princ. & verſ. & hæc quidem concluſio*; ſemel enim dimiſſum, *vt not. gl. in c. de his, de accuſ.* Diuina clementia, iterum ad vltionem venire non patitur, *c. Diuina, de pœnit. diſt.*4.

Dupliciter limitatur requiſitum 3.

9. LIMITATVR 1. hoc requiſitum dum Accuſator 2. probaret, abſolutum fuiſſe Reum, quia primus Accuſator præuaricauit, *gl. in dicto c. de his, per l.*3. *ff. de prauaric. & l. ſi quis homic. C. de accuſ.* & eſt etiam *tex. in c.*1. *de colluſ. deteg.*

10. LIMITATVR 2. hoc requiſitum; dum Accuſator 2. ignorauit accuſationem à 1. inſtitutam, & ſuam propriã offenſam, vel damnum proſequitur, Gloſ. *ibidem, per tex. in l. ſi cui, §. iiſdem, ff. de accuſ.*

11. De materia huius quæſtionis diffusè pertractat Farin. *qu.* 1. *nec non q.*9.

Finis Tractatus Primi de Inquiſitione.

G DE

DE DENVNCIATIONE,

Conſiliorum, & Commentariorum,

TRACTATVS SECVNDVS.

Continuatio materiæ.

1 POST tractatum de 1. modo inchoandi proceſſum per inquiſitionem, ordinatè ſequitur tractatus de 2. modo per denunciationem, à qua, vt plurimum, proceſſus apud nos initium ſortiuntur. Et antequam quæſtiones aggrediar, pro totius materiæ denunciationis intelligentia, præter, ea quæ dicta, & probata ſunt de denunciatione, *q.13. nu.15.* & *16.* Nempè; Denunciationem, etiam non præcedente fama, viam Iudici aperire ad procedendum ex officio, ita vt, apud nos, ſit in vſu, vt Prælati noſtri teneãtur in huiuſmodi denunciationibus ſibi factis, etiam in delictis priuatis procedere; Tria præmittenda duxi.

Modus procedendi per Denunciationem an ſit idem eũ modo procẽdi per Inquiſitionẽ?

2. Præmitto in primis. Modum iſtum inchoandi proceſſus per denunciationem, ſecundum Clar *in. §.fin.q.7.in princ.*, non eſſe modum ſeparatum ab inquiſitione, talis enim denunciatio iudicialis, nihil aliud operatur, niſi quod ſuccedit loco querelæ, vel diffamationis, & ſic aperit viam Iudici ad inquirendum ex ſe, & ex officio contra aliquem, Ita Clar. *vbi ſupra*; Et ideo præſentata, & admiſſa denunciatione, Iudex ex officio contra denunciatum ſuper ea informationes aſſumit, & ita communiter in praxi ſeruatur, teſte Pract. Papien. *in forma inquiſitionis ver. hæc eſt quædam inquiſitio, poſt numerum 38.* Et ità quotidiè eſſe in vſu, atteſtatur Boſſ. *in tit. de denunciatione, n.2.* quę omnia, ait *ibidem* Clar. intelligenda ſunt, tam de denunciatione, quæ fit ex neceſſitate officij, quam de ea, quæ fit à quocunq; alio, qui legitimè denunciare poteſt. Et *verſ. diximus*, ſubdit quod licet fortè, de iure cõmuni, hoc habeat aliquam difficultatem, tamen de conſuetudine, de qua atteſtatur etiam Abb. paſſim ſeruatur, quod quilibet accedit ad Iudicem, & denunciat iniuriam ſibi, vel alteri factam (& hæc vtique praxis, quotidiè apud nos ſeruatur) & Iudices de facili procedũt; hancq; bonam eſſe praxim, ne delicta impunita remaneant, *ibidem* aſſeuerat Clar. Et cum ita res ſe habeant, hæc materia denunciationis, ſub tractatu de inquiſitione collocanda eſſet; Et nihilominus, tractatum hũc diſtinctum ordinaui; Tum maioris diſtinctionis gratia, tum quia non ignobiles DD. tanquam de membro diſtincto ab inquiſitione, & accuſatione, de denunciatione tractant.

De iudiciali denun-

3. Pręmitto 2. quod cum denunciationes omnes ad duo capita redigan-

Digitized by Google

catione hic agitur.

digantur, ad fraternam,& iudicialem, vt docent S.Antonin.Greg.de Valen. Rodr. Miran. & alij, quos refert, & ſequitur Bouer. *in Direct. p.2.cap.2.in princ.* In hoc tractatu 2. ſequendo Clari veſtigia, *vbi ſupra*, de denũciatione iudiciali tantum loquar, ſuper qua iuridicè procedi ſolet, quæque crimina Prælato, vt Iudici, abſque vlla prætenſione, aut iure actionis, manifeſtantur, ſed merè, & præcisè ad Iudicem excitandum, vt pro ſuo arbitrio, iuris ordine ſeruato, ex officio inquirat, prout illi expedire videbitur, vt tradunt communiter DD. *in cap. ſuper his, & in cap. cum dilectus, de accuſ. & cap. nouit de iudic.* & not. Bouer. *ibidem*: Omittendo tractatum de denunciatione fraterna, quæ etiã Euangelica dici ſolet, cum non faciat ad præſens inſtitutum; de qua Clar. *libro 7. §. denunciatio*, & Bouer. *ibidem cap. 9.*

Delicta priuata, & publica quæ dicãtur?

4. Præmitto 3. Delicta denuncianda, alia eſſe publica, ſeu excepta, alia priuata. Priuata delicta ſunt, quæ in delinquentis tantum, vel in alterius priuati damnũ redundant, vt ſunt peccatum gulæ, ſuperbiæ, iræ, furti priuati, & ſimilia, ex quibus nullum Reipublicæ damnum, ex ſua natura infertur. Publica verò, ſeu excepta crimina, illa dicuntur, quæ atrocia ſunt, & in publicum Reipublicæ detrimentum reſultant: Tale eſt omne illud, quod directè fit contra Deum, vel res Diuinas, vt hæreſis, blaſphemia, euerſio templorum, & imaginum ſacrarum, violatio immunitatis Eccleſiaſticæ, &c. hæc enim in omnium iniuriam fieri exiſtimantur: Item ſunt delicta, quæ fiunt contra Maieſtatem Principis, vel Reipublicæ, vt coniuratio contra Principem, rebelliones, proditiones, & percuſſiones eiuſdem, latrocinia publica, &c. Item omnia delicta, quæ à lege declarantur, vt publica habeãtur, vt ſunt homicidium, parricidium, adulterium, crimen falſi; &c. vt patet *in l.1.ff. de publ. iudic.* Tota hæc doctrina eſt communis DD. & præſertim *gloſ. in Rubr. 6. q.1.* Farin. *q. 49. n.1.* Sot. *de teg. ſecr. mem. 2. q.4.* Rodr. *tom. 2. q.5. art.7.* Miran. *in ord. iudic. q. 1. art. 2.*

Publica, quæ apud Regulares ſint delicta?

5. Ad rem ſpectat, quod inter Regulares, vltra ſupradicta, publica, & excepta exiſtimanda ſunt, peccatum nefandum, & fornicatio, ſaltem quando morale imminet publicationis periculum, vt apertè ſentiunt Rodr. *in ord. iudic. cap.3. n.6.* Valer. *de differ. vtriuſq; for. ver. inquiſitio, differ. vltima*, Miran. *in ord. iudic. q.11. art.2.* Ximenez *in declar. Reg. cap.10. q.2. concl. 3. n. 17.* Quamuis enim hæc duo vitia, immediatè, & per ſe non tendant in perniciem publicam, tamen dum prædictum periculum publicationis imminet, in detrimentum Religionis tendunt mediatè, & quodammodo, per accidens, reſpectu ſcandali, quod ex ipſis oritur, & infamiæ, quæ in Religionem redundat; & etiam quia huiuſmodi crimina ex ſua natura contagioſa ſunt, vt not. Suar. *de fide, ſpe, & char. diſp. 8. de pract. charit. ſec. 6. n.11.* & Sanch.

Digitized by Google

de præcep. tom. 2. lib. 6. c. 56. n. 50. quibus ſubſcribit Bouer. *ibidem cap.* 12. *verſ. ſecundo, & verſ. his accedit*. Quinimmò Valer. Miran. & Ximen. *ibidem* ſine propoſita limitatione, periculi publicationis, abſolutè peccatum nefandum, & fornicationem reponūt inter Regulares inter excepta, & concordant Aldrete, Ioſeph de S. Maria, Arret. S. Tho. S. Antonin. Ang. Nauar. &c. locis relatis, *vbi ſupra* à Bouer. *verſ. verum*. His prælibatis, ab antecedētibus denunciationem, initium ſumo, vt ſequitur.

An fraterna correptio præcedere debeat iudicialem denunciationem, vt ab ea proceſſus ritè initium ſumat? Quæſtio 15.

1. REGVLA ſit. Crimina publica, ideſt excepta, de quibus hic ſup. proxime, abſque præuia correptione, Iudici ſtatim denunciari poſſunt, quantumcunque occulta; eſt communiſſima opinio D. Thom. 2. 2. *q.* 33, *art.* 7, Ricc. Palud. Duran. Adrian. Innoc. Medin. Sayr. Nauar. Miran. & aliorum, quos refert, & ſequitur Bouer. *in Direct. p.* 2. *cap.* 13. Bonum enim cōmune, bono particulari delinquentis præferri debet; & peccatum publicum, ſine publica punitione non eſt relinquendum, vt notat Rodr. *p.* 2. *q.* 6. *art.* 4. Et idem dicendum eſt in criminibus, quæ ſunt in alterius damnum pendens in futurum, ſecundum omnes ferè DD. inter quos ſunt, Greg. de Valen. Sayr. Rodr. & Miran. & poſt ipſos Bouer. qui eoſdem refert *ibidem cap.* 14.

Crimina publica, ideſt excepta denunciantur ſine correptione.

2. AMPLIA 1. Regulam; Vt quamuis, quando crimina excepta ſunt adeo occulta, vt teſtibus probari legitimè non poſſunt, denunciare non teneamur, ſecundum Nauar. *in Man. c.* 17. *n.* 124. *& iterum in cap. inter verba conſ.* 7. Graff. quem ſequitur Leza. *p.* 1. *cap.* 27. *n.* 3. Regin. *in prax. pœnit. tom.* 2. *lib.* 24. *cap.* 3. *num.* 50. Megal. *in prax. crim. Can. cap.* 11. *n.* 5. Nihilominus, iuxta Regulam propoſitam, ſi quis vellet, poſſet etiam in iſto caſu iuridicè denunciare, nec probare teneretur, Megal. *ibidem*, & Lezana *to.* 1. *in q. Regul. cap.* 27. *n.* 20. dūmodo ſaltem per vnum teſtem poſſit probare, vt tenent, Nauar. Lazar. & Auila, quos refert, & ſequitur Bonac. *in tract. var. diſp. de onere, & obligatione denunc. &c. diſp.* 6. *punct.* 1. *§.* 4. *n.* 4. alias nullo indicato teſte talis non Denunciator, ſed proditor, & calumniator præſumeretur, Bonacina *ibidem*, & S. Antonin. *in* 3. *p. tit.* 9. *cap.* 9. *pen. cap. ſi peccauerit* 2. *q.* 1. *& cap. ſi tantum* 6. *q.* 1. Sed de conſuetudine, vt aduertit Clar. *§. fin. q.* 7. *verſ. quæro nunc*, Denunciator nullo modo tenetur probare, citans Ang. Saly. Maran. & Card. Alex.

3. AMPLIA 2. Regulam in criminibus alio ſenſu publicis, ideſt notorijs in Ciuitate, Communitate, vel Collegio, & in oculis ferè omnium patratis; huiuſmodi enim præuia admonitione non indigēt, ſed ſtatim Iudici denunciari poſſunt, iuxta ſententiam Soti *de teg. ſec. mem.* 2. *q.* 5. Bann. 2. 2. *q.* 33. *art.* 8. *dub.* 6. Greg. de Valen. 2. 2. *diſp.*

Itē notoria.

diſp. 3. q. 10. punct. 5. Miran. *in ord. iudic. q. 11. art. 1.* & eſt communis DD.

4. AMPLIA 3. Regulam. In criminibus priuatis, etiam ſi ſint occulta, quæ poſſunt iudicialiter denunciari ſine præuia correptione vt docet Say *in Clau. Reg. lib. 12. c. 10.* Nauar. *in Man. cap. 18. nu. 30.* qui copiosè hoc probat *in cap. iurauit, de probat.* poſt Adrian. *in 4. de correp. frat. col. 17. ad ſecundum*; quos refert, & ſequitur Franc. Arret. *in pract. par. 2. cap. 9. verſ. ſecundo denunciatio, car. 58.* Et ratio eſt; quia in tali denũciatione ſicut in accuſatione, non intenditur ſolũ emendatio fratris, ſed potius, vt publica pœna delinquenti iniungatur, vel ſatisfactio debita parti exhibeatur, vt not. *ibidem* Arret. *cap. 8. verſ. pro ampliori*; Regin. *tom. 2. lib. 25. c. 52.* & Bonăci. *in tract. de ll. diſp. 10. q. 2. punct. 5. nu. 1.* Pro hac ampliatione vide Dian. *in p. p. tr. 4. reſ. 2. verſ. prima opinio*, pro qua citat Sanctarell. Sancium, Suar. cum pluribus alijs.

Quid de criminib. priuatis?

5. Non ignoro, quamplurimos aſſerere in caſu huius ampliationis, præmittendam eſſe correptionem, quos citat Bouer. *in Direct. p. 2. c. 14.* qui, vel intelligendi ſunt, vt de Euãgelica, ſeu fraterna, non autem de iudiciali denunciatione, loquantur: Vel ſi quis eorum de iudiciali loqui intendat, ſequendus non eſt, cum longè à veritate ſit, vt probatum eſt, denunciationem iudicialem præuiã correptionem requirere; Declaranda ſunt hæc, ex tradendis hic proximè *nu. 6. & 7.* Et quod dictum eſt præſertim procedit, attento iure Canonico, ſecundum quod omnia crimina ſunt publica, vt tradit *gloſ. in cap. infames, verſ. fures 6. q. 1.* & ita dicunt Canoniſtæ, vt teſtatur Bal. & de cõmuni teſtis eſt Hoſtien. quem ſequitur Anan. *in cap. ſtatuimus poſt nu. 19. de maledic.* & his omnibus ſubſcribit Clar. *lib. 5. §. 1. verſ. hac tamen*; & cum iuxta propoſitam, & probatã regulam, in publicis non ſit opus correptionem præcedere denunciationem, ergo &c. Nota tamen, *ibidem* Clar. quod in materia delictorum publicorũ, vel priuatorum, conſuetudo, & ſtatuta nimium eandem materiam variarunt, quibus ſtantibus, in eo loco, in quo delictum eſt commiſſum, iuxta conſuetudinem, vel ſtatuta, iudicandum eſt; his autem ceſſantibus iuxta doctrinã *hic ſupra* traditam, ſentiendum eſt.

6. LIMITA omnes tres ſupra poſitas ampliationes; Vt procedant in foro fori, ſeu exteriori, in quo, iudicialiter denuncians, non tenetur ſecretam præmittere correptionem, vt Reus deſiſtat, vel ſatisfaciat, ex iuſtitia enim talis monitio non requiritur, vt not. Franc. Arret. *vbi ſupra* poſt Sot. *de rat. tegen. mem. 2. q. 5. col. 4. verſ. ſed dubium*, ſequendo doctrinam D. Thom. qui licet loquatur de accuſatione, idem ius videtur in denunciatione ſtatuendum. In foro verò interiori, & conſcientiæ, fieri poteſt, vt ex charitate teneamur ante denunciationem proximum monere, vt deſiſtat à crimine; vt quando crimen eſt occultum, & priuatis monitionibus delin-

Quid in foro cõſcientiæ?

linquens emendandus, & ad debitam ſatisfactionẽ inducẽdus, ſperatur; quod tunc maximè verum eſſet, cum perſona denuncianda, bonæ eſſet famæ, contra charitatem enim videretur, tantum malum, ſinæ præuia monitione, ei irrogare, Arret. *ibid. verſ. 2. & ſeq.* poſt D. Tho. 2. 2. *q.* 68. *ar.* 1.; & in hoc ſenſu loquendo Bouer. *hic ſupra citatus nu.* 5. & alij DD. ab eo relati, eorum opinio ſaluari poteſt, tanquam probabilis.

7. Sed animaduerte, quod quamuis quis ex correptione emendaretur, licitè nihilominus talis denunciari, vel accuſari poſſet, ſecũdum Greg. de Valen. *diſp.* 5. *q.* 12. *punc.* 1. *verſ. dico tertio*, & ait eſſe de mente D. Tho. Subdens rationem, nam habito bono propoſito correcti, poteſt licitè Denunciator, vel Accuſator adhuc ſibi proponere, ſcopum punitiuè iuſtitię, ideſt bonum commune, vt alij formidine pœne à delictis abſtineant, & propterea denunciare, vel accuſare emendatum: Et conſequenter licèt opinio Bouer. *de qua ſupra nu.* 5. probabilis videatur, ęquè ſi non magis probabilis, etiam oppoſita videtur. Et abſolutè ex ſupradictis, niſi aliud obſtet, concludendum eſt, tuta conſcientia delinquentem iudicialiter, non præmiſſa correptione fraterna, denunciari poſſe, cum talis denũciatio ad publicam vindictam, ſeu punitionem ordinetur.

8. Sublimità propoſitam limitationem in caſu antepoſitæ regulę, nempè quando crimen eſſet contra bonum publicũ, & adhuc penderet, ac in futurum continuãdum timeretur; tunc enim, nec ex charitate, nec in foro conſcientiæ, regulariter monitio denũciationem præcedere deberet, ſed ſtatim Iudici denunciatio porrigenda eſſet: Exemplificant DD. in occulto hęretico, in falſario monetæ, &c. quia in his caſibus periculum, quod imminet, maioris eſt momenti, quàm infamia, vel aliud denunciati damnum; Vnde niſi certò conſtet, periculum priuata monitione caueri poſse, non eſt adhibenda, ſecundum D. Tho. & Arret. *vbi ſupra*.

9. De materia huius quæſt. latius Auctores, *in eadem hic ſupra* citati, diſſerunt. De crimine verò ſolicitationis ad turpia in confeſſione in propoſito, *vide inf. q.* 122. *n.* 42. *vſq; ad n.* 47.

De Denunciatione Prælato Regulari, vt Patri facienda, & quomodo circa eam Prælatus ſe gerere debeat?

Quæſtio 16.

1 REGVLA ſit, In Religione abſque præuia correptione, occultum crimen Prælato, vt Patri, denunciari licet, quando delinquentem Prælatus melius erit correpturus, ita Suar. Caſtrus Palaus, & Dia. *par.* 7. *tr.* 3. *reſol.* 44. hos in principio citans, & in fine hanc Regulam tanquam probabilem admittens, dummodo Prælatus ſit prudens, diſcretus, & ſpiritualis, zelo, & dilectione ſuarum ouium ornatus, ac taciturnus; & in his terminis ſubſcribit Trullench. *in decal. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 16. *n.* 2.

An Prælato, vt Patri, poſſit denunciari ſubditus ſine præuia correctione de delicto occulto.

n. 2. Coninch. *diſp.* 28. *de charit. nu.* 202. *dub.* 11. Hurtad. qui concordantes refert, Caſtillus, Caſpenſ. qui teſtatur de probabiliſſima opinione, & pro ea citat S. Bon. & S. Tho. & hos omnes refert Dia. *in dicta reſol.* 44.

2. Hæc regula licèt verè probabilis ſit, & veritatem comitem habeat, tamen Lorca, & Fagundez, vocant eam improbabilem, vt refert Dia. *ibid.* afferens regulæ probationes, nec non Fagundez reſponſiones. Sed non per hoc à veritate Regulæ recedendum eſt; Præceptum enim correptionis, eſt charitatis, quæ ſuadet, vt immediatè occultum peccatum, Prælato tanquam Patri, deferatur, dum ex hoc breuior, & melior correptio ſperatur, nec non fratris maior vtilitas ſpiritualis, vt obſeruat Caſpenſ. *in curſu theologico to.* 2. *tr.* 17. *diſp.* 6. *ſect.* 3. *n.* 35. poſt quem Dia. *reſol.* 44. *erga fin.* ſic habet: Ego vtramque ſententiam probabilem eſſe exiſtimo, licet pro neceſſitate præuiæ correptionis tenuerim *in par.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 37. & nunc teneam.

3. LIMITATVR 1. Regula; Vt non procedat, dum prælatus eſſet vir imprudens, & violẽtus, & cum ſubdito malè affectus, tali enim Prælato delatio facienda non eſſet, Dia. *in dicta reſol.* 37. propè finem; Et pro hac limitatione admodum facit opinio probabilis Lorcæ, Fagundez, Sot. Nauar. & aliorum *ibidem* à Dia. cum eorum fundamentis relatorum, qui ſuſtinent, in caſu Regulæ fraternam correptionem prætermitti non poſſe: Quorum opinionem in terminis huius limitationis ſequendam exiſtimo.

Quid in Prælato violento, &c.

4. LIMITATVR 2. Regula; Vt dum frater per ſecretam correptionem eſt emendatus, non poſſit quis illum Prælato, vt Patri, denunciare, neq; ſub prætextu, vt ſecurior ſit, ne in poſterum relabatur, Adrian. Nauar. Palud. Sot. & Greg. de Valen. qui hos refert *to.* 3. *diſp.* 3. *q.* 10. *punct.* 5. Palaus, Petr. Nauar. Sanch. Sà, Villal. & Dia. hos, & rationes referens *par.* 7. *tr.* 3. *reſol.* 49.

Quid in emendato?

5. SVBLIMITATVR 2. Limitatio, dum frater exiſtit in periculo relabendi, tunc enim, quamuis emendatus, Prælato, vt Patri, denunciandus eſſet, Adrian. Bonac. Filliuc. Sot. & Diana, *vbi ſupra*; & dum quis, ita peccatis, & occaſionibus peccandi innodatus eſt, vt moraliter iudicari poſſit, quod niſi diuertatur, iterum caſurus ſit, Palaus; vel dum quis ex malitia, & praua conſuetudine, in luxuriam incidit, Ledeſm. & hos ſequens Dia. *ibidem*.

6. LIMITATVR 3. Regula; Vt ex denunciatione paterna, non poſſit Prælatus iudicialiter procedere, Sot. Suar. & Lugo *de iuſt. to.* 2. *diſp.* 37. *ſect.* 7. *nu.* 82. quos ſequitur Dia. *ibid. reſol.* 47. In hoc enim caſu, nullã habet Iudex notitiam, qua, vt Iudex, poſſit iudicium contra denunciatum inchoare; vt not. Dia. *in eodem loco*.

An Prælatus quod ſcit, vt Pater, poſſit ad iudiciũ inchoandũ vti?

7. Non deſunt tamen tenentes, dum crimen non eſſet omnino occultum, ſed in iudicio poſſet probari; tunc charitatem, per quam inchoa-

Digitized by Google

inchoata eſt cauſa, imperare iuſtitiæ, vt iudicialem incipiat proceſſum, ſi tali modo ſpes eſſet, vt delinquens corrigeretur, ita Filliuc. *to. 2. tr.* 28. *c.* 8. *nu.* 164. Sanch. *in opuſc. to.* 2. *lib.* 6. *dub.* 11. *nu.* 8. & Trullench. *in decal. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 16. *n.* 8. qui ſuſtinet, hoc valde eſſe probabile.

8; At ego non recedo à 3. lim. niſi in ordine ad inchoandam inquiſitionem generalem, per quam viam poteſt Iudex procedere, quocunque modo ſciat, delictum eſſe commiſſum, abſque eo quod aliquid aliud præcedat, vt probatum eſt *ſupra q.* 11. *n.* 8. *cum ſequentibus*, vbi etiam declaratur, quomodo a generali ad ſpecialem deueniatur. Et vtique in duobus caſibus laudabiliter hoc poterit Iudex præſtare, etiam delatorem ad denunciandum cogendo.

In duobus caſibus cogitur, qui defert vt Patri, ad iuridicè denũciandum.

9. Caſus 1. quando delictum eſſet in graue Reipublicæ, vel alterius innocẽtis damnum, tunc enim poſſet vti Iudex illa notitia, quam habuit, vt Pater, & obligare Denunciãtem ad iudicialiter denunciandum, dum non ſuppetit alia via ad illud damnum publicum, vel priuatum impediẽdum; Quod ſi ille noluerit denunciare, poterit Iudex fiſcalem creare, qui denunciet, dum ſperat ſe habiturum probationes, ita Caſpen. *in curſu Theologico to.* 2. *tr.* 17. *diſp.* 6. *ſect.* 3. *n.* 35. Suar. *de Relig. lib.* 10. *c.* 1. 2. & 12. & Dia. *reſol.* 46. & 47.

10. Caſus 2. eſt, quando Prælatus per viam paternam non conſequitur emendationem, quam ſperat per viam iuridicam, tunc etiam poteſt obligare delatorem ad iuridicè denunciandum; Sot. & Dia. *reſol.* 47. *vbi* ſubdit, quod in hoc caſu non poteſt procedi ad ſubditum puniendum, niſi quatenus neceſſe eſt ad eius emendationem; Sed ego in vtroq; caſu a via paterna, deuenirem ad inquiſitionem generalem iuridicam, & ab hac ad ſpecialem, cum, hac mediante, idem tutius, & æquè benè, & faciliter præſtari poſſit, iuxta tradita *in hac q. n.* 8. & *q.* 11. *nu.* 8. & *ſequentibus*.

Quæ poſſit præſtare Prælatus, qui delictum ſcit tãtum vt Pater?

11. Supereſt pro termino huius materiæ de denunciatione paterna, breuiter inſinuare, quid Prælatus poſſit facere cum ſubdito, abſq; præuia correptione, vt Patri, denunciato. Poterit igitur Prælatus in hoc caſu, dum delictum eſt graue, præcipuè ſi probatum ſit, procedere ad aliquam ſecretam pœnitentiam, quæ magis ſit correctiua, & præſeruatiua, quam punitiua, Sot. *de tegen. ſecr. mem.* 2. *q.* 4. & Caſpens, *vbi ſupra*.

12. Item poterit Prælatus ſubditum à loco, vel miniſterio aliquo remouere, dum munus ex nutu ipſius pendet, & ſine læſione famæ præſtari poteſt. Item dum iudicatur neceſſarium poterit cum Conſultoribus conferre, & etiam coram ipſis ſubditum monere, & ſecretè corrigere, Turrian. *diſp.* 89. *n.* 2.; Nec non delinquenti ſocium deſignare fidelem, qui eius actiones exploret, & Superiori referat, Bann. 2. 2. *q.* 33. *ar.* 3. *dub.* 1.

13. Item poterit Prælatus, dum delictum ei conſtat per vnum teſtem omni exceptione maiorem,

gra-

Digitized by Google

grauiter ſubditum repræhendere, etiam coram duobus, vel tribus teſtibus, & pœnitentiam aliquam iniungere, & etiam ſub excommunicatione, ipſo facto incurrenda, præcipere, ne talem locum ſuſpectum adeat, vel cum tali perſona loquatur, hæc enim omnia, vt docet Caſtr. Pala. *tr. 6. de charitate diſp. 3. punc. 12.* non excedunt paternam correctionem; & ſemiplena probatio ſufficit ad talia præſtanda, & ſubſcribit Suar. *vbi ſup.* & poſt hos Dia. *dicta reſol. 46.* concludit; (& ego cum eo) hæc dicta ad mentem citatorum Doctorum ſe velle.

Quis poſſit, & teneatur iudicialiter, Religioſos ſuis Prælatis denunciare, vel non? Quæſtio 17.

1. VIſis, quæ ſpectant ad antecedentia denunciationis, deueniendum modò eſt ad concomitantia, & ante alia, recto ordine, in hac q. videndum erit, de extrinſeco concomitante, nempè; quis ſuis Prælatis valeat, & teneatur, vel non, Religioſos iudicialiter denunciare?

Quilibet poteſt ſub ditos Prælato Regulari denunciare, qui in iure nō prohibetur.

2. Regula 1. ſit. Attento iure Canonico regulariter quilibet ſuis Prælatis, Religioſos iudicialiter denunciare poteſt, Baiar. *ad Clar. §. fin. q. 7. num. 13.* & Iodoc. *in ſua pract. crim. c. 7.*; vnde omnes, qui eodem iure expreſsè non prohibentur, denunciare, vt in hac Regula, poterunt, Clar. *q. 14. in princ.* vbi teſtatur de communi DD.

Quid ſi Denun-

3. LIMITATVR 1. Regula 1. in infami, qui de iure Canonico à denunciando reijcitur, Baiar. & Iodoc. *vbi ſup.*

ciator ſit in famis?

4. LIMITATVR 2. Regula 1. In inimico, qui niſi agat cauſam propriam, reijcitur, ita tenent Baiar. & Iodoc. *vbi ſup.* quod adeo verum eſt, vt Iudex peccet mortaliter non repellendo Denunciatorem, quem cognoſcit, non zelo iuſtitiæ, ſed ardore vindictæ denunciare, ita Innoc. & Hoſtien. *in c. dudum, il 2. in verſ. electionis de electione*, Archid. *in c. quærendum 2. q. 7. n. 1.* Felyn. *in c. quæ in eccleſiarum n. 13. de conſtit.* Menoch. *de arbit. iudic. Cent. 5 caſu 482. n. 1.* vbi ex citatis hic DD. dicit, dignoſci, talem eſſe Denunciatorem, ex qualitate perſonæ, ferocitate vultus, modo denunciandi, &c. & ſequitur Megal. *in prax. crim. Canonica c. 10. n. 3.*

Inimicus.

5. LIMITATVR 3. Regula 1. In conſpiratore; & in perſona vili, tales enim de iure Canonico repelluntur, Baiar. & Iodoc. *vbi ſup.*

Conſpirator, vel vilis.

6. LIMITATVR 4. Regula 1. In excōmunicato denunciato nominatim excommunicatione maiori, qui cum non poſſit exercere actus auctoritatis, neq; poteſt denunciare, vt tenet Caiet. *2. 2. q. 68. art. 2. ad primum*, & poſt eum Rodriq. *to. 2. qq. regul. q. 6. ar. 3.*

Excommunicatus.

7. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt quilibet Religioſus prohibeatur denunciare, caſtigandum pœna ſanguinis, ſub irregularitatis pœna, niſi adhibita proteſtatione, vt per ſuam denunciationem talis non infligatur pœna, ita Couar. *in Clemen. ſi furioſus part. 2. §. 5. per tot.* Rodriq. *vbi ſupra*, & eſt com-

Religioſus, dum agitur de pœna ſanguinis.

Digitized by Google

communis opinio DD.

8. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt laicus non admittatur ad denunciandum criminaliter Eccleſiaſticum, niſi ſuam proſequatur iniuriam, hæc eſt communis opinio, *vt dixit gl. in ſumma* 2. *q.* 7. *gl. vnica*, & hoc omnes admittunt, ſecundum Foller. *in pract. crim. Can. fol.* 48. *n.* 43. & huic opinioni ſe ſubſcribens Clar. *§. fin. q.* 14. *verſ. propter reuerentiam*, reddit hanc rationem limitationis; quia laici ſolent eſſe maleuoli Eccleſiaſticorum, vnde potius odio, quam zelo moueri præſumuntur, dum Eccleſiaſticos denunciant, & eſt vulgatus textus apud Canon. quod laici ſemper fuerunt infeſti clericis, *c. laicos* 2. *q.* 7.

Laicus contra eccleſiaſticū.

9. SVBLIMITA in criminibus publicis, ſeu exceptis, in quibus laicus admittitur ad denunciandum Eccleſiaſticum, vt probat *gl. in c. cum P. Manconella de accuſat.* ſi tamen ſit bonæ famæ, *gl. ibid.*

10. AMPLIATVR limitatio 6. Vt non admittatur laicus ad denunciandum Clericum, neq; ciuiliter, eſt communis opinio, teſte Foller. *c. ex parte v.* 6. *& ſeq. de teſtibus*, niſi ſuam proſequatur iniuriam, vel in criminibus exceptis, Clar. *§. fin. q.* 14. *ver. propter verecundiam*. Vide pro Regula, & limitationibus propoſitis, quæ *infra dicenda erunt q.* 21. *n.* 5. 6. *&* 7. ea enim, quæ ibi dicenda erunt de accuſatione, benè adaptari poterunt etiam ad denunciationem.

11. Plures repellendos à denunciando, inuenies *infra in eadem q.* 21. *n.* 4. licet ibi propriè agatur de accuſando, quod tamen, ſecundum vſum præſentis temporis, parum diſtat a denunciando.

12. REGVLA 2. ſit. Denunciator ſub præcepto non tenetur denunciare niſi publica, ſeu excepta delicta, quæ in graue Reipublicæ, Religionis, vel aliorum damnum tendunt, in quibus fraterna correptio non creditur prodeſſe, ſecundum D. Tho. 2. 2. *q.* 33. *a.* 7. Nauar. *in man. c.* 2. *n.* 14. Qui enim huiuſmodi delicta non denunciaret, eorum fieret particeps, ſecundùm Innoc. Panorm. Adrian. Nauar. Sylu. & Medin. quos ſequitur Bouer. *in Direct. par.* 2. *c.* 11. *ver. Denunciator*: Immò eadem pœna delicti eſſet puniendus, vel ſaltem extraordinaria, ſecundum communem opinionem, de qua Bar. *in l. verum ff. ad leg. Pomp. de parric.* & poſt eum Bouer. *ibid.*

Quādo teneamur iudicialiter denunciare.

13. AMPLIATVR Regula 2. Non teneri quem denunciare, niſi in terminis Regulæ eiuſdem, vt procedat non modo de iure Ciuili, ſed etiam de iure Canonico in foro contentioſo, Farin. *q.* 51. *n.* 14. vbi teſtatur de magis communi, non ſolum in delictis commiſſis, ſed etiam in cōmittendis, Abb. qui etiam de Communi, Felyn. & Farin. *n.* 9. licet alij relati ab eo *n.* 11. contradicant.

AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt non teneatur quis denunciare, quando crimen eſt in facto eſſe, nec manet in actu; niſi quis in iudicium vocaretur à Iudice, & iuridicè interrogaretur, nempe, quia præcederet criminis infamia, notorietas, aut aliqua probatio, ſecus

Crimē in facto eſſe an denunciandum?

cus

Digitized by Google

cus in crimine omnino occulto, Filliuc. quem refert, & ſequitur Baſleus, *in Summa ver. Accuſatio n. 6.* & Toletus, *in Sum. lib. 5. c. 57.*

14. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt in foro conſcientiæ, teneatur quis etiam non excepta delicta commttenda denunciare, Viuius, & Guaz. *defen. 18. cap. 1. n. 10. & 11.* Iaſ. & Far. *q. 51. num. 14.* Abb. Dec. Cagnol. Gom. qui teſtatur de communi, Menoch. qui ait, quod in hoc omnes conueniunt, & Far. *n. 23.* Secus tamen eſſet in commiſſis ſecretis, Alber. Dec. Menoch. & Far. *n. 24.* Delicta enim ſecreta priuata, iam commiſſa, quæ delinquenti tantum nocent, nemo denunciare tenetur, niſi poſt fraternam correptionem, delinquens in crimine perſeueret, Bouer. *vbi ſupra. ver. porrò.*

15. SVBLIMITATVR limitatio 1. Vt ille, qui non denunciat, quando denunciare tenetur, licèt peccet, non tamen teneatur parti ad damna, Didac. & Clar *q. 87. ver. dictum*, Sot. Menoch. & Far. *q. 51. n. 25.* Medina, qui teſtatur de communi Theol. Couar. & Guaz. *defen. 18 cap. 1. n. 12.*

16. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt quãdo graue damnum Denunciãti ex denunciatione imminet, denunciare non teneatur, *cap. hoc videtur 22. q. 5.* & tenent cõmuniter DD. teſte Bouer. *in d. ver. Denũciator,* vbi citat Mirã. Sayr. & Sylu.

An Religioſus poſſit iudicialiter alterũ Religioſum, denunciare? Quæſt. 18.

1. REGVLA ſit. Quilibet Religioſus, niſi aliorespectu ſit prohibitus, poteſt apud ſuum Prælatum alterum Religioſum iudicialiter denunciare. Certa, apud me, eſt hæc regula, ſed quia quædam *infra n. 8.* tangenda, ei videntur obſtare, eam pluribus ſtabiliendam duxi. Poſſe Religioſũ iuridice denunciare, pluribus probatur.

2. Probatur igitur Regula 1. Omnes poſſunt de iure Canonico denunciare, qui ab eodem iure expreſſe non prohibentur, Clar. qui de communi teſtatur *q. 14. in princ.* ſed Religioſus non prohibetur expreſsè in iure, iuridicè denunciare, ergo poteſt.

3. Probatur 2. Si repellendus eſſet Religioſus a iuridica denunciatione, maximè eſſet, quia non poteſt agere in iudicio: Sed denunciare iuridicè non eſt agere, ergo non eſt repellendus. Probatur minor, nam iuridica denũciatio non eſt actio, ſed eſt mera criminis manifeſtatio ſine aliqua actione, Sayr. *in Clau. Reg. lib. 12. cap. 11.* Miran *in ordin. iudic. q. 12. art. 2.* Rodr. *tom. 2. q. 6. art. 1.* & Bouer. *in D. rect. part. 2. c. 10. verſ. hinc*; Vndè in ea Iudex non procedit ad inſtantiam partis, ſed ex officio contra denunciatum, eſt doctrina communis DD. *in cap. ſuper his, in cap. cum dilectus de accuſ. & in cap. nouit de iudic* vt notauit Bouer. *ibidem verſ. à primo, & in cap. 1. §. alijs,* ex Clar. *lib. 1. q. 3.* & facit, a multo magis, quod idem Clar. tenet *in §. fin. q. 12. verſ. Item quærò*, vbi loquitur de accuſatione, de qua magis poſſet dubitari, an ſit actio; Cum ergo denunciatio non ſit actio, ab ea non eſt repellendus Religioſus.

4. Comprobatur intentum, quia modus inchoandi proceſſum per denunciationem, non eſt modus ſeparatus ab inquiſitione, vt tenet Clar. *§. fin. q. 7. in princ.* denunciatio enim iudicialis, nihil aliud operatur, niſi quod loco querelæ, vel diffamationis ſuccedit, & ſic aperit viam Iudici ad inquirendum contra aliquem ex ſe, & ex officio, ita Clar. *vbi ſup.* Igitur cum denunciatio non ſit actio, ſed imploratio tantum officij Iudicis, ad implorationē hanc Religioſus admittitur.

5. Probatur 3. Nam in confeſſo eſt apud omnes, quod Religioſus poteſt Canonicè denunciare, ergo etiam Iuridicè: Probatur conſequentia; in hoc tantum differt Canonica à Iudiciali denunciatione, quod Canonica publicum, Iudicialis priuatum tuetur bonum, vt declaratur *in 4. tom. q. regul. tit. 7. cap. 6. §. priuata, & §. Canonica*; ſi ergo Religioſo licet Iudicis officium implorare ad publicum, licebit etiam ad priuatum intereſſe tuendum, cum vtrunque æquè exerceri poſſit, & exerceatur ſine actione, vt probatum eſt.

6. Probatur 4. Inſignes Doctores confundunt Iudicialem, & Canonicam denunciationem, ac ſi pari paſſu ambularent, vel vnum quid eſſent, vndè Greg. de Valen. omnem denunciationem redigit ad fraternam, & Iudicialem, vt videre eſt *in dict. 4. t. q. Reg. ibidem n. 3. §. de Regularibus*, & cum Valentia tenent S. Antonin. *3. p. tit. 19. cap. 9.* Rodr. *tom. 2. q. 6. art. 1.* & Miran. *in ord. iudic. q. 7. art. 2.* & hos ſequitur Bouer. *in Direct. p. 2. c. 8. verſ. alijs*. Itaque, vel Religioſo neutra conuenit, quod eſt abſurdum, & falſum, vel vtraq; quod rationi conſonum eſt, & verum.

7. Probatur 5. Ex vſu, & conſuetudine recepta in noſtra Religione. Et cum iuxta Indultum Bonifacij VIII. poſſimus procedere in iudicijs, ſecundum conſuetudines approbatas; cum hæc ſit cōſuetudo approbata apud nos, vt quis poſſit apud ſuum Prælatum alterum iuridicè denunciare, non videtur relictus in hoc ambigendi locus. Et P. Io. Maria à Tuſa, quondam noſter Generalis *in ſua expoſitione ſuper Regulam noſtram cap. 10.* ait; Teneri noſtros Prælatos, ſuper denunciationes Iuridicas ſibi à fratribus præſentatas procedere.

8. Contra propoſitam, probatamque Regulam, facere videtur *Clem. exiui de verb. ſign. §. proinde, verſ. verum etiam*, vbi habentur hæc verba; Cumque dicti Ordinis profeſſores pro nulla re tēporali poſſint in iudicio experiri, &c. vbi fundatus Franc. Arret. *in pract. in 2. ſubſtantiali cap. 8. verſ. ego ſaluo, cum ſequenti*, ait; Ego ſaluo meliori iudicio, credo quod Iudicialis denunciatio, tuta conſcientia fratri Minori obſeruāti competere non poſſit; Et idem videtur dicendum de alij Fratribus Minoribus. Vlterius Clar. *in §. fin. q. 7. verſ. Item quæro*, ſuſtinet generaliter, Monacum in forma iudicij, denunciare non poſſe, & ait hanc eſſe communem opinionem ſecundum Abb. *in cap. ex parte n. 6. de accuſ.* Obijcitur cōtra Regulam.

9. Sed Reſpondetur, non obſtare

re

Digitized by Google

Obiectioni Reſpondetur. re dictam Clemētinam exiui, quia ille textus intelligi debet, quod Fratres Minores non poſſunt in iudicio experiri, agendo, ſeu aſſumendo perſonam Actoris, quod fit mediante formali, & ſolēni accuſatione, quod talibus Fratribus non competit; qui actionem in iudicio non habent, ſecundum mentē, & verba *ibidem* Clem. V. Non autem ibi prohibitum eſt Fratribus iudicialiter denunciare, quod experiri nō eſt, ſeu agere, ſed tantum ſine vlla actione, implorare officium Iudicis, vt probatum eſt ſup. in hac quæſt. n. 3. & 4. Et ad auctoritates Clar. Abb. & communis, Reſpondetur intelligendas eſſe, prout loquūtur de Monachis, nos autem loquimur de Religioſis Fratribus; & ex diuerſis non fit illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minor.* præſertim in prohibitiuis, & odioſis, vt in caſu noſtro. Vel poteſt Reſponderi, quod loquantur de formali, & ſolemni accuſatione, quæ, vt dixi, non eſt ſine actione, de qua ſi loquatur Arret. do ei manum, aliàs non eſſet ſequendus; ego autem loquor de denunciatione, quæ vt probatum eſt, ſine vlla actione pertranſit.

10. Quibuſcunque igitur in contrarium adductis non obſtantibus, intrepidè concludendum eſt, iuxta propoſitam Regulam; quæ multo magis comprobabitur *ex infra dicendis quæſt. 22.* vbi agam; An Religioſus poſſit iudicialiter accuſare, &c.?

Quænam ſint requiſita intrinſeca Iudicialis denunciationis?

Quæſtio 19.

1 Ab extrinſeco concomitante, de quo in præcedentibus, venio ad Intrinſeca concomitantia denunciationis Iudicialis, quæ nempè intra ipſam denunciationem adeſſe debent; &c.

2. REGVLA 1. ſit. Denunciatio debet continere nomen Denunciantis, & denunciati, Iudicis, & criminis commiſſi, aliàs eſſet inualida, ita Boſſ. Gandinus, Aug. ad Ang. Carauita, & Prac. Conradi, quos refert, & ſequitur Clar. *q. 10. verſ. ſcias autem, §. fin.* Denunciatio contineat nomē Denunciātis, denunciati, Iudicis, & criminis.

3. Ex hac Regula ſequitur, quod cum in denunciatione debeat eſſe nomen Denunciantis; nullo modo Prælatus debet ſpecialiter inquirere, quando deferuntur literæ delatoriæ, ſeu denunciatoriæ, abſque nomine auctoris, ita Clar. *in §. fin. q. 5. verſ. neque in hoc*; etiamſi, ait ipſe, in literis notati eſſent teſtes de delicto informati; & facit *tex. in cap. inquiſitionis, de accuſ.* vbi Panorm. quia huiuſmodi ſcripturę ſine nomine, infamiam non afferunt, *cap. fin. de accuſ.* Literæ ſine nomine non valent.

4. REGVLA 2. In ſcriptis debet eſſe Iudicialis denūciatio; quia, vt ait D. Tho. 2. 2. *q. 68. art. 2. in corp.* ea, quæ verbotenus dicuntur facilè à memoria dilabuntur, & non poſſet eſſe certus Iudex, prout deberet, quid, & qualiter dictum ſit, nec ſuam Iudex poſſet ſententiam ferendam iuſtificare poſteà ex actis, vt iuris eſt. In ſcriptis ſit denunciatio.

5. Duo-

Digitized by Google

5. Duobus modis poteſt intelligi Regula, vel vt denunciatio Iudicialis debeat porrigi in ſcriptis, vt in accuſatione tenent Bar. & Card. Alex. relati a Clar. *§. fin. q. 12. verſ. quæro, quæ*; vel vt ſit tantum verbalis, & per Notarium in ſcriptis redigatur, vt tenet Salyc. *in l. pen. C. de accuſ. nu. 2.* iuxta formam *l. libellorum ff. de accuſ.* & certè quicquid ſit de iure, in praxi quotidiè ſeruatur, opin. Salyc. vt notat Clar. *loco citato*. Et hęc denunciatio poteſt fieri per literas ſecũdum Abb. *in cap. licet à Beato, de accuſat. n. 2.* Bertum *in Trax. tit. 7. cap. 5. n. 3.* & Arret. *in Trac. c. 9. n. 4.*

Adſit dies datæ.

6. REGVLA 3. In Iuridica denunciatione debet apponi dies datæ, ſine qua inualida eſſet querela, ſeu denunciatio, vt ſentiunt præcitati Gandin. Aug. ad Ang. Boſſ. Carau. Pract. Conrad. & Clar. *§. fin. q. 10. verſ. ſcias autem*; Et proculdubio ſi Notarius, ſeu Actuarius nõ faceret apponere in actis, qua die fuiſſet porrecta denunciatio, poſſet tanquam imperitus, & ſuſpectus officio priuari, cum paſſim ſeruetur, vt apponatur, Clar. *q. 12. verſ. præterea*; vbi nihilominus ipſe credit non eſſe de ſubſtantia dictam appoſitionẽ diei, ita vt ſi non apponatur, legitima denunciatio vitietur; immò Salyc. & Ang. ab eodem relati, tenẽt, quod, quicquid ſit de iure, non ſit in vſu appoſitio diei, menſis, & anni. Tu in praxi nõn recedas a tuta Regulæ ſententia.

An intentetur ſimul criminale, & ciuile iudicium?

7. REGVLA 4. in eadem denunciatione Iudiciali non debet æquè principaliter intentari contra aliquem iudiciũ criminale, quod, vt traditum eſt *ſupra q. 10.* ad publicam eſt vindictam, & ciuile ad priuatum commodum, hoc enim iure fieri non poteſt, maior enim cauſa, quæ eſt criminalis, cum ciuili non cumulatur, ſecundũ DD. *in l. edita, C. de edendo*, & tenet Clar. *in q. 2. verſ. & hac quidem.*

8. Declaratur Regula; Vt per eam non ſit prohibitum, vt in eadem denunciatione principaliter intentetur iudicium criminale, & incidenter ciuile, petendo e.g. rem ablatam reſtitui, talis enim denunciatio eſſet admittenda, vt ait Bar. *in l. interdum §. ſi furem n. 6. ff. de furtis*, quem ſequuntur communiter ſcribentes, teſtibus Curt. Iun. Rom. & Aret. & ita, teſte Bal. ſeruat conſuetudo, & hos omnes refert, & ſequitur Clar. *vbi ſup.* Itaque in iſtis caſibus benè ordinetur denunciatio, ita vt principaliter intentetur criminale, & incidenter ciuile iudiciũ: Sed poſito, quod quis intentaret tantum criminale, non autem ciuile iudicium, tamen Iudex ex officio non deberet relaxare Reum, niſi parte ſatisfacta, Baiar. ad Clar. *q. 2. nu. 7.* vbi citat Didac. Scot. & Nauar.

Denũciatio, & accuſatio an cumulentur?

9. REGVLA 5. Denunciatio, & accuſatio non poſſunt, de iure, ſimul cumulari, & propterea non poſſunt, de iure, in denunciatione inſeri verba accuſatoria, vt omnes concludunt, teſte Rom. *in l. edita C. de eden. poſt numerum* 138. alias enim accuſatio faceret ceſſare denunciationem.

10. LIMITA; Vt licet hoc verum ſit loquendo de iure; Attamen

ex

ex generali conſuetudine, accuſatio non facit ceſſare denunciationem, & ambo ſimul concurrere, & cumulari poſſunt in principio, medio, & fine totius iudicij criminalis; immò aliquando concurrunt denunciatio, accuſatio, & inquiſitio in eodē proceſſu, Ita Clar. *q.* 3. *verſ. hinc*, poſt Butr. qui ait, quod hic modus approbandus eſſet per Principes, & Pontifices, & ita ceſſarent omnes ambiguitates.

Quædā remiſſiuè. 11. REGVLA 6. hic eſſet ſtabilienda; An plures vnum, vel vnus plures; vel vnus de pluribus criminibus, & è contra denunciare in eadem denunciatione poſſint? & an denuncietur vnus ſeparatim de pluribus delictis? ſed de his vide *infra q.*24. *n.*6.7. & 8.

Quę de prædictis Regulis ſeruanda ſint à Regularib. 12. Supradictæ Regulæ, pertinent ad formam denunciationis, ſecundum ordinem & diſpoſitionem iuris cōmunis, ad quam cum iuxta priuilegium Boniſ. VIII. Regulares Iudices non teneantur, ſi apud eos denunciatio non contineat omnia requiſita in iiſdem Regulis, non per hoc proceſſus vitiabitur, dummodo non deſint ſubſtantialia, quæ ſunt nomina Denunciatoris, denunciati, Iudicis, & delicti, dies, menſis, & annus præſentationis; & ſi in ſcriptis non porrigatur, per Notarium, vel Actuariū in ſcriptis redigatur: Sed volens Iudex Regularis, poterit pro opportunitate, etiam alia ſeruare, ita Arret. *in prac. p.* 2. *c.*5. *ver. hæc autem.*

13. De materia huius quæſt. latè Clar. *§. fin. q.*2. 3. 10. & 13. De qua hic tantum ſuperaddo; regulariter non oportere in denunciatione exprimere locum, & tempus commiſſi delicti, iuxta tradita *ſup. q.*14. *n.*4.

Quomodo Iudex, porrecta ſibi denunciatione, gerere ſe debeat?
Quæſtio 20.

1 EXPLICATIS conditionibus requiſitis in Iudiciali denunciatione; nunc tali denunciatione Iudici præſentata, quomodo ſe gerere debeat eſt videndum. Et præmitto, quod, caſu quo, ſciens delictum Fratris ſponte non denunciet, Prælatus, quando peccatum eſt occultum, ita quod teſtibus probari non poſſit, nec laborat infamia, ſed vnus tantum nouit, nunquam huic præcipere debet, vt ſibi tanquam Iudici illud denunciet; ita D. Tho. 2. 2. *q.*33. *art.*7 *ad* 3. intellige in grauioribus, & grauiſſimis delictis occultis, quæ niſi in perniciem aliorum tendāt, non ſunt denuncianda, vt ait *ibidem* D. Tho. *in corpore quæſtionis*, leuia enim & grauia, quæ infamiā non inurunt, etiam ſi ſecreta ſint Prælatus præcipere poteſt, vt ſibi tanquam Iudici denuncientur, vt illa publicè, etiam iuxta noſtræ Congregationis conſuetudinem, puniantur. An Prælatus præcipere poſſit, vt occultum delictū denuncietur?

2. REGVLA 1. ſit. Antequam Iudex ex porrecta denunciatione ad inquiſitionem procedat, denūciationem ipſam ſerio perpendat; an habeat debita requiſita, tradita *in præcedenti q.* præſertim ea, quæ tanguntur *n.*12. & ſignanter non leuiter curet, vt ſibi conſtet de Iudex perpendat denunciationē. Denunciantē, & denūciatū.

pro-

probitate, vel improbitate Denunciantis, vt monent Innoc. *in c. nulli de accuſ.* Oldrad. *conſ.224.n.1.* & Clar. *§.fin. q.15. verſ. primò*, vt hinc videat, num denũciationem admittere debeat. Vlterius Denunciati perſonam ſerio perpendat, vt monẽt *ibidem* Innoc. Oldr. & Clar. & ſi in iſta inquiſitione inuenerit denunciatum, virum in Religione inſignem, aut magni nominis Prælatum, vita, & moribus per plures annos probatum, non facilè cuiuslibet, & præſertim vilium perſonarum denunciationem contra ipſum admittat; ne talium virorum fama, Religioni maximè vtilis, & neceſſaria, detrimentũ patiatur, *iuxta c. ſi qui ſunt, &c. querendum 2. q.7. & not.* D. Tho. *2. 2. q.68. ar. 1. ad ſecundum:* Immò contra tales non denunciationem, ſed accuſationem tantum acceptet Iudex, quæ ad pœnam talionis Accuſatores obligat; vt colligitur *ex cap. repellantur, de accuſ.* & docent Specul. *de denunciatione §. 1.* Hoſtien. *tit. de inquiſit. §.2. ver. vt autem, gl. in c. cum contingat, de reſcrip.* & Rodriq. *to. 2. q.6. ar.8.*

Repellat Iudex Denũciante indignum.

3. REGVLA 2. ſit. Si Iudex, Denunciatorem calumniatorem, inquietum, excommunicatum, infamem, conſpiratorem, inimicum, &c. (de quibus *ſup. q.17. egi*) antequam incipiat iudicium, deprehẽderit, ipſum, iuxta *ibidem* tradita, poteſt, vel etiam debet, cum ſua denunciatione reijcere; Iudicis n. arbitrio remittitur iudicare, quando denunciatio admitti debeat, *dicto c. ſi qui ſunt, &c. querendum, 2. q.7.* & animaduertit D. Tho. *vbi ſup.* Sot. *lib.5. de iuſt. & iure q.1. ar. 1.* & Clar. *q.15. in princ.* immò peccat Iudex non repellendo Denunciantem ardore vindictæ inſtantem, de quo vide *ſup. q.17. n.4.*

Quid cum inſtigatore agẽdum?

4. REGVLA 3. ſit. Si Iudex videat Denunciatorem fieri inſtigatorem, & ferè perſonam Accuſatoris induere, faciat, vt ſe ſubſcribat ad pœnam talionis, vt tenet, & probat Bouer. *in direct. p. 2. c.15. ver. Iudex igitur.*

5. REGVLA 4. ſit. Iudex deprehendens Denunciatorem falſa denunciaſſe, non debet eum ſine debita pœna dimittere.

An falſa Denũciãs, vel non probãs puniatur.

6. Pro declaratione notandum eſt, quod, de iure, Denunciator tenetur probare ea, quæ in ſua denunciatione continentur, vt notat Clar. *q.7. verſ. quæro nunc, per text. in l. Diuus, & in l. ab accuſatione, §. nunciatores, ff. ad Turpill.* tamen communis vſus, & praxis hoc non admittit, vt dixit Ang. *de maleſ. ver. nec non, & ad denunciationem, n.20.* Marian. Salyc. & Card. Alex quos refert, & ſequitur *ibidem* Clar. qui ſubdit, quod ſufficit, quod Denunciator proponat teſtes informatos, & ideo ſi tantum deficiat in probando, puniri non debet: Nihilominus, ſi non ſolum deficiat in probationibus, ſed etiam reperiatur omnino falſum denunciaſſe, ad arbitrium Prælati plectendus erit, præſertim, dum falſum ſcienter denunciaſſe detegitur, Farin. ſolide probans, *q.16. à n.15.* vſque *ad n.19.* Sed vide *inf. q.23. n.5.*

Contra legitime de-

7. REGVLA 5. Quando denunciatio, & Denunciator habẽt

debita

Digitized by Google

nunciatũ, debet procedi. debita requiſita, de quibus ſupra; debet Iudex denunciationem admittere, & interim denunciatus, ſeu accuſatus de crimine, promoueri non poteſt ad honores, & dignitates, vt eſt tex. expreſſus in c. omnipotens Deus, de accuſ. Et admiſſa denunciatione, tenetur Iudex contra denunciatum inquirere, aliàs peccat, negligendo iuſtitiam, & publicum Religionis bonum, quod ex criminum punitione reſultat, vt tenent communiter DD. præſertim *gl. in c. excommunicamus, verſ. neglexerit, de hæret.* Panorm. *in c. cum dilectus, de accuſ.* D. Tho. 2. 2. *q.* 54. *ar. fin.* Boſſ. *tit. de Offic. corrupt.* & Rodr. *tr.* 2. *q.* 39. *ar.* 1. Caueat tamen Iudex, ne inquirat, antequam conſtet de corpore delicti, iuxta probata *ſupra q.* 12. *n.* 3. *& ſeq.*

An Denunciator ad teſtificandum admittatur? 9. Vnum hic ſubnectam animaduertendum a Iudicibus, videlicet; Ne voluntarium Denunciatorem vt teſtem examinent, cum de iure non poſſint; Et pro declaratione, corroboratione que huius puncti, obſeruo; Quod aliquando Denunciator eſt voluntarius, & priuatus, aliquando neceſſarius, & publicus, vt docent Tuſch. *in litera D. concl.* 192. & Boſſ. *in tit. de denunciatione n.* 2. Denunciator neceſſarius, & publicus, vt eſt Officialis, Syndicus, Conſul, ſeu Antianus, qui ſolus cognitus eſt Denunciator de iure Ciuili, vt notat Bal. quem ſequitur Tuſch. *ibidem nu.* 5. examinari poteſt tanquam teſtis, & deponens de proprio viſu, vel auditu probat, ita Clar. Corrad. & Tuſch. *dicta concl.* 192. *n.* 14. *&* 15. Alex. Bal. Bar. & Cæpol. quos refert, & ſequitur Boſſ. *dicto nu.* 2. vbi ait, quod hæc tantum procedũt, quando quis denunciare tenetur, & teſtatur de communi DD. Et ſubſcribit Aug. ad Ang. *de malef. ver. Nec non ad denunciationem, n.* 21. inducens *tex. in terminis, & ibi Bal. in c. in omni negotio, iuncta glo. de teſtibus*; Reddit Ang. *dicto n.* 21. hanc bonam rationem de prædictis nempe; Quia publicus Officialis, ſecundum publicam conſcientiam denunciare, & ſecundum propriam priuatam teſtificari poteſt; Officia enim hæc compatibilia in eo ſunt; Non autem in priuato Denunciatore; Et quandocumq; DD. docent Denunciatorem poſſe examinari, & eſſe teſtem intelligendi ſunt in prædictis terminis, & ſi qui aliter ſentirent, & hanc doctrinam vellent extendere ad priuatum Denunciatorem non eſſent ſequendi.

Quid in Denunciatore neceſſario, & publico.

10. Nam Denunciator priuatus, & voluntarius, pro vt eſt regulariter Denunciator apud Regulares, habetur loco Accuſatoris, & non poteſt eſſe teſtis, ita Boſſ. *in tit. de denunciatione, n.* 2. *per c.* 1. 4. *q.* 3. *& per c. forus §. in omni, de verb. ſignif.* Talis enim nihil agit, niſi quod aperit viam ad inquirendum, Clar. qui teſtatur de cõmuni, quem ſequitur Tuſch. *dicta concl.* 192. *nu.* 11. Immò dum Iudex procedit ſuper denunciatione, quod nec voluntarius, nec neceſſarius Denunciator poſſint, vt teſtes examinari voluit Ang. poſt Saly. *in dicto nu.* 21. licet Aug. *ibidem* non ſequatur in Denunciatore neceſſario. Quid in Denunciatore voluntario, & priuato?

11. Plura alia, ſpectantia ad præſens inſtitutum de denunciatione, vide *infra in ſequentibus quæſtionibus de accuſatione*; plurima enim ſunt communia inter denunciationem, & præſentis temporis accuſationem; in quibus autem differant vide remiſſiuè infra *quæſt.* 24. *num. vltimo.*

Finis Tractatus Secundi de Denunciatione.

DE

Digitized by Google

DE ACCVSATIONE, Conſiliorum, & Commentariorum,

TRACTATVS TERTIVS.

Quis poſſit Regulares apud eorum Prælatos accuſare, vel non? Quæſtio 21.

POST 1. & 2. modum inchoandi proceſſũ, nempè per inquiſitionem, & denunciationem, de quibus in antecedentibus duobus tractatibus actum eſt, ſequitur meritò hic tertius de accuſatione. Et cum idem fere ius ſtatuendum ſit in accuſatione non ſolemni, de qua in iſto tractatu, agere intendo, & in denunciatione, in ordine ad correptionem præmittendam, vel non; ad ea quæ in hoc puncto dicta ſunt, *q.* 15. *hic ſup.* lectorem remitto, Et conſequẽter, prætermiſſis his, quæ antecedentia ſunt, initium ſumo à concomitantibus accuſationem; & quæro iuxta propoſitum titulum; Quis legitimè Religioſos apud eorum Prælatos valeat, vel non accuſare, ita vt ab hac accuſatione ritè apud eos proceſſus inchoari poſſit?

An fraterna correptio præcedere debeat accuſationem?

2. Et præmitto pro declaratione tituli huius tractatus, & etiam quæſtionis, quod; Accuſatio eſt delatio alicuius criminis ad vindictam publicam, legitima interueniente ſubſcriptione; Ita teſte Clar. *q.* 12. *in princ.* communiter Doctores diffiniunt.

Quid ſit accuſatio?

3. REGVLA ſit. Quilibet à iure non prohibitus, poteſt Regulares, apud eorum Prælatos accuſare, iuxta doctrinam Clar. *q.* 14. *in princ.* qui ait, hanc regulam communiter ponere Doctores, & tenuit Specul. eandem *in tit. de accuſ.* §. 1. *& eſt tex. in l. accuſare ff. de accuſ.*

Quilibet nõ prohibitus poteſt Regulares accuſare?

4. Plurimi autem ſunt, qui de iure communi ab accuſando repelluntur, quos enumerat Clar. *q.* 14. & latè S. Antonin. *in* 3. *p tit.* 9. *cap.* 8. §. 2. Bouer. *in direct. p.* 2. *c.* 17. & latius Far. *q.* 12 & vltra prætactos, *hic ſup. q.* 17. *à n.* 2. *vſque ad nu.* 10. prohibitos denunciare, qui etiam dubio procul accuſare prohibentur; breuiter hic enumerando, tango, quod ab accuſãdo de iure communi repelluntur, Criminoſi, Clar. *q.* 14. *verſ. dixi quoque cum ſequentibus*; item Apoſtatæ à fide, vel de ea ſuſpecti, Hæretici, Pagani, Iudæi, qui non poſſunt Chriſtianos accuſare, *c. non poteſt*, *& c. pagani* 2. *q.* 7. Item Calumniatores *c. ſimiliter* 3. *q.* 5. Item de facili litigantes, *dicto c. ſimiliter*. Item non ſolum inimici, ſed etiam de recenti reconciliati, *c. accuſatores*, 3. *q.* 5, Item conſanguinei inimicorum, & ij, qui familiariter cum inimicis commorantur, & de domo inimicorum prodeuntes, *c. accuſatoribus*,

Qui de iure ab accusãdo repellantur?

bus, 3. *q*. 5. Item ſocius criminis, Impùbes; Minor 20. annorum; Miles; Qui à teſtimonio ferendo repelluntur; & mulier, iuxta allegata per Bouer. *ibidem*; Item conſtitutus in peccato mortali, de iure canonico, Clar. *q*. 14. *ver. quinimò*, citans Beroum, qui teſtatur de communi. Hos, & plures alios enumerant præcitati Auctores. An autem accuſatus accuſare poſſit; Diſtinguendum eſt, Nam vel nomen accuſati non dum eſt receptum in numero Reorum, vel iam eſt receptũ. Si eſt receptum, poteſt de maiori crimine alium quam Accuſatorem ſuum accuſare, & ita communiter DD. ait Clar. ex Marian. Si vero reaccuſatio eſſet de æquali, vel minori crimine, in criminibus ſe contingentibus, vt ſi A. accuſet B. de vulnere ſib. dato, & B. reaccuſet A. de falſa accuſatione inſtituta, poſito, ait Ang. quod iſta crimina ſint æqualia, ex conſuetudine obtentum eſt, ad minuendas lites, quod ſimul ſuper vtroq; procedatur, & ſententia feratur, & quod iſta praxis ſibi multum commendabilis videtur. Et Io. And. hæc referens, ait etiam bonum verbum, & notandum, quod ſequitur Clar. *ibidem*, nempè dummodo Reus reaccuſans ſit in carceribus conſtitutus, aliàs ſecus. Si vero accuſatus non eſt receptus in Reorum numero, poteſt accuſare de maiori crimine alios, & etiam ſuum Accuſatorem, Clar. *ver. tertius eſt*; De pari autem, vel minori crimine, ſi ſuam, vel ſuorum proſequatur iniuriam, poteſt etiam reaccuſare ſuum Accuſatorem, & ſuper vtraque accuſatione eſt procedendum, dicit Bal. non proſequendo vero dictam iniuriam, non poteſt, ſecundum opin. Azo. quam Imo. & Marian. dicunt eſſe cõmunem, At Odofr. tenet, quod abſolute poſſit reaccuſare Accuſatorem ſuum, de pari, vel minori, & hæc opinio, ait Gand. relatus ab Aug. ad Ang. de conſuetudine ſeruatur in tota Italia, & Clar. ab hac putat non receden. in practica, Reo tamẽ prius conſtituto in Carceribus.

Accuſatus, an accuſare poſſit?

5. Notandum primò, quod ſi prohibitus accuſare, admittatur ad accuſandum, parte non opponente, valet proceſſus, Clar. *q*. 15. *verſ. ſed pone*, cum Bar. & communi DD. de qua teſtatur Aret. Sed hæc rarò contingunt in practica, ait Clar. *q*. 14 *verſ. ſcias tamen*, quia ex generali conſuetudine, in omnibus ferè cauſis Iudices procedũt ex officio, etiam ſi nemo accuſet.

An proceſſus valeat, dum in legitimus eſt Accuſator?

6. Notandum ſecundò, quod attento indulto Bonif. VIII. quo cõceditur Regularibus, vt non teneantur ad apices iuris, cum prædictæ prohibitiones videãtur ad apices iuris pertinere, poterit Iudex Regularis, cauſa maturè perpenſa, licet paſſim non ſit expediens, dictos inhabiles Accuſatores admittere, ita S. Antonin. 3. *p. tit*. 9. *c*. 25. §. 6. Sylu. *ver. iudex q*. 5. & Bouer. *vbi ſup. verſ. ſed quoniam*.

Quid apud Regulares?

7. Notandum tertiò, quod cum de iure Canonico omnia crimina ſint publica, omnes, ſecundum hoc ius, accuſari, & omnes accuſare poſſunt Clar. *lib*. 5. §. 1. *verſ. hæc tamen, ex gl. in c. infames*, 6. *q*. 1. & Bal.

Secundũ Canones omnes de quolibet delicto accuſari.

& accu ſare poſsūt.

Bal. *in Rub. C. qui accuſare non poſſint,* qui ait, ita dicere Canoniſtas, & Hoſtien. teſtatur, quod ita communiter dicitur. Et hinc infert Milleus, quod hodiè titulus de priuatis delictis, non eſt in vſu. Et ego vlterius infero, quod quilibet de quolibet delicto poteſt accuſare; cum hoc ſit habendum pro regula certa in publicis delictis, & etiam accuſari, iuxta doctrinam D.Tho. 2.2.*q.66.art.*1. Sot. *de iuſt. & iur. lib.* 5.*q.*5.*ar.*1. & Valent. *tom.* 3. *diſp.*5.*q.*12.*part.pr.* & eſt doctrina communis DD. An autem quis teneatur accuſare, vide *ſupra, q.* 17. *n.* 12. *vſque in finem*, cum notatis, *infra q* 24.*n.*20. *&* 21.

An Regularis poſſit alterum Regularem iudicialiter accuſare?

Quæſtio 22.

Accuſatio Regulari ſicita.

1. REGVLA ſit. Regularis alterum Regularem coram legitimo Prælato iudicialiter accuſare poteſt.

2. Declaro; Regulam loqui de accuſatione, non prout erat introducta cum tot ſolemnitatibus, quæ vt not. Clar. *§.fin.q.*12.*verſ. Item quæro*, non tam imploratio officij Iudicis erat, quam actio, quæ Regulari non competit, hoc enim præſtare eſſet experiri in iudicio, quod nobis non licet, iuxta Clem. *exiui §.proinde, verſ. verum etiam, de verb. ſignif.* Sed Regula loquitur de accuſatione, ſublatis iam, ex generali conſuetudine, ferè omnibus ſolemnitatibus, quæ potius querela dici poteſt, & denunciatio iudicialis, quæq; ſecundum magis communem opinionem, potius eſt Iudicis officium implorare, quam actionem aliquam exercere, vt dixit Clar. ibidem, innuens, quod in praxi non eſt ab hac doctrina recedendum, quæ cōmunis eſt DD. vt atteſtatur Bertus *in Rubr. de accuſ. n.*7. *in fine*.

3. Suppoſita hac declaratione faciunt in comprobationem Regulæ propoſitæ ea, quæ dicta ſunt *ſup. q.* 18. *præſertim n.* 2. *&* 3. cum reſponſione ad obiectionem, *n.* 8. *&* 9. Vbi ea, quæ de denunciatione dicuntur, faciunt optimè ad rem noſtram. Probatur remiſſiue Regula.

4. Comprobatur vlterius Regula, ex approbata conſuetudine, qua admittitur Religioſus ad accuſandum; Cum itaq; iuxta Bonif. VIII. conceſſionem, poſſimus nos in iudicio procedere, ſecūdum noſtras approbatas conſuetudines; & hæc ſit approbata conſuetudo, vt valeat Religioſus apud ſuum Prælatum iuridicè accuſare, non videtur de hoc ambigendum. Cōprobatur conſuetudine.

5. Cæterum hortatos Regulares velim, vt, quantum fas eſt, ab accuſatione abſtineant, & vbi opus eſt, regulariter ad Prælatos tanquā ad Patres recurrant, vel ſi tanquam ad Iudices recurrere velint, ad ſummum, iudiciali denunciatione eorum officium implorent, non aſſumentes perſonam, nec nomen Accuſatoris; Accuſator enim non ex charitate, aut zelo iuſtitiæ, ſed ex liuore, aut odio ad accuſandum moueri præſumitur, iuxta *gl. in c. decreto,* 2.*q.*6. & eſt *tex. in c. ſi omnes,*6.*q.*1. Et hinc eſt, quod accuſatio illaudabilis intentio nuncupatur, *c. ſi quis Epiſcopus*, 2.*q.*7. quæ Regulares abſtineāt ab accuſatione.

vix

vix ſine culpa exerceri poteſt, ſecundum eamdem gl. & poſt eam Foller. *in prac. crim. canon. c. 4. n. 9.*

Quænam ſint requiſita iudicialis accuſationis? Quæſtio 23.

1. VT accuſator, de quo in ſuperioribus egimus, non erret in accuſando, requiſita hic iudicialis accuſationis ſubnecto; Et præſuppoſito, quod Accuſator non teneatur fraternã correptionem præmittere, cum nec teneatur iudicialiter Denuncians, quod intellige eo modo, quo *ſupra* declaratum eſt *q. 15. præſertim, n. 6.*

Requiſita in denunciatione etiã in accuſatione requiruntur.

2. REGVLA 1. ſit. Omnia, quæ *ſupra q. 19.* dixi requiri in iudiciaria denunciatione, eadem, vel maiori ratione requiri dicenda ſunt in accuſatione, & probationes ibidem adductæ, faciunt ad comprobandum præſens inſtitutum; ad ea igitur remitto lectorem, ne hic fruſtra tranſcribam. Quid iuris, ſi quis de veris, ſed ſecretis accuſando infamet; Vel ſi accuſatus excipiat contra Accuſatorem, vera, ſed ſecreta infamatoria, Vide *inf. q. 125. n. 20. & ſeq.*

Accuſator, an debeat ſe, ſubſcribere ad pœnã talionis.

3. REGVLA 2. Accuſator ſe ſubſcribere accuſationi tenetur ad pœnam talionis, nempè niſi crimen probauerit, ſe obligare ad ſimilitudinem pœnæ, vt declarat Bar. & de communi teſtatur Aret. quos refert, & ſequitur Clar. *§. fin. q. 12. ver. fama*; Regula eſt Clari ibidem *ver. dixi iuxta tex. in l. libellorum, ff. de accuſ.* Immò de iure, etiã ſine tali ſubſcriptione ad eandem pœnam tenetur Accuſator, Clar. *ibidem verſ. de iure*, & adducit Abb. & Aret. teſtantem de cõmuni. Et licet de conſuetudine, de iure Ciuili, hæc non ſeruentur, Clar. *ver. cæterum*, tamen vt *ibidem ſubdit verſ. ſcias tamen*, de iure Canonico, adhuc Regula ſeruatur, & conſentit Card. Alex. *in c. libellorum circa fin. 2. q. 8.* & apud nos ſignanter ſeruanda eſt; Prædicta præſertim procedunt, caſu quo Accuſator interrogaretur, an velit vti accuſatione, & probationibus iuxta eam factis? ſi reſpondeat, vti ſe velle, vt not. Boſſ. & Clar. quos refert, & ſequitur Farin. *q. 16. n. 4.* Et concludit *n. 5.* cum Menoch. & Boſſ. de mente Doctorũ, extra proximè propoſitum caſum, calumniatoris pœnam eſſe arbitrariam, modo pecuniariam, modo corporalem, iuxta facti, & perſonarum qualitatem; & quod ita videtur ſeruari; latè de materia huius Regulæ Farin. *in eadem q. 16.* vide *inf. n. 5.*

Quando Accuſator a dicta pœna excuſetur.

4. LIMITATVR 1. Regula 2. Dum Accuſator habet pro ſe aliqua euidẽtia indicia, puta famam, vel auditum á fide dignis, vel quid ſimile, in iſtis enim caſibus excuſaretur, ſi deficeret in probationibus, ſecundum communem opinionem DD. de qua teſtis eſt Abb. & ita tenet Bar. quos refert, & ſequitur Clar. *q. 62. verſ. ſed pone.*

Ignorãtia excuſat.

5. LIMITATVR 2. Regula 2. Cum Accuſator ex ignorantia, vel animi leuitate, non ex malitia accuſat, tunc enim non debet pœna talionis puniri, ſecundum Miran. *in ord. indic. q. 13. art. 7.* quem ſequitur Bouer. *in Direct. par. 2. cap. 18. verſ.*

18. *verſ. ſunt*; talis enim pœna calumniatoribus imponitur; & hi tantummodo ſunt, qui falſa crimina ſcienter accuſant, ſecundum D.Th. 2.2.*q.68.ar.3.* quem ſequuntur Aldrete, Arret. & Leza *tom.1. cap.27.n.24.*

Quamuis, vt dixi ſup. n.3. videatur ius abrogatum à conſuetudine circa pœnam talionis, etiam in ordine ad verum calumniatorem, tamen attento iure nouo, nempe, *Bulla. quinta* P.j V. innouantis pœnam talionis *in par. 2. Bullarij fol. mihi 926. verſ. monemus præterea*, videtur innouata, & hodie imponēda pœna talionis accuſatori calumniatori, vt tenet Farin. *q. 16. n.5. verſ. ſed in propoſito. Vbi in ſeqq.* de pœna calumniatoris denunciatoris &c. Et ait acrius puniri calumniari conſuetus; Seu calumniās Iudices; magis ſi immiſceatur falſitas ſcripturæ, vel teſtium, & in crimine læſæ maieſtatis. Vide *inf. q.31.n.16.*

Accuſator non debet eſſe præuaricator, colluſor, nec tergiuerſator alias punitur.

6. REGVLA 3. Præſentata accuſatione, tenetur Accuſator vera crimina non abſcondere, nec Reo occultè fauere, aliàs eſſet præuaricator, ſeu colluſor, ſecundum D. Tho. *vbi ſupra*; & accuſatio vitioſa redderetur, Sot. *de teg. ſec. mem.2.q.5. col.6.* Nauar. *in Man. c.25.n.3.* Nec Accuſator recedere ab accuſatione debet, aliàs eſſet, tergiuerſator, vt ait, *vbi ſupra* D. Tho. immò ad hoc ſe ſubſcribere tenetur; & recedendo non ſolum peccaret mortaliter, ſecundum D. Th. *ibidem*, & Nauar. *vbi ſupra n.32.* Rodr. & Miran. quos refert, & ſequitur, vbi proxime Bouer. *ver. hinc*; Sed etiam in pœnam arbitrariam incurreret, ſecundum Sylu. *ver. accuſatio quinto, n.8.* & in criminibus publicis, in pœnam infamiæ, & quinque librarum auri, *l.1. C. ad Turpil.* in priuatis verò arbitrio Iudicis, l. ſi quis, ff. de his qui not. infam. de quo vide Bouer. *ibidem verſ. in cauſa & ſeq.* & Arret. *par.2.c.6.* qui declarant, quando, & quomodo poſſit Accuſator à cœpta accuſatione recedere, immò etiam aliquando debeat.

In accuſatione, quæ ſit facienda concluſio, & an eam Iudex ſequi teneatur?

7. REGVLA 4. Concluſio in accuſatione in criminalibus, quæ requiritur, ſufficiet, vt ſit talis tenoris. Quare peto accuſatum puniri iuxta formam iuris, & ſtatutorum; & ita de conſuetudine ſeruatur, teſtibus Alber. Saly. Ang. & Card. Alex. quos refert, & ſequitur Clar. *§. fin. q.12. verſ. vlt.* Sed dato, quod Accuſator in hoc caſu faceret particularem petitionem, & concluſionem in libello criminali, poſſet nihilominus Iudex, probato delicto, pœnam imponere, non attenta illa petitione, ſecundum communem opinionem DD. de qua teſtatur Baiar. ad Clar. *q. 13. §. fin. nu.11.* & Gomeſ. *de delictis cap.11. nu.8.* licet in ciuilibus ſententia debeat conformari libello.

Forma accuſationis neceſſaria apud Regulares

8. Supra tacta in hac quæſtione, ſunt requiſita ad formam accuſationis ſecūdum diſpoſitionem apicum iuris communis, ad quam, attento priuilegio Bonif. VIII. cum non teneantur Iudices Regulares, ſi apud hos accuſatio non cōtineat omnia illa requiſita, non per hoc proceſſus reddetur inualidus; dummodo,

modo, nõ deſint ſubſtantialia, quæ ſunt nomen Accuſatoris, & accuſati, Iudicis, & delicti, dies, menſis, & annus, in quo porrigitur, accuſatio; quæ ſi in ſcriptis non porrigatur, per Notarium, vel Actuarium in ſcriptis redigatur, vt not. Arret. *in pract. p.* 2. *cap.* 5. *verſ. hæc autem*; Alia verò volens Iudex Regularis, poterit pro opportunitate ſeruare, vel dimittere. Sed animaduertat, ne accuſationem per literas recipiat, cum de iure non poſſit, Abb. *in c. licet. à Beato, de accuſ.* quem ſequitur Bertus *in Prax. tit.* 7. *cap.* 5. *n.* 3.

Quomodo Iudex erga Accuſatorem gerere ſe debeat? Quæſtio 24.

Quid agat Iudex porrecta ac cuſatione? remiſſiuè

1 REPETENDA ſunt hic ea, quæ dicta ſunt *hic ſup. q.* 20. Quomodo Iudex porrecta ſibi denunciatione gerere ſe debeat; eadem enim ferè omnia ibi adnotata in propoſito præſentis quæſtionis Iudex ſeruare debet. Et vlterius diligenter perpendat, an Accuſator, ea, quæ ſui muneris ſunt, præſtiterit, iuxta tradita *hic ſupra q.* 23. & ea omnia ſeruari curet, & prætereà regulas infraſcriptas.

Calumniæ iuramentum ab Accuſatore exigat.

2. REGVLA 1. ſit. Exigat Iudex ab Accuſatore calumniæ iuramẽtum, parte enim ſaltem petente tenetur cum Accuſator præſtare, Farin. *q.* 16. *n.* 28. citans gloſ. & DD. in l. 2. C. de fid. inſtrum. & de communi Italiæ obſeruantia teſtatur Bart. *in l.* 1. *n.* 6. *C. de iuram. calum.* & tenet Clar. *§. fin. q.* 18. *verſ. dicit etiam*, citãs Alber. Mantuam, Curt. Sen. Foller. & alios.

Inter extraneos Accuſatores, magis idoneus eligatur.

3. REGVLA 2. Inter plures extraneos accuſare volentes, Iudex poteſt, & debet eligere magis idoneum; Clar. *§. fin. q.* 15. *verſ. item quæro, per tex. in l. ſi plures ff. de accuſ.* Et plures extraneos Accuſatores, neque in eodem, neque in diuerſo libello debet admittere, ſecundum Clar. *q.* 13. *in princ.* citans Salyc. & teſtans de communi.

Quid ſi plures admittantur?

4. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt ſi Iudex plures extraneos Accuſatores ad accuſandum admitteret, parte non opponente, valeret iudicium, *ibidem* Clar. cum Aret. qui aſſerit hanc eſſe communem DD. opinionem.

5. LIMITATVR 2. Regula 2. Si plures Accuſatores extranei vnum Procuratorem conſtituere vellent, in hoc enim caſu poſſet Iudex omnes admittere, & ille Procurator, nomine omnium, cauſam proſequeretur. Clar. ibid. cum Innoc. Imol. Aret. & communi DD.

Quid ſi plures eſſent non extranei Accuſatores?

6. REGVLA 3. Si plures vellent accuſare, & Accuſatores non eſſent extranei, ſed proſequẽtes propriam, vel ſuorum iniuriam, iſti præferendi eſſent extraneis, & inter ipſos proximior alijs præferendus eſſet, & dato, quod pares in gradu eſſent, omnes ſimul poſſent admitti, ſecundum Clar. *q.* 15. *verſ. ſucceſſiuè*, vbi teſtatur de communi obſeruantia, de qua etiam teſtis eſt Gomez.

7. LIMITATVR Regula 3. Vt quando plures ſimul admittuntur ad accuſandum, hoc fiat, non in diuerſis, ſed in eodem libello accuſationis, Clar. q. 13. in princ. cum Salyc. & teſtatur de cõmuni DD.

8. RE-

8. REGVLA 4. Iudex non permittat, non enim licet, vt quis in eodem libello accuſationis plures accuſet, etiam ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequeretur, quando agitur de diuerſis criminibus, à diuerſis perpetratis, Clar. *q.13. verſ. quaro*, cum Marian. Secus ſi agatur de eodem delicto à pluribus ſimul, vel ex eadem cauſa commiſſo; nam etiam mille tunc poſſent ſimul accuſari; Marian. quem refert, & ſequitur *ibidem* Clar. vbi teſtatur de communi. Sicut etiam vnus in eodem libello de mille delictis accuſari poteſt Clar. *ibidem verſ. ſed nunquid*, citans Rom. qui teſtatur de communi; Et è contra vnus poteſt ſeparatim accuſari de pluribus criminibus, etiam ſi ex eodem facto originem habeât, ſi crimina ſint ſpecie diuerſa: Et vbi in cauſa in vno crimine erit concluſum, adeo quod ſola ſententia expectetur, erit ſuperſedendum, donec cauſa, etiam ſuper alio crimine expediatur, Clar. *q.13. verſ. Item*, cum Bart. & Gril. qui teſtatur *de* communi. Et hoc vltimum intelligε, dum cauſæ ſunt ſub eodem Iudice, ſecus ſi ſub diuerſis, tunc enim quilibet, non expectato alio, ſuam cauſam expediret: Niſi in vno loco Reus eſſet carceratus, tūc enim in alio deberet ſuperſederi; Clar. *ibid.* & etiam *q. 16. verſ. quaro nunquid*, nec non *q. 34. verſ. de carcerato*.

An poſſint plures in eodem libello accuſari, vel vnus de pluribus delictis?

Vel vnus in diuerſis libellis accuſari? Et an ſuperſedendū, donec omnes cauſæ ſimul expediri poſſint?

9. REGVLA 5. Si pars iniuriata, ſeu offenſa ſpontè non accuſet, Iudex non poteſt de iure cogere eam ad accuſandum, vt tenet *gloſ. in l. ſi quis homicidij in ver. coges C. de accuſ.* quæ frequenti DD. conſenſu approbatur, vt ait Didac. quem refert, & ſequitur Clar. *q.15. verſ. item quaro*, vbi teſtatur de vniuerſali obſeruantia, contra Bar. qui oppoſitum tenet, & Bal. qui ait contra Regulam noſtram ſeruari; ſed Clar. *ibidem* aſſerit, ſe neque in illa, neq; in alia Prouincia vnquam vidiſſe talem obſeruātiam, ſed potius vbique Regulam ſeruari.

An oſtenſus poſſit cogi ad accuſandum?

10. REGVLA 6. Neque accuſationem, neque querelam admittere debet Iudex contra Officiales eorum Officijs durantibus, Clar. *q. 16 verſ. praterea*, poſt Boſſ.

An accuſatio admittatur durāte Officio contra Officialem?

11. LIMITATVR 1. Regula 6. Dum accuſatur Iudex pro delicto, pro quo imponitur pœna priuationis Officij, vt pro barattaria, tunc enim accuſatio admittenda eſſet, Boſſ. quem refert, & ſequitur Clar. *ibidem*.

12. LIMITATVR 2. Regula 6. Dum interuenit mandatum Principis, quo ſtante, poteſt accuſari Officialis durante Officio, Baiar. ad Clar. *q.16. n.9.* citans Gramm. Plures alias limitationes ad hanc Regulam affert. Anton. de Nigr. *de Synd. cap.132. nu. 71.* vbi decem huius Regulæ limitationes ponit, vt refert Baiar. *vbi ſup. n.2.* plures citans DD. de hac materia tractantes.

13. REGVLA 7. Non modo procedere nō debet Iudex, ſed nec accuſationem admittere contra Vniuerſitatem, ſeu Collegium, niſi ad delictum perpetrādum præceſſerit Conſilij publici conuocatio, & eius deliberatio ad delinquendum; Nec ſufficit, ad hoc quod to-

An, & quando accuſatio cōtra vniuerſitatem admittatur?

tus populus, vel omnes de Collegio aliquid quid faciant. Clar. *q 16. verſ. vlterius*, vbi quamplures DD. citat, inter quos Bar. & Abb. teſtantur de communi.

14 LIMITAT hoc Baiar. *ibidem n.* 19. Vt Regula procedat in delicto momentaneo; in ſucceſſiuo verò, & continuato delicto, Communitas, etiam non conuocato Conſilio ad hoc, delinquere dicitur, citans Anchar. Felyn. & alios: Et affert ad Regulam alias limitationes; de materia huius regulæ latiſſimè Farin. *q. 24. à n. 107. vſque ad num. 149.*

Delinquente vniuerſitate, ſuperiores culpabiles puniũtur.

15. Sed in omni caſu Regulæ, & limitationis, Rectores, & Gubernatores, qui culpabiles fuerunt, puniuntur, Farin. *q. 24. nu. 128.* & Clar. *ibidem verſ. ſed quando*, ſequendo Gomez, qui teſtatur de communi.

Regulariter omnes accuſari poſſunt.

16. REGVLA 8. Circumſcriptis caſibus duarum præcedentium Regularum admittendus eſt legitimus accuſator ad quoſcumque Accuſandos; regulariter enim omnes accuſſari poſſunt, Clar. *q. 16. in princip.*; Et accuſatus de vno crimine poteſt eodem tempore accuſari de alio ab alio Accuſatore; immò etiam ab eodem, ſi ſuam, vel ſuorum proſequatur iniuriã, & ita ſeruari de conſuetudine, ait Ang. quem citando Clarus *verſ. quæro*, ſubdit, quod hodiè, cum ſemper procedatur ex officio, omnes querelæ ſolẽt admitti, & ſuper iiſdem procedi.

Accuſatus de vno delicto an poſſit accuſari de alio eo dẽ tempore?

Quilibet, de quolibet, de

17. REGVLA 9. licet de iure Ciuili Iudex in delictis priuatis non debeat admittere niſi illum ad accuſandum, cuius intereſt; De iure Canonico tamen, cum omnia delicta ſint publica, quilibet, de quolibet admittendus eſt ad accuſandũ, Clar. *lib. 5. §. primo verſ. hæc tamen*, poſt gloſ. & Bal. qui ait, ita dicere Canoniſtas, & Hoſtien, qui teſtatur de communi.

Iure Canonico admittitur ad accuſãdum.

18. REGVLA 10. Quando Accuſator, & accuſatio habent debita requiſita, *hic ſup.* pertractata, tenetur Iudex accuſationem admittere; Et interim accuſatus de crimine, promoueri non poteſt ad honores, & dignitates, vt eſt *tex. in cap. omnipotens Deus de accuſ.* Et admiſſa accuſatione, peccat Iudex nõ procedendo, vt probaui *ſupra*, cum communi, *q. 20. n. 7.*

Contra legitimè accuſatũ debet procedi, & interim promoueri nõ poteſt accuſatus.

19. LIMITATVR Regula 10. Quando Princeps accuſationem aboleret, ſecundum Caiet. *in 2. 2. q. 68. in art. 3. in reſp. ad vltimum, verſ. ſed occurrit, ibi, videtur autem.* Princeps enim, vt notat *ibi* Caiet. poteſt de iure abolere accuſationes, quando bono communi expedire videtur; Iudex autem inferior poteſt ex æquitate non admittere à principio legitimam accuſationem, dum videt cõmuni bono fore pernicioſam, e.g. cauſatiuam ſeditionis; Et etiam, in hoc caſu, admiſſam ſuſpendere, vel diſſimulare poteſt; Ita Caiet. *ibid.*

Dupliciter limitatur Regula.

20. Plura ſpectantia ad hunc tractatum de accuſatione, reperies in ſuperiori proximo tractatu de denunciatione, non pauca enim inter denunciationem, & præſentis temporis accuſationem, communia ſunt. Et præſertim hic repetes, & animaduertes, quæ dicta ſunt

Remiſſiue alia de accuſatione.

ſup.

ſup. q. 19. *n.* 12. nec non adnotata *q.* 23. *nu.* 8. ad diſcernendum inter apices, & ſubſtantialia accuſationis.

Differẽtiæ inter accuſationem, & denunciationem remiſsiuè

21. In quibus verò accuſatio, & denunciatio differant, latè tradunt DD. *in cap. ſuper his, de accuſ.* Sayr. *in Clau. Reg. lib.* 12. *cap.* 11. Miran. *in ord. iudic. q.* 12. *art.* 2. Rodr. *tom.* 2. *qu.* 6. *art.* 1. Et Bouer. *in Direct. par.* 2. *cap.* 10. Sed nota, quod hi Auctores plurimas differentias multiplicant, loquentes de accuſatione ſolemni, quæ in multis differt a denunciatione; à qua tamen in paucioribus accuſatio nõ ſolemnis differt, quæ in præſenti tempore in vſu eſt. Et hic ſit finis Tractatus Tertij de Accuſatione: Nec nõ totius Capitis Primi huius Theoriæ.

Finis Tractatus Tertij de Accuſatione.

Digitized by Google

CAPVT SECVNDVM CONSILIORVM, & Commentariorum, THEORIÆ, CAVSARVM IVDICIALIVM Regularium,

IN QVO DISSERITVR

De his, quæ pertinent ad ordinatè proceſſum proſequendum.

DE TESTIBVS, Conſiliorum, & Commentariorum.

TRACTATVS QVARTVS.

1. PRO breuitate, inſtituta, explicatis, *in 1. huius Epitomes capite*, illis, quæ ad rite proceſſum inchoandum ſpectant: Cum in hoc ſecundo capite, de illis, quæ ad ordinatè proceſſum proſequendum attinent, ſit agendum; Et inchoato proceſſu, conſtitoq; de corpore delicti, iuxta tradita *ſup. q.* 12. Iudex præmiſſo decreto de procedendo, ad proſequendum proceſſum, ante omnia alia, regulariter ſoleat, & debeat ad teſtium examen deuenire; Primum locum in hoc capite ſecundo huic tractatui de teſtibus, tribuendum duxi.

2. Et ad nimis vaſtam totam hanc materiam (quam in breue compendium à ſe redactam, dicit Farin. *q.*53. *n.*2. licèt in ea pertractanda integrum, magnumq; volumen inſumpſerit, mihi quadringentarum, & vltra cartarum,) pro viribus reſtringendam, & ordinandam, ad tres eam redigam Sectiones. In quarum prima (prælibata quadam q. velut præludiali) agam de teſtibus non idoneis, & Far. ordinem in ſuo tractatu de teſtibus ſequẽdo, in tres titulos hanc pri- Diuiſio tractatus de teſtibus.

pri-

Digitized by Google

primam Sectionem diſtinguam. In primo de oppoſitionibus contra perſonas; In 2. contra dicta; Et in 3. contra examen teſtium, diſſeram. In ſecunda Sectione de teſtibus idoneis agam. Et in tertia; An nolentes teſtes examinari cogi poſſint? & an in aliquo caſu ſe offerre ipſimet teſtes teneantur?

De quibuſdam obſeruandis in teſtium examinibus. Quæſtio 25.

1. LICET hæc quæſt. in qua de teſtium examinibus agitur, ritè *in principio tertij prælibati tituli;* De oppoſitionibus contra examen teſtium, collocari poſſet: Tamen cum non pauca in ea tractanda, ad alias etiam materias in hoc tractatu de teſtibus ſpectent, cunctaq; in hac q. exarata, frequentius præ manibus ſint habenda, breuique manu inſinuari poſſint: veluti præludialem ad totum hunc tractatum de teſtibus, hic inſerendam exiſtimaui.

Qui teſtes p i us examinandi ſint?

2. REGVLA 1. ſit. Dum in querela, accuſatione, ſeu denunciatione teſtes nominantur, iſti regulariter ante omnes examinandi ſunt: Sin minus, vicini, vel alij, qui veriſimiliter ſunt informati; examinari debent, vt tradit Bar. *in l. fin. ff. de q.* & Clar. *§. fin. q.* 23. *n.* 1.

Teſtes moneã. tur, vt veritatem dicaut.

3. REGVLA 2. ſit. Ritè, cauteq; ſe geret Iudex, ad hoc vt facilius à teſtibus veritatem eruat, ſi, in ipſo examinis principio, teſtes admoneat, quam grauiter delinquãt, qui in iudicio veritatem occultant, qui falſum deponunt, & quam graue damnum Religioni, & priuatis perſonis faciant, vt rectè monent Iudices, Ambroſin. Ghisl. Pegna, & Bouer. *in Direct. p.* 2. *cap.* 29. *ver. verum*: Nec non fortè bonum foret, quod Iudex, qui examen teſtiũ recipere debet, vel eius Notarius, priuſquam in ſcriptis teſtium dicta redigantur, vt oretenus ab iiſdem teſtibus breuiter facti ſeriem intelligant, ita Clar. *in dicta q.* 23. *verſ. primo*, quem refert, nec diſſentit Guazzin *defen.* 14. *n.* 1. Et ita paſſim practicatur.

De audiendis ante examen oretenus à teſtibus facti ſeriẽ, vſque ad n. 11.

4. Ratio huius Regulæ eſt, quia Iudex, qui veritatem, in teſtibus examinandis, indagare debet, prædicta præſtando, melius illam aſſequetur: Nam teſtes extraiudicialiter non præuẽti, ſed ex abrupto, de facto alieno medio iuramento, quod a DD. ſpiritualis tortura dicitur, interrogati, & non rarò de rebus, plurimas circumſtantias complectentibus, & iam à longo tempore patratis, quamuis, quantum in ipſis eſſet, ſimpliciter, & candidè veritatem aperire eſſent parati, vt plurimum tamen, mutilatè factum narrarent, vacillarẽt, & quandoque ſibi ipſis contrarij euaderẽt, & de teſtibus, Rei periuri efficerentur: Præuenti autem, & extraiudicialiter audita prius ab eiſdem integrè facti ſerie, melius, & idem factum, nec non neceſſarias circumſtantias ad memoriam redigent, non de facili in actis deponenda omittent, ſine periculo vacillationis, variationis, falſitatis, vel contradictionis; De licita teſtium inſtructione, *vide infra q.* 48. *n.* 14.

5. AMPLIATVR 1. Regula 2.

Vt

bus, 3. *q*. 5. Item ſocius criminis, Impùbes; Minor 20. annorum; Miles; Qui à teſtimonio ferendo repelluntur; & mulier, iuxta allegata per Bouer. *ibidem*; Item conſtitutus in peccato mortali, de iure canonico, Clar. *q*. 14. *ver. quinimò*, citans Beroum, qui teſtatur de communi. Hos, & plures alios enumerant præcitati Auctores. An autem accuſatus accuſare poſſit; Diſtinguendum eſt, Nam vel nomen accuſati non dum eſt receptum in numero Reorum, vel iam eſt receptū. Si eſt receptum, poteſt de maiori crimine alium quam Accuſatorem ſuum accuſare, & ita communiter DD. ait Clar. ex Marian. Si vero reaccuſatio eſſet de æquali, vel minori crimine, in criminibus ſe contingentibus, vt ſi A. accuſet B. de vulnere ſib. dato, & B. reaccuſet A. de falſa accuſatione inſtituta, poſito, ait Ang. quod iſta crimina ſint æqualia, ex conſuetudine obtentum eſt, ad minuendas lites, quod ſimul ſuper vtroq; procedatur, & ſententia feratur, & quod iſta praxis ſibi multum commendabilis videtur. Et Io. And. hæc referens, ait etiam bonum verbum, & notandum, quod ſequitur Clar. *ibidem*, nempè dummodo Reus reaccuſans ſit in carceribus conſtitutus, aliàs ſecus. Si vero accuſatus non eſt receptus in Reorum numero, poteſt accuſare de maiori crimine alios, & etiam ſuum Accuſatorem, Clar. *ver. tertius eſt*; De pari autem, vel minori crimine, ſi ſuam, vel ſuorum proſequatur iniuriam, poteſt etiam reaccuſare ſuum Accuſatorem, & ſuper vtraque accuſatione eſt procedendum, dicit Bal. non proſequendo vero dictam iniuriam, non poteſt, ſecundum opin. Azo. quam Imo. & Marian. dicunt eſſe cōmunem, At Odofr. tenet, quod abſolute poſſit reaccuſare Accuſatorem ſuum, de pari, vel minori, & hæc opinio, ait Gand. relatus ab Aug. ad Ang. de conſuetudine ſeruatur in tota Italia, & Clar. ab hac putat non receden. in practica, Reo tamē prius conſtituto in Carceribus.

Accuſatus, an accuſare poſſit?

5. Notandum primò, quod ſi prohibitus accuſare, admittatur ad accuſandum, parte non opponente, valet proceſſus, Clar. *q*. 15. *verſ. ſed pone*, cum Bar. & communi DD. de qua teſtatur Aret. Sed hæc raro contingunt in practica, ait Clar. *q*. 14. *verſ. ſcias tamen*, quia ex generali conſuetudine, in omnibus fere cauſis Iudices procedūt ex officio, etiam ſi nemo accuſet.

An proceſſus valeat, dum illegitimus eſt Accuſator?

6. Notandum ſecundò, quod attento indulto Bonif. VIII. quo cōceditur Regularibus, vt non teneantur ad apices iuris, cum prædictæ prohibitiones videātur ad apices iuris pertinere, poterit Iudex Regularis, cauſa maturè perpenſa, licet paſſim non ſit expediens, dictos inhabiles Accuſatores admittere, ita S. Antonin. 3. *p. tit*. 9. *c*. 25. §. 6. Sylu. *ver. iudex q*. 5. & Bouer. *vbi ſup. verſ. ſed quoniam*.

Quid apud Regulares?

7. Notandum tertiò, quod cum de iure Canonico omnia crimina ſint publica, omnes, ſecundum hoc ius, accuſari, & omnes accuſare poſſunt Clar. *lib*. 5. §. 1. *verſ. hæc tamen, ex gl. in c. infames*, 6. *q*. 1. & Bal.

Secundū Canones omnes de quolibet delicto accuſari.

Bal. *in Rub. C. qui accuſare non poſſint*, qui ait, ita dicere Canoniſtas; & Hoſtien. teſtatur, quod ita communiter dicitur. Et hinc infert Milleus, quod hodiè titulus de priuatis delictis, non eſt in vſu. Et ego vlterius infero, quod quilibet de quolibet delicto poteſt accuſare; cum hoc ſit habendum pro regula certa in publicis delictis, & etiam accuſari, iuxta doctrinam D.Thò. *2.2.q.66.art.1.* Sot. *de iuſt. & iur. lib.5.q.5.ar.1.* & Valent. *tom.3. diſp.5.q.12.part.pr.* & eſt doctrina communis DD. An autem quis teneatur accuſare, vide *ſupra, q. 17. n. 12. vſque in finem*, cum notatis, *infra q 24.n.20. & 21.*

& accuſare poſſūt.

An Regularis poſſit alterum Regularem iudicialiter accuſare?

Quæſtio 22.

1. REGVLA ſit. Regularis alterum Regularem coram legitimo Prælato iudicialiter accuſare poteſt.

Accuſatio Regulari ſicita.

2. Declaro; Regulam loqui de accuſatione, non prout erat introducta cum tot ſolemnitatibus, quæ vt not. Clar. *§. fin. q. 12. verſ. Item quæro*, non tam imploratio officij Iudicis erat, quam actio, quæ Regulari non competit, hoc enim præſtare eſſet experiri in iudicio, quod nobis non licet, iuxta Clem. *exiui §. proinde, verſ. verum etiam, de verb. ſignif.* Sed Regula loquitur de accuſatione, ſublatis iam, ex generali conſuetudine, ferè omnibus ſolemnitatibus, quæ potius querela dici poteſt, & denunciatio iudicialis, quæq; ſecundum magis communem opinionem, potius eſt Iudicis officium implorare, quam actionem aliquam exercere, vt dixit Clar. ibidem, innuens, quod in praxi non eſt ab hac doctrina recedendum, quæ cōmunis eſt DD. vt atteſtatur Bertus *in Rubr. de accuſ. n. 7. in fine*.

3. Suppoſita hac declaratione, faciunt in comprobationem Regulæ propoſitæ ea, quæ dicta ſunt *ſup. q. 18. præſertim n. 2. & 3.* cum reſponſione ad obiectionem, *n. 8. & 9.* Vbi ea, quæ de denunciatione dicuntur, faciunt optimè ad rem noſtram.

Probatur remiſſiue Regula.

4. Comprobatur vlterius Regula, ex approbata conſuetudine, qua admittitur Religioſus ad accuſandum; Cum itaq; iuxta Bonif. VIII. conceſſionem, poſſimus nos in iudicio procedere, ſecūdum noſtras approbatas conſuetudines; & hæc ſit approbata conſuetudo, vt valeat Religioſus apud ſuum Prælatum iuridicè accuſare, non videtur de hoc ambigendum.

Cōprobatur conſuetudine.

5. Cæterum hortatos Regulares velim, vt, quantum fas eſt, ab accuſatione abſtineant, & vbi opus eſt, regulariter ad Prælatos tanquā ad Patres recurrant, vel ſi tanquam ad Iudices recurrere velint, ad ſummum, iudiciali denunciatione eorum officium implorent, non aſſumentes perſonam, nec nomen Accuſatoris; Accuſator enim non ex charitate, aut zelo iuſtitiæ, ſed ex liuore, aut odio ad accuſandum moueri præſumitur, iuxta *gl. in c. decreto, 2. q. 6.* & eſt *tex. in c. ſi omnes, 6. q. 1.* Et hinc eſt, quod accuſatio illaudabilis intentio nuncupatur, *c. ſi quis Epiſcopus, 2. q. 7.* quæ

Regulares abſtineāt ab accuſatione.

vix

Digitized by Google

vix ſine culpa exerceri poteſt, ſecundum eamdem gl. & poſt eam Foller. *in prac. crim. canon. c.4.n.9.*

Quænam ſint requiſita iudicialis accuſationis? Quæſtio 23.

1. VT accuſator, de quo in ſuperioribus egimus, non erret in accuſando, requiſita hic iudicialis accuſationis ſubnecto; Et præſuppoſito, quod Accuſator non teneatur fraternã correptionem præmittere, cum nec teneatur iudicialiter Denuncians, quod intellige eo modo, quo *ſupra* declaratum eſt *q.15. præſertim, n.6.*

Requiſita in denunciatione etiã in accuſatione requiruntur.

2. REGVLA 1. ſit. Omnia, quæ *ſupra q.19.* dixi requiri in iudiciaria denunciatione, eadem, vel maiori ratione requiri dicenda ſunt in accuſatione, & probationes ibidem adductæ, faciunt ad comprobandum præſens inſtitutum; ad ea igitur remitto lectorem, ne hic fruſtra tranſcribam. Quid iuris, ſi quis de veris, ſed ſecretis accuſando infamet; Vel ſi accuſatus excipiat contra Accuſatorem, vera, ſed ſecreta infamatoria, Vide *inf. q.125. n.20. & ſeq.*

Accuſator, an debeat ſe ſubſcribere ad pœnã talionis.

3. REGVLA 2. Accuſator ſe ſubſcribere accuſationi tenetur ad pœnam talionis, nempe niſi crimen probauerit, ſe obligare ad ſimilitudinem pœnæ, vt declarat Bar. & de communi teſtatur Aret. quos refert, & ſequitur Clar. *§. fin. q.12. ver. fama*; Regula eſt Clari ibidem *ver. dixi iuxta tex. in l. libellorum, ff. de accuſ.* Immò de iure, etiã ſine tali ſubſcriptione ad eandem pœnam tenetur Accuſator, Clar. *ibidem verſ. de iure*, & adducit Abb. & Aret. teſtantem de cõmuni. Et licet de conſuetudine, de iure Ciuili, hæc non ſeruentur, Clar. *ver. cæterum*, tamen vt *ibidem ſubdit verſ. ſcias tamen*, de iure Canonico, adhuc Regula ſeruatur, & conſentit Card. Alex. *in c. libellorum circa fin. 2. q. 8.* & apud nos ſignanter ſeruanda eſt; Prædicta præſertim procedunt, caſu quo Accuſator interrogaretur, an velit vti accuſatione, & probationibus iuxta eam factis? ſi reſpondeat, vti ſe velle, vt not. Boſſ. & Clar. quos refert, & ſequitur Farin. *q. 16. n.4.* Et concludit *n.5.* cum Menoch. & Boſſ. de mente Doctorũ, extra proximè propoſitum caſum, calumniatoris pœnam eſſe arbitrariam, modo pecuniariam, modo corporalem, iuxta facti, & perſonarum qualitatem; & quod ita videtur ſeruari; latè de materia huius Regulæ Farin. *in eadem q.16.* vide *inf. n.5.*

Quando Accuſator a dicta pœna excuſetur.

4. LIMITATVR 1. Regula 2. Dum Accuſator habet pro ſe aliqua euidẽtia indicia, puta famam, vel auditum á fide dignis, vel quid ſimile, in iſtis enim caſibus excuſaretur, ſi deficeret in probationibus, ſecundum communem opinionem DD. de qua teſtis eſt Abb. & ita tenet Bar. quos refert, & ſequitur Clar. *q.62. verſ. ſed pone.*

Ignorãtia excuſat.

5. LIMITATVR 2. Regula 2. Cum Accuſator ex ignorantia, vel animi leuitate, non ex malitia accuſat, tunc enim non debet pœna talionis puniri, ſecundum Miran. *in ord. iudic. q.13. art.7.* quem ſequitur Bouer. *in Direct. par.2. cap. 18. verſ.*

18. *verſ. ſunt*; talis enim pœna calumniatoribus imponitur; & hi tantummodo ſunt, qui falſa crimina ſcienter accuſant, ſecundum D.Th.2.2.*q.68.ar.3*.quem ſequuntur Aldrete, Arret. & Leza.*tom.1. cap.27.n.24.*

Quamuis, vt dixi ſup. n.3. videatur ius abrogatum à conſuetudine circa pœnam talionis, etiam in ordine ad verum calumniatorem, tamen attento iure nouo, nempè, *Bulla. quinta* P.ij V. innouantis pœnam talionis *in par. 2. Bullarij fol. mihi 926. verſ. monemus prætereà*, videtur innouata, & hodie imponēda pœna talionis accuſatori calumniatori, vt tenet Farin. *q. 16. n.5. verſ. ſed in propoſito. Vbi in ſeqq.* de pœna calumniatoris denunciatoris &c. Et ait acrius puniri calumniari conſuetus; Seu calumniās Iudices; magis ſi immiſceatur falſitas ſcripturæ, vel teſtium, & in crimine læſæ maieſtatis. Vide *inf. q.31.n.16.*

Accuſator non debet eſſe præuaricator, colluſor, nec tergiuerſator alias punitur.

6. REGVLA 3. Præſentata accuſatione, tenetur Accuſator vera crimina non abſcondere, nec Reo occultè fauere, aliàs eſſet prçuaricator, ſeu colluſor, ſecundum D.Tho. *vbi ſupra*; & accuſatio vitioſa redderetur, Sot. *de teg. ſec. mem.2. q. 5. col.6.* Nauar. *in Man. c.25. n. 3.* Nec Accuſator recedere ab accuſatione debet, aliàs eſſet, tergiuerſator, vt ait, *vbi ſupra* D. Tho. immò ad hoc ſe ſubſcribere tenetur; & recedendo non ſolum peccaret mortaliter, ſecundum D.Th. *ibidem*, & Nauar. *vbi ſupra n.32.* Rodr. & Miran. quos refert, & ſequitur, vbi proximè Bouer. *ver. hinc*; Sed etiam in pœnam arbitrariam incurreret, ſecundū Sylu. *ver. accuſatio quinto, n.8.* & in criminibus publicis, in pœnam infamiæ, & quinque librarum auri, *l.1.C. ad Turpil.* in priuatis verò arbitrio Iudicis, l. ſi quis, ff. de his qui not. infam. de quo vide Bouer. *ibidem verſ. in cauſa & ſeq.* & Arret. *par.2.c.6.* qui declarant, quando, & quomodo poſſit Accuſator à cœpta accuſatione recedere, immò etiam aliquando debeat.

In accuſatione, quæ ſit facienda concluſio, & an eam Iudex ſequi teneatur?

7. REGVLA 4. Concluſio in accuſatione in criminalibus, quæ requiritur, ſufficiet, vt ſit talis tenoris. Quare peto accuſatum puniri iuxta formam iuris, & ſtatutorum; & ita de conſuetudine ſeruatur, teſtibus Alber. Saly. Ang. & Card. Alex. quos refert, & ſequitur Clar. *§. fin. q. 12. verſ. vlt.* Sed dato, quod Accuſator in hoc caſu faceret particularem petitionem, & concluſionem in libello criminali, poſſet nihilominus Iudex, probato delicto, pœnam imponere, non attentà illa petitione, ſecundum communem opinionem DD. de qua teſtatur Baiar. ad Clar. *q. 13. §. fin. nu.11.* & Gomeſ. *de delictis cap.11. nu. 8.* licet in ciuilibus ſententia debeat conformari libello.

Forma accuſationis neceſſaria apud Regulares

8. Supra tacta in hac quæſtione, ſunt requiſita ad formam accuſationis ſecūdum diſpoſitionem apicum iuris communis, ad quam, attento priuilegio Bonif. VIII. cum non teneantur Iudices Regulares, ſi apud hos accuſatio non cōtineat omnia illa requiſita, non per hoc proceſſus reddetur inualidus; dummodo,

modo, nõ deſint ſubſtantialia, quæ ſunt nomen Accuſatoris, & accuſati, Iudicis, & delicti, dies, menſis, & annus, in quo porrigitur, accuſatio; quæ ſi in ſcriptis non porrigatur, per Notarium, vel Actuarium in ſcriptis redigatur, vt not. Arret. *in pract. p. 2. cap. 5. verſ. hac autem*; Alia verò volens Iudex Regularis, poterit pro opportunitate ſeruare, vel dimittere. Sed animaduertat, ne accuſationem per literas recipiat, cum de iure non poſſit, Abb. *in c. licet. à Beato, de accuſ.* quem ſequitur Bertus *in Prax. tit. 7. cap. 5. n. 3.*

Quomodo Iudex erga Accuſatorem gerere ſe debeat? Quæſtio 24.

Quid agat Iudex porrecta accuſatione? remiſſiuè.

1 REPETENDA ſunt hic ea, quæ dicta ſunt *hic ſup. q. 20.* Quomodo Iudex porrecta ſibi denunciatione gerere ſe debeat; eadem enim ferè omnia ibi adnotata in propoſito præſentis quæſtionis Iudex ſeruare debet. Et vlterius diligenter perpendat, an Accuſator, ea, quæ ſui muneris ſunt, præſtiterit, iuxta tradita *hic ſupra q. 23.* & ea omnia ſeruari curet, & præterea regulas infraſcriptas.

Calumniæ iuramentum ab Accuſatore exigat.

2. REGVLA 1. ſit. Exigat Iudex ab Accuſatore calumniæ iuramẽtum, parte enim ſaltem petente tenetur eum Accuſator præſtare, Farin. *q. 16. n. 28.* citans gloſ. & DD. in l. 2. C. de fid. inſtrum. & de communi Italiæ obſeruantia teſtatur Bart. *in l. 1. n. 6. C. de iuram. calum.* & tenet Clar. *§. fin. q. 18. verſ. dicit etiam*, citãs Alber. Mantuam, Curt. Sen. Foller. & alios.

Inter extraneos Accuſatores, magis idoneus eligatur.

3. REGVLA 2. Inter plures extraneos accuſare volentes, Iudex poteſt, & debet eligere magis idoneum; Clar. *§. fin. q. 15. verſ. item quæro, per tex. in l. ſi plures ff. de accuſ.* Et plures extraneos Accuſatores, neque in eodem, neque in diuerſo libello debet admittere, ſecundum Clar. *q. 13. in princ.* citans Salyc. & teſtans de communi.

Quid ſi plures admittantur?

4. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt ſi Iudex plures extraneos Accuſatores ad accuſandum admitteret, parte non opponente, valeret iudicium, *ibidem* Clar. cum Aret. qui aſſerit hanc eſſe communem DD. opinionem.

5. LIMITATVR 2. Regula 2. Si plures Accuſatores extranei vnum Procuratorem conſtituere vellent, in hoc enim caſu poſſet Iudex omnes admittere, & ille Procurator, nomine omnium, cauſam proſequeretur. Clar. ibid. cum Innoc. Imol. Aret. & communi DD.

Quid ſi plures eſſent non extranei Accuſatores?

6. REGVLA 3. Si plures vellent accuſare, & Accuſatores non eſſent extranei, ſed proſequẽtes propriam, vel ſuorum iniuriam, iſti præferendi eſſent extraneis, & inter ipſos proximior alijs preferendus eſſet, & dato, quod pares in gradu eſſent, omnes ſimul poſſent admitti, ſecundum Clar. *q. 15. verſ. ſucceſſiuè*, vbi teſtatur de communi obſeruantia, de qua etiam teſtis eſt Gomez.

7. LIMITATVR Regula 3. Vt quando plures ſimul admittuntur ad accuſandum, hoc fiat, non in diuerſis, ſed in eodem libello accuſationis, Clar. q. 13. in princ. cum Salyc. & teſtatur de cõmuni DD.

8. RE-

An poſſint plures in eodem libello accuſari, vel vnus de pluribus delictis?

8. REGVLA 4. Iudex non permittat, non enim licet, vt quis in eodem libello accuſationis plures accuſet, etiam ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequeretur, quando agitur de diuerſis criminibus, à diuerſis perpetratis, Clar. *q.13. verſ. quaro*, cum Marian. Secus ſi agatur de eodem delicto à pluribus ſimul, vel ex eadem cauſa commiſſo; nam etiam mille tunc poſſent ſimul accuſari; Marian. quem refert, & ſequitur *ibidem* Clar. vbi teſtatur de communi. Sicut etiam vnus in eodem libello de mille delictis accuſari poteſt Clar. *ibidem verſ. ſed nunquid*, citans Rom. qui teſtatur de communi; Et è contra vnus poteſt ſeparatim accuſari de pluribus criminibus, etiam ſi ex eodem facto originem habeat, ſi crimina ſint ſpecie diuerſa: Et vbi in cauſa in vno crimine erit concluſum, adeo quod ſola ſententia expectetur, erit ſuperſedendum, donec cauſa, etiam ſuper alio crimine expediatur, Clar. *q.13. verſ. Item*, cum Bart. & Gril. qui teſtatur de communi. Et hoc vltimum intellige, dum cauſæ ſunt ſub eodem Iudice, ſecus ſi ſub diuerſis, tunc enim quilibet, non expectato alio, ſuam cauſam expediret: Niſi in vno loco Reus eſſet carceratus, tūc enim in alio deberet ſuperſederi; Clar. *ibid.* & etiam *q. 16. verſ. quaro nunquid*, nec non *q. 34. verſ. de carcerato*.

Vel vnus in diuerſis libellis accuſari? Et an ſuperſedendū, donec omnes cauſæ ſimul expediri poſſint?

An offenſus poſſit cogi ad accuſandum?

9. REGVLA 5. Si pars iniuriata, ſeu offenſa ſponte non accuſet, Iudex non poteſt de iure cogere eam ad accuſandum, vt tenet *gloſ. in l. ſi quis homicidij in ver. coges C. de accuſ.* quæ frequenti DD. conſenſu approbatur, vt ait Didac. quem refert, & ſequitur Clar. *q.15. verſ. item quaro*, vbi teſtatur de vniuerſali obſeruantia, contra Bar. qui oppoſitum tenet, & Bal. qui ait contra Regulam noſtram ſeruari; ſed Clar. *ibidem* aſſerit, ſe neque in illa, neq; in ali a Prouincia vnquam vidiſſe talem obſeruātiam, ſed potius vbique Regulam ſeruari.

An accuſatio admittatur durāte Officio contra Officialem?

10. REGVLA 6. Neque accuſationem, neque querelam admittere debet Iudex contra Officiales eorum Officijs durantibus, Clar. *q. 16 verſ. praterea*, poſt Boſſ.

11. LIMITATVR 1. Regula 6. Dum accuſatur Iudex pro delicto, pro quo imponitur pœna priuationis Officij, vt pro barattaria, tunc enim accuſatio admittenda eſſet, Boſſ. quem refert, & ſequitur Clar. *ibidem*.

12. LIMITATVR 2. Regula 6. Dum interuenit mandatum Principis, quo ſtante, poteſt accuſari Officialis durante Officio, Baiar. ad Clar. *q.16. n.9.* citans Gramm. Plures alias limitationes ad hanc Regulam affert. Anton. de Nigr. *de Synd. cap.132. nu.71.* vbi decem huius Regulæ limitationes ponit, vt refert Baiar. *vbi ſup. n.2.* plures citans DD. de hac materia tractantes.

An, & quando accuſatio contra vniuerſitatem admittenda ſit?

13. REGVLA 7. Non modo procedere nō debet Iudex, ſed nec accuſationem admittere contra Vniuerſitatem, ſeu Collegium, niſi ad delictum perpetrādum præceſſerit Conſilij publici conuocatio, & eius deliberatio ad delinquendum; Nec ſufficit, ad hoc quod to-

tus populus, vel omnes de Collegio aliquid quid faciant. Clar. *q 16. verſ. vlterius*, vbi quamplures DD. citat, inter quos Bar. & Abb. teſtantur de communi.

14 LIMITAT hoc Baiar. *ibidem n.* 19. Vt Regula procedat in delicto momentaneo; in ſucceſſiuo verò, & continuato delicto, Communitas, etiam non conuocato Conſilio ad hoc, delinquere dicitur, citans Anchar. Felyn. & alios: Et affert ad Regulam alias limtationes; de materia huius regulæ latiſſimè Farin. *q.* 24. *à n.* 107. *vſque ad num.* 149.

Delinquente vniuerſitate, ſuperiores culpabiles puniũtur.

15. Sed in omni caſu Regulæ, & limitationis, Rectores, & Gubernatores, qui culpabiles fuerunt, puniuntur, Farin. *q.* 24. *nu.* 128. & Clar. *ibidem verſ. ſed quando*, ſequendo Gomez, qui teſtatur de communi.

Regulariter omnes accuſari poſſunt.

16. REGVLA 8. Circumſcriptis caſibus duarum præcedentium Regularum admittendus eſt legitimus accuſator ad quoſcumque Accuſandos; regulariter enim omnes accuſſari poſſunt, Clar. *q.* 16. *in princip.*; Et accuſatus de vno crimine poteſt eodem tempore accuſari de alio ab alio Accuſatore; imò etiam ab eodem, ſi ſuam, vel ſuorum proſequatur iniuriã, & ita ſeruari de conſuetudine, ait Ang. quem citando Clarus *verſ. quæro*, ſubdit, quod hodiè, cum ſemper procedatur ex officio, omnes querelæ ſolẽt admitti, & ſuper iiſdem procedi.

Accuſatus de vno delicto an poſſit accuſari de alio eodẽ tempore?

Quilibet, de quolibet, de

17. REGVLA 9. licet de iure Ciuili Iudex in delictis priuatis non debeat admittere niſi illum ad accuſandum, cuius intereſt; De iure Canonico tamen, cum omnia delicta ſint publica, quilibet, de quolibet admittendus eſt ad accuſandũ, Clar. *lib.* 5. *§. primo verſ. hac tamen*, poſt gloſ. & Bal. qui ait, ita dicere Canoniſtas, & Hoſtien, qui teſtatur de communi.

iure Canonico admittitur ad accuſãdum.

18. REGVLA 10. Quando Accuſator, & accuſatio habent debita requiſita, *hic ſup.* pertractata, tenetur Iudex accuſationem admittere; Et interim accuſatus de crimine, promoueri non poteſt ad honores, & dignitates, vt eſt *tex. in cap. omnipotens Deus de accuſ.* Et admiſſa accuſatione, peccat Iudex nõ procedendo, vt probaui *ſupra*, cum communi, *q.* 20. *n.* 7.

Contra legitimè accuſatũ debet procedi, & interim promoueri nõ poteſt accuſatus.

19. LIMITATVR Regula 10. Quando Princeps accuſationem aboleret, ſecundum Caiet. *in* 2. 2. *q.* 68. *in art.* 3. *in reſp. ad vltimum, verſ. ſed occurrit, ibi, videtur autem.* Princeps enim, vt notat *ibi* Caiet. poteſt de iure abolere accuſationes, quando bono communi expedire videtur; Iudex autem inferior poteſt ex æquitate non admittere à principio legitimam accuſationem, dum videt cõmuni bono fore pernicioſam, e.g. cauſatiuam ſeditionis; Et etiam, in hoc caſu, admiſſam ſuſpendere, vel diſſimulare poteſt; Ita Caiet. *ibid.*

Dupliciter limitatur Regula.

20. Plura ſpectantia ad hunc tractatum de accuſatione, reperies in ſuperiori proximo tractatu de denunciatione, non pauca enim inter denunciationem, & præſentis temporis accuſationem, communia ſunt. Et præſertim hic repetes, & animaduertes, quæ dicta ſunt *ſup.*

Remiſſiuè ad alia de accuſatione.

Digitized by Google

ſup. q. 19. n. 12. nec non adnotata q. 23. nu. 8. ad diſcernendum inter apices, & ſubſtantialia accuſationis.

Differētiæ inter accuſationem, & denunciationem remiſsiuè

21. In quibus verò accuſatio, & denunciatio differant, latè tradunt DD. in cap. ſuper his, de accuſ. Sayr. in Clau. Reg. lib. 12. cap. 11. Miran. in ord. iudic. q. 12. art. 2. Rodr. tom. 2. qu. 6. art. 1. Et Bouer. in Direct. par. 2. cap. 10. Sed nota, quod hi Auctores plurimas differentias multiplicant, loquentes de accuſatione ſolemni, quæ in multis differt a denunciatione; à qua tamen in paucioribus accuſatio nō ſolemnis differt, quæ in præſenti tempore in vſu eſt. Et hic ſit finis Tractatus Tertij de Accuſatione: Nec nō totius Capitis Primi huius Theoriæ.

Finis Tractatus Tertij de Accuſatione.

Digitized by Google

CAPVT SECVNDVM CONSILIORVM, & Commentariorum,

THEORIÆ, CAVSARVM IVDICIALIVM Regularium,

IN QVO DISSERITVR

De his, quæ pertinent ad ordinatè proceſſum proſequendum.

DE TESTIBVS, Conſiliorum, & Commentariorum.

TRACTATVS QVARTVS.

1. PRO breuitate, inſtituta, explicatis, *in 1. huius Epitomes capite*, illis, quæ ad rite proceſſum inchoandum ſpectant: Cum in hoc ſecundo capite, de illis, quæ ad ordinatè proceſſum proſequendum attinent, ſit agendum; Et inchoato proceſſu, conſtitoq; de corpore delicti, iuxta tradita *ſup. q.* 12. Iudex præmiſſo decreto de procedendo, ad proſequendum proceſſum, ante omnia alia, regulariter ſoleat, & debeat ad teſtium examen deuenire; Primum locum in hoc capite ſecundo huic tractatui de teſtibus, tribuendum duxi.

2. Et ad nimis vaſtam totam hanc materiam (quam in breue compendium à ſe redactam, dicit Farin. *q.* 53. *n.* 2. licèt in ea pertractanda integrum, magnumq; volumen inſumpſerit, mihi quadringentarum, & vltra cartarum,) pro viribus reſtringendam, & ordinandam, ad tres eam redigam Sectiones. In quarum prima (prælibata quadam q. velut præludiali) agam de teſtibus non idoneis, & Far. ordinem in ſuo tractatu de teſtibus ſequēdo, in tres titulos hanc Diuiſio tractatus de teſtibus.

pri

Digitized by Google

primam Sectionem diſtinguam. In primo de oppoſitionibus contra perſonas; In 2. contra dicta; Et in 3. contra examen teſtium, diſſeram. In ſecunda Sectione de teſtibus idoneis agam. Et in tertia; An nolentes teſtes examinari cogi poſſint? & an in aliquo caſu ſe offerre ipſimet teſtes teneantur?

De quibuſdam obſeruandis in teſtium examinibus. Quæſtio 25.

1. LICET hæc quæſt. in qua de teſtium examinibus agitur, ritè *in principio tertij prælibati tituli;* De oppoſitionibus contra examen teſtium, collocari poſſet: Tamen cum non pauca in ea tractanda, ad alias etiam materias in hoc tractatu de teſtibus ſpectent, cunctaq; in hac q. exarata, frequentius præ manibus ſint habenda, breuique manu inſinuari poſſint: veluti præludialem ad totum hunc tractatum de teſtibus, hic inferendam exiſtimaui.

Qui teſtes priùs examinandi ſint?

2. REGVLA 1. ſit. Dum in querela, accuſatione, ſeu denunciatione teſtes nominantur, iſti regulariter ante omnes examinandi ſunt: Sin minus, vicini, vel alij, qui veriſimiliter ſunt informati; examinari debent, vt tradit Bar. *in l. fin. ff. de q.* & Clar. *§. fin. q. 23. n. 1.*

Teſtes moneãtur, vt veritatem dicant.

3. REGVLA 2. ſit. Ritè, cauteq; ſe geret Iudex, ad hoc vt facilius à teſtibus veritatem eruat, ſi, in ipſo examinis principio, teſtes admoneat, quam grauiter delinquãt, qui in iudicio veritatem occultant, qui falſum deponunt, & quam graue damnum Religioni, & priuatis perſonis faciant, vt rectè monent Iudices, Ambroſin. Ghisl. Pegna, & Bouer. *in Direct. p. 2. cap. 29. ver. verum:* Nec non fortè bonum foret, quod Iudex, qui examen teſtiũ recipere debet, vel eius Notarius, priuſquam in ſcriptis teſtium dicta redigantur, vt oretenus ab iiſdem teſtibus breuiter facti ſeriem intelligant, ita Clar. *in dicta q. 23. verſ. primo,* quem refert, nec diſſentit Guazzin *defen. 14. n. 1.* Et ita paſſim practicatur.

De audienda ante examen oretenus à teſtibus facti ſerie, vſque ad n. 11.

4. Ratio huius Regulæ eſt, quia Iudex, qui veritatem, in teſtibus examinandis, indagare debet, prædicta præſtando, melius illam aſſequetur: Nam teſtes extraiudicialiter non præuēti, ſed ex abrupto, de facto alieno medio iuramento, quod a DD. ſpiritualis tortura dicitur, interrogati, & non rarò de rebus, plurimas circumſtantias complectentibus, & iam à longo tempore patratis, quamuis, quantum in ipſis eſſet, ſimpliciter, & candidè veritatem aperire eſſent parati, vt plurimum tamen, mutilatè factum narrarent, vacillarēt, & quandoque ſibi ipſis contrarij euaderēt, & de teſtibus, Rei periuri efficerentur: Præuenti autem, & extraiudicialiter audita prius ab eiſdem integrè facti ſerie, melius, & idem factum, nec non neceſſarias circumſtantias ad memoriam redigent, non de facili in actis deponenda omittent, ſine periculo vacillationis, variationis, falſitatis, vel contradictionis; De licita teſtium inſtructione, *vide infra q. 48. n. 14.*

5. AMPLIATVR 1. Regula 2.

Vt

Vt pluſquam expediens ſit extraiudicialiter teſtes audire, dum rationabiliter, & vehementer ſuſpicatur, tales eos eſſe, vt pro poſſe veritatem occultare velint, vel falſa deponere; ad hoc, vt ſi in extraiudiciali narratione Iudex detegeret, teſtes Rei defenſionem nimis affectare, vel quid aliud contra fas, eos diligenter interroget, perſcrutando, an ab aliquo fuerint inſtructi, vel ſubornati, & ſimilia; eoſdem monendo, & inducendo ad ſimpliciter veritatem dicendã, antequam in ſcriptis falſitas forſan redigatur, & irreparabiliter intentio curiæ deſtruatur, vt obſeruat Clar. *q.23. verſ. primo*.

6. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt non modo expediens, ſed neceſſarium ſit prius teſtes extraiudicialiter, audire, quando iam intentio Fiſci cõtra Reum eſſet plenè, vel ſaltem ſemiplenè fundata, & teſtes, qui pro curia remanent examinandi, eſſent infames, vel aliàs inhabiles, & ſuſpect vehemẽter, quod fuerint ſubornati, & quod falſa ſint depoſituri; Quia ſi tales falſa in Rei fauorem deponerent, admiſſi in proceſſu offenſiuo, vt producti à Fiſco, vel ab Accuſatore, tanquam ſi eſſent omni exceptione maiores haberentur, & proceſſum iam fundatum deſtruerent, teſtes.n. a Fiſco, vel ab Accuſatore producti, plenè in fauorẽ Rei probant, quamuis alias non eſſent fide digni, *Guaz. defenſ. 33. c. 14. n. 11.* & *Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſũpt. 51. nu. 28.* Et ita Iudex contra curiam plumbum, vel ſcoriam pro auro reciperet. Vnde in hoc caſu Iudicis munus erit, talium teſtium examen differe, præſertim, dum dignoſcitur, quod per nefas, & contra veritatem, defenſam Rei affectent, quouſque a Reo in ſuis defenſionibus producantur; tunc enim plumbum pro plumbo, & ſcoria pro ſcoria, & inhabiles pro inhabilibus exiſtimabuntur.

7. Obſtare videtur Regulæ ſecũdæ reformatio Pauli V. *Sub rub. De Iudicibus criminalibus Vrbis, & pertinentibus ad eos*, dum ibi ſancitur his verbis. Nec vllo pacto Iudicibus liceat, vel Notarijs, Teſtes, quos ipſi veriſimiliter informatos crediderunt, citatos, ſeu vocatos extraiudicialiter, cum iuramento, vel ſine eo interrogare, & non ſcriptis eorum reſponſionibus, dimittere, forſan ex eo, quod contra Fiſcum deponant, & pro Reo; Sed omnino præuio iuramento de veritate dicenda, eorum examen recipiatur, & in ſcriptis redigatur: Dummodo non adſit vehemens ſuſpicio ſubornationis.

8. Sed reſpondetur 1. quod, vt mihi retulerunt, quam plures Iudices docti, & practici à me requiſiti, conſuetudo vniuerſalis, in hac parte reformationi huic derogauit.

9. Reſpondetur 2. Iudicibus non prohiberi in illa reformatione, teſtes prius extraiudicialiter audire, ſed illis iniungi, vt illos ſic auditos, non dimittant, ſed vt poſtea in ſcriptis iudicialiter examinentur, prout clarè patet ex verbis allatæ reformationis; Quod vtiq; omnino præſtandum eſt, dum dignoſcitur, quod teſtes ſinceram depone-

re

Digitized by Google

re velint veritatem, ſiue contra Reum, ſiue in fauorem Rei.

10. Reſpondetur 3. quod in caſibus propoſitarum duarum ampliationum, teſtes, vt vehementer ſuſpecti, à Iudicibus eſſent dimittendi, vt expreſsè habetur in allatis vltimis reformationis verbis, *ibi Dummodo non adſit vehemens ſuſpicio ſubornationis*.

11. LIMITATVR Regula 2. Vt per eam non conferatur libertas Iudicibus, & Notarijs, extraiudicialiter ſuggeſtiuè teſtes interrogandi, & ideo à ſuggeſtiuis abſtineant; Quæ autem talia ſint, dignoſcere vnuſquiſq; poterit præuidendo, quæ dicenda erunt, *q.56. & latius, q.*80. Et multo magis cauendum eſt a peruerſis interrogatorijs, & ſuaſionibus ſubornatiuis, cum ſincerè veritas inquirenda ſit.

Teſtis iurati depoſitio integrè ſcribenda, ſub falſi pœna

12. REGVLA 3. Delato teſtibus iuramento, quicquid ipſimet teſtes deponēt, integrè in ſcriptis, tam pro, quam contra Reum ſcribendum eſt, Scap. & Ambroſin. *de modo forman. proceſſ. inform. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 8. & Guaz. *defenſ.* 14. *cap.* 2. *n.* 4. Iudices autem, qui ſcribere tantum faciunt, quæ contra Reum ſunt, non verò, quæ in eius ſunt fauorem, diabolicè faciunt, vt not. Ambroſin. & Guaz. *vbi ſupra*; & cōtra hos Iudices exclamant Clar. *q.*23. *in princip.* Scap. Baiar. Veſtr. & Guaz. *dicto n.*4. nec non Far. *q.* 74. *n.*16. concordantes allegans. Et Notarij, qui in hoc Iudicibus obtemperant, vna cum Iudicibus mortaliter peccant, & cum hæc ſit ſtudioſa occultatio veri, in crimen incidunt falſi, Bal. Iaſ. & Ambroſin. *num.* 11.

13. REGVLA 4. Iudex regulariter non debet cauillare, ſed potius dicta teſtium adiuuare, tamen, ſi Iudex rationabiliter habeat teſtes pro ſuſpectis, poteſt, & debet inſiſtere, vt eos in verbis capiat, eoſque interrogare de circunſtantijs, & alijs ſuperfluis, vt ſi tempus erat tunc nubiloſum, vel clarum, quid haberet in capite, vel quibus veſtibus indutus erat ille, de quo deponunt? ita Clar. *dicta q.*23. ex Azo. & Gramm. — Non ſunt cauillanda dicta teſtiū, niſi ſint ſuſpecti.

An ſuper circunſtā-cijs teſtes ſint examinandi?

14. REGVLA 5. Iudicem poſſe, & debere examinare teſtes; non tantum ſuper factum principale, ſed etiam ſuper circumſtantijs *c. cum cauſam, & ibi gl.* quæ ait, quod alias non peruenitur; ad veritatem, vbi Bal. *n.* 3. *notat*, quod circumſtantiæ ſunt, quæ aggrauant factum, vel poſſunt mouere animum Iudicis ad credendum, vel diſcredendum, & *ibid.* Abb. Aret. & alij, *de teſtibus*, Bart. Montic. & Far. *q.*73. *n.*26. qui *n.*27. & 48. hoc limitat, vt procedat in circumſtātijs ſubſtantialibus, & pertinentibus, ad cauſam, factiq; veritatem, ſecus in impertinentibus, & non ſubſtantialibus, de quibus teſtis non poteſt interrogari regulariter, ex Bar. Aret. Corr. Montic. & pluribus alijs á Far. *ibid.* inductis; niſi ſit ſuſpectus, Far. qui plurimos citat, *n.* 52. & dictum eſt in hac *q. n.*13. & dicetur *n.* 19.

15. REGVLA 6. ſit. Teſtes poſſunt, & debent interrogari de loco, & tempore, *c. cum cauſam, & ibi gl.* Abb. Innoc. & cæteri DD. *de teſtibus*; Non tamen ſunt — De loco, & tempore teſtes quomodo

redi-

Digitized by Google

do interrogandi? redigēdi ad angulum loci, & temporis, Aret. Hoſtien. & Far. *q.73. n.29.* vnde dicunt iſti DD. ſufficere, vt teſtes exprimant annum, menſem, & diem; nec vt ait Far. debent interrogari regulariter, de loco loci, & hora diei.

Item de cauſa ſciētiæ? 16. REGVLA 7. ſit. Teſtes poſſunt, & debent interrogari de cauſa ſcientiæ, Bal. Montic. & Far. *q.73. n. 36.*

Item de rei diffinitione? 17. REGVLA 8. ſit. Teſtes poſſunt interrogari de diffinitione rei, ideſt, quid ſit illud, ſuper quo deponunt; & ſufficit, quod groſſo modo reſpondeant, per verba facti, ex quibus appareat teſtes cognoſcere id, de quo deponūt, Bar. Bal. & Far. plurimos citans *q.73. n.38. & 41.*

Interrogatoria cauillo ſa teſt: non ſuſpecto fieri nō debent. 18. REGVLA 9. ſit. Interrogatoria impertinentia, ſuperflua, ſubtilia, & cauilloſa, ad teſtes inuoluendos, non ſunt facienda; Spec. Hoſt. & Far. cum pluribus ab eo inductis, *q.73. n. 48. & 51.*; Niſi teſtis eſſet ſuſpectus, Innoc. Hoſt. & Far. cum citatis ab eo *n. 52.* & dictum eſt *hic ſup. n.13.*

An teſtis poſſit interrogari, & teneatur reſpondere de his, quę continent eius infamiā, paupertatem &c.? 19. REGVLA 10. ſit. Teſtis non poteſt interrogari de ijs, quæ ipſius Crimen, infamiam, & turpitudinem continent, ſiue crimen ſit occultum, ſiue etiam publicum, & notorium; & ſi interrogetur, non tenetur reſpōdere de eo, Ant. de Butr. Couar. Corr. Bellam. Imol. Viui. Fely. & Far. *q.73. n. 56.* Sed ſi reſpondeat, ſibi imputet, ei enim creditur contra ſe ipſum, ſecundum Hoſtien. Imol. & alios, quos refert, & ſequitur Far. *num. 67.*

20. LIMITATVR Regula 10. Vt licèt teſtis non teneatur reſpōdere de ſuo crimine, teneatur tamen reſpondere ad omnia ea, quæ reddunt eum inhabilem ad teſtificandum, Couar. qui ait, quod ita frequentiſſimo DD. ſenſu receptū eſt, Abb. Bar. Corrad. Viu. Farin. & alij n. 70. Vnde poteſt interrogari, an ſit pauper, vel diues, ſecundum Abb. Boſſ. & Farin. & alios *n. 34. & 35.* vbi Boſſ. teſtatur de communi.

21. REGVLA 11. ſit. Cauere ſummopere debet Iudex ab interrogatorijs ſuggeſtiuis, ne proceſſum nullum fabricet, & grauiter peccet: Et pro declaratione, & probatione huius Regulæ, vide *inf. q. 56. nec non q.80.* Cauendum à ſuggeſtiuis interrogatorijs.

22. REGVLA 12. ſit. Vt non examinentur teſtes Religioſi ſine licentia ſuorum Superiorum, ſine qua de iure examinari non poſſunt, Campeg. Corrad. Montic. Fely. Lanfr. Socin. & quam plures alij relati à Far. *q.61. n. 130.* inter quos Maſcar. & Soarez teſtantur de communi. Idem dic in Clericis ſæcularibus, Far. alios ad ſaturitatem citans *q.61. n. 83.* De non examinando Regulari, nec Clerico ſine licētia Superioris.

23. LIMITATVR hæc regula 12. Vt ſi Religioſi ſine dicta licentia examinentur, valeat eorum depoſitio, & nihil eis de fide minuatur, Aret. *in c. cum nuncius, de teſtibus*, vbi ait, ſe credere hoc cōmuniter in praxi ſeruari, Abb. *ibid.* Siluan. *conſ.16. n. 6. & 7.* qui benè loquitur in propoſito, Corn. Guido Pap. Carauit. & Far. *q. 61. nu. 134.* qui ex Aret. conſuluit, quod cum alij cōtra ſentiant apud Boſſ.

tit.

Digitized by Google

tit. de oppoſit. contra teſtes, n.92. melius eſſe ad euitandas difficultates, licentiam habere. Idem dic in Clerico, in quo tranſit limitatio ſine difficultate, &c. nempè, quod depoſitio Clerici ſine licentia ſui ſuperioris valeat, & teneat, ſecundum Abb. Aret. Fely. Boſſ. & Carauit. qui ait, quod omnes ita concludunt, & ita tenet Far. *n.84.* plurimos alios citans. Clericus quamuis ſine licentia Epiſcopi in criminalibus teſtificari non poſſit, Lopez. & Far. *vbi inf. n. 406.* tamen ſi de facto examinetur, valet eius teſtimonium, Abb. glo. & alij *in c. 1. de iuram. calum.* Rolan, & Far. *in fragm. Crim. litera C. n.407.*

24. De teſte muto, ſurdo, linguam non habente, aut ſermone extraneo loquẽte, & quomodo talis examinari debeat, vide Ambroſin. *de modo formandi proceſ. inform. lib. 1. cap. 6.* De teſte muto,

DE TESTIBVS NON IDONEIS.

Conſiliorum, & Commentariorum,

SECTIO PRIMA.

De oppoſitionibus contra perſonas Teſtium,

TITVLVS PRIMVS.

Inimicitia, an, & quando teſtem à teſtimonio repellat, vel ei de fide minuat? Quæſtio 26.

Teſtis exiſtimatur idoneus, niſi aliter in iure inueniatur.

1. PRAEMITTO, quemlibet teſtem idoneum exiſtimari, & ad teſtificandum admitti, fidemque ei adhiberi, niſi prohibitus à lege expreſsè inueniatur, *l. 1. in fin. principij, ff. de teſti.* & per hunc tex. idem communiter affirmarunt, *ibi* Bal. Alber. Saly. & reliqui DD. omnes, teſte Farin. *q. 53. n. 1.*; Et propterea oppoſitiones, quæ contra teſtes proponuntur ad eos repellendos, vel eis de fide adimendum, in aliqua lege fundari debere. Et quia inter omnes oppoſitiones, ſeu exceptiones, quæ contra perſonas teſtium obijciuntur, ea præcipua, & validiſſima eſt, quod teſtes ſint Rei inimici, in hac prima oppoſitione contra perſonas teſtium.

Inimicus Rei repellitur à teſtimonio.

2. REGVLAM conſtituo. Inimicus Rei à teſtimonio contra eum repellitur. Hæc Regula in iure Ciuili probatur *in l. 3. ibi, An eius inimicus ſit, aduerſus quem teſtimonium fert, & ibi gl.* Bal. Saly. & cōmuniter DD. omnes, *ff. de teſtibus*; Et in iure Canonico, in *c. cum oporteat,* vbi DD. omnes, *de accuſ.*; Et hæc Regula teſte Farin. *q. 53. n. 3.* vbi iura, & DD. ad ſaturitatem citat, non ſolum eſt communis, ſed etiam ab omnibus, nemine diſcrepante, in theoria, & in praxi vſu recepta eſt. Et ratio eius eſt; Quia inimicus propter odium præſumitur deierare, & ſe falſum dicturum, iuxta *tex. in c. 2., 3. q. 5.*

Regula procedit etiā inter Regulares.

3. Ex hac ratione patet, iuris cōmunis diſpoſitionem circa propoſitam Regulam non pertinere ad apices poſtponendos, ſed ad rem veritatem negotij tangentem; Teſtes enim inimici, non ſolum iure Ciuili, & Canonico, ſed etiam gentium, & naturali iure repellendi ſunt, vt notauit Bouer. *in Direct. par. 2. cap. 20. verſ. primum itaque, & cap. 21. parum poſt princ.* Quod adeo verum eſt, vt nec Princeps poſſit facere, vt teſtimonio inimici credendum ſit; Paris. & Menoch. relati à Farin. *q. 53. nu. 9.* vbi hoc rationabile aſſerit, & ſequitur Baiar. ad Clar. *q. 24. n. 26.* Ita vt de facto admiſſus inimicus in teſtem, quale quale tantū indicium faciat, Bal. *ibidem n. 22.* cum gl. Paris. & Marſil.

Digitized by Google

Admiſſus inimicus; an faciat indiciũ?

Marſil. Et quid importet, hoc quale quale, vide Bal. *in l. ſi duo patroni, in princ. ff. de iureiuran.* & Felin. *in cap. cum dilecti col. pen. in fin. de accuſ. vide infra nu.* 10.

Nõ recipitur teſtis inimicus Rei apud Regulares.

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt inimici rei teſtimonium nec debeat recipi à Iudice habente liberum, & amplum arbitrium, prout habẽt noſtri Iudices Regulares, *ex indulto Bonif. VIII.* arbitrium enim, vt declarat Clar. *§. fin. q.* 31. *verſ. arbitrio*, quod conceditur Iudicibus in maleficijs, debet regulari à iure communi, niſi quoad modum procedendi, & circa aliqua leuia, & ita, ait Clar. tenere communiter DD. teſte Alber. & remiſſa cenſetur, per hoc, tantum ſubtilitas, ſecundum omnes DD. vt notat *ibi* Clar. & apud ipſum de hac communi teſtatur Catal. & Amad. Hæc ampliatio originaliter eſt Bar. & Bal. quos ſequuti sũt alij relati ab Amad. & hos referẽdo, ſequitur Menoch. & tandem hos omnes refert, & ſequitur Farin. *q.* 53. *n.* 8.

Nec in exceptis delictis.

5. AMPLIATVR 2. Regula, Vt inimici teſtes nec admittantur contra Reum, in criminibus exceptis; puta Simoniæ, læſæ, Maieſtatis, & ſimilibus, *cap. per tuas, vbi Io. Andr.* & communiter alij, de Simonia, immò nec in crimine hæreſis ſecundum Maſcar. qui teſtatur de communi, de probat. *lib.* 2. *concl.* 857. *n.* 40. *& ſeq.* & plures DD. pro hac ampliatione adducunt Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 10. *nu.* 1. & Far. *q.* 53. *n.* 5.

Neque vbi alias veritas haberi nõ poteſt, &c.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt in cauſis priuilegiatis, ideſt in delictis, & factis occultis, & difficilis probationis, & vbi alias veritas haberi non poteſt, & in quibus inhabiles admittuntur teſtes, vbi inhabilitas reſpicit teſtis odium, & inimicitiam, teſtis ipſe repellatur ſecundum Gomez. Menoch. Burſat. Bertaz. & alios, quos refert, & ſequitur Farin. *ibidem n.* 7. vbi teſtatur de communi.

Nec maſculus, nec fœmina.

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt procedat nõ ſolum in teſte maſculo, ſed etiam in fœmina, Ita Io. Andr. & Felyn. *in c. cum oporteat de accuſ. & eſt tex. in l.* 1. *ibi, fiſci, & mulieris inimicus, C. de his, qui ſe defer.* Et hanc ampliationem credit veriſſimam Farin. *nu.* 4. & teſtatur neminem illi contradicentem vidiſſe.

Tortura; hæc nõ purgatur.

8. AMPLIATVR 5. Regula; Vt inimicitiæ inhabilitas nec purgetur per torturam, ſecundum Gram. Bertaz. & Boſſ. quos refert, & ſequitur Baiar. ad Clar. *q.* 24. *n.* 18. quibus adde Marſil. & Gigam, quos ſequitur Farin. *n.* 10. *licet* Bald. vt idem refert, contrarium ſentiat.

Inimico teſti in articulo mortis nõ creditur.

9. AMPLIATVR 6. Regula; Vt inimico non credatur, etiam conſtituto in articulo mortis, & ſumpta Euchariſtia; fuit originalis doctrina Baldi quam communiter ſequuntur DD. *in c.* 1. *§. vaſſalli, n.* 6. *de pace conſtan.* præſertim Boſſ. Felyn. Marſ. Maſcar. cum pluribus alijs, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 53. *n.* 11.

Admiſſus ad teſtificãdum inimi-

10. AMPLIATVR 7. Regula; Vt admiſſi inimici ad teſtificandum, non probent plenè, nec ſemiplenè, nec faciant indicium, aut

cus an faciat indiciū?

præſumptionem aliquam, ſecundū Bald. Marſil. Aymon, Gigam, qui alios adducit concordantes; Menoch. Rolan. Bertaz. Burſat. qui teſtatur de communi, & Farin. qui hos refert *q.53.n.12.* In tantum, vt nec faciant indicium ad ſpecialiter inquirendum Far.*n.13. cum ſeq.* ex Menoch. Ploto, Cartar. & Boſſ. qui admonet Iudices, vt nec de facili ex dicto inimicorum procedant ad inquiſitionem generalem, vide *hic ſup. n.3. in fin.*

Oppoſita inimicitia, an examē impediatur?

Et caſu quo opponatur in cauſa criminali capitalis inimicitia, & incontinenti offeratur probatio, examen impediatur, & ſummatim Iudex de inimicitia cognoſcere debeat, Baiar. ad Clar. *q.24. n.25.* cum Bar. Marſil. Foller. & Gram. qui teſtatur de communi, de qua & Mich. Craſſ. qui concordantes allegat; & tenuit Farin. qui prædictis, *n.17.* addit Nell. & Bonacos. limita hanc ampliationem, vt *hic ſup. n.3. in fine, Ibi, Ita vt, &c.*

Quid in inimicitia, culpa Rei cauſata?

11. AMPLIATVR 8. Regula; Etiam in caſu, in quo inimicitia cauſata fuerit culpa illius, contra quē producitur teſtis, Innoc. Abb. cum quatuordecim alijs DD. inter quos Gomez, & Maſcar. teſtantur de communi, quos refert Farin. *q.53.n.18.* dicens, quod ab hac opinione non eſt recedendum in iudicādo, quicquid non pauci alij DD. in cōtrarium ſenſerint; quos multum aberrare ipſe credit, Niſi (ait *ibidem, & nu.64.* vbi teſtatur de communi, cum Bar. Bal. & tot alijs ab eo citatis) fortè ad repellendum teſtem, inimicitia malitioſè affectata, & procurata fuerit.

Quid dū cauſa non adeſt inimicitiæ; vel cauſa adeſt ſed inimicitia nō apparet?

12. AMPLIATVR 9. Regula; In inimicitia, quæ ortum habuit à cauſa minus probabili, *c. non eſt crudelis, 23. q.5.* & per illum tex. Farin. *q.53.n.20.* cum Menoch. qui alios DD. quam plurimos, ita tenentes, citant. Et è cōtra etiam teſtis eſt repellendus, dum non apparet inimicitia, dummodo inimicitiæ cauſæ adſint, Farin.*n.21.* citans vndecim DD. qui & ipſi plurimos alios allegant; Hoc tamen vltimum limitat Farin. *n. 28. & 29.* quando dictæ cauſæ teſti incognitæ eſſent, tunc enim poſſet teſtis admitti; licet alij contra ſentiant.

Quid in præſūpto, ſeu occulto inimico, vel cōſanguineo inimici, ſiue inimico cōſanguinei?

13. AMPLIATVR 10. Regula; Vt procedat non ſolum in inimico vero, ſed etiā in præſumpto ſecundum Bal. Innoc. & duodecim alios DD. citatos à Farin. *q.53.n.24.* Vbi *n.25.* extendit Regulam ad inimicum occultum, dummodo cauſa ſit probata, & plurimos DD. citat; Et *n.33.* ampliat Regulam ad conſanguineum inimici, cum Maſc. qui teſtatur de communi, *per l. athletæ, §. dat remiſſionem,* vbi hoc not. Bal. & communiter DD. *ff. de ſuſpec. tutor. Et nu. 34.* vlterius, ad inimicum conſanguinei Rei extendit, cuius etiam dicitur inimicus, ſecundum Bar. Alex. Maſcar. & alios citatos à Farin. *q.49.n.33.* De cauſis autē inimicitiæ, præcipuè capitalis, diſtinctè tractabo *in prox. q.27. per totā.*

Teſtis inimicus Rei nō probat, licet aſ-

14. AMPLIATVR 11. Regula; Vt teſtis inimicus examinatus nullā prorſus fidem faciat, etiam quod aſſerat, ſe eſſe Reo amicum, non enim ſi hoc creditur, Bar. Abb.

Digitized by Google

ferat ſe amicũ, tenec ei creditur, licet credatur ei aſſerendo ſe inimicũ?

Abb. & Innoc. cum pluribus alijs relatis à Farin. *q.* 53. *n.* 22. vbi ſtatur de communi. Sed è contra teſti aſſerenti ſe inimicum, creditur, ita vt per hoc repellatur, vel examinatus non probet, *c. inquiſitionis §. tertiæ, de accuſ.*; Niſi fortè hoc aſſeruerit ante iuramẽtum, & id in fraudem aſſeruiſſe præſumatur, ne ferret teſtimonium, *idem tex. cum gl.*

Quid in odio priuato, ſeu publico?

15. AMPLIATVR 12. Regula, In odioſo, ſeu non beneuolo, vel non diligente Reum, *§. ſi verò ſit odioſus Auth. de teſtibus*, & per hunc tex. Farin. *q.* 53. *n.* 30. cum Alex. Specul. Bertaz. & pluribus alijs; Quod intellige, quãdo odium eſt priuatum, *c. quoties, ibi, priuato odio, &c. & ibi* Abb. *n.*4. Fely. *n.*5. & Butr. *n.*8. *de teſtibus*; ſecus enim eſt de publico, nempè quando quis odio habet, e. g. aliquem, quia facinoroſus, peccator, infamis, &c. hoc enim dicitur odium publicum; priuatum verò odium eſt familiare, & carnale, ſecundum Maſc. *de probat. lib.* 2. *concl.* 1127. *n.* 9 *& ſeq.*

Quid in valde amico, ſeu habitante cum inimico Rei?

16. AMPLIATVR 13. Regula; In teſtibus valde amicis inimici Rei, cuius reputantur inimici, ita Bar. Bal. & tot alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 53. *n.* 36. *&* 42. Intellige, non vt iſti repellantur, ſed vt eis de fide minuatur, *n.* 43. cum Lanfr. Cyn. & alijs; Et omnino idẽ, citans plurimos DD. ait Far. *n.* 44. 45. *&* 46. de habitante, & conuerſante continuò, & per longum tempus cum inimico Rei.

17. Alias ampliationes habes *hic infra q.* 27. niſi potius eas declarationes vocare velis, in pluribus, qui repelluntur, ſeu eis de fide minuitur ex diuerſis inimicitiæ cauſis *in tota eadem quæſtione* inſinuatis.

18. LIMITATVR 1. Regula propoſita; Vt procedat in capitali inimico, ſecus in non capitali; grauis enim, & capitalis inimicitia teſtem repellit, non autem leuis, ſeu non capitalis; Ita tenere omnes, dicit Clar. *q.* 24. *ver. item quæro*, & præſertim Anan. & Fely. & hanc, ait, teſtari cõmunem Aret. de qua eſt teſtis etiã Gomez, quem refert, & ſequitur Far. *q.* 53. *n.* 52. leuis enim inimicitia, minuit tantum teſti de fide, & hoc, quantum patitur qualitas inimicitiæ, arbitrio Iudicis, ſecundum Marſc. Decian. & ſex alios DD. quos ſequitur Far. *n.* 54. Vnde talis teſtis non faciet ſemiplenam, ſecundum Crauet. Corrad. & Baiar. qui illos refert *q.* 24. ad Clar. *n.* 33. & idem tenent Aim. Monticel. Bertaz. Menoch. & Farin. qui hos refert *n.* 56.

Quid in non capitali, ſed leui inimicitia?

19. Pro declaratione huius limitationis, & conſequenter Regulæ, cuius eſt limitatio, ſciendum, quod an inimicitia dicatur capitalis remittitur arbitrio Iudicis, vt tenuit *gl.* & cum ea communiter omnes DD. *in c. cum oporteat, de accuſ.* Et Fely. relatus a Clar. *q.* 24. *verſ. item quæro*, ait ita tenere omnes. Ad arbitrium verò ſuum regulandum recurrat Iudex ad ponderandas cauſas inimicitiæ, de quibus *infra q.* 27. & vltra caſus in iure comprobatos, & a DD. receptos, poterit ſuum regulare arbitrium Iudex ex perſonarum, & facti qualitatibus, ac circumſtantijs, vt docet *gl.* Io. Andr. & communiter DD. *in dicto c. cum*

Arbitrio Iudicis remittitur, an inimicitia capitalis ſit?

Digitized by Google

c. cum oporteat, & notauit Farin. *q. 49. n. 86.* vbi DD. ad ſaturitatem ad hoc adducit.

Quid in teſte reconciliato?

20. LIMITATVR 2. Regula; Vt non procedat in teſte reconciliato, cum quo pax ſequuta fuerat depoſitionis tempore, quod in hoc eſt attendendum, Rolan. *conſ. 24. n. 1.* Bal. in ſua Margar. *verb. teſtis, verſ. teſtis inimicus*, ex Innoc. & ita etiam tenuit Gomez *variar. reſol. tom. 1. cap. 12. rubr. de probat. delic. n. 14.* vbi teſtatur de communi, ſicut etiam Maſcar. *de probat. lib. 2. concl. 857. n. 48.* Secus verò eſſet, ſi tempore depoſitionis teſtis eſſet inimicus, licet poſtea ſequeretur reconciliatio, ſubſequens enim reconciliatio depoſitionem non validaret, Decian. *in tract. crim. p. 1. lib. 3. cap. 25. n. 11. in fin.* vbi citat Io. Andr. & Abb.

21. SVBLIMITA hanc 2. limitationem; Vt non procedat in reconciliato de recenti, qui odium, & animum nocendi retinere præſumitur, & repellitur, ſecundum Innoc. *in cap. cum oporteat, n. 6.* vbi etiam Abb. & Fely. *de accuſ.* & Gomez, *variar. reſol. to. 3. cap. 12. rubr. de prob. delic. n. 14.* teſtatur de communi; & pro hac ſublimitatione abundanter citat Farin. *q. 53. n. 59. Vbi n. 61.* declarat; quod poſt triduum non dicitur inimicus de recenti reconciliatus, ex Sygiſm. qui teſtatur de communi: Sed Clar. *q. 24. verſ. ſed quid*, cum Campeg. & Maſcar. dicit verius eſſe, quod remittitur arbitrio Iudicis, an quis dicatur de recenti reconciliatus, qui ex circumſtantijs, & qualitate perſonarum arbitrabitur. Et aduertendum, quod allegantì reconciliationem incumbit onus eam probandi, aliàs ſemel inimicus, ſemper præſumitur talis, vt tenet Far. *n. 62.* cum Bal. Salyc. Alex. Innoc. & Decian. qui cum Bal. hoc intelligit de inimicitia capitali, leuis enim de facili cenſetur remiſſa: At in omni caſu teſtis, qui capitalis inimicus fuit, etiam poſt mille reconciliationes non cenſetur omni exceptione maior, Clar. *dicta q. 24. verſ. ſed quid ſi ſequuta.*

Quid ſi teſtificetur inimicus, nõ opponente, ſeu cõſentiẽte parte.

22. LIMITATVR 3. Regula; Vt parte non opponẽte, teſtis inimicus admittatur ad teſtificãdum, ſecundùm Campeg. Monticel. & Maſcar. qui tamen cum Sylu. ſublimitat, non procedere, quando pars eſt abſens, vel cõtumax. Hæc tertia limitatio magis procedit in teſte admiſſo de conſenſu partis, ſecundum Hector. Aemil. & Crot. quos omnes cum eorum locis citat Farin. *q. 53. n. 68.* & ſeq. licet contra ſentiat Decian. in hac limitatione, qui ſuis ſcriptis videtur eam reddere ambiguam; ſed nihilominus ab eadem limitatione Farin. *poſt numerum* 70. non credit eſſe recedendum.

Inimicus probat cõtra producentem.

23. LIMITATVR 4. Regula; Vt teſtis inimicus probet contra producentem, producens enim cenſetur approbare, *l. ſi quis teſtibus, vbi gl.* & DD. *C. de teſtibus*, & huic limitationi ſubſcribũt Afflic. & Monticel. quos refert, & ſequitur Farin. *q. 53. n. 71. Vbi n. 73.* & latius *q. 49. nu. 126. & ſeq.* tenet, quod inimicitia non præſumatur, ſed probanda ſit per allegantem, citans iura, & plures DD. inter quos

Inimicitia, vel eius cauſa probã-

da eſt, cũ non præſumatur.

quos eſt Bal. Maſcar. & Menoch. Sufficit tamen cauſam inimicitiæ probare, ſecundum Baiar. ad Clar. *q.*24. *n.*41. cum Bar. Bal. Alex. Menoch. Maſcar. & alijs.

24. De materia huius q. agit latè Clar. *q.* 24. *verſ. Item quæro, & ſeq.* vbi etiam Baiar. & latius Farin. *q.*53. *per totam.*

Quæ nam ſint cauſæ capitalis inimicitiæ? Quæſtio 27.

1. QVONIAM, vt *in præcedenti q.* probatum eſt *n.*12. ad repellẽdum teſtem, vt inimicum; & ſi non apparet de inimicitia, ſufficit, quod adſint cauſæ capitalis inimicitiæ, ipſi teſti notæ, pro perfectiori intelligentia eiuſdem doctrinæ, declarandæ ſunt hic cauſæ inimicitiæ capitalis, & breuitati incumbendo (alijs non omiſſis eas præcipuè cauſas tangam, quæ inter Regulares talis inimicitiæ anſam præbere ſolent.

Ex iniuria perſonali facto, oritur inimicitia capitalis, vt ex alapa, &c.

2. REGVLA 1. ſit. Ex iniuria perſonali, facto, capitalis oritur inimicitia, atrox namq; dicitur talis iniuria, ſecundum Bar. *in l.*4. *§. fin. ff. de adimen. legal. per tex. in l. Prætor edidit §. fin. in ſi. ff. de iniur.* & per alia iura ab eodem adducta, & ſubſcribunt plures DD. quos refert, & ſequitur Farin. *q.*49. *n.*29. vbi teſtatur de communi, inter quos *nu.* 30. *citat.* Marſil. Gig. & Maſcar. qui obſeruantes, ex vulnere in facie reſultare atrociorem iniuriam, in hoc à multo magis exemplificant, & alios adducunt concordantes DD. Et Gomez *lib.* 3. *varia. cap.*6. *n.*1. *per tex. in §.* 2. *inſtit. de iniur.* quem refert, & ſequitur Rodr. *to.*2. *q.*16. *ar.* 3. *verſ.* 9. *oritur*, aſſerit ſufficientem eſſe cauſam inimicitiæ capitalis percuſſionem baculo, arundine, alapa, ſeu pugno, ex his enim iniurijs magnum dedecus homines exiſtimant reſultare.

Itẽ ex præparatione inſidiarum vitæ.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt ſit cauſa ſufficiens inimicitiæ capitalis (etiam offenſione perſonali opere nullo modo ſequuta) præparatio inſidiarum vitæ, *glo. in §. inimicitiæ verſ. ſi capitales, inſtit. de excuſat. tutor.* quam in propoſito allegat Maſcar. *de probat. lib.*2. *concil.* 898. *n.*13. & hunc ſequitur Far. *q.*49. *n.*53. qui ſine dubio, ait, hãc eſſe cauſam omnino capitalis inimicitię; Si nocuiſſet, ſi potuiſſet.

Itẽ ex minis de morte.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. In minis de morte; ex minis enim capitalibus, inimicitia capitalis oritur, etiam nulla offenſione in facto ſecuta, gl. *in l. licet. in verſ. capitales ff. de recept. Arbit.* Abb. *in c. repellantur, nu* 4. *de accuſ.* Alex. Maſcar. Bertaz. & alij *in c. cũ oportet. de accuſ.* & his ſubſcribit. Farin. *q.*49. *n.*47. vbi adducit duodecim alios DD. quibus vltra ſuum votum Rodriq. *q.*16 *ar.* 3. *to.*2. addit, Gramm. *Ibidem* ſubdens limitationem cum Bal. vt hæc ampliatio procedat, quãdo minans ſolet ſuas minas executioni demandare, vel ſaltem potens eſt ad id faciendum, & conſentiunt Ioan. Anan. Salyc. & alij relati à Farin. *n.* 48. qui tamen exiſtimat hanc limitationem veram, quando agitur de faciendo inditio ad torturam cõtra minantem, ſi minatus fuiſſet occiſus, aliás

quoad

Digitized by Google

quoad repellendum teſtem, vt inimicum, tenet ampliationem indiſtinctè veram eſſe.

Inimicitia capitalis oritur ex verbali iniuria, & exemplificatur.

5. REGVLA 2. ſit. Iniuria merè verbalis eſt cauſa ſufficiens capitalis inimicitiæ, Bal. *in cap. veniens, in fi. per illũ tex. de iniur.* quem ſequitur Iaſ. Marſil. Gram. & Rodr. qui hos refert *tom. 2. q. 16. ar. 3. verſ. ſextò oritur*; Et hanc ſententiam tenuit Baiar. ad Clar. *qu.* 24. *n.* 31. ex Rolan. & Rimin. Nec non Farin. *q.* 49. *num.* 40. cum Alber. Campeg. & Carrer. *& n.* 38. cum Blanc. *de indit. n.* 104. vbi alios adducit concordantes; & de communi teſtatur Far. *n.* 43. Exemplificatur in eo, qui alteri dicit; Tu mentiris, Bar. *in l. ſi quis extraneus ff de acquir. hæred.* quem ſequitur Paul. Meren. & Farin. *nu.* 42. Et in eo, qui in alterum iniuriam infert, dicendo; Tu es ſpurius, ſecundum Gram. *deciſ.* 17. *in cap. Magnif. Carol.* & ſequitur Rodr. *vbi ſupra verſ. ſed in hac*; Qui vlterius *in dict. verſ. ſextò oritur*, exemplificat in appellante Religioſum, apoſtatam à ſua Religione, ebrium, ſeu falſarium; Item in improperante innocenti, in ſpecie, ſiue in genere delictum, cum Bar. Bald. & alijs DD. *in l.* 3. *ff. de liber. & poſt.*

Etiã facta abſenti, verbis.

6. AMPLIATVR 1. Regula 2. In iniuria etiam facta abſenti, Blãch. *de indit. n.* 104. & Farin. *q.* 49. *n.* 39. Vt e.g. in diſſeminatione malæ famæ, Maſcar. Ioſeph. Ludou. Bertaz. Menoch. Decian. & Farin. qui hos refert, *n.* 43. *& ſeq.*

Vel per ſcripturam, vt

7. AMPLIATVR 2. Regula 2. In iniuria in abſẽtia illata per ſcripturam, Blanch. *de indicijs, n.* 111. & Farin. *q.* 49. *n.* 40. Quod multo magis procedit in iniuria illata per libellum famoſum, ſecundum Farin. *n.* 43. cum Decia. qui etiam loquitur de eo, qui polluit fores ſtercore, cornua affixit, vel quid ſimile præſtitit.

libellũ famoſum.

Limitetur in nõ atrocibus verbis.

8. LIMITATVR 1. Reugla 2. Vt procedat in iniuria facta atrocibus verbis, ſecus, ſi verbis non atrocibus, Carer. Foller. Gramm. Gig. Paul. Meren. & Farin. qui hos refert, *q.* 49. *n.* 40. *in fin. & n.* 41.

Vel in atrocibus, ſed cõtra vilẽ perſonam.

9. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt procedat in perſona nobili, ſecus in vili, quæ quamuis iniuria afficiatur, non per hoc capitali odio iniuriantem proſequitur, vt animaduertunt Maſcar. & Farin. *q.* 49. *n.* 45. vnde dicunt in vili, ex hoc capite oriri inimicitiam non capitalem. Quod Rodr. *qu.* 16. *art.* 3. *verſ. ſed*, non admittit in Religioſis, qui licet in eorum Religione minimi ſint, tamẽ propter decentiam, & honorificentiam ſtatus, iniurias maximè ſentiunt, ad bonum nomen anhelantes; In quo puncto, ego cum Farin. *nu.* 46. *&* 86. exiſtimo, Iudicis arbitrio multum eſſe tribuendum.

Quã inimicitia oritur ex non ſalutatione, vel denegatio oſculi pacis

10. Pro corollario huius 2. Regulæ, in qua agitur de cauſa inimicitiæ, quæ datur loquendo; Nota, è contra quod inimicitiæ præſumitur, quando quis non loquitur, nec ſalutat eum, quem prius ſolebat, *cap. ſi inimicus* 93. *diſtinct.* Abb. Card. Alex. Imol. & communiter alij *in cap. cum ſuper, de offic. Deleg.* Farin. qui vndecim alios DD. citat, *q.* 49. *n.* 54. Qui, *n.* 55. hoc ampliat, cum Abb. Marſ. Maſcar. &

alijs,

Digitized by Google

alijs, in non dante in Eccleſia ſolitum oſculum, dum datur pax; Sed *nu.56.* totum hoc corollarium intelligit cum Marſ.& Maſcar. vt in iſtis caſibus oriatur inimicitia non capitalis.

Inimicia an oriatur ex offenſione conſanguinei?

11. REGVLA 3. ſit ampliatiua ad ſupradicta; Inimicitia capitalis oritur non tantum ex offenſione propriæ perſonæ, ſed etiam conſanguinei, eſt recepta opinio, de qua teſtatur Menoch.& Farin. qui eum refert *q. 49. n.31.* vbi inducit decem alios DD.Et ratio eſt;Quia iniuria facta vni, cenſetur facta etiam omnibus de illius ſanguine, & familia, *l. lex Cornelia, vbi gl.* & communiter DD. *ff. de iniur.* Et hinc eſt,quod inimicus conſanguinei mei dicitur meus inimicus; ſicut etiam conſanguineus inimici mei dicitur meus inimicus, Maſc. cum pluribus alijs apud Farin. *nu. 33. & 34.*

12. LIMITATVR Regula; Vt procedat regulariter in conſanguineis vſque ad quartum gradum, & non vltra, Bal.& Farin.qui eum refert *q.49. n.35.*

Ex ablatione rei notabilis oritur inimicitia capitali.

13. REGVLA 4. ſit. Ex ablatione, ſeu ſpoliatione bonorum, ſeu alicuius rei particularis, oritur inimicitia capitalis,dummodo ablatio ſit de re notabili, ſiue vi, ſiue clam facta ſit, Farin. *q.49. n.16.& ſeq.* vbi, & iura, & DD. plurimos citat. Et idem dicendum eſt in ablatione ſeu retentione vxoris alienæ, *cap. accedens. il* 2.& ibi Bal. Abb.& alij, *vt lite non conteſt*; Et etiam, ſine retentione, dum quis eam cognoſcit, Bertaz. *conſ.284. n.10. lib.2.* Idem dic de retentione

Itē ex ablatione vel vxoris retētione &c.

ſororis, vel alterius cōſanguineæ, Maſcar. *de probat. lib. 2. conſ.898. n.20. & 21.* quos omnes ſequitur Farin. *n.83. & 84.*

Itē ex accuſatione, vel lite criminali.

14. REGVLA 5. ſit. Capitalis inimicitia oritur ex lite, & accuſatione criminali, *Aut. ſi teſtis, verſ. ſi verò dicatur, C. de teſtibus*; Vndè *in cap, meminimus,de accuſ.* Accuſator vocatur inimicus, & per iſta iura, hanc Regulam probarunt Nell. Alber. & Lanfran. *de teſtibus, in repetitione, c. quoniam contra, de probat. n.50.* vbi ait quod in hoc caſu contrahitur inimicitia capitalis, tam reſpectu mouentis, quam illius cui mouetur lis,& ſubſcribūt, Marſil. Gram. Gig. Gomez; Carer.& poſt eos Farin. *q. 49. n.25.* De Aduocato, ſeu Procuratore criminali, Farin. *n.73. & ſequenti*; Et an iſti poſſint eſſe teſtes in cauſa eorum clientulorum, idem Far. *q. 60. illatione 4. 5. & 6.*

Quid in ciuili accuſatione?

15. AMPLIATVR 1. Regula 5. Vt procedat etiam in accuſatione ciuili, ſi,probato crimine, oriatur infamia, Menoch. Decian.Cāpeg.& Farin. *q.49. nu. 27.* Et in quæſtione mota contra teſtem de ſtatu, puta, eum eſſe ortum de Iudæis, plebeium &c. *l. fi. ff. de his, quibus, vt indign.* & per hunc text. Farin *q.49.n.23.* poſt Marſil.Blāc. Carer. Maſc. Menoch. & alios ab eo citatos.

Itē ex carceratione?

16. AMPLIATVR 2. Regula 5. In eo,qui alterum animo nocendi, & offendendi fecit in carcerem trudi, Bal. Felyn. Marſil. Carer. & alij;etiam ſi carceratio fuerit iuſta, Aufrer. Blanc. & Gig. quod multo magis procedit, ſi carcera-

tus fuit tormentis afflictus, Gig. Maſc. Menoch. & Farin. qui omnes hos citat. *q.49. n.28.*

Itē ex lite mota de re graui?

17. AMPLIATVR 3. Regula 5. Vt procedat etiam in lite mota omnium, vel maioris partis bonorum, vel ſuper magna pecuniæ quantitate, vel alterius rei notabilis, ſecus ſi de re parua, & leui, Farin. *q. 49. n. 2. cum ſequentibus*, vbi iura DD. Ampliationes, & limitationes.

Item apud Regulares, ex lite mota de Prælatione confirmata.

18. AMPLIATVR 4. Regula 5. Vt inter Regulares idem ſit dicendum in lite mota de Prælatione obtenta, & cõfirmata, in iſtis enim hoc eſt, ac ſi moueretur lis de omnibus bonis, vel maiori parte bonorum, Felyn. *in cap. quoties, de teſti. n.5.* Panor. *in cap. 1. n.3. de iudic.* Bouer. *in Direct. p.2. cap.2. verſ. neque tantum*, ibi, Decian; Anan. Alex. & Rodr. qui hos refert *tom.2. q.16. art.3. verſ. octauo oritur.*

Ex teſtimonio in criminali cauſa, an oriatur inimicitia capitalis?

19. REGVLA 6. ſit. Capitalis inimicitia oritur ex teſtimonio cõtra aliquem in cauſa criminali, *c. cum P. vbi* Abb. & Felyn. *de accuſ.* cum pluribus alijs relatis a Farin. *q.49. n.76.* Vnde ille contra quem aliquis fuit examinatus in cauſa criminali, non admittitur poſtea contra eundem in teſtem, Blanc. Gig. Campeg. Farinac. & alij, ab hoc *ibidem* relati.

20. AMPLIATVR Regula 6. Vt teſtis, qui ſponte contra Reum vna vice examini ſe ſubiecit in criminali cauſa, à teſtimonio repellatur in alia cauſa, cõtra eundem, *cap. 2. §. in criminali, 4. q. 3.* & notant Specul. Gemin. Innoc. Farin. & alij ab eo relati, *q.53. n.48.* præſumitur enim talis inimicus, ait *ibid.* Farin. cum Corrad. Secus tamen eſſet ſi coactus, Alber. qui ita, diſputata hac materia, reſoluit, Blanc. latè hoc cõprobans, & Farin. *n. 49.* vbi hos refert, quia quod coactè fit, non poteſt dici, quod per odium, & inimicitiam fiat; & hanc diſtinctionem Aret. & Pariſ. & poſt eos Clar. *§. fin. q. 24. verſ. ſed nunquid*, dixerunt communiter eſſe receptam; Sed in omni caſu, teſtis etiam, qui fuit aliàs coactus, nõ poterit dici omni exceptione maior, ſecũdum Clar. *ibidem*, & tenuerunt Bonacoſ. & Decian. relati à Farin. *n. 50.*

Ex ſententia Iudicis, an ex parte Rei dānati oriatur inimicitia vſq; ad numerũ 25.?

21. REGVLA 7. ſit. Inimicitia oritur ex ſententia prolata per Iudicem, ex parte eius, contra quem fuit pronunciatum, Blanc. & Far. *qui eum refert q.49. n. 62.*

22. AMPLIATVR 1. Regula 7. Vt in cauſa criminali oriatur inimicitia cum Iudice ex ſententia prolata, etiam dum pœna eſt tantum pecuniaria, dũmodo magna, ſecus ſi parua, Farin. *q. 49. n. 69.* quod multo magis procedit in pœna corporali, vel capitali, *n. 70.* vbi rationem adducit; *& n.71.* extendit cauſam inimicitiæ ad conſanguineos illius, qui taliter mulctatus fuit.

23. AMPLIATVR 2. Regula 7. Vt etiã in cauſa ciuili magni præiudicij, vt e.g. ſi agatur de magna parte bonorum, vel de cauſa magna ſpectante ad honorem, oriatur inimicitiã cum Iudice ex ſententia lata, ſi condemnatus appellauit, quia per appellationem, appellans demonſtrat ſe grauatum à Iu-

Digitized by Google

Iudice; & per appellationẽ è contra Iudici fit iniuria, cum eius imperitia, & iniquitas arguatur, ſecus ſi non ſit appellatum, vel tractetur de re leui, Farin. *q.49.n.66.67.* & *68.* Leuis autem cauſa, vel res iudicatur ſecundum qualitatem perſonarum, nam cauſa 200. aureorum pœnes magnatem, & diuitem eſt parua, *gl.* & *ibi* Bar. & alij *in l. ſed ſi ſuſceperit, ff. de iudic.* è contra autem cauſa vnius aſelli, dicetur magna reſpectu pauperis, *gl. in l. illic, §. ſi tenuis, ff. de offic. Proconſ.* vt latius ponderat Farin. *quæſt. 49. num.* 14.

24. AMPLIATVR 3. Regula 7. Vt etiam pendente iudicio in cauſa criminali, dum Iudex procedit ex mero officio, & ex mera inquiſitione, oriatur ex parte inquiſiti inimicitia contrà Iudicem inquirentem, ſecundum Decla. in c. 1. de iudic. in ſecunda lect. quem ſequitur Farin. *q.49.n.65.* vbi affert rationem; Secus verò ſi procedat ad partis accuſationem, vel denunciationem, *n. 64.* Dixi ex parte inquiſiti, quia ſi Iudex non procedat nimis rigoroſè, ſed iuris ordine ſeruato, non dicitur ex parte eius contracta inimicitia, ſecundum Decian. & Far. *n. 65. ver. dixi.*

25. Concludit tandem Farin. *q. 49. n. 72.* quod in omnibus caſibus huius 7. Regulæ, & eius ampliationum, nunquam credit cum Iudice contrahi inimicitiam capitalem, quia quicquid facit Iudex, non priuato odio facit, ſed propter neceſſitatem ſui officij, quæ ipſum videtur excuſare; & facit à ſimili, quod *idem* ait *n. 75.*

26. Extra prædictos caſus, qui à iure ſunt comprobati, & a DD. communiter recepti, multum Iudicis arbitrio tribuitur, quando inimicitia dicatur capitalis, & quomodo arbitrium regulare debeat; pro quo vide hic ſup. *q. 26. n. 19.* de quo etiam Rodr. *q. 16. tom. 2. ar. 3. verſ. ſunt.* Arbitratur Iudex, an capitalis ſit inimicitia?

27. De materia huius quæſt. latè Baiar. *q. 24.* ad Clar. *n. 31.* & latius Farin. *q. 49. à princ. vſq; ad numerum 86.* & faciunt ad rem, quæ dicta ſunt ſupra *q. 23. à n. 12. vſq; in finem*; nec non adnotata per Bouer. *in Direct. par. 2. cap. 20. verſ. neque tantum.*

An laicus contra Clericum teſtis eſſe poſſit? Quæſtio 28.

1. CVM vna ex rationibus Laicum repellendi in criminali à teſtimonio cõtra Clericum, vt proximè inſinuabitur, ſit præſumpta inimicitia, poſt duas præcedentes, de hac materia tractantes, hanc meritò quæſtionem ſubnecto.

2. REGVLA ſit. Laicus contra Clericum in cauſa criminali teſtimonium ferre non poteſt, *cap. de cætero, de teſtib.* vbi hæc habentur verba: De cætero Laicos ad accuſationem, & teſtimonium contra Clericos, in crim. nali cauſa, non eſſe aliquatenus admittendos, cenſura Sacrorum Canonum manifeſtius edocet, & hoc *ibi not.* Abb. Arret. Bal. Felyn. & alij DD. communiter, & tenet Farin. *q. 61. n. 98.* vbi fusè concordantes inducit: Et Laicum indiſtinctè non admitti Laicus contra Clericum teſtis eſſe nõ poteſt.

mitti contra Clericum in cauſa criminali, criminaliter intentata, tenet Clar. *§. fin. q. 24. verſ. præterea*, vbi cum Didac. Menchiac. & Viui teſtatur de cõmuni, & Maſc. *de probat. lib. 2. concl. 962.* dicit, ita concludere omnes ſcribentes *in dict. c. de cætero*.

Ratione præſũptæ inimicitiæ, & reuerenciæ.

3. Huius Regulæ duplex afferri ſolet ratio; vna inimicitiæ; altera reuerentiæ: Inimicitiæ, quia inter laicos, & Clericos generalis intercedere ſolet inimicitia, Boſſ. *in tit. de oppoſ. contra teſtes n. 91.* laici enim Clericis infeſti eſſe ſolent, *c. Laici, 2. q. 7.* Reuerentiæ verò, quia laicus reuerentiam debet Clerico, qui Dei fungitur legatione, *c. accuſati, in fi. 2. q. 7.*

Quid dicendum in Religioſis, in quibus ratio inimicitiæ ceſſat?

4. AMPLIATVR Regula; Vt procedat etiam in Religioſis, contra quos laici in teſtes non admittuntur, vt not. Rodr. *in q. Regul. to. 2. q. 11. art. 5.* nomine enim Clericorum in fauorabilibus veniunt etiam Religioſi, Abb. *in c 1. de except.*; immo Manſus *in ſuo Modo proced. cap. 24. n. 3.* vult Regulam potiori ratione in Religioſis obſeruandam eſſe: Quod intellige verum, attenta prædicta ratione reuerentiæ: Sed ſi attendatur prima de præſumpta generali inimicitia laicorum cum Clericis, cum non ſint adeo inuiſi Religioſi laicis, ſicut Clerici ſeculares, vi letur, quod iſta ratio admodum præcipua repellendi laicos à teſtimonio, ceſſet, vt obſeruarunt Abb. Felyn. & alij *in c. de cætero, de teſtibus*.

Limitatur Regula in delictis exceptis.

5. LIMITATVR 1. Regula, in criminibus exceptis, vt hæreſis, Simoniæ, læſæ Maieſtatis, & ſimilibus, in quibus laicus admittitur cõtra Clericum, *gl. in c. de cætero de teſtibus*, vbi Abb. Innoc, & Felyn. qui ait, quod ita tenent omnes DD. & de communi teſtatur etiam Farin. *q. 61. n. 104.* licèt Menchiac. quem ſequitur Clar. *in d. verſ. præterea, q. 24.* contrarium ſentiat.

Niſi laicus alios pateretur defectus.

6. SVBLIMITA 1. limitationẽ, quando laicus, etiam alios pateretur defectus, vt ſi eſſet criminis ſocius, inimicus, vel malæ famæ, tunc enim neq; in exceptis admitteretur, Far. qui inducit plurimos DD. ita ſentientes *q. 61. n. 104.*

Itẽ limitatur quã do veritas aliter haberi nõ poſſet.

7. LIMITATVR 2. Regula; Vt non procedat, quando veritas aliter haberi non poſſet, Baiar. *ad Clar. q. 24. n. 51.* vbi inducit Marſil. Quod tunc præſertim verum eſſet, quando alij teſtes ad probandum delictum non eſſent, actu, nec potentia; Vt e. g. in Clerico delinquente in Villa, vbi tantùm laici commorantur, ita not. Abb. *in cap. de cætero, de teſtibus* quem ſequitur Viu. *in ſuis communibus oppinionibus, verb. teſtificari poſſunt contra Clericum laici, verſ. ſublimitatur hoc*, vbi teſtatur de communi: Et de magis communi Far. *q. 61. n. 107.* concordantes ad ſaturitatem citans: Quamuis Aret. *ibidem relatus* oppoſitum teneat, & ipſe etiam pro hac contraria opinione teſtetur de communi DD.

Si laicĩ admittantur, quod indiciũ faciãt?

8. LIMITATVR 3. Regula; Vt laici in caſu eiuſdem regulæ ad teſtificãdum admiſſi, dummodo plures ſint, inditium ad torturam faciant, Baiar. *ad Clar. q. 24. nu. 49.* cum Marſil. Foller. & Ruyn. & tenuerunt Abb. & Fely. *in c. de cætero,*

ro, de teſtibus, hos ſequitur Maſcar. *de probat. lib. 3. concl.* 1358. *n.* 51. *& ſeq.* vbi, relatis alijs, teſtatur de communi, Far. plurimos citans *q.* 61. *n.* 109. *&* 111. qui *n.* 110. ait, hanc veriſſimam eſſe opinionem; Non obſtante, quod contra ſentiant Aret. & alij ab eo relati.

Admittitur laicus cōtra Clericū infamem. 9. LIMITATVR 4. Regula; Vt laicus admittatur ad teſtificandum contra Clericum infamem, Imol. Mille. Monticel. & Far. *q.* 61. *n.* 116. Itē in crimine notorio, Abb. Fely. & quāplurimi alij DD. quos citat, & ſequitur Farin. *n.* 118. cum his tenet Baiar. *ad Clar. q.* 24. *n.* 51. qui *n.* 49. ait, vniuerſaliter laicum contra Clericum ad teſtificandum admitti, dum de probatione famæ tractatur, citans Foller. Marſil. & Ruyn.

Seu dū de delicto ciuiliter agitur. 10. LIMITATVR 5. Regula, ſeu potius declaratur, dum de crimine ciuiliter agitur, tunc enim laicus contra Clericum teſtificari poteſt, Clar. *q.* 24. *n.* 51. vbi ait, ita concludere omnes DD. etiam ſi de priuatione beneficij ageretur, Abb. Felyn. cum alijs DD. *cap. de cætero, de teſtibus*, Farin. plures referens *q.* 61. *n.* 120. inter quos Maſcar. teſtatur de cōmuni; quicquid dicat Archid. Et hæc limitatio multo magis procedit in cauſa merè ciuili, Farin. cum alijs *n* 122.

Vel dū laicus eſt integræ fidei. 11. LIMITATVR 6. Regula, in laico integræ, & bonæ fidei, in quo ceſſat ſuſpicio inimicitiæ, & examinari poteſt, ſecundum And. Siculum *in c. cum ab homine*, vbi Alciat. *n.* 92. *de iudic.* & ſequitur Rodr. *in qq. Reg. to.* 2. *q.* 11. *art.* 5. facit hic, quod notatū eſt *ſup. q.* 28. *n.* 41.

Quid in prædictis poſſit Iudex Regularis? 13. AMPLIANTVR 2. eædem limitationes; Vt cum omnia in hac quæſt. ſint ſolemnitates iuris Ciuilis, vel Canonici, circumſcripta præſertim prima ratione, de qua *hic ſupra n.* 3. poſſit Iudex Regularis cauſa perpenſa (quamuis melius ſit regulariter abſtinere pro poſſe à laicorum examine) hos ad examen admittere, iuxta tradita à ſimili *hic ſup. q.* 21. *n.* 6. præſertim, cum de iure Canonico, omnia crimina ſint publica, *ibidem n.* 7.

14. De materia huius quæſt. latæ Farin. *q.* 61. *à n.* 98. *vſque ad n.* 122. Abb. & alij Canoniſtæ *in c. de cætero, de teſtibus*, & faciunt dicenda *inf. q.* 39. 40. *&* 41. vbi agitur de teſtibus inhabilibus, & quanta fides eis præſtanda ſit.

An amicus, domeſticus, ſeu familiaris, conſanguineus, affinis, habens in cauſa commodum, intereſſe; vel affectionem, ad teſtificandum in cauſa pro amico, domeſtico, &c. admittatur; & qualem admiſſus faciat fidem? Quæſtio 29.

1. IN duabus præcedētibus quæſtionibus egi de oppoſitionibus contra perſonam teſtis, ſpectantibus ad maleuolentiam, vt ſunt inimicitia, & eius cauſæ; In hac è contra de pertinentibus ad beneuolentiam agam, & etiam ad reuerentiam, vt ſunt amicitia, familiaritas, conſanguinitas, &c. Et ab amico teſte initium ſumendo, & dimiſſis non neceſſarijs DD. controuerſijs, de quibus latè Far. *q.* 55. *à n.* 232. *vſq; ad n.* 241.

2. REGVLA 1. ſit. Teſtis amicus

Teſtis in cauſa amici admittitur, eus in cauſa amici indiſtinctè ad teſtificandum admittitur, l. ſciendum iuncta *gl. in ver. adhibendum, ff. de vſur.* & per hunc tex. ita tenuit Bal. *in l. eos, n. 1. C. de teſtibus*, Gabr. *lib. 1. de teſtibus concl.* 11. *n.* 1. vbi teſtatur de communi, Caſtren. Alex. Maſcar. Natt. Corn. Crot. & alij; ex quibus hanc opinionem magis communem, dicit Farin. veram, & practicatam, *q.* 55. *n.* 233. *&* 242.

Quid in amicitia maxima? 3. AMPL. Regula 1. Vt etiam procedat in amicitia ſtricta, & maxima, Bar. in *l. eos, n. 1. C. de teſtibus*, Lanfran. *de teſtibus, in repet. c quoniam contra ver. teſtium depoſitiones n. 84. ad fin. de probat. ibi, amicus non repellitur, quantuncumque ſit magna amicitia*, Campeg. Fulgos. Socin. Ripa, qui loquitur de amico intimo, Corrad. Gabr. qui alios refert, & Hect. Aemil. locis relati à Farin. *q.* 55. *n.* 139. *& n.* 242. vbi hos ſequens, teſtatur de vera, & practicata opinione.

4. Non ſilebo, oppoſitam opinionem admodum probabilem eſſe in amicitia maxima, quando inter teſtem, & producentem eum eſt vnum velle, & idem nolle, vel quando veriſimiliter teſtis odio habet aduerſarium producentis, in quibus caſibus non deſunt ſuſtinentes, talem teſtem non debere admitti, & inter hos eſt Alex. *conſ.* 78. *n.* 3. *lib.* 1. vbi ait, quod ita communiter tenent DD. *in c. quoties, de teſtibus*, Crot. qui pariter de communi, *de teſtibus, in prima. & ſecunda fallen. n.* 193. Ratio huius opinionis eſt, quia maxima amicitia æquiparatur coniũctioni ſanguinis, iuxta *gl. in c. requiſiſti ver. nec eſt, de teſtam.* cum relatis à Crot. *lib. 2. conſ.* 182. & pro hac opinione citantur, Bar. Bal. Spec. Fely. Rom. Paſett. *conſ.* 73 *n.* 6. Corrad. cum octo alijs DD. relatis *q.* 55. *n.* 236. a Farin. qui licet hos non ſequatur, tamen, & ex præallegatis, & ex relatis à Gabr. *lib. 1. de teſtibus, conſ.* 11. *n.* 4. aſſerit eſſe hanc communem DD. Et eandem opinionem Paſett. *ibidem*, ait eſſe indubitatam in talibus amicis coniunctis ſocietate quadam otioſa, & non multum egregia. Et è contra ampliatio habenda eſt pro certa in amicis coniunctis amicitia quadam charitatiua, vel, vt alij volunt, iuſta, & pietatis plena, prout ſolet eſſe inter bonos Religioſos, qui nõ ſolum non repelluntur, per ea, quæ dixi *in hac q. n.* 2. *&* 3. Sed eorum teſtimonio non minuitur de fide, ſecundum Abb. *in c. quoties n.* 5. *de teſtibus*, Crot. Hect. Aemil. Alex. & Farin. *n* 249. Amicus enim Religioſus, charitatiuus, & pius, amico vult bona, vt ex Ariſtotele vult Bal. *in l. eos n. 1. C. de teſtibus*, ergo non vult falſum teſtimonium proferre, hoc enim eſſet malum, & nõ bonum; & amicus, eſſe vult, vt dici ſolet, vſq; ad aras, & eſt dictum notabile Periclis. Quid in amicitia, pia, & charitatiua?

5. LIMITATVR Regula 1. Vt regulariter teſtis amicus in fauorem amici ad teſtificãdum admiſſus, non ſit integræ fidei, & omni exceptione maior, vnde ei de fide diminuitur, præſertim in amicitia maxima, ſecundum Bar. vbi *inf. proximè*, & Lanfran. *verſ. tamen ſi eſt magnus amicus, multum ei de fide diminuitur*, Campeg. Fulgoſ. Socin. An teſti amico, de fide diminuatur?

Cor-

Digitized by Google

Corrad. & Gabr. relatos à Far. *q.* *55. n. 139. & 242.* Si verò amicitia ſit leuis, pro illius qualitate, aliquantulum teſti de fide diminuetur, Corrad. Alex. Monticel. Maſcar. Boſſ. qui teſtatur de communi, cum alijs relatis à Farin. *q. 55. n. 240.* Et arbitrio Iudicis remittitur iudicare, quanta ſit amicitia, quantumque teſti amico de fide diminuatur iuxta perſonarum qualitatem, Bar. *in l. eos, n. 1. C. de teſtibus*, Caſtren. Saly. Alex. Crot. Campeg. Corrad. & Boſſ. qui de communi, Maſcar. & plures alij, quos ſequitur Farin. *n. 241.*

Amicus, eſt integer, niſi ei opponatur.

6. SVBLIMITATVR 1. limitatio; Vt amicus ſit integer, parte non opponente, Camp. Maſcar. & Farin. *q. 55. n. 248.* & dum eſt æque amicus vtriuſq; partis, Alex. Nat. Marſ. Maſc. & Far. *n. 250.* vbi, de communi.

Qui opponit amicitiã, debet eã probare.

7. SVBLIMITATVR 2. limitatio; Vt qui vult, vt teſti, prætextu amicitiæ, de fide diminuatur, eam debeat probare cum qualitatibus, Natta, & Miſinger. aliàs non diminuitur ſecundum Crot. Hect. Aemil. & Farin. *q. 55. n. 253.* vbi hos omnes citat, & ſequitur.

8. De materia huius Regulæ latè Farin. *q. 55. à n. 231. vſque in fin.* & faciunt quæ dicam *in hac q. nu. 35. & ſeq.* de habente affectionem in cauſa; Maſcar. *de probat. lib. 1. concl. 85. per totam*, vbi tractat; An, & quando præſumatur amicitia? per quem, & quomodo ſit probanda? de quibus etiam Hect. Aemil. *trac. de teſtibus, ver. teſtis amicitiam deponens, vel probans n. 1. & ſeq. fol. 153. & ſeq. par. 1.*

9. Ab amico teſte tranſeamus ad domeſticum, ſeu familiarem, non enim deſunt dicentes, hæc verba eſſe inter ſe æqualia, ſeu ſinonima; Vnde domeſtici aliquando appellantur familiares, & è contra ſecundum Alber. *in l. etiam, nu. 4. de teſtibus, per tex. in c. ex literis, eodem tit.* de quo Farin. *q. 55. n. 119. Vbi n. 6.* declarat, domeſticos, ſeu familiares eſſe cohabitantes, qui viuunt ad vnum panem, & vinum, vt ſunt famuli, & ſimiles.

Domeſtici, & familiares, qui dicantur.

10. REGVLA 2. ſit. Domeſtici, & familiares, qui aliquo modo inferiores ſunt, non admittuntur ad teſtificãdum in fauorem eorum ſuperiorum, Nell. Aufrer. Fely. Bald. Gabr. Maſcar. & Farin. *q. 55. n. 11.* Vt ſunt famuli, etiam liberi, erga dominos, Abb. Gomez. Maſcar. & Farin. *nu. 135. & 136.* vbi plures alios citat; Sed Regulam intelligit Farin. *n. 140.* in ſeruis vilibus, ſecus in nobilibus, qui admittuntur, quam plures citans; Et idem dic de famula, de qua Farin *n. 160. & ſeq.* In ſuperiore verò teſte, è contra formanda eſt Regula; quod admittatur ad teſtificandum pro ſuo domeſtico, & familiari, vel alio modo ſubdito, ſecundum Saly. Fely. Aufrer. Campeg. Farin. *nu. 99.* cum pluribus alijs apud eum, ceſſat enim ratio reuerentiæ; ſed quia non ceſſat cauſa affectionis, non erit omni exceptione maior, & ei de fide diminuetur, vt volunt Fely. Cynus, Aufr. Spec. Bal. Ang. & alij, quos citat Franc. Curt. *trac. de teſtibus concl. 55. nu. 105.* & de hoc Farin. *n. 101. & ſeq.* Et idem dicendum

An domeſtici, & familiares inferiores, ſuperiores, vel æquales ad teſtificãdum admittantur?

Digitized by Google

dum eſt de domeſticis, & familiaribus æqualibus, qui etiam admittuntur, ſecundum citatos DD. & tamen eis de fide diminuitur propter amicitiam, iuxta tradita *in hac quæſt. n. 5. 6. & 7.*

Ad admittantur, dũ veritas aliter haberi non poteſt?

11. LIMITATVR 1. Regulæ 2. quãdo veritas aliter haberi non poteſt, quam per domeſticos, ſeu familiares, hi enim tunc admittuntur, Alber. per illum tex. *in l. conſenſu C. de repud.* Farin. *q. 55. nu. 35.* vbi citat ad ſaturitatem, & eſt communis, ſecũdum Maſcar. quod maximè procedit in factis, in quibus domeſtici veriſimiliter sũt magis informati, quam extranei, vt in delictis domi de nocte patratis, in probatione ſtupri, adulterij, vel furti, domi commiſſorum, Farin. qui abunde in his adducit DD. *nu. 36. 37. 38. 43. 44. 46.* & 50. & ampliat, vt hæc omnia procedant etiam in criminalibus, *n. 59. 61. 62. & 63.* licet alij relati, *n. 58.* contra ſentiant in criminalibus.

12. SVBLIMITATVR 1. limitatio 1. Vt procedat in domeſticis, & familiaribus probatæ vitæ, alias ſecus, *c. ex literis in fi. de teſtibus*, & per hunc tex. Ruyn. & ſequitur Boſſ. Gabr. & Farin. *q. 55. nu. 69.* qui *n. 127.* exemplificat in domeſticis Epiſcopi, ſeu magni Domini, & citat DD.

13. SVBLIMITATVR 2. limitatio 1. Vt tunc procedat, quando de ſui natura in tali negotio, & loco alij teſtes non inueniuntur, vnde non ſolum actu non interuenerint, ſed potentia, & habitu non potuerint veriſimiliter interuenire, ſecũdum Aym. Rolan. Maſcar. & alios, quos refert, & ſequitur Farin. *q. 55. n. 65.* Et plures alios generaliter refert in materia teſtis inhabilis, *quæſt. 62. n. 62. & ſeq. & etiam n. 55.*

Admittuntur in fauorẽ Rei.

14. LIMITATVR 2. Regulæ 2. Vt familiares, & domeſtici admittantur ad probãdam innocentiam Rei, ſecundum communem DD. de qua Farin. *q. 55. n. 70.* citãs 24. & vltra DD. Niſi ageretur de reprobatione aliorum teſtium, *nu. 72.* vbi ſimiliter plures citat.

Item vtriuſque partis domeſtici.

15. LIMITATVR 3. Regulæ 2. Vt etiam admittantur familiares, dum æque domeſtici ſunt vtriuſq; partis, ſecundum communem, de qua Farin. *q. 55. n. 92.* vbi DD. Vel dum ſunt producti ab aduerſario domeſtici, *nu. 97. & 98.* vbi DD. Vel quando pars non opponit, *nu. 104.* vbi abundè citat; licet alij contra.

Remiſſiuè de vaſſallis, colonis &c.

16. De materia huius Regulæ late Farin. *q. 55. Inſpectione 1. & 2.* Vbi in Inſpectione 3. & 4. diſſerit, An ſubditi, vaſſalli, coloni, inquilinique pro eorum Dominis, &c. admittantur, & admiſſi an probẽt? Et quid dicendum in adminiſtratore, negotiorum geſtore, & in ſocio? *q. 60. Illatione 6. & 15.*

Cõſanguinei, ſeu affines repelluntur à teſtimonio in criminali.

17. REGVLA 3. ſit. Conſanguinei, ſeu affines, ratione affectionis, per eorum conſanguineis, ſeu affinibus in criminalibus à teſtimonio prorſus repellẽdi ſunt, Spec. Campeg. Maſcar. qui plures refert, & de communi teſtatur. Mõticel. qui ex Ant. de Butr. tenet, quod Iudex, etiam parte non opponente, poteſt ex officio, hos a teſtimonio repellere, & Farin. *q. 54. nu. 2.* qui

hos,

hos, & plures alios refert, & ſequitur; & eſt *tex. in c. ſimiliter, 3. q. 5. & in c. abſens il 2. 3. q. 9.* Prædictis adde Aret. *in c. cum oportet, n. 11. de accuſ.* vbi teſtatur de communi, de qua etiam Clar. *§. fin. q. 24. verſ. quæro modo,* citans Corn. Et hanc, ait Clar. dicere Alber. eſſe certam, ſecundum omnes; Et maximè procederet, quãdo tales ſimul habitarent, ſtarent in communi, vel ſub eadem patria poteſtate, ſecundum Farin. plures citans *n. 139. vſque 142.*

Quid in cauſa criminali intentata ciuiliter?

18. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt nec admittantur affines, & conſanguinei in teſtes, in cauſa criminali ciuiliter intentata, Abb. *in c. cum oporteat, n. 3. verſ. vbi agitur de crimine ciuiliter, de accuſ.* Alex. Lãfran. & Farin. alios etiam citans *q. 54. n. 6.*

19. LIMITATVR hæc ampliatio, quando cauſa eſt talis, vt ex ea nulla iniuria inferretur actori, tũc enim affines, & conſanguinei teſtes admittuntur, ſecundum Boſſ. Maſcar. Nat. Hect. Aemil. Anan. Felyn. Aret. Gabr. qui alios citat, & Farin. *q. 54. n. 8. & 92.* Secus vbi iniuria inferretur actori, iniuria enim vni facta, omnibus de parentela facta cenſetur, Bar. *in l. lex Cornelia §. fin. ff. de iniur.* Fely. Alber. & Farin. qui *n. 9.* de communi teſtatur.

Seu in ciuili graui?

20. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt affines, & conſanguinei non admittantur in cauſa ciuili graui, ardua, & valde præiudiciali, ſecundum Io. de Am. c. Aym. Corrad. Aufrer. Gabr. Monticel. Maſcar. Aemil. & Farin. *q. 54. n. 25.* licet admittantur in ciuilibus parui momenti, & modici præiudicij, vt *nu. 25.* intelligit Farin. plurimos ab eo citatos *n. 24.* ſed, nec in his integræ ſunt fidei, Rip. Boſſ. Gabr. Corrad. & Farin. *n. 30. & 31.* vbi de magis communi, licet plurimi contra ſentiant. Ardua, & magni præiudicij in propoſito dicitur cauſa omnium bonorum, vel maioris partis, ſeu aliàs arbitrio Iudicis, Bal. Menoch. & Farin. *n. 115.*

Admiſſi in criminali, an fidẽ faciãt?

21. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt affines, & conſanguinei in caſibus, in quibus admittendi non ſunt, ſi fuerint admiſſi, non probent, nec aliquam fidem faciant, ſecundum communem DD. de qua teſtatur Gram. *cõſ. 45. n. 15.* Aegid. *in trac. de teſtibus, num. 30.* vbi hanc reddit rationem; Quia factum Iudicis non tollit iura conſanguinitatis, & ſanguinis, *l. factum Iudicis ff. de reg. iur.* & ſequitur Far. *q. 54. nu. 10.* vbi citat Viui. & alios DD. In caſibus verò, in quibus ſunt admittendi, nec omni exceptione maiores, neq; integræ fidei ſunt, Iaſ. Alex. Dec. Boſſ. Maſcar. & Far. *n. 80. & 81.* vbi alios 14. citat DD. *& n. 16.* teſtatur de communi.

Quid in trãſuerſalibus?

22. AMPLIATVR 4. in affinibus, & conſanguineis, non ſolum aſcendentibus, & deſcendentibus, ſed etiam tranſuerſalibus, Boſſ. Gabr. Maſcar. Hect. Aemil. & Farin. *q. 54. n. 29.* Quamuis in ciuilibus, aſcendentes ſolum repellantur, *n. 27.* vbi ad ſaturitatem citat, & teſtatur de communi; Et tranſuerſales non ſint integræ fidei, *n. 30.* citans plures DD.

23. LIMITATVR 1. Regula 3.

An ad mittantur pro Reo? Vt affines, & conſanguinei in criminalibus admittantur ad defenſionem Rei ſecundum Spec. quem ſequitur Clar. *§. fin. q.24. verſ. item ſcias*, vbi cum Gomeſ. teſtatur de communi, de qua etiam Far. *q.54. n.35.* poſt diffuſas citationes *n.33. & 34.* Non tamen, vt plenè probent, ſecundum Clar. *ibidem*, quem ſequitur Maſcar. & Farin. *nu. 38.* Sublimita limitationem, vt non ſit vera, quando tales inducuntur ad reprobandos teſtes, vel quando procederetur ad accuſationem partis, Farin. late citans DD. *nu. 36. & 37.*

Admittuntur ſi probatæ ſint vitæ, vel coniũcti vtriq. parti. 24 LIMITATVR 2. Regula 3. In affine, ſeu conſanguineo, probatæ vitæ, & fidei, Religioſo, & etiam laico, quia non ſolum in criminalibus admittitur, ſed de fide ei nihil diminuitur, ſecundum Imol. Marſ. Maſcar. Monticel, & plures alios, quos citat, & ſequitur Far. *q 54. n.48.* vbi de cõmuni; Et idem dicendũ eſt in cognato ęqualiter vtriuſq; partis, *n. 45. & ſeq.*

Itẽ non durãte affinitate, vel vltra quartũ gradũ, ſeu parte non opponente, ſiue dũ aliter veritas haberi non poteſt. 25. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt procedat durante tantum affinitate, Farin. cum pluribus *q. 54. n.32.* Et vſq; ad quartum gradum, & non vltra, ſecundum magis cõmunem, & receptam, de qua Far. *n.51. & 57. cum ſeq.* Bal. Saly. Aufr. Camp. Duen. & Hect. Aemil. Parte tamen præſente, & non opponente, indiſtinctè prædicti recipiuntur, Bal. Fely. Maſcar, & Farin. *n.124.* vbi plures adducens, teſtatur de communi; Sicut, etiam, quando veritas aliter haberi non poteſt, Far. *n.76.* cũ Gabr. Alber. &c. quod intellige, vt *hic ſup. n.13.*

De quibuſdã remiſſiue. 26. Latè de hac 3. Regula Far. *q. 54. in tota Regula 1. Vbi in Regula 2.* agitur de teſtimonio fratris. *In 3.* quod aſcendentes, & deſcendentes in infinitum repelluntur; Et *in 4.* de marito, pro vxore, & è contra.

Habens in cauſa intereſſe repellitur. 27. REGVLA 4. ſit. Habens in cauſa intereſſe, commodum, vel incommodum, repellitur a teſtimonio, ac ſi cauſa eſſet eius propria, Bal. *in l. dictantibus, n.4. C. de teſtam.* Bertaz. *conſ.151 n.4.* Maſc. *de probat. lib. 3. concluſ. 1357. nu.1. & 2.* cum tot alijs relatis a Farin. *q.60. n.4.* ex quibus concludit, hanc Regulam cõmunem, nec aliquem ſe vidiſſe contradicentem: Quæ multo magis procedit in cauſa formaliter propria, valde enim abſurdum eſt in iure, quod quis in eadem cauſa ſit actor, ſeu Reus, & teſtis, *l. nullus vbi* communiter omnes DD. *ff. de teſtibus cap. inſuper, in vltimis verbis, de teſtibus*; Vnde talis teſtis examinari non debet, Bal. *in l. omnibus, C. de teſtibus*; Et in criminalibus, talis admiſſus nullum facit indicium, Bertaz. Claud. qui teſtatur de magis communi, & Farin. *n.5. & 6.* Magis in propria cauſa.

Nec iudex poteſt arbitrari aliter. 28. AMPLIATVR 1. Regula 4. Vt taliter huiuſmodi teſtis habens intereſſe repellatur, quod non remittatur arbitrio Iudicis, an eum admittere velit, Bal. Fely. Maſcar. & Farin. *q. 60. n. 12.* quod procedit etiam in teſte Clerico, Ruyn. Menoch. Alciat. Maſc. & Farin. *n.13.* & in teſte Principe, *n.15.* Sed quid ſi veritas aliter haberi non poſſit, vide Farin. *n. 58. & ſeq.*

29. AMPLIATVR 2. Regula 4.

In

Digitized by Google

Idē dicitur dū quis tractat de ſe excul-pando, exēplificatur.

In teſte, qui tractat de ſe exonerando, vel exculpando, Viui. *in comm. opin. verſ. teſti deponenti pro ſua exoneratione*, vbi teſtatur de communi; quod magis procedit in criminalibus; in quibus ſi vnus, e. g. ex pluribus in rixa interuenientibus; vel de aliquo delicto inter plures imputatus, alium pariter inculpatum indicet, ſe exonerando, & exculpando, nihil contra inculpatum probet, Brunor. à Sole, Io. Port. Imolen. Rimin. Bertaz. & Farin. *q. 60. n.* 19. & bene in alio caſu exemplificat *n.* 20.

30. Hinc infertur, quod non creditur famulo teſtificanti ſe portaſſe Titio librum, pecunias, &c. ſibi ad hunc effectum à Meuio conſignatas, tractat enim de ſe exonerādo, Bar. Saly. Maſcar. Campeg. & plures alij relati a Farin. *q. 60. n.* 23. teſtans de communi; Vbi *n.* 26. limitat in perſonis, quæ faciūt particularem artem portādi, cum Papien. Maſc. Campeg. Corrad. & alijs.

Idē de tractante de proprio honore dedecore.

31. AMPLIATVR 3. Regula 4. Vbi tractat teſtis de ſuo honore, vel laude conſequenda, ſeu de vituperio, ſeu dedecore euitando, nihil enim probat, Alex. Corn. Boſſ. Corr. Monticel. Maſcar. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q. 60. n.* 21. vbi teſtatur de cōmuni.

Quid ſi intereſſe eſſet ſecundariū.

32. LIMITATVR 1. Regula 4. quando intereſſe eſſet ſecundariū, & in conſequētiam, tunc enim teſtis non repelleretur, *gl. in l. nullus, ff. de teſtibus*, quam ſequitur Dec. Tiraq. Rolan. qui teſtatur de communi, Bertaz. Boſſ. Montic. Maſcar. Riminal. & alij 12. relati à Farin. *q. 60. n.* 8. licet oppoſitum teneat alia *gl. in l. omnibus, ver. in re propria, & ibi* Saly. *n.* 1. & 2. *C. de teſtibus*, cum aliquibus alijs relatis à Farin. *n.* 7. inter quos Rolan. teſtatur de communi. Sed limitatio eſt probabilior, & magis communis: At proculdubio teſti de fide diminuitur. Abb. *in c. inſuper n.* 2. *de teſtibus*, & ſequitur Farin. *n.* 9. & 11.

Vel teſtis pro teſtaretur, ſe nolle intereſſe?

33. LIMITATVR 2. Regula 4. quando teſtis habens intereſſe in cauſa, expreſsè proteſtaretur, & declararet, quod ex ſua depoſitione nullum intendit commodum reportare, tunc enim admitteretur, & probaret, Bal. *in l. diſtantibus, n.* 3. *& ibi Celſ. in add. litera C.* vbi alios adducit *C. de teſtam.* Alex. Felyn. Menoch. Stephan. Lamber. qui pluribus relatis, teſtatur de communi; & practicata opinione, Maſc. Bertaz. & quamplures alij relati à Far. *q. 60. n* 52. vbi *n.* 53. citāt Burſat. & Claud. tenentes in hoc caſu, teſtem non eſſe omni exceptione maiorem.

Vel intereſſe eſſet modicum.

34. LIMITATVR 3. Regula 4. In modico intereſſe, propter quod teſtis non repellitur, Tiraq. Rota Romana, & Farin. *q. 60. num.* 56. præſertim ſi teſtis eſſet multum fide dignus Imol. Burſat. Maſcar. & Farin. *n.* 54.

Affectio an teſtem repellat?

35. REGVLA 5. ſit. Affectio magna, etiam circumſcriptis alijs, teſtem repellit, *c. accuſationes, 3. q.* 5. Abb. *in c. inſuper n.* 9. *de teſtibus*. Dec. Iaſ. Rip. Menoch. Bertaz. Maſcard. & Farin. cum pluribus alijs, *q. 60. n.* 29. etiam in criminibus exceptis *nu.* 30. cum Ayn. & Hct.

Hect. Aemil.; faciunt pro hac Regula, quæ probabiliter dicta ſunt *in hac q. n. 4.* de amicitia maxima; ſed contra *ibidem n. 2. & 3.* Diſtingues pro cōcordia, vt in *citato n. 4.*

Affectatè deponēs, &c. 36. Infertur 1. ex hac 5. Regula; Vt teſti nimis affectate deponenti, ob præſumptam affectionem, fides ei non adhibeatur, vt probarunt multi relati per Monticell. & ſequitur Farin. *q. 60. n. 33.*

Animosè deponēs. 37. Infertur 2. Vt propter hoc non ſit idoneus teſtis, nimis animosè deponens, Bal. *in l. teſtium, nu. 17. C. de teſtibus* Alex. Anchar. Iaſ. Corn. & Calcan. qui dicit tunc teſtem animosè deponere, quando in fauorem producentis affirmat conſtanter illud, quod certitudinaliter ſcire non poteſt, & ſequitur Gabr. Menoch. & Farin. *q. 60. n. 36.* vbi de communi, citans hos, & alios in comprobationem huius illationis; Et *n. 37.* dicit, teſtem verboſum ſuſpectum eſſe, citans Montic. Maſc. & Corrad. cum alijs; Et idem dicit *n. 38.* de nimis cito reſpondente, & repente loquente, cùm Boſſ. & Monticel. Et multo magis ſi teſtis antequam fiat interrogatorium reſpondeat, *n. 39.* cum Rom. & Montic. Et ſubdit. è contra *n. 40.* quod teſtis morosè reſpondens præſumitur dubius, & incertus, cum Rom. Rip. Corrad. & alijs.

Verboſe.

Celeriter, vel morosè reſpondēns.

Cōcubina, &c. 38. Infertur 3. quod ratione affectionis, concubina non poteſt teſtificari pro ſuo concubinario, nec è contra, Bal. Saly. & plures alij apud Farin. *q. 54. nu. 216.* vbi teſtatur de communi, idem dicitur de amaſia, & amaſio, ſecundum Bal. Gabr. Cyn. Maſc. & Farin. *q. 54. n. 217.* vbi de communi.

39. Infertur 4. Teſtem ſuſpectum reputari, & non idoneum, dum in ſua depoſitione magis ſe oſtendit beneuolum, & affectionatum producenti, quam alteri parti, Anchar. Alex. Dec. & alij cum Far. *q. 60. n. 34.* Oſtendens ſe vni parti magis affectionatum.

40. Infertur 5. Vt ratione affectionis repellantur teſtes in eadem cauſa conſortes, Far. *q. 60. n. 48.* cum Bal. Abb. & alijs; Quid verò ſit dicendum in habente cauſam ſimilem, vide Farin. *ibidem n. 41. & ſeq.* Qui latè in eadem *q. 60. per totam*, tractat de materia huius noſtræ 4. & 5. Regulæ. Conſortes in cauſa eadem, vel ſimilem habentes cauſam.

41. Plura de materia huius q. inuenies *hic infra q. 39. 40. & 41.* vbi agetur, in quibus caſibus teſtes admittantur inhabiles, & quanta fides eis præſtanda ſit.

An infamis, iuris, vel facti infamia à teſtificando repellatur, & admiſſus, quam fidem faciat? Quæſtio 30.

1. VLtra in præcedētibus prætactas oppoſitiones contra perſonam teſtis, ſolet eidem obijci, quod infamia laboret. Infamia autem nihil aliud eſt, quam laſæ dignitatis ſtatus, moribus, & legibus improbatus, Bar. Caſtren. & alij, *in l. prima, ff. de his, qui not. infam. per tex. in l. cognitionum, ff. de var. & extraord. cognit.* Duplex autem eſt infamia, vna iuris, altera facti, ita DD. *in dict. l. prima, & in cap. teſtimonium de teſtibus.* Infames infamia iuris ſunt non ſolum omnes enumerati *in dicta l. prima,* Quid ſit infamia? Duplex infamia.

prima, ſed etiam in quacunque alia lege, Iaſ. *in eadem l. prima*, ſiue lex ſit Ciuilis, ſiue Canonica, Farin. *q. 56. nu. 24.* Infames enim iuris, ſic dicuntur, quia tales à iure reputati ſunt, Far. *n. 3.* Infames verò infamia facti ſunt, qui licet non enumerentur in iuribus, tamen commiſerunt tale quid, propter quod eorum opinio, fama, & exiſtimatio remanet læſa, & grauata apud bonos, & graues viros, *l. non debet, ff. de dolo*. Et quamuis de iure Ciuili, damnatus de crimine publico, & excepto, ſit infamis; non autem de priuato, præterquam in actione furti bonorum raptorum, & iniuriarum, Farin. *n. 9.* Attento iure Canonico, non eſt opus hac diſtinctione, cum, hoc iure, omnia delicta ſint publica, Clar. *lib. 5. §. primo, verſ. priuata, & gl. in cap. infames, 6. q. 1.* & condemnatus pro quocunque crimine, eodem iure, ſecundum eandem *glo.* ſit infamis.

Condemnatus de crimine, an ſit infamis?

Infamia iuris probatur, vel per propriam confeſſionem, vel per ſententiam Farin. *n. 18. & 22.* At infamia facti probatur etiam per teſtes, *n. 23.* His præmiſſis pro dilucidatione, non ſolum huius quæſtionis, ſed etiam totius materiæ de teſte Infame; Quæ erit tertia oppoſitio contra perſonas teſtium nempè infamia.

Quomodo infamia probetur.

2. REGVLA 1. ſit. Infamis infamia iuris prorſus repellitur à teſtificando in criminalibus; Hoc ſine controuerſia admittunt omnes, vt dicit Correr. & poſt eum Clar. *§. fin. q. 24. verſ. item infamis*; Et Regula procedit etiam in ciuilibus, *cap. teſtimonium, de teſtibus*, vbi latè Abb. Fely. Imol. Bal. & alij DD. & Farin. *q. 56. nu. 26. & ſeq.* alijs iuribus, & pluribus DD., & rationibus confirmat totam Regulam.

Repellit infamia iuris à teſtificando in criminalibus.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt Iudex ex officio poſſit repellere talem infamem, etiam parte non opponente, *l. quos prohibet. ff. de poſtulando*, & per hunc tex. Bal. Innoc. Crot. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q. 56. n. 34.*

Præſtat hoc Iudex etiam ex officio.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt talis teſtis fides non ſuppleatur per conteſtem valdè dignũ, Maſc. Diaz. & latè Tiraq. & Farin. *q. 56. num. 48.*

Per cõteſtem valde dignũ, nõ ſuppletur.

5. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt admittantur teſtes infames iuris, vbi veritas aliter haberi non poteſt, Bar. *in l. cunctos populos, n. 12. C. de ſum. Trin. & fid. cath.* quem ſequitur Saly. Iaſ. Abb. Fely. & alij communiter; Et Clar. *in §. fi. q. 24. verſ. item infamis*, ait cũ Aret. quod ita concludunt omnes; Quod intelige, dum actu, & habitu veritas aliter non poteſt haberi, & quod hoc probetur à producente infames, Farin. *q. 56. n. 58.* e. g. in delictis patratis in proſtibulo, in quibus admittuntur lenones, & meretrices, Plot. & Farin. *n. 52.* & in delictis nocturnis, in quibus infames admittuntur, Rolan. & Farin. *num. 53.*

Limitatur, vbi veritas aliter haberi nõ poteſt.

6. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt iuris infames admittantur in exceptis enormibus delictis ad ipſa met delicta probanda, vt læſæ maieſtatis, hæreſis, Simoniæ, Sortilegij, Dilapidationis bonorum Eccleſiæ, & quorũdam ſimilium;

Item in enormibus.

Me-

Menoch. Maſcar. Fely. Spec. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.* 56. *n.*70. vbi de ſingulis prædictis criminibus probat, iuribus allatis: Et non ſolum ad delicta, ſed etiam ad adminicula ſubſtantialia probanda delictorum, admittuntur; Et cum hic punctus de adminiculis ſit controuerſus benè ſic concluditur, declaratur, & probatur à Farin. *n.*72. *vſque* 78. nempè de adminiculis ſubſtantialibus.

Allegās infamiā, debet eā probare.

7. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt, qui dicit teſtem iuris infamia laborare, debeat probare, cum cauſa, & qualitate infamiæ, aliàs teſtis admittetur, ita communiter DD. *per tex. in cap. præſentium, §. teſtes, de teſtibus in ſextò*, Clar. *§. fin. q.*53. *verſ. hoc autem*, Bar. Iaſ. Dec. & Far. cum alijs, *n.*97. *q.*56.

Quid in teſte de facto proprio deponente?

8. LIMITATVR 4. Regula 1. In teſte deponente de facto proprio, qui ſi nō pateretur exceptionem, probaret pluſquam ſemiplenè, dum patitur iuris infamiam, probet ſemiplenè, ſecundum Dec. Corrad. Menoch. Tiraq. Montic. & Farin. *q.*63. *n.*215. vbi materiam hanc controuerſam ita concludit; ſubdens *n.*216. vt nec probet ſinè tortura.

9. Notandum hic, quod in caſibus quatuor præcedentium limitationum, teſtes de iure infames, ab ipſo iure vniuerſaliter redduntur habiles. At in caſu *ſequentis quintæ limitationis*, ex ſpecialibus iuribus, & indultis, à Prælatis Regularibus, teſtes de iure infames admittuntur, habileſque redduntur; Igitur.

10. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt Prælati Regulares, ex ſpecialibus iuribus, conceſſionibus, & indultis, de quibus *ſup. qu.* 8. poſſint abſolutè admittere teſtes iuris infamia laborantes, *d. q. n.*11. & ita Abb. *in cap. de cætero, de teſtibus*; S. Anton. 3. *p. ti.*9 *c.*15. *§.*6. Sylu. *ver. Index. il* 1. *n.*5. *&* 9. Cum enim, vt probatum eſt *ſub q.*8. *n.*9. *&* 11. hi Prælati procedere poſſint ſola facti veritate inſpecta, conſequenter poterunt infames ad teſtificādum admittere, Bar. *in l. filius fam. n.*6. *de donat.* Abb. *in cap. dilecti de iudic.* & Menoc. qui reſpondet rationibus Imol. & Dec. contrarium ſentientium, *de arbit. quæſt. lib* 1. *q.* 27. *nu.*1. *& ſeq. per tex. in cap. per tuas, §. tales, de Simon.* & cum Menoc. tenet Farin. *q.*56. *n.*88. & ſequitur. Bouer. *in Direct. p.* 2. *cap.* 21. *ver. altero quoque.*

Prælatè Regulares teſtes infames admittere poſsūt.

An ſine tortura tales admittantur.

11. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt licet de iure communi, quando admittendi ſunt teſtes infamia iuris laborantes, hoc non fiat ſine tortura, *l. ob carmen §. ſi à rei, ff. de teſtibus*, & notat Clar. *§. fin. quæſt.* 24. *verſ. item infamis*, vbi ait, quod ita concludunt omnes DD, teſte etiam Aret. & ita ſentiūt Bar. Bal. & Farin. qui alios quoque adducit, *q.*56. *n.*56. *&* 57. Tamen in ordine ad Prælatos Regulares, dicendum eſt, quod cum hoc ſpectet ad ſolemnitatem iuris Ciuilis, & Canonici, poſſint Prælati Regulares, tales teſtes ſine tortura admittere, iuxta tradita *ſup. q.*8. *nu.*3. *& ſeq.* Et hinc eſt, quod in praxi apud nos, dum noſtri Prælati expedire exiſtimant, teſtes ſeculares vtriuſque ſexus, infames, iuris infamia, admittunt

tunt ſine tortura; Vt e.g. teſtes, qui complices ſe fatentur delictorum, ex quo iuris reſultat infamia; Dixi, dū expedire exiſtimant; quia quamuis eis abſolutè liceat, non tamen ſemper expedit, & multoties melius eſt ab his examinandis abſtinere.

Teſtes infames plures examinati, an, & quale inditii faciant? 12. REGVLA 2. ſit. Si, teſtes infames, iuris infamia, ſint plures, & deponant de delicto immediatè de viſu, vbi aliàs, ſi infames non eſſent, plenè probarent, faciunt inditium ad ſpecialiter inquirendum, & ad tranſmittendam inquiſitionem, ſecundum Vulpell. & Maſcard. immò etiā ad torturam, vt tenent Lanfran. Gig. Gram. Alex. Oſaſc. Brunor. à Sole, Monticell. & Farin. hos ſequens, & teſtans de communi, *q. 56. num. 68.* Dummodò hi teſtes examinati fuerint, quādo de iure examinari poſſunt; vt *in caſibus limitationum quatuor 1. Regulæ*; Et abſolutè in iudicio Regulari, iuxta dicta *hic ſup n. 10.* Si verò teſtes infames infamia iuris examinentur, dum ad examen admitti non deberent, facerent quale quale tantum inditium ad generaliter inquirendum, Farin. *n. 66.* cum Bal. Et abſurdiſſimum eſſet ex hoc leui inditio deuenire ad ſpecialiter inquirendū; & tanto minus poſſet ex hoc ad torturam deueniri, iuxta mentem Blanch. Saly. Oſaſ. Bal. Fulgoſ. Iaſ. & omnium DD. de qua teſtatur Farin. *n. 67.* Ita materiam huius Regulæ, non modice controuerſam diſtinguendo, benè reſoluit Farin. poſt diſceptationem ad partes à *nu. 54. vſq; ad n. 64.*

13. REGVLA 3. ſit. Infamis, infamia facti, in cauſis ciuilibus non repellitur à teſtificando, Bar. Iaſ. Caſtren. & alij DD. communiter, & de communi teſtatur Lanfran. *de teſtibus n. 74.* & Villalob. *in ſua collect. com. opin. litera I. nu. 31.* & ita communiter obſeruari, ait Alber. *de Malet. de teſtibus c. 3. nu. 15.* & ad hoc Farin. *q. 54. n. 100.* citat prædictos & alios DD. *& n. 107.* teſtatur cum Socin. de magis communi: *& ibidem* refert varias opiniones in hac cōtrouerſa materia. Teſtis laboris infamia facti, an admittatur, & probet in ciuili, vſq; ad n. 16.

14. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt teſtis infamis, infamia facti, non admittatur in cauſa ciuili ardua, Bal. *in l. cunctos populos, C. de ſum. Trin. & fid. cath.* & Abb. *in c. teſtimonium de teſtibus*; talis enim cauſa æquiparatur criminali, *c. 1. de reſtit. ſpoliat. in 6.* in qua vt dicam *infra n 17.* talis teſtis repellitur, Dimitto hic aliqua, quæ reperies *infra n. 18.* & multo magis, quam illi Regulæ conueniunt huic limitationi ad eam ſublimitandam.

15. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt in caſibus in quibus talis teſtis admittitur, ſemper ei de fide diminuatur, Bar. Iaſ. Maſcar. Villalob. qui teſtatur de communi, quos ſequitur Farin. *q. 54. nu. 112.* Et eſt in arbitrio Iudicis, an aliqua, quæ, & quanta fides, ei ſit adhibenda, *c. licet cauſam*, vbi Bal. *in 8. notab. de probat.* Fely. Abb. & Far. *n. 111.*

16. SVBLIMITA; ſi huiuſmodi teſtis haberet conteſtem tantæ excellentiæ, qui ſuppleret eius defectum, tunc enim non diminueretur ei de fide, Bal. *in l. ſi quis ex argentarijs, §. cogerent*, vbi Ang. &

Alex.

Alex. *ff. de eden.* Tiraquel. innumeros ad hoc citãs DD. *de pœnis tempor. cauſa* 51. *n.* 121. Et Farin. alios citans, *q.* 54. *n.* 113. teſtans de communi; Vide *hic infra q.* 41. *n.* 14. *vſq; ad numerum* 21. *vbi* declaratur &c.

Quid in criminali? v. ſque ad n. 20.

17. REGVLA 4. ſit. Infamis, infamia facti, in criminalibus à teſtimonio repellitur, *gl.* & Bar. *in l. Caſſius, ff. de ſenator.* Abb. Bal. Fely. & Imo. *in cap. teſtimonium, de teſtibus*, & de communi teſtantur Alber. Corrad. & Clar. *§. fin. q.* 24. *verſ. item infamis*, de qua etiam Villal. quem cum pluribus alijs huius opinionis refert Farin. *q.* 54. *num.* 115. Qui ampliat *n.* 117. vt Regula procedat etiam in cauſa mixta, cum Socin. Crot. & Maſcar.

18. LIMITATVR Regula 4. Vt *hic ſup. à nu.* 5. *vſque ad* 11. Omnes enim illæ limitationes, & iſti Regulæ conueniunt, mutato tantum nomine teſtis infamis; infamia iuris, in teſtem infamem, infamia facti; de quibus limitationibus in ſpecie agit Farin. *q.* 54. *à nu.* 120. *vſq;* 125. Et in modico, in quo ſunt diuerſificandæ, patebit ex *ſequenti Regula, & eius Ampliatione.*

19. REGVLA 5. ſit. Infames, infamia facti, in caſibus, in quibus ſunt admittẽdi, non faciunt in criminalibus plenam probationem, ſed tantum inditium, & præſumptionem, *l. qui vltimo, in fi. ff. de pœnis*, & ita per hunc textum tenent Bar. Oldrad. Fulgoſ. Iaſ. & Saly. *in l. cunctos populos, C. de ſumm. Trin. & fid. cath. n.* 18. vbi ait, quod iſto caſu teſtes, qui aliàs ſufficerent ad condemnationem, non ſufficient, niſi ad torturam, & huic ſententiæ ſubſcribunt Fely. Franc. Curt. & Farin, *q.* 54. *n.* 121.

20. AMPLIATVR Regula 5. Vt in caſibus etiam, in quibus non ſunt admittendi, faciant in criminalibus, ſi admittantur, aliquale inditium, Abb. Iaſ. qui alios allegat, & Farin. plures citans *q.* 54. *n.* 122. Ex quo inditio poteſt deueniri ad inquiſitionem generalem, Farin. *nu.* 124. & quando tales teſtes eſſent plures, etiam ad torturam, ſecundum Lamfran. *de teſtibus, n.* 47. *verſ. limita omnia, iuncto n.* 75. Et ita declarat Farin. *n.* 123. dicta, ita ſentientium, nempè Alber. de Malet. & Aufrer. qui plures citat.

21. De materia huius q. diffusè agit Farin. *q.* 54. *à n.* 1. *vſq; ad* 125. Et faciunt ad propoſitum notanda *inf. q.* 39. 40. *&* 41. vbi de teſtibus inhabilibus, & quanta fides ſit eis præſtanda.

De teſte crimino ſo in communi; Et de aliquibus criminoſis in particulari.
Quæſtio 31.

Peccatũ mortale red dit infamem.

1. PRAEMITTO; De iure Canonico (quod, præſertim apud Regulares, iuri Ciuili anteponendum eſt) omnes criminoſos, immo omnes peccato mortali innodatos, eſſe infames, vt declarat Stephanus Papa *in c. infames, vbi gloſ. in ver. fures, 6. q.* 1. De quibus, nempè de teſtibus criminoſis, & hac de cauſa infamibus, & etiam de alijs infamibus, agam *ab hac vſque ad q.* 35. *incluſiuè.* De ſocio verò criminis vide infra *q.* 65.

2. REGVLA ſit. Criminoſus à te-

Crimi-noſus in cri-minali, & in ci uili a teſtimo nio re-pellitur

à teſtimonio in cauſa criminali, & etiam in ciuili repellitur, *c. ſuper eo, il* 1. *vbi gl. de teſtibus, & l. 3. §. 1. l. Iulia, ff. eodem.* Abb. & Fely. *in c. teſtimonium, eodem tit.* Farin. cum pluribus ab eo citatis *q. 56. n. 126. &* 127. In hac q. præter conſuetum, poſt Regulam à limitationibus inchoabo, & poſtea ampliationes ſubnectam, cum in harum vltima, parum diffusè, aliquæ illationes ſint ſubijciendæ; Poſt quarum tractationem, ſi more ſolito, limitationes eſſent collocandæ, materia nimis diſcontinuata remaneret. Igitur,

Limita-tur, dū pars nō oppo-nit.

3. LIMITATVR 1. Regula; Vt parte non opponente, valeat dictum criminoſi, ita vt poſtea contra eum nō poſſit opponi, Anchar. Fely. Cin. Campeg. Maſcar. & Farin. *q 56. n.* 141. Et dicta oppoſitio non debet eſſe generica, ſed ſpecies criminis deducenda eſt cum loco, & tempore, Clar. qui poſt Boer, teſtatur de communi *q. 53. verſ. in hoc*, Et de magis communi eſt teſtis Farin. *q. 56. n.* 142.

Item in excep-tis.

4. LIMITATVR 2. Regula; Vt in criminibus exceptis criminoſus admittatur, vt in hæreſi, Simonia, dilapidatione bonorum Eccleſiæ, Farin. citans alios *q. 56. n. 148. cum ſeq.* In quibus tamē criminoſus non eſt integræ fidei, Abb. quem ſequitur Farin. *n.* 155.

Itē vbi aliter ueritas nō po-teſt ha-beri.

5. LIMITATVR 3. Regula; Vt admittatur criminoſus in caſibus, in quibus aliter veritas haberi non poteſt, Bart. Marſ. Maſcar. & Farin. *q. 56. n.* 161. Non tamen ſine tortura, *n.* 162.

6. LIMITATVR 4. Regula; Vt ſupra *quæſt. 30. num. 10. &* 11.

Item a-pud Re-gulares

7. AMPLIATVR 1. Regula, Vt licet de iure Ciuili requiratur; vt teſtis criminoſus, ad hoc vt repellatur, per ſententiam damnatus ſit, *l. 3. §. lex Iulia, ff. de teſtibus;* De iure Canonico, crimen probatum eſſe ſufficit, *c. ſuper eo, il* 1. *de teſtibus*, vbi gl. Abb. & Fely. Vel Reum confeſſum in iudicio, Alex. *conſ.* 152. *n.* 8. *lib.* 5. Et ſe ſubſcribit Far. alios adducens, *q. 56. nu.* 128. *& ſeq.* totæ huic ampliationi; Et talis criminoſus, poteſt, immò debet à Iudice repelli, etiam parte non opponēte Anchar. Fely. Alex. Barbat. Maſcar. & Farin. *n.* 145.

Amplia-tur Re-gula, vt iudi-ciat cri mē pro batum, vel cō-feſſum, vt de-beat te-ſtis re-pelli.

Quid in cri-minoſo emen-dato?

8. AMPLIATVR 2. Regula; Vt licet criminoſus emendatus admittatur in cauſa ciuili, & etiam in criminali ciuiliter intentata, *c. teſtimoniū, de teſtibus*, vbi gl. quam ſequitur Maſcar. Spec. & alij, relati à Farin. *q. 56. n.* 134. In cauſa tamen criminali, criminaliter intentata, in foro Eccleſiaſtico, emendatus non admittitur, etiam ſi commiſiſſet tantum peccatum vnum momentaneum mortale, ita Clar. *§. fin. q. 24. verſ. quæro nunquid*, vbi cū Fely. teſtatur de communi; Vnde multo magis in hoc caſu, ſemel conuictus de crimine, præcedente accuſatione, etiam ſi ſit emendatus, repelletur, Clar. *ibidem*, teſtans de communi, cum Barbat. & Corrad. *& eſt tex in dicto c. teſtimonium*, vbi Abb. Fely. & communiter omnes DD. Et nota, quod emendatio non præſumitur, ſed eſt probanda, ſecundum Fely. Abb. Hoſtien. & Far. *q 56. n.* 129. Quæ emendatio ſecundum DD. *in*

dicto c. teſtimonium, quos ſequitur Maſcar. *de probat. lib. 3. concluſ. 465.* probatur per fidem ſacerdotis, qui emendati confeſſionē audiuit. Sed verius, credit Far. *nu.* 140. cum Hieron. Laur. probari per triēnalem laudabilem vitam, & nō aliàs.

In mortali peccato exiſtens à teſtimonio repellitur, & eſt infamis

9. AMPLIATVR 3, Vt de iure Canonico, non ſolum criminoſus, ſed etiam exiſtens in quocunq; peccato mortali repellatur à teſtimonio, cum, ſecundum hoc ius, quodcunque peccatum infamem, iuris infamia reddat, Aym. *in d. c. teſtimonium*, Crot. *de teſtibus par. 3. nu. 33. & eſt tex. in citato c. infames, & in c. illi 6. q. 1.* Hanc ampliationem vltra præcitatos tenuerunt Abb. & Fely. *in d. c. teſtimonium*, & quam plures citati à Far. *q. 56. n. 283.* vbi teſtatur de veriori, & communiori; Et præſertim, quod data perſeuerantia in peccato, de iure Canonico peccator repellatur, tenuit Clar. *in §. fin. q. 24. verſ. quæro nunquid*, vbi poſt Fely. teſtatur de cōmuni; & de veriori, & communiori teſtatur Alber. de Malet. *tr. de teſtibus par. 3. n. 20 & ſeq.* vbi affert rationes; ad quam ſentētiam comprobandam, plurimos DD. citans Farin. *n.* 283. ait, veritas tamen eſt, quod omne peccatum mortale continuum, & frequentatum repellit à teſtimonio, vt tenuit Maſcar. & poſt eum Rot. Rom. *coram Cæſare de Graſſ. deciſ.* 78. *n.* 2. Et hoc, de iure Canonico, eſſe indubitatū, dicit Fely. *in dicto c. teſtimonium.*

10. Ex doctrina huius 3. ampliationis, nempè, quod, cum exiſtens in peccato mortali, de iure Canonico ſit infamis, & a teſtimonio repellendus, deducuntur ſequentes illationes. Itaque,

Vt eſt excōmunicatus, maiori, &c.

11. Infertur 1. quod cum excommunicatus maiori excommunicatione ſit infamis, *c. illi 6. q. 1* & in peccato mortali, pro quo tantum hæc excommunicatio fulminatur, ad teſtimonium nō debeat admitti, *cap. veniens il 2. de teſtibus*, vbi Abb. Fely. & communiter DD. omnes, nec non *in c. teſtimonium, eodem tit.* & de communi teſtatur Burſat. *conſ. 20. n. 49. lib. 1.* & eſt ſimiliter *tex. in c. excommunicatus, il 1. §. credentes, de hæret.* Quod procedit, etiam ſi excommunicatio eſſet nulla, antequam declaretur talis, *d. c. veniens, in fi.* vbi Felyn. Aret. & Abb. *per tex. in cap. cum contingat, de offic. Deleg.* Excommunicato verò minori excommunicatione, de fide tantum minuitur, Farin, cum cæteris ab eo citatis, *q. 56. n. 266. & 267.*

Item concubinarius.

12. Infertur 2. quod cum concubinarius in peccato exiſtat mortali, de iure Canonico, à teſtimonio repellitur, Clar. *§. fin. q. 24. verſ. quæro nunquid*; (vbi etiam notat, quod hoc peccatum eſt cōtinuum,) cum Claro tenent Maſc. Abb. Spec. & Farin. cum citatis ab *eo q. 56. n. 285.* idem dic de adultero, *cap. conſtituimus, 3. q. 5.* & notarunt Maſcar, Spec. Ripa, & alij relati à Farin. *n.* 289.

Meretrix.

13. Infertur 3. quod cum meretrix ſit ipſo iure infamis, *l. athletas, §. ait Prætor, ff. de his, qui not. infam.* Et proculdubio in peccato exiſtat, ideò à teſtificando repellitur, *l. 3. §. lex Iulia, & ibi gl. ff. de teſtibus*; Quod procedit non ſolum in cri-

mina-

Digitized by Google

minalibus, ſecundum communem, de qua teſtatur Iaſ. *in l. cunctos populos*, n. 54. vbi addentes ad eum citant cōcordantes, *C. de ſum. Trin. & fid. cath.* Sed etiam in ciuilibus, Farin. cum adductis ab eo, *q. 56. n. 362.* quamuis deſierit meretricari, Far. *n. 363.* Et quod dicitur de meretrice, pari modo dicendum eſt de lenone, & lena, Far. *n. 364.* limita totam hanc limitationem, in criminibus exceptis, & in his, quæ facta ſunt in proſtibulo, in quibus prædicti admittuntur; licet non ſint, nec in his, integræ fidei, Farin. *n. 366. & 369.*

Vſurarius. 14. Infertur 4. quod cum vſurarius ſit infamis *l. improbum, & ibi* DD. omnes *C. ex quibus cauſis infam. irrog.* Imino ipſo iure, *gl. ibidem*, & eſt cōmunis; Et dubio procul in peccato, vſura enim grauiſſimum eſt crimen, *c. 1. de vſur.* a teſtimonio repellitur in criminali, & in ciuili, Bal. & Caſtren. *in d. l. improbum*; etiam ſi eſſet occultus, probato tamen crimine, ſecundum omnes DD. *in dict. c. teſtimonium.*

Pœna Clerici vſurarij. Hic obiter noto; Pœnam Vſurarij Clerici eſſe ſuſpenſionē ab Officio, & Beneficio; Et dum non deſiſteret, degradādus eſſet, Diaz. *in pract. crim. c. 88. ex Hoſtienſi.*

Solitus inebriari. 15. Infertur quinto, quod cum ſolitus inebriari reputetur vilis, & infamis, ſecundum Anton. Gomez. quem ſequitur Farin. *q. 56. n. 436.* Talis, etiam ſi tempore teſtimonij non ſit ebrius, à teſtimonio repellitur, Lanfran. Corrad. Rolan. Maſcar. & Farin. *num. 437.* Et multò magis quilibet repellitur, qui tēpore teſtimonij penitus eſt ebrius, Farin. *nu. 435. & 438.*

Apoſtata, proditor, calumniator. 16. Infertur 6. quod cum apoſtata à ſua Religione ſit infamis Far. *q. 56. n. 444.* Et in peccato, cum ſit ipſo iure excommunicatus, *c. 2. ne Cler. vel Monac. in 6.* Teſtis eſſe non poteſt, Barbat. Monticell. Maſc. Aemil. & Farin. *d. n. 444. & quæſt. 183. n. 46.* quod multo magis procedit in apoſtata a fide, *c. non poteſt 2. q. 2.* Idem dic in proditore, Far. *q. 56. n. 452.* & ſeq. & in condemnato de calumnia, *ſup. n. 459.*

* Calumnia autem eſt malitioſa, & mendax imputatio, *l. 1. ff. ad Senat. Conſul. Turpil. §. 1.* Calumniatorque iniuriarum actione poteſt conueniri, Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 4.* & diffuſe probat Soncin. Sen. *conſ. 118. lib. 1.* Et cum hodie pœna talionis antiquata ſit, arbitrio Iudicis, calumniator puniendus eſt, ita Bal. Abb. Boſt. & alij, quos refert, & ſequitur Rodr. *in to. 2. q. 31. ar. 1.* vbi notat; Iudicem debere regulare ſuum arbitrium, ponderādo qualitatem calumniæ, & perſonæ calumniatæ, calumniatoris, nocumentum pacis, &c. De pœna talionis vide plura *ſup. q. 23. n. 3. vſq. ad n. 8.* præſertim *n. 5.* vbi quod ſeruanda pœna talionis videatur etiam hodie.

Blaſphemator. 17. Infertur 7. quod, cum blaſphemator publicus ſit infamis, ſicut etiam condemnatus, Farin. *q. 56. n. 417. & 421.* & ſit criminoſus mortalis peccati, à teſtimonio repellitur, Gram. *deciſ. 11. n. 6.* & eſt communis ſecundum Far. *q. 56. n. 415.* citans alios. Et ampliatur, vt procedat etiam in blaſphematore probato, licet non condem-

O 2 nato,

Digitized by Google

nato, Alex. Gram. Aemil. & Far. *nu.* 118. quod præſertim currit in criminalibus, *n.*416. vbi *num.*424. cum Dec. & Aemil. limitat in aliquando blaſphemante, vt e. g. ludi cauſa, &c.

De alijs criminoſis remiſſiuè.

18. His ſeptem illationibus, poſſunt aptari ampliationes, & limitationes de quibus ſup. *q.* 30. de teſte infame, præſertim, vt *n.*10. *&* 11. Nec non de teſte criminoſo in communi, *in principio huius quæſt.*

19. De materia huius quæſtionis, latè Farin. *q.* 56. *præſertim numeris hic ſup. citatis*; & faciunt plurima, quæ dicta ſunt *q.* 30. *de teſtibus infamibus*, cum, vt probatum eſt, quilibet criminoſus infamis ſit; Nec non dicenda *infra q.*39. 40. *&* 41. vbi de teſtibus inhabilibus agetur, & quanta fides eis præſtãda ſit.

De teſte periuro. Quæſtio 32.

1. QVIA de teſte criminoſo periuro, ſicut etiam de quibuſdam alijs criminoſis, ſeu de imputatis de criminibus, quædam ſpecialia inſinuanda ſunt; Ideo hanc, cum duabus ſequẽtibus quæſtionibus, ſubnectendas eſſe, opere prætium duxi.

Cõuincitur teſtis de periurio tribus modis.

2. Præmitto, quod teſtis conuincitur de periurio; In primis, ſi ipſemet fateatur, falſum cum iuramento depoſuiſſe; 2. ſi ſibimet cõtraria cum iuramento in iudicio dixerit, ſiue in eodem, ſiue in diuerſo iudicio, Clar. *lib.*5. *§. falſum, verſ. teſtis qui*; 3. conuincitur de periurio per alios teſtes numero plures contrarium deponentes, ſecus ſi vnus deponat contraria alteri, Clar. *ibid. verſ. conuincitur*.

Periurus à teſtimonio repellitur.

3. REGVLA 1. ſit. Periurus propter hoc crimen periurij, à teſtimonio repellitur in cauſa criminali, & etiam in ciuili, *cap. ex parte, & ibi gl.* Abb. & Felyn. *de teſtibus*, Clar. *§. fin. q.*53. *verſ. tertium*, vbi cum Alex. teſtatur de communi, & de eadem communi Doctorum, iterum teſtatur Clar. *lib.*2. *§. periurium, nu.*7. *verſ. repellitur*, de qua etiam Oſaſ. *conſ.*65. *nu.*31. *lib.* 1. & Viu. *in ſuis communibus opinionibus, verſ. teſtis eſſe non poteſt periurus*, vbi plures citat: Et hæc Regula maximè procedit in eo, qui commiſit periurium in teſtificando, *cap. quicunque ſciens*, 6. *q.*1. Et de veritate huius Regulæ dubitandum non eſſe, ait Farin. *q.* 56. *nu.* 186. *in fin.*

Licet emendatus.

4. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiã in periuro emendato, & qui pœnitentiam egit, qui adhuc a teſtimonio repellitur, *cap. teſtimonium vbi gl.* Abb. & Fely. *de teſtibus*, Maſcar. *de probat. concluſ.* 1168. *n.*16. *& ſeq. lib.*3. vbi pluribus comprobat, & eſt communis opinio, vt ait Oſaſ. *conſ.*65. *nu.*31. *lib.*1. pro qua plures citat Farin. *q.* 56. *n.*187.

Examinatus, an indicium faciat?

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt periurus non faciat indicium, nedum ad torturam, ſed nec ad inquiſitionem formandam, eſt communis opinio, de qua teſtatur Burſat. *conſ.* 35. *n.* 5. *lib.* 1. quam præſertim ſequuntur Alciat. Roian. Maſc. & Far. qui alios citat *q.* 56. *n.* 188. & cum iiſdem Auctoribus, *n. ſeq. tenet*, nec indicium ad capturam periurum facere.

6. AM-

Digitized by Google

Periurus in parte, nec in reliquo fidē facit.

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt periurus in parte, ſeu in vno, nec fidem faciat in aliquo, *cap. pura, 3. q. 9.* Bal. Felyn. Alex. & Farin. cum alijs ab hoc citatis, *q. 56. num.* 191. reddentes hanc rationem; quia iuramentum ſuper quo fundatur teſtimonium eſt indiuiſibile, vnde teſtimonium diuidi non poteſt, vt pro parte valeat, & pro parte pereat: Et hæc ampliatio procedit etiā in periuro in diuerſis examinibus, & temporibus, Corn. Socin. iun. Maſc. & Farin. *q. 67. n.* 139. Item in periuro non in principali facto, ſed in circūmſtantijs, ſecundum Bal. Aym. Maſc. Alex. & Farin. *q. 56. nu.* 192. Intellige, cum Marſil. Petra, & Farin. *q. 67. n.* 137. de circumſtantijs ſubſtantialibus, prout declarabo *infra q.* 48. vbi agam de teſte falſo, & latè declarat Clar. benè, & diſtinctè, *§. fin. q. 53. verſ. ſed quæro, vſque ad verſ. Quintus eſt, incluſiuè.*

Quamuis in diuerſis examinibus, & in circunſtantijs ſubſtantialibus.

An periuriū purgetur per torturā.

7. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt periurij defectus non purgetur per torturam, vndè teſtes periuri torti non faciunt inditium, ad inquiſitionem, immò nec ad capturam, ſecundum Burſat. *conſ. 79. nu.* 11. *lib.* 1. vbi teſtatur de communi, Aym. Corrad. & Oſaſ. qui alios abundanter citat, *conſ. 65. n. 32. & ſeq. lib.* 1. Sed limitat, vt hoc procedat in cauſa criminali, ſecus in ciuili, *iuxta l. ob carmen §. pen. ff. de teſtibus*, & notarunt Aym. Rolan. Maſcar. & Far. *q. 56. n.* 194.

Periurus nō cōprehe ndi-tur in generali diſpoſitione, quod inhabiles admittantur.

8. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt in generali diſpoſitione, quod omnes teſtes inhabiles admittantur, non comprehendatur periurus, *gl.* quam ſequitur Abb. *in cap. per tuas, de Simon.* Et propterea admitti non debet in crimine læſæ Maieſtatis, in quo eſt diſpoſitio generalis, vt teſtes inhabiles admittantur, Aym. Maſcar. & Far. *q. 56. n.* 196.

Regula procedit in quouis periurio.

9. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt quod dictum eſt de teſte periuro repellendo, procedat in quolibet iuramento violato, tam aſſertorio, quam promiſſorio, ſiue de præſenti, ſiue de præterito, ſiue de futuro, & ſiue teſtis iurauerit id, quod falſum eſt, ſiue non ſeruauerit id, quod iuramento promiſerat, Abb. Felyn. & Hoſtien. qui alios refert, *in cap. teſtimonium, de teſtibus*, Far. qui plurimos adducit, *qu. 56. n.* 197. licet quoad infamiam contrahendam, Clar. *lib. 5. §. periurium, verſ. ſed quæro*, diſtinguat, inter iuramentum aſſertorium, & promiſſorium, tenens hoc, non illud violatum, reddere infamem, adducens Cagn. qui teſtatur de cōmuni; Sed de iure Canonico in vtroque caſu, dum periurus exiſtit in hoc peccato mortali eſt infamis, vt probaui *ſup. q. 31. n.* 9.

An omne periuriū inducat infamiā.

Limitatur Regula in violante illicitum iuramentum.

10. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt non repellatur teſtis, qui, iuramentum certè illicitum, & temerarium, violauit, Abb. *in dict. c. teſtimonium*, vbi Hoſtien. qui teſtatur de communi, & Felyn. *ibi* ait, omnes, ita tenere, & not. Clar. *lib. 5. §. periurium verſ. repellitur, nu.* 7. quia talis non eſt periurus, non enim tenebatur tale iuramentum ſeruare, immò peccaſſet ſeruando, *gl. in cap. intimauit, de teſtibus.* Sublimitatur dummodo, qui taliter

ter iurauit, de iuramento pœnituerit, temerariè enim iurans, peccat mortaliter, & exiſtens in peccato mortali, vt probaui *ſup. q.* 31. *n.* 9. à teſtimonio repellitur.

Iter in diſpenſato à Papa, & in hæreſi. 11. LIMITATVR 2. Regula 1. dum Papa diſpenſat, Felyn. *in cap. teſtimonium, de teſtibus*, vbi teſtatur de communi; Et vt etiam periurus admittatur, aliquibus concurrentibus, in crimine hæreſis, Far. *q.*56. *n.*203. *&* 204.

12. De hac materia latè Farin. *q.*56. *à nu.*286. *& q.*67. *à n.* 58. *& hic infra q.*48. vbi agam de falſo teſte. Et faciunt notanda, *infra q.* 39. 40. *&* 41. vbi de teſtibus inhabilibus, & de fide eiſdē præſtanda.

Pœna Clerici periuri 13. REGVLA 2. ſit. Periurus Clericus deponi poteſt ab Ordine, & Beneficio, Abb. *in c. querelam in* 2. *notab. de iure iur. per c. præsbyter* 81. *diſt. c. cum non ab homine, de iudic., & c. ſi quis Epiſcopus, diſt* 50. Farin. *q.*160. *n.* 157. *vbi cum num. ſequenti*; an ſit degradandus.

A quà excuſatur aliquādo. 14. LIMITATVR 1. Regula 2. Periurum ab hac pœna excuſari, ſi probetur difficultas, iuramentum adimplendi, vel abſque dolo periurum fuiſſe commiſſum, Salzedo ad Diaz. *c.* 92. ex Bal. & tenuit Clar. *lib.*5. *§. Periurum, verſ. excuſari*, inducens Cagnol. Iaſ. & Gomeſ. teſtantes de communi.

15. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt periurus excuſetur à pœna, ſi probet ſuo periurio nemini præiudicaſſe, nec præiudicare potuiſſe, Clar. *vbi ſup. verſ. poteſt*, citans Iaſ. teſtantem de communi.

16. LIMITATVR 3. Regula. Vt Reus periurans à pœna excuſetur, Clar. *ibidem verſ. ſcias etiam*, & eſt communis.

17. De materia latè Farin. *q.*56. *à n.*186. *& q.*67. *à nu.*58. *& hic infra q.*48. vbi agam de falſo teſte. Et faciunt notanda *infra q.* 39. 40. *&* 41. vbi de teſtibus inhabilibus, & de fide eiſdem præſtanda.

De teſte Iudæo, ſeu aliàs infideli, Quæſtio 33.

1. REGVLA ſit. Iudæus teſtis eſſe non poteſt, *l. quoniam C. de hæret. gl.* Abb. & Fely, *in cap. Iudæi, de teſtibus*, & de communi, & indubitata teſtatur Viui. *in ſuis communibus opin. verbo, teſtis eſſe non poteſt Chriſtianus, in princ.* vbi alios citat; Hi enim cum Diuina teſtimonia contemnant, rationabiliter pondus humani teſtimonij perdunt, *c. ipſa pietas*, 23. *q.* 4. Teſtis Iudæus eſſe nō poteſt.

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt eadem ratione teſtis eſſe non poſſit hæreticus, paganus, & quocunque alio modo infidelis, qui enim in fide Chriſti non eſt, auctoritate ſacrorum Canonum à teſtimonio repellitur, *c. non poteſt, c. pagani, & c. hæreticus*, 2. *q.*7. Etiam ſi a Chriſtiano contra Chriſtianum produceretur, *c. ſi hæreticus*, 2. *q.* 7. *& l. quoniam C. de hæret.* & per hæc iura, ita notat Spec. *tit. de teſte §.*1. *n.* 59. Tales namque, cum Deo infideles ſint, non præſumuntur fideles eſſe hominibus, Abb. *in c.* 1. *de hæret. in fi.* Vbi per hunc tex. cum glo. extendit hanc ampliationem, ad dubium in fide, qui infidelis, & hæreticus iudicatur; Et Viui. *vbi ſup. ver. Amplia hoc procedere*, exten- Nec alius infidelis.

ten-

tendit ad quemcumq; infidelem nouiter conuerſum, & teſtatur de communi; Et Farin. ſubſcribit, citans plurimos *q. 56. n. 211.*

Nec hæreticus pœnitens. 3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt hæreticus, etiam pœnitens, à teſtimonio repellatur. Spec. qui fundamenta adducit, *tit. de teſte*, *§. 1. num. 85*,

Nec fautores receptatores, &c. 4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt fautores, defenſores, credentes hæreticorum, & eorum receptatores, repellantur, *Auth. credentes, in princ. & extat Conſtitutio Innoc. edita anno* 1252. *incipiens, extirpanda, verſ. quicunq; verò*, & aliorum Pontificum, conſtitutiones relatæ à Farin. *q. 182. n. 47.* vbi citat plures.

Infidelis poteſt eſſe teſtis contra infidelē, vel cū producentem. 5. LIMITATVR 1. Regula; Vt infidelis, contra infidelem teſtis eſſe poſſit, Anan. *in c. cum ſit, de Iudæis*, vbi teſtatur de communi; immò etiam cōtra fidelem, eum producentem, Spec. *vbi ſup. n. 59. &* Farin. *q. 56. n. 217.*

Item apud priuilegiatos. 6. LIMITATVR 2. Regula; Vt ſaltem apud habentes priuilegia admittendi teſtes inhabiles, poſſit infidelis admitti, iuxta tradita *ſup. q. 30. nu. 10. & 11.* & poſitis alijs coniecturis, & præſumptionibus vltra eius teſtimonium, ipſius defectus ſuppleatur, Aym. latè hoc probans, *conſ 73 n. 18. & ſeq*; præſertim ſi cum teſtimonio infidelis, concurrat, & concordet teſtimonium fidelis, Bal. quem ſequitur Fely. *c. Iudæis, de teſtibus*; & in omni caſu teſtimonium infidelis, quale quale indicium ad minus facit, Bart. Cæphal. & Farin. *n. 132. q. 56.*

7. LIMITATVR 3. Regula; In criminibus exceptis, vt in hæreſi, *c. in fidei fauorem, de hæret. in 6.* & de communi teſtatur Maſcard. *de probat. concl. 857. n. 9.* Et generaliter de omnibus exceptis loquitur Fely. *in c. Iudæi n. 6. de teſtibus*, Maſcard. Corrad. Viui & Farin. *q. 56. n. 227.* quamuis aliqui ab eodem relati *n. 228.* contra teneant. *In exceptis.*

8. LIMITATVR 4. Regula; In caſibus, in quibus aliter veritas haberi non poteſt, in quibus Iudæi teſtes eſſe poſſunt, Imol. Cæphal. & Farin. *q. 56. n. 231.* cum alijs ab eo relatis. *Dū veritas aliter haberi nō poteſt.*

9. LIMITATVR 5. Regula, ſeu ampliatio 1. Vt hæretico credatur teſtificanti de facto proprio, & de re a ſe geſta, iuxta declarationem Farin. citantis alios, *q. 188. n. 132.* & etiam dum plures ſunt conteſtes, eis credatur arbitrio tamen Iudic s, *n. 136.* *Quid ſi hæreticus teſtificetur in facto proprio.*

10. Intellige omnes ſupraſcriptas limitationes, vt in caſibus, in quibus Iudæus admittitur in teſtē, debeat iurare ſecundum ſuam legem, Bar. Abb. & alij, quos refert, & ſequitur Farin. *n. 238.* *Iudæus admiſſus, ſecūdum ſuā ſidem iurare debet.*

11. De hac materia latè Farin. *q. 56. à n. 201. cum ſequentibus, & q. 188. §. 7. incipien. à n. 111.* Faciunt dicenda *inf. q. 39. 40. & 41.* vbi de teſtibus inhabilibus, & de fide eiſdem præſtanda.

De teſte pro crimine accuſato, carcerato, bannito, ſeu fuſtigato.

Quæſtio 34.

1. POST tradita de teſte criminoſo, merito ſequitur hæc quæſtio, de teſte pro crimine accu-

accuſato, carcerato, bannito, vel fuſtigato.

Accuſatus criminaliter pendente accuſatione à teſtimonio repellitur.

2. REGVLA 1. ſit. Accuſatus criminaliter, pendente accuſatione, à teſtimonio repellitur, *l. in teſtimonium ff. de teſtibus*, *c. fin.* & ibi DD. omnes, *eodem tit.* in his enim terminis, nempè in accuſato criminaliter loquuntur iſta iura, vt ponderat Farin. *q.56. nu.* 170. Et Regula maximè procedit, quando delictum, de quo teſtis fuit accuſatus, infamiam irrogat, talis enim eſt infamis, facti infamia, Imol. Crot. Boſſ. Maſcar. Aemil. & Far. *num.*167.

Idē dic de denunciato, vel inquiſito.

3. AMPLIATVR Regula 1. Vt idem dicendum ſit in inquiſito, ſeu denunciato, pendente inquiſitione, ſeu denūciatione, Abba. & Fely. *in c. fin. de teſtibus*, & notat Farin. *n.* 168. *q.*56. vbi citat alios. Nec non in eo, cui per viam exceptionis crimen obiectum eſt, *n* 169.

Secus in exceptis.

4. LIMITATVR 1. Regula 1. In criminibus exceptis, *c. fin. de teſtibus*, vbi Abb. Imo. & Fely. & in omnibus caſibus, in quibus *ſup. q.* 31. *n.* 4. 5. & 6. dixi criminoſum admitti.

Et in accuſato per fraudē.

5. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt accuſatus de crimine non repellatur, quando malitioſè, & per fraudem accuſatus fuit, vt à teſtimonio repelleretur, Bar. Bal. Iaſ. & Farin. cum citatis ab eo, *qu.*56. *num.*178.

Carceratus pro delicto in famatorio repellitur.

6. REGVLA 2. ſit. Carceratus pro crimine infamatorio, teſtimonium ferre non poteſt, *c. ſi teſtes omnes*, *§. lege*, *& ibi gl.* 4. *q.* 2. *l.* 3. *§. lege*, *& ibi gl. ff. de teſtibus*, Lanfran. *in repetit. c. quoniam contra dè probat. n.* 83. vbi teſtatur de communi, Far. plures citās *q* 56. *n.*180.

Plures carcerati ad. miſſi faciuntinditiū ad torturam.

7. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt ſi plures carcerati admittantur ad teſtificandum, faciant inditium ad torturam, Campeg. Maſc. & Farin. *q.*56. *n.*182.

Liberatus à carcere

8. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt liberatus, teſtificari poſſit de his, quæ tempore carcerationis vidit, Alber. de Malet. Campeg. & Farin. *q.*56. *n.*183.

Bannitus repellitur à teſtimonio.

9. REGVLA 3. ſit. Bannitus cum ſit infamis, a teſtificando repellitur, Farin. cum citatis ab eo, *q.* 56. *n.* 328. *cum ſequentibus*, *præſertim*, *n.*330.

10. Pro declaratione huius Regulæ ſciendum eſt, bannitum condemnatum pro delicto ob eius non comparitionem, & contumaciam, de hoc enim loquitur Regula, eſſe infamem; dummodo talis ſit condemnatus pro delicto punibile famoſo, & præcedentibus probationibus, ſecundum Farin. cum citatis ab eo, *q.* 56. *n.* 321. *cum ſeq.* Et quidem loquendo de infamia facti, non eſt, qui neget, talem infamem eſſe, *per tex. in l. fin. C. de requiren. Reis*, vbi gl. Bal. Saly. & cōmuniter omnes; Et propter hanc infamiam ſaltem repellendus eſſet bannitus à teſtificando in criminali, vt probaui ſupra, *q.* 30. *n.* 17. & in ciuili ardua, *ibidem n.*17. Immò talem, infamia etiam iuris, laborare, tenent Chartar. *in trac. de eſec. ſenten. c.* 1. *n.* 447. Nell. videndus *in tr. de bannit. p.* 1. *ſecundi temporis*, *q.*49. *per totam*, *præſertim verſ aduerten.*, Et Farin. *q.* 56. *nu.* 301. *cum ſequentibus*, vbi plurimos

DD.

DD. citat, ita ſentientes; licet non deſint alij contrarium in hoc ſententientes, ab eodem adducti; Et ſtante opinione, quod bannitus ſit infamis iuris infamia, repellitur in Criminalibus, & etiam in ciuilibus, vt dixi, & probaui ſup. *q. 30. n. 2. cum ſequentibus declarationibus, ibidem*.

Limitatur Regula in bannito reſtituto, & remiſſiuè

11. LIMITATVR Regula 3. In bannito reſtituto aduerſus bannũ, & etiam ad famam, qui ad teſtimonium admittitur, Far. qui alios citat, & teſtatur de communi *q. 56. n. 337. & ſeq.* aliàs ſecus *n. 342.* Sed declarat, *n. 343.* hanc limitationẽ procedere in ciuilibus, ſecus in criminalibus, niſi expreſsè bannitus eſſet reſtitutus etiam ad famam facti, qua, proculdubio, ſine hac reſtitutione ſpeciali, laborat bannitus, quamuis reſtitutus ad famam generaliter; Et vlterius, *nu.* 344. declarat Farin. limitationem procedere in reſtitutione per viam iuſtitiæ, vel gratiæ, ſecus ſi per compoſitionem, & ſolutionem; limita omnes dictas Regulas, *vt ſup. q. 30. n. 10. & 11.*

Fuſtigatus repellitur

12. REGVLA 4. ſit. Fuſtigatus, cum vndique infamis ſit, à teſtimonio repellitur, *l. fuſtibus C. ex quibus cauſis infam. irrog.* Farin. *n. 456.* cum Aufr. Corrad. & Maſcar. & hic ait, quod ſi mille annos fuſtigatus viueret, non poſſet eſſe teſtis.

13. De materia huius q. latè Farin. *q. 56. numeris hic ſup. citatis*. Faciunt dicenda de teſtibus inhabilibus, & de fide eis præſtanda, *inf. q. 39. 40. & 41.*

De teſtibus ſpurijs, Berroarijs, Hiſtrionibus, ſeu Decoctis, Quæſtio 35.

Nõ eſt integræ fidei Spurius

1. REGVLA 1. ſit. Spurius, ſeu baſtardus, cum ſit ſaltem infamis infamia facti, ſecundum Azor. Tiraquell. & alios, non eſt integræ fidei, vt aiunt Marſil. Corrad. Maſc. & Farin. qui prædictos omnes, & plures alios citat, & ſequitur *q. 56. n. 399. & ſeq.* & teſtatur de communi.

Licet legitimatus.

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt procedat etiam in legitimato, qui remanet infamis infamia facti, ſecundum Bal. *in cap. fin. de tranſlat. Epiſc. col.* 2. & propterea non eſt integræ fidei, & omni exceptione maior, Marſ. Plot. & Farin. *q. 56. n. 405. & ſeq.* quamuis natus eſſet ex concubina, ſeu alias, ex ſoluto, & ſoluta, Plot. & Farin. *q. 56. n.* 407.

Niſi ſit bonæ vitæ, & famæ.

3. LIMITATVR 1. Regula 1. In ſpurio bonæ vitæ, & famæ, cui de fide non diminuitur, Marſil. Plot. Crot. Monticel. & Farin. *n. 410.* Vt e. g. in ſpurio Religioſo, qui eſt teſtis omni exceptione maior, Marſ. Plot. Petr. Moncar. Monticell. & Farin. *n.* 411.

Vel nobilis.

4. LIMITATVR 2. Regula 1. in ſpurio nobili, vt in filio Principis, qui reputatur integer teſtis, Marſ. Plot. & Farin. *q. 56. n.* 412.

Berroarij repelluntur a teſtimonio.

5. Regula 2. ſit. Berroarij, cum reputentur infames, ſecundum Bal. Innoc. & alios citatos à Farin. *q. 56. n.* 370. repellendi ſunt a teſtimonio, præſertim in criminalibus, ſecundum communem receptam, de qua teſtatur Farin. *n.* 371. citans Saly. Maſcar. & tot alios

DD. & de magis communi teſtatur *n. 373.* quicquid alij dixerint.

Non creduntur eis annexa eorum officijs

6. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt non credantur berroarijs ea, quæ annexa ſunt eorum officijs, vt ſi dicant habere in mandatis, Far, *q. 56. n. 374.* vel ſe fuiſſe impeditos, ne exequerentur; præſertim, ſi dicant ſe fuiſſe affectos aliqua verbali, vel perſonali iniuria, *n. 376. & ſeq.*

Neq; ſi dicant Reũ repeꝛiſſe in flagranti.

7. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt in rebus grauibus berroarijs non credatur contra Reum, quem dicunt in flagranti crimine repertum, niſi in caſu, in quo veritas aliter haberi non poteſt, ſed tamen, tunc etiam non ſunt integræ fidei, & omni exceptione maiores, Clar. *§. fin. q. 8. verſ. ſcias tamen, & q. 7. verſ. habes igitur,* & Farin. qui ita diſcordantes concordat, *quæſt. 56. n. 378. & ſeq.*

Quædã ſpectantia ad eorum officia creduntur.

8. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt berroarijs credatur in his, quæ ſpectant ad eorum officium, puta, executionem ab eis factam, *l. 1. §. cura carmis, ff. de offic. Præfec. Vrb.* Tiraq. qui de communi teſtatur *de retract. lignar. §. 8. gl. 9. num. 10.* Maſcar. *de probat. lib. 1. concl. 189. n. 7.* Item ſi dicant ſe non inueniſſe bona, vbi executionem facerent, Bar. *in l. à Diuo Pio §. in venditione,* vbi communiter DD. omnes, *ff. de re iudic.* De hac limitatione plura Farin. *q. 56. n. 380. cum ſequentibus.*

Vel vbi veritas aliter haberi non poteſt.

9. LIMITATVR 2. Regula 2. Vbi aliter veritas haberi non poteſt, vt in geſtis, vbi verſantur tantum berroarij, Farin. *q. 56. n. 394. verſ. ſaluari;* Sed non ſunt hi, in omni euentu, integræ fidei *n. 397* & ſine tortura non admittuntur, *num. 396.*

Hiſtriones repelluntur.

10. REGVLA 3. ſit. Hiſtriones, ſeu buffones, & ſimiles, qui tales artes quæſtus cauſa exercent, cum ſint infames, à teſtimonio repelluntur, Farin. *q. 56. ibidem nu. 439. cum ſeq.*

Decoctus repellitur

11. REGVLA 4. ſit. Decoctus, ſeu fallitus, eſt infamis, & a teſtimonio repellitur, Bar. & alij *in l. 1. C. de ſum. Trin. & fide cath.* Intellige, vt in criminalibus repellatur, ſicut etiam in ciuilibus arduis, Far. *q. 56. ibidem n. 447. & 449.* vbi citat alios; ſed ſi vlterius ceſſiſſet decoctus bonis, omnino repelletur, à quibuſcunq; etiam ciuilibus *n. 448.*

Apud Regulares limitantur Regulæ.

13. Limitantur omnes quatuor iſtæ Regulæ; Vt Prælati Regulares poſſint prædictos teſtes, licet infames, admittere, iuxta declarata *ſupra q. 30. n. 10. & 11.*

14. De materia huius q. latè Farin. *q. 56. locis hic ſupra citatis,* faciunt dicenda *infra q. 39. 40. & 41.* de teſtibus inhabilibus, & de fide eiſdem præſtanda.

De teſte paupere, & vili, Quæſt. 36.

1. VLTRA in præcedentibus quæſtionibus tactas oppoſitiones, ſolet contra perſonas opponi teſtium, defectus bonorum fortunæ, quia teſtes ſint pauperes, & viles; defectus ſexus, quia ſint mulieres; Et defectus ætatis, quia ſint infantes, impuberes, ſeu puberes, ſed minores; Et ideo de his oppoſitionibus Regulas cum annexis, in hac, & duabus ſequentibus quæſtionibus, formantur; Et

hæc

Digitized by Google

hæc eſt oppoſitio 4. principalis contra perſonas teſtium.

Pauper quis dicatur?

2. Et initium ſummendo ab oppoſitione, quod teſtis ſit pauper, & vilis; Pro terminorum cognitione, prænotandum 1. Pauperem in propoſito dici eum, qui de proprio labore, & artificio viuit, Abb. *in cap. ſuper his, in 3. not. de voto*, quem ſequuti ſunt relati per Herculan. *in ſuo tract. de negatiua poſt numerum 293.* & Farin. *q. 57. n. 48.* Etiam ſi aliquid haberet in bonis, dummodo minus quam aureos 50. Ang. *de Maleſ. in verb. & ad querelam, n. 34.* quem plurimi ſequuntur DD. Vel potius dic, quod regulariter, quis ſit pauper, Iudicis remittitur arbitrio, ſecundum Menoch. qui alios refert, & teſtatur de communi, *de arbitr. q. lib. 2. caſu 65. n. 7. & ſeq.* Bar. & Rip. *in l. ſi conſtante, ff. ſolut. matrim.* Alex. Bal. Iaſ. & Dec qui teſtatur de communi, in Authen præterea, C. vnde vir, & vxor; Et idem Dec. *conſ. 163. n. 6.* declarat, quomodo in hoc Iudex ſuum poſſit regulare arbitrium; Nempè, quod teſtes dicantur pauperes, vel non pauperes, conſiderata qualitate eorum, nam ſi nobilis non habeat in bonis, niſi quantum vnus ruſticus diues, ſecundum eius qualitatẽ, iudicandus erit pauper; Et è contra ſi ruſticus habeat quãtum vnus nobilis pauper, erit iudicandus diues, ſecundum eius conditionem, & propterea non eſſet arbitrandus pauper ruſticus, qui haberet ſuos boues, plauſtra, vel aliàs benè ſtaret, ſecundum cognitionem ruſticorum, ait Dec. quem ſequitur Farinac. *quæſt. 57. num. 94.*

Vilis, ſeu ignobilis, quis ſit?

3. Prænotandum 2. Remitti etiã Iudicis arbitrio, quis dicatur vilis, & ignobilis, Benincaſ. qui citat alios, *in tract. de paupertate, q. 6. n. 20. & ſeq.* Sed ad regulandum ritè ſuum arbitrium, ſciat Iudex; Viles dici villanos, & qui ex infima plebe nati ſunt, Farin. *q. 57. num. 56.* Item alios, viles dici à vilitate artificij, vt ſunt hiſtriones, de quibus *in c. vnico, de vita, & honeſt. Cler. in 6.* Item omnes infames, iuris, vel facti infamia, vt meretrices, lenones &c. Igne. *in l. 1. §. ſerui n. 81. ff. ad Sillan.* His ſtantibus, in controuerſa materia huius quæſtionis.

Pauper non eſt integræ fidei.

4. REGVLA ſit. Pauper non eſt integræ fidei teſtis, ſeu omni excepione maior; In paupere enim oritur præſumptio mendacij, & corruptionis, vt communiter aiunt DD cũ *gl. in l. 3. in princ. ff. de teſtibus, per illum text.* In quo firmatur Regula *in illis verbis; An locuplex, vel egens ſit;* & eam tenuit Bal. *in cap. ſi quis teſtium n 5. de teſtibus* Soar. *in theſauro communium opin. litera T. n. 24.* vbi teſtatur de communi, Alex. Anchar. Bertaz. Menoch. Maſcar. & Farin. *q. 57. n. 1.* vbi tot alios citat, *& n. 3.* teſtatur de communiori, veriori, & rationabiliori opinione, quam indubitanter ait eſſe tenendam, licet aliqui contra ſentiant.

Quid dicẽdum de teſtibus pauperib., etiam pluribus.

5. AMPLIATVR 1. Regula; Vt procedat, non modo, quando teſtes ſolum pauperes ſunt examinati, ſed multo magis, ſi teſtes diuites contrarium deponant, diuitibus enim magis creditur, quam

P 2 pau-

numero, comparatiue ad diuites, & nobiles? pauperibus, Farin. *q.57.n.35.* vbi, adductis duodecim, & vltra alijs DD. teſtatur de communi; & *n.36.* citatis DD. ait, nobilioribus magis credi, quã vilioribus; & dignioribus (vt in dignitate conſtitutis) magis, quam minus dignis, *n.37.* vbi citat DD. & teſtatur de cõmuni, & ampliatur, vt hoc procedat, etiam ſi ignobiliores, & minus digni, eſſent numero plures, gl. quam communiter ſequuntur DD. *in c. in noſtra de teſtibus*; Niſi exceſſus in numero eſſet magnus, Farin. *n.39.* *vbi n.* 40. remittit arbitrio Iudicis, quis dicatur exceſſus magnus. Sed hic animaduertendum, quod ſi teſtes eſſent non ſolũ viles, vel pauperes, ſed etiam criminoſi, vel infames, tunc dignioribus, & nobilioribus magis crederetur, & ſi in magno numero ſuperarentur à contrarijs, Abb. Mille. Fel. Boer. Monticel. & Farin. *n.41.* qui DD. aiunt, quod teſtes duo digni, & honeſti, præferuntur mille ribaldis, & vilibus.

Quid ſi Pauper ſit bonæ famæ? 6. LIMITA hanc ampliationẽ; dum pauper eſt bonæ famæ, diues autem malæ, tunc enim pauperi magis creditur, Farin. *q.57.n.43.* citans Bal. & 7. alios DD.

Vilis non eſt integræ fidei. 7. AMPLIATVR 2. Regula; Vt procedat etiam in teſte vili, ſeu ignobili, cui, (quamuis non ſit pauper) fides tamen plena non adhibetur, Bar. *in l. ex libero, in fin. ff. de quæſt.* quem ſequũtur Boſſ. Marſil. Crot. & plures alij relati à Far. *q.57.n.61.* licet alij, non ſequendi, ab eodem citati *n.59.* ſentiant hos omnino eſſe repellendos. An autem teſtis vilis, propter ſolam vilitatem ſit torquendus, vide Farin. *n.65. & ſeq.*

8. AMPLIATVR 3. Regula; Vt in criminalibus teſtes pauperes, non ſolum non ſint integræ fidei, ſed ſint omnino inhabiles, & repellantur, Socin. *Regula 289. in 2. fallentia,* vbi, quod ita tenẽt communiter omnes, & de communi teſtatur etiam Io. de Amic. *conſ.78. nu.9.* & tenent, Viu. Ang. de Maleſ. Bertaz. Couar. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.57. num.16.* Quamuis Abb. Dec. Maſcar. & Menoch. oppoſitum ſentiant, *vt n.17.* refert Farin. qui *n.18.* ait, in iudicando ſe non audere ab hac 3. recedere Ampliatione, per tot DD. vnanimiter firmata. Pauper non admittitur in criminalibus

9. LIMITATVR 1. Ampliatio 3. Vt in criminalibus cũ tortura pauper admittatur, tortura enim purgat ſuſpicionem, quod pauper lucri gratia ſit falsũ dicturus, Spec. Couar. Maſcar. & alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.57.n.20.* Niſi cũ tortura

10. LIMITATVR 2. Ampliatio 3. Vt pauper in criminalibus admittatur ad defenſam Rei, Maſcar. Crot. & Farin. *q.57.n.22.* Vel ad Rei defenſam

11. AMPLIATVR 4. Regula; Vt in ciuili cauſa ardua, non modo teſtis pauper non ſit omni exceptione maior, Ruyn. Aym. & Cæphal. ſed omnino repellatur, Gabr. Maſcar. & Farin. cum citatis ab eo, *q.57. num.26.* & 27. immò, quod in omni cauſa ciuili repellatur pauper à teſtimonio, tenuerunt Maſcar. Butrig. Spec. Bertaz. qui teſtatur de communi, & plures alij relati à Farin. *n.5.* Qui tamen, (& iure) *n.8.* tenet ſolam pauperta- Quid in cauſa ciuili ardua

tem

Digitized by Google

tem in cauſa ciuili non repellere, cum Abb. Imol. Anchar. & Butr. *in cap. ſi quis teſtium, de teſtibus*, & cum 12. & vltra alijs DD. grauibus, quos ipſe citat, vltra quos *ibid.* Viu. Soarez, & Bertaz. teſtantur de communi, & Farin. de communiori, & magis recepta, eamque dicit, pluries ſequutam à Rota Romana *corã Cæſare de Graſſis*, & idem Farin. *n.9. & ſequentibus*, eam pluribus probat fundamentis, & concludit ſecundum magis communem; pauperem ob ſolam paupertatem in ciuilibus à teſtificando non repelli, ſed tantum ei de fide diminui.

Nõ procedunt duæ ampliationes inter Regulares.

12. LIMITA 3. & quartam Ampliationes; Vt non procedant inter Regulares, niſi vt ſup. declaratum eſt *q.30. n.10. & 11.*

Repellitur pauper patiens alios defectus, & exẽplificatur.

13. AMPLIATVR 5. Regula; Vt quando teſtis vltra paupertatem patitur aliquem alium defectum, omnino repellatur in criminalibus, vt ſi teſtis pauper ſit etiam famulus producentis, Bar. Rom. Anchar. & Aym. & poſt hos Nouel. Corrad. Menoch. Bertaz. Oſaſc. & qui hos citat. Farin. *q.57. nu.46.* vbi teſtatur de communi. Item ſi de ſuo labore viuat, arte vili, & ignobili, Farin. alios citans *num.50.* vel alio quocunque modo pauper, vilis ſit ſimul, omnino repellitur, Ruy. Pariſ. Aym. Bertaz. Oſaſc. Nouel. Gomez. Menoch. Rolan. qui teſtatur de communi, & Farin. *n.7.* Et idem dicendum eſt in eo, qui culpa ſua in paupertatem incidit, iſte enim cum vitioſus ſit in ſe, magis præſumitur talis in alium, vnde repellitur, Bal. quem ſequuntur Socin. Cotta, Corrad. Menoch. Bertaz. & Farit. *num. 45.* vbi teſtatur de communi.

Integer eſt teſtis pauper probus, vt Religioſus probatæ vitæ.

14. LIMITATVR 1. Regula; Vt pauper probatæ, & honeſtæ vitæ, & famæ (prout ſolet eſſe bonus Religioſus) in ciuilibus, & etiam in criminalibus, ſit teſtis omni exceptione maior, *§. ſancimus, Authen. de teſtibus*, ita Bal. Abb. Anton. de Butr. & Fely. *in c. ſi quis teſtium, de teſtibus*, Ang. de Maleſ. Bertaz. Oſaſc. cum 20. & vltra alijs DD. citatis à Farin. *q.57. numero. 76. & ſeq.* vbi eandem opinionem ſuſtinens, pluribus eam rationibus comprobat, & de communi teſtatur Ruyn. *conſ.158. n.27. vol. 5.* Mich. Craſ. *in ſuis communibus opin. lib.2. cap.17. q.21.* Maſcar. *de probat. lib.3. concl.1155. nu. 24.* & Farin. *q.57. n.81.*

Sed probitas probanda eſt.

15. SVBLIMITA hanc limitationem; Vt dicta probitas, & honeſtas ſit probanda per allegãtem, Aym. Iul. Scarlatin. Gomez. & Farin. *q.57. nu. 82. & ſeq.* Ratio eſt, quia licet in dubio quis præſumatur bonus, & famæ bonæ, *l. omnino C. de inoff. teſtam.* tamen, quando lex requirit ſpecialiter bonam famam, vt in caſu noſtro, ea non præſumitur, ſed probanda eſt, Gabr. & alij relati à Menoch. *de præſumpt. lib.5. præſump. prima n. 36. & 37.* & tanto magis in caſu noſtro, in quo lex de paupere malum præſumit, & corruptionẽ, vt probatum eſt *hic ſup. n.4.* & propterea ceſſat generalis præſumptio bonitatis, dum lex ſcelus præſumit, *l. non ſolum, de ritu nupt.* Menoc. *de præ-*

præſumpt. lib. 1. præſumpt. 1. nu. 33.

Oppones paupertatē teſtis, tenetur eā probare, nec ſufficit ſi teſtis dicat ſe pauperem.

16. LIMITATVR 2. Regula; Vt teſti, cui opponitur paupertas, de fide non minuatur, niſi paupertas eius ſit probata per eum, qui eam opponit, Farin. *q. 57. n. 86.* vbi citat Moncad., & Rot. Romanam; In iudicijs enim fundans ſe in diuitijs, vel in paupertate, debet has probare, *gl. in l. ſi vero, §. qui pro rei*, vbi Bal. Ang. Caſtren. Alex. & Iaſ. *ff. qui ſatisdare cogan.* & de communi teſtantur Alciat. & Villal. relati à Farin. *n.* 88. vbi quamplures alios citat; *Et n.* 89. ampliat cum Bal. vt non credatur teſti aſſerenti ſe pauperem, ſi reuera non ſit; nec per hanc aſſertionem, ait, infringit ſeipſum, cum in hoc medullam non tangat principalis negotij, nec eius qualitatem.

Suppletur defectus paupertatis ex contexte &c.

17. LIMITATVR 3. Regula; Vt fides pauperis ſuppleatur ex legalitate alterius teſtis, vel ex numero aliorum teſtium, Farin. *q. 57. n. 95. & 96.* vbi plurimos in comprobationem citat graues Doctores.

18. De materia huius q. latè Farin. *q. 57* & faciunt dicenda *inf. q. 39. 40. & 41.* de teſtibus inhabilibus, & de fide eis præſtanda.

De teſte muliere. Quæſtio 37.

Mulier repellitur, de iure Canonico in criminalibus.

1. REGVLA 1 ſit. Mulier in criminalibus cauſis, de iure Canonico à teſtificando repellitur, *cap. mulierem, & ibi gl 33. q. 5. & cap. forus, vbi gl de verb. ſignif.* & de commun. DD. teſtis eſt Clar. cum Blanc. *§. fi. q. 24. verſ. de iure autem*, & de eadem teſtantur Abb. Imo. Camp. Moncad. & Soarez; & de receptiſſima Vulpel. Et de magis communi, & veriſſima Farin. *q. 59. n. 3.* dicens quod in terris Eccleſiæ omnino eſt ſeruanda; Ad eamque comprobandam, *n. 1.* citat Clar. Viu. Bal. Caſtren. Tiraq. & 30. alios DD. quicquid aliqui in cōtrarium dixerint; Adiectis tamen limitationibus, de quibus hic proximè.

Secus in Ciuilibus.

2. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt procedat in cauſis criminalibus criminaliter intentatis, ſed in ciuilibus ciuiliter intētatis admittitur mulier, Clar. *vbi ſup.* dicens, Imol. & Io. Anan. teſtari de communi, de qua etiam Campeg. *de teſtibus, Reg. 125. in ſecunda fallen.* & de magis communi teſtatur Bonacoſa, quem refert Farin. *q. 59. n. 5.* vbi hāc tenens limitationem, pro ea citat plures DD. pro qua etiam *eſt tex. in c. tam literis, & ibi gl. & in c. quoniam, vbi gl.* Abb. Fely. Io. Andr. Anton. de Butr. Anan. Bal. Imol. & Anch. *de teſtibus.*

Vel in defectū probationū.

3. LIMITATVR 2. Regula 1. Quando veritas aliter haberi non poteſt, Abb. Imo. & Fely. *in c. quoniam, de teſtibus*, Farin. *q. 59. n. 8.* vbi plures citat, inter quos Io. Andr. qui teſtatur de communi.

In exceptis.

4. LIMITATVR 3. Regula 1. In criminibus exceptis, in quibus; etiam de iure Canonico, mulier admittitur, *c. per tuas*, vbi Anan. *n. 1.* & alij DD. de Simon. Maſcar. plurimos concordantes citans, *de probat. lib. 1. concl. 462. n. 6.* & Farin. ad ſaturitatem alios adducens, & teſtificans de communi, *q. 59. num. 10.*

5. LI-

Ad defenſam Rei.

5. LIMITATVR 4. Regula 1. vt admittatur mulier ad defenſam Rei, Caſtren. Alex. R min. Aym. Maſcar. Rolan. & Farin. *q. 59. num. 15.*

Inter Regulares.

6. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt admittatur in cauſis Regularium, iuxta tradita *hic ſupra q. 30. n. 10. & 11.*

Itèm dũ ex officio procedit Iudex.

7. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt procedat, quando agitur ad inſtantiam Accuſatoris, ſecus, ſi Iudex procedat ex officio, vel per inquiſitionem, ſeu denunciationem, tunc enim mulieris teſtimonium in criminalibus recipitur, *c. quoniam, de teſtibus*, vbi gl. Io. And. Anton. de Butr. & Herric. Boyc. Et hanc limitationem tenens Farin. *q. 59. n. 9.* eam comprobat authoritate plurimorum DD. & teſtatur de communi; Animaduertens eamdem limitationẽ deſtruere totam Regulam propoſitam, quia de generali conſuetudine, in omnibus delictis, modo proceditur à Iudicibus ex officio, vt notat etiã Clar. & probat *in §. fin. q. 3.* & idem Farin. *q. 1. nu.* 10. Et ego vlterius obſeruo, non minus deſtrui Regulam per proximam ſequentem hic limitationem; quæ Regula ſi partim per quintam limitationem deſtructa eſt, nempè tantum inter Regulares per hanc ſextam, & ſequẽtem ſeptimam generaliter deſtruitur.

Admittitur ſecũdum Marchiæ conſtitutiones.

8. LIMITATVR 7. Regula 1. Vt ex Conſtitutionibus Marchiæ, mulier in ſtatu Eccleſiaſtico in criminalibus in teſtem admittatur, vt dicit Vulpell. *conſ.* 74. *in fi. n. 11. & eſt Conſtitutio in 4. lib. c. 17.* vbi, vt not. Farin. *n. 16.* loquitur in omnibus maleficijs, vel quaſi; dummodò mulier non patiatur alium defectum. Sed in omni caſu integræ fidei non eſt, vt *hic inf. n. 11.* cum declaratione, de qua *infra num. 13.*

Quid de iure Ciuili?

9. REGVLA 2. ſit; De iure ciuili, nec in criminalibus mulier à teſtificando repellitur, *l. ex eo ff. de teſtibus*; Abb. qui teſtatur de communi *in c. quoniam, de teſtibus*, vbi idem tenent Imol. Anton. de Butr. & Boyc. & de eadem communi teſtatur Crot. & de magis communi Corrad. & pro hac Regula citat ad ſaturitatem Farin. *q. 59. n. 17.* ſubdens *n. 19.* quod ab hac communi tantorum DD. quam veriſſimam credit, nec in iudicando, nec in conſulendo ipſe recederet; licet alij ab eodem citati *n. 18.* diſſentiant.

10. AMPLIATVR Regula 2. Vt procedat etiam in capitalibus, ſecundum cõmunem opinionẽ de qua ſunt teſtes Soar. *in ſuis communibus opin. litera T. nu. 131.* & Alex. quem citat, & ſequitur Clar. *§. fin. q. 24. verſ. adde*, vbi alios citat; & hanc tenens Ampliationem Farin. *q. 59. n. 23.* teſtatur de magis communi, & pro hac *nu. 22.* citat Tiraq. & plures alios, quamuis non deſint contrarium tenentes, ab eo *n. 21.* citati.

An ſit integræ fidei?

11. LIMITATVR Regula 2. Vt in omni caſu mulier admiſſa, non ſit integræ fidei, & omni exceptione maior, Cæphal. Aym. Alex. Dec. Corr. Bertaz. Rolan. Farin. & alij ab hoc citati, *q. 59. n. 26.* qui *n. 21. & ſequentibus*, ponit ali-

Digitized by Google

aliquas alias Regulæ declarationes.

Quid ſeruandum in ſtatu Eccleſiæ, & in Imperio? 12. Stante veritate huius, & antecedentis Regulæ, infero, quod in terris Eccleſiæ, in quibus præualet ius Canonicum, ſeruanda erit 1. Regula, etiam apud ſeculares; in terris verò Imperij laici ſeruabũt Regulam 2. ſicut in terminis affirmant Floria. Crot. Rimin. Villalob. & Farin. *q.* 59. *n.* 20. vbi duos alios citat DD.

Quid in cauſa ciuili? 13. REGVLA 3. ſit. In cauſa ciuili mulier ad dicendum teſtimonium admittitur, vt eſt tex. expreſſus *in l. ex eo, ff. de teſtibus*, & in *c. ex eo*, 15. *q.* 3. Et hanc Regulam procedere tã de iure Ciuili, quam Canonico affirmarunt Spec. Fely. Iaſ. & tot alij relati à Far. *q.* 59. *n.* 32. & de communi teſtatur Soarez *in ſuo theſaur. recept. opin. litera M. n.* 258. An autem mulier ſit integræ fidei, præſertim in arduis ciuilibus, eſt controuerſum, vt videre eſt apud Farin. *n.* 35. *& ſequentibus*: Hoc tamen teneas pro certo, quod data paritate in reliquis, magis creditur maſculo, quam fæminæ, vt ait Far. *n.* 49. & hoc ſine controuerſia eſt.

An in contractibus, & teſtamentis. 14. Vnum hic prætereundum non duxi, quod in cõtractibus mulieres in teſtes non admittuntur, Farin. *q.* 59. *nu.* 47. cum Aret. Sicut, nec etiam regulariter in teſtamentis, niſi in ipſis adſit clauſula codicillaris, Farin. *n.* 55. 56. 59. 61. *&* 64.

15. Plura, & latè Farin, de materia huius quæſtionis tractat, *quaſt.* 59. & faciunt dicenda *hic infra quaſt.* 39. 40. *&* 41. de teſte inhabili, & de fide ei præſtanda.

De teſte infante, impubere, & pubere, Quæſtio 38.

1. PRAENOTANDVM; Infantem eſſe minorẽ ſeptem annorum, *l. ſi infanti C. de iure deliber.* Impuberum autem maſculum, eſſe minorem annorum 14. fœminam 12. Puberem verò maſculum maiorem eſſe 14. annorum fœminam maiorem 12. annorum, & minores 20. ſeu 25. Farin. *q.* 58. *num.* 13. Quid ſit Infans, Impubes, & Puber.

2. REGVLA 1. ſit. Infans indiſtinctè, tã in criminalibus, quam etiam in ciuilibus à teſtimonio repellitur, Bal. Gram. Aufrer. Marſil. Maſcar. & Farin. *q.* 58. *n.* 15. vbi hanc Regulam indubitatam dicit; Et de facto ſi infans examinaretur, nullum prorſus faceret indicium, Farin. *n.* 47. Impubes repellitur.

3. REGVLA 2. ſit comprobatiua cum ſuis Ampliationibus, Regulam 1. Impubes præſertim in criminalibus cauſis à teſtimonio repellitur, *l.* 3. *§. lege Iulia, & ibi gl. ff. de teſtibus, c. ſi teſtes §. lege Iulia,* 4. *q.* 3. Bertaz, qui alios adducit, *conſ.* 3. *n* 12. *lib.* 1. & hanc quoque Regulam dicit indubitatam Farin. *q.* 58. *nu.* 9. vbi pro ea inducit decem DD. præſertim in criminalibus.

4. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat etiam in ciuilibus, Far. *q.* 58. *n.* 1. vbi adductis in comprobationem Bar. Dec. Spec. Viui. Corrad. Maſcar. Monticel. & 12. alios DD. ait hanc ampliationem communiter eſſe receptam, & neminem, quem viderit habere Etiam in ciuilibus.

re

re contradictorem.

Item in teſtamẽtis.

5. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt teſtis eſſe non poſſit impubes in teſtamentis, *§. teſtes autem, inſtit. de teſtam; l. hac conſultiſſima,* vbi DD. & præcipuè Iaſ. *n.* 10. *C. de teſtam.* Campeg. Crot. & Farin. *q.*58. *n.*8.

Ipſo iure eſt inualida depoſitio eius

6. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt in criminalibus, & in ciuilibus cauſis teſtimonium impuberis, etiã parte non opponente ſit ipſo iure inualidum, & nullum, Ang. Marſ. Dec. Corrad. Monticel. Farin. & alij ab hoc relati, *q.*58. *n.*12.

An pubertati proximus admittatur.

7. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt procedat etiam in impubere pubertati proximo, qui licet à iure præſumatur doli capax, *l. excipiuntur, ff. ad Sillan.* non tamen admittitur in criminalibus ad probationem faciendam, cum nullam prorſus probationem faciat, ſed tãtum ad faciendum, quale quale, inditiũ admittitur, *gl. in l. inuitis, ff. de teſtibus*, Corrad. Cagn. Dec. Maſc. cum alijs, citatis à Farin. *q.*58. *n.* 18. 47. & 48.; Vbi declarat illud, quale quale, inditium, non ſufficere ad puniendum, nec ad torquendum ſed ad inquirendum ſecũdum Bal. Corrad. Bertaz, Maſc. & tot alios, *ibidem* citatos à Far. qui *n.*51. teſtatur de veriori, & cõmuniori.

Quale quale inditiũ quid?

Limitatur Regula in crim. læſæ Maieſtatis.

8. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt non procedat in crimine læſæ Maieſtatis, in quo omnes indiſtinctè admittuntur, immò coguntur, & torquentur, *l. de minoribus, ff de quæſtion.* & per hunc tex. Dec. Cagn. Corrad. Maſcar. & Farin. cum tot alijs ab eo citatis, *q.*58. *n.* 22.

Item in homicidio Domini domus.

9. LIMITATVR 2. Regula 2. quando dominus domus reperitur occiſus in domo, & neſcitur, à quo, tunc enim admittitur teſtis impubes, Farin. cum pluribus ab eo relatis, *q.*59. *n.*25.

Item vbi veritas aliter haberi nõ poteſt.

10. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt quando veritas aliter haberi non poteſt, admittatur ſemper impubes teſtis in criminalibus, Alber. Spec. Iaſ. Marſ. Maſc. cum 12. alijs, quos citat, & ſequitur Farin. *q.* 58. *n.* 29. ſubdens, *n.*31. hanc limitationem veriſſimam, & communiter receptam eſſe à DD. ſublimita, dummodo conſtet aliunde, non ſolum alios teſtes non interfuiſſe, ſecundum Alex. Maſcar. & Farin. cum alijs ab eo citatis, *nu.* 35. ſed etiam, quod ex facti natura, & habitu, veriſimiliter alij interuenire non potuerint, Alex. Crot. Georg. Plot. Iaſ. Rolan. & Farin. *n.*36.

Pubes factus admittitur in antea viſis.

11. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt pubes factus non prohibeatur teſtificari de his, quæ vidit in pupillari ætate, *gl, in l.*3. *§. lege Iulia, & ibi* Bar. Alber. Iacobin. de S. Georg. & Florian. qui teſtatur de communi, *ff. de teſtibus*, & ſimiliter de communi ſunt teſtes Igne. Calcan. & Clar. *§. fin. q.*24. *verſ. vidi*, vbi dicit hanc cõmunem omnium, & indubitatam; & Spec. etiam ait *in tit. de teſte §.*1. *n.*35. quod ita tenent omnes.

12. SVBLIMITA 1. limitationem 4. Dummodo pubes factus deponat de rebus, quas vidit tempore, quo habebat aliquam diſcretionem, & proximus erat pubertati, non autem ante, Clar. *ibidem* cum Alber. qui dicit hanc eſſe cõmunem omnium ſententiam. Quis autem dicatur proximus pubertati,

Digitized by Google

ti, declarat Menoch. *de arbitr. quæſtionibus, lib. 2. caſu* 57.

13. SVBLIMITA 2. Limitationem 4. dummodo pubes ferat teſtimonium de his rebus, quas tempore, quo eas vidit, intelligere poterat, aliàs ſecus, Clar. *ibidem*, & Farin. plures inducens, *q.* 58. *n.* 58. *& ſequentibus*.

14. SVBLIMITA 3. Limitationem 4. Vt ſi impubes adhibeatur in teſtem in teſtamentis, abſolutè non valeat eius teſtimonium, nec etiam poſtquam peruenit ad pubertatem, Farin. *q.* 58. *n.* 55.

Pubes an ſit teſtis in ciuilibus, & in teſtamētis?

15. REGVLA 3. ſit. Pubes non prohibetur teſtificari in cauſis ciuilibus, Alber. Florian. Spec. & Corrad. præterquam in ciuilibus arduis, ſecundum Crot. hos refert, & ſequitur Farin. *q.* 58. *n.* 13. *&* 14. Sicut prohiberi non debet pubes, vt ſit teſtis in teſtamentis, ſecundum DD. & præcipuè Fabr. *in §. teſtes autem, Inſtit. de teſtam.*

Maior 20. ſed minor 25. annorum in criminalibus admittitur.

16. REGVLA 4. ſit. Pubes maior 20. licet minor 25. annorum, admittitur in cauſis criminalibus in teſtem, *l. in teſtimonium, ff. de teſtibus*, vbi Imperator in teſte in cauſa criminali requirit ætatē 20. annorum; hanc Regulam ſequuti ſunt Spec. Io. Andr. & Farin. *q.* 58. *n.* 19. vbi citat ſex alios DD. concordantes, & plures alios remiſſiuè; & reprobat *n.* 21. contrarium tenentes, tanquam errantes.

Quid de minore 20 annorū in ſtatu Eccleſiæ, & vbi Iudex ex officio inquirit?

17. AMPLIATVR 1. Regula 4. Vt vigore *Conſtitutionum Marchiæ, lib.* 4. *cap.* 17. in toto ſtatu Eccleſiæ, maior 14. quamuis minor 20. annorum, non repellatur à teſtificando in crimibalibus, licet, de iure communi, talis pubes non admittatur, *d. l. in teſtimonium*, vbi Alber. & Floria. & Gomez teſtatur de communi, & in comprobationem, Farin. *q.* 58. *n.* 10. citat ad ſaturitatem; Nota tamen, quod *dicta l. in teſtimonium*, loquitur, dum teſtis producitur ab Accuſatore; non enim interdicitur Iudici procedenti per inquiſitionem, vt ex officio, non poſſit talem puberem examinare, vt not. Alber. Floria. & Iacobin. de S. Georg. *in citata l. in teſtimonium*, Ang. Io. Andr. Maſc. & Far. qui octo alios citans, *n.* 37. præterea *nu.* 39. teſtatur de communi, & veriſſima; quicquid dicant Alex. & Cagn. in contrarium; & ſic etiam de iure communi Iudex ex officio poteſt admittere dictum puberem; quod tamen intelligit Far. *nu.* 41. citans nouem DD. vt procedat in defectū aliarū probationum, aliàs ſecus; Et vt talis minor 20. annorum faciat aliquam præſumptionem, & quale quale inditium ad inquirendum, iuxta declarationem hic ſupra *nu.* 7. de impubere pubertati proximo.

Pubes admittitur in defectū probationū.

18. AMPLIATVR 2. Regula 4. vniuerſaliter; Vt vbi aliter veritas haberi non poteſt, de iure communi, omnis pubes admittatur in criminalibus, cum in hoc caſu, etiam impubes admittatur, iuxta probata, & declarata *hic ſup. n.* 10.

19. De materia huius q. latius Farin. *q.* 58. Et faciunt dicenda *inſ. q.* 39. 40. *&* 41. de teſtibus inhabilibus, & de fide eis præſtanda.

Digitized by Google

An teſtes inhabiles ad teſtificandum, admittantur, Quæſtio 39.

1. VISVM eſt ſupra de diuerſis oppoſitionibus in ſpecie contra perſonas teſtium, ex quibus eorum prætenditur inhabilitas, nunc, vt prædictæ, & omnes aliæ ſimul complectantur, videndum eſt in genere de oppoſitione inhabilitatis contra eorundem perſonas; ſcilicet, quod non ſint legitimi teſtes, non integri, non idonei, ſeu non omni exceptione maiores; Et hæc erit oppoſitio 5. generalis, & vltima contra perſonas teſtium, quod ſint inhabiles.

Teſtis inhabilis quis?

2. Præmitto 1. pro declaratione terminorum huius, & aliarum quæſtionum, de teſtibus inhabilibus tractantium; Quod teſtis inhabilis dicitur ille, qui contra ſe habet aliquam legitimam exceptionem, quæ ipſum in totum, vel in partem repellit; Souſa, *in Aphoriſ. inquiſ. lib. 2. cap. 13. num. 3.* Sicut è contra, teſtis omni exceptione maior dicitur, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt, gl. Abb. & Præpoſ. *in cap. 1. de conſang. & affin.* Corſet. *in ſuis ſingularibus, verbo integer, n. 3.* vbi teſtatur de communi, Alex. *conſ. 18. n. 6. lib. 1.* vbi ampliat in exceptione non in totum teſtem repellente, ſed tantum ei de fide diminuente; Et ſubſcribit Maſc. *lib 2. de prob. concl. 1019. n. 5.* vbi teſtatur de communi, *& de probat. in præfat. q. 6. nu. 69.* vbi ampliat etiam ad minimam exceptionem, debilem, & penè nullius momenti. Controuerſum autem eſt, an teſtis idoneus, ſit omnino idem, quod teſtis omni exceptione maior; & affirmatiua quidem opinio eſt magis recepta à DD. teſte Farin. *q. 62. n. 2.* qui pro hac inducit tredecim DD. At ipſe cum Blanch. Felyn. Socin. iun. Crot. & Maſcar. ſuſtinet, fundateque probat, quod teſtis omni exceptione maior dicatur magis fide dignus, ſeu fidelior, quam teſtis ſimpliciter idoneus: legitimus verò teſtis, eſt idem, quod omni exceptione maior, ſecundum Pariſ. Monticel. & Farin. *n. 4. qui n. 5.* idem aſſerit de integro teſte.

Quid ſit omni exceptione maior?

Teſtis idoneus, legitimus, ſeu omni exceptione maior an differant?

3. Præmitto 2. quod dum à lege, vel ſtatuto expreſsè non requiritur, quod teſtis ſit bonæ conditionis, & famæ, hæc qualitas præſumitur, & per producentem probanda non eſt, Far. *q. 62. n. 9.* qui de communi teſtatur; Idem dic in via Farin. de teſte idoneo, idoneitas enim præſumitur, Far. *n. 15.* Si vero expreſsè à lege, vel ſtatuto hæc qualitas requiratur, probanda vtique erit, *idem n. 8.* quod præſertim procedit, quando talis qualitas expreſsè requiritur per verba geminata, vt ſi lex dicat; Sit teſtis integræ, & probatæ opinionis, *idẽ nu. 7. & 11.* Et multo magis ſi lex dicat, quod teſtis ſit omni exceptione maior, *n. 12. & 14.* vbi teſtatur de communi; quicquid aliqui contra dixerint: Sed cum non præſumatur, quod teſtis ſit optimæ opinionis, ideo ſiue à lege, iſta qualitas requiratur, ſiue non, per producentem, qui eam prætendit, probanda erit, Maſcar. qui de communi Rolan. & Alciat. de magis com-

An teſtis qualitas præſumatur, vel ſit per producentẽ probanda?

Digitized by Google

communi, & hos ſequitur Farin. *q. 62. nu. 6.* & aduerte, quod quando dictæ qualitates ſunt probandæ, ſufficit, quod inducti teſtes dicant; Teſtem, de quo agitur eos habere, & ab alijs haberi pro tali, ſecundum Farin. *n. 16.* His prælibatis.

Teſtis inhabilis reijcitur.

4. REGVLA ſit. Teſtes inhabiles, de iure communi ad teſtificandum non admittuntur, Abb. *in c. 1. & A. n. 19. de iudic.* & latè Monticel. *in ſuo repertor. teſti. in verbo, teſtes, qui eſſe poſſint, per totum*, & eſt communis omnium DD. teſte Farin. *q. 62. n. 19. vbi alios citat.*

In criminalibus teſtis ſit omni exceptione maior.

5. AMPLIATVR 1. Regula; Vt, ſaltem in criminalibus, teſtes, non ſolum non debeant eſſe inhabiles, ſed requiratur, vt ſint omni exceptione maiores, ita Bal. Dec. Burſat. qui teſtatur de communi, & Farin. *q. 62. n. 21. & 22.* vbi citat concordantes ad ſaturitatem. Immò, quod hæc qualitas requiratur in teſtibus etiam in ciuilibus, eſt communis opinio, vt aiunt Soarez, & Farin. qui plurimos ad hoc citat *n. 20.* licet idem Farin. *n. 21.* teneat, in ciuilibus ſufficere, quod teſtes ſint idonei, & habiles, & ſi non ſint omni exceptione maiores.

Quid in ciuilibus.

Reprobatorij eſſe debẽt omni exceptione maiores.

6. AMPLIATVR 2. Regula; Vt quando agitur de reprobandis teſtibus examinatis, ſemper teſtes reprobatorij debeãt eſſe omni exceptione maiores, ſecundum Boer. Gram. Bal Curt. & Rimin. qui ait, quod quælibet leuiſſima exceptio iſto caſu teſtes repellit; immò Io. Monach. tenet, talem reprobatiuam probationem debere eſſe in ſuperlatiuo gradu; & ſequitur Virgil. Boccac. qui, ait, hanc ampliationem præſertim procedere, quãdo ageretur de reprobando teſtes omni exceptione maiores; Vide Farin. qui hos omnes refert, & ſequitur, *q. 62. n. 23. addens num. 91.* cum Maſcar. qui alios refert, hanc ampliationem procedere, etiam ſi ageretur de innocentia Rei, quæ per teſtes reprobatorios, omni exceptione maiores probanda eſt; & hoc ſiue agatur de reprobãdo perſonas, ſiue dicta teſtium, Abb. Fel. & Far. *n. 25.*

Appellari poteſt ab inhabiliũ admiſſione.

7. AMPLIATVR 3. Regula; Vt ſi Iudex admiſerit inhabiles teſtes, à tali admiſſione pars appellare poſſit, *cap. ex parte, verſ. licet autem, ibi, poſt appellationem*, vbi Abb. Felyn. Bal. & reliqui omnes Doctores, *de teſtibus.*

8. Deuenio modo ad limitationes quam plurimas, quibus propoſita Regula in totum ferè deſtruetur.

Si teſtes ſint probatæ vitæ, licet aliqualiter inhabiles, admittuntur, & exẽplificatur.

9. LIMITATVR igitur 1. Regula; Vt teſtes inhabiles (quia e. g. ſunt affectionati in cauſa, vt affines, fratres, domeſtici, &c. vel pauperes; &c. Si ſint perſonæ valde honeſtæ, & probatæ vitæ, ſuppleatur ex hoc inhabilitas, & admittantur, Aufrer. Dec. Decian. Maſcar. & Farin. *q. 62. n. 367.*

Inhabiles in notorijs admittuntur.

10. LIMITATVR 2. Regula; Vt in notorijs inhabiles admittantur, Carrer. qui alios allegat, & Farin. *q. 62. n. 368.*

Inhabilitas p torturã purgatur.

11. LIMITATVR 3. Regula; Vt teſtis inhabilis admittatur, & eius inhabilitas in criminalibus purgetur per torturam, Gram. Cæphal. Bertaz. Felyn. Aym. Dec. Monticel. & Farin. *q. 362. n. 377.*

12. Li-

Digitized by Google

12. LIMITATVR 4. Regula; Vt teſtes non repellantur per ſolam oppoſitionem in genere, quod ſint inhabiles, niſi etiam ſpecies inhabilitatis deducatur, Bal. Corrad. Riminal. & Farin. *q.62.n.371.*

Species inhabilitatis deducenda.

13. LIMITATVR 5. Regula; Vt in criminibus exceptis, vt hæreſis, læſæ Maieſtatis, latrocinij, ſimoniæ, &c. inhabiles admittantur, Clar. *§.fin. q. 24. verſ. ſciendum*, Abb. Rimin. Maſcar. qui alios refert, & Farin. *q.62. nu.* 81. *& ſequenti*, qui *n.* 84. teſtatur de communi. Sublimita, vt inhabiles admittantur ad probandum crimina excepta, non autem adminicula, Bar. Bal. cum pluribus alijs citatis á Farin. *q.56. n.72. & ſeq.* vbi teſtatur de communi.

Inhabiles admittuntur in exceptis; nō tamen ad probanda adminicula.

14. LIMITATVR 6. Regula, Vt inhabiles admittantur ad Rei defenſionem, & ad eius innocentiam probandam, Spec. quem ſequitur Clar. *§.fin. q. 24. verſ. item ſcias*, vbi cum Anton. Gom. teſtatur de communi, de qua etiam Soarez, & huic limitationi conſentiũt Maſcar. Monticel. Marſ. & alij relati á Farin. ipſos ſequendo *q.62. n.90.* Sublimita, vt non procedat limitatio in teſtibus reprobatorijs, qui, vt probaui *hic ſupra nu.6.* debẽt eſſe omni exceptione maiores; Nec vbi ageretur de partis pœna, ſeu præiudicio, Farin. *n.93.* cum Bal. Fely. Gram. & Saly.

Item ad Rei defenſionẽ dum modo nõ ſint reprobatorij.

15. LIMITATVR 7. Regula; Vt inhabiles cogniti á partibus, & rogati, vt ſint teſtes in inſtrumentis, ſeu in priuata apoca, plenè probent contra rogantes, niſi propter odium ipſorum teſtium á iure repellantur, Farin. qui DD. citat. *q. 62. n.110. & ſeq.*

Quid ſi rogentur in contractibus.

16. LIMITATVR Regula 8. Vt parte citata ad videndum examinari teſtes, præſente, & nihil opponente, teſtes inhabiles admittantur, & probent ex tacito partis conſenſu, Alber. Ang. & Saly. *in l. ſi quis teſtibus, C. de teſtibus*, Bal. Bertaz. Farin. qui alios citat *q.62. n.175. &* 181. Quod multo magis procedit, interueniente expreſſo partium conſenſu, Campeg. Marſil. Saly. & Farin. *n.177.*

Inhabilis ex tacito, vel expreſſo conſenſu partis admittitur.

17. SVBLIMITATVR 1. limitatio 8. Vt per non oppoſitionem, non approbentur dicta teſtium, ſed perſonæ, Bar. Cyn. & Saly. *in authen. ſi dicatur, C. de teſtibus*; Immò nec perſonæ, ſi pars inhabilitatem earum neſciebat, Alber. Saly. Caſtren. & Ang. *in l. ſi quis teſtibus*, C. de teſtibus; vel quando inhabilitas conſtat in actis ex confeſſione teſtis inhabilis, Ang. Lanfran. & Farin. *q.62. n.189.*

An per hoc teſtes approbẽtur?

18. SVBLIMITATVR 2. limitatio 8. Vt per cõſenſum tacitum, vel expreſſum partiũ tollatur tantum inhabilitas, quæ partium conſenſu tolli poteſt, vt inimicitiæ, familiaritatis, conſanguinitatis, & ſimilium, quas in partium fauorem lex induxit; ſecus in inhabilitatibus, quæ inductæ ſunt in odium teſtium, vt ſunt exceptiones banni, &c. quæ ita excludunt teſtes, vt admiſſi, etiam parte non opponente, nihil probent, Bal Maſc. Menoch. & Farin. *q.62. nu.186.* vbi citans concordantes, teſtatur de magis communi; quicquid dicat diſcordans Salyc.

Et inhabilitas tollatur.

19. SV-

Et an Iudicis officio repellantur?

19. SVBLIMITATVR 3. limitatio 8. Vt teſtes inhabiles, parte non opponente, Iudicis officio repelli poſſint, *l. quos prohibet*, vbi Bal. Ang. & communiter DD. *ff. de poſtulan.* & de communi, & veriſſima teſtatur Farin. *q. 62. nu. 191.* vbi pro ea citat 12. alios DD. Quod intelligendum eſt procedere in teſtibus inhabilibus eorum culpa, delicto, vel incapacitate, prout ſunt condemnati, infames, minores, fœminæ, viles, & ſimiles, hi enim, etiam parte non opponente, poſſunt Iudicis officio repelli; Secus eſt in inhabilibus fauore partis, vt ſunt domeſtici, conſanguinei, inimici, & ſimiles, quos, ſi pars non opponat, nec Iudex ex officio repellit, Fely. Alex. Anton. de Butr. Maſcar. Imol. Rip. & Farin. *q. 62. n. 192.* vbi alios citat, & teſtatur de communi.

In cauſis ſummarijs inhabiles admittũtur.

20. LIMITATVR Regula 9. In cauſis ſummarijs, in quibus inhabiles admittuntur, cum in his teſtium reprobatio non concedatur, Monticel. qui latè de hac materia tractat, *in rubr. Quotuplex teſtium reprobatio admittatur, fol. 289. col. 2. & 290. col. 1.* Felyn. Monticel. Boer. Afflic. Oſaic. & Farin. *q. 62. n. 193.* Niſi aliquando ex iuſta cauſa, Bar. Menoch. & Farin. *n. 207.*

Vt apud Regulares vel ex diſpenſatione Papæ.

21. Hinc infertur, quod, cum in iudicio Regulari procedatur ſummariè, iuxta Regularium indulta, vt probaui *ſup. q. 8. n. 3.* in tali iudicio teſtes inhabiles poſſunt admitti, & à iure reprobati, vt infames, &c. vt notatur in eadem *q. 8. n. 3. & q. 30. n. 10. & 11.* Et idem dicendum eſt in omni caſu, in quo interuenit diſpenſatio Papalis, qua ſtante omnes teſtes iure poſitiuo inhabiles admitti poſſunt, puta periuri, criminoſi, infames, & ſimiles, ita Franc. Caſon. *in tract. de tormentis cap. 11. rub. de non torquen. Cler. n. 12.* vbi teſtatur de communi, & ait, quod ita notant omnes *in cap. teſtimonium, de teſtibus*, & Farin. *q. 62. n. 370.*

22. Hæ ſufficiant limitationes pro termino quæſtionis huius, ne nimis in longũ protrahatur; aliam limitationem non modici mométi reſeruo *pro ſequenti q.*

De alijs caſibus, in quibus teſtes inhabiles admittuntur, vel non, Quæſtio 40.

Inhabiles admittuntur, dũ actu, & habitu veritas haberi aliter, nõ poteſt.

1. LIMITATVR 10. Regula in præcedenti quæſtione propoſita; Vt teſtes inhabiles admittãtur in caſibus, in quibus actu, & habitu veritas aliter haberi non poteſt, vt quia factum ſit tale, quod de ſui natura, vel ratione loci, & temporis, veriſimiliter alij teſtes interuenire non potuerint, prout ſunt coniuratio, conſpiratio, hæreſis, &c. Item geſta in Capitulo Canonicorum, in quo non niſi Canonici interuenire ſolent; Vel geſta domi, Anton. de Butr. & Felyn. *in cap. tertio loco, de probat.* Maſcar. *lib. 3 concl. 1359. n. 9. de probat.* vbi refert concordantes, teſtatur, ita ſentire omnes DD, & Farin. *q. 62. nu. 62.* vbi citat Dec. Boſſ. & 24. alios DD.

Vt in delictis diffici-

2. AMPLIATVR limitatio 10. Vt inhabiles admittantur generaliter, ſiue habitu, ſiue actu veritas aliter

Digitized by Google

lis probationis, ſeu patratis de nocte, ſolet contingere.

aliter haberi non poſſit, ita Clar. *§. fin. q. 24. verſ. ſciendum*, Dec. qui de communi, quem refert, ſed non ſequitur Farin. *q. 62. n. 50.* vbi adducit 18. alios concordantes. Item in delictis difficilis probationis, vt eſt furtum, adulterium, ſimonia, tractatus, &c. Maſcar. Monticel. & alij relati à Farin. *n. 28.* qui *n. 29.* teſtatur de communi. Item in factis de nocte, Maſcar. qui alios refert, Rolan. qui teſtatur de communi, & alij relati à Farin. *n. 33.* Sed quia DD. tenentes propoſitam decimam limitationem, & in ea citati, aſſerunt teſtes inhabiles admittendos non eſſe, niſi actu, & habitu veritas aliter haberi non poſſit, hæc Ampliatio non videtur ſequenda, nec recedendum ab ipſa limitatione communiori calculo DD. approbata, vt ponderat, non recedendum, Farin. *n. 64.* vbi reſpondet cuidam rationi Clari, oppoſitum probantis.

Habitu nō poſſe inter uenire, declaratur.

3. SVBLIMITA 1. limitationem 10. Neceſſarium non eſſe, vt teſtes inhabiles admittantur, quod omnino impoſſibile ſit, alios teſtes nō interueniſſe, ſed ſufficere, quod, à communiter accidentibus, interuenire non potuerint, vt benè declarat Boſſ. *in tit. de indit. n. 263.* & ſequitur Farin. *q. 62. n. 67.* In caſibus verò, in quibus alij potuerunt interuenire, inhabiles examinati, aliqualem tantum probationem faciunt, Marſ. Fely. Dec. & alij relati à Maſcar. quos ſequitur Farin. *n. 68.* ita inter alios expreſsè tenet Boſſ. *tit. de indit. nu. 165.* & 177. & in propoſito citat quamplures nominatim, & plures alios remiſſiuè, Farin. *n. 73.* Et ad oppoſitum inducit etiam plures *nu. 74.* Sed horum opinionem nimis duram *n. 77.* appellat; & propterea alteram ipſe ſequitur tanquam veriorem, communiorem, & à qua in conſulendo, & iudicando non credit recedendum.

Quid dicendū, quā do teſtis patitur plures defectus.

4. SVBLIMITA 2. limitationem 10. Vt quando inhabilitas reſultat in teſte ex pluribus defectibus, talis teſtis non admittatur, nec admiſſus probet, etiā in caſu aliàs à iure permiſſo, nedum ad probationem, ſed nec quoad indicium, ſeu præſumptionem, quia prorſus, & omnino repellitur, ita Marſil. Ant. de Butr. Bertaz. cum 10. alijs DD. quos citat, & ſequitur Farin. *q. 62. n. 381.* inter quos Burſat. teſtatur de commmuni; Et in ſpecie, quod nec in caſu, in quo aliter veritas, haberi minimè poteſt, aiunt Marſil. Natta, Gabr. & Farin. *q. 62. n. 80.* vbi inducit 6. alios concordantes, inter quos Bertaz. teſtatur de communi, & quod hæc opinio omnium conſenſu recepta eſt. Neque cum tortura Bertaz. hanc eſſe communem aſtruens; tortura enim vnam, non plures inhabilitates tollit. Neque in exceptis, Cæphal. Natta, Maſcar. & Baiar. ad Clar. *§. fin. q. 24. verſ. ſciendum.* Neque ſtante ſtatuto admittente teſtes inhabiles, Rimin. & Farin. *n. 382.* vbi aſſerit non ſolum hanc totam ſublimitationem communiter receptam, ſed quod neminem, legerit eidem contradictorem; Et quod talium teſtium depoſitiones annihilentur, dixerunt, Socin. Barbat. Marſil. & Baiar. ad Clar. *q. 24. §. fin.*

Digitized by Google

§. fin. verſ. ſciendum n. 128. Et per conſequens, cum id quod non eſt, ſuppleri non poſſit, cum tales depoſitiones ſint prorſus nullæ, non poterunt ab alijs ſuppleri, Baiar. *vbi ſup.* citans Abb. & Rolan.

Quid de conſuetudine ſeruetur in praxi.

5. Non eſt hic reticendum, ſed valde notandum, inſignes Iuriſperitos, & in praxi criminali egregiè per plurimos annos verſatos, Boſſ. Clar. Ioſephum Ludou. & Baiar. conſtanter aſſeuerare, quicquid ſit de iure, hanc 2. ſublimitationem de conſuetudine non ſeruari; Vnde Clar. *in §. fin. q.* 21. *verſ. ſcias tamē,* ait; Dictum ſocij criminis, etiam periuri, ſufficere ad aſſumēdas informationes, immò etiam ad formandam inquiſitionē, & plerumq; etiam ad torturam, ſecundum obſeruatam conſuetudinem; Et conformiter loquens Clar. *in lib. 5. §. falſum, verſ. ſubornans*, dicit, quod quicquid ſit de iure, conſuetudo obſeruat, quod credatur ſocijs criminis periuris, vt procedatur ad inquiſitionem, vt atteſtatur etiam Boſſ. *in tit. de inquiſit. n.* 46. Et ſubdit *ibidem* Clar. quod practica eſt, quod huiuſmodi teſtes confirment dictum in tortura, deinde procedatur contra nominatos; Quinimo Boſſ. *in tit. de indit. n.* 156. *circa fin.* ait, talibus credi etiam ad torturā, modo aliquod aliud adminiculum concurrat, & ſicut Boſſ. ait, quod ita communiter ſeruatur, ita Clar. dicit, ſe ita multoties vidiſſe obſeruari; Et ſubſcribens Ioſephus Ludou. *in deciſ. Lucen.* 15. *n.* 6. aſſerit, ſe pluries ita practicaſſe; Et poſt eum Baiar. *ad Clar. q.* 24. *n.* 26. ait, dicant quicquid velint Rolan. & Bertaz. in contrarium, ita tamen ſeruatur; aſſeuerans, ſe ita practicaſſe, & practicari vidiſſe; Et quod ipſemet per ſpatium 27. annorum continuorum, hanc conſuetudinē, alio tamen concurrente adminiculo, & tortura ſocij criminis, practicauit, & practicari vidit in Statu Eccleſiaſtico, & in Regno Neapolitano; & quod ita quotidie eius Auditores practicabāt; alias enim omnia ferè delicta, præſertim occulta, impunita remanerent, Et idem Baiar. *ibidem n.* 128. vlterius dicit; quod quicquid ſit de iure, veritas eſt, quod conſuetudo ſeruat, vt omnes teſtes cum tortura admittātur, & ſi mille defectus paterentur; & quod alias rarò dictum ſocij criminis inditiū faceret, quia pauci ſunt ſocij criminis, qui pluribus defectibus non ſint notati, & ſic delicta remanerent impunita; Putat tamen Baiar. quod, cum tales teſtes ſint pluſquam infames, maiori etiam tortura ſint afficiendi ad conualidanda eorum dicta. Et ex his videtur concludendum, quod de iure procedat ſublimitatio; ſed de conſuetudine non ſeruetur.

De eadē conſuetudine.

Inhabiles non admittuntur, nec probēt ſine tortura, & declaratur.

6. SVBLIMITA 1. Omnes 10. ſimul propoſitas limitationes, Vt in quibuſcunq; caſibus, inhabiles non admittātur, nec probent ſine tortura, Gram. Marſ. Maſc. Burſat. qui teſtatur de magis communi, & Farin. *q.* 62. *n.* 379. Quod intellige, dum inhabilitas prouenit ex defectu famæ, vel ſtatus, Bertaz, Maſc. & Farin. *n.* 380. ſecus ſi proueniret inhabilitas alio reſpectu, tunc enim non eſſet neceſſaria tor-

tortura, vt in caſib. à iure expreſſis, inhabiles admittantur, & probent, Boſſ. Carer. Gabr. Plot. & alij, quos citat, & ſequitur Farin. *dicto n.*380. Sed animaduerte, quod conſuetudo eſt apud nos admittendi, quando opus eſt, teſtes inhabiles ſæculares, vel non ex noſtris, ſine vlla tortura, & noſtros cum tortura, regulariter Religioſa, vt diſciplinæ, vel ſimilis.

Quid apud nos.

7. SVBLIMITA 2. eaſdem limitationes 10. Vt in omni caſu, in quo teſtes inhabiles in criminalibus admittuntur, & admiſſi aliquam faciunt fidem, id intelligatur, ſi deponant ſuper principali facto, & delicto; ſecus ſi ſuper circunſtantijs, & adminiculis, Farin. *q.62.n.387. & q.37. n.18. & ſeq. & num.32.*

Inhabiles non probāt circūſtātias, & adminicula.

8. De materia huius, & præcedentis quæſtionis, latè Farin. *q.62. numeris in eiſdem citatis;* Et Monticel. *in repert. teſti. verb. Teſtes, qui eſſe poſſint.*

Quanta fides præſtanda ſit teſtibus inhabilibus examinatis?

Quæſtio 41.

1. REGVLA 1. ſit. Teſtes inhabiles contra producentem eos benè probant, *cap.3. verſ. ſi quis 4 q.3. l. ſi quis teſtibus C. de teſtibus*, vt ibi notant etiam per illum tex. Bar. Bal. Saly. Cyn. Caſtren. Ang. & alij communiter, & de communi teſtatur Maſcar. *de probat. lib.3. concluſ.1235. n.1. & ſeq.* & Farin. ad ſaturitatem concordantes inducens *q.62. nu.211.* ait, hanc Regulam ab omnibus nemine diſcrepante, quem viderit, receptam.

Teſtes inhabiles cōtra producentem benè probant.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt teſtis vnicus inhabilis plenè probet contra producētem, Aym. Burſat. Cæphal. Menoch. Socin. Iun. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.62. n.237.* inter quos Gabr. teſtatur de communi, de qua etiā Farin. *n.*238. & Vaſq. referēs pro hac ampliatione Burſat. ſecum tenentem, facit concluſionem, quam dicit clariſſimam, & communiter approbatam, quod ſcilicet; Teſtis vnicus à parte, quamuis tantum tacitè approbatus, plenè contra producentem probet. Vide *inf. n.5.*

Quamuis vnicus plenè probat.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt teſtes inhabiles, etiam in criminalibus, & contra producentem fiſcum benè probent, Burſat. Cæphal. & Farin. cum pluribus ab eo inductis, *q.62. n.213.* In eadem cauſa, & etiam in alia, ſi contra iam producētem, reproducantur, eſt communis DD. teſte Boer. *deciſ.245.n.3.* & Farin. pluribus concordāt. bus inductis, *n.216. & 217.* teſtatur *in fin. numeri* 218. de communi, & veriſſima, quæ apertè probatur *in dicta l. ſi quis teſtibus, ibi in alia cauſa;* quod procedit quamuis cauſa eſſet cum diuerſis perſonis, ſecundum Bal. Saly. Maſc. Alex. & Farin. qui *n.*220. citatis pluribus alijs DD. teſtatur de communi, licet contra ſentiant Odofr. & Caſtren.

In criminalibus ēt inhabiles contra fiſcū producentem bene probāt, in eadē & in diuerſa cauſa, ſi reproducantur, & in cauſa cum diuerſis perſonis.

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt teſtes inhabiles contra producentem probent, & ſi illis examinatis, poſtea producēs vius eiſdem

Quamuis producens illis exami-

R non

natis, nō vſus fuerit, immò licet producens nō examinauerit; vel ſi productos ab aduerſario vſus fuerit.

non fuerit, Cyn. *in l. ſi quis teſtibus, C. de teſtibus*, vbi Fulgoſ. Odofr. Saly. Caſtren. Ang. & Alber. qui teſtatur, quod hoc communiter in iudicijs approbatur, & de communi eſt etiam teſtis Alex. *conſ.* 191. *n.* 4. *lib.* 7.; Immò idem dic quamuis etiam poſt productionem, pœnitens producens teſtes non examinauerit, Bal. Ant. de Butr. Maſcar. Farin. & alij ab eo citati, *q.* 62. *n.* 223. Et præterea ſi pars aduerſa producat teſtes, ſi illis tu vſus fueris, non poteris eoſdem contra te reproductos reprobare, Alber. Ang. Cyn. & Saly. *in dicta l. ſi quis teſtibus*.

Teſtis deponēs de credulitate, vel de auditu alieno, an probet cōtra producentem?

5. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt teſtes inhabiles in dicto, puta quia deponunt de credulitate, vel de auditu alieno, probent contra producentem, ſi poſt productionem teſtium, & examen didicitum, & publicatum, eorum examē productum fuerit, ſecus ſi non fuerit didicitum, & publicatum, ita diſtinguit, loquendo de teſte de credulitate deponente, Aym. Burſat. Ioſephus Ludouic. & Farin. *q.* 62. *n.* 229. vbi teſtatur de communi, & de teſte de auditu, Tobias Non. Ioſephus Lud. & Farin. *n.* 236. Verum eſt quod materia huius ampliationis eſt controuerſa, de qua latè Farin. *n.* 226. *& ſequentibus*.

Producens teſtes, an poſſit opponere ſuperuenientes exceptiones.

6. LIMITA 1. Regulam 1. Vt producens teſtes, non impediatur opponere exceptiones ſuperuenientes poſt productionem, *l. ſi quis teſtibus, vbi* gl. Ang. Bar. Cyn. Caſtren. & alij communiter, *C. de teſtibus*; Et hoc intellige de oppoſitionibus contra perſonas teſtium, quia cōtra eorum dicta, dubio procul, producens ſemper poteſt opponere, iuxta *eundem tex.* & DD. quibus plures concordantes addit Farin. *q.* 62. *n.* 241. Niſi inducens teſtes produceret poſtea etiam teſtium examen didicitum, & publicatum, quia tunc nec contra dicta poſſet excipere, Aym. Burſat. Maran. Menoch. Maſcar. & Far. *nu.* 243. vbi teſtatur de communi.

Præferti quas neſciebat.

7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt procedat, quando producens ſciebat teſtium inhabilitatem, ſecus ſi ignorabat, Bal. Caſtrē. Cyn. & alij DD. communiter, *in l. ſi quis teſtibus C. de teſtibus*; Vbi Saly. *n.* 13. ait, quod iſto caſu ignorantia probatur producentis iuramento, & ſequitur Boer. Campeg. Maſc. & Far. *q.* 62. *n.* 245.

Subornatio à producente opponi poteſt.

8. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt ſemper, etiam à producente poſſit opponi ſubornatio, *l. ſi quis teſtibus, C. de teſtibus, vbi gl.* Ang. Cyn. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 62. *n.* 246. ſiue ſubornatio facta ſit præmio, ſiue prece, Alber. & Far. *ibidem*.

Producēs opponit contra teſtem reproductū à parte, dū inter eos diuerſa viget ratio.

9. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt cōtra teſtem à me productum, poſſim inhabilitatem opponere, quando inter me, & aduerſarium ratio viget diuerſa; vt ſi ego produxi fratrem tuum, quem a te reproductum reprobare poſſum, ratione affectionis, quæ non militabat, quādo eum produxi, vnde non intrat hic Regula, *in l. ſi quis teſtib. C. de teſtib. vt ibi* notant Campeg. & Caſtr. & ita, *in c. præſentium, de teſtibus*, tenent Abb. Anton. de Butr. & Fely. quibus, alios etiam

citans,

Digitized by Google

citãs, ſubſcribit Farin. *q.62.n.248.*

Iudex ex officio poteſt productos repellere.

10. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt Iudex ex officio poſſit productos repellere teſtes, Farin. *q. 62. n.253.*

An ſi teſtes producti ab vna parte, ab altera reprobêtur, ſi ab hac reproducantur, poſſint ab illa reprobari.

11. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt quando teſtes à me producti, fuerunt ab aduerſario reprobati, ſi per eum reproducantur, poſſim, & ego eos reprobare, Ang. Caſtren. & Cyn. in *l. ſi quis teſtibus C. de teſtibus*, Maſc. plures referens concordantes, Campeg. Monticel. & Farin. *q.62. nu.254. & ſeq.*; Niſi vſus fuerim teſtibus contra opponentem, poſt oppoſitionem factam, Maſc. Nell. & Farin. *n.257.* Et dummodo oppoſitio non fuerit tantum generalis, ſed ſpecialis, vt quod teſtes ſint crimonoſi, affines, inimici, quæ operatur, vt eos impugnare producens poſſit, Farin. *n.258. vbi* cum Boer. teſtatur de communi; Et dummodo oppoſitio fuerit contra perſonas, ſi enim fuerit tantum contra dicta, teſtes probant contra producentem, Fely. Maſcar. & Farin. *n.259.* qui *n. 260.* aliàs limitationes huius ſublimitationis affert remiſſiuè.

Teſtiũ numerus an ſuppleat inhabilitatẽ in ciuili, & in criminali.

12. REGVLA 2. ſit. Teſtium numerus, non quidem dictorum, ſed perſonarum inhabilitatẽ ſupplet, Maſcar. Monticel. Ruyn. & Farin. *q.62.n.319.* Ita vt in cauſis ciuilibus, eis fides præſtetur, Alex. Bertaz. Iaſ. Maſc. & Farin. *n.309.* vbi allatis 15. DD. alijs, teſtatur de communi; Non tamen in ciuilibus grauibus, & arduis, quæ criminalibus æquiparantur, Corrad. Fely. Iaſ. Marſ. Gram. Monticel. & Farin. *n.313.* Et multo minus in criminalibus, Carrer. Corrad. Gram. Iaſ. Gabr. Marſil. Ruyn. & Farin. *nu. 111.* Quod intellige ad condemnandum, nam quoad torquendum, teſtium numerus in criminalibus ſupplet inhabilitatem, Bertaz. Burſat. Carrer. Gramm. Nat. & Farin. *n. 12.* Et hoc quando inhabilitas diminuit tantum fidem teſtibus; ſecus ſi in totum eos repelleret; quod enim non eſt, ſuppleri non poteſt, *l. ſi manente ff. de precar.* & per hanc rationem, ità tenẽt Aym. Gabr. Gram. & Monticel. cum pluribus alijs, quos refert, & ſequitur Farin. *q.62.n.317.*

Quotus eſſe debeat teſtiũ numerus ſupplẽs

13. Teſtium autem numerus, vt ſuppleat inhabilitatem, quotus eſſe debeat, ſecundum veriorem opinionem arbitrio Iudicis eſt remittendum; & ad ritè arbitrandum; Iudex benè, & prudenter inhabilitatis qualitatem cõſiderabit, Aret. Fely. Gabr. & alij, quos ſequitur Farin. *q.62.n.327.* Non deſunt tamen aliqui à Gabr. relati, qui dicunt, quod ad hoc vt inhabiles plenè probent, non debent eſſe minoris numeri, quàm quatuor; Et alij aſſerunt, ſufficere, vt ſint tres, & hi ſunt Alciat, Bertaz. Fely. & Socin. quos refert Farin. *n.325. & 326.*

Vnius inhabilitas ſuppletur ex magna habilitate alterius.

14. REGVLA 3. ſit. Inhabilitas vnius teſtis examinati, ſuppletur ex magna fide, & habilitate alterius, Bertaz. Dec. Gabr. Marſil. Tiraq. & Farin. qui cum Gabr. teſtatur de communi *q.62.n.330.* vbi citat concordãtes ad ſaturitatem; Et hanc regulam cõmuniter tradunt DD. omnes, *per illum tex. in l. ſi quis ex argentarijs, ff. de eden.*

15. AMPLIATVR 1. Regula 3.

Itē ex adminiculis, coniecturis, &c. Vt inhabilitas teſtis ſuppleatur etiam ex adminiculis, coniecturis, præſumptionibus, & veriſimilitudinibus, Alex.Ang.Corrad. Maſc. Marſil.Dec.Bertaz.& Farin.*q.*62. *nu.* 335. vbi citatis duodecim alijs DD. concordantibus, teſtatur de Communi; & præſertim Virgilius Boccac. relatis alijs, facit concluſionem generalem, quod adminicula ſupplent defectum probationis,& ait,ità à Rot. Rom.ſæpè ſeruatum fuiſſe: Et hinc eſt, quod teſtis inhabilis benè probat contra diffamatum, ſecundum Corrad. Gabr. qui plures refert,& Farin.*q.* 62. *n.* 339. Intellige hanc ampliationem,dummodo inhabilitas non ſit talis, quæ in totum repellat, hæc enim non poteſt ſuppleri, Riminal.& Farin.*n.*340. iuxta dicenda hic proximè *n.* 19.

16. AMPLIATVR 2. Regula 3.

Plene ſuppletur à cōteſtibus legitimis. Vt teſtis inhabilitas, ità ſuppleri poſſit, vt plena probatio reſultet, dummodo ex depoſitionibus plurium aliorum conteſtium fide dignorum, ſupplementum fiat, vt tenet Gabr. & plures alij DD. ab eo relati, nec non Far.*q.*62.*n.*331. vbi ait,& meritò, hoc indubitatum eſſe, cum etiā ſine illo inhabili prædicti conteſtes plenè probent.

17. An verò teſtis vnius inhabilitas, ex fide vnius tantùm alteriùs, ità ſuppleatur; vt ex depoſitione vnius inhabilis, & alterius magna fide digni, plena probatio reſultet, apud DD. controuerſum eſt. An ex fide vnius magna fide digni plenè ſuppleatur alterius inhabilitas. Partem negantem tenent Portel. *in dub. Regul. ver. teſtis nu.* 10. Pegna, Souſa, & Diana, *p.* 4. *tract.* 8. *reſol.* 129. quia, aiunt, ex dignitate vnius teſtis, non reparatur alterius defectus, & antea idem ſenſerunt Alex. Corrad. & Riminal. quos refert, ſed non ſequitur Far. *q.* 62. *n.* 331. At affirmatiuam tenuit Pitign. citans Bal. & alios DD. *in l. ſi quis ex argentarijs §.* 1. *ff. de eden.* & ſuſtinent Ang. Caſtr. Felyn. Gabr. & Farin. *n.*331.

18. In hac controuerſia ita concluderem, quod dum vnus teſtis eſt nimis inhabilis, præſertim inhabilitate totaliter repellente, cum hæc ex magna fide conteſtis ſuppleri non poſſit, vt dicetur *infra n.* 19. opinio negatiua ſequenda eſt; Opinio Authoris. Sicut etiam, dum alter teſtis, qui deberet ſupplere inhabilitatem, licèt non repellentem, alterius teſtis, eſſet tantùm idoneus fidei ordinariæ, non autem præſtantiſſimæ, ad tradenda *infra n.* 20. Si verò duæ conditiones ſimul concurrerent, prima, quia teſtis non integer, non eſſet nimis inhabilis, eo quòd tantum eſſet pauper, vel vilis, ſed alias grauiores exceptiones nō pateretur, cum hæc inhabilitas de facili ſuppleri poſſit, concurrente pariter ſecunda conditione, quòd alter teſtis, qui debet ſupplere, ſit maximæ fidei, vt ſi eſſet nobilis, religioſæ, & probatiſſimæ vitæ, cum huius dictum, quamuis ſecundum magis communem, vt ſingulare non plenè probet, nihilominus, adeo excedat ſemiplenam, vt vndecim DD. à Farin. relati, *q.* 63. *n.* 5. ſuſtineant, quod immò plenè probet, videtur, quòd illud parum, quòd inhabili deeſt, plenè ſuppleatur cum eo, quòd digniſſimus ſupra ſemiplenam habet, tolerabiliſque

ſit

ſit affirmatiua opinio, habita tamen etiam in hoc caſu ſeria reflexione ſuper doctrina infra tradenda, *n.*21. Vide *ſup. q.*36. *n.*17.

19. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt teſtis inhabilitas in totum repellens, non ſuppleatur ex magna fide cõteſtis, Ang. Bal. Maſc. Marſ. Tiraq. & Far. *q.* 62. *n.* 341. *& ſeq.* vbi 12. alijs concordantibus DD. inductis, de communi teſtatur.

Totalis inhabilitas nõ poteſt ſuppleri.

20. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non ſufficiat teſtem ſupplẽtem eſſe ordinariæ fidei, ſed debere eſſe omni exceptione maiorẽ, & præſtantiſſimæ fidei, Alex. Corn. Gabr. Monticel. & alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.*62. *n.* 344.

Supplẽs ſit præſtãtiſſimus.

21. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt illa non procedat in criminalibus, quo ad condemnandum, ſed quo ad torquẽdum. Gabr. qui concordantes refert *lib.* 1. *de teſtib. concl.*5. *n.*10. & Far. *q.*62. *n.*345. & in ſimili *n.*311. *& ſeq.* Quid dicendum ſit in cauſa Criminali Ciuiliter intentata, vide Gabr. *ibidem*, *nu.*11. Quid verò ſentiendum ſit in cauſa ciuili ardua, agit Rimin. *conſ.* 128. *poſt n.*23. *lib.*2.

Quid in criminalibus?

22. REGVLA 4. ſit. Teſtes inhabiles examinati, quamuis non probent, faciunt tamen inditium, Bertaz. Felyn. Maſcar. Marſil. & Farin. qui ſex alios citat, *q.*62. *nu.* 261. *& ſeq.* Et præſumptionem, *gl. in cap.* 1. *de teſtibus in* 6. vbi Franc. Gemin. qui citat Innoc. & Io. Andr. & poſt hos Farin. *n.* 264. inducens Alfrer. Maſcar. & Rimin. *& n.*266. teſtatur de communi, à qua ait, non recedendum, licet Riminal. ſibi contrarius, Ang. Monticel. & Aemil. teneant, tales teſtes nullum inditium facere.

Depoſitio teſtiũ inhabiliũ ad quid valeat?

23. AMPLIATVR Regula 4. Vt dum teſtis totaliter à lege repellitur, ſi examinetur, faciat eius dictum inditium ad inquirendum ſpecialiter ſuper delicto, Clar. *§. fin. q.* 24. *ver. vidi etiam*, Boſſ. *tit. de inquiſit. n.* 56. *in fi. & n.* 57. Menoch. *de præſumpt lib.*1. *q.*88. *n.*12. licet Brun. Carrer. Diaz, & Marſ. ſuſtineant talem teſtem inditium nullum facere, & ab his non diſcordat Farin. *q.*62. *nu.*287. *& ſeq.* Si verò inhabilitas non totaliter repelleret, ſed de fide minueret, tale inditium ſufficeret etiam ad torturam, ſecundum Bal. Brunor. & Felyn. dummodo plures ſint tales teſtes, Brunor. & Farin. *n.* 271. *&* 272. Ita reſoluendum cenſeo in hac controuerſa materia, de qua Farin. locis ſup. citatis.

Diſtinguitur inter inhabilitatẽ totalẽ, vel non totalem.

24. LIMITA 1. Regulam 4. Vt qui propter eorum inhabilitatem examinari non debuiſſent, ſi examinentur, nunquam probent ad condemnandum, Bal. Fely. & Far. qui *q.*62. *n.* 284. alios citans teſtatur de communi, quam contradictorem dicit non habere; Immò addit *n.*286. cum Marſ. Aret. Fely. & alijs ab eo citatis, quod ſi pars oppoſuerit contra tales teſtes, nullum prorſus indicium faciunt.

Si examinentur non examinãdi, an probẽt?

25. LIMITA 2. Regulam 4. In teſtibus, qui propter reuerentiam Reorum examinari non debuiſſent, vt Reorum filij, ſerui, &c. hi enim ſi examinentur non faciunt inditium, Far. *q.*62. *n.* 289. vbi citat iura, Bart. & alios DD. Idem dic de domeſticis, familiaribus, & ſimi-

ſimilibus, qui non faciant indicium, niſi eſſent perſonæ valde honeſtæ, Abb. Bal. & Farin. *n.* 294. vbi alios citat.

26. De materia huius q. latè Farin. *q.62. numeris hic ſupra relatis,* Bar. Bal. & alij DD. *in l. ſi quis teſtibus, C. de teſtibus.*

An exceptio inhabilitatis teſtium impediat examen, vel reponenda ſit in fine litis; Et quo tempore inhabilitas ſit conſiderãda? Quæſt. 42.

Exceptio inhabilitatis cõtra teſtes in fine litis reſeruatur regulariter.

1. REGVLA 1. ſit. Exceptio inhabilitatis contra teſtes oppoſita, regulariter examen non impedit, ſed in fine litis reſeruatur, Bal. *in Auth. ſi dicatur, C. de teſtibus, n.2.* vbi rationem affert, cum Bal. ſentiunt *ibidem* Bar. Caſtren. & Salyc. nec non gl. *in c. ex parte, de teſtibus,* vbi Abb. Imol. Fely. & alij communiter, ſubſcribit Far. concordantes inducens *q. 62. nu.* 350. *& ſeq.* Quicquid contra ſentiant Ioannes Vinc. & Hoſti. quorum rationibus reſpondet, *vbi ſup.* Bal. & eorum opinio, vt notat Farin. *n.* 350. cõmuniter reprobatur à præcitatis hic ſupra DD. Itaq; iuxta propoſitam Regulam; Dum opponitur inhabilitas, ſi legitima ſit exceptio, à Iudice admittenda eſt abſolutè; in dubio verò cum clauſula; Si, & in quantum, &c. ſecundum cõmunem, de qua teſtantur Corrad. & Farin. *n.*352. Et Iudex examen proſequetur, diſputationem exceptionis reſeruando in finem litis, vt aiunt præcitati DD. Quod tunc præſertim ſeruandum eſt, cum malitioſè, & calumnioſè opponitur *c. licet, de probat.* & not. Abb. Corrad. Socin. & Farin. *qu.* 62. *n.*355.

2. LIMITATVR 1. Regula 1. quando cum exceptione, iuris præſumptio concurreret, vt ſi opponeretur, Teſtem eſſe ſeruum; & ipſe teſtis fateretur, ſe iam ſeruum fuiſſe, ſed modo eſſe manumiſſum, ius enim præſumit, talem adhuc eſſe ſeruum, vnde hæc exceptio impediret examen, Farin. alios inducens *q.62. n.*357.

Niſi cũ exceptione præſũptio iuris concurreret.

3. LIMITATVR 2. Regula 1. In exceptione inimicitiæ capitalis, quæ impedit examen, & in primis de illius veritate eſt videndum, *Aut. ſi teſtis. verſ. ſi verò dicatur, C. de teſtibus,* vbi Bar. Bal. & alij, Gram. & Viu. qui teſtãtur de communi, & Farin. concordantes referens, *q.62. n.*357.

Vel eſſet exceptio inimicitiæ capitalis, de qua in primis eſt videndum.

4. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt procedat, quando exceptio altiorem requirit indaginem, tunc enim in fine litis reſeruanda eſt, ſecus ſi incontinẽti offeratur probatio, hoc enim caſu impediretur examen, Bar. Bal. & alij DD. communiter in Auth. ſi teſtis, verſ. ſi verò dicatur, C. de teſtibus, gl. Fel. Innoc. cum alijs DD. *in c. ex parte, de teſtibus.*

Vel dũ incontinenti offertur probatio exceptionis.

5. Sed nota, quod ſecundum Bar. vbi ſup. Io. And. in dicto c. ex parte, vbi Abb. qui teſtatur de communi, quos ſequitur Imo. & Ant. de Butr. & hos Farin. *q.62. n.*364. vbi citat Maſc. Menoch. & alios, remittitur arbitrio Iudicis reſeruare, vel non reſeruare tales exceptiones in finem litis. Circumſtantias autem, à quibus moueri

Sed remittitur Iudicis arbitrio.

poteſt Iudex ad reſeruandum, vel non huiuſmodi exceptiones in finẽ litis, reperies apud præcitatos, Abb. Io. Andr. & Ant. de Butr.

Vel, dũ ageretur de damno irreparabili, vel de excommunicatione.

6. LIMITATVR 4. Regula 1. In teſte examinando cum tortura, nam cum hæc inferat præiudiciũ irreparabile, exceptio contra ipſum teſtem oppoſita, impedit examen Alex. Corrad. Caſtren. Socin. & Farin. *q. 62. n. 360.* Idem dic de oppoſitione excommunicationis, propter periculum communicationis, Io. Andr. Anchar. Abb. Imol. & Ant. de Butr. *in c. ex parte, de teſtib.* & Far. qui alios ſeptem citat DD. *n. 361.*

Seu cũ delictũ manifeſtũ opponitur

7. LIMITATVR 5. Regula 1. quando opponitur crimen publicum, & manifeſtum, talis enim exceptio non reponitur in fine litis, & impedit examen *c. ex parte, de teſtibus*, vbi Abb. Anchar. Ant. de Butr. Bal. Fely. Imol. Io. Andr. & Innoc. nec non Far. qui alios concordantes inducit, *q. 62. n. 362.*

Siue quãdo eſſet periculũ in mora.

8. LIMITATVR 6. Regula 1. Quando periculum eſt, quod teſtes reprobatorij non reperiantur in fine litis, puta, quia ſint ſenes, infirmi, vel abfuturi, tunc enim exceptio contra teſtes oppoſita, non reſeruatur in fine litis, ſed examen impedit, Anton. de Butr. Ioannes And. Anchar. Imol. & Abb. *in dicto c. ex parte*, cum alijs, quos refert, & ſequitur Farin. *n. 363.*

Inhabitas teſtis attenditur in tempore depoſitionis, & iuramẽti, vnde tria inferũtur

9. REGVLA 2. ſit. Inhabilitas teſtium attendenda eſt in duobus temporibus, ſcilicet depoſitionis, & iuramenti, vtroq; enim tempore deberent habiles eſſe, Abb. Anton. de Butr. & alij *in c. teſtimonium de teſtibus*, Bar. Imol. Salyc. & alij *in l. prima, C. de teſtam.* Aret. Maſc. Monticel. & Farin. qui alios concordantes inducit, *q. 62. n. 307.*

10. Hinc 1. infertur, quod ſi inhabilitas teſtiũ poſt depoſitionem ſuperueniat, probent, & fidem faciant teſtes, Campeg. Crot. Maſc. Monticel. & Farin. *q. 62. nu. 304.* Sicut è contra inhabilitas tempore depoſitionis tollit fidem teſti, etiam ſi poſt depoſitionem efficiatur habilis, ita ex allegatis per Monticel. tenet Farin. *n. 305.*

11. Infertur 2. quod inhabilitas ante depoſitionem, & iuramentũ, fidem non tollit, ſi tempore iuramenti, & depoſitionis, teſtis factus fuit habilis, Farin. *dicto n. 305.*

12. Infertur 3. quod excipiens de inhabilitate teſtium, debet in ſpecie probare eam tempore depoſitionis, vel iuramenti, aliàs probatio non releuaret, Bar. *in l. 1.* per illum text. *C. de teſtam.* vbi Ang. Corn. Iaſ. Maſcar. & tenuit Farin. *q. 62. n. 308.*

Quid ſi teſtes ad ſolemnitatem actus requirãtur.

13. LIMITATVR Regula 2. Vt procedat, quando teſtes ad probationem actus requiruntur; tunc enim habilitas, vel inhabilitas teſtium attẽditur tempore iuramenti, & depoſitionis; Secus quando teſtes ad ſolemnitatem, & ſubſtantiam actus à iure requiruntur, in hoc enim caſu habilitas, vel inhabilitas debet attẽdi tempore actus, nec refert, teſtes habiles eſſe tempore iuramenti, & depoſitionis, ſi tempore actus inhabiles fuerunt, Bal. *in l. prima, C. de teſtam. vbi* Caſtren. Corn. Saly. & Iaſ. qui teſtatur de communi, de qua etiam

Aret.

Digitized by Google

Aret. Plot. Tobias, Noni. & Farin. *q. 62. n. 299.* Non tamen deſunt contrarium tenentes, quos refert, ſed non ſequitur Farin. *n. 300.*

14. SVBLIMITA limitationem; Vt procedat, dum inhabilitas ſuperuenit ſine culpa teſtis, qui in propoſito caſu idoneus eſſet, ſi tempore actus habilis erat, Aret. Bar. Bal. Iaſ. & Saly. quos cum alijs refert, & ſequitur Farin. *q. 62. n. 301.* Secus ſi teſtis inhabilis ſua culpa effectus ſit, quia tunc in caſu limitationis, inhabilitas tempore iuramenti, vel depoſitionis, tollit ei fidem, & ſi tempore actus fuiſſet habilis, Bar. Bal. Corn. Iaſ. & alij *in l. 1. C. de teſtam.*

15. De materia huius quæſtionis Latius Bal. & Farin. *locis ſupra relatis.*

DE OPPOSITIONIBVS

Contra dicta Teſtium.

TITVLVS SECVNDVS.

1\. VIDIMVS in præcedenti Titulo oppoſitiones, quæ contra teſtiũ perſonas obijci poſſunt, In præſenti agendum eſt Titulo, iuxta ſupra propoſitum ordinem, de oppoſitionibus contra teſtium dicta; Inter quas, cum non minus præcipuæ, quam frequentes ſint, quod teſtis ſit vnicus, vel ſingularis, de his in proximis duabus quæſtionibus agam.

An, & quantum probet teſtis Vnicus, Quæſtio 43.

Quis vnicus ſit teſtis? 2. TESTIS vnicus ille dicitur, qui teſt*e*m comitem non habet; & cum in omnium ore ſit; Dictum vnius, dictum nullius; Regula formari poteſt, vt ſequitur.

Teſtis vnicus nõ probat plenè, ſed ſemiplenè. 3. REGVLA ſit. Teſtis vnicus non probat, *c. licet, il 1. de teſtibus, & l. iuriſiurandi, C. eodem*, Burſat. *conſ. 116. nu. 14. lib. 1.* vbi teſtatur de communi, & Farin. *q. 63. nu. 1.* vbi poſt inductionem 28. DD. concordantium, ait; Regulam hanc non modo cõmuniter receptam, ſed apud omnes indubitatam eſſe; Quæ præſertim militat in criminalibus, vt animaduertat Dec. *cõſ. 92. n. 27. lib. 2.* & Farin. *n. 7.* At intellige Regulam, vt teſtis vnicus non probet, nempè plenè, præſumptionem enim proculdubio facit, *c. fin. de iureiur. & l. Theopompus, ff. de dote prælcg.* & notat Farin. *n 50.* vbi citat DD. concordantes; Et dum eſt omni exceptione maior, ſemiplenè probat, Lanfran. *de teſtibus, nu. 28.* vbi teſtatur de communi, de qua etiã Corrad. *in pract.* §. 2.

§.2. *de offic. Prætor. n. 1. fol.* 112. & eſt *gl. in l. admonendi, ff. de iureiur.* quam communiter approbatam dixit Afflic. *de iure Prothom. §.4.n.9.*

Tam de iure Ciuili, quã Canonico, & Diuino

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt procedat non ſolum de iure Ciuili, & Canonico, ſed etiam Diuino, *c. fin.* 35. *q.6.* Dec. *conſ.* 92. *nu.* 23. *& ſeq. lib.* 2. vbi teſtatur de communi, & veriſſima opinione.

Etiam apud Regulares, & in fauorẽ piæ cauſæ.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt nec Iudex, qui poteſt iudicare, ſola facti veritate inſpecta, prout eſt Iudex Regularium, poſſit dare plenam fidem vnico teſti, Alexan. Burſat. Corn. Gabr. Ioſephus Ludou. Rimin. & Farin. *q.* 63. *nu.* 13. Neque in fauorem piæ cauſæ, Cephal. Dec. Rimin. & Farin. *n.* 14.

Deponens de facto proprio, quantũ probet vnicus?

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt teſtis vnicus de facto proprio deponens, non probet, nempè plenè; Alex. Boſſ. Cæphal. Cou. Cyn. Decian. Iaſ. Menoch. Boer. qui teſtatur, de communi, de qua etiam Ioſeph. Ludou. & Corr. qui plures refert, Gabr. Villal. & Emanuel, Soarez, & tandem hanc magis cõmuniter receptam ait Farin. *q.* 63. *n.* 208. vbi alios cõcordantes DD. adducit. Et hæc ampliatio præſertim procedit in criminalibus, in quibus plures ex citatis DD. loquuntur, inter quos benè hoc tractant, Cæphal. & Ioſephus Ludou. Et tunc minus probaret talis teſtis, quando ageretur de eius intereſſe, commodo, vel damno euitando, Menoch. qui ait, quod ab hoc dicto nemo diſſentit, Farin. plurimos citans, & teſtans de communi *num.* 211. Et multo minus, quando huiuſmodi teſtis non eſſet omni exceptione maior; talis enim non ſolum non probaret plenè, at nec pluſquam ſemiplenè; ſed tantum ſemiplenè, Caſtren. Corrad. Dec. Iaſ. & melius Menoch. Tiraq. & Farin. *q.* 63. *nu.* 215. Et dato quod talis teſtis eſſet infamis, neq; ſemiplenè probaret, niſi cum tortura, Crot. Hercul. & Farin. *n.* 216. Immò ſi pateretur teſtis plures defectus, nec, ſecundum Farin. *n.* 217. ſemiplenè cum tortura probaret; ſubdens *n.* 218. cum Cæphal. quod ſi teſtis deponens de facto proprio, ſe faceret non modo infamem, ſed etiam ſocium criminis, nihil prorſus probaret; & rationem huius reddens ait; quia alias ſemper ſocius criminis probaret, sẽper enim deponit de facto proprio; quod eſt abſurdum; Vnde cõcluſit Cæphal. *conſ.* 741. *n.* 14. *lib.* 5. quod teſti de facto proprio deponenti non creditur, quando illud factum tendit in ſui ipſius infamiam, & vituperium; puta ſi teſtis dicat, ſe falſum, aut adulterium commiſiſſe; Ita hanc controuerſam materiam Farin. reſoluit, vbi ſupra, poſtquam *n.* 213. *& ſeq.* opiniones vtriuſque partis controuertentium retulit.

Vnicus de facto proprio deponens cõcurrẽtibus adminiculis quantũ probet?

7. LIMITATVR 1. Ampliatio 3. Vt teſtis vnicus de facto proprio deponens plenè probet, præſumptionibus, & adminiculis cum tali teſte concurrentibus, Bar. Caſtren. Maſc. Menoch. & plures alij, relati à Farin. *q.* 63. *n.* 221. inter quos Cæphal. & Benintendi dicunt, quod ita communiter ſentiunt omnes DD. An autem adminicula pertingant ad ſupplendam plenam fidem huius teſtis, arbitrio Iudicis

Digitized by Google

remittitur, Hercul. Ioſephus Lud. Menoch. Tiraq. & Far. *n.222.*

De facto pro prio ſolus deponens pluſquã ſemiplenè probat.

8. LIMITATVR 2. Ampliatio 3. Vt, licet teſtis vnicus de facto proprio deponens non plenè probet, ſaltem ex eius dicto reſultet pluſquã ſemiplena probatio, Abb. Aym. Boſſ. Menoch. Cæphal. qui de communi teſtatur, Beninten. qui ait, quod omnes in hoc cõueniunt, Farin. ad ſaturitatem citans concordantes, *q.63. n.224.*

Immò plenè, dũ non agitur de præiudicio tertij.

9. LIMITATVR 3. Ampliatio 3. Vbi non agitur de alicuius præiudicio, tunc enim teſtis vnicus de facto proprio deponẽs, plenè probat, Caſtren. Dec. Decian. Marſil. & Farin. *q.63. n.225.* Vbi etiam, ait, cum Ioſepho Lud. quod idem eſt dicendum, quando de modico agitur præiudicio.

Quid vbi veritas haberi aliter non poteſt.

10. LIMITATVR 4. Ampliatio 3. Vt in ſubſidium, & vbi veritas aliter haberi non poteſt, teſtis vnicus, de facto proprio deponens benè probet, Monticel. Anton. de Butr. & Farin. *q.63. num. 226.* Sed nota, dictum eſſe, benè, talem teſtem probare, non tamen crederem, quod plenè, teſti enim vnico, & deponenti, vt perſona priuata, etiam ex officio, plenè probare, tribuendum non videtur, per tradita hic *ſupra n.3.*

Quid in deponẽti de ſpectãtibus ad ſuũ officiũ?

11. LIMITATVR 5. Ampliatio 3. In officiali deponente, id quod ad ſuum officium pertinet, talis enim licet vnicus plenè probat, Menoch. qui alibi refert, & ponit exẽplum in Notario, & Nũtio, Gabr. Ioſephus Ludou. & Farin. *q. 63. n. 227.* Sed hoc intellige in leuibus, ſecus in grauibus, Rimin. & Farin. *n.228.* Et minus creditur, vbi de eiuſdem officialis agitur intereſſe, Rimin. Ioſephus Ludou. & Farin. *num.229.*

Vnicus licet in dignitate conſtitutus plenè nõ probat.

12. AMPLIATVR 4. Regula; In omni teſte, quantumuis digno, aut in dignitate poſito, qui ſi vnicus ſit, plenè non probat, Abb. *in cap. cum à nobis n.1. de teſtibus*, Ioſephus Ludou. *in ſuis commun. opin. concluſ. 70.* vbi teſtatur de magis communi, & Farin. *q.63. n.4.* vbi octo inducit DD. concordantes; Qui licet *n.5.* vndecim diſcordantes citet DD. dum teſtis vnicus eſſet perſona notabilis, religioſæ, & probatiſſimæ vitæ; His tamen non obſtantibus *nu.6.* concludit, quod ipſæ in iudicando ab hac Ampliatione, veriori, æquiori, & tutiori, nunquam diſcederet; præſertim, quando de graui tertij præiudicio ageretur; Subdens contrariam opinionem procedere tunc poſſe, cum de nullo, vel de modico ageretur præiudicio.

Vt Epiſcopus.

13. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 4. Vt verificetur etiam in Epiſcopo, cuius dictum, ſaltem de conſuetudine, plenam non inducit probationem, Abb. Campeg. Decian. Iaſ. Monticel. & Farin. *q.63. n.15.* An verò literis Epiſcopi plenè credatur, vide gl. & latè DD. *in cap. poſt ceſſionem, de probat.*

Item a Cardinalis.

14. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 4. Vt Cardinalis teſtimonium, aſſerentis id, quod ſuam non cõcernit iuriſdictionem, dum tendit ad alterius præiudicium, non plenè probet, *gl. in cap. ſicut, vbi* Abb. *de ſentent, excomm.* Aret. *in c. cum à nobis, de teſtibus*, Felyn. *in cap.*

quod

Digitized by Google

quod ſuper his, de fide inſtrum. & ibi Anton. de Butr. Barba Card. Dec. Iaſ. Maſc. & plures alij, quos citat, & ſequitur Farin. *q. 63. n. 66.*

15. Sed nota, quod quamuis in caſu huius 2. Subampliationis non credatur plenè Cardinali, plus tamen ei creditur, quam alteri teſti; & duobus Cardinalibus plus creditur, quam pluribus alijs, Ant. de Butr. Gabr. Maſcar. & Far. *q. 63. nu. 73.* Quantum autem credatur Cardinali aſſerenti, ſe Legatum Papæ, vel Delegatum in aliqua cauſa, vel aſſerenti aliquid nomine Papæ, & in his, quæ legationis naturam traſcendunt, & præſertim, dum Papæ ſunt reſeruata, Vide Farin. *q. 63. nu. 55. cum alijs per totum caput ſecundum.*

Papæ, & Principi quantū credatur.

16. Aſſertioni verò, & teſtimonio Papæ, & Principis ſuperiorem non recognoſcentis; Item Principis recognoſcentis ſuperiorem, quantum credatur, latè Far. *q. 63. n. 79. & per totum cap. tertium.*

Nec ſtatutū, nec Principes poſſunt facere, vt vnicus plenè probet.

17. AMPLIATVR 5. Regula: Vt nec à ſtatuto, nec à conſtitutione, nec à conſuetudine, nec à Principe ſupremo fieri poſſit, vt vnico teſti plena adhibeatur fides, Crot. Rom. Gabr. qui concordantes refert, Tiraq. qui latè ampliationem comprobat, Decian. Maſc. Montic. & Farin, qui plures alios cumulat, *q. 63. n. 8.* & in ſequentibus ait, quod licet plures DD. contra ſentiant, tamen in iudicando à propoſita ampliatione veriſſima, & magis communi non eſt recedēdum.

Limitatur dū

18. LIMITATVR 1. Ampliatio 5. Vt non procedat, quando non agitur de præiudicio tertij, præſertim ſi vnicus teſtis ſit perſona grauis, vel in dignitate conſtitutus, Abb. Felyn. Gabr. Rom. Socin. Tiraquel. qui idem cenſet in leuibus, & modici momenti, & præiudicij, Farin. *q. 63. n. 11.* ſubſcribit.

de præiudicio tertij nō agitur.

19. LIMITATVR 2. Ampliatio 5. Vt licet Princeps hoc non poſſit facere generaliter, & in omnibus caſibus, poſſit tamen in aliquibus, & ex certa cauſa, quia, & ſi Princeps non poſſit in totum tollere ius Diuinum, poteſt tamen in certis caſibus illud limitare, *c. licet, de ferijs*, cum alijs in propoſito relatis per Crot. & ita limitant hanc Regulam Iaſ. Tiraq. qui exēplificat in caſu neceſſitatis, vel euidentis vtilitatis, Corrad. Madalen. qui benè comprobat, & loquitur in Principe, ſtatuto, & conſuetune, & Farin. *q. 63. n. 12.*

Item in aliquo caſu authorita te principis, vnico plene creditur.

20. LIMITATVR modo propoſita Regula 1. Vt de conſenſu partium poſſit fieri, vt vnico teſti plene credatur, cum, de conſenſu, poſſit etiam fieri, vt dicto alterius partis ſtetur, vt probat Farin. *q. 63. n. 21.* iuribus, ratione, & Doctorū authoritate, inter quos Alex. teſtatur de communi; & hanc limitationem tenent Anton. de Butr. Boſſ. Crot. qui cum Ang. ampliat etiam in vnico infami, Felyn. Iaſ. Maſcar. Moncad. qui contrarijs reſpondet, & de communi teſtantur Couar. Diaz, Duen. & Viu. deque magis cōmuni Ioſephus Ludou. & Farin. *n. 18.* qui relatis, *nu. 19.* Bar. cum ſex alijs DD. contrarium ſentientibus, concludit *n. 20.* quod in iudicando ab hac recedere

De conſenſu partiū in perſona, & dicto, in certo negotio, vnicus plenè probat.

Digitized by Google

limitationem abſurdum eſſet, quæ verior, & communior eſt; Quam intellige de conſenſu in perſona, & dicto, aliàs enim vnicus teſtis non plenè probaret, Bal. Iaſ. Felyn. & Far. *n.22.* vbi alios citat; Et quod conſenſus ſit, nedum in certa perſona, ſed etiam in certo negotio, aliàs nō plenè vnico creditur teſti, ne fraudibus præbeatur occaſio, Alciat. Aret. Iaſ. & Soc. *in l. 1. §. fin. ff. de verb. oblig.* Ang. cum alijs, quos citat, & ſequitur Farin. *n.23.* Et his ſtantibus, an adhuc probatio in contrarium admittatur, arbitrio Iudicis videtur remittendum, cum Couar. *variar, reſol. lib. 2. c. 13. n.2.*

In extraiudicialibus, & vbi nō agitur de præiudicio plene vnico creditur.

21. LIMITATVR 2. Regula; In extraiudicialibus, & vbi nō agitur de alicuius præiudicio, vt ſi agatur, an Clericus poſſit celebrare; vel etiam de rebus modici præiudicij, in quibus vnicus plenè probat, Farin. cum citatis ab eo, *q.63. n.26. 28.* & 30. Et idem dicendum eſt de probatione confeſſionis Sacramentalis, & abſolutionis ab excommunicatione, *n.37.* cum Campeg. Corrad. Gabr. & Marſil.

Quid in actu, in quo nō poſſunt eſſe plures teſtes.

22. LIMITATVR 3. Regula; quando eſſemus in probatione actus, in quo impoſſibile, vel ſaltem difficile eſſet habere plures teſtes, ſecundum Farin. *q.63. n.38. per tex. in l. 1. §. fin. ff. de verb. oblig.* citans concordātes Bertaz. Gabr. Maſc. & Marſil. quod intellige, vt hic ſupra notaui *n.10.* á multo magis.

Item in Officiali in leuibus, vel ad proban

23. LIMITATVR 4. Regula; Vt Officiali vnico in leuibus, dicēti, ſed denunciaſſe, vel citaſſe, creditur, Farin. cum alijs *q.63. n.40.* Sicut etiam creditur teſti vnico in probatione veriſimilis cauſę ignorantiæ, *n.49.* cum alijs.

dū cauſā ignorantiæ ?

An vnico creditur plene ad defenſam Rei ?

24. LIMITATVR 5. Regula; Vt teſti vnico plenè credatur ad defenſionē Rei, & ad probandam eius innocentiam, dummodo talis probatio non ſit contraria probationi Fiſci, vel Accuſatoris; Vt ſi probatum ſit per plures teſtes, Meuium occidiſſe Titium, & ipſe probet per vnicum teſtem, quod occidit, ſed ad defenſionem, ſeu quod vulneratus ab ipſo nō obijt ex vulnere, ſed ex malo regimine; In hoc caſu Reus non poterit condemnari, ſed tantum torqueri, ita declarat Boſſ. & ſubſcribit Farin. citans concordantes, *n.42. & 43.* De hac limitatione vide Guaz. *defenſ. 29. cap.3. n.12.*

Vnicus plene probat in caſibus, remiſſiuè

25. LIMITATVTR 6. Regula; Vt teſtis vnicus plenè in pluribus alijs caſibus, probet, de quibus Anton. de Butr. *in cap. veniens, il 1. n.8. de teſtibus*, vbi ex Spec. ponit caſus 30. quibus Campeg. *de teſtibus, Regula* 197. alios addit. Quid in teſte vnico etiam inhabili, & de credulitate contra producentem; Vide *hic ſupra q.41. n.2. vſque ad n.5.*

26. De materia huius q. latè Spec. *in tit. de teſte §. reſtat.* & latius Farin. *q.63.*

An, & quantum probent teſtes ſingulares? Quæſtio 44.

1 PRO explicatione, & dilucidatione huius teſtium ſingularium, non minus vtilis, quam obſcuræ, inuolutæ, & admodum controuerſæ materiæ, quædam præmittenda ſunt.

2. Præ-

Quis ſit Teſtis ſingularis.

2. Præmitto igitur 1. quod teſtis ſingularis ille propriè dicitur, qui in ſua depoſitione conteſtem non habet, ſecundum Maſcar. Papien. Pegn. & Farin. *q.64.n.* 28. Non dixi, Teſtem, ſed Conteſtem, non habet; vt indicarem differentiam inter teſtem ſingularem, & teſtem vnicum; Vnicus enim teſtis, cum nunquam numeri principium excedat, vnitatem ſcilicet, neque vnquam ad dualitatem aſcendat, non ſolum conteſtem, ſed nec teſtem comitem habere poteſt, aliàs, contra ſuum nomen vnicus diceretur; Singularis verò teſtis non excludit mille comites teſtes, dũmodo non ſint conteſtes; Semper namque teſtes ſingulares dicendi ſunt, dum non ſunt conteſtes, vt declarant proximè citati DD.

Quotuplex ſingularitas ſit?

3. Præmitto 2. Iuxta receptiorem opinionem, de qua teſtatur Ioſephus Ludou. & Farin. *q.64. n.* 4. quod tripliciter teſtis dicitur ſingularis, ſeu quod triplex eſt ſingularitatis ſpecies; Adminiculatiua, ſeu Cumulatiua, Diuerſificatiua, & Obſtatiua.

Adminiculatiua.

4. Adminiculatiuè teſtes ſingulares dicũtur, dum nulla inter eos eſt repugnantia, ſed per diuerſa media, ad eundem finem tendunt; Vt ſi vnus deponat de viſu, alter de auditu; vnus de facto, alter de fama; vnus de numeratione, alter de confeſſione; vnus de vna confeſſione, alter de alia, Pegn. & Farin. *q.64.n.6.*

Diuerſificatiua.

5. Diuerſificatiuè teſtes ſingulares nuncupantur, quando deponentes de diuerſis actibus, inducũt diuerſitatem in rei ſubſtantia; vt ſi vnus deponeret de alapa inflicta in vno loco, & tempore, alius de alapa alia in alio tempore, & loco, Pegn. & Farin. *q.64. n.7.*

Obſtatiua.

6. Obſtatiuè teſtes ſingulares ſunt, dum inter eorum dicta repugnantia, ſeu contrarietas eſt; vt ſi de eodem actu, vnus dicat factum fuiſſe in vno loco, alius in alio. Pegn. Farin. *q.64.n.5.* vbi citans concordantes, teſtatur de communi.

Cócordantes in depoſitione non ſingulares, ſed conteſtes ſũt licet vnus nõ allegeт alterũ.

7. Præmitto 3. Teſtes non dici ſingulares ex eo, quod ſeipſos in conteſtes non allegent, dummodo in depoſitione concordent, Catellia. Cotta *in ſuis memoral. in verb. teſtes ſingulares in fi.* citãs Alex. Corn. Felyn. & Ruy. & ſubſcribit Farin. *q.64. n.29.* ex Gabr. Et ampliat idem Gabr. etiam, quod vnus teſtis dicat, quod nullus alius erat præſens, vel quod non recordetur de præſentia aliorum.

Singularitas in teſtiũ dictis inducitur ex quolibet de decẽ prædicamentis.

8. Præmitto 4. quod ſingularitas in teſtium dictis inducitur ex quolibet de decem prædicamentis, ſecundum Bal. *in l. de quibus, ff. de legib.* Ex prædicamento ſubſtantiæ, vt ſi vnus dicat de vna re, alter de alia; vnus de Titio, alter de Meuio, Bal. *ibidem*; Quantitatis; vt ſi vnus dicat furtum manifeſtum, alter non manifeſtum, Farin. *q.64. n.15.* Quantitatis; vt ſi vnus dicat de quinque, alius de decem, Archid. *in c. nihilominus 3. q.9.* Relationis; vt ſi vnus dicat in negotio, ſe geſſiſſe Titium, vt patrem, alter, vt filiũ familias, Bal. *vbi ſup.* Agere; vt ſi vnus dicat quod egit; alter quod voluit agere, Bal. *ibidem*; Pati; quando vnus dicit, Titium occiſum fuiſſe enſe, alter baculo, Bal. *ibi;*

Digitized by Google

il idem; Habere; quando vnus dicit quod Meuius poſſidebat, vt dominus, alter, vt vſusfructuarius; Vbi; vt ſi vnus dicat, intra domū, alius, extra domum, Bal. *ibidem*; Quando; dum vnus dicit per multum tempus, alter per modicum ſtetit, Aret. *conſ.*71. *n.*2. Situs; vt ſi vnus dicat ſurſum, alter deorſum; dextrorſum, vel ſiniſtrorſum, Farin. *q.*64. *n.*21. & ad ſupradicta redigi poſſunt reliqua, ex quibus ſingularitas in teſtibus induci poſſet. His prælibatis.

Teſtes ſingulares nō probāt plenè. 9. REGVLA 1. ſit Teſtes ſingulares non probant, *c. licet cauſam, de probat. & ibi* gl. Anton. de Butr. Dec. & Bero. & cum his concordant *in c. licet ex quadam, de teſtibus*, Hoſtien. Aret. & Fely. & eſt communis opin. vt aſſerunt Petrus Ant. à Petra, Antonius Gom. & Michael Craſſ. quos cum pluribus concordantibus refert, & ſequitur Farin. *q.*64. *n.*33. Hæc Regula vera vtique eſt in ciuilibus, Farin. *n.* 57. ſed multo magis in criminalibus, in quibus, ſingularitatem fidem tollere teſtibus, dixerūt Abb. Dec. Igneus, Pariſ. Gomez. qui teſtatur de communi, & Farin. *dicto n.*57. Adde his Clar. *§. fin. q.* 53. *verſ. dixi etiam, vbi* ex Marſil. ait, quod ita tenent omnes ſcribentes. Intellige tamen Regulam, vt teſtes ſingulares non probent, nempè, plenè, & ad condemnandum pœna ordinaria; An verò probent ſemiplenè, ad torturam, pluſquam ſemiplenè, & ad condemnandum extraordinariè, patebit ex dicendis *infra in hac q.*

10 AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt non ſolum non probent teſtes, qui ſunt ſingulares, ſed etiam qui poſſunt eſſe ſingulares, Alex. Bar. Bal. Corr. Viu. cum octo alijs DD. relatis à Farin. *q.*64. *n.*61. *vbi* ait, quod non ſolum hæc Ampliatio communiter eſt recepta, ſed quod non habeat contradictorem, quem viderit. Quid de teſtibus qui poſsūt eſſe ſingulares?

11. Sed contra hanc Ampliationem facit, quod in dubio teſtes nō præſumūtur ſingulares, ſed conteſtes, Alex. Boſſ. Caſtren. Caccialup. & Maſcar. cum decem alijs DD. quos refert, & ſequitur Farin. *q.*64. *n.* 317. vbi teſtatur de communi, & ita tenuit Rota Rom. *diuerſ. deciſ.*191. *n.*4. *par.*1. Cum ergo teſtes in dubio poſſint eſſe ſingulares, & tamen in hac ſecunda communi opinione præſumantur conteſtes, igitur teſtes, qui poſſunt eſſe ſingulares plenè probant, contra propoſitam Ampliationem; Corroboratur hæc obiectio; Quia ad hoc vt teſtes non dicantur ſingulares omnis interpretatio faciēda eſt, dummodo abſq; aliqua verborum ſuppletione fiat, Bal. Lanfr. & Farin. *n.*322. qui contra Petram hoc veriſſimum exiſtimat; Ergo, &c.

12. Pro concordia diſtingue; Aut enim ſumus in caſu, in quo dubium eſt, an teſtes deponant de diuerſis actibus, & propterea poſſint eſſe ſingulares, & quia actuum pluralitas nō præſumitur, *c. cum Ioannes, de fide inſtrum.* Bal. *in l. neq; natales, n.*3. *C. de probat.* teſtes non præſumuntur ſingulares, ſed conteſtes, ita Gabr. Cæph. Montic. & Far. *q.*64. *n.*319. & ita procedit ſe- Vel ratione actuū diuerſorum?

cun-

Vel diuerſorũ locorum, & temporum?

cunda opinio contraria Ampliationi; Aut verò ſumus in caſu in quo dubium eſt, an teſtes deponãt de diuerſo loco, & tempore, & quia pluralitas temporũ, & annorum, more fluentis aquæ currentium, præſumenda eſt, niſi expreſsè conſtet, quod teſtes deponant de eodem tempore, teſtes non conteſtes, ſed ſingulares præſumuntur, & in hoc caſu procedit Ampliatio 1. vt declarant Gabr. Cæph. Montic. & Farin. *dicto n.319*. Quam nihilominus Ampliationem limitãt, Crot. Petra, Montic. Ruyn. & Farin. *n.321*. vt diuerſitas in loco, & tempore, nec præſumatur, ad teſtes reddendos in dubio ſingulares, niſi quando locus, & tempus ſunt de ſubſtantia actus, ſuper quo teſtes deponunt, alias ſecus.

Nec in fauorẽ piæ cauſæ ſingulares probant.

13. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt nec in fauorẽ piæ cauſæ probent teſtes ſingulares, Farin. *q.64. n.63.* citans Pariſ. & Gabr. & hoc extendit idem Gabr. vt nec in cauſa matrimoniali teſtes ſingulares probent.

Neq; in cauſis Regularium.

14. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt nec credatur teſtibus ſingularibus in cauſa de bono, & æquo decidenda, & ſecundum ius gentium (prout ſunt cauſæ Regularium, iuxta tradita *hic ſup q.4.n.3.*) ita Curt. Iun. Rimin. & Farin. *q.64. n.62.* Intellige tamen, vt notabitur infra in hac *q. n.39. & 40.*

Nec probãt miracula.

15. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt teſtes ſingulares, quorum vnus deponit de vno miraculo; alter de alio, minimè dicantur probare miracula, Maſcar. *de probat. lib.2. concl.* 1060. vbi plures concordantes inducit, Alex. Archid. Fely. Innoc. & Farin. *q.64. n.65.* plurimos etiam referens, & teſtificans de communi; licet ſecundum Fely. probent famam ſuper miraculis. An probent contra producentem; Vide *hic infra n.44.*

Singulares adminiculatiuè benè probant, & quantum?

16. REGVLA 2. ſit. Teſtes ſingulares ſingularitate adminiculatiua, ſeu (vt alij vocant, cumulatiua) probant; Et hæc Regula, eſt velut limitatio præcedentis Regulæ primæ, nempe, vt non ſit vera in teſtibus ſingularibus adminiculatiuè; & eam tenuerunt Bal. & Dec. *in c. licet cauſam, de probat*, Iaſ. Rip. & Franc. Curt. *in l. admonendi, ff. de iureiur.* & de communi teſtificantur multi apud Farin. *q.64. n.112.* Qui tamen DD. intelligendi ſunt, vt benè, non plenè teſtes probent ſigulares, ſed ſolum ſemiplenè, & aliquando pluſquam ſemiplenè, ſecundum quod animus Iudicis mouetur plus, vel minus ad præſumendum, ſeu indubitanter credendum, ita alijs relatis declarat Caccial. *in dicta l. admonendi n.* 92. Corrad. Monticel. Rolan. Gabr. qui teſtatur de communi, & Farin. *n.113.*

Vt cum vnus de veritate facti, alter deponit de cõfeſſione.

17. AMPLIATVR 1. Regula 2. ſeu potius declaratur; Vt quando vnus teſtis deponeret de veritate facti, alter de confeſſione Rei, iſti teſtes, licet diuerſi, & ſingulares, coniungantur, & probent, quia vnus alteri non aduerſatur, ſed adminiculatur, Alex. Bal. Fely. Maſc. Monticel. Rimin. Viu. cum pluribus alijs apud Farin. *q. 64. nu.* 114. inter quos Franc. Curt. *in trac. de teſtibus concl.46. n.92.* ait, quod in nul-

Digitized by Google

in nulla materia mundi, teſtes dicuntur ſingulares, vbi concluſiuè vnus idem dicit, quod alter: Et hæc Ampliatio tūc magis procederet, nempè, vt teſtes coniungantur, & probent, dum vnus teſtis deponit de veritate facti, & alij plurimi ſingulares de confeſſione Rei, & de fama, Aym. Cæpol. Maſcar. & Farin. qui hos referens, non diſſentit, *n.* 118. licet non deſint permulti DD. contra hanc Ampliationem tenentes, quos referēs Farin. *n.* 115. expreſsè ait, *n.* 116. per hoc recedendum non eſſe ab hac Ampliatione, quam in ſe veriſſimam eſse dicit.

Quid in criminalibus? 18. Et extendit *n.* 119. eam procedere etiam in criminalibus, citans Calcan. Subdēs cum Menoch. & ſecundum magis receptam opinionem, quod in cauſis criminalibus, in quibus agitur de pœna pecuniaria, duæ ſemiplenæ coniunguntur, ſecus ſi ageretur de pœna ſanguinis.

Declaratur. 19. Bona eſt doctrina huius Ampliationis, ſeu declarationis, quæ vlterius declaranda eſt; Vt ſi vnus teſtis legitimus deponeret de veritate facti, & alter de confeſſione, vnirentur quidem iſti teſtes, ſed ex eorum dictis non reſultaret plena probatio ad condemnandum ſufficiens, Caccial. *in l. admonendi n. 86. & 92. ff. de iureiur.* Gabr. qui plures refert, Soarez, qui de communi, & Farin. *q. 64. n. 126.* qui *n. 123.* vltra prædictos citat alios concordantes, nempè Bertaz. Maſcar. Pariſ. & Aym. qui pariter de communi; Sed iuxta tradita hic ſup. *n. 16.* reſultaret ſemiplena, ſecūdum Alex. Aym. Petram, & Bal. Vel etiam pluſquam ſemiplena, vt notant Aym. Caccial. Gabr. qui concordantes inducit, Socin. & Farin. *n.* 128. *&* 129. At ſi cum teſte deponente de veritate facti, duo alij conteſtarentur confeſſionem extraiudicialem, ex his duabus ſemiplenis, plena reſultaret probatio, Aym. Menoch. qui concordantes refert, Gabr. qui teſtatur de communi, & Viu. qui ait, hanc canonicam, & veriſſimam eſſe opinionem, quos ſequitur Farin. *nu.* 125. Immò ſi cum teſte deponente de veritate facti, alter tantum deponeret de confeſſione extraiudiciali, facta tamen parte præſente, plena eſſet probatio, Aym. Franc. Curt. Gabr. Maſcar. Rip. qui teſtatur de canonica, & veriſſima opinione, quibus ſubſcribit Far. *n.* 121.

20. Quid vero ſit dicendum de teſtibus deponētibus de confeſſionibus diuerſis loco, & tempore factis, præſente, vel abſente parte, Vide Far. *q. 64. n.* 131. & ſequentibus; qui *n.* 145. cum Boſſ. Marſil. Pariſ. & alijs, tenet, quod in criminalibus, teſtes deponentes de diuerſis confeſsionibus Rei ſuper delicto, diuerſis loco, & tempore factis, non faciant inditium, cum tales depoſitiones non coniungātur. Deponentes de confeſſionib. diuerſis loco, & tēpore factis.

21. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt teſtes ſingulares probēt plenè quid in genere, Farin. ad ſaturitatem citans *q. 64. n.* 150. *&* 153. vbi teſtatur de magis communi (licet alij relati *n.* 151. contrarium dixerint) Intellige Ampliationem, dum non agitur de probatione certi actus, certo loco, & tempore facti, Singulares hi teſtes, an probent plene quid in genere?

facti,

facti, ſed articulatur genus, ideſt adulterium in genere, Far. *n.*154. & ſpecies actuum, non quidē adulterij, ſed ex quibus infertur genus, nempè adulterium, ſuper quibus teſtes deponunt, plenè probentur per conteſtes, aliàs ſecus, Iaſ. & Farin. *n.* 155. Abb. Fely. & Maſcar. cum alijs *lib.*1. *concl.*65. *num.*2. Et dummodo non ſimus in criminalibus, in quibus tales ſingulares teſtes non ſufficerent ad torquēdum, & multo minus ad puniendum, Farin. *n.*156. qui *nu.*157. citat Clar. Foller. Pegn. & Bertaz. qui alijs relatis teſtatur de veriori, & magis communi, Simanc. Petra, & Far. *n.*229. *&* 231.

22. Sed dum e. g. ageretur de probando inhoneſtam vitam alicuius mulieris, vel diffamationem in genere, quod quis ſit adulter, aut quid ſimile; In his caſibus, teſtes ſingulares optimè probarent, dum deponerent de diuerſis actibus inhoneſtis dictæ mulieris, ſeu de diuerſis adulterijs illius, qui prætenditur adulter, Abb. Maſc. Montic. & quam plures alij, quos ſequitur Farin. *q.*64. *n.* 223. inter quos teſtantur de communi Alex. Petra, & Bertaz. qui alios refert; Intellige, vt dicti teſtes ſingulares probēt e.g. adulterium in genere, non autem certum adulterium, Bertaz. & ſex alij DD. quos citat, & ſequitur Far. *n.*225. qui *n.*227. ait, ita intelligendos eſſe omnes DD. qui dicunt ſimpliciter teſtes ſingulares adulterium probare.

Cōtrouerſus eſt hic pū:tus.

23. Quod dictum eſt in hac Ampliatione verum eſt etiam in omni caſu, in quo agitur de probando mores, & qualitates alicuius perſonæ, ſecundū Bal. Corrad. Petram, Riminal. & Far. *q.*64. *nu.*224. Nec non dum tractatur, de probando, quod quis ſit vſurarius, vt ſecundum magis communem, citatis alijs ad ſaturitatem, in hoc controuerſo puncto, determinat Farin. *n.* 195. *vſq.* 200. Qui ventilat, *n.*201. *vſq.*215. maiorem controuerſiam de probando in genere hæreſim, & eam reſoluit diſtinguendo *n.* 216. *vſq.*219. ad quem, lectorem remitto, breuitati incumbens, cum hæc materia, non ad iudicium Regulare, ſed ad ſanctum Inquiſitionis officium ſpectet.

De hæreſi remiſſiue.

24. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt teſtes ſingulares adminiculatiuè plenè probent totum, dum deponunt ſuper diuerſis partibus, ex quibus infertur totūm, Abb. *in c. licet ex quadam, de teſtibus*, vb. Fely. & Aret. qui teſtatur de communi, Farin. *q.*64. *n.*160. qui *n.*161. cum Aret. limitat dummodo expreſsè ſit capitulatum de partibus; & partes ſingulæ ſint per conteſtes probatæ, Aret. Bal. & Farin, *n.* 162. Et ſimus non in diuiduis, ſed in indiuiduis, Corr. Fel. & Far. *n.*163.

Totum an plene probetur per ſingulares deponentes de partibus?

25. AMPLIATVR 4. Regula. 2. Vt teſtes ſingulares adminiculatiuè coniungantur, & plenè probent poſſeſſionem, deponentes de pluribus actibus poſſeſſorijs, factis diuerſis loco, & tempore, Imol. qui alios citat, Ang. & Socin. & de magis communi teſtatur Corrad. Viu. & Farin. *q.*64. *n.*164. vbi plurimos citat, & in ſequentibus limitat; Et idem dicendum eſt in probatione iuriſdictionis, de qua vide Farin.

Quid in deponētibus de actibus poſſeſſorijs, diuerſis loco, & tēpore factis; Vel in probatione iuriſdi-

T

ctionis, ſeu cōſuetudinis? Farin *d.n.*182. De probatione vero conſuetudinis eſt controuerſia, de qua Farin. controuerſiam concilians, à *n.*190.

Quid in crimine læſæ Maieſtatis; cōſpirationis, tractatus, & rebellionis? 26. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt per teſtes ſingulares adminiculatiuè plenè probetur crimen læſæ Maieſtatis, Maſcar. Marſ. Foller. Farin. cum pluribus alijs ab eo citatis *q.*64. *n.*120. Quod intellige, quando tale crimen fuit commiſſum per plures actus, & tractatus, tunc enim teſtes ſingulares, quorum vnus deponit de vno actu, alter de alio, ſibi adminiculantur, & plenè probant, & ſi de loco, & tempore diſcordent; Secus ſi ageretur de probando dictum crimen ex vnico, & ſpecifico actu; tunc enim ſingularitas eſſet obſtatiua, & fidem illis tolleret, Foller. Petra, Oſaſc. & Far. *n.*222. Extende hanc Ampliationem ſic declaratam ad conſpirationem, tractatum, & rebellionem cum Anchar. Crot. Gig. Maſcar. & Farin. *n.*221. vbi, hanc totam Ampliationem dicit communiter à DD. eſſe receptam.

Vnus deponens de maiori, alter de minori, an concordentur? 27. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt teſtes ſingulares adminiculatiuè, deponentes, vnus de minori ſumma, quantitate, aut numero, alter de maiori, regulariter probēt, & concordentur in minori, Alex. Bal. Imol. Viu. qui alijs relatis teſtatur de communi; Et pluribus hanc Ampliationem comprobans Petra, teſtatur de magis communi, & recepta opinione, de qua etiam Far. relatis multis concordātibus, *q.*64. *n.*233. Quamuis multi ab eodem relati *n.*234. contra ſentiant.

28. LIMITA hanc 6. Ampliationem; Vt procedat, quando teſtes deponerent ſuper his, quæ ſolo iudicio, & diſcurſu intellectus percipiūtur, vt ſi ageretur de extimandis damnis, de pretio, & valore rei, ſecus ſi de his, quæ ſenſu corporeo percipiuntur; talis enim variatio implicaret contradictionem, & teſtibus tolleret fidem, Io. Anan. Petra, & Farin. *q.*64. *n.*242. Item dum conſtat, quod teſtes loquuntur de eodem actu, ſecus, ſi de diuerſo, Far. alios citans *n.*244. *& ſeq.* Et quando diſcordia eſt modica, ſecus, ſi magna, Alciat. Vrſil. & Far. *n.*252. Item quando teſtes deponunt per verbum circa, ſecus ſi clare de aliquo certo, Alex. Bal. Imol. Io. And. relati a Maſcar. *concluſ.* 1213. *n.*65. *de probat. lib.*3. Et tunc tanto minus concordarētur, & probarēt, quando vt ſup. diſcordantes, deponerent per dictionem taxatiuam, Petra, Vrſil. & Farin. *num.*249.

29. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt teſtes ſingulares adminiculatiuè, bonam, & etiā malam famam plenè probent, Gabr. qui plures alios refert, Io. de Amic. Petra, Rimin. & plurimi quos refert, & ſequitur Farin. *q.*64. *n.*253. *&* 254. vbi teſtatur de communi, licet aliqui alij contra ſentiant: Vnde ſi vnus teſtis nominet aliquos famæ authores, alter alios, vnus dicat audiſſe in platea, alter in burgo, vnus tali die, alter alia die, &c. plenè probant, ſecundum Farin. *q.*47. *n.*265. dummodo ſint conteſtes in ſpecie famæ, vel infamiæ, de qua agitur, aliàs ſecus, Bal. Aemil. Maſcar. & Far. *q.*47. *n.*305. Quid in famæ probatione?

30. AM-

30. AMPLIATVR 8. Regula 2. Vt teſtes ſingulares adminiculatiuè, deponentes de diuerſis actibus furoris, diuerſis loco, & tempore factis, plenè probent, quod quis ſit furioſus in genere, Io. And. Alex. Boer. Fely. Maran. Ruyn. & Maſcar. *de probat. lib. 2. concl.* 827. *n.* 8. *vſq; ad* 11. & Farin. *q.* 64. *num.* 259. *& ſeq.*

Quid in probatione furoris ex diuerſis actibus?

31. AMPLIATVR 9. Regula 2. Vt per teſtes ſingulares adminiculatiuè, plenè probetur, quod quis ſit ſacerdos, dum vnus deponit vidiſſe eum celebrantem vno die, alter alio die, vnus, quod audiuit epiſtolam, alter Euangelium, Far. citans alios *q* 64. *n.* 281. *& ſeq.*

Vel quod quis ſit ſacerdos, viſus diuerſis in locis celebrare, &c.?

32. AMPLIATVR 10. Regula 2. Vt teſtes ſingulares adminiculatiuè plenè probent, iunctis alijs adminiculis, Alex. Aym. Petra, & alij relati à Far. *q.* 64. *n.* 302. qui *n.* 303. ait, hoc non procedere in criminalibus ad condemnandum, ſaltem pœna ordinaria.

Vel iũctis etiã alijs adminiculis?

33. AMPLIATVR 11. Regula 2. Vt teſtibus ſingularibus adminiculatiuè nobilibus, probatæ vitæ, & veriſimilia deponentibus poſſit Iudex plenam fidem adhibere, Caſtren. Marſil. qui, hoc ponit pro ſingulari quotidiano, & practicabili, Tiraq. Corrad. Gabr. Monticel. Rimin. cum decem alijs DD. relatis à Farin. *q.* 64. *n.* 304.; Qui tamen citans ad oppoſitum Crot. & Bero. ait *n.* 305. horum opinionem, fortè veriorem; Subdens *nu.* 306. quod ſi voluerimus hanc Ampliationem ſuſtinere, limitanda erit, vt in duobus tantum caſibus procedat; Primus, quando agitur de probando, quid in genere; ſecundus, cum non agitur de alicuius præiudicio, ita cum Bero. arctat, ſed videtur nimium, hanc Ampliationem, quam ipſe, dicto *nu.* 304. *in fin.* fatetur communiter receptam à DD.

Quid in teſtibus nobilibus probis, & in veriſimiliter informatis.

34. AMPLIATVR 12. Regula 2. Vt teſtibus adminiculatiuè ſingularibus, poſſit Iudex plenam fidem præſtare, ſi ex iuſta cauſa, eius arbitrio iudicanda, ita ei viſum fuerit, Aym. Couar. Corrad. Marſ. Menoch. & Farin. *q.* 64. *n.* 310. vbi ſex alios concordantes inducit, & teſtatur de communi, ſicut è contra, ex iuxta cauſa, poteſt non adhibere fidem teſtibus ſingularibus, in caſibus, in quibus de iure eſſet adhibenda, Gabr. Marſil. Menoch. & Farin. *n.* 311. Sed dictam iuſtam cauſam in ſententia Iudex exprimere debet, ne in ſindicatu teneatur, neue eius ſententia in appellatione reuocetur, Curt. Lãberteng. Menoc. Pariſ. Socin. & Farin. *n.* 313.

Ex iuſta cauſa Iudex præſtat vel nõ plenam fidẽ teſtibus &c.

35. AMPLIATVR 13. Regula 2. Vt plenè probent teſtes adminiculatiuè ſingulares, vbi de modico agitur præiudicio, Aym. Corrad. Gabr. Montic. Petra, & Far. *q.* 64. *n.* 298.

Plene probat, vbi de modico præiudicio agitur.

36. AMPLIATVR 14. Regula 2. Vt, in his, quæ ſunt difficilis probationis, probent, Farin. *q.* 64. *nu.* 197. Bertaz. *conſ.* 273. *n.* 5. *& ſeq.* nec diſſentire videtur Ioan. Bapt. Ferret. *conſ.* 168. *n.* 11. vbi ait, quod teſtes ſingulares probant in cauſis, in quibus præſumpta probatio habetur pro plena; Vide tamen in propoſito Paulum Granu. *theore.*

Quid in ijs, quę sũt difficilis probationis.

Digitized by Google

23. *n.*15. *lib.*1. vbi ait, quod teſtes ſingulares in iſto caſu faciunt indicium; Quantum probent contra producentem, vide *infra hic n.*44.

Singulares plures diuerſificatiue, tantũ probant quantũ vnus ni ſi, &c.

37. REGVLA 3. ſit. Teſtes plures ſingulares, ſingularitate diuerſificatiua, tantum probant, quantum vnus, Albertin. Caccialup. Ioſephus Ludou. & Farin. *q.*64. *n.*41. & conſequenter ſemiplenè probant, Caccialup. qui teſtatur de communi, Albertin. (qui declarat, dummodo inter huiuſmodi teſtes adſit vnus, qui ſit omni exceptione maior) Bal. Calcan. Corn. Oſaſc. Specul. & Far. *q.*64. *nu.*45. *&* 47. dummodo inter eos non ſit tanta diuerſitas, vt contradictionis imaginem in ſe habeat, tunc enim nec ſemiplenè probarent, Aym. Bar. Bal. Caccial. Salyc. & Farin. *n.*48. *& ſeq.* & de his intelligendi ſunt Dec. Rip. & plures alij, dicentes; teſtes ſingulares diuerſificatiuè, nihil probare, vt declarat Farin. *nu.* 55. *vbi teſtatur de communi*.

Diuerſi in loco, & tempore, in reiterabilibus, nõ perdunt fidem.

38. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt teſtibus diuerſificantibus, & diſcordantibus in loco, & tempore, dum probant actum iterabilẽ, per hoc non tollatur eis de fide, Bertaz. Hoſtien. Monticel. Rim. Rolan. & Far. *q.*64. *n.*85. vbi plures alios referens teſtatur de communi, & ita notant omnes *in l. teſtium, C. de teſtibus*, licet aliqui alij contra ſenſerint; Et hæc ampliatio tunc maximè procedit, dum agitur de probando; quod actus iterabilis ſit iteratus, ſi verè iteratus ſit; Secus ſi ageretur de probando vnum actum iterabilem, non tamen iteratum, tunc enim teſtes diuerſi in loco, & tempore, nihil omnino probarent. Caccial. Aym. qui benè hanc declarat materiam, & benè reaſſumit Petra, & hos ſequitur Farin. *n.*87.

Quid in actibus cõtinuatis, & ſucceſſiuis, dũ diuerſitas eſt in loco, & tẽpore.

41. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt diuerſitas in loco, & tempore in actibus continuis, & ſucceſſiuis non reddat teſtes ſingulares, ita vt non ſolum probent pluſquã vnus, ſed benè probent, *gl. in cap. nihilominus, & ibi Præpoſ. n.* 7. qui teſtatur de communi, 3. *q.* 9. Dec. Fely. Monticel. Aym. Petra, Gabr. qui teſtis eſt de cõmuni, & magis communi, & Farin. plures concordantes adducens, *q.*64. *n.*90. Exemplificant multi ex præcitatis DD. in teſtibus deponentibus, quod viderunt per foramen vnus poſt alium adulterium, copulam, vel alium ſimilem actum, hi enim plenè probant ſecundum dictam gl. & Præpoſ. qui de communi, Bal. Corrad. Cyn. Maſcar. Pegna, & Farin. *nu.* 91. vbi plures concordantes alios inducit.

Quid ſi cõcordent in ſubſtãtia, ſed diſcordent in verbis, circunſtãtijs, &c.

42. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt teſtes ſingulares, licet diuerſi in verbis, in circumſtantijs, in redditione rationis, vel in modo narrandi, ſi concordes ſint in ſubſtantia, & ſic tendant ad eundẽ finem, benè probent, Aym. qui teſtatur de communi Bal. Bertaz. Caccialup. Corrad. Felyn. Iaſ. Maſc. Rip. & Far. ad ſaturitatem citans alios, *q.*64. *n.*147. Qui *num.*149. limitat hanc Ampliationem, vt teſtes, in hoc caſu, non plenè probent, ſed tantum ſemiplenè, vel pluſquam ſemiplene, cum Siman. *in tract. de heret. tit.* 64. *n.* 64. vbi loquitur in cri-

criminalibus, & citat Aym. Bal. Dec. & Fel. & cōcordant Ioſephus Ludou. Petra, & Far. *q.64.n.*113.

De ſingularitate obſtatiua, remiſſiuè.

43. REGVLA 4. hic ſubnectenda eſſet de teſtibus ſingularibus, ſingularitate obſtatiua, ſed quia idem eſt dicere, quod teſtes ſint ſingulares obſtatiuè, & quod inter ſe ſint contrarij, de quibus agendum erit *in ſequenti proxima q.* 45. ad eam lectorem remitto.

44. De materia huius *q.* 44. latè Monticel. *in repert. teſt. rubr. impugnatio teſtis, quia ſingularis, & rub. teſtes, quando probent, & alijs in locis in hac quaſt. citatis*; & latiſſime Farin. *q.*64. Teſtes ſingulares de credulitate, & inhabiles contra producentem, an & quantum probent, *vide ſupra hic q.* 41. *n.* 2. & 5.

An teſtes inter ſe contrarij probent, & concordandi ſint? Quæſtio 45.

Cōtrarietas oritur ex decē prædicamētis.

1. PRAEMITTO contrarietatem induci in teſtibus ex decem prædicamentis, ex quibus *in q.* 41. *n.* 8. dixi induci etiam ſingularitatem, vt explicat Bal. *in l. teſtium, nu.* 14. *C. de teſtibus*, vbi ait, quod ex his pleriq; teſtes incidunt in contrarietatem, non ſolum in ſingularitatem.

Teſtes contrarij non probāt.

2. REGVLA 1. ſit. Teſtes plures inter ſe cōtrarij nihil probant, inuicem enim ſe collidunt, Abb. Bal. Boſſ. Foller. Bertaz. qui teſtatur de communi, & Farin. *q.*65. *n.* 2. vbi pluribus alijs citatis, ait, hanc Regulam contradictorem non habere; Et idem prorſus dicendum eſt de teſtibus ſingularibus obſtatiuè, Farin. alios ad ſaturitatem citans *q.* 64. *n.*54. & nota, quod hæc Regola cum ſequentibus Ampliationibus procedit in ciuilibus, & multo magis in criminalibus, in quibus tales teſtes non probant, ſecundum tot DD. citatos a Farin. *q.* 64. *n.* 57. inter quos Gomez. teſtatur de communi.

3. AMPL. 1. Regula 1. Vt teſtes inter ſe contrarij, etiam ſi mille ſint, nihil probēt, Alex. Bal. Gram. quos refert, & ſequitur Bertaz. *cōſ.* 283. *lib. n.*2. Nec in criminibus exceptis, Bertaz. Maſcar. & Farin. *q.*65. *n.* 4. vbi alios refert; Et loquendo in terminis, de teſtibus ſingularibus obſtatiuè, quod minus probent mille, quam vnus, Farin. cum quamplurimis citatis ab eo, *q.* 64. *n.*39. & 41.

Minus mille, quam vnus.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt teſtes contrarij, ſeu ſingulares obſtatiuè nihil probent, etiam ſi eſſent nobiles, & in ſe valde digni, vbi enim adeſt contrarietas, ibi & falſitas, quæ ex dignitate non ſuppletur; Albertin. *in c.*1. *q.*16. *n.*62. *de hæret. in* 6. Farin. *q.*64. *n.*306.

Quãuis nobiles, & digni.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt non ſolum nihil probent teſtes contrarij, & diſcordantes in facto, & ſubſtantia, ſed nec etiam cōtrarij, & diſcordantes in loco, & tempore, dum locus, & tempus ſunt de ſubſtantia actus, *gl. in l. ob carmen, §. fi.* vbi Bar. *n.*2. *ff. de teſtibus*, Archid. Bal. Felyn. Maſc. Petra, qui de communi, Specul. & Farin. qui plures alios concordantes inducit, *q.*64. *nu.*77. Immò nihil probant, etiam dum locus, & tempus non ſunt de ſubſtantia actus, quando agitur de probatione actus momentanei

Quid in contrarijs in loco, & tempore.

tanei

taneí irreiterabilis, in quo contrarietas in loco, & tempore, teſtibus fidem adimit in totũ, Aym. Crot. Monticel. Petra, Alex. de Neuo, qui exemplum ponit in probatione homicidij, in qua diuerſitas in loco, & tempore tollit fidem teſtibus, & concordant, *gl. in cap. nihilominus, vbi* Præpoſ. *3. q 9.* Felyn. Gigas, Antonius Gom. Imol. Rimin. & alij, quos citat, & ſequitur Farin. *q.64. n.88. & ſeq.* Et idem dicendum eſt, dum agitur de probando vnum actum de ſui natura iterabilem, non tamen iteratum, etiam dum tempus, & locus non ſunt de ſubſtantia actus, Aym. Caccialup. Petra, Riminald. & Far. *n. 87.* Vt ſi vnus dicat furtum, ſeu aſſaſſinium in ſtrata, alter in domo commiſſum, ita exemplificat Monticel, & Farin. *n.72.* Vnus de die, alter de nocte, Felyn. citans Bal. *in cap. licet ex quadam, de teſtibus,* & ſubſcribunt Monticel. Petra, & Farin. *n.73.*

Sed in modico, ſeu dum deponunt de loco, & tempore dubitatiuè.

6. LIMITA Ampliationem 3. Vt non procedat, quando diuerſitas, & diſcordia in teſtibus eſſet in modico tempore, hæc enim diuerſitas non inducit ſingularitatem, & tanto minus contrarietatem, Gemyn. Monticell. & Farin. *q.64. n. 84.* Sicut nec etiam dum teſtes dubitatiuè de loco, & tempore deponerent, & non benè recordarentur; vt e. g. Si vnus diceret, Credo, quod fuit menſe Maij, alter credo, quod fuit menſe Iunij; tunc enim non ſolũ non præſumerentur contrarij, ſed nec ſingulares per hoc eſſent, Aym. Petra, & Farin. *n.83.*

7. Sed quid, ſi plures teſtes ſint, & omnes dicant, de loco, & tempore non recordari? Dic quod omnes præſumuntur ſuſpecti; etiam in caſu, in quo locus, & tempus non ſunt de ſubſtantia actus, Alber. Ioannes Andr. & Præpoſ. Et hic tamen ait, hoc Iudicis arbitrio relinquendum; Quod arbitrium ſecundum Farin. *q.64. n. 104.* regulandum eſt, vt, dum tempus breue eſt, bene dicant iſti DD. Secus ſi antiquum, Far. *n.99. & ſeq.*

Quid ſi omnes teſtes dicant non recordari de loco, & tempore.

8. AMPLIATVR 4. Regula, 1. Vt teſtes contrarij, ſeu diſcordantes in verbis, dum agitur de formalitate verborum, nihil probent, etſi in ſenſu conueniant, Maſcar. *lib 3. concl. 1368. n.7.* vbi relatis alijs teſtatur de communi, Caccialup. *in l. admonendi n.88. ff. de iureiur.* qui benè comprobat, & exemplificat, Bertaz. Ant. de Butr. Felyn. Montic. Rimin. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.64. n.67.*

Teſtes diſcordantes in formalitate verborum an probent, vſq; ad nu. 11.

9. LIMITA 1. Ampliationem 4. Vt licet dum teſtes interrogantur à Iudice de formalitate verborum, ſi diſcordent, dicantur ſingulares obſtatiuè, ſeu cõtrarij, & non probent; Nihilominus ſi ex ſeipſis diſcordarent in verborum formalitate, nec contrarij, nec ſingulares dicerentur, ita declarat Roian. *lib. 2. conſ. 33. n.22. vſq; in fin.* Et hanc credit Farin. *q.64. n.69.* eſſe veritatem, & communem mentem DD. *hic ſup. n.8.* citatorum.

10. LIMITA 2. Ampliationem 4. Vt procedat, quando ageretur de probando factum recens, in quo obliuio non eſt veriſimilis; Secus ſi tractaretur de facto antiquo plurimorum annorum, in quo non

eſt

Digitized by Google

eſt veriſimile teſtes de præciſis verbis recordari, hi enim in formalitate verborum diſcordantes, benè probant; Immò ſi in tali caſu in formalitate verborum concordarent, de falſo ſuſpecti eſſent, & nihil probarent, Bal. Caſtell. Cott. Rolan. & Farin. *q.64.nu.71. & q.65.n.27.* vbi ad ſaturitatem citat. Sublimita tamen, vt ſi teſtes ſint bonæ famæ, benè probent, quãuis deponant per eundem præmeditatum ſermonem; Sicut etiam in caſu, quod teſtes eſſent plures, ex numero enim teſtium tollitur ſuſpicio; Et in omni caſu hic punctus Iudicis remittitur arbitrio, Maſc. & Far. alios citãs *q.65.n.25.& ſeq.*

11. Sed regulariter, dummodo teſtes ſint concordes in ſubſtantia negotij, licet diſcordantes ſint in verbis, per diuerſa ſcilicet verba deponendo, benè probant, Alex. Boſſ. Corr. Felyn. Monticel. Maſcar. qui plures inducens teſtatur de communi, & Far. *q.65.n.22.* Et idem dicendum eſt de teſtibus diſcordantibus in modo narrandi factum, *c. nihil, de verb. ſign.* Farin. *nu.29.* DD. citans. Idem prorſus concludendum eſt, dum teſtes diſcordant, reddendo ſcilicet diuerſas rationes, & cauſas ſcientiæ; per hoc enim non dicuntur contrarij, ſi concordantes ſint in ſubſtantia negotij, de quo agitur, Bal. Corr. Dec. Innoc. Montic. Specul. & Farin. *n. 30. & 31.* vbi de communi, dummodo cauſæ, & rationes ad eundem finem tendant, Bero. & Farin. *n.32.*

Quid ſi plures

12. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt teſtes inter ſe contrarij, non ſolum non probent, ſed ſi vna probatio alteri præponderet, velut ſi duo teſtes contradicerent vni, vel plures paucioribus, pauciores puniantur, vt periuri, & falſi, Clar. *lib.5.§.falſum, verſ. conuincitur etiã, in princ.* Bal. Boſſ. Petra, & Farin. *q.65. n.7.* licet data paritate in numero teſtium contrariorum, non poſſit tractari de punitione, ſed de inquiſitione, carceratione, & tortura, Boſſ. Clar. Montic. & Farin. *num.9.*

contrarij ſint paucioribus, vel æquales ſint?

13. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt teſtes non probent, quãdo ſunt contrarij in ſubſtantialibus, Anch. Petra, & Farin. *q.65.nu.16. & eſt tex. in c. dudum in ver. ſubſtantia, & ibi gl. de cõtrou. coniug.* Vel in qualitatibus, & circumſtantijs ſubſtantialibus, Bero. Bertaz. & Farin. *n.21.* Secus autem ſi diſcordes ſint in qualitatibus, & circumſtantijs remotis, extrinſecis, impertinentibus, & non ſubſtantialibus, talis .n. contrarietas teſtibus fidem nõ tollit, Alex. Bal. Bertaz. Boſſ. Dec. Iaſ. Et ita tenentes teſtantur de communi Maſcar. & Petra; & alios plures referens Farin. *n.16. & 20.* teſtatur de magis communi: Subſtantialia verò in propoſito ſunt ea, ſuper quibus teſtes ſunt producti ad probandum, & ſunt capitulata, & articulata, Gram. Petra, Rimin. Sen. & Farin. *n.18.* Vel, vt *ibidem* declarat Far. cum Bal. ſubſtantialia ſunt omnia ea, quæ concluduntur ſub iuramento, & forma articulata.

Cõtrarij in nõ ſubſtantialibus probãt.

14. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt non procedat in illis teſtibus, quorum vnus deponit plus altero;

Quid ſi vnus depo-

iſti

nat plus altero?

iſti enim nõ ſunt contrarij, ſed probant, poteſt enim eſſe, quod vnus audierit, vel viderit, quod non alter, Alex. Ang. Bero. Bertaz. Dec. Montic. qui plures alios refert; & de communi ſunt teſtes Alciat. Maſc. & Viu. & hos omnes, cum pluribus alijs, refert, & ſequitur Farin. *q.65.n.* 11. Quæ tamen limitatio non procederet, quando teſtes loquerētur taxatiuè, tunc enim ſi vnus plus altero deponeret, nihil probarent, & contrarij dicerentur Aret. Bald. Petra, & Farin. *n.*15. ſicut nec in teſtamentis procederet limitatio.

Modica contrarietas, an tollat fidem?

15. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt procedat in magna contrarietate, modica enim contrarietas teſtibus fidem non tollit, Alex. Dec. Fely. Maſcar. Monticel. Petra, qui plures alios refert, & teſtatur de communi, ſicut & Farin. *q.65.nu.* 34. vbi alios inducens; ſubdit *n.*35. contrarium ſenſiſſe Bal. qui ait, minimam differentiam in teſtibus habere imaginem falſitatis, & contrarietatis, cui ſubſcribens Bero. dixit, quod modica cõtrarietas non vitiat in acceſſorijs, ſecus in ſubſtantialibus; Sed hoc totum Alciat. & Monticel. arbitrio Iudicis relinquunt.

An concordentur remiſſiuè?

16. LIMITATVR 4. Regula 1. In omnibus caſibus, in quibus teſtes, qui videntur, contrarij, concordandi tamen ſunt; Et de his in proxima ſeq. Regula.

Omnis interpretatio facienda

17. REGVLA 2. ſit. Omnis interpretatio facienda eſt in depoſitionibus teſtium, vt inter illos contrarietas euitetur, ne exiſtimentur falſi, neuè ejs falſi pœna imponatur, *c. cum tu, & ibi gl.* & DD. omnes, præſertim Abb. Anan. Bal. Butr. Hoſt. Imol. & Io. Andr. *de teſtibus*, Clar *lib.5.§. falſum, verſ. ſcias tamen*, Aret. Boſſ. & Farin. *q.65.n.* 37. vbi plures alios concordantes inducit, inter quos Petra teſtatur de communi.

eſt, vt teſtes nõ ſint contrarij, ne puniantur.

In dubio cõcordātur ne puniātur verba etiã impropriãdo.

18. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ad euitandum falſum, teſtes in dubio non præſumantur contrarij, ſed concordes, & conteſtes Caſtr. Petra, & Farin. *q.65.n.*75. Et ſi opus eſſet, ad eos concordandos, ſunt verba eorum depoſitionum impropriãda, ſeu impropriè interpretanda, Abb. Ant. de Butr. Bertaz. Fely. & Petra, qui cũ Far. *n.*43. *&* 44. teſtatur de communi; Immò ad hũc effectum improprijſſime ſunt verba interpretanda, Petra, Rimin. & Farin. *n.* 45. *&* 46. etiam ſi cũ difficultate aliqua poſſent ad concordiam reduci, Aret. Fely. Petra, qui de communi, & Far. *q.65.n.*47.

Etiam per interpretationē ſupplentiuã & aliis modis.

19. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt ad euitandum in teſtibus falſum, fiat etiam interpretatio ſuppletiua, Bal. Petra, & Farin. *q* 65. *n.*48. *& ſeq.* Etiam per ſubauditos intellectus, Ang. Petra, & Farin. *n.* 52. Nec non per tẽporum diſtinctionem, Alex. Boer. Socin. & Farin. *n.*54. & tenuit Rot. Rom. *diuerſ. par.2. deciſ.*129. *n.6. & ſeq.* Item per principium, & finem actus, Aret. Anan. & Imol. *in c. cum tu, de teſtibus*, Gabr. & Farin. *n.*55. Item per repetitionem ſermonis, Abb. Anã. Fely. & Imol. *in dicto c. cum tu*; Item per multiplicationem actus, proximè citati DD. cum Farin. *n.*38. qui plu-

plures alios concordantes adducens, teſtatur de communi, & veriſſima opinione; ſed eam limitat *n.39.* cum Abb. Arret. Corr. & Fely. vt procedat in actibus iterabilibus, & iteratis; Secus ſi ageretur de vnico tantum actu, vel de actu de ſui natura non iterabili, vel non iterato, In quibus caſibus teſtes remanerent contrarij, & falſi.

Multiplicitas, vel identitas, an in criminalibus præſumatur?

* Notandum eſt generaliter, in criminalibus, quando multiplicitas iterabilium actuum, rerum, & perſonarum ad pœnam euitandam facit, vtique præſumenda eſt, non autem identitas, Abb. & Zabar. *in c. cum Ioannes, de fide inſtrum.* Maſcar. Menoch. Tuſc. Far. & alij, *in Frag. Crim. lit. I. n.* 71. Sicut è contra, vnitas, & identitas, in actibus, rebus, & perſonis præſumitur, non multiplicitas, quando ita præſumendo, delictum, pœnaque excluduntur, Bertaz. Foller. Maſcar. & Far. *ibidem n.* 73. Quomodo verò identitas delicti, ſeu delinquentis probetur, declarat, & probat Far. *n.*74.75. *cum ſequentibus.*

Obijcitur contra ampliationes.

20. Nota tamen hic, quod hæc 2. & etiam 1. Ampliatio redduntur controuerſæ, quia, Ang. Anchar. Felyn. & Rom. relati à Farin. *q.65. n.90.* tenent, quod interpretatio, quæ facienda eſt ad concordandos teſtes; vt euitetur falſum, debet eſſe probabilis, congrua, & conſona veritati, aliàs teſtes non ſolum non eſſent concordandi, ſed potius falſi reputandi; ſed prædictæ Ampliationes videntur magis communes, & cum grano ſalis, practicabiles, ſunt enim etiam magis piæ.

21. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt ad euitandum falſum, teſtium concordia fiat, ſi vnus alteri contradicat, vnus pluribus, plures pluribus, & etiã ſi hinc inde ſit æqualis, vel inæqualis numerus teſtium, hæc Far. *q.65. à n.61. vſque ad* 72. in ſingulis particulis huius Ampliationis plurimos citãs DD. concordantes.

Cõcordantur ne ſint falſi vnus pluribus, & è cõtra, &c.

22. REGVLA 3. ſit. De iure Canonico concordia teſtium facienda eſt, non ſolum ad euitandum falſum, ſed etiam, vt teſtes probent, vnde huic Regulæ ſubſcribunt Canoniſtæ magis communiter, teſte Farin. *q.65. n.79.* licet legiſtæ contrarium ſentiant; vtrumque dictum eſt Imol. *in c. cum tu, n. 3. in fin. de teſtibus*; Et hanc Regulam, quam dicit communem, pluribus probat Ruy. & communem teſtatur etiam Petra, & his conſentiens Farin. *n.77.* citat in comprobationem Rot. Rom. *coram Cæſare de Graſſ. deciſ.175. n.23.*

Secũdũ canones cõcordãtur teſtes vt probẽt.

23. Ex his infert Farin. *q.65. n.* 77. quod cum Regula vera ſit de iure Canonicò, in ſtatu, & foro Eccleſiaſtico ſeruanda erit; Oppoſitum vero, nempe, quod concordia teſtium non ſit facienda, vt teſtes probent, verum ſit de iure Ciuili, & hoc in terris Imperij, & in foro ſeculari erit practicandum; & pro hac Farin. *n.76.* citat ad ſaturitatem legiſtas ſic tenentes.

In ambiguis tamen, non autem in claris.

24. AMPLIATVR 1. Regula 3. ſeu potius declaratur; Vt quandocunq; contrarietas teſtium non eſt clara, ſed ambigua, quia patitur plures iuridicos intellectus, de iure Canonico, etiam ad probationem, concordentur teſtes, Petra,

qui plures concordantes inducit, & teſtatur de communi, & Farin. *q.65.n.*88. & in ſimili dixit Farin. de vnico teſte vario, *q.66. nu.*323. *& ſequentibus*, quid ſentiendum. Vt ſi vnus dicat, quod ſex anni ſunt, quod talis hoc dixit, alter, quod ſeptem, hi concordantur, conueniũt enim ſaltem in minori tempore, quia, qui dixit ſeptem, incluſit de ſex, & qui dixit ſex, non negauit de ſeptem Alex. Petra, & Farin.*q.65. n.*251. Item ſi vnus dicat, quod N. ſemper poſſedit, alter non ſemper, concordantur, primus enim intelligitur ferè ſemper, vel pro maiori parte, vel quod ſemper ſuis temporibus collegerit fructus, quæ collectio eſt actus poſſeſſorius, Tindar. qui ampliat in dicente continuò, indeſinenter, &c. Bar. Boſſ. Cor. & Far. *n.*254.

Exemplificatur vſq; ad n. 26

25. Subnecto alia exempla pro ampliori declaratione huius primę Ampliationis; Si vnus dicat N. percuſſum in manu, alter in fronte, cõcordantur, poteſt enim vno ictu vtrumq; præſtari; Sed ſi vnus diceret in fronte, & alter, quod eodem ictu, in ceruice retro, non concordarentur, Bal. & Petra, qui tamen ait, concordiam in his teſtibus fieri ad euitandum falſum, ſecus vt probẽt, & ſequitur Farin. *q.65. n.*258. *& ſequenti*; Item ſi vnus dicat ante bellum, alter tempore belli, cõcordantur, ſicut etiam ſi vnus dicat tẽpore belli, alter poſt bellum, quia intelligitur ante bellum, ideſt paulò ante bellum, & ſic videtur, quod poſſit dici tempore belli factum, quod paulò ante extitit; & idem dic de interpretatione, poſt bellũ; quæ enim incontinenti fiunt dicuntur actui ineſſe, Bal. Petra, & Farin. *n.*261. *& ſeq.* vbi tot DD. refert: Si verò vnus diceret ante, alter poſt, concordarentur ad euitandum falſum, ſed non ad probãdum, Farin. *n.*263. *vſq;* 270. Item ſi vnus dicat vidiſſe N. ſanum tali die, alter eodem die vidiſſe N. infirmum, concordãtur, quia poteſt eſſe, quod illa die N. prius fuiſſet ſanus, poſtea factus ſit infirmus, Anchar. & Farin. *n.*271.

26. Accipe duo alia exempla; & ſi volueris plura alia, in quibus teſtes concordãtur, vel non concordantur, vide remiſſiuè apud Far. *q.* 65. *n.* 282. *& ſeq.* Si vnus dicat factum præſente N. & N. dicat, ſe neſcire, nõ vidiſſe, vel audiſſe; concordantur, poteſt enim eſſe, quod N. fuerit præſens, & quod nihil viderit, vel audierit, Dec. Petra, Rim. & Farin. *n.*276. Qui. *n.*279. ait, in hoc caſu multum Iudicis arbitrio tribuendum eſſe, cui dicto ſit magis credendum. Item ſi vnus diceret factum præſentibus N. & N. & quod nullus alius aderat, alius, quod multi alij aderant; concordantur, quia primus intelligitur, quod nullus alius aderat, quẽ viderit, Alex. Ang. Dec. & Far. *n.*280. Sed de hoc dubitat Petra.

27. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt de iure Canonico facienda ſit concordia teſtium, vt probent, etiam per multiplicationem actus, Anan. Butr. Fely. Imol. Tindar. & Farin. *q.65.n.*88. vbi teſtatur de communi Canoniſtarum. Etiam per actus multiplicationem.

28. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt non procedat in contrarietate mani-

In clara contrarietate nõ cõcordantur.

manifeſta, & patente, qua ſtante, nec de iure Canonico concordantur teſtes, vt probent, Ant. de Butr. Bal. Iacobus Butrig. Boſſ. Petra, & Farin. *q.65.n.94.* Vt ſi vnus diceret delictum patratum in domo, alter iuxta domum, vel in porticu domus, non concordantur, vt probent, Bal. Petra, Far. *num.245.& 248.* Vel ſi vnus diceret factum quid præſente N. & N. negaret ſe fuiſſe præſentem, nec iſti concordantur, Alex. Bal. Bertaz. & Farin. plures inducens *n.244.* vbi teſtatur de magis communi; & ait cum Petra hoc procedere præſertim ad effectum, vt non probent *n.275.* licet alij relati *n.272.& 273.* contra ſentiant. Item ſi vnus dicat, Titium occidiſſe N. gladio, alter baculo, Bero. dicit tales concordandos eſſe; Sed Bal. in ſimili diſſentit; Ait enim quod ſi vnus dicat, N. percuſſum fuiſſe lapide, alter deponens de eodem ictu, dicat, N. percuſſum fuiſſe ferro, tales teſtes ſingulares eſſe in prædicamento ſubſtantiæ; Et hoc not. Far. *q.65.n.256.* tenet, quod, dum agitur criminaliter, & de pœna imponenda, iſtis teſtibus fides præſtanda non eſt, licet aliquo modo poſſent concordari, Et idem dicendum eſſet, ſi vnus deponeret, N. percuſſum cum armis punctim, alter de eodem actu aſſereret, quod cæſim, ſic Cott. Dec. Fely. & Far. *n.157.*

Exemplificatur.

29. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non concordentur de iur. Canonico teſtes, vt probent, quando eorum contrarietas eſſet in facto principali, licet ſi contrarietas eſſet tantum in extrinſecis, & non ſubſtãtialibus, teſtes etiam ad probationẽ, cõcordandi eſſent, Anan. Bero. Gram. Natta, Petra, & Farin. *q.65.n.81.* ſicut etiam concordandi ſunt, quando veritas aliter haberi non poteſt, Anton. de Butr. Iacob. Butrig. Tindar. & Far. *n.82.*

Quid ſi contrarietas ſit in ſubſtãtialibus & ẽ cõtra, ſeu quando veritas aliter non poteſt haberi?

30. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt concordia in teſtibus non fiat, vt probent, quando inter plures teſtes contrarios, non adeſſent ſaltẽ duo conteſtes, & ſic integra probatio, Abb. & Fely. *in c. cum tu, de teſtibus*; dum autem adſunt conteſtes concordantur, etiam vt probent, Abb. Alex. Anton. de Butr. Aemi. Fel. Petra, & Far. *q.65.n.85.*

Quid vbi inter plures non adſunt duo cõteſtes?

31. LIMITAT tandem 4. Regulam 4. Far. *q.65.n.106.* cum Fely. Vt generaliter in criminalibus, teſtes non concordentur, vt probent. At quædam exempla, de quibus *hic ſup. n.25.& 28.* ſunt in caſibus criminalibus; Ideo cogita, & vide *inf. q.47.n.29.* & illationes *ibidem à n.31. vſq;* 40.

Quid in criminalibus.

32. De materia huius quæſt. late Petra in locis relatis a Far. qui diffuſe de hac agit, *q.64.* & diffuſius *q.65.*

Teſtibus hinc inde contrarijs, quibus magis credendum ſit? Quæſtio 46.

1. REGVLA 1. ſit. Teſtibus deponentibus in fauorem Rei magis creditur, quam deponentibus in fauorem actoris; Et ideo, data paritate teſtium hinc inde contradicentium, Reus abſoluendus eſt, gl. *in cap. in noſtra*, vbi Abb. Aret. & Butr. *de teſtibus*, Alberic. Bertaz. Boſſ. & plures alij,

In contrarietate, pro Reo teſtificantibus magis creditur.

quos refert, & ſequitur Far. *q.65. n.* 152. & teſtatur de communi.

Etiam in criminalibus.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat non modo in ciuilibus, ſed etiam in criminalibus, & propterea magis creditur deponẽtibus pro non delicto, vel aliàs ad fauorem Rei, quam deponentibus pro delicto, Boſſ. Gabr. Maſcar. Monticel. & Far. *q.95.n.153.*

Licet eſſent minus digni, & pares in numero.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt teſtibus Rei magis credatur, dum ſunt pares in numero, & ſi eſſent minus digni, quam teſtes actoris, Boſſ. Monticel. Rolan. Gabr. qui concordantes allegat, & Far. *q.65.nu.* 158. vbi teſtatur de communi; (Qui *n.*159. refert Abb. & Aret. contrarium tenentes); Vt puta ſi teſtes Rei eſſent fœminæ, & cõtrarij eſſent maſculi, Gabr. Rolan. & Far. *n.*181.

Quãuis delicti eſſet plenè probatum in criminalibus dũ ẽ cõtra coarctata probatur negatiua.

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt teſtibus Rei magis credatur, etiam ſi deponerent excludendo delictũ, & pro negatiua; adhuc enim iſtis magis creditur, quam deponẽtibus affirmatiuè contra Reum, Aret. Bal. Boſſ. Bertaz. Iaſ. Gabri & Farin. *q.65.n.*154. vbi plurimos alios citans teſtatur de communi; Et hæc Ampliatio procedit etiam ſi delictum contra Reum pro affirmatiua eſſet plenè probatũ, adhuc enim magis creditur teſtibus deponentibus negatiuè pro Reo, Farin. *q.65.n.234.&* 236. cum Abb. Aret. Bal. Boſſ. Bertaz. Dec. Rom. & pluribus alijs ab eodem citatis. Intellige hanc Ampliationem, vt ſit vera, non in negatiua vaga, ſed in negatiua coarctata loco, & tempore; quæ probabilis eſt, de qua dicam hic infra *n.* 18. & 19. & vt procedat in criminalibus, prout loquuntur præcitati DD. ſecus in ciuilibus, in quibus magis creditur affirmantibus, quam negantibus, etiam ſi affirmãtes eſſent pro actore, & negantes pro Reo, Corrad. Dec. Gabr. Socin. & Far. *n.* 156.

Magis laicis negãtibus pro Reo creditur, quam Clericis cõtra affirmãtibus.

5. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt teſtibus pro Reo negantibus magis credatur, quamuis iſti eſſent laici, & affirmantes contra Reum eſſent Clerici, Abb. & Aret. *in c. in noſtra, de teſtibus,* Boſſ. Foller. Gabr. & Farin. qui alios etiam citat *q.65. n.*155.*&*178. licet Bal. & Dec. oppoſitum teneant.

Quid ſi contra Reũ excederẽt in numero teſtes.

6. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt licet teſtibus hinc inde contrarijs, magis credendum ſit pluribus, quam paucioribus, *c. in noſtra,* & ibi gl. Abb. Fely. & Aret. *de teſtibus*; Tamen ſi teſtes actoris excedant in modico numero, adhuc magis creditur teſtibus Rei, Abb. Boſſ. Crot. Gabr. & Farin. *n.*157. licet Aret. de hoc dubitet.

Teſtib. actoris magis creditur, dũ ſũt pro cauſa fauorabili.

7. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt teſtibus actoris magis credatur, quam teſtibus Rei, quando actor cauſam fauorabilem tuetur, vt e. g. cauſam piam, gl. & Abb. *in dicto c. in noſtra,* Iacob. Butrig. Petra, & Farin. *q.65.n.*162. Sicut etiam generaliter deponentibus pro fauorabili cauſa magis creditur, gl. Aret. & Fely. *in dicto c. in noſtra,* & Far. alios citans *nu.* 188. qui *n. ſequenti* ampliat cum Montic. etiam ſi iſti deponerent ſuper negatiua; intellige, coarctata.

Vel deponunt

8. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt teſtibus actoris magis credatur,

tur,

Digitized by Google

veriſi-mili ora.

tur, dum veriſimiliora deponunt, Felyn. Gabr. Monticel. & Far. *q.* 65. *n.* 138.

Vel ex cauſa Iudex ita vult

9. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt ſit in facultate Iudicis ex cauſa in actis exprimenda, magis teſtibus actoris credere; Vt propter atrocitatem delicti, qualitatem accuſati, vel teſtium, Boſſ. & Farin. *q.* 65. *n.* 163. dummodo cauſa ſit rationabilis, Aret. Fely. & Farin. *n.* 199. Sed ſi Iudex vellet magis adhærere teſtibus Rei, quam actoris, cauſam non teneretur in actis exprimere, Bal. Crot. Fely. & Far. *num.* 198.

Ex cauſa poteſt Iudex credere magis vni quã alteri, paucioribus, quam plurib.

10. Et hic nota obiter, quod generaliter poteſt Iudex ex rationabili cauſa, magis credere vni teſti, quam alteri contrario, Abb. Aret. Hoſtien. & Far. plures alios citans *n.* 193. & quamuis ex vna parte plures eſſent teſtes, quam ex altera, poteſt paucioribus magis credere, Farin. *n.* 194. citans Aret. Fely. & alios; Data tamen paritate in reliquis, gl. Abb. & Ant. de Butr. *in c. in noſtra, de teſtibus*, & Far. *n.* 196.

Affirmantibus magis creditur, quam negantibus, dum ſunt cõtrarij.

11. REGVLA 2. ſit. Teſtium in cõtrarietate affirmantibus magis creditur, quam negantibus *l. diem proferre*, *§. ſi plures*, vbi gl. & omnes DD. *ff. de arbitr.* Bar. Bal. Corrad. Maſcar. & Farin. qui plures alios refert, *q.* 65. *num.* 200. & tenuit Rot. Rom. *diuerſ. deciſ.* 333. *n.* 2. *p.* 1.

Licet illi ſint laici, & iſti Clerici.

12. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt teſtibus affirmantibus, laicis magis credatur, quam negantibus Clericis, Aemil. Iaſ. Maſc. & Far. *q.* 65. *n.* 203.

Quãuis negantes ſint plures.

13. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt affirmantibus magis credatur, quamuis negantes eſſent in numero multo plures, gl. & communiter DD. *in dicto §. ſi plures*, Abb. Aret. Boſſ. Dec. Iaſ. Maſc. & Farin. *q.* 65. *nu.* 201. vbi teſtatur de veriori, & communiori.

Deponentes ſuper mera negatiua ſuſpecti ſũt de falſo, & poſſunt puniri.

14. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt non tãtum minus credatur negantibus, ſed etiam deponentes ſuper mera negatiua, vel exiſtimandi ſint falſi, & de falſo ſint puniendi, Alex. Ang. Bal. Corn. & alij relati à Far. *q.* 65. *n.* 205. Ripa, Corr. Boſſ. Aym. & Hercul. relati ab eodem *n.* 206. Vel ſaltem de falſo ſuſpecti erunt, ſecundum Bal. Alex. Clar. Maſcar. Menoch. Monticel. & Farin. qui plures alios citans *n.* 207. teſtatur de magis communi; Et punĩedi extraordinariè, Cagn. quem ſequitur Clar. *§. falſum. ver. ſolet etiam*, Corr. Alex. qui pariter teſtatur de communi, & Far. alios inducens *n.* 209. Qui tamen ait *n.* 212. quod ſi voluerit Iudex poterit abſtinere ab infligenda pœna, & eius loco teſtem torquere, & hoc magis placet Boſſ. Si verò negatiua ſit coarctata loco, & tempore, ceſſat ſuſpicio falſi, Boſſ. Gram. Mont. & Far. *n.* 213.

Bene creditur teſti pro affirmatiua, ex qua reſultat probatio negatiuæ exẽplificatur.

15. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt teſti deponenti ſuper affirmatiua, ex qua reſultat probatio negatiuæ, non minus credatur, quam deponenti ſimpliciter ſuper affirmatiua; Vt ſi teſtis affirmaret vidiſſe quem mortuum, vel furioſum, ex hoc enim bene probatur ille non viuus, vel non ſanus mente, Abb. Aret. Fely. Imol. Maſcar. & Far.

Digitized by Google

Far. cum pluribus alijs ab hoc citatis, *q.65. n.*215. qui *n.*217. teſtatur de magis communi. Item ſi quis induceret teſtes ad probandũ, quod N. tali tempore non fuit in vno loco, & teſtes probarent, eodem tempore fuiſſe N. in alio loco, tantum diſtanti, vt non potuerit, niſi miraculosè, fuiſſe in duobus locis, ex hoc bene teſtes probarent, N. non fuiſſe in alio loco *Boſſ. tit. de defenſ. Reor. n.*24.*&* 29. DD. communiter *in c. ex tenore, de teſtibus*, Menoch. Far. & alij ab eo relati *n.*218.

Dummodo affirmatiua, & negatiua ſub ſenſu cadant.

16. SVBLIMITA hanc limitationem; Vt procedat, dum affirmatiua, ſuper qua teſtes deponũt, & ex qua negatiua reſultat, cadat ſub ſenſu teſtium, etiam reſpectu negatiuæ reſultantis, vt in exemplis propoſitis, ita DD. proxime citati, quibus ſubſcribit Far. *q.*65. *nu.* 217. licet contrarium teneant Ioannes And. Innoc. Spec. & Ruy. quos refert, ſed non ſequitur Farin. *n.*216.

Negãtibus magis creditur, dũ reddũt rationẽ, quã affirmãtes nõ reddũt

17. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt magis teſtibus negantibus credatur, quam contrarijs affirmantibus, dum illi, & non iſti rationem reddunt, Aemil. Franc. Curt. & Far. *q.*65. *n.*174. Cum ſit etiam Regula generalis, quod teſtibus deponentibus cum ratione, & redditione cauſæ magis credendum ſit, quam deponentibus ſine, Bal. Corrad. Fel. Franc. Curt. Aemil. Maſc. Monticel. & Far. qui alios etiam inducit *n.*172.

18. LIMITATVR 3. Vt Regula 2. procedat in negatiua vaga, & pura, quæ improbabilis eſt, non cadens ſub ſenſu, & ſuper eam teſtes deponẽtes nihil probant, Abb. Ang. Bal. Bart. Igneus, qui ait quod ita tenent omnes, & Farin. ad ſaturitatem citans *q.*65 *n.*221. Secus in negatiua loco, & tempore coarctata, quæ cum cadat ſub ſenſu, teſti, non minus deponenti ſuper eam creditur, quã ſuper affirmatiuam, Abb. Anan. Aret. Bal. & Imol. *in c. cum in tua, de teſtibus*, inter quos Aret. teſtatur de communi, ſicut etiam Farin. eum ſequens, & plurimos concordantes citans, *n.*222. Qui ſublimitat alios citans, *n.*227. dummodo tempus coarctans negatiuam ſit breue; Et teſtis etiam nõ interrogatus, ſui dicti rationem reddat, Alex. Ang. Dec. Ripa, & Farin. *n.*230. vbi plures cõcordantes inducens teſtatur de communi; vel ſaltem ex teſtis depoſitione veriſimiliter ratio colligatur, Lanfran. & Farin. *n.*223. Et tertio, vt idem teſtis dicat, quod non poterat aliter eſſe, quin ipſe vidiſſet, vel audiſſet, Aret. & Felyn. qui de communi *in c. in noſtra, de teſtibus*, de qua, inductis pluribus concordantibus, teſtatur etiam Far. *n.*228.

Quid in negatiua coarctata loco, & tempore?

19. Declaro hoc vltimum; Vt non procedat, quando teſtes deponunt ſuper eo, quod veriſimiliter eis notum eſt, tunc enim ſufficit, quod teſtes dicant, ſe fuiſſe præſentes, & non vidiſſe fieri, vel non audiſſe dici, abſque eo, quod dicant, quod non poterat fieri, quin ipſi teſtes vidiſſent, vel audiſſent, Aret. Fely. & Dec. qui teſtatur de communi, *in c. tertio loco, de probat.* Farin. *q.*65. *n.*229. & Boſſ. *tit. de defenſ. Reor. n.*16. qui exemplificat de

Quid dũ deponitur ſuper veriſimiliter noto?

Sena-

Senatoribus, qui deponentes aliquam rem magni ponderis in Senatu ipſis præſentibus factam non eſſe; non eſt neceſſe, eos dicere, quod non poterat fieri, quin ipſi vidiſſent, & audiſſent, quia ſubintelligitur, ſi enim talis res facta fuiſſet in Senatu, Senatores audiſſent, & vidiſſent.

Negantibus, qui deponunt cõſona iuri, magis creditur.

20. LIMITATVR 4. Regula 2, Vt teſtibus negantibus magis credatur, quam affirmantibus, quando negantes deponunt ea, quæ sũt conformia iuri communi, & ſic, dum iuris præſumptionem habent pro ſe, Curt. & Farin. *q.65.n.238.* Cum ſit etiam Regula generalis, quod teſtibus deponentibus conſona iuri communi, magis credatur, talis enim veriſimiliora dicuntur, Abb. Ant. de Butr. Bero. Dec. & Imol. *in c. licet cauſam, de probat.* Bal. Fely. Far. & plures alij ab eo citati *n.150.* vbi de communi.

Vel veriſimiliora, quod multipliciter ampliatur.

21. LIMITATVR 5. Regula 2. & hoc ſequitur ex præcedenti limitatione; Vt teſtibus negantibus magis, quam affirmantibus credatur, quando veriſimiliora deponũt, Bal. Dec. Gabr. Mõtic. Tiraq. Far. & alij, *q.65.n.139.* Cum ſit etiam Regula vniuerſalis, quod teſtibus deponentibus veriſimiliora magis credatur, quam deponentibus minus veriſimilia, *l. ob carmen, §. ſi teſtes,* vbi not. Alber. Bal. & alij. *ff. de teſtibus, & cap. licet cauſam, verſ. ex præmiſſis,* vbi Abb. Anton. de Butr. Bero. Dec. & Imol. *de probat.* Aret. & Felyn. qui dicit, quod ita omnes ſentiunt, Villalob. cum alijs quos ſequitur Farin. *num.128.* Quod procedit, & ſi veriſimiliora deponentes eſſent in minori numero, dummodo veriſimilitudo ſit proxima, & immediatè reſpiciẽs rem, de qua agitur, Dec. Gabr. Tiraq. & Far. *n.132.* qui *n.130.* plures citat concordantes; Item licet eſſent minus digni, Tiraq. & Far. *n.137.* qui *n.135.* citat etiam. Aym. Gabr. & Grat. Item licet deponerent contra Reum, Felin. Gabr. Monticel. & Farin. *n.138.* Immò non ſolum magis creditur veriſimiliora deponentibus, ſed inueriſimilia deponentes, de falſo ſuſpecti ſunt, Corr. Tiraquel. & plures alij, quos citat, & ſequitur Farin. *n.144. & ſeq.* inter quos Boſſ. optime declarat, quæ in propoſito dicantur inueriſimilia.

Seu dũ depoſitiones adminiculatæ ſint negantium.

22. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt teſtibus negantibus, magis, quã affirmantibus credatur, dum illorum depoſitiones adminiculatæ ſunt coniecturis, & præſumptionibus, affirmantium verò non, *l. ob carmen, ibi, confirmabitque, vbi Bal. ff. de teſtibus,* Clar. Maſcar. & Farin. cum alijs ab eo citatis *q.65. num.129.*

Inter contrarios dignioribus magis creditur.

23. REGVLA 3. ſit. Teſtibus pluribus cõtrarijs inter ſe, dignioribus magis creditur, quam minus dignis, *cap. in noſtra,* vbi Abb. Aret. & Felyn. *de teſtibus,* & Farin. alios plures referens, *q.65.n.114.* teſtatur de communi.

Licet ſint in minori numero.

24. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt procedat etiam ſi digniores eſſent in minori numero, *l. ob carmen, §. fin. in fi.* & ibi not. Alber. & Bar. *ff. de teſtibus, & c. in noſtra,* & ibi Abb. Aret. & Felyn. & de communi alios referens teſtatur Far.

q.65.

q.65.nu.120. Intellige, vt ſint digniores in dignitate nobilitatis nō paruæ, Bero. & Farin. n.122. Et dummodo in numero non ſit magnus exceſſus, ſi enim exceſſus in numero eſſet magnus, dignitas numerum non ſuperaret, Anton. de Butr. Bar. Corrad. Imol. & Farin. n.123. vbi de communi. Et in propoſito ille dicitur magnus exceſſus, qui eſt vltra duplum, vt vult Imol. ſed melius dic cum gl. *in dicto cap. in noſtra*, vbi Ant. de Butr. quod arbitrio Iudicis remittitur, quis dicatur magnus exceſſus, & ſequitur Dec. & Farin. n.125. licet Abb. & Hoſtien. teneant exceſſum in numero non obſtare, vt refert Farin. n.124.

A dignioribus producti, præferuntur.

25. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt non modo teſtibus dignioribus magis credatur, ſed vt teſtes à dignioribus, & honorabilioribus producti, præferantur, Abb. Aret. Ant. de Butr. Felyn. Hoſtien. & communiter alij DD. *in cap. in noſtra, de teſtibus*, & notat Farin. q.65. n.192.

Exemplificatur multipliciter, quibus magis creditur intercōtrarios.

26. AMPLIATVR 3. Regula 3. ſeu potius declaratur, & exemplificatur, ſpecificando; Vt teſtibus nobilioribus magis credatur, quam ruſticis, & mechanicis, Dec. Felyn. Tiraq. & Farin. q.65. nu. 115. qui alios citans, teſtatur de communi. Item magis creditur ditioribus, quam pauperioribus, Corrad. & Fely. qui limitant niſi pauperiores eſſent in moribus meliores, & ſequitur Farin. n.117. Item Magis creditur Doctori, quam non Doctori, Natt. Monticel. & Farin. n. 119. Magis Notario, quam non Notario, Felyn. & Crot. Qui ampliat, etiam ſi Notarius eſſet pro Actore, & non Notarius pro Reo, Sylu. qui ait dictum vnius Notarij æquiparari dicto duorum aliorum teſtium, Maſcar. qui tenet, quod nemo quantumcumque idoneus teſtis, æquiparatur Notario, etiam in fauore piæ cauſæ, & Farin. hos, & plures alios referens n. 183. *& ſeq.* Item maior fides præſtatur peritis; quam non peritis, Aret. Corrad. & Farin. n.186. Item Magis creditur ſenioribus, & antiquioribus, quam Iunioribus, gl. Bal. Bar. Saly. & communiter omnes, *in l. cum quod, in verſ. nouum, ff. ſi cert. petat.* Felyn. Rom. & Farin. cum alijs relatis ab ipſo, n.175. Niſi teſtes iuniores eſſent digniores, tunc enim præferrētur ſenioribus, Gabr. Lamberteng. Monticel. & Farin. num.176. Item magis creditur Clericis, quam laicis, Corr. Gabr. Fely. & Farin. nu.177. Et magis mortuis teſtibus, quam viuentibus, ſecundum Neuiz. & Farin. n.190.

27. REGVLA 4. ſit Teſtibus inter ſe contrarijs magis informatis, maior fides præſtatur, quam minus informatis; Vnde teſtibus narrantibus plenè totum factum, magis creditur, quam non narrantibus totum factum, Bertaz. Corrad. Felyn. & Farin. cum alijs, q.65. n.165. & ideo vicinis, & coniunctis, tanquam magis informatis, plus creditur, Corn. Corrad. Felyn. Gabr. Montic. & Farin. n.166.

In contrarietate teſtium, maior fides præſtatur magis informatis.

28. AMPLIATVR 1. Regulæ 4. Vt procedat, quamuis magis informati ſint pauciores, ſecundum Iacob. Butrig. *in tit. de contrariet. teſtium*,

Licet pauciores ſint a

teſtium, n.5. verſ. vel niſi per pauciores plura probentur, relatus à Farin. q.65.n.165.

29. AMPLIATVR 2. Regula 4. Vt immò totum non narranti, non credatur, & falſus reputetur, ex quo veritatem tacet, Bal. Bertaz. Monticel. Nell. & Farin. q.65.n.167. Intellige dum teſtis ſubſtantialia omittit, Iaſ. Petra, qui alios allegat, & Far. n. 169. Et quando ſciens totum factum, de eo interrogatus, doloſè non vult reſpondere, & deponere niſi partem; Secus ſi totum ignoret, vel ſi ſciat, de eo non fuerit interrogatus, tunc enim ei creditur, Petra, & Farin. n.168.

30. AMPLIATVR 3. Regula 4. Vt tāquam magis informatis, plus creditur deponentibus in ſpecie, quam in genere, Gabr. qui plures refert concordantes, & Farin. q. 65.n.170. quibus adde Franc. Curt. & Iacobin. de S. Georg. qui loquuntur etiam ſi teſtes deponentes in genere, eſſent plures; Et magis, deponentibus vniuerſaliter credatur, quam deponentibus indefinitè, & Bertaz. Corrad. Gabr. Monticel. & Farin. n. 171. Sicut etiam teſti diſtinguenti magis creditur, quam non diſtinguenti, Corrad. Specul. & Farin. n.191.

Exemplificatur in alijs magis informatis.

31. Plura, & latè de materia huius q. Maſcar. & Montic. locis citatis à Farin. q. 65. per totam tertiam par. vbi latiſſimè pertractat hanc materiam; Ex ea formādo decem, & nouem Regulas, cum ſuis quamplurıbus Ampliationibus, & Limitationibus; Quam eandem totam diffuſam materiam, ego, ad ſupra hic poſitas quatuor Regulas, cum neceſſarijs ſuis Ampliationibus, & Limitationibus, reſtrinxi, nihil tamen notatu dignum intactum relinquens.

An, & quando teſtis ſibi contrarius, vel varius, ſiue vacillans, probet, puniatur, & qua pœna, concordetur, corrigereque ſe poſſit?

Quæſtio 47.

1. ACTVM eſt in præcedentibus de teſtibus inter ſe contrarijs, nunc de teſte ſibi ipſi contrario &c. agendum eſt; Et pro tituli intelligentia, præmitto 1. Teſtem ſibi contrarium dici, qui deponit duo, quæ ſimul eſſe non poſſunt, Innoc. Io. And. Imol. Hoſtien. Butr. & alij *in cap. præterea, de teſtibus cogen.* Teſtem verò dici variū, qui, nulla cauſa, aut ratione aſſignata, dicit contrarium eius, quod primo dixerat, ſecundum præcitatos DD. Sed vt notat Farin. q.66. n.6 licet hæc doctrina ſit communis DD. & in ſe vera, non tamen ponit differentiam inter teſtem contrarium, & varium, & vtraque deſcriptio conuenit, tam contrario, quam vario teſti, prout obſeruauit etiam Bal. *in dict. cap. præterea n.5.* Qui n.7. ait (& recte) quod ille dicitur teſtis ſibi contrarius, qui contraria deponit; varius verò, qui non contraria deponit, ſed diuerſo modo dicit, vt qui primo dixit N. mutuaſſe centum florenos in carlenis, poſtea dicit in bolognenis; Vel n.9. ait, cum Nell. *in tract. de teſtibus, n.216.* quod ille teſtis dicitur contrarius, qui tenaciter contraria aſſerit, varius autem, qui nō

Quis contrarius, ſeu varius teſtis dicatur?

 ſtat

Digitized by Google

ſtat firmus in ſuo dicto.

Vacillis quis dicatur?

2. Præmitto 2. quod teſtis dicitur vacillans, dum timendo, titubando, & dubitando, variè loquitur, ſecundum præcitatos DD. *in cap. preterea, de teſtibus cogen.* Sed hic aduerte, quod graues DD. vocant teſtem vacillantē eum etiam, qui non variat, dummodo timendo, titubando, & dubitando deponat, ita Bal. Hoſtien. Innoc. Io. And. & Zabar. *in dicto cap. preterea*; Et vlterius nota, quod ſæpe à DD. confunduntur hi termini variare, & vacillare, & vnum pro altero ponuntur, vt tradit Farin. *q. 66. n. 12.*

Teſtis ſibi cōtrarius, vel varius nihil probat.

3. REGVLA 1. ſit. Teſtis ſibi ipſi cōtrarius, aut varius nihil probat, *cap. licet cauſam*, vbi gl. adducens alia iura concordantia, Aret. Ant. de Butr. Bero. Dec. & Felyn. *de teſtibus*, & hoc omnes fateri, aiũt Couar. & Clar. *§. fi. q. 53. verſ. quartus eſt caſus*, vbi concordantes refert. Nota hic, quod in hac Regula, & eius Ampliationibus, & limitationibus eſt ſermo de teſte ſibi contrario, vario, aut vacillante extra torturam.

Quid in vacillante?

4. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiam in vacillante, qui timendo, titubando, & dubitando variat, & de hoc vacillante intelliges Butr. Hoſtien. & Io. Andr. *in cap. preterea, de teſtibus cogen.* cum alijs citatis à Farin. *q. 66. n. 14.* quorum eſt hæc Ampliatio; Secus autem eſt dicēdum in vacillante, qui timet, titubat, & dubitat, ſed non variat, huic enim tantum de fide minuitur, & de hoc vacillante loquuntur, Alberic. & Montic. relati à Farin. *n. 15.* qui ſic concordat DD. qui videntur diſcordes, *n. 16. & ſeq.* & iterum, pro DD. concordia, ait, *n. 18.* Teſtem in totum repelli ſi vacillet circa ſubſtantialia negotij, ſecus ſi circa circumſtantias, & citat Alberic.

In parte ſibi contrarius, vel varius, nihil probat

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt teſtis ſibi contrarius, & varius in aliqua parte, in totum reputetur varius, & contrarius, & nihil omnino probet, pluribus demonſtrat Aret. *in c. in noſtra, de teſtibus*, Abb. Cæpol. Cæphal. Rolan. Ruyn. & Farin. *q. 16. n. 19.* Taliter, quod huiuſmodi teſtis, nec ad inquirendum inditium facit, Alciat. Bertaz. Gram. & Far. *n. 21.*

Quid ſi teſtis ſit ſibi cōtrarius, ſeu varius in acceſſorijs?

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt non ſolum procedat in vario, & contrario in ſubſtantialibus, Alberic. Petra, Ruyn. & Farin. *q. 66. n. 22.* ſed etiam in acceſſorijs, quando teſtis iurauit, dicere veritatem ſuper totam cauſam, ratione iuramenti, quod eſt indiuiduum, Corrad. & Puteus, qui alios allegant, & Farin. *n. 27.* Et eadem ratione, idem dicendum eſt in acceſſorijs, de quibus Iudex interrogaret, dum teſtis iurauit dicere veritatem, de his, de quibus interrogabitur; Et hoc maximè procederet in teſte aliàs Iudici ex rationabili aliqua cauſa ſuſpecto; iſte enim ſi interrogatus de qualitatibus non ſubſtantialibus, ſit in illis varius, & contrarius, nihil vtique probaret, *cap. licet cauſam, ibi, De ſingulis circumſtantijs ſubtiliter inquirentes*, vbi Dec. *n. 52. & ſeq. de probat.* Boſſ. Aym. Gomez. Marſil. Ruyn. Socin. Petra, & Farin. qui alios concordantes citat,

Digitized by Google

tat, *n.*25. & inter hos Gomez. teſtatur, de communi; Idem dic, quãdo teſtis deponẽs de facto proprio, hodie dicit vnum, cras aliud, talis enim varietas totaliter tollit fidẽ teſti, etiam ſi varius eſset tantum in non ſubſtantialibus, quamuis deponeret per verbum credo, Alex. Aret. Petra, & Farin. *q.66. nu.*26.

Sed extraneis, & impertinẽtibus.

7. LIMITATVR Ampliatio 3. & hæc ſit etiam limitatio Regulæ 1. Vt licet variatio, & contrarietas in circumſtantijs non ſubſtantialibus, acceſsorijs, & in qualitatibus non totaliter extrinſecis, extraneis, & impertinentibus, ſed aliquo modo ad cauſam, & negotium principale pertinentibus, teſti fidem totaliter tollat, ſecundũ Bar. Corr. Petram, Marſil. Tind. & Farin. qui teſtatur de communi *q.66. n.*30. Secus tamen eſset dicendum in teſte vario, & contrario in acceſsorijs extrinſecis, extraneis, & impertinentibus, in quibus variatio, teſti fidem non tollit, Bart. Boſs. Florian. Tind. Viu. & Farin. qui pariter teſtatur de communi, *q.66. n.* 29. & ita intelligendi ſunt DD. ad ſaturitatem citati à Farin. *n.*24. Bene verum eſt, quod quamuis teſti in hoc caſu non tollatur fides in totum, ſaltem minuitur, ſecundum Boſs. Marſil. & Farin. *num.* 21.

Vel per errorẽ, & ignorantiã, ſeu ex obliuione.

8. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt teſti fides non tollatur ex variatione, & contrarietate per errorem, & ignorantiam, Bal. quem ſequitur Petra, & Farin. *q* 66. *nu.* 32. Et præſertim cauſa iuſta erroris eſt obliuio, Cæphal. Granicel. Rimin. & Farin. qui alios etiam citat *n.*34. An autem, quando, & per quantum tempus obliuio præſumatur, vide Maſcar. latè de his tractantem, *de probat. lib.* 3. *concl.* 1122.

Seu immodico.

9. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt modica varietas, etiam in ſubſtantialibus, fidem teſti non tollat, Alex. Boſs. Corrad. Gramm. Petra, Rolan. & Farin. qui de communi, *q.66. n.*36.

Nõ dicitur varius, qui plus in ſecũdo dixit, quã in primo examine.

10. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt non dicatur varius, & probet teſtis, qui plus dicit in vno examine, quã in alio, Boſſ. Corn. Gram. Imol. Monticel. & Farin. *q.* 66. *n.* 37. credens hanc communem, licet Bal. teneat, in hoc caſu teſtem eſſe varium.

Quid in teſte vario in eodem, vel in diuerſis examinibus, vel publicato proceſſu.

11. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt procedat in teſte ſibi vario, & contrario, vel incontinenti, vel ſaltem in eodem examine, tunc enim neutri dicto eius creditur, & nihil probat, *l. qui falſo, aut variè, ff. de teſtibus*, cum allegatis in 1. Regula; Secus in teſte ſibi contradicente, ex interuallo, & in diuerſis examinibus, quo caſu primum dictum attenditur, gl. *in c. cum in tua*, & ibi Abb. Aret. & Felyn. *de teſtibus*, & de communi teſtantur Alciat. Couar. Decian. Gabr. & Soarez, & de magis recepta teſtatur Menoch. & de communiori, & veriori Farin. *q.66. nu.* 127. qui pro hac citat Bal. Boſſ. & plurimos alios *nu.* 124. Quod multo magis procederet, quando ſecundum dictum emanauit poſt publicationẽ proceſſus, quia teſtis præſumeretur ſubornatus, Boſſ. & Farin. *nu.* 130. præſertim ſi teſtis 2. non debuiſset

buiſſet examinari, Boſſ. & Farin. *num.* 131.

Quid in reuocatione facta in alio iudicio, in eadem, vel in diuerſis inſtantijs, & pſonis?

12. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt ſi reuocatio facta ſit de primo dicto in alio iudicio, ſiue ciuili, ſiue criminali, ſemper ſtetur primo dicto, Aret. Dec. Fely. Tind. & Alciat. qui hos refert, & ſequitur, *de præſumpt. Regula 2. præſumpt. 29. n.* 7. etiam in diuerſis cauſis, inſtantijs, & perſonis, Crot. Fely. Gabr. qui alios refert, & Farin. *q. 66. nu.* 135. licet non deſint ſentientes, quod in iſto caſu neutri dicto credatur, vel etiam in diuerſis inſtantijs cum iiſdẽ perſonis, Abb. Butr. Tind. & Far. *n.* 137. licet alij contra; Item in eadem inſtantia, & inter eaſdem perſonas, ſed in diuerſis examinibus, Far. *num.* 139. Quamuis contra Tind. teneat.

13. SVBLIMITA 1. hanc 6. limitationem, niſi primum dictum fuiſſet ſine iuramento, vel ſine redditione rationis, vel minus veriſimile, vel in iuditio inualido, quia tunc attenderetur ſecundũ dictum iuratum cum redditione rationis magis veriſimile, & in iudicio valido, Farin. plurimos citans *q. 66. nu.* 148. *vſque* 151. & *nu.* 155. licet hoc vltimum non tranſeat ſine difficultate, vt not. Far. *n.* 156.

14. SVBLIMITA 2. limitationem 6. quando primum dictum nun fuit aſſertiuum, ſed e. g. per verbum credo, tunc enim attenditur ſecundum dictum aſſertiuum, Tind. & Farin. *q. 66. n.* 163.

In omni caſu ex ſecũdo dictɔ debilitat. primũ contrarium.

15. SVBLIMITA 3. limitationem 6. Vt in omnibus caſibus tactis in limitatione 6. ex ſecundo dicto ſemper debilitetur primum, Abb. Aret. Fely. *in cap. cum in tua, de teſtibus*, Clar. Boſſ. qui de communi, & Farin. alios citans, *q. 66. num.* 164.

Dictũ prius extraiudiciale, vel poſterius cõtrariũ iudiciale, an attendatur?

16. LIMITATVR 7. Regula 1. Vt teſtis dictum iudiciale attendatur, licet prius teſtis extraiudicialiter contrarium aſſeruerit, Imol. & Fely. qui teſtatur de communiori, & veriori opinione, *in cap. cum in tua, de teſtibus*, Anan. *in cap. per tuas*, vbi Aret. qui de communiori, Dec. qui alijs relatis, teſtatur de magis communi opinione, & ait, ab hac non recedendum, *de teſtibus*, Clar. *§. fin. q. 53. verſ. primus caſus*, qui ſimiliter teſtatur de magis communi; Quamuis Bal. & alij contra ſentiant; Et *ibidem* ſubdit Clar. quod attento dicto extraiudiciali contrario, dictum poſterius iudiciale debilitatur, & minuitur fides huiuſmodi teſtis, citans Boſſ. & Aret. qui ait, quod ita fatentur omnes DD. Plures concordantes in fauorem huius limitationis habes apud Farin. *q. 66. num.* 193. & 226. plures alios ſubſcribẽtis dicto Clari.

17. SVBLIMITA 1. hanc 7. limitationem, quando extraiudiciale, & iudiciale dictum fuit iuratum, tunc enim neutri dicto ſtandum eſſet, Gabr. Menoch. Tind. & Far. qui alios citans teſtatur de communi *q. 66. num.* 214. Sublimita 2. quando primum dictum extraiudiciale emanatum eſset tempore actus geſti, & in ſcriptura confirmatum, tunc enim ſecundum iudiciale dictum præſumeretur emanatum per ſubornationem, & non attenderetur, Aret. & Dec. *in cap.*

per

per tuas, de teſtibus, Gabr. Menoch. & Far. *n.* 223. licet alij contra.

18. LIMITATVR 8. Regula 1. Vt teſtis dictum iudiciale attendatur, quamuis poſt examen extraiudicialiter teſtis dicat contrarium, Abb. Aret. Fely. & Imol. *in c. cũ in tua de teſtibus*; Clar. *§. fin. q.* 53. *verſ. ſecundus eſt caſus*, Viu. qui de communi, & alios refert, Bar. Rom. & plures alij relati à Farin. *q.* 66. *n.* 200. Quamuis teſtis expreſsè profiteretur extra iudicium, ſe falſum in iudicio dixiſse, Viu. qui alios citans teſtatur de communi, & ait, fatuum eſse ab hac opinione diſcedere, Farin. alios inducens *n.* 203. Item quamuis ſecundum dictum extraiudiciale emanaſset in articulo mortis, Felyn. & Aret. vbi ſupra, Tind. ampliãs in dicto emanato in confeſſione Sacramentali; Huic limitationi ſubſcribit Viu. qui de communi Clar. Gabr. Menoch. & tot alij, quos refert, & ſequitur Far. *n.* 205.

Si dictũ iudiciale, extra iudiciali ter reuocet, quod nam attendatur?

19. SVBLIMITA hanc 8. limitationem; quando cum ſecundo dicto extraiudiciali concurrerent tria, nempè, veriſimilitudo; cauſa reuocationis primi dicti; & dum teſtis eſset in articulo mortis; tunc enim primum dictum videretur ſublatum, Siman. & Farin. *q.* 66. *num.* 210.

20. Sed nota hic, quod limitatio 8. procedit ſine difficultate, ſententia iam lata; Dum vero ſententia eſt ferenda, non eſt ſine controuerſia inter DD. quod dictum ſit attendendum, & Couar. & Farin. *q.* 66. *n.* 209. exiſtimant totum hoc negotium remittendum eſse arbitrio Iudicis.

21. REGVLA 2. ſit. Teſtis ſibi ipſi varius, & cõtrarius punitur de falſo, *l. qui falſo, &* ibi gl. *ff. de teſtibus, & l. eas, ff. de falſis*, & per iſta iura, ita tenent Abb. Aret. & Butr. *in c. cum in tua, de teſtibus*, Bal. Boſſ. Clar. Foller. & Far. qui plurimos alios citat, *q.* 66. *n.* 56.

Teſtis ſibi cõtrarius, vel varius, de falſo punitur

* Pœna autem Clerici teſtis falſi, de hoc crimine accuſatus, conuictus, vel iuridice confeſsus, eſt depoſitio ab Officio, & vt detrudatur in Monaſterium; Secus ſi de falſitate conſtet incidenter, puta, quia contra teſtem productum, probetur exceptio falſitatis, Præpoſ. *in c. ſi Epiſcopus, diſt.* 50. ita declarans illum tex. de hoc diſponentem. At not. Diaz *in pract. c.* 93. debere attendi in propoſito qualitatem cauſæ, grauius enim debet puniri falſus teſtis in cauſa criminali, attenta etiam quantitate damni, aut iniuriæ illatæ, quam in ciuili. Et ad Diaz. *vbi ſup.* animaduertit Salzedo, falſitatem non nociuam puniẽdam eſse pœna extraordinaria; Sicut etiam à pœna excuſari, qui falſum dixit, ſine iuramento, vel circa accidentalia, ſeu per errorem, cum falſitas non ſit ſine dolo, *l. nec exemplum, C. de falſ.*

Pœna teſtis falſi Clerici.

22. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt non ſolum puniatur de falſo teſtis varius, & ſibi contrarius in eadem depoſitione, & in eodem iudicio, in quo omnes DD. conuenire, ait Clar. *in pract. §. falſum, verſ. teſtis, qui falſum, ad fin.* Sed etiam teſtis ſibi varius, & contrarius in diuerſis depoſitionibus, & in diuerſo iudicio, Bar. Boſſ. Butr. Clar.

Siue in eiſdem depoſitione, & iudicio, ſiue in diuerſis.

Clar. qui ait, quod in hoc nulla videtur eſſe difficultas, & de communi teſtantur Camera. & Zabar. & totæ doctrinæ in hac Ampliationæ traditæ, ſubſcribit Farin. *q. 66. nu. 59. & 60.* vbi pro ſecundo membro huius Ampliationis plures citat.

Quid ſi extra tormēta vnū, & contrariū in tormentis diceret?

23 AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt puniatur teſtis, qui in tormentis dixit contrarium eius, quod dixerat ſine tormentis, Clar. *§. fin. q. 53. verſ. quartus eſt caſus*, Gabr. qui declarat hoc procedere, quando ex interuallo hoc fit, ſecus ſi incontinenti, nec diſſentiunt Tind. & Far. *q. 66. n. 65. & 66.*

An puniēdus teſtis varius in non ſubſtātialibus?

24. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt ad pœnam falſi non teneatur teſtis varius in non ſubſtantialibus, Viu. & Boſſ. qui teſtatur de communi, & Farin. *quæſt. 66. nu. 69.* qui *nu. 70.* refert Corrad. & Ach l. Perſonal. tenentes talem teſtem in hoc caſu teneri crimine ſtellionatus, & puniendum eſſe extraordinariè.

Vel per errorē, ignorātiā, vel obliuionē; vel ſe corrigens, ſeu qui nō erat examinādus?

25. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt non puniatur teſtis varius per errorem, ignorantiam, & obliuionem, Farin. *q. 66. n. 75.* & faciunt à multo magis dicta *in hac q. nu. 8.* Et idem dic de teſte vario, qui ſe corrigit ex interuallo, talis enim non punitur de falſo, Boſſ. & Tind. & dum eſſet correctio incontinenti, nullo modo puniretur, Tind. & Farin. qui ad vtrumque dictum ſe ſubſcribit *n. 76.* Et ſimiliter teſtis, qui non debebat examinari, ſi examinetur, propter diſcordantiam à primo examine de falſo non eſſet puniendus, Tind. & Far. *n. 77.*

An puniendus ſit teſtis, qui aliud dicit in iudicio, aliud extra dicit?

26. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt non puniatur teſtis, qui dicit extra iudicium cōtrarium eius, quod in iudicio dixerat, Tind. & Far. *q. 66. n 85.* Et è contra eſt multò verius, vt non puniendus ſit teſtis, qui in iudicio deponit contrarium eius, quod prius dixerat extra iudicium, Butr. *in cap. cum in tua*, vbi Imol. & Fel. qui teſtatur de communiori, *de teſtibus*, de qua etiam Boſſ. & Clar. de communi; huic dicto ſe ſubſcribunt Alex. Couar. Menoch. & Farin. qui plures alios referens teſtatur de communiori *n. 83.* licet Bar. Abb. & quidā al j à Farin. relati *n. 84.* contrarium ſentiant; Si tamen pars fuiſſet præſens in dicto extra iudicium, punietur teſtis extraordinariè, Marſil. Tind. & Farin. *nu 87.* Sublimita hanc 3. limitationem; Vt ſi dictū extraiudiciale fuerit iuratum, teſtis varians in iudicio, de falſo puniatur, Abb. Alex. Butr. & Boſſ. qui hos citat, *tit de oppoſ. contra teſt. n. 3.* Cæpol. Petra, & Farin. *q. 66. n. 90.* Sed verius videtur vt punitio ſit extraordinaria, Tindar. & Far. *num. 92.*

Teſtis ſibi varius, & contrarius, modis omnib. eſt concordandus.

27. REGVLA 3. ſit. Teſtis ſibi varius, & contrarius, omnibus modis concordandus eſt, Abb. *in c. cum tu*, & ibi Butr. & Fel. *de teſtibus*, Clar. & Far. qui *q. 66. n. 117.* citat Alex. & Boſſ. teſtantes de cōmuni, & inducit plurimos concordantes.

Verba impropriādo, &c.

28. AMPLIATVR Regula 3. Vt dicta concordia ſit facienda, verba impropriè, & improprijſſimè intelligendo, Corr. Petra, Rimin, & Farin. *q. 66. n. 118.* Etiam

per

Digitized by Google

per ſubauditos intellectus, & interpretationem ſuppletiuam, Alex. Rimin. & Farin. *n.*119.

Vt non puniatur, non autẽ vt probet.

29. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt procedat ad effectum euitandi falſum, non autem vt teſtis probet, teſtis enim concordatus nullam facit fidem, Alex. Bertaz. Foller. Imol. cum duodecim alijs DD. relatis à Farin. *q. 66. n.* 321. inter quos plures teſtantur de communi, Petra de communi, & iuſtiori, & Clar. *§. fin. q.* 53. *verſ. quartus eſt caſus*, de communiori, & magis tuta; licet Aret. Fely. & plures alij relati à Farin. *n.* 322. teneant, teſtem varium concordari, etiam vt probet, inter quos Petra teſtatur de communiori, & ita fuiſſe reſolutum à Rot. Rom. teſtatur Puteus *deciſ.* 28. *n.* 3. *p.* 3. Pro concordia inter hos Doctores dicerem cum Farin. *nu.* 327. *& ſeq.* quod limitatio, quæ magis eſt recepta, procedit in criminalibus, & cõtra Reum, in quibus concordia non fit, vt teſtis probet: oppoſita verò habet locum in ciuilibus, in quibus concordia fit per intellectam repetitionem ſermonis, vt teſtis probet, ſecus per actuũ multiplicationem, vel per improprìationẽ verborũ.

Sed cõtra.

Limitatio procedit in criminalib., ſecus in ciuilibus, &c.

30. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non concordetur teſtis, quando varietas, & contrarietas eſſet euidens, & manifeſta, tunc enim, nec ad probandum, nec ad euitandum falſum, & eius pœnam, vllo modo ſit reconciliatio, & concordia, Alex. Bal. Boſſ. Fely. & Farin. qui *q. 66. nu.* 120. citat plures concordantes, & Rot. Rom. *coram Cæſare de Graſſ. deciſ.* 73. *n.* 5.

Ad nullum effectum manifeſta varietas, ſeu cõtrarietas concordatur.

31. Ex hac 3. Regula, & eius Ampliationibus, & limitationibus, Infertur 1. quòd teſtis, qui primò affirmauit, poſtea dixit non recordari, concordatur, Bar. Bal. Mill. & Farin. *q.66.n.*329. vbi reddit rationem, quia poteſt eſſe, quod quis hodie non recordetur de eo, de quo antea recordabatur; Intellige, vt concordetur ad euitandam pœnam falſi, non vt probet, Nell. Foller, & Far. *n.*330.

Plures caſus, in quib. teſtes ſi bi contrarij concordantur, vel non concordantur vſq; ad n.40.

32. Infertur 2. quod teſtis, qui primo dixit ſe non recordari, deinde recordari, & ſcire, concordatur, & probat, quia poteſt ſtare, quod quis recordetur poſtea de eo, de quo antea non recordabatur, Aret. Bertaz. Claud. qui de communi, Fely. & Farin. cum pluribus ab eo citatis *q. 66. n.* 331. dummodo teſtis non ſit loquutus cum parte, alias enim ſubornatus præſumeretur, & non probaret, Far. *n.* 332. citans Bertaz, Corrad. Diaz, Felyn. & Gabr.

33. Infertur 3. quod teſtis, qui primo dubitatiuè depoſuit, poſtea affirmatiuè, & ſine dubitatione, concordatur, & probat in ſecundo dicto, poteſt enim eſſe, quod poſtea pro certo ſciat, id de quo prius dubitabat, Crot. Foll. Gabr. Tind. & Farin. *q.66.n.* 334. quod procedit tam in diuerſis examinibus, quã etiam in eodem examine, dummodo teſtis alleget cauſam reuocationis dubitatiui ſui primi dicti, Crot. Foller. Tind. & Farin. *nu.* 335. Et idem dicendum eſt, ſi prius dixit credere, poſtea ſcire, Clar. Crot. Monticell. Tind. & de communi teſtantur Foller. & Socin. & ſequitur

Digitized by Google

tur Farin. *n.* 336. Sed etiam in hoc hoc requiritur, vt teſtis reddat rationem ſui dicti, & cauſam nouæ certitudinis, ſimus in caſu, in quo licita ſit correctio, & extra caſum, in quo teſti de credulitate plene creditur, Farin. cum citatis ſub eo *n.* 337. *& ſeq.* Et idem dic, ſi teſtis prius dixit ſibi videri, & poſtea, ſcire, Foller. Gabr. & Far. *n.* 340.

34. Infertur 4. quod teſtis, qui prius dixit ſcire, poſtea credere, probet, in primo dicto, Alex. Bal. Fel. Tind. & hos citans Gabr. *lib.* 7. *concl.* 29. *n.* 41. & eſt communis, ſecundum Aret. et Farin. *q.* 66. *nu.* 341. licet Abb. Butr. Io. Andr. & alij à Far. relati teneant in hoc caſu teſtem non probare.

35. Infertur 5. quod teſtis, qui primo dixit ſe credere, ſecundo ſe non credere; vel è contra primo ſe non credere, ſecundo ſe credere, probet, & vltimo dicto ſtetur, dummodo ſimus in caſu, in quo licita ſit correctio, & reddat rationem nouæ credulitatis, Far. cum citatis ab eo *q.* 66. *n.* 346. *& ſeq.*

36. Infertur 6. quod teſtis, qui primo ſui dicti rationem reddidit, quia vidit, deinde dixit, quia audiuit, non dicitur varius, nec receſſiſſe à prima ratione, poteſt enim eſſe, quod viderit, & audierit, Abb. Bal. Butr. Imol. Spec. & Ruyn. qui hos refert, *conſ.* 54. *n.* 4. *lib.* 4. Et è contra, qui dixit primo, audiſſe, deinde vidiſſe, non dicitur varius, poteſt enim eſſe vtrumq. Bal. Iac. & Aren. Marſil. & Farin. *q.* 66. *n.* 354. Vbi etiam ait; Saluari à falſo, dicens, ſe vidiſſe id, quod audiuit, quia viſus prædicatur de omni ſenſu, & citat Marſ. & Put. Qui verò prius dixit ſcire, deinde reddidit rationem, quia audiuit, ſaluatur à contrarietate, Iaſ. Natt. Tind. & Far. *n.* 352. At probat tantum de auditu, Ruy. *vbi ſup.* & Far. *n.* 353.

37. Infertur 7. quod teſtis, qui primo dixit ſe ſcire, deinde ſe neſcire, concordetur, intelligitur enim ſe neſcire, niſi vt ſupra dixit, Alex. Bar. Bal. & Dec. hos citans, *conſ.* 272. *n.* 2. & tenuit Rot. *diuerſ. coram Cantuccio, deciſ.* 141. *n.* 10. *par.* 2. Gabr. Farin. & alij ab eo citati *q.* 66. *nu.* 355. licet ibidem contra ſenſerint Tind. & Lofred.

38. Infertur 8 quod teſtis, qui primò dixit ſe neſcire, vel ignorare, ſecundo ſe ſcire, non eſt varius, quia poteſt eſſe, quod poſtea inceperit ſcire, Aret. Boſſ. Crot. Foller. Gabr. qui teſtatur de magis communi, & Far. alios allegans *q.* 66. *n.* 357. Sed quia plurimi, graueſque authores contrarium ſentiunt, inter quos Clar. *§. fin. q.* 53. *verſ. ſed quid ſi teſtis*, ait, quod ſi teſtis in primo examine dixit nihil ſcire, deinde in ſecundo deponat de veritate facti, nihil probat, & quod hæc eſt omnium concluſio, citans Ang. de Vbal. dicentem, quod ita te ent omnes, nemine diſcrepante: Pro concordia dic; Quod ſicut illatio hæc 8. eſt communior, ita etiam eſt veriſſima, tribus tamen concurrentibus; 1. quod Iudex ex officio repetat teſtem; 2. quod teſtis ſuperuenientis nouæ ſcientiæ probabilem cauſam alleget; 3. quod non dixerit in prima depoſitione, ſe fuiſſe præſentem in illo actu, de quo nihil ſcire affirmauit; ſi enim

hoc

hoc dixit, non poteſt dicere ſe ſcire, & dicendo, varius erit, & non probabit Farin. et alij *q.66.n.364.* et in hoc caſu procedit opinio Ang. Sed ſi teſtis repeteretur ad inſtantiam partis, vel ſponte ex interuallo vellet ſe teſtis corrigere, præſumeretur ſubornatus, et non probaret, Aret. Foller. Gabr. et Farin. hos, et alios referens, *q. 66. n.360.* et tenuit Rot. Rom. *in nou. deciſ. 19. de teſtibus*; Et idem eſſet dicendum, ſi teſtis non redderet rationem nouæ ſcientiæ, Aret. Barbat. Bertaz. Gabr. & Farin. *n. 363.*

39. Infertur 9. quod teſtis, qui examinatus in Palatio Poteſtatis primò dixit aliquid factum in Palatio Epiſcopi, poſtea dixit factum in hoc palatio, ſaluatur a contrarietate, quia (hoc) intelligitur de hoc palatio; de quo dicebam, nempe Epiſcopi, Bar. Rom. Rimin. qui de communi, & Farin. plures alios referens, *q. 66. n. 367.* Idem dic in teſte, qui primo dixit, quod N. & N. fuerunt præſentes, deinde interrogatus, qui fuerint præſentes, reſpondit, quod nemo; Saluatur enim à contrarietate, intelligendo, nemo exceptis prædictis, Alex. Montic. Rim. Far. & plures alij ab eo relati *q.66. n 368.*

40. Infertur 10. quod teſtis, qui primò dixit ſe hoc tantum ſcire, ſi poſtea aliquid addat, eſt varius, & non probat, Boſſ. Foller. Gabr. qui idem ait in teſte, dicente, ſe hoc ſcire, videlicet, & Far. *q.66. n.365.* Idem dic in teſte, qui prius dixit ſe neſcire, poſtea ſe credere, eſt enim varius, & non probat, Aret. maximè ſi cum parte ſit alloquutus, Bal. & Far. *n.345.*

41. Quicunque voluerit plures caſus videre, in quibus teſtis concordatur, vel non concordatur, adeat Far. *q. 66. n.369. & ſeq.* vbi remiſſiuè eos indicat; Sed in omnibus caſibus repete dicta hic *n. 29.* Alij caſus remiſſiuè

42. REGVLA 4. ſit. Teſtis poteſt incontinenti ſe corrigere, allegando tamen cauſam talem erroris, quæ Iudici iuſta videatur Abb. Hoſtien. Anan. Butr. Fely. Ioann. Andr. & Imol. *in c. præterea, de teſtibus cogen.* Aret. *in c. cum in tua, de teſtibus*, vbi, ait nihilominus, quod in dicto caſu, nec primo, nec ſecundo dicto ſtatur; & quod ita omnes tenent; Subſcribunt vlterius Regulæ Bart. Boſſ. qui teſtatur de communi, & Farin. cum alijs ab eo citatis, *q. 66. n. 241. & ſeq.* quibus innumeros addit, *nu. 127.* Sed aduerte, quod teſtis in iſto caſu nõ allegans cauſam correctionis, poſſet tanquam ſuſpectus de ſubornatione torqueri ſecundum Boſſ. in locis relatis a Farin. *n. 244.* An teſtis incontinenti poſſit ſe corrigere?

43. Accipe plurimas Regulæ Ampliationes, & limitationes, niſi eas, vel aliquam illarum, velimus declarationes magis propriè appellare.

44. AMPLIATVR 1. Regula 4. Vt ante perfectum examen, & antequam teſtis à Iudicis diſcedat cõſpectu, poſſit ſe corrigere, factaq; incontinẽti dicatur correctio Abb. Boſſ. Butr. Gabr. & Far. concordantes inducens *q. 66. n. 229.* Incontinenti dicitur correctio antequã teſtis diſcedat a Iudice.

45. AMPLIATVR 2. Regula 4. Vt licita ſit correctio, & incontinenti dicatur facta, dummodo id

Digitized by Google

Itē antequam teſtis cū parte loquatur.

faciat teſtis antequam alloquatur cum parte, Abb. Butr. Fel. Imol. qui teſtatur de communi, de qua etiam Boſſ. & Gabr. in c. præterea de teſtibus cogen. & ita ſentit Clar. & poſt eum Farin. plurimos alios citans, *q.66. nu.232.* Et idem eſſet dicendum, ſi teſtis loquutus fuiſſet cum alia perſona, à qua pars potuerit certiorari de eiuſdem teſtis depoſitione, Bal. Gabr. Hoſtien. Innoc. & Far. *n.234.* Quod verò teſtis non ſit alloquutus cum parte, ſi idem teſtis ſit notæ fidei, & authoritatis, eius aſſertioni cum iuramento creditur, Alciat. Bal. & Far. *n.237.*

Sed cauſam erroris alleget.

46. AMPLIATVR 3. Regula 4. Vt licet in prædictis caſibus, incōtinenti ſe corrigens, teneatur cauſam erroris allegare, non tamen tenetur de errore docere, Abb. Couar. Gabr. Menoch. qui reprobat Bar. contrarium tenentem, Mont. Viu. & Far. *q. 66. n.240.*

An ex interuallo poſſit ſe teſtis corrigere?

47. AMPLIATVR 4. Regula 4. Vt teſtis non ſolum incontinenti, ſed etiam ex interuallo corrigere ſe poſſit, dummodo probet cauſam iuſtam correctionis, & erroris, Couar. Menoch. Viu. qui de communi, & Farin. *q.66. n.245.* Vt eſt e.g. cauſa veriſimilis obliuionis, Alciat. Aret. Menoch. Petra. & Farin. *n.249.* addens Menoch. quod, an cauſa ſit veriſimilis, remittitur arbitrio Iudicis.

Præſertim nobilis.

48. AMPLIATVR 5. Regula 4. Vt teſtis nobilis, etiam ex interuallo, poſſit ſe corrigere, quando agitur inter viles, & de rebus modici momenti, Abb. Imol. Tind. & Farin. *q.66. n.247.* Immò, quod in cauſis etiam magni momenti, & inter perſonas, quantuncunq; nobiles poſſit perſona notæ fidei, & authoritatis, ſe corrigere ex interuallo, ante tamen publicationem examinis, & dummodo iuret cum parte ſe non fuiſſe loquutum, tenuerunt Alciat. Bal. Gott. Gabr. Iaſ. Marſil. & Farin. *q.66. nu.248.*

Correctio ex interuallo debilitat dictū primum.

49. AMPLIATVR 6. Regula 4. Vt licet correctio non incontinenti, ſed ex interuallo facta, non tollat primum dictum, illud tamen debilitet, Abb. Anan. Butr. Fely. Hoſt. Imol. Io. Andr. & Innoc. *in c. præterea, de teſt. cogen.*

Poteſt teſtis in continēti, & etiā ex interuallo addere aliquid.

50. AMPLIATVR 7. Regula 4. Vt dum teſtis propriè non vult ſe corrigere, ſed potius aliquid addere; non ſolum poſſit hoc præſtare incontinenti, quod nullam habet difficultatem, ſecundum Gabr. *lib.7. conſ. 27. n. 17.* Verum etiam ex interuallo, quamuis huic additioni præſtanda non ſit plena fides, Abb. Butr. Fely. Hoſt. ē. Imol. Innoc. Io. Andr. & Zabar. *in d. c. præterea*; Intellige, ſi teſtis ſponte velit hoc facere, vel dum ex officio Iudicis teſtis examinatur, ſecus ſi ad inſtantiam partis, Aret. Aemil. Gabr. & Farin. *q.66. n.252. & ſeq.*

Ex interuallo an poſſit ſe teſtis corrigere?

51. LIMITATVR 1. Regula 4. Vt teſtis ex interuallo corrigere ſe non poſſit, Butr. *in c. per tuas, de teſtibus*, vbi Imol. & Aret. qui teſtatur de communi, de qua etiam Viu. & Clar. qui ait, quod in hoc omnes conueniunt, Bal. Boſs. & Farin. qui plures alios citat, *q.66. nu.228.* Sublimita hanc limitationem iuxta doctrinam *in hac q.* traditam *n.47. 48. & 49.*

52. LI-

Digitized by Google

Vt poſt triduū.

52. LIMITATVR 2. Regula 4. Vt nō ſit licita teſtis correctio poſt triduum à die depoſitionis, hæc enim correctio dicitur ex interuallo facta, & teſtis præſumitur loquutus cum parte, & ſubornatus ab ea, Gabr. & Farin. qui *q.66.n.238.* ait, ita pluries tenuiſſe Rot. Rom. præſertim *in nouis, deciſ. 19. te teſtibus.*

Et publicatis atteſtationib.

53. LIMITATVR 3. Regula 4. Vt publicatis atteſtationibus, dicatur correctio ex interuallo, & præſumatur teſtis loquutus cum parte, & ideo non poſſit ſe corrigere, *c. per tuas, & ibi* Imol. *de teſtibus,* Farin. *q.66. n.254.*

An in continenti, vel ex interuallo ſit correctio, Iudex arbitratur?

54. Nota tandem pro corollario huius Regulæ 4. quod an teſtis dicatur ſe incontinenti, vel ex interuallo corrigere, multum Iudicis arbitrio tribuatur, ſecundū Anan. qui teſtatur de communi, Abb. Butr. Hoſtien. & Io. Andr. in *c. prætereà, de teſtibus cogen.*

55. Latè de materia huius q. Far. *q.66.* de qua non pauca Clar. *§. fin. quæſt. 53.*

An teſtis falſus probet? Quæſtio 48.

Teſtis falſus nihil probat.

1. REGVLA ſit. Teſtis falſus, cum ſit periurius, nihil omnino probat Clar. *§. fin. q.53. verſ. frequentiſſime, in fine,* & hanc eſſe communem opinionem, ait ſecundum Alex. & tenēt Burſat. Bertaz. Monticel. qui cōcordantes refert, Saly. & Farin. *q.67. n.58.* vbi ait, quod *hæc Regula,* nō ſolum eſt communis, ſed quod nec contradictorem habet; Neque dictum talis teſtis facit inditium ad inquirendum plenè Maſc. quem ſequitur Farin. *n.62.* vbi remiſſiuè alios refert concordantes.

In vlla cauſa.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt teſtis falſus, vel de falſo condemnatus, non ſolum non probet in cauſa, in qua falſum depoſuit, ſed nec etiam in alia, Anchar. Anan. Innoc. Io. Andr. & Zabar. *in cap. fraternitatis, de hæret.* Bal. Bertaz. Maſc. & Far. qui alios citans teſtatur de communi, *q.67. num. 59.*

Quid in depoſitionib. factis antea.

3. LIMITATVR hæc Ampliatio; Vt licet teſtis falſus non probet in alia cauſa, in qua poſtea teſtificabitur, in quibus terminis Ampliatio intelligitur, non tamen deſinat probare in alijs depoſitionibus antea factis, quamuis ei de fide, etiam in his, minuatur, Anch. & Anan. *in d. c. fraternitatis, de hæret.*

Sufficit ſi conuincatur coniecturis.

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt ad hoc vt teſtis non probet, ſufficiat, ſi conuincatur de falſo præſumptionibus, & coniecturis, ſecundum Aym. Bal. Montic. & Far. *q.67. n.75.*

Falſus in vno nihil probat.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt teſtis falſus in parte, & in vno, in totum reputetur falſus, & nihil probet in omnibus, ratione iuramenti, quod eſt indiuiduum, Abb. Anan. Felyn. Hoſtien. Innoc. Io. And. & Zabar. *in c fraternitatis, de hæret.* Alex. Bal. Boſſ. & de communi teſtantur Burſat. Clar. Cotta, Marſ. Petra, & Farin. qui multos concordantes referens, *q.67. n. 111.* concludit ab omnibus hoc eſſe receptum. Quod procedit etiam ſi teſtis eſſet tantum falſus *in generalibus;* vt ſi falsò negaret ſe affi-

Puta in generalibus.

Digitized by Google

nem, inimicum, &c. in totum enim reprobaretur, & nihil probaret, Bal. & Saly. *in l. ſi ex falſis C. de tranſact.* Burſat. qui alios referens teſtatur de communi, & Farin. qui & alios refert *n.* 126. Quod intellige quando hæc generalia faciunt ad cauſam, vel, tribuunt, vel tollunt fidem teſti, ſecus ſi totaliter eſſent impertinentia, Abb. Anch. Anan. Hoſtien. Io. Andr. & Innoc. *in dicto cap. fraternitatis*, iuramentum enim non trahitur ad interrogatoria impertinentia, & ideo in iſtis falſus non eſt periurus, & probat in reliquis, Natta latè, Gabr. Petra, Rimin. & Farin. *q.* 67. *n.* 134.

Falſus in circũſtantijs ſubſtantialibus, nihil probat.

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt teſtis falſus, nõ in negotio principali, ſed in circumſtantijs, nihil probet, Bal. Marſil. Nell. Petra, & Far. *q.* 67. *n.* 135. Si circumſtantiæ ſint ſubſtantiales, Marſ. Petra, & Farin. *n.* 134. Vt ſi teſtis e. g. falſum diceret in loco, & tempore, Bal. Petra, Rimin. & Farin. *n.* 140. Et generaliter ſubſtãtialia, in propoſito ſunt ea, ſuper quibus teſtis productus eſt ad probandum, & capitulata, & articulata, Gram. Petra, & Farin. *q.* 65. *n.* 18. Vel vt ibidem declarat Farin. cum Bal. ſubſtantialia ſunt omnia ea, quæ concluduntur ſub iuramẽto, & forma articulata; Et in his, teſtis falſus, vel in aliquibus, ſeu aliquo eorum, in totum reputatur falſus, & nil probat; Et idem dic in omnibus, de quibus teſtis expreſſe, fuit interrogatus, Claud. & Farin. *q.* 67. *n.* 138. ſecus vero eſſet dicendum, dum circumſtãtiæ non ſunt ſubſtantiales; nec de his fuit teſtis interrogatus, ſecundum Gab. Bal. & alios relatos a Far. *n.* 136. cui tamen de fide, in his, dum eſt falſus, in alijs etiam minuitur, Alex. Boſſ. Petra, & Far. *n.* 171. Niſi teſtis iuraſſet dicere veritatem de omnibus, ſuper quibus fuerit interrogatus, & interrogatus de impertinentibus falſum reſpondiſſet, quia tunc, nec in alijs vllo modo probaret, Alex. Bal. & Felyn. Maſcar. Far. *n.* 174. vbi tot alios refert; Quod præſertim militat in teſte alias ſuſpecto, Alex. Gram. Petra, Ruy. & Far. *n.* 120.

Nõ ſubſtantialia tanguntur

7. Et nota hic, quod inter non ſubſtantialia, enumeratur, nomen, pronomen, agnomen, cognomen, parentela, vel parochia, vnde teſtis in his errans, & non in corpore, probat in reliquis, Alex. Gram. Igneus, Montic. Petra, Rim. & Farin. *q.* 67. *n.* 186.

Quid ſi ignorãter in parte falſus ſit teſtis?

8. AMPLIATVR 5. Regula; Vt teſtis, ignoranter falſum in parte deponẽs, nihil probet in totum, Anan. Ancha. Hoſtien. & Innoc. in *c. fraternitatis, de hæret.* Alex. Aret. Boſſ. & Far. qui *q.* 67. *n.* 141. alios octo DD. citans, hanc veriorem, & communiorem appellat; licet Alciat. Bal. Felyn. Menoch. cum octo alijs DD. contrarium ſenſerint. pro vt eos refert Far. *n.* 142. Qui vlterius ait, *n.* 143. quòd in dubio præſumitur teſtis ſcienter falſum dixiſſe, ad hoc, vt non probet, Alciat. Ang. Aret. Marſil. Menoch. Spec. & Farin. *ibidem*; Verum eſt, quòd arbitriũ Iudicis plurimum in hoc valet, Menoch. & Far. *n.* 146.

9. AMPLIATVR 6. Regula; Vt teſtis, qui verum affirmat, illud

Digitized by Google

Falſus eſt, qui verum dicit, credens falſum eſſe, vel verum eſſe ignorans.

verum eſſe ignorans, falſus ſit, & nihil probet, Alciat. Claud. Marian. Nell. Rimin. & Far. *q.67.n.70.* Et idem dic in teſte, verum deponente, credendo dicere falſum, Marian. & Far. *n.73.*

An probet teſtis corruptus promiſſione, pecunia, timore, amore, vel odio.

10. AMPLIATVR 7. Regula; Vt teſtis corruptus ante depoſitionem, promiſſione, pecunia, vel alia re accepta, pro dicendo teſtimonio, non probet, etiam ſi acceperit, vt verum diceret, Anchar. Anan. Aret. Dec. Felyn. & Imol. *in c.1. de teſtibus*, Far. qui iura citat, & plurimos cōcordantes DD. cumulat, *q.67.n.236.& 240.* Quamuis accipiat à ſponte dante, Alex. Iacob. de Beluiſ. & Marſ. qui hos citat, *in l.1. ff. de falſ.* Teſtis enim, pecuniam accipiens reprobatur *in dicto c.1.* Et Iudicis officio etiam parte non opponente, poteſt repelli, Butr. qui de communi, & Far *n.254.* & talis, in dubio, falſum dixiſſe præſumitur, Abb. Aret. & Hoſtien. *in dicto c.1.* Et vno corrupto, omnes corrupti præſumuntur, Guido Papa. Ruy. & Far. *nu. 256.* Idem dic in teſte, qui accepit pretium pro non ferendo teſtimonio, *l.3.§. lege ff. de teſtibus*; Aret. Dec. & Felyn. *in c.1. de teſtibus*; Et idem in corrupto, timore, amore, vel odio, *cap. quoties, de teſtibus*, Hoſtien. & DD. *eodem c.1.*

Vno corrupto omnes corrupti præſumuntur.

Contra corrūpentē probat.

11. LIMITATVR 1. Ampliatio 7. Vt teſtis, pecunia corruptus, probet contra eum, á quo pecuniam accepit Anan. Aret. Dec. & Fely. *in c.1. de teſtibus*, Far. plurimos citans, *q.67.n.280.*

Itē dū pecūnia publice datur, præſertim, dū pro expenſis, etiā ſecrete, vel poſt depoſitionē, nō præcedēte promiſſione.

12. LIMITATVR 2. Ampliatio 7. Quando pecunia publice teſti datur, vt verum dicat, tunc enim nō dicitur teſtis corruptus, & probat, Archid. Ang. ad Ang. Bal. Boſſ. Monticel. & Far. qui teſtatur de communi, *q.67.nu.269.* Quod tunc maximè procederet, quando pecunia daretur teſti pro expenſis in itinere, quamuis, non publicè daretur, vt eſt tex. expreſſus *in cap. ſtatutum in fine, de reſcrip. in 6.* & ad hoc citat ad ſaturitatē Far. *n.270.* Vel ſi, nulla præcedente promiſſione, daretur pecunia poſt depoſitionem; Bertaz. Marſil. Menoch. Montic. & Far. *n. 277.* qui tamen ait, quod iſte teſtis, quo ad probationem, multum eſſet ſuſpectus.

Teſtis instructus, an ſit ſuſpectus & an probet?

13. AMPLIATVR 8. Regula; Vt teſt is inſtructus à parte, vel eius Aduocato, de falſo ſit ſuſpectus, & nō probet, Campeg. Maſcar. Spec. & Far. *q.67.n.283.& ſeq.* Et inſtructus præſumitur teſtis, & ſuſpectus, eo ipſo, quo ante examen locutus fuerit cum parte, vt tenent Felyn. Rolan. Monticel. relati à Far. *n.285.* quod intellige, & limita, vt ſequitur.

14. LIMITA. 1. hanc Ampliationem 8. Vt procedat, dum teſtis inſtruitur, vt dicat mendacium, vel à veritate diſcedat; ſecus ſi inſtruatur, vt apertè, & aptè deponat, hoc enim licet, & ſic inſtructus, probat, Lanfr. Maſcar. Montic. & Far. *q.67. nu.290.* Idem dic de teſte inſtructo, vt congrue deponat, & ſui dicti rationem reddat. Dec. Nell. Rip. & Far. *nu. eodem*; Et generaliter idem dicendum eſt in omni inſtructione facta bona fide ad dicendam veritatem. Alciat. Bal. Campeg. Dec. Minſing. Rofred.

Digitized by Google

fred. Boſſ. qui etiam ait, quòd teſtis ad veritatem dicendam, & vt melius recordetur, poteſt inſtrui etiam cum ſchedula, & Far. *q.67. num.*287.

15. LIMITA 2. Ampliationem 8. Vt ſi teſtis confiteretur ſe inſtructum, adhuc probaret, quia intelligeretur, de inſtructione licita; Et è contra, ſi teſtis negaret, ſe inſtructum, & inſtructus reperiretur, nõ eſſet periurus, & probaret, quia intelligeretur, non inſtructum illicitè, Rebuf. & Far. *q.67.n.*292.

16. SVBLIMITA has 2. limitationes in teſte inſtructo, & edocto à parte, vt bene diceret, quid ſit notorium, talis enim videretur ſubornatus, & non probaret, ſecundum Butr. Felyn. Rip. & Spec. quos refert, & ſequitur Far. *q.67. num.*291.

Teſtis in veriſimilia deponens, an probet?

17. AMPLIATVR 9. Regula; Vt inveriſimilia deponens de falſo ſit ſuſpectus, & nihil probet, Bertaz. Boſſ. Corr. Maſc. Menoch. Montic. & Far. cum pluribus concordantibus ab eo relatis, *q.65. nu.* 144. *& ſequentibus.*

Super negatiua deponens, eſt ſuſpectus de falſo, & ei nõ creditur.

18. AMPLIATVR 10. Regula; Vt deponẽs ſuper mera negatiua, ſit falſus, vel ſaltem, & verius, de falſo ſit ſuſpectus, & propterea ei non credatur, Alex. Bal. Clar. Imol. Maſcar. Menoch. Montic. & Far. *q.65.n.*207.

In dubio non præſumitur teſtis falſus, ideo probat.

19. LIMITATVR 1. Regula; Vt procedat in teſte manifeſtè falſo, ſecus in dubio, teſtis enim in dubio non præſumitur falſus, & ideo, aſſerenti, incumbit onus probandi, *l. quoties, §. qui dolor ff. de probat.* Aym. Bertaz. Marſil. Maſcar. Monticel. & Far. *q.67.n.*103.

Depoſuiſſe falſum, cofitẽs an probet?

20. LIMITATVR 2. Regula; Vt procedat, quando de falſitate depoſitionis aliunde, quam ex propria confeſſione ipſius teſtis conſtat; Si enim teſtis, ſiue extra iudicium, ac etiam in articulo mortis, ſiue in iudicio, fateatur, falſum ſe depoſuiſſe, non per hoc poteſt dici, quòd nihil iſte teſtis probet, licet debilitetur eius depoſitio iam facta, iuxta tradita per Far. qui diffusè iura, & DD. in comprobationem inducit, *q.46.n.56. cum pluribus ſequentibus.*

21. De materia huius q. late Far. *quæſt.67.*

An, & quando probet teſtis, deponens obſcure, ſeu dubie? vel de credulitate, de auditu alieno, aut proprio?

Quæſtio 49.

Quæ depoſitio dicatur dubia, & obſcura.

1. PRAEMITTO depoſitionem dici dubiam, & obſcuram, quando plures, & diuerſos continet intellectus, pluribuſque modis Intelligi, & interpetari poteſt, ita Alex. Corrad. Monticel. & Far. *q.68.n.*2.

Teſtis obſcure, dubie vel incertè deponens, nihil probat.

2. REGVLA 1. ſit; Teſtis, obſcura, dubia, vel incerta depoſitio, regulariter nihil probat, Alex. Ang. Bal. Corr. Iaſ. Maſc. Marſ. & Farin. qui alios plures referens, teſtatur de communi, *q.65.n.*1. Teſtis enim depoſitio debet de neceſſitate concludere, *c. in præſentia, vbi* notant omnes, *de probat.* Maſcar. Monticel. concordantes referentes, quod præſertim procedit in criminalibus, Bertaz. Boſſ. & Farin. qui de communi, *q.68.n.*3.

3. In-

Digitized by Google

Infertur, & explificatur, vſq; ad n.6.

3. Infertur 1. ex Reg. 1. Quod teſtis deponens de poſsibili; vel facta depoſitione, dicens, quod poteſt res aliter ſe habere, nihil probet, Alex. Bal. Bertaz. Foller. & Far. qui de communi, *q.68. n.4.*

4. Infertur 2. ex Regula 1. Vt non probet teſtis deponens per verbum, dubito, fortè, forſitan, prima fronte; ni fallor, vel ſecundum conſcientiam meam, Corr. Iaſ. & Far. concordantes citans, *q.68. n.8. cum pluribus ſequentibus.*

5. Infertur 3. ex Reg. 1. Vt non probet teſtis, dicens, ſe non recordari, vel qui ait, ita eſt, ſi bene memini, vel ſalua veritate, Alex. Mōticel. & Far. *q.68. n.11. 12. & 17.* Nec, qui deponit alternatiuè per dictionem (vel) niſi vtraq; alternatiua tenderet ad eundem effectum, vt ſi teſtis diceret, percuſſit ex. gr. gladio, vel baculo, vterque enim intellectus includit maleficium, & ideo haberetur hæc pro concludenti probatione. Alex. Aemil. & Far. alios citans, *nu.* 18. & 19. Neque probat, qui deponit, dicendo (circa) dum agitur de probando certum quid præciſè, Menoch. Viu. qui teſtatur de communi, & Far. *n.*20. & 21.

6. Infertur 4. ex Reg. 1. Vt non probet teſtis deponens per verbū (videtur) in materia perceptibili ſenſu corporis, licet probet ſi deponat in perceptibili per diſcurſum intellectus, Fely. Tind. & Far. qui de communi, *q.68. num.25. & ſeq.* Immò etiam in perceptibili ſenſu corporali, probaret, ſi concludentem redderet rationē, Alex. Rim. & Far. cum relatis ab eo, *n.* 29. Eadem illatio facienda eſt in deponente (de iudicio ſuo) teſtis enim non debet iudicare, ſed ſimpliciter factum narrare, & ideo, hunc non probare, communiter receptum eſt ſecundum Aret. & Far. *n.* 33. qui citat Bertaz. Villal. & Viu. Niſi teſtis redderet ſui iudicij rationem bonam, et concludētem, tunc enim probaret, Corn. Decian. Iaſ. Nell. Rimin. Rolan. et Far. *n.*34. Et idem dicendum eſt de deponente per verba iuris, non autem de facto, et per verba facti, Aym. Alex. Aret. Fely. et Far. qui plures alios referens, teſtatur de communi, *n.*37.

Depoſitio concludens ex præſūptione iuris, vel ex interpretatione iuridica, an probet?

7. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt ſufficiat, quòd teſtis depoſitio concludat ex præſumptione iuris, Alex. Butr. Monticel. Rip. et Rom. ſed hoc intelligendum eſt, ſecundum Butr. et Mont. in his, in quibus non cadit immediata cognitio per corporeum ſenſum, alias ſecus, et hos omnes ſequitur Far. *q.* 68. *n.*38. *& ſeq.* Et idem dicendum eſt, dum depoſitio interpretatione iuridica adiuuari poteſt, Farin. *num.*42.

Sufficit quod abſit reale dubiū.

8. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt procedat in dubio reali, non cauilloſo, dicta enim teſtium, non cauillanda, ſed in benigniorem partem interpretanda ſunt, *c. cum tu, vbi*, gl. Abb. et Hoſtien. *de teſtibus*; Et adiuuanda etiam ſunt, vt probent, Bar. et Bal. *in l.2. C. de tempor. appell.* cum pluribus citatis à Far. *q.* 68. *n.* 43. qui, *n.* 44. ſublimitat cum Dec. in teſtibus ſuſpectis, quorum dicta cauillari iure debent.

9. LI-

Verba dubia teſtis proprie ſunt interpretāda, & vt probēt, poſſunt impropriari.

9. LIMITATVR 3. Reg. 1. Vt dubia verba teſtis, proprie ſint interpretanda, vt probent. Afflict. Iaſ. Monticel. Socin. & Far. *q.68. n.47.* Immò vt teſtes probent, eorum verba impropriari poſſunt, Abb. Anan. Ant. de Butr. Imol. & communiter DD. omnes, *in c. cum tu, de teſtibus.*

In dubio verba teſtis ſecūdum vulgi intelligentiā interpretantur.

10. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt in dubio verba teſtis ſint intelligenda ſecundum cōmunem vſum loquendi, & vulgi intelligentiam, non autem ſecundum iuriſperitorum ſubtilitatem, Fely. Monticel. Rom. Far. & alij ab eo relati, *q.68. n.49. & ſequentibus.*

Dubia depoſitio quo modo declaretur?

11. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt dubia depoſitio declaretur per aliam partem depoſitionis ipſius teſtis; vel ex dicto alterius teſtis, ſeu à ſubiecta materia; Siue à capitulis, & articulis, ſuper quibus ſunt teſtes examinati, Mont. & Far. *q. 68. n.55, cum ſequentibus*, vbi citat concordantes DD.

Quę cōtra producentem interpretantur.

12. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt teſtis dicta dubia contra producentem interprætentur, & probent, Alex. Alciat. Bar. & Iaſ. *in. l. inter ſtipulantem, §. ſiſticum, ff. de verbor. oblig.* & Corrad. *tit. de teſtibus, rubr. de dubio dicto, nu.35. fol. 129. & ſeq.* vbi declarat, hoc procedere, dummodo talis interpretatio, non ſit contra prænotatas hic limitationes.

Teſtis de credulitate non probat.

13. REGVLA 2. ſit. Teſtis de credulitate nō probat, Villal. Viu. qui teſtatur de communi, Decian. & Tind. qui aiunt, ita tenere omnes, Far. copioſè citans, *q.68. n.62.* Et nec conſuetudo, nec ſtatutum tenerent, quod teſtibus de credulitate plene credatur, Iaſ. Far. & alij ab eo relati, *n.64. & 65.*

Nec præſūptionē facit.

14. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt teſtes de credulitate non probent, nec præſumptionem faciant, quamuis in dicto principali, vel in redditione rationis dicerent, ſe bene, ſeu firmiter, aut pro certo credere, vt ſi dicerent, ſcire, aut verum eſſe, quia ſic credunt, Iaſ. Corrad. & Socin. cum Far. alios citante, *q.68. n.66. & ſequentibus*, licet eorū magnus eſſet numerus, Butr. Hoſt. Iaſ. & Far. *n.73.*

Limitatur Regula in reddente ſufficiētem rationē.

15. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt teſtis ſufficientem reddens rationem ſuæ credulitatis, e.g. dicēs, credo, quia vidi, benè probet, Butr. Fely. & Imol. *in c. quoties, de teſtibus*, Viu. *opin.965. n.6.* vbi alijs relatis, teſtatur de communi, Far. plurimos inducens, *q.68. n.74.*

Item contra producentē.

16. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt teſtis de credulitate plenè probet contra producentem, Aym. Burſat. & Maſcar. Quamuis vnicus eſſet, Bertaz. & Rimin. & hos omnes referens Far. *q.68. n.75.* qui plurimos alios concordantes cumulat, *q.61. n. 226. cum ſequentibus*, vbi cum Aym. & alijs declarat, hoc procedere, dum poſt productionem teſtis, ipſemet producens publicato, & didicito examine, illud produçeret.

Seu ad Rei defenſionem.

17. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt teſtes de credulitate plenè probent ad defenſionem Rei, Alex. Bart. Bertaz. Boſſ. Dec. Fely. Iaſ. Maſcar. qui teſtatur de communi, & Far. plures alios citans, *q.68. n.77.* licet non redderēt rationem

dicti,

dicti, Burſ. & Far. *n.*79. Quòd præſertim procederet, ſi teſtes inducti ad defenſionẽ Rei, dicerent, Reum homicidium patraſſe, & credere feciſſe, vt ſe defenderet, ipſis præſentibus, & videntibus, Bar. Bal. & Far. *n.*80. Non deſunt DD. qui dicunt, quòd, in caſu limitationis, eſt neceſſaria redditio cauſe, ſed non ſunt ſequendi, alias enim non eſſet in hoc ſpecialis fauor defenſionis, quem fauorem communiter DD. ponunt, vt notat Far. *n.*79.

Vel in his, quę nõ ſciũtur ſenſu corporis. Aut dũ præſũpta pro batio ſufficit, vel in antiquis.

18. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt probent teſtes de credulitate, in his, quæ ſciri non poſſunt ſenſu corporis, & non niſi per credulitatem, Butr. & quam plurimi alij, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 68. *n.*81. *& ſeq.* Vel in quibus præſumpta probatio habetur pro certa; ſeu etiam in antiquis, Campeg. & Far. alios citans, *q.*68. *n.*83. 85. *& ſequentibus.*

Teſtes de credulitate probant in his, q́ ſunt difficilis probationis, & exẽplificatur.

19. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt de credulitate teſtes probent in his, quæ ſunt difficilis probationis, Campeg. Crot. Decian. Gabr. Iaſ. Viu. & Far. *q.*68. *n.*84. Vt e. g. in probatione copulæ carnalis, ſufficit, teſtẽ dicere, ſe credere N. rem habuiſſe cum N. dummodo reddat rationem proximam; vt ſi diceret, credo, quia vidi ſolum cum ſola, & nudum, cum nuda in lecto, Abb. Butr. Fely. & Imol. *in c. quoties, de teſtibus*, Bar. Caſtren. Cyn. & Saly. *in l. teſtium, C. de teſtibus*; Idem dic in probatione ætatis, Bar. Menoch. Socin. & Far. *n.*94. In antiquis, ex curſu centum annorum, Aym. Villal. Viu. & Far. *n.*87. inter quos Villal. & Viu. teſtantur de communi, In probatione filiationis, dum teſtes reddunt rationem, credere N. filium N. & N. quia viderunt eum natum in domo iſtorum, qui ſe vt coniuges tractabant, Abb. Butr. Fely. Imol. Socin. iun. & Far. *n.*87. *& ſeq. vbi* alios refert.

Item in his, quę cõſiſtũt in peritia artis, vel in valoris probatione.

20. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt teſtes de credulitate probent in his, quæ conſiſtunt in peritia artis, *l.*1. *& ibi DD. ff. de ventre inſpicien.* Dec. Grabr. & Far. alios citans, *q.* 68. *n* 95. Nec tales teſtes tenentur dicti rationem reddere, Decian. & Far. *n.*97. Et idem dic in probatione valoris, Decian. Maſc. & Far. *num.* 98.

Quod nã indiciũ faciant.

21. LIMITATVR 7. Regula 2. Vt licet teſtes de credulitate non probent faciant nihilominus inditium efficaciſſimum, Ang. Corr. Maſc. & tenuit Rota Romana, eſtque communis opinio, teſte Far. *q.* 68. *n.* 105. Vbi tamen adhærendo Campeg. tenet huiuſmodi teſtes facere tantũ quale quale inditium.

Nõ procedunt prædicta, niſi teſtis dicat, firmiter credere, & reddat rationẽ.

22. SVBLIMITA dicta *hic ſupra à n.*18. *vſque huc*; Vt limitationes procedant, dummodo teſtes dicãt, aſſerta, firmiter credere, & rationes veriſimiles, & ſenſui proximas reddant, aliás ſi tantum remotas redderent, non probarẽt, Maſcar. & Far. qui alios citat, *q.*68. *n.*111. *& ſequentibus*; Et nihilominus pro corrollario nota, quod ſententia ex teſtibus de credulitate lata, nunquam tranſit in rem iudicatam, & reuocari poteſt ex teſtibus melius probãtibus, Alex. Butr. Imol. Rom. & Far. *n.*117.

Sentẽtia lata ex teſtibus de credulitate, nõ tranſit in rẽ iudicatam.

23. REGVLA 3. ſit. Teſtes de audi-

Teſtes de audi tu alieno, non probãt. auditu alieno non probant, *c. licet ex quadam in prin. vbi* Abb. & Hoſtien. *de teſtibus*, gl. & Bar. *in l. teſtimonium*, *C. de teſtibus*, Curt. qui ait, quod cum hac regula tranſeũt omnes, *in l.1. ff. ſi cert. petat.* Imol. Rip. Menoch. & Far. citans vberrime, *q 69. n.2.*

Præſertim in criminalibus. 24. AMPLIATVR Regula 3. Vt præſertim in criminalibus teſtes de auditu alieno, non faciant inditium ad torturam, Bal. Bertaz. & Far. qui alios citans, teſtatur de communi *q.69. nu.*14. Immò nec præſumptionem faciũt, Marſ. Menoch. & Far. alios citans, *n.9.*

Limitatur Reg. in delictis difficilis probationis. 25. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt in delictis actu, & habitu difficilis, probationis, & occultis fama, & adminiculis concurrentibus, teſtes de auditu alieno plenè probẽt, Nat. & Far. *q.69. nu.* 52. Sublimita hanc limitationem, *vt hic proximè, n.26.*

Contra producentẽ, an probent? 26. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt etiam in criminalibus, & contra fiſcum, producti teſtes de auditu alieno, contra producentem probent plenè, quamuis vnicus eſſet teſtis, cum etiam eius producitur depoſitio, Bertaz. Burſat. Aemil. & Far. *q.69. n.* 57. *& ſequentibus;* Et dũmodo, tam in hac, quam in antecedenti limitatione, teſtis, licet non interrogatus, nominet eos, à quibus audiuit, Aret. Aemil. & Far. alios inducens, *n.*78. Et nominati ad minus ſint duo, *c. licet ex quadam, vbi gl.* Hoſtien. & Innoc. *de teſtibus*, Curt. iun. qui de communi, Far. plurimos citans, *nu.*79. Niſi nominaretur vnicus, qui actũ fecit, tunc enim ſufficeret, Aret. Imol. & Far. *n.* 80. Requiritur vlterius in propoſito, vt nominati ſint omni exceptione maiores, Farin. abundanter citans, *n.* 85. ſicut etiam deponentes, Far. *nu.94.* tot citans, & nominati ſint mortui, *n.* 92. vbi inducit concordantes dicẽtes, quod aliàs nihil probant; Item quòd deponẽtes dicant, audiſſe ante litem motam, *n.96* vbi DD. & aſſerant, ita credere, *nu.* 99. Et in omni euentu quam faciant probationem huiuſmodi teſtes, Iudicis arbitrio remittitur, Abb. Menoch. & Far. *n.* 102.

27. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt teſtes de auditu alieno probent conſaguinitatem, vel affinitatem, *cap. licet ex quadam, in princ. vbi* Anch. *de teſtibus*, Butr. Fely. Far. & alij ab eo citati, *q.69. num.*103. Dummodo concurrant requiſita enumerata *in præcedenti limitatione*; & præterea, vt ſimus in antiquis, & memoriam hominum excedentibus, Bertaz. Socin. & Far. alios citans, *nu.* 21. & dicant, ſe à maioribus, & antiquioribus ſuis audiſſe, Bal. Hoſtien. & alij citati à Far. *nu.*110. Et aſſerant, ſe vidiſſe tales conſaguineos, ſeu affines, pro talibus, ſe inuicem tractare, *c. licet ex quadam in fi.* vbi Hoſtien. & Io. And. *de teſtib.* & Farin. cum citatis ab eo, *n.*120. An probet cõſaguinitatẽ.

28. LIMITATVR 4. Regula 3. Vt teſtes de auditu alieno probent in antiquis, etiam ſine fama, & adminiculis, Maſcar. qui de communi, Burſat. Gabr. & Rim. qui teſtantur de magis communi, & Far. qui hos, & alios citat, *q. 69. n.*133. Hæc tamen limitatio procedit cõ- An in antiquis probent?

cur-

currentibus requiſitis, de quibus *hic ſup. n.*27. & vbi non agitur de graui præiudicio, ſecus vbi de graui ageretur præiudicio, quo caſu teſtes de auditu alieno, ſine fama, & adminiculis nõ probarẽt, Aym. Burſat. Aemil. cum alijs citatis à Far. *n.*135. Et ita intelligendi ſunt DD. ab eo citati, *n.*134. Et nota, quòd, in propoſito, de iure, tempus antiquum videtur centum annorum; Sed Rot.Rom.ſeruat quòd ſit tempus annorum 60. Far. *num.* 142. *& ſequentibus.*

Teſtes de auditu proprio plenè probãt.

29. REG.4. ſit. Teſtes de auditu proprio plenè probant, Bar. *in l. teſtimonium*, vbi etiam Cyn. & Saly. *C. de teſtibus*, Abb. Bal. & Farin. plures citans, *q.69. nu.*148. & 156. Et idem dicendum eſt de teſtibus deponentibus per alium ſenſum, per quem res, de qua agitur, percipitur, Bar. Bal. Far. & alij, ab eo relati, *n.*151.

An probent dũ deponũt ſuper actu ad viſum ſpectãte?

30. AMPLIATVR Regula 4. Vt teſtes de auditu proprio probent, quãuis deponant ſuper actu, qui viſui conuenit quando ſenſus auditus nõ eſt omnino improportionabilis tali actui; Vt ſi teſtes dicant, ex pariete, vel cortina audiuiſſe Titium, & Bertam carnaliter peccantes; tales enim teſtes, concurrentibus fama, & adminiculis, probant, Alex. Aemil. Minſign. & Far. *q.69. n.*158. & diffuſius, *n.*197. vbi ad ſaturitatem poſt iura DD. citat; Et hæc procedunt, etiam quando ageretur ad pœnam criminalem, Aret. Bar. Bal. & Far. *n.* 207. Quæ intelligitur, dum Iudici ſic videtur, hæc enim, Iudicis arbitrio, remittuntur, Far. *n.*215. citans Abb. Anan. Menoch. & alios: At fama, & adminiculis ceſſantibus dic, vt dicetur, *in ſequenti n.*31. Vide etiam *infra*, q.120. *n.*41.

An in criminalib. deponentes cognouiſſe ad vocem probẽt, & quid in cortinatis?

31. LIMITATVR Regula 4. Vt ſecundum magis communem DD. in criminalibus teſtes deponentes, hominem cognouiſſe ad vocem, non ſint omni exceptione maiores, Far. ſic concludit, alios citans, *q.62. n.46. & ſeq.* Immò ſi tales teſtes ſint cortinati, ſeu retro parietem audientes, & deponentes, aliquem deliquiſſe, non probant, Felyn. Gig. Aemil. & Far. qui alios refert, *q.69. n.189. & ſeq.* Quòd multo magis procedit, quando teſtes retro cortinam, ſeu parietem ſunt poſiti data opera, qui nullo modo in criminalibus probant delictum, Barbat. Gig. & Far. *n.*183. Quamuis in ciuilibus; & in actibus inter viuos, ſecũdum communem, probent, Far. alios citans, *n.*182. Si dicant, vocem notam habere; & quod in eodẽ loco aliæ non aderant perſonæ, nec adeſſe poterãt, quin teſtes ſciuiſſent, alias ſecus, ſecundum Albe. Roman. & Far. *nu.*194. Et eaſdem perſonas dicant, teſtes prius in eodem loco vidiſſe, & modico interuallo facto, ibidem ex voce cognouiſſe, Abb. Aret. Fely. Far. & alij ab eo relati, *num.*195. Et tunc etiam remittitur arbitrio Iudicis, an probent, Bal. Campeg. Cæpol. Menoch. & Far, *n.* 196.

Quid in ciuilibus?

32. De materia huius q. latè Farin. *quæſt.69.*

An teſtes deponentes ſine ratione, & cauſa ſcientiæ probent? Quæſt. 50.

Deponentes ſine cauſa ſcientiæ, nō probant.

1. REGVLA ſit. Teſtes deponentes ſine ratione, & cauſa ſcientiæ non probant, *l. ſolam*, vbi gl. Bar. & Bal. *C. de teſtibus*, Iaſ. *per l. cum hi, §. vult igitur, ff. de tranſact.* vbi ait, quod ita colligunt gl. & omnes DD. Immò depoſitio teſtis non reddentis rationem, quando illam reddere tenetur, eſt ipſo iure nulla, *d. l. ſolam, ibi, Nullius momenti*; quæ verba nullitatem actus important ipſo iure, ſecundum Bal. *in eadem l. ſolam*, & Rolan. *conſ. 57. n. 46. & ſeq.*

Præſertim interrogati de ea.

2. Hæc Regula præſertim procedit, quando teſtis, de cauſa ſcientiæ interrogatus fuit; tunc enim eam non reddendo, etiam in caſu, in quo aliàs eam reddere non teneretur, nihil prorſus probaret, ſecundum præcitatos gl. Bar. Bal. & Iaſ. quibus ſubſcribunt Gomez, Monticel. & Rim. qui teſtantur de communi, Abb. Butr. & Far. *q. 70. n. 4.* Et in hoc caſu ſufficit interrogatio implicita; vt ſi iudex diceret teſti, Quid ſcis? Iaſ. *vbi ſup.* Campeg. Corrad. Fely. Maſc. Socin. & Far. *n. 5.*

Quid ſi deponāt ſuper negatiua, vel in criminalib. contra Reum?

3. Si verò teſtis deponeret ſuper negatiua, ad hoc vt probaret, etiā non interrogatus, deberet reddere rationem ſui dicti, Aret, Bal. Dec. Fely. & Far. alios citans *q. 70. nu. 23.* Similiter in criminalibus, teſtis contra Reum nihil omnino probat, niſi etiam non interrogatus, rationem ſuæ depoſitionis reddat, Bal. qui teſtatur de communi, Innoc. quem (vt poſt Marſ. ait Clar. *§. fin. q. 53. verſ. præterea dixi*) ſequunter omnes, Bertaz. Maſc. & Farin. qui alios concordantes refert *n. 14.* Et non ſolum non probat ad condemnandum, licet haberet ſimilem conteſtem, ſed nec etiam ad torquendum, Farin. alios citans *n. 15.* Vnde ſi e. g. teſtis diceret, vidiſſe Titium commiſiſſe homicidium, non probaret, niſi diceret, quomodo ſciat, quod ille eſſet Titius, Io. de Amic. Rimin. & Farin. *n. 15.* Quod ſicut verum eſt ſecundum omnes, vbi agitur de pœna corporali; ſic non deſunt aliqui idem ſubſtinentes, vbi agitur de pœna pecuniaria; Sed ſecundum communem, de qua Far. *nu. 17.* dicendum eſt, quod vbi de pecuniaria pœna agitur, teſtes non reddentes rationem, de ea non interrogati, probent; & ſubſcribunt Viu. qui pariter teſtis eſt de communi, & Clar. *in citato ver. præterea dixi*, in fine; & ſecundum eoſdem DD. idem dicendum eſt in criminalibus, dum teſtes ad Rei defenſam deponunt.

Procedit Regula etiam in Iudice priuilegiato.

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt Iudex habens liberum arbitriū procedendi de iure, & de facto, non poſſit credere teſti deponenti ſine ratione, vel malam reddenti in caſu, in quo illam redde tenetur Dec. Iaſ. Menoch. & Farin. alios citas *q. 70. n. 36.*

Quid ſi comparentur iſti cū alijs rationem reddētibus.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt teſtibus reddentibus rationem magis credatur, quam alijs, numero pluribus, eam non reddentibus, etiam ſi iſti de ea interrogati non fuerint, & eam reddere non tenerentur

rentur, Aret. Bar. Boſſ. & Farin. qui plures alios citans, teſtatur de communi, *q.70.num.19.* Quòd in tantum verum eſt, vt illi teſtes, nec debilitent dictum, rationem reddentium; Bal. Fel. & Far. *n.20.*

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt teſtes non probent, nec eorum ratio ſit bona, niſi reddita ſit per ſenſum corporis, Alex. Bal. Bar. & Iaſ. *in l. prima, ff. ſi cert. petat.* & eſt tex. *in c. cum cauſam, de teſtibus*, vbi hoc notant, & exemplificant Aret. Butrig. Hoſt. Innoc. & alij; Et per ſenſum aptum illi rei, Far. alios citans *q.70. n.128.* Exceptis ſenſibus viſus, & tactus, qui, cum ſint communes ad omnes ſenſus, ſaltem, vbi eſt talis vſus loquendi, ratio reddita per hos ſenſus, eſt bona, etiam in alijs ſenſibus, ſecundum Aret. qui de communi, Bar. & quamplurimos alios, quos citat Farin. *num. 129.* qui de hac controuerſa materia differit *vſq; ad numerum 141.* Declara hanc Ampliationem; Vt ratio poſſit reddi ſecundum decem prædicamenta, Bal. & Farin. *num. 159.* Et per quatuor cauſas, materialem, efficientem, formalem, & finalem, Bal. Camp. Saly. & Farin. *n.160.* Et quod hæc ratio bona eſt; Scio; quia ſic reperio in meo memoriali, Nell. & Far. *n.163.*

Ratio reddi debes per ſenſũ corporis aptum.

Poteſt ratio reddi per prędicamenta, & per quatuor cauſas.

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt teſtis deponens ſuper his, quæ ſunt iuris, & iudicio intellectus percipiuntur, etiam non interrogatus, rationem, & cauſam ſcientiæ reddere teneatur, ita tenuit Rota Roman. *diuerſ. par.3. deciſ.1163.n.2. coram Auguſtino*; Abb. Aret. Butr. Fel. Imol. *in c. cum cauſam, de teſtibus*, vbi ait Abb. quod hæc theoria ab omnibus approbatur, Curt. Maſc. & Viui qui teſtatur de communi, Bal. Bart. & Farin. *q.70.nu. 6.* vbi citat vltra 20. alios DD. cõcordantes; Sed fallit hæc Ampliatio in illis, quæ modico diſcurſu intellectus percipiuntur, in quibus teſtis rationem reddere non tenetur, niſi de ea interrogetur, Abb. Bar. Camp. Fel. Maſc. & Far. *n.7.*

Quid in depoſitione, de his, quæ iuris ſũt, & iudicio intelleſt. percipiũtur.

8. Exemplifico in plurimis caſibus, in quibus teſtis interrogatur de his, quæ iuris ſunt, & iudicio intellectus percipiuntur, & in quibus teſtis etiam non interrogatus de ratione, illam reddere tenetur; videlicet; Dum teſtis deponit ſuper qualitate perſonarum, vel aſſerit aliquem eſſe dominũ alicuius rei, Far. alios citans *q.70. n. 45. & 46.* Vel dum ait, N. turbaſſe poſſeſſionem N. *n.74.* Vim intuliſſe, *n.81.* Rem deterioraſſe, *nu. 82.* Vel aliquem eſſe mortuum, Farin. *n. 83.* Idem dic, dum teſtis imperitus deponit de fama, vel ſuper notorio, *n.48. & ſeq.* Vel dum quilibet teſtis deponit ſuper intereſſe, vel de conſuetudine, *n. 53. & ſeq.* Seu ſuper ebrietate, furore, ſiue dementia, *n.59.* vel ſuper ira, *n.69.* Super amicitia, vel inimicitia, *n.61.* Idem dicendum, dum agitur de probatione alicuius miraculi, *n.67.* diligentiæ, vel negligentiæ, *n.68.* doctrinæ, *n.70.* iuriſdictionis, *nu. 71.* Clericatus, *num. 73.* recognitionis manus, *nu. 79.* probationis ætatis, *n.84.* habitationis, *nu.85*, conſanguinatis, *n. 88.* doli *num. 89.* Et in præcitatis locis concordantes Farin. inducit, & plurimos etiã alios caſus

Multipliciter exẽplificatur.

Digitized by Google

caſus enumerat, in quibus teſtes, etiam non interrogati, reddere rationẽ tenentur, aliàs non probant.

Quid ſi cauſa ſit inepta, & dictum bonum vel è contra?

9. AMPLIATVR 5. Regula; Vt ſi dictum teſtis bene concludat, ſi ratio non ſit concludens, vel aliquo modo inepta, corruat omnino teſtis dictum, Quamuis è contra ſi ratio ſit bona, probet teſtis, licet eius dictum non concludat; à ratione enim teſtis dictum pendet, à qua reſtringitur, ampliatur; & declaratur, Bal. Bertaz. Boſſ. Burſat. Maſc. & Far. alios referens, & de communi teſtans *q.70.n.12.*

Deponens ſine cauſa vel cũ cauſa non bona, indiciũ non facit.

10. AMPLIATVR 6. Regula; Vt dum teſtis rationem, & cauſam ſcientiæ reddere tenetur, eam non reddens, vel non bonam, nec præſumptionem; aut indicium faciat, Abb. *in c. cum cauſam, de teſtibus,* Iaſ. *in l. cum hi §. vult igitur, ff. de tranſact.* Bar. Felyn. Maſc. & Far. alios citans, *q.70.n.8.*

Quæ ſit bona cauſa; ſecundũ quã arbitriũ regulat Iudex.

11. Ratio autem in propoſito bona, debet eſſe congrua, concludens, neceſſaria, generalis, vera, & manifeſta, ſecundum Bal. Caſtr. & Saly. *in l. ſolam, C. de teſtibus,* Bart. Maſc. & Farin. qui alios citans teſtatur de communi *q.70.n.10.* Et ſecundum qualitatem cauſæ adductæ, Iudex regulat ſuum arbitrium, & aſſumit quantitatem præſumptionis, Abb. Corrad. Felyn. & Far. *n.11.*

12. Intellige tamen rationem debere neceſſariò concludere in his, quæ immediatè per ſenſum corporis percipi poſſunt; Alex. Butr. & Farin. *q.70.n.148.* In alijs verò, quæ ſic percipi non poſſunt, ſufficit rationem, probabiliter cõcludere, vel vt in pluribus, & frequenter, Bal. *in l. prima,* vbi Alex. Caſtr. & Dec. *ff. ſi cert. petat.* Boſſ. Maſcar. & alij, quos refert, & ſequitur Farin. *n.147.*

An ſit bona cauſa, ſcio, quia vicinus vſq; ad n.18.

13. Ex doctrina huius 6. Ampliationis, ſumunt quidem Authores occaſionem dubitandi, quæſtionemq; mouendi, An bona ſit ratio teſtis interrogati de cauſa ſcientiæ, dum reſpondet; Scio, quia vicinus? In qua quæſtione affirmatiuam ſuſtinet Bar. *in l. prima, ff. ſi cert. petat.* & eſt communis opinio, de qua teſtantur Corrad. & Rip. & de magis communi Farin. *q.70.n.164.* vbi citat ad ſaturitatem DD. inter quos Rom. qui ait, quod opinionem Bart. ſequũtur omnes. Sed quicquid dicat Rom. negatiuam, vt refert. Farin. *n.165.* defendunt, Ang. Bal. & Imol. Vnde pro concordia diſtingui poteſt multipliciter; Videlicet.

14. Vel enim agitur, quando teſtis de actu vicini ſucceſſiuo, & frequentato deponit, & procedit opinio affirmatiua; Vel de actu momentaneo, & procedit negatiua; Hæc diſtinctio eſt Alex. Aret. Caſtren. Rip. Cagn. qui de communi *in l. prima, ff. ſi cert. petat.* Felyn. Menoch. Monticell. & Farin. *q.70. n.196.*

15. Vel 2. diſtingue, Aut enim teſtis deponit ſuper eo, quod latere non poteſt oculos vicini, vel ſaltem ſuper eo, quod communiter, & veriſimiliter notum eſt vicinis, & eſt vera opino affirmatiua; Aut ſuper eo, quod vicinis latere poteſt, vel communiter illis notum non eſt, & verificatur negatiua, Alex.

Cag.

Digitized by Google

Cag.Rip. & Farin. plurimos alios citans, *q. 70. n. 198. & 199.*

16. Accipe 3. diſtinctionem; Vel agitur de probando quid in genere, & ſequenda eſt opinio affirmatiua; vel in ſpecie, quod in genere ſcire non poteſt, & tenenda negatiua eſt, Alex. Aret. Bal. Felyn. Rom. & Far. *q. 70. n. 202.*

17. Sed nota, quod in omni euentu, ex hac ratione (ſcio, quia vicinus) reſultat tãtum probatio præſumptiua, Aret. Curt. Iun. qui teſtatur de communi, Alex. Felyn. & Farin. alios inducens *q. 70. n. 185.* Quæ cum ſit præſumptio iuris, ſecundum Alex. Curt. Dec. & Farin. *n. 186.* licet ex ea non poſſit imponi pœna ordinaria, extraordinaria, & mitior poteſt infligi, Alex. Cagn. Dec. & Far. alios inducens *nu. 89.* qui *nu. 191.* de communi teſtatur; At ſentẽtia lata ex tali probatione præſumptiua, in rem iudicatam nunquam tranſit, & teſtes, concludentẽ reddentes rationem, iſtis præferuntur, Menoch. & Farin. qui alios inducit, *n. 194. & 195.* Et vlterius vicinitas probanda eſt aliter, quam per aſſertionem teſtis, dicentis ſe vicinum; Far. cum alijs *n. 205.*

18. Exempla pro opinione affirmatiua, de qua in ſupra poſitis diſtinctionibus, habes apud Farin. *q. 70. à n. 170. vſq; ad n. 179.* nempè in probatione habitationis, ætatis, mortis, poſſeſſionis, quod quis ſit blaſphemator, aleator, fornicator, meretrix &c. Exempla verò pro opinione negatiua habentur apud Farin. *n. 180. vſque ad n. 184.* Nempe dum agitur de probatione adulterij, furti, homicidij, vel alicuius alterius delicti particularis commiſſi in domo vicini, &c.

Dicta de vicino, dicenda ſunt de conſanguineo

19. Quæcunque dicta ſunt *in hac q. à n. 13. vſque huc*, de vicino, militant etiam in eo, qui redderet rationem; Scio, quia conſanguineus; vt tenet, & probat Far. *in locis ibidem relatis.*

An de ratione non interogatus, eã reddere teneatur?

20. LIMITATVR 1. Regula; Vt teſtis nõ interrogatus de ratione, illam regulariter reddere non teneatur, gl. & DD. communiter *in l. ſolam, C. de teſtibus, & in cap. cum cauſam, eodem titulo*, Farin. ad ſaturitatem DD. referens, *q. 70. n. 91.* inter quos Ang. Butr. Gom. & Viu. de communi teſtantur. Sublimitanda eſt hæc 1. limitatio, iuxta notata *in hac q. n. 3. 7. & 8.*

Quid in peritis, & in teſte conſcientiali?

21. LIMITATVR 2. Regula; In peritis à Iudice electis, deponentibus ſuper his, quæ ad artis eorum peritiam ſpectant, qui rationem reddere non tenentur, ſecus ſi à parte electi eſſent, Bar. Felyn. & Farin. *q. 70. n. 102. & ſequentibus*; Sicut nec rationem reddere tenetur teſtis conſcientialis per corporis ſenſum, Bar. & Farin. *n. 151.*

Seu in teſte ad defenſam Rei?

22. LIMITATVR 3. Regula; In teſte, deponente ad Rei defenſam, qui rationem reddere non tenetur, & ſine ea probat, Bar. Bal. Boſſ. & Farin. *q. 70. n. 101*, vbi alios citans præſertim inducit Glar. & Maſc. qui teſtantur de communi.

Vel in depoſitione adminiculata?

23. LIMITATVR 4. Regula; Vt teſtis depoſitio adminiculata valeat ſine redditione cauſæ ſcientiæ Bal. *per d. l. ſolam*, vbi Saly. *C. de teſtibus*, & Farin. *q. 70. n. 95.* Sed ſublimita, *vt ſup. hic n. 3.*

24. LI-

Digitized by Google

Sufficit ratio implicita.

24. LIMITATVR 5. Regula; Vt non ſit neceſſaria redditio cauſæ ſcientiæ explicitè, ſufficit enim, vt implicitè reddatur, Abb. Aret. Boſſ. Butr. Fel. & Farin. plures alios citans, *q.* 70. *n.* 149. Vel aliàs groſſo modo, Bal. Monticel. & Farin. *n.* 150. Sicut etiam ſufficit teſtem dicere; Scio, vel verum eſt, quia fui præſens, Anan. & Viu. qui teſtantur de communi, Abb. Alex. Aret. Bal. Bar. & Farin. qui plures alios citat, *n.* 152. *& ſeq.* Sublimitando hoc, dummodo teſtis non dicat tantummodo (Interfui) ſed etiam (Scio, vel verum eſt, quia interfui) Bal. Fely. & Farin. *n.* 158.

Quid in teſte aſſertiuè loquente ſine redditione rationis?

At idem Farin. *n.* 154. tenet vlterius, quod, tum teſtis loquitur aſſertiuè, dicendo, aliquid dictum, vel factum, probet, quia præſumitur, quod teſtis fuerit præſens quãuis explicitè non reddat rationem, (quia fuit præſens,) & ante Farin. ita ſenſerunt Bal. & Dec. quos ipſe citat.

Deponens in his, quę ſunt facti, & ſenſu corporis percipiuntur, nõ interrogatus rationẽ reddere, an teneatur, & exẽplificatur vſq; ad n. 27.

25. LIMITATVR 6. Regula; Vt in his, quæ ſunt facti, & immediatè ſenſu corporis percipiuntur, non teneatur, non interrogatus teſtis, ſui dicti rationem reddere, Abb. Aret. & Innoc. qui ait, quod hæc theoria ab omnibus approbatur, *in c. cum cauſam, de teſtibus*, Bar. & Bal. *in l. ſolam, C. eodem*, Viu. qui de communi, & Farin. alios citans *q.* 70. *n.* 93. Declara, vt in re, quæ ſenſu, & intellectu percipitur, ſi præualeat ſenſus, procedat hæc limitatio, ſecus è contra, Ioannes Sicar. & Farin. *n.* 94.

26. Exemplifico in multis caſibus, in quibus teſtis deponit ſuper his, quæ ſunt facti, ſenſibuſque corporis immediatè percipiuntur, & per conſequens non tenetur ſui dicti rationem reddere; Et in primis de his, quæ ſenſu viſus percipiuntur, nempe, ſuper numeratione pecuniæ; Farin. *q.* 70. *nu.* 113. *& ſeq.* ſuper actu, vel contractu, *num.* 115. ſuper colore, *nu.* 116. vbi ait Farin. quod in his præſumitur viſus: Idem dic, dum teſtis deponit de his, quæ ſenſu auditus percipiũtur, vt quod quis cantet benè, vel male: ſenſu guſtus, vt quod res ſit amara, vel dulcis; ſenſu tactus, vt quod res ſit mollis, vel aſpera; ſenſu odoratus, vt quod res ſit ſuauis, vel fetidi odoris; Farin. alios citãs, *nu.* 117. *& ſequentibus*. Deponens verò ſuper poſſeſſione, ſeu detentione rei, intelligitur de poſſeſſione facti, & naturalis, & ideo teſtis non interrogatus de ratione, eam non reddens probat, Abb. Bal. Butr. & Innoc. qui teſtatur de cõmuni *in c. cum cauſam, de teſtibus*, Bar. Boſſ. Spec. qui de communi, & Farin. *n.* 123. Idem omnino dicendum eſt in teſtibus deponentibus ſuper quocumque delicto, & maleficio cadente ſub ſenſu corporis; Vt ſi teſtis dicat, quod N. percuſſit N. Si non interrogetur de cauſa ſciẽtiæ, non tenetur eam reddere, Bal. Bart. Felyn. & Farin. *n.* 106. Qui *n.* 107. hoc limitat, dum ageretur criminaliter ad pœnam, quo caſu teſtis etiam non interrogatus rationem reddere tenetur, aliàs nihil probat, iuxta tradita *ſupra in hac q. n.* 3.

Quid in criminalibus?

27. Si verò dicat teſtis ſe ſcire N. dediſſe, ſeu numeraſſe pecuniam N. te-

N. teſtis iſte non reddẽs rationem ſui dicti, etiam non interrogatus de ea, non probat; ſunt enim multa ſciendi genera, *gl. in cap. ſicut, de teſtibus*, Farin. *q.* 70. *nu.* 108. Qui tamen poſtea diſtinguit; Aut enim agitur ciuiliter, & ſumus in his, quæ ſenſu corporis percipiuntur, & teſtis dicens, ſe ſcire. probat, præſumitur] enim ratio viſus, Bal. Alex. Fely. Socin. Rimin. qui teſtatur de communi & Farin. *n.* 111. Perinde enim eſt, ac ſi teſtis dixiſſet (verum eſt) ait Bal. quod dictum, tacitè rationem viſus implicat, & per viſum deponens probat teſtis, Alex. Bal. Felyn. Iaſ. & alij, relati à Farin. *nu.* 109. Aut agitur criminaliter ad pœnam, & verius eſt, quod teſtis etiam non interrogatus, teneatur reddere rationem alias dicens tantum (ſcio) non probet, Farin. *nu.* 110. & faciunt ea, quæ dixi *ſup. in hac q. n.* 3. Sed hoc intellige, quando teſtis deponit ſuper his, quæ ſunt iuris, vel etiam quando ſumus in caſu, in quo rationem reddere poteſt per ſenſum corporis, alias ſufficeret, ſi diceret ſe ſcire, vel verum eſſe, etiam interrogatus, vt ſi de tempore deponens, dicat; Hodie eſt vnus menſis, ex quo tale quid accidit, Campeg. & Far. *n.* 112.

Quid in criminalibus?

28. De materia huius q. latè Farin. *q.* 70.

DE OPPOSITIONIBVS

Contra examen Teſtium.

TITVLVS TERTIVS.

1. POST titulos de oppoſitionibus contra perſonas, & dicta teſtium, ſupereſt, vt in hoc tertio Titulo de oppoſitionibus contra examen teſtium agatur.

An probent Teſtes parte non citata examinati? Quæſtio 51.

2. MVLTIPLICITER contra examen teſtium opponi ſolet; Et loco primæ Oppoſitionis hanc conſtituo; Quod teſtes parte nõ citata examinati ſint; circa quam oppoſitionem ſequentem propono Regulam.

3. REGVLA ſit firmiſſima. De iure tam Pontificio, quam Cæſareo, teſtes, parte non citata examinati, minimè, probant; eſt tex. in iure Canonico *in cap. 2. de teſtibus*, vbi gl. Abb. Aret. Bal. Innoc. & cæteri DD. Et in iure Ciuili eſt ſimilis *tex. in l. ſi quando, §. ſed cum oportet*, vbi gl. Caſtren. Saly. & alij, *C. de teſtibus*. Hæc Regula, ſicut

Teſtes parte non citati examinati nõ probant.

vera eſt in ciuilibus, per citata ad ſaturitatem à Farin. *q.72.n.1.* vbi ait, quod Regula iſta communiter in ciuilibus ab omnibus recepta eſt; Ita multo magis veritatem habet in criminalibus, in quibus de maiori agitur præiuditio; Sic arguit Abb. *in dicto cap.2.* vbi Felyn. & alij, & de communi teſtantur Blanch. Gomeſ. Clar. *§. fin. q.11. verſ. item quæro, in principio*; Et ad rem innumeros citat Farin. *n.87. & 89.* Sed nota quod loco citationis ſufficeret in propoſito monitio Iudicis, *dict. cap.2.* vbi Abb. Aret. Butr. Dec. Innoc. Bart. & Far. qui alios refert *n.76.*

Licet eſſet mul ti non probarent, & an faciãt inditium?

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt teſtes, tã in criminalibus, quam in ciuilibus parte non citata examinati, etiam ſi mille ſint, minimè probent; Aret. Bertaz. Gabr. Maſcar. Monticel. & Farin. alios inducens, *q.72.n.30.* Et præſertim in criminalibus, non modo probationem nõ faciunt ad condemnationem, nec ad torturam, ſed ſecũdum magis communem DD. à Farin. citatorum, *n.89.* nec pertingunt ad indicium faciendum; licet aliqui relati, *n.90.* hos aliquod indicium facere teneant.

Procedit Regula in cauſis ſummarijs, & omnino priuilegiatis, vt apud Regulares.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt etiam in cauſis, in quibus, iuris ſolemnitate non ſeruata proceditur, citatio partis in examine teſtiũ requiratur, Aret. *in cap.2. de teſtibus*, vbi Dec. & Fely. ita etiam tenet Farin. alios citãs ſeptem DD. *q.72.n.13.* Item in cauſis, in quibus proceditur ſummariè, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta, manu Regia, & quãuis Iudex haberet quodlibet liberum, & abſolutum arbitrium, Farin. plurimos cõcordantes DD. inducens *nu. 14. vſque ad 18.* Immò cum Boſſ. Maſc. Monticel. & alijs, ſuſtinet *nu.29.* citationem partis in examine teſtium requiri, etiam quod cauſa tractetur corã Principe; Et in comprobationem huius Ampliationis 2. faciunt ea, quæ notantur ab eodem Farin. *n.98.*

Sed quod inter Regulares & in cauſis priuilegiatis non requirat. dicta citatio, nec Regula procedat.

6. LIMITATVR 1. Regula (Et hæc limitatio eſt contra Doctores, & eorum doctrinam relatam hic ſupra numero 5.) Vt in examine teſtium partis citatio non requiratur, quando agitur coram Iudice (ſicut, ex priuilegio Bonif. VIII. dixi *ſupra q.7.n.3.4.7. & 9.* eſſe Iudicem Regularem) qui procedit inſpecta æquitate naturali, & de iure gentium, Aret. *cap.2. de teſtibus*, vbi Addentes ad Abb. qui Bart. citant, & ita etiam tenent Gabr. Marſil. & Farin. qui videtur ſibi contrarius, *q.72.n.59.* Et ratio huius limitationis eſt, quia dicta citatio pertinet ad ſolemnitatem iuris, ad quam priuilegiati, vt ſunt Regulares non tenentur, vt probatum eſt *ſup. q.7.* Corroboratur hæc limitatio *ex infra dicendis hic n.7.8. & 9.*

An teſtes parte non citata examinati ex officio in inquiſitione generali, vel

7. LIMITATVR 2. Regula; Vt in examine teſtium citatio non requiratur partis, dum Iudex procedit ex officio, & per inquiſitionem. Hæc limitatio ſi intelligatur de inquiſitione generali, ſicut eſt veriſſima, ſic etiam communiſſima eſt, & hanc tenuerunt Ang. Aret. Bal. Bar. cum pluribus alijs citatis

tis à Farin. *q.72. nu.105.* Et multo magis Butr. Gabr. Hoſtien. cum alijs inductis à Far. *n.103.* Si verò ſit ſermo de inquiſitione ſpeciali, controuerſa eſt materia, & citationem partis requiri, tenuerunt Abb. Ang. Aret. Bal. Far. & plurimi alij DD. cumulati à Farin. *n.* 104. & 105. Sed è contra, quod nec in ſpeciali inquiſitione citatio partis in examine teſtium requiratur, tenuerunt Butr. Corrad. Crot. Gabr. Hoſtien. Io. Andr. Nouel. & Socin. relati à Far. *nu.103.* qui ad rem quamplures alios citat, *n.135.* Sed quicquid ſit de iure, ita de conſuetudine ſeruari in Ciuitatibus Lombardiæ dicunt Alex. & Blãch. Et de ſtylo Italiæ teſtis eſt Praxis Caloni; Immò Foller. ait hanc eſſe conſuetudinem, & praxim omnium curiarum, & hos refert Clar. *§. fin. q.11. verſ. Item quæro*; Et ita ſeruari præſertim in ſtatu Eccleſiaſtico teſtatur Flam. Chart. *in tract. de exequut. ſent. cap. fin. n.175.*

Specia-li ; pro-bent?

8. Iſta met conſuetudo, & ſtylus viget; ſemperq; ſeruatus fuit apud nos, ſiue per Inquiſitionem, ſiue per Denunciationem, ſiue etiam per Accuſationem procedatur. Et quod vbi viget hic ſtylus, ſtatutum, vel conſuetudo, citatio partis in examine teſtium non requiratur, tenuerũt Alex. Blanch. Boſſ. Dec. Gabr. Honded. Marſil. Menoch. & Farin. alios referens *q.72. n.72.* Et hæc doctrina ſpecialiter ſeruãda eſt in ordine ad Regulares, qui ex priuilegio Bonif. VIII. de quo *ſup. q.6.* liberè procedere poſſunt, ſecũdum conſuetudines approbatas, licet alij relati à Farin. *nu.73.* teneant hanc eſſe corruptelam non ſeruandam; Sed iſti ſequendi non ſunt. Attamen cum hæc materia admodum ſit controuerſa; Non interueniente dicta citatione, tutius erit curare, vel vt teſtes habeantur pro ritè, & rectè examinatis, vel quod, ſaltem, dum petitur teſtes repetantur, iuxta tradenda *in duabus ſequentibus limitationibus.*

Stylus apud nos vigens in hoc.

9. LIMITATVR 3. Regula; Vt teſtes examinati ſine citatione partis probent, quando Reus habet eos pro rectè, & ritè examinatis, Foller. Gabr. Honded. Simãc. Vulpell. Chart. qui teſtatur de communi practica in ſtatu Eccleſiaſtico, & Farin. *q.72. n.149.* vbi ait, hoc eſſe, quod dixit Bal. poſſe teſtes examinari parte non citata de conſenſu partium, & quod ita practicatur; Et ſubſcribunt Aret. Campeg. Corrad. Felyn. Gabr. Marſil. Maſcar. & Far. *n.74.*

Reus habens expreſſe teſtes pro itè examinatis probãt quãuis examinati fuerint parte non citata.

10. Sed nota, quod hæc limitatio procedit dum Reus expreſsè declarat, ſe habere teſtes pro rectè, & ritè, examinatis, Chart. Gabr. Honded. Vulpel. & Farin. *q.72. n.155.* Ad quam tamen declarationem Reus cogi non poteſt, Burſat. Chart. Vulpell. & Farin. *n.157.* Et data etiam hac declaratione, re integrà, & ante habitas copias, poteſt Reus pœnitere, Gabr. Honded. & Farin. *n.156.* Et teſtes repeti facere, maximè, quãdo Reus proteſtatus fuiſſet, ſibi reſeruare ius repetendi teſtes; Honded. & Farin. *n.152.* Et ideo conſilium ſit Iudici, vt omni meliori modo, det operam, ad ambiguitatem, &

Google

occaſionem cauillationis tollendam, vt Reus expreſsè declaret, ſe teſtes habere pro ritè, & rectè examinatis.

Item ſi reo poſtea citato repetantur.

11. LIMITATVR 4. Regula; Vt teſtes ſine citatione partis examinati probent, ſi poſtea Reo ipſo citato, ſeu à Iudice monito, repetantur, Bal. Boſſ. Clar. & de communi opinione teſtes ſunt Bertaz. Burſat. Honded. & Vulpell. & hos, plurimoſque alios refert, & ſequitur Far. *q. 72. nu. 136.* Et vtique ſi repetitio à Reo petatur, deneganda ei non eſt; At circumſcripta petitione, apud nos dubio procul, tenendum eſt, ſine citatione partis examinatos teſtes probare, iuxta tradita *in hac q. n. 7. & 8.*

Teſtes nõ examinãdi parte præſẽte & quid ſi hoc nõ ſeruetur?

12. LIMITATVR 5. Regula; Vt licet de iure teſtes parte præſente, vel citata iurare debeant, non tamẽ parte præſente ſint examinandi; quia ſecrete teſtes debent examinari, gl. Cyn. qui teſtatur de obſeruantia, & Salyc. *in l. ſi quando, C. de teſtibus*, vbi etiã Bar. Ang. & alij, Item *gl. in cap. 2.* vbi Abb. Aret. Bal. Dec. Hoſtien. Imol. & Innoc. *de teſtibus*, Farin. qui concordantes ad ſaturitatem citat *qu. 80. nu. 93.* Sed ſi teſtes parte præſente examinentur, probant, at pars, quæ fuit præſens, cum didicerit teſtificata, alios teſtes producere prohibetur, Aret. Bar. Far. alios duos DD. inducens *n. 98.*

Teſtis ſingulariter examinẽtur, aliàs nõ probãt.

13. Ex limitatione hac infertur, teſtes ſingulariter examinari debere, & non inſimul in turba, aliàs non probare, vt eſt tex. expreſſus *in c. venerabili in fin.* & ibi gl. Abb. Aret. Bal. Fel. Hoſtien. & Imol. *de teſtibus*, Boſſ. Maſc. Monticel. & Far. plures alios concordantes inducens, cum rationibus, *q. 80. n. 94.*

In cauſa ardua poſſunt ad hiberi aſſiſtentes.

14. SVBLIMITATVR 1. limitatio 5. & doctrina in ea tradita; Vt in cauſa admodum ardua, Iudex in examinibus teſtiu duos fide dignos viros adhibere poſſit, ne de veritate examinis dubitari contingat, Abb. Bal. Felyn. Montic. Salyc. & alij, quos ſequitur Far. *q. 80. n. 95.* inter quos Bal. ait, dictos duos viros iurare debere, teſtium depoſitiones tenendi ſecretas; Et hæc cautela, quam admodum laudat Ioannes Sicar. *in l. nullum, C. de teſtibus*, nõ rarò apud nos practicari ſolet ſaltẽ in aliquibus Prouincijs.

Hoc apud nos ſeruatur.

In cauſis ſummarijs Regularium, poſſunt teſtes non ſecretè examinari.

15. SVBLIMITATVR 2. limitatio 5. Vt in cauſis ſummarijs (prout ſunt cauſæ Regularium, ex traditis *ſup. q. 8.*) teſtes poſſint non ſecretè examinari, Bal. Lanfran: Rebuf. & Far. *q. 80. n. 97.*

16. Plures Ampliationes, & limitationes in materia huius q. reperies apud Farin. *q. 72.* vbi de hoc ſubiecto late diſſerit; ſed lectori Regulari, ſupra hic explicatæ magis neceſſariæ ſufficiãt; aliæ enim, vel ad Regulares non pertinent, vel nimis in ambiguo poſitæ ſunt.

Teſtes examinati ſine interrogatorijs partis, an probent?

17. Prætermitto hic oppoſitionem, quod teſtes ſint examinati ſine interrogatorijs a parte datis, de qua Farin. latè *per totam q 73.* Circa quam oppoſitionẽ videtur concludendum, prout in hac q. 51. determinatum eſt, circa oppoſitionem; Quod teſtes ſint examinati parte non citata, &c.

An,

Digitized by Google

An, & quando probent teſtes ſine iuramento examinati? Quæſtio 52.

1 OPPOSITIO hæc 2. nimis firma contra examen teſtium eſt, quod ſine iuramento teſtes examinati ſint, circa quam oppoſitionem.

Teſtes non iurati nõ probãt. 2. REGVLA ſit. Teſtes ſine iuramento examinati non probãt, *l. iuriſiurandi*, vbi Ang. Bal. Bar. Salyc. & alij, *C. de teſtibus*, *c. nuper*, & ibi gl. *de teſtibus*, Boſſ. Maſc. & Farin. *q.* 74. *n.* 1. vbi copioſe alia iura, & DD. cumulans, teſtatur nedum de communi, ſed etiam, quod hæc Regula contradictorem non habet; licet non deſint, & iſti Regulæ eius limitationes, de quibus *infra in hac q.*

Quomodo iurare debeãt ritè. 3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt teſtes non ſolum debeant iurare, ſed etiam rite, aliàs non probent: Et vt ritè iurent, debent iurare, de veritate dicenda; *cap. hortamur*, 3. *q.* 5. Bar. in l. iuriſiurandi, C. de teſti. & Far. alios inducens, *q.* 74. *n.* 5. Debent iurare in iudicio, Maſcar. Monticel. & Farin. *n.* 29. Et corporaliter nempe tacto pectore, ſi ſunt Cardinales, Epiſcopi, vel Sacerdotes, & hoc tam de iure, quam de generali conſuetudine, *Authen. ſed Iudex*, *C. de Epiſcopis, & Cler.* Bar. *vbi ſupra*, *& ibi* etiam alij DD. & Farin. alios refeferens, *nu.* 82. Cæteri verò (quicquid ſit de iure) de conſuetudine iurant tactis Euangelijs, vel quibuſcũq; alijs ſcripturis, Abb. Aret. & Imol, *in cap. tuis, de teſtibus*. Viu. qui teſtatur de communi ſtylo, & Farin. alios citans *nu.* 22. Vel ſaltem tacta aliqua re ſacra, vt cruce, altari &c. Aret. & Farin. *n.* 27. Sed vbi talis conſuetudo non vigeret, Farin. *n.* 23. cum Abb. & Fely. tenet, quod iurandum eſſet tactis Euangelijs, ſic enim de iure iurandum eſt, Farin. alios citans, *n.* 20.

4. AMPLIATVR 2. Regula, Vt prius iurare debeat teſtis, & poſtea examini ſe ſubijcere, aliàs ſi prius deponeret, poſtea iuraret, depoſitio nihil valeret, Abb. Aret. Bal. Bart. Fel. & de communi teſtantur Maſc. Viu. plures alij apud Farin. *q.* 74. *n.* 31. Validaretur tamen depoſitio teſtis iurantis poſt examen, ſi iterũ idem deponeret, quod prius depoſuerat, vel ſaltem compendio, factam depoſitionẽ referret, Anchar. Anan. Bal. & Far. qui de communi teſtatur *n.* 34. Et quãdo.

5. Et licet, dum teſtis iurat poſt depoſitionem ex interuallo, pro certo tenendum ſit, quod, non adhibita dicta cautela, minime probet iuxta tradita per Bal. & plures alios, relatos a Far. quos, & ſequitur *q.* 74. *n.* 38. præſertim, ſi non ex ſe, ſed ad inſtantiam Iudicis, vel examinatoris iuraret, ſecundum Aret. Syl. & plures alios, quos ſequitur Farin. *n.* 40. Tamen, ſi teſtis incontinenti poſt examen iuraret, valere depoſitionem, tenuerunt Bal. Caſtren. Iaſ. Maſc. Montic. & Rip. relati à Far. *n.* 38. vbi ſex alios DD. inducit; Sed contra hos ſenſerunt Abb. Archid. Moncad. qui teſtatur de communi, Præpoſ. Saly. & Bellam. qui teſtatur de veriori, & communiori: At ſi non modo incontinenti, ſed etiã

ex

ex ſe, teſtis poſt examen iuret, hunc probare dicunt Aret. Fely. Maſc. Minſing. Grauat. & Viu. Bellam. verò ſentit, quod nec etiam in hoc caſu, probet, & teſtatur de veriori, & communiori, & hos omnes refert Far. *n.* 41.

An quoties teſtis examinatur toties iurare debeat.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt teſtis pluries examinatus, vel repetitus, pluries etiam iurare debeat *cap. fraternitatis, in fi.* vbi Innoc. Hoſtien. Io. Andr. Bal. Abb. Aret. & alij, *de teſtibus*, Alex. Boſſ. & Farin. *q.* 74. *num.* 47. limitant aliqui DD. vt neceſſe non ſit, vt teſtis iterum examinatus, denuo iuret, quādo iurauit dicere veritatem ſuper totam cauſam, vel repetitur ad declarandum ſuum dictum; Sed tutius eſt, vt quoties teſtis examinatur, toties iuret.

An præſumatur iuramentum, dū de eo expreſſe non apparet?

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt iuramentum non præſumatur in teſtibus, niſi de eo expreſsè appareat; Abb. & Butr. *in c. tuis, de teſtibus*, Burſat. Campeg. Iaſ. Maſc. Montic. qui alios refert, & Farin. *q.* 74. *n.* 72. limita in antiquis centum annorum, vt apud Fari. *n.* 76.

An ſufficiat, ſi reperiatur in actis Teſtis iuratus vel iurauit, ad hoc vt iuramētum dicatur ſolēniter præſtitum?

8. Non deſunt grauiſſimi DD. relati à Far. *q.* 74. *n.* 73. (vbi etiam refertur deciſio Rotæ) ampliantes hanc Ampliationem, vt iuramentum non præſumatur, & tanto minus ſolemniter præſtitum, quāmuis in actis ſit ſcriptum, Teſtis iuratus, vel Teſtis iurauit, niſi in ſacerdotibus dicatur, Tacto pectore, & in cæteris teſtibus, Tactis ſcripturis; Et licet hanc opinionem tutiorem eſſe, nemo neget, & expreſſe hoc fateantur Alberic. & Caſtr. Communis tamen opinio, de qua ſunt Teſtes Fulgoſ. Grauat. & Burſat. eſt quod iuramentum præſumatur, & ſolemniter præſtitum, dum à Notario dicitur in actis; Teſtis iuratus; vel; Teſtis iurauit; & ita ſenſerunt Abb. & Aret. *in cap. tuis*, de teſtibus, Corr. Viu. & Farin. *nu.* 74. vbi relatis pro hac opinione decem alijs DD. pro ea citat Rotæ Deciſ. 82. *aliàs* 13. *coram Caſare de Graſſis*, vbi dicitur, quod ſi Notarius dicat, Iurauit, &c. intelligitur, tactis ſcripturis, & quod ita aliàs fuit deciſum à Rota coram Blanchetto, & Robuſtero. Nota hic, hanc communem opinionem procedere tribus concurrentibus, nempè; quod teſtis examinatus ſit coram Iudice; tempore debito; & quod iurauerit parte præſente; aliàs non præſumi iuramentum ſolemniter præſtitum, dixerunt Abb. Fely. Imol. & Pariſ. *in c. fraternitatis, de teſtibus*, & Farin. plures alios inducens *n.* 75.

Peritorum relatio an debeat eſſe iurata.

9. AMPLIATVR 5. Regula; Vt ſecundum communem, de qua teſtantur, Fulgoſ. & Menoch. peritorum relatio ſine iuramēto recepta non valeat, ita ſentiunt Richar. Montic. Corr. & alij relati à Farin. *q.* 74. *n.* 96. 97. *&* 99. præſertim, dum periti electi ſunt à parte, *nu.* 98. Sed non deſunt DD. tenentes abſolutè in peritis iuramētum non requiri, relati à Farin. *n.* 95. præſertim, dum electi ſunt à Iudice, *n.* 98.

Teſtes Religioſi, ſacerdotes, & poſiti

10. AMPLIATVR 6. Regula; Vt teſtes non iurati non probent, etiam quod ſint Clerici, Religioſi, & Sacerdotes, *c. nuper, & c. tuis, de teſtibus, & in eodem cap. tuis*, notant

tant

Digitized by Google

in Dignitate debent eſſe iurati.

tant gl. Abb. Aret. Bal. Fely. Hoſtien. & al. j. Vel conſtituti in quacunque Dignitate, etiam Cardinalatus, ita Crot. Maſcar. & alij relati à Farin. *q.* 74. *nu.* 68. *&* 69. Et quãuis eſſent approbati a partibus, vel à ſtatuto, ſecundum Bar. & alios DD. *in l. Theopompus, ff. de dote praleg.* Abb. & Bal. *in l. eius, de teſtibus*, Grauat. Marſil. Minſing. & Farin. *nu.* 70. *&* 84. licet ſeptem graues DD. ab eodem citati *nu.* 71. ſentiant, in hoc vltimo caſu non requiri iuramentum.

Quid in approbatis à partibus, vel à ſtatuto?

11. AMPLIATVR 7. Regula; Vt nec Statutum, ſecundum Fely. Nec conſuetudo, ſecundum Rip. & Corrad. Nec Papa, aut alius ſupremus Princeps, teſtibus iuramẽtum remittere poſſint, cum ſit de iure Diuino, ſecundum Boſſ. Corr. Rip. & alios quatuordecim DD. quos refert, & ſequitur Far. *q.* 74. *nu.* 59. Et ſi qui ſint oppoſitum tenentes, prout ſunt Montic. Veſtr. & Viu. in ſtatuto, intelligendi ſunt, non indiſtinctè, & in quolibet teſte, ſed quod in aliquo caſu, & in perſonis integritate vitæ conſpicuis, illuſtribus, & nobilibus remitti poſſit à prædictis iuramentum, vt poſt Andr. Gayl. declarat Far. *n.* 56. 58. *&* 60.

An ſtatutum, conſuetudo, vel Priceps poſſint remitere iuramentũ?

12. AMPLIATVR 8. Regula; Vt teſtes ſine iuramento non probent coram Iudice habente poteſtatem (ſicut habent Regulares) procedendi omiſſa iuris ſolemnitate, ſummariè, de plano, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij, Abb. Felyn. Iaſ. Maſc. Menoch. Rip. Viu. & Farin. *q.* 74. *n.* 61, vbi inducens octo alios DD. teſtatur de magis communi; licet Alex. Corr. Bar. Rom. & plures alij apud Farin. *n.* 62. oppoſitum ſentiant, inter quos Mandoſ. teſtatur de communi; Sed contra *infra hic q.* 156. in lim. 6.

Coram Iudice Regulari teſtis iuratus eſſe debet.

13. LIMITATVR 1. Regula; Et ſpecialiter Ampliatio 7. & 8. Vt in iudicio Regulari probent teſtes Religioſi, examinati ſine iuramento formali, ſed cum præcepto ſanctæ obedientiæ, & ſub cenſuris; tale enim præceptum æquipollet iuramento, vimque ipſius, immò maiorem vim habet; qui enim infringit præceptum obedientiæ, quam in ſua profeſſione vouit, maius vinculum, & ſtrictioris obligationis infringit, quam ſit vinculum, & obligatio cuiuslibet iuramenti, ita tenet, & probat D. Tho. 2. 2. *q.* 89. *ar.* 8. & eſt opinio communis DD. omnium; Hanc limitationem ex profeſſo diffusè tuetur Miran. *in Ordin. iudic. to.* 1. *q.* 18. *ar.* 4. *per totum*, contra Rodr. *to.* 2. *qq. Reg. q.* 14. *ar.* 8.

In iudicio Regulari, loco iuramẽti, aa ſufficiat præceptũ ſãctæ obedientiæ?

14. LIMITATVR 2. Regula; Vt iuramẽtum poſſit remitti a partibus per expreſſum conſenſum, accedente etiam conſenſu Iudicis, non tamen in cauſis Criminalibus, vel Ciuilibus arduis, vt fundatè tractat, & probat Far. *q.* 74. *à nu.* 83. *vſq; ad num.* 94.

Nec de cõſenſu partiũ Iudex remittere poteſt in criminalibus iuramẽtum.

15. LIMITATVR 3. Regula in teſtibus mortuis, qui ſine iuramento probant, mors enim vim iuramenti habet, Cæphal. Maſc. Menoch. Lamberteng. & Far. *q.* 74. *n.* 101.

Teſtes mortui ſine iuramẽto probãt.

16. LIMITATVR 4. Regula; Vt in probatione famæ, Iudex pro ſua informatione poſſit teſtes ſine iura-

Teſtes pro informa-

Digitized by Google

tione côſcientiæ Iudicis recepti, vt ſuper fama, notorio vel côſuetudine, an ſine iuramêto probêt?

iuramento recipere, Fel. Iaſ. Monticel. & Farin. *q.*74.*n.*102. Et generaliter idē dicunt præcitati DD. & plures alij citati à Far. *n.*106. & 107. in teſtibus receptis pro informatione Iudicis, & eius conſcientia qui tamen non valent ad plenam informationem; Idem dic, quando agitur de probando notorio, ſeu de conſuetudine probāda, ſecundum eoſdem DD. & alios inductos à Farin. *n.*103. 104. & 105.

Nô iurati teſtes faciunt præſumptionē.

17. LIMITATVR 5. Regula; Vt teſtes non iurati, quamuis non probent, faciant nihilominus præſumptionem, Iaſon. Maſcar. Lamberteng. qui alijs relatis teſtatur de communi Doctorum opinione, & Far. alios citans *q.*74.*n.*109.

18. De materia huius quæſtionis pro more diffusè tractat Far. *q.*74.

Quotuplex ſit iuramentū?

19. Cum in hoc opere non agatur adeo ex profeſſo de iuramento, ſicut in hac q. Vt de ſpeciebus eius aliqualem innuam cognitionem; Sciendum dupplex eſſe iuramentum. Extra iudiciale, quod & ſubdiuiditur à Maran. *in Speculo tit. de iur. car.* 371.*n.*34. *vſq; in fin.* Et iudiciale, quod in iudicio præſtatur, cuius multæ ſunt ſpecies. Vna eſt; Iuramentū veritatis, quod teſtibus defertur, & de hoc actum eſt *in hac q.* Altera eſt; Iuramentum neceſſarium, ſic dictum, quia ex neceſſitate defertur parte petente; Seu in ſupplimentum, cum in ſupplimentū probationis præſtetur, pluribus concurrentibus requiſitis, quod tamen in cauſis criminalibus non datur, vt probat Maran. *ibidem n.*7. Species 3. eſt; Iuramentum litis deciſiuum, quo, Iudice approbante, lis deciditur, iurando, vel deferendo, Maran. *n.*22. Iuramentum, quo poſitionibus reſpondetur eſt 4. ſpecies. 5. Iuramentum calumniæ. 6. Iuramentum purgationis, quod in cauſis defertur criminalibus, vt Reus, qui tantum ſemiplene eſt indiciatus de delicto, iuret, ſe tale delictum non commiſiſſe, & abſoluatur, de quibus, *vbi ſupra* Maran. Nec non de 7.; Et eſt iuramentum contra violentum ſpoliatorem. 8. ſpecies eſt; Iuramentum in litem, de quo Maran. *n.*27. & Farin. *in Fragm. Crim. in lit. I. præſertim n.* 1118. & *ſequentibus*, vbi probat, quod antequam hoc iuramentum tradatur, e. g. ſuper æſtimatione rei debitæ non traditæ, quantitate, & qualitate, de delicto prius plenè conſtare debet, ex Iaſ. Dec. Bar. & alijs, & de intereſſe ſaltem ſemiplene, ex Maſcar. & Seraph.

An teſtis deponens per relationem ad ſuum primum examen, ad depoſitionem alterius, vel per ſimilem aliam relationem probet?

Quæſtio 53.

1. OPPOSITIO 3. contra examen teſtium ſit; Quod teſtes deponant relatiuè ad propriū, vel aliorum examen, ſeu quid ſimile, & ideo non probent; Et circa hanc oppoſitionem plures ſubnecto Regulas.

Teſti ſuſpecto nō permittitur vt ſe ad primū

2. REGVLA 1. ſit. Si ſecundo examinetur teſtis, qui aliàs ſit perſona ſuſpecta, non poteſt ſe ad primum remittere examē, nec etiam petere illud ſibi exhiberi, & legi, Felyn.

Digitized by Google

remittat examē, nec illud ei exhibetur.

Felyn. Foller. Marſil. Menoch. & Farin. *q.66.n.55.* vbi alios concordantes inducens, teſtatur de communi, & practicata opinione.

In criminalibus, etiā non ſuſpectus, nō poteſt ſe remittere ad primū examen.

3. AMPLIATVR Regula 1. Vt quamuis teſtis non eſſet ſuſpectus, tamen in criminalibus non poſſit ſe referre ad primum ſuum examen, Aym. Brunor. Corn. Monticel. & Far. *q.66.n.52.*

Ad fugiendā variationē, quomodo teſtis ſe remittat ad primū examē, vel petat ſibi illud legi, & quid agat in his, Iudice renuēte?

4. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt generaliter loquendo, teſtis ſecundo examinatus ad effectum fugiendi variationem, poſſit ſe referre ad primum examen: Et dum Iudex non admitteret hanc reſponſionem, poſſet teſtis petere, vt ſibi legatur primum examen; Et renuente Iudice, poſſet proteſtari; quod ſi in primo examine appareret aliter dictum, quam in ſecundo, ex nunc corrigit ſuum ſecūdum dictum, & ſe refert ad primum, tanquam verius, quia tunc recordabatur de facto: Et hac proteſtatione præuia, ſi teſtis in ſecundo examine varia deponeret, excuſaretur; & primum dictum attenderetur; Hęc doctrina eſt Abb. Aret. & Fely. *in c. cum in tua, de teſtibus*, Bar. *in l. eos, ff. de falſis*, & Farin. *q. 66.n.39. & ſequentibus*, vbi plurimos concordantes inducens, teſtatur de magis communi.

An Iudex ad effectū vt teſtis probet, poſſit admittere reſpōſionē relatiuā ad primū examē?

5. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt etiam ad effectū, vt teſtis probet, Iudicis arbitrio remittatur, an admittenda ſit relatiua reſponſio ad primum examē, ita omnes proximè citati DD. & quamplures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.66.n.49.* inter quos Crotus teſtatur de communi.

6. Sed notā, quod contrarium ſenſerunt Bal. Burſat. & Marc. relati à Farin. *q.66. n.42.* nec non plures alij relati à Montic. *in repert. teſt. in rubr. Teſtis dictum debet extenſe ſcribi, fol.* 154. qui dicunt, quod prædicta relatiua reſponſio teſtis ad primum examen, à Iudice nullo modo debeat admitti; Attamen doctrina limitationum propoſitarum videtur verior, & communior, & in praxi, præſertim apud nos, inoffenſo pede, ſeruari poſſe, qui ad apices, & ſubtilitates iuris nō tenemur, ex priuilegio Bonifacij VIII. &c. ad quas doctrina Bal. & ſequaciū videtur pertinere.

7. REGVLA 2. ſit. Teſtis deponens per relationem ad depoſitionem alterius teſtis, de iure nō probat; Vt ſi e. g. Notarius, ſcriptam iam per extenſum depoſitionem vnius teſtis, eam, alteri teſti legeret, qui eam cōfirmaret, Butr. Hoſtien. & Zabar. *in c. nihil obſtat, de verb. ſignif.* Boſſ. Corr. Spec. Viu. & Felyn. qui teſtatur de magis cōmuni, & Farin. plures alios referens, *q.80.n.103.* Et ratio eſt, quia teſtis, ad hoc vt probet, examinari debet per extenſum; Abb. Hoſtien. & Farin. alios citans *n.99.*

Teſtis ſe referens ad depoſitionem alterius teſtis, nō probat.

Quid ſi teſtis dicat, cōtēta in articulo eſſe vera?

8. Ex hac ratione infertur, quod teſtis dicens, contenta in articulo eſſe, vera, non probet, Bertach. & Aegid. præſertim in criminalibus, ſecundum Viu. Sed quoniam Bal. Rom. Socin. & alij contra ſentiūt; Diſtinguit Farin. *q.80.n.102.* cum Bal. & vtroq; Socin. & alijs, vt prima opinio vera ſit, dum teſtis rationem ſui relatiui dicti non reddit; ſecunda vero, dum eam reddit.

Digitized by Google

9. LIMITATVR Regula 2. Vt vbi vſus communis eſſet, quod teſtis deponeret per relationem ad depoſitionem alterius teſtis, donec à Principe talis vſus expreſſe reprobaretur, ſeruandus eſſet, Anchar. Hoſtien. & Io. Andr. *in c. nihil obſtat, de verb. ſign.* Abb. Bal. Fel. & alij relati á Far. *q.* 80. *n.* 104.

Vſus poteſt validari depoſitio relatiua ad dictũ alterius teſtis.

10. REGVLA 3. ſit. Teſtium depoſitio per relationem ad ſcripturam, quam tradunt, non probat; Teſtes enim non in ſcriptis, ſed viua voce debent deponere, eſt *text. expreſſus in cap. à nobis*, & ibi notãt communiter DD. omnes, *qui matrim. accuſ. poſſ.* & tenuerunt *in cap. de teſtibus*, Abb. Anchar. Aret. & Felyn. *de teſtibus*, & de communi teſtantur Corrad. Crot. & Viu. & de veriori, & communiori Maſc. & Farin. *q.* 80. *n.* 28. qui *nu.* 27. ad ſaturitatem alios concordantes citat DD. qui hac potiſſimum mouentur ratione; Quia per depoſitionem in ſcriptis, non poteſt Iudex videre, nec audire quo vultu, & & qua trepidatione teſtis loquatur, prout deberet, iuxta *l. de minore, § plurimum, ff. de q.*

Teſtis depoſitio per relationem ad ſcripturã, quã tradit, nõ probat.

11. Hæc Regula 3. & eius ratio multo magis procedit, ſi teſtes eſſent abſentes, vt dicit expreſsè *d. cap. à nobis*, & ibi communiter omnes DD. præſertim in cauſa criminali, in qua teſtes debent eſſe præſentes, *gl. in cap. teſtes*, & ibi Anchar. Præpoſ. 3. *q.* 9.

Minus probat ſi teſtis abſens eſſet.

12. Et hinc infertur, quod, vt dici ſolet, fides in iudicio non facit fidem, Farin. *q.* 80 *n.* 32. Neque literæ, quamuis eſſent Epiſcopales, gl. Archid. & Præpoſ. *in c. teſtes,* 3. *q.* 9. Intellige, quando quis haberet neceſſe probare per teſtes in iudicio, ſecus ſi quis vellet probare actum extraiudicialem, factum in ijs, quæ ſpectant ad Epiſcopi officium, vel quando ageretur de probanda excommunicatione; quia, in iſtis caſibus, literis Epiſcopi crederetur, Archid. & Præpoſ. *in d. cap. teſtes*, & Farin. *n.* 34. *&* 35.

Fides non facit fidẽ, Quid in Epiſtola Epiſcopi?

13. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt partibus; & Iudice non contradicẽtibus, valeat depoſitio teſtium per relationem ad ſcripturã, Abb. Corr. Decian. & alij relati à Far. *q.* 80. *n.* 40. Immò Præpoſ. *in d. cap. teſtes*, tenet quod teſtis poſſit dare dictum ſuum in ſcriptis, dum ita Iudici videtur, & ſequitur Far. *nu.* 53. Et Iudex, præſertim ex cauſa poteſt depoſitionem teſtium per hanc relationem admittere, Couar. Monticel. & Farin. *n.* 49. Maximè ſi cauſa neceſſitate iuncta eſſet; vt ſi teſtis eſſet mutus, qui ſciret ſcribere, Cou. Fel. Viu. & permulti alij, quos refert, & ſeq. Far. *n.* 39.

Quid in depoſitione data in ſcriptis de conſenſu partis, vel Iudicis?

14. Tota hæc limitatio multo magis procedit in Iudice, qui habet poteſtatẽ procedendi de iure, & de facto, & omni iuris ſolemnitate omiſſa, ſecundum Dec. & Far. *q.* 80. *n.* 52. Et hinc eſt, quod cum apud nos, dum per viam articulorum proceditur in ſcriptis redactorum, in quibus tela iudiciaria non ſeruatur, non rarò a noſtris Regularibus Iudicibus in ſcriptis depoſitiones á teſtibus præſentatæ recipiũtur, abſq; eo quod oretenus ipſi deponant; Et quod vbi eſt conſuetudo ſic faciẽdi, ritè ſeruari hoc poſſit, tenuit Farin. *q.* 80. *n.* 48.

In iudicio præſertim Regulari, & dũ agitur per viã articulorum?

15. Li-

De peritia artis deponitur in ſcriptis.

15. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt quando teſtes deponunt de peritia artis, per ſcripturam deponere poſſint, Crot. Decian. Felyn. & Farin. cum alijs ab eodem citatis *q.*80. *n.*42.

Teſtes deponẽtes in ſcriptis faciunt præſũptionẽ.

16. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt licet teſtes in ſcriptis deponentes non probent, faciant tamen præſumptionem, Butr. Fely. Hoſtien. Imol. & Viu. qui teſtatur de communi, de qua etiam Far. alios referens concordantes, *quæſt.* 80. *num.* 54.

17. De tota materia huius q. diffusè Far. *locis hic ſup. citatis.*

An teſtes non debito tempore examinati probent? Quæſtio 54.

1 OPPOSITIO 4. contra teſtium examen eſt, quod non debito tẽpore teſtes ſint examinati, & propterea, quod non probent. Pro tituli declaratione;

Pluribus modis teſtes nõ debito tẽpore examinãtur.

2. Præmitto 1. Pluribus modis contingere poſſe, vt opponatur, teſtes non debito tẽpore eſſe examinatos; 1. quod ante litem conteſtatam teſtes examinati ſint; 2. extra terminum a iure, vel a Iudice aſſignatum; 3. quod poſtquam concluſum eſt in cauſa, ſeu poſt renunciationem a partibus factam; 4. poſt publicationem teſtium; 5. quod teſtes ſint examinati poſtquam redacti ſunt ad mortis articulum; 6. quod tempore feriato ſint recepti teſtes.

Quãdo fiat cõteſtatio litis, cõcluſio in cauſa, & publicatio teſtium.

3. Præmitto 2. litis conteſtationem fieri cum Actor in iudicio ſuam intentionem proponit, & Reus illi reſpondet, *gl. in c. vnico, de litis conteſt.* Concluſio verò in cauſa, eſt renunciatio facta omniũ probationum, & defenſionum, quas tam Actor, quam Reus adducere pro ſe poſſent, *gl. in c. ſignificauerunt, de teſtibus.* Publicatio verò teſtium fit, dum Iudex decernit copiam proceſſus, ita vt ſi velit poſſit eam pars habere, Paz. *in praxi tom.* 1. *p.* 1. *in octauo tempore, n.* 122. *cum ſequentibus*, vbi de hac publicatione benè diſſerit. His ſtantibus; plures Regulæ pro reſolutione q. conſtituendæ ſunt.

Teſtes ante litis cõteſtatiõ nẽ examinati nõ probant.

4. REGVLA 1. ſit. Teſtes examinati ante litis conteſtationem in ciuilibus non probant; eſt communis DD. vt aiunt Maſc. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 76. *n.* 2. *& eſt text. expreſſus in c. quoniam frequenter, in princ.* & ibi Abb. Bal. Butr. & reliqui DD. *vt lite non conteſt.* Et multo minus probant teſtes ante litem conteſtatam examinati in criminalibus, *per eundem tex.* & ibi gl. Abb. Anchar. Aret. Imol. & alij, & de communi teſtatur Clar. & ſequitur Farin. *n.* 113. vbi concordantes abundanter cumulat.

Limitatur in cauſis ſummarijs, vt apud Regulares.

5. LIMITATVR Regula 1. In cauſis ſummarijs in quibus libellus non offertur, nec litis requiritur conteſtatio, prout ſunt cauſæ, quæ verſantur coram Iudicibus Regularibus, iuxta tradita ſupra *q.* 8. *n.* 3. *&* 10. Hæc limitatio eſt Abb. Anan. Anch. Bal. Butr. Hoſtien. & Io. Andr. in d. cap. quoniam frequenter, Ang. Corr. Lanfran. Nell. Socin. Specul. & Far. *q.* 76. *num.* 21.

6. Prætermitto hic plurimas Ampli-

Digitized by Google

pliationes, & limitationes propoſitæ Regulæ 1. attenta enim proxima ſupra poſita limitatione, parum, vel nihil ad nos; Si quis autem voluerit illas videre, adeat Far. *q. 76. vbi per totam*, de illis tractat.

7. Et circa hanc materiam duo noto; 1. eſt, Etiam apud Regulares, & alias perſonas priuilegiatas, teſtes coram Iudice competente, & non à ſolo Notario, niſi de Iudicis commiſſione, debere examinari ad perpetuam rei memoriam, ſeu ante litis côteſtationem, Montic. Farin. & alij ab eo citati, *q. 76. n. 133. & 134.* 2. Teſtes examinatos ad inſtantiam Actoris ad perpetuam rei memoriam, ſeu ante litis conteſtationem, non probare, niſi Actor infra annum, vel litem moueat, vel teſtium examen Reo denunciet, *cap. quoniam frequenter*, vbi Abb. Bal. Butr. & alij communiter, *vt lite non conteſt.* & Far. alios citans *n. 167.*

Etiam apud Regulares teſtes coram Iudice, vel de eius cõmiſſione, Notario, ante litis conteſtationẽ examinantur.

8. REGVLA 2. ſit. Teſtes examinati poſt terminum datum ad probandum, vel ad producendum teſtes, non probant, Aret. Blanch. Boſſ. Corr. Crot. Imol. Monticel. Maſc. qui teſtatur de communi, & Far. *q. 80. num. 61.* Quod maximè procedit in cauſis criminalibus, Aret. & Imol. *in cap. licet cauſam de probat.* & Far. *n. 62.*

An probẽt teſtes examinati ad perpetuã rei memoriã? Examinati poſt terminum datum, nõ probant.

9. AMPLIATVR Regula 2. Vt procedat etiam parte non opponente, Aret. *in d. c. licet cauſam*, vbi ampliat ad terminum, ſiue legalẽ, ſiue Statutarium, ſiue à Iudice datum, & ſubſcribit Farin. *quaeſt. 80. nu. 66.* poſt Crot. qui ait talem depoſitionem non poſſe approbari tacito, nec expreſſo partium conſenſu.

Etiam parte non opponẽte.

10. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt in cauſa ſummaria, in qua proceditur de plano, & ſine figura iudicij, ſicut inter Regulares, teſtes poſt lapſum terminum examinati probent, Corr. Imol. & Farin. *q. 80. n. 69.* Qui *n. 70.* inducit Aret. & Felyn. contra tenentes; licet *n. 74.* eundem Felyn. citare videatur in fauorem limitationis.

Quid inter Regulares?

11. LIMITATVR 2. Regula 2. Dum teſtes poſt lapſum termini ad notitiam producẽtis venerint, tales enim de æquitate probant, Felyn. & Farin. *q. 80. n. 73.*

Vel dũ teſtis venit ad notitiã lapſo termino.

12. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt Iudex ex officio, etiam poſt terminum poſſit teſtes examinare, Corr. Fel. & Far. *q. 80. n. 75.*

Vel dũ Iudex ex officio examinat.

13. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt teſtes poſt terminum examinati, etiã in criminalibus faciant ſaltẽ præſumptionem, Bal, Bar. Blanch. Crot. Monticel. & Far. *q. 80. n. 76.*

Præſũptionẽ ſaltem faciunt.

14. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt teſtes in termino iurati poſt terminum examinari poſſint; Et vtique hoc eſt ſine controuerſia, quãdo pars aliquam adhibuit diligentiam, & per ipſam non ſtetit, quin teſtes in termino examinarentur, ſed per Iudicem, Notarium, vel aliam partem ſtetit, Abb. Aret. Butr. Bero. Felyn. & Imol. *in cap. licet cauſam de probat.* Fulgoſ. & Farin. *q. 80. n. 89.* Et ideo bona cautela erit, proteſtatio in actis, de adhibita diligentia, ſecundũ Aret. Felyn. & Surd. quos refert Farin. *n. 91.* Sed immo, quod etiam nulla diligentia adhibita, limitatio proce-

Teſtes in termino iurati, an poſt terminũ examinari poſſint, adhibita, vel non diligentia?

ce-

Digitized by Google

cedat, tenuit Fel. qui plures concordantes refert, & teſtatur de communi, in d. cap. licet cauſam, Surdus qui plurimos refert de cõmuni teſtantes, de æquiori, & practicata opinione; & his ſubſcribens Farin. *q.80.n.77.* citat ad ſaturitatem; ſubdens *n. 78. in fi.* quod hæc videtur communior.

15. At niſi diligentia præceſſerit, controuerſa eſt doctrina huius limitationis; pro qua controuerſia poteſt perluſtrari Farin. *q. 80. à n. 77. vſque ad 88.* qui *n.78.* citat Anchar. Aret. Imol. & alios tenẽtes, non probare teſtes examinatos extra terminum, licet in termino iuratos, dum diligentia non præceſſit; Quod præſertim verũ videtur, dum terminus præteritus, à lege, vel ſtatuto fuit taxatus, Aret. Crot. Felyn. Nell. Surd. & Far. *n.88.*

An in criminali poſt cõcluſionem in cauſa teſtes examinati probẽt?

16. REGVLA 3. ſit. Quando criminaliter agitur, teſtes, poſt cõcluſionẽ in cauſa examinati, probant, Bar. Foller. Monticel. Boſſ. qui etiam ait, quod in criminalibus non concluditur in cauſa, & Far. *q. 75. n.264.* In criminalibus enim probationibus renunciari non poteſt, & ideo facta renunciatione de facto, ſemper poſſunt teſtes examinari, Anchar. Bald. & Felyn. *in cap. cum veniſſet, de teſtibus*, Ang. Corr. & plures alij, quos refert, & ſequitur Far. *nu.290.* Quamuis in ciuilibus poſt renunciationem, ſeu concluſionem in cauſa, teſtes non poſſint vlterius examinari, ſecundum Farin. & DD. abundè ab eo citatos, *n.257. & 275.*

Secus in Ciuili.

In criminali

17. REGVLA 4. ſit. Teſtes in criminalibus, etiam poſt proceſſus publicationẽ, examinari poſſunt, ita ſimpliciter Abb. Corr. Imol. Viu. qui de communi, & Far. alios etiam referens *q.76. n. 407.* Sicut etiam examinati poſſunt repeti, Pariſ. & Farin. *n.404.* An verò in ciuilibus poſſint teſtes poſt publicationem examinari; vide Far. *n. 68. cum pluribus ſequentibus*, latiſſimè hoc tractantem.

poſt publicationem teſtes poſſunt examinari, & repeti.

18. AMPLIATVR 1. Regula 4. Vt teſtes in omni caſu, in quo admittuntur poſt publicationem in prima inſtantia, admittãtur etiam in cauſa appellationis, Alberic. qui ait, ita vidiſſe in iudicijs obſeruari, Butr. Marian. & Farin. *q.75.n. 318.* Sicut è contra, dum non admittuntur in prima, nec etiam in ſecunda inſtantia teſtes admitti debent, Butr. & Far. *n. 320.*

Etiam in cauſa appellationis.

19. AMPLIATVR, ſeu declaratur 2. Regula 4. Vt potiſsimum procedat, quando ſine Accuſatore Iudex procedit ex officio, & per inquiſitionem; tunc enim non ſolum ad defenſam ſed etiã ad offenſam teſtes poſt publicationem examinari poſſunt, ſecundum cõmunem DD. teſte Farin. qui plurimos citat, *q.75. n.412.* ita Bar. Bal. Ang. & alij *in Authent. at qui ſemel, C. de probat.* Abb. Aret. & alij *in c. fraternitatis, de teſtibus*, Clar. *§. fin. q. 21. verſ. ſed quæro*, vbi de communi, & ſeruata opinione.

Regula præſertim procedit, dum ex officio proceditur.

20. AMPLIATVR 3. ſeu declaratur Regula 4. Vt etiã ad inſtantiam partis, & non modo ex officio Iudicis, in criminalibus teſtes ad defenſam poſt publicationem examinari poſſint, Ang. Cãpeg. Corr. Felyn. Marſil. Saly. Villal. Viu. & hi

Quid in criminalibus ad defenſam, ad partis inſtantiã?

Digitized by Google

hi duo vltimi teſtantur de communi, & Farin. *q.75.nu.*420. vbi plures concordantes inducens, credit hanc opinionem magis communem, & æquiorem, licet non deſint plurimi contrarium tenētes ab eodem relati *n.*421.

Et in omni caſu ex cauſa datur reſtitutio in integrũ

21. AMPLIATVR 4. ſeu declaratur Regula 4. Vt in omni caſu, ex capite impedimenti, vel ex aliqua alia iuſta cauſa; detur reſtitutio in integrum, ad examinandum teſtes poſt publicationem, ſecundũ Hoſtien. Innoc. & omnes alios DD. *in cap. intimauit, de teſtibus*, de quo latiſſime Farin. *q.*75. *nu.* 431. *& ſequentibus.*

An Regula procedat ad inſtantiã partis ad offenſã

22. LIMITATVR 1. Regula 4 Vt ad offenſam, & ad inſtantiam partis, poſt publicationem teſtes examinari non poſſint, Aret. qui benè comprobat, & contrarijs reſpondet, *in cap. fraternitatis*, vbi Bal. & Pariſ. *de teſtib.* Bar. Boſſ. Vulpel. qui de communi, & Farin. plures alios inducens *q.*75. *n.*424.

An in proceſſu per accuſationẽ, ex officio hoc poſſit Iudex.

23. SVBLIMITA, vt ſuper iiſdem indicijs, & capitulis, poſt publicationem, teſtes ad offenſam ad inſtantiam partis examinari non poſſint; poſſint verò ſuper diuerſis, Clar. *§. fin. q.*61. *verſ. hæc quidem, in fi.* vbi ait, quod ſemper ita vidit ſeruari, Ang. Corr. Marſil. Natta, Salyc. Vulpel. & Farin. *q.*75. *nu.* 425. An verò in proceſſu accuſationis poſſit Iudex ad offenſam ex officio teſtes poſt publicationem examinare, controuerſum eſt, & vtraq; pars habet grauiſſimos DD. defenſores; Et de hac controuerſia vidè Farin. *à n.*414. *vſque* 417. qui *num.*418. credit veriorem, & communiorem negatiuam.

De repetitione teſtium poſt publicationem in criminali ex officio Iudicis vel ad inſtantiã partis. Et quid ad hoc, vt eorũ dicta declarẽt; Et ad defenſã

24. LIMITATVR 2. Regula 4. Vt quamuis teſtes poſſint in criminali poſt publicationem repeti ex officio Iudicis, per inquiſitionẽ procedentis, ſecus tamen ſit ad inſtantiam partis, gl. *in c. cum clamor*, vbi Abb. Aret. Bal. Fely. Hoſtien. Imol. Io. Andr. & Zabar. *de teſtibus*, Far. alios inducens, *q.66.nu.* 309. qui *n.*312. ex Maran. & Cartar. ita teſtatur ſeruari Romæ; multo magis verò teſtes ex officio repeti poſſent, ad eorum dicta dubia declaranda, gl. Aret. Felyn. & alij *in d. c. clamor*, & Far. alios concordantes citans *n.*113. At ad defenſam, etiam ad inſtantiam partis, teſtes repetuntur, Anan. Fely. & Farin. *n.*316. In ciuili verò, ad inſtantiam partis poſt publicationem, teſtes non repetuntur, Farin. cum relatis ab eo *nu.*255. vbi ſubdit Ampliationes, & diffusè limitationes; & præſertim *nu.*259. ex Maran. & Corr. limitat in cauſis sũmarijs (prout ſunt cauſæ Regularium,) in quibus Iudex, etiam ad partis inſtantiam in ciuili teſtes examinare, & repetere poteſt.

Caueãt Iudices à repetitione teſtium ad partis inſtantiã.

25. Sed nota, quod Clar. *§. fin. q.* 53. *verſ. quartus eſt caſus, in fi.* conſulit Iudici, vt præſertim in criminali, quantum fieri poteſt, caueat à repetitionibus teſtium, quæ ad inſtantiam partium fiunt, nam ex his ſæpe proceſſus inuoluuntur, & deſtruuntur, & magna præbetur occaſiõ ſubornationibus, & falſitatibus ipſorum teſtium; & non diſſentit Farin. *q.66.n.*263.

26. Nota iterum, quod publicatio proceſſus offenſiui eſt de ſubſtan-

An publicatio processus ſit de ſubſtantia?

ſtantia, adeo quod Reus, cui non eſt decreta copia proceſſus, non poſſit condemnari, quamuis ab eo copia non petatur, & ipſe Reus eſſet conuictus, & confeſſus, ita Clar. *q.49. verſ. eſt igitur*, vbi ait, quod hæc eſt certa iuris concluſio, & quod hanc praxim ſeruat totus mundus, citans Ang. Salyc. & plures alios DD. Sed idem Clar. *q.61. in princ.* tenet publicationem proceſſus defenſiui non eſſe neceſſariam, nec de ſubſtantia; At è contra Menoch. generalem concluſionem facit, quā dicit magis communem; Publicationem proceſſus non eſſe neceſſariam, & hanc Andr. Gayl. dicit magis pariter communem; Et ſubdit Corr. hanc in ciuilibus, & in criminalibus procedere; De his agit Far. *q.75. n.5. vſque ad numerum 9.* Vnum tamen obſerua, quod ſi à non publicatione proceſſus, fuerit appellatum, vitiatur ſententia, teſtibus non publicatis, Luc. Pæt. & Put. nec diſſentit Far. *q.75. n.7.* vbi ex Vant. ait, hunc eſſe Stylum curiæ Romanæ.

An & quantū teſtibus in articulo mortis credatur?

27. REGVLA 5. ſit. Iudicis arbitrio remittitur, an, & quantum teſtibus in articulo mortis examinatis credatur, Alex. Ang. Bal. Caſtr. Corn. Dec. Marſ. Menoch. Monticel. Rom. & Far. *q. 80. nu. 112.* vbi teſtatur de communi; Et Iudex ſuum regulabit arbitrium, vt tali teſti, nunquam plene credat, niſi formiter ſit examinatus, Far. *nu. 113.* & niſi articulatè loquens, ſtet in ſuo intellectu, Dec. Marſ. Rom. & Far. *n.110.*

28. Non eſt hic reticendum, Cæphal. Montic. & Ruyn. conſtituere Regulam negatiuā, quod nempè teſtes in articulo mortis examinati non probent; & rationem huius refert Farin. *q.80. nu. 106.* Sed è contra, quod teſtis conſtitutus in articulo mortis, non ſolum probet, ſed quod pluſquam alteri ei credatur, dixerūt Aym. Bal. Alex. Rom. Socin. iun. & aliqui alij relati à Farin. *n.107.* qui *numero ſequenti* refert huius opinionis ſolidas rationes, ſed non recedas à noſtra propoſita Regula *n.27.*

Teſtes examinati die feriato nō probant.

29. REGVLA 6. ſit. Teſtes die Feriato recepti non probant; hæc enim receptio actus iudicialis eſt, qui die feriato expediri nō poteſt, Caſtr. Monticel. Roman. & Farin. *q.80. n.55.*

Limitatur, dū die non feriato iurarūt.

30. LIMITATVR 1. Regula 6. Vt die feriato, ſeu feſtiuo examinari teſtes poſſint, quando iurati fuerunt die iuridico, ſeu non feſtiuo, Ang. Bar. Campeg. qui de communi, & Farin. alios citans *q. 80. n.56.*

Item apud Regulares

31. LIMITATVR 2. Regula 6. Vt teſtes recipi poſſint die feriato, quando in cauſa proceditur iuris ordine prætermiſſo, Montic. & Farin. *q.80. n.59.* prout proceditur apud Regulares, iuxta tradita ſupra *quæſt.6. n.6.* apud quos teſtes ideo die feriato recipi poſſunt, *Clementina ſæpe, ver. tempore etiam feriarum, & ibi gl. de verb. ſignif.*

29. Hæc ſufficiant pro vaſta materia huius q. de qua Far. diffusè *locis in ea citatis.*

An

An teſtes probent, quando examinati ſunt nō à Iudice cauſa, ſed cum eius remiſſoria, ſeu commiſſione, vel de eius mandato, vel ſine, à Notario, ſiue ab alio? Quæſtio 55.

Remiſſoria, & Comiſſio in quo differant?

1. PRAEMITTO pro intelligētia tituli quæſtionis; Aliud eſſe concedere remiſſoriam, aliud commiſſionem examinis teſtium; Remiſſoria tunc dicitur concedi, cum Iudex cauſę remittit, ſeu cōmittit teſtium examen Ordinario loci, vbi teſtes exiſtunt; Commiſſio autem fit à Iudice cauſæ Notario, vel alicui alteri, qui mittitur ad examinandos teſtes, non autem Ordinario; Et facilius committitur, quam remmittitur, facilius cōceditur commiſſio, quam remiſſoria, Far. *q.77.n.*114.

In ciuilibus cōmiſſio, ſeu remiſſoria cōceditur. Ampliatur, & limitatur vſq; ad n. 7.

2. REGVLA 1. ſit. In ciuilibus commiſſio, ſeu remiſſoria concedenda eſt pro examinandis teſtibus abſentibus, ſiue ſint extra Prouinciam, ſiue intra eam; Et ad locum longinquum datur remiſſoria, ſed ad propinquum Notarius tranſmittitur ad examinandum, ita Far. alios citans, & cumulans, *q.77.n.*1. 2. *&* 3.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt in ciuilibus; etiam quando teſtes exiſtunt in loco iudicij, de Iudicis mandato, ſeu commiſſione poſſit Notarius teſtes examinare, *gl. in cap.*1. *de teſtibus cogen.* & ibi Bal. Butr. Abb. Anchar. Imol, & cæteri DD. omnes, & ita tenuerunt, & de communi teſtati ſunt Aret. Campeg. Caſtren. Lanfran. Menoch. Viu. de praxi, & magis communi Farin. *q.77.n.*179. qui concordantes cumulat. *n.*178. Quamuis non poſſit Notarius cauſæ, ex ſeipſo, teſtium iuramenta recipere, nec teſtes examinare, Menoch. Montic. Bal Bar. & Farin. qui plurimos inducens, teſtatur de vnanimi conſenſu DD. *n.*175.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt in ciuili, exiſtente aliqua iuſta cauſa, puta quia teſtes ſint perſonæ egregiæ, nobiles, Sacerdotes, Doctores, mulieres nobiles, vel ſaltem honeſtæ matronæ, ſenes, infirmi, vel qualitercumq; impediti, Iudex poſſit committere examen talium teſtium Notario, cumque tranſmittere ad has perſonas examinādas in proprijs domibus, iuxta tradita, & ſolidè probata à Far. *q.*77. *n.* 202. *vſq.* 234. licet ſint in loco Iudicij.

5. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt in ciuilibus remiſſoria denegāda ſit, quando teſtes ſunt ſuſpecti de ſubornatione, Farin. & alij *q.* 77. *n.* 25. Et etiam quando ſemel iam conceſſa, iterum remiſſoria petitur, Far. & alij *n.*30.

6. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt iudicis arbitrio remiſſum ſit, an concedenda, vel deneganda ſit remiſſoria in ciuili, Farin. cum citatis ab eo, *q.77.n.*50. Intellige, dummodo, quando Iudex eam denegat, ex aliqua iuſta cauſa moueatur, ſine cauſa enim eam denegare nō debet, Far. *n.*54. & hoc intendunt DD. citati à Far. *n.*52.

7. LIMITATVR 3. Regula 1. In cauſa ciuili ardua, in qua regulariter remiſſoria non conceditur, niſi exurgenti neceſſitate, Farin.

cum

Digitized by Google

cum pluribus ab eo citatis *q. 77. n. 55. & 56.*

In criminalibus nō datur regulariter remiſſoria.

8. REGVLA 2. ſit. In criminalibus remiſſoria regulariter non conceditur, *eſt tex. expreſſus in auth. ad eloquentiſſimum, & ibi* Bal. Cyn. Odofred. & Saly. *C. de fide inſtrum.* Clar. *§. fin. q. 26. verſ. ſed quæro,* vbi ex Viu. teſtatur de communi, Far. qui ad ſaturitatem concordantes citat, *q. 77. nu. 71.* & de veriori, & magis communi teſtatur *nu. 72.* licet aliqui ab eo *ibidem citati* videãtur contra ſentire.

Niſi in cauſa parua.

9. LIMITATVR 1. Regula 2. In cauſa criminali parua, in qua remiſſoria conceditur ſecundum Alber. Caſtren. Fulgoſ. Farin. & alios ab eo relatos *q. 77. n. 91.*

In vrgenti neceſſitatē.

10. LIMITATVR 2. Regula 2. In vrgenti neceſſitate, vt ſi teſtes, eſſent extra Iudicis iuriſdictionem tunc enim ne veritas occultetur, & pereat, neuè delicta impunita remaneant, remiſſoria in criminali conceditur, Bal. qui teſtatur de conſuetudine, Menoch. qui de crebriori, & veriori opinione, Bertaz. qui de magis communi, Boſſius, Montic. & 19. alij DD. quos refert, & ſequitur Farin. *q. 77. nu. 92.* vbi etiam de communiori, Quicquid dicant Abb. Cyn. & alij a Farin. relati *nu. 93.* Qui *nu. 96.* ronſpondet Bullæ Pij IV. quæ videtur contraria; nempe, quod recipit interpretationem à iure communi, & propterea, quod procedit in caſu huius 2. Regulæ, non autem in puncto huius Limitationis 2.

11. LIMITATVR 3. Regula 2. quando in criminali petitur remiſſoria pro examinandis teſtibus abſentibus, non habentibus tutum acceſſum ad locum examinis, Alber. Iacob. de Aren. & Far. *q. 77. nu. 103.* Vel in Dignitate conſtitutis, ſenibus, valetudinarijs, aut alias impeditis venire ad locum iudicij, & examinis, in iſtis enim caſibus remiſſoria deneganda non eſt, ad hos abſentes examinandos, Alber. Bertaz. & Far. plurimos alios inducens *n. 100. & ſeq.*

Dum teſtes nō poſſunt accedere ad locū examinis, & ſunt abſētes

Quid dum teſtes sūt in loco iudicij, ſed habēt impedimētum, ne accedāt ad locum examinis.

12. LIMITATVR 4. Regula 2. in ſenibus, valetudinarijs, vel alias impeditis, accedere ad locum examinis, qui ſunt præſentes in loco iudicij, ad tales enim Iudex mittet Notarium, vel ipſemet perſonaliter accedet ad eos in proprijs domibus examinandos, Clar. ex Carauit. *in §. fin. q. 26. verſ. & aduerte,* & ita alijs relatis videtur ſentire Menoch. & dicit expreſsè Viu. cum alijs adductis a Farin. *q. 77. n. 236.* vbi ait, hoc ſibi verius videri, licet non pauci contra ſentiant. In caſu verò, in quo Iudex eſſet talis, ac tantæ Dignitatis, vt ipſum non deceret ire ad domum teſtium, non deberet ire; At ſi teſtes adeo eſſent impediti, vt non poſsēt adire præſentiam Iudicis, tunc proculdubio poſſet Iudex in criminali mittere Notarium, ad teſtes in eorum domibus examinandos, ſecundum Abb. Aret. & Fel. *in c. ſi qui teſtium, de teſtibus,* Seuerol. Veſtr. & Farin. qui alios inducit *nu. 237.* Perſonas autem egregias, quæ ſunt in loco iudicij, in criminali teneri comparere, & accedere ad deponendum coram Iudice, ſi ita Iudici videatur, ait Clar. *vbi ſup.* ex Carauit. neq; tenetur Iudex mittere Nota-

rium ad tales perſonas examinandas in earum domibus, Alex. Aret. & Iaſ. *in l. ad perſonas, ff. de iureiur.* Abb. qui de communi, Bal. Butr. Fel. Innoc. & alij *in c. ſi qui teſtium, de teſtibus.*

Princeps ſupremus in criminalibus indiſtinctè remittit, & committit.

13. LIMITATVR 5. Regula 2. In Principe ſupremo, qui in criminali indiſtinctè poteſt committere, & remittere teſtium examen, ſecundum Abb. Clar. Fely. Specul. & Farin. plures alios citans *n.* 102.

Ad Rei defenſam in criminali remittitur.

14. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt ad defenſam Rei, in criminali, remiſſoria concedenda ſit, Bertaz. Foller. Montic. Socin. & Far. qui concordantes alios inducit *q.* 77. *n.* 104. & Guaz. *defen.* 18. *c.* 10.

Pro remiſſoria in criminali cõmiſſio conceditur.

15. LIMITATVR 7. Regula 2. Vt licet in criminali non concedatur remiſſoria, Iudex tamen Notarium tranſmittere poſſit, ſeu Cõmiſſarium, ad locum, ad quem remiſſo petitur; facilius enim tranſmittitur Notarius, vel Commiſſarius, quam concedatur remiſſio locorum Ordinarijs, Bertaz. Gram. Lancel. & quam plures alij, quibus ſubſcribit Far. *q.* 77. *n.* 114.

Ex neceſſaria cauſa in loco iudicij Notario cõmittitur examen teſtium.

16. LIMITATVR 8. Regula 2. Vt quamuis in criminali, non de facili, examen teſtium exiſtentium in loco iudicij, Notario committendum ſit, tamen ex neceſſaria cauſa, hoc fieri poſſit, puta, propter multitudinem negotiorum, quibus Iudex eſt occupatus, vel propter aliud Iudicis impedimentũ, Ang. Boſſ. Carau. Foller. Imol. Lanfr. Viu. & alij, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 77. *n.* 198. vbi ait, ita eſſe intelligẽdos plurimos DD. ad eo citatos *n.* 196. dicentes, Iudicem in criminalibus per ſeipſum teſtes debere examinare, nec examen Notario committere, nempe, ſine cauſa neceſſaria.

Cui fiat cõmiſſio extra territoriũ, & in territorio.

17. Vnum hic animaduerte, quod quando in caſibus permiſſis, examen committitur extra territoriũ Iudicis committentis, commiſſio debet fieri iuriſdictionem habenti; quando vero commiſſio datur in territorio Iudicis committentis, examen committi poteſt etiam aliàs iuriſdictionem non habenti, vt Notario, Ioannes Sicar. & Farin. *n.* 130. Et in hoc 2. caſu intelligendi ſunt DD. à Farin. citati *nu.* 128. in 1. verò alij ab eodem relati *n.* 126.

Ille cui remiſſum eſt examẽ teſtium non poteſt ſubdelegare.

18. REGVLA 3. ſit. Delegatus, cui remiſſa eſt examinatio teſtium, alium in examine regulariter ſubdelegare non poteſt, Fely. Anchar. Hoſtien. Io. Andr. Imol. & Innoc. *in c. cum cauſam, de teſtibus*, Caſtren. & Saly. & alij relati à Farin. *q.* 77. *n.* 150. Hæc Regula procedit in ciuili, & multo magis in criminali, in quo ſemper videtur induſtria perſonæ electa, Farin *n.* 152. per gl. *in Clem. vnica, de offic. deleg.* vbi Anchar. Imol. Seuerol. & Zabar.

Quid in Delegato mero executore, & in Delegato à Principe ſimpliciter

19. LIMITATVR Regula 3. Vt procedat in Delegato mero executore, recepto iam iuramento à Delegante, talis enim executor non poteſt ſubdelegare; ſi vero ſit ſimpliciter Delegatus, & ita Iudex, poteſt ſubdelegare executionem examinis, *Clem. vnica*, vbi Anchar. Bonif. Imol. & Zabar. id eſt poteſt recepto ab eo iuramento, examen ſolum teſtium ſubdelegare, Seuerol.

rol.

Digitized by Google

rol. & Far. *q.77.n.*154. citans Rot. *deciſ.*164. *de offic. deleg. in nou.* Abb. Bellam. Hoſtien. & Io. Andr. *in c. cum Bertoldus, de iudic.* Intellige hanc limitationem, vt procedat tantum in Delegato à Principe, ſecus ab alio, qui nullatenus ſubdelegare poteſt, gl. Imol. & Zabar. *in Clem. vnica, de offic. deleg.* Farin. *n.*157.

Terminus ad inchoãdum, & perficiendũ examẽ vi rtute remiſſoriæ.

20. Pro corollario materiæ huius q. nota; quod regulariter terminus ad inchoandum, & perficiendum examen, ſolet præfigi in conceſſione remiſſoriæ, & talis dilatio Iudici arbitraria eſt, qui ampliorem, vel breuiorem concedet iuxta qualitatẽ rei &c. Farin. cum citatis ab eo *q.77.n.*134. *& ſeq.* Et hic terminus, niſi aliter à Iudice ſtatuatur, currit à die præſentationis literarum remiſſorialium Iudici, cui ſunt directæ, in quibus debet à Iudice remittente, eius arbitrio, aſſignari alius terminus, ad eaſdẽ præſentandas, Farin. qui alios citat *n.*137. Si verò nulla ſit præfixa dilatio ad inchoandum, perficiendumque examen, intelligitur tacitè data ea, de qua *in l. prima, de dilat.* Nempè; In eadem Prouincia trium menſium; In continentibus Prouincijs, ſex menſium; Et in vltra marinis, mẽſium nouem, Seue. rol. Boccac. & Farin. *nu.* 138. Et hæc dilatio, ſemel, & pluries prorogari poteſt, Veſtr. & Far. *n.*140.

An dictus terminus ſpectet ad apices remiſſiuè

21. Plurima, & diffusè Farin. *locis hic ſupra citatis* differit de materia huius q. *Nec non* Guaz. in *defenſ.* 15. *per totam.* An autem tradita in eadem q. Iudex Regularis ſeruare debeat, cum plurima ex ipſis ad iuris ſolemnitates in procedendo, quæ prædictus Iudex, ſeruare non tenetur, ſpectare videantur, deduces *ex ſupra hic traditis q.*8.

De Tortura Teſtium, deq; eorum ſuggeſtione in examine cauenda?

Quæſtio 56.

1 OPPOSITIO 6. contra examen teſtium eſt, quod ſine debita tortura examinati fuerint teſtes: Sed vt tota materia de tortura ſimul collecta inueniatur, de propoſita oppoſitione hic agere prætermitto, plenè, licet ſummariè de tortura teſtium actui us *qu.* 95. 96. 101. 102. *&* 103.

De ſuggeſtiuis interrogatorijs reuiſiue

2. Oppoſitio 7. contra teſtium examen eſt; quod ſuggeſtiuè teſtes interrogati fuerint: At cum *infra q.*80. de Rei interrogatione agendum ſit, & præcipuè de ſuggeſtiuis interrogatorijs; Et ea, quæ de Rei interrogatione dicenda erunt, ſæpe ſæpius procedant etiam in interrogatione, non ſuggeſtiuè teſtibus facienda, vt in eadem *q.*80. oſtendetur; Ideo ad ea, quæ ibidem dicenda erunt, lector remitti poſſet: Tamen quia hæc materia de ſuggeſtione in teſtium examine nimis manualis eſt, vt ſeparatim ſummariè habeatur, etiã hic breuiter eadem ſubnectitur materia; præſertim, quia in *citata q.* de Rei interrogatione præcipuè erit agendum, & non omnia in ea exarata, in teſtium interrogatione procedant.

Suggeſtio in teſtium

3. REGVLA ſit. Suggeſtio tam in tortura teſtium, quam ante, & poſt eam, à iure Iudicibus prohibita

examine eſt prohibita Iudicibus, & inde ſecuta ſunt nulla.

ta eſt, & omnia inde ſequuta, ſunt ipſo iure nulla, Farin. q. 83. n. 86. & dicetur *infra* q. 80. *num.* 6. 7. & 8. Quomodo verò teſtes in tortura, ſine ſuggeſtione ſint examinandi, tradetur *infra* q. 101. n. 2. 3. & 4.

De ſuggeſtione in tortura remiſſiue.

Quid præreq uiratur ad hoc vt teſtes ſine ſuggeſtione interrogẽtur.

4. Declaratur 1. Regula; Vt dum per inquiſitionem ſpecialem proceditur, ad hoc, vt ſine ſuggeſtione, teſtes ſuper negotio poſſint interrogari, ſufficiat, & requiratur, vt fama, vel aliquod æquipollens in Actis conſtet, vt probatum eſt *ſup. q.* 13. Si verò per viam Denunciationis procedatur, legitima præſuppoſita Denunciatione, ſatis hæc eſſet, vt teſtes in cauſa examinari poſſent, vt viſum eſt *ſup. q.* 20. Sicut idem probatũ eſt *q.* 24. dum legitima accuſatio porrecta fuerit: At in Inquiſitione generaliſſima, teſtes, abſque aliquo præuio, interrogari poſſunt, iuxta tradita ſup. *q.* 11. *n.* 4. Sicut etiam in generali Inquiſitione, vt habetur *ibidem n.* 8. *vſq; in fin. illius q.*

Mendacio, & deceptione, nõ vtẽdum à Iudice interrogando, aliàs eſt ſuggeſtio.

5. Declaratur 2. Regula; Vt ſuggeſtiua ſit exiſtimanda interrogatio, dum mendacijs inducitur teſtis ad aliquid deponendum, vel dum cum eo Iudex cautelis vtitur deceptorijs: Non tamen per hoc honeſtæ damnantur cautelæ, vt oſtendetur infra *q.* 80. *num.* 17. 18. & 19.

Nec promiſſione impunitatis.

6. Declaratur 3. Regula; Vt interrogatio ſuggeſtiua ſit, cum promiſſione impunitatis facta, vt probabitur, declarabiturq; *infra q.* 80. *n.* 20. *vſque ad n.* 24.

Nec interrogetur de his quæ nõ ſunt in actis.

7. Declaratur 4. Regula, Vt dum teſtis, de delictis, quæ in actis non ſunt, interrogatur, ſuggeſtiua dicenda ſit interrogatio, ad tradenda *infra q.* 80. *num.* 24. *vſque ad numerum* 28. vbi hic declarabitur punctus.

Deponens de Rei delicto, an poſſit de ſocijs interrogari?

8. Declaratur 5. Regula; Vt dũ teſtis de delicto Meu j deponit, de conſocijs ſine ſuggeſtione interrogari non poſſit, dum de illis in actis mentio non fit, vt probabitur *infra q.* 80. *n.* 29. cum limitationibus *ibidem adnotatis à n.* 30. *vſque ad n.* 35. Sed in omni caſu nunquam interrogandum eſt in ſpecie de certa perſona ſocij, niſi de ea eſſet in actis legitima ſpecialis præſumptio, *ibidem n.* 36.

Ad cauendã ſuggeſtionẽ interrogetur in genere, &c.

9. Declaratur 6. Regula; Vt ad cauendam ſuggeſtionem, in omni caſu Iudex interroget teſtem in genere, & non in ſpecie, ideſt quis commiſſerit delictum, non autem, an talis percuſſerit pugione in pectore, &c. quia ſuggeſtio eſſet, *l.* 1. *§. qui quæſtionem, ff. de quæſtion.* vbi glo. & Alberic. & ſubſcribunt Bar. Brun. Caſon. Cyrill. Gom. & Far. *q.* 79. *nu.* 78. & 80. & probandum erit infra *q.* 80. *n.* 37. *vbi in ſequentibus vſque ad n.* 42. limitatur, & declaratur hic punctus.

Non de his, quę ſunt iuris.

10. Declaratur 7. Regula; Vt interrogatio ſuggeſtiuè facta dicatur, dum de his eſt, quæ iuris sũt, nam interrogatio de his, quæ facti ſunt, debet eſſe, vt oſtendetur *q.* 80. *n.* 43. & 44.

Prohibetur ſuggeſtio aperta, & palliata, etiam

11. Declaratur 8. Regula; Vt prohibita ſit teſtium ſuggeſtio aperta, & etiam palliata, ad dicenda *infra q.* 80. *n.* 45. & *ſequentibus* vbi benè declaratur, & exemplificatur de duplici palliata ſuggeſtione; & *ibidem* tandem oſtenditur,

Iudici Regula ri!. ſuggeſtionem prohibitam etiam eſſe Iudici, qui facultatem haber ex abrupto procedendi, tam in examine, quàm etia extra examen.

12. Hæc ſufficiant hic bræuiter, & plenius omnia reperiet lector in tota citata q. 80. Et insimul hic finis ſit huius primæ Sectionis. Remiſſiue reliqua.

DE TESTIBVS IDONEIS.

SECTIO SECVNDA.

Qui nam dicantur teſtes idonei; Et an ſemiplenè, vel quando conteſtes ſunt, plenè probent?

Quæſtio 57.

1 ABSOLVTA teſtium inhabilium materia, contra quos exceptiones variæ opponi ſolent, de quibus in præcedenti Sectione; In hac, quæ erit vnica huius Sectionis quæſtio, de teſtibus habilibus, ſeu idoneis agendum eſt.

2. REGVLA 1. ſit. Teſtes habiles, & idonei (qui ſecundum magis communem DD. de qua *ſup. quæſt. 39. num. 2.* idem omnino ſunt, quod teſtes omni exceptione maiores) dicuntur illi, qui nulla oppoſitione, ſeu exceptione legitima repelli poſſunt, gloſ. Abb. & Præpoſ. *in cap. primo, de conſang. & affin.* Maſcard. cum alijs citatis *in dicto n. 2.* Vbi etiam dictum eſt, non deeſſe tenentes, teſtem omni exceptione maiorem aliquid plus dicere, quam teſtem idoneum: legitimum verò teſtem idem eſſe, quod omni exceptione maiorem. An autem, & quando iſtæ qualitates in teſte præſumantur, vel probandæ ſint, vide in *d. q. 39. n. 3.* Teſtes idonei, qui dicantur.

3. REGVLA 2. ſit. Teſtis vnus iuratus, idoneus, & omni exceptione maior, deponens de viſu, ſeu de auditu proprio, ſemiplenam inducit probationem, *gl. in l. admonendi, ff. de iureiur.* quam, communiter approbatam, dicit Afflict. *de iure Prothom. §. 4. num. 9.* & de communi ſimiliter teſtantur Corr. *in pract. §. 2. de offic. Prætor. num. 1.* & Lanfranc. *de teſtibus, nu. 28.* Et in confirmationem huius Regulæ, DD. plurimos, quos ipſe ſequitur, inducit Farin. *q. 63. num. 52.* Teſtis iuratus idoneus probat ſemiplenè.

4. AMPLIATVR Regula 2. Vt procedat non ſolum in ciuili, ſed etiam in criminali, *l. admonendi*, & ibi Bar. *ff. de iureiuran.* & Bal. *in l. bonæ fidei, C. de rebus hæredit.* vbi reliqui DD. communiter. Etiã in criminali.

5. REGVLA 3. ſit. Duo teſtes conteſtes iurati, de viſu, ſeu de auditu proprio deponentes, idonei, & omni exceptione maiores, plenè probant, *l. vbi numerus, ff. de teſtibus, c. in omni negotio, de teſtibus,* & ita tenent communiter omnes; Duo cõteſtes iurati idonei, plenè probãt.

nes; Veraque eſt hæc Regula, non modo de humano, ſed etiam de iure Diuino, quo ſtatuitur, vt in ore duorum, vel trium teſtium, ſtet omne verbum, *Deuter. cap.* 19. & Chriſtus *Matt. c.* 18.

Qui ſint côteſtes?

6. Nota hic; Conteſtes dici, qui concordes ſunt in facto, de quo deponunt, in loco, tempore, perſonis, alijſque circunſtantijs ad facti ſubſtantiam pertinentibus, Bouer. *in Direct. p.* 2. *cap.* 28. *verſ. teſtes verò*; Si enim in ſubſtantialibus diſcordes eſſent, nec conteſtes dicerentur, nec probarent, Farin. & alij *q.* 75. *nu.* 16. Quamuis diſcordantia, ſeu contrarietas in minimis, acceſſorijs, & ad ſubſtantiam facti circumſtantijs non pertinentibus, teſtibus fidē non minuat, nec impediat, quin ſint conteſtes, D. Tho. 2. 2. *q.* 70. *art.* 2. *ad ſecundum*, Bal. Boſſ. Dec. & Iaſ. deque communi teſtantur Maſcar. & Petra; & de magis communi Farin. concordantes cumulans *d. n.* 16. Quæ verò pertineant, vel non in propoſito ad ſubſtantiam, vide *hic ſup. q.* 45. *præſertim n.* 13. 14. & 15.

Regula procedit etiã in criminali.

7. AMPLIATVR Regula 3. Vt procedat non ſolum in ciuili, ſed etiam in criminali, in quo duo teſtes côteſtes, ad Reū condemnandum ſufficiunt, Clar. *§. fi. qu.* 66. *verſ. debes*, Anchar. Bero. Dec. Montic. Viu. & Far. *q.* 63. *n.* 233. Et Reus ita conuictus poteſt damnari non aliter, ac ſi confeſſus eſſet, *l. qui ſententiam*, vbi DD. *C. de pœnis, cap. at ſi Clerici*, vbi Dec. & communiter omnes DD. *de iudic.* Et tenuit *Rot. tit. de hæret. deciſ.* 1. aliàs *in antiquis deciſ.* 875. referens concordantes.

Caſus in quibus plures teſtes idonei requiruntur.

8. LIMITATVR Regula 3. *Vt* quando agitur de probando aliquid, quod contra ſe iuris præſumptionem habet, plenior probatio, quam ordinaria requiratur, nempe, vt probatio ſit per tres teſtes, vel ſaltem per duos, qui ſint omni exceptione maiores, & præſtantes viri, Aym. Bart. Cæphal. Curt. Dec. Maſc. Menoch. Specul. & Farin. *q.* 63. *n.* 239. & 240. *Vbi, in ſequentibus vſque ad fin. capitis*, ſubdit alios caſus, in quibus duo teſtes non ſufficiunt, pluresq; requiruntur; puta in probatione ſolutionis debiti per ſcripturam contracti; in vltimis voluntatibus, &c. Sed cum huiuſmodi caſus parum ad nos faciant, remiſsiuè inſinuaſſe ſufficiat.

9. An verò ad faciendam plenam probationem, in criminali præſumptiones, & probationes coniungantur, videndum erit *infra in tract.* 6. *de præſumptionibus q.* 75.

10. De materia huius q. copioſius Farin. & alij Doctores, *locis hic ſup. citatis*.

DE

DE TESTIBVS COGENDIS,

Et ſe offerentibus,

SECTIONE TERTIA.

An, & quando teſtes cogi poſſint?
Quæſtio 58.

Teſtes coacti indebite, non probāt.

1 PRAEMITTO 1. Quod teſtes coacti ad ferendum teſtimonium, in caſu, in quo cogi nō debent, nihil probant, Anton. Gomez, Bald. Blanch. Brunor. Carrer. Florian. & Farin. *q.*78. *n.*1.

Priuilegiati quando dicatur coacti?

2. Præmitto 2. Non dici coactos ad teſtificandum teſtes priuilegiatos, etiam ſi moniti, & citati compareant, ſi antequam examinentur, eorum priuilegium non opponant, vel ſaltem, niſi in actu examinis dicant, ſe priuilegiatos, & ideo nolle examinari, & tamen eos Iudex compellat; tunc enim dicerentur inuiti, Bald. Salyc. Farin. & alij ab eo citati *q.*78. *n.*102.

Teſtes quomodo, cogātur?

3. Præmitto 3. quod in caſibus, in quibus teſtes cogi poſſunt, ſi examinandi ſint à Iudice Eccleſiaſtico, compellantur per cenſuras Eccleſiaſticas, vt per ſuſpenſionem, & creſcente contumacia, per excommunicationem, & depoſitionē, *c. prædicto, de teſtib. cogen. & cap.* 2. *eodem tit.* vbi gl. Abb. Bal. Butr. Felyn. Hoſtien. & alij communiter, Foller. Maſcard. & Farin. qui iura alia, & DD. cumulat, *q.*78. *n.* 36. Si verò à Iudice ſæculari examinandi ſint teſtes, cogantur per indictionem mulctæ, vel captis pignioribus, Far. cū ab eo cumulatis *n.*37. An verò per carcerationem compelli poſſint, vide Farin. *n.*40. *& ſequentibus.*

Ante coactionē, monitio præmittenda?

4. Præmitto 4. Vt, quando teſtes compellendi ſunt, non debeant ex abrupto compelli, & præciſè, ſed per Iudicem præmittenda ſit monitio, *cap.*1. vbi Abb. Bald. Butr. Hoſtien. Imol. & Felyn. *de teſtibus cogen.* Foller. & Farin. *q.*78. *n.*55.

In ciuili teſtes coguntur.

5. REGVLA 1. ſit. Teſtes in cauſis ciuilibus, ad teſtificandum regulariter cogi poſſunt, tam de iure Ciuili, quam Canonico, *gl. in cap. primo*, & ibi Abb. Anan. Anchar. Felyn. Hoſtien, & Innoc. *de teſtibus cogen.* & Farin. ad ſaturitatem citans, *q.*78. *n.*3.

Quid in priuilegiatis?

6. LIMITATVR Regula 1. In teſtibus priuilegiatis, qui nec in ciuili cauſa cogi poſſunt, Abb. Bal. Foller. & Farin. tot. citans *q.*78. *n.*45. Inter hos ſunt numerandi infirmi, qui non coguntur ad teſtificandum, niſi Iudex vadat, vel mittat ad eos in domibus eorum examinandos, Farin. cum citatis ab eo *q.*78. *n.*64. & 65. Ex eodem numero ſunt Clerici, qui à Iudice ſæculari ad teſtificandum compelli non poſſunt, *cap. ſtatuendum* 2. *q.*6. & ita tenent Abb. Bellam. Butr. & Hoſtien. *in cap.*1. *de teſtibus cogen.* & his ſubſcribit Farin. *nu.* 74. plurimos

rimos inducens: Niſi ſe ſubtraherent gratia, odio vel timore, vel niſi aliter veritas haberi non poſſet, tunc enim cogendi eſſent; ſed compulſio, nec eſſet facienda per Iudicem ſæcularem, ſed per Eccleſiaſticum, in cuius manibus iuramentum deberent præſtare, Imol. & Farin. plurimos citans *n.* 76. 77. *&* 78. Et vniuerſaliter omnes ex iuxta cauſa impediti excuſantur, & ad teſtificādum cogi non poſſunt, Alber. Florian. Fulgoſ. & Farin. *n.* 72. Vide plurimos alios priuilegiatos apud Farin. *d. n.* 57. *per totum cap.* 2. Qui tamen priuilegiati, ex magna cauſa ad teſtificandum cogendi ſunt, Farin. *n.* 107. puta dum veritas aliter haberi non poteſt, Farin. ad ſaturitatem citans, & teſtans de communi, *nu.* 108. *& ſeq.* Plurimas Ampliationes, & Limitationes dimitto, cum parum ad nos, de quibus Farin. *d. n.* 4. *vſque ad* 56.

De iure Ciuili teſtes coguntur in cauſa criminali.

7. REGVLA 2. ſit. Teſtes in cauſa, etiam criminali, de iure ciuili coguntur, Abb. Bal. Bar. Imol. Bellapert. Clar. Maſcar. & quam plures alij DD. quos refert, & ſequitur Farin. *n.* 196. & hæc Regula non videtur habere difficultatem, vnde tranſeo ad 3.

De iure Canonico cogi poſſunt teſtes in cauſa criminali.

8. REGVLA 3. ſit. Teſtes etiam de iure Canonico, in cauſa criminali, cogi poſſunt, ita refert Farin. *q.* 78. *nu.* 116. tenuit originaliter Hoſtien. qui hanc comprobat Regulam, & contrarijs reſpondet, & ait, quod de mente iuris eſt, quod nedum in ciuili, ſed etiam in criminali, teſtes compellantur, & quod contraria opinio, licet communis antiquorum, eſt falſa, erronea, & abijcienda, cum per eam Deus offendatur, Reſpublica lædatur, proximus corrumpatur, & materia delinquendi, & corrumpendi teſtes miniſtretur, obediens præmatur, inobediens, & rebellis ſua malitia glorietur, nocens abſoluatur, & innocens condemnetur, & hic author teſtatur, ita fuiſſe diffinitum ab Vrbano IV. *in cauſa electionis Eccleſiæ Toletanæ*; Huic Regulæ ſe ſubſcribunt Bellamer. qui teſtatur de communi, Henric. Boic. Angel. de Peruſ. Alberic. de Malet. Abb. Anan. Anchar. qui credit hanc veriorē, Butr. Io. And. Imol. Foller. & hos refert Farin. d. num. 116.

Sed contra.

9. Contra hanc Regulam, quod immò de iure Canonico, in cauſa criminali, dum agitur directè ad pœnam teſtes ad teſtificandū cogi non poſſint, eſt communis opinio Canoniſtarum, teſte Hoſtiē. quam ſequuti ſunt Innoc. Felyn. qui de communi, Maſcar. Specul. Zabarel. & huic opinioni adheret Farin. *q.* 78. *n.* 119. *in fin.* qui pro hac parte *n.* 115. citat plurimos adductos pro contraria, nempe Abb. Anan. Anchar. Bellam. Butr. & & Imol. Ex quibus vides de iure Canonico controuerſam hanc eſſe materiam, vt deducitur etiam ex Farin. *n.* 115. 116. *&* 196.

10. Retenta tamen opinione affirmatiua iuxta propoſitam Regulam, declara, amplia, & limita, vt ſequitur, & omnia aptantur etiam ad Regulam 2.

Præſertim Regula procedit

11. AMPLIATVR, ſeu declaratur 1. Regula 3. Vt præſertim procedat, quando veritas aliter haberi

dit, dũ veritas aliter non poteſt haberi. habeti non poteſt, tunc enim teſtes etiam in criminali de iure Canonico coguntur, & in hoc non ſolum conueniunt DD. omnes citati *ſup. in* 1. *Regula*, ſed etiam Innoc. Fel. Zabar. & Far. *n.* 124.

Vel ſtãte indebita ſubtractione. 12. AMPLIATVR, ſeu declaratur 2. Regula 3. Vt à fortiori procedat, quando teſtes ſe ſubtrahunt, odio, vel timore, Hoſtien. Inno. Far. & plures alij *q.* 78. *num.* 126. Et tunc maximè, cum à parte ſubtraherentur, Far. plures concordantes inducens *n.* 137. Qui *n.* 134. 138. *& ſequentibus* oſtendit, an ſubtrahens puniendus ſit, & quomodo.

Quæ nõ præſumitur. 13. Sed nota 1. quod in criminali non præſumitur, teſtẽ ſe ſubtrahere, niſi manifeſtè de malitia teſtis ſe ſubtrahentis, gratia, odio, vel timore appareat, ſecundum eoſdem DD. quos refert, & ſequitur Far. *q.* 78. *n.* 128. inter quos Felyn. ait, quod ita tenent omnes.

Subtrahẽs Curiæ probationes an puniatur. 14. Nota 2. quod ſubtrahens teſtes, vel alias Curiæ probationes, pœna extraordinaria, arbitrio Iudicis, puniendus eſt, Bal *in cap. peruenit, il primo, de teſtibus cogen.* vbi Fel. & alij, & tenuerunt Boer. Boſſ. Cabal. Menoch. & Guaz. *defen.* 16. *n.* 1. nec non Farin. *q.* 78. *nu* 138. Hoc tamen intelligendum eſt, vt verum ſit, dum ſubtractio pendente lite, facta eſt, ſi enim ante facta fuiſſet, non eſſet inconueniens aſſerere, vt not. Guaz. *defen.* 16. *n.* 4. quod talis ſubtractio nulla pœna plectenda eſſet.

Et an delictũ, de quo ſubtrahẽs imputatur præſumatur patraſſe, & puniatur. 15. Nota 3. quod teſtes ſubtrahens in criminali cauſa, delictum, de quo imputatur, patraſſe præſumitur, & dum de eius innocentia non apparet, puniri poteſt, Boich. Boer. Far. *q.* 78. *nu.* 148. & Guaz. *defenſ.* 16. *n.* 7.

Item dũ proceditur ex officio, vel dum celatio veritatis eſt peccatum, eu in notorijs, vel dum Reus in delicto perſeuerat. 16. AMPLIATVR, ſeu declaratur 3. Regula 3. Vt tunc maximè locum ſibi vindicet, cum Iudex procedit per inquiſitionem, ſeu ex officio, vel in cauſa denunciationis, Innoc. Hoſtien. Farin. & tot alij ab eo relati, *q.* 78. *n.* 153. 154. *&* 156. Siuè quando celare veritatem eſt peccatum mortale, iidem DD. cum Far. *nu.* 157. ſeu quando agitur de probando crimine notorio, Anan. Anchar. Hoſtie. Inno. Imol. Socin. & Far. *num.* 178. Vel quando agitur contra eum, qui perſeuerat in crimine, Abb. Bellamer. Io. Andr. cum omnibus proximè citatis, & Far. *n* 179.

Vel dũ agitur de priuando Prælatũ, ſiue de probatione perſonalis iniuriæ Clerico factæ. 17. AMPLIATVR, ſeu declaratur 4. Regula 3. Vt præcipuè procedat, quando agitur de priuando aliquem ſua Prælatura, vel de probatione iniuriæ perſonalis factæ Clerico, Innoc. Hoſtien. & Far. plurimos citans concordantes, *q.* 78. *n.* 182. *&* 183.

Vel in enormibus. 18. AMPLIATVR, ſeu declaratur 5. Regula 3. Vt maximè procedat in omnibus criminibus enormibus, prout ſunt homicidium, adulterium, crimen vndè oritur ſcandalum, ſimonia, conſpiratio contra proprium Prælatum, crimen læſæ Maieſtatis, & ſimilia, Bal. Foller. & Far. alios citans, *q.* 78. *n.* 189.

Cõpellitur, qui iurauit ſe non examinari. 19. AMPLIATVR 6. Regula 3. Vt teſtis, qui iurauit ſe non examinari, non obſtante iuramẽto compellatur ad ſe examinandum, *gl. in cap.*

c. peruenit, il primo, de teſtibus cogen. vbi Abb. Bal. Butr. Hoſtien. cum citatis DD. plurimis à Far. *q.* 78. *n.* 149. Sed animaduerte, quod iſte teſtis, ſaltem ad cautelam, antequam examinetur, à iuramento abſoluendus eſt, Far. *n.* 150. *& ſeq.*

Cõpellitur etiam pars.

20. AMPLIATVR 7. Regula 3. Vt procedat non ſolum in ſimpliciter teſtibus, ſed etiam in principalibus, puta, vulneratis, offenſis, vel derobatis, qui cogi poſſunt ad ſe examinandum, & indicandum offendentem, vulnerantem, vel furem, Bellaper. Gomez. & Foller. qui ait quod ſi pars interrogata noluerit indicare furem, poterit incarcerari, tam de iure Ciuili, quã Canonico, & teſtatur de conſuetudine ſeruata, & his ſubſcribit Far. *q.* 78. *n.* 197.

Clericus in cauſa ſanguinis non cogitur examinari.

21. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt Clerici in cauſa ſanguinis, nec à Iudice ſæculari, nec ab Eccleſiaſtico ad ferendum teſtimonium cogi poſſint, Abb. Bellam. Butr. Foller. Monticel. & Farin. cum alijs ab hoc inductis DD. *q.* 78. *nu.* 199. *&* 201. Quamuis veritas aliter haberi non poſſet, Alber. de Malet. Bal. & Far. *n.* 200.

An affines, & conſanguinei cogantur examinari?

22. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt affines, & conſanguinei ad teſtificandum contra eorum affines, & conſanguineos compelli non poſſint, *l. lege Iulia,* & ibi communiter DD. item Abb. Maſcar. Menoch. Far. & alij apud ipſum *q.* 54. *n* 13. Qui *n.* 23. teſtatur de magis communi, & alios concordantes inducit ad probandum, quod tale priuilegiũ non extenditur niſi vſq; ad tertium gradum incluſiue, & ita apud eundem Farin. *ibidem* tenuerunt præſertim Abb. Campeg. Crot. Alber. & Maſcar.; Aliorum opiniones tenentium priuilegium extendi vſq; ad ſextum, ſeptimum, vel duodecimum gradum, vide apud Farin. *q.* 54. *n.* 20. 21. *&* 22.

23. SVBLIMITA hanc limitationem; Vt affines, & conſanguinei cogantur, vbi veritas aliter haberi non poteſt, Abb. & communiter DD. *in cap.* 1. *de teſtibus cogen.* Farin. cum tot citatis ab eo *nu.* 18. & etiam in crimibus exceptis, vt læſæ Maieſtatis, hæreſis, ſimoniæ, & in ſimilibus, *cap. literas,* & ibi omnes DD. *de præſumpt.* & Far. *n.* 111.

Vel reuelare ex vi monitorij, & quid in amiciſſimo, & inſigni benefactore?

24. Nota hic pro corollario ampliatiuo huius limitationis 2. conſanguineos, vel affines vſque ad gradum 3. immò, ſecundum proximè citandos DD. vſque ad gradum 4. non teneri, nec cogi debere ad reuelandum ex vi monitorij crimen coniunctorum ſecundum Angel. Aul. Sylu. & Dian. *par.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 67. vbi cum Rainal. idem dicit de amico coniunctiſſimo, & de inſigni benefactore, ſeclufis tamen caſibus ad Sanctum Officium Inquiſitionis pertinentibus.

Quid dum periculu eſt, vt ex criminali examine inimicitia oriatur

25. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt in criminali, teſtes cogẽdi non ſint ad ſe examinandum, quando ex eorum depoſitione periculum eſt, vt contrahant inimicitiam cum aliquo potente, Bal. Fel. Foller. Montic. Menoch. qui reddit rationem, cum enim non debeat quis cogi ad ferendũ teſtimonium in perniciẽ ſuorum cognatorum,

vt

Digitized by Google

vt *hic ſupra n.* 19. minus debet quis cogi ad ferendum teſtimonium in perniciem propriam, & Far. *q.* 78. *num.* 123.

Materia de teſtibus cogendis eſt arbitraria, & quomodo ſit regulãdum arbitrium.

26. Pro concluſione huius q. nota; quod tradita in ea, nõ ſunt adeo firma, vt non plurimum in illis poſſit Iudex arbitrari, ſecundum enim Bal. Bellam. Foller. Felyn. & Menoc. relatos à Far. *q.* 78. *n.* 117. totum negotium de teſtibus cogendis, vel minimè, arbitrio remittitur Iudicis; Qui iuxta doctrinam Bal. *in cap. dilectorum, num. 6. de teſtibus cogen.* quem ſequitur Far. *nu.* 118. taliter poterit ſuum arbitrium regulare, vt in negatiuam propendat, & teſtes non cogat, quando videt ex depoſitione aliquod illis periculum imminere; Si verò animaduertat periculum magnum minimè illis imminere, cõpellere regulariter curet, ne delicta impunita remaneant.

27. De materia huius quæſtionis latè Farin. *q.* 78. & quædam etiam ad rem, *q.* 54.

An teſtis iuridicè interrogatus cogatur, & ſub culpa mortali teneatur veritatem aperire? Quæſtio 59.

Teſtis interrogatus iuridicè tenetur ſub mortali aperire veritatem

1 REGVLA ſit. Teſtis, iuris ordine ſeruato interrogatus, ſub læthali culpa, & damnationis æternæ pœna, veritatem aperire tenetur, de iure enim ad hoc compellitur, D. Tho. 2. 2. *q.* 70. *art.* 1. Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *c.* 30. *d.* 6. Nauar. Sot. & Bouer. *in Direct. p.* 2. *c.* 29. *verſ. poſtremo.*

2. AMPLIATVR Regula; Vt non ſolum teſtis in hoc caſu veritatẽ non aperiens mortaliter peccet contra charitatem erga proximum, contra obedientiam, & iuſtitiam legalem erga Iudicem, ſed etiam contra iuſtitiam commutatiuam, ex qua ad reſtitutionẽ damnorũ tenetur, & cogitur, ita Azor. *p.* 3. *lib.* 13. *c.* 27. *dub.* 4. vbi reddit rationem, quia teſtis in noſtro caſu ex officio, quo fungitur in iudicio, ex lege iuſtitiæ ad veritatem tenetur dicendam, Malder. Medina, Nauar. Orellana, Sot. Turrian. & alij, & hos referens, dicit hanc opinionem probabilem, Diana, 3. *p. tract.* 5. *reſol.* 101. Vbi tamen ait, non minus eſſe probabilem, talem teſtem non teneri, nec ex iuſtitia commutatiua cogi ad damnorum reſtitutionẽ; Cum teſtis ante mandatum Iudicis ex iuſtitia commutatiua ad reſtitutionem non teneatur; & mandato eius accedente, ex obedientia, & iuſtitia legali compellatur, citans Ioan. de la Cruz, & Syluium; Et cum his DD. Leſſ. Molin. Villal. & alios, ex hoc *ibidem* Dia. infert, teſtem multò minus teneri ex iuſtitia ad reſtitutionem, dum citatus, licet debeat, non vult comparere ad teſtificandum; Spatarius tamen, & alij obligãt etiam in hoc caſu ad reſtitutionem, vt refert *loco cit.* Dian.

An veritatẽ nõ aperiẽs teneatur ad reſtitutionẽ &c.

3. LIMITA hanc Ampliationem; Vt teſtis in caſu propoſito teneatur ad reſtitutionem parti de damno ei illato, non autem fiſco de mulcta, & pœna pecuniaria, quæ Reo imponeretur, ſi teſtis veritatem manifeſtaret, Malder. Io. de la Cruz, Turrian. & Dian. *d. reſol.* 101.

In dubio ſi iuridicè interrogetur an teneatur reſpondere?

4. LIMITATVR 1. Regula; Vt teſtis non teneatur aperire veritatem, dum dubitat, an Iudex eum iuridicè interroget, Bann. Hẽriquez, Leſſ. Medina, Salas, Sanch. Sot. & alij apud ipſos, & hanc opinionem probabiliorem exiſtimat Diana 3. *p. tract. 5. reſol. 106.* vbi rationes affert; Aſſerens opinionem huic limitationi oppoſitam eſſe probabilem, & pro ea citat Pitignan. Et Et huic ego addo contra limitationem tenentes S. Antonin. Sylu. & Tabien. quos refert, & ſequitur Franc. Arret. *in pract. crimin. in 2. ſubſtantiali, cap. 4.* idem tenet Palud. *in 4. diſt. 19. q. 4.* vbi reddens rationem ait, præſumendum eſt enim pro iuſtitia Iudicis: Et hæc doctrina contraria limitationi eſt præſertim vera apud Fratres Minores, qui ex vi *Regulæ, c. 10.* tenentur Prælatis obedire in omnibus, quæ non ſunt contra animam, & Regulam noſtram, vt ſunt manifeſtum peccatum, manifeſtum periculum, & manifeſtum contagiũ, vt declarat S. Bernardin. *in tr. de obedientia*; Et conſequenter in dubio, an quod præcipitur, ſit peccatum, Minorita obedire tenetur, vt ſubdit S. Bernardus, *per c. qui culpatur 23 q. 1. in fin.* intellige in delictis priuatis, de quibus loquuntur proximè citati DD. & multo magis in delictis vergentibus in perniciem publicam, ſecundum Sot. & Franc. Arret. *loco ſupra citato*, nec non Dian. *d. reſol. 106.* In hoc puncto vide Angelicam *in verb. religioſus §. 29.* Sylu. *in verb. relig. 6. q. 6.* & Caiet. *2. 2. q. 88. art. 8.*

Quid apud Fratres Minores?

5. LIMITATVR 2. Regula illatiuè ex præcedenti; Vt quando Superior generaliter inquirit ſuper aliquo delicto notorio, cuius author ignoratur, tunc ſubditus, qui dubitat, an infamia, vel ſufficientia indicia ſint contra illum, quem ille ſcit cõmiſiſſe delictum, non teneatur prodere delinquentem occultum, Bonac. Filiuc. Leſſ. Nauar. Salon. Turrian. & Diana *p. 2 tr. 15. reſol. 63.* vbi hos referens teſtatur, ita communiter neotericos tenere, licet Arrag. Io. Valer. & Miran. ab eodem relati oppoſitum ſentiant.

Interrogatus in Inquiſitione generali ſuper delicto notorio, dubitans an contra Reum ſit infamia, vel indicia, an teneatur prodere Reum?

6. Ratio huius limitationis inter alias hæc eſt, quia, quando teſtis habet opinionem probabilem, Iudicem non interrogare iuridicè, non tenetur obedire, tuta enim conſcientia, opinionem probabilem ſequi poteſt, ſed in caſu limitationis, Iudicem non interrogare iuridicè, tenuerunt Caiet. Sot. Adr. Palud. & hos referens Diana teſtatur de probabili, *in d. reſol. 63.* ergo, &c. Vbi tamen ait probabilius eſſe in tali caſu Iudicem iuridicè interrogare; & conſequenter ſi voluerit, poterit teſtis veritatem aperire, *ibidem* Dia. cum Turriano; immò probabilius eſt, eundem ad hoc teneri, cum probabilius ſit Iudicẽ iuridicè interrogare, quod comprobatur argumento à multo magis, ex authoritatibus Azor. Panorm. Sot. & Dia. *in 3. par. tract. 5. reſol. 100.* & ex Sancio *in ſelect. diſp. 43. num. 39.* qui citat Turrian. Valent. & alios, quorum ſententiam inuenies *infra hic n. 8.*

7. LIMITATVR 3. Regula; Vt in caſu, in quo Reus eſt accuſatus

de

Quid dicendum, cū ſtante accuſatione teſtis interrogetur de delicto ipſi tantū noto? de aliquo delicto taliter occulto, quod ipſe teſtis ſcit illud neminem alium ſcire á ſe ipſo; Si á Iudice talis teſtis de eo interrogetur, non ſolum tuta conſcientia delictum occultare poteſt, ſecūdum Spatar. & Dian. *vbi infra*; Sed immò tenetur ſub peccato mortali, dicere ſe nihil ſcire, Io. de la Cruz *in Director. conſcien. par. p. pract.* 8. *ar.* 4. *dub.* 13. qui citat Bannes, Ledeſ. & Orellanam; Et de probabili teſtatur Diana *p.* 3. *tr.* 5. *reſol.* 100.

8. Quamuis contrariam opinionem exiſtimet probabiliorem; Nempe Iudicem iuridicè interrogare in caſu huius limitationis, & propterea teſtem teneri veritatē fateri, & in conſcientia compelli, ſecundum Azor. Panorm. Sot. & Sanc. qui mordicus ita defendit, *in Select. diſp.* 43. *n.* 39. vbi citat Turrian. Valent. & alios.

9. Non reticendum hic, Leſſ. Pitign. & Villalob. *locis citatis, vbi ſupra* à Diana, aſſerere, poſſe teſtem in caſu huius limitationis veritatem aperire ſi velit, ſed non compelli, nec teneri; Poſſe veritatē aperire, ſi velit, probatur multo magis authoritatibus, *bic ſupra citatis n.* 8. Non verò teneri, multo magis ſubſcribunt DD. citati *bic ſupra n.* 7.

10. LIMITATVR 4. Regula; dum teſtis ſibi, vel cōiunctis damnum timet, iuxta dicenda, *q.* 122. *n.* 50. *vſque ad n.* 55.

11. De materia huius quæſtionis D. Tho. Sancius, & Diana diffusè *locis bic ſupra citatis.*

An teſtis ſponte ad teſtificādum ſe offerens probet, & ad ſe offerendum teneatur? Quæſtio 60.

1 REGVLA 1. ſit. Teſtis ſponte ſe examini offerēs, tanquam ſuſpectus, non probat, Fely. *in c.* 2. *de teſtibus*, vbi plures inducit concordantes, Aret. Boſſ. Decian. Marſ. Maſcar. Menoch. Mōtic. & plures alij, quos refert, & ſequitur Farin. *q.* 80. *n.* 1. qui *n.* 4. teſtatur de communiori, & rationabiliori. Hæc Regula præſertim procedit, dum quis in criminali cauſa vltro ſe offert ad deponendum contra Reum, talis enim teſtis vltroneus, præſumitur inimicus, ſecundum Abb. Blanch. Decian. Marſil. Monticel. & Far. *n.* 5. Teſtis vltroneus nō probat, præſertim in criminali.

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt teſtis vltroneus, non ſolum non probet, ſed etiam vt ſuſpectus poſſit torqueri, Farin. *q.* 8. *nu.* 7. & *q.* 29. *nu.* 38. vbi concordantes inducit. Vt igitur, teſtis probet, & non ſit ſuſpectus, neque torqueri poſſit; vel citetur, vel producatur á parte, vel à Iudice moneatur, ſeu vocetur, aliquod enim horum ſufficit, vt teſtis nō dicatur vltroneus, Far. *q.* 80. *n.* 8. *vſq; ad* 12. Et vt ſuſpectus torqueri poteſt.

3. Nota hic 1. quod in dubio teſtis non præſumitur ſponte, ſed rogatus ſe examini ſubijcere, Fely. Maſc. Marſil. Veſtr. & Far. *q.* 80. *n.* 24.

4. Nota 2. quod Bar. & quidam alij relati à Farin. *q.* 80. *n.* 3. tenent, quod teſtes vltro ſe ad teſtificandum offerentes, probent; Sed non recedas à Regula propoſita, moderata Sed cōtra.

derata ſequentibus limitationibus.

Quid in teſte qui caſu in iudicio reperitur?

5. LIMITATVR 1. Regula 1. In teſte, qui caſu in iudicio reperitur, iſte enim (etiam vbi apices ſeruātur) ſine citatione examinatur, nec dicitur ſponte accedere, ſecundum Grauat. Iaſ. Maſcar. & Far. *q*.80.*n*.20.

In valde fide digno.

6. LIMITATVR 2. Regula 1. In teſte valde fide digno, qui probat etiam ſi ſponte deponat, Campeg. Corrad. Mōtic. Moncad. Neuizz. & Far. *q*.80.*n*.21. Quamuis contra ſentiant Alexander Stiat. & Marſil.

An faciat præſūptionē?

7. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt licet teſtis ſponte deponens inditiū non faciat, nihilominus præſumptionē inducat, Mont. Ruyn. & Farin. *q*.80. *n*.26.

Quid in teſte, qui tenetur ſe offerre?

8. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt teſti ſe offerenti credatur, quādo (iuxta Regulam ſequentem) tenetur ſe offerre ad teſtificandum, aliās peccaret, Fely. Maſcat. Marſil. Monticel. & Far. *q*.80.*nn*.19.

Tenetur teſtis ſe offerre dū neceſſaria eſt depoſitio eius ad liberādum innocētē à graui damno.

9. REGVLA 2. ſit; Teſtis non requiſitus peccat, ſe ad teſtificandum non offerendo, dum ſcit eius depoſitionem neceſſariam eſſe, ad hominem liberandum ab iniuſta morte, ſeu à pœna graui indebita, vel à falſa infamia, ſiue ab iniquo graui damno, D. Thom. ita tenet, & probat, 2. 2. *q*.70. *ar*.1. *in corp.* & ſubſcribunt Sot. Nauar. & Miran. *in Ordin. iudic. par*.1. *q*.16. *ar*. 5. *concl*.1. Si verò teſtimonium eſſet neceſſarium, non ad liberandum, ſed ad Reum condemnandum, teſtis ſe offerre non teneretur, (niſi in criminibus, quæ in perniciem ſunt publicam) quamuis Accuſator in periculo eſſet deficiendi in probationibus, S. Tho. *ibidem*, & Miran. *Concluſ*.2.

Secus contra Reum.

10. De materia huius q. latè S. Tho. Farin. & Miran. *locis citatis*.

Finis Tractatus Quarti, de Teſtibus.

DE

DE INDITIIS.

TRACTATVS QVINTVS.

1 CVM ex depoſitionibus teſtiũ, in ordinata proceſſus proſecutione, inditia, & præſumptiones reſultare ſoleant, poſt Tractatum de teſtibus, de inditijs in hoc 5. & de præſumptionibus in 6. agendum erit. Et ad ordinatè procedendum, in duas Sectiones hunc Tractatum 5. diſtinguam; In quarum 1. de pertinentibus ad inditia in genere agam; In 2. verò de ſpectantibus ad inditia in ſpecie; Et hanc 2. Sectionem in tres articulos ſubdiſtinguam, iuxta diuiſionem inditiorum, leuium, grauium, & grauiſſimorum, vt infra ſuo loco reperies. Venio ad Sectionem 1.

Diuiſio huius Tractatus.

DE PERTINENTIBVS

Ad Inditia in genere.

SECTIO PRIMA.

Quid, & quotuplex ſit probatio, inditium, præſumptio, conjectura, ſuſpitio, adminiculum, opinio, dubitatio, & argumentum, & in quibus inter ſe differant, vel conueniant, ſeu confundantur?

Quæſtio 61.

2 HAEC quæſtio, erit velut præludialis ad hunc tractatum de inditijs, & ad ſequentem de præſumptionibus, pro cognitione terminorum, ſeu vocabulorum, quæ ſæpiſſime in hac materia, immò, in tota hac noſtra Epitome, inſinuantur; Et ante omnia præmittendum duxi; In materia inditiorum non poſſe dari certam doctrinam, ſed remitti hoc negotium arbitrio boni viri, ideſt Iudicis; qui ſecundum qualitatem delicti, perſonarũ, dẽmonſtrationum, ſeu ſuſpicionum iudicabit inditium eſſe ſufficiens, vel minimè; ita teſte Ang. *de maleſ. in verb. fama publica, nu. 9.* dicunt DD. & vt ait Clar. *§. fin. q. 20. in princ.* ita dicũt omnes. Iudex autem, qui ſic arbitratur, debet ſe conformare cum iuris diſpoſitione, & in iudicando leges ſeruare, vt latè probat Menoch. *de arbitr. quæſt. lib. 1. q. 11.* *per*

Materia de inditijs eſt arbitraria.

Quomodo regulãdum ſit arbitrium.

per totam; his ſtantibus, declaro propoſitos in titulo terminos.

Quid, & quotuplex ſit probatio. 3. Probatio eſt oſtenſio rei dubiæ per legitimos modos, Iudici faciẽda in cauſis coram ipſo controuerſis, Maſcar. *de probat. lib.* 1. *q.* 2. *nu.* 23. *& ſeq.* Probatio autem in genere ſumpta, alia dicitur plena, alia ſemiplena, *l.* 3. *§. eiuſdem, vbi gl. ff. de teſtibus*. Plena probatio eſt illa, quæ tantam fidem facit, quantam ad finiendam controuerſiam ſufficit; Semiplena vero dicitur, dimidia probatio, & hæc inducitur per depoſitionem vnius teſtis legitimi de viſu, & alijs etiam modis, vt bene declarat Maſcar. *vbi ſup. q.* 4. *n.* 11. 15. *& ſeq. & q.* 11. *n.* 1. Habito verò reſpectu ad ſpeciales probandi modos, in ſeptem ſpecies probatio diſtingui poteſt; & cæteri à DD. allati ad hos redigi poſſunt; Nempe in probationem per teſtes, per ſcripturam, per confeſſionem, per euidentiam facti, per iuramentum, per præſumptionẽ, & per famam, Maſcar. *in d. q.* 4. *n.* 1. *&* 15.

Quid ſit inditium? 4. Inditium eſt notabile ſignum maleficij, vel alterius rei, ad ipſius veritatem habendam, Io. And. *in add. ad Specul. tit. de præſumpt. §. fin. verſ. item per inditia*, Maſc. *de probat. lib.* 1. *q.* 15. *n.* 1. *& ſeq.* vbi allegat Boſſ. & ſubſcribit Farin. qui plurimos concordantes refert, *q.* 36. *num.* 27.

Quotuplex ſit inditium vſq; ad n. 7. 5. Inditiorum diſtinctiones plurimæ à DD. afferuntur; 1. ſit. Inditium aliud eſt dubitatum, & non plenum, aliud indubitatum, & plenum, Bal. in *l. ea, quidem, n* 8. *C. de accuſat.* & eſt communis DD.; Indubitatum, & plenum inditium eſt illud, quod arctat mentem Iudicis, ita vt omnino credat, nec poſſit in contrarium inclinare, Caſtren. Corrad. & Far. *q.* 36. *n.* 36.; puta cum inditium approbatur à lege, Rebuff. & Farin. *n.* 40.; Dubitatum verò, & ſemiplenum eſt, quod mouet fortiter animũ ad aliquid credendum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 7. *nu.* 14. quem ſequuntur alij DD.; Et nota, quod ex multitudine dubitatorum, reſultat inditium indubitatum, Far. *nu.* 41. ex Corrad. & alijs.

6. Diſtinctio 2. Inditium aliud eſt proximum, aliud remotum, proximum eſt, quod immediatè reſpicit veritatem rei, & delicti, remotum verò, quod tantum reſpicit circumſtantias, Oſalc. & Farin. *q.* 36. *n.* 46. *&* 47. & eſt diſtinctio communiter approbata.

7. Diſtinctio 3. Inditium aliud eſt leue, aliud graue, aliud grauiſſimum, Clar. quem ſequuntur DD. *§. fin. q.* 20. *in princ.* Seu (& in idem recidit) Aliud eſt ſimplex, aliud vrgens, aliud indubitatum, Corr. in practica. Leue eſt illud, quod facilè, & frequenter contingit adeſſe, Graue eſt, quod facilè, & frequenter contingit adeſſe; & Grauiſſimum eſt quod facillimè, & frequentiſſimè contingit adeſſe, Far. *q.* 36. *n.* 55. alios inducens DD.

8. Præſumptio eſt cognitio veritatis rei, reſultans ex circũſtantijs, Far. *q.* 36. *n.* 69. cum Alex. & alijs. Vel eſt argumentum ad credendum vnum factum, ſurgens ex probatione alterius, ita Far. *n.* 82. cum Spec. De diſtinctionibus præſum- Præſũptio quid ſit?

ſum-

Digitized by Google

ſumptionis agetur *infra in ſuo proprio loco, q. 72.*

9. Coniectura eſt veriſimilitudo quædam probabilis, animum inducens ad aliquid opinandum, Decian. relatus a Mantica, *lib. 1. de conieſt. tit. 1. rubr. coniectura vnde dicatur nu.* 8. Et quia coniectura, & præſumptio, vnum, & idem ſunt, ſecundùm Farin. *q. 36. nu.* 160. & Mantica *vbi ſup. n. 3.* qui ait; Diffinitionem præſumptionis poſſe applicari coniecturæ, & *ibi* hæc tanquam ſinonima accipit; earum diſtinctiones erunt eædem, de quibus *infra q. 72.*

Coniectura quid ſit?

10. Suſpicio eſt opinio ex leuibus inditijs proueniens, S. Tho Siman. & Menoch. *de præſump lib. 1. q. 7. nu. 43.* Et ſic ſuſpicio eſt leue inditium, ſecundum Far. *q. 36. n.* 175.

Suſpicio quid ſit?

11. Adminiculum eſt confirmatio, ſeu ſuppletio probationis, per ſe ſolum non operans, ſed benè cũ alijs, Abb. Butr. Maſcar. *lib. 1. de probat. concluſ.* 55. *n. 1.* & Bal. *in l. ea quidem, C. de accuſat.* Vbi ait, quod duplex eſt adminiculum, vehemens, & non vehemens; Non vehemens eſt aliqualis confirmatio rei probabilis; Vehemens verò eſt ſuppletio defectus probationis, non operans, ſed cooperans; Et ſubſcribit Menoch. *de præſump. lib. 1. q. 7. n. 57. & ſeq.* Quod adeo verum eſt, vt ſi ſemiplenæ probationi vehemens addatur adminiculum, probatio plena euadat, ſecundum Anan. Bal. Marſil Maſc. *vbi ſupra n. 2.* & Farin. *q. 36. n. 216.*

Adminiculum quid & quotuplex ſit?

12. Opinio eſt adheſio vnius partis cum formidine alterius, Alber. *in l. ſine poſſidetis, C. de probat.* Et tunc dicitur vehemens, cum ex probabilibus coniecturis quis credit id, quod verum eſt, licet non certò ſciat, Bal. *in l. antiquioribus, n. 3. C. de iure deliber.*

Opinio quid ſit?

13. Dubitatio eſt, dum quis non magis ad vnam, quam ad alteram partem inclinat, gl. *in l. de ſtatu, ff. de teſtam.* Et nota, quod ſi dubitans incipit inclinare magis ad vnam, quam ad aliam partem, ceſſat dubitatio, & intrat ſuſpicio; Et dum iſta eſt ex grauibus inditijs intrat opinio, Menoch. & Farin. *q. 36. num.* 198.

Dubitatio quid ſit?

14. Argumentum, apud legiſtas, eſt illud, quod, ex quibuſdam, vel ex multis prius poſitis, ad vnam concluſionem tendentibus, deducitur, Menoch. & Far. *q. 36. n.* 201. Et eſt duplex; probabile, quod probabiliter oſtendit; Et neceſſarium, quod neceſſariò demonſtrat, Far. *n.* 206. ex Cicer. & Menoch.

Argumentum quid, & quotuplex ſit?

15. Vidimus diffinitiones, & diſtinctiones propoſitorũ terminorum. Videamus modo quædam, in quibus differunt, & conueniunt.

16. Inditium differt a ſemiplena probatione, quia inditium non ſemper peruenit ad ſemiplenam; puta ſi inditium ſit leue, vel remotum; vnde ſecundum communem dantur inditia ad torturam, & ſic adimplentia ſemiplenam, & alia non ad torturam, & ita ſemiplenam non perficientia, iuxta tradita per Bart. Marſil. & Farin. *q. 36. n. 63. & 64.* Cum tamen ex ſemiplena, iure tortura inferatur, Clar. *§. fin. q. 62. in princ.* & eſt communis. Et è contra non eſt dubium, quod aliquando inditium inducit

In quibus inter ſe differat inditiũ, a ſemiplena probatio?

pluſquam ſemiplenam, vt, ſi inditium ſit indubitatum, proximum, & grauiſſimum, legitimè probatum, & à lege approbatum, quod ſufficit ad condemnationem, Clar. *q.20. vbi* Baiar.

Inditiũ in quibus differat a præſũptione, & à ſuſpicione?

17. Inditium, & præſumptio inter ſe differunt, & ſe habent, tanquam excedentia, & exceſſa; nam præſumptio, præſertim iuris, probat, abſq; eo quod probetur; inditium verò non probat, niſi probetur, Farin. *q.36.n.236. per tex. in l. fin. ff. de quæſtion.* E contra verò inditium propriè appellatur, quod eſt plus, quã ſimplex præſumptio, Clar. *§. fin. q.20. in princ.* & Farin. cum abundè citatis ab eo *n.237. & ſeq.* vbi hunc caſum 2. ait, eſſe intelligendum de præſumptionibus hominis. A ſuſpicione verò differt inditium, quia inditium eſt cauſa, vnde oritur effectus ſuſpicionis, Farin. *n.*240.

Suſpicio differt à præſũptione.

18. Suſpicio à præſumptione differt, quia ſuſpicio minus eſt, quam præſumptio, & ex multis ſuſpicionibus inducitur vna præſumptio, Dec. Natta, & Farin. alios etiam inducens, *q.36.n.251. & ſeq.*

Coniectura differt à ſemiplena.

19. Coniectura differt a ſemiplena probatione, quia illa minus eſt, & plures bonæ coniecturæ faciunt vnam ſemiplenam probationem, Bal. & Far. *q.36.n.255.*

Argumẽtum differt à præſũptione, & à ſuſpicione.

20. Argumentum differt à præſumptione, quia dum argumentum eſt ex probabilibus, minus eſt, quã præſumptio iuris, Bal. & Maſcar. *de probat. lib.1. concl.137.n.4.* immò argumentum aliquando minus eſt, quam ſuſpicio, cum ex argumentis pluribus, non rarò oriatur tantum ſuſpicio, Far. *q.36.n.261.*

Prædicti termini in ſtricta ſignificatione differunt, ſed largè sũpti apud DD. Et in iure cõfunduntur.

21. Sed licet prædicti termini, probatio, inditium, præſumptio, coniectura, & reliqui, de propria, & ſtricta ſignificatione, inter ſe, vt dictum eſt, differant: Largè tamen ſumpti, conueniunt taliter, quod in iure, & à DD. ſæpiſſimè confunduntur, & vnus pro alio ſumitur, vt notat Nell. & de communi practica teſtatur Ioſephus Ludou. & ſequitur Farin. *q.36. nu.263.*; qui vſque ad finem q. demonſtrat pluribus authoritatibus, prædictos terminos, apud iura, & DD. confundi.

22. De materia huius totius q. diffusè pertractat Far. q.36.

Quomodo inditia legitimè probentur?
Quæſtio 62.

Quodlibet inditium per duos debet teſtes probari

1 REGVLA ſit. Quodlibet inditium, ad hoc, vt de eo mentio, & ratio habeatur, regulariter, de neceſſitate debet probari per duos teſtes, Io. de Amicis, *conſil.127.n.10.* vbi ait, hoc eſſe indubitatum in iure, & neminem contradicentem legiſſe, & de communi DD. teſtantur Ang. de Caſtro, Marſil. & Socin. quos refert, & ſequitur Clar. *§. fin. q.22. in princ.* Alciat. *conſ.455. n.1.* qui ait hoc canonizatum eſſe in iudicijs, & in ſcholis, & fuit originalis opinio gl. *in l. vlt. C. famil. erciſcu.* quã ſequuntur. Alex. Aret. Bart. & Maſcar. hos, & plures alios referens *lib.2. de probat, concluſ.894. n.1.*

Inditiũ leue, & minimũ duo

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt quamuis inditium ſit leue, debile, & minimum, duobus tamen teſti-

bus

bus teſtibus debet probari

bus debeat probari, Io. de Amicis vbi ſupra, qui concordantes plures refert, Clar. *loco citato*, Boſſ. & Oſaſc. relati à Far. *q.37. n.15.* qui *n.18.* plurimos concordantes induxit, & Maſcar. *in dicta concl.894. n. 2.*; Qui *nu.4.* cumulat ad ſaturitatem DD. tenentes, quod ad probandum inditium remotum, & mediatum ipſi maleficio, duo teſtes requirũtur, inter quos Gaſpar Lãdinel. teſtatur de communi.

Itẽ remotũ, & mediatum

An duo inhabiles ſufficiant?

3. An autem ad probanda inditia remota, teſtes inhabiles ſufficiant, controuerſum eſt; & pro negatiua plurimos inducit DD. Far. *q.37. nu.18.* pro affirmatiua verò etiam quamplures affert, *n.20.* & pro vtraque indicat teſtantes de communi. An autem ſufficiant ad irrogãdam torturam, agit *ibidem*, Far. & in negatiuam inclinat, *nu. 28.* & de hoc *infra agetur, q.104. nu. 5. 6. &c.* & in propoſito teſtium inhabilium, vide *ſup. q.39. præſertim n.20. & 21.* vbi de teſtibus inhabilibus in iudicio Regulari, & an admittantur, &c.?

An ad torturã remiſſiuè.

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt teſtes ad probanda inditia remota, non ſolum debeant eſſe duo, ſed etiam conteſtes, vnde ſingulares duo non ſufficiunt, Alex. Bal. Gomez. qui concordãtes adducit, & teſtatur de communi, & Marſil. Præſertim ad hoc, vt ſufficiant ad torturam; Teſtes enim ſingulares non coniunguntur ad faciendum ſufficiens inditium ad torturam, Boſſ. Marſil. Brunor. à ſole, qui non ſolum teſtatur de communi, ſed etiam ex Io. de Amicis, dicit quod hoc non habet contradictorem, & in comprobationẽm quamplures inducit Farin. *q.37. n.33.* Nota tamen, quod contrarium tenent plurimi relati à Farin. *n.34.* Vnde ſuo tempore fortè Io. de Amicis non inuenit contradictorem; Sed his non obſtantibus non recedas ab hac Ampliatione 2.

Remota inditia debẽt probari per cõteſtes.

Sed cõtra.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt inditium etiam proximum non ſufficiat ad torturam, niſi per duos teſtes ſit probatum, Alex. de Neuo, Bologn. Boſſ. Burſat. qui ait, quod ab hac doctrina communiter approbata, & vera, nemo diſcrepat, Alexander de Neuo, Bologn. Boſſ. & Clar. quos refert Maſcar. *de probat. lib.2. concluſ.894. n.9.* Sed ego reperio, quod oppoſitum (nempè quod inditium proximum probatur ſufficienter vnico teſte ad torturam) tenuerunt Bar. Bal. Abb. Marſil. Menoch. & plures alij relati à Farin. *q.37. n.41. & 54.* Clar. qui teſtatur de communi, Cæpol. qui de obſeruantia communi, & Alciat. qui ait, ita eſſe canonizatum in ſcholis, & in iudicijs, & quod ita omnes tenent, nec non Maſc. hos, & alios concordantes referens *n.5.*

Inditiũ proximũ debet probari per duos teſtes.

Sed contra quod per vnũ probetur.

6. Pro concordia dicendum eſt cum Claro, *q.22. §.fin.* quem ſequitur Far. *q.37. n.42.* & Maſcar. *n.10.* (Et nota hanc diſtinctionem, qua plures ſoluere poteris difficultates) Quod inditium proximum dupliciter capitur à DD. Vno modo inditium dicitur proximum, quando teſtis immediatè deponit de ipſo delicto, & non eſt dubium, quin tale inditium proximum, legitimè probetur per vnum teſtem, & ita

Diſtingue quod inditiũ proximũ dupliciter intelligi poteſt.

Dd 2 pro-

procedit propoſita oppoſita Bar. & aliorum opinio; Sed hoc inditium ab alijs, non inditium, ſed ſemiplena dicitur probatio delicti, ſicut plena diceretur probatio, ſi in propoſito duo deponerent conteſtes, & locus non eſſet torturæ, ſed condemnationi ex concludenti probatione, vt notant Caſon. & Farin. *q.37.n.58.* vbi ad ſaturitatem concordantes citat. Alio modo inditium proximum dicitur à DD. quando teſtes deponunt, non de ipſo delicto, ſed de actu, vel actibus valde proximis ipſi delicto, & valde delictum inferentibus, vt videre eſt apud Bar. *in l. ſin. n.5. ff. de quæſtion.* Farin. & Boſſ. *n.42.*, Et iſta indicia proxima probāda ſunt per duos teſtes; & in hoc ſenſu intelligēda eſt tertia propoſita Ampliatio, & DD. in ea citati.

7. LIMITATVR Ampliatio 3. Vt aliquando legitimè inditia per teſtes probentur ſingulares, tendentes ad eundem finem, faciunt enim plures præſumptiones, generātes vnum inditium ad torturam, ita Fulgoſ. originaliter, Albertin. qui pluribus comprobat hanc limitationem, & ait, quod licèt in cognitione præſumptionum, ſeu inditiorum, ſingula inditia, & præſūptiones in genere ſuo plenè probata eſſe debeant, hoc intelligitur ad condemnandum, non autem quoad torquendum, & ita diſtinguendo, contrarijs reſpondet: Subſcribunt limitationi Alex. Bertaz. Clar. Claud. Monticel, & plures alij relati a Far. *q.37.n.34.*

Teſtes ſingulares aliquādo an ſufficiēter probēt indicia ſaltē ad torquēdum?

8. Sed ipſemet Farin. huic limitationi aſſenſum nō præbet, *q.37. nu.38.* niſi tribus concurrentibus; Primū, quod teſtes ſingulares ſint omni exceptione maiores; Secundum, vt ſi non deponant de ipſo delicto, quo caſu eſſemus in claris, deponāt ſuper inditijs delicto proximis, ſecus ſi ſuper inditijs valde remotis, ſecundum Brunum, & Carer. Tertiū, vt ſint plura, quam duo inditia, & plures, quam duo teſtes ſingulares deponentes, qui animum Iudicis, quaſi certum reddant, quod Reus deliquerit: Non enim eſt veriſimile, quod tot teſtes ſingulares, non ſuſpecti, talia dixiſſent, niſi Reus culpabilis eſſet, vt not. Turrecrem. & Petra; Et in iſto caſu loquitur etiam Maſcar. alios citans *de probat. lib.2. concluſ. 894. n.11.* & DD. *hic ſup. in limitatione citati*: Et facit ratio; quia licet teſtes ſingulares regulariter non probent, tamen ſi Iudici ita viſum fuerit, benè probēt, vt diffusè probat Gabr. & notat Farin. hoc toto, *q.37.n.38.*

9. De materia huius quæſtionis copioſè Clar. Farin. & Maſcar. *locis ſupra citatis.*

Inditia legitimè, vel minus legitimè probata, quantum valeant, & probent? Quæſtio 63.

1 QVAE inditia requirantur, & quomodo probata eſſe debeant ad inquirēdum generaliter viſum eſt *ſupra, qu.11.* Ad inquirendum verò ſpecialiter, viſum *eſt ſupra q.13.* Ad tranſmittendam verò inquiſitionem, ſeu ad citandum Reum ad comparēdum, ſi ſit abſens: vel ad eum conſtituendum

Inditia requiſita ad inquirendum generaliter ſeu ſpecialiter ad Reū citandum,

dum

conſtituendi, torquendum, remittendi dum ſi ſit præſens, & examinandum ſuper delicto, quæ inditia, & quomodo probata, requirantur, agendum erit *infra, q.78.79.& 80.* Ad torquedum autem *infra, q.104. & 71.* Et eadem ad condemnationem, *infra q.71.nu.6. vſque ad 10.* Et ne pluries eadem repetam, ad prædicta loca, in quibus omnia ſufficienter explicantur, lectorem remitto. *Vide etiam q.69. & 70.*

De prædictis inditijs compendiosè ex Claro. 2. Et pro nunc, accipe tantum hic compendio, ex Clar. *§.fin.q.20.* Quod ad inquirendum non modo generaliter, ſed etiam ſpecialiter ſuffic ūt leuia indicia, Saly. & Clar. *verſ. ad inquirendum*, vbi exemplificat, & teſtatur de communi praxi. Grauia verò inditia ad traſmittēdam Reo inquiſitionem, ſeu citationem, ſufficiunt, nec non ad eum tanquam Reum ſuper delicto examinandum, & etiam torquendum, Clar. *ibidem in princ.* qui ex Corn. teſtatur de communi. Grauiſſima verò inditia ſufficiunt ad condemnationem, Clar. *ibidem* vbi Baiar. benè declarat.

3. Quæ autem ſint leuia, grauia, & grauiſſima inditia in genere loquendo, dictum eſt *ſup. q.61. nu.7.* De ſingulis verò inditijs agendum erit *in tota proxima 2. ſequenti Sectione*, ad quam lectorem remitto.

4. De materia huius q. latè Clar. *locis citatis*, & Farin. *q.36. nu. 49. vſque 53.* Et latius, an quis ex inditijs condemnari poſſit, *q.86. præſertim numero. 29.30.51.55.57. & 66.*

DE SPECTANTIBVS

Ad inditia in ſpecie, nempè de ſingulis inditijs particularibus,

SECTIO SECVNDA.

Diuiſio ſectionis 2. 1 IVXTA ordinem ſupra propoſitum in principio huius Tractatus 5. ſubdiuido hanc 2. Sectionem in tres articulos; In quorum primo agam de particularibus inditijs leuibus; In 2. de particularibus inditijs grauibus; & in 3. de particularibus inditijs grauiſſimis. Initium ſumo a leuibus.

DE

DE PARTICVLARIBVS INDITIIS LEVIBVS.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quod dicatur leue inditium?

2 PRO declaratione tituli huius articuli, ad dignoſcendum, quid ſit inditium leue, repetendum eſt hic; leue inditium dici illud, quod facilè, & ſæpe contingit adeſſe, Farin. *q. 36. nu. 54.* Et hoc leue inditium ſufficit ad inquirendum, non ſolum generaliter, ſed etiam ſpecialiter contra aliquem de delicto; non tamen, vt prætenſus Reus poſſit examinari ſuper delicto, & in numero redigi Reorum, Clar. *q. 20. in princ. & verſ. ad inquirendum*, ex Salyc. & cum Marian. teſtatur de communi praxi. Et conſequenter obſeruo, quod omnia, & ſingula inditia, quæ ſub iſto titulo de inditijs leuibus militant, maximè pertingunt ad ſemiplenam probationem; cum vt dixi, inditia leuia non ſint ſatis ad hoc, vt Reus, vt talis examinetur; qui tamen examinari proculdubio poteſt; dum contra ſe, ſemiplenam habet probationem, Bar. *in l. fin. n. 7. de quæſtion.* S. Thom. *2. 2. quæſt. 69. art. 1. & 2.* vbi Caiet. & ita communiter omnes Theol. & Summiſtæ. Inter inditia igitur leuia, primum locum cum Clar. *quæſt. 21. in princ.* tribuatur famæ.

Ad quid valeat?

Ad ſemiplenā non pertingit.

Quæ nam ſint requiſita famæ malæ, ſeu infamiæ, vt fidem aliquam faciat in criminalibus; Et his requiſitis concurrentibus quantum probet; Quiduè dicendum ſit de fama bona? Quæſtio 64.

Fama quid ſit?

1 PRAEMITTO 1. Famam eſſe cōmunem opinionem, voce manifeſtatam, quæ dum eſt de bono dici ſolet fama, dum de malo, & de delicto dicitur infamia, Bar. & alij DD. communiter, *in l. de minori, §. tormenta, ff. de quæſtion.* At etiam indifferenter fama ſumitur pro bona, vel mala.

Fama quantū probet in ciuilibus?

2. Præmitto 2. Quod in ciuilibus legitimè probata fama, cum omnibus ſuis requiſitis, ſecundum magis communem, plus probat quam ſemiplenè, &, de hac magis communi, teſtis eſt Farin. *q. 47. n. 54. & ſeq.* Immo in aliquibus caſibus relatis ab eodem, *nu. 86. vſque ad n. 144.* plenè probat. In criminalibus verò.

Plura requiſita malæ famæ, vt probet in criminali.

3. REGVLA 1. ſit. Ad hoc vt fama mala, ſeu infamia in criminalibus aliquam fidem faciat, plura debet habere requiſita; quæ ad decem ſequentia, ex DD. redegi.

Requiſitum 1.

4. Requiſitum 1. eſt; Vt fama mala orta ſit ex aliqua veriſimili cauſa, ratione, vel coniectura, Bar. Corrad. Dec. Fel. Maſcar. qui de com-

communi, & Far. plures etiam alios concordantes citans *q.47.n.* 153. Vnde teſtes deponentes ſuper fama mala, ſufficientem reddere debent ſcientiæ cauſam, aliàs non probant, Clar. *q.6. verſ. illud*, ex Bar. & Corn. qui ait, quod in hoc omnes cōcordant, & Simanc. qui teſtatur de communi; Hancq; cauſam infamiæ teſtes adducere debent, etiam non interrogati, ad hoc, vt probent, Abb. Fel. Innoc. Specul. & Maſca. *lib.2. de probat. concl.* 895. *nu.* 7. *&* 9. Alex. Aym. & Far. concordantes inducens, *q.* 47. *nu.* 308. Et cauſa eſſe debet ſuper his, quæ ſenſu corporis percipiuntur, ad hoc, vt teſtes probent, Clar. *q.6. verſ. illud*.

5. Sed nota, quod teſtes in propoſito exprimentes legitimas cauſas, quamuis de eis de auditu deponant, inditium faciunt, non tamen habile, niſi quando cauſæ illæ probatæ fuerint, puta cauſa inimicitiæ, vel alia ſimilis, Blanch. Brun. Gram. & Foller. *in pract. crim. verſ. dum capitula, quod ſuffodit vxorem, n.*28. *ad fin.*

Requiſitum 2. famæ. 6. Requiſitum 2. eſt; quod fama mala ortum habeat à fide dignis, & honeſtis perſonis non a maleuolis, *cap. qualiter, & quando, il 2. de accuſat. & per hunc text.* Bar. *in l. de minore, §. plurium*, vbi Alex. & Marſil. *ff. de quaſtion.* Maſcar. Foller. Farin. ad ſaturitatem citans, *q.*47. *n.*156. & Clar. *§. fin. q. 6. verſ. ſed quid*, vbi ait, quod omnes ita fatentur; Hæc tamen qualitas, præſumitur, niſi contrarium probetur, Far. concordantes citans, *nu.*162.

7. Et nota, quo hæc duo propoſita requiſita, debent ſimul concurrere, ad hoc, vt mala fama probet, ſecundum Abb. Ang. & Dec. *in cap. veniens, n.*17. *de teſtibus*, vbi etiā alios allegat DD. Et hoc præſertim procedit, quando agitur de tortura inferenda, ſecundum Far. *q.*47. *n.*155. licet non deſint tenentes vnum ſine altero, ex dictis requiſitis ſufficere, quos refert Farin. *nu.*154. 157. *& ſeq.* ſed hos non ſequaris.

8. LIMITA requiſitum 2. in quo dictum eſt; Originem famæ malæ, debere eſſe ab honeſtis perſonis, & fide dignis; vt non procedat, quando agitur de aliqua re turpi, tunc enim non eſt contemnenda fama, quæ à turpibus habet ortum; puta ſi agatur de re turpi commiſſa in lupanari; talis enim fama poterit oriri à lenonibus, & meretricibus, non a Doctoribus, & Aequitibus, qui ibi non ſolent verſari.

9. Vel ſi agatur de chartis, ſeu taxillis falſis, poterit fama ortum habere à luſoribus, & barris, & talis fama à Iudice contemnenda non erit, ita Clar. *vbi ſupra*; & hanc famam benè probare, tenuerunt etiam Salyc. Ludou. Piguer. & Farin. *q.*47. *n.* 160. & conſenſit Maſcar. *lib.2. de probat. concl.*749. *n.*19.

10. Requiſitum 3. Ad hoc vt mala fama aliquam fidem faciat, eſt; Vt ſit vniformis, ſi enim non ſit vniformis, ſed varia, puta, quia varij varia dicunt, in criminalibus præſertim, non probat, Bal. Butr. Corrad. Rolan. Far. *q.* 47. *n.*163. *&* 164. *vbi in ſeq.* declarat, quando ſunt plures famæ contrariæ, Requiſitum 3.

quæ

quæ magis attendenda ſit.

Requiſitum 4 11. Requiſitum 4. Vt mala fama probet, eſt, vt ſit orta ante inquiſitionem, ſeu Rei carcerationem, nam ſi orta ſit poſt inquiſitionem, vel Rei carcerationem, nihil operatur, Bertaz. Burſat. Carer. Foller. Gram. Petra, & Farin. *q.* 47. *n.* 176. Et idem dicunt Carer. Gandin. Hieron. de Monte, & Farin. *n.* 177. quãdo fama mala orta non eſſet ſtatim poſt delictum, ſed ex interuallo.

12. LIMITA hoc requiſitum 4. Vt procedat, dum cauſa famæ non manifeſtatur, ſi enim malæ famæ cauſa manifeſtaretur, ex qua orta eſt rationabiliter, operaretur mala fama ſuum effectum, etiam ſi orta eſſet poſt inquiſitionem, carcerationem, & non ſtatim, ſed ex interuallo poſt delictum, ſecũdùm Bar. *in l. de minore. §. plurium, & ibi* Alex. *ff. de quæſtion.* Salyc. Boſſ. Montic. & Far. *q.* 47. *n.* 168. *& ſeq.*

Requiſitum 5 13. Requiſitum 5. Vt mala fama fidem faciat, eſt, vt non ſit affectata, nam ſi affectata eſſet, & procurata, nihil probaret, Bar. Foller. Maſcar. & Far. *q.* 47. *n.* 180.

Requiſitum 6 14. Requiſitum 6. eſt; Vt mala fama probetur ad minus per duos teſtes, vt probata dicatur, Abb. Bart. Dec. Feiy. & Maſc. qui alios citans teſtatur de communi, *lib.* 2. *de probat. concl.* 749. Clar. *§ fi. q.* 6. *verſ. ſciendum*, vbi ait, quod in hoc omnes concordant. Bene verum eſt, ſufficere, ſi huiuſmodi teſtes ſingulares ſint in tempore, loco, & perſonis, à quibus audierunt, & etiam in cauſa ſcientiæ, Bar. Bal. Alex. & Maſcar. *lib.* 2. *de probat. concl.* 749. *n.* 23. vbi etiam alios inducit, Gand. Marſil. Rimin. qui teſtatur de magis communi, & Farin. alios concordantes citans *q.* 47. *nũ.* 265. quicquid aliqui ab eodem relati, *n.* 266. contra dicant; Et vlterius nota, ſufficere vt a dictis teſtibus Iudex extraiudicialiter ſe informet de mala fama, ſecundum Butr. Innoc. Mart. & Merẽd. quos refert Farin. *nu.* 319. Vbi tamen ipſe limitat, vt talis probatio extraiudicialis minimè ad cõdemnandum valeat, ſicut nec etiam ad Reum torquendum.

15. Requiſitum 7. eſt; Vt teſtes probantes famam malam, ſint ipſi bonæ famæ, & omni exceptione maiores, Burſat. qui de communi Bertaz. Dec. Fel. Marſil. Maſcar. Petra, & Farin. alios etiam citans, *q.* 47. *nu.* 210. Et hæc qualitas, ſecundum magis communem DD. eſt articulanda; ſed de conſuetudine in ſtatu Eccleſiaſtico non articulatur Far. *n.* 211. *& ſeq.* Requiſitum 7

16. Requiſitum 8. eſt, Vt teſtes interrogati, quid ſit fama, rite reſpondeant, aliàs malam famam nõ probant, Clar *q.* 6. *verſ. poſtremo*, vbi de communi, de qua etiam Claud. & Marſil. Et ita tenuerunt Alex. Maſc. & Far. concordantes alios inducens, *q.* 47. *n.* 219. Satis tamen eſt, vt teſtes reſpondeant per verba facti, & groſſo modo, Bar. *in l.* 1. *ff. ſi cert. pet.* vbi omnes eum ſequuntur. Requiſitum 8

17. Requiſitum 9. eſt ad malam famam probandam; Vt teſtes, etiã non interrogati nominent authores, a quibus famam audierunt, Maſcar. qui alios citat, & teſtatur Requiſitum 9

de

Digitized by Google

de communi, *de probat. lib. 2. concl. 749. n. 13. & ſeq.* Innoc. *in cap. qualiter, & quando, il 2. de accuſ.* quem ſequuntur cõmuniter DD. & Far. ad ſaturitatem citans *q. 47. n. 229. & ſeq.* qui *n. 231.* teſtatur de magis communi; Quicquid aliqui contradixerint, dum teſtes de authoribus non ſunt interrogati. Et nota, quod ſaltem duo nominandi ſunt, Foller. & Baiar. ad Clar. *q. 6. verſ. ſed quid*; vbi ſubdit hoc intelligendum eſſe; dum fama habet ortum ſolum à dicto perſonarum: Si enim ortum haberet a facto, tunc, ait, non oporteret nominare quemquam. Sicut nec etiam hæc nominatio requiritur, quando fama mala confirmatur ex coniecturis probabilibus, Bal. Bar. & Maſcar. *de probat. lib 2. concl. 749. num. 20.* & hos ſequitur Farin. ibidem alios concordantes citans.

Requiſitũ 10. 18. Requiſitum 10. eſt; Vt fama mala legitimè dicatur probata, teſtes dic. re debent, ſe publica voce, ita à populo audiuiſſe, vel ſe ita audiuiſſe publicè dici, hoc enim requiritur, ſatiſq; eſt, Ba.. *in cap. præterea, de teſtibus, n. 10.* Et hæc Bal. opinio, vt ait Caſſad. communiter in Rota Romana ſeruatur, Pariſ. teſtatur de communi obſeruantia in curia Romana, Calcan. de communi, quæ, in iudicando, ſeruandam eſſe ait, & hanc opinionem tenuerunt, Burſat. Marſil. Saiyc. & plures al.j, quos refert, Maſcar. *vbi ſup. n. 4.* & Clar. *§. fin. q 6. verſ. debent etiam, ibi, ſed certè*, vbi ait, quod opinio contraria Bart. (de qua *infra n. 19.*) eſt multum aſpera, & ſi teneretur in praxi, vix reperiretur ex mille teſtibus vnus, qui recte ſuper fama deponeret; Et Bal. opinionem eſſe magis ſeruatam dicunt Burſat. & Calcan. relati à Baiar. apud Clar. *ibidem*; ſubſcribunt etiam Baldo, plures relati à Farin. *q. 47. nu. 257.* præſertim Gandin. & Montic. Et hæc opinio propter Rotæ authoritatem magis ſeruatur in praxi, teſte Farin. *n. 259.*

19. Non eſt hic reticendũ Bart. *in l. de minore, §. plurium, ff. de quæſtion.* ſuſtinere, quod ad famam malam probandam non ſufficiat, ſi teſtes dicant, ſe ita publicè dici audiſſe, ſed quod debeant dicere, ſe audiuiſſe à maiori popul. parte, alias non prob. nt, & hæc Bar. opinio magis communis videtur, & pro ea ad ſaturitatem concordantes c tantur a Farin. *q 47. nu. 237. & 258.* Non per hoc tamen eſt recedendum a Bal. opinione, quæ præſertim in foro militat Eccleſiaſtico, & Canonico, teſte Farin. *nu. 260.* Dummodo teſtes adducant rationes, & coniecturas veriſimiles, ex quibus orta eſt fama mala, Aym. Hieron. de Monte, Michael Crall. Petra, & Farin. *num. 259.*

20 LIMITA generaliter prædicta requiſita, & præſertim primum, & nonum; Vt non ſit neceſſe, omnia illa ſimul concurrere, dum fama mala probata eſt per decem teſtes, hi enim famam probant, quamuis de ea formaliter non deponant, puta, non exprimendo cauſas, & auctores, Abb. Alex. Bal. & Maſcar. *de probat. lib. 2. concl. 749. n. 21.* Bon. Burſat. qui Limitã: tur dicta requiſita.

alios citans, teſtatur de communi, ſed requiritur, vt hi teſtes ſint habiles, alias ſecus, Natta, Petra, & Far. *q.47.n.270.*

21. REGVLA 2. ſit. Fama mala, quamuis plenè probata, non ſolum in criminalibus, plenam non facit probationem, vt latè, & ſolidè probat Maſcard. *de probat. lib.2. concl.753. n.1.* ſed in criminalibus, nec ſemiplenam inducit probationem, *gl. in c. veniens, il 1.* & ibi Abb. Bald. Butr. Dec. Fely. & Imol. *de teſtibus*, Maſcard. *concl.* 754. *n.1.* concordantes inducens, Far. *q.47. nu.59.* qui etiam plures concordantes citat inter quos Bero. & Blanch de communi teſtantur.

Fama mala plenè probata in criminali, non inducit ſemiplenã.

22. Ex hac Regula patet famam malam cõtineri ſub præſenti primo titulo de inditijs leuibus, ſub quo, vt probaui *ſupra in rubrica huius* tituli, immediatè ante hanc quæſtionem, *n 1.* militant omnia inditia, quæ ad ſemiplenam non perueniunt probationem.

23. AMPLIATVR 1. Regula 2. ſeu potius ex ea infertur; Famam malam, iunctam cum teſte vnico de viſu, non facere in criminalibus plenam probationem, *gl in c. veniens*, vbi Fyn. *de teſtibus*, Bar. Dec. Nouel. Oldrad. & Maſcar. *de probat. lib.2 concl.757. num.3.* Ang. Cyn. Dyn. & Farin. plures alios inducens, *n.8.* & Clar. *§. fin. q.63. verſ. vlt.* vbi de communi; & ait, idem dicendum eſſe de quacunque alia ſemiplena probatione, quæ iuncta cum mala fama, non plenè probat, citans dictam gl. Marſil. & Dec. qui teſtatur de communi. Quid verò dicendum ſit, dum cum teſte vnico, & mala fama coniunguntur alia inditia, vide Farin. *q.47. n.82. & ſeq.*

Vnde cum teſte legitimo nõ plenè probat.

24. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt (quamuis ſecundum *gl. in l. cum probatio, ff. de probat.* quam ſequitur Clar. *q.20. poſt princ. & verſ. ad torturam*, minus quam ſemiplena ſufficiat ad torturam) fama mala in genere ſola non faciat inditium ad torturam, ſed iunctis alijs, Alex. Bar. Bert. Boſſ. Brun. Menoc. & Farin. *q.47. n.205.* puta ſi cum mala fama in genere, eſſet iuncta aliqua leuis ſuſpicio delictum attingens, Clar. *q.21. verſ. fama ſola, ante fin.* Dices; quid operatur mala fama in genere? Reſpondeo quod facit contra Reum præſumptionem tantum de delicto, de quo inquiritur, ſecundum Aret. Alex. Bar. Bal. Felyn. Marſil. Sayc. & Maſcar. *de probat lib. 2. concl.831. n.10.* vbi hos, & alios refert, Gandin. Menoch. & Far. *n.199.* Et nec vſque huc pertingit, niſi mala fama ſit in eodem genere delicti, de quo Reus inquiritur, ita Maſcar. cum relatis ab eo, *vbi ſupra*, Blanch. qui de communi, Caſon. qui ait, quod ita dicunt omnes, & Clar. *q.21. parum poſt princ.* Bal. Boſſ. Imol. & plures alij citati à Farin. *n.204.* Sed nec in his terminis fama mala in genere, facit inditium ad torturam, iuxta tradita à DD. citatis *in principio huius Ampliationis*, qui in caſu noſtro loquuntur.

Et ſola in genere non facit inditium ad torturam.

Quid operetur.

25. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt nec etiam mala fama in ſpecie inditium ad torturã faciat, Blanc.

Nec in ſpecie facit inditium

Foll.

ad torturam. Foll. Duennas, & plures alij, quos refert, & ſequitur Clar. *qu.* 21. *in princ.* inter quos Iaſ. & Marſil. teſtantur de communi, ita etiam Bar. Bal. Felyn.& Maſcar. *vbi ſup. n.*5. cumulans plurimos alios concordantes, Bertaz. Menoc. & Far. *q.*47. *n.* 4. vbi citat ad ſaturitatem DD. inter quos multi teſtantur de communi, & ipſemet *n.* 6. teſtis eſt de communiori, magis in praxi ſeruata, veriori, & rationabiliori.

Sed cōtra. Quamuis non deſint DD. relati à Farin. *num.* 5. tenentes malam famam in ſpecie inditium ad torturam facere.

26. LIMITATVR 1. Ampliatio 3 Vt licet de ſe, ſola mala fama in ſpecie, non faciat inditium ad torturam, iuncta tamen cum alijs inditijs, vt cum inimicitia, vel fuga Rei, ſeu minis, vel cum fama mala inquiſiti in genere, ſufficiens faciat inditium ad torturam, Aug. ad Ang. Farin.& plures alij citati ab eodem Farin. *q.*47. *num.*17. *vſq; ad n.* 24.

Iuncta cū inditijs ſufficit ad torturã

27. LIMITATVR 2. Ampliatio 3. In delictis admodum difficilis probationis, in quibus mala fama in ſpecie inditium facere ad torturam, dixerunt Clar. & Menoch. *de præſump. lib.*1. *q.* 89. *n.*34. Ferrans Gargiar. Rimin. & Farin. *q.*47 *n* 11. dummodo, ſubdit, *n.*12. hæc fama ſit legitimè probata, & orta ab aliqua veriſimili cōiectura

Sicut etiam in delictis admodū difficilis probationis.

28. LIMITATVR 3. Ampliatio 3. Vt fama in ſpecie vehemens, faciat inditium ad torturam, Boſſ. Foller. Felyn. Maſcar. Menoch.& Far. qui plures etiam alios citans, *q.*47. *num.*28. ait, omnes DD. hoc vno ore fateri: Quando verò hæc fama dicatur vehemens, remittitur arbitrio Iudicis, ſecundum Maſcar. *de probat. lib.*2. *concl.*754. *n.*7. vbi alios refert, Boſſ. Menoch. & Farin. plurimos citans *n.*29. Iudex autem arbitrium ſuum regulabit, vt non iudicet vehementem eſſe talem famam, niſi vltra alias conditiones, ortum etiam habeat ex probatis cauſis, ſeu coniecturis veriſimilibus grauibus, & vrgentibus, Blanch. Carer. Ciryll. Felyn. Foller. & Farin. *num.* 33. Sed animaduerte, quod hæc 3. limitatio coincidit cum propoſita limitatione 1. fama enim hic explicata, non eſt ſimplex, ſed adminiculata dictis cauſis, ſeu coniecturis, vt not. etiam Far. *n.*35.

Nec nō fama in ſpecie vehemens.

29. REGVLA 3. ſit. Bona fama, etiam non probata, in dubio præſumitur, non mala, ſicut quis præſumitur bonus, & bonæ conditionis, *cap. dudum*, *& c. fin. de præſumpt.* Menoch. de præſumpt. *lib.* 5. *præſumptione* 1. *n.*1 *& ſeq.* vbi late Regulam iuribus, & DD. comprobat, tanquam veram, & magis communem, Aym. Marſil. & Far. concordantes etiam alios citans, *q.*47. *n.*277. qui *n.*278. *& ſeq.* probat, hoc præſertim procedere, concurrentibus bona patria, educatione, parētibus, nobilitate &c. illius de cuius fama agitur.

Bona fama præſumitur.

30. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt bona fama alicuius probata in genere, tollat malam eiuſdem famam pariter in genere, & omnem præſumptionem ex probatione malæ huius famæ redundantem, Anch. Aym. Bal. Card. Alex. Curt. Corn.

Probatio bonæ famæ in genere tollit probationem malæ famæ in genere.

Corn. Gozad. Marſ. & Maſcar. *de probat. lib. 1. concl.* 234. *n.* 4. Hect. Aemil. qui concordantes adducit, Bertaz. Iaſ. & Farin. alios citans, *q.* 47. *n.* 181. qui *n.* 183. teſtatur de communi, & veriori, quicquid aliqui DD. *ibidem citati*, dicant; Quia cum probatione bonæ famæ, quæ iuxta propoſitam Regulam 3. à iure præſumitur; congruit etiam præſumptio naturalis, Maſcar. *ibidem, n.* 5. & Farin. ad ſaturitatem citans, *n.* 182. Et multo magis bona fama probata in ſpecie, tollit probationem malæ famæ in genere, Burſ. qui de communi, Natta, & Far. *n.* 184.

31. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt propterea magis credatur teſtibus deponẽtibus de bona fama, licet deponentes de mala ſint in maiori numero, Abb. Alex. Anch. Bal. Card. Alex. Corn. Fel. Innoc. & Maſcard. hos, & alios, citans, *vbi ſup. concl.* 135. *nu.* 1. Quamuis aliqui ab eodem *relati n.* 3. contradicant.

An magis credatur deponẽtibus de bona fama licet in minori numero.

32. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt licet præſumatur fama bona, optima tamen non præſumatur fama, Alciat. qui de magis communi, Maſcar. Menoch. Farin. & alij *q.* 47. *n.* 282.

Optima fama nõ præſumitur.

33. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt in præiudicium tertij, nec bona fama præſumatur, Abb. Bar. Dec. Fely. Roman. & Maſc. plures etiam alios citans, *lib.* 2. *de præſumpt. concl.* 1005. *n.* 60.

Nec bona in dãn m tertij.

34. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt fama bona non præſumatur, ſed probanda ſit, vbi lex, vel ſtatutum eam requirit, Aym. Gabr. Menoch. & Farin. *q.* 47. *n.* 194.

Vbi ius bonam famam requirit, probanda eſt.

35. LIMITATVR 4. Regula 3. Vt fama bona non præſumatur in eo, qui alias fuit malæ famæ, Maſc. Menoch & Farin. alios citans, *q.* 47. *n.* 298.

In eo qui fuit malæ famæ bona nõ præſumitur.

36. LIMITATVR 5. Regula 3. Vt licet bona fama in genere præſumatur, non tamen per hoc operetur, vt inditiatus ad torturam, ab hac eximatur, talem enim eſſe abſolutè torquendum dixerunt, Clar. *§. fin. q.* 60. *verſ. frequens*, vbi teſtatur ſemper ſic ſe vidiſſe ſeruari, Alex. Curt. Cæpol. Bertaz. Piot. qui de cõmuni teſtatur, Burſat. Far. & alij ab eo relati, *n.* 187. & faciũt, quæ tradit *in ſeq.* ſubdens *n.* 192. hanc opinionem eſſe rationabiliorem, & magis ſeruatam; Quamuis ſecundum magis communem, & canonizatam per torrentem conſulentium pro Reis, in propoſito caſu Reus non eſſet torquendus, & ita tenentes, cumulat Far. *n.* 186. Non recedas à limitatione, ſed eam ſublimita, vt Reus quidem torqueatur, ſed leuius, ita Caſon. & Farin. qui teſtatur de vera, & obſeruata *num.* 192. & faciunt ea, quæ Far. ait *n.* 193. 194. & 197. Immò vlterius operatur bona fama, nempe, vt Reus confeſſus, qui toto tempore vitæ ſuæ aliud non commiſit delictum, mitius puniatur, Alex. Bertaz. Tiraq. & Far. *n.* 185.

Bona fama præſumpta nõ eximit à tortura inditiatum ad eam.

Sed cõtra.

Bona fama facit, vt Reus mitius puniatur.

37. De materia huius quæſtionis latè Clar. & Maſcar. *locis ſup. citatis*, & Far. *q.* 47.

Digitized by Google

An de ſocijs criminis poſſit interrogari Reus Confeſſus; Qui nominando ſocios, an & quale inditium faciat. Et remiſſiuè quale inditium faciat teſtis vnicus inhabilis, &c.?

Quæſtio 65.

Reus confeſſus nō eſt de ſocijs interrogandus.

1 REGVLA 1. ſit. Reus confeſſus non poteſt regulariter de criminis ſocijs interrogari, *l. fin. C. de accuſat. & c. 1. de confeſſis*, & eſt communis ſententia omnium ſecundum Io. de Am. c. & Clar. *§. fin. q. 21. verſ. dictum ſocij*; ita ſenſerunt Alex. Anchar. Hippol. Marſil. Bal. qui reddit hanc rationem; quia confeſſus de ſe crimen eſt infamis, facinoroſus, vilis, & ſuſpectus, & Maſcar. plures etiam alios concordantes in lucens de probat. *lib. 3. concl.* 1311. *ſeu* 1318. *num.* 1. Bon. Gomez. qui de communi, Ludou. Peguer. (reddens rationem) quia lege naturali, & Diuina tenetur quis ſui amici ſecretum celare; Et ideo ait, Iudex interrogans de ſocijs in caſu, in quo de iure non poteſt, peccat; & Far. alios etiam DD. cumulans, *q. 43. n. 3.*

Iudex interrogans peccat.

2. Accipe ampliationes, ſeu potius exemplificationes in pluribus delictis ſpecialibus, in quibus Regula propoſita verificatur.

Quid in fure?

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt fur nō poſſit interrogari de ſocijs criminis, Carer. Foller. Gram. Marſil. Maſcar. Menoch. Rolan. Saiyc. & Farin. *nu.* 43. Quicquid contra dicant, Bar. Clar. Chartar. & alij, a Farin. relati *nu.* 44. Quos non ſequeris, niſi in fure famoſo, vel in furto talis qualitatis, vt non potuerit per vnum ſolum committi, ſeu in latronibus, qui in vijs publicis viatores ſpoliant, & non ſolent eſſe ſoli, vt declarat Farin. *n.* 43. & 45. Qui *num.* 106. reprobat quandam diſtinctionem, quam afferunt aliqui ex Bar. de criminibus commiſſis in alterius iniuriam.

In Simoniaco.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt Simoniacus, dum criminaliter agitur, de ſocijs criminis non ſit interrogandus, Farin. plures DD. citans *n.* 53.

In falſario ſcripturæ.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt falſarius inſtrumenti, vel alterius ſcripturæ de ſocijs criminis interrogari non poſſit, Dec. Fulgoſ. & Maſcar. *de probat. lib. 3. concl.* 1311. *ſeu* 1318. *nu.* 5. Bertaz. Menoch. Natta, Rolan. Socin. & alij relati a Farin. *q.* 43. *nu.* 47. & 48. Qui *n.* 49. cum Bertaz. hoc ex ſtimat verum, dum apparet, quod falſarius falſum commiſit ex ſe ipſo, propter particularē inimicitiam, ſeu ſimilem cauſam; tunc enim non poteſt interrogari de mandatoribus, ſeu ſubornatoribus; ſecus, quando quis commiſit falſum in aliqua ſcriptura ad ſe non ſpectante, ſed ad alium; vel quando teſtis examinatus ad alterius inſtantiam, falſum depoſuit, tunc enim poteſt interrogari, & etiam torqueri, ad cuius inſtantiam, preces, & ſubornationem fecerit; quando enim quis ex ſe nullam habet cauſam delinquendi ſemper de mandante poteſt interrogari, *ibidem* Farin. nec non *q.* 37. *nu.* 154. & 155. citans Bertaz. Boſſ. Clar. Dec. Foller. & plures alios, teſtaturque de communi.

6. AMPLIATVR 4. Regula 1.

Quid in homicida? Vt homicida non poſſit interrogari de ſocijs criminis, Bar. Boſſ. Corrad. Gramm. Maſcar. Menoch. & Farin. *q.* 43. *nu.* 50. Qui *in ſeq.* hoc veriſſimum eſſe ait, dum homicida habet cauſam occidendi; Secus ſi nulla appareat cauſa, quia tunc nõ ſolum poteſt interrogari de mandante, ſed etiam torqueri, iuxta tradita *hic ſup. num.* 5. Et idem dic, dum adſunt inditia tractatus præcedentis cum alijs, vel dum in homicidio plures conſtat interfuiſſe, Alber. Blanc. Ludou. Peguer. & Farin. *n.* 50. *&* 107.

Limitationes remiſſiue. 7. Pluribus modis limitanda eſt Regula 1. eiuſq; limitationes inuenies *infra q.* 80. *à n.* 31. *vſq; ad n.* 38.

Socius criminis non facit inditium ad torturam. 8. REGVLA 2. ſit. Socius criminis regulariter in criminalibus non facit contra nominatum inditium ad torturam, Ang. & ad eum Aug. qui de cõmuni, de qua etiam Bertaz. & Maſcar. & de magis communi Boer. cum his concordant Marſil. Rom. Farin. & plures alij ab eo relati, *q.* 43. *n.* 4. vbi reddit rationem, quia, dum quis ſe facit ſocium criminis, fatetur ſe infamem, & fide indignum.

Licet ſacerdos alias bonæ famæ. 9. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſocius criminis non faciat inditium ad torturam, quamuis eſſet aliàs vir bonæ vitæ, famæ, exiſtimationis, & dignitatis etiam ſacerdotalis, Abb. Burſat. Bertaz. Boer. Maſcar. & Far. *q.* 43. *n.* 24. Et ſi in dicto perſeueret vſq; ad mortem, Farin. plurimos citans *n.* 28. Et licet ille, contra quem deponit eſſet malæ famæ, Ang. Corrad. Gandin. & Farin. alios concordantes inducens *n.* 25. Et conſcius famæ malæ. Intellige hoc vltimum in criminibus non exceptis, in exceptis enim tale dictum cum mala fama nominati inditium vtique ad torturam facit, Ang. Aug. ad eum, Corrad. Monticell. & Farin. *n.* 26. *&* 27. Quid in exceptis.

10. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt non ſolum ſocius criminis, qui idem delictum committit, puta fornicator cõtra fornicatam, non faciat indit.ũ ad torturam, ſed nec etiam mediator, puta, leno in ordine ad fornicatores. Campeg. Corrad. Saiy. & Far. *q.* 43. *num.* 31. ſeu mandatarius homicidij, contra mandantem, Nouell. & Clar. *§ fin. q.* 21. *verſ. & ex hac*, qui teſtãtur de communi, Bal. Bertaz. Boſſ. Carer. Montic. & Far. alios etiam referens *q.* 44. *n.* 2. qui per totam illam q. agit de mandatario. Quid in ſocio mediatore, vel mãdatario

11. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt ſocius criminis ad torturam inditium non faciat, quamuis, non vt Reus, ſed vt teſtis eſſet examinatus, Fulgoſ. Iaſ. Pariſ. & Maſcar. *de probat. lib.* 3. *cõcl.* 1311. *ſeu* 1318. *n.* 8. Alex. Bertaz. Dec. & Farin. *q.* 43. *n.* 5. Vel in ſocio examinato, vt teſte.

12. Ratio eſt, quia in criminalibus ſocio criminis non creditur, Maſcar. *ibidem* ad ſaturitatem citans, Gomez qui de communi, Specul. & Far. concordantes inducens *n.* 8. Ratio.

13. LIMITATVR hæc ratio; Vt procedat quoad inculpationẽ, non autem quoad exculpationem bene creditur ſocio criminis, dum ipſe eſt in fortijs curiæ, & ex officio Iudicis, vel ad inſtantiam Accuſatoris, de complicibus examinatur, Maſcar. *de probat. lib.* 3. *concl.* 1130. An ſocio criminis teſti, ex culpãte credatur?

ſeu

ſeu 1135.*n.*15. Aym. Claud. Io. de Amic. & Farin. *q* 43 *à n.* 11. *vſque ad* 14. vbi & rationes, & plures alios inducit DD. Et quamuis eius dictum non adeo valeat, vt vllo modo tollat plenam probationem in contrarium, iuxta tradita á Farin. *n.* 17. Nihilominus, ſi Reus tantum ad torturam eſſet inditiatus, exculpatio ſocij criminis, faceret, vt non poſſet torqueri, Farin. cum adductis ab eo *n.* 18. At ſi ſocius criminis exculpans, eſſet extra carceres, & a ſocijs criminis adduceretur in teſtem ad eorum defenſionem, tunc huic non crederetur; & ita Farin. declarat DD. ab eo citatos *nu.* 10. dicentes, ſocio criminis exculpanti non credi, nempè Bal. Boer. Campeg. Maſcar. & alios.

Plures ſocij criminis, quod inditium faciant dum de ſocijs non poteſt interrogari.

14. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt nec duo, vel plures ſocij criminis ad torturam inditium faciat, in caſibus, in quibus, de iure, de complicibus Reus non poteſt interrogari, Farin. *q.* 43. *nu.* 41. vbi ait, ita intelligendos eſſe DD. ab eo diffusè relatos *q.* 43. *n.* 34 *& ſeq.* dicètes, plures ſocios criminis non facere inditium ad torturam; In caſibus enim, in quibus de iure Reus de ſocijs interrogari poteſt, faciunt plures ſocij criminis inditium ad torturam, Boſſ. & Far. *n.* 41. etiam quod eſſent ſingulares, Clar. Bonacoſ. Carer. Claud. Pegna, & Farin. *num.* 38.

In exceptis ſocius criminis facit inditiú ad torturá.

15. LIMITATVR Regula 2. Vt in criminibus exceptis, dictum ſocij criminis faciat inditium ad torturam: Quæ autem ſint iſta crimina excepta, reperies *infra q* 80. *n.* 34. Probationes verò diffuſas, & longas, quod in exceptis, dictum ſocij criminis inditium ad torturam faciat, habes apud Farin. *q.* 43. *à nu.* 56. *vſque ad nu.* 124. Et in his ego non immoror, tantummodo hic tangens, hanc limitationem in genere approbari ab Alex. Ang. Bar. Boer. Foller. Farin. & alijs ab eo citatis, *d. nu.* 56. vbi *in ſequentibus vſque ad d. nu.* 124. eandem limitationem probat in ſingulis exceptis delictis.

Niſi patiatur plures defectus.

16. SVBLIMITA 1. Limitationem; Vt non procedat in ſocio criminis patiente plures defectus, puta, ſi etiam eſſet aliunde infamis, criminoſus, ſeu aliàs inhabilis, Butr. Imol. Ruyn. & Maſcar. concordantes citans, *de probat. lib.* 3. *concl.* 1311. *ſeu* 1318. *n.* 41. Burſat, & Bonacoſ. qui teſtantur de communi, Bertaz. Foller. Menoch. & Farinac. alios etiam referens, *q.* 43. *n.* 178. *& ſequentibus* in quibus xēplificat in ſocio criminis inimico, vel periuro.

In exceptis cũ tortura inditiat ad torturam.

17. SVBLIMITA 2. Limitationem; Vt ſocius criminis non faciat in exceptis inditium ad torturam, niſi ſuum dictum in tortura confirmet, quia infamis redditus eſt ex confeſſione delicti, infamis autem non admittitur ſine tortura, Marſil. cum citatis ab eo *in pract. n.* 62. *§. diligenter;* Vnde ſocium criminis non facere, etiam in exceptis inditium ad torturam, niſi in tortura ſuum dictum confirmet, tenuerunt Alber. Alex. Fulgoſ. Bertaz. Blanch. Gandin. Marſil. & Maſcar. *vbi ſupr. n.* 38. Burſat. qui de communi, cum Hieron. de Monte, & Farin. de magis communi, *q.* 43. *nu.* 134. vbi

Digitized by Google

vbi citat Boſſ. Clar. Menoch. & plures alios concordantes. Et hæc tortura ad hoc ſpecialiter eſt adhibenda, ita vt non ſufficiat illa prima tortura, in qua Reus confeſſus fuerat delictum, ſed iſta ratificata, iterum (leuis tamen) tortura ad hunc finem adhibeatur, Farin. *nu.* 137. Vlterius nota, quod tortura, ex qua emanauit cōfeſſio ſocij criminis, ad hoc vt inditium faciat, debet eſſe legitimè data, alias ſecus, Burſat. Carer. Monticel. & Farin. *n.*193.

Dictum ſocij criminis in exceptis inditium facit ad torturam concurrētibus adminiculis, alias nō & vſq; ad n.26 qualia eſſe debeant adminicula exēplificatur.

18. SVBLIMITA 3. Limitationem; Vt in criminibus exceptis dictum ſocij criminis inditium faciat ad torturam, dum etiam concurrūt aliqua alia adminicula, & præſumptiones, Saiy. quem referens Boſſ. ait, quotidiè hoc practicari, & Clar. *§. fin. q.* 21. *verſ. Sed quid in criminibus exceptis*, vb teſtatur, ita ſæpe vidiſſe ſeruari, Brun. Mōcad. Decian., qui dicit, quod in hoc omnes conueniunt, & eſt omnium communis opinio, & Farin. *q.43.n.* 145. *&* 146. Si enim inditium, vel præſumptio non concurrant, nec in exceptis dictum ſocij criminis ad torturam inditium facit, Maſcar. ad ſaturitatem concordantes citans *vbi ſup.n.*52. Boſſ. Bertaz. Menoch. Decian. Boer. qui teſtatur de communi, & Farin. innumeros cumulans *nu.*147. *vſque* 151. vbi exemplificat in crimine læſæ Maieſtatis, & in hæreſi.

19. Qualia verò debeant eſſe dicta inditia cum aſſertione ſocij criminis concurrentia, ad hoc vt ſufficiant ad torturam, variæ fuerunt DD. opiniones, à Farin. relatæ *q.43.nu.*156. *vſque* 162. Tu autem dic, quod in exceptis criminibus, (in his enim in omnibus ſequentibus caſibus loquemur.)

20. Primo dictum ſocij criminis facit inditium ad torturam concurrente inimicitia capitali nominati cum occiſo, Montic. & Farin. *q.43.n.168.*

21. Secundò concurrente fama ſpeciali contra nominatum, Aym. Blanch. Calcan. Carer. Decian. Gramm. Montic. & Far. *n* 168.

22. Tertio fuga nominati, Giam. Pariſ. Menoch. & Maſcar. *de probat. lib.* 3. *concl.* 1311. *ſeu* 1318. *num.* 53. Bald. Decian. & Farin. *n.* 170.

23. Quartò concurrente conuerſatione ſtricta, & aſſidua cum nominato, & tali, vt veriſimile ſit, inter eos delictu fuiſſe tractatum, Farin. *n.*173. vbi alios citans teſtatur de magis communi.

24. Quintò concurrente alloquutione facta ad aures cum nominato, immediatè ante delictum, Monticell. & Farin. *n.*175. *& ſeq.*

25. Sextò concurrentibus teſtibus de auditu, Aym. Decian. Soc. & Farin. *n.*163.

26. Et nota, quod hæc inditia iuncta dicto ſocij criminis, tunc in exceptis ſufficientia erunt ad torturam, dum tale dictum eſt adeo veriſimile, vt Iudex certo credat, nominantem non mentiri, Alex. Aret. Marſ. Rolan. & Maſcar. *de probat lib.3.concl.* 1311. *ſeu* 1318. *n.*45. Bal. Decian. Menoch. Farin. & plures alij ab eo relati *quæſt.*43. *nu.* 177.

27. De

Digitized by Google

27. De materia huius quæſtionis latè Clar. Farin. & Maſcar. *locis in ea citatis.*

28. Hic eſſet locus agendi de inditijs reſultantibus ex depoſitione teſtis vnici, ſeu ſingularis, inhabilis, ſiue patientis aliquas oppoſitiones in dictis, ſeu in examine; Sed quia de his omnibus actum eſt ſupra, nempe, de teſte inhabili in communi, à *q.39. vſque ad* 42. De teſtibus inhabilibus in particulari, puta, de teſte inimico, familiari, infame, crimino ſo, periuro, vili, infante, & ſimilibus *à q.26. vſque ad* 38. De patientibus oppoſitiones in eorum dictis, vel examinibus, vt quia ſint vacillantes, contrarij, falſi, examinati ſine iuramento, ſuggeſtiuè, non à Iudice cauſæ, &c. *à q.45. vſque ad* 56. De teſte vnico, *q.*43. De teſte ſingulari, *q.*44. Et ſi volueris videre de teſte habili, de eo egi, *q.*57. Vnde ad iam determinata in citatis locis, lectorem remitto.

Plura ad rem remiſſiuè ad ſupra dicta.

An, & quale inditium faciat inimicitia contra Reum inimicum?

Quæſtio 66.

Quotuplex ſit inimicitia & de eius cauſis remiſſiuè.

1 PRAEMITTO 1. quod duplex eſt inimicitia, grauis, ſeu capitalis, & leuis, ſeu non capitalis; Et quænam talis dicatur vide *ſup. q. 26. nu.*18. *&* 19. Et quia ad oſtendendum, quod quis ſit inimicus capitalis, ſufficit, vt quis probet cauſas capitalis inimicitiæ, vt viſum eſt *ibidem n.*12. Has capitalis inimicitiæ cauſas reperies *ſup. q.* 27. *per totam.*

2. Præmitto 2. Inimicitiam etiam capitalem pertinere ad leuia inditia, contra Reum inimicum, cum vt probabitur proximè, ſola non faciat inditium ad torturam.

Inimicitia capitalis ad leuia pertinet inditia.

3. REGVLA ſit. Inimicitia ſola, etiam capitalis, non facit inditium ad torturam de delicto contra inimicum Reum, niſi concurrente aliquo alio inditio, vel coniectura, ſeu adminiculo, Gomez, qui de communi, Gramm. qui de magis communi, Boſſ. qui ait, ita practicari, & Clar. hos referens, & ſequens *q.21. verſ. inimicitia*, Carer. qui ait ita communiter receptum ab omnibus, Marſil. & Maſcar. *de probat. lib:2. concl.*901. *n.*6. Bar. Iacob. de Beluiſ. Imol. & Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, quod fama publica præceden. n.*50. Blanch. Cyril. Menoch. qui de receptâ, & ſeruata opinione, & Farin. qui *q.49. n.*102. vltra præcitatos inducit duodecim alios DD. Licet plurimi, & grauiſſimi DD. relati ab eodem Farin. *nu.*89. ſenſerint, ſolam grauem inimicitiam inditium ad torturam facere. Sed non recedas à Regula, quæ ſicut communior, ita verior eſt, teſte Farin. *nu.* 102. *in princ.*

Inimicitia capitalis nō facit inditiū ad torturā

Sed cōtra.

4. Adminicula autem, quæ cum inimicitia ſufficiunt ad torturam ſunt, puta; Fama mala in ſpecie delicti, iuxta probata ſupra *q* 64. *nu.*26. Minæ, ſecundum Gomez, Menoch. Plot. & Farin. *q.49. nu.* 103. Conſuetudo delinquendi in eodem genere, vt tenent Plot. & Farin. *ibidem*: Licet enim conſuetudo hæc per ſe leue ſit inditiū, vt aiunt Bar. & Saly. *in l. fin C. de quæſtion.*

Adminicula, quæ cū inimicitia capitali ſufficiūt ad torturā

Digitized by Google

ſtion. accedente tamen alterius inditij adminiculo, graue redditur, ad Reum torquendum ſufficiens, Bal. Iaſ. Bouer. & alij *in Director. par.2.cap.33.verſ.tertium eſt*: Conſuetudo verò delinquendi, introducitur per duas vices, ſecundum Gram.& Baiar. ad Clar.*q.84.verſ. ſed hic*; Quæ tamen conſuetudo aboletur, ſi à Reo probetur per trtennium cum laude vixiſſe, Bouer. *ibidem* ex Farin.

Leuis, nec cũ adminiculis ſufficit ad torturam.

5. LIMITATVR, *ſeu* potius declaratur 1. Regula; Vt inimicitia, vt ſupra adminiculata, faciat inditium ad torturam, ſi grauis, & capitalis ſit, ſecus, ſi leuis, Marſil. Roman. & Maſcar. *de probat.lib.2.concluſ.901. n.3.* Burſat. & Ploſ. qui teſtantur de communi, Ang. Clar, Menochius, & Farin. *q.49. n.101.* vbi alios etiã concordantes refert.

6. LIMITATVR 2. Regula, Vt licet ſola inimicitia non ſufficiat ad torquendum, ſatis tamen ſit ad inquirendum, ſecundum Plot. & Far. *n.105.*

Quãdoque ſola ſufficit.

7. LIMITATVR 3. Regula; Vt quando ſumus in caſu, in quo certum eſt, vnum ex aſſiſtentibus pluribus, hominem occidiſſe, ſed incertum eſt, quis ex illis occiderit, ex inimicitiæ ſola præſumptione poſſit inimicus torqueri, Blanch. Carer. Io. Turrius, & Farin. *q.49. n.108.* vb notat, hoc non habere difficultatem, quia cum concurrat aſſiſtentia in rixa in caſu propoſito, huiuſmodi aſſiſtentia de ſe facit inditium. In caſu verò, in quo occiſus haberet plures inimicos, de quo præſumatur homicidium, vide Farin. *n.114. & ſeq.*

8. LIMITATVR 4. Regula; Vt non procedat in delictis, quæ committuntur ad ſolum commodum delinquentis, vt in furto, adulterio, &c. in quibus inimicitia, etiam adminiculata, inditium non facit, Bar. Boſſ. Gabr. & Farin. *q. 49. n.120.* E contra non ſufficit adminiculata.

9. LIMITATVR 5. Regula; Vt inimicitia grauis adminiculata, non faciat inditium ad torturam, niſi probetur in ſpecie qualitas, & cauſa inimicitiæ, Bald. Iaſ. & Maſcar. *de probat.lib.2.concl.692.n.1.* Corr. Gram. Menoch. & Far. *q. 49. n.126.* Intellige, dum pars opponit, alias ſufficeret probatio generalis, Iaſ. & Maſc. *ibidem n.3.* An, & quomodo probãda ſit inimicitia.

10. De materia huius q. latè Farin. *loco ſupra citato.*

An, & quale faciat inditium Rei inconſtantia, vacillatio, variatio, mendacium, titubatio, turbatio, trepidatio, timor, rubor, pallor, ſeu mala phiſonomia? Quæſtio 67.

1 PRAEMITTO 1. differre inter ſe, inconſtantiam, vacillationem, & titubationem, a variatione; quia varius dicitur quis, quando primò dicit vnum, deinde dicit contrarium, nulla in variationis cauſam aſſignans; Vacillans autem, inconſtans, ſeu titubans, dicitur, qui dubitando, & trepidando loquitur, vel cum nimio timore, ita poſt Bal. Boſſ. Butr. Dec. & alios declarat Farin. *q.52.n.39.* De his dictum eſt etiam *ſup. q. 47. n.1. & 2.* Varius a vacillante &c. in quo differat.

2. Præmitto 2. quod licet non detur variatio ſine mẽdacio, cum,

vt dictum eſt, varius contrarium dicat ſuo proprio dicto, vndè, vel in primo, vel in ſecundo dicto, varius neceſſario eſt mendax; datur nihilominus mendacium ſine variatione, puta, quando Reus de mendacio conuincitur per teſtes, & adhuc ipſe perſiſtit in ſuo dicto, iſte enim eſt mendax, ſed non varius; vt notat Farin. *q.52.num.*18. Tribus Regulis, q. expedio, his prælibatis.

Datur mẽdax no varius, ſed non è contra.

3. REGVLA 1. ſit. Rei inconſtantia, vacillatio, titubatio, turbatio, trepidatio, tremor, timor, rubor, pallor, & ſimilia, faciunt quidem contra Reum aliqualem præſumptionẽ, ſeu leue inditium, non tamen ad torturam ſine alijs adminiculis, Carer. & Simanc. qui teſtatur de communi, Bart. Prot. & Clar. qui etiã teſtis eſt de communi, *§. fin. q. 21. verſ. caterum*; omnia enim prædicta inditia, ſunt fallacia, & debilia, vt ait Nouel. Pariſ. de Put. & Farin. *q.52. n.*47. Subſcribunt huic Regulæ Ang. Blanch. Gram. Lucas de Penna, Marſil. & Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q. 89. nu. 71. & ſeq.* Aug. ad Ang. Bal. Boſſ. Brunus, Brunor. Bonac. & Far. *n.* 48.

Inconſtantia, timor, & ſimilia, quod inditiũ faciat?

4. Dixi ſine alijs adminiculis; quia his concurrentibus, faciunt prædicta inditium ad torturam, Bal. Nouel. Paris de Put. Clar. qui de communi, & Far. *q. 52. nu.* 48. cum omnibus ferè alijs citatis *hic ſupra*, in comprobationem Regulæ: Puta ſi cum aliquo ex illis concurreret variatio, ſecundum Ang. Bart. Caſon. Marſ. & tot alios, relatos á Far. *n.* 40. 41. 45. *& ſeq.*

Quid cõcurrentib. adminiculis, vt varia tione?

5. AMPLIATVR Regula 1. Vt quod in ea dictum eſt, procedat etiam in inditio reſultante ex mala phiſonomia, quæ ſicut rubor, & pallor, ex vultu dignoſcitur, & facit præſumere, quem delinquentẽ in genere, vt poſt Bal. not. Farin. *q.52. n.166.* nec non procliuem ad ſcelera, Bal. Imol. Marſ. & Farin. *n.*165. Non tamen facit inditium ad torturam ſuper delictum, de quo quis ſpecialiter inquiritur, niſi concurrente aliquo alio inditio in ſpecie illius delicti, Blanch. Carer. Menoch. & Far. qui teſtatur de communi *n.166.* Et idem dicit *ibidem* de habentibus mala nomina, quæ vocant, nomina proceſſus (vulgo ſopranomi) indicantia delicta.

Item phiſonomia, & nomina mala.

6. LIMITATVR Regula 1. Vt non procedat, niſi Notarius de mandato Iudicis ſcribat in actis vacillationem, turbationem, pallorem, variationem, & ſimilia, quia inditia in proceſſu debent cõſtare, alias ad nihilum valent, Bar. Ang. Aug. Brun. Far. qui alios referens, teſtatur de communi, *q. 52. n.* 49.

In actis debent inditia cõſtare prædicta, notata de mãdato Iudicis.

7 REGVLA 2. ſit. Variatio Rei non facit contra ipſum inditium ad torturam, niſi ſit adminiculata aliqua coniectura, vel præſumptione, Afflic. Alciat. Andr. de Iſer. Bal. Carrer. Gram. qui teſtis eſt de communi, Io. de Amic. Paris de Put. & Plot. qui etiam teſtatur de communi, relati á Menoc. *de præſumpt. lib.1. q 89. n 68.* Brunor. Perſonal. qui ait, crebriori calculo hoc approbaſſe DD. & Farin. *q.52. n. 29.* vbi vltra citatos indu-

Variatio Rei adminiculata facit inditium ad torturam.

Digitized by Google

cit ſex alios DD.

Siue emanata ante, ſiue in ipſa tortura

8. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt variatio Rei adminiculata faciat contra eum inditium ad torturam, non ſolum ſi emanata fuerit ante torturam, ſed etiam ſi in ipſa tortura emanauerit, Ang. Bonacoſ. Brunor. Cartar. qui alios etiam refert, Marſil. Nouell. & Farin. *q* 52. *n*. 25.

Siue poſt eã

9. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt procedat etiam in variatione poſt torturam, Marſ. & Far. *n*. 27.

Sed contra, quod variatio ſola ſufficiat.

10. Sed nota, fuiſſe opinionem plurimorum DD. contra 2. propoſitam Regulam, nempè quod variatio ſola ſit ſufficiens inditium ad torturam, inter quos eſt Boſſ. Marſil. & alij relati à Farin. *q*. 52. *n*. 19. Ang. Rom. Ruyn. & vlterius ſex alij DD. relati à Menoch. vbi *ſup*. *n*. 67. *& ibi* ait, Nouell. aſſerere hanc communem.

Non recedendum à Regula

11. Non recedas à propoſita Regula, quæ hodie magis communis eſt, ait Farin. *q*. 52. *n*. 29. & de communiori eſt ſimiliter teſtis Bertaz. *conſil*. 272. *nu*. 4. qui vlterius *conſil*. 60. *num*. 7. concordantes referens, dicit, oppoſitam opinionem, nec veram, nec communem eſſe; & meritò, hoc enim inditium variationis remotum eſt, & conſequenter ſolum non ſufficiens ad torturam, vt obſeruat Farin. *vbi ſup*.

Dato quod oppoſita ſit vera limitãda eſſet.

12. Quia tamen tot graues, & inſignes DD. contra hanc Regulam militãt; obſeruo, quod dato, & non conceſſo, quod hæc oppoſita opinio eſſet vera, duobus ſaltem modis, etiam in via eam tuentium, eſſet limitanda.

13. Primo; Vt variatio ſola non faciat inditium ad torturam, niſi reſpiciat delictum principale, vel circumſtantias ſubſtantiales ad delictum pertinentes, & inferentes, Bonacoſ. & Perſon. qui teſtatur de communi Bertaz. qui ait, quod in hoc omnes concordant, Blanch. Boſſ. Brunor. Caſon. Rolan. & alij quos refert, & ſequitur Farin. *q*. 52. *n*. 31. vbi in fine addit comprobationes; Et Amplia, vt hoc procedat etiam ſi variatio eſſet adminiculata; niſi adminicula eſſent talia, vt etiam circumſcripta variatione, inditium ad torturam facerent, vt deducitur ex Farin. *n*. 32.

14. Secundo, vt ſola variatio non noceat, ſi Reus ſe corrigat reddendo aliquam probabilem cauſam variationis, puta obliuionis; præſertim ſi correctio ſequatur incontinenti, Rom. qui de cõmuni, Bertaz & Far. cum alijs *q*. 52. *n*. 34.

15. Regula 3. ſit. Mendacium facit quidem magnã præſumptionem, contra Reum mendacem, Bar. *in l. fin. n*. 3. *ff. de quæſt.* quem, teſtibus Rolan. & Far. *q*. 52. *nu*. 2. communiter ſequuti ſunt DD. Solùm tamen mendacium non facit ſufficiens inditium ad torturam, ſecundum, Claud. & Gram. qui teſtantur de communi, Bertaz. qui ait, quod pro hac plures quàm pro oppoſita, adſunt DD. authoritates, & quod eſt communior, immo quod contraria opinio, nec vera, nec communis eſt; Et pro Regula inducit Farin. *q*. 56. *n*. 6. Andr. de Iſern. Afflic. & plures alios.

Mendacium Rei, quod inditium faciat, vſq; ad numerũ 20.

16. Non eo inficias hanc Regulam controuerſam eſſe apud DD. quos pro oppoſita opinione cumulat

lat

Digitized by Google

lat Farin. *q. 52. n. 4.* inter quos non deſunt teſtantes de communi. Tu tamen tene firmiter, Regulam, quæ (ait Farin. *n. 8.*) hodie magis communis eſt, ab omnibus modernis recepta, & verior: mendacium enim eſt inditium remotum, ergo, ſecundum magis communem ad torturam non eſt ſufficiens, vt dicunt DD. ad ſaturitatem citati à Far. *q. 37. n. 43. & ſeq.*

17. LIMITATVR Regula 3. ſeu declaratur; Vt mendacium inditium ad torturam faciat, concurrente aliquo alio adminiculo, vel coniectura, hoc omnes ferè DD. in Regula citati fatentur, ſicut etiã alij relati a Farin. *q. 52. num. 6.* inter quos ſunt, Bertaz. Clar. Maſc. & Menoch.

18. SVBLIMITA 1. limitationem; Vt non procedat, dum mendacium non eſt circa ſubſtantialia delicti, Burſat. qui de communi, Bertaz. qui ait, quod in hoc omnes concordant, Bianc. Boſſ. Farin. & alij ab eo relati, *q. 52. n. 11. & nu. 14.* Vbi probat pluribus authoritatibus mendacium inditium ad torturam non facere, quando conſiſtit circa id, quod ſi Reus fuiſſet confeſſus, ſibi non præiudicaſſet, & per conſequens ſubſtantiale non eſſet: quando enim mendacium non eſt circa ſubſtantialia, ſecundum magis communem, de qua Farin. *n. 12.* adminicula non operantur; niſi eſſent talia, vt etiã circumſcripto mendacio apta eſſent ad faciendum inditium ad torturam.

19. SVBLIMITA 2. limitationem; Vt mendacium non faciat inditium ad torturam, quamuis adminiculatum, niſi probetur, vel per confeſſionem Rei, vel per duos teſtes, Bertaz. qui de communi, Boſſ. Claud. & Farin. cum alijs ab eo citatis, *q. 52. n. 13.*

20. SVBLIMITA 3. limitationem; Vt mendacium non faciat inditium ad torturã, quando Reus habet pro ſe aliquod inditium innocentiæ, vt vnum teſtem, vel quid ſimile, Nonius, Paris de Put. & Farin. q. *52. n. 16. & ſeq.* vbi etiam citat Bertaz. qui infert, quod mendacium tollitur, ſi mendax alias ſit bonæ famæ, quæ purgat inditium mendacij, ita vt non faciat ad torturam inditium.

21. De materia huius quæſtionis, latè Farin. *q. 52.*

An, & quale inditium faciat fuga Rei? Quæſtio 68.

1 PRAEMITTO 1. Indubitatum eſſe apud DD. fugam contra fugientem Reum inditium, & præſumptionem facere, *iuxta tex. in §. igitur ne de latente, Authent. de exhiben. & introducen. Reis*, Bar. & DD. *in l. ſi quis ſit fugitiuus, §. ſicuti, ff. de ædilit. edict.* Iaſ. & DD. omnes *in l. admonendi, ff. de iureiur.* & Maſcar. *de probat. lib. 2. concluſ. 819. nu. 1. & ſeq. & n. 9.* vbi adducens concordantes, ait, neminem in hoc reperiſſe contradicentem; Quale verò ſit hoc inditium, controuerſum eſt, *& in ſequentibus* hãc dirimam controuerſiam. Fuga Rei inditium facit.

2. Præmitto 2. Id quod dicitur de fugiente, dici etiam de latitante, & de euidenter præparante ſe Idẽ dic in latitante, & ſe ad

ad

fugam parāte. ad fugam, vt probat Farin. *q.* 48. *n.* 8. *& 9.*

Fuga Rei ſola, vel cũ adminiculo, an faciat inditiũ ad torturam vſq; ad nu. 13

3. REGVLA ſit. Fuga ſola Rei inditium ad torturam non facit, ſed benè iuncta aliquo adminiculo, vel inditio, puta, fama, inimicitia, & ſimilibus, Soarez, qui de communi, Curt. iun. qui de magis communi, Bertaz. Blanch. Bonacoſ. Carrer. Lauren. Occa, & Villal. relati à Farin. *q.* 88. *nu* 5. Fauent huic Regulæ, tenentes, fugam ſolam non facere ſemiplenam, vt ſunt Rom. qui de communi, Iacob. de Beluiſ. Saccus, Iaſ. & Maſc. *de probat. lib.* 2. *concl.* 819. *num.* 10. Si enim non facit ſemiplenam, ergo nec inditium ad torturam, per ea, quæ probat Far. *q.* 36. *nu.* 218. *& ſeq.* licet in hoc alij contra, *vt hic inf. n.* 5.

4. Hæc Regula, maximè procedit in homine bonæ famæ, contra quem, fugam ſolam non facere inditium ad torturam, dixerunt, Archid. Brun. Marſil. Rom. & Maſcar. *de probat. lib.* 2. *concl.* 819. *nu.* 22. Carer. qui etiam amplius ait, quod fuga etiam iuncta cum fama delicti, vel alijs inditijs, non facit inditium ad torturam, niſi concurrat leuitas vitæ fugientis; ſed quicquid ſit de hoc dicto Carer. ſubſcribunt præcitatis, Duen. Viu. & Far. *q.* 48. *n.* 56.

5. Nota non deeſſe DD. tenentes, fugam ſolam, ſemiplenam facere probationem, & ſunt plures gloſæ, relatæ ab Ang. *de maleſ. in verbo, Quod fama publica præcedente, n.* 46. *verſ. verum.* Ripa, qui teſtatur de communi, & Clar. *§. fin. q.* 21. *verſ. fuga, poſt princ.* vbi de magis communi. Et conſequenter, fuga ſecundum iſtos, facit etiā inditium ad torturam, ſemiplena enim, dubio procul, ad torturam ſufficit, iuxta probata per Farin. *q.* 36. *nu.* 218. *& ſeq.* & in ſpecie hoc tenuerunt Bal. Maſcar. & de communi teſtantur, Boſſ. Marſ. & Clar. qui ab hac communi, in praxi, non putat eſſe recedendum; A qua tamen ego recedo cum Farin. *q* 48. *nu.* 7. vbi iudicat noſtram propoſitam Regulam veriorem, & rationabiliorem; fuga enim eſt remotum inditium, remotum verò inditium, ſecundum communem, de qua Farin. *q.* 37. *n.* 43. *& ſeq.* ſine aliquo adminiculo, ad torturam ſufficiens non eſt. Retenta igitur propoſita Regula illam pluribus modis ampliabis, ſeu declarabis.

6. AMPLIATVR 1. Regula; Vt nullū inditium faciat fuga Rei, quando fuit poſt formatam inquiſitionem, vel porrectam accuſationē, licet ſecus ſit, ſi fuerit prius, dum enim fuit ante, colligitur apertè, quod fuga cauſata fuit ex propria criminis conſcientia, dum verò poſt, ex timore moleſtiarum, & vexationum, quæ ex inquiſitione, & accuſatione proficiſci ſolēt, quas, ſæpe, nec innocentes ſubire volunt; hæc Ampliatio eſt Ang. Bar. Dec. Felyn. Iaſ. Io. de Amic. qui teſtis eſt de magis communi, Marſil. Rom. Maſc. *de prob. lib.* 2. *concl* 809. *n.* 13. *& ſeq.* Bian. qui de communi, Clar. qui de magis communi, Menoch. Bertaz. & aliorū, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 48. *n.* 27.

Quid in fuga ante, vel poſt inquiſitionē, ſeu accuſationem?

7. AMPLIATVR 2. Regula; Vt

Item in fuga ob timorē futuræ inquiſitionis vel accuſationis.

Vt nullum inditium faciat fuga, etſi fuerit ante inquiſitionem, & accuſationem, dummodo fuerit ob probabilem timorem eiuſdem inquiſitionis, vel accuſationis futuræ, & ſaltem ad torturā inditium non faciet, Dec. Rom. Carrer. Maſcard. Menoch. Farin. & alij *q.*48. *n.*28. Siue ex timore, quod repente, & de facto Reus carceretur, ſecundum Bertaz. Maſcar. Menoch. & plures alios, quos ſequitur Farin. *num.*32.

Quid in capitalibus, ſeu non capitalibus?

8. LIMITA has duas Ampliationes; Vt procedant in cauſis capitalibus, vel ſaltem in his, in quibus imponitur pœna corporis afflictiua, ſecus in non capitalibus, & in quibus imponitur pœna pecuniaria, in his enim fuga facit inditium, ſiue ſequuta ſit ante, ſiue poſt inquiſitionem, ſeu accuſationem, ſecundum Bar. Io. de Amic. Maſc. & Farin. *q.*48. *n.*33.

Quid in habente alias cauſas diſcedendi.

9. AMPLIATVR 3. Regula; Vt nullum inditiū faciat fuga Rei, quando conſtat eum habuiſſe iuſtas alias cauſas diſcedendi, vt timor contrariæ factionis, vel metus Iudicis exiſtimati nimis ſæui, ſeu ſolita occaſio eundi ad nundinas, ſi Reus ſit mercator, & ipſe Reus iuret, quod propter has cauſas diſceſſerit, ita declarat, & probat Farin. *q.*48. *n.*36. *vſque* 47. Et

Vel dū quis vadit ad Superiorē.

idem dicendum eſt, dum quis fugit, eundo ad Superiorem, Bal. Duen. & Farin. *n.*57 Vel ſi Officialis aufugiat ab officio propter Domini

Vel dū, ex cauſa, officialis aufugit ab officio.

tirannidem, vel alterius potentis in eo loco; Seu propter timorem ſyndicatorum inimicorum ipſius, volentium ipſum de facto carcerare, vt probat Farin. *n.*90 *&* 94. Et de materia Officialis fugientis, præſertim tempore Syndicatus, vide eundem, à *n.*77. *vſque ad finem illius q.* Et Maſcar. *de probat. lib.*2. *concl.*821. *per totam.*

Vel dū aufugiés, ſe poſtea ſponte præſentat.

10. AMPLIATVR 4. Regula; Vt nullum inditium faciat fuga, quando is, qui aufugit, ſe poſtea, ſponte in fortijs curiæ præſentat, per hanc enim præſentationem, fugæ purgatur inditium, Bar. quem omnes ſequuntur, vt dicunt Io. de Amic. & Clar. *§. fin. q.*21. *verſ. fuga. in fin.* Maſc. Menoch. Farin. & plures alij, ab eo relati, *nu.*48. vbi ait, hanc opinionem ab omnibus receptam eſſe.

Fuga debet per conteſtes probari

11. AMPLIATVR 5. Regula; Vt nihil operetur fuga, niſi per duos teſtes conteſtes, vel aliter plene probetur, Archid. Brun. & Maſcard. *de probat. lib.*2. *concl.*819. *n.* 29. Caſon. Viu. & Far. *q.*48. *n.*59.

De fuga Rei de carceribus remiſſiuè.

12. Data opera hic prætermitto agere de fuga Rei è carceribus, quia de hac agendum erit *infra q.* 79. *Regula ſecunda n.*20. *& ſeq.*

De inditio ex imperfecta confeſſione remiſſiuè.

13. Pro complemento huius articuli 1. de particularibus inditijs leuibus, ſupereſſet hic agere de quampluribus confeſſionibus imperfectis Rei, quæ ad hunc articulum ſpectant, Sed, vt de omnibus confeſſionibus perfectis, & imperfectis ſimul tractatus habeatur, infra dum de Reo confeſſo agendum erit, de his omnibus confeſſionibus differam, *q.*83. 84. *&* 85.

14. De materia huius q. latè Clar. Maſc. & Far. *locis hic ſup. citat.*

DE

Digitized by Google

DE PARTICVLARIBVS INDITIIS GRAVIBVS.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Quæ ſint grauia inditia, & de eorũ effectibus.

1 POST articulum 1. de particularibus inditijs leuibus, tranſeo ad 2. de particularibus inditijs grauibus. Grauia verò inditia ſunt, quæ frequenter, & facilè contingunt adeſſe, ſecundum Bal. Blanch. Carrer. Corrad. Cyn. & Far. *q.36. n.* 55. Et hæc grauia indit a, hos producunt effectus, vt ſufficiant, ad traſmittendam Reo abſenti inquiſitionem, vel ſi præſens ſit, ad examinandum eum ſuper delicto tanquam Reum, & etiam ad eum torquendũ, ita communiter DD. teſte Corn. quos ſequitur Clar. *§. fin. q.20. parum poſt princ. ibi, grauia ſufficiunt*; De his autem ſpecialibus grauibus inditijs, *ſequentibus quæſtionibus 69. & 70. diſſeram.*

An, & quale inditium faciant minæ?
Quæſtiò *69.*

Minæ delicto ſecuto inditiũ ad torturã faciunt.

1 REGVLA ſit. Minæ inditium faciunt ad torturam contra minantem, delicto ſequuto in perſonam, in quam minæ fuerunt illatæ, Abb. Boſſ. qui ait, omnes criminaliſtas hoc infallibiliter tenere, Cyn. Iaſ. & Maſcar. hoc referẽs, *de probat. lib.2. concl.*1057. *ſeu* 1060. *n.*1. vbi ait, hanc eſſe omnium ſcribentium ſententiam, Blanc. qui ait, ex minis graue inditium reſultare, & ſubſcribunt huic Regulæ Claud. qui teſtatur de cõmuni, Carrer. Poller. Far. & alios etiam citans concordantes, *q.50. n.* 1. Et tunc minæ maius faciunt inditium, quando, paruo tempore poſt minas, delictum comminatum ſequutum eſt, Maſcard. *loco citato nu.*4. vbi hoc comprobat.

Cõſtito quod minans delictũ fecit, an præſumatur animus deliberatus.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt nedum minæ faciant inditium ad torturam contra minantem, ſed etiam, vt conſtito de delicto patrato à minãte præſumatur factum animo deliberato, (& vt dicunt, à caſo penſato) Alber. Blãc. Boſſ. Gandin. Menoch. qui teſtatur de communi, & Maſcard. *vbi ſupra n.*5.

3. LIMITATVR hæc Ampliatio; In caſu, in quo minæ prolatæ fuiſſent pro inſtanti animi dolore, & ira, hæc enim ceſſare faciunt animum deliberatum; puta in marito minante, deprehẽdente adulterum cum ſua vxore, Alex. Blanc. Maſc. & alij ab eo relati, *loco citato nu.9.*

Quid in iactationibus?

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt procedat etiã in iactationibus, quæ inditium etiam ad torturam faciunt contra iactantem, delicto ſequuto; Puta ſi quis dixerit poſſem talem occidere; dũmodo ſint iactationes prolatæ à perſona potenti,

tenti, & ſolita delinquere, Blanch. Maſc. qui teſtes ſunt de commum, Beluiſ. Nouel. & Farin. *q* 50. *n*. 7.

Seu in minis tacitis.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt procedat etiam in minis tacitis, ſeu per enigma prolatis; puta; faciam tibi dolere caput, &c. Maſcard. *vbi ſup. n*. 16. & Farin. *nu*. 8.

Quid in ſolito, vel non ſolito, minas exequi?

6. LIMITATVR 1. Regula; Vt ad hoc vt minæ faciant inditium ad torturam, debeat probari, quod minans ſit ſolitus exequi minas, talis enim minæ inditium ad torturam facere ſenſerunt Abb. Alex. Ang. Bal. Dec. Fely. & Menoch. *de præſumpt. lib*. 1. *n*. 60. *præſumpt*. 89. vbi alios concordantes citat, licet alij apud eum ſcripſerint, minas ſimpliciter inditium ad torturam facere, ſed non per hoc recedendum eſt á limitatione, vt ait *ibidem* Menoch. cum omnibus ferè citatis ab eo; & his ſubſcribunt Beluiſ. Marſil. Gomez, Pariſ. & Catus, relati á Menoch. *n*. 61. qui dicunt, quod minæ factæ ab eo, qui non conſueuit eas exequi, non faciunt inditium ad torturam, niſi alia adminicula concurrant; cum his enim adminiculis minæ etiam in hoc ſecundo caſu ſufficientes ad torturam redduntur, ſecundum Brun. Carrer. & Menoch. *nu*. 62.

7. SVBLIMITA limitationem 1. Vt licet minæ prolatæ á ſolito eas exequi, faciãt inditium ad torturam, ſine alio adminiculo, non tamen hoc præſtent, niſi præexiſtat aliqua cauſa, quare minans, ſic minatus ſit, puta odium, honor, vtilitas, aut quid ſimile, alias enim ceſſante cauſa delicti, ceſſaret etiam præſumptio delicti, cum ſine cauſa nemo delinquat, Bart. Bertan. Caſtren. Foller. Maſcard. & Farin. alios etiam citans, *q*. 50. *nu*. 31.

Dũ delictũ ex interuallo eſt cõmiſſum

8. LIMITATVR 2. Regula; quando minatum delictum ex interuallo commiſſum eſt, tũc enim minas non facere inditium ad torturam, tenuerunt Corrad. & Par. *nu*. 15. Qui *n*. 12. idem dicit cum Caſone in minato, habente plures inimicos, nihilominus hoc remittens arbitrio Iudicis *n*. 13. ex Boſſ. Maſcar & Paris, de Put.

Vel minæ fuerunt ex iracundia, & incõtinenti, nec probatæ p duos teſtes.

9. LIMITATVR 3. Regula; Vt procedat in minis prolatis ſedato animo ex interuallo poſt receptã iniuriam, ſi enim ex iracundia, & incontinenti illatæ ſint, non faciũt inditium ad torturam, Afflict. Carrer. Marſ. Menoch. Plot. & Farin. *q*. 50. *nu*. 27. Sicut nec etiam, dum non ſunt probatæ per duos teſtes, ſaltem ſingulares, Anchar. Fulgoſ. Gram. & Farin. alios etiam referens *n*. 41. dum modo ſint concordantes in qualitate minarum, licet diſcordantes in loco, & tempore, alias ſecus, vt ex Fulgoſ. declarat Foller. apud Farin. *n*. 42.

Minarũ inditiũ, an ſit leue?

10. Ex his limitationibus videtur, quod etiam iſtud inditium minarum, poterat collocari ſub articulo præcedenti leuium inditiorũ, cum, vt probatum eſt, ſolæ non faciant inditium ad torturam, niſi ſaltem concurrat adminiculum conſuetudinis minantis exequendi minas.

An arbitrio Iudicis remittatur, quando

11. De materia huius q. latè *in locis in ea citatis*, Farin. Nec non Maſcard. qui, *de probat. lib*. 2. *concl*. 1057. *ſeu* 1060. *n*. 15. ex Menoc.

Digitized by Google

minæ ad torturã inditium faciat?

Put. & alijs, concludit remittendum eſſe arbitrio Iudicis, quando ex minis inditium ad torturam oriatur.

An, & quale inditium oriatur, dum corpus delicti, puta res furata, ſiue cadauer occiſi apud Reum reperitur; Seu dum inuenitur, Reum pacem cum offenſo feciſſe?

Quæſtio 70.

An ſit torquẽdus ille penes quẽ res furata reperitur, niſi indicet, à quo eã habuerit.

1 REGVLA 1. ſit, Furtum commiſſum præſumitur ab eo, penes quẽ res furata reperta eſt, ita vt talis torqueri poſſit, niſi doceat, à quo rem habuerit, Ang. Bar. Clar. qui cum Marſ. teſtatur de communi, Rolan. & Maſcar. *de probat. lib. 2. concl. 833. nu. 1.* Quia (quicquid ſit de iure Ciuili, circa indicationem furis) de iure Canonico, quod præſertim apud Eccleſiaſticos ſeruandum eſt, in hoc caſu, niſi quis velit torqueri, furem indicare tenetur, *c. qui cum fure, & ibi gl, de furtis,* & ita voluerunt antiqui Canoniſtæ, teſtibus Alberic. & Iaſ. & fauent, Abb. & Ang. inſigneque relatu hoc exiſtimat Rom. & hos refert, & ſequitur Maſcard. *vbi ſup. n. 11.*

An teneatur probare, à quo rẽ habuerit?

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt non ſufficiat indicatio furis, ſed nominans tenetur plenè probare, rem furatam à nominato ab eo, habuiſſe, Alex. Aufrer. Blanc. Crauet. Gram. Specul. Vulpel. & Maſcar. *nu. 12. & ſeq.* Aliàs enim fur facile ſubterfugeret, ſupponendo virum ignotum, vel mortuum, vt notat Maſc. *n. 15.*

Quid in homine bonæ, & malæ famæ?

3. LIMITATVR Regula 1. Vt procedat, dum ille, penes quem res furata reperta eſt, malæ eſſet vocis, conditionis, & famæ, qui in caſu propoſitæ Regulæ poteſt torqueri, Ang. qui ſic intelligit doctrinã Bar. & ſubſcribunt Clar. Gram. Plot. Rolan. & Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſump. 29. n. 6.* Bal. Blan. Brun. Caſtren. Iaſ. Marſ. & Maſcar. *n. 4.* Secus ſi prædictus eſſet perſona bonæ vocis, & famæ, grauis, & honeſta, & nũquam alias de crimine furti ſuſpecta; tũc enim contra talem ex prædictis non orietur inditium ad torturam, ſecundum Aug. ad Ang. Brun. Bertrãd. Rolan. qui teſtatur de communi, & Clar *§. fin. q. 21. verſ. ſi res furata,* vbi ait, omnes DD. ita communiter approbare, Bal. Gram. Iaſ. Marſil. Salyc. & Maſcar. qui alios etiam inducit, *vbi ſup. n. 5.* In hoc enim caſu ceſſat omnis ſuſpicio, Crauet. Nouel. Tiraq. & Menoc. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 29. n. 4.* Intellige quod ceſſet omnis ſuſpicio, dummodo indicet, & probet, a quo rem habuerit, iuxta tradita *hic ſup. n. 1. & 2.*

Alia de furti inditijs, remiſſiuè.

4. De hac Regulæ 1. Ampliatione, & limitatione latè Maſcar. & Menoch. *locis hic ſup. citatis,* & diffuſius, & ad ſaturitatem Farin. *q. 177. per totam,* hunc vide, & non pigebit. De alijs furti indicijs agit Far. *q. 176. à nu. 50. vſque 95.* De coniecturis verò, quibus in furto corpus delicti probatur agam *infr. q 123. à n. 25. vſq; ad numerum 29.*

An ſit torquẽdus ille, in cuius domo

5. REGVLA 2. ſit. Cadauere occiſi reperto in alicuius domo, oritur inditium contra dominum, ſeu habitatorem domus, ad torturam,

Digitized by Google

ram, quod ipſe occiderit, Bal. Bar. Cyn. Io. Andr. Saly. Spec. & Ang. *de maleſ. verbo, quod fama publ. præced. n. 53.* & ibi Aug. alios adducit cõcordantes, & ſubſcribunt Blanc. Boſſ. Foller. & Farin. alios etiam referens *q. 52. n. 99.* Quod præſertim procedit, ſi talis dominus, ſeu habitator domus fuerit negligens in denuntiãdo curiæ tale cadauer, Marſ. Menoch. Rom. Farin. & alij *n. 96.* licet alij contra, relati a Farin. *n. 114.*

Quid ſi in loco contiguo domui repertum ſit?

6. AMPLIATVR Regula 2. Vt idem dicendum ſit in cadauere reperto in loco admodum contiguo domui, dum dominus, ſeu habitator domus, malæ eſt famæ, ſolitus talia facere, & habet cum occiſo inimicitiam, vt benè declarat, & probat Far. *q. 52. n. 120. vſq. 126.*

Quid ſi ille cuius eſt domus, probetur abſens?

7. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt probata abſẽtia euacuetur hoc inditium totaliter, ita vt non ſit locus vllo modo torturæ domini, nec habitatoris domus, *l. optimam, cum ibi notatis* per Bal. & alios, *C. de contrah. empt.* & ita poſt Brun. & Foller. declarauit Far. *q. 52 n. 118.* qui latè locis citatis, nempe *à num. 104. vſq;* 110. agit de materia huius Regulæ, ſicut etiam *d d. n. 120. vſque 126.*

Quid in perſona malæ, ſeu bonæ famæ?

8. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt procedat proculdubio in perſonis malæ famæ, & conſuetis talia committere, Secus ſi ſint bonæ famæ, quia tunc, ſi delictum potuerit cõmitti ab aliquo alio, quàm à domeſticis (Quamuis poſſent iſti in hoc caſu torqueri, vt teſtes) non poterunt huiuſmodi torqueri tanquam Rei, niſi etiam concurreret alia aliqua præſumptio, ita concludit, & determinat hunc cõtrouerſum punctum Farin. poſtquam retulit pro, & contra tenentes, *q. 52. à n. 104. vſq; ad n. 110.*

Cõcurrẽte aliqua alia præſũptione, puta quia cadauer in conſpectu Rei ſanguinẽ emitteret?

9. Præſumptiones autem, quæ ſufficerent ad torquendum, ſi iungerentur cum inditio, de quo in propoſita 2. Regula, eſſent; Puta, ſi in conſpectu Rei, cadauer occiſi, ſanguinem emitteret, Claud. Nouel. & Farin. *q. 52. n. 156.* Vbi cum Gomez, ait, quod nunquam ex hoc ſolo inditio emiſſionis ſanguinis poneret quẽ ad torturam, ſed vtiq; iuncto alio inditio; Et idem dic de ſimilibus præſumptionibus. Sed nota, plurimos DD. relatos à Farin. *n. 157.* dicere, hoc inditium emiſſionis ſanguinis, de ſe ſolo eſſe magnum, veriſimile, credibile, & proximum; Immo Nicol. Florent. & Paris de Put. dicunt, hoc ſolum inditium emiſſionis ſanguinis, ſufficere ad torturam; Sed non recedas ab opinione Gomez, & aliorum ſupra citatorum.

Dũ probatur Reum feciſſe pacem cum offenſo, quod inditiũ oriatur?

10 REGVLA 3. ſit. Dum inuenitur, Reum pacem, ſeu transactionem feciſſe cum offenſo de ipſa offenſione, ex hac oritur inditium ad torturam contra Reum, Bal. & eum ſequens Boſſ. *in tit. de pace, n. 23. mihi car. 328.*

11. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt procedat in delictis, in quibus de iure illicitum eſt tranſigere, ſecus in alijs, in quibus licita eſt tranſactio, Clar. *§. fin. q 21. verſ. pax.* Vbi tamen ſubdit, quod Mediolani, quando reperitur inſtrumentum pacis, illud plenè probat delictum, pro quo pax facta ſuit. Ca-

ſus autem, in quibus licita eſt tranſactio in delictis, ibidem a Claro remiſſiuè indicantur, nempe *ad q. 58. verſ. ſucceſſiuè*.

Cautela, vt pax inditium non faciat. 12. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt procedat, quando pax cum pretio facta fuit; ſecus verò ſi gratis, Brun. Marſ. & Plot. quos refert Baiar. *ad Clar. vbi ſup. nu.* 145. Qui *n.* 148. addit cautelas, ad hoc vt pax inditium non faciat; Nempe; 1. vt pax fiat iuſſu Iudicis; 2. vt fiat gratis; 3. vt Reus expreſsè neget crimen, ſcilicet, dicendo, quod pacem facit, non animo crimen confitendi, ſed ad euitanda litis incommoda, ex Brun. Cæpol. & Iaſ.

DE PARTICVLARIBVS INDITIIS GRAVISSIMIS.

ARTICVLVS TERTIVS, & vltimus.

1 EXPLETIS duobus articulis de particularibus inditijs leuibus, & grauibus, tandem deueniendum eſt ad tertium de grauiſſimis; Et de his agam *in ſequenti q.* 71. Hæc autem ſunt, quæ frequentiſſimè, & faciliſſimè contingunt adeſſe, ſecundum Far. *q. 36. n* 56. Et huiuſmodi inditia faciunt, non modo pluſquam ſemiplenam probationem, ſed quaſi plenam ſecundum Clar. *q. 20. ſub princ.* vbi Baiar. declarat, & citat DD. tractantes, & declarantes. Et vt tenet Clar. *ibidem*, etiam ad condemnationem ſufficiunt, *& verſ. ad condemnandum*, idem aſſeuerat.

Inditia grauiſſima quę & quā probationem faciāt?

An, & quale inditium faciat deprehenſio in actu proximo ad delictum? Quæſtio 71.

1 PRAEMITTO dubium non eſſe, deprehenſionem in actu proximo ad delictum, grauiſſimum facere inditium, ita Clar. *q. 21. ver. ad condemnandum*.

Deprehenſio in actu proximo inditium grauiſſimum facit.

2. REGVLA 1. ſit. Deprehenſio Rei in actu proximo ad delictū facere inditium ad torturam, dubitandum non eſt. Exemplum, quo omnes ferè DD. vtuntur in propoſito, eſt. Si viſus ſit vnus exire de aliqua domo, pallidus, ſtricto gladio ſanguinolento, & in eadem domo reperiatur aliquis occiſus, contra talem, ex his oritur inditium grauiſſimum ad torturam, ſecundum Ang. Bal. Bianc. Brun. Menoch. & plures alios, quos refert, & ſequitur Farin. *q. 52. n.* 50. vbi ait, quod non ſolum hoc eſt cōmuniter receptum, ſed etiam ab omnibus approbatum, & nullum Doctorem inueniſſe contradicentem; cum tale inditium ſit grauiſſimum, & indubitatum, & proptere a

Deprehenſio in actu proximo ad delictū, facit inditiū ad to. turā, exēplificatur in fugiēte cū gladio sāguinolento euaginato, &c.

rea de tortura nemo dubitat; ſubſcribunt Carrer. Clar. Gand. & Menoch. *lib* 1. *q.* 89. *n.* 117.

3. AMPLIATVR Regula 1. Vt non ſolum procedat, quando quis viſus eſt exire de domo, vbi reperitur cadauer, ſed etiam, ſi ex alio loco, puta ex agro, ſeu ex via publica, nam adhuc poteſt torqueri is, qui cum gladio euaginato, & ſanguinolento fugit ex agro, aut via, vbi occiſi cadauer reperitur; generaliter enim loquuntur DD. aliqui, non facientes mentionem de domo, nempe Ang. Bal. Blanc. Gandin. Ioan. And. Suzzar. & Farin. qui ita ponderat, *q.* 52. *nu.* 55. vbi ait, hoc inditium non fundari in loco, vbi mortuus reperitur, ſed in tremore, ſeu pallore, armorum delatione, & ſanguine in armis reperto.

Sed inditium per duos debet probari.

4. LIMITATVR Regula 1. Vt procedat dummodo tale inditium probetur per duos teſtes, ſi enim probaretur per vnum non ſufficeret ad torturam, Ang. in terminis, in *l.* 2. *n.* 1. *C. de q.* & Farin. *nu.* 63. Vbi etiam ait, quod licet hoc inditium non ſit remotum, ſed proximum, vt aduertit etiam Menoch. non tamen dicitur immediatum, quo caſu vnus teſtis ſufficeret; Vnde duo teſtes requiruntur, alias depoſitio non valeret, præſertim ad torturam.

Aliud exẽplũ de nudo cum nuda in lecto.

5. Aliud exemplum ſolet etiam afferri pro declaratione propoſitæ Regulæ, nempe; Si nudus cum nuda in eodem lecto deprehendatur, ad torturam, de fornicatione, dubio procul, hoc ſufficeret, ſecundum Io. And. Specul. Sylu. & Bouer. *in Direct. par.* 2. *c.* 32. *verſ. grauiſſima.*

An deprehẽſio in actu proximo faciat inditium ad condemnationẽ, cum declarationibus?

6. REGVLA 2. ſit. Deprehenſio Rei in actu proximo ad delictum, facit inditium ſecundum alios etiam ad condemnationem, ita iuxta exemplum propoſitum, *hic ſupra in* 1. *Regula, n.* 2. ſenſerunt Blanc. qui de communi, Ang. Gram. Suzzar. Paris de Put. Maſcar. Menoch. & plures alij, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 52. *n.* 51. vbi etiam de communi, *& num.* 53. de magis communi, & veriori; Et multo magis procederet Regula, ſi cum hoc inditio aliqua alia concurrerent, Blanc. Brun. & Farin. *n.* 59. At Ang. Brun. Blanc. & Boer. tenent, ex inditio ſolo, de quo in hac Regula ad condemnationem deueniri non poſſe; ſed a Regula non recedas, declarata, vt mox dicam.

7. LIMITATVR 1. Regula 2. *ex traditis hic ſup. n.* 4. quæ enim ibi dicta ſunt, magis conueniunt hic.

8. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt iuxta exemplum, de quo in Regula 1. ad hoc, vt poſſit deueniri ad condemnationem, domus, de qua egreditur is, qui habet gladium ſanguinolentum, non habeat, niſi vnum oſtium, & vnum aditum, alias ſecus, ſic loquuntur Bonacoſ. Clar. Gandin. Io. And. Nouel. Paris de Put. Suzzar. & Farin. *q.* 52. *n.* 64.

Iudex arbitrabitur in pœna extraordinaria.

9. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt cõdemnatio ex hoc inditio non debeat eſſe in pœna ordinaria delicti, ſed extraordinaria, Iudicis arbitrio, Caſtr. & Tiraq. qui alios etiam innumeros DD. cumulat, *de pœn. cau.* 27. Carer. qui de commu-

Vt

ni, Boſſ. qui etiam de communi, & de praxi, Alex. Bal. Boer. & alij relati à Maſcar. *lib. 3. de probat. concl.* 1221. *ſeu* 1228. *n.* 58. Aug. Claud. Marſil. & Farin. *q.* 52. *n.* 65. Iudex enim multum tẽperare debet ſuam ſententiam, quando condemnat ex præſumptionibus, ſecũdum Cagn. Gram. Marſil. & Far. *n.* 66. vbi de communi teſtatur. Vide *inf. q.* 74.

Vel torquebit inditiatum.

10. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt licet poſſit, non tamen teneatur Iudex ex hoc inditio condemnare, eius enim arbitrio remittitur in hoc caſu, vt deueniat, ad condemnationem, vel ad torturam, ſecundum Clar. *§. fin. q.* 21. *verſ. ſi aliquis.* vbi ait, ſemper ita in praxi vidiſſe ſeruari, & ſubſcribunt huic limitationi Bonacoſ. & Far. *n.* 68. & dicetur *inf. q.* 104. *n.* 36.

11. De materia huius q. copioſè, vt ſolet, Farin. *locis ſupra citatis*; Et Guaz. *defenſ.* 30 *c.* 41.

Inditia an coniũgantur remiſſiuè?

12. Vſque huc tractatus Quintus de inditijs: In quo; quia poſſet deſiderari reſolutio quæſtionis; An inditia coniungantur ad faciẽdam plenam probationem; Videat lector *infra q.* 75. Ibi enim agetur, an præſumptiones ad plenam faciendam probationem coniungantur, & quod dicetur de præſumptionibus, ad inditia applicetur.

Finis Tractatus Quinti, de Inditijs.

DE

Digitized by Google

DE PRÆSVMPTIONIBVS.

TRACTATVS SEXTVS.

Præſúptio quid?

ABSOLVTO tractatu inditiorũ, ſequitur iſte de præſumptionibus; Præſumptio, autem ſtricto modo ſumpta, eſt cognitio veritatis rei, ex circumſtantijs reſultans, ſecundum Alex. & alios, quos refert, & ſequitur Farin. *q. 36. n 69.* Vel ſecundum Specul. quem ſequitur Farin. *n. 82.* eſt argumentum ad credendum vnum factum, ſurgens ex probatione alterius; Et ſecundum Mantic. & Far. *n.* 160. præſumptio, & coniectura ſunt ſinonima, & vnũ, & idem ſunt. De coniectura agit latè Farin. *à n. 152. vſque ad n. 171.* Præſumptio vero, & inditium, inter ſe differunt, ſi ſtricto modo ſumantur, & ſe habent tanquam excedentia, & exceſſa, vt vidimus *ſup. q. 61. n. 17.* largè verò ſi ſumantur, confunduntur inter ſe, cum probatione, adminiculo, argumento, & ſimilibus iuxta tradita *d. q. 61. n. 21.* Et conſequenter omnia, de quibus egi in toto tractatu 5. de inditijs, largo modo præſumptione ſumpta ad eam pertinent; Sicut etiam ea, quæ recenſentur in hoc tractatu 6. largo modo ſumpto inditio, ad eum attinent. Tractatus tamen diſtinguendos iure cenſui, vt de his, quæ, propriè loquendo, inditia dicũtur, *in ſuperiori quinto tractatu* de alijs verò, quæ ſtrictè loquendo præſumptiones ſunt dicendæ, in *hoc tractatu 6. agerem,* regulariter.

Differunt præſũptio, & inditiũ.

Quotuplex ſit præſumptio? Quæſtio 72.

2 VARIAS ſcriptores præſumptionis attulerunt diuiſiones, ſed ex ferè omnium Iuriſtarum ſententia, teſte Menoch. *de præſump. lib. 1. q. 2. n. 11.* & præſertim Bal.; rectius præſumptio, ita diuidi poteſt. Præſumptio, vna eſt iuris, & de iure; altera iuris tantum; tertia hominis; Et huic diuiſioni ſubſcribunt inter alios Mant. Nouel. Petra, & Farin. *q. 36. n. 85. qui in ſequentibus* ſingula diuiſionis membra explicat. Quotuplex ſit præſũptio?

3. Præſumptio iuris, & de iure eſt diſpoſitio legis, aliquid præſumentis, & ſuper præſumpto, tanquam ſibi comperto, ſtatuentis, Alciat. *in tract. de præſumpt. par. 2. n. 3.* vbi a. t., ita probari *in cap. is qui fidem, de ſponſal.* Hæc præſumptio, dicitur iuris, quia a iure, ſeu a lege introducta eſt; dicitur etiam de iure, quia ſuper tali præſumptione lex inducit firmum ius, & ſtatuit ſuper præſumpto, tanquam ſibi comperto ita, declarant Alciat, Bal. Fely. & Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q. 3. nu. 17. & 18.* Gandin. Nouell. & Farin. *q. 36. n. 102.* vbi inducit DD. Præſũptio iuris, & de iure quid?

in propoſito exemplificantes; nec non Maſcar. *de probat. lib. 3. concl.* 1222. *ſeu* 1229. *n.* 1. vbi citat plurima iura, in quibus inueniuntur exempla huius præſumptionis iuris, & de iure.

Præſūptio iuris. 4. Præſumptio autem iuris tantum, eſt diſpoſitio legis aliquid præſumentis, ſed vlterius non procedentis, & nihil ſuper præſumpto ſtatuentis, Gandin. Maſcar. & Far. *n.* 88. vbi inuenies citata iura, in quibus proponuntur exempla huius iuris tantum præſumptionis.

Præſūptio hominis. 5. Præſumptio verò hominis, illa propriè dicitur, quæ á iure expreſſa non eſt, ſed Iudicis arbitrio committitur, vt inſpiciat, quod ſibi videtur, & in nullo iure expreſſè reperitur cõfirmata, Bal. Bero. Caſtren. Fely. Menoch. & Farin. *q.* 36. *n.* 97. licet à lege, & eius ratione non diſcrepet, ſecundum Bal. Menoch. & Far. *n.* 99.

Exẽplificatur in ſingulis tribus præſūptionibus prædictis. 6. Declaro vlterius, exemplificando; Semel malus, ſemper præſumitur malus in eodem genere mali; Hæc dicitur iuris præſumptio, ius enim ſic præſumit, *in c. ſemel malus, de reg. iur. in* 6. Sed circumſcripta alia lege, cum hæc vlterius non procedat, & ſuper præſumpto nihil ſtatuat, hæc diceretur præſumptio iuris tantum. At ponamus, quod quis in iudicio falſum iurauerit, & iſte iterum in teſtem inducatur, iſte ſemel malus, & periurus, ex vi *d. cap.* ſemper præſumetur periurus; Et vlterius *in c. ex parte*, vbi gl. & Abb. *de teſtibus*, ſtatuitur, quod talis à teſtimonio repellatur; vnde ex vi huius ſtatuti ſuper præſumpto, iſta dicetur, iuris, & de iure, cum hoc caput 2. firmum ius inducat, & ſtatuat. Si verò vltra prædicta, Iudex aliquid in iure non expreſſum, rationabiliter, & à lege non diſcrepans, præſumpſerit; Puta quod periurus ſine dolo, vel cum dolo periurauerit, hæc vltima dicetur præſumptio hominis; Sicut etiam quælibet alia in iure non expreſſa.

7. De materia huius q. diffusè Maſcard. Menoch. & Farin. *locis ſup. citatis.*

An præſumptiones in iudicio debeant allegari, vt proſint, vel obſint; Et non allegatæ, an Iudex poſſit, & debeat ſupplere? Quæſtio 73.

1 QVIA à diuerſis DD. diuerſimodè declarantur iſti termini; Præſumptiones iuris, & de iure; iuris tantum; ſeu hominis; Ideo præmitto, quod dum, *in hac q. & ſequentibus*, hos terminos ponam, intelligẽdi erunt iuxta declarationes horum terminorum, de quibus *in antecedenti q.* 72. *per totam*, ad quam ſemper recurſus haberi, ad hunc effectum, poterit. In hac q. quomodo ſupradictæ præſūptiones intelligãtur?

2. REGVLA 1. ſit. Non eſt neceſſe, quod quis præſumptiones iuris, & de iure alleget, ad hoc vt proſint, vel obſint, ita Bal. Butr. & Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 48. *n.* 1. Vbi reddit rationem, quia lex hanc præſumptionem pro veritate habet, quam Iudex ſine aliqua allegatione, tenetur ſcire, & ſequi. Nõ eſt neceſſe allegare in iudicio præſūptiones iuris, & de iure.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiã in præſumptione iuris tantũ, quæ nec neceſſe eſt, vt Quid in præſūptione iuris tãtum?

vt allegetur; Ita tenuerunt Ang. & Comenſis, quos refert, & ſequitur Bellon. *lib. 2. ſupp. iuris, cap. 6.* Dec. *in l. cum quid, ff. ſi cer. petat. n. 26.* vbi Curt. iun. *nu. 21.* Intellige hanc Ampliationem, dũmodo ſaltem factum, vnde talis præſumptio reſultat, ex actis probatorijs colligatur; hoc enim requiritur, & ſufficit, ſecundum Bal. Fely. & Purpur. quos refert, & ſequitur Menoch. *vbi ſup. n. 33.* vel ſaltem non diſſentit. Hæc Ampliatio procedit præſertim in cauſis ſummarijs, & in his quæ ſine figura iudicij tractantur, vt apud Regulares; ita Alciat. Dec. & Purpur. *in l. cum quid, ff. ſi cer. pet.* & ſubſcribit Menoch. *n. 34.* Maximè quando præſumptio oritur ex facto aduerſarij, Abb. Bart. & plures alij, quos citat, & ſequitur Menoch. *n. 35. & ſeq.* Alias ſi factum ad minus, vnde talis præſumptio oritur, non colligeretur ex probatorijs actis, dum agitur de facto proprio allegãtis, præſumptio, ſi debeat prodeſſe, vel obeſſe, debet omnino allegari, vt in viginti tribus exẽplis, authoritatibus DD. comprobat Menoc. *d. q. 48. à n. 2. vſq; ad n. 26.*

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. & etiam Ampliatio 1. Vt dum præſumptio ab Actore, vel Reo non allegatur, poſſit Iudex ſupplere, Abb. Dec. & Menoch. *ibidem q. 52. nu. 1. vbi nu. 2.* inducit rationem, & alios concordantes. — Iudex in his ſupplere poteſt.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. & Ampliatio 2. Vt quando pars deducit in iudicium factum, ex quo iuris præſumptio reſultat, Iudex ſupplere teneatur allegationem ipſam præſumptionis, Anton. Burgoſ. & Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q. 48. n. 4. & 7.* — Iudex deducto facto, tenetur ſupplere.

6. REGVLA 2. ſit. Præſumptio hominis tantum, allegari omnino debet, vt proſit, vel obſit, Fely. & Menoch. *n. 44.* hæc enim præſumptio Iudici omnino incognita eſt, vnde coram eo allegari debet, vt eam ſequi valeat, Menoch. *nu. 45.* — Præſumptio hominis allegãda eſt.

7. AMPLIATVR Regula 2. Vt non ſolum allegari, ſed etiam hæc præſumptio hominis, ſaltem per duos teſtes, probari debeat, Menoch. *ibidem* alios citans *q. 51. n. 1. & ſeq.* — Et per duos teſtes probanda.

8. LIMITATVR Regula 2. Vt non ſit neceſſaria expreſſa allegatio, ſed ſufficiat tacita, Alex, Dec. Rom. & Purpur. *in l. cum quid, ff. ſi certum pet.* vbi communiter omnes; Bal. qui ait ſufficere allegare, & probare factũ, ex quo præſumptio colligi poteſt, & Menoch. *q. 9. nu. 1.* vbi ex *d. l. cum quid*, adducit hanc rationem; Taciti enim, & expreſſi, eadem eſt virtus. — Tacita allegatio ſufficit.

9. De materia huius q. latè Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q 48. cum ſequentibus.*

An ex Præſumptionibus condemnari quis poſſit, & qua pœna.

Quæſtio 74.

1 HIC, data opera, prætermitto agere, quomodo præſumptiones legitimè ſint probandæ, quia quicquid *ſup. q. 62.* dictum eſt; quomodo inditia legitimè probentur, dicendum eſt proportionatè de præſumptionibus; Sicut etiam plurima alia, quæ re- — Quomodo præſũptiones legitimè probẽtur, remiſſiuè.

minuè inſinuantur *q.63.n.1.* Nec non ea, quæ dicta, ſunt de inditijs particularibus ab eadem *q.63. vſq; ad q.72.*

Ex præſũptionibus legitimè probatis iuris, & de iure, vel iuris tantum deueniri poteſt ad condemnationé.

2. REGVLA 1. ſit. Ex præſumptionibus iuris, & de iure, vel etiã iuris tantum, legitimè probatis, Iudex deuenire poteſt ad condemnationem, Gomez qui de communi, Bal. Bar. Salyc. & Maſcar. *lib.3. de probat. concl.* 1227. *n.* 41. 42. & 50. & ſequitur Menoch. *de præſumpt. lib.1. q.92. n.1.* Ratio eſt, quia, vt *ibidem* ponderat Menoch. in hoc caſu de veritate dicitur conſtare, cum præſumptiones à lege approbatæ, dicantur liquidiſſimæ; Vnde præſumptio, non ſolum iuris, & de iure, ſed etiam iuris tantum facit probationem veram, & propriam, Aret. Abb. Bal. Dec. Tiraq. & plures alij, quos refert, & ſequitur Menoch. *ibidem q.36. n.3.* immo facit probationem euidentem, ſecundum Iaſ. Didac. & Menoch. *n.*8.

In pænam ordinariã ex præſũptionibus iuris, & de iure.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt pœna ordinaria puniri poſſit is, quem, præſumptione iuris, & de iure, cõſtat deliquiſſe, Bal. Gandin. Iaſ. Marſil. Menoch. qui etiam plures alios refert, *q.97. n.1.* immò in hoc caſu, tenetur Iudex cõdemnare pœna ordinaria, quamuis eſſet capitaliſſima, vt aiunt Boſſ. Clar. Gomez. & Maſcar. *de probat. lib.3. concl.1228. n.59.*

Quid in præſumptione iuris, tãtum?

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt etiam pœna ordinaria imponenda ſit, dum delictum præſumptiuè probatum eſt præſumptione iuris tantum, ita Abb. Bal. Dec. Fely. cum pluribus concordantibus quos ſequitur Menoch. *n.7. ibidem*; Sed quod pœna extraordinaria imponatur, vel ad torturam deueniatur, vide ſup. *q.71. nu.9.* & 10.

5. LIMITATVR hæc 2. Ampliatio; Vt non procedat, dum eſt imponenda pœna ordinaria mortis; Sed in Eccleſiaſticis, ſecundum qualitatem facti, imponenda eſt pœna priuationis officij, & beneficij, ſeu depoſitionis; In ſæcularibus verò aliæ pœnæ non capitales erunt infligendæ, prout delictum poſtulabit, Abb. Fely. Marſ. & Maſcard. *de probat. lib.3. concl.* 1128. *n.64.*

Ex præſũptionibus hominis non ordinaria, ſed mitior pœna eſt imponẽda

6. REGVLA 2. ſit. Ex præſumptione hominis tantum, pœna ordinaria delicti non eſt infligenda, ſed mitior Iudicis arbitrio, ita indiſtinctè loquitur Card. Alex. *in c. afferte, in fi. de præſumpt.* citans Innoc. & ſubſcribunt Bal. Sarmien. & Menoch. *lib.1. de præſumpt. q.* 97. *n.16.*

Licet violentis.

7. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt quando de delicto conſtat præſumptione tãtum hominis, quamuis violenta, non debeat pœna ordinaria imponi, Abb. Bal. Butr. Caſtren. Gramm. Fely. Innoc. & plures alij, quos ſequitur Menoch. *num.*23.

Sed contra.

8. Sed nota, quod in caſu huius Ampliationis, non deſunt DD. tenẽtes, pœnam ordinariam imponendam eſſe; Et è contra alij volentes, nullam eſſe pœnam infligendam; quos omnes refert, & reprobat Menoch. *n.19. vſque ad n.* 22. Et ideo non recedas ab Ampliatione, quæ teſte eodem Menoch. *n.24.* magis recepta eſt, & ipſe

Digitized by Google

ipſemet pluribus iuribus eā comprobat.

Quāuis ex plurib. violentis. 9. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt non imponatur pœna ordinaria, quamuis de delicto conſtaret per plures præſumptiones hominis tantum, licet violentas, hæ enim præſumptiones nō ſunt coniungēdæ ad plenam probationem conſtituēdam, ad hoc, vt fiat damnatio in pœna ordinaria, ita Gandin. & Menoch. *n*.18.

Quid in violentiſſimis? 10. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt nec ex vehementiſſimis præſumptionibus hominis tantum ad pœnam corporalem ſit deueniendum, ſed ad mitiorem, Boſſ. Caſtren. Gandin. Innoc. Menoch & Maſcard. *lib.3. de probat. num.73.* Præſumptiones enim hominis, cū non ſint approbatæ a lege, non ſunt omnino indubitatæ, ſed aliquam ſolicitam dubitationē ſemper recipiunt; præſumptiua hæc enim probatio, dubia dicitur, Bero. & Maſc. *n.74.* Qui *n.75. & ſequentibus* hanc Ampliationem limitat in criminibus Aſſaſinij, Symoniæ, & læſæ Maieſtatis. Quæ nō ſunt vnquā indubitatæ.

11. De materia huius q. latè Maſcard. nec non Menoch. *locis ſup. citatis.*

An præſumptiones coniungantur ad plenam probationem faciendam?

Quæſtio 75.

Præſūptiones plures coniunguntur ad plenā probationē. 1 REGVLA ſit. Præſumptiones plures ad faciendam plenam probationem coniūguntur, Ang. Bal. Crauet. Corn. Dec. Rom. Socin. & Maſcar. qui alios etiam citat concordantes, *de probat. lib.3. concl.1230. num.1. & 2.* Hæc Regula multo magis procedit, quādo agitur de actu, qui clam fieri ſolet, & ſecreto, & eſt difficilis probationis, Bar. Io. And. & Maſc. *n.13. & 14.*

Literæ in criminalibus, nō bene probāt. * Comparatio literarum in criminalibus, non plenè probant, latè Maſcard. *de probat. lib.2. concl.* 740. *n.10. & ſeq.* quod nullam habet difficultatē, teſte Far. *in fragm. Crim.* littera.C. *n.446.* citans Dec. Viu. & alios. Nec facit inditium ad torturam, Maſcar. *lib.1. concl.* 230. *nu.27.* Aym Purpur. & Far. *n.447.* Niſi contra hominem malæ famæ, Maſcar. Viu. Aym. Purpur. Vulpell. qui requirit malam famam, vel vt aliqua alia concurrant, & Far. *nu.448.* Et vt facilius fieri poſſit comparatio, poteſt Iudex cogere partem ad ſcribēdum. Far. *n.449.* poſt Bal. Abb. Maſcar. & tot alios, contra Bart.

Etiā in criminalibus & ad condēnationem. 2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt non modo in ciuilibus, verum etiā in criminalibus præſumptiones coniungātur ad plenam fidem faciendam, & ad Reum damnandum, Maſcar. *vbi ſupra n.28. per l. ſi qui adulterij, C. de adulter.* citans Abb. Bal. & Card. Neq; huic Ampliationi obſtat authoritas Alex. Bar. Dec. & aliorum dicentium, non cōiungi in criminalibus præſumptiones ad faciendam plenam probationem; Quia reſpondetur non coniungi ad infligendam pœnam ſanguinis, vel ita vt pœna ordinaria inūgatur, ſed bene ad pœnam mitiorem pecuniariā extraordinariam imponendam; Ita conciliant in hoc puncto difficul- Reſpōdetur obiectioni.

tatis Burſat. & Maſcar. *nu.*30. nec non Clar. *§. fin. q.*63. *verſ. tu ſcis.*

Etiam vnus teſtis cū vna præſūptione coniūgitur ad plenā prōbationem.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt vnus teſtis coniungatur cum præſumptione ad plenam faciendam probationem, Anchar. Bal. Bar. Caſtren. Rom. Socin. & Maſcard. hos, & alios inducens *nu.*8. & 9. Abb. Crau. & Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.*86.

Declaratur.

4. LIMITATVR hæc Ampliatio; Vt non procedat, niſi dum teſtis, vnam ſemiplenam, & alteram ſemiplenam præſumptiones conſtituunt, Abb. Iaſ. & Maſcar. *n.* 11. Et in criminalibus declara, *vt hic ſup. n.*2. iuxta tradita etiam à Menoch. cum citatis ab eo *vbi ſup. q.*98.

Quomodo præſūptiones cū fama cōiungantur ad plenè prōbandū?

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt præſumptiones coniungantur cum fama ad plenè probandum, ſecūdum Cæphal. Dec. Fulg. Marſil. & Maſcar. *de probat. lib.* 3. *concl.* 1230. *n.*22. *qui in ſequentibus* limitat, prout præcedens limitata eſt Ampliatio. Et vlterius hæc Ampliatio limitanda eſt, vt non procedat in criminalibus, dum agitur ad pœnam ſanguinis, ſecundum Alex. Butr. Dec. Felyn. Imol. & Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *qu.*42. *nu.*9. Sed benè dum agitur ad pœnam pecuniariam, Dec. Hoſtien. Io. Andr. & Menoch. *ibidem n.*10.

6. At cum in criminalibus teſtis vnus omni exceptione maior, cum fama, plenè nō probet ſecundum Abb. Bar. Dec. cum alijs, quos ſequitur, & ad ſaturitatem citat Far. *q.*47. *n.*80. Crot. qui de communi, & Clar. *§. fin. q* 63. *verſ. hic*, vbi etiam ait generaliter, quod fama iuncta cum qualibet ſemiplena, nō facit in criminalibus plenam probationem iuxta *gl in c. veniens, il* 1. *verſ. illorum, de teſtibus* quam communiter Dec. ait, eſſe receptam; Concludendū videtur, præſumptiones cum fama in criminalibus plenam nō facere probationem, dum præſumptiones ſunt tales, quod non tranſcendunt ſemiplenæ probationis limites, ad quos pertingit, ſed non tranſcendit, vnicus teſtis, quantumcunque legalis.

7. LIMITATVR 1. Regula, & eius Ampliationes; Vt procedat, dum præſumptiones, teſtis, ſeu fama tendunt ad eundem finem, ſecus, ſi ad diuerſum, tunc enim ad plenam faciendam probationem non iungerentur, Abb. Bart. Butr. Dec. Marſ. & Maſcard. *de probat. lib.* 3. *concluſ.* 1230. *n.*32.

Nō procedunt ſupradicta dū ſingula nō tenduntad vnum finem.

8. LIMITATVR 2. Regula. Vt non procedat, niſi vnaqueque præſumptio fuerit probata legitimè, ideſt per duos teſtes, Abb. Alex. Bal. Bar. Dec. Fely. Iaſ. Marſ. & Maſcard. *n.*36.

Et niſi ſingulę præſūptiones ſint legitimè probatæ.

9. SVBLIMITA hanc limitationem; Vt procedat in præſumptione remota, quæ, vt coniugi poſſit duobus teſtibus probanda eſt; nam ad probandā proximam, vnus ſufficit teſtis, Ioſeph. Ludou. & Maſc. *n.*41. Alciat. qui hoc ait eſſe canonizatum, tam in ſcholis, quam in iudicijs, Abb. Clar. Marſil. & Maſcar. *de probat. lib.* 2. *concl.* 894. *n.* 5.

Proxima præſūptio vno teſte, probatur.

10. De materia huius q. latè Maſcar. *in cit. concl.* 1230. & Menoc. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 40. & 41.

An

Digitized by Google

An præſumptiones iuris, & de iure, probationem in contrarium admittant? Quæſtio 76.

Præſũptio iuris tantũ, probationem in contrarium admittit, ſicut etiã hominis præſũptio.

1 PRAEMITTO; procul dubio; præſumptionem iuris tantũ probationem in contrarium admittere, ita Bar. Iaſ. Specul. & hos referens, Maſcar. *de probat. lib. 3. concluſ.* 1228. *n.* 87. Quod magis indubitatum eſt in præſumptione hominis tantum, idem Maſc. *concl.* 1227. *n.* 15. Et quod vtraque præſumptio hæc admittat probationem in contrarium, & probatione tollatur, tenuit Menoc. *de præſump. lib.* 1. *q.* 31. *n.* 2. *&* 3. vbi citat Abb. Bellam. Cæpol. & Craue. Et Dec. ait, nullum Doctorem inueniſſe ab hac ſententia diſſentientẽ. Obſerua tamen, in his caſibus, requiri probationes validiores, *l.* 1. *in princ.* & ibi Bar. *n.* 1. *ff. quod met. cau.* Alex. Curt. iun. & Menoch. *ibid. n.* 8. qui *n.* 9. inducit Alex. Iaſ. & Specul tenentes, ad probandum contra iuris præſumptionem tres teſtes requiri. Et ideo de his duabus præſumptionibus, hominis, & iuris tantum non inſtituitur hic q. ſed de præſumptione iuris, & de iure, de qua.

Sed requirũtur probationes validiores.

2. REGVLA ſit. Præſumptio iuris, & de iure, probationem in contrarium non admittit, vt eſt tex. expreſſus *in l. à Diuo Pio*, §. *ſi pignora*, & ibi gl. *ff. de re iudic* Præpoſ. *in c. is qui fidem*, *n.* 8. *de ſponſal.* & ibi, teſte Menoc. *de præſump. lib.* 1. *q.* 60. *n.* 2. ita affirmant Interpretes omnes, vbi concordantes inducit, Alciat. Cæpol. Curt. iun. Iaſ. Rom. & Salyc.

Præſũptio iuris, & de iure probationẽ in contrarium non admittit.

3. LIMITATVR 1. Regula; Vt præſumptio iuris, & de iure admittat probationem in contrarium ex confeſſione iudicialiter facta, in his, quæ à poteſtate confitentis dependent, Abb. Alciat. Alex. Corn. Crauet. Socin. & Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 61. *nu.* 5. Ratio eſt, quia etſi præſumptio iuris, & de iure à lege pro veritate habeatur, non tamen propriè eſt ipſa veritas, cum præſumptio verſetur circa id, quod eſt dubium, Alciat. Bal, & Menoc. *nu.* 7. Confeſſio autem illius, pro quo eſt præſumptio, veritatem ipſam detegit; Et ideò dicunt legiſtæ, quod nulla eſt melior, & efficacior probatio, quam proprij oris confeſſio, *l. vlt. C. de non num. pecun.* & ponderat *vbi ſupra* Menoc. Quid autem dicendum ſit de confeſſione extraiudiciali, vide Menoc. *ibidem n.* 12. *& ſeq.*

Niſi cõfeſſionẽ iudicialem eius pro quo præſumitur.

Quid in confeſſione extraiudiciali?

4. AMPLIATVR hæc limitatio; Vt procedat etiam in confeſſione ficta a lege præſumpta, in iudicio facta, vt in contumacibus, Alex. Alciat. Aret. Bal. Bar. Fely. & Menoch. *n.* 9.

Etiam tacita.

5. LIMITATVR 2. Regula; Vt teſtimonium quinque teſtium admittatur contra præſumptionem iuris, & de iure, Abb. Bar. Bero. Dec. Feyn. & Menoch. *q.* 63. *nu.* 1. licet contra Bal. & quidam alij relati *ibidem n.* 2. Immò etiam duorum, vel trium teſtimonium, multum legalium, honeſtorum, & proborũ, in hoc caſu admittitur, quando concurrit alia coniectura, Butr. Crauet. Dec. & Menoch. *q.* 64. *nu.* 2. iuncta comprobatione, de qua *n.* 1. Quamuis etiam in hoc non

Quid in probatione quinq; teſtiũ, vel &c.

con-

conſentiat Bal.

Vel in probatione p indirectum.

6. LIMITATVR 3. Regula; Vt probatio per indirectum admittatur contra præſumptionem iuris, & de iure, Abb. Alex. Bar. Boſſ. Butr. Felyn. Rom. & alij, quos refert, & ſequitur Menoch. *q.65.n.1.* Ratio eſt, quia cum lex requirat certas qualitates ad hanc præſumptionem conſtituendam, ſemper admittũtur probationes, quod non ſimus in tali caſu, vel quod non concurrat aliqua ex requiſitis qualitatibus, Bar. *in l.1. §. & parui, n.2. ff. quod vi, aut clam.*

Exẽplificatur.

7. Plurima exempla pro declaratione huius limitationis inſinuat *ibidem* Menoc. *à n. 3. vſq. in fine q.* Et præſertim *n. 7.* exemplificat in inimico exeunte de domo occiſi, gladio diſtricto, cruentoque, contra quem eſt præſumptio violenta, quæ iuris, & de iure dici poteſt (ſecundum Menoch.) quod ſit homicida, Bal. Bart. Boer. Gram. & *ibidem* ſequitur Menoch. & tamen contra hanc præſumptionem admittitur probatio per indirectum, nempè probatio, occiſum, fuiſſe mentecaptum, & ſæpe ſibi manus intuliſſe, vel quod occiſus, cum prætenſo inimico fuerat reconciliatus, & cum alias potuiſſet occidere, ſi ei placuiſſet.

Vel in probatione ex notorio p manẽtis facti

8. LIMITATVR 4. Regula; Vt probatio ex notorio facti permanentis, contra præſumptionem iuris, & de iure admittatur, Alciat. Rom., & Menoc. *q. 67. n. 2.*

9. De materia huius q. diffusè Menoch. *de præſumpt. lib. 1. à q. 60. vſque ad 76.*

Quænam præſumptio, aliam præſumptionem tollat? Quæſtio 77.

Præſũptio validior tollit debiliorẽ; exẽplificatur multipliciter vſq; ad numerũ 4

1 REGVLA ſit. Præſumptio validior, debiliorem perimit, & tollit, vt clarè probat tex. & ibi gl. *in l. Diuus, ff. de in integrum reſtitut.* & ita tenuerunt Ang. Alciat. Gram. Marſil. Salyc. & plures alij, quos refert, & ſequitur Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q. 30.* vbi ait, Hanc Regulam eſſe ſine controuerſia, & ſubſcribit Maſcar. *de probat. lib. 3. concl. 1231. nu. 11. & ſequentibus.*

2. Hinc infertur 1. quod cum ſpecialis præſumptio iuris ſit validior præſumptione hominis, illa hanc tollit, Curt. iun. quem ſequitur Menoch. *q. 29. n. 1.*

3. Infertur 2. quod, quando agitur de duabus præſumptionibus iuris, vel hominis data paritate in reliquis inter ſe, illa oppoſitam tollet, vt validior, quæ actum valere, & conſiſtere facit; Quæ a ſubſtantia prouenit, tollit eam, quæ à ſolemnitate; Quæ benignior, tollit minus benignam; Quæ iuri cõmuni inheret, tollit eam, quæ iuri ſpeciali; Quæ naturalis, eam ſuperat, quæ eſt accidentalis; Quæ magis veriſimilis, tollit eam, quæ minus eſt veriſimilis; Quæ eſt negatiua, præualet affirmatiuæ; Quæ à facto, tollit eam, quæ ſumitur à non facto; Quæ fauet animæ, & abſurda euitat, aufert eam, quæ talem non eſſe dignoſcitur. Omnia iſta tenet, & probat Menoch. *q. 29. vbi ſupra; & de arbitr. Iudicum lib. 2. caſu 472.* His adde; Specialem præ-

Digitized by Google

præſumptionem, tollere generalem, Menoch. *d. q* 29. *nu.*7. & Maſcard. *vbi ſupra, n.* 6. *& ſeq.* vbi inducit in comprobationem plurimos DD. Et eam, quæ eſt pro Reo, præualere ei, quæ eſt pro Actore, Menoch. *ibidem, n.* 11. & Maſcar. *loco citato, num.* 9. *&* 10. inducens Gig. Gram. Cæphal. & Rom. & conſequenter delicti excluſiuam, tollere delicti incluſiuam, Maſcar. *ibidem, nu.* 30. cum Abb. Felyn. & pluribus alijs.

4. Infertur 3. Vt non ſolum præſumptio iuris, & de iure, ſed etiam iuris tantum, tollat præſumptionem hominis, Bald. Dec. & Maſc. *vbi ſup. n.* 39.

5. De materia huius q. latè Menoc. & Maſc. *locis ſupra cit.*

6. Et hæc ſufficiant pro tractatu hoc ſexto de Præſumptionibus; Qui plura copioſiſſimè voluerit videre, adeat Menoc. *de præſumptionibus, de quibus ſex non mediocres compoſuit libros.*

Finis Tractatus Sexti de Præſumptionibus.

DE

Digitized by Google

DE REI CITATIONE
Vſque ad eius defenſiones EXCLVSIVE.

TRACTATVS SEPTIMVS.

EXPLETIS tractatibus de Teſtibus, de Inditijs, nec non de Præſumptionibus, pro complemento Capitis 2. primæ partis huius operis; De his, quæ ſpectant ad ordinatè proceſſum proſequendum; remanet iſte Tractatus Septimus, cum duobus ſequentibus; qui ſpectant

Reus quis dicatur?

præcipuè ad Reum; Quique, iuxta *c. forus, de verb. ſignif.* dicitur ille, qui de aliquo crimine accuſatus, vel inquiſitus, cauſam in iudicio dicere cõpellitur; Et qui cum, dubio procul, citandus ſit, ab eius citatione, initium eſt ſumendum, cum ante quam quis citetur, ſeu vocetur, non dicatur eius nomen poſitum in numero Reorum.

Quãdo nomen alicuius dicatur poſitũ in nu. Reorũ.

2. Pro pleniore intelligentia, quando nomen alicuius poſſit dici poſitum in Reorum numero, animaduertendum; Quod ſi prætenſus Reus ſit præſens, quando lis conteſtatur, ſcilicet, dum Iudex interrogat, & prætenſus Reus reſpondet; Tunc nomen eius dicitur poni in numero Reorum: Et in hoc nulla videtur eſſe difficultas, vt ait Clar. *§. fin. q. 14. verſ. ſed hic*, vbi dicit, quod hæc fuit opinio Petri, quam conſuetudo approbare videtur, ſecundum Bald. & de magis communi, teſtis eſt Villal. Si autem Reus eſt abſens, & ex parte ſua propoſitæ fuerunt exceptiones dilatorie, e.g. Quod Iudex non ſit competens, & Accuſator inhabilis. Si Iudex has reijciat exceptiones, vel declaret, quod his non obſtantibus, ad vlteriora procedatur; Tunc, & non ante, nomen imputati dicitur poſitum inter Reos. Si verò etiam in abſentia, ex parte imputati propoſitæ fuerunt exceptiones concernentes merita cauſę, & imputatus eſt contumax, ſtatim in primo termino contumaciæ, dicitur eius nomen receptum inter Reos, hæc eſt diſtinctio Bart. quam dicit Alex. eſſe communem, Ang. *de maleſ.* teſtatur de praxi, & hos refert, & ſequitur Clar. *vbi ſup.*

De

De Rei Citatione, Quæſtio 78.

Citatio legitima Rei neceſſaria eſt.

1 REGVLA ſit. Citatio Rei neceſſaria omnino eſt; Si enim Reus non citetur, vel citatio eſſet nulla, vel minus legitimè facta, proceſſus, & ſententia, & omnia, quæ ſequerentur, eſſent ipſo iure nulla, Clar. § *fin. q. 31. in princ.* per gl. *in l. ſi accuſatoribus, C. de accuſat.* qui ait eſſe communem, teſte Rolan. & ita aſſeruit Boſſ. alios inducēs, *in titulo, de Citationibus, n. 13.*

Nõ eſt citãdus Reus niſi præcedat probatio.

2. Caueat verò Iudex, ne quemquam tanquam Reum citari permittat, niſi delictum ſit per grauia inditia probatum, ita vt contra Reum ſit pluſquam ſimplex præſumptio, licet, fortè, minus quam ſemiplena probatio, & ita, ait Clar. *q. 20. parum poſt princ.* tenere omnes communiter DD. teſte Corneo. De quibus vide tradenda *infra, q. 95.*

An Princeps, vel ſtatutum poſſint tollere citationem.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt Princeps, de poteſtate ordinaria, non poſſit procedere contra aliquem non citatum, Clar. *ver. adde,* vbi ex Corſet. & Socin. teſtatur de communi. Immò in criminalibus, nec poteſt Princeps hoc præſtare de plenitudine poteſtatis, Socin. qui ait, quod omnes hoc fatentur, quem refert, & ſequitur Clar. *verſ. adde,* vbi ait, quod ſemper ita vidit in praxi obſeruari. Ratio eſt, quia cum citatio ſit iuris naturalis, non propter ſe, ſed propter defenſionem requiritur, vnde, nec à ſtatuto, neque à Principe tolli poteſt, Baiar. ad Clar. *q. 31. n. 8.* ex Bal. & Vantio; Intellige, vt citatio 1. ſit de iure naturali, aliæ verò de iure poſitiuo, ſecundum Afflic. *dec. 283.* & DD. *in c. ex parte, il 2. de off. Deleg.*

Nulliter, & peccaminoſe ſine citatione Iudex condẽnat.

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt ſi Iudex aliquem condemnaret, non prius citatum, ſeu vocatum, non ſolum nulla eſſet condemnatio, ſed etiam Iudex peccaret mortaliter, ſecundum Arret. *in pract. crim. c. 1. de Reis,* & Bouer. *in direct. fori indic. par. 2. c. 34.*

De numero neceſſario citationũ.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt præuia vna tantum citatione, non poſſit Reus in criminalibus condemnari, Clar. *§. fin. q. 31. verſ. quaro modo, per l. abſentem, ff. de pœnis.* Et quia, vt *ibidem* ait Clar. in forma, & multiplicitate citationũ, conſuetudo ſeruanda eſt, & ſtatuta loci, vbi iudicium agitur; Ideo licet de iure communi debeat Reus vltra citationem 1. etiam citari ad allegandum, deinde peremptoriè ad ſententiam, ſecundum Clar. *ibidem*; Apud nos eſt conſuetudo longiſſima approbata in citationibus Reorum, & in omnibus aliis, vt Generales, Prouinciales, vel eorum Delegati, non ſeruent formã iuridicam citationum, ſed eoſdem abſentes per ſimplices epiſtolas, vel in eodem Conuentu exiſtentes, per quemlibet fratrem internuncium, nulla illis intimata cauſa in proceſſu contra illos contenta, ad ſe euocare ſoleant, teſte Bouer. *vbi ſupra:* Et loco citationis, ſolet vt ſupra primo vocari Reus; Conſtituto verò eius expleto, loco ſecundæ citationis vocatur Reus ſi abſens ſit, ſi verò in iudicio adſit, offertur, & datur ei Conſiliarius intra Congregationem noſtram; vlterius capitulorum copia ex dictis

Praxis apud nos in citationibus, & in modo earum.

teſtium extracta, & indicia in proceſſu apparentia, cum debito temporis interuallo ad defenſiones faciendas Reo dantur; Et tandem loco tertiæ citationis peremptoriæ; vocatur, ſeu ſi præſens ſit Reus, in facie ipſius, coram Iudice, & teſtibus, ab Actuario, legitur, & publicatur ſententia, ſeu decretum pro, vel contra Reum; Et ita nunc ſolet apud nos practicari; Immò vt ſententia in facie Rei publicetur, dum eſt præſens, eſt praxis obſeruata in toto mundo, ſecundum Ang. quem refert Clar. *q.* 31. *verſ. ſed hinc*, vbi, in comprobationem, citat Boſſ. Barba. & Blanch.

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt citatio ſit neceſſaria etiam ante ſententiam declaratoriam, quod quis inciderit in excommunicationem, vel in aliquam pœnam ipſo facto impoſitam, gl. *in Clement. præſenti, in ver. conſtiterit, de cenſibus*, quam ſequuntur omnes, vt aiunt Socin. Ripa, & Clar. *d. q.* 31. *verſ. Item adde*.

Neceſſaria eſt citatio ante declaratoriam ſententiam.

7. Nota, quod Reus poteſt, dum eſt contumax, citari ſub pœna carcerationis, banni, vel ſimilis, iuxta grauitatem negotij, ſecundum Baiar. ad Clar. *q.* 31. *n.* 26. ex Farin. *q.* 18. *n.* 59. Et hodie, de conſuetudine; indiſtinctè, mulctæ Iudicis arbitrio imponuntur, ſecundum Baiar. *ibidem n.* 33. ex Iaſ. Cagn. Rolan. Menoch. & Boſſ. Vnde poteſt Iudex mulctam comminatam remittere, Baiar. *n.* 32. cum Barb. & Cagn. Etiam in totum, *ibidem* Baiar. ex Alciato, & Bertaz.

Reus contumax ſub aliqua pœna citari poteſt.

8. Plura de materia citationum, & quomodo fiant Romæ, Farin. *q.* 11. *nu.* 38. *cum multis ſequentibus*. Et latè Guaz. *in tract. ad defenſam per totum* 10. *defenſionem*.

De captura, & carceratione Rei? Quæſtio 79.

1. CVM poſt Rei citationem, ſeu vocationem, immò aliquando etiam antea, dum fuga timetur, ſoleat ad capturam, quæ à DD. etiam citatio realis dicitur, & ad carcerationem deueniri Reorum; de his poſt citationem Rei verbalem, hic agendum eſt.

2. Præmitto 1. quod triplex eſt genus carceris; primum eſt ad cuſtodiam; cum nempe Iudex, ideo in carcerem trudit, quia tantum prætendit captum cuſtodire, ne aufugiat, vel ne cum alijs alloquatur; Alterum genus carceris eſt ad torturam, cum ſcilicet Iudex tradit aliquem in carcerem ad eum affligendum, iunctis alijs pœnalitatibus, vt veritatē fateatur; Tandem tertium genus carceris eſt in pœnam, cum videlicet in alicuius criminis pœnam á Iudice per ſententiam Reus in carcerem deſtinatur; Diaz. *in prac. crim. canon. c.* 126. hæc tria genera carceris declarat; Et ad publicum pertinent carcerem; qui in ſe licitus eſt: Et nota, quod longa, & diuturna carceratio, ex quocunq; ex tribus prædictis capitibus ſit, pœnæ diminutionem, delicto debitæ, inducit, dum Reus culpa, & facto Iudicis in carcere detinetur, *l. omnes C. de pœn.* Franc. Cabal. & Guaz. *defenſ.* 2. *c.* 2. *n.* 22. qui, *n.* 18. plures con-

Triplex eſt carceris genus.

Longa carceratio, an diminutionē pœnæ delicti inducat?

cordantes inducit, abſolutè tenentes, diuturnam carcerationem munere pœnam, & hi ſunt Albert. Angel. &c. Reperitur etiam carcer priuatus, & illicitus, de quo *infra, in Regula ſexta, n. 35. & ſeq.*

De carcere priuato, & illicito, remiſſiuè.

3. Præmitto 2. quod quādo Reo carcer ad cuſtodiam datur, debet eſſe vtiq; tutus, & fortis, ſed humanus, & ciuilis, iuxta præſcriptum *in noſtris Conſtitutionibus, cap.* 10. Ita vt, qui in ipſum includitur, benignè tractetur, nullaq; pœna afficiatur; Carceres verò inhumani, & nimis tetri, non modo apud eccleſiaſticos, ſed etiam apud ſæculares reprobantur; & Iudices in talibus carceribus Reos detrudentes, vt mali, vituperantur à Boſſ. *in tit. de carcere, n. 2. & 3.* Intellige dum quis detinetur in carcere ad cuſtodiam, dum enim datur in pœnam, iuſtis de cauſis, poteſt eſſe obſcurus, tetrus, & ſubterraneus, ſaltem de conſuetudine, Far. *q. 27. nu.* 104. Quando autem carcer eſt ad cuſtodiam, debet in actis explicari, carcerem non eſſe datum ad torturam, vel pœnam, ſed ad cuſtodiam, vt ſic ex eo carceratus, iuris infamiam non contrahat, quæ vadit in conſequentiam ad carcerem in pœnam inflictum, præſertim apud nos; vt not. Bouer. *in 2. par. deciſ. q. 34.*

Carcer ad cuſtodiā ſit humanus.

Quid in carcere in pœnā.

Quādo carcer datur ad cuſtodiā explicetur.

4. Præmitto 3. Iudicem Regularem animaduertere debere, ne leuiter, & pro omni crimine faciat fratrem in carcerem trudi, tum quia eius præiudicium eſt irreparabile, vt notat Bal. quem ſequitur Felyn. *in c. cum ſuper, de re iudic.* tum etiam ne ipſe Iudex, iniuſte carcerando peccet mortaliter, ad reſtitutionem famæ teneatur, Nauar. *in rubr. de iudic. n.* 85. & vlterius etiam, Deo, & hominibus rationem reddere debeat, & de Iudicis ſtatu, ad Rei ſtatum in Syndicatu tranſire cogatur; pro quibus vide *hic infra, n. 8.*

Caueat Iudex à carceratione pro leui cauſa, ſeu iniuſta.

5. REGVLA 1. ſit. Ad iuſtam capturam, & carcerationem Rei ad cuſtodiā, inditia ad hoc ex proceſſu reſultantia eſſe debent, Clar. *§. fin. q. 28. verſ. ſecundum eſt*, Far. *q. 27. n. 113. & ſequentibus*, & his ſtantibus, ſecundum eoſdem, & communem, captura legitima dicitur.

Inditia in proceſſu requiruntur ad carceratione ad cuſtodiā.

6. AMPLIATVR 1. Regula, Vt inſpecta qualitate perſonæ, & delicti, exiſtimetur ſufficiens aliqualis iuridica informatio ad capturam, Blāc. & Boſſ. qui de communi, Ang. & Clar. *q. 28. ſcias*, vbi teſtatur de veriori.

In ſpectā perſonæ qualitate.

7. LIMITATVR Ampliatio 1. Vt procedat in laico præſertim ciuili, cui ex carcere infamia non inuritur; Secus autem eſt in Clerico, cui carceratio etiam ad cuſtodiam in dedecus redundare ſolet; Et propterea pro aliquali informatione, Clericus perſonaliter detineri non poteſt, ſed ante eius capturam, Iudici conſtare debet de corpore delicti, aliàs Iudex incideret in excommunicationem ſecūdum communem DD. de qua teſtatur Corn. quē refert Clar. *verſ. quæro nunquid*, & ſubſcribit Farin. *q. 27. n.* 74. & antè dixit Io. Andr. *in cap. ſi Clericus de ſent. & excomm. in 6.* vbi idem aſſerit de quacunque iniuſta Clerici carceratione, & le-

Quid in Clerico ...

quitur Corn. & Clar. *vbi ſup.* cum communi; Præterea requiritur, quod Clericus ſit fugitiuus, ita cõmuniter DD. teſte Corn. & Clar. *ibidem*, nec non Farin. *n.76.* alios inducens.

Seu in Regulari.

8. Hæc limitatio multo magis procedit in Religioſis, in quibus quælibet captura quandam infamiam redolere ſolet, præſertim dum ſũt viri aliquo titulo inſignes, qui ſine grauiſſima cauſa, nec ad cuſtodiam debent mancipari, vnde dum monaſterium, vel cella ad cuſtodiam ſatis eſt, à carcere formali, vt fama integra ſeruetur, abſtinendum erit, vt notat Bouer. *in Direct. par.2.c.34.* Et licet; quæ ſint delicta, pro quibus Religioſus poteſt carcerari, arbitrio Iudicis relinquatur; Regulariter, dum pro delicto pœna corporalis imponẽda eſt, ex hac parte poteſt Reus carcerari, Clar. *q.28. in princ.*

Statim relaxãdus eſt Reus dũ apparet innocens.

9. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt nõ ſolùm ſine inditijs quis carcerari non debeat, ſed vbicunque etiam pendẽte proceſſu, appareat Reum non eſſe culpabilem delicti, de quo imputatur, ſit relaxandus, *l.1. de exhibit. Reor.* Clar. alios citans *q.46. verſ. pariter*, vbi ſubdit, hanc relaxationem operari, vt Reus ex eadem cauſa iterum carcerari non poſſit, niſi nouis ſuperuenientibus inditijs, & Boſſ. teſtatur de obſeruantia.

Qui legitimæ reſiſtit capturæ, puniẽdus, præſertim ſi vi armata.

10. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt poſitis ſufficientibus inditijs, adeo legitima ſit captura, vt ille, qui ſe eximit de manibus habentium mandatum de capiendo, ſit puniendus, ſicut ille, qui fugit de carceribus, mitius tamen, cum non violet publicos carceres, dummodo faciat ſine violentia; Sed ſi defenderet ſe cum armis, puniendus eſſet, ſicut illi, qui reſiſtunt capturæ, Clar. *q.29. verſ. quæro etiam*, & Far. *q.32. n.26.27 & 28.*

An reſiſtẽtes armis percuti poſſint.

11. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt ſi quis reſiſtat vi armata, nec poſſit aliter capi, habentes hoc in mandatis à Iudice, poſſint eundem grauiter etiam percutere, Blanc. qui ait, de hoc neminem dubitare, Clar. hunc, & alios referens, *q.29. in princ.* vbi cum Amad. admonet capientes, vt quantum fieri poteſt, caueant à percuſſionibus, alias ſi deinde apparebit quòd Reum potuiſſent ſine percuſſionibus capere, non euaderent pœnam ſaltem extraordinariam, Clar. *ibidem*; Et hanc materiam diffusè habes apud Farin. *q.32. vſque ad 53.* vbi meritò coarctat nimis capiẽtes, vt cum moderamine inculpatæ tutelæ, & non aliter percutiant; Et noſter Bouer. *vbi ſup. erga fin.* monet nõſtros Religioſos, vt caueant in captura Reorum quoſcunque tumultus, nec Satellitum more in capiẽdum irruant, ſed omnia moderatè, & religioſè fiant.

Poteſt Eccleſiaſticus vti ad capturam brachio ſeculari.

12. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt, poſitis ſufficientibus inditijs, Eccleſiaſticus poſſit capi, & carcerari, non ſolùm à ſuo Superiore, ſed etiam à Laico, ex mandato Superioris Eccleſiaſtici, Angel. quẽ citat, & ſequitur Boſſ. *in tit. de captura, n.37. per c. vt fama, de ſententia excom.* ità vt quando Clericus non permitteret ſe capi, vel duci, poſſit etiam à laico verbera-

gi,

ri, Boſſ. cum gl. ab eo citata.

Quãdo Iudex ſecularis ſine Eccleſiaſtici licentia poſſit capere Clericum.

13. Immò, vt obuietur delicto per Clericum committẽdo, poteſt etiam ſine licentia Eccleſiaſtici, à Iudice ſæculari Eccleſiaſticus capi, Abb. *in c. cum ab homine, de iudic.* Diaz. *in prac. crim. Canon. cap.* 123. vbi Lopez. *in addit.* cum alijs per eum allegatis, & Nauar. qui de communi *in rubr. de iudic. nu.* 92. Et idem dicendum eſt in Clerico inuento in flagranti crimine, qui, idum Iudex Eccleſiaſticus non eſt præſens, poteſt à Iudice ſæculari capi facere, dummodo ſtatim ad ſuum Iudicem remittatur, DD. *in d. c. vt famæ,* Diaz. *vbi ſup.* cum allegatis *ibi* per Lopez; Qui ampliat hoc ad quemcumque priuatum, inducens Bar. & Clar. qui *q.* 28. *verſ ſi verò*, teſtatur de communi.

Si Reus dum ad carcerẽ ducitur appellet, tamẽ carceratur

14. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt adeo legitima ſit captura cũ inditijs, vt ſi Reus videns ſe ad carcerem duci, appellet, vt ſe eximat; licèt de iure appellatione pendente nihil ſit innouandum, tamen ſaltem de conſuetudine, ſeruatur, vt carceretur; Nec per hoc dicitur Iudex aliquid innouare, ſed potius ius publicum, & ſuum tueri, ne Reus fuga pœnam delicti euadat, alias enim iudicia eluderẽtur, Clar. *q. 46. verſ. ſed quid*; Et non modo ſi Reus a decreto carcerationis ad cuſtodiam appellet, carceri traditur, ſed etiam ſi appellet ab ipſa carceratione, vel a ſententia, quod in carcere ad pœnam detineatur, nihilominus etiam pendẽte appellatione in carcere detinendus eſt, & ſic fit quædam ſucceſsiua executio ſententiæ contra appellãtem, Bal. Lancel. Maran. & Baiar. ad Clar. *q. 46. n. 6.* Iterum plura, de hac Ampliatione, dicentur, *infra q. 148. n. 9. vſque 13.*

Idẽ dicitur de appellãte à decreto carcerationis, vel à carcere, qui detinetur interim in carcere.

Pœna eximentis captum.

15. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt adeo legitima ſit debita captura, quod eximens detentum de manu habentium mandatum de capiendo, de iure, pœna capitali ſit puniendus, Clar. *q. 29. verſ. eximens, & q. 68. verſ. eximens, per l. cuiuſcumque, ff. ad leg. Iul. Maieſt.* & Placa teſtatur de communi; Et dato, quod exemptus eſſet captus pro maleficio, & de eo condemnatus, vel confeſſus, eximens teneretur lege Iulia Maieſt. ex Bar. Boſſ. *tit. de captura, n.* 16. Alex. Cagn. Carrer. Maran. & alijs, quos ſequitur Farin. *q. 32. nu.* 2. Et hæc præſertim ſine difficultate tranſeunt in ſtatu Eccleſiaſtico, propter Bullam Xiſti V. in qua comprehenduntur quicunque eximentes captos pro criminibus in ea expreſſis, vt ſũt crimina læſæ Maieſtatis, homicidia, latrocinia, & alia nefaria crimina, Farin. *ibidem* ita declarans *n. 5. & 6. in fin.* referens compendium dictæ Bullæ.

Quid in indebite capto.

16. LIMITATVR hæc Ampliatio; Vt non procedat, dũ Reus indebitè erat captus, Iaſ. qui de communi, quem refert Boſſ. & Clar. *verſ. ſed quid*, impune, enim in hoc caſu quis eximitur, Boſſ. *tit. de captura, n. 5. per l. 1. §. Offilius, cum duabus ll. ſequentibus, ff. ne quis eum qui*; Dummodo notoriè de iniuſtitia conſtet, ſecundum Alex. Dec. Rom. & Baiar. ad Clar. *ibidem nu.* 12. Decian. & Parin. *q. 32. nu.* 78.

17. LIMITATVR 1. Regula

1. In

Digitized by Google

Infirmus nō eſt carcerandus. 1. In grauato infirmitate, qui licet legitimè inditiatus, non debet in carcerem trudi, ſed debito modo aſſecurari; adhibitis cuſtodibus, Gram. & Far. *q.27.n.87.*

Captura ex informatione extraiudiciali in caſu conceditur. 18. LIMITATVR è contra 2. Regula 1. Vt licet, ſecundum vnanimem DD. opinionem, captura, ex ſola informatione extraiudiciali non concedatur, hoc tamen fallat tribus concurrentibus; primò, vt delictum, de quo agitur, ſit enorme; ſecundò, vt Reus de fuga ſit ſuſpectus, dum informationes iuridicè ſumerentur; tertiò, quod inditia ſtatim ſint legitimè in ſcriptis redigenda, Cauenſ. qui teſtatur de praxi, Saly. Clar. & Far. *q.27.n.131.*

An, & in quibus captura poſſit in Eccleſia exequi. 19. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt nō detur adeo legitima captura, quæ regulariter in Eccleſia exequi poſſit, Clar. *q.30. in princ.* qui cum Maran. teſtatur de communi, & eſt *tex. in c. inter alia, de immun. Eccleſ.* Et iſte Canon renouatur à *Conc. Trid. ſeſſ. 15. cap. 20.* Excipe ab hac limitatione latrones, qui vias publicas paratis inſidijs obſident, vt homines occidāt, vel agros nocte vaſtent, ſicut & alios homicidas ex inſidijs, Igneus, qui teſtatur de communi omnium Canoniſtarum, Clar. *ibidem verſ. quæro nunquid*; Item excipe delinquentes in Eccleſia, Clar. *verſ. item quæro, per c. fin. de immun. Eccleſ.* & teſtatur de communi. Item excipe Clericos, qui de conſuetudine non gaudent dicta immunitate, Didac. Remig. & Clar. *verſ. vlterius*. Sed nota cum Abb. & Farin. *q.28.n.7.* quod vbi talis conſuetudo non adeſt, ſeruandum eſt ius commune, ſecundum quod, etiam Clerici, dicta immunitate gaudet, vt ibidem Farin. rationibus, & auctoritatibus probat; Qui tamen *n.8.* ſubdit cum Abb. & Giga, abſolutè Clericos dicta immunitate non gaudere in delictis dignis degradatione, & traditione curiæ ſæculari. De tota materia huius limitationis latè agit Far. *q.29.*

An iuſte carceratus, poſſit ſine culpa è carcere fugere. 20. REGVLA 2. ſit. Iuſte carceratus, licitè è carcere aufugere non poteſt, Clar. *q.21. verſ. 3. an tem*, & ita generaliter plurimi tenent DD. relati à Couar. *lib. 1. variar. reſol. c. 2. n. 10. & ſum. Angel. ver. fugere, nu. 1.* Et talem fugientem mortaliter peccare, dixerunt Bar. Fely. & Boſſ. *tit. de carcere n. 4.* & iſti pariter generaliter loquuntur.

21. Sed è contra non deſunt plurimi alij DD. ſimpliciter, indiſtinctè, generaliter tradentes, Reum è carcere licitè aufugere poſſe, vt Caiet. Henric. Maior. Sot. Syluеſ. quos refert Azor. *par. 3. lib. 13. c. 24.* Vbi tamen diſtinguendo, primam opinionem procedere ipſe cenſet in carcerato ad pœnam, ſecūdam autem in carcerato ad cuſtodiam. Plura in propoſito huius Regulæ tradit Dia. *pa. 3. tract. Miſcel. 5. reſol. 102.* vbi docet iuſtè ad mortem damnatum, carcerem effringere poſſe, & fugere, citans Io. de la Crux, & Villalob. & teſtans de communi: Licet in hoc contradicant Couar. Henr. de Gand. Maior, & Syluеſ. Et addit Villalob. cum Syluio, contra Couar. Caiet. Sot. & alios, idem licere

re damnato ad carcerem perpetuum: Subdens, *ibidem* Dia. probabiliter cum Bonace. idem dicendum eſſe de damnato ad carcerem temporaneum, maximè ſi ſit valdè grauis, & ſubſcribit Tanner. *Eodem loco*, agit Dia. de fugiente è carcere, vim aliquam miniſtris inferente; Item de miniſtrantibus inſtrumēta ad carcerem frangendum, ſeu de conſulentibus fugam. Animaduertat hic Religioſus ad iuſtam cuſtodiam detentus, quod cauere debet à fuga, ne in apoſtaſiam incidat, Rodriq. *in quaeſt. Regul. to. 2. q. 23. ar. 6.*

Quid in Regulari?

22. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt adeo illicita ſit fuga à carceribus, vt aufugiens; in poenam fugae habeatur pro Confeſſo, & conuicto de eo crimine, de quo eſt imputatus, Boer. Rip. & Clar. *q. 21. verſ. 3. autem, per tex. in l. in eos, ff. de cuſtod. Reor.* Bar. & Iaſ. quos ſequitur Boſſ. *in tit. de captura n. 5. per l. ad comentarienſem, C. de cuſtod. Reor.* & ita etiam ſentiunt DD. quos ad ſaturitatem citat Far. *q. 30. n. 7.* inter quos Gram. teſtatur de communi, & Viu. de magis communi.

An effractor carceris habeatur pro cōfeſſo?

23. At contra hanc Ampliationem tenet Far. qui relatis in propoſito Ampliationis propoſitae octo Doctorum benè fundatis opinionibus, *q. 30. à n. 2. vſq; ad n. 21.* Iura Doctorum auctoritates, & conuincentes rationes inducit, cōtra ſuſtinentes, effractorem carceris haberi pro confeſſo, & poena confeſſi puniendum eſſe, nempè *à n. 8. vſque ad 12.* vbi oſtendit in propoſito, poenam arbitrariam eſſe debere; Et hanc opinionem Bertaz. relatus à Far. *nu.* 10. dixit magis communem, & in praxi ſeruatā: Et huic opinioni, ego adhaerens, eius ſolidam veritatem, *ex ſequenti proxima 3. Regula, nu. 26.* & eius probatione, demonſtrabo.

24. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt non modo ſi ex dolo, ſed etiam ſi ex nimia negligentia cuſtodis, carceratus pro cauſa criminali aufugerit, regulariter cuſtos carceris eadem poena puniendus erit, qua plectendus erat carceratus, ita benè probat *l. ad commentarienſem, & ibi* hoc not. Bar. Bal. *n. 3.* Alber. in fine l. Saly. *in Summario, C. de cuſtod. Reor.* & per illum tex. ita tenuerunt Ang. Aret. Boer. Boſſ. Corr. Cyrill. Gom. Gram. Menoch. & plures alij, quos ſequitur Far. *q. 31. n. 2. & 4.* vbi teſtatur de communi: Etiam poena mortis, dum tali poena fugiens plectendus erat, Boer. Menoch. & Far. *n. 6.* At ſi culpa leui cuſtodis fuga ſecuta fuerit, tunc, pro modo culpae, Iudicis arbitrio cuſtos punietur, ſecundum Alber. Boſſ. Par. de Put. Salyc. & Far. *n. 4. & 125.* In antecedenti verò caſu, tunc Ampliatio procedit, cum re vera fugiens delictum commiſit, *d. l. ad commentarienſem*, vbi Bal.

Cuſtos carceris aufugiente carcerato, an ſit puniendus?

25. Et nota, quod in caſibus fugae cuſtos tenetur probare ſuam diligentiam, aliàs negligens praeſumitur, Bar. Catald. Paris, & Baiar. *ad Clar. q. 67. n. 30.* Alex. Bal. & Farin. cum alijs ab eo citatis, *q. 31. n. 19. & 20.* Quae tamen diligentia oſtenditur per probationē, quod in tali officio in praeteritum ſemper fuit diligens, Franc. Bec-

Quomodo cuſtos probet ſuā diligentiam.

cius,

cius, & Farin. *n.* 21. *&* 22. Et dum cuſtos probat, ſe adhibuiſſe ſolitam diligentiam, carceratos detinendo in loco, in quo ſimiles detineri, ſolent, non tenetur de fuga, Ang. Aret. Boer. Cæpol. Cyril. & Farin. plures inducens, *n.* 131. Sed ſi in loco non ſolito eos detinuiſſet, pœna extraordinaria plectendus eſſet, Bal. Maſc. Menoch. & Farin. *n.* 132. *&* 133. De tota materia ad cuſtodem carceris pertinente, diffusè agit Farin. *q.* 31. *per totam*.

Reus carceratus effractor carceris punitur.

26. REGVLA 3. ſit. Reus carceris effractor, arbitraria pœna puniendus eſt, ſiuè aufugerit, ſiuè non; Sed mitius puniendus erit, ſi non aufugerit, quàm ſi aufugiſſet: Hæc Regula eſt Far. *q.* 30. *nu* 34. eamque in ambabus eius partibus probanda erit.

Quid ſi aufugerit?

27. Pars 1. Regulæ; nempè quod Reus effractor carceris, ſi aufugerit, arbitraria pœna ſit puniendus, probatur *per l.* 1. *ff. de effractor.* in illo verbo (eruperunt) & in illo alio (euaſerint) in quibus textus clarè loquitur in caſu fugæ, iam ſequutæ; Similiter in illis verbis, (capite puniendum, &c.) in quibus apertè pœna capitis imponitur, & concordat, *l. milites agrum, §. eius fugam, ff. de re milit.* Et in his, iuribus fundati, carcerum effractoribus pœnam capitis eſſe infligendam, dixerunt Abb. Anchar. & Anan. *in c. à nobis, de apoſt.* Ang. Bar. Carer. Maſcar. & Menoch. qui alios inducit, nec non Far. vltra præfatos, ſeptem alios concordantes inducens, *q.* 30. *n.* 2. quos ſequitur, *nu.* 22. Quomodo autem hæc capitis pœna poſſit dici arbitraria, dicam *infra, hic proximè, n.* 28. 29. *&* 32.

Pœna capitis multipliciter interpretatur.

28. De qua autem pœna capitis intelligantur præcitata iura, eſt controuerſum apud DD. nam Boſſ. Fely. Marſil. Viui. qui teſtatur de vera, & communi opinione, & plures alij relati à Farin. *q.* 32. *nu.* 3. ſentiunt prædictam pœnam eſſe mortis naturalis. At alij DD. è contra ſuſtinent non eſſe pœnam mortis naturalis, ſed aliā mitiorem, ita Burſ. Duen. & Marſil. quos refert Farin. *n.* 4. dicens, horum opinionem fundari in hac ratione; Quia quando lex facit mentionem de pœna capitis, nihil vltra addendo, non intelligitur de pœna mortis naturalis, ſed de alia mitiori, nempe de morte ciuili, vt de deportatione, relegatione, ſeu perpetuo exilio, ita Abb. Goffred. Hoſtienſ. & Io. Andr. *in cap. quanto, de iureiur.* Ang. Foller. Iaſ. Menoch. & de communi teſtantur Chart. Clar. Dec. Felyn. Marſil. & Farin. hos, & alios ad ſaturitatem citans, *q.* 19. *n.* 3. vbi etiam ait, quod hæc opinio eſt multo æquior, & communior, communiterque practicata; Et conſequenter, ita cenſet intelligenda eſſe præcitata iura idem Farin. *q.* 30. *n.* 4. qui *n.* 22. credit ab hac opinione non eſſe recedendum in iudicando, & conſulendo.

Effractor poſt fugam captus extraordinariè punitur

29. Subdit Farin. *q.* 30. *num.* 22. numquam ſe vidiſſe morti traditos effractores carcerū, licet poſt fugā ad manus curiæ deuenerint; ſed quod extra ordinem, mitiori pœna, quam mortis, Iudices tales mul-

multarunt, iuxta facti, & perſonarum qualitatẽ; Et ſic illam pœnam capitis mitiorem (de qua *in l. 1. ff. de effractor.*) ſolent Iudices, vt plurimum, commutare in arbitrariam, ad *l. hodie*, vbi Bar. & DD. *ff. de pœnis*; ad quod comprobandum faciunt iura, & Doctorum authoritates relatæ à Farin. *q.* 17. *n.* 7. *& ſeq.* nec non, *q.* 30. *n.* 8. 9. *&* 10. Vel etiam aliquando Iudices ſolent effractores carcerum, pro delicto principali, pro quo detinebantur acriori torturæ ſubijcere, prout practicatur Mediolani, & Neapoli, Far. *q.* 30. *nu.* 12. Et hæc praxis placuit Carrer. Clar. Dec. Iaſ. Rolan. qui teſtatur de communi, & Far. *q.* 30. *n.* 85. Vbi probat, quod ex fuga, etiam tantum attentata, vltra pœnã arbitrariam, torqueri poteſt Reus tamquam ſuſpectus de crimine, pro quo detinebatur, cum Rolan. qui de communi, Couar. Dec. Iaſ. & alijs, *ibidem*, ab eodem Farin. citatis. Dummodo carcer eſſet iuſtus, ſecus ſi iniuſtus, ſecundum Menoch. Rolan. & Farin. *q.* 30. *nu.* 86. Et Reus non diſceſſerit animo reuertendi, & reuerſus fuerit; ſed ſi animo non reuertendi diſceſſerit, etiam ſtante reuerſione, fuga faceret inditiũ ad torturam, ſecundum Far. cum citatis ab eo *q.* 30. *n.* 87. & 88.

Vel grauius torquetur.

30. Ad ſecundam propoſitæ tertiæ Regulæ partem deueniendo, nempè; quando Reus carceratus nondum aufugit, ſed, vel effracto carcere volens aufugere, vel in ipſa fuga, vel nondum perfecta fractura, fuit præuentus, & ſic non potuit; vel etiam noluit aufugere; Et iſti ſunt termini propr. j *l. in eos, ff. de cuſtod. Reor.* vt declarat Alberic. quem ſequitur Bertaz. *conſil. crim.* 35. *nu.* 15. *lib.* 1. vbi teſtatur hunc eſſe magis communem intellectum illius tex. & his ſubſcribunt Ang. Boer. Boſſ. & alij relati à Farin. *q.* 30. *n.* 20 Probo, inquam Reum, in his caſibus, pœna arbitraria puniẽdum, mitiore quidem, quam ſi aufugiſſet; Ita enim ſentit Far. *q.* 30. *n.* 34. modo grauiore, modo leuiore, non habito reſpectu ad delictum, pro quo effractor detinetur, ſed ad fracturæ, & conſpirantium (dum conſpiratio interfuit) qualitatem, ita Al. beri. Boer. Burſat. Cuman. Duen. Gram. Viui. & expreſſè tradit Foller. & alij relati à Far. *n* 8. qui hos ſequitur, *n* 25. & mouetur hac ratione; quia *tex. in dicta l. in eos*, dicit ſimpliciter, huiuſmodi effractores puniendos eſſe, non exprimendo, qua pœna; & propterea cenſetur pœna remiſſa arbitrio Iudicis, iuxta *l.* 1. *§. expilatores, vbi* Alberic. Bar & alij, *ff. de effract.* quicquid DD. contrarium communiter ſentiant, circa intellectum *dicta l. in eos*, vt ex Burſat. notat Farin. *n.* 9.

Quid dũ effractor non potuit, vel noluit, aufugere?

31. Quæ nam vero ſit pœna arbitraria in iſto caſu; Farin. *q.* 30. *n.* 26. cenſet, Reum in pœnam, in publico torquendum eſſe, vel alia ſimili pœna afficiendum; vel torturæ acriori ſuper delicto principali ſubijciendum; Et ab hac reſolutione in iudicando, & conſulendo non eſſe recedendum; & faciunt in comprobationem tradita per eundem Farin. *n.* 85.

32. Ex prædictis igitur patet, quod Reus effractor carceris, fuga tamen non ſequuta, pœna arbitraria puniri poteſt, prout expreſsè ſentiunt Bertaz. Boer. Ciril. & Far. *q.30.n.30.* Sed pœna mitiori, quam ſi fuga ſequuta fuiſſet; affectus .n. non punitur eadem pœna, non ſequuto effectu, qua puniretur effectu ſequuto, vt plenè probat Menoch. *de arbitr. quæſt. lib. 2. caſu 360. n.9.* Et hoc procedit etiam in Reo in fuga deprehenſo, qui mitius puniendus eſſet; quia ex generali conſuetudine, in delictis, affectus, ad quemcumque actum proximum, productus, nunquam punitur (effectu non ſequuto) ordinaria pœna, vt atteſtantur Afflict. & Bertrand. & de communi teſtis eſt Marſil. & hos referens Clar. *q. 92. verſ. ſcias tamen*, credit in non atrociſſimis ſemper hoc ſeruãdum eſſe; & ſubſcribunt Gram. Menoch. & Farin. *num. 33.*

Carceris effractor in tutiorem, & acriorẽ carcerẽ truditur. 33. Vnum hic animaduerto, quod Reus carceris effractor, licet non aufugerit, non modo puniendus eſt, iuxta hic ſupra tradita; Sed etiam ad præcauendam fugam in futuro, detrudendus erit in tutiores, & acriores carceres, ita Alberic. Boer. qui plura in comprobationem adducit, Boſſ. Viui. & Far. *q.30.n.84.* Vbi ait; quod hodie carcerum cuſtodes, dum vident aliqua inditia attẽtatæ fugæ, non expectata fractura carcerum, ſtatim carceratos quos ſuſpectos credũt, in acriores, & tutiores carceres detrudunt, & aliquando etiam cum manicis ferreis, & compedibus; & bene, ait Farin. tales enim ſunt cuſtodiendi, eorumque audacia reprimenda.

34. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt procedat, quamuis fractor carceris innocens eſſet de delicto, pro quo detinebatur, adhuc enim puniendus eſſet, vt expreſsè mandatur, *in l. in eos* (ibi, quamuis innocens, ex eo crimine inueniatur) *ff. de cuſtod. reorum*; Et pœna, prout in Regula 3. propoſita, erit arbitraria; vt in ſpecie declarant, Alber. Duen. Gomez, & Farin. *q.30. n.36.* vbi ait hanc Ampliationem eſſe de mente omnium DD. ab eo citatorum *n.8. & ſeq.* Et eadem pœna, qua nocens, nam iſto caſu imponitur pœna, non ad menſuram delicti, pro quo Reus detinebatur, ſed ratione fracturæ, & fugæ, quæ æque vrget nocentem, & innocentem, ſecundum Bertaz & Farin. *n.38.* & fauent per hunc tradita, *n.25.* Effractor etiã innocens punitur.

35. AMPLIATVR 2. Regulæ 3. Vt Reus effractor aufugiẽs, præmiſſa citatione, poſſit condemnari, tanquam contumax in abſentia, etiam de delicto pro quo detinebatur; Non quidem quia habeatur pro confeſſo, ſed quia ex tali fractura, & fuga reſultat inditium notabile ſufficiens ad torquendum, ſecundum Carrer. Dec. Roian. qui de communi teſtatur, Iaſ. & Farin. *q.30.n.85.* Vnde hoc inditium, iunctis alijs, pro quibus legitime deuentum fuerat ad iuſtam carcerationem, dubium non eſt, quod ſit ſufficiens ad condemnandum fugitiuum, vt declarat Far. *n.43.* & tenent Afflict. Clar. Plot. idem Farin. *q.11. nu.16. vbi verſ. prima tamen,* Etiam citatus abſens, in cõtumacia condẽnatur.

Digitized by Google

men, ait, ita in toto ſtatu Eccleſiaſtico ſeruandum eſſe, iuxta *Conſtit. Pÿ V. anno eius 6. idibus Septembris*, in qua hæc clara verba habentur: Si tamen legitimis præcedentibus inditijs ad inquirendum promulgatæ fuerint; Et, virtute huius Bullæ, ita etiam ſenſit Chart. à Farin. *d. n. 16.* relatus.

Idem dicitur in fugiente cum fractura ab alio loco dato pro carcere.

36. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt etiam procedat in aufugiente a palatio, ſeu camera, loco carceris per Iudicem aſſignata, dum Reus aufugit cũ fractura muri, vel portæ, ſecus ſi ſine fractura, ita diſtinguendo dixerunt Boer. Duen. Foller. Viui. Maſcar. & Farin. *q. 30. nu.* 50. vbi ait, quòd hæc diſtinctio videtur communiter recepta.

Etiam in cauſa ciuili.

37. AMPLIATVR 4. Regula 3. Vt locum habeat in Reo effractore carceris detento pro cauſa ciuili, ſecundum Boſſ. Coment. & Far. *n.* 81.

Item in fractore vinculorum.

38. AMPLIATVR 5. Regula 3. In effractore vinculorum aufugiente per apertum oſtium, vel feneſtram, ita Aug. ad Ang. Bertaz. Boer. Corrad. Maſcard. Menoc. & Farin. *q. 30. n. 82.* vbi teſtatur de commun, & non vidiſſe huic Ampliationi contradicentem.

Seu in eraſcendẽte muros.

39. AMPLIATVR 6. Regula 3. Vt ſimiliter procedat in Reo, qui ſine fractione aufugit tranſcẽdendo muros carceris, Aug. ad Ang. Boer. & Farin. *n.* 83. vbi cum Bertaz. & Claud. idem aſſeuerat de proijciẽte ſe extra carceris muros; Et idem dic in eo, qui cuſtodi vim intulit, vel eum læſit, Farin. *n.* 203.

Etiam in Clerico, & de iure Canonico.

40. AMPLIATVR 7. Regula 3. Vt procedat tam in laico, quam in Clerico, tã de iure Ciuili, quam de iure Canonico, Fabius a Monteleone, & Farin. *q. 30. n.* 119.

Itẽ eximens, fautores, &c.

41. AMPLIATVR 8. Regula 3. Vt, de iure, etiam eximens carceratum à carcere puniatur, nec non fautores, inſtigatores, & conſultores, vt declarat Farin. à *n. 92. vſque ad* 118.

Quid dicendum attenta Bulla Syxti V.

42. Notandum hic, quod in ſtatu Eccleſiaſt. co habetur *Bulla Syxti V. edita contra Bannitos, &c.* In qua læſæ Maieſtatis pœna, & rebellionis imponitur omnibus, qui carcerem, aut aliam cuſtodiam quamcumque fregerint, ſiue tentauerint, ſiue ad hoc homines, vel arma miniſtrauerint, ac etiam auxilium, conſilium, vel fauorem quoquomodo præſtant bus, vt not. Baiar. ad Clar. *q. 68. n.* 15. & Farin. *q. 30. n.* 106. vbi ait; hanc diſpoſitionẽ conſidera, & ſerua. At Laertius Cherubinus, ſuper hanc Bullam, notat eam in obſeruantia eſſe Romæ, non autem extra Vrbem in ſtatu Eccleſiaſtico; Et ego met, a pluribus cauſidicis, accepi, ita prorſus eſſe hodie, prout dixi ex Cherubino; quamuis forte tempore Farin. Bulla illa in ſtatu Eccleſiaſtico in obſeruantia eſſet.

Iniuſte carceratus impune carcerem frã it, & fugit.

43. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt iniuſtè carceratus impunè poſſit carceres frangere, & fugere, Didac. Rolan. qui teſtantur de cõmuni, & Clar. *§ fin. q. 21. verſ. tertio autem*, Bart. *in l. vis eius, C. de probat.* Ripa, & alij DD. *in l. admonendi, ff. de iureiur.* Bertaz. Maſcard. Menoch. & Farin. *q. 30. nu.* 120. Nec iſte in foro conſcientiæ peccabit, ſecundum Couar. D.

Thom. & Farin. *num.* 121.

Quis dicatur iniuſte carceratus?

44. Quando autem quis dicatur iniuſtè carceratus, declarat Farin. *q.* 27 *per totam, & q.* 30. *à nu.* 134. *vſque* 142. vbi exemplificat, & probat; In detento de mandato Iudicis, non habentis iuriſdictionem; In capto Iuris ordine non ſeruato; Sine inditijs; Non conſtito de corpore delicti; Vel ratione loci; vt quia Reus detineatur in aliquo ſubterraneo loco; In cippis, & ferris, in quibus intra paucos dies ſit moriturus.

Quid in fugiente animo reuertēdi?

45. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt Reus, qui è carceribus fugit animo reuertendi, & reuerſus eſt, non ſit, iuxta 3. propoſitam Regulam, puniendus, vt fractor carceris, ſecundum Alex. Bal. & de communi teſtantur Boer. & Clar. & hos ſequitur plures concordantes inducens Farin. *q.* 30. *n.* 148. Sed tamen mitius, arbitrio Iudicis, erit puniēdus, ita Boer. Maſc. Menoc. & Far. *n.* 151. Animus verò reuertendi debet Reus probare per teſtes, qui ab eo, dum diſcederet ſic audierunt, ſi cito reuerſus ſit, alias præſumitur fugiſſe animo non reuertendi, Bar. Maſcar. Viui. & Farin. *n.* 156. Et cauſam receſſus alleget, Boer. & Far. *n.* 157. *& ſeq.* alios citans.

Ex negligētia cuſtodis.

46. LIMITATVR 3. Regula 3. In aufugiente à carcere ex negligentia cuſtodis, qui non punitur capitaliter, ſed mitius, arbitrio Iudicis *l.* 1. *ff. de effractor.* & per illum tex. Alex. Ang. Clar. & Far. qui de communi *q.* 30. *n.* 159. Et idem dicendum eſt in aufugiente, quia inuenit oſtium apertum, Alex. Bar. Clar. Foll. Maſcar. Menoch. & eſt communis, ſecundum Farin. *nu.* 160. Dummodo fugiens probet, quod inuenit oſtium apertum, Farin. *n.* 161. Vel quod licentiam habuit à cuſtode, Farin. *n.* 176.

Vel quia reperijt portam apertam

Vel ad Superiorem ex iuſta cauſa fugit.

47. LIMITATVR 4. Regula 3. In fugiēte ex iuſta cauſa; puta quia male tractatur, vel rationabiliter timet Iudicis ſeuitiam, vel nequitiam; & ideo ad Superiorem confugit, Boer. Hoſtien. Maſcar. Pariſ. de Put. & Farin. *n.* 171. *& ſeq.*

Vel ex neceſſitate.

48. LIMITATVR 5. Regula 3. In aufugiente de carcere, etiā cum fractura ex neceſſitate, vt propter timorem ignis, aquæ, peſtis, vel ſimilis, talis enim non eſt puniendus, Boer. Maſcar. Viui. & Farin. alios inducens, *q.* 30. *n.* 185.

Vel reuelās conſpirationem.

49 LIMITATVR 6. Regula 3. In eo, qui fuit particeps conſpirationis, ſed eam reuelauit, qui frui debet impunitate, Alberic. Boer. Foller. Farin. & alij *n.* 193.

Vel ſtatim reuertens.

50. LIMITATVR 7. Regula 3. Vt ſi fugiens ex carceribus, ſtatim reuertatur, etiam citatus, tollat omne inditium, Plot. & Baiar. ad Clar. *q.* 21. *n.* 94. Sed *n.* 96. ait, ſecundum Bar. fugam in criminalibus regulariter inditium facere. Tenebitur tamen talis ad aliquam pœnam pro exitu è carceribus, ſecundum Boer. Vulpell. & Baiar. *ibidem nu.* 104. non erit nihilominus, vt fractor, ſeu fugitiuus puniēdus, Boer. qui teſtatur de communi, & Clar. q. 21. *verſ. tertio autem.*

51. LIMITATVR 8. Regula 3. cum ſuis Ampliationibus, & limitationibus; Vt procedant de iure communi; Sed vbi eſt in obſeruantia Bulla Syxti V. ſeruetur, de

quo

Digitized by Google

quo vide *hic ſup. num.* 42.

52. De materia huius Regulæ 3. eiuſque Ampliationum, & limitationum, latè Far. *q.* 30.

An carcer ſit ſpecies torturæ.

53. REGVLA 4. ſit. Carcer de ſe non eſt ſpecies torturæ, & ideo Reus in carcere detentus, ſi confiteatur, eius confeſſio metu tormentorum extorta non dicitur, Bal. quem ſequitur Carer. *in pract. fol.* 66. *n.* 6. Alex. *conſ.* 19. *n.* 7. *lib.* 7. & Clar. *§. fin. q.* 64. *verſ. ſed an fortè*; Sed nota, hanc Regulam controuerſam eſſe apud DD. vnde carcerem abſolutè torturam eſſe, tenuerunt Anchar. *conſ.* 24. Marſil. *conſ.* 18. nec non Alex. ſibi contrarius, *conſ.* 46. *vol.* 2. Par. de Put. *in tract. de ſyndic. §. quia ſæpe*, & Maſc. *de probat. concl.* 353. *nu.* 17. *&* 18. *& concl.* 1390. *n.* 7. qui alios citat.

54. Retenta tamen Regula (prædictis non obſtantibus) limitatur; Vt ſaltem carcer torturæ ſpecies dicatur, quando carceratus, vinculis, famæ, & frigore in carcere afficeretur, ſecundum Bar. Beccium, Bertran. Brun. Natt. & Baiar. *ad Clar. in dicto verſ. ſed an fortè, n.* 97.

Carcer in pœnã datur.

55. REGVLA 5. ſit. Carcer de iure Canonico, etiam in pœnam datur, Bar. Fely. & Boſſ. *in tit. de carcere, n.* 2.

Et eſt pœna grauiſſima.

56. AMPLIATVR Regula 5. Vt carcer dicatur pœna grauiſſima, & miſerrima, Tiraq. *in tract. de pœnis temperan. cauſ.* 41 *n.* 2. quæ morti æqu paratur, ſecundum Bal. quem ſequitur Boſſ. *in tit. de carcere, nu.* 1. Et propterea, dato quod aliquis per modum cuſtodiæ fuerit carceratus; ſi poſtea per ſententiam erit aliqua pœna afficiendus, clementius erit puniendus, & cuſtodia in parte ſaltem pœnæ erit computanda, vt tenet, & probat Tiraq. *vbi ſup. n.* 1. *&* 3.

Carcerẽ priuatũ exercẽs punitur.

57. REGVLA 6. ſit. Carcer priuatus illicitus eſt, & eum exercens pœna capitis punitur, *l.* 1. *C. de priuat. carcer.* vbi Bal. & communiter omnes; Imò tanquam læſæ Maieſtatis Reus vltimo ſupplicio puniendus eſt, Gig. Paris de Put. Io. de Anan. Menoc. Decian. & Far. *q.* 27. *n.* 9. quod multo magis procedit in eo, qui non modo carcerat, ſed etiam torquet, Bar. Decian. & Farin. *n.* 18.

Magis ſi torqueat.

Ampliatur in lęquẽibus in diuerſis detentionibus.

58. AMPLIATVR 1. Regula 6. In detinente minus quam per 20. horas, qui dicta pœna plectendus eſt, Clar. *q.* 68. *verſ priuatum*, vbi ex Cauenſi ait, quod ita concludunt omnes DD.

59. AMPLIATVR 2. Regula 6. In detinente in loco ſub cuſtodia fideiuſſorum, qui incurrit eandem pœnam, exercentis carcerem priuatũ, Caſſan. & Baiar. ad Clar. *q.* 68. *n.* 87. & Far. *q.* 27. *n.* 11.

60. AMPLIATVR 3. Regula 6. Vt idem dicendum ſit de retinente in vinculis, vel in quacunque alia detentione, vt in Ciuitate cum cuſtodia hominum, Plot. & Baiar. *n.* 90. Decian. & alij, quos ſequitur Farin. *vbi ſup.*

Iudex nõ puniens punitur.

61. AMPLIATVR 4. Regula 6. Vt Iudices negligentes in puniendo culpabiles in crimine priuati carceris, incidant, & ipſi in pœnam, de qua in Regula, *l. vnica, C. de priuat. carcer.* vbi gl. Bar. Bald. & communiter omnes, teſte Far. *n.* 16. vbi plurimos citat.

62. AM-

Detinẽs Clericũ excõmunicatur. 62. AMPLIATVR 5. Regula 6. Vt vltra prædictam pœnam, retinens Clericum non ligatum, ſed incluſum, incidat in excommunicationem, *cap. nuper, §. nos igitur, & ibi gl. de ſent. excomm.* Immo includens Clericum inuitum in aliquo loco, licet eius corpus non tangat, in excommunicationem incidit, ſecundum Bar. Bal. Caſtr. Felyn. Iaſ. Decian. Menoch. & Farin. *q.* 27. *n.* 9.

Limitatur in ſequ. in aliquibus iuſtis retentionibus. 63. LIMITATVR 1. Regula 6. Vt quis per 20. horas retinere poſſit Clericum turpiter agentem cum vxore, filia, ſorore, vel ſimilibus, Socin. & Baiar. ad Clar. *q.* 68. *num.* 104.

64. LIMITATVR 2. Regula 6. In eo, qui capit alium ex quacumque iuſta cauſa, talis enim poteſt eundem retinere, ſpatio 20. horarum, & poſtea ipſum Iudici præſentare, ſecundum omnes DD. teſtibus Cauen. & Clar. *q.* 68. *verſ. priuatum*, & ſequitur Farin. *q.* 27. *n.* 22. Vbi declarat, hoc verum, cum detinens animum habuerit à principio præſentandi eundem ſuo Iudici, aliás etiam ex momentanea carceratione in pœnam incideret.

65. LIMITATVR 3. Regula 6. In patre, & domino, qui in domo propria licitè ad correctionem in carcere ponũt filium, vel ſeruum, Caſſan. Saly. & Baiar. *n.* 88. etiam ſi filius eſſet Clericus, Rayn. & Baiar. *n.* 97. Bal. Bertaz. & Farin. alios etiam inducens *n.* 25. Et idem dicendum eſt in Abb. carcerante ſuum Monachum ad correctionem, Bar. Boer. Gig. Saly. & Farinac. *num.* 28.

66. LIMITATVR 4. Regula 6. Vt in praxi Reus priuati carceris non afficiatur vltimo ſupplicio, ſed mitius puniatur, ſecundum Clar. *vbi ſup.* & ſequitur Bert. Bonacoſ. & Farin. *q.* 27. *n.* 35. vbi ait obſeruãtiam communem temperaſſe rigorem *d. l.* 1. & quod ab hac obſeruantia, quæ maximam continet æquitatem, non eſt recedendum in iudicando, & ſubſcribit Baiar. *n.* 105. In praxi quæ ſit pœna priuati carceris?

67. LIMITATVR 5. Regula 6. In retinente carceratum in priuatis ædibus, non ex cauſa iuriſdictionis vſurpandæ, ſed ſine dolo, & ex aliqua alia cauſa; vt ad dignoſcendum, an carceratus ſit explorator inimicorum; Et idem dic in tenente meretricem clauſam, cauſa libidinis; ſine dolo enim, priuati carceris delictum non committitur, Bert. Decian. Rolan. & Far. *q.* 27. *n.* 31. Vbi ait, quod iſto caſu creditur iuramẽto capientis, quod ſcilicet carcerauerit ex illa cauſa, dummodo non detinuerit vltra 20. horas, ex Bertaz. & Claud. De retinente ſine dolo.

68. Quando propriè incurratur pœna priuati carceris, agunt Carau. & Ghirlan. relati a Baiar. ad Clar. *q.* 68. *n.* 89. & de hac materia priuati carceris latè agit Far. *q.* 27. *n.* 8. *cum multis ſequentibus.*

69. De tota materia capturæ, & carceris, vltra Clar. & Boſſ. *locis hic ſupra citatis*, latiſſimè tractat Farin. *à q.* 27. *vſque ad* 35 *incluſiuè.*

De

De Rei interrogatione, & de ſuggeſtiuis interrogatorijs.
Quæſtio 80.

1 CVM ad hoc Reus citetur verbaliter, vel facto per capturam, & carceri mancipetur, & in iuditio compareat, & in eo conſtitutus, interrogetur, vt not. Chart. *in prac. interrog. Reorum lib. 1. c. 1. in princ.* Poſtquam vidimus de citatione, captura, & carceratione Rei; de eiuſdem interrogatione in hac q. eſt agendum: In qua, prænotatis aliquibus, prænotãdis; Quia id quod ſummè in propoſito cauendum eſt, ſuggeſtio eſt; De hac, Regulam cum ſuis declarationibus, de ſuggeſtiuis interrogatorijs ſubnectam; & ad prædicta, omnia, quæ de interrogatione Rei ſcitu magis digna, & neceſſaria ſunt redigam.

Reus quã primum examinãdus, præſertim carceratus.

2. Prænotatur igitur 1. quod quam primum Reus interrogandus, & examinandus eſt, vt noxius puniatur, & innocens abſoluatur, præſertim ſi Reus in carcere ſit detentus, ne diutius cuſtodia maceretur, vt admonẽt Mille. & Chart. *in pract. inter. Reorum lib. 1. cap. 1. nu. 6. per l. 1. & l. fin. C. de cuſtod. Reorum.* Clar. *§. fin. q. 45. verſ. ſcias autem.*

Cũ iuramento corporali.

3. Prænotatur 2. quod antequam Reus interrogetur, iuramentum ei deferendum eſt de veritate dicenda, ſecundum Bart. *in l. inter omnes, §. rectè, ff. de furtis*, quem ſequuntur omnes DD. teſte Aug. ad Ang. *de malef. in ver. Comparuerunt, & confitentur totum, poſt n. 13. & in l. 1. C. de iuram. calum.* vbi etiam Bal. qui dicunt, ita ſeruari in praxi per totam Italiam, D. Thom. *2. 2. q. 6. art. 1. & 2.* Plura ad hoc cumulat Chart. *ibidem lib. 3 cap. 3. n. 12. & ſequentibus; vbi n. 18.* ait, laicos iurare tacta quauis ſcriptura, licet non ſacra, ſecundum generalem conſuetudinem, quam valere, ait Abb. & Fely. Clerici verò iurant tacto pectore, ſecundum Paul. Caſtren. Sylu. & alios *ibidem* citatos à Chartar. Et Notarius in principio conſtituti expreſſe ſcribere debet; Prout Reus iurauit tact. &c. Lanfranc. Veral. & Chart. *ibidem n. 20.*

4. Prænotatur 3. Reos eſſe in duplici differentia, quidam enim manifeſtè tales ſunt, & de facili delictum fatentur, & cum his, ſeruatis ſeruandis, veniendum eſt citò ad interrogatoria circa ea, quæ ſubſtantialiter probanda ſunt; Alij verò ſunt, qui delictum nolunt fateri, ſed potius cautelolis, & falſis reſponſionibus conantur abſcondere, & non niſi inuiti fatentur; Et cum his arte, & acumine interrogantis opus eſt, ad extorquendam ab inuitis veritatem, & longius repetita interrogatione, hi examinandi ſunt; Solent enim tales reſpondere, & fateri ea, quæ cauſæ nocere non arbitrantur; & deinde ex pluribus, quæ confeſſi ſunt, eo perducuntur, non raro, vt quod dicere nolunt, ex præmiſſis, negare non poſſint, Ita docet Chart. *in pract. inter. Reorum lib. 1. cap. 3. n. 8. & ſequentibus.* Hæc cautela præſertim ſeruanda eſt in grauibus, in quibus Rei in pluribus conſtitutis, dum

Rei de facili fatentes quomodo interrogandi?

Item, qui conãtur abſcondere?

De pluribus multiplicandis conſtitutis, & interrogatorijs.

dum pertinaces ſunt, & multiplicatis interrogationibus etiam circa eoſdem articulos, eademque inditia, ſunt aggrediendi; vt varij deprehendantur, Chart. *ibidem lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 14. *& ſequent.*

5. Prænotatur 4. Quod quando Reus cæpit confiteri delictum, nouis interrogationibus à Iudice interrumpi non debet, ne à veritate dicenda remoueatur, Chart. *ibidem lib.* 2. *n.* 73. *cap.* 1. Et in hoc caſu Iudex non dimittat examen, ſed continuet quantum poterit, ſaltem quoad vſque omnia ſubſtantialia Reus fateatur. Interruptio enim, experientia teſte ſæpè fuit in cauſa, vt Reus veritatem, quam cæperat aperire, poſtea fateri nolit, Chart. *ibidem cap.* 2. *n.* 20. His præmiſſis.

Reus incipiens fateri nō interrūpatur.

6. REGVLA ſit. Suggeſtio, tam in tortura, quam ante, & extra eam, à iure Iudicibus prohibita eſt; & confeſſio Rei per ſuggeſtionem extorta non ſufficit ad condemnandum; Immò omnia inde ſequuta ipſo iure nulla ſunt, *l.* 1. *§. qui ad quæſtionem*, & ibi Bar. & Marſil. *ff. de quæſtion.* Ang. Boſſ. Carrer. Chart. & Farin. qui hos & alios refert, *q.* 83. *n.* 84.

Cōfeſſio Rei, & reliqua inde ſequuta ex ſuggeſtione ſunt nulla.

7. AMPLIATVR Regula; Vt procedat non ſolum in Rei, ſed etiam in examine, & interrogatione teſtium, Farin. *nu.* 86. qui, quomodo in tortura, ſine ſuggeſtione, ſint examinandi, habetur *infra*, *q.* 102. *n.* 2. *vſque ad* 6.

Ampliatur in teſtibus.

8. Hic opere pretium erit pro dilucidatione Regulæ propoſitæ, plures inſinuare modos, quibus interrogatoria ſuggeſtiuè, & conſequenter illegitimè, & contra iuris ordinem fiunt, vt ea Iudex omnino euitare curet; Et hoc præſtabo quatuor ſequentibus declarationibus, cum ſuis Ampliationibus, & reſpectiuè limitationibus; quæ licet principaliter intelligendæ ſint in ordine ad Reum; tamen vt plurimum procedēt etiam in interrogatione teſtium.

Plures modi, quibus interrogatoria ſuggeſtiuè fiūt declarātur vſq; in fine q.

9. Declaratur igitur 1. Regula; Vt interrogatoria ſint iniuſta, & ſuggeſtiua, dum Reus non præcedentibus inditijs interrogatur, quia in hoc caſu indebitè ſumitur à domo Rei initium probationum, contra *l. de minore*, *§. tormenta*, *ff. de q.* quem tex. ad hoc citat Boſſ. & poſt eum Chart. *in pract. inter. Reorum lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 5. *&* 6.

Suggeſtiue interrogatur Reus nō præcedētibus inditijs.

10. Inditia verò ſufficientia ad Reum interrogandum ſunt, dubio procul illa, quæ pertingunt ſaltem ad ſemiplenam probationem, vt eſt depoſitio vnius teſtis oculati de delicto, omni exceptione maioris; vel inditia ei æquipollentia, & in hoc cōcordāt vnanimiter Iuriſtæ, Theologi, & Summiſtæ omnes, & præſertim Clar. *q.* 20. *parum poſt principium*, D. Tho. 2. 2. *q.* 69. *ar.* 2. *in corp.* & ibi Caiet. & Nauar. *in rub. de iudic. n.* 56. *&* 58. & in Manual. *c.* 25. *n.* 36.

Semiplena ſufficit.

11. Sed ſicut ſine controuerſia eſt, ſemiplenam ſufficere, ita, an ad hoc ſemiplena requiratur, valde controuerſum eſt; Et vtrq; legiſtæ ſemiplenam non requiri, ſuſtinere videntur, ſed ſufficere inditia, vel ſaltem præſumptiones, vel etiam ſuſpitiones, ſecundum Boſſ. *in tit. de exam. Reorum n.* 6. quem refert,

An requiratur ſemiplena? eſt cōtrouerſum. Prima opinio.

nec

nec diſſentit Chart. *in praxi inter. Reorum lib.* 1. *c.* 2. *n.* 5. Clar. verò, *vbi ſup.* expreſsè ait; Grauia indicia ſufficere ad examinandum imputatum ſuper delicto tanquam Reum, & hoc ſe credere, propriè in hac materia appellari poſſe inditium, quod ſcilicet, ſit pluſquam ſimplex præſumptio, & minus quam ſemiplena probatio.

12. Cum Claro multo magis cōſentiunt, aſſerentes, non modò ad ſimpliciter Reum interrogandum, ſed etiam ad ipſum torquendum, ſufficere inditia, ſeu ſuſpiciones, quæ ſemiplenam probationē non inducunt, ita originaliter gl. *in l. cum probatio, ff. de probat.* quam ibi ſequuti ſunt Bal. & Saly. & cum his tenuerunt Alber. Alex. Ang. Aym. Bian. Boſſ. Caſtr. Corn. qui teſtatur de communi, Corrad. Gom. Maſcar. & quam plures alij, quos refert Far. *q.* 36. *n.* 218. Sed in hoc de tortura ipſe eos non ſequitur, vt videre eſt, *n.* 224. *& ſeq.*

13. Ex Theologis autē huic opinioni fauere videntur, D. Tho. & Caiet. *vbi ſup.* dum tenent, quod dum proceditur per denunciationem, vel accuſationem, fama ſufficiat ad interrogandum Reum; Et tamen (quicquid dicant aliqui) fama in criminalibus ſemiplenè non probat, ſecundùm Dec. Bertran. Saly. & Clar. *q.* 21. *verſ. fama ſola*; Bal. Bero. Butr. Abb. Fel. Imol. Et de communi teſtantur Bianc. Bonacoſ. Craſſ. Duen. & hos ſequitur Far. *q.* 47. *nu.* 59. vbi plures alios citans, inducit in comprobationem *deciſion. Rotæ Romanæ coram Robuſterio, deciſ.* 82. *num.* 2. *par.* 1. *diuerſ.*

14. At Summiſtæ, & Theologi quam plures tenēt, ad hoc vt Reus legitimè interrogari poſſit, requiri ſemiplenam probationem, nempè vnum teſtem de viſu, omni exceptione maiorem, vel æquipollentia inditia, ita inter alios, Sot. *de iuſt. & iur. lib.* 5. *q.* 7. *ar.* 1. *erga fin.* Clau. Reg. *lib.* 12. *c.* 16. *nu.* 5. ibi, Requiruntur, & ſufficiunt ſemiplena probatio, vel expreſſa, & manifeſta inditia, & Nauar. in Man. *c.* 25. *n.* 36. *nec non in Rubr. de indic. n.* 56. *verſ. Nonum eſt*, vbi ait; Iudex non debet interrogare Reum iuramento delato, antequam habeat plenam, vel ſaltem ſemiplenam notitiam de culpa; *& ibidem in ſequentibus*, mordicus ſuſtinet, & probat hanc opinionem; Quamuis etiam ipſe cum D. Tho. condeſcendat, *n.* 58. famam ſufficere ad interrogandum Reum. Secunda opinio.

15. Tutior, & benignior eſt opinio tenētium requiri ſemiplenam; Et præſertim nota, quod ex ſola fama periculoſum videtur Reum conſtituere, quia vix vnquam fama ſufficienter, & plenè, ſicut requiritur, probatur, & ſaltem, ferè ſemper, controuerſum erit, an plenè probata fuerit, propter plurima requiſita ad eam plenè probandam, & propter DD. diſcordantes opiniones in hac materia, de quibus Farin. *q.* 47. *à n.* 153. *vſq; ad n.* 264. Et ideo ſine ſemiplena, meo iudicio, abſtinēdum eſt à Reo conſtituendo, vt cautius agatur. Hæc tutior. Quid de fama?

16. Animaduertendum hic, quod ad teſtes ſine ſuggeſtione interrogandos, non requiruntur prædicta in- An inditia requirantur

Digitized by Google

ſtib. examinãdis, vel alia indiria, neceſſaria ad Reum interrogandum; Teſtes enim in inquiſitione generaliſſima ſine præcedentibus inditijs, vel infamia interrogari poſſunt, vt probaui *ſup. q.* 11. *n.*4. Et idem dicendum eſt, in inquiſitione generali, iuxta tradita *ibid. nu.*8. vſq; in fin. q. Et dato quod in his generalibus inquiſitionibus criminoſus detegatur, poterunt teſtes interrogari in inquiſitione ſpeciali, de quo vide, *ibidem, n.*5. *&* 9. In inquiſitione verò ſpeciali, ſufficit, & requiritur, vt fama, vel quid æquipollens in actis conſtet, vt deinde ſine ſuggeſtione teſtes poſſint ſuper negotio interrogari, prout diffusè declaraui *ſup. q.* 13. At dum per viam denunciationis proceditur, præſuppoſita legitima denunciatione, hæc ſufficiens eſt, vt ſine ſuggeſtione teſtes examinari in cauſa poſſint, & de hoc egi *ſup. q.* 20. Et idem prorſus dicendum eſt, porrecta iam accuſatione cum debitis requiſitis, de quibus *hic ſup. q.* 24.

Mendacia inducunt ſuggeſtione 17. AMPLIATVR 1. declaratio 1. Vt licet in actis cõtra Reum ſemiplena ſit de delicto probatio, non poſſit ſine ſuggeſtione induci ad delictum fatendum mendacijs, quæ ſemper ſunt illicita, & ſuggeſtiua, Afflic. Clar. Pegn. Scacc. Chart. & Far. *q.* 81. *nu.*311. & eſt communis; & hæc Ampliatio ſine dubio procedit in interrogatione teſtium etiam.

Item fictiones deceptoriæ. 18. AMPLIATVR 2. declaratio 1. Vt quamuis in actis ſint inditia, tamen ſuggeſtiua ſit interrogatio cum cautelis, cauillationibus, & fictionibus deceptorijs, *l. cum hi*, *§. ſi cum lis*, vbi gl. *ff. de transact.* Clar. *q.* 55. *verſ. circa primum*, Caſtren. *in l. edita, n.* 9. *C. de eden.* vbi ait, quod quamuis iſtæ cautelæ in foro fori admittantur, in foro tamen poli damnant Iudicum animas, & hunc referũt Pegn. Chart. Scac. & Farin. *q.* 81. *n.*305. Et Iudices his deceptionibus vtentes vituperandi ſunt, & deteſtandi, ſecundum Pegn. & Chart. *in pract. inter. Reorum, lib* 2. *c.* 1. *n* 18. *&* 19. & ſubſcribunt Scac. & Far. *n.*313.

19. Non per hoc damnãtur honeſtæ, ac licitæ cautelæ, vt dicunt proximè citati DD. præſertim Far. & Char. *ibidem*; Quæ autem tales ſint, Scacc. arbitrio Iudicis remittit; Sed ſemper in actis inſcriptis redigendæ ſunt, Farin. *q.* 81. *n.* 314. Moniti ſint tamen Iudices, vt taliter vtantur licitis, & honeſtis cautelis, & tantum elongẽtur ab interrogatorijs deceptorijs, vt potius, quantum fieri poteſt, Reos (prout tenentur) clarè, & apertè interrogent, ſingulis interrogationibus ſingulas, & non plures res proponendo, ſicut Iudices inſtruit Direct. Inquiſit. Pegn. & Chart. *n.* 13. Et recto tramite procedant ad finem veritatis indagandæ, non autem ad Reum inuoluendum, & inducendũ ad confitendum delictum, iuxta doctrinam Clar. *q.*45. *verſ. debet.* Et hæc tota Ampliatio ſeruãda eſt etiam in interrogatione teſtium. Licitæ ſunt honeſtæ cautelæ. Clara tamen, & ſimplicia ſint interrogatoria, & non ad inuoluendũ Reũ.

20. AMPLIATVR 3. declaratio 1. Vt licet inditia ſufficientia ſint in actis contra Reum; Interrogatio nihilominus ei facta cum promiſſione impunitatis, illicita, ſug- Interrogatio cũ promiſſione impunitatis eſt

ſuggeſtiua, nec ſufficit ad condemnationem confeſſio, hac ſpe emanata.

ſuggeſtiua, & doloſa ſit; Et ideo confeſſio tali ſpe emanata, ad condemnationem minimè ſufficit, ita Dec. Foller. Imol. Scac. & Farin. *q.81.n.276.* vbi alios etiam DD. ad ſaturitatem adducit, inter quos Bertaz. & Menoch. teſtantur de communi, & Cagn. de communi, veriori, æquiori, & ſibi magis placente opinione, & idem Farin. *nu.* 280. ait, hanc opinionem à bonis Iudicibus magis ſeruatam, veriorem, & magis communiter receptam, & ab ea in iudicãdo, & conſulendo non recedendum.

21. Monent Iudices Farin. *ibidem*, Clar. Dyn. & Chart. *in pract. inter. Reorum c.1. lib.2. n.23.* vt caueãt a talibus promiſſionibus; quia multi ſub ſpe impunitatis falſa dicunt, & de ſe, & de alijs, & credentes confitendo liberos fore, non curant mentiri; Et addunt Clar. & Char. *n.24.* negari non poſſe, his promiſſionibus illaqueari Reum fraude, & mendacio, quod cuilibet bono viro, præſertim verò Iudici, & addam ego, Viro Religioſo) qui amantiſſimus veritatis eſſe debet, videtur ſummopere repugnare.

Præſertim non ratificata, vel reuocata.

22. Prædicta doctrina, Ampliationis 3. quod huiuſmodi confeſſio non ſufficiat ad condemnandum Reum, tunc maximè veriſſima eſt, cum non fuerit ratificata, cum expreſſa indicatione, quod nulla habebitur ratio promiſſionis impunitatis, ſecundum Bertaz. Boſſ. & alios, quos refert Farin. *q.81. nu.* 289. *iuncto n.287.* & ſecundũ eoſdem tanto minus ad condemnandum ſufficeret, ſi fuerit reuocata; At ſi ſpontaneè, extra torturam emanata fuerit dicta confeſſio, & vt proximè dictum fuit, ratificata fuerit, etiam ad condemnandum ſufficeret, ſecundum præcitatos DD. & Farin. *vbi ſupra*, & etiam *n.290.* cum Giga.

Quid ſi fuit ratificata?

23. In conſequentiam ad ſupradicta, notandum, quod licet Iudex ex ſe, vt dixi, non poſſit gratiam, & impunitatem delicti promittere, promiſſam tamen ſeruare tenetur, abſtinendo ſe à condemnatione, turpè enim eſt fidem frangere, Cuchal. Dec. Placa, & Farin. *q.81.n.277.* Qui *n.280.* tenet, nec in foro conſcientiæ, nec in foro fori poſſe Iudicem Reum confeſſum, ſpe, & promiſſione impunitatis condemnare, & teſtatur, de veriori, & communiori, à qua in iudicando, ait, non eſſe recedẽdum; Conſentit Couar. *var. reſol. lib.1. c.2.n.16. in fi.* cum hac tamen moderatione, nempè; Quod, dum Iudex promittit impunitatem, quam promittere non poteſt, ſeruare teneatur, niſi delictum aliàs per rectos iuris tramites conſtaret, quia tunc promiſſio ſeruanda non eſſet. Contra verò, quod Iudex non teneatur ſeruare promiſſionem impunitatis, ſed Reum, ea non obſtante, condemnare abſolutè poſſit, tenuerunt Anch. Fely. Imol. & inclinare videtur Clar. qui ait, quod imputet ſibi Reus, qui tali promiſſioni credidit, Boſſ. qui dicit, quod in foro contentioſo, certum eſt talem promiſſionem per Iudicem promittentem ſeruãdam non eſſe, & de communi teſtatur Placa; Hos refert Far. *q.81.n.278.*

An Iudex impunitatẽ promittens ſeruare teneatur?

Mm 2 & 279.

Digitized by Google

& 279. ſed non ſequitur n. 280. nec tu ſequaris.

In caſu concedē dæ impunitatis, conſulatur Princeps.

24. Nō prætermittam, quod notabiliter in propoſito ſcribit Ambroſin. *de modo forman. proceſſ. inform. lib. 2. c. 2. n. 20.* nempè, quod occurrente caſu, quod plures alicuius delicti complices ſint, dum crimen eſt graue, & difficulter veritas haberi poteſt, conſulendus eſt Princeps, & de eius mandato, confitenti Iudex impunitatem polliceatur; Et ita (ait Ambroſin.) ſe vidiſſe fieri à magnis viris; Et verè optimum eſt eius conſilium; impunitas enim à Principe promiſſa, vel à Iudice à Principe auctoritatem habente, omnino ſeruanda eſt, nec Reus cum promiſſione talis impunitatis confeſſus damnari poteſt, vt probat, & benè à contrarijs defendit Boſſ. *in tit. de confeſſ. per tortur. n. 9.* vbi ſubdit hanc promiſſionem impunitatis, ad ſolum Principem pertinere, immò ad Principem Supremum, *per l. relati, ff.* de pœn. ſequitur Clar. & Farin. *q. 83. n. 281.*

Suggeſtio eſt dū confeſſus de vno delicto interrogatur de alijs ſine inditijs.

25. AMPLIATVR 4. declaratio 1. Vt interrogatio dicatur ſuggeſtiua, quamuis Reus de delicto inditiatus eſſet non modo ſemiplenè, ſed etiam plenè conuictus eſſet, & confeſſus, dum interrogatur de alijs delictis, de quibus in actis non eſt inditiatus; Hæc doctrina de iure vera eſt, ſecundùm omnes DD. vt ait Caſon. & poſt ipſum Clar. *q. 64. verſ. ſucceſſiuè*, & Far. ait, non habere hanc doctrinam in puncto iuris contradicentem, *q. 37. n. 169.* vbi citat bene in propoſito dicentem Diaz, & Menoch. & eſt *tex. in l. 1. in princ. ff. de quæſtion.*

De conſuetudine eſt controuerſum.

26. De conſuetudine verò, grauis eſt controuerſia apud DD. plurimi enim apud Farin. *q. 37. n. 163. & 164.* affirmant, de conſuetudine totius Italiæ non ſolum in furto, ſed etiam in alijs delictis, qui vnum delictum confeſſus fuerit, poſſe abſq; alijs inditijs interrogari, & torqueri de alijs delictis eiuſdem ſpeciei, puta, qui confeſſus eſt vnū furtum, poteſt de alijs furtis interrogari. Refert ad hoc plures DD. Clar. *q. 64. verſ. ſucceſſiuè*; Vbi tamen concludit nunquam ſe vidiſſe ſeruari hanc conſuetudinem, niſi in aliquibus exceptis; Et Far. *n. 170.* cum Scacc. Hercula. Rol. & Rim. credit non eſſe credendum dictis DD. de conſuetudine totius Italiæ teſtantibus, cum fortè in tota Italia non ſint verſati; Et dato quod crederetur, eſſet videndum, an talis conſuetudo ſit rationabilis, & valida; cum irrationabilem, & inualidā eam teneant, Brun. Conrad. Mart. & alij relati a Far. *n. 165.*

Diſtinctio pro reſolutione.

27. Sed omiſsis prolixis controuerſijs, puto adhærendum eſſe doctrinæ, Bruni, *de inditijs, ſecunda par. q. 5. n. 66.* ſic diſtinguentis. Aut conſtat in actis, quod Reus eſt homo malæ famæ, & diffamatus, quod alia commiſerit delicta; puta quod ſit inſignis latro, ac viarum graſſator, vel alias magnus facinoroſus; & tunc poterit Reus interrogari etiam de alijs delictis, de quibus in actis non eſt aliter inditiatus; Et in his caſibus, dicta conſuetudo, vt laudabilis ſeruari poſſet; Aut contra Reum nulla viget diffamatio, & ſeruandum erit ius

com-

commune, ſubſcribunt huic diſtinctioni Bertaz. Carrer. Caſon. Conrad. Diaz, Gram. Marſ. Maſc. Menoch. & Montic. quos refert Far. *q.* 37 *n.* 167. & hos ſequitur, & teſtatur de praxi, *nu.* 171. Et eadem ratio militat in teſtium interrogatione, qui deponentes de alicuius delicto, de alijs interrogandi non ſunt, niſi *vt hic ſup. proximè*.

In ſtatu Eccleſiaſtico ſublata eſt controuerſia.

28. Et vtique in ſtatu Eccleſiaſtico in hoc puncto videtur ſublata omnis controuerſia, attenta *Pauli III. Conſtitutione* 58. *verſ. ijdem Iudices in par.* 1. *Bullarij*, in hæc verba; Iudices captum pro vno crimine, ſuper alijs, de quibus inditia aliqua non habent, nullo modo interrogare præſumant, ſed tam in his, quam in alijs occurentibus, iuris communis diſpoſitionem, ſeruare teneantur. Igitur per hanc Bullam in totum aſſertæ prædictæ conſuetudini derogatur; prout aduertunt Chart. *in pract. inter. Reorum lib.* 4. *c.* 1. *n.* 95. & Farin. *q.* 37. *n.* 172 Vbi notat hanc Bullam non eſſe intelligēdam in ordine ad Latrones, Bannitos, Aſſaſsinos, & alios diffamatos delinquentes, cum hi ſemper interrogentur ex inditijs, nempe ex publica diffamatione, quæ inditium contra tales facit; Et talibus inditijs, tacitè Bulla videtur contentari, cum etiam de alijs delictis interrogari poſsint tales ſine alijs inditijs ex iuris communis diſpoſitione, quam d. Bulla vult ſeruari.

29. Videre poteris in propoſito, *Sot. de rat. teg. mem.* 2. *q.* 6. *art.* 2. Et ſubſcribit Menoch. *de arbitr. quaſt. lib.* 2. *caſu* 523. *n.* 1. 2. *&* 4.

An ſit ſuggeſtio, dum de ſocijs ſine inditijs interrogatur? vſq; ad n. 38.

30. AMPLIATVR 5. declaratio 1. Vt illicita, & ſuggeſtiua ſit interrogatio Rei, dum, non exiſtentibus inditijs, interrogatur de conſocijs, *c. p. de confeſſ.* ibi; Cum ſecundùm vtriuſq; iuris ſtatuta, de ſe confeſſi ſuper aliorum conſcientijs interrogari non debeant: Et in comprobatione, poſt alia iura concordantia, inducit Farin. *q.* 43. *n.* 3. Ang. Boſſ. Chart. Clar. Corr. Gomez. qui de communi, Maſc. Menoch. Montic. & quam plures alios DD. Vt confitens adulteraſſe cum vna, non poteſt ſine inditijs interrogari, an etiam cum alia, Far. *nu.* 100. Nota ſequentes limitationes, & præſertim 6. quæ videtur deſtructiua Ampliationis huius 5.

31. LIMITATVR 1. Ampliatio 5. In fure famoſo, ſecundū Gomez, vel in furto talis qualitatis, vt per Rēum ſolum non potuerit cōmitti, ſecundùm Gram. Bertaz. Montic. Piguer. & Farin. *q.* 43. *n.* 45. Non me latet plurimos DD. hanc limitationem extendere ad omnem furem, quos refert Farin. *n.* 44. & plures alios relatos, *n.* 43. adeo reſtringere, vt abſolutè velint furem de ſocijs interrogari non poſſe; Tu tene limitationem, vt iacet.

32. LIMITATVR 2. Ampliatio 5. In crimine falſi, dum quis falſitatem commiſit in ſcriptura, vel in alia re ad ſe non ſpectante, ſed ad alterū, quod multo magis procederet, dum e.g. teſtis examinatus fuit ad alterius inſtantiam, & falſum depoſuit; interrogari enim poteſt ſine alijs inditijs, & torque-

ri,

ri, ad cuius preces, vel ſubornationem falſum commiſerit, Pariſ. Menoch. & Farin. *q.43. n.49.*

33. LIMITATVR 3. Ampliatio 5. In homicida, qui nullam habuit cauſam occidēdi, poteſt enim interrogari de mandante, Farin. *q.43. n.51.* qui hoc diffusè probat ex Ang. Bal. Bertaz. Boſſ. Clar. Dec. Foller. & tot alijs *q.37. num.* 154. & 155. vbi teſtatur de communi, de ſemper ſeruata praxi, & quod contradictorem non inuenerit. Quamuis regulariter homicida non ſit interrogandus de ſocijs, ſecundum Boſſ. Corr. Gram. Maſc. Menoch. & Farin. *q.43. n.50.*

34. LIMITATVR 4. Ampliatio 5. In criminibus exceptis, in quibus ſine inditijs poteſt Reus de complicibus interrogari, ſecūdum Ang. Bar. Boer. Clar. Foller. Pariſ. & Far. plures alios inducentem, *q.43. n.56.* Qui cum Piguer. *n.57.* declarat, excepta in propoſito crimina eſſe, quæ Reipublicæ peſtifera ſunt, multitudinem, & bonum publicum nimis lædūt, vt ſunt hæreſis, crimen læſæ Maieſtatis, falſæ monetæ, latrocinij, aſſaſſinij, ſacrilegij, maleficij &c. vt latè, & ſolidè probat Farin. *q.43. à n.58. vſque ad 67.* Vlterius idem Farin. declarat *n.85.* non eſſe in propoſito crimen exceptum adulterium, vnde Reus criminis adulterij, non poteſt ſine indit.js interrogari de lenonibus; & idem determinat de crimine innominabili, *n.100.* Quæ in propoſito excepta ſint crimina, diſtinctè dictum eſt, vbi ſup. a Farin. nempe *à n.58. vſque ad n.67.*

35. LIMITATVR 5. Ampliatio 5. Vt generaliter Reus confeſſus crimen poſſit de ſocijs interrogari, dum crimen de ſui natura cum pluribus committi ſolet, ſecundum Ang. Boſſ. Carrer. Chartar. Corrad. Decian. Salyc. & plures alios, quos refert, & ſequitur Farin. *q.43. n.107. & 109.* inter quos Bonacoſ. & Gomez, teſtantur de communi; De quo idem vide Farin. *n.74.* Sed è contra, etiam generaliter, in nullis delictis, quamuis difficilis probationis, debet Reus interrogari de ſocijs, niſi cum delictum de ſui natura committitur cum pluribus, Farin. *n.73. & 74.* vbi ait, quod hæc eſt pura veritas, a qua Iudex in iudicando recedere non debet.

36. LIMITATVR 6. Ampliatio 5. & videtur hæc limitatio eiuſdem Ampliationis deſtructiua; Vt (quicquid ſit de iure) de generali conſuetudine, Reus de ſe confeſſus crimen, vel plenè conuictus, poſſit ſine alijs inditijs interrogari de ſocijs, complicibus, mandatoribus, & fautoribus, Gram. Char. Cabal. Perſon. Villagut, & Guaz. qui alios etiam refert, *defenſ.30. cap.9. n.2.* Et quod de conſuetudine interrogetur Reus in omni caſu de ſocijs, teſtantur Gandin. Iacob. de Beluiſ. & Blanc. *tract. de inditijs n.374.* Vulpel. & Maſcar. *de probat. concl.1311. vol.3.* qui ait, quod ita ſeruatur de generali conſuetudine Italiæ, & Baiar. qui hoc refert ad Clar. *q.21. verſ. retentas* dicit, ita ſe vidiſſe obſeruari in quocunque delicto, & hoc idem nouiſſimè aſſerit Caſon. *tract. de tormen. cap.16. n.6.* & Giacharius ad

Quid de cōſuetudine?

ad Clar. vbi ſup. obſeruat, hoc eſſe nota adum.

37. At Clar. *in d. verſ. retenta,* dicit, Mediolani hanc non ſeruari conſuetudinem, ſed ius commune, niſi in aliquibus exceptis; Subdens, quod vbi talis non viget conſuetudo in ſpecie, laudabile eſſet iuri communi adhærere.

Etiā ſtante cōſuetudine nō interrogatur de ſocio in ſpecie, niſi, &c.

38. Caueant verò Iudices, etiam vbi conſuetudo prædicta viget, vel aliàs in caſibus permiſſis, ne in ſpecie de aliqua perſona particulari interrogent, nec aliquem nominent, vt monent Chart. & Ambroſ. *de modo form. proceſ. infor. lib.* 6. *cap.* 4. *n.* 10. Niſi contra certam perſonam adſit ſpecialis præſumptio, ſeu inditium ad inquirendum ſpecialiter, aliàs eſſet ſuggeſtio, & Iudex ſic interrogans, alios indebitè vexando, animam ſuam perderet, proceſſuſq; eſſet ipſo iure nullus, Clar. *q.* 21. *verſ. retenta,* & ad eum Baiar. *n.* 28. citans Caſtren. & Foller. Prædictam interrogationem eſſe ſuggeſtiuam aſſerendum eſt cum Boſſ. Chart. Cyn. Foller. Maſcar. Monticel. Saly. & Pluribus alijs, quos citat, & ſequitur Farin. *q.* 43. *n.* 132. inter quos Carrer. & Gomez, teſtantur de communi. Et nota, quod d. ſpecialis præſumptio debet eſſe legitima, Saly. quem ſequuntur alij DD. & præſertim Farin. *nu* 133. vbi ex Ang. ſubdit, quod inditia in hoc caſu debent eſſe nimis manifeſta, & *ibidem* teſtatur, ita vidiſſe ſeruari à Iudicibus iuſtis, & bonæ conſcientiæ.

39. Quæ dicta ſunt *hic ſup. à nu.* 31. etiam in teſtibus procedunt, vt viſum eſt *ſup. q.* 56.

In genere interrogetur ad cauēdam ſuggeſtionē

40. Declaratur 2. Regula; Vt ſuggeſtiuè dicatur Iudex interrogare, dum in ſpecie de delicto interrogat, cum Iudex in genere interrogare debeat; An commiſerit delictum, vel melius, quis crimen commiſerit, non autem in ſpecie de modo, & cauſa, aliàs confeſſio hoc modo extorta per torturam, vel præcedentibus minis de torquendo, diceretur per ſuggeſtionem extorta, Pegna, & plures alij, quos ſequitur Chart. *in praxi inter. Reorum lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 54. & 55. Ang. Bar. Brun. Hippol. Saly. & Boſſ. *de exam. Reorum n.* 12. Et præſertim damnantur tanquam ſuggeſtiua interrogatoria, exprimentia circūſtantias, vt an percuſſerit pugione, in pectore, &c. à Chart. *n.* 67 & 68. vbi ait, ita interrogandum eſſe; An commiſerit, in qua parte corporis, in quo loco, & die, ex qua cauſa, quomodo, & quibus armis, citans Caſon. Foller. & Pegn. Et tota hæc ſuggeſtio cauenda eſt etiam in interrogatione teſtium, *per tex. in l.* 1. *§. qui quæſtionem, ff. de quæſtion.* vbi gl. & Alber. & ſubſcribunt Bart. Brun. Caſon. Cyril. Gomez. & Farin. *q.* 79. *n* 78. & 80.

Non exprimātur circunſtantiæ.

Quid manifeſtis exiſtentibus inditijs?

41. LIMITATVR declaratio 2. Vt in ſpecie Reus poſſit interrogari de delicto, dum de eodem delicto in actis in ſpecie inditia manifeſta contra Reum ſunt, ſecundum Ang. Bar. Brun. Hippol. Saly. & Boſſ. d. *n.* 12. & ita etiam Chart. *n.* 64. Idem dic in teſte ſecundum Bar. Brun. Caſon. Seacc. & Farin. *n.* 79. Indicia autem tunc di-

dicuntur manifeſta in propoſito, dum Reus interrogatur extra torturam, cum inditia ſunt vrgentiora illis, quæ requiruntur ad interrogandum Reum in genere, de quibus dixi *in hac q. n. 10. vſq. ad* 15. Dum verò in tortura; cum talia ſunt, quod Iudex certo ſciat Reum commiſiſſe delictum, nempe cum ex actis reſultat pluſquam ſemiplena, Scacc. & Far. *d. n.* 97 *q.* 83.

Sed de conſilio.

42. Moneatur tamen Iudex; Vt quamuis in actis ſint dicta manifeſta inditia, tamen antequam Reum in ſpecie de delicto interroget, prius interroget in genere, & ſuper generalibus, & deinde paulatim ad qualitates, & circumſtantias, ac demum ad ipſum delictum in ſpecie deueniat; & talis interrogandi modus, in praxi ſeruatur, ſecundùm Chart. Pegn. Scacc. & Farin. *q.* 83. *n.* 97. Et præterea animaduertat Iudex, quod licet, quando Reus, vel teſtis, torquetur contra certam perſonam, poſsit in ſpecie de illa perſona interrogari, non tamen poteſt interrogari nominatim de modo, & circumſtantijs delicti, Puta, Non ne percuſsit ſic, vel ſic, eſſet enim hæc illicita ſuggeſtio, ſed tantum poterit interrogari generaliter, quando, quomodo, & in qua parte corporis percuſſerit, ſecundùm Bart. Caſon. Cyril. & Far. *q.* 79. *n.* 80.

In tortura præſertim non exprimantur circũſtantiæ.

43. AMPLIATVR declaratio 2. Vt conſequenter illicita ſit ſuggeſtio, dum Reo leguntur teſtium depoſitiones, cum in illis ſpecificetur delictum, & circumſtantiæ eius, & fortè lectio falſa, & praua legeretur, Far. *q.* 83. *n.* 90. Chart. *in praxi inter. Reor. lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 65. *&* 66. citans Hoſtien.; immo idem dicendum eſt de ſola lectione tituli cauſæ, ſecundum Chart. & Hoſtien. *in Sum. tit. de teſtibus, n.* 6. *verſ. ſuper quibus*, vbi fatuos Iudices appellat ſic legentes; Et licet Hoſtien. loquatur in teſte, tamen vt ait Chart. *ibidem*, dicendum eſt idem eadem ratione in Reo. Similiter ſuggeſtio eſt, legere Reo, vel teſtibus, nomina teſtium ſecũdùm Far. *d. n.* 90.

Suggeſtiua eſt lectio depoſitionum teſtium.

Vel tituli cauſæ.

Seu nomina teſtium.

44. Intellige hanc Ampliationem, cum moderamine limitationis *hic ſup. n.* 41. Totamque doctrinam huius declarationis moderabis; vt ſæpè contingat, neceſſe eſſe Iudicem, etiam ad minima, & particularia tandem deſcendere, non ad ſuggerendum, ſed dum Reus negat veritatẽ in actis probatam, ad eum conuincendum, vt crimen ſuum detectum agnoſcat, & vt ſi quid oblitus ſit recordetur; quæ prudentiæ interrogantis committuntur, ita Pegn. Folier. & Chart. *n.* 68. Et ad hos effectus non modo paulatim nominantur teſtes, titulus cauſæ, depoſitiones eorum leguntur Reo, ſed aliquando, etiam confrontãtur teſtes cum ipſo Reo ad faciem, Chart. *ibidem lib.* 3. *c.* 3. *n.* 28. *&* c. 1. *n.* 82. *&* 83. vbi citat Direct. Inquiſit. Pegn. Clar. & Io. Roi. nec non *l. ſi poſtulauerit*, *§. q. ff. ad leg. Iul. de adul.* Et de his infra agendum erit *in praxi* 4. *n.* 68 *& 69.* Et præſertim de confrontatione agetur, *in eadem praxi* 4. *n.* 70. *vſque ad n.* 81 vbi etiam tractabitur de confrõtatione in tortura.

Declaratur hæc Ampliatio, & tota declaratio, quomodo poſſit deueniri ad particularia, ad nominationẽ teſtium, tituli cauſæ, lectionẽ depoſitionũ, & confrontationem.

45. Declaratur 3. Regula; Vt quan-

Interrogatio de his, quæ ſunt iuris ſuggeſtiua eſt, Exemplificatur.

quantumcunque in Actis inditia ſint, tamen interrogatio de his, quæ iuris ſunt, Reo facta, ſuggeſtiua dicatur, Reus enim, ſicut etiã teſtis, interrogãdi ſunt de his, quæ facti ſunt: Puta, an Reus percuſſerit, an aliquid, & quid defuncto dederit, an defunctus ſuſceperit? &c. Non autem fiant interrogationes de his, quæ iuris ſunt, de quibus nec interrogatus reſpondere tenetur: Puta, An occiderit, an venenauerit? hæc enim nec a Reo, neque a teſte, cum iuris ſint, ſed à Iudice iudicanda ſunt, Signorel. & Clar. *q.* 45. *verſ. debet autem*, Caſon. Alex. & Chart. *in pract. inter. Reorum lib.* 2 *c.* 2. *n.* 29. Similiter interrogare Iudex debet, an fecerit, vel non? Et caueat ab interrogando, an fuerit culpabilis? quod pariter iuris eſt, & ad Iudicis, non Rei, nec teſtis iudicium ſpectat, Alex. Bar. Bald. Socin. & Chart. *vbi ſup.*

46. AMPLIATVR declaratio 3. conſequenter; Vt cum Reus confeſſus fuerit, ſe vulneraſſe, interrogari minimè debeat, an occiderit, vel an ex illo vulnere talis mortuus fuerit? hæc enim iuris ſunt, & iuſtas Reo defenſiones auferunt, ita Boſſ. *tit. de confeſſis, n.* 80. Signorel. & Clar. *vbi ſup.* qui aiunt, hoc pluſquam diabolicum eſſe.

Suggeſtio aperta vitanda.

47. Declaratur 4. Regula; Vt cum duplex ſit ſuggeſtio in interrogatione Reorum, & teſtium, vtraq; vitanda ſit. Vna eſt ſuggeſtio aperta, & dicitur ea, quæ apertè patet in interrogatione, de qua actum eſt in præcedentibus declarationibus, & de ea exemplificat Guaz. *defenſ.* 19. *c.* 12. *n.* 1. vbi concordantes citat.

48. Altera ſuggeſtio eſt palliata, quando de ea non apparet ex Iudicis interrogatione; Et fit duobus modis; primo quando in actis non apparet, qua de re interrogatus Reus, vel teſtis fuerit; puta, quia in actis tantùm ſcriptum ſit; Ad opportunas interrogationes, &c. vel ad aliam interrogationem, &c. qui modus dicitur leno ſuggeſtionis, Guaz. *defenſ.* 12. *c.* 12. *n.* 1. citans Chart. & Ambroſin. qui ait, raró hoc modo interrogãdi vtendum eſſe, & tunc tantùm, quando Reus, vel teſtis interrogatur, vt ſuppleat reſponſioni iam datæ, vel vt illam declaret, & quantò rarius, tantò melius, cum ab eo aliqui, eorũ imperitias, malitias, ſuggeſtiones, & iniquitates tegant, & ſubſcribit Chart. *in pract. inter. Reorum, lib.* 3. *c.* 3. *n.* 22. & 27. nec non Scaer. & Guaz. *vbi ſup. n.* 4.

Nec non palliata; quæ duplex eſt.

49. Altero modo ſuggeſtio palliatè fit, quando extenſo iam interrogatorio in actis, Iudex præuenit interrogatum in reſponſione, indicando ei viam reſpondendi, & eſt valdè periculoſum; Et ideo ab vtroque modo palliatè ſuggerendi eſt abſtinendum, cum prohibitum ſit, Ambroſin. Chart. Far. & Guaz. cum alijs *d. n.* 1.

50. AMPLIANTVR 1. generaliter dicta in hac q. Vt non poſſit, prout ſupra ſuggeſtiuè interrogare Iudex, qui habet poteſtatem procedendi ex abrupto, &c. cum talis modus procedendi ex abrupto, &c. remoueat tantùm ſolemnia ordinis iudiciarij, inter quæ

Suggeſtio eſt etiã Iudici Regulari prohibita.

Nn non

Digitized by Google

non includitur ſuggeſtio, Burſat. Chart, & Guaz. *ibidem n.*2.

Etiã extra examen.

51. AMPLIANTVR prædicta 2. Vt ſuggeſtio prohibita fiat etiã à Iudicibus extra examen; puta, dum ponunt plures teſtes, vel teſtem, cum Reo in eodem carcere, vt vnus ſuggerat alteri qualitates, & circumſtantias facti, vel delicti; Seu etiam dum, vt ſupra de mandato Iudicis ponitur aliquis alius in ſecretis ad prædictos effectus. Et dato quod poſtea Reus, vel teſtis, cui fuit ſuggeſtum, ſit tortus, & dolore oppreſſus, deponat iuxta ſuggeſtionem ei factam, talis depoſitio non ſubſiſtit, ſecundùm Addentes ad Farin. *conſ.* 83. *litera A.* vbi latè, quos ſequitur Guaz. *vbi ſup. n.* 3.

52. Plura, & diffusè de materia huius totius q. Far. & Chart. *locis hic ſupra relatis.*

De Rei reſponſione, Quæſtio 81.

1 VISVM eſt in præcedẽti q. de Rei interrogatione; in præſenti de eiuſdem reſponſione, meritò videndum eſt.

Præciſa verba reſponſionum Rei ſcribẽda.

2. Præmitto 1. Rei reſponſiones, & eius præciſa verba, à Notario, ſeu Actuario, prout prolata fuerunt, ſcribenda eſſe, ita decreuit *Paul. III. in ſuo motu proprio in fauorem pauperum, verſ. Idem Iudices*; Vnde ſi Reus dictare neſciat, pro huius decreti obſeruantia, debet Iudex ſtatim dictare eiuſdem Rei verba, ſicut ex eius ore exierunt, ita Chart. *in pract. interr. Reorum lib.* 3. *c.* 2. *n.* 9. Vbi ait, ita Iudices Deum timentes obſeruare; iudicatq; minimè tutam praxim eorum, qui prius facti narrationem, quamuis longiſſimam audiunt, & poſtea, non ſecundum verba, ſed ſecũdum ſenſum dictant: Apud Regulares verò, cũ ex priuilegio Bonif. VIII. procedatur, apicibus poſtpoſitis, & ſola facti veritate inſpecta, *vt oſtenſum eſt ſupra q.* 8. dummodo veriſſimus ſenſus retineatur, fortè, in his (quæ apices videntur) non erit mordicus, & rigidè inſiſtendum.

Quid apud Regulares?

Quando lis conteſtetur?

3. Præmitto 2. Quod dum Reus præſens in iudicio interrogatur ſuper delicto, & ipſe Iudici reſpondet, tunc fit litis conteſtatio, etiam abſque eo, quod pars aduerſa ſit præſens, quamuis procedatur ad inſtantiam partis, vt ait Clar. *q.* 45. *verſ. & in primis*, & atteſtatur Bar. quem refert Aret. *conſ.* 58. *num.* 7. Nam in criminalibus, etiam abſente Accuſatore, ex officio Iudex procedere poteſt, & interrogare, ſecundùm Bal. qui teſtatur de praxi, & Clar. *vbi ſup.*

Reus legitimè interrogatus, tenetur veritatem fateri.

4. REGVLA 1. ſit. Reus iuridicè, & legitimè interrogatus à ſuo Iudice reſpondere tenetur, ita Card. Alex. qui teſtatur de communi, Aret. & Clar. *q.* 45. *verſ. ſed pone*; Subſcribit Chart. *vbi ſupra, n.* 1. Bal. Caſtren. Conrad. Saly. & Rodriq. *q.* 19. *art.* 2. Nec non veritatem fateri adſtringitur etiam in cauſa capitali, D. Thom. 2.2. *q.* 69. *art.* 1. Aragon. Azor. Caiet. Ledeſ. Miran. Nauar. Turrian. Valent. Vegha, cum quindecim alijs DD. quos cum præcitatis, refert Diana *in* 2. *par. tr.* 15. *reſol.* 27. vbi reddit hanc rationem: Quia cum Iudex legitimè interroget, verè Su-

pe-

perior eſt, & iuſtè præcipit, iuramentumque defert, & conſequenter Reus eidem obedire tenetur, & ne ſit periurus, veritatem fateri; Et teſtatur hanc probabilem eſſe opinionem, & olim communem in ſchola D. Th. Quantum vera ſit hæc Regula, *vide hic infra n. 22. vſque ad 26.*

Quando legitime interrogetur Reus.

5. Iuridicè verò, & legitimè proculdubio, ſecundum omnes, interrogatur Reus, cum contra eum in actis probatio ſemiplena inuenitur, vt oſtenſum eſt *ſup. q. 80. n. 10. & 14.* Inmò ſecundùm DD. graues, aliquid minus, *ibid. n. 12. & 13.*

Dilatio Reo ad reſpondēdū danda non eſt.

6. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt Reus in criminalibus legitimè interrogatus, ſine dilatione reſpōdere teneatur, & ſi petat dilationem ad reſpondendum, ei danda non ſit, ita Bal. & de communi teſtatur Aug. ad Ang. & ita de conſuetudine ſeruari, ait Clar. *q. 45. verſ. ſed hic quæro*, vb refert Caſtr. & Salyc. teſtantes de praxi. Subſcribūt huic doctrinæ Cord. Scap. & Chart. *in praxi inter. Reorum lib. 3. c. 2. n 21.*

Quomodo cogēdus ſit Reus recuſans reſpondere.

7. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt ſi Reus, vt ſupra interrogatus, recuſet reſpondere, de Iudicis mādato recuſatione in actis redacta, Reus ad reſpondendum compelli poſſit; Et in leuibus quidem, tribus monitionibus ei a Iudice factis ſub præciſa mulcta, non reſpondendo, ea pœna eum Iudex mulctabit, Chart. *n. 1. verſ. & ſi fortè, per l. de ætate, §. qui tacuit, & ſeq. ff. de interrog. actio.* vbi Bar. In atrocioribus verò ſceleribus, tormentis Reus reſpōdere cogendus erit, Bertran. Foller. Locat. & Chart. *vbi ſup.* Vide infra *n. 12.*

Negans veritatē peccat.

8. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt licet in foro fori, Reus legitimè interrogatus, ſi falſum dicat, non puniatur; in foro poli habebit Deum vltorem de peccato mortali periurij; Alex. cui, teſte Beroo, nemo contradicit, & tenuit Clar. alios referens concordantes *q. 45. verſ. quid ergo*; Vbi ſubdit, quod ſi Reus conuincatur de aliquo mendacio in ſubſtantialibus, tale mendacium, erit contra eum ſufficiens inditium ad torturam, & conſentiunt Paris de Put. & Boſſ. quos refert Clar. *q. 21. verſ. mendacium*, vbi tamen concludit, quod ipſe ſine alio adminiculo, ex ſolo mendacio non poneret Reum ad torturam: Vide *ſup. q. 67. n. 15. & ſeq.* Præterea apud Regulares, qui caſus reſeruatos, iuxta *decretum Clem. VIII.* acceptarunt, prout nos, omnes acceptauimus, Reus, (ſicut etiam teſtis) legitimè interrogatus in iudicio, periurans; incidit in quintum caſum reſeruatum *in prædicto decreto* regiſtratum.

Et Regularis incidit in caſum reſeruatū.

Dū Reus negat veritatem, quæ in actis conſtat, quomodo ſe geret Iudex?

* Animaduertat Iudex, quod, quando Reus aliquid reſpondet, quod ex actis apparet, verum non eſſe, non ſemper expedit ſtatim illum monere ad veritatem dicendam, & vt ſe a mēdacio abſtineat, ſed aliquando melius erit, cum interrogare longius repetita interrogatione ſuper eo, de quo de mendacio poteſt Reum conuincere; Et quandoq; etiam expediet ad alia tranſire, dum videt Reum ad negādum paratum, & deinde in alijs examinibus, vel in eodem, prius

Digitized by Google

alijs interpoſitis interrogatorijs ad rem interrogare, vt non ita facilè percipiens, quo interrogationes tendant, ſecurus confiteatur aliquid, ex quo etiam illud quod negabat conſequenter concedat; Ita docet Chart. *lib.3.cap.2.n.59. in praxi interr. Reorum.*

9. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt Reus legitimè interrogatus, qui veritatem negauit, qua manifeſtata condemnaretur, in conſcientia teneatur ſe retractare ante pronunciationem ſententiæ, ſecūdùm Angel. *Clau. Reg. & Malder. quos citat Dian.* qui hanc opinionem probabilem exiſtimat, *p.2. tr.15. reſ. 26.* ſubſcribūt Ampliationi Bann. Nauar. Salon. & Sot. quos citat, ſed non ſequitur Sanch. *in ſum. tom.1. lib.3.c.7.n.8.* Ratio eſt, quia illa iniuſta negatione Reus cauſam iniuſtam tuetur.

An qui indebite ſuum delictū negauit, teneatur ſe retractare ante ſententiam?

10. Sed, *ibidem* Dia. oppoſitum probabilius iudicat, cum Philiar. quem, *vbi ſupra*, citat, & ſequitur Sanch. & tenent Bonacc. & Azor. *locis à Dia. citatis*; non enim cogitur Reus ad ſe prodendum; immò ſubdit Dia. contra Azor. nec in hoc caſu confeſſarium teneri ad monēdum Reum, vt ſit animo parato ad veritatem confitendam, ſi iterum interrogaretur, ſed ſatis eſſe, ait cum Sanch. vt in genere moneat Reum, vt proponat in poſterum cauere omnia mortalia, hoc enim generale propoſitum ſufficiens eſt. Et hæc doctrina multo magis procedit poſt latam ſententiam, tunc enim iudicium eſt finitum, & Iudex iam officio ſuo functus fuit, & deſijt in illa cauſa eſſe Iudex, vt ponderant S. Anton. *in 3.p.tit.9.c.16.§.8. poſt princ.* Sylu. *in verſ. iudicium in fi.* & cum Sanch. tenet Dia. *vbi ſup.* & eſt *tex. in l. Iudex, ff. de re iudic.* Et conſequenter Reus Iudici reſpondere amplius non tenetur, Nauar. *in man. c.25. n.38.* Rodr. *to.2. q.18. art.9.* Regin. Pitign. Villal. Segura, & Sanch. quos ſequitur Dia. *p.3. tr.5. reſol.103.* Vbi refert Ledeſ. Salon. Vegh. Bann. Medin. & Cord. contrarium tenentes Tu tene cū Dia. & alijs, ſed in caſu notabilis damni alicuius, aliter, ob defenſionem litis iniuſtæ, ſufficiet ſatisfacere, ſecundum Dia.

Ad quid teneatur Rei confeſſarius?

Quid poſt latam ſententiam?

11. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt dum Reus, (vel teſtis) legitimè interrogatur, ſimpliciter, & clarè teneatur reſpōdere affirmatiuè, vel negatiuè, Chart. *in praxi interr. Reorum lib.3.c.2.n.12. & 23.* Et ſi Reus reſpondeat non recordari de his, de quibus veriſimiliter recordatur torquetur; & teſtis in hoc caſu, de falſo punitur, Chart. *vbi ſupra*, & tenuerunt DD. & præſertim Iaſ. *in l. præſcriptione, C. ſi contra ius, vel vtil. publ.* Bal. Barb. & Boſſ. *tit. de reſpon. à Reo facien. n.4.* Et prædicta tortura datur Reo, non ad eruendam veritatem de delicto, nam ad hunc effectum requirerentur inditia præcedentia, ad torturam ſufficientia, vt cum communi ait Clar. *§. fin. q.64. verſ. dixi etiam, &* Char. *vbi ſup. n.4.* Sed tortura in hoc caſu datur ad extorquendam præciſam reſpōſionem, affirmatiuam, vel negatiuam, Carrer. Paris de Put. Bal. Boſſ. Brun. Clar. Caſon. & Chart. *vbi ſup. Et ibi-*

Clara, affirmatiua, vel negatiua ſit reſpōſio?

Si dicat non recordari.

Digitized by Google

ibidem ſubdit, quod loco torturæ in præſenti caſu Iudex mulctam indicere poteſt ad habendam reſponſionem affirmatiuam, vel negatiuam. Et idem omnino dicendum eſt, quandocunq; Reus obſcure reſpondet ſecundum Foller. Mille. & *ibidem* Chart.

Vel obſcure reſpōdeat.

12. Nō deſunt, qui volunt, Reū recuſantem reſpondere, damnandum eſſe tanquam cōfeſſum, Reus enim iuſſus reſpondere, recuſans abſq; rationabili cauſa, contumax eſt, & pro confeſſo habetur, vel pro negante, prout ſuum reſpicit incommodum, ſecundum Foller. Mille. & Chart. *ibid. n.* 8. ſed hoc procedit in ciuilibus, non in criminalibus, vt dicunt Soc. Bertran. & Chart. *vbi ſup. n.* 9. In criminalibus enim taciturnitas, inditium tātum facit ad torturam, ſecundum Carrer. & Chart. *ibidem.*

Taciturnitas Rei quid operetur in ciuili, & in criminali.

13. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt quod in præcedenti Ampliatione dictum eſt, procedat, non ſolum, dum Reus interrogatur ſuper facto principali, ſed etiam ſi interrogetur ſuper circumſtantijs, & qualitatibus ſubſtātialibus delicti, modo ſint tales, de quibus Reus veriſimiliter recordetur; puta, dum Reus de facto proprio interrogatur, de modico tempore, & de rebus, de quibus alij ſolent communiter recordari, arbitrio Iudicis, Clar. *q* 45. *verſ. ſed* pone, qui ait, hoc in praxi ſeruandum, ita etiam Boſſ. Capic. & Chart. *in praxi inter. Reorum lib.* 3. *c.* 2. *n.* 17. *&* 18. quicquid dicat Foller. contra ſentiens.

Reſponſio clara ſit, vel nō debet eſſe etiā ſuper circumſtantijs ſubſtantialibus.

14. AMPLIATVR 7. Regula Vt ſi Reus, vel teſtis interrogetur, an noctis tempore quid viderit, nō ſit bona reſponſio, dum ſimpliciter dicit (Vidi) nulla addita ratione, noctu enim non videmus, niſi luna luceat, vel lumen ſit accenſum; Et ideo interrogatus, reſpondeat; Vidi de nocte, luna, vel alio lumine lucente, Boſſ. *tit. de reſpon. à Reo facien. n.* 15. aliàs reſpondens ſine addita ratione, ſuſpectus redderetur, gl. & ibi Bal. & DD. *in l. ſi cum exceptione, §. in hac, ff. quod met. cauſa*, & Boſſ. *ibidem*, vbi declarat, quando nec hoc ſufficiat. Puta ſi teſtis diceret, quod luna lucente vidit, quod homo eſſet pallidus, vel rubicundus, vel quod haberet veſtes talis, vel talis coloris, eſſet teſtis valde ſuſpectus, ſecundùm Boſſ. ibidem.

Deponēs vidiſſe de nocte, addat quo lumine.

15. Et vniuerſaliter in conformitate ad ſuprascriptas *Ampliationes* 5. 6. *&* 7. Iudex curare debet, vt nulla arte verborum, à Reo veritas obſcuretur, ſecundum Boſſ. Direct. Inquiſit. & Chart. *vbi ſup. n.* 24. *per l.* 2. *C. de eden. &c. indicantem*, 30. *q.* 5. Et idem Iudex quando videt Reum cauilloſum, verſutum, & aſtutū, admodum prudenter, & ſagaciter agere debet, ne euadat, ſed deprehendatur, & conuincatur. Et ad ſui inſtructionem, & ad dignoſcendas fictiones Reorum, poterit Iudex perlegere in Direct. Inquiſit; decem modos, quibus Reus, præſertim hæreticus, ſolet ſua delicta palliare, per æquiuocationem, tergiuerſationem, fictam corporis debilitatem, fatuitatem, &c.

Curet Iudex, vt Reus verſutus clarè deponat, &c. & deprehendatur.

16. AMPLIATVR 8. Regula 1. Vt.

Digitized by Google

Arbitrio Iudicis remittitur an admittenda ſit reſpōſio relatiua? 1. Vt ſi Reus iam examinatus, iterum examinetur, reſpondeat relatiuè, nempè ſe dicere prout alias dixit; licet, ſi Iudex voluerit, hanc admittere poſſit reſponſionem, tamen in eius arbitrio ſit, non admittere; quo caſu Reus ſingillatim iterum reſpondere debet, ſecundùm Bar. Fely. Menoc. qui alios etiam allegat, Natta, qui teſtatur de praxi. Soc. & hos referens Chart. *in praxi inter. Reorum lib. 3. c. 2. n. 83.* Vbi ait, citatos DD. loqui de teſtibus, ſed idem dicēdum eſſe de Reo, & ſubſcribunt Boſſ. & Vulpel. de Reo omnia intelligentes, vt notat Chart. *n.* 84. Et præſertim relatiuam reſponſionem rationabiliter non admittit Iudex, dum vult videre, quo vultu, qua trepidatione Reus reſpondeat; & tunc maximè, cum Reum ſuſpectum habet, quo caſu non ſolum poteſt, ſed debet, relatiuam reſponſionem non admittere, ſecūdùm Bal. Marſil. Method. & Chart. *n.* 85.

Vel an petenti Reo eius examen ſit ei legendum? 17. Duo hic notatu digna non prætermittam; Primum, quod, ſi, in caſu Ampliationis, rationabiliter Reus petat ſibi legi reſponſiones ſui iam facti examinis, antequā reſpondeat, iuxta conſilium, quod dat Reo Boſſ. *tit. de reſponſ. à Reo facien. n.* 3. Iudex tenetur ei condeſcendere, ſecundùm Boer. Foller. & Marſil. qui loquuntur de teſtibus, ſed idem procedit in Reo, vt not. Chart. *n.* 86. Dixi (rationabiliter.) Vnde Menoch. monet Iudicem, vt videat, an rationabiliter prædicta petantur; nam ſi veriſimile non eſt iuſta ex cauſa peti, debet Iudex Reum repellere; Puta, quando factum non eſſet adeo perplexum, vel tam de antiquo, vel dum de recenti eſſet examinatus, ita vt ex integro poſſet iterum recenſere, quod iam dixerat; Et licet Menoch. loquatur de teſte, multo magis hoc procedit in Reo, qui de facto proprio interrogatur, & ſatis eſt inſtructus, qui propterea videtur malitioſè, & dolo hoc petere, ſecundùm Chart. *d. n.* 86. vbi Menoc. citat. Vnde poterit cogi Reus, vt ſine relatione, præcisè reſpondeat; & tunc præcipuè, dum Iudex credit, & proteſtatur Reum habere ſuſpectum, iuxta conſilium Alex. & Chart. *n.* 87.

18. Secundum notandū eſt; quod alterum conſilium Reo in propoſito datur, nempe, vt cum proteſtatione reſpondeat, videlicet; Dico, vt nunc mihi videtur, quod ſi conſtiterit, me iā aliter dixiſſe, meam hanc reſponſionem, & depoſitionem ad primam refero, cum tunc melius horum memor eſſem; ita Boer. Boſſ. Marſil. & Menoch. qui loquuntur de teſte, ſed in Reo hoc etiam procedit, ſecundùm Chart. *n.* 86. At ex cauſa poteſt Iudex hāc proteſtationem reijcere, vt aiunt Menoc. Method. & Chart. *nu.* 89. *& ſeq.* Et cauſa poteſt ponderari iuxta tradita *hic, n.* 17. Denegatā lectione, Reus, proteſtetur, &c.

19. AMPLIATVR 9. Regula 1. Vt, ſaltem de conſilio, Reus innocens audacter reſpondere debeat, nec timorem oſtendere, ne in ſuſpicionem incidat, Boſſ. *in tit. de reſp. à Reo facien. n.* 9. *per l. de minore, §. plurimum, ff. de quæſt.* vbi Bar. & ſubſcribūt Foller. & Chart. *nu.* 73. Item reſpondeat ſtatim, & ſim- Innocēs audacter reſpondeat, & ſtatim. Signa nocentiæ.

Digitized by Google

ſimpliciter, ſignum enim eſt innocentiæ, ſicut ſignum nocentiæ eſt, dum Reus recurrit ad ſophiſmata, & duplicitates, Chart. *in praxi interr. Reorum, lib. 3. c. 2. n. 72.* Sicut etiam nocentiæ ſigna ſunt in Reo, variatio, trepidatio, vel pallor vultus, ex his enim & ſimilibus inditium contra Reum ſumitur, ſecundùm Ang. Brun. Foller. Marſil. Mille. & Chart. *n.* 74. *&* 85.

Quomodo prædicta ſigna in actis debeat adnotari.

20. Prædicta omnia, & ſimilia ſcribi debent per Notarium in actis, præſente ipſo Reo, audiente, & intelligente; dum examinatur, ne poſtea cōtradicere valeat, Dec. Felyn. Inn. & alij, *in c. quoniam contra, de probat.* Method. alios citans, & Chart. *n.* 76. Vel ſaltem omnia debent notari ſine magno temporis interuallo, & antequam ad alia diuertatur, aliàs Iudici non crederetur, ſecundum Hoſtien. Innoc. Anton. de Canar. & Chart. *n.* 77. Et de mandato Iudicis, aliàs non probarent, Ang. Bal. Innoc. & Chart. *n.* 78. *&* 79. Et hæc ſcribet Notarius Iudice mandante licet ipſe non viderit, Anton. de Canar. Inn. & Chart. *n.* 80. Quo caſu ſcribet, quod Iudex ita dixit, & mādauit, non autem, quod ita ſit, ſecundum Bal. Boſſ. Fely. Foller. & Chart. *n.* 81. Efficacior tamen ſcriptura eſſet, ſi Notarius diceret etiā ſe vidiſſe, ſecundum Method. & præcitatos DD. propterea dicat hoc, dum & ipſe vidit.

An confeſſus mitius puniatur?

21. Vnum præterea conſilium Reo datur, vt dum ipſe videt, ſuum delictum omnino probandum, non expectet, vt conuincatur, ſed ſponte illud fateatur, quia cum confeſſo mitius agitur, quam cùm conuicto, ſecundum Abb. *in c. ut ſi Clerici, de iudic.* Bar. *in l.* 1. *§. cum quis latrones, ff. de q.* Intellige, quando confeſſus, ſponte venit ad iudicium, & confitetur, non autem timore probationum, & ita loqui, & intelligēdos eſſe DD. ait Boſſ. hoc conſilium præbens *in tit. de reſpon. à Reo facien. n.* 16. & declarauit gl. *in c. de hoc, de Simon.*

Reus iuridicè interrogatus ad mortē vitandā poteſt æquiuocare, dum eſt ſpes euadendi.

22. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt licet ſit certum, Reum iuridicè interrogari cum ſemiplena, vel æquipollentibus inditijs, tamen dum ſpes eſt euadendi, in cauſa capitali, ad mortem vitandam, Reus non tenetur verum delictum fateri, non obſtante iuramento, & Iudicis præcepto, ſed æquiuocando negare poteſt, ita tenent Diaz. Filliuc. Ioſeph. a Santa Maria, Leſſ. Malder. Regin. Salzed. Spatar. Valerus, Villal. & Dia. *in* 2. *p. tr.* 15. *reſol.* 27. *vbi in principio*, ait, hanc opin. probabilem, tutam, & tandem probabiliſſimam. Huic opinioni plurimi *citati hic ſup. in Regula* 1. *n.* 3. ſubſcribunt, cum oppoſitam probabiliorem dicant, ergo hanc probabilem tenent; Quam nouiſſimè ſolidè docet Sancius *in Select. dec.* 43. *n.* 29. *& ſeq.* quem ſequitur Portel. *in dub. regul. tit. correct. fratrum, verb. Reus n.* 43. Peirin. *de Relig. ſubdit. to.* 1. *q.* 1. *c.* 16. *§.* 1. Petr. Nau. *lib.* 2. *de reſtit. c.* 4. *à nu.* 142. & Bonacc. in *Decal. diſp.* 10. *q.* 3. *punct.* 2. *n.* 7.

Rationes limitationis.

23. Rationes, ſuperaddo authoritatibus; Prima ratio eſt, Quia à natura inditum eſt hominibus, vt ſe defendant; & hinc leges concedunt,

dunt, vt inuaſorem cum moderaminæ inculpatæ tutelæ poſſit quis occidere, & ad mortem euitandam in extrema famis neceſſitate, aliena ſubripere. Secunda ratio, quia nemo cogi poteſt ad teſtificandum contra parentes ſanguine coniunctos, *l.4.ff.de teſtibus*; Sed nemo alicui eſt magis ſanguine coniunctus, quam ſibi ipſi, ergo. Tertia ratio, lex humana non obligat cum periculo mortis, niſi magnitudo negotij aliud exigat, ergo non obligabit præceptum humanum, nam, cæteris paribus, vtriuſq; eadem eſt ratio. Et præceptum Iudicis de dicenda veritate, cum in hoc caſu ſit iuſtum, poteſt cenſeri datum ad Reum terrendum, & inducendum ad detegendam veritatem, non autem ad obligandum ipſum in conſcientia, Leſſ. Regin. Dia. & alij, *vbi ſup.*

Quid in grauiſſimis alijs pœnis?

24. AMPLIATVR 1. limitatio; Vt procedat non ſolum in cauſa capitali, ſed etiam quando agitur de pœna triremium, mutilationis membrorum, vel confiſcationis omnium bonorum, aut de alio aliquo graui dedecore, ſecundum Leſſ. Malder. Nau. & alios, quos ſequitur Dia. *d. reſ.* 27. Intellige limitationem, & hanc Ampliationem, vbi delictum non eſt plenè probatum, nam data plena probatione, ſpes non eſt euadendi, & Reus fateri tenetur veritatem, ſecundum Dia. *ibid.* ſupradictã 1. lim. & hanc eius Ampl. probabilem aſſerunt, Filliuc. Fagund. & alij, quos refert. & ſeq. Card. Lugo, *de iuſt. tom.* 2. *diſp.* 4. *ſect.* 1. *n.* 4. Item Baldi, Pelliz. Lez. & alij, cum Dia. *p.* 10. *tr.* 13. *ſeſſ.* 13.

Itẽ æquiuocare poteſt, dum verè factũ excuſatur a peccato.

25. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt quamuis in iudicio eſſet contra Reum plena probatio, quandocumque factum externum contra legem, excuſatur a peccato, propter aliquam circumſtantiam, poſſit Reus factum negare, intelligendo de crimine criminoſo; vt ſi quis occidit hominem putatum feram, vel ad ſui defenſionem, vel quodcũq; aliud opus fecit ex ignorantia inuincibili, vel dum rem ſuam, vel ſibi debitam, per iuſtam compenſationem, clam abſtulit, vel quid ſimile, ita Portel. *in add. ad dub. regul. ver. iuramentum, num.* 16. Bann. Azor. & Dia. *in* 3. *p. tr.* 5. *reſ.* 66.

Vel qualificare reſpondere, & quomodo?

26. Vel etiam Reus poteſt reſpondere in his caſibus. Non feciſſe; Puta (Non occidi, ſed ſi feci, id ad defenſionem meam feci): & hæc qualificata reſponſio de iure admittenda eſt, Aret. & Chart. *in praxi inter. Reorum lib.* 3. *c.* 2. *n.* 62. & 63. & Boſſ. *tit. de confeſſis n.* 30. qui, vt ita reſpondeat Reus, eidem præbet conſilium, *in tit. de reſponſ. à Reo faciendis, n.* 2. Poſſet ſimiliter Reus reſpondere; Feci, ſed ad mei defenſionem; At non eſt adeo tuta hæc reſponſio, quæ habetur pro cõfeſſione, & pro parte poteſt acceptari, & pro parte reijci, ſecundum Bar. communiter approbatum, vt plures teſtantur, quos recenſet Clar. *q.* 55. *verſ. poteſt.* vbi ait, quod ita de conſuetudine ſeruatur, Abb. Boſſ. & Chart. *nu* 66. qui teſtantur de communi, Tiraq. qui *in trac. de pœnis, cauſa* 27. *nu.* 7. plures inducit, & teſtatur de communi-

Incipiẽdo ab affirmatiua.

Sed melius à negatiua.

muni, Carr. Gramm. & Menoch. *locis citatis* à Chart. *ibidem*; Melius ergo eſt, vt Reus incipiat à negatiua, vt ſupra, talis enim reſponſio habetur pro mera negatiua, gl. & DD. *in l. ſi quidē, C. de except.* Ang. Iaſ. Marſil. Boſſ. Clar. & Chart. *n.* 64. Qua ſtante reſponſione, Iudex non poteſt inſtare, vt Reus ſimpliciter reſpondeat, ſed ſolum debet curare, vt extorqueat, an verè ad ſui fecerit defenſionem, cum vt dixi hæc reſponſio de iure ſit admittenda, ſecundùm Aret. Boſſ. & Chart. *n.* 63.

Reus non legitime interrogatus, nō tenetur fateri veritatem, nec reſpōdere, nec iurare.

27. REGVLA 2. ſit. Reus non tenetur fateri veritatem, ſi à Iudice non iuridicè, & legitimè interrogetur, ita Henriq. *quodlib.* 1. *q.* 34. Sylu. *ver. Confeſſio delicti q.* 1. Pet. Nauar. *lib.* 2. *cap.* 4. *n.* 136. & colligitur *ex c. qualiter, & quando, & c. inquiſitioni, de accuſ.* Immò Reus in hoc caſu non tenetur reſpondere, nec iurare, & dato quod iuret, poteſt artificio verborum eludere, & æquiuocare, ſecundùm Leſſ. *de iuſt. & iur. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 3 *n.* 8. & Tolet. *in ſum. lib.* 5. *c.* 58. *nu.* 2. Tunc verò Iudex legitimè non interrogat, quando non ſeruat ordinem à lege præſcriptum de Reo interrogando, ſed aliquo modo ſuggeſtiuè interrogat, *iuxta tradita ſup. q.* 80. *à n.* 8. *vſque in finem q.*

Quando Iudex nō legitime interroget?

Idem dic de teſte.

28. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat etiam in teſte, qui, ſi non legitimè interrogetur, reſpōdere non tenetur, &c. ita D. Tho. ab omnibus communiter receptus 2. 2. *q.* 70. *ar.* 1.

29. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt procedat, quamuis Iudex ſub pœna excommunicationis præciperet, qui malè faceret, & grauiſſimè peccaret, ſic præcipiendo, & Reos contra iuris ordinem cogendo reſpondere, Bar. *in l. fin. ff. de quaſt.* D. Tho. 2. 2. *q.* 69. *ar.* 2. vbi Caiet. Nauar. *in man. c.* 25. *n.* 36. Leſſ. *de iuſt. & iu. lib.* 2. *dub.* 3. *n.* 9. & eſt communis.

Licet Iudex ſub excōmunicatione præciperet.

An Reus dubitās ſi Iudex legitime interroget teneatur reſpondere?

30. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt Reus non teneatur reſpondere, cum dubitat, an Iudex eum legitimè interroget, Bann. Henriq. Leſſ. Salas, Sanch. Sot. & alij ab his citati, & hanc opinionem probabiliorem exiſtimat Dia. *par.* 3. *tr.* 5. *reſol.* 106. vbi idem reſoluit de teſte; excipiendo tantum delicta, quæ ſunt in perniciem publicam; Et hinc infert, quod quando Superior inquirit generaliter ſuper aliquo delicto notorio, cuius author ignoratur, ſubditus dubitans, an indicia ſint contra illum, quem ipſe ſcit commiſiſſe delictum, non tenetur prodere delinquentem occultum, & poteſt reſpondere ſe neſcire, quis commiſerit. Notá, contra hanc Ampliationem tenere Sancium, quo ad Reum, & Pitign. quoad teſtem, & horum opinionē probabilem exiſtimat Dia. *vbi ſup.* Vide *hic ſup. q.* 59. *n.* 4 *vſq. ad n.* 9.

Vel dum Reo non innoteſcunt teſtium depoſitiones.

31. AMPLIATVR 4. Regula 2. conſequenter ad præcedentem Ampliationem; Vt Reus non teneatur Iudici reſpondere, niſi teſtium depoſitiones ei notificentur, quia cum non conſtet ei, quod legitimè interrogetur, poteſt de hoc rationabiliter dubitare, ita Aldrete, Cord. Nauarra, Nauarrus, Salzed. Sot. Tolet. quos refert, & ſequi-

Digitized by Google

quitur Dia. 3. *par. tr. 5. reſol. 91.* vbi concludit, quod inditiorum, & ſemiplenæ probationis copia, Reo tradenda eſt, ad hoc vt reſpondere teneatur; Sed poſtea ſubdit; Sibi cum Salzedo placere, (& ait, vtinã Iudices ſeruarent) vt non dentur copiæ, ſed tantum, vt Iudex Notario præcipiat, quod teſtium depoſitiones abſq; eorum nominibus coram Reo legat.

32. Ratio huius Ampliationis eſt, quia, qui bonam ſuam famam, & honorem, vitamque iure poſſidet, nullo adſtringitur iure, illa dimittere, quoadusq; ſibi innoteſcat alienum ius; in caſu autem noſtro Reus iure iſta poſſidet, ergo donec iuridicè ei notum ſit ius, quo Iudex poteſt illum interrogare, non tenetur ſeipſum prodere, veritatem fatendo; Et conſequenter, Reus qui pro ſe habet hanc ſolidam rationem, & tot grauiſſimos DD. tuta conſcientia, in caſu Ampliationis, poteſt veritatem occultare, & negare, iuſta æquiuocatione; Puta non feci, &c. Intelligendo intra ſe (taliter, quod tenear confiteri)

33. Huius Ampliationis doctrina ſatis communis eſt Theologorum, & Summiſtarum, qui etiam ſuſtinent Iudicem teneri notificare, vt ſup. & præſertim praxis Papien. *in forma inquiſitionis in ver. fama publica, nu. 3.* ait; De iure dandam eſſe copiam inditiorum petitã ante examen, & oppoſitum facientes Iudices, malè, & peſſimè facere in animarum ſuarum maximum detrimentum, & conſentiunt Nauar. & Salon. quos *in praxi interr. Reorum lib. 3. cap. 2. nu. 12.* Chart. refert, ſed non ſequitur, vt ſtatim dicam.

34. Animaduertendum, controuerſam eſſe Ampliationis 4. doctrinam, in qua Legiſtæ Criminaliſtæ ſentiunt Iudicem non teneri tradere copiam inditiorum Reo ante conſtitutum, ita Chart. *vbi ſupra*, qui teſtando de conſuetudine, ſubdit, ita quotidie practicari, vt dicit etiam Foller. & hanc opinionem ſectantur Cagn. Corrad. & Neuiza. qui teſtis eſt de obſeruantia, & reſpondet rationibus in contrarium, diffusè tractans hunc punctum; Et ſtante hac generali conſuetudine, aiunt Chart. *ibidem*, & Clar. citans Iodoc. *q 45. verſ. ſed quid*, quod malè faceret Iudex, qui aliter obſeruaret in praxi; Et cum his ſentit Franc. Marci *deciſ. 692. n. 4. p. 1.* immò tantum abeſt, vt Iudex teneatur iubere, vt Reo legatur depoſitio teſtium, vt potius talis lectio ſit illicita ſuggeſtio ſecundùm Farin. *q. 83. nu. 90.* & Chart. *ibidem lib. 2. c. 1. n 65. & 66.* citans Hoſtien. *in tit. de teſtibus*, vbi fatuos Iudices appellat, ſic facientes; & licet loquatur de teſtibus, eadem ratione idem de Reo dicendum eſt, ait, *ibidem*, Chart. Controuerſus eſt hic punctus.

35. Probatur hæc opinio Legiſtarum ex prædicta generali conſuetudine, & obſeruantia communi; Nam ſicuti, quod apud omnes gentes receptum eſt, dicitur eſſe ius gentium, & vim habet iuris naturalis, eo quod lumen naturale videatur omnibus dictare illud, ſic quod ita communiter obſeruatur, etiam à Iudicibus timoratis, non eſt credendum iniuſtè fieri, ſed potius

tius

tius ritè, & rationabiliter practicari. Et huius praxis ea præſertim ratio poteſt adduci; Quia cum Rei, multoties, ſint nimis parati ad negandam veritatem, non rarò ſint verſuti, vt eandem veritatem aſtutè conētur occultare, & iſti, vt probatum eſt *ſupra q.* 77. *n.*4. arte, & acumine interrogationũ ſint trahendi ad veritatem fatendam, & quaſi vi ab eis ſit extorquenda; Si darentur huiuſmodi Reis ante examen, ſeu conſtitutum copiæ inditiorum, taliter inde inſtruerentur, vt præcluſa eſſet via Iudici ad veritatem dicto modo indagandam, ad videndum, an Rei velint mentiri, variare, titubare, &c.

Reſolutio. 36. Ex deductis patet, etiam hãc Legiſtarũ opinionẽ, nimis probabilem eſſe, & ſolidis rationibus authoritatibuſque grauiſſimorum DD. fundatã; Vnde videtur quod in præſenti cõtrouerſia detur bellum ex vtraque parte iuſtum; Et quod Iudex iuſtè præcipiat in terminis propoſitarũ tertiæ, & quartæ Ampliationis iuxta opinionem Legiſtarum, Et è contra Reus, citra mendacium, veritatem occultet, iuxta opinionem Theologorum, & Summiſtarum; nec Reus facit contra præceptum, vel iuramentum, quod ſemper intelligitur de veritate, quam Reus (ſeu teſtis) aperire tenetur; Vterque, enim, opinionem probabilem ſequendo, iure vtitur ſuo.

Ampliatur tertia, & quarta Ampliatio, vt procedat inter Regulares. 37. AMPLIATVR propoſita 3. & 4. Ampliatio; Vt procedat etiam inter Regulares, ſecundum Dia. *p* 3 *tr.*5. *reſol.*91. Nauar. *in Sum. c.*25. *n.*35. *&* 36. Sanch. *in Sum. lib.*3. *c.* 7. *n.*11. *in fi. & cap.*6. *n.* 26. Rodr. *in ordine iudic. c.*10. *n.* 3. Bonac. *in decal. diſp.*10. *n.*3. *pun.* 2. *n.*4. *verſ. mihi probabiliter*.

Obiectio. ni ſatis fit. 38. Neque obſtat, quod ſubditus Regularis, dum ei ſuus præcipit Superior, in dubio, an teneatur? debeat obedire, cum poſſeſſio certa Superioritatis ſtet pro Superiore, & ambiguitas ratione dubij, ſit pro ſubdito, & conſequenter ambiguitas certitudini cedere debeat, vt tenet Lorca 2. 2. *ſec.* 3. *diſp.*53. *n.*8. *&* 9. & alij; Nam reſpondetur hoc bene procedere in ſimplici obedientia extraiudiciali, de qua verificatur obiectio; Secus autem eſt in obedientia iudiciali, in qua Superior, etiam Regularis, vt Iudex, non eſt in poſſeſſione Superioritatis, Reum ſubditum interrogãdi, niſi iuris ordine ſeruato interroget; Quod non facit, dum Reus non eſt certioratus, & poteſt dubitare, an legitimè interrogetur, cũ è contra ipſe Reus ſit in certiſſima poſſeſſione ſuæ libertatis, vt tradit Lorca, vbi ſupra.

Quid ſi Reo in genere manifeſtentur acta? 39. Nota Dian. *in* 4. *par. tr.*8. *reſol.*130. moderate ſuam *hic ſup.* traditam doctrinam, *ex reſol.*91. Dum ait Reum teneri reſpõdere, & veritatem fateri, dum aliqualiter ſibi conſtant proceſſus, & acta, Iudicemq; iuſtè, & legitimè interrogare; Hæc enim aliqualis manifeſtatio poteſt præſtari Reo ante conſtitutum, aperiendo in genere ſuæ cauſæ ſtatum, nimirum oretenus illi indicando; quod delictum ex deductis in proceſſu taliter cõſtat, quod ipſe iuridicè, & legitimè interrogatur; & huic ſententiæ ſub-

Digitized by Google

ſcribit Bouer. *in Direct. par.2. c.35. verſ. Reo*; & hoc apud nos in praxi paſſim ſeruari vidi.

Cōſilium Reo datur, vt patenter nō reſiſta, ſed æquiuocet.

40. Vnum hic non prætermittam; Nempè, quod cauere debet Reus in propoſito caſu a reſiſtendo Iudici patenter. Cum enim in eodem caſu pro ſe Iudex habeat adeo probabilem opinionem, ad reſpondendum ipſum cogere poſſet, abſque eo, quod ſibi inditia ex actis redundantia manifeſtet, & propterea vtiq; in foro fori, Reus manifeſtè reſiſtens, ſuccumberet: Vnde cautius faciet (cum in conſcientia ſit tutus,) reſpondendo, ſed iure ſuo vtendo nempè æquiuocando, & negando. Vide inf. *q. 85. n.14. & 15.*

41. De Materia huius quæſt. agit Clar. *§. fin. q.45.* nec non Boſſ. *in tit. de reſponſ. à Reo facien.* & diffusè Char. *in praxi interr. Reorum lib. 3. cap. 2.*

De confrontatione Rei cum teſtibus, Quæſtio 82.

QVONIAM non raro pro complemento examinis Rei deueniri ſolet ad confrontationem eius cum teſtibus; Ideo poſt quæſtiones de Rei interrogatione, & reſponſione, hæc de confrontatione ſubordinatur, quæ ſequentibus Regulis erit abſoluenda.

Confrontatio Rei cum teſtibus arbitraria eſt.

2. REGVLA 1. ſit. Confrontatio Rei cum teſtibus de iure non eſt neceſſaria, nec de ſubſtantia proceſſus, ſed vtilis, cum ex ipſa veritas magis eluceſcat, Clar. Ambroſ. Chartar. Scacc. & Guaz. *defen.20. c.19. n. 1.* & Reus per eam acrius vrgeatur, Far. *q.72. n.139.* Eſt tamen in arbitrio Iudicis talis confrontatio, Farin. *n. eodem*, & Guaz. *n.10.* vbi teſtatur ita obſeruari Romæ.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt adeo ſit arbitraria Iudici dicta confrontatio, vt quamuis Reus inſtet pro cōfrontatione, Iudex non cogatur eam facere, nec debeat condeſcendere petitioni, niſi expediens iudicauerit, cum iura, & DD. moneant Iudices, vt in aliquibus caſibus á confrontatione abſtineant, Farin. qui teſtatur de praxi, & Guaz. *n. 10. & 11.* & de dictis caſibus, *vide hic infra*, in limitatione 2.

Quamuis eam Reus petat.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt è cōtra Iudex cogere teſtes poſſit, vt cum Reo confrontentur, Baiar. Chart. Scac. & Guaz. *n. 8.* ſicut enim teſtes cogi poſſunt ad teſtificandum, ita etiam ad confrontandum, Scac. & Guaz. ibidem.

Et cogere poteſt Iudex teſtes, vt cōfrontentur.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt poſito aliquo impedimento cōfrontationis, ſit in arbitrio Iudicis legere Reo depoſitiones teſtium, Caual. Scac. & Guaz. *n.9.* & decretum in propoſito faciendum ponit Scac. ibidem.

Poteſt etiam legere Reo teſtificationes.

6. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt ſit etiam in arbitrio Iudicis, quando teſtes ſunt inter ſe contrarij, eos confrontare, Clar. & latè Caualc. quæ tamen confrontatio fieri non ſolet, niſi contrarietas ſit in negotio principali, vel in circūſtantijs ſubſtantialibus, Scac. & Guaz. *defenſ.20. cap.19. n.5. & 6.* vbi ait Farin. tenere, fieri poſſe in

An teſtes confrontētur inter ſe?

qua;

Digitized by Google

quacunq; contrarietate; ſed ipſe in hoc non eum ſequitur.

Vix, & quomodo vtēda ſit cōfrōtatio.

7. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt cum omnis confrontatio ſit periculoſa, Guaz *n.* 2. ad eam deueniri non debeat Iudex, nec vti arbitrio in partē affirmatiuam, niſi antequam Reus ponatur ad largam, ne teſtes loquantur cum Reo, & ne iſte inſtruatur, & de hac praxi teſtatur Guaz. *n.* 12. quamuis huiuſmodi praxis, auferens Reo defenſiones, ei non placeat. Et videtur inclinare, *n.* 13. cum Scac. qui diffusè tangit punctum, quod non debeat fieri ante litem conteſtatam; In qua conteſtatione, dat Guaz. *n.* 14. Iudici hanc cautelam, vt inter plurimos nominet Iudex teſtem confrontandū, interrogando Reū, an hos cognoſcat, & an hos habeat pro veridicis, & amicis; vt affirmando, facilius in cōfrontatione inducatur ad fatendum, & citat Scac. & Foller. ſubdens cautelam Reo, vt non approbet nominatos, ſed dicat ſe habere illos pro talibus, quales ſunt.

Præſertim dum teſtes ſūt Rei ſubditi, &c.

8. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt caueat Iudex a confrontatione teſtium, dum ſunt Rei vaſalli, famuli, domeſtici, vel ſimiles, ne ob timorem, vel reuerentiam nō confirment, debilitent, pallient, vel deſtruant teſtificata, Caualc. latè, & Guaz. *n.* 3. tutius eſt enim hoc, vt monet Chartar. & ita obſeruant cauti Iudices, vt aiunt Ambroſin. Scac. & Guaz. *ibidem.*

Neceſſaria in caſu cōfrōtatio.

9. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt confrontatio non ſit arbitraria, ſed neceſſaria; dum teſtis dicit non nouiſſe ex nomine, ſed cognoſcere de viſu Reum, & per ſigna, quæ deſcribi debent diligenter in actis, & deinde ad confrontationem, ſeu potius ad recognitionem deueniendum eſt, Clar. Foller. Scac. Caual. Chartar. Marſil. Mille. & Guaz. *n.* 7. vbi notat hoc fieri debere non in forma confrontationis, ſed recognitionis, cum Mille. &c.

Seruanda in cōfrontatione.

10. REGVLA 2. ſit. In confrontatione ea omnia ſeruari debent, quæ in primo examine requiruntur, Clar. Farin. Honded. & Guaz. *defen.* 20. *c.* 20. *n.* 7. Vnde teſtes debent iurare parte præſente, facta inter eos mutua recognitione, Ambroſin. Boer. Chartar. Baiar. latè Caualc. & Guaz. *n.* 5. Burſat. & Farin. *q.* 72. Et etiam torqueri, Guaz. *n.* 7. quod magis eſt dicendum in ſocio criminis, qui torqueri debet in facie Rei nominati, vt ratificet, Ambroſin. Cabal. Boſſ. Scacc. & Guaz. *d. n.* 7.

Item in confrontatione, & recognitione.

11. Item ſeruandum eſt in recognitione, & cōfrontatione, vt fiat inter plures, non enim Reus ſolus teſti eſt exhibendus, quia eſſet ſpecies ſuggeſtionis, a iure reprobatæ, Scac. alios allegans, *in trac. de iudic. lib.* 1. *c.* 86. *n.* 81. qui *n.* 59. & 67. ait, quod de ſtylo adhibetur numerus duorum, vel trium vna cum Reo, huic ſimilium, quantum fieri poteſt, facie, ſtatura, & veſtibus, & conſentiūt Clar. Caualc. Chartar. Scac. Guaz. *c.* 20. *n.* 1. & 2. Et dato quod teſtis in confrontatione dicat non Reum, ſed alium delictum, de quo agitur perpetraſſe, exculparetur Reus, & probaretur hinc eius innocentia Guaz. *n.* 3. &

præ-

prædicti apponendi cum Reo, non debent eſſe noti teſtibus, Scac. *dicto n.67. circa fin.* & Guaz. *n.2. in fi.*

Alia ſeruanda.

12. Vlterius ſeruari debet, vt cum plures teſtes cum Reo confrontandi ſint, non omnes ſimul confrontentur, ſed ſinguli, & ſeparatim, Chartar. Ambroſin. Scac. Pegn. & Guaz. *n.4.* quia, ait, teſtes debent deponere, ita vt vnus neſciat depoſitionem alterius; Et ſinguli teſtes in confrontatione debẽt referre depoſitionem primam ſaltem in ſubſtantia, vel audiente Reo, cuiuslibet teſtis examen legatur, Farin. alios inducens, *q.80. n. 92. & ſeq.* Chartar. Foller. & Guaz. *nu.8.* deinde depoſitione lecta, interrogetur teſtis, an ita depoſuerit, & pro veritate dixerit, atque ita ratificet in facie Rei, Ambroſin. Chartar. & Guaz. *ibidem*, vbi monet, vt ante dictam lectionem, præcedat relatio teſtis in ſubſtantia, & teſtatur ita ſeruari ab omnibus Iudicibus Deum timentibus, ad euitandam occaſionem ſuggeſtionis.

An recognitio, & confrontatio tollat defectum citationis, inducat publicationem proceſſus, & teſtes poſſit Reus opetere?

13. REGVLA 3. ſit. Recognitio, & confrõtatio tollit defectum citationis, immò plus operatur, quam ſi Reus fuiſſet citatus, Afflict. & Farin. *q.72. n.139.* Baiar. alios inducens, & Guaz *defenſ.20. cap.21. n.1.*

Item per confrontationem inducitur publicatio proceſſus, Bar. & Baiar. *q.49. n.9.* Quod intelligit Guaz. *n.7.* procedere in ea parte, in qua facta fuit confrontatio, non in toto proceſſu.

14. An verò confrontatio faciat, vt Reus non poſſit teſtes repetere, eſt controuerſum, vt apud Guaz. *n.2. vſque ad 6. incluſiuè.*

An, & quando confeſſio iudicialis ad Reum condemnandum ſufficiat?

Quæſtio 83.

1 CVM in iudicio, ad hoc Reus interrogetur, vt quantum fas eſt, ex eius ore patrati delicti confeſſio habeatur, poſtquam vidimus de Rei iudiciali interrogatione, & reſponſione, de eiuſdẽ iudiciali confeſſione videndum eſt.

2. REGVLA ſit. Confeſſio iudicialis, & ſpontanea Rei, ad ipſum condemnandum ſufficit; Vnde dici ſolet; In confeſſum, Iudicis partes non ſunt, niſi in condemnando, ita Clar. *§. fin. q.65. verſ.1.* vbi inducit teſtantes de communi Gand. Suz. Imol. Carrer. & Mille. Huic Regulæ ſubſcribunt Abb. Ang. Bar. Bal. Boſſ. Dec. & Farin. *q.81. n.3.* vbi alios ad ſaturitatem citat cõcordantes, inter quos Conrad. & Gomez teſtantur de communi, & ibi Farin. ait. hanc Regulam contradictorem non habere. Ratio Regulæ eſt, quia confeſſione, nulla maior reperitur probatio, nec alia probatione opus eſt, vbi confeſſio habetur, quæ facit rem manifeſtam, & notoriam, habetque vim rei iudicatæ, ſecundùm Abb. Bar. Bal. cum innumeris, quos ſequitur Farin. *n.4.*

Rei confeſſio ſpõtanea in iudicio ſufficit ad condemnationẽ.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt confeſſio ſufficiat ad condemnandum, etiam ſi proceſſus alias eſſet nullus, Innoc. originaliter, *in c. qualiter, & quando, il 2. n.7. de accuſat.* & de communi teſtantur Alex.

Quamuis Proceſſus eſſet nullus.

Fol-

Foller. Gomez, Iaſ. Marſ. & Clar. *q.*55. *verſ. item poſſet*, vbi ait, hanc communem opinionem canonizatam eſſe in iudicijs, & in ſcholis, eamque in iudicando intrepidè ſequendam; & de communi teſtis eſt etiam Farin. *nu.* 5. Confeſſio enim tollit omnem ineptitudinem proceſſus, ſecundùm Bar. Innoc. & Boſſ. *tit. de confeſſis*, *n.*40. Intellige hanc Ampliationem, vt Iudex poſſit, ſed non cogatur damnare ex confeſſione emanata ex proceſſu nullo, ita Ang. Dec. & Boſſ. *d.n* 40.

Non tamē tenetur Iudex condemnare.

4. Ex hac Ampliatione infertur 1. quod ſtante dicta confeſſione, non attenditur defectus, & nullitas ordinis iudiciarij, Puta; ſi inquiſitio formata eſſet, non præcedente fama; *cap.* 1. *de accuſ. in* 6. vbi Arch.d. & Gemin. ita originaliter Innoc. *in c. qualiter, & quando, il* 2. *de accuſ.* vbi Butr. Io. Andr. Io. Anan. qui ait, quod ita cōmuniter dicunt DD. & Fely. qui ait, quod in hoc omnes ſcribētes cōſentiunt; Hanc ſententiam tenuerunt etiam Abb. Aret. Ang. Bal. Chart. Foller. Maſcar. & Farin. *q.*81. *n.*66. vbi vltra citatos inducit 28. alios DD. concordātes: licet Maran. Marſ. Rom. & pauci alij relati à Farin. *q.*81. *n.* 67. contradicant.

Vt ex defectu ordinis iudiciarij.

5. Infertur 2. Vt dicta confeſſio validet proceſſus nullitatem ex ineptitudine inquiſitionis, ſeu accuſationis, Aret. Bero. & Dec. *in cap. at ſi Clerici*, *de iudic.* Bar. Fely. & Farin. *n.* 68. vbi ait, quod hoc eſt de mente omnium citatorum, *hic ſupra*, *n* 4. Quamuis etiam in hoc Maran. Marſ. & quidam alij diſſentiant.

Ex ineptitudine inquiſitionis, vel accuſationis.

6. Infertur 3. Vt dicta confeſſio ſufficiat ad condemnandum, etiam quod emanauerit non præcedentibus inditijs, ex ea enim validatur proceſſus nullus ex defectu, quia inditia non præceſſerunt, gl. & communiter omnes DD. *in cap.* 1. *de accuſat. in* 6. Ang. Paris de Put. Foller. Maſcar. Anchar. & de communi teſtantur Beluiſ. & Mille. & ita ſeruari in praxi, ait Farin. *q* 81. *n.*13. inducens vltra præcitatos ſeptem alios DD. Non deſunt oppoſitum tenētes, vt ſunt Sarmien. ex D.Tho. & Sot. & faciunt relata à Farin. *q.*81. *n.*14. & 15.

Non præcedentib. inditijs.

7. Infertur 4. Vt dicta confeſſio validet nullitatem capturæ factæ ſine inditijs, Alex. & Boſſ. *tit. de confeſ. n* 76. nec non Farin. *q.*81. *n.* 71. (licet alij contra). Item nullitatem proceſſus in ſubſtantialibus, Franc. & Far. *n.*73. Itē dicta confeſſio operatur, vt confeſſus poſſit condemnari perempta inſtantia, ſecundùm Ang. Anan. Bal. Bertaz. Dec. Foller. & Farin. *n.*74. vbi inducēs etiam alios teſtatur de communi. Item ſine litis conteſtatione Bar. Bero. Innoc. Mant. & Farin. *n.* 76.

Ex captura facta ſine inditijs, ex nullitate in ſubſtantialibus perēpta inſtātia, & ſine litis conteſtatione.

8. LIMITATVR 1. propoſita 1. Ampliatio; Vt dicta confeſſio non validet nullitatem precedentem ex defectu iuriſdictionis, ita Clar. *q.*55. *ver. præterea, & ver. item poſſet*, citans Gomeſ. qui teſtatur de communi omnium DD. *Vide hic inf. n.*28. *& ſequ.*

Non validatur defectus iuriſdictionis.

9. LIMITATVR 2. eadem Ampliatio; Vt non procedat in confeſſione facta coram Delegato; confeſſio enim facta coram Ordinario

Confeſſio coram Delegato nō validat proceſsū nullum.

nario validat proceſſum nullum, non autem facta coram Delegato, Ang. Marſil. Baiar. ad Clar. *q.55. n.26.*

An ſine proceſſu prædictus confeſſus poſſit cõdemnari?

10. AMPLIATVR 2. Regula; Vt confeſſus ſpontaneæ iudicialiter poſſit condemnari, etiam ſine præcedente proceſſu vllo modo, ſecundùm Abb. Anan. Anchar. Bal. Brun. Butr. & Farin. qui ſex alios concordãtes DD. citat. *q.81. n.75.* vbi teſtatur de communi; licet contra teneat Ang. cuius ſententiam Farin. ibidem dicit veram, quoad pœnam ordinariam, hanc verò Ampliationem, quoad extraordinariam, & faciunt dicta per eundem, *n.91.*

An cõfeſſio in vno iudicio noceat in alio?

11. AMPLIATVR 3. Regula; Vt confeſſio criminis in vno iudicio, præiudicet etiam in alio, Abb. qui teſtatur de communiori, & veriori opinione, Anchar. Bellam. Imol. Mant. Zabar. & Farin. *q.81. nu.93.* Et hoc quamuis confeſsio

Quid ſi facta ſit in nullo iudicio?

fuerit facta in iudicio nullo, Diaz. Purpurar. & Far. *n.101.* Et idem dicendum eſt in confeſsione facta à teſte, ſecundùm Diaz. Fulgoſ. Purpur. Bar. Butr. Grat. Iaſ. Surd. & Far. *n.102.* vbi dicit hanc opin. æquiorem; licet alij contra.

Declara.

12. LIMITA hanc Ampliationem; Vt procedat in confeſsione inter eaſdem perſonas, ſecus inter diuerſas; In confeſsione vera, & expreſſa, ſecus in ficta, & tacita, Farin. *q.81. n.103. vſque* 106. vbi citat Fely. & plures alios graues DD. concordantes.

Quid in confeſſione qualificata incipiente ab affirmatiua?

13. AMPLIATVR 4. Regula; In confeſſione qualificata incipiẽte ab affirmatiua, in criminalibus, & in his, quæ habent contra ſe præſumptionem, vt in homicidio, iniuria, & ſimilibus, in quibus talis confeſſio pro parte acceptari poteſt, & ſufficit ad condemnandum, Bart. quem communiter ſequuntur DD. teſte Farin. *q.81. nu.6.* & præſertim Bertaz. Iaſ. & Vulpell. qui teſtantur de magis communi, & practicata opinione, Abb. Alex. Ang. Boſſ. Clar. Dec. Fely. Foller. Marc. & Far. *nu.110.* vbi cumulat 26. alios DD. concordantes; Et quãuis hæc Ampliatio habeat plurimos cõtradictores, vt apud Far. *n.112.* Tamen cum ſine dubio ſit magis cõmunis, & in iudicijs practicata, teſte Farin. *n.113.* firmiter tenenda eſt; Et non modo, quando confeſſio qualificata, eſt ſub duplici ſtructura verborum; Puta; Occidi; ſed ad mei defenſionem; Sed etiam dum eſt prolata ſub vna tantum ſtructura verborum; Puta; Occidi, me defendendo, ſaltem quoad pœnam extraordinariam, Farin. qui pro, & contra DD. adducit, & tandem ſic meritò concludit, *n.113. vſque* 116.

14. Quod autem ſtante dicta confeſſione qualificata, incipiente ab affirmatiua, poſſit deueniri ad pœnam, non ordinariam, ſed extraordinariam, tenuerunt Abb. & Fely. *in c. auditis, de præſcript.* Dec. Iaſ. cum alijs, quos ad ſaturitatem citat, & ſequitur Far. *q. 81. n.157.* inter quos Clar. teſtatur de cõmuni, & ſeruata opinione, & Bertaz. cum Burſ. teſtes ſunt de magis cõmuni (licet aliqui contra.) Quid autem dicendum ſit, dum qualitas non adijcitur ſtatim, ſed ex interuallo,

Digitized by Google

uallo, vide Far. à n. 118. vſque 126.

15. LIMITA 1. Ampliationem 4. Vt procedat, ſicut dictum eſt in reſponſione incipiente ab affirmatiua, ſecus ſi à negatiua; Puta. Non occidi, ſed ſi feci, fuit ad mei defenſionem, tunc enim confitens habetur pro negante, nec confeſsio poteſt diuidi, vt probaui *ſupra q. 78. n. 26.* & tenuit Farin. *q. 81. n. 142.* ex Bal. Boſſ. Clar. & alijs; Et ſubdit *n. 143.* quod Reus pro negante etiã habetur, nec poteſt diuidi confeſſio, dum Reus incipit à conditione; e.g. ſi occidi, feci ad mei defenſionem, ſecundùm Bald. Cyrill. & Iaſ. & hos ſequens Farin. ait, hoc eſſe de mẽte omnium DD. allegatorum ab eo, *d. n. 142.* nempe Ang. Bero. Clar. Fely. Boſſ. & aliorum.

Quid ſi à negatiua incipiat?

16. At quod Iudex non debeat admittere iſtam conditionatam reſponſionem, & quod niſi præciſè affirmatiuè, vel negatiuè reſpõdeat, poſsit Reus torqueri, tenet Caſon. *in tr. de tormen. c. 18. rubr. de cõfeſſ. ſpontan. n. 19.* & ſolidè probauit Farin. *q. 37. n. 176.* ex Bal. Foller. &c.

Sed contra.

17. LIMITA 2. Ampliationem 4. In confeſsione affirmatiua qualificata, adiecta clauſula; Non aliter, &c. quæ non poteſt diuidi; ſic enim confitens habetur pro negãte, niſi reſponſio acceptetur, prout prolata eſt, & propterea ex ea cõdemnari non poteſt, ſecundùm Bal. qui teſtificatur de quotidiana praxi, poſt gl. *in l. ſi quidem, C. de except.* Boſſ. *tit. de confeſſis, nu. 26.* vbi citat Anan. Dec. & Socin. Et ſubſcribit Vulpel. qui alios referẽs concordantes teſtis eſt de communiter recepta opinione, & Farin. *q. 81. n. 148.* vbi ait ab hac non diſcedendum, cum ſit æquior, & magis communis opiniõ; licet aliquos habeat contradictores.

Quid in affirmatiua qualificata cum clauſula non aliter?

18. LIMITA 3. Ampliationem 4. In his, quæ de ſui natura non ſunt prohibita, in quibus confeſsio qualificata affirmatiua non poteſt pro parte tantùm acceptari, Bert. Boſſ. Ferret. Foller. Hond. Claud. Mille. Gabr. qui exemplificat in confitente expendiſſe monetam falſam, quam credebat bonam, & Far. *q. 81. n. 149.* quem ad rem loquentẽ vide etiam *n. 168. vſq; 171.*

Seu in his, quæ de ſe non ſunt prohibita.

19. AMPLIATVR 5. Regula; Vt confeſsio iudicialis ſpontanea non indigeat ratificatione, dummodo non fuerit expreſsè reuocata, Bart. & Caſtren. *in l. vnica, C. de confeſſis,* Clar. *q. 65. verſ. ſed quæro,* vbi plures adducit teſtantes de communi, & præſertim Brun. qui ait, quod hæc eſt cõmunis, & quaſi omnium opinio, quam etiam tenuerunt Abb. Ang. Bal. qui dicit, ita de conſuetudine obſeruandum, Boſſ. Chart. Foller. & Far. *q. 81. n. 8.* vbi ad ſaturitatem citat DD. inter quos tredecim teſtantes de communi; & ſubdit *n. 10.* hanc veriorem, communiorem, & practicatam; Quicquid dicant Bologn. Marſil. Suzzar. & quidam alij relati à Farin. *n. 11.*

Spontanea confeſsio in iudicio non reuocata, non indiget ratificatione.

20. AMPLIATVR 6. Regula; Vt iudicialis ſpontanea confeſsio noceat confitenti, etiam quod is fuerit abſolutus per ſententiam, quæ in iudicatum tranſierit, Abb. Anton. de Butr. Alciat. qui de communi, Aret. Bero. qui ait, hoc ab omni-

An dicta confeſsio noceat abſoluto?

Digitized by Google

omnibus ferè approbari, Iaſ. Inn. & Farin. *q.4.n.43.* vbi relatis ſeptē DD. concordantibus, ait, quod licet præfati DD. loquantur in ciuilibus, idem dicendum eſt in criminalibus, prout optimis rationibus demonſtrat Foll. *in praxi crim. par. 1. tertia par. principalis verſ. Et ſi confiteantur, n. 40. & ſeq.*

21. Neq; obſtat communis DD. ſententia dicētium; Confeſsionem non nocere confitenti, quādo aliàs contra illam fuit ſententiatum, quam opinionem ſequuntur præſertim Abb. Bald. Felyn. Innoc. & alij relati à Farin. *q.4.n.43.* quia reſpondetur cum Foller. loco citato, & præcipuè *n.44.* quod communis DD. intelligitur, prout ipſi loquuntur, quando confeſsio emānauit ante ſententiam, in qua poſtea contra cōfeſsionem fuit pronunciatum; noſtra autem ampliatio in confeſsione emanata poſt ſententiam.

Cōfeſsio Iudici per literas facta probat.

22. AMPLIATVR 7. Regula; Vt confeſsio Rei abſentis facta per eius literas, Iudici ab eo tranſmiſſas, ipſi Reo præiudicet, quia probat, ſecundùm Bal. & Baiar. ad Clar. *q.55.n.7.*

Cōfeſsio falſa non nocet.

23. LIMITATVR 1. Regula; Vt procedat in confeſsione vera, nam ſi conſtaret falſam eſſe confeſsionem, confitenti non præiudicaret, Alber. Bald. Bertaz. Carer. Conrad. Maſcar. Montic. & Far. *q.81.n.21.* vbi citat ſeptem alios concordantes DD. Et hinc eſt, quod confeſsio Rei dicentis, ſe occidiſſe N. qui viuus reperitur, tanquam falſa, non nocet confitenti, gl. *in l. vnica, C. de confeſſis,* vbi notant omnes DD. per tex. expreſſum, *in l. inde Neratius, § fin. & l. ſeq. ff. ad leg.* Aquill. Marſ. Mills. Menoch. Monticell. & Farin. qui alios etiam citans, ait, *n. 24,* hanc doctrinam veriſsimam, communem, & nullam prorſus habere difficultatem: In dubio nihilominus confeſsio præſumitur vera, & non falſa, ſecundùm Bald. Bertaz. Brun. Farin. & alios *n.23.*

Siuè de falſitate conſtet ante, ſiuè poſt ſententiam.

24. AMPLIATVR 1. limitatio 1. Vt procedat, ſiuè de innocentia Rei conſtet Iudici ante, ſiuè poſt ſententiam, in vtroque enim caſu abſoluendus eſt Reus, detectus innocens, qui falſum confeſſus fuit delictum, Aret. *in c. ex tenore, & ibi alij DD. de teſtibus,* Boſſ. *tit. de confeſſ. n.70.* vbi ait, quod dum per teſtes conſtat de innocentia, magis attenditur veritas, quam confeſsio, & abſoluendus eſt confeſſus, Bert. *conſ.95. lib.1.* vbi dicit, quod quādo conſtat de innocentia Rei, omnes admittunt Reum abſoluēdum eſſe, non obſtantibus ſexcentis confeſsionibus, Bal. Maſcar. & Farin. alios inducens, *q.81.n.25.* Sed nota, quod, dum de innocentia Rei conſtat Iudici non ante, ſed poſt ſententiam, cum ipſe Iudex iam functus fuerit officio ſuo, ad hoc vt poſsit liberare Reum confeſſum, & condemnatum, pro liberatione cōſulendus eſſet Princeps, vt eſt tex. ad literam, *in l. 1. §. ſi quis vltro, ff. de quæſt.* vbi gl. & communiter omnes DD.

Sed poſt ſententiā conſulatur Princeps.

In parte falſa confeſsio tota præſumitur falſa.

25. AMPLIATVR 2. limitatio 1. Vt in totum præſumatur falſa confeſsio, quæ in parte falſa reperitur, Alciat. Dec. Soc. & Far. *n.22.*

26. AM-

Inueriſimilis non ſufficit ad condem. nandum.

26. AMPLIATVR 3. limitatio 1. Vt confeſſio inueriſimilis, cui reſiſtunt inditia innocentiæ, non ſufficiat ad condemnandum, immò nihil operetur, Bal. Bertaz. Brun. Dec. Decian. Foller. Maſcar-Menoch. Tiraquel. Far. & alij quamplures ab eo relati, *q. 81. n. 28.* vbi teſtatur de communi; Quod multo magis dicendum eſt de confeſſione impoſſibili, quæ nihil operatur ſecundùm Bertaz. Decian. Foller. Marſil. Menoch. Montic. & Farin. alios inducens *n. 29.*

Minus impoſſibilis

Mitius agitur cũ ſponte cõfeſſo.

27. LIMITATVR 2. Regula; Vt licet confeſſio iudicialis ſufficiat ad condemnandum, mitius tamen ſemper agendum ſit cum ſponte confeſſo, quam cum conuicto, Abb. *in c. at ſi Clerici, de iudic.* vbi Aret. Fely. & Bero. qui teſtatur de communi, & veriori opinione; His ſubſcribit ſolidè Tiraq. Foll. Boſſ. & de communi teſtantur Bertaz. & Simanc. quos ſequitur Farin. *q. 81. n. 172.*

Confeſſio coram incompetente non ſufficit ad condemnandum.

28. LIMITATVR 3. Regula; Vt non procedat in confeſſione facta coram Iudice incompetente, hæc enim non ſufficit ad condemnandum, cum confeſſio non validet nullitatem proceſſus ex defectu iuriſdictionis, vt probatum eſt *ſup. in hac q. n. 8.* & tenent Aret. & Alex. quos refert Clar. *q. 55. verſ. præterea,* & eſt *tex. in c. at ſi Clerici, & ibi* Abb. Bal. Dec. Felyn. & communiter omnes *de iud.* Ang. Bar. Boſſ. Chart. & Farin. plures alios inducens, *q. 81. n. 188. vbi in ſequentibus* ampliat hanc limitationem.

29. SVBLIMITATVR hæc limitatio; Vt licet in criminalibus confeſſio facta coram Iudice incompetente non ſufficiat ad condemnandum, immo ſit nulla, non tamen ipſo iure nulla ſit, valet enim vt extraiudicialis, ita Aret. & Dec. qui teſtantur de communi, & Boſſ. *tit. de confeſſ. in fin. n. 55. & 56.* & conſentit Farin. *q. 81. n. 205.* Et conſequenter ſufficit ad torquendum, Iaſ. & Boſ. *ibidem n. 54.* Alex. qui teſtatur de communi, Ang. Caſtren. Dec. & Rom. *in l. magiſtratibus, ff. de iuriſd. omn. iud.* Clar. *q. 21.* vbi plurimos refert teſtantes de communi, & idem præſtat Farin. *n. 206.* ad ſaturitatem concordantes DD. referens. Et ampliatur hæc doctrina, vt etiam procedat, quando iuriſdictio Iudicis, coram quo facta fuit confeſſio, non eſt prorogabilis, puta in confeſſione Clerici coram Laico, vel è contra, Dec. qui ait, hanc eſſe communem, & veriorem opinionem, *in c. at ſi Clerici,* vbi Aret. Bal. Imol. Inn. & al*j de iudic.* & tenuit Clar. *q. 21. verſ. hanc tamen,* vbi reprobata contraria, teſtatur de magis cõmuni, & concordantes adducit, & pariter Farin. teſtis eſt de communi, & citat concordantes per multos, inter quos non pauci teſtantur de communi, *n. 207.* licet grauiſsimi quamplurimi DD. in hoc vltimo non conſentiant, quos refert Farin. *nu. 208.* Vbi in ſequentibus ſubdit quaſdam huius doctrinæ declarationes, quas prætermitto, cũ parum faciant ad noſtrũ inſtitutũ.

Non tamen eſt ipſo iure nulla.

Et ſufficit ad torturam.

Quid dũ iuriſdictio non eſt prorogabilis?

An, & quomodo debeat conſtare de corpore delicti?

30. LIMITATVR 4. Regula; Vt confeſſio ſpontanea iudicialis non ſufficiat ad condemnandum, niſi conſtet de corpore delicti, vt pro-

Digitized by Google

probaui ſupra *q.12. nu.3. in princ. Vbi n.12.* declaratur, quid dicendum ſit in delictis nulla veſtigia poſt ſe relinquentibus, Et *n.5.* inſinuatur, quid iuris in delictis poſt ſe veſtigia relinquentibus, nempè vt debeat conſtare non ſolum de corpore delicti, ſed etiam de illius circumſtantijs, & qualitatibus; prout tradiderunt Bertaz. Burſat. Foller. Marſil. & Farin. alios concordantes referens, *q.81. n.30.* Et hinc eſt, quod confeſsio generica confitenti non nocet, vt e.g. occidi hominem, ſeu fui latro ſtratarum; debet enim eſſe ſpecifica, vt Occidi N. tali loco, & tempore &c. & latrocinia, talia, & talia perpetraui, cum talibus qualitatibus &c. ſecundùm Boſſ. Paridem, Rom. & Far. *n.31.* Et pro ampliori declaratione huius limitationis; Vide totam *q.12 hic ſupra.*

Cōfeſſio debet eſſe ſpecifica.

31. LIMITATVR 5. Regula; Vt non habeat locum in confeſſione dubia, incerta, tacita, vel implicita, cum ad hoc, vt confeſsio ad condemnandum ſufficiat, clara, certa, lucida, expreſſa, & explicita eſſe debeat, alias quoad condemnationē nihil operatur, Bertaz. pluribus in locis, & præſertim *lib. 2. conſ.471. n. 10. & ſeq.* vbi teſtatur de communi, Dec. Felyn. *in c. at ſi Clerici, de iudic.* Butr. Boſſ. Foller. Maſc. & Far. concordantes alios inducens, *q.81. n.32.* vnde dum Reus, e.g. Confitetur N. ſocium criminis; & ſic tacitè facit ſe criminoſum, hæc tacita cōfeſsio non ſufficit ad confitentem condēnandum, ſecundùm Dec. & Felyn. *vbi ſupra*, & ſubſcribit Farin. alios inducens *n.33.* Qui *n.35.* ait confeſſionem dubiam, & incertam interpretandam eſſe in bonam partem, in fauorem confitentis, & ſecundùm illius intentionem, citans Bal. Bertaz. Dec. Foller. & quamplurimos alios, & de communi teſtatur.

Cōfeſſio dubia, tacita, & implicita non ſufficit.

An dubia in bonam partē ſit interpretanda?

32. SVBLIMITATVR hoc vltimum de interpretatione; Vt non procedat in his, quæ de ſe mala ſunt, & prohibita, in quibus confeſſio in malam partem interpretari debet, ita Abb. Anan. Anchar. Aret. Butr. Felyn. qui ait, in his, quæ de ſe mala ſunt, vel prima facie mala apparent, non admitti interpretationem in meliorem partem, Zabar. *in c. cum dilecti, de accuſat.* vbi teſte Far. *q 81. n.38.* cōmuniter omnes DD. inducens Gabr. & Socin. dicentes, quod confeſsio, quæ poteſt importare bonum, & malum, dum ſumus in prohibitis, interpretatur contra confitentem, niſi confitens probet excuſationes. Et vniuerſaliter in homine malæ famæ interpretatio fit in malam partem, ſecundùm Felyn. Hoſtien. & Farin. *n. 37.* de malo enim homine nō poteſt præſumi niſi malum, *c. Oſius, de elect.*

In prohibitis?

In homine malæ famæ?

33. LIMITATVR 6. Regula; Vt non procedat in cōfeſsione delicti confeſsi, non confeſſa cauſa, non enim talis confeſsio ſufficit ad cōdemnandum, Blanc. qui propterea ait, quod Iudex interrogare debet Reum, qui delictum confeſſus eſt, cur illud fecerit, Bellam. Caſon. Corrad. Marſil. Maſcard. Montic. & Far. *q.81. n.4.* vbi alios inducens teſtatur de communi.

In confeſſione delicti, non confeſſa cauſa?

34. LI-

Quid in confeſſio ne incidẽ ter factá? vſque ad *n.* 39.

34. LIMITATVR 7. Regula 3. Vt confeſsio incidenter facta de crimine, ad quod non agebatur, non ſufficiat ad condemnandum, gl. *in c. at ſi Clerici*, vbi Abb. Dec. Felyn. & Mantic. *de iudic.* Bart. Bertaz Butr. Ang. Maſcar. qui teſtis eſt de communi, Tiraquel. & Farin. alios etiam citans *q.* 81. *n.* 219. Et hinc ſequitur, quod confeſſio criminis per viam exceptionis obiecti, tanquam incidenter facta, non ſufficiat ad condemnandum; ſecundùm Butr. Saly. & Farin. *n.* 221. Quod procedit etiam in teſte ſic fatente, Foller. Maſcar. Tiraq. & plures alij, quos ſequitur Farin. *n.* 223. Niſi teſtis falſus fuiſſet ſe falſum depoſuiſſe, quia hæc confeſsio ſufficeret ad cõdemnandum, gl. *in c.* 1. *& ibi*, Abb. Butr. Hoſtien. & Mant. *de except.* Bart. & Farin. qui alios etiam inducit *n.* 233. Et vniuerſaliter teſtis confitens proprium delictum, licet ordinaria pœna non poſsit puniri, vtique pœna extraordinaria poterit ex hac confeſsione damnari, ſecundùm præcitatos DD. *in dicto cap.* 1. & Farin. alios inducens *nu.* 266. qui *n.* 268. teſtatur de magis communi; referens alios contra tenentes, *n.* 267.

35. SVBLIMITATVR 1. limitatio 7. Vt confeſsio incidenter emanata ſufficiat ad condemnandum, quando tela iudicij fuit ordita ſaltem generaliter contra confitentem; Vt e.g. In caſu inquiſitionis in capite, & in membris, in qua confitens, etiam vt teſtis, ſi ſit de numero membrorum, puniri poteſt, Abb. Butr. Hoſtien. Specul. Zabar. & Farin. *q.* 81. *n.* 237. vbi alios etiã inducit DD. Quod multo magis procederet, cum teſtis interrogaretur, vt principalis quoad ſe, & teſtis quoad alios, tunc enim etiam contra eum tela orditur, & ex confeſsione condemnari poſſet, Butr. & Farin. *n.* 249.

36. SVBLIMITATVR 2. limitatio 7. quando condemnatio venit de manu Principis, tunc enim confeſsio incidenter facta ſufficit ad condemnandum, ſecundùm gl. *in c. cum ſuper, de elect.* vbi Abb. Bald. Beliam. Hoſtien. Imol. & Zabar. Huic opinioni ſubſcribunt etiam Boſſ. Dec. Fely. & Far. *q.* 81. *n.* 248.

37. SVBLIMITATVR 3. limitatio 7. quando crimen confeſſum in iudicio criminali, tãgit cauſam, de qua principaliter agitur, vel eſt illi connexum; tunc enim confeſſio incidenter facta, ſufficit ad condemnationem Bar. quem citat, & ſequitur Boſſ. *in tit. de confeſſis, n.* 42. *per c.* 1. *de except.* Aret. qui teſtatur de communi, Abb. qui dicit, quod in hoc omnes conſentiunt, & Clar. *q.* 55. *verſ. poſſet etiam, & eſt tex. in c. in fine, de excep. vbi* gl. But. Fel. Hoſt. Innoc. & Mant. qui teſtatur de communi, Bal. Butr. & Far. ad ſaturitatem alios etiam citans, *q.* 81. *n.* 251. (quicquid dicat Dec.) e.g. Si teſtis, vel Accuſator confiteatur ſe participem criminis, de quo principaliter agitur; talis confeſsio ſufficiet ad condẽnationem; ita Bal. Bero. But. & Far. *n.* 253. Qui *vſq; ad n.* 259. exemplificat in alijs caſibus. Et eſt adeo vera hæc ſublimitatio, vt quando confeſsio

eſt

Digitized by Google

eſt de crimine tangente cauſam, de qua agitur, vel connexo, imponi poſsit pœna delicti ordinaria, ſecundùm Clar. *vbi ſup.* qui ait, quod in hoc omnes conſentiunt, Abb. Butr. Fely. qui aſſerit, quod omnes ita tenent, Imol. & Zabar. *in c.1. de excep.* nec non Far. concordantes inducens *n.*260. Et hoc ſine nouo proceſſu, ſecundùm Afflict. *dec.* 176. Bero. Felyn. Lucam de Pen. & Baiar. *ad Clar. q.*19. *ver. fin.* Prædicta declarat Far. *n.*263. procedere in Ordinario, nam Delegatus, vt etiam tenet Zabar. punit tãtum extraordinariè.

38. SVBLIMITATVR 4. limitatio 7. Vt licet confeſsio incidenter facta non ſufficiat ad condemnandum in eodem iudicio criminali, ſi huiuſmodi confeſsio fuerit reproducta in alio iudicio, pariter criminali, noua tela formata, ad condemnandum ſufficiet, Abb. qui teſtatur de veriori, & communiori opinione, *in c. per inquiſitionem*, vbi Butr. & Zabar. *de elect.* Bal. Bar. Boſſ. qui teſtatur de communi, & ſeruata opinione; Maſc. Rom. & Far. cumulans concordantes, *q.*81. *n.*272. Non deſunt tamen plures grauiſsimi DD. tenentes in hoc caſu confeſsionem non ſufficere ad condemnandum, ſed tantum ad torquendum, quos refert Farin. *n.* 273. *&* 274.

39. SVBLIMITATVR 5. limitatio 7. Vt licet confeſsio incidenter emanata non ſufficiat ad condemnandum in pœnã ordinariam, ſufficiens tamen ſit ad pœnam extraordinariam infligendam, ſecundùm Abb. Hoſtien. Imol. Innoc. Io. And. & Mant. *in c.1. de except.* Ang. Butr. Zabar. Bellam. Cyn. Rom. Saly. Mille. & Far. *q.* 81. *n.*266. vbi teſtatur de communi, *& n.*268. de magis communi. Licet contra citentur Aret. Dec. Fely. Imol. etiam Rom. & Boſſ. qui teſtatur de magis communi, & hos refert Far. *n.*267. Sed, vt idem not. *n.*268. hæc ſecunda opinio procedit in confeſsione emanata in iudicio ciuili, & parte non inſtante, prima autem in criminali, & parte, vel fiſco inſtante.

40. LIMITATVR 8. Regula; In confeſsione emanata ſpe impunitatis promiſſe à Iudice, quæ non ſufficit ad condemnandum regulariter, prout probaui *ſup. q.*80. *n.* 20. *vſque ad* 23. vbi etiam declaraui quando ſufficiat; hic nõ repeto. Seu emanata ſpe impunitatis.

41. LIMITATVR 9. Regula; In confeſsione erronea, quæ, quãuis ſpontanea, reuocata, non nocet confitenti, Aret. Alex. Fely. & hos citans, Boſſ. *tit. de confeſſis n* 60. vbi de communi, de qua teſtatur etiam Clar. *q* 55. Abb. Ang. Bal. Innoc. Dec. qui ſimiliter teſtis eſt de communi, & Far. *q.*81. *num.*315. vbi concordantes alios inducens, ait, hanc communem, & veriſſimam; Dummodo talis confeſſio allegetur, et probetur erronea, aliàs enim in dubio præſumeretur vera, & nõ erronea, prout tenent etiam Ang. Aret. Bal. Boſſ. qui teſtatur de communi, & ſeruata opinione, Chart. Foller. & Maſc. qui ſimiliter teſtis eſt de communi, & Farin. alios plures citans *n.* 337. Bene verum eſt, quod ſufficit probatio erroris per coniecturas, & inditia, ad hoc, vt Vel erronea.

error

error dicatur plenè probatus, ſecundùm Far. n. 341. qui n. 339. inducit Bald. Brun. Foller. Marſ. & Paridem de Put. cum alijs aſſerentibus, errorem probari per coniecturas, & inditia. Intellige, vt error probetur per teſtes, non per torturam confeſſi, qui ſi reuocet confeſſionem, non eſt torquendus tanquam varius, habita enim confeſsione, aliud quærendum non eſt, Boſſ. & Clar. qu. 55. verſ. fin. Claud. & Farin. n. 342. Et vlterius nota, quod quando confeſsio deliberata reſpicit factum proprium Rei, error in ſpecie probandus eſt, & etiam cauſa erroris, ideſt, quare confitens motus fuerit ad ſic confitendum, Aret. & Perſonal. teſtantes de cõmuni, Abb. Franc. Mont. Pariſ. Saly. & Farin. alios concordantes inducens; & teſtificans de communi, nu. 344. (quicquid dicat Ang.) Et id, quod dici ſolet; Probato, rem aliter ſe habere, errorem probari; intelligitur in confeſſione facti alieni, vel extraiudiciali, ſecundùm Far. n. 344. loquens per verbum, forſitan: At in facto proprio, probari debet error, & erroris cauſa, & talis error, qui nõ cadat in latam culpam, Aret. Bal. Bart. Paris, & Far. n. 347. Niſi in cõfeſsione relatiua ad ſcripturam, quæ non nocet confitenti quando in ſcriptura apparet contrarium eius, quod quis cõfitetur, tunc enim ſatis dicitur probatus error, abſque alia extrinſeca probatione, Bertaz. & Far. n. 351.

Cõfeſſio poteſt declarari.

42. AMPLIATVR 1. limitatio 9. Vt multo magis confeſſio poſſit (etiam ex interuallo) declarari, excuſari, & interpretari per confitentem, c. dilecti, & ibi But. de accuſ. Berta. Corrad. Foll. Paris, & Far. alios citans, q. 81. n. 317.

Etiam iurata.

43. AMPLIATVR 2. limitatio 9. Vt procedat etiam in confeſſione iurata, ſub quacunq; forma iuramenti, Abb. Anan. Anch. Aret. Fel. Hoſtien. Inn. Io. And. Zabar. & alij in c. cum dilecti, de accuſ. & de communi teſtatur Far. q. 81. n. 318. & 319. quicquid aliqui relati n. 320. contra dixerint. Et procedit Ampliatio, quamuis confeſſio eſſet acceptata a Fiſcò, vel a Iudice nomine Fiſci, ſecundùm Aret. Homod. & Boſſ. tit. de confeſ. nu. 61. Claud. Mille. Montic. qui alios referunt, & Far. n. 321. qui n. 323. dicit hanc veriorem, & magis practicatam opinionem; & alios oppoſitum tenentes, intelligendos eſſe in ciuilibus, & docto de errore.

Quid in repetita, & ratificata?

44. Quid ſit dicendum in confeſſione repetita, & ratificata, vide Far. q. 81. n. 324. cum duob. ſeq. vbi ait, quod, ſecundùm magis communem, etiam in hoc caſu procedat limitatio 9. licet hic punctus ſit non parum controuerſus, & ſaltem difficilius talis confeſſio reuocetur.

Erronea reuocatur, etiam poſt ſententiam.

45. AMPLIATVR 3. limitatio 9. Vt confeſsio tanquam erronea poſsit reuocari in criminalib. poſt ſententiam, & etiam in cauſa appellationis, ſecundùm Conr. Foll. Mont. & Farin. quamplures alios inducens, q. 81. n. 327. & ſeq.

Licet facta præcedentibus inditijs.

46. AMPLIATVR 4. limitatio 9. Vt confeſsio poſsit reuocari ſub prætextu erroris, quamuis præceſſerint inditia ante confeſsionem, ita

Digitized by Google

ita Ang. qui teſtatur de praxi, & ad eum Aug. Corr. Foller. Saly. & Farin. *q.* 81. *n.* 330. qui *n.* 335. ait, quod quamuis præcederent mille inditia, & coniecturæ ſpontaneam confeſsionem, non credit, quod poſsit confitenti denegari probatio erroris ſuæ confeſsionis, & teſtatur de obſeruantia, de veriori, & magis communi opinione; licet Maſcar. Carer & alij relati a Farin. *n.* 331. teneant, confeſsionem non poſſe reuocari, præcedentibus inditijs claris, & indubitatis. Sed non recedas ab hac Ampliatione; etiam in caſu, in quo videretur caluminoſa reuocatio, cum Farin. *n.* 334. & 335.

47. LIMITATVR 10. Regula; In confitente, qui incontinenti reuocat confeſsionem ſuam, reuocatio enim talis admittitur, & hæc confeſsio reuocata, etiam non docto de errore, non ſufficit ad condemnationẽ, ſecundùm Abb. Alex. Boſſ. Carer. Foller. Iaſ. & Far. hos, & ſex alios concordantes citans *q.* 81. *nu.* 348. Reuocatio autem incontinenti dicitur facta, dum non eſt redacta in ſcriptis, vt tenent Foller. & Alex. At ſecundùm Marian. dicitur incontinenti reuocata, ſi reuocetur poſtquam fuerit ſcripta, dummodò ſine dilatione; Abb. verò ait, quod incontinenti dicitur facta reuocatio, quamuis ſit ſcripta confeſsio, ſed antequam Reus exeat a Iudicis cõſpectu; Vel melius (vt hæc omnia notat Far. *d. n.* 348.) id remittitur Iudicis arbitrio, qui iudicabit ex quantitate temporis, & quantitate facti confeſsi, intricati, vel non.

Cõfeſſio reuocata inconti-nenti nõ ſufficit ad condem-nandum.

Inconti-nẽti, quæ dicatur reuoca-tio.

48. LIMITATVR 11. Regula; Vt minoris confeſsio emanata ſine Tutoris, aut Curatoris authoritate non valeat in criminalibus nec ad condemnandum ſufficiat, Gomez, qui alijs relatis, teſtatur de communi, Vrſell. qui de magis communi; minor enim non habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio, Bal. Foller. Menoch. & Far. *q.* 81. *n.* 352. vbi hos, & alios DD. hanc limitationem ſequentes ad ſaturitatem citat; Et hæc limitatio procedi etiam in confeſsione adulti, & maioris 14. annorum, ſed minoris 25. ita Bald. Marian. Odd. & Far. *n.* 356. Quamuis confeſſio fuerit iurata ſecundùm Ang. Bal. Decian. Foller. & Far. alios etiam citans, *n.* 359.

Quid in confeſſio ne mino. ris, ſine Tutoris, vel Cura. toris au-thoritate emanata, vſque ad n. 50.

49. SVBLIMITATVR 1. limitatio 11. Vt ſufficiat Curatoris authoritatem interuenire in iuramẽto dato minori, antequam examinetur, licet non interueniat in examine, & in confeſſione, Afflic. Corne. Saly. & Farin. *q.* 81. *n.* 365. vbi alios inducẽs teſtatur de communi. Vel vt loco Curatoris Iudex det legitimum Procuratorem, &c. ſecundùm Marſil. Foller. & Farin. *n.* 367.

50. SVBLIMITATVR 2. limitatio 11. Vt quicquid ſit de iure, in praxi communiter non ſeruetur, Boſſ. Chart. Clar. cum tot alijs teſtantibus de hac praxi, relatis a Farin. *n.* 370. niſi in infante, aut impubere, de quo vide Clar. *q.* 50. *in princ. q.* 55. *verſ. vlterius, & q.* 60. *in princ.* & Farin. *vbi ſupra.*

51. An verò minori propter cõfeſſionem ſit concedenda reſtitutio

Digitized by Google

An detur reſtitutio in integrum minore?

tio in integrum, vide Farin. *q.* 81. *n.* 374. *vſq.* 390. & Clar. *dicta q.* 60. *in princ.* Vbi præſertim ait, quod maior 14. annis, licet minor 25. ſi verè dolo deliquerit, non reſtituitur, nec excuſatur, ſed debet ex cõfeſſione mitius puniri, & refert Doctores teſtantes de communi, & etiam de magis communi.

Quid in confeſſione coram Notario tantũ, vel etiam Iudice non ſedente pro tribunali?

52. LIMITATVR 12. Regula; Vt confeſſio facta coram Notario, abſente Iudice, & ſine huius mãdato, non ſufficiat ad condemnandum, Ang. & Bal. *in l.* 1. *C. de confeſſ.* Iaſ. Boſſ. Maſcar. & Farin. alios etiam referens, *q.* 81. *nu.* 45. *vſq;* 49. Et idem dicendum eſt de confeſſione facta coram Iudice, ſed non in forma iudicij, nec pro tribunali ſedente, ſed tanquam priuato, Foller. qui teſtatur de communi, Rom. & Clar. *§. fin. q* 21. *verſ. ſed hic cadit*, Ang. Bal. Boſſ. Foller. Maſcar. qui etiam de communi, & Farin. alios cumulans, *n.* 50. At quia ſeſſio pro tribunali apud Regulares ad apices pertinet, apud eos non eſt neceſſaria, vt probaui *ſup. q.* 6. *n.* 6. Et ideo apud Regulares ſatis eſt, vt, confeſſio ſufficiens ad condemnandum, ſit emanata coram Iudice, dum Reus præſente Actuario interrogatur; Et ita vniuerſaliter apud nos practicatur.

Vel emanata calore iracundiæ, repẽtinè, &c.

53. LIMITATVR 13. Regula; Vt confeſſio calore iracũdiæ, properè, repentinè, vel ex abrupto emanata, dummodo hæc probentur, & ſit reuocata, etiam ex interuallo, non ſufficiat ad condemnationem, Abb. Dec. & Farin. alios etiam inducens, *q.* 81. *n.* 56. *& ſeq.*

Seu à Procuratore facta.

54. LIMITATVR 14. Regula; Vt non procedat in confeſſione Procuratoris, ſeu Aduocati, qui non habent ſpeciale mandatum ad ſic confitendum; Niſi principalis habuiſſet notitiam huius confeſſionis, & non contradixiſſet, ita Far. plures Doctores citans, *q.* 81. *n.* 60. & de communi teſtatur *n.* 61.

Vel in his quæ iuris ſunt.

55. LIMITATVR 15. Regula in confeſſione iuris; Vt ſi quis confiteatur N. deceſsiſſe à vulnere ab eo dato; Si enim conſtaret deceſſiſſe à malo regimine, prædicta confeſsio confitenti non noceret, ita Aret. Bertaz. Foller. Maſcar. & Farin. hos, & alios inducens *q.* 81. *n.* 63.

56. De materia huius quæſtionis latè Boſſ. *tit. de confeſſ.* Clar. *q.* 55. *&* 65. & latiſsimè Far. *q.* 81 *per totã*

An, & quantum probet confeſſio Rei extraiudicialis? Quæſtio 84.

1 POST quæſtionem de confeſſione iudiciali, conſequenter in præſenti de confeſsione extraiudiciali agendum eſt.

Confeſſio extraiudicialis non ſufficit ad cõdemnandum.

2. REGVLA 1. ſit, Confeſsio extraiudicialis delicti, plenè non probat contra Reum confitẽtem, & ideo ad condemnandum ſufficiens non eſt, ita Ang. & Bar. *in l. ſi confeſſus, ff. de cuſtod. Reorum*, Menoch. & Farin. plurimos concordantes inducens, *q.* 82. *n.* 1. Abb. *in c. de hoc*, vbi gl. Anan. & Felyn. *de Simon.* & eſt communis opin. de qua teſtãtur Alberic. Paris de Put. & Clar. qui ita ſentit, *in §. fin. q.* 55. *in princ.*

3. LIMITATVR 1. Regula 1.

Digitized by Google

Quid concurrentibus, inditijs?

Vt ex confeſsione extraiudiciali delicti poſſit ſequi condemnatio, concurrentibus alijs inditijs, coniecturis, & veriſimilitudinibus, ſecundùm gl. & Bar. *in l. ictus fuſtium, ff. de his, qui notan. infam.* Aret. Bertaz. Boſſ. Brun. Carer. Fely. Marſ. Maſcar. qui alios refert, & ſimiliter. Farin. q. 82. *n.* 2. Prædictis ſubſcribit Baiar. *ad Clar. q.* 55. *n.* 2. vbi cum Capic. Marſil. & Tiraq. tenet confeſſionem in terminis huius limitationis, etiam in criminalibus plenè probare.

4. Non deſunt tamen in hac limitatione DD. difficultatem proponentes, an ſcilicet talis confeſſio plenè probet, ſufficiatque ad condemnandum, vt videre eſt apud Farin. *q* 82. *n.* 3. Et ideo Boſſ. quem ſequitur Farin. *n.* 4. pro concordia ait, quod limitatio procedit, quoad pœnam extraordinariam, & mitiorem pecuniariam, opinio verò oppoſitum innuentium, quoad pœnam ordinariam, & corporalem.

Parte præſente, & acceptante.

5. LIMITATVR 2. Regula 1. In confeſſione extraiudiciali delicti, parte præſente, & acceptantè, quam plenè probare, & ad cōdemnandum ſufficere ſenſerunt, Abb. Mantic. & Bero. qui teſtatur de veriori, & communiori opinione, & in hanc ſententiam videntur inclinare non pauci DD. relati à Farin. *q.* 82. *n.* 5. 7. 9. & 10.

6. Sed quia hæc limitatio eſt admodum controuerſa, diuerſimodeque à varijs DD. declaratur; Tu tene, quod confeſsio extraiudicialis, etiam facta parte præſente, & acceptante non probet crimen, dum criminaliter agitur, quoad condemnationem, ſed tantum quoad torturam, ita Aret. *in c. at ſi Clerici, de iudic.* vbi relatis, & reprobatis contrarijs, dicit hanc opinionem veriorem, & ibi etiam Fely. & Imol. concordant Blanc. Clar. qui ait, quod quicquid ſit de iure, in praxi ſemper vidit, ita ſeruari, Gomez, Maſcar. qui alijs relatis teſtatur de communi, & Farin. plures alios referens, *q.* 82. *nu.* 6. & 12.

Geminata.

7. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt confeſsio extraiudicialis delicti geminata plenè probet, prout tenent Bar. Bertaz. Caſtr. Fely. Foller. Iaſ. Rom. & quamplures alij apud Farin. *q.* 82. *n.* 13. Qui tamen *n.* 14. ait; Quicquid dicant DD. ego nunquam ex confeſsione extraiudiciali, etiam geminata, in criminali condemnarem aliquem, ſed torquerem; Subdens, quod proptèrea de hac limitatione dubitauit Maſcar. & ante eum Diaz, qui eamdem limitationem non tutam credit.

Ad conſcientiæ exonerationē, in mortis articulo.

8. LIMITATVR 4. Regula 1. In confeſſione extraiudiciali delicti; facta ad conſcientiæ exonerationem, quæ præſertim facta in articulo mortis, ſi ſpecificata ſit, valet de iure Canonico, ſaltē in vim legati, dummodo iurata ſit parte præſente, ſeu Notario pro parte abſente ſtipulante, & acceptante, ita Fely. qui de communi, Maſc. Diaz, qui ait, talem confeſſionem operari, e. g. reſtitutionem vſurarum, ſed non punitionem criminis, & fauet, Bruno. à Sole, citans Aym. Bal. & alios, & his ſubſcribit Far. *q.* 82. *n.* 15.

Facta in publico, vel corã ſacerdote, & teſtibus.

9. LIMITATVR 5. Regula 1. In confeſſione extraiudiciali delicti facta in publico, & coram multitudine perſonarum, quæ videtur trãſire in notorium, & ideo ad condemnandum ſufficiet, ſecundùm Fely. Foller. Gabr. qui loquitur de confeſſione facta coram toto populo, & Maſcar. qui alios refert; immo Carer. Diaz, & Fely. tenẽt, quod idem dicendum ſit, dum confeſſio fuit facta coram Syndico repreſentante populum, & ſubſcribit Farin. *q.* 82. *n.* 16. Idem eſt dicendum in confeſſione à Reo facta coram Sacerdote, & teſtibus, talis enim Reus diceretur publicus confitens criminis ita confeſſi, ſecundùm Abb. & Fely. & de communi teſtantur Socin. & Viui. & hos refert, & ſequitur Baiar. *ad Clar. q.* 55. *n.* 3.

In ciuili.

10. LIMITATVR 6. Regula 1. quando de crimine ageretur ciuiliter, tunc enim confeſſio extraiudicialis plenè probaret, ſecundùm Aret. Bal. Maſc. & Far. *q.* 82. *n.* 12. Dummodo talis confeſſio fuerit emanata parte præſente, vt volunt Abb. Fely. Imol. Saly. & Baiar. *ad Clar. q.* 21. *n.* 128.

Cum iuramento.

11. LIMITATVR 7. Regula 1. In confeſſione extraiudiciali delicti iurata, quam plenè probare dixit Foller. *in pract. crim. in ver. & ſi confiteantur par.* 2. *n.* 31. citans Ang. & Bald. Sed hi duo DD. in locis à Foller. relatis loquuntur, dum agitur ciuiliter, vt notat Farin. *q.* 82. *n.* 19. vbi ait, quod dum agitur criminaliter, verius eſt, quod non plenè probet, cum talis confeſſio non fuerit facta coram Iudice, nec in tribunali.

In delicto, quod in animo conſiſtit.

12. LIMITATVR 8. Regula 1. quando agitur de probando delicto, quod in animo conſiſtit, quod bene probatur per confeſsionem extraiudicialem, ita Ang. & Foller. quos ſequitur Farin. *q.* 82. *n.* 20. Vbi exemplificat in citato fugiente; ſi enim probetur eius confeſsio extraiudicialis, quod animo latitandi aufugerit, talis confeſsio ſufficit ad eum de fuga condemnandum, *l. fulcinius, §. quod ſi latitare, ff. quibus ex cauſis in poſſeſ.* Et idem dic in eo, qui ictum ſclopeti emiſit animo nocendi, &c.

Dum confeſſio cõtinet in ſe delictum.

13. LIMITATVR 9. Regula 1. quando confeſsio extraiudicialis continet in ſe delictum; e.g. Quando Clericus gloriatur de aliquo crimine, hæc enim confeſsio, præſertim, dum tendit ad infamiam alterius, ſufficit ad condemnandum eum pœna extraordinaria, *c. quam ſit graue, de exceſſibus Prælat.* & ita ſcripſerunt Abb. Bero. Butr. & Fely. *in c. at ſi Clerici, de iudic.* Gomez, qui aliis relatis teſtatur de communi, Bertaz. Foller. Maſcar. Menoch. & Farin. alios etiam plurimos concordantes inducens, *q.* 82. *n.* 22. Non tamen ſufficiet ad pœnam ordinariam delicti confeſsi extraiudicialiter, ſecundum Anan. Bellam. & Far. *ibidem verſ. ſublimita, & etiam in fine illius numeri.*

Cõfeſſio extraiudicialis ſufficit ad torquẽdum.

14. REGVLA 2. ſit. Confeſsio extraiudicialis delicti, regulariter ſufficit ad torquendum, ita Abb. Aret. Bero. Dec. Fely. Mant. & Zabar. *in c. at ſi Clerici, de iudic.* Bar. quem citat, & ſequitur Boſſ. *in tit. de confeſſis n.* 57. Ang. Bal. Imol. qui

de communi teſtatur, ſicut etiam Bertaz. ita ſimiliter Maſcar. quos, & quadraginta alios DD. concordantes cumulat, & ſequitur Farin. *q.82.nn.23.* Et hanc Regulam ab omnibus approbatam, & ſemper vidiſſe practicatam, ait Clar. *§. fin. q.21. verſ. confeſſio.* vbi alios refert.

Licet minoris. 15. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat etiam in confeſſione extraiudiciali minoris, ſi veriſimilis ſit, quamuis emanata ſine authoritate Curatoris, ſecũdùm Bal. Carrer. Foller. Maſcar. Menoch. & plures alios, quos refert, & ſequitur Farin. *q.82.n.24.*

Quamuis reuocata. 16. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt confeſſio extra iudicialis, etiam reuocata, faciat inditium, Boſſ. *tit. de confeſſis, n.56.* vbi ait, quod Iaſ. oppoſitum aſſerens, peſſimè dicit, & quod eius opinio ridicula eſt; huic Ampliationi ſubſcribit, Boer. Clar. & hos referens Far. *q.82.n.28.* hac vnanimi ratione; quia confeſſus extraiudicialiter, dum perſeuerat in confeſſione in iudicio, non eſt opus tortura, ſed condemnatione, ergo tortura infertur tantum in caſu reuocationis confeſſionis; aliàs enim addit Clar. ſi ſola reuocatio hoc operaretur, nunquam eſſet locus communiſsimæ opinioni, de qua in propoſita Regula 2. propter hoc enim deuenitur ad torturam, quia reuocatur cõfeſsio. Huic Ampliationi adherent Blanc. Gomez. Peguer. Maſcar. qui alijs relatis, teſtatur de communi, & Farin. *vbi ſupra*, dicens; Hæc opinio (ni fallor) eſt verior.

17. Non reticẽdum eſt hic, quod pro oppoſita opinione, nempe, quod confeſsio extraiudicialis reuocata non faciat inditium ad torturam, nõ deſunt defenſores quamplurimi grauiſsimi DD. vt Bertaz. Fely. Foller. Iaſ. Menoch. Ripa, & quindecim alij DD. relati à Farin. *q.82. n.27.* Ex quibus quidam loquuntur de reuocatione abſolutè; alij de reuocatione facta re integra, ſcilicet antequam fuerit acceptata à Iudice, vel ab aduerſario; alij tandem de reuocatione facta incontinenti, & non acceptata; Vnde licèt videatur verior propoſita Ampliatio 2. non videtur ſuſtinenda ſine formidine veritatis oppoſitæ, patrocinatæ à tot, tantiſq; DD. Sed contra.

18. AMPLIATVR 3. Regula 2. In confeſsione extraiudiciali facta ſine expreſsione cauſæ, quæ facit inditium ad torturam, fauere videtur Alberic. dicens, quod in criminalibus actionibus non eſt neceſſaria expreſsio cauſæ, & teſtatur de communi, tenent hanc Ampliationem Tindar. & Maſcar. alios referens, & teſtans de communi; & ſuffragatur doctrina Abb. & Butr. dicentium, confeſsionem tũc dici factam cum cauſa, quando in ea ſpecificatur certum delictum, & certa perſona, vnde videtur, quod iſti DD. non requirant aliam delicti cauſam; & hos refert Farin. *q.82. n.28.* An expreſſio cauſæ ſit neceſſaria?

19. LIMITA Ampliationem 3. Vt non procedat, niſi ſaltem aliter expreſsio cauſæ conſtet in iudicio, aliàs enim confeſsio redderetur inuериſimilis, ita Blanc. & Foller. hácque eſſe puram veritatem, ait Far. *q.82. n.32.* Et cum hac limitatione

ne interpretari poteſt doctrina Abb. Anchar. Butr. Innoc. & aliorum relatorum à Far. *n.*31. dicentium, confeſsionem extraiudicialem (ſine cauſa) non facere inditium ad torturam; Nempe (Sine cauſa) expreſſa à confitente, vel aliter conſtante in actis; cum ſufficiat, vt aliquo modo de cauſa in iudicio appareat; ita Farin. *vbi proximè.*

Quid in confeſſione extraiudiciali informi?

20. LIMITATVR 1. Regula 2. In confeſsione extraiudiciali informe, ſimplici, incerta, & generali, vt quia quis fateretur commiſiſſe homicidium, non expreſſa perſona occiſa, talis enim confeſsio nõ ſufficit ad torquendum, ita Bal. Foller. Maſcar. Menoch. Paris de Put. & alij, relati à Farin. *q.*82. *n.*29. At ſi in confeſsione extraiudiciali contineatur delictum certum, & certa perſona; vt ſi confitens dixiſſet; occidi Titium; licèt non enarrauerit locum, tempus, & alias circumſtantias, ad torquendum talis extraiudicialis confeſsio ſatis eſſet, vt cenſet Farin. *n.*30. dicens hanc ſe credere veriorem, & inducens fauentes huic ſententiæ Alberic. Boſſ. Butr. Gomez. Iacob. de Aren. Piguer. & Tind. Sed horum opinio non de facili in praxi ſequẽda videtur, cum plurimi DD. grauiſs mi à Farin. relati *n.*29. contradicant, innuentes quod ad hoc vt dicta confeſsio ſufficiat ad torturam, debeat in ea exprimi locus, & tempus.

Inueriſimili.

21. LIMITATVR 2. Regula 2. In confeſsione extraiudiciali inueriſimili, & non probabili, quæ non ſufficit ad torquendum, ſecundùm Bertaz. Blanc. Brun. Iaſ. Maſcar. Menoch. & Farin. alios etiam inducens, *q.*82. *n.*33. qui *n.*35. teſtatur de magis communi.

Calore iracundiæ vel per laſciuiam.

22. LIMITATVR 3. Regula 2. In confeſsione extraiudiciali calore iracundiæ, ioco, vel per laſciuiam emanata, quæ non facit inditium ad torturam, ita Bertaz. Foller. Menoch. & Farin. *q.*82. *n.* 36. & 37. quæ tamen per confitentem ſunt probanda, ſecundùm Bero. & Far. *n.*36.

Per metũ

23. LIMITATVR 4. Regula 2. In confeſsione extraiudiciali extorta per metum, per minas, vel per ſuaſiones aduerſarij, vel veri delinquentis, vt ſe ab inditijs contra ipſum exiſtentibus exoneret, quæ non facit inditium ad torturam, vt aiunt Foller. & Farin. *q.* 82. *n.*38.

In Eccleſiaſticis.

24. LIMITATVR 5. Regula 2. In Clericis, & Religioſis, qui non videntur torquendi ex confeſsione extraiudiciali, niſi cum ea concurrat infamatio, vel aliqua alia inditia, de quibus vide Farin. *q.*82. *nu.* 39. *cum duobus ſequen. & q.*41. *n.*78. *& ſequentibus.*

Dum ciuiliter agitur, vel dum confeſſio eſt coram incompẽtente.

25. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt confeſsio extraiudicialis, ſicut etiam confeſsio facta coram Iudice incompetẽte, dum ciuiliter agitur non faciat inditium ad torturam, Abb. Aret. Fely. & Mant. *in c. at ſi Clerici, de iudic. & eſt tex. in c. olim, de reſcript.* & ibi Abb. Butr. Fely. & alij, & ſubſcribunt Foller. & Farin. *q.*82. *n.*42. vbi ait, quod licèt talis cõfeſsio non minus probet, quam in criminalibus, & verè faciat inditium, non tamen ad torturam

turam

turam, cum quando ciuiliter agitur ad torturam non deueniatur.

26. LIMITATVR 7. Regula 2. In confeſsione extraiudiciali ad alium effectum, & finem, & ſic incidenter emanata, quæ inditium ad torturam non facit, ſecundùm Carer. fauent Foller. & Farin. *q.* 81. *n.* 228. licèt Alex. contra teneat.

Incidenter emanata.

27. LIMITATVR 8. Regula 2. Vt confeſsio extraiudicialis debeat eſſe probata concludēter per duos teſtes, aliàs non faceret inditium ad torturam, Bero. (qui reddit rationem, quia inditium remotum debet probari per duos teſtes) Alberic. Alex. Bar. Bertaz. Caſon. Foller. Maſcar. Menoch. Paris, Viui. & Farin. qui de communi, *q.* 82. *n.* 44. Nec ſufficiunt duo ſingulares, ſed debent eſſe conteſtes, ſecundùm Burſat. Carrer. Foller. Viui. & Farin. *q.* 82. *n.* 45. & *q.* 64. *n.* 45. vbi citat Bero. Marſil. & alios; Et huiuſmodi conteſtes, neceſſe eſt, vt idonei, & legales ſint, vt aiunt Bero. & Farin. *q.* 82. *n.* 46. Et etiam rogati, ita vt non ſufficiat, quod fortuito audierint, ſecundùm gl. *in cap. de his,* 3. *q.* 9. per quam gl. hoc eſſe mirabile dictum ad elidendum inditium ex confeſsione extraiudiciali, dixit Bero. in *c. at ſi Clerici, n.* 136. *de iudic.* & ab hac opinione non videtur ipſe recedere; Et Farin. *q.* 82. *n.* 47. ait, huic doctrinæ contradictorem non reperiſſe, quamuis apud Iudices non reperiatur in praxi.

Non probata per cōteſtes

28. De materia huius q. latè Farin. *q.* 82.

De tacitis quibuſdam Rei confeſſionibus, & quam probationem illa contra ipſum faciant.

Quæſtio. 85.

1 IN *proximis duabus præcedentibus quæſtionibus*, de Rei expreſsis actum eſt confeſsionibus *in hac* de tacitis eſt agendum.

2. REGVLA 1. ſit. Ex generali conſuetudine totius Italiæ (quicquid ſit de iure) proculdubio proceditur contra Reum abſentem, & ex cōtumacia habetur pro confeſſo, bannitur, & damnatur, etiam ad mortem, vt atteſtantur Alberic. Gandi. Vitalin. & alij omnes Criminaliſtæ, & eſt opinio communiſsima, ita Clar. *§. fin. qu.* 44. *verſ. licet*; vbi ait, idem ferè obſeruari in Gallia, & in Hiſpania; de quibus obſeruantijs teſtes ſunt DD. relati *ibidem* à Clar. Et in conformitate ad has obſeruantias, *in Conſtitutionibus Marchiæ*, vigentibus in toto ſtatu Eccleſiæ, *lib.* 10. *cap.* 4. Statuitur; quod Reus contumax pro confeſſo habeatur. Plures alios teſtantes de communi, & de generali conſuetudine in fauorem huius Regulæ, refert pariter, & ſequitur Chart. & iſtis adhæret Farin. *q.* 11. *n.* 3. qui Chart. inducit.

De conſuetudine contumax habetur pro confeſſo, & condemnatur.

3. Dixi in Regula, quicquid ſit de iure; Quia de iure Canonico, non poteſt Reus abſens pro delicto cōdemnari, lite non conteſtata, Abb. qui teſtatur de communi, & Clar. *q.* 44. *§. fin. verſ.* 1. Similiter nec de iure Ciuili abſens pro delicto damnari poteſt, eſt communis opinio, de qua teſtantur Bald. Boſſ. Gomez,

Quid de iure Canonico, & Ciuili.

mez, & Clar. *ibidem*; Vbi limitat, vt hoc procedat, quando pro crimine venit imponenda pœna corporis afflictiua, ſi verò pœna eſſet relegationis, vel mitior, de iure communi, poſſet abſens condemnari, ſeruatis, ſeruandis, & inducit Bal. & Saly. teſtantes de communi. In propoſito Baiar. *ad Clar. vbi ſup. n. 2.* affert aliquas fallentias, & dicit vidēdum eſſe Marian. Socin. *in c. qualiter, & quando n. 927. cum ſeq. de accuſ.* vbi diffusè tractat, quid ſit dicendum de iure Ciuili, & Canonico.

Ratio cõſuetudinis. 4. Nec alicui mirum videatur, ex conſuetudine, contumacem banniri, & ad mortem damnari, cum ficta confeſsio ex contumacia reſultans inducat legitimam, concludentem, & liquidiſsimam delicti probationem, ſecundùm Ang. Bar. Bertaz. Bonacoſ. Foller. & alios citatos à Far. ita ſentiente, *q. 11. n. 97.* licèt enim hæc ſit ficta confeſsio, veræ nihilominus æquiparatur, ſaltem quoad effectum, paria enim ſunt verè, & ore proprio in iudicio quem confeſſum eſſe, & legitimè pro confeſſo haberi, ita Aret. Bal. Chart. Foll. Marſil. & Far. *n. 97.*

Quæ ſeruatur etiã in foro Eccleſiaſtico. 5. AMPLIATVR Regula 1. Vt ea ſit in obſeruantia non ſolùm in foro ſæculari, ſed etiam in Eccleſiaſtico, in quò contumax citatus non comparens excommunicatur, ita Foller. quem citat, & ſequitur Clar. *q. 44. verſ. licet*: & dum excommunicatus ita perſeuerat per annum, habetur pro confeſſo, & conuicto de crimine, de quo imputatur, Ric. & Clar. *ibidem* teſtificans de communi.

Contumax abſens nõ condemnatur ſine debitis citationibus, & poſt bannum. 6. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt non ſit deueniendum ad ſententiam contra abſentem contumacem, niſi iuxta conſuetudinem loci, proceſſus, & citationes præmittantur, ita Clar. *verſ. item quarò, in fin.* Et præſertim in prolatione ſententiæ contumax citari debet, ſecundùm conſuetudinem ſtatus Eccleſiaſtici, de qua teſtis eſt Farin. *q. 11. n. 44. verſ. nec prætermittendum*, quicquid alij aliter ſentiant; Et vlterius non eſt condemnandus abſens cõtumax, niſi prius ponatur in banno, aliàs condemnatio eſſet nulla, vt pluribus demonſtrat eſſe veriſsimum, tum de iure communi, tum vigore Conſtit. Marchiæ, Chart. *de execut. ſent. c. 1. n. 426. & ſeq.* & ſubſcribit Far. *n. 45.*

Nec non poſt declarat., riam, &c. 7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt Reus contumax pro confeſſo non habeatur ipſo iure, & ideo ſuper hoc ſententia ferenda eſt, ſecundùm gl. Abb. & Marian. *in c. 2. de confeſſ. in 6.* Caſtren. Chart. Mari. Tiraq. plures concordantes inducens, & Farin. *q. 11. nu. 102. verſ. licet*; Saltem ſententia declaratoria, quæ etiam requireretur, quāuis, ipſo facto, Reus pro confeſſo haberetur, Bar. Chart. Io. And. & plures alij, quos ſequitur Farin. *ibidem, verſ. & in omnem*, vbi cum Gabr. teſtatur de cõmuni.

Conſtito de corpore delicti, & de cõtumacia in actis, cum debitis inditijs. 8. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt non deueniatur ad ſententiam contumacis, niſi prius conſtet de corpore delicti in actis, & etiam de contumacia, ſecundũ Bal. Marſil. & Droghum ad Clar. *in §. fin. q. 44.*

q.44. n.67. Et niſi ſimiliter in actis adſint ſufficientia inditia ad tranſmittendam Reo inquiſitionem, ad hoc vt tanquam contumax, ſine alijs probationibus condemnari poſſit, ita (quicquid ſit de iure) vniuerſaliter practicatur, & de hac praxi teſtatur Guido de Suz. & in hoc, ſecundùm Clar. *q.44. verſ. quæro nunquid*, non videtur aliquo modo hæſitandum; Præſertim ſtante *Bulla Pij V. ſub datum Romæ, idibus Septembris* 1571. in qua (vt refert Farin. *q.11. n.97.*) declaratur, probationes ſufficientes ad abſentem condemnandum, eſſe legitima inditia ad inquirendum; hæc ſunt verba Bullæ (*Si tamen, legitimis præcedentibus inditijs ad inquirendum, promulgatæ fuerint.*) Et vigore huius Bullæ, cuius verba clara ſunt, hoc etiam apertè ſcripſit Chart. & iterum Farin. *q.11. n.16. verſ. prima tamen, & verſ. aduerte ſecundo*.

Quid ſi Iudici cōſtet de Rei innocentia?

9. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt non poſſit damnari contumax, vbi Iudici conſtat de eius innocentia, & multo minus contra ipſum ſententia exequi poſſit, ſed hunc Iudex liberum, & abſolutum dimittere debet, conſulto tamen Principe, & non aliàs, *per tex. in l. 1. §. ſi quis vltro*, vbi præſertim Marſil. *ff. de quæſtion.* Carer. Foller. Boſſ. alios referens, & hoc nullam habere difficultatem, ait Farin. *q.11. n.2.*

An contumax admittatur ad docendū de ſua innocentia?

10. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt ſi Reus condemnatus in contumacia compareat, & exhibeat ſe probaturum contrariū eius, quod in ſententia contra eum lata continetur, admittendus ſit ab eodem Iudice, qui ſententiam tulit, ita dixerunt Alex. Ang. Caſtren. Dec. Iaſ. & Saly. *in l.2. per illum tex. C. qui teſtam. face. poſſ.* Corn. qui teſtatur de communi, Bal. Chart. & Farin. ad ſaturitatem concordantes cumulans, *q.11. n.6.* qui *vſque ad n.* 11. incluſiuè adducit in comprobationem ſex validas, & bene probatas rationes, & *in ſequentibus* inducit multa ad oppoſitum, eaque dilucidè ſoluit, poſtquam, pro hac limitatione *n. 12. verſ. quid dicendum*, teſtatus fuit de veriori, & cōmuniori.

11. SVBLIMITA 5. limitationem, quando ſtatutum aliter mandaret, quo caſu Iudex non poſſet admittere contumacem ad docendum de ſua innocentia per contrarias probationes, ſecundùm Bal. Foller. Menoch. & alios citatos à Chart. & Tiraq. quos refert, & ſequitur Farin. *q.11. n.14.* Sicut ſtatuitur, vt hoc ſeruetur, niſi habeatur ſpecialis gratia à Signatura Papæ, *in citata Bulla Pij V.* & in alia *Pij IV. 12. Kal. Iunij, anno eius 6.* de quibus Farin. *n.14.*

Quid ſi cōtumax ante ſententiam comparear?

12. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt abſens, & contumax, pro confeſſo habitus, & declaratus, ſi ante ſententiam diffinitiuam condemnationis compareat, cēſeatur purgata mora, cuncta euaneſcant, omniaque præcedentia acta in vim ſimplicis citationis reſoluantur, & Reus audiatur, ita Ang. de Malef. Bonacoſ. Boſſ. Clar. Natta, & Farin. *q.11. n. 3. verſ. præmitto 4.*

13. De materia omnium, quæ vſque huc de hac tractaui q. latè

Chart.

Chart. *de execut. ſent. c.* 1. Clar. *§. fin. q.* 44. & Farin. *q.* 11.

Reus legitimè interrogatus, nolés reſpondere, vel reſpondens obſcurè, recuſans iurare, vel ſe defendere, poteſt damnari ex tacita confeſſione.

14. REGVLA 2. ſit. Reus iuridicè interrogatus, nolens ſine iuſta cauſa reſpondere, habetur pro cōfeſſo, vel negante, prout ſuum reſpicit incommodum, ſecundùm Foller. Mille. & Chart. *in praxi inter. Reorum lib.* 3. *c.* 2. *n.* 8. ratio eſt, quia eſt contumax, vt notat Spec. *tit. de contumac. §.* 1. *in princ.* & eſt *tex. in l. de ætate, §. qui tacuit, ff. de interrogat. act.* immò ſecundùm eundem Specul. *n.* 1. etiam ille eſt contumax, qui obſcurè reſpondet, argumento *c. fi. de iuram. calum.* Et idem dicit de eo, qui iurare, vel ſe defendere non vult; Et quia contumax habetur pro confeſſo, & vt talis, eſt damnandus, iuxta tradita in hac *q. n.* 2. & not. Megal. *in praxi crim. Canon. c.* 7. *n.* 26. In omnibus iſtis caſibus poterit Reus damnari ex tacita confeſſione.

In ciuilibus verū, at in criminalibus torquetur.

15. LIMITA omnia adnotata in Regula 2. Vt procedant in ciuilibus, non in criminalibus ſecundùm Bertran. Socin. & Chart. *vbi ſup. n.* 9. In criminalibus enim taciturnitas inditium tantum facit ad torturam, vt tenent, Carrer. & Chart. *ibidem*.

An petēs veniā coram Iudice videatur fateri delictum?

16. REGVLA 3. ſit. Reus petens delicti veniam iudicialiter, & ſolemniter coram Iudice, videtur fateri delictum; Secus ſi veniam peteret coram Iudice priuatim, & extraiudicialiter; Hanc doctrinam eſſe de mente DD. dixit Gigas, & ſubſcribit Clar. *§. fi. q.* 49. *in fi.* cum quibus concordant, Anan. Maſcard. Roman. & Baiar. *ad Clar. ibidem n.* 68. Item Guaz. *defen.* 32. *c.* 15. *n.* 2. Sed Farin. *q.* 5. *n.* 25. *verſ. ſi verò*, tunc exiſtimat verum iudicialiter, & ſolemniter coram Iudice veniam petentem videri delictū fateri, quando ſupplicatio, & petitio veniæ eſt in cauſa, de iure non tranſigibili, citans Abb. Butr. Cardin. Hoſtien. & Io. And. cum alijs; Exemplificat *n.* 13. in crimine læſæ Maieſtatis, in hæreſi, in raptu virginum, & in ſimilibus criminibus non tranſigibilibus.

17. Quod dictum eſt in Regula 3. de Reo petente veniam, idem putant dicēdum Gram. & Neuiz. quos refert, Baiar. *ad Clar. dicto n.* 68. in producente gratiam, talis enim ſecundùm eoſdem cenſetur delictum fateri.

Vel producens gratiam.

Seu ſubmittēs ſe gratiæ, & misericordiæ?

18. Sed quid dicendum, de Reo ſubmittente ſe gratiæ, & miſericordiæ curiæ, & Iudicis? Propoſita doctrina ſupra proximè Gram. & Neuiz. videtur fauere, quod huiuſmodi Reus delictum fateri cenſeatur cum obtenta gratia a Reo, ſi ipſemet eam producat,) ſecundum eos) delictum fateri exiſtimetur. At verius cenſeo, quod Reus ſe gratiæ ſubmittens, & miſericordiæ curiæ, & Iudicis, per hoc delictum non fateatur, ſaltem vt poſſit condemnari, vt tenuerunt Ang. & alij DD. *in l. fin. ff. de prætor. ſtipul. per tex. in c. veniens, & in c. ſane, de renunc.* necnon Alex. Guido Papæ, Io. Andr. de Nigr. Menoch. & Bai. *ad Clar. q.* 49. *n.* 68. Addens cum citatis ab eo DD. quod propterea, ſi Iudex nolit iſto caſu gratiam facere, & miſericordiam, debet Reum in priſtinum ſtatum reſtituere, quia illa ſubmiſſio intelligitur ta-

Rr   cta

Digitized by Google

ita *ſub conditione; Si fiat gratia, arbitrio boni viri, & quod aliàs nō noceat; fauent Franc. Marci,* & Guiotius poſt *dictum n.*68. Dum dicunt; Quod qui gratiæ Principis ſe ſubmittit, non videtur iuri ſuo renunciare. Vide in Indice, ver. Compoſitio.

An habeatur pro confeſſo Reus carcerē frangens, vel aufugiēs, remiſſiue?

19. Supereſſet hic agere; An aufugiens è carceribus Reus ſine fractura, vel cum fractura, vel carceres frangens, & non aufugiens, habeatur pro confeſſo; ſed de hoc actum eſt *ſup. q.79. n. 22. & 23.*

De Reo conuicto, Quæſtio 86.

1 POSTQVAM egimus de Reo confeſſo; cum frequenter eueniat, vt Reus neget delicta commiſſa; & de illis conuincatur; opere pretium erit, hic de Reo conuicto pertractare.

Tripliciter dicitur Reus cōuictus.

2. Præmitto Reum tribus modis dici conuictū; 1. teſtibus; 2. inditijs indubitatis; 3. inſtrumentis, vt eſt *tex.* bene probās, *in l. ſciant cūcti*, & ibi Bald. & Salyc. *in ſummario. C. de probat.* & not. Farin. *q.*84. *in princ.*

Duobus cōteſtib. Reus conuincitur, & damnatur.

3. REGVLA 1. ſit; Reus non ſolum in ciuilibus, ſed etiam in criminalibus ſufficienter conuictus dicitur, & condemnationi eſt obnoxius per duos teſtes conteſtes, ita Archid. Clar. Dec. Maſcar. Viui. & Farin. alios etiam citans, *q.* 63. *n.*233. concordant Bal. Caſtrenſ. Saly. & Baiar. *ad Clar. q. 66. nu.* 3. Duo enim teſtes in quacunq; cauſa ſufficiunt ad perfectam inducendā probationem, *c. in omni negotio, de teſtibus.* Bertaz. Butr. Maſcar. & Far. cum alijs ab eo relatis *n.* 232.

Qui autem dicantur conteſtes dixi ſupra *q.* 57. *n.* 6. Vtuntur DD. etiā his terminis, ſemiplenè conuictus, vt Clar. *q.* 62. *poſt princ.* ſed de tali conuicto hic non loquor.

Ac ſi eſſet cōfeſſus.

4. AMPLIATVR Regula 1. Vt per duos conteſtes conuictus, non aliter condemnari poſſit, ac ſi eſſet confeſſus, *l. qui ſententia*, & ibi *DD. C. de Cuſtod. Reor. c. at ſi Clerici,* vbi Bero. Dec. & communiter omnes, *de iudic.* Quod adeo verum eſt, vt conuictus, ſicut confeſſus pœna ordinaria puniri poſſit, *d. c. at ſi Clerici, verſ. ſi verò, & ibi* Abb. Aret. Butr. Bero. Dec. Mant. & Zabar. Concordant Boſſ. Clar. qui teſtantur de communi, Chart. Conrad. & Farin. *q.* 81. *n.* 2. vbi alios DD. & iura inducit.

Pœna infligenda conuicto, de iure Ciuili, & de iure Canonico.

5. Declaro hanc Ampliationem; Vt de iure Ciuili, quocunq; modo procedatur, conuicto per duos teſtes, ordinaria pœna imponatur; At de iure Canonico, dum proceditur per viam accuſationis, ordinaria pœna conuicto infligitur; Si verò per viam inquiſitionis, non ordinaria, ſed mitior, arbitrio Iudicis imponenda pœna eſt, ita Decian. Marian. Socin. Menoch. & Farin. hos ſequens, *q.* 81. *n.* 2. *verſ. & nihilominus.*

Quot teſtes conuincant dum probans contra ſe iuris præſumptionem habet?

6. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt non procedat, quando ageretur de probando aliquid, quod haberet contra ſe iuris præſumptionem, tunc enim requirerentur, vel conteſtes tres, vel ſaltem duo, qui eſſent viri præſtantes, ac omni exceptione maiores, ſecūdùm Aym. Bar. Dec. Maſcar. Menoch. Specul. & Farin. alios etiam inducens

quæſt.

Digitized by Google

quæſt.63.num.240.

Quæ requiratur, vt duo cõteſtes cõuincant?

7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt non dicatur quis conuictus plenè per duos conteſtes, niſi iſti ſint iurati, de viſu, ſeu auditu proprio factum deponentes, idonei,& omni exceptione maiores, *l.vbi numerus, ff. de teſtibus, c.in omni negotio, eodem tit.* & eſt communis DD.

Plures requiruntur in voluntatibus vltimis.

8. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt non procedat in vltimis voluntatibus, & in quibuſdam alijs caſibus, parum ad nos facientibus, relatis a Farin. *vbi ſupra, vſque in fin. quæſtionis.*

Inditijs indubitatis an cõuincatur Reus, torqueatur, vel condẽnetur?

9. REGVLA 2. ſit. Conuictus dicitur Reus, qui inditijs indubitatis grauatus reperitur, *l.2.C.quorum appellatio,* ibi (Argumentis conuictus) Bero. Dec.& Mant *in c. at ſi Clerici, de iudic.* Vnde ex talibus inditijs poteſt Reus criminaliter cõdemnari, Alberic. Bald. Bart.& gl. *in l. fin.C. de probat.* Abb. Boſſ. Boer. Clar. Menoch. qui teſtatur de communi, & plures alij relati à Farin. *q.86.n.55.*

10. Sed quia permulti grauiſſimi DD. ſuſtinent, tutius eſſe, in caſu Regulæ, Reum torquere, inter quos non pauci teſtantur de communi, relati à Farin. *q.63.n.57.* Concludit idem Doctor. *n.58.* in Iudicis eſſe arbitrio, talem Reum, vel torquere, vel condemnare; & hanc, ait, eſſe veritatem in praxi amplexatam; conſentiunt Cap.c. Gram. Ioſeph. Ludou. & iterum Far. *n.64.* Qui hoc dicit procedere in præſumptionibus iuris tantum, ita *n.66.* vbi alios remiſſiuè citat; Cum in præſumptionibus iuris, & de iure, non ad torturam, ſed ad condemnationem deueniendum ſit Farin. *ibidem*. De his actum eſt *ſupra, q.74.* Quando verò præſumptiones coniungantur ad conuincendum, & plenam probationem faciendam, vide *ſupra, q.75.* Tractatum verò de inditijs habes *ſup. à q.61. vſque ad q.71.* Et quia in citatis locis, hæc ſufficienter tractata ſunt, hic ſuperfluum eſſet repetere.

Inſtrumẽtum facti de cõſenſu Rei, delictũ probat.

11. REGVLA 3. ſit. Inſtrumentum celebratum, & rogatũ a Notario ad inſtantiam, ſeu de mandato, vel de conſenſu Rei, delictum probat, Abb. *in c.cum in Eccleſijs, & ibi* Fely.& Zabar. *de maior.& obed.* Io. Andr. Iacob. de Aren.& Farin. cum alijs ab ipſo relatis, *q 84.n.21.*

Exemplificatur vſque ad nu. 22.

12. Accipe plurimas declarationes, ſiue exemplificationes.

13. Declaratur 1. Regula 3. Vt præſertim delictum probetur per ſcripturam, ſeu inſtrumentum, quando talis ſcriptura, ſeu inſtrumentum eſt de ſe crimen, habetq; de ſe intrinſecum delictum, Abb. *in dicto c.cum in Eccleſijs*, vbi etiam Anan. Felyn. Imol. & Zabar. *de maior.& obed.* Bart. Maſcar. Salyc. qui exemplificat, quando ipſa confectio inſtrumenti, eſt delictum; Dummodo, ſi negetur confectio, probetur; Et etiam exemplificat in delictis, quæ contrahendo committuntur, Bal. qui facit concluſionem generalem, quod ſcriptura, & inſtrumentum probant delictum, quando illud committitur ſcribendo, Bero. Salyc. & Farin. qui plura iura, & alios DD. inducit, *q. 84.n.7.*

14. Declaratur 2. Regula 3. Vt procedat in delicto cõſpirationis,

Digitized by Google

ſeu coniurationis factæ contra Principem, vel alium, de qua confectum ſit inſtrumentum, vel alia ſcriptura, ita Abb. Anan. Fely. & Zabar. *in c. cum in Eccleſijs, de maiorit. & obed.* Boſſ. Cyn. Decian. Maſcard. & Farin. *q.* 84. *n.* 11.

15. Declaratur 3. Regula 3. Vt crimen falſi probetur per inſtrumentũ, ita Fulgoſ. qui ponit exemplum, in vendente rem duobus ſeparatim, qui falſi tenetur, &c. Bal. qui dicit maleficium probari per inſtrumentum, quando agitur de falſo inſtrumento, vel de falſo teſtimonio; Similiter, dum delictum committitur ſcribendo, probatur per inſtrumentum, ſeu aliam ſcripturam, prout eſt falſa, ſecundùm Bero. Io. And. Maſcar. & Farin. *q.* 84. *n.* 13.

16. Declaratur 4. Regula 3. Vt periurium probetur per inſtrumẽtum, & ſcripturam, ita Io. Andr. & Bero. qui ait, quod ad conuincendum aliquem de periurio, ſcripturæ poſſunt inuicem coniungi; puta inſtrumentum, in quo Reus iurauit, & ſcriptura, in qua iuramento contrauenit, & hos ſequitur Farin. *q.* 84. *n.* 15. Hanc declarationem tenuerunt etiam Abb. & Bal. *in c. cum in Eccleſijs, de maiorit. & obed.* vbi Abb. exemplificat in Reo, qui contraria ad poſitiones reſpondit, tunc enim probatur periurium ex lectura reſponſionum; Et cum hoc exemplum ſpectet ad acta iudicij, & inſtrumentum fori; Addo generaliter; Quod inſtrumentum fori, prout eſt inſtrumentum confeſſionis factæ in iudicio, vel inſtrumentum ſententiæ cõdemnatoriæ, plenè probat, cum in hoc Notarius fidem faciat eorũ, quæ ſunt in actis, Bal. Fely. Maſcar. Saly. & Far. *n.* 23. qui alios etiam citans, ait, hoc non habere difficultatem.

17. Declaratur 5. Regula 3. Vt per ſcripturam probentur crimina vſurarum, & etiam hæreſis, Clar. Maſcar. & Farin. *q.* 84. *n.* 12. *&* 16.

18. Declaratur 6. Regula 3. Vt procedat etiam in ſcriptura priuata, quæ delictum probat, quando eſt ſcripta a delinquente, vel ipſo volente, Bar. Gig. & Maſcar. qui dicunt, quod per epiſtolam priuatã probatur delictum, quod committitur promittendo, vel contrahendo; Seu addit, Franc. Marci, quando in ea aliquid illicitum continetur, Fely. & Maſcar. qui dicunt, quod ſcriptura priuata probat contra ſcribentem receptionem vſurarum, & ſequitur omnes præcitatos Farin. *q.* 84. *n.* 19. Item in publico Exactore (& in alijs) in his, quæ ad proprium officium pertinent, eius ſcriptura probat indebitam exactionem; Aliàs ſi non ad propriũ officium pertineret, probaret tantùm, vt extraiudicialis confeſſio; Vt ſi quis ſcribat ſe feciſſe homicidium, ita diſtingunt Bal. & Farin. *n.* 20. Et hæc diſtinctio ſit loco limitationis totius huius declarationis.

19. Declaratur 7. Regula 3. Vt in omni caſu delictum probetur per inſtrumentum, quando non agitur de præiudicio alicuius, vel de præiudicio leui, Bero. *in c. at ſi Clerici, de iudic.* Bal. Fely. Imol. Innoc. & Farin. *q.* 84. *n.* 24.

20. De-

20. Declaratur 9. Regula 3. Vt cadaueris viſitatio cum vulneribus reperti, probetur per inſtrumentum Notarij habẽtis à Iudice mandatum de cadauere viſitando, Felyn. Bal. Marſil. qui alios citat, Maſcar. & Farin. *n.30.*

21. Declaratur 9. Regula 3. Vt licet aliquando inſtrumentum non probet delictum directè, illud tamen probet multoties indirectè, coadiuuando alias probationes; puta quando ageretur de probando adulterium; & quis produceret inſtrumentum matrimonij illius mulieris, cum qua prætenderetur adulterium commiſſum; vel ſi ad probandum damnum datum in vinea mea, producerem inſtrumentum emptionis dictæ vineæ, *gl. in l. contra negantem, & ibi* Alberic. Bald. Cyn. & Fulgoſ. *C. ad leg. Aquil. Bar. & Saly. in l.fin. C. de probat.* Fely. Maſcard. & Farin. *q.84. n.33.*

Limitatur tripliciter Regula.

22. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt inſtrumentum, & ſcriptura delictum non probet, dum pœnam corporalem crimen meretur, ſecundùm Abb. Fely. & Zabar. *in c. cum in Eccleſijs, de maior. & obed.* Gig. Maſcar. & Far. *n 22.*

23. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non probet inſtrumentum quandocunq, agitur de pœna imponenda pro delicto, & ſic dũ agitur criminaliter, ita Maſcar. Curt. iun. & Farin. *q 84. n.5.* vbi ait, hoc eſſe de mente omnium in proxima ſequenti limitatione citandorum; Sublimitando tamen, *vt hic ſupra in declarationibus.*

24. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt regulariter inſtrumentum non probet plenè delictum, ſed faciat aliquam præſumptionem, & adminiculum, vt tenent Boic. & Zabar. *in c. cum in Eccleſijs, de maior. & obed.* Gig. & Far. *q. 84. nu. 35.* Bald. qui teſtatur de communi *in l. fin.* & ibi Bar. & Cyn. qui teſtatur de veriſſima opinione, *C. de probat.* Abb. Butr. Fely. & Imol. *in dicto c. in Eccleſijs,* Bero. qui etiam teſtis eſt de cõmuni, Dyn. Gand. & Clar. *in §. fin. q.54. in princ.* vbi dicit hoc ſeruari pro Euangelio, Alex. Maſc. & Far. ad ſaturitatem concordantes citans, *n.1.* reddens de hoc rationes, *n.2.* Et hinc eſt, quod quamuis delictum eſſet commiſſum in præſentia Notarij, non probaretur per inſtrumentum deſuper ab ipſo confectum, ita Bald. & Cyn. *in l. fin. C. de probat.* Bart. Franc. Io. Andr. & Farin. *n.3.* Sublimita verò hanc limitationem iuxta tradita hic ſupra in declarationibus 3. Regulæ.

26. De materia huius 3. Regulæ, declarationibus, & limitationibus, agit Farin. diffusè *q. 84.* per totam.

Quando Rei delictum dicatur notorium; Et quo modo in notorio procedendum ſit? Quæſtio 87.

1 CVM Reus non modo tribus, *in præcedenti q.* explicatis modis, ſed vlterius alio modo cõuictus dicatur, nempe per viam notorij, ſecundùm Boſſ. *in tit. de conuictis, n.5. & in tit. quomodo procedatur in crimine notorio, n.4 & 7.* Ideo hic de hoc quarto modo, quo Reus

Reus dici
tur conui
ctus per
viam notorij.

Reus conuictus cenſetur, ideſt, de notorio agendum eſt.

Notoriũ iuris. 2. Præmitto, quod hic non agitur de notorio iuris; quod eſt omne id, quod conſtat in actis, acta enim faciunt rem notoriam iuris; vt quando aliquid conſtat in actis ex probatione teſtium, ex inſtrumentis, ex confeſſione Rei, ſeu ex ſententia, de quibus Far. *q.*21. *à n.* 14. *vſque ad* 37. Et ego de ſingulis, ſuis locis; hoc enim impropriè eſt notorium; Notoriũ facti. Sed hic tractatur de notorio facti, quod propriè, & ſtrictè notorium dicitur, ſecundùm Abb. *in c. dudum, de elect.* Butr. Cõrad. & Far. *n.*11. Et circa hoc facti notorium; duæ Regulæ formandæ ſunt, reſponſiuæ ad duo capita in propoſito titulo q.

Delictum notoriũ, quod dicatur? § 3. RVGVLA 1. ſit. Rei delictum notorium propriè dicitur, quando coram toto populo, vel eius maiori parte geſtum eſt; ita Cyn. quem ſequitur Clar. *in §. fin. q.9. in princ.* Foller. Gomez, Menoch. & Far. *q.*21. *n.*41. Taliter, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut negari, Archid. Bar. Butr. Socin. & Conrad. *in praxi tit. de notor. crim. n.*6. *&* 8. Maſcard. Mille. & Farin. *n.* 11. qui *n.*47. ait, hanc Regulam eſſe ſecundùm doctrinam magis communem.

Diuerſimodè declarant notorium Doctores 4. Non deſunt tamen circa hanc Regulam 1. plurimi DD. diuerſimodè opinantes; Quidam enim dixerunt, ad notorium facti requiri, & ſufficere teſtimonium, & ſcientiam maioris, alij autem totius viciniæ, Ciuitatis, vel Prouinciæ, ſecundùm quod factum reſpicit, viciniam, Ciuitatem, vel Prouinciam, ita Butr. Capra, & Farin. *q.*21. *n.* 45. Alij non reſpicientes ad quantitatem totius, vel maioris partis populi, tenuerunt factum, ſeu delictum perpetratum coram decem perſonis, & de quo decem teſtes deponant de certa ſcientia, poſſe dici notorium, ſecus ſi minor ſit numerus perſonarum, hi ſunt Conrad. Cyn. Felyn. Foller. Iaſ. Menoc. Salyc. & alij relati à Farin. *n.*47. Alij ſimpliciter aſſeruerunt, ex multitudine videntium, & teſtium, induci notorium. Alij contenti fuerunt numero ſeptem; Alij trium teſtium, ad notorium conſtituendum; Et horum opiniones recenſet Maſc. *de probat. lib.*2. *concluſ.*1101. *n.*17. Alij requirunt, ad hoc, vt quid notorium dicatur, non ſolùm quantitatem adſtantium, ſed etiam qualitatem loci publici, vbi factum fuit perpetratum, ſic Butr. Calderin. & Io. Andr. *in c. veſtra, de cohabit. Cler. & mulier.* Archid. Bal. Mille. & Farin. *n.* 55. Vnde ſecundùm hos DD. geſtum in domo non dicitur notorium; conſentiunt Foller. & Maſcard. relati à Farin. *n.* 56. Vlterius ſecundùm quamplurimos requiritur qualitas temporis, & ideo aiunt, factum de nocte, non poſſe tranſire in notorium, ita Bald. & Specul. *in l. ciues, ad fin. de accuſat.* Capra, Foller. & Farin. *n.*57. *&* 58. Niſi, ſecundùm Capram, loqueremur de ſono cãpanæ, vel quid ſimile, quod etiam de nocte benè poteſt in notorium tranſire.

5. Animaduerte hic, quod cum Iudicis arbitrio remittatur, quando

do

An delictum ſit notorium? Iudicis remittitur arbitrio.

do quid notorium dicatur, ſecundùm Abb. Bald. Bart. Menoc. Specul. Farin. & alios, ab eo relatos, *q.21. n.48.* Propterea ſtante propoſita proximè diuerſitate opinionum ſuper numero perſonarum facientium notorium, & quod à Iure hoc determinatum non ſit, Iudicis arbitrio totum remittitur, vt tenuerint proximè citati DD. poſt quos ita expreſsè ſenſerũt Gomez, & Maſc. & eſt opinio communis, teſte, Farin. *n.48.*

De ſignificatione harũ vocum notoriũ, manifeſtum, euidens, publicũ, &c.

6. Nota in hoc loco obiter; Notorium differre à manifeſto, cum manifeſtum dicatur, quod publicè pluribus patet, non autem omnibus, aut maiori parti ſecundùm Alex. Bart. & Iaſ. *in l. ſi verò, §. qui pro rei, ff. qui ſatiſd. cogan.* Abb. & Farin. *n.4.* At aliquando in iure, hæc vox notorium refertur ad manifeſtum, euidens, publicum, notum, indubitatum, & liquidum, ita Butr. Conrad. Mille. & Farin. qui alios etiam concordantes inducit, *n.5.* inter quos Capra ait, quod è contra, manifeſtum in genere, & largo modo ſumptum; aliquando ſumitur in iure pro eo, quod eſt notorium facti permanentis, vt *in c. manifeſta 2. q.1.* aliquando pro notorio facti tranſeuntis, vt *in c. quia ſuſpecti 3. q.5.* Qui plura de manifeſto videre voluerit, & in quibus à notorio differat, adeat Maſc. *de probat. lib.2. concl.1004. per totam,* vbi optimè materiam hanc pertractat manifeſti.

Factũ de ſui natura malũ, notoriũ malũ eſt.

7. AMPLIATVR Regula 1. Vt crimen dicatur notorium, quamuis non appareat, qualitates delicti eſſe notorias, ideſt, quod nulla excuſatio, ſeu defenſio competat aduerſus illud; e.g. dum non apparet, homicidiũ non eſſe factum ad defenſionem; Vel quod occiſus non poterat impunè occidi, & his ſimilia; Dummodo conſtet de ipſo delicto principali, ita Foller. *in praxi crimin. in ver. Item, quod commiſit crimen notorium, n.25.* Vbi de hoc reddens rationem, ait; Attendi enim debet regulariter natura facti; Et ſic, ſi factum de ſui natura arguit maleficium, erit maleficium notorium; Sicut è contra, dum factum notorium eſt de ſui natura bonum, erit, & notorium bonum, non attentis circumſtantijs extrinſecis, & accidentalibus, an notoriæ, ſint; factum namque ponderandum eſt, non ſecundùm accidentia, ſed ſecundũ naturam, & curſum ipſius, iuxta *l.1. C. ad leg. Cornel. de Sicar.* opinionem Foller. ſequũtur Capra, & Farin. *q.21. nu. 51.* Et hinc eſt, quod ſi probato delicto notorio, delinquens aliquas circumſtantias, ſeu qualitates excuſantes alleget, notorium non offuſcatur, ſed allegãs, ad eas probandas admitti debet, Butr. Mille. & Farin. *n.51.*

non attẽtis circũſtantijs.

Quid è contra in facto de ſe bono?

8. Contra hanc Ampliationem tenuit Clar. *§. fin. q.9. verſ. ſed aduerte,* nempe non ſufficere notorium eſſe delictum, niſi notoriæ ſint etiam qualitates delicti, ita vt nulla defenſio, & excuſatio competat Reo, alias delictum non dici notorium; & ait, hanc opinionem teſtibus Colleg. Florent. & Torto, omnium eſſe concluſionem. Sed ſecundùm Farin. *d. n.51.* propoſita Ampliatio verior eſt.

Sed contra.

9. RE-

In notorijs ordo iuris non ſeruatur.

9. REGVLA 2. ſit. In notorijs criminibus ordo iuris non ſeruatur, Bald. Boſſ. Butr. Clar. Foller. Marſil. Menoch. & Farin. *q.*21.*n.* 60. vbi alios concordantes inducit, & citat plura iura.

Nec aliqua ſolẽnitas.

10. AMPLIATVR; ſeu declaratur 1. Regula 2. Vt in notorijs non ſit neceſſarius libellus, nec accuſatio, Farin. *q.*21.*n.*62. vbi ad ſaturitatem cumulat DD. & teſtatur de communi. Nec requiritur litis conteſtatio, iuramentum calumniæ, ſeu quæuis alia ſolemnitas reſpiciens ordinem iuris. Abb. Foller. Menoch. & Farin. alios inducens, & teſtans de communi *n.* 65. Regulariter tamẽ citatio, præſertim ad ſententiam, & defenſiones neceſſariæ ſunt, vt ſolidè probat Farin. *à n.*66. *vſque ad* 78.

Nec probatione indiget.

11. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt delictum facti notorij probatione non indigeat, Bald. Bart. Butr. Maſcard. & Farin. plurimos concordantes citans, *q.*21.*n.* 79. *& ſeq.*

In continuis, & permanẽtibus, ſecus in trãſeuntibus factis.

12. LIMITATVR 1. Ampliatio 2. Vt procedat in delictis facti continui, & permanentis, quod oculis hominum quotidie cernitur, hoc enim probatione non indiget; Secus in delictis notorijs, facti tranſeuntis, & momentanei, quod ſi negetur, debet Iudici, vt Iudici, conſtare, & procedere Iudex non debet tanquam ſuper notorio, niſi prius notorietate delicti probata, ita Duen. Maſcard. Montic. Salyc. & Farin. *q.*21.*n.*88. vbi exemplificat in homicidio, & alios inducens, teſtatur de communi. Et huiuſmodi probatio debet eſſe plena, ſecũdùm Abb. Clar. Cyn. Conrad. Bald. Maſcard. & Farin. *nu.* 95. *& ſeq.* (Quicquid al j dicant,) Et per teſtes iuratos, parte citata, Bald. Boſſ. Imol. & Farin. alios citans *n.*99. Qui teſtes ſaltem duo eſſe debent, ſecundùm Capram, & Saly. qui teſtantur de communi, Archid. Butr. Foller. & Far. *n.*109. Et hi teſtes concludentem reddere debent rationem dicti, Abb. Capra, qui teſtis eſt de communi, Iaſon. & Maſc. quos cum alijs refert Far. *n.*102.

Seu interpolatis.

13. LIMITATVR 2. Ampliatio 2. Vt in notorio facti interpolati idem dicendum ſit, quod de momentaneo, & tranſeunte notorio delicto, traditum eſt *hic ſupra, n.* 12. vt tenent Abb. Conrad. Innoc. Maſcard. Salyc. & Farin. *qu.*21. *n.*89.

In notorio extra locum iudicij probationes ſemper requiruntur, ſicut e ia contra abſentem.

14 LIMITATVR 3. Ampliatio 2. Vt indiſtinctè prædictæ probationes requirantur in notorio extra locum iudicij, etiam in facto permanente, & continuo, ita Salyc. Specul. Vulpel. & Far. *q.*21. *n.* 91. Et ſimiliter contra abſentem, ſemper probatio notorij requiritur, vt aiunt Boſſ. Capra, & Farin. *n.*94.

Teſtes neſcientes, quid ſit notoriũ, de eo deponentes non probant.

15. LIMITATVR 4. Ampliatio 2. Vt prædicti teſtes examinati ſuper notorio debeant ſcire, quid ſit notorium; & ideo ſi de hoc interrogati reſpondeant ſe ignorare, quid ſit notorium, & quando de iure factum dicatur notorium; Vel ſi ſcire dixerint, & ex reſponſionibus appareat, quod reuera neſciunt, minimè probant, ſecundùm Maſcard. & Farin. *q.* 21. *nu.* 104.

ſicut

Digitized by Google

ſicut *alibi* idem dixi de fama.

16. LIMITATVR 5. Ampliatio. 2. Vt ad hoc, vt teſtes ſuper notorio probent, non debeant deponere de fama, nec de auditu alieno, ſed de viſu, vel auditu proprio, nempè, quod fuerunt præſentes, & viderunt populum, vel maiorem partem præſentem facto, de quo agitur; vt ſi dicant; Scio notorium eſſe, quod A. occidit B. quia præſens fui, & vidi totum populum, vel maiorem partem videre, ita Archid. Boſſ. Capra, Conrad. Maſcar. & Farin. *q.* 21. *n.* 105. Et vlterius neceſſe eſt, vt huiuſmodi teſtes directè deponant de facto, nempe vidiſſe A. occidiſſe B. ita defendit Maſcar. *in tract. de probat. lib.* 2. *concl.* 1103. *n.* 21. *& ſeq.* & tenuerunt Dec. Aegid. Fely. Io. Andr. & Farin. *n.* 108. vbi induc t Rot. *deciſ.* 5. *col.* 1. *de except. in nouis.* Contra hoc vltimum dictum tenent aliqui DD. & horum opinionem Clar. *§. fin. q.* 9. *verſ. item quæro,* dicit eſſe communem, ſed multum periculoſam, & Farin. *n.* 107. ait, & periculoſam, & minus veram, & in iudicando minimè ſequendam.

Quomodo de notorio teſtes deponere debeant?

17. SVBLIMITA limitationem 5. Vt procedat in facto notorio recenti, nam in facto antiquo, vel de longinquo loco, ſufficit, quod teſtes deponant de fama, vel de auditu alieno, *c. veniens, de verb. ſignif. in* 6. Butr. Capra, Conrad. Foller. Maſcard. Mille. & Farin. *q.* 21. *n.* 106.

Quid in facto recenti, vel antiquo?

18. LIMITATVR 6. Ampliatio 2. Vt in illis caſibus, in quibus notorium non eſt probandum, allegandum tamen ſit, ſecundùm Bar. Capram, Crot. qui teſtatur de communi, Maſcar. Menoch. Tiraq. Viui. & Far. *n.* 110.

Notoriũ, ſaltem allegandũ eſt.

19. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt in notorijs ſufficiat ſententia non ſolemnis, etiam ſine ſcriptis, ita Archid. Capra, Fely. Io. And. Spec. & Farin. qui teſtatur de communi *q.* 21. *n.* 115. Immò Capra vult, in his ſufficere præceptum Iudicis; Et Foller. ait, ſufficere intimationem Reo; quod mittitur ad ſupplicium pro tali cauſa; vt refert, Farin. *n.* 115. Sed ſi Reus negaret notoriũ, deberet Iudex ferre ſententiam declaratoriam notorij, præſertim in facto non permanente, iuxta doctrinam Abb. Boſſ. Clari, Foller. & Farin. *n.* 116. qui teſtatur de æquiori, magis communi opinione, & in praxi recepta.

An in notorio ſufficiat ſentẽtia ſine ſcriptis, ſeu Iudicis præceptum, vel intimatio pœnæ Reo.

20. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt in notorijs non detur appellatio, & ſi Reus appellet, non obſtante appellatione poſſit Iudex ad ſententiæ executionem deuenire, *c. cum ſit Romana, §. fin.* vbi gl. & alij DD. *de appell.* Ang. Butr. Capra, Clar. qui teſtatur de communi, Conrad. qui reddit rationem; quia in notorijs iudicijs pronunciatio non eſt propriè ſententia, ſed quædam iuris exequutio, Dec. Foller. Innoc. & Farin. concordantes inducens ad ſaturitatem, *q.* 21. *n.* 117.

In notorio appellatio non datur.

21. LIMITATVR Ampliatio 4. Vt non procedat, quando Iudex ad quem inhibuit, niſi reuocet inhibitionem, & iſte videtur caſus *c. Romana, §. fin autem,* vb gl. & DD.

Quid ſi Iudex ad quẽ inhibeat?

Ss de

de appell. in 6. & concordant Aufrer. Gomez. Lancell. & Farin. *q.* 21. *n.* 122. Inhibitio enim ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, Rota *deciſ. 26. aliàs 307. in fin. de appell.* Plures huius Ampliationis limitationes habes apud Farin. *nu.* 118. *vſq; n.* 128.

Iudex nõ recuſatur

22. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt in notorijs criminibus non poſſit Iudex ſuſpectus recuſari, *c. propoſuit*, & ibi gl. Innoc. Io. Andr. & alij *de appell.* Bero. Gom. cum alijs, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 21. *n.* 129.

Declara.

23. LIMITATVR Ampliatio 5. Vt procedat, quando pœna eſt taxata á lege, ſecus vbi eſſet arbitraria, Iudex enim tunc arbitrando poſſet inferre grauamen, Abb. Archid. Butr. & Burſat. qui vlterius declarat Ampliationem procedere in criminalibus in notorio facti permanentis; ſecus in notorio facti träſeuntis, prædictis DD. ſubſcribunt Carauit. Lanc. & Far. *q.* 21. *n.* 130. *& ſeq.*

Quid in notorio perpe rato in præſentia Iudicis, & aliorum?

24. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt concurrente præſertim præſentia Iudicis ſedentis pro tribunali, & aliorum, qui ſufficiant ad notorium, iuxta tradita hic ſup. *n.* 3. *&* 4. delictum adeo dicatur notorium, vt Iudex procedere poſſit ad punitionem, non modo ordine iuris non ſeruato, ſed etiam ſine proceſſu, & probatione, gl. *in c. Deus Omnipotẽs*, & ibi communiter omnes, 2. *q.* 1. Boſſ. Butr. Capra, Conrad. Foller. Maſcar. & plures alij, quos ſequitur Far. *q.* 21. *n.* 158. Tutius tamen erit (ne Iudex in Syndicatu teneatur) vt incontinenti examinet Reum, & ſi confiteatur ſtatim abſq; alia probatione, condemnetur; Si verò neget, teſtes cõfrontentur ad eius faciem, ita Foller. Paris de Put. Penn. & Farin. *n.* 159. Et vlterius Reus citandus eſſet, vt videatur, an aliquam habeat defenſionem, ſecundùm Boſſ. Foller. Gandin. & Farin. *n.* 160.

25. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt procedat etiam in Reo reperto in flagranti crimine, æquiparãtur enim hæc duo apud DD. quem eſſe repertum in flagranti, & in notorio crimine, ſecundùm gl. *in c. cum ab homine*, & ibi Dec. & alij ſcribentes, *de iudic.* Clar. Foller. & Maſcar. & Far. *q.* 21. *n.* 133. *& ſeq.* Quod procedit tam in grauibus, quam in leuibus delictis, aiunt Ang. Bar. Cagn. Clar. & Far. *n.* 136.

Quid in reperto in flagrãti?

26. Et hinc eſt, quod licèt regulariter nemo ſine Iudicis mandato carcerari poſſit, *l. fin. &* ibi gl. Alberic. Ang. Bal. Bar. Saly. & communiter DD. *C. de exhib. Reis*; Attamen Reus repertus in flagranti, à quolibet priuato, propria authoritate, capi, & carcerari poteſt, vt ad ſuum Iudicem ducatur, vt tenẽt Carauit. Paris de Put. & Clar. *§. fin. q.* 28. *verſ. dictum eſt*, vbi teſtatur de praxi, & ſequuntur Bal. Bar. Foller. Gomez, & Farin. *q.* 21. *n.* 139. *& ſeq.* Et dato quod Reus repertus in flagranti eſſet Clericus, nihilominus, à familia Iudicis ſæcularis, & etiam à quouis priuato, vt ad Iudicem Eccleſiaſticum ducatur, capi, & carcerari poteſt, ſecundùm Abb. Ang. Bal. Bar. Foller. & alios, quos ſequitur Farin. *num.*

Qui ſine mandato carcerari poteſt, etiã à priuato, & Clericus à ſæculari.

Digitized by Google

141. vbi de communi.

An ei detur defẽſiones ante torturam, reliqua remiſſiuè?

27. An autem in caſu huius Ampliationis 7. Reo defenſiones dandę ſint ante torturam, ſeu ante cõdemnationem, & an talis ſit torquendus, tractat Far. *q.21. à n.142. vſq; ad n.152.* Et cum (vt dictum eſt *hic n.25.*) reperti in flagranti, & in notorio æquiparentur; quæ dicta ſunt *hic ſupra* de notorio, *à n. 9. vſq; ad n.24.* facient ad rem præſentem de reperto in flagranti.

Quando Reus dicatur captus in flagranti?

28. Tantummodo ſubnectam; In flagranti Reum dici captũ, qui in ipſo actu delicti depræhenſus eſt, vel antequã veniret ad locum deſtinatum, vel cum latitaret non admodum longè poſt delictum, alio actu extraneo in medio non interueniente, Poller. & Far. *q.21. n.156.* Poſito igitur quod Reus iuxta hanc declarationem in flagranti ſit captus, & quod plenè conſtet, à Reo commiſſum eſſe delictum, hæc Ampliatio 7. Procedit, ita Clar. *q.8. verſ. ſcias tamen*, quem ſequitur Far. *n.155.*

29. De materia huius q. latè Boſſ. *in tit. Quomodo procedatur in crimine notorio*, Far. *q.21.* Et latiſſimè Capra *in ſuo Tractatu de Notorio.* Et faciunt pro Regula 2. de qua hic ſupra, *n.9.* & eius Ampliationibus, quæ dixi ſupra, *q.8. & 9.* vbi actum eſt; An apices, & ſolemnitates iuris in Regularium iudicio criminali dimitti debeant, & ſubſtantialia ſeruanda ſint.

Finis Tractatus Septimi, de Rei citatione, &c.

Digitized by Google

DE REI DEFENSIONIBVS.

TRACTATVS OCTAVVS.

1 NIMIS vaſta materia hæc eſt, de Rei Defenſionibus, & vt eam reſtringam, cógruentique ordine pertractem, ad tres Sectiones eandem redigo, iuxta triplices Rei defenſiones, de quibus Decian. *in tractat. crim. to. 1. lib. 5. c. 37. n. 1. & 2.* quem ſequitur Guaz. *in præfat. tractatus ad defenſam, n. 44.* Et in ſectione quidem 1. agam de Rei defenſionibus, quæ reſultant ex nullitate, ſeu alio defectu proceſſus. In 2. de defenſionibus Rei, negantis abſolutè ſibi obiecta crimina; vel aſſerentis eadem non eſſe delicta, ſeu non punibilia. In 3. verò, quando adducit excuſationes.

Diuiſio tractatus.

2. Antequam autem ad quæſtiones deueniam; Præmitto 1. Quod corrumpens Aduocatum, Procuratorem, vel Conſiliarium Rei, ne iſte legitimè defendatur, puniendus eſt tanquam falſarius, ſecundùm Baiar. Monticel. Vant. & Farin. *q. 4. n. 16.* quos ſequitur Guaz. *vbi ſup. n. 19.*

Corrumpens Conſiliarium Rei, ne iſte defendatur, punitur.

3. Præmitto 2. Quod ſummopere cauere debent dicti Cauſidici, ne ad defendendos eorum Clientulos, Iudices, niſi probata cauſa, ſuſpectos allegent; Aliás enim actione iniuriarum tenerentur, ſecundùm Ang. Bal. & Baiar. ad Clar. *q. 42. n. 7.* Quamuis hoc in Curia Romana non obſeruetur, teſte Guaz. *ibidem n. 29.* Et è contra Iudex decenti honore recipiat Cauſidicos, ſi enim non debito honore, nec libenter, eoſdem audire voluerit, ſuſpectus ex hoc capite allegari poterit, vt poſt Franch. Marant. & Conrad. dixit Guaz. *n. 33.*

Allegans Iudicem ſuſpectũ non probata cauſa punitur; Et è contra

Iudex eſt ſuſpectus non libēter Cauſidicum audiēns.

4. Præmitto 3. Plurima eſſe priuilegia defenſionis Rei, de quibus diffuſè Guaz. *in tota defenſ. 29. vbi præſertim c. 3.* agitur de probationibus, quæ admittuntur fauore defenſionis, vt ſunt, teſtes conſanguinei, domeſtici, inhabiles, deponentes de credulitate, teſtis vnus, &c. Et ibi declaratur, quantum huiuſmodi probationes valeant; & vtique de teſte vnico, agit Guaz. *n. 12.* & ego *hic ſup. q. 40. n. 24.*

Priuilegia defenſionis Rei remiſſiuè.

5. Præmitto 4. tangendo quædam tantum priuilegia, ſeu effectus defenſionis, ſi namque omnia recenſere vellem, nimis longum deberem inſerere Tractatum. Primum priuilegium eſt, quod defenſio, de omni iure, Ciuili, Canonico, Gentium, & Naturali permiſſa ſit, Guaz. ad ſaturitatem citans, *defenſ. 29. cap. 4. n. 1.* & conſequenter defenſio tolli non poteſt a Iudice habente poteſtatem procedendi ſine ſolemnitate iuris, Far. *q. 39. n. 15.* Guaz. cum alijs *n. 8.* Nec per ſtatutum, nec a Principe, nec ab Imperatore, neque à Papa, latè Farin.

Defenſio de omni iure permittitur.

Tolli non poteſt à Iudice quocũq; Nec per ſtatutum, nec à Papa.

q. 125.

q.125.num.72. Guaz. *n.2.* Et dato quod Princeps mandaret expreſsè, quod Reo defenſiones non darentur, eius mandatum intelligi deberet de Ciuilibus defenſionibus, quæ ab eo tolli poſſunt, non de naturalibus, Far. *q.39.n.143.* Guaz. concordantes inducens, *d. n.2. verſ. &ſi*; *& nu.6.* Niſi ex iuſta cauſa, in aliquo caſu, vt e.g. dum timetur populi tumultus; At vix talem iuſtam cauſam dari, tenent Farin. *n.24.* & Guaz. *n.7.* propter quam naturales defenſiones tolli poſſint.

Niſi ciuilis.

Et ex cauſa, naturalis, ſed vix.

6. Priuilegium 2. defenſionis eſt; Vt ea denegata, inde ſequuta, etiam Rei confeſſio, ſint nulla, & Reus ſit abſoluendus, Farin. *n.84.* Ang. Marſil. & Guaz. alios inducens *defen.29. c.4. nu.3.* & Iudex in Syndicatu puniendus eſſet, Farin. *n.73.* & Guaz. *n.4.* qui concordantes inducunt.

Denegata defenſione, inde ſecuta ſunt nulla.

7. Priuilegium 3. eſt, in fauorem offendentis ad ſui defenſionem, qui non dicitur delinquere, prout, cum pluribus alijs in propoſito, probat Guaz. *defen. 29. c.4. à n.11. vſq. in fin.* De moderamine verò inculpatæ tutelæ, vide *eundẽ c.5. per totum.*

Offendẽs ad ſui defenſionẽ, non delinquit.

DE REI DEFENSIONIBVS

Ex nullitate proceſſus, ſeu ex alio defectu reſultantibus.

SECTIO PRIMA.

De Rei defenſione oriente ex nullitate proceſſus, defectu iuriſdictionis, Quæſtio 88.

Præcipua defenſio Rei eſt quod, in Iudice ſit iuriſdictionis defectus.

1 REI defenſio 1. ſecundùm Clar. *§. fin. q.50. in princ.* oritur ab illis exceptionibus, quæ nullitatem proceſſus concernunt, quarum plurimæ habentur ex ſuperius dictis, & colligentur ex infra dicendis; Et vt bene animaduertit Guaz. *defen.1. c.1. in prin.* ea eſt Rei præcipua defenſio, quod in Iudice iuriſdictionis ſit defectus, qui maximus vtique eſt, vti à cauſa efficiente proueniens, nempè à Iudice, qui dicitur baſis, & fundamentum iudicij, Bal. *in Rubr. C. Si à competent. Iudic.* Et hinc eſt, quod prima vice, qua Iudex officium ingreditur, authenticas literas eius poteſtatis ſubditis publicare debet; qua publicatione attenta, de eius iuriſdictione amplius dubitandum non erit, ſecundùm Gratian. Guid. Pap. Vant. & Guaz. alios concordantes inducens, *n.7.* Et iuxta huius Epitomes præcipuum inſtitutum, hic defectus tangam, qui in materia criminali circa iuriſdictionem contingere poſſunt; Nec omnes hos, cum de pluribus actum ſit *hic ſup.*

Iudex ad ingreſsũ ſui oficij patentes oſtendat literas.

Digitized by Google

ſup. à q.1. vſq. ad q.6. quos non repetam.

Proceſſus ex defectu iuriſdictionis eſt nullus.

2. REGVLA 1. ſit. Proceſſus ex defectu iuriſdictionis, omnino nullus eſt: ab eo enim iudicatum non dicitur, qui ius dicendi non habet, *l.1. §. hæc autem, ff. quod quiſq; iuris*, Anchar. Carauit. Decian. & Guaz. *defenſ. 1. c. 1. n. 1.* & Farin. *conſ. 48. n. 4.*

Validari nō poteſt per partes, nec per ſpontaneam confeſſionem.

3. AMPLIATVR, ſeu declaratur 1. Regula 1. Vt proceſſus, ex defectu iuriſdictionis in gradu tali ſit nullus, vt per partes conualidari non poſſit, etiam per ſpontaneam confeſſionem, Clar. & Chart. teſtantes de communi, Maſcar. concordantes allegans, & Guaz *defenſ. 1. c. 7. n. 1.* nec non Farin. plurimos inducens *q. 81. n. 188.*

Prorogatio Iuriſdictionis de conſenſu.

4. Declaratur hæc Ampliatio; Vt Iudex in criminalibus, de conſenſu partium, ſuam poſſit prorogare iuriſdictionem, ſed tantùm quoad præiudicium ipſarum partium, non autem Iudicis, niſi de ipſius conſenſu, vt probat, & terminat hunc controuerſum punctum Guaz. *defenſ. 1. c. 7. n. 5.*

Quid in Iudice legitimè ab alio præuento?

5. AMPLIATVR, ſeu declaratur 2. Regula 1. Vt nulliter, & ſine iuriſdictione procedat Iudex, dum, v. g. per citationem, ab alio Iudice legitimè præuentus eſt, ſeu præoccupatus, in exercitio iuriſdictionis, Guaz. *defenſ. 1 c. 9. & 10.* vbi diffuſè de tota præuentionis materia differit.

Vel procedēte in cauſa propriæ offenſionis, vel familiarium eius.

6. AMPLIATVR, ſeu declaratur 3. Regula 1. Vt proceſſus cum inde ſecutis ſit nullus, dum fabricatus eſt à Iudice in cauſa propriæ offenſionis, vel eorum, qui ſunt ex propria familia: Et licèt in cauſa propriæ familiæ valeat proceſſus, parte non opponente, tamen in cauſa propriæ offenſæ, etiam parte non opponēte, eſt nullus, Vant. & Guaz. *defenſ. 1. c. 18. n. 1.* Vbi cum Oldrad. & pluribus alijs, ait, hanc declarationem abſolutè procedere, dum iniuria facta eſt ratione particularis odij, & offenſæ; Sed quando iniuria facta eſſet Iudici contemplatione officij, poſſet ipſe in ea procedere, dum notoria eſt offenſa, facti notorietate, & pœna eſt certa, & determinata à iure, aliàs ſecus; & ſubſcribunt Clar. Farin. & alij apud Guaz. *ibidem*.

Seu allegato ſuſpecto.

7. AMPLIATVR, ſeu declaratur 4. Regula 1. Vt Iudex ſuſpectus allegatus, cum eius iuriſdictio per talem allegationem ſuſpendatur, non debeat in cauſa ſe intromittere, Alex. Rom. & Guaz. cum alijs ab eo citatis, *defen. 1. c. 19. n. 37.* niſi ſuſpicio eſſet notoriè iniuſta, *c. cum ſpeciali, de appell.* Carau. & Guaz. *ibid.* Vel allegata eſſet cauſa ſuſpicionis (quæ de iure Canonico allegari debet) ſed eſſet inepta, quia per hoc non ſuſpenderetur iuriſdictio, Bal. Tuſch. & Guaz. *n. 100.* Sicut è contra, ſi Iudex, ex legitima cauſa, allegetur ſuſpectus, geſta deinde per eum, ſunt ipſo iure nulla, Alex. & Dec. qui teſtantur de communi, Bar. & Guaz. *n. 55.* Sed quomodo hoc ſit controuerſum, vide Guaz. *defen. 1. c. 20.* Qui, *c. 19. per totum*, tractat, qui nam Iudex ſuſpectus dari poſſit, & quando. Cauſæ vero quinquaginta tres ad Iudicem recuſandum, afferuntur ab eodem Guaz. *c. 21.* Et de Iudice ſu-

ſuſpecto, *volumen integrũ* Laurent. à Beneuento compoſuit; Et de hac materia copiosè tractarunt DD. relati a Guaz. præſertim *defen.* 1. *c.* 21. *n.* 1. De qua, ex profeſſo, actum eſt *hic ſupra, q.* 6. *per totam*.

Siue per ſententiã excõmunicato, dũ ſentẽtiã tulit.

8. AMPLIATVR, ſeu declaratur 5. Regula 1. Vt nulla ſit ſententia Iudicis, qui dum eam tulit, erat, & per ſententiam conſtabat, eum excommunicatum eſſe, *c. excommunicatum, §. credentes de hæret. c. aduerſus, §. quia nemo.* & ibi gl. *de immun. Eccleſ.* Guaz. *c.* 21. *n.* 5. & 7.

Ex tribus cauſis in criminalibus quis ſortitur forum?

9. AMPLIATVR, ſeu declaratur. 6. Regula 1. Cum, in criminalibus, præcipuè quis ſortiatur forum ex tribus capitibus; Ex origine, domicilio, & ex loco commiſſi delicti, ſecundùm Clar. *q.* 39. *in prin.* vbi de communi, & Farin. *q.* 7. *n.* 1. ita vt exceptis tribus his modis, quis non ſortiatur forum, vt puniri poſſit, neque examinari, Farin. alios citans, *conſ.* 19. *n.* 3. vbi de communi, & Guaz. *defen.* 1. *c.* 25. *n.* 2. Si Iudex originis, vel domicilij Rei, hunc punire velit, poſſit Reus opponere, quod Iudex loci delicti præferri debet, ſecundùm Clar. *q.* 38. *verſ. Iudex*, Far. *q.* 7. *n.* 1. vbi concordantes, Guaz. *c.* 25. *n.* 2. qui alios inducit, firmantes, cauſam per alios Iudices eſſe remittendam ad Iudicem loci delicti eiuſdem iuriſdictionis, & probant Couar. Dec an. Anchar. & hos ſequitur Guaz. *c.* 17. *n.* 17. Et punitus a Iudice loci delicti, ab alijs puniri non poteſt, Bal. Tuſch. & Guaz. *c.* 25. *n.* 14. Et idem dicendum eſt, ſecundùm Tuſch. dum non fuit punitus, ſed ſe compoſuit Reus.

Iudex loci delicti præfertur

Iudex ſæcularis caret iuriſdictione cõtra Clericum.

10. REGVLA 2. ſit. Iudex ſæcularis, & eius familia caret iuriſdictione conueniendi, ſeu capiendi Clericum, *c. cum ab homine, de iudic.* vbi communiter DD. Farin. qui de communi, *q.* 8. *n.* 15. Bertaz. Boſſ. & Guaz. *defen.* 1. *c.* 2. *n.* 1.

Qui ab eo captus poteſt eximi.

11. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt Clericus, vel Religioſus captus à curia ſæculari, impunè poſſit eximi, non obſtante *Bulla Six V. contra eximentes*, Guaz. *n.* 2. & 3. vbi plures citat.

Nec poteſt cogi ad teſtificandũ ſine Superioris licentia.

12. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Iudex ſæcularis non habeat iuriſdictionem cogendi Clericum ad teſtificandum, ſine licentia ſui Superiores, *c. ſuper prudentia. §. poteſt, in fi.* & ibi gl. 14. *q.* 2. Far. *q.* 61. *n.* 83. Campeg. Maſcar. Guaz. & alij *defen.* 1. *c.* 2. *n.* 7. qui *n.* 8. cum Far. & pluribus alijs, ait, debere de dicta licentia conſtare aliter, quam per aſſertionem Notarij in examine Clerici; At depoſitio huiuſmodi facta ſine licentia non eſt nulla, immò valet, licet de fide ei diminuatur, Farin. adducens DD. *q.* 61. *n.* 84. & Guaz. *n.* 12. Et quod dictum eſt de Clerico, dic etiam de Religioſo, cum Suar. qui teſtatur de communi, Fely. Maſc. & Guaz. *n.* 13. & Far. *n.* 130.

An ſine licentia valeat depoſitio?

Nulliter coram laico conuenitur.

13. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt Clericus, ſeu Religioſus, tam in criminalibus, quam in ciuilibus nulliter conueniatur coram Iudice laico, *Auth. ſtatuimus, C. de Epiſc. & Cler.* Menoch. & Guaz. *c.* 3. *n.* 11.

14. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt proceſſus fabricatus a Iudice laico

Cuius proceſſus non probat.

laico contra Clericum, nihil probet, ſi exhibeatur coram Iudice Eccleſiaſtico, eſt communis opinio, de qua teſtantur Clar. Farin. Viu. & Guaz. *defen.* 1. *c.* 5. *n.* 1. In tantum vt confeſſio coram Iudice ſæculari non operetur, vt ex ea Clericus poſſit condemnari, *c. at ſi Clerici*, vbi Abb. Anan. & Butr. *de iudic.* Farin. *q.* 81. *n.* 193. Villal. qui de communi, & Guaz. *n.* 2.

Nec Eccleſiaſticus poteſt ad eũ recurere.

15. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt adeo ſit longè, Iudicem ſæcularem iuriſdictionem habere ſuper Eccleſiaſticos, vt recurſus in cauſis Eccleſiaſticis ad curiam ſæcularem, ſub excommunicatione latæ ſententiæ ſit prohibitus, *c. nouerit de Sent. excom.* Farin *conſ.* 26. *nu.* 1. Guaz. *defen.* 1. alios citans *c.* 28. *n.* 1. Quod habet locum, quamuis Iudex Eccleſiaſticus, malè procederet, Abb. Bar. & Guaz. concordantes inducens *n.* 9. & Far. *conſ.* 68. *n.* 2. Niſi appareat, quod Eccleſiaſticus Iudex procedat cum violentia, & de facto, & quod Reus grauatus non habeat facultatem recurrendi ad aliquem Superiorem Eccleſiaſticum, Couar. & Guaz. *n.* 10. & Farin. *conſ.* 68. *n.* 6

Eccleſiaſticus de fuga ſuſpectus quomodo à laico capi poſſit.

16. LIMITATVR Regula 2. Vt non procedat, quando Clericus, vel Religioſus eſſet ſuſpectus de fuga, qui à Iudice laico capi poteſt ad effectum remittẽdi eum ad proprium Iudicem, Menoch. Villal. qui de communi, & Guaz. *defen.* 1. *c.* 28. *n.* 4. vbi concordantes. Dummodo quam citius remittat, & ad ſummum, non retineat in ſuis carceribus, vltra 20. horas, Far. *q.* 8. *nu.* 118. Bal. Ang. Saly. & Guaz. concordantes citans, *n.* 5. Idem dicendum eſt de reperto in flagrãti, de quo *hic ſup. q.* 83. *n.* 26. De alijs caſibus, in quibus Clericus à Iudice laico capi poteſt, agit Farin. *q.* 8. *n.* 120.

17. REGVLA 3. ſit. Inuitus ab eccleſia nemo extrahi debet, & ideo contra ſic extractum nulliter Iudex procedit, cum non habet in eo iuriſdictionem, & Reum eidem eccleſiæ reſtituere tenetur, *c. inter alia, de immun. Eccl.* Clar. *q.* 30. *in princ.* Far. *q.* 28. *n.* 1. vbi ad ſaturitatem citat, Guaz. *defen.* 1. *c.* 2. *n.* 1. qui *cap.* 30. *n.* 2. ait, & probat, extrahentem puniendum eſſe pœna mortis, vſurpatæ iuriſdictionis, & criminis læſæ Maieſtatis; nec non incidere in excommunicationem, Guaz. *n.* 4. & Far. *n.* 5.

Contra extracta ab Eccleſia nulliter, proceditur.

18. Ampliationes huius Regulæ vide apud Farin. *d n.* 1. *vſq. ad n.* 49. hic enim breuitatis gratia vnicam tantum Ampliationem ſubnecto, nempè; Quod hæc immunitas non poteſt iure violari per quemcunq; Principem ſæcularem, neque per Imperatorem, Decian. Ambroſ. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 30. *n.* 5. immo neque Epiſcopi poſſunt extrahere, neque extrahi facere fugientes ab Eccleſia, vt puniantur, Decian. & Guaz. *n* 2. Neque quiuis alius Iudex Eccleſiaſticus, Baiar. Rebuf. & Guaz. *n.* 6. Ita vt excepto Summo Pontifice, nemo, propria authoritate, poſſit concedere facultatem ab Eccleſia extrahendi, Ambroſ. Decian. Gig. & Guaz. *n.* 1. Et hanc facultatem ſolet Papa ſuis Legatis à latere impertiri, nempe, vt, ex cauſa, licentiam extrahendi, conce-

Ampliationes remiſſiuè.

Solus Papa, & habentes ab eo facultatem diſpenſant.

ce-

cedere valeant.

Imunitas Eccleſiæ eſt de iure humano.

19. Notandum, quod licèt aliqui DD. relati à Guaz. *defen.* 1. *c.* 20. *n.* 4. voluerint d. immunitatem eſſe de iure Diuino; tenendum nihilominus eſt, eſſe de iure humano poſitiuo inuentam, ſecundùm Farin. *q.* 28. *n.* 1. plura citans, & præſertim *Con. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 29. vbi iubetur inuiolabilitèr, & generalitèr immunitatem Eccleſiæ ſeruari, & cum Farin. ſentiunt Decian. & Guaz. *n.* 2. Vnde conſequentèr poteſt Papa in ea diſpenſare; Et à propoſita Regula excipiendi ſunt caſus, in quibus ab Eccleſia extrahi poſſunt delinquentes, iuxta *Conſtitutionem Greg. XIV.* quæ incipit, *cum aliàs nonnulli, anno* 1591. relatam *in noſtro Compend. Priuil. in verſ. Eccleſia Fratrum, poſt n.* 19. Enumero hic caſus *in eadem Conſtitutione* exceptos, & erunt loco limitationis Regulæ 3.

Enumerātur caſus in quibus dicta extratio licet, vſque ad n. 23.

20. LIMITATVR 1. Regula 3. vt immunitas Eccleſiæ non ſuffragetur laicis ad Eccleſias, locaque Sacra, & Religioſa confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarum graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quiue homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſijs, vel in earum cæmeterijs committere non verentur, aut qui proditoriè proximū ſuum occiderint, aut aſſaſſini, vel hæretici, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis Rei; Sunt verba Pontificis *in citata Conſtitut.* De his caſibus Guaz. *defen.* 1. *per totam c.* 38. & latè de ijſdem Diana, *p. p. tr.* 1. *per totum*, vbi plura dubia reſoluit; Et de hac immunitate, latiſſimè Far. *q.* 28. Sed tunc non extabat *d. Conſtit. Greg.* nec non Dia. *p.* 6. *tr.* 1. *reſ.* 28. At nota, quod in caſibus eiuſdem Conſt. iuxta quod expreſsè in ea ſtatuitur, ſæculares Iudices, ſine Epiſcopi licentia, aliquem ab Eccleſia extrahere non poſſunt, vt not. Dia. plures inducens DD. *in par.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 15. *& par.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 28. *verſ. ſed hac.*

21. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt Religioſi non gaudeant dicta immunitate, vnde inuiti ab Eccleſia, de eorum Iudicū Regularium mandato extrahi poſſunt, Peregr. Suar. Fagundez, Syiueſt. Riccius, & Dia. *par.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 25. *vbi in princ.* eoſdem citat; & ſequitur eorum opinionem, *verſ. ſed*, propter receptam conſuetudinem approbatam a Summis Pontificibus, qui ſcientes non renuunt: Et quamuis *citata Conſtitutio Greg.* reuocet ius commune, & conſuetudines, vt tenent Doctores, quos ad ſaturitatem citat Dia. *reſol.* 1. intelligenda eſt, vt reuocet conſuetudines præteritas, non autem futuras toleratas, & approbatas ab eius ſucceſſoribus. Et hæc conſuetudo paſſim practicatur apud nos; & fauēt huic limitationi per multi DD. citati à Dia. *p. p. tr.* 1. *reſol.* 24. *in princ.* aſſerentes, in ordine ad eorum Superiores, Clericos hac immunitate non gaudere. Et generaliter, quod Clerici inuiti ab Eccleſia extrahātur ab eorum Iudicibus Eccleſiaſticis, de cōſuetudine, poſt alios, quos allegat, teſtatur Giar. *§. fin. q.* 30. *n.* 15.

Eccleſiaſtici an gaudeant dicta immunitate.

n. 15. *in fin.* Abb. Ang. de Clauaſ. Boer. Nauar. Guttier. qui ait, hanc eſſe communem praxim, & quod nunquam vidit aliter obſeruari, Cæual. qui refert alios tenentes hanc opinionem, licet dicat, quod contraria opinio in puncto iuris ſit verior, & magis communis, & hos refert, & ſequitur Guaz. *defenſ.* 1. *c.* 38. *n.* 49. An autem, & quomodo ex conſuetudine induci poſſit, vt iſta immunitas Eccleſiaſtica tollatur, tractat Guaz. *c.* 34. *per totum* Non deſunt tamen DD. citati à Dia. *d. reſol.* 24. *verſ. ſecunda ſententia*, tenentes, Clericos d. immunitate gaudere; Et alij idem ſentientes de Religioſis, relati à Dia. *reſol.* 25. *verſ. At hoc*.

Quid in aliorum Eccleſijs? 22. SVBLIMITA limitationem 2. Vt procedat in proprijs Eccleſijs, & Monaſterijs, in quibus Religioſi non gaudent immunitate, ſecus in aliorum; Nam ſi e. g. apoſtata vnius Religionis aufugiat, & ſe recipiat in Eccleſia, vel Monaſterio alterius Religionis, ibi vtiq; immunitate gaudebit, Bobadil. Duard. Decian. Rebuf. Farin. & Dian. *reſol.* 23.

Seu ductꝰ per Eccleſiã. 23. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt captus a Birroarijs, ſi ita captus ducatur per Eccleſiam, in ea tutus non ſit, Archid. Boer. Couar. Gig. qui teſtatur de veriori opinione, Decian. alios cumulans, & teſtans de veriori, & in praxi ſeruata opinione, & hanc rationem adducẽs. Quia Eccleſia talem liberum non recepit, ſed captum, & Eccleſia tuetur eum, qui liber ad eam confugit, & Guaz. alios etiam inducens *defenſ.* 1. *c.* 37. *n.* 43, qui *n.* 44. inducẽs, contra tenentes Iaſ. Mantic. & Rom. ait, á noſtra limitatione non eſſe recedendum, quam ſequitur Farin. *q.* 28. *n.* 69. concordantes allegans, de communi teſtans, & ad oppoſita reſpondens.

24. De materia huius Regulæ 3. & eius declarationum, latiſſimè Guaz. *defenſ.* 1. *à cap.* 29. *vſque ad c.* 38. Dia. *locis citatis, & præſertim in par.* 6. *tr.* 1. *per totum*.

De defectibus nullitatis proceſſus, ad defenſam Rei, eo quod non conſtet de corpore delicti, vel quia Reus non fuerit legitimè citatus.

Quæſtio 89.

Dum non cõſtat de corpore delicti, omnia nulla sũt. 1 REGVLA 1. ſit. Dum in actis non conſtat de corpore delicti, omne quod deſuper ædificatur, nullum eſt, Honded. qui alios allegat, Ruyn. & Guaz. *defenſ.* 4. *c.* 1. *n.* 5. vnde talis oppoſitio, eſt ex potiſſimis in fauorem Rei.

Apud Regulares etiam. 2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiam in Iudicibus (prout ſunt Regulares) qui habent facultatem procedendi, nulla ſeruata ſolemnitate, Burat. *vol.* 2. *conſ.* 201. *n.* 90. vbi alios allegat, & Guaz. *n.* 3.

Nec valet ſi conſtet poſtea. 3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt non ſufficiat, ſi poſtea conſtet de corpore delicti, vt poſt ſententiam, cum ſententia ex nouis probationibus non conualeſcat, latè Boer. *deciſ.* 259. Baiar. *ad Clar. q.* 66. *n.* 9. & Guaz. *defenſ.* 4. *c.* 1. *n.* 21.

Remiſſiue reliqua. 4. Quod ante omnia conſtare debeat de corpore delicti, cum ſuis Ampliationibus, & Limitationibus

Digitized by Google

nibus ſufficienter actum eſt ſupra, *q.* 11. vbi ex profeſſo de hac materia.

Reo non citato, proceſſus eſt nullus.

5. REGVLA 2. ſit. Dum Reus non eſt legitimè citatus, proceſſus, & omnia inde ſequuta ſunt ipſo iure nulla, Plot. qui concordantes allegat, Brun. qui etiam alios inducit, & Guaz. *defen.* 10. *n.*2. qui diffusè *in tota hac defen.* de materia tractat, Farin. *conſ.* 14. *n.*3. concordantes cumulans, Boſſ. Clar. & Roland. *citati hic ſupra q.* 78. *n.*1. vbi *in ſequentibus* reperies declarationes huius Regulæ; Et quid apud nos ſeruandum ſit, habetur, *n.*5.

Remiſſiuè.

An neceſſaria ſit publicatio proceſſus offenſiui, eiuſdem datio copiæ Reo, cum termino ad ſe defendendum, & poſitio Rei ad largam, ita vt aliter proceſſus ſit nullus; & quid dicendum ſit de proceſſu defenſiuo?

Quæſtio 90.

Proceſſus largo modo ſumptus, quid côtineat; Quid ſtrictè remiſſiue?

1 PRAEMITTO, 1. quod proceſſus, largo modo ſumpto eius vocabulo, continet ea omnia, quæ in continuatione cauſæ deducta fuerunt, ſeu totam illam congeriem actorum, quæ ventilatur, & producitur in iudicio, ſubſcribendam a Notario, ita declarat Guaz. *defenſ.* 22. *c.*2. *n.*6. poſt Cabalt. & Scacc. Quæ autem veniant nomine proceſſus ſtricto modo ſumpti, vide Guaz. *in d. cap.* 2. *ferè per totum.*

Duplex publicatio proceſſus.

2. Præmitto 2. quod duplex eſt publicatio proceſſus, vna pronunciatiua, & eſt illa; quando Iudex dicit; Proceſſum publicamus; altera inſinuatiua; quando dicta teſtium ſunt parti inſinuata, & lecta, ita Bal. *conſ.* 152. *n.*1. quem ſequitur Guaz. *defen.* 22. *c.*1. *n.*1.

Ante publicationem non eſt proceſſus pandendus.

3. Præmitto 3. quod Iudex ante d. pronũciatiuam publicationem, proceſſum nemini pandere debet; & ſi ipſe, vel Notarius ſecreta, & merita cauſæ ante d. pronunciatiuam panderent, inciderent in pœnam falſi, & pœna extraordinaria puniendi eſſent, Caualc. qui alios citat, & Guaz. *defenſ.* 24. *c.*1. *n.*12. immo nec teſtis poteſt ſuam propalare atteſtationem, Caualc. Decian. & Guaz. *ibidem.*

Proceſſus offenſiui copia eſt decernenda.

4. REGVLA ſit. Nec in ciuilibus, nec in criminalibus publicatio proceſſus offenſiui neceſſaria eſt; Sed tantum in criminalibus oblatio copiæ eſt neceſſaria, Caualc. & Guaz. *defenſ.* 22. *c.*1. *nu.*7. *erga fin.* vbi ait, quod hæc eſt mera veritas; Et hæc oblatio fit, dum Iudex copiam proceſſus decernit, nec ad aliud Iudex tenetur; Caualc. & Guaz. *defenſ.* 24. *n.*2. non enim tenetur cogere Reum ad copias ſumendas, Guaz. *defenſ.* 22. *c.* 1. *nu.*7. Et ita interpretandi ſunt DD. *ibidem in prin. citati*, aſſerentes neceſſitatem publicationis proceſſus; & etiam quod docet Guaz. *defenſ.* 28. *c.*20 *in princ.*

Licèt per inquiſitionem procedatur.

5. AMLIATVR 1. Regula; Vt copia proceſſus, & inditiorum ſit danda, ſeu decernenda, quamuis per viam inquiſitionis procedatur, *c. qualiter, & quando, il* 2. *§. debet, de accuſat.* Chart. Cæpol. qui teſtatùr de communi, Baiar. Bertaz. qui de magis communi teſtis eſt, & Guaz. *def.* 24. *c.*1. *n.*4.

6. AMPLIATVR 2. Regulæ;

Digitized by Google

Quid in notorio delicto? Vt etiam in crimine notorio decernẽda ſit copia inditiorum Reo, dum proponit aliquam exceptionem, vel defenſionem ad excuſandum delictum; ſecus ſi fateretur nullam excuſationem habere, & hanc praxim ſeruat totus mundus, ſecundùm Boſſ. *tit. de denunc. n.6. in fin.* Clar. *§. fin. q. 9. verſ. quæro etiam*, & Guaz. *defen.24.c.1.n.4.*

Vel dum Reus eſt cõuictus? 7. AMPLIATVR 3. Regulæ; Vt d. copia ſit decernenda, etiam Reo cõuicto, Caual. & Guaz. *n.4.*

Quorum copia dãda ſit? 8. AMPLIATVR 4. Regulæ; Vt Reo danda ſit copia omnium eorum, quæ ad ipſum Reum pertinent, etiam ſi in minimo poſſint ei nocere, Seac. qui alios allegat, Cæpol. Gabr. & Guaz. *defen.24.c.3. n.1.* vbi cum DD. rationem reddit, quia aliàs auferrentur Reo defenſiones, & quia omnis actus iuridicus ſit communis vtriq; parti.

Vel non? 9. LIMITATVR 1 Ampliatio 4. Vt dummodo Reo facultas ſe defendendi non tollatur, copia eorum, quæ nocentiam, vel innocentiam abſentium lædunt, ei non ſit tradenda, Clar. *q.49. verſ. ſed pone*, Farin. *q.39. n.157.* Ambr. Baiar. Chart. Foller. & Guaz. *n.9. defen. 24, cap.3.*

Teſtium nomina, an danda apud nos ſint? 10. LIMITATVR 2. Ampliatio 4. Vt apud nos cum d. copia, non ſint danda nomina teſtiũ examinatorum, iuxta approbatam DD. ſententiam, & noſtram conſuetudinem, ne odia excitentur, & pax deturbetur; Niſi aliquando petenti Reo in grauiſſima cauſa aliter Prælato videatur.

Quid apud alios Regulares? 11. Quod autem apud nos, & etiam apud alios Regulares poſſint, vt in proxima limitatione teſtium nomina dari, vel denegari, tenent Guttierez. *lib.1. pract. qq.n.4.q.96.* Paz. *t.1.p.1.n.170.* Miran. *in ord. iudic. q.14. ar.7.* citans Hoſtien. ita etiam Ioſeph. de Sancta Maria *in Tribun. Relig. tr.4. c.19.* & Rodriq. *to.2. qq. Regul. q.15.* vbi ait, quòd Iudices præſertim Regulares nomina teſtium Reis negare poſſunt: Et horum ſententiam, lege lata, Patres de Obſeruãtia, ſequuti ſunt *in ſuis Conſtitutionibus Vallifoletanis, ann. 1593. tit. de correp. & appell. §. ad pacem*; Nec non Patres Diſcalceati *in ſuis Conſtitutionibus Toletanis, ann.1583.* Sed, in propoſito, notanda ſunt verba Directorij Inquiſit. *in 3. par. ſcol. 129.* vbi habetur; Quoniam ordo legitimæ defenſionis, ob ſuppreſſam nominum teſtium publicationem, quodammodo videtur truncatus, propterea Iudices vitam, & mores teſtium, & delatorum diligenter debent inueſtigare; quæ diligentia in omnibus cauſis debet adhiberi, aliter Reus, cui non dantur nomina teſtium, ſine defenſione debita, contra iura, condemnaretur.

Quid apud non Regulares? 12. Immò quod, ſimiliter apud non Regulares, nomina teſtium examinatorum, Reo minimè ſint notificanda, præſertim quando eſſet ſuſpicio, & periculum ſubornationis, propter Rei potentiam, tenuerut Pariſ. *conſ. 2. n. 164. lib.4.* vbi firmat, quod ita tenent omnes ſcribentes, Scac. Scap. & Chart. *de interr. Reorum lib.3. cap.2. n.98.* vbi ſubdit, quod licèt ſupradicti DD. loquãtur in crimine hæreſis, idem obſeruandum erit in alijs criminibus

Digitized by Google

bus ob potentiam Reorum, ſecundùm Clar. *q.49. verſ. habetque*; Et ideo, vt ex Blanc. ait *ibidem* Clar. & poſt hos Guaz. *defenſ.24. c.3.n.7.* praxis inoleuit, vt dentur nomina teſtium confuſa, & ſeparata à dictis teſtium, ob potentiã Reorum, ne poſſint ſcire, quid ab vnoquoque eorum dictum fuerit.

13. Sed nota, quod regularitèr, & de iure communi, apud non Regulares, nomina teſtium, pro informatione curiæ examinatorum, ſunt publicanda, vt Reus contra illorum perſonas excipiendo, melius poſſit ſe defendere, & ſuam innocentiam demonſtrare, *iuxta c. qualiter, & quando il 2. §. debet, de accuſ.* & ibi hoc notant Aret. Hoſtien. Fely. Imol. & communiter omnes tenuerunt, Ang. Bar. & alij, quos ſequitur Far. *q.29. n.85.* Bal. Vant. Scapp. & alij quos ſequitur Guaz. *defenſ. 24. c.3. n.8.* vbi terminat, quod in confirmationem eſt reformatio *Pauli V. ſub rubr. de iudic. crim. Vrbis Romæ*, per quam diſponitur, vt nomina teſtium exprimantur, quod etiàm prius ſtatuit *Pau. Tertius in Bulla in fauorem omnium pauperum*. Quod intellige, niſi Reus eſſet potens, & periculum eſſet, ne teſtes offenderet, Far. *n.86.* qui ſubdit *n.87.* ſe nunquam in praxi vidiſſe denegationem publicationis nominũ teſt um, præter quam in crimine hæreſis.

Copia inditiorum, an ante torturam ſit dãda?

14. AMPLIATVR 5. Regula; Vt copia inditiorum ſit Reo danda; etiam ante torturam, Perſonal. qui alios allegat, Guaz. *defenſ.24. c.1. n.5.* Farin. *q.38. n.3.* vbi teſtatur de communi, & ab omnibus approbata opinione, citans Boſſ. Clar. Menoch. & plures alios, Et hæc datio, & ad minus decretum de copia danda, debet præcedere torturam, quamuis à Reo copia non ſit petita, Farin. latè *q. 39. n.91.* qui *n.99.* teſtatur de frequentiori praxi, & obſeruantia, Guaz. cum citatis ab eo, *defenſ.24. c.2.n. 3.* Et hoc procedit, ſiue perſona torturæ ſubijcienda ſit ruſtica, & idiota, ſiue ſit ſagax, & aſtuta, Farin. *n.97.* Guaz. *c. 2. n.5.* vbi concordantes; Iudex enim tuta conſcientia ad torturam Rei deuenire non poteſt, niſi prius eundem audiat in ſuis defenſionibus, Ambroſin. Bertaz. qui teſtatur de magis cõmuni, & practicata opinione, & Guaz. *d. n.5. erga fin.* Et hæc Ampliatio maximè procedit in Romana Curia, attenta *noua Conſtitutione Paul. V. in rubr. de iudic. crim. Vrbis Romæ*, in qua ſtatuitur, vt copia proceſſus, etiam non petentibus, decernatur, & tradatur, vt not. Guaz. *defenſ. 24. c. 2. n.6.* Non deſunt tamen plurimi DD. qui, *ante d. Conſtitutionem*, ſcripſerunt, aſſerentes, Iudicem, ante torturam, non teneri tradere, nec decernere copiam proceſſus Reo, niſi petatur, ita Boſſ. Clar. qui de communi, Chart. & alij relati à Guaz. *defenſ.24 cap.2. n.1.* Sed ad tollendam omnem cauillationem, Reus, vel eius Defenſor d. copiam petat, vt monet Guaz. *n.6.* qui *n.9.* addit cum Alex quod ſi Iudex deuenerit ad torturam, non data d. copia, dum non fuit petita, poſſet excuſari, ne teneatur in Syndicatu, & ſubſcribunt Baiar. *ad Clar. q.49.*

Digitized by Google

q.49.n.15. & citati à Farin. q.39. n.91.

Reo dandus eſt terminus ad ſe defendendum.

15. AMPLIATVR 6. Regula; Vt cum dicta copia, debeat Iudex dare Reo terminum competētem ad inditia purganda, Clar. §. fin. q.48. in fine principij, vbi ait, quod ſecundùm communem praxim, eodem contextu, ſolent Iudices publicare proceſſum offenſiuum, eius copiam Reo decernere, & terminum dare ad ſuas faciendas defenſiones; Hanc Ampliationem tenet Conrad. qui ex Ang. & Bart. ita per totum mundum practicari ait, Foller. qui dicit, quod de neceſſitate Iudex dare debet Reo terminum ad ſe defendendum, Carer. Marſil. & plures alij, ex quibus Farin. q.39. n.3. concludit, propoſitam Ampliationem eſſe communiter à DD. receptam, & vſu approbatam.

Etiam ſponte cōfeſſus.

16. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 6. Vt dictus terminus dandus ſit etiam Reo ſpontè confeſſo, Clar. & Farin. qui de communi teſtantur, & Guaz. ad ſaturitatem citans, defenſ. 31. n.1. Immo ſubdit, & ſolidè probat, d. terminum etiam dari debere, ſimul conuicto, & confeſſo, quamuis eum non petat, licet in contumacia eſſet condemnādus, aliàs ſententia erit nulla. An autem, & quando poſſit Reus termino, & alijs ſuis defenſionibus renunciare, vide Farin. q.39. à n.52. vſque 67.

Quot dilationes cōcedantur?

17. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 6. Vt quamuis multiplicatio dilationum, ſicut not. Clar. §. fin. q.48. verſ. quæro quot, videatur Iudici arbitraria, ex Innoc. cuius opinionem cōmuniter teneri per Canoniſtas, ait Alex. Soleant tamen Iudices de facili concedere vſque ad tertiam, & quartam dilationem Reo petenti, dum non diſcernitur in eo animus calumniandi, & protelandi iudicium, puta, dum in prioribus dilationibus, nullo exiſtente impedimento, nihil probauit; ſed hæc ſuſpicio calumniæ ceſſare ſolet, dum Reus in carcere detinetur, Far. q.39. n.5. & 6.

Dilatio poſt defenſiuum proceſſū.

18. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 6. Vt, poſt proceſſum defenſiuum, debeat Iudex Reo concedere terminum ad allegandum in iure, & diſputandum ſuper cauſa ipſius, Nec non palam audire, & diſputare cum eius defenſoribus, Guaz. ita aſſerit, & ſolidè probat defenſ. 28 c 20. n.4. & 5.

Non innouandū pendente termino.

19. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 6. Vt termino, ſeu dilatione pendente Reo data ad ſe defendendum, nihil ſit innouandum, Franc. Paris, & Farin. q.39. nu. 8. Caualc. qui ait, hoc procedere etiam in Iudice habente brachium Regium, Grat. & Guaz. defenſ.24. cap.4. n.1. vbi n.2. tenet cum Boer. Bal. Gabr. Grat. Franc. & Iaſ. talem innouationem ipſo iure, etiam parte non opponente, eſſe nullam. Et nota, quod regulariter dies termini non computatur in termino, Tiraq. Vant. & Guaz. n 9, Et quod terminus vni datus, alteri etiam parti communis eſt Baiar. Carau. Maran. & Guaz. n.10.

In quo dies termini non cōputatur.

Terminus communis eſt partibus.

Limitatur.

20. LIMITATVR ſubampliatio 4. Vt non procedat, quando Iudex ſibi in dilatione reſeruauit poteſtatem ad vlteriora procedendi,

di, Lancell. & Guaz. *defenſ.24.c.4.n.3.* Vel etiam quando pars, cui fuit data dilatio, pro expeditione cauſæ inſtaret, Grat. & Guaz. *n.5.* Seu quando adeſſet ſuſpicio tumultus in populo ob dilationẽ datam, Farin. Marſil. & Guaz. *nu.7.* vbi ait, quod de periculo tumultus, deberet conſtare in actis.

21. AMPLIATVR 7. Regula; Vt completo proceſſu informatiuo, Reus, quamcitius ponendus ſit ad largam, nempè in publicis carceribus, vel alibi in carcere, iuxta perſonæ, & cauſæ qualitatem, arbitrio Iudicis, vt ibi ſuas poſſit facere defenſiones, *l. vnius, §. cogniturum, ff. de q.* & ita practicatur, & obſeruari debet ab omnibus Iudicibus, ſecundùm Ambroſin. Chart. Foller. Marſil. & Guaz. *defenſ.23. c.1.n.3.* ita vt Reus poſſit loqui cum Procuratoribus, Aduocatis, & alijs ſine aſſiſtente aliquo, vt probat Guaz. *capi. nu.3.* reſpondens contrarijs, & inducens, *in fi. numeri, Conſtitutionem Paul. V. ſub rub. de iudic. crim. Vrb. Rom.* vbi ſtatuitur, concedi facultatem carceratis alloquendi cum Aduocatis, & Procuratoribus, etiam remotis arbitris; Niſi qualitas cauſæ aliter ſuadeat; prout hortatur Guaz. *n.4.* in publicis latronibus, aſſaſinis, & ſimilibus diffamatis.

In-ceus ponendus ad largã.

22. LIMITATVR 1. Regula; Vt d. copiam proceſſus denegare poſſit Iudex, donec fuerit completa informatio, cum prius intentio curiæ ſit fundanda, quam Reus ſit audiendus in ſuis defenſionibus, & exceptionibus, Baiar. Chart. Foller. & Guaz. *n.3.* immo non modò poſſit, ſed debeat ſecundùm Chart. Ambroſ. & Guaz. *ibidem*.

Completo informatiuo copia datur.

23. Sed nota, quod dum Reus eſt in carceribus, debeat accelerari d. informatio, & eius examen differi non debet, immo ſtatim examini ſubijciendus eſt, *l. 1. de cuſtod. Reorum*, id eſt celeriter, vt ibi declarant DD. quos ſequitur Guaz. *defenſ.23. cap.1.n.2.* Et in ſtatu Eccleſiaſtico eſt *Conſtit. Paul. III. in fauorem omnium pauperum carceratorum*, obſeruanda etiam à Regularibus, in qua diſponitur, ne Iudices captum, pro quauis cauſa, & crimine, in ſecretis carceribus vltra triduũ, antequam examinetur, retineant; *quam Conſtit.* confirmauit *Pius IV.* addens, niſi naturæ cauſarum aliud ſuadeant, vt refert Guaz. *n.2.* qui *n.3.* citat Chart. dicentem, quod licet *d. Conſtitutiones* loquantur de Iudicibus Vrbis Romæ, tamen ſeruari debent in toto ſtatu Eccleſiaſtico, in quo, quam citius, Reus ponendus eſt ad largam, vt poſſit ſe defendere, & ita ſeruari, debereque obſeruari, ab omnibus Iudicibus, monet Marſil. & ſequitur Ambroſ. Chart. Foller. & Guaz. *ibidem, & n.4. in fin.* & not. Far. *q.39. n.13.*

Dũ Reus eſt in carcere, debet accelerari proceſſus.

24. LIMITATVR 3. Regula; Vt licet oblatio copiæ proceſſus offenſiui, ſit de ſubſtantia iudicij, vt probatum eſt; non tamen huiuſmodi oblatio eſt de ſubſtantia proceſſus defenſiui, cum acta ſemper ſint nota Iudici, & Fiſco, Cauaic. & Guaz. *defenſ.28. cap.20. num.1.* Clar. *q.61. in princ.*; Vbi ſubdit, quod dum adeſt Accuſator, ſolet etiam publicari defenſiuus, vt videat Accuſator, an aliquid in contra-

An ſit publicãdus proceſſus defenſiuus.

tra-

ſup. à q. 1. *vſq. ad q.* 6. quos non repetam.

Proceſſus ex defectu iuriſdictionis eſt nullus. 2. REGVLA 1. ſit. Proceſſus ex defectu iuriſdictionis, omnino nullus eſt: ab eo enim iudicatum non dicitur, qui ius dicendi non habet, *l.* 1. *§. hæc autem, ff. quod quiſq; iuris*, Anchar. Carauit. Decian. & Guaz. *defenſ.* 1. *c.* 1. *n.* 1. & Farin. *conſ.* 48. *n.* 4.

Validari nō poteſt per partes, nec per ſpontaneam confeſſionem. 3. AMPLIATVR, ſeu declaratur 1. Regula 1. Vt proceſſus, ex defectu iuriſdictionis in gradu tali ſit nullus, vt per partes conualidari non poſſit, etiam per ſpontaneam confeſſionem, Clar. & Chart. teſtantes de communi, Maſcar. concordantes allegans, & Guaz *defenſ.* 1. *c.* 7. *n.* 1. nec non Farin. plurimos inducens *q.* 81. *n.* 188.

Prorogatio Iuriſdictionis de conſenſu. 4. Declaratur hæc Ampliatio; Vt Iudex in criminalibus, de conſenſu partium, ſuam poſſit prorogare iuriſdictionem, ſed tantùm quoad præiudicium ipſarum partium, non autem Iudicis, niſi de ipſius conſenſu, vt probat, & terminat hunc controuerſum punctum Guaz. *defenſ.* 1. *c.* 7. *n.* 5.

Quid in Iudice legitimè ab alio præuento? 5. AMPLIATVR, ſeu declaratur 2. Regula 1. Vt nulliter, & ſine iuriſdictione procedat Iudex, dum, v. g. per citationem, ab alio Iudice legitimè præuentus eſt, ſeu præoccupatus, in exercitio iuriſdictionis, Guaz. *defenſ.* 1. *c.* 9. *&* 10. vbi diffuſè de tota præuentionis materia differit.

Vel procedēte in cauſa propriæ offenſionis, vel familiarium eius. 6. AMPLIATVR, ſeu declaratur 3. Regula 1. Vt proceſſus cum inde ſecutis ſit nullus, dum fabricatus eſt à Iudice in cauſa propriæ offenſionis, vel eorum, qui ſunt ex propria familia: Et licèt in cauſa propriæ familiæ valeat proceſſus, parte non opponente, tamen in cauſa propriæ offenſæ, etiam parte non opponēte, eſt nullus, Vant. & Guaz. *defenſ.* 1. *c.* 18. *n.* 1. Vbi cum Oldrad. & pluribus alijs, ait, hanc declarationem abſolutè procedere, dum iniuria facta eſt ratione particularis odij, & offenſæ; Sed quando iniuria facta eſſet Iudici contemplatione officij, poſſet ipſe in ea procedere, dum notoria eſt offenſa, facti notorietate, & pœna eſt certa, & determinata à iure, aliàs ſecus; & ſubſcribunt Clar. Farin. & alij apud Guaz. *ibidem*.

7. AMPLIATVR, ſeu declaratur 4. Regula 1. Vt Iudex ſuſpectus allegatus, cum eius iuriſdictio per talem allegationem ſuſpendatur, non debeat in cauſa ſe intromittere, Alex. Rom. & Guaz. cum alijs ab eo citatis, *defen.* 1. *c.* 19. *n.* 37. niſi ſuſpicio eſſet notoriè iniuſta, *c. cum ſpeciali, de appell.* Carau. & Guaz. *ibid.* Vel allegata eſſet cauſa ſuſpicionis (quæ de iure Canonico allegari debet) ſed eſſet inepta, quia per hoc non ſuſpenderetur iuriſdictio, Bal. Tuſch. & Guaz. *n.* 100. Sicut è contra, ſi Iudex, ex legitima cauſa, allegetur ſuſpectus, geſta deinde per eum, ſunt ipſo iure nulla, Alex. & Dec. qui teſtantur de communi, Bar. & Guaz. *n.* 55. Sed quomodo hoc ſit controuerſum, vide Guaz. *defen.* 1. *c.* 20. Qui, *c.* 19. *per totum*, tractat, qui nam Iudex ſuſpectus dari poſſit, & quando. Cauſæ vero quinquaginta tres ad Iudicem recuſandum, afferuntur ab eodem Guaz. *c.* 21. Et de Iudice ſu- Seu allegato ſuſpecto.

ſuſpecto, *volumen integrũ* Laurent. à Beneuento compoſuit; Et de hac materia copioſè tractarunt DD. relati a Guaz. præſertim *defen.* 1. *c.*21.*n.*1. De qua, ex profeſſo, actum eſt *hic ſupra, q.*6. *per totam*.

Siue per ſententiã excõmunicato, dũ ſentẽtiã tulit.

8. AMPLIATVR, ſeu declaratur 5. Regula 1. Vt nulla ſit ſententia Iudicis, qui dum eam tulit, erat, & per ſententiam conſtabat, eum excommunicatum eſſe, *c. excommunicatum, §. credentes de hæret. c. aduerſus, §. quia nemo.* & ibi gl. *de immun. Eccleſ.* Guaz. *c.*21.*n.*5. *&* 7.

Ex tribus cauſis in criminalibus quis ſortitur forum?

9. AMPLIATVR, ſeu declaratur. 6. Regula 1. Cum, in criminalibus, præcipuè quis ſortiatur forum ex tribus capitibus; Ex origine, domicilio, & ex loco commiſſi delicti, ſecundùm Clar. *q.* 39. *in prin.* vbi de communi, & Farin. *q.* 7.*n.*1. ita vt exceptis tribus his modis, quis non ſortiatur forum, vt puniri poſſit, neque examinari, Farin. alios citans, *conſ.*19.*n.*3. vbi de communi, & Guaz. *defen.*1.*c.*25.*n.*2. Si Iudex originis, vel domicilij Rei, hunc punire velit, poſſit Reus opponere, quod Iudex loci delicti præferri debet, ſecundùm Clar. *q.*38. *verſ. Iudex*, Far. *q.*7.*n.*1. vbi concordantes, Guaz. *c.*25. *n.*2. qui alios inducit, firmantes, cauſam per alios Iudices eſſe remittendam ad Iudicem loci delicti eiuſdem iuriſdictionis, & probant Couar. Dec an. Anchar. & hos ſequitur Guaz. *c.*17. *n.* 17. Et punitus a Iudice loci delicti, ab alijs puniri non poteſt, Bal. Tuſch. & Guaz. *c.*25.*n.* 14. Et idem dicendum eſt, ſecundùm Tuſch. dum non fuit punitus, ſed ſe compoſuit Reus.

Iudex loci delicti præfertur

Iudex ſæcularis caret iuriſdictione cõtra Clericum.

10. REGVLA 2. ſit. Iudex ſæcularis, & eius familia caret iuriſdictione conueniendi, ſeu capiendi Clericum, *c. cum ab homine, de iudic.* vbi communiter DD. Farin. qui de communi, *q.*8.*n.*15. Bertaz. Boſſ. & Guaz. *defen.* 1.*c.*2.*n.*1.

Qui ab eo captus poteſt eximi.

11. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt Clericus, vel Religioſus captus à curia ſæculari, impunè poſſit eximi, non obſtante *Bulla Six V. contra eximentes*, Guaz. *n.*2. *&* 3. vbi plures citat.

Nec poteſt cogi ad teſtificandũ ſine Superioris licentia.

12. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Iudex ſæcularis non habeat iuriſdictionem cogendi Clericum ad teſtificandum, ſine licentia ſui Superiores, *c. ſuper prudentia. §. poteſt, in fi.* & ibi gl. 14.*q.*2. Far. *q.*61. *n.*83. Campeg. Maſcar. Guaz. & alij *defen.*1.*c.* 2. *n.*7. qui *n.*8. cum Far. & pluribus alijs, ait, debere de dicta licentia conſtare aliter, quam per aſſertionem Notarij in examine Clerici; At depoſitio huiuſmodi facta ſine licentia non eſt nulla, immò valet, licet de fide ei diminuatur, Farin. adducens DD. *q.*61.*n.*84. & Guaz. *n.*12. Et quod dictum eſt de Clerico, dic etiam de Religioſo, cum Suar. qui teſtatur de communi, Fely. Maſc. & Guaz. *n.*13. & Far. *n.* 130.

An ſine licentia valeat depoſitio?

Nulliter coram laico conuenitur.

13. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt Clericus, ſeu Religioſus, tam in criminalibus, quam in ciuilibus nulliter conueniatur coram Iudice laico, *Auth. ſtatuimus, C. de Epiſc. & Cler.* Menoch. & Guaz. *c.*3. *n.*11.

14. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt proceſſus fabricatus a Iudice

laico

Digitized by Google

Cuius proceſſus non probat.

laico contra Clericum, nihil probet, ſi exhibeatur coram Iudice Eccleſiaſtico, eſt communis opinio, de qua teſtantur Clar. Farin. Viu. & Guaz. *defen.* 1. *c.* 5. *n.* 1. In tantum vt confeſſio coram Iudice ſæculari non operetur, vt ex ea Clericus poſſit condemnari, *c. at ſi Clerici*, vbi Abb. Anan. & Butr. *de iudic.* Farin. *q.* 81. *n.* 193. Villal. qui de communi, & Guaz. *n.* 2.

Nec Eccleſiaſticus poteſt ad eũ recurrere.

15. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt adeo ſit longè, Iudicem ſæcularem iuriſdictionem habere ſuper Eccleſiaſticos, vt recurſus in cauſis Eccleſiaſticis ad curiam ſæcularem, ſub excommunicatione latæ ſententiæ ſit prohibitus, *c. nouerit de Sent. excom.* Farin *conſ.* 26. *nn.* 1. Guaz. *defen.* 1. alios citans *c.* 28. *n.* 1. Quod habet locum, quamuis Iudex Eccleſiaſticus, malè procederet, Abb. Bar. & Guaz. concordantes inducens *n.* 9. & Far. *conſ.* 68. *n.* 2. Niſi appareat, quod Eccleſiaſticus Iudex procedat cum violentia, & de facto, & quod Reus grauatus non habeat facultatem recurrendi ad aliquem Superiorem Eccleſiaſticum, Couar. & Guaz. *n.* 10. & Farin. *conſ.* 68. *n.* 6

Eccleſiaſticus de fuga ſuſpectus quomodo à laico capi poſſit.

16. LIMITATVR Regula 2. Vt non procedat, quando Clericus, vel Religioſus eſſet ſuſpectus de fuga, qui à Iudice laico capi poteſt ad effectum remittēdi eum ad proprium Iudicem, Menoch. Villal. qui de communi, & Guaz. *defen.* 1. *c.* 28. *n.* 4. vbi concordantes. Dummodo quam citius remittat, & ad ſummum, non retineat in ſuis carceribus, vltra 20. horas, Far. *q.* 8. *nu.* 118. Bal. Ang. Saly. & Guaz. concordantes citans, *n.* 5. Idem dicendum eſt de reperto in flagrāti, de quo *hic ſup. q.* 83. *n.* 26. De alijs caſibus, in quibus Clericus à Iudice laico capi poteſt, agit Farin. *q.* 8. *n.* 120.

Contra extractũ ab Eccleſia nulliter proceditur.

17. REGVLA 3. ſit. Inuitus ab eccleſia nemo extrahi debet, & ideo contra ſic extractum nulliter Iudex procedit, cum non habet in eo iuriſdictionem, & Reum eidem eccleſiæ reſtituere tenetur, *c. inter alia, de immun. Eccl.* Clar. *q.* 30. *in princ.* Far. *q.* 28. *n.* 1. vbi ad ſaturitatem citat, Guaz. *defen.* 1. *c.* 2. *n.* 1. qui *cap.* 30. *n.* 2. ait, & probat, extrahentem puniendum eſſe pœna mortis, vſurpatæ iuriſdictionis, & criminis læſæ Maieſtatis; nec non incidere in excommunicationem, Guaz. *n.* 4. & Far. *n.* 5.

Ampliationes remiſſiuè.

18. Ampliationes huius Regulæ vide apud Farin. *à n.* 1. *vſq. ad n.* 49. hic enim breuitatis gratia vnicam tantum Ampliationem ſubnecto, nempè; Quod hæc immunitas non poteſt iure violari per quemcunq; Principem ſæcularem, neque per Imperatorem, Decian. Ambroſ. & Guaz. *defen.* 1. *cap.* 30. *n.* 5. immo neque Epiſcopi poſſunt extrahere, neque extrahi facere fugientes ab Eccleſia, vt puniantur, Decian. & Guaz. *n* 2. Neque quiuis alius Iudex Eccleſiaſticus, Baiar. Rebuf. & Guaz. *n.* 6. Ita vt excepto Summo Pontifice, nemo, propria authoritate, poſſit concedere facultatem ab Eccleſia extrahendi, Ambroſ. Decian. Gig. & Guaz. *n.* 1. Et hanc facultatem ſolet Papa ſuis Legatis à latere impertiri, nempe, vt, ex cauſa, licentiam extrahendi, conce-

Solus Papa, & habentes ab eo facultatem diſpenſant.

cedere valeant.

Imunitas Eccleſiæ eſt de iure humano.

19. Notandum, quod licèt aliqui DD. relati à Guaz. *defen.* 1. *c.* 20. *n.* 4. voluerint d. immunitatem eſſe de iure Diuino; tenendum nihilominus eſt, eſſe de iure humano poſitiuo inuentam, ſecundùm Farin. *q.* 28. *n.* 1. plura citans, & præſertim *Con. Trid. ſeſſ.* 25. *c.* 29. vbi iubetur inuiolabilitèr, & generalitèr immunitatem Eccleſiæ ſeruari, & cum Farin. ſentiunt Decian. & Guaz. *n.* 2. Vnde conſequentèr poteſt Papa in ea diſpenſare; Et à propoſita Regula excipiendi ſunt caſus, in quibus ab Eccleſia extrahi poſſunt delinquentes, iuxta *Conſtitutionem Greg. XIV.* quæ incipit, *cum aliàs nonnulli, anno* 1591. relatam *in noſtro Compend. Priuil. in verſ. Eccleſia Fratrum, poſt n.* 19. Enumero hic caſus *in eadem Conſtitutione* exceptos, & erunt loco limitationis Regulæ 3.

Enumerantur caſus in quibus dicta extractio licet, vſque ad n. 23.

20. LIMITATVR 1. Regula 3. vt immunitas Eccleſiæ non ſuffragetur laicis ad Eccleſias, locaque Sacra, & Religioſa confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarum graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quiue homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſijs, vel in earum cæmeterijs committere non verentur, aut qui proditoriè proximũ ſuum occiderint, aut aſſaſſini, vel hæretici, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis Rei; Sunt verba Pontificis *in citata Conſtitut.* De his caſibus Guaz. *defen.* 1. *per totam c.* 38. & latè de ijſdem Diana, *p. p. tr.* 1. *per totum*, vbi plura dubia reſoluit; Et de hac immunitate, latiſſimè Far. *q.* 28. Sed tunc non extabat *d. Conſtit. Greg.* nec non Dia. *p.* 6. *tr.* 1. *reſ.* 28. At nota, quod in caſibus eiuſdem Conſt. iuxta quod expreſsè in ea ſtatuitur, ſæculares Iudices, ſine Epiſcopi licentia, aliquem ab Eccleſia extrahere non poſſunt, vt not. Dia. plures inducens DD. *in par.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 15. *& par.* 6. *tr.* 1. *reſol.* 28. *verſ. ſed hac.*

Eccleſiaſtici an gaudeant dicta immunitate.

21. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt Religioſi non gaudeant dicta immunitate, vnde inuiti ab Eccleſia, de eorum Iudicũ Regularium mandato extrahi poſſunt, Peregr. Suar. Fagundez, Syueſt. Riccius, & Dia. *par.* 1. *tract.* 1. *reſol.* 25. *vbi in princ.* eoſdem citat; & ſequitur eorum opinionem, *verſ. ſed*, propter receptam conſuetudinem approbatam a Summis Pontificibus, qui ſcientes non renuunt: Et quamuis *citata Conſtitutio Greg.* reuocet ius commune, & conſuetudines, vt tenent Doctores, quos ad ſaturitatem citat Dia. *reſol.* 1. intelligenda eſt, vt reuocet conſuetudines præteritas, non autem futuras toleratas, & approbatas ab eius ſucceſſoribus. Et hæc conſuetudo paſſim practicatur apud nos; & fauēt huic limitationi per multi DD. citati à Dia. *p. p. tr.* 1. *reſol.* 24. *in princ.* aſſerentes, in ordine ad eorum Superiores, Clericos hac immunitate non gaudere. Et generaliter, quod Clerici inuiti ab Eccleſia extrahātur ab eorum Iudicibus Eccleſiaſticis, de cōſuetudine, poſt alios, quos allegat, teſtatur Clar. *§. fin. q.* 30. *n.* 15.

n. 15. *in fin.* Abb. Ang. de Clauaſ. Boer. Nauar. Guttier. qui ait, hanc eſſe communem praxim, & quod nunquam vidit aliter obſeruari, Cæual. qui refert alios tenentes hanc opinionem, licet dicat, quod contraria opinio in puncto iuris ſit verior, & magis communis, & hos refert, & ſequitur Guaz. *defenſ.* 1. *c.* 38. *n.* 49. An autem, & quomodo ex conſuetudine induci poſſit, vt iſta immunitas Eccleſiaſtica tollatur, tractat Guaz. *c.* 34. *per totum* Non deſunt tamen DD. citati à Dia. *d. reſol.* 24. *verſ. ſecunda ſententia*, tenentes, Clericos d. immunitate gaudere; Et alij idem ſentientes de Religioſis, relati à Dia. *reſol.* 25. *verſ. At hoc.*

Quid in aliorum Eccleſijs? 22. SVBLIMITA limitationem 2. Vt procedat in proprijs Eccleſijs, & Monaſterijs, in quibus Religioſi non gaudent immunitate, ſecus in aliorum; Nam ſi e. g. apoſtata vnius Religionis aufugiat, & ſe recipiat in Eccleſia, vel Monaſterio alterius Religionis, ibi vtiq; immunitate gaudebit, Bobadil. Duard. Decian. Rebuf. Farin. & Dian. *reſol.* 23.

Seu ducto per Eccleſiã. 23. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt captus a Birroarijs, ſi ita captus ducatur per Eccleſiam, in ea tutus non ſit, Archid. Boer. Couar. Gig. qui teſtatur de veriori opinione, Decian. alios cumulans, & teſtans de veriori, & in praxi ſeruata opinione, & hanc rationem adducẽs. Quia Eccleſia talem liberum non recepit, ſed captum, & Eccleſia tuetur eum, qui liber ad eam confugit, & Guaz. alios etiam inducens *defenſ.* 1. *c.* 37. *n.* 43. qui *n.* 44. inducẽs, contra tenentes Iaſ. Mantic. & Rom. ait, à noſtra limitatione non eſſe recedendum, quam ſequitur Farin. *q.* 28. *n.* 69. concordantes allegans, de communi teſtans, & ad oppoſita reſpondens.

24. De materia huius Regulæ 3. & eius declarationum, latiſſimè Guaz. *defenſ.* 1. *à cap.* 29. *vſque ad c.* 38. Dia. *locis citatis, & præſertim in par.* 6. *tr.* 1. *per totum.*

De defectibus nullitatis proceſſus, ad defenſam Rei, eo quod non conſtet de corpore delicti, vel quia Reus non fuerit legitimè citatus.

Quæſtio 89.

1 REGVLA 1. ſit. Dum in actis non conſtat de corpore delicti, omne quod deſuper ædificatur, nullum eſt, Honded. qui alios allegat, Ruyn. & Guaz. *defenſ.* 4. *c.* 1. *n.* 5. vnde talis oppoſitio, eſt ex potiſſimis in fauorem Rei. Dum non cõſtat de corpore delicti, omnia nulla sũt.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiam in Iudicibus (prout ſunt Regulares) qui habent facultatem procedendi, nulla ſeruata ſolemnitate, Burat. *vol.* 2. *conſ.* 201. *n.* 90. vbi alios allegat, & Guaz. *n.* 3. Apud Regulares etiam.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt non ſufficiat, ſi poſtea conſtet de corpore delicti, vt poſt ſententiam, cum ſententia ex nouis probationibus non conualeſcat, latè Boer. *deciſ.* 259. Baiar. *ad Clar. q.* 66. *n.* 9. & Guaz. *defenſ.* 4. *c.* 1. *n.* 21. Nec valeẽ ſi conſtet poſtea.

4. Quod ante omnia conſtare debeat de corpore delicti, cum ſuis Ampliationibus, & Limitationibus Remiſſiue reliqua.

Digitized by Google

nibus ſufficienter actum eſt ſupra, *q.* 11. vbi ex profeſſo de hac materia.

Reo non citato, proceſſus eſt nullus. 5. REGVLA 2. ſit. Dum Reus non eſt legitimè citatus, proceſſus, & omnia inde ſequuta ſunt ipſo iure nulla, Plot. qui concordantes allegat, Brun. qui etiam alios inducit, & Guaz. *defen.* 10. *n.* 2. qui diffusè *in tota hac defen.* de materia tractat, Farin. *conſ.* 14. *n.* 3. concordantes cumulans, Boſſ. Clar. & Roland. *citati hic ſupra q.* 78. *n.* 1. Remiſſiuè. vbi *in ſequentibus* reperies declarationes huius Regulæ; Et quid apud nos ſeruandum ſit, habetur, *n.* 5.

An neceſſaria ſit publicatio proceſſus offenſiui, eiuſdem datio copiæ Reo, cum termino ad ſe defendendum, & poſitio Rei ad largam, ita vt aliter proceſſus ſit nullus; & quid dicendum ſit de proceſſu defenſiuo?

Quæſtio 90.

Proceſſus largo modo ſumptus, quid côtineat; Quid ſtricte remiſſiue? 1 PRAEMITTO, 1. quod proceſſus, largo modo ſumpto eius vocabulo, continet ea omnia, quæ in continuatione cauſæ deducta fuerunt, ſeu totam illam congeriem actorum, quæ ventilatur, & producitur in iudicio, ſubſcribendam a Notario, ita declarat Guaz. *defenſ.* 22. *c.* 2. *n.* 6. poſt Cabalt. & Scacc. Quæ autem veniant nomine proceſſus ſtricto modo ſumpti, vide Guaz. *in d. cap.* 2. *ferè per totum.*

Duplex publicatio proceſſus. 2. Præmitto 2. quod duplex eſt publicatio proceſſus, vna pronunciatiua, & eſt illa; quando Iudex dicit; Proceſſum publicamus; altera inſinuatiua; quando dicta teſtium ſunt parti inſinuata, & lecta, ita Bal. *conſ.* 152. *n.* 1. quem ſequitur Guaz. *defen.* 22. *c.* 1. *n.* 1.

Ante publicationem non eſt proceſſus pandendus. 3. Præmitto 3. quod Iudex ante d. pronũciatiuam publicationem, proceſſum nemini pandere debet; & ſi ipſe, vel Notarius ſecreta, & merita cauſæ ante d. pronunciatiuam panderent, inciderent in pœnam falſi, & pœna extraordinaria puniendi eſſent, Caualc. qui alios citat, & Guaz. *defenſ.* 24. *c.* 1. *n.* 12. immo nec teſtis poteſt ſuam propalare atteſtationem, Caualc. Decian. & Guaz. *ibidem.*

Proceſſus offenſiui copia eſt decernenda. 4. REGVLA ſit. Nec in ciuilibus, nec in criminalibus publicatio proceſſus offenſiui neceſſaria eſt; Sed tantum in criminalibus oblatio copiæ eſt neceſſaria, Caualc. & Guaz. *defenſ.* 22. *c.* 1. *nu.* 7. *erga fin.* vbi ait, quod hæc eſt mera veritas; Et hæc oblatio fit, dum Iudex copiam proceſſus decernit, nec ad aliud Iudex tenetur; Caualc. & Guaz. *defenſ.* 24. *n.* 2. non enim tenetur cogere Reum ad copias ſumendas, Guaz. *defenſ.* 22. *c.* 1. *nu.* 7. Et ita interpretandi ſunt DD. *ibidem in prin. citati*, aſſerentes neceſſitatem publicationis proceſſus; & etiam quod docet Guaz. *defenſ.* 28. *c.* 20 *in princ.*

Licèt per inquiſitionem procedatur. 5. AMPLIATVR 1. Regula; Vt copia proceſſus, & inditiorum ſit danda, ſeu decernenda, quamuis per viam inquiſitionis procedatur, *c. qualiter, & quando, il* 2. *§. debet, de accuſat.* Chart. Cæpol. qui teſtatur de communi, Baiar. Bertaz. qui de magis communi teſtis eſt, & Guaz. *def.* 24. *c.* 1. *n.* 4.

6. AMPLIATVR 2. Regulam;

Digitized by Google

Quid in notorio delicto? Vt etiam in crimine notorio decernẽda ſit copia inditiorum Reo, dum proponit aliquam exceptionem, vel defenſionem ad excuſandum delictum; ſecus ſi fateretur nullam excuſationem habere; & hanc praxim ſeruat totus mundus, ſecundùm Boſſ. *tit. de denunc. n.6. in fin.* Clar. *§. fin. q. 9. verſ. quæro etiam*, & Guaz. *defen.24. c.1. n.4.*

Vel dum Reus eſt cõuictus? 7. AMPLIATVR 3. Regula; Vt d. copia ſit decernenda, etiam Reo cõuicto, Caual. & Guaz. *n.4.*

Quorum copia danda ſit? 8. AMPLIATVR 4. Regula; Vt Reo danda ſit copia omnium eorum, quæ ad ipſum Reum pertinent, etiam ſi in minimo poſſint ei nocere, Seac. qui alios allegat, Cæpol. Gabr. & Guaz. *defen.24. c.3. n.1.* vbi cum DD. rationem reddit, quia aliàs auferrentur Reo defenſiones, & quia omnis actus iuridicus ſit communis vtriq; parti.

Vel non? 9. LIMITATVR 1 Ampliatio 4. Vt dummodo Reo facultas ſe defendendi non tollatur, copia eorum, quæ nocentiam, vel innocentiam abſentium lædunt, ei non ſit tradenda, Clar. *q.49. verſ. ſed pone*, Farin. *q.39. n.157.* Ambr. Baiar. Chart. Foller. & Guaz. *n.9. defen. 24, cap.3.*

Teſtium nomina, an danda apud nos ſint? 10. LIMITATVR 2. Ampliatio 4. Vt apud nos cum d. copia, non ſint danda nomina teſtiũ examinatorum, iuxta approbatam DD. ſententiam, & noſtram conſuetudinem, ne odia excitentur, & pax deturbetur; Niſi aliquando petenti Reo in grauiſſima cauſa aliter Prælato videatur.

11. Quod autem apud nos, & etiam apud alios Regulares poſſint, vt in proxima limitatione teſtium nomina dari, vel denegari, tenent Guttierez. *lib.1. pract. qq. n.4. q.96.* Paz. *t.1. p.1. n.170.* Miran. *in ord. iudic. q.14. ar.7.* citans Hoſtien. ita etiam Ioſeph. de Sancta Maria *in Tribun. Relig. tr.4. c.19.* & Rodriq. *to.2. qq. Regul. q.15.* vbi ait, quòd Iudices præſertim Regulares nomina teſtium Reis negare poſſunt: Et horum ſententiam, lege lata, Patres de Obſeruãtia, ſequuti ſunt *in ſuis Conſtitutionibus Vallisoletanis, ann. 1593. tit. de correp. & appell. §. ad pacem*; Nec non Patres Diſcalceati *in ſuis Conſtitutionibus Toletanis, ann. 1583.* Sed, in propoſito, notanda ſunt verba Directorij Inquiſit. *in 3. par ſcol. 129.* vbi habetur; Quoniam ordo legitimæ defenſionis, ob ſuppreſſam nominum teſtium publicationem, quodammodo videtur truncatus, propterea Iudices vitam, & mores teſtium, & delatõrum diligenter debent inueſtigare; quæ diligentia in omnibus cauſis debet adhiberi, aliter Reus, cui non dantur nomina teſtium, ſine defenſione debita, contra iura, condemnaretur. Quid apud alios Regulares?

12. Immò quod, ſimiliter apud non Regulares, nomina teſtium examinatorum, Reo minimè ſint notificanda, præſertim quando eſſet ſuſpicio, & periculum ſubornationis, propter Rei potentiam, tenuerut Pariſ. *conſ. 2. n. 164. lib.4.* vbi firmat, quod ita tenent omnes ſcribentes, Scac. Scap. & Chart. *de interr. Reorum lib.3. cap.2. n.98.* vbi ſubdit, quod licèt ſupradicti DD. loquãtur in crimine hæreſis, idem obſeruandum erit in alijs crimini- Quid apud non Regulares?

bus

Digitized by Google

bus ob potentiam Reorum, ſecundùm Clar. *q. 49. verſ. habetque*; Et ideo, vt ex Blanc. ait *ibidem* Clar. & poſt hos Guaz. *defenſ. 24. c. 3. n. 7.* praxis inoleuit, vt dentur nomina teſtium confuſa, & ſeparata à dictis teſtium, ob potentiã Reorum, ne poſſint ſcire, quid ab vnoquoque eorum dictum fuerit.

13. Sed nota, quod regularitèr, & de iure communi, apud non Regulares, nomina teſtium, pro informatione curiæ examinatorum, ſunt publicanda, vt Reus contra illorum perſonas excipiendo, melius poſſit ſe defendere, & ſuam innocentiam demonſtrare, *iuxta c. qualiter, & quando il 2. §. debet, de accuſ.* & ibi hoc notant Aret. Hoſtien. Fely. Imol. & communiter omnes tenuerunt, Ang. Bar. & alij, quos ſequitur Far. *q. 29. n. 85.* Bal. Vant. Scapp. & alij quos ſequitur Guaz. *defenſ. 24. c. 3. n. 8.* vbi terminat, quod in confirmationem eſt reformatio *Pauli V. ſub rubr. de iudic. crim Vrbis Romæ*, per quam diſponitur, vt nomina teſtium exprimantur, quod etiàm prius ſtatuit *Pau. Tertius in Bulla in fauorem omnium pauperum.* Quod intellige, niſi Reus eſſet potens, & periculum eſſet, ne teſtes offenderet, Far. *n. 86.* qui ſubdit *n. 87.* ſe nunquam in praxi vidiſſe denegationem publicationis nominũ teſtium, præter quam in crimine hæreſis.

Copia inditiorum, an ante torturam ſit dãda?

14. AMPLIATVR 5. Regula; Vt copia inditiorum ſit Reo danda; etiam ante torturam, Perſonal. qui alios allegat, Guaz. *defenſ. 24. c. 1. n. 5.* Farin. *q. 38. n. 3.* vbi teſtatur de communi, & ab omnibus approbata opinione, citans Boſſ. Clar. Menoch. & plures alios, Et hæc datio, & ad minus decretum de copia danda, debet præcedere torturam, quamuis à Reo copia non ſit petita, Farin. latè *q. 39. n. 91.* qui *n. 99.* teſtatur de frequentiori praxi, & obſeruantia, Guaz. cum citatis ab eo, *defenſ. 24. c. 2. n. 3.* Et hoc procedit, ſiue perſona torturæ ſubijcienda ſit ruſtica, & idiota, ſiue ſit ſagax, & aſtuta, Farin. *n. 97.* Guaz. *c. 2. n. 5.* vbi concordantes; Iudex enim tuta conſcientia ad torturam Rei deuenire non poteſt, niſi prius eundem audiat in ſuis defenſionibus, Ambroſin. Bertaz. qui teſtatur de magis cõmuni, & practicata opinione, & Guaz. *d. n. 5. erga fin.* Et hæc Ampliatio maximè procedit in Romana Curia, attenta *noua Conſtitutione Paul. V. in rubr. de iudic. crim. Vrbis Romæ*, in qua ſtatuitur, vt copia proceſſus, etiam non petentibus, decernatur, & tradatur, vt not. Guaz. *defenſ. 24. c. 2. n. 6.* Non deſunt tamen plurimi DD. qui, *ante d. Conſtitutionem*, ſcripſerunt, aſſerentes, Iudicem, ante torturam, non teneri tradere, nec decernere copiam proceſſus Reo, niſi petatur, ita Boſſ. Clar. qui de communi, Chart. & alij relati à Guaz. *defenſ. 24 cap. 2. n. 1.* Sed ad tollendam omnem cauillationem, Reus, vel eius Defenſor d. copiam petat, vt monet Guaz. *n. 6.* qui *n. 9.* addit cum Alex quod ſi Iudex deuenerit ad torturam, non data d. copia, dum non fuit petita, poſſet excuſari, ne teneatur in Syndicatu, & ſubſcribunt Baiar. *ad Clar.*

q. 49.

Digitized by Google

q.49.n.15. & citati à Farin. q.39. n.91.

Reo dandus eſt terminus ad ſe defendendum.

15. AMPLIATVR 6. Regula; Vt cum dicta copia, debeat Iudex dare Reo terminum competētem ad inditia purganda, Clar. §. fin. q.48. in fine principij, vbi ait, quod ſecundùm communem praxim, eodem contextu, ſolent Iudices publicare proceſſum offenſiuum, eius copiam Reo decernere, & terminum dare ad ſuas faciendas defenſiones; Hanc Ampliationem tenet Conrad. qui ex Ang. & Bart. ita per totum mundum practicari ait, Foller. qui dicit, quod de neceſſitate Iudex dare debet Reo terminum ad ſe defendendum, Carer. Marſil. & plures alij, ex quibus Farin. q.39. n.3. concludit, propoſitam Ampliationem eſſe communiter à DD. receptam, & vſu approbatam.

Etiam ſpontè cōfeſſus.

16. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 6. Vt dictus terminus dandus ſit etiam Reo ſpontè confeſſo, Clar. & Farin. qui de communi teſtantur, & Guaz. ad ſaturitatem citans, defenſ. 31. n.1. Immo ſubdit, & ſolidè probat, d. terminum etiam dari debere, ſimul conuicto, & confeſſo, quamuis eum non petat, licet in contumacia eſſet condemnādus, aliàs ſententia erit nulla. An autem, & quando poſſit Reus termino, & alijs ſuis defenſionibus renunciare, vide Farin. q.39. à n.52. vſque 67.

Quot dilationes cōcedantur?

17. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 6. Vt quamuis multiplicatio dilationum, ſicut not. Clar. §. fin. q.48. verſ. quæro quot, videatur Iudici arbitraria, ex Innoc. cuius opinionem cōmuniter teneri per Canoniſtas, ait Alex. Soleant tamen Iudices de facili concedere vſque ad tertiam, & quartam dilationem Reo petenti, dum non diſcernitur in eo animus calumniandi, & protelandi iudicium, puta, dum in prioribus dilationibus, nullo exiſtente impedimento, nihil probauit; ſed hæc ſuſpicio calumniæ ceſſare ſolet, dum Reus in carcere detinetur, Far. q.39. n.5. & 6.

Dilatio poſt defenſiuum proceſsū.

18. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 6. Vt, poſt proceſſum defenſiuum, debeat Iudex Reo concedere terminum ad allegandum in iure, & diſputandum ſuper cauſa ipſius, Nec non palam audire, & diſputare cum eius defenſoribus, Guaz. ita aſſerit, & ſolidè probat defenſ. 28 c 20. n.4. & 5.

Non innouandū pendente termino.

19. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 6. Vt termino, ſeu dilatione pendente Reo data ad ſe defendendum, nihil ſit innouandum, Franc. Paris, & Farin. q.39. nu. 8. Caualc. qui ait, hoc procedere etiam in Iudice habente brachium Regium, Grat. & Guaz. defenſ. 24. cap.4. n.1. vbi n.2. tenet cum Boer. Bal. Gabr. Grat. Franc. & laſ. talem innouationem ipſo iure, etiam parte non opponente, eſſe nullam.

In quo dies termini non cōputatur.

Et nota, quod regulariter dies termini non computatur in termino, Tiraq. Vant. & Guaz. n 9. Et quod terminus vni datus, alteri etiam parti communis eſt Baiar. Carau. Maran. & Guaz. n.10.

Terminus communis eſt partibus.

Limitatur.

20. LIMITATVR ſubampliatio 4. Vt non procedat, quando Iudex ſibi in dilatione reſeruauit poteſtatem ad vlteriora procedendi,

di, Lancell. & Guaz. *defenſ. 24. c. 4. n. 3.* Vel etiam quando pars, cui fuit data dilatio, pro expeditione cauſæ inſtaret, Grat. & Guaz. *n. 5.* Seu quando adeſſet ſuſpicio tumultus in populo ob dilationẽ datam, Farin. Marſil. & Guaz. *nu. 7.* vbi ait, quod de periculo tumultus, deberet conſtare in actis.

Poſt informatiuũ Reus ponẽdus ad largã.

21. AMPLIATVR 7. Regula; Vt completo proceſſu informatiuo, Reus, quamcitius ponendus ſit ad largam, nempè in publicis carceribus, vel alibi in carcere, iuxta perſonæ, & cauſæ qualitatem, arbitrio Iudicis, vt ibi ſuas poſſit facere defenſiones, *l. vnius, §. cogniturum, ff. de q.* & ita practicatur, & obſeruari debet ab omnibus Iudicibus, ſecundùm Ambroſin. Chart. Foller. Marſil. & Guaz. *defenſ. 23. c. 1. n. 3.* ita vt Reus poſſit loqui cum Procuratoribus, Aduocatis, & alijs ſine aſſiſtente al quo, vt probat Guaz. *capi. nu. 3.* reſpondens contrarijs, & inducens, *in fi. numeri, Conſtitutionem Paul. V. ſub rub. de iudic. crim. Vrb. Rom.* vbi ſtatuitur, concedi facultatem carceratis alloquendi cum Aduocatis, & Procuratoribus, etiam remotis arbitris; Niſi qualitas cauſæ aliter ſuadeat; prout hortatur Guaz. *n. 4.* in publicis latronibus, aſſaſinis, & ſimilibus diffamatis.

Completo informatiuo copia datur.

22. LIMITATVR 1. Regula; Vt d. copiam proceſſus denegare poſſit Iudex, donec fuerit completa informatio, cum prius intentio curiæ ſit fundanda, quam Reus ſit audiendus in ſuis defenſionibus, & exceptionibus, Baiar. Chart. Foller. & Guaz. *n. 3.* immo non modò poſſit, ſed debeat ſecundùm Chart. Ambroſ. & Guaz. *ibidem*.

Dũ Reus eſt in carcere, debet accelerari proceſſus.

23. Sed nota, quod dum Reus eſt in carceribus, debeat accelerari d. informatio, & eius examen differi non debet, immo ſtatim examini ſubijciendus eſt, *l. 1. de cuſtod. Reorum*, ideſt celeriter, vt ibi declarant DD. quos ſequitur Guaz. *defenſ. 23. cap. 1. n. 2.* Et in ſtatu Eccleſiaſtico eſt *Conſtit. Paul. III. in fauorem omnium pauperum carceratorum*, obſeruanda etiam à Regularibus, in qua diſponitur, ne Iudices captum, pro quauis cauſa, & crimine, in ſecretis carceribus vltra triduũ, antequam examinetur, retineant; *quam Conſtit.* confirmauit *Pius IV.* addens, niſi naturæ cauſarum aliud ſuadeant, vt refert Guaz. *n. 2.* qui *n. 3.* citat Chart. dicentem, quod licet *d. Conſtitutiones* loquantur de Iudicibus Vrbis Romæ, tamen ſeruari debent in toto ſtatu Eccleſiaſtico, in quo, quam citius, Reus ponendus eſt ad largam, vt poſſit ſe defendere, & ita ſeruari, debereque obſeruari, ab omnibus Iudicibus, monet Marſil. & ſequitur Ambroſ. Chart. Foller. & Guaz. *ibidem, & n. 4. in fin.* & not. Far. *q. 39. n. 13.*

An ſit publicãdus proceſſus defenſiuus.

24. LIMITATVR 3. Regula; Vt licet oblatio copiæ proceſſus offenſiui, ſit de ſubſtantia iudicij, vt probatum eſt; non tamen huiuſmodi oblatio eſt de ſubſtantia proceſſus defenſiui, cum acta ſemper ſint nota Iudici, & Fiſco, Cauaic. & Guaz. *defenſ. 28. cap. 20. num. 1.* Clar. *q. 61. in princ.*; Vbi ſubdit, quod dum adeſt Accuſator, ſolet etiam publicari defenſiuus, vt videat Accuſator. an aliquid in contra-

tra-

trarium velit deducere, & probare. Sed ſi completo defenſiuo, ex parte Rei petatur in actis copia defenſiui, Iudex teneretur eam dare, Conrad. Foller. Menoch. & Guaz. *d. n. 1. verſ. Sed Aduocatus*. Et dato, quod Iudex renueret condeſcendere petitioni huiuſmodi, & vellet ad vlteriora procedere; diceretur interloqui, non eſſe locum publicationi, *cap. ex parte il 2. de appell.* & poſſet appellari; at ſi appellatio non interponatur, ſententia, & omnia alia inde ſequuta, & per Iudicem facta valerent, Menoc. & Guaz. *n. 2.*

25. Latè de tota materia huius q. Guaz. *locis ſup. citatis*.

An, & quando proceſſus ſit nullus, vel aliam oppoſitionem, ratione examinis, patiatur? Quæſtio 91.

1 DE propoſitis in titulo huius q. ex quibus Reus poteſt multipliciter ſe defendere; actum eſt *hic ſupra in toto titulo 3. De oppoſitionibus contra examen teſtium*, *nempè à q. 51. vſque ad 56.* Et ſicut hæc conferunt ad defenſam Rei; ita non minus proderunt omnia alia, quæ pertractaui *hic ſup. in toto Tract. quarto, à q. 26. vſque ad 60.* Vbi egi adèo ſufficientèr de oppoſitionibus contra perſonas, dicta, & examen teſtium, vt hic nihil ſuperſit addendum. De proceſſu nullo ratione examinis, remiſſiuè.

DE REI DEFENSIONIBVS,

Abſolutè negantis ſibi obiectum crimen; Vel negantis, eſſe delictum id, de quo imputatur, Seu eſſe de iure punibile.

SECTIO SECVNDA.

An Actore, vel Fiſco non probante, Reus delictum negans, ſit abſoluendus? Quæſtio 92.

Actore non probante, ab ſoluitur Reus negans.

1 REGVLA ſit. Actore, vel Fiſco non probante, & Reo negante, abſoluēdus eſt Reus, Iaſ. qui teſtatur de communi, quem refert, & ſequitur Clar. *q. 62. nu. 1.* Curt. ſen. Decian. Maſcar. Rolan. Surd. & alij, ſequuti à Guaz. *defenſ. 29. c. 1. n. 6.* Reus enim aliquid probare nō tenetur, ſed ſatis eſt, quod delictum neget, Decian. Maſcard. Paris, & Guaz. *ibidem*.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt procedat etiam in caſu, in quo Reus in ſe onus probandi aſſumpſerit ſuam innocentiam, & defecerit, latè Maſcar. Marſ & Guaz. *n. 6. verſ. immo*; vbi plures concordantes; Præſertim, dum Reus in pro- Licèt onus probandi aſſumpſerit.

Digitized by Google

probationibus vſus fuit ſolitis clauſulis (Citra onus &c. Nõ ſe adſtringens, &c.) Oſaſc. & Guaz. *ibidem*.

In parib. probationibus Reus abſoluendus eſt.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt data paritate probationum Rei, & Fiſci, negante Reo, iſtius probatio præualere debeat, *l. ſi Præſes, ff. de pœn.* Decian. Rimin. Surd. & late Maſcar. quos ſequitur Guaz. *n. 2.* immo, quamuis probationes fiſci in aliquo probationes excederent Rei, iſte deberet abſolui, Maſc. & Guaz. *ibidem*. Reperiuntur enim præſumptiones, quæ licèt valeant ad abſoluendum, ad condemnandũ tamen minimè ſunt ſatis, vt not. Bouer. *in Direct. p. 2. c. 32. verſ. hæc tamen; & eſt tex. in l. merito, ff. pro ſocio*.

Sufficiunt Rei offuſcantes probationes.

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt procedat, etiam ſi fiſcus iam probauerit ſuam intentionem, dummodo enim hanc Reus offuſcet, abſoluendus eſſet, cum indecens ſit, in re dubia, ſententiam ferre certam, ne veritas offendatur, Bar. Boſſ. qui teſtatur de communi, Gram. qui ait, quod hanc opinionem ſequitur totus mundus, Surd. & Guaz. alios etiam inducẽs, *defen. 29. c. 1. nu. 1.* Et non modo probationes, ſed etiam præſumptiones, inditia, ſeu coniecturæ in fauorem Rei, ſufficiunt ad confundendum inditia, præſumptiones, & coniecturas Fiſci, ſeu Accuſatoris, Guaz. diffusè probans, & inducens alios, *defenſ. 29. c. 2. per totum, præſertim n. 3. & 4.* Et ſi fuerit potentior, & validior præſumptio pro Reo, vel eſſent plures, proculdubio preſumptiones minus validas, & pauciores eliderct, Guaz. *n. 5. & 7.* inducens plures concordantes: Si verò eſſent pares, adhùc probationes Rei præualere deberent, Rimin. & Guaz. qui hoc probat, *n. 6.* Nota tamen, quod probatio plena, & clara, nõn confunditur, niſi contraria paritèr ſit clara, & plena; & ideo non ſufficit, quod contraria probatio reddat eam dubiã, Abb. Gemm. Io. Andr. Bar. Dec. qui alios citat, & hos ſequitur Tuſch. *in litera P. concl. 798. n. 27.* Probatio enim potentior, minus potentem vincit, Bar. Socin. & Tuſch. *ibidem*: licèt contra, quod Reo ſufficiat reddere dubiam agẽtis intentionem, & probationem, teneant Crauet. & Bal. relati à Tuſc. *nu. 28.* in dubio enim pro Reo, DD. *ibidẽ* relati; Declarat Tuſch. quod quando probatio actoris non eſt plena, neq; clara, tunc probatio Rei, quamuis minor confundit actoris probationem, & Reus abſolui debet, cum offuſcatio ſufficiat in hoc caſu, Bal. Iaſ. Rom. & Tuſch. *n. 29.* Qui *n. 30.* cum Bellam. qui teſtatur de communi, ait, quod ſi actor plenè probauit intentionẽ ſuam, & Reus ſemiplenè, non confunditur actoris probatio.

5. AMPLIATVR 4. Regula; Vt Reus non ſit torquendus, ſed abſoluendus licèt contra eum inditia ad torturam extarent, quando aliquid deducitur in eius fauorem, cum inditia talia tollantur per quodlibet reſultans in fauorem Rei, Alex. Boer. Boſſ. & Guaz. alios inducens *n. 4.*

Vt nec torqueatur.

6. LIMITATVR Regula; Vt licèt Reus dicatur præſumptiuè docuiſſe de ſua innocentia actore

Quomodo in caſu Regulæ Reus

Digitized by Google

abſoluendus? non probante, vt not. Cæſal. Maſcar. Ruyn. & Guaz. *defenſ. 29. c. 1. nu. 8.* non eſt tamen talis iſta præſumptio, vt Reus ſit diffinitiuè abſoluendus, vt innocens ſecundùm Farin. *in fragmen. crim. litera A. n. 27.* & Guaz. *vbi ſup.* Sed vt notat Boſſ. *tit. de ſententijs nu. 72.* citans Iaſ. & alios, quandocunque clarè non apparet de innocentia rei, vidit obſeruari, vt Reus diffinitiuè non abſoluatur (Sed rebus ſic ſtantibus, prout ſtant); Et hoc caſu, ſi deinde ſuperueniant noua inditia, de nouo contra reum procedetur, ita ait Clar. *q. 62. verſ. forma,* practicari Mediolani, in Hiſpania, & in Gallia.

Exceptio, quod licitè fecerit Reus id, de quo imputatur. Quæſtio 93.

Reus abſoluitur probans aliquo modo licitum id, de quo imputatur. 1 REGVLA ſit. Probata hac exceptione per Reum, quod licitè fecerit id, de quo imputatur, abſoluendus eſt; immo licèt punctualiter non probet, licitè fieri poſſe id, de quo imputatur, ſufficit probare illud aliquo loco, & tempore, ſeu ex aliqua cauſa licitè fieri potuiſſe ad euitandam condemnationem, Alex. & Iaſ. qui teſtantur de communi, Dec. qui ait, quod hanc doctrinam totus mundus ſequitur, Bar. & plures alij, quos ſequitur Clar. *§. fin. q. 56.* Vbi reddit rationem, quia vbicunque aliquid eſt prohibitum, & punibile, certo, & limitato loco, vel tempore, oportet, quod Accuſator præciſè probet Reum illud feciſſe in illo tempore, vel loco prohibito, aliàs præſumitur factum loco, & tempore licito, ita etiam Boſſ. Paris, & de cõmuni teſtatur Aug. ad Ang. *apud eundem* Clar. qui explificat in reo excipiente occiſum fuiſſe bannitum, furem, vel adulterum, in furto, vel adulterio deprehenſum, cum tales ius permittat occidi; Item in patre corripiente filium, de quo etiam Par. *q. 15. n. 134. & ſeq.*

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt ſit ſemper facienda interpretatio in benigniorem partem, & in excluſionem delicti, Burſat. Gram. Rimin. & Guaz. *defenſ. 29. c. 2. n.* 4. Et ex hac Ampliatione ſequuntur plures illationes, & quælibet erit noua Ampliatio, & ſunt ſequentes. Interpretatio fit, quæ delictum excludat.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt in facto illicito, & punibili, dum poteſt adaptari maior, vel minor pœna, interpretetur, quod reus fecerit illud, pro quo minor pœna, imponitur, Bert. Decian. Far. & Guaz. alios etiam inducens *nu. 10. verſ. primaque.* Vel minuens delictum.

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt ſi quis contra aliquem, aliquid facere, vel dicere minatus fuerit, intelligi debeat facere, vel dicere per viam iuris, & non de facto, Alex. Boſſ. Carer. & Guaz. *defenſ. 29. c. 2. n. 10.* vbi ex Alex. & Dec. idem, ait, eſſe dicendum in verbis minatorijs generalibus, vt de vindicta iuridica intelligi debeât; Vnde cum Decian. Menoch. & plùribus alijs concludit, quod verba illius, qui dixit, velle facere vindictam, intelligenda ſint de vindicta licita, mediante iuſtitia, & *ibidem* exemplificat in ſimilibus vbi Quid in minis?

cum

eum Eugen. ait, hoc maximè procedere, quando proferens verba eſſet ſpectatæ fidei; licèt è contra ſi minans eſſet malæ vitæ, & famæ, propter ſimilia verba poſſet torqueri, ſed non condemnari, latè Hieron. Hiſpan. & Guaz. *ibidem*. Si verò verba haberent maiorem formam delicti, & eſſent plures præſumptiones ad malum, tunc interpretanda eſſent in malam partem, Decian. & Guaz. *ibidem*; Et multo magis idem dicendum eſſet, dum aptè verba in bonam partem non poſſent interpretari, Imol. & Guaz. *ibidem*.

Lex prohibens benignè interpretanda.

5. AMPLIATVR 4. Regula; Vt *Pij, & Sixti V. Cōſtitutiones*, prohibentes cōuerſationem cum bannitis, non comprehendant conuerſationem extra ſtatutum Eccleſiaſticum, ſi illa conuerſatio non fuerit ad malum finem, Bertaz. Honded. Salyc. & Guaz. *cap.2. nu.* 22. *defenſ.29*. Vbi cum Burſat. & Marco Antonin. Macerat. concludit; Idem dicendum eſſe in illis, qui ſimiliter in ſtatu Eccleſiaſtico alloquuntur bannitis; nam Bulla intelligitur de illis, qui bannitos recipiunt, & cælant. Et generaliter ex aſſociatione, & loquutione, vel facto non reſultante aliquod damnum, & dum Reſpublica, & Fiſcus non læditur, etiam ſi fuerit factum contra prohibitionem legis, ſtatuti, vel Iudicis, contrafaciens non punitur, Foller. Rimin. & Guaz. *n.* 23. quia vt bannitorum intret pœna, requiritur, vt factum ſit ad malum finem, & doloſè, dictus Maceraten. Honded. & Guaz. *ibidem*.

Exceptio, quod factum, de quo Reus imputatur non ſit punibile; Et de compoſitione. Quæſtio 94.

1 REGVLA 1. ſit. Dum factum, de quo Reus imputatur non eſt punibile, neq; de iure communi neque de iure municipali, neque de conſuetudine, Reus criminaliter minimè erit vexandus, aliàs proceſſus, deſuper fabricatus, erit nullus, Paris, Rimin. & alij, quos ſequitur Guaz. *defen.2. c. 1. n.1.* Vbi ex Nouell. ait, omnes firmare, quod vbi non poteſt imponi pœna, ibi ceſſat delictum, accuſatio, & inquiſitio; Et ideo cū Cabal. dicit, quod nec in contumacia poteſt ſequi aliqua condemnatio in hoc caſu; Subdens ex Bertaz. qui latè hoc tractat, quod iſta exceptio eſt impeditiua litis ingreſſus, cum ex hoc capite corruat inquiſitio cum omnibus inde ſequutis; Et exemplificat *ibidem, in fine*, Guaz. in occidente, vel vulnerante ad ſui defenſam; Et idem poteſt dici in ſimplici fornicatione apud ſæculares laicos, cum hæc regulariter apud eos non ſit punibilis.

Nullus eſt proceſſus de re non punibili.

2. AMPLIATVR 1. Regula; 1. Vt Reus non ſit vexandus pro delicto, quod aliàs fuit punibile, ſi per lapſum temporis fuerit præſcriptum, & conſequenter ſublata eius pœna, Farin. *q.1. n.68.* vbi concordātes allegat, & teſtatur de cōmuni, Clar. *§. fin. q.51. nu.1.* alios inducēs, Boer. Viu. & Guaz. *defen.2. c.2. n.1.* Omnia autē delicta, ſpatio 20. annorum, præſcribuntur, *l. querela, C. de falſis*, Farin. concordantes cumulans *q.10. n.1.* Clar. Boer. qui teſtis eſt de communi, Decian. &

Vexādu non eſt Reus pro delicto præſcripto.

Guaz. plures inducens *defen.2.cap.2.num.2.*

Hæc Ampliatio procedit non modo de iure Ciuili, ſed quoad forum externum, etiam de iure Canonico, cum in hoc lex Ciuilis, per ius Canonicum, non reperiatur correcta, vt optimè probat Boer. *deciſ.26.n.7.* tenent Foller. Tobi. Noni. & Far. *q.20.n.32.* vbi cum Boer. excipit in criminibus impedientibus executionem Ordinis, Vel Beneficij retentionem, in quibus præſcriptio non currit, c. inquiſitionis, vbi Abb. Butr. Imol. & alij, de accuſat. In foro vero conſcientiæ, de iure Canonico, quo ad pœnitentiam peragendam, in delictis nunquam præſcribitur, gl. *in c. admonere 33.q.2.* Abb. Bal. Fely. & Far. *ibid. n.31.*

Nec per inquiſitionem.

3. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 1. Vt habeat locum, etiam dum proceditur per inquiſitionē, Clar. *q.51. verſ. & hæc quidem*, vbi de communi, Farin. *n.3.* qui etiam de communi, & concordantes cumulat, ſicut etiam Guaz. *defenſ.2. c.2. n.5.*

Neque in delicto publico.

4. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 1. Vt procedat ſiue delictū ſit publicum, ſiue priuatum, Decian. Gom. & Guaz. *n.7.* Siue delictum ſit manifeſtum, ſiue occultum, Boſſ. Clar. Farin. qui concordantes inducens teſtatur de magis communi, & Guaz. alios inducēs, *num.38.*

Nec exceptio impedit litis ingreſsū.

5. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 1. Vt hæc exceptio, præſertim, quando poteſt incontinenti probari, impediat litis ingreſſum, Guaz. concordantes citans *n.8. & 9.* Et quandocunq; opponi poſſit, etiam poſt ſententiam, quamuis latam in contumacia; & per quemlibet de populo, Guaz. *n.10. 11. & 12.* ſi tamen nō opponeretur hæc exceptio, valeret ſententia, Bar. Bal. Baiar. & Guaz. *n.13. & 14.* licèt in hoc multi relati *n.15.* contra teneant.

Iudex cōdemnādo pro delicto præſcripto punitur.

6. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 1. Vt ſi Iudex, poſt oppoſitam legitimam præſcriptionem, Reum condemnet, non modo malè faciat, ſecūdum Rolan. concordantes allegans, ſed ſi ipſe Reum decapitare faciat, & ipſe ſit decapitandus, Far. alios inducens *q.10. n.2.* Guaz. hos ſequens, *nu.16.* Et hoc quamuis Reus eſſet confeſſus delictum notorium, Chart. Maſc. & Farin. *num. 14.* vbi alios cumulans teſtatur de communi, & cum Foller. de veriori.

Crimen falſi præſcribitur.

7. SVBAMPLIATVR 5. Ampliatio 1. Vt ſecundùm communiorem, & veriorem DD. opinionem, etiam crimen falſi, ſpatio 20. annorum præſcribatur, Farin. plures concordantes inducens, *q.10. n.4.* Boer. Viu. quos ſequitur Guaz. *defen.2. c.2. n. 19.* vbi ponit huius dicti quaſdam limitationes.

Statutum poteſt minuere tēpus præſcriptionis.

8. SVBAMPLIATVR 6. Ampliatio 1. Vt per ſtatutum poſſit induci, vt delicta minori tempore præſcribantur, & tale validum erit ſtatutum, Bal. Bero. & concordantes, quos ſequitur Farin. *n. 25.* Paris, qui ait, non eſſe diſputandum de validitate talis ſtatuti, facti ab habentibus authoritatem, & confirmati à Principe, & hos ſequitur Guaz. *n.26.*

9. SVB-

Exẽplificatur in alijs delictis.

9. SVBAMPLIATVR 7. Ampliatio 1. Vt in pluribus alijs caſibus Reus poſt præſcriptionis tempus nō ſit vexandus; nempè in crimine iniuriarum, quod per annum præſcribitur, *l. ſi conuitij in fi. C. de iniur.* Clar. Foller. Far. & Guaz. alios inducens, *n.* 54. *defen.* 2. *c.* 2. & annus incipit à die iniuriarū; Item in actione de dolo, quæ biennio præſcribitur, Far. Foller. & Guaz. *n.* 58. Item in crimine apoſtatatus, quod quinquennio præſcribitur, Bar. Decian. & Guaz *n.* 60.

An diuturnitas temporis minuat pœnam delicto non præſcripto.

10. SVBAMPLIATVR 8. Ampliatio 1. Vt licèt delictum nō fuerit totaliter præſcriptum, diuturnitas tamen temporis proſit ad dimidiandam pœnam, Com. qui de communi, Far. *q.* 10. vbi ponit hoc pro Regula, & alios concordantes allegat, qui etiam teſtatur de Communi, Bertaz. Tiraq. & alij relati à Guaz. *defenſ.* 2. *cap.* 2. *n.* 1. *&* 2. Et diuturnas iu propoſito ſecundùm aliquos inducitur ſpatio 10. annorum, ſecundùm alios ſpatio 8. annorum, quæ incipit currere à die delicti, apud Guaz. *n.* 3. *&* 4.

11. LIMITATVR 1. ſubampliatio 7. Vt procedat in delictis leuibus, nam in grauibus recurrẽdum eſt ad Principem ad obtinendam cõmutationis gratiam, Clar. Baiar. Caualc. Tuſc. & Guaz. *n.* 6. Quamuis Far. *nu.* 88. *q.* 10. citans concordantes, dicat idem dicendum eſſe in leuibus, & in grauibus.

12. LIMITATVR 2. ſubampliatio 7. Vt procedat tantùm, quādo Reus in illo diuturno tẽpore sẽper benè vixit, alias ſecus, Far. *n.* 99. Bai. Theſ. Tiraq. Guaz. *n.* 13.

Limitatur Ampliatio prima in diuerſis delictis vſque ad n. 15.

13. LIMITATVR 1. Ampliatio 1. In partus ſuppoſitione, tale enim delictum non modo nō præſcribitur ſpatio 20. annorum, ſed immo eius actio perpetua eſt, Far. *q.* 10. *n.* 29. vbi concordantes, & Guaz. *defen.* 2. *c.* 2. *n.* 74.

14. LIMITATVR 2. Ampliatio 1. Vt parricidium nunquā præſcribatur, Far. *n.* 29. & Guaz. *n.* 78. Idem dicendum eſt in vitio nefando, ſecundùm Baiar. Gugliel. Bened. Maſcard. & Guaz. *n.* 79.

15. LIMITATVR 3. Ampliatio 1. Vt crimina læſæ Maieſtatis, hæreſis, aſſaſinij, falſæ monetæ, ſimoniæ, & abortus, nũquam præſcribantur, Guaz. *n.* 81. *&* 82. & Far. *n.* 29. *&* 90. vbi latè tradit, & ſingula authoritatibus cõprobat; Et *n.* 30. poſt Marſil. hoc ad omnia crimina excepta, & enormia extẽdit, & ſequit. Bai. *ad Clar. q.* 6. *n.* 108.

Item in exceptionibus.

16. LIMITATVR 4. Ampliatio 1. Vt licèt actio criminalis, vt dicitur in eadem Ampliatione, præſcribatur, exceptiones tamen, nunquam præſcribantur, *l. pure, in fi. ff. de except. doli*, Cæphal. Decian. Foller. & Guaz. *n.* 71.

In condẽnato.

17. LIMITATVR 5. Ampliatio 1. In condẽnato, qui non poteſt ſe tueri præſcriptione, etiam poſt 50. annos; quandocunq; enim venerit ad manus curię, poterit puniri, Chart. *in tract. cap. bannit. c. fin. n.* 313. vbi innumeros citat. Foller. Far. Nell. & Guaz. *defen.* 2. *cap.* 2. *n.* 88. Niſi ſententia eſſet contumacialis, & conditionalis, vt quia diceret, ſi venerit in fortijs curiæ, ſuſpendatur, &c. tunc enim præſcriptio curreret, poſtquam Reus eſſet

captus,

Digitized by Google

captus, Cabal. & Guaz. *ibidem*.

18. Declaratur 1. Ampliatio 1. Vt in delictis continuatis, & reiteratis, præſcriptio currere incipiat, non à primo delicto, ſed ab vltimo, ſecundùm magis communem, de qua ſunt teſtes Clar. *q.* 51. *verſ. ſed hic quæro*, & Guaz. concordantes inducens *n.* 35.

Præſcriptio, quãdo currere incipiat, v'q; ad n. 20.

19. Declaratur 2. Ampliatio 1. Vt hæc præſcriptio non incipiat currere à die habitæ ſcientiæ per curiam, vel per partem, ſed à die commiſſi delicti, Boſſ. Clar. Nonius, qui teſtatur de communi, Far. concordantes inducens, & teſtans de magis communi, Paris, Cabal. & Guaz. cum alijs, *n.* 38. Qui *n.* 39. cum Caſtrenſ. Caball. & Rimin. ait, hoc magis admitti, quando per diligentem inquiſitionem Officialis maleficium occultum non potuiſſet inuenire. Et vtique in praxi non eſt recedendum, vt tempus currere incipiat à die commiſſi delicti, præſcriptiones enim currunt etiam ignorantibus, Farin. *q.* 10. *n.* 12. Cabal. qui de magis communi, Boſſ. Tuſc. & Guaz. *n.* 42. licèt alij inſignes DD. tenuerint, quòd tempus incipiat currere à die ſcientiæ, vt refert Guaz. *n.* 40. & 41.

20. Declaratur 3. Ampliatio 1. Vt ſi, poſt delictum commiſſum, ante completam præſcriptionem, interuenerit accuſatio, vel querela, vel fiſco inſtante Iudex ex officio inquiſitionem formauerit, dicatur interrupta præſcriptio, & tempus præſcriptionis non curreret, niſi à die interruptæ præſcriptionis *l. ſi ades, §. libertas, de ſeru. vrban. præd.* Bald. *de præſcript. in* 3. *par.* 6. *par. princ.* vbi diffusè; dummodo in criminalibus interuenerit etiam citatio, vt tenet magis communis opinio DD. de qua teſtes sũt Baiar. Balb. Gabr. & Guaz. *defen.* 2. *cap.* 2. *n.* 9. vbi ait, quod ad hoc, vt d. citatio interrumpat præſcriptionem, debet legitimè exequi, & per Nuncium referri in actis, licet Bar. Boer. Bonacoſ. & Farin. *q.* 10. *n.* 28. teneant ſine citatione interrumpi d. præſcriptionem.

21. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt Reus non ſit vexãdus poſt quinquennium pro criminibus adulterij, ſtupri, inceſtus, lenocinij, & alijs, de quibus *in l. Iulia de adulter.* tanto enim tempore huiuſmodi delicta præſcribuntur, *l. mariti.* §. *ſex, in fin.* & ibi DD. *ff. de adult.* Farin. alios allegans, & de communi teſtans *q.* 10. *n* 15. Boer, Clar. Foller. & Guaz. *defen.* 2. *c.* 2. *n.* 45. Niſi cum adulterio concurrat inceſtus, tunc enim requiritur præſcriptio 20. annorum Guaz. alios citans *nu.* 46. & 47. Vel niſi cum ſtupro concurrat vis, quo caſu nulla currit præſcriptio, Farin. *n.* 18. plures inducens, Foller. Boer. & Guaz. *n.* 51. Sed nota, quod ſimplex fornicatio triennio præſcribitur, Tho. Triuiſ. & Guaz. *n.* 53.

Delicta carnis, quãto tẽpore præſcribatur.

22. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt Reus non poſſit puniri pro facto aliàs punibili, dum inſtantia cauſæ criminalis iam eſt perempta; hæc autem biennio ſpirat, *l. fin. C. vt infra quantum tempus*, Surd. *conſ.* 11. *n.* 1. *vol.* 2. vbi alios allegãs teſtatur de communi, Bertaz. Scac. & plures alij, quos ſequitur Guaz. *cap.* 6. *verſ. ideo*; Siue procedatur per

Perẽpta inſtantia, Reus nõ punitur.

Digitized by Google

per accuſationem, ſiue per inquiſitionem, Baiar. Bero. Dec. & Guaz. *verſ. primo Amplia*, alios inducens: Et hæc instantiæ peremptio inducta eſt à lege, ne lites immortales fiant, *l. properandum, & ibi gl. C. de iudic.* Et hoc in criminalibus procedit etiã de iure Canonico, Anan. & Clar. *q.51. verſ. aliàs*, qui dicunt, quod hoc omnes firmant, Guaz. *verſ.2. Amplia*; & d. inſtantia currere incipit à conteſtatione litis; & in cauſis, in quibus lis non conteſtatur, ab actu, qui fieri ſolet poſt litis conteſtationem immediatè, Maran. Tuſc. & Guaz. alios allegans, *n.23. & 24.* Non deſunt tamen relati, & reprobati à Guaz. *n.34.* tenentes de iure Canonico inſtantiam etiam in criminalibus eſſe perpetuam.

Niſi præceſſiſſet confeſſio delicti.

23. LIMITATVR 1. Ampliatio 3. quãdo Reus faſſus fuit delictum, antequam lapſa fuerit inſtantia, quia poterit condemnari, etiam poſt peremptionem inſtãtiæ; confeſſio enim emanata in iudicio valido, inducit publicum iuris; ſecus dum confeſſio emanauit; iam inſtantia perempta, Vinc. de Franc. & Guaz. *defen.2. c 6. n.36.*

Vel cauſa ſit coram Principe, &c.

24. LIMITATVR 2. Ampliatio 3. quando cauſa cognoſcitur coram Principe, vel eius Conſiſtorio, ſeù dum cauſa ventilatur à Iudicibus coram Principe, vel quæ agitatur coram Iudice habente liberum arbitrium in procedendo, ſeu etiam dum cauſa eſt referenda Principi, in his enim caſibus inſtãtia non currit, vt tenet, & probat Guaz. *n.40.*

25. LIMITATVR 3. Ampliatio 3. Vt ſicut inſtant'a poteſt abbreuiari per Statutum, & per Principem, ſic poſſit prorogari, & perpetuari intra tempus inſtãtiæ, Maran. Guaz. & alij *n. 44. vſque 47.*; Sed inſtantia inducta à Statuto incipit à litis conteſtatione, à Principe verò à die præſentationis reſcripti, Guaz. *ibidem.*

Prorogari poteſt inſtantia, & quãdo hæc incipiat.

26. LIMITATVR 4. Ampliatio 3. Vt ſi interuenerit legitimum impedimentum, e. g. ex facto Iudicis, vel tertij, non currat inſtantia Iaſ. Bertaz. & Guaz. *n. 54.* Vel ſi currat inſtantia, per Principem inſufflatur ſpiritus vitæ illi inſtantiæ, faciens eam reuiuiſcere, Carau. Maran. & Guaz. *d. n.54.* Qui *n.65.* ait, & probat, pluries in eadem cauſa hoc Principem præſtare poſſe, citans Coſtam, & alios.

Impedimentum facit, vt non currat inſtãtia, vel vt Princeps eidem inſufflet.

27. LIMITATVR 5. Ampliatio 3. Vt de conſuetudine, nulla in criminalibus ſeruetur inſtantia, & lapſo etiam biennio procedatur, ſecundùm Clar. *q.51. verſ. alia*, vbi Baiar. *n.27.* poſt Ang. & Gomez. Sed hæc limitatio intelligenda eſt, quod conſuetudo vigeret in locis, vbi citati DD. degebant; Nam è contra Guaz. *defenſ.2. cap. 6. nu. 35.* teſtatur, Romæ paſſim ſeruari etiam à Signatura, vt inſtantia pereat per lapſum biennij in cauſis criminalibus.

Quid de conſuetudine?

28. AMPLIATVR 4. Regula; 1. Vt abſolutus de vno delicto, non debeat de eodem amplius moleſtari, *l. ſi cui, §. iiſdem*, vbi Bar. *ff. de accuſ. c. de his, eodem tit.* Farin. *q.1. n.51. & q. 4. n. 1.* vbi concordantes; & teſtatur de communi, Bertaz. Boſſ. Clar. & Guaz. alios inducens

Abſolutus non moleſtatur.

ducens *defen.2.cap.7.num.1.*

Et hæc exceptio impedit litis ingreſſum. 29. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 4. Vt d. exceptio abſolutionis, ſit impeditiua litis ingreſſus, Guaz. *n.2.* & Farin. *q.4.n.1. verſ. an hæc*, vbi concordantes, & teſtatur de communi.

Quid ſi inditia ſint peruenirent? 30. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 4. Vt, quando quis fuit abſolutus, vt innocens, ſuperuenientibus poſtea inditijs, contra eum non poſſit procedi, Far. *nu.23.& ſeq.* Boſſ. Clar. & Guaz. alios referens *n.4.& 12.*

Vel abſolutio ſit ab obſeruatione iudicij. 31. LIMITATVR 1. Ampliatio 4. Vt dum Reus fuit abſolutus ab inſtantia, vel ab obſeruatione iudicij, vel ex hactenus deductis, vel rebus ſic ſtantibus, ſeu per alia ſimilia verba, ſi aliquid ſuperuenerit de nouo, etiam ab eodem Iudice, poterit Reus iterum moleſtari, Alciat. Baiar. Boſſ. Foller. cum pluribus alijs, quos ſequitur Guaz. *defen.2.c.7.n.23.*

Seu dum condemnatus fuit extraordinariè. * Et idem practicari poſſe exiſtimo, dum, in extraordinariam pœnam, Reus condemnatur, eo quod, ad ordinariam infligendam, probationes non pertingant; In ſententia poſt condemnationem, ad extraordinariam pœnam, tali, vel conſimili modo enarrando. Abſoluimus verò eumdem N. de N. ex hactenus deductis, & rebus ſic ſtantibus, ab ordinaria delicti pœna, de quo fuit inquiſitus. Et attēta ſententia cum prædictis clauſulis prolata, ſuperuenientibus inditijs Reum iterum moleſtari poſſe, puto.

32. Quanto autem tempore duret ius iterum procedendi poſt abſolutionem cum dictis clauſulis, vel poſt torturam, eſt controuerſum, nam (vt refert Guaz. *n.19.*) voluit Foll. quod ſi Accuſator velit proſequi primam accuſationem, poſſit hoc præſtare intra 30. dies, *per l. libellorum, §.fin.ff. de accuſ.* Si verò nouum iudicium intentetur, fieri debet, durante tempore accuſandi, ſeu inquirendi, *l. Accuſator, ff. de accuſ.* & not. Far. *q.4.n.29.* Sed Alciat. & Caualc. quos refert Guaz. *n.19.* tenent, quod, elapſo biennio, d. Reus amplius moleſtari non poſſit. At Theſaurus *ibidem relatus*, concedit decem annos. Tandem Pet. Cabal. *in q. crimin. caſu 93. n. 30. & ſeq.* poſt relatas has opiniones, credit, verius dicendum eſſe, vt tanto tempore poſſit Reus moleſtari ex nouiter deductis, quanto durat ius accuſandi, vel inquirendi, incipiendo à litis conteſtatione iam facta, qua interrupta fuit præſcriptio: Quantum autem duret ius accuſandi, dictum eſt *in hac q. à n.2. vſque ad n.11. incluſiuè.* Ius procedendi cōtra abſolutum cum d. clauſula, quantum duret?

33. LIMITATVR 2. Ampliatio 4. Vt dum Reus abſolutus fuit ob defectum probationum, ſit controuerſum, an ſuperuenientibus inditijs, poſſit moleſtari, de quo Guaz. *n.5. & 6.* Et nota, quod quando ex tenore ſententiæ non apparet, ex quo capite fuerit Reus abſolutus, ſecundùm communem, videndus eſt proceſſus, vt dignoſcatur cauſa abſolutionis, Farin. *n.28.* Abb. Foller. & Guaz. cum alijs *nu.11.* Sed, in dubio, abſolutoria, præſumitur lata ob non probatum crimē, Far. *ibid.* Clar. qui de cōmuni, Couar. Foller. & Guaz. *ibidem*. An abſolutus ob defectū probationum, ex nouis inditijs moleſtari poſſit. Abſolutoria præſumitur lata ex defectu probationum.

Digitized by Google

Abſolutus an iterum moleſtetur ſi delicti qualitas mutetur.

34. LIMITATVR 3. Ampliatio 4. Vt ſemel abſolutus, iterum moleſtari poſſit, ſi delictum, de quo quis fuit abſolutus, diuerſificetur; e.g. Si quis ſimpliciter de homicidio imputatus fuerit, & de eo abſolutus; Si deinde de homicidio cum qualitate parricidij imputetur, denuo moleſtari poterit, delictum enim diuerſificatur; Quamuis ex noua delicti qualitate, delictum non diuerſificante, noua moleſtatio ſequi non debeat, Far. concordantes inducẽs *q.4.n.4.* Gom. & Guaz. *defenſ.35.c.11.n.21.* Qui tamen videtur ſibi contrarius *nu.37.* vbi cum Decian. & Marian. Soc. exẽplificat in abſoluto de adulterio, qui poterit moleſtari ſuper inceſtu, & abſolutus ab homicidio, ſuper ſacrilegio moleſtari poterit, dum homicidium in Eccleſia fuit perpetratum.

Confitẽs iudicialiter delictũ poſt abſolutione poteſt moleſtari.

35. LIMITATVR 4. Ampliatio 4. Vt ſi quis ſpontè poſt abſolutionẽ confiteatur iudicialiter delictum de quo fuit abſolutus diffinitiuè, poſſit iterum proceſſari, & puniri, Farin, *q.4.n.43.* cum Alciato, qui de communi, Abb. Butr. & Iaſ. concordant Foller. & Guaz. *defenſ. 2.c.7.n.56.* Si verò abſolutio fuerit ab obſeruatione iudicij, etiam ex confeſſione poſtea ſequuta extraiudicialiter, poterit Reus torqueri, Farin. *n.45.* & Guaz. *ibid. verſ. quæ.*

Quid in abſoluto à iudicij obſeruatione?

Quid in abſoluto per viam indulgẽtiæ, vel ſecundum eius iuramentum.

36. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt Reus moleſtari non poſſit, quamuis per viam diſpenſationis, vel indulgentiæ, in foro fori fuerit abſolutus, Dec. Decia. Guaz. & alij, *def.2.c.7.n.29.* Sicut nec etiã, dum abſolutoria, ſecundùm iuramentum Rei ſequuta fuit, in caſu, in quo eũ ferri licet; Abb. & Butr. dum deuentum fuit per Iudicem ad proceſſum ordinarium, Far. & Guaz. qui hos refert, & ſequitur, *vbi ſup. n.30*

Fraude ceſſante, in vno loco ſentẽtiatus, alibi nõ moleſtatur.

37. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt fraude, & colluſione ceſſante, indiſtinctè, abſolutus, vel condemnatus in vno loco, ſiue in loco delicti, ſiue originis, ſiue domicilij, alibi moleſtari non poſſit, Farin. *q. 1. n. 26. verſ ſed tertia*, vbi ait, quod nunquam vidit, vel audiuit aliter obſeruari in Vrbe, & in tota Italia, & ita in conſulendo, & iudicando, ſeruandum eſſe, ait, & tenuerunt Cabal. Decian. & Guaz. *defen. 1. cap. 14. n. 14.*

Quid in nõ punito condignè?

38. LIMITATVR 1. Ampliatio 6. Vt non condignè punitus in loco originis, vſque ad ſupplementum ordinariæ pœnæ, iterum puniri poſſit in loco delicti, vel domicilij, Bal. Far Guaz. & alij *n. 15.* Et ab hac limitatione recedẽdum nõ videtur, quamuis aliqui a Guaz. relati *n.12.13. & 14.* non ita indiſtinctè loquantur.

Vel in contumacia condẽnato.

39. LIMITATVR 2. Ampliatio 6. Vt in ſtatu Eccleſiaſtico, in contumacia condemnatus, conſtituere ſe non poſſit, niſi coram Præſide, qui ſententiam tulit, vel in generali Curia eiuſdem Prouinciæ, ſeu in Curia ſuprema, *iuxta Bullam Pij IV. 12. Kal. Iun. 1565.* de qua Farin. *q 7. nu. 26.* & Guaz. *nu. 16.* Et conſequenter alibi non ritè abſolueretur, vel condemnaretur.

40. AMPLIATVR 7. Regula 1.

Digitized by Google

Regula procedit tam in abſoluto, quam in condemnato.

Vt procedat non ſolum in abſoluto Reo, ſed etiam in condemnato pro vno delicto, vt pro eodem non poſſit amplius moleſtari, Farin. *q.* 4. *n.* 2. alios allegans, & teſtans de communi, Clar. Conrad. Maran. & Guaz. *defenſ.* 2. *c.* 7. *n.* 23.

Ab eodē, nec ab alio Iudice.

41. SVBAMPLIATVR ſeptima Ampliatio; Vt non modo ab eodem Iudice, ſed nec ab alio, talis poſſit Reus puniri, Far. *d. n.* 2. vbi concordantes inducens teſtatur de communi, Clar. Scac. & Guaz. *defenſ.* 35. *c.* 11. *n.* 1. Itaut ſi Reus ſufficienter fuerit punitus ab Eccleſiaſtico Iudice, ſeu a ſæculari, in delictis mixti fori, non debeat ab alio moleſtari, Clar. Scac. & Guaz. *num.* 2.

Quid dū pœna ſufficiens nō fuit?

42. LIMITATVR 1. Ampliatio 7. Vt procedat, dum ſufficienter punitus fuit Reus, nam quando pœna ſufficiens non fuit, poteſt grauior ab alio Iudice iniungi, Scac. & Guaz. *n.* 3. Niſi pœna inſufficiens impoſita à Iudice diuerſæ iuriſdictionis fuerit corporalis, & etiam exequuta, tunc enim, ab alio Iudice, grauiori pœna non poſſet Reus puniri, Bal. Caual. Felyn. Scac. & Guaz. *n.* 4. vel ſaltèm non deberet fieri ſuppletio per aliam pœnam corporalem, Maran. Scac. & Guaz. *nu.* 5. In non corporalibus verò per alium Iudicem pœna vſquè ad menſuram delicti poteſt ſuppleri, Far. *q.* 4. *nu.* 10. Bar. Scac. Maran. & Guaz. *defenſ.* 35. *c.* 11. *n.* 10.

Quando Reus dicatur punitus ſufficienter?

43. Notādum eſt hic, quod tunc Reus ſufficienter punitus dicitur, quando ei pœna inflicta fuit pro illo delicto, taxata, vel à Iure communi, vel à Statuto, vel à Conſuetudine, ſeu his deficientibus, iuſtè arbitrata; Sicut è contra, non ſufficienter Reus diceretur punitus, quando minor pœna prædictis imponeretur, Scac. & Guaz. *n.* 6. Niſi fortè ex cauſa Iudex pœnam minuiſſet, huiuſmodi enim ſic minuta pœna ſufficiens diceretur, Guaz. *n.* 8.

Quid dū defectu iuriſdictionis Reus minus fuit punitus?

44. LIMITATVR 2. Ampliatio 7. Vt non procedat, dum ab vno Iudice Reus minus punitus fuit defectu iuriſdictionis; Vt ſi Reus per Eccleſiaſticum Iudicem non fuerit punitus pœna ſanguinis merita, tunc à Iudice ſæculari, hac pœna puniri poterit, *l. placet, verſ. ſi quis*, & ibi communiter DD. *C. de Sacroſ. Eccleſ.* Cou. Gom. & Guaz. *n.* 9. *defenſ* 35. *c.* 11.

Vel dum præuaricatio interuenit.

45. LIMITATVR 3. Ampliatio 7. Vt abſolutus, vel condemnatus per preuaricationem, cum Iudice, vel Accuſatore, poſſit iterum moleſtari, *l.* 3. *de præuaricat.* Gom. qui idem ait, eſſe dicendum, ſi colluſio fuerit cum teſtibus, vel Tabellione, Clar. Foll. & Guaz. cum alijs *n.* 44. *defenſ.* 2. *c.* 7. Farin. plures allegans, & teſtans de communi, *q.* 4. *n.* 13. Præuaricator autem propriè dicitur ille, qui cum parte colludit, ſecundùm Boſſ. & Farin. *n.* 14. Colludere autem apud Iuriſconſultos, eſt cum Defenſor, vel aliqua partium voluntariè ſe ſuperari patitur, vel cauſam deſerit, *l. eleganter, ff. de dolo malo*.

An agens de proprio intereſſe, accuſare

46. LIMITATVR 4. Ampliatio 7. Vt accuſare quis poſſit abſolutum, vel condemnatum, dum ſuam, vel ſuorum iniuriam proſe-

qui-

poſſit ſẽtentiatũ. quitur, & ignorantiã primæ accuſationis probat, *l. ſi cui*, §. 1. *de accuſ.* Farin. concordantes allegans, *q.4.n.* 20. Clar. Decian. Guaz. & alij *in d. c.7, n.46*. Et ignorantia probata intelligitur, dum ex aduerſo ſcientia non probatur, *gloſ. in d.* §. 1. Ignorantia ſimiliter iuramento probatur, nec non alijs modis, de quibus Guaz. *n.*47. At nota quod hæc limitatio in delictis magnis, & atrocibus ſolũmodò procedit, vbi ſubeſt magna cauſa, aliàs ſecus, *d. l. ſi cui* §. *ijſdem, verſ. magna*, & notarunt Farin. *nu.* 22. Clar. & Guaz. *num.* 48.

Compoſitus pro delicto, non poteſt vexari. 47. REGVLA 2. ſit. Semel Reus compoſitus pro delicto, pœna interueniente, iterum pro eodem delicto, vexari non poteſt. Par. de Put. *in tract. de Syndic. ver. compoſitio, c.4. & 5.* Fab. a Montel. *in pract. arb. in 7. q. vlt. p.5. partis principalis, n.1. & q.11.* Par. *q.5. n.* 4. & Guaz. *defenſ. 34. in c.5. n.2.*

48. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt vera ſit, ſiue procedatur per accuſationem, ſiue per inquiſitionem *ſecundùm proximè citatos DD.*

Licèt inditia ſuperueniant. 49. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt ſemel compoſitus, etiam nouis ſuperuenientibus inditijs, amplius moleſtari non poſſit, Ghirl. *de relax. carcer. tit. de pœn. compoſ. q.6. per totam*; abſurdum enim eſt, vt delicta ſemel per compoſitionem dimiſſa, poſtea plectantur, Farin. *ibidem, per c. ſi de illis, 23. q. 4.* his ſubſcribit Guaz. *defen 34. c.5. n.2.*

Illis grauatus, ad compoſitionẽ admittitur. 50. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt licèt regulariter cõpoſitio licita non ſit, dum Reus eſt confeſſus, vel conuictus, vt dicetur, *hic infra, n.58.* Tamen vehementibus grauatus præſumptionibus, ad cõpoſitionẽ admittatur, Put. *vbi ſup. c.1. n.5.* Ghirl. & Far. *n.5.* Immo, dum ſanguinis pœna imponenda eſt, apud Eccleſiaſticos, etiam cum confeſſo, vel conuicto compoſitio, ſeu commutatio pœnæ fit, Farin. *n.6. per c. ſi quis Diaconatus, 17. q.4.* Cum Eccleſia ſanguinem abhorreat, & propriè hæc compoſitio non dicitur, ſed iuſta diſpenſatio, ſeu commutatio pœnæ, Capobl. Ghirl. & Guaz. *defenſ. 34. c.1. n.* 4. Et idem dicendum eſt in delictis, in quibus ſanguinis pœna imponenda non eſt, dum de proceſſus nullitate excipitur, qua exceptione, proceſſus adumbratur, Fab. & Far. *n.7.* Caual. & Guaz *ibidem n.5* Sicut etiam, dum adeſt iuſta cauſa à pœna ordinaria recedendi, Ghirl. Fab. Put. & Far. *n.* 8. vbi teſtatur de communi. De iuſtis cauſis pœnas minuendi agetur *infra q.* 134. *per totam* — Aliquando etiam conuictus.

51. Addendæ hic eſſent limitationes; Sed illarum loco requiſitas ſubnectam conditiones licitarum compoſitionum, quæ perluſtrandæ ante compoſitiones erunt, diligenterq; obſeruandæ; ne in abuſum; ſed potius ad rectum compoſitionum vſum deueniatur; Sicut enim huiuſmodi compoſitionum abuſus, prout experientia docuit, nimis eſt pernicioſus, Iudici, prætẽſo Reo, bonoq; Religionis communi, anſamq, delictorum multiplicationi præbent, dumq; inconſideratæ fiunt, vel ob pecuniæ ingluuiem exercentur, damnandæ ſunt, vbi enim aurum placet, iuſti- — Abuſus compoſitionũ pernicioſus.

Digitized by Google

tia tacet, & vitium imperat, vt notat Guaz. *defenſ.34.c.1.& 4.*

Bonus vſus laudatur.

52. Ita earum vſus, ad nodum proficuus erit, ſequentibus neceſſarijs conditionibus ſeruatis, de conſuetudine admittuntur, vt aiunt Ghirl. & Put. ſuntq; iuxta praxim cauſarum criminalium in toto ſtatu Eccleſiaſtico, teſte Far. *q.5.n.3.* poſt Brun. à Sole, & Guaz. *defen. 34 c.1.n.1.verſ.tamen, & in Bulla 83 Pij IV.* tales approbantur compoſitiones, factæ à Iudicibus Vrbis, cum interuentu Procuratoris Fiſci; Et præſertim inter Regulares, & vbi rei ſperatur emēdatio, compoſitiones hæ laudabiliter admittuntur; ex eis enim citius, ſuauius, & minori vtriuſq; partis moleſtia cauſæ expediuntur, & vt not. Far. *nu.* 10. iuſtitiæ ſeruatur æqualitas; pœnæ enim compoſitionum, quæ minores videntur, habito tamen reſpectu ad pendentium litium dubium, dici poſſunt æquales; Et è contra, Iudex ab onere probationum releuatur, nec non, mediantibus appellationibus a prolixarum litium periculo, & reus, non modo à grauiori pœna, ſed etiam ab infamia criminis, à tortura, & ab alijs vexationibus liberatur; ſine quibus de facili contingere poſſet, quòd non plene probato delicto, reus, qui vere delinquens eſſet, torturam ſuſtinendo, dum torturæ locus eſſet, penitus liberaretur, & impunitus dimitteretur; Vel quòd fateretur id quod non perpetrauit, & innocens puniretur. Accipiat ergo præſertim Iudex, neceſſarias dictarum compoſitionum cōditiones, eaſque adamuſſim ſeruet, ne a recto deuiet tramite, ne vè in Syndicatu humano teneatur, nec non in Diuino, cum eas non ſeruantes, grauiter peccent, vt ex Rolan. & Capoblan. not. Guaz. *defen. 34.c. 1.n.2.*

Conditiones neceſſariæ compoſitionis, vſq; ad n.59.

53. Conditio 1. Laudabilis compoſitionis eſt; Vt non fiat, interuenientibus dolo, ſiue colluſione, mediantibus fauoribus, præcibus, aut donis, & dum pro grauiſſimis delictis, minima datur pœna, alias enim compoſitio non valeret, *c.1. & fin. de colluſ. deteg.* Fab. Put. & Far. *q.5.n.* 14. Idem dic, interueniente contra Iudicem metu, ſeu minis, *ibidem;* Seu contra Reum, *n.15.* Intellige de metu iniuſto, metus enim iuſtus, compoſitionem inualidam non reddit, Fab. Put. & Far *n.17. verſ. veritas;* Vnde compoſitio, facta a iuſtè in carcere detento, tenet, Paris, Bal. & Far *ibidem;* Et cum iure poſſit Iudex iuſtum metum Reo inferre, multo magis ad compoſitionem hortari reum poterit, Caualc & Guaz. *defen. 34.c.1.n. 3. ver. immo,* & probat diffusè, *in tract. de pac. par.1. q. 16. per totam.*

54. Conditio 2. Vt compoſitio fieri non poſſit, niſi facta pace, vel parte offenſa liberè, & expreſsè concordata, Guaz. *d.n.2.* qui diffusè, & ſolidè hoc probat, *c. 3. per totum;* alitèr enim compoſitio nulla eſſet, *l. fin. vbi Glo. ff. ad Turpil.* & not. Far. *n.11.* Intellige reſpectu dictæ partis; Componenti enim prodeſt reſpectu Fiſci, a quo amplius moleſtari non poteſt, Ghirl. & Far. *n.12.*

55. Conditio 3. Vt compoſitio, ante-

antequam ſententia feratur, fiat; illicita namq; poſt ſententiam cõpoſitio eſt, Far. *q.* 5. *n.* 9. cum, iam poſt eam, Iudex officio ſuo functus ſit, ad tradenda *infra, q.* 34. *n.* 10. *& ſequentibus*.

56. Conditio 4. Vt beneficium compoſitionis non conferatur, vbi Rei non ſperatur emendatio, vt in ſolito delinquere in graui, & enormi delicto, qui verbo, & facto ſcandaloſus eſt, & malæ famæ, Baiar. Decian. Capoblan. Caualc. Ghir. & Guaz. *defen.* 34. *c.* 2. *n.* 1. *per l.* 3. *in fin. C. de Epiſ. & Cler.* & faciunt tradita á Farin. *q.* 5. *nu.* 10. *in princ.* quamuis ipſe, verſ. verum, cum aliquibus conditionibus, etiam in hoc caſu, in compoſitionẽ propendat.

57. Conditio 5. Vt informatiuus ſit completus proceſſus, aliàs enim illicita compoſitio eſſet, Ghirl. & Farin. *q.* 5. *n.* 5. Put. *vbi ſup. c.* 1. *n.* 5. & Guaz. *defen.* 34. *c.* 1. *n.* 2.

58. Conditio 6. Vt Reus neque confeſſus, neque conuictus ſit, aliàs cõpoſitionis capax non eſſet Reus, Guaz. *d. n.* 2. Ghirl. & Far. *nu.* 5. & Put. *cit. n.* 5.

59. Conditio 7. Vt compoſitio fieri non poſſit in criminæ læſæ Maieſtatis, hæreſis, raptu Virginis, & ſimilibus, niſi conſulto Principe, & de eius mandato, Far. *q.* 5. *n.* 13. *verſ. præterquam*, vbi DD. & iura citat; quamuis non deſint Authores, quædam alia delicta excipientes, quorum opinio, nullo modo placet Far. *verſ. verum*.

60. Huiuſmodi compoſitionis, & & ſupplicationis formam, inuenies *infra, in Par.* 2. *Prax.* 4. *n.* 162. *& ſeq.* In qua merito expreſſe delictũ negatur, talis enim negatio Reo prodeſt, vt non cenſeatur tacite delictum fateri in tranſigibili, nec in non tranſigibili delicto, *l. furti, §. pactum, ff. de his, qui notan. infam.* & notarunt Abb. Bar. Maſcar. & alij communiter, quos refert, & ſequitur Far. *q.* 5. *n.* 21. Forma ſupplicationis, in qua delictum negatur, remiſſiuè.

61. Notandum, quòd ſi Iudex, porrecta, vt ſupra, ſupplicatione, nolit, iuxta petitionem condeſcendere, vel ſummum ius ſequi, Reum in priſtinum ſtatum reſtituere debet, quia ſupplicatio illa, facta intelligitur ſub conditione, ſi fiat, vt petitur, vel ad arbitrium boni viri, gratia præſtetur, & quòd aliàs non noceat, ita Baiar. *ad Clar. q.* 49. *n.* 68. vbi DD. citantur concordantes, & fauent poſt eundem numerum additionarij Franc. Marci, & Guiotius, qui dicunt, quòd, qui gratiæ Principis ſe ſubmittit, non videtur iuri ſuo renunciare. Compoſitio non admiſſa nõ nocet ſupplicanti.

62. Plura de materia huius qu. Guaz. *defen.* 34. *per totam*, & Farin. *quæſt.* 5.

DE

DE REI DEFENSIONIBVS

Excuſantibus delicta.

SECTIO TERTIA.

PRAETERMITTO hic agere de excuſationibus Rei ex defectibus accuſationis, vel denunciationis, cum de his actum ſit *hic ſupra, à q. 15. vſque ad* 24. & de eiſdem diffusè Guaz. *defenſ.2. per totam*; Nec de excuſationibus Rei hic ago ex iniuſta captura, cum ea, quæ dicenda erant de captura tractauerim *ſup. q.79.* & latè Guaz. *defenſ.5.& 6.* Neque hic differo de excuſationibus Rei contra examen teſtium, de quibus Guaz. *defenſ.14.* ſicut nec etiam, contra dicta, ſeu perſonas teſtium, cum de his omnibus abundè actum ſit *ſup. à q.26. vſque ad 60.* Vlterius, non ſunt hic repetendæ plurimæ aliæ excuſationes, de quibus, *hic ſup. vel infra ſub alijs titulis* ſufficienter agitur.

De excuſatione, ſeu exceptione, quod non adeſſent inditia ad inquiſitionem Reo tranſmittendam.

Quæſtio 95.

2 PRAEMITTO; de aſſumendis informationibus ſuper delicto, ſeu de inquirendo, actum eſſe *ſup. q.11. vſque ad 14.* Hic autem agendum erit de inquiſitione tranſmittenda.

3. REGVLA 1. ſit. Inquiſitio, ſeu monitoriū, vel citatio ad comparendum, in criminalibus Reo tranſmitti non poteſt, non præcedentibus in actis legitimis inditijs, aliàs nulliter procederetur, Clar. *q.20.n.3.* vbi teſtatur de communi, Farin. *q.1.n.40.* vbi alios allegans, teſtatur etiam de cōmuni, Chart. *tr. de except. ſent. c. fin. n.59.* vbi ait, quod ita omnes indubitanter affirmant, & Guaz *defen.9 c.1. n.1.* qui *n.2. citat Bullam Pij V.* diſponentem, vt non poſſit ſententia contumacialis ſuſtineri, niſi legitima præceſſerint inditia, ſaltem ad inquirendum. Citatio ad comparēdum nulliter fit, non præcedētibus legitimis inditijs.

4. AMPLIATVR Regula 1. Vt procedat in Iudice habente quodcunq; arbitrium, Farin. *q.1.n.43.* Marſil. Rolan. & Guaz. *defenſ.9. c. 1. nu.5.* & etiam in crimine læſæ Maieſtatis, Ang. Decian. Farin. Rolan. & Guaz. *n.6.* Ita vt nec Princeps poſsit aliter præcipere, Farin. *q.1 n 41.* Boſſ. & Guaz. cum alijs *n.8.* Niſi Princeps diceret in commiſſione, ſibi conſtare de crimine, vel mādaret motu proprio, & non ad inſtantiam partis, Far. *n 42.* Clar. Scacc. & Guaz. *n.9.* A quocūque Iudice.

5. LIMITATVR Regula 1. Vt ſi non opponatur, quod inquiſitio fuerit formata ſine legitimis inditijs, Si hoc nō opponatur teneret inquiſitio.

Digitized by Google

tijs, inquiſitio teneat, Ang. Ripa, & Farin. alios allegans, *n.*49. Alex. Ruyn. & Guaz. *n.*10.

Sufficiens inditium eſt, approbatum à iure.

6. REGVLA 2. ſit. Sufficiens inditium ad tranſmittendam inquiſitionem, dicitur illud, quod à iure eſt approbatum, *l. legitima, ff. de pact.* Chart. & Farin. *q.*11. *n.*16. Scacc. qui etiam ait, inditium dici approbatum à iure, quod vti tale communiter à DD. reputatur, Guaz. *defenſ.9. c.2. n.*1.

An ſufficiat leuius quà ad torturam?

7. Declaratur 1. Regula 2. Vt leuiora inditia in hoc caſu ſufficiant, quam ea, quæ requiruntur ad torturam, Farin. *q.*1. *nu.*47. Chart. Menoc. Scac. quos ſequitur Guaz. *n.*3. licèt non leuiora requiri teneant, relati ab eodem, *n.*2.

Exemplificatur de legitimo inditio.

8. Declaratur 2. Regula 2. Vt legitimum inditium in propoſito ſit vnus teſtis integer, quereia vulnerati in articulo mortis conſtituti, fuga Rei cum aliquibus alijs inditijs, vt exēplificant Scacc. & Guaz. *n.*4. & alia ſex exempla inditiorum ſufficientium, recenſet Menoch. *de præſump. lib.*1. *q* 88. *n.*21. *parte* 1.

Quid de dicto ſocij criminis?

9. Declaratur 3. Regula 2. Vt dictum ſocij criminis ad rem, noſtram, non ſufficiat, Plot. qui alios allegat, & teſtatur de communi, Chart. qui etiam de communi, & recepta opinione, & Guaz. *n.*5. nec non Farin. *n.*46.

In tortura confirmato.

10. AMPLIATVR 3. declaratio 3. Vt non ſufficiat dictum ſocij criminis in criminibus non exceptis, licèt confirmatum in tortura, vt latè, & benè firmat poſt alios, quos allegat And. Fachin. *controu. iur. lib.*9. *cap* 88. & ſequitur Guaz. contra Scacc. *num.*6. licèt ſufficiat in criminibus exceptis, in quibus de ſocijs interrogari poteſt, Boſſ. Chart. Clar. & Guaz. *ibidem.*

Controuerſa eſt hæc materia.

11. Declaratur 4. Regula 2. Vt, quænam ſint d. legitima inditia, controuerſum ſit inter DD. vnde Farin. *n.*45. quinque affert opiniones; Sed tu tene, vt in hac Regula 2. & eius declarationibus; vide *ſupra q.*78. *n.*2.

An in criminalibus Procurator admittatur ad comparendū pro defenſione, ſeu excuſatione abſentis Rei?

Quæſtio 96.

Conſiliarius tantū datur Reo apud nos.

1 PRAEMITTO 1. Apud nos non concedi Procuratorē, ſeu Aduocatum in cauſis, ſed tantum Conſiliarium intra Congregationem, iuxta *noſtram vniuerſalem conſuetudinem.*

Qui, & in quibus caſibus admittatur?

2. Præmitto 2. Quæ Perſonæ, & in quibus caſibus, & criminibus admittātur Procuratorio nomine, tractare Farin. *d. q.*99. ad quem lectorem remitto.

Dum pœna eſt capitalis, & corporalis, an pro abſente admittatur Procurator?

3. REGVLA ſit. In criminalibus, quando pœna capitalis, & corporalis, a relegatione ſupra, eſt imponenda, Procurator ſeu Conſiliarius pro defenſione abſentis non admittitur, *l. penul. §. ad crimen, ff. de publ. iudic.* & ibi gl. Bar. Alber. Ang. & alij; Abb. Bal. Butr. Conrad. qui teſtatur de vera, & communi opinione, & Farin. alios ad ſaturitatem inducens. *quæſt.*99. *n.*1. Ratio magis communis DD. quam tangit Clar. *§. fin. quæſt.*32. *verſ. ex hac autem,* & Farin. *num* 2. eſt; Si enim abſens per Procuratorem

rem audiretur, iudicia in propoſito caſu, eluſoria redderentur, dum abſens condemnaretur, & exequutio fieri non poſſet; & *ibidem* Far. aliàs rationes remiſſiuè refert.

Sed nota, quod in caſibus, in quibus de iure communi, vel vigore ſtatuti, abſens condemnari poteſt, eſt valde controuerſum inter DD. an etiam in delictis, in quibus capitalis pœna imponitur, poſſit interuenire Procurator pro abſente? Et pro affirmatiua cumulat DD. Farin. *n.* 224. Pro negatiua verò, non pauciores inducit, *nu.* 225. & 226. Et ab hac negatiua, ait, *num.* 229. non eſſe recedendum, cum magis ſeruetur in praxi. Controuerſa materia.

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt in quacumque cauſa criminali, ſiue Reus ſit præſens, ſiue abſens, ſiue infirmus, ſiue carceratus, nunquam per Procuratorem admittatur in tribus caſibus, ſeu actionibus; Primus caſus eſt, vt non admittatur vnquam Procurator ad conteſtandam litem, nec ad alium actum, in quo Reus interrogatus, reſpondere tenetur. Secundus caſus eſt, vt per Procuratorem non admittatur Reus ad actum torturæ. Tertius eſt caſus, vt Reus per Procuratorem non admittatur ad ſententiam, quæ contra Reum, non contra Procuratorem dirigitur, Alber. Ang. qui teſtis eſt de praxi, Bald. qui de communi, Aret. Boſſ. Clar. & Farin. cum aliis *q.* 99. *n.* 139. qui *n.* 141. dicit, ab hac opinione non eſſe recedendum, cum magis communiter a DD. ſit recepta, & in praxi ſeruata; quicquid dicant Bar. & alij a Farin. relati *num.* 140. In tribus caſibus Reus per Procuratorẽ non admittitur, licèt præſens.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt procedat non modo in delictis publicis, de quibus loquuntur omnes DD. in Regula citati, ſed etiam in priuatis, Clar. *q.* 32. *verſ. & hac concluſio*, vbi de communi, Abb. Alberic. Ang. Boſſ. Menoch. & tot alij, quos ſequitur Farin. *n.* 20. In delictis publicis, & priuatis.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt procedat etiam in illuſtribus perſonis, vt in Sacerdotibus, Epiſcopis, &c. Farin. *n.* 120. Qui *nu.* 119. ait, priuilegium talibus conceſſum, receſſiſſe ab aula; niſi in crimine iniuriarum. In Sacerdotibus, &c.

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt Procurator non poſſit pro abſente interuenire, etiam dum agitur de pœna corporali leui, Abb. Alberic. Ang. Bar. Clar. qui cum Bonacoſ. teſtatur de communi, & Far. alios citans *q* 99. *n.* 21. & ait cùm Caſtren. Diaz. Menoch. & Zabar. *n.* 22. idem dicendum eſſe in omni pœna requirente perſonæ præſentiam, vt in pœna mitræ, ſeu perpetui carceris, de qua *n.* 46. ſeu etiam dum capitalis eſt arbitraria, Farin. *n* 23. *& ſequentibus*, vbi declarationes. Dum agitur de leuibus corporalibus pœnis.

8. AMPLIATVR 5. Regula; Vt non poſſit pro abſente interuenire Procurator in cauſa ſtatus, & famæ, dum agitur principaliter ad pœnam infamiæ, cum hæc pœna corporali æquiparetur, immò morti, *l. tranſigere C de tranſact.* Farin. *q.* 99. *n.* 204. *&* 206. Abb. Bar. Bal. & al j, relati a Farin. *q.* 100. *n.* 29. licèt dum non agitur principaliter ad pœnam infamiæ Procurator Dum agitur ad pænam infamiæ.

tor

tor admittatur, Alber. qui de communi, Cæpol. & Far. *q.99.n.202. & ſequenti*, & hæc diſtinctio eſt Maria. Soc. & Bero. quos ſequitur Farin. *n.*205.

9. AMPLIATVR 6. Regula; Vt quãdocumq; Procurator compareat ad plenam deciſionem, & defenſionem Rei, in caſibus permiſſis, teneatur ſatiſdare, & in hoc omnes cõueniunt, Alber. & Guaz. *defenſ.*12. *n.* 56. Quamuis comparens, & allegans cauſas abſentiæ, ſecundùm omnes, non teneatur ſatiſdare, Ang. Caſtren. Clar. Alber. qui teſtatur de communi, & hos ſequitur Guaz. *nu.* 56. Si verò quis compareat, vt defenſor, & inſtructor innocentiæ; Vna fuit opinio, quod admittatur ſine ſatiſdatione, ita But. & Bened. de Plomb. Altera, quod teneatur ſatiſdare de iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui, Franc. Marci, & Rot. Romana; quæ etiam ait, quid agendum ſit, quando defenſor non poteſt propter paupertatem ſatiſdare? & hac refert Guaz *d.n.56.*

An Procurator ſatiſdare teneatur.

10. AMPLIATVR 7. Regula; Vt in caſibus, in quibus Procurator de iure admitti non poteſt, ſi admittatur, etiam parte non opponente, proceſſus ſit nullus ipſo iure ſecũdùm Clar. Gom. & Menchiac. relatos à Guaz. *defenſ.* 12. *n.* 53. & tenuerunt cumulati à Farin. *q.* 99. *n.* 243. inter quos plures teſtantur de communi. Sed è contra, quod parte non opponente valeat proceſſus, tenent omnes Canoniſtæ, teſte Bal. *in l. ſeruum, §. publici n.6. ff. de procurat.* & Farin. *n.* 242. tot concordantes inducens, inter quos non pauci teſtantur de communi. Itaque hic punctus remanet controuerſus.

An proceſſus ſit nullus, dum indebite admittitur Procurator.

11. Quamplures alias Ampliationes propoſitæ Regulæ reperies apud Farin. *q. 99. à n.3. vſq; ad 65.* quas prætermitto hic inſerere, & vnicam aliam tantùm ſubnectam, non modicè controuerſam.

12. AMPLIATVR 8. Regula; Vt in criminalibus in nullo caſu Procurator pro abſentè ſit admittendus, quando Iudex ait, ſe velle præſentiam Rei ad ipſum examinandum, vt videat, quo vultu, quo colore, & qua trepidatione reſpõdeat, cum ſit magis informatus, Caſtren. qui ait, quod ita ſeruat totus mundus, & Clar. *§. fin. q.* 32. *verſ. hac autem*, Alber. Baiar. Scac. Menoch. & innumerabiles inducti à Farin. *q.99. n.*246. qui *n.* 248. ita dicit in conſulendo, & iudicando ſeruandum; Quod magis procederet, quando ex inditijs deueniendum eſſet ad torturam, Farin. *ibidem* ex Ang. & alijs; licèt in caſu admittendus eſſet inſtructor, *num.* 251. & 253. Sed alij relati, *n* 252. contra ſentiunt.

Quando Iudex vult præſentiam Rei, non admittitur Procurator pro abſente.

13. Hæc Ampliatio valdè controuerſa, non placet Guaz. qui propterea *defenſ.*12. *n* 55. ait, quod hæc opinio deſtruit illam firmiſſimam opinionem, vt in omnibus cauſis à relegatione infra admittatur Procurator, ſecundùm Menoc. *de arb. q.* 80. *lib.*1. *n.* 86. *& ſeq. & n.*97. Clar. *q.* 32. *nu.*5. & ad hanc comprobandam infinitos concordantes cumulauit Farin. *q.99. n.* 97. & tenuerunt præſertim Alb. Ang. Bar. & Far. *nu.* 66. vbi etiam con-

Sed cõtra in cauſis à relegatione infra.

Digitized by Google

cordantes inducit, inter quos plures teſtantur de communi; Et idem ſecundùm magis communem, de qua teſtatur Farin. *n.*70. dicendum eſt, quando agitur de relegatione, ſiue exilio; Nec non dum de pœna priuationis Officij, Ordinis, Dignitatis, & ſimilium agitur, Ang. Bar. Bal. Menoch. & Farin. *n.* 72. cum alijs ab eo relatis, inter quos non pauci de communi, Clar. alios inducens, *verſ. idem etiam*, & teſtatur de communi; Et idem multò magis eſt dicendum, dum agitur de pœna pecuniaria, Farin. cum citatis ab eo, *n.* 76. Neque obſtat id, quod tangitur in Ampliatione, *n.*12. *hic ſup.* quod Iudex velit præſentiam Rei, &c. quia in leuibus criminibus iura ſunt contenta, vt procurator audiatur, ſecundùm Butrig. Guaz. *d. nu.* 55. *verſ. nec obſtat*; vbi ait hoc procedere quamuis præceſſerit citatio ad perſonaliter comparendum; & ita ſeruari paſſim in tribunali Auditoris Cameræ, teſtatur Guaz. *ibidem*.

Infirmus an audiēdus ſit per Procuratorē.

14. LIMITATVR 1. Regula; In infirmo, qui non poteſt comparere, talis enim excuſatur à contumacia, & oblata fide de infirmitate, ſuſpenditur poteſtas Iudicis vſq; ad ſanitatem, *l. quæſitum, ff. de iudic.* Clar. qui de communi, *q.* 34. *verſ dixi etiam*, & Farin. alios cumulans, *q.*11. *n.*53. Vnde per Procuratorem videtur audiēdus, Clar. *ibidem*, Gabr. Far. & alij, *q.*99. *n.* 122. & *q.* 11. *n.* 53. Vant. Foller. alios allegans, & Guaz. *defenſ.* 12. *num.* 22. & hoc poteſt allegari per quemcumque, etiam ſine mandato, Foller. & Guaz. *ibid.* Abb. Innoc. & Farin. *ibidem*; Benè verum eſt, quod infirmitas debet allegari, & probari per teſtes, vel per Medicos, & ſufficeret fides vnius Medici, maximè dum in illo loco non adeſſet niſi vnicus; Sed infirmitas debet eſſe grauis, & non quartana, vel tertiana, vt tenet Guaz. concordantes inducens, *nu.* 23. 24. & 25. Dum verò infirmus non reperiretur, non teneretur Iudex hanc admittere excuſationem, Bal. Foller. & Guaz. *n.*28.

15. LIMITATVR 2. Regula; In carcerato, qui in quocunque graui crimine poteſt ſe defendere per Procuratorem, Abb. *in cap. veniens, de accuſ.* vbi teſtatur de communi, & de obſeruantia, & *ibi*, Anchar. Aret. Butr. & alij, Ita etiam ſentiunt Alber. Bar. Boſſ. Clar. Menoch. Scac. & Farin. alios concordantes inducens, *q.* 99. *n.* 134. qui *n.*136. teſtatur de communiori; licèt aliqui ab eo relati, *n.* 135. contra ſentiant. Carceratus.

16. LIMITATVR 3. Regula; Vt Procurator admittatur pro abſente ad opponendas exceptiones declinatorias fori, & dilatorias, cum hæ non tangant crimen, Alberic. qui de communi, Menoch. & Farin. alios inducens, *num.*214. Clar. *q.*32. *verſ. paritèr*, vbi etiam idem eſſe aſſerendum, ait, de alijs oppoſitionibus, quæ ante litis conteſtationem opponi ſolēt, vt quod Iudex non ſit competens, ſit excōmunicatus, &c. citans Bar. Boſſ. Imol. & teſtatur de communi, & ſequitur Far. alios inducens, *n.*215. & ſequentibus, & Guaz *defenſ.* 12. *n.*27. & ſeq. qui *n.*50. ait, has declina-

Seu ad proponēdas exceptiones declinatorias, dilatorias &c.

natorias, & dilatorias debere opponi ante litis conteſtationem, cum Decian. & Pacian.

Quid in ſtatu Eccleſiæ?

17. Sed animaduerte cum Baiar. ad Clar. *q.* 32. *n.* 45. quod in ſtatu Eccleſiæ, neque exceptiones declinatoriæ, vel dilatoriæ per Procuratorem opponi poſſunt in terminis Conſtitutionis Marchiæ, *lib.* 4. *c.* 15. diſponētis, quod vbi pœna ſanguinis venit imponenda, nemo niſi in carceribus poſitus, per Procuratorem audiatur; Et idem, dicit Baiar. diſponitur *in Conſtitutione Pij IV.*

An admittatur inſtructor innocentiæ pro abſente?

18. LIMITATVR 4. Regula; Vt licèt in eius terminis non admittatur Procurator, admittendus tamen ſit defenſor, inſtructor, ſeu excuſator innocentiæ, præſertim in caſu, in quo abſens poteſt condemnari, *l. ſeruum quoque, §. publicè, ff. de Procurat.* vbi Bart. qui ait, quòd hoc procedit in quacunque cauſa, in qua abſens poteſt cōdemnari, & quòd comparens non admittitur, vt Procurator, qui ſuo principali poſſit prodeſſe, & obeſſe, ſed tantùm vt proſit informando, & inſtruendo Iudicem de Rei innocentia, *ibidem* Ang. qui de cōmuni, & tenuit Caſtren. *in l. Reus, C. de accuſ.* vbi Abb. Ang. Butr. Salyc. & alij, Rolan qui inducit DD. teſtantes de communi, & magis communi ſeruata opinione, Menoch. Marſil. Conrad. & alij cumulati à Farin. *q.* 99. *n.* 230. *& ſeq.* qui *n.* 232. affert rationem; Et de hac limitatione vide eundē *n.* 262. cum ſequentibus, & Guaz. *defenſ.* 12. *n.* 54. alios inducentem.

19. AMPLIATVR 1. limitatio 4. Vt in hoc caſu admittendus ſit quilibet, etiam qui de iure Procurator eſſe non poteſt, Bar. Butr. & Farin. *n.* 233. vbi alios citat.

20. AMPLIATVR 2. limitatio 4. Vt nec requiratur mandatum, Ang. Bart. Butr. Caſtren. & Farin. *n.* 234.

21. Contra hanc limitationem 4. ſic ampliatam, tenent plurimi relati à Farin. *n.* 236. At limitatio eſt magis communiter recepta, & rationabilior, ſecundū Far. *n.* 238. Contra

Declaratur.

22. Sed notandum, quod ſi in praxi defenſor, & inſtructor innocentiæ, in actis comparere voluerit, proceſſum faciendo, teſtes examinando, Fiſcum, & Accuſatorem citando, & ſim lia præſtando, ad hæc non eſſet admittendus. Si verò compareat in actis, & in iudicio, & multò magis ſi ad aures Iudicis, Rei allegando innocentiam; Puta, dicēdo, animaduertendum, quòd citatus non commiſit delictum, quia veritas ſe habet hoc, & hoc modo, deſuperque teſtes nominet, & inducat, quos petat per Iudicem ex officio examinari, deberet audiri, ceſſante fraudis ſuſpicione; quæ non ceſſaret, ſi nominarentur teſtes ſuſpecti, vt affines, amici, &c. quod arbitrio Iudicis remittendum eſt, ita Boſſ. & Farin. *q.* 99. *n.* 239.

De Pœna excōmunicationis.

23. LIMITATVR 5. Regula; Vt Procurator admittatur, quando agitur de pœna excommunicationis, Guaz. *defenſ.* 12. *prope fin. verſ. nec non*, & Farin. *n.* 208.

24. De hac q. latè Clar. *q.* 32. *§. fin.* & latiſſimè Far. *q.* 99. *à n.* 1. *vſq; ad n.* 275.

Digitized by Google

An Procurator admittatur ad allegandum abſentiæ Rei cauſas, vel aliud impedimentum?

Quæſtio 97.

1 VIDIMVS in præcedenti q. quãdo admittatur Procurator ad comparendum pro defenſione abſentis, ſeu eius excuſatione; In hac autem videndum eſt; an Procurator admittatur ad allegandum abſentiæ Rei cauſas?

Procurator ad allegandas cauſas abſẽtiæ admittitur.

2. REGVLA ſit. Abſentiæ cauſas pro Reo abſente citato, allegans Procurator admittitur regulariter ad excuſandum de contumacia, ſiue ſimus in caſu, in quo abſens poteſt condemnari, ſiue non, *l. penul. §. crimen, ff. de publ. iudic.* vbi glo. Alber. qui de communi, Ang. Bart. & alij, ſequitur Clar. *q.* 32. *verſ. hac autem*, vbi ex Menchiac. ait; quod hoc omnes tenẽt, & eſt receptiſſima omnium opinio; & *verſ. prædicta*, citans concordantes, dicit, quod hoc tenent omnes, Abb. Butr. Menoch. & plures alij, quos ſequitur Far. *q.* 99. *n.* 277.

Quicũq; ſine mãdato.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt allegans cauſas abſentiæ admittatur ſine mandato, & quicunque ille ſit, Alber. Ang. Clar. & alij apud Farin. *q.* 99. *n.* 278. vbi de communi, Guaz. *defen.* 12. *c.* 1. *num.* 6.

Diſtinguantur abſentiæ cauſæ.

4. LIMITATVR 1. Ampliatio; Vt procedat in cauſis abſentiæ neceſſarijs, & quæ ſunt facti, prout ſunt carceratio, infirmitas, longa abſentia &c. Secus in cauſis abſentiæ probabilibus, vt ſuſpecti itineris, loci non tuti, loci peſtiferi, inſidiæ inimicorum, aduerſarij potentia &c. ad has enim non admittitur quis ſine mãdato: & multò minus admitteretur ad allegandas cauſas abſentiæ iuris, & voluntarias; vt quod Iudex non ſit competens, Far. *n.* 280. inducens concordantes, & *n.* 291. Licèt cõtra teneant citati, *n.* 281.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt ad allegandas cauſas abſentiæ neceſſarias, quilibet admittatur, etiam quod de iure non poſſit eſſe Procurator, vt minor, infamis, &c. Alber. Ang. Baiar. Clar. Menoch. & Far. *n.* 286. vbi alios citat, & ſequitur Guaz. *n.* 10.

De neceſſarijs abſentiæ cauſis.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt ſtante allegatione abſentiæ, Iudex debeat differre proceſſum, & ſententiam, *l. pen. §. ad crimen, ff. de public. indic.* vbi Ang. & Imol. & tenet Farin. alios inducens, *nu.* 292. Et interim (præſertim ſi petatur) debet dari terminus competens, arbitrio Iudicis, ſecundùm Guaz. alios citans, *n.* 12. ad perquirendum, certiorandum, & præſentandum abſentem, quo elapſo, ad vlteriora poterit procedi; Sed ſi non conceſſo termino ad vlteriora procederetur, nullus eſſet proceſſus, Far. bene comprobans *n.* 293. & 294. Bar. Baiar. Clar. & alij, quos ſequitur Guaz. *n.* 11.

Allegata abſentia differtur proceſſus.

7. Sed nota, quod ſi non allegetur abſentia, vel eius cauſa, ſiue aliud impedimentum, ſeu dum iſta nõ ſunt notoria, poſſet Iudex ignorantiam prætendere, & proceſſus, ſententiaque ſubſiſterent, Chartar. Menoch. Paris, & alij, quos ſequitur Guaz. *defen.* 12. *c.* 1. *n.* 21.

Quid ſi non allegetur abſentia?

Vbi

Vbi etiam ait, hoc procedere ſimiliter in alijs exceptionibus; Cum Regula communis ſit; Vt proteſtatio neceſſaria ſit, vt impedito, ſaluus ius ſit.

Exẽplificatur in diuerſis cauſis abſentiæ.

8. AMPLIATVR 4. Regula; Vt idem procedat in cauſa infirmitatis, de qua ſup. *q.* 96. *n.* 14. Item in cauſa carcerationis factæ de Reo in alio loco, Guaz. *n.* 29. & latiſſimè Far. *q.* 34. *n.* 59. Idem dicendum eſt in cauſa de loco non tuto, exprimendo cauſam in particulari, aliàs non valeret excuſatio; Et petatur terminus ad probandum, Foller. Vant. & alij, quos ſequitur Guaz; *n.* 30. & 38. Idem in allegante incompetentiam Iudicis, de qua ſup. *q.* 92. *limitatione* 4. Plures alias cauſas reperies apud Guaz. *in d. defen.* 12.

Quid in cauſis abſentiæ iniuſtis, vel cũ fraude?

9. LIMITATVR 1. Regula; Vt non procedat; dum cauſæ abſentiæ non ſunt iuſtæ, & multo minus, ſi ſint cum fraude procuratæ à Reo poſt delictum, ne caperetur; tunc enim non eſſet concedendus terminus, nec ſuperſedendum, Alber. cum pluribus alijs, quos ſequitur, Farin. *q.* 99. *n.* 295. & *ſequ.* Et hæc limitatio tunc maximè vera eſſet, quando Aduocatus vellet annullare proceſſum fabricatum poſt allegatam abſentiam; quo caſu deberẽt etiam cauſæ iuſtæ probari, alias Iudex non teneretur allegationes admittere, Far. *n.* 299. concordantes allegans, & ſimiliter Guaz. *n.* 14.

Vel ſi nõ probẽtur cauſæ.

10. LIMITATVR 2. Regula; Vt non ſufficiat allegare abſentiam, & cauſas, niſi probentur, Alber. Ang, Caſtren. Clar. Menoch. & Farin. *q.* 99. *n.* 299. licèt, vt *ibidem* notatur, alij ſufficere ſentiant iuramentum calumniæ.

In praxi quid ſeruetur?

11. In praxi ſeruatur, quod allegata abſentia per quamcunq; perſonam, ſine aliqua expreſſione cauſæ, ac ſine aliqua probatione, detur terminus per Iudicẽ ad perquirendum, & certiorandum Reum, vt teſtatur Baiar. ad Clar. *q.* 34. *n.* 5. & 8. & notat Farin. *q.* 99. *n.* 299. *verſ. & ita*; Et ſubſcribens Guaz. *defen.* 12. *cap.* 1. *n.* 4. ait, ita ſe vidiſſe ſemper ſeruari Romæ, & ſe ſeruaſſe; & eo magis, delato iuramento alleganti abſentiam, & ibi citat Anton. Canar. & Marc. Ant. Macerat.

An Reus poſſit ſuis defenſionibus renuntiare? Quæſtio 98.

Reus defenſionibus renunciare non poteſt.

1 REGVLA ſit. Reus defenſionibus ſuis renuntiare non poteſt, *l. non tantum, vbi gl. ff. de appell.* Gom. qui multos allegat, *tit. de delict. cap.* 13. *n.* 33. & teſtatur de communi, Clar. Decian. & alij, quos ſequitur Guaz. *defenſ.* 27. *n.* 1. & 2. Farin. *q.* 39. *num.* 51. vbi teſtatur de communi, & concordantes inducit. Et ideo optimum conſilium præbent Gom. & Guaz. vbi ſup. vt Iudex ſemper aſsignet terminum Reo ad ſe defendẽdum, & quamuis Reus, & huic termino renuntiet, non admittat, ſed patiatur terminum labi, vt defenſionem facere poſsit. Et licèt aliqui relati a Farin. *n.* 52. & *ſeq.* contra hanc Regulam tenuerint, & maximè in enormibus, tamen, nec in his, ab ea eſt recedendum, Guaz. *n.* 3.

Dandus eſt Reo terminus & antequam labatur, sẽtẽtia non eſt ferenda.

Digitized by Google

*n.*3. cum proculdubio magis communis ſit.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt renunciatio non valeat, quamuis iuramento vallata ſit, vt poſt Duen. Foller. & Marſ. teſtatur Far. *q.* 39. *n.* 54. Baiar. Gom. Loderch. & Guaz. *defenſ.* 27. *n.* 3.

Renũcia. tio cum iuramẽto nõ tenet.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt dato, quod Reus defenſionibus renuntiauerit, poſſit in criminalibus renunciationem factam reuocare, Ang. Baiar. Caualc. & Guaz. *n.*4. nec non Farin. *nu.* 57. Quod procederet, quamuis in renunciatione cauſam Reus adieciſſet; quia certò ſcit carere omni defenſionis ſpe; Si enim poſtea pæniteat, & reuocet, non eſt, qui contradicat, quòd poſſit Reus ſe defendere, vt ait Guaz. *n.* 8. citans Baiar. Foller. Marſ. & alios, ita etiam Ang. Paris, & Farin. *n.* 57. vbi concordantes inducens, dicit ita omnes ſentire.

Renũciatio poteſt reuocari.

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt abſolutè non valeat Rei renunciatio, etiam cum dicta cauſa (quia certo ſcit nullam ſibi competere defenſionem) vterque Ang. Clar. Conrad. Marſ. Menoch. & alij, quos ſequitur Farin. *q.* 39. *n.* 36. vbi teſtatur de veriori, Caualc. Guaz. & alij, *n.*7. Qui propterea aiunt, malè facere Iudices inducentes Reos, ſub prætextu d. cauſæ, ad renunciandum defenſionibus; licèt alij contra, relati à Farin. *n.* 55. & à Guaz. *n.* 8

Quid ſi nulla Reo competat defenſio?

5. LIMITATVR hæc Ampliatio, quando notoriè conſtaret, quod reuera, nullam haberet, nec ſperaret Reus defenſionem, tunc enim renunciatio valeret, Ang. Caualc. Foller. Marſ. & Guaz. *n.* 9. nec non Farin. alios inducens *q.* 39. *n.* 58. Qui vlterius ait *n.* 103. in tali caſu, etiam Reo non renunciante, poſſe Iudicem defenſiones denegare ex Gram. & Seraph. Subdens *nu.* 106. hoc in abſtracto verum eſſe, ſed in concreto non eſſe ponendum in praxi, niſi in caſibus in iure expreſsis, & exemplificat.

6. LIMITATVR 1. Regula; Vt Reus repertus in flagranti crimine, poſsit ſuis defenſionibus renuntiare, Ang. Foller. Marſ. & Guaz. *defen.* 27. *n.* 10. Sicut etiam in notorijs; & ad vtrunq; comprobandum Farin. *q.* 39. *n.* 61. inducit Bal. Conrad. Rom. & alios.

Quid in reperto in flagrãti, ſeu in notorio.

7. LIMITATVR 2. Regula, In delictis, pro quibus non irrogatur pœna corporalis, ſeu infamia, in quibus renunciatio Rei ſuis defenſionibus valet, Conrad. Foller. Franch. Aret. Gom. qui ait, quod ita ſemper practicauit in cauſis pauperum, Marſ. & Farin. *nu.* 65. & 66. & ſequitur Guaz. *n.* 10. *ver. quarto limita.*

Vel in delictis, pro quib. non irrogatur pœna corporalis, ſeu infamia?

8. LIMITATVR 3. Regula; Vt Reus non poſsit renuntiare defenſionibus introductis à iure naturali, vel gentium, ſecus in alijs, quæ ſunt introductæ à iure Municipali, vel ſunt de apicibus iuris, quia in his valet renunciatio, Ang. Bonacoſ. Conrad. Foller. Marſ. Paris, & Farin. *q.* 39. *n.* 67. Guaz. *ibidem, verſ. quinto limita.*

Siue in defenſionibus ſpectantibus ad apices?

9. LIMITATVR 4. Regula; In Reo ſponte confeſſo, cuius renunciatio valet, Bonacoſ. qui teſtatur

Aut in Reo ſponte cõfeſſo

tur

cur de communi practicata opinione, & quod totus mundus eam ſeruat, Clar. Conrad. Foller. Marſ. & Farin. hos, & alios inducens *n.* 62. & ſequitur Guaz. *verſ. ſexto limita, ibidem*, vbi tamen dicit hoc procedere, quando etiam conſtaret notoriè, & clarè appareret nullam Reo, defenſionem competere, alias renunciationem non eſſe attendendam.

10. LIMITATVR 5. Regula; quando Reus renunciat defenſionibus, vt citius abſoluatur, tunc enim tenet renunciatio, Bart. Landerch. Imol. & Guaz. *ibidem, verſ. ſeptimo limita.* Vel in renunciante, vt citius abſoluatur

11. Plura de materia huius queſt. Far. *q.* 39. *à n.* 51. *vſq;* 67. & Guaz. *defenſ.* 27. *per totam.*

Finis Tractatus Octaui, de Rei defenſionibus.

DE

DE TORTVRA.

TRACTATVS NONVS.

1 PRO conſumatione ſecũdi capitis principalis huius Epitomes, nihil aliud ſupereſt quam hic Tractatus de Tortura; quem in tres diuido Sectiones. Et in prima agam de quibuſdam communibus ad torturam, tam teſtium, quam Rei. In ſecunda de ipſorum teſtium tortura; Cum in tractatu de teſtibus, de hac data opera non fuerit actũ, vt vnico contextu de tota materia torturæ hic ageretur. In tertia verò Sectione, de Rei tortura agendum erit.

Diuiſio huius tractatus.

DE QVIBVSDAM

Communibus tam ad Teſtium, quam ad Rei Torturam.

SECTIO PRIMA.

1 PRAEMITTO, iudicium à tortura inchoandum non eſſe, *l.1.ff. de quæſtion. c. cum in contemplatione, de reg. iur.* & per iſta iura ita firmarunt Clar. *§. fin. q. 64. verſ. dixi etiam*, vbi teſtatur de communi, & Farin. alia etiam iura, & DD. inducens *q. 37. n. 2.* Et ea, quæ torturam teſtium antecedere debent, habentur *infra q. 101.* Ea verò, quæ antequam ad torturam Rei deueniatur, debent præſto eſſe, inuenies *infr. q. 104.*

A tortura nõ eſt iudicium inchoandum.

3. Præmittendus hic eſſet longus Tractatus de inditijs, & præſumptionibus cum declarationibus terminorum, probationis, adminiculi, ſuſpicionis, coniecturæ, & ſimilium, ſine quibus non ſolet tortura inferri, ſed cum de his actum ſit ſupra *in tract. 5. à q. 61. vſque à q. 77.* hic ſuperflua eſſet horũ repetitio.

De generibus, & gradibus torturæ, Quæſtio *99.*

1 PRAENOTANDVM, quod Iudex cauere debet ab inueniendo noua tormentorum genera, ſed tormento in ſimilibus delictis adhiberi ſolito vti debere, aliàs, ſi aliquid mali torto acciderit, tenebitur Iudex, & talis, peruerſus vocatur à Brun. & contra eun-

Solitis tormẽtis vti debet Iudex.

Digitized by Google

eundem inuehunt Bal. Boſſ. Gom. Chartar. & Far. *q.38.n.55.& 56.* Burſat. cum alijs, quos ſequitur Guaz. *defen'.30.c.21.n 1.*

Tortura funis.

2. REGVLA 1. ſit. Plura ſunt tormentorum genera; Sed tormentum funis, ſeu cordæ, vt vulgo dicitur, manibus poſt terga ligatis, & a iure communi, & communiter a conſuetudine eſt approbatum, & magis in vſu, & frequentius, Brun. Foller. & Farin. *q.38. n.61.* Chartar. Marſ. & Guaz. *defen.30.c.21. n. 5. & 6.* Et ab hoc tormenti genere non receditur, in foro ſæculari criminali, niſi quando torquendus ob aliquam cauſam illud pati non poteſt, Chartar. & Farin. *n.63.* Quòd quandoque vna tantùm manu ligata infertur, dato impedimento in alia, Guaz. *nu.7.* Brun. Conrad. & Far. *n.63.* qui *n. 64.* ait, quòd in atrociſsimis adduntur compedes &c. & ſequitur Guaz. *n.9.* qui *n.10.* ait addi etiam ictus, & quaſſationes. Et cum corda ſubtilis maiorem præbeat dolorem, in delictis ordinarijs caueat Iudex torquere, niſi cum fune groſſa, Farin. *n.62.* Paris, & Guaz. *num.8.*

Taxillorum, ſeu Stanghettæ.

3. Declaratur 1. Regula 1. Tormentum ſtanghettæ, ſeu taxillorum eſſe etiam in vſu apud ſæculares, quo tamen non ſolent vti Iudices, niſi ob aliquod impedimentum inferendi tormentum funis, Far. alios citans *q. 38. n. 67.* ſubdens *n.68.* de tormento ſibilorum in leuibus, vel cum pueris, & mulieribus.

4. Declaratur 2. Regula 1. Vt in atrociſsimis, Iudices ſæculares vti ſoleant tormento inſupportabile vigiliæ, de quo Far. *q.38. nu.70.* alios inducens, quod per quantum temporis ſpatium inferatur, vide infra *q.105.n.7.* & de hoc tormento vigiliæ dicetur etiam *infra in Praxi 4.n.124. & 125.* Dicit Far. *nu.69.* hoc tormentum ſucceſsiſse tormento ignis, quo Iudices amplius non vtūtur: Et de modo conſtituendi torquendos in prædictis tormentis agit Chartar. *in praxi interr. Reorum lib.4.c.1. & 2.* Deque eiſdem ſpeciebus tormētorum agit Guaz. *defen.30.c.21.*

5. Declaratur 3. Regula 1. Vt cum Iudex vti debeat ſolitis, & cōſuetis tormentis illius Tribunalis, vbi Reus torqueri debet, ſecūdùm Villagut. & Guaz. *ibidem, n 1.*

6. REGVLA 2. ſit. Quinque ſunt gradus torturæ funis, ſecundùm magis communem DD. & frequētiorem obſeruantiam, teſtibus, Chart. Farin. *q.38.n.40.* & ſequitur Guaz. *defen.30.c.22.n.1.* & ſunt ſequentes.

De quinque gradibus torturæ funis, vſq; ad n.11.

7. Primus gradus torturæ eſt; quando Iudex facit torquendum ligari ſpoliatum, & funi aptari, & applicari, ita vt nihil deſit niſi ſola eleuatio, Guaz. *ibidem*, & Farin. *q.38. nu.40.* vbi de communi; qui *nu.43.* cum Conrad. Foller. & alijs ait, quod hic gradus 1. non poteſt propriè dici tortura, ſed largo modo, cum non affligat corpus, ſed animum; Et hoc gradu 1. vtitur Iudex, quando inditia ſunt leuia, & non talia, vt ſufficiant ad plenam torturam, licèt cognoſcatur Reus ſuſpectus; Item cū debilibus, timidis, ac delicatis,

Farin. *d. n.*40. Et licet de iure, non modo hic gradus, ſed etiam conductio ad locum tormentorum, immò ſimplices minæ de torquendo, æquiparari videantur torturæ, vt colligitur ex Bal. & ait Marſil. quod ita tenent omnes; Tamen praxis contrarium obſeruat, & quod ex his emanata depoſitio, dicatur ſpontanea, non autem metu tormentorum, vt tenet Clar. *q.*64. *verſ. nunc de*, ex Gandin. quem alij DD. ſequuntur, teſte Carer. An, & quando ex ſolis minis, ſeu ex detentione in carcere, vel ex ductione, & ſpoliatione ad locum tormentorum, depoſitio dicatur extorta, metu tormentorum? diffuſè agit Guaz. *defen.* 30. *cap.* 37. Et conſequenter, an ratificatio requiratur, *ibidem*, *n.* 6. nec non Farin. *quæſt.* 83.

8. Secundus gradus torturæ eſt; quando quis in altum eleuatur, & ibi detinetur per vnum miſerere ad plus, vel minus, ſine vlla quaſſatione, Guaz. *d. cap.* 37. *n.* 1. Et hæc poteſt appellari leuis tortura, Farin. *quæſt.* 38. *num.* 44. *& ſequ.* Et hoc gradu 2. vti poteſt Iudex, quando habet Reum magis ſuſpectum, & habet inditia plenè probata, ſed non ita propinqua, vt ad grauiorem torturam deuenire poſſit, Bertaz. Conrad. Foller. & Farin. cum alijs, *n.* 44.

9. Tertius torturæ gradus dicitur; quando quis detinetur in altum per duorum miſerere ſpatium, vel paulò plus ſine quaſſatione Guaz. *ibidem*, & Farin. *nu.* 46. vbi cum Clar. Conrad. Foll. & Rimin. ait, quod ad hunc gradum deuenire ſolet Iudex, quando indicia ſunt plena, & plenè probata, ſed delictum non eſt atrox, vel ſi atrox, Reus eſt nobilis, bonæ conditionis, & famæ.

10. Quartus eſt torturæ gradus; quando quis in altum diutiùs detinetur, vt per vnam, vel duas tertias partes horæ, ſeu per dimidiam horam, ſiue per integram horam, cum vna, duabus, vel tribus quaſſationibus, vel ictibus funis, Guaz. *defenſ.* 30. *cap.* 22. *n.* 1. & Farin. *q.* 38. *n.*47. qui *n.*48. cum Ghirlan. Chartar. Conrad. Foller. & Hippol. Rimin. tenet ad hunc gradum deuenire, non debere Iudicem, niſi inditia vrgentia ſint, & benè probata, Reus ſit robuſtus, crimen ſit atrox, & ſcandaloſum, vt homicidium graue, ſeu furtum magnæ rei, vel ſacræ.

11. Quintus dicitur gradus torturæ, cum vltra prædicta in gradu 4. ad pedes torti ligantur compedes, vel alia pondera, Farin. *q.* 38. *n.*49. Qui *n.*50. cum Foll. & Ghirl. ait, quod ad hoc tormenti genus ſeuiſſimum Iudex deuenire non ſolet, niſi in atrociſſimis, puta in crimine læſæ Maieſtatis, euerſionis ſtatus, homicidij enormiſſimi, vt Cardinalis, & ſimilis.

12. Superaddi poſſet ſextus torturæ gradus, qui conſiſtit in torturæ repetitione, ſecundùm Franc. Perſonal. & Guaz. *d. n.* 1.

An, & quomodo puniendus ſit Iudex indebitè torquens? Quæſtio 100.

Iudex indebite torquens puniendus.

1 REGVLA ſit. Iudex indebitè torquens tenetur in Syndicatu, Paris, Villag. & Guaz. *defenſ.* 30. *cap.* 42. *n.* 1. & eſt puniendus, Bart. cuius opinionem ſequitur Marſil. & ait, eſſe communem, quam tenuerunt Caſon. Clar. Rolan. & tot alij, quos ſequitur Far. *q.* 37. *n.* 111.

Procedit etiam in tortura teſtium.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt non modo procedat in tortura Rei, de qua loquuntur DD. citati in Regula, ſed etiam in tortura teſtium indebitè illata, Ang. Bart. Paris, & Farin. alios etiam inducens, *n.* 114. vbi ait, eandem rationem militare in Reo, & in teſte.

Quid ſi Reus in tortura moriatur indebitè, & dolo tortus?

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt Iudex, qui aliquem, dolo torquendo indebitè, occiderit, morte naturali, & ipſe ſit plectendus, Menoch. & Guaz. *defenſ.* 30. *nu.* 1. *cap.* 40. Ang. Aret. Clar. qui de communi, Bal. Boſſ. Gom. etiam de communi teſtans, & plures concordantes inducens, & Farin. qui alios cumulat, *q.* 37. *n.* 112. & 113. vbi ſic concludit; Quod quando tortus indebitè, dolo Iudicis moritur, qui prece, vel premio corruptus fuit, vel propter inimicitiam immoderatè torſit, Iudex ipſe decapitari debet, & in hoc caſu nullam credit eſſe difficultatem, nec ait, reperire contradictorem, cum ſub velamine iuſtitiæ, talis Iudex, occidat, Brun Paris, & Far. *n.* 123.

Si nõ moriatur?

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt licèt in prædicta indebita doloſa tortura non deceſſerit tortus, pœna arbitraria Iudex puniendus ſit, Clar. Gomez. Menoc. & Guaz. *defen.* 30. *cap.* 42. *nu.* 1. Alex. Bal. Boſſ. Iaſ. Petr. Caleph. qui teſtis eſt de communi, & Farin. *nu.* 124. & *ſeq.*

5. Non deſunt tamen grauiſſimi DD. relati à Guaz. *ibidem*, & à Farin. *q.* 37. *n.* 126. & 129. tenentes, etiam in hoc caſu, Iudicem capitaliter eſſe puniendum; Sed non recedas ab hac Ampliatione; quia in praxi, & de conſuetudine generali, etiam in atrociſſimis non punitur eadem pœna affectus, & effectus, non ſequuto enim effectu, mitiùs affectus punitur, ſecundùm communem opinionem, & tutiorem DD. Gram. Gom. Clar. Menoch. Ioſeph. Ludou. qui teſtis eſt de magis communi, & Far. *n.* 130. vbi ait hanc eſſe veram reſolutionem, & ſequitur Guaz. alios inducens *def.* 30. *c.* 42. *n.* 1.

Sine dolo Iudicis, ſi tortus decedat?

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt dum Iudex ſine dolo, ſed tantum ex lata culpa, puta ex imperitia, indebitè torquet, ſi tortus decedat, puniendus ſit Iudex, non morte, ſed pœna extraordinaria mitiori, quam dum adeſt dolus; in delictis enim lata culpa non æquiparatur dolo, *l. aut facta*, *§. cauſa*, *ff. de pæn.* ita, Ang. Brun. Boſſ Marſil. & Farin. alios citans, *n.* 120. Paris, Villagut. & Guaz. *n.* 1.

Præſumitur in fauorem torquentis.

7. LIMITATVR 1. Regula; Vt in dubio præſumatur debitè illata tortura, in dubio enim non præſumitur dolus, nec culpa, nec exceſſus in tortura, & qui hoc prætendit, probare tenetur, Baiar.

Digitized by Google

Menoch: Guaz. *num.3.* Ang. Boſſ. Brun. Marſ. & Farin. *q.37.nu.32.* & *ſeq.* qui rationes reddens, teſtatur de communi. Sed dum apparet, torturam debitè non fuiſſe illatam, & dubitatur, an dolo, vel culpa, niſi appareat, de corruptione, inimicitia, vel odio, non præſumitur dolus, ſed culpa, & imperitia, Salyc. & Boſſ. tit. de tortura *n. 29.* vbi de communi, Brun. Clar. Marſil. & Guaz. alios inducens *d. nu.1.* Menoch. Paris, & Farin. *n.121.*

Torto decedente in tortura legitima, Iudex non tenetur.

8. LIMITATVR 2. Regula; Vt quamuis ex tortura mors torti ſequatur, Iudex non ſit vlla pœna puniendus, dùm debita, & legitima fuit tortura, Paris, Villag. & Guaz. alios citans *defenſ.30.c.42.n.2.* Bar. & Boſſ. tit. de tortura *n.30.* vbi ait, hoc ab omnibus approbari, Clar. Gom. Menoch. & Farin. cum alijs ab eo relatis *q.37.n.131.* lege enim permittente, talis Iudex facit, & conſequenter non eſt pœna afficiendus.

9. Quomodo autem probetur, an Iudex debitè, vel indebitè torſerit, agit Farin. *q.37.n.135. vſque ad n.147.*

An Iudex debitè torſerit quomodo probetur remiſſiuè?

Cautela pro Iudice, vt ſit tutus in tortura inferenda.

10. Notet Iudex, quòd ſi velit eſſe tutus in tortura inferenda; In decreto torturæ narret ſe iuſſiſſe miniſtris, vt benè torquendum inſpiciant, an habeat membra infirma, debilia, vel habeat aliquod aliud impedimentum, ne ſuſtinere poſſit torturam; vt inſpiciant funem, vel aliud inſtrumentum ad torquendum paratū, an ſit aptum; & notetur in actis diligentia miniſtrorum adhibita, cum eorum relatione; Et dùm opus eſſet adhibeatur Medicus, vel Chirurgus, & iuxta eorum cōſilium procedatur; & ita tutus erit Iudex, Caualc. & Guaz. *defenſ.30. c.34. n.1.* Alias, ſi præter in illa dicta diligentia, torto infortunium acciderit, ſecundùm Caſtren. tenebitur Iudex, ſed ſecundùm Beluiſ. Bertaz. Burſat. Caualc. & Put. tenebuntur miniſtri, & hos refert Guaz. *n. 2.*

DE TORTVRA
Teſtium.

SECTIO SECVNDA.

An, & quando teſtes torqueri poſſint?
Quæſtio 101.

1 NE Iudex in torquendis teſtibus erret, neuè iniuſta tortura teſtes fruſtra torqueantur, cum teſtes indebitè torti non ſolùm non probent, ſed nec inditium faciant, ſecundùm Brun. & Farin. *q.79.nu. 1.* cum titulus huius q. ad hoc

Teſtes malè torti nihil probant

hoc me manu ducat, breuiter hic redigã ea, quæ à Iudice conſiderãda ſunt, antequam teſtes torturæ ſubijciantur.

2. REGVLA ſit. Liberi homines regulariter pro teſtimonio nõ torquentur, *l. liber homo, in princ.* & ibi Alber. Bart. & Marſil. *ff. de q.* Abb. Bald. Boſſ. Burſat. qui teſtatur de communi, & Farin. alios citans *q.* 79. *n.* 2. qui *n.* 3. ait ſecùs eſſe in ſeruis.

Teſtis liber non torquetur regulariter.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt nullo caſu teſtes torqueantur contra eum, contra quem inuiti teſtimonium ferre minimè coguntur, *l.* 1. *§. ſi ſeruos, vbi gl.* Alber. & Bart. *ff. de quæſt.* Brun. Foller. & Montic. quos ſequitur Farin. *q.* 79. *n.* 38. Illi autem, qui non coguntur teſtimonium ferre, ſunt fratres, conſanguinei, affines, & ſimiles, de quibus Farin. *q.* 78. Hi enim non poſſunt cogi ad teſtificandum contra eorum fratres, conſanguineos, affines, &c. Farin. *q.* 78. *num.* 83. & 84.

Non torquendi, qui teſtifi c re non cogũtur, & exemplificatur

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt nullo caſu teſtes torqueantur, quando aliundè veritas haberi poteſt, Bertaz. & Farin. *q.* 79. *nu.* 76. & latè *conſil.* 44. *n.* 4. & Guaz. *defen.* 19. *c.* 1. *n.* 14. Vnde teſtes, quando tanquam veriſimilitèr informati ſunt torquendi, ſi quamplures ſint, non omnibus tortura eſt inferenda, ſed tantùm duobus, vel tribus, Bal. Boſſ. Brun. Foller. & Farin. alios etiam citans, *q.* 79. *n.* 77. Ang. Bart. Clar. & alij cum Guaz. *n.* 12. Et nec torqueri teſtes debent, antequam cõſtituatur Reus, vt ſi fortè iſte fateatur delictum, opus non ſit teſtes torquere, Baiar. & Guaz. *nu.* 9. Bart. Brun. & Giachiar. ad Clar. *q.* 25. *n.* 12.

Teſtes nõ torquentur, cum veritas aliter haberi poteſt.

Inter multos, pauci torquentur.

Nec ante quã Reus conſtituatur.

5. Ex doctrina huius Ampliationis 2. oritur difficultas; Quando plures teſtes ſunt torquendi, quis prior torturæ ſit ſubijciendus? Reſpondetur, quod licèt hoc arbitrio Iudicis remittatur, ſecundùm Afflic. & Baiar. ad Clar. *q.* 64. *n.* 94. Tamen regulariter incipiendum eſt a magis ſuſpectis, Decian. Giachiar. & Guaz. *defen.* 30. *c.* 19. *n.* 1. *verſ. alij*, Caſon. Maran. & Clar. *q.* 64. *verſ. quæro ſi*; Vt inter vicinos, à viciniori, Bar. Bal. & Guaz. *c.* 19. *n.* 3. Intèr plures ſuſpectos de delicto, ab eo, qui eſt ſolitus delinquere, & eſt malæ famæ, Decian. Giachiar. Villagut. & alij, cum quibus Guaz. *nu.* 4. Et dato quod æqualitèr omnes ſuſpecti ſint, incipiendum eſſet ab eo, à quo facilius veritas haberi poſſet, Ambr. Bar. Marſil. & alij, quos ſequitur Guaz. *n.* 1. Et conſequentèr à iuniori, timidiori, & debiliori, Caſon. Maran. & Clar. *verſ. quæro ſi*. Item à viliori; & hæc omnia, plures inducens concordantes, tenet Guaz. *in d. c.* 19. Et licèt non pauci ex citatis DD. loquantur de tortura Reorum, tamen idem dicendum eſt de tortura teſtium, ſecundùm Baiar. Marſil. & Guaz. *d. c.* 19. *n.* 1. *verſ. alij autem*.

Inter plures torquendos, à quo incipiendũ.

6. LIMITATVR 1. Regula; Vt teſtes torqueri poſſint, præcedẽtibus inditijs, contra eos, quod ſint informati, de his, de quibus interrogantur, & veritatem dicere nolint, Guaz. *defenſ.* 19. *c.* 1. *n.* 6. Inditia enim contra teſtes, quibus torqueri

Torqueri poteſt teſtis nolẽs fateri id, de quo ſunt inditia, quod ſit informatis.

queri poſſunt, non ſunt inditia delicti, ſicut in Reo, ſed inditia ſcientiæ, quam teſtes negant, Farin. *q.* 79. *n.* 75.

Item varius, vacillans, cōtrarius

7. LIMITATVR 2. Regula; Vt vacillantes teſtes in cauſa criminali, torqueri poſſint, Brun. qui benè comprobat, & teſtatur de communi, *q.* 4. *nu.* 22. *de indit.* Bertaz. Gram. Ruyn. & Farin. *nu.* 75. Et idem dicendum eſt de teſtibus varijs, & Contrarijs, confundunt enim DD. in propoſito iſtos terminos, vacillantes, varios, & contrarios, vt notant Boſſ. & Farin. *q.* 79. *nu.* 10. *&* *q.* 66. *n.* 98. *& ſeq.* quod nempè torqueri poſſint, ad videndum, in quo dicto perſiſtant, Alex. qui de communi, Bald. Boſſ. qui ait, ſic practicari, Foller. Gome. Clar. & Farin. *q.* 66. *n.* 98. vbi de communi.

Licèt alia indicia nō præcedant.

8. AMPLIATVR 1. limitatio 2. Vt procedat, quamuis nec alia inditia, nec adminicula præcedãt, Brunor. à Sole, Carauit. Foller. & Far. *q.* 79. *n.* 100. vbi ait, hoc eſſe de mente omnium DD. ſupra proximè citatorum.

Quid in Clericis, & Sacerdotibus.

9. AMPLIATVR 2. limitatio 2. Vt procedat etiam in teſtibus Clericis, & Sacerdotibus, Boſſ. Clar. qui ex Foller. teſtatur de communi Canoniſtarum, de qua etiam Far. *q.* 66. *n.* 101. ſed Bar. ibi citatus contradicit, & illi adhærẽt Ang. Bald. Innoc. & plurimi alij, relati à Farin. *q.* 79. *n.* 54. quibus, & ipſe videtur ſubſcribere, *n.* 55. *in fin.* Qui tamen *n.* 56. iura, & DD. inducens, ait, hoc eſſe priuilegium Sacerdotum, non autem Clericorum: De his agit Guaz. *defenſ.* 19. *c.* 1. *n.* 16. vbi refert Farin. dicentem, *d. n.* 55. extare communem opinionem Presbyteros de iure Canonico ſi vacillẽt, torqueri poſſe, dummodo, tamen contra eos magna præcedant inditia, *ibidem* ſubdens Guaz. de communi teſtare etiam Abb. Clar. & Baiar. Sed ſi ex aliquo accidenti, Sacerdotes infames, vel aliàs inhabiles eſſent, attenta etiam illorum opinione, qui Sacerdotes torqueri non poſſe ſuſtinent, ad tollendam omnem maculam, infamiamq; expurgandam, torqueri poſſent, Far. *q.* 79. *n.* 59. Bald. Zabar. & Guaz. *n.* 15.

Sæpè varij pluries torquentur.

10. AMPLIATVR 3. limitatio 2. Vt teſtes ſæpius varij, ſæpè torqueantur; Vnde dum varij torti firmant vnum dictum, ſi poſtea repetiti, vel in ratificatione recedãt à dicto, iterum ſine dubio poterunt torqueri, Ang. Aret. Bart. Put. & Boſſ. *tit. de tort. teſt. n.* 21. Cæphal. Marſil. Monticel. & Farin. *q.* 66. *n.* 104. Non tamen vltra tertiam vicem, *n.* 105. & Guaz. alios citans, *defenſ.* 19. *c.* 1. *n.* 13.

Item torquetur teſtis, qui in iudicio aliter quã extra dixit.

11. AMPLIATVR 4. limitatio 2. Vt procedat etiam in teſtibus, qui in iudicio dicunt contrarium eius, quod prius extraiudicialiter dixerant, Clar. qui de communi, & practicata opinione; Alex. qui ait, in hoc omnes conuenire, & Farin. alios inducens, *q.* 66. *n.* 106. *& ſequentibus*, Qui, *nu.* 112. cum Abb. Alex. Aret. & Fely. idem tenet, ſi dictum extraiudiciale ſit poſterius.

Quid in vario in non ſubſtantialibus.

12. SVBLIMITATVR 1. limitatio 2. Vt non procedat in teſtibus varijs in non ſubſtantialibus, qui non torquentur, niſi aliàs ſuſpecti

ſpecti ſint, Aym. Boſſ. & Farin. *q. 66. n. 121. & q. 79. n. 14.*

13. SVBLIMITATVR 2. limitatio 2. Vt non procedat in teſtibus poſitis in dignitate, qui ob variationem non torquentur, niſi in exceptis, Boſſ. qui de vera, & communi opinione, Clar. & Far. *q. 66. n. 122.* qui pro, & contra DD. citat in propoſito, *q. 79. num. 62. & ſeq.*

Vel poſito in Dignitate?

14. SVBLIMITATVR 3. limitatio 2. Vt non procedat in teſtibus, reddẽtibus rationabilem cauſam recedẽdi à primo dicto, Ang. Bertaz. Put. & Far. *q. 79. n. 11.*

Seu reddente variandi rationem.

15. An autẽ vltra variationem, ad torturam requiratur, vt teſtis fateatur, ſe facto interfuiſſe, controuertitur inter DD. vt videre eſt apud Farin. *q. 66. n. 113. & q. 79. n. 12. & 13.*

An in hoc requiratur vlterius, vt teſtis dicat, facto interfuiſſe?

16. LIMITATVR 3. Regula; Vt etiam non præcedentibus inditijs, nec vacillatione, poſſint torqueri teſtes ad ſupplendum defectum perſonarum, earumque maculam purgãdam, puta infamiam, Bal. Gram. Zabar. & Far. *q. 79. n. 74.* vbi ait, hoc non habere difficultatem; vnde infames in caſu, in quo ad teſtificandum admittũtur, ceſſantibus etiam inditijs, ſine tortura non admittuntur, Bal. Boſſ. Innoc. & Farin. iura, & alios DD. inducẽs, *q. 79. n. 23.* Intellige, tam de infamia iuris, Aret. qui de communi, & Far. cum concordantibus, *n. 24.* Quam etiam de infamia facti, Boſſ. qui de magis communi, Alber. Aret. Bal. & Farin. *nu. 25.* Similiter poſſunt torqueri crimi noſi, præſertim condemnati, Far. *q. 79. nu. 28. cum ſequentibus.* Vbi etiam contradicẽtes inducit. Item omnes à iure reprobati Alex. Marſil. Montic. & Farin. *n. 32.*

Torquetur teſtis ad maculam purgandam.

17. Idem dic in teſtibus, qui ſpõte vadunt ad examen, Ang. Bart. Boſſ. Brun. Farin. & alij, *q. 79. n. 38.* Baiar. Ruyn. & Guaz. cum alijs *defenſ. 19. c. 6. n. 1. & ſeq.* Idem in dicentibus non recordari de eo, de quo veriſimiliter recordari debet, Guaz. *c. 7.* Boſſ. Maſc. Oſaſc. Aym. alios inducens, & Far. *q. 79. n. 41. & ſeq.* Et de veriſimilitudine hac agit Farin. *q. 66. n. 34. & 246.* Idem in veriſimiliter teſte informato, negante ſe ſcire, Far. *q. 79. n. 16.* Boſſ. Foller. & Guaz. *c. 5. n. 1.* qui *n. 2.* alios inducens, ait, hoc procedere in teſtibus vilibus, & in leui tortura.

18. LIMITATVR 4. Regula; Vt in inquiſitione generali, veriſimiliter informati, ſi negent, tortura inferatur, quamuis adhuc cõtra neminem particularem Reum inditia exiſtant, Bar. Bald. Brun. & Farin. *q. 79. n. 72.* Quamuis in inquiſitione particulari in nullo caſu poſsint torqueri teſtes, niſi contra Reum inditia præcedant, Bar. Brun. Boſſ. Monticell. & Farin. *num. 71.*

In inquiſitione general i teſtes veriſimiliter infor. mati torquentur, ſine inditijs cõtra Reũ, dã negant.

19. LIMITATVR 5. Regula; Vt ſi Iudex, ordine ſeruato iuris, procedat, & teſtes iurare recuſent, vel reſpondere nolint, ſine alijs inditijs, publicè, & in ſecretis torqueri poſsint, Caualc. *de Brach. Reg. par. 3. n. 62. & ſeq.* vbi alios allegat, & ſequitur Guaz. *c. 1. n. 18.*

Teſtis nolens iura. re, vel reſpondere torquetur.

20. LIMITATVR 6. Regula; Vt quãdo teſtes negant interfuiſse

facto,

Digitized by Google

Teſtis de mendacio cōuictus torquetur.

facto, & de mendacio conuincuntur, torquendi ſint, Clar. Baiar. Brun. Gomez. & Guaz. *c.3. nu.1.* Ang. Bart. Boſſ. Foller. & Farin. alios inducens, *q 79. n.20.* Et ſufficit, quòd vnus conuincatur ab vno teſte digniore, Bar. Brun. Foller. Marſ. Farin. & alij *nu.21.* Baiar. Boſſ. Burſ. & Guaz. cum alijs *n.2.* Et etiam ſufficeret, quòd teſtis cōuinceretur per conteſtes de confeſſione extraiudiciali, Foller. & Farin. *n.22.* & ſubſcribit Guaz. *n.3.* qui *n.4.* declarat hoc procedere, quando per alios teſtes veritas haberi non poſſet.

Item confitens interfuiſſe, & nihil vidiſſe.

21. LIMITATVR 7. Regula; In teſtibus, qui confitentur, facto interfuiſſe, & dicunt nihil vidiſſe, hi enim torqueri poſſunt, *l. vnus, §. teſtes, & ibi gl. ff. de quaſt.* Clar. *q. 25. verſ. torquetur,* vbi Baiar. *n.29.* Brun. Foller. Scac. & Guaz. cum alijs, *defenſ.19. c.4. n.1.* Cæpol. & Farin. *q. 79. n. 17.* Niſi rationabilem allegent ignorantiæ cauſam, vt enim tales torqueri poſſint, certus eſſe debet Iudex, veriſimiliter eos vidiſſe, Boſſ. Foller. & Guaz. *n.4.* vbi exemplificat, & Far. *n.19.*

Seu ſuper purā negatiuam deponēs.

22. LIMITATVR 8. Regula; Vt teſtes deponētes ſuper meram, & puram negatiuam, poſſint tanquam de falſo ſuſpecti torqueri Boſſ. & Farin. *q.65. n.212.* Secus eſt in negatiua coarctata loco, & tempore, Boſſ. Gram. Mont. & Farin. *n 213.*

Teſtis nō præcedētibus inditijs neceſſarijs

23. Animaduerte, quòd ſi teſtes, non præcedentibus inditijs, vacillationibus, vel alijs in propoſitis limitationibus notatis, torturæ ſubijciantur, eorum dicta, nec deponentibus, nec nominatis nocebunt, Bertaz. Burſat. Decian. & Guaz. *defen.19. c.1. nu.6. & 7.* citans alios, Bar. Maſcar. Ruyn. & Farin. alios inducens *q.79. n.73.*

tortus eius dicta non nocent.

An teſti torquendo, dādæ ſint dēfēſiones, & copia inditiorū? vſque ad n.27.

24. LIMITATVR 9. Regula; Vt quando teſtes ſunt torquendi, tortura inferatur, denegata eis defenſione, & copia inditiorū, Bart. Brun. Boſſ. *in tit. de tortura teſt. n. 29.* vbi ait, neminem, quem viderit contradicere, Clar. quem ſequitur Far. *q.39. n.147.* Qui cum quibuſdam declarationibus, quas hic ſubnectam, ait, hanc ſine dubio eſſe magis communem, & practicatam opinionem, licèt controuerſam, vt videre eſt apud Guaz. *defenſ.19. c.15. n.1.* & apud Farin. *q. 39. à n.116. vſque ad n.150.*

25. Declaratur 1. limitatio 9. Vt procedat, dum teſtes conuincuntur de variatione, ſeu mendacio ex proprijs eorum dictis apertè in proceſſu, per allegata in ipſa limitatione; Si verò de mendacio aliunde conſtaret, puta per teſtes; tunc ſi petantur, non videntur defenſiones denegandæ, ad probandum teſtes falſos inimicos, vel aliàs inhabiles, ſeu quid ſimile, Perſonal. & Farin. *q.39. n.148.* Foller. & Guaz. *defenſ. 19 c.15. n 2.*

26. Declaratur 2. limitatio 9. Vt non procedat, dum teſtes torquendi ſunt, vt viles, infames, ſeu criminoſi, talibus enim dandæ ſunt defenſiones, ad vidēdum de iſtis qualitatibus, Boſſ. iura citans, & Perſonal. Farin. addit hoc verum eſſe de iure, *q.39. n.149. & 150.* & ſequitur Guaz. *n.6.* Niſi de talibus qualitatibus ex eorū propria confeſſio-

feſsione, vel notoriè conſtaret in actis, Farin. n. 150. & Guaz. citãs Scacc. d. n. 6.

27. Declaratur 3. limitatio 9. Vt non procedat in illis, qui ſunt teſtes quoad alios, & principales quoad ſe, qui non poſſunt torqueri ſine defenſionibus, Chart. Foller. & Farin. n. 150. vbi ait, hoc veriſſimum, & à bonis Iudicibus practicatum, Baiar. & Guaz. n. 4.

28. Diffusè de materia huius quæſt. Farin. & Guaz. *locis in ea citatis.*

De his, quæ concomitanter, in inferendo teſtibus torturam, conſideranda ſunt. Quæſtio 102.

1 VIDIMVS in præcedenti quæſt. ea, quæ conſideranda, ſunt antecedenter ad teſtiũ torturam; in hac verò videnda erunt, ea, quæ concomitanter in actu torturæ ſunt perpendenda; nempè modus teſtes interrogandi, moderamenque in ijs torquendis ſeruandum; Et duabus Regulis quæſt. expediam.

Suggeſtiua eſt interrogatio in ſpecie teſti facta in tortura.

2. REGVLA 1. ſit. In tortura teſtes nõ ſunt in ſpecie interrogandi, ſed in genere contra delinquẽtem, *l. 1. §. qui quæſtionem, ff. de quæſt. vbi gl.* & Alber. & ſequitur Perſonal. & Farin. *q. 79. n* 78. alias eſſet ſuggeſtio, Ang. qui ait teſtes non eſſe interrogandos in ſpecie, an Caius vulnerauerit Seium, ſed in genere, quis fuerit ille, qui Seium vulnerauit? Gom. Scac. & Guaz. *defenſ. 19. c. 11. n. 2.*

Et reſpõſio nulla.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt reſpõſio, in tortura ad d. ſpecialem ſuggeſtiuã interrogationem, ſit nulla, vt latè docet Scac. *in tract. crim. lib. 1. ca. 85. n. 7.* & Guaz. *n. 2.*

Quid d. cõtra Regulam adſũt indicia?

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt licèt aliqui voluerint, quòd d. ſpecialis interrogatio fieri nõ poſſit, quando neſcitur in actis author delicti, ſed bene, quando adſunt inditia contra aliquem, ſecundùm Bart. Brun. & Caſſan. vt refert Guaz. *n. 2.* & ſequitur Perſ. & Far. *q. 79. n. 79.* Et horum opinio eſſet limitatio Regulæ; Tamen admonet Scac. & multùm placet Guaz. *ibidem*, quòd cautius erit, ſemper in genere teſtes interrogare, max mè quãdo eſſet dubium, an eſſet aperta via ad ſpecialiter inquirendum. Sed hoc eſt certum, quod quamuis teſtes cõtra certam perſonam interrogari poſſent, non tamen poterunt interrogari in indiuiduo de modo, & & circumſtantijs delicti; nempe: Non ne Titius percùſsit hoc, vel iſto modo? quia eſſet ſuggeſtio; Sed tantùm generaliter fieri debent interrogatoria; quo genere armorum, quomodo, quãdo, & in qua parte corporis? latè Curt. alios allegans, Brun. Caſſan. & Guaz. *defenſ. 19. c. 11. n. 4. & c. 12. n. 1.* Bart. Cyril. & Farin. *n. 80.*

Numquã in indiuiduo de modo interrogandum.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt non ſolùm ſit prohibita dicta ſuggeſtio expreſſa, ſed etiam palliata, puta, dum non apparet in actis, de qua re teſtis fuerit interrogatus, quia in proceſſu tantum legitur; Ad opportunas interrogationes, &c. Ambroſin. Chart. & Guaz. *defenſ. 19. c. 12. n. 1.* Vbi cum iiſdem DD. & alijs idem dicit de ſuggeſtione valdè periculoſa, à quã

Prohibita eſt palliata ſuggeſtio.

Aaa monet

Digitized by Google

monet abſtinendum, nempè, dum facto interrogatorio, Iudex præuenit teſtes, indicando eis viam reſpondendi.

Prohibita eſt ſuggeſtio in proceſſu priuilegiato.

6. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt procedat etiam in proceſſu fabricato ex priuilegio, manu Regia, & ex abrupto, cum modus iſte remoueat tantùm ſolemnia ordinis Iudiciarij, inter quæ non includitur ſuggeſtio Burſat. Chart. & Guaz. *n.*2.

7. De materia non interrogandi per ſuggeſtionem, copiosè viſum eſt ſupra *q.* 80. *& infra* videndum erit *q.*105. *n.*2. 3. *&* 4.

Moderata ſit teſtis tortura.

8. REGVLA 2. ſit. Tortura in teſtibus non debet eſſe nimis aſpera, nec nimis leuis, ſed moderata, Farin. *q.*79. *n.* 81. Bald. Boſſ. Burſat. Cyril. & Villagut. quos ſequitur Guaz. *defenſ.* 19. *c.* 13. *num.* 1. vbi ait, quòd ita omnes DD. exclamant.

Etiã Rei in alienũ caput.

9. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ad propalandum ſocios criminis, & ſic in caput alienum, moderata debeat eſſe tortura Rei, Ambroſin. Boſſ. Chart. Clar. Farin. & Guaz. *nu.* 3. vbi ait, quòd, ad ſummùm, in hoc caſu, tortura ſolet eſſe per ſpatium mediæ horæ, citans Burg. qui alios allegat, & ait, quòd ſi tortura eſſet exceſſiua, dicerentur purgata inditia negotij principalis.

Aliàs purgarentur inditia.

Quid dũ datur ad maculam tollendã?

10. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt quando teſtes torquentur ad conualidandum eorum dicta, vel ad tollendam maculam, ac inhabilitatem, debeant moderatè torqueri, & in tortura detineri per aliquod notabile temporis ſpatium, nec ſufficiat, quòd detineantur per ſpatium vnius Pater noſter, iſta enim non moderata, ſed leuis eſt tortura, quæ non ſufficit, Burſat. Io. Ant. de Nig. dicens, quòd aliàs, nec Reo noceret, & Guaz. *def.* 19. *c.* 13. *nu.* 2. Hippol. Rimin. pluribus hoc probans, & Farin. *q.*179. *num.*81. qui contra prædicta ſic ait *num.*82.

11. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt dum teſtes torquentur, tanquam veriſimiliter informati ad veritatem delicti habendam, moderata tortura eſſe debeat, per quartam horæ partem, vel per horam mediam, iuxta facti, & perſonarum qualitatem, Farin. teſtans de obſeruantia, *q.*79. *n.*82. & Guaz. *defenſ.* 19. *c.* 13. *n.* 2.

Vel dum veriſimiliter informatus torquetur.

12. Sed cum circa torturæ modum, non poſſit dari certa, & determinata Regula, cum hoc depẽdeat ex grauitate, vel leuitate delicti, ex qualitate inditiorum grauium, vel leuium, an ſint plena, vel non, plura, vel vnicum, ex qualitate perſonæ torquendæ, an ſit robuſta, fortis, an verò debilis, & delicata, an ſenex, vel iuuenis, ſana, vel infirma, &c. vt not. Foller. & Far. *q.*38. *n.*33. vbi citãs Chart. & alios, ait, hoc communiter ab omnibus recipi, & practicari; Hæc conſideranda arbitrio Iudicis remittuntur, *l. quæſtionis modum, ff. de quæſt.* vbi gl. Bar. & communiter omnes. At in hoc arbitrio, debet Iudex potius benignitate vti, quam atrocitate cum Reis, & multò magis cum teſtibus, Aym. Bertaz. Gom. & Farin. alios inducens, *q.*38. *n.* 53. vbi cum Perſonal. tenet, quòd ſemper

Modus torturæ arbitrio Iudicis remittitur, quod in benigniorem incli nare debet.

Iu-

Digitized by Google

Iudex debeat inclinare in mitiorem partem.

13. De materia huius Regulæ 2. latè Guaz. *defenſ.* 19. *cap.* 13. Et faciunt quæ dicta ſunt ſup. de generibus, & gradibus torturæ, *q.* 99.

De illis, quæ poſt torturam teſtium conſideranda ſunt. Quæſtio 103.

Poſt teſtium torturā conſiderētur quatuor.

1 QVATVOR poſt teſtium torturam præcipuè conſideranda occurrunt; An ratificatio requiratur? Vtrum repetitio torturæ teſtiū licitè fiat? Quibus depoſitionibus ſtandum ſit, anterioribus, vel poſterioribus, inflicta iam tortura? & tandem; Quid tortura operata ſit in teſtibus? Ideo quatuor Regulis omnia dilucidanda erunt.

An neceſſaria ſit ratificatio poſt teſtis torturam?

2. REGVLA 1. ſit. Quando teſtes aliquid per torturam depoſuerunt, ratificatio extra torturam neceſſaria eſt, aliàs contra alium nō probāt. Ang. Socin. & Boſſ. *tit. de confeſſ per torturam, n.* 7. Cyn. Symanc. qui teſtatur de veriori, & probabiliori, & Farin. *q.* 79. *n.* 83. dicens, quòd hæc opinio ſibi verior, & tutior videtur, Bar. & Baiar. *q.* 25. *nu.* 4. Gom. qui teſtis eſt de communi, Salyc. & Tindar. relati à Guaz. *defenſ.* 19. *cap.* 14. *nu.* 1. vbi inducit quoſdam contrarium tenentes; Et *n.* 2. conatur opiniones conciliare; & ait; quod loquendo de tortura moderata, tutior eſt hæc Regula; Sed cum Burg. & Cabal. tenet in tortura leui, quæ tortura propriè dici non poteſt, vt eſt illa quæ infligitur per vnum (Credo) non requiri ratificationem, in hac enim, depoſitio non videtur extorta per cruciatum corporis. Et hinc poteſt inferri ad alias leues torturas, quæ in vſu ſunt apud quoſdam Regulares, vt Carceris, Compedum, Manicarum ferrearum, ſubtractionis cibi, ac potus, diſciplinæ, ſeu virgarum percuſſionis. Vide *inf. q.* 106. *n.* 11.

Ad bancū iuris, non ſtatim?

3. Quomodo autem ratificatio poſt torturam facienda ſit ad bancum iuris, non ſtatim, ſed die ſequenti, Vide *infra q.* 106. *n.* 4. *vſq. ad num.* 7.

Semel teſtis torquetur.

4. REGVLA 2. ſit. Teſtes regulariter non torquentur niſi ſemel, Campeg. & Baiar. ad Clar. *q.* 25. *n.* 33. Burſat. alios allegans, & teſtans de magis communi opinione, Burg. & Guaz. *defenſ.* 19. *cap.* 13. *n.* 7.

Dum ſufficienter eſt tortus

5. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt procedat, dum primo teſtes fuerunt ſufficienter torti, ſecus verò quando inditia, pro quibus tortura fuit illata, plenè euacuata non fuerunt, Burſat. Campeg. & Baiar. *d. nu.* 33. quòd euenit, quandò multùm vrgentia ſunt inditia, Baiar. Burg. Burſat. qui teſtatur de communi, & Guaz. *d. n.* 7. Vnde ſi Iudex poſſet ex inditijs torquere ad mediam horam, poſſet etiam iſtam mediam horam ſcindere, & prima vice leuiter per vnum (Credo) torquere, deinde repetere ſufficienter vſque ad finem mediæ horæ, pro iiſdem inditijs, Clar. Foller. Marſil. qui teſtantur de communi, Bar. Chart. Menoch. & Farin. *quæſt.* 38. *n.* 83. vbi cum alijs loquitur de tortura Rei,

& ait, hoc nullam habere difficultatem.

Aut ſi noua, & grauiora inditia ſuperueniant.

6. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt teſtes torti, nouis, & grauioribus ſuperuenientibus inditijs, iterum torqueri poſſint, Burſat. Campeg. & Baiar. *q.*25.*n.*33. & Guaz. *d.n.*77. Et faciunt, quæ de tortura Rei (diffuſè citans) ait, Farin. *n.* 76. Vbi, *n.*77. dicit, quòd noua, & grauiora ſuperuenientia inditia, debent eſſe diuerſi generis ſecundùm Clar. Menoch. & tot alios, *ibidem* citatos.

Sæpè varius, torquetur ſæpè.

7. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt teſtes ſæpius varij, ſæpius etiam torqueantur, vt ſi dictum in tortura noluerint ratificarè, Ang. Aret. Bar. Boſſ. & alij, quos ſequitur Farin. *q.*56.*n.*104. Cæpol. Marſil. & Guaz. *defenſ.* 19.*c.*13.*n.*6. ſed, ad ſummum, poteſt repeti tortura vſq; ad tertiam vicem, Far. *n.*105. *q.*56. & Guaz. *n.*6.

Quid in ſocio criminis torto?

8. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt ſi ſocius criminis nominet aliquem in tortura, debeat iterum torqueri ad faciem nominati, Clar. *q.*45. *verſ. cæterum*, Cabal. Farin. Honded. & Guaz. *n.*11.

9. Plura de hac Regula 2. eiuſq; limitationibus dicam infra, dum agam de repetitione torturæ Rei, *q.*106.*n.* 14. *vſq.* 27.

Extra torturã, primũ teſtis dictũ attenditur.

10. Antequam veniam ad Regulam 3. præmitto; quòd in depoſitionibus contrarijs teſtium extra torturam, primum dictum attenditur, cum ſecundum cenſeatur emanatum per ſubornationem, ſecundùm Clar. Decian. & alios, quos ſequitur Guaz. *defen.*19.*c.* 16.*n.*1. Et nihilominus.

Quòd dictũ teſtis attendatur, dicentis in tortura contra dictũ extra torturã, vſq; ad n. 18.

11. REGVLA 3. ſit. Quando teſtes in tortura dicunt cõtrarium eius, quòd dixerant extra torturam, attenditur ſecundum dictum in tortura emanatum, Abb. Aret. & Fely. *in c. cum in tua, de teſtibus*, Bar. Rom. & Farin. *q.* 66. *n.* 165. Clar. Marſ. & Menoc. cum Guaz. alios inducens *n.* 2. Et hoc ſiue incontinenti, ſiue ex interuallo, Boſſ. Clar. Conrad. Menoch. & plures alij, ex quibus Far. *n.*166. ait, hanc Regulam ſine dubio magis communiter eſſe approbatam, ſicut de magis communi teſtatur etiam Guaz. *nu.*6. (qui tamen *nu.* 4. & 5. quoſdam contrarium tenentes citat) Dummodo teſtes, poſt primã depoſitionem, loquuti non fuerint cum parte; tunc enim attenderetur depoſitio prima, Ang. Boſſ. Cæphal. & Gabr. relati a Farin. *n.*171. licèt aliqui contra, inducti, *n.*170. Et dummodo debitè fuerint torti *n.*179. & 180.

Quod dictũ, attendatur teſtis plures tortus.

12. AMPLIATVR Regula 3. Vt ſi teſtes pluries fuerint torti, ſẽper attendatur vltimum dictum in tortura, Cæpol. Marſil. Vulpel. & Farin. *q.* 66.*n.*172. Dummodo vltima tortura fuerit grauior. Decia. & Farin. *n.*174. & Guaz. *defen.* 19. *c.*16.*n.*8.

13. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt quando primum dictum extra torturam, ex aliqua rationabili cauſa, Iudici magis veriſimile videtur, illud attendatur, non autem ſecundum cum tortura, Ang. Soc. & Boſſ. *tit. de oppoſ. cont. teſtes n.* 1. Dec. Decian. & Farin. concordantes inducens, & teſtans de communi, *n.*178. Menoch. Burſat. Caualc.

Guaz.

Guaz. & alij *num.* 10.

Quid, dũ teſtis torquetur, vt principalis quo ad ſe &c.

14. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt procedat, quando quis ſimpliciter torquetur, vt teſtis quoad alium, ſecus autem, dum torquetur, vt principalis quoad ſe; & teſtis quoad alios, tunc enim potius attenditur primum dictum extra torturam, quam ſecundum in tortura, Aret. Bar. Dec. & Boſſ. *tit. de oppoſ. cont. teſtes n. 1. verſ. eſt etiam conſiderandum*, Alciat. qui teſtatur de vera, & communi opinione, Menoch. & Farin. *q. 66. n.* 181. citans alios, & teſtans de communi, & *n.* 183. ait, quod licèt alij contradicant, in iudicando, & conſulendo ab hac limitatione ipſe nunquã recederet.

Debilitatur ſecundum dictum à primo.

15. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt in criminalibus ſecundum dictum in tortura debilitetur à primo dicto, ita vt nõ ſufficiat ad torturam, ſed ad inquirendum, Clar. qui de communi, Far. *q. 66. n.* 186. & Guaz. *defen. 19. cap. 16. n. 16.* & dum teſtis vltra variationem alios patitur defectus, cum tortura non purget plures defectus, ſecundum dictum minimè attendetur, Aym. Gabr. & Farin. *nu.* 188. Burſat. & Guaz cum alijs *n.* 18. ſicut nec dum teſtis eſt inimicus, quia tortura nõ purgat defectum inimicitiæ, Burſ. Crauet. Gabr. & Guaz. *n.* 21.

Quid dũ ex ſecundo dicto reſultat periuriũ, quod, an purgetur per torturam.

16. LIMITATVR 4. Regula 3. Vt dictum ſecundum in tortura in criminalibus non attendatur, ſed primum, ſi ex ſecundo periurium committatur, cum criminalibus vitium periurij per torturam non expurgetur, ſecundùm Bart. Dec. Menoch. Fab. Turret. qui alios allegans, teſtatur de communi, & plures concordãtes inducit, Guaz. *defenſ. 19. c. 16. nu. 19.* Sed vt notat Far. *q 66. n.* 190. hæc limitatio deſtruit propoſitam Regulam, quæ ſecundùm communem DD. intelligitur etiam, quando primum dictum fuit iudiciale, & ſic cum iuramento, & conſequenter, quando ex variatione teſtis efficitur periurus, vnde in hoc puncto, ait Farin. eſſe cogitandum. Et Guaz. *d. n.* 19. conatur ſaluare hanc limitationẽ; vt tortura, ex conſuetudine, expurget periurium, vt teſti credatur ad torturam contra nominatum, citans Clar. & Farin. teſtantes de hac cõſuetudine; licèt verò ei non totaliter credatur, nec plenum inditium ad torturam faciat, ſecundùm Bal. & plures alios, quos Guaz. ſequitur, *ibidem*.

Quid in teſte debitè, vel indebitè torto?

17. LIMITATVR 5. Regula 3. Vt procedat, dum teſtis patitur defectus infamiæ, variationis, vel ſimiles, cum primum dictum talis teſtis, ſine tortura nihil valeat, Aret. Alciat. Vulpel & Farin. *q. 66. nu.* 179. Secus in teſte non habente defectum, qui cum indebitè torqueatur, non attenditur eius ſecundum dictum in tortura indebita, ſed primum ſine tortura, Alciat. Clar. & Far. *n* 180.

Seu in primo geminato dicto.

18. LIMITATVR 6. Regula 3. Vt non procedat, quando primum dictum ſine tortura eſſet pluries geminatum, & confirmatum, hoc enim attenderetur, non ſecundùm in tortura, Burſat. Caualc. Decian. Menoch. & Guaz. alios inducens *defen. 19. c. 16. n. 22.*

19. REGVLA 4. ſit. Tortus

perſi-

Digitized by Google

Tortus perſiſtens in dicto cenſetur dixiſſe puram veritatem.

perſiſtens in aliqua depoſitione, cenſetur dixiſſe puram veritatem, Farin. *conſ.* 25. *n.* 45. vbi citat DD. dicentes, ita obſeruari ab omnibus in Italia, hancque opinionem veram eſſe, Alber. Clar. Decian. & Guaz. citans concordantes alios *defen.* 19. *c.* 18. *n.* 1. Vbi ait, præcipuè hanc opinionem veram eſſe in teſtium tortura, quæ hunc effectum operatur, cum Sim. de Pretonſ.

Quamuis eſſet teſtis inhabilis, qui tortura expurgatur.

20. AMPLIATVR Regula 4. Vt locum habeat etiam in teſte inhabili, cum quo tortura operatur, vt efficiatur habilis, & à defectu expurgetur, Alex. Clar. Decian. Honded. Farin. Marſ. Villagut. & Guaz. *c.* 18. *n.* 2. Quid in ſocio criminis *inf. q.* 106. *n.* 28.

Vnũ defectũ expurgat tortura.

21. LIMITATVR 1. Ampliatio; Vt tortura vnum defectum in teſte expurget, non plures, Burſat. Crauet. Far. Menoch. & alij, quos ſequitur Guaz. *c.* 18. *n.* 7. qui ampliat etiam in criminibus exceptis, & vbi veritas aliter haberi non poteſt.

Non tamẽ defectum inimicitiæ.

22. LIMITATVR 2. Ampliatio; Vt tortura non expurget vitium inimicitiæ, Baiar. Bertaz. Boſſ. & Maſc. quos ſequitur Guaz. *c.* 18. *n.* 8. De vitio autem periurij, dic, *vt hic ſup. n.* 16.

Regula non procedit in tortura indebitè, vel non ſufficienter illata.

23. LIMITATVR modo Regula 4. Vt non procedat, dum tortura legitimè illata non eſt, quia non præceſſerunt inditia, vt dictum eſt ſup. *q.* 101. *n.* 23. & notat Guaz. *n.* 6. Vel dum tortura non fuit ſufficiens, vt data quaſi per iocum, per vnum Pater noſter, Baiar. Brun. Decian. & Guaz. *c.* 18. *n.* 5.

24. Hæc ſufficiant de tortura teſtium, de qua diffusè Guaz. *defenſ.* 19. *per totam*, & Far. *locis in hac ſecunda ſectione citatis*, nec non Boſſ. *in tit. de tortura teſtium.*

DE REI TORTVRA.

SECTIO TERTIA.

De his, quæ concernunt præcedentia ad Rei torturam.

Quæſtio 104.

1 PLVRIMA legitimam Rei torturã præcedere debent, relata à Guaz. *defen.* 30. *cap.* 4. *in princ.* ex Cabal. cum quibus magis ſubſtantialia, & principalia in hac q. ad duas redigam Regulas, vnam negatiuam, alteram affirmatiuam, cum ſuis declarationibus.

Reus ſine legitimis inditijs non poteſt torqueri.

2. REGVLA 1. ſit. Niſi legitima præcedant inditia, Iudex regulariter torturam Reo inferre non poteſt, vt eſt *tex. in l.* 1. *ff. de quæſt. c. cum in contemplatione*, & ibi gl. *de reg. iur.* & per iſta iura, ſic tenuerunt, Bal Bertaz Boſſ. Chartar. Clar. Maſcar. Rolan. qui teſtatur de magis communi, & Farin. alia iura, & DD. citans, *q.* 37. *n.* 1.

Marſ.

Digitized by Google

Marſ. Menoch. Tuſch. & Guaz. alios inducens, *defenſ. 30. c. 4. n. 3.*

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Quòd ad hoc, vt inditia legitima ſint, & ad torturam ſufficientia, eſſe debent veriſimilia, grauia, vrgentia, certa, & luce meridiana clariora, & talia, vt Iudex ſit quaſi certus de delinquente, cuius ſola confeſſio deeſſe videatur, *l. prima verſ. vt ſola confeſſio, ff. de quæſt.* & per hanc legem, & concordantes quæ citantur a Farin. *nu. 3.* ita tenuerunt DD. ad ſaturitatem relati, *ibidem*, præſertim Bal. Blanch. Brun. Bertaz. Chartar. & Menoc. quibus adde Guaz. *n. 3.* alios concordantes inducens.

Qualia eſſe debeãt talia inditia.

4. Declaro hanc Ampliationem; Vt non requirantur probationes claræ, ſed inditia clara ad perſuadendum, licèt non ad probandum plenè, non quæ reddant certum, ſed quaſi certum Iudicem; idest non ſint dubia, quæ multipliciter interpretari poſſint, ſed concludentia, Bal. Boſſ. & Far. *q 37 n. 5. & 6.* vbi alios citans, teſtatur de communi.

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt inditia remota ad torquendum debeant plenè, & concludentèr probari per duos teſtes, gl. Ang. Bar. Bal. Caſtr. Salyc. & alij communiter, *in l. fin. C. famil. erciſc.* Burſat. Boſſ. Gom. Menoch. qui de communi, cum alijs ad ſaturitatem cumulatis a Farin. *n. 13 vſque* 17. Et Clar. plurimos etiam citans concordantes *q. 22. in prin.* a t cum Io. de Amicis, hanc Ampliationem indubitatam eſſe in iure, & ideo contradictorem non habere.

Inditia remota per duos teſtes probãda sũt.

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt duo teſtes ad probanda inditia remota ad torturam ſufficientia, debeant eſſe omni exceptione maiores, Clar. *§. fin. q. 64. verſ. dixi*, Bertaz. Boſſ. Gomez. Maſcar. Menoc. & de communi teſtantur Bonacoſ. Burſat. & Farin, *q. 18. nu. 28.* vbi ait, hanc opinionem veriorem, & probabiliorem; licèt hic punctus ſit controuerſus, & cõtra Ampliationem tenentes, inducit Far. *n. 20.*

Teſtes ſint maiores omni exceptione.

7. SVBAMPLIATVR Ampliatio 3. Vt procedat etiam in atrociſsimis, quamuis enim ad principale crimen probandum teſtes inhabiles in his admittantur, non tamen debent admitti ad probandas circunſtantias, & adminicula delicti, *c. per tuas il 1. de Simon.* Bar. Bal. Dec. Paris, & Far. *n. 30. 31. & 32.* qui *n. 19.* ad hoc inducit Riminal.

8. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt ad probanda inditia remota ad torturam teſtes debeant eſſe conteſtes, nec ſufficiant ſingulares, vt probatur *ſup. q. 62. n. 4.* niſi ſingulares ad vnum finem tenderent, cum notatis *ibidem, n. 8. & 9.* Quo caſu teſtes etiam ſingulares ſufficere ad torturam, tenuit etiam Guaz. *defen. 30. c. 32. verſ. alij autem*; licèt, hoc caſu circumſcripto, regularitèr, plura inditia non perfectè probata in ſua ſpecie, non cumulentur, ad faciendum perfectum inditium ad torturam, Clar. Dec. Gram. & Guaz. alios inducens, *in d. c. 32. in princ.* Quod precipuè procedit in inditijs valde remotis a delicto, Guaz. *ibidem*, citans

Et conteſtes.

tans

tans Boſſ. Hondded. & Pet. de Sur. qui alios allegat.

Quid in inditio proximo?

9. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt inditum etiam proximum non ſufficiat ad torturam, niſi per duos teſtes ſit probatum, vt oſtendi *in d. q.62. n.5.* cum declaratione, *ibidem, n.6.*

Vnum inditium remotũ ad torturam non ſufficit.

10. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt quando inditia ſunt generalia, & remota debeant eſſe plura, nec vnum ſufficiat ad torturam, Bar. *in l. fin. ff. de quæſt.* quem communiter ſequuntur DD. præſertim Aret. Blanc. Boſſ. Conrad. & Guaz. alios inducens *defen.30. c.4. n.12.* Carer. qui ex Natta teſtatur de cõmuni omnium DD. in vtroq; iure, Ang. Menoch. Villal. & Farin. plures alios citans *q.37. n.43.*

Niſi cum adminiculis.

11. LIMITATVR 1. Ampliatio 6. Vt vnicum inditium remotũ ſufficiat ad torturam, dum cum eo aliqua alia adminicula concurrunt, aliàs ſecus, Bonacoſ. Carer. Maſcar. Farin. & alij *n.45.* vbi ita declarat doctrinam Clari, quæ videtur contraria, & ſequitur Guaz. *d. n.12. verſ. licèt.*

Vel ſi eſſet inditiũ valde inferens delictum.

12. LIMITATVR 2. Ampliatio 6. In vnico inditio remoto, valde inferente delictum, quod ſufficit ad torturam, licèt delictum nõ immediatè tangat, ſecundũ Gram. Iaſ. Io. Andr. & Clar. *q.64. verſ. ſed quæro*, vbi teſtatur de communi obſeruantia, Ang. Marſ. qui exemplificat de confeſſione extraiudiciali, & de re furata penes aliquem reperta, & vt notat Far. *q.37. n.47.* verum dicit, quia de confeſſione extraiudiciali, eſt gl. *in l. capite, ff. de adulter.* quam communiter DD. ſequuntur, inter quos eſt Boſſ. Dec. Menoch. & alij, *ibidem* a Far. relati: De dicta autem re furata, &c. *eſt tex. in l. ciuile eſt*, vbi notãt omnes, *C. de furt. & per hunc text.* vt not. Gom. ſic communiter tenent DD. quos ſequitur Far. *n.48.* Ad totam doctrinam huius limitationis ſubſcribit Guaz. *defen. 30. cap. 4. n.12. in fine*; Vbi exemplificat in eo, qui in rixa fuit viſus admenare, licèt non percutere, ſi enim finita rixa reperiatur aduerſarius vulneratus, ob iſtud ſolum inditium, torqueri poteſt admenans, ita etiam Ang. Carer. & Farin. alios inducens, & teſtans de communi, *n. 50.*

13. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt Iudex habens amplum arbitrium, non poſſit Reum ſine inditijs torquere, Foller. Marſ. & Far. alios citans *q 37 n.71. & ſeq.* Nec Princeps poſſit hoc mandare, nec Iudex mandanti obedire, alias teneretur in Syndicatu; In atrocioribus enim, vt eſt tortura, Iudex ſic obediens non excuſatur, ſaltem à pœna extraordinaria, Clar. Couar. Iaſ. Menoch. & Farin. qui de communi, *n.78.* qui latè diſcutit totam hanc Ampliationem, *à n.71. vſque 78.*

Sine inditijs, nec Iudex habens amplũ arbitriũ, nec de mãdato Principis torquere poteſt.

14. AMPLIATVR 8. Regula 1. Vt procedat in criminibus quantuncunque exceptis, & atrociſſimis, etiam leſæ Maieſtatis, vt ſolidè, & abundè probat Farin. *q. 37. n 79. vſque 95.* In talibus enim criminibus legitima etiam requiruntur inditia ad torturam; Quibus poſitis, grauior eſt tortura, quam in alijs delictis nõ atrocibus, adhiben-

Neq; in exceptis.

benda, Brun. Carer. & Far. n. 89.

Nec leuiter nec facto, nec verbis terrere.

15. AMPLIATVR 9. Regula 1. Vt ſine legitimis inditijs præcedentibus, nec leuiter Reus torqueri poſſit, nec facto, nec verbis, Farin. plures inducens, q. 37. nu. 96. & 97.

Diſtingue in hac controuerſa materia.

16. Sed quia controuerſa eſt hæc Ampliatio, vt *ibidem* ſubdit Farin. declaranda videtur ſic; Vt verbalis territio ſine inditijs ſit cauenda cum perſonis timidis, & vilibus, in quibus minæ de torquendo tantùm poſſunt, quantùm in perſona virili tortura, vt not. Carer. Marſil. & Farin. q. 37. n. 103. Circa verò territionem factis, dic; Quòd quando Iudex non habet in proceſſu inditia ad torquendum plena, & ſufficientia, ſed aliqua leuiora, poſſit iuxta horum qualitatem, eius arbitrio, Reum terrere, mandando ipſum duci ad locum torturæ, vel ibi ſpoliari, & ligari; & quandoque etiam leuiter torqueri, & per modicum ſpatium in tortura detinere, pro qualitate inditiorum, ita Ghirlan. Conrad. Foller. & Farin. *num.* 105.

Cõfeſſio in tortura ſine inditijs etiam ratificata, eſt nulla.

17. AMPLIATVR 10. Regula 1. Vt in tortura emanata confeſſio, non legitimis præcedentibus inditijs, nulla prorſus ſit, etiam ſi millies ſponte ratificetur, *gl. in l. penul. ff. de quæſt.* quam ſequuti ſunt ibi Bar. & communiter DD. teſte Foll. qui alios refert, Marſ. concordantes cumulans, & Farin. q. 37. n. 110. quòd procedit etiam in confeſſione verificata ex nouis ſuperuenientibus inditijs, Gabr. Sarayn. qui cum Farin. *ibidem* teſtatur de communi, Alber. & Clar. q. 64. *verſ. dixi quoque*. Totam hanc Ampliationem tenet, & diffuſè, & ſolidè cumulatis citationibus DD. probat Guaz. *defenſ.* 30. c. 38. *per totum*.

Etiam in delictis difficilis probatio. nis, exemplificatur

18. AMPLIATVR 11. Regula 1. Vt procedat etiam in delictis occultis, & difficilis probationis, prout ſunt proditiones, & tractatus, qui ſecretè fiunt, delicta de noctè, ſeu aliàs clam commiſſa, furtum, falſum, adulterium, ſimonia, nefandum, venenum, & ſimilia, in quibus inditia requiruntur ad torturam, licèt leuiora, quam in alijs delictis; & hæc leuiora ob probationis difficultatem, reputantur legitima, & ſufficientia ſecundùm Caſon. Carer. Perſonal. & Farin. q. 37. n. 153. vbi de magis communi; Et ad probandum, quòd in hoc caſu leuiora ſufficiant inditia, inducit idem Farin. n. 150. ad ſaturitatem DD. & de communi teſtatur.

Adminicula non ſufficiunt ad torturam.

19. AMPLIATVR 12. Regula 1. Vt adminicula ſine inditijs non ſufficiant ad torturam, cum non probent, ſed tantùm imperfectam probationem adiuuent, Bal. qui loquitur etiam in adminiculis vehementibus, Boer. Farin. Marſil. Menoch. Et in terminis, quod ex ſolis adminiculis non debeat inferri tortura Caualc. & hos ſequitur, alios inducens Guaz. *defenſ.* 30. *cap.* 27. n. 1.

Conſcientia cuiuſcunq; Iudicis non ſufficit ad torturam

20. AMPLIATVR 13. Regula 1. Vt conſcientia Iudicis, qui vidit Reum committentem delictum, non ſufficiat ad torquendum ſine inditijs Reum, Boſs. Clar. Marſil. Specul. & Guaz. c. 29. n. 1. Quamuis

Digitized by Google

uis Iudex eſſet optimè opinionis, & haberet arbitrium, Boſſ. Caualc. & Guaz. *ibidem*, vbi ait (reddendo rationem, & abundè citans) ſecundùm acta enim Iudex iudicare tenetur.

Cuſtos rei furatæ, caupo &c. an ſine inditijs torqueatur?

21. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt, ſine alijs inditijs, poſſit torqueri cuſtos bonorum, furto ſubtractorum, ad indicandum fures. Item hoſpes, caupo, ſeu eorum familiares, & domeſtici, Farin. *q.* 37. cum citatis abundè ab eo *n.* 156. *vſque* 159. Si ſint viles perſonæ, ſecus ſi honeſtæ, & bonæ famæ, Far. alios inducens, *n.* 160.

Item fur inſignis confeſſus de vno, an poſſit de alijs furtis interrogari & torqueri?

22. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt fur inſignis, & diffamatus, qui confeſſus fuit vnum furtum, poſſit ſine alijs inditijs torqueri, ad habenda alia furta, ſecus in fure ordinario, Bertaz. Brun. Maſc. Menoch. & Farin. *q.* 37. *num.* 167. & 171. diffamatio enim in inſigni fure, inditiorum loco ſufficit, Idem *nu.* 172. ſed tortura debet eſſe moderata, *n.* 173. & *ſeq.* Et ſequuta confeſſione, hæc non ad condemnandum, ſed ad nouum proceſſum inchoandum ſufficiet, Foll. Marſ. Montic. & Far. *n.* 166.

An Reus poſſit torqueri, qui nō reſpōdet præciſè, vel ſe refert ad id, quod ſcriptum eſt, vel reſpondet per verba dubia, vel per verbum credo? vſq; ad n. 16.

23. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt dum conſtat de corpore delicti, & adſunt inditia ad Reum interrogandum, licèt non ad torquendum, ſi Reus Iudici interroganti non reſpondeat, vel non præciſè, abſque alijs inditijs, poſſit Reus torqueri, non ad habendam confeſſionem ſuper delicto, ſed vt reſpondeat, & præciſè, affirmatiuè, vel negatiuè, Bal. Boſſ. Brun. Maran. Menoch. Foller. Maſcar. & de communi praxi teſtantur Ioſeph Ludou. & Farin. *q.* 37. *n.* 176. & 177. vbi citatur Blanch. aſſerens meritò, poſſe torqueri illos ruſticos, nolentes Iudici reſpondere, niſi, quod ſe referunt ad id, quod ſcriptum eſt. Huic limitationi ſubſcribit Clar. *q.* 45. *verſ. ſed pone*, & teſtatur de bona praxi, ſeruata etiam, quando Reus non vuit reſpondere, niſi per verba dubia, puta non ſcio, vel non recordor, in his, de quibus veriſimiliter recordatur; Et idem tenet Chart. *in Praxi inter. Reorum lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 17. de reſponſione per verbum (Credo) in his, quæ ſenſu corporis percipiuntur, & inducit plures DD.

Quid ſi in hac tortura delictū fateatur?

24. AMPLIATVR 1. limitatio 3. Vt ſi in hac tortura Reus fateatur delictum, ex hac confeſſione condemnari poſſit, Gabr. Saray. Foller. & Farinac. *quæſtion.* 37. *num.* 178.

An concedatur Reo dilatio ad reſpondendum?

25. AMPLIATVR 2. limitatio 3. Vt dum Reus dilationem petit ad reſpondendum affirmatiuè, vel negatiuè, non ſit audiendus, ſed torquendus, Bal. Caſtren. Clar. & Farin. *q.* 37. *n.* 179. vbi teſtatur de communi, & practicata opinione; licèt Reo reſpondenti, ſed non abſolutè, puta dicendo (Non recordor) debeat, petenti, dari terminus ad recogitandum, Farin. *n.* 180. Intellige Ampliationem, dum Reus de delicto, vel de circunſtantijs ſubſtantialibus interrogatur, & ita obſeruari teſtatur Clar. & tenuit Farin. *nu.* 182. At dum Reus nullatenus vult reſpondere, poteſt cogi per torturam,

quam-

Digitized by Google

quamuis interrogatorium contineat aliquid non ſubſtantiale, ratione contemptus Iudicis, Foller. Saray. & Farin. *ibidem*.

26. SVBLIMITATVR limitatio 3. Vt in caſibus in ea propoſitis, tortura moderata eſſe debeat, vt per quartam horæ partem, Vulpell. & Farin. *q.* 37. *n.* 187. Et dum Reus non haberet iuſtam cauſam non reſpondendi, ſecus iuſta cauſa ſtante, vt ſi Reus eſſet infirmus, vel ſi debitè Iudicem ſuſpectum allegaſſet, Bertaz. Blanch. Foller. & Farin. *num.* 188. *& ſequenti*; Et in delictis atrocibus; in leuibus enim, in quibus pro habenda veritate in principali delicto, tortura non infertur, nec in caſu limitationis erit inferenda; Sed facta monitione, vt reſpondeat, ſub pœna confeſſorum criminum, non reſpondendo, Reus habeatur pro confeſſo, ſecundùm Claud. Battand. Foller. & Farin. *num.* 191.

Quid in leuibus?

27. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt Iudicis arbitrio remittatur iudicare, quæ inditia legitima, & ſufficientia ſint ad torturam, Bar. qui de communi, *in l. fin. ff. de quæſt.* Maſcar. qui ex Brun. ait, hoc omnes DD. tenere, Ang. Bal. Clar. & Farin. alios inducens *q.* 37. *num.* 192. Sed Iudicis arbitrium à iure, & ab æquitate regulari debet, Foller. Marſil. Menoch. & Farin. alios cumulans, & teſtans de communi, *n.* 193. Ita enim in omni negotio generaliter arbitrium ſuum Iudex regulare debet; Cum in maleficijs arbitrium concedatur, ita vt ſeruetur ius commune, niſi quoad modum procedendi, & circa aliqua leuia, Alber. qui de cōmuni, quem ſequitur Clar. *q.* 31. *verſ. arbitrio*, & ſubſcribit Farin. *nu.* 194. Et in dubio debet Iudex, iuxta æquitatem, in mitiorem inclinare partem, & vt bonus vir legem ſeruare, Farin. alios citans, *n.* 195. *vſq;* 198. Et in comprobationem, copiosè DD. inducit Guaz. *defen.* 30. *c.* 4. *n.* 4.

Arbitratur Iudex de ſufficiētia inditiorum ad torturam.

28. REGVLA 2. ſit. Legitimis præcedentibus inditijs, Reus regulariter torqueri poteſt, Foller. Menoch. plures inducens, & Farin. *q.* 38 *nu.* 1. vbi ait, quod ita ſentiunt vbique, & paſſim omnes Criminaliſtæ, & probat *tex. in l. cum cognitionabiliter, & in l. miles, §. oportet, C. de quæſt. & in l.* 1. *ff. eodem*.

Cum legitimis inditijs Reus torqueri poteſt.

29. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt præcedentibus inditijs tortura non inferatur, dum non conſtat de corpore delicti, *l.* 1. *§. item illud, ff. ad Sillan.* & in his terminis, tex. expreſsè loquitur, licèt à DD. generaliter inducatur; quod ante omnia Iudici conſtare debet de corpore delicti, vt obſeruat Farin. *q.* 2. *n.* 3. & *q.* 38. *n.* 2. plurimos concordates inducendo; De his actum eſt *ſupra* latè cum Ampliationibus, & limitationibus, *quæſt.* 12. *per totam*.

Dum conſtat de corpore delicti.

30. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt tortura exiſtentibus etiam inditijs Reo non inferatur, niſi prius ipſe audiatur in ſuis defenſionibus, cum aſſignatione termini, copiæ proceſſus, &c. præſertim ſi petantur, de quibus vide *ſupra, q.* 90. *n.* 14. *vſq. in fin.* & tenuerunt Bajar. Clar. & Guaz. *defenſ.* 30. *cap.* 4. *n.* 27.

Datis defenſionibus, &c.

Digitized by Google

Quid ſi inditia euacuentur?

31. Et nota, quod dum inditia in defenſionibus per alia inditia innocentiæ ſunt euacuata, Reus torqueri non poteſt, Guaz. *defenſ.* 30. *cap.* 4. *nu.* 33. etiam quòd vtraque inditia paria ſint, Bart. Brun. Foller. Maſcard. Menoch. & Farin. alios inducens *q.* 38. *num.* 112. Ampliat Aym. etiam dum inditia pro innocentia Rei eſſent in aliquo inferiora, & ſequitur Farin. *ibidem*, vbi ait, DD. in propoſito concludere communiter, quòd ſi inditia contra Reum, & pro Reo ſint paria, & etiam dum illa pro Reo ſunt aliquantulum leuiora, & debiliora, non poteſt ad torturam deueniri; ſed tunc, quando inditia contra Reum ſunt admodum grauiora, & vrgentiora, ad torturam deuenitur.

Côuictus torquendus non eſt.

32. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt dum contra Reum non modo adſunt inditia, ſed etiam conuincentes probationes, ad torturam non deueniatur; fatuuſque eſſet Iudex, qui conuictum torqueret, Clar. qui de communi, Aym. & Marſil. qui teſtantur de magis cômuni, Ang. ad eum & Aug. Boer. Chart. Conrad. & Farin. *q.* 40. *n.* 4. Qui *n.* 5. ait, omnes ferè citatos DD. dicere, torquentem conuictum teneri in ſyndicatu; Tortura enim remedium ſubſidiarum eſt, vbi veritas aliter haberi non poteſt, ſecundùm communem, de qua Farin. *n.* 3. ad ſaturitatem citans, & *q.* 38. *n.* 4. Totæ huic limitationi ſubſcribit Guaz. *defenſ.* 30. *c.* 4. *n.* 1. plurimos concordantes inducens.

33. Sed hic oritur dubium. Dato quòd Iudex côuictum torqueat; Si tortus delictum neget, an inditia, & etiam probationes dicantur purgatæ? Et vtique ſecundum communem obſeruantiam, de qua teſtatur Alber. & de magis communi Ferrat. inditia, & probationes purgatæ cenſentur, & pro hac opinione citantur à Farin. *q.* 40. *nu.* 6. Bertaz. Boſſ. Clar. & quamplures alij, & ib. teſtatur de communi, ſicut *n.* 8. de magis communi; Et horum ſententia intelligenda eſt, quòd tortura purget inditia indubitata, & plenas probationes, quoad pœnam ordinariam, non autem quoad extraordinariam, Boſſ. Carer. Chart. & alij relati à Farin. *nu.* 11. Contra quam inſurgunt Couar. Affl c. Foller. Gomez. & alij inducti à Farin. *num.* 17. dicentes tortum conuictum poſſe plecti, ac ſi tortus non fuiſſet.

Côuictus tortus ſi neget, an ſit puniêdus?

34. Ego, cum Farin. *q.* 40. *n.* 13. & *ſeq.* ita hanc côtrouerſiam concluderem. Si Reus tortus, perſiſtens in negatione, ſi plenè conuictus, e. g. de crimine capitali, poterit condemnari in pœnam extraordinariam, etiam corporalem, vt triremium, ſecundùm communem, & practicatam opinionem, vt teſtatur Farin. *d. nu.* 13. Si verò ſint contra Reum inditia tantùm vrgentia, & indubitata, nec non præſumptiones indubitatæ, ac violentæ; Si Iudex in hoc caſu torqueat Reum, dum hic perſiſtit in negatione, ſi tortura illata fuerit iuxta qualitatem inditiorum, non erit locus pœnæ corporali, ſed exilio, in crimine capitali;

Reſolutio.

& ita

Digitized by Google

& ita practicari Romæ, & ab hac reſolutione non eſſe recedendum in conſulendo, & iudicando ait Farin. *n.* 13 *&* 15. citans Boſſ. Cæpol. Gram. Perſonal. & Vulpel. benè hanc ſententiam iuribus, & rationibus probantes.

35. Non prætermittam; Torturam nullo modo Reum purgare, quando nõ infertur ſuper delicto, de quo quis eſt confeſſus, vel conuictus, ſed (in caſibus de iure permiſſis, de quibus Farin. *q.* 40. *n.* 26.) ad habenda alia delicta, vel ad habendas qualitates delicti aggrauantes, ſeu ſocios, complices, mandantes, ſeu alios participes; & cum proteſtatione; (Sine præiudicio confeſſorum, & conuictorum,) Quo caſu licèt in tortura neget Reus; pro delicto pœna ordinaria puniri poteſt, Boſſ. & Clar. qui teſtatur de cõmuni obſeruantia, Boer. Chart. Foller. & Farin. alios citans, *n.* 19. quem vide etiã *n.* 16. *cum ſeq.* Dummodo proteſtatio non ſit contraria facta, & interrogatoria non fiant de cõuictis, ſeu confeſſis, alias probationes purgarentur, Boſſ. Chart. & Farin. alios inducens, & teſtans de communi *n.* 20. Et dummodo tortura ſit moderata, ita vt in grauiſſimis, nõ excedat mediam horam, Clar. Chart. & Farin. *n.* 27.

Quid de tortura data non ſuper delicto, ſed ad alium finem?

36. Quid autem ſit practicandum, dum Reus non eſt conuictus, ſed grauibus inditijs præſſus, an ſcilicet torquendus ſit, vel extraordinariè condemnandus, dictum eſt *ſup. q.* 71. *n.* 9. *&* 10. *& q.* 86. *n.* 9. *&* 10. & agit Guaz. *defenſ.* 30. *c.* 41. vbi præſertim *n.* 2. ait cum Gom. Bal. Brun. Caualcan. Caball. & Farin. *q.* 41. *n.* 92. quòd quando indicia non ſunt liquida, nec à lege approbata, in caſu, in quo ad pœnam extraordinariam deueniatur, pœna erit pecuniaria, vel exilij in grauiſſimis, & attrociſsimis delictis. At dum inditia non pertingunt ad ſemiplenam, abſoluendus eſt Reus, Rachin. & Guaz. *ibidem.*

Inditiatus an ſit torquendus, vel puniendus?

37. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt ſtantibus inditijs ſufficientibus, antequam ad torturam deueniatur Rei, iſte interrogetur, & reſpõdeat ſuper delicto, vt ſic ponatur in numero Reorum, Bar. Bald. Blanc. Marſil. & Guaz. *defenſ.* 30. *c.* 4. *n.* 14. vbi concordantes.

Ante torturam, conſtituẽdus eſt Reus.

38. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt vltra inditia, ante torturam, decretũ præcedere debeat de torquendo, Gomez. Tuſc. & Guaz. *n.* 15. Bart. Brun. Marſil. Montic. Perſonal. qui alios inducit, & Farin. *q.* 38. *n.* 7. Vbi ait, quòd non modo omnes DD. ita tenent, ſed etiam quòd criminaliſtæ omnes ita ſeruant, & citat Chartar.

Et decretum de torquendo præmittẽdũ.

39. Quædam obſeruanda ſunt circa d. torturæ decretum; Vnde not. 1. quòd Iudex in decreto torturæ debet Reo repræſentare, & congerere omnia inditia releuantia contra ipſum in actis exiſtentia, iuxta praxim eruditorum Iudicum, Ambroſin. Farin. & Guaz. *defenſ.* 30. *n.* 5 *c.* 36. vt in formulis, de quibus *infra in par.* 2. *Praxi* 4. *n.* 107. *vſque ad n.* 110.

Notanda circa decretum torturæ vſque ad n. 42.

40. Not. 2. interponendum eſſe decretum de Reo torquendo ſuper omnibus inditijs contra ipſum reſul-

Super omnibus inditij Reus eſt torquendus.

reſulſantibus, ſuper quibus eſt torquendus, non autem pro quolibet inditio, aliàs poſſet dari caſus, quòd Reus per decem, & vltra vices torqueri poſſet, & tamen certo certius eſt, Reum, quibuſcumque grauiſſimis inditijs grauatum, non poſſe vltra tres vices torqueri, Caſtren. Gram. Marſil. & alij, quos ſequitur Guaz. *defenſ.* 30. *c.* 25. vbi teſtatur, quod tam de iure, quam de conſuetudine obſeruatur, vt ſuper omnibus cumulatis inditijs reſultantibus ex proceſſu Reus torqueatur, & non ſuper aliquibus ſolummodo, Baiar. Cuman. Io. Ant. de Nigr. Nouel. & Guaz. *ibidem*, vbi cum Baiar. tenet, quod quamuis Iudex proteſtaretur, torturam adhibere pro vnico inditio, adhuc Reus diceretur tortus ſuper omnibus ex proceſſu reſultantibus.

An appellatio detur à decreto de tortura?

41. Not. 3. Appellationem dari à d. decreto de Reo torquendo *l.* 2. *C. de appell. recip.* vbi Bart. Bald. Ang. Alber. & communiter alij, Brun. Gomez, Marſ. & Far. *q.* 38. *n.* 10. Et cum agatur de damno irreparabili, interpoſita d. appellatione, nihil eſt innouandum, Ang. Bald. Brun. Foller. & Farin. *n.* 12. Immo de iure, nec etiam pendente termino 10. dierum ad appellandum, aliquid eſt innouandum, ſed de cõſuetudine hoc certiſſimè non ſeruari, ait Farin. *n.* 14. Et confeſſio extorta pendente appellatione à decreto torturæ, eſſet ipſo iure nulla, Ang. & ad eum Aug. Bal. Brun. Cotta, Lancel. & Farin. cum alijs *n.* 17. Ampliat Brun. Carauit. & alij relati à Farin. *n.* 15. vt etiam à comminata tortura appellari poſſit. Sed quomodo interponendum ſit decretũ, & an appellatio ſit admittenda Rei torturæ applicati, vide *inf. prax.* 4. *n.* 56. & 57.

42. Not. 4. Quòd, quando appellatio à decreto torturæ eſſet omnino, & euidenter friuola, & calumnioſa, poſſet reijci à Iudice à quo, & hic, ſine vitio attentatorũ, poſſet ad vlteriora procedere, Foller. Cyril. & Farin. *q.* 38. *nu.* 24. Et an talis appellatio friuola ſit, & admittenda, arbitrio remittitur Iudicis; Qui in arbitrando, reſpicere præſertim debet cauſam in appellatione expreſſam, Cõrad. Marſil. Menoch. & Farin. *n.* 27. Item inſpiciat, an inditia ad torturam in termino defenſionis purgata ſint? Carer. Foller. & Farin. *n.* 28. Et in caſu dubio, an appellatio ſit admittenda, ſuperſedeatur, & expectetur pronunciatio Iudicis ad quẽ, Carauit. Conrad. Innoc. Ial. Foller. & Farin. *n.* 30. & *ſeq.*

Poſt comeſtionẽ tortura non datur.

43. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt ſtãtibus etiam inditijs, poſt comeſtionem Reus torqueri nõ poſſit, niſi poſt 9. vel 10. horas, Marſil. qui teſtatur de communi obſeruantia, & ſequitur Farin. alios inducens, *q.* 38. *n.* 32. vbi etiam cum Nouel. ſufficere tenet, quinque, vel ſex horas, ſed prius dixerat, ſe credere ſufficere, vt expectetur vſque ad 8. poſt commeſtionem horas: At Ambroſin. *de proceſſ. inform. lib.* 5. *c.* 1. *n.* 30. dicit 7. horas ſufficere, & quod ita obſeruari vidit. Si verò his non ſeruatis, accidẽtia, ſeu paſſiones Reo in tormentis euenirẽt, in Syndicatu teneretur Iudex, ſecundùm Bal. quem refert, & ſequitur

tur

Digitized by Google

tur Guaz. *defenſ.* 30. *c.* 4. *n.* 20. ſubſcribens opinioni Ambroſini.

Iudex inferés tortura n, debet habere merũ imperiũ.

44. LIMITATVR 7. Regula 2. Vt Iudex torturam inferre nõ poſſit, niſi vltra inditia, habeat ipſe merum Imperium, Brun. Foller. & Farin. *q.* 38. *n.* 109. aliâs enim teneretur actione iniuriarum, & poſſet de priuato carcere puniri, Brun. Foller. & Guaz. citans alios, *defenſ.* 30. *c.* 4. *n.* 22.

Priuilegiatus an poſſit torqueri?

45. LIMITATVR 8. Regula 2. Vt priuilegiatus, quamuis præcedant inditia torquendus non ſit. Turch. qui alios refert, Guaz. *n.* 17. & Farin. *n.* 5. Priuilegiati verò sũt, e. g. Senex decrepitus 70. annorũ, vel etiam minoris ætatis, ſi ſit debilis, & delicatæ complexionis; qui non debet, niſi fortè leuiter, torqueri, vel terreri tantùm, Farin. benè declarans, & probans, *q.* 41. *n.* 24. *& ſeq.* Item poſitus in aliqua magna dignitate, ſeu Magiſtratu, ijs durantibus, Farin. *n.* 70. *& ſeq.* Item infirmus, Far. *n.* 93. & Guaz. *n.* 25.

46. Plura, abundè de perſonis priuilegiatis, habentur apud Far. *q.* 41. *per totam*; vbi parum poſt princ. diffusè tractat de tortura Clericorum, & Sacerdotum; De quibus licèt controuerſum ſit, an torqueri poſſint, tamen, cum Maſcard. Menoch. & alijs, concludit, *n.* 9. poſſe torqueri, ſecundùm communem DD. ſed grauiora, & vrgẽtiora inditia requiri ad hos torquendos, cum tales, & priuilegium, & præſumptionem pro ſe habeant.

In quibus delictis tortura inferatur?

47. LIMITATVR 9. Regula 2. Vt etiam exiſtentibus inditijs locus torturæ non ſit, niſi in delictis grauibus, & atrocibus, ac in cauſis, in quibus agitur de pœna corporali, non autem in leuibus, & in quibus imponitur pœna pecuniaria, Farin. *q.* 38. *n.* 6. vbi teſtatur de communi, & concordantes citat; redditque rationes, *q.* 42. *n.* 14. *& ſeq.* Gomez. qui etiam de communi, Boſſ. Brun. Conrad Carer. Marſil. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.* 42. *n.* 6. Et ab hac opinione non eſt recedendum, quia eſt magis communis, verior, & rationabilior, teſte Farin. *ibidem nu.* 5. Et in ſpecie, quòd vbi imponitur pœna pecuniaria non ſit locus torturæ, tradiderunt Aym. Gram. Marſil. & alij relati à Farin. *n.* 9. Sicut nec etiam, dum pœna exilij imponitur, Gom. qui de communi, Beccius, Bertaz. Clar. & Vulpel. quos *ibidem* refert Farin. licèt alij, non ſequendi, teneant in leuibus torturam, ſaltem leuem, inferri poſſe, hos refert Farin. *n.* 19. *&* 20. & reprobat eoſdem *n.* 23. De materia huius limitationis, latè Guaz. *defenſ.* 30. *n.* 3. *&* 5. vbi mecum concludit.

Quis prius torquendus?

48. LIMITATVR 10. Regula 2. Vt inter plures inditiatos a magis ſuſpecto incipienda ſit tortura, &c. iuxta tradita *ſup. q.* 101. *nu.* 5. vbi quid inæqualiter ſuſpectis ſit agendum, inuenies.

49. Plura copioſè de tota materia huius q. pertractant Farin. & Guaz, *locis in eadem* citatis.

De

Digitized by Google

De nonnullis, quæ concomitanter, in Reo torturam inferendo, conſideranda ſunt. Quæſtio 105.

1 EXPLETIS in præcedenti q. ijs, quæ ante Rei torturam ponderanda ſunt; in hac recto ordine conſiderationes ſubnectūtur, quæ in actu torturæ Rei, ſunt à Iudice præ oculis habendæ. Videlicet; Quomodo Reus in tortura ſit interrogandus? Moduſuè, moderamenque ſeruandum in eodem torquendo: Et ſequentibus duabus Regulis cum ſuis declarationibus omnia explicabo; Non repetendo, ſed ſupponendo ea, quæ dixi, *q.*101. ex quibus non pauca faciūt ad rem noſtram.

Reus, quomodo in tortura generaliter, & parce interrogādus ſit, ad ſuggeſtionē cauendam?

2. REGVLA 1. ſit. Tortus in caput ſuum, ideſt, vt principalis, ſeu, vt Reus, generaliter interrogari debet, vt ſuper his, de quibus extra torturam interrogatus fuit, veritatem dicat; Nec Iudex debet ei circumſtantias, & qualitates delicti repræſentare; immo neq; amplius delictum; neque Reum infeſtare debet multis interrogatorijs importunis, & continuis, neue minis, ſecundùm Farin. *q.83. nu.96.* vbi etiam ait, ſe ſeruaſſe, Reum in tortura pendentem non infeſtare niſi duobus, vel tribus interrogatorijs, & monitionibus, vt veritatem dicat, de qua aliàs fuit interrogatus. Huic Regulæ ſubſcribunt Iodoc. & Guaz. *defenſ. 30. cap. 33. n.5.* Aliàs eſſet ſuggeſtio, Gomez, latè, Villagut. & Guaz. *ibidem*, & diffusè Farin. *nu.* 88. vbi concordantes.

Etiā palliata ſuggeſtio vitanda.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt nō ſolùm d. expreſſa, ſed etiam palliata ſit ſuggeſtio prohibita, puta, dum in actis tantùm legitur; Ad opportunas interrogationes reſp. &c. Chartar. & Farin. *q.83. n.92.* & Guaz. *defenſ.30. c.33. n.6.*

Quomodo interrogetur Reus de complicibus in tortura?

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt dum Reus torquetur pro complicibus, in genere de his ſit Interrogandus, Baiar. Blanch. Clar. Maſc. Ruyn. & alij, quos ſequitur Guaz. *n.2.* Niſi inditia præcedant cōtra aliquam certam perſonam; de qua, his ſuppoſitis, ſine ſuggeſtione, in ſpecie poſſet interrogari, Boſſ. Carer. Caualc. & Guaz. *ibid.*

Et cum proteſtatione.

5. Vnum animaduertat Iudex, quando, ad habendos complices, torturam infert confeſſo, vel conuicto, ſeu condemnato, vt in actis faciat adnotare, ſe torturam inferre ad habendos complices, ſine præiudicio conuictorum, confeſſorum, vel ſententiæ contra Reum latæ, nec aliter, nec alio modo, Ambroſin. Clar. Foller. Farin. & plures alij cum Guaz. *defenſ. 30. cap 33. n. 1.* Alias ſine iſto decreto Iudex præiudicaret facto, iuxta tradita *ſupra q.* 104. *nu.* 33. 34. & 35.

Moderata ſit Rei tortura.

6. REGVLA 2. ſit. Non immoderatè, ſed moderatè, & in tempore, & in modo, Iudex Reum torquere debet, ita vt illæſus idem Reus remaneat, Aym. Perſonal. qui aiunt, Iudicem in benignitatem inclinare debere, Alber. Bart. Boſſ. Brun. Chartar. Marſil. & alij, quos ſequitur Farin. *q.38. n 53.* vbi citat iura, & teſtatur de communi, & concordat Guaz. *defenſ. 30. cap.*

20.

Digitized by Google

20.n.1. & cap.22.n.2. Vnde ne Iudex excedat, conſiderare debet qualitates inditiorum, delictorum, perſonarum, &c. iuxta doctrinam Farin.n.33. & Guaz.cap.20.& traditam hic ſupra q.102.n.12.

Tempus torturæ nõ excedendus.

7. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt vltra horam Reus, vt principalis non ſit torquendus, Ghirlan. & Farin.q.38.n.54. aliàs tortura immoderata diceretur, Ambroſ. Burg. Cuman. & Guaz. *defenſ.30. c.22.n.6.* & ad ſummùm, & rarò in atrociſſimis paulò plus, vt per quartam partem horæ ſecundæ, Foller. & Farin. *ibid.* Intellige de tortura funis, quia vigiliæ tormentum, in caſibus permiſſis, infertur per quinque, & per decem horas, Farin. *n.*71. Declaratur qualitas torméti vigiliæ, & ponitur forma eam inferédi inf. in 4. praxi *n.*124. & 125. *ad n.* 95. de quo tormento actum eſt etiam *ſup.q.99.n.4.*

Quid in tortura vigiliæ?

8. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt quandò Reus torquetur in caput aliorum, ſeu, vt teſtis quoad alios, putà ad habendos complices, tortura excedere non debeat tertiam, vel mediam partem vnius horæ, Burg. Clar. & Guaz. *defenſ. 30.c.33.n.4.* Chart. & idem Guaz. *def.21.c.1.n.4.* Ioſeph Ludou. & Farin.*q.11.n.15. in fine*, & probaui *ſup. q.102.n.9.*

Quid dũ Reus torquetur in caput aliorum?

9. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt ad hoc vt moderamen in propoſito ſeruet Iudex, non ſolùm inuenire nouos modos torquẽdi non debeat, ſed etiam inuentis moderatè vtatur, iuxta tradita *ſupra q. 99. à n.1. vſq; ad n.5.* Graduſq; torturæ non alitèr inferre, quam vt ſcripſi *ibid. à num.6. vſque in fine q.*

Nõ inueniãtur noui modi torturæ.

De his, quæ poſt Rei torturam conſideranda ſunt. Queſtio 106.

1 TRIA præcipuè poſt Rei torturam conſideranda occurrunt, nempè ratificatio, repetitioque torturæ quidue tortura in Reo operetur.

2. REGVLA 1. ſit. Confeſſio facta in tortura non ſufficit ad Reum condemnandum, niſi ratificata fuerit, Alber. Ang. Butrig. & Caſtren. *in l.vnica, C.de confeſſ.* Bart. Bald. Boſſ. Foll. Maſc. qui teſtatur de communi, Chart. qui de communi, & practicata, & alij cumulati, à Farin. *q.83.n.67.* vbi *n. ſeq.* reddit rationem, quia pleriq; propter tormentorum impatientiam, fatentur ea, quæ non commiſerũt; Subſcribit huic Regulæ Clar. qui alios refert, & teſtatur de communi, & ſeruata opinione, *§. fi. q.64. verſ. cæterum*, Ambroſ. Bertaz. Gom. qui alijs relatis, teſtatur de vera, & communi, & Guaz. *defenſ. 30.c.35.n.2.*

Confeſſio in tortura, niſi extra ratificetur, non ſufficit ad cõdemnandum.

3. Sed è contra confeſſio emanata in tortura, & formiter ratificata, ad condemnandum ſufficit non alitèr, ac ſi eſſet ſpontanea, Ang. & ad eum Aug. Brun. Clar. Carer. & Far. alios citans *q.83. n.* 69. Dummodò ſit poſſibilis, probabilis, & veriſimilis; Vnde Iudicis arbitrio relinquitur quantùm confeſſioni per torturã ſit credendum, Baiar. Menoch. latè Marſ. & ſequitur Guaz. *n.11.*

Ratificata quantùm valeat?

4. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt requiratur ratificatio expreſſa

Digitized by Google

Ratificatio debet eſſe in actis, & expreſſa.

ad bāchum iuris, Abb. qui de communi, Bart. qui de conſuetudine teſtatur, Boer. Brun. & Clar. *q. 64. verſ. cæterum*; Nec ſufficit ratificatio tacita, quia Reus confeſsionem non reuocet, ſed debet expreſsè in actis ratificare, Ant. de Canar. qui teſtis eſt de conſuetudine, & Clar. *ibid.* licèt aliqui cōtra, apud Guaz. *defenſ. 30. c. 35. n. 4.*

Extra locum torturæ.

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt ratificatio faciēda ſit extra locum torturæ, & extra illius aſpectum, Bald. Brun. Clar. Chart. Foller, Put. & Farin. alios inducēs, *q. 83. n. 71.* vbi quòd ſufficit de conſuetudine, licèt non fiat extra carceres, nec ad banchum iuris; Subſcribit Aug. ad Ang. & vbi talis viget conſuetudo, etiam Guaz. *n. 2. verſ. ac etiam*, alias ait, ſeruandum ius commune, vt fiat extra carceres, & ad banchum iuris; & teſtatur in ſtatu Eccleſiaſtico non ſeruari; vt recipiatur coram teſtibus.

Interuallum inter torturam, & ratificationem.

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt ratificatio confeſsionis non debeat fieri ſtatim, nec paulò poſt torturam, ſed ex interuallo, Ang. Bar. Clar. Chart. Maſc. & Farin. *q. 83. n. 73.* & hoc eſt certum. Interuallū verò remittitur arbitrio Iudicis, Bart. Ang. Clar. Menoch. Marſ. Chart. & Farin. *n. 76.* vbi alios inducens, teſtatur de magis communi, & de praxi. Sed hoc interuallū debet eſſe ad minus vnius diei, & vnius noctis, & ſic horarum 24. Ang. Clar. Menoc. & de communi, & ſeruata opinione teſtatur Chart. & Gom. ſubſcribunt Butr. Paris; Marſ. & Far. cum alijs *n. 74.* Vbi ait, quòd quando tortura fuit grauis, hoc tempus omnino expectandum tutius credit, cum Hippol. Rimin. & Maſcar. Et his adheret Guaz. *defenſ. 30. c. 35. nu. 3.* Vbi etiā ait, in hoc puncto ſeruandam eſſe conſuetudinem, & ſtylum locorum, cum Caual. Sibi tamen placere illam cōſuetudinem, vt licèt nō interueniat ſpatium 24. horarum, recipiatur ratificatio poſt ſpatium vnius noctis, in ſequenti die, inducens Clar. & teſtans, ita ſeruari Romæ, de quo teſtis eſt etiam Far. *d. n. 76. erga fin.*

7. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt procedat etiam in confeſsione in tortura emanata, quantumuis adminiculata, & inditijs grauata, quæ ratificatione indiget, alias confitenti non noceret, Carer. & Clar. qui de communi teſtantur, *q. 64. verſ. cæterum*, vbi redduntur plures rationes, Boſſ. Salyc. & Farin. *q. 83. n. 79.* qui ait, ita tenendum, & in praxi ſeruandum; Et ſecundùm Guaz. *n. 7. def. 30. c. 35.* cauere Iudex debet, ne aliter ſeruet; licèt Bald. & alij relati a Farin. *n. 78.* oppoſitum teneant, non ſequendi, niſi fortè, quando inditia eſſent indubitata, ſecundùm Carer. & ageretur de imponenda pœna pecuniaria, Marſil. quos refert Far. *q. 83. n. 78.* & Guaz. qui citans Baiar. & ipſe non diſſentit, *defenſ. 39. c. 35. n. 7.*

Ratificatio d. requiritur in cōfeſſione ratificata.

8. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt, conſequenter, ratificatio confeſſionis factæ in tortura, ſit neceſſaria, quamuis præceſſiſſet extraiudicialis confeſſio, Boſſ. qui ait, nunquam in praxi vidiſſe oppoſitum, Alber. Fulgoſ. Blanch. Salyc.

Quamuis præceſſiſſet extraiudicialis confeſſio.

Gome.

Digitized by Google

Gome. qui relatis, & reprobatis contrarijs, oppoſitam opinionem falſam arbitratur, Chart. qui aſſerit, contrariam opinionem nullo iure niti, & in praxi non recipiendam, nec diſſentit Far. *q.*83.*n.*81. Cabal. qui teſtatur, ita millies ſeruaſſe, & quòd nunquam ab hac obſeruantia recederet, & Guaz. *n.*6. *verſ. quæ opinio*, vbi ait, oppoſitam nullo modo recipiendam in praxi.

Sed contra.

9. Non deſunt tamen grauiſsimi DD. contrarium tenentes, vt ſunt Bar. Fely. Iaſ. Paris, Marſ. Maſcar. Alex. Imol. & alij relati à Far. *n.*80. & propterea, refert Boſſ. dicentem, videri omnino excuſandum in ſyndicatu Iudicem, in hoc caſu torquentē, & condemnantem, ſine ratificatione confeſſionis.

In tortura leui illata robuſto, an ratificatio requiratur?

10. LIMITATVR 1. Regula 1. In tortura leui, illata robuſto, in qua ratificatio non requiritur, Carer. Foll. Gram. Maſc. & Guaz. *def.*30.*c.*35.*n.* 10. Bar. Bal. Paris, & Chart. Qui nihilominus ait, tutius eſſe, vt ſequatur ratificatio; Et verum dicere, & ita ſeruari, ait Farin. *q.*83.*nu.* 82. *in fi.* licèt limitationi ſubſcribat; immò Baiar. ad Clar. *q.*64.*n.*129. 133. *& ſeq.* teſtatur, rem eſſe periculoſam, facere aliter.

Seu data Reo in flagranti reperto.

11. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt ratificatio non requiratur poſt torturam Rei, in flagranti crimine reperti, Gram. & Guaz. *def.*30. *c.*35.*n.*8.

Poſt cōfeſſionē, ante ratificationē, cuſtodiendus eſt Reus.

12. Animaduertat Iudex; Vt Reus confeſſus in tortura (ad hoc vt ratificet) in carcere ſecreto reponatur, ne ad reuocandam confeſſionem edoceatur, & conſulatur oretenus, vel per ſchedulas, & quatenus opus eſt, adhibeatur aliquis cuſtos, ſic Affl. Clar. Put. & Farin. alios inducens, *q.*83.*n.*72.

Rei tortura non eſt repetenda ſine nouis inditijs.

13. REGVLA 2. ſit. Tortura Rei, regulariter repeti non poteſt, niſi nouis ſuperuenientibus inditijs, Ang. & ad eum Aug. Chart. Marſil. qui teſtatur de communi, veriori, æquiori, & practicata opinione, Bertaz. Chart. Cyn. & alij, quos cumulat Farin. *q.*38.*n* 72. *&* 74. inter quos quamplures teſtantur de communi, qui *n.*75. teſtatur de communi obſeruantia, & quòd contrarium facientes, malè faciunt, citans ab hoc non paucos, & concludens, ab hac Regula non eſſe recedendum; cui ſubſcribunt, Clar. Tuſch. Foller. & Guaz. alios inducens, *def.*30.*c.*23. *n.*1. Quicquid dicant relati à Far. *n.*74.

Fortiora primis debē t eſſe inditia.

14. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt tortura non repetatur ex nouis inditijs, niſi illa ſint euidentiora, & fortiora primis, Clar. *q.* 64. *verſ. vlt. videndum, ibi*, aliqui verò addunt, vbi ex Gandin. Papien. & alijs teſtatur de communi, & practicata opinione, Aym. qui ex Marſ. teſtatur de communi, æquiori, veriori, & practicata opinione, Brun. dicens, quòd ita tenet omnes, Chart. Menoch. & Farin. alios inducens, *q.*38 *n.*76. Et benè probat *tex. in l. vnius §.*1. ibi, euidentioribus argumentis oppreſſus, *ff. de q.* & ibi Bar.

15. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt non repetatur tortura, niſi no-

Digitized by Google

Diuerſi generis, ſeu ſpeciei.

ua inditia ſint diuerſi generis, ſeu à præcedentibus ſpecie differant, & ſubſtantia; v.g. prima erant ex mala fama, vel inimicitia; poſtea ſuperuenit vnus teſtis, qui ait, ſe vidiſſe Reum vulnerare occiſum; Secus ſi probata fama per aliquos teſtes, alij teſtes eamdem poſtea probent, tales enim teſtes non inducũt nouum inditium, ſed nouam probationem veteris inditij, quæ non ſufficit ad torturam repetendam, quia hoc inditium per torturam fuerat purgatum, Clar. *q.64. verſ. vlt. videndum, prope fin.* vbi ex Alex. teſtatur de communi, Ang. Brun. Blanch. Carer. Menoch. Boſſ. qui de magis communi teſtatur, & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.38. n.77.*

Confeſſio ex repetitione ind-bita nõ valet.

16. AMPLIATVR 3. Regulæ 2. Vt confeſſio extorta ex repetitione tormẽtorum, quæ repeti non debebãt, nihil valeat, & confitenti non noceat, Carer. Burſat. Gig. Gom. Perſonal. & Farin. *n.78.* Et in dubio tortura non repetitur, Chart. Clar. Put. & Far. *n.89.*

Repetitio ſine nouis inditijs, an licita, dũ prima inditia erãt vrgentia?

17. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt tortura poſſit repeti, etiam ſine nouis inditijs, quandò prima inditia contra Reum erant multùm vrgentia, & manifeſta admodùm, Bart. Anton. de Canar. & Clar. *ſ. fin. q.64. verſ. debet igitur, ibi*, & ſi inditia ſint plura, & vrgentia, tunc torquetur Reus interpellatis diebus, & vicibus, vbi teſtatur de communi, & de conſuetudine obſeruata, & ait, quòd ita faciunt boni Aſſeſſores, ſequitur Socin. qui dicit, quòd in hoc conueniunt omnes, Brun. Blanc. Bertaz. Chart. & Farin. alios concordantes inducens, *q.38. n.79.* qui *n.81.* aſſerit, ab hac limitatione non diſcedendum, cum ſit vſu magis recepta, & magis cõmunis (licèt Boer. Gom. & alij relati à Farin. *n.80.* contrarium ſentiant,) Niſi Reus eſſet non robuſtus, ſed debilis, qui repetendus non eſſet in tortura, in propoſito caſu, Far. *n.82.* cum Foller. Gandin. Parid. & alijs.

Vel cum Reus nõ fuit ſufficienter tortus.

18. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt tortura repeti poſſit, cum Reus ſufficienter tortus non fuit, poteſt enim Iudex ſcindere tempus debitum torturæ, vt probatum eſt ſup. *q.103. n.5.* & hic non repeto, præſertim, quia vt notat Farin. *q.38. n. 83.* apud DD. hoc nullam habet difficultatem, cumulans concordantes, *& n. 85.* teſtatur de communi, & de obſeruantia.

Quid ſi Reus cõfeſſus nolit ratificare.

19. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt quamuis alia non ſuperueniant inditia, ſi Reus confeſſus in tortura, dum die ſequenti ducitur ad ratificandum, nolit ratificare, poſſit iterum torqueri, ad perſeuerandum in confeſſione, quæ etiam non ratificata, ſemiplenam inducit, ita Far. *q.38. n.91.* qui pro limitatione citat Bal. Boer. Chart. & plures alios, inter quos Blanc. & Boſſ. teſtantur de cõmuni, & Clar. de communi, & recepta opinione: Et ſi Reus perſiſtat in non ratificando, non eſt denuo torquendus, ſed dimittẽdus, purgatum eſt enim inditium ex prima confeſſione ortum, in terminis Iodoc. Mille. Chart. & alij cum Farin. *n.92. & 93.* Niſi in caſu, in quo inditia contra Reum exiſtentia eſſent multùm

vr-

Digitized by Google

vrgentia, vel prima tortura non fuerit ſufficiens, tunc enim tertiò poſſet torqueri; & ſi perſtiterit relaxandus erit; Si verò fateatur, & ratificet, erit condemnandus; At ſi non ratificet, non erit vltra torquendus; Sed, vel abſoluendus eſt ex hactenus deductis, vel (apud ſæculares) ſub fideiuſſione de ſe repreſentando relaxandus eſt, Marſil. Blan. Boſſ. Boer. Carer. Chart. Clar. & Farin. *n.* 94. *&* 96. vbi prædictos, & alios inducens teſtatur de communi, & ait, ita ſeruandum in praxi.

Allegans metũ tormẽtorũ, vel errorem confeſſionis.

20. SVBLIMITATVR limitatio 3. Vt quòd dictum eſt de repetitione torturæ ob non ratificationem præcedentis confeſſionis in tortura, procedat, vbi aliud non allegatur, quam metus tormentorum; Sed vbi reuocans allegaret errorem, tunc nulla eſt difficultas, quòd audiatur, eique aſſignari debet terminus ad docendum de errore, & interim ſuperſederi, dando Reo copiam indiciorum, &c. Boſſ. *tit. de tortura nu.* 19. quem ſequitur Farin. *q.* 38. *n.* 100. 101. *&* 102. vbi ait cum communi DD. in hoc caſu non repeti tortura, niſi dum non probatur error, & citat Carer. Afflict. Foller. & alios.

Non repetenda tortura eodẽ die.

21. Tria tandem nota circa repetitionem torturæ; Primò Torturam nõ eſſe repetẽdam eodem die, ſed ſeparatis, & interpellatis diebus, Conrad. Carer. Blanch. Perſonal. Put. & Farin. *n.* 103. vbi ait, ita ſine dubio ſeruari communiter, & quòd ſi Iudex alitèr obſeruaret, malè faceret.

Obijcitur.

22. Contra iſtud 1. notabile obijcitur; Nam poſito, quòd Reus eleuatus in altum in funis tortura, veritatem fateri promittat, vtique deponi poteſt; & dum depoſitus fateri renuit, poteſt etiam ſtatim in altum eleuari, & eleuatus, ſi alleget corpus leuandi neceſſitatem pati, poteſt iterum deponi, & ſua neceſſitate expleta, ſi veritatem non fateatur, ſtatim iterum poteſt in altum eleuari, iuxta praxim communitèr ab omnibus vbique receptam, ſecundùm formulam traditam ab Ambroſino, *de modo form. proceſſ. inform. lib.* 4. *c.* 8. ergo videtur, quòd tortura, non modò eodem die, ſed etiam eadem hora poſſit iterùm, atque iterùm repeti.

Reſpõdetur cõtinuationẽ torturæ licitã eſſe eadem die non autem repetitionẽ.

23. Reſpondetur, quòd aliud eſt torturam repetere, hoc enim non poteſt eadem die; aliud eſt, eam continuari, quòd eadem die preſtari poteſt; Et vtique citata praxis Ambroſini, & communis procedit de continuatione torturæ; Dum enim quis deponitur tantùm de tortura, manendo ad funem ligatus ad prædictos fines, non deponitur totalitèr, ſed detinetur in gradu eodem torturæ, ergo dum iterum eleuatur, vt ſupra, non repetitur, ſed tortura continuatur; continuatio autem torturæ ſine interpellatione, vt dictum eſt, licita eſt, quamuis repetitio eàdem die illicita ſit.

Quando repetẽda eſt tortura, decernatur in depoſitio ne a tormento.

24. Circa torturæ repetitionem not. eſt 2. quòd, quando Iudex vult repetere torturam, in decreto depoſitionis à tortura, dicat, quòd ſine præiudicio, & animo repetendi torturam quatenus de iure, &c. Chart. Foller. Boſſ. Farin. & alij

quaſt.

Digitized by Google

quæſt. 38. *num.* 104.

Vltra tertiam vicè tortura non repetitur.

25. Notandum 3. quòd pro inditijs etiam vrgentiſſimis, & indubitatis, tortura vltra tres vices non eſt inferenda, Boſſ. Foller. Marſil. Chart. qui teſtatur de communi practicata opinione, & Farin. tot alios inducens, *q.* 38. *nu.* 105. vlterior enim, ait, repetitio, omnino communiter, reprobatur à DD.; immò *nu.* 106. ait, verius videri de iure, Reum perſiſtentem in negatione, vt ſecunda tantùm vice torqueri poſſit, inducens Chart. Riminal. & Simanc.

Iudex ſucceſſor repetens torturã, cõputet datam ab anteceſſore.

26. Corollarium ſuperaddo; Torturam, illatam per vnum Iudicem competentem, computandam eſſe à ſucceſſore, nec debere eam repetere, niſi cum hac computatione, Baiar. Carer. Marſil. & Guaz. alios inducens *defenſ.* 30. *c.* 26. *nu.* 1. vbi cum Caualc. & Maſcard. ampliat, etiam quòd tortura fuerit inflicta à Iudice incompetente; Et quamuis ſucceſſor haberet facultatem procedendi ex abrupto, citans ad hoc, *n.* 2. Burg.

Perſiſtẽs in tortura puram veritatẽ dixiſſe præſumitur.

27. REGVLA 3. ſit. Torturæ tanta vis, eſt, talemq; producit effectum, vt in ea perſiſtens, ſiue fatendo, ſiue negando, puram dixiſſe veritatem præſumatur, Alex. Bertaz. Boer. Couar. Gram. & alij, quos ſequitur Far. qui de communi teſtans etiam Clar. ait, quòd totus mundus ita obſeruat, Alberic. Decian. Boſſ. & Guaz. *defen.* 30. *c.* 40. *n.* 1. & in ſeq. agit de hac materia per totum caput.

Reus perſiſtens in negatione, inditia purgat.

28. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt Reus negans perſeueranter in debita tortura, dicatur purgaſſe inditia contra eum exiſtentia, Canoſ. Cæpol. Alber. qui teſtans de obſeruantia, ait, quòd hoc totus mundus tenet, ſequitur Clar. *q.* 64. *verſ. illata*, Bertaz. Carer. Chart. qui tres teſtãtur de communi, Cæphal. & Farin. *q.* 40. *nu.* 2. vbi ait, huic ſententiæ neminem auſum fuiſſe contradicere; Et tenuerunt Boſſ. Decian. Gram. & Guaz. vbi ſupra; Subdens, ex Baiar. Decian. Caſtren. & Menoch. hoc procedere etiam in fauorem complicum, purgato enim principali, etiam inditia circa acceſſoria cenſentur purgata.

Etiam in fauorem complicum.

Quomodo ſit abſoluendus?

29. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt Reus in debita tortura perſiſtẽs in negatione, ſit diffinitiuè abſoluendus, Clar. & Iodoc. qui dicunt hanc doctrinam veriorem de iure videri, & Gomez ait, ab hac nec in conſulendo, nec in iudicando eſſe recedendum, & hos refert Farin. *q.* 4. *n.* 26. *verſ. contrarium*, ſubſcripſerunt Baiar. Caualc. & Menoch. relati à Guaz. *defen.* 30. *c.* 40. *n.* 11. Sed Bart. Boſſ. Alex. Saly. & alij, relati à Far. *d. n.* 26. tenuerunt, Reum in hoc caſu abſoluendum tantùm eſſe ab obſeruatione iudicij; Et in hanc opinionem videtur inclinare Far. *verſ. ego autem*, dum Reus petit abſolutionem; Et fauent Cabal. & Guaz. *n.* 11. dicentes, quòd in hoc caſu, de conſuetudine, Reus abſoluitur cum Clauſula (Rebus ſic ſtantibus.)

Sed contra.

30. Licèt ſit opinio 3. Vt in præſenti caſu Reus neutro modo abſoluatur, ſed ſub fideiuſſore de ſe repræſentando relaxetur; & ſic nouis ſuperuenientibus inditijs, iterum

rum

rum moleſtari poterit; & ita ſeruari in praxi teſtantur Carer. Marſil. Simanc. & Farin. *q.* 4. *nu.* 26. *verſ. tertia fuit*; qui *verſ. ego autem*, in hanc opinionẽ 3. inclinat; dum Reus abſolutionem non petit.

Vnus tantum detectus per torturam purgatur

31. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt tortura in Reis quoad ſe, & teſtibus quoad alios, & vniuerſaliter in teſtibus, non expurget plures defectus, & exceptiones, ſed vnum, Burſat. Crauet. Honded. Tuſch. & Guaz. *defen.* 30. *c.* 40. *nu.* 13. Vt ſi teſtis eſſet pauper, & varius, exemplificat, *ibidem*, Guaz. cum citatis DD.

Quãtùm habilitet ſociũ criminis?

32. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt tortura non habilitet ſocium criminis, vt faciat inditium ad torturam contra nominatum, Bertaz. Fab. Turr. Rimin. iun. Rolan. & Guaz. *n.* 14. quicquid dicat Clar.

33. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt tortura in Reo examinato, vt teſte, ſed inimico, non conualidet eius depoſitionem, Baiar. Bertaz. Boſſ. Gram. Rolan. Tuſc. Peregr. qui alios allegat, & loquitur in criminibus exceptis, in quibus, nec vult, vt faciat inditium ad inquirẽdum, & hos ſequitur Guaz. *defen.* 30. *cap.* 40. *n.* 15.

Et Reum examinatum, vt teſtẽ, dum eſt inimicus.

34. Quid autem dicendum ſit, dum Reus tortus, eſt vrgentibus, & indubitatis inditijs grauatus, vel conuictus, & perſiſtit in negatione; Siue dum conuictus, ſeu confeſſus proprium crimen, torquetur ad habendos complices, vel qualitates delicti, & negat; Vide ſupra *q.* 104. *n.* 33. 34. *&* 35.

Alia remiſſiuè.

35. De materia huius q. nec non totius Tractatus de tortura, diffuſè tractant præſertim Clar. Boſſ. Guaz. & Far. *locis ſupra citatis*.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT TERTIVM CONSILIORVM, & Commentariorum.

THEORIÆ, CAVSARVM IVDICIALIVM Regularium,

IN QVO AGITVR, DE ILLIS, QVÆ ATTINENT ad debitè proceſſum terminandum.

1 EXPLICATIS in duobus præcedentibus Capitibus illis, quæ ad ordinatè proceſſum in cauſis iudicialibus Regularibus inchoandum, & proſequendum pertinent; Recto ordine in hoc Capite 3. breuiter, de his, quæ ad debitè proceſſum terminandum ſpectant, in eiſdem cauſis criminalibus, erit agendum.

2. Omnia verò in hoc Capite exaranda, ad tres redigam conſiderationes: Cum enim d. proceſſus ritè inchoatus; & proſequutus, per ſententiam, ſeu decretum terminandus ſit: In prima conſideratione quædam ante ſententiam ponderanda: In ſecunda alia in ipſa ferenda ſententia obſeruanda: Et in tertia, & vltima ea, quæ poſt eandem ſententiam latam erunt ſcienda, enucleabo. Perpendêda ante ſententiam.

De illis, quæ ante ſententiā ferendam ponderāda ſunt.

Diuiſio huius tertij capitis. 3 INITIVM igitur ſumendo à prima ex propoſitis conſiderationibus; Iudex viſo, diligenterque perpenſo proceſſu, vt animaduertat, an benè ceptus, proſequutuſq; ſit; & nullo ſubſtantiali in eo defectu reperto, ponderatis his, quæ ex actis reſultant, ad abſolutionem, ſeu Rei condemnationem; antequam ad proceſſus terminationem per ſententiam accedat; ſciat (opere pretium eſt) plurima ad delicta, pœnaſque ſpectantia, quæ in ſequenti Tractatu Decimo reſoluuntur; Nec non alia multa, de arbitrio Iudicis in cauſis criminalibus terminādis, de quibus agēdum erit in Vndecimo Tractatu.

DE

DE DELICTIS, ET POENIS.

TRACTATVS DECIMVS.

4. PRAENOTANDVM; Delinquere nihil aliud eſſe, quàm peccare, quòd aliquãdo fit dolo, ſeu mala intentione, quandoq; ex ignorantia, vel non praua intentione, puta ex impetu, aut caſu, Farin. plura in comprobationem iura inducens, *q.*18.*n.*1. qui *n.*5. animaduertit, nõ rarò apud DD. idem ſignificare delictum, crimen, & maleficium.

Delinquere quid, & quotuplex?

De multiplici delictorum diſtinctione, Quæſtio 107.

5 PLVRIBVS diſtinctionibus hæc q. explicanda erit.

6. Diſtinctio 1. Delicta alia ſunt publica, alia priuata. Publica dicuntur delicta commiſſa directè in offenſam Dei, vt Blaſphemia; vel Principis, vt delictũ læſæ Maieſtatis; Item adulterium, homicidium, &c. vt notat Far. *q.*17.*n.*8. *vſque ad* 13. vbi probat, & exẽplificat in alijs delictis. Priuata verò delicta ſunt, commiſſa in priuatam perſonam, niſi à lege determinetur, quòd publica ſint, Bar. Bal. Caſtren. Angel. & Farin. & cum alijs, *n.*14. puta furtum, iniuria, &c. vt notat idem Far. *n.*15. Sed animaduerte, quòd de iure Canonico omnia delicta ſunt publica, Anan. qui de communi; Conrad. & Far. *n.*16. Hoſtien. & Bal. qui teſtatur de communi, & Clar. *in praxi Crimin.* §.1. *verſ. hæc tamen*; Vbi tamen ait, ſtandum in hoc Statutis, & conſuetudini; Sed ſecũdùm Milleu. & Far. *n.*17. hodie de conſuetudine omnia delicta ſunt publica, & in omnibus Iudex ex officio procedit.

Delicta publica, ſeu priuata, quæ.

7. Diſtinctio 2. Delicta, quædam ſunt notoria, quæ aliqua non poſſunt tergiuerſatione celari, puta facta coram maiori parte populi, Clar. Gomez, alios inducens, & Farin. *q.*18.*n* 104 qui, *q.*21. latè diſſerit, quot modis delicta dicãtur notoria. Alia verò delicta ſunt occulta, & difficilis probationis, & ſunt ea, quorum probatio à communiter accidentibus nõ faciliter haberi poteſt, vt dolus, fraus, ſimulatio, falſitas, incendium, adulterium, crimen nefandum, ſymonia, furtũ, tractatus de homicidio, venenatio, delicta nocturna, &c. de quibus tractat Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *cent. ſecunda, caſu* 116. *per totum*, & hæc notantur a Far. *q.*19. *n.*105.

Notoria ſeu occulta, & difficilis probationis.

8. Diſtinctio 3 Delicta quædam ſunt nominata, vt furtum, adulterium &c. in quibus, probatis acti-

Nominata, ſeu innominata.

Digitized by Google

bus, vnde nomen ſumpſere, cēſentur probata in genere delicta illa: Quædam innominata, vt percuſſio, ſeu ingreſſio domus, in quibus vltra actus, debent probari qualitates inferentes ad delictum; aliàs non diceretur conſtare de delicto commiſſo in genere, dum prædicta ſine delicto fieri poſſint, Bar. cuius doctrinam communitèr recipiunt DD. teſte Blanc. & ſequitur Foller. & Far. *q.18.n.19.*

Excepta, vel non excepta. *9.* Diſtinctio 4. Delicta alia dicuntur excepta, quæ ſub generali legis diſpoſitione non continētur, ſed ſemper excepta cenſentur, vt hęreſis, læſæ Maieſtatis, falſæ monetæ, ſimoniæ, vitij nefandi, famoſi furti, ſortilegij maleficij, &c. de quibus gloſ. & alij DD. *in l. fin. C. de accuſat.* Gom. Far. & alij, *q. 18.n.60.* Non excepta autē delicta ſunt illa, quæ veniunt in generali legis diſpoſitione Farin. *vbi ſupra.*

Leuia, grauia, atrocia, grauiora, atrociora grauiſſima, ſeu atrociſſima. 10. Diſtinctio 5. Delicta aliqua ſunt leuia, aliqua grauia, enormia, ſeu atrocia; aliqua grauiora, atrociora, ſeu magis enormia; aliqua grauiſsima atrociſsima, ſeu enormiſsima. Quæ autem talia ſint declarant DD. relati à Farin. *n.61.* Et cum hac diſtinctione, magis, quam cum alijs ſupra ſcriptis conuenit diuiſio delictorum, de qua actum eſt ſupra, *q.7.n. 1. vſque ad 6.* Et licèt arbitrio Iudicis remittatur declaratio, quæ nam ſit grauitas, vel leuitas delictorum, ita tenent Alciat. qui teſtatur de communi, Bal. Conrad. Innoc. Menoch. & Far. concordantes inducens, *q.18.n.62.* Vt Iudex ſuum ſciat arbitrium regulare in hoc, ſequentia animaduertat.

Arbitratur Iudex circa leuitatem, ſeu grauitatē criminū.

Ex pluribus, quib. leuitas, vel grauitas, delictorum cognoſcitur, vſq; ad n.15. 11. Delicti grauitas, vel leuitas cognoſcitur, primò ex qualitatibus, & circumſtantijs, puta; Ratione perſonæ offenſæ, vel offendentis, armorum, partis corporis læſæ, cauſæ, loci, temporis, vel euentus, de quibus *in l. aut facta, & ibi DD. ff. de adulter.* latè Carer. & Farin. *q. 18. nu. 63. & 64.* Vnde delictum mali exempli, cum communitati ſit perniciosum, grauius reputatur, & punitur, *c. præcipuè, 11. q. 3.* Tiraq. Carer. Menoch. & Farin. *nu. 65.* Et ideo, palam delinquentes, magis delinquunt, gl. *in l. nemo, vbi* Alberic. Caſtren. Saly. & communitèr omnes, *C. de Sum. Trin. & fid. Cath.* & declarat Farin. *q. 18. n. 71.*

12. Ex parte corporis, quæ offenſa fuit, dignoſcitur grauitas delicti, puta, quia vulnus ſit in facie, præſertim ſi remanſura ſit cicatrix perpetua, tunc etiam atroci pœna hoc delictum eſt plectendum, ſecundùm Ang. Gom. Iodoc. Menoch. & Farin. *q.18. nu. 97.* vbi citans iura, & concordantes DD. ait, hanc eſſe communem; Tantòque grauius erit delictum, dum ex vulnere offenſus fuerit oculus, & eo magis, ſi ablata fuerit, vel impedita viſiua virtus, *c. fin. 55. diſtinct.* vbi Præpoſ. Archid. & Bellam. Et hinc eſt, quòd propter enormem læſionem irregularitas incurritur, vt eſt illa, quæ infertur in naſo, & in oculo, pro qua grauiſsima pœna imponenda eſt, citra tamen mortem naturalem,

lem, vt tenet Farin. *n.*100. cum proximè citatis DD. *in dicto c. fin.* vbi etiam communiter alij; Ex quibus nonnulli nec mortem naturalem excipiunt: Et hæc fortius procedunt in tali læſione mulieri illata, præſertim, ſi mulier ſit innupta, Alber. Gom. Put. & Far. *n.* 99.

13. Ex parte etiam delicti proditoriè perpetrati dignoſcitur criminis grauitas maior, Clar. *q.* 68. *verſ. proditor*, vbi ait, quòd proditor punitur pœna capitis, tamquam Reus læ æ Maieſtatis, & ad hanc pœnam capitis, cum morte qualificata, puta furcarum, in homicidio proditorio ſubſcribūt Bal. Bar. Farin. & alij ab eo citati, *q.* 18. *n.* 73. Proditor autem dicitur, 1. qui Principem, vel Rempublicam prodit; 2. qui offendit fingendo, ſe amicum, vel itineris ſocium, 3. qui prodit eum, quem in fide ſuſcepit, ita Bal. & Farin. *num.* 78. quos ſequitur Baiar. ad Clar. *q.* 68. *num.* 106. Vbi ſubdit quòd etiam proditor eſt, dans venenum, & ſubſcribunt Bal. Fely. Saly. & Farin. *nu.* 74. immò proditor eſt, quicumque per induſtriam inſidioſam aliquem occidit, *cap.* 1. vbi communiter DD. *de homicid.* præſertim Fely. & tenet Farin. teſtans de communi, *nu.* 76. citans alios, & reprobans *ibidem* citatos, tenentes ſic occidentem inimicum, non eſſe proditorem; & *n.* 79. enumerat 13. caſus, in quibus quis dicitur proditor.

14. Leuitas delicti dignoſcitur 2. ex eo, quòd non ex dolo, ſed ex temeritate, vel culpa ſit commiſſum, Bar. Bal. Foller. Farin. & alij, *q.* 18. *n.* 93. Sicut è contra delictum dicitur graue, dum commiſſum eſt ex dolo, ſeu in magnum præiudicium alterius, vel Reipublicæ, ſecus ſi in modicum damnum, Abb. Bar. Foller. Menoch. & Far. qui alios inducit, *n.* 94.

15. Dignoſcitur 3. de iure Canonico delicti grauitas, ex qua crimen denominatur graue, enormè, & atrox, dum propter eum impeditur Ordinis executio, & Beneficiorum retentio; & hæc delicta ſunt e. g. homicidium, hæreſis, Simonia, duellum, mutilatio membri, os capitis fractum, magna ſanguinis effuſio, & ſimilia, *c. at ſi Clerici, & ibi DD. de pœnit. & remiſſ.* Cæpolla, Monteleo, & Farin. qui plura iura inducit, *q.* 18. *nu.* 101. Et vlterius omnia delicta carnis, vt peccatum nefandum, raptus, ſtuprum, inceſtus, adulterium, & fornicatio, de iure Canonico, quòd enormia ſint, tenet Foller. qui, ad ſingulas delictorum ſpecies, auctoritates, & iura adducit, *in praxi crim. Can. c.* 19. *verſ. vel flagitium carnis*, præſertim *n.* 8.

16. Plura de materia huius quæſtionis ſcribit Far. *q.* 18. *per totam.* vbi ad ſaturitatem, & ſolidè cuncta declarat, & probat.

De multiplici pœnarum diſtinctione, in qua præſertim diſſeritur de pœna capitali, & corporali; & an pœna vna, pro eodem delicto reiterato, imponenda ſit? Quæſtio 108.

1 PRAEMITTO 1. quòd pœnarum diſtinctiones plures

afferuntur à DD. ſed quòd illa eſt communiter ab omnibus recepta, teſte Farin. *q.* 19. *nu.* 1. Quòd pœnæ aliquæ ſunt corporales, aliquæ non corporales: Corporales verò quædam ſunt capitales, quædam non capitales: Capitalis pœna eſt triplex, 1. eſt mortis naturalis; 2. eſt mortis ciuilis, vt damnationis ad metallũ, ex qua amittitur libertas, & Ciuitas; 3. eſt ſimiliter mortis ciuilis, vt deportationis, vel relegationis, ex qua Ciuitas amittitur; huic diſtinctioni ſubſcribit Clar. *§. fin. q.* 67. *in principio*.

Quædam pœnæ, quæ ſuę eſſerunt antiquis, deportationis, relegationis, &c.

2. Præmitto 2. quod pœna damnationis ad metallum, quæ ab vſu receſſit, inter pœnas, quæ nunc ſunt in vſu, pœna triremium illi ſimilior videtur, quæ eius loco ſucceſſit, vt aiunt Clar. Foller. & Farin. qui, & teſtatur de communi, *q.* 19. *n.* 14. Pœnæ verò deportationis, & relegationis, ſucceſſit exilium, & bannum perpetuum, ſecundùm Clar. Carer. & communem, de qua Farin. *n.* 15. Vbi tamen idem Farin. cum Alex. Aym. Imol. Menoch. & alijs concludit, verius eſſe, vbi iura imponunt pœnam deportationis, vel relegationis, poſſe Iudicem, aliam, arbitrio ſuo, rationabilem imponere, & teſtatur de praxi: Declarans nihilominus, quòd hoc arbitrium non extenditur ad pœnam mortis, ſed, vel ad pecuniariam pœnam, vel triremium ad tempus, ſeu in perpetuum, pro qualitate delicti.

3. Præmitto 3. quod licèt de iure pœna delicto conformis eſſe debeat, mitiores tamen inter Regulares, quam apud ſæculares pœnæ ſunt adhibendæ: cum, vt ait Conc. Brachar. *3. c. 6.* indignum ſit honorabilia Eccleſiæ membra indignè tractari: Et vbi in Statutis ſuæ Religionis Iudex Regularis pœnas habet taxatas, eas vtique infligere debet, vbi verò pœnæ a Statutis ijſdem aſſignatæ non ſunt in aliquibus criminibus, tunc pœnas, vel a iure communi, vel ex conſuetudine elicere, & arbitrari Iudex debebit: Et quantùm fieri poteſt incumbendum ei erit, vt pœnarum genera, in propria ſua Religione conſueta, non mutet, ſed eaſdem in ſingulis delictis (variata tantùm pœnarum grauitate, aut leuitate) retineat.

Inter Regulares mitiores, quã apud ſeculares pœnæ eſſe debẽt, & in Religione cõſuetæ.

4. Præmitto 4. quòd pœnæ Religionis noſtræ, vſu, ac conſuetudine receptæ, eſſe ſolent, vt notat etiam noſter Pater Bouer. *in ſuo direct. fori iudic. par.* 2. *cap.* 40. *verſ. pœnæ autem*: Nempè: Recitatio Pſalmorum, ſeu aliarum precum; Reſtitutio famæ publicè facta; Priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ; Priuatio omnium officiorum Ordinis; Priuatio actuum omnium legitimorum; Ieiunium in pane tantum, & vino, vel aqua; Comeſtio in terra; Delatio baculi in ore; Delatio Capparonis, Et aliæ de quib*us in noſtris Conſtitutionib.*

Pœnæ conſuetę apud nos

5. REGVLA 1. ſit. Dum pœna capitalis, ſeu capitis imponitur, ſiue a Lege, ſiue a Statuto, intelligi debet non de morte naturali, ſed de ciuili, vt eſt relegatio, ſiue exilium perpetuum, ita Ang. Clar. Chart. Foller. Marſil. qui teſtatur de

Pœnã capitis a lege, vel à ſtatuto, quomodo intelligatur?

Digitized by Google

de magis communi,& Farin.ad ſaturitatem DD. cumulans, *q.19.n.3.* vbi teſtis eſt de practicata communi opinione: Cum enim, vt dictum eſt *in hac q.n.1.* triplex ſit pœna capitalis, & hæc, de qua loquimur ſit mitior, iura, in propoſito, de hac mitiori ſunt intelligenda; Quia in pœnis ſemper mitior interpretatio ſumenda eſt, *l. ſemper, de reg. iur. c. ſemper, de reg. iur. in 6.* not.Bald. *in l.fi. C. quæ res ven. non poſſint*; Farin. *n.13.*

In pœnis mitior interpretatio fit.

6. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiam, dum pœna capitalis imponitur ab homine, intelligi enim debet, non de morte naturali, ſed de ciuili, quamuis in ipſa impoſitione, mentio de mortis pœna fieret, Bar. & alij DD. *in l. eos, §. ſuper his, C. de appell.* Bal. Foll. & Fa. in. *q.19.n.13.* & fauent omnes DD. in Regula 1. citati.

Quid ſi imponatur ab homine?

7. SVBAMPLIATVR Ampliatio 1. Vt multò magis procedat inter Regulares, cum eorum Prælati ſuos ſubditos, pœna mortis naturalis punire non poſſint; talem enim pœnam nullus Eccleſiaſticus imponere poteſt, *c. cum non ab homine, de iudic.* & notat Leza *to.1 c.18. n.16.* poſt Sua. *to.4. de Relig tr.8. lib.2. c.26.* Immo nec mutilationis membrorum; Neque Eccleſiaſticus poteſt prædictos tradere immediatè brachio ſæculari, ad hoc vt illis infligatur pœna mutilationis membrorum, & tantò minus ad hoc, vt vltimo ſupplicio afficiantur, Suarez. *vbi ſup. c.10.* & Leza. *loco citato*: Quamuis prædicti Superiores Regulares poſſint ſuos ſubditos pœna corporali proportionata eorum delicta punire, ex poteſtate dominatiua, & iuriſdictionis, quam ſuper illos habēt, vt not. Leza. *d. n.16.* Vbi obſeruat, quòd attenta d. poteſtate iuriſdictionis, poſſunt Superiores Regulares ſuos ſubditos propter atrociſs. delicta damnare ad grauiſſimam pœnam corporalem triremium, quæ licèt acerbiſſima ſit, nihilominus, ex cōſuetudine, admittitur, & aliquando neceſſaria eſt, dum delicta, æquè benè, aliter caſtigari non poſſunt; Sed hoc rarò fiat, & ad ſatisfaciendum ſcandalo publico ex delicto enormi, Peyrin. *to.1. de ſubdito, q.1. de obedien. c.27.* & Leza. *to.1. c.16. n.32.* Vbi etiam obſeruat, miniſtros triremium, poſſe prædictos Religioſos ad triremes damnatos, verberare, ſine incurſu excommunicationis, dummodo non excedāt modum, nec moueantur odio, vel malignitate, Nauar. Miran. & Leza. *n.32.*

Et inter Regulares?

An Eccleſiaſticus poſſit puniendos morte, vel mutilatione, tradere brachio ſæculari?

Vel ipſemet eos damnare ad triremes.

Et an damnati ſic, poſſint verberari

8 LIMITATVR 1. Ampliatio 1. Vt procedat, dum ſumus in dubio, ſecus verò, quādo contrarium ſuaderetur ex qualitate delicti, vel ex mente diſponentis, ſecundùm Far. *q.19. n.13.*

In dubio procedit ampliatio.

9. LIMITATVR 2. Ampliatio 1. Vt procedat, prout loquitur, in pœnis, ſecus in alia diſpoſitione hominis, in qua, appellatione mortis, in dubio, intelligitur dē morte naturali, hominis enim verba naturaliter potius, quam ciuiliter ſunt intelligenda, *l. ex facto, §. ex facto,* & ibi communiter DD. *ff. ad Trebell.* Alexan. Rolan. Far. & alij *d. n. 13.*

Et in pœnis, ſecus in alia hominis diſpoſitione.

10. AMPLIATVR 2. Regula 1.

Vt

Digitized by Google

Pœna capitis de iure Canonico, quæ ſit?

V de iure Canonico pœna capitis non ſit mortis naturalis, nec etiam ciuilis, ſed tantùm amiſſionis Dignitatis, & depoſitionis, vt tenent Panorm. Foller. & Farin. *q. 19. n. 8.*

Item pœna mortis?

11. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt de iure Canonico, etiam dum exprimitur pœna mortis, non ſit intelligendum de morte naturali, ſed de ſpirituali, & ſic de excommunicatione maiori, quæ non eſt ſine peccato mortali, per quod ſeparatur anima à gratia, quæ eſt ipſius vita ſupernaturalis, *c. cum venerabilem, ibi mori præcipitur, ideſt per excommunicationem*, vbi notat Abb. *qui filij ſint legit.* Foller. qui declarat hoc procedere, quãdo mors eſt imponenda per Iudicem Eccleſiaſticum, ſecus ſi per Iudicem ſæcularem, citans Gugliel. de Bened. & ſubſcribit Farin. *q. 19. n. 12.* Vbi cum Caſtren. Foll. & S. Tho. hanc Ampliationis reddit rationem; Quia nempè ius Canonicum, nec pro grauiſſimis imponit ſanguinis, & mortis pœnam.

Quæ ſit pœna gladij?

12. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt pœna gladij, ſeu ferri, in Legibus, ſeu Statutis impoſita, de morte naturali, non autem de morte ciuili, alio non apparente, intelligatur, Iacob. de Beluiſ. Foll. Anch. Regien. iun. & Far. *q. 19. n. 9.* quicquid aliqui contra ſentiant.

Seu grauiſſimi ſupplicij, &c.

13. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt idem dicendum ſit de pœna nouiſſimi, ſæuiſſimi, grauiſſimi, vel amariſſimi ſupplicij, Fab. à Montel. Foller. Iacob. de Beluiſ. Farin. & alij *n. 10.*

Vel furcæ, &c.

14. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt idem ſentiendum ſit de pœna laquei, ſuſpendij, vel furcæ, Beluiſ. Foller. Gandin. & Farin. *n. 11.*

Pœna capitis quãdo intelligatur de morte naturali vſque ad n. 17.

15. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt pœna capitis impoſita a Statuto, vel à Iudice pro aliquo delicto, intelligatur de morte naturali, dũ pro eodem delicto mors naturalis imponitur de iure communi, Ang. Bonacoſ. Carer. Diaz. Fely. Marſ. & Farin. *q. 19. nu. 9* Statuta enim, & omnes diſpoſitiones à iure communi interpretationem ſemper recipiunt, gl & DD. *in l. fin. §. in computatione, C. de iure celib.* Bar. & alij DD. *in l. 1. §. lex, ff. ad l. Falcid.*

16. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt pœna capitis impoſita, vna cum pœna bonorum publicationis, intelligatur de morte naturali, Alex. Ang. Carer. Gram. Iaſ. & Farin. cum alijs *q. 19. n. 6.*

17. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt pœna capitis etiam intelligatur de morte naturali, quãdo Lex, vel Statutum in aliquibus caſibus expreſsit pœnam mortis, & poſtea ſubiungendo in alio caſu ſimili, & in quo viget par ratio, nominat pœnam capitis, *tex. cum gl. in l. relegati, ff. de pœn.* Diaz. Felyn. & Farin. *n. 7.*

Sine dolo nemo morte punitur.

18. REGVLA 2. ſit. Niſi dolus interueniat, non poteſt quis pœna corporali grauiſſima, vt eſt mortis naturalis, puniri, Clar. qui teſtatur de communi. *q. 84. in princ.* Bar. & Tiraq. qui dicunt, nullam Legem, culpam tantùm, morte punire, Maran. Menoch. & Farin. alios inducens, etiam de communi teſtantes, *q. 87. n. 22.* Vnde homicidium ſine dolo, non morte, ſed arbitrio Iudi-

Iudicis eſt puniendum, Menoch. & Baiar. ad Clar. *q.* 84. *n.* 13.

Nec corporaliter

19. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſine dolo, regulariter, quis puniendus non ſit pœna aliqua corporali, Cæpol. Marſil. & Clar. teſtantes de communi, *q.* 84. *in princ.* Bar. Bal. Dec. Butr. qui pariter teſtatur de communi, Abb. Ang. & Farin. concordantes inducens, *q.* 87. *n.* 20.

Neq; infamia incurritur.

20. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt ſine dolo, nec pœna infamiæ incurratur, Rom. qui de communi, & Clar. vbi ſup. Iaſon, qui pariter de communi, gl. & Bal. *in l. in actionibus, ff. de in lit. iur.* Ang. Bar. & Far. cum alijs, *q.* 87. *n.* 34.

Declaratur dolus

21. Pro declaratione maiori propoſitæ Regulæ 2. & eius Ampliationum; Nota 1. quòd dolus tribuitur malitiæ, culpa imprudentiæ; dolus flagitioſæ, & ſceleſtæ menti, culpa autem imprudenti, & ſtolidæ menti tribuitur; Dolus eſt voluntatis vitium, culpa autem intellectus, & memoriæ, *l. ſi filius familias, §. fin. ff. de iudic.* & not. Decian. & Far. *q.* 88. *n.* 87.

Quando præſumatur dolus

22. Nota 2. Dolum præſumi in eo, qui ex delicto aliquod commodum reportaturus eſt, Bar. Corn. Crauet. Menoch. Ploc. Rol. Ruyn. Soc. & Baiar. ad Clarum *q.* 84 *n.* 3. ſicut è contra, vbi nulla eſt cauſa delinquendi, dolus non datur, Caſtren. Foll. Menoch. & Baiar. *ibid.*

Delicto multiplicato an multiplicetur pœna?

23. REGVLA 3. Delictum pluries perpetratum in eadem re, & inter eaſdem perſonas, vnica pœna punitur; vnicum enim exiſtimatur delictum, cum ſit in eadem ſpeciæ, Bar. *conſ.* 222. *lib.* 1. quem ſequitur Tuſch. *tom.* 6. *in lit. P. concl.* 209. *n.* 8. Multipliciter hæc Regula ampliatur, ſeu exemplificatur.

Quid in verbis iniurioſis?

24. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt dum Statutum diſponit, quòd pro ſingulo verbo iniurioſo certa imponatur pœna, ſi quis incontinenti pluries idem verbum iniurioſum protulerit, alicui dicendo, forfante, forfante, vnica tantùm pœna ſit imponenda, Bald. *conſ.* 361. *lib.* 4. Bar. *conſ.* 108. *lib.* 1. *& in apoſtilla in verſ. verba iniurioſa*, inuenies concord. & Tuſc. *in d. concl.* 209. *n.* 1.

25. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 1. Vt procedat quãuis verba iniurioſa repetita eſſent qualificata, puta, forfante, forfantone, quia adhuc vnica pœna eſſet infligenda, Bald. *in d. conſ.* 361. qualitas enim, vt not. Tuſc. *in d. concl.* 209. *n.* 2. non inducit pluralitatẽ delictorum; vbi cum Bar. idem tenet in eo, qui dixit, brutto, malfatto, ſozzo, cum hæc ſonent in vnum verbum, & vnicam iniuriam.

26. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 1. Vt idem dicendum ſit, quando verba multiplicata dubia ſunt, an idem, vel diuerſum importent delictum, nam in dubio, idem importare cenſetur, Bal. *vbi ſup.* & Tuſc. *ibidem n.* 3.

27. LIMITATVR 1. Ampliatio 1. Vt non procedat, quando iniurioſa verba multiplicata diuerſum delictum, & iniuriam importarent, hoc enim caſu plures pœnæ eſſent imponendæ, vt ſi dictum eſſet; brutto, ladro, homicida, Bal. *d. conſ.* 361. & Tuſch. *ibidem n.* 12.

28. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt pœna impoſita præſtanti homi-

Digitized by Google

Quid in præſtãte auxilium pluribus in homicidio?

micidæ auxilium, non multiplicetur, dum quis auxilium præſtat pluribus, qui vnum homicidium committũt, Dyn. & Bar. quos refert, & ſequitur Tuſch. *d. concl.* 109. *n.* 6.

29. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt ſi quis pluries adulterium commiſerit, puta continuando per annos, tamquam adulter, vnica pœna ſit puniendus, Bar. *conſ.* 222. *lib.* 1. *vbi vide apoſtillam, nec non in l. nunquam plura, ver. item oppo. ff. de priuat. delict.* & Clar. de communi teſtatur *in §. adulterium, n.* 10. *lib.* 5.

Quid in committente pluries adulterium, &c.

30. LIMITATVR Ampliatio 3. Vt intelligẽda ſit, dummodo adulterium, ſeu aliud carnis delictum inter eaſdem perſonas fuerit patratum, iuxta propoſitam 3. Regulam, prout etiam tenet Gemin. *conſil.* 106. *nu.* 5. vbi ponit multa exempla præſertim in concubinario, qui licèt in eodem delicto continuet, non tamẽ nouum delictum quotidie committere dicitur; Idem dic in alijs delictis carnis, in quibus eadem viget ratio, & idem ius eſt ſtatuendum.

Quid in furto reiterato?

31. AMPLIATVR 4. Regula 3. In furto continuato tota nocte, & dum fur plures res in eadem nocte furatus eſt, dicitur enim vnicũ furtum ad effectum pœnæ furcarum, ſecundùm Clar. *lib.* 5. *§. furtum, n.* 14. quia furta, vt ſint plura ad multiplicandam pœnam, diſtincta, re, & tempore eſſe debent, Tuſch. *d. concl.* 560. *nu.* 29. aſſerens de communi teſtari eundem Clar.

32. LIMITATVR Ampliatio 4. Vt procedat in delicto continuato, & dum non diuertitur ad extraneos actus; vt ſi quis furatus ſit plura, auferendo bona ex domo, vel ex alio loco pluribus vicibus, dummodo ad extraneos actus non diuertatur, vnicum enim furtum dicitur perpetratum, ad effectum Statuti punientis furca eum, qui tria furta commiſerit, cum requiratur, quod ſint tria furta, diuiſim facta, videlicèt diuerſo tempore, & in diuerſis rebus, Bal. Boer. Menoc. & Tuſc. qui hos refert, *to.* 2. *in litera D. concl.* 169. *nu.* 12. Secus verò eſſet, dum furta facta fuerunt in diſcontinuatis temporibus, in diuerſis rebus, & dum diuertitur ad extraneos actus, tunc enim delictum pluries cõmiſſum, ſeu reiteratũ tot inducit delicta, quot sũt reiterationes, & ideo tot etiam pœnæ imponendæ ſunt, Gemin. *conſil.* 106. *lib.* 5. quem ſequitur Tuſch. *d. concl.* 169. *n.* 1. & iterum tenet Tuſch. *to.* 2. *lit. S. concl.* 560. *n.* 1. & ante eum Boſſ. *tit. de furt. n.* 16. At de iure communi, ad hoc vt quis plura furta dicatur commiſiſſe, vt pœna mortis puniri poſſit, requiritur præterea, quòd correctio interuenerit, Cuman. & Fulg. quos ſequitur Tuſch. *in d. concl.* 560. *n.* 9. Qua correctione ſtante, etiam ſi fur, qui fecit tria furta, de duobus primis eſſet punitus, pro tertio ſuſpendendus eſſet, quia in hoc cãſu non agitur de puniendis illis duobus, pro quibus iam fuit punitus, ſed de qualificato tertio furto, ita Clar. *lib.* 5. *§. furtum, n.* 12. & Tuſch. *d. concl.* 560. *n.* 28. Vbi cum eodem Claro, qui teſtatur de communi, idem dicit de fure, qui de duobus primis furtis fuit gratiatus; Vide *inf. n.* 35.

33. AMPLIATVR 5. Regula 3.

In

Digitized by Google

Quid in committente plures falſitates? In eo qui committit plures falſitates ad eundem finem tendẽtes, puta, ſi quis produceret plures teſtes; falſificaret plures partitas, & plura inſtrumenta ad eundem finem, pro vnica enim falſitate talis puniri deberet, Tuſch. *to.* 2. *in lit. D. concl.* 169. *n.* 9. vbi ait, ita tenere DD. *in l. nunquam plura, ff. de priuat. delict.* & Socin. teſtari de communi.

34. LIMITATVR Ampliatio 5. Vt procedat in delictis ad eundem finem continuatis, puta, dum eodem tempore plures teſtes, & plura Inſtrumenta falſa producuntur, ſecus ſi diuerſis temporibus, vt not. Tuſch. *in d. concl.* 169. *n.* 10. vbi citat Socinum ita declarantem, licèt non abſolutè affirmantem.

Quid cũ delictum primum non durat? 35. LIMITATVR modo 1. Regula 3. Vt procedat, quando primum delictum durat; Secus ſi pœna ſoluta eſſet, vel lis ſuper primo delicto eſſet conteſtata, ſi enim delictum multiplicaretur, etiam pœna eſſet multiplicanda, Bart. *conſ.* 222. *lib.* 1. *in fin.* Tuſch. *d. concl.* 209. *n.* 9. & iterum *tom* 2. *liter. D. concl.* 169. poſt Gemin. *lib.* 5. *concl.* 106. *n.* 9. *in fin.*

Vel dum delicta ſpecie differunt? 36. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non procedat, dum plura ſunt facta, & delicta ſpecie diuerſa, quia ad multiplicationem talium delictorum, etiam pœnæ multiplicantur, Bart. *d. conſil.* 222. *circa finem*, & Tuſch. *d. concl.* 209 *n.* 11. & iterum *to.* 2. *in lit. D. concl.* 169. *nu.* 11. vbi citat Socin.

Seu in præparatorijs. 37. SVBLIMITATVR hæc limitatio in ijs delictis, quæ ſe habẽt inuicem, vt vnum dicatur præparatorium ad aliud, quæ, & ſi fiant in diuerſis temporibus, effectu ſecuto, maius delictum conſumptionem præparatorij operatur, Soc. *lib.* 1. *conſil.* 62. *n.* 10. & Tuſch. *in d. concl.* 169. *n.* 11.

38. Explicata *in hac, & præcedenti q.* ſufficiant de delictis, & pœnis in genere: Deuenio ad particularia delicta, & eorum pœnas; Et à grauiſſimo Læſæ Maieſtatis crimine initium ſumo.

De crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & eius pœnis, Quæſtio 109.

1 PRAEMITTO 1. Duplex eſſe crimen læſæ Maieſtatis, videlicet Diuinæ, & humanæ; blaſphemiamq; eſſe crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ, per eam enim directè Diuina Maieſtas læditur, Authen. *vt non luxurientur contra naturam, §. & quoniam*; & tradiderunt Fab. à M. Leone, & Far. *q.* 20. *n.* 3. — Duplex eſt crimẽ læſæ Maieſtatis. Blaſphemia, eſt crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ.

2. Præmitto 2. quod, blaſphemia, eſt dictum, vel factum in contemptum Dei, Alex. Alen. & Farin. *n.* 16. vel blaſphemia eſt tribuere Deo, quod ei non conuenit, ſeu detrahere, quod ei conuenit, ſiue cum creaturis tribuitur, quod Dei proprium eſt, S. Tho. 2. 2. *q.* 13. *art.* 1. & Farin. alios inducens, *q.* 20. *nu.* 11. Et hæc, quæ dicuntur de blaſphemia in Deum, habent etiam locum in blaſphemia in B. Virginem, & in Sanctos, ita Ang. Menoch. qui ait, quòd dum Sancti blaſphemantur, Deus ipſe blaſphematur, Maſc. & alij, quos ſequitur Far. *n.* 25. — Blaſphemia quid ſit.

3. REGVLA ſit; blaſphemiæ crimen de iure Ciuili morte natu-

CAPVT TERTIVM CONSILIORVM, & Commentariorum.

THEORIÆ, CAVSARVM IVDICIALIVM Regularium,

IN QVO AGITVR, DE ILLIS, QVÆ ATTINENT ad debitè proceſſum terminandum.

1 EXPLICATIS in duobus præcedentibus Capitibus illis, quæ ad ordinatè proceſſum in cauſis iudicialibus Regularibus inchoandum, & proſequendum pertinent; Recto ordine in hoc Capite 3. breuiter, de his, quæ ad debitè proceſſum terminandum ſpectant, in eiſdem cauſis criminalibus, erit agendum.

2. Omnia verò in hoc Capite exaranda, ad tres redigam conſiderationes: Cum enim d. proceſſus ritè inchoatus; & proſequutus, per ſententiam, ſeu decretum terminandus ſit: In prima conſideratione quædam ante ſententiam ponderanda: In ſecunda alia in ipſa ferenda ſententia obſeruanda: Et in tertia, & vltima ea, quæ poſt eandem ſententiam latam erunt ſcienda, enucleabo. *Perpendēda ante ſententiam.*

De illis, quæ ante ſententiā ferendam ponderāda ſunt.

Diuiſio huius tertij capitis. 3 INITIVM igitur ſumendo à prima ex propoſitis conſiderationibus; Iudex viſo, diligenterque perpenſo proceſſu, vt animaduertat, an benè ceptus, proſequutuſq; ſit; & nullo ſubſtantiali in eo defectu reperto, ponderatis his, quæ ex actis reſultant, ad abſolutionem, ſeu Rei condemnationem; antequam ad proceſſus terminationem per ſententiam accedat; ſciat (opere pretium eſt) plurima ad delicta, pœnaſque ſpectantia, quæ in ſequenti Tractatu Decimo reſoluuntur; Nec non alia multa, de arbitrio Iudicis in cauſis criminalibus terminādis, de quibus agēdum erit in Vndecimo Tractatu.

DE

Digitized by Google

DE DELICTIS, ET POENIS.

TRACTATVS DECIMVS.

4. PRAENOTANDVM; Delinquere nihil aliud eſſe, quàm peccare, quòd aliquãdo fit dolo, ſeu mala intentione, quandoq; ex ignorantia, vel non praua intentione, puta ex impetu, aut caſu, Farin. plura in comprobationem iura inducens, *q.*18.*n.*1. qui *n.*5. animaduertit, nō rarò apud DD. idem ſignificare delictum, crimen, & maleficium.

Delinquere quid, & quotuplex?

De multiplici delictorum diſtinctione, Quæſtio 107.

5 PLVRIBVS diſtinctionibus hæc q. explicanda erit.

6. Diſtinctio 1. Delicta alia ſunt publica, alia priuata. Publica dicuntur delicta commiſſa directè in offenſam Dei, vt Blaſphemia; vel Principis, vt delictū læſæ Maieſtatis; Item adulterium, homicidium, &c. vt notat Far. *q.*17.*n.*8. *vſque ad* 13. vbi probat, & exēplificat in alijs delictis. Priuata verò delicta ſunt, commiſſa in priuatam perſonam, niſi à lege determinetur, quòd publica ſint, Bar. Bal. Caſtren. Angel. & Farin. & cum alijs, *n.*14. puta furtum, iniuria, &c. vt notat idem Far. *n.*15. Sed animaduerte, quòd de iure Canonico omnia delicta ſunt publica, Anan. qui de communi; Conrad. & Far. *n.*16. Hoſtien. & Bal. qui teſtatur de communi, & Clar. *in praxi Crimin.* §.1. *verſ. hac tamen*; Vbi tamen ait, ſtandum in hoc Statutis, & conſuetudini; Sed ſecūdùm Milleu. & Far. *n.*17. hodie de conſuetudine omnia delicta ſunt publica, & in omnibus Iudex ex officio procedit.

Delicta publica, ſeu priuata, quæ.

7. Diſtinctio 2. Delicta, quædam ſunt notoria, quæ aliqua non poſſunt tergiuerſatione celari, puta facta coram maiori parte populi, Clar. Gomez. alios inducens, & Farin. *q.*18.*n* 104 qui, *q.*21. latè diſſerit, quot modis delicta dicatur notoria. Alia verò delicta ſunt occulta, & difficilis probationis, & ſunt ea, quorum probatio à communiter accidentibus nō faciliter haberi poteſt, vt dolus, fraus, ſimulatio, falſitas, incendium, adulterium, crimen nefandum, ſymonia, furtū, tractatus de homicidio, venenatio, delicta nocturna, &c. de quibus tractat Menoch. *de arbitr q. lib.*2. *cent. ſecunda, caſu* 116. *per totum*, & hæc notantur a Far. *q.*19. *n.*105.

Notoria ſeu occulta, & difficilis probationis.

8. Diſtinctio 3 Delicta quædam ſunt nominata, vt furtum, adulterium &c. in quibus, probatis acti-bus,

Nominata, ſeu innominata.

Digitized by Google

bus, vnde nomen ſumpſere, cẽſentur probata in genere delicta illa: Quædam innominata, vt percuſſio, ſeu ingreſſio domus, in quibus vltra actus, debent probari qualitates inferentes ad delictum; aliàs non diceretur conſtare de delicto commiſſo in genere, dum prædicta ſine delicto fieri poſſint, Barcuius doctrinam communitèr recipiunt DD. teſte Blanc. & ſequitur Foller. & Far. *q.*18.*n.*19.

Excepta, vel non excepta. 9. Diſtinctio 4. Delicta alia dicuntur excepta, quæ ſub generali legis diſpoſitione non continẽtur, ſed ſemper excepta cenſentur, vt hęreſis, læſæ Maieſtatis, falſæ monetæ, ſimoniæ, vitij nefandi, famoſi furti, ſortilegij maleficij, &c. de quibus gloſ. & alij DD. *in l. fin. C. de accuſat.* Gom. Far. & alij, *q.* 18.*n.*60. Non excepta autẽ delicta ſunt illa, quæ veniunt in generali legis diſpoſitione Farin. *vbi ſupra*.

Leuia, grauia, atrocia, grauiora, atrociora grauiſſima, ſeu atrociſſima. 10. Diſtinctio 5. Delicta aliqua ſunt leuia, aliqua grauia, enormia, ſeu atrocia; aliqua grauiora, atrociora, ſeu magis enormia; aliqua grauiſsima atrociſsima, ſeu enormiſsima. Quæ autem talia ſint declarant DD. relati à Farin. *n.*61. Et cum hac diſtinctione, magis, quam cum alijs ſupra ſcriptis conuenit diuiſio delictorum, de qua actum eſt ſupra, *q.*7. *n.* 1. *vſque ad* 6. Et licèt arbitrio Iudicis remittatur declaratio, quæ nam ſit grauitas, vel leuitas delictorum, ita tenent Alciat. qui teſtatur de communi, Bal. Conrad. Innoc. Menoch. & Far. concordantes inducens, *q.*18.*n.*62. Vt Iudex ſuum ſciat arbitrium regulare in hoc, ſequentia animaduertat.

Arbitratur Iudex circa leuitatem, ſeu grauitatẽ criminũ.

11. Delicti grauitas, vel leuitas cognoſcitur, primò ex qualitatibus, & circumſtantijs, puta; Ratione perſonæ offenſæ, vel offendentis, armorum, partis corporis læſæ, cauſæ, loci, temporis, vel euentus, de quibus *in l. aut facta*, *& ibi DD. ff. de adulter.* latè Carer. & Farin. *q.* 18. *nu.* 63. *&* 64. Vnde delictum mali exempli, cum communitati ſit pernicioſum, grauius reputatur, & punitur, *c. præcipuè*, 11. *q.* 3. Tiraq. Carer. Menoch. & Farin. *nu.* 65. Et ideo, palam delinquentes, magis delinquunt, gl. *in l. nemo*, vbi Alberic. Caſtren. Saly. & communitèr omnes, *C. de Sum. Trin. & fid. Cath.* & declarat Farin. *q.* 18. *n.* 71. Ex pluribus, quib. leuitas, vel grauitas, delictorum agnoſcitur, vſq; ad n. 15.

12. Ex parte corporis, quæ offenſa fuit, dignoſcitur grauitas delicti, puta, quia vulnus ſit in facie, præſertim ſi remanſura ſit cicatrix perpetua, tunc etiam atroci pœna hoc delictum eſt plectendum, ſecundùm Ang. Gom. Iodoc. Menoch. & Farin. *q.*18. *nu.* 97. vbi citans iura, & concordantes DD. ait, hanc eſſe communem; Tantòque grauius erit delictum, dum ex vulnere offenſus fuerit oculus, & eo magis, ſi ablata fuerit, vel impedita viſiua virtus, *c. fin.* 55. *diſtinct.* vbi Prępoſ. Archid. & Belłam. Et hinc eſt, quòd propter enormem læſionem irregularitas incurritur, vt eſt illa, quæ infertur in naſo, & in oculo, pro qua grauiſsima pœna imponenda eſt, citra tamen mortem naturalem,

Digitized by Google

lem, vt tenet Farin. *n.* 100. cum proximè citatis DD. *in dicto c. fin.* vbi etiam communiter alij; Ex quibus nonnulli nec mortem naturalem excipiunt: Et hæc fortius procedunt in tali læſione mulieri illata, præſertim, ſi mulier ſit innupta, Alber. Gom. Put. & Far. *n.* 99.

13. Ex parte etiam delicti proditoriè perpetrati dignoſcitur criminis grauitas maior, Clar. *q.* 68. *verſ. proditor*, vbi ait, quòd proditor punitur pœna capitis, tamquam Reus læ æ Maieſtatis, & ad hanc pœnam capitis, cum morte qualificata, puta furcarum, in homicidio proditorio ſubſcribũt Bal. Bar. Farin. & alij ab eo citati, *q.* 18. *n.* 73. Proditor autem dicitur, 1. qui Principem, vel Rempublicam prodit; 2. qui offendit fingendo, ſe amicum, vel itineris ſocium, 3. qui prodit eum, quem in fide ſuſcepit, ita Bal. & Farin. *num.* 78. quos ſequitur Baiar. ad Clar. *q.* 68. *num.* 106. Vbi ſubdit quòd etiam proditor eſt, dans venenum, & ſubſcribunt Bal. Fely. Saly. & Farin. *nu.* 74. immò proditor eſt, quicumque per induſtriam inſidioſam aliquem occidit, *cap.* 1. vbi communiter DD. *de homicid.* præſertim Fely. & tenet Farin. teſtans de communi, *nu.* 76. citans alios, & reprobans *ibidem* citatos, tenentes ſic occidentem inimicum, non eſſe proditorem; & *n.* 79. enumerat 13. caſus, in quibus quis dicitur proditor.

14. Leuitas delicti dignoſcitur 2. ex eo, quòd non ex dolo, ſed ex temeritate, vel culpa ſit commiſſum, Bar. Bal. Foller. Farin. & alij, *q.* 18. *n.* 93. Sicut è contra delictum dicitur graue, dum commiſſum eſt ex dolo, ſeu in magnum præiudicium alterius, vel Reipublicæ, ſecus ſi in modicum damnum, Abb. Bar. Foller. Menoch. & Far. qui alios inducit, *n.* 94.

15. Dignoſcitur 3. de iure Canonico delicti grauitas, ex qua crimen denominatur graue, enormè, & atrox, dum propter eum impeditur Ordinis executio, & Beneficiorum retentio; & hæc delicta ſunt e. g. homicidium, hæreſis, Simonia, duellum, mutilatio membri, os capitis fractum, magna ſanguinis effuſio, & ſimilia, *c. at ſi Clerici, & ibi DD. de pœnit. & remiſſ.* Cæpolla, Monteleo, & Farin. qui plura iura inducit, *q.* 18. *nu.* 101. Et vlterius omnia delicta carnis, vt peccatum nefandum, raptus, ſtuprum, inceſtus, adulterium, & fornicatio, de iure Canonico, quòd enormia ſint, tenet Foller. qui, ad ſingulas delictorum ſpecies, auctoritates, & iura adducit, *in praxi crim. Can. c.* 19. *verſ. vel flagitium carnis*, præſertim *n.* 8.

16. Plura de materia huius quæſtionis ſcribit Far. *q.* 18. *per totam.* vbi ad ſaturitatem, & ſolidè cuncta declarat, & probat.

De multiplici penarum diſtinctione, in qua præſertim diſſeritur de pœna capitali, & corporali; & an pœna vna, pro eodem delicto reiterato, imponenda ſit? Quæſtio 108.

1 PRAEMITTO 1. quòd pœnarum diſtinctiones plures

afferuntur à DD. ſed quòd illa eſt communiter ab omnibus recepta, teſte Farin. *q.* 19. *nu.* 1. Quòd pœnæ aliquæ ſunt corporales, aliquæ non corporales: Corporales verò quædam ſunt capitales, quædam non capitales: Capitalis pœna eſt triplex, 1. eſt mortis naturalis; 2. eſt mortis ciuilis, vt damnationis ad metallũ, ex qua amittitur libertas, & Ciuitas; 3. eſt ſimiliter mortis ciuilis, vt deportationis, vel relegationis, ex qua Ciuitas amittitur; huic diſtinctioni ſubſcribit Clar. *§. fin. q.* 67. *in principio*.

Quædam pœnæ, quæ ſue ceſſerunt antiquis, deportationis, relegationis, &c.

2. Præmitto 2. quod pœna damnationis ad metallum, quæ ab vſu receſſit, inter pœnas, quæ nunc ſunt in vſu, pœna triremium illi ſimilior videtur, quæ eius loco ſucceſſit, vt aiunt Clar. Foller. & Farin. qui, & teſtatur de communi, *q.* 19. *n.* 14. Pœnæ verò deportationis, & relegationis, ſucceſſit exilium, & bannum perpetuum, ſecundùm Clar. Carer. & communem, de qua Farin. *n.* 15. Vbi tamen idem Farin. cum Alex. Aym. Imol. Menoch. & alijs concludit, verius eſſe, vbi iura imponunt pœnam deportationis, vel relegationis, poſſe Iudicem, aliam, arbitrio ſuo, rationabilem imponere, & teſtatur de praxi: Declarans nihilominus, quòd hoc arbitrium non extenditur ad pœnam mortis, ſed, vel ad pecuniariam pœnam, vel triremium ad tempus, ſeu in perpetuum, pro qualitate delicti.

3. Præmitto 3. quod licèt de iure pœna delicto conformis eſſe debeat, mitiores tamen inter Regulares, quam apud ſæculares pœnæ ſunt adhibendæ: cum, vt ait Conc. Brachar. 3. *c.* 6. indignum ſit honorabilia Eccleſiæ membra indignè tractari: Et vbi in Statutis ſuæ Religionis Iudex Regularis pœnas habet taxatas, eas vtique infligere debet, vbi verò pœnæ a Statutis iiſdem aſſignatæ non ſunt in aliquibus criminibus, tunc pœnas, vel a iure communi, vel ex conſuetudine elicere, & arbitrari Iudex debebit: Et quantùm fieri poteſt incumbendum ei erit, vt pœnarum genera, in propria ſua Religione conſueta, non mutet, ſed eaſdem in ſingulis delictis (variata tantùm pœnarum grauitate, aut leuitate) retineat.

Inter Regulares mitiores, quã apud ſeculares pœnæ eſſe debẽt, & in Relig one cõſuetæ.

4. Præmitto 4. quòd pœnæ Religionis noſtræ, vſu, ac conſuetudine receptæ, eſſe ſolent, vt notat etiam noſter Pater Bouer. *in ſuo direct. fori iudic. par.* 2. *cap.* 40. *verſ. pœna autem*: Nempè: Recitatio Pſalmorum, ſeu aliarum precum; Reſtitutio famæ publicè facta; Priuatio vocis actiuæ, & paſſiuæ; Priuatio omnium officiorum Ordinis; Priuatio actuum omnium legitimorum; Ieiunium in pane tantum, & vino, vel aqua; Comeſtio in terra; Delatio baculi in ore; Delatio Capparonis, Et aliæ de quib. *in noſtris Conſtitutionib.*

Pœnæ conſuetæ apud nos

5. REGVLA 1. ſit. Dum pœna capitalis, ſeu capitis imponitur, ſiue a Lege, ſiue a Statuto, intelligi debet non de morte naturali, ſed de ciuili, vt eſt relegatio, ſiue exilium perpetuum, ita Ang. Clar. Chart. Foller. Marſil. qui teſtatur

Pœnã capitis a lege, vel à ſtatuto, quomodo intelligatur?

de

de magis communi, & Farin. ad ſaturitatem DD. cumulans, *q.* 19. *n.* 3. vbi teſtis eſt de practicata communi opinione: Cum enim, vt dictum eſt *in hac q. n.* 1. triplex ſit pœna capitalis, & hæc, de qua loquimur ſit mitior, iura, in propoſito, de hac mitiori ſunt intelligenda; Quia in pœnis ſemper mitior interpretatio ſumenda eſt, *l. ſemper, de reg. iur. c. ſemper, de reg. iur. in* 6. not. Bald. *in l. fi. C. quæ res ven. non poſſint*; Farin. *n.* 13.

In pœnis mitior interprætatio fit.

6. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiam, dum pœna capitalis imponitur ab homine, intelligi enim debet, non de morte naturali, ſed de ciuili, quamuis in ipſa impoſitione, mentio de mortis pœna fieret, Bar. & alij DD. *in l. eos, §. ſuper his, C. de appell.* Bal. Foil. & Fa. in. *q.* 19. *n.* 13. & fauent omnes DD. in Regula 1. citati.

Quid ſi imponatur ab homine?

7. SVBAMPLIATVR Ampliatio 1. Vt multò magis procedat inter Regulares, cum eorum Prælati ſuos ſubditos, pœna mortis naturalis punire non poſſint; talem enim pœnam nullus Eccleſiaſticus imponere poteſt, *c. cum non ab homine, de iudic.* & notat Leza *to.* 1 *c.* 18. *n.* 16. poſt Sua *to.* 4. *de Relig tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 26. Immo nec mutilationis membrorum; Neque Eccleſiaſticus poteſt prædictos tradere immediatè brachio ſæculari, ad hoc vt illis infligatur pœna mutilationis membrorum, & tantò minus ad hoc, vt vltimo ſupplicio afficiantur, Suarez. *vbi ſup. c.* 10. & Leza. *loco citato*: Quamuis prædicti Superiores Regulares poſſint ſuos ſubditos pœna corporali proportionata eorum delictis punire, ex poteſtate dominatiua, & iuriſdictionis, quam ſuper illos habēt, vt not. Leza. *d. n.* 16. Vbi obſeruat, quòd attenta d. poteſtate iuriſdictionis, poſſunt Superiores Regulares ſuos ſubditos propter atrociſs. delicta damnare ad grauiſſimam pœnam corporalem triremium, quæ licèt acerbiſſima ſit, nihilominus, ex cōſuetudine, admittitur, & aliquando neceſſaria eſt, dum delicta, æquè benè, aliter caſtigari non poſſunt; Sed hoc rarò fiat, & ad ſatisfaciendum ſcandalo publico ex delicto enormi, Peyrin. *to.* 1. *de ſubdito, q.* 1. *de obedien. c.* 27. & Leza. *to.* 1. *c.* 16. *n.* 32. Vbi etiam obſeruat, miniſtros triremium, poſſe prædictos Religioſos ad triremes damnatos, verberare, ſine incurſu excommunicationis, dummodo non excedāt modum, nec moueantur odio, vel malignitate, Nauar. Miran. & Leza. *n.* 32.

Et inter Regulares?

An Eccleſiaſticus poſſit puniendos morte, vel mutilatione, tradere brachio ſæculari?

Vel ipſemet eos damnare ad triremes.

Et an damnati ſic, poſſint verberari

8 LIMITATVR 1. Ampliatio 1. Vt procedat, dum ſumus in dubio, ſecus verò, quādo contrarium ſuaderetur ex qualitate delicti, vel ex mente diſponentis, ſecundùm Far. *q.* 19. *n.* 13.

In dubio procedit ampliatio.

9. LIMITATVR 2. Ampliatio 1. Vt procedat, prout loquitur, in pœnis, ſecus in alia diſpoſitione hominis, in qua, appellatione mortis, in dubio, intelligitur dè morte naturali, hominis enim verba naturaliter potius, quam ciuiliter ſunt intelligenda, *l. ex facto, §. ex facto*, & ibi communiter DD. *ff. ad Trebell.* Alexan. Rolan. Far. & alij *d. n.* 13.

Et in pœnis, ſecus in alia hominis diſpoſitione.

10. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt

Pœna capitis de iure Canonico, quæ ſit?

V de iure Canonico pœna capitis non ſit mortis naturalis, nec etiam ciuilis, ſed tantùm amiſſionis Dignitatis, & depoſitionis, vt tenent Panorm. Foller. & Farin. *q.* 19. *n.* 8.

Item pœna mortis?

11. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt de iure Canonico, etiam dum exprimitur pœna mortis, non ſit intelligendum de morte naturali, ſed de ſpirituali, & ſic de excommunicatione maiori, quæ non eſt ſine peccato mortali, per quod ſeparatur anima à gratia, quæ eſt ipſius vita ſupernaturalis, *c. cum venerabilem, ibi mori præcipitur, ideſt per excommunicationem*, vbi notat Abb. *qui filij ſint legit.* Foller. qui declarat hoc procedere, quãdo mors eſt imponenda per Iudicem Eccleſiaſticum, ſecus ſi per Iudicem ſæcularem, citans Gugliel. de Bened. & ſubſcribit Farin. *q.* 19. *n.* 12. Vbi cum Caſtren. Foll. & S. Tho. hanc Ampliationis reddit rationem; Quia nempè ius Canonicum, nec pro grauiſſimis imponit ſanguinis, & mortis pœnam.

Quæ ſit pœna gladij?

12. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt pœna gladij, ſeu ferri, in Legibus, ſeu Statutis impoſita, de morte naturali, non autem de morte ciuili, alio non apparente, intelligatur, Iacob. de Beluiſ. Foll. Anch. Regien. iun. & Far. *q.* 19. *n.* 9. quicquid aliqui contra ſentiant.

Seu grauiſſimi ſupplicij, &c.

13. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt idem dicendum ſit de pœna nouiſſimi, ſæuiſſimi, grauiſſimi, vel amariſſimi ſupplicij, Fab. à Montel. Foller. Iacob. de Beluiſ. Farin. & alij *n.* 10.

Vel furcæ, &c.

14. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt idem ſentiendum ſit de pœna laquei, ſuſpendij, vel furcæ, Beluiſ. Foller. Gandin. & Farin. *n.* 11.

Pœna capitis quãdo intelligatur de morte naturali vſque ad n. 17.

15. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt pœna capitis impoſita a Statuto, vel à Iudice pro aliquo delicto, intelligatur de morte naturali, dũ pro eodem delicto mors naturalis imponitur de iure communi, Ang. Bonacoſ. Carer. Diaz. Fely. Marſ. & Farin. *q.* 19. *nu.* 9 Statuta enim, & omnes diſpoſitiones à iure communi interpretationem ſemper recipiunt, gl & DD. *in l. fin. §. in computatione, C. de iure celib.* Bar. & alij DD. *in l.* 1. *§. lex, ff. ad l. Falcid.*

16. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt pœna capitis impoſita, vna cum pœna bonorum publicationis, intelligatur de morte naturali, Alex. Ang. Carer. Gram. Iaſ. & Farin. cum alijs *q.* 19. *n.* 6.

17. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt pœna capitis etiam intelligatur de morte naturali, quãdo Lex, vel Statutum in aliquibus caſibus expreſſit pœnam mortis, & poſtea ſubiungendo in alio caſu ſimili, & in quo viget par ratio, nominat pœnam capitis, *tex. cum gl. in l. relegati, ff. de pœn.* Diaz. Felyn. & Farin. *n.* 7.

Sine dolo nemo morte punitur.

18. REGVLA 2. ſit. Niſi dolus interueniat, non poteſt quis pœna corporali grauiſſima, vt eſt mortis naturalis, puniri, Clar. qui teſtatur de communi. *q.* 84. *in princ.* Bar. & Tiraq. qui dicunt, nullam Legem, culpam tantùm, morte punire, Maran. Menoch. & Farin. alios inducens, etiam de communi teſtantes, *q.* 87. *n.* 22. Vnde homicidium ſine dolo, non morte, ſed arbitrio Iudi-

Digitized by Google

Iudicis eſt puniendum, Menoch.& Baiar. ad Clar. *q*. 84. *n*. 13.

Nec corporaliter

19. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſine dolo, regulariter, quis puniendus non ſit pœna aliqua corporali, Cæpol. Marſil. & Clar. teſtantes de communi, *q*. 84. *in princ.* Bar. Bal. Dec. Butr. qui pariter teſtatur de communi, Abb. Ang. & Farin. concordantes inducens, *q*. 87. *n*. 20.

Neq; infamia incurritur.

20. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt ſine dolo, nec pœna infamiæ incurratur, Rom. qui de communi, & Clar. vbi ſup. Iaſon, qui pariter de communi, gl. & Bal. *in l. in actionibus, ff. de in lit. iur.* Ang. Bar. & Far. cum alijs, *q*. 87. *n*. 34.

Declaratur dolus

21. Pro declaratione maiori propoſitæ Regulæ 2. & eius Ampliationum; Nota 1. quòd dolus tribuitur malitiæ, culpa imprudentiæ; dolus flagitioſæ, & ſceleſtæ menti, culpa autem imprudenti,& ſtolidæ menti tribuitur; Dolus eſt voluntatis vitium, culpa autem intellectus, & memoriæ, *l. ſi filius familias, §. fin. ff. de iudic.* & not. Decian. & Far. *q*. 88. *n*. 87.

Quando præſumatur dolus

22. Nota 2. Dolum præſumi in eo, qui ex delicto aliquod commodum reportaturus eſt, Bar. Corn. Crauet. Menoch. Ploc. Rol. Ruyn. Soc. & Baiar. ad Clarum *q*. 84 *n*. 3. ſicut è contra, vbi nulla eſt cauſa delinquendi, dolus non datur, Caſtren. Foll. Menoch. & Baiar. *ibid*.

Delicto multiplicato an multiplicetur pœna?

23. REGVLA 3. Delictum pluries perpetratum in eadem re, & inter eaſdem perſonas, vnica pœna punitur; vnicum enim exiſtimatur delictum, cum ſit in eadem ſpeciæ, Bar. *conſ*. 222. *lib*. 1. quem ſequitur Tuſch. *tom*. 6. *in lit. P. concl*. 209. *n*. 8. Multipliciter hæc Regula ampliatur, ſeu exemplificatur.

Quid in verbis iniurioſis?

24. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt dum Statutum diſponit, quòd pro ſingulo verbo iniurioſo certa imponatur pœna, ſi quis incontinenti pluries idem verbum iniurioſum protulerit, alicui dicendo, forfante, forfante, vnica tantùm pœna ſit imponenda, Bald. *conſ*. 361. *lib*. 4. Bar. *conſ*. 108. *lib*. 1. *& in apoſtilla in verſ. verba iniurioſa*, inuenies concord. & Tuſc. *in d. concl*. 209. *n*. 1.

25. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 1. Vt procedat quãuis verba iniurioſa repetita eſſent qualificata, puta, forfante, forfantone, quia adhuc vnica pœna eſſet infligenda, Bald. *in d. conſ*. 361. qualitas enim, vt not. Tuſc. *in d. concl*. 209. *n*. 2. non inducit pluralitatē delictorum; vbi cum Bar. idem tenet in eo, qui dixit, brutto, malfatto, ſozzo, cum hæc ſonent in vnum verbum, & vnicam iniuriam.

26. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 1. Vt idem dicendum ſit, quando verba multiplicata dubia ſunt, an idem, vel diuerſum importent delictum, nam in dubio, idem importare cenſetur, Bal. *vbi ſup.* & Tuſc. *ibidem n*. 3.

27. LIMITATVR 1. Ampliatio 1. Vt non procedat, quando iniurioſa verba multiplicata diuerſum delictum, & iniuriam importarent, hoc enim caſu plures pœnæ eſſent imponendæ, vt ſi dictum eſſet; brutto, ladro, homicida, Bal. *d. conſ*. 361. & Tuſch. *ibidem n*. 12.

28. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt pœna impoſita præſtanti homi-

Digitized by Google

Quid in præſtãte auxilium pluribus in homicidio?

micidæ auxilium, non multiplicetur, dum quis auxilium præſtat pluribus, qui vnum homicidium committũt, Dyn. & Bar. quos refert, & ſequitur Tuſch. *d. concl.* 109. *n.* 6.

29. AMPLIATVR 3. Regula 3.

Quid in committente pluries adulterium, &c.

Vt ſi quis pluries adulterium commiſerit, puta continuando per annos, tamquam adulter, vnica pœna ſit puniendus, Bar. *conſ.* 222. *lib.* 1. *vbi vide apoſtillam, nec non in l. nunquam plura, ver. item oppo. ff. de priuat. delict.* & Clar. de communi teſtatur *in §. adulterium, n.* 10. *lib.* 5.

30. LIMITATVR Ampliatio 3. Vt intelligẽda ſit, dummodo adulterium, ſeu aliud carnis delictum inter eaſdem perſonas fuerit patratum, iuxta propoſitam 3. Regulam, prout etiam tenet Gemin. *conſil.* 106. *nu.* 5. vbi ponit multa exempla præſertim in concubinario, qui licèt in eodem delicto continuet, non tamẽ nouum delictum quotidie committere dicitur; Idem dic in alijs delictis carnis, in quibus eadem viget ratio, & idem ius eſt ſtatuendum.

31. AMPLIATVR 4. Regula 3.

Quid in furto reiterato?

In furto continuato tota nocte, & dum fur plures res in eadem nocte furatus eſt, dicitur enim vnicũ furtum ad effectum pœnæ furcarum, ſecundùm Clar. *lib.* 5. *§. furtum, n.* 14. quia furta, vt ſint plura ad multiplicandam pœnam, diſtincta, re, & tempore eſſe debent, Tuſch. *d. concl.* 560. *nu.* 29. aſſerens de communi teſtari eundem Clar.

32. LIMITATVR Ampliatio 4. Vt procedat in delicto continuato, & dum non diuertitur ad extraneos actus; vt ſi quis furatus ſit plura, auferendo bona ex domo, vel ex alio loco pluribus vicibus, dummodo ad extraneos actus non diuertatur, vnicum enim furtum dicitur perpetratum, ad effectum Statuti punientis furca eum, qui tria furta commiſerit, cum requiratur, quod ſint tria furta, diuiſim facta, videlicèt diuerſo tempore, & in diuerſis rebus, Bal. Boer. Menoc. & Tuſc. qui hos refert, *to.* 2. *in litera D. concl.* 169. *nu.* 12. Secus verò eſſet, dum furta facta fuerunt in diſcontinuatis temporibus, in diuerſis rebus, & dum diuertitur ad extraneos actus, tunc enim delictum pluries cõmiſſum, ſeu reiteratũ tot inducit delicta, quot sũt reiterationes, & ideo tot etiam pœnæ imponendæ ſunt, Gemin. *conſil.* 106. *lib.* 5. quem ſequitur Tuſch. *d. concl.* 169. *n.* 1. & iterum tenet Tuſch. *to.* 2. *lit. S. concl.* 560. *n.* 1. & ante eum Boſſ. *tit. de furt. n.* 16. At de iure communi, ad hoc vt quis plura furta dicatur commiſiſſe, vt pœna mortis puniri poſſit, requiritur præterea, quòd correctio interuenerit, Cuman. & Fulg. quos ſequitur Tuſch. *in d. concl.* 560. *n.* 9. Qua correctione ſtante, etiam ſi fur, qui fecit tria furta, de duobus primis eſſet punitus, pro tertio ſuſpendendus eſſet, quia in hoc caſu non agitur de puniendis illis duobus, pro quibus iam fuit punitus, ſed de qualificato tertio furto, ita Clar. *lib.* 5. *§. furtum, n.* 12. & Tuſch. *d. concl.* 560. *n.* 28. Vbi cum eodem Claro, qui teſtatur de communi, idem dicit de fure, qui de duobus primis furtis fuit gratiatus; Vide *inf. n.* 35.

33. AMPLIATVR 5. Regula 3.

In

Quid in committente plures falſitates?

In eo qui committit plures falſitates ad eundem finem tendẽtes, puta, ſi quis produceret plures teſtes; falſificaret plures partitas, & plura inſtrumenta ad eundem finem, pro vnica enim falſitate talis puniri deberet, Tuſch. *to.* 2. *in lit. D. concl.* 169. *n.* 9. vbi ait, ita tenere DD. *in l. nunquam plura, ff. de priuat. delict.* & Socin. teſtari de communi.

34. LIMITATVR Ampliatio 5. Vt procedat in delictis ad eundem finem continuatis, puta, dum eodem tempore plures teſtes, & plura Inſtrumenta falſa producuntur, ſecus ſi diuerſis temporibus, vt not. Tuſch. *in d. concl.* 169. *n.* 10. vbi citat Socinum ita declarantem, licèt non abſolutè affirmantem.

Quid cũ delictum primum non durat?

35. LIMITATVR modo 1. Regula 3. Vt procedat, quando primum delictum durat; Secus ſi pœna ſoluta eſſet, vel lis ſuper primo delicto eſſet conteſtata, ſi enim delictum multiplicaretur, etiam pœna eſſet multiplicanda, Bart. *conſ.* 222. *lib.* 1. *in fin.* Tuſch. *d. concl.* 209. *n.* 9. & iterum *tom* 2. *liter. D. concl.* 169. poſt Gemin. *lib.* 5. *concl.* 106. *n.* 9. *in fin.*

Vel dum delicta ſpecie differunt?

36. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non procedat, dum plura ſunt facta, & delicta ſpecie diuerſa, quia ad multiplicationem talium delictorum, etiam pœnæ multiplicantur, Bart. *d. conſil.* 222. *circa finem*, & Tuſch. *d. concl.* 209 *n.* 11. & iterum *to.* 2. *in lit. D. concl.* 169. *nu.* 11. vbi citat Socin.

Seu in præparatorijs.

37. SVBLIMITATVR hæc limitatio in ijs delictis, quæ ſe habẽt inuicem, vt vnum dicatur præparatorium ad aliud, quæ, & ſi fiant in diuerſis temporibus, effectu ſecuto, maius delictum conſumptionem præparatorij operatur, Soc. *lib.* 1. *conſil.* 62. *n.* 10. & Tuſch. *in d. concl.* 169. *n.* 11.

38. Explicata *in hac, & præcedenti q.* ſufficiant de delictis, & pœnis in genere: Deuenio ad particularia delicta, & eorum pœnas; Et à grauiſſimo Læſæ Maieſtatis crimine initium ſumo.

De crimine læſæ Maieſtatis Diuinæ, & eius pœnis, Quæſtio 109.

Duplex eſt crim ẽ læſæ Maieſtatis.

1 PRAEMITTO 1. Duplex eſſe crimen læſæ Maieſtatis, videlicet Diuinæ, & humanæ; blaſphemiamq; eſſe crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ, per eam enim directè Diuina Maieſtas læditur, Authen. *vt non luxurientur contra naturam*, *§. & quoniam*; & tradiderunt Fab. à M. Leone, & Far. *q.* 20. *n.* 3.

Blaſphemia, eſt crimen læſæ Maieſtatis Diuinæ.

Blaſphemia quid ſit.

2. Præmitto 2. quod, blaſphemia, eſt dictum, vel factum in contemptum Dei, Alex. Alen. & Farin. *n.* 16. vel blaſphemia eſt tribuere Deo, quod ei non conuenit, ſeu detrahere, quod ei conuenit, ſiue cum creaturis tribuitur, quod Dei proprium eſt, S. Tho. 2. 2. *q.* 13. *art.* 1. & Farin. alios inducens, *q.* 20. *nu.* 11. Et hæc, quæ dicuntur de blaſphemia in Deum, habent etiam locum in blaſphemia in B. Virginem, & in Sanctos, ita Ang. Menoch. qui ait, quòd dum Sancti blaſphemantur, Deus ipſe blaſphematur, Maſc. & alij, quos ſequitur Far. *n.* 25.

3. REGVLA ſit; blaſphemiæ crimen de iure Ciuili morte natu-

Digitized by Google

Pœna blaſphemantis, e iure Ciuili.

rali punitur, vt probat apertè *tex. in citato §. & quoniam*, vbi gl. Bar. Ang. & communiter omnes DD. Clar. Foller. Menoch. qui ait, quòd diſpoſitionem, *in d. §. & quoniam*, omnes recipiunt, & Farin. *q.* 20. *n.* 2. qui idem probat, *n.* 10. determinatum fuiſſe in lege veteri, nempè in leuitico, vbi blaſphemanti pœna lapidationis imponitur.

Quid in blaſphemo hæreticaliter?

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt blaſphemans hæreticaliter (puta tribuens Deo, quòd ei non conuenit, vel detrahens, quod ei conuenit, ſeu quomodocunq; in blaſphemia inferens, quod fidei aduerſatur,) & ſine fide, quia hæreticaliter etiam corde blaſphemat, hæreticus ſit, ſi ſit pertinax. Vnde talis puniendus erit, non ſolum, prout in Regula propoſita, ſed etiam, tamquam hæreticus, plectendus erit, ita Far. *q.* 20. *à n.* 28. *vſque ad n.* 38. qui *n.* 39. *ait*, blaſphemiam hæreticalem puniri ab Inquiſitore hæreticæ prauitatis; non hæreticalem verò, etiam ab alijs Iudicibus, cum hoc crimen ſit mixti fori, ſecundùm Abb. *in c.* 1. *de maled. & in c.* 2. *eod. tit.* vbi etiam alij DD. Anchar. Boſſ. & Far. *in d. n.* 39.

Blaſphemia non hæreticalis eſt mixti fori.

Pœna ſortilegij

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt de iure Ciuili pœna mortis naturalis infligenda ſit ſortilegis, cum confiſcatione bonorum, *l. nemo, C. de maleſ.* & notat Farin. *q.* 20. *n.* 72. & 88. ex Clar. Ghirl. & Menoch. hi namque factis, & verbis blaſphemant; faciunt enim tales, vel expreſſam, vel ſaltem tacitam profeſſionem demoni, & obedientiam ei promittunt, &c. vt not. Farin. *n.* 77. Et vtique ſortilegi; qui hæreticalia ſortilegia conficiunt, indiſtinctè, vt hæretici, puniendi ſunt, Ghirlan. Menoch. & Far. *n.* 87. Sortilegi verò conficientes ſortilegia non hæreticalia, de conſuetudine fuſtigantur, vel mitrantur in publico, deinde banniuntur, vel alia pœna arbitraria plectuntur, cum hæc pœna ſit arbitraria, ſecundùm Clar. Menoch. & Farin. *n.* 89. non modò de iure Ciuili, ſed etiam de iure Canonico, tam in laicis, quam in Clericis, ſecundùm Abb. *in cap.* 2. *de ſortileg.* & eam ſequuntur Ghirl. & Farin. *n.* 94. Et in dubio arbitrium regulandum eſt iuxta tradita in hac Ampliatione, & à Farin. diffusè *à n.* 68. *vſque* 111. Sed niſi ex cauſa, dum in Canonibus pœna ſtatuta eſt, minuenda non erit, Farin. *d. n.* 94.

Pœna imagines ſacras frãgẽtis, &c.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt morte naturali puniatur de iure Ciuili, qui facto blaſphemãdo, imaginè Saluatoris, Beatiſsimæ Virginis, vel Sanctorum deturpat, percutit, vel frangit, ſeu ſimilia facit, Ang. Boer. Conrad. Marſ. Menoc. & Far. *q.* 20. *n.* 68. *& ſeq.* Et quamuis regulariter hoc ſit verum, tamen aliquando, iuxta facti, & perſonarum qualitatem, mitius erit agendum, ſecundùm Boer. Dec. Ghirl. Menoc. Put. & Far. *n.* 71.

Pœna blaſphemiæ in Sanctos.

7. LIMITATVR 1. Regula; Vt blaſphemia in Sanctos non puniatur pœna mortis naturalis, ſed extraordinaria, puta in lingua, quia Authen. ſup. citata, loquẽs de Deo, non debet extendi ad Sanctos, Bonif. Vitalin. & Far. *n.* 27. vbi citat Conc. Lateran. mitius in hoc caſu puniens.

8. LI-

Digitized by Google

'Quid in non conſueto blaſphemare? 8. LIMITATVR 2. Regula; Vt non procedat in eo, qui non eſt ſolitus, & conſuetus blaſphemare, Bald. & Salyc. *in l. 2. C. de rebus creditis*, Menoch. Arnal. Alber. qui ex Anan. ait, non ſolitum blaſphemare, puniri fuſtigatione, & Far. alios inducens, *q. 20. n. 42.* Et nota, quòd conſuetudo in propoſito non dicitur, niſi quis vltra duas vices blaſphemauerit Maſcar. Carer. Iaſ. & alij cumulati à Farin. qui eos ſequitur, *n. 49.* Quis ſit conſuetus?

In blaſphemãte ex ira, vel dolore. 9. LIMITATVR 3. Regula; Vt mitius puniatur, qui iuſta ira, vel dolore blaſphemat, Dec. Menoch. & Far. *n. 47.* ſecus ſi ex iniuſta ira, ſeu in ludo illicito, Abb. Felyn. & Farin. cum alijs *n. 48. & 49.*

Vel incõtinenti ſe retractãs. 10. LIMITATVR 4. Regula; Vt ſi blaſphemans, incontinenti ſe retractet, puta percutiendo ſibi pectus, non puniatur, vel leuiſsimè, Alex. Arnal. Alberic. Marian. Soc. & Farin. *q. 20. n. 57. & ſeq.*

Pœna blaſphemiæ de iure Canonico. 11. LIMITATVR 5. Regula; Vt de iure Canon. blaſphemans Clericus deponatur, & laicus excommunicetur, *c. ſi quis per capillum* 22. *q. 1.* Sed hoc corrigitur *in c. 2. de maledic.* vbi ſtatuitur, vt Iudex Eccleſiaſticus pro blaſphemia mulctet Reum, vt, ante ianuam Eccleſiæ, pluribus diebus dominicis, ſine veſtibus ſtet cum corrigia ad collum ligata, dum miſſa cantatur, & ſeptem diebus ieiunet in pane, & aqua, de quo Diaz. Menoc. & Clar. qui cum Abb. teſtans, de communi, ait, in Clericis hanc publicam cum corrigia pœnitẽtiam commutandam, ne ordo vileſcat, & tradit, Cataldin. & hos ſequitur Farin. q. 20. *n. 62.* qui 63. refert pœnam iniunctam blaſphemis *à Conc. Lateran. & n. 64.* ait, pœnam in hac noſtra Regula adnotatam receſſiſſe ab aula, citans DD. *& n. 66.* concludit cum Clar. Abb. Butr. Foller. & Hoſtien. quos cum alijs refert; & ſequitur Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. cent. 4. caſu 375. n. 30.* hanc pœnam eſſe arbitrariam, & eſſe damnationem ad berlinã, & ad triremes ad ſummùm, & ita practicari vidiſſe, ait Farin. *n. 67.*

Pœna hæreſis. 12. Hæc breuiter ſufficiant hic de iſta materia, quæ vt plurimum ad tribunal Inquiſitionis hæreticæ prauitatis ſpectat, vt obſeruat Farin. *q. 20. n. 105.* apud quem plura diffusè reperies de materia eàdem, *in tota q. 20.* De hæreſi verò latiſſimè agit in toto ſuo tractatu de hæreſi: De qua hic tantùm ſubnectam; Pœnam vltimi ſupplicij pro hoc crimine hæreſis regulariter hæretico infligi, & de iure Ciuili, & de iure Canonico, nec non de iure Diuino, & de conſuetudine: modus autem eſt per ignem, Abb. & Boſſ. *in tit. de hæret. num. 37.* Tandem animaduertant Iudices, qui non ſunt Inquiſitores hæreticæ prauitatis, ne ſe vllo modo ingerant in cognoſcendo de crimine hæreſis, vel de alijs delictis, & cauſis ad Sanctum Officiũ Inquiſitionis ſpectantibus: Et videant, perpendantque adnotata ſupra *q. 5. nu. 4. 5. & 6.* in propoſito.

Digitized by Google

De crimine læſa Maieſtatis humanæ, & eius pœnis, Quæſtio 110.

1 PRAEMITTO 1. læſæ Maieſtatis humanæ crimen abſolutè ſolere à DD. & à iuribus, crimen læſæ Maieſtatis, vocari; Et propterea in progreſſu huius q. dum repetenda erit nominatio huius criminis læſæ Maieſtatis, non ſuperaddam hanc particulam (humanæ;) Hoc autem crimen bimembri diſtinctione diuiditur, nēpè in crimen læſæ Maieſtatis in primo, & in ſecundo capite, & omnes caſus criminis læſæ Maieſtatis ad hæc duo tantùm capita rediguntur, ſecundùm communem omnium DD. & hoc nullam habere difficultatem, ait Far. *q.* 112. *nu.* 9. Caſus autem criminis læſæ Maieſtatis in 1. capite enumerantur à Monteleone, in prax. *par.* 4. *n.* 322. & ſequentibus *vſq. ad n.* 346. à quo numero cum ſequentibus, enumerantur caſus capitis 2. criminis læſæ Maieſtatis.

Duplex crimē læſæ Maieſtatis humanæ.

2. Præmitto 2. Quod omnes caſus, in quibus principaliter offenditur Princeps, continentur in crimine læſæ Maieſtatis in 1. capite; Alij verò caſus, qui non tendunt principaliter ad offenſionem Principis, continentur in 2. capite, ita Foll. quem refert Far. nec ab eo diſſentit, *q.* 112. *n.* 15. qui *n.* 16. ex Menoc. ait, quòd quādo honor, & fama Principis ſolùm leduntur, vt in deturpatione, vel deuaſtatione ſtatuæ, ſeu imaginis Principis, dicitur crimē læſæ Maieſtatis in 2. capite.

Declaratur diuiſio.

3. Præmitto 3. Quòd in crimine læſæ Maieſtatis proceditur ſummariè, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, Afflic. Baiar. Decian. Foller. Gig. & Far. *q.* 118. *n.* 1. *&* 2. vbi in ſeqq. declarat, quomodo hoc intelligendum ſit, & faciunt, quæ dicta ſunt, *hic ſup. q.* 8.

In hoc crimine proceditur ſummariè, &c.

4. Præmitto 4. quod Princeps offenſus in hoc crimine poteſt eſſe Iudex in cauſa propria, Alex. Boſſ. Marſ. & Farin. *q.* 118. *n.* 12. *& ſeq.* immò ſolus Princeps, vel ab eo Delegatus, de hoc crimine iudicant, Afflict. Boer. Decian. Gig. & Far. *nu.* 14. Et ſolus ille Delegatus cognoſcit de hoc crimine commiſſo in Principem, cui ſuper hoc ſpecialis delegatio facta eſt, ita vt generalis non ſufficiat delegatio: licèt cognitio criminis læſæ Maieſtatis in perſonam inferioris propriam, cenſeatur illi conceſſa, cui data fuit facultas perpetua, cum mero, & mixto imperio, omnimodaque iuriſdictione, Baiar. Decian. Gig. & Far. *n.* 15. *&* 19.

Princeps offenſus, vel ab eo Delegatus, in hoc crimine iudicat.

5. Præmitto 5. Quòd in crimine læſæ Maieſtatis admittūtur ad accuſandum etiam inhabiles Farin. *q.* 12. *n.* 59. ex Bal. Conrad. Gig. & Hoſtienſ.

Et inhabilis admittit. ad accuſandum.

6. REGVLA ſit. Pœna mortis naturalis crimen læſæ Maieſtatis plectitur; Et hoc eſt certum, ſecundùm Boſſ. Gig. Iodoc. & Far. qui alios inducit, *q.* 116. *n.* 2. & eſt *tex in l. quiſquis*, & ibi gl. Bar. Bal. & alij C. ad leg. Iul. Maieſt. Mortis autem genus eſt per ignem, vel per diſſectionem in quatuor partes, ſeu per aliud ſeuerum mortis genus; tam in 1. quā in 2. capite, vt ex diuerſis DD. notat Far. *d. n.* 2. Qui *in ſeq. vſq. ad n.* 146. enumerat, & probat

Pœnæ criminis læſæ Maieſtatis.

Digitized by Google

bat alias pœnas huic crimini vlterius impoſitas; Nempè 2. quæ eſt pœna infamiæ; 3. deletionis, & deſtructionis imaginum, ſiue armorum; 4. depictionis cum pedibus furſum, & caput deorſum; 5. damnationis memoriæ Rei; 6. de iure Canonico contra laicum, eſt anathematizationis, & in Monaſterium truſionis omnibus diebus vitæ ſuæ; 7. eſt confiſcationis bonorum, dum crimen eſt in 1. capite; 8. vt Reus poſſit impunè occidi; 9. deſtructionis domus Rei, 10. amiſſionis beneficiorum iuris Ciuilis, vt ſunt teſtatio, donatio, &c. 11. eſt punitionis filiorum.

In quo punitur affectus, & attentatum.

7. AMPLIATVR 1. Regula; Vt in crimine læſæ Maieſtatis puniatur affectus, attentatum, & conatus, non ſequuto effectu, eſt *tex. in l. quiſquis, in prin. C. ad leg. Iul. Maieſtatis*, vbi Butrig. Cyn. & Salyc. & tenuerunt Ang. Cauren. Couar. qui teſtatur de communi omnium ſententia, Iaſ. Menoch. qui ait, hoc ſine controuerſia omnes paſſim, & vbique admittere DD. non obſtante generali conſuetudine, de non puniendo affectum, effectu non ſequuto, Far. hos & alios citans, *q.* 116. *n.* 147.

Et iiſdem pœnis puniūtur conſulēs, auxiliās, ſeu participans.

8. SVBAMPLIATVR Ampliatio 1. Vt regulariter eadem pœna, qua principalis delinquens, puniatur conſulens, auxilians, aut quo quo modo participans in crimine læſæ Maieſt. *l. 1. ff. ad l. Iul. Maieſt.* Bart. Baiar. Saly. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.* 113. *n.* 258. qui cum Afflic. Baiar. Decian. Gig.

Quid in receptante?

& alijs, idem aſſerit de receptante Reum criminis læſæ Maieſt. & in ſeq. idem Farin. dicit, quid ſentiendum ſit in patre, conſanguineis, vxore, &c. receptantibus tales Reos: Et præſertim *n.* 287. notat, excuſandum eſſe ab omni pœna, receptantem per vim, & metum &c. ex Ang. Bal. Foller. Menoch. & alijs.

Quid in tractatu, &c non ſecuto effectu?

9. An autem tractatus, conſilium, & machinatio, ſeu ordinatio ſola, in crimine læſæ Maieſtatis, nullo effectu ſequuto, eadem pœna puniatur, ac ſi effectus fuiſſet ſecutus? eſt res controuerſa, de qua Farin. *q.* 116. *n.* 148. *vſq.* 171.

Sciens nō reuelans an puniatur, vt Reus læſæ Maieſtatis?

10. AMPLIATVR 2. Regula; Vt ſciens tractatum, conſpirationem, ſeu rebellionem contra ſuum Principem, non reuelans, dum crimen probare poteſt, ex ſola ſcientia criminis læſæ Maieſtatis fiat Reus, & vt talis ſit puniendus, ſecus ſi probare non poſſet, Gig. qui ex Alcia. teſtatur de communi, Cagn. Gabriel. Oſaſc. qui de veriori, & communiori ſunt teſtes, Bertaz. Menoch. & Farin. alios inducens, *q.* 51. *n.* 75. Hanc Ampliationem firmarunt, Ang. Dec. & Fely. quos referens Boſſ. *tit. de crim. læſæ Maieſt. n.* 48. ait, hoc benè procedere de iure; Sed quod in praxi non obtineretur, vt ſciens, licèt non potens probare, non reuelans, non puniatur; Quòd autem morte non ſit puniendus, ſed tantùm arbitrio Iudicis, non reuelans conſpirationem contra ſuum Principem, tenuerunt expreſsè Affl. &. Fely Menoch. Rolan. Oſaſc. qui teſtatur de magis communi: A qua tamquam a tutiori in iudicando non videtur recedendum; Quia in varietate

opi-

Digitized by Google

In varietate opinionum pœna mitior imponitur.

opinionum DD. in criminalibus, ſemper debemus ſequi opinionẽ, quæ imponit mitiorem pœnam, *l. pen. ff. de pœn. c. in pœnis, & ibi glo. de reg. iur. in 6.* hæc refert Farin. *n.* 73. & hoc vltimum præſertim ex Boſſ. ſequitur *n.* 78. Et ſaltem in caſu Ampliationis, tenetur quis extraiudicialiter Principi reuelare, vt poſſit ſibi cauere, Cagn. Gab. Menoch. & Far. *n.* 77. & 78.

Quid in nõ ſubdito nõ reuelante?

11. LIMITATVR 1. Ampliatio 2. Vt non ſubditus non reuelãs in caſu huius Ampliationis non committat crimen læſæ Maieſtatis, Ang. & ad eum Aug. Gig. & Farin. *q.* 51. *n.* 79. Cum non ſubditus, nec faciendo, committat hoc crimen, vt probatur *in hac q. n.* 37. ergo multo minus in omittendo.

Quid ſi particeps reuelet nõ ſtatī, vel etiã à principio?

12. LIMITATVR 2. Ampliatio 2. ſeu potius declaratur; Vt non reuelans à principio d. crimen, cuius ipſe eſt particeps, ſed poſt aliquod tempus, ante tamen quam delictum fiat, & nulla per prius habita notitia de hoc à Principe, impunitatem conſequi debeat; & ſi ſtatim à principio reuelauerit, & impunitatem, & præmium debeat obtinere, *l. quiſquis, §. ſane, C. ad l. Iul. Maieſt. c. ſi quis,* & ibi Præpoſ. *6. q. 1. c. ſi quis Papa, in fi. 78. diſtinc.* & not. Gig. Boſſ. Foller. & Far. *q.* 51. *n.* 91.

Quid in reuelãte, ſecuto, vel nõ ſecuto effectu?

13. LIMITATVR 3. Ampliatio 2. Vt procedat, dum potens probare crimen, non reuelat, & ex hoc ſequutus eſt effectus, iſte enim ſi reuelaſſet, Princeps ſibi prouidiſſet, Boſſ. & Farin. *q.* 51. *n.* 74. & & videtur de mente Bar. Ang. & aliorum DD. ad ſaturitatem citatorum, *n.* 69. ab eodem Far. qui hoc notat, *n.* 72. At ſi non fuerit ſequutus effectus, mitius videretur agendum, quamuis non reuelans potuiſſet crimen probare, Farin. *n.* 74. vbi ait, in iſtis terminis procedere opinionem Afflict. Fely. Rolan. qui teſtatur de communi, & aliorum ab eodem citatorum *n.* 75.

Cõiuratio, cõtra Principẽ eſt crim. læſæ Maieſtatis.

14. AMPLIATVR 3. Regula; Vt conſpiratio, coniuratio, ſeu machinatio contra Principem, ſeu eius ſtatum, ſit crimen læſæ Maieſtatis, Boſſ. Conrad. & Farin. alios etiam inducens, *q.* 51. *n.* 109. & 110. Idem dic de conuenticula cum Foller. Boſſ. & Farin. *n.* 128.

Quid ſit conſpiratio, coniuratio cõuenticula &c.?

Conſpiratio autem eſt contra aliquem in vnum maligno ſpiritu inſurrectio, & vbi interuenit iuramentum, dicitur coniuratio: Machinatio verò, eſt doloſa ordinatio, Farin. *n.* 104. 105. & 111. Conuenticula autem eſt congregatio in malum finem, Far. *n.* 118. qui de conuenticula agit, vſque ad *n.* 175. Sicut de ſeditione (quæ ſecundùm Vitalin. *per l. 1 & 2. C. de ſeditioſis,* eſt publicæ quietis perturbatio) agit idem Far. *à n.* 176. *vſq.* 203. Et ſcias, quod in tractatu, ſeu conuenticula de faciendo Papam, vel Regem, viuente eodem Papa, ſeu Rege, eſt crimen læſæ Maieſtatis Conrad. Decian. Marſ. & Farin. *q.* 113. *n.* 53. & *ſeq.*

An ſit crim. læſæ Maieſtatis vſurpare Principis iuriſdictionem?

15. AMPLIATVR 4. Regula; Vt vſurpans Principis iuriſdictionem teneatur crimine læſæ Maieſt. dum hoc facit dolo, animo, & intentione occupandi iuriſdictionem, aut merum, vel mixtum Imperium

Digitized by Google

Vt legem condēdo. perium Principis, Decian. Iaſ. Gig. & Bar. qui ait, condentem legem, qui non habet condendi poteſtatem, incurrere læſæ Maieſt. crimen, quando dolo malo, & animo vſurpandi iuriſdictionem hoc facit; Hanc Bar. doctrinam ſequuntur Conrad. & alij apud Far. *q.* 113. *n.* 12. Idem Farin. ſubſcribit totæ huic Ampliationi, & etiam alios inducit, *q.* 114. *n.* 1. *&* 20. Sed ſi quis procederet ſine dicto animo, & ſic ſine dolo, teneretur tantùm lege Iul. de vi pub. ſecundùm eoſdem DD. Et ſimiliter extra ordinem puniendus eſſet arbitrio Iudicis, qui gerens ſe pro Magiſtratu, iuriſdictionem exercet, non tamen aliquem morti tradens, ſed tãtùm in leuioribus, Decian. Menoch. & Far. cum alijs, *q* 114. *n.* 19. Licèt in grauioribus faciēs ſe Magiſtratum, cum non ſit, incidat in læſæ Maieſt. crimen, Afflict. Gig. Marſ. Menoch. & Far. *n.* 4 Vt ſi quis, vt Iudex, (cum non ſit) iudicauerit aliquem ſuſpendendum, mortique tradiderit, Decian. Gig. Menoch. & Far. *n.* 11. Immò ſi quis ſit Iudex, ſed iuriſdictionem exercendo, in grauioribus notabiliter excedat, capite puniēdus eſſet, Decian. Guido Pap. & Far. *n.* 6. — *Vel gerēdo ſe pro Magiſtratu iuriſdictionem exercere.*

16. AMPLIATVR 5. Regula; Vt cudēs, & fabricans falſam monetam, pœna læſæ Maieſt. criminis puniatur, *eſt tex. expreſſus in l.* 2. *& ibi Bal. C. de fal. mone.* Bar. Gig. Decian. Viu. qui de communi, & Far. *q.* 115. *n.* 1. Et hæc vtique pœna eſt mortis naturalis, Far. *n.* 8. *&* 12 per combuſtionem, *n.* 13. Et hoc quamuis priuata perſona cu- — *Seu cudēs falſā monetam.*

deret monetam bonæ ligæ, & iuſti ponderis, *n.* 18. *&* 22. Et eadem pœna punitur mandans, ſeu auxilians; At non reuelans hoc crimen punitur tantùm de falſo, *nu.* 40. ſicut etiam monetam tingens *n.* 54. — *Mandans auxiliās.*

17. Quando verò Princeps committat fraudem in moneta, agit Farin. *q.* 115. *n.* 56. *& in ſeq.* in quibus etiam inuenies limitationes; Et præſertim nota, quòd Alchimia videtur impunibilis, ſecundùm Monteleon. & Far. *n.* 98. vbi remiſſiuè de materia; De tondente verò, vel radente d. monetam agitur, *à n.* 99. *vſq;* 113. De expendente verò, ſeu retinente talem monetam, *à n.* 114. *vſq.* 162. — *Alchimiſta.*

18. AMPLIATVR 6. Regula; Vt officialis nõ renuncians ſuo ſucceſſori officium, incurrat crimen læſæ Maieſt. *l.* 2. *& ibi gl.* & Ang. *ff. ad l. Iul. Maieſt.* Conrad. Decian. Gig. & Farin. *q.* 113. *n.* 43. Et idem dicendum eſt de eo, qui exercitum ſibi commiſſum, ſeu arcem, ſucceſſori non renunciat, Afflict. Foller. & Far. *n.* 44. *& ſeq.* vbi etiam alios inducit; niſi veriſimilis eſſet ſuſpicio, literas patentes, prætenſi ſucceſſoris, eſſe falſas, Foller. & Far. *n.* 47. — *Officium ſuc eſſori non renuncians.*

19. AMPLIATVR 7. Regula; Vt offendens ſtatuas, ſeu imagines Principis, prout tactum fuit ſup. in crimen læſæ Maieſt. incidat, *l. famoſi, in fi. & ibi glo. ff. ad l. Iul. Maieſt.* Baiar. Decian. Foll. Menoch. qui ait, hoc eſſe crimen læſæ Maieſt. in 2. capite. & Far. *q.* 113. *n.* 49. Sed non committitur hoc crimen ſine dolo malo, Ang. Foll. & Far. *n.* 51. — *Offendēs imagines Principis.*

20. AM-

Publicas ſcripturas in dānum publici falſificans.

20. AMPLIATVR 8. Regula; Vt incidat in crimen læſæ Maieſt. in 2. capite ille, qui in publicis ſcripturis doloſè, & in damnum publici, falſum conſcribit, *l. 2. ff. ad l. Iul. Maieſt.* Afflict. Baiar. Carer. Conrad. Foller. & Farin. *q. 113. n. 61.*

Quid ſi mutatio veritati innitatur.

* An verò ſcripturam in aliqua re mutans, dum mutatio veritati innititur, ſit falſarius? Vide notabilia pro negatiua apud Dian. *par. 5. tr. 14. reſol.* 40. pro affirmatiua verò, *ibidē verſ. faciunt, erga finem.* Et pro hac, etiam *par. 3. tr. 6. reſol.* 53. nec nō Baſſeū, in ſua Sum. tom. 1. verbo Falſarius, *n.* 4. Pro vtràq; autem. Dian. *in d. reſolut. 53. verſ. notandum.*

Prohibēs recurſum ad Superiorem Principē.

21. AMPLIATVR 9. Regula; Vt in crimen læſæ Maieſtatis incidant Principes inferiores impedientes, & prohibentes ſubditos, ne recurrant ad Principes Superiores, Sforz. Odd. & Far. *q. 113. n. 62. & 63.*

Rebellās contra Principē.

22. AMPLIATVR 10. Regula: Vt pœna criminis læſæ Maieſtat. dubio procul, puniatur rebellis cōtra ſuum Principem; Nullus enim datur caſus, in quo quis rebellis dicatur, quin reputetur etiam Reus læſæ Maieſtat. Bar. & Boſſ. *in tit. de crim. læſæ Maieſtat. n. 67. 68. & 70.* & ſequitur Farin. *q. 113. n. 66.* Quamuis, è contra, non omnis, qui crimen læſæ Maieſtat. committit, rebellis ſit, ſecūdùm eoſdem DD. Nam ſi quis mittat amico ſuo rebelli, vel hoſti Principis, pecuniā, in crimen læſæ Maieſtat. incidit *l. 4. ff. ad l. Iul. Maieſtat.* & tamen iſte non eſt rebellis, quia non eſt reſiſtens inobediens; etenim rebellis ille ſolus propriè dicitur, qui nō obediendo reſiſtit, ſeù repugnat, Bart. Dec. & Boſſ. *n. 70. verſ. ſed potes*, vbi ait, quòd in hoc nemo diſcrepat, & ſequitur Farin. *n.* 71. Et intellige, dum inobedientia, & repugnantia eſt contra Principis honorem, vel ſtatum, aliàs ſi ſolùm contra perſonarum priuatarum intereſſe, aut etiam Principis pecuniarium, non eſſet rebellio, nec crimen læſæ Maieſtat. Natta, Cæphal. Peregr. & Farin. cum *alijs, n.* 101. & faciunt dicta per eundem Farin. *n.* 68.

Rebellis quis ſit.

Contra quas perſonas cōmittatur hoc crimē? vſq; ad n 32.

23. AMPLIATVR 11. Regula, ſeu potius declaratur; Vt crimen læſæ Maieſt. proculdubio committatur contra Papam, qui ſupra omnes Principes Maieſtatem habet, Bonif. Vitalin. *in Clem. Paſtoralis, §. ſane. n. 23. de ſent. & re iudic.* qui ait, quòd ita tenent omnes DD. Bar. Clar. & Far. *q. 112. n.* 18. Item contra Imperatorem, Boſſ. *in tit. de crim. læſæ Maieſt. n. 5. & ſeq.* Item contra Regem, Farin. qui de communi, *n.* 22. Item contra quoſcumque Principis Miniſtros, quorum opera ipſe vtitur, dum tamen Miniſter occiditur, vt Princeps tali homine careat, ſecus ſi occideretur ex particulari inimicitia, Boſſ. *n.* 38. & Far. *n.* 58. qui, *à n. 24. vſque ad n.* 74. alios caſus in propoſito proponit.

24. AMPLIATVR 12. Regula; Vt procedat etiam in offendente Cardinalem, *vt eſt tex. expreſſus in c. felicis.* vbi omnes DD. *de pœnit. in 6. & in eodē tex.* vide Ampliationes permultas huius Ampliationis,

nem-

nempe, vt procedat, non ſolum in occidẽte Cardinalem, ſed etiam in dante cauſam mortis, in percutiente, in capiente, in mandante, in fauente, &c. prout ponderat, & comprobat Far. *q.* 112. *à n.* 76. *vſq; ad n.* 130.

25. AMPLIATVR 13. Regula; Vt Magiſtratum occidens, committat crimen læſæ Maieſt. *l.* 1. *& ibi* Ang. *ff. ad l. Iul. Maieſt.* Bal. & Fely. *in capit.* 1. *de offic. Deleg.* Menoch. & Farin. *q.* 112. *n.* 136. *& ſeq.* Idem dic in Rectoribus Prouinciarum, & aliorum Officialium Papæ, vel Imperatoris, Bar. Gig. & Farin. *n.* 140. *&* 142. Intellige dummodo iſti habeant merum, & mixtum Imperium aliàs ſecus, Gig. Afflict. Capyc. & Farin. *n.* 147. Et ſufficit ſolus tractatus, Baiar. Gigas, Barbat. Burſat. & omnes proximè citati, cum Farin. *n.* 144.

26. LIMITATVR 1. Ampliatio 13. Vt procedat in oſtendẽte Magiſtratum, ſeu Officiales in odium Principis, ſeu, vt talibus careat, ſecus, ſi ex priuata inimicitia, tunc enim non committeretur hoc crimen, Bar. Bal. Fely. & Saly. *in c.* 1. *de offic. Deleg.* Afflict. Baiar. Boſſ. Gig. & Far. alios inducens, *q.* 112. *n.* 150. Et idem eſt dicendum, dum prædicti offenduntur propter ipſorum malos mores, iniuſtitias, & grauamina facta offendenti, qui retinet Principi fidelitatem, quo caſu quis non incidit in crimen læſæ Maieſt. Afflic. Carer. *in praxi trac.* 1. *de appel. §. vndecimus caſus,* & ſequitur Far. *q.* 112. *n.* 155. Vbi cum Afflic. & Rolan. ait, licitum eſſe reſiſtere Officiali Papæ aliquid iniuſtè facienti.. Sed nota, quod Officialis non dicitur occiſus ex priuata inimicitia, qui fuit occiſus ratione officij, Capyc. *deciſ.* 130 *n.* 43. e. g. ſi occideretur Officialis pro ſententia, quam tulit contra occiſorem, Decian. & Far. *q.* 112. *n.* 152. & faciunt tradita per eumdem Far. *q.* 117. *n.* 37.

27. LIMITATVR 2. Ampliatio 13. Vt Officiali non obediens, non propter Principem, ſed propter ipſum Officialem, non committat læſæ Maieſtatis crimen, Bal. Capyc. Rolan. & Far. *q.* 112. *n.* 156. Item Ampliatio procedit in rebellante ab Officiali in his, quæ reſpiciunt Principis ſtatum, & honorẽ, ſecus verò in alijs, Bar. Boſſ. Deciã. Gig. & Far. cum alijs *n.* 158.

28. AMPLIATVR 14. Regula; Vt ſit crimẽ læſæ Maieſt. oſtenſio Nuntij, Oratoris, ſeu Ambaſciatoris Principis, Bal. & Fely. *in c.* 1 *de offic. Deleg.* Boſſ. Gig. & Far. *q.* 112. *n.* 160. Dummodo offendẽs ſit ſubditus mittentis, Boſſ. Gig. & Far. *n.* 169.

29. AMPLIATVR 15. Regula; Vt committatur crimen læſæ Maieſtatis contra Principem, qui non habet Dignitatem Regalem, ſed inferiorem, dummodo Superiorem non recognoſcat, Ang. Alex. Fely. Saly. & Boſſ. *tit. de crim. læſæ Maieſt. n.* 51. vbi ait, quod hæc videtur communis opinio, Cæpol. qui latè hanc ſententiam comprobat, Decian. qui etiam teſtatur de communi, Afflict. Baiar. Clar. & Farin. qui teſtis eſt de veriori, & magis recepta opinione, *q.* 112. *n.* 182.

num 182. Quamuis alij contra.

30. Hæc Ampliatio extenditur ad omnes habentes plena Regalia, quamuis Superiorem recognoſcant, qui tamen in eorum dominijs ſunt, ſicut Imperator in ſuo, Ang. Bal. Caſtren. Fely. Iaſ. & Boſſ. *n.* 54. *& ſeq.* Conrad. Gig. Gom. & Farin. *q.* 112. *n.* 184. Licèt non deſint alij contra ſentientes.

31. Eamdem Ampliationem locum habere in quocumq; inferiore Principe, ſeu Domino, Superiorem recognoſcente, dummodo habeat merum, & mixtum Imperium, tenuerunt Ang. & ad eum Aug. Bal. & hos ſequuntur, & de communi teſtantur, Alciat. Baiar. Clar. & Far. *q.* 112. *n.* 178. Qui ab hac opinione, in iudicádo, non credit recedendum, *nu.* 181. licèt alij, *ibidem* relati contra teneant.

32. AMPLIATVR 16. Regula; Vt procedat in Ciuitatibus non recognoſcentibus Superiorem, ſecus in alijs recognoſcentibus, probat ex multis diffusè Farin. *n.* 186. *&* 190.

Quid in offenſa tantũ verbali? 33. LIMITA hanc, & præcedentes Ampliationes; Vt non procedant in offenſa ſimpliciter verbali, vt ſi quis prædictis Principibus maledixerit, nam Papæ, vel Imperatori maledicens, non punitur crimine læſæ Maieſt. ſed pœna arbitraria, Far. plures inducēs, *q.* 105. *n.* 416. *&* 417.

Quando cōmittatur hoc crimē, remiſſiuè? 34. Notandum, quod ſi quis velit intelligere, quando quis committat crimen læſæ Maieſt. perlegat diligenter *l.* 1. 2. 3. *&* 4. *ff. ad l. Iul. Maieſt.* vt dicit Boſſ. & Aug. *in tit. de crim. læſæ Maieſt. n.* 2. in illis enim iuribus, clarè habētur etiam alij caſus ſpeciales huius criminis, quos latiſſimè enūmerat, probat, & declarat Far. *q.* 13. *per totam.*

Eccleſiaſticus, an de hoc crimine puniatur contra Principē ſæcularē, rebellãs? 35. LIMITATVR 1. Regula; Vt Epiſcopus, Sacerdos, vel Clericus non ſit puniendus de crimine læſæ Maieſt. contra Principem ſœcularem rebellans, quia contra talem non committit hoc crimen, cum non ſit eius Princeps, nec ipſe ſubditus eius: Vnde propter hoc crimen non erit degradandus, nec tradendus curiæ ſœculari, ſed tantùm, iuxta rei qualitatem, puniendus, Boſſ. *de crimine læſæ Maieſt. nu.* 86. vbi de communi, Decian. qui de veriori, Curt. iun. Villalob. Foller. Rolan. & Farin. alios referens *q.* 112. *n.* 231.

36. Quamuis contra teneant Abb. Gig. Rom. & alij, relati à Far. *nu.* 232. nempe, quòd ſi quis ex prædictis ſit ſubditus Principis ratione originis, vel domicilij, & committat crimen cōtra huiuſmodi Principem, quòd ſit degradandus, & curiæ ſæculari tradendus. Hoc tamen abſolutum, & veriſſimum eſt, quòd in hoc caſu Clericus non poteſt puniri niſi ab Eccleſiaſtico Iudice, ad quem remitti debet, Baiar. Boſſ. Foller. Gig. Rolan. & Decian. qui teſtatur de veriori, & hos ſequitur Far. *q.* 112. *n.* 223. Et ſicut hoc eſt certum, ita indubitatum èſt, quòd ſi Clericus, Sacerdos, vel Epiſcopus contra Papam crimen committat læſæ Maieſtat. deponēdus eſt, & curiæ ſœculari tradendus, Conrad. Far. & alij, *n.* 238.

37. LIMITATVR 2. Regula; Vt non ſubditus non puniatur pœna

na

Non ſubditus non cōmittit hoc crimen, nec rebellionem.

na criminis leſæ Maieſt. dum Principem offendit, quia nec hoc crimen, nec rebellio à non ſubdito cōmittuntur, Alex. Bal. Cardinal. Fely. & Boſſ. *de crim. laeſ. Maieſt. n.* 80. *& ſeq. per tex. in Clement. Paſtoralis de re iudic.* Clar. qui de cōmuni, Bar. Gig. Marſ. & Far. *q.* 112. *n.* 240. ſufficit tamē ad hoc, vt quis incurrat crimen læſæ Maieſtatis in offenſa Principis, quòd ſit ſubditus ratione domicilij, vel ratione originis, Bal. Marſ. *tract. de bannit. verb. laeſae Maieſt. n.* 17. Boſſ. Decian. & Farin. *n.* 258. Et hoc ſiue immediatè, ſiue mediatè, Boſſ. & Farin. *n.* 260. Licèt crimen proditionis committatur etiam à non ſubdito, Decian. Gig. Socin. & Far. *n* 261.

Sed proditionē.

Quid in delinquēte indirectè, & ſecūdario?

38. LIMITATVR 3. Regula; Vt crimen læſæ Maieſtatis commiſſum contra Principem, non principaliter, nec directè, ſed ſecundariò, incidenter, & indirectè, non puniatur pœna ordinaria criminis læſæ Maieſt. Bal. Gig. Foll. Decian. & plures alij, quos ſequitur Far. *q.* 117. *n.* 1.

Excuſat ignorantia, animus non nocendi, & carētia doli.

39. LIMITATVR 4. Regula; Vt ignorantia, quòd offenſus ſit Princeps, Officialis, &c. excuſet, Alber. Gig. & Decian. *in tract. crim. lib.* 8 *c.* 49. *n.* 13. & ſequitur Far. *q.* 117. *n.* 6. Sicut etiam excuſat animus non nocēdi Principi, Boſſ. Fely. Far. & alij *n.* 10. & ſimiliter excuſat non exiſtentia doli, Baiar. Foller. Gig. Menoch. & Far. *n.* 17.

Itē iuſtus metus.

40. LIMITATVR 5. Regula; Vt iuſtus metus excuſet à crimine læſæ Maieſt. & à rebellione, Gig. qui alios refert, Baiar. Boſſ. Foller. Maſcar. cum alijs, quos ſequitur Far. *q.* 117. *n.* 7. ſicut pariter excuſat neceſſaria defenſio, Far. *n.* 17.

De homicidio, & eius pœnis, alijſque adnexis. Quæſtio 111.

1 EGIMVS in præcedenti q. de pœnis pro delictis perpetratis contra Principē, ſeu aliàs perſonas publicas; Nunc agendum eſt de pœnis pro delictis commiſſis contra offendētes perſonas priuatas, & ante omnia de homicidio: Quod aliud non eſt, niſi iniuſta ad mortem hominis ceſio, ſecundùm Carer. & Far. *q.* 119. *n.* 3.

Homicidiū quid ſit?

Pœna homicidij eſt mortis naturalis de iure Ciuili.

2. REGVLA 1. ſit. Pœna mortis naturalis, de iure Ciuili, pro homicidio imponitur, *l.* 3. *§. patiatur, C. de Epiſc. aud.* & notarunt Boſſ. Clar. & Gom. qui teſtantur de communi, Baiar. Bal. Dec. & Far. plura iura, & DD. inducens, *q.* 119. *n.* 12. Et hæc Regula procedit, etiam de iure Diuino veteri, & nouo, vt probat idem Far. *n.* 15.

Nulla Dignitas excuſat ab hac pœna.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt ab hac pœna mortis, de iure Codicis, nulla Dignitas excuſet, Iacob: Boulen. qui teſtatur de veriori, & in praxi recepta opinione, Afflict. Ang. Marſ. & Far. plures concordantes inducens, *q.* 119. *n.* 17. *& q.* 98. *n.* 103. 106. *&* 108. Licèt de iure Digeſtorum aliter ſit dicendum, ſecundùm allegatos per Far. *q.* 119. *n.* 18. *& q.* 98. *n.* 105. 107. nēpe, vt nobiles tantū deportētur.

Nec ſexus.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt hac pœna mortis teneatur homicida, ſiue ſit maſculus, ſiue ſit fœmina: ſiue occidat maſculum, ſiue fœminam: ſiue perſonam in-

Digitized by Google

Dignitate conſtitutam, ſiue priuatam, Farin. iura, & DD. citans, *q. 119. n. 19. & 20.*

Quid in qualificato homicidio?

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt homicidium qualificatum, vt eſt parricidiũ, de iure Ciuili morte qualificata naturali ſit puniẽdum, vt diffuſè probat Far. *q. 120. à n. 6. vſque ad 13.*

Per venenum?

6. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt procedat in homicidio per venenum commiſſo, *l. 1. ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Carer. Conrad. Clar. Decian. Gom. Petr. Plaz. qui ait, hoc omnium DD. conſenſu receptum eſſe, & Far. *q. 122. n. 1.* plus enim eſt extinguere, veneno, quam ferro, & eſt crimen atrociſſimum, & proditoriè commiſſum, Bal. & Boſſ. *tit. de homic. n. 14.* tenẽt DD. *in l. is, qui telo, C. de ſicar.* & probat Far. *n. 2. & 3.*

7. Quid autem dicendum erit in affectu, & attentato per venenum, non ſecuto effectu? Dic breuiter, quod de communi conſuetudine totius Italiæ pro hoc attẽtato non deuenitur ad pœnam mortis, vt poſt diſcuſſionem, concludit Far. *q. 122. n. 29. & 30.* vbi plurium DD. auctoritate hoc dicit verum, *n. 31.* Quamuis deuentum eſſet ad actum proximũ, *& ibidem* teſtatur de magis communi, & ſeruata opinione; Qui latius vult hoc videre perluſtret Far. *à n. 14. vſq. ad 31.* Qui in ſeqq. agit de vendente, emente, conficiẽte, aut retinẽte venenum, & inſinuat pœnas infligendas, &c.

An præſũptiua ſuffic at probatio?

8. An verò præſumptiua probatio in hoc delicto veneni ſufficiat, pertractat Far. *q. 122. à n. 53. vſq. 90.* Hæc grauiſſima ſũt, & in facti contingentia recurrendum eſt ad fontes præcitatos, ad quos remitto lectorem, ne de omnibus diſſerendo, metas compendij excedam.

In præbẽte, ſeu recipien e poculum abortionis, vel ſterilitatis?

9. AMPLIATVR 5. Regula 1. In præbente, ſeu recipiente poculum abortionis, ſeu ſterilitatis, dũ fœtus animatus erat, abortu ſecuto, hoc enim vel alio quocumque modo abortu procurato cum effectu ſecuto, intrat pœna mortis naturalis, gl. *in l. Diuus*, & ibi Bar. Alber. & Ang. *ff. de extraord. crim.* & tenent citati à Far. *q. 122. n. 98. & 134.* Li. èt alij ab eodẽ relati, *n. 135* cõtra ſentiãt. Dum verò fœtus nõ erat animatus mitior pœna eſt imponenda, *c. ſicut ex literis, in fi. de homic. & ibi gl.* & communiter omnes Canoniſtæ, inter quos Hoſtien. ait, in hoc concordare non modò Canoniſtas, verùm etiam Legiſtas, & tenuerũt glo. Alber. Ang. & Bart. *in d. l. Diuus*, & eſt communiſſima DD. ſententia, pro qua Farin. *nu. 137.* citat ad ſaturitatem.

10. De pœna præbentis, vel recipiẽtis poculum abortionis, amatorium, conceptionis, ſterilitatis, ſanitatis, diffuſè agit Farin. *q. 122. à n. 91. vſque ad n. 130.* Et de abortu faciente, iterum, & latè tractat idem Far. *à n. 131. vſque ad n. 166.*

In aſſaſſinio?

11. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt aſſaſſinium, cum qualificatum ſit homicidium, non modò morte naturali, in quo difficultas non eſt, puniatur, ſed etiam morte qualificata ſit plectendum, Far. *q. 123. n. 2.* Et vlterius pro hoc crimine aliæ pœnæ ſunt infligendæ, de quibus idem Far. in ſeq. citans DD. pro more ſuo. Aſſaſſinus autem ille eſt,

qui

Digitized by Google

qui per pecuniam occidit, vt mandans, vel vt mandatarius, Bart. Boſſ. & alij DD. *in tit. de foro comp. n.*141. & Bar. *n.* 19. 26. & 27.

Attentato? 12. Specialia in hoc crimine inuenies apud Fa. *q.* 123. *à n.* 46. *vſq.* 76. Qui agit de conatu, ſeu affectu in hoc delicto, *à nu.* 77. *vſque* 132. Et de excuſationibus in hoc crimine, *à n.* 133. *vſq.* 163.

13. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt non modò procedat in quocũque homicidio doloſo, nempè per proditionem, aut per inſidias perpetrato, in præmeditato, ſeu deliberato, vel ex propoſito, ſiue, vt aiunt, a ſangue freddo, de quo loquuntur DD. in Regula 1. citati, quibus adde Alber. Cæpol. Gram. Marſil. Odofr. & Far. *q.* 126. *n.* 41. (In homicidio quocumque doloſo?) Verùm etiam procedat Regula eadem in homicidio commiſſo in rixa, quòd ſimiliter morte naturali punitur, quando tamen conſtat, quòd occiſor, auctor fuit rixæ, & verè habuit animum occidendi, ſecundùm Far. *q.* 126. *nu.* 49 vbi dicit, hoc verius, & in praxi ſequendum, & cum hac opinione concurrunt Aret. Bart. & Boſſ. *tit. de inquiſit. n.* 116. & *ſeq.* Baiar. Vulpel. & plures alij, relati a Farin. *nu.* 47. (In rixa?) Sed dum conſtat, quod homicida fuit prouocator, vel quòd altercando habuit animum occidendi, qui in dubio, propter rixæ calorem, non præſumitur, pœna mortis non eſſet inferenda, Farin. *d. nu.* 49. & huic ſentẽtiæ multò magis ſubſcribunt DD. qui abſolutè tenent homicidium in rixa commiſſum, non ordinaria, ſed mitiori extraordinaria pœna puniendum, inter quos eſt Azor. Cyn. Menoc. Socin. Ludou. Peguer. qui de communi obſeruantia teſtatur, & alij relati à Farin. *nu.* 48. & fauent Alber. & Bar. *in l. reſpiciendum, §. delinquunt, ff. de pœn.*

14. AMPLIATVR 8. Regula 1. Vt qui homicidij cauſam dat, operam dando rei illicitæ, morte naturali puniatur, his duobus concurrentibus; 1. quod cauſa ſit veriſimiliter ordinata ad homicidium, & ex qua veriſimiliter homicidium naſci poſſit; 2. Vt illa cauſa ſit proxima, & immediata ad homicidiũ, Aym. Carer. Andr. Gayl. & quam plures alij relati a Far. *q.* 126 *n.* 77. 78. & 79. quibus ipſemet ſubſcribit, & ita concludit, *num.* 69. apud quem vide etiam relata, *nu.* 67. & 68. Prædictis autem duobus non concurrentibus, pœnæ tantùm extraordinariæ, locus erit, Farin. *vbi proximè.* (In dante operã rei illicitæ?)

15. AMPLIATVR 9. Regula 1. Vt occidere ſeipſum omni iure prohibitum ſit, Decian. Plaz. Rolan. & Farin. *q.* 128. *n* 3. & 4. qui in ſeq. hoc ampliat. Et ideò ſe occidens grauiſſimè peccat, niſi ex Diuino inſtinctu faceret, Baiar. Decian. Carer. Plaz. & alij, quos ſequitur Farin. *nu.* 33. Et Clericus ſeipſum occidens, vulnerans, ſeu percutiens eſt excommunicatus, Ing. *in l.* 1. *§. ſi ſibi manus, ff. ad Syllan.* & *ibi*, Io. Faber. qui refert concordantes, & teſtatur, quòd ita tenent omnes DD. *in c. contingit, de ſent. excom.* Abb. & Clar. qui de communi, Carer. Dec. Decian. Gram. Menoc. & Farin. *n.* 25. Ille verò, qui ſeipſum vulnerat, animo (In ſeipſũ occidẽte? Seu attentante?)

ſe

ſe occidendi, morte non ſecuta, puta quia ab alijs fuerit detentus, puniendus eſt, *l. fin. §. ſi quis autem, in fin. ff. de bon. eor. & ibi* glo. & Bar. & notant Caſtren. Menoch. & Farin. *n.* 34. Et vtique de iure eadem pœna puniendus eſſet, ac ſi perfeciſſet, ſed de generali conſuetudine, mitiori pœna arbitrio Iudicis erit plectendus, Carer. Clar. Farin. & alij *n.* 37.

Ex conſcientia delicti?

16. Sed nota quòd ad hoc, vt ſe ipſum vulnerans puniatur, non ſolum requiritur, quòd hoc faciat ex conſcientia patrati criminis, verum etiam, quòd crimen ſit tale, vt pro eo imponatur pœna mortis; Et propterea ſi quis ſe vulneraret tædio vitæ, impatientia doloris, vel ex alia cauſa, nullam incurreret pœnam, ita Gom. *de delict. c. 3. rubr. de homic. n.* 14. vbi teſtatur de communi DD. opinione, quem ſequitur Far. alios DD. inducens, *n.* 39.

Tedio vitæ, &c.

In faciente ad petitionem patientis.

17. AMPLIATVR 10. Regula 1. Vt pœna mortis puniatur, qui occidit de voluntate, & petitione ipſius occiſi; Sicut de percuſſione tenetur, qui ſic grauiter percutit, Plaz. & Farin. *q.* 228. *n.* 28. Et grauiter percutiens Clericum volentem, ipſe, & Clericus ſunt excommunicati, Franc. Marci, Plaz. & Farin. *n.* 29.

In caſtratione.

18. AMPLIATVR 11. Regula 1. Vt caſtrans ſeipſum, ſeu caſtrare ſe faciens, & ipſe, & caſtrator, de iure Ciuili, morte naturali puniātur, *l. 4 ff. ad l. Corn. de ſicar.* Baiar. Clar. Dec. & Far. *n.* 32. De iure verò Canonico tales puniendi ſunt, vel pœna hoc iure homicidis determinata, vel pœna arbitraria, Fab. à Montel. & Far. *q.* 20. *n.* 153. Nulla tamen pœna eſſet puniendus ille, qui de conſilio peritorum pro ægritudine mortali, quæ aliter, quam per inciſionem non poſſet curari, permitteret ſe caſtrari, Ang. Baiar. ad Clar. *q.* 68. *nu.* 18. citans etiam Put. & hos ſequitur Farin. *n.* 32.

19. AMPLIATVR 12. Regula 1. Vt homicidia teneatur hæredibus occiſi ad intereſſe, & damna emergentia propter occiſi mortē, ſecundùm Clar. Maran. Marſil. & Farin. alios citantem, *q.* 119. *n.* 93. qui *in ſeq.* pluribus modis ſubampliat hanc doctrinam, & præſertim *n.* 115. vbi ait, vulnerantem teneri de vulnerato, & ad damna, & intereſſe propter illatum vulnus, & eſt *tex. in §. ob hominem verò, inſtitut. de oblig. quæ ex delic. naſcun.* & expreſſius *in c. 1. de iniur. & damn. dat.* & ibi Hoſtien. Innoc. & alij Canoniſtæ communiter.

An teneatur homicida ad intereſſe?

20. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt occidens hominem ad ſui defenſionem regulariter non puniatur, Nicel. qui de communi, Didac. qui ait, hoc receptiſſimum apud Theo. & Clar. *§. homicidium, ver. excuſatur*, qui dicit, hoc indubitati iuris eſſe, Bar. Bald. Alber. Honded. qui teſtatur de receptiſſima DD. ſententia, Boſſ. Carer. Alex. & Farin. concordantes cumulans *q.* 125. *n.* 3. Defenſio autem eſt inſtantis, imminentiſque offenſionis propulſatio. Far. & alij *n.* 2.

Occidēs ad ſui defenſionē non punitur.

Defenſio quid?

21. AMPLIATVR 1. limitatio 1. Vt omni iure, Ciuili, Canonico, gentium, & naturæ, permiſſa ſit defenſio, *c. dilecto, de ſent. excom. in 6.*

Defenſio omni iure permiſſa.

Digitized by Google

in 6. glo. *in l. vt vim*, & ibi Bart. Bald. Alber. Ang. Caſtren. Dec. & Iaſ. *ff. de iuſt. & iur.* Butr. Gom. Marſil. Menoch. & Farin. alios inducens, *q.*125. *n.*10. Qui *n.*11. probat, defenſionem eſſe etiam de iure Diuino, ex Gom. Marſil. & tot alijs, & tenuerunt *in dicta l. vt vim.* Alber. Caſtren. Franc. Curt. qui teſtatur de communi, & alij DD. Et conſequenter, in foro conſcientiæ, ſine peccato, licèt occidere aggreſſorem, Ang. Bolognet. Dec. & alij *in d. l. vt vim* Caſtren. qui ait, ita tenere omnes DD. Couar. qui teſtatur hanc receptiſſimam eſſe Theologorum ſententiã, Clar. Chart. & Farin. concordantes cumulans *nu.* 20. Immo peccat, qui nulla iuſta cauſa permittit ſe occidi, cum poſſit ſe defendere, Caſtr. Iacob. Ayrer. Salomon. & Farin. *num.*23.

22. AMPLIATVR 2. limitatio 1. Vt liceat ad ſui defenſionem occidere in Eccleſia, quæ in hoc caſu, per effuſionem ſanguinis, non polluitur, Ayrer. Boulec Lignan. Mantua, Dec. & Far. *q.*125. *n.* 22. Quod procedit etiam in Clerico, & Religioſo, Ang. Dec. Hoſtien. qui concludit, hoc verum eſſe, quando agitur de proprij corporis defenſione, & dum alitèr talis euadere non poteſt, Iacob. de Graff. Marſ. Zabar. & Farin. concordantes inducens, *n.*24. Nec per hoc irregularitas incurritur, Fulgoſ. Dec. & alij *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Abb. Anan. & Boic. *in c.*2. *de homic.* Hoſtien. Imol. Gomez, & alij, cumulati a Farin. *n.*27. Et dato, quòd occiſus ſit Clericus, occidens non incurrit excõmunicationem, *eſt tex. apertus in c. ſi verò Clericum, de ſent. excom.* & ibi glo. Hoſtie. Butr. Abb. & Felyn. & tenuerunt Gom. Clar. qui teſtatur de communi, Innoc. Vgol. qui ait, quòd non tenetur quis expectare, ſe percuti à Clerico, etiam quòd non ſit periculum niſi mutilationis, & Farin. alios citans, *n.*32.

Ad defẽſionem occidens in Eccleſia.

Si ſit occidẽs Eccleſiaſticus.

Vel occiſus.

32. AMPLIATVR 3. limitatio 1. Vt ad hoc, vt homicidium dicatur factum ad neceſſariam defenſionem, ſufficiat, occiſorem probare veriſimilem, & probabilem timorem ſuorum inimicorum, vt armorum terror iuſtus, & talis, qui cadere poſſit in conſtãtem virum; puta, dum interueniunt ſigna, aut inditia manifeſta offenſionis, Ang. & Salyc. qui teſtatur de communi, & alij *in l. ſed, & ſi, C. vnde vi*, puta, cum quis venit contra alium armis euaginatis, vel cum cultello in manu, minando, vel faciendo aliquem alium actum, ex quo apparet, quòd vult offendere, Claud. Seyſſel. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Ang. & Marſil. qui requirunt, quòd fiat aliquis offendendi actus cum armis, vel cum clamore, Bal. Carer. & Farin. totæ huic doctrinæ ſubſcribens, *q.*125. *n.*62. & faciunt tradita per eundem *nu* 54. 55. & 56. Et hinc eſt, quòd aggreſſionem, vel inſultum quis probãs, & quòd alius in eum cum armis ruit, dicitur probaſſe ad ſui defenſionem neceſſariam feciſſe, & quamuis occidat aggreſſorem, omnem pœnam euadet, Bald. quem refert, & ſequitur Iaſ. *in l. vt vim*, vbi Mantua, & alij, *ff. de iuſt. & iur.* Ang. Bart. Cyn. & Salyc.

Neceſſaria defenſio quomodo probetur?

Salyc. *in l. is qui aggreſſorem, C. ad l. Corn. de Sicar.* Boſſ. Bero. qui teſtatur de cõmuni, Bertaz. qui de magis communi, Fely. Gandin. Maſcar. & Farin. *n.57. & 58.* vbi plures alios citat, ſicut iterum *n.61.* inducens concordantes ad ſaturitatem; Et idem dicendum eſt in præparante ſe ad offendẽdum ex ſignis manifeſtis, qui impunè poteſt offendi, Bald. & Iaſ. hunc ſequens, *in d. l. vt vim, & ibi* Salomon. & tenuerunt Anch. But. & Hoſtien. *in c. ſi vero, de ſent. excom.* per illum text. Boſſ. Clar. Maſcard. & Farin. plures inducens, *n.63.* qui *n.64.* teſtatur de communi opinione, & quòd ab ea non eſt recedendum. Et hæc ampliatio extẽditur ad repercutientem eum, quem timet, quòd iterum percutiat, quòd præſumitur, dum non diſcedit, Farin. cum citatis ab eo *n.77.78. & 79.* Secus ſi aufugerit *n.80.*

Quid in minante, & iactãte?

24. AMPLIATVR 4. limitatio 1. Vt minantem, ſeu iactantem occidere, liceat percutere, vulnerare, & occidere, gl. *in l.1.* vbi Bal. Odofred. & Salyc. qui teſtatur de communi, *C. vnde vi*, Afflic. Clar. qui pariter teſtes ſunt de communi, Aret. Carer. Maſcar. & Farin. cum alijs *q. 125. n.67.* Dummodo minans ſit ſolitus minas exequi, appareant ſigna offendendi, & minæ ſint de occidẽdo, Ayrer. Bolognet. Plaz. & Farin. *n.72.*

An licita ſit defenſio cõuocãdo amicos?

25. AMPLIATVR 5. limitatio 1. Vt defendere ſe liceat, aduerſus offendere volentem, etiam conuocando amicos, & alios, Ang. Bal. Bolognet. Fulgoſ. & Mantua. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Alber. Farinac. & alij *num.89.*

An liceat occidere pro defenſione rerum? vſq; ad n. 29.

26. AMPLIATVR 6. limitatio 1. Vt occidens hominem pro defenſione neceſſaria rerum ſuarum, non ſit puniendus, Iaſ. Mantua, qui teſtatur de communi, *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Bart. Ang. & Marſil. *in l. furem, ff. ad l. Corn.* Alber. Clar. Villalob. qui etiam teſtatur de communi, & Far. *q.125. n.169. & 170.* concordantes inducens ad ſaturitatem, *& in ſeq.* diffusè amplians.

27. LIMITATVR 1. Ampliatio 6. Vt procedat in re magni pretij, vt ſupra duos aureos, non autem in re vili, & minoris pretij, Alex. *in l. furem, & ibi*, etiam, Fulgoſ. & Marſ. *ff ad l. Corn. de ſicarijs*, Carer. Couar. Iaſ. Bald. & Farin. cum alijs, *n.238.*

28. LIMITATVR 2. Ampliatio 6. Vt procedat, quando res furatæ aliter recuperari non poſsũt, aliter ſecus, Bar. *in l. furem, & ibi* Alber. Ang & Marſil. *ff. ad l. Corn. de ſicar.* Maſcard. Clar. Butr. & Farin. alios inducens *n.264. q.125.*

Quid in Eccleſiaſtico?

29. LIMITATVR 3. Ampliatio 6. Vt non procedat in Clericis, quibus non licet occidere hominem pro rerum ſuarum defenſione, *cap. ſuſcepimus, & ibi* Abb. qui teſtatur de communi, Anchar. Anan. Hoſtien. Zabar. & Felyn. *de homic.* But. & Farin. concordantes inducens, *q.125. n. 221.* Quamuis Clericis non ſit prohibitum ad rerum ſuarum defenſionem furem percutere baculo, & etiam gladio, Abb. Anan. & Marian. Socin. *in c. ſuſcepimus, de homic.* Ang. Butr. Felyn. & cum alijs, Farin. *n.226. & eſt tex.* *in*

An ei liceat percutere?

in c. dilecto de ſenten. excom. in 6. vbi Hoſtien. & Innoc. qui teſtatur de communi Canoniſtarum; Quid autem dicendum ſit in laico occidente ad defenſionem rerum ſuarum in foro conſcientiæ, vide Farin. *n.234. vſq.237.*

De defẽſione extranei inſultati. 30. AMPLIATVR 7. limitatio 1. Vt homicidium commiſſum pro defenſione extranei inſultati, & in periculo vitæ cõſtituti, ſit licitum, Bar. *in l. vt vim, & ibi* Ang. Caſtren. Fulgoſ. Iaſ. qui teſtatur de communi, ſicut etiam Bolognet. & Dec. *ff. de iuſtit. & iur.* Clar. Boſſ. Baiar. Gom. Saly. Villalob. Bal. Carer. & alij, quos refert, & ſequitur Far. *q.125. n.267. & 268.* Et hoc quamuis occiſus eſſet Clericus, Innoc. *in c. ſi verò,* vbi etiam Butr. Hoſtien. Abb. qui teſtatur de veriori, & communiori DD. opinione, & Fely. *de sẽten. excom.* Clar. Gom. Zab. Carer. & Far. cum alijs *n.276.* Sicut etiam è contra, ſi occidens, Clericus eſſet, ſine peccato in tali caſu occideret, dum inuaſi vita aliter ſaluari non poſſet Henric. Boic. Marian. Soc. Couar. Graf. Ayrer & Far. *n. 278.* Quid autem dicendum ſit quo ad irregularitatem? vide Far. *n.280.* qui ait, ſecũdùm magis communem DD. irregularitatẽ incurri, ex Caſtren. Anan. Inn. & alijs.

31. Declara Ampliationem 7. Vt quamuis quis poſſit, tamen nemo de iure defendere teneatur extraneum inſultatum, occidendo inſultantem, Iaſ. *in l. vt vim,* qui teſtatur de communi, & ibi Alber. Ang. Bolognet. & Fulg. *ff. de iuſt. & iur.* Bal. & Salyc. *l. 1. C. vnde vi,* Gandin. Carer. Couar. Viu. & Far. cum alijs *q.125. n. 300.* & licèt ex quadã honeſtate quis teneatur inſultatum defendere, tamen non defendendo, ad pœnam non tenetur, ſecundùm Bal. Bolog. & Far. *ibidem*: Et ſi poſſet ſine periculo ſuæ perſonæ, Plaz. qui teſtatur de communi, & Far. *n.329* Ita vt quis non teneatur inſultatum defendere, perſonaliter ſe ingerendo in rixa, ſed nec etiam verbis, Alber. & Bal. *in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur.* Iodoc. & Farin. *n 302.*

32. LIMITATVR 1. declaratio, in filio, qui tenetur patrem defendere, ſicut è contra, pater filium, Far. alios citans *q. 125. n.307. & ſeq.* vbi de alijs; Et præſertim quòd publicus Officialis teneatur ſubditos oppreſſos defendere, & rixantes diuidere, Far. *n.314.* citans Bal. Boer. Carer. & alios: Et Superior defendere tenetur ſuos ſubditos, & è contra, Carer. Plaz. & Farin. *n.321.* Vel patris, fili, Superioris, vel ſubditi.

33. LIMITATVR 2. declaratio; Vt de iure Canonico, quis teneatur defendere, inſultatum, *c. dilecto, §. & quidem, de ſent. excom. in 6.* Abb. Arch. & Bolognet. qui hos refert. & ſequitur *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* & teſtatur de communi opin. Bal. Gand. & Far. concordantes inducens, *q.125. n.304.* Et ſimiliter in foro conſcientiæ, & pœnitentiali tenetur quis defendere, dum poteſt ſine periculo ſuæ perſonæ, gl. *in l. vt vim, & ibi* Bolognet. Mant. & alij, *ff. de iuſt. & iur.* Viu. qui de communi, Boer. Vgolin. qui pariter de communi, Far. & alij *n.306.* Quid de iure Canonico, & in foro poli?

Digitized by Google

34. AMPLIATVR 8. limitatio 1. *Vt occidens*, defendendo ſeipſũ, non aggreſſorem, ſed alium tertium, dum vellet aggreſſorem occidere, non puniatur, *l. ſi cum ſeruo, ff. de iniur.* Ang. *in l. is, qui aggreſſorem, & ibi* Io. Fab. *C. ad l. Cor. de ſicar.* Clar. qui teſtatur de communi, *in §. homicidium, verſ. ad quod*, & ad eum Baiar. *n.* 85. tenent Bœr. Menoc. Viu. & Far. cum alijs, *q.* 125. *nu.* 139. Et dato quòd in tali caſu fuerit aliqua culpa, non tamen ſufficeret, vt occiſor criminaliter eſſet puniendus, vt benè declarat Dec. *in d. l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* & tenẽt Gom. Mandell. Plaz. Far. & alij, *n.* 141. qui in ſeq. exemplificat, & probat hoc idem in occidente ad ſui defenſionem mediatorem rixæ.

Quid in occidẽte tertium, dum volebat aggreſſorẽ occidere?

35. SVBLIMITATVR 1. limitatio 1. *Vt* nec Iudicem iniuſtè agentem, nec patrem, aut matrem, ſeu Abbatem verberantem, liceat occidere, ſed neq; repercutere, & generaliter neminem, cui reuerẽtia debetur, ſolidè probat Farin. *q.* 125. *n.* 101. *vſq;* 110. Intellige niſi prædicti immoderatè, & atrociter percuterent, tunc enim licita eſſet defenſio, & quando percuterent animo, occidendi, poſſent etiã impunè occidi, Alber. Bar. & Dec. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Bolognet. Plaz. Chart. Graff. et Far. *nu.* 111.

An, liceat repercutere, & occidere eum, cui reuerẽtia debetur?

36. SVBLIMITATVR 2. limitatio 1. *Vt* procedat, dum offenſio iniuſtè infertur, alias defenſio licita non eſt, gl. *in l. vt vim*, Alber. Ang. Caſtren. Dec. Mant. et Bolognet. *ff. de iuſt. & iur.* Flor. Bal. et Far. *q.* 125. *n.* 112. alios etiam inducens. Et hinc infertur, quod bannitus, dum impunè poteſt occidi, ſi ſe defendendo, occidat, puniẽdus eſt, vt voluit Bar. *in l. vt vim, & ibi* Caſtrẽ. Mant. Fulg. Dec. et Bolognet. qui teſtatur de communi, *ff. de iuſt. & iur.* Bal. Carer. et Far. alios etiã inducens, *n.* 114. & 117. Licèt citetur pro bannito, quòd poſſit ſe defendere, Bal. *in d. l. vt vim*, et quidam alij inducti à Far. *d. n.* 114. vbi, *n.* 115. & 116. affert in hoc quaſdam moderationes.

Vel qui iniuſte facit.

37. SVBLIMITATVR 3. limitatio 1. *Vt* homicidium ad defenſionem commiſſum tũc impunibile ſit, quando fuit cum moderamine inculpatæ tutelæ, Bar. Cyn. Dec. Fulg. Iaſ. et alij *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Maſc. qui ait, quòd ita vna mẽte omnes ſcribentes tenent, Abb. Ang. Foller. Marſ. et Farin. ad ſaturitatem citans, *nu.* 330. *q.* 125.

Defenſio debet eſſe cum moderamine inculpatæ tutelæ.

38. Hoc autem moderamen inculpatæ tutelæ conſiſtit in tribus, quæ in progreſſu q. huius erunt explicanda, nempe; 1. circa modum percutiendi; 2. circa arma; 3. circa tempus, vt notat Far. *q* 125. *nu.* 406. Et qui ſe defendens cum moderamine inculpatæ tutelæ, his tribus ſeruatis, licèt occidat, non modo non punitur morte naturali, ſed omnino nulla pœna eſt pleĉtendus, Salam. qui benè exemplificat *in repet. l. vt vim*, vbi etiam Mant. *ff. de iuſt. & iur.* Bal. *in l.* 1. *C. vnde vi*, Maſcar. et Far. *n.* 332. et in hoc non eſt difficultas apud DD.

Quod cõſiſtit in tribus.

39. Et hinc eſt, quòd non dicitur ille ſeruare moderamẽ inculpatæ tutelæ, qui repercutiendo, non ſeruat

Qui excedit modum, mo.

Digitized by Google

deramen non ſeruat. uat menſuram æqualitatis, ſed offendit, vltra quam fuit offenſus, & conſequenter modum excedit, gl. *in l. vt vim, & ibi* Dec. Iaſ. Mant. & Bolognet. qui ait, quòd defenſio debet eſſe proportionabilis periculo vitæ, *ff. de iuſt. & iur.* Bal. qui ait, quòd requiritur factorũ æqualitas, Bar. & Saly. *in l. 1 C. vnde vi, & eſt tex. in c. ſignificaſti, il 2. de homic.* vbi habetur, non fuiſſe ſeruatum moderamen inculpatæ tutelæ ab eo, qui percuſſus in parte corporis non periculoſa, repercuſſit in capite, quæ eſt periculoſa pars, & ibi notant, Abb. But. Hoſtien. & alij, & tenuerunt Ang. Clar. Carer. & plures relati à Far. *q.* 125. *n.* 349. *&* 350.

Sed contra. 40. Id. Far. *n.* 351. refert Vitalin. & Bero. tenentes moderamen d. ſeruari ab eo, qui ſe defendendo, maiorē facit offenſionem; Et huic opinioni ſubſcribens Farin. *n.* 352. ait, apud eum hanc ſecundam opinionem eſſe veriorem: Et pro ea inducit communem illam DD. cōcluſionem, nempe, quòd ictus non dantur ad mēſuram, nec dari poſſunt, & quòd inſultatus non poteſt habere ſtateram in manibus, quādo repercutit, homoq; iracundiæ furore accenſus, non eſt in plenitudine intellectus, prout hæc, & ſimilia in propoſito ſcripſerunt Bal. & Claud. Seyſſel. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Abb. *in c. ſignificaſti, & ibi* Butr. & Fely. *de homic.* Boer. Bero. Bertaz. Tiraq. & alij citati à Farin. *d. n.* 352.

Reſolutio. 41. Quid dicendum? In hac contrarietate opinionum, puto non eſſe abſolutè reſpondendum, ſed diuerſos caſus non ſeruati moderaminis inculpatæ tutelæ eſſe figurandos, et pro diuerſitate eorum, diuerſimodè, in propoſita, & ſimilibus alijs difficultatibus reſoluendum, & ſentiendum.

42. Caſus 1. ſit. Quando moderamen inculpatæ tutelæ non ſeruatur circa vnum tantùm ex tribus requiſitis ad hoc, vt defēſio dicatur neceſſaria, nempe circa modum percutiendi, circa æqualitatem armorum, vel circa tempus. Dum tā tum exceditur in modo percutiēdi. Incipiamus à modo percutiēdi, ſeu repercutiendi; in qua circumſtantia, dum ſolummodò exceditur, exceſſus dicitur leuiſſima culpa commiſſus, vt declarat Cæpol. *conſ. crim.* 41. *n.* 10. Bolognin *conſ.* 37. *verſ. leuiſſima verò*, & ſubſcribit Far. *q.* 125. *n.* 406. Et in hoc ſenſu vidētur intelligendi DD. pro opinione 1. citati *hic ſup. n.* 39. & verum dicunt, dum volunt in hoc caſu non eſſe ſeruatum moderamen tutelæ inculpatæ, cum de facto interuenerit aliqua culpa (et conſequenter non inculpatè) ſed culpa leuiſſima: Et propterea hic exceſſus nulla pœna videtur puniendus, leuiſſima enim culpa eſt impunibilis in præſenti caſu, ſecundùm Bal. et Claud. Seyſſel. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Bellap. Bertaz. Bolog. Cæpol. et Far. *n.* 404. Et ita procedat opinio 2. et DD. citati *hic ſup. n.* 40. qui in hoc caſu volunt non excedi moderamen inculpatæ tutelæ, nullamq; dari culpam; Intellige, culpā punibilem, non dari in tali exceſſu.

43. Veniamus ad propoſitum requiſitum 2. vt defenſio neceſſa-

Digitized by Google

Vel in armorum inæqualitate ſolũ.

ria dicatur, nempe æqualitas armorum, & eiuſdem generis; Vt ſi quis alterum aggrediatur cum enſe, aggreſſus enſe ſe defendat, non armata haſta, vel archibuſio, Et ſi quis ſine armis ſit aggreſſus, ſine armis ſe defendat, aliàs enim in hoc requiſito 2. de armorũ æqualitate, non ſeruaretur moderamen inculpatæ tutelæ, ita Carer. Maſc. & alij DD. ad ſaturitatem cumulati à Far. quos tamen ipſe non ſequitur, *q.*125. *n.*354. *vſq;* 357. Salom. qui ait, hanc omnium DD. communem eſſe ſententiam, *in l. vt vim*, & ibi Seyſſel. & Mant. *ff. de iuſt. & iur.* & probare videtur *tex. in c. ſignificaſti, il* 2. & ibi notant Anan. & Butr. *de homic.*

44. Hæc opinio pariter intelligenda eſt, ſcilicet, in hoc caſu non eſſe ſeruatum moderamen tutelæ inculpatæ, cum etiam in facto aliqua ſit culpa, vnde non totaliter inculpatè, ſed culpa leuiſſima eſt, & ideo nec iſte exceſſus, ex leuiſſima culpa, videtur aliqua pœna puniendus, iuxta tradita *hic ſup. n.*42. Et propterea quòd inæqualitas tãtùm armorum in defenſione, non tollat moderamen inculpatæ tutelæ, tenuerũt Alex. Blanc. Carer. Graff. Maſc. & Far. qui hoc ait, verius, *q.*125. *n.*360. Et quòd iſta inæqualitas tãtum armorum non ſit attendenda in rixa, & dum agitur de defendendo propriam vitã, notarunt Anan. Anchar. Hoſtien. Fely. Zaba. & communiter DD. *in c. ſignificaſti, il* 2. *de homic.* Immo ſi quis aliter offenſionem euitare non poſſet, ſine præiudicio moderaminis inculpatæ tutelæ, nõ modo contra inuadentem cum armis, vel cum lapidibus, ſed etiam manu vacua, ſeu pugno, poteſt aggreſſus ſe defendere, nec non vulnerare telo, ſeu alijs armis, præſertim ſi aggreſſus ſit vir nobilis, ita Ang. & ad eum Aug. Baiar. Bero. Berta. Bolognin. Clar. Fely. Iodoc. Marſ. & Far. *n.*161. & 162. Bal. quem refert, & ſequitur Anan. *in c. ſignificaſti, il* 2. *de homic.* Sed hanc quoque DD. opinionem de inæqualitate armorum, intellige iuxta notata ſupra *in hac q. n.*42. quod in hoc exceſſu eſt quidem aliqua culpa, ſed leuiſſima, & conſequenter ſine culpa punibili, hæc enim leuiſſima culpa nullo pacto punitur, vt declarat Bolognin. *conſ.* 36. *verſ. tertium moderamen*, & notat Far. in *n.*360.

45. Requiſitum tandem 3. Vt dixi, neceſſariæ defenſionis, eſt tempus, ideſt, vt fiat defenſio incontinenti; vnde, dum ſit ex interuallo, non dicitur ſeruatum moderamen inculpatæ tutelæ, ſecundùm Cyn. *in l. vt vim.* & ibi Mantua, Iaſ. Salom. & Seyſſel. *ff. de iuſt. & iur.* Bar. Saly. & communiter DD. *in l.* 1. *C. vnde vi*, Alber. Ang. Clar. & Far. alios inducens, *q.*125. *n.*338.

Vel in tẽpore, quia ex interuallo vſque ad n. 48.

46. Incontinenti autem dicitur facta defenſio, ad hoc, vt ſe defendens nulla pœna teneatur, quando quis in flagranti rixa, & in actu offenſionis, aggreſſorem percutit, Salomon. *in repet. l. vt vim.* qui ait, in hoc omnes DD. conſentire, & ibi Bolognet. & Seyſſel. *ff. de iuſt. & iur.* Cyn. *in l.* 1. vbi Bar. Bal. & Salyc. *C. vnde vi*, Anan. But. Hoſtien. & Far. *q.*125. *n.*339. qui *n.*342. teſtatur

Digitized by Google

ſtatur de communi, licèt alij contra, ab eodem relati, *n.*341.

47. At quando quis ſe defendendo offendit poſt rixam, ſed adhuc durante dolore, & ira cauſata ex offenſione, & antequam diuertatur ad extraneos actus, licèt prouocatus ſic offendens, excedat moderamen inculpatæ tutelæ, mitius tamen eſt puniendus. Secus ſi prouocatus, offendat poſt rixam ex interuallo, & poſtquam ceſſauerit dolor, & ira, ipſeq; ad extraneos diuerterit actus, quia tunc Far. *q.* 125. *n.*403. ridiculum exiſtimaret dicere; quòd a pœna ordinaria eſſet recedēdum, & teſtatur ita practicari, & ita ſenſerunt etiam Bertaz. *conſ.*434. *n.*12.13. *&* 14. & Iodoc *in praxi crim.c.*76. *n.*21. Et aliter dicendo nimium homicidis laxarentur habenæ vt notat Far. *nu.* 342. Vbi animaduertit cum Bertaz. & Plaz. repercutientem poſt rixam, ira durante, &c. non excuſari à pœna ordinaria, quia fecerit ad neceſſariam defenſionem, nec enim talis eſt neceſſaria defenſio, ſecundùm communem DD. ſed talis ab ordinaria excuſatur pœna, quia repercutit ad alterius prouocationem.

48. Et nota, quòd defenſio præſumitur facta incontinenti, & non ex interuallo, dum quis ad defenſionem, offendit, Bolognet. Boſſ. qui teſtatur de communi, & Far. *n.*345. quamuis abſolutè defenſio non præſumatur, & qui dicit, feciſſe ad defēſionem, teneatur probare, vt dicam *in hac q. n.*59.

49. Caſus 2. ſit; Quando moderamen tutelæ inculpatæ non ſeruatur circa duo ex propoſitis, requiſitis, nempe, quia in rixa non fuit ſeruata æqualitas armorum, & exceſſus commiſſus fuit in modo, grauius repercutiēdo, quo caſu dicitur exceſſus moderatæ tutelæ commiſſus leui culpa, vt declarat Cæpol. *conſ.*41. *nu.* 10. Bolognin. *conſ.*37. *ver. leuis verò*, et ſequitur Far. *q.*125. *n.*411. et huiuſmodi exceſſus, non pœna ordinaria delicti, ſed mitiori eſt puniendus, Cæpol. vbi ſup. Bolognin. *conſ.*37. *verſ. interdum eſt leuis*, Iaſ. et Seyſſel. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Carer qui ait, quòd ita dicūt omnes DD. Caballin. Nouell. et Far. *n.*409. Licèt Baiar. Bal. Bertaz. Clar. et Marſ. voluerint talem exceſſum leui culpa commiſſum, nullo modo criminaliter puniri, ſeu corporaliter nō puniri, vt alij declarant, relati à Far. *n.*408. et 409.

Quando moderamen non fuit ſeruatū in armorum æqualitate, nec in modo percutiendi?

50. Caſus 3. Quando in tribus ſimul prædictis circumſtātijs inculpatæ tutelæ moderamen exceditur, id eſt, in modo percutiendi, in genere armorum, et etiam in tempore; Et hic exceſſus dicitur commiſſus lata culpa, ſecundùm Cæpol. Bologni. et Far. *q.*125. *n.*413. Et excedens, in hoc caſu, non eſſet puniendus ordinaria, ſed mitiori pœna Bal. Seyſſel. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Aug. ad Ang. Bolognin. Caballin. Cæpol. Nouell. et Farin. *n.*412.

Vel quādo exceſſū fuit in modo, in armis, & etiam in tempore quam n. ſeq.?

51. Immò quamuis conſtaret in hoc caſu, quòd in exceſſu moderaminis inculpatæ tutelæ, dolum interueniſſet, non ordinariæ, ſed mitiori pœnæ locus eſſet, Bal. *in l. vt vim*, et ibi Iaſ. Dec. Salomon. Seyſ-

ſel. & de cõmuni teſtantur, Franc. Curt. & Mantic. *ff. de iuſt. & iur.* Gram. Marſ. & de communi pariter teſtantur Boſſ. & Carer. de magis communi verò Legiſtarum, & Canoniſtarum, teſtis eſt Bero. & huic opinioni ſubſcribunt pariter Bolognet. Bolognin. Tiraquel. & Far. alios concordantes referens, *q.125.n.414.* Intellige totam doctrinam propoſitam in hoc caſu 3. iuxta tradita *ſup. in hac q. n.47.*

In dubio exceſſus culpa nõ dolo præſumitur.

52. Cui addo, quòd in dubio exceſſus præſumitur potius culpa, quam dolo, Saly. quem ſequitur Iaſ. *in l. vt vim*, vbi etiam Seyſſel. *ff. de iuſt. & iur.* Aug. Carer. Marſ. & Far. *q.125.n.416.* qui *n.417.* tenet, quòd quando tempus non permittit deliberandi conſilium, nunquam dicitur exceſſum ex propoſito, & ex dolo, citans Baiar. Cæpol. Foller. Imol. Bertaz. qui teſtatur de magis communi, & tenuerunt Butr. & Fely. *in c. ſignificaſti, il 2. de homic.*

Et arbitrio Iudicis remittitur qualis, & quãtus ſit exceſſus.

53. Addo vlterius, quòd ſimiliter in dubio, an ſit ſeruatum moderamen inculpatæ, tutelæ, qualiſque, & quantus ſit exceſſus huius moderaminis? Iudicis arbitrio remittitur, Bal. Solomon. & Seyſſel. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Bar. *in l. 1.* & ibi Butr. Ang. & alij, *C. vnde vi*, Abb. Maſc. Cæpol. Menoc. Boer. & Far. concordantes citans, *q.125. n.395.* Quod tamen arbitrium non extenditur ad imponendã pœnam ordinariam pro tali exceſſu, ſed mitiorem, Boſs. *tit. de homic. n.91.* vbi teſtatur de communi, Clar. qui teſtatur de receptiſſima ab omnibus ſententia, Menoch. Maſc. Viu. Boer. Tiraquel. & Farin. alios cumulans, inter quos, non pauci, teſtantur de communi, *n.396.* Iaſ. *in l. vt vim*, & ibi Dec. Salomon. qui ait, quòd in hoc omnes DD. conueniunt, & Bolognet. *ff. de iuſt. & iur.* Bar. & Bal. *in l. 1. C. vnde vi*: Immo nec arbitrium extenditur huiuſmodi ad infligendam vllo caſu pœnam corporalem, ſed pecuniariam, ſeu relegationis, aut pœnam banni, ſecundùm Carer. Cæpol. Gayl. Bologn. Far. & alios, *q.125. n.398.* In tantùm, vt ſi quis ab aliquo prouocatus prouocantem occidat, & ſi non faciat ad neceſſariã defenſionem, non pœna ordinaria homicidij, ſed alia mitiori arbitrio Iudicis ſit puniendus, Dec. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Fely. *in c. dilecti, de except.* Marſ. Bertaz. Gram. Gom. Tiraquel. & alij, quos refert, & ſequitur Far. *n.399.* qui *nu.400.* ait, ab iſta communiter recepta conclusione non eſſe in praxi recedendum; Quod intelligendum eſt in prouocato repercutiente adhuc durante offenſionis dolore, & ira, et dum deuentum non eſt ad extraneos actus, vt declaratum, probatumq; eſt *ſup. in hac q. n.47.* aliàs enim ſi repercuſſio fiat ex interuallo, et poſtquam ad extraneos actus fuerit deuentum, pœnæ ordinariæ locus erit, vt probatum eſt in citato *n.47.* et tenent Baiar. ad Clar. *q.60.n.65.* et Boſſ. *tit. de inquiſit. n.117.*

54. Addo ad hanc rem vltimo, quòd Clericus excedens moderamen inculpatæ tutelæ in ſe defendendo, excommunicationem, & irregularitatem non incurrit, niſi dolo,

Quid in Eccleſiaſtico moderamen excedente?

dolo, & ex propoſito excedat, ſecundùm gloſ. *in c. ſignificaſti, il 2. ver. moderamine, de homic.* Secus, dum excedit ex propoſito, vt notat *ibidem* Butr. Offendens verò Clericum ad propriam defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ, ſicut certum eſt excommunicationē non incurrere, ſic dum exceditur, an incurratur excommunicatio; & irregularitas? eſt aliqua controuerſia inter DD. quid dicendum ſit, de qua agit Farin. *q.* 125. *n.* 418.

Vel offēſo cū moderamine aut ſine?

55. SVBLIMITATVR 4. limitatio 1. *Vt* occidens ad ſui defenſionem non puniatur, quando aliter honeſto modo non poterat ſe defendere, quam occidendo inſultantem, alias enim puniretur occidens, Bar. Bal. Alber. & Iaſ. *in l. vt vim, ff de iuſt. & iur.* Abb. Butr. Baiar. Maſcar. Menoch. & Far. plurimos ad ſaturitatem inducens, *q.* 125. *n.* 370. *vſq;* 374. Hoſtien. Fel. Zabar. et alij *in c. ſignificaſti, il 2. de homic.* Et idem multò magis eſt dicendum in inſultato, qui inſultantem fugientem occidit, qui non ſeruat moderamen, ſecundùm Alber. Bolognin. Dec. et Salomon. *in d. l. vt vim*, Bar. Caſtren. Abb. Ang. Maſcar. et Farin. cum alijs *n.* 385. *& ſeq.*

Occidens ad ſui defenſionē, dum aliter poterat ſe defendere punitur?

56. Nota 1. in propoſito huius ſublimitationis; Inſultatum non teneri aufugere, & ad defenſam poſſe etiam occidere, ſiue ipſe ſit miles, & nobilis, ſiue ſit ruſticus, & ignobilis, tenuerunt Bal. Bologni. Decian. Iaſ. & Mantua, *in d. l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Clar. Iacob. Ayrer. qui de veriori, magis communi, & in foro magis practicata opinione teſtatur, Maſcar. qui, dicit, hoc omnium ſententia receptum eſſe, Abb. Ang. & Far. plures concordantes citans, *q.* 125. *n.* 126. Qui *n.* 128. ait, hoc magis commune, & practicatum eſſe: licèt alij contra teneant in vili, cui non ſit verecundia aufugere, relati à Far. *n.* 127.

Inſultatus nō tenetur aufugere, ſed ad defenſā poteſt occidere.

57. Nota 2. quod ſi Clericus fugiendo poſſet ſe ſaluare, ſi nolit fugere, occidendo aggreſſorem, non excuſetur ab exceſſu, & ſit irregularis, gl. *in c. ſuſcepimus*, vbi Hoſt. Marian. Soc. Fely. Anan. qui teſtatur de communi, *de homic.* Abb. *in c. ſignificaſti, il 2.* & ibi Ancharan. Bellamer. & Zabar. *de homic.* Couar. qui de communi, Plaz. qui de magis communi, Maſcar. & Far. cum alijs, *n.* 129. *q.* 125.

Quid in Eccleſiaſtico.

58. Nota 3. ad idem; Quòd nec etiam laicus excuſatur in hoc caſu Sublimitationis 4. In foro cōſcientiæ, & de iure Canonico, ſecundùm Anan. Butr. Dec. Imol. Maſcar. & alios relatos à Farin. *q.* 125. *n.* 134. Quòd debet intelligi de eo laico, cui non ſit verecundia aufugere, ſecus autem videtur dicendum in eo, cui aufugere verecundia ſit, ita Ancharan. Imol. Zabar. & alij Canoniſtæ *in Clemen.* 1. *de homic.* Et faciūt diffuſe probatā à Far. *n.* 127. Nec non illa doctrina, nempe licere viro honeſto occidere inuaſorem, qui alapam nititur ei impingere, ſi aliter hanc ignominiam vitare nequeat, vt tenent Leſſ. Lopez. Sot. Sylueſt. Nauar. & Dia. *p.* 3. *tr.* 5. *reſol.* 90.

Vel in laico in foro poli?

59. SVBLIMITATVR 5. limitatio

tatio

Digitized by Google

Dicens occidiſſe ad defenſionẽ, tenetur hoc probare.

tatio 1. Vt defenſio non præſumatur, & ideo, qui dicit occidiſſe ad defenſionem, debeat hoc probare, Bal. *in l.* 1. *§. cum arietes, ff. ſi quadrup. pauper. feciſ. dic.* & ibi Floriã. glo. *in Clemẽt.* 1. vbi Anchar. Imol. & Vitalin. *de homic.* Ang. Alciat. Aret. Maſcar. & Far. *q.* 125. *n.* 419. Et vlterius probandum erit, quòd defenſio neceſsaria fuerit, ſecundùm Bolognet. Blanc. & quoſdam alios, quos refert, ſed non ſequitur Farin. *n.* 429. Qui, *n.* 428. tenet oppoſitum, nempè quòd probata defenſione, cenſeatur probata defenſionis neceſſitas, ex Ang. Carer. Maſcar. qui alijs relatis teſtatur de cõmuni, Clar. qui pariter de communi, à qua putat in praxi non recedendum, & huic opinioni 2. ſubſcribunt Dec. qui ſimiliter de communi, Iaſ. Mantua, & alij *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.*

Vnde in confeſſione qualificata reijcitur qualitas.

60. Et conſequenter ad doctrinam ſublimitationis in praxi, confitens occidiſſe ad ſui defenſionem acceptatur à fiſco confeſſio talis, reiecta qualitate defenſionis, qua non probata, cõfitens condemnatur, Bar. Blanc. Cæpol. Gom. Bolognet. qui ait, quòd hæc eſt communis vera opinio, per omnes approbata, & Far. *q.* 125. *n.* 420. Iaſ. Seyſſel. qui teſtantur de communi, Fran. Curt. & Mantua *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Benè verum eſt quòd d. defenſio probatur præſumptionibus, & coniecturis, & ad probandum admittuntur etiam teſtes inhabiles, vt domeſtici, & conſanguinei, & deponentes per verbum credo, Dec. *in l. vt vim*, & ibi Iaſ. Mantua. Seyſſel. qui ait, quòd eſt

Defenſio probatur coniecturis.

hæc cõmunis opinio, quam ſequitur totus mundus, *ff. de iuſt. & iur.* Ang. Bal. Aret. Maſc. & Far. alios inducens, *nu.* 423. Sicut ſimiliter, quòd quis fuerit aggreſſor, coniecturis probatur, Alber. Boer. Carer. Menoch. Vulpell. & Farin. *n.* 436. Vt e. g. probatur, quòd ille fuerit aggreſſor, qui probatur, quòd ſit magis rixoſus, animoſus, ferox, iunior, ſeu qui aliquando minatus eſt contra aduerſarium, vel qui fuerat prius offenſus; Et è contra præſumitur inſultatus, qui probauit, ſe exclamaſſe, conqueſtum fuiſſe, auxilium inuocaſſe, de quibus latè Far. *à n.* 442. *vſq.* 483. *q.* 125.

Nec non quòd quis fuerit aggreſſor.

61. Quis autem dicatur prouocator? Dic quòd ille, qui primò rixam incepit, ſeu primò arma ſumpſit, vel euaginauit, ſeu percuſſit; ſiue ille, qui ad iram prouocauit verbis iniurioſis, ſeu ſuperbis, aut minatorijs, ſiue diffamatorijs, aut mentita iniuſta, vt diffusè probat Far. *q.* 125. *à n.* 503. *vſq.* 526.

Prouocator quis dicatur.

62. Occaſione huius ſublimitationis 5. moueo dubium, quod frequenter in rixis accidere ſolet; Nẽpe, dum ex duobus rixantibus neſcitur, quis nam fuerit aggreſſor, an in hoc caſu alter tantùm, vel ambo, vel neuter ſint puniẽdi, & quomodo? Et quòd ambo ſint puniendi ſuffragatur eadem ſublimitatio, in qua habetur, quòd defenſio non præſumitur, & ideo, qui dicit, ſe fuiſſe aggreſſum, & ad defẽſionem rixaſſe, debet probare, vt demonſtratum eſt, *in hac q. n.* 59. *& ſeq.* Et ideo DD. teſte Bal. dixerunt, ambo puniendos, ita etiam tenuerunt Vulpel. alios inducens Boer. Hercul.

Dum eſt dubium, quis inter duos rixãtes fuerit aggreſſor an, & quis ſit puniendus?

Quod ambo?

Digitized by Google

cul. Menoch. & Rimin. relati à Farin. *q.* 125. *q.* 486.

Quod neuter. 63. E contra verò, quòd in hoc caſu neuter ſit puniendus, voluit glo. *in l.* 1. *§. cum arietes, ff. ſi quadrup. pauper. f. ciſ. dic. per legem ſciẽtiam, §. ſi cum ſtramenta, in vltimis verbis, ff. ad l. Aquil.* Alciat. Aluarot. Carer. Clar. Honded. & alij citati à Far. *q.* 125. *n.* 484. qui in ſequentibus diſtinguit plures caſus; Et ego eius ſequens veſtigia, diſtinguendo, dubium propoſitum reſoluendum cenſeo.

Diſtinguitur. 64. Aut enim, in propoſito caſu, nemo ex rixantibus fuit vulneratus, & (præſertim ſecuta pace) nullus eſt puniendus, aut leuiter; & hac eſſe veritatem, ſemperq; ſe ita vidiſse practicari, ait Far. *n.* 488. *q.* 125. Qui *nu.* 489. *& ſeq.* tenet, ad nullam ſimiliter pœnam deueniedum eſſe, dum ambo rixantes mortui reperiuntur.

Aut nemo fuit vulneratus.

Vel ambo mortui.

Vel ambo vulnerati, inæqualiter. 65. Aut Ambo rixantes vulnerati remanſerunt, & in hoc caſu in varias opiniones DD. abierunt; Nam Bolognin. Blanc. Cæpol. Carer. & alij dicunt, quòd magis vulneratus, eſt puniẽdus, quia aggreſſor præſumitur: At Vulpel. Zabar. & alij DD. tenent, magis vulneratum præſumi inſultatum, & conſequenter non hunc, ſed alterum eſſe puniendum; Maſcar. autem remittit, & meritò, hoc arbitrio Iudicis, & hos omnes refert Farin. *q.* 125. *n.* 439. *& ſeq.* Si verò ambo ferè æque vulnerati reperiantur, neutrum eſſe puniendum, tenuit glo. *in d. §. cum arietes, & ibi* Bar. & Fulgoſ. & ſequitur Alciat. quem refert Far. *n.* 495. Qui *n.* 493. inducit Bal. Menoch. & quam plures alios tenentes è contra ambo puniendos eſſe, inter quos Vulpel. teſtatur de veriori, & receptiori ſẽtentia.

Vel æqualiter.

Aut vnus tãtũ vulneratus. 66. Aut vnus tantùm in d. rixa fuit vulneratus, & hunc præſumi aggreſſorem tenuerunt Boer. Carer. & Vulpel. Et ad oppoſitum Hercul. & alij remiſſiuè citati à Farin. *q.* 125. *n.* 498. tenuerunt in præſenti caſu, præſumptionem eſſe contra vulnerantem, quod fuerit aggreſſor, & hoc, ſecundùm Far. *ibidem*, eſt verius.

Vel vnus tantum mortuus eſt. 67. Aut vnus in d. rixa tantùm mortuus repertus eſt; Et qui viuus remanſit, inſultatus præſumitur, & eſt abſoluendus, ſecũdùm Honded. qui ait, hanc humaniorem eſſe opinionem, & pro ea adeſſe plures, & maioris auctoritatis DD. & pro hac faciunt inducta à Farin. *q.* 125. *n.* 495. Sed hic punctus controuerſus eſt, & propterea Baiar. Boſſ. & Gom. qui teſtatur de veriori, nec non plures alij citati à Far. *n.* 496. tenent, viuum præſumi aggreſſorem, & condemnandum.

Doloſus punitur. 68. Prædicta procedunt in dubio; At dum conſtat de dolo, doloſus proculdubio eſt puniendus; Et ſi conſtaret, quòd vterq; rixans eſſet in dolo; Puta, quia vnus alterum aggreſſus eſſet, & alter alterum, vt dum inimici ſe videntes vnus vadit verſus alterum, & è contra, ſecuta rixa, & vulnera, vterq; eſt puniendus, Bal. quem refert, & ſequitur Anan. *in c. ſignificaſti il* 2. *de homic.* Bellam. & Far. *q.* 125. *n.* 499.

69. Aut tandem in propoſitis caſibus agitur de tortura inferenda, & dum

Digitized by Google

In dubio, an rixantes poſſint torqueri.

& dum ex duobus rixantibus neſcitur, quis fuerit aggreſſor, licèt in hoc ſint variæ opiniones DD. veriorem credit Far. *q.125.n.502.* illam: Iudicem in propoſito nõ poſſe deuenire ad torturam contra aliquem ex duobus ad ſciendum, an fuerit aggreſſor, niſi cõtra eum extent aggreſſionis inditia: Quibus datis ſi tortus perſtiterit, erit abſoluendus, ſi verò faſſus fuerit in pœnam ordinariam erit condemnandus; & *ibidem* teſtatur Far. de obſeruantia, & quòd hoc vltimum difficultatem non habet.

Homicidium doloſũ morte naturali punitur ſecus in culpoſo, ſeu caſuali, & declarantur termini iſti.

70. LIMITATVR 2. principaliter Regula 1. in qua dicitur, quòd homicidium morte naturali puniatur; Vt procedat in homicidio doloſo, non autem in culpoſo, ſeu caſuali. Declaro terminos, & poſtea probabo limitationem. Homicidium doloſum dicitur, quòd committitur ex volũtate, & animo occidendi, ſecundùm Clar. *in §.homicidium verſ. doloſum verò*, Carer. Plaz. & Far. *q.126.n.2.* Culpoſum dicitur homicidium, quòd committitur ſine animo, & voluntate occidendi, *l.1.§. Diuus. ff. ad l. Cornel. de ſicarijs*, vbi glo. & Alber. *l.1. & ibi* Bal. & Odofred. *C. eodem*, Boſſ. Clar. & Farin. *n.4.* Homicidium autem caſuale dicitur illud, in quo, nec dolus, nec culpa interuenit, Bar. & Alber. *in l. reſpiciendum, §. delinquunt*, Clar. Socin. & Far. *n.5.* Exemplum de homicidio culpoſo ſit in eo, qui putando arborem, ramum deijciens, non præclamans, prætereuntem occidit, *l. in l. Cornel. ff. ad l. Cornel. de ſicar & ibi* glo. & *l. ſi putator, ff. ad l. Aquil.* vbi glo. Bal. Florian. & Odofr. & notat Farin. *n.21.* Exemplum verò in homicidio caſuali eſt in eo, qui equo currens, non valens illum retinere, equus incidens in tranſeuntem, illum in terram proſternit, & occidit, *c. ſignificaſti, il.1.* vbi glo. & cõmuniter omnes Canoniſtæ hoc procedere declarant, quando equitans non eſt in aliqua culpa, *de homic.* Bal. Cæpol. Far. & alij, *n.25.* Alia exempla homicidij culpoſi, & caſualis habes apud Farin. *à n.17. vſque ad 41.*

Pœna homicidij culpoſi.

71. His ſtantibus dico; homicidium culpoſum non ordinaria pœna mortis naturalis, ſed extraordinaria, & mitiori, arbitrio Iudicis, iuxta facti, & perſonarum qualitatem, eſſe pũniendum, Alber. *in l.1. §. Diuus, & ibi* Ang. & Marſ. *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Bar. Clar. Menoch. & Farin. qui ait, hoc ab omnibus receptum eſſe, & alios inducit *q.126.nu.42.* Et hæc pœna extraordinaria, erit pecuniaria, aut ad ſummũ relegationis, ſeu exilij. Far. *n.46.* Cæpol. Clar. Maran. & idem Farin. *q.87. n.73.* Et hoc quamuis culpa fuerit lata, nam in hoc caſu pœna mortis naturalis non eſt imponenda, quia vbi agitur de pœna corporali, culpa lata non æquiparatur dolo, *l. lege Cornelia*, & ibi glo. Alber. Ang. Bar. & Marſ. *ff. ad l. Cornel.* Menoch. & Far. alios inducens, *q.126. n. 50.* At homicidium caſu commiſſum nulla pœna punitur, glo. *in l.1. §. Diuus*, vbi concordantia iura allegat, *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Abb. *in c. exhibita*, & ibi Felyn. & alij Canoniſtæ, *de homic.* Bar. Ang. Alber. & Far. *n.56.*

Caſuale nõ punitur.

72. LI-

Clericus de iure Canonico, pro homicidio, qua pœna puniatur?

72. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt de iure Canonico, Clericus pro homicidio non puniatur morte naturali, ſed detrudatur in perpetuum, vel ad tempus in Monaſterium, vel in carcerem, iuxta declarationem, quam inuenies apud Far. *q.* 119. *n.* 48. *vſq. n.* 55. Et dicam hic *inf. n.* 74. *in princ.*

Si verò homicida ſit laicus.

73. In laico autem homicida, quid, de iure Canonico, ſeruādum ſit, vide Far. *q.* 119. *n.* 57. Et nota quod Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 7. *de reform.* ſanciuit, vt is, qui homicidium voluntarium cōmiſit, nullo tempore ad Sacros Ordines ſit promouendus, nec illi beneficium Eccleſiaſticum conferri poſſit. Et præterea, de iure Canonico, homicida, etiam occultus, eſt irregularis, & neque poſt peractam pœnitētiam adminiſtrare poteſt glo. *in c. fin. de temp. Ordina.* glo. *in c. ſicut dignum, il* 1. *§ Clericos,* & ibi præſertim Abbas, *de homic.* Maria. Soc. Far. & alij ab eo relati, *n.* 56.

Clericus nō incorrigibilis, nec pro homicidio qualificato morte naturali punitur.

74. AMPLIATVR limitatio 3. Vt non modo procedat in ſimplici homicidio, pro quo omnes concludunt, Clericum non eſſe puniēdum morte naturali, nec curiæ ſæculari tradendum, niſi fuerit incorrigibilis, teſte Far. *q.* 8. *n.* 80. citans præſertim Ang. Diaz, Rolan. & Socin. Sed etiam idem dicēdum ſit in homicidio qualificato, puta Sacerdotis, traditorio, per inſidias, parricidio, & ſimilibus enormiſſimis delictis, vt in combuſtione Eccleſiæ, pro quibus Clericus morte naturali non punitur, & cōſequenter, nec curiæ ſæculari tradendus eſt, niſi ſit incorrigibilis, ita Bonacoſ. Couar. Diaz. Foller. Villalob. Albert. & hos referens Far. *n.* 81. ait, horum opinionem iuri magis conſentaneam videri, & pro ea inducitur *tex. in cap. Clerici, de exceſſ. Prælat. in c. felicis, de pœnis in* 6. *& in c. cum ab homine de iudic.* vbi huic ſententiæ ſubſcribit, & dicit communem Aret. & de magis communi teſtis eſt Placha *in cpit. delict. lib.* 1. *cap.* 22. *n.* 43.

Nec pro alijs enormiſſimis.

Quid ſi veneno in Sacratiſſimo, vel aliàs occidat?

75. LIMITATVR 1. hæc Ampliatio; In Clerico, veneno interimēte in Euchariſtiæ Sacramento, qui non expectata eius incorrigibilitate, curiæ ſæculari tradendus eſt, ex Papæ declaratione, teſtibus Diaz. Decian. & Far, *q.* 122. *n.* 8. Licèt dum Clericus alio modo aliquem veneno occidit, non ſit tradendus curiæ ſæculari, ſed pluſquam homicida ordinarius ſit puniendus, grauiori detruſione, & longiori carcere, Diaz. Montel. & Far. *n.* 7.

Vel ſit aſſaſſinus.

76. LIMITATVR 2. Ampliatio, in Clerico aſſaſſino, qui (non expectata eius incorrigibilitate) poteſt a Iudice Eccleſiaſtico tradi curiæ ſæculari, ſecundùm magis communem DD. de qua teſtantur Boſſ. *tit. de foro compet. num* 42 & Clar. *q.* 36. *verſ. quæro etiam, & eſt textus in c.* 1. *de homic. in* 6. Et hoc habet locum in Clericis etiam Religioſis, in Prælatis, in Epiſcopis, & Archiepiſcopis, qui pro hoc crimine, curiæ ſæculari ſunt tradendi, ſecundùm Clar. Decian. Curt. ſen. qui teſtatur de communi, & Far. *q.* 123. *& eſt textus in c. pro humani, §. ſacri,* & ibi glo. Archid. & Hoſtien. *de homic. in* 6.

Qui, quomodo à Iudice laico poſſit puniri?

77. Sed nota; quod Clericus non poteſt à Iudice ſæculari, vt aſſaſſinus puniri, niſi prius ab Eccleſiaſtico, vt aſſaſsinus fuerit declaratus, & condemnatus, vel niſi aliter ipſum aſſaſsinum eſſe conſtiterit, vt ex facti notorietate, vel ex eius confeſsione, ex quibus, nedum Eccleſiaſticus, ſed etiam Iudex ſæcularis poterit illum, aſſaſsinum declarare, & poſtea condemnare, ſecus nulla interueniente declaratione, vt ſolidè probat Far. *q.8. n. 85. & 86.* vbi teſtatur de vera, & communi, in conſulendo, & iudicando, ſequenda opinione.

Quid in hæreſi, in falſo in literis Apoſtolicis, & in conſpiratione in Epiſcopum? cũ r. ſeq.

78. Videtur aliquibus, iterum Ampliationem limitari poſſe in tribus enormiſsimis criminibus, in iure Canonico, expreſsis, nempe hæreſi, falſo commiſſo in literis Apoſtolicis, & conſpiratione in Epiſcopum, *c. abolendum, de hæret. c. ſuper eo, & c. accuſatus, de hæret. in 6. c. cum non ab homine de iudic. c. ad falſariorum, de crim. falſi*, & notant Couar. & Clar. *q.36. verſ. ſcias etiam*, Ang. Boſſ. & Far. alios inducens, *q.8. n.75.*

79. Sed aduerte, quòd, pro hæreſi, Clericus non traditur curiæ ſæculari, niſi fuerit relapſus, vt loquuntur citata iura, ſecus ſi non relapſus, & velit ſe corrigere, quia in carcerem, ad pœnitentiam agendam, eſſet detrudendus *c. penul. de hæret.* Boſſ. *tit. de foro compet. n.137.* Soc. & Far. *q. 8. nu.76.* Similiter nota, quòd quamuis de iure, Clericus de crimine falſi conuictus, ſit ſtatim deponendus, & curiæ ſæculari tradendus, *d. c. ad falſariorum*, regulariter tamen hoc non ſeruatur, teſtibus Anan. Clar. *q. 36. verſ. videmus etiam*, & ſequitur Far. *n.77.* Pariter nota, quòd Clericus propter d. conſpirationem, non eſt tradendus curiæ ſæculari, niſi ſit incorrigibilis, ſecundùm Clar. *q.36. verſ. hinc infertur*, vbi teſtatur de communi, & alios id atteſtantes adducit, & tenuit glo. *in c. cum ab homine, de iudic.* quæ tamquam mitior, teſte Socin. communiter eſt recepta, & ſequitur Far. *n.78.*

In qualificato homicidio, & in alijs grauiſſimis non expectatur incorrigibilitas, quidã aiunt.

80. Non eſt hic reticendum, grauiſsimos DD. tenere, quod Clericus in qualificatis homicidijs, alijſq; grauiſsimis delictis, non expectata incorrigibilitate, curiæ ſæculari, ſit tradendus, ita Albert. qui alios allegat, Abb. Anchar. Fely. & Gugliel. de Benedic. qui teſtatur de magis cõmuni, & hæc opinio, teſtibus Far. & alijs ab eo relatis, *q. 8. n.81.* ſæpius ſeruata fuit. Et idcirco Iudicis prudentis Eccleſiaſtici arbitrio totum hoc Far. remitteret, qui curiæ ſæculari Clericum non tradet, niſi dum crimen inſpectis loci, temporis, & perſonarum qualitatibus, iudicauerit adeo perniciosum Reipublicæ Chriſtianæ, vt neceſſe ſit, ob ſcandali timorem, ad hoc deuenire, & ſubſcribunt Clar. Couar. Foller, & Placa locis citatis a Farin. vbi ſup. ſed diſtinguentes. Et in dubio Clericum non incorrigibilem Iudex non arbitrabitur tradẽdum curiæ ſæculari, Didac. & Clar. *q. 36. verſ. pariter etiam*, & ſequitur Far. *d. n. 81. in fine.*

Alij remittunt Iudicis arbitrio.

* Plures in iſta quæſt. & alibi in hac Epit. inſinuatæ ſunt pœnæ,

qui-

quibus Clerici pro diuerſis delictis plectendi ſunt, de quibus pariter ſæpè ſæpius in iure, & apud DD. agitur; Vnde, opere prætium erit ſolidè oſtendere, in pœnalibus nomine Clericorum, Regulares non venire, & conſequenter, pœnas contra Clericos taxatas, Regularibus non eſſe infligendas; Quòd probatur; Primo; Quia licèt in fauorabilibus nomine Clericorum Regulares veniant, Syluest. *in ver. Clericus* 1. *num.* 1. poſt Io. Andr. & Abb. & not. Bonac. *de ll. diſp.* 10. *q.* 2. *pu.* 1. *§.* 2. In odioſis tamen minimè, Coninc. Laym. Vgol. Alter. Portel. & Diana *par.* 5. *tr.* 10. *reſol.* 81. Syluest. *vbi ſup.* qui plures Canones inducit, & ſequitur Ang. *in ver. Clericus*; Materia verò pœnalis odioſa eſt, Syluest. *in ver. lex q.* 18. in qua propterea verba ſtrictè, & propriè ſumenda ſunt, *c ſtatutum, de electione in* 6. & ponderauit Suar. *de ll. lib.* 6. *c.* 4. *n.* 3. At in ſtricta ſignificatione, ſub nomine Clerici, non venit Regularis, Sylu. & Ang. *vbi ſup. p c. quam periculoſum, de ſent. excom. in* 6. Et ideò Regulares, pœnis in iure contra Clericos latis, non ſubiacere dicendum eſt.

* Cõfirmatur ſecundo. Lex pœnalis, neque in caſu, in quo eadem militat ratio, extendenda eſt, Dia. *par.* 1. *tr.* 10. *reſol.* 26. *&* *par.* 5. *tr.* 10. *reſol.* 81. Sanch. *lib.* 10. *de matrim. D.* 4. *n.* 3 *& alibi*, vt refert, & ſequitur Pelliz. *in Man. Regul. tr.* 7. *c.* 1. *n.* 37. Vt plurimum autem, in pœnis pro delictis infligendis, diuerſa militat ratio inter Clericos, & Regulares, eorumque crimina ſe habent tamquam excedentia, & exceſſa; Et dato, quòd aliquando in vtriſq; eadem vigeret ratio, tamen ſecũdùm proximè citatorum DD. ſententiam lex pœnalis contra Clericos, ad Regulares minimè extendenda eſt. Et ideò pœnæ in iure, contra Clericos taxatæ, quoad Regulares, directiuè tãtùm videntur, illaſque diuerſimodè infligendas, pro delictorum diuerſitate, quæ aliquando grauiora, quandoq; leuiora, ſeu æqualia ſunt in Clericis Sæcularibus, & in Regularibus; Et ita pro menſura peccati, erit, & plagarum modus, *Deuteron. c.* 25 *n.* 2.

* Probatur 3. intentum; Nam quamuis Bullæ Pontificiæ, quæ ius ſunt Canonicum, continentes Regularia priuilegia, vni Mendicantium Religioni cõceſſa, alijs etiam Mendicantibus communia ſint, vt not. Lez. *to.* 2. *c.* 1. *nu.* 52. præſertim, quia Pius V. *in Bulla Romanus Pontifex, anno* 1567. ita debere eſſe, declarauit; tamen in pœnis, vni Ordini Mendicantium impoſitis, alij Mendicantes minimè communicant, Garcia, & Dia. *par.* 10. *to.* 12. *reſ.* 55. Confect. Sorb. & Lez. *d. n.* 52. Rodr. Miran. Sigiſm. Portel. & Bordon. *to.* 2. *reſol.* 52. *n.* 24. Nec in talibus nomine, e. g. Obſeruantium, veniunt Capuccini; Vnde multò minus in pœnalibus nomine Clericorum veniunt Regulares, ne in pœnis communicatio detur, vbi non inuenitur aliqua Pontificia Cõſtitutio, de huiuſmodi communicatione, & maior diſtantia eſt inter communicantes; cum magis diſtent Clerici a Regulari-

laribus, quam Obſeruantes à Capuccinis.

* Corroboratur 4. ex Legiſlatorum mente, eorum namq; mens videtur, pœnas contra Clericos, ſtatutas, ad Regulares non extendi, niſi hi in ſpecie nominētur; Et hinc deducitur, quòd, quando volūt eos comprehendi, ſolent eoſdem in conſtitutionibus ſpecificare, prout *in pœnali Bulla Vrbani VIII. Apoſtolatus Officium, an. 1628. contra non Præsbyteros miſſas celebrantes.* Item toties *in Decretis de celebrat. Miſſ.* Sac. Conc. Trid. editis auctoritate *eiuſdem Vrbani, 21. Iunij 1625.* Similiter *in Bulla Gregorij XV. anno 1622. contra Sacerdotes in Confeſſione ad turpia ſolicitantes*; Pariter *in Clem. quoniam, de vita, & honeſt. Cleric.* & toties alibi.

* Tandem 5. Cum hanc propoſitionem; Nomine Clericorum in pœnalibus, Regulares non venire; expreſsè tot graues teneant DD. nempe Caiet. *in ſum. verbo, Excommunicatio c. 64.* Nauar. *in Man. c. 27. n.* 101. Syluest. *verbo Clericus* 1. *n.* 1. quia, inquit in Regularibus eſt qualitas ſuper alios, quæ in Clericis ſimplicibus non reperitur; Angel. Tabie. & alij, quos refert, & ſequitur Bonac. *de cenſur. in partic. D. 2. q. 9. pu. 5. n. 12.* Et iterum, *in tr. de cenſur. & pœn. Eccleſ. D. 3. pu. 1. §. 1. n.* 1. vbi dicit, quod in pœnis Regulares non dicuntur Clerici, ex Vgol. *vbi inf. proximè.* Et eamdem propoſitionem tenet Sayr. *de cenſur. lib. 3. c. 29. n. 27.* & iterum, *lib. 4. c. 13. n. 21.* vbi teſtatur de veriori, & communiori opinione, quam diffusè probat, & tuetur Vgol. *de cenſur. Eccleſ. tab. 4. c. 11. §. 2.* Quamuis Gemin. *in c. ſi ſententia n. 3. de ſent. excom. in 6.* exiſtimet, Regulares, in cenſuras in Clericos ſimpliciter latas, incidere

81. REGVLA 2. ſit. Animus occidendi (& ſic dolus, iuxta tradita hic n. 70. homicidio ſecuto, in dubio præſumitur, Bar. Bal. Alber. Cyn. & alij, *in l. 1. C. ad l. Cornel. de ſicar.* Boſſ. Chart. qui teſtatur de magis communi, Carer. & Farin. concordantes inducens *q. 126. nu.* 103. Licèt alij cōtra relati, *n.* 104. Et ex d. præſumptione iuris, concurrente aliquali exteriori præſumptione, vt inimicitia, qualitas armorū ad occidendum aptorum, &c. poteſt imponi pœna mortis, Carer. Lauren. ab Occa, Vulpel. & Far. *q. 126. n.* 113. Licèt alij contra ſentiant, relati n. 112. *Animus occidēdi in homicidio præſumitur.*

82. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt animus occidendi probetur exterioribus ſignis, & coniecturis, gl. *in l. 1. & ibi* Alber. Ang. Bellaper. Cyn. & Salyc. *C. de ſicar.* Carer. Marſ. Maſcar. Menoch. & Farin. cum alijs *q. 126. n. 93.* Quæ autem coniecturæ ſint ſufficientes in propoſito, remittitur Iudicis arbitrio, ſecundùm Bertaz. Burſat. Carer. et Farin. *n. 95.* Vna tamen coniectura non ſufficeret, ſed plures requiruntur, vt tenent Cæpol. et Far. *n. 97.* Et hæ coniecturæ, in genere ſuo, debent eſſe plenè probatæ, ita Caſon, et Far. *n. 98.* *Et coniecturis probatur.*

83. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt adeò præſumatur animus occidendi, homicidio ſequuto, quòd inquiſito hoc neganti cum iuramento, non credatur, ita Alber. *in l. 1.* *Animus non occidendi, an Rei probetur iuramento.*

§. Diuus

§. *Diuus ff. ad l. Corn. de ſicar.* Maſc. qui alios refert, et teſtatur de communi, Marſil. et Beluiſ. quos ſequitur Farin. *q.126.n.109.* Intellige, dum non concurrit aliqua præſūptio pro iuramento, hac enim concurrente, animus non occidendi iuramento probatur, Bertaz. *conſ. 85.n.23.lib.1.* Burſat. *conſ.271.n.16.* Carer. Maſc. et Farin. *n.111.*

Occidēdi animus ex qualitate armorum præſumitur, & exemplificatur.

84. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt animus occidendi præſumatur ex qualitate armorum, dum quis vulnerauit cum armis, ex quibus veriſimiliter, & vt plurimum, percuſſus mori ſolet, *l.1.§.Diuus* vbi Alber. Ang. Fulgoſ. & Marſil. *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Boſſ. Maſcar. & Far. concordantes inducens, *q.126.n.117.* Vt e.g. cum lancea, ſeu, vt vulgo dicitur, arme in haſta, Bart. *in d.§ Diuus*, Maſc. & Far. *q.126.n.121.* Cum enſe, ſeu pugione, vel ſimilibus armis, *vt eſt textus in d.§.Diuus, & ibi* Bar. Boſſ. Maſcard. Menoch. & Far. alios etiam inducens, *n.122.* Cum ſagitta, & multo magis cū archibuſio, Ang. Bald. & alij relati a Menoch. *de præſumpt. lib.5. præſumpt.40. nu.7.* & tenet Farin. *n.125.* Cum ſecuri, Vulpel. & Farin. *n.127.* licèt Bald. ab eo relatus, dicat, quòd ex vulnere cum ſecuri in brachio, animus occidendi non præſumatur.

Ex qualitate, & iteratione vulnerum.

85. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt animus occidendi præſumatur ex qualitate vulneris, nēpè ex magnitudine, & lethalitate, *c. ſi dignū de homic.* Alber. *in d.§.Diuus*, Bart. *in l.1.C. ad l. Corn. de ſicar.* Bertaz. Blanch. & Far. *q.126.n.189.* Sicut etiam ex iteratione plurium vulnerum, & percuſſionum, Boſſ. *tit. de homic. poſt nu.37.* Burſat. Carer. Marſil. & Farin. *n.186.*

Ex parte periculoſa vulnerata.

86. AMPLIATVR 5. Regulæ 2. Vt animus occidendi præſumatur ex vulnere illato in parte corporis periculoſa, *c. ſicut dignum*, & ibi Io. Andr. *de homic.* Bart. & Marſil. *in l.1. §. Diuus, ff. ad l. Corn. de ſicar.* Boſſ. Maſcard. Menoch. & Farin. concordantes citans, *q.126. n.193.* Puta ex percuſſione, & vulnere in capite, Bart. & Marſil. *in d.§. Diuus*, Felyn. Menoch. & Farin. *n.196. & eſt tex. in c. ſicut dignum*, & ibi Anchar. & Butr. *de homic.* ſecus ſi in facie, niſi in fronte, Fely. *in c. ſignificaſti il 2. de homic.* Boſſ. Carer. Cepol. Maſc. & Far. *n.198.*

Ex qualitate malæ perſonæ vulnerātis.

87. AMPLIATVR 6. Regulæ 2. Vt animus occidendi præſumatur ex qualitate perſonæ vulnerātis rixoſæ, inſidioſæ, malæ vitæ, alias homicidæ, Cæpol. Gandin. Maſcard. Marſil. & alij, quos ſequitur Farin. *q.126. n.161.* Item ſi præceſſerit inimicitia, Bart. *in l.1. C. ad l. Corn. de ſicar.* Clar. *in §. homicidium verſ. ex propoſito*, Bertaz. Menoch. & Farin. *n. 177.* Intellige de inimicitia capitali, Bertaz. Burſat. Maſcar. & Far. *n.179.*

Ex verbis ante, poſt, vel in rixa.

88. AMPLIATVR 7. Regulæ 2. Vt occidendi animus præſumatur, ex verbis ante rixam, in rixa, & poſt rixam prolatis, vt ſi occiſor dixerit in rixa occide, occide, Boſſ. Carer. Cæpol. & Farin. *q. 126. n. 158.* Vel ſi occiſor, ante rixam dixerat, ſe velle occidere talem, ſecundùm præcitatos DD. immò ex minis, ſeu iactationibus, non ſolum ani-

Animus deliberatus ex minis præſumitur.

animus occidendi, verum etiam præmeditatus, & deliberatus præſumatur; Vt ſi ante homicidium dixerit occiſor, ſe velle talem occidere, ſecundùm Caſon. & Clar. Et hoc quamuis minans non eſſet ſolitus minas exequi, Maſcar. Menoch. & Farin. teſtans de communi *nu.*204. Item probatur animus occidendi, ex verbis confeſſionis extraiudicialis talis animi, Foller. Carer. Maſcar. & Menoch. & tanto magis ſi confeſſio eſset iudicialis, quæ dubio procul talem animum probaret, Afflic. Baiar. Carer. Gram. & Far. *n.*159, *&* 160.

Quid ratione loci commiſſi homicidij, vt Eccleſiæ?

89. AMPLIATVR 8. Regula 2. Vt non modò occidendi animus, verum etiam deliberatus, & præmeditatus præſumatur ratione loci homicidij commiſſi, vt in Eccleſia, Alber. & Boſſ. *in tit. de homic. n.*63. Bertaz. Marſil. & Far. *q.*126. *n.* 164. dùm non probatur aliqua præcedens rixa, ſecundùm Bertaz. Menoch. & Farin. *ibid.*

Vel temporis, vt ſi de nocte?

90. AMPLIATVR 9. Regula 2. Vt animus occidendi, etiam deliberatus, & præmeditatus præſumatur ex qualitate temporis commiſſi homicidij, puta, de nocte, Boſſ. *tit. de homic. n.*63. Alber. Caſon. Maſcard. Hercul. Menoc. qui ait, quod valida eſt hæc præſumptio, dum non conſtat de aliqua rixa, & Farin. *n.* 169.

Aut quia homicida antea inceſſit armatus.

91. AMPLIATVR 10. Regula 2. Vt animus occidendi deliberatus, & præmeditatus præſumatur, quādo homicida ante homicidium fuit viſus incedere armatus: dum non eſſet ſolitus arma illa portare, Iodoc. & Caſon. & multò magis, ſi, ante homicidium, euaginata arma deferebat, idem Iodoc. Caſon. Maſcard. Menoch. & eo magis, ſi venenata arma, & prohibita deferebat, Ayrer. & Farin. hos omnes referens, & illis ſubſcribens, *q.*126. *n.*202. Item præſumitur deliberatus, & præmeditatus occidendi animus, ſi fuit aſſiſtentia amicorum coadunatorum ante delictum, Caſon. Menoch. & Vulpel. dummodo talis aſſiſtentia fuerit animo ſe immiſcendi in homicidio, ſi oporteret, vt ex Caſon. notat Farin. *n.*201. & eo amplius, ſi prædicti eundem aſſociātes erant armati, cum eis ambulabat, & plures fuerunt ad occidendum, Caſon. Bertaz. Menoch. Maſcar. & Far. *n.*199.

Vel euaginata arma deferebat.

Et arma venenata, & prohibita.

Cum aſſiſtentia amicorum

Armatorum.

Quid ſi præceſſerit tractatus;

92. AMPLIATVR 11. Regula 2. Vt animus deliberatus, & præmeditatus occidendi, præſumatur ex præcedenti conſilio, & tractatu, Alber. & Boſs. *tit. de homic. nu.* 63. Clar. *§. homicidium verſ. ex propoſito.* Caſon. Menoch. & Farin. *q.* 126. *nu.*170. Sicut etiam idem dicendum eſt in eo, qui poſuit ſe in inſidijs ad occidendum, ſeu proditoriè occidit, Caſon. Maſc. Menoch. & Far. *n.*171. & 172. Idem dicendum eſt, dum præceſſit præparatio pecuniarum, equorum, & armorum, vt ea acuendo; ſeu ex traſportatione, vel alienatione bonorum ante homicidium, Caſon. & Far. *n.* 173. *vſque* 175.

Inſidiæ, ſeu interuenerit proditio?

Præparatio pecuniarum, equorū, armorū, &c.

Præmeditatio non præſumitur.

93. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt licèt animus occidendi, homicidio ſecuto, in dubio præſumatur, non tamen eſt præſumendū, quòd fuerit ex propoſito, deliberatè, &

præ-

præmeditatè niſi probetur, Boſs. *tit. de homic. nu.*64. Baiar. Bertaz. Carer Caſon. & Far. *q.*126.*n.*106. ſaltem coniecturis, et ſignis, Clar. *§.homicidium, verſ. ex propoſito* Bertaz. Caſon. et Farin. *n.*96. Et præcedentibus inditijs ſufficientibus, non tamē certis, quòd homicidium fuerit deliberatum, Iudex homicidā torquere poteſt, Burſat. Carer. et Baiar. ad Clar. *§. homicidium, n.* 16. et ſubſcribit Farin. *n.*114.

Nec animus occidendi, ex ineptitudine armorum.

94. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt ſecuto homicidio, animus occidendi non præſumatur ex qualitate armorū, vt ſi quis occiderit cum armis regulariter, et veriſimiliter ad occidendum non aptis, *l.*1. *§. Diuus, ff. ad l. Corn. de ſicar.* vbi Alber. Ang. Fulgoſ. & Marſil. Ita pariter ſenſerunt Boſſ. Maſcard. Menoch. Farin. & alij, *q.*173.*n.*117. puta ſi homicida percuſſerit cum paruo gladio ad incidendum panē apto, Boſſ. *in tit. de homicidio, n.*37. Alciat. Aret. & Menoch. *de præſumpt. lib.*5. *præſumptione* 40. *nu.*8. Blanc. & Far. *n.*123. *& ſeq.*

Vel ex modo percutiēdi.

Idem dicēdum eſſet, dum homicida percuſſit enſe nō punctim, nec cæſim, ſed vt vulgo dicitur, di piatto, Bar. *in l.*1. *§. Diuus, & ibi* Marſil. *ff. ad l. Corn. de ſicar.* Bertaz. Dec. & Far. alios etiam inducens, *n.*191.

Vel ſi lapide percuſſerit.

Idem dic ſi lapide, ſecundùm Foller. *in pract. crim. in verb. pœnis debitis feriantur.* Baiar. Blanc. Carer. Menoch. & Farin. qui teſtatur de magis communi, *q.*126. *n.*137. *& ſeq.* Et hoc niſi aliàs de animo occidēdi conſtaret; Puta cum ex propoſito quis lapidem manu tenens pluries percuſſit in capite, vel dum proiecit in capite lapidem magnum, Abb. *in c. exhibita, & ibi* Felyn. *de homic.* Boſſ. *in tit. de homic. n.*39. Vulpel. & Far. *q.*126. *n.*141.

Seu pugno.

Quòd multò magis procedit in percutiente pugno, ſeu manu vacua, qui non præſumitur animum occidendi habere, Clar. *§. homicidium, verſ. dicitur etiam culpoſum*, Dec. Gomez. Maſcard. Menoch. & Far. alios inducens, *q.*126. *n.*145. 149. *& ſeq.*

Aut calce

ſeu etiam calce, *l. eum C. ad l. Corn. de ſicar.* vbi gloſ. Alber. Bald. & Odofred. & tenēt Maſcar. Menoch. Marſil. & Farin. *q.*126. *num.* 143.

Vel dum præceſſit amicitia.

Et ſimiliter, ex præcedente amicitia animus occidendi non præſumitur, Alber. *in d. §. Diuus*, vbi Ang. & Marſil. Boſſ. *in tit. de homic.* Maſcar. Baiar. & Farin. plures alios inducens *nu.* 182. *&* 183.

Mortale, vel non mortale vulnus, quod dicatur?

* Ante quam ad Regulam 3. formādam deueniam, præmitto; Vulnus dici mortale, ex quo ſecundùm regulas medicinæ, vulneratus non poteſt euadere ſine magna difficultate; Non mortale verò, quòd de leui curari poteſt, & ſine difficultate poteſt vulneratus mortem euadere, vt declarant Bald. Bai. Dec. Farin. & alij apud eum, *q.*127. *n.*2. *&* 3.

Vulneratus mortaliter, ſi moriatur, ex vulnere præſumitur obijſſe, & de occiſo vulnerās tenetur.

95. REGVLA 3. ſit. Vulneratus mortaliter, ſi moriatur, præſumitur ex vulnere deceſſiſſe, & vulnerans de occiſo tenetur, Clar. *§. homicidium, verſ. quandoque etiam*; qui teſtatur, ita vbique communiter tenere DD. Boer. *deciſ.* 323. *nu.*4. vbi pluribus relatis concordantibus teſtatur etiam de communi, Bart. Marſil. & Farin. & alij,

alij, *quæſt.* 127. *num.* 10.

Quamuis mors ex interuallo ſequatur.

96. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt procedat, quamuis mors ſequatur ex interuallo, Marian. Socin. *in cap. Presbyterum*, & ibi Felyn. *de homic.* Afflic. Anan. Boer. Carer. & Far. alios inducens, *n.* 11. Et hoc eſt verum, quamuis medicus non fuerit adhibitus, vel imperitus, vel etiam ſi probaretur, aliquam culpam, ſeu negligentiam medici, vel vulnerati interfuiſſe, Blanc. quem ſequitur Clar. & ad eum Baiar. *in §. homicidium verſ. quandoq;* Ang. & ad eum Aug. Afflic. Carer. & Far alios inducens, *n.* 12.

Secuta morte vulnus in dubio mortale præſumitur.

97. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt dum ſumus in dubio, & an vulnus ſit mortale, vel non mortale non conſtat, ſi ex eo ſequuta ſit mors, mortale præſumatur, Clar. & Baiar. *vbi ſup.* Boer. *deciſ.* 323. *n.* 4. *iuncto* 8. vbi de communi, Abb. *c.* 2. *de Cleric. percuſſ.* Bar. Alber. Carer. & Soc. quos refert. Far. & eos ſequitur *n.* 23. vbi hanc opinionem magis receptam exiſtimat: Nõ tamen negans propter graues DD. contrariũ ſentientes, hanc opinionem reddi dubiam, inter quos ſunt Boſſ. *tit. de homic. n.* 116. Menoc. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 275. *n.* 13. Dec. Corn. & alij, relati à Far. *nu.* 22. *q.* 127. ſed ſi vulnus fuerit omnino mortale, & certum ad mortẽ, vulnerans de occiſo teneretur, etiam interueniente negligentia medici, & mala cura infirmi, ſeu quòd medicus nõ fuerit adhibitus, vel imperitus, Aret. *in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir.* & hoc videtur eſſe de mente etiam aliorũ DD. *ibid. ff. ſolut. matrim.* & eſt de mẽte gloſ. *in l. huic ſcripturæ, §. ſi ſeruus, & ibi*, Alb. *ff. ad l. Aquil.* Plaz. Boer. Salyc. & Farin. *nu.* 17.

Sed contra.

De vulnere omnino mortale.

98. LIMITATVR Regula 3. Vt vulnerans non teneatur de occiſo, quando conſtat vulneratum obijſſe ex culpa Medicorum, tex. eſt à contrario ſenſu, *in l. ſi ex plagis, in prin.* & ibi communiter notãt omnes DD. *ff. ad l. Aquil.* Clar. *§. homicidium verſ. quandoq;* Maſc. Menoch. Bar. Bal. Ang. Marſ. & plures alij, quos ſequitur Far. *q.* 127. *n.* 24. Quod intelligendum eſt interueniente culpa magna medicorum in medendo, vel vulnerati in regimine, ita vt culpa, & malum regimen prædominentur qualitati vulneris, ſecus ſi vulneris mala qualitas prædominetur culpæ, ita Bal. Boer. Socin. & Far. *n.* 25.

Quid dũ vulneratus mortuus fuit culpa medicorum vel ex malo regimine?

99. SVBLIMITA hanc limitationem; Vt quoad irregularitatẽ, Clericus vulnerans, eam incurrat, quamuis vulneratus, quocumque modo deceſſerit ex culpa medicorum, vel ex malo regimine; nec ad hunc effectum, eſt neceſſe, quòd de mortalitate vulneris conſtet, vulnus enim, quo ad hoc, mortale prẹſumitur, & vulneratum ex eo deceſſiſſe, Gram. *vot.* 24. *n.* 10. Marſ. *conſ.* 7. *poſt nu.* 59. Carer. Conrad. Plaz. qui teſtatur de veriori, & cõmuniori, & Far. *q.* 127. *n* 26.

Quoad irregularitatem.

100. REGVLA 4. ſit. Quando cõſtat, quòd vulnus non erat mortale & hoc certum erat, non præſumitur mors ex vulnere, ſed ex culpa medici, vel ex malo regimine ſequuta, & probato tantùm, quòd vulnus nõ eſſet mortale, vulnerans de occiſo nõ tenetur, Fely. *in c. Presbyterum, de homic.* Clar. *in*

Non teneatur quis de occiſo dum conſtat, vulnus non fuiſſe mortale.

§. *ho-*

Digitized by Google

§. homicidium, verſ. quandoq; Corn. & Dec. *conſ.* 415. *poſt n.* 6. Boer. qui teſtatur de communi, Marſ. Menoch. Boſſ. & plures alij, quos ſequitur Far. qui teſtatur de magis communi, *q.* 127. *n.* 13. Et hoc tũc præſertim eſt ſine dubio; dum conſtat de aliqua culpa in medendo, vel curando, quo caſu, vulnerans, non de occiſo, ſed de vulnerato tenebitur, *l. qui occidit, §. fin.* & ibi cõmuniter omnes DD. præſertim Flor. *ff. ad l. Aquil.* Ang. & ad eum Aug *de malefic. in verbo, ex interuallo, n.* 12. Affl. Dec. Bal. Im. Soc. & Far. *n.* 16.

Quamuis intra paucos dies ſequatur mors.

101. AMPLIATVR 1. Regula 4. Vt procedat, quamuis vulneratus infra paucos dies fuerit mortuus, Anchar. & Fel. *in c. Præsbyterum de homic.* Bologn. *conſ.* 5. *n.* 3. Dec. *conſ.* 415. *n.* 7. Conrad. Salyc. Far. & alij *n.* 15.

In dubio an vulnus ſit mortale, quid?

102. AMPLIATVR 2. Regula 4. Vt in dubio, an vulnus ſit mortale, non præſumatur, vulneratum ex vulnere deceſſiſſe, nec infligẽda ſit pœna de occiſo, quando Medicus nõ fuit adhibitus, vel imperitus, vel interfuit culpa in curando, ſeu in regimine, Alex. qui alios refert *in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir,* vbi Aret. Bal. Iaſ. & Rõ. *ff. ſolut. matr.* Ang. Clar. qui teſtatur de communi, Fely. & Far. alios inducens, *q.* 127. *n.* 20.

Ex cõiecturis ſcitur vulnus mortale, vel non.

103. Pro complemento propoſitæ materiæ in Regula 3. & 4. Nota 1. quod ad dignoſcendum, quando vulnus ſit mortale, vel nõ mortale, coniecturæ, & præſumptiones ſunt attendendæ, Bart. *in tract. de percuſſ. n.* 1. Bald. *conſ.* 328. *n.* 1. Blanc. Corn. Marſil. & Far. *n.* 27.

Perpendenda à Iudice in propoſito.

104. Et quia Iudicis arbitrio remittitur iudicare, quãdo, & ex quibus vulnus fuerit mortale, vel non, vt ſuum Iudex arbitrium ritè dirigat, perpendat, an ex vulnere, vel ex alia cauſa mors fuerit ſequuta, & omnia inſpiciat pro, & contra, Abb. *in c.* 2. *& ibi* Anan. & Butr. *de Cler. percuſſ.* Marſil. *conſil.* 7. *n.* 27. vbi ait, quod ita DD. omnes communiter tenent, de quo etiam eſt teſtis Clar. *§. homicidium verſ. ſcias autem,* vbi idem teſtatur Baiar. ſubſcripſerunt Maſcard. Menoc. Dec. Bald. & Far. *q.* 127. *n.* 48. *qui n.* 49. ait, hanc opinionem videri magis communiter receptam, & indubitantes procedere, quando arbitriũ Iudicis eſt conforme relationi Peritorum; cui relationi, ſi Iudex errare nolit, ſuum conformet arbitrium, ſicut de iure tenetur, Bart. *in tract. de percuſſ. nu.* 1. Bald. *conſ.* 328. *lib.* 2 Boſſ. *tit. de homic. n.* 115. Crot. *conſ.* 132. vbi de communi, Baiar. Maſcar. Menoch. Soc. & & Farin. *n.* 50. & teſtatur de communi, *n.* 51. & quod ita ſemper vidit obſeruari in Vrbe, refert *n.* 52. Fraudibus verò, & corruptionibus peritorum occurrendum, ait, eligendo non ſuſpectos, ſed digniores, & peritiores, qui quatenus opus eſt, retractent etiam aliorum ſuſpectum, & iniuſtum iudicium ad quod vide ſcripta ab eodem, *n.* 128. An autem, & quando, & in quibus caſibus credatur, vel non, peritis referentibus ſuper mortalitate, vel non mortalitate vulneris? vide Far. *à n.* 101. *vſque* 150. An vero vnico perito credatur, vel plures requirantur? vide eundem, *à n.* 151. *vſque* 170.

Iudex ſequatur relationem Medicorum.

Quomodo occurratur fraudib. & corruptionib. Peritorũ?

Quibus an credatur?

Et an vnus ſufficiat?

105. Nota 2. Præcipuam coniecturam, an & quando vulnus ſit mortale, eſſe illam, quæ ex tempore naſcitur; Et ideo de hac diffusè tractauit Farin. *q.*127. *nu.*28. *& pluribus ſequentibus*, tandemque, *n.*46. concludit, quòd ſi vulneratus obijt intra quadraginta dies poſt vulnus, præſumitur ex vulnere deceſſiſſe, ſecùs ſi poſt quadraginta dies, Clar. *§. homicidium, verſ. cæterum*, vbi quòd ita ſeruat ſtylus cōmunis Boer. *deciſ.* 323. vbi teſtatur de communi medicorum opinione, ſicut etiam Conrad. *in rubr. de vulnerantibus, num.* 18. & tenuit Ang. *in l.* 1. *C. de emendat. ſeru.* Afflict. Cæpol. Marian. Socin. & Farin. alios concordantes inducēs *d. n.*46.

Ex tēpore præcipua eſt coniectura mortalitatis vulneris.

106. Nota 3. Vulnus præſumi fuiſſe mortale, quando vulneratus nunquam cōualuit, & proceſſit de malo in peius, nec contrarium præſumitur ex diuturnitate temporis, etiam octo menſium, Abb. *in c.*2. *& ibi* Anan. *de Cler. percuſſ.* Baiar. *in §. homicidium n.*154. Bolognin. qui ait, quod iſtam ſententiam videntur ſecuti omnes Canoniſtæ, Plaz. dicens, omnes DD. ita concludere, & tenuerunt præſertim Felyn. Marſil. Maſcard. & Far. *q.*127. *n.*60. Plures alias coniecturas, an vulnus fuerit mortale, vel non, inuenies apud Farin. *à n.*53. *vſque ad n.*86.

Quid dū nūquam vulneratus cōualuit.

107. Nota 4. Quod vulnus præſumitur mortale ſuperueniente intenſo, & continuo dolore, Boer. *deciſ.*323. Marian. Soc. *in cap. Præsbyterum, de homic.* Bianch. Maſcar. Menoch. Farin. & alij, *n.*61. Idem dic, de ſuperueniente ſpaſmo Bal. Dec. Boer. Afflict. Baiar. & Farin. *n.*62

Vel dum ſuperuenit dolor magnus, & continuus.

108. Nota 5. Quòd è contra, non mortale vulnus præſumitur, dum vulneratus conualuit, & ambulauit, ſua negotia faciendo, & conſequenter, ſi decedat non præſumitur ex vulnere deceſſiſſe, Anchar. *conſil.* 283. Mantua. *conſil.* 7. Plaz. *in epit. delict. lib.* 1. *cap.* 13. Maſcard. Cæpol. Blanch. & Farin. alios etiam inducens, *num.* 73.

E contra dum conualuit.

109. Quid autèm de iure communi ſit in propoſito dicendum? vide DD. & præſertim Bart. *in ſuo tract. de percuſſ.* Et vlterius vnuſquiſque conſulat proprias ll. Municipales, Statuta, ſeu Conſtitutiones, cum in vnaquaque Religione in propoſito ſoleant eſſe ſpeciales determinationes approbatæ, illaſque ſeruet.

Quid de iure communi?

110. De materia totius huius *q.* diffusè agit Boſſ. *in tit. de homicidio*, Clar. *in praxi §. homicidium*, & latiſſimè Farin. *à q.*119. *vſque q.*128.

De pœna conſulentis, auxiliantis, ſeu mandantis homicidium, ſeu aliud delictum. Quæſtio 112.

1 REGVLA 1. ſit. Conſulens delictum punitur eadem pœna, qua delinquens, *c. ſi quis viduam, diſtinct.* 50. *l. nihil intereſt, ff. de ſicar.* Bart. Dec. Felyn. qui teſtatur de communi, & Boſſ. *tit. de mandato ad homic. nu.* 59. *gloſ. optima in cap. nullus ex conſilio, de reg. iur. in* 6. Diaz. Boer. & Farin.

Conſulēs eadem pœna, qua delinquens punitur.

cum

Digitized by Google

cum alijs *q.* 129. *n.* 23. qui *n.* 25. teſtatur de communi; licèt Butr. Hoſtien. Innoc. Io. And. & alij à Farin. relati, *n.* 24. velint, quod mitius puniatur.

Item perſuadẽs, inſtigans, inſtruens

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat etiam in perſuadẽte, inſtigante, & inſtruente, hi enim idem ſignificant, quod conſulens, ſecundùm Bart. Alex. Ang. & Boſſ. qui de communi teſtatur, *n.* 61. Carer. Conrad. Imol. Maſc. Saiyc. & Farin. qui de communi, *nu.* 26. & 27. Qui idem probat in hortante, inflammante, & incitante, cum omnibus iſtis modis, quem conſulere DD. communiter dicant.

Hortans, inflãmãs, & incitãs

Oſtendens de licti vtilitatẽ, laudans, &c.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt habeat locum etiam in eo, qui delinquenti delicti vtilitatem oſtẽdit, Imol. & Zabarel. *Clem.* 1. *de pœnis*, Cæpol. *conſ.* 27. *n.* 4. Carer. Mafcard. & Farin. cum alijs, *q.* 129. *n.* 28. & idem dicendum eſt in laudante, puta dicendo; Tu farai molto bene a farlo, Bald. *in l. ob hæc verba, ff de his, qui not. infam.* Ang. diffuse *conſ.* 22. Iaſ. *in l.* 1. *C. de ſeru. fugit.* Cæpol. & alij cum Far. *n.* 29. Et idem dic in eo, qui volenti delinquere, ait, expedias te cito, Iaſ. *vbi ſupra*, Alex. Carer. & Far. *n.* 30.

Quid in conſentiente?

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt procedat etiam in conſentiente delicto; Agentes enim, & conſentientes, pari pœna puniuntur, *c.* 1. vbi gloſ. Anchar. Mantua, & communiter Canoniſtæ, *de offic. Deleg.* Cæpol. Marſil & Farin. cum alijs, *n.* 32. vbi teſtatur de cõmuni. Hanc Ampliationem ſimplicitèr intellige in atrociſſimis, vt in criminibus læſæ Maieſtatis, & parricidij, ſecundùm Matthæum, Brunor. & Farin. *q.* 129. *nu.* 34. Nam in alijs criminibus, non procedit Ampliatio in ſimplici, & nudo conſenſu, ſed in conſenſu importante externum conſilium, aut auxilium, vel mandatum, ſeu defenſionem, vt communiter dicunt Canoniſtæ, *in citato c.* 1. & declarant Cæpol. *conſ.* 34. & Pariſ. *conſ.* 152. & tenent Maſcar. & Far. *n.* 33.

5. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt procedat ſine dubio etiam in pœna ſtatutaria, in tractantibus, & ordinantibus homicidiũ, ſeu aliud delictum, Ang. Boer. & Far. *n.* 36. Quamuis, qui in tractatu tantùm fuit, pœna Statutaria delicti non teneatur Grat. & Far. *n.* 37.

In pœna ſtatutaria cõtra tractãtes homicidium.

6. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt magis procedat in dante ſimul conſilium, & auxilium, licèt quis alias etiam eſſet facturus, Bald. *in l.* 1. *C. de ſeru. fugit.* Carer. Gand. & Far. *n.* 50. & 54. *q.* 129.

In dante ſimul cõſilium, & auxilium

7. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt procedat in cõſulente delictum innominatum, gloſ. *in l. qui ſeruo*, vbi etiam Alber. & Bart. *ff. de furtis*, Far. *n.* 55.

In delicto innominato.

8. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt Clericus conſulens delictum, cuius pœna eſt irregularitas, fiat irregularis, ſecuto delicto, quamuis conſuluiſſet alias facturo, *c. ſicut dignum, §. Clericos*, & ibi gl. et communiter omnes Canoniſtæ, & præſertim Felyn. *de homic.* Carer. Gouar. Conrad. et Farin. *q.* 129. *n.* 56. Qui *n.* 57. ait, conſulens, è contra, percuti Clericum, eſt excommunicatus, *per c. mulieres, §.* 1. *de ſent. excom.*

Clericus conſulẽs delictum cuius pœna eſt irregularitas, fit irregularis.

Vel conſulẽs percuti Clericum.

9. AM-

Conſulẽs tenetur ad intereſſe.

9. AMPLIATVR 8. Regula 1. Vt conſulens teneatur etiam ad damna, et intereſſe in foro fori, Felyn. *in c.* 1. *de offic. Deleg.* Carer. et Boſſ. *in tit. de man. ad homic. poſt n.*59. Menoch. et Farin. *n.*58. et tenent DD. omnes *in cap. ſicut dignũ, de homic.* Et hoc magis procedit in foro poli, ſecũdùm Innoc. Annan. et Farin. *n.* 59.

In delicto ſecuto ex interuallo.

10. AMPLIATVR 9. Regula 1. Vt procedat quamuis delictum ſecutum fuerit ex interuallo poſt cõſilium, Felyn. *in cap. ſicut dignum* Cæpol. *caut. vltima, n.*2. Carer. et Farin. *q.*129. *n.* 68.

Quid in conſilio ſine dolo dato?

11. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt procedat in conſilio doloſo, ſecùs autẽm in non doloſo, *l. conſilij,* vbi notat gloſ. et alij DD. communiter, *ff. de reg. iur.* Notandùm hic, quòd non pauci, et graues Doctores hanc ipſam limitationem ampliare videntur, ſiue ille, cui datur conſilium, aliàs eſſet facturus, ſiue non, vt notat Far. *q.*129. *n.*71. vbi etiam ait, in maleficijs dolum in conſilio præſumi, niſi contrarium probetur, ex Regula, quod in delictis, et in his, quæ de ſe mala ſunt, dolus præſumitur.

Quid in verbis non claris, ſed dubijs?

12. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt procedat, dum verba ſunt clara, quia in dubio conſilium interpretatur in bonũ, Bart. Bald. Ang. Alex. Caſtren. et Dec. *in cap.* 1. *de offic. Deleg.* Baiar. Maſc. et Far. alios inducens, *nu.* 72. Niſi inter conſulentem, et occiſum præcederet inimicitia, tunc enim verba in malum interpretanda eſſe, tenuit Boſſ. *in tit. de mand. ad homic. n.* 49. 54. & 55. et Far. *q.*129. *n.*75.

Delicto ſecuto, vel non?

13. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt non procedat niſi delicto ſecuto, Dec. et Bero. *in cap.* 1. *de offic. Deleg.* Ang. *in l. is, qui opem, ff. de furtis,* Boſſ. Menoch. Farin. et alij, *n.* 81. Licèt aliqua pœna debeatur propter malum conſilium, Ang. et ad eum Aug. Conrad. Dec. et Farin. *n.*83.

Dum conſiliũ fuit reuocatũ

14. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt non teneatur conſulens, dum, re integra, conſilium reuocauit, dedit contrarium conſilium, et eſt certus, quod ille, cui conſilium datum fuit, amplius delictum non eſt commiſſurus, aliàs teneretur inſinuare illi, in cuius necem, e.g. conſilium præbuit, Innoc. *in c. ad audientiam, de homic.* Bart. *in l. non ſolum, §. ſi mandatum, ff. de iniurijs,* Gomez. *de delict. cap.*3. *rubr. de homic. n.* 44. vbi alijs relatis teſtatur de communi, Ang. Felyn. Boer. Baiar. Menoch. et Farin. *q.*129. *n.* 90. & 92.

Vel dum delinquens, etiam alias erat facturus?

15. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt non procedat, quando circumſcripto conſilio, delinquens nihilominus eſſet facturus, tunc enim conſulens non eàdem pœna eſſet puniendus, qua principalis, ſecundùm Abb. *in cap.* 1. & *ibi* Butr. Anchar. Felyn. vbi teſtatur de communi, Dec. qui pariter de communi, *de offic. Deleg.* Boſſ. Ang. et innumerabiles alij relati à Farin. *q.* 129. *n.*108. Clar. *q.*88. *in princ.* vbi ètiam, relatis alijs teſtatur de communi; Licèt alij relati à Far. *n.* 110. teneant Regulam currere, etiam in aliàs facturo. Sed nota, quòd in atrociſſimis etiam in hoc caſu Regula procedit, ſecundùm commu-

nem

Digitized by Google

nem DD. de qua teſtis eſt Farin. *n.* 115. Quamuis, quod etiam in atrociſſimis minor pœna imponatur pro conſilio dato alias facturo, voluerint, Fely. Dec. & alij, *in c.* 1. *de offic. Deleg.* Baiar. Menoc. Cagnol. qui teſtatur de veriori, & communiori opinione, & alij, quos refert Far. *n.* 116. licèt ipſe, *n.* 117. dicat ſibi videri tenendam oppoſitam opinionem, pro qua de communi teſtantur Rimin. Hippol. Giachia. & Matth. locis per eundem Farin. relatis, *n. præcitato* 115. & inde *vſque ad n.* 154. plura de hac materia diſſerit.

Auxiliās ante delictum pœna punitur eadē.

16 Regula 2. ſit; Auxilium præſtans delinquenti ante delictum, vt delictum committat, eadem pœna punitur, qua ipſe delinquens, Socin. *conſ.* 188. *lib.* 2. vbi teſtatur de communi opinione, Legiſtarum, & Canoniſtarum, Clar. *§. fin. q.* 90. *in fin. princ.* Bero. qui de communi, Plaz. qui de magis communi. Menoc. qui de magis recepta, Bar. Maſcar. & Far. qui etiam alios inducit, *q.* 130. *n.* 1. & ait, *n.* 3. hanc opinionem veriorem, & magis communem eſſe, quandò auxilium fuit præſtitum ſcientèr, dolosè, & præcedēte tractatu, vt eſt de mente proximè citatorum DD. & in ſpecie declarat Clar. vbi ſupra: Secus ſi ſinè dolo, & ignoranter, ſecundùm Carer. Marſ. Menoch. & Far. *n* 58. Non deſunt tamen aliqui, non ſequendi, contra hanc Regulam tenentes relati a Far. *n* 2.

Vt acomodans arma ad delinquēdum.

17. AMPLIATVR 1. Regula 2. ſeu potius ex ea infertur; Vt tamquam auxilians eadem pœna, qua puniretur vulnerans, vel occidens, puniatur cōmodans arma ad vulnerandum, vel occidendum, *l. nihil intereſt*, vbi Alber. & Marſ. *ff. de ſicar.* Bero. *conſ.* 192. *lib.* 3. qui de cōmuni Legiſtarum, & Canoniſtarum, Gom. *de delict. c.* 3. *rubr. de homic.* qui pariter de communi, Soc. Conrad. & Farin. *q.* 130. *nu.* 4. Et idem dic, de commodante ferramenta, vel inſtrumenta ad furandum, *l. ſi pignore §. ſi ferramentum, ff. de furt.* Seu in commodante ſcalam ad furandum, vel ad aliud delictum, *eſt tex in d. § qui ferramenta, & in l. in furti, §. ope. & ibi* glo. & communiter DD *inſtit. de oblig. quæ ex delic. naſcun.* tenent Bar. *in l. in furti §. ope, ff. de fur.* Ang. Bero. Gom. Soc. & Far. alios inducens, *n.* 20. Et ſufficit, quòd commodans habeat ſcientiam furti, vt dicit *tex. in d. § ſi ferramentum*, & voluit Bar. *in d. §. ope*, Boer. *vbi ſupra*, teſtans de communi, Ang. Soc. & Far. *n.* 5. Secus, ſi ignoranter quis commodauerit d. arma, & ferramenta, vt volunt præcitati DD. præſertim Ang. Marſ. Maſcar. Menoch. & Farin. *n.* 7. Et in dubio præſumitur, quòd quis prædicta commodauerit, non ſcienter ad committendum delictum, ſed ignoranter ſecundùm Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 349. *n.* 6 Boer: Mantua, & Far. *n.* 8. licèt alij ab eodem relati *n.* 6. inter quos ſunt Ang. & Bal. velint, d. cōmodantem præbere cauſam remotam, & ideò, in nullo caſu, eàdem pœna eſſe puniendum.

Ferramēta, ſcalā.

Siue pecuniam.

18. Idem dicunt in commodante ſcienter pecuniam delinquenti ad delictum committendum Abb & Bero, *in c.* 1. *de offic. Deleg.* Alber. & Ang.

Ang. *in l. is qui opem, ff. de furt.* Boer. Gom. Soc. & Far. *q.* 130. *n.* 13. Licèt alij contra ſentiant, ab eodem relati, *n.* 14. tenentes, etiam in hoc caſu præberi cauſam remotam per talem cōmodantem. Et quòd Equum. Regula propoſita procedat etiam in commodante doloſè equum delinquenti, dixerunt Cæph. Soc. & Far. *n.* 9. & 11. licèt etiam in hoc Vel homines. alij contra, relati ab eo *n.* 10. Nec non, quòd Regula procedat in commodante homines ad delinquendum, teneat Bal. quem ſequitur Soc. *conſ.* 188. *lib.* 2. Boer. Carer. Plaz. & Far. *n.* 17.

Aut etiā domum. 19. Idem dic in commodante ſcienter domum, in qua homicidium, vel aliud delictum committi debet, vel in qua commorari debēt delinquentes ad delictum committendum, vel ad tractandum de occidendo, Bar. *in d. §. ope*, Ang. *in l. nihil intereſt, ff. ad l. Corn. de ſic.* Aret. Boer. Gom. & Far. *q.* 130. *n.* 25. vbi concordantes inducit; Licèt, quòd mitior debeat eſſe pœna in hoc caſu, teneant relati ab eodem, *n.* 26.

Quid in aſſociāte? 20. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt procedat in aſſociante delinquentem præcedente dolo, & conſilio de delinquendo, ſi verò non præceſſerit conſilium, nec aſſiſtentia, vel auxilium, mitiùs eſt agendum, ſecundùm Far. *q.* 130. *nu.* 28. vbi ſic concordat DD. in hoc puncto diſcordantes: Subdens, *nu.* 30. cum Menoc. & Ioſeph. Ludou. quòd in dubio præſumitur quis potiùs caſu fortuito aſſociare delinquentem, quam ſcientèr, & doloſè.

21. Quod dictum eſt de aſſociante, dic de faciente ſcortam occiſori, ſeu monſtrante locum, in quo latet occidendus, nempè, quod interueniente dolo, eàdem pœna, qua principalis, talis puniendus ſit, Iaſ. *in l.* 1. *C. de ſeru. fugit.* Bal. *in l. ob hæc verba, ff. de his, qui not. infam.* Soc. *conſ.* 188 *lib.* 2. Bero. Carer. Far. & alij, *q.* 130. *n.* 32. Licèt alij contra, relati ab eodem, *n.* 34. Et horum opinio ſequēda tantùm eſt, quando exploratio non fuit cauſa homicidij, quia eodem modo commodè, & faciliter homicidium factum fuiſſet, ſecundùm Far. *n.* 35. In faciente ſcortā vel indicante locū, in quo latet occidēdus.

22. AMPLIATVR 3. Regula 2. In tenente in ſermone occidendū, donec inimicus eum aggrediatur, dum clarè conſtat, quòd ad hoc detinebat, Soc. *conſ.* 188. *lib.* 2. *per l.* 1. *§. tuliſſe, ff. ad Syllan.* Maſcar. Sforz. Odd. & Far. concordantes citans, *q* 130. *n.* 36. 37. & 38. Et tantò magis idem dicendum eſt, in tenente per pannos, Cæpol. & Vitalin. Vel in impediente inſultatum, ne poſſit ſe defendere, Gabr. & hos ſequens Far. *d. n.* 36. Vel in tenente occidēdum in ſermone. Aut per pannos.

23. AMPLIATVR 4. Regula 2. procedat etiam in portante ſcienter literas, ſeu ambaſciatam homicidij, ſeu alterius delicti ad eum perpetrandum, Alber. Cyn. & Salyc. *in l. non ideo, C. de accuſat.* Bar. *in l.* 1. *§. incidit, ff. ad Turpill.* Bal. *in l.* 1. *§. ne autem, C. de caduc. tollen.* Ang. Carer. Decian. Marſ. & Far. cum alijs, *n.* 41. & ita determinatur *in Conſtit. March. lib.* 4. *c.* 55. *n.* 4. In portāte ambaſciatam.

24. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt præſtans auxiliū ante delictum, ſeu etiam in ipſo delicto, puniatur eadē pœna, ſicut delinquens, quandò cum auxilio dedit cauſam delicto; Quid in auxiliante, dante, vel non, cauſam delicto?

Digitized by Google

ĉto; Aliàs mitior pœna eſſet infligenda, Dec. Fely. & Mantua *in c. 1. de offic. Deleg.* Blanch. Boer. Carer. qui teſtatur de communi, Gandin. Marſ. Salyc. Soc. & Far. *q.* 130. *nu.* 42. *&* 43. vbi ait, quòd ab hac communi recepta opinione, non eſt recedendum in conſulendo, & in iudicando; Quicquid abſolutè contra ſentiat Bar. Cauſam autem morti dat, e. g. ille, qui gladium furioſo dedit, vt ſe, aut alium occideret; Seu quandò vnus tenuit, & alter interemit; Siuè quandò quis manibus, vel corpore auxilium preſtitit in delicto, ſecundùm Cæpol. *conſ.* 27. *nu.* 11. quem ſequitur Far. *q.* 130. *n.* 45.

Remotã, vel prox. mam. 25. An autem requiratur in propoſito, vt cauſa data delicto ſit proxima, vel ſufficiat remota, & quænam in hoc caſu dicatur cauſa proxima, quæue remota? eſt controuerſum inter DD. Et de hoc vide Guaz. *defenſ.* 33. *c.* 10. & Far. *q.* 130. *n.* 47. *vſq.* 57. Qui Farin. poſtquam attulit, *nu.* 47. opinionem Abb. & Menoch. & plurimorum aliorum, inter quos, de communi teſtantur Carer. Gom. Plaz. Bertaz. & Maſc. requiri, ait, cauſam datam eſſe proximam; Et ad oppoſitum, *n.* 48. refert opinionem tenentium ſufficere cauſam remotam, dum quis dolosè auxilium dedit, quam ipſe, *ibidem*, tenet veriorem, & magis in praxi ſeruandam, pro eàdem inducendo Bero. (qui teſtatur hanc opinionem communitèr approbatam à Legiſtis, & Canoniſtis) Bart. Theg. Rimin. & alios. Et pro hac, facit, *Regula 2. hic ſupra, n. 16.* cum tota Ampliatione 1. *n.* 17. *& ſeq. vbi* probatum fuit, pœnam ordinariã imponendam eſſe pro auxilio dato ante delictum, puta, in commodatione armorum, pecuniæ, domus, &c.

Auxiliũ quãdo dicatur datum per actum remotum, vel per proximũ. 26. Tandem concludit Farin. *q.* 130. *n.* 53. 54. *&* 55. Quòd quandò propter auxilium, cauſa delicto data eſt, tunc per actum proximum dicatur præſtitum auxilium; quòd contingit, dum ſinè auxilio, quis non potuiſſet delictum committere, vel dum facilius cum tali auxilio commiſit; Si verò propter auxilium data non fuit cauſa delicto, tunc per actum remotum auxilium præſtitum dicatur; Et hoc tunc accidit, dum ſinè auxilio quis potuiſſet delictum committere, & eàdem facilitate, & citat in propoſito, & in comprobationem iſtius concluſionis, & reſolutionis Couar. Gomez. Rimin. Menoch. & alios DD.

Quid delicto non ſecuto? 27. LIMITATVR 2. Regula 2. vt non procedat effectu non ſecuto; Præſtans enim auxilium antè delictum, non punitur, delicto non ſecuto, Ang. *in l. is, qui opem, ff. de furt.* Cæpoll. *conſ.* 34. Foller. *in praxi ver. capiat informationẽ, n* 74 Baiar. ad Clar. *q.* 60. *n.* 1. Gandin. Maſc. & alij, quos ſequitur Far. *q.* 130 *n.* 59. Qui, *n.* 60. ait, hoc procedere in leuibus delictis, ſecùs in atrocioribus, in quibus cum attentatum non ſecuto effectu puniatur, ita auxilians in his, aliqua pœna punietur, ſecundùm Plaz. & Schrader.

De eo qui non præſtitit auxilium ad delictum impediendũ. 28. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt non puniatur quis ob non præſtitum auxilium ad impediendum delictum e.g. dum quis non reuelat,

Digitized by Google

ſeu non defendit, Carer. Conrad. Gram. Mant. & alij, quos ſequitur Farin. qui teſtatur de communi, & dicit hoc procedere de Iure Ciuili, *num.61.*

De iure Canonico.

29. De iure verò Canonico, in foro contentioſo, eſt cōtrouerſum, an, aliqua pœna, negligens in auxiliando, ſit plectendus? de qua controuerſia, vide Farin. *q.130. nu.62. vſq.64.* Sed in caſu punitionis, negligens in non reuelãdo delictum, vel illi non obuiando, in tiori pœna, quam delinquens erit certè puniendus, ſecundùm Bero. Farin. & alijs cum communi, *n. 71.*

In foro conſcientiæ.

30. In foro vero conſcientiæ, valens, v. g. obuiare homicidio, peccat mortaliter non obuiando, *c. ſicut dignum, §. illi etiam, verſ qui potuit,* & ibi glo. & communiter omnes DD. *de homic.* Carer. Conrad. & Farin. *q.130. nu.65.* vbi teſtatur de communi, & dicit in hoc dubium non eſſe.

Quid in Superiore nō obuiante delictis ſubditorum, vel eos nō defendente, & è contra?

31. SVBAMPLIATVR limitatio 3. Vt de vtroque iure, Dominus, Pater, Princeps, Prælatus, Officialis, ſeu Gubernator, teneantur, in quantùm poſſunt obuiare delictis eorum ſubditorum, & eos defendere; Sicut è contra ſubditi tenentur Superiores defendere; & vnuſquiſque Clericū tueri obligatur, tenet, & probat Far. *n.67. vſq.70.*

Quid dū principalis fuit abſolutus?

32. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt auxiliator non puniatur, quandò principalis fuit abſolutus, Boſſ. Guaz. alios allegans *defen.33. c.10. num.16.*

Auxiliās in actu, delicti

33. REGVLA 3. ſit. Auxilium præſtans in actu delicti, eadem pœna punitur, qua delinquens, glo. *in c. 1.* & ibi Anchar. Bero. Butr. Dec. Fely. Hoſt. en. Innoc. & communitèr alij DD. *de offic Deleg.* Bar. & Ang. *in l is, qui opem, ff. de furt.* Maſc. Natta, qui teſtatur de communi, Menoch. qui de magis communi, Conr. qui putat, ab hac communi tutum non eſſe recedere, Blanc. Cæpoll. & plures alii relati à Farin. *q.131. n.1.* Qui, *n 3* teſtatur de recepta communitèr, & veriori opinione; Declarata tamen, vt hic ſupra, *nu* 24. 25. *&* 26. Et idem probat Farin. de ſocio criminis, *n.23. & ſeq.* Licèt contra, quod mitior pœna in hoc caſu ſit adhibenda, teneant Dynus, Marſ. Pariſ. Bertaz. qui teſtatur de receptiori DD. & alij relati a Far. *n.2.*

pœna punitur eadem.

Quando etiā plures ſunt auxiliatores præcedente tractatu, &c.

34. AMPLIATVR 1 Regula 3. Vt, etiam quando plures ſunt auxiliatores in delicto, eadem pœna, qua principalis puniantur, dum crimen commiſſum fuit ex propoſito, & præcedente tractatu; Quo ſtante; ſiue, e. g. in homicidio vnicum, ſiuè plura interuenerint vulnera; ſiuè vnicum, ſiuè plura fuerint lethalia; ſiuè ſciātur, ſiuè ignorentur vulnerantes; ſiuè vnus, ſiuè omnes vulnerauerint, omnes pœna ordinaria homicidij ſunt puniēdi; licèt ſecus ſit in rixa, glo. Alber. Bar. Fulgoſ. & Marſ. *in l. ſi in rixa, ff. ad l. Corn. de ſicar.* Couar. Ioſeph Ludou. qui teſtantur de communi, Clar. qui de magis cōmuni, Chart. qui de communi, à qua in iudicando, & conſulendò, ait, non eſſe recedendū, cum innumeris alijs, quos ſequitur Farin. *q. 96. n. 72.* Qui in comprobationem, cumulat citationes aliorum DD. *q.131. n.4.* Licèt

Digitized by Google

cèt aliqui contra ſenſerint relati ab eodem Far. *n.*73.

Tractatus, & deliberatio non præſumūtur.

35. LIMITATVR 1. Ampliatio 1. Vt tractatus, & deliberatio, non præſumantur, ſed potius præſumitur, quòd caſu quiſque in rixa interuenerit, & ideo Fiſco incūbit probatio tractatus, & deliberationis, ſecundùm Boſſ. Carer. Marſ. & Farin. *q.*96.*n.*75. Et probatio non debet eſſe in hoc caſu præſumptiua, ſed certa, vt tenent Bal. & Carer. Licèt Clar. videatur contra ſentire, nempè, quòd ſufficiat præſumptiua probatio, & hunc ſequitur Chart. & hos refert Far. *n.*77 *&* 78.

Multitudini auxiliatorum an parcatur?

36. LIMITATVR 2. Ampliatio 1. Vt multitudini auxiliorum parcatur, ita vt non omnes eadem pœna, qua principalis puniantur, ſed mitius, *eſt textus in c. dilectus, il* 2. & ibi gloſ. *in ver. multitudo*, & communitèr omnes DD. *de Simon.* Tiraq. *de pœn. temperan. cauſ.* 47. *n.* 1. *& ſeq.* vbi iura, & DD. inducit, Clar. qui teſtatur, quòd ita quotidie ſeruatur, *§. fin. q.*60. *verſ. allegatur* Foller. Alber. & alij, quos ſequitur Farin. *q.* 96. *n.* 1. Qui *vſq. ad n.* 12. de hàc materia agit; Et præſertim, *n.* 11. *& ſeq.* multitudinem, in propoſito, eſſe, ait, ſupra 40. vel remitti arbitrio Iudicis.

De auxilio verbali.

37. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt procedat in præſtante auxilium tantùm verbis in actu delicti, vt acclamando contra inſultatum, vel incitando, & animando aggreſſorem, ſuadendo, vel ſimile, Baiar. ad Clar. *q.* 90. *nu.* 25. Boer. *deciſ.* 167 *nu.* 4. vbi ait, quòd ita tenent omnes, Alex. Innoc. Marſil. Maſcard. Carer. Conrad. & Fariu. cum alijs, *q.* 131, *n.* 8.

Seu non cooperatiuo, præcedente tractatu, vt in aſſiſtentia cū armis.

38. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt procedat etiam in auxilio non cooperatiuo, præcedente tractatu, & dum quis ſcienter, e. g. aſtat tantùm armatus, licèt manum delicto non apponat, Conrad. qui de communi, & Far. *q.* 131. *n.* 65. vbi de magis communi: dummodò ex aſſiſtentia delictum fuerit auctum, quia ex ea aggreſſor fuerit factus audacior, & inſultatus timidior; his omnibus concurrentibus, Farin. *nu.* 71. veriſſimam dicit hanc doctrinam, licèt aſtans nullum faciat actum, & ſubſcribunt Hippol. Rimin. qui de communi, Maſcard. qui de communi practicata, Conrad. de communi Legiſtarum, & Canoniſtarum, Ang. Bal. Saly. & Farin. qui alios inducens, *n.* 69. hanc dicit videri magis communem opinionem, & de mente ad ſaturitatem ab eodem cumulatorum DD. *n.*67. quamuis non pauci ab eo relati, *n.* 64. 68. *&* 70. contrà ſentiant. At ſi quis caſu, & ignoranter, quamuis armatus, aſtet, nulla videtur pœna dignus, ſecundùm Bal. Boſſ. Felyn. Menoch. & alios, quos inducit Farin. *nu.* 78. dum ſtatim cognito malo animo, potens, ſe retrahit, Conrad. Marſil. Maſcard. & Farin. *n.* 87. Et in dubio præſumitur ignorantia, Baiar. Bal. Marſ. Vulpell. qui de communi omnium DD. & Farin. alios inducens, *nu.* 80. *&* 81. Licèt alij contrà relati, *n.* 82.

Vel ignoranter, & nullo præcedente tractatu præſtito.

39. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt procedat in auxiliante in actu delicti dolo, & ſcienter, ſi enim ignoranter, & nullo præcedente tra-

tractatu, non imponitur eadem pœna, iſti, & principali, ſed vnuſquiſque tenetur de eo, quòd fecit, ita Felyn. *in cap.* 1. *de offic. Deleg.* Soc. *conſ.* 188. *lib.* 2. Foller. *in praxi in verb. capiat informationem*, *n.* 71. Boſſ. *in tit. de homic. n.*22. Alex. Bertaz. Marſil. Menoch. & Farin. ad ſaturitatem citans, & teſtans de communi, *q.*131. *n.*28. Licèt, *n.*31. aliquid addat remiſſiuè in auxilio cooperatiuo; Subdens, *n.*32. quòd in dubio, auxilium præſumitur non ſcienter, ex Boſſ. Foller. & alijs; Et quòd arbitrio Iudicis remittitur, vt ex coniecturis, & circumſtantijs arbitretur, puta, ſi amicus, vel inimicus occiſi, fuerit auxiliator, Alex. *conſil.* 148. *poſt nu.*6. Cæpol. *conſil.* 1. *nu.* 9. & 15. Maſcard. Carer. & Farin. alios citans, *n.* 33. & 34.

Vel ex quo non datur cau ſa delicto

40. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt non procedat, quandò cum auxilio non fuit data cauſa delicto iuxtà tradita, & probata *hic ſupra*, *n.*24. *cum ſeq.*

Seu in auxilio nihil delicto adijciente.

41. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt multò minus procedat in auxilio nudo nihil delicto adijciente, vt quandò malefactor, omninò delictum commiſiſſet, etiàm ſinè illo auxilio, mitiùs enim, ſic auxilians, eſt puniendus, Ang. *in l. is, qui opem, ff. de furt.* Cæpoll. *conſil.* 27. *nu* 12. Lader. Imol. *conſil.* 194. vbi teſtatur de communi, Bertaz. Maſcard. Marſil. & Farin. *q.*131. *nu.*42.

Niſi conſtet de delicto principalis cō[illegible] auxi-

42. LIMITATVR 4. Regula 3. Vt procedi nõn poſſit contra auxiliatorem, & conſultorem, niſi conſtet de delicto principalis, qui deliquit, Dec. Bero. & Mantua *in cap.* 1. *de offic. Deleg.* Maſcar. qui, alijs relatis, teſtatur de communi, Foller. Marſ. & Farin. alios inducens *num.* 54.

ſtantem, ſeu conſulentem non procedtur.

Auxilians poſt delictum, mitius punitur.

43. REGVLA 4. ſit. Auxilium præſtans delinquenti poſt delictum non tenetur eadem pœna, qua principalis delinquens, ſed mitiori; Propriè enim talis non præſtat opem, Butr. Felyn. Dec. Bero. & Mantua *in cap* 1. *de offic. Deleg.* Ang. & ad eum Aug. qui teſtatur de communi, Bertaz. Clar. Conrad. & Farin. cum alijs *q.* 132. *nu.* 1. Et præſertim Regula eſt ſinè altercatione, nulla præcedēte ſcientia, vt tenet Guaz *defenſ.* 33. *cap.* 10. *n.*7. citans Burſat. Gom. Pariſ. & alios.

Item aſſocians.

44. AMPLIATVR Regula 4. Vt procedat etiam in aſſociante delinquentem poſt delictum, vt euadat, qui mitiùs punitur, But. *in cap.* 1. & ibi Mantua *de offic. Deleg.* Bal. *in l. non ideo minus, C. de accuſat.* Ang. & *de maleſ. in verb. & Andream auxiliatorem*, *n.* 5. Et ad eum Aug. qui teſtatur de cõmuni, Bar. Boer. Alb. Plaz. qui teſtis eſt de magis communi, & Far. *n.*14. *q.*132.

45. Declaratur hæc Ampliatio; Vt regularitèr aſſocians poſt delictum ſinè armis, & dum non longè aſſociauerit, puta ſolum per 20. paſſus, nullo modo ſit puniendus, ſecundùm Vulpel. *conſ.*99. Et idem dicendum eſt in eo, qui aſſociauit homicidam, homicidium ignorans, ſecundùm Bal. *conſil.*250. *lib.* 1. Carer. & Farin. qui hos refert *q.*132. *num.*8. & 32. Sed in dubio, dum aſſociatio fuit incontinenti,

præ-

præſumitur doloſè, & ex præcedente tractatu, ſecundùm Dec. *in cap.*1.*de offic.Deleg.* Blanc.Menoc. & Natta n, & ideo ſic aſſocians, poteſt, vel extraordinariè puniri, vel torqueri, vt probat Farin.alios inducens, *n.*33. 34. *&* 35. Niſi aſſocians eſſet affinis, vel conſanguineus delinquentis, quia tunc non oriretur indicium contra aſſociantem, ſecundùm Menoch. *de præſumpt. lib.*1.*q.*89.*n.*111. & Far. *n.*39.

Quid in auxiliante, ne delinquens offendatur?

46. LIMITATVR 1. Regula 4. Vt defendens, & auxilium præſtãs delinquenti poſt delictum, ne ab inimicis offendatur, nulla pœna puniatur, glo.& Imol. *in Clemen.*1. *de pœnit.* Sturz. Odd. qui ait, quòd in dubio hoc præſumitur, *in conſ.* 15. *& ſeq.* Horat. Lut. & Farin. *n.*19.

Vel in auxiliante præcedẽte promiſſione?

47. LIMITATVR 2. Regula 4. Vt auxilium delinquenti præſtans poſt delictum, præcedente tractatu, & promiſſione de ſic auxiliando, puniatur eadem pœna, qua principalis, Bar. *in l. furti §. ope, ff. de furt.* Clar. *q.*90. *in princ.* Ang. Gram. Marſ. Menoch. Maſcar. & Farin. plures inducens, *q.*132.*nu.* 29. licèt alij contra, relati, *nu.*30. ab eodem Far. Qui declarat, *n* 31. hãc limitationem procedere quatuor concurrentibus, & hoc probat pluribus DD.auctor tatibus; 1. quod talis prius fuerit cõſultor delicti; 2. vt, ſine promiſſione de auxiliando poſt delictum, crimen cõmiſſum non fuiſſet; 3. quod habuerit ſpecialem ſcientiam illius criminis committendi; 4. & etiam perſonæ occidendæ.

In receptãte malefactore

48. LIMITATVR 3. Regula 4. Vt receptans malefactorem eadem pœna, quam malefactor puniatur, *l.*1. *in princ. & ibi* Ang. Butr. Cyn. Alber. Odofr. & Saly. *C. de his, qui latron.* Foller. Gandin. & alij relati à Farin. *q.*133. *n.* 1. Sed contra, quòd non eadem pœna, tenuit Baiar. ad Clar. *q.*90. *n.*52. vbi teſtatur de communi, Plaz. qui pariter de communi *in epit. delict. cap.* 16.*n.*5. Affl. Ct. Carer. Marſ. & alij, relati à Farin. *n.*3. Pro concordia dic limitationem procedere in receptante, & ſimul occultante, & aſſociante, in quibus terminis loquitur, *d. l.*1. *C. de his, qui latron.* vt aduertit Alber. *in l.*1. *ff. de receptator.* Oppoſita verò opinio locum habet in ſimplici receptatore occultante, ſed non aſſociante; Ita reſoluit Far. *n.*4.

49. Et hic nota, quod præſertim receptatores coniuncti a pœna ordinaria excusãtur, *l.*2. *ff. de receptator.* & ibi gl.& communitèr omnes DD. Ang. Maſc. Marſ. & alij cumulati à Far. *n.*32. *q.*133. At excuſatio hæc in receptatione bannitorum in ſtatu Eccleſiaſtico parum prodeſſet, attenta *Bulla 6. in ordine Syxti V.* in qua ſtatuitur conſanguinitatem non excuſare etiam in primo gradu, de qua mentionem faciunt Baiar. & Farin. *n.* 35. Sed receptans delinquentem, ſeù bannitum coactè, per vim, aut metum excuſatur, ſecundùm Bal. Rom. & Alex. *in addit. ad Bar. in l. fin. ff. de receptator.* Foil. *in praxi crim. verb. banniantur n.*18. Menoch. Maſcar. Ang. Baiar. & Farin. alios inducens, *n.*36. Qui, *nu.*41. obſeruat, hanc

hãc excuſationem in Statu Eccleſiaſtico parum prodeſſe, quo ad receptationem bannitorum, niſi is, qui coactè bannitos recepit, liberatus ab eorũ poteſtate, illos, quam primum curiæ denunciauerit, *iuxta d. Bullam Syxti.*

Sine dolo.

50. LIMITATVR 4. Regula 4. In receptante delinquentem, ſeu bannitum ſine dolo, non ad malum finem, ſed ad bonum, qui nullo modo eſt puniendus, Bal. *in l. quicumq; C. de ſeru. fugit. & conſ.* 382. *lib.* 5. vbi, ait, receptationem, quæ fit ad bonum, præſumi ex qualitate perſonarum, & ex iuramento receptantis, Soc. *in l.* 1. *in princ. ff. de verb. oblig.* Baiar. Boſſ. Carer. Foller. Gandin. Tuſc. & Farin. cum alijs, *q.* 133. *n.* 55. Quòd tunc præſertim eſt verum, dum in Statuto, ſeu prohibitione adſunt verba (audeat, ſeu præſumat) ita Hipp. Rimin. *conſ.* 635. *n.* 43. *lib.* 6. & Farin. *n.* 56.

51. Et licèt *d. Bulla Syxti*, puniẽdos ſtatuat grauiſſima pœna receptatores bannitorum, quamuis ſine dolo, tamẽ Sacra Conſulta ſæpiſſimè mandauit, non procedi contra prædictos conuerſantes, receptantes, ſeu quomodolibèt auxiliantes, niſi id doloſè egerint, vt refert Farin. *q.* 133. *n.* 57. Vbi ait; Et meritò; Cum inhumanum ſit tam graui pœna, ſinè dolo errantes punire; Et plurimi DD. relati à Farin. in proximè citatis locis, agentes de loquente, tractante, ſeu comitante ſine dolo cum bannito, aiunt, nulla pœna talem puniendum. Et in receptante, vt ſupra, dolus non præſumitur, ſecundùm Hippol. Rimin. *vbi ſup. nu.* 44. & *ſeq.* Gabr. *conſ.* 168. *in princ. lib.* 3. Maſcar. & Far. alios inducentem, *n.* 59. & 60. Baiar. ad Clar. *q.* 90. *n.* 41. vbi tamen ait, inſciente, vel ſcire debente dolum præſumi.

De receptãte furẽ, & furtum.

52. LIMITATVR 5. Regula 4. Vt receptans, & occultans furem, & inſimul furtum, pœna furti puniatur; Si verò furem tantùm, vel furtum tantùm, mitius erit puniendus, Bar. *in l. furtum. ff. de furt.* Ang. *de malef. in verb. dicto maleficio ſemper aſtitit, n* 23. Afflic. Gomez. & Farin. alios inducens, *nu* 96. Licèt alij, in ſuperioribus ab eodem citati, fortè contra ſenſerint.

53. Et præſertim requiri animũ occultandi ad hoc, vt pœna ordinaria ſit imponenda tenuerunt Odofr. Bal. & Caſtren, *in l. eos, C. de fur.* Marſ. *conſ.* 30. *n.* 20. Bonacoſ. Rolan. Tuſch. & Farin. *q.* 133. *n.* 100. Vlterius ad pœnam ordinariam requiritur, vt receptãs non faciat gratis, ſed animo lucrandi aliquid, Odofr. *vbi ſupra*, Baiar. ad Clar. *q.* 90. *n.* 59. Tuſch. *litera R. concl.* 47. *n.* 11. Marſ. *conſ.* 53. *n.* 28. & *ſeq.* vbi, non interueniente lucro, excludit omnem pœnam, Gram. Rolan. Rimin. Farin. & alij, *n.* 101. Sed receptans furem, vel rem furatam ignoranter, nulla procul dubio pœna tenetur, Salyc. & communiter DD. *in l. eos C. de furt.* Bald. Afflic. Gram. Roland. Tuſch. & Farin. *n.* 99. De receptãte bannitos, & delinquentes ignoranter, diffuſè agit Farin. *d. n.* 103. *vſque ad n* 138. Qui formata Regula *in d. n.* 103. Talem nulla pœna puniendum; ſubdit huius

Regu-

Digitized by Google

Regulæ Ampliationes, & limitationes.

Mādatum inducitur quomodocunq; appareat voluntas mandantis.

54. REGVLA 5. ſit. Mandatum inducitur quocunque modo, & quibuſcunq; verbis, dummodo ex his appareat de intentione, & voluntate mandantis, ſic volentis, prout poſtea mandatarius fecit, Bart. Ang. Iaſ & communiter alij DD. *in l. ſi quis mihi bona, §. ſed quid, ff. de acquiren. hæred.* Carer. Maſcard. & Far. *q.* 134. *n.* 1. & 14. Et dummodo verba ſint apta importare mādatum, alias ſecus, glo. & Bart. *in l.* 1. *ff. de mandat.* Aug. ad Ang. Carer. Monticel. & Farin. *n.* 15. Et verba debēt eſſe clara, mandatum importantia, Boſſ. *tit. de mandat. ad homic. n.* 49. Menoch. *conſil.* 283. *lib.* 3. Carer. Decian. Maſcar. & Farin. *n.* 28. & 29. Nec nutu, vel ſignis cum capite inducitur mandatum, Bald. & Decian *tract. crim. lib.* 9. *c.* 34. *n.* 27. Carer, Maſcar. & Farin. *n.* 40. Quid *n.* 41. *vſque ad n.* 108. ſubdit plurima exempla, de famulo, & de filio, ex diuerſis verbis prolatis a Domino, & a Patre occidendi, vbi, an, & quando præſumatur mandatum Domini, ſeu Patris ex verbis non manifeſtis, declaratur.

Mandans eadē pœna, qua madatarius punitur.

55. REGVLA 6. ſit. Mandans delictum eādē pœna punitur, qua mandatarius, *l. ſi per alium*, & ibi gloſ. & Bart. *ff. ne quis eum, qui,* Abb. *in c. mulieres, de ſent. excom.* Gomez. *de delict. ca.* 3. *rubr. de homic.* vbi relatis alijs teſtatur de cōmuni. Bal. Boſſ. Alber. Menoch. & Farin. cum alijs, *q.* 135. *n.* 1. Et in atrocioribus, ſi plures ſint mandantes, & mandatarij, omnes eadem pœna puniuntur; licèt ſecus in leuioribus, Bart. Caſtren. Iaſ. & Odofr. *in l. ſi quis id, ff. de iuriſd. omn. Iudic.* Baiar. ad Clarum, *q.* 89. *n.* 6. Ang. Bald. Decian. Marſil. & Farin. *q.* 135. *n* 10. & 11.

Quid ſi non conſtet de mādatario?

56. Sed hic nota, quòd, dum non conſtat de mandatario, procedi non poteſt contra mandantem, *l. ſi is, qui rem, la* 2. *§. ſi tu Titium, ff. de furt. & per hunc tex.* ita tenuit Boſſ. *tit. de delict. n.* 35. *& ſeq.* vbi diffuſè, Chart. qui inducit plures teſtātes de communi, Alex. qui ait, quòd hoc omnes ſequuntur, Bart. Foller. Menoch. & Farin. *q.* 3. *n.* 1. vbi ait, omnes ita tenere, neminē, quem viderit, diſcrepante. Et abſoluto mandatario, quia non fuit repertum delictum commiſſum, fuiſſe, etiam mādans eſt abſoluendus; Licèt ſecus, ſi abſolueretur mandatarius, quia non eſſet repertus culpabilis, Ang. *de maleſ. in verb. Sempronium mandatorem, nu.* 40. & ad eum Aug. citan. Dyn. & ſequitur Gandin. Menoc. Decian. & Farin. *q.* 135. *n.* 33. An autem qualitas aggrauās in mandatario, etiam in mandante aggrauet? & è contra? agit remiſſiuè Far. *n.* 34. *& ſeq.*

Vel fuerit abſolutus.

De ratificante delictum, qui eadē pœna punitur.

57. AMPLIATVR Regula 6. Vt ratificatio in delictis æquiparetur mandato, & ideo ratificans ſit puniendus eadem pœna, qua delinquens, *eſt tex. in l.* 1. *§. deieciſſe, ff. de vi, & vi armata,* vbi Bar. & tenuerunt Alber. Ang. Bal. Boſſ. & Farin. concordantes afferens, *q.* 135. *n.* 43. Quòd procedit etiam ad effectum incurrendi excommunicationem in percuſſione Cleri-

ci,

Digitized by Google

ci, *vt eſt text. in c. cum quis, & ibi* notant omnes DD. *de ſent. excom.* Alber. Dyn. & Far. *nu.*55. Quòd tamen non procedit quo ad incurrendam irregularitatẽ, ſecundùm, Archid. Io. And. Specul, & Marſil. ſign. 184. *verſ. teneas autem menti*, Carer. Couar. & Far. *n.*67. An autem ratificans puniatur eadem pœna, dum nihil ad eum ex delicto peruenit? eſt controuerſũ, vt apud Far. *n.*44. & 45.

Non tamen in diſpoſitio ne Statutaria.

58. LIMITATVR 1. Ampliatio; Vt æquiparatio ſit per fictionẽ, & ideò Statutum loquens de mandante, non erit extendendum ad ratificãtem, Boſſ. Capreol. Carer. & Far. *q.*135. *n.*70. & 71.

Plura requirũtur, vt procedat Ampliatio.

59. LIMITATVR 2. Ampliatio; Vt procedat, dum delictum fuit commiſſum nomine ratificantis, aliàs ſecus, *c. ratum, & ibi* communiter omnes *de reg. iur. in* 6. Bart. Bald. Ang. & de communi teſtantur Aret. Capreol. & Natta, quos ſequitur, alios etiam referens, Farin. *q.*135. *n.* 84. Vel ſaltem delictum, eius cõtemplatione, ſit commiſſum, Bal. *in c. ob hæc verba, ff. de his, qui not. infam.* Anan. Conrad. & Farin. *n.*88. vbi teſtatur de veriori; licèt alij ab eo relati, *n.*87. contra ſentiant. Vlteriùs, ad hoc, vt Ampliatio procedat, neceſſe eſt, vt delictum à ratificante, tanquam ſuo nomine geſtum, ſit ratificatum, aliàs ſecus; poteſt enim quis ratificare factum, & non qualitatem facti, Alber. Cyn. Salyc. *in l. non ideò minus, C. de accuſat.* Ang. Carer. Clar. Decian. & Far. *n.*85. & 86.

60. LIMITATVR modo 1. Regula 6. Vt mandans delictum non verè, & propriè, ſed fictè, & per interpretationem facere dicatur, Et ideò mandans, e.g. homicidium non dicatur homicida, Clar. *§. fin. q.*89. *verſ. ſed quæro*, vbi de communi, Dec. qui pariter de communi, *in l. ſi quis id*, & ibi Iaſ. *ff. de iuriſd. omn. iud.* Bart. Bald. Boſſ. & Far. alios inducens, *q.*135. *nu.*97. *qui, n.*99. ait, ab iſta opinione, vt a veriori, & communiori in iudicando non eſſe recedendum.

Mandãs fictè facere dicitur

61. Et hinc infertur, quod Statutum puniens delinquentem, non comprehendit mandantem, Bar. *in l. ſi quis id, §. ſerui quoque & ibi* Alex. Caſtren. Dec. qui teſtatur de communi, & Iaſ. *ff. de iuriſd. omn. Iud.* iterum Alex. *in l.* 1. *ff. de verb. oblig.* vbi de magis communi, Boſſ. qui pariter de magis communi, *tit. de pœn. nu.* 14. Afflict. Ang. & Farin. alios concordantes citans, *nu.* 98. *q.*135.

An mandãs comprehedatur a Statuto contra delinquentẽ?

62. Sed quia aſſerta in hac limitatione ſunt valdè controuerſa, ideò, quòd mandans delictum, dicatur verè delinquere, tenuerunt Gandin. Marian. Soc. & alij, relati à Far. *n.*99. Et conſequenter non deſunt tenentes, quòd Statutum puniens delinquentem, habeat locum in mandante, vt ſunt Cyn. Felyn. & de cõmuni teſtatur Oſaſc. nec non de magis communi Gandin. quos, cum concordantibus, habes apud Farin. *n.*100. vbi inducit etiam *deciſ. Rotæ Romanæ.*

Controuerſus eſt punctus.

63. Pro concordia huius controuerſiæ poteſt ſic diſtingui: Aut enim Statutum pœnale loquitur in rem, puta dicendo; Pro homicidio,

Pro concordia.

pro

Digitized by Google

pro vulnere, pro furto, imponatur talis pœna; Et mandans comprehenditur: Aut Statutum loquitur in perſonam, puta, dicendo, Si quis occiderit, vulnerauerit, aut furtum fecerit, & hoc Statutũ non ligaret mandantem; Ita Bart. *in l.1. & ibi* Ang. & Caſtren. *ff. de eo, per quem factum eſt*, Dec. Bonacoſ. & Carer. qui teſtatur de communi, Abb. & Farin. *q.135.n.142. & 143.*

Sed contra. 64. Sed hic nota, quòd quam plures DD. relati à Farin. *q.135. nu.144.* voluerunt mandantem comprehẽdi etiam ſub Statuto loquente in perſonam, inter quos Alciat. ait, hanc ſententiam ſibi videri magis communem, & Bolognet. dicit contrariam opinionem non habere fundamentum in iure, & quòd licèt ab aliquibus dicatur cõmunis, opinionem tamen contra Bar. ex authoritatibus moderniorum eſſe magis communem; Nec non Hieron. de Cæual. ſentit opinionem contra Bar. & communẽ, & veriſſimam eſſe, alteram verò, & fundamento, & ratione carere. Et faciunt pro opinione contra Bart. inducta per Farin. *num.146.* nempè, quòd, ſecũdùm Dyn Cyn. Ang. Bal. & alios, delictum mandantis, & mandatarij, eſt vnum, & idem.

An mandãs eadẽ pœna punitur, dum mãdatarius exceſſit fines mãdati? 65. LIMITATVR 2. Regula 6. Vt non puniatur eádem pœna mãdans, qua mandatarius, ſed mitiori, dum iſte exceſſit fines mandati, dummodò id, quòd fuit mãdatum, fuerit in poteſtate mandatarij non excedere, alias ſecus, Bald. *in l. non ideo minus, C. de accuſat.* Ang. *de malef. in verb. & Sempronium mandatorem, n.39.* Dec. *in tract. crim. lib.9. c.26. n.6.* vbi quòd ita communitèr concludunt omnes DD. Marſ. Menoch. & Farin. *q.135. n.163.* Vbi ait, quòd ab iſta Limitatione regulantur, inferuntur, & declarantur Ampliationes, & Limitationes occurrentes in hoc ſubiecto.

66. Exemplis hanc limitationem 2. reddo clariorem. Mandatum fuit de percutiendo pugno, vel alapa, ſeu inſtrumento non apto ad occidendum, puta baculo; ſi mandatarius percuſſerit gladio, & occiderit, vel etiam ſi percuſſerit, & occiderit, baculo vtendo, non tenebitur mandans de homicidio, Gram. qui teſtatur de communi, Placa, & Clar *q. 89. verſ. pone aliquis*, Bald. Carer. Mar. Menoch. Decian. & Far. alios inducens, *q.135. nu.152. & ſeq.* Sed è contra, mandans aliquem vulnerari, ſi talis occidatur, mandans de occiſo tenetur, Boſſ. qui de communi, Gram. Placa, & Clar. vbi ſupra, qui ait, vulnera non dari ad menſuram, Ang. Marſil. Decian. ut de communi omnium DD. & Far. *n.168.* Et hoc quamuis expreſse, mãdans, homicidium prohibuſſet, Bal. *in l. non ideò minus, & ibi* Alber. *C. de accuſat.* Ang. *vbi ſupra n.39.* Cæpol. *conſ.34. n 61.* vbi teſtatur, hanc opinionem de iure veriorem, melioribus rationibus, & pluribus authoritatibus comprobatam, tenẽdam in conſulendo, & iudicando, Saly. Menoc. Decian. Boſſ. teſtans de communi, & Farin. *n.171.* Qui ait, *n.173.* in praxi ab hac opinione non recedẽdum, cum ſit verior, Exemplificatur.

Digitized by Google

& communior; licèt alij ab eodem relati, *n.*172. contra ſentiant.

Quid ſi mandans reuocauerit mãdatum?

67. LIMITATVR 3. Regula 6. Vt mandans non teneatur, ſi mandatarius, poſt reuocationem mandati, deliquerit, gloſ. & communiter DD. *in cap. quicumq; de ſent. excom. in 6.* Gomez. *de delictis, c.3. in rubr. de homic. n.*4. vbi de communi, Gram. Decian. Menoch. Far. & alij, *q.*135 *n.*174. Et ſufficit tacita reuocatio, vt per pacem, vel parentelam factam cum inimico, quem occidi mandauerat, Alber. & Salyc. *in l. non ideò minus, C. de accuſat.* Innoc. *in c. ad audientiam, de homic.* Bart. Ang. Plaz. Decian. & Farin. concordantes inducens, *n.*175.

Et notificauerit mandatario?

68. Sed nota, quod reuocatio mandati debet notificari mandatario, alias mandans nõ excuſaretur, Alber. Cyn. & Salyc. *in l. non ideò minus, C. de accuſat.* Carer. Cõrad. Decian. & Far. cũ alijs, *q.*135. *n.*181. At quòd etiam intimata reuocatione mandatario, ſi delictum ſequatur, extraordinariè puniendus ſit mãdans, tenuerunt Decian. *in trac. crim. lib.9. c.36. n.32. in fin.* Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſ.*352. & Far. alios etiam citans, *n.*187.

Ex longo tempore nõ reuocatur mãdatum.

69. Nota tandem, ex diuturnitate temporis mandatum reuocatũ non cenſeri, ſecundùm Decian. *vbi ſupra nu.*22. & teſtatur de communi, Bar. *in l. non ſolum, §. mandato, ff. de iniur.* Bald. Ang. Alciat. & Far. cum cõcordantibus ab eodem relatis, *n.*185.

70. De materia huius q. latiſſimè pertractat Farin. *à q.*129. *vſquè ad q.*135. *incluſiuè.*

De pace coacta; Quibus modis pax rũpatur; Et de pœnis cõtra eam frangentes. Quæſtio 113.

1 PATRATO homicidio, ſeu alias rixa facta, de pace efficacitèr tractari ſolet; Qua facta, præſertim ſi ex mandato Superiorum coactè concluſa ſit, cum non rarò violari contingat; Ideò poſt quam tractatum eſt de homicidio, hîc agitur, prout in titulo q. huius.

Quid ſit pax?

Tregua quid?

2. Præmitto: Pacem eſſe finem diſcordiæ, perpetuam, & inuariabilem concordiam. Treguam verò eſſe, non perpetuam, ſed ad tempus tantummodò, ſecuritatem præſtitam, rebus, & perſonis, Far. *q.*107. *n.*89. Vndè plurima, quæ de pace dicenda erunt, treguæ proportionatè accomodari poterunt.

Princeps poteſt cogere ad pacem faciendam.

3. REGVLA 1. ſit. Princeps ſuos ſubditos ad pacem faciendam cogere poteſt, Felyn. *in rubr. de treg. & pace,* Iaſ. *in l. quidam exiſtimauerunt, ff. de reb. cred.* vbi citat Alex. Butr. & Caſtren. & tenuerũt Marſil. Viu. & Farin. alios inducens, *q.*107. *n.*8.

An hoc poſſit Iudex inferior? vſq; ad n.6.

4. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt cogere ad pacem ſuos ſubditos, Iudices etiam inferiores poſſint, dũ Ciuitatis, ſeu Reipublicæ quies, & ſtatus maximè turbaretur, niſi inimici ad pacem cogerentur, Bald. *in l. cum affines, C. de liberal. cauſ.* Bart. *in l. furta, §. qui iuſſu, ff. de infam.* Ang. Fely. Far. & alij, *n.*6.

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt dicti Iudices inferiores poſſint etiam ſubditos ad pacem cogere, quando offendens, iam debita pœ-

na

Digitized by Google

na punitus fuit, & recõciliationem petit ſecundùm Iacob. de S. Georg. & Giachiar. ad Clar. *q.* 58. Bald. Salyc. & Farin. *q.* 107. *n.* 9. Et multò magis ad treguam, in caſu huius, & etiam antecedentis Ampliationis, Abb. & Felyn. *in cit. rubr.* Baiar. Vulpel. & Far. *n.* 10.

6. LIMITANTVR propoſitæ duæ Ampliationes; Vt circumſcriptis cauſis in eis inſinuatis, Principe inferiores, ad pacem faciẽdam, ſubditos cogere non poſſint; Clar. *q.* 58. *in fi.* qui cum Marſ. teſtatur de cõmuni, Alex. Bald. & alij, quos ſequitur Far. *q.* 107. *n.* 3. Non deſũt tamẽn graues DD. relatiã Far. *n.* 4. inter quos ſunt Abb. & Viu. tenentes abſolutè, poſſe etiam Iudices inferiores cogere ſuos ſubditos ad pacem faciendam.

7. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt præſertim nõ ſecuta pace, poſſit, & debeat Princeps, ſeu alius Iudex inferior, cognoſcens imminere periculum, & ne partes ſe ad inuicem offendant, eaſdem cogere ad præſtandam cautionem de non offendendo, & ex officio, & magis ad inſtantiam partis, Petr. Plach. *in Epitom. delict. lib.* 1. *cap.* 7. *nu* 1. vbi teſtatur de communi, & receptiſſima omnium opinione, & plurimos refert concordantes, Abb. Bar. Bald. & Far. cum alijs, *q.* 107. *n.* 11. *&* 14. Qui in ſeq. plura ſcribit, de cautione præſtanda; à quibus, pro quibus, &c.

Vel cogere ad præſtandam cautionem.

8. Sed apud Regulares poterit Iudex eorum, loco cautionis, facere ſubditis, intereſſe habẽtibus, pœnale præceptum; ne ſe inuicem offendant; Quod præceptum nõ niſi bonum effectũ producere poteſt, vt aduertit Andr. Gayl. *de pace publ. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 16. Felyn. *in rubr. de treg. & pace, n.* 10. & tenuit Far. *n.* 20. & faciunt dicta *ab eodem, n.* 13. Vel dum Iudex ex officio cogit in propoſito, poteſt admittere in perſonis bonæ famæ iuratoriam cautionem, Clar. *§. fin. q* 47. *verſ. ſed quæro,* Hercul. Vulpel. & Far. *n.* 38.

Quid inter Regulares?

9. REGVLA 2. ſit. Pax, ſeu ſimplex cautio de non offendendo, dicitur rupta, non ſolum dum quis offendit perſonam, ſed etiam per quemcumq; actum, ad iracundiam prouocantem, & punibilem, Vulpel. *conſi.* 82. *n.* 4. *&* 5. Surd. *deciſ. Mantuan.* 79. *in princ.* Talis enim verè offendit ſecundùm Bart. Bero Cæphal. & Far. alios inducentem, *q.* 107. *n.* 144. Accipe plures illationes Ampliatiuas in terminis Regulæ.

Quib. modis dicatur rupta pax, vel cautio, &c. à vſque ad n. 24.

10. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt pax frangatur per exonerationem archibuſij, licèt nulla ſequatur vulneratio, Viu. *deciſ.* 368. Vulpel. quem ſequitur Honded. *conſil.* 103. *lib.* 1. & Farin. alios citans, *q.* 107. *n.* 174. *& ſeq.* Immò ſufficit ad hoc ſola rotæ exoneratio, ſecundùm omnes proximè citatos.

11. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt procedat in inſultu facto cum proiectione teli, vel lapidis, licèt vulneratio nõ fuerit ſecuta, Corn. *conſ.* 51. *lib.* 1. nec corpus tactum, Vulpel. *tract. de pace, q.* 91. & Far. *n.* 168.

12. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt procedat in inſultu facto cum euaginatione armorum, & admenatione ictuum cum eiſdem armis,

quamuis non ſequatur vulnus, Barbat. & Vulpel. *d. q.* 91. Pariſ. & Farin. *q.* 107. *n.* 165. Immò ſufficit inſultus cum ſimplici armorum euaginatione, ſecundùm Vulpel. *tract. de pace, q.* 102. Paris, Grat. & Far. *n.* 160. Itèm ſufficit inſultus ad domum alicuius animo offendendi, licèt nulla offēſio ſecuta fuerit, Vulpel. *conſil.* 67. & Farin. alios inducens, *n.* 163.

13. AMPLIATVR 4 Regula 2. Vt fracta pax dicatur, in inſultu facto à paciſcente cum percuſſione ſuper veſtibus, puta veſtes ſcindendo ſine læſione corporis, Vulpel. *tract. de pace, q.* 91. *nu.* 1. Honded. *conſil.* 103. *n.* 26. *& ſeq. lib.* 1. Hæc namquè offenſio eſt, ſi non in perſonam, ſaltem perſonalis, ſecundùm Bald. & Dec. *conſil.* 406. *lib.* 2. Bart. & alios, quos ſequitur Farin. *q.* 107 *n.* 180. *vſque* 183. Licèt alij cōtra ſentire videantur, ab eodem relati, *n.* 178. Et quòd plus eſt, ſinè percuſſione, puta trahendo per mantellū, pax fracta dicitur, Aret. Bald. & Claud. ad Bertaz. *conſ.* 147. *lit. B.* Bart. Honded. Vulpel. & Farin. *nu.* 183. Quamuis alij contrà, relati à Far. *n.* 176.

14. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt qui pacem fecit cum alio eam frangat excerpendo rem de manibus eius, Bart. quem refert, & ſequitur Claud. ad Bertaz. *conſ.* 147. *lit. B.* & Far. *n.* 173. licèt Hercul. diſſentiat.

15. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt pax frangatur ex illatione metus deducti ad aliquem actum, Vulpel. *q.* 101. Marſil. *conſil.* 21. *n.* 39. *& ſeq.* & Far. alios citans, *qu.* 107. *nu.* 197. Non deſunt tamèn multi DD. ſimplicitèr aſſerentes, per metus illationem pacem frangi, vt ſunt, Ang. Pariſ. Viu. & alij, relati à Far. *n.* 196.

16. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt per ſolas minas pax rupta dicatur, Pariſ. *conſil.* 165. *lib.* 4. Bertaz. conſ. 248. *lib.* 2. Maſcard. Far. & alij, *nu.* 201. *& ſeq.* Et idem dic de inuitante ad dimicandum, Bertaz. *conſ.* 245. Vulpel. *cōſ.* 67. & Farin. *n.* 204. Idem prorſus dic de iniuriam grauem verbalem faciente, quæ pœnam mereatur. Bero. *conſil.* 302. *lib.* 2. Vulpel. *d. q.* 91. Bertaz. & ad eum Claud. Farin. & alij, *n.* 187. Licèt alij contra relati à Far. *n.* 188.

17. AMPLIATVR 8. Regula 2. Vt pax, & cautio de non offendendo, generaliter loquendo, rupta cenſeatur ex modica offenſione, ſecūdùm Grat. *conſil.* 44. *n* 13. *lib.* 2. Vulpel. *conſil.* 51. *per totum*, vbi benè reſpondet contrarium tenentibus; Hanc tamen Ampliationem intellige dum offenſio leuis illata fuit malo animo, & dolosè, vt declarat Farin. *q.* 107. *n.* 219. & ſequitur Petr. Bel. Maſcard. & iterum Farin. *n.* 221. qui *n.* 226. ait, indiſtinctè verius eſſe, ex leui offenſione perſonæ, & corporis, ſi dolo illata fuerit, rumpi cautionem, etiàm quòd non fuerit promiſſum non offendere, per verba vniuerſalia, etiam quòd offenſus, non ſit nobilis, & licèt facta fuerit ſine dolore, tumore, aut liuore, & quamuis ex percuſſione nō ſequatur grauis offenſa, & *ibi* teſtatur, ſemper ſe ita practicari vidiſſe.

18. Exem-

Digitized by Google

18. Exemplificat Farin. *q.*107.*n.* 217. vt propter impulſum frangatur pax, ex Grat. Vulpel. & alijs. Similiter ex conſpuitione in faciē, *nu.* 170. Item ex alapa infringitur pax, idem Farin. *q.*105.*n.*210. alapa enim dicitur grauis iniuria, ſecundùm Carer. Bero. Maſcard. & alios, quos ſequitur Farin. *nu.* 207. Sed quia fuit opinio grauium DD. pacem non rumpi ex præiictis, & ex ſimilibus modicis offenſionibus, quos refert Farin. *q.*107. *n.*210. *& ſeq.* Ipſemet ait, illorum opinionem procedere poſſe, dum offenſio leuis illata fuit ſinè malo animo, & ſinè dolo, ſinè quibus pax, & cautio minimè rumpitur, ſecundùm Pariſ. *conſ.*165.*lib.*4. & Hercul. *in tract. de caut. de non offenden. cap.*34. & Farin. *q.*107. *n.*219. *& ſeq.*

19. AMPLIATVR 9. Regula 2. Vt pax, & cautio ſimplex de non offendendo frangatur per verbalem iniuriam, Cæphal. *conſil.*190. Vulpel. *in tract. de promiſ. de non offen. q.*91. vbi declarat, dummodo verba iniurioſa ſint grauia, & punibilia, Brunor. à Sole, qui alijs relatis teſtatur de communi, Bertaz. & ad eum Claud. Bero. Honded. & Farin. *q.* 107, *num.* 187. Ex iniuria enim verbali offenſio reſultat, vt benè dixit Cæphal. vbi ſup. & Far. *nu.* 184. vbi, quòd hoc omnes admittant.

20. LIMITATVR Ampliatio 9. Vt non procedat, dum promiſſum tantummodo fuit, nō offendere in perſonam, tunc enim per iniuriam verbalem non eſſet tali promiſſioni contrauentum; ſecùs ſi fuiſſet promiſſum non offendere perſonam, vel perſonaliter. Pro declaratione. nota, quòd eſt differentia intèr offenſionem in perſonam, & offenſionem perſonalem, ſeu perſonæ: Offenſio enim in perſonam, requirit tactum, & læſionem corporis, ſecundùm Bart. *in l. licitatio, §. quod illicitè, n.*8. *ff. de publican. & vectig. per tex. in l.*1. *§. hac autē, ff. de his, qui deiecer.* vbi Bald. & Florian. & tenent Dec. *conſ.*406. Hercul. *de caut. de non offend. c.*24. *&* 25. Vulpel. Cæphal. & Far. concordantes inducens, *q.*107. *nu.* 147. Offenſio verò perſonalis, ſeù perſonæ non requirit corporis læſionem, ſeù tactum, ſecundùm Bal. *in l. ſi qua per calumniam, nu.* 1. *C. de Epiſ. & Cler.* Dec. & Hercul. *locis ſuprà citatis,* Vulpel. Cæphal. & Far. *n.* 150.

21. Dix igitur, quòd pax, ſeù cautio de non offendēdo in perſonam, non frangitur per iniuriam verbalem, & ita tenent Cæphal. & Vulpel. *locis ſup. relatis,* Bertaz. Maſc. & Far. alios citans, *q.* 107. *nu.*192. dicens, hoc omnes admittere: Verbalis enim iniuria non dicitur offenſio in perſonam, cum per eam corpus non percutiatur, aut tangatur; Quamuis dicatur offenſio perſonalis, ſeu perſonæ, ſecundùm Vulpel. & Cæphal. vbi ſupra, Gugliel. quem ſequitur Bal. *in l. ſi qua, C. de Epiſ. & Cler.* Rom. & Far. concordantes inducens, *n.* 185.

22. Et conſequenter pax, & cautio facta cum promiſſione non offendendi perſonam, ſeu perſonaliter, frangitur per verbalem iniuriam, vt expreſsè voluit Bero. *conſ.* 202. *lib.*2. *num.*22. *&* 23. Cæphal. Honded. & Far. *q.*107. *n.*189.

23. AM-

23. AMPLIATVR 10. Regula 2. Vt pax, ſeu cautio indiſtinctè dicatur rupta ex falſo teſtimonio, ſeu accuſatione, ſecundùm Surd. Far. & alios ab eo citatos, *n*.247.& 254

24. AMPLIATVR 11. Regula 2. Vt omnes propoſitæ Regulæ Ampliationes multò magis procedant, dùm pax, ſeu cautio de non offendendo fuit celebrata cum promiſſione de non offendendo directè, ſeu indirectè, vel quocumq; modo; ſiuè ſub alijs clauſulis, & verbis vniuerſalibus, ſecundùm Bert. & ad eum Claud. *conſil*. 147. *lit. B*. Concordantes inducens, Lud. Piguer. *deciſ. crim*. 21. *nu*. 6. & Farin. *q*.107. *n*. 157. Et omnes probationes Regulæ 2. à fortiori, hanc probant Ampliationem.

Plures caſus enumerātur, in quibus ex offenſione pax ſeu cautio rupta non dicitur, vſq; ad n.38.

25. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt quando pax facta fuit cum cautione de non offendendo tantùm in perſonam, non dicatur fracta, niſi promittens tangat, & lædat principaliter corpus, *l*.1. *§. hac autem*, vbi Bald. & Florian. *ff. de his, qui deiecer*. Vulpel. *in tract. de promiſ. de non offend. q*.92. *nu*.8. & 17. vbi teſtatur de cōmuni DD Bart. Dec. & Far. plures concordantes citans, *q*. 107. *n*. 147. Vel quandò promittens tangeret res corpori cohærentes inſeparabiliter, vt vngues, pilos, ſeu capillos, Vulpel. vbi ſupra, *q*.91. *num*. 4. Viu. *deciſ*.368. Bart. Hercul. & Farin. *n*.149. Vel ſaltem quando tangeret res cohærentes ſeparabiliter, puta accipiēdo vi rem de manu alteriùs, ſiuè eiuſdem veſtes ſcindendo, Vulpel. *ibidem*, *n*. 1. latè Onded. *conſ*. 103. *nu*. 26. & *ſeq*. Bart. magiſtraliter, & Farin. *num*.148.

26. Ex hac limitatione, moderātur plurimæ ex ſupra poſitis Ampliationibus, præſertim illa de proiectione lapidis, ſeu teli, dum perſona tacta non fuit, de qua Farin. *q*. 107. *nu*. 169. Alia de euaginatione armorum, & admenatione ſinè læſione, de qua Far. *nu*. 166. Et idem dic de ſimilibus offenſionibus, ſeu iniurijs, quæ, dato, quòd ſint perſonales, non tamen ſunt in perſonā.

27. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt pax, ſeu cautio ſimplex de non offendendo, non rumpatur propter furtū ei factum, cum quo quis pacem fecit, Bar. quem ſequitur Ang. *in l. verum, ff. de furt*. Ea ratione, quià fur non animo ſe vindicādi, ſed lucrādi furtum fecit: Quamuis alibi idem Bar. oppoſitum ſentiat, Luc. Cac. qui de communi teſtatur, Caſtren. Corn. Onded. & Farin. *q*.107. *n*. 238. Viu. opinione 566. vbi de magis communi, Bal. ad Clar. *q*. 47. *num*. 65. Licèt Bal. Rom. & alij relati à Farin. *n*. 239. contradicant: Quorū opinio procedere poſſet, quando furtum factum eſſet cauſa offendendi, & ſe vindicandi, in quibus terminis ita tenent Viu. *opin*.565. Gozzad. *conſil*.31. & Farin. *n*. 242.

28. AMPLIATVR limitatio 2. Vt pax ſeu cautio de non offendendo nec etiam rumpatur propter offenſionem illatam in bonis, ſecundùm Bertran. Caſtren. quos ſequitur Hercul. *de caut. de non offenden. cap*. 25 *nu*. 1. Corn. & Bar. qui citatur etiam pro oppoſita opinione, quos refert Farin. *q*.107. *n*.240. Qui *n*. 241. dicit, hanc Ampliationem

nem

Digitized by Google

nem reddi dubitabilem, cum contra eam teneant Luc. de Pen. Gozzad. qui loquitur in combuſtione fœnilis, Aluarot. Nouel. & Surd. *locis ab eo citatis*.

29. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt pax, ſeu cautio de non offendẽdo non cenſeatur rupta, propter offenſionem ſecutam, non ex veteri cauſa, propter quam fuit facta pax, ſeu cautio data, ſed ex noua cauſa, Clar. *§. fin. q. 47. verſ. quaro nunc*, vbi concordantes inducit, & teſtatur de communi, Hercul. *trac. de caut. de non offen. cap. 13.* vbi de magis communi, & ab omnibus approbata, & obſeruata opinione, Bar. Bal. Maſcar. qui de receptiſſima opinione, & Farin. innumeros cumulans, *q.* 107. *n* 403. qui ait, in conſulendo, & iudicando ab hac communi non eſſe recedendum.

30. Vnde ſi vnus paciſcens alium vulnerauerit, ſi vulneratus vulnerantem occidat, etiam ex interuallo, non tenebitur occidens pœna pacis, ſeu cautionis ruptæ, Caſtren. Iaſ. & omnes DD. *in l. qui ſeruum, ff. de verb. oblig.* Clar. vbi ſupra, *verſ. ſed quoniam*, vbi alijs relatis, ait, in hoc omnes concordare, Bertaz. Maſc. & Farin. plures citans, *q.* 107. *n.* 404. Et hoc eſt verum, quamuis in inſtrumento pacis ſit iuramentum, Pariſ. *conſ.* 165. *lib.* 4. Maſcar. Far. & alij, *n.* 411. Non tamen per hoc occidẽs euitabit pœnas homicidij Iuris communis, vel Statuti, ſecundùm Imol. *in l. qui ſeruum, ff. de verb. oblig.* Vulpell. *conſ.* 89. Hercul. Far. & alij, *n.* 427.

31. Sed animaduerte, quòd ad hoc, vt noua cauſa excuſet, debet eſſe grauis, & iuſta, ſecũdùm Aret. & Imol. *in d. l. qui ſeruum, per illum tex.* vbi communiter alij DD. Cæphal. & Clar. *§. fin. q.* 47. *verſ. quaro nunc*, Rom. & Hercul. cum concordantibus, inductis a Far. *q.* 107. *n.* 462. *& ſeq.* Licèt Alex. Ias. & alij permulti relati a Farin. *nu.* 460. *& ſeq.* ſentiant ſufficere in propoſito etiam leuem, & iniuſtam cauſam.

32. Iuſta autem cauſa noua, ex qua offendens a pœna ruptæ pacis, ſeu cautionis excuſatur, dubio procul, eſt omnis ea, quæ prouenit ex facto aduerſarij punibile ad iracundiam prouocante, ſecundùm Hercul. Maſcar. Far. & alios, *q.* 91. *nu.* 12. *&* 13. Immò etiam ex facto ad iracundiam prouocante impunibili; Quamuis enim ad incurrendam pœnam fractæ pacis, vel cautionis, factum punibile requiratur, tamen ad effectum excuſandi à fractura pacis, vel cautionis propter præcedentem offenſionem, & ſic ex noua cauſa, ſufficit, quòd offenſio oriatur ex facto ad iracundiam prouocante, licèt non punibile, Hercul. *tract. de caut. de non offend. cap.* 24. Claud. Noni. & Far. *q.* 107. *n.* 146. *&* 466. *cum ſeq.* ex Soc. iun. Vulpel. Rom. & alijs.

33. Exemplificatur. Vt noua iuſta cauſa ſit reoffendendi, mentita iniuſta, Hercul. *vbi ſupra*, *n.* 24. *c.* 51. Soc. iun. & Far. *q.* 107. *n.* 481. Item iniuria verbalis, Farin. *n.* 483. Seù verba iniurioſa, vel infamatoria, prolata etiam in abſentia partis, Hercul. *de caut. de non offend. c.* 134. Far. alios citans, *n.* 88. Item minæ de occidendo, Hercul. *ibidem*, Far. *n.* 491. & Vulpel. *conſ.* 67.

Item

Item damnificatio in bonis etiam cum modica iactura, Hercul. *d. cap.* 13. Vulpel. & Farin. *n.* 494. Item vrtata cubitalis, etiam in pallio, animo iniuriandi, Hercul. *ibidem*, Maſcar. & Farin *n.* 497.

34. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt pax, ſeu cautio de non offendẽdo, in dubio, non cenſeatur rupta, Hercul. *de caut. de non offend. cap.* 33. Vulpel. *conſil.* 2. Alex. *conſ.* 19. *li.* 1. Maſc. Honded. & Far. concordantes inducens, *q.* 107. *n.* 398. Licèt enim d. pax, & cautio antequã fiat, ſit fauorabilis, tamẽ poſtquam facta eſt, & ſecuta offenſio, & dubitatur de fractione, eſt odioſa, Alex. Dec & Hercul. *cap.* 1. *&* 20. Vulpel. Farin. & alij ab eo relati, *n.* 397.

35. Hæc limitatio 4. propriè intelligitur, quandò agitur de exactione pœnæ, pro offenſione facta ab ipſomet promittente: Sed multò magis procedit, dum agitur de exactione pœnæ pro offenſa facta ab alijs, pro quibus paciſcens promiſit, hoc enim caſu agitur de odio irrationabili, vt ſcilicet vnus teneatur pro delicto alterius, ita Bar. *in l. licitatio, §. quod illicitè, n.* 5. *& 6. ff. de publican. & vectigal.* & latè probat Honded. *conſil.* 103. *nu.* 26. *& ſeq. lib.* 1. & tenuit Farin. *q* 107. *nu.* 148. 156. 183. *&* 191. qui præſertim dixit, *d. n.* 148. quòd dum agitur de hoc odio irrationabili, ad eſcludendam pœnam, verba conuentionis ſtrictè ſunt interpretanda.

36. Vndè quamuis promiſſio de non offendẽdo perſonam, ſeu perſonaliter, frangatur ab eo, qui promiſit, dum ipſemet offendit, vt ſupra, etiam ſi corpus non tangatur; tamen, dum alij, pro quibus paciſcens promiſit, offendunt, fracta pax, & promiſſio non dicitur, niſi ab illis corpus tangatur, ita vt paciſcens pro iiſdem teneatur pœnam ſoluere, Bal. *in rubr. ff. ſolut. matrim. col.* 1. *ad fin.* Cæphal. *conſ.* 190. *lib.* 2. Dec. Hercul. & Farin. *q.* 107. *num.* 150. Similitèr, licèt ex iniuria verbali paciſcentis frangatur pax, ſecùs tamen eſt in iniuria verbali eorum, pro quibus promiſit paciſcens, qui proptèr hoc ad pœnam fractæ pacis non tenetur, Farin. *nu.* 191. Idem dic de inſultu ſinè armis, vel etiam cum armis, ſinè percuſſione, ſecundùm Simon. de Præt. *conſil.* 188. & Farin. *n.* 160. Idem, in inſultu in veſtibus ſinè læſione corporis, & in ablatione violenta alicuius rei de manibus, Bar. Honded. Vulpel. & Far. *n.* 183.

37. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt ex mandato de offendendo, ſeu occidendo, offenſione non ſecuta, non frangatur pax, & cautio de non offendendo, Bertaz. & Farin. *q.* 107. *n.* 205. Bero. *conſil.* 202. *lib.* 3. vbi ex profeſſo tractat, & ampliat: Immo idem dicendum eſt offenſione ſecuta, quia in materia iſta, ſtrictè intelligenda, qui per alium facit per ſeipſum feciſſe non videtur, niſi expreſsè promiſſum ſit non offendere per ſe, nec per alium, Hercul. *de caut. de non offend. c.* 36. Gozzad. & Far. *n.* 208.

38. AMPLIATVR limitatio 5. Vt nec pax frangatur ex conſilio, ſeu perſuaſione de offendendo, offenſione non ſecuta, ſecundùm

Bero.

Digitized by Google

Bero. & Hercul. locis ſupra proximè citatis, & ſequitur Far. *n.*106.

39. REGVLA 3. ſit. Occidenti ſub pace, capitalis pœna imponitur; Vulneranti pœna amputationis manus; Fuſtibus percutiēti, barbam, vel crines expilanti, pœna librarum decem; Percutienti manu vacua, quinque librarum pœna: Ita determinatur *in c.*1. *de pace tenen. in vſibus feud.* iuxta declarationem illius tex. Vulpel. *in tract. de pace* q 51. *nu.* 1. quam ſequitur Farin. *q.* 107. *n.*57.

Pœnæ diuerſæ frãgentis pacem.

47. Animaduerte, quòd licèt *dictum cap.* 1. loqui videatur de violantibus pacem publicam, puta inter duas Ciuitates; tamen idem eſſe dicendum in violatoribus pacis factæ inter perſonas ſingulares, expreſsè tenuit Bal. *in d. cap.* 1. *n.*1. *in fi.* & Vulpel. *vbi ſup. n.*2. licèt h c videatur requirere, quòd pax iuramento firmata ſit, aliàs ſecus, & idem requirere videtur Viuius, *opinione* 567. *n.* 2. & eſt de mente Alber. Marſ. & Far. *q.*107. *nu.* 63. & 64. ſentientes pœnas, *in d. c.* 1. taxatas, contra pacem frangentes, intèr priuatos infligendas eſſe.

41. LIMITATVR 3. Regula, in Clerico pacis violatore, qui pœna 20. librarum punitur, dum eſt præſens, dum verò abſens eſt, eo quòd aufugit, & inobediens eſt, beneficio Eccleſiaſtico priuatur, & tanquam proſcriptus, ſeu bannitus habetur, *c.* 1. §. *Clericus*, *de pace tenen.* & ibi notauit Bal. *nu.* 1. Vlterius tali Clerico non comparenti, etiam bona publicantur, nec non excommunicatur, vt not. Io. Berber. *in viatorio iuris rubr.* 29. *n.*3. *per c. illi*, *qui* 24. *q.* 3. & tenet Far. *q.* 107. *n.* 73. Et ex his poterit Iudex Regularis arbitrari, quibus pœnis ſuos ſubditos coercere poſſit, dum eos, fractores pacis inueniet: Dimitto hic agere de pœnis impoſitis fractoribus pacis publicæ, de quibus Farin. *q.*107. *n.*58. & *ſeq.*

Si Clericus ſit fractor pacis.

De prohibitione delationis armorum, & de pœna inobedientium, Quæſtio 114.

1 CVM tam antea, quàm poſtea, & etiam in actu homicidij, interuenire ſoleat armorum delatio; De hac, & eius pœna, poſt diſcurſum de homicidio, in hac q. eſt agendum. In qua pro intelligentia, quid veniat appellatione armorum, remitto lectorem *ad tex. in l. armorũ*, & ibi glo. & DD. & precipuè Alciat. *ff. de verb ſign.* Nec nō ad ea, quæ remiſſiuè notat Far. *q.*108. *n.*1. & tangitur, *hic ſupra, n.6.*

Appellatione armorum quid veniat, remiſſiuè.

2. REGVLA ſit; Armorum delatio de iure prohibita eſt, *vt eſt tex. in l.* 1. *vbi* Bar. & Ang. *ff. de vi publ.* & *in l.* 1. & *ibi* gl. Ang. & alij, *C. vt armorum vſus*, Decian. Menoch. & tot alij relati a Farin. *n.* 3. vbi probat, omni iure, videlicet, *ff. C. et Auth. armorũ delationē prohibitam eſſe.*

Armorũ delatio prohibita eſt.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt deferens arma contra iuris prohibitionem, teneatur pœna *l. Iul. de vi publ. eſt tex. in l.* 1. vbi glo. *ff. de vi publ.* Decian. Iaſ. Menoch. & alij cum Farin. *q.*108 *n.*4. Et hæc pœna eſt arbitraria ſecundùm Clar. Gram. Oſaſch. & Menoc. *de arbitr. qq. lib.*2. *caſu* 394. *n.*1 Dec. & Far. *n.*5. Intellige non exiſtentibus Statutis,

Pœna deferentis arma.

Mmm

tutis, quæ ceſſare faciunt pœnam iuris, ſicut bandimenta, pœnam iuris, & Statutorum ceſſare faciũt, Decian. & Farin. *q*.108. *n*.13.

Clericis prohibetur delatio armorum, & ſub qua pœna?

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt delatio armorum etiam Clericis ſit probibita, *in c. Clerici, de vita, & honeſt. Cleric.* vbi, vt notat Lezan. *to.3. verſ. arma, n.2.* ſub excommunicationis ferendæ pœna, hoc illis expreſsè prohibetur, & conſequentèr ſub culpa lætali, vt ibi notat gl. & obſeruauit Menoch. *vbi ſup. nu.* 31. *& ſeq.* Afflic. Decian. & Farin. *n*.21. Et iſta pœna, arbitrio Iudicis Eccleſiaſtici, erit infligenda, Clar. Afflic. & Farin. cum alijs, *n*.24. *&* Menoch. *ibidem, n*.34.

Pœna cōtra Monachos tenentes arma intra ſepta Monaſterij.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt Monachi tenentes arma intra ſepta, ſeu clauſuram Monaſterij, ſinè licentia Abbatum, in excommunicationem latæ ſententiæ incurrāt, *Clem.* 1. *§. quia verò, in fin. de ſtatu Monach.* & notant Miran. *in man. to.* 2. *q*.35. *art*.18. & Lezan. *to*.1. *c*.9. *n*. 26. nec non *tom.3. verb. arma, n*.1. Nulli tamen hæc excommunicatio reſeruatur, ſecundùm Nauar. Suar. Tolet. & Lezan. *d. n*.1. Qua nihilominus ligantur omnes Monachi, ſiue nigri, ſiue albi, ſiue alterius coloris habitus, Syluest. Tolet. & Leza. *d. n*.1. Venientes autem Monachi ad Monaſterium cum armis, non animo ea retinendi, non excommunicantur, Tolet. & Leza. *d. n.* 26. & notat glo. *in d. §. quia verò, in fi.* vbi etiam ait, in hoc Canone, armorum delationem non videri Monachis prohibitam.

6. Nota hic, quòd nomine armorum intèlligũtur tam arma defenſionis, vt galeæ, Loricæ &c. quam offenſionis, vt gladij, lanceæ, archibuſij &c. quia *tex. in d. §. quia verò*, indefinitè loquitur, & ita tenent Graff. Syluest. Suar. & Lez. *in d. verbo arma, n*.1. Sed oportet, quòd ſint propriè arma, ideſt inſtrumenta ad bellicum vſum per ſe inſtituta, non autem baculi, ligna, lapides, & ſimiles, quibus homo poteſt ad alios offendendũ vti, cum hæc communi vſu arma non vocentur, & conſequentèr, *in d. Clement.* non videntur comprehenſa, ſecundùm Suar. & Lezan. vbi ſup. proximè, licèt Syluest. *in ver. excommunicatio* 9. *nu*.73. oppoſitum teneat, & ideò Graff. *deciſ. aur. lib.*4. *cap.* 21. *n.* 19. dicit, tutius eſſe ab his omnibus abſtinere.

Siuè defenſiuá, ſiuè offenſiua.

Dummodo ſint propriè arma.

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt procedat in omnibus Regularibus. Licèt enim Regulares non aſtringantur à citato *c. Clerici, de vita, & honeſt. Cleric.* quod loquitur de Clèricis; Appellatione namque Clericorum in odioſis, & pœnalibus Regulares non veniunt, Sylu. *in ſum. ver. Clericus* 1. *n*.1. & Leza. *tom.* 3. *ver. arma, nu.* 2. Nec etiam per *d. Clem.* 1. cum tantùm loquatur de Monachis; Verba autem in pœnalibus reſtringi debeant, Suar. *to*.5. *de cenſur. diſp*.23. *ſect*.5. *n*.4. *&* 8. & Lez. *in d. ver. arma, n*.1. De quibus vide *ſup. q*.111. *n*.81. *& q*.129. *nu.* 14. (quamuis prædictis, minimè ſubſcribat Graff. *deciſ. aur. lib.* 4 *cap.* 21. *n*.19.) Nihilominus armorum delationem omnibus Regularibus prohibitam eſſe tenedum eſt, attentis iuribus Imperialibus citatis in Regula huius q. *n*.2. Deficiente enim

Armorũ delatio Regularibus prohibita eſt

De iure Ciuili.

enim Canone, Leges iuſtæ, quæ ſunt in corpore iuris communis, prout ſunt præcitatæ, ſeruandæ ſunt, etiam in foro Eccleſiæ, ita Hoſtien. receptus ab omnibus, *in c. vlt. de ſolut.* vt teſtatur, & ſequitur Rodr. *q. Regul. tom. 1. qu. 66. art. 2. verſ. prima Regula*, & tenuerunt Abb. Dec. & Fely. *in c. 1. n. 8. de noui oper. nuncup.*

Leges Ciuiles obligant omnes Eccleſiaſticos, quoad vim directiuam.

8. Et quidem, quòd prædictæ leges Imperiales, & in corpore iuris inſertæ obligent, quo ad vim directiuam, ſeu in foro cõſcientiæ, omnes Eccleſiaſticos, tenuerunt Medina, qui teſtatur de communiſſima opinione, *in 1. 2. q. 96. ar. 5.* vbi etiã cæteri Theologi moderni, Syl. *ver. Lex, qu. 15.* & diffusè Sayr. *in Clau. Reg. p. 1. lib. 3. c. 4. n. 16* Abb. Dec. Fel. & communitèr alij, *in c. Eccleſia, de Conſtitut.* Bar. & alij DD. *in l. cunctos populos, C. de Sum. Trin. & fid. Cath.* & hanc tenet, & aſſerit cõmuni conſenſu receptam, Suar. *de ll. lib. 3 c. 34. n. 6.* vbi concordantes alios inducit, *& n. 22. in fin.* expreſsè aſſerit prædictis ll. quo ad vim directiuam, obligari omnes Eccleſiaſticos, etiam Regulares.

Etiã Regulares.

Ratio.

9. Plures rationes huius veritatis inducuntur à DD. ſed præcipua, & conuincẽs eſt illa; Quia tales leges Imperiales in corpore iuris inſertæ, per Sũmos Pontifices, in Sacris Canonibus, approbantur, & quoad hunc effectum, quaſi canonizantur præſertim *in c. de capitulis diſt. 10.* & in alijs locis relatis à Suar. *n. 14.* Et hanc rationem ponderarũt, & explicarunt, Dec. *in c. Eccleſia, de Conſtit. n. 27.* & Suar. *vbi ſup. n. 13 & ibi* comprobationes adducit.

Non autẽ quoad coactiuã.

10. Quo verò ad vim coactiuam, an Leges Ciuiles, ſcilicèt, imponẽtes pœnam ferentibus arma comprehendant Regulares, & alios Eccleſiaſticos? Dico, quod auctores harum Legum, non poſſunt cogere Eccleſiaſticos ad illarum obſeruantiam, nec punire trãſgreſſores, hanc enim coactiuam non habent Principes, vel Iudices laici in Eccleſiaſticos, nec quo ad hoc Canones approbant ll. Ciuiles, vt obſeruat Suar. *vbi ſup. n. 15.* & tenent, Soto, Sylu. & Rodr. in q. Reg. *to. 1. q. 66. verſ. octaua Regula*, & fauent omnes DD. *in cap. 1. de conſtitut.* Sed poſſunt Eccleſiaſtici, & Regulares à ſuis Prælatis, ſeu Iudicibus cogi, & puniri propter tranſgreſſiones talium ll. Ratio eſt, quià illa trãſgreſſio eſt delictum contrarium bono communi, ergo poteſt per poteſtatem aliquam puniri, non per Ciuilem, ergo per Eccleſiaſticam. Et pœna imponenda eſt arbitrio talis Eccleſiaſtici, licèt per ll. Ciuiles eſſent taxatæ pœnæ pro tali delicto, non enim Iudex Eccleſiaſticus illã imponere tenetur, ita Couar. Sal. ſed. *d. c. 34. n. 18.* & tenet Rodr. *in d. ar. 2. verſ. octaua Regula*, vbi reddit rationem, quià Lex illa, quo ad illam partem, qua pœnam taxat, pertinet ad vim coactiuam, & ideo non habet vim in Eccleſiaſticum; Subdens eſſe prudens conſilium, & Canonibus conſentaneum, vt Iudices Eccleſiaſtici, vbi deſunt Canones imitentur ll. iuſtas Ciuiles: Sed, vt notat, vbi ſup. Rodr. non ſunt imponendæ huiuſmodi pœnæ ſecundùm rigorem, ſed ſecundùm id, quod dictat paterna charitas:

Vnde ſuperior Eccleſiaſticus puniet eius arbitrio.

Mmm 2 Immo

Immo quandò pœnæ impoſitæ à iure Ciuili eſſent corporales, vel aliàs inducentes Eccleſiaſticam perſonam, tunc nullo modo eſſent infligendæ, vt notat Suar. *vbi ſup.*

An Eccleſiaſticus poſſit per curiam ſæcularē armis ſpoliar prohibitis?

11. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 4. in eo, quod dictum eſt de vi coactiua hic ſup. *nu.* 10. Vt Iudices, ſeu miniſtri curiæ ſæcularis nō poſſint ſpoliare Eccleſiaſticos armis prohibitis, ſed tantùm eos mittere, ſeu ducere ad eorum Iudicem Eccleſiaſticum, vt docent DD. quos citat, & ſequitur Barboſa, *in ſuis collect. to.* 1. *lib.* 3. *tit.* 1. *c.* 2. *n.* 6. Bonacin. Megala, Riccius, Salas, & Dian. hos, & alios inducens, *par.* 1. *tr.* 1. *reſol.* 9. Couar. & alij, quos ſequitur Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *c.* 29. *col.* 2. *in prin.* Et hoc procedit, quamuis arma adeò eſſent prohibita, vt nec domi conceſſum eſſet ea retinere, Suar. & Dian. *p.* 3. *tract.* 1. *reſol.* 28. Hanc ſubampliationem vocat probabiliorem Leza. *to.* 3. *ver. arma, n.* 5. Cum ſint plurimi, & grauiſſimi DD. tenentes, Eccleſiaſticos expoliari poſſe armis prohibitis per miniſtros curiæ ſæcularis, vt ſunt Clar. *§. fin. q.* 36. *n.* 26. Couar. Bann. Graff. & permulti alij, relati à Dian. *d. reſol.* 9. quos tamen ipſe ait, falli.

Ex neceſſitate deferre poteſt arma Eccleſiaſticus.

12. LIMITATVR 1. Ampliatio 4. Vt in caſu magnæ neceſſitatis, puta dum Clericus, vel Religioſus timeret ſibi mortem ab inimicis, vel in via à latronibus ſpoliari, poſſit arma geſtare, etiam ſpecialiter prohibita, ſi huic periculo ſinè illis obuiare non poſſet: Ius enim naturale, vitam, & bona conſeruandi, præponitur Legi poſitiuæ, Graff. Barboſa, & Lezana, *tom.* 3. *ver. arma, n.* 6.

Ad neceſſariā defenſionē.

13. LIMITATVR 2. Ampliatio 4. Vt Clerici, etiam Regulares, arma, quamuis offenſibilia, generaliter deferre poſſint, ad neceſſariā defenſionem perſonarum, & rerum ſuarum, *vt eſt tex. in c. dilecto,* & ibi glo. *de ſenten. excom. in* 6. *& in c. olim, il* 1. vbi glo. *de reſtitut. ſpoliat.* & tenuerunt Bertaz. Carer. Marſil. & Farin. *q* 108. *n.* 69. Sed hoc in praxi non valet, vt dicam, *in hac q. n.* 19.

Grauius puniēdus eſt deferēs arma venenata

14. AMPLIATVR 5. Regula; Vt multo magis procedat in deferentibus arma venenata, nam tales grauiori pœna plectendos eſſe, certum eſt, vt not. Petr. a Plac. in Epitom. *delict. lib.* 1. *cap.* 8. Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 394. Decian. Claud. & Farin. cum alijs, *q.* 108. *n.* 51.

Seu magis inſidioſa, vt archibuſetta, &c.

15. AMPLIATVR 6. Regula; Vt etiam multo magis ſit vera, in deferentibus arma magis inſidioſa, & pernicioſa, vt baleſtræ paruæ, & parua archibuſetta; Hos enim grauiori pœna puniendos eſſe ſenſit Decian. & poſt eum Far. *q.* 108. *n.* 52. Et, vtiq; de archibuſettis, *eſt Bulla Pij IV.* 65. *in par.* 1. *Bullar. & Pij V.* 151. *par.* 2. in quibus illa deferentibus læſæ Maieſtatis pœna, & rebellionis imponitur. Et vlterius, *in d. Bulla Pij V.* imponitur eadem pœna contra deferentes alia arma breuiora, vt ſunt pugiones, & cultelli cū cuſpide, maiores vno palmo, & minores tribus palmis. Sed, vt not. Far. *vbi ſup.* præſertim, dum non conſtat, quòd talia arma deferens haberet animum aliquod deli-

Digitized by Google

delictum cum illis committendi, in praxi pro ſimplici delatione pugionis, ſolet imponi pœna pecuniaria, vel trium ictuum funis; Et hæ pœnæ ligant etiam Eccleſiaſticos.

Venditio & quilibet alius contractus, nec non retentio prohibitorū armorū inhibetur.

16. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 6. Vt emptio, venditio, permutatio, datio in pignus, & quilibet alius contractus archibuſettorum ſit prohibitus *à d. Conſtitutione Pij IV.* Subampliatur 2. Ampliatio 6. Vt in eadem Conſtitutione ſit prohibita retentio domi archibuſettorum ſub eadem pœna delationis, pro vt notat Far. *q.* 108. *n.* 41. Niſi quis paruo temporis ſpatio d. archibuſetta retinuiſſet, quo caſu non intraret d. rigoroſa pœna, Claud. Bertaz. Burſat. & Far. *n.*43. Sed licèt *Pius V.* vbi proximè, dicta extenderit ad pugiones, & alia arma breuioris menſuræ tribus palmis, tamen niſi fuerint ſtilletti, aut baleſtrinæ, hæc Conſtit. non fuit poſita in praxi, vt teſtatur Far. *n.*37. *&* 41. vbi notat, quo ad ſtillettos, ſe non vidiſſe propter eorum venditionem, ſeu retētionem, vnquam deuentum ad corporalem pœnam.

Deportātes baculum aptū ad offendendum, vel pilā plūbeā.

17. AMPLIATVR 7. Regula; Vt procedat in portante baculum aptum, & accomodatum ad offendendum, talis enim punitur, ſecundùm Menoc. *de arbitr. qq caſu* 394. *n.*70. Baiar. ad Clar. *q.*82. *n.*68. & Far. *q.*108. *n.* 89. Idem dic in portante pilam plumbeam, cum Arno. & Bonacoſ. *in q. crim. in ver. de armis ad. fi.* Dec. & Far. *n.*90.

Quid in offenſiuis delatis ad defens.

18. LIMITATVR 1. Regula; In deferente arma offenſiua ad ſui corporis defenſionem, qui non videtur puniendus, gl. *per illum text. in l. pen. ff. ad l. Iul. de vi publ.* Afflic. & Marſ. *per text. in c. dilecto*, & ibi gl. *de ſent. excom. in* 6. Bertaz. & Carer. locis relatis à Farin. *nu.*68. *&* 69.

Vel in defenſiuis.

19. Sed vt not. Decian. Menoc. & Far. qui concordantes citat, *q.* 108. *nu.*70. in praxi hæc excuſatio non valeret, arma enim, etiam ad propriam defenſionem, ex Superioris licentia deferenda ſunt: Et vlterius niſi quis probet contrarium, ex delatione taliū armorum non permiſſorum, non præſumitur, quod ad defenſam deferantur, ſed potius ex malo animo, glo. & Bal. *in c.* 1. *§. ſi quis ruſticus, de pace tenen.* Ang. Alex. Decian. Menoc. & Far. *n.*71. Nec deſunt DD. tenentes, nec ad defenſam poſſe impunè arma defenſibilia deferri, vt ſunt Alber. & Clar. *§. fin. qu.*83. *verſ. quæro nunquid*, Marſ. Rolan. & alij relati à Far. *n.*74. Licèt in hoc vltimo alij contra ſentiant, ab eodem citati, *n.*72.

Quid in eo, qui in ſua domo ſtat armatus?

20. LIMITATVR 2. Regula; Vt ſtans armatus in ſua domo non incurrat pœnam delationis armorū, quamuis ſtet in oſtio propriæ domus, Burſat. *conſ.*141. & Farin. *q.* 108. *num.*40. Niſi arma illa eſſent adeo prohibita, vt nec etiam domi permitterētur retineri, vt ſunt archibuſetta, quorum retentio domi, *per d. Conſtit. Pij IV.* punitur eadem pœna, qua delatio.

Vel defert cauſa itineris, ſeu venationis.

21. LIMITATVR 3. Regula; In deferente arma extra Ciuitatē, itineris cauſa, hoc enim iura permittunt, *l.* 1. *ff. ad l. Iul. de vi publ.* vbi

vbi

Digitized by Google

vbi Ang.& Bar. notât quòd quamuis de iure Authen hoc non liceat, vſus tamen communis idem admiſit, ſubſcribit Clar. vbi ſup. Menoch. & alij, quos ſequitur Farin. *n.* 105. Qui, *n* 114. cum Bar. Decian. Menoch. & pluribus alijs, ampliat ad deferẽtes arma venationis cauſa: Et vlterius *n.* 110. ampliat Far. ex Decian. (qui ait, quòd ita tradunt omnes) Menoch. & alijs ad Clericos, qui tranſeuntes per loca periculoſa, ad defenſam corporalem, arma deferunt.

Vel dum cõſuetudo permitteret.

22. LIMITATVR 4. Regula; Vt non procedat, quando conſuetudo armorum delationem permitteret, talis enim conſuetudo valeret, vt probat Far. *q.*108. *nu.* 146. Et eadem conſuetudo vtique à pœna excuſaret, ſecundùm Pariſ. *conſ.*171. *lib.*4. Decian. *tract. crim. lib.*8. *c.*3. *n.*60. Bertaz. Burſat. & Far. *d. n.*146. Qui, *nu.*148. tangit, in Bullis Pontificijs præcitatis videri reprobatas conſuetudines circa delationem armorum in ipſis prohibitorum.

Seu dum quis non eſt apprehẽſus cũ armis.

23. LIMITATVR 5. Regula; Vt quamuis ſit aliquis conuictus de delatione armorum, dum cum illis non fuit inuentus, & apprehenſus, non ſit puniẽdus, Bal. Cyn. & Ang. *de maleſ. in ver. dictus Andreas*, Carer. *in praxi, tr.*1. *de appell. §. in tex. n.*22. *& ſeq.* vbi dicit hanc cõmunem, & in praxi ſeruandam opinionem, Clar. *§. fin. q.* 82. *verſ. ſtatutũ* 6. vbi plures concordantes inducit teſtãtes de magis communi, & ſeruata opinione, à qua ipſe nullo modo recedendum putat; Viu. *opin.*767. vbi de communi ſeruata opinione, & ait ab ea tanquã à tutiſſima in deciſiuis non eſſe recedendum, Gomez. & Far. cum concordantib. *q.*108. *n.*132. *& ſeq.*

24. Licèt contra, quòd puniatur deferens arma, ſi conſtiterit de delatione, quamuis cum eis repertus non fuerit, tenet Imol. & hunc ſequitur Amad. *trac. de ſyndc. n.*9. & pro hac opinione citatur Ang. *vbi ſup. n.*7. qui hanc dicit veriorem, Iaſ. Rom. Præſertim, ſi cum eis deferens fuerit inuentus, & ſi non captus, ſecundùm Menoch. teſtans de veriori, & concordantes citans, & hos, & alios refert Far. *q.*108. *n.*138. qui tandem concludit, *n.*143. pro ſola delatione armorum, ſe numquam vidiſſe proceſſum per inquiſitionem, præterquam in archibuſettis paruis, prohibitis à Bullis citatis *Pij IV. & V.* inducens pro limitatione etiam alios DD.

Seu in deferẽte ſaxa, vel fuſtes.

25. LIMITATVR 6. Regula; In deferente ſaxa, vel fuſtes, hæc enim non ſunt arma propriè, cum ſecundùm ordinationem naturæ non ſint ad offendendum, vndè ea deferens non punitur pœna delationis armorum, Nauar. *in c. quorumdam in* 1. *notab. de Iudæis.* Clar. *vbi ſup. verſ. & ſcias*, Bar. Alex. Rom. & alij, quos ſequitur Farin. *q.*108. *nu.*88. Idem dic in ruſtico, deferente accettam, roncam, falces, raſtra, ligones, perticas, & ſimilia, non ordinata principaliter ad offendendum, ita Afflic. & Far. *n.*33. Idem in deferente gladiolum ad ſcindẽdum panem, vel ad temperandos calamos aptum, Bar. Alex. & Ang. *in l.*1. *ff. ad l. Iul. de vi publ.* Iaſ. Rom. Menoch. & Farin.

Digitized by Google

Pœna delationis armorũ, an cum pœna vulneris cõfundatur?

rin. concordantes inducens, *n.*77.

26. LIMITATVR 7. Regula; Vt ſi quis cum armis vulnerauerit, nõ puniatur pœna delationis armorum, ſed tantùm vulneris, pœna, cum qua confunditur pœna delationis armorum, ſecundùm Bart. *in authen. de armis §. denunciamus, n.*3. Decian. *tract. crim. lib.*8. *ca.*4. *n.*19. Bonacoſ. Cæphal. & Farin. concordantes citantem, *q.*108. *nu.* 66. Hoc tamen procedit, quandò pœna vulneris eſt maior, quã pœna delationis armorum, tunc enim minor pœna cõfunditur cum maiore, alias ſecus, Decian. vbi ſup. & Farin *n.*168. Superaddit Iacob. de Beluiſ. quẽ ſequitur Ioan. de Plat. vt hæc limitatio 7. procedat, quãdò quis arma detulit ad aliquem vulnerandum; ſed ſi quis arma detulerit contra prohibitionem, & non ad effectum vulnerandi aliquem ſi poſtea aliquem cum illis vulneret, duplici pœna videtur puniendus, ſecundùm eoſdem DD. Quorum declarationem ſubtilem ait eſſe, Far. *n.*167.

27. De materia huius q. diffusè agit Far. *q.*108. ad quem lectorem remitto.

De ſimplici fornicatione, & eius pœnis. Quæſtio. 115.

1 ACTVM eſt in Superioribus de homicidio, alijſq; delictis ſanguinis; In hac q. & quibuſdam ſeq. de carnis delictis, agẽdum erit.

Dupliciter fornicatio ſumitur.

2. Præmitto 1. quod fornicatio dupliciter in iure accipitur, largè ſcilicèt, & generalitèr, pro illicito quocunque coitu; Et ſpecialiter, & ſtrictè, pro concubitu ſoluti cum ſoluta, ita declarat Bermon. *de publ. concub. in rubr. de fornic. n.*1. *per tex. in c. lex illa*, 36. *q.*1. & ſequitur Ghirald. & Far. *q.*137. *n.*6.

3. Præmitto 2. iuxta propoſitam diſtinctionem, fornicationẽ aliam dici ſimplicem, aliam duplicem. Fornicatio ſimplex eſt coitus ſoluti cum ſoluta, ſecundùm S. Thom. *in* 4. *ſenten. diſtin.*41. Menoch. *de arbitr. q. caſu* 289. *n.*2. vbi ait, quòd vt fornicatio propriè dicatur ſimplex, ſoluta debet eſſe a quolibet vinculo coniugij, conſanguinitatis, affinitatis, Ordinis, Religionis, ſeu voti, vt declarat etiam Syluеſ. *in ſum. ver. luxuria*, & ſequitur Far. alios inducens, *q.*137. *n.*7. Du, lex autem fornicatio dicitur ea, quæ fit cum coniugata, vel cum ſoluta, & coniugato, aut talibus perſonis, cum quibus de iure nuptiæ prohibentur, ita Bermon. *in tract. de publ. concub. in rubr. de forn. n.*3. In hac q. cum hoc opus principaliter ſit pro Regularibus, paulo latius agam de ſimplici fornicatione, nempè de peccato cum ſoluta, licèt non ſoluti.

Fornicatio, alia eſt ſimplex, alia duplex.

4. REGVLA ſit; Fornicatio, etiam ſimplex, nempè ſoluti cum ſoluta, quamuis cum meretrice, de iure Canonico prohibita eſt, *c. audire*, 34. *diſt.* & *c. fornicatio*, 80. *diſt.* & notant Abb. Farin. & alij, *n.*11. ſicut etiam de iure Diuino, vt probat Bermon. *in d. tract. in præfat. n.* 8. & Far. *n.*12. Vndè in foro conſciẽtiæ, ſub culpa mortali, eſt prohibita, vt ait Leo X. *in par.*1. *Bullarij, Bulla* 16. & Viu. *opinione* 98. *n.*4.

Simplex fornicatio de iure Canonico prohibetur.

Digitized by Google

Eſt peccaminoſa mortaliter.

*nu.*4. *& ſeq.* teſtatur de communi opinione omnium Sanctorũ DD. Quòd adeo verum eſt, vt ſi quis cõtrarium pertinaciter aſſereret, eſſet hæreticus, Aufrer. quem ſequitur, & comprobat Bermon. & Farin. concordantes inducens, *q.*137. *n.*13.

Clericus, præſertim Religioſus, propter fornicationẽ deponitur.

5. AMPLIATVR 1. Regula; Vt cuicumque Clerico, & præſertim Regulari, ſeu Religioſo, adeo fornicatio ſit prohibita, ideſt peccatum cum ſoluta, vt propter hoc delictum deponi poſſit, Card. & Paul. *in Clem. ad noſtram, de hæret.* Dec. *in cap. at ſi Clerici, n.*234. *de iudic.* Decian. *tract. crim. lib.*6. *c.*21. *n.*33. Boſſ. Menoch. & Farin. *q.*137. *n.*26.

Pœna Clerici concubinarij.

6. AMPLIATVR 2. Regula; Vt concubinatus iure Diuino, & etiã Canonico improbatus, vt probat. Far. *q.*138. *n.*27. *&* 29. pœnis congruentibus tali delicto puniatur, præſertim in Clericis; Quibus verò pœnis Clerici concubinarij ſint plectendi, pertractat Farin. *à n.*37. *per totam illam partem*; Vbi quod Clerici concubinarij ipſo iure ſunt excommunicati; Itẽ quòd ſunt ſuſpenſi, & deponi poſſunt, nec nõ Beneficijs priuantur; Præcedente tamen monitione de concubina dimittenda, & dum concubinatus eſt publicus: Ex quibus colligi poteſt, quam grauitèr Regularis plectendus eſſet, qui eſſet, concubinarius: Et nota, quòd concubina Clerici dicitur illa, quæ ad libidinem domi quocumque modo à Clerico retinetur, Bermon. Diaz. & Farin *q.*138. *n.*6. Licèt vt propriè aliqua concubina dicatur, plura requirantur, enumerata à Far. *vbi ſup. n.*8. *vſq; ad n.*24.

Quid in Regulari?

Stuprum quid.

7. AMPLIATVR 3. Regula; Vt multò magis ſit prohibitum ſtuprum; quod ſtrictè ſumptum, eſt virginis illicita defloratio. *c. cum ergo,* 31. *q.*6. & not. Farin. *q.*147. *n.*4. Quod crimen, licèt, dùm non interuenit violentia, morte naturali non puniatur, ſecundùm Bermon. *de publ. concub rubr. de ſtupro, num.*34. vbi teſtatur de communi, Clar. *in praxi, §. ſtuprum, verſ. quæro, quæ ſit pœna,* Aret. Menoch. Farin. & alij, *n.*7. Tamen tale facinus in ſtupratore, alias honorato, de iure Ciuili puniatur publicatione dimidiæ partis bonorum, in vili verò coerctione, ideſt fuſtigatione, & relegatione, *§. item l. Iulia, vbi* gl. Aret. & alij, *inſtit. de publ. iudic.* gloſ. *in cap.*2. vbi Abb. Butr. Hoſtien. Innoc. & alij, *de adulter.* Gom. qui de communi, Menoch. Tuſch. & Farin. concordantes inducens, *n.*6. Et nota quòd ſtuprator. vt ſup. eſt puniendus, quamuis puella conſenſerit, citati namque DD. loquuntur de ſtupro ſine violentia; Et expreſsè tenuerunt Abb. Anan. Anchar. Soc. & alij *in c.*1. *de adulter.* In dubio autem virgo præſumitur ſeducta, & decepta, non ſpõtanea, Bermon, *vbi ſupra, n.*18. Afflic. Gom. & Farin. *n.*34.

Qua pœna de iure Ciuili puniatur.

Pœna de iure Canonico pro ſtupro.

8. Sed animaduerte, quòd ius Ciuile in hoc correctum eſt à iure Canonico, quòd debet attendi, & ſeruari, vt not. Clar. *in praxi, § ſtuprum, verſ. ſed quæro, quæ ſit pœna ſtupri,* Et voluit Peguer. *deciſ. crim.* 42. *n.*3. *&* 4. quos ſequitur Farin. *q.*147. *nu.*113. De iure autem Canoni-

nonico, *in c.1. & 2. de adulter.* expreſsè determinatur; ſtupratorē, mulierem ſtupratam, & dotare, & in vxorem ducere teneri, vt not. in citatis Canonibus gl. & omnes Canoniſtæ, teſte Farin. *n.97.* vbi citat Bermon. Ghirland. Gomez. Tuſch. & alios cōcordantes: Quòd ſi ſtuprator eam ducere non velit, tenetur, & dotare, & ſtupri pœnas pati; Nempè debet excommunicari, in Monaſterium trudi, & alia etiam pœna, arbitrio Iudicis plecti, *iuxta d.c.2.* vbi omnes Canoniſtæ, & not. gloſ. Abb. Butr. *in d.c.1.* Salyc. Hoſtien. & Farin. *n.100.* qui, *n.104.* teſtatur de magis communi, & quòd Romæ ſeruatur, vt nolens ſtupratam ducere, vltra dotem, adhuc pœna exilij, vel pecuniaria arbitrio Iudicis puniatur.

Quid in Clerico? 9. Si verò ſtuprator fuerit Clericus, hodie pœna arbitraria punitur, quandòquè pecuniaria, quandòquè depoſitionis, quandòque ſuſpēſionis, ſed ſemper cum præſtatione dotis, ita Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſu* 288. *n.6. &* 8. & Far. *q.* 147. *n.65.* Qui in antecedentibus numeris affert opiniones DD. diffusè, *& n.96.* concludit, quòd non modò in ordine ad Clericos, ſed generalitèr, quò ad omnes, pœna ſtupri eſt arbitraria, ex Gram. Menoch. & alijs.

Pœna ſtupri per vim. 10. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 3. Vt ſtuprator per vim, pœna mortis naturalis puniatur, Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſu* 288. *n.10. &* 12. vbi ait, hoc eſſe ſine cōtrouerſia, Clar. *in praxi, §. raptus, in princ.* teſtans de praxi communi, Bart. & Alber. *in l.1. §. qui puero,* *per illum tex. ff. de extraord. crim.* gloſ. Abb. & Hoſtien. *in c.2. de adulter.* Boſſ. & Farin. alios inducens, *q.147. n.22.* qui *n.25.* declarat DD. hic ſup. proximè relatos, loquentes de pœna capitali, intelligere de morte naturali; Licèt Caſtren. Decian. & plures alij relati à Farin. *n.28. & ſeq.* teneant, nec in ſtupro violento mortis naturalis pœnam intrare. Dum verò non vis, ſed blanditiæ, promiſſiones, dona, & ſimilia, interueniunt, æquius eſt, vt mors naturalis non infligatur, ſecundùm Boſſ. Gram. Tuſc. & Farin. *n.35.* Licèt alij contra, relati ab eodem, *n.34.* Per blanditias, promiſſiones.

Cum minore 12. annorum. 11. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 3. Vt ſi quis ſtupretur virginem minorē 12. annorum, acriùs ſit puniendus; Et vtiquè vi interueniente, proculdubio pœna mortis naturalis eſt ſtuprator puniendus, ſecundùm Boſſ. *de coitu damn. n.67.* cum, vt dictum eſt, hæc pœna infligatur etiàm ſtupranti per vim virginē maturam, ergo multò magis, dum virgo immatura ſtupratur & tenent Cabal. Gom. & Farin. *q.147. n.43.* qui, *nu.45.* ait, ſtuprum ſemper dici per vim in puella minore 7. annorum: In puella verò doli capace, ſed 12. annorum minore, vim etiam præſumi, niſi clarè contrarium probetur, & ibi hanc benè fundat doctrinam, à qua, *n.46.* dicit, quòd in iudicando, ipſe non recederet, Circumſcripta verò vi, in ſtuprata minori 12. annorum, doli capace, licèt certum ſit ſtupratorem acrius puniendum eſſe, ſunt nihilominus variæ DD. opiniones, quæ pœna

præciſè ſit infligenda, vt videre eſt apud Farin. *n.* 38. *vſq;* 48.

Quid in virgine vili.

12. LIMITATVR 1. Ampliatio 3. Vt non procedat in ſtuprata virgine vili, puta exiſtente in caupona, vel famula, in qua non videtur locum habere pœna ſtupri, ſed mitior; Attamèn hic punctus controuerſus eſt, de quo vide Farin. *q.* 147 *n.* 70. *& ſeq.*

Vel in ſtupro tantum attẽtato?

13. LIMITATVR 2. Ampliatio 3. Vt tunc pœna ordinaria ſtupri ſit infligenda, quandò ſtuprum ſecutum fuit, ſecus ſi tantummodò fuerit attentatum, quamuis etiàm deuentum ad aliquem actum, *l.* 1. *§. qui puero, ff. de extraord. crimin.* vbi perfecto flagitio capitis pœna imponitur, ſed deportatio in inſulam imperfecto, *&c.* 1. *de adulter.* vbi, ad effectum; vt pœnæ ſtupri incurrantur, requiritur dormitio cum puella, ideſt corruptio, vt *ibi* omnes intelligũt Canoniſtæ, præſertim Hoſtien. Abb. & Anchar. Et hoc procedit etiam in ſtupro attentato per vim, ſecundùm Baiar. ad Clar. *§. ſtuprum, nu.* 37. Afflict. *deciſ.* 276. *n.* 7. & tenet Farin. concordantes inducens, *q.* 147. *nu.* 74. Nec non idem dicendum eſt in ſtupro tantùm attentato, & non ſecuto effectu cum puella minori 12. annorum, Clar. *d. §. ſtuprum, verſ. fin.* vbi in hoc caſu ad triremium pœnam in perpetuum, vel per decennium inclinat, & ſequitur Far. *n.* 47. concordantes citans; ad quòd facit etiam id, quod idem tractat, *n.* 74. vbi ex Baiar. Bertaz. & alijs tenet pœnam in hoc caſu ordinariam imponendam non eſſe. Quid autem dicẽdum ſit in foro cõſcientiæ, in ſtupratore virginis, conſentientis, vel precibus, ſeu fraude, vel vi inductæ, an dotare, ſiuè aliam reſtitutionem facere teneatur? habes apud Azor. *par.* 3. *lib.* 5. *c.* 5. vbi diſtinctè omnia pertractat: De inducẽte verò virginem ad peccandum, non vi, nec dolo, ſed importunis precibus, & ſuaſionibus, vide Dia. *par.* 2. *tract.* 16. *reſol.* 50.

14. AMPLIATVR 4. Regula; Vt multò magis etiam prohibitus ſit raptus, qui crimen eſt grauius ſtupro, ſecundùm Farin. *q.* 145. *n.* 1. Raptus autem committitur ab eo, qui mulierem de loco, in locum conducit libidinis cauſa, ſecundùm Clar. *in pract. §. raptus, in princ.* & ſequitur Farin. *n.* 5. Pœna verò raptus eſt mortis naturalis, *l.* 1. *C. de rapt. virg.* vbi gloſ. Alb. Bal. Marſ. & Salyc. *& l. raptores C. de Epiſc. & Cler.* & ibi glo. Bellaper. Odofr. & alij, Clar. Menoch. & Farin. concordantes plures inducens, & teſtans de communi, *n.* 7. Et hæc Ampliatio ſe extendit etiàm ad auxiliatores, *l. raptores, §. pœna autem,* vbi gloſ. Bald. Caſtren. Cyn. & Saly. *C. de Epiſ. & Cler.* Marſ. Conrad. & Far. alios citans, *n.* 11. Et (vltra ſupradictam pœnam) raptores declarantur perpetuò infames a Conc. Trident. *ſeſſ.* 54. *c.* 9. & not. Far. qui DD. concordantes allegat, *n.* 16. *&* 17.

Raptus quid?

Eius pœna.

Etiã contra auxiliatores.

15. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 4. Vt raptor ingenuæ mulieris, vltra pœnam mortis, pati debeat priuationem omnium bonorum, quæ ipſi mulieri raptæ, ſi laica ſit, applicari debent, *l.* 1. & ibi gl. *in verſ. transferantur,* Bal. Cyn.

Dũ rapitur mulier ingenua.

Marſ.

Marſ. Odofr. & Salyc. *C. de rap. virg.* & tenet Far. alios inducens, *q.*145. *n.*10. Qui, *n.*11. hoc extendit ad auxiliatores, qui in ipſa rapina, & inuaſione opem tulerunt, vbi diffusè hoc probat: Quid autem dicendum ſit in raptu Monialis? vide infra, *q.*116. *nu.* 34. *vſque* 39.

Pœna raptus, an locũ habeat, dum mulier conſenſit? vſque ad n. 19.

16. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 4. Vt raptus pœna locum habeat, etiam dum rapta, raptui conſenſit, *l.*1. *§. pœnas autem*, vbi gloſ. Alber. Marſil. Salyc. & alij, *C. de rapt. virg.* Abb. Clar. Hoſtien. & tenent, teſtanturq; de communi, Barbat. Ang. & Maſcard. quos refert Farin. *q.*145. *n.*105. *&* 108. Quòd intellige, vt procedat, quandò rapta conſenſit, ſed doloſa perſuaſione fuit inducta, vt blanditijs, promiſſionibus, pecunia, aut ſimili deceptione, prout tangit apertè, *d. l.*1. *§. pœnas*, vbi notãt gl. Bal. Cyn. Alber. Ang. Salyc. & alij, & de communi teſtantur, & ſubſcribũt Berber. & Clar. necnon tenuerunt Baiar. Menoch. & Far. cum concordantibus relatis, *nu.*110. Licèt alij contrà, relati, *n.*113.

17. Ceſſantibus autem omnibus blanditijs, perſauſionibus, & omni alia deceptione, dolo vero, & præſumpto, dum mulier raptui liberè conſentit, non intrat pœna raptus ſecundùm Alber. Bal. Cyn. Marſil. & Salyc. *in l.*1. *C. de rapt. virg.* Decian. *lib.*8. *cap* 7. *n.*19. vbi hoc benè probat, & ab hac doctrina in iudicando, & conſulendo, ait, recedendum non eſſe, Sanchez, *de matr. lib.*7. *diſp.*12. *n.*6. *&* 9. vbi benè declarat, Baiar. Menoch. & Farin. *q.*145. *nu.*131. Et hæc doctrina procedit etiàm in caſu, in quo rapta eſſet in poteſtate parentum, & ipſis inuitis raperetur; Quia dùm ipſa volẽs, & nullis præcedentibus ſuaſionibus, à domo receſſit, putà cum ſuo amatore, amator acriter quidem, ſed tantùm extraordinariè, eſſet puniendus, ſecundùm Boſſ. *de rapt. mulier. nu.*7. Decian. Menoch. Sanch. & Far. *n.*120.

18. Sed animaduerte, quod in dubio in propoſito caſu, doloſa perſuaſio præſumitur, ſecundùm Marian Soc. qui teſtatur de communi, *in c.*1. vbi Abb. & Anchar. *de adult.* Bal. Boſſ. Maſc. Menoch. & Farin. *q.*145. *nu.* 117. & tenent Odofr. & iterum Far. *n.*140. qui in ſeq. format 6. concluſiones, quomodò raptæ conſenſus probetur.

19. Animaduerte vlterius; Vt multò magis raptus in puellam volentem committatur, dum ipſa non eſt ſui iuris, ſed in poteſtate alterius, putà parentum, ita Butrig. *in l.*1. vbi etiam Alber. Cyn. Marſil. & Saly. *C. de rap. virg.* Bermon. Sanc. & Farin. teſtans de communi, & cõcordantes inducens, *q.*145. *n.*118. Et nõ modò, dum rapta fuit filia, parentibus contradicentibus, ſed etiam ipſis neſcientibus, ita Abb. Boſſ. Peguer. & Fari. *n.*121. Sed è contra licèt parentes cõſentiant, dùm rapta eſt inuita, raptus intrat pœna, ſecundùm Nauar. Hoſtien. Turrecrem. & hos ſequẽs Sanch. *de matrim. lib.*7. *diſput.*12. *n.*8. & Far. *n.*125. Violentia autèm raptæ illata dicitur cum armis, & etiam ſinè, vel cum violentiæ metu, vt probat Sanch. *n.*5. Decian.

lib.8.c.7.n.6. & tenet Far. *n.*130.

Pœna raptus de iure Canonico.

20. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 4. Vt non modò raptus, vt ſuprà puniatur de iure Ciuili, ſed etiam punibilis ſit de iure Canonico, pro quo delicto, ſi rapiēs ſit Clericus, deponitur, ſi laicus excommunicatur, *c. raptores, c. eos, c. de puellis, & c. nullus 36. q. 2.* quibus iuribus, vt notat Far. *q.145.n.19.* plenè hoc probatur, & ſtatuit Côc. Trident. *ſeſſ.24. cap.6. de reform.* & obſeruat Sanc. *n.1.3. & 4.*

Pœnæ raptus habent locum, quæcumque ſit, rapta.

21. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 4. Vt dictæ pœnæ habeant locum nō modo in raptu virginis, ſed etiam viduæ, nuptæ, deſponſatæ, &c. ſiue nobilis, ſiue quantumcumq; vilis, cum *l.1.C. de rap. virg.* loquatur generalitèr, per dictionem (quarumlibet,) quæ comprehendit omnes fæminas, cuiuſcumque gradus, ſtatus, & conditionis ſint, vt ponderant, *ibidem* gloſ. Marſil. & Odofr. & ſequitur Conrad. Decian. & Far. *n.30. & 31.*

Quid in raptu qualificato?

22. SVBAMPLIATVR 5. Ampliatio 4. Vt pœnas raptus ſubire multò magis debeat quis, interuenientibus circumſtātijs aggrauantibus crimen, puta ſi factum fuerit cum magna copia hominum armatorum, Barbat. quem ſequitur Decian. *lib.8.c.7.n.6.* & Farin. *q.* 145. *n.60.* Item ex qualitate perſonæ raptæ, vt ſi illa fuerit ingenua, ſi filia in poteſtate parentum, Decian. & Farin. *n.61.* Et idem, nota hic obitèr, de raptu coniugatæ, quia ſicut adulterium eſt grauius delictum, quam ſtuprum, ita grauius, coniugatam rapiens, puniendus eſt, quam in raptu virginis, aut viduæ, vt deducitur *ex d.l.1.§. quæ multo magis, & ibi* Alber. & Bald. *C. de rap. virg.* Hoſtien. Decian. & Farin. concordantes inducens. *n.59.*

Non eſt raptus, niſi ſit abductio mulieris de loco, ad locum

23. LIMITATVR 1. Ampliatio 4. Vt ad hoc, vt pœna raptus imponatur, non modò requiratur, vt rapta, ſi vel inuoluntaria, vel decepta, vt probatum eſt *ſup.n.17.* ſed etiam, vt mulier de loco, ad locū traducatur, nec ſufficeret, quòd raptor incontinenti cogniturus, per aliquod paſſus abduceret, ſed neceſſe eſſet, quod abductio fieret principaliter animo mulierem abducendi de vna domo ad aliam, alias raptus non eſſet, nec pœna raptus infligenda eſſet, Cuman. *conſil.95.* vbi ait, raptum non induci ex aliqua momentanea, abductione, de loco, in locum, ſed ex ea, quæ fit animo retinendi, & occultandi, Clar. *§. raptus in princ* Sanch. vbi ſup. *n.21.* Maſcard. Far. & alij, *q.145.n.74.*

Neque ſi abductio nō ſit cauſa libidinis.

24. LIMITATVR 2. Ampliatio 4. Vt dum non rapitur mulier cauſa libidinis, pœna raptus non ſit imponenda, Baiar. ad Clar. qui de magis communi, *§. raptus, in princ.* Dec. Maſcar. & Farin. concordantes inducens, *q.145.n.75.* Sed cauſa libidinis præſumitur, dùm rapta ad libidinem eſt apta, putà quià iuuenis, Baiar, vbi ſup. Dec. Maſc. Far. & alij, *n.78.* Nec etiam raptus intrat pœna, dum delictum plenè, & concludentèr non eſt probatum, *l.1.§. ſin autem,* & ibi Bal. Cyn. Marſil. & Salyc. *C. de rap. virg.* Alber. & Far. concordantes citans, *n.80. & ſeq.*

25. LI-

Nec in meretrice rapta pœna intrat raptus, neq; in muliere alias inhoneſta,

25. LIMITATVR 3. Ampliatio 4. *Vt* procedat in muliere honeſta, prout ſunt termini, in quibus loquitur *l.1. C. de rap. virg.* meretricē enim rapiens, pœna raptus non punitur, vt ibidem not. gloſ. Alber. Ang. Bald. Cyn. Marſil.& Salyc. & tenet Gom. *in l. tauri* 80. *n.*45. vbi, alijs relatis, teſtatur de communi, Sanch. *de matrim. lib.*7. *diſp.*12.*n.*22.& 23. Bart. Boſſ. Maſcard.& Far. cum concordantibus *q.*145.*n.*153. Similitèr rapiens mulierem inhoneſtam, licèt non meretricem, pœna raptus non tenetur, Marſil. qui concordantes refert,& Salyc. *in d.l.*1. Sanch. *n.*22. Baiar. Maſcar. & tot alij, quos ſequitur Farin. *n.*157.

Quid dũ rapta cũ vno tantum peccauit, vel deſijt meretricari?

26. SVBLIMITANDA videtur 1. limitatio 3. In muliere rapta, quæ cum vno tantùm rem habuit, non quæſtus, ſed libidinis cauſa, & quæ publicè honeſta reputatur; ſi enim hæc raperetur, pœna raptus plectendus eſſet raptor, vt tenet Decian. *lib.*8. *cap.*7.*n.*11.& 12. vbi refert DD. in hac materia loquentes, & ſequitur Farin.*q.*145.*n.*160. Et idem dic de meretrice, quæ deſijt meretricari, & honeſtè viuit, Sanch. *vbi ſupra*, *nu.*23. Baiar. ad Clar. *§. raptus*, *n.*24 Marſil. & Salyc. *in l.*1. *C. de rap. virg.* Bald. Bermon. & Farin *n.*179. Et multò magis ſi meretrix ſit maritata, & honeſtè viuat, Caſtren. Conrad. Clad. Maſc. Far & alij, *n.*176.& 177.

Pœna rapiẽtis meretricem.

27. SVBLIMITATVR 2. limitatio 3. *Vt* rapiens meretricem, licèt non puniatur ordinaria pœna raptus, extraordinariè tamèn ſit plectendus, Iudicis arbitrio, Alber. & Salyc. *in d. l.*1. Bertaz.& Burſat. qui teſtantur de communi, Baiar. Giachar. Menoch. & Farin. plures concordantes inducens, *n.* 188.

Pœna raptus non ſecuta copula carnali, vſq; ad n.30.

28. LIMITATVR 4. Ampliatio 4. *Vt* raptus pœna ordinaria non ſit infligenda, dùm raptor carnalem copulam non habuit cum puella poſt raptum, eo quòd ipſe raptor noluit, & forſan pœnituit; Licèt è contra pœna raptus eſſet plectendus, dum copula carnalis non fuit ſecuta, quia raptor non potuit, aliqua de cauſa impeditus. Pro hac diſtinctione eſt gloſ. *in l. ſi quis non dicam*, vbi Bal. Bellaper. Butr Caſtren. & alij, *C. de Epiſ. & Cler.* Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 12, *n.*18. vbi teſtatur de communi, Bermon. *de publ. concub. rub. de ſtupro n.* 32. Clarus & ad eum Baiar. *in §. raptus*, Marſ. Maſc. Menoch. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.*145. *n.*209.

29. In hoc caſu huius limitationis, nempè dum copula non fuit ſecuta poſt raptum, quia raptor noluit, procedit illa opinio, abſolutè tenentium, non ſecuta copula, pœnam raptus non intrare, vt ſunt Viu. qui teſtatur de cōmuni, Boer. Decian. Maſc. & plures alij, relati à Farin. *q.*145.*n.*198. Dum verò è cōtra, copula ſecuta non fuit, quia raptor non potuit, procedit oppoſita oppinio abſolutè tenentium, copula non ſecuta, pœnam raptus imponendam eſſe raptori, vt tenet Boſſ. qui teſtatur de communi, & plures alij, relati à Farin. *n.*196.

30. Sed nota, quòd etiam in hoc caſu, in quo copula ſecuta non fuit, quia raptor non potuit, non eſt lo-

cus

Digitized by Google

cus pœnæ ordinariæ raptus, quandò deuentum non fuit ad aliquem actum proximum maleficio, ſed tantùm ad remotùm, Gram. quem ſequitur Clar. *§. fin. q. 92. verſ. fin.* vbi teſtis eſt de communi, Menoc. & Far. *q. 147. n. 212.* Raptus enim, non ſecuto effectu, in nullo caſu, debet puniri pœna ordinaria, attenta generali conſuetudine, qua, omnibus legibus punientibus conatum, non ſecuto delicto, derogatum eſt, vt in ſpecie voluit Barbat. & ſequuntur Bertran. Clar. Gabriel. qui teſtatur de veriori, & receptiore opinione, & Far. concordantes inducens, *n. 213.* Et tantò minus, quandò non fuit deuentum ad actum proximum, ſed tantùm ad remotum.

31. Prætermitto hic agere de raptu Monialis, de quo congruentius agetur infra, *q. 116. n. 33. vſque 38.*

32. AMPLIATVR 5. Regula; Vt fornicatio quæcunque homini Ordinato in Sacris, adeò, ſub titulo matrimonij, ſit prohibita, vt ſi talis matrimonium cõtrahat, non modò ſacrilegium committat, *iuxta tex. in c. de his etiam, diſt. 28.* Sed vlterius de hæreſi ſit ſuſpectus, & contrà eum Inquiſitores Sancti Officij procedere poſſint, ſecundùm Butrid. & Bal. *in l. 3. C. de Sum. Trin. & fid. Chat.* Bermon *de publ concub. in gloſ. & alios non publicos concubinarios, nu. 4.* Dec. qui declarat hoc procedere, quandò Ordinatus in Sacris contraxit matrimonium, putans ſibi id licere, alias ſecùs, qui etiam facit concluſionem; hæreticum eſſe profeſſum, recedentem

Pœnæ cõſtituti in Sacris du cẽtis vxorem; vſq. ad n. 35.

à Religione, & publicè matrimonium contrahentem, ex Bal. & Salyc. Et in propoſito eſt decretum Conc. Trid. *ſeſſ. 24 c. 9.* vbi habetur: ſi quis dixerit, Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, vel Regulares caſtitatẽ ſolemniter profeſſos, poſſe matrimonium contrahere, contractumque validum eſſe, anathema ſit.

Seu Regularis.

33. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 5. Vt Clericus in Sacris cõſtitutus, ſi vxorem duxerit, irregularis efficiatur, ita vt adminiſtrare in ſuſceptis Ordinibus non poſſit, nec ad Maiores Ordines ſuſcipiendos admitti valeat, *c. 1. & ibi* Abb. *in 2. notab. & eſt etiam textus in c. 2. qui Cleric. vel vouen.* Bermon. vbi ſupra, *n. 3.* Decian. & Farin. *q. 138. num. 96.*

34. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 5. Vt Clericus in Sacris, matrimonium contrahens, ipſo iure ſit excommunicatus, *Clem. 1. de conſang. & affin.* & notat Bermon. *in d. n. 3.* Decian. Diaz. & Farin. *q. 138. n. 97.*

35. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 5. Vt in Sacris conſtitutus ducens vxorem, deponatur ab officio, & Beneficio, vt dicitur expreſsè *in cap. decernimus, 28. diſt.* & tenet Abb. *in cap. at ſi Clerici, de iudic.* Bermon. *vbi ſup. n. 2. & 3.* Decian. Lopez, qui allegat Conc. Trident. hos nubentes Clericos, omni Eccleſiaſtica Dignitate priuans, vt apoſtatas habens, & mandans, in Monaſterium, donec vixerint ſub pœnitentia detrudi, & refert, & ſequitur Far. *q. 138. n. 98.*

36. Plura, & diffusè de tota mate-

Digitized by Google

teria huius q. Farin. agit, *q.* 137. 145. *&* 147.

De duplici fornicatione, & de eius pœnis, Quæſtio 116.

Fornicatio duplex quæ dicatur.

1 ACTVM eſt in præcedenti q. de ſimplici fornicatione; In hac de duplici agendum eſt fornicatione; Et dicitur illa, quæ fit cum talibus perſonis, cum quibus, de iure, nuptiæ eſſe prohibentur, ita Bermon. *de publiç. concub. in rubr. de fornicatione, n.*3. & Farin. *q.* 137. *n.* 8. Perſonæ autem prohibitæ, ſunt, putá, nuptæ, conſanguineæ, vel affines, Moniales, ſeu infideles, & de his formandæ erunt Regulæ in hac q. Et initium ſumẽdo ab adulterio, quod vt habetur *in c. non mæchaberis*, 32. *q.* 6. eſt alieni tori violatio.

Adulteriũ quid?

2. REGVLA 1. ſit. Pœna mortis viro pro adulterio imponitur, *in l. quamuis, la* 2. *C. ad l. Iul. de adult.* Nempè cum vir nuptam carnaliter cognoſcit; Et licet d. lex correcta fuerit *per Authen. ſed hodiè, C. eodem tit.* quo ad mulierem, non tamen correcta eſt, quo ad virum adulterum, ſic enim videtur, diſpoſitum *in §. ſi quandò verò, Authen. vt nulli Iudicum*, vbi glo. & Ang. & tenent Bal. & Saly *in d. l. quamuis*, Clar. *in §. adulterium, verſ. in maſculo*, vbi relatis alijs teſtatur de communi, & ſeruata opinione, Butrig. Cyn. & Farin. concordantes inducens, *q.* 141. *n.* 21. Et hæc quidem procedunt de iure, ſed de conſuetudine, alitèr videtur dicendum; qua conſuetudine attenta, potius formari deberet Regula ex tradendis infra *in hac q.* in 1. limitatione, *n.* 6.

Adulterij pœna.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt in iure Canonico laicus, tam maſculus, quã fœmina pro adulterio excommunicentur, *c. intellexemus, de adulter.* & notat Clar. *in §. adulterium, verſ. de iure autem Canonico*, Menoch. & Farin. plures inducens, *q.* 141. *n.* 23. Clericus autem de iure Canonico deponitur, & in Monaſterium detruditur pro adulterio, *c. ſi quis Clericus, & c. Romanus* 81. *diſt.* Bermon. *de publ. concub. rubr. de adult. n.* 24. *& ſeq.* vbi teſtatur de cõmuni, a qua, ait, quòd temerarium eſſet in conſulendo, & iudicando recedere, Foll. Menoc. & alij, cumulati a Farin. *n.* 29. inter quos plures teſtantur de communi, Clar. *in §. adulterium, verſ. in maſculo*, pariter teſtans de communi, & concordantes referens.

In iure Canonico adulterij pœna.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt adulterij pœna puniatur accõmodans domum ad adulterium committendum, *vt eſt tex. in l. qui domum, ff ad l. Iul. de adult.* Bermon. *de publ. concub. rubr. de adult. n.* 85. Azo. Hoſtien. & Far. *q.* 141. *n.* 49.

Accomodans domũ, pœna adulterij punitur.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt ſi Clericus rem habeat cum meretrice nupta, non excuſetur a pœna adulterij, Bermon. *nu.* 26. Diaz. Lopez. & Farin. *q.* 141. *n.* 89. Quamuis ab hac pœna excuſetur ſæcularis habens rem cum meretrice nupta, ſecundùm DD. cumulatos a Far. *n.* 82. ſed quia hic punctus controuerſus eſt, alij contra tenent, ab eodem relati, *n.* 84. qui controuerſiam reſoluit, *nu.* 85. *& ſeq.* ad quem lectorem remitto; Apud

An hac pœna puniatur, rẽ habens cũ meretrice nupta?

Digitized by Google

Apud quem etiam inueniet reſolutionem alterius difficultatis; an adulterium propriè dicatur committi, & punibile ſit, quando coniugatus ſolutam cognoſcit? nempè, *n.75.cum ſeq.* in quibus non immoror, cum non faciant ad rem pro Regularibus.

Pœna adulterij, de cōſuetudine.

6. LIMITATVR 1. Regula 1. cum ſuis Ampliationibus; Vt de conſuetudine, hodie adulteria ſine vi, non puniantur morte, ſed tantùm pœna pecuniariá, & extraordinaria, ſecundùm Aym. & alios apud Farin. *q.*141.*n* 67. Qui, *n.*72. alios citans, vult hodiè hanc pœnam eſſe arbitrariam, ſicut etiam tenuit Tiraq. quem ſequitur Menoch. *de arbitr.q.lib* 2.*caſu* 419. *n.* 1. *&* 66. Vide ſup. *q.* 13.*nu.* 3. *ver. Nota*; vbi; An in adulterio procedatur ex officio?

An de adulterio puniatur, qui à ſe cognitam ignorat eſſe nuptam?

7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt de adulterio non puniatur, qui á ſe cognitam, nuptam eſſe ignorat, Anan. qui ait, in dubio ignorantiá præſumi, Alber. Baiar. Hoſtien. Saly. & Far. *q.*141.*n.*97. Sinè dolo enim adulterium non committitur, Cyril. Hoſtien. & Farin. *n.*110. Licèt Diaz. Decia. & Ghirlan. ab eodem relati, *n.*101. teneãt ignorantem, in hoc caſu de adulterio puniri, cum prædictus det operam rei illicitæ.

Inceſtus quid?

8. Antequam veniam ad Regulam 2. præmitto; Inceſtum eſſe coitum inter conſanguineos, vel affines, nequeuntes, ex prohibitione iuris, matrimonium inter ſe contrahere, ita Baiar. ad Clar. *§. inceſtus, n.* 1. & probatur *per c. lex illa, §. cum ergo, n.*36. *q.*1.

9. REGVLA 2. ſit; Inceſtus, pœna deportationis, ſeu potius arbitraria, punitur. Dixi plecti inceſtum pœna deportationis, *per l. ſi quis viduam, ff. de quæſt.* tenent Alex. *conſ.*229.*lib.*6. vbi alios refert, Bermon. *de publ. concub. rubr. de inceſtu*, vbi ait, ſe credere, hanc veriorem opinionem; Sicut etiam de veriori, & æquiori ſunt teſtes Baiar. & Vinc. de Franc. & ſubſcribunt Foller. qui pariter teſtatur de communi, Cabal. Menoch. & Far. *q.* 149. *num.*11. Pœna inceſtus.

10. Dixi, ſeu potius arbitraria pœna inceſtum puniri, quia deportationis pœna, hodiè non eſt in vſu; Ideóq; potius Regula hæc erit. Hodiè pœna inceſtus eſt arbitraria, ſecundùm Bal. *conſ.* 429. *in fin. lib.*5. Gom. *in l. tauri, n.*15. vbi arguit pro, & contra, & tandem, ita concludit, Cabal. & Farin. *q.*149. *nu.* 12. Licèt non pauci, & graues DD. teneant, pœnam inceſtus eſſe mortis, relati à Farin. *n.* 9. Qui, *n.* 14. ait, ſententiam, quòd pro inceſtu non ſit vllo modo mortis pœna infligenda, ſed alia arbitraria, tamquam veriorẽ, & magis communem, in iudicando omninò amplectendam eſſe, ſe credere; Niſi in inceſtu cum aſcendentibus, & deſcendentibus, de quo dicam *infra, n.*23.24. *&* 25.

11. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt generaliter inceſtus committatur, (& conſequenter puniatur, iuxta eandem Regulam) cum omnibus illis perſonis, cum quibus de iure non poteſt eſſe matrimonium, ratione conſanguinitatis, vel affinitatis, ita Foller. *in praxi crim. p.*6. Cum qui bus inceſtus committatur, vique ad nu.17.

fol.

fol. 378. Bermon. *vbi ſupra num.* 1. Baiar. ad Clar. §. *inceſtus, n.* 1. Alex. Couar. qui latè declarat, inter quos ſit prohibitum matrimonium, & Far. iura, & alios DD. inducens, *q.* 149. *n.* 38. Intellige, quo ad pœnas, iuxta declarationes hic infra, notandas.

12. AMPLIATVR 2. Regula 2. (& deſcẽdendo ad ſpecialia,) Vt inceſtus cõmittatur intèr collaterales conſanguineos, & affines vſque ad gradum 4. incluſiuè, quia ſic etiã de iure Canonico prohibitæ ſunt nuptiæ *c fin.* vbi DD *de conſang. & affin.* & declarant Bermon. *de publ. concub. rubr. de inceſtu, n.* 2. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 15. *nu.* 4. *& diſp.* 53. vbi de prohibitione inter cognatos, *et diſp.* 67. *inter affines*, Alex. & Far. alios inducens, *q.* 149. *n.* 57.

13. Computatio autem horum graduum, facienda eſt, ſecundùm ius Canonicum; & quomodò id fiat, agit Bermon. *n.* 22. Sanch. *diſp.* 50. *per totam*, glo. & DD. *in d. c. fin. vbi in ver. remotior.* eadem glo. ita docet gradus eſſe computandos, nempè. Recurrẽdum ad communem ſtipitem, ſiuè parentem, & deſdendendum æqualitèr computando, e. g. per duas lineas, quouſque altera illarum primò occurrat; Et ſi ambæ ſimul occurrant, erunt in eodem gradu 1. 2. 3. vel 4. Sed ſi vna prius occurrat, quam altera, tunc deſcẽdendum erit per lineam alterius vſque ad illam, & ſemper poſt illum gradum, in quo perſona prima occurrit, gradus additur pro perſonarum numero, & ita inuenies quoto gradu vna diſtet ab altero; & quoto gradu remotior perſona diſtat à communi parente, eodem diſtat a quolibet alio deſcẽdente per aliam lineam.

14. Subnectam hic quædam exempla, quæ ex prædictis ſequuntur, & in quibus præſertim eſt aliqua controuerſia circa pœnas infligendas. Inceſtus igitur committitur ab eo, qui ſororem carnaliter cognoſcit; ſeu matrimonium contrahit cum ea, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 502. *n.* 14. *& ſeq.* Foller. Conrad. & Farin. *n.* 79. *q.* 149. Bermon. *vbi ſup. n.* 1. Et hoc caſu pœnam mortis imponendam eſſe de iure cõmuni, exiſtimat Far. dum cum inceſtu ſororis concurreret defloratio, vel dum ſub facie matrimonij quis carnaliter ſororẽ cognoſceret, nempè, *n.* 82. vbi ita moderat opinionem Boer. Cuman. & Iodoc. in hoc inceſtu pœnã mortis admittentes; Subdens, quòd, in alijs caſibus, ipſe grauiſſimam pœnam imponeret, morte excepta, per ea quæ probauit, *n.* 11. *& ſeq.*

15. Item inceſtus committitur inter fratres, & ſorores ſobrinas inuicem ſe cõmiſcentes, inter quos de iure Canonico, certum eſt nuptias inceſtas eſſe, *c. ſi genus Anglorum*, 36. *diſt.* & notat Farin. cum alijs, *q.* 149. *nu* 83. *&* 85. Idem dicendum eſt in eo, qui rem habuit cum filia ſui fratris, vel ſororis; Et iſto caſu pœnam mortis imponendam eſſe voluerunt relati a Farin. *n.* 87. Qui, *n* 88. vult hanc eſſe pœnam arbitrariam mitiorem citans Alex. & Cabal. & hanc credit veriorem.

16. Item inceſtus committitur à cognoſcente amitam, vel mater-

Digitized by Google

teram, & è contra; & licèt etiam iſto caſu graues DD. velint pœnā mortis intrare, ipſe tamèn Farin. qui alios refert, *q.*149.*n.*92. tenet, *n. ſeq.* verius mortis pœnam non eſſe infligendam, per dicta ab eo, *n.*11. *& ſeq.* Idem dicendum in cognoſcente vxorem fratris ſui, vel ſororem vxoris ſuæ, vt probat Farin. *n.*94. *vſque* 96.

17. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt inceſtus cōmittatur ab eo, qui rem habet cum conſanguinea meretrice, & committens, pœna vtiq; arbitraria eſt puniendus, ſed mitiore, vt tenet, & comprobat Far. *n.*97. *&* 98.

Affinitas ex illicito coitu contrahitur, vſque ad gradum 2.

18. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt (quicquid ſit de iure Ciuili) hodiè ex decreto Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 4. *de reform.* affinitas ex illicito coitu contrahatur vſque ad ſecundum tantùm gradum incluſiuè, & vſque ad hunc gradum conſequenter committitur inceſtus, & procedunt, quæ ſupra dicta ſunt de carnali cognitione, & matrimonio conſanguineorum, & affinium, Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 52. *n.* 4. & latius, *diſput.* 67. & Farin. *q.* 149. *nu.* 116. Vnde inceſtum committit, qui rem habet cum matre, & eius filia; Cum patre, & eius filio: Et licèt de iure communi imponēda ſit pro hoc inceſtu pœna arbitraria, tamèn, ſecundùm *Conſtit. Syx V. in ordine* 55. pro hoc crimine, mortis pœna imponitur, vt notat Far. *n.*103. *vſq.*105. Et in eādē Conſtitutione pœna mortis ſtatuitur contrà carnaliter cognoſcentem duas ſorores, etiam meretrices, vt obſeruat Farin. *n.* 108. *vſq.* 114. In qua Conſtit. idem ſtatuitur, dum vnam mulierem duo fratres cognoſcunt, vt refert Far. *n.*115.

Inceſtæ nuptiæ ſcienter, vel ignoranter con tractæ, qua pœna puniātur?

19. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt pœna arbitraria inceſtæ nuptiæ inceſtuoſi puniantur, grauius quidem, dum ſcienter, leuius verò, dum ignoranter, tenet, & probat Far. *q.*149. *n.*125. *&* 126. vbi in ſeq. vſq; ad finem illius partis 2. notātur diuerſæ pœnæ inceſtarum nuptiarum, vt confiſcationis bonorum, amiſſionis Dignitatum, &c.

Inceſtus cognationis legalis, qua pœna puniatur?

20. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt inceſtus committatur etiam inter cognatos cognationis legalis, putà per adoptionem, vt intèr adoptantem, & adoptatam, Cabal. *reſolut. crim. conſ.* 200. *n.*55. *& ſeq.* vbi pluribus iurium, & DD. authoritatibus ſententiam hanc probat, Cōrad. & Far. plura Iura inducēs, *q.*149. *nu.* 44. Sed cum veritas ſit, quòd in hoc caſu non eſt propriè inceſtus, nec propriè inceſtæ ſunt nuptiæ, vt not. glo. *in l. inceſtæ, ff. de rit. nupt.* Ideò prædicta carnalis cognitio, inter cognatos legali cognatione nō ordinaria pœna inceſtus, ſed arbitraria mitiori, puniēda eſt, Cabal. *vbi ſup. n.*60. qui relatis alijs teſtatur de communi DD. opinione, Bal. Saly. & Far. *n.*46.

Item cognationis ſpiritualis.

21. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt inceſtus committatur inter cognatos ſpirituali cognatione, mediantibus Sacramentis Baptiſmatis, vel Criſmatis, dùm tales intèr ſe rem habent, *l. ſi quis alumnam, C. de nuptijs, c.*1. *de cognat. ſpiritual.* Et ideò carnalis cognitio inter hos pœna inceſtus eſt plectenda; & ſi cum matrimonio ſit talis cognitio, intra-

intraret pœna inceſtarum nuptiarum, Ghirlan. quem refert, & ſequitur Boer. *deciſ.* 318. *nu.* 3. Bermon. *de publ. concub. rubr. de inceſt. n.* 14. & 15. Verum Farin. *q.* 149. *n.* 50. exiſtimat, & probat in tali caſu, non eſſe locum pœnæ ordinariæ inceſtus, ſed mitiori, arbitrio Iudicis, ex Cabal. pœnæ enim impoſitæ inceſtis nuptijs non procedunt in iſtis inutilibus, ſecundùm Clar. *in §. inceſtus, verſ. itē quæro*, vbi concordantes inducit, & de communi teſtatur. Et hic nota, hanc cognationem ſpiritualem in Baptiſmate, comprehendere tantùm ſuſcipientem, & ſuſceptum, illiuſque patrem, & matrem, nec non baptizantem, & baptizatum, & ipſius baptizati patrem, & matrem, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. matr. cap.* 2. Quòd idem voluit in Sacramento Confirmationis, *ibidem, §. & quoque cognatio*: Et hæc confirmata fuerunt a Pio V. vt refert Far. *q.* 149. *n.* 51.

22. SVBAMPLIATVR Ampliatio 7. Vt Clericus rem habens cum filia ſpirituali ex Sacramento Baptiſmatis, deponatur, Bermon. *de publ. concub. rubr. de inceſt. nu.* 3. Menoch. & Farin. *q.* 149. *n.* 53. & faciunt ſcripta per Decian. *in tract. crim. lib* 6. *cap.* 23. *n.* 8. Quid autem dicendum ſit in filia ſpirituali ex Sacramento Confeſſionis, & in ea, quam Epiſcopus confirmauit, ſeu in commatre a Clerico cognita, inſinuat remiſſiuè Farin. *n.* 53. *vſque* 56.

Pœna inceſtus inter aſcendêtes, & deſcendentes.

23. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt quamuis regulariter pro inceſtu non imponatur pœna mortis, ſed arbitraria, tamen ſi inceſtus perpetretur per filium, cum matre, auia, aut alia aſcendente, vſque in infinitum, tale facinus pœna mortis puniatur, Baiar. *§. inceſtus, n.*4. Boer. *deciſ.* 318. Cabal. & Farin. alios inducens, & teſtans *de communi, q.* 149. *n.* 61. & voluit gl. *in l. quamuis, la* 2. *C. de adult.* Idem dic omnino de patre inceſtum committente cum filia, aut alia deſcendente in infinitum, proptèr quòd morte punitur, glo. Baiar. & Boer. locis ſupracitatis, Boſſ. Clar. Menoch. & Farin. cum alijs, *n.* 64. Talis enim coitus cum aſcendentibus, & deſcendentibus non modo eſt inceſtuoſus, ſed etiam nefarius, vt probat Far. *n.* 60. & 65.

Priuigni cum nouerca, &c.

24. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt inceſtus priuigni cum nouerca, quæ eſt loco matris, & vitrici cum priuigna, non pœna arbitraria, ſed mortis puniatur, ſecundùm Bermon. *de publ. concub. rubr. de inceſtu, n.* 14. Boer. vbi ſuprà, Ghirlan. & Cabal. quos refert Farin. *q.* 149. *n.* 67. & 71. Qui. *nu.* 68. & 72. in hoc vaidè dubitat, quo ad pœnam mortis, *per d. hic ſupra, nu.* 10. & 11.

Soceri cũ nuru, &c.

25. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt inceſtus ſoceri cum nuru, ſeu generi cum ſocru, morte puniri poſſit, ſecundùm Ghirlan. Bermon. & Cabal. relati à Far. *q.* 149. *n.* 74. & 77. qui, *nu.* 75. & 78. diſſentit quo ad pœnam mortis, & conſentit quo ad aliam grauem pœnam, etiam corporalem, per ea quæ dixi *hic ſupra, n.* 10. & 11.

26. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt ignorantia excuſet ab inceſtu,

Digitized by Google

Ignorantia facti, vel iuris, an excuſet ab inceſtu?

c. quidam fornicatus eſt, 34. *q*. 2. Bar. *in l. ſi adulterium, ff. ad l. Iul. de adult.* Viu. *opin.* 487. Baiar. *in §. inceſtus, nu.* 4. Bermon. Diaz. qui de communi, Foller. Menoch. & Farin. *q.* 149. *n.* 161.

27. Et quidem, dum iuſta, & probabilis ignorantia, ſeu error facti fuit, certum eſt excuſationem intrare, *per l. qui contra, C. de inceſt. nupt. & c. qui propinquam*, 35. *q*. 3. Clar. *§. inceſtus, verſ. excuſatur*, vbi alijs relatis teſtatur de communi, Alb. Menoch. & Far. concordantes inducens, *n.* 162.

28. Interueniente verò in inceſtu ignorantia iuris, an hæc excuſet, controuerſum eſt inter DD. De qua controuerſia agit Farin. *q.* 149. *n.* 163. vbi cum Ang. Menoc. & alijs concludit, talem ignorantiam non in totum, ſed in parte excuſare: Et addit, *n.* 181. ignorantiam iuris Ciuilis, etiam iniuſtam excuſare è pœna corporali, & bonorum, ſecùs in ignorantia iuris gentium: Vlterius, ex Bar. Ang. & alijs, tenet, & probat, *num.* 186. quòd dum inceſtus ex ignorantia committitur, non ſub facie matrimonij, ſed cum fornicatione, cum, in hoc caſu, detur opera rei illicitæ, tenetur quis de inceſtu; Licèt alij, relati, *nu.* 187. contradicant. Plura, an, & quandò ignorantia iuris, vel facti ab inceſtu excuſet, habes apud Farin. *nu.* 161. *vſque ad* 206.

29. Ante formationē ſeq. Regulæ in materia ſacrilegij; Præmitto; pluribus modis ſacrilegiū committi, de quibus latiſſimè Decian. *in tract. crim. lib.* 6. *à cap.* 14. *vſque ad* 40. & DD. *in c. felicis, de pœnis, in* 6. Sed ad præſens de illo ſacrilegio eſt agendum præcipuè, quod perpetratur, dum quis rem habet cum Moniali; Et deſcribitur; quòd ſit, fornicatio habita cōtra votum Religionis, ſecundùm Bermon. & Farin. *q.* 146. *n.* 2.

Sacrilegiū cum Moniali quid?

30. REGVLA 3. ſit. Rem carnalem habens cum Moniali ſacrilegium committit, & pœna mortis eſt puniendus, *§. penul. Auth. de Sanctiſs. Epiſc. c. ſi quis rapuerit.* 27. *q.* 1. not. Bermon. *de publ. concub. in rubr. de ſacril. in princ. & n.* 4. Clar. & ad eum Baiar. *§. fornicatio, verſ. cum Moniali*, Menoch. Marſ. Decian. & Farin. *q.* 146. *n.* 3. concordantes inducens; Qui in ſequentibus meritò hoc exagerat delictum; Quòd multò magis punitur, dùm fit ſub facie matrimonij, Farin. *n.* 14.

Cognoſcēs Monialem morte punitur de iure Ciuili.

31. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt eâdem pœna mortis puniatur cognoſcens carnaliter Sororem Tertij Ordinis, quam Bizzocam appellamus, Carer. quem ſequitur Giachiar. ad Clar. *§. fornicatio*, vbi etiam Baiar. *n.* 22. Decian. & Far. *q.* 146. *n.* 19.

Idem de Sorore Tertij Ordinis.

32. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt de iure Canonico, laicus rem habens cum Moniali excommunicetur, *c. ſi qua Monacharum, in fi.* 27. *q.* 1. Bermon. *de publ. concub. rubr. de ſacrileg. n.* 6. Decian. Foller. Menoch. & Farin. *q.* 146. *nu.* 24. Et hæc excōmunicatio Epiſcopo reſeruatur, Bermon. *n.* 5. & Farin. *n.* 25. Clericus autem de iure Canonico beneficijs priuatur, deponitur, & in Monaſterium detruditur, *d. c. ſi qua Monacharum*, Bermon.

Quid de iure Canonico.

vbi

Digitized by Google

vbi ſup. nu. 1. Decian. Marſil. Menoch. & Farin. cum concordantibus, *n. 26.* Et hoc procedit, quamuis fornicatio non ſit diu continuata, nec ſcandaloſa, Decian. qui teſtatur de communi, *tract. crim. lib. 6. cap. 20. n. 6.* Anan. Far. & alij, *n. 27.*

Idem magis procedit in raptu Monialis.

33. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt multò magis mortis pœna puniatur rapiens Monialem, *l. raptores, C. de Epiſ. & Cler.* vbi Bal. Odofr. & Saly. *& l. ſi quis non dicam*, vbi communiter omnes DD. *C. eodē, c. ſi quis rapuerit, 27. q. 1.* Decian. Bal. Boſſ. Maſcar. & Far. cum concordantibus, *q. 145. n. 215.* Et hoc quamuis Monialis conſenſerit, ſe rapi, *c. raptores*, & ibi gl. 36. *q. 2.* Alber. Butrig. & Saly. *in l. 1. C. de rap. virg.* & tenet Farin. cum alijs, *n. 220.* Et ridiculum eſſet dubitare, hoc locum habere etiam in rapiente Abbatiſſam, Afflict. Carer. & Far. *n. 224.*

Seu Bizzocæ.

34. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 3. Vt mortis pœna ſit puniēdus raptor mulieris Tertij Ordinis, ſeu, vt vocant Bizzocæ, ſecundùm Afflic. Carer. Maſcar. & Farin, *q. 146. n. 222.*

Quid ſi raptor ſit Clericus.

35. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 3. Vt Clerici rapientes Moniales, grauius, quam laici delinquant, & ideò Beneficijs, ſint priuandi, & in arctum Monaſterium ad perpetuam pœnitentiam ſint detrudendi, *c. ſi qua, 27. q. 1.* Et hoc quamuis raptus non fuerit publicus, Anan. Couar. Diaz. & Decian. hos referens, *lib. 8. c. 11. n. 2.* quos ſequitur Farin. *q. 145. nu. 228. & q. 146. n. 26. & 27.*

Vel rapta ſit in Monaſterio per educationé?

36. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 3. Vt rapiens de Monaſterio ſæcularem mulierem, ibi exiſtentem, putà educationis, vel cuſtodiæ cauſa, nō modò ſit grauius, quam pro alio raptu extra Monaſterium puniendus, ſecundùm Decian. *n. 12.* Sed pœna mortis ſit plectendus, Far. *q. 145. n. 230.*

Quid in conatu?

37. AMPLIATVR 4. Regula 3. Vt in raptu Monialis intret pœna ordinaria raptus ex ſolo conatu, etiam copula non ſecuta, nec raptu, *eſt tex. expreſſus in l. ſi quis non dicam, & ibi* glo. & communiter omnes DD. *C. de Epiſ. & Cler. & in c. ſi quis rapuerit*, & ibi glo. *in ver. ſolicitauerit, 27. q. 1.* Sanchez. *de matrim. lib. 7. diſput. 12. nu. 18.* Vbi loquitur, ſiuè raptor non potuerit, ſiuè noluerit, Boſſ. *de rap. mulier. n. 2.* Alber. *in l. 1. n. 13. C. de rap. virg.* Baiar. Menoch. & Farin. concordantes inducens, *q. 145. n. 204.*

Seu attentato verbo tantū.

38. SVBAMPLIATVR Ampliatio 4. Vt raptor in hoc caſu morte puniatur, qui deuenit tantùm ad actum verbi, puta, ſi laicus dicat Moniali; Si vis exire de Monaſterio, ducam te in vxorem, ita Odofr. *in l. ſi quis non dicam, nu. 1. & 4. C. de Epiſ. & Cler.* & facit *tex. in c. ſi quis rapuerit*, & ibi gl. *in ver. ſolicitauerit, 27. q. 1.* Et hæc refert Farin. *q. 145 n. 205.* Qui ait, *n. 206.* Bart. *in l. 1. in prin. ff. de extraord. crim.* videri contrarium voluiſſe, dùm tenuit, raptus pœnam ordinariam nō intrare, quandò ſolùm deuentum fuit ad colloquia, & ad idem Farin. citat Gomez. Et dùm ibidèm, remittit Far. lectorem ad

ea,

ea, quæ ipſemet dixit generaliter. *q.*124.*n.*44.*& ſeq.* Innuit conſequenter, quòd, & ipſe cum Bar. inclinet, cum *in d. n.*44. aſſerat, & in comprobationem inducat eũdem Bar. Bal. & tot alios, quòd, quandò non fuit deuentum, niſi ad actum verbi, delicto facti, non ſecuto, conatus non puniatur eàdem pœna, ſed extraordinaria; & hoc idem cum Affflic. Bar. & Menoch. ſuſtinet, *n.*46. in attentante corruptionem, & raptum mulieris verbis tantùm, nempè locum eſſe solummodò pœnæ extraordinariæ.

Pœna oſculãtes Monialem.

39. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt non procedat in oſculante monialem, dum aliud non fecit, qui non morte, ſed mitius, arbitrio Iudicis, puniendus eſt, ſecundùm Afflic. Decian. & Far. *q.*146.*n.*33.

Clericus, ſeu Sacerdos ſolutã cognoſcens, quod delictũ committat?

40. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt licèt aliqui dixerint, Clericum, ſeu Sacerdotem ſæcularem rem habentem cum ſoluta committere adulterium, aliqui inceſtum, aliqui ſacrilegium, verior tamèn, & magis recepta opinio eſt, apud Iuriſtas, quòd non committat talis, niſi ſimplicem fornicationem, ita Fely. qui alios refert, *in c. at ſi Clerici*, & ibi Dec. & Butrig. *de indic.* Boſſ. *in tit. de coitu damn. n.*15. *&* 16. vbi de communi, Clar. *in praxi, §. fornicatio, verſ. cum Presbytero*, vbi alijs relatis euam de communi teſtatur, Decian. Menoch. & Farin. *q.* 146.*n.*30.

41. Sed Lopez, Sarmient, & Rolan. relati à Far. *q.*146.*n.*31. tenẽt, quòd fornicatio Clerici, qui eſt in Sacris cum ſoluta, ſit ſacrilegium, & idem voluerũt S. Bonau. S. Tho. & Riccar. *in* 4. *diſt.* 23. cum in ſuſceptione Sacrorum Ordinum ſolemne fiat caſtitatis votum, *c.* 1. *de voto, in* 6. At qui peccat contrà votum facit ſacrilegium, vt notat, & tenet Azor. 3. *p. lib.* 3. *c.* 27. *in* 7. *q.*

Quid de Regulari?

42. Hæc quæ modo dicta ſunt, multò magis locum habent in Ordinato in Sacris Regulari, qui expreſsè ſolemne caſtitatis votum in profeſſione emiſit, circumſtantia enim, expreſſi ſolemnis voti caſtitatis, grauiter auget ſacrilegium, Azor. *vbi ſup. q.* 9. licèt ſacrilegium factum ab Ordinato in Sacris, ſeu ab eo, qui ſolemniter in profeſſione caſtitatem vouit, ſpecie non ſit diſtinctum, Azor. *ibid. q.* 11.

Reſolutio.

43. Et vtiq; videtur omnino ſacrilegium cõmittere Ordinatum in Sacris, vel Regularem profeſſum, qui rem habet cũ ſoluta, cum faciat cõtra votum Religionis, vel Ordinis, vt enim ad rem noſtram ſacrilegium deſcribit Bernon. *de publ. concub. in rubr. de ſacril.* quem ſequitur Far. *q.* 146. *nu.* 2. Sacrilegium eſt fornicatio contrà votum Religionis, vel Ordinis: Et hinc eſt, quòd etiàm illi DD. qui ſuſtinent in confeſſione nõ eſſe neceſſe exprimere circumſtantias aggrauantes, dum ſpeciem peccati non mutant, tamen circumſtantiam, quòd ſit in Sacris, vel Profeſſus ille, qui carnaliter peccauit, exprimendam aſſerunt, vel ſaltem, vt dicat, ſe violaſſe votum caſtitatis, vt his verbis ſacrilega circumſtantia ſpeciem mutans exprimatur, Villalob. Henriq. Fagund. Filliuc. & Sanch. quos refert, & ſequitur

tur

tur Diana, *p. p. tract.* 7. *reſol.* 4.

Satisfit obiectioni.

44. Et quamuis aliquando in Sacris Canonibus, fornicatio facta ab Ordinato in Sacris cum ſoluta; fornicatio ſimplex dicatur, hoc nõ eſt, quia non ſit etiam ſacrilegium, ſed ita dicitur, vt diſtinguatur ab alijs luxuriæ peccatis, ſpecialiori qualitate affectis, vt ab adulterio, ſtupro, ſeu inceſtu, quæ aliquando à prædictis committuntur, vt obſeruat Azor. *in d. q.* 7. *in fin.* & vno verbo talis vocatur ſimplex fornicatio reſpectu obiecti, quamuis ſacrilegium ſit reſpectu ſubiecti.

45. Cum autẽ nuptiæ inter Chriſtianum, & infidelem prohibitæ ſint, ad duplicem fornicationem ſpectabit coitus cum infideli; Vnde.

Fornicatio Chriſtiani cũ infideli, qua pœna plectatur.

46. REGVLA 4. ſit. Chriſtianus fornicans cum Iudea morte puniendus eſt, ac ſi cum bruto rem haberet, Vital. *tit. de raptor nu.* 7. Boer. & alij relati à Farin. *q.* 139. *n.* 28. Hanc tamèn ſententiam ipſe Farin. *n.* 29. ſic generaliter conceptam nimis duram exiſtimat: Vnde ait, attendendas eſſe qualitates grauantes, & minuentes delictum, & reſoluẽdum iuxta tradita ab eo, *n.* 2. & 8. vt citra mortem hoc puniatur delictum. Et quòd dicitur de fornicatione cum Iudea, idem dicendum eſt de Chriſtiano rem habente cum Turca, cum Mora, ſeu alia infideli, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 1. *caſu* 290. *n.* 18. & *ſeq.* Ghirlan. Far. & alij, *n.* 32.

47. Plura, & diffusè de totius huius q. materia, agit Farin. *q.* 137. 138. 141. 145. cum duobus ſeq. nec non, *q.* 149.

De damnato coitu contra naturam, & eius pœnis. Quæſtio 117.

Nefandũ inter maſculos pœna mortis punitur.

1 REGVLA ſit. Vitium nefandum maſculi, cum maſculo, pœna mortis naturalis punitur, cum ſit contra naturam ſexus humani, *l. cum vir, & ibi* notant communiter omnes DD. *C. ad l. Iul. de adult. auth. vt non luxurientur contra naturam, §. propterea, & ibi* gloſ. & Ang. Item de communi teſtatur Gomez. tenent Clar. Viu. & Far. concordantes cumulans, *q.* 148. *n.* 4. qui, *n.* 5. inter cò exaggerat contra hoc atrox, deteſtandum, & peſſimum vitium.

Magis cũ raptu.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt multò magis procedat interueniẽte raptu maſculi libidinis cauſa, Baiar. & alij adden. ad Clar. *§. raptas,* Cyn. & Salyc. *in l.* 1. *c. de rap. virg.* Conrad. qui teſtatur de veriori, Carer. Hoſtien. & Farin. concordantes inducens, *q.* 148. *n.* 5.

Et per ignem.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt pro hoc vitio poſt mortem pœna ignis infligatur, Bermon. *de publ. concub. rubr. de peccato ſodomit. nu.* 29. Clar. & ad eum Baiar. *in §. ſodomia,* Menoc. & Far. *q* 148. *n.* 7. alios inducens, & teſtans de cõſuetudine generali.

Tentans impunè occid.tur.

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt tentans aliquem de hoc vitio, à tẽtato poſſit impunè occidi, ſecundùm Ant. Scap. quem ſequitur Baiar. *in d. §. n.* 15. Petr. Greg. & Farin. *q.* 148. *n.* 18. Intellige in foro fori.

Pœna de iure Canonico.

5. AMPLIATVR 4. Regula; Vt de iure Canonico pro hoc crimine laicus excommunicetur, & à ce-

à cetu fidelium penitus arceatur, *c. Clerici*, & ibi communitèr notant omnes Canoniſtæ, *de exceſſ. Prælat.* Diaz. qui teſtatur de communi, Decian. Maſcar. & Far. alios inducens, *n.*23. Bermon. *n.*27. *verſ. ſi verò*, Menoch. *lib.*2. *caſu* 286. *n.* 9. Clericus verò de iure Canonico Beneficijs priuatur, deponitur, & in Monaſteriū detruditur pro hoc delicto, *d. c. Clerici*, & ibi paritèr notant omnes DD. Bermon. *n.*26. Menoch. *nu.*9. Viu. Abb. & alij, quos ſequitur Far. etiàm alios inducens, *q.*148. *n.* 25. Immo Clericus pro hoc crimine degradari poteſt, & poteſtati ſæculari tradi, & ita quotidiè ſeruari teſtatur Bermon. *de pub. concub. rubr. de peccato ſodom. n.*29. nec diſſentit Far. *n.*26. Et vigore Bullæ Pij V. *in ordine* 5. *in verſ. ſi quis crimen nefandum, & ex alia Bulla eiuſdem in ordine* 70. huius criminis Rei, ſi Clerici fuerint, ſiue ſeculares, ſiue Regulares, etiam in Dignitate poſiti, a Iudice Eccleſiaſtico degradādi, poteſtati ſæculari, ſunt tradendi, capitali ſupplicio, ſicut laici, puniendi, vt refert, & ponderat Farin. *n.*28. Et hæc pœna tota imponitur etiam pro vnica tantum vice, vt vult Far. *nu.*30. aſſerens, omnes DD. communitèr ita tenere, & quòd praxis ita recepit.

Etiā pro vna vice.

6. AMPLIATVR 5. Regula; Vt locum habeat in habēte rem cum fœmina præpoſterè, *l. cum vir nubit, C. ad l. Iul. de adult.* vbi hoc præſertim notat Butrig. Bermon. *n.* 1. & 3. Viu. *opin.* 726. *n.* 25. vbi teſtatur de communi, & veriori DD. ſententia, eamq; latè à contrarijs defendit, Clar. *§. ſodomia, verſ. vide quandòque*, Cabal. *reſolut. crim. caſu* 16. Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 286. qui omnes teſtantur de communi, Dec. Gomez. & Farin. concordantes citans, *q.* 148. *n.* 35. Quòd multò magis procedit, dum d. mulier eſſet delinquentis vxor, grauiùs enim tale eſſet delictum, *c. adulterij*, 32. *q.* 7. Menoch. caſu eodem Gom. Plat. Peguer. & Far. *n.*37. Idem dic de fœmina agente, vt vir in aliam fœminam patientem, nempè, vt morte puniatur; Sicùt etiàm ſi mulier agat vt vir, cum maſculo patiente, Far. *n.* 40. *vſque* 44. vbi probat, &c.

De peccato contra naturam viri cum fœmina.

Cum propria vxore.

Fœminæ cū fæmina, vel cū maſculo.

7. AMPLIATVR 6. Regula; Vt multo magis morte puniatur, qui rem habet cum animali bruto, qui vlterius cōburi debet inſimul cum animali, *c. mulier*, 15. *q.* 1. Bermo. *de publ. concub. rubr. de peccato ſodom. nu.*28. Gom. *in l. tauri*, 80. *n.* 35. vbi alijs relatis, teſtatur de communi, Clar. *in §. fin q.*99. *verſ. quæro etiam*, Stephan. Quarant. qui dixit, *Bullam citatam Pij V.* multò magis locum habere in Clerico hoc delictum perpetrante, Menoc. & Far. alios inducens, *q.* 148. *n.*46. Et propter criminis huius deteſtationem pœna mortis intrat, dum deuētum eſt ad actum proximum, licèt flagitium non ſit conſumatum, Boer. *deciſ* 316. *n.* 1. *vſque ad* 5. Clar. *in §. fornicatio, n.*22. *verſ. cum animali*, Menoch. Roland. & inclinat Farin. *nu.* 60. ſed poſtea, *n.*61. *cum ſeq.* propendit, cum citatis ab eo, ad pœnam extraordinariam.

Cū bruto

Conatus.

8. AMPLIATVR 7. Regula; Vt mul-

Cum de-mone. multò magis procedat in rem habente cum Dæmone ſuccubo, & incubo, cum hoc etiam delictum ſit beſtialitatis, eſt enim coitus cū re alterius ſpeciei, vt tenet Caiet. quem refert, & ſequitur Azor. *in* 3. *p. lib.* 3. *cap.* 22. & prætèr malitiam beſtialitatis, habet hoc delictum aliam malitiam, nempè ſuperſtitionis, quatenùs includit ſocietatem cum Dæmone, vt not. Bonacin. *de matrim. q.* 4. *punct.* 12. *n.* 3.

Præſumptionib. probatur. 9. AMPLIATVR 8. Regula, Vt crimen contra naturam probetur præſumptionibus, vt declarabitur *infrà, q.* 120. *n.* 22.

Quid in minoribus? 10. LIMITATVR 1. Regula; In minoribus, quibus propter ætatem pœna huius criminis mitigatur, ſecundùm Baiar. *in* §. *ſodomia, n.* 13. Menoch. *de arbitr. q lib.* 2 *caſu* 286. *n.* 18. & Farin. *q.* 148 *n.* 76. Qui *n.* 77. not. quòd pro hoc crimine mortis pœna imponitur, *in Conſtit. Marchiæ, c.* 66 *lib.* 4. ſi Reus fuerit maior 18. annorum.

In eo qui per vim fuit paſſus. 11. LIMITATVR 2. Regula; In eo, qui per vim in hoc vitio paſſus eſt, qui nulla pœna punitur, eſt tex. apertus, *in l. fœdiſſimam*, & ibi glo. & communitèr omnes DD. *C. ad l. Iul. de adult.* gloſ. *in l. cum vir, C. eodem*, item eſt *tex. l.* 1. §. *removet*, vbi gloſ. Ang. Bal. Caſtren. & Odofr. *ff. de poſtulan.* Bermon. Far. & al j. *q.* 148. *n.* 79.

Pœna mollium. 12. LIMITATVR 3. Regula; Vt licèt, molles, qui ſe ipſos polluunt, nefandi vocentur, à Bermon. Firma. & Menoch. vt refert Farin. *q.* 148. *n.* 38. tamèn iſti non puniantur pœna ordinaria mortis debita nefandis, ſed extraordinaria mitiori arbitrio Iudicis, Aug ad Ang. *de malef. verſ. che hai adulterato la mia donna, n.* 53. Conrad. qui vult prædictos puniri exilio, vel alia pœna extraordinaria, Cabal. qui ait, hoc eſſe crimen contra naturam, ſed non nefandum, & Farin. hos ſequens, *q.* 148. *n.* 39.

13. LIMITATVR 4. Regula; Vt dum hoc crimen eſt tantùm attentatum, effectu non ſecuto, nec peccato conſummato, non intret pœna mortis, ſed mitior, iuxta tex. expreſſum *in l.* 1. §. *fin. ff. de extraord. crim.* vbi habentur hæc verba; Perfecto flagitio, punitur capite, imperfecto in inſulam deportatur; & idem habetur *in c. ſolicitatores,* §. *qui puero,* 33. *q* 3. Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 286. *n.* 16. vbi teſtatur de communi omnium DD. Clar. Gomez. & Far. *q.* 148. *n.* 61. Qui, *n.* 64. concludit, hanc opinionem veriorem, magis communem, & in praxi receptam; Nec non teſtans, Afflict. Clar. Carer. & omnes DD. tenere, quòd dum etiam ſeminatur, ſed non intra vas, extraordinariè pœnæ tantum ſit locus. Pœna attentati nefandi, vſque ad n. 15.

14. Et ita poſſunt interpretari DD. relati ab eòdem Farin. *q* 148. *n.* 56. & *ſeq.* dicentes, crimen hoc punibile eſſe, etiam dum conſummatum non fuit, quando ad actus proximos, puta ad oſcula, amplexus, & tactus partium inhoneſtarum deuentum fuit; nempè, vt intelligas punibile eſſe crimen in hoc caſu, non ordinaria, ſed mitiori extraordinaria pœna.

15. SVBLIMITA limitationem

Digitized by Google

4. Vt procedat, dummodò non fuerit penetratum vas nefandum, quià data d. penetratione, licèt poſtea extra vas ſeminetur, mortis pœna eſſet infligenda, ſecundùm Afflict. Cabal. & Farin. *q.*148. *nu.* 65. & fauent Iodoc. *in praxi crim. c.*96. *n.*11. & Conrad. *in praxi, rubr. de ſodom. n.*3. qui tenent, quòd ſodomita dicatur ille, qui vas penetrauit, quàmuis extra poſtea ſeminauerit, At, quòd in hoc caſu ſublimitationis peccatum non ſit propriæ nefandum, ſed tantùm contra naturam, tenuit Cabal. *reſol. crim. caſ.*16. *n.* 8. *& ſeq.* & conſequentèr in hac opinione non intraret pœna mortis, pro qua ſententia faciunt ſcripta a Far. *nu.*64. & hic *ſup. n.*14.

16. Plura de hoc innominabili vitio Farin. *q.* 148. *per totam*, vbi diffusè.

De pœna oſculi. Quæſtio 118.

1 REGVLA ſit. Vir oſculans mulierem honeſtam, nuptam, virginem, aut viduam, punitur pœna extraordinaria, *l.*1. vbi gloſ. *ff. de extraord. crim.* Boſſ. *de extraord. crim. n.*3. Baiar. ad Clar. *q.*83. *n.*31. Bal. Menoch. & Farin. cum alijs, *q.*142. *n.*154. Qui tamèn cum Cabal. *n.*156. dicit, quòd apud ſæculares, oſculũ, de mulieris conſenſu datum, criminaliter non punitur. — *Pœna oſculantis mulierẽ honeſtã.*

2. Sed cum hoc ſit, vel turpium perpetratio, vel ſaltem ſollicitatio factis ad turpia, *vide infra hic q.* 121. *n.*3. *vſque ad n.*7.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt vir, libidinis cauſa, puerum, aut adoleſcentem oculans, deportetur, *l.*1 *§. qui puero, ff. de extr iord. crim.* Baiar. vbi ſup. Menoch. *de arbitr. q. lib.*2. *caſ.*287. *n.*2. Cabal. & Farin. *q.*142. *n.*158. vbi ait, quòd cum pœna deportationis ab aula receſſerit, pœna in hoc caſu erit arbitraria. — *Vel puerum.*

4. AMPLIATVR 2. Regula; In deoſculante mulierem per vim, qui pœna extraordinaria eſt puniendus, Cuman. & Dec. alios inducens, *in l. ſi fugitiui, n.*44. *& ſeq. C. de ſerui. fugit.* Afflict. *deciſ.*276. Clar. *q.*83. *verſ. oſculum*, Cabal. qui de communi, *reſol. crim. caſ.*96. Gram. Menoc. & Far. alios citans, *q.*142. *nu.*160. Et DD. loquuntur etiàm, quandò vis illata fuit in publica via, vel platea, præſertim Afflict. Dec. Gram. & Peguer. relati à Farin. *n.*161. Qui, *n.*163. ab hac opinione non putat recedendum, ita tamèn, vt hæc pœna extraordinaria ſit corporalis, putà ad triremes. Sed ſubdit, *n.*167. ex Clar. & Menoch. quòd, quandò in oſculo dato puellæ, concurrerent magnæ circumſtantiæ aggrauantes factum, tunc fortè poſſet deueniri ad pœnam mortis. — *Seu mulierẽ per vim.*

5. AMPLIATVR 3. Regula In oſculante mulierem, vt eam in vxorem ducat, contra parentum voluntatem, qui arbitrariè eſt puniendus, iuxtà facti, & perſonarum qualitatem, Cabal. & Far. *q.* 142. *n.*168. niſi oſculum fuerit datum de conſenſu oſculatæ, ad hoc, vt ſequeretur matrimonium, quo ſecuto, nulli pœnæ eſſet locus, Cabal. Dec. & Far. *n.*169. — *Aut mulierem, vt eã ducat in vxorẽ.*

6. Sed

Digitized by Google

Quid ſecundum Conſtitutiones Marchiæ?

6. Sed nota, quod in ſtatu Eccleſiaſtico ſeruanda eſt Conſtit. Marchiæ, *lib.* 4. *c.* 72. qua cauetur, quòd amplexantes mulieres virgines, ſeu viduas, incurrant pœnam fuſtigationis, amiſſionis bonorum, & aliás pœnas; de quibus in ea; cuius Conſtit. meminit Bai. ad Clar. *q.* 83. *n.* 33.

Et vbi eſt cõſuetudo oſculandi mulieres.

7. LIMITATVR Regula; Vt nõ procedat, quandò in loco, vbi caſus accidit, cõſuetudo eſt mulieres oſculandi, vt apud Gallos, Bertaz. *conſ.* 20. *n.* 51. *lib.* 1. Cagnol. Menoch. & Far. concordates inducens, *q.* 136. *n.* 130.

De lenocinio, & pœnis contrà hoc facinus infligendis. Quæſtio 119.

Lenocinij diuerſæ pœnæ etiam, n. ſeq.

1 REGVLA 1. ſit. Lenocinij pœna arbitraria eſt, ita Iodoc. quem ſequitur Clar. *§. fin. q.* 68. *verſ. lenones*, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 535. *n.* 45. *centur.* 6. Peguer. Cabal. & Far. *q.* 144. *n.* 12. Et de conſuetudine, arbitrium in hoc caſu non ſe extendit ad pœnam capitalem, ſed ad mitiorem, variam quidem iuxta ſtylũ varium diuerſorum locorum, ſecundùm proximè citatos DD. & Far. *n.* 1. teſtatur de magis communi.

2. Vnde quandoquè pro lenocinio inflicta fuit tantùm pœna exilij, Menoch. *caſ* 34. *n.* 42. Iodoc. & Farin. *q.* 144. *n.* 6. Quandoquè pœna fuſtigationis, & mitræ, Clar. *vbi ſup.* Cabal. Peguer. & Farin. *n.* 7. & Paul. IV. *in Bulla in ordine* 47. ſtatuit, quòd lenones, & lenæ mulierum fuſtigentur, & ad perpetuum exiliũ damnentur, & ſi mulier proſtituta, fuerit virgo, mortis pœnam imponit. *At in Aut. de lenonibus, §. praconizamus, col.* 3. ſtatuitur pœna vltimi ſupplicij contrà lenones, & ideò huic pœnæ ſubſcribunt, Afflict. Beluiſ. Iodoc. Foller. Menoc. & tot alij, relati à Far. *n.* 10. inter quos Berber. vult hanc pœnam mortis locum non habere niſi in publico lenone, in reliquis verò ſeruanda videtur cõſuetudo, de qua, *hic ſup. n.* 1. *in fin.*

In quo habeat locũ pœna lenocinij fœminarum.

3. REGVLA 2. ſit. Lenocinij pœna locum habet in eo, qui quæſtuarias fœminas habet, & in illis quæſtum exercet, talis enim leno eſt, *l. athletas, §. ait Prætor, & ibi* Odofr. *ff. de his, qui not. infam.* Cabal. *reſol. crim. caſ.* 181. *n.* 11. Hoſtien. & Far. concordantes inducẽs, *q.* 144. *n.* 17.

4. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt lenocinij pœna puniatur, non modò, qui principaliter lenociniũ exercẽt, ſed etiam, qui ſecundariò, ſeu acceſſoriè ſub nomine alterius liciti, exercitij, quæſtus cauſa viris fœminas proſtituunt, apertè ita ſancitur *in d. §. ait Prætor, verſ. ſi verò*; Vbi exemplificatur in cauponibus, & balneatoribus, qui fœminas ſeruientes in caupona, ſeu balneo retinent, vt viris, quibus miniſtrant, ſe proſtituant, & ibi not. glo. Alber. Bal. & Odofr. & obſeruant Menoch. & Cabal. quos, cum concordantibus, ſequitur Far. *q.* 144. *n.* 21.

Quid in perſuadẽte puero nefandũ.

5. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt multò magis lenocinij pœna ſit infligenda ei, qui puero nefanda cum alio perſuadet, & talis leno conſummato delicto, capite puni-

 nitur,

nitur, non conſumato, in inſulam deportatur, *l.1.§.fin.ff. de var. & extraord. crim.* Et licèt videatur dubitari poſſe, an d. capitis pœna intelligatur de vltimo ſupplicio? Tamen dubium remouet Conſtit. Pauli IV. 49. *in par.1 Bullar.c.637.* vbi clarè loquitur de morte naturali.

6. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt propriè leno ſit, & vt talis puniatur, qui blanditijs, promiſſionibus, muneribus, ſeu alijs artibus, & fallacijs puellas ſeducit ad peccandum cum alijs, *Auth. de lenonibus §. præconizamus, col.3. & ibi* gloſ. & Ang. & ſubſcribunt Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſu.534.n.3.centur. 6 vbi* alios refert, Berber. Beluiſ. & Far. *q.144. n.24.*

Vel puellas in ſeducente fallacijs, &c. ad peccãdũ?

7. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt pœna lenocinij puniantur, qui aliquo modo, conſilio, fauore, ope, & conſenſu lenocinia adiuuant, & aliquo modo cooeperantur, Iodoc. quem ſequitur Cabal. *reſol. crim. caſ.* 171.*n.*4. vbi hoc maximè notandum aduertit, Berber. & Farin. cõcordantes citans, *q.*144.*n.*30.

Vel in cooperante.

8. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt leno ſit, & vt talis puniatur, accõmodans domum ad adulterium committendum, *l. auxilium, §. fin.* ibi, Aut domum præbuit ad id, *ff. de minor.* quòd apertius probatur *in l. qui domum, vbi* gloſ. & Ang. *ff. ad l. Iul. de adult.* & notat Farin. *q.*144.*nu.*42. Idem dic in accommodante domum ad ſtuprandam virginem, vel viduam, & magis ſi ad ſtuprandum puerum, quo vltimo caſu pœna eſt capitalis, *d. l. qui domum, vbi* glo. & not. Farin. *num.*43. *vſque* 45. Quæ procedunt quamuis accõmodetur domus conducta, ſiuè aliena, ſecũdùm Alber. Ang. Bar. & Farin. *n.* 48.

Vel accõmodando ad inhoneſta perpetranda domum.

9. Idem iuris eſt in accommodãte agrum, hortum, vineam ſuam, vel alienam, etiam amicis, & ſinè quæſtu ad prædictos effectus, *l. & ſi amicis, ff. ad l. Iul. de adult.* Farin. hoc ſpecialiter notat, *q.*144.*n.*49. & 50. Et hoc ſiuè accommodans ſit maſculus, ſiue fœmina, *l. mater.* & ibi Alber. not. quòd in delict. maſculinum cõcipit fœmininum, *ff. ad l. Iul. de adult.* & Far. *nu.*51. Idem dicendum in accommodante domum ad tractandum de adulterio, vel de ſtupro, flagitio ſecuto, ſiuè in eodem, ſiuè poſtea in alio tempore, dum ſinè illo tractatu nõ fuiſſet perpetratum, *d. l. & ſi amicis*, & ita declarat hunc textum Ang. & poſt eum Far. *n.*47.

Agrũ hortum, vineam.

Maſculinũ in delictis cõcipit fœmininũ.

10. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt parentes lenones ſuarum filiarum, puniri poſſint, etiam pœna vltimi ſupplicij, & ex cauſa rationabili alleuiante, pœna extraordinaria, Foller. *in praxi crim. verſ. itẽ, quod fuit leno, nu.* 8. Peguer. *deciſ. crim.*15.*n.*10. Cabal. *reſol. crim. caſu* 171.*n.*8. vbi etiam de fratribus proſtituẽtibus ſorores, & aliás ſanguine coniunctas, & de hoc dubitandum non eſt, ait Far. *q.*144.*n.* 60. Licèt dum proſtitutæ non ſunt virgines, mitius ſit agẽdum, ſecundùm Farin. *n.*65. Sicut etiam, dum parentes proſtituunt filias volentes, tantùm conſentiendo, non recepta pecunia, Afflict. Menoch. & Farin. *n.*68.

Quid in lenone patre, fratre, &c.

11. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt

Vt mariti lenones vxorum, de iure communi, morte naturali puniantur, ſed Iudicis arbitrio remittitur, ex cauſa pœnam mitiganti, præſertim, dum non interuenit quæſtus diffusè probat Farin. *q.* 144. *§. maritus*, præſertim, *n.* 77. & 80. Notans, *n.* 79. quòd, *iuxta Conſtit. Syx. V.* 49. imponitur pœna vltimi ſupplicij viro lenoni ſuæ vxoris, ſiuè fecerit propter quæſtum, ſiuè alia ex cauſa. Immò maritus punitur, vt leno vxoris, dum conſentit eius adulterio, ſecundùm *l.* 1. *§. lenocinij, & ibi gl. ff. ad Iul. de adult.* Far. *n.* 81. qui hoc vltimum ampliat, & limitat *vſque ad n.* 99.

Quid ſi non ſit ſecutus effectus?

12. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt lenocinij pœna, locum non habeat, effectu non ſecuto, *l.* 1. *§. fi. ff. de extraord. crim.* Foller. *in praxi crim. verſ. item, quod fuit leno, n.* 31. Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 534. *n.* 48. *centur.* 5. Afflict. Cabal. Conrad. Gom. & Far. q. 144. *n.* 33. & concordat *Bulla Paul. IV* 47. & alia *Six. V. etiam* 47. in quibus non alitèr, quam ſecuto effectu, vltimi ſupplicij pœna imponitur contrà maritos, & parentes lenones filiarum, & vxorum, vt obſeruat Far. vbi ſup. Quicquid alij non benè alitèr dixerint.

Vel dum leno fuit vna tantum vice, vel altera?

13. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt leno non dicatur, nec lenocinij pœna puniatur, qui ſemel tantùm lenocinium fecit, ad hoc enim requiritur conſuetudo, ad minus per trinum actum, Foller. *vbi ſup. n.* 37. Menoch. *centur.* 6. *n.* 49. Cabal. Peguer. Far. & alij. *n.* 35.

Aut ſine quæſtu?

14. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt lenones non dicantur, nec pœna lenocinij puniantur, niſi illi, qui quæſtus cauſa mulieres alijs proſtituunt, gloſ. *in l. athletas, §. ait Prætor, vbi* Odofr. *ff. de his, qui notantur infamia*, Beluiſ. Afflict. & Far. iura, & DD. inducens, *q.* 144. *n.* 39. Contrarium tamen tenuit gloſ. *in l. palam, § ignoſcẽdum, in ver. proſtituunt, ff. de rit. nuptiar.* Nempè pœnam lenocinij intrare, dum tale facinus pluries fuit exercitum etiam ſine quæſtu: Hanc contrariam opinionem, ait Farin. *n.* 80. tranſire poſſe quo ad imponendam pœnam extraordinariam.

15. Plura, & diffusè, pro more, de materia lenocinij agit Farin. *q.* 144. *per totam*.

Quomodo carnalis copula probetur, ſeu præſumatur? Quæſtio 120.

Copula carnalis præſumptionibus, & coniecturis probatur.

1 REGVLA 1. ſit. Copula carnalis, præſumptionibus, & coniecturis, non modo præſumitur, ſed etiam probatur, Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 58. *nu.* 3. *& conſil.* 31. *li.* 1. *n.* 25. vbi teſtatur de veriori, Bertaz. *conſil.* 20. *n.* 6. *& ſeq. lib.* 1. vbi de communi, Anan. Anchar. & Imol. *in cap. literis, de præſump.* Dec. Marſ. & Farin. concordantes ad ſaturitatem citans, *q.* 136. *n.* 2. *&* 3. Sanch. *in tract. de matrim. lib.* 10. *rubr. de diuort. diſp.* 12. *n.* 40. Ratio Regulæ eſt; Quia carnalis copula difficilis eſt probationis, Soc. Menoch. & Farin. cum concordantibus, *n.* 4.

Præſertim, dum inde probanda eſt innocẽtia alicuius.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt copula carnalis, ſeu vita inhoneſta alicuius mulieris magis probetur præſumptionibus, etiam leuibus,

Digitized by Google

uibus, quandò agitur de probanda innocentia alicuius, & ad illius defenſionem, Burſat. *conſil.* 445. *n.* 7. *lib.* 4. Caphal. *conſil.* 140. *nu.* 8. & *ſeq.* & Farin. *n.* 5.

Ex preparatorijs oritur præſumptio.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt copulæ carnalis præſumptio oriatur, ex præparatorijs eiuſdem copulæ, Bar. *in l. quod ait lex, ff. ad l. Iul. de adult.* Dec. Maſc. & Farin. cum alijs, *q.* 136. *nu.* 109. Puta ex allocutione viri, & mulieris in loco, & horis ad copulam commodis, Anchar. Felyn. Innoc. & Io. Andr. *in c. præterea, de teſtibus*, Maſcar. Farin. & alij, *nu.* 113. Et hoc magis præſumitur, dum præceſſit trina monitio, de non alloquendo, qua ſtante, ſi quis Clericus confabuletur cum muliere, excommunicatur, *c. ſi quiſquam, de cohabit. Cler. & mulier.* gloſ. & Hoſtien. *in c. literis de præſumpt.* Alber. & Farin. *n.* 115. Qui, *n. ſeq.* inducit Menoch. tenentem oriri præſumptionem iuris, & de iure ſufficiẽtem ad condemnandum criminaliter eum, qui loquitur cum vxore alicuius, poſt trinam monitionem, ne cum ea loquatur.

Vt ex allocutione &c.

Quid dũ præceſſit trina monitio?

4. Nota hic, quòd hæc 2. Ampliatio, nec non ſequentes intelligendæ ſunt cum moderationibus, de quibus infra, in limitationibus 3. & 4. huius Regulæ, *n.* 26. *vſque* 29.

Ex riſu, & ioco.

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt ex riſu, & ioco, inter virum, & mulierem, oriatur aliqua præſumtio copulæ, Abb. Anchar. Butr. Felyn. & Io. Andr. *in c. præterea, de teſtibus*, Barboſ. Bertaz. & Farin. *q.* 136. *n.* 117.

6. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt copula carnalis præſumatur ex ingreſſu, & egreſſu viri in domum mulieris, & è contra, præſertim de nocte, & quandò nulla alia cauſa huius ingreſſus, & egreſſus dari, vel præſumi poteſt, quam copula, ſecùs quandò afferretur alia veriſimilis cauſa, Bertaz. Maſc. & Far. cum alijs, *q.* 136. *n.* 118. *cum ſeq.*

Ex ingreſſu, & egreſſu, præſertim de nocte.

7. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt copula præſumatur ex trãſmiſſione nunciorum, & literarum amatoriarum, & ex earum receptione, Abb. Anchar. Butr. Felyn. Hoſtien. & Io. Andr. *in dict. c. præterea*, Menoc. *de præſump. lib.* 5. *præſumpt.* 41. *n.* 39. vbi ait, attendendum eſſe tenorem literarum, ex quibus quandoq; oritur inditium commiſſæ, aliquandò committendæ copulæ; Sanch. *de matrim. lib.* 10. *tit. de diuor. diſp.* 12. *q.* 3. *n.* 48. Vbi relatis opinionibus DD. ait, quòd ſi in literis, ſcribens fateatur fornicationem, licèt recognoſcat ſuas literas, ex iſta confeſſione extraiudiciali, ad torturam tantùm inditiabitur, Maſcard. & Farin. *q.* 136. *n.* 126. & *ſeq.* Qui, *n.* 128. ex reciproco amore viri, & mulieris, ait, præſumptionem copulæ oriri, vt tenuit Rota Rom. *diuerſ.* 95. *par.* 2. *n.* 6. Sicùt etiam eadem præſumptio oritur ex tranſmiſſione munerum, & iocalium, Bertaz. Farin. & alij, *n.* 125.

Ex tranſmiſſione nunciorũ literarũ, munerũ.

Ex reciproco amore

8. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt copula carnalis præſumatur ex oſculis intèr virum, & mulierem, Anchar. Butr. Felyn. Hoſtien. & Io. Andr. *in c. præterea, de teſtibus*, Bart. Menoch. & Farin. cum alijs ad ſaturitatem, *q.* 136. *n.* 129. & *ſeq.*

Ex oſculis.

Qui,

Digitized by Google

Qui, *n.* 131. citat deciſ. Rotæ, dicentis, ex oſculo copulam carnalem non probari, niſi fuerit voluntarium, & in locis ſecretis, aptis ad reliqua perficiẽda, et tenuit Sanch. vbi ſup. *nu.* 45. 46. & 47. Et licèt Menoch. quem refert Far. *n.* 133. velit, & probet, oſculum facere violentam præſumptionem copulæ committendæ, tamen communis DD. opinio, de qua teſtis eſt Far. *n.* 134. tenet præſumptionem facere, tam de futura, quam de præterita copula; Et his ſubſcribens idem Far. ait, hanc præſumptionem ad torturam ſufficere, non autem ad condemnationem. De pœna oſculi dictum eſt *ſup. q.* 118. vbi, *n.* 7. quid in locis, in quibus eſt conſuetudo mulieres oſculandi, vt apud Gallos.

Ex amplexu.

9. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt copula carnalis præſumatur ex amplexu inter virum, & mulierem, ita Anchar. Butr. Fely. Hoſtien. & Io. Andr. *in c. præterea, de teſtibus*, Bertaz. Maſc. & Far. cum concordantibus, *q.* 136 *n.* 136. Sed Nauar. quem refert, & ſequitur Sanch. *de matrim. lib.* 10. *tit. de diuort. diſput.* 12. *q.* 3. *n.* 45. *cum ſeq.* tenent, quod ad hoc, vt amplexus inducant violentam copulæ præſumptionem, debent cum eis cõcurrere circumſtantiæ loci, temporis, & perſonarum, & quòd per tantùm temporis ſpatium vir, & mulier ſteterint ſimul, quod potuerint copulam perficere; Et fauet Rota citata a Far. *n.* 138. quæ vult, ex amplexu, non oriri probationem copulæ, niſi id contingat in locis ſecretis, & aptis ad conſummandum.

Ex tactu mamillarum.

10. AMPLIATVR 8. Regula 1. Vt copula præſumatur, dum vir mulieris mamillas tangit, Fely. *in c. præterea, de teſtibus*, Maſcard. *de prob. lib.* 1. *concl.* 59. *n.* 15. vbi teſtatur de communi, Blanc. Conrad. & Far. alios inducens, *n.* 140.

Ex omni impudico tactu, ſeu actibus venereis.

11. Et generaliter præſumptio copulæ procedit in omni impudico tactu inter virum, & mulierem, Abb. Anchar. Butr. & Hoſtien. *in c. præterea, de teſtibus*, Bart. Pariſ. & Farin. cum concordantibus, *q.* 136. *n.* 141. & 142. Et idem dicendũ eſt in omnibus actibus venereis, ſecũdùm Abb. *in c. tertio loco, de præſũp. l. quòd ait lex, in prin.* & ibi glo. & Bar. *ff. ad l. Iul. de adulter.* Ang. Maſcar. Far. & alij, *n.* 193. & *ſeq.* Qui declarat hoc procedere in actibus propinquis ipſi copulæ, nẽpè, *n.* 197. *vbi* ait, de iſtis propinquis loqui DD. vt videre eſt apud Butr. *in c. literis*, & ibi Imol. Anan. Abb. & Fely. *de præſump.* Maſcar. *de probat. lib.* 1. *concl.* 810. *n.* 5. Secùs ex actibus remotis, Imol. *vbi ſup.* Abb. *in d. c. tertio loco*, Ruyn. *conſ.* 53. *n.* 10. *lib.* 5. & voluit Rota, quam refert, & ſequitur Far. *n.* 198.

Ex loci ſolitudine.

12. AMPLIATVR 9. Regula 1. Vt præſumatur copula ex loci ſolitudine, & diuerſitate ſexuũ, Abb. Maſc. & Farin. citans alios DD. & etiam Rot. *nu.* 143. Vnde oritur præſumptio, ſeu potius probatio copulæ ex ſolitudine viri cum muliere in eadem camera, ſecundùm Menoch. *lib* 5. *præſump.* 41. *nu.* 11. Abb. Bar. Far. qui alios permultos inducit, *q.* 136. *n.* 144. Et licèt hæc probatio, ſit præſumptiua, tamèn in propoſito, probatio præſumpti-

Vt in eadẽ camera clauſo oſtio.

ua

ua ſufficiens eſt, vt dicam *infra in Ampliatione* 2. *Regulæ* 2. *n.*40. tenet Menoch. & ſequitur Farin. *n.* 146. Qui hoc rationabiliter moderat, *n.* 147. vt procedat, dum cameræ oſtium clauſum erat, in quibus terminis plerique ex præcitatis DD. loquuntur; Secùs ſi oſtium cameræ erat apertum, citans ad hoc Io. de Amicis, Hippol. Rim. & Rotam.

Ex loco ſecreto. 13. AMPLIATVR 10. Regula 1. Vt copula præſumatur, dum vir, & mulier inſimul ſunt in locis ſecretis, *c. literis*, & ibi Anch. Hoſtien. & Imol. *de præſump.* Menoch. *de præſump. lib.* 5. *præſumpt.* 41. *nu.* 11. Bal. Maſc. & plures alij, relati a Farin. *n.* 148. *q.* 136. Sed nota, quod *in d. c. literis*, vbi dicitur violentam, & certam fornicationis ſuſpicionē oriri ex locis ſecretis, dicitur etiam quòd concurrebat, quò 1 vir, & mulier fuerunt viſi in eodem lecto iacentes, nudus cum nuda, & ſolus cum ſola.

14. Vndè ſecùs videtur dicendū, dum cum ſecretis locis aliud non concurrit, ſecundùm Nauar. quem ſequitur Sanch. *de matrim. tit de diuort. diſp.* 12. *q.* 3. *n.* 45. qui dicunt, hanc ſolam præſumptionem ſolitudinis in locis ſecretis non ſufficere ad probandam copulam, niſi aliæ concurrant circumſtantiæ, loci, temporis, & perſonarum, ac etiam amplexuum, oſculorum, & commorationis in loco, quantùm requiritur ad copulam perficiendam, & ſubſcribit Farin. *q.* 136. *n.* 150. *& ſeq.*

Ex vacatione per inuia, & nemoroſa, ſeu in obſcuris. 15. Quòd dictum, & concluſum eſt in hac 10. Ampliatione dicendum, & concludendum etiam eſt, in viro, & muliere ſolis, vacantibus per inuia, & nemoroſa, vt tenet, & ſolidè probat Farin. *q.* 136. *nu.* 153. *& ſeq.* Et idem omnino in viro, & muliere repertis ſolis in latebris, & locis obſcuris dicendum eſt, cum Far. *n.* 56. *&* 57.

Ex despectoratione, caligis diſſolutis, ca uſis ianuis, &c. 16. AMPLIATVR 11. Regula 1. Vt ſit maxima fornicationis præſumptio, quandò iuuenis clauſis ianuis, deſpectoratus, & caligis diſſolutis cum muliere in camera repertus fuit, Menoch. *de præſump. lib.* 5. *præſump.* 41. *n.* 11. Grat. *conſ.* 50. *lib.* 2. *ante n.* 1. Sed Aymon *conſil.* 205. *n.* 21. voluit in iſto caſu cenſeri probatum conatum, non autem conſummationem copulæ. tenuit Maſc. & verius exiſtimat Far. alios inducens, *q.* 136. *n.* 166. Qui. *n.* 168 (contra Io. Zanger.) exiſtimat, in hoc caſu inditium indubitantèr oriri ad torturam.

Ex egreſſu mulieris cū rubore crinibus diſſolutis. 17. AMPLIATVR 12. Regula 1. Vt præſumptio copulæ carnalis oriatur, quandò poſt quam vir, & mulier in eandem cameram ingredi viſi fuerunt, poſtea, mulier viſa fuit egredi cum rubore faciei, & crinibus diſſolutionis, ſecundū n Ferret. *conſ.* 389. *num.* 11. Hippol. Rim. *conſ.* 274. *nu.* 48. *& ſeq.* Hector. Aemil. & Far. *n.* 169.

Ex eo quòd ſolus cū ſola, & nudus cum nuda in codē lecto viſus eſt. 18. AMPLIATVR 13. Regula 1. Vt copulæ carnalis præſumptio violenta, & certa oriatur, dum vir cum muliere, ſolus cum ſola, nudus cum nuda, viſus eſt, in eodem lecto iacere, *c. literis*, vbi Anchar. Abb. Butr. & Io. Andr. *de præſump.* Maſcar. Fely. Rom. Boſſ. & alij, quos cumulat, & ſequitur Farin. *q.* 136. *n.* 171. vbi etiam Rotæ citat deciſio-

ſionem; Qui, *n.*174. ait, veritatem eſſe, quòd hæc præſumptio ſola non concludit per neceſſe, ſed tantùm præſumptiuè, quæ tamē præſumptiua probatio ſufficit in hac materia, ſecundùm mentem omnium DD. & tenent præſertim Aret. Ang. & alij, relati ibidem à Far. & dicam infra, *n.*40. Sed, quòd in hoc caſu locus ſit torturæ tenet pro certò idem Farin. *n.*175.

19. AMPLIATVR 14. Regula 1. Vt præſumptio copulæ oriatur ex mala qualitate perſonarum viri, & mulieris, & ex retroacta vita eorū, Menoch. *conſil.*31. *n.*24. *lib.*1. Bertaz *conſil.* 273. *n.*11. *lib.*2. Maſc. Cæphal. & Farin. concordantes inducens, *n.*188.

Ex qualitate temporis.

20. AMPLIATVR 15. Regula 1. Vt copula præſumatur ex qualitate temporis, in quo vir, & mulier cōuersātur, præſertim ſi de nocte, Abb. *in c. tertio loco, de præſump.* Rot. *diuerſ. deciſ.* 65. *n.* 10. *par.* 2. Maſc. Bal. Hoſtien. Far. & alij, *n.*190.

Ex nutu, & ſignis amoris.

21. AMPLIATVR 16. Regula 1. Vt copulæ præſumptio oriatur etiam ex nutu, & ſignis amoris intèr virum, & mulierem, Goffred. Innoc. & Io. Andr. qui hos, refert, *in c. præterea*, vbi etiam Anchar. Butr. & Fely. de teſtibus, & tenuit Far. poſt Abb. *antiq. q.*136. *n.*201.

Nefandū probatur ex præſūptionib.

22. AMPLIATVR 17. Regula 1. Vt etiám vitium innominabile præſumptionibus probetur, Dec. *conſ.*83. *lib.* 3. *nu.*11. & per totum, Maſc. Calcan. & Far. *q.*148. *n.*66. Anan. Corn. Soc. & Monticel. *Reg. crim.*11. *n.*16. Vnde non modica oritur præſumptio, quod puer vim paſſus fuerit, ex eo quod auditus fuit clamans, & vociferans, vt not. & remiſſiuè probat Farin. *nu.*68.

Vt ex clamore pueri.

Similitèr hoc Peccatum probatur, vel ſaltèm oritur validum inditium ad torturam, ex dormitione viri cum puero, dum nulla alia redditur huius dormitionis cauſa; Et tunc maius inditium oriretur, quādò pueri ſubbucula reperta fuit ſanguinolenta, Monteleon. & Far. *q.*148. *n.*69. & 70.

Ex dormitione viri cum puero.

Item oritur attentati huius facinoris probatio, ex oſculo, & amplexu pueri maioris 10. annorum, Pariſ. nec diſſentit Farin. *n.*71. & 72. qui, *n.*75. ait, ſtuprati dictum inditium facere contra ſtuprantem; Et, *n* 73. quod fama multum adminiculatur in probatione huius criminis, ex Calcan. & Dec. Et idem Calcan. quem ſequitur Farin. *nu* 67. tenet, hoc peccatum probari per teſtes, dicentes, ſe audiſſe tergiuerſationes, & quaſſationes, & ſimilia; Prout in ſimil, notauit, & probauit Far. de probatione adulterij, *q.*136. *n.*40. & dixit ſolidè, *q.*69. *n.*197. & *ſeq.*

Ex oſculo, amplexu.

Ex dicto pueri.

Ex fama.

Ex quaſſationib. & tergiuerſationibus.

23. AMPLIATVR 18. Regula 1. Vt arbitrio Iudicis circumſpecti remittatur, an præſumptiones, & coniecturæ copulam probent, *cap. præterea, in fin. de teſtibus*, vbi gloſ. Abb. Anchar. Butr. Hoſtien. & Imol. nec non Zabar. qui aduertit, quòd Iudex non debet in arbitrando a iuris diſpoſitione recedere, tenent Dec. Maſc. Soc. & Far. *q.*136. *n.*6. & 7.

Sed an præſumptiones probent? remittitur Iudicis arbitrio?

24. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt copula non legitimè probetur vnica præſumptione, ſeu coniectura, ad hoc enim requirūtur plures probatæ coniecturæ, & præ-

Vna præſumptio non probat copulam.

ſumptiones, Anan. *in c. literis*, vbi etiam Anchar. *de præſump.* Abb. Felyn. & Far. cum alijs, *q.* 136. *nu.* 8. *& ſeq.* vbi de communi.

Violentæ & certæ debent eſſe præſumptiones.

25. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt ad hoc, vt copula probata dicatur ex præſumptionibus, iſtæ debeant eſſe violentæ, & certæ, *cap. literis*, vbi Abb. gl. Butr. Hoſtien. Fely. Imol. & alij, *de præſumptionibus*, Menoch. Maſcar. Farin. & alij apud eum, *q.* 136. *n.* 13.

Quæ probãt conatum, non conſummationẽ.

26. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt præſumptionibus, coniecturis, & præparatorijs ad copulam, hæc probetur, quo ad conatum, non autem quoad conſummationem copulæ, Grat. *conſ.* 50. *nu* 9. *lib.* 1. Maſc. *de probat. lib.* 1. *concl.* 57. *n.* 4. *&* 5. Aym. & Far. alios inducens, *q.* 136. *n.* 16. *&* 166.

Quid dũ ciuiliter agitur?

27. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt copula carnalis violentis præſumptionibus, & coniecturis abſolutè probetur, quandò agitur ciuiliter, vel ad impediendum matrimonium, ne contrahatur, ſeu ad tori ſeparationem, ſiuè etiam ad dotis amiſſionem, vt tradunt communiter DD. *in c. præterea, de teſtibus*, tenet, & probat Farin. teſtans de communi, *q.* 136. *n.* 18.

In criminalib. eſt cõtrouerſia?

28. An autem violentis præſumptionibus, & coniecturis copula probetur, quãdò criminaliter agitur ad pœnam? controuerſia eſt inter DD. Et pro affirmatiua, puta in caſu ſolitudinis, & nuditatis in eodem lecto viri, & mulieris, ſunt, Abb. & Fely. *in c. literis, de præſump.* Gom. *in l. tauri* 80. *nu.* 17. *vbi* de communi, Petr. Barboſ. qui de magis communi, Boſſ. Maſcar. & alij, cumulati a Far. *q.* 136. *n.* 20. Pro negatiua verò ſunt plurimi DD. præſertim cõſulentes, vt Menoc. *conſ.* 31. *n.* 25. *lib.* 1. Rom. *conſ.* 167. *n.* 3. & alij relati a Far. *n.* 19.

Reſolutio remiſſiuè.

29. In hac contrarietate, diſtingues intèr præſumptiones iuris, & de iure, iuris tantùm, & hominis tantùm, iuxta declarationem de qua *hic ſupra, q.* 72. Et totam hanc controuerſiam reſolues, *vt ſupra, q.* 74. per totam, ad quam lectorem remitto.

Ex quib. præſumptiones, excludantur, vel minorentur.

30. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt quamuis adſint quædam præſumptiones, & coniecturæ copulæ, tamèn, vel excludantur, vel minorentur ex circumſtantijs loci, & temporis ad copulam non accommodatorum, ſicut etiam ex qualitate honeſtarum perſonarum, Carer. *in praxi, in* 3. *tract. de homic. & aſſaſſ.* §. *Nono excuſatur maritus, nu.* 13. e. g. in fratre Religioſo oſculante propriam ſororem coram multis in Eccleſia, ſecũdum Franc. Niconit. nec diſſentit Far. *n.* 203. Et huic limitationi fauet Maſcard. *de probat. lib.* 1. *concl.* 59. *n.* 16. *verſ. non omnino*, vbi ait, quòd non præſumitur copula ratione qualitatis perſonæ, dum mulier eſſet vetula ad minus 60. annorum, vel deformis, & turpiſſima, & huic ſubſcribit Far. *q.* 136. *n.* 204. Et generalitèr, ceſſare ſuſpicionem libidinis in hominibus ſanctæ vitæ, Religione, & caſtitate inſignibus, tenet Maſc. *concl.* 810. *n.* 13.

In quibus non?

31. Sed è contra non ceſſaret copulæ præſumptio in viro quamuis Clerico, & Religioſo, quandò fuiſſet inuentus cum muliere iuuene

in

Digitized by Google

in loco abdito, & ſecreto, præſertim eam amplexando, & oſculando, Menoch. *de praſump. lib.5. praſump. 41. num. 19.* Et ideò quamuis quandam gl. faueant Alex. Carer. & Maſcar. tamèn eam reprehendunt Ang. & Fely. *in c. praterea, de teſtibus*, quòd impudentèr locuta ſit, dum dixit, in Clerico oſculante, ſeu amplexante mulierem, ceſſare carnalis copulæ ſuſpicionem; Et reprehendendos aiunt quoſdam ſpirituales, qui ſub ſpecie boni, ſæpè mulieres viſitant. Et quòd Clericalis Ordo in his caſibus malam præſumptionem non tollat, tenuit Abb. *in cap. 1. de Cler. non reſiden.* Bermon. *de publ. concub. rubr. de adult. n.82.* Polidor. Rip. *in trac. de nocturn. temp. cap. 36. n. 6. & 8. vbi* de Clericis intrantibus in domum mulieris nocturno tempore, Diaz. Maſcar. & Farin. cum alijs, *q. 136. num. 113.*

Quid ex conſanguinitate in proximis gradibus?

32. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt ſimilitèr oriatur præſumptio excluſiua fornicationis ex conſanguinitate in proximis gradibus, vt eſt intèr parentes, filios, fratres, & ſorores, Aym. *conſ. 321. per totum*, Menoch. *de praſump. lib.5. praſump. 17. n.1. & ſeq. vbi* facit Regulam, & benè probat ex conſanguinitate præſumptionem fornicationis excludi, & ampliat in filio, oſculante matrem, & è contrà, Maſcar. & Far. *q.136. n.209.* Dummodò non vrgeat in contrarium aliqua violenta præſumptio copulæ, prout erat, *in c. literis, de praſump.* in reperto conſangnineo nudo, cum nuda, & ſolo, cum ſola, vt not. Alciat. cui adhæret Farin. *n.210.* Et dummodò prædicti, in proximis gradibus conſanguinei, in caſu, quod ſimul dormiant, ſint cohabitantes, & dormitio non occultè, ſed palam fiat, Menoch. vbi ſup. *n.* 4. Gom. Maſc. & Far. *n.210.*

Quid in remotis?

33. Secùs igitur erit in conſanguinitate in remotiori gradu à prædictis, quæ non eſt, vt ſup. excluſiua præſumptionis copulæ, ſecundùm Aym. *conſ. 321.* Gom. & Far. *q.136. n.209.* Menoc. *vbi ſup. n.4. & 5.* qui vlteriùs limitationem tantummodò admittit in ſenio confectis; Et Bellouiſ. *in praxi crim. rubr. de lenon.* loquens in terminis, *d. c. literis*, dixit, probari copulam cum conſanguinea, dum nudus, cum nuda, & ſolus, cum ſola in eodem lecto reperti fuerunt; Et addit, tunc ex his coniecturis, cum prædictis conſanguineis copulam non probari, quādò excuſaret paupertas, carentia pannorum ad ſe cooperiendum, regionis conſuetudo, ſeu ſenectus, ſecùs ſi nulla ex his concurreret excuſatio, Maſcar. qui dicit, conſanguinitatem non tollere præſumptionem copulæ, orientem ex cubatione viri, & mulieris in eodem lecto, Aemil. et alij relati à Far. *nu. 208.* Niſi hæc fierent palam, ſecundùm Aym. *conſ. 331. n.1. & 2.* Bolognet. Gom. Maſcar. nec diſſentit Far. *n. 213.*

Vel ſi probetur, parentelam eſſe fictā?

34. Sed nota, quòd quandò conſtaret, prætenſam excuſantē conſanguinitatem, ſeu affinitatem non eſſe veram, ſed fictam, et ſimulatam, tunc non ſolum non excuſaret, ſed ex ea induceretur maior ſuſpicio, Bellouiſ. quem ſequitur Aemil. *in tract. de teſtibus, ver. teſtis*

Digitized by Google

adulterium, n. 15. Et hoc, non habere difficultatem, aſſerit Farin. *q.* 136. *n.* 212.

Quid in ſene, ſeu ſenibus? 35. LIMITATVR 7. Regula 1. Vt excludatur præſumptio copulæ, dum mulier erat vetula, Zabar. *in c. tertio loco, de præſump.* & tantò magis, dum mulier, & vir erant ſenio confecti, Menoc. *de præſump. lib.* 5. *præſump.* 17. *n.* 2. Quòd non admittit Farin. *q.* 136. *n.* 215. in vetula muliere, ſed benè in ſene viro: Sicut è contrà, dum ambo ſunt iuuenes robuſti, copula præſumitur in propoſitis caſibus, Rim. & Far. *vbi ſup.* Similiter infirmitas copulæ præſumptionē excludit, Aym. *conſil.* 321. *n.* 3. Maſc. & Far. *n.* 216

In deformi muliere, vel formoſa? 36. LIMITATVR 8. Regula 1. Vt ſit præſumptio contra copulam deformitas mulieris, ſicut è contra, formoſitas in propoſitis caſibus auget ſuſpicionem, Maſc. alios referens, *de probat. lib.* 1. *concl.* 59. *n.* 16. *& concl.* 61. *nu.* 2. *& ſeq.* Et Rota Rom. quam refert, & ſequitur Far. citans alios, *q.* 136. *n.* 217. conſiderauit pulchritudinem mulieris pro adminiculo copulæ.

37. Plura de præſumptionibus dicta ſunt *ſup. q.* 72. *vſq.* 77. De inditijs vero abundè tractatum eſt *ſupra, q.* 61. *vſq. ad q.* 71.

Fornicatio proba tur teſtibus. 38. REGVLA 2. ſit; Copulam carnalem, teſtibus probari, compertum eſt, ita Abb. Bar. Socin. & Maſcar. qui hos ſequitur, *de probationibus, lib.* 2. *concl.* 810. *nu.* 17. & ita tenent omnes DD. teſte Farin. *q.* 136. *n.* 26.

Licèt per foramen videant vnus poſt alterum. 39. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt teſtes dicentes, vidiſſe vnum poſt alium per foramen copulam carnalem, benè probent, vt oſtenſum eſt hic *ſup. q.* 44. *n.* 41.

40. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt copula probetur per teſtes deponentes vidiſſe virum, & mulierem inſimul commiſcentes, talis enim depoſitio de viſu, de iure Canonico, in hac materia ſatis conuincens reputatur, *vt eſt tex. in cap. præterea*, vbi gloſ. Anan. Butr. Hoſtien. Abb. Felyn. Io. Andr. *de teſtibus*, *& ibidem* Innoc. qui ait, quod hæc doctrina nullam recipit dubitationem, nec non Zabar. qui dicit, quod licèt poſſit vir in tali caſu eſſe frigidus, & mulier arcta, tamen hoc non præſumitur, & ideò dictum teſtimonium de viſu ſufficit: Et quamuis verum ſit, quòd hi teſtes de viſu deponentes de carnali commixtione, non probent concludenter, & per neceſſe, quia opus hoc oculis non ſubiacet, præſumptiuè tamen probant, & hæc præſumptiua probatio in propoſito caſu ſufficiens eſt, Marſil. *conſil.* 1. *nu.* 48. Maſcard. *lib.* 1. *conſil.* 452. *n.* 3. *& ſeq.* & eſt ſecundùm mentem omnium, proximè citatorum DD. & hoc ſpecialitèr tenet Aret. *in tract. de teſtam. gl.* 46. *nu.* 4. benè declarat Lap. *alleg.* 53. Ang. *de malef. in ver. che hai adulterato*, *nu.* 41. Grat. Bertaz. Campeg. & Far. *q.* 136. *n.* 62. qui totæ huic Ampliationi ſubſcribit, concordantes inducens, *nu.* 37. 58. *&* 147. Licèt alij contrà, relati ab eodem Farin. *n.* 55. Qui, *n.* 63. addit ex d. depoſitione, vidiſſe hominem ſuper mulierem, oriri indiciū ad torturam pro habenda veritate ſecutæ copulæ, & conſummati coi-

Dicentes vidiſſe virum, & mulierē, ſe commiſcentes.

Vel hominē ſuper mulierē.

coitus, ſe credere indubitantèr, multò magis, cum vt probatum eſt, inde præſumptiua, & ſufficiens fornicationis probatio oriatur.

41. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt teſtes probent carnalem copulam, dum deponunt audiuiſſe virũ, & mulierem inſimul in camera ſe commiſcentes, puta ex tenui pariete, vel cortina, dummodo cum eorum dicto concurrat fama cum alijs adminiculis, *c. præterea, vbi* glo. Abb. Anchar. Anan. Butr. Hoſtien. Imol. Fely. Innoc. & alij, *de teſtibus*, Conrad. Maſcard. & plures alij, quos ſequitur Far. *q. 136. n.* 40. & dixi ſupra, & probaui, *q. 49. n. 30. & 31.* Vel audiſſe, vt ſupra ex tenui pariete, vel cortina, alijs cõcurrẽtibus.

42. LIMITATVR Regula 2. Vt copula carnalis non probetur per teſtes deponentes vidiſſe per ſpeculum virum ſuper mulierem ſe carnaliter commiſcẽtes, ita Hect. Aemil *in trac. de teſtibus, ver. teſtis adulterium, n. 28.* & de hac doctrina rationes affert Campeg. & ante eum Bal. quos ſequitur Farin. *q. 136. n. 66.* Quid ſi dicant vidiſſe per vitrum?

43. Plura ſpecificè de tota materia huius q. agit Farin. *q. 136. à n. 1. vſq; ad n. 73.*

De ſolicitatione ad carnalem actum, & de ſuſpecto conſortio, deq. pœnis horum delictorum.

Quæſtio 121.

1 PRAEMITTO 1. Quòd licèt Iuriſtæ vix mentionem faciant de ſolicitatione ad actũ carnalem, & de ſuſpecto conſortio, ſub his terminis terminantibus, eo quòd, de iure communi, pro verbalibus tantùm ſolicitationibus, & pro ſuſpicionibus, pœna, ſaltem ordinaria, regulariter non infligatur: Cum apud nos hæc delicta iure ſpeciali (vt videbimus) punibilia ſint, de eis, hanc q. formandam eſſe, exiſtimaui.

2. Præmitto 2. Suſpecta conſortia, ſeu ſuſpectæ conuerſationes, Fratribus Minoribus ſub præcepto formali, *eſſe in Regula Minoritana, in cap. 11.* a S. P. Franciſco interdicta, his verbis. *Præcipio firmiter fratribus vniuerſis, ne habeant ſuſpecta conſortia* (ideſt in geſtu, declarat, *ibi* Politius,) *vel conſilia mulierum* (ideſt, exponit idem Auctor, in affatu.) Suſpecta conſortia prohibita in Regula Minorũ.

3. REGVLA 1. ſit. Punitur ſolicitatio cuiuſcunque perſonæ ad turpia pœna, de qua *vt ſup. q. 116. n. 39.* Pœna ſolicitationis ad turpia.

4 AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt pœna ſolicitationis ad actum carnalem, non modò ſit ille plectendus, qui muneribus, promiſſionibus, blanditijs, ſeu alijs artibus, & fallacijs inhoneſta attentauit, verùm etiam, qui ſimplicibus tantùm verbis actum carnalem requiſiuit; Quamuìs enim verũ ſit, quòd quandò non fuit deuentum, niſi ad verba ſolicitationis, delicto facti non ſecuto, talis conatus non puniatur pœna ordinaria delicti operis, ſed extraordinaria, vt probatum eſt ſupra, *q. 116. n. 39. verſ. qui ait, vſq; in finem.* Et quòd vt inferius ſolicitatio, licèt tantùm verbalis, comprehendatur in propoſito, manifeſtum videtur, cum nihil aliud ſit, in caſu noſtro, ſolicitatio, quam incitatio, ſeu tentatio ad tur- An ſufficiat ſolicitatio verbalis tantum?

turpia, quæ, dubio procul, ſimplicibus etiam verbis, adimpletur, ad mentem *c. ſolicitatores*, vbi gl. 33. q. 3. Sed videtur contra *infra, q. 132. n. 181.* Niſi velis dicere, aliud eſſe conatum, aliud ſolicitationem.

Verbis ſolicitans Monialē ad eā rapiēndam.

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt ſi quis tantùm verbis ſolicitaret Monialem ad exeundum è monaſterio, & ſic ad eam rapiendam, multò grauiùs talis eſſet puniēdus, etiàm nullo effectu ſecuto, nempè pœna ordinaria raptus, vel ſaltem extraordinaria admodùm graui, vt probatum eſt ſup. *q. 116. nu. 38. & 39.*

Solicitās factis, vel vi interueniente.

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt magis procedat in ſolicitante factis, & multò magis vi interueniente, quo caſu, pœna videretur augenda, pro grauitate attentati: Vnde oſculo mulierem ſolicitans, de iure communi pœna extraordinaria punitur, vt oſtenſum eſt ſupra, *q. 118. n. 1.* vi verò mulierem oſculans, pœna extraordinaria triremium eſt plectendus, vt *ibidem* firmatum fuit, *nu. 4.* At ſecundùm Conſtit. Marchiæ, pœna pro hoc delicto infligenda eſt, iuxta notata, *in eadem q. 118. n. 6.*

Solicitās ad nefāda.

7. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt pœna in ea indicata, infligenda ſit, mulierem ſolicitanti; Sed longè grauius puniendus videtur ad nefanda puerum, ſeu adoleſcētem ſolicitans, putà eum oſculando luxurioſè, quamuis nō per vim; Hæc autem pœna erit arbitraria deportationi proportionata, vt probatū eſt ſupra, *q. 118. n. 3.* Sicut etiam grauior eſt pœna, quæ pro nefando, quam pro commixtione cum muliere taxatur; Ita enim via, prout decet, proportionem cum ſuo termino habebit; Et iuxta menſuram delicti, vt ait Scriptura Sacra, erit, & plagarum modus. De hac nefāda ſolicitatione, & de eius pœna, etiam in attentato, per actus proximos, vide ſupra, (hic enim non repeto) *q. 117. n. 14. 15. & 16.* De ſolicitatione autem ad turpia non pro ſe, ſed pro alijs, nempè de lenocinio, & qua pœna tale facinus ſit plectendum, viſum eſt ſup. *q. 119. per totam*. De ſolicitatione verò ad turpia in confeſſione agēdum erit *in proxima, q. 122.*

Pro alijs.

In cōfeſſione.

8. REGVLA 2. ſit; Suſpecti cōſortij, legitimè probati pœna ſtatuitur, vbi quædam alia ad rem in omnibus Ampliationibus, & limitationibus vſq; in finem.

Pœna cōſortij ſuſpecti.

9. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſuſpectum conſortium multò magis legitimè probatum dicatur, dum probata fuit præſumptiuè copula carnalis, aliquo ex multis modis, hic ſupra, explicatis, *q. 120. à n. 1. vſq; ad 23.* Probatur hæc Ampliatio. (quæ tamen intelligenda eſt cum moderationibus, de quibus *in ead. q. 120. n. 27. vſq; 37.*) Nam ſuſpicio à præſumptione differt in hoc, quòd minus eſt ſuſpicio, quàm præſumptio, ſecundùm Bar. quem ſequitur Gabr. *lib. 7. de criminal. concluſ. 6. n. 3.* Dec. *conſ. 575. nu. 5.* Cæphal. Natta, Nouel. Petra. & Far. *q. 36. n. 251.* Vnde multæ ſuſpiciones requiruntur ad faciēdam vnam præſumptionem, Bal. & Saly. *in Auth. ſi quis ei, in fin. C. de adulter.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. q. 7. n. 54.* Dec. Petra, & Farin. *n. 252.*

Præſumptione copulę probata, etiā ſuſpectū conſortiū probatū dicitur.

Digitized by Google

n.252. Et ad inducendam præſumptionem, euidentiora requiruntur inditia, quam ad ſuſpicionem, cum antea quis ſuſpicetur, & poſtea præſumat, ſecundùm Alber. Bar. Saly. & Farin. *q.36.n.*254. Et conſequenter probatis ſufficiẽter præſumptionibus copulæ, cenſentur pluſquam probatæ ſuſpiciones, ſeu ſuſpectum conſortium.

Minorib. prohibẽtur ſuſpecta cõſortia cuiuſcũq; perſonæ.

10. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt quamuis S. P. Franciſcus, *in c.* 11. *Minoritanæ Regulæ*, tantùm prohibere videatur ſuſpecta cõſortia, ſeu conuerſationes cum mulieribus, dum ait; Præcipio firmiter fratribus vniuerſis, ne habeant ſuſpecta conſortia, vel conſilia mulierum: Tamen Minoribus Fratribus prohibita, dubio procul, ſũt etiam ſuſpecta conſortia cuiuſcunq; perſonæ, vt tenet S. Bonau. & cæteri Expoſitores, *in citatio tex.* & præſertim P. Polit. *in n.* 2. vbi probat hanc veritatem tali ratione: Quia ſicut Deus mechiam, prohibendo, non ſolùm minorem lapſum prohibet, nempè fornicationem, ſed etiam omnem maiorem inhoneſtatem, qua corpus ſeminaliter inquinatur, Ita prohibendo S. Franciſcus conſortia ſuſpecta mulierũ, etiàm prohibet maſculorum quorumcumq; conſortia ſuſpecta.

11. Et in comprobationem addit Capiſtran. quem refert, & ſequitur P. Sanctes Romanus, *in d. tex.* Minoritis prohibita eſſe ſuſpecta conſortia, non modò cum mulieribus, ſed etiam cum quacumque alia perſona, tam extrà, quam intrà eorum Conuentus, cum quibus poſſit votum caſtitatis offendi. Et hinc ſequitur, quòd hæc ſuſpecta conſortia ſunt ijſdem pœnis inſinuatis plectenda, immo fortè grauioribus, argumento, *hic ſup. n.*7.

Cũ perſona in ſe nõ ſuſpecta, eſt ſuſpectum cõſortiũ alijs concurrentibus inditijs.

12. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt ſuſpectum conſortium ſit, non modo cum muliere, ſeu alia perſona in ſe ſuſpecta, ſed etiàm cum omni alia, dum locus, tempus, geſtus, aſpectus, & alia inditia ſuſpicionem probabilem, & rationabilem immunditiæ generare ſolent; Ita, *in d c.* 11. S. Bonau. cui ſubſcribit Sãctes, & Polit. *ibidem n.*4. E.g. ſi ad colloquendum cum in ſe non ſuſpectis perſonis, obſcurus, & ſolitarius quæratur locus; ſi tempus nocturnum, aut aliud importunũ, puta, dum Fratres omnes in choro, vel in refettorio cõmorantur; Si manuum interueniat tactus, nimia appropinquatio ad mulierem, vel nimia ad faciẽ eius oculorum affixio, & geſtus diſſolutio, ita vt dignoſcatur, quòd modus procedẽdi modicè honeſtus ſit, ex quo poſſit rationabilitèr dubitari de mala Fratris intentione; Sic exemplificant, & declarant Piſan. Sanctes, Hugo, S. Bonau. & Polit. vbi ſupra, qui vult, idem dicendum eſſe, ſi talia conſortia, & colloquia fiant excluſo aliorum auditu, licèt non viſu, dum ſunt cum eadem perſona per longum temporis ſpatium, aut frequentata, abſque vlla manifeſta pia, ſeu rationabili cauſa; Quòd tamen vltimum, ego neque affirmo, neque nego: Subdens idem Polit. quòd prædictis concurrentibus in toto, vel in parte, ſuſpecta ipſa conſortia, vel colloquia redduntur; In quibus tamen, ait, maximè

ximè ætatem, & conditionem perſonarum eſſe attendendam.

Etiam in abſentia, cadit quis in ſuſpectũ cõſortiũ.

13. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt ſuſpecta conſortia non ſolum per mutuam præsẽtiam, ſed etiam contrahantur in abſentia, vt per frequentes literas, dona, nuntios, & ſimilia ſecundùm Petr. Io. quem ſequitur Polit. vbi ſupra.

Quid ſtãte prohibitione, vel diſſuaſione Superioris in propoſito?

14 AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt ſi per Superiores alicui Fratri diſſuadeatur, & tãtò magis, ſi prohibeatur, alicuius mulieris, vel alterius perſonæ, cum qua ſuſpicio poſſit oriri, colloquium, vel familiaritas, quià timeatur de aliqua impudicitia, ſi, hoc non obſtante, idẽ Frater colloquia, & familiaritates reiteret, ſe de facto ſuſpectum reddit, & de conſortio ſuſpecto eſt puniendus, ſecundùm Hugon. Piſan. Io. de Valen. & Polit. *vbi ſuprà*; *Et habetur in Conſtit. Capiſtrani*: Et hæc Ampliatio multò magis procederet, ſi plures monitiones præceſſerint, iuxta tradita *ſup. q.* 120. *n.* 3. *verſ. & hoc, vſque in fin.*

Non ex vna, ſed ex pluribus cõcitionibus cõſortiũ ſuſpectũ dignoſcitur.

15. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt ſuſpectum conſortium non dignoſcatur, nec probetur ex vnica, ſed ex pluribus cõditionibus, & circumſtantijs, ſuſpectum indicantibus, vt ex qualitatibus perſonarum, loci, temporis, frequentia, generis actus, &c. ſecundùm quatuor Magiſtros, & Polit. *d. n.* 4. vbi teſtatur de communi, tenet S. Bonau. quem ſequitur Sanctes, vbi ſupra.

Quod ex multis excuſatur.

16. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt ex pluribus excuſetur quis à ſuſpecto conſortio, & eius pœnis, nẽpè ex circumſtantijs loci, & temporis ad inhoneſtè agendum non accomodatis; Ex qualitate perſonarum honeſtarum, ſenium, ſeu deformium, vt in ſimili dictum eſt, *ſupra, de præſumptione, q.* 120. *n.* 30. *&* 36. Item ex conſanguinitate, præſertim in proximis gradibus, *ibidem, n* 32. Et ad rem etiam erit conſiderare illam diſtinctionem præſumptionum, iuris, & de iure; Iuris tantum; & hominis tantum, de qua *hic ſup. q.* 72. *&* 74.

De ſolicitatione ad turpia, in Confeſſione facta, eius pœnis, & de obligatione Confeſſarios ſolicitãtes denunciandi. Quæſtio 122.

QVAMVIS huius delicti ſolicitationis ad turpia in Confeſſione iudicium, non pertineat ad Iudices Regulares, quibus præſertim hoc dirigitur opuſculũ, ſed, vt infra videbimus, ad Sancti Officij Inquiſitionis tribunal; Nihilominus poſt q. de ſolicitatione ad actum carnalem, de eodem crimine, vt in tit. huius q. hic agẽdum eſſe exiſtimaui; Tum, vt cognitis caſibus huius delicti, nec Regulares, nec alij Iudices, præter Inquiſitores, & Ordinarij locorum, in illis nullatenus ſe ingerant, prout prædictis caſibus ignoratis, ex imperitia culpabili non pauci ſe ingererent, & in excommunicationem, nec non in alias pœnas inciderent, iuxta tradita *hic ſup. q.* 5. *n.* 4. *&* 5. Tum etiam, vt Pœnitentes, & Confeſſarij caſus dignoſcant, in quibus idem delictũ ad S. Officium denunciandum ſit, vt propriæ obligationi ſatisfacientes, in pœnas contrauenientium non labantur.

2. RE-

Digitized by Google

Solicitâtes Sacerdotes in Confeſſione, à quibus puniatur, & quibus pœnis?

2. REGVLA 1. ſit; Sacerdotes omnes, & ſinguli, qui perſonas (quæcumque illæ ſint) in actu Sacramentalis Confeſſionis ad inhoneſta, ſiuè intèr ſe, ſiuè cum alijs ſolicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint, in Officio S. Inquiſitionis, ab Inquiſitoribus, & locorum Ordinar. js ſeuerìſſimè erunt punìêdi. Videlicèt. In eos pro criminũ qualitate, pœnas ſuſpenſionis ab executione Ordinis, priuationis omnium Beneficiorum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis actiuæ, & paſſiuæ, ſi Regulares fuerint, dãnationis ad triremes, & carceres, etiam in perpetuum abſque vlla ſpe gratiæ, aliaſq; pœnas, decernẽdo; Eos quoq; ſi pro delicti enormitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, curiæ ſæculari puniendos tradendo; Ita expreſsè ſtatuit *Greg. XV. in Cõſtit. quæ incipit, Vniuerſi. 30. Auguſti* 1622. & ideo alia probatione in propoſito non eſt opus.

Quicũq; ſint Sacerdotes, ſolicitâtes, dum proxima eſt Cõfeſſio, ſeu eius occaſione, ſiue ea ſimulata in cõfeſſionario.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat in Sacerdotibus quibuſcunq; Sæcularibus, & Regularibus cuiuſcunq; Dignitatis ſolicitantibus, vt ſupra, ſiuè in actu Sacramentalis Confeſſionis, ſiuè antè, vel poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu Confeſſionis, etiam Confeſſione non ſecuta, ſiuè extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionario, aut in loco quocũque, vbi Confeſſiones Sacramẽtales audiuntur, ſeu ad Confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibidem Confeſſiones audire, ita conceptis verbis habetur, *in citata Conſtit. Vniuerſi;* & ponderat Dia. *p. p. tr. 4. reſol.* 13. *&* 14. vbi refert plures DD. ita poſt *d. Conſtit.* ſentientes, necnon alios, *ante eandem Conſtit.* contrarium tenentes.

Solicitâ. Sacerdos ante quâ pœnitês ſig et ſi ſigno Crucis.

4. SVBAMPLIATVR Ampliatio 1. Vt attenta *Conſtit. Greg. XV.* clarè ſtatuentis, Confeſſarios ſolicitantes in actu Sacrametalis Confeſſionis, ſiuè antè, ſiuè poſt immediatè, punìẽdos in Tribunali S. Officij, in hoc ceſſat omnis quæſtio, quæ inter DD. prius erat; Et hinc infertur comprehendi in d. Conſt. Confeſſarium, qui mulierem, ad Confeſſionem accedentem, ante Crucis ſignum, illam ad turpia ſolicitat, quamùis ad aliud tempus Confeſſione dilata, Lez. *to. 3. verſ. denunciatio, nu.* 6. & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol.* 46. *&* 39. vbi ait, in terminis Conſtit. Greg. in hoc dubium non eſſe. Idem dic de Confeſſario, qui ſciens mulierem confiteri velle, illam ſolicitat, quamuis confeſſio non ſequatur, Acugna, Palaus, & Souſa; Intellige, quando fœmina ſtatim confiteri vellet, Sancius, & Dia. qui hos refert, *p. 4. tr. 5. reſol.* 11.

Quid in ſolicitante pœnitẽtẽ poſt longum tẽpus extra Confeſſione?

5. LIMITATVR 1. Ampliatio 1. Vt non procedat, dum Confeſſarius poſt longum tempus, extra Confeſſionem pœnitentem ſolicitat, Souſa, & Lez. *to 3. verſ. denũciatio, n. 6.* Dia. *par. 1. tr. 5. reſol.* 14. Puta, dũ literis amatorijs, lenonibus, & internuncijs ſolicitat, Acugna, *tr. de Confeſ. ſolic. q. 5. n. 15.* & Dia. *vbi ſup.* Sicut nec etiam, ſi Confeſſarius, poſt auditã Confeſſionem, accederet ad mulieris domum ad

illam ſolicitandam, Molfeſ. Scortia, & Dia. *d. reſol.* 14. Sed contradicit Lez. *to.* 1. *cap.* 19. *n.* 34. qui cum Graff. tenet, Confeſſarium, qui audita Confeſſione mulieris, animaduertẽs in ea mulierem leuem eſſe, finita Confeſſione, lenonem mittit ad ipſius domum, vt eam ſolicitet, in prædictas pœnas incurrere, hoc enim facit occaſione Confeſſionis, & ſubſcribit Peirin. relatus à Dia. *par.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 7. fauet huic cõtrariæ opinioni Souſa, *in aphor. Inquiſit. lib.* 1. *c.* 34. *n.* 49. dum ſuſtinet in prædictas pœnas Confeſſarium incurrere, qui poſt pueri Confeſſionem, eum ad cellam ſtatim ducit, vt ei Confeſſionis chirographum tradat, & ibi eum ſolicitat.

6. In hoc puncto Dia. *par.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 7. poſtquam præcitatorum Lez. Graff. & Peirin. opinionem retulit, ſtatim ſubdit. Sed tu cogita, nam, ſecundùm aliquos, ſi Confeſſarius ad alios diuertat actus poſt auditam Confeſſionem, ſolicitatio, neq; phyſicè, neq; mortaliter, cum iam a Confeſſionario diſceſſerit, in locis a Pontificibus prohibitis, incepit; ergo, &c. Et licèt Confeſſarius Confeſſionis ſcientia vtatur; non tamen in locis prohibitis pœnitentem ſolicitat, ergo non incidit. &c. imò putant nõ eſſe contra dictas Pontificias Cõſtit. ſi Confeſſor fœminam ſolicitaret antè diſceſſum ab Eccleſia, dummodò id efficeret extra tempora, & loca, *in Conſtit. Greg. XV.* contenta. Et ita ſentiunt docti recentiores à me cõſulti, & præſertim nonnulli Magiſtri Societatis Ieſu; prætextus enim Confeſſionis, de quo, *in d. Conſtit.* proximus eſſe debet, non autem à loco, & ſtatu Cõfeſsionis remotus, ſecundùm Souſam, *opuſc. de Confeſſar. ſolicit. in addit. n.* 10. & de occaſione, idem dicẽdum putant; Vſq; huc Dia. qui terminat, *ibid.* Sed ego in hac difficultate de meo nihil aſſerere volo; Sicut, & ego ipſe de meo nihil aſſero.

7. LIMITATVR 2. Ampliatio 1. Vt verba illa, de quibus in eadẽ Ampliatione, nempè (In Cõfeſsionario, aut in loco ad Confeſsionem electo) intelligenda ſint, dum ſolicitatio ibidem fit, Cõfeſsionem ſimulando; ſecus ſi in prædicto loco quis ſimilia perpetrauerit, non ſimulando Confeſsiones audire, quia *Conſtit. Greg.* habet hæc verba (*ſimulantes ibidem Confeſſionem audire*, ita Plaus, *to.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 8. *nu.* 4. & Lez. *to.* 1. *c.* 19. *n.* 34. vbi exemplificat in Confeſſore, qui non ſimulando Confeſſionem audire, de nocte in tali loco inhoneſtum cum pœnitente facit, Freitas, qui exemplificat in Cõfeſſore ſedente in Confeſsionario, & ſolicitante extra Confeſsionis occaſionem, Confeſsionem, non ſimulando, ſed mulierem ſtantem, vel ante Cõfeſsionarium ſedẽtem alloquendo, hic enim compoſitionis modus, à communitèr accidentibus, Confeſsionis ſpeciem excludit, Souſa, & Sancius relati à Dia. *par.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 38.

Quid in ſollicitãte in Cõfeſſionario, ſed non ſimulãdo Cõfeſſionẽ?

8. Sed animaduerte, quod Dia. *ibidem* recedendum non eſſe, ait, à *declaratione Sanctæ Romanæ Inquiſitionis vniuerſalis, coram Pau. V.* ab eodem relata, quam benè ponderabis, in qua decretum fuit, quòd

con-

contra Confeſſarios, de inhoneſtis cum mulieribus in Confeſsionario tractantes, quamuis extra Confeſſionis occaſionem in S. Officio procedatur: Quòd nihilominus decretum citati Freitas, & Souſa reſtrictum, ſeu declaratum putant *à Greg. in ſua Conſtit.* ad ſimulationis terminos, Sacius verò docuit, idem in hoc caſu, *Paul. & Greg.* decreuiſſe, prout hæc latius refert Dia. *vbi ſupr.*

Iudices huius delicti.

9. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt cum tales ſolicitantes, an de fide Catholica rectè ſentiant, ſuſpecti ſint, vt habetur, *in Conſtit. Pij IV.* quæ incipit, *cum ſicut*, *16. Apr.* 1561. totalitèr cõfirmata, nec non ad omnes Chriſtiani Orbis partes extenſa *à Greg. XV. in d. Conſtit. Vniuerſi*; In hac eadem, conceptis verbis, priuatiuè quoàd omnes alios, in his delictis Iudices delegantur Inquiſitores, & locorum Ordinarij in ſuis quemq; Diæceſibus, & Territorijs, ſimul, vel ſeparatim, in omnibus prout in fidei cauſis.

Qui etiã nõ repertũ ſuſpectum de hæreſi, puniũt.

10. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 2. Vt quamuis Confeſſarius ſolicitans, in d. tribunali Inquiſitionis repertus fuerit de hereſi nõ ſuſpectus, non per hoc ad ſuum Ordinarium ſit remittendus, ſed ab Inquiſitoribus, pro culpæ qualitate, puniendus erit, licèt enim ratio cõmiſſionis, factæ Inquiſitoribus, ſit d. ſuſpicio, commiſsio tamen abſoluta eſt, Molfeſ. Souſa, & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol. 55.*

Quomodo ſolicitans de hæreſi ſuſpectus ſit?

11. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 2. Vt Confeſſarius ſolicitãs in Confeſsione, de vehementi ſuſpectus ſit, deque vehementi abiurare debeat, Modius, Pegna, & Genuen. qui ferè ait, ita declaraſſe *Clem. VIII.* & ideò Bariola tenet, quòd de vehemẽti regularitèr abiuratio eſſe debet.

12. Sed è contra cum hic punctus ſit controuerſus, quòd de leui d. ſolicitans ſit ſuſpectus, deq; leui debeat abiurare, voluerunt Acugna, Souſa, & Ioſep. Seſſe, quos omnes refert Dia. *reſol.* 51.

Regulares puniti in Sancto Officio inhabiles remanent.

13. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 2. Vt Confeſſarius Regularis punitus ob ſolicitationem in Confeſsione, inhabilis ad officia Religionis remaneat, iuxtà *decr. Vrb. III. Ann.* 1626. in quo Regulares puniti in S. Officio, inhabiles eſſe decernuntur ad Gradus, & Officia Religionis, & quòd minimè poſſint rehabilitari niſi per Papã, vel per Eminentiſſ. Inquiſitores Sac. Congreg. & not. Barboſ. Bariola, Petr. Tambur. & Dia. *par. 4. tr. 5. reſol.* 48.

An cauſa ſolicitationis, æque ad Inquiſitores, & ad Ordinarios pertineat?

14 LIMITATVR 1. Ampliatio 2. Vt ſi eodem tempore, Confeſſarius ſolicitans, & perſona ſolicitata ab Inquiſitore, & Epiſcopo citentur, non coram iſto, ſed coram illo comparere debeant, quia iuriſdictio Epiſcopi eſt minor, cum ſit Ordinaria, Inquiſitoris verò ſuperior, & maior, quia à Papa delegata, ita Souſa, *de Confeſſ. tr. 2. c. 2.* & alij penes ipſum, quem ſequitur Dia. *reſolut. 52. in fin.* Vbi ſubdit, quod ſi Confeſſarius, eſſet Regularis exemptus, corã Epiſcopo poſſet in hoc caſu comparere, quia contrà ipſum iuriſdictione à Papa delegata Epiſcopus procedit. At ego exiſtimarem, quòd idem dicen-

dum eſſet, dum proceditur contrà non exemptos, Epiſcopus enim, ſicut etiàm Inquiſitor in hoc caſu procedit, vt Delegatus Papæ per illa verba in d. Conſtit. *Vniuerſi*, nempè; Inquiſitores, & locorum Ordinarios ſpecialitèr perpetuo Iudices delegamus: Vndè æque ad Epiſcopos, & ad Inquiſitores huiuſmodi cauſæ pertinere videntur.

Qui ſimul ſententiā ferunt.

15. LIMITATVR 2. Ampliatio 2. Vt quamuis Inquiſitores, & Epiſcopi poſsint in d. crimine, etiàm ſeparatim procedere, tamèn ſoli ſententiam condemnatoriam, vel abſolutoriam proferre nō poſsint, ſed ſimul, Pegna, *in direct. Inquiſit. par. 3. commen.* 97. Azor. Palaus, & Dia. concordantes inducens, *par. 4. tr. 5. reſol.* 53.

An teſtes ſingulares probent?

16. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt Sacr. Congregat. Cardinalium generalis Inquiſitionis, in hoc enormi delicto ſolicitationis ad turpia in confeſsione, teſtibus etiam ſingularibus, præſumptionibus, inditijs, & alijs adminiculis concurrentibus, arbitrio ſuo, iudicare poſſit, delictum probatum eſſe, nec non pronunciare Reum curiæ ſæculari eſſe tradendum, vt expreſsè determinatur *in d. Conſtit. Greg. XV. inſ. d antes.*

Quātum apud Inquiſitores & Ordinarios probent teſtes ſingulares.

17. LIMITATVR Ampliatio 3. Vt illa ſit ſpecialis conceſsio facta Sac. Congreg. Vndè Ordinarij, & Inquiſitores non poterunt iudicare hoc crimen probatum, & ad cōdemnationem deuenire, quamùis, de diuerſis actibus, duæ mulieres deponerent, Sanctarel. *tr. de hæreſi. c. 44. dub. vn. n 6.* Bonaci. *tr. var. diſp. 6. pu. 3. n. 26.* Sancius, Peir. locis citatis à Dia. *p. p. tr. 4. reſol.* 28. Acugna, *de Confeſſ. ſolici. q. 24. n. 4.* Souſa, *eod. tit. tr. 2. nu. 12. concl. 4.* Immo nec duarū mulierum complicum teſtimonium, ad Confeſſarij carcerationem ſufficere, ſed ad minus ad hoc trium requiri, tenuit Acugna, *q. 23. nu. 9.* Subdens, *ibidem*, tunc duarum tantùm teſtimonium ad carcerationem ſufficere, quandò mulieres probatæ vitæ, & famæ eſſent. Sed Sancius, & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol.* 54. putant hoc remittendum eſſe prudentiæ Inquiſitorum, qui diligentèr qualitates, & mores denuntiati, & denunciantium inſpiciant.

An Confeſſor ſolicitatus cōſentiēs incidat in pœnas, & ſit denūciandus?

18. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt Confeſſor ſolicitatus à pœnitente, vt ſup. ſi conſentiat, in pœnas, de quibus in Regula, incidat, Souſa, Freitas, & Dia. *reſol.* 14. Talis enim conſenſus, cum nō ſit tantum mentalis, ſed verbalis, eo ipſo dicitur Confeſſor, inhoneſtos cum pœnitente habere ſermones, prohibitos à *Greg. in ſua Conſtit.* vt not. Dia. *reſol.* 4. & conſequentèr ab alijs ſcientibus erit denunciandus: licèt in terminis *Conſt. Greg. XV.* quidam DD. relati à Dia. *reſol.* 13. & 14. contrà hanc Ampliationem ſentiant; Quibus etiàm in terminis *Conſtit. Greg. XV.* ſubſcribunt Sancius, *in ſelect. diſp. 11. n. 25. & 26.* Bonaci. Homob. & Sanctarel. locis relatis à Dia. *p. 1. tr. 4. reſol.* 11. Peirin. qui, *vt ibidem*, refert Dia. ait verba *Greg.* intelligi poſſe; non de Confeſſario conſentiente ſolicitationi pœnitentis, ſed de eo, qui cum pœnitēte de rebus turpibus in Cōfeſsionario confabulatur, abſquè

ſoli-

ſolicitatione ad inhoneſta facienda, *Lez. to.* 1. *c.* 19. *n.* 34. qui *tom.* 3. *verſ. denunciatio, n.* 6. hanc opinionem, vt probabilem, ratificat; Addens tamen etiàm ſatis probabile eſſe, Confeſſarium, in hoc caſu, in pœnas incurrere, ex Fagundez, & Dia. *par.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 42.

19. Et nota, quòd in opinione DD. qui tenent Confeſſarium in propoſito caſu in pœnas non incurrere, dicendum etiam eſt, nec alios ſcientes teneri eundem denunciare, etiam poſt *Conſtit. Greg. XV.* Et hanc opinionem ſibi probabilem, & tutam videri, ait Dia. *p. p. tr.* 4, *reſol.* 11. pro ea citans Bonaci. Homob. Peir. Sancium, & Sanctarel.

Quid ſi conſentiat metu graui? 20. LIMITATVR Ampliatio 4. Vt Confeſſarius, metu cadente in conſtantem virum, in ſolicitatione conſentiens, puniendus non ſit rigoroſis pœnis, de quibus in Regula 1. Acugna, Graff & Sancius, *in ſelec. diſp.* 11. *n.* 30. Peirin. quem refert Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 15. vbi inducit Freitam, dicentem, talem Confeſſarium Inquiſitoribus non eſſe denunciandum, neq; ab iis arbitrariè puniri poſſe; Quòd eſt contra Souſam, dicentem in hoc caſu pœnæ arbitrariæ eſſe locum; Exemplificat Sancius in fœmina egrotante, quæ vocatũ Confeſſorem ad eius audiendam Confeſſionem, eum ſolicitat, minando, ſe exclamaturam, ab illo ſibi vim inferri, niſi conſentiat.

Paruitas materiæ in hoc nõ excuſat. 21. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt Confeſſarius ſolicitans, vt ſup. ob paruitatem materiæ non excuſetur, Sancius, *in ſelec. diſp.* 11. *nu.* 22. exemplificans in premente manum, bracchium, vel pedem pœnitentis, vellicante, digitos intorquente, &c. ſine fine mortali, & periculo pollutionis, quæ, in ſe non ſunt mortalia, ſed in caſu noſtro, ob illatam iniuriam Sacramẽto mortalia eſſent, Anton. Nouarin. Freitas, Fagundez, & Dia. *p.* 4 *tr.* 5. *reſol.* 5. vbi ait, ſibi opinionem oppoſitam diſplicere; Acugna, qui aſſerit, Confeſſarium à pulcritudine pœnitentis faciem laudando ad eam alliciendam, omiſſis expreſſioribus alijs verbis, in ſolicitantium incidere pœnas, & hæc opinio probabilior, & ſequenda videtur Dianæ *p. p. tr* 4. *reſol.* 21. Et incurri dictas pœnas ob verba non expreſſa, ſed tantùm tacita, & occulta allicientia pœnitentem ad inhoneſta, vt ob laudationem de pulcritudine, & venuſtate, tenent etiam Barboſa, Bonaci. Peirin. Sanctarel. & Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 18. vbi præſertim ſubſcribit in terminis *Conſtit. Greg. XV.* citans Souſam, qui hoc probabilius iudicat; Præterea, quòd licèt materia ſit leuis in genere luxuriæ, poſito, quòd in tali occaſione Confeſſionis, peccatum ſit mortale, d. pœnæ incurrantur; quia grauis Sacramento ſit iniuria, voluerunt Sancius, & Lez. *tom.* 3. *verſ. denunciatio, n.* 5. *erga finem.*

22. Sed è contra paruitatem materiæ in propoſito a d. pœnis excuſare, credit Port. *in add. ad dub. Regul. ver. ſolicitare fœminas, nu.* 4. & exemplificat in leuibus verbis, ſigno, vel opere indicatiuo amoris laſciui, ad iudicium prudentis viri non Sed contra.

Digitized by Google

non mortalibus, nec ad perſuadē-dum ſufficiētibus; Subſcribunt Palaus, & Souſa relati à Dia. *p.4.tr.5. reſolut.* 5. & excuſari à dictis pœnis Confeſſarium, pœnitētem laudantem ex pulchritudine, venuſtate, &c. etiàm in terminis *Conſtit. Greg.* tenuit Freitas, *in editione nouiſſima de Confeſſ. ſolicit. q.7.n.44. & 45.* & probabile exiſtimat Souſa, *In aphor. Inquiſit. lib. 1. c. 34. nu. 5.* & tenuit hanc opinionem, *in opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tr.1. c.1. n.10.* Quòd præſertim verum eſſet, dum conſtaret, vel rationabilitèr præſumeretur, Confeſſarium, qui, vt ſup. mulierem laudauit, hoc non feciſſe ad eam incitandam ad inhoneſta, ſed potiùs ad alium finem, ſecundùm Barboſ. Bonaci. & Dia. *pa. 4. tr. 5. reſol.* 18. Acugn. *de Confeſſ. ſolicit. q. 7. n.* 13. & Sanctarel. de hæreſi, *c. 44. dub. vn. n. 9.*

An incidat tradens cartā ſolicitationis legendā poſt Confeſſionē?

23. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt in dictas pœnas incidat Confeſſarius, qui in confeſſione cartam, poſtea tamen legendam, pœnitenti tribuit, in qua ad venerem eam ſolicitat, Sancius *in ſelec. diſp.* 11. *n.* 11. qui ait, quòd in cartæ traditione, cum Sacramenti iniuria, ſolicitatio incipit, Fagundez *de præceptis Ecleſ. in edit. nouiſſima, p.2. li.2. c.3. n.62.* & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol.* 2. vbi improbat Palaum, oppoſitam opinionem probabilem iudicantem, quamuis rationes afferentem.

Sacerdos non Cōfeſſarius, ſolicitas, incidit.

24. AMPLIATVR 7. Regula 1. Vt puniendus ſit in S. Officio Sacerdos, qui excipiendo Confeſſiones, ad turpia ſolicitat, quamuis verè Confeſſarius non eſſet, quia nō admiſſus ab Ordinario, Acugn. Sancius, & Lez. *tom. 3. ver. denunciatio, n.6. erga fin.* Quod quidem ſtante *Conſtit. Greg. XV.* certum eſt, hic namq; Sacerdos ſe Confeſſiones audire ſimulat, & ita ſimulans ſolicitat; Et vlterius, cum Ordinis poteſtatem habeat, venialium, & mortalium iam Confeſſorum verè Confeſſarius eſt, vt not. Palaus, & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol.* 8. vbi inducit etiam Fagundez, in terminis *d. Conſtit.* contrarium tenentem.

25. AMPLIATVR 8. Regula 1. Cum omnibus ſuis Ampliationibus; Vt procedat non modò in Confeſſario, in Cōfeſſione ad turpia fœminam ſolicitante, verùm etiam maſculum; eſt indubitatum, per illa verba Greg. (*Qui perſonas quaſcumque*) & ita in terminis *huius Conſtit.* docet, Belloc. Nald. Peir. Vener & Dian. *p. p. tr. 4. reſ. 12.* & *Pau. V. die 6. Febr.* 1619. conceptis verbis decreuit, ſolicitantes pueros incluſos in Bullis, vt ponderant Hieron. Rodriq. Souſa, & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol. 33.* Solicitās maſculū &c.

26. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt non procedat in ſolicitantibus ad turpia in alijs Sacramentis, vt in Baptiſmo, Eucharistia, ſeu Matrimonio, ſed tantùm in Sacramento Pœnitentiæ, de quo *Pontificia loquuntur Conſtit.* Bonaci. Sanctarel. & Lez. *to. 1. cap. 19. n. 34.* Acugn. Freitas, Palaus, Peirin. Dia. & alij, *par. 4. tr. 5. reſol. 16.* vbi notat, Pontifices obuiare intendiſſe abuſibus, commodius, & frequentius occurrentibus in Pœnitētiæ Sacramento, in quo pœnitens carnalia peccata, & inclinationes ad ipſa manifeſtat.

Regula habet locum tantùm in ſolicitante in Sacramēto pœnitentiæ.

27. LI-

Et in ſolicitatione ad inhoneſta.

27. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt non habeat locum in ſollicitante Confeſſario ad alia peccata non carnalia, cum *Conſtit. Papales* loquantur tantùm de ſolicitantibus ad inhoneſta, Peirin. & Lez. *to.* 1. *c.* 19. *nu.* 34. Bonacin. *in tr. var. diſp.* 6. *punct.* 3. *n.* 7. Homob. Souſa, & Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 17. & ita in terminis *Conſtit. Clem. VIII.* & *Pau. V.* docuerant Acugn. Bariola, Molfeſ. Paramus, & Scortica, ſicut poſt *Greg. XV. Conſtit.* ita tenent Peir. Sancius, Sanctarel. & Venerus, quos omnes refert, & ſequitur Dia. *p. p. tr.* 4. *reſol.* 20. Nec obſtat, quòd *Greg.* agat de ſermonibus inhoneſtis, & illicitis, quià debet intelligi de illicitis in eadem materia carnali, e. g. ſi Confeſſor fungeretur officio lenonis; vel lenocinium peteret a pœnitente, hi enim actus per illud verbum (*inhoneſtis*) non ita clarè comprehenduntur, ſicut in alio verbo (illicitis,) vt ponderat Dia. *reſol.* 20. Licèt contrà hanc limitationem ſentiant Mouſa, Zecchius, & Pegna, & horum opinionem probabilem Palaus exiſtimet, in locis relatis a Dia. *d. reſol.* 17.

Quid ſi ſolicitàs non ſit Sacerdos?

28. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt laicus, vel Clericus non Sacerdos, ſi fingens ſe Confeſſarium, Confeſſionem audiat, in eaq; pœnitentem ſolicitet, in dictas Conſtitutiones non incidat, Sanctarel. & Lez. *to.* 3. *verſ denunciatio, nu.* 6. *in fin.* Portel. *in add. ad dub. Reg. verſ. ſolicitare fœminas, n.* 14. qui dictæ *Conſtit. Clemen. Paul. & Greg.* loquuntur contra Sacerdotes ſolicitantes, ergo non Sacerdotes minimè comprehēdunt, verba enim pœnalia ad caſus ſimiles non extenduntur, Dia. *p.* 1. *tr.* 4. *reſ.* 15.

Sed formam abſolutionis pronunciet.

29. Dummodò dictus non Sacerdos formam abſolutionis non pronunciauerit, ſi enim abſolutionem impenderit, in S. Officio eſſet puniendus, non ex prædictis, ſed per *Conſtit. Gregor. XIII.* in qua cauſæ contrà eos, qui non ſunt Præsbyteri, ſi Confeſſiones audiant, & abſolutionem impertiantur, Inquiſitoribus committuntur, vt not. Rodriq. *in q. Reg. to.* 2. *q.* 28. *art.* 2. *& in ſum. to.* 2. *c.* 83. *n.* 3. Sancius *in ſelec. diſp.* 11. *nu.* 36. & hos referens, non diſſentit Dia. *p. p. tract.* 4. *reſolut.* 16.

Obligatio pœnitentis denunciādi.

30. REGVLA 2. ſit. Pœnitens ſub mortali Confeſſarium ſolicitātem, ſeu de inhoneſtis tractantem, iuxtà terminos Regulæ 1. denunciare tenetur, Acugn. *de Confeſſ. ſolicit. q.* 21. *n.* 6. Henriq. & Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 6. Præſertim attenta *Conſtit. Greg. XV. ibi, moneant pœnitentes de obligatione denunciandi ſolicitantes*, & not. Sancius, *in ſelec. diſp.* 11. *nu.* 22. Sanctarel. & Lez. qui *to.* 3. *ver. denunciatio, nu.* 5. ait, Regulam ſinè dubio veram eſſe, & ſubſcribit Rodr. *to.* 2. *q Regul. q.* 27. *ar.* 1. *in prin.*

Sub pœna cenſurarum.

31. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt in hoc caſu non denūcians, non modò mortalitèr peccet, ſed etiam in cenſuras incidat, quia Confeſſarius d. de hæreſi vehementer, vel ſaltem leuitèr ſuſpectus eſt, iuxtà tradita *hic ſup. n.* 783. *&* 784. & tenent DD. relati a Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 41. Adeſt enim præceptum *Sac. vniuerſalis Inquiſitionis Romanæ, die* 3. *Ian.* 1623. de denunciando iudi-

Digitized by Google

iudicialitèr infra duodecim dies proximè computandos (ideſt, ait Dia. ibidem, à die notitiæ delicti) ipſi vniuerſali Inquiſitioni Romanæ, Vel eius Commiſſario; extra Vrbem verò Inquiſitoribus, vel locorum Ordinarijs, ſeu eorum Vicarijs Generalibus, hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ, & eidem vniuerſali Inquiſitioni reſeruatæ, ergo &c. Tenor prædicti præcepti refertur à Dia. *ibidem*, vbi propter idem præceptum ita tenet, & antè eum Peirin. *to.* 2. *de Priuil. Minim. in Conſtit.* 9. *Pau. V.* §. 2. *n.* 27. & Sancius, *in ſelect. diſp.* 11. *n.* 62.

An nolẽs denunciare ſit abſoluendus?

32. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt pœnitentes, vt ſup. ſollicitati, Confeſſarium denunciare renuentes, non ſint abſoluendi, Sanctarel. *tr. de hæreſi, c.* 46. Rodr. & Lez. *to.* 1. *c.* 19. *nu.* 34. *erga fi.* Et ſecundùm Auilam *de cenſur. p.* 2. *c.* 7. *dub.* 7. pœnitens non debet abſolui, niſi prius denunciet; intellige, niſi neceſsitas communis vrgeret, & perſona timoratæ conſciẽtiæ, denunciare, quam citius, promitteret, Rodr. Zanar. & Dia. *p. p tr* 4. *reſ.* 27. Immo ait Peirin. *in priuil. Minim. tom.* 1. *Conſtit.* 4. *Greg. XV.* §. 9. *nu.* 24. quòd dum adeſt cauſa prudenter differendi denũciationem, pœnitens firmiter promittens, Cõfeſſarium denunciare, abſolui poteſt; Et ſufficere ſaltem denũciandi propoſitum, aſſerit Sanctarel. *c.* 9 *dub. vn n.* 16. *in fi.* ex Nauar. teſtante de praxi Romanæ Pœnitentiariæ, & loquitur de denunciante hæreticum.

33. Sed ſi pœnitens ob non denunciationem, iam excommunicationem incurrit, abſolui non poteſt, niſi prius ſatisfacta parte, ideſt S. Officio, quamuis promitteret illico poſteà denunciare, Sancius, *in ſelec. diſp.* 11. *nu.* 62. Auila, Aegid. Trullench. & Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 25. vbi nihilominùs tenet, quòd ex iuſta cauſa, de qua dictum eſt in hac Ampliatione, poteſt etiam in hoc caſu dari abſolutio.

Qui audiuit ſolicitationẽ, an denũciare teneatur?

34. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt non modò perſona ſolicitata, ſed etiàm quælibet alia perſona, quæ ſolicitationem audiuit, & de ea à fide dignis certiorata fuit, denunciare, vt ſup. teneatur, Nauar. *de hæret. conſ.* 3. *n.* 1. Leſſ. *lib.* 2. *de iuſt. & iur. c.* 3. *dub.* 7. *n.* 49. Io. de la Cruz. Genuẽ. Nauar. Pitignan. Reginal. Villalob. & Dia. qui ait, hoc eſſe certum. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 28. Si perſona ſolicitata non denunciauerit, Dia. *p. p. tr.* 4. *reſol.* 24.

Si ſciuit ſub ſecreti promiſſione.

35. SVBAMPLIATVR, Vt non excuſetur a denunciationis obligatione ille, qui delictum ſub ſigillo naturalis ſecreti ſciuit, Palaus, *to.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 9. *pun.* 10. *n.* 5. ratio eſt, quia, vt probat Leſs. *lib.* 2. *cap.* 30. *dub.* 6. *n.* 47. & DD. communiter, dum denunciatio neceſſaria eſt ad obuiandum alicui damno publico, vel priuato, ſecreti promiſsio, etiã iuramento firmata, non obligat, nullum enim iuramentum, reſultans in damnum Reipublicæ, vel tertij obligat, vndè talis denunciare tenetur, ac ſi non promiſiſſet, hæc verò omnia, vt obſeruat Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſ.* 32. accidũt in caſu noſtro, Reipublicæ enim Chriſtianæ

expe-

Digitized by Google

expedit, tales Confeſſarios puniri. Vnde *Greg. XV. in ſua Conſtit.* voluit in hac cauſa, ſicut in cauſis fidei procedēdum eſse, & ideò Dia *ibid.* & etiam, *in p. p. tr. 4. reſol.* 24. huic ſentētiæ cōtra Fagund. ſubſcribit.

Vel à leuibus perſonis.

36. LIMITATVR, *ſeu* declaratur Ampliatio 3. Vt denunciare non teneatur, qui à leuibus audiuit perſonis, hæc namque notitia nullam generat fidem, Corduba, Nauar. & Lez. *tom. 3. ver. denunciatio, n. 4.* Portel. *in add. ad dub. regul. ver. ſolicitare fœminas, n. 22.* Fagundez, *de præcept. Eccleſ. p. 2. lib. 4. c. 3. n. 31.* Homob. *in conſult. moral. to. 1. p. 4. reſol.* 51. & faciunt ea, quæ docet Rodr. *tom. 2. q. Regul. q 6. ar. 7.* Sed Dia. *p. 4. tr. 5. reſol.* 28. in hoc caſu contra tenet, cum pertineat ad S. Officium, & ſit res nocens bono communi, inducens pro hac opinione fauentes Spatar. & Thom. à Ieſu; Concludens nihilominus, *eandem reſolutionem* his verbis; Tenetur igitur, qui audiuit denunciare, ſaltem ſi à fide dignis.

In quib. eaſib. Regula procedat?

37. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt procedat in omnibus caſibus in hac q. explicatis, *à n. 1. vſq. ad n. 12.* Cum enim, vt *ibidem* probatum eſt, in omnibus illis delinquentes in tribunali S. Officij puniendi ſint, apud idem tribunal denunciatio facienda eſt.

Ceſſante præſumptione hæreſis, an ceſſet obligatio denunciādi?

38. AMPLIATVR 5. Regula 2. ſecundùm Freitam, *in add. ad trac. Acugnæ, de Confeſſ. ſolic. q. 21. n. 26.* Vt quamuis ſciat quis, in Confeſſione ſolicitantem, de fide rectè ſentire, & conſequenter præſumptionem in tali caſu deficere, in qua *dictæ Conſtit. Pij IV. & Gregor. XV.* fundantur, denunciare tamèn teneatur, cum indicium diſcernendi circà ſuſpicionem de fide, non alijs, ſed Inquiſitoribus competat, vt ait Freitas, *ibidem*.

39. Non deſunt DD. tenentes, quòd in iſto caſu quis minimè denunciare teneatur, vt ſunt Riccius, *p. 3. deciſ.* 278. *n. 6.* & Valerus, *in differen. vtriuſque fori, ver. hæreſis, differ. 1. n. 4.* qui loquitur, dum quis certè ſcit præſumptionem ceſſare, in dubio enim (ait) denunciandi eſt obligatio: Quòd verò lex in præſumptione fundata, ea ceſſante, non obliget, multiplicitèr probat Homob. in *exam. Eccleſ. p. p. tr. 5. cap. 8. q. 53.* quòd & probabile ſentit Becan. *in ſum. Theol. p. 2. tr. 3. c. 6. concl. 4. n. 5.* & ſubſcribunt alij, teſte Dia. *p. p. tr 4. reſol.* 10. Vbi licèt in hac controuerſia nihil determinet, ſed tantùm referat, vt hic ſup. aliorum opiniones, concludit nihilominus his verbis. Ex quibus (ait) Confeſſarij infinitos poterūt extricare caſus, circa obligationē denunciādi ex vi edicti Inquiſitorū fundati in præſumptione

40. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt quamuis Confeſſarius de ſolicitationis delicto diffamatus non ſit, denunciari debeat, Portel. *in add. ad dub. Regul. ver. ſolicitare, n. 11. &* 20. Sanctarel. Lez. *tom. 3. ver. denunciatio, n. 5.* vbi teſtatur, hanc eſſe S. Inquiſitionis praxim, Acugn. Moura, Palaus, Peirin. Souſa, & Dia. *p. 4. tr. 5. reſol. 1.* dicens, quòd aliàs deſtruerētur Pontificiæ Conſtit. praxiſq; tolleretur, & ibi refert Megal. qui priùs contrà ſenſerat, ſed poſteà ſententiam mutauit, ſicut

An denūciandus, non diffamatus?

Sss Fa-

Digitized by Google

Fagundez, qui ante cum Megal. tenuit, tandem autem ſuum iudicium praxi S. tribunalis ſubijcit, quæ eſt, vt ſup. proximè dictum eſt. Neque obſtant illa verba *Conſtitut. Pij IV.* (quomodolibèt diffamatos) quia vt obſeruant Acugn. Moura, & Dia. vbi ſup. illa particula (quomodolibèt) ſignificat, veram infamiam non requiri, ſed qualemcũq; ſufficere, vt eſt illius, e. g. qui iam non habet integram, & illæſam famam, ſed laceratã, per notitiam, præſertim fœminarum, & in proximo periculo publicationis.

An non poteſt probare, teneatur denũciare?

41. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt ſciens, dictum ſolicitationis delictum fuiſſe commiſſum, licèt probare non poſſit, denunciare teneatur, Portel. *in add. ad dub. Reg. ver. ſolicitare fœminas, n.* 19. In caſibus enim ad S. Officium pertinentibus, denunciatio facienda eſt, licèt denuncians delictum probare non poſſit, Fárin. *tr. de hæreſi, q.* 97. *§.* 2. *n.* 36. Barboſa, Bonaci. Peirin. Sanctarel. Scacc. Suar. & Dia. *p. p. reſol.* 1. *tract.* 4. vbi præcitatos, & decem alios Doctores inducit, & ratione probat.

42. Quicquid è contra velint alij, non ſequendi.

An ante denunciationẽ correctio ſit præmittẽda?

43. AMPLIATVR 8. Regula 2. Vt antè huius criminis ſolicitationis denunciationem, fraterna correctio præmitti non debeat, ſed delinquens, abſque præuia fraterna correctione, ſit denunciandus, ita Henriq. Paramus, Roderic. Acug. & Nauar. locis relatis à Hieron. Rod. *in compen. q. Regul. reſol.* 131.

44. Subſcribunt huic Ampliationi, Azor. Bonaci. Sanctarel. Sancius, Simanc. Siluius, Suar. Turrian. Villal. & Dia. *p. p. tr.* 4. *reſol.* 2. Iacob. Gordon. & iterum Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 24. vbi ex Sancio, & Suar. huius opinionis affert rationes.

45. Quicquid in hoc puncto contra ſentiant alij. Sed tu non recedas ab hac Ampliatione.

Emendatus Confeſſarius an ſit denunciandus?

46. AMPLIATVR 9. Regula 2. Vt Confeſſarius ſolicitãs, &c. denunciandus ſit, quamuis emendatus, Suar. *de fide, diſp.* 40. *ſec.* 6. *n.* 13. Sancius, *in ſelec. diſput.* 11. *num.* 52. Azor. Bonaci. Paramus, Royas, Salonius, & Dia. *p. p. tr.* 4. *reſol.* 3. vbi reddit rationem, quia videlicet iſtorum denunciatio, non ad correctionem, ſed ad punitionem tendit, & ſubſcribit Sanctarel. *de hæreſi cap.* 9. *n.* 11.

47. SVBAMPLIATVR Ampliatio 9. Vt quamuis dictus Confeſſarius poſt ſolicitationem ſtatim pœniteat, nihilominus denunciandus ſit, Bonaci. *in trac. var. diſp.* 6. *punc.* 3. *n.* 4. & puniendus, Sanctarel. *c.* 44. *dub. vn. n.* 18.

48. Licèt contra quidam alij; tu tamen, Ampliationem, & Subampliationem ſequere.

Ponitur Confeſſores non monẽtes pœnitentes denũciare ſolicitantes.

49. AMPLIATVR 10. Regula 2. Vt, ex mandato Papæ, teneantur Confeſſarij, ſuos pœnitentes, quos nouerint, vt ſupra, ſolicitatos, monere, vt ſolicitantes, ſeu tractantes, &c. denuncient; Quòd ſi hoc officium prætermiſerint, vel eoſdem ad denunciandum non teneri docuerint, ab Ordinarijs, & Inquiſitoribus pro modo culpæ puniendi erunt ita expreſsè *in Conſtit. Gregor. XV. in §. mandantes,* & not. Lez. *to.* 1. *cap.* 19. *nu.* 33. *in fin.* faciunt

ciunt in propoſito dicenda *hic infra, n.59.*

Dum tenētur denunciare. 50. LIMITATVR Ampliatio 10. Vt procedat in caſibus, in quibus ſolicitantes Confeſſarij denunciandi ſunt, iuxtà explicata, & explicanda in hac q. alias ſecùs: In quibus tamen caſibus cautiſſimè circa ſuos pœnitentes ab alijs ſolicitatos, Confeſsarij procedere debent, vt monent Peirin. & Lez. *to. 2. c.19. n* 34.

Non tenetur quis denunciare cum damno notabili, vſq; ad n.54. 51. LIMITATVR modò 1. Regula 2. Vt non teneatur quis in caſu noſtro denunciare, dum ex denunciatione in bonis externis, in fama, ſeu in vita damnum notabile rationabilitèr timet: Sancius, *in ſelec. diſp.* 11. *nu* 55. Souſa, *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *c.*34 *n.*58. Acuga. Fagun. Lez. Peirin. & Dia. *p.* 4. *tr.* 5. *reſol.*19. Homob. & iterum Dia. *p. p. tract.*4. *reſol.*7. Pegn. Scaccia, & Sanctarel. *de hæreſi, c.* 9. *n.* 16. Immò, ſecundùm Fagun. idem dicendum eſt in damno notabili patris, matris, mariti, vxoris, fratris, aut aliorum coniunctorum, Et Souſa, *in aphor. Inquiſ. c.*34. *n.* 58. ad conſanguineos, & affines vſque ad 4. gradum hoc extendit.

52. Hinc ſequitur 1. Quòd, ſi mulier ſolicitata, ſinè infamia Inquiſitorem adire non poſſet, denunciādo per Epiſtolam, ſeu per alium Confeſſarium, vel mediante alia perſona ſatisfaceret, Acug. Lazarius, Molfeſ. & Dia. *p. p. tr.*4. *reſol.* 7. Portel. *in add. ad dub. Reg. ver. ſolicitare fœminas, n.*21.

53. Cauſa, quàm ſæpè honeſtæ mulieres ſolicitatæ afferre ſolent, ad ſe ſubtrahendum à denunciando, eſt iſta. Dicunt enim, non poſſe denunciare ſolicitantem ſinè notabili proprij honoris præiudicio, ſtatim enim (inquiunt) ex denunciatione, Iudici, cui denunciatio porrigitur, occaſio datur rationabiliter credendi ſolicitatam honeſtam non eſſe, & ex manifeſtatione in Confeſſione ſuarum inhoneſtatum, Confeſſarium eam ſolicitare auſiſſe, alias vix quis in tali Sacramento perſonam honeſtam prouocare præſumeret; Quātùm valeat iſte prætextus iudicent alij, eo enim admiſſo, nimis obligatio denunciandi deſtrueretur.

54. *Sequitur* 2. ex ſupradictis; Vt quis denunciare non teneatur, dum ex denunciatione notabile damnum probabilitèr proximè ſibi euentùrum credit, facilèque ei occurrere non poteſt, & qui illud minatur, eſt ſolitus ſimilia exequi, niſi ex omiſſione, fidei bonum periclitaretur, Souſa, *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *c.* 34. *n.* 58. & Dia. *p.* 4. *tr.*5. *reſol.*19. Sed metus excuſans debet eſſe inſtans, & iniuſtè illatus, ſecundùm Freit. & Dia. *reſol.*36. Qui, *reſolut.* 41. *§.vlt.* cum eodem Freit. ait, metum iuſtum, vt ſunt pœnæ, ſecundùm leges impoſitæ, non excuſare.

55. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt filius patrem denunciare non teneatur, Alenſis, Royas, Riccius, & Valerus, *locis relatis* à Dia. *p. p. tract.*4. *reſol.*4. *in princ.* vbi ait, prædictos loqui in patre hæretico; Qui tamen Dia. *ibidem, in verſ Secunda,* in patre hæretico tenet, & admodum probabiliter, eſſe obligationem filij cum denunciandi, cum Filius nō tenetur patrē denunciare.

Azor. Bonaci. Comit. Far. Lopez, Reginal. & Suar. Iſtis DD. ſubſcribunt, ſed tantummodò, quandò hæreſis patris, e. g. dogmatizantis, in publicam perniciem tendit, Genuen. & Simanc. locis relatis à Dia. ibidem, ver. Tertia.

56. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt extra hæreſim formalem, prout in caſu noſtro, vxor maritum denunciare non teneatur, Lazar. qui loquitur in marito hæreticalitèr blaſphemare ſolito, & hoc ob arctiſsimam coniunctionem, quæ eſt intèr eos; Et in iiſdem terminis oppoſitum in praxi, non facilè ſequendum, ait Homob. cum de iure non teneatur filius denunciare patrem, nec vxor maritum, neque frater fratrem, hi enim (ſubdit) inter ſe vna, & eadem perſona cenſentur, & iuri naturali repugnat, ſeipſum prodere. In hac limitatione ego cum Dia. *p.p. tract.* 4. *reſol.* 6. nihil affero, ſed tantummodò, quòd præcitati ſentiunt Authores, refero.

An ſolicitata, quæ actibus carnalib. cōſenſit, denūciare teneatur? vſq. ad n. 59.

57. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt (circumſcripta *quadam epiſtola Card. Mellini*, de qua dicetur *proximè, n.* 57.) ſecundùm Pegnam, Simanc. & Suar. qui hos refert, *tract. de fide, diſp.* 20. *ſec.* 4. *n.* 18. tenendum ſit fœminam ſolicitatam in Confeſsione, dum conſenſit cum actibus carnalibus, Confeſsorem denunciare non teneri, complex, enim, complicem, ſicut nec in alijs delictis, ita neque in hoc denunciare tenetur, Megala, *in p.p. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 30. & Portel. *in add. ad dub. Regul. ver. denunciatio, n.* 10. *& ver. ſolicitare fœminas, n.* 15. quia, vt refert Dia. *in p.p. tract.* 4. *reſol.* 9. denuncians in hoc caſu exponeret ſe ad periculum infamiæ, & ſeipſum prodendi, ad quòd nemo tenetur, non enim poteſt quis manifeſtare ſocium criminis, quim manifeſtet ſeipſum; Denunciatus namque vt Reus interrogatus, denunciantem complicem tenebitur denunciare, & ita complex ſolicitatus, virtualitèr, ſe ipſum manifeſtare teneretur; Hæc refert Dia.

58. At his non obſtantibus pœnitentem teneri, complicem Confeſsarium denunciare, voluerunt, Aug. Bonaci. Sanctarel. & Peirin. *locis relatis* à Dia. *d. reſol.* 9. *ex quadam epiſtola* Card. Mellini, ex officio ſcripta Card. Borromæo Archiep. Mediolanen. cuius tenor in ſumma eſt talis. *Poſt longam, & maturam conſiderationem circa dubium ex diuerſis partibus inſinuatum, Vrbanus VIII. & Sacra Congregat. coram ipſo, audito etiam ſenſu vnius particularis Congregat. ad hunc effectum deputata, in hanc conuenerunt reſolutionem, nempè: Quemlibet pœnitentem, quamuis complicem, teneri ad denunciandum ſolicitantem Confeſſorem in loco, ſeu in actu Confeſſionis, non tamèn teneri proprium propalare conſenſum, de quo, nec debet à Iudice interrogari, ſicut nec ſolicitās in ſuo conſtituto, qui ſi ex ſe hoc propalare velit, non ſcribatur, vt res ad Officium S. Inquiſitionis non pertinens:* Et paulò poſt, in eadem epiſtola ſubditur. *Quòd ſi, vltra prædicta, alius grauis acciderit caſus, in quo pœnitens ad denunciandū induci non poſſit, idem Vrbanus vult, vt ad d. Sacr. Congreg. ſcribatur, à qua reſponſum expectetur, & in-*

& interim ab abſolutione ſuperſedeatur. Ibidem, iniungitur Card. Borromæo, vt hæc in ſua Diæceſi obſeruet, & vt *d. epiſtola* copiam Epiſcopis eius ſuffraganeis tranſmittat, vt idem obſeruent.

59. Huius Epiſtolæ tenor per extenſum reperitur apud Dia. *par. 4. tract. 5. reſol. 31.* Vbi in fine notat cum Peirin. datas eſſe quaſdam alias literas eiuſdem Card. Mellini nō vtique, vt prædicta epiſtola quæ dirigitur Archiep. Mediolanen. tantùm, & eius Suffraganeis, ſed datas omnibus Epiſcopis, & Vicarijs Generalibus, quibus de mandato eiuſdem Vrbani VIII. præcipitur: Vt omnibus Sacerdotibus, tam ſæcularibus, quā Regularibus ad Confeſsiones audiendas approbatis, in actu approbationis, *d. Cōſt. Greg. XV.* & præſertim, *§. mandantes*, legatur, & intimetur, de qua obligatione dictum eſt ſup. *nu. 49.* Hæ igitur literæ vbiq; proculdubio, ſtringent; An autem illa Borromæo directa, pro ſe, & eius etiā Epiſcopis Suffraganeis; extra Mediolanēſem Metropolim obliget? alij iudicent, ego namque in hoc quicquam affirmare, vel negare non intendo.

Mulier ſolicitans Confeſſarium, nō cōprehēditur, &c.

60. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt è contra; mulier Confeſſarium ſolicitans, neq; ab ipſo, nequè ab alijs ſcientibus, ad S. Officium denuncianda ſit, Bonaci. *in tract. var. diſput. 6. punct. 3. n. 20.* Riccius, Sancius, & Diana, *par. 1. tract. 4. reſol. 23. Conſtit. enim prædicta pœnales*, contrà Confeſſarios loquuntur, & quià pœnales, ad aliū caſum, nempè ad pœnitentem, quæ ſolicitat Confeſſarium, extendendæ non ſunt, *c. ſtatutum, de elect. l. cum quidam, ff. de liber. & poſthum.* Sanch. & alij communitèr, quos refert, & ſequitur Dia. *vbi ſupra*; quicquid dicant Belloch. & Param. *ibidem*, à Dia. relati.

Cautus ſit Cōfeſſarius, nec non Iudex in ſequen. opinionibus in ſoro fori, &c.

61. Pro coronide huius q. perpende, quòd licèt, in foro cōſcientiæ, tutus quis ſit, opiniones probabiles, in eadem q. inſinuatas, ſequendo, iuxta dicenda, *infra, q. 143. n. 16.* Attamen cautus ſit confeſſor, circà monitionem, & conſilium dandum ab eo pœnitenti, in ordine ad obligationem denūciandi ſolicitantem Confeſſarium, oculatuſque ſit Iudex in ſe ingerendo in caſibus ſolicitationis, licèt probabilem aliquam habeat opinionem, quòd caſus occurrentes, non ad S. Officium, ſed ad eius ſpectent Tribunal: immò potius, tam Confeſſor, quam Iudex, in foro fori, quòd magis tutum eſt, ſectentur, ne Iudices Tribunalis S. Officij, aliam forte probabilem contrariam opinionem ſequentes, tanquam Reos in grauiſſimas pœnas ipſoſmet Confeſſarios, Iudiceſque condemnent.

62. Plura reſolutoriè, ſed diffuſè, de materia huius q. pertractat Dia. *in par. 1. tr. 4. & par. 4. tr. 5. per totos.*

Qua pœna ſit puniendus Religioſus proprietarius, ſeu fur?

Quæſtio 123.

1 CVM in ſuperioribus de perſonalibus criminibus actū ſit, ideſt de delictis contrà propriam,

priam, vel alienam perſonam, vt de homicidio, & delictis carnis; In hac q. agendum erit de criminibus realibus, ideſt contrà res, vt ſunt proprietas, ſeu furtum, de quibus hic ſimul agitur, cum ſecundùm Valēt. & Leſſ. quos, tanquàm probabiliter loquentes, ſequitur Leza. *to. 3. ver. furtum, nu.* 2. Religioſus fur, etiam proprietarius exiſtimari debeat.

Religioſus fur, eſt etiam proprietarius.

2. REGVLA 1. ſit. Qui repertus fuerit proprietarius, apud nos priuatur actibus legitimis, qui ſunt, legere, prædicare, eligere, eligi, viſitare, diffinire, & ad Ordines promoueri; Quòd ſi in morte talis repertus fuerit, priuatur ſepultura Eccleſiaſtica, iuxtà decreta Conc. Trid. & Ordinis noſtri Statuta, nempè, *in cap. 6. Conſtit. noſtrarum, verſ. & perche la volontà*: Sed nota, quòd in Conc. Trid. *ſeſſione 25. de Regul. c.* 2. determinatur, vt Religioſus proprietarius biennio actiua, ac paſſiua voce priuatus exiſtat, atque etiàm iuxta ſuæ Regulæ, & Ordinis Conſtitutiones puniatur: Et propterea vnuſquiſq; propriam Regulam, & Conſtitutiones conſulat.

Proprietarij Religioſi pœna.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt proprietarius quilibet Religioſus ſit, qui vult habere alicuius rei temporalis dominium, vſumfructum, vſum iuris, poſſeſsionem, adminiſtrationem, ſeu peculium, prout hæc, quid iuris important, iſta enim omnia voto repugnant paupertatis, Nauar. *com. 2. de Regul.* Sanch. *lib. 7. decal. c.* 18. *n.* 25. & Lez. *to. 1. c. 6. n. 2. & 3.*

Quis ſit proprietarius? vſq; ad n. 10.

4. Hanc Ampliationem, quoad alios Regulares intellige, vt non poſsint habere prædicta in particulari, licèt ea non ſint illis interdicta in communi; Minoribus verò Fratribus S. Franciſci, & in particulari, & in communi omnia, & ſingulla illa prohibita ſunt, *c. exijt, de verb. ſignif. in 6. Clem. 1. §. proinde*, & tenent omnes Expoſitores, *in c. 6. Regulæ Minorum*, præſertim Polit. *n.* 10. Qui *n.* 2. declarat, quid ſit proprietas, dominium, vſusfructus, &c.

Differentia in hoc inter Minores, & alios Regulares.

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt proprietarij pœna teneatur Religioſus, qui quacunq; rem temporalem ſinè ſui Superioris licētia, recipit, vel retinet, Azor. *to. 1. inſtit. lib. 12. c. 12.* Maior, *in 4. diſt. 38. q. 9.* Lez. *to. 1. c. 6. n. 12. & 30.* vbi cōcordantes, & tenēt communitèr Expoſitores, *in d. c. 6. Regulæ Minoritanæ*, intèr quos Polit. qui *n.* 38. enumerat 19. caſus proprietatis, de quibus etiàm apud S. Bernardin. *in ſi. tract. de obedientia Fratrum Minorum*: Et de pluribus, actibus proprietatis, & ſignanter de multis caſibus, in quibus temporalia Religioſi retinētes ſinè facultate, proprietarij ſunt, agit diffusè Leza. *in d. c. 6. per totam*, ad quem lectorem remitto, nō enim hic opportunum eſt, niſi de aliquibus præcipuis diſſerere, qui ad iudicialē hāc Theoriam pertinent.

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt Religioſus, qui aliquam rem habuit temporalem de licentia Superioris, cuius auctoritas iam expirauit, illam celans, & occultās, ne præſens Superior illam videat, & auferat, proprietarius ſit; Ratio eſt,

Digitized by Google

eſt, quia aliquid contrà præſentis Superioris volũtatẽ retinet, Graff. *par.* 1. *deciſ. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 28. S. Antonin. *p.* 3. *tit.* 16. *n.* 11. & Leza. *to.* 1. *c.* 6. *nu.* 17. Vbi generalitèr ait, Religioſum occultantem à ſuo Superiore aliquid, quòd retinet, vel Prælato interrogante, ſeu viſitante res ſubditorum, nõ manifeſtantem, delicto proprietatis peccare, citans Cord. & Mendoz. Ibidem Leza. cum Leſſ. & Nauar. ſuſtinet, teneri Regularem ad habendam animi præparationem dimittendi quicquid retinet, Superiore præcipiente.

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt proprietarius ſit Religioſus, qui aliquid dat, ſeu donat alicui de bonis Monaſterij, vel de his, quæ ad ſuum habet vſum, dum ſinè licentia Superioris dat, Cord. Mendoz. & Leza. *p.* 1. *c.* 6. *n.* 52. Dia. *tr.* 6. *de pauper. Relig. p.* 1. *præſertim, reſol.* 5. Bonaci. *de largit. mun. diſp.* 3. Et hinc ſequitur, quòd recipiens à Religioſo aliquid, ſinè Superioris licentia, ad reſtitutionem tenetur, Nauar. Leſſ. Bonaci. & Lez. *p.* 1. *c.* 6. *n.* 53. Ex eodem fundamento ſequitur, quod ludens cum Religioſo, & lucrans vltra eam quãtitatem, quam potuit Religioſus ludere, ad exceſſus reſtitutionẽ tenetur, Alcozer. Ledeſ. & Leza. *n.* 51.

Dilapidatoris bonorũ Monaſterij pœna.

8. Et vniuerſalitèr Religioſus dilapidator bonorum Monaſterij, & modo indebito diſperdens, & conſumens, in pœnam, omni dignitate, & adminiſtratione priuandus eſt in perpetuum, & ad infamiæ notam carceri mancipari, Archid. Abb. & Rodr. *to.* 2. *q.* 35. *ar.* 1. & ſubſcribit Diaz. *in pract. c.* 71.

9. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt pœna proprietarij, vt ſup. puniatur, qui libros, vel quamcunq; aliam rem depoſuit extrà noſtra Monaſteria, ſine licentia Prouincialis, aut Superioris localis, vel ſaltem, non ſciente aliquo ex Fratribus illius familiæ, iuxta noſtras Conſtitutiones, *cap.* 9. *verſ. e perche la volontaria.*

Dãtes ſinè licentia, an dictas pœnas, vel alias incurrant?

10. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt pœnæ in ea aſſignatæ, ab illis propriè incurrãtur, qui aliqua contrà Superiorum voluntatem retinent: Dantes verò aliquid ſine Superiorum licentia, contrà paupertatem quidem peccant, ſed non illas præcisè pœnas incurrunt, at potius taxatas *à Clem. VIII. in Bulla de largitione muner. in verſ. quod ſi quis*; iuxta tamen moderationem eiuſdem *Bullæ factã ad Vrb. VIII. mediante quadam Congr. coram Em. Card. S. Onufrij*, ſuper quibus expeditum fuit Breue *datum Romæ, die* 15. *Septembris*, 1640. Totaque moderatio, cum Bulla eiuſdem Clem. typis data fuit.

Verba Bullæ Clẽ. VIII.

11. Tenor verò Bullæ Clem. hic eſt. *Quod ſi quis Regularis huiuſmodi Bullæ tranſgreſſor fuerit, obtentis Dignitatibus, & Officijs, eo ipſo priuatus, & ad illa, & alia obtinenda perpetuò ſit incapax, & perpetua infamia notatus exiſtat; nec non priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, ipſo facto incurrat; & vltra dictas pœnas, tanquam contra furti, & Simoniæ Reum, condignis ſupplicijs affici debeat.*

An Bulla ſit recepta?

12. Non eſt hic prætermittendum, quòd circumſcripta d. moderatione, *eadem Bulla Clem.* ſecundùm

dùm Dia. *in par.1. tract.6. reſol.1.* recepta non fuit, *& ibidem*, hoc pluribus auctoritatibus cõprobat; ſed quia, *in eàdem moderatione* in his, quæ *eidem declarationi, ſeu moderationi* non ſunt contraria, *Vrb. Bullam Clem.* obſeruari iubet, eamque innouat, non obſtante non vſu, ſeu vſu, & cõſuetudine in contrarium: Hoc præcepto, & innouatione attentis, modo *d. Bulla, iuxta inſinuatam moderationem*, certè ſtringit, præſertim apud nos, cum ſingulis annis in executionem Põtificij præcepti, menſe Ianuario in publica menſa, *cum prædicta moderatione*, in ſignum acceptationis perlegatur.

Summarium moderationis dictæ Bullæ.

13. Summarium *prædictæ moderationis* eſt tale. Declaratur, munera á Religioſis vtriuſq; ſexus tribui poſſe ex cauſa gratitudinis, cõciliationis beneuolentiæ, eiuſque cõſeruationis erga ipſam Religionem, vel Conuentum, alijſque cauſis ex ſui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modeſtè tamen, & diſcretè, & dummodò id non fiat, niſi ex Superiorum Localium licentia, nec nõ cum conſenſu maioris partis Conuentus, ſi talis conſenſus de iure, vel ex Cõſtitutionibus, ſeu conſuetudinibus cuiuſque Religionis reſpectiuè in his caſibus requiratur. Conſenſum verò Conuentus, *in d. Bulla, §. id autem, erga finem*, ad leuiora eſculenta, aut poculenta, ſiue ad deuotionem, & Religioſitatem pertinẽtia munuſcula largienda requiſitum; intelligi debere de conſenſu, aliàs de iure requiſito, & vbi cõcurrit ambitionis ſuſpicio, qua ceſſante, nec in his requiri licentiam Superiorum in ſcriptis, *in d. Bulla, verſ. neque verò, in fi.* requiſita, ſed ſufficere licentiam etiam oretenus eiſdem cõceſſam, declarat. *Ibidem*, declaratur, & moderatur *prædicta Bulla Clementis*; Vt cõmeſſationes, compotationes, & conuiuia, in excipiendis præſertim benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinarijs honorificè, & lautè, de quibus, *ibidem, in §. inſuper*, cenſeri tantùm prohibita; dum aduerſantur decẽtiæ ſtatus Regularis, Reſtitutionẽ autem, á receptore, Conuẽtibus faciendam, de qua in *eàdem Conſtitutione, §. hanc autem*, intelligi debere de Conuentibus, ad quos prædicta dona de iure pertinẽt, ſi id commodè fieri poteſt, aliàs reſtituatur Conuentui eiuſdem Religionis viciniori loco, vbi abſolutio petita fuit.

Summa ad hoc vt incurrantur pœnæ proprietatis.

14. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt (quicquid ſit de peccato mortali, & caſu reſeruato proprietatis) quo ad pœnas criminales, non videntur incurri, niſi ſumma perueniat ſupra duos aureos; prout de largitione munerum *viuæ vocis Oraculo declarauit, prædictus Clem.* vt not. Filliuc. Homob. & Dia. *in p.1. tract.6. reſol.5.* Et ratio declarationis fuit, quia cõmunitèr ſumma duorum aureorum in iure modica dicitur ſumma, *l. ſi oleum*, vbi glo. *ff. de dolo*, & obſeruat Dia. *in d. reſol.5.*

An conſtare debeat de corpore delicti?

An autem conſtare debeat de corpore delicti, vt quis tanquam proprietarius puniatur? dicetur *hic infra, n.26. vſque ad finem huius quæſt.*

2. RE-

Digitized by Google

Pœna cõtra Regularem furem rerũ ſæculariũ

15. REGVLA 2. fit. De Religioſo rem ſæcularis furans, eòdem modo ſentiendum eſt, ac ſi ipſe fur eſſet ſæcularis, quia qualitas Religioſi non minuit, ſed potius auget malitiam furti, ita Lez. *to.3. verſ. furtum, n.2. in princ.* Furtum autem tale conſequenter pœna criminali punietur, *vt in tit. C. de furtis, & in Authent. de nouo iure, C. de ſeru. fugit.* per quæ iura ita tenuit Boſſ. *tit. de furtis n.30.* Qui, *n.32.* not. per Statuta vbique pœnas furtis imponi, & ea obſeruanda.

Perquiſitio rei furatæ, an, & qua auctoritate facienda?

16. Antequam deueniatur ad Regulæ huius declarationes, prænotandum 1. Quòd cui res furto ſubtracta fuit, non poteſt propria auctoritate perquirere rem furatam in alicuius domo, ſed officium implorare poteſt Iudicis, qui ſibi de furto conſtito, & ſuſpicione aliqua præcedente, quòd furtum in domo ſit, vbi perquiſitionem fieri inſtatur, ſuum impertietur officium, ſuis mandando executoribus, vt talem perquiſitionem faciant, Clar. qui teſtatur de communi, & practicata opinione, Conrad. qui de magis communi, & Far. *q.165. n.31.* vbi, cum concordantibus, Iudices monet ne, ad d. perquiſitionem concedendam faciles ſint in domo perſonæ integræ famæ, ne eius lædatur honor, præſertim ſi perquiſitionem petens eſſet inimicus, qui ad famam, & honorem aduerſarij denigrandum inſtaret. Prænotandum 2. quod ſolent in propoſito Regulæ 2. eſſe ſpecialia Statuta, quæ vtique ſeruanda eſſe, teſtes sũt Bart. Bald. Salyc. & alij, in Authen. de nouo iure, *C. de ſeru. fugit.* nec non Ang. Couar. & Far. qui etiàm teſtatur de communi DD. omniũ, *q.167. n.40.*

Pœna furti rei ſacræ, cum fractura muri Eccleſiæ.

17. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt furtum rerum Eccleſiæ, puta calicum, paramentorum, reliquiarum, &c. à Religioſo patratum, interueniẽte violenta fractione muri, ſeu portæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, vbi res furatæ erant, vltrà prædictas pœnas, etiàm in excommunicationem incidat fur, ſecundùm Suar. *to.5. in 3. p. diſp.22. ſect.2. n.1. & 12.* Syluеſ. *in ſum. ver. furtum, n.8* Tolet. & Lez. *to.3. verſ. furtum, n.4. & eſt tex. in cap. conqueſti, de ſen. excom.* Et hæc excommunicatio, vt patet, *in tex.* & notant citati DD. ipſo facto incurritur: Sed ſi furtum ſinè effractione fuerit, controuerſum eſt, an fur excommunicandus ſit, vel ipſo facto ſit excommunicatus? de quo vide Lez. *n.5.*

Vel ſine fractura.

Et intrat pœna ſacrilegij.

18. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 1. Vt de iure Canonico tale furtum ſacrilegũ ſit, de hoc nanque iure, dum rapitur res ſacra de ſacro, vel res ſacra de non ſacro, vel etiam res non ſacra de ſacro, ſacrilegium committitur, *c. ſi quis contumax, §.1. 17. q.4.* Bart. Boſſ. Clar. & Farin. concordantes cumulans, *q.172. n.7.* Et conſequentèr in caſu propoſitæ Ampliationis, nec non in prælibatis alijs caſibus, fur ſacrilegij pœna arbitraria erit plectendus, maiori, vel minori, iuxta facti, & perſonarum qualitatẽ, Clār. *in praxi, §. ſacrilegium,* vbi de communi, *n.4. in princ.* citans Boer. & Salyc. & ſequitur Far. concordantes inducens, *nu.11.* Et aliquandò carceris pœna, aliquan-

dò exilij, imponitur, ſecundùm Decian. & Far. *n.*16.

Etiam dũ in Monaſterio fit furtum.

19. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 1. Vt Monaſterium locus ſacer dicatur, ad effectum, vt in eo aliquid ſurripiẽs ſacrilegium committat, ita Bonifac. Vital. & Far. *n.*52. *q.*172.

Vel furātur Reliquiæ.

20. SVBAMPLITAVR 3. Ampliatio 1. Vt Sanctorum reliquiæ res ſacræ dicatur, & ideò illas ſurripiens, pœna ſacrilegij puniendus eſt, Alber. Bald. Decian. Foller. & Far. *n.*64. alios DD. citans.

Seu pixis cum Eucharistia.

21. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 1. Vt grauiſſimum ſacrilegium ſit, pixidem cum Euchariſtia rapere, & ſeuiſſimè plectendus ſit rapiens, vt probat Far. *nu.*62. *vbi* tangit pœnas; *& à n.*48. *vſque ad* 76. quis ſacer locus dicatur, fusè declarat, nec non res ſacra ad effectum, vt ſacrilegij pœna habeat locum, dicenda ſit.

Religioſus auferens rem ſui, vel alterius Monaſterij de furto tenetur.

22. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Religioſus rem aliquam communitatis, ſui, vel alieni Monaſterij ſurripiẽs, furti pœnas incurrat, rem enim alienam, inuito domino, contrectat, Leza. *to.*3. *verſ. furtum, nu.*3. comprobans ex Bulla Clem. ſup. citata, *n.*9.

Vel rẽ ad vſum alterius cõceſſam.

23. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt procedat in Religioſo rem alterius Religioſi vſui applicatam ſurripiente, prædicta nanque res Monaſterij eſſe non deſijt, Peirin. Suar. & Lez. *n.*6.

Magis procedit in rapina.

24. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt multò magis procedat in rapina, quæ palam, & vi ex ſui natura fit, Alex. & Boſſ. *tit. de furtis, n.* 5. qui de hoc agit, *in tit. de rapinis.*

De ſumma.

25. De quantitate autem, pro qua furtũ criminalitèr puniri poteſt, vide ſup. *in h tc q. n.*14.

Ante cõdemnationem pro furto, cõſtare debet de corpore delicti.

26. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt in furto ad condemnationem deueniri non poſſit, niſi prius conſtet de corpore delicti, nempè de re furata, Boer. *deciſ.*164. *n.*8. Boſſ. *tit. de delictis, n.*32. vbi plures concordantes inducit, Maſc. *de probat. concl.*829. *n.*1. *lib.*2. & de communi teſtatur Brunor. à Sole, in vnico ſuo *conſ. crim.*5 3. Vndè dato, quòd quis ritè de pecuniæ furto denuncietur, & ſumptis informationibus inditia legitima inueniantur ad conſtituendum Reum, & iſte conſtitutus delictum fateatur, ad condemnationem in ordinariam pœnam deueniri nõ deberet, niſi prius de furto confeſſo conſtaret, & ideò ad verificationem confeſſionis deueniendum eſſet, & ad hoc interrogandus eſſet Reus, quid fecerit de re furata? Et eius reſponſione verificata, in pœnam ordinariam condemnari poſſet, aliàs ſecùs, Tali enim modo in furto iam confeſſo, de corpore delicti conſtare dicitur, ita ſpecialitèr docet Ang. *de maleſ. in ver. & veſtem candidam, n.* 15. vbi ait, quòd Iudex pro delicti verificatione, nuntiũ ad loca confeſſa mittere debet, & quòd alitèr faciendo, animam, & corpus ſuum damnat, Boſſ. *de delictis, n.*15. Clar. *§. fin. q.*55. *verſ. quomodò autem*, Menoch. *de arbitr. q. caſu* 269. Bal. Foller. Marſil. & Farin. cum pluribus alijs, *q.*2. *n.*15. qui hanc putat eſſe meram veritatem.

Quid in mariolis?

27. SVBLIMITA hanc 1. limitationem, vt locum non habeat

ab.

abſolutè in mariolis, vulgo dicti, taglia borſe, qui fatentur innumera furta ſe cõmiſiſſe: In iſtis enim ſufficit ex confeſſis furtis, duo, vel tria verificari, ex quibus, etiam alijs non verificatis, ad mortem condemnari poſſunt, dummodò aliquorum querela adſit, qui aſſerant pecunias in illo loco, ſibi furatas, in quo prædicti marioli eadem furta commiſiſſe fatentur, optima eſt deciſio in hoc caſu Grām. quem refert, & ſequitur Far. *q.* 2. *n.* 15. *verſ. quæ tamen.*

Quid in furto cũ fractura?

28. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt multò magis conſtare debeat de corpore delicti, in furto perpetrato cum fractura domus, vel capſæ, vbi v. g. aſſeritur fuiſſe pecuniam furatam antequam enim deueniatur, non modò ad condemnationem, ſed etiam ad inquiſitionem, prætèr cætera, debet cõſtare de dicta fractura, alias non diceretur cõſtare, de corpore delicti, Clar. *qu.* 4. *verſ. quandò verò, in fin.* Foller. *in praxi crim. verſ. capiat informationem, n.* 17. *&* 19. & Far. *q.* 2. *n.* 19. *verſ. ideo.*

Item cõſtare debet, rem fuiſſe in loco furti.

29. LIMITATVR 3. Regula; Vt antè condemnationem, pro verificatione corporis delicti, requiratur vlterius, conſtare, rem furatam antè commiſſum furtum, in loco fuiſſe furti cõmiſſi, ita expreſsè Marſil. *conſ.* 8. *n.* 4. Rolan. *conſ.* 51. *n.* 17. & *ſeq. vol.* 1. *Brunor.* Maſc. qui teſtatur de communi, & Farin. *d. verſ. ideo.*

Quid quo ad capturam, & torturã?

30. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt etiam antè capturam, & torturam funis, conſtare debeat, & ſufficiat per legitima inditia de corpore delicti, furtum enim eſt difficilis probationis; In delictis verò occultis, & difficilis probationis, quoàd prædicta, ſufficit, & requiritur de eorum corpore per coniecturas conſtare, ſecundùm Boſſ. *tit. de delict. n.* 20. Gabr. *concl.* 17. *n.* 14. *lib.* 7. Bal. & Farin. qui alios inducit, & teſtatur de communi, *q.* 2. *n.* 12. Et prætereà furtum poſt ſe veſtigia non relinquit; In his autem ſimiliter ſufficit probatio corporis delicti per inditia, Boſſ. *tit. de delict. n.* 19. *&* 23. *in fi.* vbi teſtatur de quotidiana obſeruantia; Maſc. & Farin. *n.* 13. & totum hoc in ſpecie de furto idem Far. cõfirmat, *n.* 15.

Coniecturæ, quibus in furto delicti corpus probatur, vſque ad n. 35.

31. Pro declaratione huius limitationis 4. quaſdam cõiecturas propono, quibus in furto delicti corpus probatur. Coniectura 1. ad rem noſtram eſt querela partis bonæ famæ, quæ in criminalibus ad inquirendum ſufficit, Clar. *§. fin. q.* 4. *verſ. ſcias tamen*, vbi ait, quòd ſtatim porrecta querela prædicta, Iudex debet contrà furem inquirere, & ſine alia inueſtigatione corporis delicti informationes aſſumere, & quòd hoc nullam habet difficultatem, Marſil. Maſcar. & Farin. *q.* 2. *n.* 16. Sed ad torturam, & tantò minùs ad condemnationem, d. querela non ſufficit, Farin. *ibidem.*

32. Coniectura 2. eſt acclamatio, ſeu conquæſtio, incontinenti, furto ſecuto, facta per illum, cui res ſubtracta dicitur, & de hac cõiectura idem ſentiendum eſt, quòd de propoſita 1. Marſil. *conſil.* 8. *n.* 5. Clar. *q.* 60. *in princ.* Aret. Blanc. & alij relati, & ſecuti à Maſcar. *de probat. lib.* 2. *concl.* 830. *n.* 13. *&* 14.

Digitized by Google

Foller. & Far. qui teſtatur de communi, *q.2.n.17.*

32. Coniectura 3. ad delicti corpus probandum in furto, ex fama legitimè probata, orta in vicinia de re certa, ſumitur, quæ ad inquirendum ſufficit, Bal. Brunor. & Farin. *q.2.n.18.* Dum autèm in furto interuenit fractura, de qua dictum eſt ſupra, *n.28.* de ea, proculdubio, conſtare debet, ſecundùm Bar. *in l. ſi quandò, in fi. C. vnde vi,* Gramm. Vulpel. & Clar. *q.66. in princ.* vbi etiàm plures alios refert, Foller. Grat. Iaſ. & Far. *n.19.*

34. Coniectura 4. ad delicti corpus in furto probandum, eſt fuga famuli, iuncta domini conqueſtione, Rimin. & Clar. *q.66. in princ.* Marſil. & Far. qui de communi, *q.2.n.20.* vbi ex Maſc. & alijs, inter coniecturas etiàm enumerat, ſcalas ad feneſtram domus inuentas, in qua furtum patratum fuit; Nec non ſtrepitum, & rumorem à vicinis in loco commiſſi furti auditum. Quale verò inditiùm faciat, res furata in Rei domo reperta dictum eſt ſupra, *q.70. n.1. vſque ad 4.*

35. Poſito caſu, quod in inquiſitione ex prædictis coniecturis formata, inditia ſufficientia reſultent ad capturam, & ad torturam deuenire poterit Iudex, Clar. *q.4. verſ. ſcias tamen.* Maſc. & Far. *q.2.n.16.*

Qui aufert rem de domini voluntate non furatur.

36. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt dum res, de voluntate domini ipſius rei, contrectata fuit, nec furtum dicatur, nec intret pœna furti. Clar. *in praxi, §. furtum, verſ. item excuſatur,* Hoſtien. Tuſc. & Farin. *q.174.n.137. & eſt tex. in §. placuit,* & ib. gl. & communitèr DD. *Inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſc.* Immo credēs probabilitèr dominum permittere, licèt non permittat, à furto excuſatur; vt quandò contrectās eſt cōſanguineus, vel magnus amicus domini rei, Menoch. Farin. & plures apud eum, *n.142.*

Voluntas domini debet probari.

37. Nota tamèn, quòd, in dubio, res contrectata præſumitur contrà domini volūtatem, & qui contrarium dicit, probare tenetur, *l. ſi vas, §. vectare,* vbi glo. & Bart. *ff. de furtis,* Gom. qui teſtatur de communi, Aret. Menoch. Boſſ. & Far. *q.174.n.148.* Immo non creditur domino rei, aſſerenti rem ſibi ſubtractam fuiſſe ex eius voluntate, niſi talis aſſertio alijs inditijs adiuuetur, puta, paruitate rei furatæ, conſuetudine talia furta permittendi, amicitia, vel conſanguinitate contrectantis, & ſimilibus, aliàs enim de facili dominus furem liberaret, quod eſt abſurdum, Bar. *in l. inter omnes, §. rectè, n.2. ff. de furt.* Bald. Menoch. Abb. & Far. plures inducens, *n.155.* Clar. *in praxi, §. furtum, verſ. item excuſatur,* vbi teſtatur de communi, & practicata opinione.

Et an ſufficiat aſſertio domini?

Iuriſtæ pœnā taxant pro 1. furto.

38. Animaduertendum eſt igitur, quod Iuriſtæ pro primo furto imponunt pœnam fuſtigationis, vt probat Far. *q.177.n.35.* licèt non omnes in hoc conueniāt, & nō deſint, vt habetur apud Far. *n.36.* qui dicant, hanc non infligi pœnā, niſi nocturnum ſit primum furtum; Et Romæ, teſte Far. *n.37.* fur pro 1. vice non ſemper fuſtigatur, ſed aliquandò tribus ictibus funis, aliquandò pœna exilij, quandòque vtraq; punitur, iuxta furti magnitudi-

tudinem, & perſonæ qualitatem furis: Et quamuis non deſint tenentes, pro vnico magno furto imponi mortis pœnam, quos refert Far. *n.* 45. & hi permulti, & graues ſint DD. tamen ſi Iudex errare non velit, mortis pœnam pro magno vnico furto, non imponet, cum & opinio oppoſita, plures, & graues habeat defenſores, cumulatos, à Far. *q.* 167. *n.* 47. Furtum autem, quandò graue dicatur, vide Far. *q.* 165. *n.* 13. *vſque ad n.* 23.

Pro 2. furto. 39. Similiter Iuriſtæ, nec pro ſecundo furto mortis pœnam imponunt, ſed grauiorem, quam pro vnico furto, Aret. qui teſtatur de communi, *in Auth. ſed nouo iure*, & ibi Bal. Salic. & alij, *C. de ſeru. fugit.* Gom. qui paritèr de communi, qui ait, quòd apud eum pro 2. furto, communitèr imponitur pœna flagellorum, & abſciſſionis auricularum, Afflict. Boer. Tuſc. & alij relati a Farin. *q.* 167. *n.* 42. Quicquid alij cõtradicant ab eo citati, *n.* 43. Subdens, *n.* 44. quod Romæ, dum furta non ſunt modicæ quantitatis, vel cum aliqua etiàm qualitate aggrauante, fur pro 2. furto, aut fuſtigatur, & in exilium mittitur, aut ad triremes ad tempus traſmittitur; Immò eſt punctus controuerſus, an, & quando pro 3. furto, mortis pœna infligi poſſit; vel potius pœna fuſtigationis cum exilio; ſeu triremium ad tempus, vel in perpetuum? vt videre eſt apud Farin. *n.* 48. *vſque ad nu.* 84. Hæc de iure Ciuili.

Pro 3.

Quid de iure Canonico. 40. De iure vero Canonico, Clericus pro furto, de quo non eſt publicè diffamatus, ſi ſpontè confiteatur, læſo ſatisfacere debet, & pœnitentiam agere, quibus præſtitis, leui pœna per modum pœnitentiæ erit puniendus, *c. fi. de furtis*: Si verò de furto publicè diffamatus fuerit, non erit promouendus, & promotus deponetur, & in Monaſterium ad pœnitentiam agendam detrudetur, vt probat Far. *q.* 167. *n.* 9. Qui iterum de hac materia agit, in ſuis Fragm. *ver. Clericus, & c. n.* 316. *& ſeq.* Et vtrobique pœnas latronibus inflĝẽdas inſinuat.

41. De hac materia, an, & quandò conſtare debeat de corpore delicti in crimine furti? latè tractat Farin. *q.* 2. *à n.* 14. *vſq. ad n.* 20. Ex cuius doctrina videbit lector, punctum hunc apud DD. controuerſum eſſe: Sed quod hic ſupra ſcritum eſt, verius omnino videtur. Generalitèr verò de corpore delicti, quandò, & quomodò conſtare debeat, antequã ad inquiſitionem, capturam, ſeu condemnationem, Iudex procedat? diffuſius agit, *ibidem*, Farin. *in d. q.* 2. *per totam*, & viſum eſt hic ſupra latè, *q.* 12. ſimilitèr per totam.

De Delicto incendij, & eius pœna, Quæſtio 124.

1 PRAEMITTO, inter cætera realia delicta, incendij crimen, quo alienæ res tolluntur, peſſimum vtique eſſe, *cap. peſſimam* 23. *quæſt.* 8. Vbi delinquenti, qui pro odio, & vindicta, ſtudio, ignem appoſuit, vel apponi fecit, conſilium, vel auxilium dedit, excommunicationis pœna imponitur, & ſi mortuus fuerit ſepultura priuatur, Incendiarij, & cõplices excommunicantur &c.

Digitized by Google

tur, & ſtatuitur non debere abſolui, niſi damnum refecerit.

Incendij pœna eſt arbitraria.

2. REGVLA 1. ſit. Incendij pœna arbitraria eſt, ita Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. caſu 390. n. 1.* Qui, *n. 25.* & ſequenti plures diſtinguit caſus, ex quibus Iudex benè dignoſcere, & iudicare poſſit, quomodò ſuum regulare debeat arbitrium: Et etiàm ait, quòd quandò, in aliquo caſu, mortis pœna eſt imponenda, in arbitrio Iudicis eſt, mortis qualitatem mutare, & huic Regulæ ſubſcribit Farin. concordantes inducens, *q. 110. n. 6.* Hæc autem Regula declaratur, & firmius ſtabilitur ex infraſcriptis Ampliationibus.

Quid, dũ fuit dolo commiſſum incẽdium?

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt procedat in incendio dolo cõmiſſo, quod de iure Ciuili arbitrariè punitur; modò incendiarium tradendo ad beſtias, & poſtea eum comburendo; Modò eum decapitando; modò eum deportando; modò relegando, ſecundùm qualitatem incendij, & perſonarum, iuxtà varias legum ſanctiones, quas refert Farin. *q. 110. n. 5.* vbi cum ſeq. inducit etiàm ad ſaturitatem DD. ita tenentes, & declarantes; Subdens, *n. 9. & ſeq.* cum Cyn. Salyc. & pluribus iuribus, incendiarium vlterius prædictum teneri ad omnia damna, & intereſſe ſecuta ex incendio. De iure vero Canonico, *in c. peſſimam, 23. q. 8.* incendiarijs excommunicationis pœna infligitur, Menoch. vbi ſup. *n. 3. & ſeq.* Dec. Foller. & Farin. *n. 15.*

Vel lata culpa?

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt quandò incẽdium fuit commiſſum, non dolo, ſed lata culpa, poſſit incẽdiarius puniri ad arbitrium Iudicis, etiam corporaliter, ſed non ita grauiter, ac ſi dolum interueniſſet, Farin. *q. 110. n. 17.* teſtans, in hoc omnes cõcordare, Cyn. Salyc. *in l. data opera, & ibi* Bald. qui ait, in hoc caſu non imponendam eſſe pœnam mortis, nec abſciſſionis membri, ſed mitiorem aliam corporalem, vel magnam pecuniariam, *C. de his, qui accuſ. non poſſ.* Bald. *in l. 1. ff. de offic. Præfec. vigil.* vbi ait, aliquandò in hoc caſu flagellationi locum eſſe, Menoch. Ang. & Far. *n. 17.* Qui, *n. 18.* cum iiſdem Menoch. Ang. & alijs, vult, talem incendiarium teneri pariter ad damna, & intereſſe.

Seu leui culpa?

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt quandò incendium fuit cõmiſſum leui culpa, pœna arbitraria videatur infligenda, attenta diuerſitate opinionum DD. Cum vna fuerit opinio, in hoc caſu pœnam eſſe pecuniariam, & in ſubſidium corporalem, dum incẽdiarius non eſt ſoluendo, Bald. *in d. l. 1.* cum quo videtur reſidere Ang. nec diſſentit idem Bald. *in l. data opera, C. de his, qui accuſ. non poſſ.* At Berber. tenet, pœnam fuſtigationis poſſe infligi; Et Franc. Mar. ait, hic non intrare pœnam criminalem ſaltem corporalem: Et has varias opiniones refert Far. *q. 110. n. 19.* ex quibus arbitrium Iudicis regulari poſſe videtur.

Quid in incendiario ex leuiſſima culpa?

6. Incendium autem ex leuiſſima culpa, pœna criminali non punitur, Afflict. qui de communi, Ang. Conrad. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q. 110. n. 20.* vbi teſtatur, quòd hoc omnes admittunt. Quid

verò

Digitized by Google

verò dicendum ſit in propoſito de pœna ciuili, & de damnis, & intereſſe? vide eundem Farin. *n.* 21. *vſque* 32. Incendium verò ex caſu fortuito proueniens, ad nullam pœnam obligat, *l. fortuito, ff. de incend. &c.* vbi gloſ. & tenent Bart. Ang. & Farin. concordantes inducens, *nu.* 33. qui cum Bald. Ang. Menoch. & alijs, ſentit huiuſmodi incendium, nec ad damna, & intereſſe obligare.

Vel ex caſu fortuito?

7. REGVLA 2. ſit. Incendium in dubio præſumitur cauſatum culpa inhabitantium, & conuerſantium in domo combuſta, *l. ſi vendita, vbi* Alber. & Salyc. *ff. de peric. & commod. rei vend.* Conrad. qui de communi, Ang. Bald. Iaſon, & Far. ad ſaturitatem concordantes inducens, *q.* 110. *n.* 41. *vbi in ſequentibus* diffuſè, *vſq; ad n.* 77. hanc Regulam pluribus ampliat modis; ſicut è contrà, diuerſimodè limitat eandem *à n.* 78. *vſq. ad n.* 110.

Incendiū præſumitur ex culpa habitantiū, & cōuerſantium cauſatū.

8. Plura de materia huius q. Far. *q.* 110. vbi præſertim *à n.* 111. *vſq. ad n.* 160. proponit, & reſoluit in hac incendij materia quæſtiones varias.

De iniurijs verbalibus, & earum pœnis, Quæſtio 125.

1 CVM pauca ſint delicta, vt notat Far. *q.* 105. *in princ.* quæ in ſe iniuriam non contineât, antequam in hoc Tractatu de delictis, & pœnis ad vlteriora procedam, de iniurijs, earumque pœnis agere decreui, vt etiam mihi viam ſternam, poſt delicta perſonalia, & realia, de quibus in hoc eodem Tractatu viſum eſt, de verbalibus delictis aliqua inſinuare, iniuriæ enim non rarò tantùm verbales ſunt, vt conuitia; quamuis etiam ſcripto inferantur, puta per libellum famoſum, ſeu per epiſtolam, *l. lex Cornelia, §. ſi quis librum, ff. de iniurijs*; Nec non factis, *l.* 1. *§. iniuriarum, ff. eodem*, Clar. *in §. iniuria, in prin.* Hoſtien. & Butr. *in c. cum te, de re iudic.* Et ſic tribus modis iniuria infertur, verbis, ſcriptis, & factis, vt probat *tex. in §. iniuria autem, inſtit. de iniur.* & tradunt Alber. & Cyn. *in l. ſi non conuitij, C. eodem*; *In hac q.* agam de his iniurijs, quæ verbis tantùm inferuntur, *in ſequentibus* verò de reliquis.

Multis modis iniuria infertur.

2. REGVLA ſit. Iniuriarum verbalium criminalis pœna eſt arbitraria, Abb. & Fely. *in c. cum te, de re iudicata*, Aret. & Nicaſ. per illum tex. *in §. in ſumma, inſtit. de iniur.* Ang. & Alber. *per illum tex. in l. fin. ff. eodem*, tenent Clar. & ad eum Baiar. *in §. iniuria, verſ. ſed quæro*, Hoſtien. Far. & alij, *q.* 105. *nu.* 56. Et hæc arbitrariâ pœna poteſt etiam eſſe corporalis, quamùis tãtùm verbalis fuerit iniuria, ſecundùm Abb. Bal. & Fely. *in d. c. cum te*, Bai. & Far. *n.* 59. vbi concordantes.

Pœna iniuriæ verbalis arbitraria eſt.

3. Declaro hanc Regulam; Vt vnica tantùm reputetur iniuria, & vnica debeat eſſe pœna, in pluribus iniurijs verbalibus vnico impetu illatis, Ang. *in l. ſi non conuitij, C. de iniur.* Bar. & Far. *q.* 105. *n.* 174. plures concordãtes citans, & idem iterum tenet, *q.* 22. *n.* 28. *& ſeq.* Alber. *in l. Prætor edixit, §. ſi mihi plures, ff. de iniurijs*, vbi ait, hoc procedere, dum vnus tantùm ſectuus eſt eſſe-

An vna ſit pœna plurium verbaliū iniuriarū, vnico impetu illatarū?

effectus, ſecùs ſi ex qualibet iniuria effectus ſit ſeparatus ſecutus. Vide ſup. *q.108.n.24.vſq. ad n.27.*

Condemnatus actione iniuriarum, an fiat infamis?

4. AMPLIATVR 1. Regula; Vt condemnatus actione iniuriarum, vltra pœnam arbitrariam, fiat infamis, ſiuè agatur ciuilitèr, ſiuè criminalitèr, Diaz. & Far. cum alijs, *q.105.n.62.* glo. Abb. Innoc. Hoſtien. Fely. & alij, *in c. cum te, de re iudic.* vbi præcitati, & alij DD. & per illum tex. tenent hoc procedere etiam in Clerico, & in ſpecie notauit Diaz. *in praxi crim. Can. c. 62. rubr. de maledicis, n.6.* & dum iniuria fuit grauis, cum hac Ampliatione conſentiunt omnes, teſte Clar. *in d. §. iniuria, verſ. item condemnatus*: ſi verò iniuria fuerit leuis, & minima, controuerſum eſt, an infamia incurratur, ad quod *ibidem*, Clar. inducit DD. nec non Far. *n.65. & 66.*

Pœna arbitraria punitur imperopérans turpe.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt pœna arbitraria iniuriarum puniatur, qui in alterum quodlibèt turpe verbis improperat, Bal. & alij, *in l.1. in prin. ff. de liber. & poſthum.* & eſt tex. *in l. item apud Labeonem, §. qui turpibus, ff. de iniurijs*, & tenent Far. cum alijs, *q.105.n.10.*

Siue in ſpecie, ſiuè in genere.

6. SVBAMPLIATVR; Vt hoc ſit verum, ſiuè in ſpecie, ſiuè in genere delictum improperetur, Bar. Bal. & DD. *in l.2. ff. de liber. poſthum.* Ang. Aret. Felyn. & Far. concordantes inducens, *n.12.*

Quid in pœna ſtatuti?

7. LIMITATVR hæc Subampliatio; Vt non procedat, quandò Statutum puniret iniuriantẽ, quia, vt tali Statutariæ pœnæ eſſet locus requireretur, vt improperiũ eſſet non in genere, ſed in ſpecie; Putà ſi improperaretur, quod quis ſit fur, homicida, &c. hæc enim eſt ſpecifica improperatio; nec ſufficeret, ſi quis vocaret alterum, malum hominem, impium, peſſimum, aut ſimile, hæc enim generica ſunt improperia, ita Ruyn. quem ſequitur Baiar. *in §. iniuria, n.29. & 36.* & tenet Far. *q.105.n.14.*

8. AMPLIATVR 3. Regula; Vt pœna iniuriarum puniatur, qui verbo lædit Dignitatem alicuius, vel eius perſonam infamat, vel opinionem minuit, *l. item apud Labeonem, §. generaliter, ff. de iniur.* Ang. Bar. & Far. *q.105.n.15.*

Pœna iniuriarum punitur lædẽs Dignitatẽ, vel infamãs perſonam.

9. AMPLIATVR 4. Regula; Vt procedat in blaſphemãte aliquem optando ei malum de præterito, præſenti, vel futuro, Bar. Gom. & Farin. *q.105.n.23.* Vel dum alicui exprobratur defectus naturæ, vt quòd ſit ſpurius, monoculus, cæcus, &c. Gram. *deciſ. 14.n. 10.* Iodoc. & Far. *n.24.*

Item qui aliũ blaſphemat, vel defectum naturæ obijcit.

10. AMPLIATVR 5. Regula; Vt procedat in iniuria verbali facta abſenti, *l. item apud Labeonem, §. conuitium, & ibi* glo. *ff. de iniur.* Boſſ. *tit. de iniur. n.35.* Anchar. & Abb. *in c.1. de maledicis*, vbi etiam Marian. Socin. qui cum Saly. ait, hoc habere locum etiam in diſpoſitione Statutaria; Subdens niſi Statutum loqueretur in datiuo.

Abſẽti iniuria an fiat?

11. Ex hac Ampliatione ſequitur Regulam procedere in iniuria illata ad domum alicuius, quæ vtique grauis dicitur iniuria, *in l. quod ait, §.1. ff. de adult.* Carer. & Far. *n.218.*

Vt ad domum.

12. AMPLIATVR 6. Regula; Vt procedat in iniuria nutu facta, quæ arbitrariè punitur, dummodò

Quid in iniuria nutu facta?

ex nutu appareat aliquòd ſignum, quòd voluntatem iniuriantis deſignet, vel appareat ex verbis præcedentibus, ſeu ſubſequentibus, Baiar. ad Clar. *in §. iniuria*, *n.* 15. Iodoc. Conrad. & Far. cum alijs, *q.* 105. *n.* 87. *&* 88. Et idem dic de minis, quamuis enim in minis verbum iniurioſum non dicatur, per eas, iniuriam illatam eſſe, dicitur, Baiar. *vbi ſupra*, *nu.* 33. Bertaz. & Farin. *n.*89.

Vel minis?

In mandante, cōſulente, perſuadēte, &c.

13. AMPLIATVR 7. Regula; *Vt* iniuriarum arbitraria pœna locum habeat non modo in iniuriam inferente, verùm etiam in mandante, conſulente, procurante, incitante, ſeu perſuadente, vt habetur, *in l. item apud Labeonem, § feciſſe, ff. de iniurijs, vbi* Ang. & facit tex. *in §. non ſolum*, & ibi DD. *inſtit. de iniur.* Bar. Hoſt. *in.* & Farin. alia iura, & DD. citans, *n.*90. *&* 91.

In ironicè alteri bonū dicente, vel indirectè iniuriāte?

14. AMPLIATVR 8. Regula; In dicente ironicè alteri bonum aliquòd, cum animo iniurandi, puta tu ſei vna buona Donna, vn buon' Huomo, & ſimilia, ita Clar. *in §. iniuria*, *&* ibi Baiar. *nu.* 21. *&* 44. Bella per. Boer. & plures alij, quos ſequitur Farin. *q.* 105. *n.* 103. Beluiſ. *in praxi, lib.* 1. *cap.* 3. *rubr. de iniur.* vbi generalitèr de omni iniuria illata per verba indirecta, & ſubdola, & ait quòd in iſtis verbis multùm attenditur modus pronūciādi; Sed in his malus animus probādus eſt, Far. cū alijs, *n.*117. *& ſeq.*

An veritas illatæ iniuriæ excuſet?

15. AMPLIATVR 9. Regula; Vt veritas illatæ iniuriæ, contumeliæ, ſeu conuitij à pœna arbitraria nō excuſet, dum adfuit iniuriandi animus, & illatio ſinè cauſa fuit, Boſſ. *in tit. de iniur. n.* 3. *vbi* ait; quòd in dubio, animus præſumitur iniuriandi, dùm ſinè cauſa conuitiū pronunciatū fuit, & conſentit Far. *q.* 105. *n.*229. & habetur, *in cap. cum te, & per illū tex.* ita ibi tenent, Abb. & Fely. *de re iudic.* Alber. Hoſtien. Rom. Menoc. Baiar. & de communi teſtantur Alex. de Neuo, & Lopez, quos cum concordantibus ſequitur Far. *n.*227. Dixi ſinè cauſa, vt puta in rixa, ſecùs ſi cum cauſa, vt per modum correctionis, vel vt euitetur, ne afferat nocumentum corporale, vel ſpirituale, Boſſ. *tit. de iniur. n.*3. Abb. & Fely. vbi ſup. Butr. Alber. & de communi teſtatur Alex. de Neuo, & ſubſcribit Far. *n.*231. Et hæc Ampliatio procedit etiam in iniuria vera de re notoria, vt ſi quis appelletur Apoſtata, Fur, vel Homicida, & hæc notoriè ſint vera, Ang. *in l.* 3. *C. de iniur.* & eſt tex. *in l. nullus C. de iudic.* nec diſſētit Far. *n.*230. iūcto, *n.*252.

In ſcriptis.

16. SVBAMPLIATVR 9. Ampliatio; Vt multò magis procedat in iniuria illata in ſcriptis, per libellum famoſum, quæ, quamuis vera, punienda eſt, vt probabo *infra*, *q.*126. *n.*21.

Iniuriatus reiniurians, an puniatur?

17. LIMITATVR 1. Ampliatio 9. Vt non procedat in prouocato ex iniuria ſibi illata, qui ſi, contrà prouocantem, inferat aliam iniuriam de re vera, nullo modo eſt puniendus, proptèr præcedentem prouocationem, Viui. *opin.* 2. *n.* 3. *&* 6. *in fi.* Marian. Socin. Beluiſ. & Far. *q.* 105. *n.* 245. & latius Bolognet. *in l. vt vim, n.* 94. *ff. de iuſt. & iur.* Vbi amplius ait, quòd cum quilibet præſumatur bonus, idcircò in

Vuu du-

dubio quilibet iniurians falſum dicere præſumitur, & ideò vterq; dictum ſuum probare debebit. Et ex his poſſunt concordari opiniones plurimorum DD. relatorum à Far. *n. 306. & 307.* quorum plurimi, tenent prouocatum iniuria, ſi prouocantem iniuriet puniendum non eſſe, quorum opinio procedit, quandò iniurians falſum dicit, & iniuriatus veram refert iniuriam, vt probatum eſt in hac limitatione: Aliorum verò DD. opinio, ſentientium reiniuriantē puniendum, ſed mitiùs, procedet, quando iniuriatus iniuriam falſam refert; ita, diſtinguendo, tradit Bolognet. *in l. vt vim, n. 94. ff. de iuſt. & iur.* & hanc diſtinctionem, ait, veriſſimam, Far. *q. 105. n. 309.*

18. LIMITATVR 2. Ampliatio 9. Vt iniuria illata in iudicio cum veritate, excuſetur à pœna, dum rationabilitèr infertur, & probatur; e. g. dum quis iudicialiter aliquem accuſando, infamat de re vera, vt expreſsè probatur, *in l. 1. §. ſanè, & §. ſin vero*, & ibi gloſ. & Butrig. *C. de famoſ. libel.* Hoſtien. *in ſumma de iniur. & damno dato, §. contrà quos*, Abb. *in c. cum te*, & ibi Felyn. *de re iudic.* Boer. *conſ. 4. nu. 34. & 37.* vbi de communi, Boſſ. Rom. & plures concordantes, quos ſequitur Far. *n. 232.*

Iniurians iudicialiter an puniatur?

19. Ex hac limitatione infertur, quod ſi quis excipiendo contrà accuſatorem, vel teſtes, ipſos infamauerit, ſi infamatoriam exceptionem probauerit, non erit puniendus, ſi verò non probauerit, iniuriarum actione tenebitur, Alber. & Saly, *in l. ſi non conuitij, C. de iniur.* Boer. *conſ. 4.* vbi relatis, & reprobatis cōtrarijs, hanc teſtatur communem eſſe opinionem, vbi loquitur etiàm in excipiente contrà promouendum ad aliquòd officium, vel dignitatem, quam prætendit, Abb. Butr. & plures concordantes, quos refert, & ſequitur Far. *q. 105. n. 233.*

20. LIMITATVR 3. Ampliatio 9. Vt porrigens Principi memoriale, in quo aliquis infamatur, iniuriarū actione non teneatur, ſi delictum, quod obijcitur probetur, ſecūdùm Boſſ. *tit. de iniur. n. 4.* ſecùs ſi delictum obiectum non ſit verum, aut non probetur, prout vtrumque tenet Bertaz. *conſ. 390.* vbi in 2. caſu, iniuriam atrocem exiſtimat: Et quòd quandò contenta in memoriali prædicto non probantur, porrigens iniuriarum actione teneatur, *eſt tex. in l. item apud Labeonem, §. ſi quis libello, ff. de iniur.* tenent Socin. Far. & concordantes ab eo inducti, *n. 240. q. 105.*

Vel porrigens Principi memoriale.

21. Materia propoſitæ Ampliationis 9. & eius declarationum admodum controuerſa eſt, vnde Far. circà eam diffusè, tredecim Doctorum opiniones affert, *q. 105. à n. 219. vſq. ad n. 246.* Sed veritas videtur eſſe, quæ hic ſupra breuiter explicata eſt.

Controuerſa hęc materia?

22. AMPLIATVR 10. Regula; Vt multò, magis ſint puniendi arbitraria pœna, qui falſum delictum contrà aliquem in iudicio teſtificantur; & hi de iure, de falſo puniendi ſunt, iuxtà probata *ſupra, q. 47. n. 21. vbi vſq. ad n. 26.* inuenies Ampliationes, & Limitationes huius vltimi dicti.

Pœna teſtis falſi.

23. LI-

Excuſationes à pœna periurij. 23. LIMITATVR 1. Ampliatio 10. Vt excuſetur quis à periurij pœna, ſi probaret, ſinè dolo periuraſſe, vt de communi DD. teſtantur Cagnol. Gom. Iaſon. & tenet Clar. *verſ. excuſari*.

24. LIMIATVR 2. Ampliatio 10. Vt ſimiliter excuſetur à pœna, qui probat ſuum periurium nulli præiudicaſſe, nec præiudicare potuiſſe, Iaſ. teſtatur de communi, & tenet Clar. *verſ. poteſt*.

25. LIMITATVR 3. Ampliatio 10. Vt Reus periurus non puniatur, Clar. *verſ. ſcias etiam*, & tenent communitèr omnes DD.

Pœna mentitæ. 26. AMPLIATVR 11. Regula; Vt pœna criminali arbitraria iniuriarum ſit puniendus, qui alteri aliquid aſſerenti, vel neganti, quòd in ſe iniuriam non continet, dicit; Tu mentiris; mentita enim verbū iniurioſum eſt, Menoch. *conſ.* 41. *n.* 8. *&* 9. vbi concordantes refert, Bertaz. *conſ.* 135. *n.* 2. vbi ait, quòd hoc communi omnium conſenſu receptum eſt, Ang. Bar. Clar. & Far. cum alijs, *q.* 105. *n.* 310.

Quamuis illata cū proteſtatione. 27. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 11. Vt procedat, quamuis mentita fuerit illata cum proteſtatione, ſaluo ſcilicèt honore mentiti, facto enim hæc proteſtatio contraria eſt, & conſequentèr non releuat proteſtantem, Clar. & ad eum Baiar. *in §. iniuria*, *n.* 14. Viu. *opin.* 6. *nu.* 1. vbi alios refert, & teſtatur de vera, & cōmuni opinione, Alex. Alber. Boer. Far. & plures alij, *n.* 311. *q.* 105.

Illata ex interuallo. 28. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 11. Vt mentita data ex interuallo, ſemper ſit punibilis, quāuis fuerit data ad iniuriam illatam propulſandam, Boſſ. *tit. de iniur. nu.* 7. Baiar. Bertaz. Farin. & alij, *n.* 333.

29. LIMITATVR 1. Ampliatio 11. dum mentita datur de iniuria falſa ſibi illata, quæ punibilis non eſt, Bolognet. qui teſtatur de magis communi, Bar. Ang. Boer. Menoc. Bertaz. & plures alij, quos refert, & ſeqitur Far. *q.* 105. *n.* 115. qui ait, *n.* 318. hanc opinionem ſinè dubio magis communitèr receptam eſſe, & ab ea in iudicando non recedendum; Tunc enim mentiens redarguendo iniuriantem de mendacio, verum dicit, & propterea non punitur, Bolognet. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Et huic limitationi ſubſcribunt glo. Alber. Ang. & Paul. Caſtren. *in l. quæ omnia, §.* 1. *ff. de Procurat.* & Abb. *in cap. cum te, de ſenten. & re iudic.* Secùs eſſet ſi iniuria illata eſſet vera, & mentita falſa, tunc enim mentita punibilis eſſet Alber. & Paul. de Caſtr. *in l. quæ omnia, ff. de Procurat.* Boer. Bolognet. & Farin. *n.* 322. Non tamèn deſunt tenentes contra hanc limitationem (á qua non recedes) relati à Far. *q.* 105. *n.* 316. *& ſeq.* — De mentita data pro iniuria falſa. — Vel pro iniuria vera.

30. LIMITATVR 2. Ampliatio 11. Vt iniuria non ſit, nec mentita, dicere alicui. Tu non dici il vero; per negationem enim iniuria non infertur, ſecundùm Bolognet. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* Viu. *opin.* 6. *n.* 5. vbi tamen loquitur, ceſſante ira, & inurbano colloquio, Conrad. Giachiar. & Far. *q.* 105. *num.* 327. qui cum Viu. idem dicit, dum aliquis ait, tu dici la bugia: Et — Quid in dicente, tu non dici il vero, &c.?

Digitized by Google

n. 328. cum eodem Viu. Bertaz. & pluribus alijs, idem aſſerit de dicente, tu dici il falſo. Sed Socin. iun. *conſil.* 103. *num.* 10. *lib.* 3. ait, per teſtes in facto probatum fuiſſe, apud milites, & perſonas honoratas, idem eſſe, dicere, Tu menti, aut, Tu non dici il vero, ò, Tu dici la bugia; Et ſic in dictis verbis iniuriam includi, voluit Bertaz. *conſil.* 152. *num.* 12. *& ſeq.* Et Baiar. *in d. §. iniuria, nu.* 20. dixit, ſe credere puniendum eſſe pœna extraordinaria illum, qui irato animo alteri dixit, tu dici il falſo; Et ab his non diſſentit Farin. *n.* 329.

Vel in mentita conditionata?

31. LIMITATVR 3. Ampliatio 11. in mentita conditionata, e.g. Se tu hai detto contro il mio honore, ne menti, hæc enim mentita non eſt punibilis, quià ſi conditio non verificetur, mentita non habet locum; Si verò conditio ſit verificata, mentita non eſt punibilis, cum ad propulſandam iniuriam falſam, vt ſupponitur, data fuerit, latè Dec. *conſil.* 487. *lib.* 4. & diffuſius Soc. iun. *conſil.* 122. *lib.* 2. & ſubſcribit Farin. *n.* 330. ad quod in ſeq. inducit Bertaz. & Bero.

Seu in iniuriante cum proteſtatione, ſe animum nō habere iniuriandi.

32. AMPLIATVR 12. Regula in iniuriante cum proteſtatione, ſe iniurioſa verba proferre non animo iniuriandi, qui puniendus eſt, Alber. *in l. item apud Labeonem, §. item ait, num.* 2. *ff. de iniur.* Couar. Soarez, & Farin. *quæſt.* 105. *num.* 312. Iacob. Ayrer. *in l. vt vim, ff. de iuſt. & iur.* teſtans de veriori opinione, Socin. *conſil.* 118. *num.* 5. *lib.* 1. vbi teſtatur de communi. Quamuis Ang. Alex. & Montel. *in praxi arbitrar. part.* 4. *quæſt.* 9. *num.* 62. dixerint, proteſtationem, dum præcedit, excuſare. Sed non recedas ab Ampliatione, niſi quandò ex præſumptionibus conſtaret non fuiſſe iniuriam illatam, iniuriandi animo, hoc enim caſu, hæc proteſtatio multum operaretur, Vltrad. Socin. qui de communi, & Clar. *in §. iniuria, n.* 14. quos ſequitur Farin. *n.* 314. qui ait, hanc declarationem veriſſimam, cum etiam ſinè proteſtatione, dum per coniecturas conſtat de animo non iniuriandi, pœna iniuriarum non intret, ſecundùm Ang. Bellapert. & Cyn. *in l. ſi non conuitij, C. de iniur.* Maſcar. Boer. Felyn. & Farin. alios inducens, *n.* 121.

Iniurians poteſt puniri licèt iniuriatus remittat iniuriam, quì vltrà criminalitèr agere nō poteſt

33. AMPLIATVR 13. Regula; Vt licèt actio iniuriarum, tacitè, per ſalutationem, tactus manus &c. remittatur, vel expreſsè, & hæc remiſſio iniuriato præiudicet, ita vt criminalitèr actione iniuriarum ad pœnam agere non poſſet; Tamē hoc non præiudicat fiſco, quin ad vindictam agere poſſit, ne delicta remaneant impunita, Boſſ. *tit. de iniur. n.* 17. *&* 32. Plaz. Beluiſ. & Farin. *q.* 105. *n.* 364. Immo, & ipſe renuncians, renunciatione non obſtante, ciuiliter ad intereſſe agere poteſt, Ang. Bal. Bar. quos refert Anan. *in c.* 1. *de maledicis*, Couar. qui de communi, & Farin. cum alijs, *n.* 65. *& ſeq.* Sed nota quòd Epiſcopus, ſeù Clericus, qui, ex eorum officio, odiū remittere aſtringuntur, per ſalutationem, conuerſationem, & ſimiles actus, iniuriam remi-

remiſiſſe non cenſentur, præſertim poſt accuſationem, Butr. Hoſtien. Io. Andr. & Marian. Socin. *in c. olim, de iniur.* & tenet. Farin. *n.*373.

Qua pœna, & à quo puniatur iniurians ſuũ Superiorem? 34. AMPLIATVR 14. Regula; Vt iniurians proprium Prælatum, ſeu aliud Superiorem, arbitrariè puniatur, *c. ſi quis Sacerdotum*, 11. *q.*1. & notat Hoſtien. quem ſequitur Far. *q.*105. *n.*402. Et dum iniuria facta Prælato tangit etiam Eccleſiam, poteſt idem Prælatus, dum Iudex eſt competens, punire, & excommunicare, ſecũdùm Abb. *in cap.* 1. & ibi Marian. Socin. & Anan. *de maledicis*, & tenet Farin. plura iura inducens, *nu.*403. Licèt dum iniuria tangit tantummodò ipſum Prælatum, non poſſit eam punire Alber. *in l. vnica*, n. 1. *C. ſi quis Imperat. maled.* Anan. *in c.*1. *de maled.* & ad hoc etiam Farin. iura inducit, *n.* 404. Et ſic diſtinguendo concludit glo. *in c. ſi quis erga*, 2. *q.* 7.

Vel concionator indebite Prælatos reprehẽdens? 35. Hæc Ampliatio extenditur ad Cõcionatores detrahẽtes Prælatis in ſuis concionibus nominatim, vel per circumlocutionem, hi enim ſubiacere debent per duos menſes illis pœnis, quæ iuxtà eorum inſtitutum imponi conſueuerunt pro grauibus criminibus, iuxta *tex. in Clemen.* 1. *§. quibus etiam.* & ibi glo. *de Priuilegijs &c.* Butr. Io. Andr. Anan. & Zabar. *in c.*1. *de maledicis*; Et quamuis Prædicatori liceat in genere vitia Prælatorum tangere, cauere tamèn debet, vt monet præcitata glo. vt etiam linguam in generali locutione refrenet.

36. AMPLIATVR 15. Regula; Vt procedat in maledicente Principi iniurioſè, & ex animo, *l. vnica*, vbi glo. Butrig. Bal. & Saly. *C. ſi quis Imperatori maledix.* Hoſtien. Gig. Menoch. & Farin. alios inducens, *q.*105. *n.*389. *& ſeq.* qui declarat, & ſoluit contraria, *n.* 396. Dixi ex animo, quia ſecùs eſſet, dùm ſinè dolo, & propter ebrietatem, quis maledixerit, tunc enim non actione iniuriarum eſſet plectendus maledicens, Anan. *in c.*1. & ibi Boye. *de maledicis*, Menoch. & Far. *n.*409. Et idem dic, in maledicente Principi ex leuitate, temeritate, ſeu lubrico linguæ, hæc enim contemnit, nec punit Princeps, vt tenent, Butrig. Bal. Saly. & Fabr. *in l. vnica citata*, Hoſt. Plac. & Far. *n.*411. Seu Principi maledicés, vſque ad n. 38.

37. Non deſunt tamèn plurimi DD. tenẽtes, Principi maledicentes ex leuitate, & lubrico linguæ, pœna arbitraria puniendos eſſe, ita Aym. quem ſequitur Menoch. *de arbitr. q. lib.*2. *caſu* 377. *n.*10. *& ſeq.* Io. Andr. Hoſtien. & alij relati a Far. *q.*105. *n.*412. Subdens, *n.* 413. non præſumi d. leuitatem, & ideò probandam eſſe, ſecundùm Innoc. *in c.*1. vbi Zabar. Io. Andr. & Marian. Socin. *de maled.* Niſi alitèr ex leuitate perſonarum ſuaderetur, vel ex alia qualitate earumdem, Farin. *n.*414. cum citatis ab eo, præſertim Bar. & Bal. Sed maledicens Principi ex inſania, miſeratione dignus eſt, Bar. *in l.*1. *C. ſi quis Imperat. maledix.* & ibi glo. Bal. Butrig. & Cyn. cum pluribus alijs, quos ſequitur Farin. *n.*415.

38. Et

Digitized by Google

38. Et nota, imputatos de hoc crimine non poſſe Iudicem abſoluere, vel condemnare, ſed debere eos ad Principem remittere, & ſecũdum eius reſcriptum procedendum erit, Bar. Bal. glo. & alij DD. *in d. l. vnica*, Hoſtien. Butr. & Far. *q*.105. *n*. 419. & Boſſ. *in tit. de iniur. n*. 34.

Pœna iniuriarum nō infertur illi, qui ſinè dolo, & animo iniuriandi iniuriam intulit.

39. LIMITATVR 1. Regula; Vt non procedat, quandò quis ſinè dolo, & ſinè animo iniuriandi conuitium infert, tunc enim pœna iniuriarum locum non habet, *l. ſi non conuitij, in prin*. & ibi Alex. Ang. Cyn. & Saly. *C. de iniur*. Baiar. *§. iniuria, n*. 19. Aym. qui etiám ait, quòd in actione iniuriarum, lata culpa nō æquiparatur dolo, Boer. Surd. & Far. *n*. 111. *q*. 105.

An præſumatur dolus, & animus iniuriandi.

40. Et vtiquè, dum ipſa verba de ſui natura ſunt licita, & in ſe iniuriam non continent, fuiſſe ſinè tali animo pronunciata præſumũtur, niſi contrarium probetur, Alber. *in l. iniuriarum, ff. de iniur*. Io. Fab. *in l. ſi non conuitij, C. eod*. exemplificans in verbis ironicè dictis, Bertaz. Surd. & Far. *q*. 105. *n*. 117. qui alios concordantes inducit, *n*. 115. Vndè in verbis indifferentibus iudicandum eſt in dubio, quòd iniuriam non importent, & animus abſit iniuriandi Aym. *conſ*. 9. *n*. 20. *& ſeq*. qui ſubdit, *n*. 24. *&* 28. ad fugiendum delictum, verba impropriari debere, præſertim dum in publico prolata ſunt; Et hinc eſt, quòd malo animo verba illa non præſumuntur prolata; Tu defers magnā barbam; Bellaper. & Far. *n*. 120.

41. At è contra, dum verba de ſui natura iniuriam præſeferunt; animus præſumitur iniuriandi, niſi cōtrarium probetur, glo. *in l. ſi non conuitij*, vbi Ang. Bal. Bellaper. Butrig. Cyn. & Saly. *C. de iniur*. Maſcard. & Far. *n*. 113.

Nec qui ioco d. pœna punitur.

42. LIMITATVR 2. Regula; Vt pœna iniuriarum nō puniatur, qui alteri ioco, aut ludendo iniuriam dicit, Ang. Butrig. & Io. Fab. *in l. ſi non conuitij, C. de iniur*. Maſc. *de probat. lib. 2. concl*. 902. *n*. 5. Specul. Montel. & Far. *n*. 125. *q*. 105.

Dum iocus probatur.

43. SVBAMPLIATVR Limitatio 2. Vt non præſumatur iocus, vndè debet probari, *cap. 1. in fi*. & ibi glo. *de præſump*. Maſc. & Far. inducens alios, *q*. 105. *n*. 127. qui cum Vitalin. ait, *nu*. 129. de iniuria teneri illum, qui de alio facit ludibrium, nec excuſari, ſi dicat ſe ioco feciſſe.

Qui iure publico vtitur, nō iniuriat.

44. LIMITATVR 3. Regula In eo, qui iure publico vtitur, puta in Iudice, qui non facit iniuriam, *l. iniuriarum actio*, & ibi Ang. *ff. de iniur*. Boſſ. *tit. de iniur. n*. 11. Hoſtien. & Far. *n*. 130.

Niſi iniurioſè agat, quaſi priuatus.

45. SVBLIMITATVR limitatio 3. Vt ſi Iudex ſub fiducia publicæ auctoritatis aliquid iniurioſè, quaſi priuatus, dixerit, iniuriarum actione teneatur, *l. Magiſtratibus*, & ibi Alber. *ff de iniur*. Vitalin. qui, de Iudice iniuriante eum qui a ſua ſententia appellat, & Far. *q*. 105. *n*. 131. Baiar. *§. iniuria, n*. 26. vbi ex Felyn. & alijs dicit, non teneri Iudicē iniuriarum actione, dum animo corrigendi verbum iniurioſum profert; Sed è cōtra tenetur actione iniuriarum, dum ſinè iuſta cauſa iniuriat, licebitque iniuriato impune

Vel ſine iuſta cauſa iniuriat.

ne dare ei mentitam, ſecundùm Io. Harppreſti, & Far. *n.*132.

De iniuria nõ tenetur amicus, coniunctus, ſenior, pater, frater maior, magiſter.

46. LIMITATVR 4.Regula; In amico, in quo animus iniuriandi non præſumitur, ideò de iniuria in alium amicum illata non tenetur, Aym. Io. Fab. & Far. *q.*105. *n.*147. Et multò magis hoc procedit in coniuncto, Maſc. qui ampliat ad cõiunctos vſq; ad tertium gradum, Ang. Aym. Farin. & alij, *nu.*148. Menoch. *de arbitr. q. lib.*2 *caſu* 364. vbi quod ſeniores propinqui poſſunt ex cauſa correctionis caſtigare iuniores, & frater ſenior fratrẽ iuniorem, & ſeniores etiam non coniuncti. Idem dicendum eſt in magiſtro, ſeu patre erga diſcipulum, vel filium, vt tenet, & probat Far. *n.*133. & 138.

Quid in iniuriãte ex iracũdia?

47. LIMITATVR 5.Regula; In iniuria illata ex iracundia, quæ in parte excuſatur, & mitiùs iniuriãs eſt puniendus, Nauar. *in c. ſi quis iratus, de pœnit. diſtinct.* 1. Dec. & Cagnol. *in l. quicquid, ff. de reg. iur.* Rom. & Far. *q.*91. *n.*4. delictum enim ira commiſſum mitius punitur, Farin. cum concordantibus ad ſaturitatem citatis, *n.*1. præſertim, dum iniurians ſe retractat ſtatim, & palam, Far. *q.* 105. *n.*149. *vſque* 156.

Plura inſpicienda ad cognoſcendam iniuriæ, & debitæ pœnæ grauitatem, vſq; ad n.57.

48. Cum autem pœna iniuriarum ſit arbitraria, vt probatum eſt in Regula, & pro maiori iniuria maiorem pœnam, pro minori minorẽ arbitrari Iudex debeat, ideò, ad dignoſcendam qualitatem iniuriæ, & conſequentèr qualitatem, & quãtitatem infligendæ pœnæ, plura attendenda ſunt. Et 1. inſpici debet cauſa, perſona iniuriantis, & iniuriati, *l. ſed ſi vnius, §. quædam* vbi Alber. Ang. & Bart. *in ſummario, ff. de iniur. & §. atrox.* & ibi glo. & communitèr DD. *Inſtit. de iniur.* Ang. & Farin. *q.*105. *n.*176.

49. Ex qualitate delicti improperati, 2. dignoſcitur grauitas iniuriæ, Conrad. *tit. de iniurian. n.*7. 8. *& ſeq.* Farin. *q.*105. *nu.*177. qui iterum de tota proximè propoſita materia agit, *q.*18. *n.*61. *& ſeq. & n.*96. nec non, *q.*97. *n.*156. *& ſeq.* Item cognoſcitur grauitas iniuriæ ex communi opinione loci, in quo fuit facta iniuria, Ang. *in l. non ſolum, §. ſi mandato, ff. de iniur.* & Farin. *q.*105. *n.*179.

50. Attendendum eſt 3. quòd grauior iniuria eſt, quæ a pluribus commiſſa eſt, *l. plures,* vbi Ang. *ff. de iniur.* Graſſ. Farin. & alij, *n.*185. *q.*105.

51. Obſeruandum eſt 4. quòd iniuria illata in Eccleſia, ratione loci, atrox reputatur, Baiar. Gom. Graff. & Far. *q.*105. *nu.* 206. Vbi alios refert: Et cum Montel. tenet, delinquenti pœnam mortis imponi poſſe, quatuor concurrentibus, 1. quòd iniuria in Eccleſia illata ſit; 2. Sacerdoti, 3. tempore celebrationis Diuinorum Officiorum; 4. quod Diuina Officia ſint turbata; Deficiente verò aliquo ex iſtis; quòd pœna intret exilij. Similiter ratione loci, atrox reputatur iniuria in publico illata, vt in foro, in palatio Poteſtatis, &c. *§. atrox,* & ibi notant omnes DD. *Inſtit. de iniur.* Alber. Hoſtien. & Farin. *q.*105. *n.*186. Atrocior verò, dum in palatio Principis fuit illata, Boſſ. *tit. de iniur. n.*5.

52. Gra-

52. Grauior, 5. iniuria dicitur, quæ multis videtibus eſt facta, *c.* 1. vbi Anchar. Hoſtien. & Io. Andr. *de maledic.* ſicut leuior, ſi in ſolitudine, *l. Prætor edixit, §. atrocem,* & ibi glo. *ff. de iniur.* Farin. *nu.* 191. q. 105.

53. Atrox, 6. iniuria dicitur illata coram Prætore, *d. §. atrocem,* quam idem Prætor arbitrio ſuo poteſt ſtatim punire, Menoch. *de arbitr. q. caſu* 263. *n.* 23. Conrad. *per tex. in l. 3. §. præterea. ff. de ſuſpect. tutor.* & Farin. *q.* 105. *n.* 192. *& ſeq.* & tantò magis, dum in conſpectu Principis fuit facta, Ang. *de maleſ. verſ. verba iniurioſa, n.* 18. & Farin. *n.* 188.

54. Atrox iniuria dicitur 7. facta Sacerdoti, aut Clerico, *l. atrocem, C. de iniur.* Et multò atrocior facta Epiſcopo, Bonif. Vitalin. & Farin. *q.* 105. *n.* 195. *&* 196. Et tantò magis, dum tales, vel ſimiles perſonæ in habitu ſuæ Dignitatis exiſtunt, *d. l. atrocem,* & ibi Butrig. Bal. & Saly. & not. Hoſtien. & Far. *n.* 197.

55. Atrox dicitur, 8. iniuria illata Magiſtratui, *l. Prætor edixit, §. atrocẽ,* & ibi glo. *ff. de iniur.* Menoc. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 263. *n.* 5. Conrad. & Farin. cum alijs, *q.* 105. *n.* 198. Quod procedit etiam in appellante iuſtè, qui non debet Iudici iniuriam dicere, Baiar. *in §. iniuria, n.* 23. *& eſt tex. in l. Iudici,* vbi gloſ. *ff. de iniur.* & notant Hoſtien. Menoch. & Farin. *n.* 201. Vbi declarat, quòd licèt appellans poſſit dicere impunè ſententiam iniuſtam, & iniquam, non tamèn poteſt, ſinè iniuria, addere, dolo prolatam. Sed quamuis hæc ſint vera, non per hoc proptèr iniuriam verbãlem contrà Officialem, mortis pœna eſt infligenda, ſecundùm Boſſ. *tit. de iniur. n.* 38. ſed arbitraria, Baiar. *n.* 49. Menoch. *in d. caſu* 263. *n.* 7. & Far. *n.* 202.

56. Hoc, quod dictum eſt de iniuriãte Officialem, procedit etiàm finito officio, tempore ſyndicatus, *§. ex diuerſo,* & ibi gloſ. *in Auth. vt Iudic. ſinè quoque ſuffrag.* & per hunc textum tenet Boſſ. *tit. de iniur. nu.* 38. & Farin. teſtans de communi, *n.* 200. *q.* 105.

57. Iniuria, 9. illata Doctori, nõ modò punitur, *c. deteriores,* 6. *q.* 1. & notat Butr. Zabar. & alij, *in c.* 1. *de maledic.* Sed grauis reputari debet ratione perſonæ, Ang. Far. *q.* 105. *n.* 204. & Menoch. *vbi ſup. n.* 17. & ibi diſtinguit inter DD. legentes, & non legentes.

58. Plura, & diffuſè, de tota huius q. materia, inuenies apud Farin, *q.* 105. de qua etiam Boſſ. *in tit. de iniur.*

De libello famoſo, nec non de alijs iniurijs ſcripto illatis, & de earum pœnis. Quæſtio 126.

1 VISO, in præcedenti q. de iniuriandi primo modò, per verba; in hac de ſecundo agendum, nempè de iniurijs, quæ ſcripto inferuntur, & præcipuè mediante famoſo libello, & de earum pœnis: Iniuriæ enim non modo verbis, ſed etiam ſcripto inferuntur, *§. iniuria autem, Inſtit. de iniur.* Iniuria infertur ſcripto.

2. Præmitto, libellum famoſum, ſecũdùm DD. eſſe compoſitionem factam in ſcriptis, in infamiam alicuius, Libellus famoſus quid?

Digitized by Google

cuius, & in publico iactatam; vel in loco, vbi inueniatur, Syluest. *in ſum. de libello, n.4.* Ang. *in ſum. ver. libellus famoſus, in princ.* & Farin. *q. 105. n.421.*

Pœna cō tra autho rē libelli famoſi.

3. REGVLA 1. ſit. De iure Ciuili, pœna contra authorem libelli famoſi regulariter eſt capitalis; De iure verò Canonico, eſt fuſtigationis.

4. Quod de iure Ciuili, hæc pœna ſit capitalis, habetur *in l. vnica, ff. de famoſ. libel. & in l. 1.* vbi gloſ. Ang. & Bal. *ff. de iniur.* Hoſtien. Graff. & Far. *q.105. n.422.* Plach. *in epit. delict. lib. 1. c. 3. n. 3.* Et quòd hæc pœna capitalis, ſit vltimi ſupplicij, tenent gloſ. Archid. & Bellam. *in c. de prima, 5. q. 1.* Dec. & alij relati à Farin. *n.423.*

5. Quòd verò, de iure Canonico, pœna authoris libelli famoſi ſit fuſtigationis, tenuerunt gloſ. per illum tex. Archid. Bellamer. Præpoſitus, & Turrecrem. *in c. qui in alterius, 5. q. 1.* Plach. vbi ſup. Decian. Hoſtien. & Farin. *q. 105. n.430.* Et vlteriùs, de eodem iure Canonico, pœna depoſitionis pro hoc infligitur delicto, Plach. loco citato, Præpoſ. Syluest. Turrecrem. & Farin. *n.431.*

Eadem cōtra cō ponētem librū in alterius infamiā.

6. AMPLIATVR 1. Regula; Vt multò magis procedat in componēte librum in alterius infamiam, Clar. *§. fin. q.68. verſ. libelli famoſi, & eſt tex. in l. lex Cornelia, §. ſi quis librum, ff. de iniur.* Azo, Hoſtien. qui idem dicunt de componente hiſtoriam, & Far. *q. 105. n.466.*

7. AMPLIATVR 2. Regula; Vt procedat non modò in authore ipſius libelli famoſi, ſed etiam in mandante, & conſulente, *l. lex Cornelia, §. ſi quis librū,* & ibi Iac. de Arena, *ff. de iniur.* Archid. Azo, Hoſtien. & Far. *q. 105. n.442. & ſeq.* Iodoc. *in praxi crim. c.125. n.7.* vbi idem ait de mandatario, *& c.138. n.3.* de mandante per alium famoſum libellum ſcribi, Ruyn. *cōſil. 81. n.8. lib. 4.* vbi quòd Statutum loquens de faciente libellū famoſum, non extenditur ad mandantem.

Idem dicitur de mandante, & cōſulente.

De mandatario.

8. AMPLIATVR 3. Regula; Vt habeat locū in ſcribente, & exemplante libellum famoſum, *d. §. ſi quis librum,* & ibi Ang. Baiar. ad Clar. *q. 89. n.64.* vbi de communi, Burſat. qui paritèr de communi, Azo, Hoſtien. & Far. *q. 105. n.446. & in Bulla Pij V. 155.* extenduntur pœnæ, de quibus ibi, etiam ad ſcribentes, ſeu exemplantes libellos famoſos.

De ſcribēte, ſeu exēplante.

9. Dclarant aliqui hanc Ampliationem, vt habeat tantùm locum, dum ſcribens libellum famoſum auxilium præbet, & ſcribit tempore, quo compoſitor dictat; ſi verò poſt compoſitionem, ab alio accipiendo quis exemplauerit, e. g. delectationis cauſa, & deſiderio videndi acumen compoſitionis, &c. tenent, quod non eſſet imponenda pœna ordinaria; & præſertim, dum perſona eſt bonæ famæ; & aiunt in hoc caſu 2. dolum, & animum iniuriandi non præſumi, ita Io. Horppreɛt. & Far. *q. 105. n.448. & ſeq.* Sed nota, extare aliam *Bullam Pij V. in ordine 165.* in qua ſtatuitur, pœnam ſcribentis, & exemplantis libellum famoſum, & literas infamatorias, locum habere, quamuis d. libellus, ſeu literæ aliun-

Etiam literas infamatorias.

Digitized by Google

dè ad manus ſcribentis, & exemplantis peruenerint.

De dictãte.

10. AMPLIATVR 4. Regula; Vt procedat etiam in dictante libellum famoſum, Ang. *in d. §. ſi quis librum*, Plach. *d. nu.3*. Ruyn. *conſ*..81. Gom. Far. & alij, *q.105 n.445. & in d. Bulla* 155. pœnæ libelli famoſi, de quibus in ea, extẽduntur etiam ad dictantes; Et idem dicendum eſt, in vendente, emente, ſeu procurante, vt vendatur, vel ematur, *l. lex. Cornelia, §. fin.* vbi gl. & Angel. *ff. de iniur*. Far. cum alijs, *n.453*. De legente verò tãtùm, ſeu ſolummodò retinente libellum famoſum, vide Far. *n.450. vſque 456.* vbi opiniones refert diuerſas in propoſito; & etiam *hic infra, n.14.*

Vendente, emẽte, ſeu procurante venditionem, ſeu emptionẽ. Quid in legente, vel retinente?

11. AMPLIATVR 5. Regula; Etiam in affigente, ſeu ponente libellũ famoſum in aliquo loco publico, Ang. *in l. lex Cornelia, §. ſi quis librum, ff. de iniur.* Far. cum concordantibus, *q.105. n.457. & eſt tex. in c. qui in alterius*, vbi Præpoſ. & Turrecrem. 5. *q.*1. Et multò magis habet locum in ponente, ſeu affigente libellos famoſos palatio Principis, aut Communitatis, Ang. vbi ſup. Clar. *q.68. verſ. libelli famoſi.* vbi de ponente etiam obſcænas picturas in infamiã Poteſtatis in ianua Palatij, quod delictũ maxima pœna dignum eſſe ait, ex Put.

De affigẽte, ſeu in loco publico ponente.

Aut picturas obſcænas, &c.

12. AMPLIATVR 6. Regula; etiam in publicãte famoſum libellum, *d. §. ſi quis librum*, vbi Alber. & Ang. facit *tex. in l.* 1. vbi gl. & Bal. *C. de libel. famoſ.* & ibi Butrig. qui dicit, quòd oſtendens libellum famoſum præſumitur, quòd ipſe fecerit; & quòd ab alio acceperit, tenetur ipſe probare, & ibid. Salyc. ait, quòd publicans libellum famoſum, quamuis doceat, à quo acceperit, punitur cũ propalatio ſit punibilis; Hanc Ampliationem tenent, Azo, Hoſtiẽ. & Far. cũ alijs, *q.105. n.458.* & de communi teſtatur Bai. ad Clar. *q.68. n.64.* immò ſi quis libellum famoſum fecerit cadere in terram ad hoc, vt publicetur, punietur, ac ſi publicaſſet, Armil. Iodoc. Hoſtien. & Far. *n.459.*

De publicante.

Oſtendẽte.

Vel ad hoc in terrã cadere faciente.

13. AMPLIATVR 7. Regula; Vt capitali pœna puniatur etiam is, qui libellum famoſum inuenit, eumq; non corrupit, combuſſit, aut lacerauit, ſed eius tenorẽ alijs manifeſtauit, *eſt tex. ad lit. in l.1.* vbi gl. Butrig. & Salyc. *C. de famoſ. libell.* & cõcordat, *c. ſi quis, & ibi* gl. Præpoſ. & Turrecrem. 5. *q.*1. Nauar. Syluest. Gom. qui de communi, & Far. cum alijs, *q.105. n.460.*

De inueniente, & non conſummante, ſed manifeſtante.

14. LIMITATVR 7. Ampliatio; Vt procedat in non corrumpente manifeſtante, ſecùs ſi quis tacuerit, relinquendo libellum in eo loco, in quo inuenit; ſi enim acceperit, & retinuerit, præſumitur, quòd ipſe fecerit, niſi alitèr probetur, ita reſoluit Far. *q.105. n.465.* cum Cæphal. Præpoſ. & alijs, licèt alij diuerſimodè opinentur, in hac limitatione, relati à Far. *nu.462. vſq; 464.* vnde tutius eſt ſtatim libellum inuentum conſumere.

Quid in relinquẽte libellum, vbi inuenit; Seu in accipiente, & retinẽte.

15. AMPLIATVR 8. Regula; Vt procedat in componente carmina, cantiones, aut ſimile in detractionem famæ alicuius, *l. lex. Cornelia, §. fi.* & ibi gloſ. *ff. de iniur.* Cyn. & ibi etiã Saly. *in l.1. C. de famoſ. libell.* Ang. Archid. & Far. plures

res

Digitized by Google

res concordantes inducens. *q.* 105. *n.*467. Et hoc procedit etiam in d. carmina cātante, vt eſt tex. expreſſus *in l. itē apud Labeonē, §. hæc autē, ff. de iniur.* Ang. Plach. & Far. *n.*468

De ſterco rante fores, ſeu ibi affigē te cornua præputia, &c.

16. AMPLIATVR 9. Regula; Vt procedat in ſtercorāte fores alicuius, vel in eis cornua affigēte, Decian. *lib.* 3. *c.* 25. *n.* 53. *to.* 2. *per l. lex Cornelia, §. fi. ff. de iniur.* Bertaz. *cōſ.* 237. *n.* 2. vbi de apponentibus præputia in oſtijs alienis; Et in propoſito, *in Conſtit. Marchiæ, lib.* 4. *c.* 61. imponitur pœna pecuniaria, & etiam perſonalis arbitrio Iudicis, ſecundùm grauitatē ſcandali, & qualitatem perſonæ offenſæ. Et idem dicendum eſt in ponente obſcænas picturas in aliquo loco in alterius infamiam, Put. quem ſequitur Clar. *q.*68. *verſ. libelli famoſi,* vbi ait, maxima pœna dignum eſſe, qui in infamiam Poteſtatis, in eius cameræ, aut palatij ianua virilia membra, vel ſimilia depingit; Et ibi etiam de depingēte mulierē honeſtam cum certo vituperio, dicitq; ex Put. huc dignum eſſe pœna triremium; huic doctrinæ ſubſcribit Bertaz. nec nō Far. *q.*105 *n.*471.

Vel depin gēte mulierem honeſtā cū vituperio.

17. AMPLIATVR 10. Regula; Vt procedat in ſcribente epiſtolas, ſeu aliam ſcripturam infamatoriam, Turrecrem. *in c. qui alterius,* 5. *q.* 1. Bonif. Vitalin. *in tit. de libell. famoſ. n.* 1. & Far. *n.*470. qui teſtatur, ſic videri de mēte omniū Legiſtarum, & Canoniſtarū. Et de ſcribente literas, etiam ſub incerto authore, quas vocamus (lettere de auiſi) vide *Conſtit. Pij V.* 155. *par.* 2.

De ſcribē te Epiſtolas infamatorias, etiā ſinè nomine.

18. AMPLIATVR 11. Regula; Vt procedat in facēte libellum famoſum, non ſub proprio ſuo nomine, ſed ſub nomine alterius, qui grauius delinquit, cum vt ſe exculpet, alium falsò inculpet, *l. lex Cornelia, §. ſi quis librum,* ibi (etiam ſi alterius nomine) vbi gl. & Alber. *ff. de iniur.* Azo, Vitalin. & Far. *q.* 105. *n.*472. Procedit pariter propoſita Reg. in faciēte libellū famoſum ſinè nomine, *d. §. ſi quis librū,* ib. (vel ſinè nomine) vbi gl. & Ang. tenet. Clar. *§. fi. q.*68. *verſ. libelli famoſi,* & Far. *n.* 473. Et hoc verū eſt quāuis libellus non cōtineat nomen illius contra quem factus eſt, dum aliūdè cōſtat, de quo intelligatur, gl. *in d. §. ſi quis librum, in verſ. ſinè nomine.* Saly. *in l.* 1. *C. de famoſ. libell.* vbi loquitur ſiuè perſona infamata ſit certa, ſiuè non; Bertaz. tamē, *conſ.* 237. *n.* 5. vult, quod quādò in libello famoſo aliqua certa perſona ſpecificata nō eſt, licèt de quo libellās intellexerit, ſuſpicari poſſit, minor pœna imponenda ſit. Et iſto caſu, quandò perſona ignoratur, propter non adiectionem nominis, deuenitur ad torturam contra Reū inditiatum, Azo, & Far. *n.*476. vbi cum Baiar. ſubdit, quòd ſi nullo modo cōſtiterit, ad cuius iniuriam libellus factus ſit, & ille, qui fecit dicat ſe neſcire, tunc libelli famoſi pœna locum nō habet; Propoſitæ Ampliationi ſubſcribunt, Azo, Hoſtien. Claud. qui benè loquitur in hac materia, Cæphal. & Far. *n.*474. *& ſeq.*

De faciē te libellū ſub alterius nomine.

Vel ſine nomine.

Quid ſi non contineat nomen infamati?

19. AMPLIATVR 12. Regula; Vt multò magis procedat in faciente libellos famoſos cōtra Magiſtratum, Iudices, aut Officiales, Ang. *in l. lex Cornelia, §. ſi quis librū, ff. de iniur.* Far. & alij, *q.* 105. *n.*478.

De faciē te contra Magiſtratum, &c.

Digitized by Google

Licèt vera eſſent contenta in libello

20. AMPLIATVR 13. Regula; Vt procedat, quamuis omnia contẽta in libello famoſo vera eſſent, *l.* 1. vbi gl. Bal. & Butrig. *C. de famoſ. libell.* Far. *q.* 105. *nu.* 248. vbi ait, hoc procedere, tam de iure Ciuili, quam de iure Canonico, & teſtatur de praxi, in foro ſæculari, & in Eccleſiaſtico, Abb. Alber. Gomez. qui de communi, Plach. qui de recepta, Boſſ. *in tit. de iniur. n.* 4. vbi ait, quòd ita dicunt omnes, & neminẽ reperiſſe contradicentem, Claud. qui dicit contrarium ſemper ſibi viſum fuiſſe ridiculum, Bai. G. aff. & Far. omnes proximè citatos referens, *n.* 241. Et cum hac doctrina concordat *Bulla Pij V.* 155. *in par.* 2. *Bullar.* vbi habetur, pœnam libelli locum habere, licèt in eo vera fuerint expreſſa; per quam determinationem ſublata fuit omnis controuerſia in hoc puncto exorta, ex opinione tenentium, quòd, dum Reipublicæ expedit, vt verum per libellum publicetur, & veritas in iudicio probetur, non intrare pœnam iniuriarum, pro vt diffusè refert Far. *n.* 242. & 244. vbi huic Ampliationi ſubſcribit.

Quid dũ libellus non cõtinet capitale delictum?

21. LIMITATVR 1. Regula; Vt nõ ſit locus pœnæ capitali, dum libellus famoſus non cõtinet capitale delictum, quià tunc non imponitur niſi ea pœna, quæ imponenda eſſet pro delicto improperato, ſi verum eſſet, gl. *in l.* 1. & ibi Bellaper. & Saly. *C. de libell. famoſ.* Bellam. Archid. & Præpoſ. *in c. de prima,* 5. *q.* 1. Gom. *de delict. c.* 6. *rubr. de iniur. n.* 1. vbi teſtatur de communi, Baiar. Bertaz. Foller. Far. & alij, *q.* 105. *n.* 424.

Vel nullũ delictum, ſed aliam iniuriam, vt vocãdo fatuũ, ſpurium, &c.

22. Et hinc eſt, quod Bellaper. *in l.* 1. *C. de famoſ. libell.* voluit, quòd dũ libellus non continet improperationem delicti, ſed aliam iniuriam, extraordinaria imponatur pœna; vel potius, ſecundùm Saly. *ibidem,* in tali caſu datur tantum actio ciuilis ad iniuriæ æſtimationẽ, prout etiam tenuit Bertaz. *conſ.* 275. *n.* 1. *lib.* 2. & Harppræct. qui ponit exẽplum in eo, qui in libello famoſo quendam ludubrij cauſa vocat luſcum, claudum, fatuum, pediculoſum, ſpurium, aut quid ſimile.

Pœna in praxi pro libello.

23. Non defuerũt verò dicentes, pœnam libelli famoſi nõ eſſe mortis, ſed extraordinariã, iuxta facti, & perſonarũ qualitatem, ita Clar. *§. fi. q.* 68. *verſ. libell. famoſ. ad fi.* vbi ait, numquam ſe vidiſſe aliquem morte punitum pro libello famoſo, ſed fuiſſe impoſitam pœnã extraordinariam, ictuum funis, aut fuſtigationis, vel triremium, ſeu quandoq; infamis cathenæ, & ibi Bai. & Burſat. *conſ.* 94. Et in Conſtit. Marchiæ, *lib.* 4. *c.* 61. imponitur pœna pecuniaria, & aliquandò perſonalis, arbitrio Iudicis, dum graue imminet ſcãdalum, propter offenſæ perſonæ qualitatem.

Sed contra.

24. Sed quod ab ordinaria iuris pœna in Regula propoſita non ſit recedendum, tenuit Soarez, *in add.* ad Gom. *de delict. c.* 6. *rub. de iniur, n.* 2. Et quod plus eſt, *Pius V. in citata Bulla* 155. confirmauit in propoſito omnes pœnas Ciuiles, & Canonicas, & ſtatuit etiam grauiores, & vltimi ſupplicij, ac confiſcationis bonorum, ſecundũ facti, & perſonarũ qualitatẽ, eius arbitrio imponi poſſe, vt refert Far. *q.* 105. *n.* 427.

Qui

Quid ſi ſit libellus cõtrà perſonã infamẽ? Qui, *n.*428. abſolutè, ait, verum eſſe, pœnam prædictam, quæ arbitraria eſt, debere ſemper mitiorem, eſſe, dum libellus famoſus fuit in ignominiam meretricis, vel ſimilis.

Vel ſinè dolo. 25. LIMITATVR 2. Regula; Vt non habeat locum, niſi dolus interuenerit; In his enim terminis, iura, & DD. in hac materia loquentes pertranſeunt, & præſertim Turrecrem. & Præpoſ. *in c. ſi quis*, 5. *q.* 1. Azo, Hoſtien. & Far. *q.*105. *n.* 481. Et hinc eſt, quod ſi quis ioco, vel ſinè dolo, & non cauſa infamandi, prædicta faciat, non punitur d. pœna, Præpoſ. Turrecrem. Iodoc. & plures alij, quos ſeruitur Far. *n.*482. ſed niſi contrarium probetur, in hoc caſu dolus præſumitur, ſecundùm Burſat. & Farin. *n.*483. Et faciunt ſcripta per Cæphal. *conſ.*341 *n.*10. *& ſeq. lib.*3. Sed idem Farin. *n.*484. refert eundem Burſat. qui etiam oppoſitum, nempè dolum non præſumi, voluiſſe videtur.

Vt ioco?

Quid ſi libellus non fuerit publicatus? 26. LIMITATVR 3. Regula; Vt non procedat in faciente libellum, quem tamen non publicauit, quo caſu non videtur, quòd intret pœna capitis, Burſat. *conſ.*94. *n.*17. vbi de manifeſtante vni tantùm inuentum libellum famoſum, Cæphal. *vbi ſup. n.* 15. *& n.* 17. *cum ſeq.* de ſubſtantia enim libelli famoſi videtur, quòd ex eo ſequatur diffamatio, & ſic publicatio, Marcabrun. quem ſequitur Far. *q.* 105. *n.* 486. Immò pœna libelli famoſi locum non habet, niſi libellus omnibus videndus, & legendus in aliquo loco publico ponatur, in his enim terminis videntur loqui DD. & præſertim Ang. Archid. Præpoſ. & & Hoſt. cum alijs, quos ſequitur Far. *n.*487. Et contrarium tenentes, nempè, pœnam habere locum etiam ſinè publicatione, ad quod inducuntur Bart. Caſtren. & Clar. locis citatis à Far. *nu.* 486. intelligendi ſunt, non de pœna ordinaria, ſed de extraordinaria, vt obſeruat, ibidem Far.

Vel non poſitus in loco publico legẽdus ab omnibus?

Vel factus contrà eum, qui prius fecit. 27. LIMITATVR 4. Regula; Vt non procedat in faciente libellum famoſum contrà eum, à quo prius fuerat prouocatum per libellum alium famoſum, quo caſu pœna capitalis non eſſet infligenda, ſecundùm Plot. quem ſequitur Bertaz. *conſil.*237. *n.*5. qui tamèn cum Claud. declarat, in hoc caſu pœnam intrare extraordinariam; Quià ſicut illatam vim vlciſci non licet ex interuallo armis factam, ita nec licet vlciſci ex interuallo iniuriam per libellum illatam, vt tenet Far. *q.*105. *n.*488. *& ſeq.*

Quid in reuocãte libellũ? 28. LIMITATVR 5. Regula; Vt non procedat in reuocante, quòd ſcripſerat per alium libellum puta dicendo ſcripſiſſe calore iracundiæ, vt probat Farin. *q.*105. *n.* 490. quòd videtur intelligendum de pœna, de qua in Regula, ſecùs de extraordinaria.

29. Plura de materia libelli famoſi apud Far. inuenies, *q.* 105. à *n.* 421. *vſque ad n.*492.

De delictis patratis à Regularibus in electionibus, & eorum pœnis,

Quæſtio 127.

1 CVM delicta, quæ in electionibus Regularium cõmittun-

tuntur, ſæpè verbalia ſint, quandò que etiam ſcripto exarentur, licèt non rarò ſint etiã perſonalia, nec non realia crimina; Poſt proximas præcedentes quæſtiones, in quibus viſum eſt de verbalibus delictis, etiã in ſcriptis perpetratis, hæc ſubnectitur q. in qua de præcipuis, & frequentioribus culpis, & delictis in electionibus occurrentibus, & de eorum pœnis, erit tractandum.

Pœnæ ſubornãtium ſeu procurantiũ vota. 2. REGVLA 1. ſit. Subornantes in electionibus Religioſi, pro ſe, vel pro alijs vota procurando, incidunt, eo ipſo, in pœnam priuationis officiorum, quæ obtinent, & ad futura quæcunq; inhabiles ſunt; Ita, *Clem. VIII in decretis de reform. Regularium, approbatis iuſſu Vrbani VIII. à Sacr. Congr.* Verba decreti prædicti relata a Leza. *to.* 1. *c.* 15. *n.* 24. ſunt ſequentia, ex quibus etiam Ampliationes propoſitæ Regulæ oriuntur.

Decretũ Clem. VIII. cõtrà ſubornantes, &c. 3. *Vt omnis officiorum ambitus occaſio præcludatur, caueant omnes à directa, vel indirecta votum, ſeu ſuffragiorum procuratione, tam pro ſe ipſis, quam pro alijs, tum in Capitulis locorum, tum in cæteris, præſertim generalibus Capitulis, aut Congregationibus, ſeu alibi. Quicumque ſecus fecerint, præter alias pœnas, & cenſuras hactenus contrà huiuſmodi ambientes inflictas, quas in ſuo robore permanere volumus, in pœnam priuationis officiorum, quæ obtinent eo ipſo incidant, & ad futura quæcumque pariter inhabiles habeantur, ſuper quo cum eis à nemine diſpenſari poſſit, niſi à nobis, vel à ſucceſſoribus noſtris, & pro qualitate culparum grauius etiam plectantur. Porrò ſupradictas omnes pœnas, ad complices, ac ſimpliciter ſcientes, & non reuelantes extendimus.* Vſque huc verba prædicti Decreti.

4. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt præterea, qui in electionibus, vel antè eas per ſex menſes, pro ſe, vel pro alio ſubornauerit, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrat, à qua, niſi a Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo, abſolui non poſſit, & voce actiua, & paſſiua perpetuo careat; Subornatus verò, vel alius etiam, pro quo ſubornatio fiat, qui ſubornantem non detulerit, eandem pœnam incurrere cenſeatur. Huius Ampliationis verba ſunt ad lit. deſcripta ex Bulla *Pij V. data* 28. *Maij* 1550. *Sed hanc Conſtitutionem Gregr. XIII.* moderauit, *in Bulla data* 8. *Settembris* 1573. Primò, vt quandò pro ipſis non fuit ſubornatum, Miniſter Generalis, & Commiſſarius Generalis poſſint abſoluere ab excommunicatione; 2. vt ſubornatus, vel ille pro quo fuit facta ſubornatio, qui ſubornantem non detulerit in excommunicationem non incidat. Hanc Ampliationem confirmauit Clem. *vbi ſup.* Et notat Rodriq. *to.* 2. q. Regul. *ar.* 1. *in prin.* *q.* 56. Qui in excommunicationẽ incidant propter ſubornationem.

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt attentis Conſtitutionibus Greg. & Pij, de quibus in 1. Ampliatione, excommunicatio, in terminis eiuſdem Ampliationis, incurratur ipſo facto, iuxta tenorem Bullarum propter crimen ſubornationis, etiam occultum, pro vt ſinè contradictore tenent DD. & not. Rodriq. *d. ar.* 1. *§. fin.* Sed animaduerte, Excõmunicatio prædicta incurritur ipſo facto.

Hæc excommunicatio eſt tantū contra Obſeruātes.

te, *præcitatā Bullā Pij V.* pœnalem eſſe, & communicationem in pœnis non dari, vndè non habet vim, niſi contra Minores Obſeruantes, qui pro ſe ipſis illam impetrarunt, vt notat Sigiſm. à Bonon. de Elect. dub. 56. n. 8. 9. & præſertim 10.; In pœnis namque commūnicatio conceſſionum, & priuilegiorū non datur, Rodr. Miran. Sigiſm. Portel. & Bordòn. *to. 2 reſol.* 52. *q.* 34. Confect. Sorb. & Leza. *to.* 2. *c.* 1. *n.* 52. & probatum fuit *ſup. q.* 111 *n.* 81. *verſ. probatur* 3. Al a quidem eſt excommunicatio, fulminata, *in c. ſciant cuncti, de elect. in* 6. contra quemuis Regularem, qui per ſe, aut per alios præſumit vexare Religioſos ſui Ordinis, eo quod rogati, aut inducti, eum, pro quo rogabantur, vel inducebantur, eligere in Prælatum noluerunt, vt notauit, gloſ. *in d. c. ſciant cuncti*.

Hæc vniuerſalis.

Paciſcēs incurrit.

6. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt in prædictas pœnas incidant, qui in electionibus pactum, vel cōuentionem faciunt, vt vnus ſuffragetur vni in vna electione, & alius ſuffragetur alteri in alia; e. g. Dicendo, ſi dederis mihi, vel tali tuum votum, ego tibi, vel amico tuo votum meum dabo, Nauar. Reginal. & Leza. *to.* 1. *c.* 15. *n.* 29. & tenet Dia. *p.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 125.

Dans tēporale pro obtinenda Eccleſiaſtica Dignitate Simoniacus eſt.

7. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt Religioſus Simoniam committat; dum ſubornat, dando temporale aliquod donum à manu, vel ab obſequio, vel à lingua pro conſequendis Dignitatibus Eccleſiaſticis, vt Abbatia, Generalatu, Prouincialatu, Diffinitoratu, Prioratu, ſeu pro prædicandi officio, Confeſſionibus audiendis, Ordinibus recipiendis, &c. vt diuerſis Sacris Canonibus probat Lezana, *to.* 1. *c.* 15. *n.* 28. Dare enim aliquod temporale pro ſpirituali Simoniacum eſt, Suar. *to.* 1. *de Relig. lib.* 4. *c.* 5. *n.* 3. nec non Peir. & Lez. *vbi ſup.* Et idem dicitur de dante rem temporalem pro voce, ſeu ſuffragio in electione obtinendo, Peir. Azor. et Lez. *d. n.* 28. vbi cum Suar. aſſerit Simoniacam electionem eſſe illius, pro qua eo ſciente, et non contradicente, ab alio per pecuniam officium procuratur ſpirituale.

Electio Simoniaca eſt ipſo iure nulla, & de alijs pœnis.

8. SVBAMPLIATVR Ampliatio 4. Vt omnis electio, prouiſio, vel confirmatio, etiam occultè Simoniacè facta, antè omnem Iudicis declarationem, ſit ipſo iure nulla, vt determinatur *in Extrau. cum deteſtabile, de Simon.* vbi ſimilitèr excommunicantur, cum reſeruatione Papæ, prædicti Simoniaci, et etiam mediatores, et notant Leſſ. Suar. et Lez. *n.* 33. Et d. nullitas procedit, quamuis Simonia ab alijs commiſſa ſit, eo neſciente, qui ad Dignitatem fuit promotus; Niſi fortè pecunia fuerit data ab inimico in odium eligendi, Peir. Suar. et Lez. *d. n.* 33. *& eſt tex. in c. nobis, de Simon.* Præterea, qui Simoniacè Eccleſiaſticam recepit Dignitatem ipſo iure, ad quaſcumque Dignitates obtinendas inhabilis redditur, ita *Pius V. in Bulla, quæ incipit, cum primum*, et not. Azor. Peir. et Lez. *n.* 33. Et in iuribus ibidem relatis Simoniacis etiam infamiæ pœna impoſita eſt, vt obſeruant Peir. *to.* 1. *de ſubdito q.* 1. *de obed. c.* 31. §. 9. & Azor. *to.* 3. *inſtit. moral. lib.*

lib. 12. *cap.* 21. *quæſt.* 7.

Quid in tempora le donum gratis datum.

9. LIMITATVR Ampliatio 4. Vt non procedat, dum temporale donum gratis datur, ſeu ex gratitudine, vt tenet, declarat, & probat Suar. de *Relig. to.* 1. *lib.* 4. *c.* 36. *n.* 2. Sicut è cõtra Simonia eſſet, dũ temporale daretur pro ſpirituale, & in cõmutationem eius, Archid. Nauar. Præpoſ. & Suar. *n.* 4.

Quid Simonia.

Quæ non eſt, niſi interueniẽte pretio.

* Pro maiori intelligentia, accipe Simoniæ diffinitionem. Simonia eſt ſacrilegium, conſiſtens in ſtudioſa voluntate, emendi, vendendi, ſeu commutandi rem ſacrã, ſeu ſpiritualem annexam pro temporali, vt pretio, S. Tho. 2. 2. *q.* 100. *ar.* 1. & communitèr DD. Dicitur, vt pretio, quià niſi detur temporale, vt pretium, non eſt Simonia, Nauar. *in Man. c.* 23. *n.* 102. cum communi DD. Vndè ſi temporale detur pro ſpirituali, per modum temporalis doni, ad gratiam referendam, vel intuitu ſubſtentationis, vel eleemoſinæ, reuerentiæ ſacramenti, pro ſolutione obligationis legis, vel conſuetudinis, ſeu intendendo accipere, vt ſolent probi Clerici, Simonia non erit, ſed tantùm, quãdò temporale in pretium pro ſpirituali datur, Sanch. *lib.* 2. *conſil. moral. c.* 3. *nu.* 11. & Nauar. *vbi ſup. n.* 103.

Pœnæ Simoniæ.

Pœnæ Simoniacis à Pio V. *in Bulla, quæ incipit, Cum primum in ordine* 5. ſtatuuntur his verbis. *Quicumq; deteſtabile crimen Simoniacæ prauitatis commiſiſſe conuictus fuerit in conſequendis ordinibus, eo ipſo, ſit ab illorum executione per decennium ſinè ſpe diſpenſationis, ſuſpenſus, & per annum Carceribus mancipetur. Qui Dignitates Eccleſiaſticas ſimoniacè acquiſierit, illis ſit ipſo iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas, & quaſcumque alias obtinendas. Qui Beneficium, aut Eccleſiaſticum Officiũ Simoniacè adeptus fuerit; illis ſimilitèr ſit ipſo iure priuatus, & ad fructuũ omnium, quos perceperit, reſtitutionem teneatur, & perpetuè ſit inhabilis ad ea, & quæcumque alia Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commiſiſſe conuictus fuerit, præter ſupradictas pœnas, etiam corporalitèr puniatur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis degradatus, à fidelium conſortio eijciatur. Qui verò Ordines, & Beneficia Simoniacè contulerit, pœnis à iure ſtatutis puniantur, cuiuſcumq; gradus, conditionis, & dignitatis, etiamſi Epiſcopi, Archiepiſcopi, vel maiores fuerint. Caueant prætereà quicumq; ne in Sacramentorum exhibitione ſimoniacum aliquid faciant; alioquin grauiſſimè puniantur per locorum Ordinarios, qui huiuſmodi criminis Reus, cum maxima ſeueritate coercere procurent, iuxta Concil. Trid. ſtatuta.* Prædictæ autem pœnæ iuris, niſi in Ordine Beneficijs, & ingreſſu Religionis, ipſo facto, non incurruntur, Sylu. Caiet. Nauar. & Dia. *par.* 4. *tr.* 4. *reſol.* 157. Neque pœnas iuris incurrit Simoniacus conuentionalis, niſi interueniat, datio, acceptio, aliaq; realis executio, Nauar. Leſſ. Suarez, Sanch. & Leza. *verbo Simonia, nu.* 23. Nec ſubiacet dictis pœnis ſimonia completa traditione tantum rei temporalis, Tolet. Sot. & Caiet. relati à Leza. *ibidem.* Sed Tolet. Sot. & Gargias *in eodem loco relati*, probabilitèr tenent, traditionem

nem

Digitized by Google

nem tantum rei ſpiritualis ſufficere. At probabilis eſt etiam contraria, quam defendunt, Nauar. Leſſ. Sanch. Cruz. & Leza. *ibidem*.

Contra dátes, ſeu recipientes ex pacto pro ingreſſu Religionis.

Contra Religioſos autem Simoniacos dantes, aut recipientes aliquid ex pacto expreſſo, vel tacito pro ingreſſu Religionis, eſt excommunicatio Papæ reſeruata, *in extr. ſanè de Simon.* Si verò detur, & recipiatur, etiam ex pactione, pro ſuſtentatione ingredientis, ſi Monaſterium ſit pauper, vel hic, & nunc indigeat, non incurritur dicta excommunicatio, D. Tho. 2. 2. *q.* 100. *ar.* 3. *ad* 4. quem ſequūtur communitèr DD. Nihilominùs probabile videtur, idem dicēdum eſſe in Monaſterio diuite, & non indigente, Sylue. Sot. Miran. & Bonac. *de cenſur. in partic. D.* 2. *q.* 9. *p.* 5. *n.* 4. & tenent Filliuc. Suar. & Pelliz. *in Man. Regul. tr.* 7. *c.* 2. *n.* 116. At ſi Capitulum, aut Cōuentus eſſet tranſgreſſor, ſuſpenſionem ab omni actu, & officio Capitulari, ipſo facto incurreret, Suar. Alter. Filliuc. & Bonac. *d. n.* 9.

Pœnæ imponuntur diuerſis Regularib. recurrentibus extra Religionem pro obtinendis Dignitatibus.

10. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt recurſus ad perſonas extra propriam Religionem pro conſequendis honoribus, Dignitatibus, &c. ſit prohibitus ſub diuerſis, & grauibus pœnis à Summis Pontificibus, Dominicanis, Carmelitis, Camaldulenſibus, Hieronymianis, Cruciferis, Auguſtinianis, Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris, Celeſtinis, Minoribus Conuentualibus, nec non Obſeruantibus, minimis S. Franciſci de Paula, & Ciſtercienſibus Congregationis Italiæ, de quo vide Lez. *to.* 1. *c.* 10. *n.* 17. Qui, *c.* 15. *n.* 27. cum Nauar. & Peir. declarat dictos Religioſos inſinuatas pœnas non incurrere, niſi dum fauorabiles literæ impetratæ perueniunt ad manus Superiorum, vel dum aliàs oretenus officium cōmendationis executum eſt, & tenet Rodr. *to.* 2. *q. Regul. q.* 56. *art.* 2. Apud eumdem Lez. *c.* 18. *n.* 82. inuenies prohibitiones, & præcepta in virtute S. Obedientiæ Pontificum cōtrà Prælatos prædictarum Religionum (non tamen Minorū, nec Ciſtercienſium) ne ad inſtantiam, & requiſitionem extraneorum, alicui Religioſo officium concedant, vel pœnas relaxent.

Executo tamen officio commendationes.

Præceptū Superioribus, ne rogati cō deſcendant.

An ſubornans teneatur ante cōdēnationem ſubire pœnas priuationis officiorum, & inhabilitatis, &c.

11. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt priuatio contra ſubornātes, licèt ſit impoſita eo ipſo, &c. non teneatur ſubornans in conſcientia hanc ſubire pœnā ante Iudicis condemnationē. Et quoad pœnas priuationis officiorum, & inhabilitatis, &c. ita tenet in ſimili caſu Sanchez, nempè in pœna priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa, lata contrà introducentes fœminas in Monaſterium Regularium, in Sum. *to.* 2. *lib.* 6. *c.* 17. *n.* 37. Quod verum etiam eſt, dum pœna imponitur adiecta clauſula (abſque alia declaratione) quæ intelligenda eſt non de declaratione delicti, hæc enim requiritur, ſed de pœnæ declaratione, ſecundùm eundem Sanchez, Qui, *to.* 1. *lib.* 2. *c.* 22. *n.* 20. & *cap.* 29. *n. vlt.* fundatè huius ſententiæ adducit fulcimenta, ſubſcribit Sylueſt. quem ſequitur Rodriq. *to.* 1. *q. Regul. q.* 6. *art.* 16. *verſ. dico* 2. Valer. *in differen. vtriuſq; fori, vel. pœna, differ.* 20. *n.* 4. & Dia.

Digitized by Google

in 3.p.tr.2.reſol.66. teſtans de probabiliori, in ſimili ita tenuerunt Graff. Henriq. Souſa, & Suar. *ibidem* relati à Dian. vbi refert etiam oppoſitum tenentes Bonaci. Merol. & Sayr.

Seu pœna priuationis vocis.

12. Quò verò ad pœnas priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, quòd quis in conſcientia has ſubire non teneatur, antè Iudicis condemnationem, tenuit Sot. *lib.* 1. *de iuſt. & iur. q.6. ar.6. ad 4. & lib.4. q.5. art.* 3. Granad. Ledeſ. & Souſa, quos refert Dian. *par.p. tr.*10. *reſol.*24. vbi inducit Caſtell. Molin. & Malder. ſubſcribentes, quo ad vocem actiuam, quo verò ad paſſiuam oppoſitum tenet Malder. Sicùt quo ad vtramq; contrà Ampliationem tenuerunt Salas, Vaſq; Becan. Suar. & Villalob. locis relatis, *ibidem* à Dia. Vndè, & hæc oppoſita opinio valde probabilis eſt.

Declaratoria in omnib. requiritur.

13. Generalitèr verò, quòd pœnæ priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, priuationis Dignitatum, adminiſtrationū, honorum &c. item inhabilitatis ad prædicta, impoſitæ ipſo facto, vel ipſo iure, &c. antè Iudicis ſententiam, ſaltèm declaratoriam, non obligent, tenent Molin. Sot. & hos referens Lez. *to.* 1. *c.*10. *n.* 30. vbi teſtatur de recepta praxi apud viros doctos, & bonæ conſcientiæ.

Quid dū alijs amplioribus clauſulis pœnæ imponūtur?

14. Sed notandum, quòd dum pœnæ, de quibus hic ſuprà proximè, non modò imponuntur cum clauſulis, ipſo iure, ipſo facto, aut eo ipſo, vel ſimilibus, ſed adduntur præterea iſtæ, vel ſimiles clauſulæ; Abſque vlla declaratione; Antè omnem declarationem; Abſque Iudicis ſententia, decreto, aut miniſterio; Controuerſum eſt, an tales pœnæ antè Iudicis declarationem, in foro interiori conſcientiæ incurrantur? Et pro parte affirmatiua ſunt Suar. *de ll. lib.5. c.8.* & Vaſq; quem refert, & non diſſentit Lez. *c.*10. *n.*31. quià aliàs viderentur ſuperfluæ proximæ allatæ clauſulæ: Pro negatiua verò inducuntur Sanch. *lib.6. ſum. c.*15. *num.* 65. Peirin. Souſa, quos refert Lez. *d. n.*31. vbi ait, hoc non videri improbabile, & ita conſuluiſſe quoſdam Pœnitentiarios S. Petri; Quià dicunt iſti DD. ſaltèm declaratoriam Iudicis, delictum eſſe commiſſum, ſemper requiri; Et per illas cauſulas; Abſque vlla declaratione, &c. excludi ſententiam, & declarationem pœnæ.

In opinione excludentium omnem ſententiā Iudicis, in foro poli, quid poſſint Prælati?

15. Sed ſtando in opinione eorū, qui tenent, nec criminis declaratoriam requiri, & quod ſtantibus dictis clauſulis ſtatim in illis pœnis in foro conſcientiæ incurritur; Dicendum, quòd ſi tales pœnæ Papæ reſeruatæ nō ſint, Prælati Religionum cum ſuis ſubditis diſpenſare poſſint, dum delicta adulterio maiora non ſunt, & peracta pœnitentia, *c. at ſi Clerici, de adulter.* & notauerunt Miran. *in Man. to.*2. *q.*9. *art.* 3. Henriq. quem ſequitur Lez. *to.* 1. *c.*10. *n.*35. Immò etiam dum dictæ pœnæ Papæ eſſent reſeruatæ, in foro conſcientiæ, poſſent d. Prælati cum ſuis ſubditis diſpenſare in occultis delictis, ſecundùm Lez. qui hoc conatur probare, *c.*18. *n.*46.

Seu in foro fori.

16. In foro vero eſterno: Vtrum Prælati cum ſuis ſubditis in iſtis pœnis diſpenſare poſſint? partem affir-

affirmatiuam tenent Rodr. *to.* 1. *q. Regul. q.* 24. *art.* 17. & Cruz. *lib.* 1. *de ſtat. Relig. c.* 6. *dub.* 15. *concl.* 6. Negatiuam vero ſuſtinent Peir. *to.* 1. *Priuil. Minim. in Conſtit.* 6. *Iulij II. n.* 24. & Lez. *to.* 1. *c.* 10. *n.* 36. qui hãc tutiorem dicit, eo quòd nullum ſolidum fundamentum, aut Priuilegium pro oppoſita affertur.

Quid in bona ſubornatione? 17. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt procedat in ſubornatione mala, ſecus in bona.

Subornatio quid ſit? 18. Pro declaratione huius limitationis ſuppono, quòd ſubornatio, generalitèr ſumpto vocabulo, eſt ſuaſio veri, vel falſi, in bonum, vel in malum finem, vt notat Card. *in Clem.* 2. *de teſtibus not.* 2. & Rodr. *in q. Regul. to.* 2. *q.* 56. *ar.* 1. vbi docet, quòd illa ſubornatio, qua ſuadetur verum, & ad bonum finem, eſt bona, illa verò, qua ſuadetur falſum, vel verũ in malum finem, eſt mala; vnde ſuadere electoribus, vt N. qui verè dignior eſt, eligant, proponendo eis virtutes veras illius, ſine datione, vel promiſſione alicuius rei, & abſq; minis, inſinuãdo etiã vitia vera, & nota alterius minus digni, vt excludatur, bona eſt ſubornatio: Sicut è contrà, dum procurantur vota pro indigno, vel pro minus digno, præſertim ſuadendo virtutes falſas, & diſſuadendo vitia nota, ſeu dum etiam pro aliàs digniſſimo procurantur vota mediãtibus donis, promiſſionibus, vel minis, mala eſt ſubornatio.

Quæ ſit bona, vel mala ſubornatio? Exemplificatur de bona. Item de mala ſubornatione.

Non eſt prohibita bona, ſed mala ſubornatio. 19. De ſubornatione ergo mala Regula 1. intelligitur; Subornatio enim bona prohibita non cẽſetur, Rodriq. *d. ar.* 1. & Leza. *to.* 1. *c.* 15. *n.* 24. vbi præmiſſo, & ponderato *Decreto Clem. VIII. regiſtrato hic ſup. n.* 3. ait; Per hæc non tolli, quo minus electores procurare poſſint, vt dignis Dignitates dentur, & indigni excludantur, cum, vt in primis Decreti verbis patet, Pontifex officiorum ambitus prohibere intenderit, & ſubſcribunt Nauar. & Peirin. *locis relatis ibidem* à Leza.

20. Non deſinam hic ſubnectere conformem doctrinam Rodriq. *to.* 2. *q. Regul. q.* 56. *ar.* 1. & Lez. *to.* 1. *c.* 15. *n.* 24. qui concorditèr dicunt, ad malam ſubornationem non ſpectare, neq; prohiberi, quin ſecum electores de eligendorum qualitatibus tractare poſſint, vitia manifeſtando, virtuteſq; inſinuando, iuſtitia, charitate, & veritate ſeruatis, ad hoc vt dignior, cæteris præferatur, cum neceſſe ſit, vt electores virtutes, nec non vitia eligendorum agnoſcant; & ijdem authores obſeruant, doctrinam hanc conformem eſſe iuri naturali, & vſui etiam piorum; Nec Summos Pontifices, nec quarundam Religionum Statuta pœnas cõtra ſubornantes in electionibus aſſignantia hoc prohibere; Prohibitioneſq; in propoſito intelligi debere de illis, qui precibus, vel donis voces, procurant, ob finem malum, vel vitia, ſeu virtutes mentiuntur eligendorum; Tractatus igitur conſultorij omninò liciti ſunt, *c. ſi tranſitus, diſtinct.* 79. & probat Dia. *p.* 2. *tr.* 16. *reſol.* 37.

Tractatus cõſultorij liciti ſunt.

21. AMPLIATVR Limitatio 2. Vt bona ſubornatio non modò licita ſit, ſed etiam expediens, & ſæpè neceſſaria, præſertim vt Præſides Capitulorum, qui præcipuè te-

Bona ſubornatio expediẽs, & neceſſaria.

 nen-

Digitized by Google

nentur media dirigere ad bonam electionem, bona vtantur ſubornatione, & electores inſtruāt, moneant, hortentur, modeſtè, ſuauitèr, charitatiuè, & religiosè ſuadēdo, & inducendo, vt digniorem eligāt, eiuſdem veras virtutes gubernio neceſſarias proponendo, hoc inquam, & expediens, & neceſſarium eſt, ita Caſtell. *de elec. Canon. c.3.n.6.* & Lez. *to.2. cap. 12.n.32.* Vbi etiam ait, quòd hoc facientes, rem Deo gratam, Religionibuſque valdè vtilem præſtabunt.

Error nolentium benè ſubornare.

22. Ex ſupradictis manifeſtè deducitur, quam allucinētur nonnulli nimis puſillanimes trepidantes timore, vbi non eſt timor, præcipuè, ſi Præſides ſint, qui timentes cenſuras, pœnaſque contra malè ſubornantes vibratas, non audent, prout licitè poſſent, & deberent, in bona ſubornatione, & in licitis tractatibus, ſe ingerere; Et veh iſtis, dum indebitè tacent, & eorum taciturnitate in cauſa ſunt, vt magis digni non promoueantur, ſed vel minus digni, ſeu etiam indigni eligantur; Et tunc præcipuè tenentur prædicti non ſilere, dum alios mala ſubornatione indebitè loquuturos præuident, pro ſe, vel pro alijs peſtifera ambitione, ſacris Canonibus exoſa, *c. cum petitam, de electione*, qui quidem peruersè tractātes, nimis temere in omnes ruunt cenſuras, & pœnas contra ſubornantes meritò fulminatas, quandoq; clauſis, vel obcæcatis oculis à paſſionibus odij, vel amoris, ſeu ab intereſſe lucri, ſiuè ambiti honoris aliquandò verò apertis, & videntibus oculis, ex iiſdem motiuis in tale

Et malè volentiū ſubornare.

infernale baratrum præcipites ſe dant: non raró cum Religionis damno notabile, & irreparabile.

23. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt pœnæ in ea inſinuatæ non incurrantur, niſi à procurantibus cū effectu, & electione iuxtà procurationem ſecuta, per ea, quæ habentur, *in c. perpetuo, de elect. in 6. & ibi* glo. *ver. perpetuo*, & Io. Andr. *n.* 2. Vbi hanc ſtatuit Regulam: Pœnam, quæ ipſo iure delinquenti infligitur, non incurrit is, qui cogitauit, & aliquid egit, ſed non perfectè, etiam ſi per ipſum non ſteterit; Et huic doctrinæ ſubſcribit Nauar. & poſt ipſum Peir. *de ſubdito, q.2.c.2.§.11.*

Pœnæ cō tra ſubornātes, effectu ſecuto intelliguntur.

24. REGVLA 2. ſit. Scientèr indignum Prælatum eligētes grauitèr culpabiles ſunt, & mortalitèr peccant contrà iuſtitiam diſtributiuam, Sot. *lib.3. de iuſt. & iur. q. 6.n.2. concl.7.* Lez. *to.1.c.15.n.14.* Nauar. quem communitèr ſequuntur Sūmiſtæ, Miran. qui eum refert *in Man. to.2.q.23. ar.13.* D.Thom. *2.2.q.63.ar.2.* quem ſequuntur alij Theologi, & ita habetur, *in c. conſtitutus, de appel* & in Concil. Trid. *ſeſſ.24. de reform. c.1.* vbi habentur hæc verba. *Omnes, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum ius habent, mortalitèr peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis vtiles, ipſi iudicauerint, præfici, diligenter curauerint.* Et hæc Regula multò magis procedit, dum electores iurant dignum eligere, & certo certius, dum digniorem; quo caſu indignum eligentes, dubio procul, eſſent periuri, immò quamuis dignum tantùm eligerent.

Indignū eligentes peccant mortalitèr.

Et dato iuramēto eſſent periuri.

25. AM-

Participant in peccatis, & ad dãna tenentur.

25. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt eligentes indignum, participes ſint omnium peccatorum à tali indigno in officio commiſſorum, Sorb. *in Compend. Triuil. ver. electio in fin.* Rodriq. & Leza. *to.* 1. *c.* 15. *n.* 14. & declarat expreſsè, *vbi ſup.* Conc. Trid. Et vlteriùs ad damna indè Religioni ſecuta tenētur, Sot. *lib. 3. de iuſt. q. 6. ar. 2.* Nauar. quem ſequitur Leza. *d. n.* 14. Anchar. Fely. & Graff. qui hos refert; *par. 1. lib. 2. cap. 99. nu* 11. Præterea incidunt in ſuſpenſionem triennio à Beneficiis, latam, *in c. cum in cunctis, §. fin. de elec.* & notant Nauar. *in c. Sacerdos, de pœnit. diſt. 6.* & Leza. *d. n.* 14. Dummodò d. indignitatem extra Sacramentum Confeſſionis nouerint, Rodriq. *in q. Regul. to. 2. q. 53. ar. 4.* & Leza. vbi ſup. Et nota, hanc ſuſpenſionem locum habere conſequentèr in Ampliationibus ſequentibus, in quibus de indigni electione agetur.

In nullo caſu licet indignũ eligere.

26. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt in nullo caſu indignum eligere liceat, & caſu quo omnes de corpore Capituli eſſent indigni, extraneus eligi deberet, Rodriq. *q.* 51. *ar.* 11. Sot. *d. ar.* 2. & Leza. *n.* 14. Neq; in caſu, quòd omnes electores indignum eligere vellent, illi ſuffragium dare liceret, Vaſq. & Leza. *n.* 14. vbi tamèn cum Bann. condeſcendit, quòd pro bono pacis poſſet quis ſuffragari minus digno, dum omnes alij illum eligere vellent, captiuando proprium intellectum in obſequium omnium aliorum, quòd dignior ſit.

An occulta delicti eligendi pernitioſi ſint manifeſtanda?

27. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt ſciens aliquem fore pernicioſum Communitati, ſi eligeretur, quia ſit malæ vitæ, & conſcientiæ; dum agitur de hoc eligēdo in Prælatum, qui eius delicta, etiam occulta, ſciret, reuelare teneretur, aliàs peccaret, magis enim bono communi conſulere aſtringimur, quam ſecretum ſeruare, Rodr. *in q. Regul. to. 2. q. 53. ar. 3.* Peirin. & Leza. *to.* 1. *c.* 15. *n.* 15. qui tenent, ſecus dicendum eſſe, dum eligendus tantùm vni, vel alteri particulari in rebus parui ponderis futurus eſſet pernicioſus.

Excõmunicatum eligentes peccant; & admiſſus electionem inficit.

28. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt peccent mortalitèr eligentes excommunicatum maiori excommunicatione, cum hæc Canonicum ſit impedimentum, ne quis eligatur, *c. conſtitutis, il* 1. *de elect.* & not. Angelica, *ver. electio, n.* 23. & Leza. *nu.* 5. Et hinc eſt, quod talis non poteſt admitti ad electionem Canonicam, ſed expelli debet, aliàs enim electionem inficeret, & dum ſcientèr à Capitulo admitteretur, electio rueret, Caſtell. *de elect. Canon. c. 4. n. 46.* vbi diffusè de hac materia agit, & idem tenet, *in c. 5. n. 16. ex c. illa quotidiana, de elect.* vbi glo. & Panorm. & clarius, *n.* 3. vbi citat Hoſtien. Excommunicatus namque maiori excommunicatione, non modò non poteſt eligi, ſed nec eligere, *vt eſt tex. in c. cum inter, in fi. de elect. & in c. cum dilectus, de cenſur.* & electio ab illo facta, eſt nulla, Connex. *to. 2. p. 3. tr. 5. de excom. diſp. 11. §. 5. dub. 1.* vbi plura ad intentum, & Leza. *c.* 15. *n.* 5.

29. SVBAMPLIANT DD. citati à Caſtell. *nu.* 18. vt procedat Ampliatio in excommunicato occulto,

Quid ſi occultus ſit excõmunicatus?

culto, ſi conſtiterit poſteà, quòd tempore electionis extiterit excõmunicatus; Sed oppoſitum tenendum videtur, *poſt extrauag. Mar. V. ad euitanda, &c.* vbi ſolùm denunciatus, & declaratus ſpecialitèr, & publicus percuſſor Clerici determinatur, quòd ſit euitãdus, & conſequentèr, quòd admitti non poſſit ad electionem actiuam, nec paſſiuam, & ita tenent Sayr. *lib. 2. de cenſur. c. 6. n. 6.* & Molfeſ. *p. p. ſua ſum. Mor. tr. 6. c. 16. nu. 74.* citans Azor. Miran. & Suar. nempè, quòd poſt dictam Extrau. occultus excommunicatus maiori excommunicatione, ſi admittatur ad electionem actiuam, & etiàm paſſiuam, quamuis ſcienter à Capitulo, dum huiuſmodi non eſt denũtiatus, nec publicus Clerici percuſſor, per hoc electio non rueret; & Ampliatio 4. cum ſua Subampl. procedet de iure antè dictam *Extrau.* nõ autem poſt; Quamuis eligentes ſcientèr excommunicatum talem, mortaliter peccarent, dando indigno vota, ſcilicèt exiſtẽti in peccato mortali, iuxta probanda infra in Ampliatione 7. *n.* 215.

Peccãt in famẽ eligentes.

30. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt peccent mortalitèr infamem eligentes, talis enim, electionis eſt incapax, Suar. *to. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 3. n. 28.* & Leza. *to. 1. c. 15. n. 25.* Caſtellin. *de elect. canon. c. 11. n. 38.* Suar. Gemin. & Sigiſm. *de elect. dub. 86. n. 5.* alios inducens & eſt tex. *in c. ſi aliqua diſt. 51.* Paritèr infamis incapax eſt actiuæ electionis, vndè, nec eligere poteſt, Suar. *to. 5. diſput. 48. ſect. 3. n. 2.* Actus enim legitimi infami interdicti sũt, gl. *in c. vt circa ver. eligentium, de elect. in 6. l. actus, ff. de reg. iur.* Ex quorum numero eſt eligere, *c. ſolet, in fi. de ſent. excom. in 6.*

Ex hac doctrina infertur; Infamatum per accuſationem, denunciationem, ſeu inquiſitionem de aliquo graui crimine non poſſe ad dignitates, & honores promoueri, *c. omnipotens. de accuſ. & c. tantis, diſt. 81.* & tenuit Rota Rom. *deciſ. 293. n. 2. coram Card. Seraph.* Sed hæc illatio minimè procedit, niſi quatuor concurrentibus. Primo; Vt lis ſit pendens; Secus, dum iudicium non dum eſt inchoatum, eo quod prætenſus Reus non dum fuit citatus, ſeu vocatus, vel iuſſus ad culpam intimatam reſpondere, cum ſinè citatione nõ ſit iudicium, nec lis pendẽs, Nauar. *lib. 5. conſil. de accuſat. conſ. 7. n. 5.* in quibus terminis loquuntur citat. *c. omnipotẽs, & c. tantis, nec non Rota d. n. 2.* Præterea requiritur; Vt per accuſationem, denunciationem, vel inquiſitionem perſona ſit infamata apud graues, & probos viros, Hoſtien. *in c. meminimus, de accuſ.* Fely. *in d. c. omnipotens*, & Nauar. *ibidem n. 6. & 7.* Vbi declarat, apud tales viros, tunc dici quem infamatum, dum hi delictum credunt; Nec ſufficeret rumor ſparſus, & apud aliquos creditus, Nauar. *d. n. 7. per c. qualiter*, & quando il 2. de accuſat. *& ibi* gl. communitèr recepta, *in ver. inquirendum*, Barboſ. *de Offic. Epiſc. p. 2. alleg. 43. n. 14.* Vlterius neceſſe eſt; Vt accuſatio, ſiue denunciatio non ſit à maleuolis, ſiue vilibus, aliàs non impediretur promotio, Hoſtien. Io. Andr. & Fely.

Accuſatus denũciatus, vel inquiſitus eligi an poſſit?

Lis pendens, & iudicium captum, quãdo dicatur?

in

Digitized by Google

in c. meminimus, de accuſat. Sigiſm. *vbi ſup. n.6.* poſt Nauar. Azor. & alios. Et tandem 4. annus elapſus eſſe non debet; poſt lapſum enim anni, in quo tacuit accuſator, vel denunciator, prætenſus Reus promoueri valeret, gl. iura inducens, *in d. c. tantis, in ver. obrepſerit.* Hæc procedere, etiam in electore, vt ſuprà infamato, videntur.

Peccat eligens illegitimũ. 31. AMPLIATVR 6. Regulæ 2. vt peccent mortaliter ſcienter illegitimos eligentes, qui niſi ex Papæ diſpenſatione eligi non poſsũt, *c. 1. de filijs Præsbiter.* & not. Nauar. & Leza. *c. 18. n. 7.* licèt occultiſſimè illegitimi eſſent, Sylueſt. Cordub. & Leza. *ibidem*. An autem Prælati Regulares, ex priuilegio, cum illegitimis diſpẽſare poſſint, vide Leza. *cap. 18. nu 60.* vbi diffusè; Et hic tantum breuiter nota, *ex priuilegio Greg. XIV. in Bullar. Conſtit. 17. die 21. Septembris 1591.* de quo omnes Regulares participantes communicant; Quod Generales, & de eorum licentia Prouinciales, Superiores locales, poſſunt cum illegitimis ad Dignitates, & officia Ordinis, abſque Capitulo Generali, vel Prouinciali, diſpenſare: & in hoc Priuilegio fundati, ita tenent Peirin. & Leza. *to. 1. cap. 18. n. 60.* Tambur. Portel. & Sigiſmun. de Bonon. quos ſequitur Diana, *in par. 3. tr. 2. reſol. 102.* Sed ſi illegitimus occultus non diſpenſatus, in Prælatum eligatur, cum huiuſmodi electio ſit ipſo iure nulla, *c. innotuit, de elect.* & not. Sorbus, Rodr. & Leza. *c. 15. n. 38.* acceptare Prælaturam non debet: Si verò cogeretur, poſtquam reſtiterit, quantùm in eo fuerit, dum non poteſt ſinè ſua, aut ſuorum infamia, diſpenſationem petere, cum ius conſeruandi famam ſit naturale, & præponderet iuri poſitiuo, quo electio annullatur, acceptare poterit, Peirin. Rodriq. & Leza. *d. nu. 38.* Eiuſque actiones validæ erunt, iuxta tradita *ſup. q. 127. à n. 37. vſq; ad n. 42.*

Cũ quo, an Regulares diſpẽſent?

Quid ſi eligatur illegitimus?

Peccant eligentes peccatorem. 32. AMPLIATVR 7. Regulæ 2. Vt mortalitèr peccent eligentes ſcienter exiſtentem in peccato mortali, nemo enim in tali ſtatu exiſtens, ad Beneficium Eccleſiaſticum promouendus eſt, Abb. Butr. Innoc. & Hoſtien. quos refert, & ſequitur Comitol. *lib. 1. in reſpon. moral. q. 72. in princ.* talis enim ad Eccleſiaſticam Prælaturam, & ſpirituale officium exequendum indignus eſt. D. Thom. *Quodl. 6. q. 6.* & Sum. Ang. *ver electio, n. 25.* Præcipuè dum electus notorius eſt peccator, Azor. *to. 2. inſt. moral. lib. 6. c. 14. q. 10.* Nauar. & Leza. *n. 15.* Non eſt hic prætermittendum, quòd non per hoc charitas, quæ ab anima mortale peccatum tollit, eſt neceſſarium fundamentum Dignitatum Eccleſiaſticarum; Immo eſt de fide poſſe in eadem perſona eſſe peccatum mortale, & dictam dignitatem, vt determinatum fuit in Conc. Conſtãtien, *ſeſſ. 8. & 15.* & not. Caſtrus, & Rodr. *in ſum. p. p. n. 3. c. 106.*

Vel aliàs inhabilẽ. 33. AMPLIATVR 8. Regula 2. Vt generalitèr, peccent mortalitèr electores votantes in fauorem illorum qui liberi non ſunt à Canonico quouis impedimento; vt ſunt voce priuati paſſiua; inhabileſq;

Digitized by Google

leſq; quocumq; modo ad paſſiuam electionem, quamuis inhabilitas occulta eſſet, Suar. *to.4. de Relig.tr. 8. lib.2.c.4.* & Leza.*c.15.n.5.*

Et an priuētur poteſtate eligendi?

34. AMPLIATVR 9. Regula 2. Vt eligentes ſcientèr indignum, eligendi priuētur poteſtate in electione, quæ primò facienda occurrerit, *c. cum Vintonenſis*, vbi glo. & DD. *de elect.*

Regulares à S. Officio pœnitentiati ſunt inhabiles & eos promouētes, puniuntur.

35. AMPLIATVR 10. Regula 2. Vt Regulares pœnitētiati à S. Officio Inquiſitionis, quamuis pœnitētiæ tempus expleuerint, vel gratiam impetrauerint, eo ipſo ad omnes Religionis ſuæ gradus, & officia inhabiles ſint: Et tales promouentes etiam ipſo facto in ſuorum officiorum priuationem, nec non vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrant, iuxta *decretum Vrbani VIII. Anno* 1626. Vbi etiam ſtatuitur pœnitentiatos, & illos promouentes rehabilitari non poſſe, niſi à Papa, vel à Sac. Congr. S. Inquiſitionis coram Papa habenda, & not. Peirin. *to.2. Priuil. Minim. in Conſtit.9. Paul.V.n.29.* & Leza. *to.1.c.15.n.39*, vbi excipit illos, qui ſalutares tantummodò habuere pœnitentias, quæ illæ dicuntur, quæ extraiudicialitèr, & priuatim imponuntur; e.g. orationes, ieiunia, diſciplinæ, &c. & obſeruat etiam Peirin. vbi ſupra.

Quid in eligentib. minus dignum in foro poli, & in foro fori?

36. AMPLIATVR 11. Regula 2. Vt peccent mortalitèr etiam eligentes minus dignum, ita S.Thom. 2. 2. *q.63. ar.2*, quem communitèr Theologi ſequuntur, ſtatuitur, *in c. conſtitutus, de appel.* & clariùs, in Concil. Trid. *ſeſſ.24. de reformat cap.1*, illis verbis; *Omnes, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum ius habent mortalitèr peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, præfici diligentèr curauerint*; Et not. Lez. *c.15. n.12.* & Azor. *lib.6. inſt. moral. c.15. q.1. & in c.26. par.2.* vbi rationibus, & DD. authoritatibus diffuſè, ſolideque hoc probat: Quòd præſertim eſt certò certius apud nos, qui in electionibus iurare, ſicut debetur, ſolemus, vota melioribus dare; Quo iureiurãdo ſuppoſito, qui non melioribus votaret, nō modò peccaret mortaliter, ſed periurus exiſteret. Quamuis in foro exteriori digni electio digniore prætermiſſo valida ſit, aliàs enim electiones calumniari nimis poſſent, Syluest. *ver. electio 1. q.16.* Sot. *de iuſt. & iur. q.6. ar.2. concl.8.* Leza. *to. 1. c.15. n.12.* & Azor. *par. 2. inſtit. Moral. lib.6.c.15. ver. ſecundo quæritur*, & ſubſcribit Graff. iura, & DD. inducens, *p.p. lib.2. c.99. n.2.*

* Lubet hanc vltimam doctrinam, ſufficienter probatam, cum ſit nimis practicabilis, maximique momenti, ſolidiùs corroborare. Electionem igitur habitam de digno, omiſſo notabiliter digniore, in foro fori validã eſſe, vltra præcitatos, apertè etiam tradunt D. Thom. *2.2.q.63.ar.2.ad 3.* poſt eum Rodriq. *in q. Regul. q. 52. art. 5.* Abulens Panorm. Franch. Imol. Præpoſ. Dec. Pariſ. Nauar. & plures alij, quos citans, In ſingulis ſua loca refert, & ſequitur Sigiſmun. Bononien. Capuccinus *in ſuo docto tract. de elect. p.1. cap. 5. dub. 34. nu.1.* Et eſt communis ſententia DD. teſte Salon. *in 2.2.q.63.ar.2.*

con-

Digitized by Google

centrou.3. col.4. verſ. obſeruemus.

* Fauet huic ſolidæ opinioni textus *in c.cum nobis, de elect. c.niſi cum quidam, §. pro defectu, de renun. & c. fin. de præſump.* & tenuit Rota Romana, *in Eugubin. Paroch. S.Venantij 13. Ianuar. 1623. coram Remboldo*, eamdemque ſententiam toties firmauit ipſa Rota Romana, vt patet *deciſ.4. 5. 6. & 7. apud Marcheſ. par. 1. tit. de commiſſ. appell. in nou. benef. c.7. in fin.* Et agendo de electionibus Prælatorum Regularium, *deciſ.65. n.8. par.1. in recent.*

* In beneficijs non curatis nulla prorſus difficultas eſt in noſtra propoſita doctrina, cui ſubſcribit etiam Beltraminus, *in annot. ad deciſ. 11. Gregor. XV.* Qui tamen in Parochialibus, & Curatis eamdem aſſerit periculoſam, ſuſtinens in his, dum minus dignus eligitur, nullam eſſe electionem, inducens *duas Rotæ deciſ. Conc. Trid. & Bullam Pij V.*

* At non obſtant *d. duæ deciſ.* quia vt not. *vbi ſup.* Sigiſm. non ita clarè loquuntur, & præcitatæ hic ſupra pro noſtra ſententia, liquidè exprimunt intentum, maiori ſtudio, vt legenti patet, ſunt elaboratæ, & poſteriores ſunt maximè præallegata Egub. quæ emanauit anno 1623. cum vna citata ad oppoſitum, ſit anni 1603. & altera 1609. Vnde poſteriores derogant prioribus, ſicut in ſimili reſpondit *Rota deciſ.1029. n. 13. coram Seraph.*

* Neque obſtat Conc. Trid. & Bulla Pij V. quæ vt declarat *Rota in d. Eugub.* vendicat ſibi locum, dum probatur liquidè, per concludentes probationes, Epiſcopum irrationabilem, & doloſum habuiſſe iudicium, & ſimilem declarationem habemus de Conc. Trid. per Sac. Cong. teſte Rota *in eadē Eugub.* Immo hoc idem ſentit Beltraminus *in addit. ad deciſ. 538. nu.6. coram Greg.XV.* inducens in cōprobationē Mareſcot. & plures Rotæ deciſ. Et cum fere impoſſibile ſit in foro externo liquidè per concludentes probationes conſtare de dicto irrationabili, & doloſo iudicio, ſequitur, electiones de minus digno, validas eſſe; Et ideò non modò cenſeo hanc non eſſe periculoſam doctrinam, immo exiſtimo cum d. Sigiſm. *vbi ſup. nu.3.* tutius vniuerſalitèr eamdem ſequendam in praxi, aliàs electiones, vt dicebam; eſſent litibus innumerabilibus ſuppoſitæ.

37. Corollarium hic ſubnectere opere pretium duxi; Quoniam in materia huius q. de electione, non rarò accidit, vt prætendantur illegitimæ, & nullæ electiones; Ideo notandum, & memoriæ tenendum eſt, ad ſaluandas ſaltem electorum actiones, & conſequentèr ad plurima vitanda delicta, & pœnas, quamuis nullitèr promoti eſſent electi. Quod quæcumque, & quantumuis inualida, nullaq; electio, & prouiſio ſit Superioris, Iudicis, Parochi, Confeſſarij, vel ſimilis, certa eſt doctrina, leges Ciuiles, & Canonicas talibus electis iuriſdictionem tribuere, & per cōſequēs geſta ab eiſdem, valida eſſe, tam in foro fori, quam etiam in foro poli, duobus concurrentibus. Geſta à nulliter electis, quādo ſuſtineātur.

38. Primum ex parte electorum,

De titulo colorato, & errore cõmuni.

quòd habeant titulum coloratum, nempè ab eis, qui facultatem habent titulum talem tribuendi; Alterum ex parte populi, vt communi errore electi pro talibus habeãtur; Quibus duobus cõcurrentibus (dummodo non ſit res requiſita de iure Diuino, vt in Sacerdote, ad hoc vt cõſecret, vel abſoluat à peccatis, eſt neceſſarius de iure Diuino verus Ordo Sacerdotalis) Ius ipſum ad ſingulos actus, propter bonum commune, iuriſdictionẽ confert, *vt eſt tex, & ibi DD. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. & in c. infamis, vbi Canoniſta verſ. veruntamen, 3. q. 7. fusè* Paludan. *in 4. diſt. 17. q. 6. ar. 2.* Filliuc. *to. 1. tr. 7. c. 9. n. 227.* Sanch. concordãtes inducẽs, Suar. Regin. Villalob. & Dian. plures citãs, *par. 2. tr. 16. reſol. 75.* Caiet. Nauar. Medin. & alij quos refert, & ſequitur Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 29. dub. 8. n. 65. & ſeq. vbi* optimè declarat, & ſolidè probat; Nec nõ infert, *n. 66.* valida eſſe acta à Prælato electo exiſtẽte ſecretè excommunicato, irregulari, &c. dum pro vero, Prælato errore communi habetur. Et idem infert de Delagato, quamuis in vtroq; caſu conferens, vel aliqui, de quorum intereſſe agitur ſcirent impedimentum: Iterum infert, *n. 67.* in eo, cui occultè iuriſdictio eſt ablata, ſed ille ſe pro Superiore gerit, & communi errore pro tali habetur: Nec non in actibus ex publico officio factis, quamuis non iuriſdictionalibus, vt in inſtrumẽto facto à Notario, & in aſſiſtentia Parochi in matrimonio, &c.

39. AMPLIATVR 1. Coroll. Vt valeant acta habentis titulum coloratum, licèt populus dubitet, an talis ſit officio priuatus? ita Panorm. *in c. nihil, de elect.* quem ſequitur Roſell. *verſ. Confeſſor 3. in fin.* & Sylueſt. *ver. Confeſſor 1. q. 19.* Sanch. & Henric. quos refert, & ſequitur Leſſ. *lib. 2. de iuſt. & iur. c. 29. n. 68.* vbi reddit rationem, quià cum antè haberetur ille pro Superiore, non debet proptèr dubium ſuperueniens ab officio eijci, in dubio enim nemo ſuo iure ſpoliandus eſt, melior enim in dubio eſt conditio poſſidentis.

Quid ſi populus dubitet priuatum eſſe illũ, qui titulũ colora tum habebat?

40. AMPLIATVR 2. Corollar. Vt valida ſint geſta, vt ſupra, in foro externo, & etiám conſcientiæ ſinè titulo colorato, interueniente tantùm errore communi, ita Baſil. Pontius, qui adducit huius ſententiæ rationes, *lib. 3. de matrim. c. 22. n. 46.* Io. Sanch. *in ſelect. diſp. 44. n. 3.* quos ſequitur Dian. *par. 2. tr. 16. reſol. 45.* & iterum hanc opinionem libenter amplectitur Dian. *in 3. par. tr. 4. reſol. 142.* inducẽs Molfeſ. *in ſum. to. 1. tr. 7. c. 13. n. 21.* & hanc opinionem *in d. reſol. 45.* ipſemet Dian. vocat nouam, & ſatis probabilem.

Vel ſi deſit colora tus titulus.

41. Sed contrà eandem opinionẽ ſentiunt grauiſſimi DD. & præſertim Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 21. n. 49. per c. infamis, 3. q. 7. & l. Barbarius, de offic. Prætor.* concordantes DD. citãs; Leſſ. *lib. 2. de iuſt. & iur. c. 29. n. 68.* Suarez, Reginal. Coninch. Villalob. Filliuc. Io. Valer. & Fagundez, quos refert Dian. *d. reſol. 45.* ſed non ſequitur, & ego eoſdem libentiſſimè ſequor, cum eorum ſit adeo communis opinio.

42. AM-

Opinio probabilis tribuit iuriſdictionem.

42. AMPLIATVR 3. Coroll. Vt non modò error communis, ſed etiam probabilis DD. opinio efficiat, vt Eccleſia iuriſdictionem det cum tali opinione operanti, quamuis illa in rei veritate falſa eſſet opinio, Henriq. quē ſequitur Leſſ. *de iuſt. & iur. lib. 2. c. 29. n. 68.* & fauet Suarez, *in 3. p. to. 4. diſp. 26. ſect. 6. n. 7.* De opinione probabili apud Dian. *p. 2. habes tract.* 13. *integrum*; Quæ autem opinio probabilis dicatur, vide infra, *q.* 143. *n.* 4.

De iniurijs factis illatis, & de earum pœnis. Quæſtio 128.

1 IN *Superioribus qq.* viſum eſt de iniurijs verbis, ſeu ſcriptis illatis, in hac reſtat agere de illatis iniurijs factis; de quibus, cum plura, *in præcedentibus actum, & in ſequentibus in hoc Tractatu agēdum ſit,* cum, vt ait Farin. *q.* 105. *in princ.* regularitèr ſine iniuria, delicta nō ſint, ideò, *in hac q.* pauca tantummodò erunt tangenda.

Iniuria factis illata eſt grauior quam verbalis, & grauius punitur.

2. REGVLA ſit. Iniuria factis illata, cum grauior ſit, quam verbalis, *iuxta l. Prætor, in fin. ff. de iniur.* & notant Bart. *in l. nō ſolum, §. mandato, ff. eodem*, Carer. Conrad. & Farin. *q.* 105. *n.* 181. Et cum iniuriarū pœna criminalis ſit arbitraria, ſecundùm Abb. Albert. Ang. Fely. Hoſtien. & Far. cum pluribus concordantibus, *nu.* 56. conſequenter etiam hæc arbitraria erit, ſed grauior, ad hoc, vt iuxta menſuram delicti ſit, & plagarum modus, *c. ſicut dignum, de homicid. & c. vt Clericorum, de vita, & honeſt. Cleric.*

De percuſſione baculi.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt grauis, & atrox iniuria reputetur percuſſio fuſte, aut baculo, *§. atrox*, vbi Aret. qui ampliat, etiam quod cædatur perſona vilis, & ignobilis, Peirin. Bell. qui ait, quod apud milites cæſio baculo, magis eſt ignominioſa, quam vulneratio, Graff. Conrad. & Farin. *q.* 105. *n.* 215. Qui, *n.* 217. notat quòd licèt percuſſio baculo facta, grauis offenſio, ſeu læſio dici nō poſſit, præſertim ſine tumore, liuore, aut ſanguine, ex ea tamen grauis infertur iniuria, vt probatur argumento à multò magis, ex dicendis infrà proximè, *n.* 5. & 6.

4. Pœna autem de iure imponēda ex percuſſione illata baculo, vel fuſte inſinuatur, ab Afflict. *in Conſtitutione Regni, ſi quis aliquem*, à Gram. *deciſ.* 17. a Clar. *§. iniuria in princ.*

Alapa.

5. AMPLIATVR 2. Regula; Vt alapa dicatur grauis, ſeu atrox iniuria, Far. *q.* 105. *n.* 210. vbi de veriori, & ita ab omnibus communiter reputari, teſtatur: Exiſtimans omninò grauem talem eſſe iniuriā; ſiue percuſſus ſit nobilis, ſiue vilis, ſiue Clericus, ſiue laicus; Licèt ſuſtineat non eſſe grauem offenſionem, nec corporalem grauem læſionem; Et in comprobationem huius Ampliationis, plures inducit DD. *nu.* 207. Quamuis contrà faciant inducta ab eodem, *n.* 268.

Pugno.

6. Idem ferè, quòd de alapa, concludit de pugno Farin. *n.* 213. & 214. de mente Aret. & Bar. Præſertim, dum pugnus infertur nobili, vel militi, vel cum ratio loci, & Dignitatis ita ſuadet.

7. AMPLIATVR 3. Regula; Vt

Digitized by Google

De a lme natione.

iniuria dicatur facto illata, non modo ſecuta percuſſione, ſed etiã per admenationem, *l. apud Labeonem*, *§.* 1. vbi Ang. *ff. de iniur.* Viu. *deciſ.* 368. *n.* 3. Gom. Iodoc. qui exẽplificat in oſtendente vibrare lapides, baculum, cultrum, aut ſimilia, Bai. qui ait, quòd retinens equum freno dicitur perſonaliter equitantem offendere, quamuis illum non percutiat, & Far. *q.* 105. *nu.* 7. vbi concordantes inducit: Qui, *n.* 7. indicat remiſſiuè alia iniuriarum exempla facto illatarum.

Vel retinẽte freno equũ.

Vel alio modo læ dente facto digni tatem.

8. AMPLIATVR 4. Regula; Vt iniuria dicatur inferri, vbi ex facto alicuius Dignitas læditur, vel eius opinio minuitur, *l.* 1. *§. omne autem*, vbi ponuntur exempla, *ff. de iniur.* Ang. Bai. Hoſtiẽ. & Far. *n.* 15. *& ſeq.*

Quid in magiſtro verberãte?

9. LIMITANTVR 1. propoſitæ Ampliationes; Vt non procedant in magiſtro, qui diſcipulum verberando non tenetur iniuriarũ actione, cum in eo animus non præſumatur malus, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 364. *n.* 10. Fari. alios inducens, *n.* 133. Quód intellige, dũmodò leuitèr, & moderatè verberet, ſecus ſi modum excedendo grauiter, & atrociter, Menoc. *ibidem*, *n.* 12. *& ſeq.* Neuizzan. qui dixit, quod ex qualitate inſtrumenti animus magiſtri dignoſcitur, ſubdens cum Barba. decapitandum eſſe magiſtrum verberantem diſcipulum vſque ad mortem, Clar. Farin. & alij, *n.* 334. *& ſeq.*

In patre?

10. LIMITANTVR 2. Ampliationes in patre verberãte filiũ, qui non præſumitur animum habere iniuriandi, ſed corrigendi, & ideò iniuriarum actione nõ tenetur, niſi iniuria atrox ſit, Aret. *in §. atrox, Inſtit. de iniur.* Ang. qui ait, quod filius in poteſtate exiſtens, debet ſuſtinere omnia verba iniurioſa à patre prolata; immo nõ poteſt ſe defendere aduerſus patrem eum verberantem, vt ſcripſit Farin. *q.* 125. *n.* 102. *& ſeq.* & huic limitationi ſubſcribunt Boſſ. Conrad. & idem Far. *q.* 105. *n.* 138. dummodò iniuria nõ ſit atrox, aliàs enim pater poſſet criminaliter puniri, vt probat idẽ Far. *q.* 105. *n.* 141. *& ſeq.*

In domino?

11. LIMITANTVR 3. dictæ Ampliationes in famulo verberato a domino, quià, vt ſuprà, præſumitur fieri correptionis gratia, & & ideò non intrat pœna iniuriarũ, Clar. *in praxi*, *§. fin. q.* 56. *verſ. poteſt etiam*, & ibi Bai. Menoc. Boer. & Farin. *n.* 146. *q.* 105.

In amico, ſen cõiun cto?

12. Idem dic in amico, qui non præſumitur iniuriandi animo amicum percutere, Aym. Far. & alij, *q.* 105. *n.* 147. qui, *n.* 148. ait, hoc multò magis procedere in coniuncto, Ang. Aym. Menoch. qui ait, quòd ſeniores propinqui poſſunt ex cauſa correctionis caſtigare iuniores, & frater ſenior iuniorem; immo etiam ſenior non propinquus poteſt, correctionis cauſa caſtigare iuniorem, Maſcar. & Far. *n.* 148.

Seniore.

In ioeante.

13. LIMITANTVR 4. Ampliationes in eo, qui ioci gratia, aut ludendo, facto iniuriarum infert, qui non tenetur actione iniuriarum, Maſcar. *de probat, lib.* 2. *concl.* 902. *n.* 5. Ang. & alij, *in l. ſi non conuitij, C. de iniur.* Specul. Far. cum concordantibus, *n.* 125. *q.* 105.

14. LIMITATVR Regula cum Ampliationibus; In eo, qui iure publi-

Digitized by Google

In Iudice faciente publico iure. publico, vel aliquid auctore Iudicè facit, qui ad pœnam non tenetur, iuris enim executio iniuriam non habet, *l. iniuriarum actio*, §. *is, qui iure, &* §. *quæ iure*, & ibi gloſ. *ff. de iniur.* Ang. Hoſtien. & alij cum Farin. *q.* 105. *n.* 130. Boſſ. *tit. de iniur. num.* 11.

Niſi ſe gerat, vt priuatus. 15. Quod intellige, dummodò Magiſtratus non agat aliquid iniurioſè, aut per iniuriam, ſeu fiducia Magiſtratus, quaſi priuatus egerit, quia tunc actione teneretur iniuriarum, *l. nec Magiſtratibus*, vbi Alber. *ff. de iniur.* Felyn. Natt. Oldrad. & Baiar. ad Clar. §. *iniuria*, *n.* 26. & hos ſequitur Farin. *q.* 105. *n.* 131. *& ſeq.*

De materia huius q. plura apud Farin. *q.* 105.

De delictis innominatis, & extraordinarijs, eorumque pœnis, Quæſtio 129.

Quæ nominata, & innominata delicta ſint? 1 PRAEMITTO, quod delicta quædam ſunt nominata, quæ à iure nomen habent particulare, vt furtum, adulterium, & ſimilia, de quibus *ſup.* actũ eſt; Quædam verò ſunt innominata, e. g. domum ingredi, aſcendere per feneſtram, &c. hæc enim ſunt nomina actus, & non delicti, cum poſſint illa ſinè delicto fieri, ita Bart. *in l. nunquam, ff. de priuat. delict.* Blanch. qui de communi, Foller. & Far. *q.* 18. *n.* 19. Et addit Boſſ. *in tit. de extraord. crimin. in princ.* quòd nominata crimina coincidũt cum criminibus ordinarijs, innominata verò cum extraordinarijs; ſed hoc vltimum alij alitèr declarant, vt refert Farin. *n.* 21. Et cum hic de extraordinarijs, & innominatis delictis ſit agendum.

2. REGVLA ſit. Delicta extraordinaria, pœna etiam extraordinaria, arbitrio Iudicis, regularitèr puniuntur, argumento, *l.* 1. *ff. de extraord. crim.* Bonacoſ. *in ſuis communibus opin. in extrau. poſt par.* 2. *pag. mihi* 133. *in fin. & ſeq.* vbi alia iura refert, Bartho. Tege. Rubeus, & non diſſentit Farin. *q.* 18. *n.* 21. & faciunt dicta per Boſſ. vbi ſup. nempè, quòd extraordinaria crimina dicuntur, quæ certum nomen non habent, ſed extrà ordinẽ puniuntur; Vbi tamèn vult, quòd non ex eo dicantur extraordinaria, quià extra ordinem puniuntur, cum etiam hoc pacto, aliquandò delicta ordinaria puniantur; ſed potius ita appellentur, eo quod nomen clarum, & proprium non habent, Specul. *tit. de accuſ. verſ. nunc.* Innominati, ſeu extraordinarij delicti pœna.

3. AMPLIATVR Regula; Vt etiam extraordinariè crimen ſtellionatus puniatur, *l.* 2. *&* 3. *ff. de crim. ſtellion.* Menoc. & Farin. cum alijs, *q.* 19. *n.* 34. Pœna ſtellionatus.

4. Sed nota 1. quod crimen ſtellionatus dicitur à ſtellione, qui eſt ſerpens non diſſimilis lacertæ, tergum habens depictum velut varijs ſtellis, quia hoc crimen continet in ſe verſipellitatem doli, vt declarãt DD. communitèr, *in rubr. C. de crimin. ſtellion.* Menoch. & Far. *q.* 19. *n.* 33. Et hoc animal fraudulentèr, & doloſè homini inuidet, ſecũdùm Plin. *lib.* 30. *n.* 10. ideò quandò quis alterum callida quadam impoſtura, & dolo fraudat, dicitur à iuriſtis criminis ſtellionatus Reus. Vnde dicitur.

5. No-

Digitized by Google

Differentia inter innominatum delictum, & ſtellionatum.

5. Nota 2. quòd in hoc differt crimen innominatum, ſeu extraordinarium à crimine ſtellionatus, quod de ſtellionatu punitur quis, dum in aliquo facto in ſe non malo, non eſt aliud crimen, quòd obijciatur, niſi dolus, *l. 3. §. ſtellionatum, ff. de crim. ſtellion.* De innominato verò, ſeu extraordinario crimine punitur, qui delictum quidā commiſit, quod obijcitur, ſed nomen proprium non habet, Farin. *q. 19. n. 33.* & optimè declarat Boſſ. *tit. de extraord. crim. n.* 1. vbi exemplificat in ſolicitante ad adulterium, vel ad alia turpia; in deturpante veſtimēta alicuius; & in proijciente ſordes in puteum alterius, citans plura iura, & præſertim, *l. 1. ff. de extraord. crim. & ibid.* Boſſ. *vſque in fin. tit. exemplificat de alijs criminibus.*

Sed confunduntur.

6. Nota 3. quòd licèt ſtricto modo ſumendo crimen ſtellionatus, hoc diſtinguatur, vt dixi, à crimine innominato, tamèn largo modo accipiendo nomina horum criminum idem ſignificare videntur, & propterea, dum crimen non habet proprium nomen, quamuis, proprius titulus ei non deſit, dicere ſolent DD. quod pœna ſtellionatus ſit infligenda, vnde Alber. *in c. fin. de reſcript.* vult, quòd abutentes reſcripto Apoſtolico, de crimine ſtellionatus puniri poſſint. Plura exempla in propoſito habes apud Boſſ. *in tit. de crim. ſtellion.* præſertim, *n.* 2. qui *in ſeq.* exemplificat in ſubtrahente probationes, de licitante maiori prætio, vt noceat tertio, &c.

In innominato, qualitates delictum inferentes probandæ ſunt.

7. LIMITATVR Regula; Vt non poſſit infligi pœna pro delictis extraordinarijs, ſeu innominatis, niſi vltra probationem actus, probentur etiam qualitates inferentes ad delictum, aliàs non diceretur conſtare de delicto commiſſo in genere: Declaro, & inſimul probo. In delictis nominatis, vt ſunt furtum, homicidium, &c. quæ ſine dolo committi non poſſunt, probatis prædictis actibus, vnde delicta nomen acceperunt, probata cenſentur illa delicta in genere; At in delictis innominatis; vltra probationem actuum, puta domus ingreſſionis, aſcenſionis cum ſcala per feneſtram, debēt probari qualitates inferentes ad delictum, aliter enim, vt dixi, de delicto in genere commiſſo, non diceretur cōſtare, ita Bar. *in l. nunquam, ff. de priuat. delict.* quem ſequitur Foller. *in praxi crim. verb. capiat informationem, n.* 8. Blanc. qui teſtatur de communi, & Far. *q. 18. n. 19.* Plura apud Farin. de hac materia, *in d. q. 18. & 19.*

Pœna furtiuè ordinati.

8. Plures breuitèr hic pœnas inſinuabo, innominatorum, extraordinariorumq; delictorum. Furtiuè Ordines ſuſcipiens, characterem quidem ſuſcipit, ſed in pœnam Ordinis executionem non habet, Hoſtien. quem refert, & ſequitur Paul. Berti. *in to. 4. qq. Regul. tit. 28. c. 5. n.* 11. vbi cum Abb. declarat, Ordinantem in hac pœnæ diſpenſare poſſe; Diciq; furtiuè Ordinatum, qui ſine examine Ordines ſuſcipit, Ordinante hoc neſciente. Antè legitimā ætatem Ordinatus ipſo iure ſuſpenſus eſt, & celebrās irregularis efficitur, & à ſolo Papa di-

Ante legitimam ætatem.

Digitized by Google

Per ſaltū diſpenſatur; Ita Pius V. *in extrau. ad ſacrorum Ordinum*. Per ſaltum promotus, ſi ignorantèr, eius ſuſpenſio ab Epiſcopo ſi ſcientèr à Papa tantùm diſpenſatur, Hoſtie. *in Sum. de Cleric. per ſaltum promot. n.4. in fin.* Sacerdos, qui eadem die, citra caſus permiſſos, Miſſas plu- ries celebrat, pœna arbitraria puniendus eſt, Diaz. & Menoch. *de arbitr. caſu* 407. *n.* 5. grauiori, vel mitiori, iuxta comitantes circumſtantias; Et Genuen. *in prax. c.*46. refert, Neapoli ob celebrationem duarum Miſſarum eadem die ex auaritia pro pecunia fuiſſe ſæpè inflictam pœnam ſuſpẽſionis à celebratione, nec non triremium per tres annos; Vbi infert, ceſſante auaritia, & aliqua cauſa, licèt non adeò vrgente, interueniente, non adeò acrem imponendam eſſe pœnam. Inchoatum Miſſæ Sacrificium Sacerdos intermittẽs, in ſuſpenſionis pœnam incidit à Miſſæ celebratione *c. nullus Epiſcopus, de conſecr. diſt.* 1. Nec non in maiorem excommunicationem, *c. nihil*, 16. *q.* 1. Sed ambæ iſtæ cenſuræ ſunt ſententiæ ferendæ, vt not. Pelliz. *in manu. Regul. tr.* 9. *c.* 4. *nu.* 181. Si quis verò, ante Presbyteratus ſuſceptionem, Miſſam celebret, à Regulari Superiore puniri non poteſt, ſed ab Inquiſitore, Rodriq. *to.* 2. *q.* 28. *art.* 2. *§. hac Conſtitutio, iuxta Bull. Gregor. XIII. officij noſtri* 1574. Et vt ſtatuitur *in Bulla Vrbani VIII. Apoſtolatus*, 1628. dummodò 20. annum expleuerit; ſiuè laicus, ſiuè Clericus; ſiuè Regularis, curiæ ſæculari, debite puniendus, poſt degradationem, tradẽdus eſt.

Pluries eadẽ die celebrantis.

Miſſam non complentis.

Celebrãtis, cum nõ ſit Sacerdos.

9. Eodem modo ab Inquiſitore degradatus, curiæ ſæculari tradendus eſt, pœnis debitis plectendus, qui cum non ſit Presbyter, Sacramentalem audit confeſſionem, *Vrb. VIII. vbi ſup.* Regularis autem, qui pro prædictis, vel alio aliquo delicto, ad S. Officium, pertinente, punitus fuit (exceptis tamen ſalutaribus pœnitentijs) licèt pœnitẽtiæ tempus expleuerit, vel gratiam receperit, ad gradus, & officia Ordinis promoueri non poteſt; niſi prius obtenta à Papa, vel à Sacr. Congr. Inquiſitionis, rehabilitationis gratia; Et dato, quòd de facto iſte promoueatur, nulla eſſet promotio, & promouentes, ipſo facto incurrerent ſuorũ Officiorũ priuationem, nec non, vocis actiuæ, & paſſiuæ, reſeruatam Papæ, & d. Sac. Congregationi, vt patet *in decreto authentico eiuſdem Sacr. Cong. iuſſu Vrbani VIII. edito* 1. *Octobris* 1626. Sacerdos verò, qui ſine Ordinarij approbatione Confeſſiones audit, ab habituali ſuſpendendus eſt iuriſdictione, quam in Sacerdotio recepit, itaut nunquam Confeſſiones audiat, niſi tantam pœnitẽtiam egerit, vt reſtitui mereatur, *c. placuit, de pœnit. diſt.* 6. At ſi Confeſſarius ſigillum frangeret, peccata in Confeſſione audita reuelando, ab omni Sacerdotali munere deponi deberet, Granadus apud Dian. *p.* 5. *tr.* 11. *reſol.* 5. Et perpetuo in Monaſterium detrudi, *c. vtriuſq. ſexus de pœnit. & remiſ.* Sed modo d. pœna detruſionis, ex conſuetudine, in pœnam triremiũ commutata eſt, teſte Farin. *q.* 119. *n.* 55. & notauit Theſaur. *de pœnis, verbo,*

Pœna audietis cõfeſſionẽ, cũ non ſit Sacerdos.

Punitus in S. Officio, nõ poteſt promoueri.

Pœna nõ approbati.

Seu frangentis ſigillum.

Pœna detruſionis, eſt cõmutata in triremes.

Digitized by Google

verbo Confeſſio, c. 4. Alij autem non Confeſſarij, qui tenentur ad ſigillum Confeſſionis, illud frangentes, mitioribus pœnis ſunt puniendi, Ochagauia, & Dia. *p.* 4. *tr.* 7. *reſol.* 11. Sicut etiam Confeſſarius, qui detegit aliquod ignominioſum, quòd non ſit peccatum, vel loquitur ſinè licentia de auditis in Confeſſione cum pœnitente, Granad. & Dia. *vbi ſup.*

Pœna cõcionantis ſine facultate.

10. Concionator, ſiuè ſæcularis, ſiuè Regularis exemptus, in alienis Eccleſijs concionando abſq; Epiſcopi benedictione, vel eo contradicente, ab Epiſcopo, tamquam Papæ Delegato, puniri poteſt, *iuxta Bullam Greg. XV. inſcrutabili.* Si d. Concionator falſa miracula, aut incerta prædicet; Si prophetias non fundatas in Sac. Scriptura euulget; Si in concionibus detrahat Epiſcopis, aut alijs Prælatis, ab officio prædicandi ab Ordinario, ſuſpendi poteſt, vt habetur *in Conc. Lateran. ſeſſ.* 11. Si proferat erroneas, ſi ſcandaloſas doceat, ſi enunciet hæreticas propoſitiones, ſuſpendi ab Ordinario poteſt, ita *in Conc. Trid. ſeſſ.* 5. *c.* 2. *de reform.*

Falſa &c.

Erroneæ &c.

Et idem Leo in ſua Conſtit. 21. paritèr excõmunicationem reſeruatam fulminat contrà Prædicatores Verbi Dei, Sac. Scripturam deprauantes, ideſt (declarat Pelliz. *in manu. Reg. tr.* 7. *c.* 2. *nu.* 156.) eam alitèr interpretantes, quam declarant cõmunitèr Sancti DD. vel certum diem Iudicij prædicentes, &c. qua de re Bonac. *de cenſ. in partic. D.* 2. *q.* 5. *pun.* 2.

Vel Scripturã deprauãtis.

Aut iudiciũ prædicentis.

Si Concionator Regularis publicet indulgẽtias indiſcretas (ideſt non conceſſas, vt declarat gl. *in Clem.* 1. *de priuil.*) pœnis intrà Religionem infligi ſolitis, pro grauioribus delictis, puniri debet, *d. Clem.* 1. Pœnas verò indebitè differentiũ de Conceptione Beatiſs. Virg. Mariæ in concionibus, lectionibus, ſeu in priuatis colloquijs, vel ſcriptis, ſermonibus, habes *in Breue Pauli V. Regis pacifici,* 6. *Iulij* 1616. *nec non in Decreto Greg. XV. in generali Congreg. Inquiſit.* 24. *Maij* 1622.

Indulgẽtias indiſcretas publicantis.

Indebitè de Conceptione differentis.

11. Prælati Regulares iure ordinario viſitantes ſuos ſubditos, recipientes in viſitatione pecuniam, aut alia munera ſuſpenduntur ab Officio, & Beneficio, quouſq; duplum eius reſtituant, quòd acceperunt, Eccleſijs grauatis, *c. exigit, de cenſibus, in* 6. Sed ab hac pœna eximuntur, qui ex laudabili conſuetudine, aut inſtituto ſuæ Religionis recipiunt, *c. Romana, eodem tit.* & notant Plaud. Sayr. & Bonac. *de cenſur. in partic. D.* 3. *q.* 5. *p.* 4. *n.* 7.

Pœna Viſitatoris recipiẽtis munera.

Prælati Regulares non punientes ſubditorum delicta, ſeu ſeuerius puniendo, quam ius poſtulet in Syndicatu tenentur, Puteus, & Paulin. Bertus *in* 4. *p. qq. Regul. tit.* 28. *c.* 1. *n.* 19. & 20. vbi ait, tales deponendos eſſe à Prælatura, attẽto eorum dolo, vel ſaltem negligentia, *per tex. in c. dictum, diſt.* 81. *vbi* gl. 1. & Archid. tenuit Abb. *in c. illa de accuſat. n.* 3. & Felyn. *in c.* 1. *de treg. & pace, n.* 2.

Non debitè punientis.

12. Falſus monetarius Religioſus, qui aureas, vel argenteas monetas tondens, fabricans, vel aliàs adulterans, ſeu ſcientèr adulteratas expendit, &c. degradatur, & curiæ ſæculari traditur; Et in ſtatu

Pœna falſi monetarij.

Ec-

cleſiaſtico iudicatur, non à Superiori Regulari, ſed à Legatis a Latere, ſeu Prolegatis; alibi verò in Italia ab ordinarijs, iuxta *Bullã Vrbani VIII. in ſupremo Paſtorali*; Vbi quod ſcienter detinentes, ſeu de loco, ad locum tranſportantes, materiam, inſtrumenta, vel opem ad prædicta præſtantes, ad triremes damnantur.

Matrimoniũ contrahentis Regul. 13. Religioſus de facto matrimonium contrahens, eſt ipſo iure excommunicatus; *Clem.* 1. *de conſag. & affinit.* Matrimonium, eſt nullum *Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *can.* 9. Et eſt puniendus in S. Officio, Siman. *de Cathol. inſtit. tit.* 40. *de matrim.* Tolet. *in ſum. lib.* 7. *c.* 4.

14. Inſinuatæ in hac q. innominatorum delictorum pœnæ a *n.* 8. vſq; huc, temporales, vt plurimũ, ſunt; Accipe nunc plurimas ſpirituales, nempè cenſuras Eccleſiaſticas contra Regulares pro innominatis delictis, quaſdam autem etiam pro nominatis, ſed in hac Epitome alibi non indicatis.

Cenſura quid? Prænotandum primo; Quod Eccleſiaſtica cenſura eſt pœna ſpiritualis fori exterioris Eccleſiæ, qua ſpiritualium vſus impeditur, vt à contumacia diſcedatur, Vgol. Tabiena, & Sayr. *de cenſ. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Propriè autem ſumpta cenſura ſignificat excõmunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum *c. quærenti, de verb. ſignific.* vbi gl. Abb. & Hoſtie. & probat Sayr. *vbi ſup.* Prænotãdum 2. Regulares non incurrere cenſuras ſimplicitèr latas cõtrà Clericos, Sayr. *de cenſur. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 21. vbi ait, hanc cõmuniorẽ, & veriorem eſſe opinionem, quam

Regulares in cẽſuris non veniunt nomine Clericorum.

latè tuetur Vgol. *de cenſ. Eccl. tab.* 4. *c.* 11. *§.* 2. quia, ex cõmuni modo loquendi, qui ſeruandus eſt, *c. cum dilectus, de conſuet.* Regulares non ſolent dici Clerici, maximè in pœnis, quæ reſtringendæ ſunt, *c. pœnis, de reg. iur. in* 6. Et dum ius Regulares comprehendere vult, eos nominare ſolet, vt *in Clem. quoniam, de vita, & hon. Cler.* huic ſententiæ ſubſcribens Bonac. *in tr. de cenſur. & pœn. Eccl. D.* 3. *p.* 2 *§.* 4. *nu.* 1. teſtatur de communi. Vide *ſup. q.* 111 *n.* 81.

15. Incipio ab excõmunicationibus. Excommunicatio maior (quæ eſt prima, & præcipua cẽſuræ ſpecies, de qua hic loquimur) eſt cenſura Eccleſiaſtica ab habente poteſtatem prolata, qua Chriſtianus a cõmunione Eccleſiæ ſeparatur, quoad ſacramẽta, & ſuffragia eius, & quoad conuictum fidelium; Ita diffinit Sayr. *de cenſ. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 10. *iũcto n.* 12 *erga fin.* ex diuerſis DD. & ait hanc optimã eſſe diffinitionem Maior excommunicatio quid?

16. Papæ reſeruatæ excõmunicationes contra Regulares latæ, intèr alias, proximè ſunt ſequentes. Sed animaduerte, Prelatos Regulares plurima habere priuilegia a reſeruatis Papæ abſoluendi; Et præſertim *Six. IV. in Bulla, quæ eſt mare magnum Dominicanorum*, conceſſit Prælatis Ordinis eiuſdẽ (quo priuilegio participantes fruuntur) facultatem abſoluendi ſuos ſubditos ab exceſſibus, & cenſuris, niſi tales forent, propter quos ad Sedẽ Apoſtolicam meritò eſſent deſtinandi; & hos explicans caſus, ait; Declaramus, hæreticos relapſos, Schiſmaticos, & eos, qui lit. Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infide-

A reſeruatis Papæ Regulares abſoluere poſſunt, ſed non ab omnibus

les prohibita detuliſſent, ad Sedem Apoſtolicam eſſe deſtinandos. *Sed proptèr decretum Sac. Cong. de mandato Vrb. VIII. 17. Nouẽb. 1628.* in quo reuocãtur omnia Regularibus conceſſa priuilegia, à caſibus Bul. Cœnæ abſoluendi, ab horũ abſolutione Prælati Regulares abſtinere debẽt, Dia. *p. 6. tr. 7. reſ. 63.* Et Baſſeus *in Sum. ver. Caſus n. 38.* quẽ videbis.

Reſeruata excommunicatio cõtra non denũciãtes hæreticos.

17. Superiores Ordinum Regularium non denunciantes profeſſos ſuos ſubditos hæret ecs, vel de hæreſi ſuſpectos Inquiſitoribus, vel Ordinarijs, excõmunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatã contrahunt, iuxta *Bull. Pauli V. Romanus, 1606.* in qua etiam illis imponitur priuatio officiorum Ordinis, vocis actiuæ, ac paſſiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad eaſdem; Idem præcipitur Regularibus d. Ordinis *in eadem Bulla, §. 3.* ſed non ſub d. excommunicatione, vt not. Bonac. *de cenſur. in partic. D. 2. q. 9. p. 7. n. 6.*

Contra dãtes &c. pro iuſtitia, vel gratia à Papa obtinenda.

18. Dare, promittere, paciſci, recipere, ſeu acceptare promiſſionẽ, pro gratia, ſeu iuſtitia, obtinenda apud Sedem Apoſtolicam, præcipuè ſunt actiones prohibitæ ſub excommunicatione latæ ſẽtẽtiæ, Papæ reſeruata, *in extrau. excommunicamus, de ſent. excom. c. 1. Et à Greg. XIII. in eius Bull. 24. ann. 1574.* vbi tot aliæ actiones, eodem modo prohibentur, & omnes ſub pœnis priuationis Officij, & Beneficij, infamiæ perpetuæ, & inhabilitatis ad illa, & ad alia, vt videre eſt apud Leza. *in ver. donare, n. 19. vſq; ad n. 45.* diffusè tractantem, & verba dictarum Conſtitutionum afferentem; Qui *n. 24.* cum Nauar, Molin. & Naldo, declarat, per Sedẽ Apoſtolicam intelligi Papam; non vt eſt Princeps temporalis, ſed vt habet iuriſdictionem ſpiritualem à Chriſto acceptam, & Miniſtros, in hac ſpirituali iuriſdictione, licèt alij alitèr probabilitèr exponant; Vide de d. excommunicatione inf. *q. 141. n. 35. vſque in finem.*

Con. inducentes ad promittendũ eligere ſepolturã.

19. Religioſi, & Clerici ſæculares temere inducentes ad vouendum, vel iurandum, ſeu aliàs promittendum de eligendo apud eos ſepulturam, vel vt iã electam, vlterius non mutent, excommunicationem Papæ reſeruatam incurrunt, *Clem. cupientes, §. ſanè, de pæn.* de qua Sayr. tot. DD. inducens, *de cenſ. lib. 3. c. 29. n. 40. & 41.* vbi declarat, ad hoc requiri, quod ſequatur effectus, & quòd inducens, non ad promittendum, ſed ad electionem, non incurrit.

Con. euntes vltra mare.

20. Sine expreſſa, & in ſcriptis licentia Superioris Ordinis (ideſt Generalis, declarat Bonac. *de cenſur. in partic. D. 2. q. 9. p. 8. n. 8.*) ad partes ſe transferentes Regulares vltra marinas, in excommunicationem Papæ reſeruatã incidunt, *extr. ad noſtram, de Regul.* Qui verò ſinè licentia Generalis, aut Protectoris Ordinis in ſcriptis Romam ire præſumunt, & eos recipientes, voce vtraq; per biennium priuantur, *ex Decr. Clem. VIII. pro Regul. refor. 20. Maij 1601. §. 39. 40. & 60.*

Vel Romam.

Con Mẽdicantes tranſeuntes, ad nõ Mendicãtes.

21. Mendicantes Religioſi tranſeuntes ad non Mendicantes, exceptis Carthuſianis, abſq; ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ, nec non recipientes, in excõmunicationem Papæ reſeruatam incidunt, & receptio,

Digitized by Google

ceptio, ipſo iure, nulla eſt, *extr. viã ambitioſæ, de Regul.* Et ſufficit receptio ad Nouitiatum, Bonacin. *vbi ſup. n. 11.* ſimili excommunicationi ſubiacent Religioſi cuiuſcumque Ordinis, ſine licentia debita, Ieſuitas recipientes ad Nouitiatum peragendum, præſtantes auxilium, fauorem, nec non ipſi ingredientes Ieſuitæ, *Pius V. in Conſt. Aequũ reputamus*, & not. Pelliz. *t. 7. c. 2. n. 136.*

Seu recipiẽtes Ieſuitas.

22. Regulares, ſine ſuorum Superiorum licentia, prædicare audentes ſententiam excommunicationis Papæ reſeruatæ incurrunt, iuxta *Bull. Leonis X.* relatam à Quaran. *in Bullar. verbo, Prædicator*, de qua Peir. *de R. S. q. 1. c. 22. §. circa primum.*

Con. Prædicantes ſine licentia.

23. Summariè accipe etiã pœnas excommunicationum non reſeruatarum contra Regulares latarũ. Superiores Regulares, circa caſus neceſſitatis Monaſteria Monialiũ, quibus præſunt, ingredientes, ipſo facto in excommunicationem latam à *Greg. XIII. anno 1581.* incidunt; vbi etiam imponitur illis pœna priuationis Officij, & Miniſterij, quæ tamèn non incurritur, niſi poſt ſentẽtiã, vt probat Sanch. *lib. 6. in decal. c. 15. n. 77. & 78.*

Excõm. cont. Superior. iutrantes Clau. Monialium.

24. Anathemati ſubijciuntur à *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. ca. 18.* Omnes etiam Regulares, quomodocumq; cogentes mulierem, præterquam in caſibus in iure expreſſis, ad ingrediendum Monaſterĩũ, vel ad ſuſcipiendum Religionis habitum, vel ad emittendam profeſſionem, quiuè conſilium, fauorem, vel auxilium, dederint, quiq; ſcientes eam, prædicta non ſponte præſtare, eidem actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. Item qui mulierem volentem velum accipere, vel profeſſionem emittere, ſinè iuſta cauſa, impedierint. De quibus Bonac. *de cenſur. in partic. D. 2. q. 2. p. 2. & 3.*

Cont. cogẽtes mulierem, vt fiat Monialis.

Vel impedientes &c.

Notandum circa coactionem puellarum ad ingrediendũ Monaſterium educationis gratia, duplicem eſſe opinionẽ; Vna, ſuſtinentium, cogentes in hoc caſu puellã puberem, incurrere prædictam excõmunicationem quamuis cogentes non intendant illam ingredi in ordine ad habitum Religionis ſumendum, aut profitendum, ſed ſolum, vt ibi cum ſæculari maneat habitu, donec repræſentetur nubendi occaſio, ita Barboſa *de offic. Epiſ. alleg. 104. n. 5.* Zerola *p. 2. prax. verb. Moniales*, Filliuc. *tr. 14. n. 89.* & Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 7. n. 9.*

Quid in coactione ad ingreſſum Monaſterij pro educatione.

Altera opinio vult; Non incurrere cogentes, dictam excommunicationem, niſi dum ingreſſus ille ordinatur ad ſuſceptionem ſtatus Religioſi, huius ſententiæ ſunt Rodriq. in Sum. *to. 2. c. 8. n. 9.* Bonac. *de cenſur. in part. diſp. 2. q. 2. pu. 2. n. 6.* Port. *de dub. Regul. ver. Moniales, in addit. n. 14.* & Sanch. *lib. 4. moral. c. 4. n. 12.* Et vtramq; opinionem ſatis probabilem, & in praxi tutam eſſe, ait Dia. *p. 2. tr. 15. reſol. 56.* Sed ſecluſa aliqua neceſſitate, ad decentiam, & cuſtodiam puellæ, non poteſt puella pubes cogi ad ingreſſum Monaſterij, quamuis nõ in ordine ad ſuſceptionem ſtatus Religioſi, ſinè peccato, cum illicita ſit coactio ad tam arctam cuſto-

diã, Suar. *to.3. de Relig. lib.5. c.9. n.4.*

Cont. nõ notificantes oracula reuocata.

25. Prælati Regulares incurrunt excommunicationem, non notificantes ſuis ſubditis reuocationem viuæ vocis oraculorum *Vrb.VIII. Conſt.* 119. Item excommunicantur Capuccini recipiētes Fratres Minores de obſeruantia ſinè licentia Papæ, & Prouincialis, & ad ipſos tranſeuntes. Et idem dicendum eſt, ſi Fratres Minimi eoſdem recipiant; vel ſi conuentuales recipiant reformatos S. Franciſci, ex diuerſis Conſtit. relatis à Bonac. *in tract. de cenſur. in partic. D. 2. q. 8. p. 3.*

Aut recipientes Regulares aliquos.

Contra deferētes habitũ capuccinorum, vel propriũ dimittētis.

26. REGVLARES præſumentes habitum proprium Cappuccinorum portare, in excommunicationem incidunt, latam à *Greg.XV. in Bulla* 15. *in ordine*. Dimittentes Regulares habitum propriæ Religionis temerariè, ipſo facto excõmunicationis ſententiã incurrunt, *c. vt periculoſa, ne Clerici, vel Monac. in 6.* Dum dimiſſio eſt apta ad periculoſe vagandum, Bonac. *de clauſ. q.2. p.2. num.2.* Sanctarel. *de apoſt. c.1. n.6. & 7.* Sanch. *lib.6. moral. c.8. n.* 57. aliàs non incurritur hæc cenſura. Et conſequentèr requiritur etiam alterius habitus aſſumptio, aliàs enim non daretur materia vagandi, non enim nudi ſolent homines vagari, ità Sylueſt. Nauar. Sà, Rodr. Bann. & quam plures alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *ibidem n.* 51. Sed licèt non incurratur dicta excommunicatio, niſi in propoſitis terminis, attamèn dimiſſio habitus Regularis non fit ſinè peccato mortali, niſi paruitas materiæ excuſet, Polit. *in c.2. noſtræ Regulæ, n.99. per c. viduæ 20. q.1.* vel rationabilis cauſa, quæ præſeruat ab omni culpa, Polit. *ibid.* ex Palud. Caiet. & Nauar. In eandem excommunicationem *d. c. vt periculoſa*, incidunt Regulares ad quæuis ſtudia accedentes ſinè debita licentia, & not. DD. apud Bonac. *de clauſ. q.2. p.6. n.3.* Regulares autem exeuntes à Monaſterio ad audiendas leges Ciuiles, vel medicinam, intra duos menſes non reuertentes, excommunicantur *in c. magnopere ne Clerici, vel Monac.*

Vel ſine licētia ad ſtudia accedentes.

Vel exeuntes ad quædam ſtudia.

Cõtra impetrantes dignitates.

27. Diuerſis Regularibus prohibetur, ſub excommunicatione, recurſus extra Religionem, ad impetrãdum dignitates, vel officia Ordinis Leza. *to.1. c.10. n.17.* vbi in propoſito citat *Bullam Pauli V. Aliàs per nos*, in qua ſub excommunicatione prohibetur d. recurſus Ciſtertienſibus Italiæ. *Et Bullam eiuſdem, Admonemur*, in qua fulminatur excommunicatio, latæ ſententiæ, & reſeruata Papæ, contrà Dominicanos, & Minimos, vt ſup. recurrentes.

Cõtra nõ ſeruantes interdictum.

28. Interdictum generale latum auctoritate ſaltē Ordinarij, quod ſeruatur ab Eccleſia Cathedrali, vel Matrice, ſeu Parochiali, ſcientibus Regularibus, ſi iſti eum non ſeruent in excommunicationē incurrũt, latã *in Clem.1. de ſent. excom.*

Vel impedientes decimas.

29. Decimas ſibi vſurpantes Regulares, & intra duos menſes à die vſurpationis non ſatisfacientes, interim abſolui nõ poſſunt; vel prohibentes, aut non permittentes eàs ſolui, niſi intra menſem, poſt requiſitionem, deſtiterint, ſentētiam ex-

Digitized by Google

excommunicationis incurrunt, ſi adminiſtrationes, ſeu Beneficia nō habent; Hi verò, qui habent, tam diu manebunt ab Officijs, adminiſtrationibus, & beneficijs ſuſpenſi, donec deſiſtant, & ſatisfaciant, *Clem. 1. de decimis*. Regulares verò in concionibus, aut priuatis locutionibus aliqua proferentes, vt auditores à ſolutione debita decimarum retrahantur, ipſo facto excōmunicantur *in Clem. cupientes, de decimis*.

Seu retrahentes.

30. Tempore probationis, excepto victu, & veſtitu Nouitij, & Nouitiæ, parentes, propinqui, aut curatores, prohibentur Monaſterio aliquid ex eius bonis dare, ſub anathematis pœna, dantibus, & recipientibus, *Conc. Trid. ſeſſ. 25. nu. 16. de Regul.* de quibus Sanch. *lib. 7. moral. c. 5. n. 22.*

Dãtes, & recipientes de bonis Nouitij.

31. Alienatio bonorum ſuorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, Regularibus prohibita eſt, *in Extrau. ambitioſæ Pau. 2.* afficiens etiam recipientes; Et nomine alienationis, vt ex textu apparet, veniunt, omne pactum ad transferendum dominium, conceſſio, hypotheca, locatio vltra triēnium, contractus emphyteoticus, niſi in caſibus à iure permiſſis, quæ nullius ſunt roboris; Rerum videlicèt immobilium prætioſarum, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, vt notant communitèr DD. & præſertim Suar. *to. 4. de Relig. tr. 8. lib. 2. c. 27. n. 16. & 18.* Et in eadem Extrau. ſubditur; Si Prælatus alienans ſit in dignitate Pontificali, aut Abbatiali, interdictus ſit ab ingreſſu Eccleſiæ, & ſuſpenſus à ſuo officio, ſi per tres menſes in dicto interdicto perſeuerauerit; Prælatus verò inferior priuatur ipſo facto ſuo officio. Quibuſcumq; verò Superioribus Regularibus prohibetur, ſub pœna excommunicationis, latæ ſententiæ, & grauiſſimis alijs pœnis, alienatio, &c. bonorum iuriſdictionalium, vt Ciuitatum, Terrarum, &c. *in Conſtit. humanæ, Vrb. VIII. 1. Nouēbris 1625.*

Contra alienantes, & recipientes bona Monaſteriorum.

Quid in Prælatis.

32. Libros edentes Regulares, ſinè recognitione, & licentia ſuorum Superiorum, excommunicantur, *in Conc. Trid. ſeſſ. 4.* Item quilibet imprimens, vel imprimi faciēs librum de rebus ſacris ſinè nomine Auctoris, aut ſinè approbatione Ordinarij, quæ in ſcriptis habeatur, & in fronte libri appareat, *ibidem*. Vlterius verò requiritur in quocumque libro imprimendo, etiam de rebus non ſacris, approbatio Inquiſitoris loci, vbi impreſſio fit. Et Romæ Vicarij Papæ, & Magiſtri Sac. Palatij, vt habetur *in Conc. Lateran. ſub Leo. X. Seſſ. 10. & in Indice librorum prohib. Reg. 10. & not.* Suar. *de cenſur. D. 23. ſect. 7. n. 1.* Id verò quòd tam, in citatis locis Lateranenſis, & Indicis, dicitur de eiſdem pœnis contrà libros in ſcriptis diuulgantes ſinè debitis licentijs, intelligitur, dum hoc fit, vt typis mandentur, vt declarauit *Sac. Cong. Conc.* teſte Sorbo in Compen. Priuil. verb. imprimere libros. Cū autem in dictis decretis non præcipiatur, vt nomina approbantium in libris exprimātur, tenet Bonac. *in tr. de cenſur. in partic. D. 2. q. 2. p. 16. nu. 7.* obtenta legitima approbatio-

Cōtra indebitè libros imprimentes.

Vel in ſcriptis diuulgātes.

Digitized by Google

bationе, ſufficere, ſi in fronte ſpitio ſint talia, vel æquipollētia verba (Delicentia Superiorum) Et hoc probabile exiſtimat Pelliz. *in Man. Reg. to.6.c.4. n.29.* Vltra excommunicationem prædictam incidunt Regulares tranſgreſſores, in pœnas ammiſſionis librorum, & publicam illorum combuſtionem, de quibus *in dicto Conc. Later.* Præterea Regulares degentes in ſtatu mediatè, vel immediatè Papæ ſubiecto, ſi velint extra illum libros, de quacumque materia tractantes imprimere, non debent id facere ſinè approbatione in ſcriptis Vicarij Papæ, & Magiſtri Sac. Palatij ſi Romæ degent, ſi verò extra Vrbem, ſine Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius licentia, operi præfigenda, aliàs libri ipſo facto prohibentur, & pœnæ arbitrariæ Papæ contrahuntur, *iuxta Conſt.50. Vrb. VIII. in Bullar. to.4.*

De alijs pœnis.

33. Ab excommunicationibus, ad ſuſpenſiones tranſeo. Suſpenſio igitur propriè, & ſtrictè accepta, de qua hic loquimur; Eſt cenſura Eccleſiaſtica, quam ordinato, quatenus ordinatus eſt, ob ſuam culpam prohibetur exercitiū Ordinis, Officij, vel Beneficij ab habente poteſtatem; ita cōmunitèr DD. quos refert, & ſequitur Sayr. *de cenſur. lib.1.c.1.n.18.*

Suſpenſio quid?

34. Plurimæ ſunt contrà Regulares Ordinatos ſuſpēſiones, & vltrà ſuprà hic, contrà delicta innominata, tactas; Vna contra Capitula, & Conuentus, & eorum ſingulares perſonas eſt, ſi Abbates, Priores, &c. à Papa pro moti, vel confirmati, ſinè literis eius authenticis ſe intrudant, *Extrauag.1. de elect.* vbi ſuſpenſio non reſeruata contra dictos Prælatos, ſinè dictis literis ſe intrudētes, & not. Bonac. *de cenſur. in partic. D.3. q.4. pu.10.*

Suſpenſio cont. promotos ſinè literis Papæ ſe intrudentes.

35. Item ſuſpenduntur per annum ab Officio, & Beneficio Abbates, & alij Regulares, qui literas dimiſſorias, Clericis Sæcularibus, vt ab alijs ordinentur, concedunt, *Conc. Trid. ſeſſ.23. c.10. de reform. Vbi ſeſſ.7. de ref. c.10.* ad beneplacitum futuri Prælati, ſuſpenduntur, ipſo iure, Ordinati in maioribus Ordinibus cum literis dimiſſorijs Capituli, Sede vacante, infra annum, à die vacationis. Paritèr ab Officio, & Beneficio, donec plenè reſtituant, ſuſpenduntur Regulares, qui vacante Regulari Eccleſia, occupant bona a Prælato dimiſſa, vel tempore vacationis obuenientia, *in c. quià ſæpè, de elect. in 6.*

Vel dātes indebitè dimiſſorias.

Aut ordinati ſinè debitis dimiſſorijs.

Seu occupātes bona mortuo Prælato.

36. Patres Dominicani, qui ſuſcipiunt conſecrationem Prælaturæ Sæcularis antequam Ordini reſtituant libros, & alia, quæ habent, promotionis tempore, incurrunt ſuſpenſionem à Pontificalibus, Papæ reſeruatam, vt ait S. Antoninus *p.3. tit.27. de ſuſpenſ. c.4.* latam à *Clem. IV. per Bullā relatam* a Confect. *in ſuo Compen. fol.15.*

Contra Dominicanos Epiſcopos non reſtituentes libros

37. Nouitij, qui abſque titulo recipiunt Ordines ſacros, incurrunt ſuſpenſionem ab executione Ordinum ſic ſuſceptorum, *iuxtà Conſtit. Pij V.75. vbi,* quod exercentes fiunt irregulares. Vniuerſi verò Regulares malè promoti ad Ordines, putà, quià inhabiles, irregulares, per ſaltum, furtiuè, ante debitam ætatem,

Contra Nouitios ordinatos ſinè titulo.

Contra Regulares malè ordinatos.

Digitized by Google

tem, non ſeruatis interſtitijs, vel abſque veris dimiſſorijs, perpetuò manent ſuſpenſi ab exercitio Ordinum ſuſceptorum, & à facultate aſcẽdendi ad alios Ordinos; Exercentes verò fiunt irregulares, priuantur Officijs, & Beneficijs, voce actiua, & paſſiua, & perpetuò ad alia incapaces redduntur, *Clẽ. VIII. in Bulla* 40.

Contra perturbãtes S. Officium.

38. Dominicani, ac Franciſcani, in vicem perturbare præſumẽtes Officium Sac. Inquiſitionis ipſis commiſſum, ſuſpendũtur ab exercitio Ordinum, donec abſoluantur à Papa, vel ab alijs, de cuius intereſſe agitur, *Clem. IV. Paupertatis altiſſimæ*, vt refert S. Antonin. *par.* 3. *tit.* 28. *de ſuſpen. c.* 4. & not. Sayr. alios citans, *de cenſur. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 12.

Cõtra imprimentes miracula &c.

39. Regulares ſuſpenſionẽ à Diuinis, vna cum priuatione Officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrunt, ſententiæ ferendæ, *iuxtà decretum Sac. Cong. de mandato Vrb. VIII. die* 4. *Aprilis* 1625. imprimẽtes libros hominum, qui ſanctitatis, & martyrij opinione celebres, è vita migrarunt, geſta, miracula, vel reuelationes, vel quæcumque beneficia, tamquam eorum interceſſionibus à Deo accepta, continentes, ſinè recognitione, & approbatione Ordinarij; Similitèr exponentes imagines prædictorum cũ laureolis, radijs, vel ſplendoribus. De quibus Peliz. *in man. Regul. tr.* 6. *c.* 4. *n.* 50. *&* 51. *& tr.* 4. *c.* 3. *n.* 19.

Vel imagines exponentes cum radijs &c.

40. REGVLARES, qui requiſiti ab illis, quibus decimæ debentur, non admonent pœnitentes in audiendis confeſſionibus, de onere eas ſoluendi, ſuſpenduntur ab Officio prædicandi, *in Clem. cupientes, de pœnis*, à qua ſuſpenſione liberantur facta admonitione, data opportunitate, cum ad eam non teneantur cum graui incommodo. Bonac. *de cenſur. in partic. D.* 3. *q.* 8. *p.* 9. *n.* 1.

Contra Cõfeſſores non monẽtes de decimis.

41. REGVLARES Apoſtatæ recipientes Ordinem Sacrũ, ſuſpenduntur ab executione Ordinis ſuſcepti ſinè Papæ diſpenſatione, *c. conſuluiſti, de Apoſtat. & not.* Pelliz. *tr.* 8. *cap. vlt. ſect.* 3. *q.* 7. Eiecti verò legitimè, ita manentes, ſuſpenſionem incurrunt, Papæ reſeruatam, ab executione ordinum, *ex decreto Sac. Cong. de mandato Vrb. VIII.* 21. *Septembris* 1624.

Contra Apoſtatas ordinẽm Sacrum ſuſcipiẽtes.

42. Tranſeo ad tertiam ſpeciem Cenſuræ, ideſt interdictum, quòd ſic poteſt diffiniri. Interdictum Eccleſiaſticum, eſt cenſura Eccleſiaſtica, qua prohibentur Diuina Officia, Sacramenta, & Eccleſiaſtica ſepultura actiuè, & paſſiuè; ita Sayr. *de cenſur. lib.* 5. *c.* 1. *n.* 7. cum Nauar. Gaf. Toleto, & alijs. Et eſt triplex; Locale, perſonale, & mixtum, Sayr. *ibidem n.* 10. ex Nauar. Sylueſt. & alijs. Interdicta verò, quæ propria ſunt Regularium, & proximè ipſos tangunt, ſunt tria ſequentia.

Interdictũ quid?

Quotuplex?

43. REGVLARES præſumentes excommunicationem inferre, nõ præmiſſa admonitione coram idoneis teſtibus, in interdictum ac ingreſſu Eccleſiæ, per menſem, incurrunt, *c. Sacro, de ſent. excomm.* & Bonac. *de cenſur. in partic. D.* 3. *q.* 5. *ſ.* 1. *n.* 5. vult monitionem trinam

Interdictum cõtra Excõmunicantes ſinè monitione.

nam

Digitized by Google

nam eſſe debere, *c. contingit il 2. de ſenten. excomm.* Qui n.8. tenet, Prælatum, tam Sæcularem, quam Regularem ſubijci huic interdicto, cum Vgol. Maiol. & Sayr. Et iſte, *lib.1. c.13. n.* 14. teſtatur de communi, inducens Hoſtien. Gemin. Abb. Nauar. & alios; Quamuis Gabr. Angelica, Tabie. & Lapus ab eodem relati, à dicto interdicto, excipiãt Prælatos Regulares, cum citatum *c. Sacro*, loquatur generalitèr, nec eos nominet, nec non Fely. & Alter. à Bonac. relati *d. n.* 8. Quibus ſubſcribit Pelliz. *in manu. Regul. tr.7. c.4. nu.* 83. attentis priuilegijs Regularium in hoc particulari; Addens nihilominus *ibidem, c.1. n.79.* cum Dian. *p.5. tr.9. reſol.63.* in hoc attendendam eſſe cõſuetudinem præſcriptam vniuſcuiuſq; Ordinis, eamq; ſeruandam.

Contra violantes interdictum.

44. Violantes Regulares interdictum generale locale, ſcientèr celebrantes in loco interdicto, vel faciente ibi celebrare, ſiuè ad Diuina Officia, vel Sacramenta, vel ſepulturam Eccleſiaſticam admittentes publicè interdictos, aut excommunicatos, ſi ſint nominatim denunciati; immo abſolutè tales excommunicatos admittentes, incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ ad arbitrium illius, cuius ſententiam neglexerunt, *c. Epiſcoporum, de priuil. in 6.* & not. Bonac. *ibidem D.4. q.2. p.6. n.6.* ex Suar. & Filliuc. Qui duo aiunt illum admittere ad Diuina Officia, qui interdictum recipit, miniſtrando ei Sacramentũ, vel cum non excludit, dum celebrat, aut non prohibet cum poſſit, & ex officio teneatur.

Vel decretũ de celebratione Miſſarum.

45. Interdictum ab Eccleſia latum in decreto Sac. Cong. de celebratione Miſſarum, Regulares incurrunt, caſu, quo acceptam pecuniam cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, non ſtatim deponunt, & deinde de ea non diſponunt iuxta decretum prædictum.

Irregularitas quid.

46. Breuiter non prætermittam quædam tangere de irregularitate; Quæ eſt Canonicum impedimentum, ex facto, vel ex defectu proueniens, quo quis ad Eccleſiaſticos Ordines promoueri, & iam promotus in ijſdem miniſtrare prohibetur. Hæc diffinitio traditur à Sayr. *de cenſur. lib.6. c.1. n.16.* ex Syluest. Specul. Hoſtien. & tot alijs DD. vt verior, & communior. Ad rem noſtram, hic tantùm agendum erit de irregularitatibus, quas incurrunt Regulares ex delicto.

Rebaptizãtes, & rebaptizati ſunt irregulares.

47. Rebaptizanti, & rebaptizato ſcientèr irregularitas, iure Canonico impoſita eſt, vt probat Sayr. *de cenſur. l.b.7. c.8. nu.* 3. vbi non modò DD. ad ſaturitatem, ſed etiam plures Canones citat; Et *n.* 5. probat, ſecundùm probabiliorem, & cõmuniorem opinionem, hanc irregularitatem impedire aſcenſum ad Ordines, & etiam vſum ſuſceptorum, ſiuè delictum ſit publicum, ſiuè occultum, Scot. Sot. & Sayr. *nu.6.* qui teſtatur de communi, & recepta ſententia; Sed in publico ſolus Papa diſpenſat, in occulto Epiſcopus, *num.* 31. Et tale crimen de iure ciuili pœna capitali punitur, *l.2. C. ne Sanctum Baptiſma iteretur.*

48. Ex-

Digitized by Google

Item cẽſura ordinem Sacrũ exercens.

48. Excommunicatus maiori excommunicatione, vel ſuſpẽſus, vel interdictus, ſcientèr faciendo Diuinum Officium, exercendo ſolemnitèr actum Ordinis Sacri, quem habet, irregularis efficitur, vt ſolidè probat Sayr, *de cenſur. lib.7.c.9. n.1.* licèt nec notorius, nec denunciatus ſit, *n.* 19. Si delictum ſit publicum, aut in iudicium deductum, ſolus Papa diſpenſat; Si occultum, Epiſcopus, *n.*30. ex Nauar. Vgol. & commu. Quo verò ad Regulares, eorum Prælati diſpenſant virtute ſuorum priuilegiorum, *vt in compend. Priuileg. Mendic. in verbo, Abſolutio ordin. quò ad Fratres, n.4. Et in verbo, Diſpenſatio, n.9. 12. &* 21. præſertim ex conceſſione *Eug. IV.27. Iunij* 1431.

Vel miniſtrans nó ordinatus.

49. Miniſtrans ſolemnitèr ſcientèr in aliquo Ordine Sac. quem nõ habet, fit irregularis, probat, & declarat Sayr. *vbi ſup. c.*10. *n.*1. *vſq; ad nu.*11. Qui autem ſciens ſe eſſe excommunicatum, vel etiàm hoc ignorans, ignorantia craſſa, vel affectata, Ordinem Sacrum ſuſcipit, irregularis fit, Sayr. *n.* 14. *per c.*1. *de eo, qui furtiuè Ordin. ſuſcep.* Sicut etiàm, qui eodem die plures Ordines Sacros recipit, vt notat Sayr. *n.*22.*&* 23.*& eſt tex. in c. fin. eod. tit.*

Seu excõmunicatus Ordinem Sacrum ſuſcipiens.

Vel plures eodẽ die.

Item Infamis.

50. Infamis (cuius nomen, moribus, & vita, eſt reprobatum, vt diffinit Sayr. *de cenſur. lib.*7. *c.*11. *n.*2.) iuris infamia, eſt irregularis, quo ad Ordines ſuſcipiendos, & etiam ſuſceptos exercendos, *c. qui in aliquo, diſt.*51. Facti verò ex delicto, eſt irregularis tantùm quo ad Ordines ſuſcipiendos, regularitèr, Bonac. *de cenſur. in comm. D.7. q.3. p.* 1. *n.*4. *&* 5. *ex communi.*

Item Homicida, ſeu mutilans.

51. Hominem voluntariè occidens, vel mutilans eius membrum, irregularis efficitur. *Clem. vn de homic.* De hac materia, & quòt modis incurratur irregularitas ex homicidio, diffusè tractat Pelliz. *in man. Regul. tr.7. c.5. ſec.4. per totam, Et ſec.* 3. declarat irregularitatem ex delicto hæreſis externæ, *à n.*95. *vſq; ad n.*109. Sed Sayr. *de cenſur. lib.7. c.12. n.16.* ait cum Philiarco, & alijs, hæreticum, ſecundùm ſe, & ſimplicitèr, non eſſe irregularem, licèt ob hæreſim multis modis quis fiat irregularis, vt ſi in excommunicatione, in qua eſt, celebret, vel hæreſis ſit notoria, ſeu ex ea ſubſequatur infamia.

An Hæreticus ſit irregularis.

52. Animaduertendum circa diſpẽſationem ab irregularitatibus, nec licitè, nec validè, ſinè legitima cauſa concedi poſſe, talis enim eſt natura diſpenſationis, Nau. *in man. c.35. n.74.* Sylu. *verbo, Diſpenſatio,* & Lez. *to.*1. *c.*18. *n.*42.

Irregularitas non poteſt diſpenſari ſinè cauſa.

53. Poſſunt *ex priuilegio Pij V.* vt refert Lez. *n.*40. Superiores Religionum per ſe ipſos, facere cũ ſubditis ſui Ordinis, quòd poſsũt Epiſcopi cum Clericis, & laicis, iuxta *Conc. Trid. decretum ſeſſ.* 24. *c.*6. vbi habetur, liceat Epiſcopis (& conſequenter dictis Superioribus) in irregularitatibus omnibus, & ſuſpẽſionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ prouenit ex homicidio voluntario, & alijs deductis ad forum contentioſum, diſpenſare, in quibuſcumq; caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis. In foro verò cõſcientiæ poſſunt prædicti Superiores di-

An Prælati Regulares diſpenſare poſſint in irregularitatibus, & in ſuſpenſionibus?

 ſpen-

ſpenſare cum ſuis ſubditis, etiam in irregularitate, quæ prouenit à mutilatione, & homicidio voluntario occulto, *ex eodē Pio V.* Lez. *n.* 44

De Regularium delictis circa clauſuram, & eorum pœnis.
Quæſtio 130.

1 CVM delicta, quæ circa clauſuram committuntur, ſpecialia nomina præſeferre non videantur, poſtquam de criminibus innominatis in genere viſum eſt, in hac q. de delictis circa clauſuram agitur.

Pœna Religioſi ad mittētis, vel permittentis ingreſsū fœminæ intra clauſurā.

2. REGVLA 1. ſit. Religioſi, ſiue Superiores, ſiue ſubditi, fœminas intrá eorum clauſuram admittentes, ſeu ingreſſum permittētes, ipſo facto, & ſinè alia declaratione, in pœnas incidunt priuationis officiorum, quæ obtinent, inhabileſq; ad illa, & omnia alia reddūtur, ac à Diuinis ſuſpenduntur, ita *Pius V. in ſuo motu proprio, anni* 1570. *incipien. Regularium perſonarū*, & not. Leza. *to*, 1. *c.* 10. *n.* 13. & Rodriq. *to.* 1. *q. Regul. art.* 1. *q.* 48. Quibus Pœnis *Greg. XIII. in Conſtit. incipien. vbi gratia*, addit excommunicationem Pontifici reſeruatā, & ponderant Sanch. *in Decal. lib.* 6. *c.* 17. *n.* 33. nec non Lez. & Rodriq. *vbi ſupra.*

Quæcūque femina ſit.

3. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt quamuis dictæ Conſtit. loqui tantum videātur de mulieribus ſub prætextu facultatum intrantibus, &c. tamèn, de mulieribus quibuſcunq; ſunt intelligendæ, ita enim citatus Greg. ſuam explicuit mentem, teſte Villaguta, quem refert Leza. *to.* 1. *c.* 10. *nu.* 9. Et idem declarauit *Pius V.* expreſsè *in alia Cō. ſtit.* quæ incipit, *Decet, Romanū, Anni* 1570. relata à Confect. *in Priuil. Ord. Mend. fol.* 147. vbi ait, ſuam mentem fuiſſe, & eſſe, quòd dictæ literæ non modò comprehendant mulieres, prætendentes habere facultatem Monaſteria ingrediendi ſed etiam omnes, & quaſcumq; mulieres alias, & not. Lez. *num.* 9. vbi teſtatur, ita ſeruari in praxi in Pœnitentiaria Romæ, quæ pro lege haberi debet, citans in comprobationē huius Ampliationis Nauar. & Azor. & tenet Suar. *to.* 4 *de Relig. tr.* 8. *lib.* 1. *c.* 7. *n.* 9. retractans, proptèr dictam Conſtit. *decet Romanum*, quod alibi dixerat.

Suſpēſio, & excōmunicatio obligāt ante ſentētiā.

4. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt pœna ſuſpenſionis, quæ imponitur ipſo facto, & ſinè alia declaratione obliget etiam in foro interiori conſcientiæ, ita vt traſgreſſor teneatur ante omnem Iudicis ſententiam illam ſubire; & idem dicitur, dum, vt ſup. pœna excommunicationis imponitur, Leza. *to.* 1. *c.* 10. *n.* 29. vbi teſtatur de communi totius Eccleſiæ praxi, Sot. *lib.* 1. *de iuſt. q.* 3. *art.* 6. & deducitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 6. vbi conceditur facultas abſoluendi à prædictis pœnis, dum delicta occulta ſunt, ſupponendo in eas incurri, quāmuis ad contentioſum forum deducta non ſint.

Nomine officiorū, quid intelligatur?

5. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt nomine officiorum, de quibus in eadem Regula, non modò intelligantur officia, Superioritatem, ſeu Prælaturam coniunctam habentia, Portel. quem ſequitur Leza. *to.* 2. *c.* 13. *n.* 7. Sed etiam officia,

quæ

quæ ſunt ſinè præeminentia, aut iuriſdictione, vt eſt officium Vicarij in præſentia Prælati, Procuratoris Cōuentus, Sacriſtiæ, &c. Sylueſt. *in ver. dignitas*, Rodr. *in q. Regul. tom. 1. q. 23. art. 9. & q. 13. art.* 18. & Leza. *par. 2. c. 13. n. 2.* & defendit idem Lez. *to. 1. c. 10. n. 32.* contrà Sanch. & alibi Rodr. qui tenent, nomine officiorum in hoc caſu non compræhendi officia Superioritatem coniunctam non habentia, vt eſſe Concionatorem, Confeſſorem, Lectorem, &c.

Aliæ pœnæ requirunt declaratoriam.

6. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt aliæ pœnæ, exceptis cenſuris, de quibus in Regula 1. non incurrantur, ſinè Iudicis declaratoria ſententia criminis commiſſi, non obſtante clauſula, eo ipſo; ipſo facto, &c. Sot. Molin. quos ſequitur Lez. *to. 1. c. 10. n.* 30. & dictum, declaratumque eſt ſup. *q.* 127. *n.* 11. *vſq; ad nu.* 16. & omnia ea faciunt ad propoſitum etiam hic.

Nec incurritur ſinè dolo &c.

7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt in pœnas in ea aſſignatas non incurrant, qui ſinè dolo, malitia, vel præſumptione, ſed ex ignorantia, quamuis culpabili deliquerunt, cum *Pius V.* in ſua prohibitione, contra præſumētes, pœnas fulminet, qua particula dolus ſignificatur, Cardin. quem ſequitur Rodriq. *to. 1. q. Regul. art. 1. ver. tertio eſt, q.* 48. Et verbum præſumere, temeritatem, & malitiam ſignificare tenuerunt Nauar. Caiet. & Lez. *to. 1. c. 10. n.* 33 Et idem credit Rodr. vbi ſup. de pœnis fulminatis *in Bulla Greg XIII.* quæ eſt poſterior, quamuis in ea Pontifex non vtatur verbo (præſumant) quià, ſinè dolo, tales pœnæ non incurruntur.

Prælati Regulares, an Papæ reſeruata abſoluere poſſint?

8. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt ab illa excommunicatione Papæ reſeruata, omnes Prælati Regulares priuilegia participantes, abſoluere poſſint; attento *Priuilegio Sixti IV. in Bulla, quæ eſt mare magnum Prædicatorum*, vbi cōcedit Prælatis huius Ordinis, & conſequentèr participātibus, facultatem omnes abſoluēdi ab omnibus cenſuris, præter hæreticos, ſchiſmaticos, literas Apoſtolicas falſificantes, aut deferentes prohibita ad Infideles, & refert Confect. *in Priuil. Mendic. fo.* 40. *n.* 34. & Leza. *to. 1. c.* 18. *n.* 36. vbi ſimilia alia Priuilegia inducit.

Quid in puellis?

9. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt nō procedat in puellis paruulis, in quibus ceſſat finis prohibitionis, nempè, ne detur occaſio impudicitiæ, Sanch. *in Decal. lib. 6. c.* 17. *n.* 4. Rodr. & Lez. *to. 1. c.* 10. *n.* 10. Sed ſecundùm Nauar. quem ſequitur Sorbus, *in Comp. Priuil. Mendic. verſ. ingredi Monaſt. Monial. nu.* 2. ſi puellæ eſſent maiores ſex annorū, Reg. procederet.

In Imperatricibus, & Reginis?

10. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt non procedat in Imperatricibus, & Reginis, ſecundùm Sanch. Rodr. & Lez. *to. 1. c.* 10. *n.* 10. Sicut nec etiā in fœmina intrante cauſa grauis infirmitatis Religioſi, qui extrahi non poteſt, & tantummodò per illam curari valet, Leza. *eodem n.* 10. cum Rodr. & Sanch.

Vel occaſione infirmitatis, &c.

Proceſſionis, vel ſimilis?

11. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt nō procedat in fœminis ingredientibus clauſuram, dum Miſſæ, & alia Diuina Officia celebrantur in ea, ibi proceſſiones fiunt, mortui

Digitized by Google

ſepelliuntur, ſeu concio habetur; dummodò recto tramite mulieres ad locum deſtinatum accedant, & indè ad portam, qua de clauſura exitur, ita conceſſit *Pius V. in Conſtit. incip. Decet*; & not. Lez. *nu.* 12.

12. Plura Leza. de Regula 1. *to.* 1. *c.* 10. *à n.* 9. *vſque ad* 13. *& to.* 3. *verb. clauſura à nu.* 2. *vſque ad* 4. & Rodr. *in q. Regul. to.* 1. *q.* 48. *per totã.*

Religioſus egrediẽs clauſuram ſine licentia peccat.

13. REGVLA 2. ſit. Religioſus quicunq; clauſuram ſeruare tenetur, & ſinè licẽtia Superioris egrediens, grauitèr, & ſæpè mortaliter peccat, cum obedientiam grauitèr lædat, Suar. *to.* 4. *de Relig. tr.* 8. *lib.* 1. *c.* 6. & Leza. *to.* 1. *c.* 16. *nu.* 2. citans Trident. & excipiens paruitatem materiæ egreſſus, & ſubdẽs, *n.* 4. quòd regularitèr licentia expreſſa eſſe debet, vt etiam tenet Suar. *n.* 11. *d. c.* 6.

Nocturno tempore egrediens.

14. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt egreſſus nocturnus, *ex Decr. Clem. VIII. de reſeru. caſuum*, ſit caſus reſeruatus, & conſequentèr mortale, Suar. *to.* 4. *de Relig.* hoc not. *tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 7. & Lez. *to.* 1. *c.* 16. *n.* 3.

Quando ſit Apoſtata?

15. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Religioſus ſinè Superioris licentia de clauſura egrediens, animo Religionem deſerẽdi, & numquam reuertendi, Apoſtata ſit, Leza. *tom.* 1. *cap.* 16. *n.* 12. & præter excommunicationem Papalem contrà hunc à Papa fulminatam, de qua Sanch. Caſarub. & Leza. *n.* 13. in ordine ad alias pœnas perluſtrentur Statuta, ſeu Conſtitutiones propriæ cuiuſq; Religionis; ſed ſi quis animum redeundi haberet, propriè, & rigoroſè, apoſtata non

Fugitiuus, vel vagus?

eſſet, ſed fugitiuus, & vagus, Aragon. Bann. & Leza. *n.* 7. Quamuis ſinè habitu receſſiſſet, Valen. & Leza. *n.* 7. Sanch. *in Decal. lib.* 6. *c.* 8. *n.* 3. At grauiter peccaret, Suar. *lib.* 3. *cap.* 1. & Leza. *d. n* 7.

Quid in detento in carcere?

16. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt Religioſus à ſuis Superioribus in carcere iuſtè detentus, ſinè culpa aufugere non poſſit, Ledeſm. Sayr. & Leza. *n.* 9. Quamuis eſſet ad carcerem perpetuum damnatus, Rodr. *in q. Regul. to.* 2. *q.* 22. *art.* 6. quod probabilius cenſet. Leza. *n.* 10. vbi citat Bann. contra ſentientem. Nota autem, vt hic ſupra. Bannitus, exulatus, confinatus, ſeu relegatus ad tempus, infra decennium frangendo confinia, ſeu relegationem; tempus ipſi duplicatur Bart. Alex. Clar. Gomez. qui teſtatur de communi, & Farin. *in fragm. crim. littera B. n.* 84. Nempè tempus, quod ſupereſt duplicatur, Bar. Gomez. Marſil. & Farin. *n.* 86. Sed ſi per decennium, vel vltra rebannitur, ſeu relegatur in perpetuum, vel ad opus metalli damnatur, Clar. Tuſc. Alberic. Menoch. & Farin. *n.* 88. Si verò in perpetuum punitur extraordinariè, pœna triremium ſecundùm veriorem, Farin. *n.* 90. iura inducens, & DD. licèt alij non ſequendi aſſerant, imponendam eſſe pœnam mortis. Damnatus autem in pœnam ad carcerem, ſi ad tempus, aufugiens, in perpetuum damnatur, ſi in perpetuum damnatus erat, in metallum damnandus erit *l. capitalium, in exulibus, ff. de pœnis*. Et not. Menoch. & Farin. *n.* 96.

Infra decennium fugiens, relegationem, tẽpus, quod ſupereſt duplicatur.

17. LI-

Digitized by Google

17. LIMITATVR 1. Ampliatio 3. Vt Religioſus licitè aufugiat, ſi certò ſciat carceris pœnā iniuſtè ei inflictam eſſe, aut ſi in carcere ei cibus, vel alia neceſſaria ad vitam denegarentur, Naua. Sayr. & Leza. *to.1.c.16.n.9.* Et idem dicendum eſt, ſi eidem pœna capitis, vel membri abſciſſionis immineret, Bann. Salon. & Leza. *n. 9.* Limitabis hic vlterius, *vt infra in hac q.n.22.*

18. LIMITATVR 2. Ampliatio 3. Vt Religioſus ad Triremes damnatus, à carcere licitè poſſit aufugere, vt recurrat ad Superiorem, veniam ſupplicaturus, Bann. & Leza. *to.1.c.16.n.10.* Licèt contrà teneat Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 8.n.16.*

Cooperātes ad fugam, vel Apoſtaſiam.

19. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt cooperantes ad rem ſacrilegā nempè ad fugam, vel Apoſtaſiam Religioſorum, non ſolùm peccent mortalitèr, ſed etiàm teneantur ad reſtitutionem damni temporalis, inde ſecuti Religioni, ſaltèm, dum interuenit vis, vel fraus, Caiet. *in ſum. ver. reſtitutio, c.7.* Suar. *to.4 de Relig. tr. 8. lib. 3. c. 3. n.8.* & Leza. *c.16. n.14.*

Detinentes, occultātes Apoſtatas, vel eis fauentes.

20. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt detinentes in ſuis domibus Religioſos Apoſtatas, occultantes, vel ipſis fauorem impertientes, ipſo facto excommunicati ſint, iuxta Priuilegia Papalia Religionibus conceſſa, de quibus, Peirin. Caſarub. & Leza. *n.15.*

A Superioribus capi poſſunt fugitiui, &c.

21. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt Apoſtatæ, ſeu fugitiui, etiam extra territorium, à ſuis Superioribus capi, duci ad Monaſterium, & incarcerari poſſint, inuocato (quatenus opus ſit) adiutorio brachij ſæcularis, iuxta priuilegia, *in mari magno Carmelit. §. Apoſtatas corrigi quoque, &c.* & not. Rodriq. *in q. Regul. to.1. q.30. art.6.* Nauar. & Leza. *to.1.c.16.n.16.* Quod procedit non modò, quandò ſinè licentia Religioſus exiuit, ſed etiam, quandò cum ea diſceſsit à Monaſterio, & terminum in ea præfixum tranſactus eſt, Peirin. quem refert Leza. *n. 16.*

Debent requiri. Et recipi.

22. SVBAMPLIATVR Ampliatio 6. Vt non modò poſsint, ſed etiā annuatim Prælati Apoſtatas, & fugitiuos requirere teneantur, *cap. fin. de Regular.* quòd innouatum eſt *à S. Cong. Conc. iuſſu Vrbani VIII. edita, anno 1624.* vndè, ſub pœnis aſsignatis, hoc ſeruandum eſt, Bonaci. *de clauſ. q. 2. punct. 11. §. 2.* & Leza. *to.1.c. 16. n. 16.* Et redeuntes, & humilitèr veniam petentes, benignè recipiendi ſunt, Nauar. & Leza. *n.18.* Intellige hanc ſubampliationem, niſi Apoſtata, & fugitiuus eſſet notabilitèr ſcandaloſus, & pernicioſus alijs fratribus, vel ſi aptè capi, & detineri non poſſet, Rodriq. *to. 1. q. Regul. q. 30. art. 5.* Sylueſt. *ver. Apoſtaſia, n.10.* Leza. *n. 16.*

Iniq; grauatus ſubditus, an poſſit aufugere?

23. LIMITATVR Regula 2. Vt Religioſus, ſinè alia licentia à clauſura, licitè aufugere poſsit, dum nimium iniuſtè illum à ſuo Superiore vexari euidenter conſtat, eundo ad maiorem Superiorem Prælatum, ius enim defenſionis naturale eſt, & maioris licentia tacita in hoc caſu præſumitur, Suar. *to.4. de Relig. tr. 5. lib. 3. cap. 1. n.5.* & Leza. *n.8.*

Digitized by Google

*n.*8. qui, *n.*9. hoc contrà Concil. Trident. non eſſe declarat, quòd, de iniq; grauatis, intelligi non debet, ex Nauar. & Sayro. Limita vlterius, *vt hic ſup. num.*17. & 18. Apud nos, *Conſtitutiones* de his loquentes ſeruentur, *in c.* 2.

24. Plura de materia Regulæ 2. Lez. *to.*1. *c.*16. De Apoſtaſia verò à fide per hæreſim, & eius pœnis, vide Pelliz. *in Man. Regul. to.* 2. *tr.* 9. *c.*4. *n.*110.

Monialiũ Monaſteria ingrediens, ſinè facultate, excõmunicatur. 25. REGVLA 3. ſit. Ingredientes ſinè debita facultate, & conditionibus Monialium Monaſteria, ipſo facto excõmunicati ſunt, per *Conc. Triden. ſeſſ.*25. *de Regul. cap.*5. Et hæc excommunicatio Papæ reſeruatur *à Greg. XIII. in Bulla, vbi gratia, Anno* 1575. & not. Bonaci. *de clauſ. q.* 4. *pun.*5. & Leza. *tom.*1. *cap.*25. *n.*27. Qui ex priuilegio ab hac excommunicatione reſeruata abſoluere poſſint, *vide ſupra, n.* 8.

Et cõprehẽduntur omnes. 26. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt vniuerſalitèr procedat quoàd omnes perſonas, ſiue viri, ſiue fœminæ ſint, ſiue laici, Clerici, Monaci, vel Epiſcopi ſint, cum *Trid. vbi ſuprà* habeat hæc verba; *Ingredi autem intrà ſepta Monaſterij, nemini liceat, cuiuſcumq; generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit*; & obſeruauit Suar. *to.* 4. *de Relig. lib.* 1. *c.*10. *n.*2.

Et Superiores, & Moniales permittentes. 27. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt Superiores, vel Moniales eundem ingreſſum permittentes, incidant in d. excommunicationem reſeruatam, in priuationem Dignitatum, & Beneficiorũ ſuorum, ſint inhabiles ad illa, & ad alia in poſterum conſequenda, *Greg. XIII. in d. Bulla vbi gratia*, & not. Lez. *n.* 27. Et iterùm de prohibitione Monialibus, ne admittant, &c. *n.*24. citans Suar. & Sanch.

28. AMPLIATVR. 3. Regula 3. Vt Prælati Monialium Superiores, Pontificalis Dignitatis, ſinè debitis conditionibus intrantes, vt ſuprà, pro 1. vice ab ingreſſu Eccleſiæ interdicti ſint; Pro 2. à munere Pontificali ſint ſuſpenſi; Deinceps verò ipſo facto, & abſque alia declaratione in excommunicationem incidant: Prælati verò Regulares omni officio, & miniſterio priuentur, nec non excommunicentur, *iuxta Bullam Gregor. XIII. incipien. Dubijs, quæ emergunt, Anni* 1581. & not. Sanch. *lib.*6. *in Decal. c.* 16. *n.*71. Gauant. & Lez. *to.*1. *c.*16. *n.*27. Et, in caſibus neceſſarijs, Superiores ingredi poſſunt comitati paucis, iiſq; ſenioribus, ac Religioſis perſonis, Lez. *n.* 25. *per d. Bullam, Dubijs, quæ emergunt*; Sed animaduerte, quòd, ex numero horum comitum, eſſe non poſſunt Fratres Minores, niſi ex Papæ ſpeciali licentiâ, cum in eorum Regula, *c.*11. præcipiatur; *ne Monaſteria Monialium ingrediantur, pratèr illos, quibus à Sede Apoſtolica conceſſa eſt licentia ſpecialis*, vt notãt ibidem Polit. & alij Expoſitores; Nec ſuffragatur in hoc Minoribus conceſſio Leonis X. de qua, *in Compen. Priuil. verb. ingr. Monaſter. Monial. n.*32. quibus indulgetur, vt de licentia ſuorum Superiorum, à Viſitatoribus inuitati, ingredi poſſint &c. quià cum talis conceſſio viuæ vocis fuerit oraculo, reuocata eſt, conſequenter ab Vrba. VIII. qui

Superiores intrãtes indebitè, &c.

Quos comites habere debeant in caſibus licitis?

An poſſint eſſe Minores Fratres?

ge-

generalitèr viuæ vocis oracula reuocauit, *in Conſtitutione incipiente, Alias, 20. Decembris 1627.*

Qui facultatem ingrediendi concedere poſſit?

29. AMPLIATVR 4. Regula 3. Vt ſolus Papa facultatem ingrediendi, vt ſuprà, dare poſſit, ſinè cauſa neceſſaria ad talem ingreſſum, Suar. *to.4. de Relig. tr.5. lib.3. c.1. n.* 10. Vbi ſubdit, alijs Prælatis, & Superioribus, tantum concedi, vt poſſint dare facultatem ex cauſa neceſſaria: Vndè ſi quis ſinè legitima cauſa d. licentiam daret, non modò peccaret, ſed etiam nullitèr ageret, & circumſcripta excuſante ignorantia, tali vtens nulla facultate delinqueret; Epiſcopi ergo, vel alij Superiores, in caſibus tantùm neceſſarijs, in Monaſterijs ſibi ſubiectis, ingrediendi facultatem, concedere poſſunt, Bonaci. *ex Conc. Trid.* & Leza. *to.1. c.16. n.* 25. Non tamèn hanc facultatem Abbatiſſa concedere poteſt, Suar. Nauar. & Lez. *ibid.*

Legitimæ cauſæ ingrediēdi Monaſteria.

30. Cauſæ verò legitimæ, Monaſteria ingrediendi Monialiū, ſunt neceſſitates ſpirituales, putà neceſſitas Sacerdotis miniſtrantis infirmis Monialibus Sacramenta, Sanch. *lib.6. Decal. c.* 16. *n.* 44. dum Moniales ſunt adeò infirmæ, vt ad Sacerdotem accedere non valeāt, Gauan. & Lez. *to.1. c.16. n.* 40. ex Sac. Cong. Item neceſſitates temporales, quæ per Moniales expleri non poſſunt, vt fabricatorum, portantium ligna &c. Sanch. *num.* 43. Item Medicorum, Chirurgorum, &c. Miran. & Lez. *n.*26. Et generalitèr in propoſito ſatis eſt, quòd aliqua vera moralis neceſſitas interueniat, Rodr. *to.1. q.46. ar.4.* & Lez. *n.*26. Cui neceſſitati per Moniales commodè ſuppleri non poſſit, ſecùs in caſu, in quo Moniales per ſe ipſas ſupplere poſſent, Confeſſius, Sanch. & Lez: *tom. 3. ver. clauſura, n. 26.* Et prædictæ cauſæ non modò rationabiles, ſed etiam manifeſtæ eſſe debent, *c. cum pericul. de ſtatu Regular. in 6.* Nauar. Azor. & Lez. *n.*26. Manifeſtæ, ſcilicet concedenti, Sanch. Rodr. & Lez. *ibid.*

Legitimè ingreſſus, an expleto miniſterio ſtatim debeat exire?

31. Notandum verò eſt, quòd, qui debitis ingreſſus eſt modis, vt ſuprà, ſuo expleto miniſterio ſtatim exire debet, vt patet ex conceſſionibus Pontificalibus, & not. Polit. *in d. c. 11. n. 13. in fi.* Et quicumque corrupta intētione, etiam ad modicum tempus, interius præterea moraretur, neq; à mortali, neq; a cenſuris excuſaretur; licèt in hoc caſu excuſandus eſſet, qui tantùm ex curioſitate officinas videndi, expleto ſuo miniſterio, modicum moraretur. Collector Priuil. & Polit. *ibid.*

Pœna Regularium ad Moniales accedentes.

32. AMPLIATVR 5. Regula 3. Vt non modò ingreſſus, verum etiam acceſſus ad Monialium Monaſteria, ad alloquendum cum perſonis intra clauſuram exiſtentibus, Regularibus ſit prohibitus, abſque Sac. Congr. licentia, ſub culpa mortali, *vt Sacr. Congr. Anno 1606.* declarauit, & not. Peirin. & Lez. *to.3. ver. clauſura, n.36.* Et ſub pœna priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurren. Sāch. *in ſum. lib.6. c.16 n.115.* Lez. *n. 36. iuxta Decret. Sacr. Cong. Ann.1590.* Et Epiſcopus, tales Regulares accedentes, punire poteſt,

Bo-

Digitized by Google

Quid ſi Epiſcopus addat excōmunicationem?

Bonaci. & Lez. *ibidem* ex declaratione Sac. Cong. Sed ſi Epiſcopus ſuo edicto excommunicationem contrà adeuntes Monialium Monaſteria impoſuerit, in hanc, neq; Fratres Minores incidunt, neque alij Regulares participantes Priuilegijs à diuerſis Pontificibus cōceſſis, ne tales ab Epiſcopis, neue à Legatis Apoſtolicis, niſi ex ſpeciali Papæ mandato excommunicari poſſint, vt not. & probat Sorbus, *in Compen. Priuil. verbo excommunicatio, verſ. 8. notandum*, vbi conceſſiones inducit; Sed à ſuis Superioribus tales sūt alia pœna plectendi, Lez. *to. 1. cap. 25. n. 35.* Poſſunt tamen Epiſcopi Regularibus licentiam impertiri conſanguineis in 1. & 2. gradu, cum quibuſdam conditionibus alloquendi, Lez. *ibidem*.

Licentia loquendi cum cōſanguineis.

33. AMPLIATVR 6. Regula 3. Vt quamuis amentes, ſeu alij puberes, vſu rationis carentes, non peccent, ingrediendo, &c. nec incidant in aliquas pœnas, tamen illi, qui cauſa ſunt eorum ingreſſus, peccāt, & in cenſuras, & alias pœnas incidunt, Zerola, Tabien. & Lez. *to. 3. ver. Clauſura, n. 23.* Quia licèt fatui non poſſint peccare, poſſunt ad peccandum incitare, turpiter agere, &c. ob quam rationem ſubſcribunt Nauar. Rodr. Zerola, & Suar. *tom. 4. de Relig. lib. 1. cap. 10. n. 4.* qui, *n. 5. ait*, præceptum Trid. per ſe, obligare etiam amentes, quamuis ex accidenti excuſentur. Quid autem dicendum ſit de infante? vide *hic infra, n. 35.*

Pœna dātis cauſā amēti ingrediēdi, qui eſt pubes.

34. AMPLIATVR 7. Regula 3. Vt non ſuffragetur licentia, Monialium Monaſteria ingrediendi, niſi ſpecialis fuerit, Trident. *ſeſſ. 25. cap. 5. de Regular. & c. periculoſo de ſtatu Regul. in 6. ibi, niſi ſpecialis licentia.* Specialis videlicèt quoad ſpecies ſaltem perſonarum, putà Medicis, Chirurghis, &c. Azor. Miran. & Lez. *n. 25.* Item in ſcriptis, Trid. *ibidem*; etiā in foro conſcientiæ, Bonaci. & Lez. *vbi ſup.* Et qui, ſinè licentia in ſcriptis, ingrederetur, mortalitèr peccaret, & in pœnas incideret, Sanch. & Lez. *ibidem*; Et dum alitèr non declaratur, pro vnica vice, licentia intelligitur, Ricc. & Lez. *vbi ſup.*

Specialis, & in ſcriptis eſſe debet licentia.

35. LIMITATVR Regula 3. Vt pueri, & puellæ vſum rationis non habentes, & tales introducentes, ſub præcepto non ingrediendi, ſeu introducēdi in clauſuram Monialium non comprehendantur, & verba illa, cuiuſcumque ætatis &c. *in d. cap. 5. Trid.* iuxta illius intentum, de illis intelligenda ſunt, qui Moniales ad peccandum inducere poſſunt, Nauar. *in ſum. cap. 28.* Cordub. *in ſum. q. 60.* Et huiuſmodi infantes, ex parte eorum, certè non comprehenduntur, præcepti enim per ſe capaces non ſunt, quòd non eſt in adultis amentibus, qui per ſe tenentur, licèt per accidens, præcepti ſint incapaces, & ideò cum per ſe directè prohibitio in infantes non cadat, redundare in ipſos admittentes indirectè non poteſt, Suar. *de Relig. to. 4. lib. 1. cap. 10. n. 2. vſque ad 5.* vbi declarat differentiam inter adultos amentes, & infantes; ſubſcribit limitationi Lez. *to. 1. cap. 25. nu. 24.* ſubdens, quod oppoſitum haberi videtur ex declaratione Sac. Congreg. Regul.

Quid de introducentibus pueros?

Differentia inter pueros, & adultos amētes.

Ga-

Gauan. referente; Sed poteſt dici, non conſtare authenticè.

36. Plura de 3. Regula apud Rodr. *q.46. & 47.* & Lez. *d. cap. 25. à n.24. vſq; ad 33. & to.3. verb. clauſura, à n.22. vſq; 36.*

Moniales & eis coo perantes in egreſſu de clauſura in quas pœnas ruant?

37. REGVLA 4. ſit. Moniales egredientes ex earum clauſura, aut eis fauentes, ſeu licentiam indebitè concedentes, comitantes, vel recipientes incidunt in excommunicationem latæ ſententiæ, Papæ reſeruatam, in priuationem omnium Dignitatum, adminiſtrationum, & officiorum, quæ obtinent, & ad alia inhabiles redduntur, ita expreſsè, *in Conſtit. Pij V. Ann.* 1566. quæ incipit, *cura Paſtoralis*, & not. Rodr. *to.1. q. Regul. q. 49. ar. vl.* & Lez. *to.1. c.25. n.19.* Qui, *n.16.* refert præcepta Eccleſiaſtica clauſuræ a diuerſis impoſita; & in ſequētibus plura de Monialium clauſura pertractat.

Cauſæ exeundi, &c. cū licentia.

38. AMPLIATVR 1. Regulæ 4. Vt Prælati, qui habent facultatem Monialibus licentiam concedendi, de clauſura ex cauſa exeundi, illam concedere non poſſint, niſi ex cauſa magni incendij, infirmitatis lepræ, ſeu epidimiæ, *iuxta Conſtit. Pij V.* de qua Lez. *n.20.* vbi cum Nauar. & Azor. extendit ad alios caſus ſimiles, vel vrgentiores, de quibus idem Lez. *to.3. verb. clauſura, n.13.* & Suar. *de Relig. to. 4. lib.1. c.9.*

39. Intellige, dum dictis malis, ſinè Monialis egreſſu de Monaſterio, occurri non poteſt, aliàs ſecus, Rodr. *to.3. q. Regul. q.31. ar.1.* Collect. Priuil. & Lez. *tom.1. c.25. n.20.* Et dum cauſa vera eſt, aliàs ſi fraude, vel fauore licentia obtenta ſit, nulla eſſet, & in conſcientia Monialis non excuſaretur, Suar. *de Relig. tom.4. lib.1. tr.8. cap.8. nu. 14.* & Lez. *n.20.* Et ad eaſdem licentias, ſemper accedere debet Epiſcopi conſenſus, egreſſus cauſam approbantis, Trid. *ſeſſ.25. c. 5.* & not. Peirin. & Lez. *n.25. ex Conſtit. Pij V.* Aliàs ipſæ, & earum Superiores, de quorum licentia egreſſæ fuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia iuris remedia ab earum Ordinario puniri poſſunt, iuxtà declarationem Sac. Cong. de qua Lez. *n.21.* vbi citat etiàm Zerol. ſic notantem.

An licētia tacita ſit ſatis?

40. Non eſt hic prætermittendum, quod in caſu vrgentis neceſſitatis egreſſus, & dum ob diſtātiam Superior adiri non poſſet, cum licentia tacita, licitus eſſet egreſſus, & hic caſus, per epicheiam, in prohibitionibus Eccleſiaſticis, incluſus non cenſeretur, Rodr. *to.1. q. Regul. q.49. ar.2.* Sylueſt. Bonaci. & Lez. *to.1. cap.25. n.21.* Præſertim periculo vitæ imminente, Sanch. *in ſum. lib.6. ca.15. n.62.* Tambur. & Lez. *to.3. verb. clauſura, nu.10.* Et quomodocūq; Moniales egreſſæ ſint ex cauſa, ea ceſſante ſtatim redire tenentur; Sed breuis mora non eſſet contrà præceptū, Rodr. *q.47. ar.11.* Sanch. *n.60. & 61.* & Lez. *to.1. c.25. n.22.*

Ceſſante cauſa debent reuerti.

Quid in militātiū Monialibus, ſeu in Conuerſis.

41. AMPLIATVR 2. Regula 4. Vt non modo Ordinum Mendicātium, & Monachalium, verùm etiam Militantium, Moniales, hoc clauſuræ præcepto aſtringantur, Trid. *ſeſſ.25. c. 22.* & not. Rodr. *q. 44. ar.2. & 3.* Nauar. quem ſequi-

tur Lez. *n.*17. *ex Conſtit. Pij V.* in qua idem ſtatuitur de Monialibus Conuerſis; Niſi fortè ex conſuetudine exirent, vt quæſtuariæ, Lez. *ibidem*, vbi ait, Nouitias ad clauſuram ſub dictis pœnis non teneri.

An modicitas materiæ in hoc excuſet?

42. AMPLIATVR 3. Regulæ 4. Vt non liceat Monialibus exire ianuã clauſuræ, etiam ad claudendam vlteriorẽ parlatorij portam, nec tempore, quo iſta clauſa eſt, ad aperiendum, vel alitèr, Sorb. *in Comp. Priuil. verb. clauſ. Monial. verſ. neq; itidem, ex Greg. XIII.* Immo Monialis clauſuram frãgeret, ſi vtroque pede, & toto corpore ianuã egrederetur clauſuræ, quamuis ad vnum, vel duo tantum palmos, talis enim Monialis, perfectè, & completè egreſſa diceretur, Bonaci. quem ſequitur Lez *to.3. ver. clauſura n.7.* Vbi ait, Monialem egredientem non ſecũdùm totum corpus, ſed ſecundùm partem tantùm, vt ſi vnum pedem habeat intrà, alium verò extrà clauſuram, ex paruitate materiæ excuſari, nec non, quia huiuſmodi perfectus non eſt egreſſus, & ſubſcribunt, Sanch. *in ſum. lib.6. cap.16. n.*70. Lopez, quem refert, & fauet Dian. *p.5. tract.5. reſol.*22. vbi cum Naldo tenet, quòd ex paruitate materiæ, modicus excuſabilis eſſet egreſſus per duos, vel tres palmos cum toto corpore extrà clauſuram cum paruitate moræ, ſecus ſi mora notabilis eſſet.

Excõmunicationẽ abſoluere, quis poſſit ob ſecretũ egreſſum?

43. LIMITATVR 1. Regula 4. Vt excommunicatio illa latæ ſententiæ Papæ reſeruata, quandò ſecretus eſſet caſus, ab Epiſcopo abſolui poſſit, Trid. *ſeſſ.*24. *cap.*6. *de reform.* & not. Sanch. *in ſum. lib. 6. cap.*15. *n.*76. Bonaci. & Lez. *verb. clauſura*, *n.*20. Item, vt ab eadem excommunicatione abſoluere poſſint Prælati Regulares, facultatem habentes abſoluendi à cenſuris Papæ reſeruatis, vt probatum eſt *ſupra n.* 8.

44. LIMITATVR 2. Regula 4. Vt in aliquibus tantùm pœnis, de quibus in Regula, incurratur ſinè Iudicis ſententia, iuxta tradita *ſuprà, n.*6. cum adnotatis ibi remiſſiuè. De incurſu ipſo facto remiſſiuè.

45. Plura de materia huius Regulæ Lez. *to.*1. *cap.*25. *à n.*16. *vſquè ad n.*23. *& to.*3. *verſ. clauſura, à n.*5. *vſque ad* 21. & Rodr. *in q. Regul. to.*1. *q.*49.

De contumacia, & eius pœnis.
Quæſtio 131.

1 VSQVE huc, ex profeſsò, actum eſt de delictis in committendo; Sed quià etiam omittendo delinquitur, quãuis hæc minus grauia delicta ſint, ſecundùm gloſ. *In l. ſi mora, in ver. nec facto*, per illum tex. & ibi Iaſ. *nu.*22. & communitèr omnes DD. *ff ſolut. matrim.* & not. Farin. *q.*18. *n.* 23. *& ſeq.* ſubditur hæc q. de contumacia, quæ in omittendo, proculdubio, conſiſtit, nempè in non parendo, & non comparendo, vt not Far. *n.*25. Delinquitur cõmittendo, & omittendo. Cõtumacia in quo conſiſtat?

2. Præmitto 1. contumaciam eſſe delictum, *l. omne delictum. §. contumacia, ff. de re milit.* Et vtique delictum eſt in omittendo, vt optimè defendit Foll. *in praxi crim. Cano. cap.* 10. *verſ. non comparentes, con-* Cõtumacia eſt delictũ graue in omittendo, quod mulcta punitur.

Digitized by Google

contumaces reputentur, *n*. 8. & 23. Et delictum graue, vt aſſerit Menoch. *de arbitr. q. caſu* 153. *lib*. 2. Pœna autem contumaci imponēda mulcta appellatur, Farin. *q*. 18. *n*. 27.

Cōtumacia duplex eſt.

3. Præmitto 2. Duplicitèr poſſe loqui de contumacia; 1. de ea propter contemptum Iudicis, & ante accuſationem, ſeu inquiſitionem; 2. de contumacia, qua quis condemnatur, bannitur, & decapitatur, proptèr imputationem delicti, poſt formatam inquiſitionem: Et iuxta hunc duplicem intellectum, duas in hac q. Regulas formabo.

Cōtumacia, qua non obeditur antè accuſationē, vel inquiſitionem mulctari criminaliter poteſt?

4. REGVLA 1. ſit. Cōtumacia, qua quis non obedit mandato Iudicis antè accuſationem, & inquiſitionem, per quam mandans contemnitur, criminalitèr mulctari, ſeu puniri poteſt, glo. & omnes DD. *in l. vnica*, §. *fin. in fin. ff. ſi quis Iuſdicen. non obtem*. Et hanc gl. Claud. *in l. ſi mora, ff. ſoluto matrim*. dicit, communitèr approbatam, ſequitur Clar. *in praxi*, §. 1. *verſ. fin. in fine*, Abb. Foller. & Far. concordantes inducens, *n*. 27. *q*. 18.

Mulcta nō debet eſſe exceſſiua, & eſt arbitraria.

5. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt hæc mulcta non poſſit eſſe exceſſiua, aliàs eſſet ipſo iure nulla, Bonacoſ. qui etiam ait, quòd quandòcumq; opponi poteſt nullitatis mulctæ exceptio, & oppoſita, executionem impedit, ſecūdum communem, de qua teſtatur Gallus, & hos ſequitur Farin. *q*. 18. *n*. 29. Et, quicquid ſit de iure, de conſuetudine, iuxta facti, & perſonarum qualitatem, mulcta arbitraria eſt, Boſſ. *tit. de mulct. n*. 8. & *ſeq*. Menoch. *de arbitr. q. lib*. 2. *caſu* 280. Alex. Iaſ. & Farin. *n*. 31.

Arbitrium in hoc, quouſq, ſe extendat.

6. Sed nota, quòd arbitrium in hoc caſu non extenditur, vt quis mulctari poſſit in amiſſione totius cauſæ, *l. poſt edictum, ff. de iudic*. glo. *in l*. 1. §. *fin*. & communitèr omnes DD. *ff. ſi quis Iuſdicen. non obtem*. Boſſ. qui de communi, Bal. Cagn. Menoch. & Farin. cum alijs, *q*. 18. *n*. 32. Et multò minùs poterit mulcta aſcendere ad cōdemnationem vitæ, & vltimi ſupplicij, Bal. Barbat. Boſſ. qui excludit etiam pœnam corporalem; & Farin. *nu*. 34. Sicut, pariter in hoc caſu, non poſſet quis mulctari in pœnam cōfeſſorum criminum, Aret. Boſſ. Soc. & Farin. *n*. 32. Cum ſimus in terminis, non adhuc formatæ inquiſitionis; Quibus ſtantibus, nec pœna confiſcationis bonorum locum habere poteſt, Bal. Boſſ. Cagn. & Farin. qui de communi, cum ab eo cumulatis, *n*. 37.

Mulcta debet eſſe conſueta iuxta ſtyllum Curiæ.

7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt mulcta, non conſueta de ſtylo curiæ, ſit iniuſta, Boſſ. *tit. de mulc. n*. 13. Ang. Fely. Tiraq. & Farin. *q*. 18. *n*. 38. Et hic animaduerte, quòd Iudex Eccleſiaſticus pœnam excommunicationis comminare poteſt, Bal. *in l*. 3. *C. de Procurat*. Abb. Fely. Foller. & Farin. cum alijs, *n*. 39. Iudex verò laicus pœnam carceris, vel exilij comminare poteſt, *l. conſentaneum*, vbi glo. & Bar. *C. quomodò, & quandò Iudex*, Boſſ. & Far. *n*. 39.

Mulcta nō exigitur ab impedito ex iuſta cauſa.

8. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt non procedat, dum contumax ex iuſta cauſa, ſeu impedimēto non potuit comparere, tunc enim mul-

cta exigi non poteſt, glo. *in l.* 1. *§. fin.* & communiter DD. *ff. ſi quis Iuſdicen. non obtem.* quæ autem iuſta ſit cauſa, Iudicis arbitrio remittitur, Alex. Menoch. & Far. *q.* 18. *n.* 41. Et illa iuſta cauſa exiſtimari debet, & omninò ſufficiens, dum contumax ad comparendum citatus fuit, in loco ſibi non tuto, in quo comparere non tenetur, *c. ex parte,* vbi DD. *de appell. l. recuſare,* vbi Alex. Bar. & alij, *ff. ad Trebel.* & ideò in tali caſu non cõparens, minimè mulctatur, Boer. Marſ. Menoch.

Vel colorata. Ruyn. & Far. *n.* 43. Et ſufficit in propoſito etiam parua, leuis, & colorata cauſa, licèt non iuſta, ſecundùm Bal. Boſſ. Menoc. & Far. *n.* 42.

Ante mulctationẽ, quæ requiratur?

9. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt contumax non poſſit mulctari, niſi ei termino præfixo ad ſe defẽdendum, & niſi vltra terminum contumaciæ, iterùm citetur, ad dicendum cauſam, quare proptèr incurſam cõtumaciam mulctari non debeat. Bar. & Cagn. *in d. l.* 1. Boſſ. *tit. de mulct. n.* 6. vbi concordantes, Alex. Soc. Nicell. qui teſtatur de communi, & Far. *q.* 18. *n.* 44. vbi ex Plot. ait, vlterius requiri citationem peremptoriam ad ſentẽtiam, ſinè qua condemnatio nulla eſſet, ad generalitèr tradita, *in l. ad peremptorium,* & ibi glo. & DD. *ff. de iudic.*

Nõ mulctatur, quis, niſi monitorium ſit

10. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt contumax mulctari non poſſit, niſi præceptum, ſeu monitorium ſit iuſtum, *l.* 2. & ibi DD. & etiam, *l.* 3. *ff. ne quis eum, qui,* Bar. & Far. *q.* 18. *n.* 45. Iuſtum autem eſt monitorium, dum contrà Reum aliqua præcedit ſuſpicio, aliàs enim iniuſtum eſſet, Ang. Boſſ. & Farin. *n.* 45. Et vlterius requiritur, quòd cauſa iuſta, & certa in monitorio exprimatur, *l. fin.* & ibi DD. *C. de Procurat.* & tenet Farin. *n.* 54. qui *n.* 55. ait, quòd, cum hoc monitorium ſit antè accuſationem, & inquiſitionem, pecuniaria mulcta imponi poteſt.

Delegatus inferioris, an mulctare poſſit?

11. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt Delegatus inferioris mulctandi facultatem non habeat, Iaſ. *in l.* 1. *ff. ſi quis Iuſdicen. non obten.* vbi declarat hoc procedere regularitèr, dum enim alitèr ſuam iuriſdictionem defendere nõ poteſt, prædictus etiã Delegatus poteſt mulctare, ſecundùm Alex. Menoch. & Farin. *q.* 18. *nu.* 49. At Delegatus Principis, qui, in cauſa delegata, maiorem iuriſdictionẽ habet quocumq; Ordinario, *c. ſanè, de officio Delegati,* & notat Farin. vbi ſupra, vtiq; mulctandi poteſtatem habet, Abb. Fely. Dec. & alij DD. *in d. c. ſanè,* Iaſ. Alex. Cagn. & Far. qui de communi, *d. n.* 49.

Quid in Delegato Principis?

Ex cauſa minuitur, & remittitur mulcta.

12. LIMITATVR 7. Regula 1. Vt ex cauſa, puta paupertatis mulctandi, poſſit, Iudex infligendam minuere mulctam, vel etiàm remittere, *l. illicitas, in fi.* vbi Bar. *ff. de officio Præſid.* Alex. Ang. Boſſ. & Far. *n.* 56. *& ſeq.*

Appellatur a mulcta Indebita.

13. LIMITATVR 8. Regula 1. Vt indebitè mulctatus appellare poſſit, *l. & in mulctis, C. de appellat.* Boſſ. *de mulct. n.* 2. & Far. *n.* 58.

14. Qui plura voluerit videre de contumacibus, & dæ pœnis, quibus mulctandi ſunt, videat Foll. *in praxi crim. Cano. ver. non comparentes, contumaces reputẽtur, per totum,*

&

Digitized by Google

& quam plures alios DD. remiſſiuè relatos à Farin. *q.* 18. *n.* 59.

Inquiſitione formata abſens contumax habetur pro cōfeſſo, bannitur, & cōdēnatur.

15. REGVLA 2. ſit. Inquiſitione formata contra abſentem contumacem (quicquid ſit de iure) de generali conſuetudine, & in Statu Eccleſiaſtico, *iuxta Conſt. Paul. III. inter. Conſtit. Marchiæ, lib.* 4. *cap.* 10. *rubr. de modo, & effectu citationis, & banni*; Idem abſens contumax habetur pro confeſſo, & vt talis bannitur, & condemnatur etiàm ad mortem, nec non ad confiſcationem bonorum; de d. conſuetudine totius Italiæ teſtatur Alber. *in l. ſeruum quoq; , §. publicè, n.* 23. *ff. de Procurat.* Gandin. Vitalin. & Far. *q.* 11. *n.* 3.

Lata ſententia in contumacia, an, & quomodo admittatur contumax ad docendū de ſua innocētia?

16. AMPLIATVR Regula 2. Vt lata ſententia ex d. confeſſione ficta, Iudex, qui eam tulit, non poſſit, inconſulo Principe, admittere contumacem ad docendum de ſua innocentia per contrarias probationes in Statu Eccleſiaſtico, in quo *eſt Conſtitutio Pij V. idibus Septēbris, Anno* 6. in qua cauetur expreſsè, prædictos condemnatos non admitti ad faciendas defenſiones, niſi habita ſpeciali facultate à ſignatura gratiæ, vt obſeruat Farin. *q.* 11. *n.* 14. Licèt circumſcripta hac Bulla, vel ſimili, aut iure aliquo Municipali, ſit controuerſum, quòd in hac Ampliatione aſſeritur: Et pro hac Ampliatione affert Farin. probationes, *n.* 11. *verſ. contrarium, & n.* 12. *in princ. & verſ. tertia vltra*; Pro contraria verò ſententia quòd bannitus (prædictis circumſcriptis) in contumacia admittatur ad probandam innocentiam per contrarias probationes, inducit Farin. probationes, *q.* 11. *à n.* 6. *vſq; ad* 11. & de iure communi, hanc ſibi videri veriorem, & communiorem, aſſerit, *n.* 12. *verſ. quid dicendum*, vbi etiam ad oppoſita reſpondet.

Quid ſi cōtumax cōpareat ante ſententiam?

17. LIMITATVR Regula 2. Vt ſi cōtumax poſt illam fictam confeſſionem compareat, antè ſententiam, omnia euaneſcant, & præcedentia acta reſoluãtur in vim ſimplicis citationis, & omnino Reus audiatur, Boſſ. *tit. de bann. num.* 4. Clar. *q.* 44. *verſ. quæro nunc*, Ang. Chart. & Far. *n.* 3. *verſ. præmitto* 4. Declarando, vt apud Farin. *q.* 11. *n.* 102. qui, *in tota eàdem q.* latiſſimè tractat materiam huius Regulæ 2. quæ cum parum ad Regulares ſpectet, hæc tetigiſſe ſufficiat.

An Apoſtatæ condemnandi ſint?

18. Vnum tantum ſubnectam, vt Apoſtata non condemnetur in contumacia, ne fugitiuus condemnatione ſecuta magis in fugam detur. Cum potius iuxta *c. fin. de Regul. & decretum Sac. Cong. ſup. Epiſ. & Regul. de ſpeciali mand. Vrb. VIII. editum* 21. *Settembris* 1624. alliciēdi, quærendiq; ſingulis annis ſint, ad eos reducendos ad Angelicum gremium Religionis.

De alijs delictis in omittendo remiſſiuè.

19. De alijs delictis in omittendo; nempè de non obuiante, ſeu non prohibente delictum, dum cōmodè poteſt, actum eſt hic ſup. *q.* 112. *n.* 28. *vſque* 31. *& q.* 111. *n.* 31. 32. *&* 33. De non reuelante verò, dictum eſt *ſup. q.* 17. *n.* 12. *vſque in finem q.* Qui plura videre voluerit de delictis in omittēdo, adeat Bartho. Tege, *in praxi crim. par.* 5. *per totam*.

Aſſe-

Digitized by Google

Affectus, ſeu conatus, an, quandò, & quomodò puniatur, effectu criminoſo minimè ſecuto?

Quæſtio 132.

1 CVM hactenus de pœnis, pro delictis, effectu ſecuto, actū ſit, reſtat, pro complemento huius tractatus, vt de pœnis pro delictis tantùm attentatis agamus: Materia vtique admodum difficilis, proptèr apparentem contrarietatem, non modo opinionum DD., ſed etiam Iurium; Vnde Saly. *in l. is, qui cum telo, C. ad l. Corn. de ſicar.* ait, periculoſum eſſe in propoſito Regulam formare; ſed nihilominus.

Attentatum, effectu, nō ſecuto punitur in delictis.

2. REGVLA ſit. Affectus, conatus, ſeu attentatum in delictis punitur etiam effectu non ſecuto, Alber. Cyn. & Saly. *in d. l. is, qui cum telo,* Clar. *q. 92. in princ.* vbi de communi, Afflict. Felyn. Gandin. Menoch. & Farin. cum alijs, *q* 124. *n.* 4. & 5. Qui, *n.* 8. hanc Regulam ait veriſſimam, & receptiſſimam, adhibitis tamen infraſcriptis Ampliationibus, & limitationibus, Licèt, abſolutè loquendo, ſit admodum controuerſa, & contrà eam teneant Bart. Caſtren. Dec. Iaſ. & alij relati à Farin. *n. 6.*

Qua pœna, dum ad actum proximū fuit deuētum?

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt conatus puniatur, præſertim, dum deuentum fuit ad actum ipſi delicto proximum; Et dum in lege imponitur expreſsè eadem pœna delicti pro conatu, dubium non eſt, quòd quandò deuentum fuit ad actum proximum, eadem pœna conſummati delicti ſit infligenda, ſecundùm Ang. Alber. & Rayn. *in l. qui ea mente, ff. de furt.* & not. Far. *q.* 124. *n.* 37. *in princ.* Et hoc eſt certum. Sed, dum in lege expreſsè non imponitur eadem pœna, verius eſt, ſecundùm Farin. *n.* 9. quòd non eadem, ſed mitior, & extraordinaria pœna, etiàm in atrociſsimis, ſit infligenda, quamuis ad actum proximum eſſet deuentum, ita Ang. Alex. Bolognet. & Bald. *in l. 1. §. hac autem verba, ff. quod quiſque iuris*, Boſſ. *tit. de extraord. crim. nu. 2. verſ. ſed tamèn*, Alber. Caſtren. & de communi teſtantur plurimi, quos refert, & ſequitur Farin. *n.* 37. & 38. à qua, tanquam, à magis communi, ait, non eſſe recedendum, *n.* 40. vbi comprobat; Licèt quam plures relati ab eodē, *n.* 8. & 11. contra ſentiant.

4. Hic opere prĕtium erit declarare, quis dicatur actus proximus delicto, cum toties hic terminus, in materia de delictis, repetatur, & non liqueat.

Actus proximus delicto, quis ſit?

5. Actus igitur proximus delicto dicitur ille, qui eſt immediatus, ita vt non detur actus magis propinquus delicto, & quòd per agentem non ſteterit, quò minùs delictum non fuerit ſecutum, & quòd fecerit quicquid potuit, ita explicat Bald. *in conſ. 316. verſ. at tu, lib.* 1. Et Far. *q.* 123. *n.* 106. relatis aliorum explicationibus, dicit, hanc meliorē, & ſubſcribens Couar. *in Clem. ſi furioſus, n.* 10. requirit, ad hoc, vt actus dicatur proximus, quòd ſit non modo proximus conſummationi delicti, ſed etiàm quòd ſit vltimus actus, qui à delinquente agendus eſt ad criminis effectionem, ſequitur Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 360. *nu.* 36. & concordantes in.

Digitized by Google

inducit Farin. *d. n.* 106.

Exemplificatur in fornicatione. 6. Exemplificat Bal. vbi ſupra; Vt actus proximus dicatur factus ab eo, qui volens mulierem carnaliter cognoſcere, eam in terram proiecit, & pudoris clauſtra aperire attentauit, ſecùs ſi per veſtimenta tantùm eam cæperit. Item in homicidio. In homicidio verò actus proximus dicitur, dum quis non modò inſultauit, ſed etiam vulnerauit, ita Ang. Corn. Carer. & Farin. *q.* 124. *n.* 106. Si enim quis tantùm inſultauerit, & gladio euaginato voluerit percutere, ſi non percuſſerit, quamuis non potuerit, non ordinaria, ſed extraordinaria pœna homicidij punietur, Alber. *in l. is, qui cum telo, C. ad l. Corn. de ſicar.* poſt Oldrad. per tex. *in l. 1. §. Diuus, ff. eodem*; Sed contra. Sed contra nempè, quòd actus dicatur proximus non ſecuta offenſione, ſed nec inſultu, dummodò deuentum ſit ad aliquem actum ordinatum ad ipſum factum, tenuerunt relati à Farin. *n.* 107. ſed non eſt recedendum ab oppoſita explicata opinione æquiori, & communiori, vt not. Farin. *n.* 108.

Quid cũ ex attentato ſecuta eſt aliqua læſio? 7. AMPLIATVR 2. Regula; Vt in quocumq; delicto affectus, & conatus puniatur, quandò ex eo quis fuit læſus, aut aliquam iniuriam paſſus, non pœna delicti attentati, ſed illius læſionis, & inſultus, Bald. *in l. ſi quis non dicam, C. de Epiſc. & Cler.* Alex. *in l. 1. ff. quod quiſq; iuris*, vbi Iaſ. ait, puniri eum, licèt non percuſſerit, qui eleuat manum cum pugno, vel cum enſe, vt aliquẽ percutiat, oritur enim ex hoc iniuriarum actio, per tex. *in l. idem apud Labeonem, §. ſi quis*, & ibi Bart. *ff. de iniur.*

8. AMPLIATVR 3. Regula; Vt dum fuit tantùm deuentum ad actum remotum, puniatur conatus, licet tantùm extraordinariè, Bald. Bellaper. Butrig. & Cyn. *in l. ſi quis non dicam, C. de Epiſcop. & Cler.* Afflict. Iaſ. Bertaz. & Farin. *n.* 41. qui, *n.* 42. teſtatur de magis communi. Præſertim dum non eſt deuentum, niſi ad actum verbalem, Butrig. Bald. & Cyn. vbi ſup. Baiar. & Far. *q.* 124. alios inducens, *n.* 44. *& eſt tex. in l. 1. in princ.* iuncta gloſ. & Bar. *ff. de extraor. crim.* Quid ſi ad actum tantũ remotum ſit deuentum?

9. LIMITATVR 1. Regula; Vt affectus, & conatus non ſecuto effectu non puniatur, etiàm in atrociſsimis, dum deuentum non eſt ad aliquem actum extrinſecum, ſed ſolum ad tractatum, & ordinationem delicti. Bald. *in l. 1. §. hæc autem, in 2. lect. ff. quod quiſque iur.* Boer. Brunor. Fely. Marſil. & alij, quos ſequitur Farin. *q.* 124. *n.* 47. Intellige quo ad pœnam ordinariam; nam in atrocibus in hoc caſu, pœnam extraordinariam, non tamen corporalem, infligi, non habere difficultatem credit Farin. *nu.* 49. cum Claud. & Bertaz. Et idem Farin. *n.* 78. & pluribus ſeq. probat de conſuetudine Italiæ totius, affectum non ſecuto effectu mitius puniri. An attentatum puniatur, dũ non fuit deuẽtum niſi ad tractatum, & ordinationem?

10. Quid autem dicendum ſit in crimine læſæ Maieſtatis? vide ſupra, *q.* 110. *n.* 7. *vſque ad* 14. In crim. læſæ Maieſtatis.

11. LIMITATVR 2. Regula; Vt in delictis non atrocibus, conatus, non ſecuto effectu, minimè puniatur, Alber. *in l.* qui ea mente, *n.* 1. *ff. de* In non atrocibus, an puniatur attentatum?

ff. de furt. Afflict. Dec. Fely. Gand. Marſil. & Farin. cum alijs, *q.* 124. *n.* 50. *&* 52. Qui tamèn, *n.* 51. citat Couar. *in Clem. ſi furioſus, p.* 2. *§. initium. nu.* 6. *de homicid.* qui ait, hoc procedere quo ad pœnam ordinariam, cum de mente omnium DD. extraordinaria pœna, etiam in hoc caſu, infligatur; In leuibus verò pro conatu, nullam pœnam imponendam eſſe tenuerunt Alber. Bar. Butrig. Caſtren. & Odofred. *in l. ſi quis non dicam, C. de Epiſc. & Cler.* Bertaz. Dec. & de magis communi teſtantur Petr. Roiz. & Claud. quos ſequitur Far. *n.* 53.

Quid in leuibus?

12. LIMITATVR 3. Regula; Vt Eccleſiaſtica cenſura inflicta à lege pro actu, non habeat locum niſi in actu conſummato, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 360. *nu.* 89. Archid. Bart. Conrad. in locis relatis à Maſcard. qui hos ſequitur, *in l. is, qui cum telo, n.* 28. *C. ad l. Corn. de ſicar.* Afflict. Felyn. & Far. *n.* 54. *vſque* 57. *q.* 124.

Cenſura pro actu, intelligitur pro conſummato.

13. LIMITATVR 4. Regula; Vt cogitatio, & affectus voluntatis, nullo modo ad actum extrinſecum perductum, minimè puniatur in foro fori, *l. cogitationis*, & ibi gl. concordantia iura adducens, *ff. de pœn.* gloſ. Bart. & Ang. *in l. qui ea mente. ff. de furt.* gl. *in c.* 1. & ibi Hoſtien. Zabar. & alij, *de eo, qui mitt. in poſſeſſ.* Clar. qui de communi, Decian. qui probat, hoc procedere, tam de iure Ciuili, quam de iure Canon. & Far. *q.* 124. *n.* 104. vbi cumulat concordantes; Et in ſeq. probat, in foro conſcientiæ, oppoſitum tenendum.

In foro fori voluntas interna mere non punitur.

14. LIMITATVR 5. Regula; Vt pœna Statutaria imponi non poſſit, quandò delictum non fuit conſummatum, etiàm, in atrociſſimis, Viu. *opin.* 822. *n.* 1. *& ſeq.* vbi de communi, Claud. ad Bertaz. *conſ.* 123. *n.* 1. vbi, alijs relatis, teſtatur de communi, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 360. *n.* 108. & ſeq, Bal. Dec. Felyn. & Far. ad ſaturitatem concordantes inducens, *n.* 117. qui in ſeq. exemplificat.

Pœna Statutaria nō habet locum ni ſi in actu conſummato.

15. AMPLIATVR limitatio 5. Vt procedat quamuis fuerit deuētum ad actum proximum, & immediatum delicto, Bal. *in l. ſi quis non dicam, n.* 2. *C. de Epiſc. & Cler.* Far. & alij, *q.* 124. *n.* 127. Præſertim, dum Statutum loquitur per verba præteriti temporis, vel per futurum ſub unctiui, probat Farin. *n.* 128. *& ſeq.*

Nec ſufficit actus proximus.

16. SVBLIMITATVR 1. limitatio 5. Vt quamuis non habeat locum pœna Statutaria delicto non conſummato, aliqua tamen pœna extraordinaria infligi poſſit, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſu* 360. *n.* 110. *& ſeq.* qui alios refert concordantes, Marſ. & Far. *n.* 134. vbi ait, quòd in hoc nemo contradicit.

Niſi quo ad pœnā extraordinariam

17. SVBLIMITATVR 2. limitatio 5. Vt quandò Lex vel Statutū punit conatum, pœna taxata imponenda ſit, etiam effectu non ſecuto, Alber. *in l. qui ea mente, ff. de furt.* vbi de communi Bald. Caſtren. & Far. cum concordantibus, *q.* 124. *n.* 135. Idem dic de Statuto puniente tractatum, mandatum, conſilium, ſeu auxilium, vt apud Far. *n.* 139, *vſq.* 142.

Dum Statutū pœnā taxat conatui, auxilio, &c. illa infligenda eſt.

18. Sed animaduerte, quòd dum Statutum punit conatum, non intelli-

Conatus intelligitur, per quem deuentum fuit ad actū proximum.

telligi debet de omni conatu, ſed de illo tantummodò, per quem deuētum fuit ad actum proximum, & immediatum ipſi delicto, ita vt Reus fecerit quicquid potuit, nec per eum ſteterit, quin conſummatum fuerit delictum, Clar. *§. fin. q. 92. verſ. ſcias tamen*, Menoch. *vbi ſupra n. 117. & ſeq.* vbi benè declarat, Abb. & Baiar. qui eum citat ad Clar. *§ homicidium, n. 292*. Bald. *conſil. 356. lib. 1.* benè exemplificans, Salyc. Corn. & Farin. *q. 124. n. 143.*

Item generaliter, declaratur pœna conatus.

19. Sed eandem doctrinam intelliges, niſi Statutum expreſsè puniret actum remotum, tunc enim eſſet ſeruandum, Salyc. & Farin. *q. 124. nu. 144.* Vel niſi Statutum puniret conatum, qui quamuis remotus, puniretur à iure communi, vt in conatu ad rapiēdam Sacram virginem, vel in crimine læſæ Maieſtatis, quià tunc Statutum intelligendum eſſet etiàm de conatu remoto, Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. caſu 360. n. 23.* quem ſequitur Farin. *num. 144.* Sed vlteriùs notandum, hæc procedere, dummodò verba Legis, vel Statuti ſint clara, alias non intraret eadem pœna pro conatu, & pro delicto conſummato, Menoch. *ibidem, num. 116.* Tiraquel. qui benè declarat, & Farin. *n. 145.* At, in omni caſu, Iudex arbitrium haberet, imponendi mitiorem pœnam, quamuis à Lege, aut Statuto conatus expreſsè puniretur eadem pœna, qua opus conſummatum, Farin. *n. 149.* Bal. *in l. dato opere, n. 51. C. de his, qui accuſare non poſſ.* Felyn. Salyc. Tiraq. & Farin. *n. 74.* Afflict. *dec. 276. n. 8. & in Conſtit. aſperitatem, rubr. 11. n. 1. in 7. & 8. fallent. de pœna eius, qui contrà aliquem arma extraxerit*; Vbi vlterius ait, quòd ſemper Iudex, hanc pœnam mitigare debet, Dec. *in l. ſi fugitiui, n. 62. & 63. C. de ſeru. fugit.* dicens præterea, quòd quādò adeſt aliqua cauſa minuendi pœnā, vltrà eam, quod delictum non fuit ſecutū, Iudex non ſolùm poteſt, ſed etiam tenetur minuere pœnam: Quòd procedit etiā in aſſaſſinio, Clar. & Far. cum concordantibus, *q. 123. n. 132.*

20. LIMITATVR 6. Regula; Vt pœnitentia in delictis, etiàm quòd fuerit deuentum ad aliquem actum in atrociſſimis, faciat, vt delinquens non puniatur, dum valēs conſummare noluit, gloſ. *in l. ea mente, ff. de furt.* & ibi Bart. *n. 2.* vbi per tria iura probat in delictis non conſummatis, pœnitentiam ſuffragari, glo. *in l. ſi quis non dicam*, Alber. Bal. Caſtren. Bellaper. & alij, *C. de Epiſc. & Cleric.* Couar. *in Clem. ſi furioſus, par. 2. §. initium, n. 6. de homic.* vbi ait, quòd hoc fatentur omnes, Menoch. *vbi ſupra, n. 9. & ſeq.* Baiar. qui ait, quòd, quandò delictum eſt occultum, ſine alia probatione, pœnitentia præſumitur, Afflict. Bart. & Farin. *q. 123. n. 150.* vbi plures concordantes, Butr g. *in l. quiſquis, C. ad l. Iul. Maieſt.* vbi etiam dicit, in dubio, delictum præſumi non conſummatum propter pœnitentiam.

Pœnitentia in delictis non conſummatis, an ſuffragetur?

21. AMPLIATVR limitatio 6. Vt procedat etiàm in eo, qui non voluntariè pœnituit, ſed abſtinuit a conſummatione propter timorem, vel rumorem, ne deprehen-

Digitized by Google

deretur, quo etiam caſu non intrat pœna ordinaria, ſed eſt mitior infligenda, Bald. *conſ.* 396. *lib.* 1. Felyn. Bart. & Farin. comprobans, *n.* 154. *q.* 123. Et idem dicendum eſt in pœnitentia proueniente ex impedimento facti, vt in illo, qui non occidit, habens omnia parata, & exiſtens in actu proximo, quia aggreſſus ſe defendit, notat Farin. *q.* 124. *n.* 159. & faciunt tradita per eum, *n.* 37. & inſinuata *hic ſup. n.* 3. licèt contrà videantur ſentire, ab eodem relati, *n.* 157.

22. Plura de materia huius q. apud Farin. *q.* 124. *à n.* 1. *vſque ad n.* 180.

Finis Tractatus Decimi, de Delictis, & Pœnis.

DE

Digitized by Google

DE ARBITRIO IVDICIS IN IVDICIIS.

TRACTATVS VNDECIMVS.

1. COGNITIO delictorum, atque pœnarũ ex *præcedenti Tractatu*, ad rite proceſſum terminandum, ante ſententiam, neceſſaria vtique eſt, ſed non ſufficiens, niſi exacta inueſtigatione dignoſcatur; præterea, quantùm ſe Iudicis arbitrium extendat in ipſiſmet iudicijs, & cauſis, de quo ex profeſſo *in hoc Tractatu*; cum *iuxta l. non poſſunt, ff. de ll. non valeant omnia lege comprehendi*, & ideò, quæ ſub certa Regula claudi non poſſunt, Iudicis arbitrio cõmiſſa ſint, vt not. Menoch. *de arbitr. q. in proœm. n.* 5.

De arbitrio Iudicis in augendis, & cumulandis pœnis, Quæſtio 133.

Ex cauſa, Pœna, Iudicis augetur, & temperatur arbitrio.

2 EX cauſa pœnas arbitrio Iudicis augeri poſſe, ſicùt etiã temperari obſeruat Farin. *q.* 17. *n.* 1. *& ſeq.* Initium ergo ſumendo a 1. Prænotandum; Arbitrium Iudicis in propoſito eſſe iudicium, & intellectum eiuſdem Iudicis, quo controuerſa terminat, ita Menoc. *de arbitr. q. lib.* 1. *caſu* 1. *n.* 4. Arbitrium autem duplex eſt, vnum liberum, quod merum eſt, conſiſtens in ſola Iudicis voluntate, à dolo tamen aliena; alterum regulatum, quod à iure, ratione, & æquitate pendet, quamuis in Iudicis volũtate poſitum ſit; Ita probat Menoc. *caſu* 6. *&* 13. Qui, *caſu* 7. examinat ſingula verba, quibus arbitrium liberum conferri ſolet; *caſu verò* 8. quibus regulatum ſolet impertiri.

Arbitriũ Iudicis quid ſit?

Duplex arbitriũ Iudicis.

3. In dubio autem ſecũdùm magis communem opinionem, regulatũ arbitrium dicitur conceſſum, Bar. Dec. Menoc. & alij, *caſu* 9. *n.* 1. quòd fortius in cauſis criminalibus procedit, Iaſ. & Menoch. *n.* 3. Immò ſemper intelligitur in criminalibus Iudicis arbitrium, non liberum, & abſolutum, ſed regulatum iure, & ratione, Cæpol. Dec. Marſ. & Menoch. *caſu* 77. *n.* 1. *&* 5.

Regulatum conceditur in criminalibus.

4. REGVLA ſit 1. Iudex cum cauſa poteſt pœnas à legibus inductas ſuo arbitrio augere, hodiè. n. omnes pœnæ, iuxtà facti, & perſonarum qualitates, arbitrio Iudicãtis sũt remiſſiuæ *l. hodiè*, vbi Bar. & DD. *ff. de pœnis*, & diffuſè probat Far. *q.* 17. *n.* 7. Et ratio huius arbitrij eſt, quia ſicut circumſtantiæ, & qualitates delicti aliquandò minus,

Ex cauſa pœnæ augeri à l. taxatæ poſſunt.

Digitized by Google

ita quandoq; magis atrox crimen reddunt, *c. ſicut dignum, de homic.* Et pœna vtiq; delicto commenſurari debet, *l. ſancimus, C. de pœn.* & obſeruat, & comprobat Far. *n.* 8. *&* 9. Quæ verò ſint d. circumſtantiæ, & qualitates, crimen atrociùs reddentes, tangitur remiſſiuè à Farin. *n.* 10. & viſum eſt *ſup. q.* 103. *à n.* 11. *vſque ad* 15.

Etiam ſtatutariæ. 5. AMPLIATVR 1. R[illegible]; Vt procedat etiã in pœnis [illegible]arijs, Bart. Caſtren. Abb. Dec. [illegible]iraq. qui teſtatur de veriori, & magis communi opinione, *in tr. de pœn. in præfat. n.* 22. Clar. Boſſ. & Far. qui etiam de magis communi, veriori, & rationabiliori teſtatur, *q.* 17. *n.* 11. *&* 12. poſt innumeros DD. ab eodem relatos, *n.* 7. Et hoc quamuis Iudex Statuta ſeruare iuraſſet, Tiraq. *de pœn. temper. in præfat. n.* 3. Blanch. qui de communi, Aret. Caſtrẽ. Rom. & Far. *n.* 17. Iudex .n. ex cauſa à Statutis recedẽs periurium non incurrit, *l. ſi hominẽ, ff. mandati.*

Vel conſuetudinariæ. 6. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt ex cauſa poſſit Iudex augere pœnas conſuetudinarias, gl. *in l hodie, ff. de pœn.* Abb. & Dec. *in c. de cauſis, de offic. Deleg.* Felyn. Tiraq. & Farin. *n.* 18.

Tam minores, quàm maiores, &c. 7. AMPLIATVR 3. Reg. Vt procedat in pœnis minoribus, ac extraordinarijs, & etiã in maioribus, & ordinarijs expreſsè determinatis, Viu. Bar. Ghirlan. qui de cõmuni, & Far. *q.* 17. *n.* 19. Nec non in acceſſorijs, Ghirlan. qui paritèr de communi, Far. & alij, *n.* 20. ſicùt ſimilitèr in pœnis ipſo iure impoſitis, Abb. & Tiraq. *n.* 23. Etiàm vbi Lex, vel Statutum vterẽtur dictionibus, præciſè, omninò, vel ſimilibus, Couar. Placha, qui teſtatur de cõmuni, & Far. *n.* 24. Et in proceſſu formato, ſiuè per inquiſitionẽ, ſiuè per accuſationẽ Abb Bar. & quamplures, quos ſequitur Farin. *n.* 26.

8. AMPLIATVR 4. Reg. 1. Vt in tantum, Iudici arbitra iũ ſit, pœnas ex cauſa augere, vt poſſit arbitrando pœnam mortis imponere, Bar. & Ang. *in l. ſacrilegij, ff. ad l. Iul. peculat.* Abb. & Fely. *in c. cum te, de re iudi.* Maran. qui teſtatur de communi, Aret. Bal. & Far. alios inducens, *q.* 17. *n.* 34. licèt Rom. Menoc. & plures alij oppoſitum teneant, relati, ibidem, à Far. qui ait, ab hac Ampliatione 4. non eſſe recedendũ, cum infraſcriptis limitationib. An poſſit arbitrari mortis pœna.

9. LIMITATVR 1. Ampliatio 4. Vt non procedat niſi delictũ ſit atrox, & qualificatum, Dec. qui de communi, *in c. ex literis, de Conſtit.* Bart. Bald. Ang. Clar. Boſſ. & Far. concordãtes cumulans, *q.* 17. *n.* 35. Vnde licèt, de iure, iniuriarũ pœna ſit arbitraria, ſecundùm DD. *in* §. *in ſumma, inſt. de iniur.* Officiali dans alapam, poteſt pœna mortis puniri, Boſſ. *tit. de iniur. n.* 30. Bal. Fely. Dec. Iaſ. & Far. qui, *n.* 36. teſtatur de communi omnium; Dummodò iniuria illata ſit contemplatione officij, Bal. & Menoc. *de arbitr. q. lib.* 1. *caſ.* 263. *n.* 10. Afflict. Foller. & Far. *n.* 39. In quo recurrendum eſt ad coniecturas, vt ſi iniuria facta ſit Iudici ſedenti pro tribunali; Sed coniecturis ceſſantibus, & ſic in dubio, præſumendum eſt potius offenſam factam ratione particularis inimicitiæ, vt maius delictum excludatur, Rolan. & Far. *n.* 41. Quid in delicto atroci?

10. LI-

In atroci conſummato, & vbi viget cõſuetudo, pœnã talem infligendi?

10. LIMITATVR 2. Ampliatio 4. Vt non procedat niſi in delicto atroci, qualificato, conſummato, Dec. & Fely. *in c. ex literis, de Conſtit.* Foll. Menoch. & Far. *q.* 17. *n.* 48. Et dum in ſimili delicto pœna mortis eſt cõſuetum imponi, Dec. & Fely. vbi ſup. Clar. Menoch. & de communi teſtantur Gram. & Gom. & hos ſequuntur Bertaz. & Far. *n.* 53. In arbitrandis enim pœnis Iudex debet ſequi ſolitũ, & conſuetum, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 1. *caſ.* 14. *n.* 3. *& ſeq.* qui, *n.* 6. alios inducens, de omnium communi teſtatur; Abb. Ang. & Far. concordantes inducens, & ſimiliter teſtãs de communi, *n.* 54.

In Iudice Superiore, vel Inferiore?

11. LIMITATVR 3. Ampliatio 4. Vt procedat in Iudice Superiore, ſecùs in Inferiore, cui non cenſetur tanta facultas conceſſa, Far. *n.* 57. *&* 58. de quo vide etiam *hic infra, n.* 16.

Quid in pœnis alternatiuis?

12. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt quando Iudicis arbitrio eſt remiſſum, duas pœnas alternatiuè iniungere, poſſit mitiorem imponere, ſed non teneatur, cum in eius ſit facultate, etiam grauiorem infligere, Dec. Fely. & Menoch. *de arb. q. lib.* 1. *q.* 85. *n.* 1. vbi ait, ſolum de conſilio ei dari, vt mitiorem imponat, aliàs fruſtra lex duas pœnas alternatiuè imponeret, ſi Iudex teneretur mitiorem dare, vt ponderat Menoch. *n.* 3. Verùm eſt, quòd in dubio Iudex ad mitiorem debet inclinare, D. Tho. 2. 2. *q.* 67. *ar.* 4. *ad* 1. & Menoch. *n.* 4.

Poſt ſententiam, nõ augetur pœna

13. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt procedat antè, non autem poſt ſentẽtiam, poſt quam, cum functus ſit Iudex officio ſuo, nõ poteſt pœnam augere, *l. Iudex poſtquam, ff. de re iudic.* Blanc. & Didac. qui teſtatur de communi, Clar. & Farin. *q.* 17. *n.* 61. Niſi authoritate Principis, Baiar. plura iura citans, *q.* 94. *nu.* 66. Boſſ. Chart. & iterum Far. *q.* 11. *n.* 12. faciunt hic, ſaltem in parte, dicenda *infra, q.* 135. *nu.* 30. *vſque ad n.* 40.

An cauſa ſit exprimẽda dũ augetur pœna?

12. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt Iudex, ex cauſa augẽdo pœnam iuris, debeat in ſententia exprimere cauſam auctæ pœnæ, Bal. Ang. Caſtren. Farin. & alij, *q.* 17. *n.* 62. ſed ſat eſt expreſſio in genere, dicendo iuſtis de cauſis animum noſtrum mouentibus, Vaſq. qui de communi, & Clarus, *q.* 85. *verſ. vlterius quæro, & verſ. prætereaque;* At ſi Iudex nihil exprimeret in ſententia ipſa, tamèn ſententia valeret, Vaſq. qui de communi, Bar. Bal. & Far. cum alijs, *n.* 64. & ſufficeret etiam, vt cauſa in actis appareret, quamuis in ſententia, nulla de ea mentio fieret, Io. Ant. de Nigr. Iacob. Beluiſ. & Baiar. *q.* 85. *n.* 38.

Quid in Delegato, ſeu Magiſtratu minori, vel maiori.

15. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt Delegatus Inferioris, neque ex cauſa poſſit augere pœnas iuris, niſi conſulto Principe, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 1. *q.* 96. *nu.* 20. *&* 21. & Far. *q.* 17. *n.* 66. Et idem dic de Magiſtratibus minoribus, qui nõ poſſunt augere pœnas, niſi conſulto Principe, vel niſi cauſa cohæreat delicto, Clar. *q.* 85. *verſ. vlterius quæro,* Blanc. qui teſtantur de communi Bal. Dec. Rom. & Far. qui de communiori, *n.* 67. licèt Delegatus Principis, vel Magiſtratus

Supe-

Superioris, qui ſuo Delegato ſuum arbitrium tribuit, ex cauſa, poſſit pœnas augere, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 1. *q.* 96. *n.* 20 & 21. & Farin. alios inducens, *n.* 66.

16. Plura de arbitrio Iudicis in pœnis augendis, Far. *q.* 17.

17. Antequam ad ſecundam deueniam Regulam, animaduerto, quòd per extẽſionem propriè non augentur pœnæ, ſed aliquandò, Iudicis arbitrio in lege in vno aſsignatæ caſu, ad alium extenduntur, aliquãdò minimè; & propter DD. contrarietatem in hac ſubtili materia, difficilis eadem redditur, & non raró, vt obſeruat Far. *in Frag. Crim. lit. E. n.* 50. broccardica, ſeu problematica euadit. Pro ea verò pro poſſe dilucidanda.

Iudex poteſt ex cauſa pœnas à legibus taxatas augere.

18. REGVLA 2. ſit Iudici regularitèr arbitrarium non eſt vt legem pœnalem extendat; Cagn. & Dec. *in l. factum*, *§. in pœnalibus ff. de reg. iur.* Viu. qui teſtatur de communi, Aym. qui reſpondet contrarijs, teſtatur de veriori, & communiori, & Farin. concordantes inducens *ibidem n.* 144. Pœna namquè locum non habet, niſi in caſu à iure expreſſo, vt probat Farin. *q.* 18. *n.* 7.

Regularitèr Iudici nõ eſt arbitrariũ legẽ pœnalẽ extendere.

19. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt præſertim extenſio de caſu ad caſum non ſit facienda, vbi adeſt diuerſa ratio, quod procedit etiam, dum agitur in non pœnalibus, & hoc eſt indubitatum ſecundùm Tiraq. *de ll. cõnub. gl.* 5. *n.* 214. & ſeq. Villagut. Euerard. Farin. & alij *in d. lit. E. n.* 55. *in ſeq.* reddens duplicem rationem.

20. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt ex identitate rationis extenſio non admittatur, quandò alicuius diſpoſitionis plures afferri poſſunt rationes, Bar. *in l. liberorum ff. de verb. ſign.* Aym. Euerard. & Far. *n.* 64. Seu dum ratio non eſt expreſſa, Bar. Bal. Caſtren. Far. & alij, *n.* 65. licèt alij contrà relati *nu.* 66. vbi hanc veriorem credit, dum vnica tantùm eſt ratio; paria enim ſunt rationem eſſe expreſſam in diſpoſitione, vel non niſi vnicam aſsignari poſſe, gl. Bal. & Caſtr. *in l. quamuis, C. de fideicom.* Cyn. Caſtren. & DD. omnes, *in l. non dubium C. de legibus.*

21. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt dum ratio expreſſa non eſt finalis, ſed impulſiua, extenſio ex eàdem ratione non admittatur, Ripa, Villagut. Far. & alij, *n.* 175.

22. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt in pœnalibus, correctorijs, & alijs odioſis, quamuis ratio ſit expreſſa, ex idẽtitate rationis, extenſio non ſit facienda, quandò in diſpoſitione adeſt dictio taxatiua (e. g. dumtaxat) Aym. Villagut. & Far. *n* 257. Vbi refert alios contra tenẽtes Sed ne recedas ab ampliatione hac; Verba enim taxatiua excluſiua extenſionis ſunt, tam de caſu ad caſum, quam de perſona in perſonam, etiam in nõ odioſis, Pacian. qui plures concordantes inducit, Euerar. Aym. & Farin. iura cumulans in comprobationem. *n* 253.

23. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt tunc multò minus extenſio fiat in pœnalibus, quandò ipſo iure pœna imponitur, vt diffusè probat Euerar. & latius Villagut. quos ſe-

ſequitur Farin. *num.* 160.

24. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt extenſio ſinè dubio denegetur ex identitate rationis, dum ſumus in pœnalibus, & correctorijs ſimul, etiam in caſu, in quo aliàs in pœnalibus ſolum, & in correctorijs ſolùm, extenſio eſſet facienda, *tex. eſt in Clemen* 2. *& ibi gl. de ætate, & qualitate*, Butr. Villag. & Far. *nu.* 162. Quamuis regulariter in correctorijs ſolum, extenſio non concedatur, Bar. & latè Ripa *in l. ſi conſtante, ff. de iure dot.* Menoch. Tiraq. & de communi teſtantur, Oſaſc. & Viu. quos refert, & ſequitur, iura inducens Far. *n.* 130. Omnis enim receſſus à iure communi odioſus eſt, *n.* 133. Et difficilius in his correctorijs datur extenſio, quam in pœnalibus, Rip. Villag. & Far. *n.* 135. Immò regulariter extenſio non fit in exorbitantibus, *c. quæ à iure, de reg. iur. in* 6. Tiraq. Aym. Menoch. Honded. qui teſtatur de magis vera, quos refert. Farin. *n.* 122. & eos in pœnalibus, & odioſis ſequitur cum Villag. *n.* 124. Contrariam verò opinionem, fieri in exorbitantibus extenſionem ex identitate rationis, quam ſuſtinent relati *n.* 123. ait procedere in fauorabilibus. Exorbitans autem diſpoſitio dicitur illa, quæ non tollit, ſed limitat ius commune, Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 1. *n.* 20.

25. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt ex identitate rationis in odioſis extenſio non detur, *c. odia, de reg. iur. in* 6. Iaſ. Tiraq. & Farin. *n.* 115. Et conſequenter idem dicendum eſt in pœnalibus; lex enim quantumcumq; fauorabilis in ſe ſit, vbi tamen in ea eſt appoſita pœna, reputatur odioſa, Euerar. concordantes adducens, Mandoſ. qui teſtatur de magis communi, Viu. de cōmuni, Villag. qui DD. auth. ratione, & iuribus hoc probat, Farin. & alij, *n.* 144. Sed contra; dum .n. agitur de punitione delicti, dicitur agi de fauore publico, publicè enim intereſt, vt delicta impunita non maneant, vndè pœnalis diſpoſitio non odioſa, ſed fauorabilis videtur, Viu. qui teſtatur de communi, Bar. Rom. & alij relati à Far. *n.* 148. Reſpondetur tunc procedere obiectionem, quandò niſi fieret extenſio, delictum omnino impunitum remaneret, ſecùs ſi puniretur, putà ex alia lege, licèt mitiori pœna, tunc enim diſpoſitio nec fauorabilis reputatur, Bar. Aym. Menoch. Far. & alij, *n.* 149. Et hæc ampliatio magis procedit, licèt ratio expreſſa eſſet, dum ſumus in materia odioſa, & odium eſt irrationabile, putà, quòd vnus teneatur pro facto alterius, Dec. Aym. Villag. Farin. & plures alij, *n.* 117.

26. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt licèt in pœnalibus ad incurrendam pœnam extenſio non fiat, vt ſupra probatū eſt, benè concedatur Iudici, vt extenſionem faciat, ad pœnam euitandam, vt tenent, & probant Euerar. & Villag. quos ſequitur Far. *n.* 151. Iudici tamen conceditur extenſionem facere ad pœnam euitandā, vſque ad n. 37.

27. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt etiam in pœnalibus extenſio ſit facienda, quatenùs verborum proprietas eam patitur, *l. cum lege, & ibi* Aret. *ff. de teſtam.* Dec. Villag.

&

& Far. *n.* 161. Qui cum Aym. Aret. & alijs, idem tenet in alijs odioſis. An verò extenſio ſit facienda in odioſis, & quandò, ex larga ſignificatione, eſt controuerſum, Farin. *n.* 247. *&* 248.

28. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt in pœnalibus, & alijs odioſis extenſio fiat ad caſum, ſeu perſonam comprehenſam ſub generalitate verborum, *l. cum lege*, vbi Aret. *ff. de teſtam.* Aym. Dec. Tiraq. & Far. *n.* 152. Quòd enim ſub genere cõtinetur, id expreſſum dici poteſt, Aret. Bal. & Imol. *in l. illud, ff. de acquir. heredit.* Niſi ratio eſſet diuerſa, quia tunc extenſio non fieret, vt probat Far. *n.* 62.

29. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt in pœnalibus extenſio fiat, dum aliàs diſpoſitio redderetur eluſoria, Menoch. Tiraq. Butr. Aym. Far. & alij, *n.* 154. Et idem dicendũ dum alias ſequeretur abſurdum aliquod, Aym. Euerard. Villag. qui loquitur in diſpoſitione pœnali, & correctiua ſimul, & Far. qui iura citat *n.* 156.

30. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt in pœnalibus extenſio in æquiparatis fiat, Aret. Villalob. Curt. iun. qui teſtantur de cõmuni, Aym. Abb. & Far. cum alijs, *nu.* 203. qui in ſeq. declarat, an æquiparatio debeat eſſe vniuerſalis, vel ſufficiat quod ſit in punćto.

31. LIMITATVR 6. Regula 2. Vt de ſimilibus ad ſimilia in pœnis extenſio fiat, Maſcar. Aym. Bal. Far. & alij, *n.* 191. qui cum Euerar. hoc ait non procedere in pœna priuationis.

32. LIMITATVR 7. Regula 2. Vt extenſio in pœnalibus fiat ad acceſſoria, Bar. Villag. & Farin. *n.* 227. Quamuis diſpoſitio haberet dićtionem taxatiuam, Aym. & Far. *n.* 271.

33. LIMITATVR 8. Regula 2. Vt in correlatiuis, quandò eadem ratio in vtroque concurrit in pœnalibus extenſio fiat, Villalob. qui teſtatur de communi, Aym. Bart. Far. & alij, *n.* 240. Intellige reſpećtu eiuſdem aćtus, Aym. Socin. & Far. *n.* 245. Secùs in diuerſis aćtibus, *ibidem*; Vel vbi non militat in vtroque eadem ratio, *l. curatorem, & ibi gl.* Cyn. & alij, *C. de interdic. matrim.* Tiraq. Villag. & Far. *n.* 246.

34. LIMITATVR 9. Regula 2. Vt ex rationis paritate in pœnalibus extenſio fiat, quandò fraudibus ex ipſa extenſione obuiatur, Dec. *in l. factum, §. in pœnalibus ff. de reg. iur.* vb. hoc pr[illegible] bat, & ſeq[illegible]ur Far. *n.* 85. Qui, *n.* 84. ex Aym. Dec. & alijs idem aſſerit in cæteris odioſis, & iura inducit.

35. LIMITATVR 10. Regula 2. Vt vbi eſt eadem ratio, extenſio etiam in pœnalibus fiat de caſu ad caſum, Imol. & Franch. *in c. pro humani, de homic. in 6.* Menoch. Rom. Villag. Far. & alij, *n.* 53. Vbi enim eadem eſt ratio non dicitur propriè fieri extenſio, ſed intenſio, & declaratio, Tiraq. Menoch. qui teſtatur de communi, Far. & plures alij, *n.* 52. Dummodo ratio ſit vnica, & non niſi vnica afferri poſſit, Cyn. Caſtren. & DD omnes *in l. non dubium, C. de ll.* Far ad ſaturitatem citans, *n.* 180. Et ſit finalis, vt hic ſup. *n.* 21. Quid verò dicendum

dum ſit in maioritate rationis in pœnalibus ſeu correctorijs, vide Far. *à n.*71. vſque ad *n.*78.

36. LIMITATVR 11. Regula 2. Vt ex identitate rationis in pœnalibus extenſio fiat, quandò ratio in diſpoſitione expreſſa eſt, Dec. *in l. factum, §. in pœnalibus ff. de reg. iur.* Aym. Bal. Far. cum concordantibus *n.*171.

37. LIMITATVR 12. Regula 2. Vt procedat, vt loquatur in pœnalibus regularitèr, ſecùs ſi agatur de fauore Reipublicæ, Aym. Iaſ. Far. & plures alij, *n.*100. Vel de fauore piæ cauſæ, ſeu de ſalute animæ, Far. cum concordantibus, *n.* 110. *&* 111.

38. Plura de extenſionis materia, Rom. Caſtren. & Imol. *in l. ſi verò, §. de iure, ff. ſolut. matrim.* Aym. latiſſimè, *de antiq. tempor. par.*4. *in prin. num.*12. *& ſeq. ſect.* Videamus modo de aliquibus limitationibus *n.*1. & ſeq. Et Far. ſatis diffusè *in Fragm. Crim. lit. E. à nu.*50. *vſque ad num.*291.

De arbitrio Iudicis in pœnis temperandis. Quæſtio 134.

1 REGVLA ſit. Iudex ex cauſa pœnas minuere poteſt, Dec. Viu. qui teſtatur de communi, & Clar. *q.* 85. *verſ. vlterius*, qui ait, quòd in hoc omnes ferè conſentiunt, cum vt probatum eſt *ſupra, q.*133. *n.* 4. hodie omnes pœnæ, iuxta facti, & perſonarum qualitates, ſint in arbitrio Iudicis, vt apertè habetur, *in l. & ſi ſeuerior* vbi gloſ. & DD. *C. ex quibus cauſ. infam. irrog. & in c. de cauſis, de offic. Deleg.* & ſolidè, & latè probat Far. *q.*17. *n.*7. Ex circumſtantijs enim, & qualitatibus ſæpè delictũ fit leuius, & excuſabile, *l. Gracchus, C. ad l. Iul. de adult.* ideò data eſt facultas; Iudici, ex cauſa, pœnam mitigare, probat Far. *n.* 8. ad hoc vt pœna, ſicut decet, commenſuretur delicto, *c. ſicut dignum, de homic. & c. vt Clericorum, de vita, & honeſt. Cleric.*

Ex cauſa pœna minuitur.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt procedat non modò in pœnis legalibus, ſed etiam in Statutarijs, quas Iudex, ex cauſa, poteſt minuere, Bar. Bal. Rom. Aret. & Tiraq. qui de communi, *in tract. de pœnis, in præfat. n.*22. Viu. Clar. qui teſtatur de magis communi, Menoch. & Farin. *n.*11. Quamuis Iudex Statuta ſeruare iuraſſet, Guid. Pap. Franc. & Baiar. *q* 85. *n.* 24. quandò enim Iudex, ex cauſa, a Statutis recedit, non periurat, *l. ſi hominẽ, ff. mandati*, Tiraq. *de pœnis temper. in præf. n.* 3. Bal. Aret. Caſtren. & Saly. *in l. & ſi ſeuerior. C. ex quibus cauſ. infam. irrog.* Rom. Far. & alij, *q.*17. *n.*17.

Siuè legal s ſit, ſiuè Statutaria.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt locum habeat in pœnis etiam conſuetudinarijs, quas, ex cauſa, Iudex minuere poteſt, Fely. *in c. inquiſitionis, de accuſat.* Tiraq. *de pœn. temper. in præf. n.*19. Abb. Dec. Far. & alij, *n.* 18. Boer. Marſ. Vaſq. & Bai. *q.*85. *n.*23.

Siuè conſuetudinaria.

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt ſit vera non modo in minoribus pœnis, & extraordinarijs, ſed etiam in ordinarijs, & a lege expreſsè taxatis, Ghirlan. *de relax. carcer. tit. de ſent. & pœn. exeq q* 6. *n.* 6. *per gl.* quam, ait cõmuniter recep-

Siuè maior, ſiuè minor, & quæcunque.

Digitized by Google

ptam, *in l. hodiè, ff. de pœn.* & ibi Sar. idem tenuerunt Bal. Saly. Viu. & Far. *q.* 17. *n.* 19. Etiàm in pœnis ipſo iure impoſitis, Abb. Tiraq. & Bar. *n.* 23. Quamuis ius vteretur dictionibus, præcisè, omnimodò, vel ſimilibus, Io. Andr. Hoſtien. & alij, *in c. qualiter, & quandò, il 2. de accuſ.* Aret. & Plac. qui de communi teſtantur, quos refert. & ſequitur Bal. *q.* 85. *n.* 23. Couar. & Far. *n.* 24.

Quid in pœnis alternatiuis?

5. AMPLIATVR 4. Regula; Vt quandò Iudicis arbitrio eſt remiſſum duas pœnas alternatiuè imponere, poſſit Iudex mitiorem infligere, Dec. Fely. & Menoch. *de arbitr. q. lib.* 1. *q.* 85. *n.* 1. Immò, Bal. Alex. Gram. Pariſ. & alij, relati *ibidem*, à Menoch. tenent, Iudicem, in hoc caſu, imponere mitiorem, teneri; Sed Menoch. *d. n.* 1. cum Dec. & Fely. ſuſtinet hoc Iudici traditum per modũ conſilij; Aliàs fruſtra lex pœnas alternatiuè imponeret, vt probat Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *q.* 85. *n.* 3. Verum eſt, quod in dubio, mitiorem Iudex ſequi debet, D. Tho. 2. 2. *q.* 67. *ar.* 4. *ad primum*, & Menoch. *n.* 4.

Quid in Principe, & in maiori Magiſtratu?

6. AMPLIATVR 5. Regula; Vt non modò procedat in Principe, Sot. & Menoc. *lib.* 1. *caſu* 96. *n.* 6. *& ſeq.* ſed etiàm in ordinario Magiſtratu maiori, qui Principem recognoſcit, vt eſt Præſes, & apud nos Prouincialis, Viu. qui teſtatur de communi DD. Clar. Dec. Gandin. & Menoch. *n.* 14. Secus in Magiſtratibus minoribus, vt dicetur *hic infra*, *n.* 21.

In Delegato à Principe.

7. AMPLIATVR 6. Regula; Vt non modò verificetur in Delegato Principis, cui ab eo datum eſſet liberum arbitrium, vt illud idem poſſit, quod Princeps ipſe, Afflict. Specul. Iſern. & Menoch. *nu.* 20. Sed etiam, vt procedat in quocunque à Principe Delegato, qui, ex cauſa, poteſt minuere pœnam, nam & iſte, de iure, maior Magiſtratus dicitur, & ideo hanc habet poteſtatem, Dec. Fely. Innoc. & Menoch. *d. n.* 20.

Cauſæ minuẽdi pœnas.

8. AMPLIATVR 7. Regula; Vt plurimæ ſint cauſæ, quibus ſtantibus, & pœnas minuere Iudex poteſt, & quandoquè etiam debet. Et de his cauſis agetur *in proximè ſequentibus quæſtionibus*.

Sinè iuſta cauſa nõ poteſt pœna minui.

9. LIMITATVR 1. Regula; Vt procedat prout loquitur, ex cauſa legitima, qua exiſtente minui poteſt pœna; Sed cauere debet Iudex, ne ſinè cauſa à iure approbata pœnas minuat, ne deterius ſibi aliquid contingat, vt monet Clar. *q.* 85. *verſ. vlterius*; Iudex enim ſinè cauſa, non poteſt remittere, minuere, augere, nec mutare pœnas à lege, Statuto, vel conſuetudine inductas, *§. oportet*, vbi gl. *Auth. de iudic. c. de cauſis*, vbi DD. *de offic. Deleg.* Tiraq. qui latè comprobat, *de pœn. in præfat. n.* 1. *& ſeq.* Viu. Menoch. & Far. qui de communi, *q.* 17. *n.* 5. Et Iudex, qui ſinè cauſa delinquenti pœnas remittit, vel minuit, infamis efficitur, Clar. *q.* 85. *verſ. vlterius*, Bal. Caſtren. Fely. Menoch. Rom. & Far. *n.* 6. vbi alios inducit, & teſtatur de communi recepta opinione, nemine contradicente.

Aliàs minuens fit infamis.

Poſt ſententiã nõ poteſt Iu-

10. LIMITATVR 2. Regula; Vt procedat ante ſentẽtiam, nam poſt ſententiam, cum Iudex iam

fun-

Digitized by Google

dex pœnam minuere.

functus ſit officio ſuo, nullo modo minuere poteſt pœnam in ſententia inflictam, *l. moris, §. iſte, ff. de pœn.* Abb. Butr. Didac. qui teſtatur de communi, & Farin. iura, & alios DD. inducens, *q.17.n.61.* Clar. vbi ſup. & ibi Baiar. ex Innoc. *n.35.* ait, quod licèt antè potuiſſet Iudex moderare, poſt ſententiam nullo modo, nec ex cauſa minuere poteſt pœnam: Et quod plus eſt, poſt ſententiam, Iudex minimè compoſitionem facere poteſt, ſinè Principis auctoritate. Luc. de Pen. Ghirlan. & Baiar. *nu. 32.* Qui cum Innoc. idem dicit, ſi prius fuiſſet appellatum, & poſtea, appellationi renunciatum; Subdens cum Rebuf. quod nec prædicta præſtare poteſt Iudex de conſenſu partium; Poſt ſententiam enim Iudex deſinit eſſe Iudex, Gom. qui de communi, Clar. & Scacc. alios etiam allegans, *de iudic. lib.1. cap.97. nu. 132.* & eſt tex. expreſſus *in l. Iudex, ff. de re iudic.*

Nec compoſitionẽ facere.

Licèt appellationi interpoſitæ ſit renuntiatũ; nec de partium cõſenſu.

* Cum doctrina huius 2. limitationis magni ſit momenti; in ea præter conſuetum aliqualitèr me diffundam; Et in Iudice Delegato nullam habet difficultatem; Delegatus enim, nullo modo, nec de iure Ciuili, neq; de iure Canonico, pœnas per diffinitiuam ſentẽtiam à ſe latam inflictas, relaxare, commutare, aut temperare poteſt, *eſt tex. in iure Ciuili in l. Iudex, ff de re iudic.* & in iure Canonico loquendo de Delegato Principis, nempè Papæ, *habemus tex. expreſſum in c. in literis, de offic. Deleg.* Ratio eſt euidens, quià prædicta præſtare, actus eſt iuriſdictionis; Sed Iudex Delegatus, ſententia lata, iam officio ſuo functus eſt, & Iudex eſſe deſinit, ipſo iure iuriſdictione carens, vt in præcitatis iuribus ſtatuitur; nihil ergo, circa pœnas in ſententia à ſe lata inflictas, arbitrari poteſt.

Quid in Delegato

3* Idem dicendum eſt de iure Ciuili in Iudice Ordinario, qui latam à ſe ſententiam diffinitiuam temperare, ſeu pœnas in ea inflictas commutare minimè poteſt; Plures textus (in probationem) iuris Ciuilis refert Farin. *q.17.n.61.* vbi hanc concluſionem tenens, inducit Doctores concordantes Blanch. Butr. Garer. Couar. & alios; Subſcribit Scac. *in trac. de ſen. & re iudic.* gl.14. *q.17.n.4.* & Bal. *in l. ab executore, n.7. ff. de appell. & in l. hac lege, n.4.* vbi Saly. *n. 4.* & Bal. *n. 9. C. de ſent. ex peric. recit.* & vbi ſupra alia iura in comprobationẽ Scacc. inducit. Ratio, vt not. idem Scacc. *n. 1.* eſt eadem, allata hic ſupra; quia lata ſententia, Iudex, qui eam tulit, in eadem cauſa, quamuis Ordinarius, Iudex deſinit eſſe, & ibi hoc cõfirmat ex Clar. Socin. Surd. Gomez, qui teſtis eſt de communi, & alijs DD. auctoritatibus. Intèr alia iura, hanc concluſionem probantia, eſt notabilis *tex. in l. 1. §. fin. & ibi gl. in ver. reſtituere, ff. de q.* vbi loquitur de Iudice Ordinario, & in cauſa criminali, apertèq; determinatur, quòd quandò quis eſt condemnatus de delicto, quòd verè cõmiſerat, Præſes Prouinciæ condemnatum reſtituere non poteſt; Eſt alius non minus inſignis *tex. in l. mortis, ff. de pœnis*, vbi ſancitur, quòd ſi Iudex Ordinarius malè ſen-

In Ordinario de iure Ciuili?

tentiam ferat, eam nec corrigere, nec pœnam commutare poteſt; ſed recurrendũ eſſe ad Principem pro correctione ſentẽtiæ eiuſdem.

De iure Canonico?

* Præcitata verò Ciuilia iura, cum à iure Canonico diſcordantia non ſint, etiàm Eccleſiaſticos, quo ad vim ſaltèm directiuam, obligãt, eo quòd ea omnia Papa approbauit, & approbando quaſi iura Canonica reddidit, & canonizauit, *in c. de Capitulis, diſt.* 10. Ex quibus patet de iure communi loquẽdo, ſiuè de iure Ciuili, ſiuè Canonico, Epiſcopos, & conſequenter Prouinciales Regulares, lata ſententia diffinitiua, facultatem, eam temperandi, ſeu pœnas commutandi, minimè habere, vt ponderat, & expreſsè ſuſtinet Mar. Ant. Genuen. *in Prax. Curiæ Archiep. Neapolit. c.* 58. *ſeu c.* 57. *ſiuè in alia impreſſ. c.*48. ex Diaz. *in Prax. in verbo, in exilium mitti*, & Foller. *in Prax. Canon. in ver. Et ſi committi, n.*123. Firmior, & ſolidior hæc doctrina redditur, ex ſolutione obiectionum.

Soluuntur obiectiones.

* Neq; obſtat *c. at ſi Clerici, §. de adulterijs, de iudic.* ab aliquibus, contrà inductum, ibi enim dicitur quidem, Epiſcopum, peracta pœnitentia, in adulterijs, & in alijs inferioribus criminibus, diſpenſare poſſe, nulla tamen ibi fit mentio de ſententia lata. Similitèr non obſtat *c. vt commiſſi §. nec non, de Hæret. in 6.* vbi ſtatuitur, Epiſcopum, ſuam latam ſententiam diffinitiuam, temperare poſſe; Quià reſpondetur, ibi ſermonem eſſe de caſu ſpeciali, quãdo videlicèt Epiſcopus, & Inquiſitor contrà Hæreticum ſententiam tulerunt, quam temperare valent, & hic ſpecialis eſt caſus in tribunali Sac. Inquiſitionis, & exceptio regulæ huius generalis; Iudicem Ordinarium, latam ſententiam diffinitiuam à ſe, tẽperare non poſſe, vt not. Scacc. *in d. q.*17. *n.*87. *& ſeq.* & cõſequentèr hic caſus ſpecialis, non modò non facit ad propoſitum, ſed potiùs ad oppoſitum, videlicèt, regulam eſſe in contrarium; Exceptio namq; regulam in contrarium firmat, *l. Tribunus §. fin. ff. de milit. teſtam.*

Obijcitur praxis Epiſcoporũ.

* Dicet aliquis; Quo ergò iure, Epiſcopi paſſim iuxtà vniuerſalem praxim, latas ab eis ſententias diffinitiuas, temperant, pœnaſq; commutant, vt teſtatur Genuen. *in d. c.*55. *ſeu* 57. *vel in alia impreſſione c.* 48. Et, conformitèr ad iſtam praxim, Chartar. *deciſ.*25. *n.*12. affert caſum, in quo latam ſententiam diffinitiuam à Vicario contra Sacerdotem ad triremes damnatum, Emin. Archiepiſcopus Mediolanenſis Federicus Borromeus, eam temperauit, pœnamq; in carcerem commutauit.

Reſpondetur procedere de conſuetudine.

* Reſpondetur; Epiſcopus, non quidem de iure, vt ſuprà probatum eſt *in* 2. *&* 3. *concluſione*, ſed de generali conſuetudine, & quaſi poſſeſſione, in qua manutenentur, hodie diffinitiuas ſententias in praxi temperare, gratiamque in delicta facere, teſte Genuen. *in d. c.*55. *ſeu in alia impreſſione, c.* 48. Vbi ait, ita obſeruare Archiepiſcopos Neapolitanos. Sed ad maiorem cautelam, eius Vicarium in ſententiæ diffinitiuæ fine, clauſulam hanc ſem-

ſemper apponere (ſalua moderatione, & commutatione Illuſtriſſimi Archiepiſcopi) Quæ clauſula valida eſt, vt ait *ibidem* Genuen. ex Bal. *in Auth. interdicimus, C. de Epiſc. & Cleric.* & Fely. *in c. qualitèr, & quandò il 2. §. ad corrigendos, de accuſat.* Et iuxta hanc concluſionem, interpretandi ſunt DD. relati à Rodriq. *in q. Regul. t. 1. q. 44. ar. 17.* & alij à noſtro Raggio, *de Regim. Regul. cent. 2. tr. 6. dub. 147.* vt ſunt Alciat. *in c. at ſi Clerici, verſ. de adulterijs, de iudic. n. 3.* Abb. *n. 14.* Dec. *n. 18.* Alex. *n. 3.* & iterum Abb. *in c. licèt, de pœn. n. 6.* Præpoſit. *in c. cum T. de re iudic.* & Diaz. *in praxi crimin. Canon. c. 79. & c. 126.* Dum dicunt Epiſcopum latam ſententiam diffinitiuam propriam, peracta pœnitentia, ex cauſa temperare poſſe, in crimine adulterij, & delictorum inferiorum; Sunt inquam interpretandi, vt dicere velint, de conſuetudine, non autem de iure Ciuili, vel Canonico, hanc facultatem Epiſcopos habere, ex ſupradictis, vbi iura prohibentia inſinuantur, alias ſequendi non videntur, quouſq; iura hanc facultatem concedentia indicabunt.

* Expendendum tamèn erit vlterius in ordine ad hanc Epiſcoporum conſuetudinem, quòd fortè non erit vbique vniuerſalis, cum de ea non liquidò conſtet; & Genuen. vbi ſuprà de hac teſtanti, niſi in loco, vbi verſatus fuit, vt eſt Neapolis, præſtanda ei fides non eſt, iuxtà tradita à Paulo Granut. *Theorem. 11. n. 8. & ſeq.* quem refert Farin. *q. 11. n. 573.* Et ideò in facti contingentia, vnuſquiſq; benè expendat, an in Epiſcopatu, vbi diffinitiua ſententia lata fuit, hæc vigeat conſuetudo, & ea exiſtente, ſecundùm eam ſe gerat.

* Opere pretium erit hic ſubnectere, quòd conſuetudo prædicta Epiſcoporum, ſententias diffinitiuas a ſe latas temperandi, pœnaſq; commutandi, Prouincialibus Regularibus, & cæteris habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, non ſuffragatur, niſi etiam apud eos talis ſit conſuetudo; Et multò minus ſi oppoſita vigeret conſuetudo, nempè pœnas non temperādi, nec commutandi, ſententia diffinitiua lata, niſi habito recurſu, & facultate obtenta à Generali, qui, vt expendit noſter Bouerius *in Directorio*, eſt velut Princeps Religionis, qui propterea Generalis apud nos ſuas proprias, necnon Prælatorum inferiorum diffinitiuas ſententias, de conſuetudine temperare ſolet, ſeu illis temperandi, & commutandi, ex cauſa, facultatem facere, Data paritate, videlicet, Prouinciales Regularium, & cæteros, quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, in poſſeſſione prædictæ conſuetudinis Epiſcopalis eſſe, ipſi quoq; ſicut Epiſcopi, eâdem facultate fruerentur, cum eorum auctoritatē exercere æquè poſſint in ſuos ſubditos, ſicut Epiſcopi cum ſuis Diœceſanis, *iuxtà gl.* communitèr ab omnibus receptam *in Clement. p in ver. proprij, de rebus Eccleſ. non alienan.* & notarunt Suar. *to. 4. de Relig. tr. 8. lib. 2. c. 2. & 3.* & Leza. *p. 1. c. 18. n. 2.* vbi teſtatur de communi. Sed dum eiuſdem conſuetudinis Epiſcopi in poſ-

Cōſuetudo, an Prouincialibus proſit.

Digitized by Google

poſſeſſione reperiuntur, quæ, vt ex ſupradictis patet, eſt expreſsè contrà iura Ciuilia, & forte Canonica; E contra verò Regulares Prouinciales, ſaltem aliqui, potius oppoſitam habent conſuetudinem, quæ facti vocatur, ſeu imitatiua, & executiua iuris, vt ex Bal. & alijs DD. notat Suar. *de leg. lib.* 7. *c.* 4. *n.* 15. iuribus ijſdem conformem, poſt latam ab eis diffinitiuam ſententiam, eam non temperandi, nec pœnas commutandi, ſinè facultate obtenta à Generali; Vnuſquiſque in diſparitate hac, propriam ſeruare debet conſuetudinem.

* Fateor, ſi prædicta facultas, poſt diffinitiuam ſententiā latam, eam temperandi, pœnaſque commutandi, Epiſcopis de iure competeret, quæ vt probatum eſt, non competit, ea vti poſſe etiam Prouinciales Regulares, omneſq; auctoritatem quaſi Epiſcopalem habentes; Secus dum tantummodò eam facultatem poſſident Epiſcopi ex conſuetudine, niſi in eadem poſſeſſione Regulares reperiātur.

Cautela, vt Ordinarius ſuā poſſit ſentētiam tēperare.

* Et propterea in futurum Prouinciales, & alij iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, præſertim, dum in poſſeſſione dictæ conſuetudinis non inueniuntur in pœnis impōnēdis in ſententijs diffinitiuis ab eis ferendis, clauſulam ſuperaddant (Reſeruantes ſibi, & Patri Generali poteſtatem moderandi, & cōmutandi pœnas) Quæ clauſula, vt dictum eſt ſup. ex Genuen. Filli. & Bal. in ſententia valida eſt. Qua clauſula ſtante, & ipſi Prouinciales, nec non alij Ordinarij iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem habentes, latas ab eis ſententias diffinitiuas, temperare, & moderare, pœnaſque in eis inflictas commutare poterunt.

Siue Iudex ſit Delegatus, ſiue Ordinarius.

11. AMPLIATVR propoſita ſolidè probata limitatio 2. vt Iudex ſiuè Delegatus, ſiuè Ordinarius ſuam diffinitiuam ſententiam retractare non poſſit, ſeù pœnam in ea taxatam minuere, quamuis aliquem per errorem condemnauerit; putà dicendo in ſententia, condemnamus, cum dicere voluiſſet abſoluimus, Far. *q.* 11. *n.* 12. vbi plures concordantes allegat, Cabal. Franch. qui dicit, quòd iſto caſu ad Superiorem pro opportuno remedio recurri debet, Guaz. *defen.* 35. *c.* 18. *n.* 6. Et hic recurſus ad Principem per Iudicem habendus eſt in omni caſu, in quo cognoſcit Iudex ipſe, ſe iniuſtam protuliſſe ſententiam, quam reuocare non poteſt, & interim ſuperſedendum eſt ab executione, Boſſ. Fely. Inno. & Scacc. concordantes inducens, *n.* 138. Clar. qui de communi teſtatur. *§. fin. q.* 98. *verſ. ſed nunquid*, & Farin. *n.* 20. Idemque recurſus, cum retardatione executionis ſententiæ contrà Reum, ſemper eſt habendus, dum Iudici de Rei innocentia poſt ſententiam conſtat, Scacc. *n.* 184.

Sed recurſū habetur ad principē in omni caſu erroris &c.

Quid in ſententia nulla Ordinarij?

12. SVBLIMITATVR 1. limitatio 2. Vt ordinarius Iudex, ſi diffinitiua ſententia, quam primum tulit, nulla ſit, iterum iudicare poſſit, vt dicetur *infra*, *q.* 155. *n.* 6.

Exceptionis ope?

13. Declaro hanc Sublimitationem; Vt non procedat, quādò ſententia, non ipſo iure, ſed tantùm exceptionis ope nulla eſt, quià tunc à Iu-

à Iudice, qui eam tulit, reuocari nõ poteſt, Bal. Tiraq. & Menoch. *de arbit. iudic. lib. 1. q. 67. n. 20.* Et nota, quòd hæc declaratio adhibẽda eſt etiam in ſequẽtibus Sublimitationibus.

An Ordinarius ſuã poſſit declarare ſententiam?

14. SVBLIMITATVR 2. limitatio 2. Vt quicumque Iudex Ordinarius poſt quamcunq; ſuam diffinitiuam ſententiam, eam declarare poſſit, *l. ab executore*, vbi latè Bar. *ff. de appell.* Alex. Bal. Decian. Tuſch. & Guaz. plures concordantes inducens, *defen. 35. cap. 18. n. 1.* Sed ſemel tantùm, Caualc. Scacc. & Guaz. *n. 5.* Et durante eius officio, Bal. Franch. & Guaz. *n. 9.* Et dummodò ex declaratione ſubſtãtia non alteretur, illi non addatur, nec diminuatur, alteratiua enim declaratio, nec ex conſenſu partiũ fieri poteſt, Bal. Franch. Tuſch. & Guaz. *n. 2.*

Delegatus principis, ſeu ad vniuerſitatẽ cauſarũ nullitèr iudicans, iterũ iudicare poteſt.

15. SVBLIMITATVR 3. limitatio 2. Vt Delegatus Principis, qui nullitèr diffinitiuè iudicauit, iterũ iudicare poſſit, Ang. Dec. Menoch. & alij, *nu. 28.* Qui cum Ang. Dec. Fely. Iaſ. & Vant. idem dicit, *n. 31.* etiam in quocunq; Delegato ad vniuerſitatem cauſarum; Delegatus enim Principis, ſeu alius ad vniuerſitatem cauſarum Ordinario æquiparantur, Menoch. *n. 28. & 31.* Qui, *nu. 29.* reſpondet Baldo, & alijs, contra tenentibus, eorumque fundamentis.

16. Et cum his moderationibus ait Menoch. intelligendum eſſe id quòd dicunt DD. ab eo relati, *de arbitr. iudic. q. 67. num. 21. lib. 1.* dum generalitèr loquuntur, vt Delegatus, ſiuè validè, ſiuè nullitèr diffinitiuè iudicauerit, iterum ſuper eandem cauſam cognoſcere non poſſit; Nempè, vt hoc non procedat in Delegato à Principe, nec in alio ad vniuerſitatem cauſarum, ſed tantummodò in Delegato ab Inferiore ad vnam, ſeu alteram cauſam, qui propriam ſententiam diffinitiuam, quamuis notoriè nullam, reuocare non poteſt, Scacc. *de iudic. lib. 1. cap. 97. nu. 90.* Innoc. *in c. in literis*, vbi cæteri omnes, *de offic. Deleg.* Alex. Bar. Tiraq. Vant. & Menoch. *n. 21.* Immo huiuſmodi Delegatus ad particulares cauſas, nec propriam ſententiam diffinitiuam declarare poteſt, ſed Delegans ex verbis Delegati declarabit, Alciat. & Menoch. *n. 26.* Vbi cum Ruyn. ait, hoc procedere etiàm in cauſis, in quibus ſecundùm æquitatem procedi poteſt.

Secus eſt in Delegato ad cauſam.

Qui nec declarare poteſt.

Niſi dum nõ obſeruauit delegationis formam.

17. Niſi prædictus Delegatus ad particulares cauſas, non obſeruata delegationis forma diffinitiuam ſententiam tulerit, quo caſu, iterùm iudicare poſſet, cum iuriſdictio illi data conſumpta non fuerit, Alex. Ruyn. Vant. & latè Tiraq. quos ſequitur Menoch. *n. 27.* tenent communitèr DD. *in c. in literis, de offic. Deleg. & eſt tex. in c. cum dilecta, de reſcrip.* vel niſi huiuſmodi Delegatus per errorem facti, nullitèr diffinitiuè iudicaſſet, quià propriam hanc reuocare ſententiam poſſet, Alex. *in l. Iudex. n. 55. ff. de re iudic.* Tiraq. & Menoch. *n. 32.*

Vel dum per errorem facti iudicauit.

Interlocutoriam propr...

18. SVBLIMITATVR 4. Limitatio 2. Vt ſentẽtiam interlocutoriam propriam quamcumq; quilibet

quilibet reuocare poteſt.

bet Iudex, etiã Delegatus ad vnam tantum cauſam, reuocare poſſit, *l. iuſſit, de re iudic.* Bal. Zabar. Guaz. & alij, *defen.* 35. *cap.* 18. *n.* 1. Interlocutoria autem ſententia, ſecundùm DD. dicitur illa, qua Iudex, nõ ad principale factum diffiniendum, vt in diffinitiua, ſed ad aliquas tantùm quæſtiones, inter principium, & finem cauſæ emergentes, terminandas, vtitur, putà, de dilatione danda, de teſte examinando, de appellatione à tortura, & de ſimilibus, quæ factum principale nõ tangunt.

Interlocutoria quid?

Quid ſi abſolutus delictum fateatur iudicialitèr?

19. SVBLIMITATVR 5. Limitatio 2. Vt ſi abſolutus per ſententiam diffinitiuam, poſteà iudicialitèr delictum ſpontè fateatur, Iudex, qui eum abſoluit, condemnare poſſit, vt probatum eſt *ſupra. q.* 83. *n.* 20.

Vel ſi abſolutus ſit ex hactenus deductis?

20. SVBLIMITATVR 6. Limitatio 2. Vt abſolutus ex hactenus deductis, ſeu alia ſimili clauſula, etiàm ab eodem Iudice, ſuperueniẽtibus inditijs moleſtari poſſit, vt probatum eſt ſup. *q.* 94. *n.* 31.

Quid in minoribus Magiſtratibus?

21. LIMITATVR 3. Regula; Vt procedat in Magiſtratibus maioribus, ſecùs in minoribus, qui, nec etiàm ex cauſa, ordinarias pœnas alterare poſſunt, niſi, vel conſulto Principe, vel niſi cauſa cohæreat, & intrinſeca ſit delicto, Clar. *q.* 85. *verſ. vlterius*, Bal. Iaſ. Rom. & Far. cum concordantibus, *q.* 17. *nu.* 67. vbi de veriori, & communiori teſtatur.

In pœna parti applicanda.

22. LIMITATVR 4. Regula; Vt nec ex cauſa carentiæ doli, vel ſimilis, poſſit Iudex pœnam parti applicãdam remittere, vel minuere, gl. *in l. vnica*, & ibi communitèr omnes DD. præſertim Dec. *C. de in ius vocan.* Bal. Far. & alij, *q.* 17. *n.* 71. Menoch. *de arbitr. q. lib.* 1. *q.* 96. *nu.* 1. & 2. Vbi vult, nec Principem ex cauſa poſſe pœnam parti applicãdam minuere, citans Bal. Barbat. Dec. Put. & Ruyn. addens, *ibidem* Menoch. ex Gram. & Soto, quod ſi Princeps de plenitudine poteſtatis, pœnam hanc remitteret, mortalitèr peccaret; Sed in hoc de Principe eſt difficultas, cum Principem, ex cauſa, putà pro bono pacis, poſſe pœnas parti applicandas minuere, vel etiam remittere, teneant Clar. *q.* 59. *verſ. adde*, Boſſ. & plures alij relati à Farin. *q.* 6. *n.* 22. Dec. qui teſtatur de communiſſima, *conſ.* 520. *nu* 5. Ex cauſa enim, e. g. publicæ vtilitatis, ac pro bono pacis, poteſt Princeps ius tertij tollere, *l. Lucius, ff. de euict.* Ang. & Bal. *in l. bene à Zenone, C. de quadri. præſcript.* Afflict. Gabr. & Far. *n.* 24. Cui tamèn difficultati reſponderi poteſt, quòd ſinè partis cõcordia, vix aliqua iuſta cauſa publicæ vtilitatis conſiderari poteſt, ſed potius damni, ſeditionum, & diſcordiarum; Vnde, in praxi, Princeps Mediolani, non concedit gratiam, niſi parte concordata, teſte Boſſ. quem refert Far. *q.* 6. *nu.* 25. qui, idem teſtatur practicari Romæ, concludens, quòd, parte concordata, ex cauſa publicæ vtilitatis; delictorum pœnas Princeps remittere poteſt, ſecùs ſinè concordia. Ex cauſa verò poſſe Principẽ minuere, commutare, vel remittere pœnam fiſco applicãdam, clarè ſentiunt, Dec. Iaſ. Sot. & Menoch.

Interueniente Principis auctoritate.

de

Digitized by Google

de arbit. q. lib. 1. *q.* 96. *n.* 6. Hic autem quæri poteſt; Conſtitutio Papæ, An publicatam tantùm in Curia liget omnes etiam abſentes, cõtrouerſum eſt intèr DD. vt refert Far. *in frag. Crim. lit. C. n.* 653. *vſq; ad n.* 657. Et negatiuè videtur adherendũ, dum agitur de imponenda pœna Conſtitutionẽ ignoranti, Abb. Fely. Menoch. Far. & alij *n.* 658. Conſtitutio Principis ſuperioris, vel inferioris quandò incipiat obligare, publicata, ſeu non publicata, quoad pœnã, ſeu quo ad irritationẽ actus, Far. *à n.* 643. *vſq. ad n.* 684. Ignorantia Conſtitutionis, an excuſet quo ad nullitatẽ actus, vel quo ad pœnam Far. *à n.* 685. *vſque ad n.* 710.

Conſtitutio publicata à Põtifice nõ ligat abſentes ſi ipſi neſciant.

23. De materia huius q. diffuſè Menoch. vbi ſup. & Far. *q.* 17.

24. Locus eſſet hic tractandi de arbitrio Iudicis erga Reum ſupplicãtem, & de compoſitione cum eo facienda; In quibus delictis; Quomodò, & quandò, licita ſit: Sed quia de his actum eſt ſupra, *q.* 94. *à n.* 48. vſq; in finem, hic non repeto; prætereà, ex abundanti, remittendo lectorem ad Far. de hac materia diffuſè diſſerentem, *q.* 5. nec non ad Guaz. *defenſ.* 34.

De ſupplicatione, & cõpoſitione Rei, remiſſiuè.

Carentia doli, an ſit cauſa ſufficiens, ad hoc, vt Iudex poſſit, arbitrando pœnas temperare? Quæſtio 135.

1 PRAEMITTO, dolum dici, machinationẽ ad decipiendum alterum adhibitam, Far. *q* 83. *n.* 1. & 2. vbi *vſque ad nu.* 47. proponuntur diuerſæ doli diſtinctiones.

Dolus quid?

2. REGVLA ſit. Carentia doli eſt legitima cauſa, qua ſtante, in arbitrio Iudicis ſit pœnas temperare, ſeu minuere; regularitèr enim dolus in delictis, requiritur, quo ceſſante, delicti pœnæ locus non eſt, *l.* 1. *C. de ſicar.* Corn. Decian. Maran. Marſ. & Far. concordantia iura inducens, *q.* 87. *n.* 1. Sed pœna minuenda eſt, Anchar. & Dec. *in cap.* 2. *de Conſtit.* Bar. Bal. & Farin. alios citans, *n.* 71. Vnde ceſſante dolo, nõ modo poteſt, ſed omninò debet Iudex pœnam minuere, vt ſolidè, & diffuſè probat Tiraq. concordãtes referens, *de pœn. temper. cauſ.* 14. *n.* 1. & ſequũtur Deciã. & Far. *n.* 2.

Ceſſante dolo pœna minui poteſt.

Immo debet.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt procedat etiam in atrociſſimis, Gig. Cæphal. Foller. & Farin. *n.* 10. *q* 87.

Etiam in atrociſſimis.

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt licèt in ciuilibus lata culpa regulariter dolo ęquiparetur, Bar. & Bal. *in l. quod Nerua, ff. depoſiti*; ſecus ſit in actionibus deſcẽdentibus ex delicto, & ſic in criminalibus, in quibus dolo lata culpa non æquiparatur, Iaſ. qui de communi, *in l. in actionibus, nu.* 23. *ff. de in lit. iuran.* Clar. qui paritèr de communi, cõcordantes inducens, *q.* 84. *in princ.* Maran. Saly. Tiraq. & Far. *n.* 18. *q.* 87.

In criminalibus, lata culpa dolo nõ æquiparatur.

5. LIMITATVR hæc Ampliatio; In Cuſtode carceris, in quo lata culpa, in eius officio, dolo æquiparari, probat Far. *q.* 87. *n.* 46. Sicut etiam in prebente poculum abortionis, ſeu amatorium, Farin. *q.* 87. *n.* 48. qui *à nu.* 39. *vſque* 63. alias limitationes ponit, ſed parum

Niſi in Cuſtode carceris, & in dante poculũ abortionis.

Digitized by Google

Pœna culpæ latæ, leuis, & leuiſſimæ.

ad rem noſtram; Subdens, *à n.* 70. *vſque ad nu.* 86. quomodò puniatur culpa lata, leuis, & leuiſſima; Et iſti termini plenius ab eod. Farin. declarãtur, *q.*88. *à n.*48. *vſque ad n.*100.

Regula procedit præſertim, dum agitur de pœna corporali, vel mortis.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt præſertim verificetur, vbi imponitur pœna corporalis, Bal. Dec. & Iaſ. *in l. in actionibus, ff. de in lit. iuran.* Clar. Butr. qui teſtantur de communi, & Far. concordantes cumulans, *n.*20. Et multò magis, dum de pœna agitur mortis, *l. in lege Cornelia,* & ibi gl. Ang. Alber. Bar. & Marſ. *ff. de ſicar.* Clar. Cæpol. Villal. qui teſtantur de communi, & Far. *n.*22. *q.*88.

Vel de pœna infamiæ.

7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt idem dicendum ſit, quandò agitur de pœna infamiæ, in qua lata culpa non æquiparatur dolo, Iaſ. qui de communi, Bal. & alij, *in d. l. in actionibus,* Rom. & Clar. qui pariter de communi teſtantur, *in §. fin. q.*84. *in fin. princ.* Bar. Far. & alij, *q.*88. *nu.*34. Et condemnatus propter culpam, infamis ob talem ſententiam non efficitur, Rom. qui de communi. & Clar. verſ. dictum, nec non Far. alios inducens, *n.*34.

Dolus nõ præſumitur, ſed probãdus eſt.

8. AMPLIATVR 5. Regula; Vt dolus in dubio nõ præſumatur, Menoc. *de præſumpt. lib.*5. *præſump.* 3. *n.*14. *& ſeq.* Alber. Deciã. & Far. cum alijs, *q.*89. *n.*2. Vnde dolus per allegantem eſt probandus, *tex. expreſſus, in l. quoties, la* 2. *§. qui dolo, ff. de probat.* Maſcar. concordantes citans, *de probat. lib.*1. *concl.*551. *n.* 9. Honded. qui ait, hoc maximè procedere in pœnalibus, & ſequitur Fari. cum concordantibus, *q.* 89. *n.*3. Et ad dolum excludendum, omnis interpretatio facienda eſt, etiam verba impropriando, Menoch. *de præſump. lib.*5. *præſumpt.*3. *n.*30. Aym. & Far. *n.*8.

Quid de lata culpa.

9. SVBAMPLIATVR Ampliatio 5. Vt ſicut dolus non præſumitur, ita nec etiam culpa, quæ ideò probanda eſt per allegantem, glo. & DD. *in l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat.* Ang. Bal. Bar. Maſcar. Menoch. & Fari. *q.*89. *n.*10. Niſi in ijs, quæ ſine culpa committi non ſolent, vt ſunt, incendium, furtum, & ſimilia, in quibus culpa præſumitur, Maſcar. Menoch. & Farin. cum alijs, *n.*14.

Dolus probatur præſumptionib. perſpicuis plenè probatis.

10. Sed nota pro declaratione Ampliationis 5. Quod dolus cum ſit latens in animo, difficilisq; probationis, præſumptionibus probatur, ita communiter omnes DD. *in l. dolum, C. de dolo,* Menoch. alios, referens, *de præſump. lib.*1. *q.*58. *n.* 10. Dec. Maſc. & Far. cum alijs, *nu.*16. Et duæ præſumptiones ſufficiunt, Aym. Dec. & Far. *q.*89. *n.* 23. Dummodò ſint perſpicuæ, *iuxta d. l. dolum,* & ibi communitèr DD. Quæ autem dicantur perſpicuæ præſumptiones variè explicãt DD. ſed cum Soc. iun. Marſ. & alijs, relatis à Far. *n.*30 dic, præſumptiones perſpicuas eſſe, manifeſtiſſima inditia; Quæ autem talia ſint, arbitrio Iudicis remittitur, Corn. Maſc. Far. & alij, *n.*25. Et hæ præſumptiones plenè probari debent, Grat. & Farin. *n.* 37. Regulariterque, non doli præſumptio, fortior eſt, quam præſumptio doli, Aym. Brun. à Sole, & Farin. *nu.* 40. & faciunt dicta, *hic ſupra,*

Digitized by Google

Quid in actibus natura ſua malis?

ſupra, *n.* 8. Niſi dolus reſultaret ex actu natura ſua malo, tunc enim fortior eſſet doli, quam non doli præſumptio, Aret. & Menoch. *de præſumpt lib.* 5. *præſump.* 3. *n.* 123. E.g. in homicidio, vel dum agitur de perſona ſolita delinquere, Far. *n.* 41.

Plures præſumptiones dolum excludentes.

11. AMPLIATVR 6. Regula; Vt plures ſint præſumptiones dolum excludentes, & conſequenter dantes Iudici facultatem, & arbitrium pœnam minuendi; 1. eſt, bona qualitas perſonæ, puta, quod ſit bonæ famæ, Menoch. *n.* 28. Præſumptio 2. eſt, ruſticitas, & imperitia, quæ præſumptionem doli excludunt, Menoch. *ibidem*; Et idem dicitur de minori ætate, Menoch. *n.* 29. Et de his Farin. *q.* 89. *nu.* 44. *vſque* 53. vbi etiam de muliere; 3. præſumptio excludens dolum, eſt defectus cauſæ, vbi enim non eſt cauſa delinquendi, dolus non præſumitur, Caſtren. Foller. Menoch. & Baiar. *q.* 84. *nu.* 3. Vnde vbi non eſt commodum, & lucrum, vel modicum, dolus non præſumitur, Dec. Menoch. & Farin. *n.* 57. & multò minus, dum eſt iactura, Menoch. & Farin. *n.* 58. Præſumptio 4. dolum excludens, eſt actus palam factus, Bar. Butrig. Saly. & alij, *in l. dolum*, *C. de dolo malo*; 5. præſumptio abſentiæ doli eſt, dum actus fuit in perſonam beneuolam, vel coniunctam, Menoch. *num.* 21. *& ſeq.* Et 6. præſumptio dolum excludens, eſt in eo, qui Superioris præcepto paret, Cagn. Maſcar. & Farin. cum alijs, *n.* 69. Non deſunt aliæ præſũptiones in propoſito, quas inuenies apud Far. *à n.* 44. *vſq;* 73. ſed ſupra tactæ, ſunt præcipuæ.

Præſumptiones plures dolum includentes.

12. Non reticendum hic, plures etiam eſſe doli præſumptiones; 1. eſt, mala perſonæ qualitas, putà quia ſit ſolita delinquere, Maſcar. Tiraq. & Farin. *q.* 89. *nu.* 75. 2. eſt, oriens ex facto in ſe malo, & prohibito iure naturæ, & Diuino, prout eſt furtum, homicidium, &c. Menoch. *de recuper. poſſeſ. remed.* 9. *n.* 19. & faciunt, diffusè allata, per Farin. *q.* 89. *n.* 77. Secus in prohibitis à iure poſitiuo, in quibus, dolus non præſumitur, quando ex actu nemo læditur, nec lædi poteſt, vel leuiter, vt latè probat Menoch. *de præſump. lib.* 5. *præſumpt.* 3. *n.* 115. *& ſeq.* Iaſ. & Far. *n.* 78. *& ſeq.* Stante vero læſione, ſaltem de poſſibili, præſumitur dolus in eo, qui ius tranſgreditur poſitiuum, Menoch. *n.* 82. *& ſeq.* Bar. Maſcar. & Farin. *nu.* 81. *vſque* 91. etiam in omittendo facere id, quod debet quandò præſertim ratione ſui officij tenebatur facere, dum ſcienter omittit, Farin. ſolidè probans, *n.* 92. *vſque* 97. Præſumptio 3. doli, eſt ex præcedente tractatu, ſicut etiam ex malo eff-ctu ſecuto, Maſc. Far. & alij. *n.* 97. *vſque* 100. Præſumptio 4. doli oritur, dum actus fit cum perſonis, vel in tempore ſuſpectis, vel prohibitis, Maſcar. & Far. cum concordantibus, *nu.* 101. *vſque* 103. Præſumptio 5. doli, eſt ex mendacio, reſultante in commodum mendacis, Menoch. *nu.* 62. Maſc. Dec. Fely. & Far. *q.* 89. *n.* 105. ſeu ex promiſſo non ſeruato, Menoch. *n.* 63. Præſumptio 6. doli eſt, ex breuitate temporis,

 vt

vt ſi in momento quis omnia facienda curauerit, vel nimis frequẽtauerit actus, & feſtinanter,ſeu cum inſolita diligentia, ſeu cautelis, Maſc. & Far. *à n.* 115. *vſq;* 125. Vel clam ſine iuſta cauſa, Menoc. Maſc. & Far. *n.* 130. *vſq;* 139. Præſumptio 7. doli, oritur ex actu facto contra perſonã odioſam agenti, Bal. *in l. data opera, C. qui accuſ. non poſſ.* Præſertim, dum ex actu agens non acquirit commodum, & alteri nocumẽtum oritur, Menoc. *n.* 97. Sicut etiam dolus præſumitur in eo, qui aliquod commodum recepturus eſt, Bar. Corn. Grauet. Rolan. Ruin. Soc. Menoc. Plot. & Bai. *q.* 84. *n.* 3. de his apud Far. *à n.* 74. *vſque* 145. vbi ponit præſumptionem generalem, ex veriſimili, & in ſequenti remiſſiuè alia.

13. AMPLIATVR 7. Regula; Vt cauſa minuendi pœnam ſit credulitas delinquentis, opinantis ſe licitè agere, quæ quamuis leuis, & iniuſta excuſat à dolo, Tiraq. qui iuribus, & multis DD. authoritatibus hoc comprobat, *de pœn. temper. cauſ.* 43. *n.* 1. *& ſeq.* gl. *in l. plagij, la* 2. vbi Ang. & communitèr DD. *C. ad l. Flau. de plagiar.* Dec. Gom. Maſcar. Clar. Bertaz. qui teſtantur de communi, Bar. Bal. & Far. alios cumulãs, *q.* 90. *n.* 1. Quòd procedit etiam in cauſa, & credulitate fatua, temeraria, & beſtiali, Tiraq. *n.* 5. Ang. *in d. l. plagij*, Curt. Iun. & Gabr. qui teſtantur de communi, Bertaz. Far. cum concordantibus pluribus, *n.* 3.

Credulitas etiam iniuſta, excuſat à dolo, & pœna.

14. Et conſequentèr credulitas excuſat ſimiliter à pœna, Tiraq. *n.* 5. Bertaz. Menoch. & Far. concordantes referẽs, & teſtans de veriſſima. *n.* 4. Intellige à pœna ordinaria, ſecus ab extraordinaria mitiori, Tiraq. *n.* 10. Ang. *in d. l. plagij*, Dec. Menoc. & Far. cum alijs, *q.* 90. *n.* 55. Credulitas verò iuſta, ſicut eſt illa, quæ vni vero fide digno præſtatur, non modò excuſat à dolo, ſecundùm Bertaz. & Far. concordantes cumulans, *n.* 109. *& ſeq.* verùm etiam à culpa lata, Alberic. Alex. Gabr. *lib.* 7. *concl.* 8. *n.* 30. & Far. *nu.* 35. Et propterea etiam à pœna doli, & latæ culpę excuſabit.

Iuſta verò, etiã à culpa.

15. Sed animaduerte, quòd, dum iniuſta cauſa eſt, temeraria non excuſat à temeritatis pœna, Ang. Butr. & Saly. *in l. plagij, C. ad l. Flau. de plag.* & tenet Far. *q.* 90. *n.* 56. Temeritas autem, ex lata culpa, fatuitate, & ſtultitia prouenit, Far. *n.* 58. qui, *nu.* 63. ait, illum dici temerarium, qui quamuis ſine dolo, iuri reſiſtit, actum a iure prohibitum faciendo, vel ſine rationabili cauſa, præcepta negligendo, *c.* 1. *§. ſi qu. s.* vbi Hoſtien. Archid. & Io. Andr. *de ſent. excom. in* 6. Alber. & Far. *n.* 63. An autem iniuſta, & leuis cauſa excuſet in ijs, quæ ſunt de ſe mala? eſt controuerſum, vt videre eſt apud Far. *nu.* 17. *&* 18. Qui adherens affirmatiuæ, probat.

Quid in temeraria cauſa

In ijs, quæ ſunt de ſe mala.

16. AMPLIATVR 8. Regula; Iniuſtam, & leuem cauſam excuſare in homicidio, Farin. *q.* 90. *n.* 19. In crimine falſi, *n.* 21. A periurio, *n.* 22. cum Clar. & alijs. In crimine læſæ Maieſtatis, *nu.* 25. cum Menoch. Dec. & alijs. In delatione armorum, *num.* 36. In furto, *n.* 37. cum Bar. & Boſſ. In delictis carnis, *n.* 40. Vnde Honded. *conſ.*

Exẽplificatur, in quibus delictis iniuſta cauſa excuſet.

105. *n.*27. *& ſeq.* validiſſimis rationibus defendit, præſertim, *nu.* 43. verius eſſe, etiam in ijs, quæ de iure naturali prohibita ſunt, iniuſtam cauſam, ſeu credulitatem excuſare, dummodò cauſa ſit colorata, quamuis leuis, & ita tenet ſimilitèr Maſcard. benè, & diffuſè, loquens, quos ſequitur Boſſ. & Farin. *n.* 51. Licèt alij contra ſentiant, relati à Farin. *n.*48. *& ſeq.*

Dum nō cognoſcitur iniuſta.

17. Obſeruandum hic, cauſam iniuſtam non excuſare eum, qui iniuſtam eſſe cauſam cognouit, & tamen delinquere voluit, Bar. Bald. Iaſ. & Gabr. *lib.* 7. *concl.* 8. *nu.* 80. Alex. Maſcard. & Far. *q.* 90. *n.* 77.

Et probatur.

Et niſi per allegantem talis cauſa probetur, Bar. Clar. Dec. Menoc. Far. & alij, *n.* 80. *& ſeq.* vbi Rotæ Romanæ *deciſ. citat*; Qui vlterius probare debet, quòd ex illa cauſa motus fuerit, & crediderit non delinquere, alias dolus præſumeretur, nec cauſa allegata excuſaret, Alex. Blanch. & Clar. *§. fin. q.* 60. *verſ. ſed hic*, Tiraq. *de pœn. temper. cauſ.* 43. *n.* 9. vbi concordantes, Bertaz. Gabr. & Far. inducens *d. deciſionem*, *n.* 82.

Saltem ſemiplenè.

Benè verum eſt, ſufficere ſemiplenam probationem, Alex. Bertaz. Gabr. Menoc. & Farin. cum concordantibus, *n.* 83. vbi teſtatur de magis communi; immò talis probatio non requiritur in ijs, quæ de ſui natura non ſunt notoriè mala, nec prohibita, talia enim, ex cauſa facta præſumuntur, Boſſ. *in tit. de decret. Mediolan. n.* 19. & Far. *n.* 14.

Quid in non prohibitis.

Ignorantia, an à dolo, & pœna excuſet.

18. AMPLIATVR 9. Reg. Vt ignorantia a dolo excuſet, ſiue ſit ignorantia facti, Bar. *in l. dolum, C. de dolo*, & Farin. *q.* 84. ſiue iuris, Tiraq. *de pœn. temper. cauſ.* 11. *n.* 3. inducens iura, & DD. gl. Ang. Butrig. & Salyc. *in l. plagij, la* 2. *C. ad l. Flau. de plag.* Alciat. Plot. qui teſtatur de communi, & Farin. *q.* 90. *nu.* 91. Quamuis craſſa, & ſupina, Tiraq. *cauſ.* 43. *n.* 4. Bal. & Far. *in Frag. Crim. lit. I. n.* 161. *&* 166. Quæ *ibidem* deſcribitur; Dum quis, lata culpa, ignorat id, quod communitèr alij ſuæ conditionis ſciunt. Et conſequentèr ex hac ignorantia delinquenti pœna minuenda erit, Alciat. *de præſumpt.* 31. *n.* 9. vbi de communi, Boſſ. Plot. & Far. *q.* 90. *n* 96. Nec plecti debet pœna ordinaria, Bal. Tiraq. & Far. *num.* 99. Dummodo talis ignorātia coniecturis ſaltem probetur, Alcia. Boſſ. & Far. *n.* 105. *& ſeq.* Et hæc excuſatio multò magis militat in rudibus, minoribus &c. vt probat Far. *in Frag. Crim. lib. I. n.* 285. ex Aym. Seraph. & alijs. Non tamen in ignorantia iuris naturalis, Bar. Tiraq. Farin. & alij, *n.* 287. ſeu Ciuilis notorij, *nu.* 288. ex Menoch. Maſcar. & Dec. At nota, ignorantiam iuris non excuſare, niſi allegetur, Tuſc. & Far. *n.* 299.

* SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 9. Vt ignorantia facti alieni excuſet non modo à dolo, ſed etiam à præſumptione doli in criminalibus, Bal. Dec. & Far. *n.* 97. Quamuis detur opera rei illicitæ, Bal. Marſ. Maſcar. & Farin. *n.* 98. Vnde ſecundùm proximè citatos DD. Percutiens Clericum incedētem in habitu laicali, ignorās eum Clericum eſſe, pœnam excommunicationis non incurrit. Et cognoſcens

tentiam ferat, eam nec corrigere, nec pœnam commutare poteſt; ſed recurrendũ eſſe ad Principem pro correctione ſentẽtiæ eiuſdem.

De iure Canonico?

* Præcitata verò Ciuilia iura, cum à iure Canonico diſcordantia non ſint, etiàm Eccleſiaſticos, quo ad vim ſaltèm directiuam, obligãt, eo quòd ea omnia Papa approbauit, & approbando quaſi iura Canonica reddidit, & canonizauit, *in c. de Capitulis, diſt.* 10. Ex quibus patet de iure communi loquẽdo, ſiuè de iure Ciuili, ſiuè Canonico, Epiſcopos, &, conſequenter Prouinciales Regulares, lata ſententia diffinitiua, facultatem, eam temperandi, ſeu pœnas commutandi, minimè habere, vt ponderat, & expreſsè ſuſtinet Mar. Ant. Genuen. *in Prax. Curiæ Archiep. Neapolit. c.* 58. *ſeu c.* 57. *ſiuè in alia impreſſ. c.* 48. ex Diaz. *in Prax. in verbo, in exilium mitti*, & Foller. *in Prax. Canon. in ver. Et ſi committi, n.* 123. Firmior, & ſolidior hæc doctrina redditur, ex ſolutione obiectionum.

Soluuntur obiectiones.

* Neq; obſtat *c. at ſi Clerici, §. de adulterijs, de iudic.* ab aliquibus, contrà inductum, ibi enim dicitur quidem, Epiſcopum, peracta pœnitentia, in adulterijs, & in alijs inferioribus criminibus, diſpenſare poſſe, nulla tamen ibi fit mentio de ſententia lata. Similitèr non obſtat *c. vt commiſſi §. nec non, de Hæret. in 6.* vbi ſtatuitur, Epiſcopum, ſuam latam ſententiam diffinitiuam, temperare poſſe; Quià reſpondetur, ibi ſermonem eſſe de caſu ſpeciali, quãdo videlicèt Epiſcopus, & Inquiſitor contrà Hæreticum ſententiam tulerunt, quam temperare valent, & hic ſpecialis eſt caſus in tribunali Sac. Inquiſitionis, & exceptio regulæ huius generalis; Iudicem Ordinarium, latam ſententiam diffinitiuam à ſe, tẽperare non poſſe, vt not. Scacc. *in d. q.* 17. *n.* 87. *& ſeq.* & cõſequentèr hic caſus ſpecialis, non modò non facit ad propoſitum, ſed potiùs ad oppoſitum, videlicèt, regulam eſſe in contrarium; Exceptio namq; regulam in contrarium firmat, *l. Tribunus §. fin. ff. de milit. teſtam.*

Obijcitur praxis Epiſcoporũ.

* Dicet aliquis; Quo ergò iure, Epiſcopi paſſim iuxtà vniuerſalem praxim, latas ab eis ſententias diffinitiuas, temperant, pœnaſq; commutant, vt teſtatur Genuen. *in d. c.* 55. *ſeu* 57. *vel in alia impreſſione c.* 48. Et, conformitèr ad iſtam praxim, Chartar. *deciſ.* 25. *n.* 12. affert caſum, in quo latam ſententiam diffinitiuam à Vicario contra Sacerdotem ad triremes damnatum, Emin. Archiepiſcopus Mediolanenſis Federicus Borromeus, eam temperauit, pœnamq; in carcerem commutauit.

Reſpondetur procedere de conſuetudine.

* Reſpondetur; Epiſcopus, non quidem de iure, vt ſuprà probatum eſt *in* 2. *&* 3. *concluſione*, ſed de generali conſuetudine, & quaſi poſſeſſione, in qua manutenentur, hodie diffinitiuas ſententias in praxi temperare, gratiamque in delicta facere, teſte Genuen. *in d. c.* 55. *ſeu in alia impreſſione, c.* 48. Vbi ait, ita obſeruare Archiepiſcopos Neapolitanos. Sed ad maiorem cautelam, eius Vicarium in ſententiæ diffinitiuæ fine, clauſulam hanc ſem-

Digitized by Google

ſemper apponere (ſalua moderatione, & commutatione Illuſtriſſimi Archiepiſcopi) Quæ clauſula valida eſt, vt ait *ibidem* Genuen. ex Bal. *in Auth. interdicimus, C. de Epiſc. & Cleric.* & Fely. *in c. qualitèr, & quandò il 2. §. ad corrigendos, de accuſat.* Et iuxta hanc concluſionem, interpretandi ſunt DD. relati à Rodriq. *in q. Regul. t. 1. q. 44. ar.* 17. & alij à noſtro Raggio, *de Regim. Regul. cent. 2. tr. 6. dub.* 147. vt ſunt Alciat. *in c. at ſi Clerici, verſ. de adulterijs, de iudic. n.* 3. Abb. *n.* 14. Dec. *n.* 18. Alex. *n.* 3. & iterum Abb. *in c. licèt, de pœn. n.* 6. Præpoſit. *in c. cum T. de re iudic.* & Diaz. *in praxi crimin. Canon. c. 79. & c.* 126. Dum dicunt Epiſcopum latam ſententiam diffinitiuam propriam, peracta pœnitentia, ex cauſa temperare poſſe, in crimine adulterij, & delictorum inferiorum; Sunt inquam interpretandi, vt dicere velint, de conſuetudine, non autem de iure Ciuili, vel Canonico, hanc facultatem Epiſcopos habere, ex ſupradictis, vbi iura prohibentia inſinuantur, aliàs ſequendi non videntur, quouſq; iura hanc facultatem concedentia indicabunt.

* Expendendum tamèn erit vlterius in ordine ad hanc Epiſcoporum conſuetudinem, quòd fortè non erit vbique vniuerſalis, cum de ea non liquidò conſtet; & Genuen. vbi ſuprà de hac teſtanti, niſi in loco, vbi verſatus fuit, vt eſt Neapolis, præſtanda ei fides non eſt, iuxtà tradita à Paulo Granut. *Theorem.* 11. *n.* 8. *& ſeq.* quem refert Farin. *q.* 11. *n.* 573. Et ideò in facti contingentia, vnuſquiſq; benè expendat, an in Epiſcopatu, vbi diffinitiua ſententia lata fuit, hæc vigeat conſuetudo, & ea exiſtente, ſecundùm eam ſe gerat.

* Opere pretium erit hic ſubnectere, quòd conſuetudo prædicta Epiſcoporum, ſententias diffinitiuas a ſe latas temperandi, pœnaſq; commutandi, Prouincialibus Regularibus, & cæteris habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, non ſuffragatur, niſi etiam apud eos talis ſit conſuetudo; Et multò minus ſi oppoſita vigeret conſuetudo, nempè pœnas non temperãdi, nec commutandi, ſententia diffinitiua lata, niſi habito recurſu, & facultate obtenta à Generali, qui, vt expendit noſter Bouerius *in Directorio*, eſt velut Princeps Religionis, qui propterea Generalis apud nos ſuas proprias, necnon Prælatorum inferiorum diffinitiuas ſententias, de conſuetudine temperare ſolet, ſeu illis temperandi, & commutandi, ex cauſa, facultatem facere, Data paritate, videlicet, Prouinciales Regularium, & cæteros, quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, in poſſeſſione prædictæ conſuetudinis Epiſcopalis eſſe, ipſi quoq; ſicut Epiſcopi, eàdem facultate fruerentur, cum eorum auctoritatẽ exercere æquè poſſint in ſuos ſubditos, ſicut Epiſcopi cum ſuis Diœceſanis, *iuxtà gl.* communitèr ab omnibus receptam *in Clement. p in ver. proprij, de rebus Eccleſ. non alienan.* & notarunt Suar. *to.* 4. *de Relig. tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 2. *&* 3. & Leza. *p.* 1. *c.* 18. *n.* 2. vbi teſtatur de communi. Sed dum eiuſdem conſuetudinis Epiſcopi in poſ-

Cõſuetudo, an Prouincialibus proſit.

poſſeſſione reperiuntur, quæ, vt ex ſupradictis patet, eſt expreſsè contrà iura Ciuilia, & forte Canonica; E contra verò Regulares Prouinciales, ſaltem aliqui, potius oppoſitam habent conſuetudinem, quæ facti vocatur, ſeu imitatiua, & executiua iuris, vt ex Bal. & alijs DD. notat Suar. *de leg. lib.* 7. *c.* 4. *n.* 15. iuribus ijſdem conformem, poſt latam ab eis diffinitiuam ſententiam, eam non temperandi, nec pœnas commutandi, ſinè facultate obtenta à Generali; Vnuſquiſque in diſparitate hac, propriam ſeruare debet conſuetudinem.

* Fateor, ſi prædicta facultas, poſt diffinitiuam ſententiã latam, eam temperandi, pœnaſque commutandi, Epiſcopis de iure competeret, quæ vt probatum eſt, non competit, ea vti poſſe etiam Prouinciales Regulares, omneſq; auctoritatem quaſi Epiſcopalem habentes; Secùs dum tantummodò eam facultatem poſſident Epiſcopi ex conſuetudine, niſi in eadem poſſeſſione Regulares reperiatur.

Cautela, vt Ordinarius ſuã poſſit ſentẽtiam tẽperare.

* Et propterea in futurum Prouinciales, & alij iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, præſertim, dum in poſſeſſione dictæ conſuetudinis non inueniuntur in pœnis impon ẽdis in ſententijs diffinitiuis ab eis ferendis, clauſulam ſuperaddant (Reſeruantes ſibi, & Patri Generali poteſtatem moderandi, & cõmutandi pœnas) Quæ clauſula, vt dictum eſt ſup. ex Genuen. Filli. & Bal. in ſententia valida eſt. Qua clauſula ſtante, & ipſi Prouinciales, nec non alij Ordinarij iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem habentes, latas ab eis ſententias diffinitiuas, temperare, & moderare, pœnaſque in eis inflictas commutare poterunt.

Siue Iudex ſit Delegatus, ſiue Ordinarius.

11. AMPLIATVR propoſita ſolidè probata limitatio 2. vt Iudex ſiuè Delegatus, ſiuè Ordinarius ſuam diffinitiuam ſententiam retractare non poſſit, ſeù pœnam in ea taxatam minuere, quamuis aliquem per errorem condemnauerit; putà dicendo in ſententia, condemnamus, cum dicere voluiſſet abſoluimus, Far. *q.* 11. *n.* 12. vbi plures concordantes allegat, Cabal. Franch. qui dicit, quòd iſto caſu ad Superiorem pro opportuno remedio recurri debet, Guaz. *defen.* 35. *c.* 18. *n.* 6. Et hic recurſus ad Principem per Iudicem habendus eſt in omni caſu, in quo cognoſcit Iudex ipſe, ſe iniuſtam protuliſſe ſententiam, quam reuocare non poteſt, & interim ſuperſedendum eſt ab executione, Boſſ. Fely. Inno. & Scacc. concordantes inducens, *n.* 138. Clar. qui de communi teſtatur. *§. fin. q.* 98. *verſ. ſed nunquid*, & Farin. *n.* 20. Idemque recurſus, cum retardatione executionis ſententiæ contrà Reum, ſemper eſt habendus, dum Iudici de Rei innocentia poſt ſententiam conſtat, Scacc. *n.* 184.

Sed recurſũ habetur ad principẽ in omni caſu erroris &c.

Quid in ſententia nulla Ordinarij?

12. SVBLIMITATVR 1. limitatio 2. Vt ordinarius Iudex, ſi diffinitiua ſententia, quam primum tulit, nulla ſit, iterum iudicare poſſit, vt dicetur *infra*, *q.* 155. *n.* 6.

Exceptionis ope?

13. Declaro hanc Sublimitationem; Vt non procedat, quãdò ſententia, non ipſo iure, ſed tantùm exceptionis ope nulla eſt, quia tunc à Iu-

à Iudice, qui eam tulit, reuocari nõ poteſt, Bal. Tiraq. & Menoch. *de arbit. iudic. lib.* 1. *q.* 67. *n.* 20. Et nota, quòd hæc declaratio adhibẽda eſt etiam in ſequẽtibus Sublimitationibus.

An Ordinarius ſuã poſſit declarare ſententiam?

14. SVBLIMITATVR 2. limitatio 2. Vt quicumque Iudex Ordinarius poſt quamcunq; ſuam diffinitiuam ſententiam, eam declarare poſſit, *l. ab executore*, vbi latè Bar. *ff. de appell.* Alex. Bal. Decian. Tuſch. & Guaz. plures concordantes inducens, *defen.* 35. *cap.* 18. *n.* 1. Sed ſemel tantùm, Caualc. Scacc. & Guaz. *n.* 5. Et durante eius officio, Bal. Franch. & Guaz. *n.* 9. Et dummodõ ex declaratione ſubſtãtia non alteretur, illi non addatur, nec diminuatur, alteratiua enim declaratio, nec ex conſenſu partiũ fieri poteſt, Bal. Franch. Tuſch. & Guaz. *n.* 2.

Delegatus principis, ſeu ad vniuerſitatẽ cauſarũ nullitèr iudicans, iterũ iudicare poteſt.

15. SVBLIMITATVR 3. limitatio 2. Vt Delegatus Principis, qui nullitèr diffinitiuè iudicauit, iterũ iudicare poſſit, Ang. Dec. Menoch. & alij, *nu.* 28. Qui cum Ang. Dec. Fely. Iaſ. & Vant. idem dicit, *n.* 31. etiam in quocunq; Delegato ad vniuerſitatem cauſarum; Delegatus enim Principis, ſeu alius ad vniuerſitatem cauſarum Ordinario æquiparantur, Menoch. *n.* 28. *&* 31. Qui, *nu.* 29. reſpondet Baldo, & alijs, contra tenentibus, eorumque fundamentis.

16. Et cum his moderationibus ait Menoch. intelligendum eſſe id quòd dicunt DD. ab eo relati, *de arbitr. iudic. q.* 67. *num.* 21. *lib.* 1. dum generalitèr loquuntur, vt Delegatus, ſiuè validè, ſiuè nullitèr diffinitiuè iudicauerit, iterum ſuper eandem cauſam cognoſcere non poſſit; Nempè, vt hoc non procedat in Delegato à Principe, nec in alio ad vniuerſitatem cauſarum, ſed tantummodò in Delegato ab Inferiore ad vnam, ſeu alteram cauſam, qui propriam ſententiam diffinitiuam, quamuis notoriè nullam, reuocare non poteſt, Scacc. *de iudic. lib.* 1. *cap.* 97. *nu.* 90. Innoc. *in c. in literis*, vbi cæteri omnes, *de offic. Deleg.* Alex. Bar. Tiraq. Vant. & Menoch. *n.* 21. Immo huiuſmodi Delegatus ad particulares cauſas, nec propriam ſententiam diffinitiuam declarare poteſt, ſed Delegans ex verbis Delegati declarabit, Alciat. & Menoch. *n.* 26. Vbi cum Ruyn. ait, hoc procedere etiàm in cauſis, in quibus ſecundùm æquitatem procedi poteſt.

Secus eſt in Delegato ad cauſam.

Qui nec declarare poteſt.

17. Niſi prædictus Delegatus ad particulares cauſas, non obſeruata delegationis forma diffinitiuam ſententiam tulerit, quo caſu, iterùm iudicare poſſet, cum iuriſdictio illi data conſumpta non fuerit, Alex. Ruyn. Vant. & latè Tiraq. quos ſequitur Menoch. *n.* 27. tenent communitèr DD. *in c. in literis, de offic. Deleg. & eſt tex. in c. cum dilecta, de reſcrip.* vel niſi huiuſmodi Delegatus per errorem facti, nullitèr diffinitiuè iudicaſſet, quià propriam hanc reuocare ſententiam poſſet, Alex. *in l. Iudex. n.* 55. *ff. de re iudic.* Tiraq. & Menoch. *n.* 32.

Niſi dum nõ obſeruauit delegationis formam.

Vel dum per errorem facti iudicauit.

18. SVBLIMITATVR 4. Limitatio 2. Vt ſentẽtiam interlocutoriam propriam quamcumq; quilibet

Interlocutoriam propriã,

Digitized by Google

quilibet reuocare poteſt.

bet Iudex, etiã Delegatus ad vnam tantum cauſam, reuocare poſſit, *l. iuſſit, de re iudic.* Bal. Zabar. Guaz. & alij, *defen.35. cap.18. n.1.* Interlocutoria autem ſententia, ſecundùm DD. dicitur illa, qua Iudex, nõ ad principale factum diffiniendum, vt in diffinitiua, ſed ad aliquas tantùm quæſtiones, inter principium, & finem cauſæ emergentes, terminandas, vtitur, putà, de dilatione danda, de teſte examinando, de apellatione à tortura, & de ſimilibus, quæ factum principale nõ tangunt.

Interlocutoria quid?

19. SVBLIMITATVR 5. Limitatio 2. Vt ſi abſolutus per ſententiam diffinitiuam, poſteà iudicialitèr delictum ſpontè fateatur, Iudex, qui eum abſoluit, condemnare poſſit, vt probatum eſt *ſupra. q. 83. n.20.*

Quid ſi abſolutus delictum fateatur iudicialitèr?

20. SVBLIMITATVR 6. Limitatio 2. Vt abſolutus ex hactenus deductis, ſeu alia ſimili clauſula, etiàm ab eodem Iudice, ſuperuenientibus inditijs moleſtari poſſit, vt probatum eſt ſup. *q.94. n.31.*

Vel ſi abſolutus ſit ex hactenus deductis?

21. LIMITATVR 3. Regula; Vt procedat in Magiſtratibus maioribus, ſecùs in minoribus, qui, nec etiàm ex cauſa, ordinarias pœnas alterare poſſunt, niſi, vel conſulto Principe, vel niſi cauſa cohæreat, & intrinſeca ſit delicto, Clar. *q.85. verſ. vlterius*, Bal. Iaſ. Rom. & Far. cum concordantibus, *q.17. nu.67.* vbi de veriori, & communiori teſtatur.

Quid in minoribus Magiſtratibus?

22. LIMITATVR 4. Regula; Vt nec ex cauſa carentiæ doli, vel ſimilis, poſſit Iudex pœnam parti applicãdam remittere, vel minuere, gl. *in l. vnica*, & ibi communitèr omnes DD. præſertim Dec. *C. de in ius vocan.* Bal. Far. & alij, *q. 17. n.71.* Menoch. *de arbitr. q. lib. 1. q.96. nu. 1. & 2.* Vbi vult, nec Principem ex cauſa poſſe pœnam parti applicãdam minuere, citans Bal. Barbat. Dec. Put. & Ruyn. addens, *ibidem* Menoch. ex Gram. & Soto, quod ſi Princeps de plenitudine poteſtatis, pœnam hanc remitteret, mortalitèr peccaret; Sed in hoc de Principe eſt difficultas, cum Principem, ex cauſa, putà pro bono pacis, poſſe pœnas parti applicandas minuere, vel etiam remittere, teneant Clar. *q.59. verſ. adde*, Boſſ. & plures alij relati à Farin. *q.6. n.22.* Dec. qui teſtatur de communiſſima, *conſ.520 nu 5.* Ex cauſa enim, e. g. publicæ vtilitatis, ac pro bono pacis, poteſt Princeps ius tertij tollere, *l. Lucius, ff. de euict.* Ang. & Bal. *in l. bene à Zenone, C. de quadri. præſcript.* Afflict. Gabr. & Far. *n. 24.* Cui tamèn difficultati reſponderi poteſt, quòd ſinè partis cõcordia, vix aliqua iuſta cauſa publicæ vtilitatis conſiderari poteſt, ſed potius damni, ſeditionum, & diſcordiarum; Vnde, in praxi, Princeps Mediolani, non concedit gratiam, niſi parte concordata, teſte Boſſ. quem refert Far. *q. 6. nu.25.* qui, idem teſtatur practicari Romæ, concludens, quòd, parte concordata, ex cauſa publicæ vtilitatis; delictorum pœnas Princeps remittere poteſt, ſecùs ſinè concordia. Ex cauſa verò poſſe Principẽ minuere, commutare, vel remittere pœnam fiſco applicãdam, clarè ſentiunt, Dec. Iaſ. Sot. & Menoch.

In pœna parti applicanda.

Interueniente Principis authoritate.

de

Digitized by Google

de arbit. q. lib. 1. q. 96. n. 6. Hic autem quæri poteſt; Conſtitutio Papæ, An publicatam tantùm in Curia liget omnes etiàm abſentes, cõtrouerſum eſt intèr DD. vt refert Far. *in frag. Crim. lit. C. n. 653. vſq; ad n. 657.* Et negatiuè videtur adherendũ, dum agitur de imponenda pœna Conſtitutionẽ ignoranti, Abb. Fely. Menoch. Far. & alij *n.* 658. Conſtitutio Principis ſuperioris, vel inferioris quandò incipiat obligare, publicata, ſeu non publicata, quoad pœnã, ſeu quo ad irritationẽ actus, Far. *à n. 643. vſq. ad n.* 684. Ignorantia Conſtitutionis, an excuſet quo ad nullitatẽ actus, vel quo ad pœnam Far. *à n. 685. vſque ad n. 710.*

Conſtitutio publicata a Põtifice nõ ligat abſentes ſi ipſi neſciant.

23. De materia huius q. diffusè Menoch. vbi ſup. & Far. *q. 17.*

24. Locus eſſet hic tractandi de arbitrio Iudicis erga Reum ſupplicãtem, & de compoſitione cum eo facienda; In quibus delictis; Quomodò, & quandò, licita ſit: Sed quia de his actum eſt ſupra, *q. 94. à n. 48.* vſq; in finem, hic non repeto; præterea, ex abundanti, remittendo lectorem ad Far. de hac materia diffusè differentem, *q. 5.* nec non ad Guaz. *defenſ. 34.*

De ſupplicatione, & cõpoſitione Rei, remiſſiuè.

Carentia doli, an ſit cauſa ſufficiens, ad hoc, vt Iudex poſſit, arbitrando pœnas temperare? Quæſtio 135.

1 PRAEMITTO, dolum dici, machinationẽ ad decipiendum alterum adhibitam, Far. *q 83. n. 1. & 2.* vbi *vſque ad nu. 47.* proponuntur diuerſæ doli diſtinctiones.

Dolus quid?

2. REGVLA ſit. Carentia doli eſt legitima cauſa, qua ſtante, in arbitrio Iudicis ſit pœnas temperare, ſeu minuere; regularitèr enim dolus in delictis, requiritur, quo ceſſante, delicti pœnæ locus non eſt, *l. 1. C. de ſicar.* Corn. Decian. Maran. Marſ. & Far. concordantia iura inducens, *q. 87. n. 1.* Sed pœna minuenda eſt, Anchar. & Dec. *in cap. 2. de Conſtit.* Bar. Bal. & Farin. alios citans, *n. 71.* Vnde ceſſante dolo, nõ modo poteſt, ſed omninò debet Iudex pœnam minuere, vt ſolidè, & diffusè probat Tiraq. concordãtes referens, *de pœn. temper. cauſ. 14. n. 1.* & ſequũtur Deciã. & Far. *n. 2.*

Ceſſante dolo pœna minui poteſt.

Immo debet.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt procedat etiam in atrociſſimis, Gig. Cæphal. Foller. & Farin. *n.* 10. *q* 87.

Etiam in atrociſſimis.

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt licèt in ciuilibus lata culpa regulariter dolo æquiparetur, Bar. & Bal. *in l. quod Nerua, ff. depoſiti*; ſecus ſit in actionibus deſcẽdentibus ex delicto, & ſic in criminalibus, in quibus dolo lata culpa non æquiparatur, Iaſ. qui de communi, *in l. in actionibus, nu. 23. ff. de in lit. iuran.* Clar. qui paritèr de communi, cõcordantes inducens, *q. 84. in princ.* Maran. Saly. Tiraq. & Far. *n. 18. q. 87.*

In criminalibus, lata culpa dolo nõ æquiparatur.

5. LIMITATVR hæc Ampliatio; In Cuſtode carceris, in quo lata culpa, in eius officio, dolo æquiparari, probat Far. *q. 87. n. 46.* Sicut etiam in prebente poculum abortionis, ſeu amatorium, Farin. *q. 87. n. 48.* qui *à nu. 39. vſque 63.* alias limitationes ponit, ſed parum

Niſi in Cuſtode carceris, & in dante poculũ abortionis.

 ad

Digitized by Google

Pœna culpæ latæ, leuis, & leuiſſimæ. ad rem noſtram; Subdens, *à n.* 70. *vſque ad nu.* 86. quomodò puniatur culpa lata, leuis, & leuiſſima; Et iſti termini plenius ab eod. Farin. declarãtur, *q.*88. *à n.* 48. *vſque ad n.* 100.

Regula procedit præſertim, dum agitur de pœna corporali, vel mortis. 6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt præſertim verificetur, vbi imponitur pœna corporalis, Bal. Dec. & Iaſ. *in l. in actionibus, ff. de in lit. iuran.* Clar. Butr. qui teſtantur de communi, & Far. concordantes cumulans, *n.*20. Et multò magis, dum de pœna agitur mortis, *l. in lege Cornelia,* & ibi gl. Ang. Alber. Bar. & Marſ. *ff. de ſicar.* Clar. Cæpol. Villal. qui teſtantur de communi, & Far. *n.*22. *q.*88.

Vel de pœna infamiæ. 7. AMPLIATVR 4. Regula; Vt idem dicendum ſit, quandò agitur de pœna infamiæ, in qua lata culpa non æquiparatur dolo, Iaſ. qui de communi, Bal. & alij, *in d. l. in actionibus,* Rom. & Clar. qui pariter de communi teſtantur, *in §. fin. q.*84. *in fin. princ.* Bar. Far. & alij, *q.*88. *nu.*34. Et condemnatus propter culpam, infamis ob talem ſententiam non efficitur, Rom. qui de communi. & Clar. verſ. dictum, nec non Far. alios inducens, *n.*34.

Dolus nõ præſumitur, ſed probãdus eſt. 8. AMPLIATVR 5. Regula; Vt dolus in dubio nõ præſumatur, Menoc. *de præſumpt. lib.*5. *præſump.* 3. *n.*14. *& ſeq.* Alber. Deciã. & Far. cum alijs, *q.*89. *n.*2. Vnde dolus per allegantem eſt probandus, *tex. expreſſus, in l. quoties, la* 2. *§. qui dolo, ff. de probat.* Maſcar. concordantes citans, *de probat. lib.*1. *concl.*551. *n.* 9. Honded. qui ait, hoc maximè procedere in pœnalibus, & ſequitur Fari. cum concordantibus, *q.* 89. *n.* 3. Et ad dolum excludendum, omnis interpretatio facienda eſt, etiam verba impropriando, Menoch. *de præſump. lib.*5. *præſumpt.*3. *n.*30. Aym. & Far. *n.*8.

9. SVBAMPLIATVR Ampliatio 5. Vt ſicut dolus non præſumitur, ita nec etiam culpa, quæ ideò probanda eſt per allegantem, glo. & DD. *in l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat.* Ang. Bal. Bar. Maſcar. Menoch. & Fari. *q.* 89. *n.* 10. Niſi in ijs, quæ ſine culpa committi non ſolent, vt ſunt, incendium, furtum, & ſimilia, in quibus culpa præſumitur, Maſcar. Menoch. & Farin. cum alijs, *n.*14. Quid de lata culpa.

10. Sed nota pro declaratione Ampliationis 5. Quod dolus cum ſit latens in animo, difficiliſq; probationis, præſumptionibus probatur, ita communiter omnes DD. *in l. dolum, C. de dolo,* Menoch. alios, referens, *de præſump. lib.*1. *q.*58. *n.* 10. Dec. Maſc. & Far. cum alijs, *nu.*16. Et duæ præſumptiones ſufficiunt, Aym. Dec. & Far. *q.*89. *n.* 23. Dummodò ſint perſpicuæ, *iuxta d. l. dolum,* & ibi communitèr DD. Quæ autem dicantur perſpicuæ præſumptiones variè explicãt DD. ſed cum Soc. iun. Marſ. & alijs, relatis à Far. *n.*30 dic, præſumptiones perſpicuas eſſe, manifeſtiſſima inditia; Quæ autem talia ſint, arbitrio Iudicis remittitur, Corn. Maſc. Far. & alij, *n.*25. Et hæ præſumptiones plenè probari debent, Grat. & Farin. *n.* 37. Regulariterque, non doli præſumptio, fortior eſt, quam præſumptio doli, Aym. Brun. à Sole, & Farin. *nu.* 40. & faciunt dicta, *hic ſupra,* Dolus probatur præſumptionib. perſpicuis plenè probatis.

Digitized by Google

Quid in actibus natura ſua malis?

ſupra, n. 8. Niſi dolus reſultaret ex actu natura ſua malo, tunc enim fortior eſſet doli, quam non doli præſumptio, Aret. & Menoch. de præſumpt lib. 5. præſump. 3. n. 123. E. g. in homicidio, vel dum agitur de perſona ſolita delinquere, Far. n. 41.

Plures præſumptiones dolum excludentes.

11. AMPLIATVR 6. Regula; Vt plures ſint præſumptiones dolum excludentes, & conſequenter dantes Iudici facultatem, & arbitrium pœnam minuendi; 1. eſt, bona qualitas perſonæ, puta, quod ſit bonæ famæ, Menoch. n. 28. Præſumptio 2. eſt, ruſticitas, & imperitia, quæ præſumptionem doli excludunt, Menoch. ibidem; Et idem dicitur de minori ætate, Menoch. n. 29. Et de his Farin. q. 89. nu. 44. vſque 53. vbi etiam de muliere; 3. præſumptio excludens dolum, eſt defectus cauſæ, vbi enim non eſt cauſa delinquendi, dolus non præſumitur, Caſtren. Foller. Menoch. & Baiar. q. 84. nu. 3. Vnde vbi non eſt commodum, & lucrum, vel modicum, dolus non præſumitur, Dec. Menoch. & Farin. n. 57. & multò minus, dum eſt iactura, Menoch. & Farin. n. 58. Præſumptio 4. dolum excludens, eſt actus palam factus, Bar. Butrig. Saly. & alij, in l. dolum, C. de dolo malo; 5. præſumptio abſentiæ doli eſt, dum actus fuit in perſonam beneuolam, vel coniunctam, Menoch. num. 21. & ſeq. Et 6. præſumptio dolum excludens, eſt in eo, qui Superioris præcepto paret, Cagn. Maſcar. & Farin. cum alijs, n. 69. Non deſunt aliæ præſūptiones in propoſito, quas inuenies apud Far. à n. 44. vſq; 73. ſed ſupra tactæ, ſunt præcipuæ.

Præſumptiones plures dolum includentes.

12. Non reticendum hic, plures etiam eſſe doli præſumptiones; 1. eſt, mala perſonæ qualitas, putà quia ſit ſolita delinquere, Maſcar. Tiraq. & Farin. q. 89. nu. 75. 2. eſt, oriens ex facto in ſe malo, & prohibito iure naturæ, & Diuino, prout eſt furtum, homicidium, &c. Menoch. de recuper. poſſeſ. remed. 9. n. 19. & faciunt, diffusè allata, per Farin. q. 89. n. 77. Secus in prohibitis à iure poſitiuo, in quibus, dolus non præſumitur, quando ex actu nemo læditur, nec lædi poteſt, vel leuiter, vt latè probat Menoch. de præſump. lib. 5. præſumpt. 3. n. 115. & ſeq. Iaſ. & Far. n. 78. & ſeq. Stante vero læſione, ſaltem de poſſibili, præſumitur dolus in eo, qui ius tranſgreditur poſitiuum, Menoch. n. 82. & ſeq. Bar. Maſcar. & Farin. nu. 81. vſque 91. etiam in omittendo facere id, quod debet quandò præſertim ratione ſui officij tenebatur facere, dum ſcientèr omittit, Farin. ſolidè probans, n. 92. vſque 97. Præſumptio 3. doli, eſt ex præcedente tractatu, ſicut etiam ex malo effectu ſecuto, Maſc. Far. & alij. n. 97. vſque 100. Præſumptio 4. doli oritur, dum actus fit cum perſonis, vel in tempore ſuſpectis, vel prohibitis, Maſcar. & Far. cum concordantibus, nu. 101. vſque 103. Præſumptio 5. doli, eſt ex mendacio, reſultante in commodum mendacis, Menoch. nu. 62. Maſc. Dec. Fely. & Far. q. 89. n. 105. ſeu ex promiſſo non ſeruato, Menoch. n. 63. Præſumptio 6. doli eſt, ex breuitate temporis,

vt ſi in momento quis omnia facienda curauerit, vel nimis frequētauerit actus, & feſtinanter, ſeu cum inſolita diligentia, ſeu cautelis, Maſc. & Far. *à n.* 115. *vſq;* 125. Vel clam ſine iuſta cauſa, Menoc. Maſc. & Far. *n.* 130. *vſq;* 139. Præſumptio 7. doli, oritur ex actu facto contra perſonā odioſam agenti, Bal. *in l. data opera, C. qui accuſ. non poſſ.* Præſertim, dum ex actu agens non acquirit commodum, & alteri nocumētum oritur, Menoc. *n.* 97. Sicut etiam dolus præſumitur in eo, qui aliquod commodum recepturus eſt, Bar. Corn. Grauet. Rolan. Ruin. Soc. Menoc. Plot. & Bai. *q.* 84. *n.* 3. de his apud Far. *à n.* 74. *vſque* 145. vbi ponit præſumptionem generalem, ex veriſimili, & in ſequenti remiſſiuè alia.

Credulitas etiam iniuſta, excuſat à dolo, & pœna.

13. AMPLIATVR 7. Regula; Vt cauſa minuendi pœnam ſit credulitas delinquentis, opinantis ſe licitè agere, quæ quamuis leuis, & iniuſta excuſat à dolo, Tiraq. qui iuribus, & multis DD. authoritatibus hoc comprobat, *de pœn. temper. cauſ.* 43. *n.* 1. *& ſeq.* gl. *in l. plagij, la* 2. vbi Ang. & communitèr DD. *C. ad l. Flau. de plagiar.* Dec. Gom. Maſcar. Clar. Bertaz. qui teſtantur de communi, Bar. Bal. & Far. alios cumulās, *q.* 90. *n.* 1. Quòd procedit etiam in cauſa, & credulitate fatua, temeraria, & beſtiali, Tiraq. *n.* 5. Ang. *in d. l. plagij*, Curt. Iun. & Gabr. qui teſtantur de communi, Bertaz. Far. cum concordantibus pluribus, *n.* 3.

14. Et conſequentèr credulitas excuſat ſimiliter à pœna, Tiraq. *n.* 5. Bertaz. Menoch. & Far. concordantes referēs, & teſtans de veriſſima. *n.* 4. Intellige à pœna ordinaria, ſecus ab extraordinaria mitiori, Tiraq. *n.* 10. Ang. *in d. l. plagij*, Dec. Menoc. & Far. cum alijs, *q.* 90. *n.* 55. Credulitas verò iuſta, ſicut eſt illa, quæ vni vero fide digno præſtatur, non modò excuſat à dolo, ſecundùm Bertaz. & Far. concordantes cumulans, *n.* 109. *& ſeq.* verùm etiam à culpa lata, Alberic. Alex. Gabr. *lib.* 7. *concl.* 8. *n.* 30. & Far. *nu.* 35. Et propterea etiam à pœna doli, & latæ culpę excuſabit.

Iuſta verò, etiā à culpa.

Quid in temeraria cauſa

15. Sed animaduerte, quòd, dum iniuſta cauſa eſt, temerararia non excuſat à temeritatis pœna, Ang. Butr. & Saly. *in l. plagij, C. ad l. Flau. de plag.* & tenet Far. *q.* 90. *n.* 56. Temeritas autem, ex lata culpa, fatuitate, & ſtultitia prouenit, Far. *n.* 58. qui, *nu.* 63. ait, illum dici temerarium, qui quamuis ſine dolo, iuri reſiſtit, actum a iure prohibitum faciendo, vel ſine rationabili cauſa, præcepta negligendo, *c.* 1. *§. ſi qu. s.* vbi Hoſtien. Archid. & Io. Andr. *de ſent. excom. in* 6. Alber. & Far. *n.* 63. An autem iniuſta, & leuis cauſa excuſet in ijs, quæ ſunt de ſe mala? eſt controuerſum, vt videre eſt apud Far. *nu.* 17. *&* 18. Qui adherens affirmatiuæ, probat.

In ijs, quæ ſunt de ſe mala.

Exēplificatur, in quibus delictis iniuſta cauſa excuſet.

16. AMPLIATVR 8. Regula; Iniuſtam, & leuem cauſam excuſare in homicidio, Farin. *q.* 90. *n.* 19. In crimine falſi, *n.* 21. A periurio, *n.* 22. cum Clar. & alijs. In crimine læſæ Maieſtatis, *nu.* 25. cum Menoch. Dec. & alijs. In delatione armorum, *num.* 36. In furto, *n.* 37. cum Bar. & Boſſ. In delictis carnis, *n.* 40. Vnde Honded. *conſ.*

Digitized by Google

105.n.27.& ſeq. validiſſimis rationibus defendit, præſertim, nu. 43. verius eſſe, etiam in ijs, quæ de iure naturali prohibita ſunt, iniuſtam cauſam, ſeu credulitatem excuſare, dummodò cauſa ſit colorata, quamuis leuis, & ita tenet ſimilitèr Maſcard. benè, & diffusè, loquens, quos ſequitur Boſſ. & Farin. n. 51. Licèt alij contra ſentiant, relati à Farin. n. 48. & ſeq.

Dum nõ cognoſcitur iniuſta.

17. Obſeruandum hic, cauſam iniuſtam non excuſare eum, qui iniuſtam eſſe cauſam cognouit, & tamen delinquere voluit, Bar. Bald. Iaſ. & Gabr. lib. 7. concl. 8. nu. 80. Alex. Maſcard. & Far. q. 90. n. 77.

Et probatur.

Et niſi per allegantem talis cauſa probetur, Bar. Clar. Dec. Menoc. Far. & alij, n. 80. & ſeq. vbi Rotæ Romanæ deciſ. citat; Qui vlterius probare debet, quòd ex illa cauſa motus fuerit, & crediderit non delinquere, alias dolus præſumeretur, nec cauſa allegata excuſaret, Alex. Blanch. & Clar. §. fin. q. 60. verſ. ſed hic, Tiraq. de pæn. temper. cauſ. 43. n. 9. vbi concordantes, Bertaz. Gabr. & Far. inducens d. deciſionem, n. 82.

Saltem ſemiplenè.

Benè verum eſt, ſufficere ſemiplenam probationem, Alex. Bertaz. Gabr. Menoc. & Farin. cum concordantibus, n. 83. vbi teſtatur de magis communi; immò talis probatio non requiritur in ijs, quæ de ſui natura non ſunt notoriè mala, nec prohibita, talia enim, ex cauſa facta præſumuntur, Boſſ. in tit. de decret. Mediolan. n. 19. & Far. n. 14.

Quid in non prohibitis.

Ignorantia, an à dolo, & pœna excuſet.

18. AMPLIATVR 9. Reg. Vt ignorantia a dolo excuſet, ſiue ſit ignorantia facti, Bar. in l. dolum, C. de dolo, & Farin. q. 84. ſiue iuris, Tiraq. de pæn. temper. cauſ. 11. n. 3. inducens iura, & DD. gl. Ang. Butrig. & Salyc. in l. plagij, l. 2. C. ad l. Flau. de plag. Alciat. Plot. qui teſtatur de communi, & Farin. q. 90. nu. 91. Quamuis craſſa, & ſupina, Tiraq. cauſ. 43. n. 4. Bal. & Far. in Frag. Crim. lit. I. n. 161. & 166. Quæ ibidem deſcribitur; Dum quis, lata culpa, ignorat id, quod communitèr alij ſuæ conditionis ſciunt. Et conſequentèr ex hac ignorantia delinquenti pœna minuenda erit, Alciat. de præſumpt. 31. n. 9. vbi de communi, Boſſ. Plot. & Far. q. 90. n 96. Nec plecti debet pœna ordinaria, Bal. Tiraq. & Far. num. 99. Dummodo talis ignorãtia coniecturis ſaltem probetur, Alcia. Boſſ. & Far. n. 105. & ſeq. Et hæc excuſatio multò magis militat in rudibus, minoribus &c. vt probat Far. in Frag. Crim. lib. I. n. 285. ex Aym. Seraph. & alijs. Non tamen in ignorantia iuris naturalis, Bar. Tiraq. Farin. & alij, n. 287. ſeu Ciuilis notorij, nu. 288. ex Menoch. Maſcar. & Dec. At nota, ignorantiam iuris non excuſare, niſi allegetur, Tuſc. & Far. n. 299.

* SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 9. Vt ignorantia facti alieni excuſet non modo à dolo, ſed etiam à præſumptione doli in criminalibus, Bal. Dec. & Far. n. 97. Quamuis detur opera rei illicitæ, Bal. Marſ. Maſcar. & Farin. n. 98. Vnde ſecundùm proximè citatos DD. Percutiens Clericum incedẽtem in habitu laicali, ignorãs eum Clericum eſſe, pœnam excommunicationis non incurrit. Et cognoſcens

ſcens mulierem, quam neſcit eſſe coniugatam, de adulterio puniendus non eſt, Surd. & Farin. *n.* 99.

* SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 9. Vt ad vitandum delictũ, & eius pœnam, vicinus factum vicini ignorare præſumatur, Gabr. Menoch. Ruyn. & Farin. *n.* 199. Quoad vitandam pœnam ordinariam, *n.* 202. Cum ſcientia quoad pœnam extraordinariam præſumatur, Maſc. *de probat. lib.* 1 *concl.* 413. *n.* 19. in terminis, & Farin. *q.* 70. *n.* 189. *& ſeq. & q.* 52. *n.* 127. *& ſeq.*

* SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 7. Vt ignorantia facti adeo faueat ad minuendam, & euitandam pœnam, vt probatio ſcientiæ, ad hoc vt pœna inſligatur, debeat eſſe plena, concludens, & certa, non autem præſumpta, vt ſæpè reſoluit Rota teſte Farin. *in Frag. Crim. lit. I. n.* 231. inducens Tuſc. Ruin. & alios. Intellige, dum agitur de pœna corporali, ſecus ſi de alia mitiori; Bal. Far. & alij *n.* 232.

19. AMPLIATVR 10. Regula; Vt conſuetudo loci, ita faciendi, ſit iuſta cauſa minuendi pœnam, conſuetudo enim delinquentem, regularitèr, excuſat, gl. Abb. & Anan. *in c. cum venerabilis, de conſuet.* vbi Anch. ait, quòd qui ſequitur communem errorem, non eſt in dolo; & licèt iniuſta ratione ductus, credat conſuetudinem valere, hæc tamen iniuſta credulitas liberat à pœna; Hanc Ampliationem ſecuti ſunt Tiraq. *de pœn. temper. cau.* 42. *n.* 1. *& ſeq.* vbi iura, & DD. inducit, Bertaz. qui de vera, & communi opinione, Menoch. & Farin. ad ſaturitatem concordantes inducens, *q.* 95. *n.* 1. qui, *n.* 2. refert contrarium tenentes in ijs, quæ de ſe mala ſunt; Et è contra, quod conſuetudo actum de ſui natura illicitum, & punibilem, faciat licitum, & impunibilem, tenent Iaſ. & Rom. *in l. certi conditio*, *§. ſi nummos, ff. ſi cer. pet.* Tiraq. *n.* 8. Bertaz. Bart. & Farin. cum concordantibus, *n.* 3.

Conſuetudo loci, excuſat delinquẽtem, vt minuatur pœna.

20. Infertur 1. ex Ampliatione 10. Conſuetudinem excuſare Iudicem, iudicantem contra legem, Tiraq. *n.* 10. Iaſ. *in l. ſingularia, ff. ſi cert. pet.* Bar. Blanch. Marſil. & Far. *n.* 9.

Tres illationes.

21. Infertur 2. ex Ampliatione 10. Conſuetudinem excuſare Notarium, ſeu alium Scribam à pœna falſi, Tiraq. *de pœn. temper. cau.* 42. *n.* 11. vbi concordantes, Iaſ. *in d. §. ſi nummos*, Innoc. & communitèr omnes, *in cap.* 2. *de fid. inſtrum.* Bart. Bald. Ang. Dec. cum tot alijs, quos ſequitur Far. *q.* 95. *n.* 11. Dummodò falſitas non ſit talis, quæ præiudicium afferat, Bald. & Rom. Secus ſi afferret præiudiciũ, e.g. dum falſitas eſſet circa præſentiam, quæ eſſet de ſubſtantia inſtrumenti, Gabr. Bertaz. & Farin. hos, & præcitatos, ſequens, *n.* 8.

22. Infertur 3. ex Ampliatione 10. Conſuetudinem excuſare ſigillantem ſcripturas alieno ſigillo, quamuis dominus ſigilli ſit abſens, & ignorans, & ſigillans non ſit deputatus ad ſigillandum illas, Butr. Felyn. Hoſtien. & Innoc. *in d. c.* 2. Alex. Iaſ. & Farin. cum alijs, *n.* 14. Sicut etiam Notarium, qui rogat acta tanquam facta coram Iudice,

puta

puta comparitiones, & proteſtationes litigantium, cum reuera Iudex fuerit abſens, Plot. Conrad. Bolognet. & Far. *n.* 16.

Conſuetudo excuſat à dolo, à culpa, & à pœna.

23. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 10. Vt conſuetudo excuſet non modo à dolo, Anan. Anchar. Plot. & Far. *q.* 95. *n.* 28. ſed etiam à culpa, Tiraq. *nu.* 9. & 10. Bart. Bianch. Iaſ. Marſil. & Farin. *n.* 29. Et à pœna, non modò ordinaria, verùm etiam extraordinaria, Bertaz. Marſil. Plot. Rolan. & Farin. *n.* 31. Dummodò probetur curſus decem annorum, à tempore primi actus, Farin. qui de magis communi, *n.* 33.

Quid in pœna periurij, & tranſgreſſionis præceptorum Regulæ?

24. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 10. Vt conſuetudo excuſet etiam à pœna periurij. Tiraqu. *de pœn. temper. cau.* 42. *n.* 2. Gram. Iaſ. Petra San. Rolan. Rom. & Farin. *q.* 95. *nu.* 20. Qui, *n.* 21. cum Mattheſ. vult, conſuetudinem etiam excuſare Monacos, & Religioſos non obedientes præceptis, & Regulis eorum Religionis, & quod pœna non ſint temporali plectendi; Quod vltimum pro nunc non aſſero.

An in his quæ ſunt iuris poſitiui, naturalis, vel Diuini cõſuetudo delinquẽtem excuſet?

25. LIMITATVR 1. Ampliatio 10. Vt conſuetudo excuſet delinquentem in ijs, quæ ſunt de iure poſitiuo, Abb. & Barbat. *in c. cum venerabilis, de conſuet.* Præpoſ. *in c. denique, diſtinct.* 4. Secus in prohibitis à iure naturali, *c. fin.* vbi not. omnes de conſuet. Tiraq. *de pœn. temper. cau.* 47. *n.* 15. Peguer. & Farin. *q.* 95. *nu.* 36. Et multò minus conſuetudo excuſat in prohibitis à iure Diuino, Præpoſ. vbi ſupra, Tiraq. *cau.* 42 *n.* 15. Gabr. Peregr. & Farin. *num.* 37.

Quid in foro conſcientiæ, & in foro fori?

26. Intellige, vt in ijs, quæ ſunt contra ius naturale, & Diuinum conſuetudo à pœna peccati, & alterius vitæ non excuſet, & ſic in foro conſcientiæ, in quibus terminis loquuntur Butr. & Abb. *in d. c. cum venerabilis*, Tiraq. *de pœn. temper. cau.* 42. *n.* 2. 4. & 5. Marſil. Farin. & alij, *q.* 95. *n.* 42. Quòd enim etiam in ijs, quæ contraria ſunt naturali, & Diuino iuri, conſuetudo, in foro fori, à pœna temporali excuſet, voluerunt, Aym. & Rolan. relati à Farin. *n.* 38. Et faciunt tradita ab eodem Farin. *q.* 20. *n.* 45. & quæ dicta ſunt ſupra, *in hac q. n.* 16.

Quid in conſuetudine reprobata?

27. LIMITATVR 2. Ampliatio 10. Vt conſuetudo à Principe reprobata, vel à l. non eſcuſet, Tiraq. expreſsè, *n.* 15. Fely. & Gabr. *lib.* 7. *concl.* 8. *n.* 30. Abb. Bal. & Farin. *q.* 20. *n.* 43. Et conſuetudo à l. reprobata, non modo in præteritum, ſed etiam in futurum reprobata cenſetur, Alex. Iaſ. Imol. quos refert, & ſequitur Peguer. *deciſ. crim.* 34. *nu.* 9. Licèt Anan. Anchar. & Dec. à Farin. relati, *n.* 44. teneant, conſuetudinem etiam reprobatam excuſare.

Iniuſta cauſa excuſat cũ lex dolũ requirit.

28. AMPLIATVR 11. Regula; Vt tunc magis quælibèt iniuſta cauſa excuſet, cum ius in delicto dolũ requirit, Ang. Odofr. & Bald. *in l. plagi, la* 2. *C. ad l. Flau. de plagiar.* Tiraq. Clar. qui teſtatur, omnes ita tenere, & Far. *q* 90. *n.* 42.

Iuſta credulitas excuſat omnino.

29. AMPLIATVR 12. Regula; Vt multò magis excuſet cauſa iuſta, ſeu iuſta credulitas à dolo, à culpa, & à pœna ſecundùm omnes, vt teſtantur Bald. *in d. l. plagij*, vbi Alberic.

Digitized by Google

beric. & Ang. quos refert, & ſequitur Clar. *q. 60. verſ. generalitèr*, & etiam Bertaz. Farin. & alij, *n. 44. & ſeq.* quæ autem ſit iuſta, vel iniuſta cauſa excuſans, vel ne, Iudicis arbitrio remittitur, Alex. & Far. *n. 47. q. 90.*

Limitationes Regulæ remiſſiuè. 30. Subnectendæ hic eſſent propoſitæ Regulæ limitationes, ſed ſufficiet in hoc loco eas tantummodo remiſſiuè indicare; Nempè omnes limitationes cum earum declarationibus, quas lector inueniet *ſupra, q. 134. à n. 9. vſq. ad n. 22.*

31. Plura, & diffuſè de materia huius q. Far. *q. 87. vſque ad q. 90.*

An ſenes, & minores delinquentes, arbitrio Iudicis mitius puniendi ſint? Quæſtio 136.

Senex quis dicatur? 1 PRAEMITTO 1. Illum de iure, ſecūdùm receptiorem ſentētiam, dici ſenem, qui annum quinquageſimum expleuit, ita Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. cent. 1. caſu 59. nu. 1.* vbi inducit, ita tenentes, Afflict. Anan. Gramm. Io. Andr. & quamplura iura, ſic determinantia: Subdens, *n. 3.* quòd in ijs, in quibus nulla iuris clara diſpoſitio extat, quandò quis ſecundùm diuerſas ſubiectas materias ſenex dicatur, Iudicis arbitrio relinquitur.

Minor, pubes, impubes, puer infans, quis dicatur? 2. Præmitto 2. Illum minorem dici, qui non dum eſt annorum 25. Puberem maſculum illum dici, qui eſt annorum 14. fœminam verò, quæ eſt annorum 12. Impuberem maſculum à 7. vſque ad 14. fœminam vſq; ad 12. Pueritia verò conſequenter durat à ſeptennio vſque ad puberbatem; Infantia verò durat vſq; ad ſeptennium expletum, prout omnia iſta probat Farin. *q. 92. à n. 1. vſque ad n. 21.* Aetas pluribus modis probari poteſt, & præſertim benè probatur ex libro Plebani, ſeu Curati non obſtāte quod hic liber ſit ſcriptura priuata; Maſcar. qui alios refert, & teſtatur de communi, de probat, *lib. 2. concl. 672. n. 1. & ſeq.* Et Farin. *in Fragm. Crim. lit. A. nu. 141. & 142.* poſt Bal. Menoch. & tot alios. Aetates, prafatæ quomodo probentur.

3. REGVLA 1. ſit; Senes delinquentes mitius puniuntur, *gloſ. in l. quid ergo, §. grauior*, & ibi, Bar. Bald. Alber. Ang. & Caſtren. *ff. de his, qui not. infam.* Tiraq. *de pœnis temper. cau. 8. n. 1. & ſeq.* Menoch. Bertaz. & Far. cum concordantibus, *n. 23.* qui, *n. 25.* teſtatur de communi, & veriſſima opinione; Et præſertim hoc procedit in pœnis corporalibus, Bald. Dec. Farin. & alij, *n. 26. per l. 2. ff. de term. moto.* Senex mitius punitur. Præſertim corporalitèr

4. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt ſenilis ætas faciat minuere pœnam, etiàm in crimine homicidij, vt tenuerunt Carer. *in praxi in 3. tract. de homicid. §. circa 4. n. 13.* & Nouel. *in tractatu ad defen. p. 1. n. 4.* Licèt contra Plac. *in Epit. delict. c. 32. n. 14.* Et generalitèr, quòd, in capitalibus, ſenes mitius non puniantur, voluerunt Alber. & Gom. locis relatis à Farin. *n. 32. q. 92.* An in homicidio?

5. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt non modò procedat in ſenibus in decrepita ætate, de quibus loquuntur, Alber. Bal. & plures alij, relati à Farin. *q. 92. n. 30.* Sed etiam in non decrepitis Farin. *n. 31.* de mente Aret. & Nouel. At è contra, quòd Ampliatio procedat tan- An intelligatur de ſenib. nō decrepitis?

tùm

Digitized by Google

tùm in decrepitis, ſenſu, & intellectu diminutis, qui incipiunt repuераſcere, tenuit Tiraq. *de pæn. temper. cau. 9. n. 4. & ſeq.* Bald. Gom. Iaſ. & alij, relati à Far. *n.* 35.

Quid in pœna pecuniaria? 6. LIMITATVR Regula 1. Vt nõ procedat in pœnis pecuniarijs, in quibus ſenes mitius non puniuntur, Gomez. Plac. & Far. *n.* 38.

Minor mitius punitur. 7. REGVLA 2. ſit. Minores 25. annorum mitius puniuntur, *l. fere in omnibus*, & ibi Dec. *ff. de reg. iur.* gl. *in c.* 1. & ibi Anchar. Innoc. & alij, *de delic. puer.* Tiraq. diffusè concordãtes inducens *de pæn. temper. cau.* 7. *n.* 1. *& ſeq.* Clar. & Plac. qui teſtantur de communi, Menoc. Bertaz. & Far. *n.* 41. *q.* 92.

In delictis in omittẽdo. 8. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt multò magis procedat in delictis in omittendo, Tiraq. *cau.* 44. *n.* 45. Plac. qui teſtatur de magis communi, Aret. Bald. Farin. & alij, *n.* 70. *q.* 92.

In delict. carnis. 9. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt mitius puniantur minores 25. annorum in delictis carnis, etiam in atroci crimine adulterij, ſicut pluribus comprobat, Oddo *de reſtit. in integ. p.* 2. *q.* 80. *n.* 1. *& ſeq.* Franc. Galdas, & Far. qui teſtatur de veriori, *q.* 92. *n.* 77. Nec non ſimilitèr

Quid in nefando? in atrociſſimo ſodomiæ delicto, Soc. quem refert, & ſequitur Hippol. Rimin. *conſil. crim. diuerſ.* 135. Ioſep. Ludou. Menoc. Rolan. & Farin. qui de communi, *n.* 85.

10. Sed contra in hoc nefando tenent Bombin. & Gram. relati à Farin. *n.* 86. vbi ait, quod cùm hac contraria opinione cõcordat Cõſtit. Marchiæ, *lib.* 4. *c.* 69. quæ non vult, in hoc vitio pœnam minui annorum 18. maiori.

In raptu. 11. At proſequendo Ampliationem; quod etiam in crimine raptus minor annorum 18. excuſetur à pœna ordinaria tenuerunt Alber. Cuman. Rolan. Farin. & alij, *q.* 92. *n.* 87. Item minor 25. annorum mitius punitur in inceſtu, Cagnol. & Dec. *l. fere in omnibus, ff. de reg. iur.* Bermon. Menoch. & Farin. *n.* 89. *& ſeq.* Dummodò coitus tantùm prohibitus ſit iure Ciuili, cuius ignorantia excuſat minorem, ſecus ſi prohibitus ſit iure naturæ, Abb. Farin. & alij, *n.* 91. In inceſtu.

In alijs atrocibus, ſeu atrociſſimis. 12. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt pœna minoribus minuatur etiã in alijs atrocibus, Aret. Clar. Gandin. & Far. qui de communi, *q.* 92. *n.* 103. Immò etiam in atrociſſimis, ſecundùm magis piam opinionem, de qua Farin. *n.* 106. *&* 108. Puta in crimine homicidij, Ang. quem refert, & ſequitur Aret. *in l. & ſi ſeuerior*, & ibi Bald. *C. ex quibus cauſis infam. irrog.* Bar. Bertaz. Menoc. & Far. *n.* 113. vbi de communi; Idem dic in furto, Caccial. Fulgoſ. & Far. *n.* 124. Quamuis furtum patratum fuerit in Eccleſia, Farin. *n.* 126. Similitèr mitius de periurio punitur minor, Farin. *n.* 129. Sicut etiam de falſo, *n.* 133. & de calumnia, *n.* 135. Et in ſeq. idem dicit Farin. in abortu, in delictis geminatis, &c. In homicidio. In furto. In periurio.

In culpoſo delicto. 13. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt multò magis procedas in delictis culpa commiſſis, in quibus minori pœnã minui, tenuerunt Aret. & Faber. *in §. in ſumma, Inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſcun.* Ancar. Marian. & Far. *q.* 92. *n.* 96. & hoc,

quamuis culpa eſſet lata, Alber. Cyn. Oddo, & Farin. *n.*99. & delicta eſſent atrocia, puta, homicidium, glo. *in c.*2. & ibi Butr. Hoſtien. & Marian. *de delic. puer.* Alber. Oddo, & Far. *n.*101.

An teneatur Iudex minori pœnã minuere?

14. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt Iudex non ſolum poſſit, ſed etiã teneatur minori pœnam minuere, Oddo, qui, alijs relatis, teſtatur de communi, *de reſtit. in integ. q.*80. *n.*93 Ang. Bertaz. Decian. Gom. & alij, quos ſequitur Farin. *q.*92. *n.* 163. qui, *n.*165. teſtatur de magis communi, et ab ea in iudicando, ait, non recedendum, ſed quòd in atrociſſimis Princeps conſulendus ſit; Non deſunt tamen relati à Farin. *n.* 164. qui velint, Iudicem poſſe, ſed non teneri, etc.

Quid in impubere, & infante?

15. Quid autem dicendum ſit in impuberibus in delictis carnis, vide Farin. *q.*92. *n.* 79. *& ſeq.* Præſertim, dum emittunt ſemen, *n.* 93. Quid verò dicendum ſit in infantibus nefandè peccantibus, idem Farin. agit, *n.* 80. *& ſeq.* Quid in infantis homicidio, *n.*115. In furto, *n.* 127. In delicto culpa patrato, *n.* 96. Et in delicto in omittẽdo, *n.*72.

An minori corporalis pœna minuatur?

16. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt, ſecundùm DD. relatos à Far. *n.*167. *q.*92. minori pœna non ſit mitiganda corporalis; licèt alij contra relati, *n.* 168. Et ideo, vt vult idem Farin. *n.* 171. obſeruanda videtur praxis Vrbis Romæ, vbi puberes, ſcilicèt maiores 14. annorum, licèt minores 25. ſi delicti grauitas hoc patiatur, fuſtigantur, & etiam ad triremes damnantur, niſi eſſent adeo imberbes, vt à traſmiſſione ad triremes videatur abſtinendum, propter periculum peccati, quod ibi contingere poſſet; Et nobiliores, non ad remigandum, ſed ad alia miniſteria deputantur. Quid autem dicendum ſit in impuberibus circa praxim Romanam, vide Farin. *d. num.* 171.

Minori pœna in totũ non remittitur.

17. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt minoribus pœna minuatur, non autem in totum remittatur, *l.* 1. & ibi Odofr. & omnes alij DD. *C. ſi aduerſus delic.* Placa, Menoch. & Far. *n.*172.

Nec minuitur, dum lex ita mandat.

18. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt minor in delictis puniatur pœna ordinaria, quandò Conſtitutio aliqua, vel Statutum ita mandat, Soc. quem ſequitur Boſſ. *in tit. de confeſſis, n.*66. & Farin. *q.*92. *n.*182. Vnde minores 25. annorum, dummodò annum 20. attigerint, in crimine homicidij, & in alijs delictis, in quibus capitalis, vel ſanguinis pœna infligitur, vel alia grauior, arbitrio Iudicis, pro maioribus reputantur, & puniuntur, *ex Bulla Iulij II. in ordine* 11. confirmata *à Pio IV. Conſtit.* 68. *repetita in Conſtit. March. lib.* 5. *c.*15. & not. Farin. *n.* 184. immo in alia *Pij IV. Conſtit.* 128. ſtatuitur, vt in homicidijs, minor ætas 20. annorum, non profit, ſi homicida maior ſit annorum 14. Farin. *n.* 185. teſtatur de obſeruantia in Vrbe; Vlterius *Sixtus V. in Bulla* 6. ſtatuit, quod tam in homicidio, quàm in alijs delictis, ibi ab eo enumeratis, maior annorum 14. non excuſetur; ſed animaduertit Far. *n.* 189. quod ſaltem aliquæ ex prædictis Bullis, loqui videntur in minoribus bannitis,

Vt in homicidio, & in alia pœna capitali, cõtra minorem, qui attigit 20 annum.

tis,& in contumaciam condemnatis;& præterea, *n.*190.addit, quod, dictæ Bullæ, factæ ad terrorem videntur,& ideò,quod manus Iudicis ligatæ non ſint, ne minoribus pœnas minuere poſſint, et cum Odd. et Honded. aſſerit,Iudicem, dictas pœnas, minuentem, non peccare; ſed quod tutius, Principem conſulendo, ſe geret, eidem perſuadendo, vt ad benignitatem inclinet.

Sed hoc ad terrorem.

19. Plura apud Far. de hac materia, *q.92.*

De cauſis, ex quibus Iudex poteſt pœnas temperare delinquenti, mentis non compoti, Quæſtio 137.

Ebrius mitius punitur.

1 REGVLA 1. ſit. Ebrius mitius punitur Iudicis arbitrio, Menoch. *de arbitr, q. lib.2. caſ.* 326. *n.*4. Rom. Plac. Farin. et alij, *q.93 n.*14. quantumuis atrox delictum committat, Tiraq. latiſſimè probans, *de pœn. temper. cau,6. n.*1. *& ſeq.* Clar. Claud. et Soar. qui teſtantur de communi, Bald. Ang. et Far. concordantes inducens, *nu.*1. Et non ob delictum, ſed ob culpã, quam commiſit,ſe inebriando, Couar. iura, et DD. inducens, *in 3.p. relec. in initio, nu.*4. Rom. Plac. et Farin. *n.*4. Et conſequentèr pœna non erit corporalis, ſed leuis, et pecuniaria, Rom. Vital. et Farin. *n.* 15. licèt alij ab eodem relati, *n.* 16. contra ſentiant.

Quando q; nullo modo.

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt ne dum mitius, ſed nullatenus puniatur ebrius, qui, ſine culpa ſua, ſe inebriauit, putà non cognoſcendo vini potentiam, vel dum fuit deceptus ab amicis, qui in vino, e.g. miſturam poſuerunt, Clar. *§ fin. q.60. verſ. præterea quæro*, Blanc. Couar. Plac. Far. et alij, *q.93.n.*12.

Quid in non totalitèr ebrio?

3. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt procedat in ebrio, totalitèr à mente alienato, aliàs ſecus, Bald. quem ſequitur Rip. alios inducens, *in l.fin. nu. 39. C. de reuocan. poſſeſſ.* Tiraq. *cau.6.n.*11. *&* 12. Ang. Menoc. et Far. cum alijs, *q.93.n.* 18. qui, *n.*19. cum Tiraq. verius credit, quod leuitèr ebrius, aliquantulùm mitius ſit puniendus.

Vel dum eſt ſolitus inebriari, & percutere? Vel affectatè ſe inebriat?

4. LIMITATVR 2. Reg. 1. Vt ebrius mitius non puniatur, quãdò ſolitus eſt inebriari, et alios in ebrietate percutere, Ang. Carer. Couar. Blan. Marian. Far. et alij, *q.53. n.* 20. Sicut nec ille, qui affectatè ſe inebriauit, vt delinquendo excuſãretur, Tiraq. *n.*10. Menoc. *caſ.376. n.8. et 9.* Cou. Plac. Far. et alij, *n.*21.

Seu ratificans delictum?

5. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt non puniatur mitius ebrius, qui poſt ebrietatem ratificat delictum de eo ſe gloriando, Rip. quem ſequitur Menoc. *caſ.326. n.*10. Hercul. et Far. *n.21. q.93.*

Ebrietas probanda ſignis.

6. LIMITATVR 4. Reg. 1. Vt ebrietas non præſumatur, vnde per allegantem probanda eſt, Menoc. *n.*11. Maſc. Rip. Far. et alij, *q. 93. nn.* 23. ſed cum ebrietas ſit difficilis probationis, ſignis, et coniecturis probatur, puta ex vultu rubeo, ex loquela, ex actibus indecentibus, ex nimio potu, ex euomitione, et ſimilib. aliàs teſtes de ebrietate deponentes ſinè cõcludentib. ſignis, nihil probarent, Far. *n.*26.

7. REGVLA 2. ſit. Furioſus, in furore delinquens, à pœna excuſatur, Tiraq. *de pœn. temper. cau.*2.

Furioſus nō puni-tur, *n.1.& ſeq.* apud quem concordantes, Clar. *q.60. verſ. item quæro*, vbi de magis communi, Menoch. Ang. & Farin. alios inducens, *q.94 n.1.*

8. AMPLIATVR 1. Regula 2. Nec alius, qui eſt extra mentem. Vt procedat etiam in quocumque alio, qui tempore delicti ſit extra mentem, vt in inſano, demente, frenetico, &c. Plac. & Far. concordantes citans, *n.2.*

9. AMPLIATVR 2. Regula 2. Quid in habente dilucida interualla? Vt licèt furioſus, habens dilucida interualla, ſi deliquerit tempore ſanæ mentis, non excuſetur, *l. Diuus Marcus, ff. de offic. Præſ.* Menoch. *caſ.325. n.11.* Plac. qui teſtatur de communi, Gom. Far. & alij, *q.94. n.6.* Tamèn ſi conſtet deliquiſſe tēpore furoris, excuſatur, gloſ. Imol. & Zabar. *in Clem.1. verſ. furioſus, de homic.* Menoch. *caſ.325 n.11.* Ang. Bertaz. & Far. *n.7.* Et in dubiò ad excuſandum delictum, & pœnam, potius præſumitur deliquiſſe tempore furoris, quam tempore ſanæ mentis, Anchar. & Zabar. *in d. Clem.1.* Gom. concordantes inducens, & teſtans de communi, *var. reſol. to.3. c.1. rubr. de delic. nu.71.* Soarez. qui paritèr de communi, Dec. Menoch. Maſcar. Farin. & alij, *n.8.* & fuit doctrina Ang. *in l. furioſum, in fin. C. qui teſtam. fac. poſſ.* Iudicíſque arbitrio iudicare remittitur ex qualitatibus, & circumſtātijs, an delictum, ſit commiſſum, vel ne, tēpore furoris? Ang. Dec. Iaſ. & Rom. *in d. l. furioſum*, vbi etiā Bald. & tenuerunt Bart. Maſcard. Menoch. & Farin. *n.11.* Quid autem dicendum ſit, dum quis, patrato delicto, ſit furioſus? vide Farin. *à n.13. vſque 25.*

10. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt cum dormiens æquipararetur furioſo, *Clem.1.* & ibi omnes DD. *de homic.* ſi dormiens delinquat non ſit puniendus, Anchar. Imol. Zabar. & alij, *in d. Clem.1.* Bart. Clar. Tiraq. & Farin. concordantes citans, & teſtans de communi, *q.98. nu.63.* Niſi dormienti culpa imputari poſſet, vt quia eſſet ſolitus dormiendo delinquere, & non feciſſet diligentiam, vt ſolus, ſine armis, & ianuis clauſis dormiret, Didac. Plac. & Clar. *q.60. verſ. quæro etiam*, vbi de communi; Tunc enim talis puniretur Iudicis arbitrio extra ordinem, Bar. & Far. cum concordantibus, *n.63.* In dormiente?

11. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt mitius ſit puniendus ille, qui amoris impetu deliquit, cum videatur feciſſe quaſi furioſus, & demens, Caſſan. Odofr. & Far. *q.98. n.80.* vbi de communi, Clar. *verſ. eſt, & amor*, Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſ.328. n.1.* Exemplificatur, & probatur à Farin. in oſculante in via publica amaſiam, *n.84.* In crimine raptus, Farin. *n.87.* In ſortilegijs, *n.81.* In crimine hæreſis, *n.83.* In crimine libelli famoſi, *n.88.* Intellige, vt amor excuſet excæcatos ab eo, & ſine deliberatione delinquētes; ſecus ſi amoris prætextu quis deliberatè delinquat, Simanch. quem ſequitur Far. *nu.91.* Qui tamen, *n.92.* credit, verius eſſe in vtroque caſu, amore captis, in aliqua parte indulgēdum eſſe, ſed mitius in primo eſſe caſu agendum. In delinquente amoris impetu? Exemplificatur.

12. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt cum mutus, & ſurdus, ſenſum non habens furioſo æquipararetur, Bart. In muto, & ſurdo.

Digitized by Google

Bart. Bald. & alij communitèr, *in l. mutum, ff. de acquir. hæred.* Minimè pro delicto puniri poſſit, Gom. Plac. & Farin. *q.98.n.159.* Niſi intellectum habeat, & ſic habilis ſit ad delinquendum, qui conſequentèr pœnæ capax erit, Alex. Iaſ. & Rom. *in l.1.ff. de verb. oblig.* Non tamen ex eius confeſſione ſignis facta condemnari poſſet, niſi teſtibus conuincatur, Bald. quem ſequitur Rom. vbi ſupra Chart. & Plac. & Far. *nu.162.* Vel ſciens ſcribere, ſi ſuũ in ſcriptis fateretur delictum, Chart. & Farin. *n.163.*

In iracũdia ex iuſta cauſa.

13. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt cum ira ſit breuis furor, iuſta cauſa arbitrandi, & minuendi pœnam ſit iracundia proueniens ex iuſta cauſa, Fely. *in c. ſicut, de iureiur.* Clar. *§. fin. q.60. verſ. eſt etiam,* vbi teſtatur de communi, & eſt de mente Farin. & plurimorum ab eo citatorum, *q.91.n.14. & 38.*

In iuſto dolore.

14. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 6. Vt idem dicendum ſit de iuſto dolore, Tiraq. *cau.1. per tot.* pluribus comprobans, Clar. *q.60. verſ. ſed hic quæro*, & diffusè Farin. *q.91.n.5. & ſeq.*

In prouocato offẽdente.

15. SVBAMPLIATVR 2. conſequentèr Ampliatio 6. Vt verbis, aut facto prouocatus, ſi prouocantem offendat, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ, mitius puniatur, Clar. *verſ. nunc quæro*, Tiraq. *nu.3.5. & ſeq.* vbi ſolidè probat, & Far. qui de communi, & ab omnibus recepta opinione teſtatur, & concordantes inducit, *q.91.nu.7.* Immo etiam idem dicendum eſt, ſi iuſta ira aliundè, quam ab offenſo proueniret, Rom. quem ſequitur Fely. *in c. dilecti filij, de excep.* Tiraq. *n.10.* Marſil. & Far. *n.16.*

In ira in crimine iniuriarum.

16. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 6. Vt in crimine paritèr iniuriarum, iracundia in parte excuſet, Boſſ. *tit. de iniur. nu.22.* Clar. Dec. Rom. & Far. *n.33.* vbi concordantes; Dum tamen Reus pœnituit, aliàs ſecus, Ang. Saly. & Far. cum alijs, *n.36.*

In ira magna, ſeu in parua.

17. LIMITATVR Ampliatio 6. Vt procedat in ira magna, quæ iratum à mente totalitèr alienat, quo caſu delinquens mitius punitur; Secus in ira parua aliqualitèr concitans, Dec. *in l. quicquid, ff. de reg. iur.* Abb. Bertaz. Carer. Far. & alij, *q.91.n.40.* Et prædicta ira magna, & à mente in totum alienans, non præſumitur, vnde probari debet, vel ſaltem, quòd oblata fuerit tantæ iræ occaſio, Claud. & Far. *n.43.*

Magna debet probari.

Furor eſt probandus, ſaltẽ ſignis.

18. LIMITATVR modo Regula 2. Vt furor non præſumatur, ideòq; per allegantem probandus ſit, Maſcar. Menoch. Bald. Dec. & de communi teſtantur, Gom. & Far. *q.91.n.48.* Probatur tamen ſignis, & coniecturis, Bal. Alex. Dec. & Iaſ. *in d. l. furioſum*, Maſc. Menoch. & Far. *n.50.* ſi tamẽ fuerit probatum, quem aliquo tempore fuiſſe furioſum, & in futurum etiã præſumitur furioſus, Menoc. *de præſumpt. li.2. præſum.45. nu.59. & ſeq.* vbi teſtatur de vera, & receptiori opinione, Alex. & Dec. *in d. l. furioſum*, Ang. Bar. & de communi teſtantur, Gom. Plac. quos ſequitur Far. *n.52.* Dum furor fuit continuus, & ſucceſſiuus per aliquot menſes, ſecus ſi momẽtaneus, Bal.

Quando præſumatur.

Bal. quē ſequitur Alex. *in d. l. furioſum*; Et furor momentaneus, ſecundùm Iaſ. *ibidem*, dicitur, quandò non durat vna, vel duabus horis, vno, vel duobus diebus, & hanc diſtinctionē ſecuti ſunt, Dec. Plac. Maſc. Farin. & alij, *n.* 53. Et dum actus fuit geſtus breui tēpore poſt furorem, ſi enim ex interuallo, non præſumeretur, quod duraret furor, Menoch. *de præſump. lib.* 6. *præſump.* 55. *n.* 69. Bal. & alij, *in d. l. furioſum*, Maſcard. Plach. & Farin. cum concordātibus, *n.* 54. Et quandò nō apparet poſt furorem, quem ſanæ fuiſſe mentis, aliàs ſi appareret, & non per momentum, præſumeretur pro vltimo actu, Alex. et Dec. *in d. l. furioſum*, Maſcar. Marian. et Far. *n.* 55.

19. Diffusè de materia huius q. Far. *q.* 93. & 94.

An mandatum Principis, ſeu alterius Superioris, excuſet delinquentem à pœna? Quæſtio 138.

1 REGVLA ſit. Principi iniuſta præcipienti, obediendum non eſt, et obediens non excuſatur, *l. meminerint*, cum ibi not. per DD. *C. vnde vi*, Ang. Bar. Bal. Fely. Rom. quos refert, et ſequitur Marſ. *in l.* 1. *n.* 121. *C. ad l. Corn. de ſicar.* Gom. Plac. et Farin. *q.* 97. *n.* 3. qui teſtatur de communi, cum declarationibus, de quibus, hic proximè. Hæc Regula potiſſimum procedit in prohibitis à iure Diuino, S. Tho. quem ſequitur Nauar, *in rubr. de iudic.* §. 13. *n.* 59. Graff. et Far. *n.* 5. Et ſimilitèr in prohibitis iure naturali, Archid. et Bellā. *in c. reſcripta*, 25. *q.* 2. Bal. Gram. et Far. *n.* 6.

[Obediēs Principi, iniuſta præcipiēti punitur.]

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt Iudex, ſeu Officialis iniuſto mandato Principis obediendo, non excuſetur; Vnde ſi iniuſtè ſuſpendere faciat, vel plus debito caſtiget, vt Principi pareat, à pœna non excuſatur, Ang. Bar. Bal. Fely. Rom. & Marſ. *in l.* 8. *n.* 21. *ff. de ſicar.* Boſſ. Carer. Gig. Viu. & Far. *q.* 97. *n.* 28. alios concordantes inducens, & teſtans de magis communi: Et quam vis plurimi, & graues DD. à Farin. relati, *nu.* 30. contra ſentiant, tamen ipſe, *n.* 31. concludit recedendum non eſſe ab hac veriori, & incōuincibili Ampliatione, quæ magis firmatur ex ſeq. Ampliationibus.

[Vt Iudex iniuſtè caſtigans.]

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt puniatur Iudex torquēdo aliquem, de Principis mandato ſine inditijs, vel alitèr indebitè, Viu. *opinione* 638. *n.* 8. vbi teſtatur de communi, veriori, & tutiori ſententia, tam in foro fori, quam in foro cōſcientiæ, Gram. Rolan. & Farin. *q.* 97. *n.* 32. & iterum concordantes inducens, *q.* 37. *n.* 74. & 78. & probatum eſt *ſup. q.* 100. *n.* 13. Et hæc, & præcedens Ampliatio, præſertim procedit, quandò in reſcripto non dicit Princeps, quod eius mandatum exequatur ſine cauſæ cognitione; Nam regularitèr reſcriptū Principis intelligi debet, vt fiat, quod præcipitur, cauſa cognita, & ſeruatis ſeruandis, Bal. *in c.* 2. *de reſcrip.* Marſ. cum concordantibus, & Far. *q.* 97. *n.* 43.

[Torquēs.]

4. Declarantur duæ propoſitæ Ampliationes, Vt dum Iudex videt Prin-

Quomodo gerere ſe debeat Iudex in caſib. propoſitis?

Principis mandatum iniuſtum eſſe, præcipuè, ſi contineat pœnam corporalem non debeat exequi; Sed conſulere, reſcribere, aliamque iuſſionem expectare, Carer. quem ſequitur Viu. opinione, 638. *n.* 1. qui teſtatur de communi, Dec. qui ait, quòd in hoc caſu Iudex, non modò poteſt, ſed, etiam debet ſuperſedere, & Principi reſcribere, Fely. & alij, quos ſequitur Farin. *q.* 97. *nu.* 33. Et hoc quamuis Princeps dicat; Diſtrictè præcipiendo mandamus, Abb. & Bal. quos ſequitur Dec. *in c. ſi quando, n.* 11. *de reſcrip.* Et licèt etiam in reſcripto adeſſet clauſula; Ex certa ſcientia, Dec. *n.* 12. & Farin. *n.* 39. Et hæc locum etiam habent in Præcepto Papæ mandantis exequi ſub pœna excommunicationis, Abb. quem ſequitur Maran. *diſp.* 1. *n.* 19. Anchar. quem refert, & ſequitur Fely. *in c. ſi quando,* vbi etiam Zabar. *de reſcrip.*

5. Et dato, quod Princeps iniuſtum mandatum reiteraret, officio potius renuntiare deberet Iudex, quã iniuſtum exequi præceptum, Boſſ. Fely. Marſ. Viu. Far. & alij, *q.* 97. *n.* 35. Imol. Riccar. S. Tho. Sylueſt. & Chart. *de execut. ſent. c. fin. n.* 366. 373. & 375. vbi teſtatur de communi; Et addit, quòd, in foro conſcientiæ, neque per hoc Iudex eſt tutus, quia ex hac renunciatione, mediante alio Iudice, de facili ſequetur mors innocentis; & ideò ait, quòd Iudex in officio permanere debet, & iniuſta non exequi, citans, Caiet. Couar. et Sot.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt quandò timetur ſcandalum vniuerſale in executione, Principis præceptum Iudex exequi non debeat, Abb. et Innoc. quos refert, et ſequitur Fely. *in c. quæ in Eccleſiarum, n.* 64. *de Conſtit.* Graſ. Dec. Zabar. et Far. *q.* 97. *n.* 36.

Principi nõ parẽdum, dũ timetur ſcandalũ.

7. LIMITATVR 1. Regula; Vt nõ procedat in præcepto Principis contra ius poſitiuũ ſcriptum, vel conſuetudinarium, cui obediẽs, dum nullum, vel modicum alteri ſit præiudicium, à delicto excuſatur, Bal. *in c. cum adeo, n.* 11. *de reſcrip.* Archid. Bellam. et Far. *q.* 97. *n.* 7. Secus dum agitur de graui præiudicio tertij, ſecũdùm omnes proximè præcitatos DD. quos ſequitur Far. *n.* 8.

Quid in præcepto Principis cõtra ius poſitiuũ?

8. LIMITATVR 2. Regula; Vt in leuioribus, Principi iniuſta præcipienti obediens, in totum excuſetur; in atrocioribus verò excuſetur ab ordinaria, nõ ab extraordinaria pœna, Iudicis arbitrio, Iaſ. quẽ ſequitur Clar. *§. fin. q.* 50. *verſ. ſolet,* qui teſtantur de communi, Tiraq. *de pœn. temper.* diffusè probans, *cau.* 34. Gom. Plac. Cæphal. et Farin. *q.* 97. *n.* 9. et iterum, *n.* 33. vbi plurimos concordantes inducit: Idem dic de Iudicis, ſeu Magiſtratus authoritate, ſiue præcepto, Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 354. *n.* 1. & 25. Alber. et Farin. *n.* 118. & 119. Et latius, quandò Iudicis iuſſus, ſeu authoritas excuſet à dolo, et à pœna, Far. *n.* 109. *vſque* 120.

In leuib. in grauibus.

Idem in præcepto Iudicis.

9. LIMITATVR 3. Regula; Vt Principis iuſſu quis vulnerans, vel occidens aliquem, dum Princeps mandatario, niſi faciat, mortem minatur, excuſetur, Dec. qui de com-

Quid ſi Princeps minetur mortem mandatario nõ parenti?

Digitized by Google

communi, *in l. vt vim, n. 9. & ſeq. ff. de reg. iur.* Tiraq. concordantes inducens, *de pœn. temper. cauſ. 36. n.* 2. Clar. cum alij teſtans de communi, *q. 66. verſ. quæro modo,* Bertaz. Viu. & Far. cum citatis ab eo, *q. 97. n.* 11. Qui enim neceſſitate coactus delinquit, à pœna excuſatur, Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. caſ. 364. n. 1. & ſeq. per c. ſatis, de ijs, quæ vi, metuſq; cau.* Intellige hanc limitationem in foro fori, nam in foro poli, non excuſatur, Menoch. *n.* 18. & 21. Graf. & Far. *n.* 13.

Vel roget & minetur.

10. AMPLIATVR 1. Limitatio 3. à Far. *q. 97. nu.* 20. In delinquente rogatu Principis, cuius preces, interuenientibus etiam minis, mandato æquiparantur, citans Afflic. Bar. Dec. Menoch. & Tiraq.

Vel alius potens minetur, vel cogat, &c.?

11. AMPLIATVR 2. Limitatio 3. Vt idem dicendum ſit in mandato, cum comminatione mortis, &c. cuiuſuis potentis, Dec. vbi ſupra, qui de communi, Gram. & Clar. *verſ. ſolet,* Bal. Bertaz. Boſſ. & Far. *q. 97. nu.* 19. Nec non in omnibus, qui minis, ſeu aliàs metu coacti delinquunt, Tiraq. *n. 1. & ſeq.* inducens iura, & DD. Clar. teſtans de communi, *verſ. quæro modo,* Anan. Cyn. Iaſ. Couar. & Farin. cum alijs, *nu.* 14. Qui, *nu.* 18. infert ad perſonam, quæ propter metum, & vim ſibi illatam, paſſa eſt, ſe carnalitèr cognoſci; Quòd tenuerunt etiam Abb. & Clar. vbi ſup. Menoch. *caſ.* 354. *n. 8. & ſeq.* & Tiraq. *cau. 34. n.* 5. dat excuſationem in totum, & hos ſequitur Far. *n.* 18. Et ait, *n.* 24. perſonam coactam in totum excuſari, dum præciſè, & abſolutè coacta fuit.

Iudex aſſerens fecisse de mandato Principis, an debeat probare, & in ſcriptis?

12. SVBLIMITATVR 1. Limitatio 3. Vt Iudici, ſeu Officiali aſſerenti, ſe feciſſe aliquid de mandato Principis, nõ credatur, niſi mandatum probet, Ang. Bar. Dec. Menoch. Put. & Farin. *q. 97. n.* 52. Et in ſcriptis, ſecundùm Farin. & ab eo citatos, *nu.* 54. Et hoc quamuis Iudex eſſet in Dignitate conſtitutus, dũ de alterius præiudicio agitur; licèt tali, dum de tertij præiudicio non agitur, credendum ſit, Iaſ. concordantes inducens, *in repet. l. admonendi, n. 189. ff. de iureiur.* Alex. Dec. Gram. hos citans, *deciſ. 36. n.* 26. Alber. Ang. Archid. & Far. *n.* 57. & 59.

Quid dũ eſt præſẽs princeps?

13. Quandò verò Princeps eſſet præſens, an Iudici aſſerenti ſe facere de mandato Principis, credatur controuerſum eſt; probabilior eſt affirmatiua, Farin. & alij, *n. 62. & ſeq.*

Caſus in quibus Officialibus aſſerentibus creditur, eos habere in mãdatis.

14. Sed quandò aſſertio continet id, quod ſolet committi, & ad aſſerentis pertinet officium, ei vtique creditur, Imolen. & Far *q. 97. n.* 56. qui cum eodem, *nu.* 66. ait, Iudicibus in dictis caſibus credi, dum tempore actus de mãdato teſtantur Superioris, ſecùs ſi poſtea. Et, vniuerſalitèr, de mandato aſſerentibus, creditur, quandò Iudicès aſſerentes, eſſent plures, ſecundùm Gram. quem ſequitur Farin. *n.* 61. Sicut etiam crederetur vni, quandò in loco conſuetudo vigeret, vt tali aſſertioni credatur, Imolen. Io. Port. Rom. & Farin. *n.* 65. Vbi aſſerit, Romæ notoriam eſſe conſuetudinem, vt credatur Auditori Cameræ, & Vrbis Gubernatori, dum aſſerunt in Cauſarum expeditio-

tionibus, quas contulerunt cum Papa (facto verbo cum Sanctiſſimo; vel de mandato Sanctiſſimi) Immò etiam eorum Locumtenentibus, & Iudicibus creditur, aſſerẽtibus facere aliquid de mandato Auditoris Cameræ, vel Gubernatoris; Et ſimilitèr, ſi dixerint (de mandato Sanctiſſimi, prout retulit Auditor Cameræ, Gubernator, vel etiam Fiſcalis.)

Limitatio 5. procedit in eo Principe, qui ſolitus eſt ſeuire.

15. SVBLIMITATVR 2. Limitatio 3. cum eius Ampliationibus; Vt procedant, dum minans, ſeu rogans Princeps, eſt ſolitus ſeuire in non exequentes eius voluntatem, aliàs ſecus, Abb. Alex. Ang. Anchar. et Dec. *in l. in omnibus cauſis, la 1. n. 4. ff. de reg. iur.* Boſſ. Tiraq. et Farin. *n* 21. *q*. 97.

In dubio debet exequi Principis mãdatũ.

16. LIMITATVR 4. Regula; Vt procedat in mandato Principis, ſeu alterius Superioris apertè iniuſto, ſecùs in dubio; Quia tunc Iudex, et quilibet alter inferior tẽnetur obedire, et exequi, præceptum enim, iuſtum, in dubio, præſumitur, *cap. 2. de maiorit. & obed.* Cyn. quem ſequitur Abb. qui teſtatur de cõmuni Legiſtarum, et Canoniſtarũ, *conſ. 84. par. 1. n. 7.* Boſſ. Dec. Fely. et Farin. *q. 97. n. 44.* vbi concordantes.

Quid in mero executore.

17. LIMITATVR 5. Regula; In Iudice merè executore, qui cum nullam habeat cauſæ cognitionẽ, puniendus non eſt, dum iniuſtam exequitur ſententiam, *c. paſtoralis, §. quoniam*, et ibi omnes DD. *de offic. Dcleg.* Abb. Boſſ. Dec. et Farin. alios citans, et teſtans de communi, *n.* 67.

18. SVBLIMITA limitationem 5. Vt procedat in ciuilibus, nam in criminalibus, præſertim in damno irreparabili, ſententiam manifeſtè iniuſtam, quis non tenetur, nec exequi debet, Abb. poſt Innoc. et alios, quos allegat, *in c. de cætero, n. 5. de re iudic.* Boſſ. *de foro compet. n.* 87. Dec. Fely. Graſ., Gig. Iaſ. et Far. *q. 97. nu.* 73. Et generalitèr, quòd Iudex non teneatur exequi alterius Iudicis ſententiam, notoriè iniuſtam, voluerunt Bellam. et Farin. *n.* 76. De ſententia verò euidentèr nulla, ait Abb. *in c. de cætero, de re iudic.* quòd nec executor nudi facti, exequi debet, ſed ſuperſedere; vbi Fely. ex Rom. dicit. quòd ſtante nullitate notoria, poteſt expreſsè executio denegari, et hos ſequitur Lancel. et Far. *n.* 77.

In ciuilibus, & in criminalibus.

Quid in executore, qui pretẽdit nulliatẽ conſtare in actis, vel extra acta?

19. Difficultas hic oritur in mero executore, qui, aut prætendit notoriam iniuſtitiam, vel nullitatem, ex actis conſtare, vel aliunde, et extra acta. Primo caſu, prætenſio videtur inanis, cum coram ipſo acta exhibita non fuerint; Secundo vero caſu non videtur curandum, Iudex enim, non vt priuatus, et ſecundùm propriam conſcientiam, ſed ſecundùm acta iudicare debet; et in ſimili caſu, hac ratione vtuntur, Lopez, Simanch. et Far. *q. 97. n.* 107. At reſponderi poteſt, quod in hoc 2. caſu, in foro fori, ratio procedit, in foro vero poli, potius Iudex omittere officiũ debet, quàm notoriè innocentem condemnare; Vti enim debet Iudex illis medijs, de quibus actum eſt *ſupra, in hac q. nu.* 4. *&* 5. Quibus adde pro vlteriori declaratione.

20. Prædictis medijs adde pro

An Iudex poſſit iudicare ex actis, dum extraiudicialitèr oppoſitũ ſibi conſtat?

vlteriori declaratione; Quòd licèt in illa celebri q.; An Iudex iudicare poſſit cõtra veritatem, quam nouit extraiudicialitèr, propter ea, quæ in proceſſu apparent; e.g. Condemnare aliquem, quem ipſe extraiudicialitèr ſcit innocentem eſſe, cum in proceſſu probetur nocens; Communior ſit pars affirmatiua, quandò mediũ inuenire non poteſt, quo à iudicando ſe excuſet, ſecundùm S. Tho. 2. 2. *q. 67. ar. 2.* & ibi Caiet. quos ſequitur Cord. & Sot. nec non Leza. *to. 3. in ver. Iudex, &c. nu. 19.* Attamen cum oppoſita ſententia non modò ſit valde probabilis, vt, ex Leſſ. Pet. Nauar. Sà, & alijs, tenet Bonacin. *de legibus, diſp. 20. q. 2. pun. 2. n. 2.* quia vt not. Lez. vbi ſup. lege naturali, & Diuina quilibet innocentem defendere tenetur; Sed etiam eſt opinio benignior, pietati conformior, ac menti Pontificum, qui Regularibus, ad dicta ſupra, *q. 8.* conceſſerunt, vt procederent ſola veritate inſpecta, ideo benigniorem hanc opinionem amplectendam eſſe à Iudice Regulari, cenſeo cum Lez. *n. 19.* Qui in hoc caſu, dum abſque ſcandalo id fieri poteſt, ait *ibidem*, quod licitè faceret Iudex, occultè ianuas carceris innocenti aperiri permittens, citans Sot. Cord. & Nald. Et in propoſito vide Dian. *in 5. par. tract. 4. reſol. 22.* vbi de varijs remedijs, quæ in hoc caſu Iudex ahibere debet. In caſu verò, in quo Iudex Regularis extraiudicialitèr ſciret aliquem nocentem, qui in proceſſu probatur innocens, melius credit Lez. vbi ſupra cum Connex. vt Iudex talem abſolueret; in iudicio enim præſertim Regulari pietati potius, & benignitati, quam rigori iuſtitiæ adherendum eſt.

21. Plura diffusè de materia huius q. reperies apud Farin. *q. 97. per totam.*

An nobilitas, dignitas, peritia, ſeu ruſticitas ſint cauſæ ſufficientes ad pœnam minuendam?

Quæſtio 139.

1 REGVLA 1. ſit. Nobiles, diuites, & digniores mitius puniũtur, quam ignobiles; non diuites, & minus digni, *c. fin. & ibi* Abb. Anchar. Butr. & Hoſtien. *de pœn.* Tiraq. *de pœn. cau. 31. n. 1.* vbi iura, & DD. citat, Bal. Fely. Foller. & Farin. concordantes DD. & plura iura inducens, *q. 98. n. 93.* qui *n. 95.* veriſſimam hanc Regulam vocat, cum infraſcriptis declarationibus. Nobiles, diuites, & digniores mitius puniuntur.

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt nobiles, & in Dignitate conſtituti, pœna infamatoria, puta fuſtium, berlinæ, aut ſimili, non puniantur. Farin. *q. 98. n. 98.* neq; triremium, ſed relegationis, aut exilij, Tiraq. *cau. 31. n. 1.* Plac. Clar. & Far. *nu. 99.* Niſi delictum ſit tale, vt nobilitatis, & Dignitatis honorem fœdauerit, Farin. *ibidem*; Vnde nobiles non ſuſpenduntur, ſed decapitantur, Tiraq. *nu. 3. & ſeq.* Bal. & Farin. cum concordantibus plurimis, *n. 100.* Prædicti nõ puniũtur pœna infami.

3. AMPLIATVR 2. Regula; 1. Vt præcipuè mitius puniantur nobiles pœna corporali, Alciat. Alber. Bal. Bellaper. Cyn. & alij, Et mitius pœna corporali.

in

in l. nemo C. de ſum. Trin. & fid. Cath. Abb. Fely. Hoſtien. & alij, *in c. cum quidam, de iureiur.* Clar. & Didac. qui teſtantur de communi, Afflict. Butr. & Far. cum concordantibus, *n.* 102. *q.* 98.

Benemeritus mitius punitur.

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt Iudex minuere poſſit pœnam delinquenti propter merita, & beneficia Reipublicæ collata ab ipſo Reo, vel ab eius maioribus, Tiraq. plures concordantes inducens, & clarè probans, *de pœn. temper. cau.* 49. *nu.* 1. *& ſeq.* item *n.* 10. *& ſeq.* & ſimilitèr Farin. *n.* 140. *& ſeq. q.* 98.

Item peritus in arte.

5. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt peritia inſignis, aut artificium delinquentis, ſit cauſa minuendi pœnam, Tiraq. *cau.* 50. *num.* 1. vbi concordantes; ſed tutius eſt, hoc præſtare, conſulto Principe, ſecundùm Far. *q.* 98. *n.* 134. *in fine.*

Quid in pœna pecuniaria?

6. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt, in pœna pecuniaria, mitius puniatur pauper, & ignobilis, quam diues, & nobilis, Alciat. qui teſtatur de communi, Cyn. qui ait, quòd in hoc omnes concordant, Alber. Bellaper. & Butrig. *in l. nemo, C. de ſum. Trin. &c.* Abb. Fely. Hoſtien. & Imol. *in c. cum quidam, de iureiur.* Tiraq. *de pœn. cauſ.* 31. *nu.* 27. vbi concordantes, Clar. Didac. & Couar. qui teſtantur de communi, Foller. & Far. *q.* 98. *nu.* 110. Quilibèt enim punitur in eo, quòd minus ſibi eſt, Tiraq. *nu.* 28. *& ſeq.* Alber. Afflict. Far. & alij *n.* 112.

In quibus nobilior, & dignior nō minus punitur?

7. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt nobiliores, & digniores, non mitius, ſed grauius puniantur in delictis, quæ proptèr nobilitatem, & dignitatem augentur, & grauiora in ipſis reputantur, Tiraq. *nu.* 7. *& ſeq.* pluribus probans argumentis. Bar. Bal. & Far. cum concordantib. *q.* 98. *nu.* 113. Vt in criminibus redundãtibus in dedecus nobilitatis, & dignitatis, quamuis de corporali pœna ageretur, *l. quadam,* & ibi Alber. & Bar. *ff. de pœn.* Tiraq. *n.* 17. *& ſeq.* Alciat. qui de communi, Foller. & Far. *n.* 114. Exemplificat, & probat Far. *n.* 115. in crimine proditionis, in quo nobiles mitius non puniuntur; Sicut, *n.* 118. idem dicit in crimine falſi.

8. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt nobiles, Superioribus inobedientes, mitius non puniantur, Tiraq. *n.* 26. Bal. quem ſequitur Fely. *in c. Paſtoralis, de offic. & pot. Iudic. Deleg.* Afflict. & Far. *q.* 98. *nu.* 123. Et idem dicendum eſt in crimine læſæ Maieſtatis cum Fely. Bal. & Couar. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 9. & Far. *n.* 124. Sicut etiam idem tenẽdum eſt in contumacibus, & perſeuerantibus in delictis, cum Tiraq. *de pœn. cau.* 31. *nu.* 33. Fely. Foller. Far. & alijs, *n.* 125.

9. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt nobiles mitius puniãtur in pœnis arbitrarijs, ſecus verò in pœnis à lege, vel à Statuto taxatis, in quibus diſtinctio perſonarum habenda non eſt, Saly. quem ſequitur Tiraq. *n.* 34. *&* 35. Bal. Foller. & Far. concordantes inducens, & teſtans de communi *n.* 131. *q.* 98.

In pœnis a iure taxatis omnes eodẽ modo puniuntur.

10. Diffusè de Regula 1. & eius declarationibus agit Farin. *q.* 98. *à n.* 93. *vſq;* 134.

11. REGVLA 2. ſit. Ruſticus regularitèr proptèr ruſticitatem in deli-

Ruſticitas excuſat.

Præſertim à dolo præſūpto. deliĉtis excuſatur, Tiraq. probans latè iurium, & DD. authoritatibus, *de pœn. temper. cau.* 11. *n.* 1. *& ſeq.* Alex. Bal. Dec. & Farin. *q.* 98. *n.* 19. *& ſeq.* Et cum ex ſimplicitate ruſticus delinquere præſumatur, præcipuè à dolo præſumpto excuſatur, *l. ſi qui id quod, §.* 1. vbi DD. *de iuriſd. omn. Iudic.* Cæph. Menoch. Rip. & Far. qui de communi *n.* 25.

Quid in deponēte cōtraria? 12. AMPLIATVR Regula 2. Vt ruſticus excuſetur, quandò in ſua depoſitione cōtraria dixit, cum non dolo, ſed ex ſimplicitate contraria depoſuiſſe præſumatur, Alciat. Ang. Horat. Lut. qui de communi Gram. Marſ. Maſcar. Menoch. Natta, & Far. *q.* 98. *n.* 29. Licèt alij contra relati, *n.* 30. Hæc tamen Ampliatio non procedit, dum conſtat, quod ex malignitate, ruſticus contraria, vel falſa depoſuit, Ang. Gram. Iaſ. Natt. Far. & alij, *n.* 31. An autem malitia interuenerit? Iudicis arbitrio remittitur, Rip. Tiraq. & Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 194. *n.* 58. *& ſeq.* Alciat. Far. & alij *nu.* 32. Dummodò contrarietas non ſit manifeſta, tunc enim non excuſaret, Bero. Dec. Cagn. & Far. *nu.* 34. Idem poteſt dici de periuro, ex Far. & alijs *n.* 41.

Vel in dolo vero? 13. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt ruſticus non excuſetur à dolo verò, Tiraq. *cau.* 11. *nu.* 11. *& ſeq.* Menoch. Oddo, qui teſtatur de cōmuni, & Far. *n.* 47. *q.* 98.

In his quæ ſunt à iure Diuinò, naturali, vel gentium? 14. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt in ijs, quæ ſunt à iure Diuino, naturali, vel gentium non excuſetur ruſticus *l.* 2. *& ibi* glo. & DD. *C. de in ius vocan.* Tiraq. *nu.* 7. *& ſeq.* vbi concordantes, in quibus, ſicut etiam in ijs, quæ ſunt de iure Ciuili notorio præſertim in atrocibus, nec ruſticus excuſatur ab ordinaria pœna, Bero. Iaſ. & Far. *q.* 98. *n.* 50. Puta in crimine iniuriarum Menoch. Pariſ. & Far. *n.* 51. In crimine violentiæ idem eſt dicendum, ſecundum Tiraq. *n.* 8. Bar. Bal. & Far. cum concordantibus *n.* 52. Seu Ciuili notorio, & in atrocibus?

15. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt ruſticus ſagax non excuſetur, Bal. Bar. Corn. Fulgoſ. & Tiraq. *cau.* 11. *n.* 17. Alex. Caſtren. & Iaſ. *in l.* 2. *C. de in ius vocan.* Menoch. & Far. cum concordantibus, *nu.* 56. *& ſeq.* In ſagaci?

16. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt ruſticus nunquam excuſetur à pœna extraordinaria, Tiraq. *nu.* 2. Alber. & Curt. Iun. *in l. ſi qui id quod, ff. ſi quis Iuſdicen. non obtemp.* Menoch. Far. & alij *q.* 98. *n.* 61. Et in pœna extraordinaria?

17. Plura de materia Regulæ 2. & eius declarationum Far. & Tiraq. vbi ſup.

Multitudo delinquentium, & incertitudo delinquentis, an ſint cauſæ minuendi pœnam. Quæſtio 140.

1 REGVLA ſit. Multitudo delinquentium, præſertim, dum de pœna mortis agitur, cauſa eſt pœnam minuendi, *c. dilectus, il* 2. & ibi gl. & communitèr omnes, de Simon. Tiraq. *de pœn. temper. cau.* 47. *n.* 1. *& ſeq.* vbi iura, & DD. citat, Clar. qui de quotidiana obſeruantia, *q.* 60. *verſ. allegatur.* Afflic. Alber. & Far. *q.* 96. *n.* 1. Quandò autem iſto caſu pœna eſſe debeat pecuniaria, vel corporali, vi- Multitudo delinquētium minuit pœnam.

de

de Farin. q. 17. num. 72. & ſeq.

Non quo ad principales auctores. 2. LIMITATVR Regula 1. Vt pœna non minuatur quoad principales authores, qui ſine venia ſunt puniendi, Tiraq. nu. 8. vbi iura, & concordátes DD. Clar. loco citato, Ang. Fely. Foller. & Far. cum alijs; q. 96. nu. 8. Multi autem, in propoſito, dicuntur quadraginta, vel remittitur Iudicis arbitrio Far. n. 11. & 12. Multi quot dicantur?

Incertitudo delinquentis, an minuat pœnam. 3. REGVLA 2. ſit Delinquentis incertitudo, quandò rixa ſubitanea fuit, & in ea plures interuenerunt, eſt in cauſa, vt nemo cōdemnetur pœna ordinaria, ſed tantùm extraordinaria, arbitrio Iudicis ſint plectendi, Tiraq. de pœn. temper. cau. 63. n. 1. Alber. & Cyn. in l. quoniam, C. ad l. Iul. de vi publ. Burſat. qui de communi, Andr. Gayl. qui de magis communi, Clar. Far. & alij, q. 96. n. 14. Et, ſecundū Menoch. de arbitr. q. lib. 2. caſ. 362. nu. 20. omnes prædicti torqueri poſſunt, ad ſciendum, quis eorum vulnerauerit? & idem tenent Chart. de execut. ſent. c. fin. nu 46. Din. Gram. Rom. & Far. n 28. Sicut etiam Chart. n. 242. ſuſtinet, poſſe torqueri vulnerantes, & aſtantes homicidio, ad ſciendum an deliberatè, & præcedēte tractatu vulnerauerint, & aſtiterint? & idem opinantur Clar. Plac. Farin. & alij, n. 81. Qui, n. 83. & ſeq. declarat hoc intelligendum eſſe, dummodò contra torquendum, vel torquendos inditia particularia ad torturam adſint, puta mala fama, quòd quis ſit ſolitus vulnerare, vel occidere; Alias, ſecundùm eundem Far. n. 87. vſq; 91. ſecus eſt dicendum. Et an, & quādò ſit locus torturæ?

4. AMPLIATVR, ſeu declaratur 1. Regula 2. Vt procedat in mortuo in rixa á pluribus commiſſa, vnico vulnere, & ignoratur, à quo vulnus ſit illatū, quo caſu omnes extraordinariè puniuntur, vt ſolidè, & diffusè probat Far. n. 21. q. 96. Vt in occiſo in rixa à pluribus cōmiſſa vno vulnere?

5. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt habeat locum etiam in mortuo ex pluribus vulneribus, dum ignoratur, quis ex pluribus rixantibus vulnera intulerit, probat fundatè Far. q. 96. n. 25. & ſeq. Licèt quandò ſcitur quid vnuſquiſq; in rixa operatus ſit, de eo tantùm teneatur; Quià in rixa de delicto alterius nemo tenetur, ſed tantùm quilibet de eo, quòd perpetrauit, l. in rixa, & ibi Marſ. ad l. Corn. de ſicar. Bal. Blanch. Carer. & Farin. cum pluribus cōcordantibus n. 29. Qui pro declaratione, & comprobatione Regulæ 2. pluribus alijs modis exemplificat, à num. 15. vſque ad n. 56. Vel pluribus vulneribus?

6. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt in omni caſu, in quo propter delinquentis incertitudinem, pœna non ordinaria imponenda eſt, ſed tantùm extraordinaria, hæc corporalis, non debeat eſſe, ſed pecuniaria, Alber. Cyn. & Saly. in l. quoniam, C. ad l. Iul. de vi publ. Boſſ. qui de communi, tit. de homic. n. 26. Menoch. Clar. qui concordantes inducit, & paritèr de communi teſtatur, Rolan. & Surd. quos ſequitur Farin. alios citans, q. 96. n. 57. Qui n. 58. ait, quòd non erit inconueniēs in occurrenti caſu imponere pœnam exilij; cum hæ pœnæ, nēpè exilij, & pecuniariæ Quæ imponenda ſit pœna?

riæ ſint ſorores germanæ, & vbi vna poteſt imponi, non eſt abſurdum, & aliam infligere, & idem dicitur de ſimilibus pœnis.

Pœna au thoris rixæ. 7. LIMITATVR 1. Regula 2. In authore rixæ, qui de homicidio in ea commiſſo tenetur, ordinariaq; pœna eſt puniendus, licèt ipſum occidiſſe non appareat, cum enim operam dederit rei illicitæ, tenetur de omni eo, quod ſequitur, dum de occiſore non conſtat; Cæteri verò, qui in rixa interfuerunt, tantùm de ope, & auxilio tenentur, Plac. qui cumulat concordantes, Cyn. Gandin. Marſil. Vital. & Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. q. 362. n. 23.* Ang. Bald. Rolan. qui teſtatur de recepta opinione, & Farin. *q. 96. n. 63. & 64.* Et hæc limitatio procedit, ſiue vnum illatum ſit vulnus, ſiue plura, & à pluribus; Ac etiam in pluribus occiſis, quandò, quis occiderit, incertum eſt, Bero. Gayl. Marſil. Rolan. Vital. & alij, quos ſequitur Farin. qui teſtatur de veriori, & communiori, *n. 64. in fin.* Sed dum conſtaret, quòd non ipſe, ſed alius occiderit, tunc author rixæ pœna ordinaria non puniretur, ita *in Deciſ. Pedemon.* & ſequitur Baiar. ad Clar. *§. homicidium, nu.* 127. Cæpol. Vulpel. Farin. & alij, *n. 64.*

Quid in homicidio, præcedente tractatu? 8. LIMITATVR 2. Regula 2. cum Ampliationibus eius; Vt procedant in homicidio commiſſo in pura rixa, ſecus, ſi ex propoſito, & præcedente tractatu, tunc enim omnes rixantes pœna tenerentur ordinaria; Siue vnicum, ſiue plura fuerint vulnera; Siue vnicum, ſiue omnia læthalia fuerint; Siue ſciantur, ſiue ignorentur vulnerantes; Ac ſiue vnus, ſiue omnes vulnerauerint, gl. *in l. ſi in rixa, & ibi* Alber. Fulgoſ. Marſil. & Bart. *ff. ad l. Corn. de ſicar.* Chart. *de execut. ſent. c. fin. n.* 140. vbi alijs relatis teſtatur de communi, à qua, ait, in iudicando, & conſulendo recedendum non eſſe, Clar. qui de magis communi, *§. homicidium, verſ. alia etiam,* Menoch. & Far. ad ſaturitatem citans, *n. 72. q. 96.*

9. Intellige hanc limitationem, dum omnes rixantes fuerunt coadunati ad occidendum; ſecus ſi tantùm ad verberandum, quia tunc vnuſquiſque teneretur de eo, quod vltra fecit, Alber. *in d. l. ſi in rixa,* Carer. Farin. & alij, *q. 96. n. 74.* Et dummodò præcedens tractatus, & deliberatio probentur, hæc enim non præſumuntur, Burſat. Carer. & Surd. qui alios referunt, Marſil. & Farin. *n. 35.* Boſſ. *tit. de homic. n. 23. & 25.* & tenuit Bal. *in l. non ideo minus, n. 26. C. de accuſat.* Declaratur limitatio.

10. Plura, & diffusè de materia Regulæ 2. & eius declarationum Far. *q. 96.*

Iudex pecunia corruptus in cauſis criminalibus, non ritè, & ſecundùm iura, ſuum regulans arbitrium, ſed iniuſtè iudicans, vel etiam iuſtè, quomodò puniatur? Quæſt. 141.

1 REGVLA ſit. Iudex pecunia corruptus, iniuſtè, in criminalibus ſententiam ferens, *l. Iulia* repetundarum tenetur, *l. 1. ff. ad l. Iul. repetun.* Quæ pœna hodiè eſt extraordinaria exilij, durior, ſeu mitior, iuxta delicti qualitatem, *l.* Pœna iniuſtè iudicantis per barattariam.

lex

lex Iulia, *§.hodiè*, *& ibi gl. ff. ad l. Iul.repetun.* Menoc. benè comprobans *de arbitr. q. lib. 2. caſ. 342. n. 6. & 7.* Boſſ. Clar. Put. & Far. cum concordantibus, *q. 111. n. 16.*

Declaratur. 2. Pro declaratione Regulæ nota, quod Iudex, pecunia corruptus, iniquam proferens ſententiam, barattariam cõmittere dicitur, quia iuſtitiam propter pecuniam barattat, Boſſ. Maſcar. Far. & alij *n. 2.* Et *l. Iul. repetundarum* teneri dicitur, qua cauebatur, ne Iudices, pro re iudicanda, vel non iudicanda, pecuniam acciperent, de quo in titulo, *ff. ad l. Iul. repetun.*

Quid in condemnatione ad mortē, ea ſecuta, vel minimè? 3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt Iudex, qui pecunia accepta innocentem interficit, multò magis ſit puniendus, nempè pœna mortis: Condemnatione verò, ſed non morte ſecuta, mitior erit pœna, Berber. Cyril. Iodoc. & Farin. *q. 111. n. 25.* Qui hanc diſtinctionem, ait veriſſimam, ſaltem de lege generali, qua affectus eàdem pœna non punitur, & de hac Ampliatione differit Far. *à n. 21. vſque ad 25.*

In cauſa non capitali. 4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt Iudex, qui pecunia corruptus in cauſa non capitali criminali, ſeu in Ciuili, iniuſtè iudicat, relegandus ſit, Ang. *in l. 3. C. ad l. Iul. repetun.* Dec. & Far. *n. 26.* vbi citat etiã Cyril. dicentem, Iudices pedaneos, iſto caſu, plerumq; à curia ſubmoueri, vel in exilium mitti, ſiue ad tempus relegari, *per l. ſi quis aliquid §. pen. ff. de pœn.*

Barattarius Officio priuatur, & inhabilis redditur. 5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt Iudex, barattariam cõmittens, Officio, in quo delinquit, priuandus ſit, Boſſ. quem ſequitur Clar. *§. fin. q. 73. verſ. Iudex*, Gram. Menoc. Put. & Far. concordantes referens, *q. 111. n. 27.* Baiar. ad Clar. *ibidem*, *n. 19.* vbi ex Bonacoſ. Capic. Lancel. & Guid. Pap. vlterius tenet; talem degradationis, & priuationis Dignitatis pœnam incurrere: Et quòd hæc pœna priuationis Officij etiam de iure Canonico procedat; tenuerunt Archid. Gram. Hoſtien. & Farin. *n. 29.* Qui, *n. 30.* ſuſtinet, talem Iudicem, ad Officia obtinẽda, in futurum inhabilem reddi, ex Put. & Rondol. & ſubſcribit Clar. loco citato, vbi ait, in hoc omnes concordare.

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt barattarius Iudex ſit infamis, fuſtigari poſſit, ad damna, intereſſe, & ad litis æſtimationem teneatur, vt probat Far. *q. 111. à n. 31. vſq. 37.* Et reſtitutioni in quadruplum eius, quod accepit, obnoxius ſit, *l. 1. in fi.* & ibi Ang. Bal. & Saly. *C. ad l. Iul. repetun.* Boſſ. & poſt eum Clar. *q. 73. verſ. Iudex*, vbi ait, quòd in hoc omnes concordant. Immò, in criminalibus, Iudex barattarius bona omnia amittit, Aut. *nouo iure*, *C. de pœn. Iudic. qui malè iudic.* & probat Far. *n. 34. & 70.* Et alijs pœnis ſubiacet.

7. AMPLIATVR 5. Regula; Vt Iudex, qui per concuſſionem, ideſt minis, vel alitèr terret, & inducit ad ſibi dandum munera, pro iuſtitia facienda, extraordinariè criminalitèr puniatur, gl. & Bart. *in l. 1. ff. de concuſſion.* Menoch. Put. Salyc. Farin. & alij, *q. 111. nu. 40.* Et ad reſtitutionẽ teneatur, *l. quod euitandi*, & ibi gloſ. Bald. & Salyc. *C. de condition. ob turp. cauſ.* Decian. Put. Far. & alij *n. 44.* qui *num. 45. vſq.* Pœna cõcutientis.

vſq. 51. ampliat, & probat, in concuſſionis crimen etiã incurrere eũ, qui iuſſu Iudicis ſimulato metu pecuniam extorquet, quamuis priuata eſſet perſona: Et quòd hoc crimen committatur facto, vel verbo metum incutiendo, & paritèr ab extorquente pecuniam aliquem vexando.

Iudex Eccleſiaſticus preciò, aut aliàs per ſordes iniuſtè iudicans, quo modo puniatur?

8. AMPLIATVR 6. Regula; Vt Iudex Eccleſiaſticus, qui pretio, aut aliàs per ſordes iniuſtam tulit ſententiam, ab executione Officij per annum ſuſpendatur, *c. 1. ff. ſi quis, de ſent. excom. in 6.* vbi gloſ. & Hoſtien. qui ſi anno pendente in Diuinis ſe ingeſſerit, irregularitatem Papæ reſeruatam incurret, *d. c. 1. §. ſciturus*, vbi gloſ. & Hoſtien. & tenet Farin. cum alijs, *q.* 111. *n.* 72. Et vlterius arbitrio Iudicis pœna extraordinaria erit puniendus, ſecundùm Hoſtien. ideſt ait Farin. *n.* 74. ad intereſſe parti.

Pœnæ cõtra barattarium cumulantur.

9. AMPLIATVR 7. Regula; Vt pœnæ diuerſæ, à iure Iudici barattario impoſitæ, non confundantur, ſed cumulentur, *c.* 1. *in fin. de ſent. & re indic.* vbi Hoſtien. *n.* 17. & Io. Andr. *n.* 8. licèt alij contra ſentiant, relati à Far. *q.* 111. *n.* 81.

Dum veniunt in conſequẽtiam.

10. SVBAMPLIATVR Ampliatio 7. Vt tunc præſertim procedat, dum vna in conſequentiam ad aliam venit; Vnde pœna priuationis officij barattario impoſita, cum alijs cumulanda eſt, cum in conſequentiam veniat, Boſſ. qui ait, in hoc omnes concordare, Menoch. & Far. *n.* 92. Nec non ſuſpẽſionis per annum, de qua *ſup. n.* 8. Et etiam refectionis expenſarum, & æſtimationis litis, Farin. *n.* 95. *& 96.* vbi inducit concordantes.

11. Generalitèr verò loquendo pœnas cumulari poſſe, habetur Regula, *ſup. q.* 133. *n.* 17.

12. Quæ pluribus modis ampliatur, *ibidem*, *n.* 18. *vſq.* 21.

13. Eamq; intelliges iuxta limitationes ibi adnotatas, *n.* 22. *vſque in finem*.

Quid ſi Iudex pecuniam accipiat ſimplicitèr?

14. AMPLIATVR 8. Regula; Vt puniatur Iudex ſimpliciter pecuniã accipiens quamuis ei à dante non dicatur, quod benè, vel malè iudicet, Boſſ. *de Offic. corrupt. nu.* 1. *& 2.* Menoc. *de arbitr. q. lib. 2. caſ.* 342. *n.* 27. Maſc. qui de communi, Gram. & Farin. *n.* 167. *q.* 111.

Quid ſi accipiat aliã rem, per ſe, vel per alium?

15. AMPLIATVR 9. Regula; Vt procedat in Iudice accipiente, ſiue pecuniam, ſiue aliam rem pretio æſtimabilem, *l.* 1. *§ pecuniam*, & ibi Bar. Bal. & Odofr. *ff. de calumniat* Decian. Maſc. Menoc. Farin. & alij, *q.* 111. *n.* 168. Et hoc ſiue per ſe, ſiue per interpoſitam recipiat perſonam, *l. fin.* & ibi gl. *C. ad l. Iun. repetun.* Amad. Farin. & alij, *n.* 176.

Punitur Iudex accipiens pro iuſtitia facienda.

16. AMPLIATVR 10. Regula; Vt Iudex puniendus ſit, quamuis, pro iuſtitia facienda, pecuniam recipiat, Bart. Bal. Boſſ. Maſcar. qui teſtatur de communi, Menoch. & alij, cumulati à Farin. *q.* 111 *n.* 151. Et hoc procedit etiam de iure Canonico, ſecundùm Butr. Gemin. Nauar. & alios relatos à Farin. *n.* 157.

Munus recipiens alio titulo.

17. AMPLIATVR 11. Regula; Vt procedat etiam in Iudice, qui ſine vlla pactione, ſub ficto muneris colore, aliquid recipit, cum, & munerum receptio Iudici ſit prohibita,

hibita, *l. Plebiſcito, ff. de Offic. Præſid. & c. ſtatutum de reſcript. in 6.* & not. Boſſ. *de Offic. corrupt. n. 3.* Dec. Menoch. Viu. & Farin. cum concordantibus *n. 236. q. 111.* Et idem dic in Iudice recipiente ſub titulo remiſſionis, obligationis, vel debiti, Alber. Bal. Menoch. & Maſcar. Vel venditionis, ſeu locationis minori prætio Cyril. Odofr. & Farin. qui citatis DD. ſubſcribit *n. 170.* Et ex Bald. Ang. Menoch. & pluribus alijs, *n. 171.* dicit, barattarium Iudicem eſſe, qui ſub nomine mutui pecuniam recipit.

Quid ſi Iudex ſalariũ non habẽs, aliquid recipiat? 18. LIMITATVR 1. Ampliatio 11. Vt Iudex ſalarium non habens, vel tenue, poſſit à ſponte dantibus, pro præmio ſalarij, & non vltra, aliquid accipere, dummodò iniuſtitiam non faciat, Ang. Maſc. Put. Salyc. Viu. & Far. *q. 111. n. 241.* Item

Vel ab amicis? ab amicis abſolutè munera licitè recipit, Boſſ. *de Offic. corrupt. nu. 3.* Menoch. *de arbitr. q. lib. 2. caſ. 517. n. 4.* Alber. Bertaz. Decian. Maſc. & Farin. cum alijs, *n. 242.* Dummodò ab omnibus amicis in toto anno vltra centum aureos non recipiat, Boſſ. Menoc. & Far. cum concordantibus *n. 243.* ſed, ſecũdùm Ang. hodiè non videtur Iudici licere ab amicis recipere, niſi eſculenta, & poculenta, *per Auth. vt Iudic. ſine quoquo ſuffrag. §. ſcriptum*, il 2. Put. & Far. *n. 244.* Item munera in om-

Seù à cõſanguineis? ni quantitate Iudici accipere licet à conſanguineis vſque ad gradum 6. Boſſ. *n. 3.* Alber. & Farin. *n. 246.* Cum hoc tamen, quòd ratione Officij non recipiat, Ang. Decian. Farin. & alij, *n. 249.*

19. LIMITATVR 2. Ampliatio 11. Vt eſculenta, & poculenta à quocumq; Iudex accipere poſſit, *c. ſtatutũ, § inſuper*, & ibi gloſ. Archid. & Geminian. *de reſcript. in 6.* Boſſ. *d. n. 3.* Menoch. *n. 5.* Viu. Bart. & Far. cũ pluribus concordantibus, *q. 111. n. 250.* vbi ait, hanc opinionem, ſine dubio, communem eſſe, quamuis alij contra ſentiant, relati, *num. 251.* Intellige, licere hæc accipere, dum ex mera liberalitate dantur; Secus ſi directè, vel indirectè petantur, vel affectentur, *d. §. inſuper*, vbi gloſ. Archid. Butr. Geminian. & Io. Andr. & not. Boſſ. Viu. & Far. cum alijs, *n. 252.* Et moderatè, *l. ſolet, §. non verò*, vbi Alber. *ff. de Offic. Proconſ.* Et modicè, ita vt Iudicis animũ veriſimilitèr non immutent, vt in paruo caſeo, & duabus amphoris vini, Alexand. Put. & Farin. *q. 111. n. 255.* Vbi ex Berber. damnat frequentem vſum talium munerum, quæ ab ipſis Iudicibus venduntur, &c. Et dummodò iſta non recipiantur à calumniatoribus, ab iniuſtè vexatis, ſeu infamibus, Alber. Conrad. & Far. vbi ſup. Qui, *n. 257.* ex Menoch. notat, poſſe Iudicem vna die à diuerſis perſonis dono recipere decem paria leporum, vel ſimilium. Vel eſculenta, & poculenta?

20. AMPLIATVR 12. Regula, ſecundùm Amad. Dec. Maſc. Viu. & Put. quos refert Farin. *q. 111. n. 161.* Vt barattaria à Iudice committatur etiam in vno nummo; Sed ibidem not. Far. videndum eſſe in propoſito Nauar. hoc declarantem, *in Conſtit. Greg. XIII. de dat. & promiſſ. in notab. 10. n. 20. & in notab. 11. n. 23.* ad quem lectorem remitto. Siue vnũ nummũ?

Aut promiſſione? 21. AMPLIATVR 13. Regula; Vt Iudex ſit barattarius ex pecuniæ ſola promiſſione ei facta, & acceptatione de ſumma certa, aut de re tradenda, Bar. Bal. Boer. Decian. Menoch. & Farin. cum alijs, *n.* 162. & 164. Quod Amad. Baiar. Maſcard. Menoch. Dec. & Put. relati à Far. *n.* 163. ampliant etiam, dum promiſſio non fuit acceptata, ſed non recuſata.

Barattaria omiſſionis. 22. AMPLIATVR 14. Regula; Vt barrattarius Iudex, non modo faciendo non facienda, ſed etiam omittendo facienda, ſit puniendus, Boſſ. *de Offic. corrupt. n.* 1. Menoch. *de arbitr. q. li.* 2. *caſ.* 342. *n.* 18. Alber. Bal. Maſc. Far. & alij, *n.* 148.

Syndicatur durante Officio de barattaria. 23. AMPLIATVR 15. Regula; Vt, durante Officio, Iudex de barattaria ſyndicari poſſit, *l. iubemus*, vbi gl. Butrig. Bellaper. Ang. Cyn. & Saly. *C. ad l. iul. repetun.* Bar. Decian. Farin. & alij, *q.* 111. *n.* 185.

Pœna cõplicũ barattariæ. 24. AMPLIATVR 16. Regula; Vt procedat in complicibus barattariæ à Iudice commiſſæ, vt ſunt Iudicis familiares, ſeu de eius cohorte, qui eadem pœna puniuntur, Bar. Far. & alij, *n.* 139. & *ſeq.*

Reuelãs barattariam. 25. AMPLIATVR 17. Regula; Vt Iudicis corruptionem reuelanti, quamuis ipſe particeps ſit, non modo ei parcatur, ſed etiam præmium ei detur, *l. iubemus*, vbi gloſ. & Ang. *C. ad l. Iul. repetund.* Dec. & Farin. *q.* 111. *n.* 191. & 192. Et prædictam corruptionem, quamuis reuelans non probet, Iudex iuramento ſe purgare tenetur, & iurare nolens, punitur, ac ſi delictum probatum eſſet, Dec. Foller. Far. & alij, *nu.* 195. & *eſt tex. in Auth. nouo iure*, vbi gloſ. Bal. Bellaper. Saly. & alij, *C. de pœn. Iudic. qui male iudic.* Nec reuelans, ex ſua poteſt confeſſione condemnari, cum ad alium finem facta cõfeſſio ſit, Bal. & Saly. vbi proximè, Decian. Put. Surd. & Farin. *n.* 196.

26. AMPLIATVR 18. Regula; Vt reuelantes ſententiam, ſeu Iudicis mentem, pecunia accepta, puniantur, Decian. Put. & Far. *n.* 280. Et Notarius ſic reuelãs, falſi pœna teneatur, Put. & Far. *n.* 285. *q.* 111. Reuelãs Iudicis mentem, pecunia accepta.

27. AMPLIATVR 19. Regula; Vt promittens, accepta ob id pecunia, bonum litis euentum, & ſententiam fauorabilem apud Iudicẽ, eadem pœna, qua corruptor puniatur, gloſ. *in l. apud Labeonem, §. item ait, il* 2. *ff. de iniur.* Cyril. Odofr. Put. & Far. *q.* 111. *n.* 279. vbi exemplificat in comitibus, ſeu familiaribus Iudicis, ita promittentibus: Et tales ſunt fuſtigandi, gloſ. *in l. qui explicandi, vbi* Bellaper. *C. de accuſat.* & *eſt tex. expreſſus, in d. §. item ait*, vbi Alber. & Ang. & tenuerũt Cyril. Decian. Put. & Far. *n.* 281. Qui tamen cum Menoch. concludit, verum ſe exiſtimare, etiam aliam pœnam arbitrio Iudicis extraordinariam imponi poſſe. Promittens fauorabilem ſententiã

28. SVBAMPLIATVR; Vt idẽ procedat in Aduocato, ſeu Procuratore, qui, amicum Iudicis ſe faciens, accepta pecunia, ſuo clientulo fauorabilem promittit ſententiã, Ang. *in d. §. item ait*, Bellaper. Decian. Put. & Far. *n.* 284. *q.* 111.

29. SVBAMPLIATVR iterum; Vt, recipiens ad hoc pecuniæ promiſſionem, puniatur, ſecũdũ Ang. præſertim ſi pecunia promiſſa depo-

po-

ponatur, Odofr. & Far. *n.* 287.

30. SVBAMPLIATVR 3. Vt idem dicendum ſit, quamuis huiuſmodi promittens nihil Iudici diceret, *l. qui explicando*, & ibi Bar. & Odofr. *C. de accuſat.*

Punitur pecunia corrūpēs Iudicem.

31. AMPL. 20. Regula; Vt pecunia corrumpens Iudicem, eàdem pœna teneatur, qua Iudex corruptus, gl. *in l.* 1. *& ibi* Bart. Bal. & Alber. *ff. de calumn.* Amad. Put. Gram. & Farin. teſtans de communi, *n.* 98. qui in ſeq. ſubampliat.

Niſi detur pro ſui ſāguinis redēptione.

32. LIMITATVR Ampliatio 20. Vt in foro fori non puniatur inquiſitus capitalitèr, qui pro redēptione ſui ſanguinis Iudicem corrumpit, *l. transigere*, *C. de tranſact.* Foller. *in praxi crim. in pragm. nu.* 180. Bart. Put. Far & alij, *q.* 111. *n.* 114. Sicut nec punitur, dans pecuniam Iudici pro ſui iuris conſeruatione, vel ad redimendam indebitā vexationem, gl. *in c. cum ab omni*, & ibi Abb. Ancha. Bal. Hoſtien. Imol. & alij, *de vit. et honeſt. Cler.* Dec. Put. & Far. *n.* 116. Dummodò dans manifeſtè probet, ſe in bonum, vt ſup. pecuniam dediſſe, alias præſumeretur in malum, gl. Abb. & Hoſtien. *in d. c. cum ab omni*, Bellaper. Turrecrem. Archic. qui requirit in dante expreſſam proteſtationem, ſe pecuniam dare, non animo Iudicem corrumpendi, ſed vt iuſtitiam conſequatur, & Far. *n.* 117.

Vel ad redimēdam iniuſtam vexationem.

Corrumpens perdit, ius ſuæ innocentiæ.

33. AMPLIATVR 21. Regula; Vt ſi prætenſus Reus, quamuis innocens, pecunia in criminalibus Iudicem corrumpat, propter delictum corruptionis, ius ſuæ innocentiæ perdat, Bal. & Saly. *in l. elegantèr, §. pen. ff. de dolo*, Bar. Put. & Far. cum alijs, *n.* 126. Qui, *n.* 127. ex Bal. Fely. Put. & Salyc. idem dicit de corrumpente pecunia Notariū, quòd nempè cauſam perdat.

Sententia lata per barattariam est nulla.

34. AMPLIATVR 22. Regula; Vt ſententia lata a Iudice pecunia corrupto, ipſo iure nulla ſit, gloſ. *in l.* 1. & ibi Butrig. Bellaper. Bar. Bald. & Salyc. *C. de pœn. Iudic. male iudic.* Maſc. Menoc. Decian. & Farin. ad ſaturitatem concordantes citans, *q.* 111. *n.* 197. *vſq.* 199. *& eſt teſt. expreſſus, in l. venales, et ibi* Ang. Caſtren. & alij, *C. quando prou. non eſt neceſ.* Si verò Iudex, non pecunia, ſeu alio præmio, ſed precibus, vel alio modo per dolum, & ſordes fuerit corruptus, licèt ipſo iure ſententia nulla non ſit, reſcindenda tamen erit, gloſ. Bald. Bart. *in d. l.* 1. Menoc. Decian. & Farin. cum concordantibus, *n.* 207.

Per ſordes, reſcindenda eſt.

35. AMPLIATVR 23. Regula; Vt dantes, vel recipientes pro iuſtitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apoſtolicam, maiori excōmunicatione ſint excommunicati, à qua niſi à Papa, vel ab alio ad id ſpeciale habente mandatum, præterquam in mortis articulo, abſolui non poſſint, *extrauag.* 1. *§. decernimus, de ſent. excomm.* & not. Boccac. & Far. *q.* 111. *n.* 291. *vſq.* 294. Vbi obſeruat, *d. extrauag. prius à Clem. V.* reuocatam, ſed poſtea *à Clem. VIII.* cōfirmatam, & auctam fuiſſe; ſubdens, *n.* 295. *ex d. § decernimus*; eoſdem excommunicatos abſolui non poſſe, niſi prius, quantùm dederunt, vel receperunt, pauperibus largiantur.

Excōmunicantur dātes, vel recipientes pro iuſtitia, vel gratia apud Sedē Apoſtolicam obtinenda.

36. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 23. Vt in hanc excommuni-

nicationem delinquentes incurrãt, ſiue ſint laici, ſiue Clerici, ſiue Religioſi, ſiue maſculi, ſiue fæminæ, ſiue familiares Curiæ, vt expreſsè habetur, *in d. Extrauag.* 1. & not. Nauar. Boccac. & Far. *q.* 111. *nu.* 305. Et vlterius in hanc incidunt excommunicationem, omnes, qui ſcientèr d. gratia, vel iuſtitia vtuntur, Nauar. Boccac. & Far. *n.* 312. *et eſt tex. in d. Extrauag. §. fin.* Et hoc, ſiue detur, ſiue promittatur pecunia, vel alia res, ſeu vtilitas de quacunq; re, vt dicitur, *in d. extrauag.* & not. Boccac. Nauar. & Far. *n.* 327. Et pariter incidunt dantes aliquid nomine doni, excepta eſculenta, & poculenta, non tamen adeò grandia, vt periculum, animum à recto flectendi, inducant, Boccac. Nauar. & Far. *n.* 336. *& ſeq.* Qui, *nu.* 306. *&* 307. tractat, an in hac excommunicatione Epiſcopi, & Cardinales comprehendantur?

Item vtẽtes obtẽtis.

Itẽ promittentes, &c.

Item donantes,

37. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 23. *Vt* prædicti dantes, & recipientes, ipſo iure, in priuationem Beneficiorum, Officiorum Eccleſiaſticorum, & etiam ſæcularium incurrant, ad alia obtinenda inhabiles ſint, perpetuoq; ſint infames, vt expreſsè habetur, *in Conſtit. Greg. XIII. Anni* 1574. vbi Nauar. & obſeruat Far. *q.* 111. *n.* 298. *vſque* 302. Qui, *n.* 304. ex Boccac. ait, quòd ſi tales aliquo modo in Diuinis ſe ingeſſerint, irregulares fiunt.

Prædicti in alias pœnas incidunt.

38. SVBAMPLIATVR 3. Ampliatio 23. *Vt* in eandem excommunicationem, & alias pœnas incidat proxeneta, ſeu mediator, præſtans auxilium, conſilium, vel fauorem, recipiens pecuniam ad hoc, licèt nihil operetur, ſed confingens operari, Boccac. Nauar. & Farin. *q.* 111. *n.* 308. *vſque* 311. *ex dictis Conſtit.*

Proxeneta, auxilians, cõſulens, & fauẽs comprehendantur.

39. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 23, Vt ex ſola promiſſione, & acceptatione promiſſionis, etiã quòd nihil detur, promittens, & acceptans, in d. excommunicationem incurrant, Nauar. & Farin. *q.* 111. *n.* 313. *per d. Extrauag.* Et vt habetur *in eadem Extrauag.* ſufficit etiã generalis promiſſio ad incurrẽdũ, & not. Boccac. & Far. *n.* 325. Intellige de promiſſione, quę de ſe, & ante dictas Conſtit. erat peccaminoſa mortalitèr, aliàs ſecus; Vnde eſſet licita promiſſio debitæ gratitudinis antidoralis iure naturæ, Nauar. & Far. *n.* 314. *&* 326. Non autẽ datio rei etiam paruæ, quæ tamen ante eaſdem Conſtit. erat mortifera, Boccac. Nauar. & Farin. *n.* 323.

De promiſſione, &c.

40. SVBAMPLIATVR 4. Ampliatio 23. *Vt* pœnæ prædictæ incurrantur, quamuis gratia, ſeu iuſtitia, pro qua data, promiſſa, ſeu recepta fuit pecunia, nõ obtineatur, Nauar. Boccac. & Farin. *nu.* 316. Licèt expreſſio facta non ſit, ob quam cauſam detur, Nauar. Farin. & alij, *n.* 317. *& ſeq.* Et vt not. Farin. *n.* 338. cum Nauar. & Boccac. ſi gratia, ſeu iuſtitia in hoc caſu obtineatur, ipſo iure nulla erit, ſicut habetur expreſsè in citata extrauag.

Etiã gratia, vel iuſtitia non obtentis, quæ ſi cõſequãtur nullæ eſſent.

41. SVBAMPLIATVR 6. Ampliatio 23. *Vt* pœnæ excommunicationis, reſtitutionis acceptorum, & nullitatis ſententiæ, de quibus ſupra,

Quæ pœnæ in cõſcientia incurrantur?

Digitized by Google

ſupra, etiam in foro conſcientiæ incurrantur, & conſequentèr ante ſententiam Iudicis, Nauar. & Far. q. 111. n. 340.

Extendûtur pœnæ ad alia tribunalia.

42. SVBAMPLIATVR 6. Ampliatio 23. Vt *prædict. Conſtit.* extendantur *à Clem. VIII. in Bulla, de bono regim.* 15. *Auguſti* 1592. *prope fin.* ad promiſſa, & recepta pro obtinenda gratia, nedum apud Sedem Apoſtolicam, verum etiam in quocunque alio tribunali, aut iudicio, etiam ſæculari, tam in Curia, quam extra, in toto Statu Eccleſiaſtico, & notauit Far. *n.* 543.

Quid ſi detur, vel recipiatur poſt factũ vel ante ad redimendã vexationem, ſeu vt cauſa citius expediatur?

43. LIMITATVR 1. Ampliatio 23. Vt dare, vel recipere aliquid poſt gratiam, vel iuſtitiam obtentam, per dictas extrauag. nõ ſit improbatum, Nauar. dummodò moderatè Boccac. & Far. *q.* 111 *n.* 348. & faciunt infra hic dicenda, *n.* 45. *vſque ad nu.* 50. ſicut nec etiam eſt prohibitum dare, ſeu promittere ad redimendam indebitam vexationem ſuper iure acquiſito, Boccac. Nauar. & Far. *n.* 349. Seu, vt citius cauſa expediatur ſine alterius præiudicio, & cum animi vera ſinceritate, & non ad aliud effectum, hoc enim, & in foro fori, & in foro poli licitum eſt, ſecundùm Nauar. & Far. *n.* 350.

Vel ſine dolo?

44. LIMITATVR 2. Ampliatio 23. Vt d. excommunicatio, & aliæ pœnæ, ſine dolo, & animo malo, non incurrantur, Nauar. Boccac. & Farin. *nu.* 357. Limitabis iterum Ampliationem 23. *vt infra hic, nu.* 45. *vſq; in fin. q. Nec non, vt ſup. q.* 129. *n.* 18. vbi etiam ampliabis.

45. LIMITATVR modo 1. Regula; Vt procedat in Iudice pecuniam recipiente ante ſententiam, ſecus ſi poſt ſententiam, tunc enim iudicio finito, Iudex à ſponte dante iuſtè accipit, Anchar. Boſſ. Fely. Geminian. Marſ. Menoc. qui etiam alios inducit, *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 342. *n.* 38. vbi reddit rationem, quia ſuſpicionis cauſa ceſſat, Baiar. Bertaz. Conrad. Decian. Maſcard. & Far, *q.* 111. *n.* 210. quia (ait) cauſa prohibitionis, ne Iudex corrumpatur, ceſſat, & teſtatur de magis cõmuni, *n.* 212. cum declarationibus hic ſeq. Licèt Amad. Bald. Put. ad quod etiam Maſcar. citatur, contra ſentiant, vt refert Farin. *n.* 211. qui cum Præpoſ. & Alex. *in d. nu.* 212. eos ſaluat in Iudice Ordinario, qui durante Officio ad vitandam ſuſpicionem, niſi eſculenta, & poculenta recipere minimè debet.

Siue poſt latam ſententiam?

Declaratur limitatio.

46. Declara 1. limitationem; Vt procedat, dum, ante ſententiam, promiſſio aliqua, vel promiſſionis ſuſpicio, tacita conuentio, aut recipiendi ſpes, non præceſſit, Anchar. *in cap.* 1. *per illum tex.* & ibi Gemin. Hoſtien. & Io. Andr. *de re iudic. in* 6. Boſſ. Decian. Menoch. & Farin. cum concordantibus, *q.* 111 *n.* 213. In dubio tamen pecunia data præſumitur in vim præcedentis promiſſionis, niſi, ex circumſtantijs, & perſonarum qualitate, de contrario appareat, Baiar. Boſſ. Claud. Decian. & Far *n.* 214. Sed Anchar. quem ſequitur Menoch. *lib.* 5. *præſump.* 8. *nu.* 12. oppoſitum tenere videtur, dum ait, ex datione Iudici poſt ſentẽtiam, factam corruptionem non præſumi.

47. LIMITATVR 2. Regula; Vt Iudicem corrumpere non dicatur,

Quid in promittente, ſeu conſeruante Iudicem indemnē?

tur, qui bonam fouens cauſam, indemnem conſeruare Iudicem promittit, ſeu conſeruat, Decian. Menoch. Put. Saly. & Far. cum pluribus alijs, *q.* 111. *n.* 216. Dummodò hoc poſt ſententiam fiat, vel ſi ante, ſuum votum Iudex non declaret, Decian. Put. Far. *n.* 219.

Vel ſi Iudex publicè accipiat?

48. LIMITATVR 3. Regula; Vt Iudex, qui aliquid ante ſententiam publicè ſimplicitèr accipit, datum ex mala cauſa non præſumatur, nempè occaſione iuſtitiæ, vel iniuſtitiæ conſequendæ, ſed ex alia cauſa, Far. *q.* 111. *n.* 221. qui, *n.* 220. ad hoc inducit Archid. Baiar. Bertaz. & alios.

Seu ea, quæ dari ſolent?

49. LIMITATVR 4. Regula; Vt Iudex ea recipiens, quæ Iudicibus dari ſolent, à cõſuetudine excuſetur, glo. *in l. fin. ff. ad l. Iul. repetun.* Alber. Bertaz. Put. & Far. *n.* 222.

Vt ſportulas?

50. LIMITATVR 5. Regula; Vt ſportulæ, & ſalaria à Principe, ſeu Republica taxata, a Iudicibus licitè recipi poſſint, Bal. & omnes communitèr, in *c. cum ab omni, de vit. & honeſt. Cler.* Bertaz. Maſc. Menoch. Turrecrem. qui ait, quod in hoc nulla eſt difficultas, & Far. *q.* 111. *nu.* 230. *& eſt tex. l. fin. C. ad l. Iul. repetun.* Et dum prædicta iuxta ſolitum Iudici dantur, nec dantem, nec recipiētem in pœnam aliquam incurrere faciunt, Boccac. Nauar. & Far. *n.* 358.

Salaria, &c.?

51. LIMITATVR 6. Regula; Vt Procurator, Aduocatus, & Tabellio, qui pro ſalario, & mercede oblatum recipiunt, & etiam petunt, in pœnam *d. extrauag.* 1. *de ſent. excom.* non incidãt, *vt ibidem, in verb. ſub generalibus*, declarat Io. Monac. & ſequitur Boccac. Nauar. & Far. *q.* 111. *n.* 354. *&* 356. ſecus, ſi talibus daretur tanquam Iudicis amicis, vt ipſum, vt tales ad proferendam ſententiam ad ſui fauorem flecterent, tunc enim ſaltem in foro conſcientiæ pœnæ prædictæ eſſet locus, quicquid ſit in foro fori, ſecundùm Nauar. & Far. *n.* 355.

Barattaria debet probari.

52. LIMITATVR 7. Regula; Vt cum Iudex, ſeu Officialis pro ſe præſumptionem habeat, barattaria, ſeu corruptio in eo non præſumatur, ſed per allegantem debeat probari, *l. fin.* & ib. Bal. & communitèr omnes, *C. ad l. Iul. repetun.* Bertaz. Boſſ. Decian. & Far. cum alijs, *q.* 111. *n.* 261. & quandò contra Iudicem de barattaria criminalitèr agitur, ad hoc vt tanquam conuictus condemnari poſſit, plena requiritur probatio, Boſſ. Maſc. & plures alij, quos ſequitur Farin. *n.* 264. qui, *n.* 265. teſtatur de communi. Et per teſtes non ſuſpectos, ſed omni exceptione maiores, Decian. Gram. Maſcar. & Farin. *nu.* 268. *& ſeq.* Intellige ad condemnationem; ad torquendum namq; coniecturæ ſufficiunt, ſecundùm Decian. quem ſequitur Far. *n.* 277. Qui, *nu.* 276. cum Hector. Aemil. Franc. Marci, & Maſcar. tenet, ad barattariam probandam domeſticos, & familiares teſtes Iudicis admitti.

53. Plura de hac q. diffusè agit Far. *q.* 111. *à n.* 1. *vſque ad n.* 359.

Iudex

Digitized by Google

Iudex ſecundùm iura, minimè ſuum regulans arbitrium in cauſis criminalibus terminandis, ſed iniuſtè iudicans, pecunia non interueniente, at ex dolo, ſeu ex negligentia, vel ex imperitia, quomodò puniatur?

Quæſtio 142.

Ex dolo male iudicans, qua pœna puniatur?

1 REGVLA 1. ſit Iudex ex dolo malè iudicans, licèt pecunia non interueniente, criminalitèr punitur, Bal. Salyc. & Farin. *q.*111.*nu.*367. Pœna arbitraria, Bar. Boer. & Far. *nu.* 368. Infamis fit, Boſſ. *de Offic. corrupt. n.*11. Conrad. Rom. & Far. cum concordantibus, *nu.* 370. Et pœna falſi tenetur, Boſſ. *n.*13. Aret. Conrad. & Far. *n.*372.

Ad mortem condemnâs?

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt ſi Iudex dolo aliquem ad mortem condemnauerit, & tradiderit, & ipſe mortis pœna teneatur, Boſſ. *n.*11. *&* 12. Conrad. Cyril. Alber. Put. Farin. & alij, *nu.*379. Bal. & Saly. *in rub. C. de pœn. Iudic. qui male indic.*

Parti tenetur.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt Iudex ex dolo malè iudicās parti ad intereſſe teneatur, litem ſuam faciat, & ad totius litis teneatur æſtimationem, Boſſ. *n.*12. Decian. Caſtren. Put. Rom. & Farin. *q.*111. *nu.*362. Et eſt tex. expreſſus *in l. ſi filius, §. Iudex*, & ibi glo. Alber. Ang. Bar. Bal. & Caſtren. *ff. de iudic.* Et dato, quòd non habeat in bonis, in corpore luere deberet, licèt de conſuetudine in carcere ſolum ponatur, Alex. Bal. & Farin. *n.*373. Afflic. quem ſequitur Conrad. *de moment. poſſeſ.* limitatione 11. *n.*4.

Quid ſi per ſordes, & quando hoc accidat?

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt procedat (ſicut etiam propoſitæ Ampliat.) in Iudice malè per ſordes iudicante, talis enim per dolum iudicare cenſetur, Nauar. & Farin. *q.*111. *n.*360. *& eſt tex. clarus in l. ſi filius, in fi.* & ibi Bal. *ff. de iudic.* Per ſordes verò Iudex dicitur iudicare, quando ex pretio, ſeu præmio, ex prece, vel gratia, odio, amicitia, vel timore ad iudicandum mouetur, *l. ſi filius, in fi. ff. de iudic. & c.*1. *& ibi* glo. & Hoſtien. *de re iudic. in* 6. Boccac. Dec. & Farin. *n.*361.

Dolus in Iudice nō præſumitur.

5. LIMITATVR Regula 1. Vt dolus in Iudice regularitèr non præſumatur, & ideo probandus ſit, *l.*2. *ibi, quod non arbitramur, C. de Offic. ciuil. iudic. c. ſicut, de re iudic.* Put. Claud. & Farin. *q.*111. *n.*381. Et in dubio, non dolo, ſed per imperitiam Iudex præſumitur malè iudicaſſe, Alber. Amad. Bal. Contard. Curt. iun. Far. & alij, *nu.*384. Boſſ. *de Offic. corrupt. n.*19.

Niſi in læſione enormi, vel notoria iniuſtitia?

6. SVBLIMITATVR 1. limitatio; Vt dolus præſumatur, quando pars læſa enormitèr fuit, Bal. Contard. Maſcar. Saly. & Far. *n.* 386. ſeu dum notoria eſt iniuſtitia, Contard. Maſcar. & Far. *n.*395.

Vel dum Iudex eſt capitalis inimicus.

7. SVBLIMITATVR 2. limitatio; In Iudice capitali inimico læſi. Bal. & Maſcar. *de prob. concl.* 532. *n.*5. Contard. & Farin. *q.*111. *nu.* 389. Quòd præſertim procedit, dum Iudex ſe velle iudicare odio, vel è contra, amicitia, inſinuauit, Caſtren. & Maſcar. *n.*3. Contard. & Far. *n.*395.

8. SVBLIMITATVR 3. Limitatio; Vt dolus præſumatur in Iudice,

Seu dū ſine cauſæ cognitione procedit.

ce, quide facto, & ſine cauſę cognitionè proceſſit, Boſſ. *n.*17. Maſcar. concordantes referens, *nu.*6. Put. Far. & alij, *n.*390.

Siue male ſit qualitatis, aut peritus.

9. SVBLIMITATVR 4. Limitatio; Vt dolus præſumatur ex Iudicis malè iudicantis qualitate, qui ſimilia facere ſolitus ſit, Boſſ. *n.*18. *&* 19. & Farin. *q.*111. *nu.* 392. Sicut etiam ex Iudicis peritia, in Iudice enim perito, dolus præſumitur, dum malè iudicat, non autem imperitia, Sapia, & Farin. *n.* 385.

Iudex de negligentia punitur.

10. REGVLA 2. ſit. Iudex, & Officialis etiam de negligentia punitur, glo. *per illum tex. in l. mancipia*, vbi Bal. & Saly. *C. de ſeru. fugit.* Alber. Dec. Put. & Farin. *nu.*396. Amad. *in tract. de ſyndic. nu.* 69. *& ſeq. n.*72. *& ſeq. nec non, n.*155. Quomodò autem ad intereſſe teneatur, litemq; ſuam faciat, &c. ? vide Far. *n.*397. *vſq;* 402.

An, & quādo ciuiliter, & criminaliter?

11. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt negligētia Iudicis criminalitèr puniatur, Bar. Boſſ. Menoc. & Farin. cum concordantibus, *q.*111. *n.* 408. Roman. Caſtren. & Imol. *in l.*4. *§. in eum, ff. de damn. infec.* Et inſimul incidentèr ciuilitèr à parte intereſſe peti poteſt, Ang. Put. & Farin. *n.*409. Qui, *n.*412. ex Boſſ. & Menoch. limitat, vt procedat Ampliatio, quando à dolo negligentia cauſata fuit; Si enim à culpa, vel imperitia ortum habeat, Iudicem non teneri credit, niſi ad intereſſe; Et vlterius notat, punitionem locum habere in cauſa criminali, ſecus in ciuili, & ſubſcribunt Amad. & Farin. *n.*413. Addunt hic Ang. Fulgoſ. & Farin. *nu.*414. talem negligentiam puniendam criminalitèr non eſſe, niſi in caſibus, in quibus ius expreſsè talem imponit pœnam. Quibus contradicit Caſtren. relatus, *nu.*415. á Farin. qui vult, quod vbi non eſt ſtatuta certa pœna, Iudex negligens extra ordinem criminalitèr ſit puniendus.

An Iudex negligens in procedēdo puniatur?

12. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Iudex negligens in inquirendo contra delinquentes, & in eos puniendo, ipſe teneatur, & puniatur, Conrad. Cyril. Bal. Put. & Farin. *q.* 111. *n.*533. Amad. *in tract. de ſyndic. n.*83. vbi vult in hoc caſu Iudicem regularitèr pecuniariè puniri. Declaro hanc Ampliationem vt procedat, quando delictum eſt notorium, vel illud à publico Officiali, ſeu Syndico, vel à priuato denuntiatum fuit, qui priuatus non ſit ſuſpectus, & accuſationem porrigens informatos teſtes ſubminiſtret; In his enim caſibus Iudex non procedendo tenetur, & punitur, aliàs ſecus, ſecundùm Boſſ. *de Offic. corrupt. nu.* 25. Amad. Put. & Far. *n.*534.

De parua negligentia nō punitur.

13. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt negligentia magna Iudicis non autē parua puniatur, Alex. Amad. Ang. Put. & Farin. *q.*111. *nu.*405. Abb. *in c. ea quæ, de ſtat. Monac.* Dec. *in l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact.* Diſſoluta, & dolo proxima, Bal. & & Amad. *in tr. de ſyndic. n.*69. Bertaz. Claud. Put. Far. & alij, *n.*425. Boſſ. *de Offic. corrup. n.* 26. vbi de conſuetudine obſeruata, de qua ait, omnes teſtari, Clar. *q.*73. *verſ. item Iudex*, dicens Iudicem ſyndicari tantùm de negligentia, quæ con-

Digitized by Google

conſiſtit in latâ culpa, doloque eſt proxima.

Nec de magna, niſi fuerit iudicialiter requiſitus.

14. LIMITATVR 2. Regulà 2. Vt Iudex de negligentia redargui non poſſit criminaliter, aut ciuiliter, niſi iudicialitèr fuerit requiſitus, & contra eum proteſtatio præceſſerit, Bertaz. Claud. Gram. & Far. *q.*111.*n.*429. *& eſt tex. in l.*4. *§. hoc autem*, vbi glo. *ff. de damn. inſect.* Catald. *in tract. de ſyndic. n.*68. *q.*122. Vbi infert ad ſtatuta pœnã imponentia Iudici cauſam intra certum tempus non expediente, vt intelligãtur, parte petente, & quòd aliâs pœna non incurratur. Immò non deſunt tenentes, proteſtationem trinam requiri, ita Put. qui cõprobat iuribus, & DD. authoritatibus, Oſaſch. & Bertaz. quos refert Farin. *n* 432.

Vel dũ à multitudine cauſarũ fuit impeditus.

15. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt à negligentia Iudex excuſetur, quando à multitudine cauſarum, vel aliquo alio modo iuſtè fuit impeditus, Put. & Far. *n.*434. Et hic nota, quod dum tempus Iudici à lege, vel Statuto fuit præfixum, intra illud debet cauſam expedire, dum verò non fuit ei præfixum, quam primùm debet procedere, aliàs negligens diceretur, Amad. Put. & Farin. *n.*433.

Iniuſtam ſententiã ferens ex imperitia tenetur, & punitur.

16. REGVLA 3. ſit. Iudex per imperitiam iniuſtam ſententiam ferens, tenetur, & punitur, *l. fin.* & ibi glo. *ff. de var. & extraord. cogn.* Bal. Put. qui benè comprobat, & Farin. *q.*111. *n.*135. Et vtiq; faciet litem ſuam, & conſequenter tenebitur, quantùm, religioni ipſum iudicantis, videbitur, Boſſ. & Far. *n.* 441. Bar. Alex. Aret. Put. & plures alij, quos ſequitur Farin. *nu.* 443. Ang. *in l.*4. *§. in eũ*, vbi Ro. Imol. & Caſtren. *ff. de damn. infect. & eſt tex. in d. l. fin.* Illud, autem quantum religioni iudicantis æquum videbitur, ſignificat, quòd iudicans poterit plus, vel minus punire, iuxta grauitatem culpæ, Farin. *n.*444. ex glo. At ex Boſſ. declarat, vt interdum Iudex cõdemnetur ad omnem litis æſtimationem, interdum ad mediam, interdum ad nihil. Vlterius Iudex in hoc caſu criminalitèr arbitraria pœna puniendus eſt, Amad. Dec. Boer. Cuman. Nicaſ. & Put. locis relatis à Far. *nu.*445. qui, *n. ſeq.* quædam ad oppoſitum inducit; Et *n.*562. iterum hanc tractat, confirmat, & declarat doctrinam, vſq; *ad n.*564.

17. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt multò magis Iudex puniatur, ſi per imperitiam aliquem ad mortem condemnauerit, & condemnationem executus fuerit, qui tamẽ Iudex non eàdem pœna mortis, ſed extraordinaria arbitrio Iudicis punietur, Alber. *in l.*2. vbi Dec. & Bolognet. *ff. quod quiſq; iuris*, Menoc. *de arbitr. q. lib.*2. *caſu.*339. *n.*3. Boer. Cyril. Plach. Gom. & Farin. cum alijs, *q.*111. *n.*380. licèt morte eſſet plectendus, ſi dolò feciſſet, Alber. Bal. Saly. Boer. Put. Boſſ. & Far. cum alijs, *n.*379.

Præſertim damnans ad mortem.

18. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt teneatur Iudex, qui ex imperitia iudicauit, quamuis ex conſilio Sapientis, Aſſeſſoris, vel Conſultoris, Iaſ. Fulgoſ. qui teſtantur de communi, Boſſ. Menoch. Bal. & Farin. cum concordantibus, *q.*111. *n.*467. Alber. Ang. *in l. ſi filius*, vbi

Licèt ex conſilio ſapientis, &c.

Caſtren. *de iudic.* Præſertim dum Iudex eſt peritus, Bar. Bal. Saly. quos refert, & ſequitur Alex. *in l.2. n.12. ff. quod quiſq; iuris*, vbi Dec. Curt. iun. & alij, tenuit Boſſ. *in tit. de Offic. corrupt. n.28.* & Farin. *nu.* 478. Qui tamen enumerat plures caſus, in quibus Iudex imperitus ex conſilio Sapientis iudicans excuſatur, *à n.*470. *vſq;* 477. inter quos, *n.* 472. not. caſum, dum Conſultor nō eſt electus à Iudice, ſed a Republica, ex Bal. Saly. Put. Menoch. & alijs, & in hoc ſubſcribunt Alex. Iaſ. & Dec. *in l. hoc edicto, ff. quod quiſque iuris*; Et hinc poſſumus deducere quantùm excuſandi ſint noſtri Generales, & Prouinciales, qui de Conſilio Diffinitorum Generalium, vel Prouincialium iudicant, cum hi non ſint electi à Iudice, ſed à Republica, nempè à Capitulo Generali ſeu Prouinciali.

Limitatur.

19. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt Iudex per imperitiam iudicās, quamuis à ſententia non fuerit appellatum, quia grauatus non potuerit, vel noluerit appellare, teneatur, & litem ſuam faciat, gl. *in l.1. §. qui Magiſtratum*, & ibi Dec. qui de communi, Bar. Bal. Ang. Alex. Iaſ. & Bolognet. qui pariter teſtatur de communi, à qua credit non recedendum in praxi, Fulgoſ. & Curt. iun. *ff. quod quiſque iuris*, Abb. Put. Menoch. & Far. concordantes alios inducēs, *q.111. n.509.* Et idem dicitur quamuis pars appellationi renunciauerit, Barbat. qui de communi, Ang. Saly. Fely. Rondell. Conrad. Contard. Corat. Anchar. Regien. Bal. qui tamen allegatur etiam ad oppoſitum, & hos refert, & ſequitur Farin. *n.*525. Sed contra tenent Alex. Bar. Amad. Menoch. Ceuall. qui de veriori, & magis communi; pro qua citatur etiam Bal. quos refert Farin. *nu.* 526. Et hæc opinio oppoſita tunc præſertim videtur ſequenda, quando pars expreſsè approbauit ſententiam contra ſe latam; Tunc enim contra Iudicem de illius iniquitate, amplius dicere non poteſt, ſecundùm Abb. & Fely. *in c. Paſtoralis, §. quia verò, de offic. Deleg.* Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſu* 339. *n.* 15. Conrad. Dec. & Farin. *n.*527. Ex quibus apparet longè tutiorem eſſe Iudicem, quandò Reus ſententiæ contra ſe latæ ſubſcripſit, quam dum tantummodò non appellauit.

Quid ſi Reus nō potuit, vel noluit appellare?

Vel approbauit ſētentiā?

20. AMPLIATVR 4. Regula 3. Vt Iudex teneatur, ſuamq; litem faciat, dum ſibi porrectam iuſtam accuſationē, recipere noluit, Bal. & Saly. *in l. mancipia, C. de ſeru. fugit.* Put. Rondell. & Far. *n.*535. *q.*111.

Nolēs recipere iuſtā accuſationem tenetur.

21. AMPLIATVR 5. Regula 3. Vt Iudex negligens, & ſine legitima cauſa teſtes, & probationes nō recipiens, parti ad intereſſe teneatur, tam in ciuili, quam in criminali cauſa, ſecundùm DD. citatos à Far. *q.*111. *n.*538. ex quibus aliqui teſtantur de communi; Sed an teneatur Iudex ad totum intereſſe, ſeu quantùm religioni iudicantis videbitur? eſt controuerſum, vt videre eſt ex relatis, *ibidem* à Farin. Qui, *n.*539. iuxta diffuſiùs ab eo tradita, *n.*376. *& ſeq. & n.*404. inclinat, quòd ſi in Iudice dolus aliquo modò arguatur, ad totum teneatur intereſſe, alias ſecus; Sed in omni caſu,

Item negligens probationes recipere.

caſu, ad hoc vt Iudex teneatur, pars, cuius probationes admiſſæ non fuerunt, probare debet, quòd ſi fuiſſent admiſſæ, eius probata fuiſſet intentio, Amad. Put. & Far. n.540.

22. AMPLIATVR 6. Regula 3. Vt Iudex probationes admittens, non admittendas, parti ad intereſſe teneatur, Alex. Bal. Conrad. Innoc. Put. Rom. Far. & alij, q.111. n.542. Et idem dicendum eſſet, ſi exceptiones non admittendas admitteret, Alex. Put. & Far. n. 543. ſicut è contra non admittẽdo legitimas exceptiones tenetur, Amad. & Far. n.544.

Vel admittens non admittẽdas. Idem dicitur de exceptionibus.

23. AMPLIATVR 7. Regula 3. Vt Iudex, qui ex imperitia, vel dolo indebitè aliquem torquet, puniatur, Far. q.111. n.537. qua autem pœna ſit pleƈtendus, agunt DD. *in l.1. ff. quod quiſque iuris*, præſertim Alex. Iaſ. & Dec. nec non alij relati à Far. vbi ſup. & diƈtum eſt ſupra hic, q.100.

Indebitè torquens punitur.

24. AMPLIATVR 8. Regula 3. Vt Iudex appellationem de iure admittendam non admittens, parti ad intereſſe teneatur, Contard. Dec. Lancell. & Far. n.55. Vbi etiam refert eundem Contard. dicentem, Iudicem friuole appellationi deferentem, puniendum eſſe: Sed, *ibidem* cum Cæphal. Dec. & Lancell. concludit, quòd ex quo Iudex in dubio propter reuerentiam Superioris admittere debet appellationem, ideò excuſandus ſit, dum admiſit non admittendam appellationem.

Non admittẽs legitimam appellationẽ, tenetur, quid ſi admittat friuolã?

25. AMPLIATVR 9. Regula 3. Vt Iudex relaxans, in cauſa criminali, non relaxandum, fiſco teneatur ad intereſſe, Rondel. & Farin. n.551. q.111.

Indebitè relaxans.

26. AMPLIATVR 10. Regula 3. Vt quandò Iudex errauit in iure certo, & notorio, teneatur de dolo, Maſc. concordantes inducens, *lib.3. de probat. concl.* 532. nu.4. Et dolo poſito, Iudex ex dolo malè iudicans facit litem ſuam, & tenetur ad intereſſe inſolidum, & ad totius litis æſtimationem, Bar. Bal. Ang. Fulgoſ. Caſtren. Alber. & Odofr. per illum tex. *in l. ſi filius, §. Iudex, ff. de iudic.* Far. cumulans concordantes, q.111. nu.362. Et quòd Iudex, errans in iure notorio, puniatur, ac ſi malè iudicaſſet ex dolo, voluerunt Contard. Imol. Nicaſ. & Far. q.111. nu.498. Et idem ait, n. 499. dicendum eſſe in Iudice ex ſupina ignorantia, malè iudicante, ex Contard. Alex. Put. & Rom.

Iudex errans in iure notorio tenetur, & punitur.

27. AMPLIATVR 11. Regula 3. Vt Iudicis imperitia latæ culpæ adſcribatur, vnde conſequenter ex lata culpa malè iudicando, eòdem modo tenetur, Rom. *in l. ſi quis, in conſulendo, & ibi* Alex. & Aret. *C. de paƈt.* Bal. Bar. Caſtren. & Farin. q.111. n.479. qui, q.37. n.121. de magis communi teſtatur.

Imperitia latæ culpæ adſcribitur.

28. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt Iudex ex imperitia malè iudicans, non ex maleficio, ſed ex quaſi maleficio teneatur, *l. fin. ff. de var. & extraord. cogn.* vbi Bar. & Cyril. Iudicis, enim officium maleficium celat, ſecundùm Bal. quem ſequitur Odofr. Alex. & Far. q. 111. nu. 561. & eſt alius tex. *in §.1. & ibi* glo. Aret. Bellaper. & Faber *Inſtit. de oblig.* quæ ex quaſi deliƈto naſcuntur.

Iudex ex imperitia iudicans, ex quaſi deliƈto tenetur.

Digitized by Google

Quid ſi in materia difficili erret?

27. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt Iudex, qui malè iudicauit per imperitiam in materia difficili, ad aliquod intereſse non teneatur, ſecundùm Alex. Contard. & Rondel. quos ſequitur Gorat. qui ait, quod ita paſſim tradunt DD. clarum eſt in iure, & quòd iuris dubij ignorantia, æquiparatur ignorãtiæ facti, & ſubſcribit Far. *q.* 111. *n.* 565. At, *n.* 566. ait, verius videri, quòd, non in totum, in hoc caſu Iudici parcatur, ſed quod mitius puniatur, ex Cyril. Contard. Put. Imol. & alijs, & tenuerunt Bar. & Saly. *in l. fin. C. de pœn.* Bal. *in l. mancipia,* *n.* 2. *C. de ſeru. fugit.* vbi tamen tenet, quòd in hoc caſu, vel Iudici ſit parcendum, vel mitiùs puniatur, Iudexque non teneatur, niſi ad purum damnum partis, & non ad aliud intereſſe, & in hoc vltimo ſubſcribit Amad. *de ſyndic. n.* 123. *verſ. excuſatur.*

De conſuetudine, de qui bus ſyndicetur Iudex?

30. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt quicquid ſit de iure, de conſuetudine, Iudices de ſententijs per imperitiam malè latis, non ſyndicentur, ſed ſolummodo de furtis, malè ablatis, de dolo, & barattaria, Accurſ. Amad. Bertaz. Conrad. & Gram. nec nõ Far. *n.* 572. *q.* 111. vbi refert, & ſequitur Paul. Granut. dicentem, non eſſe credendũ DD. de conſuetudine atteſtantibus, niſi vbi ſunt verſati; nec conſuetudinẽ ſeruandam in notoria iniuſtitia; De prædicta cõſuetudine eſt præſertim teſtis Clar. & ad eum Baiar. *q.* 73. *verſ. item Iudex*; Ioſeph autem Ludou. teſtatur de communi totius Italiæ obſeruantia, vt eum refert Far. *d. n.* 572.

Quid ſi Iudex sẽtentiam nullã ferat?

31. LIMITATVR 4. Regula 3. Vt quandò Iudex per imperitiam ſententiam nullam tulit, litẽ ſuam non faciat, quia nullitate ſentẽtiæ ſtante, ex ea pars non læditur, ſecus, dum ex ea parti præiudicium fit, Bal. Bar. Caſtren. Diaz. & Farin. *n.* 580. qui de hoc agit, *à n.* 575. *vſque ad n.* 582.

32. De materia huius q. diffusè, & ſolidè pertractat Far. *q.* 111. *à n.* 360. *vſq; ad finem q. eiuſdem.*

Quomodo Iudex ſuum arbitrium regulare teneatur in Reo condemnando, vel abſoluendo, in varietate opinionum, & an ſequi debeat opinionẽm communem, & probabiliorem?

Quæſtio 143.

1. PRo complemento huius tractatus 11. ſupereſt *hæc q. in qua.*

In Reo damnando, ſeu abſoluẽdo teneatur Iudex ſequi cõmunẽ, & probabiliorem.

2. REGVLA ſit. Iudex in condemnando, ſeu in abſoluendo Reum, communẽ, & probabiliorem opinionẽm ſequi debet, Bann. Leſſ. Manuel. Valent. & Vaſq. quos refert, & probabilius iudicat Sãch. *in decal. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 9. *n.* 37. Azor. Becã. Filliuc. Malder. Portel. Laim. Tanner. & Villal. relati à Dian. *par.* 2 *tr.* 13 *reſol.* 3. Neuiz. latiſſimè, quem ſequitur Menoch. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 339. *nu.* 21. & tradunt omnes, *in c. fi. de Conſtit.* Comprobatur hæc Regula, præſertim ex dicendis hic *infra, n.* 8.

Cõmunis opinio quæ dicatur?

3. Pro declaratione Regulæ notatur 1. quòd illa dicitur communis opinio, quam plures, grauioreſque DD. amplectuntur, Abb. *in c. prudentiam, in prin. de offic. Deleg.*

Alex.

Alex. citatus à Cæpol. *caut. 31. in princ.* & eſt bonus tex. *in c. in Canonicis ſcripturis 19. diſtinc.* Et hinc ſequitur, quòd opinio non dicitur communis ex multitudine tantùm DD. qui pecudum more, nulla diſcuſſione præmiſſa, priorum veſtigia ſequuntur, ſed potius illa, quæ licèt pauciores pro ſe DD. habeat, tamen ſunt grauiores, & vtriuſque partis rationes perpēdunt, vt probat Sanch. vbi ſupra, *n. 9. & lib. 3. de matrim. diſp. 41. n. 2.* De communi opin. agit Tuſch. *to. 5. lit. O. concl. 149.*

Quæ probabilis dicatur?

4. Notatur 2. Opinionem probabilem dici, quæ fundamento alicuius momenti innititur, & pro parte oppoſita nihil conuincens omninò exiſtit, Sanch. *in decal. lib. 1. c. 9. n. 6.* Et ex hoc infertur, authoritatem vnius Doctoris probi, & in illa materia docti, dum in oppoſitum non eſt quid conuincens, opinionem probabilem reddere, Angelica, *ver. opinio, n. 2.* & ibi Sylu. *q. 1.* Eman. Sa, Nauar. Valent. & Sanch. *n. 7.* Filliuc. *to. 2. tract. 21. cap. 4. n. 134.* Merol. *to. 1. diſp. 3. c. 4. dub. 1. n. 4.* & Azor. *to. 1. lib. 2. c. 16. & 17.* Dummodò talis opinio non ſit antiquata, & communiter reputetur, non continere errorem Vaſq. Sayr. & Sanc. *n. 11.*

Sed quod poſſit Iudex, in condemnando, ſe qui minus probabilem, cōmuni relicta, & pariter in abſoluēdo.

5. Notatur 3. Quòd licèt benè fundata ſit Regula propoſita, è cōtra tamèn, quòd Iudex in Reo abſoluendo, vel condemnando opinionem probabilem ſequi poſſit, probabiliori, & communi relicta, tenuerunt Aragon. Medin. Petr. Ledeſ. Salas, Salon. & Syr. locis relatis à Sanch. *n. 46.* vbi hanc aſſert rationem, quia in hoc caſu, nec temere nec imprudenter agit Iudex, cum ratione probabili ducatur; Et cum idem Sanch. *n. 47.* oppoſitam probabiliorem iudicet, ergo, & hanc probabilem eſſe iudicat; pro vt eam, generalitèr tamen loquendo, nempè, quòd Iudex communi, & probabiliori relicta, ſecundùm probabilem iudicare poſſit opinionem, probabilem exiſtimat Dia. *p. 2. tr. 13. reſol. 3. verſ. ſed contraria*; Et pro hac opinione, *ibidem*, inducit plures DD. nempè, quòd Iudex poſſit iudicare ſecundùm probabilem opinionem, communi, & probabiliori relicta, & hi ſunt Aluarez, Bonaci. Lorca. Hieron. de Rua, Martin. Delrius, qui aſſerit, ita communiter ſentire Caſuiſtas, Martinez, Morla, Sancius, & Triuignus: Subſcribunt huic ſententiæ Lazarius, Leo, Palaus, & Pharaonius, locis relatis à Dia. *p. 3. in add. ſecundarijs, reſol. 13.*

6. Ex quibus apparet, quam probabilis ſit iſta opinio oppoſita Regulæ, quam ſequens Iudex, propter hoc ſyndicatui ſubijci minimè debet, ex allata ratione, quia qui iuxta opinionem probabilem, probabiliori, & communiori relicta, ſententiā fert, vt omnes fatentur, teſte Dia. *in p. 2. tr. 13. reſ. 3.* prudenter ſe gerit, & ideo Iudicem, ex hoc capite, punire, eſſet de prudenter actis, & ſine culpa pœnam ei infligere, quod iniquum eſt, & rectæ rationi oppoſitum, ita in terminis docet Sancius, *in pract. diſp. nu. 72. in fin. diſp. 44.* Non tamen adhereo Villalob. quem ſequitur Dia. *in par. 3. in addit. ſecundarijs, reſol. 13.* volens coar-

An verò teneatur pro Reo ſequi minus probabilem?

coarctare Iudicem, vt in criminalibus non poſſit contra Reum, nec probabilẽ, nec magis probabilem ſequi opinionem, & communem ſed quòd potius minus probabilem pro Reo ſequi teneatur opinionẽ; Contra quam aſſertionem, meritò tenet Sancius, *in ſelec. diſp.44.n.52.* & Bonaci. *de ll. diſp.2. q.4. punct.9. nu.15.* vbi, hanc Sancij opinionem probabilem aſſeuerat; Quòd limitabis, dum ageretur de probabilitate circa factum, vt dicam *in hac q.n.17.*

7. At ſtando in prima opinione hic ſup. in Regula, *n.2.* propoſita.

Contra communem iudicans, tenetur.

8. AMPLIATVR 1. Regula; Vt Iudex contra communem DD. iudicans opinionem, teneatur, & litem ſuam faciat, Bar. Bal. & Salyc. *in l. fi. C. de pœn. Iudic. qui malè iudic.* Aret. Corat. qui ait, talem Iudicem litem ſuam facere, & ad intereſſe partibus teneri, etiam in foro conſcientiæ, quamuis per imperitiam contra communem iudicauerit, & pluribus concordantibus relatis, de communi, & recepta DD. opinione teſtatur, Conrad. qui aſſerit, quod Iudex, qui contra communẽ iudicat, perdit animam, & honorem, facit litem ſuam, par tiq; ad intereſſe tenetur, & Farin. *q.111.n.492. & 493.* hos refert, & ſequitur de communi receptaque opinione eſt teſtis.

Circa factum ſequẽdum, quod probabilius eſt.

9. AMPLIATVR 2. Regula Vt quicquid ſit circa ius, tamen circa factum, Iudex teneatur ſequi, quod probabilius eſt, Valen. *in 2. 2. diſp. 5. q.7. pun. 3.* Clau. Reg. *lib.1. c.9. n.13.* Regin. Salon. Sanch. & Bonaci. *de ll. diſp.2. q.4. pun.9. nu.14.* Dia. *p.2. tr.13. reſol.3. verſ. dico.* Quid autem dicendum ſit, dum circa facti probabilitatem agitur, in criminalibus, in fauorem Rei? dicetur *infra. n.17.*

In æque cõmunibus, vel in conflictu opinionum, cui vult, adheret Iudex.

10. LIMITATVR 1. Regula; Vt ſtantibus duabus æque communibus opinionibus, non magis vnam, quam alteram Iudex ſequi teneatur; ſicut etiam in magno opinionum conflictu poteſt Iudex, quam vult, opinionem ſequi, Anchar. Boer. Dec. Curt. iun. Crauet. Innoc. Neuizan. & Menoch. *de arbitr. q. lib.2. caſ.177. n.17.* Bal. & idem Menoch. *caſ.339. n.19.* Quòd maximè procedit, quandò in tali conflictu opinionum, non adeſt aliqua communis, ſeu magis obſeruata, quo caſu Iudex ſequendo magis vnam, quam aliam, ad aliquid non tenetur, Bar. & Saly. *in l. fi. C. de pœn. Iudic. qui malè iudic.* Amad. Boſſ. Corat. Cyril. Put. & Farin. *q.111. n.494.*

Conſilia dãtur ſalubria in opinionũ cõflictu.

11. Accipiat Iudex, DD. ſequentia conſilia in opinionum cõflictu. Conſilium 1. ſit. Illam Iudex ſequatur opinionem, in opinionum conflictu, quæ conſuetudine eſt approbata; qua ceſſante, eam ſectetur opinionem, quæ aliquo iure comprobatur; Et his deficientibus, illi opinioni adhereat, quæ efficacioribus rationibus munitur; Quibus non exiſtentibus, eam eligat, quæ tutior eſt, ita Villalob. *in ſuis comm. opin. 107.* & Stephan. de Federic. *de interpret. iuris, par. vlt.*

12. Conſilium 2. ſit. In opinionum conflictu illa eligatur, quæ eſt benignior, magiſque pia, Nauar. *in man. c.27. n.287.* Cornex. & Lez. *to.*

3. ver.

Digitized by Google

3. *ver. Iudex n.* 20. Humanior, & quæ eſt iuxta æquitatem, Cornex. Syluest. & Leza. *ibidem*; Et fauorabilior, vt ea, quæ facit, vt res valeat, & non pereat, Villalob. & Steph. de Federic. *vbi ſup.*

13. Conſilium 3. ſit, In opinionum conflictu, illam Iudex præferat, quæ Reo fauet, Cornex. Nauar. & Lez. *n.* 20.

14. Conſilium 4. ſit. In opinionum conflictu illa eligatur, quæ à prudentioribus eſt approbata, Villalob. & Steph. de Feder. vbi ſup. *iuxta c. in Canonico* 19. *diſtinct.* & à pluribus eſt comprobata, vt notant proximè citati DD. *arg l. quam maior, ff. ad municipalem*; Et conſequẽter, ſi non de præcepto, ſaltem de conſilio, communem, & probabiliorẽ Iudex ſequi opinionem debet.

Communis falſa non eſt ſequenda.

15. LIMITATVR 2. Regula; Vt opinionem communem euidenter falſam, & quæ rationibus conuinci poteſt, Iudex ſequi non debeat, Abb. *in c.* 1. *n.* 15. *de Conſtit.* & Menoc. *de arbitr. q. lib.* 2. *caſ.* 339. *n.* 21.

In foro conſcientiæ tutus eſt ſequẽs minus probabilem.

16. LIMITATVR 3. Regula; Vt in foro conſcientiæ, pro vt in Sacramento pœnitẽtiæ, dubio procul, Confeſſarius Iudex ſpiritualis, tuta conſcientia, ſicut etiam Pœnitens iuxta opinionem minus probabilẽ, operari poſſit, Azor. Bann. Nauar. Sayr. Valen. Vaſq. Suar. & decem alij DD. quos refert, & ſequitur Sanch. *in decal. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 14. Filliuc. Portel. Villalob. & Dia. *p.* 2. *tr.* 13. *reſol.* 1. vbi inducit duodecim alios DD. & teſtatur de communi, & idem tenet, in *p.* 4. *tr.* 4. *reſol.* 4.

Et etiam Iudex in fauorem Rei.

17. LIMITATVR 4. Regula; Vt, in criminalibus, Iudici liceat opinionem minus probabilem ſequi in fauorem Rei, Sayr. in Clau. Reg. *lib.* 1. *c.* 11. *n.* 13. Salon. *in* 2. 2. D. Tho. *q.* 63. *ar.* 4. *controu.* 2. *concl.* 2. Pharaon. & Dia. *in p* 3. *in addit. ſecundar. reſol.* 13. Vbi ſuſtinet, quod

Circa factum tenetur.

præſertim, dum opinio minus probabilis circa factum, eſt in Rei fauorem, Iudex non modò poteſt, ſed tenetur eam ſequi, citans Meroll. Leon. Palaũ, & Salam; Et in comprobationem ſententiæ Dian. faciunt dicta ſup. hic, *q.* 92. *n.* 3. & 4.

18. Plura de materia huius q. Sanch. *in decal. to.* 1. *lib.* 1. *c* 9. Menoch. diffusè, & latius Dian. locis ſup. *in hac q.* relatis.

Finis Tractatus Vndecimi.

DE

Digitized by Google

DE ILLIS,

Quæ in Sententia ferenda Obſeruanda ſunt.

TRACTATVS DVODECIMVS.

1 CVM *in duobus Tractatibus præcedentibus* de cõſideratione 1. actum ſit, nempè de illis, quæ antè ſententiam à Iudice ponderanda ſunt; *In hoc* iuxta propoſita, agendum eſt de conſideratione 2. videlicèt, de illis, quæ in ferenda ſententia ſunt obſeruanda, de quibus, *in duabus ſequentibus qq.* differendum erit.

De ſubſtantialibus obſeruandis, in ſententia criminali, apud Regulares, ferenda, Quæſtio 144.

Subſtantialia in ſententia criminali obſeruanda ſunt apud Regulares.

2 REGVLA ſit. Sûbſtantialia, & eſſentialia requiſita in ſententia criminali apud Regulares ferenda, obſeruanda ſunt, vt generaliter probatum eſt, *ſup. q.* 8. Quæ ſi omittantur, ſententia nulla redderetur, Guaz. *defenſ.* 35. *cap.* 9. *in princ.* & indubitata eſt hæc Regula apud DD. deque dictis requiſitis agit Guaz. *in eod. c.* 9. *& ſeq.* & diffusè Maranta, *par.* 6. *tit. de ſent. n.* 46. *& ſeqq.* Deueniendum eſt hic, in Regulæ comprobationem, & declarationem, ad particularia requiſita ſpecificanda, pluribus ſubnectendis Ampliationibus, ſeu potius declarationibus.

Vt quod prius ſcribatur, poſtea proferatur.

3. AMPLIATVR 1. Regula; Vt de ſubſtantia ſententiæ ſit, quod prius ſcribatur, & poſtea proferatur, aliàs eſſet ipſo iure nulla, Vãt. *de nullit. ex defect. proceſ. nu.* 49. *& ſeq.* Tuſch. latè probans, *in lit. S. concl.* 135. *n.* 1. *& ſeqq.* Cabal. Carauit. & Guaz. *defenſ.* 35. *cap.* 9. *n.* 2. præſertim, *per tex. in l.* 2. *&* 3. *C. de ſent. & pericul. recit. & in c. fin. de re iudic. in* 6. vndè ſententia, ſi non ſit lecta, & lata, non valet, Socin. & Baiar. ad Clar. *q.* 93. *n.* 8. Bar. Franch. & Guaz. *cap.* 10. *in fin.* qui ait, eoſdem tenere, quòd nulla ſit ſententia, in qua non dicitur, quòd fuit lecta. Et ſubſcribit Muſcatell. quem refert Guaz. *c.* 9. *n.* 5. Nec ſolẽnitas hæc prætermitti poteſt de conſenſu partium, neque in cauſis ſummarijs, ad hoc, vt tollatur temeritas, & præcipitatio, & vt melius per ſcripturam ſententia probari poſſit, Vant. latè alios allegans, *de nullit. ex defect. proceſ. nu.* 70. *& ſeq.* & Guaz. *n.* 4. *Qui tamen, n.* 5. ait, dictam clauſulam, lectam, &c. ſecundùm communem DD. teſtibus Alex. & Tuſch. non eſſe de ſententiæ neceſſitate.

Et in ea ſit clauſula lecta, lata.

Vt publicetur in termino citationis

4. AMPLIATVR 2. Regula, Vt ſententiæ de eſſentia ſit, vt publicetur in termino citationis ad ſententiam, aliàs inualida eſſet, *l.* 2. *&* 3. *C. de ſent. & pericul. recit. & cap. fin. de re iudic. in* 6. Gabr. & Guaz. *c.* 10, *n.* 2. *vbi* citat Rot. Rom. Sed

in

Digitized by Google

in Vrbe terminus, in quo ſententia publicari debet, eſt decem dierum, pro ſeruato habito, & ſemper puplicatio ad diem termini, pro ſeruato, retrotrahitur, Scacc. *de appel. q.* 14. *nu.* 10. Et dum Rei præſentia haberi poteſt, Iudex, ad eius præſentiam, ſententiam ferre debet, Bal. qui teſtatur, ita ſeruare vniuerſum Orbem, Ang. & Boſs. *tit. de ſent. nu.* 15. Si vero Reus eſt abſens, de iure communi, ei intimari debet, gl. *in c. concertationi*, vbi notant omnes, *de appel. in* 6. Anchar. Lancel. qui dicit, quòd ita tenent omnes, Natt. & Guaz. *defenſ.* 35. *c.* 10. *n.* 1.

Ad Rei præſen. tiam; vel ei intimetur.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt de ſubſtantia condemnatoriæ ſententiæ ſit, vt certa in ea pronuncietur pœna, in incerto .n. pronunciatio non valet, *l. in ſententijs, ff. de re iudic.* Miſing. Lap. Guaz. & alij, *c.* 15. *n.* 1. qui, *n.* 2. refert, quoſdam tenentes, ſufficere, Iudicem declarare Reum tale delictum commiſiſſe, dum in eo eſt pœna iuris communis, vel Statutaria, determinata; Sicut etiam valet ſententia, dum ad pœnas Statutarias, vel Bãnimenta refertur, Bal. Scacc. Tuſc. & Guaz. *n.* 6.

Vt in ea certa pœna ſpecificetur.

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt de eſſentia ſententiæ ſit, quòd pœna in ea impoſita non ſit maior, & grauior, ſed æqualis delicto, aliàs nulla eſset, nec executioni demandari deberet, Baiar. ad Clar. *q.* 93. *n.* 11. Farin. *q.* 11. *n.* 62. *& conſ.* 28. *n.* 1. vbi de communi, Chart. Plotus, Guaz. & alij, *c.* 14. *nu.* 1. Et eſt nulla in totum, ita vt nec in ea parte valeat, in qua Reus in tali caſu de iure punitur, Canemor. quem ſequitur Clar. qui teſtatur de communi, *q.* 93. *n.* 4. & Guaz. *n.* 7. Et idem dicẽdum eſt, cum minor pœna eſſet impoſita, Scacc. *de iud. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 96. Farin. *q.* 18. *n.* 62. *& ſeq.* & Guaz. *cap.* 14. *n.* 8. Intellige, dum ſine cauſa legitima pœna inæqualis delicto imponitur, Guaz. *ibidem*, ex cauſa enim, Iudex augere, & minuere pœnas poteſt, iuxta tradita *hic ſup. q.* 133. *vſq; ad q.* 140.

Vt pœna ſit delicto æqualis.

7. Ex hac Ampliatione infertur, quòd ſententia lata contrà Leges, vel Canones nulla eſt ipſo iure, Tuſch. *lit. S. concl.* 141. *n.* 1. vbi de communi, de qua teſtatur etiam Gabr. qui cumulat concordantes, & tenent Bertaz. Vant. & Guaz. *c.* 20. *n.* 1. *& eſt tex. in l.* 2. *C. quando prouoc. non eſt neceſ.* Quòd procederet, quamuis partes in ſententia conſẽſiſſent, Iaſ. & alij DD. *in l. ſi conuenerit, ff. de re iudic.* Tuſch. & Guaz. *d. n.* 1. vbi teſtatur de communi, dum ſentẽtia contra ius manifeſtum, clarum, & indubitatum lata eſt, Tuſch. qui de communi, *n.* 3. Dec. Gabr. Vant. & Guaz. *vbi ſup.* Et idem dicendum eſſet, dum ſententia contra Statutum, vel Conſtitutiones publicatas, & notorias eſſet lata, Tuſch. *n.* 12. Vant. Guaz. & alij, *n.* 2. Siue contra conſuetudinem notoriam, ſeu in actis probatam, Tuſch. *num.* 29. Gabr. Vant. & Guaz. cum concordantibus *n.* 3.

Sententia cõtra ius, vel conſuetudinem.

8. AMPLIATVR 5. Regula; Vt de eſſentia ſententiæ ſit, quòd per verba de præſenti feratur, puta cõdemno, abſoluo, aliàs non valeret,

Vt ſententia per verba de præſenti feratur.

Digitized by Google

Moſcatel. qui alios allegat, *in praxi, par. 7. gl. condemnando, n. 59. & eſt tex. in l. 1. ff. de re iudic.* nec verba de futuro ſunt ad rem, *l. non quemadmodum, ff. eod.* & faciunt in cõprobationẽ deducta per Guaz. *c. 17. n. 1.* Benè verum eſt, ſatis eſſe, Iudicem per verbum æquipollens pronunciare, abſoluendo, vel condemnando, Vant. *de nullit. ex defect. proceſſ. n. 91. & ſeq.*

Quid ſi per gerũdium? 9. SVBAMPLIATVR Ampliatio 5. Vt ſentẽtia non valeat, dum Iudex pronunciat per gerundium ſimplicitèr, puta; abſoluendum, vel condemnandum, Bart. quem magis communitèr ſequũtur DD. *in l. 1. C. ſi aduerſ. libert.* latè Mercatel. quem ſequitur Guaz. *defenſ. 35. c. 17. n. 2.* vbi refert contrarium tenentes, præſertim, dum Iudex, cum gerundio, immiſceet aliquid de præſenti; puta addendo infinitum, quod comprehendit omne tempus.

10. Concludens, vbi ſup. Guaz. in propoſito, quod ad tollendas omnes dubitationes, poſt verbum abſoluendũ, vel condemnandum, addatur in ſententia; prout abſoluimus, vel condemnamus, vt obſeruatur in Vrbe, & notant Vant. & Maſcar. à Guaz. relati.

Vel cum conditionali. 11. Caueat præſertim Iudex à ſententia ferenda cum conditionali de futuro, cum qua, ſecundùm magis communem, inualida eſt, & tenent præſertim Butr. Tuſch. & Guaz. *c. 17. nu. 3* vbi etiam declarat, quid dicendum ſit de conditione de præterito, & de præſenti; Animaduertat etiam Iudex, vt ſententiam ſubſcribat, & ſigillo ſui officij muniat, iuxta communem ſtylum.

Subſcribatur ſententia.

Feſtinanter lata, nulla eſt. 12. AMPLIATVR 6. Regula; Vt ſententia feſtinanter lata, nempe tam breui tempore, vt nullo modo potuerit Iudex cauſæ habere cognitionem, nulla ſit, Tuſch. qui plures concordantes allegat, *concl. 147. n. 1.* Anchar. Felyn. & Guaz. *cap. 21. n. 1.* Quod procedit, tam in diffinitiua, quam in ſententia interlocutoria, Alex. & Guaz. *defenſ. 35. c. 21. nu. 4.* quamuis lata eſſet a Principe, & etiam à Papa, Tuſch. *concl. 149. n. 2. 12. & 29. lit. S.* Alex. Anchar. Decian. & Guaz. *n. 5.* Niſi Iudex ante Cõmiſſionem cauſæ, fortè fuiſſet benè informatus, Marſ. Tuſch. & Guaz. *n. 8.* Vel periculum eſſet in mora, Bal. & Guaz. *n. 9.*

Ex defectu dilationis, feſtinãs dicitur ſẽtentia. 13. SVBAMPLIATVR Ampliatio 6. Vt feſtinantèr, & nulla dicatur ſententia lata ſinè aſſignatione dilationis Reo, ad ſe defendendum, Tuſch. *n. 17. & ſeq.* Alex. Bal. Fely. Soc. & Guaz. *n. 6.* Immo ſi dilatio fuerit nimis breuis, ita, vt Reus non potuerit probare, nulla erit ſententia, vel ſaltem iniuſta, & retractanda, Abb. Rimin. Tuſch. & Guaz. *ibidem*. Ad cautelam autem appelletur a breuitate termini, alias niſi dilatio fuerit adeò breuis, vt induceret impoſſibilitatem circa cauſæ cognitionem, ſecundùm Bald. Tuſch. & Guaz. *n. 7.* ſententia valebit.

14. Plura, & diffusè de materia huius q. agit Guaz. *defenſ. 35. ferè per totam.*

An

Digitized by Google

An ſolemnitates Iuris à Regularibus, in ſententia ferenda criminali, ſeruandæ ſint? Quæſtio 145.

Apices iuris in ſententia Regularium non ſeruandi.

1 REGVLA' ſit; ſolemnitates Iuris, quæ, & apices, ſeu ſubtilitates vocantur, non ſubſtantiales, in Regularium ſententia criminali ferenda, minimè ſeruandæ ſunt, vt generalitèr probatum eſt *ſup. q.* 8. *nu. 3. &* 4. & eſt communis ferè Canoniſtarum, ſecundùm tamen approbatas conſuetudines, & generalia facta, & facienda cuiuſq; Ordinis Inſtituta, prout declaratũ fuit, *ſup q.* 8. *n.* 5. Deueniendum eſt ad particularia, pro declaratione, & Ampliatione Regulæ.

Inter apices nume ratur, & ſententia cõformis ſit libello

2. AMPLIATVR 1. Regula; Vt in criminalibus ſententia ſubſiſtat, continens pœnam, vltra petita in denunciatione, vel accuſatione, Bal. *in l. quid ergo, §. pœna grauior, ff. de his. qui not. infam.* Clar. Cabal. Gom., & Guaz. *defenſ.* 35. *c.* 1. *n.* 4. immò ſi de delicto conſtet, poterit Reus condemnari, quamuis prius delictum deductum non fuerit in accuſatione, Baiar. Clar. Decian. & Guaz. *d. n.* 4. Et ſi, ſecundùm ſolemnitatem, & apices Iuris ſententia debeat eſſe libello conformis, iuxta tradita à Guaz. *n.* 1.

Vnde ad hoc Regulares non tenentur.

3. Hæc Ampliatio generalitèr procedit, & præſertim verificatur intèr Regulares, in quibus, *ex Priuilegio Bonif. VIII.* proceditur ſummariè, & ſola facti veritate inſpecta, vt traditum eſt *ſup. q.* 8. *n.* 3. *& ſeq.* & de habentibus tale Priuilegium, not. Guaz. *n.* 3. Nihilominus

Quid de conſilio?

ad tollendas difficultates, prudentèr Iudex ſe geret, faciendo addere in denunciatione, ſeu accuſatione delictum, & qualitates delicti aggrauantes; Et hoc tanquam tutum, & optimum remedium, laudatur à Bart. *in l. denunciaſſe, §. quid tamen, ff. de adult.* à Cabal. Gomez. & Guaz. *defenſ.* 35. *c.* 1. *n.* 5.

Item petitio ſententiæ.

4. AMPLIATVR 2. Regula; Vt licèt, ſecundùm ſolemnitatem iuris, ſententia non ſit ferenda, nemine petente, iuxta allata à Guaz. *n.* 1. tamen, in criminalibus, Fiſcus ſemper dicitur inſtare, & petere, quãuis de petitione expreſsè in actis nõ conſtet, Clar. & ad eum Baiar. *q.* 10. *verſ. fin.* Rom. qui dicit, quòd in cauſis Fiſcalibus, Iudex ex Officio, nemine poſtulante, ſententiam ferre poteſt, *per l.* 2. *§. Senatus*, vbi concordãtes allegat, *ff. de iure fiſci*, & ſequitur Guaz. *c.* 7. *n.* 2. *&* 3. & apud nos ita practicatur.

Seſſio pro tribunali, &c.

5. AMPLIATVR 3. Regula; Vt ad ſolemnitatem, intèr Regulares, non neceſſario obſeruandam, ſpectet locus ſolitus, & ſeſſio pro tribunali, Caſtren. *in Clem. diſpendioſam, de verb. ſignif.* S. Antonin. *in* 3. *p. tit.* 9. *cap.* 15. *§.* 1. Quamuis inter nos priuilegiatos, alitèr ſit dicendum, Guaz. *c.* 9. *n.* 10. Qui idem dicit, *nu.* 8. de pronunciando ſententiam in die non feriato; Et tamèn hæc eſt ſolemnitas intèr Regulares nõ neceſſaria, & rectè diebus feſtiuis ſententiam ferunt, Caſtren. & S. Antonin. vbi ſup. Et quemadmodum de generali conſuetudine, (licèt contra ſit de iure) non ſeruatur ſolemnitas, vt de die, & non de nocte, ſententia feratur, teſtibus, Hoſtien. Menoch. Vant.

Dies non feriatus.

Non de nocte.

Digitized by Google

Guaz. & alijs, *nu.* 7. ita indifferentèr, apud Regulares, poteſt de die, & nocte ſententia ferri, & dum in ipſa ſententia dicitur, die tali, intelligitur dies, qui incipit à media nocte, vſque ad aliam mediam noctem, Cabal. *caſ.* 218. *num.* 43. *& ſeq.*

Pronunciatio ſententiæ ex ore Iudicis.

6. AMPLIATVR 4. Regula; Vt de conſuetudine, in aliquibus Curijs, & præcipuè in Italia, non ſeruetur ſolemnitas pronunciãdi ſententiam de ore Iudicis, ſed vt eam Notarius legat, Clar. & ad eum Baiar. *q.* 93. *in princ.* Tuſch. *lit. S. concl.* 133. *n.* 7. *& ſeq.* vbi teſtatur, de Stylo Romanæ Curiæ, & totius Italiæ, Vant. & Guaz. *defenſ.* 35. *c.* 9 *nu.* 3. vbi ait, de Iure ſecùs eſſe. Et hæc conſuetudo ſeruatur apud nos; nempè, vt Actuarius ſententiam legat.

Expreſſio cauſæ

7. AMPLIATVR 5. Regula; Vt regularitèr non ſit ſolemnitas neceſſaria, expreſsio cauſæ in ſententia, *c. ſicut, & c. cum Bertoldus de re iudic.* immò ſecundùm Imol. & Farin. *quæſt.* 17. *num.* 62. nec non Natt. *conſ.* 415. *num.* 31. fatuus eſſet Iudex, qui in ſententia cauſam exprimeret; Et ideo ad ſummum Iudex cauſam in genere exprimat, dicendo e. g. Iuſtis de cauſis, animum noſtrum mouentibus; Hoc enim ſufficeret, etiam in caſu, in quo neceſſaria eſſet cauſæ expreſſio, Ghirl. Menoch. Tiraq. Vaſq. & Farin. *nu.* 65. Puta, dum ex cauſa receditur a pœna legali, quo caſu, etiam nullo modo expreſſa cauſa, ſententia valeret, ſed Iudex in ſyndicatu teneretur, Bar. Bal. Felyn. Tiraq. Vaſq. qui teſtatur de communi, & Farin. cum alijs, *n.* 64. Alex. Boſſ. *de ſent. n.* 36.

8. AMPLIATVR 6. Regula; Vt ſolemnitas trium teſtium in ſentẽtia criminali (de qua Guaz. *nu.* 6.) apud Regulares, non ſit neceſſaria, niſi fortè conſuetudo, alitèr apud aliquos introduxiſſet, ſed duo ſufficiant teſtes, prout etiam in Vrbe duo teſtes ſufficiunt, teſte Guaz. *ibidem.*

Solemnitas trium teſtium.

9. De hac q. plura reperies apùd Guaz. *defenſ.* 35. *in capitibus ſupra citatis.*

Finis Tractatus Duodecimi.

DE

Digitized by Google

DE ILLIS,

Quæ poſt Sententiam latam Scienda ſunt.

TRACTATVS TERTIVSDECIMVS.

1\. ABSOLVTIS duabus primis conſiderationibus ad Caput 3. huius Epitomes ſpectãtibus, videlicet de ponderandis, & obſeruandis, antè, & in ipſa criminali ſententia ferenda, ſupereſt, ad vltimandum ipſummet Caput 3. & inſimul totũ Opus huius Epitomes Theoriæ Cauſarum Iudicialium Regularium, iuxta propoſitum ordinem, in hoc Tractatu, de 3. agere conſideratione, nempè de illis, quæ poſt ſententiam latam ſcienda ſunt.

2\. Cum autem poſt lectam, latam, publicatamque ſententiam, Reus, vel illi acquieſcat, vel appellet, & dum acquieſcit, ſententia ipſa executioni demandanda ſit, dum verò appellat, executio regulariter ſit differẽda; In hoc Tractatu, prius de appellatione, poſtea de ſententiæ executione erit differendum.

Appellatio quid ſit?

3\. Appellatio autem iudicialis, de qua hic loquendum erit, nihil aliud eſt, quam prouocatio de minore ad maiorem Iudicem, ratione grauaminis illati, vel comminati, ita Franch. Lancell. & Scacc. *de appel. q.* 1. *n.* 1. Iſte enim fuit finis, ad quem appellatio fuit introducta, nempè, vt grauamen reparari poſſet, Franch. & Scacc. *q.* 3. *nu.* 1. & conſequentèr, vt imperitia, vel iniquitas corrigatur Iudicantium, Papien. & Scacc. *ibid.* Nec non, vt defectus probationis, qui in præcedenti inſtãtia interuenit, in appellatione reſtaurari poſſet, & ſic ad grauamen releuandum, quod pars, ex propria culpa, negligentia, ſeu ignorantia, in ſententia paſſa fuit; Et hinc eſt, quòd ſtante veritate huius finis, ad ſupplendum omiſſa, à ſententia quantumuis iuſtiſſima, licita eſt appellatio, Franch. Maran. & Scacc. *q.* 3. *n.* 1.

De requiſitis ſubſtantialibus, deque congruentibus quibuſdam non ſubſtantialibus appellationis. Quæſtio 146.

Subſtantialia appellationis quæ ſint?

1 REGVLA 1. ſit. De ſubſtantia appellationis ſunt 1. vt contineat nomen appellantis; 2. nomen Iudicis, à quo; 3. ſententiam, à qua appellatur; 4. dies in qua interponitur; 5. de eius ſubſtãtia eſt, vt ſit in ſcriptis. Singulæ particulæ comprobandæ ſunt.

Appellatio continere debet nomen appelantis.

2\. Continere igitur debet 1. appellatio nomen appellantis, ita Bar. *in l.* 1. *§. fin. in princ. ff. de appel.* Ang. Franc. Lancel. Scacc. & alij, *de appell. q.* 4. *n.* 39. Sed ſi plures ex eàdem cauſa condemnati eſſent, & omnibus eadem cõpeteret defenſio, ad hoc vt omnibus appellatio pro-

prodeſſet, communiſque fieret, nomen vnius ex ipſis exprimere ſufficeret, Bellaper. Ruyn. Scacc. & alij, *vbi ſup.*

Nomen Iudicis à quo. 3. Debet 2. appellatio continere nomen Iudicis, a quo, Bar. vbi ſupra, Franch. Lancel. & alij, cum Scacc. *n.* 43. Sed quamuis nomen tantùm Dignitatis Iudicis contineret, puta, Epiſcopi Fanenſis, ſeu Prouincialis N. Marchiæ, hoc ſufficeret.

Sētētiam a qua appellatur. 4. Appellatio debet 3. ſententiam continere, à qua appellatur, Franch. Lācel. & Scacc. cum alijs, *de appell. q.* 4. *n.* 55. At quocumque modo de certa appareat ſententia, ſatis erit, Bar. *in l.* 1. *§. fin. n.* 7. Franch. & Scacc. *n* 52.

Diem appellationis. 5. Præterea 4. exprimendus eſt dies, in quo appellatio interponitur, vt, an intra legitima tempora appellatum ſit, appareat, Gail. Ruginel. & Scacc. *n.* 57.

Appellatio in ſcriptis, debet eſſe. 6. Tandem 5. appellatio à ſententia diffinitiua in ſcriptis eſſe debet, de ſubſtantia enim appellationis eſt ſcriptura, Contard. Franch. & alij, quos ſequitur Scacc. *n.* 1. Burſat. Coſta, & Guaz. cum cōcordant. *defen.* 36. *c.* 19. *nu.* 1. *& eſt tex. in l.* 1. *§. fin. ff. de appel.*

Quid dū lapſo tēpore appellatur, A ctuario ſcribēte? 7. AMPLIATVR 1. 5. ſubſtantiale; Vt non ſatis ſit, quòd appellans, aliquo tempore elapſo poſt latam ſententiam, oretenus dicat, appello, &c. quamùis verbo pronunciato, ſtatim Notarius appellationē in ſcriptis redigeret, Franch. & Scacc. concordantes referens, *n.* 5. Marſ. & Guaz. *d. n.* 1.

8. AMPLIATVR 2. 5. ſubſtantiale; Vt procedat etiam in interlocutoria, vim diffinitiuæ habente, Guid. Pap. & Scacc. *n.* 2. Et de iure Canonico, in omni interlocutoria, Bal. Bar. & Scacc. *n.* 9. — Quid in interlocutoria?

9. LIMITATVR 1. ſubſtantiale 5. Vt appellatio ſinè ſcriptis teneat, quandò Iudex a quo, illam admitteret, Contard. Franch. Gemin. & Scacc. *de appell. q.* 4. *n.* 18. — Admiſſa ſine ſcriptis tenet appellatio.

10. LIMITATVR 2. ſubſtantiale 5. Vt non procedat, quandò ſtatim lata ſententia appellatur, quòd poteſt fieri viua voce, abſque eo quòd ſcriptura porrigatur, tamèn in actis id Notarius ſcribat, Frāch. Papien. & Scacc. cum alijs, ab eo relatis, *n.* 15. Et quandò quis incontinenti poſt ſententiam appellat, ſufficit, quòd tantummodò dicat; Appello; Caputaq; & Scacc. *n.* 40. Et ex hoc limitantur ſingula quinque ſubſtantialia in Regula 1. propoſita, Statim autem, in hoc caſu, dicitur, quòd ſit, dum Iudex a tribunali non receſſit, Bar. qui de communi obſeruantia teſtatur, Gemin. Specul. & Scacc. *n.* 16. — Quid ſi in continēti appellet?

11. LIMITATVR 3. ſubſtantiale 5. Vt non procedat in cauſis Regularium, in quibus, vt probatum eſt ſupra, *q.* 8. *n.* 3. proceditur ſummariè, &c. in ſummarijs autem ſcriptura de ſubſtantia non eſt in appellatione, Franch. & Scacc. *n.* 10. & 11. Sicut nec libellus in ſcriptis datur in cauſis ſummarijs, in quibus proceditur ſinè figura iudicij, Scacc. concordantes remiſſiuè citans *d. n.* 11. vbi cum ijſdem ait; in cauſis enim ſummarijs remiſſa ſunt omnia ſubſtantialia ordinis iudicialis; & conſequentèr ſcriptura appellationis remittitur, quæ eſt libel- — An, & quæ ſcriptura requiratur intèr Regulares?

libellus ſecundæ inſtātiæ, Franch. Ruginel. & Scacc. *n.* 38.

Opinio Authoris. 12. Sed ego in hoc concluderem, ſicut probatum eſt *ſup. q.* 19. *n.* 4. & 5. de denunciatione iudiciali, quòd licèt melius ſit, vt etiam apud Regulares appellatio in ſcriptis porrigatur, ſufficiat tamen, vt verbalitèr proponatur, dummodò Notarius, dum interponitur, in ſcriptis eam redigat, quià, vt obſeruat D. Thom. 2. 2. *q.* 68. *ar.* 2. *in corpore*, ea quæ verbotenùs dicuntur, non redacta in ſcriptis, facilè à memoria dilabuntur, & vlterius circumſcripta omni ſcriptura, appellatio ex actis nō appareret, prout de Iure deberet.

Cógruētia non ſubſtātia ſia appellationis ſunt. 13. REGVLA 2. ſit. Non ſunt de ſubſtantia appellationis, primò verbum appello; 2. Nec expreſſio cauſæ grauaminis; 3. Nec nomen appellati; 4. Neque nomen Iudicis ad quem; Singula ſeparatim probanda hic erunt.

Verbum appello. 14. Non eſſe neceſſarium, licèt ſit congruum primùm, nempè, vt appellans vtatur hoc verbo, appello, ſed poſſe vti verbis æquipollentibus, puta, proclamo, vel prouoco, ſeu conqueror, aut ſimilibus, dummodò appareat de mēte proferentis, tenent Franch. & Scacc. *de appell. q.* 4. *nu.* 19. & Natt. *conſ.* 606. *n.* 1. & 4.

Expreſſa cauſæ in appellatione à diffinitiua. 15. Expreſſionem verò cauſæ, quòd eſt 2. non eſſe de ſubſtantia appellationis à diffinitiua, volunt Abb. & Franch. *in c. cum in Eccleſia, de appel.* Archid. Specul. & Scacc. *q.* 4. *n.* 25. vbi concordantes; & hoc procedit, tam de iure Ciuili, quam de iure Canonico, Contar. & Scacc. *nu.* 26. Non tamen incongrua eſt expreſſio cauſæ, dummodò nō irrationabilis; Et idem procedit in interlocutoria habēte vim diffinitiuæ; Limita, vt requiratur expreſſio cauſæ in appellatione à ſententia diffinitiua ad correctionem; Item in appellatione ab executione; Pariter in appellatione à ſententia diffinitiua lata in cauſa commiſſa, appellatione remota; Sicut etiam in appellatione interpoſita a tertia diffinitiua, propter ſuum intereſſe, Franch. & Scacc. *n.* 29. Limitatur hoc multipliciter.

Quid in interlocutoria? 16. Appellatio autem, à mera interlocutoria, debet eſſe cū expreſſione cauſæ grauaminis nominatim, Gemin. & Franch. *in cap.* 1. *de appell.* Abb. Specul. & Scacc. *q.* 4. *n.* 30. Vnde non ſatis eſſet dicere, appello, quia interlocutoria eſt iniuſta, & in ea grauatus ſum; Cum exprimi debeat grauamen, & iniuſtitia in ſpecie, Franch. & Scacc. *n.* 33. nec non Innoc. *in c. fin. de noui oper. nuncup.* Et quòd cauſa in ſpecie exprimi debeat, alias non teneat appellatio, voluerunt Maran. & Scacc. *d. n.* 30. Nec ſufficit ſe referre ad acta, puta dicendo; Allego pro grauamine omnes cauſas, quæ colligi poſſunt ex actis, Rot. *deciſ.* 2. *alias* 7. quæ incipit; *ſi appelletur, n.* 1. *de appell. in nou.* Franch. Maran. & Scacc. *n.* 31.

17. Niſi fieret relatio ad certam partem actorum, in quibus diceretur, de grauamine apparere, tunc enim grauaminis cauſa, in ſpecie expreſſa, dici poſſet, & ſufficeret, Rot. Bal. Franch. & Scacc. *nu.* 32. Vel niſi ex inſpectione ſententiæ con-

conſtaret de grauamine, puta, quia in ea exprimeretur cauſa reprobata á Iure, Franch. Scacc. & alij, *n.* 34. Seu niſi Iudex tali deferret appellationi, factæ ſinè cauſæ expreſſione, Franch. Gen in. & Scac. *q* 4. *n.* 36. Et excipe etiam cauſas, in quibus ſummariè procedi poteſt, & in quibus appellatio ab interlocutoria valet etiam cauſa nõ expreſſa, Foller. Franch. & Scacc. *n.* 37. *& n.* 10. cum Ang. nec non, *n.* 11. vt apud Regulares; niſi obſtaret ius Canonicum nouum, vt dicetur *infra, q.* 150. *n.* 15.

Et apud Regulares.

18. Sed nota, quòd dum dictum, probatumq; eſt, cauſam in appellatione ab interlocutoria eſſe exprimendam, intelligi debet, vt cauſa ſit rationabilis, aliàs enim appellatio non valeret, Fràch. & Scacc. *ibidem*: & hæc doctrina ſemper habet locum in appellatione ab excommunicationis ſententia, quæ numquam diffinitiuæ æquiparatur, & ideò in ea cauſæ expreſſio requiritur, Franch. & Scacc. *n.* 30. *in fin.*

Cauſa rationabilis exprimatur.

19. Quo verò ad 3. non ſubſtantiale ſententiæ, in Regula 2. propoſitum: Nomen appellati, ſeu aduerſarij, non neceſſario continere appellationem, dixerunt gl. *in l.* 1. *§. fin. & ibi Bar. ff. de appell.* Franch. Lancel. Put. Specul. & Scacc. *n.* 40. *& eſt tex. in l. ſcio, in prin. ff. de appel.* Congrua tamèn eſt talis nominatio, præſertim cum nõ deſint, relati à Scacc. *ibidem*, tenentes appellatum in appellatione nominãdum eſſe.

Appellati nomé, an ſit exprimẽdũ?

20. Quo tandem ad 4. non ſubſtantiale in Regula 2. inſinuatum; Iudicis ad quem nominis expreſſionem non neceſſario fieri debere, tenendum eſt; Talis enim expreſſio ſubſtantialis non eſt; Ideoque valere appellationem, licèt in ea, nomen Iudicis ad quem, nõ exprimatur, voluerunt Ang. *in l.* 1. *§. ſi quis, ff. de appel.* & Scacc. *q.* 4. *nu.* 46. Et appellationem ſimpliciter interpoſitam, non expreſſo nomine Iudicis ad quem, valere, & factam intelligi ad Superiorem proximũ, tenẽt Ang. & Bar. *in l.* 1. *§. ſi quis, ff. de appell.* Alex. Archid. Bal. Socin. Maran. qui teſtatur de communi, & Scacc. *q.* 7. *n.* 4. qui idem probat, *n.* 12. in dicente, Appello ad Iudicem competentem; Et dicetur *infra, q.* 151. *n.* 1. De conſilio tamen exprimatur ad cauendas ambiguitates, cum talem expreſſionem neceſſariam eſſe, tenuerint Franch. Lancel. & Rebuff. à Scacc. relati, *q.* 4. *n.* 46.

Et Iudicis ad quem?

21. Neque obſtat, quòd cum, de Iure Canonico, poſſit appellari ad Papam, ad Legatum à Latere, & ad Patriarcham, omiſſis medijs, appelatio de hoc Iure videatur non valere, tamquam incerta, ad quem appelletur, vt tenent Card. Alex. & Franch. à Scacc. relati, *q.* 7. *nu.* 7. Quia reſpondetur, quòd hæc incertitudo tolletur, cum appellans proſequi cœperit appellationem, & coram certo Iudice, appellatum citare faciet, Rot. *deciſ.* 33. *aliàs* 209. *de appel. in nou.* & not. Scacc. *q.* 9. *n.* 1. *verſ. non recedam*; Quòd ſi appellans non proſequatur, competentem, quem maluerit appellatus, eligere poterit, Gundiſ. & Scac. *ibidem.*

Quid de iure Canonico?

22. Ani-

Declaratur.

22. Animaduerte pro maiori declaratione, quòd ille, qui, non ſpecificato nomine Iudicis ad quem, appellauit, ſed tantùm dixit, puta; Appello ad quem de iure, Poterit poſtea Iudicis nomen declarare, & non modo intra 10. dierum tempus, à lege datum ad appellandum, ſecundùm communem DD. de qua Scacc. *q.9. n.8. verſ. contra*, ſed etiã intra tempus datum ad appellationem proſequendam, Bero. Gundiſ. & Scacc. *n.1. & nu.8.* vbi citat Rot. & ait, hoc verius eſſe, licèt nõ ſinè controuerſia.

In appellatione alternatiua.

23. Hinc infertur 1. Appellationem alternatiuam ad Iudices competentes, puta, ab Epiſcopo, ad Archiepiſcopum, vel ad Papam, etiam ſine clauſula (Reſeruatae optionis) validam eſſe, Rot. *decis.33. de appel. in nou.* Alex. & Scacc. *num.8.* quòd multò magis eſt verum, dum appellatio, cum d. clauſula optionis reſeruatiua, interpoſita fuit, Rot. *in d. deciſ.33.* Bero. Lancel. Specul. & Scacc. *n.1.* Quamuis, vt *ibidem* apparet, hic punctus non ſit ſinè controuerſia: Niſi appellans eligat antè legitima tempora appellationis tranſacta; Vel niſi in appellatione concurrat probabilis aliqua dubitatio Iuris, vel facti, ad quem ſit appellandum, tunc enim controuerſia ceſſaret, cum etiam de Iure Canonico, appellatio alternatiua, & generalis in his caſibus teneat, ſecundùm Card. Alex. & Franch. *in c. dilecti, de appel.* Ferrar. Gamb. Ruginel. & Scacc. *n.6.*

Seu copulatiua.

24. Infertur 2. quòd appellatio copulatiua, qua quis ad diuerſos appellat Iudices, valida eſt, & dum ad ſingulos illorum, quis legitimè appellare poteſt, ad ſupremum nominatorum appellatum intelligitur, vt ſi quis appellet ad Papam, & ad Legatum, appellatum ad Papam intelligitur, Archid. Gundiſ. & Scacc. *de appel. q.10. n.1. & 2. ver. quid dicendum*, vbi ait, appellationem talem valere, ſiuè appellans intra dies decem, ſiuè poſtea declaret, coram quo appellationẽ proſequi velit. Sed animaduerte etiam hunc punctum controuerſum eſſe, vt not. Scacc. *d. num.1.* Et pro oppoſita opinione, quòd appellatio ad diuerſos Iudices non valeat, *ibidem* inducit Franch. Io. Andr. & Specul.

25. Plura de hac q. diffuſè agit Scacc. *de appel. q.4.9. & 10.*

Qui poſſint, quinè appellare nõ poſſint? Quaeſtio 147.

Iniuſtè grauatus appelare poteſt.

1 REGVLA 1. ſit. Omnis iniuſtè grauatus appellare poteſt, Papien. Ruginel. Specul. & Scacc. *de appell. q.5. nu.1.* & eſt tex. *in c. vt debitus, de appel.* & tenent D. Tho. Sylu. Sayr. Valen. & Bouer. cum aliis, *in direct. p.3. c.2. verſ. cum igitur.*

Quamuis excõmunicatus.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt cum appellatio iudicialis ſit defenſio, Scacc. *n.6.* etiam excommunicato grauato concedatur, Franch. Specul. Scacc. cum concordantibus, *q.5. nu.5.* Qui & Procuratorem in cauſa appellationis conſtituere, & etiam per ſe proſequi poteſt, Butr. & Innoc. *in c. veniens, il 2. de teſtibus.*

3. AMPLIATVR 2. Regula 1.

Quilibet nō prohibitus, appellare poteſt.

Vt cuilibet appellatio permiſſa cēſeatur, niſi in iure alitèr expreſsè ſtatutum reperiatur, *l. & in maioribus, & ibi* gl. & communitèr omnes DD. *C. de appel.* Viuian. *opin.* 55. *nu.* 1. *& ſeq.* vbi concordantes refert, & de cō nuni teſtatur, Ang. Specul. Lancel. & Far. alios etiam inducens, *q.* 101. *n.* 1. Et in tantùm verum eſt, cuicumq; licere in criminalibus appellare, vt nec renunciatio facta appellationi teneat, *l. addictos*, & ibi communitèr DD. *C. de appell.* Ang. Put. Lacel. Franch. & Far. *nu.* 20. vbi teſtatur de communi; Licèt Din. & Bar. relati à Far. *n.* 21. contrà ſentiant; quorum opinio poteſt procedere in delicto notorio, in quo verum eſt, renūciationem appellationis valere, Far. *n.* 22. Bal. Ang. & ad eum Aug. *de maleſ. in ver. præſente dicto Caio, &c. n.* 11. vbi hoc extendit ad caſum, dum Reus eſſet confeſſus, vel talitèr conuictus, ꝙ negare nō poſſet.

Renunciatio appellationis, an teneat?

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt Procurator, qui habet mandatum, licèt tantum generale ad lites, non modo poſſit, ſed etiam, dū expedit, appellare teneatur, glo. *in l. vlt.* vbi ait, quod ita tenent omnes, *ff. an per aliū cauſ. appellat.* Ang. Caſtr. Specul. & Scacc. cum pluribus concordantibus, *q.* 5. *n.* 12. Non tamèn tenetur appellare, quandò iuſtè ſuccubuit, vel dum eſt in dubio, cū ſentētia, in dubio, iuſta præſumatur, Alex. Nat. & Scacc. *n.* 22.

An procurator appellare poſſit, & teneatur?

5. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt in cauſis criminalibus quilibet extraneus, etiam condemnato inuito, appellare poſſit, Farin. qui de communi, *q.* 79. *n.* 175. Franch. Specul. & Scacc. cum concordantibus, *q.* 5. *n.* 44. Licèt non habeat mandatum, Far. *q.* 79. *n.* 175. & Scacc. *eod. nu.* 44. Et poteſt proſequi appellationē, Far. *n.* 25. Ang. Fely. & Scac. *num.* 46. Siuè Reus ſit damnatus ad mortem naturalem, ſiuè ad membri mutilationem, ſiuè ad mortem ciuilem, vt ad perpetuum carcerē, Far. *q.* 101. *n.* 24. *in fin.* Scacc. cum alijs, *n.* 51. Immò quandò Reus reperitur in fortijs Curiæ, à quauis pœna appellare poteſt, & quilibet extraneus, etiam ſinè mandato, Guid. Pap. & Scacc. *n.* 52.

An extraneus, ſine mandato, appellare poſſit?

6. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt Regularibus, qui iniuſtè grauati ſunt, ad legitimum Superiorem appellatio denegari non debeat, iuxta decretum Sac. Congr. ſuper. Epiſc. & Regulares, *Anno* 1587. de quo Sorbus, *in compen. Priuil. mendic. verſ. appellare*, & not. Azor. Nauar. & Lez. *to.* 1. *cap.* 9. *num.* 7. vbi in comprobationem citat, *c. de priore, de appell.* & alia iura, & apud nos, hoc habetur, *in noſtris Conſtit. in c.* 10.

An Regulares appellare poſſint?

7. LIMITATVR Ampliatio 5. Vt Regularibus á ſuorum Superiorum correctione, quæ vt plurimum leuis eſſe ſolet, quæue ſecundùm Regularia inſtituta ſit ſi in ea modus non excedatur, appellare non liceat, cum in ea Superior, non vt Iudex, ſed vt Pater procedat, *c. ad noſtram, c. reprehenſibilis, &c. cum ſpeciali, de appel.* & not. Bouer. *in direct. p.* 3. *c.* 2. *ver. id quoque*, Scacc. *de appel. q.* 17. *lim.* 26. *nu.* 8. Rodr. *to.* 1. *q.* 29. *ar.* 1. & Lez. *to.* 3. *ver. appel. n.* 3. Caueant igitur Regulares a tali appellatione, nec non a qua-

A correctione Regulari?

cumq;

Digitized by Google

cumq; alia à ſententia iuſta; iniuſtè enim appellantes, mortalitèr peccant, D. Tho. 2. 2. *q.69. ar.3.* Portel. & Lez. *to.3. ver. appel. n.* 8. Vide tamen hic ſup. in tit. huius Trac. *n.* 3. Immò Chriſti, & tot Sanctorum exemplo, potius iniquum iudicium ſuſtinere eligant, quam ad appellationem, quamuis iuſtam deuenire. Et iuxta hanc limitationem declarandæ ſunt Apoſtolicæ, & Conciliares Conſtitutiones, dum appellare Regularibus prohibent, ita Sanch *lib.4.Decal.c.8.n.109.Rodr.to.* 1. *q.29. ar.* 2. Nauar. Azor. & alij, quos refert, & ſequitur Sanctor. *in exam. pœnal. diſtric. c.26. q.1. verſ. Reſp.4.* extra quos caſus Regularibus appellare licet, & eorum innocētiam defendere, qui naturæ legibus non renunciarunt, niſi in expreſſis in ſuis votis, & Regulis Sanctor. *ibid.*

Cōuictus appellare poteſt.

8. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt quilibet, etiam conuictus, regularitèr appellare poſſit, *l.2. §.1. vbi* gl. Bar. Cyn. & Caſtren. *C. quorum appel.* Viuian. *opin.50. n.* 5. qui de communi, Chart. & Guaz. *defen. 36. cap.11. n.1.* Alber. Dec. Rom. Imol. & Far. cum concord. *q.101. n.131.* Butr. Lancel. & Scacc. cum alijs, *de appell. q.17. lim.4. n.72.* vbi teſtatur de communi, & recepta in praxi opinione; Quid autem dicendum ſit de conuicto, & confeſſo, ſeu de confeſſo tantùm, dicetur *infra hic, n 14. vſq; ad.16.*

Limitationes primæ Regulæ remiſſiuè.

9. Poſſēt hic ſubnecti variæ limitationes Regulæ 1. puta, quòd non poſſit quis appellare ad Iudicem incompetentem, nec à Iudice ſupremo, neq; poſt 10. dies, neuè a quibuſdam ſentētijs; Sed ſuis locis opportunius de his materijs agetur in proximè ſequentibus quæſtionibus.

An cōtumax appellare poſſit?

10. Et in hoc loco, tantùm Limitatur Regula 1. vt verus cōtumax, nempè qui legitimè, & peremptoriè fuit citatus, & non comparuit, appellare non poſſit, Franch. Maran. Specul. & Scacc. qui plures concordantes refert, citans Rot. *q.17. lim.3. n.1.2. & 3.*

11. SVBLIMITATVR hæc Limitatio; Vt Rota fundata in æquitate Canonica admittat appellationem contumacis, præſertim intra 10. dies à ſententia lata, teſtatur Rot. *deciſ.16. aliàs 364. in fin. de dolo, & contum. in nou.* quam referunt Fely. Ferret. Nicel. & Scac. *n.12.* vbi ait, ita omni prorſus difficultate remota, ſeruari in Curia Romana; & in toto Statu Eccleſiæ; etiam vbi Conſtit. Marchiæ ſeruantur, contumaci appellare prohibentes, Scacc. *n.13.*

Non grauatus appellare nō poteſt

12. REGVLA 2. ſit. Non grauatus appellare non poteſt, Bal. *in l. vnica, n.7. C. nec lic. vna ead. cauſ.* Franc. Otac. & Scac. cum alijs, *de appel. q.5. n.94.*

Cōfeſſus, & conuictus appellare nō poteſt

13. Infertur 1. ex Regula 2. Confeſſum, & cōuictum appellare non poſſe, Viuian. Cyn. & Guaz. *defen. 36. cap 11. n.1.* gl. *in l.2.* vbi Bar. Bal. Caſtren. & Salyc. *C. quorum appell. non recip.* & Scacc. qui de cōmuni teſtatur, *q.17. lim.4. num.3.* quia ait Scac. talis non dicitur grauatus; Et ſi talis appellaret, poſſet Iudex ſuam exequi ſententiam, appellatione non obſtante, Guaz. *vbi ſupra*, Specul Lancel. & Scacc. *q.17. lim.4. n.4.* Boſſ. Clar. & Far.

Digitized by Google

concordantes ad ſaturitatem cumulans, *q.*101.*n.*14. intèr quos Couar. & Viuian. de communi teſtantur, & *ibidem, vſque ad finem capitis,* plures Ampliationes, & limitationes in propoſito ponit; immò Iudex, talem admittens appellationē, peccaret, Clar. Rolan. & Guaz. *n.* 4. Ang. & Scacc. cum concordantibus *d. n.* 3.

In quocunq; delicto.

14. AMPLIATVR illatio 1. Vt procedat in quocumq; delicto; gl. *in l.*2. & ibi Bar. & Bal. *C. quorum appell. non recip.* Clar. Lancel. & Guaz. cum pluribus concordantibus, *defen.*36. *c.*11. *n.*2. Viuian. qui teſtatur de communi, Franch. Saly. & Far. cum alijs, *q.*101. *n.*126. & in ciuili, & in criminali, vt tenent, & de cōmuni teſtantur, Ang. Card. Alex. Franch. & Scacc. *n.* 7. inducens Butr. Clar. Dec. Lancel. & plures alios, ita tenentes; Subſcribit Far. *q.*101. *n.*116. Licèt alij cōtra, relati à Scacc. *n.*9. *ver. aduerte*; Intellige de conuicto, & confeſſo ſponte, Card. Alex. & Scacc. *n.*11. ſecus ſi vi tormentorum, Scacc. *n.* 17. Far. *q.*101. *n.*132. cum concordantibus; Niſi debito tempore ratificata confeſsio fuerit, quià tunc in noſtro caſu ſpontanea diceretur, & appellationem impediret, Bal. Caſtr. Franch. Lancel. Saly. Scacc. & Far. *q.*101. *n.*133.

Niſi inducat causā rationabilem.

15. LIMITATVR 1. illatio 1. Vt conuictus, & confeſſus rationabilem cauſam inducendo, appellare poſsit, Far. *q.*101. *n.*143. & Scac. *q.*17. *lim.*4. *n.*15. vbi exemplificat, in dicente, ad ſui defenſionem occidiſſe, vel occiſum fuiſſe bannitum, qui impunè occidi poterat; Et hæc limitatio tūc maximè procederet, quandò appellans vlterius offerret, incontinenti rationabilem expreſſam cauſam probare, Scacc. *ver. declara nunc*, vbi hoc comprobat, talis enim grauatus dicitur.

Vel condemnatio excederet.

16. LIMITATVR 2. illatio 1. Vt non procedat, quādò condemnatio excederet pœnam, à lege taxatam pro illo delicto, de quo Reus cōuictus, & confeſſus eſt; Vel quandò etiam pœna eſſet arbitraria, & in ea taxanda iniuſtè arbitratus eſſet Iudex; Et hoc procedit generaliter, in omnibus caſibus, in quibus appellatio in criminalibus, prohibita eſt: quandocunque enim in pœna excedit Iudex, à pœnæ exceſſu appellari poteſt, *c. nouit*, & ibi DD. *de appel.* Butr. Hoſtien. & Innoc. *in c. cum ſpeciali, de appell.* Lancel. Maſcar. & Far. *q.*101. *nu.*110. In his namq; caſibus, grauatus Reus dicitur.

Seu Iudex ad quem inhiberet.

17. LIMITATVR 3. illatio 1. Vt ſi Iudex, ad quem inhibeat, ab executione, Iudex à quo, ſuperſedere debeat, *c. Romana*, §. *ſin autem*, & ibi Archid. Franch. Hoſtien. & alij, *de appell. in* 6. Abb. Fely. Foller. & plures alij, quos cumulat, & ſequitur Farin. qui teſtatur de communi, *q.*101. *nu.*109. De conuicto tantùm, quid tenendum ſit, habetur *hic ſupra, n.*8.

Cōfeſſus tātùm, in appellatione cauſam inſerere debet.

18. Infertur 2. ex Regula 2. Vt cōfeſſus, licèt non conuictus, ſi condemnetur, grauatus non dicatur, vnde ſi appellet, eius appellatio nō impediet executionem, niſi in appellatione, aliquam cauſam offuſcantem, & excusātem ipſam confeſſio-

feſſionem inſerat; Puta,dicendo;ſe erraſſe in confeſſione, vel quod occidit ad ſui defenſionem, ita, Abb. Bal. Butr. Dec. Franch. Hoſtien. & alij, *in c. cum ſpeciali,§ porro, de appell.* Boſſ. *tit. de appel. n.*27. vbi de communi, Chart. *de exeq. ſent.c.*1.*n.*71.*&* 72.vbi refert DD. teſtantes, hanc opinionem, tam de iure Ciuili, quam de iure Canonico, mag.s communitèr eſſe receptam, Alber. Foller. Viuian. & Farin. concordantes inducens, *quæſt.*101. *num.* 157. Vbi ait, opinionem DD. ab eo citatorum, *n.* 150. aſſerentium, appellationem confeſſi tantum, ſuſtineri, procedere, dum in appellatione dicta cauſa inſeritur; oppoſitam autem, nempè non ſuſtineri prædicti appellationem,quam ſectantur DD. ab eo relati, *n.* 154. quo ad effectũ ſuſpenſiuũ procedere, dum nulla talis cauſa in appellatione inſeritur.

Ad quid cauſa ſit exprimẽda? 19. Vnde nota hic 1. á confeſſo, ſed non conuicto in appellatione neceſſario cauſam inſerendam eſſe, non ad effectum, vt appellatio ſuſtineatur,quia etiam ſinè ea ſuſtineretur appellatio, & effectum deuolutiuum produceret; ſed ad hoc, vt ſententiæ executio impediatur, dictæ cauſæ expreſſio neceſſaria dicitur, Abb. Foller. Franch. Hoſtien. Imol. Carer. Maran. & Far. cum alijs concordantibus, *n.*158.

Declarantur Conſtitutiones Marchiæ, & Pij V. 20. Nota 2. quod dum in Conſt. Marchiæ, *lib.*6.*c.*3. ſtatuitur,quod confeſſus tantùm, appellans, non audiatur, intelligendum videtur, quandò tantum confeſſus, confeſſionem non reuocat, vel, in appellatione probabilem, non adducit cauſam, cõfeſſionem excuſantem, puta,quod occiderit bannitum,qui impunè occidi poterat,vel quod ad ſui defenſionem fecit, ſeu quod erronea ſua fuerit confeſſio, ita Addens, *in d. c.*3. & non diſſentit Far. *n.*162. Vbi inſinuatur, eodem modo interpretari poſſe *Conſt. Pij V.* 180. quæ incipit, *ſicut accepimus*, in qua ſancitur, cõfeſſum tm̃ appellare non poſſe; Quæ tamẽ Conſtitutio, vt aduertit Chart. quem refert, & ſequitur Far. *q.* 101. *n.* 162. loquitur in condemnato ad pecuniariam pœnã; Vnde non eſt ad pœnam corporalem, ſeu capitalem extendenda, vt notat etiam Scacc. *de iudic. lib.* 1. *c.*97. *n.*123. De conuicto autem tantum, non confeſſo dictum eſt, *in hac q. n.*8.

21. Plura de materia huius qu. Scac. Far. & Guaz. *loc. hic ſup. relatis*

Coram quo appellatio ſit interponenda; Quo tempore; Et quomodo in eodem tempore, & deinceps ſe gerere debeat ille, coram quo appellatio interpoſita fuit, appellatione pendente? Quæſtio 148.

1 REGVLA 1. ſit. Coram Iudice à quo appellatio interponi debet, Abb. *in c. ſuggeſtum, de appell.* Franch. Lancel. Maran. Surd. & Scacc. *de appel. q.*6. *n.* 1. vbi citat Rot. & plures DD. concordantes; teſtaturq; de communi DD. quòd appellatio in præſentia Iudicis à quo ſit interponenda, & eſt tex. *in c. vt debitus, de appel.* Aliàs eſſet nulla, Socin. qui de communi, *conſ.* 39. *lib.* 4. Gram. concordantes inducẽs, *dec.*36.*n.*77. Frãch. Appellatio interponenda coram Iudice à quo.

Lan-

Lancel. & Scacc. cum alijs, *n.6.*

Ampliatur. 2. AMPLIATVR Regula 1. Vt dum plures Iudices ſententiam tulerunt, coram omnibus, vel ſaltem maiori parte, appellandum ſit, Franch. Scacc. & alij, *n.2.*

Limitatur in appellatione coram honeſtis viris. 3. LIMITATVR Regula 1. Vt quandò non poteſt haberi Iudicis à quo præſentia: Vel dum quis ob iuſtum timorem coram illo appellare non audet, coram honeſtis viris, vel coram Iudice ad quem, appellatio ſit interponenda, Ferrar. Maran. & Scac. *q.6.n.*20. Viri autem honeſti ſint ſaltem duo, & duo pariter teſtes, Franch. Card. Alex. Surd. & Scacc. *n.* 23. De conſuetudine autem appellatio dicitur coram Iudice interpoſita, dum, etiam Iudice abſente, Notario cauſæ in eius Officio appellatio præſentatur; vt teſtatur Scac. *n.* 40. Et quòd appellatio coram Notario abſque Iudicis præſentia poſſit interponi, voluerunt etiam Gram. Miſing. Marſil. Veſtr. & Guaz. *defenſ.* 36. *c.1. verſ. & poteſt.*

Vel corã Notario.

Appellãdum intra decẽ dies. 4. REGVLA 2. ſit. Intra decem dies appellatio interponi debet. Lancel. Specul. & Scac. *de appel.c.* 12. *n.*2. vbi concordantes cumulat, & eſt tex. *in c. concertationi, de appell. in 6.* Et à die quidem latæ ſententiæ, dum Reus ad ſentẽtiam perſonalitèr citatus fuit, vel ad eã fuit præſens, Capic. Caputaq. Veſtr. & Scacc. *n.* 9. A die vero notitiæ ſententiæ, quandò Reus domi citatus fuit, Felyn. Lancel. Tiraq. & Scacc. *n.* 13. & tenuit Rot. *p.p. diuerſ. deciſ.* 55. *n.*2. Et id tempus currit à primo momento decem dierum, vſq; ad vltimum decendij momentum, Bar. Felyn. Lancel. Maran. Saly. Specul. Tiraquel. & Scac. cum concordantibus, *n.* 49. Sed ex diſpoſitione *Bullæ Inn. VIII. datæ, idibus Ian.* 1587. ſatis eſt, appellare vltima die decendij, vſque ad extremum punctum diei, ante tempus noctis, vt declarant Veſtr. & Scacc. *c.*12. *n.* 53. *& ſeq.* Et hic ſtylus ſeruandus etiam eſt in omnibus Eccleſiaſticis curijs, ſecundùm Menoch. *de præſumpt. lib.*2. *præſump.* 95. *n.*6. Et hæc, non modo in ciuilibus, ſed etiã in criminalibus ſententijs procèdunt, Scacc. *n.*42. *in fin. & eſt tex. in l. addictos, C. de Epiſc. aud.*

Etiam ab interlocutoria. 5. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat, non modò in diffinitiua, ſed etiam in ſententia interlocutoria, Caſtren. *conſ.* 334. *n.*3. *lib.*1. Lancel. Maran. Saly. & Scac. *n.*84. & habetur, *in c. Romana, §. ſi vero, de appel. in 6.* Aliàs enim etiam interlocutoria, reſpectu partium, in rem iudicatam trãſiret, Franch. & Scacc. *vbi ſupra*; Ita vt, ad inſtantiam partis, non poſſit eam Iudex reuocare, Abb. *in c. cum ceſſante, n.9. de appell.* & Scacc. *n.* 96. Licèt ex ſe poſſet Iudex poſt decem dies interlocutoriam reuocare, Franch. Socin. Scacc. & alij, *n.*95. Et in hoc ſenſu, *ibidem* dicitur, quòd reſpectu Iudicis ſententia in iudicatum non tranſit.

Saltẽ corã honeſtis viris, vel iudice ad quẽ. 6. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt intra decem dies debeat appellari, vel proteſtari coram honeſtis viris, Franch. & Scacc. *n.* 107. ſeu coram Iudice ad quem, Scacc. *nu.* 37. quòd intellige iuxta declarata, *in hac q. n.*3.

Vt

Alias ſententia in iudicatũ tranſit.

7. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt lapſis decem diebus, ipſo iure, & abſq; Iudicis declaratione, ſententia in rem iudicatam tranſeat, *c. quod, de ſent. de re iud.* Maran. & Scac. qui de cõmun. *q.6.c.12.n.*143

A quacũque ſententia appellandũ intra decendium.

8. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt quamuis ſententia eſſet manifeſtè, & euidentèr iniqua, quæ in rem iudicatam non tranſit, ſecundùm Bald. Dec. Tuſch. Vant. & Guaz. concordantes inducens, *defenſ.35. c.23. verſ. quæ*; Ab ea tamen intra decem dies appellãdum ſit, Rebuf. & Scacc. *q.12. n.*67. Et generalitèr dicendum eſt, quòd à quacunque ſententia, quamuis talis ſit, quod in rem iudicatam tranſire non poſſit, intra decẽdiũ eſt appellandũ, Abb. *in c. tua nobis, n. 7. de appel.* Maran. concordantes referens, & Scacc. *n.* 67. Et hinc eſt, quòd quamuis indubitatum ſit, ſentẽtiam notoriè nullam in rem iudicatam nunquam tranſire, Bertaz. Scacc. & Guaz. *defen.35. c.24. n.4.* nihilominus, ab ea, intra decendium appellari debet, aliàs ſuccumberet appellans, Abb. Card. Alex. Franch. Io. Andr. & alij communitèr, *in c. dilecto, de appell.* Vant. & Scacc. *n.* 59.

Quid in grauamine ſucceſſiuo?

9. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt non procedat in grauamine ſucceſſiuo; Appellandi enim tempus in tali grauamine nunquã currit, cum grauamen ſemper perſeueret, & conſequentèr ſemper appellans dicitur eſſe intra decẽ dies, ad appellandum, a iure conceſſos, ita Rot. *deciſ. 4. aliàs 54. de reſtit. ſpoliat. in antiq.* Franch. Felyn. Iaſ. Specul. & Far. *in fragm. crim. lit. A. n.*236. vbi ait, quòd quandò quis eſt damnatus ad carceres, triremes, vel exilium, quandocumq; etiam poſt decem dies appellare poteſt, cum grauamen ſucceſſiuum ſit, & de obſeruantia teſtatur; Subſcribũt huic limitationi Gom. Marſil. & Guaz. *defenſ. 36. c. 1. n. 5.* Donec durat grauamen, Bal. Caſtrẽ. Lancel. Scacc. & alij, *q.12. n.*145.

Vt in pœna carceris.

A qua appelletur à præſenti detentione.

10. Sed appellãs ſit benè cautus, vt non appellet ex cauſa grauaminis de præterito, puta dicendo, appello à ſententia lata, qua damnatus fui ad carcerem, quia tunc ſi decem dies poſt ſententiam tranſacti eſſent, appellatio non valeret; Sed appellet ex cauſa grauaminis de præſenti, puta dicendo; Appello à præſenti detentione in carcere; Et appellatio etiam poſt decendiũ tenebit, Franch. & Scacc. *n.*147.

An à conductione ad carceres poſſit appellari?

11. Nota hic obitèr, quòd licèt de iure à conductione ad carceres poſſit appellari, hoc non practicatur, nec de conſuetudine recipitur, Clar. *q.46. n. 2.* Guaz. *defen. 36. c. 1. in fin.* Et ideò quandò quis præcedente decreto interlocutorio, dum ad carceres ducitur, ſeu dum carceratur, appellat, non eſt relaxandus, quouſque per Iudicem, ad quem ita mandetur, Bald. quem ſequitur Ang. *in l.2. n.27. ff. de appel.* quia in appellatione ab interlocutoria, non eſt prohibita innouatio, (dato quod hæc innouatio eſſet) donec à Superiore inhibitum ſit, ſecundùm citatos proximè DD. quos ſequuntur Lancel. Guid. Pap. & Scacc. *q. 17. lim. 47. mem. 1. nu.* 161. immò quando Reus, in carcere detentus, de crimine cõdemnatur, licèt à condemnatoria appellet,

Quid ſi carceratus appellet, petẽs relaxari?

prodeſſet, communiſque fieret, nomen vnius ex ipſis exprimere ſufficeret, Bellaper. Ruyn. Scacc. & alij, *vbi ſup.*

Nomen Iudicis à quo.

3. Debet 2. appellatio continere nomen Iudicis, a quo, Bar. vbi ſupra, Franch. Lancel. & alij, cum Scacc. *n.* 43. Sed quamuis nomen tantùm Dignitatis Iudicis contineret, puta, Epiſcopi Fanenſis, ſeu Prouincialis N. Marchiæ, hoc ſufficeret.

Sẽtẽtiam a qua appellatur.

4. Appellatio debet 3. ſententiam continere, à qua appellatur, Franch. Lãcel. & Scacc. cum alijs, *de appell. q.* 4. *n.* 55. At quocumque modo de certa appareat ſententia, ſatis erit, Bar. *in l.* 1. *§. fin. n.* 7. Franch. & Scacc. *n* 52.

Diem appellationis.

5. Præterea 4. exprimendus eſt dies, in quo appellatio interponitur, vt, an intra legitima tempora appellatum ſit, appareat, Gail. Ruginel. & Scacc. *n.* 57.

Appellatio in ſcriptis, debet eſſe.

6. Tandem 5. appellatio à ſententia diffinitiua in ſcriptis eſſe debet, de ſubſtantia enim appellationis eſt ſcriptura, Contard. Franch. & alij, quos ſequitur Scacc. *n.* 1. Burſat. Coſta, & Guaz. cum cõcordant. *defen.* 36. *c.* 19. *nu.* 1. *& eſt tex. in l.* 1. *§. fin. ff. de appel.*

Quid dũ lapſo tẽpore appellatur, A ctuario ſcribẽte?

7. AMPLIATVR 1. 5. ſubſtantiale; Vt non ſatis ſit, quòd appellans, aliquo tempore elapſo poſt latam ſententiam, oretenus dicat, appello, &c. quamùis verbo pronunciato, ſtatim Notarius appellationẽ in ſcriptis redigeret, Franch. & Scacc. concordantes referens, *n.* 5. Marſ. & Guaz. *d. n.* 1.

8. AMPLIATVR 2. 5. ſubſtantiale; Vt procedat etiam in interlocutoria, vim diffinitiuæ habente, Guid. Pap. & Scacc. *n.* 2. Et de iure Canonico, in omni interlocutoria, Bal. Bar. & Scacc. *n.* 9.

Quid in interlocutoria?

Admiſſa ſinè ſcriptis tenet appellatio.

9. LIMITATVR 1. ſubſtantiale 5. Vt appellatio ſinè ſcriptis teneat, quandò Iudex a quo, illam admitteret, Contard. Franch. Gemin. & Scacc. *de appell. q.* 4. *n.* 18.

Quid ſi in continẽti appellet?

10. LIMITATVR 2. ſubſtantiale 5. Vt non procedat, quandò ſtatim lata ſententia appellatur, quòd poteſt fieri viua voce, abſque eo quòd ſcriptura porrigatur, tamèn in actis id Notarius ſcribat, Frãch. Papien. & Scacc. cum alijs, ab eo relatis, *n.* 15. Et quandò quis incontinenti poſt ſententiam appellat, ſufficit, quòd tantummodò dicat; Appello; Caputaq; & Scacc. *n.* 40. Et ex hoc limitantur ſingula quinque ſubſtantialia in Regula 1. propoſita, Statim autem, in hoc caſu, dicitur, quòd ſit, dum Iudex a tribunali non receſſit, Bar. qui de communi obſeruantia teſtatur, Gemin. Specul. & Scacc. *n.* 16.

An, & quæ ſcriptura requiratur intèr Regulares?

11. LIMITATVR 3. ſubſtantiale 5. Vt non procedat in cauſis Regularium, in quibus, vt probatum eſt ſupra, *q.* 8. *n.* 3. proceditur ſummariè, &c. in ſummarijs autem ſcriptura de ſubſtantia non eſt in appellatione, Franch. & Scacc. *n.* 10. & 11. Sicut nec libellus in ſcriptis datur in cauſis ſummarijs, in quibus proceditur ſinè figura iudicij, Scacc. concordantes remiſſiuè citans *d. n.* 11. vbi cum ijſdem ait; in cauſis enim ſummarijs remiſſa ſunt omnia ſubſtantialia ordinis iudicialis; & conſequentèr ſcriptura appellationis remittitur, quæ eſt

libel-

libellus ſecundæ inſtātiæ, Franch. Ruginel. & Scacc. *n.38.*

Opinio Authoris.

12. Sed ego in hoc concluderem, ſicut probatum eſt *ſup. q.19.n.4. &* 5. de denunciatione iudiciali, quòd licèt melius ſit, vt etiam apud Regulares appellatio in ſcriptis porrigatur, ſufficiat tamen, vt verbalitèr proponatur, dummodò Notarius, dum interponitur, in ſcriptis eam redigat, quià, vt obſeruat D.Thom. 2.2. *q.68. ar.2. in corpore,* ea quæ verbotenùs dicuntur, non redacta in ſcriptis, facilè à memoria dilabuntur, & vlterius circumſcripta omni ſcriptura, appellatio ex actis nō appareret, prout de Iure deberet.

Cōgruētia non ſubſtātia lia appellationis ſunt.

13. REGVLA 2. ſit. Non ſunt de ſubſtantia appellationis, primò verbum appello; 2. Nec expreſſio cauſæ grauaminis; 3. Nec nomen appellati; 4. Neque nomen Iudicis ad quem; Singula ſeparatim probanda hic erunt.

Verbum appello.

14. Non eſſe neceſſarium, licèt ſit congruum primùm, nempè, vt appellans vtatur hoc verbo, appello, ſed poſſe vti verbis æquipollentibus, puta, proclamo, vel prouoco, ſeu conqueror, aut ſimilibus, dummodò appareat de mēte proferentis, tenent Franch. & Scacc. *de appell. q. 4. nu.19.* & Natt. *conſ. 606. n.1. & 4.*

Expreſſa cauſæ in appellatione à diffinitiua,

15. Expreſſionem verò cauſæ, quòd eſt 2. non eſſe de ſubſtantia appellationis à diffinitiua, volunt Abb. & Franch. *in c. cum in Eccleſia, de appel.* Archid. Specul. & Scacc. *q.4.n.25.* vbi concordantes; & hoc procedit, tam de iure Ciuili, quam de iure Canonico, Contar. & Scacc. *nu.26.* Non tamen incongrua eſt expreſſio cauſæ, dummodò nō irrationabilis; Et idem procedit in interlocutoria habēte vim diffinitiuæ; Limita, vt requiratur expreſſio cauſæ in appellatione à ſententia diffinitiua ad correctionem; Item in appellatione ab executione; Pariter in appellatione à ſententia diffinitiua lata in cauſa commiſſa, appellatione remota; Sicut etiam in appellatione interpoſita a tertia diffinitiua, propter ſuum intereſſe, Franch. & Scacc. *n. 29.*

Limitatur hoc multipliciter.

Quid in interlocutoria?

16. Appellatio autem, à mera interlocutoria, debet eſſe cū expreſſione cauſæ grauaminis nominatim, Gemin. & Franch. *in cap.1. de appell.* Abb. Specul. & Scacc. *q.4. n. 30.* Vnde non ſatis eſſet dicere, appello, quia interlocutoria eſt iniuſta, & in ea grauatus ſum; Cum exprimi debeat grauamen, & iniuſtitia in ſpecie, Franch. & Scacc. *n. 33.* nec non Innoc. *in c. fin. de noui oper. nuncup.* Et quòd cauſa in ſpecie exprimi debeat, alias non teneat appellatio, voluerunt Maran. & Scacc. *d.n.30.* Nec ſufficit ſe referre ad acta, puta dicendo; Allego pro grauamine omnes cauſas, quæ colligi poſſunt ex actis, Rot. *deciſ.2. aliàs 7.* quæ incipit; *ſi appelletur, n.1. de appell. in nou.* Franch. Maran. & Scacc. *n.31.*

17. Niſi fieret relatio ad certam partem actorum, in quibus diceretur, de grauamine apparere, tunc enim grauaminis cauſa, in ſpecie expreſſa, dici poſſet, & ſufficeret, Rot. Bal. Franch. & Scacc. *nu.32.* Vel niſi ex inſpectione ſententiæ

con-

conſtaret de grauamine, puta, quia in ea exprimeretur cauſa reprobata á Iure, Franch. Scacc. & alij, *n.* 34. Seu niſi Iudex tali deferret appellationi, factæ ſinè cauſæ expreſſione, Franch. Gen in. & Scac. *q.* 4. *n.* 36. Et excipe etiam cauſas, in quibus ſummariè procedi poteſt, & in quibus appellatio ab interlocutoria valet etiam cauſa nõ expreſſa, Foller. Franch. & Scacc. *n.* 37. *& n.* 10. cum Ang. nec non, *n.* 11. vt apud Regulares; niſi obſtaret ius Canonicum nouum, vt dicetur *infra, q.* 150. *n.* 15.

Et apud Regulares.

18. Sed nota, quòd dum dictum, probatumq; eſt, cauſam in appellatione ab interlocutoria eſſe exprimendam, intelligi debet, vt cauſa ſit rationabilis, aliàs enim appellatio non valeret, Frãch. & Scacc. *ibidem*: & hæc doctrina ſemper habet locum in appellatione ab excommunicationis ſententia, quæ numquam diffinitiuæ æquiparatur, & ideò in ea cauſæ expreſſio requiritur, Franch. & Scacc. *n.* 30. *in fin.*

Cauſa rationabilis exprimatur.

19. Quo verò ad 3. non ſubſtantiale ſententiæ, in Regula 2. propoſitum: Nomen appellati, ſeu aduerſarij, non neceſſario continere appellationem, dixerunt gl. *in l.* 1. *§. fin. & ibi* Bar. *ff. de appell.* Franch. Lancel. Put. Specul. & Scacc. *n.* 40. *& eſt tex. in l. ſcio, in prin. ff. de appel.* Congrua tamèn eſt talis nominatio, præſertim cum nõ deſint, relati à Scacc. *ibidem*, tenentes appellatum in appellatione nominãdum eſſe.

Appellati nomé, an ſit exprimẽdũ?

20. Quo tandem ad 4. non ſubſtantiale in Regula 2. inſinuatum; Iudicis ad quem nominis expreſſionem non neceſſario fieri debere, tenendum eſt; Talis enim expreſſio ſubſtantialis non eſt; Ideoque valere appellationem, licèt in ea, nomen Iudicis ad quem, nõ exprimatur, voluerunt Ang. *in l.* 1. *§. ſi quis, ff. de appel.* & Scacc. *q.* 4. *nu.* 46. Et appellationem ſimpliciter interpoſitam, non expreſſo nomine Iudicis ad quem, valere, & factam intelligi ad Superiorem proximũ, tenẽt Ang. & Bar. *in l.* 1. *§. ſi quis, ff. de appell.* Alex. Archid. Bal. Socin. Maran. qui teſtatur de communi, & Scacc. *q.* 7. *n.* 4. qui idem probat, *n.* 12. in dicente, Appello ad Iudicem competentem; Et dicetur *infra, q.* 151. *n.* 1. De conſilio tamen exprimatur ad cauendas ambiguitates, cum talem expreſſionem neceſſariam eſſe, tenuerint Franch. Lancel. & Rebuff. à Scacc. relati, *q.* 4. *n.* 46.

Et Iudicis ad quem?

21. Neque obſtat, quòd cum, de Iure Canonico, poſſit appellari ad Papam, ad Legatum à Latere, & ad Patriarcham, omiſſis medijs, appelatio de hoc Iure videatur non valere, tamquam incerta, ad quem appelletur, vt tenent Card. Alex. & Franch. à Scacc. relati, *q.* 7. *nu.* 7. Quia reſpondetur, quòd hæc incertitudo tolletur, cum appellans proſequi cæperit appellationem, & coram certo Iudice, appellatum citare faciet, Rot. *deciſ.* 33. *aliàs* 209. *de appel. in nou.* & not. Scacc. *q.* 9. *n.* 1. *verſ. non recedam*; Quòd ſi appellans non proſequatur, competentem, quem maluerit appellatus, eligere poterit, Gundiſ. & Scac. *ibidem*.

Quid de iure Canonico?

22. Ani-

Digitized by Google

Declaratur.

22. Animaduerte pro maiori declaratione, quòd ille, qui, non ſpecificato nomine Iudicis ad quem, appellauit, ſed tantùm dixit, puta; Appello ad quem de iure, Poterit poſtea Iudicis nomen declarare, & non modo intra 10. dierum tempus, à lege datum ad appellandum, ſecundùm communem DD. de qua Scacc. *q.9. n. 8. verſ. contra*, ſed etiā intra tempus datum ad appellationem proſequendam, Bero. Gundiſ. & Scacc. *n.1. & nu.*8. vbi citat Rot. & ait, hoc verius eſſe, licèt nō ſinè controuerſia.

In appellatione alternatiua.

23. Hinc infertur 1. Appellationem alternatiuam ad Iudices competentes, puta, ab Epiſcopo, ad Archiepiſcopum, vel ad Papam, etiam ſine clauſula (Reſeruatæ optionis) validam eſſe, Rot. *decis.*33. *de appel. in nou.* Alex. & Scacc. *num.*8. quòd multò magis eſt verum, dum appellatio, cum d. clauſula optionis reſeruatiua, interpoſita fuit, Rot. *in d. deciſ.*33. Bero. Lancel. Specul. & Scacc. *n.1.* Quamuis, vt *ibidem* apparet, hic punctus non ſit ſinè controuerſia: Niſi appellans eligat antè legitima tempora appellationis tranſacta; Vel niſi in appellatione concurrat probabilis aliqua dubitatio Iuris, vel facti, ad quem ſit appellandum, tunc enim controuerſia ceſſaret, cum etiam de Iure Canonico, appellatio alternatiua, & generalis in his caſibus teneat, ſecundùm Card. Alex. & Franch. *in c. dilecti, de appel.* Ferrar. Gamb. Ruginel. & Scacc. *n.6.*

Seu copulatiua.

24. Infertur 2. quòd appellatio copulatiua, qua quis ad diuerſos appellat Iudices, valida eſt, & dum ad ſingulos illorum, quis legitimè appellare poteſt, ad ſupremum nominatorum appellatum intelligitur, vt ſi quis appellet ad Papam, & ad Legatum, appellatum ad Papam intelligitur, Archid. Gundiſ. & Scacc. *de appel. q.10. n.1. & 2. ver. quid dicendum*, vbi ait, appellationem talem valere, ſiuè appellans intra dies decem, ſiuè poſtea declaret, coram quo appellationē proſequi velit. Sed animaduerte etiam hunc punctum controuerſum eſſe, vt not. Scacc. *d. num.1.* Et pro oppoſita opinione, quòd appellatio ad diuerſos Iudices non valeat, *ibidem* inducit Franch. Io. Andr. & Specul.

25. Plura de hac q. diffusè agit Scacc. *de appel. q.4. 9. & 10.*

Qui poſſint, quinè appellare nō poſſint? Quæſtio 147.

Iniuſtè grauatus appelare poteſt.

1 REGVLA 1. ſit. Omnis iniuſtè grauatus appellare poteſt, Papien. Ruginel. Specul. & Scacc. *de appell. q.5. nu.1.* & eſt tex. *in c. vt debitus, de appel.* & tenent D. Tho. Sylu. Sayr. Valen. & Bouer. cum alijs, *in direct. p.3. c.2. verſ. cum igitur.*

Quamuis excōmunicatus.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt cum appellatio iudicialis ſit defenſio, Scacc. *n.6.* etiam excommunicato grauato concedatur, Franch. Specul. Scacc. cum concordantibus, *q.5. nu.5.* Qui & Procuratorem in cauſa appellationis conſtituere, & etiam per ſe proſequi poteſt, Butr. & Innoc. *in c. veniens, il 2. de teſtibus.*

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt

Digitized by Google

Quilibet nō prohibitus, appellare poteſt.

Vt cuilibet appellatio permiſſa cenſeatur, niſi in iure alitèr expreſsè ſtatutum reperiatur, *l. & in maioribus, & ibi* gl. & communitèr omnes DD. *C. de appel.* Viuian. *opin.* 55. *nu.* 1. *& ſeq.* vbi concordantes refert, & de cōmuni teſtatur, Ang. Specul. Lancel. & Far. alios etiam inducens, *q.* 101. *n.* 1. Et in tantùm verum eſt, cuicumq; licere in criminalibus appellare, vt nec renunciatio facta appellationi teneat, *l. addictos*, & ibi communitèr DD. *C. de appell.* Ang. Put. Lacel. Franch. & Far. *nu.* 20. vbi teſtatur de communi; Licèt Din. & Bar. relati à Far. *n.* 21. contrà ſentiant; quorum opinio poteſt procedere in delicto notorio, in quo verum eſt, renūciationem appellationis valere, Far. *n.* 22. Bal. Ang. & ad eum Aug. *de maleſ. in ver. præſente dicto Caio, &c. n.* 11. vbi hoc extendit ad caſum, dum Reus eſſet confeſſus, vel talitèr conuictus, quod negare nō poſſet.

Renunciatio appellationis, an teneat?

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt Procurator, qui habet mandatum, licèt tantum generale ad lites, non modo poſſit, ſed etiam, dū expedit, appellare teneatur, glo. *in l. vlt.* vbi ait, quod ita tenent omnes, *ff. an per aliū cauſ. appellat.* Ang. Caſtr. Specul. & Scacc. cum pluribus concordantibus, *q.* 5. *n.* 12. Non tamèn tenetur appellare, quandò iuſtè ſuccubuit, vel dum eſt in dubio, cū ſentētia, in dubio, iuſta præſumatur, Alex. Nat. & Scacc. *n.* 22.

An procurator appellare poſſit, & teneatur?

5. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt in cauſis criminalibus quilibet extraneus, etiam condemnato inuito, appellare poſſit, Farin. qui de communi, *q.* 79. *n.* 175. Franch. Specul. & Scacc. cum concordantibus, *q.* 5. *n.* 44. Licèt non habeat mandatum, Far. *q.* 79. *n.* 175. & Scacc. *eod. nu.* 44. Et poteſt proſequi appellationē, Far. *n.* 25. Ang. Fely. & Scac. *num.* 46. Siuè Reus ſit damnatus ad mortem naturalem, ſiuè ad membri mutilationem, ſiuè ad mortem ciuilem, vt ad perpetuum carcerē, Far. *q.* 101. *n.* 24. *in fin.* Scacc. cum alijs, *n.* 51. Immò quandò Reus reperitur in fortijs Curiæ, à quauis pœna appellare poteſt, & quilibet extraneus, etiam ſinè mandato, Guid. Pap. & Scacc. *n.* 52.

An extraneus, ſine mandato, appellare poſſit?

6. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt Regularibus, qui iniuſtè grauati ſunt, ad legitimum Superiorem appellatio denegari non debeat, iuxta decretum Sac. Congr. ſuper. Epiſc. & Regulares, *Anno* 1587. de quo Sorbus, *in compen. Priuil. mendic. verſ. appellare*, & not. Azor. Nauar. & Lez. *to.* 1. *cap.* 9. *num.* 7. vbi in comprobationem citat, *c. de priore, de appell.* & alia iura, & apud nos, hoc habetur, *in noſtris Conſtit. in c.* 10.

An Regulares appellare poſſint?

7. LIMITATVR Ampliatio 5. Vt Regularibus à ſuorum Superiorum correctione, quæ vt plurimum leuis eſſe ſolet, quæue ſecundùm Regularia inſtituta ſit ſi in ea modus non excedatur, appellare non liceat, cum in ea Superior, non vt Iudex, ſed vt Pater procedat, *c. ad noſtram, c. reprehenſibilis, & c. cum ſpeciali, de appel.* & not. Bouer. *in direct. p.* 3. *c.* 2. *ver. id quoque*, Scacc. *de appel. q.* 17. *lim.* 26. *nu.* 8. Rodr. *to.* 1. *q.* 29. *ar.* 1. & Lez. *to.* 3. *ver. appel. n.* 3. Caueant igitur Regulares à tali appellatione, nec non à quacumq;

A correctione Regulari?

cumq; alia à ſententia iuſta; iniuſtè enim appellantes, mortalitèr peccant, D. Tho. 2. 2. *q.69. ar.3.* Portel. & Lez. *to.3. ver. appel. n.8.* Vide tamen hic ſup. in tit. huius Trac. *n. 3.* Immò Chriſti, & tot Sanctorum exemplo, potius iniquum iudicium ſuſtinere eligant, quam ad appellationem, quamuis iuſtam deuenire. Et iuxta hanc limitationem declarandæ ſunt Apoſtolicæ, & Conciliares Conſtitutiones, dum appellare Regularibus prohibent, ita Sanch *lib.4. Decal. c.8. n.109. Rodr. to. 1. q.29. ar. 2.* Nauar. Azor. & alij, quos refert, & ſequitur Sanctor. *in exam. pœnal. diſtric. c.26. q.1. verſ. Reſp.4.* extra quos caſus Regularibus appellare licet, & eorum innocētiam defendere, qui naturæ legibus non renunciarunt, niſi in expreſſis in ſuis votis, & Regulis Sanctor. *ibid.*

Cōuictus appellare poteſt.

8. AMPLIATVR 6. Regula 1. Vt quilibet, etiam conuictus, regularitèr appellare poſſit, *l. 2. §. 1. vbi* gl. Bar. Cyn. & Caſtren. *C. quorum appel.* Viuian. *opin. 50. n. 5.* qui de communi, Chart. & Guaz. *defen. 36. cap. 11. n. 1.* Alber. Dec. Rom. Imol. & Far. cum concord. *q. 101. n. 131.* Butr. Lancel. & Scacc. cum alijs, *de appell. q.17. lim.4. n.72.* vbi teſtatur de communi, & recepta in praxi opinione; Quid autem dicendum ſit de conuicto, & confeſſo, ſeu de confeſſo tantùm, dicetur *infra hic, n 14. vſq; ad. 16.*

Limitationes primæ Regulæ remiſſiuè.

9. Poſsēt hic ſubnecti variæ limitationes Regulæ 1. puta, quòd non poſſit quis appellare ad Iudicem incompetentem, nec à Iudice ſupremo, neq; poſt 10. dies, neuè a quibuſdam ſentētijs; Sed ſuis locis opportunius de his materijs agetur in proximè ſequentibus quæſtionibus.

An cōtumax appellare poſſit?

10. Et in hoc loco, tantùm Limitatur Regula 1. vt verus cōtumax, nempè qui legitimè, & peremptoriè fuit citatus, & non comparuit, appellare non poſsit, Franch. Maran. Specul. & Scacc. qui plures concordantes refert, citans Rot. *q. 17. lim. 3. n. 1. 2. & 3.*

11. SVBLIMITATVR hæc Limitatio; Vt Rota fundata in æquitate Canonica admittat appellationem contumacis, præſertim intra 10. dies à ſententia lata, teſtatur Rot. *deciſ. 16. aliàs 364. in fin. de dolo, & contum. in nou.* quam referunt Fely. Ferret. Nicel. & Scac. *n. 12.* vbi ait, ita omni prorſus difficultate remota, ſeruari in Curia Romana; & in toto Statu Eccleſiæ; etiam vbi Conſtit. Marchiæ ſeruantur, contumaci appellare prohibentes, Scacc. *n. 13.*

Non grauatus appellare nō poteſt

12. REGVLA 2. fit. Non grauatus appellare non poteſt, Bal. *in l. vnica, n.7. C. nec lic. vna ead. cauſ.* Franc. Olac. & Scac. cum alijs, *de appel. q. 5. n. 94.*

Cōfeſſus, & conuictus appellare nō poteſt

13. Infertur 1. ex Regula 2. Confeſſum, & cōuictum appellare non poſſe, Viuian. Cyn. & Guaz. *defen. 36. cap. 11. n. 1.* gl. *in l. 2.* vbi Bar. Bal. Caſtren. & Salyc. *C. quorum appell. non recip.* & Scacc. qui de cōmuni teſtatur, *q. 17. lim. 4. num. 3.* quia ait Scac. talis non dicitur grauatus; Et ſi talis appellaret, poſſet Iudex ſuam exequi ſententiam, appellatione non obſtante, Guaz. *vbi ſupra,* Specul Lancel. & Scacc. *q. 17. lim. 4. n 4.* Boſſ. Clar. & Far.

Digitized by Google

concordantes ad ſaturitatem cumulans, *q.* 101. *n.* 14. intèr quos Couar. & Viuian. de communi teſtantur, & *ibidem, vſque ad finem capitis,* plures Ampliationes, & limitationes in propoſito ponit; immò Iudex, talem admittens appellationē, peccaret, Clar. Rolan. & Guaz. *n.* 4. Ang. & Scacc. cum concordantibus *d. n.* 3.

In quocunq; delicto. 14. AMPLIATVR illatio 1. Vt procedat in quocumq; delicto, gl. *in l.* 2. & ibi Bar. & Bal. *C. quorum appell. non recip.* Clar. Lancel. & Guaz. cum pluribus concordantibus, *defen.* 36. *c.* 11. *n.* 2. Viuian. qui teſtatur de communi, Franch. Saly. & Far. cum alijs, *q.* 101. *n.* 126. & in ciuili, & in criminali, vt tenent, & de cōmuni teſtantur, Ang. Card. Alex. Franch. & Scacc. *n.* 7. inducens Butr. Clar. Dec. Lancel. & plures alios, ita tenentes; Subſcribit Far. *q.* 101. *n.* 116. Licèt alij cōtra, relati à Scacc. *n.* 9. *ver. aduerte*; Intellige de conuicto, & confeſſo ſponte, Card. Alex. & Scacc. *n.* 11. ſecus ſi vi tormentorum, Scaccc. *n.* 17. Far. *q.* 101. *n.* 131. cum concordantibus; Niſi debito tempore ratificata confeſsio fuerit, quià tunc in noſtro caſu ſpontanea diceretur, & appellationem impediret, Bal. Caſtr. Franch. Lancel. Saly. Scacc. & Far. *q.* 101. *n.* 133.

Niſi inducat causā rationabilem. 15. LIMITATVR 1. illatio 1. Vt conuictus, & confeſſus rationabilem cauſam inducendo, appellare poſsit, Far. *q.* 101. *n.* 143. & Scac. *q.* 17. *lim.* 4. *n.* 15. vbi exemplificat, in dicente, ad ſui defenſionem occidiſſe, vel occiſum fuiſſe bannitum, qui impunè occidi poterat; Et hæc limitatio tūc maximè procederet, quandò appellans vlterius offerret, incontinenti rationabilem expreſſam cauſam probare, Scacc. *ver. declara nunc*, vbi hoc comprobat, talis enim grauatus dicitur.

16. LIMITATVR 2. illatio 1. Vt non procedat, quādò condemnatio excederet pœnam, à lege taxatam pro illo delicto, de quo Reus cōuictus, & confeſſus eſt; Vel quandò etiam pœna eſſet arbitraria, & in ea taxanda iniuſtè arbitratus eſſet Iudex; Et hoc procedit generaliter, in omnibus caſibus, in quibus appellatio in criminalibus, prohibita eſt: quandocunque enim in pœna excedit Iudex, à pœnæ exceſſu appellari poteſt, *c. nouit*, & ibi DD. *de appel.* Butr. Hoſtien. & Innoc. *in c. cum ſpeciali, de appell.* Lancel. Maſcar. & Far. *q.* 101. *nu.* 110. In his namq; caſibus, grauatus Reus dicitur. Vel condemnatio excederet.

17. LIMITATVR 3. illatio 1. Vt ſi Iudex, ad quem inhibeat, ab executione, Iudex à quo, ſuperſedere debeat, *c. Romana, §. ſin autem*, & ibi Archid. Franch. Hoſtien. & alij, *de appell. in* 6. Abb. Fely. Foller. & plures alij, quos cumulat, & ſequitur Farin. qui teſtatur de communi, *q.* 101. *nu.* 109. De conuicto tantùm, quid tenendum ſit, habetur *hic ſupra, n.* 8. Seu Iudex ad quem inhiberet.

18. Infertur 2. ex Regula 2. Vt cōfeſſus, licèt non conuictus, ſi condemnetur, grauatus non dicatur, vnde ſi appellet, eius appellatio nō impediet executionem, niſi in appellatione, aliquam cauſam offuſcantem, & excuſātem ipſam confeſſio- Cōfeſſus tātùm, in appellatione cauſam inferere debet.

Digitized by Google

feſſionem inferat; Puta, dicendo; ſe erraſſe in confeſſione, vel quod occidit ad ſui defenſionem, ita, Abb. Bal. Butr. Dec. Franch. Hoſtien. & alij, *in c. cum ſpeciali, §. porro, de appell.* Boſſ. *tit. de appel. n.* 27. vbi de communi, Chart. *de exeq. ſent. c.* 1. *n.* 71. & 72. vbi refert DD. teſtantes, hanc opinionem, tam de iure Ciuili, quam de iure Canonico, magis communitèr eſſe receptam, Alber. Foller. Viuian. & Farin. concordantes inducens, *quæſt.* 101. *num.* 157. Vbi ait, opinionem DD. ab eo citatorum, *n.* 150. aſſerentium, appellationem confeſſi tantum, ſuſtineri, procedere, dum in appellatione dicta cauſa inferitur; oppoſitam autem, nempè non ſuſtineri prædicti appellationem, quam ſectantur DD. ab eo relati, *n.* 154. quo ad effectũ ſuſpenſiuũ procedere, dum nulla talis cauſa in appellatione inſeritur.

Ad quid cauſa ſit exprimẽda?

19. Vnde nota hic 1. á confeſſo, ſed non conuicto in appellatione neceſſario cauſam inſerendam eſſe, non ad effectum, vt appellatio ſuſtineatur, quia etiam ſinè ea ſuſtineretur appellatio, & effectum deuolutiuum produceret; ſed ad hoc, vt ſententiæ executio impediatur, dictæ cauſæ expreſſio neceſſaria dicitur, Abb. Foller. Franch. Hoſtien. Imol. Carer. Maran. & Far. cum alijs concordantibus, *n.* 158.

Declarantur Conſtitutiones Marchiæ, & Pij V.

20. Nota 2. quod dum in Conſt. Marchiæ, *lib.* 6. *c.* 3. ſtatuitur, quod confeſſus tantùm, appellans, non audiatur, intelligendum videtur, quandò tantum confeſſus, confeſſionem non reuocat, vel, in appellatione probabilem, non adducit cauſam, cõfeſſionem excuſantem, puta, quod occiderit bannitum, qui impunè occidi poterat, vel quod ad ſui defenſionem fecit, ſeu quod erronea ſua fuerit confeſſio, ita Addens, *in d. c.* 3. & non diſſentit Far. *n.* 162. Vbi inſinuatur, eodem modo interpretari poſſe *Conſt. Pij V.* 180. quæ incipit, *ſicut accepimus*, in qua ſancitur, cõfeſſum tm̃ appellare non poſſe; Quæ tamẽ Conſtitutio, vt aduertit Chart. quem refert, & ſequitur Far. *q.* 101. *n.* 162. loquitur in condemnato ad pecuniariam pœnã; Vnde non eſt ad pœnam corporalem, ſeu capitalem extendenda, vt notat etiam Scacc. *de iudic. lib.* 1. *c.* 97. *n.* 123. De conuicto autem tantum, non confeſſo dictum eſt, *in hac q. n.* 8.

21. Plura de materia huius qu. Scac. Far. & Guaz. *loc. hic ſup. relatis*

Coram quo appellatio ſit interponenda; Quo tempore; Et quomodo in eodem tempore, & deinceps ſe gerere debeat ille, coram quo appellatio interpoſita fuit, appellatione pendente? Quæſtio 148.

Appellatio interponenda coram Iudice à quo.

1 REGVLA 1. ſit. Coram Iudice à quo appellatio interponi debet, Abb. *in c. ſuggeſtum, de appell.* Franch. Lancel. Maran. Surd. & Scacc. *de appel. q.* 6. *n.* 1. vbi citat Rot. & plures DD. concordantes; teſtaturq; de communi DD. quòd appellatio in præſentia Iudicis à quo ſit interponenda, & eſt tex. *in c. vt debitus, de appel.* Aliàs eſſet nulla, Socin. qui de communi, *conſ.* 39. *lib.* 4. Gram. concordantes inducẽs, *dec.* 36. *n.* 77. Frãch.

Lan-

Lancel. & Scacc. cum alijs, *n.6.*

Amplia-tur.

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt dum plures Iudices ſententiam tulerunt, coram omnibus, vel ſaltem maiori parte, appellandum ſit, Franch. Scacc. & alij, *n.2.*

Limitatur in appellatione coram honeſtis viris.

3. LIMITATVR Regula 1. Vt quandò non poteſt haberi Iudicis à quo præſentia: Vel dum quis ob iuſtum timorem coram illo appellare non audet, coram honeſtis viris, vel coram Iudice ad quem, appellatio ſit interponenda, Ferrar. Maran. & Scac. *q.6.n.*20. Viri autem honeſti ſint ſaltem duo, & duo pariter teſtes, Franch. Card. Alex. Surd. & Scacc. *n.* 23. De conſuetudine autem appellatio dicitur coram Iudice interpoſita, dum, etiam Iudice abſente, Notario cauſæ in eius Officio appellatio præſentatur; vt teſtatur Scac. *n.*40. Et quòd appellatio coram Notario abſque Iudicis præſentia poſſit interponi, voluerunt etiam Gram. Miſing. Marſil. Veſtr. & Guaz. *defenſ.* 36. *c.*1. *verſ. & poteſt.*

Vel corã Notario.

Appellãdum intra decẽ dies.

4. REGVLA 2. ſit. Intra decem dies appellatio interponi debet. Lancel. Specul. & Scac. *de appel. c.* 12. *n.* 2. vbi concordantes cumulat, & eſt tex. *in c. concertationi, de appell. in 6.* Et à die quidem latæ ſententiæ, dum Reus ad ſentẽtiam perſonalitèr citatus fuit, vel ad eã fuit præſens, Capic. Caputaq. Veſtr. & Scacc. *n.* 9. A die vero notitiæ ſententiæ, quandò Reus domi citatus fuit, Felyn. Lancel. Tiraq. & Scacc. *n.* 13. & tenuit Rot. *p.p. diuerſ. deciſ.* 55. *n.* 2. Et id tempus currit à primo momento decem dierum, vſq; ad vltimum decendij momentum, Bar. Felyn. Lancel. Maran. Saly. Specul. Tiraquel. & Scac. cum concordantibus, *n.* 49. Sed ex diſpoſitione *Bullæ Inn. VIII. datæ, idibus Ian.* 1587. ſatis eſt, appellare vltima die decendij, vſque ad extremum punctum diei, ante tempus noctis, vt declarant Veſtr. & Scacc. *c.*12. *n.* 53. *& ſeq.* Et hic ſtylus ſeruandus etiam eſt in omnibus Eccleſiaſticis curijs, ſecundùm Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſump.* 95. *n.*6. Et hæc, non modo in ciuilibus, ſed etiã in criminalibus ſententijs procedunt, Scacc. *n.*42. *in fin. & eſt tex. in l. addictos, C. de Epiſc. aud.*

5. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat, non modò in diffinitiua, ſed etiam in ſententia interlocutoria, Caſtren. *conſ.* 334. *n.*3. *lib.*1. Lancel. Maran. Saly. & Scac. *n.*84. & habetur, *in c. Romana, §. ſi vero, de appel. in* 6. Aliàs enim etiam interlocutoria, reſpectu partium, in rem iudicatam trãſiret, Franch. & Scacc. *vbi ſupra*; Ita vt, ad inſtantiam partis, non poſſit eam Iudex reuocare, Abb. *in c. cum ceſſante, n.*9. *de appell.* & Scacc. *n.* 96. Licèt ex ſe poſſet Iudex poſt decem dies interlocutoriam reuocare, Franch. Socin. Scacc. & alij, *n.*95. Et in hoc ſenſu, *ibìdem* dicitur, quòd reſpectu Iudicis ſententia in iudicatum non tranſit.

Etiam ab interlocutoria.

6. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt intra decem dies debeat appellari, vel proteſtari coram honeſtis viris, Franch. & Scacc. *n.* 107. ſeu coram Iudice ad quem, Scacc. *nu.* 37. quòd intellige iuxta declarata, *in hac q. n.*3.

Saltẽ corã honeſtis viris, vel iudice ad quẽ

Vt

Alias ſententia in iudicatũ tranſit.

7. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt lapſis decem diebus, ipſo iure, & abſq; Iudicis declaratione, ſententia in rem iudicatam tranſeat, *c. quod, de ſent. de re iud.* Maran. & Scac. qui de cõmun. *q.6.c.12.n.*143

A quacũque ſententia appellandũ intra decendium.

8. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt quamuis ſententia eſſet manifeſtè, & euidentèr iniqua, quæ in rem iudicatam non tranſit, ſecundùm Bald. Dec. Tuſch. Vant. & Guaz. concordantes inducens, *defenſ.35. c.23. verſ. quæ*; Ab ea tamen intra decem dies appellãdum ſit, Rebuf. & Scacc. *q.12. n.*67. Et generalitèr dicendum eſt, quòd à quacunque ſententia, quamuis talis ſit, quod in rem iudicatam tranſire non poſſit, intra decẽdiũ eſt appellandũ, Abb. *in c. tuæ nobis, n. 7. de appel.* Maran. concordantes referens, & Scacc. *n.* 67. Et hinc eſt, quòd quamuis indubitatum ſit, ſentẽtiam notoriè nullam in rem iudicatam nunquam tranſire, Bertaz. Scacc. & Guaz. *defen.35.c.24.n.4.* nihilominus, ab ea, intra decendium appellari debet, aliàs ſuccumberet appellans, Abb. Card. Alex. Franch. Io. Andr. & alij communitèr, *in c. dilecto, de appell.* Vant. & Scacc. *n.* 59.

Quid in grauamine ſucceſſiuo?

9. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt non procedat in grauamine ſucceſſiuo; Appellandi enim tempus in tali grauamine nunquã currit, cum grauamen ſemper perſeueret, & conſequentèr ſemper appellans dicitur eſſe intra decẽ dies, ad appellandum, a iure conceſſos, ita Rot. *deciſ. 4. aliàs* 54. *de reſtit. ſpoliat. in antiq.* Franch. Felyn. Iaſ. Specul. & Far. *in fragm. crim. lit. A. n.*236. vbi ait, quòd quandò quis eſt damnatus ad carceres, triremes, vel exilium, quandocumq; etiam poſt decem dies appellare poteſt, cum grauamen ſucceſſiuum ſit, & de obſeruantia teſtatur; Subſcribũt huic limitationi Gom. Marſil. & Guaz. *defenſ. 36. c. 1. n.* 5. Donec durat grauamen, Bal. Caſtrẽ. Lancel. Scacc. & alij, *q.12. n.*145.

Vt in pœna carceris.

A qua appelletur à præſenti detentione.

10. Sed appellãs ſit benè cautus, vt non appellet ex cauſa grauaminis de præterito, puta dicendo, appello a ſententia lata, qua damnatus fui ad carcerem, quia tunc ſi decem dies poſt ſententiam tranſacti eſſent, appellatio non valeret; Sed appellet ex cauſa grauaminis de præſenti, puta dicendo; Appello à præſenti detentione in carcere; Et appellatio etiam poſt decendiũ tenebit, Franch. & Scacc. *n.*147.

An à conductione ad carceres poſſit appellari?

11. Nota hic obitèr, quòd licèt de iure à conductione ad carceres poſſit appellari, hoc non practicatur, nec de conſuetudine recipitur, Clar. *q.46. n. 2.* Guaz. *defen. 36. c. 1. in fin.* Et ideò quandò quis præcedente decreto interlocutorio, dum ad carceres ducitur, ſeu dum carceratur, appellat, non eſt relaxandus, quouſque per Iudicem, ad quem ita mandetur, Bald. quem ſequitur Ang. *in l.2. n.27. ff. de appel.* quia in appellatione ab interlocutoria, non eſt prohibita innouatio, (dato quod hæc innouatio eſſet) donec à Superiore inhibitum ſit, ſecundùm citatos proximè DD. quos ſequuntur Lancel. Guid. Pap. & Scacc. *q. 17. lim. 47. mem. 1. nu.* 161. immò quando Reus, in carcere detentus, de crimine cõdemnatur, licèt à condemnatoria appellet,

Quid ſi carceratus appellet, petẽs relaxari?

let, petens, appellatione ſtante, relaxari à carceribus, relaxãdus non eſt, Lancel. Specul. Vital. & Scacc. *n.*162. Nec iſta eſſet innouatio, ſed potius excarceratio, innouatio diceretur, Lancel. & Scacc. *vbi ſup.* & hoc procedit, quamuis pœna cõdemnationis eſſet, quòd Reus in pœnam, in carcere detineretur, Bald. Lancel. Maran. & Baiar. ad Clar. *q.*46.*n* 6. De appellante carcerando, ob ſuſpectum fugæ, dicetur, *infra, q.*154.*n.* 9.

A declaratoria, quod legitimè Reus fuit carceratus, debet appellari intra decendium.

12. SVBLIMITATVR 1. Limitatio 1. Vt non procedat, quandò quis legitimè declaratur affectus illo ſucceſſiuo grauamine, puta, dum declaratur, quòd Reus legitimè fuit carceratus, quia ab iſta declaratoria, intra decem dies, à tempore declarationis, Reus appellare debet, Franc. Grauat. Lancel. Ruginel. & Scacc. *n.* 146.

Quid in conſentiente grauamini?

13. SVBLIMITATVR 2. limitatio 1. In eo, qui conſenſit, ſaltem tacitè, ſucceſſiuo inflicto grauamini (puta fideiuſſores dando de redeundo ad carceres, ſic enim tacitè carcerationi conſentitur) Soc. *conſ.* 113. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 3. Bart. Scacc. & alij, *n.*147. immò conſequentèr talis appellare, nec intra decem dies poſſet, propter dictum conſenſum præſtitum, Ruginel. & Scacc. *d. n.*147.

Vel in ſententia per dolum lata?

14. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt à ſentẽtia, per dolum lata, poſt dies decem appellari poſſit, talis enim ſententia, in rem iudicatam, nunquam tranſit, Contar. *in l. vnica, lim.* 10.*n.*7.*C. de momen. poſſ.* & Scacc. *q.*17. *lim.*47. *mem.*1. *n.*162.

15. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt impoſſibilitas, ſeu difficultas excuſet à mora, ita vt, poſt decem dies, appellari poſſit, Caſſad. *deciſ.* 6. *n.* 1. *de appel.* Lancel. & Scacc. cum cõcordantibus, *n.*163. *&* 167. Dummodò interuenerit proteſtatio, de impedimento, debito tempore, Scacc. *n.*168.

Seu interueniente impedimento?

Siuè in alijs remedijs?

16. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt procedat in appellatione, non autem in alijs extraordinarijs remedijs; vnde poſt decem dies, quis de nullitate dicere poteſt, vſque ad 30. annos, Bald. Franch. Maran. Scacc. & alij, *q.* 19. *remed.* 1. *concl.*7. Item poſt dictos decem dies, Iudicis officium implorari poteſt, Rebuf. & Scacc. *q.*12. *n.* 173. Et idem dicendum eſt, de petitione reſtitutionis in integrum, Soc. *conſ.* 299. *n.* 4. *lib.*2. Scacc. *q.*19. *remed.* 2. *n.* 3. *& eſt tex. in l.* 1. *C. ſi aduer. rem. iudic.*

Aut ab excõmunicatione

17. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt non modò poſt decem dies, ſed quandocunque poſſit appellari ab excommunicatione, quæ nunquam in rem iudicatam tranſit, Franch. & Scacc. *queſt.*17. *lim.* 47. *mem.* 1. *num.*151.

Appellatione pẽdente nihil innouetur.

18. REGVLA 3. ſit. Iudex poſt latam ſententiam, & appellationem interpoſitam, tempore pendente ad appellandum, ita gerere ſe debet, vt nihil innouet, cum de Iure nihil innouare poſſit, Lancel. diffusè ponens Ampliationes, & Limitationes, *de attent. cap.*12. *in præfat.* Guaz. *defenſ.*36. *c.*28. *nu.*1. Quòd procedit, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, Boſſ. qui ex Felyn. teſtatur de communi, Ang. Bar. Imol. & Farin. plures concordan-

Digitized by Google

dantes inducens, *q.*101.*n.*2.*&* 3.

Iudex innouans punitur.

19. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt Iudex poſt legitimam appellationem innouans, ſuam exequendo ſententiam, puniendus ſit: Et quidem, de iure Ciuili pœna erit illa, de qua Scacc. *q.* 13. *n.* 100. & Far. *q.*101.*n.*5. De iure vero Canonico (quòd inter Eccleſiaſticos ſeruandum eſt) ſi cauſa ſit ciuilis, pœna eſt arbitraria, Franch. Maran. & Scacc. *q.*13.*n.*101. Si vero cauſa ſit criminalis, pœna erit deportationis, dum Iudex non modo non admittit àppellationem, ſed etiam ad executionem procedit, Franch. Maran. Boer. Lancel. & Scacc. *d. n.*101. Si verò tantùm non admitteret, ſed ad executionem non procederet, mitiùs puniretur, Lancel. & Scacc. *nu.* 103. At legitimæ appellationi ad Papam non deferẽs, cum literis Ordinarij ad curiam puniendus mittitur, *cap. de priore, de appell.* & not. Scacc. *nu.*101. Iudex enim ob reuerentiam Superioris, etiam in dubio, tali appellationi deferre debet, Contard. & Scacc. *d. n.*101.

Cautela.

20. Ceſſarent tamen pœnæ in propoſita Ampliatione indicatæ, dum Iudex non admittendo, vſus eſſet clauſula (niſi ſi, & quatenus) quia tunc appellatio, pro reiecta, ſimpliciter non haberetur, Contard. *in l. vnica, q.*19.*n.*6.*C. de momen. poſſ.* & Guaz. *q.*17.*lim.*6.*mem.* 7.*n.*100.*verſ. ſubdeclara.* Prædicta enim clauſula, ſeu alia ſimilis, puta (Admiſſit ſi, & in quantum, &c.) ſeu (Quatenus de iure tenetur, aliter non) operatur, vt caſu, quo appellatio admitti debeat, admiſſa

Clauſula (admiſit, ſi & in quãtum) quid operetur.

cenſeatur, & non alitèr, Roman. *conſ.*501. Bar. Bal. & Fely. quos refert, & ſequitur Sanctor. *in exam. pœnal. diſtric. c.*26.*q.*4 *verſ. Reſp. admiſſam*; & eſt cautela Iudicum, ne in pœnas incidant; At cum dictis clauſulis, appellatione admiſſa; ſi procederet Iudex, nullus eſſet proceſſus, vt tenent communitèr DD. teſte Rom. *vbi ſup.*

21. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt non modò procedat, dum eſt certum, appellationem admittendam eſſe, Franc. Io. Andr. & Scacc. *q.*10.*n.*6. Sed etiam dum eſt dubiũ, cum appellatio in dubio admittenda ſit, Franch. Specul. Tiraq. & Surd. Superſedendum, & nihil innouandum, Specul. & Scacc. *q* 17. *ampl.*16.*n.*60. vbi alios concordãtes inducit: Licèt enim antè appellationem in dubio pro iuſtitia ſententiæ præſumatur, tamẽ poſt appellationem hoc non procedit; in principio namque appellationi fauendum eſt, præſumendumque, quòd iuſta ſit, ſententia verò iniuſta; In medio eſt vtrique æqualitèr fauendum; In fine verò fauendum eſt ſententiæ, & in dubio pro ſententia iudicandum eſt, Franch. qui benè declarat, *in c. de priore, n.* 2. *de appell.* & Scacc. *n.*65.

In dubio appellatio admittenda.

22. Quamuis verum ſit, quòd, ſi notoriè pateret, appellationem nullam, vel iniuſtam eſſe, & conſequentèr non tenere, Iudex à quo eam admittere non deberet, Io. Andr. *in c. Paſtoralis, n.* 11. *de offic. Deleg.* Specul. & Scacc. *q.*11.*n.*6. Et idem Iudex à quo, dum appellatio talis eſt notoriè, ad ſuæ ſententiæ exècutionem, appellatione,

Sed notoriè iniuſtam, reijcienda, & ſententia exequenda.

Nnnn non

non obſtante, procedere poteſt, Io. Andr. vbi ſupra, Franch. Specul.& Scacc.cum concordantibus, *q.11.n.11.*& tenuit Rota, *deciſ.35. aliàs 234. de appell. in nou.* Circumſcripta tamen notorietate, licèt Iudex à quo appellationem non admittat, nihilominus aliquid innouare non debet, à Iure enim innouatio inhibetur, Specul.& Scac. *n.10.* & eſt tex. *in l. 1. & ibi DD. ff. nihil innou. appell. interp.*

Plura appellatione pēdente fiunt ſine innouatione à Iudice à quo.

23. LIMITATVR, ſeu declaratur Regula 3. Vt, ſinè innouatione, ſineq; labe attentatorum, plura Iudex à quo, appellatione pendēte, præſtare poſſit, ad faciliorem appellationis exitum tendentia, Guaz. *defen. 36. c.28.n.1. iuxta c. cum teneamur, & ibi* Franch. *de appell.* Specifico prædicta, quæ Iudex poteſt, & ſæpè etiam debet præſtare, appellatione pendente.

Vt cognoſcere, an appellationi ſit deferendum?

24. Primum, quod Iudex à quo, poſt appellationem, poteſt, & debet præſtare, eſt cognoſcere, an appellationi ſit deferendū, Franc. *in c.ad audientiam, n.2. de appel.* Specul.& Scacc. qui teſtatur de communi, *q.10.n.1.* Scilicet, an appellatio legitima ſit, cui deferre debeat, vel friuola reijciēda? Franch. vbi ſup.& Scacc. *n.2.* Et conſequētèr, an appellatio talis ſit, propter quam ab executione, vel ab vlteriori proceſſu ſuperſedere debeat? Contard.& Scacc. *nu.2.* *Nota.* Sed animaduerte, quòd dictam cognitionem Iudex à quo habere debet, ad ſui tantùm inſtructionem, non autem ad pronunciandum, an iuſta, legitima, & admittenda appellatio ſit? hoc enim non ad Iudicem à quo, ſed ad Iudicē ad quem, de iure ſpectat, Franch. vbi ſupra Cōtard.& Scacc. *q.10.n.3.* Et propterea Iudex à quo, ita debet pronunciare; Admitto, vel non admitto; Quod eſt quid facti, ad eum ſpectans; Non autem debet dicere; Admittendam, vel non admittendam appellationem, hoc enim eſſet quid iuris, ad Iudicem ad quem pertinens, Franch. *in c.conſtitutus, n.19. de appell.* & Scacc. *n. 4.*

Quomodo pronũciare debeat?

Quomodo cognoſcatur, an admittēda ſit appellatio?

25. Ad agnoſcendum autem, an appellatio ſit legitima, & admittenda, vel non? conſideret Iudex a quo, an vt illegitima illa appellatio ſit expreſſa in iure, & declaratum recipiendam non eſſe? alias eſſet admittenda, etiam in caſu dubio, ita vt nihil debeat innouari, Contard.& Scacc. *q.11.n.8.* In caſibus verò, in quibus appellatio nō admittitur de iure, ſine cauſæ expreſsione; Conſideret Iudex a quo, an cauſa expreſſa in appellatione, ex actis conſtet? non .n. ſufficit, vt exprimatur, niſi probetur, Cōtard.& Scacc. *n. 8.* & an vt legitima ſit expreſſa in Iure not. prædicti DD.

Iudex à quo ſuā exequitur ſentētiā, dum appellatio non fuit proſecuta.

26. Secundum, quòd Iudex à quo, poſt interpoſitā appellationē, præſtare poteſt, & debet, dū in termino aſsignato, proſecutio non fuit facta, eſt, vt faciat exequi ſuam ſententiā, Frāch. Rebuf. Veſtr.& Scac. *q.11.n.166.* vbi ex Mādoſ. ait, quòd idem Iudex pronunciabit cauſam deſertam, & ſentētiam exequetur.

plura circa apoſtolos præſtare poteſt.

27. Tertium, quod præſtare poteſt Iudex, à quo, poſt legitimam interpoſitam appellationem, eſt in ordine ad apoſtolos, circa quos plurimæ ſtatuendæ ſunt cōcluſiones.

28. Con-

Apoſto-los poſtulatos exi bet. 28. Concluſio 1. ſit. Iudex à quo, poſt legitimam interpoſitam appellationem, poſtulatos apoſtolos exhibere poteſt, & debet, *c.1.& c. vt ſuper, de appell. in 6.* Immò, dum Iudex appellationi detulit, etiam ſi apoſtoli non petantur, eos tradere tenetur, Anchar. Franch. Gemin. & Scacc. *q. 13. n. 37.* Si verò nõ detulit Iudex appellationi, apoſtolos dare tenetur, ſi petiti fuerint, Franch. Gemin. & Scacc. *n. 42.* in hoc enim 2. caſu, apoſtoli ab appellante ſunt petendi, alias eos Iudex dare non tenetur, Franch *in c.1. n.3. de appell. in 6.* Abb. & Scac. *q.2. n.40.* & eſt *tex. in c. ab eo, tit. eodẽ*; Et non modò apoſtoli ſunt petendi, ſed iuxta ius antiquũ, pluries, & inſtantiſſimè peti debent, Lancel. & Scac. cum alijs, *q. 13. n. 25* & eſt *tex. in d. c. ab eo, & in l. vnica, ff. de libell. dimiſſ.* licèt hodiè ſufficiat, quòd, vnico contextu, fiat iſta petitio, Callan. & Scac. *q. 13. n. 26.* Rot. *deciſ 46. aliàs 351. de appell. in nouiſ.*

Nõ tamẽ tenetur ſtatim dare. 29. At in vtroq; propoſito caſu, nempè, ſiuè appellationi detulerit Iudex, ſiuè non detulerit, apoſtolos incontinenti dare non tenetur; cũ lex ei, ad deliberandum, dies triginta concedat, an appellationem debeat, vel non debeat admittere? Lancel. Veſtr. & plures alij, quos ſequitur Scacc. *q. 13. n. 42.* vbi ait, hoc eſſe indubitatum, cum ita ſtatuatur, *in c. ab eo, de appell. in 6.* Sicut è contrà, nec eſt neceſſarium, vt Reus in ipſa appellatione apoſtolos petat, ſed eos ſeparatim petere poteſt intra terminum iuris, nempè triginta dierum, gloſ. Franch. & Gemin. *in c. ab eo, de appell. in 6,* Specul. & Scacc. qui concordantes inducit, *q. 13. n. 28.* Sed ſi intra dies 30. non petantur, renunciatũ appellationi reputabitur, *d. c. ab eo,* vbi gl. & Gemin. & not. Specul. & Scacc. *c. 13. n. 24.* vbi citat Rotam, & teſtatur de communi; Et iterũ, *in d. n. 28.* Inducens Bart. & cum Maran. ait, quòd aliàs appellatio deſerta efficeretur. Cautius tamen eſt; vt in ipſa appellatione inſtantèr, vt ſolet, apoſtoli petãtur, Bar. Franch. & Scacc. *d. n. 28.* Quid si intra debitũ tempus non petantur? Conſiliũ.

Item poteſt Iudex intra 30. dies reſpondere de apoſtolis, & terminũ præfigere ad redeundum pro ipſis. 31. Concluſio 2. ſit. Iudex à quo, vſq; ad 30. dies ſibi conceſſos, expectare non tenetur, ſed poteſt, ſi velit, citius reſpondere de apoſtolis, & præfigere appellanti competentem terminum ad redeũdum pro ipſis, eius arbitrio, Maran. Grauat. Veſtr. & Scacc. *q. 13. n. 44.* vbi citat Rot. Et non redeundo pro apoſtolis in termino præfixo, appellatio efficeretur deſerta, Franc. Maran. & Scac. *n. 49.* immò non ſufficeret rediiſſe in termino præfixo, ſed etiã requiritur, vt habeantur apoſtoli, & ſi non darẽtur deberet fieri proteſtatio contra Iudicem, aliàs appellatio efficeretur deſerta, Maran. & Scacc. *n. 52.* Et dum pendente termino Iuris, vel alio dato ad redeundum pro apoſtolis, impetraretur Iudex appellationis, cõmiſſio non teneret, ſecundùm veriorem, Veſtr. Scacc. & alij, *q. 13. n. 74.* & omnia interim geſta, ſiuè a parte, ſiuè à Iudice à quo, ſiuè à Iudice ad quẽ, eſsẽt attẽtata, & nulla, Lancell. & Scac. *n. 76* Qui ſi interim impetretur Iudex appellationis?

Quando incipiant currere 30. dies? Prædicti autem 30. dies incipiunt Iudici currere a die ſententiæ, *l. Iudicibus, C. de appell.* & not. Scacc. *n.* 84.

84. In appellante verò eſt controuerſia, de qua Scacc. *n.*83. qui concludit, *n.* 84. quòd dum pars eſt citata perſonalitèr, currit ſpatium, vt in Iudice; Si verò non fuerit citata perſonalitèr à die ſententiæ, vel ſaltem, (& hoc eſt indubitatum) à die appellationis. In praxi verò, communitèr obſeruata, omnibus currit dictum tempus, à die interpoſitæ appellationis, vt ait, *ibidem*, Scacc.

Item præfigere poteſt terminum appellãti ad ſe præſẽtandum corã Iudice ad quẽ cum apoſtolis.

32. Concluſio 3. Dum Iudex apoſtolos dimiſſorios, appellanti dat, præfigere ei poteſt terminũ competentem, ad ſe præſentandum cum apoſtolis coram Iudice appellationis, Franch. Rebuf. & Scacc. *q.*13.*n.*87. & dum terminus eſt cõpetens, ſi intra illum appellãs, non ſe præſentet, appellatio deſerta efficeretur, probat Scacc. *q.* 14. *n.* 5. Et nõ ſufficeret ſemel Superiorem adire pro commiſſione impetranda, & eum impeditum eſſe, niſi perſeueret impedimentum, Alex. Butr. Gram. & Scacc. *d. n.*5. Nec Iudex à quo, terminum præfixum, prorogare poteſt, Guid Pap. quem ſequitur Lancel. *trac. de atten. p.*2. *c.*12. *lim.*13. *n.*6. *to.*5. & Scacc. *q.* 13. *n.*87. Sed ſi à Iudice à quo, terminus non præfigatur, appellans habet ſpatium vnius anni ad appellationem proſequendam, & ad faciẽdum committi cauſam appellationis, Franch. *in cap. oblatæ, n.*4. *de appell.* & Scacc. *q.*14. *n.* 1. Et ex cauſa habet biennium, Bal. Card. Alex. & Scacc. *d. n.*1. & dicetur diffuſius infra, *q.*153. *nu.*1. 2. 3. *&* 8. *vſque in finem.*

Quid ſi terminus nõ præfigatur?

33. Concluſio 4. Non modo poteſt, ſed, requiſitus Iudex à quo, dare debet apoſtolos, aliàs puniendus eſſet, Gemin. & Scacc. *q.*13. *n.*100. Et ſecũdùm veriorem opinionem, in diffinitiua non dando apoſtolos, ſed procedens ad vlteriora, attentaret, & ipſo iure nullitèr faceret: In interlocutoria verò, ſi appellans obtinuerit, proceſſus retractabitur, aliàs non, Franch. Gemin. & Scacc. *n.*91. *verſ. prima opinio, & verſ. non diſcedas.*

Item poteſt, & debet requiſitus Iudex, dare apoſtolos.

34. Concluſio 5. ſit. Ea, quæ de apoſtolis dicta ſunt, locum etiam habent in appellatione ab interlocutoria, nempè, vt in ea ſint petendi apoſtoli, Frãch. Gemin. & Scacc. *n.*91. Vt ſint ſeruanda eadem tempora, Scacc. *ibidem*; Vt Iudex apoſtolos petitos tradere teneatur, *c.*1. *de appell. in* 6. & not. Scacc. *n.* 91. Item, ſi Iudex à quo expreſsè denegaret apoſtolos dare, vel in termino iuris illos non exhiberet, & poſtea procederet, ipſo iure, nullus eſſet proceſſus, *c. vt ſuper, & ibi* gl. & Franch. *de appell. in* 6. & Scacc. *eodem, n.*91.

Quod dictum eſt de apoſtolis, habet locum etiã in interlocutoria.

35. LIMITA hanc concluſionẽ; Vt ſi interponatur appellatio ab interlocutoria, ſed non petantur apoſtoli, poſſit Iudex à quo pendẽte appellatione, & termino ad petendum apoſtolos procedere, Lancel. & Scacc. *q.*17. *lim.*47. *mem.*1. *n.*28. vbi probat præſertim, *per tex. in c. non ſolam, de appell. in* 6.

Quid ſi non petantur apoſtoli.

36. Vt tota materia apoſtolorum neceſſaria hic habeatur, cum nec alius locus aptior de his ad agendũ ſuper ſit, Pauca ſuperaddenda hic erunt. Nempè quod apoſtoli, in noſtro propoſito, dicũtur literæ nunciato-

Apoſtoli quid.

Digitized by Google

ciatoriæ Iudicis a quo, quibus Superiori nunciatur, à ſua ſententia in tali cauſa appellatum eſſe, ſeque appellantem dimittere, vel non dimittere Marcheſ. Veſtr. & Scacc. *q.* 13. *n.* 1. vbi etiam probat in apoſtolis exprimendam eſſe cauſam delationis, puta ob reuerentiam; Vel non delationis, quia appellatio friuola ſit.

In quib. cauſa exprimatur.

37. Præterea ſciendum, plures eſſe apoſtolorum ſpecies; Prima ſpecies, dicuntur dimiſſorij, ſeu delatorij apoſtoli, in quibus apparet, quòd Iudex a quo appellationi detulit, & appellantem, à ſua iuriſdictione, ad Iudicem ad quem dimittit, Franch. *in c. dilectis, n.* 10. *de appel.* Maran. Veſtr. & Scacc. *q.* 13. *n.* 10. Et hos apoſtolos, dum Iudex ſtatim non daret, terminum præfigere deberet, in quo appellans reuerti teneatur ad eoſdem apoſtolos accipiendos, aliás Iudex haberetur pro expreſsè denegante, in tantùm, vt licèt poſtea idem Iudex citaret, intra terminum Iuris, ad apoſtolos recipiendos, appellans reuerti non teneretur, nec Iudex refutatoris amplius dare poſſet; In hoc enim caſu habetur Iudex, ac ſi appellationi detuliſſet, quo ad hùc effectum; vt ab eo iuriſdictio abdicata ſit, & vlterius procedere non poſſit, Franch. Luc. Pet. & Scac. *q.* 13. *n.* 11.

Apoſtoli dimiſſorij, ſeu dilatorij explicãtur.

38. Secunda ſpecies apoſtolorum dicuntur reuerẽtiales, ſeu reuerendi, quandò appellationi, aliás non admiſſibili defertur, propter Superioris reuerentiam, Franch. *in c.* 1. *§. in quibus, de appell.* Specul. Veſtr. & Scacc. *n.* 18. vbi ex Franch. ait, reuerentiales à dimiſſorijs, in hoc differre, quod dimiſſorij dantur, quandò Iudex appellationi eſſe differendum exiſtimat, reuerentiales vero, cum dubitat; Et in apoſtolis reuerentialibus cauſa exprimatur, cur non dimiſſorios, ſed reuerentiales Iudex det, *c.* 1. *de appell. in* 6.

De reuerentialibus, ſeu reuerendis.

In his cauſa exprimatur.

39. Species 3. apoſtolorum dicuntur refutatorij, quandò Iudex non admittit appellationem, Specul. Veſtr. Scacc. & alij, *n.* 19. Et in his refutatorijs exprimi debet cauſa non admiſſionis, *cap.* 1. *de appel. in* 6.

De refutatorijs, in quibus etiam cauſa exprimatur.

40. Speciem 4. addo apoſtolorum teſtimonialium, qui locum habent, quandò, vel propter abſentiam Iudicis, vel propter eius timorem appellatur corã honeſtis perſonis, & hi de appellatione fidem faciunt, Franch. Veſtr. & Scacc. *n.* 7. An ſuſpectus fugæ appellãs carcerandus ſit? vide inf. *q.* 154. *nu.* 9. De ducto verò ad carceres, vel carcerato appellante, vide hic ſup. *n.* 9.

De teſtimonialibus.

41. Si quæ alia à ſupradictis, appellatione pendente, præſtanda ſint à Iudice à quo, pro faciliori appellationis exitu, hæc vtiq; fieri debẽt appellante cõſentiente, ſecundùm Abb. Franch. Lancel. & Guaz. *de fen.* 36. *c.* 28. *n.* 3.

Si alia faciẽda ſint pro faciliori cauſæ expeditione, hæc de conſenſu appellantis fiant.

42. Plura de materia huius q. Scacc. locis ſup. relatis.

A quibus Iudicibus appellare liceat?

Quæſtio 149.

1 REGVLA ſit. A quolibet Iudice regularitèr appellari poteſt, Bar. *in l. à Proconſulibus, n.* 3. *de*

A quolibet Iudice appellatur.

Digitized by Google

de appell. Specul. & Scacc. apud quem concordantes, *de appel. q.* 16. *in prin.* Et hæc Regula procedit, ſecundùm eoſdem DD. tam in Iudice Ordinario, quã in Delegato.

A quo expreſſe nõ prohibetur.

2. AMPLIATVR Regula; Vt appellari poſſit à quocumq; Iudice, à quo expreſsè appellatio prohibita non ſit, Scacc. *n.* 25.

Non tamẽ à Supremo Principe.

3. LIMITATVR 1. Regula; Vt à ſententia Principis, Superiorem non recognoſcentis, appellatio nõ detur, Archid. Franch. Iaſ. Specul. & Scacc. *q.* 16. *lim.* 1. *n.* 1. vbi concordantes, & tenuit Rota *diuerſ. deciſ.* 50. *n.* 4. *p.* 2. & eſt *tex. in l.* 1. *ff. à quibus appell. non lic.*

Vt à Papa, &c.

4. LIMITATVR 2. illatiuè Regula, *Vt* à ſententijs Papæ, & Imperatoris appellatio non detur, Rebuf. & Scacc. *lim.* 1. *n.* 2. Guaz. *defenſ.* 36. *c.* 8. *n.* 1. Far. *q.* 101. *n.* 72. Rolan. *conſ.* 94. *n.* 1. *lib.* 1. vbi relatis concordantibus teſtatur de vera, communi, & obſeruata opinione, & eſt *tex. in l.* 1. §. 2. *ff. à quibus appell. non lic.* immò ſi quis à Papa ad futurum Concilium appellaret, eius fautores, & conſiliarij, in excommunicationem Papæ reſeruatam, & in crimen læſæ Maieſtatis, ipſo facto, incurrerent, vt not. Lez. *to.* 3. *verſ. appellare*, *n.* 19. *ex Bulla Pij II.* Et hæc reſeruatio eſt in Cæna Domini; Et qui talem appellationem licere aſſereret, hæreticus eſſet, vt probat Scacc. *q.* 8. *n.* 63.

Appellantes ad futurum Conciliũ excõmunicantur.

Nec à Cõcilio generali, cui præfuit, Papa, ſeu à Senatu Cardinalium.

5. LIMITATVR 3. Regula; *Vt* à Concilio generali, cui Papa præfuit, appellari non poſſit, Card. Alex. Rebuf. & Scacc. *q.* 8. *n.* 100. Secus ſi non præfuit, quia tunc ad Papam appellaretur, Car. Alex. & Scacc. *ibidem*. Similiter non appellatur a cetu Cardinalium, quia eſt Senatus Eccleſiæ, vt probat Scacc. *q.* 16. *lim.* 3. vbi cum Card. Alex. ait, ab vno Cardinali appellari poſſe; Quamuis eſſet Legatus a Latere, vt tenet, *ibid.* Scacc.

Ab vno, etiam Legato, appellatur.

Nec à Rege.

6. LIMITATVR 4. Regula; *Vt* nec à ſententia Regis appellari poſſit, quamuis Romano Imperio ſubditus eſſet, vel Superiorẽ alium recognoſceret, Dec. Pariſ. & Scac. *q.* 16. *lim.* 5. Et nota quòd quandòcumq; appellatio prohibita eſt, ob excellentiam Iudicis, qui eam fert, quo ad ſuſpenſiuum, & etiam quo ad deuolutiuum prohibetur, Scac. *q.* 16. *lim.* 24. *n.* 2.

Licitus eſt recurſus.

7. SVBLIMITANTVR 1. omnes propoſitæ Limitationes. *Vt* licèt à prædictis Iudicibus appellatio non detur, nihilominus ad eoſdem licitus ſit recurſus, Rolan. qui concordantes refert, *conſ.* 94. *nu.* 2. & *ſeq. lib.* 1. Capic. Gram. Gabr. & Far. *q.* 101. *nu.* 74. Pariſ. & Guaz. *defen.* 36. *c.* 8. *n.* 2.

Quid in ſententia lata ex relatione?

8. SVBLIMITANTVR 2. prædictæ Limitationes; *Vt* a ſententia, quamuis a Papa, vel ab Imperatore lata, dum ex relatione alterius prolata fuit, appellatio detur, Gabr. qui teſtatur de magis communi, Contar. Dec. Rom. & Scacc. cum concordantibus, *q.* 16. *lim.* 1. *n.* 130. Marſ. Put. & Far. *q.* 101. *n.* 75. Sed appellandum eſt ad eum, qui ſententiam tulit melius informandum, Scacc. *n.* 134. & Guaz. *defen.* 36. *c.* 8. *n.* 3. At Papa, vel Imperator huiuſmodi appellationi deferre non tenetur, & dum non vult, executio non retardabitur, Guaz. *ibidem*,

Fa-

Digitized by Google

Farin. *n.* 76. Gabr. Ruginel. & Scac. *n.* 34. *in fi. &* 135.

Non poteſt appellari à dato à Principe cum clauſula, remota appellatione.

9. LIMITATVR 5. Regula; Vt appellari non poſſit à ſententia illius Iudicis, qui datus fuit à Principe cum clauſula (appellatione remota) *c. paſtoralis, & ibi*, communitèr Canoniſtæ, *de appell.* Franch. Maran. Specul. & Scacc. plures DD. inducens, *q.* 16. *lim.* 1. *nu.* 20. Princeps enim per reſcriptum appellationem tollere poteſt, Couar. qui teſtatur de communi, & Scacc. *n.* 21. vbi obijcit, *& n.* 22. cum ſeqq. ſoluit.

Vel cũ ſimili clauſula.

10. AMPLIATVR 1. Limitatio 5. Vt appellatio à ſententia Iudicis tollatur, non modo, dum datus fuit cum prædicta clauſula, quæ verba habet aperta, ſed etiam quandò datur cum alijs clauſulis, quæ verba adeò aperta non habet, Lancel. & Scacc. *q.* 16. *lim.* 1. *n.* 28. Exemplificatur in clauſula (ſententia firma maneat, & executioni mittatur) ita Iaſ. *conſ.* 187. *nu.* 23. *lib.* 2. Contar. Ruginel. & Scacc. *d. n.* 28. qui, *in ſeqq. vſque n.* 77. exemplificat pluribus modis: Præſertim in clauſula (nullatenus audiatur;) item in alia (imponatur perpetuum ſilentium) ex Lancel. Nicel. & alijs.

Clauſula, an ad omnia, in patent b. literis cõtenta, referatur?

11. AMPLIATVR 2. Limitatio 5. Vt dicta clauſula (appellatione remota) vel ſimilis, ſiuè in principio, ſiuè in medio, ſiuè in fine patẽtium literarum poſita ſit, ad omnia in eiſdem literis contenta, referri debeat, quandò non eſt dare diuerſitatis rationem, quare magis ad vnum, quam ad reliquum referatur, Franch. *in c. ſecundo requiris*, *n.* 3. & Card. Alex. *n.* 7. *de appell.* Si verò extaret ratio, cur ad quædam referri non poſſet, ad ea non eſſet referenda, Bar. & Afflic. quos refert Scacc. *q.* 16. *lim.* 1. *n.* 78. vbi apparet, iſtam Ampliationem controuerſiam eſſe.

An ſtãte d. clauſula, ſi ſentẽtia exequatur, reuocetur, per viã attentatorum?

12. AMPLIATVR 3. Limitatio 5. Vt dum cauſa (appellatione remota) commiſſa eſt, ſi Iudex à quo ad executionem ſuæ ſentẽtiæ, appellatione non obſtante, procedat, reuocatio executionis per viã attentatorum non ſit facienda, Abb. & Franch. *in c. Paſtoralis*, *de appell.* latè Lancel. quem ſequitur Scacc. *nu.* 103. vbi concordantes. Niſi fuerit attentatum poſt inhibitionem, vel niſi appellatio ex iuſta cauſa in Iure expreſſa interpoſita eſſet, Franch. Lancel. & Scacc. *n.* 105.

Efficaciores ſunt clauſulæ à Iure inductæ.

13. AMPLIATVR 4. Limitatio 5. Vt licèt fortis ſit clauſula (appellatione remota) vel ſimilis, in reſcripto Principis, ad tollendam appellationem, talis clauſula efficacior ſit, dum a Lege, vel à Statuto inducitur, Dec. *in c. ſicut Romana*, *n.* 18. *de reſcript.* Ruginel. & Scacc. *q.* 16. *lim.* 1. *n* 92.

Quid operetur d. clauſula in ordine ad Iud cẽ à quo?

14. AMPLIATVR 5. Limitatio 5. Vt clauſula (appellatione remota) operetur, vt Iudex à quo, niſi velit, non teneatur deferre, neque friuolæ, neq; rationabili, & ligitimæ cuicumq; appellationi; Et ſic appellatio quæcumque executionem non ſuſpendet, Contar. Specul. & Scacc. *n.* 97. & ſcribit Franch. *in c. Paſtoralis n.* 1. & Abb. *n.* 9. *de appell.* Exceptis caſibus, in quibus in Iure expreſsè appellatio

per-

permiſſa eſt, Abb. & Franch. *in cap. Paſtoralis, de appell.* Contar. Specul. & Scacc. *nu.* 100. Prædicti verò caſus expreſſi, ponuntur ab Abb. Dec. & Franch. *in d. c. Paſtoralis.*

Quid, quo ad Iudicem a quem? 15. Secus tamen eſt, quò ad Iudicem ad quem; Et ſic reſpectu deuolutionis cauſæ ad Superiorem, qui per viam appellationis grauamen reuocare poteſt, ſecundùm communem intellectum DD. *ad d. c. Paſtoralis*, præſertim Franch. *n.* 6. Etiam in caſu grauaminis in Iure non expreſſi, vt *in d. c. Paſtoralis.* tenent Franch. *nu.* 5. & Abb. qui teſtatur de magis communi, *n.* 15. & ſequuntur Specul. & Scac. *q.* 16. *lim.* 1. *n.* 98.

Seu quo ad notorium grauamen? 16. SVBLIMITATVR Limitatio 5. Vt clauſula (appellatione remota) non excludat notorium grauamen, Fely. Lancel. Scacc. & alij, *nu.* 84. Nec appellantem, qui in continenti appellationem iuſtificare ſe exhibet, Contar. & Scacc. *n.* 88.

An appelletur ab executore? 17. LIMITATVR 6. Regula; Vt à mero executore non appelletur, Scacc. *q.* 17. *lim.* 10. *nu.* 37. & *lim.* 11. niſi executio eſſet exceſſiua, Scacc. *lim.* 10. *nu.* 28. vbi concordantes.

Vel à proprio Iudice de cõmiſſis ab Officiali, vel à Syndicatoribus 18. LIMITATVR 7. Regula; Vt ſententia lata à proprio Iudice cõtrà ſuos Officiales, pro delictis in officio commiſſis, appellatio non detur; ſicut nec etiam à Syndicatorum ſententia, vt probabitur *infra, q.* 50. *lim.* 7. *n.* 25. & 26.

An appellatio à criminalibus ſententijs detur? Quæſtio 150.

In criminalib. ab omni ſẽtentia appellari poteſt. 1 REGVLA ſit. Sicut in ciuilibus, ita etiam in criminalibus appellatio ab omni ſentẽtia datur, niſi expreſsè in Iure prohibita ſit, Franch. Lancel. Surd. & Scacc. *de appell. q.* 17. *nu.* 1. Et in ſpecie loquuntur in criminalibus Papien. Rebuf. Scacc. & alij, *n.* 23. Huic Regulæ ſubſcribunt Viuian. qui, alijs relatis, teſtatur de communi, Ang. Specul. & Far. cum pluribus concordantibus, *q.* 101. *n.* 1. Decian. Menoch. & Guaz. *defen.* 36. *cap.* 3. *n.* 1. & eſt *tex in l. maioribus*, & ibi gl. & communitèr omnes, *C. de appell.* & *in c. vt debitus, de appell.* Hoc de Iure communi; Quid verò dicendum ſit de Iure municipali, vel de conſuetudine, oſtendetur *infra hic. nu.* 16. 17. & 18.

Etiã ſummarijs in cauſis. 2. AMPLIATVR 1. Regula, Vt procedat etiam in cauſis ſummarijs, in quibus appellatio datur, Capic. Contar. Ruginel. & Scacc. *n.* 7.

An poſſit renunciari appellationi? 3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt in criminalibus, adeò licita ſit appellatio, vt nec renunciatio appellationi facta, valeat, *l. addictos*, & ibi communitèr DD. *C. de appell.* Franch. Lancel. Put. & Farin. qui teſtatur de communi, *nu.* 20. Ang. *de maleſ. in ver. præſente d. Caio, n.* 80. vbi præſertim, quandò de morte ciuili, vel naturali, ſeu de mutilatione membri agitur, in quibus terminis ſcribunt Guid. Pap. & Scac. *q.* 17. *lim.* 2. *n.* 92. Et quòd expreſsè nõ poſſit renunciari, tenent Afflic. Ruginel. & Scacc, *num.* 91. vbi refert

Digitized by Google

fert Dyn. & Bar. contrarium in hoc tenentes.

4. LIMITATVR 1. Ampliatio 2. Vt tacitè poſſit renunciari appellationi, nempè non appellando, ſeu non proſequẽdo intrà legitima tempora, Franch. & Scacc. qui hoc ait, eſſe certum, *n.93.*

Tacitè.

5. LIMITATVR 2. Ampliatio 2. Vt etiam expreſsè renunciare appellationi poſſit delinquens notorius, Bal. Ang. & Far. *q.101. n.* 22. vel conuictus, & confeſſus, ſeu adeò conuictus, quòd delictum negare non poſſet, Aug. ad Ang. & Far *ibidem*, & huic limitationi ſubſcribit Scacc. *n.93.*

Vel expreſsè.

6. AMPLIATVR 3. Regula; Vt etiam procedat in delictis enormiſſimis, & atrociſſimis, in quibus, niſi à Iure expreſsè prohibeatur, appellari licet, Boſſ. *in tit. de appel. n.* 25. Vulpel. & Farin. *q.101. n.7.* Puta in crimine læſæ Maieſtatis, in quo appellatio datur, Boſſ. *n.1. & 2.* vbi etiam teſtatur de veriori, Rolan. *conſ.73.* vbi reprobatis contrarijs, ait, hanc opinionem communem, veriorem, & ab ea in conſulendo, & iudicando non recedendum, Gom. qui teſtatur, hanc veram, communem, & ſemper tenendam opinionem, Afflict. Aret. Clar. & quamplures alij, quos ſequitur Far. *n.9.* Licèt Ang. Rom. & alij contradicant, relati à Scacc. *q.17. lim.4. n.48.* & à Farin. *q.101. n.10.* qui, *n.12. & 13.* cum hac contraria concurrit in ducibus factionum, concitatoribus factionum, & rebellionum contra perſonam Principis, & ibi concordantes inducit.

Apellatur etiã in atrociſſimis.

7. Expreſsè autem in iure appellatio prohibetur in crimine ſimoniæ, Fely. *per illum tex. in c. ſicut, il 1. de ſimon.* Carer. Maran. Rolã. & Farin. *nu.47.* vbi cum Rota declarat, hoc procedere in ſimoniaco notorio, vel confeſſo; & etiam in occulto, dum ſimonia eſt reſpectu Ordinationis; Si verò eſſet occultus ſimoniacus ſuper Beneficium, appellatio daretur.

Quid in ſimonia?

8. Eadem prohibitio eſt in raptu, *l.1. in fin. princ. C. de rapt. virg.* Ang. Decian. Gom. qui teſtatur de communi, Specul. & Farin. *q.101. nu.48.* Intellige in principali raptore, qui non modò rapuit, ſed etiam cognouit, ſecus ſi nõ cognouit, Carer. Decian. & Farin. *n.49, & 51.*

In raptu.

9. Item appellatio in iure prohibetur in crimine falſæ monetæ, *l.1. §.1. C. de falſ. monet.* Ang. & ad eum Aug. Bal. Farin. & alij, *q.101. nu.52.* Item in inſignibus latronibus, ſeditionum concitatoribus, factionum ducibus, *l. Conſtitutiones,* & ibi Alber. Ang. Bar. & communitèr omnes, *ff. de appell.* & Farin. qui concordantes citat, & declarat, *n.53. & ſeq.* Item in aſſaſſinio, Hoſtien. Franch. & alij, *per illum tex. in c. pro humani*, ponderando, *ver. liberè, de homic. in 6.* Et hoc ſubampliatur, vt licèt homicida non ſit aſſaſſinus, appellare non poſſit, dum abſens eſt, & contumax, vigore *Conſtitutionum Pontificum*, quas refert Far. *n.58. & 59.* & not. Scacc. *q.17. lim.48. n.29.* Quamuis homicida ordinarius appellare poſſit, Farin. *d. n.59.*

In crim. falſæ monetæ, & in quibuſdam alijs.

In aſſaſſinio.

In homicida contumace.

10. Declaratur propoſita do-

Digitized by Google

Declaratur prædicta. ctrina, vt in prædictis criminibus enormibus, de quibus dictum eſt ſupra. *à n.7. vſque huc*, & in omnibus alijs, in quibus iura appellationem denegant, denegatio intelligenda ſit ſemper, dum Reus, vel ore proprio legitimè confeſſus, vel iuridicè plenè conuictus, ſeu in flagranti crimine repertus fuit, aliâs enim ſola criminis atrocitas, & maxima enormitas, ad appellationem prohibendam, ſufficiens non eſſet; Hãc declarationem veriſſimam credit Decian. loquens ſpeciatim in delicto raptus, *in trac. crim. lib.6.cap.9. n.12.to.2.* quem generalitèr ſequitur Far. *q.* 101. *nu.*113. vbi reddit rationem, quia alitèr Iudicibus occaſio præberetur, indebitè, & iniuſtè condemnandi, abſque timore, quòd alius Iudex eorum iniuſtitiam reprobare poſſet: Subdens, tunc præſertim proculdubio appellationem in prædictis caſibus eſſe admittendam, dum cauſa iniuſtæ ſententiæ in appellatione exprimitur; Et huic dicto ſubſcribit Scacc. *q.*17. *lim.*4. *n.*84. inducens Abb. Alex. Dec. Franch. Innoc. Rom. & Tiraq.

11. AMPLIATVR 4. Regula; Vt adeò verum ſit, quòd a quacumque criminali ſententia, de Iure, appellatio detur, vt appellatione pendente nihil ſit innouãdum, vt probatum eſt ſupra, *q.*148. *n.*19. tenet Far. *q.*101. *n.*2. & Scacc. *q.*17. *nu.* 25. Et innouando, exequendoque Iudex ſuam ſententiam, à qua debitè fuit appellatum, punitur, vt traditum fuit, *q.*148. *n.*61. & ſuſtinent Far. *q.*101. *n.*5. & Scacc. *n.*26. & 27. Et per amicos, & conſanguineos condemnati, ei de facto impunè reſiſti poſſe, Far. cum concordantibus, *q.*101. *n.6.* Immò, in puncto Iuris, idem dicendum eſt, pendente termino decem dierum, dato ad appellandum, Bar. & Far. *n.*3. vbi alios inducit, præſertim Boſſ. & Put. teſtantes de communi. Sed de conſuetudine, pluribus in locis ſeruatur contrarium, nempè, vt confeſſus condemnatus in capitalibus, & corporalibus, ſi non appellet; Iudex, termino pendente, ſententiam exequatur, Bal. Carer. qui concordantes inducit, & Far. cum alijs, *n.*4.

Appellatione pẽdente nihil innouandum.

Aliâs Iudex punitur.

Et ei reſiſti poteſt de facto.

Quid in termino 10. dierũ?

12. AMPLIATVR 5. Regula; Vt à ſentẽtia nulla appellari poſſit, licèt non ſit neceſſe, Innoc. Io. Andr. quos ſequitur Franch. *in c. dilecto, n.*15. *de appell.* Scacc. qui concordantes referens teſtatur de vera, & communi opinione, *q.* 17. *lim.*19. *n.*2. qui, in ſeqq. benè declarat, & comprobat, quicquid alij contra dicant, relati ab eo, *n.* 1.

An à ſentẽtia nulla appelletur?

13. AMPLIATVR 6. Regula; Vt non modo locum habeat in diffinitiua ſententia, ſed etiam in interlocutoria, habente vim diffinitiuæ, à qua appellatio datur, Ruginel. Veſtr. & Scacc. *q.*17 *lim.*47. *mem.*1. *n.*171. qui, *in ſeqq. vſque ad n.*207. pluribus modis exemplificat, & probat; Puta, in ſententia lata ſuper attentatorum reuocatione, Scacc. *q.*17. *lim.*47. *mem.*1. *n.*172. ſeu in qua Iudex pronunciat ſe competentem, vel incompetentem, *n.*174. & 175. In ſententia mulctæ, *n.*182. ſiuè in qua declaratur, appellationem deſertam eſſe, *n.*185. Et generalitèr in omni ſen-

tentia

Vel ab interlocutoria habẽte vim diffinitiuæ?

Exemplificatur.

Digitized by Google

tentia interlocutoria, quæ poſt ſe aliam non expectat ſententiam, *n.* 207. Et in propoſitis, & ſimilibus caſibus, Iudex à quo appellatione interpoſita, vlterius procedere non poteſt ſuper illo articulo, à quo appellatum fuit, Scacc. *n.*208. Licèt, pendente termino ad appellādum, poſſet in hoc caſu, ad vlteriora procedere, Franch. Lācel. & Scac. *n.*212.

An à ſimplici interlocutoria?

14. AMPLIATVR 7. Regula; Vt; de iure Canonico, a quacumq; interlocutoria appellari poſſit, *c. ſuper eo, il 2. de appell. & c. cordi, eod. tit. in 6.* & not. Specul. *in tit. de appel. §. in quibus, n.29. lib.2.* vbi ait, quòd, ſecundùm Canones, in hoc quæſtio non eſt, Bal. Caſtren. Franch. Maran. & Scacc. cum alijs concordantibus, *n.*73. immò, etiam de Iure Ciuili, appellatio ab interlocutoria admittitur, dummodo in ea iuſta exprimatur cauſa, Bar. *in l. ait Prætor, n.3. ff. de minor.* Ang. Marcheſ. & Scacc. *n.*82. Quomodo ſpecificanda ſit cauſa, dictum eſt *ſup. q.*146. *n.*16. *&* 17. Iuſtificeturque ex cauſa expreſſa, dicetur *infra, q.* 152. *n.*8. *vſque* 12.

De Iure Canonico hodierno.

15. Sed nota, quòd cum, de Iure Canonico hodierno, appellatio à mera interlocutoria prohibeatur, vt apparet in Conc. Trid. *ſeſſ.*24 *de reform. cap.*20. *in princip.* vbi in fine derogatur priuilegijs in contrariū, & idem determinetur *in Bullis Pontificum,* vt not. Scacc. *n.*83. vtroque Iure attento, hodie ad appellationis validitatem ab interlocutoria, cauſæ expreſſio requiritur, Franch. & Scacc. *q.*17. *lim.* 47. *mem.*1. *n.* 81. Qua iuſta cauſa expreſſa, & probata, appellatio ab interlocutoria ſemper eſt admittenda, Scac. *n.*217. Et dum grauatus incōtinenti ſe probaturum offerret, ſi Iudex, hoc non attento, ad vlteriora procederet, ſi ab hoc appellaretur, talis appellatio, cauſæ deuolutionem, & attentatorum reuocationem operaretur, Scacc. *n.*221. & eſt *tex. in c. interpoſita,* vbi Abb. Frāch. & communitèr Canoniſtæ, *de appell.* Lancell. & iterum Scacc. *q.* 11. *n.*68. *&* 70.

Explicatur, quid de conſuetudine ſeruetur in appellationib. in criminalibus?

16. LIMITATVR 1. Regula; Vt vera ſit de iure communi, ſed in toto Statu Eccleſiaſtico, conſuetudo viget, vt á ſententia in cauſis criminalibus, in quibus agitur de pœnis corporis afflictiuis, vt triremium, ictuum funis, fuſtigationis, ſeu exilij, appellatio non concedatur, Guaz. *defenſ.*36. *c.*4. *nu.*3. Et quòd hæc conſuetudo teneat, latè probat Couar. & ſequitur Bertaz. & tenent Clar. & Guaz. *n.* 10. immò ſubdit Scac. *q.*17 *lim.*48. *n.*1. in hoc vigere Ius municipale, & conſuetudinem generalem fere in toto Orbe Chriſtiano, præſertim in Imperio, in Hiſpania, & in Flandria, ſubſcribunt Baiar. Guaz. & alij, ab eo relati, *n.*10. Et quòd vbi Statutum viget, quòd appellatio in criminalibus non admittatur, hæc determinatio valeat, tenent Alber. Couar. concordantes referens, Clar. qui ait, ab hac opinione in praxi recedendum non eſſe, Bertaz. Scacc. & Farin. *q.*101. *nu.*95. *&* 96.

Vel de Iure municipali.

Quid vbi nec conſuetudo, nec Statutū vige-

17. At ſi in aliquibus locis, vel apud aliquos, nec Statutum, nec conſuetudo aliqua, in propoſito vigeret,

Digitized by Google

geret, Regula hic propoſita ſeruanda eſſet.

Declaratur limitatio.

18. Declaratur hæc limitatio 1. Vt, nunquam procedat, niſi Reus eſſet legitimè confeſſus, vel plenè conuictus, vt probat Scacc. *q.* 17. *lim.*48.*n.*24.& viſum eſt hic ſupra, *n.*10. Et vlterius declaratur, vt non per hoc in criminalibus Reo deſint plurima remedia pro ſua defenſione, prout ſunt recurſus, dicere de nullitate, appellatio ab exceſſu pœnæ, vel à ſententia notoriè iniuſta, ſeu appellatio à pronunciatione facta à Iudice, quòd ipſe ſit competens, vt not. & probat Guaz. *defen.* 36. *capit.*4.*n.*11. *vſque in finem*, & dicetur, *hic infra*, *n.*28.

An in notorio appellatio detur?

19. LIMITATVR 2. Regula; Vt à ſententia in crimine notorio, neque de Iure communi detur appellatio, *l.*2.*C. quorum appell. c. cum ſpeciali, §. porro,* vbi gl. Hoſtien. Butr. Zabar. Anchar. & Franch. *de appell.* Clar. qui de communi, Scac. & Far. concordantes cumulans, *q.* 101.*n.*60. vbi etiam de communi, addẽdo, quod habemus in hoc Marchiæ Conſtitutiones, *lib.*2. *cap.*6. vbi de notorijs per facti euidẽtiam, non autem de notorio per famam, vel in delicto manifeſto: Subdens, *n.*62. Limitationem procedere in notorio per euidentiam facti, ſecus in notorio Iuris, nempè reſultante, vel ex confeſſione, vel probatione, in quo datur appellatio, ex Mile. Carau. & Baiar. Et vlterius notat Far. *q.*101. *nu.*63. quòd in notorio per euidentiam, non datur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, ſecus quo ad deuolutiuum, ex Butr. & Zabar. Et dum in appellatione aliqua cauſa inſereretur, notorium offuſcante, ſeu delictum excuſante, etiam ſuſpenſiuum operaretur, Franch. Imol. Saly. Far. & alij, *q.* 101.*n.*64.

An detur appellatio ab interlocutoria?

20. LIMITATVR 3. Regula; Vt de Iure Ciuili ab interlocutoria, etiam in criminalibus regularitèr appellatio non detur, Scacc. *q.*17. *lim.*47. *mem.*1.*n.*1.& 2. vbi, & etiã in ſeq. diffusè probat, & declarat; quid autem dicendum ſit de Iure Canonico, inſinuat, *n.*73. & *in hac q. dictum eſt ſup. n.*14. & 15.

Vel à ſententia, in qua pœna taxata à lege imponitur?

21. LIMITATVR 4. Regula; Vt appellari non poſſit à ſententia, in qua pœna, à lege taxata, impoſita eſt, *l. ſi qua pœna, ff. de Legibus*, Dec. Fely. Franch. & Scacc. *q.*17. *lim.*23. *nu.* 1. Marſ. Saly. & Far. *q.*101. *n.* 65. vbi ex Carer. & Rom. ait, poſſe tamen appellari à declaratione incurſus d. pœnæ; Et quòd à tali declaratoria detur appellatio, tenent etiam Fely. Franch. Scacc. & alij, *n.* 3. Idem dic de pœna taxata à Statuto generali, à Supremo Principe condito, Scacc. *lim.*20.

Seu à ſẽtentia excommunicationis?

22. LIMITATVR 5. Regula; Vt non detur appellatio à ſententia excommunicationis, vel interdicti, Ang. Specul. & Far. *q.*101. *n.* 66. Excommunicatio enim ſecum executionem trahit, quam appellatio non impedit, *c. Paſtoralis, §. verum, de appell.* & not. Dec. Maran. Scacc. & alij, *q.*17. *lim.*22. *n.*1. vbi teſtatur, hanc limitationem eſſe communem, & probari *per tex. in c. per tuas, de ſent. excom.* Vnde ſententiatus, appellatione pendente, excõmunicatus remanet, Franch.

& Scacc. *d. n.* 1. Et poteſt denunciari, ſeu contra eum excommunicationis cedulones affigi, Frãch. Lancel. Maran. Specul. & Scac. *n.* 4.

Quoad deuolutiuum?

23. SVBLIMITA Limitationem 5. Vt à ſententia excommunicationis quo ad deuolutiuum appellatio detur, *c. per tuas, de ſent. excom.* Specul. & Far. *q.* 101. *n.* 68. & Scacc. *nu.* 34. A ſententia paritèr declaratoria, quem incidiſſe in excommunicationem, appellatio datur, per quam declaratoria ipſa ſuſpenditur, Abb. Brunor. à Sole, Carer. Franch. & Farin. *q.* 101. *n.* 67. Dec. Fely. Lancel. Maran. & Scac. *lim.* 22. *nu.* 36. Similitèr appellatio ſententiam comminatoriam excommunicationis ſuſpendit, Put. & Far. *n.* 70.

Seu à declaratoria?

Quid dũ eſt periculum in mora, &c.?

24. LIMITATVR 6. Regula; Vt appellare non liceat à ſententia, quandò Reipublicæ intereſt, capitales pœnas in ſententia appoſitas accelerari, ſtatimq; delinquentem puniri, *l. Conſtitutiones, & ibi* Fulgoſ. *de appell.* Ang. Rom. & Farin. *q.* 101. *n.* 81. Vndè dum periculum eſt in mora, appellatione non obſtante, Iudex ſuam exequi poteſt ſententiam, Boſſ. *de appel. n.* 24. *& ſeq.* Carer. Caſtren. Contard. & Far. *q.* 101. *n.* 82.

Vel in ſẽtentia lata contra Officialẽ?

25. LIMITATVR 7. Regula; Vt appellatio non detur à ſententia lata contra Officiales, pro delictis in officio commiſſis, dum de illis conuicti ſunt, *l. nulli, & ibi* Bellaper. & Cyn. *C. quorum appell.* Specul. Put. Viuian. qui teſtatur de communi, Far. & alij, *n.* 83. Qui, *n.* 84. *&* 85. inclinat, hoc intelligendum eſſe de Officiali à proprio Iudice condemnato, pro delictis in officio commiſſis, in quibus terminis loquitur, *d. l. nulli, & ibi* not. gl. Ang. Bar. Caſtr. Odofr. & Saly. ſubſcribunt huic doctrinæ Scacc. *q.* 17. *lim.* 16. & Far. *q.* 101. *n.* 85. *&* 86. vbi refert concordantes Maran. Put. Turrecrem. & alios.

Seu à ſententia Syndicatus?

26. LIMITATVR 8. Regula; Vt à ſententia ſyndicatus, conuictus appellare non poſſit, ſaltem quoad ſuſpenſiuum effectum, Alb. Carer. Saly. Viuian. qui teſtatur de communi, Lancel. & Far. *q.* 101. *nu.* 89. Et in hoc Conſt. Marchiæ, *lib.* 6. *c.* 2. omnes dirimit controuerſias, dum generalitèr ſtatuit, à ſententia ſyndicatus appellationẽ non dari; Et idem Far. *n.* 91. de magis communi teſtatur; addens cum Amad. in toto Eccleſiaſtico Statu, propter d. Conſt. rem omni prorſus difficultate carere. Sed circumſcripta d. Conſt. vel ſimili Statuto, poſſe à ſententia Syndicatorum appellari, tenet Put. quem ſequitur Scac. *lim.* 16. *n.* 9. & de communi, & magis tuta opinione, idem Put. teſtatur.

Siue à friuola appellatione?

27. LIMITATVR 9. Regula; Vt appellatio friuola, à quauis ſententia, prohibita ſit, nec ei ſit deferendum, *c. cum appellationibus, & ibi* gl. Anchar. Franch. & alij, *de appell. in* 6. Bar. Maran. & Scacc. *q.* 17. *lim.* 36. *n.* 1. immò Iudex tali appellationi deferens peccaret, Clar. Lancel. Scacc. & alij, *nu.* 3. Intellige de manifeſtè friuola, Scacc. *n.* 6. Quam nihilominus, ſi Iudex admitteret, à ſe iuriſdictionem abdiceret, Ang. Franch. Lancel. & Scacc. *n.* 4.

Fri-

Digitized by Google

Quæ ſit friuola appellatio.

* Friuola verò appellatio dicitur illa, quæ eſt inanis, leuis, & nullius momẽti, & à Syluest. *in ver. appellatio, n.* 13. dicitur fruſtratoria, & illegitima, Pluribuſq; modis cõtingere poteſt; Primò dum appellatur à ſententia lata in delicto notorio, in quo appellatio non datur, ad tradita *ſupra q.* 87. *n.* 20. & 22.

Et exemplificatur

* Item dum Reus confeſſus appellat, confeſsio enim facit notorium iuris, *c. Romana, de appell. in* 6. niſi allegetur iuſta cauſa, puta erroris, aut vis tormentorum; aliàs confeſſus in iudicio, non eſt audiẽdus, Archid. *in d. c. Romana*, & *eſt tex. in l.* 2. *C. quorum appell. non recip.*

* Similiter dum Reus condemnatus eſt in contumacia, niſi ea purgata, Pau. de Caſtro, *in l.* & *poſt edictum*, §. *fin.* per hunc tex. *ff. de iudic.* Siuè contumacia fuerit in comparendo, ſiue ad agitandum proceſſum, ſiue ad ſententiam audiẽdam, Grat. *lib.* 1. *conſ.* 100. *n.* 10.

* Paritèr dum ſententiam iam Reus acceptauit, & ſubſcripſit, vel Procurator eius nomine, quia cum iuri ſuo ita renunciauerit, eius eſſet friuola appellatio, *c. directè nobis, de appell.*

* Friuola etiam, & non admittẽda eſt appellatio, à tertia ſententia conformi, *c. ſua nobis, de appell.* & *l. vnica, C. ne liceat in vna, & eadem cauſa.*

* Nec non appellatio, vt friuola, eſt reijcienda ab interlocutoria dum nulla iuſta cauſa appellationis adducitur, expreſsè, & ſpecialitèr, Maranta, qui teſtatur de communi DD. *in ſpeculo par.* 6. *rubr. de appell. n.* 147. & *eſt tex. expreſſus in c. vt debitus, de appell.*

* Reijcienda tandem eſt, vt friuola, appellatio a ſententia Arbitri de conſenſu partium electi, *c. de Iudicibus* 2. *q.* 6. niſi dum ingens læſio appareret, quo caſu de iure Canon. appellatio daretur, *c. cum olim, de arbitr.*

Declarãtur allatæ limitationes.

28. SVBLIMITA omnes propoſitas Limitationes, in quibus dictũ eſt, in criminalibus appellationem non dari in caſibus illis inſinuatis, vt ſicut dictum eſt *in hac q. n.* 10. intelligantur, dum Reus eſt confeſſus, vel conuictus, ſeu in flagrati repertus, & vt per hoc non ſit prohibita ſupplicatio, ſeu recurſus ad Principem ſiuè ad alium Superiorem, Rolan. concordantes inducens, *conſ.* 94. *n.* 2. & *ſeq. lib.* 1. Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *q.* 72. *per totam*, Ang. Decian. Lancel. Rom. & alij, quos ſequitur Far. *q.* 101. *n.* 105. ſicut nec intelligitur prohibita appellatio ab exceſſu pœnæ, Butr. Hoſtien. Innoc. & Io. And. *in c. cum ſpeciali*, §. *porrò de Appell.* Maran. Lancel. & Farin. *n.* 110. & *eſt tex. in c. nouit.* vbi DD. *de appell.* Nec pariter dictio de nullitate, prohibita cenſetur, Ang. Marſ. & Carer. hos ſequens, *in praxi in* 1. *tract. de appellat.* §. *vlterius, num.* 5. Grauat. qui teſtatur de communi, Boſſ. Clar. Iaſ. Menoch. Farin. & alij, *n.* 111.

Appellatio ab exceſſu pœnæ.

Quid in tribus cõformib.?

29. LIMITATVR 10. Regula; Vt à ſentẽtia, quæ habet duas alias non conformes præcedentes, appellari de Iure non poſsit, *l. vnica*, & *ibi* gl. Bart. Bald. Caſtren. & alij, *C. ne lic. in vna eadem cauſa*; non enim licet tertio prouocare, Re-

Rebuf. Specul. & Scacc. qui teſtatur de communi, & hoc non habere contradictorem, *q.* 17. *lim.* 1. *n.* 1. Quòd procedit in diffinitiua, & etiam in interlocutoria, Maran. Specul. & Scac. *n.* 4. Ita vt in hoc caſu, nec liceat ſupplicare, & ſupplicans puniatur, Bal. Boſſ. & Iaſ. quos ſequitur Scac. *q.* 17 *lim.* 1 *n.* 15

Siuè dum dicitur de nullitate? 30. SVBLIMITATVR limitatio 10. Vt poſt tres conformes, de nullitate dici poſſit, & hæc cautela prodeſſet, quando in rei veritate nulla eſſet ſententia, Franch. & Imol. quos ſequitur Couar. *in l. vnica. n.* 40. *C. de moment. poſſ.* Sed de Iure Canonico, iuxta *Clement. vt calumnijs, de ſentent. & de re iudic.* condemnatus tribus ſententijs cõformibus, ad dicendum de nullitate earum, non admittitur, niſi prius ſententiæ executioni mandentur, Bal. Franch. Vant. Veſt. & Scacc. *num.* 58.

Vel ſi in Viſitatione detur pœna ad correptionem? 31. LIMITATVR 11. Regula; Vt cum Superiores in Viſitatione proce unt ad morum correptionẽ ſine vllo ordine iudiciario, ſed, vt ſolent apud nos, per viam articulorum, in cauſis non admodum grauibus, & modus non exceditur, appellatio non detur, vt not. Bouer. *in direct. fori iudic. p.* 3. *c.* 2. *§. id quoq;* eſtq; *text. in c. ad noſtram, de appel.* nec ad Papam, *c. reprehenſibilis, eodem tit.* & in Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 10. *de reform.* Cum enim Superiores in hoc caſu, non iudiciali, ſed de paterno modo in pœnis imponendis procedant, quæ leues plerumq; eſſe ſolent, conſentaneum non eſt, vt in his appellationi locus ſit.

32. Plura de hac q. Farin. *q.* 101. & diffuſiùs Scacc. *q.* 17.

Appellatio ad quem ſit facienda?
Quæſtio 151.

1 REGVLA 1. ſit. Appellatio à minori ad maiorem Iudicem gradatim, non omiſſo medio, fieri debet, gl. *in c. dilecti, il* 3. *& ibi,* Abb. & Dec. *de appel.* Fel. Maran. & Scacc. concordantes cumulans, *de appel. q.* 7. *n.* 1. ideſt ad Superiorem proximiorem Iudici à quo, Dec. & Scacc. *n.* 3. alios inducens; Et ſufficit vt dicatur, appello ad Iudicem competentem, Maran. qui teſtatur de communi, Bal. Bar. & Scacc. cum alijs, *q.* 7. *n.* 4. *&* 12. & probatum eſt ſupra, *q.* 146. *num.* 20. Appellatio ad Superiorem proximũ fieri debet.

2. AMPLIATVR Regula 1. Vt procedat in vtroque Iure, Card. Alex. & Franch. *in c. dilecti, il* 3. *de appell.* Ang. & Scacc. *nu.* 15. aliàs, omiſſo medio, appellatio, & proceſſus nulli eſſent, Archid. Bar. Hoſtien. Innoc. & Scacc. *n.* 17. De Iure Ciuili, in hoc non eſt dubium: Et ſaltem parte opponente, idem certum eſt etiam de Iure Canonico, Franch. & Scacc. *n.* 26. Aliàs nul la eſſet in vtroque Iure.

3. LIMITATVR 1. Regula 1. Vt non procedat in appellatione ad Papam, ad eum enim, medio omiſſo, appellari poteſt, Abb. & Franch. *in d. c. dilecti,* Ang. Affict. Lancel. & Scacc. *q.* 7. *n.* 46. Et ſtante tali appellatione, ſi Superior immediatus procederet, vtique attentaret, & proceſſum nullum fabricaret, Lancel. & Scacc. *n.* 57. *&* 59. Quid in appellatione ad Papam?

4. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt ap-

Vel dum medius per errorem omittitur?

appellatio inutilis non ſit, quando, omiſſo medio, per errorem, ad maiorē appellatur, *l.* 1. *& ibi* Bart. *ff. de appell.* Archid. Papin. Scacc. & alij, *q.* 7. *n.* 96. Et in hoc caſu ad Iudicem competentem cauſa deuolueretur, Abb. & Franch. *in d. c. dilecti*, Scacc. *n.* 96. vbi ex Bar. rationem reddit; Et quamuis ſcientèr per ſaltum fuiſſet appellatum, dum non exciperetur, appellatio teneret, Abb. Afflic. Franch. Rebuf. & Scacc. cum alijs, *n.* 105.

Vel dum non excipitur?

Seu in appellatione ad Delegatum Papæ?

5. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt ad delegatum Papæ in eius Legatione, omiſſis medijs, appellari poſſit, Abb. qui de communi, & Franch. *in c. dilecti, il* 3. *de appel.* Ang. qui paritèr de communi, Maran. Specul. Scacc. & alij, *q.* 7. *n.* 103. Qui, *n.* 104. idem probat in Patriarca Conſtantinopolitano, & Alexandrino.

Vel dum proximus eſt impeditus?

6. LIMITATVR 4. Regula 1. Quando Iudex proximus eſſet abſens, longo impedimento detētus, quia tunc, eo omiſſo, ad Superiorē appellari poſſet, ſecus ſi modico tempore impeditus eſſet, Franch. Maran. & Scacc. *n.* 111.

7. Vt autem Regulares in appellando per ſaltum, vel ad quos de Iure non poſſunt, non errent, proximè adnotanda, obſeruent.

Ordo ſeruandus à Regularibus in appellando.

8. REGVLA 2. ſit. Appellatio à Regularibus hoc ordine interponenda eſt. A Guardiano, ſeu ab alio Superiore locali ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, & ab hoc ad Sacr. Congr. ſuper negotijs Epiſcoporum, & Regulariū, & ad Papam, ita *d. Cong.* decreuit, *anno* 1587. & not. Lez. *to.* 1. *c.* 9. *n.* 4. & Bouer. *in ſuo direc. p.* 3. *c.* 3. & cōformitèr ita decernitur *in noſtris Conſtit. c.* 10.

9. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſi quis ex Regularibus per ſaltum appellaret, Iudex ad quem, nullitèr ageret, iuxta tradita, *in hac q. n.* 2. cum limitationibus, *quæ ibidem* ſubduntur.

Per ſaltū appellatio eſt nulla.

10. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Regularibus ſit prohibitum, appellare ad alia tribunalia, præter prædicta, præſertim ſæcularia ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, vt not. Portel. Arag. Miran. & Lez. *to.* 3. *ver. appellare, n.* 5. & habetur, *in noſtris Conſtitutionibus, in c.* 10.

Et prohibita ad tribunalia ſæcularia præſertim.

11. Regula 3. ſit. A ſententia Delegati Iudicis ad cauſam, appellatur ad Delegantem, ſiuè Delegatus ſit à Principe, ſiuè ab alio Ordinario inferiore, Papien. Specul. & Scacc. *q.* 7. *n.* 14. vbi alios inducens, teſtatur de communi omnium DD. Si verò Delegans ſit & ipſe Delegatus ad vniuerſitatē cauſarum, ſi ab eo ſit ſubdelegata vna cauſa in totum, tunc à Subdelegato ad Delegatum ad vniuerſitatem cauſarum appellari, tenet Specul. *tit. de appell. §. nunc tractemus, n.* 3. *&* 10. *lib.* 2. Sed ad primum Delegantem appellandum eſſe, tenuerunt gl. Abb. & Maran. quos refert Scacc. *q.* 8. *n.* 30. vbi refert Abb. & Franch. idem aſſerentes in Delegato ad vnam cauſam, qui ſi illam de licentia in totum ſubdelegauerit, à Subdelegato ad primum Delegantem appellatur.

A delegato ad cauſā, appellatur ad Ordinarium Delegantē.

Quid ſi Delegans ſit, & ipſe Delegatus ad vniuerſitatē cauſarū?

Vel ad vnam?

12. AMPLIATVR 1. Regula 3.

Vt

Digitized by Google

Vel dum Delegatus eſt à Papa?

Vt à Delegato Papæ in partibus, vbi adeſt Legatus à Latere, non ad hunc, ſed ad Papam appellatio fieri debeat, Marcheſ. & Scac. *q.7. n.16.*

Quid ſi Delegatus ſit à ſuſpecto?

13. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt Ordinarius cauſam delegans, quia ſuſpectus ſit, à Delegato non, ad Delegantem, ſed ad Superiorem appelletur, Frãch. Maran. Specul. Scacc. & alij, *q.7. nu.42.* Qui idem dicit, *q.8 n.48.* quando Delegatus, quia ſuſpectus ſit, ſubdelegauit, tunc enim, non ad Delegantẽ, ſed ad Superiorem appellatur.

14. Plura de hac q. & diffuſè agit Scacc. *de appell. q.7. & 8.*

De officio Iudicis ad quem. Quæſtio 152.

Latius ſe diffundit Iudicis ad quem officiũ, quã Iudicis à quo.

1 REGVLA ſit. Officium Iudicis ad quem ad multa ſe extendit, latiuſq; ſe diffundit, quam officium Iudicis à quo, Franch. *in c. cum in Eccleſia, de appell.* Ruginel. & Scac. *q.11. n.17. ver. contrarium;* vt magis patebit *in Ampliationibus ſequentibus.*

Vnde plura cognoſcit de appellatione.

2. AMPLIATVR 1. Regula, Vt quando Iudex ad quem de appellatione cognoſcere cæpit, ad eum cognitio ſpectet, an admittenda ſit appellatio, an legitimè, & in tempore appellatum ſit, an nulla, deſertaq; ſit appellatio? & ſimilia. Iudex verò à quo, poſtquam Iudex ad quem hæc cognoſcere cæpit, non poteſt in hac ſe ingerere cognitione, Butr. & Franch. *in c. conſtitutus, de appell.* & Scacc. *q.11. n.12.*

Et pronũciat.

3. AMPLIATVR 2. Regula; Vt Iudex ad quem, non ſolum cognoſcere, ſed etiam inter partes pronunciare poſſit, an iuſta, legitimaque ſit appellatio, an cauſæ in ea inſertæ legitimæ ſint, an ſit recipienda? Contard. Franch. Scac. & alij, *nu.13.* Cum è contra, Iudex à quo, antequam Iudex ad quem hæc cognoſcere incipiat, tantummodo ad ſui inſtructionem hæcmet cognoſcere poſſit, Scacc. *ibidem*, & probatum eſt *ſupra, q.148. n.19.* Ad eundem autem Iudicem ad quem, quando coram eo cauſa iam introducta fuit, cognoſcere, & pronunciare ſpectat, an appellatio fuerit deſerta, vel an appellans legitimè impeditus fuerit; Franch. & Scacc. *q.11. n.151.*

An poſſit reuocare attẽtata?

Et diffinitiuam ex falſa cauſa latam cõfirmare?

4. AMPLIATVR 3. Regula; Vt Iudex ad quem attentata, articulum appellationis tangentia, appellatione pendẽte, reuocare poſſit, Franch. & Scacc. *n.18.* & diffinitiuam ex falſa cauſa latam, ex alia cauſa vera, confirmare, Franch. Maran. & Scacc. *n.22.* dummodò, ſaltem implicitè, in actis primi Iudicis, noua cauſa fuerit, Franch. Rebuf. & Scacc. *n.23.*

Et inhibere Iudici à quo?

5. AMPLIATVR 4. Regula; Vt Iudex ad quem, legitima attenta appellatione, Iudici à quo inhibere poſſit, Scac. *n.34.* vbi citat DD. de hoc tractantes.

Coram Iudice ad quẽ, quid probare debeat appellãs?

6. AMPLIATVR 5. Regula; Vt conſequentèr appellans, coram Iudice ad quem, ſuam debeat appellationẽ iuſtificare, quo ad eiuſdem appellationis admiſſionem, probando, ſe benè, & intra legitima tempora appellaſſe, Scacc. *n.6. verſ. capio primum.* Item quo ad cauſæ deuolutionem conſequendam, dum Iudex à quo appellationem

Digitized by Google

non admiſit, appellans exceptionis veritatem, coram Iudice ad quem, probare ſimilitèr tenetur, aliàs cauſa non deuolueretur, *c. interpoſita, & ibi* Butr. Dec. & Franch. *de appell.* Nec iuſtam exceptionem propoſuiſſe ſufficeret, ſecundùm eoſdem, & not. Scac. *n.*62. Niſi appellans, coram Iudice à quo, incontinenti, legitimam exceptionem probare obtuliſſet; Quo caſu, ſi ob non admiſſionem appelletur, ſufficit probare corã Iudice ad quem, ad effectum deuolutiuum, legitimam fuiſſe propoſitam exceptionem, cum exhibitione probationis, incontinenti, & Iudicem admittere noluiſſe, *d. c. interpoſitis, in fi. & ibi* Abb. Franc. & communitèr alij Canoniſtæ, *de appell.* & not. Lancel. & Scacc. *q.*11. *n.*68.

7. AMPLIATVR 6. Regula; Vt quo ad effectum reuocationis ſententiæ, quam tulit Iudex à quo, appellans, coram Iudice ad quem, veritatem probare teneatur, & appellationis cauſam iuſtificare, Abb. Butr. Franc. & Scacc. *nu.* 83. Vbi concludit, quòd appellans, ex ipſis actis factis in prima, vel ex faciendis in ſecunda inſtantia, ſententiæ iniuſtitiam probare debet. Vnde teſtes à Iudice appellationis examinari poſſunt. Anchar. Fely. Frãch. Maran. & Scacc. qui ait, hoc eſſe indubitatum, *n.*102. Niſi fortè in prima inſtantia appellans, ſciëtèr, probare neglexiſſet, id quod in ſecunda inſtantia ſe probaturum offert, Lancel. qui de magis communi, Franch. Marſ. Menoc. & Guaz. *defenſ.*36. *cap.* 18. *n.* 4. & latiſsimè de hoc agit Cæual *in tract. commun. contra com. q.*301. *per tot.* Et ſicut ex nouis probationibus, ſic etiam ex noua cauſa appellatio à diffinitiua iuſtificari poteſt, Franch. Maran. & Scaec. *n.*84. An autem publicatis atteſtationibus, liceat teſtes in cauſa appellationis examinare ſuper productis articulis in principali cauſa, directè contrarijs? admodum controuerſus eſt punctus, vt videre eſt apud Cæual. *in tract. com. contra com. q.* 30. vbi adductis DD. pro affirmatiua, & etiam pro negatiua, hanc magis communem vocat, refert. Guaz. *defenſ.* 36. *c.* 18. *nu.*4. & huic negatiuæ ſubſcribunt Afflict. Gabr. & Scacc. *q.*11. *n.*106. vbi remiſsiuè ait, hoc plurimas Ampliationes, & Limitationes habere; & huic opinioni fauet tex. *in c. fraternitatis, & ibi* glo. & cæteri Canoniſtæ, de teſtibus; Super capitulis verò omnino nouis, ſiuè teſtes fuerint publicati, ſiuè non, in inſtantia 2. non poſſunt teſtes examinari, Marſ. Socin. & Scac. *n.*111. Sed nihilominus animaduerte, quòd Iudex poſt datam copiam proceſſus, & hoc ita publicato, pro ſuo arbitrio poteſt teſtes repetere, & etiam alios teſtes de nouo recipere ex officio, Natt. *conſ.*359. *vol.* 2. Clar. *q.*61. *verſ. ſed quæro*, & Ambroſin. *de modo forman. proceſ. in form. lib.*3. *c.*1. *n.*55.

8. Notandum tamen, quod appellatio à mera interlocutoria, niſi ex cauſa nominatim in appellatione expreſſa, nõ iuſtificatur, ita ſentiunt Bar. Franch. Maran. & Scac. *q.*11. *n.*87. Nec ſuffragaretur illa clauſula generalis, (& ab omnibus alijs grauaminibus, quæ colligi poſ-

Alia corã eodẽ probanda.

An corã eo teſtes examinari poſſint?

Super articulis pductis, &c.

Vel ſuper capitulis omninò nouis?

Appellatio debet iuſtificari ex cauſa in actis Iudicis à quo, dum eſt à mera interlocutoria.

poſſunt ex proceſſu cauſæ) Franch. & Scacc. citans Rot. *n.*88. Et cauſa prædicta conſtare debet ex actis coram Iudice à quo factis, & non alitèr. Bart. Franch. Maran. & Scác. *n.* 89. Benè verùm eſt, quòd ex multis cauſis expreſsis, ſatis eſt, vt vna tantùm ſufficiens probetur, Franch. Lancel. & Scacc. *n.*90. De his dictum eſt etiàm *ſup. q.* 150. *n.* 14. & 15.

Niſi cauſa noua ſuperueniat.

9. Quod dictum eſt in præcedenti notando, pluribus modis limitandum erit; Igitur limitatur 1. notandum; Vt non procedat quandò noua cauſa ſuperueniret, quia tunc appellans poſſet eam proponere, quamuis in appellatione non fuiſſet expreſſa, Card. Alex. Maran. & Scacc. *n.*92.

Vel dum executio interlocutoriæ cõtinet dãnum irreparabile.

10. LIMITATVR 2. not. Dum executio interlocutoriæ damnum irreparabile contineret, quia tunc appellatio poſſet iuſtificari ex nouis cauſis, Maran. & Card. Alex. quos ſequitur Scacc. *n.*93.

Aut dum Iudex à quo noluit probationes admittere; Vel dũ Reus abeſt.

11. LIMITATVR 3. not. Quandò Iudex à quo noluiſſet probationes admittere, vel ſi eſſemus in appellatione ab interlocutoria, lata contrà abſentem, in his enim caſibus poſſent in appellatione nouæ cauſæ adduci, Maran. Card. Alex. & Scacc. *n.*94. & 96.

Item in nouis probationib. cauſæ, iã expreſſæ.

12. LIMITATVR 4. not. In nouis probationibus, tendentibus ad probationem cauſæ, iam in prima inſtantia expreſſæ, quæ ſemper deduci poſſent in ſecunda inſtantia, Franch. Maran. & Scacc. *q.*11. *n.* 95. Et idem dic in omnibus caſibus de allegationibus iuris, non deductis in prima, quæ in ſecunda inſtantia deduci poſſe, certum eſt, Card. Alex. & Scacc. *n.*100.

Et in allegationibus Iuris.

Iudex ad quem ſententiã iuſtam, ſed nullã cõfirmare poteſt.

13. AMPLIATVR 7. Regula; **Vt Iudex appellationis ſententiam nullam confirmare poſsit, dùmodo iuſta ſit, Put. qui teſtatur de communi, *deciſ.*60. *lib.*3. Abb. Alex. Ripa, Vant. & Scacc. *n.*114. vbi alios inducit, teſtantes etiam de communi, & *in ſeqq.* pluribus modis ampliat, & exemplificat.**

Fallit in interlocutoria.

14. LIMITATVR 1. Ampliatio 7. Vt non procedat in ſententia interlocutoria, quæ ſi nulla ſit, Iudex appellationis eam confirmare non poteſt, Granut. Pariſ. & Scacc. *n.* 146. Sicut nec etiam ſententiam diffinitiuam nullã executioni mandatam, niſi prius attentatis reuocatis, Granut. Ruginel. & Scacc. *n.*147.

Et in diffinitiua executioni mãdata.

Itẽ dum petitio, vel commiſſio fuit tantũ de nullitate.

15. LIMITATVR 2. Ampliatio 7. Quandò ſimplicitèr petitum fuit, pronunciari diffinitiuam ſententiam nullam, quia ſuper hoc, primò pronunciandum eſſet, Bar. Vant. Scacc. & alij, *n.*127. vbi etiam Rotam inducit; Aliàs Iudex appellationis, ſuper meritis cauſæ, nullitèr pronunciaret, Granut. & Scacc. *n.*128. Et idem dicendum eſſet, dum commiſſio, Iudici facta, mandaret, vt prius ſuper nullitate procederetur, Granut. Put. & Scacc. *n.*132. Benè verùm eſt, quòd Iudex appellationis, poſt cognitionem ſuper nullitate, deindè ſuper meritis cauſæ cognoſcere poſſet, cauſa enim nullitatis, cauſam etiam iniquitatis deuoluit, Abb. Bar. Fely. Franch. Tiraq. Vant. qui teſtatur de communi, & Scacc. *q.*11. *n.*122.

Poſt cognitionẽ de nullitate cognoſcitur de meritis etiam.

Digitized by Google

Quid ſi etiã proceſſus eſſet nullus?

16. LIMITATVR 3. Ampliatio 7. Vt non procedat, dum, nõ modò ſententia, ſed etiam proceſſus, nullus eſſet, Alex. qui de cõmuni, Dec. Natta, Ruginel. Vant. & Scacc. *n.*135. Ratio eſt, quia idem vitium eſſet in ſententia confirmante, Gabr. Marcheſ. & Scacc. *n.*136. Niſi nouus, & aptus proceſſus formaretur, Scacc. *n.*137.

Poteſt omnis ſẽtẽtia nulla confirmari, dũ Reus eſt cõfeſſus.

17. AMPLIATVR 8. Regula; Vt quandò in actis eſt confeſſio Rei, Iudex appellationis abſolutè ſententiam nullam confirmare poſſit, quia confeſſio omnes proceſſus nullitates ſanat, Anã. Chart. Dec. Gom. Maſcar. & Viuian. qui omnes teſtantur de cõmuni, Abb. Bar. & Farin. concordantes cumulans, *q.*81. *n.*66. Vbi *in ſeqq.* diffusè ampliat, & limitat, Clar. *§. fin. q.* 55. *ver. item poſſet*, vbi ait, hanc opinionem tanquam canonizatam in iudicijs, & in ſcholis intrepidè ſequẽdãm eſſe, Ang. Innoc. & Scacc. cum concordantibus, *n.* 139. Niſi error in ſententia eſſet expreſſus, quia tunc nunquam confirmari poſſet, Bar. Franch. & Scacc. qui teſtatur, quod ità tenent omnes, *n.*141.

Niſi exprimatur error in ſẽtẽtia.

Tota cauſa cognoſcitur à Iudice ad quem.

18. AMPLIATVR 9. Regula; Vt iuſtificato interlocutoriæ grauamine corã Iudice appellationis, & ab eo pronunciato, quòd benè ſit appellatum, tota cauſa ab eòdem Iudice appellationis cognoſcenda remaneat, Bar. Frãch. Scacc. & alij, *q.*17. *lim.*47. *mem.*3. *n.*1. & 2. & eſt *tex. in c. vbi debitus, & ibi* glo. Abb. Card. Alex. & Dec. *de appell.*

19. AMPLIATVR 10. Regula; Vt Iudex appellationis etiam pronunciare poſſit ſuper articulis acceſſorijs, ſuper quibus poterat, ſed non pronũciauit Iudex à quo, Rot. *deci.*59. *aliàs* 424. *de appell. in nou.* Card. Alex. Rebuf. & Scacc. *q.*11. *n.*34. *ver. Ampliatur* 4.

Qui pronunciat etiam ſuper acceſſorijs.

Super deſertione, & ſuper expenſis.

20. AMPLIATVR 11. Regula; Vt dum appellationis cauſa, corã Iudice ad quem introducta fuit, ad eum ſpectet ſuper deſertione appellationis pronunciare, Franch. & Scacc. *n.*151. & idem Iudex ad expenſas, in appellationis proſecutione factas, condemnare poſſit, Franc. & Scacc. *n.*161.

Item poteſt abſolutũ damnare, & è contra, torquere. &c.

21. AMPLIATVR 12. Regula; Vt Iudex appellationis, Reum, à primo Iudice abſolutum, condemnare, & condemnatum abſoluerè, carceratos liberare, relaxatos carcerare, non tortos torquere, poſſit, & reliqua præſtare, quæ primus Iudex potuit, Far. *conſ.*53. *nu.*33. Ad Iudicem enim appellationis, errorem, & grauamen primi Iudicis corrigere ſpectat, Contar. Franch. Maran. Rebuf. & Guaz. *defen.*36. *c.*18. *nu.*3. & ſubſcribit Scacc. *q.* 3. *n.*1. Et dum appellatum à diffinitiua fuit, ex quo tota iuriſdictio ad Iudicem appellationis deuoluitur, ſibi carceratum remitti, iſte Iudex mandare poteſt, Ang. Scacc. Guaz. & alij, *cap.*24. *n.*2. Sed quandò ab interlocutoria appellatum fuit, dum appellationis articulus diſcutitur, carceratus ſub Iudice à quo manere debet; At ſi Iudex ad quem benè appellatum, & malè iudicatum pronunciet, idem Iudex ad quem, carceratum ſibi remitti, vel apud Iudicem à quo retineri, mandare poteſt: ſi verò malè appella-

Quid de remiſſione carcerati?

pellatum pronunciet, tunc Iudex à quo carceratum retinebit, proceſſumq; proſequetur, Guid. Pap. & Guaz. *defen.36. c.24. nu.2.* Scacc. *q.20. n.26.*

22. AMPLIATVR 13. Regula; Vt officium Iudicis appellationis ſit, animaduertere, antequam ſuam ferat ſententiam, vt coram eo omnia primæ inſtantiæ acta tranſportentur, alias enim ſententia, quæ ab ipſo pronunciaretur eſſet nulla, Graſ. *deciſ.37. aliàs 9. n.5. de cauſa poſſeſſ. & proprict.* Et nulla ipſo iure, Gabr. *de appel. lib.2. concl.5. n.23.* & Guaz. *defen.36. cap.23. n.1.* vbi alios inducit; Et quòd nō tranſportatis omnibus actis, ſententia Iudicis appellationis ſit nulla, tenent DD. relati à Scacc. *q.20. n.8.* vbi etiám ipſe hanc ſequitur opinionem, *n.9. in princ.* Indè in comprobationem, *n.11.* inducit Bar. & Bal. Et in tantùm hoc eſt verum, vt parte inſtante, contrà ſententiam latam, actis non tranſportatis, qui iudicare debet, in meritis cauſæ ſe ingerere non poſſit, ſed tantummodò ad talem ſententiam nullam declarãdam arctetur, Bal. Franch. & Scacc. *n.2.* Vbi teſtatur, ita ſæpius tenuiſſe Rot. & Signaturam Sanctiſs. & eſt *tex. in c. exhibita, de iudicijs.*

Omnia acta debent tranſportari corà Iudice ad quem, alias nulli terret ſentẽtiã.

23. LIMITATVR Ampliatio 13. Vt non procedat, dum acta non tranſportata, apta non eſſent ad reddendam ſententiam nullam, vel iniuſtam, vt ſi trãſportata non fuiſſet aliqua citatio non neceſſaria, &c. Scacc. *q.20. n.13.* & Guaz. *defenſ.36. c.23. n.3.*

Niſi acta nō eſſent neceſſaria.

24. AMPLIATVR 14. Regula; Vt Iudicis appellationis officium ſit in ſententia ferenda, quantùm fas eſt, honori, ac famæ Iudicis à quo conſulere; Et ideò quandò ex nouitèr deductis reuocat, vel reformat ſententiam, hoc exprimere in ſua ſententia debet, Myſing. & Guaz. *cap.29. n.4.* Dum verò infligẽdo pœnam Iudici à quo pro ſententia lata tractatur, iſte citandus eſt, Myſing. & Guaz. *ibidem*; Attamen eiuſdem officium eſt, in ſententia, illa verba inſerere (ſententia nus fuiſſe iuſtè, vel iniuſtè pronunciatum) glo. *in l. eos, & ibi* Bal. & Caſtren. *C. de appell.* Abb. Fely. & Guaz. *n.1.* Vel (benè, ſeu malè appellatum) mentionem faciendo de ſententia lata in prima inſtantia, Aufred. & Guaz. cum alijs, *n.2.* Sed ſi pluries appellatum fuiſſet, vel plura illata grauamina fuiſsẽt; Pronunciare per ſingula deberet, vel dicere, in omnibus, & per omnia benè, vel malè pronunciatum, Rebuf. & Guaz. *n.3.*

Iudex à quẽ conſulere debet honori Iudicis à quo.

Quando citandus?

In ſentẽtia appellationis quid inſerendum?

25. AMPLIATVR 15. Regula; Vt officium Iudicis appellationis ſit, reſpectu proceſſus, & omnium, quæ de proceſſu ſunt primi Iudicis, huius Statutum attendere, Contar. Natta, Rebuf. & Guaz. *cap.30. n.1.* Alex. Bal. & Scacc. *q.18. n.1.* At reſpectu proceſſus coram ipſo Iudice appellationis formandi, ordinatoria ſua propria Statuta iſte ſequi debet, Tuſch. qui teſtatur de communi, Alex. & Guaz. *cap.30. n.2.* & Scacc. *q.18. nu.13.* Quo verò ad cauſæ deciſionem, Iudex appellationis ſeruare tenetur Leges, & Statuta deciſoria, quæ Iudex primus ſeruare debebat, Tuſch. qui de com-

Statutum Iudicis à quo in eius attẽditur pro ceſſu.

In Iudicis ad quem proceſſu huius Statutũ attẽditur in ordinatorijs.

Quo ad cauſæ deciſionem, Statutum attẽditur Iudicis à quo.

Digitized by Google

communi, Alex. & Guaz. *n.6.* Qui Iudex primus, Iure loci contractus, vel loci delicti, ſeruare tenebatur, Alex. Tuſch. & Guaz. *nu.5.* Statutum ordinatorium dicitur, quòd ordinem procedendi tantùm reſpicit; Deciſorium autem, quòd merita, & deciſionem cauſæ tangit, Guaz. cum alijs, *n.4. & 7.*

Statutum ordinatorium, & deciſoriū quid?

26. Plura de materia huius q. Scacc. *de appell. q.11.* & in alijs locis, ſupra relatis, & Guaz. *defen. 36.c. præſertim 29. & 30.*

Infra quantum temporis ſpatium inchoanda, terminandaq; ſit appellationis cauſa? Quæſtio 153.

1 REGVLA 1. ſit. Terminus Iuris ad appellationem proſequendam, eſt annus, & ex cauſa biennium, Card. Alex. Bald. & Scacc. *de appell. q.14. n.1.* & Guaz. *defen.36. c.21. n.1.* & eſt *tex. in c. cum ſit Romana, & ibi* DD. *de appell.* Ideòque ſufficit, quòd appellans, quandocumque cauſam committi faciat, dummodò intrà idem tempus, non modò committi, ſed etiam expediri faciat, niſi legitimè impeditus ſit, Bar. Franch. Specul. & Scacc. *q. 15. n.27.* De quo iterum dicetur *hic, n.8.*

Terminus iuris, ad appellationem proſequēdam, eſt annus.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt ille terminus Iuris appellanti detur à Iure, quandò Iudex à quo appellationem reiecit, apoſtolos refutatorios, ſiuè teſtimoniales dādo; Quo caſu ipſe reijciens, non poteſt alium terminum dare, nec Iuris terminum abbreuiare, Dec. teſtans de communi *in c. cum ſit Romana, de appell.* Frāc. Lancel. Rom. Veſtr. & Scacc. *q. 14. n. 15.* & tenuit Rot. *deciſ.16. alias 282. de appell. in antiq.*

Quem Iudex à quo appellationē reijciens, nō poteſt abbreuiare.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt idem dicendum ſit, dum Iudex appellationem admittit, vel reuerētiales apoſtolos dat, ſi terminum non præfigat, tunc enim terminus à Iure præfixus remanet, Franch. & Scacc. *n.4.*

Quid ſi appellationē admittat, vel det reuerentiales?

4. REGVLA 2. ſit. Iudex à quo, appellationem admittendo, terminum, ad ſe præſentandum coram Iudice ad quem, appellanti præfigere poteſt, Frāch. Gemin. & Scac. *q.14. nu.7. verſ. huic*; Et termino præfixo à Iudice à quo, appellans intrà illum cauſam committi facere tenetur, vel diligentiam adhibere ſolitam, vt cōmittatur, aliàs deſerta appellatio efficeretur, Alex. Ang. & Scacc. *nu.5.* Et dato quod prima vice, commiſſionem non obtineat, iterum, pro habēda cauſæ commiſſione, diligentia vti tenetur appellās, Alex. Butr. & Scac. *n.5.* Hunc autem terminum poteſt Iudex à quo elongare, & etiam breuiare, Scacc. *q.15. n. 219. ver. tertius terminus*, & iterum, *nu.12.* ex Bal. & Card. Alex.

Iudex à quo præfigere poteſt terminū ad appellationem proſequēdā, quid ſi nō proſequatur in termino?

5. Non vbiq; prædictus terminus eſt æqualis: Romæ Stylus eſt, vt Iudex à quo ad cauſam cōmittendam, terminum decem dierum, à die appellationis, concedat, quo elapſo, ſi cauſa non committeretur, deſerta appellatio efficeretur, Caputaq; Caſſad. Lancel. Veſtr. & Scac. *q.15. n.6. & 7.* Intellige, dū ſtatim Iudex à quo de apoſtolis reſpondit, ſecus ſi dederit Iuris terminum, nempè triginta dierum ad redeundum pro apo-

Quot dierū ſit terminus prædictus?

Digitized by Google

apoſtolis, quia tunc appellans eſſet impeditus, cum iſti triginta dies Iudici ipſi conceſſi ſint, Scacc. *q.*14. *n.*25. citans Rot. Veſtr. & alios. Et iterum intellige, vt ſufficiat, ſi appellans, intrà terminum ſibi aſſignatum, iter arripiat ad proſequẽdum, Rot. Franch. & Scacc. *q.*14. *n.*48. talis enim terminus ad appellationem inchoandam ſtatuitur, Scacc. *ibidem*, & tenuit Rot. *deciſ. 66. in nou.* Non ad proſecutionem finiendam, cum Iudex à quo legem Iudici ad quem imponere non poſſit, Abb. Dec. Franch. & Scac. qui de communi, *q.*15. *n.*218. *per tex. in c. ex inſinuatione, de appell.*

Non tenetur Iudex terminũ præfigere.

6. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt Iudex à quo poſſit, ſed non teneatur d. terminum præfigere, Dec. Franch. & Scacc. *q.* 14. *n.*22. Et dum terminum hunc præfigere vult, ſaltem ad melius eſſe, eòdem contextu, quo appellationem admittit præfigere debet, eſt enim DD. opinio, quòd ſaltem poſt tres dies, Iudex à quo terminum præfigere non poſſit; licèt alij DD. teneant, & ſit communis opinio, poſſe Iudicem à quo, etiam poſt tres dies, terminum præfigere, & conſequentèr hic punctus non eſt ſine controuerſia, de qua agit Scacc. *q.* 14. *n.*21.

Quid de conſilio?

De præfixione termini ad fidẽ præſentandã de proſecutione appellationis.

7. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt Iudex à quo appellanti terminum præfigere poſſit ad faciendã ſibi fidem de appellationis proſecutione, qua fide, intrà terminum non præſentata, niſi aliter ipſi Iudici de proſecutione conſtet, poteſt de conſuetudine, ſuam exequi ſententiam, teſtibus Franch. Lancel. & Scacc. *q.*15. *n.*22. nec non Rot. *deciſ.* 13. *alias* 94. *n.*1. *&* 2. *de appel. in nou.* Et talis executio per viam attentati non retractabitur, ſed ex futuro euentu cauſæ appellationis pendebit, in qua ſi ſententia infirmetur, executio caſſabitur, Lancel. Franch. & Scacc. *n.*23. & Rot. *in d. deciſ. in fin.* At ex defectu d. fidei, appellatio deſerta non efficeretur, Rot. *ibidem*, *n.*3. Franch. & Scacc. cum alijs, *n.*25. immo, ſecundùm Franch. Lancel. & Scacc. *n.* 24. ſi appellans aſſignationi talis termini contradiceret, eidem termino obedire non teneretur.

8. REGVLA 3. ſit. Terminus aſsignatus in Iure, non tantùm ad incipiendam, ſed etiam ad finiendam appellationis cauſam, eſt ſpatium vnius anni, & ex cauſa biennij, Menoch. *de arbitr. iudic. lib.*2. *caſ.*446. *n.*1. *per tex. in auth. de ijs, qui ingred. ad appell.* §. 1. Card. Alex. Bal. & Scacc. *q.*15. *n.*2. *&* 12. *verſ. ſeptimum tempus.*

Terminus Iuris ad finiendam cauſã appellationis.

9. Notandum pro declaratione Regulæ, quòd tempora, intèr quæ cauſa appellationis inchoari, & terminari debet, fatalia vocantur, dicta à fato, ſeu morte, ideſt mortalia, quia appellationi ſunt mortem inferentia, & cauſa, his temporibus tranſactis, mortua, ſeu deſerta efficitur, ita Scacc. cum concordantibus, *q.*15. *n.*1. *&* 2. Hæc verò fatalia à die appellationis interpoſitæ currere incipiunt, Abb. Butr. Dec. & Franch. *in c. ex ratione, de appell.* Bar. Bal. & Scac. cum pluribus alijs, *n.*162. vbi teſtatur de cõmuni, & eſt *tex. in c. ex parte, de reſcriptis,* & dies appellationis, nõ computa-

Fatalia quæ, & vnde dicta?

tur

tur in termino, Franch. & Scacc. *n.*171.

Regula procedit in omni ſententia, & in omni cauſa.

10. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt procedat, non modò in diffinitiua, verùm etiàm in interlocutoria, Butr. Franch. & Scacc. *nu.*4. Qui, *n.*5. ait, hoc locum habere etiam in criminalibus. Item in cauſis ſummarijs, & executiuis, ſecundùm Scacc. *n.*11.

In inſtantia 2. & in 3.

11. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt d. terminus, tam in ſecunda, quam in 3. inſtantia locum habeat, Mandoſ. & Scacc. *n.* 36. dicens, in hoc non inueniſſe dubitantem.

Differentia intèr anni terminum 1. & 2.

12. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt primus annus ſimplicitèr ab initio detur, ſecundus verò annus, non niſi primo elapſo concedatur, Papien. & Scacc. *n.*12. *verſ. non datur*, & eſt *tex. in c. cum ſit Romana, de appell.* Primus terminus à Lege, ipſo iure, ſinè alia conſideratione conceditur; Secundus verò paritèr à Lege, ipſo iure, ſed non ſinè cauſa datur, *Auth. ei, qui*, & *ibi* Bart. & communitèr alij, *C. de temp. appell. c. cum ſit Romana, & ibi* gl. Io. Andr. Card. Alex. & cæteri, *de appell.* Franch. Specul. & Scacc. cum concordantibus, *q.*15. *n.*27. & 28.

Cauſæ cõcedendi annum 2.

13. Cauſa autem, ex qua annus 2. conceditur, eſt iuſtum impedimentum concernens, ſiuè appellantis perſonam, Abb. & Dec. *in c. ex ratione. de appell.* Scacc. qui de communi, *nu.*44. *cum ſeq.* Siuè ortum habuerit ex facto appellati, Abb. & Dec. *vbi ſupra.* Caputaque, Scacc. cum alij, *n.*61. & *ſeqq.* Qui idem ſolidè probat in impedimento mixto ex facto appellantis, & appellati, *n.*105. Idem dic quandò impedimentum ex Iudicis facto proceſſit, Dec. qui de communi, Abb. & Franch. *in d. c. ex ratione*, Oddo, Caſſad. & Scacc. *n.* 122. Si verò impedimentum ex tertij culpa fuerit, ad intereſſe idem tertius tenebitur, ſed ſi non eſſet ſoluendo, appellans in integrum eſſet reſtituendus, Abb. qui de communi, Dec. & Scacc. *n.* 135. Qui, *n.* 136. exemplificat in Procuratore, qui, ex dolo, cauſam deſertare facit; Similitèr, ipſo iure, ſecundus annus datur, quandò impedimentum ex caſu fortuito fuit, Cardin. Alex. & Franch. *in d. c. ex ratione*, Innoc. & Scacc. *n.*145.

14. Sed animaduerte, quod impedimentum ſufficiens, ad ſecundum annum habendum, ineuitabile eſſe debet; Alex. Butr. Dec. & Scacc. *q.*15. *n.*156. vbi alios inducens, exemplificat in negligentia Iudicis, quæ non excuſat, niſi appellans, non modò inſtantiam fecerit, & coram Iudice proteſtatus fuerit, ſed etiam ad Principem, Iudicis negligentiam incuſando, recurrerit; Vide *infra hic, n.*17. — Impedimentum debet eſſe ineuitabile.

15. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt detur aliquandò etiam tertius annus ad cauſam terminandam, non quidem ipſo iure, ſed per viam reſtitutionis in integrum a Iudice, *c. ex ratione, & ibi* Abb. Franch. & alij, *de appell.* Maran. Ruginel. & Scacc. cum concordantibus, *q.*15. *n.*28. At iſte tertius annus integer eſſe non debet, ſed per tantùm temporis, quãtùm impedimentum fuit, Franch. & Scacc. *n.*32. — De anno 3.

16. Nota hic 1. Vt ſtantibus ſupradictis impedimentis, ſatis ſit,

&

Conſiliũ appellanti, dum elapſus eſt annus 1. vel 2.

& cautius appellans agat, ſi primo, vel etiam anno 2. elapſo, abſq; eo quod prorogationem petat, ſuam proſequatur appellationem; Et ſi ei de deſertione opponatur, replicet de impedimento, quo probato, obtinebit, Card. Alex. & Franch. *in cap. ex ratione, de appell.* & Scacc. *n.* 29. Sed in omni caſu appellans impedimentum probare tenetur, nec non ſe diligentiam adhibuiſſe, Card. Alex. Franch. & Scacc. *n.* 146.

Quantũ debeat eſſe impedimentũ?

17. Nota 2. Admodum controuerſum eſſe apud DD. quantùm eſſe debeat impedimentum, vt ſecundus annus concedatur, ſicut videre eſt apud Scacc. *q.* 15. *à n.* 148. *vſque* 155. In qua controuerſia adhærendum eſſe puto opinioni Bar. *in Auth. item ſi appellatione, n. 2. C. de temp. appell.* vbi tenet, quòd ſi appellans tanto tempore impediatur, quòd intra illud cauſa expediri potuiſſet, annus 2. dandus ſit; Et cum Lex præſumat, quòd cauſa intra menſem expediri poſſit, vnius menſis impedimentum ad hoc ſufficiet, & ſubſcribunt Cardin. Alex. Dec. Neuiz. Oltrad. & Scacc. *nu.* 148. *verſ. contra. & n.* 149. qui hanc opinionem expreſsè ſequitur, & de communi teſtatur, *n.* 152.

Quid ſi fatalia breuiẽtur à Principe vel à Statuto?

18. LIMITATVR 3. Regula 3. Vt non procedat, quandò à Principe, vel à Statuto appellationis fatalia breuiata eſſent, tunc enim à Principe; vel à Statuto tempora præfixa ſeruanda eſſent, Scacc. *n.* 38. Vndè, vt not. idem Scacc. *n.* 41. *cum in Conſtit. Marchiæ*, quæ in toto Statu Eccleſiæ vigent, *lib. 6. c. 9.* ſtatuatur, quòd dum appellatur ab interlocutoria in cauſa ciuili, intrà duos mẽſes cauſa ipſa ſit expedienda, dum verò à diffinitiua, intrà tres menſes; ſed ſi cauſa criminalis ſit, expediri debeat intra menſem, dum in eodem loco cauſa reuidetur, intrà verò duos menſes, dum in alio loco; Hæc ſeruanda erunt in toto Eccleſiæ ſtatu, ſecundùm Scacc. ſed fortè hæc Conſtit. non practicatur, vt à practicis audiui Iudicibus ſæcularibus.

Vt in Marchiæ Cõſtituitur.

Perpetua ſunt fatalia in Cõciſtorio Principis impediti

19. LIMITATVR 4. Regula 3. Vt in Conciſtorio Principis fatalia nunquam currant, ſed dum ex facto Principis impedimentum oritur, perpetua ſint, Dec. qui de cõmuni, Abb. Franch. & alij, *in c. ex ratione, de appell.* Hoſtien. Lancel. Scacc. & alij, *q.* 15. *n.* 131.

Quid ſi appellans modicã fecerit in proſequẽdo diligẽtiam?

20. LIMITATVR 5. Regula 3. Vt dum appellans nullam, vel modicam diligentiam fecit, puta, quia tantùm appellauit, & in toto primo anno ſolummodò commiſſionem præſentauit; tunc ad cauſæ deſertionem inducendam, lapſus primi anni ſufficiat, Rot. *diuer. deciſ.* 102. *par. 3. lib. 1.* Scacc. *q.* 15. *n.* 180. & tenent Butr. Innoc. Maran. & Oſaſc. Qui, vt refert Scac. *n.* 179. *verſ. ſecunda opinio*, vlterius ſuſtinent, abſolutè, per lapſum primi anni, ſententiam in rem iudicatam tranſire, cauſamque appellationis deſertam fieri; Licèt dum appellãs in primo anno, vltrà prędicta, partem citare fecit, & aliquem alium actũ præſtitit, ad hoc vt cauſa appellationis deſerta dicatur, & ſententia in rem iudicatam tranſeat, biẽnij lapſus requiratur, ita diſtinguit Ruginel. quem ſequitur Scac.

Digitized by Google

*n.*179. *& ſeq.* vbi refert Alex. Bal. & Bart. dicentes, ad prædicta biennium requiri, & ſubſcribunt Fely. Dec. & Franch. *ibidem*, relati.

21. LIMITATVR 6. Regula 3. Vt Iudex dictum tempus appellationis proſequēdæ prorogare non poſſit, Cyn. Dec. Tiraq. Scacc. & alij, *q.*15. *nu.* 214. Nec minuere, Cyn. Bal. & Scacc. *n.*215. Ex cauſa tamen iuſta poſſe Iudicem fatalia prorogare, vt proptèr loci diſtantiam, vel ſimile, tenent Gail. & Scacc. *n.*291. Sicut etiam, ſine alia cauſa, de conſenſu partium, idem preſtare poteſt Iudex, ſecundùm Bald. Dec. Felyn. Frāch. Maran. Marcheſ. & Scacc. cum alijs, *n.*288. Vbi inducit etiam DD. plurimos contradicētes, nempè Abb. Butr. Lancel. & alios; Subdens, *n.* 289. quòd dum fatalia, de conſenſu partium, prorogantur, nō per modum duplicationis, vel triplicationis, ſed per conuentionem per tantùm tempus, puta durante abſentia, tractatu, &c. quia hæc prorogatio eſt ſuſpenſio, poteſt proculdubio fieri, cum omnes admittant, de partiū conſenſu, ſuſpenſionem fieri poſſe, hæc Scacc. *ibidem*; Sed ſi breuiora Statutaria fatalia prorogarentur, prorogatio vltra terminum Iuris communis fieri non poſſet, Ruginel. & Scacc. *n.*293. Et quod dictum eſt de prarogatione de partium conſenſu, multò magis in fatalium reſtrictione procedit, quia partes breuiando, actum Legi placentem faciunt, Alex. Cyn. & Scacc. *nu.* 195. Sed animaduerte, quod dicta prorogatio, ſeu ſuſpenſio fieri non poteſt, niſi fatalibus durantibus. Bal. Franch. Marcheſ. Scacc. & alij, *n.*297.

An fatalia prorogari, vel minui poſſint?

Quid de conſenſu partium?

Sed durātibus fatalibus.

22. Plura de hac q. Scac. *q.*14. & 15.

De effectibus appellationis. Quæſtio 154.

1 DE præcipuis duobus appellationis effectibus cū DD. hic mentio facienda eſt; Nempe de deuolutiuo, & ſuſpenſiuo.

2. REGVLA 1. ſit. Effectus primus, & principalis legitimæ appellationis eſt deuolutiuus, appellatio enim totam cauſam, & iuriſdictionem ad Iudicem ad quem deuoluit, Abb. Alex. Bar. Caſtren. Franch. & Scacc. *q.*3. *n.*13. *de appell.* Nec non acceſſoria, *c. dilectus*, *& ibi*, communitèr DD. *de appell.* Franch. & Scacc. *n.*14.

Appellatio cauſā deuoluit ad Iudicē ad quem.

3. Quomodò autem Iudex ad quem ſe gerere debeat circà cauſam ad eum deuolutam, & de eius officio, actum eſt ſupra ſufficientèr, & diſtinctè, *q.*152. *per totam*, hic non repeto.

De eius officio.

4. REGVLA 2. ſit. Effectus 2. principalis appellationis eſt ſuſpēſiuus, iudicatum enim ſuſpendit, *l. ita demum*, vbi Bart. *C. de Procurat.* Farin. Scacc. Guaz. & alij, *defen.*36. *c.*15. *n.*1. Et iuriſdictionem Iudicis a quo, ita ſuſpendit, vt, quo ad illam cauſam, appellantem totalitèr eximat, Franch. Lancel. & Scacc. *de appell. q.*3. *n.*16. Et nihil ſit innouandum, Lancel. & Scacc. *n.* 48. & probatum eſt ſup. *q.*148. *n.* 19.

Appellatio iudicatū ſuſpēdit, &c.

Nihil innouandū.

5. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt procedat, ſiuè Iudex à quo, appellationem admittat, ſiuè non, ea enim

Quamuis nō admittatur appellatio.

enim pendente, nihil eſt innouandum, *l.* 1. *& ibi* DD. *ff. nihil nou. appell. interp.* Specul. & Scacc. *q.* 11. *n.* 10. vbi comprobat, & concordantes inducit.

Niſi eſſet notoriè nō admittenda appellatio.

6. LIMITATVR Ampliatio 1. Vt non procedat, dum notorium eſſet, appellationem nullam, ſeu iniuſtam eſſe, ſiue nō recipiendam, quia tunc Iudex à quo ad executionem procedere poſſet ſuæ ſententiæ, Ang. Franch. Io. Andr. & Scac. *n.* 11. Et quòd non attentet Iudex à quo, exequendo contrà appellantem, cui ius commune reſiſtit, tenuit Rot. *deciſ.* 35, *aliàs* 234. *de appel. in nou.*

Innouās attentat & punitur.

7. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt ſi quid innouetur, appellatione pendente, vt attentatum reuocandum ſit, Abb. Dec. & Franch. *in c. bonæ memoriæ, de appell.* Lancel. & Scacc. *n.* 48. Et Iudex attentans puniendus ſit, vt probatum eſt ſuprà, *q.* 148. *n.* 20.

Depoſitus appellans retinet ſuum officium.

8. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt cum appellatio iudicatum ſuſpendat, Prælatus, vel alius Officialis à ſua Dignitate, vel Officio depoſitus, pendente appellatione, cūcta poſſit, quæ prius exercere poterat, Abb. *in c. ſæpè, de appell.* Franch. Lancel. & Scacc. *n.* 72. Dec. & Guaz. *defenſ.* 36. *c.* 15. *n.* 4. *&* 5. Et voce actiua, & paſſiua priuatus per ſententiam, à qua appellauit, appellatione pendente, ad vtramque vocem concurrere poteſt, Rodriq. *in q. Regul. to.* 1. *q.* 29. *ar.* 5. Sigiſm. de Bonon. *de elect. p.* 2. *c.* 5. *dub.* 90. *n.* 5. Peyrin. *de R. S. q.* 1. *n.* 20. *§. vn.* Spatar. *par.* 4. *tr.* 10. *c. vlt.* Pelliz. *in manu. Regul. tr.* 7. *c.* 6. *n.* 10.

Et voce priuatus concurrere poteſt.

Poſt appellationem quid præſtare poſſit Iudex à quo?

9. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt plura præſtare poſſit Iudex à quo poſt appellationem, quæ ad fauorem, & expeditionem faciliorem cauſæ appellationis faciūt, de quibus dictum eſt ſupra, *q.* 148. *nu.* 23. *vſque ad nu.* 41. & tenent Franch. Lancel. Maran. Veſtr. & Scacc. *q.* 3. *n.* 20. vbi, *in ſeqq.* ſpecificat caſus huius limitationis. Præſertim, quòd appellans ſuſpectus fugæ, appellatione pēdente, á Iudice à quo, carcerari poteſt, Franch. & Scac. *n.* 27. talis enim captura, attentata non inducit, Lancel. & Scacc. *ibidem*, & tenuit Rot. *diuerſarum deciſ.* 926. *par.* 3. *lib.* 3. De ducto ad carceres, vel carcerato appellante, dictum eſt ſupra, *q.* 148. *n.* 11.

Suſpectū fugæ carcerare poteſt.

Appellatio à cenſura non operatur ſuſpenſiuum effectum.

10. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt ſpeciale ſit, quòd, appellatione pendente ab excommunicatione, appellans excommunicatus remaneat, Franch. Io. Andr. & Guaz. *defenſ.* 36. *c.* 15. *n.* 9. Et generalitèr in qualibet ſententia cenſuræ Eccleſiaſticæ, ab ea appellans, remanet innodatus, nempè excommunicatus, ſuſpenſus, ſiuè interdictus, Dec. Franch. Specul. Scacc. & alij, *q.* 3. *n.* 65. 76. *&* 77. & diffusè, *q.* 17. *lim.* 22. *n.* 1. *& ſeq.*

Niſi ſētētia conditionalis ſit.

11. SVBLIMITATVR 2. limitatio; Vt procedat in ſentētia cenſuræ abſolutè lata; Nam ſi feratur e. g. (niſi infra tres,) & ſic ſub conditione, appellatio ſententiam ſuſpenderet, Lancel. Frāch. Io. Andr. & Guaz. *defenſ.* 36. *c.* 15. *n.* 10.

Deuolutiuus, & ſuſpenſiuus effectus, an ſeparabiles ſint ab inuicem, & ab appellatione?

12. Ex occaſione prædictorum duorum appellationis effectuum, nonnulli difficultatem mouent; an ipſimet effectus ab inuicem, & ab ap-

Digitized by Google

appellatione ſeparabiles ſint? Et quidem deuolutiuum effectum inſeparabilem eſſe ab appellatione ſtatuendum eſt; Cum enim, ſecundùm DD. communem opinionem, appellatio ſit prouocatio ad maiorem Iudicem, ratione grauaminis, vt definiunt præſertim Franch. Lancel. & Scacc. *q.*1.*n.*1. quomodò hæc prouocatio ſubſiſtere poſſet, niſi cauſa ad Superiorem Iudicem cognoſcenda, & emendanda deuolueretur.

Deuolutiuus inſeparabilis eſt ab appellatione.

13. Appellationem verò, ſine effectu ſuſpenſio, ſubſiſtere poſſe cum ſolo deuolutiuo, & ſic ſuſpenſiuum effectum, & ab appellatione, & à deuolutiuo ſeparabilem eſſe, immo, & de facto ſeparari in pluribus caſibus, certò certiùs eſt (quicquid quidam modernus, aliàs admodum doctus, contradicat, & ingenioſè argumentetur.) Et pro noſtra ſententia ſunt Abb. Hoſtiē. Imol. Foller. Franch. Maran. & Farin. qui alios etiam concordantes refert, *q.*101. *nu.*158. vbi ait, quòd appellatio á ſententia diffinitiua ſinè cauſæ expreſſione, dum Reus eſt tantùm confeſſus, ſuſtinetur, & deuolutiuum effectum operatur, non autem ſuſpenſiuum, niſi cauſa inſeratur, & ad hoc inducit præcitatos DD.

Suſpenſiuus effectus ſeparabilis eſt ab appellatione, & à deuolutiuo.

14. Confirmatur intentum; Nam clauſula (appellatione remota) non tollere deuolutiuum effectum, ſed ſuſpenſiuum, tenuerunt relati à Contar. *in l. vnica, n.*16. *C. de momen. poſſeſſ.* quos ſequitur Scacc. *q.* 16. *lim.*1. *nu.*105. *ver. declara*; Et hinc eſt, quòd in aliquibus cauſis, quo ad effectum deuolutiuum, appellatio datur, putà in poſſeſſorijs, Bar. quem refert, & ſequitur Abb. *in c. cum ad ſedem, de reſtit. ſpoliat.* Maran. Menoch. & Scacc. qui concordantes citans, de communi teſtatur, *q.*17. *lim.*6. *mem.*7. *n.*16. 17. 18. *&* 22. Et tamen in his cauſis appellatio non datur quoad ſuſpenſiuum, in quibus Iudex à quo ſuam exequitur ſententiam, Scacc. *d. n.*22.

Cōfirmatur intentum.

15. Praxis quoque quotidiana eſt, ſeruata in tribunali Signaturæ iuſtitiæ, vt appellatio in poſſeſſorijs operetur deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuum, & ideò in poſſeſſoris, dum appellatio interponitur delegare ſolet Signatura eadem, quo ad effectum deuolutiuum, non autem ſuſpenſiuum, & cum clauſula (ſinè præiudicio legitimæ executionis) De hac praxi teſtes ſunt Lancel. & Scacc. *d. n.*22. Eandem praxim ſeruat Signatura iuſtitiæ in appellationibus a mandatis decretis, & relaxatis vigore obligationis in forma Cameræ, vt ponderat, & teſtatur Scacc. *d. n.*22. nec non, *n.*23. *&* 24. Cum igitur hoc præſtari poſſit per decretum Signaturæ, ſeu Principis, multò magis idem præſtari poterit per Legem, ſeu Statutum, cum in Lege, & in Statuto, maior, quam in Principe, efficacia reſideat, vt probatum eſt ſupra, *q.*149. *n.*13.

Item ex praxi.

16. Plura de materia huius q. Scacc. *q. præſertim tertia, per totam, de appell.*

De remedijs appellatione deficiente.
Quæſtio 155.

De nullitate poteſt dici cõtra inappellabilem ſententiam.

1 REGVLA 1. ſit. Nullitàs remedium eſt, quo quis vti regularitèr poteſt contrà quamcumque, etiam inapellabilem ſententiam, Iaſ. *in l. 1. n. 6. de iuſt. & iur.* Scacc. *de appell. q. 19. remed. 1. concl. 2. n. 9.* Prohibita enim appellatione, de nullitate dici poteſt, Grauat. Veſtr. & Scacc. *n. 7.* Corroboratur Regula ex ſeqq. Ampliationibus.

Puta, quia trãſijt in rẽ iudicatã, vel eſt tertia cõformis.

2. AMPLIATVR 1. Regula 1. Vt licèt appellari non poſſit à ſententia, quæ in rem iudicatam tranſijt, nec à tribus conformibus, de nullitate tamen in vtroque caſu dici poſſit, Contard. Specul. Vant. Scacc. & alij, *q. 17. lim. 1. n. 5.*

Vel eſt maximi Magiſtratus.

3. AMPLIATVR 2. Regula 1. Vt quamuis à ſentẽtia maximi Magiſtratus non appelletur, nihilominus de talis ſententiæ nullitate dici poſſit, Vant. & Scacc. *q. 19. remed. 1. n. 10. concl. 2.* Licèt ſententia eſſet Cardinalis Legati à Latere, Vant. & Scac. *ibidem*; immo idem dicendum eſt de ſententia Principis, Scacc. cum Lancel. *vbi ſupra;* Quandò nullitas cõſiſtit in defectu Iuris naturalis, putà in defectu neceſſariæ citationis, vel quia ſinè cauſæ cognitione Princeps proceſſerit, Vant. & Scacc. *concl. 2. n. 19. vſque ad 25.* Et idem dicendum eſſet, dum defectus eſſet Iuris poſitiui, quandò non conſtaret, Principẽ plenitudine poteſtatis vti velle, Vant. & Scac. *n. 27. & ſeq.* Intellige in ordine ad ſententiam Principis iuxta tradita *hic ſupra, q. 149. nu. 8.*

Legati à latere, vel Principis.

Nullitas intentari corã Ordinario à quo, vel ad quem poteſt.

4. AMPLIATVR 3. Regula 1. Vt dum nullitas ſimplicitèr deducitur contrà ſententiam diffinitiuam ſinè appellatione, coram Iudice Ordinario, qui ſententiam tulit, & etiam coram Iudice ad quem, intẽtari poſſit, Abb. & Fely. *in c. in literis, de offic. Iudic. Deleg.* Vant. qui de communi, Bar. Scacc. & alij, *remed. 1. concl. 6. n. 73.*

Aditus Superior cognoſcit, & reformat.

5. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio 3. Vt ſi aditus Superior ſit, non modò cognoſcere, ſed cognoſcendo, diffinitiuam ſententiam nullam eſſe, & eam reformare, & aliam ferre, ipſemet Superior poſſit, Abb. & Felin. *vbi ſupra,* Bart. & Scacc. qui teſtatur de communi, *concl. 6. n. 109.*

Ordinarius à quo aditus ſuã reformat ſententiam nullam.

6. SVBAMPLIATVR 2. Ampliatio 3. Vt Ordinarius, qui diffinitiuam ſentẽtiam tulit, aditus ſuper nullitate, eam reformare, & reuocare, nec non contrariam ferre poſſit, Felin. vbi ſupra Tiraq. & Scac. *d. n. 109. gl. in l. Iudex poſtquam, & ibi* Alex. & Bar. *ff. de re iudic.* Vãt. & Menoc. *de arbit. iudic. lib. 1. q. 62. n. 2.* Maran. Rot. Rom. & iterum Scacc. *de iudic. lib. 1. c. 97. nu. 132.* Hoc autem, & quod infra dicetur, procedit in nullitate ipſo iure, vt dictum eſt *ſup. q. 134. n. 14.*

An prius de nullitate, quam de meritis pronũciandum?

7. Intellige duas præcedentes Subampliationes; Vt prius cognoſcatur, & pronũcietur ſuper nullitate, & poſtea ſuper meritis cauſæ, Bart. Bal. Saly. & Scac. *q. 19. remed. 1. concl. 6. n. 111.* Niſi patentèr ex actis nulla eſſet ſententia, quia tũc de nouo immediatè Iudex iudicare poſſet, Bald. Salyc. & Scac. *n. 114.*

8. LIMITATVR, ſeu declaratur

Am-

Delegatus non cognoſcit de nullitate ſuæ ſententiæ.

Ampliatio 3. Vt procedat, prout loquitur in Ordinario, ſecùs verò in Delegato, qui poſt diffinitiuam latam, quamuis nullam, de ea amplius iudicare, vel cognoſcere non poteſt, *l. ſi vt proponis, & ibi*, Bar. Bal. & Saly. *C. quomodo, & quan. Iud.* Franch. Felyn. Innoc. Vant. & Scacc. *n.* 91. Quòd procedit etiam in Delegato Principis, ſecundùm Rip. qui teſtatur de communi, Fely. & Scacc. *n.* 93. Sed hic punctus de Delegato Principis eſt controuerſus, & oppoſitum tenent Ang. & Boer. & huic opinioni videtur ſubſcribere Vant. eamque conatur tueri Dec. & citatus Boer. ait, hanc opinionem benigniorem eſſe, & ſecundùm eam fuiſſe iudicatum, & hos refert Scacc. *n.* 94. Et cum, vt aliàs probatũ eſt, Delegatus Principis Ordinario æquiparetur, in hanc contrariam opinionem, & ego inclino, conſulendo tamen, vt Delegatus Principis primam tutiorem ſequatur opinionem.

Quid in Delegato Principis?

Vel aliàs ad vniuerſitatem cauſarũ?

9 SVBLIMITATVR 1. hæc limitatio; Vt procedat in Delegato ad cauſam, ſecùs in Delegato ad vniuerſitatem cauſarum, qui ſuam diffinitiuam nullam reuocare poteſt, cum & iſte Ordinario æquiparetur, Bal. & Saly. *in l. ſi vt proponis, C. quomod. & quan. Iud.* Fely. Vant. & Scacc. *q.* 19. *remed.* 1. *concl.* 6. *n.* 99.

Seu in eo qui ſententiã tulit contra mandati formam?

10. SVBLIMITATVR 2. limitatio; Vt non procedat in Delegato, qui euidentèr contra mandati formam diffinitiuam ſententiam protulit, tunc enim, cum officio ſuo functus non ſit, iterum, iuxtà mandatum, ſententiam ferre poterit, Cardin. Alex. qui teſtatur de communi, & Fely. *in c. dilecto, & ibi* Franch. *de appell.* Abb. Bal. Tiraq. concordantes inducens, Vant. & Scac. *n.* 102. Intellige, dum ſententia contra formam ſubſtantialem mandati lata fuit, Fely. Innoc. & Scac. *n.* 106.

Vel qui in toto non pronunciauit?

11. SVBLIMITATVR 3. limitatio; Vt non procedat, quãdò Delegatus non iudicauit ſuper toto, tunc enim, cum perfectè officio ſuo functus non fuerit, id quòd nullitèr pronunciauerit reuocare poterit, iterumque ſententiare, Bar. Myſinger. & Scacc. *n.* 108.

Quæ nullitas perpetuo opponi poteſt excipiendo.

12. AMPLIATVR 4. Regula 1. Vt nullitas per modum exceptionis, perpetuo opponi poſſit, Gram. Felyn. Franch. Vant. & Scac. *concluſ.* 7. *n.* 4. immò in omnibus cauſis, in quibus animæ periculum vertitur, idem dicẽdum eſt, dum etiam nullitas per modum actionis proponeretur, Maran. Vant. & Scac. *concl.* 7. *n.* 2. Sicut etiam, dum notoria eſſet nullitas, Vant. & Scac. *n.* 3. Licèt regularitèr nullitatis actio 30. tantùm annis duret, Card. Alexan. & Franch. *in c. dilecto, de appel.* Bal. Saly. & Scac. *q.* 19. *remed.* 1. *concl.* 7. *n.* 2.

In vno nulla ſententia, etiam talis eſt in alijs inſeparabilibus.

13. AMPLIATVR 5. Regula 1. Vt ſententia, plura continens crimina, vel capita vnita, connexa, inſeparabilia, vel quæ diuidi non poſſunt, dum de Iure, in vno capite, vel crimine, vt nulla impugnatur, in omnibus nulla euadat, Alex. Bar. Bal. Caſtren. Cagn. Iaſ. *in l. fi. ff. de iuriſd. omn. Iud.* Alber. & Guaz. *defen.* 35. *c.* 13. *n.* 2.

14. SVBAMPLIATVR 1. Ampliatio

Digitized by Google

Vel dum nullitas reſultat ex defectu iuriſdictionis.

pliatio 5. Vt ſententia plura capita diſtincta continens, in vno nulla, in omnibus nulla ſit, dum ex defectu iuriſdictionis nullitas reſultat, Alber. Cabal. & Guaz. *nu.*4. Niſi iuriſdictio plures reſpiceret perſonas, tunc enim quoad illam perſonam, quæ iuriſdictioni ſubeſſet, ſentētia ſuſtineri poſſet, Bal. Rom. & Guaz. *d. n.*4.

Secus in capitibus ſeparatis.

15. LIMITATVR 1. Ampliatio 5. In ſententia, quæ plura capita diſtincta, & ſeparata contineret, in quibus vtile per inutile non vitiaretur, & in vno ſuſtineri poſſet, in alio verò nulla declarari, vt tenēt *in d. l. fin.* præcitati DD. & Abb. Tuſcb. Scacc. Guaz. *n* 20.

Exemplificatur.

16. LIMITATVR 2. Ampliatio 5. Illatiuè ex præcedenti limitatione; Vt ſententia, quæ quoad proſequentem, cauſam appellationis reuocari poteſt, quoad deſerentem valida ſit, Alex. Tuſch. & Guaz. *d. n.*4. Item, vt ſententia lata ſinè ſcriptis, continens diffinitiuam, & interlocutoriam, quo ad partem interlocutoriam valere poſſit, Bal. Tuſch. & Guaz. *defen.*35. *c.*13. *n.*4.

Delicta n ſeparabilia, quæ?

17. Nota hic, quod delicta annexa, & inſeparabilitèr vnita, ea dicuntur, quæ ab inuicem dependentia, eaſdem cauſas, eoſdemque effectus habent, ita vt vnum tantùm factum cenſeatur, Bal. Cabal. Fulgoſ. & Guaz. *n.* 3. vt ſunt adulterium, & in eo ienocinium, cum ad idem tendant, Cabal. Dec. Scac. & Guaz. *n.*3. Delicta verò diuerſa, & ſeparata dicuntur, quæ cauſas, & effectus diuerſos habent, Anchar. Bal. Fulgoſ. Rom. Tuſch. & Guaz. *n.*3.

Vel ſeparata?

18. LIMITATVR modo 1. Regula 1. Vt procedat, quandò nullitas ſententiæ principalitèr opponitur, Bald. Chart. Marcheſ. Saly. & Scac. cum alijs; *q.*19. *remed.*1. *n.* 14. *concl.*2. ſecus ſi nullitas incidentèr, & acceſſoriè ſtet in appellatione, huius enim naturam ſequeretur, & non prodeſſet contrà ſententiam inappellabilem, Bal. Saly. & Scacc. cum concordantibus, *n.*14. vbi teſtatur de communi omnium DD.

Nullitatis oppoſitio prodeſt cōtra ſētentiā in appellabilem, dum opponitur principaliter.

19. Principalitèr autem nullitas deducitur, cum ſeparatim ab appellatione, vel á quouis alio remedio deducitur, Couar. Card. Alex. Vant. & Scac. cum alijs, *concl.*3. *n.* 3. Vel cum expreſsè cumulatur in appellatione æquè principalitèr, puta (dico ſententiam nullam, & ſi quæ eſt, appello) Iaſ. Vant. Couar. Contard. qui de communi teſtantur, Scacc. & alij, *n.*4. Incidentèr, & acceſſoriè nullitas deducitur, cum diffinitiua appellatur, mentione non facta de nullitate, vel dū deducitur nullitas per viam cauſæ, putá (appello á ſententia, quia eſt nulla) ſeu cum ille, contrá quem petitur executio ſententiæ, exciperet de eius nullitate, Card. Alex. Vant. & Scacc. *q.*19. *remed.*1. *concl.*3. *n.*10. *vſq; in fi.* Seu dum nullitas non opponitur, ſed ex actis reſultat, Afflic. Vant. & Scacc. *concl.* 4. *n.*27.

Principalitèr quādo dicatur deducta nullitas?

Quando acceſſoriè?

20. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt nullitas agēdo oppoſita, quamuis prærogatiuam habeat, de qua in Regula, executionem tamen ſententiæ talis prærogatiua non impediat, Card. Alex. & Franch. in

Nullitatis oppoſitio agēdo deducta, non impedit executionem.

in c. dilecto, de appell. Lancell. qui hoc latè defendit, & teſtatur de veriori, & cõmuniori opinione, Ang. Bal. Vant. & Scacc. qui etiam de magis communi teſtis eſt, & alios inducit, *concl.4. n.1.* & tenuit Rot. *deciſ.3. aliàs* 280. *de excep. in nou.* Licèt Caſtren. qui de magis communi, Dec. & alij relati à Scac. *n.* 2. impediri executionem ſentiant, dùm condemnatus ſua petitione præueniret executionem. Retenta limitatione, à qua non puto diſcedendum, nota, quòd præſertim procedit in ſententia, quæ ob non interpoſitam appellationem in iudicatum tranſijt, hæc enim ſententia, per dictionem de nullitate, minimè ſuſpenditur, Veſtr. & Scacc. *n.6.* immo nullitas ſine appellatione principalitèr deducta aduerſus vnicam tantùm ſententiam appellabilem, nec executionem impedit, Scacc. cum fundamentis ab eo deductis, *q.19. remed.1. concl.4. nu.9.* Dummodò executio non fiat antè tempus, ad appellandum datum, Scacc. *n.20.*

Quid in nullitate deducta cõtra tres conformes?

21. AMPLIATVR 1. Limitatio 2. Vt multò magis procedat in nullitate deducta aduerſus tres conformes, quæ non modo executiones non impedit, quin potius ipſæ ſententiarum executiones, impediant, ne cauſa nullitatis proſequatur, donec ipſæ ſententiæ plenariè executioni demandatæ ſint, Bal. Franch. Vant. & Scacc. *concl. 4. n.3.*

Quid dũ ex actis nullitas notoria eſt?

22. LIMITATVR 1. hæc 1. Ampliatio; dùm nullitas agendo deducta, notoria, & ex actis reſultans eſſet, quià tunc trium conformium executionem impediret, Franch. Contard. Veſtr. & Scacc. *concl. 4. n.25.* Qui, *in ſeqq.* diffusè comprobat, & exemplificat in nullitate ex defectu citationis in actis apparente, *n. 33.* Ex defectu iuriſdictionis, *n.38. & ſeq.* Ex defectu nullitatis, ex facie ſententiæ apparente, *n.40.* Ex non ſeruatis terminis ſubſtantialibus, *n.42.* Quamùis contrà faciant, quæ refert, ſed non ſequitur, Scac. *n.21. vſq;* 24.

Vel dum incontinẽti probãda exhibetur?

23. LIMITATVR 2. hæc 1. Ampliatio; quandò nullitas notoria incontinenti exhiberetur probanda, licèt ex actis euidentèr non appareret, & per viam actionis eſſet propoſita, talis enim nullitas, ſimplicitèr executionem impedit, ſecundùm Bar. Contard. Socin. Scac. & alios, *concl.4. n. 60.* Incontinenti vero in propoſitio, ſecundum aliquos, dicitur, quòd ſit intrà triduum, ſecundùm alios intrà decendium, ſed melius hoc arbitrio Iudicis relinquitur ab Aret. qui teſtatur de communi, Contard. & Scacc. *q.19. remed.1. concl.4. n.67.* In hoc tamen puncto excipienda eſt executio trium conformium, ſecundùm Couar. Lancel. Rip. & Scacc. *n.71.*

Incontinẽti quid dicatur?

Seu dum probatio altiorem requirit indaginẽ?

24. Sed ſi nullitas oppoſita, quæ notoria prætenditur, altiorem requireret indaginem, executionem non retardaret, Bar. Couar. Lancel. Rip. & Scacc. cum alijs, *n. 70.* Niſi executio irretractabilis eſſet, tunc enim ſuſpenderetur, ſecũdùm Card. Alex. quamuis eſſet executio trium cõformium, Lancel. & Scac. *n.70.* Vbi idem dicit, quandò nullitas ex defectu iuriſdictionis prouenirer;

niret; iterum hoc aſſeuerans cum Lancel. Rip.& Vant.*concl.*5.*n.*44.

Nullitas per viam exceptionis eſt fortior, non tamē exceptionē retardat.

25. AMPLIATVR 2.Limitatio 2. Vt quamuis nullitas per viam exceptionis deducta,fortius operetur, quam deducta per viam actionis, Lancel. & Scac. cum alijs, *concl.*4.*nu.*22.*& ſeq.* Tamen nec per viam exceptionis nullitas deducta, ſententiæ executionem retardat, Cardin. Alex. Couar. Rip. Socin. & Scacc.*concl.*5.*n.*1. qui, *n.*3. teſtatur de vera, communi,& practicata opinione: Quòd præſertim procedit in trium cōformium ſententiarum executione, Couar. Gabr. Rip. Socin. & Scacc.*n.*16.

Niſi ſit ex actis euidens, vel ſtatim probetur

26. LIMITATVR Ampliatio 2. Vt procedat in exceptione nullitatis, non euidentis, & altiorem indaginem requirentis,quæ executionem non retardat, Lancel. qui teſtatur de communi, Bar. Bal.Ripa, & Scac.*q.* 19.*remed.*1. *concl.*5. *n.*4.qui in ſeqq. hoc declarat;Secus in exceptione nullitatis euidentis, & notoriæ ex actis, ſeu non requirentis altiorem indaginem, talis enim exceptio executionem impedit, Bar. Bal. Vant. Lancel.qui teſtatur de communi, Scacc.& alij, *nu.* 23. & tenuit Rot. *deciſ.*3. *aliàs* 280. *de except. in nou.* immo dum nullitas ex actis patet, etiam parte non opponente, Iudex ex officio eam opponere, & executionem retardare debet, Anchar. Dec. Vant.& Scacc. *n.*40. Exemplifica circà hanc limitationem, vt hic *ſupra,n.*22. Hæc Limitatio procedit, ſecundùm Scacc.*n.*27.& 28.etiam aduerſus tres conformes, ſed quia hic punctus controuerſus eſt,pluri-

Quid poſſit in hoc caſu Iudex ex officio?

mos contrarium tenentès, *ibidem* Scacc. inducit.

Reſtitutio in integrū minori datur aduerſus inappellabilē ſententiā.

27. REGVLA 2. ſit. Reſtitutio in integrum eſt remediū, quòd minori 25. annorum datur aduerſus inappellabilem ſententiam, *l.*1.*& per totum tit. C. ſi aduerſ. rem iudic.* Oddo, qui teſtatur de magis communi, & Scacc. *q.*19.*remed.*2. *n.*2. qui,*in ſeqq.* declarat,& probat,hoc procedere, tam in ſententia inappellabili ex natura cauſæ, quam proptèr excellentiam Iudicis.

Etiam maiori petenti.

28. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ex iuſta cauſa, idem concedatur cuilibet maiori petenti, Menoch. Socin. Scacc. & alij, *q.*19.*remed.*2. *n.*10.

Licèt ſtatutū haberet minorē pro maiore.

29. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt procedat, quamuis Statutum diſponeret, quòd minor in omnibus, & per omnia pro maiore habeatur, Affiict. Oddo,& Scac.*n.*21. *&* 22.

An Ordinarius cōcedat hāc reſtitutionem?

30. AMPLIATVR 3. Regula 2. Vt quilibet Iudex Ordinarius, etiā dum principalitèr petitur, concedere poſſit in integrum reſtitutionem, quæ eſt iuſtitiæ, & prout de Iure, Maran. Specul. & Scacc. qui concordantes inducit, & de communi teſtatur, *n.*28.& eſt *tex. in l. fin. & ibi* Bar. & alij, *C. vbi,& apud quem*; Intellige aduerſus id, quòd ipſe Ordinarius, ſeu prædeceſſor, vel alius æqualis, vel inferior fecit, ſiuè coram ipſis factum eſt,non autem contrà id, quòd eius Superior fecit, vel coram hoc eſt factum, Abb.Specul.& Scacc.*n.*31.

Exemplificatur.

31. Vndè Ordinarius a quo, antè ſententiam diffinitiuam reſtituere poteſt in integrum aduerſus id, quòd

quòd coram eo factum eſt, putà aduerſus admiſſas probationes, Bal. Oddo, & Scacc. *n.* 38. Item ſi petatur reſtitutio in integrum poſt ſententiam, aduerſus lapſum temporis ad appellandũ, eam Ordinarius concedere poteſt, Card. Alex. & Franch. *in c. ex ratione, de appell.* Bar. Bal. Oddo, & Scacc. *n.* 39. Sicut etiam Iudex ad quem reſtituit aduerſus omne id, quod malè geſtum, vel omiſſum eſt coram ipſo, Oddo, & Scacc. *n.* 41.

An Delegatus?

32. AMPLIATVR 4. Regula 2. Vt dum reſtitutio in integrum incidentèr petitur, etiam à Delegato concedi poſſit, prout de Iure, Abb. Bar. Franch. Oddo, & Scacc. *q.* 19. *remed.* 2. *n.* 45.

Ad vniuerſitatẽ cauſarũ?

33. AMPLIATVR 5. Regula 2. Vt quod dictum eſt in Ampliatione 3. de Ordinario, idem dicendum ſit in Delegato ad vniuerſitatem cauſarum, Abb. Bar. & Scac. *n.* 56.

An hoc remediũ impediat executionem?

34. AMPLIATVR 6. Regula 2. Vt reſtitutio in integrum executionem impediat rei iudicatæ, Couar. *in praxi q.* 9. *c.* 25. *n.* 7. vbi de communi, Rebuf. Veſtr. & Scacc. *n.* 64. & eſt *tex. in l. vnica, C. de reſtit. in integ.* Et petitio tantùm reſtitutionis in integrum, ſufficiens eſt ad rei iudicatæ executionem impediendam, Put. qui de communi, Oddo, qui ait, hoc indubitatum, Lancel. & Scacc. *n.* 65. immo ad executionem impediẽdam, arreptio itineris, vel miſſio nuncij ad Papam ad reſtitutionem petendam, ſufficeret, Contard. Lancel. Oddo, & Scacc. *n.* 66. Sed nota, quod ad reſtitutionem obtinendam ſummaria ſal-

Probatio, quæ ad reſtitutionẽ obtinendã requiritur.

tem, & ſemiplena læſionis probatio requiritur, Veſtr. & Scacc. cum alijs, *nu.* 71. Dicta autem in hac Ampliatione, maximè procedunt in executione irreparabili, vt ſolet eſſe in criminalibus, vel aliàs in cauſis magni præiudicij, Lancel. Oddo, & Scacc. *nu.* 73. Qui, *n.* 75. *ver. quicquid*, ait, hoc vltimum in practica non ſeruari in capitalibus.

Quid ſi calumnioſè petatur?

35. LIMITATVR 1. Ampliatio 6. Vt non procedat, quandò calumnioſè, reſtitutio in integrũ peteretur, quia tũc executionem non impediret, Contar. Veſtr. qui teſtantur de communi, Lancel. Oddo, & Scacc. *q.* 19. *remed.* 2. *n.* 85. tenuit Rot. *deciſ.* 2. *aliàs* 177. *in fine, de reſtit. in integ.* & eſt *tex. in c. ſuſcitata, & ibi* Abb. *de in integ. reſtit.* Calumnia autẽ coniecturis, & præſumptionibus probatur; Et an calũnioſa ſit petitio, Iudicis arbitrio remittitur, Bal. Caſſad. Contar. & Scacc. *n.* 86. Et hæc limitatio maximè in calumnia manifeſta procedit, Lancel. Oddo, & Scac. *n.* 88. Qua ſtante, nec executio irreparabilis, & magni præiudicij impediretur, Lancel. & Scacc. *n.* 89.

An ſufficiat præſũpta calumnia?

36. AMPLIATVR Limitatio 1. Vt ſufficiat calumnia etiam præſumpta, qua ſtante executio non retardatur, Oddo, qui de communi teſtatur, Lancel. Scacc. & alij, *n.* 94. Putà, dum tres conformes latæ ſunt, contrà quas reſtitutionis petitio calumnioſa præſumitur, Oddo, Lancel. & Scacc. *n.* 95. Nec impedit executionem, Rot. *diuerſ. deciſ.* 778. & 884. *lib.* 3. *p.* 3. Alex. Bal. & Scacc. cum concordantibus, *n.* 96.

99. & ſeq. Sed nota, quòd hæc Ampliatio eſt admodum controuerſa, cum graues DD. contrà eam ſentiant, nec non Rot. quæ (ſecundùm Scac.) in hoc videtur varia, de quo idem Scacc. erit videndus, *n.98.* Et hæc contraria opinio ſequenda foret, dum de executione irretractabili, ſeu grauis præiudicij ageretur, Oddo, & Scac. *q.19. remed.2. n.105.* Nec non, dum ex actis læſio euidēs eſſet, vt probat Scac. remiſſiuè, *n.* 106.

Gratioſa reſtitutio nō retardat executionem

37. LIMITATVR 2. Ampliatio 6. Vt reſtitutio gratioſa, & ex mera Principis gratia, executionem non retardet, Oddo, Iaſ. Corneus, & Scac. *n.131.*

Reſtitutio, trium conformiū, executionem an impediat?

38. AMPLIATVR 7. Regula 2. Vt cauſa reſtitutionis in integrum, trium conformium executionem impediat, quamuis cauſa reſtitutionis eſſet commiſſa cum clauſula (procedat ad legitimam executionem) vel (ſi quid exequendum fuerit, exequatur;) Sed ſi commiſſio eſſet facta cum illa clauſula) ſinè præiudicio legitimæ executionis) executio non retardaretur, vt reſoluit, & probat Scacc. *n.77. verſ. in hac.*

Supplicatio, & recurſus datur ab inappellabili.

39. REGVLA 3. ſit. Appellatione prohibita, remedium ſupplicationis, & recurſus non denegatur, Contard. Menoch. Scacc. & alij, *q.19. remed.3. n.1.*

Etiā propter Iudicis excellentiam.

40. AMPLIATVR 1. Regula 3. Vt quandò, proptèr excellentiam Iudicis appellatio prohibetur, ſupplicatio concedatur apud eundem Iudicem, Contard. Boſſ. Iaſ. Maran. & Scacc. qui alios concordantes inducens, de omnium communi opinione teſtatur, *n.2.* At in hoc caſu, ſupplicans de dicto Iudice conqueri non deberet, quia ſic ſupplicatio non teneret, ſed propriam negligentiam, vel circumuentionem aduerſarij poſſet allegare, erroriſq; proprij veniam ſupplicare, Caſtren. Rebuf. & Scacc. cum alijs, *q.19. remed.3. n.3.* Quandò verò cauſa commiſſa eſſet cum clauſula (appellatione remota) ſupplicatio ad Delegantem, non autem ad Delegatum interponenda eſſet, Scacc. *n.3. ver. declara.*

Quomodo ſupplicās ſe geret?

Semper poteſt ad Principē ſupplicari per viā gratiæ.

41. AMPLIATVR 2. Regula 3. Vt quocumq; modo prohibita ſit appellatio, ad Principem, nihilominus, ſempèr per viam gratiæ ſupplicari poſſit, Contar. & Scacc. *n.21.*

In ſupplicatione ſeruentur ea, quæ in appellatione, &c.

42. AMPLIATVR 3. Regula 3. Vt ſupplicatio ſit facienda, ſicut appellatio intrà decem dies, Gail. Lancel. & Scacc. *q.12. nu.83.* Et ſupplicatione admiſſa, procedendum eſt in ea, ſicut in appellationis cauſa, Contard. Franch. Marſ. Menoch. & Scacc. *q.19. remed.3. n.24.* Vndè in cauſa, etiam ſupplicationis admiſſæ, non deductum deducitur, & non probatum probatur, Contar. Rolan. & Scacc. *n.25.* Et tantùm durat inſtantia ſupplicationis, quantùm appellationis, Rolan. & Scacc. *n.26.*

Supplicatio non retardat executione, & ſemel ſupplicatur.

43. LIMITATVR Ampliatio 3. Vt ſupplicatio non ſuſpendat ſententiæ executionem, Afflict. Caſtren. Contar. & Scacc. *n.27.* Nec ab vna parte ſupplicari poſſit, niſi ſemel, Afflict. Caſtren. & Scacc. *nu 28.* Vbi citat etiam Rebuf. ponentem decem differentias intèr ap-

mis, hæreticus, vel publicè excommunicatus, ita Fely. *in c. ſuſcitatus, col. 2. de reſcrip.* & tenent communiter DD. teſte Vant. *in tract. de nullitat. proceſſuum, & ſententiarum, rubr.* 14. *n.* 40. immò niſi prædicta opponantur, etiam Delegati ſententia valeret, Vant. *ibidem, n.* 53.

Quid in Delegato?

Incompetentis iuriſdictio quomodo prorogetur?

5. LIMITATVR 2. Regula 1. Vt aduerſus oppoſitionem de Iudicis incompetentia, ad eius proceſſum ſaluandum, de expreſſa, vel tacita illius iuriſdictionis prorogatione, iure replicari poſſit; Ideſt, quòd partes ſpontè, & ſcientèr, coram tali Iudice, litem conteſtarūt, ſeu alitèr in eum conſenſerunt, vt coram eo poſitiuos actus faciendo, quamuis antè litis cōteſtationem, qui actus citrà iuriſdictionem explicari non poterant, ſic enim in Iudicem conſentitur, Fely. qui teſtis eſt de communi DD. *in c.* 1. *de iudic.* & tenet Vant. *in d. rubr.* 14. *n.* 80. Qui pauló ſuperius, ab hac doctrina excipit imperitum litigatorem, in quo error præſumitur, non autem, quòd Iudicis iuriſdictionē, vllo modo, prorogare voluerit.

Poſt litē conteſtatā an valeant exceptiones cōtrà Iudicis iuriſdictionem?

6. LIMITATVR 3. Regula 1. Vt, dum poſt litem conteſtatam contra Iudicis iuriſdictionem exceptiones opponuntur de nullitate, talis oppoſitio non officiat, huiuſmodi enim exceptiones, niſi penitus eradicantes eſſent, antè litis conteſtationem, obijci deberent, Vant. *in d. rubr.* 14. *n.* 57.

Remedia ad ſuſtinendam iuriſdictionem Delegati,

7. LIMITATVR 4. Regula 1. Vt quandò nullitas iuriſdictionis Iudicis Delegati opponeretur, ad eius ſententiam ſuſtinendam, patentibus literis deficientibus, quarum oſtenſione Delegati iuriſdictio regulariter probatur, non deſint plura remedia, notata ſup. *q.* 3. *n.* 4.

qui nō habet patētes literas.

8. LIMITATVR 5. Regula 1. Vt ſi nullitas iuriſdictionis Delegati opponatur, proptèr mortem, depoſitionem, vel ceſſationem ab officio Delegantis, eiuſdem iuriſdictionis non expiratæ validitas defendi poſſit, replicando (dato quod ita negotiū ſe haberet,) nempè quòd res non eſſet integra, quia iam ipſius Delegati auctoritate citatio facta eſſet, vt probatū eſt ſup. *q.* 4. *n.* 2. Vbi de commiſſione Delegato facta plurium cauſarum per modum vnius, vt in delegatione ad vniuerſitatem cauſarum.

Vel cuius delegans eſt mortuus, aut ceſſauit ab officio.

9. LIMITATVR 6. Regula 1. Vt ſi contrà Delegatum opponatur, quòd nullitèr proceſſerit, limites commiſſionis in patentibus literis præfixos excedendo, actus in pluribus caſibus à nullitate defendi poſſint, ſupra inſinuatis, *q.* 4. *n.* 4. & 5.

Vel ſi opponatur cōmiſſionis fines exceſſiſſe

10. LIMITATVR 7. Regula 1. Vt ſi Iudicis iuriſdictio nulla prætendatur, quia ſuſpectus fuerit allegatus, recuſatuſq; & conſequentèr, quòd proceſſus poſt recuſationem ab eo fabricatus, abſq; alia appellatione ſit ipſo iure nullus, vt tenēt Bar. Butr. Marant. & de communi teſtatur Ruyn. de magis communi Gabr. de veriori Franch. & Cæphal. quos cum pluribus alijs refert Farin. *in fragmen. Crim. lit. I. n.* 933. Eiuſdem Iudicis iuriſdictio, & proceſſus pluribus modis defendi poſſit, videlicèt. 1. dicēdo, quòd hæc doctrina non ſit omnino certa,

Aut, quod ſuſpectus fuerit Iudex allegatus.

Digitized by Google

ta, immò admodum controuerſa, cum grauiſſimi DD. ſuſtineant, proceſsum, in propoſito caſu, nullum minimè eſſe, niſi ab vlteriori fuerit proceſſu appellatum, ita Innoc. *in c. cum ſpeciali, & ibi*. Io. Andr. Dec. Anchar. & Zabar. *de appel*. Ang. Specul. Rom. Lancell. & Scacc. quos refert Farin. *ibidem, n.*932. & de communi teſtantur relati à Tuſch. *lit. S. in ver. ſuſpicio,concl.*923.*n.*4.*&* 8.& tenuit Rota *diverſ. deciſ.*2.*n.*5.*& ſeq. par.* 2. vbi dicitur, hanc opinionem in Rota ſeruari, quamuis oppoſita ſit communior. 2. dicendo; (in caſu, in quo ante proceſſum non fuit oppoſitum, quòd Iudex eſſet ſuſpectus, & ideò ad vlteriora non procedatur) quòd proceſſus nullus minimè ſit, dum ad vlteriora Iudex proceſſit, Viu. *opin.*866.*n.*23. in comprobationem tres Rotæ deciſiones inducens, & tenet Farin. *in d. lit. I. nu.* 948. 3. dicere poteris; quòd cauſa ſuſpicionis ſit notoriè friuola, & propterea, quòd proceſſus factus poſt recuſationem non ſit nullus, vt tenent Bal. Rom. Lancell. Thuſch. & alij relati à Farin. *n.*941. 4. pro defenſione proceſſus notetur; quòd Iudice recuſato ſuſpecto, an proceſſus poſtea fabricatus ſit nullus, ab euentu dependeat futuro, ſi .n. à Iudice ad quem, Iudex à quo ſuſpectus pronunciabitur, nullus erit proceſſus, aliàs validus erit, Butr. Lapi. Alex. de Neuo, Prob. & Marcheſ. relati à Farin.*n.*940.5. Proceſſus erit validus, ſi poſt recuſationem, coram recuſato recuſans comparuerit, Abb. Alex. But. Dec. & alij apud Farin. *n.*942. niſi comparens proteſtaretur in ſingulis actibus, ſe per hoc recuſationi non renunciare, Lancel. citans *deciſ. Rotæ*, & Franch. locis relatis à Farin. *n.*143.6. Proceſſus factus poſt recuſationem nullus minimè erit, ſi à Iudice à quo recuſatio ignoretur, Tho. Triuiſ. & Farin. *n.*947. vbi ait, hoc ſine difficultate tranſire. 7. Nota ad rem noſtram opportunum remediũ, quia quamuis geſta poſt recuſationem eſſent ipſo Iure nulla, dato quòd ſententia iuſta eſſet, à Iudice ad quem, nullitate non obſtante, confirmari poſſit, ſecundùm communem opinionem, ità Villalob. Lancel. Tuſch. & Farin.*n.*943. vt dicetur etiam infra *hic,n.*54. 8. Nota, quòd licèt Iudex non recuſatus, ſi notoriè ſit ſuſpectus, videatur nullitèr procedere, prout accideret, dum ex capitali inimicitia ſuſpectus eſſet, tamen ſi ex alijs ab iſto capitibus ſuſpectus notoriè eſſet, validè iudicaret, vt probatum eſt *ſup. q.*6.*n.*42.

11. LIMITATVR 8. Regula 1. Vt pro tuenda, atque fundanda Iudicis iuriſdictione, contrà eandem oppugnantes, ſanum conſilium ſit, vt ipſe Iudex, in cauſa, de qua agitur, ſe Iudicem competentem expreſsè declaret, ita enim de incompetentia Iudicis, vlterius non erit quærendum, Bart. *in l. lex ex quacumque, col.*3.*ff. ſi quis in ius vocatus, &c.* Abb. *in c. cum ordinem, in fi. de reſcrip.* cum alijs citatis à Vant. *in rubr.*14.*n.*8. Sed animaduerte, non ſufficere Iudicem tacitè ſe talem declarare, vt per proceſſum ad vlteriora, Pelyn. *in c. ſubor-* Iudex expreſsè declaret ſe competẽtẽ, contra iuriſdictionem eius impugnãtẽ.

ta,

ta, col. 5. *ver. limita quarto, de re Iudic.* & Vant. *n.* 9. Vlterius not. limitationem hanc intelligi debere, dummodo aliqualem iuriſdictionem, licèt elidibilem, habeat Iudex, nam ſi penitus nullam haberet, puta, quia literæ iuriſdictionales falſæ eſſent, dicta pronunciatio pronunciantem, Iudicem non faceret, qui non eſſet, Dec. *conſ.* 18. *in fin. lib.* 1. cum alijs DD. relatis à Vant. *n.* 8.

Titulus coloratus, & cõmunis error validãt acta.

12. LIMITATVR 9. Regula 1. Vt poſito in Iudice, ſiuè Ordinario, ſiuè Delegato, titulo aliquo colorato, & communi errore, acta proculdubio talis Iudicis ſuſtineantur, ita Suar. Leſs. Regin. Coninch. Villal. Valer. Fagund. & Sanch. qui inter alios, hoc ſolidè probat, plures alios citans DD. locis adductis per Dia. *par.* 2. *tr.* 16. *reſol.* 45. *& eſt tex. in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. & in c. infamis*, vbi Canoniſtæ, 3. *q.* 7. Titulum autem coloratum, ſemper dicitur quis habere, qui ſemel habuit, & eius amiſſio ignoratur, Sanchez, quem ſequitur Reginal. *in prax. lib.* 1. *nu.* 10. & Alphonſ. de Leone, *in lib. de poteſt. confeſ. recollect.* 5. *n.* 168. immò non deſunt docti viri afferentes, quod geſta per Iudicem, qui ſe intruſit, cum communi errore, ſinè titulo colorato, nempè, ſinè titulo collato à Superiore legitimo, valida ſint, tam in foro fori, quàm in foro poli, ſeu conſcientiæ, ita enim docet Pontius, *de matrim. lib.* 3. *c.* 22. *n.* 46. *& lib.* 5. *c.* 20. *n.* 2. vbi affert huius opinionis rationes, Sancius *in ſelect. diſput.* 44. *n.* 3. Molfeſ. quem citat, & ſequitur Dia. *in p.* 3. *tr.* 4. *reſol.* 122.

Quid ſi deſit titulus coloratus?

Hanc opinionem ait idem Dia. *p.* 2. *tract.* 16. *reſol.* 45. eſſe nouam, valde notandam, ſatis probabilem, & ex illa bono communi magis conſuli, quàm ſi præter errorem communem, titulus quoque coloratus neceſſarius foret.

Ex nulla inquiſitione, nullus proceſſus ſequitur.

13. REGVLA 2. ſit. Inquiſitione nulliter formata, etiam proceſſus, & omnia inde ſequuta nulla ſunt, Gratus *conſ.* 57. *n.* 11. *lib.* 1. vbi ait, quòd omnes DD. ita intrepidè tenent, Clar. Boſſ. & alij relati ſupra, *q.* 13. *n.* 5.

An valida ſit inquiſitio generalis dum non cõſtat de corpore delicti.

14. LIMITATVR 1. Regula 2. Vt licèt nulla ſit inquiſitio, non modò ſpecialis, ſed etiam generalis, dum de corpore delicti non conſtat, iuxta probata *ſupra, q.* 12. *n.* 3. Tamen inquiſitio generalis, ſeu generaliſſima, quæ in Viſitatione Superioris fieri ſolet, valida eſt, quãuis non conſtet de delicti corpore, vt oſtenſum eſt ſup. *q.* 11. *n.* 4. & 7. immò inquiſitio etiam ſpecialis, & in delictis facti permanentis, valida eſt, licèt de corpore delicti non conſtet, dum periculum eſt in mora, vel alia aliqua vrgens ſubſiſtit cauſa: Et in his caſibus, contrà ſuſpectos de fuga, deuenire poteſt Iudex ad capturam incontinenti, habita notitia, quod delictũ ſit commiſſum, quamuis adhuc de corpore delicti non ſibi conſtet, Clar. *q.* 4. *verſ. quando verò*, & Ambroſin. *de modo forman. proceſ. inform. c.* 1. *n.* 10.

Quid in inquiſitione ſpeciali?

Animaduertat tamen Iudex, & benè perpendat in his caſibus, criminis grauitatẽ, perſonæ qualitatem, an delictum ſit occultum, vel difficilis probationis? & omnibus maturè perpenſis, in hoc ſuum reguler arbi-

arbitrium, vt monent Far. Clar. Baiar. & Guaz. *defenſ.4.c.1.n.10.* Et conſequentèr, ex vrgenti cauſa, poterit etiam Iudex, antequam ſibi conſtet de corpore delicti, ad alios actus deuenire, putà ad teſtes examinandos, &c. dummodò aliquem inter Reos non recipiat, nec conſtituat, antequam conſtet de corpore delicti, iuxta tradita à Clar. & poſt eum ab Ambroſin. *n.9.*

Dum corpus delicti proiectum fuit in mare?

15. Item generalitèr, dum corpus, e. g. occiſi non reperitur, quia fuit combuſtum, vel proiectum in mare, non eſt neceſſe, quòd alitèr conſtet de corpore delicti, ſed ſufficit probatio per famam, ſecundùm Bald. Marſ. Aug. ad Ang. & Baiar. ad Clar. *q.4. verſ. dictum, n.4.* Paritèr in occultis delictis, & difficilis probationis, non eſt neceſſe, quòd liquido de corpore delicti conſtet, ſed coniecturæ ſufficiunt, Boſſ. Clar. Foller. Gabr. & Farin. *q.2.* 2. *n.12.* & latius probatum, declaratumque eſt ſup. *q.12. n.13.*

Seu in delictis occultis?

16. Similitèr in illis delictis, quæ poſt ſe veſtigia nulla relinquunt, de corpore delicti conſtare non eſt neceſſe, Boſſ. qui teſtatur de quotidiana obſeruantia, & Farin. *q.2. n.1.* Bal. & Clar. *q.4. poſt princ. & verſ. ſcias tamen.*

Vel quæ poſt ſe veſtigia nō relinquūt

17. LIMITATVR 2. Reg. 2. Vt ſi in inquiſitione generali, quis generalitèr interrogatus, iniuſtè Reū occultum detegat, ſi Iudex ab hac generali, ad ſpecialem inquiſitionem procedat, non nullitèr, vt fortè quis exiſtimaret, ſed validè procedat, ad tradita, probataq; ſupra *q.11. n.10.*

Validè proceditur à generali ad ſpeciale inquiſitionē, licèt in illa Reus iniuſtè fuerit detectus.

18. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt quamuis, fama non præcedente, ſpecialis inquiſitio nulla ſit, vt probatum eſt ſupra, *q.13. n.6.* Nihilominus multis in caſibus, fama non præcedente, inquiſitio valida eſt, vt oſtenſum eſt ſupra, *q.13. nu. 10. vſque in fin.*

Caſus, in quibus inquiſitio ſpecialis valida eſt fama non præcedēte.

19. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt licèt de Iure communi ſpecialis inquiſitio nulla ſit, dum non eſt ſpecifica, certa, clara, continens in ſe delicti qualitates, & circumſtātias, locum, & tempus, dumuè omnia iſta in actis non conſtant, vt declaratum eſt, ſup. *q.14. n.3.* Tamen apud Regulares ſpecialis inquiſitio in prædictis deficiens, attentis eorumdem Regularium Priuilegijs, non vtique nulla, ſed valida eſt, vt oſtenſum eſt, *in d. q.14. n.4.* Quid verò in propoſito, apud non priuilegiatos operetur clauſula illa (omni meliori modo) vide, *ibidem, n.5.*

Apud Regulares ſuſtinetur inquiſitio ſpecialis nō certa, clara, & in ſimilibus deficiens.

20. LIMITATVR 5. Regula 2. Vt dato, quòd inquiſitio nulla ſit, non per hoc abſolutè Reus ſit abſoluendus, tantùm enim ab obſeruatione iudicij eſſet abſoluēdus, deindè contra eumdem iterum proceſſus formandus eſſet, Ludou. Cat. Marſ. Pariſ. & plures alij, quos refert, & ſequitur Far. *q.1. n.5.*

Dum nulla eſt inquiſitio, Reus tantū abſoluitur ab obſeruatione iudicij, vt iterū proceſſus formetur.

21. REGVLA 3. ſit. Plura ſunt intrinſeca, & eſſentialia denunciationis, quæ ſi omittantur, nullitatem inducunt, vt viſum eſt ſupra, *q.29.* & idem prorſus dicendum eſt de accuſatione, iuxtà tradita ſup. *q.23.*

Eſſentialia denūciationis, vel accuſationis, ſi omittātur, nullitatem inducunt.

Quid apud Regulares?

22. LIMITATVR 1. Regula 3. Vt procedat ſecundùm ordinem, & diſpoſitionem Iuris communis,

vnde apud Regulares, attento *Priuilegio Bonif. VIII.* quamuis denunciatio, ſeu accuſatio non contineat omnia requiſita de Iure communi, proceſſus non per hoc nullus erit, vt demonſtratum eſt ſup. *q.* 19. *nu.* 12. & 13. & *q.* 23 *n.* 8.

/t ſi prohibitus dmittaur ad deunciandum, vel ccuſanlum?

23. LIMITATVR 2. Regula 3. Vt prohibitus de Iure denunciare, vel accuſare, ſi ad denunciandum, ſeu accuſandum admittatur, apud Regulares, valeat proceſſus, *ex d. Priuilegio Bonif. VIII.* vt dictum eſt ſup. *q.* 20. *n.* 6.

Contra ?erſonas li.ta, & xamen eſtiū nul ta es op onūtur.

24. REGVLA 4. ſit. Contra perſonas, dicta, & examen teſtium, plurima de Iure opponuntur, ex quibus prætendi poteſt, quòd proceſſus nullus, vel defectiuus ſit, & de his abundantèr actum eſt ſupra, *à q.* 26. *vſq. ad q.* 56.

'Quid ſi inimicus eſtis exaninetur?

25. LIMITATVR 1. Regula 4. Vt, quamuis de Iure teſtis inimicus Rei, à teſtimonio contra eum repellatur, vt probatum eſt ſup. *q.* 26. *n.* 2. & hoc non ad apices, ſed ad ſubſtantialia iudicij pertineat, *ibidem, n.* 3. Si tamen de facto in teſtem inimicus admittatur, inditium quale quale faciat, ſecundùm gloſ. Marſ. Pariſ. & Baiar. ad Clar. *q.* 24. *n.* 22. Quid autem importet hoc quale, quale inditium, declarat Fely. *in c. cum dilecti, col. pen. in fin. de accuſ.* & Bald. *in l. ſi duo patroni, in princ. ff. de iniur.*

'el infaıis, vbi eritas ater haeri non oteſt, & ı enorıibus?

26. LIMITATVR 2. Regula 4. Vt licèt teſtis infamis Iuris infamia vel infamia facti, prorſus a teſtificando in criminalibus repellatur, vt oſtenſum eſt ſup. *q.* 30. *nu.* 2. & 17. Nihilominus, vbi veritas alitèr haberi non poteſt, admittatur, *ibidem, n.* 5. In exceptis enormibus delictis præſertim, & dum teſtis de facto proprio deponit, *nu.* 8. Hæc de Iure communi; Sed ex Priuilegijs, abſolutè, Prælati Regulares ex eorum indultis, teſtem infamem admittere valent, vt dictum, probatumq; eſt, ſup. *q.* 30. *n* 10. Etiam ſine tortura, *ibidem, n.* 11. Et ſi laboraret pluribus inhabilitatibus, ſtante conſuetudine, prout ſtat, ita viſum eſt, ſup. *q.* 40. *n.* 5.

Vel Religioſus ſinè licentia?

27. LIMITATVR 3. Regula 4. Vt, licet Regularis non debeat examinari ſine eius Superioris licentia; tamen abſque ea examinatus, examen non eſt nullum, vt viſum eſt ſupra, *q.* 25. *n.* 22. & 23.

Vel teſtis præſente parte?

28. LIMITATVR 4. Regula 4. Vt, quamuis teſtes, parte præſente, examinari non debeant, Farin. concordantes cumulans, *q.* 80. *nu.* 93. Si nihilominus præſente examinarentur parte, vtique probarent, Aret. Bart. Far. & alij, *n.* 98.

Vel ſi nō parte citata teſtis examinetur apud priuilegiatos vel vbi ſtylus eſt ita faciēdi?

29. LIMITATVR 5. Regula 4. Vt quamuis, dubio procul, teſtes parte non citata, tam de Iure Canonico. quàm de Iure Ciuili, in criminalibus præſertim, minimè probent, iuxtà tradita ſup. *q.* 51. *n.* 3. etiam in cauſis ſummarijs, vt docent probabiliter DD. *ibidem relati, n.* 5. Tamen, non minus probabiliter, alij DD. relati, *nu.* 6. ſuſtinent, quòd quandò agitur coram Iudice procedente ſola facti veritate inſpecta, vt eſt quilibet Iudex Regularis, citatio prædicta non requiratur; Quòd tunc magis verum eſt, cum in loco iudicij conſuetudo, & ſtylus vigeret, teſtes ſine tali citatione examinandi, ſicut

Digitized by Google

ſemper viguit, & in praxi ſeruatum fuit apud nos, vt declaratum fuit, vbi ſup. *nu*. 8. *cum ſeqq*. vbi cautela indicatur, vt Reus habeat teſtes pro ritè, recteque examinatis; Vel vt Reo citato teſtes repetantur.

Vel nõ ſit iuratus?

30. LIMITATVR 6. Regula 4. Vt indubitatum licèt ſit, teſtes ſinè iuramento examinatos minimè probare, ad tradita ſup. *q*. 52. *n*. 2. *& ſeqq*. Attamen ſine iuramento teſtes probarent, dum apud Regulares, loco iuramenti, ſanctæ Obedientiæ præceptum interueniret; Et tunc maximè, quandò per viam articulorum procederetur, vt adnotatum eſt, in eádem *q*. *nu*. 13. *&* 14. Quid autem dicendum ſit, dum in actis inuenitur ſcriptum; (Teſtis iuratus vel ſimile; non autem in Sacerdote (Tacto pectore) nec in alijs (Tactis ſcripturis?) vide *ibidem*, *n*. 8. Vbi, *n*. 4. *&* 5. inuenies, quid concludendum ſit in teſte, qui poſt depoſitionem iurauit.

Apud Regulares?

Interueniente præcepto Obedientiæ?

Vel dum nõ apparet de corporali iuramento?

Quid in depoſitione relatiua ad ſcripturam, &c.?

31. LIMITATVR 7. Regula 4. Vt, & ſi teſtis, vt probet, regularitèr viua voce deponere debeat, vt viſum eſt ſup. *q*. 53. *n*. 10. *& ſeqq*. in aliquo tamen caſu admittere poteſt Iudex teſtis depoſitionem, per relationem ad ſcripturã, vel etiam depoſitionem in ſcriptis, à teſte præſentatam, & tunc magis, cum apud Regulares per viam articulorum proceditur, vel teſtis de peritia ſuæ artis deponit, vt viſum eſt, *in d*. *q*. 53. *n*. 13. 14. *&* 15.

Vel antè litis conteſtationem, aut poſt terminum?

32. LIMITATVR 8. Regula 4. Vt, quicquid ſit de Iure communi, apud Regulares ritè examinari poſſint teſtes, etiam antè litis conteſtationem, ad tradita, ſup. *q*. 54. *n*. 5. Etiam poſt terminum ad probandum datum, *n*. 10.

Apud nos citatio quomodo fiat?

33. LIMITATVR 9. Regula 4. Vt, licet teſtes, nec non Reus de Iure citandi ſint, &c. Apud nos conſuetudo viget, vt ſinè formalibus citationibus, validus ſit proceſſus, iuxtà declarata ſup. *q*. 78. *n*. 5. vbi oſtenditur mos, apud nos ſeruãdus: Loquendò verò de Iure communi, non modò diffinitiua ſententia, ſed etiam interlocutoria, parte non citata ferri non debet; Sed attento etiam eodem Iure, ſi interlocutoria feratur, quæ vim diffinitiuæ non haberet, parte non citata, vtique teneret, maximè, dum pars parum grauaretur ex ea, Vant. *de nullit. rubr*. 14. *n*. 115. *§. ratione*: immò ſi parte non citata, diffinitiua feratur, etiam teneret, dummodò plenè cauſa eſſet inſtructa, vel pars alia eſſet præſens, Vant. *ibid*. *n*. 106. præſentia enim partis, omnem citationis defectum purgat, etiam in caſu, in quo citatio neceſſaria eſſet, Vant. *n*. 115. *&* 116. vbi pariter ait, dictum defectum citationis purgari per expreſſam, vel tacitam actus ratificationem, vel per probationem, quod ad partis aduerſæ notitiam ſententia peruenit, Vant. *n*. 122.

Quid ſi ſententia ſine citatione feratur, & quomodo hic defectus purgetur?

Nullitè Iudex procedit, indebitè Reum interrogãs, vel in alijs eſſentialib. deficiens.

34. REGVLA 5. ſit. Nullitèr Iudex procedit, nõ legitimè Reum interrogans, vel aliter in cæteris eſſentialibus, erga eundem indebitè ſe gerens, vt pleniſſimè ſuprà probatum eſt, *in tract*. 7. 8. *&* 9.

Sine ſemiplena, an Reus nullitèr interrogetur?

35. LIMITATVR 1. Regula 5. Vt, licèt ſecundùm Summiſtas, & quamplures Theologos, Reus ſine ſemiplena probatione, ſuggeſtiuè,

Digitized by Google

& nulliter interrogetur, vt viſum eſt, ſup. *q.*80. *nu.*14. & hæc tutior, benigniorq; ſit opinio, *ibidē*, *n.*15. Tamen hic punctus controuerſus eſt, cum Legiſtæ ſuſtineant, ſufficere inditia ad ſemiplenam non pertingentia, ad ipſum Reum interrogandum, & graues Theologi huic fauent opinioni: Immo ipſimet Legiſtæ, prædicta inditia etiam ad torquendum ſufficere volũt, vt viſum eſt, *in eàdem q.*80. *n.*11. *&* 12.

An de ſocijs ſine indicijs Reus interrogetur?

36. LIMITATVR 2. Regula 5. Vt, quamuis de iure Reus crimen confeſſus, vel plenè conuictus, ſine alijs inditijs, validè de ſocijs interrogari non poſſit, vt dictum eſt ſup. *q.*80. *n.*30. Nihilominus hoc intelligendũ eſt cum limitationibus, *in eàdem q.*adnotatis, *à n.*30. *vſq; ad n.*34. immò *iuxta limitationē 6. in d. q. n.*36. quæ omninò videnda eſt, de conſuetudine, (quicquid ſit de Iure) oppoſitũ ſeruatur, nempè vt Reus, in omni caſu, de ſocijs interrogetur

Rei confeſſio validat proceſſum nullum.

37. LIMITATVR 3. Regula 5. Vt proceſſus nullus, quia Iudex, nõ legitimè Reum interrogauit, vel ex alio capite, ſanetur, validuſque reddatur ex iudiciali, & ſpontanea Rei confeſſione, vt benè probatũ, declaratumq; eſt ſup. *q.*83. *n.*3. *vſq; ad* 7. vbi ſuæ limitationes, *n.*8. *&* 9. ſubduntur.

Suggeſtiua, nullitas, quãdo nõ incurratur in interrogatione in ſpecie, &c.?

38. LIMITATVR 4. Regula 5. Vt, licet Iudex, Reum, & etiam teſtem in genere, & non in ſpecie de delicto interrogare debeat, aliàs ſuggeſtiuè interrogare dicatur, & inde ſecuta, nulla ſint, vt viſum eſt ſup. *q.*80. *n.*6. 7. & 37. Attamen quomodo ſuggeſtio, & nullitas, in interrogatione in ſpecie nõ incurratur, dum de delicto, in actis, in ſpecie, manifeſta exiſtunt inditia, actum eſt, *ibidem*, *n.*38. Modum verò ad particularia, & minima, ſine ſuggeſtione deſcendendi, inuenies *in eàdem, q. n.*42.

In notorijs, validè Iuris ordo, non ſeruatur; nota particularia.

39. LIMITATVR 5. Regula 5. Vt plurima, quæ non ſeruata, proceſſum nullũ, vel defectibilē redderent; Tamē in proceſſu cõtrà Reũ, notoriè delinquentem, non neceſſariò ſeruãda ſint, in notorijs enim criminibus, Iuris ordinē Iudex ſeruare non tenetur, Bal. Boſſ. But. Clar. Foll. Marſ. Menoc. & Far. *q.* 21. *n.*60. vbi Iura, & alios DD. cõcordãtes inducit. Particularia verò, quæ in notorijs de Iure dimitti poſſunt, adnotata ſunt ſup, *q.*87. *n.*10. *&* 11. cũ declarationibus, quæ, *ibidem ſequuntur*; item, *n.*19. 20. *&* 24.

Idem in Reo reperto in flagranti.

Idemque dicendum erit de Reo in flagranti crimine reperto, vt habetur, *in eàdem q. n.*25. *vſque ad n.*28.

Abſolutus, ex hactenus de ductis, an validè iterũ moleſtetur?

40. LIMITATVR 6. Regula 5. Vt abſolutus de vno delicto, & ſi de eòdem nulliter iterum moleſtetur, ad tradita ſup. *q.*94. *n.*23. *& ſeqq.* Attamē abſolutus, ex hactenus deductis, vel per ſimilia verba, ſi aliquid de nouo ſuperuenerit, etiam ab eodem Iudice, Reus iterum moleſtari poterit, ſecundùm Alciat. Baiar. Boſſ. Foller. & plures alios refert, & ſequitur Guaz. *defen.*2. *c.* 7. *n.*23. Quanto autem tempore ius iterum, in hoc caſu, procedendi duret, vide, *in d. q.*94. *n.*27.

In tortura leui, vel Rei, in flagrãti, ratificatio nõ requiritur.

41. LIMITATVR 7. Regula 5. Vt licèt certum ſit, Rei confeſſionem, in tortura factam, ad cõdemnationem non valere, niſi ratificata fuerit extra torturam, vt traditum

tum eſt, ſup. *q.*106. *n.*2. Nihilominus in tortura leui, robuſto illata, ratificatio non requiritur, iuxta declarationem, *ibidem, nu.*11. Sicut nec etiam in tortura Rei in flagranti crimine reperti, vt oſtēſum fuit, *in eàdem q. n.*12.

In antiquis creditur, quod quis ſit procurator cauſæ, dum ita in proceſſu enūciatur.

42. LIMITATVR 8. Reg. 5. Vt Rei oppoſitio, quòd ille, qui nomine ſuo cōparuit, eius non fuit Procurator, ſeu electus Conſiliarius, & ſi vſque ad mille annos proponi poſſit, vt tradunt DD. *in l. licet, per illum tex. C. de Procurat. & in c. in noſtra, eod. tit.* Tamen, dum de mandato non conſtat, ſi in aliqua proceſſus parte enūcietur, talem Procuratorem, vel Conſiliarium eſſe, temporis diuturnitate concurrente, huiuſmodi enunciationi crederetur, Rota, quæ hoc latè diſputat, vt per Caſſa. *deciſ.* 3. *de Procuratoribus, col.*2. *verſ. ſi igitur*, Vant. *de nullit. rubr.*14. *n.*91. *&* 92.

Itē, dum principalis, vidit, ſe gerentem, vt Procuratorem, & non contradixit.

43. Secundò, defendi poterit proceſſus, ex tacito, & præſumpto principalis opponentis mandato, vt ſi ipſe principalis, eius cauſam per alium, tanquam per eius Procuratorem, tractari vidiſſet, & nō contradixiſſet, dum enim quis, in hoc caſu, non prohibet, mandare creditur, *c. cum olim. verſ. protinus, de offic. Deleg.* iuxtà theoriam Innoc. *in c. ex parte Decani, de reſcript.* & Vant. vbi ſup. *n.*94.

Vel dum Cauſidico ſcripturas cōſignauit.

44. Tertiò; defenditur proceſſus in propoſito caſu, ſi dominus principalis conſignauerit ſcripturas Cauſidico, qui in iudicio poſtea, tanquam eius Procurator comparet, Vant. *ibid. n.*96.

45. Quartò; acta defendi poterunt, ſi expreſſa, vel tacita ratihabitio adſit, regularitèr enim ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur, nec non confirmat, quæ inutilia ab initio fuerunt, *c. ſi quis, de ſent. excom. in* 6. *c. ratihabitionem, de reg. iur.* & not. Vant. *rubr.*14. *n.*101. *&* 102. *Et ibidem ſubditur*, quòd proceſſus ante ſententiam latam, in dicto caſu, expreſsè à principali ratificari poteſt, ſiue fauorem, ſiue præiudicium ſuum contineat; Poſt ſententiam verò, non niſi in ſui præiudicium, vt tenuit Rot. *dec.*13. *nou. quod geſta, & dec.*149. *nou. quod vbi*; Tacitè verò talis ratificatio fieri poteſt, ſi ex proceſſu appareat, quod principalis, cauſam á tali Procuratore inchoatam, ſimplicitèr proſequatur, vel ſi poſtea eundem, ad eam cauſam proſequendā, ſimplicitèr Procuratorem conſtituat, vel ſi principalis à ſententia talitèr cōtra ipſum latam, ſimplicitèr appellet, Vant. *ibidem, n.*103.

Seu dum adeſt expreſſa, aut tacita ratihabitio.

Omiſſio ſubſtantialium in ſententia, eā nullā reddit.

46. REGVLA 6. ſit. Omiſſio ſubſtantialium, & eſſentialium in ſententia criminali Iudicum, etiam Regularium, nullam eam reddit, vt declaratum eſt, ſup. *q.*144. *n.*2. *& ſeqq.*

Omittēs ſuperſedat, & recurrat ad Principem.

47. LIMITATVR 1. Regula 6. Vt Iudex, qui ſuam diffinitiuam ſententiam, per errorem tulit, vel iniuſtam pronunciauit, ſiue dum Iudici, poſt ſuam diffinitiuam ſententiam, de innocentia Rei cōſtat, cum ipſemet, propriam retractare ſententiam, non poſſit, ad damnū indebitum reparandum, ab executione ſuperſedere, & ad Principem interim recurſum, pro remedio,

habere debeat, vt viſum eſt *ſup. q.* 134. *n.* 11.

Quid Ordinarius, & Delegatus præſtare poſſint, dum ſententia nulla eſt?

48. LIMITATVR 2. Regula 6. Vt Ordinarius, qui diffinitiuam ſententiam nullam tulit, ipſemet remedium præbere poſſit, eam reuocando, vt probatum eſt *ſup. q.* 155. *n.* 6. Declara, vt *q.* 134. hic *ſup. n.* 13. Idem dic de Iudice Delegato ad vniuerſitatem cauſarum, vt *ſup. q.* 155. *n.* 9. & *q.* 134. *nu.* 15. Nec non in Delegato Principis, quamuis ad vnam cauſam, *d. n.* 15. in quo tamē eſt aliqua controuerſia intèr DD. de qua, in *d. q.* 155. *n.* 8. Similitèr Delegatus ad vnam cauſam ab Ordinario, ſententiam propriam reuocare poteſt diffinitiuam, dum contrà mandati formam euidenter lata eſt, *ſup. q.* 155. *n.* 10. & *q.* 134. *n.* 17. Vel dum talis Delegatus non iudicauit ſuper tot. *d. q.* 155. *n.* 11. Hanc limitationem intellige, vt procedat, quandò ſententia lata, eſt ipſo Iure nulla, ſecus ſi tantùm, exceptionis ope, nulla eſſet, tunc enim, qui ſententiam tulit, eam reuocare nō poſſet, Bal. Tiraq. & Menoch. *de arbitr. iudic. lib.* 1. *q.* 67. *n.* 20.

Cōſuetudo excuſat iudicantē, & pœnam imponentē contra Iura, vel cauſa in actis expreſſa.

49. LIMITATVR 3. Regula 6. Vt quamuis Iudex ſinè cauſa, à Iure approbata, remittere, minuere, augere, aut mutare non poſſit pœnas à Lege, vel à Statuto inductas, vt oſtenſum eſt *ſup. q.* 134. *n.* 9. aliàs ſententia nulla eſſet, ad tradita ſupra, *q.* 144. *n.* 6. Tamen vbi conſuetudo ita faciendi vigeret, Iure non obſtante, hæc præſtare poſſet Iudex, conſuetudo enim contrà Iura, iudicantem Iudicem excuſat, Iaſ. *in l. ſingularia. ff. ſi cer. pet.* Tiraq. *de pæn. temper. cau.* 42. *nu.* 10. Bar. Blanc. Marſ. & Far. *q.* 95. *n.* 9. Quomodo autem à pœna falſi cōſuetudo Notarium excuſet, eiuſq, acta ſuſtineat? viſum eſt *ſup. q.* 135. *n.* 21. Ex cauſa verò, quomodò Iudex ſinè nullitatis periculo pœnas augere, & minuere poſſit? diffuſè traditum eſt ſupra, *à q.* 133. *vſque ad* 140. An autem, & quomodò, ad nullitatem euitandam, cauſa in ſententia exprimenda ſit? dictum eſt *ſup. q.* 133. *n.* 14.

Notariū à falſo excuſat.

Validè an Iudex ſequatur minus probabilem opinionem?

50. LIMITATVR 4. Regula 6. Vt licèt nimis fundata ſit, opinio tenentium, Iudicem in ſententia ferenda, opinionem communem, & probabiliorem ſequi debere, vt traditum eſt ſupra, *q.* 143. *nu.* 2. & 8. Nihilominus eum, validè, probabilem, ſequi opinionem poſſe, probabiliore, & communiore relicta, tenuerunt tot graues DD. relati *in d. q.* 143. *n.* 5. & 6. vbi etiam rationes afferuntur.

Apices in ſententia Regularium dimittuntur.

51. LIMITATVR 5. Regula 6. Vt plurimæ ſolēnitates, quæ, apud non priuilegiatos, in ſententijs, eſſentiales ſunt, ſine periculo nullitatis, in Regulariū ſententijs omitti poſſint; Tales verò ſolemnitates, quæ etiam apices, ſeu ſubtilitates Iuris vocantur, exaratas inuenies, *ſup. q.* 145. *per totam*. De apicibus autem in communi agetur, *in hac q. n.* 61.

Nulla ſententia cōfirmata per aliam ritè latā.

52. LIMITATVR 6. Regula 6. Vt ſi nullitas contrà ſententiam opponeretur, quæ per aliam ſententiam ritè latam, & quæ in rem iudicatam tranſiſſet; confirmata fuit, audiendus opponens non eſſet, ita communitèr DD. *in c.* 1. & 2. *de*

Digitized by Google

2. *de confirm. vtil. vel inutil.* & not. Vant. *in d. rub.* 14. *n.* 25.

Vel fundata in Rei confeſſione.

53. LIMITATVR 7. Regula 6. Vt ſententia fundata ſuper iudiciali Rei confeſſione, ab eo de nullitate impugnari non poſſit, niſi de incompetentia Iudicis, vel inhabilitatis confitẽtis, oppoſitio eſſet, Vant. *in d. rubr.* 14. *n.* 26.

Vel dum Iudici appellationis conſt. de bono iure.

54. LIMITATVR 8. Regula 6. Vt dum ſententia nulla lata eſt, à qua appellatum ſit, bonum ſit conſilium, vt Iudici appellationis de bono iure ex parte ſententiæ, in negotio principali cõſtet, ita enim Iudex in toto, vel in parte, quo ad negotium principale, ſententiam confirmare poſſet, Bar. *in l. ſi vt proponis, la* 1. *col.* 2. *verſ. ex quo, C. quomodo, & quan. &c.* Abb. *in c. cum Ioannes, in fi. de fide inſtr.* & teſtatur de communi Alex. *conſ.* 67. *viſo themate, lib.* 7. quamuis ex iuriſdictionis defectu, nullitas prætenderetur, iterum, idem tenet, *conſ.* 111. *viſo themate, lib.* 5. vbi paritèr de communi teſtatur; Et idem dicendum eſſet, dum nullitas prætenderetur ex ordinis iudiciarij defectu, vel ex alicuius termini ſubſtantialis omiſſione, Egid. *conſ.* 295. *in cauſa mea*, quem ſequitur Fely. *in c. cum cauſam, col.* 3. *in princ. de re iudic.* Poterit itaq; appellationis Iudex, primæ ſententiæ nullitate reiecta, dummodò in ea, error expreſſus non fuerit, quo ad merita proceſſus, ſententiam confirmare, Alex. *conſ.* 53. *quæritur, col.* 3. *lib.* 5. vel etiam reiterato prius, & ſanato proceſſu, in toto, vel in parte idem appellationis Iudex, & nullitatem declarare, & ſententiam latam, quo ad merita cauſæ, confirmare, & illius vitium emendare poterit, Bal. *in l. eos, col.* 3. *verſ. quærunt DD. C. de appell. à ſent. nulla.* Latius de omnibus, de quibus in hac limitatione, Vant. agit, *in d. rubr.* 14. *nu.* 129. *vſq; in finem.*

Sententia lata feſtinãter eſt nulla.

55. LIMITATVR 9. Regulæ 6. Vt licèt ſententia feſtinantèr lata, nulla ſit, ſuſtineatur tamen, niſi appelletur, iuxta tradita, ſup. *in q.* 44. *n.* 12. & 13.

Nõ innouandũ appellatione pendente.

56. REGVLA 7. ſit. Sententia lata, & appellatione interpoſita, pendente tempore ad appellandum, & nullitèr Iudex à quo innouaret, & attentaret, & innouando, ac attentando, puniendus eſſet, vt demonſtratum eſt, ſup. *q.* 148. *n.* 18. & 19.

Plura præſtantur à Iud. poſt appellationem.

57. LIMITATVR 1. Regula 7. Vt ſine nullitate, nec non abſque punibili, immò cum laudabili innouatione, plura Iudex à quo, appellatione pendente, præſtare poſsit, ac quædam etiã debeat, quæ diſtinctè, ſup. allata ſunt, *q.* 148. *à n.* 23. *vſq; ad n.* 33.

Quid ſi nullitas allegetur poſt terminum?

58. LIMITATVR 2. Regula 7. Vt ſi Statutum, ad nullitatis cauſam proponendam, certum præfigeret tempus, eo elapſo, ſine periculo attentatorum, Iudex à quo reiicere poſſet opponentem de nullitate, ſuper qua, dicto termino elapſo, audiri opponens non deberet, Alex. *conſ.* 225. *ponderatis, lib.* 6. immò ſi eòdem elapſo tempore, Iudex ad quem procederet, nullitèr faceret, Bar. *in l. non ſolum, §. fin. ff. de iniur.* & iſtis DD. ſubſcribit Vant. *de nullit. rubr.* 14. *n.* 15.

59. Pro coronide huius q. notentur

tur

Digitized by Google

In dubio valet actus.

tur ſequentia. 1. quod in dubijs, proceſſus, & quilibet eius actus validus iudicatur, Vant. *de nullit. rubr. 14. n. 127.*

Nullitas attenditur, quæ eſt in vſu.

60. Notandum 2. Quod illa tantummodò attenditur nullitas, quæ in loco iudicij, de facto in vſu eſt, & obſeruatur, facit, quod ait Bar. *conſ. 244. Iudex communis*, & tenet Vant. *rubr. 14. n. 128.*

Validi proceſſus multi apud Regulares, omiſſis apicibus ſunt.

61. Notandum 3. Quod cum Regulares in eorum proceſſibus, ſolemnitates, apices, & ſubtilitates Iuris, *ex Priuilegio Boniſ. VIII.* ſeruare non teneantur, hinc eſt, quod eorundem proceſſus multoties à prætenſis oppoſitis nullitatibus defenduntur, iuxta tradita ſup. *q. 8.* vbi diffuſè hoc probatur, & explicatur; perpendenda igitur erit doctrina, *in eâdem q. 8.* tradita, ex qua plurimas obiectiones nullitatum, in apicibus Iurium fundatas, in Regularium proceſſibus, friuolas, nulliuſq; momenti eſſe apparebit.

Perſonæ legitimātur per Iudicis prolationem, & acta earum valida ſunt.

62. Notandum 4. Quòd cum per ſimplicem prolationem, & expreſſam declarationem, perſonæ litigantium à Iudice legitimentur, & acta per legitimatas perſonas, ex hoc capite, valida exiſtimentur; An tales ſint perſonæ? vlterius quærendum non erit, Bart. *in l. licet*, vbi etiam alij DD. *C. de Procur.* & Vant. *rubr. 14. n. 10.*

Reparatio nullitatum remiſſiue.

63. Notandum 5. Quòd ſæpe ſæpius limitationes, quæ in ſuperioribus in ſingulis quæſtionibus adnotantur, ad reparandas, ſeu defendendas prætēſas oppoſitas nullitates valere poterunt; Ideoq; in occurrentibus caſibus, in materijs ſingulis, ad eaſdem limitationes recurſus habeatur.

Factum contra l. prohibitionē, an ſit nullū?

64. Notandum 6. Pro defenſione à nullitate actus à lege prohibiti, apud Regulares, & alios Eccleſiaſticos. Quod quamuis de iure Ciuili, actus quilibet contra legis prohibitionem factus, ipſo iure ſit nullus, & pro infecto habeatur, licèt poſt prohibitionem expreſsè, lex actum non annullet, *l. non dubium, §. 1. C. de legibus*, vbi Bar. Bal. Iaſ. & alij, & notat Far. *in Fragm. Crim. lit. I. n. 170. & 175.* & ibi concordantes. Tamen de iure Canonico, & in foro conſcientiæ, actus contra legis prohibitionem factus, niſi lex clauſulam irritantem adijciat, non eſt ipſo iure nullus, vt pluribus probat, defendit, & contrarijs reſpondit Suar. *de legibus, lib. 5. c. 29. per totum, & n. 1.* teſtatur, hanc eſſe communem Theologorum, & Iuriſtarum ſententiam; Ex qua infert; in Terris Imperio non ſubiectis, actus contra prohibitionem legis Ciuilis factos, non eſſe ipſo iure nullos; Et ego vlterius infero, hoc procedere vbiquè apud Regulares, & alios Eccleſiaſticos, apud quos ius præualet Canonicum, cuiquè ſubiecti ſunt quo ad vim directiuam, & coactiuam, Iuri verò Ciuili, quo ad vim tantū directiuam, & in caſibus, in quibus Canonica diſpoſitio non inuenitur, ad tradita, *ſup. q. 9. n. 5. & ſeq.* Vide Salas latè diſputantem, *de legibus q. 96. tr. 14. diſp. 15. ſect. 8. n. 23. vſque ad n. 29.*

65. De materia huius q. ex profeſſo pertractat Vant. *in ſuo tract. de nullitatibus proceſſ. & ſentent. in rubr. 14. per totam.*

De

Digitized by Google

De ſententiæ Criminalis executione.
Quæſtio 157.

1 HAec ſupereſt quæſtio tractanda, pro huius vltimi tractatus abſolutione, nec non ad terminandam totam hanc Theoriam.

2. REGVLA 1. ſit. Iudex vnius territorij exequi poteſt criminalem ſententiam, per Iudicem alterius territorij latam, dum ſub eòdem Principe territoria sũt, etiam ex ſe, & ſinè requiſitione Iudicis alterius territoij, qui ſententiam tulit, quando requiſitus à parte, credit, ſententiam executionem mereri, Boſſ. qui teſtatur de communi, & Clar. *§. fin. q 96. ver. item quæro.*

An Iudex vnius territorij exequi poſſit ſẽtentiã Iudicis alterius territorij?

3. AMPLIATVR Regula 1. Vt procedat quamuis Iudices eſſent ſub diuerſo Præſide Prouinciæ, ſeu ſub diuerſo Prouinciali, dummodò a Iudice, qui ſententiam tulit, alter de hoc requiratur, alias enim non requiſitus, exequendi facultatem in hoc caſu non haberet, ſicut ſine tali requiſitione eam haberet, ſi ſub eòdem eſſent Præſide, ſeu Prouinciali, Caſtren. qui teſtatur de communi, & Clar. *d. verſ. item quæro.* Chart. Far. & Roſſing. *ad Clar. ibidem, n.17.*

4. LIMITATVR Regula 1. Vt quando Iudex exequi deberet ſententiam condemnatoriam capitalem Iudicis alterius territorij, non ſufficeret, vt exequendam ſententiam videret, ſed totum proceſſum videre, & conſiderare deberet, Chart. *trac. de exeq. ſent. c. fin.* & tenent Clar. *q.64. verſ. fin.* & ad eum Drog. *q.96. n.17.*

Quid in capitalibus?

5. REGVLA 2. ſit; Iudex Eccleſiaſticus, pro ſuæ ſententiæ executione, brachium Iudicis ſæcularis implorare poteſt, qui illud impertiri tenetur, ſententiamq; exequi, Couar. qui Iura, & DD. inducens, de communi teſtatur, Afflict. Boſſ. Far. & alij, *q.97. n.81.* & determinatur *in c. 1.* vbi Abb. Butr. Hoſtien. & communitèr omnes ſcribentes, *de offic. Ordin.* Intellige, tam de Iudice Eccleſiaſtico Ordinario, quam de Delegato, Couar. & Nauar. qui teſtantur de communi, Boſſ. Menoch. & Far. *n.86.* Innoc. & omnes alij, *in c. ſignificaſti, de offic. Deleg.*

Requiſitus Iudex ſæcularis, debet brachiũ præſtare Eccleſiaſtico.

6. AMPLIATVR 1. Regula 2. Vt ſi Iudex ſæcularis, ſuum præſtare brachium, requiſitus, recuſauerit, ſub excommunicationis pœna ad hoc cogi poſsit, *c. 2. in fi. de maledic.* glo. Hoſtien. Innoc. & communitèr omnes, *in c. 1.* vbi præſertim Abb. *de offic. Ordin.* Boſſ. Maran. & Far. cum concordantibus, *q.79. n.83. ver. & quamuis.* Immò Iudex ſæcularis, vt ſupra requiſitus, & recuſans, pro modo culpæ, pœna arbitraria plecti poteſt, Diaz. Saly. & Far. *n.82.*

Et poteſt cogi excommunicatione, & alijs pœnis.

7. AMPLIATVR 2. Regula 2. Vt in criminibus, de quibus Iudex ſæcularis nõ poteſt vllo modo cognoſcere, vt eſt hæreſis, ſinè aliqua cognitione, ſententiam Iudicis Eccleſiaſtici ipſemet Iudex ſæcularis exequi debeat, Cagnol. qui teſtatur de communi, Bero. Boſſ. Simanc. & Clar. *q.96. verſ. quæro etiam,* vbi Baiar. *n.15.* demonſtrat, hanc opinionem veram, ex DD. authoritati-

In aliquibus criminibus ſine cognitione.

Digitized by Google

tatibus, *Papalium Conſtitutionum*, quibus ſtatuitur, vt abſq; reuiſione proceſſus, Iudices ſæculares exequantur ſententias latas ab Inquiſitoribus contrà hæreticos, Quicquid alij in contrarium ſentiant; Huic Ampliationi ſubſcribũt Abb. Butr. Imol. & alij, in *cap.* 1. *de offic Ordin.* Chart. Scacc. & Far. qui ad ſaturitatem concordantes cumulat, *q.97.n.*103. vbi ait, ab hac opinione in praxi communitèr recepta in conſulendo, & iudicando, recedendum non eſſe.

In crimine ſæculari, vel mixto, eũ cognitione.

8. LIMITATVR 1. Regula 2. In crimine ſæculari, vel mixto, ſuper quo Iudex ſæcularis cognoſcere potuiſſet, ſi Reus fuiſſet laicus, quia in hoc caſu non teneretur, immo nõ deberet Iudex ſæcularis, remiſſum delinquentem ab Eccleſiaſtico ſtatim punire, & latam exequi ſententiam, ſed de ipſo crimine regularitèr, de nouo cognoſcere deberet, Alciat. & Fely. qui de cõmuni teſtantur, Curt. Iun. & Clar. *d. ver. quæro etiam*, Alex. Abb. Butr. Iaſ. Scacc. & alij, quos ſequitur Far. *q.97.n.*102. intèr quos Chart. teſtatur de communiori, & tutiori opinione, & ſimilitèr Viu. *opinione* 936. *n.*1. *& ſeq.* teſtis eſt de communiori, tutiori, & veriori opinione.

Præſertim dum ſententia eſſet nulla, quæ exequenda nõ eſſet.

9. Hæc Limitatio præſertim procederet, dum ſententia Iudicis Eccleſiaſtici eſſet nulla, quia exequi non deberet, Ang. Maran. Menoch. Natta, Nauar. & Far. *q.97. n.*91. Putà, quia lata eſſet, Iuris ordine non ſeruato, Anchar. Bellam. Io. Andr. & Zabar. in *c.*1. *de offic. Ordin.* Et idem dicendum eſt in ſententia nulla, iuriſdictionis defectu, Butr. & Imol. *in d. c.*1. Boſſ. qui de communi omnium DD. *in tit. de ſent. n.*115. Bal. Menoch. qui etiam de communi teſtatur, Saly. & Far. *n.*94.

10. LIMITATVR 2. Regula 2. Vt non procedat in ſententia Eccleſiaſtici Iudicis, à qua fuit appellatũ, appellatione pendente, quam Iudex ſæcularis exequi non tenetur, Abb. Menoch. Scacc. Farin. & alij, *n.*95. Sicut nec ſententia, à qua fuit appellatum.

11. LIMITATVR 3. Regula 2. Vt non procedat in præceptis extraiudicialibus Iudicis Eccleſiaſtici, quibus Iudex ſæcularis, brachiũ præſtare non tenetur, Abb. Butr. Innoc. & alij, *in cap.* 1. *de offic. Ordin.* Nauar. qui de communi, Zabar. & Farin. *q.97. n.*97. Quid in præceptis extraiudicialibus?

12. LIMITATVR 4. Regula 2. Vt Iudex ſæcularis, ſuum brachiũ Iudici Eccleſiaſtico impertiri non teneatur niſi prius ipſe Eccleſiaſticus fecerit quicquid potuit, Afflic. qui teſtatur de communi, Bal. Caſtren. & Far. qui plura iura, & DD. citat, *nu.*98. Vbi tamen exiſtimat verius, quòd teneatur ſæcularis Iudex, Eccleſiaſtico brachiũ impertiri, abſolutè, & quamuis Iudex Eccleſiaſticus nihil fecerit, præſertim ex Trident. *ſeſſ.*24. *c.* 8. vbi dicitur, prædictam faciendam eſſe inuocationem brachij ſæcularis, ſi opus fuerit. Vel dum Eccleſiaſticus nihil antea præſtitit?

13. REGVLA 3. ſit. Delegatus Ordinarij non poteſt exequi ſuam propriam ſententiam, Scacc. *q.*11. *n.*177. *de appell.* ratio eſt, quia lata ſententia, eius iuriſdictio expirat, Marcheſ. & Scacc. *n.*173. *verſ. ratio*: Et Delegatus Ordinarij, non poteſt propriam ſententiã exequi.

Et Ordinarius, qui delegauit, eam exequi poteſt, Maran. & Scacc. *n.* 179. Etiam non requiſitus, Iaſ. & Scacc. *eòd. n.* 179.

In Curia, nec Delegatus Papæ.

14. AMPLIATVR Regula 3. Vt nec Delegatus Papæ in Curia, ſuã exequi ſententiam poſſit, Mandoſ. Marcheſ. Veſtr. & Scacc. *n.* 172. *ver. ſubreſtringe, & n.* 173.

Quid extra Curiã, in d. vel in alio Principis. Delegato.

15. LIMITATVR Regula 3. Vt Delegatus Papæ extra Curiam, ſuam ſentẽtiam exequi poſſit, Marcheſ. & Scac. *n*178. Et idem dicendum eſt vniuerſaliter in Delegato Principis, qui ſuam poteſt exequi ſententiam, Bar. & Scacc. *n.* 163. dummodò intra annum exequatur; & etiam Ordinario intrà id tempus, executionem committere poteſt, Maran. Specul. & Scacc. *ibidem.*

16. Plura de materia huius q. Clar. Far. & Scacc. *locis hic ſupra relatis*. Et de eàdem materia executionis ſententiæ, non pauca etiam, in ſuperioribus qq. ſparſim tractata ſunt, præſertim, *q.* 154.

17. Hic huius Epithomes Theoriæ finis ſit, ad laudem Diuini Optimi Maximi Iudicis, eiuſq; Piiſſimæ Matris, & Seraphici Patris noſtri Franciſci. Omnia verò quæcumq; in hoc Opuſculo ſcripſi, iterum, atq; iterum humilitèr Sanctæ Catholicæ, Apoſtolicæq; Romanæ Eccleſiæ cenſuræ ſubmitto.

Finis Theoriæ.

II. PARS

Digitized by Google

Digitized by Google

SECVNDA PARS
EPITOMES,
SEV COMPENDII
Conſiliorum, & Commentariorum,
PRAXIS
Cauſarum Iudicialium Regularium,

Iuxta triplicem procedendi modum, Inquiſitionis, Denunciationis, & Accuſationis; Cum ſuis copioſis Indicibus.

FR. PHILIPPI DE BICTIS
A CAMERINO,
Ordinis Minorum Sancti Franciſci Capuccinorum, Theologi, ac Vtriſque Iuris Doctoris.

Bononiæ, Typis Io. Baptiſtæ Ferronij 1660. Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

Auctoris præfatio ad Lectorem.

DE facultate Legali, quæ theoricè traduntur, dum ad praxim redigenda ſunt, in plurima præceptorum varietate intelligenda, mens, non rarò, confunditur, ſingulis præceptis, ſingulas operationes aptare, vix ſibi perſpectum exiſtens. Ideò poſt Theoriam in Par. 1. huius Epitomes traditam, vt facilius cuncta ad exercitationem redigantur, Regularibuſque Iudicibus, recta, planaque ad iudicia peragenda, triplex indicetur via, tres ſub duntur hic Praxes; Prima, quæ, Inquiſitionis; Altera Denunciationis; Et tertia Accuſationis via proceditur; Quibus ſuperaddenda erit quarta diuerſarum formularum, tribus alijs ferè communium, data opera, in prædictis prætermiſſarum, ne nimis prolixæ, confuſaque euaderent. Sed quamuis, rationabilibus de cauſis, omnia in ipſis Praxibus latino idiomate exprimere cenſuerim; Nihilominus teſtium ſaltem, & Reorum reſponſiones, in proceſſuum compilatione, vernacula, ſeù vulgari lingua, ſiuè aliter, in actis erunt ſcribendæ, prout ab ijſdem pronunciabuntur. Nullus (amice Lector) aptior, ni fallor, modus reperitur ad optimè, & abſque magno negotio ediſcendum, quomodo proceſsus ritè, rectèque fabricari poſſint, quàm poſt apprehenſam theoriam, ſeriò, accuratèquè proceſsus aliquos omninò benè compoſitos, perluſtrare; quod aſsequi poteris, non ſuperficialiter, ſed accuratè, iterum, atque iterum ſequentes percurrendo Praxes, quæ aliud nihil ſunt, quàm velut tot proceſsus, numeris omnibus fabrefacti; Et ſi quid in illis vlterius deſiderabis, in quarta inuenies Praxi.

Vt autem Regulares Iudices, inoffenſo pede, prædictis in vijs procedant, præterea, poſt ad Deum humiles preces, vt eos dirigere in illis dignetur, apud ſe, ſtatuant; non modò Iudices, ſed etiam Patres eſse; Practicamque iſtam (dicam ex Pſalmo 2.*)* apprehendant diſciplinam; Et cum 70. *Interpretibus;* Manu veluti apprehendant diſciplinam; Nè quando pereant de via iuſta; *Et ex rerum imperitia eorum, quæ ipſos ignorare nefas eſt, de Iudicibus Rei, & de Patribus perditionis filij, fiant.*

Non deſunt vtique alia, quæ circumferuntur Regulares Praxes, in eis tamen fortè minimè reperiet Lector, prout in iſto libello, formas deſiderabiles omnes, quæ in Regularium actis inſeri ſolent; nec proceſsus ita adamuſſim, & omnibus numeris, per extenſum exaratos, præſertim non modo cum generalibus, & ſpecialibus interrogatorijs, teſtibus, Reiſq; faciendis, verum etiam ad ſingula cum ſuis proportionatis reſponſionibus.

Vnum tandem hic prætermittendum non eſt; Traditas prædictas Praxes, fuiſse ex ſuppoſitione; Religioſos, qui eis vſuri erunt, approbatas habere conſuetudines, ſeù Generalia facta, quibus ipſis indulgeatur, in procedendo, prætermittenda omnia eſse, quæ ad Iuris apices ſpectant, rimulis, & ſolemnitatibus poſtpoſitis, prout nos habemus, iuxta tradita ſupra, in Parte 1.q.8.n.15. *Vale.*

Digitized by Google

INDEX PRAXIVM

SECVNDÆ PARTIS

EPITOMES

Cauſarum Iudicialium Regularium, Conſiliorum, & Commentariorum.

PRoceſſus per viam Inquiſitionis, in Praxi 1.
Proceſſus per viam Denunciationis, in Praxi 2.
Proceſſus per viam Accuſationis, in Praxi 3.
Formulæ diuerſæ in ſupraſcriptis Praxibus, data opera, omiſſæ, ſingulis ferè illis, paucis exceptis, aptabiles, in Prax. 4.

IN-

Digitized by Google

INDEX RERVM

OMNIVM NOTABILIVM

Secundæ Partis

EPITOMES PRAXIS

Cauſarum Iudicialium Regularium,

Conſiliorum, & Commentariorum.

A

Abſolutoria ſententia.

1 ABſolutoriæ ſententiæ forma, praxi 4. n. 145. & 146.

2. Abſolutoriæ ſententiæ forma, pro non reperto culpabili, praxi 4. nu. 147. & 148.

Accuſatio, & Accuſator.

3. Accuſationis forma, prax. 3. n. 2. Reliqua de accuſatione habentur remiſſiuè, n. 3. 4. & 5

4. Accuſator legitimus in ſcriptis accuſet, prax. 3. n. 1.

5. Proceſſus, per viam accuſationis, habetur in tota prax. 3.

Actuarius.

6. Actuarium inſtituendi forma, prax. 1. n. 2.

7. Actuarii non habentis plenam legalitatem, quomodo fides ſuppleatur, prax. 3. n. 52.

Admittere.

8. Admittendi denunciationem forma, cum decreto de procedẽdo, prax. 2. n. 5.

9. Forma admittendi defenſiones, prax. 1. n. 42.

Apocha.

10. Vide in verbo, Epiſtola, n. 2.

Apoſtoli.

11. Apoſtolorum compendioſa doctrina, prax. 4. n. 150.

12. Forma præfigendi terminum, ad redeundum pro apoſtolis, appellatione admiſſa, prax. 4. n. 151.

13. Apoſtolorum dimiſſoriorum forma, prax. 4. n. 152. Præſentatio eorum cum decreto admiſſionis appellationis, n. 159

14. Apoſtolorum reuerentialium forma, n. 154. eorum præſentatio, cum reiectione appellationis, n. 161. Refutatoriorum forma n. 153. præſentatio, cum reiectione appellationis, n. 161.

15. Apoſtolorum teſtimonialium, ab Honeſtis viris datorũ forma, prax. 4. n. 157.

Appellatio.

16. Appellationis forma, interpoſitæ poſt ſententiam, ex interuallo, prax. 4. n. 149. Statim verò, ibidem §. lata.

17. Forma terminum præfigendi, ad redeun-

deundum pro apoſtolis, appellatione admiſſa, prax.4. n.151.

18. Forma deferendi appellationi, ob reuerentiam Iudicis, cum apoſtolis reuerentialibus, prax.4. n.154.

19. Forma admittendi appellationem, cum termino ad redeundum pro apoſtolis, prax.4. n.151. Forma reijciendi friuolam appellationem, cum apoſtolis refutatorijs, n.153.

20. Appellationis Iudex, præſentatis apoſtolis, quid agere poſſit, & debeat? prax. 4. n.150.

21. Appellatio Rei à decreto torturæ, an ſit admittenda, prax.4. n.97. Spectantia ad Iudicem appellationis, n.158. Forma decreti poſt præſentationem apoſtolorum dimiſſoriorum, n.159. Refutatoriorum, ſeu reuerentialium, n.161.

22. De appellatione coram Honeſtis viris, prax.4. n.155. Eius forma, cum apoſtolis, n.156. & 157.

23. Arma, quibus delictum fuit patratum, perquirūtur, & inuenta, in iudicio præſentantur, & deſcribuntur, prax.1. n.21.

Articuli.

24. Per viam articulorum, in quibus caſibus procedendum ſit, prax.4. n.22.

25. Forma procedendi per viam articulorum, prax.4. n.23.
Alia ſimilis forma, n.24.
Examen teſtiū, dum proceditur per viam articulorum, n.25. & 26.
Examen Rei per viam articulorum, n.27.
Forma decreti contra articulatum, n.29. & 30.

26. Articulos, vel denunciationem reuocandi forma, prax.4. n.31.

C

Carcer.

1 Decretum ad carcerandum Reum per modum cuſtodiæ, prax.1. n.37. Forma tale decretum intimandi, n.38.

2. Decretum carceris per modum torturæ, cum manicis ferreis, & compedibus, prax.4. n.93.

3. Decretum carceris cubiculi cum ieiunijs, per modum torturæ, prax.4. n.92.

Cauſa.

4. Commiſſionis forma ad cauſam, & ad cauſas; Vide in verbo, Commiſſio, à n. 11. & 12.

Cella.

5. Forma inferendi carcerem cellæ cum ieiunijs, per modū torturæ, prax.4. n.92.

Citatio.

6. Si teſtes examinentur, parte non citata, an probent, & eorum repetitio neceſſaria ſit? vbi cautela, prax. 1. n.39.

7. Forma citationis Rei ad audiendam ſententiam, cum præſentatione, executione, & relatione Actuarij, prax.1. nu.44. 45. & 46.

8. Forma monitorij ad comparendum, &c. Vide in verbo, Contumax, n.25.

Cogendi forma Reum.

9 Vide in verbo, Reus torquetur n.43.

Commiſſio.

10. Commiſſionis forma ad vnam Prouinciam viſitandam, prax.4. n.2. Publicanda hæc Commiſſio; Quæ ad alias Commiſſiones aptari poteſt, n.3.

11. Commiſſio ad vnam cauſam, prax.4. n.4. Quæ aptari poteſt ad plures cauſas, n.5. An publicanda, n. 6. Forma procedendi iuxta Commiſſionem, n.7. vſque ad n.9.

12. Commiſſio cauſæ in proceſſu inchoato, prax.4. n.11.

13. Commiſſio ad examinandos teſtes, prax. 4. n.12. & 13.

Comparere.

14. Monitorij forma, contra Reum contumacem, ad comparendum, prax.4. n. 56. Monitorij executio, & relatio, n.57.

Condemnatoria ſententia.

15. Condemnatoriæ ſententiæ diffinitiuæ forma, prax.1. n. 48. & 49. Cum decreto, prax.4. nu.137. & 138. Pro incurſu pœnarum, contra contumacem, n.141. & 142. Ad Reū excipiendum à Dignitatibus n.139. & 140. Forma declaratoriæ, n.143. & 144.

Confeſſio Rei.

16. Ratificationis forma confeſſionis Rei, in tortura factæ, prax. 4. n.114. 115. & 117.

17. Reum

Digitized by Google

17. Reum Iudex non interrumpat, dum ſuum incipit confiteri delictum, nec diſcontinuet examen, prax. 1. n. 36.

18. Si Reus confeſſus, confeſſa neget, dum ad alia torquetur, quid agendum? prax. 4. n. 117.

Confrontatio.

19. Forma Reum confrontandi cum teſte, vt eum recognoſcat, prax. 4. n. 70. vſque ad n. 75. Cum ſocijs criminis, in horum tortura, n. 76. vſque ad n. 81.

Conſiliarius.

20. Forma aſſignandi Conſiliarium Reo, &c. prax. 1. n. 40.

Conſtitutum Rei.

21. Doctrinæ præuidendæ ante Rei conſtitutum, prax. 1. nu. 28. vſque ad n. 32. Nempè de modo eum interrogandi, n. 29. & 30. De ſcribendo eius verba, & ſigna, n. 31. Et de confidentia permittenda ei in primo conſtituto, n. 32. vbi de alijs conſtitutis.

22. Forma Reum interrogandi in 1. conſtituto, prax. 1. n. 33. vſque ad n. 35. In 2. verò, prax. 4. n. 66 vſque ad n. 69.

Contentioſum Regimen.

23. Contentioſum Regimen, tempore viſitationis, ad Viſitatorem ſpectat, prax. 4. n. 10.

Continuatio torturæ.

24. Continuatio torturæ, eodem die, licita, repetitio illicita, prax. 4. n. 106. Forma depoſitionis à tormento, & deinde continuationis torturæ, n. 105. 107. vſque ad n. 112.

Contumax.

25. Monitorij forma ad comparendum, contra Reum contumacem, prax. 4. n. 56. Eius executio, & relatio, n. 57. Ante monitorium obſeruanda, n. 55.

26. Forma ſententiæ contra contumacem, pro pœnarum incurſu, prax. 4. n. 141. & 142.

Copia repertorum.

27. Forma decreti pro aſſignanda repertorum copia, prax. 1. n. 40.

Corpus delicti.

28. In delictis, poſt ſe veſtigia relinquentibus, ante omnia Iudici conſtare debet de corpore delicti, prax. 1. n. 4.

29. Forma viſitationis corporis delicti vulnerati, prax. 1. n. 5. & 7. Item occiſi, prax. 4. n. 43. vſque ad n. 46. Item in furto cum fractura, n. 46. in fine. Item dum delictum eſt dubium, n. 47. dum de veneno eſt dubium, n. 48.

30. Corpus delicti, nempe arma, quibus delictum fuit patratum, perquiruntur, in iudicio præſentantur, & deſcribuntur prax. 1. n. 21. vſque ad n. 23.

D

Declaratoria.

1 Forma ſententiæ declaratoriæ, pro incurſu pœnarum monitorij, contra contumacem, prax 4. n. 141. & 142. Item pro incurſu, vel non incurſu pœnarum, n. 143. & 144.

Decretum.

2. Decretum tranſeundi ab inquiſitione generali ad ſpecialem, prax. 1. n. 18.

3. Decretum de procedendo, admiſſa denunciatione, ſeù accuſatione, prax. 2. n. 5

4. Decretum ad teſtem inhabilem torquẽdum, prax. 4. n. 92. ſeu varium ex inconſtantia dicti, n. 93. Vel negantem id, de quo veriſimiliter eſt informatus, n. 94

5. Decretum pro aſſignandis Reo defenſionibus, Conſiliario, & copia repertorum, prax. 1. n. 40. Item admiſſionis defenſionum, n. 42. Prorogationis termini defenſionum, n. 41.

6. Decretum inferendi torturam funis, vide infra in verb. funis tortura, n. 5. 6. & 7. Flagellationis, Ignis, Vigiliæ, Taxillorum, & Sibilorum, vide infra in verbo, Reus torquetur, n. 41. remiſſiuè.

7. Decretum ad prorogandum terminum defenſionum, prax. 1. n. 41.

8. Decretum carceris ad cuſtodiam, prax. 1. n. 37.

9. Decretum inſertum in ſententia condemnatoria, prax. 4. n. 138.

10. Decretum procedendi per viam articulorum, prax. 4. n. 23. & 24. Decretum ad cauſas ſic termi nandas, n. 29. & 30.

11. Formas aliorum decretorum habes in hoc Indice, ſuis locis.

De-

Defenſio.

12. Forma aſſignandi defenſiones, prax. 1. n. 40. Prorogatur terminus defenſionum, n. 41. Præſentantur, & admittuntur, n. 42. Forma defenſionum, n. 43.

13. Forma renunciandi defenſionibus, prax. 4. n. 130.

Deficiens tortus.

14. Deficiens tortus, ſtatim à tormento deponi debet, prax. 4. n. 110. Forma eum deponendi, n. 111. Signa deficiendi, & quid in dubio? n. 112.

Delegatus.

15. Forma procedendi à Iudice Delegato, prax. 4. n. 7. 8. & 9 Præſtanda à Delegato ante proceſſum, n. 5.

16. Delegandi formam, vide ſup. in ver. Commiſſio, n. 10. vſque ad n. 13.

Delictum.

17. De vulnerationis delicto, proceſſus integer formatus, in tota prax. 1. De delicto dubio, Vide inf. in ver. Dubium delictum, n. 26. De corpore verò delicti, Vide ſup. in ver. Corpus delicti, n. 28. 29. & 30.

Denunciatio, & Denunciator.

18. Denunciationis forma, prax. 2. n. 2. Præſentatur denunciatio, & admittitur, n. 3. & 5. Denunciator examinatur n. 6.

19. Denunciationis reuocandæ, ſeù declarandæ forma, par. 4. n. 31.

Diffinitiua.

20. Vide infra in verbo, Sententia, n. 4. vſque ad n. 7.

Diffinitores.

21. Diffinitorum ſubſcriptiones in Prouincialis ſententia, ad quid valeant? prax. 1. n. 52.

Domus Rei.

22. Vide infra in verbo, Rei domus, n. 34.

Dubium delictum.

23. Viſitatio corporis delicti, dum delictum eſt dubium, prax. 4. n. 47. Dum dubium eſt de veneno, n. 48. In delicto dubio Medici examen, n. 49. 50. & 51. Et aliorum teſtium n. 52.

E

Epilogus.

1 EPilogi forma eorum, quæ ex proceſſu reſultant, Reo neganti obijcienda, prax. 4. n. 68.

Epiſtola.

2. Forma proceſſus, ſuper Epiſtolam, vel aliam apocham, prax. 4. à n. 32. vſque ad n. 42. Incipit d. proceſſus, inſeritur Epiſtola in actis, cum decreto recognitionis, n. 32. & 33. Teſtium examen. n. 34. vſque 36. Rei examen, n. 37. vſque ad 39. Quid agendum, dum Reus ſuam eſſe Epiſtolam negat, n. 40. Epiſtola recognita, quantùm probet, n. 41. & 42.

Examinandi forma.

3. Vide infra in verbo, Interrogandi forma, n. 9. vſque ad n. 18. in verbo. Reus conſtituitur, n. 28. vſque 32. & in verbo, Teſtis examen, n. 6. vſque ad n. 13.

Exceptio à Dignitatibus.

4. Sententia ad excipiendum à Dignitatibus, prax. 4. n. 139. & 140.

Exhibitio ſcripturæ, vt recognoſcatur.

5. Forma exhibendi ſcripturas teſti, vel Reo, vt recognoſcantur, prax. 4. n. 35. & 38.

F

Fatens Reus.

1 VIde ſup. in verbo, Confeſſio Rei, n. 16. 17. & 18.

Flagellatio.

2. Flagellationis torturæ forma, prax. 4. n. 119.

Formare proceſſum.

3. Vide in verbo, Proceſſus, n. 15. vſque ad n. 18.

Friuola appellatio.

4. Friuolam appellationem reijciendi forma, cum apoſtolis refutatorijs, prax. 4. n. 153.

Funis tortura.

5. Præuidenda ante torturam funis, nempe, vt non inferatur ſine decreto, ſtatim ante eā interponendo, prax. 4. n. 96. Appellatio à tortura, an ſit admittenda, n. 97. Forma inferendi hanc torturam, cū diuerſis eius gradibus, puta quaſſatione funis, ictibus, ponderibus ad torti pedes,

Digitized by Google

des, n. 98. vſque ad n. 104.
6. Deponitur tortus promittens fateri, prax. 4. n. 105. Negando, continuatur tortura, n. 107. Deponitur ad leuandum corpus, n. 108. Iterum continuatur, n. 109. Licet eadem die non poſſit repeti, n. 106. Deponitur deficiens, n. 111. Signa deficientiæ, & quid agendum in dubio, n. 112.
7. Forma repetitionis huius torturæ, prax. 4. n. 113. vbi præuidenda ante repetitionem. Forma ratificationis extra torturam, n. 114. 115. & 116.
8. Forma interrogandi in tortura de ſocijs, & de alijs delictis, prax. 4. n. 118.
9. Quid agendum cum Reo, qui in tortura negat, antea confeſſa, prax. 4. n. 117.

G

Generalis.

1 FOrma inquiſitionis generalis, ſeu generaliſſimæ in Viſitatione, prax. 4. n. 15. & 16. Quædam prænotanda, n. 14. Modus puniendi in hac inquiſitione, n. 17.
2. Per inquiſitionem generalem, quomodo procedi poſſit, prax. 1. n. 1. & ab hac ad ſpecialem deueniri, n. 2. & 2. Forma generalis inquiſitionis incipit à n. 3. Decretum de procedendo per inquiſitionem generalem, n. 8. Decretum tranſeundi à generali ad ſpecialem inquiſitionem, n. 18.

I

Ignis tormentum.

1 FOrma inferendi tormentum ignis, prax. 4. n. 121. Quod cum ſit ſeuiſſimum, receſſit ab aula, n. 120.

Impedimentum recognoſcitur.

2. Forma recognoſcendi impedimentum in Reo, vel in teſte, prax. 4. n. 82. & 83.

Inconſtantia.

3. Decretum torquendi teſtem varium ex inconſtantia dicti prax. 4. n. 93.

Informati negantis tortura.

4. Decretum torquendi teſtem negantem, veriſimiliter informatum, prax. 4. n. 94.

Inhabilis torquetur.

5. Decretum torquendi teſtem inhabilem, prax. 4. n. 92.

Inquiſitio.

6. De inquiſitione generaliſſima, vide ſup. in verbo, Generalis, n. 1. De generali verò, & ſpeciali, n. 2.
7. Forma proceſſus per inquiſitionem ſpecialem, poſt inquiſitionem generalem, prax. 1. à n. 18. vſque in finem.

Inſtrumentum delicti.

8. Vide ſup. in verbo, Arma, n. 24.

Interrogandi forma.

9. A ſuggeſtiuis cauendum prax. 1. n. 13.
10. Forma interrogandi vulneratum, prax. 1. n. 9. 10. & 11.
11. Teſtes in inquiſitione generali, prax. 1. n. 14. 15. & 16.
12. Teſtes in inquiſitione ſpeciali, prax. 1. n. 19. vſque ad n. 27.
13. Forma interrogandi teſtes, & Reum nolentes reſpondere, vide in fin. in ver. Reſpondere, n. 18. & 19.
14. Præuidenda antequam Reus interrogetur; & de modo eum interrogandi ordinatè, ſubtiliter, &c. Scribenda verba, & ſigna, prax. 1. n. 28. vſque 32. Præſertim verſutum negantem, n. 32.
15. Forma Reum interrogandi, qui delictum fatetur, prax. 1. n. 33. vſque ad n. 35. Paratus fateri non interrumpatur, nec diſcontinuetur examen, n. 36.
16. Forma interrogandi Reum negantem in 1. conſtituto; prax 4. n. 62. vſque ad n. 65. In conſtituto verò 2. vt n. 66. vſq; ad n. 69. vbi Epilogus, & lectio teſtium depoſitionum, exhibentur Reo ſcripturæ, & alia, n. 35. 36. & 40.
17. Forma interrogandi Denunciatorem, prax. 2. n. 6. vſque ad n. 10.
18. Forma interrogandi Medicum, in delicto dubio, prax. 4. n. 49. & 51. Alios teſtes, n. 52.

Interrogatoria.

19. Forma repetitionis teſtium ſuper interrogatorijs præſentatis, & admiſſis, prax. 4. n. 131. & 132. Forma interrogatoriorum, n. 134. vide etiam, n. 135.

Interruptio Rei.

20. Reus paratus conſiteri delictum, & fateri incipiens, non interrumpatur, nec diſcon-

diſcontinuetur examen, prax. 1. n. 36.

Iudex.

21. Iudex Regularis, vt ritè proceſſus formet, quid aget? In præfat. ad lectorem, §. vt aut. Et in vſu huius praxis, quid animaduertet? §. vnum.

22. Iudicem ſuſpectum recuſans, quomodo gerere ſe debeat? prax. 4. n. 58. Forma eum recuſandi, n. 59. vſque ad n. 61.

23. Iudex quomodocumque ſciat delictum fuiſſe commiſſum, per inquiſitionem generalem procedere poteſt, & delinquente detecto, ad ſpecialem procedere, prax. 1. n. 1. Quomodo ſe geret in penuria teſtium? n. 12. Ad cauendum à ſuggeſtiuis, duo præſtet, n. 13. Interroget teſtes de loco, tempore, cauſa ſcientiæ, & de conteſtibus, & omnia fideliter ſcribantur, n. eodem. Teſtem non integre deponentem iuuet, n. 26. Curet conteſtationem, & impinguationem proceſſus, cum facti ſerie clara, &c. n 27

24. Iudex, qua forma vti poterit contra teſtem, nolentem reſpondere, examinari, nec ſubſcribere, prax. 4. n. 91. vbi reſipiſcens interrogatur.

25. Iudex antequã Reum conſtituat, quædam præuideat; Inde eum interroget in 1. & 2. conſtituto, &c. vt hic ſup. in verbo, Interrogandi forma, n. 14. 15. & 16.

26. A Iudice præuidenda ante torturam, præſertim funis, prax. 4. n. 96. & 97.

27. Ad Iudicem appellationis ſpectantia, præuidenda, & ſeruanda, prax. 4. n. 158. Forma decreti Iudicis ad quem, poſt præſentationem apoſtolorum dimiſſoriorum, n. 159. Reuerentialium, autem, ſeu refutatoriorum, n. 161.

28. Iudex Delegatus, Vide ſup. in verbo, Delegatus, n. 15. & 16.

L

Leguntur Reo depoſitiones.

1 LEgendi Reo teſtium depoſitiones forma, prax. 4. n. 69.

Litera.

2. Vide in verbo Epiſtola, n. 2.

M

Medicus.

1 MEdici interrogandi forma, cum de veneno dubitatur, prax. 4. n. 49. 50. & 51.

Monitorium.

2. Monitorij forma ad comparendum, contra Reum contumacem, prax. 4. n. 57. Ante Monitorium obſeruanda, n. 55.

N

Negans.

1 DEcretum torquendi teſtem negantem id, de quo veriſimiliter eſt informatus, prax. 4. n. 94.

2. Forma recognoſcendi Reum, negantem, ſe eſſe illum, de quo in ſententia, vel contra quem teſtes deponunt, prax. 4. n. 86. 87. & 88. Obſeruanda in hac recognitione, n. 85. Quid ſi Reus adhuc in negatiua perſiſtat? n. 89.

3. Reus confeſſus, ſi dum ad alia torquetur, confeſſa negaret, quid agendum? prax. 4. n. 117.

P

Pars non citata.

1 PArte non citata, teſtes examinati, an ſine repetitione probent, prax. 4. nu. 39. vbi cautela.

Penuria.

2. In penuria teſtium in generali inquiſitione, quid præſtare debeat Iudex? prax. 1. n. 12.

Perquiſitio.

3. In criminalibus ſæpe perquiritur domus Rei, prax. 4. n. 53. Forma talis perquiſitionis, n. 54. Vide ſup. in verbo, Arma, n. 24.

Pœnarum incurſus.

4. Pro pœnarum incurſu contra contumacem, ſententia condemnatoria, prax. 4. n. 140. & 141.

Praxis.

5. Praxis huius libri traditur, ex ſuppoſitione priuilegiorum, poſtponendi apices iuris, in præfat. ad lectorem, §. vnum.

Prælatus.

6. Prælatus inferior, tempore Viſitationis

Digitized by Google

Superioris, habet voluntariam iuriſdictionem, non autem contentioſam, quæ tunc reſidet apud Viſitatorem, prax. 4. n. 10.

Præſentatio.

7. Præſentantur, & admittuntur defenſiones, prax. 1. n. 42.

8. Præſentantur in iudicio arma, Vide in verbo, Arma, n. 24.

Præuidenda.

9. Præuidenda ante teſtium examen, prax. 1. n. 12. & 12. necnon n. 26. & 27.

10. Præuidenda ante Rei examen, prax. 1. n. 28. vſque ad n. 32. necnon, n. 36.

11. Præuidenda ante torturam funis, prax. 4. n. 96. & 97.

Probationes.

12. Probationes in criminalibus ſumuntur de domo Rei, ſecus in ciuilibus, prax. 4. n. 53.

Procedendi forma.

13. Procedendi forma à Iudice Delegato, prax. 4. n. 7. 8. & 9. Delegatus, antequam proceſſum incipiat, quid præſtabit? n. 6.

14. Procedendi forma per viam articulorum. Vide ſup. in verbo, Articuli, n. 25. 26. & 27.

Proceſſus.

15. Proceſſus ritè formandi facilis modus, in præfat. ad lectorem, §. nullus.

16. Proceſſus per viam inquiſitionis, in delicto poſt ſe veſtigia relinquẽte, in tota prax. 1. Denunciationis in 2. Accuſationis, in 3. In delicto autem poſt ſe veſtigia, non relinquente, prax. 4. n. 19. & 20.

17. Forma procedendi à Iudice Delegato, Vide ſupra in verbo, Delegatus, n. 15. Delegandi verò forma, Vide ſup. in verbo, Commiſſio, n. 10. vſq. ad n. 13.

18. Proceſſus, Vide in verbo, Interrogandi forma, n. 9. vſque ad n. 18.

Prorogatorium.

19. Prorogatorij termini defenſionum, decretum, prax. 1. n. 41.

Proſequendi proceſſus.

20. Commiſſio, proſequendi proceſſus inceptos, Prouinciali, in aduentu Generalis ad viſitandum, prax. 4. n. 11.

R

Ratificatio.

1 Ratificatio Rei, poſt torturam, confeſſionis in tormentis factæ, prax. 4. n. 115. & 116.

Recognoſcere.

2. Forma exhibendi teſti, & Reo ſcripturas, vt ab eis recognoſcantur, prax. 4. n. 35. 38. & 40.

3. Recognitio per teſtem, præſentati in iudicio inſtrumenti, quo fuit vulnus illatum, prax. 1. n. 21. 22. & 23. Per Reum verò, n. 34.

4. Forma recognoſcendi in teſte, ſeu in Reo impedimentum, prax. 4. n. 82. & 83.

5. Forma recognoſcendi Reum, quem teſtis de viſu tantum cognoſcit, prax. 4. n. 84.

6. Forma recognoſcendi Reum, negantem, ſe illum eſſe, de quo in ſententia, vel contra quem teſtes deponunt, prax. 4. n. 85. vſque ad n. 88. Quid ſi Reus perſiſtat in negatione, conuictus, vel non conuictus, n. 49.

7. Vt Reus recognoſcatur, cum teſte confrontatur, prax. 4. n. 70. vſq; ad n. 75.

Recuſatio Iudicis.

8. Forma recuſationis Iudicis ſuſpecti, prax. 4. n. 59. vſque ad n. 61. Quomodo gerere ſe debeat, qui recuſat, n. 58.

Refutatorij apoſtoli.

9. Refutatoriorum apoſtolorum forma, cum reiectione friuolæ appellationis, prax. 4. n. 153.

Regimen contentioſum.

10. Hoc tempore Viſitationis, ad Viſitatorem ſpectat, prax. 4. n. 16.

Reiectio appellationis.

11. Reijciendi appellationem friuolam forma, cum apoſtolis refutatorijs, prax. 4. n. 153.

Renunciare defenſionibus.

12. Forma renunciandi defenſionibus, prax. 4. n. 130.

Repertorum copia.

13. Forma aſſignandi Reo repertorum copiam, prax. 4. n. 40.

Repetitio.

14. Repetitio teſtium, an ſit concedenda,

Digitized by Google

ſeruanda in ea, & quando completa dicatur, prax. 4. n.136.

15. Forma repetitionis teſtium, cum eius annexis, prax.4. n.131.vſq; ad n.135.vbi etiam forma interrogatoriorum.

16. Repetitio torturæ eadem die illicita, prax. 4. n. 106.

17. Decretum de repetenda tortura, prax. 4. n. 113. Præuidenda ante repetitionem, ibidem.

Reſpondere.

18. Reſpondere nolens teſtis, vel non rité, quomodo interrogetur,& cogatur?prax. 4. n.91. Quid ſi reſipiſcat? ibidem.

19. Reſpondere nolens Reus,vel non congruè, quomodo interrogetur, cogatur, & torqueatur? prax.4. n.95.

20. Reſponſio Rei,verba,& ſigna ſcribenda, prax. 1. n.31.

Reuerentiales apoſtoli.

21. Reuerẽtialium apoſtolorum forma,cũ admiſſione appellationis, ob reuerentiam Iudicis, prax.4. n.154.

Reuocare.

22. Reuocandi, ſeu declarandi denunciationem, ſeu articulos, forma, prax. 4. n. 31.

Reus carceratur.

23. Vide in verbo, Carcer, n.1. 2. & 3.

Rei citatio.

24. Vide ſup. in verbo, Citatio, n.7. & 8.

Rei cogendi forma.

25. Vide in verbo Reus torquetur, n. 43.

Reus confitens.

26. Vide in verbo, Confeſſio Rei, n. 16. 17. & 18.

Rei confrontatio.

27. Rei confrontatio cum teſtibus, & ſociis criminis, Vide in verbo, Confrontatio, n.19.

28. Reus conſtituitur,interrogatur,& examinatur, Vide in verbo, Interrogandi forma, n.13. vſq; ad n.16.

Rei defenſiones.

29. Vide ſup. in verbo, Defenſio, n. 12. & 13. Et in verbo, Interrogatoria, n. 19.

Rei domus.

30. De domo Rei probationes non ſunt ſumendæ in ciuilibus, ſecus in criminalibus, prax. 4. n. 53. Forma perquiſitionis domus Rei, n.54.

Reus examinatur.

31. Vide in verbo, Interrogandi forma, n. 13. vſq; ad n.16.

Rei impedimentum recognoſcitur.

32. Forma recognoſcendi impedimentum in Reo, prax.4. n.82. & 83.

Reus interrogatur.

33. Vide ſup. in verbo, Interrogandi forma, n.13. vſque ad n.16.

Reus Iudicem recuſat.

34. Vide in verbo, Recuſatio Iudicis, n.8.

Reus negans.

35. Reo negante, ſcripturas exhibitas, ab eo confectas eſſe, quid agendum? prax. 4. n. 40.

36 Forma dictas ſcripturas Reo exhibendi, vt eas recognoſcat, n. 38. & 39.

37. Reo neganti, obijciuntur plura; & forma epilogi, prax.4. n.68.

Rei recognitio.

38. Vide ſup. in verbo, Recognoſcere, n. 2. vſque ad n.7.

Reus torquetur.

39. Reum cogendi forma, dum reſpondere renuit, vel non congruè reſpondet, cum decreto torturę, prax.4. n. 95.

40. Præuidenda ante Rei torturam funis, & alia ad hoc ſpectantia, Vide ſup. in verbo, funis tortura, n.5. vſque ad n. 9.

41. Formas verò aliarum ſpecierum torturarum, Vide in verbo, Flagellatio, n. 2. Ignis tormentum, n.1. Taxillorum tortura, n. 1. Vigiliæ tormentum, n. 6. Sibilorum n.8.

42. In tortura, Rei confrontatio, Vide in Verbo, Confrontatio, n. 19.

S

Scribere, & ſcriptura.

1 SCribenda ſunt non modo Rei reſponſionum verba, ſed etiam ſigna, prax. 1. n. 31.

2. Scripturas, vel ſimile exhibendi forma, ad hoc vt recognoſcantur, prax. 4. n. 35. & 38.

3. Scriptura, ſuper qua proceſſus formatur, Vide in verbo, Epiſtola, n. 2.

Sen-

Digitized by Google

Sententia.

4. Sententiæ diffinitiuæ abſolutoriæ forma, prax 4. n.145. & 146.
5. Sententia abſolutoria, pro non reperto culpabili, prax.4. n.147. & 148.
6. Sententiæ diffinitiuæ condemnatoriæ forma, prax 1. n. 48. & 49. Cum decreto, prax. 4. n. 137. & 138. Pro incurſu, vel non incurſu pœnarum, n. 143. & 144.
7. Sententiæ forma, ad excipiendum à Dignitatibus, n.139. & 140.

Sibilorum tormentum.

8. Forma tormenti Sibilorum, prax. 4. n. 129.

Signa in Reo.

9. Non modò verba reſponſionum Rei, ſed etiam ſigna, in actis ſcribenda ſunt, prax. 1. n. 31.

Socij criminis tortura.

10. In tortura ſociorum criminis, cũ Reo, confrontationis forma, prax. 4. n. 76. vſque ad n.81.
11. Forma torturæ inferendæ, ad ſocios detegendos, necnon alia delicta, prax.4. n.118.

Subſcriptio.

12. Subſcriptiones Diffinitorum in ſententia lata à Prouinciali, ad quid valeant? prax.1. n.52.
13. Subſcribere nolens teſtis, cogitur, prax. 4. n. 91.

Suggeſtio.

14. Suggeſtiuis ab interrogatorijs cauendum, & ad hoc, quid agendum? prax.1. n. 13.

Suſpectus Iudex.

15. Suſpectum Iudicem recuſare volens, quomodo gerere ſe debeat? prax.4. n.58. Forma eum recuſandi, n. 59. vſque ad n. 61.

T

Taxillorum tortura.

1. Taxillorum torturam inferendi forma, prax.4. n.126. 127. & 128.

Terminus, & terminare.

2. Terminus defenſionum Reo conceditur, prax.1. n.40. Prorogatur, n. 41.
3. Terminus præfigitur appellanti, ad reuertendum pro apoſtolis, prax. 4. n.150. Forma d. termini præfigendi, n. 151.
4. Decretum terminandi cauſas per viam articulorum, prax. 4. n.29. & 30.

Teſtis confrontatio.

5. Teſtis cum Reo confrontatio, vt iſte recognoſcatur, prax. 4. n.70. vſq; ad n.75.

Teſtis examen.

6. Teſtium in examine, in quibus incumbere Iudex debeat, prax. 1. n.13.
7. Teſtis iuuandus, vt integrè deponat, prax. 1.n.26. Quid ſi verſutus neget, n.32
8. Teſti, in eius examine, exhibentur ſcripturæ, vel alia, vt ea recognoſcat, prax. 4. n. 35. 38. & 40.
9. Teſtium examen, Reo legendi forma, prax. 4. n. 69.
10. Teſtes non citata parte examinati, an probent, eorumq; repetitio neceſſaria ſit? prax. 1. n. 39. vbi cautela.
11. Teſtium examen delegatur, prax. 4. n. 12. & 13.
12. Teſtium examen per viam articulorum, prax.4. n.25. & 26.
13. Vide plura in verbo, Interrogandi forma, n.9. vſq; 13. & n 18.

Teſtis impedimentum recognoſcitur.

14. Teſtis recognoſcendi impedimentum forma, prax.4. n.82. & 83.

Teſtium penuria.

15. Vide ſup. in verbo, Penuria, n. 2.

Teſtium repetitio.

16. Vide ſup. in verbo, Repetitio, n. 14. & 15.

Teſtium tortura.

17. Teſtes leuius torquendi ſunt, quam Rei, prax.4 n.90.
18. Teſtis, nolens reſpondere, ſeu ſubſcribere, compellitur per torturam, prax. 4. n.91. Item inhabilis, n. 92. Varius, n. 93. ſeu negans id de quo veriſimiliter eſt informatus, n.94.
19. Formas verò torquendi teſtem, tormento funis, ignis, & aliarum ſpecierum tormentorum; Vide in verbo, Funis tortura, n 5. vſque ad n. 9. Flagellatio, n.2. Ignis tormentum, n.1. Vigiliæ tormentum, n.6. Taxillorum tortura, n. 1. Sibilorum tormentum, n.8.

Tor-

Tortura Carceris.
20.Vide in verbo, Carcer, n.1.2.& 3.
Tortura in cella recluſionis, cum ieiunio.
21.Vide in verbo, Carcer, n.3.
Tortus deficiens.
22.Vide in verbo, Deficiens tortus, n.14.
Tortura flagellationis.
23.Torturæ flagellationis forma, prax. 4. n.119.
Tortura funis.
24.Vide in verbo, Funis tortura, n.5.vſque ad n.9.
Tortura ieiunij.
25.Vide in verbo, Carcer, n.3.
Tortura ignis.
26.Vide in verbo, Ignis tormentum, n.1.
Tortura repetitio.
27.Vide in verbo, Repetitio, n.16.& 17.
Tortura Rei.
28.Vide in verbo, Reus torquetur, nu. 39. vſq; ad n.42.
Tortura Sibilorum.
29.Forma huius torturæ, prax.4.n.129.
Tortura ſociorum criminis.
30.Vide in verbo, Socij criminis tortura, n.10.& 11.
Tortura taxillorum.
31.Forma huius torturæ, prax. 4. nu. 126. 127.& 128.
Tortura teſtium.
32.Vide in verbo, Teſtium tortura, nu.17. 18.& 19.
Tortura Vigiliæ.
33.Vide infra in verbo, Vigiliæ tormētum, n.6.

V

Varius teſtis.
1.Varium teſtem torquendi forma, prax.4. n.93.
Venenum.
2.Viſitationis forma corporis delicti, dum eſt dubium veneni, prax.4.n.48. Medici examen, n.49.50.& 51. Teſtium, n.52.
Verba.
3.Verba reſponſionum Rei, nec non ſigna, ſcribenda, prax.1.n.31.
Veriſimiliter.
4.Decreti forma torquendi teſtem negantem, veriſimiliter informatum, prax. 4. n.94.
Via articulorum.
5.Vide in verbo, Articuli, n.25.26.& 27.
Vigiliæ tormentum.
6.Forma inferendi hoc tormentum, prax. 4. n. 125. Vigiliæ tormentum, quid ſit? n.124.
Viſitatio, & Viſitator.
7.De viſitatione corporis delicti, vide in verbo, Corpus delicti, n.27.vſq; ad n.30.
8.Viſitationis tempore, contentioſum regimen ad Viſitatorem ſpectat, prax. 4. n.10.
Viſum, & repertum.
9.Sic dicta forma viſitationis corporis delicti, de qua, Vide in verbo, Corpus delicti, n.27.vſq; ad n.30.
Vulneratus.
10.Forma viſitandi corpus delicti vulnerati, prax.1.n.5.& 7. Forma interrogandi vulneratum, n.9.

Finis Indicis rerum Praxis.

SE-

SECVNDA PARS

EPITOMES;

Seu Compendij, Conſiliorum, & Commentariorum,

PRAXIS

CAVSARVM IVDICIALIVM REGVLARIVM,

Iuxtà triplicem procedendi modum Inquiſitionis, Denunciationis, & Accuſationis.

PRAXIS PRIMA,

SEV FORMA PROCEDENDI

Per viam Inquiſitionis.

1 *ANte quam ad Praxim deueniamus, adnotandum eſt, & pro certo ſciendum à Iudice, qui debito ordine, & modo vult iuſtitiam adminiſtrare, non poſſe id præſtare, ſi neſciat quomodo, ſe gerere debeat; & cum triplex ſit via in hac materia à Doctoribus comprobata, ſcilicet Inquiſitionis, Denunciationis, & Accuſationis, de quibus teoricè egimus in parte 1. noſtri tractatus ſatis luculentèr, & ad ſatietatem vſq; Nam de Inquiſitione primo egimus, poſtea tractatum texuimus de Teſtibus, de Inditijs, de Rei citatione, de Tortura, & tandem de illis, quæ attinent ad proceſſum debitè terminandum ſcilicet de Delictis, & Pœnis. de Arbitrio Iudicis, de obſeruandis in ſententia ferenda, deq; ſciendis poſt ſententiam latam; Ideò nunc ad praxim deſcendendo, vt breuitati, iuxta noſtrum morem ſtudeamus, ne tedio afficiamus lectorem, poſitis hic nonnullis formulis, exemplis, & doctrinis ad maiorem ipſorum Iudicum comodum; in ſingulis autem particularibus cauſis, ſeu delictis poterunt recurrere ad ipſam primam partem locis ſuperius adnotatis, & præcipuè in examine teſtium ad q.56. vbi agitur de tortura teſtium, & de Suggeſtione cauenda in examinibus, & ad q.80. vbi ad longum tractatur de Rei interrogatione, de ſuggeſtiuis interrogatorijs, vt agitur plenius, & fuſius etiam infra in hac 2. parte Epitomes, praxi 1. n.12. & 13. Eſt autem hic animaduertendum, quod in quatuor partibus huius noſtræ praxis, ſcilicet in hac p.2. 3. & 4. ſemper præ oculis habenda ſunt ea, quæ*

Per inquiſitionem generalē quomodo procedi poſſit in omnibus his 4. tractatibus.

ſpectant

Digitized by Google

ſpectant ad inquiſitionem generalem, vt eo ordine quo par eſt procedi poſſit, & nos hic infra ponemus.

Et ab ea ad ſpecialem deuenire.

2. *Vera, certaque doctrina cum ſit, quod quomodocumque Iudex delictum commiſſum eſſe ſciat, ex officio, per inquiſitionem generalem procedere poſſit, vt probatum eſt ſupra in par.* 1. *q.* 11. *n.* 8. *Et quod in generali Inquiſitione, delinquente detecto, Iudici, ad ſpecialem inquiſitionem, via aperitur, ibidem n.* 9. *& q.* 13. *n.* 13. *Animaduertendo, quod in eadē q. notatur n.* 11. *Et iuxta illam Theoriam Praxis hac* 1. *orditur, à generali Inquiſitione incipiendo, vt ad ſpecialem deueniatur.*

Sed obſerua, quod non omnia, quæ in proceſſu per inquiſitionem formanda, accidere ſolent, adnotantur in hac Praxi 1. *ne nimis in longum eadem protrahatur, neuè ex multitudine rerum confuſio oriatur; Reſeruando indifferentes formulas, quæ tam in proceſſu per inquiſitionem, quam per Denunciationem, ſeù Accuſationem aptari poſſunt, pro Praxi* 4. *Quia verò exemplificandum erit in progreſſu in admodum grauibus delictis, quæ inter, præſertim probiores Regulares à paucis, & rarò patrari ſolent, ideo ad obuiandum puſillorum admirationi, Religio ſuo Nominè nulla nominabitur, ſed dicetur Religio N.*

*Nota formulas in hac Praxi, immò etiam in tota hac Par.*2. *inſinuatas, non modò dū criminaliter, ſed etiā cum ciuiliter proceditur, vt plurimū deſeruire poſſe.*

Formula inquiſitionis generalis incipient. Formula inſtituendi Actuarium cū decreto de viſitando corpore delicti, &c.

3. In Nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, glorioſiſſimæque Matris eius, Amen. Quoniam ad aures R.P. Iuſti de N. Prouincialis huius Prouinciæ N. Abbatis Religionis N. vulneratum fuiſſe deuenit, à quodam ex Fratribus eiuſdem Religionis, Adimulū de Occultis à Monte Caluo, iuuenem ſæcularem in hoc noſtro Conuentu N. Ideò plurimum de integritate P. Fidelis de N. Sacerdotis noſtri Ordinis confiſus, ipſum ſibi in Actuarium elegit; Decreuitque, pro vt præſenti decreto decernit ante omnia de corpore inquirere delicti, & deinde reliqua præſtare, prout de Iure, omni, &c. In quorum, &c.

Datum in noſtro Conuentu N. die 7. Menſis Iunij anni 1656.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos Religionis N. Actuarius.

Ante omnia de corpore delicti debet conſtare. Cur ſic dictū Viſū, & repertum.

4. *Certo certius cum ſit, ante omnia conſtare Iudici debere de corpore delicti, vt patet ſup.* 1. *par. q.* 12. *n.* 2. *&* 3. *nempè in delictis veſtigia poſt ſe relinquentibus, ibidem n.* 12. *Cum delictum hic ſupra propoſitum n.* 3. *de illis ſit, quæ poſt ſe veſtigia relinquunt; Iudex in hoc caſu, ante omnia accedere debet, vel mittere Actuarium cum idoneis alijs Fratribus ad corpus delicti viſitandum. Formam autem talis Viſitationis, quæ à Iuriſtis; Viſum, & repertum, dici ſolet, his enim verbis inchoari conſueuit, accipe, vt hic proximè.*

Forma viſitationis corporis delicti vulnerati, quæ Viſum, & repertum dicitur.

5. Viſum, & repertum fuit per me Actuarium infraſcriptum præſente R. P. Iuſto de N. Prouinciali Religionis N. Abbate, nec non PP. N. de N. & N. de N. d. Ordinis, de mandato eiuſdem Reuer. P. in quodam cubiculo ad hoc viſitato, quod foreſtaria vulgo dicitur, prope oſtium principale Conuentus Religionis N. quod hic ſequitur: Nempè quod in eodem cubiculo, in lecto, vulneratus duobus vulneribus iacebat Adimulus de occul-

Occultis de Monte Caluo, ætatis ſuæ annorum, vt dixit 30. Vnum autem ex dictis vulneribus erat in capite, vt videbatur, aliquo ferro ſcindente cæſim factum; Alterum verò in ſiniſtro brachio non longè à iunctura cubitali erga manum, quod ſimiliter videbatur ferro cæſim factum, profunditatis, & latitudinis vnius digiti, & longitudinis quatuor circiter digitorum. Hæc omnia nos infraſcripti proprijs oculis vidimus. Dat. in noſtro Conuentu N. die 7. Iunij anni 1656.

Ita eſt. Ego P. Iuſtus de N. Prouincialis Religionis N. Abbas.
Ego P. Videns de N. Prior Relig. N. fui præſens, & vidi, vt ſupra.
Ego P. Conuidens de N. Sacerdos Relig. N. fui præſens, & vidi, vt ſup.
Ego P. Fidelis de N. Religionis N. Actuarius.

6. Si Prouincialiſmet non viſitauerit corpus delicti, ſed ad viſitandum alios cum Actuario Fratres miſerit, iſti in formula adnotentur, & ipſimet tantùm cum Actuario, ſubſcribant. At dato, quod vulnera propter adhibita medicamenta videri non potuiſſent, tunc dicatur: E. g. Dum vulnera videri non poſſunt.

Vulnus capitis, & eius qualitas, propter appoſita medicamenta, videri non potuerunt.

7. Examinari hic poſſent prædicti duo teſtes (in Viſo, & reperto) ſubſcripti. Non tamen hoc videtur examen neceſſarium, cum per Actuarij inſtrumentum, delicti corpus, ſatis, ſuperq; plenè probetur, vt in dictis ſup. in Par. 1. q. 86. n. 21. patet.

Alias formas ad corpus delicti viſitandum, infra in Praxi 4. inuenies n. 43. vſq; ad n. 48.

8. In nomine Domini, &c. Amen. Attentis ſupraſcriptis, cum plenè in actis conſtet de corpore delicti, R. P. Iuſtus de N. noſter Prouincialis Abbas decreuit, prout præſenti decreto decernit ſuper delicto, & delictis, de quo, & de quibus ſupra, generalitèr inquirere, informationes ſumere teſtes examinare, & alia prout de iure præſtare; Omni, &c. In quorum, &c. Datum in noſtro Conuentu N. die 8. Iunij anni 1656. Decretū de procedēdo per inquiſitionem generalem.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis Religionis N. Abbas.
Ego P. Fidelis de N. Sacerdos Religionis N. Actuarius, &c.

9. Eadem die, & coram eòdem in ſupra ſcripta foreſtaria, viſitatus fuit Adimulus de occultis de Monte Caluo, requiſituſque, vt ſe examini ſubijceret, delatoq; iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tactis ſacris ſcripturis, ad opportunas interrogationes, vt infra reſpondit. Forma interrogādi vulneratum.

Interr. Quomodo ita vulneratus reperiatur, & à quanto tempore citra?

Reſp. Heri à quodam huius Conuentus Fratre, prout videtis, vulneratus fui.

Interr. An ſciat, quis nam ſit ille Frater, qui eum vulnerauit?

Reſp. Ego ſcio, & benè illum noſco Fratrem, verſatus enim ſum in hoc Conuentu, & vocatur Frater Seuerus de N. Conuerſus.

Interr. Quare d. F. Seuerus eum vulnerauerit? & enarret quomodo factum acciderit.

Reſpond. Caput doleo propter vulnus, quod in eo videtis. Nolite mihi

loquendi præbere occaſionem; Veſtros interrogate Fratres, qui interfuerunt, dum vulneratus fui, qui omnia, ſi voluerint, manifeſtabunt.

10. Dictum eſt ei, vt ſaltem noſtros nominet Fratres, quos, ait facto interfuiſſe.

Reſp. Interfuerunt P. Reſiſtens de N. veſter Sacriſtanus, P. Verus de N. & P. Conteſtadius de N. Baccalaurei: Poterit etiam P. V. informationem ſumere à P. Auditore de N. veſtro Cellerario, & ab alijs, qui a prædictis nominari poterunt; Ego verò loqui vlterius nolo, ex prolixo namque ſermone meum caput offenditur.

Seruanda regularitèr praxis eſt, vt vulneratus, dum Iudicis eſt ſubditus, quomodò, & qua occaſione, vulnus, ſeù vulnera inflicta ei fuerunt, diſtinctè enarret; Non ſubdito autem, præſertim aliquo modo præpedito, nolente vlterius deponere, niſi ve in propoſita facti ſpecie, permitti ſilentium poterit.

11. Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Ego Adimulus de Occultis depoſui vt ſupra.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos Relig. N. Actuarius.

Quomodo ſe geret Iudex in penuria teſtiũ

12. *Deueniendum erit hic ad teſtium examen; ſed antea notandum eſt, primò: Iudicem animaduertere debere, dum delictum probandum, abundantia caret teſtium de viſu, deque proprio auditu, vt in Inquiſitione generali, teſtes tantum examinentur, qui ad viam aperiendam ſpeciali inquiſitioni ſufficiant, vt ſunt perſonæ bonæ famæ, de auditu alieno, vel ſimiles, quæ loco denunciantis ſint, quibus (quantùm fieri poteſt) poſtea, tanquam teſtibus, in inquiſitione ſpeciali Iudex vſurus non ſit, ne ijſdem ſimul, non ritè, vt Denunciatoribus, & vt teſtibus vtatur, ad tradita ſup. in Prax. 1. q. 11. n. 9. & q. 20. nu. 9. &* 10. An teſtes ante examen, oretenus interrogandi q. 25. *n.* 3. vſq. ad 11.

Caueat Iudex à ſuggeſtiuis.

13. *Notandum ſecundò, tam in teſtium interrogatione, quam Reorum, cauere ſummoperè Iudicem debere à ſuggeſtiuis interrogatorijs à Iure prohibitis, ex quibus omnia inde ſequuta nulla ſunt, vt viſum eſt ſup. in Par. 1. q. 80. n. 6. & 7 Materia verò ſuggeſtionis Reorum, & etiam teſtium caueudæ, in tota eâdem q. planè explicatur: Specialitèr verò de teſtibus ſuggeſtiuè non examinandis, tractatur q. 56. Ad*

Ad hoc duo ſeruet.

euitandam verò ſuggeſtionem, duo præſertim ſeruentur. Primum vt antea teſtes, ſeu Rei in genere, quàm in ſpecie interrogentur, iuxtà tradita in d. q. 80. n. 40. vſque ad n. 45. Alterum vt antequam ad examen Iudex accedat, capita omnia, ſuper quibus de Iure interrogare poteſt, ſibi ex actis deſcribat, eaque præ oculis in examinando habeat, ne, prout tenetur, vllum ex illis capitibus intactum relinquat, neuè vltra ea interrogando, ſe diffundat, cum nec de Iure, ſinè iniuſta ſuggeſtione, poſſit, vt patet in citata q. 80. n. 16. Nec non perpetuò Iudex non obliuiſcatur communis om-

Quædam alia in examine præſtãda

nium doctrinæ, vt teſtem aliquem non dimittat, quin, ſi ex ſe non dixerit, interroget de loco, tempore, & cauſa ſcientiæ, & vlterius de conteſtibus; fidelitèrq; quæcumq; depoſita fuerint, tam pro, quam contra Reum, ſcribantur. Immò, & ſigna, ex quibus falſitas, inconſtantia, vel ſimile deprehenderetur. Forma teſtes cogendi, examinari nolentes, eoſdemque diuerſis ex cauſis torquendi, habetur infra in Prax. 4. à n. 91. vſque ad n. 94.

14. Die

Digitized by Google

14. Die 8. Iunij anni 1656. in Conuentu Religionis N. & in Abbatis cella ſolitæ reſidentiæ. Coram R.P. Iuſto de N. Prouinciali Religionis N. Vocatus fuit in teſtem P. Auditor de N. Sacerdos noſtri Ordinis Cellerarius, ætatis ſuæ annorum 30. Religionis verò 12. & debita monitione præmiſſa, delatoque ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tacto pectore (*Si non fuerit Sacerdos) dicatur*, tactis ſacris ſcripturis ad opportunas interrogationis reſpondit vt infra. Forma examinis teſtis in inquiſitione generali.

15. Interr. An vnquam ex huius Conuentus familia fuerit?

Reſp. Pater, alijs vicibus, & etiã hoc anno ex familia huius Conuentus ſum.

Interr. Qui nam alij modò ex eàdem familia ſint?

Reſp. Ex huius Conuentus familia modò ſunt P. Verus de N. P. Conteſtadius de N. Sacerdotes, F. Reſiſtens de N. Clericus, F. Seuerus de N. & F. Humilis de N. Conuerſi, & plures alij.

Interr. An ſciat aliquam contentionem hoc anno inter Sæcularem, & fratrem aliquem accidiſſe?

Reſp. A diuerſis in hoc Conuentu pluries audiui, F. Seuerum de N. noſtræ Religionis Conuerſum vulneraſſe Adimulum de Occultis à Monte Caluo Sæcularem.

Interr. A quibus particularitèr hoc audiuit?

Reſp. A P. Vero de N. & à P. Conteſtadio de N. Sacerdotibus, & Baccalaureis noſtris audiui, aſſerentibus, facto interfuiſſe, & vidiſſe, dum F. Seuerus prædictus magno cultro in brachio, & in capite d. Adimulũ vulnerauit.

Interr. An ſciat, prædictæ contentioni alios interfuiſſe?

Reſp. Interfuiſſe etiam audiui Fratrem Reſiſtentem de N. Clericum noſtrum Sacriſtanum, nec non Fratres alios, ſtrepitum audientes accurriſſe.

Int. An ſciat qui nam fuerint illi alij Fratres, qui ad ſtrepitũ accurrerunt.

Reſp. Neſcio. Sed hoc, P. V. à ſupra nominatis ame, ſcire poterit.

16. An d. caſus ſecretus ſit, vel publicus?

Reſp. Statim poſt factum prædictum, & etiam poſtea, ego de eo multoties publicè audiui Fratres inter ſe colloquentes in hoc noſtro Conuentu, & præſertim prænominatos P. Verum, P. Conteſtadium F. Reſiſtentem, & plures alios. Deponitur de fama.

Interr. An ſciat à quo eiuſdem facti publicatio originem traxerit?

Reſp. Publicationis facti origo præcipua fuit, quia prædictum vulneratum Adimulum viderunt, vt puto, omnes, vel fere omnes huius Conuentus Fratres, prout ego vidi, vnaque voce, & publicè aſſertum fuit, F. Seuerum eumdem vulneraſſe.

Interr. De tempore, & loco prædictæ contentionis.

Reſp. Audiui, accidiſſe die 6. huius menſis, propè oſtium Sacriſtiæ huius Conuentus.

Interr. An ſciat cauſam, quare d. F. Seuerus Adimulum vulnerauerit?

Reſp. Cauſa fuit, vt audiui, eo quod F. Seuerus Adimulum furantem, in noſtra Sacriſtia, inuenit; de quo melius P. V. à prænominatis Fratribus informationem ſumere poterit.

Interr. An aliquid aliud habeat in propoſito dicendum?

Reſp. Non Pater. Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit; Dimiſſuſque fuit cum præcepto ſanctæ obedientiæ de ſilentio ſeruando.

Ego P. Auditor de N. Sacerdos Relig. N. depoſui, vt ſupra.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos Relig. N. Actuarius.

17. *Ante inquiſitionem ſpecialem, ſaltem de congruo, ſi commodè poterit, alter examinetur teſtis de auditu alieno, & de publica fama, vt hic ſup. proximè.*

Decretũ ſpecialis inquiſitionis.

18. In nomine Domini, &c. Amen. Attenta depoſitione ſupra ſcripta, in qua P. Auditor de N. Relig. N. Sacerdos, teſtis examinatus in generali inquiſitione, nec non alter, cum depoſitione de fama publica, &c. auctorem criminis nominarunt, nempè F. Seuerum de N. noſtrum Conuerſum vulnerantem, & eorum nominatione viam aperuerint ad ſpecialitèr contra nominatum inquirendum; R.P. Iuſtus de N. Prouincialis Abbas decreuit prout preſenti decreto decernit, ſpecialitèr contra eumdem F. Seuerum de N. inquirere, informationes ſumere, teſtes examinare, & alia prout de Iure præſtare. Omni, &c. In quorum, &c. Dat. in noſtro Conuentu N. 8. Iunij 1656.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis Religionis N. Abbas.

P. Fidelis de N. Sacerdos Relig. N. Actuarius.

Examen teſtis in ſpeciali inquiſitione.

19. Die 9. Iunij 1656. in noſtro Conuentu N. in Cella ſolitæ reſidentiæ. Coram R.P. Iuſto de N. Prouinciali Relig. N. Abbate vocatus fuit in teſtem P. Verus de N. eiuſdem Ordinis Sacerdos, & Baccalaureus, ætatis ſuæ annorum 40. Religionis verò 20. & delato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tacto pectore, ad opportunas interrogationes, reſp. vt infra.

20. Interr. Vbi ſit ex familia, & à quanto tempore?

Reſp. In hoc Conuentu, à menſe Maij proximo.

Interr. An in d. tempore ſciat, contentionem aliquam inter aliquem Fratrem, & Sæcularem contigiſſe?

Reſp. Paucis ab hinc diebus, F. Seuerus de N. noſter Conuerſus vulnerauit Sæcularem quemdam nomine Adimulum de Occultis à Monte Caluo.

21. Interr. An ſciat, quo inſtrumento vulnerauerit d. F. Seuerus.

Reſp. Adimulum vulnerauit magno quodam cultro Culinæ, qui in ea ſeruari ſolet.

Inſtrumẽtum, quo vulnus inflictũ fuit producitur, recognoſcitur &c.

Dictum eſt ei, vt cum P. Fideli de N. Actuario ad videndum pergat, an in d. loco modò culter ille reperiatur, & eum inueniendo, in actis præſentet. Poſt hæc ſcripta prædictus teſtis ſtatim cum Actuario de mandato R.P. Prouincialis, iuit. Non multùm verò poſt, prædicti reuerſi ſimul ſunt, idemq; teſtis cultrum detulit, lõgitudinis trium circiter palmorum, latitudis verò duorum circitèr digitorum, ſinè cuſpide, totumq; ferreum, quem teſtis præſentauit, dicens; iſte eſt culter, quo, d. F. Seuerus prædictum Adimulum, vulnerauit, quem in ſolito reperi loco, vbi in Culina ſeruari ſolet. Tunc R. P. Prouincialis Actuario iuſſit, vt eumdem cultrum ſeruaret, & in actis inſereret cum ſua imagine, quæ eſt, vt hic infra immediatè apparet, ſed in pluribus diuiſa partibus ad hoc, vt in præſenti quinterno cum eius menſura regiſtraretur, prout, &c.

22. *Hic*

Digitized by Google

22. *Hic lineis calami d. culter adamuſſim repræſentetur.*

23. Interr. Vtrum benè noſcat iſtum, in iudicio ab eo præſentatum, cultrum, verè illum eſſe, quo F. Seuerus Adimulum vulnerauit?

Reſp. Ita Pater, optimè cognoſco; iſte eſt ille.

Interr. Quot vulnera, & in qua parte corporis, à F. Seuero, inflicta fuiſſe Adimulo?

Reſp. Duo vulnera, ego, inflicta fuiſſe, vidi; Primum in ſiniſtro brachio, quod Adimulus, ad ſe ab ictu erga caput directo defendendum, eleuauit, Secundum verò in capite; & magnam ſanguinis copiam ex vulneribus his fluxiſſe vidi.

Interr. Vtrum ſciat, quare F. Seuerus, Adimulum, vt ſupra vulnerauerit?

Reſp. Vulnerauit, quia in noſtra Sacriſtia Adimulum furantem inuenit.

Interr. Quod nam illud fuiſſet furtum? & vt dicat, ſi ſciat, quomodo hoc ſe habuerit factum.

Reſp. Die Veneris præterita 6. huius menſis, dum eſſem in Culina, confabulando cum F. Seuero de N. noſtro Conuerſo, illuc caſu venit P. F. Conteſtadius de N. noſter Baccalaureus, & erat parum poſt meridiem, eodem tempore in culinam intrauit F. Reſiſtens de N. Clericus noſter Sacriſtanus, dicens; Accurrite, accurrite, Fur enim in Sacriſtia reperitur, & vereor ne gemmarum capſulam, quæ intra ſcrinium, ſeù credentiam ibidem ſeruatur, quæ Dominæ Ricchæ de Ricchis ſunt, furetur; Illicò d. F. Seuerus quodam magno cultro accepto ſinè cuſpide, quem in ſolito loco ibidem inuenit, de culina cum eo exijt, & poſt eum d. Clericus, quodam aſſumpto baculo, ibi reperto, deinde d. P. Conteſtadius, & ego ſecuti eos fuimus vſque ad ſacriſtiæ oſtium, quod cum clauſum fuiſſet repertum, eum manu dextera Clericus impulit, & abſque vlla difficultate aperuit; quo aperto, quemdam vidi Sæcularem, capite, & parte corporis intra Sacriſtiæ d. ſcrinium manentem, vbi prætioſiora Miniſtrorum altaris indumenta, vt caſulæ, tunicellæ, pluuialia, & ſimilia, ſeruari ſolent. Hic per modicum temporis ſpatium teſtis ſiluit.

Dictum eſt ei, vt proſequatur, & reliqua omnia, quæ in propoſito ſcit, enarrare non deſinat.

Reſp. Sæcularis ille (quem d. Adimulum eſſe benè noui) ex oſtij aperitione, ſtrepitu audito, ſe extra ſcrinium illud ſtatim retraxit, manu ſiniſtra manubriolo ex oricalco capſulam tenens, rubeo contectum ſerico, in qua, prout poſtea mihi d. retulit Sacriſtanus d. Dominæ Ricchæ gemmæ ſeruabantur. Tunc ipſemet Sacriſtanus in ſacriſtiæ oſtio ſtans, Adimulo ait; Quid hic moliris? Depone ibi illam capſulam. Reſpondit Adimulus; Ab illo recede oſtio, & vt pertranſeam mihi permitte; & hæc dicens, exire magna vi conatus fuit: At hoc ei Sacriſtanus minimè permiſit, baculo, quem in manibus geſtabat, eum retrudendo, dicens; Hinc non egredieris, niſi capſula dimiſſa; Tunc Adimulus capſulam in terra depoſuit.

Interr. An aliquid aliud tunc acciderit?

Reſp. Sinè dilatione, Adimulo appropinquans F. Seuerus de N. noſter Con-

Digitized by Google

Conuerſus, prædicto cultro erga caput Adimuli ictum direxit, ſed vt ſupra dixi, iſte brachium, ad ſe tuendum, eleuando, vulnus vnum, in eodem, non leue accepit; Inde ſtatim eòdem cultrò F. Seuerus graue in capite aliud vulnus Adimulo inflixit cum abundanti ex vtroq; vulnere ſanguinis effluxione.

Interr. Vtrum ſciat, vbi capſula illa, de qua depoſuit, modò ſeruetur?

Reſp. Capſulam in terra depoſitam, vt ſupra, accipiens Sacriſtanus in dicto, me preſente, repoſuit ſcrinio; Poſtea verò ab eòdem certioratus fui Sacriſtano, capſulam eamdem cum gemmis d. D. Ricchæ redditam fuiſſe.

Interr. An ſciat, vbi modò ſit d. Adimulus?

Reſp. Poſt omnia ſupra dicta, Adimulus ait, pereo, mea curate vulnera; tunc d. P. Conteſtadius de N. & ego ad cubiculum, quod foreſtaria dicitur, propè huius Conuentus oſtium præcipuum, vulneratum perduximus, vbi curatus fuit, & ibidem, etiam nunc, puto, eum reperiri.

Interr. An ſciat quomodo Adimulus in dictam intrauerit ſacriſtiam, & ſcrinium aperuerit?

Reſp. Sacriſtanus ait, ſe clauibus ſacriſtiam, & ſcrinium clauſiſſe, & ideò creditur, cum fractum minimè appareat, Adimulum ferreo aliquo inſtrumento vice clauis vſum fuiſſe, ad prædicta aperienda.

Interr. De cauſa ſcientiæ?

Reſp. Eà, quæ depoſui, ſcio, quia facto interfui, proprijſque occulis vidi, & proprijs auribus omnia audiui, & a me, hic ſupra nominati, benè mihi noti ſunt.

Deponitur de fama.

24. Interr. An vltra ſupradictos, aliqui alij prædictorum conſcij ſint?

Reſp. Etiam conſcij ſunt P. N. de N. & P. N. de N. noſtri Conuerſi, qui audito ſtrepitu, accurrerunt, ſed, poſt quam vulnera fuerunt inflicta, peruenerunt; poſtea verò ad cæterorum Fratrum notitiam idem deuenit factum; de quo publicè in eòdem Conuentu eos colloquentes audiui.

Interr. Quoſnam particularitèr, vt ſupra, colloquentes audiuit, & à quo tempore?

Reſp. Hi fuerunt P. Conteſtadius de N. P. Sincerus de N. Sacerdotes, nec non alij, qui præſertim de prædictis publicè colloquebantur, die Veneris, *6.* huius menſis, ſtatim ac factum accidit, & plùries etiam poſtea.

Interr. De origine d. publicæ famæ.

Reſp. Originem, publica fama à prædictis traxit, & præſertim quia d. Adimulus vulneratus, vbi ſupra, publicè à Fratribus huius Conuentus viſus fuit, publicèq; buccinatum à prædictis, F. Seueuerum eum vulneraſſe.

Interr. An aliquid aliud velit dicere?

Reſp. Non Pater.

Concluditur examen teſtis.

25. Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit, & dimiſſus fuit cum præcepto ſanctæ obedientiæ de ſilentio, &c.

Ego P. Verus de N. Sacerdos Religionis N. depoſui, vt ſup.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos Relig. N. Actuarius ſcripſi fideliter.

26. *In ſupraſcripta forma examinis primi teſtis, videlicet à n. 19. vſque huc, teſtis*

Digitized by Google

ſtis ferè omnia neceſſaria, liberè, & integrè deponit; At dum in aliquibus deficiens videretur, præſertim in deponendo de loco, tempore, & cauſa ſcientiæ, conteſtibus, deque fama cum ſuis circumſtantijs, vel ſimilibus, interrogantis partis eſſent, interrogatorijs, non tamen ſugeſtiuis, eundem adiuuare, & inducere ad integrè, completèq; omnia deponenda.

Teſtis iuuãdus, vt integrè deponat.

27. Iuxta interrogatoria facta hic ſupra primo teſti à n. 19. vſque in finem examinis, ſecundus quoque teſtis interrogari debet, nempè P. Conteſtadius, qui, vt ex actis conſtat, præſens fuit; In cuius examine, ſicut etiam aliorum teſtium, incumbendum præſertim eſt in conteſtatione, ſaltem eſſentialium delicti, prout in ſerie hic ſupra annotata à n. 20. vſque ad 24. & explicato per teſtes facto, à principio ad finẽ, quod à ſingulis teſtibus interrogans præſtari faciet; Deinde interrogatorijs ſuis, non tamen ſuggeſtiuis, ſi qua omiſſa, vel non integrè, aut clarè dicta fuerint, ſuppleri, declarari, & enarrari per teſtes curabit, inuigilando, vt facti ſeries habeatur plena, clara, & diſtincta cum omnibus circumſtantijs, & qualitatibus, & quod etiam fama perfectè conſtet: & hoc modo examinentur alij teſtes informati, quouſque proceſſus ſufficientèr, & etiam abundantèr, pro poſſe impinguetur. Hic autem breuitatis gratia, prætermittitur forma examinis aliorum teſtium. Solummodò annotandum erit vlterius, vt F. Reſiſtens de N. de quo in actis habetur, quòd furem detexerit, interrogetur, quomodò fur in Sacriſtiam intrauerit, credentiamq; aperuerit.

De examine 2. teſtis, & aliorum.

28. Animaduertendum eſt, quod in interrogatorijs annotandis hic infra in forma Reum interrogandi, præſupponitur, quod teſtes plures examinati ſint, qui conteſtes ſint, plenèq; delictum probauerint. Hoc enim Seriò ponderandum eſt, alitèr enim Reus conuictus interrogari poteſt, aliter non conuictus. Et in omni caſu ſempèr fidelitèr, & ad litteram, Rei reſponſiones ab Actuario ſcribantur.

Præuidẽda ante Rei conſtitutum, vſque ad n. 32.

29. Vlterius annotandum (expleto iam teſtium examine) circa conſtitutum Rei, quod non ſtatim in principio deueniendum eſt ad immediatè Reum interrogandum de delicto, vel de inditijs, ſed aliquo circuitu vtendum; E. g. Si Reus de vulnere illato Adimulo ſit inquiſitus, ita poterit interrogari. An agnoſcant Adimulum? A quo tempore? Qua occaſione? An viderit Adimulum vnquam in hoc Conuentu? In quo loco? Quid facientem? &c. Vel poterit Reus cum alio circuitu interrogari, vt hic infra n. 34. Et ita etiam in alijs inditijs extorquendis, in quocumque crimine progrediendum erit, vt docet Ambroſin. de modo formandi proceſſum inform. lib. 2. c. 5. n. 7. & c. 6. n. 20. & Chartar. in Praxi lib. 3. c. 1. n. 73. qui in c. 3. per totum, clarè, & diffusè exarat modos omnes, & formas interrogandi Reos.

Modus Reum interrogãdi

30. Circa huiuſmodi Rei examine, maxima erit cura inuigilandum, vt ritè, ordinatè, clarè, ſubtilitèr, & accommodatè Reus interrogetur, & vt illuc adducatur, vt veritatem fateri quaſi compellatur. Et quamuis aliquibus hoc negotium Reum interrogandi, facilè videatur, tamen difficillimum eſt, & maximi ingenij, vt poſt Chart. not. Ambroſin in d. lib. 2. c. 2. parum poſt principium, & ideò tam pauci proceſſus laude digni perficiuntur, plurimi autem inglorij.

31. Præterea in reſponſionibus Rei non modò verba, ſed etiam geſtus corporis, ſingultus, lacrimæ, ſuſpiria, vultus alterationes, corporis tremores, nec non alia notabilia, vt aliqua ſigna, ex quibus falſitas, aut inconſtantia deprehenderentur, quæ Reo

Scribẽda Rei verba, & ſigna.

ac-

Digitized by Google

acciderint, notanda ſunt per Actuarium, iubente Iudice, in Actis, Boucr. in Prax. p. poſt formulam 2. conſtit. quod præſertim ſeruandum erit, dum Reus torquetur, ſecun. Ambroſin. vbi ſup. lib. 4. c. 2. n. 3.

Permittẽda Reo confidentia in cõſtituto 1. Quid in 2. *32. Tandem notandum, quod in Rei primo conſtituto opportunum erit regularitèr, vt eidem magna confidentia permittatur, ad hoc vt quicquid velit liberè deponat, abſque eo quod ei contradicatur, & dum loquax eſt, ſinere, vt nimium ad ſaturitatem loquatur. In ſecundo poſtea conſtituto, dum ſibi Reus aliquo modo contrarius erit, vel falſa deponet, poterit, & debebit ei contradici improperando eidem contradictiones, mendacia, &c. Et in cauſis magni ponderis, multiplicanda erunt conſtituta cum interpellatione inter vnum, & aliud plurium dierum, vt mendaciorum prius dictorum oblitus Reus, veritatem dicendo, ſibi contradicat &c. Prædicta tamen confidentia, nec in primo conſtituto permittenda erit Reo, parato ad negandum, ne poſtea in negatiua obſtinatior inueniatur. Valde etiam expediens erit, præſertim,* Modus interrogãdi verſutum paratum ad negandum. *dum Reus eſt verſutus, & creditur paratus ad veritatem negandam, vt ſubmiſſa voce interrogatoria formentur, & ad ſcribæ aures dictentur, ne Reus audiat, neue interim, dum interrogatoria in ſcriptis rediguntur, ipſe callidè cogitet de mendaci reſponſione; Poſt ſingula verò iam ſcripta interrogatoria, oretenus erunt pronuncianda, ita vt, ſinè dilatione, reſponſionem Reus proferre debeat. Et idem ſeruari poterit cum teſtibus, ſimilis conditionis.*

33. In nomine Domini &c. Die 20. Iunij Anni 1656. in noſtro Conuentu Cõſtitutũ 1. Rei. N. & in cella ſolitæ reſidentiæ. Conſtitutus perſonalitèr coram R. P. Iuſto de N. Prouinciali Religionis N. huius Prouinciæ, Abbate meque &c. Aſſiſtente P. F. Mauro de N. Concionatore eiuſdem Ordinis, F. Seuerus de N. Conuerſus, principalis quo ad ſe, & teſtis, quo ad alios, ætatis ſuæ annorum 30. Religionis verò 10. & declarato ei ſtatu ſuæ cauſæ in genere; nempè quod in actis habeantur ea, quæ requiruntur ad eum iuridicè interrogandum, &c. præmiſſaq; monitione de veritate dicenda, delatoq; iuramento, prout iurauit, tactis ſacris ſcripturis, de eàdem dicenda veritate, ad opportunas interrogationes reſp. vt infra.

34. Interr. Vbi ſit ex familia, & à quanto tempore?

Reſp. In hoc Conuentu N. & à duòbus Menſibus circitèr.

Interr. An in d. tempore in hoc Conuentu attentatũ fuerit furtum aliquod?

Reſp. Quidam Adimulus de Occultis, diebus præteritis, furtum gemmarum attentauit in Sacriſtia huius Conuentus.

Dictum eſt ei; Vt enarret, quicquid ſcit, & quomodo hoc acciderit factum.

Reſp. Die Veneris, proximè præterita, parum poſt meridiem, mecum in culina confabulabantur P. Verus de N. & P. Conteſtadius de N. noſtri Baccalaurei; Tunc, ex improuiſo in culinam intrauit F. Reſiſtens de N. noſter Clericus, dicens, fur reperitur in Sacriſtia, accurrite quæſo mecum. Hic, per modicum temporis ſpatium, d. F. Seuerus ſiluit.

Dictum eſt ei, vt proſequatur; & dicat, an requiſitus accurrerit?

Reſp. Vtique accurri; & aſſumpſi in culina magnum cultrum, & erga Sacriſtiam perrexi, & poſt me venit Sacriſtanus, nempè d. Clericus, ſecum baculum

culum deferens, nec non prædicti P. P. Baccalaurei, & cum perueniſſemus ad Sacriſtiæ oſtium, illud, idem Clericus, manu impulit, & aperuit, & intus inuenimus d. Adimulum, qui manubrio manu ſiniſtra capſulam tenebat, in qua gẽmæ cuiuſdam D. Ricchæ ſeruabantur; Hæc ſcio de d. attentato furto.

Interr. An aliquid, aliud tunc acciderit?

Reſp. Illicò d. Sacriſtanus Adimulo dixit; Depone ibi illam capſulam; At verbis, & factis Adimulus contradixit, & magna vi de Sacriſtia exire conatus fuit; Sacriſtanus verò, baculo, quem gerebat eum retrudendo, dixit; Non egredieris, niſi capſulam dimiſeris. Tunc Adimulus eam in terram depoſuit.

Interr. An fuerit tunc vlterius d. Adimulus moleſtatus?

Reſp. Ego contra furem iratus, ſinè dilatione, in Sacriſtiam intrando, d. cultro ictum erga d. Adimuli caput direxi; Sed hoc ictu, non in capite, ſed in brachio, quod ad ſe tuendum eleuauit, non leue ei intuli vulnus; Statim, eodem impetu iracundiæ, in capite aliud inflixi graue vulnus; cum abundanti ex vtroque vulnere ſanguinis effuſione.

Interr. An prædictum cultrum, quo dixit, ſe Adimulum vulneraſſe, recognoſceret, ſi eum videret? Inſtrumẽtum, quo vulnus fuit inflictũ à Reo recognoſcitur.

Reſp. Ita Pater.

Tunc R. P. iuſſit, vt culter, ſupra in hoc proceſſu deſcriptus, lineis calami repræſentatus, & in actis inſertus, exhiberetur, & in manibus daretur Rei, ad eum benè videndum, prout &c.

Interr. Vtrum cognoſcat iſtum eſſe cultrum, quo ipſemet faſſus fuit, ſe Adimulum vulneraſſe?

Reſp. Ita Pater; Iſte eſt ille culter, quo à me, duobus ictibus, d. Adimulus vulneratus fuit.

35. Interr. An velit aliquid aliud dicere?

Reſp. Non Pater; Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit, dimiſſuſq; fuit cum præcepto ſanctæ obedientiæ de ſilentio, &c. Concluſio conſtituti Rei.

Ego F. Seuerus de N. Conuerſus Relig. N. depoſui, vt ſupra.

Ego F. Maurus de N. Concionator N. fui præſens.

Ego F. Fidelis de N Relig. N. Sacerdos Actuarius.

Si Reus neſciat ſcribere, terminetur eius conſtitutum ſic.

Et relectum confirmauit, & neſciens ſcribere, propria manu fecit ſignum Crucis.

Signum Crucis † factum propria manu à F. Seuero de N.

36. *Circa depoſitionem Rei, nota; Dum Reus paratus videtur, ad ſuum fatendum delictum, non eſt interrogatorijs interrumpendus; Si verò eius confeſſio in aliquo eſſet deficiens ſine ſuggeſtiuis iuuetur, vt integrè fateatur; Et à capta confeſſione Reus non interrumpatur, nec examen dimittatur, ne detur occaſio non progrediendi, immò reuocãdi confeſſionẽ. Cum Reo negante vtere forma infra Prax. 4. n. 62. vſq. ad n. 69.* Reus paratus fateri non interrumpatur, nec diſcõtinuetur examen.

37. Præfatus R. P. Iuſtus de N. Prouincialis N. Abbas viſis videndis, & diligenter perpenſis omnibus, quæ contra F. Seuerum de N. Conuerſum ex proceſſu reſultant; & vlterius perpendens, quod crimen, de quo agitur, eius ge- Decretũ carcera-

tionis ad cuſtodiã. generis eſt, vt eius fuga meritò timeri poſſit, mandauit; prout præſenti decreto mandat; d. F. Seuerum capi, & per modum cuſtodiæ carceri mancipari. Actum in noſtro Conuentu N. die 21. Iunij 1656.

Ita eſt P. Iuſtus Prouincialis N. Abbas.

P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

38. Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius, fidem facio, d. decretum fuiſſe per me intimatum d. F. Seuero de N. eumdemq; carceri formali mancipatum ad cuſtodiam fuiſſe, die qua ſupra proximè.

Ego P. Fidelis Actuarius.

39. *Formam conſtituti ſecundi hic dimitto; cum Reo enim, qui liberè, & plenè in primo conſtituto confeſſus eſt, vt in præſenti proceſſu non eſt opus, ſecundo coſtituto* Teſtes probant non citata parte; ſed cautela. *vti; Cuius formam inuenies inf. prax. 4. n. 66. vſq. 68. Licèt probabile ſit teſtes non citata parte examinatos probare apud nos, vt demonſtratum eſt ſup. par. 1. q. 51. n. 6. 7. & 8. Tamen, antequam Iudex concedat Reo defenſiones, & actorum copias, det operam, vt Reus habeat teſtes pro ritè, & rectè examinatis, vt etiam de iure communi probent, vt ſupra Par. 1. q. 51. n. 9. & 10.*

Reo datur terminus defenſionis, Conſiliarius, & copia. 40. Volens R. P. Iuſtus Prouincialis Abbas, in hac cauſa, & cauſis, ad vlteriora ritè procedere, decreuit, prout hoc decreto decernit, F. Seuero de N. Conuerſo N. præſenti, & habenti teſtes pro ritè, & rectè examinatis, terminum dare ſpatium trium dierum, ad ſuas faciendas defenſiones, cum copia repertorum, quæ & tradita ei fuit; Inſuper oblatus ei fuit Conſiliarius ad ſui electionem, qui ſibi elegit P. F. Sapientem de N. Concionatorem noſtri Ordinis. Omni, &c. In quorũ, &c. Dat. in noſtro Cõuentu N. die 22. Iunij 1656.

Ita eſt P. Iuſtus Prouincialis N. Abbas.

P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

41. Die 25. Iunij Anni 1656. vbi ſupra. Coram R. P. Iuſto Prouinciali N. Prorogatur terminus defenſionũ. comparuit F. Seuerus de N. eiuſdem Ordinis Conuerſus, cum d. ſuo Conſiliario P. F. Sapiente, & petijt ſibi prorogari terminum datum ad ſuas faciendas defenſiones, quas vſq; huc perficere non valuit; Omni, &c. Tunc idem R. P. Prouincialis, admiſſa petitione, ſi, & in quantum, &c. Prorogauit, iam conceſſum terminum, alios tres ei concedens dies; Omni, &c.

Ita eſt P. Iuſtus Prouincialis N. Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

Admittũtur defenſiones. 42. Die 27. Iunij Anni 1656. in eodem loco, & coram eodem R. P. Prouinciali Abbate, comparauit P. Sapiens de N. Conſiliarius F. Seueri de N. Conuerſi N. Rei, & hoc præſente, eiuſque nomine, defenſiones præſentauit, quæ incipiunt. Defenſiones F. Seueri de N. &c. Et finiunt. Ego P. Sapiens de N. N. Conſiliarius. Et inſtitit pro earum admiſſione, cauſæque expeditione; Et idem R. P. omnia admiſit, ſi & in quantum, iuſſitq; eaſdem defenſiones inſeri in actis, prout, &c. Omni, &c.

Ita eſt P. Iuſtus Prouincialis N. Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

43. Defenſiones F. Seueri de N. Conuerſi Religionis N. prætenſi Rei. Re-

digat

digat ſibi ad memoriam R.P. Prouincialis Iudex , & tota Diffinitio, illam communem doctrinam; nimirum Iudicem teneri, ne dum ad partis inſtantiam, verùm etiam ex officio indagare Rei innocentiam; cuius communiſſimæ doctrinæ pluries, & latè meminerunt Bart. in l. penul. §. ad crimen col. 3. verſ. ſed quæro, ff. de publ. iudic. per l. & ſi non defendant ff. de pœnis, Boſſ. & Farin. q 11. n.10. Quapropter partes R.P. Prouincialis Abbatis,& totius Diffinitionis erũt,quæ mei imbecillitas ingenij nõ attingit,quæ inſolertia in patrocinando non ſubminiſtrat, quæuè librorum inopia non largitur, ea omnia ab ipſis, qui peritiſſimi ſunt, ſuppeditari; Ne ſi quæ ſint rationes prætenſi Rei mihi ignotæ, intactæ remanere permittantur. Præcipuè verò ſuppliciter exoro, vt non moleſtè ferant, ſi ego in hoc patrocinio præſtando, meæ conſcientiæ conſulam, memor officij mei debitas partes eſſe,vt omnem diligentiam adhibeam,ne mea, vel incuria,vel imperitia, vel pectoris ignauia,rationes Rei prætenſi mihi commiſſi taceantur, vel etiam opprimantur: Cum ex communi Doctorum ſententia, grauiſſimi peccati culpam, & infamiæ pœnam non effugiam, ſi alitèr me geram. Forma defenſionum.

Igitur ad rem deueniendo; F. Seuerus de N. prætenſus Reus, contrà quem per Inquiſitionem proceſſum eſt, ad ſui defenſam, contrà proceſſum confectum, adducit. (*Hæc quæ ſequuntur pro opportunitate inducantur, & amplientur, ſeù quandò ad rem non eſſent, in totum, vel in partem dimittantur* :) Quod non benè teſtes ſint examinati, ideòq; contrà examen teſtium, inducit talia,& talia; *Specificentur particularia, ex dictis in p.p. q.51. vſque ad 56.*

Contrà perſonas verò teſtiũ adducit dictus F. Seuerus, ſi teſtes contrà eum examinati fortè ſint. P. N. de N., & N. de N. quod non ſint fide digni, quia, &c. *Et hic ſpecificentur oppoſitiones contra perſonas teſtium, iuxta tradita in p.p. q.26. vſque ad quæſt.41.*

Contrà autem dicta teſtium dicit, & opponit prædictus F. Seuerus, quod nempè, &c. *Etiam hic ſpecificentur oppoſitiones contrà teſtium dicta, de quibus in p. par. q.43. vſque ad 50.*

Contrà propriam autem ſuam confeſſionem d. F. Seuerus opponit, quod, &c. *oppoſitiones ſpecifica, de quibus in par.1. q.83. à n.23. vſque in finem. Ita fiet de alijs oppoſitionibus; nec non petitionibus, puta repeti teſtes, vt ſequitur.*

Præterea idem inſtat teſtes examinatos repeti, & interrogari ſuper hæc interrogatoria; Videlicet.

Hic per extenſum ſcribenda erunt interrogatoria, quorum formam; nec non repetitionis teſtium, cum annexis inuenies infra in Prax.4. n.131. vſque ad n.136.

Ex ſupradictis concludendum videtur, d. F. Seuerum nullo modo eſſe plectendum. Dat. N. in Conuentu N. 18. Iunij 1656.

Ego P. Sapiens de N. Conſiliarius.

44. Citentur F. Seuerus de N. Conuerſus Religionis N. nec non Pater F. Sapiens de N. Concionator eiuſdem Ordinis ipſius Conſiliarius,ad audiendam ſententiam diffinitiuam promulgandam, ad primam diem, de mandato R. P. Iuſti de N. Prouincialis Religionis N. huius Prouinciæ, prout, &c. Dat. Citatio ad ſentẽtiam.

in noſtro Monaſterio N. die 29. Iunij anni 1656.

Ita eſt P. Iuſtus Prouincialis Relig. N. Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Relig. N. Sacerdos Actuarius

45. *Hac citatio, per Actuarium præſentetur Reo, & eius Conſiliario, & idem Actuarius deinde referet in actis, vt ſequitur hìc.*

Citationis executio, & relatio.

46. Per me Actuarium infraſcriptum de mandato, &c. præſentata fuit ſupraſcripta citatio perſonalitèr F. Seuero de N, Conuerſo Reò, nec non P. F. Sapienti de *N.* Concionatori eius Conſiliario Religionis N. die 29. Iunij, anni 1656. in noſtro Conuentu N. & in fide, &c.

Ego P. Fidelis de N. Actuarius Relig. *N.*

47. *Nota, quod ſequens ſententia condemnatoria contrà Reum fertur, præſuppoſito, quod in rei veritate minimè releuantes, & euacuantes probationes, in defenſionibus allatæ ſint.*

48. In nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Glorioſiſſimæ Virg. Mariæ. Amen.

Forma ſententiæ condẽdatoriæ.

Chriſti nomine inuocato. Nos P. Iuſtus de *N* Ordinis *N.* Prouincialis Abbas viſis, & diligentèr diſcuſſis omnibus, & ſingulis in cauſa, & cauſis coram nobis actitatis, cõtra F. Seuerum de *N.* Conuerſum Religionis noſtræ Reum, de conſilio R. R. P. P. Diffinitorum huius Prouinciæ *N.* Pro tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes, vt de illius vultu noſtrum iudicium prodeat, per noſtram diffinitiuam ſententiam.

49. Chriſti nomine repetito, dicimus, ſententiamus, declaramus, pronunciamus, atq; diffinimus, dictum F. Seuerum in proceſſu contra eum fabricato, culpabilem, & de Iure punibilem repertum fuiſſe, ac in pœnam grauioris culpæ incidiſſe, ideòq; illum ad dictam pœnam condendandum fore, & eſſe prout illum ad eam ſubeundam condemnamus, ſententiamus. Nimirum, vt, &c. *Hìc ſpecificetur pœna ſeù pœnæ, præſertim iuxtà vniuſcuiuſque Religionis Conſtitutiones, Statuta Generalia facta, & facienda ſeu approbatas conſuetudines; Deinde terminetur ſententia, vt hic ſequitur.*

Et id non ſolum hoc, ſed omni meliori modo. In quorum, &c.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis Religionis N. Abbas.

P. Petrus de *N.* Diffinitor Relig. *N.* Prior.

P. Andreas de *N.* Diffinitor Relig. *N.*

P. Ioannes de N. Diffinitor Relig. N.

P. Thomas de N. Diffinitor Relig. *N.*

Locus ✠ Sigilli.

Lata, lecta, & publicata fuit hæc ſententia die 30. Iunij, anni 1656. in noſtro Conuentu N. & in cella Diffinitionis, præſente, audiente, acceptante, & ſubſcribente eòdem F. Seuero de *N.* coram teſtibus infraſcriptis ad hæc ſpecialitèr vocatis.

Ego F. Seuerus de *N.* Conuerſus Religionis *N.* accepto, vt ſupra.

Ego P. Accreditatus de N. Prior Relig. *N.* fui præſens vt ſupra.

Ego P. Senior de *N.* Sacerdos Relig. N. fui præſens, vt ſupra.

Ego

Digitized by Google

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos Relig. N. Actuarius.

50. *Si Reus non acceptaret ſententiam, ſed appellaret, in fine ſententiæ, vtenda erit formula, quam infra inuenies in Prax. 4. nu. 149. vbi in ſequentibus habentur reliqua præſtanda poſt appellationem.*

51. *Plures diuerſarũ ſententiarum formulas habes infra in 4. Prax. à n. 137. vſque ad n. 148.*

52. *Nota; In ſententia ſubſcriptiones, de quibus hic ſupra, Diffinitorum admodum valere, à ſententia enim à ſolo Prouinciali lata, appellatio datur; Si verò feratur à Prouinciali cum Diffinitoribus, appellatio, quo ad effectum ſuſpenſiuum non conceditur, ſed tantum quo ad effectum deuolutiuum; Cum autem noſtri Actuarij non habeant, ſicut habent Notarij, plenam legalitatem; Valdè opportunũ erit ad Actuariorum ſupplendam fidem, vt ſaltem duo adhibeantur teſtes, qui in ſententia ſubſcribant, vt hic ſuprà proximè.* Subſcriptio Diffinitorum in ſentẽtia ad quid valeat.

Finis Praxis Primæ.

PRA-

Digitized by Google

PRAXIS SECVNDA:

SEV FORMA PROCEDENDI
Per viam Denunciationis.

N E nimio labore afficiantur ij, ad quos hic noſter breuis tractatus de forma denunciationis ad manus deuenerit, reuocare debent in mentem, quæ in prima parte huius noſtræ Praxis n. 1. egimus, vt congruo ordine procedere valeant.

Denũciatio ſcripta in actis inſerenda. 1 *Quando Iudex per denunciationis viam iudicium inchoaturus erit; denunciationem in actis inſeri curabit; Siue in ſcriptis porrecta denunciatio fuerit, ſiuè oretenus propoſita, & ab Actuario in ſcriptis redacta; Iuxta tradita ſup. in p. 1. q. 19. n. 4. & 5. Et pauca, in quibus diuerſificatur proceſſus per viam denunciationis, ab eo, qui eſt per inquiſitionem, ſunt ea quæ hic ſubnectentur.*

Forma denunciationis. 2. Reu. Pater Iuſte de N. Prouincialis Prouinciæ N. Abbas Ego F. Auditor de N. Sacerdos Religionis N. denuncio iuridicè Paternitati V. Reu. Fratrem Seuerum de N. Conuerſum huius Conuentus, qualitèr die Veneris proximè præterita, ſexta huius menſis, magno quodam cultro noſtræ culinæ, grauitèr vulnerauit in brachio ſiniſtro, nec non in capite Sæcularem, qui reperitur vulneratus in hoc Conuentu, nomine Adimulum de Occultis de Monte Caluo, cum magna ſanguinis effuſione, in noſtra Sacriſtia; Quod delictum publicum in hoc Conuentu, ego denuncio, non odio, nec maleuolentia, ſed honoris Dei zelo, Religioniſq; boni. Dat. in hoc noſtro Conuentu N. die 7. Iulij anni 1649.

Teſtes ſunt; Patres Fratres Verus de N. & Conteſtadius de N. noſtri Baccalaurei, & F. Reſiſtens de N. Clericus noſter Sacriſtanus.

Ego F. Auditor de N. Sacerdos N. denuncio iuridicè vt ſup.

Quomodo ſe gerere debeat Iudex, porrecta ſibi denunciatione, actum eſt in par. 1. q. 20. Quis verò poſſit, vel non poſſit iudicialiter denunciare, quæue ſint intriſeca denunciationis requiſita, vide ibidem q. 17. n. 19.

Præſentatio denunciationis, electio Actuarij, & decretum inquirendi de corpore delicti. 3. Die 7. Iulij Anni 1649. in noſtro Conuentu N. Coram R. P. Iuſto de N. Prouinciali N. Prouinciæ N. Abbate præſentata fuit ſupraſcripta denunciatio; Ideo plurimum de integritate P. Fidelis de N. Sacerdotis noſtri Ordinis confiſus, idem R. P. ipſum ſibi in Actuarium elegit; Decreuitq; prout præſenti decreto decernit, ante omnia de corpore inquirere delicti. Omni, &c. In quorum, &c. Dat. in Conuentu N. die 7. Iunij Anni 1649.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis N. Abbas

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

4. Viſum, & repertum, &c. vt ſup. Prax. 1. n. 5. & 6.

Decretũ inſerendi 5. Attentis ſupraſcriptis, cum plenè in actis conſtet de corpore delicti, R. P. Iuſtus de N. noſter Prouincialis Abbas, ſupra præſentatam denũciationem,

iuſſit

iuſſit inſeri in actis, prout,&c. eamque admiſit, ſi, & in quantum, &c. Et volens debitè ſuo officio ſatisfacere, decreuit, prout præſenti decreto decernit, in cauſa, & cauſis procedere, informationes ſumendo, teſtes examinando,& alia præſtando, quæ de iure nouerit facienda,&c. Omni,&c. In quorum,&c. Dat. in noſtro Conuentu N. die 8. Iunij 1649. In actis denunciationem eam admittendi, & procedendi.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis N. Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

Forma procedendi in delicto non relinquente poſt ſe veſtigia per viam denunciationis, inuenies infra in Prax. 4. n. 20.

Quoniam non rarò Denunciator examinandus eſt, ad hoc vt ſuam declaret denunciationem, ſeu vt cum iuramento plenius denunciata exponat, ſiuè ad alios ſimiles effectus; Ideò hic forma eum examinandi ſubnectitur. Sed voluntarius Denunciator, de iure non debet, vt teſtis examinari; Sicut poteſt neceſſarius, puta publicus Denunciator, vt Syndicus, & ſimilis, vt probatum eſt ſupra in par. 1. q. 20. n. 9. & 10.

6. Die 8. Iunij, Anni 1649. in noſtro Conuentu N. Coram R. P. Iuſto de N. Prouinciali N. Abbate vocatus fuit P. Auditor de N. Sacerdos N. Denunciator ætatis ſuæ annorum 30. Religionis verò 12. & delato ei iuramento, de veritate dicenda, prout iurauit tacto pectore, more Sacerdotali; ad opportunas interrogationes, reſpondit vt infra. Examen denunciatoris.

7. Interr. An R. P. Prouinciali ipſe aliquam denũciationem præſentauerit?

Reſp. Vnam heri præſentaui, contrà F. Seuerum de N. noſtrum Conuerſum.

Interr. Vtrum recordetur rerum in d. denunciatione contentarum?

Reſp. Ita Pater.

Interr. Quomodo ipſe res ſciat denunciatas?

Reſp. Cum ego ſim ex familia huius Conuentus, hic pluries, & à pluribus audiui F. Seuerum de N. Conuerſum N. vulneraſſe, vt in denunciatione, Adimulum de Occultis Sæcularem,& præſertim audiui à P. P. Baccalaureis. Vero de N. & Conteſtadio de N. qui aſſeruerunt facto interfuiſſe,& vidiſſe, dum F. d. Seuerus magno cultrò in bracchio,& in capite, in noſtra Sacriſtia d. Adimulum vulnerauit, cum magna ſanguinis effuſſione.

Interr. An alij interfuerint d. contenſioni?

Reſp. Audiui à dictis Baccalaureis, interfuiſſe F. Reſiſtentem de N. Sacriſtanum noſtrum.

8. Interr. An d. caſus ſit ſecretus, vel publicus?

Reſpondit. Statim poſt factum prædictum, & etiam poſtea, ego multoties de eo publicè audiui Fratres in hoc Conuentu inter ſe colloquentes; & præſertim dictos Baccalaureos, & Sacriſtanum; Et puto, omnes ferè Fratres huius familiæ vidiſſe d. Adimulum in noſtra foreſtaria vulneratum, ſicut & ego vidi, & vna voce, & publicè aſſertum fuit, F. d. Seuerum eum vulneraſſe, die 6. huius menſis. Deponitur de fama.

9. Tunc R. P. Iuſtus de N. Prouincialis Abbas mandauit, vt Denuncianti oſtẽderetur, diſtinctéq; ſupraſcripta denũciatio legeretur, prout,&c. Deinde,

Interr.

Interr. An iſta eius ſit denunciatio? Velitque aliquid aliud addere?

Reſp. Mea hæc eſt denunciatio, & nihil aliud mihi ſupereſt dicendum.

10 Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Ego P. Auditor de N. Sacerdos N. depoſui, vt ſupra.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

Reliqua remiſſiuè vſque ad n.16.

11. *Examinandus eſt hic vulneratus; & formam eum interrogandi reperies hic ſupra in Prax. 1. n. 9. 10. & 11.*

12. *Formam verò examinandi poſt vulneratum, primum teſtem, quam hic inſeres; habes hic ſupra in Prax. 1. n. 19. vſque ad n. 25.*

13. *De teſte iuuando, vide ibidem n. 26. Deindè pro forma examinandi alios teſtes, & quæ ſeruanda ſint, vide ibidem n. 27.*

14. *Antequam Reus conſtituatur, prauidenda erunt adnotata ibidem n. 28. vſque ad num. 32.*

15. *Conſtitutum Rei cum reliquis vſque ad ſententiam diffinitiuam incluſiuè, inuenies ſup. in Prax. 1. n. 33. vſque ad finem eiuſdem Praxis.*

16. *Plura, quæ deſiderari poſſunt in propoſito adnotabuntur in Praxi 4. & præſertim de appellatione, de apoſtolis, &c. à n. 149. vſq. ad n. 154.*

Finis Praxis Secundæ.

PRA

Digitized by Google

PRAXIS TERTIA.

SEV FORMA PROCEDENDI
Per viam Accuſationis.

De Accuſationis Praxi, ſeu forma, breuem tractatum ad commoditatem Iudicum, facturi, neceſſarium duximus admonere lectorem, vt conſulat huius noſtræ Praxis primam partem, n. 1. vbi licèt de Inquiſitione ſpecialitèr agatur, tamen adnotata ſunt ea, quæ etiam poſſunt ſpectare ad hunc tractatum.

1. Proceſſum per viam accuſationis, dum inſtruere debet Iudex ante omnia, an legitimus adſit Accuſator diligentèr perpēdat, cum verò illegitimum eum inuenerit, nullo modo eum admittat, iuxta c. dignum 3. q. 9. Qui verò legitimus eſt Accuſator, intèr Regulares, aut in ſcriptis, aut oretenus, ſtatim tamen in ſcriptis, ab Actuario redigendam accuſationem porrigat, iuxtà tradita ſup. in p. par. q. 23. n. 8. Et licèt bonum ſit accuſationē à Regularibus relegari, eo maximè, quod per iuridicam denunciationem ſuppleri poſſit, vt poſt Tho. de Ieſu. not. Leza. to. 1. c. 27. n. 22. nihilominus, ſi Accuſatio præſentetur in aliquo caſu vt ſuis cōditionibus non careat, accuſationis forma adnotanda erit. Qua accuſatione poſita, & à Regulari Iudice acceptata, in cauſa, & cauſis, eòdem ferè modo procedendum erit, quo diximus in inquiſitione ſpeciali, & in denunciatione procedendum eſſe, vſq; ad ſentētiam diffinitiuam. Pauca verò quæ in proceſſu Accuſationis ſpecialia ſunt, hic proximè inſinuantur.

Accuſator ſit legitimus.

In ſcriptis accuſet.

Quomodo procedendum.

2. Coram R. P. Iuſto de N. Prouinciali N. Abbate Prouinciæ N. Comparet perſonalitèr P. Auditor de N. eiuſdem Ordinis Sacerdos, & per viam iuridicæ accuſationis exponit; Qualitèr F. Seuerus de N. Conuerſus huius Conuentus, die Veneris proximè præterita ſexta huius menſis, in noſtra Sacriſtia, cum magna ſanguinis effuſione, magno quodam cultro noſtræ culinæ, grauitèr vulnerauit in brachio ſiniſtro, necnon in capite ſæcularem nomine Adimulum de Occultis de Monte Caluo, qui vulneratus reperitur in foreſtaria huius Conuentus, in quo hoc delictum eſt publicum. Accuſatoris ſibi hoc aſſumpſit officium F. Auditor prædictus non animo calumniandi, neque odio, vel maleuolentia, ſed iuſtitia, boniq; communis zelo, ne delicta impunita remaneant; Spondens ad pœnam talionis, ſe delictum probaturum, cauſamque vſque ad finem proſequuturum; Inſtans pro Rei debita punitione. Dat. in noſtro Conuentu N. die 7. Iunij Anni 1649.

Accuſationis forma.

Producit in teſtes.

P. Verum de N. Baccalaureum N.

P. Conteſtadium de N. Baccalaureum N.

Et F. Reſiſtentem de N. Clericum, & Sacriſtanum N.

Ego P. Auditor de N. Sacerdos N. accuſo, vt ſupra, & propria manu me ſubſcribo.

3. Pro-

Reliqua de accuſatione remiſſiuè

3. *Proſequere hanc Prax. tertiam, regiſtrando hic ad literam ea; quæ habentur ſup. in Praxi ſecunda à n.3. vſque ad n.16. ideſt vſque in finem.*

4. *Tantum in hac Praxi erit mutandum, vt hic ſequitur; Videlicèt. Vbi in Praxi 2. in teſtis examine, dicitur. Teſtis vocatus; In hac Praxi 3. dicendum erit; Teſtis productus. Item dum in Praxi 2. reperiuntur hæc verba; Denunciator, Denunciatio, vel ſimilia; In hac Praxi 3. ſcribendum erit. Accuſator; Accuſatio, vel ſimilia verba.*

5. *Et dum delictum, ſuper quod per accuſationem producitur eſſet de illis, quæ poſt ſe veſtigia non relinquunt, vtenda eſſet forma, de qua infra in Praxi 4.*

Finis Praxis Tertiæ.

PRA:

Digitized by Google

PRAXIS QVARTA.

DIVERSARVM FORMVLARVM;

In tribus præcedentibus Praxibus,ſeu formis procedendi præter miſſarum,vel quia in illis non congruebant,ſeu quoniam in ſingulis ferè indifferenter aptari poſſunt,ſiue ad euitandam in iiſdem prolixitatem.

IVdex in primis, qui proficere voluerit, & intelligere, quæ in hac parte vltima noſtra Praxis apponenda ſunt, debet ſemper ſpectare ad ea, quæ in eodem tractatu parte prima n.1. egimus, vt ex illo recurrendo ad Teoriam, optimè ſcire valeat, quomodo ſe gerere debeat in praxi.

1. *De Formulis, quibus Ordinarij Iudices, in iudicialitèr procedendo, vti poſſunt, in ſuperioribus actum eſt. At cum frequentèr contingat, Ordinarios eoſdem ſuas alijs committere vices; Formulæ diuerſarum Commiſſionum erunt hic ſubnectendæ, vna cum formulis, in illis exequendis, à Commiſſarijs ſeruandis.*

2. Reu. in Chriſto P. Prudentio de N.Priore N.P. Seraphinus de N.eiuſdem Ordinis Generalis Abbas, ſalutem. Cum in Prouincia N. quædam ſint diſponenda negocia, pro quibus nos intereſſe, ſicut cupimus, non valeamus. Hinc te, de cuius prudentia, & Religionis zelo maximè confidimus; virtute præſentium, Viſitatorem generalem,& vices noſtras per omnia gerentem, ſuper præfatam Prouinciam conſtituimus, & declaramus; Dantes tibi facultatem, & omnimodam noſtram auctoritatem in vtroque foro, viſitandi, monendi, corrigendi,puniendi, ligandi, & abſoluendi à caſibus reſeruatis,diſpenſandi ſuper irregularitatibus; per cenſuras Eccleſiaſticas,& alias pœnas coercendi, & compellendi; Nouitios ad Ordinem recipiendi, cauſas cognoſcendi,& terminandi; Si opus fuerit in carcerem trudendi, & rigoroſo examine contrà quoſcumq; nobis ſubditos vtendi, etiam per torturam funis ſeruatis ſeruãdis; Capitulum conuocandi, & celebrandi, vbi, & quandò tibi magis expedire videbitur; Electiones confirmandi, ſeù infirmandi, & generalitèr omnia, & ſingula integrè perficiendi, quæ nos ipſi facere poſſemus,ſi perſonalitèr adeſſemus. Præcipientes Religioſis vniuerſis in d.Prouincia nobis ſubditis, vt tibi,perinde ac nobis, in omnibus obediant, pro toto tempore,quo in d. Prouincia commoraberis, & vſque ad decem dies poſtquam ab ea receſſeris. Peracto autem Capitulo, omnibus expeditis, quæ ad tuum officium pertinere poterunt, ad tuam Prouinciam N. redire curabis. In quorum fidem has manu noſtra ſubſcripſimus, & ſigillo maiori Officij noſtri muniri iuſſimus. Dat. Romæ die 20. Maij 1649.

Cōmiſſio ad viſitãdam Prouinciam.

P. Seraphinus de N. Generalis N. Abbas.

Locus ✠ Sigilli.

Digitized by Google

Cõmiſſio publicetur.

3. *Supraſcripta Commiſſio perlegenda erit in publico refectorio in ingreſſu Prouinciæ, ad quam Viſitator dirigitur viſitandam; congruumque erit, vt in Conuentu præcipuo, vel de præcipuis, hac publicatio fiat; Necnon coram Capitulo Prouinciali, ad primas functiones, congregato. Prædicta Formula, mutatis mutandis, aptari poterit pro Commiſsione, ad viſitandum vnum, vel plura Monaſteria. In proceſsibus verò frabricandis aliiſq; præſtandis, iiſdem vti poterit Viſitator Formulis, de quibus ſuprà, & infrà, eòdem modo, quo vtuntur Generales, & Prouinciales.*

Cõmiſſio ad vnam cauſam.

4. R. P. Prudentio de N. Concionatori N. & Priore P. Seraphinus de N. eiuſdem Ordinis Generalis Abbas, ſalutem.

Cum ad nos per iudicialem denunciationem delatum fuerit, F. N. de N. Conuerſum N. in electionibus facinus ſubornationis perpetraſſe, prout latius in eàdem denunciatione, à nobis ſi, & in quantum, &c. admiſſa, ad quam, &c. Cum per nos ipſos, grauioribus negocijs præpediti in hac cauſa, & cauſis procedere non poſſimus. Confiſi de tua doctrina, induſtria, & integritate, virtute præſentium, te Commiſſarium Generalem, vices noſtras, in hac cauſa, & cauſis, per omnia gerentem, conſtituimus, & declaramus; Dantes tibi facultatem Religioſos nobis ſubditos Prouinciæ N. ad te vocandi, examinandi, carcerandi, & rigoroſo examine per torturam compellendi; Nec non ſæculares, aliorumq; Ordinum Regulares, quatenus voluntariè examini ſe ſubijciant, alijſq; ſeruatis ſeruandis, examinandi; Cauſamque, & cauſas eaſdem, vſque ad omnimodam expeditionem, & terminationem per ſententiam, ſeù decretum incluſiuè proſequendi. Et ad ſupradicta perficienda, facultatem tibi impertimur quocumq; te conferendi, cum ſocio, ſeu ſocijs tibi benè viſis, teque, & eoſdem à iuriſdictione omnium Prælatorum nobis inferiorum eximimus. Præcipientes in virtute ſanctæ Obedientiæ omnibus, & ſingulis noſtris ſubditis, vt omni mora poſtpoſita, in his, quæ concernunt celerem, & legitimam huius cauſæ expeditionem cum annexis, & connexis, tibi pareant. Dat. Romæ die 20. Maij 1649.

P. Seraphinus de N. Generalis N. Abbas.

Locus ✠ Sigilli.

5. *Hac vti poteris forma, paucis mutatis, in Commiſsione ad plures cauſas, nec non ad vniuerſitatem cauſarum, vnius ſeu multorum Monaſteriorum, ſiuè vnius, aut plurium Prouinciarum.*

Præſtãda à Cõmiſſario ante proceſſum.

6. *Commiſſarius, ſeu Delegatus Iudex, ſuas Patentes delegationis literas diligentèr perpendat, ne metas in ipſis ſibi præfixas tranſiliat. Et antequam cauſa proceſſum incipiat, eaſdem Patentes literas, Conuentus Superiori manifeſtet, nec non Religioſis in Refectorio, ſeù Capitulo conuocatis palam legi iubeat; At dum hoc aliquando non eſſet expediens, ſingulis examinandis ſuam notificet authoritatem; Proceſſum verò inchoabit, vt ſequitur.* Vide ſup. q. 4. n. 3. in fin.

Forma procedẽdi à Commiſſario.

7. In nomine Domini. Amen. Die 4. Iunij 1649. in noſtro Conuentu Spoleti. Acceptis nuper à R. P. Prudentio de N. Priore N. Patentibus literis Adm. R. P. Seraphini de N. noſtri Generalis Abbatis, manu ipſius ſubſcriptis, & Generalatus Officij Sigillo munitis, ſub dat. Romæ 20. Maij 1649. Quibus

d. P.

Digitized by Google

d. P. Prudentius Commiſſarius Generalis inſtituitur in cauſa, & cauſis contra F. *N.* de *N.* noſtrum Cõuerſum, prout latius in eiſdem Patentibus literis, quæ incipiunt R. P. Prudentio de *N.* & deſinunt; Dat. Romæ 20. Maij 1649. P. Seraphinus de *N.* Generalis N. Abbas; Quas inſimul cum denunciatione, de qua in ipſis mentio fit, incipiente. Adm. R. P. Generalis *N.* Ego P. Auditor de *N.* Sac. *N.* iuridicè denuncio; & deſinit. Ego P. Auditor de *N.* Sacerdos *N.* iuridicè denuncio, vt ſupra; Idem P. Commiſſarius iuſſit inſeri in actis, prout, &c. (*Vel dicatur de dictis Patentibus*) Quarum tenor eſt talis. R. P. Prudentio de *N.* &c. *Et hic ad literam Patentes literæ deſcribantur; & hoc præſtandum præſertim erit, dum Commiſſio eſt ad cauſas plures, contrà diuerſos Reos, vt ſinguli proceſſus habere ita poſſint congruum initium.*

8. Commiſſione ergo per P. Prudentium prædictum iuxtà præfatas Patentes literas accepta; Plurimum de integritate P. Fidelis de *N.* Sacerdotis confiſus, ipſum in eius ſibi Actuarium elegit: Decreuitque, prout præſenti decreto decernit in cauſa, & cauſis ſibi commiſſis procedere, informationes ſumendo teſtes examinando, & alia, prout de iure, præſtando; Omni. &c. In quorum, &c. Inſtituitur Actuarius, & decretã de procedendo.

Ita eſt P. Prudentius de *N.* Commiſſarius Generalis *N.* Prior.

Ego P. Fidelis de *N.* Sacerdos *N.* Actuarius.

9. Reliqua præſtanda à Commiſſario, ſeu à Iudice Delegato, ſumenda erunt ex formulis infraſcriptis, vel ex ſupraſcriptis Praxibus ab Ordinario vtendis. Et in delictis poſt ſe veſtigia relinquentibus, non vt hic ſupra proximè, ſed iuxtà adnotata ſup. in Prax. 1. à n. 3. vſq; ad 11. & in hac 4. à n. 43. vſque ad 48.

10. Tempore Viſitationis cum de iure communi, totum externum contentioſum regimen, ad Viſitatorem pertineat; Ad Prælatos autem inferiores, ſiuè Conuentuales, ſiuè Prouinciales, voluntaria tantùm ſpectet iuriſdictio, vt probat Leza. to. 2. c. 13. n. 28. citans Portel. in dub. Regul. verſ. Prouincialis, in addit. ad add. De quo agit Sanch. lib. 3. de matrim. diſp. 8. Ideò, ſi cauſa, præſertim inchoata, committenda fuerit, en forma, quæ, in calce proceſſus à Prælato Inferiori præſentati, regiſtranda erit. Contẽtioſum regimen pertinet ad Viſitatores.

11. Die 4. Iunij 1649. in noſtro Conuentu *N.* In aduentu noſtro ad hanc Prouinciam viſitandam, cum R. P. Petrus de *N.* eiuſdem Prouincialis, in hoc proceſſu, cauſam, & cauſas præſentaſſet, contra *N.* de *N.* noſtrum Conuerſum, cum omnibus in eòdem proceſſu actitatis; Non valentes per nos ipſos grauioribus viſitationis curis præpediti, cauſam, & cauſas proſequi. Mandamus d. P. Prouinciali, vt ipſe, vel ſolus, vel cum vno, ſeu cum pluribus, aut cum omnibus R. R. P. P. Diffinitoribus huius Prouinciæ, vſque ad ſententſam diffinitiuam excluſiuè prout de iure, &c. eam proſequatur. Omni, &c. In quorum, &c. Cõmiſſio cauſæ in proceſſu inchoato

Ita eſt P. Seraphinus de *N.* Generalis *N.* Abbas.

Locus ✠ Sigilli.

Vtenda hic erit forma in procedendo, vt hic ſup. n. 7. 8. & 9. mutatis mut. Ordinarius, cui ſit commiſſio, an per hanc fiat Delegatus. Vide ſup. Par. 1. q. 2. nu. 1.

14. Die

Digitized by Google

Delegatur examen teſtium.

12. Die 4. Iunij 1649. in noſtro Conuentu N. In cauſa, & cauſis coram nobis agitatis contra F. N. de N. noſtrum Conuerſum, opus eſt Domini Meuij N. teſtimonium recipere, nec eſt nobis facilè eundem perſonalitèr adire, neq; eum ad nos vocare, cum podagra aliquantulum laboret; Ideò ob rationabiles cauſas, viſum eſt nobis, iuxta noſtras Inſtructiones deſtinare, prout deſtinamus, ad domum d. D. Meuij P. Maturum de N. Sacerdotem N. qui cum ſocio ſibi benè viſo eò ſe conferat, ibiq; prudentèr, & cautè, vel in alio congruenti loco veritatem ab eòdem audire ſatagant medio iuramento. Ita cenſemus, deſtinamus, & mandamus, hoc, & omni, &c.

Ita eſt P. Petrus de N. Prouincialis N. Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

13. *Si in cauſa procedatur per viam proceſſus, in teſte, vel teſtibus examinandis, vnus ex dictis Delegatis fidelitèr depoſitiones in ſcriptis, altero præſente, rediget; & vtentur formula, de qua ſup. in Praxi 1. n.16. vſquè ad n.22. quam perluſtrabunt. Si verò per viam procedatur articulorum, magis erit ſummariè examen excipiendum; In vtroque tamen caſu, ſinè ſuggeſtiuis interrogatorijs.*

Prænotãda in generaliſſima inquiſitione.

14. *Sæpè generaliſſima inquiſitio, quæ in viſitatione fit, ad ſpecialem, viam aperit, vnde bonum erit, vt illa in ſcriptis redigatur; Sed antequam ad hanc deueniatur, proficuum erit, vt prius ab aliquibus Religioſis indifferentibus, fide dignis, optimèq; informatis, Viſitator, præſertim aduena, de ſingulis viſitandis in tota Prouincia, compendio informationes ſumat, adnotando in familiarum tabulis, quaſi croniculam ſingulorum;* E.g. P. N. de N. Sacer. Spiritualis, indifferens, ſincerus. P. N. de N. Concionator fide dignus. P. N. de N. Factionarius, largus, modicè veridicus. P. N. de N. Articuloſus, & inquietus. Vt hanc croniculam præ oculis in viſitando habens Viſitator, illicò dignoſcere valeat, quanta fides ſingulis præſtanda ſit; cum quibus ſit inſiſtendum, vt vniuerſales, particulareſque neceſſitates in medium proferant; quiuè audiendi tantum ſint, ſuſpendendumq; circà audita iudicium &c.

Forma generaliſſimæ inquiſitionis in viſitatione.

15. In nomine Domini, &c. Hæc eſt inquiſitio generaliſſima facta á R. P. N. de N. Prouinciali N. Abbate in Conuentu N. 4. Iunij 1649. in qua intimata viſitatione in publico Refectorio, cum efficaci hortatione Religioſis, vt quæcumque, vel in Regulari obſeruantia, vel in morum diſciplina, correptione indigere iudicauerint, ad eumdem corrigenda deferant. Ad cubiculum ſuæ reſidentiæ, idem ſe conferens, vocauit, & interrogauit Religioſos, qui reſponderunt, vt infra.

16. Eadem die, & loco, & coràm eòdem; Vocatus fuit F. Titius de N. Conuerſus N. & dè infraſcriptis fuit interrogatus.

An nouerit, vel ab aliquo audierit, aut fama perceperit, aliquid in hoc Conuentu, ſeu in aliquo alio huius Prouinciæ, contrà Dei præcepta fieri? Reſp. Ego nihil ſcio.

Interr. An nouerit, &c. Dei cultum frigidè, aut malè peragi?

Reſp. Ego nihil obſeruaui, niſi in P. Tepido de N. Baccalaureo, qui rarò conuenit in Chorum ad Diuinum Officium, celebrationem verò Sacri ſepè re-

relinquit, & correptus à P. Priore pluries in publico Capitulo nunquam emendatum vidi.

Interr. An nouerit, &c. Aliquid aduerſus Regulam, & eius puram obſeruantiam ſerpere? Reſp. Nihil ſcio.

Interrogatus. An nouerit, &c. Conſtitutiones, & Superiorum ordines violari? Reſp. Silentium ſæpè frangitur etiam de nocte.

Interr. An habeat aliquid aliud ad dicendum; Habeatq; aliquam ſuam indigentiam. Reſp. Non Pater.

Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Ego F. Titius de N. Conuerſus N. dixi, vt ſupra.

Hoc modo, ſinguli Religioſi viſitandi, interrogentur, ſinguliquè proprijs depoſitionibus ſubſcribant, quamuis in illis nihil ſe ſcire affirmauerint, ad hoc, vt, in ſyndicatu, oſtendere poſsit Viſitator, ex defectu non manifeſtantium, ſe remedia præbere non potuiſſe. Et dum viſitatio eàdem die terminata non fuerit, iterum, in viſitationis carta, alia dies apponatur. Et hæc acta ad prædictos, & ad omnem alium bonum finem, apud ſe Viſitator reſeruet.

17. *Dum defectus, in generaliſsima viſitatione reperti leues quotidiani ſunt, pro quibus etiàm leues imponuntur pœnitentiæ; ex adnotatis in ipſamet viſitatione, audito ſimpliciter imputato, deueniri debet ad debitas correptiones, pro opportunitate, vel ſecretas, vel publicas, nec non ad pœnitentiarum iniunctiones; Si verò defectus eſſent adeò graues, vt meritò ſuper his proceſſus formandus eſſet; Dum delicta, de quibus agitur, de numero eſſent illorum, quæ poſt ſe veſtigia relinquunt, proceſſum generalis inquiſitionis incboabis, vt hic ſequitur.* Modus puniendi defectus, in generaliſsima inquiſitione repertos.

18. In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, & B. V. Mariæ. Amen. Quoniam in generaliſſima inquiſitione in viſitatione facta huius Prouinciæ N. ad aures R. P. Iuſti de N. eiuſdem Prouinciæ Prouincialis Religionis N. Abbatis deuenit, a quodam ex Religioſis N. dicti Ordinis, Admulum de Occultis, &c. vt hic ſup. in Praxi 1. à n. 3. vſque in finem eiuſdem Prax s. Proceſſus, cui d. inquiſitio viam aperit, in delicto poſt ſe veſtigia relinquente.

Poſt generaliſſimam inquiſitionem in ſcriptis redactam, in delicto poſt ſe veſtigia minimè relinquente, proceſſum, vt proximè ſequitur, incipies.

19. Quoniam, in generaliſſima inquiſitione in viſitatione facta huius Prouinciæ N. ad aures R. P. Iuſti de N. Prouincialis N. Abbatis deuenit, delictum ſubornationis in electionibus Capituli Prouincialis perpetratum fuiſſe, decreuit, prout præſenti decreto decernit, ſuper delicto, & delictis, de quo, & de quibus ſupra, generalitèr inquirere, informationes ſumere, teſtes examinare, & alia, prout de iure præſtare. Et plurimum de integritate P. Fidelis de N. Sacerdotis N. confiſus, ipſum in eius ſibi elegit Actuarium. Omni, &c. In quorum, &c. Dat. in noſtro Conuentu N. 4. Iunij 1649. Proceſſus, cui inquiſitio generaliſſima viā aperit, in delicto poſt ſe veſtigia minimè relinquēte?

Hic ſubſcribant Prouincialis, & Actuarius.

Die 8. Iunij, &c. vt ſupra mutatis mutandis in Praxi 1. n. 14. vſque in finem illius Praxis.

Dum verò qualitas delictorum, in generaliſsima inquiſitione detectorum, requireret, vt per viam articulorum in ſcriptis redactorum procedendum eſſet, quorum veri-

veritas medio iuramento, vel præcepto ſanctæ obedientiæ habeatur; Formula vtenda erit, quam in hac Praxi infra inuenies n.23 vſque ad n.30.

Proceſſus p viâ denũciationis in delicto poſt ſe veſtigia minimè relinquẽte.

20. Reu. Pater Abbas Iuſte de N. Prouincialis N. Ego P. N. de N. iuridicè denuncio P.V. Reu. F. N. de N. Conuerſum N.; Qualitèr in proximo præterito Capitulo Prouinciali commiſit in electionibus delictum ſubornationis; Quod ego denuncio, non odio, nec maleuolentia, ſed honoris Dei zelo, Religioniſq; boni. Dat. in noſtro Conuentu N. die 7. Iunij 1649. Teſtes ſunt PP. N. de N. & N. de N. noſtri Baccalaurei; Necnon F. N. de N. Cõuerſus.

Ego P. N. de N. Sacerdos N. vt ſup. iuridicè denuncio.

Admittitur denũciatio cũ decreto de procedendo, & inſtitutione Actuarij.

21. Eadem die, & loco, coram eòdem; Præſentata fuit ſupraſcripta denunciatio per P. N. de N. Sacerdotem N. & à P. Prouinciali eòdem admiſſa, ſi, & in quantum, &c.; Qui volens debitè ſuo officio ſatisfacere, decreuit, prout præſenti decreto decernit, in cauſa, & cauſis procedere, informationes ſumendo, teſtes examinando, & alia præſtando, quæ de iure nouerit facienda. Et plurimum de integritate P. F. Secreti de N. Sacerdotis N. confiſus, ipſum in Actuarium ſibi elegit. Omni, &c. In quorum, &c.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis N. Abbas.

Ego P. Secretus de N. Sacer. N. Actuarius.

Formam examinandi denunciatorem, quando opus eſſet iuxta tradita ſupra in Praxi 2. n.5. inuenies ibidem n. 6. vſque ad n.10.

Formam verò examinis teſtium, conſtituti Rei, & reliqua, vſque ad terminationem cauſa, habes ſupra in Praxi 1. n.19. vſq. in finem illius Praxis.

Cauſæ procedẽdi per viâ articulorum.

22. *Non rarò, vel ob non admodum grauem delicti qualitatem, vel quia de delicti corpore non conſtat, ſeu ob aliam ſimilem rationem, contingit, cauſas inchoare, aut proſequi, ſiuè terminare, iudiciaria tela nullatenus ſeruata, ſed per viam articulorum ex vi articulorum, pœna grauis, puta priuationis, vel ſimilis, infligenda non ſit, niſi articuli in ſcriptis redigantur, & eorum veritas habeatur medio iuramento, vel præcepto Sanctæ obedientiæ, audito Reo, & voto conſultiuo dato Diffinitorum, ſi commodè haberi poſſit, aut grauiorum PP. qui præſentes erunt in Monaſterio; Ideò forma ſequens, ad hac ritè præſtanda, ignoranda non eſt; Et dum præceſsit denunciatio, ipſa prius admittatur & in actis redigatur, ſeruatis ſeruandis.*

Forma procedendi per viâ articulorũ in ſcriptis medio præcepto obedientiæ.

23. Cum in decurſu viſitationis huius Prouinciæ N. ad aures R. P. Petri de N. Prouincialis N. peruenerit, F. N. de N. Conuerſum N. abſque legitima licentia de hoc Conuentu exiſſe, & per ſpatium vnius horæ circitèr abfuiſſe ab eo; Decreuit, prout præſenti decreto decernit in cauſa, & cauſis procedere per viam articulorum in ſcriptis redactorum, quorum veritas habeatur medio iuramento (ſeu, Cum præcepto ſanctæ obedientiæ) informationes ſumendo, teſtes examinando, & alia præſtando, quæ nouerit facienda, vſq; ad complementum cauſæ, & cauſarum. Et plurimum de integritate P. Fidelis de N. Sacerdotis N. confiſus ipſum in ſuum Actuarium elegit. Omni, &c. In quorum, &c. Dat. in noſtro Conuentu N. die 4. Iunij 1649.

Ita eſt P. Petrus de N. Prouincialis N. Abbas.

Ego P. Fidelis de N. Sacer. N. Actuarius.

Re-

Reliqua, vt hic proximè n.25. vſque ad n.30.

24. Præſentata cum fuerit coram nobis, in decurſu viſitationis generalis huius Prouinciæ N. ſupraſcripta denunciatio, contrà F. N. de N. Conuerſum N. in qua inſinuatur, quod epiſtolas plorimas Superiorum ad inferiores intercеperit, & aperuerit, prout latius in eàdem denunciatione, quam admittimus, ſi, & in quantum; ſed quia de corpore delicti nullatenus conſtat, iudicauimus in cauſa, & cauſis procedere, informationes ſumendo, &c. per viam articulorum in ſcriptis redactorum, &c. vt hic ſup. n. 23. — Forma ad idem, præcedẽte denunciatione, vſque ad n. 30.

25. Die, & loco, quibus ſuprà, & coram eòdem; Vocatus fuit in teſtem P. N. de N. & delato ei iuramento, prout iurauit tacto pectore (vel; Facto ei præcepto ſanctæ Obedientiæ) de veritate dicenda, ad opportunas interrogationes reſpondit vt infra. — Examen teſtium.

26. *Interrogentur teſtes iuxtà formam ſup. in Praxi 1. exaratam à n.14. vſque ad n.27. mutatis, mutandis magis ſummariè, at ſinè ſuggeſtione.*

27. Eòdem die, & loco, & coram eodem. Conſtitutus F. N. de N. Conuerſus N. Reus ætatis ſuæ annorum 30. Religionis verò 8. & delato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tactis, &c. (vel, Facto ei præcepto ſanctæ obedientiæ, &c.) ad opportunas interrogationes reſpondit, vt infra. — Cõſtitutum Rei.

28. *Vtenda erit ſummariè forma pro interrogando Reo, de qua ſup. in Praxi 1. n. 33. 34 & 35. Rei completo examine, terminus ei ad ſe defendendum aſſignetur, cum copia repertorum; Formæ autem ad hæc, elici poterunt, ex d. Prax. 1. n.40. & 41. De defenſionibus verò vide n.42. & 43.*

29. Die 8. Iunij 1649. in noſtro Monaſterio N. R. P. Petrus de N. Prouincialis N. Abbas, viſis videndis, & conſideratis conſiderandis, Cum in cauſa, & cauſis contrà F. N. Conuerſum N. proceſſum fuerit per viam articulorum in ſcriptis redactorum, quorum veritas habita fuit medio iuramento, audito Reo mediantibus ſuis defenſionibus, cum voto conſultiuo R. R. P.P. Diffinitorum huius Prouinciæ, definiuit eumdem F. N. de N. repertum eſſe culpabilem, & punibilem; Et ideò decreuit, prout præſenti decreto decernit, vt priuatus exiſtat vtráque voce per tres annos; Inſupèr, vt, per ſex menſes, dicat quotidiè ſuam culpam in publico Refectorio, more Nouitiorum, & per eoſdem ſex menſes qualibèt ſexta feria ibidem ſe diſciplinet per ſpatium vnius miſerere, comedendo tantùm panem, & vinum. Et id non ſolum hoc, ſed omni meliori modo. In quorum, &c. — Decretũ cõtrà articulatũ.

Ita eſt. P. Petrus de N. Prouincialis N. Abbas.

Traditæ pœnæ; ſunt e. g. aſſignatæ; Sed illæ in facti contingentia imponendæ ſunt, quæ delictis conuenient.

30. Latum lectum, & publicatum fuit hoc decretum, die, & loco, quibus ſuprà proximè, præſente, acceptante, & ſubſcribente eodem F. N. de N. Conuerſo, coram teſtibus infraſcriptis, ad hæc ſpecialitèr vocatis.

Hic ſubſcribant Reus, duo teſtes, & Actuarius.

31. Die 6. Iunij 1649. in Monaſterio N. Ego infraſcriptus coràm R. P Petro de N. Prouinciali N. Abbate, me declaro, de contentis in denũciatione a me — Reuocatur denũciatio.

Digitized by Google

præſentata contrà P. Magiſtrum N. de N. non habere certam ſcientiam; ſed ſolum, me inconſideratè locutum fuiſſe, de auditu alieno, & exiſtimans d. P. Magiſtrum probum Religioſum, modò denunciata vera eſſe non credo; & ideò dictam denunciationẽ ſpontè, & ex conſcientiæ impulſu, reuoco, rogans, vt habeatur pro non data. Et in fide præſentem ſcripſi, & ſubſcripſi.

Ego P. N. de N. Baccalaureus N. manu propria.

Proceſſus ſuper epiſtoli vſq; ad n. 42. 32. In nomine Domini, &c. Die 6. Iunij 1649. in Monaſterio N. Cum præterito proximo Ordinario, per poſtam (*ſi alitèr fuerit, alitèr enarretur*) deueniſſet ad manus R. P. Iuſti de N. Prouincialis N. Abbatis, quædam epiſtola, quæ incipit. R. P. obſer. Iniuſtitiæ P. N. de N. Et definit. Tuſculani 23. Maij 1649. V. P. R. Ser. & obed. Filius F. N. de N. Conuerſus N. A tergo verò; R. P. obſer. P. Prouinciali N. Romam. Et in eàdem epiſtola, res contineantur, ſuper quibus informationes legitimæ ſumendæ de iure ſunt; Prædictus

Quæ inſeritur in actis cum decreto recognitionis. P. Prouincialis, vt ritè procederet, ſibi in Actuarium elegit P. Fidelem de N. Baccalaureum N.; Et exhibens dictam epiſtolam, iuſſit eam in actis inſeri, prout, &c. Et decreuit, prout præſenti decreto decernit, ad recognitionem eiuſdem epiſtolæ deuenire, & alia præſtare, quæ de iure præſtanda ſunt. Omni, &c. In quorum, &c.

Ita eſt P. Iuſtus de N. Prouincialis N. Abbas,

Ego P. Fidelis de N. Baccalaureus N.

Si eſſet per viam articulorum procedendum, vide hic ſup. n. 23. vſque 30. ſupponamus d. epiſtolam eſſe tenoris ſequentis, & eſſe originalem.

Reuer. Pater. obſer.

33. Iniuſtitiæ P. N. de N. Prioris N. vſque ad tyrannidem deuenerunt; &

Epiſtola d. ideò proteſtor, me vlterius manere cum iſta fera beſtia non valere; P. V. alibi me collocet, aliàs non baculo, ſed ferro vtar, & prædictum interficiam; humilitèr eam veneror. Tuſculani 23. Maij 1649. P. V. R. Ser. & obed. Fil. F. N. de N. Conuerſus N. *A tergo verò* R. P. Obſer. P. Prouinciali N. Romam.

34. Die 7. Iunij 1649. in Monaſterio N. Coram R. P. Iuſto de N. Prouinciali N. vocatus fuit in teſtẽ P. N. de N. Sac. ætatis ſuæ 30. ann. Religionis ve-

Teſtis examen. rò 12. & delato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tacto pectore, ad opportunas interrogationes reſp. vt inf.

35. Interr. An ſcribere ſciat, & practicus ſit in manuſcriptis recognoſcẽdis?

Reſp. Scribere ſcio; Aliqualemquè praxim habeo in recognoſcendis manuſcriptis.

Tunc R. P. iuſſit, vt exhiberetur, & teſti oſtenderetur, præberetúrq; in manibus epiſtola, de qua ſuprà; eamq; teſtis in manibus accipiẽs, alta voce legit.

Interr. An cognoſcat, cuius manus ſit illa epiſtola?

Reſp. Character huius epiſtolæ eſt F. N. Conuerſi N.

Dictum eſt ei, vt benè, & diligentèr illam inſpiciat epiſtolam; Poſt quam autem teſtis iterum, atq; iterum eam vidit.

Interr. An benè, & quomodo characterem illius epiſtolæ cognoſcat?

Reſp. Benè cognoſco characterem huius epiſtolæ eſſe d. Conuerſi; non modò,

Digitized by Google

modò, quia pluries vidi eum ſcribentem, & illius character eſt omninò ſicut iſte, quem in iſta video epiſtola, ſed etiam, quia fui præſens, & vidi, dum eamdem ſcriberet; & diligentèr obſeruaui, eſſe illius tenoris, de quo in eàdem epiſtola à me lecta.

Interr. An aliquid vltra dicere velit?

Reſp. Non Pater.

Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Ego P. N. de N. Sacerdos N. depoſui, vt ſupra.

Ego P. Fidelis de N. Baccalaureus N. Actuarius.

36. *Eodem modo examinetur ſaltem alter teſtis, qui, dum conteſtatur, deueniendum erit ad examen Rei, vt hic ſequitur.*

37. Eòdem die, & loco, & coram eòdem Conſtitutus fuit F. N. de N. Conuerſus N. ætatis ſuæ annorum 27. Religionis verò 10. Delatoq; ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tactis ſacris ſcripturis; & manifeſtato ei ſtatu ſuæ cauſæ in genere; præmiſſaq; monitione de veritate dicenda, ad opportunas interrogationes reſpondit, vt infra. Rei examen.

38. Interr. An ſcribere ſciat?

Reſp. Ita Pater.

Interr. An vnquam ſuo P. Prouinciali ſcripſerit?

Reſp. Paucis ab hinc diebus, vnam ei direxi epiſtolam.

Interr. An propria, vel aliena manu d. epiſtola ſcripta fuerit?

Reſp. Mea propria manu illam ſcripſi.

Interr. De qua materia in ea ſcripſit epiſtola?

Reſp. Scripſi de iniuſtitijs P. Prioris N.

Interr. An d. epiſtolam recognoſceret, ſi eam videret?

Reſp. Ita Pater.

Tunc R. P. iuſſit, vt epiſtola exhiberetur, de qua ſupra in actis inſerta, & in manibus Reo daretur, ad eam videndam, & legendam, prout, &c.; Quam cum Reus vidiſſet, & intelligibili voce legiſſet.

Intèrr. An hæc ſit epiſtola prædicta, & manu eius fuerit ſcripta?

Reſp. Hæc eſt mea epiſtola, quam manu mea propria ſcripſi, & P. V. R. tranſmiſi.

Interr. Qua ratione ſcripſerit contrà P. Priorem N. ea quæ in eàdem epiſtola continentur, & legit?

Reſp. Satis rationabilitèr eã ſcripſi, cum ſatis malè ſe geſſerit cum ſuis ſubditis, & præſertim mecum.

Interr. Quo ferro intellexerit in d. epiſtola ſe velle vti, & quare minatus fuerit, ſe velle d. P. Priorem occidere?

Reſp. Nullam ſiniſtram habui intentionem occidendi, vel ferro vulnerandi d. P. Priorem, ſed tantùm, ita iactando, ſcripſi, vt P. V. me remoueret de illo Monaſterio, & ita me ſubtraherem à periculis, in quibus reperiuntur ſubditi illius, cum ſit extrauagantiſſimus, vltrà quam credi poſſit.

39. *Hic, ſi qua alia Reus diceret contrà d. P. Priorem, adnotanda eſſent, & pro*

opportunitate alia addenda interrogatoria. Reliqua verò ad hunc proceſſum terminandum, mutatis mutandis, & dimiſsis ibidem dimittendis, deſumi poterunt ſupra à Praxi 1. n. 35. vſque in finem praxis eiuſdem.

Quid ſi Reus neget epiſtolam?

40. Si Reus epiſtolam, vel aliam ſcripturam exhibitam, ab eo confectam eſſe negauerit: Imperare ei poterit Iudex, vt propria manu in eius conſtituto verba ſcribat per Iudicem dictanda: & in dictando, plura ex verbis in d. exhibita epiſtola, ſub diuerſo tamen tenore, ſcribi faciet, vt, ex identitate dictionum, facilius comparatio manus, & recognitio per peritos fieri poſsit; & ita vniuerſalitèr, ait, practicari Ambroſin. de modo fabricandi proceſſum inſor. lib. 2. c. vlt.

Epiſtola recognita quantum probet?

41. Prætermittendum hic non eſt, quod licèt recognitio epiſtolæ, ſeu alterius ſcripturæ priuatæ, facta per ſcribentem plenè contrà eum probet, Caſtren. Alex. & Tuſch. litera R. concl. 50. n. 29. Sicut etiam dum recognitio facta fuit per conteſtes, qui viderunt eumdem illam ſcribere, deponentes de contextis in ſcriptura, Anchar. Ruyn. Socin. Sen. Crauet. & Ioſeph Ludou. in par. 1. deciſ. Peruſin. 7. n. 13. vbi teſtatur de comm. omnium DD. Subſcribunt præſertim Bar Alex. Gram. Marſil. Pariſ. & Tuſch. vbi ſup. n. 2. Si verò conteſtes tantùm dicant, præſentes fuiſſe, & ſcribi vidiſſe, arbitrio Iudicis remmittitur, an plenè, vel ſemiplenè probent, Bar. Curt. Ruyn. Caccialup. Iaſ. & Ioſeph Lud. ibid. n. 14. vſque ad 16. teſtans de comm. requirens in hoc caſu ex Didaco, & Alciato, præſentiam trium teſtium. At dum teſtes dicunt, ſcripturam agnoſcere, quia notam habent ſcribentis manum, cum pluries viderint eum ſcribere, ſed non fuiſſe præſentes, nec vidiſſe eam ſcripturam, de qua agitur ſcribere; Tales teſtes, licèt conteſtes eſſent, non plenè probarent, illam ſcriptam eſſe manu prætenſi Rei, Alex. Bart. Gram. Marſ. Pariſ & Tuſch. vbi ſup. Ioſeph autem Lud. loco cit. n. 18. ſuſtinet, nullam prorſus eos fidem facere, citando Bar. Bal. Rip. Rom. Iaſ. & alios, & teſtando de communi, quæ nullos habet contradictores. Alia eſt recognitio, quæ per comparationem fit, quæq; non conuincit, Tuſch. vbi ſup. n. 26. vſque 28. Et de hac diffuſè agens Ioſeph Ludou. ibidem n. 1. vſq; n. 10. tot requiſita huius recognitionis refert, vt ad eam vix pertingi poſsit, Et nihilominus ea perfecta, eamdem ad torturam inditium non facere in criminalibus, tenuit Farin. lib. 1. conſ. 70. n. 14. ex Aym. Curt. iun. Vulpel. & Thom. Triuiſ.; licèt Maſcar. cum relatis ab eo concl. 130. n. 26. contrarium ſentiat. Ratio autem cur dictis recognitionibus modica, vel nulla fides adhibeatur, eſt, quia forma ſcribendi quotidiè mutatur, & fingitur; Tuſch. d. n. 28.

42. Ex ſupradictis infero, quod cum vix legitimæ probationes in recognitione ſcripturarum habeantur, regularitèr conſultum erit, vt in ſimilibus caſibus, per viam articulorum in ſcriptis redactorum, procedatur, iuxtà formam, de qua hic ſupra n. 23. vſque 30.

Corporis occiſi viſitatio.

43. Viſum, & repertum fuit per me Actuarium infraſcriptum, præſente R. P. Petro de N. Prouinciali N. Abbate Cadauer cuiuſdam hominis indutum habitu Monacorum N. iuſtæ ſtaturæ, barbæ rubicundæ, ætatis, vt videbatur, annorum 30. circitèr; Indumenta autem eius erant; Vnus habitus, cum caputio rotundo, panni rudis, ferè noui, nigri coloris; femoralia, tibialia, & torax ex lino albi coloris; Zona, lana contexta, erat præcinctum, & cal-

& calceamenta in pedibus eius, ex nigro groſſo corio. In ſacculo dextro femoralium habebat quatuor nummos argenteos, vulgo dicti, Paoli, inuoluti in naſi tergio; & vnam ſubulam ſatis oblongam infixam in paruo ligno.

44. Repertum fuit d. cadauer iacens in terra, intrà portam præcipuam horti huius Monaſterij N. & propè eam, quod duo vulnera habebat, vnum in medio capitis, ſatis profundum, vſque ad cerebrum, & ſecuri factum videbatur, & erat longitudinis ferè vnius palmi, alterum in ſiniſtro humero, penetrans vſque ad oſſa, longitudinis quaſi palmaris, & ſecuri item videbatur factum.

45. Prædictas res in ſacculo repertas, vt ſupra, ego infraſcriptus Actuarius accepi animo eas ſeruandi; Omnia verò ſupraſcripta ego vidi, geſſi, & adnotaui de mandato, &c. vt ſup. præſentibus R. P. Prouinciali, & teſtibus infraſcriptis ad hoc ſpecialitèr vocatis. Actum in Monaſterio N. die 7. Iunij 1649.

Subſcribant hic Prouincialis, duo teſtes, & Actuarius.

46. *Examinari poterunt teſtes (ſed vide in Praxi 1. n. 7.) qui fuerunt vocati, & ſubſcripti in Viſo, & reperto, & quatenus opus erit, etiam alij, ſuper prædicti cadaueris recognitione, ad hoc vt de occiſi nomine, cognomine, & patria in actis conſtet, iuxta doctrinam Clari, quem ſequitur Ambroſin. de mod. form. proceſ. inform. lib. 1. cap. 1. n. 26. Qui ſi ſtatim haberi non poſſent, relinquendum eſſe cadauer, vbi repertum fuit, ſeu deferendum ad Eccleſiam, vel ad locum, vbi pertranſeant perſonæ, quæ occiſi cognitionem habeant; Et in omni euentu, lapſo competenti interuallo temporis, mandet Iudex, cadauer humari; Et licèt nomen occiſi ignoretur, prædicta ſufficerent, vt dicatur de corpore delicti conſtare, Clar. & Ambroſ. n. 27. ſed ſi cadauer fuiſſet humatum, antequam vt ſupra viſitaretur ad effectum ipſum viſitandi, & recognoſcendi, exhumari poſſet, Clar. & Ambroſ. ibid. Dum autem cadauer eſſet, dictis vocatis teſtibus benè notum. Sufficiet, vt dicatur in Viſo, & reperto; Quod caduer ab illis teſtibus benè agnitum fuit, eſſe F. N. de N. &c. Et omnia ſupradicta redigantur in actis. Et vti poteris, mutatis mutandis, forma in prædictis, & in reliquis ad fabricandum proceſſum, de qua ſup. in Praxi 1. In delicto furti cum fractura; Forma viſitandi corpus delicti, erit componenda, adamuſsim enarrando fracturam loci fracti, cum ſingulis circumſtantijs. Dum verò delictum poſt ſe veſtigia relinquens eſſet ambiguum, forma ſequenti vti poteris.*

De eius recognitione.

In furto cum fractura.

47. Viſum, & repertum, *&c. vt hic ſup. n. 43.* Repertum fuit d. cadauer in Cubiculo quodam huius Monaſterij N. contiguum ſcalæ Chori, iacens ſupinum in terra, totum aqua madefactum, paulo antè, vt aſſeritur, extractum de puteo d. Monaſterij, in quem erat demerſum (*ſi aliqua ſigna apparuerint vis illata, explicentur; Sicut etiã pro opportunitate deſcribantur, in d. Cubiculo, reperta*)

Corporis delicti dubij viſitatio.

Prædictas res repertas vt ſup. ego, *&c. vt ſup. hic n. 45. & 46.*

Dum verò ex depoſitionibus teſtium, Iudex delictum abeſſe cognoſcet, vlterius minimè procedere deberet, ſed ſimul cum proceſſu ſilere.

48. Viſum, & repertum, *&c. vt hic ſup. n. 43.* Repertum fuit d. cadauer in Cubiculo quodam huius Monaſterij N. contiguum ſcalæ Chori, iacens ſupinum

Digitized by Google

Corporis delicti dubij de veneno viſitatio.

num in terra, quo, de mandato R. P. Prouincialis Abbatis, denudato, viſum, & repertum eſt maculis reſperſum, & coopertum, præſertim circà cordis regionem. Et dicta indumenta, prædictaſq; res, *&c. hic ſup. n. 45. & 46.*

49. *Supponatur hic teſtes benè recognouiſſe cadauer prædictum eſſe F. Meuij de N. Conuerſi N. Et cum in eodem cadauere inueniantur prædicta maculæ, ſigna veneni; Cumq; non ſemper ex cauſa extrinſeca, videlicèt, & cibi, potuſque veneno admixti ſumptione, venenum contingat, verum etiam ex corpore malè affecto, ex aeris, vel humorum corruptione contractum, vel ex alia cauſa, vndè incognitum eſſe poſsit, non expertis, quid iudicandum ſit; Iudex vocato vno, vel pluribus peritis Medicis, cadauer viſitari curet, qui ſeparatim, iuxtà ſequentem formam (dum ſinè ſcandalo hoc præſtari poterit) interrogentur.*

De quo interrogentur Medici.

50. Die, & loco, quibus ſupra, & coram eodem. Vocatus fuit Excel. D. N. de N. Doctor medicinæ, ætatis ſuæ annorum 55. & delato ei iuramento, cui rogatus ſe ſubiecit, de veritate dicenda, prout iurauit, tactis ſacris ſcripturis, ad opportunas interrogationes, reſp. vt infra.

Examen Medici.

51. Interr. An nouerit F. Meuium de N. Conuerſum N.?

Reſp. Benè noui.

Tunc R. P. iuſſit, eidem oſtendi cadauer F. Meuij, prout &c. Et

Interr. An cognoſcat, cuius ſit hoc cadauer; videatq; an in eo inditium eius mortis inueniat? Qui D. Medicus diligentèr eòdem denudato, perſpecto cadauere in omnibus, & ſingulis eius partibus.

Reſp. Ego optimè noſco hoc cadauer eſſe d. F. Meuij de N. Certum iudicium de cauſa mortis eius dare nòn poſſum, ſed ſuſpicor veneno eumdem peremptum, attentis maculis, quibus hoc eſt reſperſum, coopertumq; cadauer, præſertim circà cordis regionem, & iuxta meam profeſſionem, ſuſpicor probabilitèr, veneno interemptum fuiſſe F. Meuium prædictum.

Interr. An aliquid aliud velit dicere?

Reſp. Non Pater.

Et relectum confirmauit, & manu ſubſcripſit propria.

Subſcribant hic Medicus, & Actuarius; Deinde teſtes examinentur.

52. Die, & loco, quibus ſupra, & coram eòdem; Vocatus fuit in teſtem P. N. de N. eiuſdem Ordinis Baccalaureus Sacerdos, ætatis ſuæ annorum 40. Religionis verò 20. & delato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tacto pectore, ad opportunas interrogationes, reſp. vt infra.

Examen teſtis.

Interr. An nouerit F. Meuium de N. Conuerſum N.

Reſp. Ita Pater.

Interr. An ſciat, d. F. Meuium cum aliquo habuiſſe inimicitiam?

Reſp. Iſte F. fuit rixoſus, vt tota familia huius Monaſterij eſt conſcia, & ideò odioſus; Sed neſcio quicquam, de aliqua eius graui inimicitia.

Interr. An d. F. Meuius fuerit aliquandò infirmus?

Reſp. Paucis ab hinc diebus, tenebatur magnis febribus, & ego, in hac infirmitate, pluries eum viſitaui.

Interr. An ſciat d. F. Meuium ante, vel in ipſa infirmitate, aliquid nociuũ comediſſe?

Reſp.

Reſp. Nihil ſcio.

Interr. Quis fuit dapifer d. F. Meuij, dum infirmaretur?

Reſp. Plories vidi F. N. de N. infirmariæ Præfectum, deferentem d. infirmo, cibos, & medicinas.

Interr. An ſciat d. F. Meuium in ſua infirmitate aliquando euomiſſe, poſt ſumptum cibum, vel medicinam?

Reſp. Neſcio.

Interr. An ſciat, d. F. Meuium conqueſtum fuiſſe, in d. ſua infirmitate, de aliqua moleſtia, vel cruciatu?

Reſp. Vna vice, dum eum viſitabam, & erat ſolus, de magna cruciatione circà cor, & in orificio ſtomachi, conquerebatur.

Interr. An ſciat cauſam mortis d. F. Meuij?

Reſp. Credo, ex vehementia malignæ febris deceſſiſſe.

Interr. An velit aliud dicere?

Reſp. Nihil aliud.

Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Subſcribant teſtis, & Actuarius. Vtere eadem forma in examinandis alijs teſtibus, de facto ſimilitèr informatis.

53. *Non obſtante Regula illa; Probationes ſumendas non eſſe de domo Rei; Quam affert præſertim Boſſ. tit. de exami. Reorum, n. 9. & habetur in l. nimis graue, C. de teſtibus; quæ quidem Regula in ciuilibus vtique, non in criminalibus, locum ſibi vendicat, vt notat Ambroſin. de modo form. proceſſ. infor. lib. 1. cap. 5. n. 2. Sæpè Reorum domus perquiruntur, ad aliquid contrà Reos ipſos reperiendum, Clar. in §. furtum, verſ. quæro nunquid, in eius Praxi; hoc enim medio non rarò delinquentium, & delictorum habetur notitia, quæ fortè aliàs non haberetur, in qua perquiſitione, ea, quæ ad cauſam facere videntur adnotata, aſportari, ac deponi poſſunt. Vt autem talis perquiſitio ritè præſtetur, eius accipe formam.* Perquiri poteſt domus Rei.

54. Cum de mandato R. P. N. de N. Prouincialis N. Abbatis fuiſſet F. N. de N. Conuerſus N. carceri mancipatus; Idem P. Prouincialis vna mecū Actuario, & teſtibus infraſcriptis, acceſſit ad cubiculum d. F. N. ſitum in hoc Monaſterio N. contiguum Bibliothecæ, quod reperit clauſum, & iuſſit per vim aperiri, quo aperto in eum intrauit, & ego cum eo, nec non prædicti teſtes, & cum res in eo repertas, perluſtraſſet, diligentèrq; perquiſiſſet, videns quandam capſam albam ibi exiſtentem clauſam, iuſſit eam per vim aperiri, &c. & in ea fuerunt repertæ duæ tunicæ albi coloris, & quædam alia indumenta; nec non vnus culter in ſummitate acutus, totus ferreus, longitudinis duorum palmorum circitèr; Item vna crumena ex ſerico rubeo, cum octo nummis aureis, vulgo dictis, Zecchini, & 25. nummis argenteis, ſeu Paulis, Prædictus verò culter, & pecunia, conſignati mihi fuerunt, de mandato, &c. Omni, &c. In quorum, &c. Act. N. die, &c. Forma huius perquiſitionis.

Hic ſubſcribant P. Prouincialis, teſtes, & Actuarius.

55. *Si Reus inchoato proceſſu ex Monaſterio, vel ex carceribus aufugerit; In actis ſcribatur locus, tempus, modus, atque aliæ fugæ circumſtantiæ; Et ſuppoſito, quod in*

actis

Quid agendum cum Reo fugiente dum proceſſus fabricatur.

actis ſint ſufficientia inditia ad tranſmittendam ei inquiſitionem, ſeu monitorium, ad tradita ſup. Par. 1. q. 78. n. 2. monitorium tranſmitti poterit, vt ſequitur.

Monitorium ad comparendum contrà Reum contumacem.

56. Nos P. N. de N. Prouincialis N. Abbas Tibi P. N. de N. Baccalaureo N. tenore præſentium, præcipimus, quatenus intra tres dies, ab huius executione computandos, cuius primus dies pro primo, ſecundus pro ſecundo, tertius pro tertio, & peremptorio termino tibi aſſignatur, ſub pœna confeſſorum delictorum, de quibus imputaris, & priuationis omnium officiorum Ordinis, coram nobis comparere debeas, ad te exculpandum, & defendendum ab infraſcriptis criminibus tibi imputatis; Nempè, &c. (Hic inſeratur tota facti criminoſi ſeries, cum ſuis circumſtantijs, locis, temporibus, & alijs accidentibus alicuius momenti.) Et his patratis in pœnas Iuris incurriſti; deinde in fugam te dediſti. Volumus autem, præſens monitorium noſtrum tibi perſonalitèr præſentari, ſi tua perſona haberi commodè poterit, ſin autem ad portam tui ſoliti cubiculi, & ad valuas Refectorij huius Monaſterij copias illius affigi. Taleq; monitorium ſic executum, ita coarctare, & afficere, ac ſi perſonalitèr præſentatum foret. Certificantes te, quòd ſi in prædicto termino, non comparueris; Nos ſeruatis quatuor terminis iuxtà ſtylum in ſimilibus ſeruari ſolitis, ad declarationem incurſus pœnarum Iuris, illarumq; executionem contrà te procedemus, non obſtantibus quibuſcumque. In quorum, &c. Dat. in Monaſterio N. Die 7. Iunij 1649.

Subſcribant hic P. Prouincialis, & Actuarius.

Monitori executio, & relatio.

57. *Hoc Monitorium Actuarius exequatur, & à tergo ſcribat.* Affixum fuit prædictis in locis die 8. Iunij 1649. *Deinde referat in actis, vt hic ſequitur.*

Per me Actuarium infraſcriptum de mandato, &c. d. monitorium affixum fuit in ſupradictis, locis, cum Reum inuenire, poſt perquiſitionem, non potuiſſem; Die 8. Iunij 1649.

Ego P. Fidelis de N. Sacerdos N. Actuarius.

Lapſo autem termino debito, omiſsis alijs citationibus, quæ in ſæcularibus iudicijs ſolent fieri, deuenietur ad ſententiãm declaratoriam incurſionis legitimarum pœnarum forma infra adnotanda n. 141. & 142.

Quando Iudex ſuſpectus ſit recuſandus.

58. *Quoniam aliquandò accidit, Reum ex legitimis cauſis Iudicem ſuſpectum habere: Eo caſu ſi ipſemet Reus ſuſpectum Iudicem recuſare velit, antequam in eo conſentiat, hoc præſtare debet, vt probatum eſt ſup. in 1. par. q. 6. n. 22. vſque ad n. 26. aliàs enim à Iudice ſuſpicio tolleretur, ibidem n. 25. & propterea, dum Reus antè Iudicem conſtituitur, ante quam iuret, & in eo conſentiat, ſuis interrogationibus reſpondendo, eumdem ſub ſequenti forma recuſare poterit.*

Forma recuſandi Iudicē ſuſpectũ.

59. Die 20. Octobris 1649. In Monaſterio N. Coram R. P. Petro de N. Prouinciali N. Abbate, Vocatus, & cõſtitutus P. Auerſus de N. Sacerdos N. ætatis ſuæ annorum 30. Religionis verò 10. & declarato ei ſtatu ſuæ cauſæ, præmiſſaq; monitione, &c. nec non delato ei iuramento de veritate dicenda; Noluit iurare; Recuſando R. P. vt Iudicem ſibi ſuſpectum, cedula præſentata infraſcripta recuſationis.

Conſtitutus perſonalitèr coram R. P. Petro de N. Prouinciali N. P. Auerſus

ſus de N. Sacerdos N. proteſtauit, ſe non conſentire in eius iuriſdictione, cũ ſibi valdè ſuſpectus ſit, & ex grauiſſimis cauſis, ſibi capitalis inimicus, quod ſe exhibet debito tempore probaturum.

60. *Dum non prædictæ, ſed aliæ eſſent ſuſpicionis cauſæ, iſtæ inducendæ eſſent in recuſatione; De quibus ſup. Par. 1. q. 6. n. 35. vſque in fin.*

61. Et cum periculoſum ſit coram Iudice ſuſpecto cauſam dicere, ideò d. P. Prouincialem ſibi valdè ſuſpectum, ex grauiſſimis cauſis capitalis inimicitiæ recuſauit, & recuſat, appellat, & prouocat ad Admodum R. P. noſtrum Generaſem. Abbatem Omni, &c. In quorum, &c. Dat. N. die 20. Octobris 1649.

Hìc ſubſcribant P. Auerſus, & Actuarius.

62. In nomine, &c. *vt ſup. Prax. 1. n. 33. Sed ſupponatur hìc delictum contra Reum conſtare in actis per dictum Adimuli vulnerati, nolentis, niſi mutilatè deponere, vt ſup. Par. 1. n. 9. & 10. Et vlterius per depoſitionem duorum teſtium oculatorum, & auriculatorum, vt ibidem n. 20. vſque ad n. 27.* Conſtitutum 1. Rei negantis, cũ monitionibus.

63. Interr. Vbi ſit ex familia, & ex quo tempore?

Reſp. In hoc Monaſterio, à duobus menſibus circitèr.

Interr. An in d. tempore in hoc Monaſterio acciderit, vel attentatum fuerit furtum aliquod?

Reſp. Nihil ſcio.

Interr. An nouerit Adimulum de Occultis de Monte Caluo?

Reſp. Non noui talem hominem.

Interr. An ſciat, aliquem vulneratum reperiri in Foreſtaria huius Monaſterij.

Reſp. Nihil ſcio.

Interr. An noſcat P. Verum de N. Baccalaureum huius Monaſterij.

Reſp. Ita Pater.

Eòdem modo interrogetur de P. Conteſtadio, & ſupponatur idem reſpondiſſe.

Interr. In quo conceptu d. Pater habeatur, & ipſemet illum habeat?

Reſp. Ego eum habeo pro tali, qualis eſt; & quid de eo alij ſentiant ego neſcio; Illi alij interrogentur.

64. Interr. An in culina huius Monaſterij ſit, vel fuerit aliquis culter ferreus ſine cuſpide?

Reſp. Nunquam hoc obſeruaui.

Tunc R. P. iuſſit, vt exhiberetur culter, de quo ſupra in actis, prout ſtatim fuit exhibitus, & oſtenſus d. F. Seuero.

Interr. An viderit vnquam talem cultrum?

Reſp. Nunquam alias talem cultrum vidi.

Monitus grauitèr, vt caueat à mendacijs, cum in actis habeamus, plenè probatum, ipſum benè conſcium eſſe attentati furti gemmarum in Sacriſtia huius Monaſterij, & contra furantem d. Adimulum ſe oppoſuiſſe.

Reſp. Nihil ſcio de tali furto, neque de Adimulo.

Iterum grauiùs monitus, vt non perſiſtat in negatiua prædicta, caueatquè à periurijs; Cum non modò in actis habeamus plenè probatũ, prædictorum ipſum

ipſum eſſe benè conſcium; verum etiam, ipſum ſupradictum cultrum in culina accepiſſe, & cum eo in manu perrexiſſe erga huius Monaſterij ſacriſtiam.

Reſp. Omnia prorſus falſa ſunt.

Monitus iterùm, atque iterùm admodum grauius, vt à periurijs cum graui Dei offenſa, & animæ ſuæ, abſtineat, cum prædicta omnia in actis conſtent, in quibus per duos conteſtes apparet etiam, ipſum d. cultro d. Adimulum grauitèr vulneraſſe.

Reſp. Tremula voce. Hoc eſt falſiſſimum.

Videns R. P. Reum pertinacitèr veritatem negantem, dimiſit examen. Animo, &c.

Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Hic ſubſcribant Reus, & Actuarius.

65. Præfatus, &c. *vt ſup. in Praxi* 1. *n.* 37. *&* 38. *vbi inuenies decretum carcerationis, carcerationem ipſam, & relationem factam de hoc ab Actuario. Deuenitur hic ad conſtitutum ſecundum.*

Conſtitutū 2. negantis. 66. Die 12. Iunij 1649. in eòdem loco, & coràm eòdem R. P. Nec non eòdem P. Aſſiſtente. Conſtitutus, & vocatus iterum F. Seuerus de N. Conuerſus N. Reus, extra carceres, delatoq; ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tactis ſacris ſcripturis, ad opportunas interrogationes, reſpondit, vt infra.

67. Interr. An melius ſit diſpoſitus ad veritatem fatendam de his, de quibus heri examinatus fuit?

Reſp. Ego diſpoſitus ſum ad veritatem fatendam, iuxtà quod heri depoſui.

Dictum eſt ei, vt tandem velit veritatem fateri, ſe Adimulum cognoſcere. & ſcire eum vulneratum fuiſſe, & quis eundem vulnerauit, cum de his conſtet in actis plenè?

Reſp. Ego omninò nihil de his ſcio.

Monitus grauitèr, vt caueat á periurijs, cum ſit in actis plenè conuictus per conteſtes, ipſum ſcire prædicta, immò ipſummet fuiſſe delinquentem, & vulnerantem.

Reſp. Omnia falſiſſima ſunt.

Epilogus. 68. Dictum eſt ei; nimium eum pertinacem eſſe, dum negat ea, de quibus in proceſſu conuictus eſt per plures teſtes conteſtes; Ex quibus vnus deponit. *Hic ſpecificabis ea, quæ teſtis deponit.* Alter verò teſtis deponit.. *Hic iterum ſpecificabis. Et idem præſtandum erit circà depoſitiones aliorum teſtium, quandò alij eſſent, circa famam, & confeſſa ab ipſo Reo, &c.*

Reſp. Ego dico me innocentem eſſe, quicquid dicant alij, &c.

Legantur hic in facie Rei teſtium depoſitiones, ſic.

Legūtur Reo teſtium depoſitiones. 69. Tunc R. P. ad Reum arguendum, in facie ipſius, teſtium depoſitiones legi iuſſit contrà ipſum examinatorum, ſinè tamen eorum nominibus, & talitèr, vt quantum fieri poſſet non dignoſceretur, quiſnam in ſingulis atteſtationibus eſſet deponens, prout, &c. Et prius lecta fuit ei, ſed non in totum, depoſitio primi teſtis N. de N. vt ſup. ab illis verbis. Paucis ab hinc diebus, &c.

Digitized by Google

&c. Vſque ad illa. F. Seuerum eum vulneraſſe. Qua depoſitione Reo perlecta intelligibili voce, & diſtinctè. Dictum eſt ei, quid ipſe dicat huic claræ depoſitioni?

Reſp. Ego dico totam eam falſam eſſe.

Tunc de mandato, &c. Perlecta fuit in facie Rei, teſtis ſecundi *N*. de *N*. depoſitio, vt ſup. ab illis verbis. Ego quamuis, &c. vſque ad illa; Nihil aliud. Et dictum eſt ei; Vt videns in proceſſu ſe plenè conuictum, veritatem, vt tenetur, fateri non vlterius renuat, nec periuria multiplicet.

Reſp. Innocens ego ſum, & contra me deponentes periuri ſunt calumniatores. Tunc R. P. examen dimiſit; Animo, &c. Ipſumq; conſtitutum in locum ſuum reponi mandauit. Sed antè relectum examen confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Hic ſubſcribant Prouincialis, Reus, & Actuarius.

70. Eadem die, & loco, & coram eòdem. Conſtitutus F. Diſcolus de N. Conuerſus N. Reus, & delato, ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tactis ſacris ſcripturis ad opportunas interrogationes, reſpōdit, vt infra

Confrontatio teſtis, vt Reum recognoſcat.

71. Interr. An melius ſit diſpoſitus ad veritatem fatendam de his, de quibus iam fuit interrogatus?

Reſp. Ego paratus ſum ad confirmandam veritatem, in alijs examinibus, à me aſſertam.

72. Dictum eſt ei. Alitèr in proceſſu conſtare, quàm ipſe depoſuit; Et quid dicet, ſi teſtes fide digni, teſtificabuntur in eius facie ſuum delictum, & eum delinquentem recognoſcent?

Reſp. Innocens ego ſum, & quiſquis contrarium afferet, falſum dicet.

73. Ad ipſum Reum de mendacio conuincendum, ipſumq; diſponendum ad veritatem fatendam, & ad omnem alium bonum finem, & effectum, R. P. N. mandauit, prout præſenti decreto mandat, adduci tres alios, habitu, facie, ſtatura, & ætate ipſi Reo ſimiles, nempè F. N. de *N*. F. *N*. de N. & F. N. de N. Conuerſos Religionis *N*. & propè ipſum Reum collocari, prout, &c. Deindè mandauit in facie ipſius Rei, & omnium prædictorum, accerſiri P. N. de N. Baccalaureum N. & eo accerſito, delatoq; ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tacto pectore, &c.

Interr. An inter iſtos quatuor, hìc in ordine poſitos, ſit ille, de quo, in eius examine mentionem fecit?

Reſp. Inter iſtos eſt ille, de quo ego heri depoſui.

Dictum eſt ei, vt dextera ſua manu eum tangat, de quo ipſe depoſuit; Mouens ſe tunc teſtis de loco, ad locum, manu dextera d. Reum tetigit, dicens; Iſte eſt ille F. Diſcolus, qui, vt depoſui furatus fuit oſtenſorium argenteum in Sacriſtia huius Monaſterij, me vidente.

Illicò Reſp. Reus; Ego non vocor F. Diſcolus, ſed F. Negans; Et neſcio, quid dicat iſte mendax.

74. Tunc R. P. N. mandauit, ad claram amborum intelligentiam, ipſius teſtis examen legi, alias factum die *N*. huius menſis, quo lecto, & per ambos,

vt aſſeruerunt, benè audito, & intellecto.

Interr. Teſtis, An, quæ modò lecta fuit, eius ſit depoſitio,& in ea depoſita vera ſint?

Reſp. Ita Pater; Et omnia in ea contenta, vt veriſſima in facie F. Diſcoli confirmo.

Conuerſus R. P. N. ad Reum; Interr. Quid reſpondeat ad ea, quæ iſte teſtificatur?

Reſp. Ego non ſum F. Diſcolus, & teſtis mendax eſt.

Replicauit d. teſtis. Et ego dico, veritatem depoſuiſſe.

Cumq; vterque perſiſteret in ſuo dicto, d. R. P. teſtem dimiſit. Deindè examen continuando, Reo dixit. Nonne vides miſer, quod veritatem negas, quam teſtis in faciem tuam confirmauit?

Reſp. Non veritatem, ſed mendacium firmauit.

75. Viſa Rei obſtinatione, R. P. N. dimiſit examen; Animo, &c.

Et relectum confirmauit, & manu propria ſubſcripſit; Et ad ſuum reductus fuit locum.

Ponantur hic ſolitæ ſubſcriptiones. Deinde confrontentur, vt ſup. proximè, alij teſtes, &c.

76. Eadem, &c. *vt hic ſup. n. 70. & 71. mutatis mutandis.*

Confrontatio in tortura ſociorum criminis cum Reo

Interr. Quid dicet ſi ſocius criminis in eius facie cõmune delictum aſſeret?

Reſp. Ego dicam ipſum eſſe delinquentem, ſed me innocentem; At non credo aliquem me imputaturum.

Tunc R. P. N. ad diſponendum Reum ad veritatem fatendam, & ad omnem alium bonum finem, &c. Mandauit, ad faciem ipſius F. Diſcoli Rei adduci F. Complicem de N. Conuerſum N. Quo adducto, & delato huic iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tactis ſacris ſcripturis, factaq; mutua nominum, & perſonarum recognitione, ad opportunas interrogationes; Idem F. Complex reſpondit.

Interr. An ea, quæ ipſe depoſuit in eius examine die N. huius menſis ſint vera, & an ea, velit modo ratificare in facie F. Diſcoli hic præſentis?

Reſp. Ita Pater, vera ſunt, & omnia ea ratifico.

77. Tunc, &c. *vt hic ſup. n. 74. mutatis mutandis.*

78. R. P. N. ad tollendam, quantùm fas eſt omnem inhabilitatem, quæ circa perſonam, & dicta ipſius F. Complicis conſiderari poſſet, cùm ſe faciat criminis ſocium, & ad omnem alium bonum finem, mandauit d. F. Complicem in conſpectu d. Rei, in caput ipſius, & aliorum nominatorum, duci ad locum torturæ, ibique ſpoliari, ligari, & funi applicari, prout &c. Et antequam in altum eleuaretur, fuit per R. P. N. benignè monitus, ad ſimplicem veritatem fatendam, quæ ſola ab ipſo requiritur.

Reſp. Veritatem depoſui, quam modo confirmo.

79. Ad effectum prædictum tantùm, & non alias, &c. R. P. N. mandauit, ipſum F. Complicem in altum eleuari, præſente d. F. Diſcolo, vidente, & omnia prout aſſeruit intelligente; Qui ſic eleuatus, dixit; Heù mihi, quare me torquetis, ego veritatem iam dixi.

Interr.

Interr. An ea, quæ depoſuit contra F. Diſcolum, hic præſentem, & alios, ſint vera, & velit ea confirmare?

Reſp. Quicquid in meo examine depoſui contrà F. Diſcolum, hic præſentem, & contra alios, veriſſima ſunt, & ea confirmo. Hei mihi, deponite me ab iſto tormento.

80. Tunc R. P. *N.* mandauit legi per me Actuarium, ad claram amborum intelligentiam, ipſius torti depoſitionem, de qua ſup. ſub die *N.* huius menſis, & per ambos benè auditam, & intellectam, vt aſſeruerunt.

Interr. Idem tortus. An, id quod ei modò lectum fuit, eius ſit depoſitio, an ſit verum, velitq; id coram F. Diſcolo ratificare?

Reſp. Quicquid mihi modò lectum fuit verum eſt, & eſt meum examen, illudq; pro veritate, in facie F. Diſcoli ratifico.

Statim F. Diſcolus præſens, ait; Iſte magnus eſt mendax; Et me calumniando animam ſuam damnat.

Cui tortus replicauit; ex hoc non timeo damnationem animæ meæ; cum veritatem dicam.

81. Videns R. P. N. quod vterque perſiſteret in ſuo dicto, mandauit tortum de tormento deponi, ſolui, brachia, reaptari, reueſtiri, & ad ſuum locum reponi, cum ſtetiſſet eleuatus per ſpatium circiter vigeſimæ partis vnius horæ, prout, &c.

Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Subſcribant Prouincialis, Tortus, Reus, & Actuarius.

82. Die, & loco eòdem, & coram R. P. Petro de *N.* Prouinciali *N.* Abbate Comparuit perſonaliter F. Pardus de *N.* Conuerſus *N.* Reus prætenſus in cauſa, & cauſis, de quibus ſup. Aſſerens ſe detentum fuiſſe, & eſſe tali impedimento, ne talia fecerit, & faciat, Nec poſſe torturæ funis ſubijci (*ſpecificetur hic impedimentum, &c.*) Ideò d. R. P. elegit, & deputauit peritum ſpectatorem huius facti F. N. de *N.* Conuerſum N. infirmariæ Præfectum, vt cum ſocijs ſibi benè viſis videat; An res ita ſe habeat, ſicut aſſerta fuit, & deinde omnia referat ad d. R. P. vt ad vlteriora procedere valeat. Omni, &c. Forma recognoſcẽdi in Reo, vel in teſte impedimentũ.

Subſcribant hic Prouincialis, & Actuarius.

83. Supradictus F. *N.* de *N.* eàdem die, vna mecum, ad Carcerem ſe contulit, vbi inuenit d. F. Pardum, & de mandato &c. præſentibus infraſcriptis teſtibus, vidit, & audiuit, &c. *Hic ſpecificetur.* Deinde coram d. R. P. eòdem die, & loco comparuit, & delato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit tactis ſacris ſcripturis, retulit, vt infra.

Interr. An perfecerit, vt Peritus ea, quæ in mandatis habuit?

Reſp. Ita Pater, Comitibus P. *N.* de *N.* & P. *N.* de *N.*

Dictum eſt ei, vt referat, quæ in propoſito, vidit, & audiuit.

Reſp. Fui ad carcerem, vbi inueni F. Pardum de *N.* & vidi, &c.

Hic ſpecificentur ſingula. Deinde ſubſcribant Peritus, duo teſtes, & Actuarius.

84. Quoniam F. Videns de N. Conuerſus N. depoſuit contrà quemdam Religioſum eiuſdem Ordinis, quem de viſu tantùm, cognoſcere dixit; Ideò

ad

Forma recognoſcẽdi Reum, qui à teſte ex viſu tãtum cognoſcitur.

ad hoc, vt melius conſtet, an F. N. de delicto prætenſo ab alio teſte imputatus, ſit ille, contrà quem depoſuit d. F. Videns, iuſſit R. P. N. &c. in medio quatuor aliorum Fratrum, habitu, & ſtatura, quo ad fieri potuit ſimilium, nempè, &c. (*Hic nominentur iſti quatuor Fratres*) præſentari d. F. N. in faciem d. F. Videntis, prout executum fuit; Et introductus ipſe F. Videns ad præſentiam prædictorum delatoq; ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tactis ſacris ſcripturis, ad opportunas interrogationes, reſp. vt infra.

Interr. An inter iſtos hic præſentes, ſit ille, de quo ipſe depoſuit in proceſſu furtum perpetraſſe? & videat, & ſingulos benè inſpiciat. Qui teſtis cum oculos in ſingulos adſtantes direxiſſet, & intuitus eos ſufficienter fuiſſet.

Reſp. Inter iſtos eſt ille, qui calicem, vt depoſui, furto ſubtraxit. Dictum eſt ei, vt manu d. delinquentem tangat, & deſignet.

Reſp. Et dixit, manu deſignando, & tangedo; Iſte, qui poſitus eſt hic in ſecundo loco, habitu nouo indutus, quiq; pileum ſatis pulchrum, & curioſum in manu gerit, eſt ille delinquens, de quo, iuxta ſinceram veritatem, ego in proceſſu depoſui, & iterum depono, furtum calicis in noſtra Sacriſtia perpetraſſe. *Si dictus deſignatus, aliqua verba proferret, vel ſigna aliqua daret, ſeu etiam, ſileret*, hic adnotandum eſſet. Et cum ille indicatus a F. Vidente eſſet N. de N. prætenſus Reus, de quo in proceſſu, alij prædicti introducti quatuor licentiati fuerunt, Reuſq; detentus, &c. Omn., &c. In quorum, &c.

Subſcribant hic Prouincialis, Teſtis, & dum aliquid dixerit, etiam Reus, & tandem Actuarius.

Obſeruãda in recognitione, de q. a infra proximè.

85. *Dum recognitio Rei facienda eſſet ipſo negante, ſe eſſe illum, de quo in ſententia condemnatoria, vel contrà quem teſtes depoſuiſſent, quod contingere, tunc præſertim poſſet, intèr Regulares, dum aliquis Apoſtata, in aliena Prouincia caperetur. In hoc, & ſimilibus caſibus, ponatur idem Reus inter tres, vel quatuor alios ætate, ſtatura, & aſpectu, quantum fieri poteſt, ſimiles, vt omnis occaſio falſum fabricandi euitetur, vt docet Chartar & poſt ipſum Ambroſin de modo forman. proceſſ. inform. lib. 6. c. 2. n. 3. & vt ſequitur Reus prius, poſtea teſtes, qui eum recognoſcere poterunt, interrogabuntur.*

Recognoſcitur Reus negãs ſe illum eſſe, qui eſt.

86. Interr. Reus prætenſus. Quomodo vocetur? Et quæ eius ſit profeſſio?

Reſp. Vocor. P. Negans de N. & ſum Eremita.

Tunc R. P. N. de N. Prouincialis N. Abbas ad faciendam perſonam conſtituti recognoſci, mandauit ad locum examinis adduci tres Fratres, qui magis ſimiles, ætate, ſtatura, & aſpectu reperiri potuerunt in hoc Monaſterio N. (*Hic explicentur nomina horum trium Fratrum.*) Qui ſimul ducti, mandauit R. P. vt ordinatè collocarentur, & inter eos d. prætenſus Reus conſtitutus in ſecundo loco; Succeſſiuè autem mandauit, vt, in facie prædictorum, conduceretur P. N. teſtis, qui conductus, delatoq; ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tactis ſacris ſcripturis, ad opportunas interrogationes, reſpondit, vt infra.

Interr. An cognoſcat has quatuor perſonas, hic præſentes? Et oſtenſi fuerunt ei d. Conſtitutus, & prædicti tres Fratres.

Reſp. Benè cognoſco quatuor iſtos Fratres. Di-

Digitized by Google

Dictum eſt ei; ſi ſciat, vt ſingulos proprio nomine, patria, & profeſſione appellet.

Reſp. Hic primus vocatur F. N. de N. Hunc ſecundum, qui defert Eremitalem habitum, ſatis benè noſco, eſſe F. Diſcolum de N. noſtræ Religionis Conuerſum; Tertius hic F. eſt N. de N. & quartus hic, eſt F. N. de N. noſtri Conuerſi.

Interr. Quomodo ſciat hunc ſecundum, qui ex habitu videtur Eremita eſſe F. Diſcolum de N. noſtrum Conuerſum?

Reſp. Scio, quia anno elapſo, per duos circitèr menſes, commoratus fui in noſtro Monaſterio N. & eòdem tēpore, iſte F. Diſcolus, ibi erat ex familia, & erat coquus.

Dictum eſt ei, vt manu tangat eum, qui, ex iſtis quatuor, eſt F. Diſcolus.

Tunc teſtis dextera tetigit d. F. Conſtitutum, Reum prætenſum, qui in ordine ſecundus erat, & ait. Iſte, qui in ordine eſt ſecundus, eſt F. Diſcolus, de quo ſuprà depoſui.

At d. ſecundus Conſtitutus, tunc reſpondit; R. P. neſcio, quid dicat iſte Frater, dum aſſerit ſe me cognoſcere; Ego eum non cognoſco; numquam fui in veſtro Monaſterio N. Credo, quod ſomniet, dum ait me fuiſſe ex veſtra Religione, & quod fuerim coquus; Nec ego vocor F. Diſcolus, ſed F. Negans.

Interr. d. N. teſtis. Quid reſpondeat ad verba hominis iſtius, quem ipſe tetigit?

Reſp. Ego aſſeuero ipſum, F. Diſcolum vocari, & ab omnibus ita vocabatur in d. Monaſterio; eumq; optimè recognoſco.

Cum autem, tam teſtis, quàm prætenſus Reus, in eorum perſiſterent dictis; R. P. d. teſtem dimiſit.

87. *Idem fiat cum alijs teſtibus; Quibus conteſtantibus; licentiatis teſtibus, interrogetur, vt ſequitur, Reus perſiſtens in negatione.*

88. Interr. Quomodo audeat negare, ſe eſſe F. Diſcolum de N. cum ſit recognitus, & conuictus a pluribus teſtibus, ſe illum eſſe?

Reſp. Ego, non F. Diſcolus, ſed F. Negans, vocor, ſum Eremita, non autem de veſtra Religione.

Monitus, vt deſiſtat multiplicare periuria, quia, etſi in negatiua perſiſtat, vt conuictus, ſententia condemnatoria contrà eum exequi poterit.

Reſp. Ego F. Diſcolus certè non ſum; Nec debeo condemnari cum innocens ſim; Et demoſtrabo in meis defenſionibus, quas peto.

Tunc R. P. N. &c.

89. *Animaduerte, quod quamuis prædictus Reus Conſtitutus in ſua perſiſteret negatione; nihilominus, ſi per teſtes ſufficientèr conuictus erit, quod ſit ille F. Diſcolus, condemnatus in ſententia, hac aſque alia confeſſione, executioni demandari poterit. Farin. q. 11. n. 25. & Ambroſin. vbi ſup. lib. 6. cap. 2. n. 5. Si verò conuinci non poterit, ipſum eſſe illum, de quo in ſententia condemnatoria, puta, quia haberi non poſſunt conteſtes, qui illum recognoſcant, ſi aderit probatio ſufficiens, vel inditia æquipollentia ad torturam, poterit ſuper identitate perſonæ, & illius recognitione tor-* Quid ſi d. Reus in negatione perſiſtat?

Digitized by Google

torqueri, Chartar. quem ſequitur Ambroſin. vbi ſup. n. 7. Quo caſu talis Reus interrogandus eſſet, non modò de nomine, patria, profeſſione, &c. Verum etiam de tempore diſceſſus à ſua patria; vbi interim commoratus fuerit; qua de cauſa diſceſſerit; & de alijs pro opportunitate, prout natura cauſæ, inditiorum, & ipſius condemnati reſponſiones, occaſionem præbebunt, Chartar. & Ambroſin. vbi ſup. n. 8. Quod ſi Reus tortus fateatur, ſe eſſe illum Fratrem Diſcolum, de quo in ſententia condemnatoria, quamuis dicat, ſe delictum non commiſiſſe, ad eiuſdem ſententiæ executionem deueniri poterit, Chartar. & Ambroſin. vbi ſupra n. 10. Si verò in negatiua perſiſteret, relaxandus, & liberandus eſſet, Farin. q. 11. n. 25. verſ. amplia rurſus, in fin.

De leui tortura teſtiū, & quot ſint examinandi.

90. *Teſtes non ſunt adeò grauitèr torquendi, ac ſi Rei principales eſſent, ſed leuius, arbitrio Iudicis; Qui arbitrabitur, quandò plures, vel pauciores, aliqui, ſeu omnes, iuxtà perſonarum, delictorumque qualitates, torquendi erunt, Clar. quem ſequitur Ambroſin. de modo form. proceſſ. inform. lib. 1. c. 4. n. 17. & 18.*

Forma interrogandi, & cogendi teſtem, renuentem reſpōdere, ſubſcribere, &c.

91. Interr. An arma aliqua vnquam viderit in huius Monaſterij Sacriſtia?

Reſp. Quod ſciebam, dixi, nihil vltra dicam.

Dictum eſt ei; vt ad interrogata reſpondeat. At noluit reſpondere.

Dictum eſt ei, vt ſuo examini ſe ſubſcribat. Reſp. Nolo.

Cumque prius benignè, deindè grauitèr fuiſſet monitus, & increpatus à R. P. N. de ſua renitentia, vt ad interrogata reſpondeat, & deindè depoſitis ſubſcribat. Permanſit in ſua pertinacia, riſuque, & verbis impertinentibus Iudicem contemnere cæpit.

Tunc R. P. N. teſtem iterum, atque iterum corripuit, & monuit, vt reſponderet, & ſubſcriberet. Videns verò, quòd in ſua pertinacia contumacitèr perſiſteret; Decreuit, prout præſenti decreto decernit, vt idem P. N. de N. teſtis, maneret in ſuo cubiculo, nec indè exiret, ibique in pane, & aqua ieiunaret, quoadusque mandatis pareat. (*Si opus fuerit, & rei grauitas poſtulet, compellatur teſtis per grauiorem torturam, ſeu per excommunicationis comminationem.*) Dat Die N. &c. in Monaſterio, N.

Subſcribant Iudex, & Actuarius.

Reſipiſcens interrogatur.

Si teſtis poſtea reſipiſcat, eius depoſitio, vt ſequitur in actis notetur. Die N. &c. vbi ſuprà. Licentia obtenta de ſuo cubiculo exeundi, comparuit d. teſtis coram R. P. N. veniamq; de inobedientia petijt.

Interr. Autem ſtatim fuit. An in huius Monaſterij Sacriſtia vnquam arma viderit aliqua?

Reſp. Vidi, ſunt iam decem dies, intra ſcrinium, ſeu credentiam d. Sacriſtiæ, vbi pluuiale, & tunicellæ ſeruari ſolent, duo archibuſeta, vulgo dette mazagatte, &c.

Fiant pro opportunitate alia interrogatoria; ſubſcribatur, &c.

Tortura teſtis inhabilis.

92. Tunc R. P. Prouincialis Abbas. Viſis, &c. Stante qualitate F. N. de N. teſtis, & conſiderata eius inhabilitatis nota (*explicetur ſpecies inhabilitatis*) qua affectus eſt, ad tollendam maculam, ac ad omnem meliorem finem, & effectum; Mandauit, prout præſenti decreto mandat, eumdem F. Diſcolum per integrum diem in ſuo cubiculo recludi, & vt cum nemine loquatur, ibiq;

in

in ſolo pane, & aqua ieiunet (*Vel pro opportunitate, & grauitate facti, dicatur.*) *Duci ad locum torturæ, &c. iuxta formam, de qua infra hîc n. 98. cum ſequenti.*

Actum in Monaſterio N. die N. Menſis N. Anni N.

Subſcribant Iudex, Teſtis, & Actuarius.

93. Tunc R. P. Prouincialis Abbas; Viſis, &c. Ac perpenſa variatione, & inconſtantia F. *N.* de N. teſtis, qui in priore examine facto, die *N.* &c. aſſertiuè depoſuit, ſe vidiſſe F. N. de *N.* gladio vulneraſſe P. *N.* de *N.* In præſenti verò, idem deponat ſub dubitatione, & vulneraſſe baculo, non inducendo huius variationis ſufficientem, aut veriſimilem cauſam; Ad tollendam maculam periurij, & variationis, ſi quæ ineſt, nec non ad ſciendum, in quo dicto teſtis perſiſtat, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum; Citra tamen præiudicium quorumcumq; iurium Fiſco, ex dicta priore eius depoſitione acquiſitorum, quibus, per præſentem torturam, nullo modo præiudicare intendit, & non aliàs, alitèr, &c. de quo expreſsè proteſtatur; Mandauit, prout præſenti decreto mandat, ipſum teſtem in carcerem formalem trudi, manicis ferreis conſtringi, & in compedibus poni, nec cum aliquo loqui, ibiq; ſolo pane, & aqua veſci, donec puram facti veritatem teſtetur, &c. *Vel alitèr in decreto dicatur pro qualitate facti, & perſonæ. Et ſubſcribant Prouincialis, Teſtis, & Actuarius.* Tortura teſtis varij.

94. Præfatus R. P. Prouincialis Abbas; Viſis, &c. examinibus P. *N.* de *N.* & P. *N.* de *N.* teſtium deponentium, F. Videntem de *N.* noſtrum Conuerſum in teſtem vocatum, fuiſſe præſentem, & ſcire perpetrati criminis ſeriem, pluribuſq; monitionibus ipſi F. Videnti præmiſſis, vt veritatem fateatur, veriſimilèq; ſit ipſum vidiſſe, quomodò factum ſe habuerit, & quis delinquens fuerit, quamuis hæc ipſe neget expreſsè; Conſideratiſq; alijs inditijs, ex proceſſu reſultantibus, & contra eum facientibus, &c. Idem R. P. ad habendam à F. Vidente plenam, & integram veritatem, & ad omnem alium meliorem finem, & effectum. Mandauit, &c. *vt hîc ſup. n. 92. vel 93. Vel pro varietate contingentium; Dices, e. g.* Conſiderato, quod examinatus eſt vicinus; *vel*, ſolitus locum frequentare, in quo cadauer repertum fuit, & propterea, quod informatus eſse poteſt; mala etiam fama, & opinione eius concurrente. *Seu*; Conſideratis verbis per ipſum extraiudicialitèr prolatis, de quibus in Actis, ex quibus apparet, ipſum eſse informatum. *Varientur verba decreti, pro varietate facti, &c.* Tortura teſtis negantis id, de quo veriſimiliter eſt informatus.

95. Int. & monitus, vt factæ interrogationi reſpondeat. Noluit reſpõdere. Interrogatus Re. ſpondere nolens, cogitur præcepto, & tortura.

Interr. Quare reſpondere recuſet? Non modo cauſam non allegauit, non reſpondendi; Sed omnino ſiluit. Et ideò R. P. præcepit ei ſub præcepto formali ſanctæ Obedientiæ, & ſub pœna inobedientiæ, nec non confeſſi criminis, & etiam ſub comminatione torturæ, vt ad interrogata reſpondeat. Reſponſum nullum dedit.

Monitus, vt non ſit vlterius contumax, & obſtinatus, aliàs enim ad pœnas, & ad torturam deuenietur.

Nihil prorſus reſpondit.

Interr. Et iterum, atque iterum monitus, vt reſpondeat.

Nec verbum quidem reſpondit.

Viſa per R. P. *N.* obſtinatione, pertinacia, & inobedientia F. Diſcoli; reſeruando ſibi ius, decernendi, & pronunciandi, quandò voluerit, ipſum dictas pœnas incurriſſe, &c. Mandauit eundem, in carcerem detrudi, ibique manicis ferreis, & compedibus conſtringi, & tantum eidem, vt ſubminiſtraretur panis, & aqua, donec interrogatis reſpondeat; Declarans ad ſolam extorquendam reſponſionem, hanc ſe infligere torturam. Actum, &c. *Cum ſubſcriptionibus Iudicis, & Actuarij: Et hæc formula valebit contrà non reſpondere congruè volentem, affirmatiuè, vel negatiuè, ſed per verbum, non recordor, non ſcio, &c. dummodò conſtet de corpore delicti; Tempus autem, & modus huius torturæ, remittitur arbitrio Iudicis, Ambroſin. de modo form. proceſſ. inform. lib. 2. c. 7.*

Præuidenda ante torturam funis. *96. Diligentèr præuidenda, & prænotanda ſunt proximè ſequentia, antequam ad funis torturam deueniatur: Nempè, vt ad hanc præſertim funis torturam minimè, ſinè decreto de torquendo, deueniatur. Huiuſmodi autem decretum ita interponendum erit, vt ſtatim, quaſi vnico conteſtu poſt illud, niſi aliud obſtet, ad torturam deueniatur, Ambroſin. de modo form. proceſ. inform. lib. 3. cap. 1. n 26. Palamque interponi minimè debet, ne Reo appellandi detur materia, Clar. & Ambroſin. ibid. n. 27. Et propterea mandabit Iudex, Reum negantem, ad torturæ locum duci, ibiq; ſpoliari, ligari, & funi applicari, & ibidem factis Reo monitionibus de veritate fatenda, & ne patiatur in altum eleuari, ſi pertinax fuerit, in altum eleuari mandabit Clar. & Ambroſin. ibid.*

Appellatio Rei à tortura, an ſit admittẽda? *97. Et dato, quòd Reus appellaret, poſtquam tormentis applicatus fuerit, eius appellatio accipienda non erit: ſicut recipi deberet, ſi Iudex palam anteà pronunciaſſet, Reum eſſe torquendum, vel contrà eum ſufficientia extare inditia ad torturam; dum idem Reus, antequam tormentis applicaretur, appellationem interponeret, Clar. Chartar. & Ambroſin. ibid. n. 28. Item, antè illationem torturæ, vide omnino notata ſupra, q. 99. n. 5. Item antequam Iudex deueniat ad torturam funis, notet, & ſeruet, quod dictum eſt q. 100. n. 10.*

Forma inferendi torturam funis. 98. Die, &c. *vt hic ſup. n. 66. vſque ad n. 69. totum, vel partem, pro opportunitate.* Tunc R. P. N. viſa pertinacia, & obſtinatione F. N. de N. Viſis, & conſideratis diligentèr inditijs contrà ipſum exiſtentibus, eum duci ad locum torturæ, & ibi ipſum expoliari, ligari, & funi applicari, mandauit; Et hoc ſinè præiudicio quorumcumq; iurium Religioni, quomodocumq; acquiſitorum, & aliorum omnium, de quibus idem N. eſſet conuictus, vel confeſſus, ſuper quibus R. P. N. ipſum non intendit torquere, de quo proteſtatur, & huiuſmodi proteſtationem repetit nunc, prout ex tunc, in quolibèt actu, & non alias, &c. Ductus verò ad locum torturæ d. F. N. dum ſpoliaretur, & ligaretur, iterum à R. P. N. benignè monitus, & hortatus fuit, vt tandem veritatem manifeſtet, nec expectet in funem eleuari, prout eleuabitur, ſi in obſtinatione perſiſtet.

Reſp. Infligite mihi, quantam vultis funis torturam, & ego ſemper in depoſita à me veritate perſeuerabo.

99. Ani-

99. Animaduertens R. P. N. in pertinacia obſtinatum d. F. N. iam expoliatum, ligatum, & funi applicatum ſurſum eleuari mandauit; qui eleuatus, clamauit; Ieſus, Ieſus, quæ iniuſtitia, quæ crudelitas eſt iſta? Surſum eleuationis.

100. *Subnectam hic formulas pro diuerſis gradibus huius torturæ funis; circa quos animaduertat Iudex, vt nullo modo eos infligat, niſi ponderatis ijs, quæ dicta ſunt in p. par. hic ſup. q. 99. ne, in re tam graui, eum errare contingat.*

101. Monitus, ne patiatur in tormento detineri, ſed veritatem fateatur.

Reſp. Veritatem iam faſſus ſum, & eam confirmo.

102. Videns R. P. N. torturam F. N. paruipendere, & parum tormenta ſentire, eo quod corpore robuſtus ſit; Mandauit, ſinè ictibus, funem modicum quaſſari, & moueri; Quo præſtito. Quaſſationis funis.

Interr. An tandem mendacia dimittere velit, & veritatem fatendo de tormento deponi?

Reſp. Semper veritatem depoſui; nec alitèr vnquam dicam.

103. Tunc R. P. N. mandauit, vt F. N. darentur duo ictus funis; Quo facto, tortus exclamauit; O crudelitas, ò crudelitas iniqua, & poſtea, per aliquantulum ſpatium temporis, tacuit. Duorum ictuum funis.

104. Inde R. P. N. mandauit ad pedes F. N. ferreos compedes apponi (*ſeu lapidem alligari ponderis librarum N.*) Et hoc adimpleto exclamauit F. N. Hæc eſt crudelitas, quæ neque apud Turcas exerceretur; Et monitus, vt veritatem dicat. Reſp. Deponite me de tormento hoc, non poſſum vltrà ſuſtinere; & omnia manifeſtabo. Alligationis ponderum.

Dictum eſt ei, vt veritatem fateri incipiat, & poſtea deponetur.

Reſp. In hoc tormento nihil dicere poſſum; Deponite me, & omnia dicã.

105. Stante hac promiſſione, & ad prædictum tantum effectum, &c. Animo tamen, &c. Mandauit R. P. N. leuitèr ipſum F. N. de tortura deponi, & ſuper ſcamno ligneo accommodari; Quo executo. Depoſitionis ob promiſſionem fatendi.

Dictum eſt ei; Vt veritatem fateatur, promiſſumq; ſeruet.

Reſp. Veritatem iam faſſus fui; Nec poſſum alitèr dicere.

Dictum eſt ei; Vt promiſſum ſeruet in tortura factum, omnia dicendi, cum ſincera veritate, aliàs ſtatim in fune eleuabitur.

Reſp. Torqueat me P. V. quantum vult; Et ego alitèr non deponam, quam id quod pro veritate depoſui.

106. *Poſſet hic obijci, torturam eodem die repeti non poſſe, vt probatum eſt ſup. in p. par. q. 106. n. 22. & propterea non ritè in hac formula ſequenti inſinuari, vt non modò eòdem die, ſed etiàm eàdem hora, iterum, atque iterum Reus de tortura deponatur, & iterum, atque iterum in altum eleuetur, ita enim videtur, quod tortura repetatur pluries eòdem die, immò, & eàdem hora. Solutio erit, quod iſta non eſt repetitio torturæ, quæ prohibita eſt eòdem die, ſed continuatio eſt eiuſdem torturæ, quæ præſtari poteſt pluries, etiam eàdem hora, vt declaratur, & probatur in d. q. 106. n. 23. & 24.* Tortura eadẽ die non repetitur, ſed continuatur.

107. Idem R. P. mandauit F. N. in altum eleuari; Qui eleuatus, cæpit exclamare; Hei mihi, Ieſus Maria. Inde ſiluit paulum; Poſtea dixit. Deponi- Iterum eleuandi.

Digitized by Google

te me de hoc tormento; Ego neceſſitatem habeo, corpus leuandi.

Depoſitionis ad leuandũ corpus. 108. Et R. P. ad hunc effectum, mandauit F. N. leuitèr de tortura deponi, prout, &c. factaque fuit ei facultas corpus euacuandi; Mox verò ductus coram d. R. P. & monitus, vt veritatẽ fateatur. *Reſp. V*eritatem me depoſuiſſe, iam dixi; & iſtis violentijs patet, velle, à me falſitatem extorquere.

Iterum eleuandi. 109. Videns R. P. *N.* in obſtinatione F. *N.* permanere, iuſſit eum eleuari in funem, & eleuatus, nihil dixit; & pluries interrogatus, & monitus ad veritatem fatendam nihil prorſus reſpondit, quæ ego &c. Et cum ſtetiſſet in totũ in tortura F. *N.* eleuatus per ſpatium integræ vnius horæ, iuxta horologium pulueris; R. P. mandauit eum leuitèr deponi, ſolui, & brachia reaptari, indui, & in carcerem reponi; Animo, &c. Sed ante relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Subſcribant hic Iudex. Aſſiſtens, Tortus, & Actuarius.

110. *Si tortus, non ſimulatè, deficeret in tormento, ſtatim ab eo deponendus eſſet; Et Actuarius, modum deficiendi, aquæ aſperſionem, &c. deſcribet in proceſſu, vt hic ſequitur.*

Depoſitionis Rei deficientis. 111. Cum videretur Tortus in tortura deficere, R. P. *N.* leuitèr ipſum de tortura deponi, & ſuper ſede lignea accommodari mandauit; prout, &c. Vbi pluries interrogatus, commotus, & concuſsus; reſponſum non dedit, immò ſemimortui imaginem habebat. Vnde mandauit R. P. *N.* in eius faciem aquam frigidam proijci, tempora, & nares aceto madefieri, & cum ad animum non rediret, nares ipſius ſulphuræ (aut lino accenſo) ſuffumigari. Quibus peractis, ad ſe rediens F. N. fuit interrogatus, &c. Reſpondit, &c.

Signa deficiendi, & quid in dubio? 112. *Signa, ex quibus dignoſci poteſt, Tortum verè deficere, ſunt; ſi ex ore ſpumam emittat; ſi nimis pallidus fiat; ſi nimis ſudet; ſi verba pronunciare non poſſit, &c. Dum fuerit verum deliquium, ad vlteriorem torturam non procedatur. Sed ſi dubitetur de fictione; Medicus, vel alius expertus adhibeatur, qui pulſibus tactis, &c. Si fidem faciat, eum nullo morbo laborare, ad vlteriorem torturam deueniri poterit; hac forma.* Viſis, & auditis prædictis, mandauit R. P. *N.* iterum eleuari; *Qui eleuatus &c. vt hic ſup. n.* 107.

Præuidẽda ante torturæ repetitionem. 113. *Antequam Iudex ad torturæ repetitionem deueniat, præuidebit adnotata ſup. in par. 1. q. 106. n 14. vſque 27.*

Viſo rigoroſo examine habito heſterna die à F. N. &c. in tormentis, à R. P. N. & maturè conſiderato, decreuit eumdem iterum ad locum torturæ ducendum, rurſuſq; admonendum ad veritatem fatendam, alias iterum torturæ ſubijcietur, & præſenti decreto, ipſum in prædictum locum adduci, & torqueri mandauit. Dat. &c.

Decretũ torturam repetẽdi.

Hic ſubſcribant Iudex, & Actuarius. Interrogatoria erunt, vt in prima tortura, mutatis mutandis.

114. *Dum tortus in tortura faſſus fuit, poſtera die extrà locum torturæ coram Iudice ducatur, ad hoc vt ratificet hac forma.*

Forma ratifica. 115. Die, &c. *vt ſupra in hac praxi n.* 66.

116. Interr. An vltra id, quod in alijs ſuis examinibus depoſuit, & heri præ-

ſer-

ſertim in tortura, in qua delictum confeſſus fuit, velit aliquid aliud dicere ?

Reſp. Nihil aliud.

Interr. An totum id, quod in tortura funis heri faſſus fuit, ſit verum, vel falſum, & an illud confirmet ?

tionis extra torturam.

Reſp. Quod dixi, nimis verum eſt, & ideò totum confirmo.

Tunc R. P. N. mihi Actuario mandauit, vt clarè, & diſtinctè eius examen, de verbo ad verbum F. N. legerem, prout in proceſſu habetur; quo lecto, & ab eo, vt aſſeruit benè audito, & intellecto.

Interr. An ea, quæ nunc ei lecta fuerunt, in eius examine prædicto, ab eo depoſita fuerint, prout audiuit ?

Reſp. Quæ lecta mihi modò fuerunt, ſunt verè illa, quæ ego heri in tormento funis depoſui, confeſſuſq; fui.

Interr. An prædictis rebus velit aliquid addere, vel minuere; Seu eaſdem, vt veras, & ab eo confeſſas ratificare ?

Reſp. Nihil addere, vel minuere volo, ſed ea omnia, vt vera approbo, & ratifico.

Et relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Subſcribant Iudex, Aſſiſtens, Deponens, & Actuarius.

117. *Confeſſione principalis delicti à Reo facta; dum in caſibus à Iure permiſſis, tortura eidem Reo inferenda erit, pro habenda vlteriori veritate ſociorum criminis, & aliorum delictorum; Animaduertendum erit, quòd ſi Reus in tortura dicat, ſe delictum iam confeſſum non commiſiſſe, dum de ſocijs, &c. interrogatur, ne dictam reſponſionem Iudex ſcribere faciat, quaſi interrogatorio ſuo datam, ſed tanquam prolatam à Reo ex ſe ipſo, vt poſt Chartar. docet Ambroſin. de modo form. proceſ. inform. lib. 6. cap. 4. n. 11. forma autem talis erit.*

Reus cōfeſſus, ſi confeſſa neget, dū torquetur, quid agēdum?

118. Interr. An habuerit ſocios in delicto confeſſo, & aliud patrarit ?

Reſp. Habui ſocium tantum F. N. de N. nec aliud crimen commiſi. *Si ex actis conſtaret plures habuiſſe ſocios, vel tale delictum ſinè pluribus ſocijs perfici non poſſe, &c. vlterius, vt ſequitur, interrogetur.*

Dictum eſt ei; vt veritatem fateatur, cum habeatur in proceſſu, plures in delicto habuiſſe ſocios; & plura cōmiſiſſe delicta, quæ non eſt veriſimile cum vno tantum ſocio patrata; Aliàs erit deueniendum ad iuris, & facti remedia.

Reſp. Nullum alium habui ſocium, niſi F. N. de N. nec aliud delictum perpetraui.

Forma cū interrogandi, & torquēdi, pro habēda vlteriori veritate, ſociorū, &c

Tunc R. P. N. Viſis, & perpenſis, &c. *vt hìc ſup. n. 98. & 99. & pro opportunitate etiam ibidem ſequentibus; mutatis mutandis, & terminetur, vt n. 109.*

119. Viſa pertinacia F. N. de N. in neganda veritate, R. P. N. mandauit, prout præſenti decreto mandat, eumdem F. N. ad locum torturæ duci, ibiq; ſpoliari, & antè faciem manus fune alligari, nec non virgis cædi. Ductus verò ad locum torturæ, dum ſpoliaretur, & ligaretur, pluries benignè monitus, vt veritatem fateatur, & virgis cædi non permittat, prout flagellabitur, ſi in pertinacia permanſerit.

Forma tormenti flagellationis.

Reſp. Ego veritatem iam dixi, eamq; confirmo.

Idem

Idem R. P. obſtinatum mandauit virgis cædi, qui dum flagellaretur, exclamauit. O Deus, ò Deus, quæ crudelitas eſt iſta?

Interr. An veritatem fateri velit?

Reſp. Iam eam faſſus fui.

Mandauit R. P. vt idem durius flagellaretur; Et interim iterum, atque iterum monitus, vt, obſtinatione dimiſſa, veritatem fateatur.

Reſp. Pater eam dixi.

Terminetur, vt ſup. n. 109. mutatis mutandis.

Tormentũ ignis receſſit ab aula. 120. *Nota, tormentum Ignis, teſte Ambroſ. de modo form. proceſſ. inform. lib. 4. c. 8. n. 9. receſſiſſe ab Aula ſæculari, quia eſt nimis ſeuum, & præiudiciale, & multò magis recedere debet ab Aula Eccleſiaſtica, & Regulari. Formula tamen, tale tormentum inferendi propoſita eſt, vt ſaltem, pro rariſſimo caſu, in promptu habeatur. Sed bonus Iudex Regularis à dicto tormento, quantum fieri poteſt, ſemper caueat, iuxtà conſilium Ambroſin. vbi ſup. n. 11. Nec non à tormentis Vigiliæ, Taxillorum, & ſibilorum, iuxta inſtructionem doctrinalem traditam ſup. Par. 1. q. 99. n. 5. Sed vt nihil hìc deſiderari poſſit ad tormenta prædicta inferenda, ſubÿcere formas non renuam. Vide totam d. q. 99.*

Forma tormenti Ignis. 121. R. P. N. Prior Viſa pertinacia, & obſtinatione Rei, viſis & conſideratis inditijs contrà ipſum exiſtentibus, cũ Reus tormento funis torqueri non poſſet, eò quod eſſet ruptus, &c. Pro habenda veritate, mandauit, eum ad locum tormentorum adduci, ibiq; tormento ignis ſupponi, illoq; tormentari. Et ad præfatum locum adductus, pluries per R. P. N. benignè monitus ad veritatem fatendam, antequam tormento ignis ſupponatur.

Reſp. Veritatem iam patefeci, nec alitèr dicam, exequatur P. V. quicquid vult.

122. Tunc R. P. N. videns Reum veritatẽ fateri nolle, mandauit, tormento Ignis, illum ſupponi, prout, &c. Qui ſic ſuppoſitus, pedibus nudatis, lardo porcino inunctis, & in cippis iuxtà ignem validum detentis, cum ita manſiſſet per ſpatium vnius credo in dicto tormento tacitus, poſtea vociferando, dixit; Hei mihi, ò magna crudelitas, nonne videtis, quod me claudũ redditis?

123. Cum videret R. P. N. Reum oſtendere, ſe magnum ſentire dolorem, mandauit tabulam ante Rei pedes apponi; Animo, &c. Qua appoſita; Dictum eſt ei; Vt ſimplicem fateatur veritatem, alias tabula amouebitur, & tormentum continuabitur.

Reſp. Veritatem iam patefeci; Sed videmini velle, vi tormentorum, mendacium extorquere.

Statim R. P. mandauit tabulam, ad pedes Rei poſitam, amoueri; amotaq; indè ad modicum temporis ſpatium, alta voce clamauit Reus; O iniquitas, ò crudelitas, &c.

Iterum R. P. mandauit, tabulam ante Rei pedes apponi; Animo, &c. Et appoſita; Monitus Reus, vt ſuam dimittat obſtinationem, veritatemq; fateatur.

Reſp. Ego innocens ſum, & veritatem depoſui.

Videns R. P. perſiſtere Reum in negatiua; Mandauit eum à tormẽto amoueri,

ueri, cum in eo ſtetiſſet, computatis etiam appoſitionibus tabulæ, per ſpatium duorum miſerere, & ad locum ſuum reponi; Animo, &c. Sed antè relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit.

Subſcribant Iudex, Reus, & Actuarius.

124. *Tormentum Vigiliæ, eſt ſcamnum ligneum, à terra altum per ſeptem circitèr palmos, tribus inhærens aſtis, non planum, ſed paululum accliue, & in medio faciens angulum obtuſum, ſuper quo angulo debet manere Reus, ano denudato; & obtuſus debet eſſe angulus, quid ſi eſſet acutus, poſſet, fractis inferioribus partibus, Reum interimere, Ambroſin. vbi ſup. lib.4. c.10. n.4,* Qualitas tormenti Vigiliæ.

125. Cum Reus tormento funis torqueri non poſſet (vel videretur tormētum funis parui pendere, Vel attenta atrocitate delicti, cū iam torturæ funis ſuppoſitus nihil faſſus fuiſſet, & contrà ipſum inditia minime eſsent purgata) R. P. Viſis, &c. Mandauit ipſum ad locum tormentorum adduci, ibiq; ſpoliari, ligari, & in tormento Vigiliæ poni, prout, &c. Qui ſic in d. tormento natibus denudatis, brachijs poſt terga vinctis, & vndique ligatus, de mandato, &c. poſitus, benignè per R. P. N. ad veritatem fatendam monitus. Forma tormenti Vigiliæ.

Reſp. Veritatem iam dixi Pater.

Hic pro opportunitate addantur alia interrogatoria Et quæ in ſingulis horis, Reus, in tormento poſitus, dicit, & facit, ab Actuario ſcribenda ſunt, cum interrogatorijs, &c. eidem factis. E.g. Currente hora 1. per R. P. fuit Reus interrogatus. An noſcat F. N. de N.? Scribēda in Actis.

Reſp. Iam dixi me eum non noſcere, &c.

Currente hora 2. Ex ſe Rèus dixit; Permittite me manere in hoc tormento, quantū vultis; nihil aliud dicam, quàm quod dixi pro ſincera veritate, &c.

Et cum manſiſset Reus in d. tormento per ſpatium quatuor horarum, & aliud ab eo haberi non poſset, R. P. N. mandauit Reum de tormento deponi, diſsolui, & brachia reaptari, reueſtiri, & ad ſuum locum reponi, Animo & c. *Hic ponantur ſubſcriptiones.*

126. Cum &c. *vt hic ſup. n.125. mutatis mutandis.* Mandauit ad locum tormentorum adduci, ibiq; Taxillorum tormento, quod vulgo, ſtanghetta, nuncupatur, ſupponi. Qui ſic adductus, antequam tormento ſupponeretur, pluries benignè monitus fuit, ad veritatē dicēdā, aliàs dicto tormēto ſupponetur. Forma tormenti Taxillorum.

Reſp. Si veritatem vultis, ego eam iam dixi.

127. Mandauit R. P. N. Prior Reum in d. tormento torqueri; Qui eidem tormento ſuppoſitus, in terra proſtratus, denudato talo dexteri pedis, inter duos ferreos taxillos concauos poſito, & F. N. de N. eos ſtanchetta comprimente, alta voce Reus clamauit; Hei mihi, &c.

128. Dictum eſt ei, vt veritatem fateatur, &c.

Reſp. Veritatem iam dixi.

Alia interrogatoria hic addi poterunt pro opportunitate.

Cum in d. tormento manſiſset Reus per ſpatium duorum miſerere, & aliud haberi non poſset ab eo; Mandauit, &c. *Subſcribantur &c.*

129. Cum &c, *vt hic ſup. n.125. mutatis, mutandis,* R. P. N. Prior Manda-

uit

Digitized by Google

Forma tormenti ſibilorũ. uit Reum tormento ſibilorum ſupponi. Qui ita ſuppoſitus tormento, manibus antè iunctis, & inter binos ſingulos digitos earum ſibilis accommodatis, & F. N. de N. illa funiculo currente fortitèr comprimente, clamauit, & dixit; Hei mihi, &c. Dictum eſt, &c. *hic ſup. n.* 128. Dicendo. Cum in tormento manſiſſet Reus, per ſpatium, trium Pater noſter &c.

Renunciatio defenſionũ. 130. Coram R. P. Prouinciali N. Abbate comparuit F. N. de N. prætenſus Reus in cauſa, & cauſis, de quibus, ſuprà, & ſpontaneè dixit, & declarauit, nolle amplius facere, neque deducere defenſiones aliquas, & ex nunc renunciat cuicumq; termino probatorio, & inſtat pro expeditione ſuæ cauſæ; Omni, &c. Dat. &c. *Subſcribat Reus. Sed tamen Iudex terminum Reo aſſignet, & expectet, vt decurrat, antèquam ad ſententiam deueniat; cum regularitèr defenſionibus renunciari non poſſit, vt viſum eſt ſup. par. 1. q. 98. Reliqua ſpectantia ad praxim defenſionum habentur ſupra in Praxi 1. n. 40. vſque ad n. 43.*

131. Eadem die, & loco, & coram eòdem. Comparuit F. Meuius de N. Reus prætenſus, & petijt teſtium repetitionem contrà eum examinatorum, ſupèr interrogatorijs ab eo dandis; & idem R. P. petitionem admiſit, ſi, & in quantum, &c. Et decreuit, prout præſenti decreto decernit, repetitionem dictorum teſtium, dans Reo trium dierum terminum, ad interrogatoria in actis producenda; Omni, &c. In quorum, &c.

Forma repetitionis teſtiũ vſque ad *n.* 135.

Subſcribant Iudex, Reus, & Actuarius.

Interrogatoria admittũtur. 132. Eàdem die, & loco, & coram eòdem; comparuit d. F. Meuius Reus, & præſentauit cartam interrogatoriorum, quæ incipit; Interrogatoria F. Meuij de N. & deſinit; eius. Et R. P. admiſit, ſi, & in quantum, &c. Omni, &c. In quorum, &c.

Subſcribant Iudex, Reus, & Actuarius.

Supponatur, interrogatoriorum cartam præſentatam. eſſe tenoris ſequentis.

Eorũ forma. 133. Interrogatoria F. Meuij de N. facienda ſingulis teſtibus, contrà ipſum examinatis.

Interrogatorium 1. An vnquam inter ipſum, & F. Meuium de N. fuerit aliqua contentio, ſeu diſplicentia?

Interr. 2. An viderit vnquam d. F. Meuium in domo N.? Et ſi viderit, interrogetur de loco loci, & vbi tunc ipſe manebat?

Interr. 3. Quantũ diſtabat locus, vbi tunc manebat teſtis, à loco, vbi tunc reperiebatur F. Meuius?

Interr. 4. An tunc eſſet aliqua res intermedia, inter ipſum, & F. Meuium, quæ liberam impediret viſionem eius?

Alia poterunt addi interrogatoria ad fauorem Rei, & ad teſtium falſitates detegendas. Sic igitur repetitio fiet.

Repetitio teſtis. 134. Eàdem die, & loco, & coram eòdem. Vocatus fuit P. N. de N. teſtis, aliàs pro informatione curiæ examinatus, & delato ei iuramento de veritate dicenda, prout iurauit, tactis ſacris ſcripturis, ad opportunas interrogationes reſpondit, vt infra.

Interr. iuxtà interrogatorium 1. præſentatum à d. F. Meuio.

Reſp.

Reſp. Pater nunquam.

Interr. iuxtà ſecundum. Reſpondit. Ita Pater, prout in alio meo examine depoſui; Et eum vidi in fine vnius aulæ, ſeu ſalæ prægrandis, quæ eſt in illa domo; Ego verò tunc ſedebam in principio eiuſdem ſalæ.

Interr. Iuxta 3. Reſp. Diſtantia erat tota longitudo d. ſalæ.

Interr. Iuxta 4. Reſp. Non erat ibi impedimentum intermedium; & ideò optimè omnia perſpexi.

Abſolutis interrogatorijs à Reo præſentatis, continuetur eiuſdem teſtis examen, vt ſequitur,

135. Interr. An ea, quæ in alio examine, coràm eòdem, in hac cauſa depoſuit, fuerint, & ſint vera, illaq; pro veritate depoſuerit?

Reſp. Ita Pater; Omnia, quæ hic coram P. V. diebus elapſis depoſui, vera ſunt, & ea pro ſimplici veritate depoſui.

Et lecto per me, de mandato, &c. diſtinctè eius examine, & ab eo, prout aſſeruit, benè intellecto.

Interr. An ea, quæ modò ei lecta fuerunt, depoſita ab eo fuerint, & ſit eius examen, de quo ſuprà.

Reſp. Iſtud eſt præciſè meum examen.

Interr. An huic examini velit ipſe aliquid addere, ſeù minuere, aut reuocare in totum, vel in parte, ſeu pro veritate in totum confirmare?

Reſp. Pro veritate totum confirmo.

Tunc R. P. N. teſtem ipſum dimiſit; Sed ante relectum confirmauit, & propria manu ſubſcripſit. *Subſcribant Teſtis, & Actuarius.*

136. *Quoniam, de Iure, vt viſum eſt ſup. in par.1 q.51.n.11. Reo petente, teſtium repetitio facienda eſt; Quo caſu Reo ipſi terminus dandus erit, ad ſua interrogatoria producenda; Et per Reum ijſdem interrogatorijs productis, vel etiam non productis, lapſo tamen termino ad illa producenda, ſinguli repetendi teſtes coram Iudice, & Actuario vocandi ſunt, priuſq; ſinguli interrogandi, iuxta interrogatoria per Reum producta; poſtea verò ſuper examine, aliàs per ſingulos eoſdem teſtes, facto; quo ab illis confirmato, perfecta repetitio erit, vt ſup. proximè.* Seruanda in teſtiū repetitione.

Prætermittendum non eſt hic conſilium Clar. circa teſtium repetitionem, §. fin. q.53. verſ. quartus eſt, in fin. vbi Iudicibus conſulit, præſertim in criminalibus, vt ſint renitentes, & quantum fieri poteſt, caueant à teſtium repetitionibus, ad inſtantiam partium, nam, vt ipſe Clar. ait, ſæpè talibus repetitionibus proceſſus inuoluuntur, & deſtruuntur, magnaq; ſubornationibus, & falſitatibus teſtium occaſio præbetur, & ſubſcribunt Farin. q.66.n.263. & 264. & Baiar. q 49.nu.35. Vt tamen, dum omnino repetitio facienda erit, debito fiat modo, ſeruetur forma ſuprà ſcripta proximè. A qua caueat Iudex in criminalibus.

137. In nomine, &c. *vt ſup. in Praxi 1. n.48. & 49. Et pro opportunitate poſt aſſignatam in ſententia pœnam addatur decretum ſequens.* Sententia condemnatoria cum decreto.

138. Eidem prætereà comminando caparonem per duos menſes, ſi, & quoties contra aliquem Religioſum verba infamatoria protulerit, idq; legitimis probationibus conſtiterit. *Vel.* Comminantes, quod ſi in futurum

Digitized by Google

ipſe Reus ſolus inuenietur cum ſola muliere in aliquo loco ſecreto, vel ſuſpecto, de ſollicitatione ad turpia punietur.

Sententia ad excipiendum à dignitatibus.

139. In nomine, &c. *vt ſup. Prax. 1. nu.* 48.

140. Chriſti nomine repetito, dicimus, ſententiamus, & declaramus diffinitiuè, d. F. N. de N. Reum, de criminibus in exceptionibus contrà ipſum propoſitis, fuiſſe conuictum, & propterea inhabilem ad quaſcumque Dignitates fore, & eſſe, prout ipſum inhabilem ſententiamus, & declaramus, ita quod ad eas eligi, aut electus in eis, nequeat confirmari. *Reliqua in d. Trax. 1. num.* 49.

Sententia contra contumacem.

141. In nomine, &c. *vt ſup. Prax. 1. n.* 48.

142. Chriſti nomine repetito, dicimus, & declaramus, d. F. N. de N. culpabilem, & punibilem eſſe repertum; Ideò eum condemnamus, &c. *Specificentur hic pœnæ; Deinde.* Nec non in pœnas in monitorio ſibi facto aſſignatas, cum intra terminum in eo præfixum non comparuerit, &c. *Reliqua in d. Traxi n.* 49.

Sententia declaratoria.

143. In nomine, &c. *vt ſup. Prax. 1. n.* 48.

144. Chriſti nomine repetito, dicimus, & delaramus d. F. N. de N. à criminibus contrà ipſum propoſitis immunem eſſe, neque in pœnas aliquas incidiſſe. *Vel è contrà.* Crimina contra ipſum propoſita perpetraſſe, & conſequentèr in pœnas; (*Specificentur pœnæ*) incidiſſe, &c. *Reliqua, vt in d. Praxi n.* 49.

145. In nomine, &c. *vt ſup. Prax. 1. n.* 48.

Sententia abſolutoria.

146. Chriſti nomine repetito, dicimus, declaramus, pronunciamus, & diffinitiuè ſententiamus, d. F. N. de N. non fuiſſe repertum culpabilem, nec de iure punibilem, ſed prorſus à crimine innocentem, de quo fuit accuſatus (*Vel, denunciatus, ſeu inquiſitus*) Ideò tanquam de tali crimine innocentem abſoluimus, & abſolutum declaramus. *Reliqua, vt in d. Traxi n.* 49.

147. In nomine, &c. *vt ſup. Traxi 1. n.* 48.

Sententia pro non reperto culpabili

148. Chriſti nomine repetito, dicimus, ſententiamus, & declaramus d. F. N. de N. ex deductis in proceſſu, non fuiſſe repertum culpabilem, nec de iure punibilem, de delicto, ſeu delictis, de quibus fuit inquiſitus; Quare illum, tanquam non repertum culpabilem, nec punibilem, à præſenti iudicio, & inſtantia, abſoluimus, & liberamus, abſolutumq; ac liberatum declaramus. *Reliqua, vt in d. Traxi n.* 49.

Quoniam, vt oſtenſum eſt ſup. in par. 1. q. 148. n. 4. Reus ad appellandum, ſpatium habet decem dierum, ideò ſi non ſtatim appellaret, cum aliqua exactior appellationis forma requiratur, propterea hic ea ſubnectitur.

Appellatio à ſententia, ex interuallo.

149. Die 8. Iunij 1649. in Monaſterio N. Coram R. P. N. de N. Prouinciali N. Abbate Comparuit perſonalitèr F. N. de N. & à ſententia contrà eum lata ab eòdem R. P. die 4. huius menſis, appellauit ad Reuerendiſs. P. N. Generalem, dicens, ſe grauatum ſentire ab eadem ſententia, petens ſibi de apoſtolis reſponderi inſtantèr, inſtantius, & inſtantiſſimè; Omni, &c. In quorum &c. *Subſcribant appellans, & Actuarius.*

Si

Digitized by Google

Si autem Reus ſtatim appellaret, in fine ſententiæ vti poterit hac forma.

Lata, lecta, & publicata fuit hæc ſententia (tali die, & loco) præſente, audiente, & appellante F. N. de N. ad Reuerendiſſimum Patrem Generalem noſtrum, & petente ſibi reſponderi de apoſtolis, inſtanter, inſtantius, & inſtantiſſime. Scatim, dum appellatur.

Ego F. N. de N. appello, vt ſupra. *Subſcribant teſtes, & Actuarius.*

150. *Antequam ad vlteriora procedat Iudex poſt interpoſitam appellationem, præuideat, & notet; Quod de apoſtolis poteſt vtique Iudex, ſi velit ſtatim reſpondere; tamen habet ſpatium 30. dierum ad deliberandum, an appellationem admittere, vel reijcere velit, & ad reſpondendum de apoſtolis, vt viſum eſt in par. 1. q. 148. n. 29. Et non dando ſtatim apoſtolos Iudex ſpatium competens appellanti præfigere debet, in quo appellans pro apoſtolis reuerti teneatur, ibidem n. 31. Dum verò apoſtolos dimiſſorios Iudex præbet Reo, etiam terminum competentem, ad ſe præſentandum cum apoſtolis coram Iudice appellationis, aſſignare poteſt.* Notanda poſt appellationem, & de apoſtolis.

151. Eadem die, & loco; Idem R. P. Prouincialis appellationem ſupradictam admiſit, ſi, & in quantùm, & non aliter; Prædictoque F. N. de N. appellanti terminum decem dierum ad redeundum pro apoſtolis conſtituit. Omni, &c. In quorum, &c. Admittitur appellatio, termino pro apoſtolis aſſignato

Subſcribant Iudex, & Actuarius.

152. Nos P. N. de N. Prouincialis N. Abbas de N. ſalutem.

Quoniam, à diffinitiua per nos contra te lata ſententia, die 4. Iunij 1649. in cauſa, & cauſis, de quibus in actis, appellaſti ad Reuer. noſtrũ P. Generalem Abbatem; Ideò à noſtra iuriſdictione, ad eum, ad quem appellaſti, his literis te dimittimus, & remittimus; præfigentes tibi 25. dierum ſpatium, ad hos apoſtolos dimiſſorios, coràm eòdem Reuerendiſs. præſentandum. In quorum, &c. Dat. &c. Apoſtoli dimiſſorij.

Subſcribant Prouincialis, & Actuarius.

153. Nos P. N. de N. Prouincialis N. Tibi F. N. de N. Salutem. Reijcitur

Quoniam à noſtra ſententia diffinitiua appellaſti, ſed friuolè, & temerariè; propterea tuæ appellationi nequaquam detulimus. Et hoc tibi reſponſum, pro apoſtolis refutatorijs concedimus. In quorum, &c. Dat. &c. appellatio friuola, cum apoſtolis refutatorijs.

Subſcribant Iudex, & Actuarius.

154. Nos P. N. de N. Prouincialis N. Abbas, Tibi, &c. N. de N. ſalutem.

Quamuis appellatio tua à noſtra diffinitiua ſententia, friuola, & temeraria ſit; Ob noſtram tamen in Apoſtolica Sede, ad quam appellaſti reuerentiam, & venerationem, illi duximus deferendum, prout detulimus; Et hos tibi proinde reuerentiales apoſtolos concedimus. In quorum, &c. Dat. &c. Defertur appellationi, cũ apoſtolis reuerentialibus.

Subſcribant Iudex, & Actuarius.

155. *Pauca adnotata ſunt ſup. in par. 1. q. 148. n. 3. de appellatione coram honeſtis viris, quibus adde; Appellationem hanc intrà decendium interponi debere, Franch. Lancel. & Scac. de appellatione q. 6. n. 38. Et quando cauſa metus ſit talis appellatio, cauſa hæc exprimenda eſt, non autem eſt neceſſe cauſam cauſæ exprime-* De appellatione corã honeſtis viris.

Digitized by Google

re, niſi in cauſæ proſecutione, Franch. & Scacc. n. 11. Prædicti verò honeſti viri non poſſunt admittere appellationem, neq; ſi, & in quantum, &c. Nec quid ſimile præſtare; Sed tantū teſtimoniales apoſtolos dare queunt, nam quodammodo teſtes ſunt, Marta de compilationibus to. 1. de appell. c. 74. citans deciſionem Marchiæ, Lapus allegatione 38. n. 1. & 2. Accipe huius appellationis formam.

Forma appellationis corā honeſtis viris.

156. Die 4. Iunij 1649. in Monaſterio N. Coram RR. PP. FF. N. de N. & N. de N. Lectoribus N. Comparuit perſonalitèr, tanquam coram honeſtis viris, P. N. de N. Sacerdos N. prætenſus Reus, in cauſa, & cauſis aſſertæ ſubornationis, & ſentiens ſe grauatum a ſententia contrà eum lata in prædicta cauſa, & cauſis à R. P. N. de N. noſtro Prouinciali, ſub die 2. huius menſis, prout in ea, eo quod prædictum delictum ſubornationis non perpetrauerit, alijſque de cauſis, ſuis loco, & tempore deducendis; Et non audens, iuſto timore in conſtantem virum cadente, detentus, coram eòdem R. P. Iudice à quo appellare, nec valens, attenta eius abſentia; Iuxta Sac. Canones, coram ſupra dictis honeſtis viris, & infraſcriptis teſtibus, appellat ad Reuerendiſs. P. noſtrum Generalem; Et inſtantèr, inſtantius, & inſtantiſſimè, à dictis honeſtis viris, petit ſibi reſponderi de apoſtolis teſtimonialibus. Omni, &c. In Quorum, &c.

Apoſtoli teſtimoniales.

Ego P. N. de N. Sacerdos N. appello, & peto, vt ſuprà manu propria.

157. Eadem die, & loco; Nos P. N. de N. & P. N. de N. Lectores N. plenam, & indubitam fidem facimus, quibus ſpectat, & pro veritate requiſiti atteſtamur, P. F. N. de N. Sacerdotem N. ſupradicta die, & loco, perſonalitèr coram nobis comparuiſſe, cauſaſq; metus, & abſentiæ Iudicis à quo allegaſſe, appellaſſe, & poſtulaſſe, prout, in ſcriptura, manu eiuſdem exarata, hic ſupra, latius apparet, ad quam, &c. Quæ incipit. Die 4. Iunii. Et finit. Vt ſupra, manu propria; Et præſentibus infraſcriptis teſtibus. In quorum fidem, hos teſtimoniales apoſtolos, propria manu ſcriptos damus. Omni, &c.

Ego P. N. de N. Prior, & Lector N. manu propria.
Ego P. N. de N. Lector N. manu propria.
Ego P. N. de N. Sacerdos N. teſtis.
Ego P. N. de N. Sacerdos N. teſtis.

Spectantia ad Iudicem appellationis.

158. *Iudex appellationis ad actum aliquem deuenire non debet, niſi prius appellans coram eo præſentet apoſtolos, quibus præſentatis ad eum cognoſcere, & decernere ſpectat, an appellatio legitima, & admittenda ſit; An tempore debito appellatum ſit; An deſerta ſit appellatio, & ſimilia, iuxtà tradita ſup. Par. 1. q. 152. n. 2. & 3. vbi n. 4. & ſequentibus agitur de pluribus alijs, quæ idem Iudex præſtare poteſt. Et vti poterit iiſdem formulis, paucis mutatis, prout in ſuprascriptis quatuor Praxibus. Vndè hic proximè, paucæ ſuperaddendæ erunt formulæ, ad ſecundam inſtantiam pertinentes; In qua ſententia nulla ferretur, niſi prius coram Iudice appellationis, omnia acta ſubſtantialia primæ inſtantiæ fuerint tranſportata, vt probatum eſt ſup. q. 152. n. 22. & ſeq.*

159. In nomine Domini Amen. Die 4. Iunij 1649. In Monaſterio N. Coram

ram Reuerendiſs. P.Petro de N. Generali N. Abbate Comparuit F. Meuius de N. Conuerſus N. & præſentauit dimiſſorios apoſtolos ; incipientes ; Nos P. Iuſtus de N. ; Et finientes; P. Fidelis de N. Sacerdos Actuarius; quibus ad eumdem P. Generalem , idem F. Meuius , fuit per R. P. Iuſtum de N. Prouincialem N. dimiſſus , & remiſſus , cum a ſententia eius diffinitiua contra eum lata ad ipſum appellauerit , & ſentiens ſe grauatum , iterum nunc appellat , petens eamdem reuocari ſententiam . Idem P. Generalis conſideratis conſiderandis , &c. iuſſit eoſdem apoſtolos inſeri in actis ; & decreuit, prout præſenti decreto decernit , omnia , & ſingula acta ſubſtantialia primæ inſtantiæ coram ſe tranſportari, & in cauſa, & cauſis procedere, prout de iure . Et plurimum de integritate P. Secreti de N. Sacer. N. confiſus, ipſum ſibi in Actuarium elegit. Omni, &c. In quorum, &c.

Præſentatis apoſtolis dimiſſorijs, Iudex ad quem decernit.

Subſcribant Iudex, & Actuarius.

160. *Si Iudex appellationis iuſtam appellationem fuiſſe cognouerit, inhibere, & alia præſtare poterit pro cauſæ proſequutione, & terminatione.*

161. In nomine, &c. Die , &c. Coram Reuerendiſs. P. Petro de N. Generali N. Abbate Comparuit F. Meuius de N. Conuerſus N. & præſentauit refutatorios (*Vel reuerentiales*) apoſtolos, ſibi datos à R. P. Iuſto de N. Prouinciali N. Abbate à cuius ſententia contra eum lata appellauit, & iterum, dicens ſe grauatum ſentire , appellat , petens eandem reuocari ſententiam; Sed cum ex ijſdem apoſtolis productis manifeſtè pateat , appellationem tempore debito non fuiſſe interpoſitam ; propterea appellationem idem P. Generalis non admiſit ; ſed decreuit , prout præſenti decreto decernit, reijciendam, & reiecit; Prædictos tamen apoſtolos, incipientes; Nos P. Iuſtus; &c. Et finientes . De N. Sacerdos Actuarius; Iuſſit inſeri in actis, prout , &c. Et ad actum iuridicum perficiendum , ſibi P. N. de N. Sac. N. Sibi in Actuarium elegit . Omni, &c. In quorum, &c.

Iudex ad quem viſis apoſtolis refutatorijs, ſeu reuerentialibus præſentatis, reijcit appellationem.

Subſcribant Iudex, & Actuarius.

Iuridica Compoſitio, cum ſæpè Iudici expediens ſit, vt releuetur ab onere probationum, & appellationis periculo , nec non Reo ad inquietitudines , vexationeſque litium fugiendas , de qua viſum eſt ſup. q.94. n.48. vſque in finem . Accipe formulam Compoſitionis, & ſupplicationis, quæ poterit eſſe, vt hic ſequitur.

163. Ego F. N. de N. reperiens me proceſſatum apud Ad. R. P.V. P.N. de N. Prouincialem huius noſtræ Prouinciæ N. Abbatem de tali crimine, vel de talibus criminibus (*explicentur crimina ;*) licèt innocens, & immunis ſim à crimine , vel criminibus ſupradictis , nihilominus conſiderans, quod ad Religionem veni , non ad fouendas lites , ſed ad proprias deflendas culpas , & ad Chriſti Domini crucem baiulandam, & vt ab inquietudinibus, & litium vexationibus redimar , & ad omnem alium meliorem finem, & effectum, ſupplico, ac ſupplicitèr obſecro, & obteſtor eādem A. R. P. V. velit ſupradicto Proceſſui finem , & ſilentium imponere , nec vlterius procedere; liberè , ac ſpontè totalitèr me ſubmittens ad eam pœnitentiam exequendam, quam dignabitur mihi aſſignare; *Vel*; offerens me ad trium annorum

Supplicatio pro Compoſitione.

vtriuſ-

vtriuſque vocis priuationem; *Vel*; ad exilium à Prouincia per biennium; *Vel*; ad pœnam formalis carceris per annum, &c. Quod totum pro gratia profiteor me recepturum. Datum in loco noſtro &c. die &c.

Ego P. N. de N. ſupplico, vt ſupra.

164. Præfatus P. Prouincialis ſupradictam ſupplicationem per P. N. de N. comparentem, porrectam, admiſit ſi, & in quantum &c. Et iuſsit eam in actis adnecti, prout &c. Die &c.

P. N. de N. Actuarius.

Decretū Compoſitionis. 165. Nos N. de N. Prouincialis N. Abbas Attenta ſupplicatione Nobis exibita per P. N. de N. prætenſum Reum in Cauſa, & Cauſis, de quibus ſup. in proceſſu, vt eius, & Religionis (quantum in Domino poſſumus) quieti paci, bonoq; proſpiciamus, alijſq; rationabilibus de cauſis animum noſtrum mouentibus prædicti P. N. de N. ſupplicationibus inclinati, virtute præſentis Decreti, Compoſitionem, quam ante dictus P. N. de N. ex ſe, & ſpontè per ſuam porrectam in ſcriptis ſupplicationem cum Regulari noſtra Curia expoſtulat, & offert, admittimus, & acceptamus, ea ſcilicet lege, vt per tres annos priuatus exiſtat vtraque voce; *Vel*; biennio exulet ab hac ſua N. Prouincia, & in Prouincia N. relegatus permaneat; *Aut*; per annum formalibus carceribus mancipetur, à die huius lati Decreti computandum (*vel plus, minuſuè pro qualitate criminis, ſeu criminum, de quibus imputatur, & pro conditione inditiorum, quibus grauatur, magis; vel minus vrgentibus*) & ſic prædictæ Cauſæ, ſiuè Cauſis finem imponimus, ac perpetuum ſilentium indicimus, ita vt ſuper præmiſſis amplius non debeat, vel valeat moleſtari: Sic dicimus, acceptamus, & decernimus, & omni alio meliori modo. Datum, &c. Die, &c. in loco noſtro &c.

Ita eſt P. N. de N. Prouincialis Abbas.

Ego P. N. de N. liberè, ac ſpontè aſſentior ſupradictæ compoſitioni, & accepto ſupradictum decretum cum gratiarum actione. Et in fidem mea manu me ſubſcribo.

P. N. de N. accepto, vt ſupra.

Ego P. N. de N. aſſiſtens fui.

Ego P. N. de N. aſſiſtens fui.

Ego P. N. de N. Actuarius.

Hic Praxis, & tota noſtra Epitomes ſiſtit; Quam, cum Iſaiæ oraculo, ex ſeptuaginta Interpretibus c. 10. verbum breuiatum in toto orbe terræ; ad perpetuā rei memoriā, facientē, audite: Erudimini ex Pſal. 2. qui iudicatis terrā: Audite Iudices, ex Deuter. c. 5. iudicia, quæ ego loquor in auribus veſtris, diſcite, & opere complete. In ea namque miſericordia, & veritas obuiauerunt ſibi, iuſtitia, & pax oſculatæ ſunt: Ad Dei Summi iuſtiſſimi Iudicis, miſericordiarumq; Patris gloriam; Nec non B. V. Mariæ, quæ & ſpeciali iuſtitiæ, & miſericordiæ Matris titulo indeſinenter inſignitur a S. Catholica Eccleſia, cui denuò tandem me, omniaque mea incomparabili deuotione humilitèr ſubijcio.

Finis Quartæ, totiuſq; Praxis.

Digitized by Google

Amico, & Sapienti Lect.

Licèt ſeduli huius Operis cenſores in ſuo incubuerint munere; cum tamen vix, rarò, vel nunquam adhuc liber mendorum neſcius luci fuerit datus, hæ quoque chartæ cum aliarũ ſorte prodeunt. Veniam Benigne Lector, Typis da, in quibus præter cenſorum intentum ſequentia variata fuerunt: hoc tamen ſcias, errores hìc adnotatos non in omnibus exemplaribus reperiri, ſed tantùm in aliquibus paucis; vnde facilè tibi forſan dabitur vt habeas exemplar omnibus penè expers erroribus; de literis autem ſimilibus vt Typographi vocant falſe, ſcilicet ſ pro f, c pro e, n pro u, non curauerunt hìc corrigere; non .n. liber hìc pueris dirigitur, qui niſi, quod materialibus caracteribus exprimitur, legere nequeunt; ergo ſi quid tale inuenies, iudicio tuo, ſapiens amice corrige.

Errata Theoriæ.

Pag.	col.	*Errata*	*Corrige*
8	2	Lexa	Leza
27	1	ſiue	ſine
42	2	corrunt	corruunt
50	2	ſir	ſit
58	2	ſoro	foro
62	2	Iudidium	Iudicium
72	1	citas	citans
96	2	per	pro
103	2	ſacti	facti
117	2	ranibus	rationibus
149	1	ſubnectencta	ſubnectenda
149	1	lodis	locis
159	1	talis	talia
164	1	nun	non
171	1	periurius	periurus
173	1	cum	eum
173	2	Ang.ad Ang.	Aug. ad Ang.
180	2	redde	reddere
181	2	conſanguinatis	conſanguineitatis
184	2	dinandum	dicendum
184	1	quauis	quamuis
219	2	iudicis	iudicijs
220	2	quo	quod
241	2	Bertan.	Bertaz.
252	2	coniugi	coniungi
254	2	tolli	tollit
261	1	idum	dum
261	2	homicida	homicidia
261	2	Parin.	Farin.
279	1	furibus	pluribus
298	2	ſalſa	falſa
301	2	Beliam.	Bellam.
304	2	procedi	procedit
373	1	cum crimin.	cum in crimin.
380	1	ſubſidiarum	ſubſidiarium
380	2	ſi plenè	ſit plenè
412	2	recipietis	recipientis
414	2	homicidia	homicida
425	1	q.486.	n.486.
443	1	auxiliorum	auxiliatorum
542	2	accuſato	accuſatio
555	1	circa	citra
586	1	Sar.	Bar.
598	2	ſcibam	ſcribam
604	2	Amaſiam	Amaſiam
616	2	Iun.	Iul.
653	1	reſuratoris	returatorios
		Errata Praxis.	
13		duerſatum	diuerſarum

REGESTVM.

† †† a b c d e f g h i k l m n. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu Xx Yy Zz. Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sss Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz. Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk Llll Mmmm Nnnn Oooo Pppp Qqqq Rrrr Ssss. a b A B C D E F G.

Omnes ſunt Duerniones, præter Ssss, quæ eſt Ternio.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google